AVGVSTINI BARBOSÆ,

I. V. D. LVSITANI,
PROTONOTARII APOSTOLICI,
OLIM S. CONGREGATIONIS INDICIS CONSVLTORIS,
& insignis Ecclesiæ Vimaranensis Thesaurarij maioris,
NVNC VERO EPISCOPI VGENTINI;
& à Consiliis D. PHILIPPI IV. *Hispaniarum Regis Catholici*,

PASTORALIS SOLICITVDINIS, *SIVE* DE OFFICIO, ET POTESTATE EPISCOPI,

PARS TERTIA.

Omnia ad praxim vtriusque fori, interioris scilicet, & exterioris, & ad iurisdictionis explicationem exigenda continens.

Hac vltimâ curâ ab ipso Auctore recognita, variis resolutionibus exornata, & multis Doctorum citationibus, aliísque accessionibus illustrata.

LVGDVNI,
Sumptibus PHILIPPI BORDE, LAVRENTII ARNAVD, PETRI BORDE, & GVILIELMI BARBIER.

M. DC. LXV.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

AVGVSTINI BARBOSÆ, I.V.D. LVSITANI, DE OFFICIO, ET POTESTATE EPISCOPI,

PARS TERTIA.

In qua, quicquid quoad casuum reseruationem, residentiam Episcopalem, beneficiorum collationem, Ecclesiarum visitationem, Vicarij constitutionem, monitoriorum concessionem, denique ad totius iurisdictionis exercitium, etiam in Regulares, & Exemptos, eorúmque Conseruatores pertinet, methodo noua, & expedita complectitur.

ALLEGATIO L.

Episcopus circa casuum reseruationes quam habeat auctoritatem?

SVMMARIVM.

1 *Summus Pontifex Petri successor ex ordinatione diuina principatum & iurisdictionem solus habet, illámque immediatè in vniuersa Ecclesia.*
2 *Summus Pontif. plures potuit sibi reseruare casus.*
3 *Pallium Archiepisc. concedere ipsius est Sum. Pont.*
4 *Pallium à B. Petri corpore accipi quomodo dicatur.*
5 *Ecclesiam ad Cathedralem solus Papa erigit, ac alia ratione mutat.*
6 *Cathedrali Ecclesiæ sine speciali Summi Pontificis mandato nullus potest Pastorem dare, &c.*
7 *Cathedralis Ecclesiæ administrationem nemo potest dare, nisi Papa.*
8 *Episcopo coadiutorem nemo dat nisi Papa.*
9 *Ordinibus minoribus initiatus, vel Monachus laïcus, vt Episcopus creetur solus Papa dispensat.*
10 *Episcoporum maiores causas solus dirimit, & cognoscit.*
11 *Episcopos è gradu dignitatis deijcit, & deponit, ac restituit.*
12 *Episcoporum admittit renunciationes.*
13 *Exemptionem à iure, & potestate Episcoporum solus ipse concedit.*
14 *Eximere à se, & Romana Curia, an possit Summus Pontifex.*
15 *Ordines sacros dare illis, qui nondum ad legitimam ætatem venerunt, solius est Summi Pont.*
16 *Ordines Ecclesiasticos extra tempora à iure constituta dare ipsius est Summi Pont.*
17 *Ordines duos sacros alicui vno, eodémque die, vel duobus continenter diebus dare est Summi Pontif.* & num. 18.
19 *Ordines vt quis accipiat ab Episcopo alieno, solus Papa concedit.*
20 *Ordines vt Episcopus conferre possit in die sua consecrationis, solius est Summi Pont. concedere.*
21 *Excommunicationis maioris vinculo obstrictus sacros Ordines suscipiens indulgentia solum Summi Pont. munere, & officio suo fungi potest.*
22 *Ordinatum à Papa nullus ad superiores Ordines promouere sine ipsius licentia potest.*
23 *Renuntiationem beneficij gratia alterius factam solius est Summi Pont. admittere.*
24 *Pensiones annuas in beneficiis constituere, & constitutas transferre, vel ius eas redimendi concedere, solius est Summi Pont.*
25 *Beneficium ad certum tempus conferre solus Papa valet.*
26 *Beneficiarius perpetuò absens ab Ecclesia iusta de causa potest Summi Pontif. concessione fructus beneficij percipere.*
27 *Beneficia in Curia Romana vacantia Papa solus confert.*
28 *Beneficia, quæ incompatibilia iure dicuntur, vni eidémque clerico conferre solus Papa potest.*
29 *Dignitates duas in eadem Ecclesia, vel vnam simul cum Canonicatu nullus absque Indulgentia Romani Pont. habere potest.*
30 *Beneficium primum incompatibile, ita vacat adepta*

incidunt in excommunicationem Papæ reseruatam.

85 *Falsificatis litteris vtentes non incidunt in excommunicationem Papæ reseruatam.*

86 *Subreptitias vel obreptitias litteras impetrantes non incidunt in excommunicationem Papæ reseruatam.*

87 *Excommunicatus à delegato Papæ si per annum manet in excommunicatione, post annum absoluitur à Papa solo.*

88 *Excommunicatos à Papa clericus ad diuina scienter admittens incidit in excommunicationem Papalem.*

89 *Incendiarÿ excommunicati, & publicati, nonnisi à Papa absolui possunt.*

90 *Excommunicatos ob Ecclesiæ fractionem cum spoliatione post denuntiationem solus Papa absoluit.*

91 *Eligentes in Senatorem, aut Gubernatorem Vrbis Romæ Imperatorem, Regem, Principem, Ducem, Marchionem, aut fratrem, vel eorum filium, aut alium potentia, & dignitate insignem, in Papalem incidit excommunicationem.*

92 *Taleas clericis imponentes, & clerici illas soluentes incidunt in excommunicationem Papalem.*

93 *Ecclesiasticis personis ne quidpiam vendatur, prohibentes, incidunt in excommunicationem Papalem.*

94 *Vexandi, capiendi, seu interficiendi facultatem tribuens eorum personas, vel res, eo quod tulerint excommunicationis, interdicti, vel suspensionis sententiam incidunt in excommunicationem Papalem.*

95 *Inquisitores si alicui crimen hæresis falsò imponant, & innocentes infament, in excommunicationem Papalem incidunt.*

96 *Religiosi qui clericis, aut laicis Sacramentum Vnctionis extremæ, vel Eucharistiæ ministrant, vel matrimonia eorum solemnizant, non habita priùs à Parocho speciali licentia, &c. in excommunicationem Papalem incidunt.*

97 *Fratres Minores habent priuilegium à Sixto IV. vt possint administrare Sacramenta Eucharistiæ, & extremæ Vnctionis illis, quorum Confessiones audierint, quando Rectores, seu Curati eorum malitiosè, aut sine rationabili causa denegauerint.*

98 *Eucharistiæ Sacramentum prohibetur administrari sæcularibus, & Religiosis, & quid in hoc Minoribus concessum sit, ostenditur.*

99 *Regulares matrimonia ministrantes, sine solemnizantes non habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali, ipso facto in excommunicationem Papalem incidunt.*

100 *Clerici, siue Religiosi, qui violant Constitutionem illis prohibentem aliquem inducere ad vouendum, iurandum, aut promittendum, vt sepulturam apud eorum Ecclesiam eligat, vel electam non mutet, in excommunicationem Papalem incidunt.*

101 *Interdicto loco qui celebrare cogunt, in excommunicationem Papalem incidunt.*

102 *Minores Religiosi, qui tempore interdicti admittunt in suis Ecclesiis Fratres Tertÿ Ordinis ad audienda diuina Officia, in excommunic. Papalem incidunt.*

103 *Cadauera hominum exhumans, in frusta incidens vel carnes ab ossibus separans, incidit in excommunicationem Papalem.*

104 *Simoniam committentes in Ordine, beneficio, vel Religionis ingressu, in excommunicationem Papalem incidunt.*

105 *Fratres cuiuscunque Ordinis Mendicantium transeuntes ad Religionem non Mendicantium excepta Carthusiana, sine licentia Sedis Apostolicæ, necnon & tales recipientes incidunt in excommunicationem Papalem.*

106 *Ecclesiasticam libertatem, aut interdictam Sedis Apostolicæ violantes incidunt in excommunicationem Papalem.*

107 *Dantes, vel recipientes, aut promittentes aliquid in Curia Romana ad obtinendam iustitiam vel gratiam in ea, incidunt in excommunicationem Papalem.*

108 *Cardinalium bona rapientes dum in Conclaui sunt, incidunt in excom. Papalem.*

109 *Conceptionis Beatissimæ Virginis festum qui affirmant non esse venerandum, aut defendunt illam conceptam cum peccato originali, vel è contra, in excommunicationem Papalem incidunt.*

110 *Decretum Sacræ Congregationis S. Romanæ Ecclesiæ, vniuersalis Inquisitionis refertur.*

111 *Virginem Beatissimam sine vlla macula esse conceptam verissima tenet opinio.*

112 *Virgo Sanctissima vixit 63. annos, & ideò eius Corona totidem continet Aue.*

113 *Prouisus de Ecclesia, vel Monasterio vacante à Sede Apostolica prouisionis nuntiatoribus aliquid dans, promittens, promissumve soluens, in excom. Papalem incidit.*

114 *Laicus, qui Ecclesiasticum relegauerit, aut proscripserit, & qui proscriptionem scripserit, incidit in excommunicationem Papalem.*

115 *Ecclesiasticus, qui alium Ecclesiasticum ad forum laicale trahit, incidit in excom. Papalem.*

116 *Papæ ministri, & omnes officiales etiam Episcopali dignitate præditi in terris Ecclesiæ officium quodcunque exercentes qui munera accipiunt præter esculenta, & poculenta quæ biduo consumi possunt, in excom. Papalem incidunt.*

117 *Lapides, & alia ornamenta de Ecclesia, vel aliis locis sacris auferentes, & auferenti, seruanti, & & retinenti auxilium, vel fauorem dantes, in excommunicationem Papalem incidunt.*

118 *Cardinalis, vel assistentis, qui se finxerit nepotem aut familiarem, seu commensalem, aut litteras Apostolicas gratis expediat, in excom. Papalem incidit.*

119 *Prædicantes miracula falsa, vel incerta, aut prophetias, quæ non continentur in sacra Scriptura, incidunt in excom. Papalem.*

120 *Duellum facientes, campum dantes, & auxilium præstantes, incidunt in excom. Papalem.*

121 *Inquisitionis officium impedientes, vel perturbantes incidunt in excom. Papalem.*

122 *Cameræ Apostolicæ libros, vel scripturas occultantes, aut retinentes, incidunt in excommunicationem Papalem.*

123 *Cameræ Apostolicæ ministri, & alÿ rationes integrè, & fideliter non reddentes, incidunt in excommunicationem Papalem.*

124 *Examini se supponentes pro alio beneficium Ecclesiasticum impetrante in excommunicationem Papalem incidunt.*

125 *Beneficiorum Ecclesiasticorum prouisione, vel collatione, vel in eorum possessionem admissione aliquid exigentes, in excom. Papalem incidunt.*

126 *Papa viuente, qui tractant de alio eligendo, in excom. Papalem incidunt.*

127 *Cardinales, qui Sede vacante contrauenerint iis, quæ*

quæ ordinata sunt à Iulio II. incidunt in excommunicationem Papalem.

128 *Cardinales reuelantes aliquid de actis secreto in Consistorio existente præcepto Papæ, vt non reuelentur, incidunt in excom. Papalem.*

129 *Litteras, aut scripturas cuiusuis generis mittentes ad eos, qui sunt in Conclaui, & sic recipientes, in excom. Papalem incidunt.*

130 *Ecclesiastica bona per vim, vel suppositas personas in proprios vsus concurrentes incidunt in excommunicationem Papalem.*

131 *Commissarij, seu delegati ad cognoscendum, an alienatio bonorum Ecclesiæ sit in euidentem eius vtilitatem, amore, vel timore alienationi consentientes, in excommunicationem Papalem incidunt.*

132 *Clerici de Parochiali Ecclesia prouisi iuramentum de residendo intra tempus præscriptum non seruantes, in excom. Papalem incidunt.*

133 *Concilio Trid. commentarios, glossas, & scholia inferentes, in excom. Papalem incidunt.*

134 *Nuncius Apostolicus, qui à principalibus ad quos mittitur, dignitatis, aut gradus obtinendi causa litteras commendatitias quouis modo ambierit, in excommunicationem Papalem incidit.*

135 *Mulier quæ monasteria Regularium etiam Mendicantium ingredi ausa fuerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

136 *Monialis à clausura exiens, & exeundi licentiam dantes, comitantes, & receptantes, in excommunicationem Papalem incidunt.*

137 *Pœnitentiariæ Romanæ officiales pro expeditione aliquid etiam sponte oblatum accipientes incidunt in excomm. Papalem.*

138 *Beneficia Ecclesiastica palam, aut occultè retinentes aut recipientes in confidentiam, incidunt in excommunicationem Papalem.*

139 *Vacantibus Ecclesiarum dignitatibus, canonicatibus, aut præbendis per statutum, aut consuetudinem distributiones, & fructus mensæ Episcopali applicans, aut in communem vsum cedens, incidit in excom Papalem.*

140 *Gubernator locorum status Ecclesiæ, qui licentiam ferendi arma tribus palmis breuiora etiam ad breuissimum tempus concesserit, incidit in excommunicationem Papalem.*

141 *Christianus, qui alium Christianum in terris Turcarum habitantem tanquam mancipium ceperit, aut eius bona diripuerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

142 *Publicani, qui pedagium, gabellam, vel vectigal à Regularibus Ordinum Mendicantium exegerint, in excommunicationem Papalem incidunt.*

143 *Gubernator Ecclesiastici status, & officialis, qui aliquem homicidam, aut exulem ab exilio reuocauerit, vel saluum conductum ei fecerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

144 *Confessores, qui ex priuilegio Sixti IV. commutant aliquod Votorum solemnium, in excommunicationem Papalem incidunt.*

145 *Baro, vel Princeps in Regno Neapol. qui homicidam, aut exulem Romanæ Ecclesiæ receptauerit, protexerit, &c. in excommunicationem Papalem incidunt.*

146 *Baro, vel Dominus Sedi Apostolicæ subiectus frumentum, fruges vltra sibi vsum, familiæque suæ necessarium emens, in excommunicationem Papalem incidit.*

147 *Episcopus, aut patronus, tam Ecclesiasticus, quam laicus, qui à collatione, aut suspensione suspensus beneficium contulerit, aut id præsentauerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

148 *Fratres S. Francisci de Obseruantia, qui in electione Ministri Generalis, Prouincialium, & Custodum, pro se, aut pro alio subornauerint, in excommunicationem Papalem incidunt.*

149 *Locus ad Romanam Ecclesiam cum vacauerit, qui de eo in feudum dando aliquo modo egerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

150 *Agnos Dei à Summo Pont. consecratos qui depinxerit, & aliquo colore infecerit, an in excommunicationem Papalem incidat, ostenditur.*

151 *Monialium Monasteria ingredientes prætextu facultatum abrogatarum, & Superiores Regulares, qui earundem licentiarum prætextu eo aliquem ingredi permiserunt, & qui prætextu licentiarum Episcopalium eò ingrediuntur necessitatibus non vrgentibus, in excommunicationem Papalem incidunt.*

152 *Sal exterum in Vrbes, & oppida, eaque loca Sedi Apost subiecta asportantes, in excommunicationem Papalem incidunt.*

153 *Frumenta, fruges, legumina, & animalia cuiusuis generis extra statum S. Rom. Ecclesiæ, quouis modo exportantes, in excommunicationem Papalem incidunt.*

154 *Religiosus S. Francisci de Obseruantia, qui contemptis Superioribus suis ad Tribunalia appellauerit, & ad ea confugerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

155 *Religiosus Heremita S. Augustini Congreg. Lombardiæ, qui obedire constitutioni neglexerit de exemptione Monialium eiusdem Ordinis incidit in excommunicationem Papalem.*

156 *Religiosus Ordinis Cistercienfis, qui aliquid commiserit contra Constitutionem editam de exemptione Monialium ab eodem Ordine, in excommunicationem Papalem incidit.*

157 *Subiectus ditioni Ecclesiasticæ, qui homicidas, grassatores, & damnatos crimine capituli exules receperit, aut recipi permiserit, in excommunicationem Papalem incidit.*

158 *Reliquias sacras, qui sine concessione Summi Pont. in prouinciam Mediolanen. asportauerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

159 *Iurare facientes illicita vel de obseruandis ordinationibus, & statutis contrariis decretis Conc. Trident. in excommunicationem Papalem incidunt.*

160 *Societatis Iesu institutum, aut Constitutiones, qui directè, vel indirectè impugnare, aut contradicere audent, incidunt in excommunicationem Papalem.*

161 *Libros mouentes, & monumenta quæcunque ex bibliothecis Ordinum Fratrum Carmelitarum, in excommunicationem Papalem incidunt.*

162 *Fratres Prædicatores Ordinis S. Dominici, qui ad effectum consequendi officium Magistri generalis pro se, vel alys ad fauores extra religionem incurrunt, incidunt in excommunicationem Papalem.*

163 *Confessionem, & absolutionem sacramentalem inter absentes per litteras posse fieri asserentes incidunt in excom. Papalem.*

164 *Armatorum collectas, & caluacatas facientes incidunt in excom. Papalem.*

165 *Regulares, qui ex insulis Philippinis, & aliis Indiarum partibus ad Iapponicas commeant, incidunt in excomm. Papalem.*

Fratres

166 *Fratres Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo, qui ad Tribunalia sæcularia quouis prætextu appellare, vel confugere præsumunt, in excommun. Papalem incidunt.*

167 *Delinquentes à Sacris locis extrahentes, præterquam in casibus concessis per Gregor. XIV. in excom. Papalem incidunt.*

168 *Religionum Superiores, qui Bullæ Pauli V. editæ ann. 1606. non paruerint incidunt in excommunicationem Papalem.*

169 *Præsidentes, & Officiales omnes Montium pietatis status Ecclesiastici, qui pecunias ad dictos Montes quomodolibet spectantes in alios, quàm pauperum vsus, disponere præsumunt, in excom. Papalem incidunt.*

170 *Superiores quorumcumque Ordinum & Religionum non remittentes causas ad officium inquisitionis spectantes incurrunt excom. Papalem.*

171 *Confessarij sæculares, vel regulares præsumentes absoluere à casibus in Bulla Cœnæ contentis incurrunt excom. Pap.*

172 *Iudices, & alij quicunque etiam Cardinales qui in causis ad officium A.C. spectantes se intromittere præsumunt, incidunt in excom. Papæ reseruatam.*

173 *Auditor Cameræ, Gubernator, Vicarius Vrbis qui vigore facultatis aliquid præter obseruatum innouant, incurrunt excommunicationem Papalem.*

174 *Clerici Cameræ Apost. notarij, officiales, &c. qui in causis ad eorum tribunal non spectantibus se intromittere præsumunt, excomm. Papalem incurrunt.*

175 *Camerales, qui aliorum suffragia, vel suam, aut aliorum sententiam in plena Camera apertam foris patefecerint, incidunt in excomm. Papalem.*

176 *Coniurationem in Cardinalem non reuelantes incidunt in excomm. Papæ reseruatam.*

177 *Promittentes, dantes, vel recipientes aliquid pro iustitia incurrunt excom. Papalem.*

178 *Certamen singulare ineuntes, suadentes, prouocantes, &c. incurrunt excom. Papalem.*

179 *Sepulchrum Domini petentes causa deuotionis absque licentia Summi Pont. incurrunt excom. Papalem.*

180 *Canonici, beneficiati, & clerici Basilicæ S. Petri de Vrbe eam ingredientes absque habitu quem in choro deferre solent, incurrunt excomm. Papalem.*

181 *Executionem litterarum S. Pœnitentiariæ impedientes incidunt in excommunicationem Papalem.*

182 *Proponentes populo indicem casuum, & gratiarum cum indulgentiis incurrunt excomm. Papalem.*

183 *Lapides siue alia ornamenta Ecclesiarum subripientes incurrunt excom. Papalem.*

184 *Cardinales contrauenientes Bullæ Gregorij XV. de electione Papæ in nouem actionibus incurrunt excommunic. Papalem.*

Imprimentes etiam cum additi. huiusmodi tractatum necnon nostra collectanea absque speciali nostra licentia in scriptis habita, incurrunt excom. Papæ reseruatam ibid.

185 *Clerici quando excomm. Papalem incurrant.*

186 *Religiosi quando in excommunicationem Papæ reseruatam incidant.*

187 *Persona publica quando excommunicationem Papalem incurrant.*

188 *Omnes generaliter quando in excommunicationem Papæ reseruatam incidant.*

189 *Romanam Ecclesiam non esse caput omnium Ecclesiarum contumaciter asserentes, Excommunicationem nemini reseruatam incurrunt.* & ita deinceps in iis quæ sequuntur.

190 *Oblationes Sacerdotibus factas accipientes.*

191 *Principes & Officiales, qui tertiò admoniti ab Episcopis, vel Ecclesiasticis personis recusant facere iustitiam super eorum causis.*

192 *Electioni de se facta in summum Pont. à paucioribus quam duabus Cardinalium patribus, assentientes, vel recipientes.*

193 *Religiosi professi de claustro exeuntes ad audiendas leges Ciuiles, vel Physicam, si infra duorum mensium spatium non redierint.*

194 *Suscipientes in ciuitatibus diuersarum linguarum eorum regimen, qui sunt lingua sua priusquam suscipiatur à proprio Episcopo in coadiutorem suum.*

195 *Doctores, & scholares vniuersitatis Bononien. qui conducunt domus alterius Doctoris, seu scholaris ante finitam locationem sine eius consensu.*

196 *Clerici habentes officium Vicecomitis, vel Prapositi sæcularis si admoniti non desistant.*

197 *Monachi, & Canonici Regulares, ac alij personatus habentes, seu Presbyteri, qui leges, vel Physicam audiunt extra claustrum.*

198 *Bona Christianorum naufragio perdita capientes.*

199 *Ementes rem Ecclesiæ, vel aliter acquirentes à schismatico.*

200 *Statuta edita contra vniuersalis Ecclesiæ libertatem seruari facientes.*

201 *Scripturas, vel nuncios alicui Cardinali in Conclaui existenti mittens, vel cum eo secretè loquens.*

202 *Spoliantes clericos, &c. beneficiis pro eo quod nolunt eligere eum, pro quo ipsi rogarunt.*

203 *Regalia, custodiam, siue guardiam titulo aduocationis, siue defensionis in Ecclesiasticis, vel piis locis præsumentes occupare.*

204 *Monialium ad electiones vocati non temperantes ea, ex quibus discordia nasci, vel foueri possunt.*

205 *Conseruatorem sibi datum incitantes, vt se intromittant in iis, quæ non continent apertam violentiam, &c.*

206 *Absolutionem, aut reuocationem excommunicationis, simoniæ, &c. vi aut metu extorquentes.*

207 *Fingentes casum, vel fraudem aliquam quo Iudex ipse vadat ad accipiendum testimonium alicuius fœminæ.*

208 *Prælatos, vel alias personas Ecclesiasticas compellentes vt submittant Ecclesias, vel earum bona, &c. Laicis, &c.*

209 *Mendicantes, qui de nouo domos ad habitandum recipiunt, vel receptas mutant sine licentia Sedis Apost. & n. 230.*

210 *Religiosi qui habitum suæ Religionis temerè dimittunt.*

211 *Impedientes Ecclesiasticos Iudices Ordinarios, vel delegatos, ne sua iurisdictione vtantur.*

212 *Domini temporales prohibentes subditis suis ne cum personis Ecclesiasticis contrahant.*

213 *Compellentes personas Ecclesiasticas ad pedagia, guidagia, &c.*

214 *Sepelientes in loco sacro hæreticos.*

215 *Iurisdictionem temporalem habentes, qui non obe-*

diunt Episcopis, & inquisitoribus in perquirendis hæreticis.
216 *Christianum aliquem per assassinos interficiens, aut videns interfici.*
217 *Clerici permittentes versari in terris suis fœneratores publicos, &c.*
218 *Repræsalias contra personas Ecclesiasticas, vel eorum bona concedentes.*
219 *Principes & alij domini, ac Iudices non obseruantes contenta in c. felicis, de pœnis lib. 6. contra percusientes Cardinalem.*
220 *Sequestrationem factam per loci Ordinarium præsumentes impedire.*
221 *Sepelientes aliquem in cœmeterio tempore interdicti extra casus à Iure concessos.*
222 *Religiosi qui sibi appropriant noualia, aut decimas Ecclesiis debitas.*
223 *Monachi, aut Canonici Regulares administrationem non habentes, qui petunt Curias Principum animo nocendi suis Prælatis.*
224 *Monachi, qui intra septa Monasterij sine licentia Abbatis arma tenere præsumunt.*
225 *Monialium visitatores impedientes.*
226 *Beguini, siue qui sequuntur eorum statutum.*
227 *Matrimonium scienter contrahentes, in gradu prohibito.*
228 *Inquisitores, qui prætextu sui officij illicitè sumunt pecuniam aliquam.*
229 *Statuta de soluendis vsuris dictantes, vel scribentes.*
230 *Religiosi Mendicantes, qui sine licentia Papæ loca de nouo accipiunt ad habitandum, &c.*
231 *Decimarum à solutione in concionibus adiutores retrahens.*
232 *Religiosi non seruantes interdictum auctoritate Apostol vel Ordinaria impositum.*
233 *Glossas super Clem. Exiui, edentes.*
234 *Nuncios vel legatos Romani Pont. impediens ne ingrediantur Regna, seu prouincias ad quæ mittuntur.*
235 *Alienantes, seu locantes in plures annos quàm in tres bona immobilia, vel mobilia pretiosa Ecclesiarum.*
236 *Prælati ad Romanam Curiam venientes, & inde discedentes absque licentia Romani Pont.*
237 *Rectores Ecclesiarum & Mendicantes in Germania existentes; qui pacem inter ipsos factam violant.*
238 *Litteras Papæ electi antequam coronetur impugnantes.*
239 *Episcopi, aliique Prælati permittentes ritum, habitumve Fraticellorum, Bizzonum, &c.*
240 *Imprimentes, seu mandantes imprimi libros de rebus sacris tractantes sine nomine Auctoris, & sine approbatione Ordinarij.*
241 *Confessionem ante Eucharistiam necessariam non esse asserentes.*
242 *Matrimonia filiorumfam. sine parentum consensu contracta esse irrita asserentes.*
243 *Raptores mulierum, ac omnes dantes eis auxilium, &c.*
244 *Matrimonium ne liberè contrahatur cogentes subditos, &c.*
245 *Magistratus sæculares, qui ab Episcopis requisiti non præbent auxilium ad restituendam, vel conseruandam clausulam Monialium.*
246 *Religiosi, qui recipiunt aliquid à nouitiis dum sunt in probatione.*
247 *Mulieres ingredi Monasterium præterquam in casibus à Iure permissis cogentes.*
248 *Montes pietatis qui prædicando vel disputando audent impugnare.*
249 *Sortilegia, incantationes, &c. exercentes.*
250 *Commissiones, intimationes, publicationes, & affixiones Apost. in Romana Curia præsentantes præter Cursores.*
251 *Archipresbyter, Canonici, & beneficiati, ac clerici Basilicæ S. Petri de vrbe non applicantes integram medietatem omnium fructuum & distributionum primi anni seruitij.*
252 *Studiorum rectores & alij Episcopis inferiores doctorandi facultatem habentes, qui aliquem ad gradum Doctoratus promouens, priusquam Fidei professionem emittat.*
253 *Archipresbyteri breuiores duorum palmarum etiam ad breuissimum tempus licentiam deferendi concedenses quicumque Sedis Apost. gubernatores, siue officiales.*
254 *Gubernatores, qui pœnas, seu multas pecuniarias alteri quam Cameræ Apost. applicare præsumunt.*
255 *Legati, seu Vicelegati, aut gubernatores quemcumque in officiis notariatuum per Cameram Apostol. venditis se intromittere præsumentes, &c.*
256 *Pœnitentiarij Officiales, qui in expeditionibus sibi interdictis se intromittere quoquo modo præsumunt.*
257 *Offendentes aliquem vindictæ studio in Vrbe.*
258 *Inquisitores, aduocatos, aliumve ministrum S. Officij occidens, verberans.*
259 *Inquisitorum generalium S. R. E. Cardinalium præceptis, & mandatis non obedientes.*
260 *Taurorum agitationes permittentes.*
261 *Superiores, quibus cura Monasterium Monialium incumbit ea in casibus non necessariis ingredientes.*
262 *Agnos Dei à summo Pont. consecratos depingens.*
263 *Frumentum & legumina extra Vrbem & Statum Ecclesiasticum extrahens, aut afferentes impediens.*
264 *Cruciferi requirentes fauores pro dignitatibus, & officiis obtinendis.*
265 *Episcopi quando excommunicationem nemini reseruatam incurrant.*
266 *Clerici quando excommunicationem nemini reseruatam incurrant?*
267 *Religiosi quando excommunicationem nemini reseruatam incurrant.*
268 *Domini temporales quando excommunicationem nemini reseruatam incurrant.*
269 *Magistratus & Iudices quando excommunicationem nemini reseruatam incurrant.*
270 *Omnes generaliter quando excommunicationem nemini reseruatam incurrant.*
271 *Absoluere ab excommunicationibus Papæ reseruatis nullus Episcopus potest.*
272 *Episcopi singuli cum nomen suum alicui actui, cuius ipsi sunt auctores, inscribunt, post Deum Sedi Apost. Episcopatum referunt.*
273 *Episcopatus in Ecclesia sunt de Iure diuino.*
274 *Absoluendi facultatem obtinens ab omnibus casibus summo Pont. reseruatis non potest absoluere à casibus contentis in Bulla Cœnæ.*
275 *Absoluendi à casibus reseruatis etiam in Bulla Cœnæ facultatem obtinens non potest quis virtute illius absolui ab excommunicatione ob hæresim contracta.*
276 *Absoluendi à casibus summo Pontif. reseruatis facultatem*

facultatem obtinens, potest absoluere à censuris illi reseruatis.

277 *Absoluendi ab omnibus censuris, facultatem obtinens à summo Pont. potest absoluere à censuris reseruatis.*

278 *Episcopus causa cognita potest diminuere, & relaxare de pœnitentia quam Papa imposuit.*

279 *Iudex fori exterioris postquam suam tulit sententiam definitiuam, non potest pœnam in ea appositam reuocare.*

280 *Confessarius potest pœnitentiam à se iniunctam quandocumque & vbicumque ex causa commutare.*

281 *Prælatus quicumque potest absoluere sibi subditum à censuris nemini reseruatis, siue sint latæ, & appositæ per Conc. siue per quemcumque Summum Pont.*

282 *Absolui potest subditus ab Episcopo loci, vbi moratur, à sententia iuris, quam incurrit in alia Diœcesi.*

283 *Parochus, & alius quicumque Sacerdos potestatem habens absolui à mortalibus, potest absoluere à censuris iuris nemini reseruatis.*

284 *Ordinarius non potest sibi reseruare absolutionem excommunicationum iuris nulli reseruatarum.*

285 *Episcopi omnes quorum casuum absolutionem sibi reseruare possunt.*

286 *Decretum, & declaratio super absolutione à censuris, seu à casibus reseruatis, refertur.*

287 *Decretum aliud refertur, quo confirmantur, & innouantur contenta in præcedenti.*

288 *Litteræ Sacræ Congregat. referuntur, in quibus circa casuum reseruationem regula dantur vtilissime.*

289 *Declaratio eiusdem S. Congregationis circa facultatem absoluendi à casibus Sedi Apost. & Ordinario reseruatis.*

1 POSTOLI licèt à Domino parem cum Petro acceperint potestatem, *cap. in nouo 21. dist.* in quorum locum successerunt Episcopi, *cap quorum vices 68. distinct.* Petrus tamen, in cuius locum successit Summus Hierarcha ter Maximus Pontifex, obtinuit Principatum ex ordinatione diuina: nam illi soli dictum est Ioann. 21. *Pasce oues meas, cap. puto 2. quæst. 7.* Inter beatos Apostolos quædam fuit discretio, & licèt omnes essent Apostoli, Petro tamen à Domino concessum est (& ipsi inter se idipsum voluerunt) vt reliquis omnibus præesset Apostolis, & Cephas, id est, caput, & principium teneret Apostolatus. Ita Anaclet. *epist. 3. in cap. sacrosancta 2. distinct. 22.* Anton. Augustin. *in epitome Iuris Pontificij lib. 1. de Pontif. Maximo cap. 19.* Principatum igitur & iurisdictionem solus Summus Pontifex habet, eamque immediatè in vniuersam Ecclesiam, *Extrauag. vnam sanctam, de maiorit. & obed. inter communes*, quam quidem illo ipso temporis momento, quo canonicè est electus, accipit à Deo Opt. Max. super totum corpus Christi mysticum, ita vt quicumque alij ipsi necessariò subiiciantur, *cap. licet*, cum ibi notatis, *de elect.* ex quo veluti quodam fonte perenni cæterorum Ecclesiæ Patrum potestas manat, *dict. cap in nouo, 22. quæst. 1.* Quid enim ei abnegabimus, de quo insigne illud D. Bernardi *lib. 2. de consid. ad Eugenium: Age indagemus adhuc diligentius quis sit? quam geras personam in Ecclesia Dei? quis est Sacerdos magnus, Princeps Episcoporum? Tu hæres Apostolorum, Tu primatu Abel, gubernatu Noë, Patriarchatu Abraham, Ordine Melchisedech, dignitate Aaron, Authoritate Moyses, Iudicatu Samuel, Potestate Petrus, Vnctione Christus.*

Summus igitur Ecclesiæ Princeps, & Christi Vicarius plures potuit sibi reseruare casus, qui digni aut maturo consilio, aut seuera animaduersione sibi visi fuere, ita vt nefas sit cuiusuis Ordinis viro ipso inuito de illis cognoscere, aut eos attingere, Coriolan. *de casibus reseruatis par. 1. sect. 1. art. 1. numer. 7. vers. primo.* Sebast. Acosta *in explicat. Bullæ Cruciat. quæst. 42.* vndecim recensent quatuor versibus gloss. *verb. pertineant in cap. 1. de translat. Episcopi* & gloss. *verb. pertinere in cap. sicut vnire, de excess. Prælat.* Host. verò viginti & septem versibus sexaginta complectitur, quos quidem versiculos refert Gambar. *de officio & potest. Legati de latere lib. 2. tit. de variis Ordinariorum nomin. numer. 257.* quorum aliquos principaliores casus breuiter percurrere mihi non inutile visum est, vt illis exceptis Episcopus in omnibus aliis potestatem sibi tributam esse sciat.

In Episcopis quæ sibi Summus Pontifex reseruauit?

IPsius est Summi Pont. Archiepiscopis pallium concedere, *cap. nisi, de auct. & vsu pallij*, Gambar. *dict. loco numer. 243. cum seqq.* quia datur in signum plenitudinis potestatis, *cap. antiqua 23. de priuileg.* quæ quidem potestatis plenitudo ab alio dari non potest, nisi ab Apostolica Sede, eiusque Præside Romano Pont. Petri Successore, à quo tanquam à capite in alios Prælatos, tanquam membra, omnis profluit Ecclesiastica iurisdictio, *dict. cap in nouo*, & ideo dicit text. *in cap. significasti 4. ad finem, de elect.* quòd † pallium à Beati Petri corpore tantum suscipitur, quia scilicet à solo Romano Pontifice Petri successore est accipiendum, vt post Host. notat Abb. ibi *num. 9.* Lælh. Zech. *de republ. Eccles. tit. de statu Reuerend. Patriarch. num. 5. vers. traditur*, & ex Innoc. Lusitanus noster Vasconcel. *in harmonia rubricar. sub. rub. de auctoritate, & vsu pallij, num. 7.* Verùm *gloss. pen. in d. cap. significasti*, scribit quòd de corpore B. Petri pallium assumi dicitur, quia pallia consecrata deferuntur ad Altare sacrum in memoriam corporis B. Petri, vt inde tradantur Archiepiscopis præsentibus, vel procuratoribus eorum, si adsint, iuxta *cap. quoniam 100. dist.* quam glossam sequuntur omnes ibi, & latè explicant Guid. Pancirola *in thesauro variar. lectionum lib. 1. c. 20.* Stephan. Durantes *de ritibus Eccles. l. 2. cap. 9. num. 43.* Fr. Hieron. Roman. *lib. 1. de republ. Christ. cap. 6.* 2

Solus ipse Ecclesiam erigit, constituit in Cathedralem, *cap. felix. 50. cap. præcipimus 54. 16. quæst. 1.* Reboff. *in praxi benefic. tit. de erect. in Eccles. Cathedral num 1. & 5.* Azor. *instit. moral p. 2. lib. 5. cap. 29. quæst. 25. in princ. & lib. 6. c. 30. quæst. 2. & 4.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 12. cap. 5. numer. 1.* Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap. 11. num. 251.* vbi *num. 252.* idem dicit de erectione Ecclesiæ Cathedralis in Metropolitanam, Gambar. *dicto loco numer. 160.* Isidor. Moscon. *in tract. de maiest. eccles. milit. lib. 1. part. 2. cap. 15.* Bzoui. *de Pontifice Romano cap. 34.* Thom. Sanch. *lib. 2. consil. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 37. n. 7.* nouissimè me citato Ioan. Solorzan. *in tract. de iure Indiarum tom. 2. de Indiarum gubernat. lib. 3. cap. 4. numer. 1.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæst. 11. à princ.* Ferentil. *in annot. d. decis.* Buratti 912. *numer. 11.* Et eam diuellit, contingit, 4

aut

aut alia ratione mutat, *cap.1. & cap. inter corporalia, de translat. Episcopi, cap. mutatione 7. quæst. 1. gloss. verb. Cathedralem in cap. cùm inferior, de maior. & obed.* Monet. *dict. cap.11 num.135.* Gambar. *dicto loco numer.159. & 166.* Molfes. *in summ. Moralis Theolog. tract.6. cap.14. num.50.* Bened. Ægid. *ad l. ex hoc iure ff. de iust. & iure tom.1. cap.2. num.3.* Ioan. Solorz. *dict. tom.2. lib.3. cap.5. num.1.* Et solus ipse potest diœcesim separare, & illam alicui Abbati, seu inferiori Prælato supponere, Host. *in cap. cùm contingat. numer.1. de foro comp.* vbi Butr. *numer.11. vers. de consuetudine* Panorm. *numero 18.* & Bellim. *numer.15. vers. tamen certum est*, Rot. *decis.324. num.2. apud Farin. part.1. recent.* Et quàm ampla & absoluta sit potestas summi Pont. in constitutione nouæ Sedis Episcopalis per dismembrationem aliarum diœcesum, probat *cap. præcipimus 53. & ibi* præ cæteris Turrec. *vers. nam etiam Concil.16. quæst.1. gloss. verb. pertinere in cap. sicut vnire, de excessibus Præl.* vbi Host. *numer.1.* Zabarel. *num.3.* & Anchar. *num.1.* Selu. *de benefic. p.3. quæst.3. numer.10.* latè & eleganter Melch. Lotter. *in tract. de re benefic. lib.1. q.11. à princip.* Cauendum igitur est à gloss. *verb. diuisiones in cap. lege Imperatorum 10. dist.* quæ pronunciauit Papam inuito Episcopo non posse diuidere Episcopatum, præterquam ex causa, quam videntur sequuti Abb. *in cap. vlt. sub numer.12. vers. & vide, de confirmat. vtili, & inter suas quæstiones quæst.1. num.17.* & Felin. *in cap. quæ in Ecclesiarum, num.42. ad fin. de constitut.* quorum fundamentis respondet Lotter. *d. quæst.11. num.33. cum seqq.* vbi *num.44. cum seqq.* declarat doctrinam Abb. *d. quæst.1. sub numer.12. vers. consilium tamen Collegij*, asserentis in huiusmodi noua constitutione Sedis Episcopalis & dismembratione, assignationeque diœcesôn, requiri consilium Collegij Cardinalium, vt procedat respectu necessitatis directiuæ, & intrinsecæ, non verò respectu necessitatis coactiuæ & extrinsecæ, nam sic constitueretur Iudex supra ipsum summum Pont. contra text. *in cap. n.9. q.3.* prout declarat Card. Paleoth. *de sacr. Consist. consult. p.1. q.3. in resp. ad 3. argum.* Ex quibus iam colligitur, quòd cùm Episcopus non habeat diœcesim ex se, aut ab alio inferiori, sed ab ipso summo Pont. non possit auctoritate sua illam minuere, aut dismembrare, constituendo territorium distinctum à proprio territorio, nam id solum pertinet ad Papam ex speciali eius priuilegio, Host. *in cap. cùm conting. n.1. de foro compet.* vbi eum sequuntur Ioan. Andr. *sub num.4. vers. alij dicunt*, Butr. *sub num.11. vers. si quæritur an habeat territorium*, & Abb. *sub num.18.*

6 Sine speciali ipsius mandato, & licentia nullus potest Pastorem dare Ecclesiæ Cathedrali sibi qualitercumque exemptæ, quæ Clero careat, & Pastore Christiano, *Clem. in plerisque, de elect.*

7 Ecclesiæ Cathedralis administrationem nemo potest dare nisi Papa, *cap. is, cui 42. de elect. in 6. cap. Ecclesiæ Cathedrali, de supplenda neglig. Prælat. eod. lib.* Rebuff. *in tractat. nomin. q.8. n.29.* Et solus Papa Curatorem dare potest Ecclesiæ Cathedrali, & eius bonis quoad effectum agendi, Gig. *de pension. q.65. n.5. & 6.*

8 Episcopo adiutorem nemo dat nisi Papa, *cap.1. de elect. in 6. cap. vnic. de clerico ægrot. eod. lib.* Quarant. *in summ. Bullarij verb. Archiep. auctoritas. n.9.* Flamin. *de resign. l.7. q.20. n.14.* Campan. *in diuersorio Iuris Canon rub.7. c.6. num.105. vers. est tamen*, Gambar. *de officio, & potestat. Legati de Latere, tit. de coadiutoribus, num.4.*

Ipse solus potest concedere, vt Monachus laïcus vel clericus sæcularis minoribus solùm Ordinibus, initiatus Episcopus creetur, *cap. miramur. 61. dist.* 9

Episcoporum, & superiorum Antistitum maiores causas solus dirimit, & cognoscit, Concil. Trident. *sess.24. de reform. c.5.* Gambar. *citato loco n.159.* 10

Episcopos è gradu dignitatis deiicit ex causa, *cap. quamuis, & cap. dudum 5. q.5.* Deponit, & restituit, *cap. ideo 2. q.6.* gloss. *verb. reseruata in cap. quod translatione, de officio Legati*, Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloss.41. n.21.* 11

Episcoporum admittit renunciationes, gloss. *verb. manib. in Clem.1. de renunt.* Flamin. *de resol. l.7. quæst.11. n.17.* 12

Solus ipse eximit, & excipit aliquos à iure, & potestate Episcoporum, gloss. *in cap. frater 16. quæst.1.* gloss. *verb. exeptum in cap. cùm inferior, de maior. & obed.* gloss. *verb reseruata, post princip. in cap. quod translatione, de officio Legati*, gloss. *in capit. 1. in princip. de priuileg. in 6.* Mandos. *de signatura gratiæ, tit. exemptiones, versic. eximere propriè est Apostolicæ Sedis*, Anchar. *cons.132. num.5.* † Quod à se, 13 14
vel Romana curia eximere non potest, Abb. *in cap. si quis num.2. de maior. & obed.* Selu. *de benefic. p.3. quæst.8. num.16. & tract. de iureiur. part.4. num.39.* Barthol. Bellencin. *de charit. subsid. q.58. num.4.* Restaur. *de Imper. q.50. n.32.* quia, vt dicunt Abb. & Ioan. Andr. non est credendum quòd Papa posset aliquem priuilegiare ne teneatur venire ad eum, vel vt per eum non possit excommunicari, quia cùm ipse teneat locum Dei in terris, *cap.2. de transl. Prælat.* non debet aliquem eximere sua potestate, cùm per hoc eximeretur à potestate Dei, vnde contra summam Papæ potestatem non valet præscriptio, Innoc. *in cap. bona 2. de postulat. Prælat.* Felin. *in cap. cùm non liceat, numer.14. in fine, de præscript.* tum ne dentur acephali, sine Rege, sine capite, vt locustæ, Abb. *in cap. per venerabilem, n.9. & 37. qui filij sint leg.* quia sic negaret se esse caput totius Ecclesiæ, August. de Ancona *de potest. Eccles. q.7. art.8.* Anton. Ricciul. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium lib.9. cap.2. num.12. in fine*; tum ne sit in manu Pontificis abiiciendi à se Claues, ac sibi manus ligandi, *cap. innotuit, de elect. cap. fin.* vbi gloss. *de rescriptis in 6.* gloss. *in cap. fin, de sentent. excomm. eod. lib.*

In Ordinibus conferendis quæ sibi Summus Pontifex reseruauit?

Solius est Summi Pontif. ad tres Ordines sacros promouere eos, qui nondum ad legitimam ætatem peruenerunt, *cap. cùm in cunctis, de elect.* 15

Et extra tempora à Iure constituta aliquem ad Ecclesiasticos Ordines promouere. *c. consultationi. 16. de tempor ordinat.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c.16. lit. A. vers. & licet*, Gambar. *d. loco, nu.258. cum seqq.* dixi suprà *alleg.17. n.5.* 16

Item vna, eademque die aliquem ad sacros duos Ordines promouere, *c. dilectis, de temporibus ordinat.* & faciunt quæ suprà *14. n.10.* 17

Item ipsius est solius alicui duobus continenter diebus duos sacros Ordines dare, puta Diaconatum sabbato, & die Dominica Presbyteratum, *c. litteras, eod. tit. de tempor. ordinat.* 18

Et concedere, vt quis Ordines accipiat ab Episcopo alieno, *c. consultationi, de temporibus ordinat.* 19

Item concedere, vt Episcopus in die iustæ consecrationis Ordines conferre possit, *cap. quod sicut, 28. §. super eo, de elect.* Gambar. *dicto loco n.268.* 20

Item

21 Item indulgere, vt qui excommunicationis maioris vinculo obstrictus Ordines sacros suscepit, vel Sacris est optatus, suo munere & officio fungi possit, *cap cum illorum, de sentent.excom.*

22 Nemo denique potest ordinarum à Papa ad Superiores Ordines promouere sine ipsius licentia, Doctores *in cap.cum in distribuendu, de temporibus ordinat.* Cocchi. *de iurisd. Ordinat. in exemptos par.1. quæst.21.*Gambar.*dict.loco n.*167.

In Beneficiis, quæ Summo Pontifici in Iure reseruata reperiantur?

23 Renuntiationem beneficij, gratia alterius factã solius est Summi Pont. admittere, *cap. deliberatione,§. prohibemus, de officio Leg. lib.6.* Flam. *de resign.lib.1.q.1.num.6.*

24 Item in beneficiis annuas & perpetuas pensiones constituere,& constitutas transferre,vel ius eas redimendi concedere, *cap. 1. vt Eccles. benefic. sine diminut.confer.*& faciunt quæ Rebuff.*de pacificis possess. n.* 117. *& in praxi benefic.tit. requisita ad collationem bonam à num.*6. Mandos. *in praxi signaturæ gratiæ de extinct.in princ.*Gig.*de pension q.*87.*num.*5 Rot.*decis.* 437.*num.*2.*apud Farin.p.*1 *recent.* dixi infrà *alleg.*85. *num.*1.

25 Item beneficium ad certum tempus, non in perpetuum conferre, *cap pastoralis* 7.*q.*1. gloss.*verb.perpetui.in cap.vnic.de capellis monach.in* 6.

26 Et solus concedit,vt beneficiarius quamuis perpetuò absit ab Ecclesia ex aliqua iusta causa,fructus beneficij percipiat,*cap.vlt.de rescr.lib.6.*

27 Et Beneficia in Curia Romana vacantia ipse solus confert, *c.2.de præbend.lib.6.* Vide infrà *alleg.*57. *num.*19.

28 Item beneficia, quæ incompatibilia iure dicuntur, vni, eidemque Clerico conferre ipse solus potest,cuiusmodi sunt beneficia similia sub eodem tecto, duas itidem Cathedrales,duas Parochiales, vel duo beneficia curam animarum habentia, vel Dignitatem, vt infrà suo loco dicetur.Ea etiam, in quibus iure, priuilegio,vel consuetudine quis residere, vel commorari debet,Concil. Trid. *sess.* 7.*de reform. cap.*17.Gambar. *dict.loco n.*219. Vide infrà *alleg.*62. *à num.*78.

29 Item in eadem Ecclesia absque indulgentia Romani Pontificis nemo potest duos Personatus, vel Dignitates,vel Præposituras, vel administrationes, vel officia,vel eorum alterum simul cum Canonicatu habere,*cap.1.de consuetud.*

30 Item quando aliquis recipit secundum beneficium,quod incompatabile cum alio iura vocant,& illius possessionem adeptus est,vel per se ipsum stat quominus illam assequatur, ita vacat primum incompatibile, vt illud statim dimittere in Ordinarij manibus cogatur, quod si non dimiserit, vtrumque vacat, & Rom.Pontif.solius est illud tunc conferre *Extrauag. execrabilis §. qui verò deinceps, de præbend. Ioann.XXII.*

Circa iuris interpretationes, & graues causas discernendas quæ Summo Pont. reseruata reperiantur?

31 Causæ omnes maiores ad Sedem Apost. referuntur,*cap.1.de iuram.calumniæ,cap. maiores, de Baptismo,cap.1.de translat. Episcopi*, Gambar. *de offic. & potestate. Legati de latere l.2.tit.de variis Ordinat.nominibus à num.*182.Porrò causæ maiores censentur quæstiones, quæ spectant ad articulos fidei intelligendos;ad Canonicos libros discernendos;ad sensum sacrarum litterarum declarandum, approbandumque,ad interpretanda, quæ dubia sunt, vel obscura in controuersiis Fidei,in iure Canonico, vel diuino : item ad declarandum quæ ad sacramenta pertinent,videlicet ad materiam, formam, & ministrum,& alia huiusmodi, iuxta notata *in cap. quoties* 24.*q.*1. Gambar. *d.loco n.*181.

Solius Papæ est generales Canones condere,*cap. ideo permittentes §.si ergo primum* 25.*q.*1. quia † potestas condendi legem soli Principi competit,*l.vlt. C.de legibus*, Riminald. *in l. imperium. n.*403 *ff. de iurisd. omnium iud.* vbi Gasp.Valasc. *n.*96.*& n.*199. Rebuff.*ad leges Galliæ in proœm glos.*1.*num.*4.Auiles *ad caput prætor. in proœm. verb. ordenancas n.*1. Menoch.*cons.*686.*n.*23. Mench. *illustr cap.*1.*n.*6. Morl. *in emporio Iuris p.*1 *tit.*1.*in prælud.n.*20.*&* 23.Cardoso *in praxi indicum verb. lex num.*5. Matta *de Iurisd. part.*1.*cap.*37. Suar. *de legibus lib.*1.*cap.*8.*n.*9. *& lib.* 3.*cap.*9. qui colendissimus præceptor omnium litterarum eruditione & cognitione clarus & moribus suauissimis præditus ex hac lachrymarum valle ad gaudia Beatorum Vlyssipone transmigrauit. 32 33

Ipsius est Concilium generale confirmare,& eius Constitutiones probare,vel improbare,& interpretari, *cap.*1. *§.etiam,dist.*17. *& cap. statutum, de elect.* Gambar.*dicto loco n.*241.& aliorum scripta damnare, *c.damnamus. de Summa Trinit. cap.fraternitatis,de hæret.* Gambar. *dicto loco.n.*275. 34

Quæ sunt dubia, vel obscura in rescriptis, ipse solus interpretatur, *cap.pastoralis, de fide instrum. c. cum venissent,de iudic* Gambar. *dicto loco n.*217. 35

Solus ipse supplet,quod in contractibus deficit, quando scilicet aliquid,quod ius Canonicum requirit, omissum est, *cap. illa quotidiana,de elect.cap.1.de transact.*Gambar.*dicto loco n.*200.*cum seqq.* vbi multipliciter declarat. 36

Relaxat,commutat & interpretatur iusiurandum in rebus,& personis alicuius momenti, *cap. venerabilem §.eos,de elect.* Gambar. *d.loco d.*111. 37

Ipse solus restituit eos, qui solemni ritu sunt è clericorum gradu deiecti, gloss. *in cap.ideo 2.q.6. & in cap.ex tua §.vlt.de cleric. non resid.* Gambar. *d.cto loco n.*195.*& seqq.* 38

Et remittit pœnas ob simoniam in Ordine, vel beneficio contractam, *cap.qui simoniacis* 1.*q.*1. 39

Item aliquos legitimis natalibus restituit, quod attinet ad ea, quæ spiritualia sunt, *cap.per venerabilem,qui filij sint legit.* Gambar. *dicto loco n.*194. 40

Legata ad pias causas facta nemo alius nisi Romanus Pontifex potest ad alios vsus conuertere,vel transferre, *Clement.quia contingit,de relig domib.*Nam illi soli licet commutare pias testamentorum voluntates,Tiraq. *de priuilegiis piæ causæ priu* 145. Pinel. *in rub.C.de rescind.vend.par.1.c.2.n.*19. Nauar.*cons.*2. *n.*6 *de rebus Ecclesiæ non alien.* Perez *tit.*3.*lib.*6.*Ord. pag.*72. Fr. Emman. *quæst.Regular.tom.2. quæst.*125. *art.*9. Beia *respons.casuum cons. part.*4. *casu* 22. Henriq. *in summ.lib.*7.*cap.*37. *§.2.lit. F. & lib.*9.*cap.*22. *§.6.litt.M.* Mench. *illustr cap.*25.*num.*26. *cum seqq.* Iacob. de Graffiis *de arbitrar. Confess. lib* 2. *cap.*69. *n.*1.Cened.*pract.quæst.lib.*1.*q.*35.*n.*12.Melch.Phœbos *Lusit decis.*47 *n.*12.*cum seqq num.*1. 41

Sine speciali ipsius consensu non potest interdici ciuitas à sacris ob debitum pecuniarium domini,vel officialium, vel priuatarum personarum, *Extrauag. prouidè attendentes*,Bonifac.VIII. *de sent.excomm.inter communes.* Couar.*in c.alma,part.2.n* 5. 42

In Sanctorum cœlitum numerum solus ipse Summus Pontifex aliquem referre potest,hoc enim 43

Sedi Apost. reseruauit Alexand. III. *in cap. 1. de reliquiis, & venerat. Sanctor.* Gambar. *de officio, & potest. Legati de Latere lib. 2. tit. de variis Ordinariorum n. 233.* Quidam olim censuerunt id iuris esse penes Episcopum in sua ditione, propterea quòd *in cap. 1. de consecrat. dist. 3.* ita dicitur. *Et illæ festiuitates, quas singuli Episcopi in suis Episcopatibus cum populo collaudauerint.* glossa tamen eo in loco id ad Romanum Pontificem solum pertinere asserit, & approbant Innoc. *n. 2.* Butr. *n. 7.* Host etiam *n. 7.* & Ioan. Andr. *n. 5. in cap. 1. de reliq. & venerat. Sanct.* S. Antonin. *in summ. part. 3. tit. 12. cap. 5. § 5.* Tabien. *verb. canonizatio num. 1. in fine.* Greg. *l. 66. gloss. 244. tit. 8. part. 1.* August. Triumph. *de potestate Ecclesiæ quæst. 14. art. 1.* Maluet. *de canonizat. Sanct. dub. 2. num. 5. & seq.* Angel. Roch. *in simili tract. cap. 4.* Ludou. Carbo *in summa summarum tom. 3. lib. 1. cap. 17. vers. tertium dictum*, Pineda *in monarchia part. 2. tom. 2. lib. 14. cap. 19. §. 1.* Anton. Yepes *in chronica S. Benedicti anno Christi 545. & sancti Benedicti 65. cap. 3. in fine.* Alced. *in precell. Episcop. dignit. part. 1. cap. 11. num. 19.* Domin. Alphons. *de sacrarum Reliquiarum cultu §. 23. num. 25.* Cardin. Bellarm. *de Sanctor. beatitud. tom. 1. part. 2. lib. 1. cap. 8.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 19. num. 6. in fine.* Dionys. Paul. *de vera Patriarch. sedium erect. cap. 17. num. 56.* Mascard. *de probat. conclus. 262. num. 50.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 5. cap. 6. quæs. 1.* Cened. *ad Decretal. collect. 52. numero 4.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. Neapol. cap. 51. in fine.* nouissimè D. meus Felix Contelor. *in suo doctissimo tract. de canonizat. Sanctor. cap. 4. à princip.* & meliùs ac ex professo *cap. 8. per tot.* vbi me citat. *in hoc loco.*

Vnde iam sequitur Episcopos hodie non posse Sanctos canonizare, vt bene docent Castellan. *de canoniz. Sanctor. quæst. 3. art. 1. num. 3.* D. Contelor. *d. tract. de canonizat. Sanct. cap. 6. num. 5.* Maluet. *d. dub. 2. num. 1. & 2.* August. Triumph. *dict. quæst. 14. num. 2.* Mascard. *concl. 262. num 56.* Luys. Turrian. *in 2. disput. 17. dub. 2. vers. item dicendum*; nec Legatum de Latere, Iacob. Castellan. *dict. quæst. 3. art. 2. num. 3.* & quod maius est, nec etiam ex commissione Pontificis, vt tenent Alphons. de Castro *de iusta hæreticorum punit. lib. 1. cap. 6. col. 4. vers. rursus.* De Catelor. *in addit. ad Castellam. dict. quæst. 3. art. 2. num 4.* quia Papa non potest alteri delegare potestatem definiendi res Fidei, Arag. *2. 2. quæst. 1. art. 10. in tract. de Concil. vers. tertia conclusio, in fine, & vers. ad 1. arg.* Bannes etiam *2. 2. quæst 1. art. 10. dub. 4. vers. quapropter*; & quod etiam Concilium vniuersale non possit per se solum Sanctos canonizare, nisi interueniente Romani Pont. auctoritate, resoluunt Iacob. Castellan. *dict. quæst. 3. art 5. à princ.* & Angel. Roch. *dict. tract. cap. 4. vers. quod ad solum* D. Contelor. *dict. tract. de canonizat. Sanctor. cap. 7. num. 10.* nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi, lib. 1. cap. 9. dub. 4.*

44 Priuilegium solum ipse Summus Pontifex potest concedere, vt quis soluatur à lege, qua quisque decimam partem fructuum soluere cogitur, *c. ex parte, & c. suggestum, de decimis.* Et post quædam bona, & iura Ecclesiastica laicis conferre; puta potest decimas partes fructuum ex beneficiis Ecclesiasticis iustis de causis Regibus, & principibus adiicere.

45 Item potest Regi & Principi priuilegium concedere, vt beneficia in Ecclesiis suæ ditionis sita obitu beneficiarij destituta conferre queant: potest etiã laico auctoritatem, & potestatem dare, vt aliquos excommunicationis vinculo obstringere possit, Borgas. *de irregul. part. 1. n. 40.*

Solus Papa potest plenissimas peccatorum condonationes, hoc est, Indulgentias concedere, Doct. *in cap. cum ex eo, de priuileg.* 46

Quod Religiosos, quæ Summo Pontif. In Iure reseruata reperiantur.

ITem Summi Pontif. est nouos Religiosorum Ordines approbare, hoc enim Innoc. III. *in Concil Lateranen.* Sedi Apost. reseruauit, vt habetur *in cap. vltim. de relig. domib.* Azori. *instit. morab. part. 1. lib. 11. c. 23. quæs. 5. & cap. 24. quæs. 4. in fine, & par. 2. lib. 5. cap. 7. quæs. 1.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 3. quæst. 48. art. 3.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 18. num. 364. vers. accedit*, Menoch. *casu 421.* nouissimè Laurent. de Franchis *in controuers. inter Episcopos & Regulares q. 38. pag. 353.* Didac. de la Motta *in tract. de confirmatione Ordinis Militiæ S. Iacob. de Spata lib. 2. cap. 2. §. 7. ad 7. n. 10.* vbi refert quòd ante Concil. Lateranense non erat necesse quærere approbationem Religionum à Papa, sed approbatione Episcoporum instituebantur; Innocentius enim III. in eodem Concilio Lateranensi prohibuit ne vllus nouus institueretur sine approbatione Sedis Apost. *cap. 13.* & refertur *in d. cap. vlt.* citat Card Bellarm. *de Monachis lib. 2. c. 4.* nouissimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regul. verb Religio noua, pag. 224.* 47

Solus ipse potest professionem religionis irritam facere, hoc est, statuere ne rata, & firma sit, si fiat ante certos ætatis annos, aut certa formula minimè seruata, communis sententia *in c. ad nostram, & c. significauit, & c. quia in insulis. de Regularib.* Etiam Abbate, & Monachorum Conuentu inuitis potest Monachum è cœnobio euocatum, & assumptum, certæ Ecclesiæ præficere, vel Episcopo, vel Principi adiutorem, & socium dare, vel apud se socium retinere, *cap. per principalem 9 q. 3.* 48

Item potest solus concedere, vt Religiosi professi cœnobium egressi ad audiendas leges, vel Medicinam, ad Ordines promoueri queant, *cap. non magnopere, ne clerici, vel Monachi*, idem iuris est de clericis sæcularibus Dignitatem, vel Personatum, vel Parochiale beneficium habentibus, *cap. super specula, ne clerici, vel Monachi.* 49

Mendicantes Religiosi non possunt acquirere noua loca ad habitandum, vel antiqua alienare, vel mutare sine speciali licentia Papæ, *cap. 1. de excessib. Prælat. in 6.* 50

Papa solus concedit priuilegium monasteriis, & Ecclesiis Religiosorum, vt liberentur ab obligatione soluendi procurationes Legatis Apost. & iura Episcopalia, *Clement. 1. de censibus.* 51

Nullus nisi Papa concedere potest, vt Religiosus aliquis eligatur in Abbatem, vel Prælatum alterius religionis, vel habitus, *Clem. 1. de elect.* 52

De bonis quæ Fratribus Franciscanis relinquuntur, nullus potest agere in iudicio nomine Ecclesiæ Romanæ sine speciali Romani Pont. mandato. *Extrauag. si conditorem, de verbor. signif. Ioan. XXII.* 53

Solus Papa concedere potest facultatẽ, vt quis assumere queat habitum Fraticellorum, & Bizoccorum, *Extrauag. Sancta Romana Ecclesia. de relig. domibus. Pauli II.* 54

Fratres Mendicantes sine speciali Sedis Apost. consensu non possunt plures habere campanas. *Extrauag. quia cunctos, de offic. Custodis, Ioan. XXII.* 55

De excommunicationibus in Bulla Cœnæ, & extra illam Summo Pont. reseruatis.

Plures quoque sibi reseruauit casus & excommunicationes Sum. Pontifex, in quibus Episcopi etiam quoad 56

quoad eorum subditos sese intromittere non possunt. Et primò reseruati sunt Papæ casus contenti in Bulla Cœnæ Domini,ita nuncupata, eo quòd feria V. magnæ hebdomadæ, qua Christus Dominus Cœnam Paschalem cum Discipulis fecit, legatur, & excommunicentur delinquentium multa genera; vsus legendi hunc processum & reseruandi Sedi Apostol. has excommunicationes cœpit sub Martino huius nominis V. publicari ter in anno circa annum Redemptionis nostræ 1420.quo tempore fuit habitum Concil.Constantiense contra errores Boëmorum. In eodem Concilio fuit ordinatus hic processus,deinde auctus à Paulo II. & Sixto huius nominis IV.*in sua Extrauag. Et si Dominici Gregis*, hos sequutus est Leo X. & eum auxit aduersùs Lutherum:hos sunt sequuti postea Paulus III. Paulus IV. Pius IV. Pius V. qui eum maiori auctoritate fulcitum, & auctum Reipub.Christianæ vtiliorem reddidit,& successiuè omnes summi Pontifices. Legebatur & publicabatur vt supra dicebam, ter in anno secundùm gloss. in *Clem.1. de iudic.* scilicet dicta feria quinta maioris hebdomadæ,& die Ascensionis Domini,& Dedicationis Sancti Petri, & Pauli; sed hodie legitur semel in dicta feria quinta: ad illius explicationem sunt in lucem edita varia scholia, & annotationes à multis summæ eruditionis viris,qui post suos tractatus de hac re egerant,ex quorum numero commendo Lectori Card. Toler. *in sua Summa*, Viuald. *in candelabro aureo*, Vgolin *de censuris Papa reseruatis*, Ioann.Bapt.Poss. *de Officio curati*, Horat. Gambarupra *de casibus reseruatis S. Sedi Apostol. & locorum Ordinariis*, Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.3.cap.7.à n.30.* Iacob.de Graffiis in *decis.aureis p.1.lib.4.cap.18.* Azor. *Instit.moral.p.1.lib.8.cap.15. cum seqq.* Sanch. *in pracepta Decalogi lib.2. cap.10.* Sayr.*de censuris lib.3.à c.5.* Fr.Ant.à Sousa *in relect. Bulla Cœna.* Mar. Alter. *de Censur. tom.1. lib.5.* & nouè Duardus & Bonacina *in Bulla Cœna per integros libros*, Fillinc. *tom.1.tract.16.*

56 In qua Bulla cùm tot ferè sint sententiæ, quot verba, nec sine periculo omissionis necessariorum summari possit,& ex ipso fonte potius casus huiusmodi reseruati cognoscantur tenorem ipsins,quem coram S.N.D. Gregorio XV.præterito anno 1621. & hoc præsenti 1622. publicari vidi, vtilitate, & commoditate omnium hic ponere operæ pretium duxi.

Litteræ processus lectæ in die Cœnæ Domini 24.Martij M. DC. XXII.

57 GREGORIVS *Episcopus seruus seruorum Dei ad futuram rei memoriam. Pastoralis Romani Pontificis vigilantia,& sollicitudo,cùm in omni Christiana Reipublica pace & tranquillitate procurãda,pro sui muneris officio assiduè versatur,tum potissimum in Catholicæ fidei,sine qua impossibile est placere Deo,vnitate,atque integritate retinenda, & conseruanda,maximè elucet.Nimirum,vt fideles Christi non sint paruuli fluctuantes, neque circumferantur omni vẽto doctrina in nequitia hominum,ad circumuentionem erroris: sed omnes occurrant in vnitate fidei,& agnitionis filij Dei in virũ perfectum, neque se in huius vita societate,& communione lædãt,aut inter se alter alteri offensionem prabeat:sed potius in vinculo Charitatis coniuncti,tanquam vnius corporis mẽbra sub Christo capite,eiusque in terris Vicario Rom. Põtifice Beatissimi Petri Successore,à quo totius Ecclesia vnitas dimanat, augeantur in adificationem,atque ita diuina gratia adiutrice,si prasentis vita quiete gaudeant vt futura quoque beatitudine perfruantur.Ob quas sanè causas Rom.Pontifices Pradecessores nostri,hodierna die, qua anniuersaria Dominica Cœna cõmemoratione solemnis est,spiritualẽ Ecclesiastica disciplina gladium, & salutaria iustitia arma per ministerium summi Apostolatus ad Dei gloriam,& animarum salutem solemniter exercere consueuerunt. Nos igitur,quibus nihil optabilius est,quàm fidei inuiolatam integritatem,publ campacem,& iustitiam,Deo auctore,tueri, vel iustum, & solemnem hunc morem sequentes.*

Contra hæreticos, eorumque fautores.

CASVS I.

Excommunicamus, & anathematizamus ex parte Dei omnipotentis Patris, & Filij,& Spiritus sancti,auctoritate quoque Beatorum Apostolorum Petri,& Pauli,ac Nostra, quoscumque Hussitas,VVichlephistas,Lutheranos, Zuinglianos,Caluinistas, Vgonottos, Anabaptistas,Trinitarios,& à Christiana fide Apostatas, ac omnes, & singulos alios Hareticos quocumque nomine censeantur,& cuiuscumq; secta existant, ac eis credentes,eorumque receptatores,fautores, & generaliter quoslibet illorum defensores,ac eorumdem libros haresim continentes,vel de Religione tractantes, sine auctoritate nostra, & Sedis Ap.scienter legẽtes,aut retinentes, imprimentes,seu quomodolibet defendentes ex quauis causa publicè,vel occultè quouis ingenio,vel colore,necnõ Schismaticos,& eos,qui se à nostra,& Romani Pontificis pro tempore existentis,obediẽtia pertinaciter subtrahunt,vel recedunt.§.1. 58

Contra appellantes ad Conciliũ generale.

CASVS II.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes,& singulos cuiuscumq; status,gradus,seu cõditionis fuerint,Vniuersitates verò, Collegia, & Capitula,quocumq; nomine nuncupẽtur,interdicimus: ab ordinationibus,seu mandatis nostris,ac Romanorum Pont.pro tẽpore existentium,ad vniuersale futurum Concilium appellantes:necnon eos,quorum auxilio,consilio,vel fauore,appellatum fuerit.§.2. 59

Contra Piratas,Cursarios,&c.

CASVS III.

Item excommunicamus,& anathematizamus,omnes Piratas,Cursarios,ac Latrunculos maritimos, discurrentes mare nostrum, pracipuè 60

cipuè à monte Argentario vsque ad Terracinā, ac omnes eorum fautores, receptatores, & defensores, §. 3.

Contra Naufragantium Christianorum bona occupantes. Casvs IV.

61 *Item excōmunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos, qui Christianorū quorumcumque nauibus, tempestate, seu in transuersum (vt dici solet) iactatis, vel quoquomodo naufragiū passis, siue in ipsis nauibus, siue ex eisdem eiecta in mari, vel in littore inuēta, cuiuscunque generis bona; tam in nostris Tyrrheni, & Adriatici, quàm in cæteris cuiuscumque maris regionibus, & littoribus, surripuerint; ita vt nec ob quodcūque priuilegium, consuetudinē, aut longissimi etiam immemorialis temporis possessionem, seu alium quemcunque prætextum excusari possint. §. 4.*

Contra imponentes noua tributa. Casvs V.

62 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, qui in Terris suis noua Pedagia, seu Gabellas, præterquā in casibus sibi à iure, seu ex speciali Sedis Apostolicæ licentia permissis, imponunt, vel augent, seu imponi, vel augeri prohibita exigunt. §. 5.*

Contra falsarios litterarum Apostolicarum. Casvs VI.

63 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falsarios litterarum Apostolicarum, etiam in forma Breuis, ac Supplicationum gratiam vel iustitiam concernentium, per Romanum Pontificem, vel S. R. E. Vicecancellarios, seu gerentes vices eorum, aut de mādato eiusdem de Rom. Pont. signatarū necnon falsò fabricantes litteras Apostolicas, etiam in forma Breuis, & etiam falsò signantes Supplicationes huiusmodi sub nomine Romani Pontificis seu Vicecancellarij, aut gerentium vices prædictorum. §. 6.*

Contra dantes auxilium infidelibus. Casvs VII.

64 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Saracenos, Turcas, & alios Christiani nominis hostes, & inimicos, vel Hæreticos, per nostras, siue huius sanctæ Sedis sētētias expressè, vel nominatim declaratos, deferūt, seu transmittunt equos, arma, ferrū, filum ferri, stannum, chalybem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica instrumenta, lignamina, canapem, funes, tam ex ipso canape, quàm alia quacumque materia, & ipsam materiam aliaque huiusmodi, quibus Christianos, & Catholicos impugnāt, necnon illos, qui per se, vel alios de rebus statum Christianæ Reipublicæ concernentibus, in Christianorum perniciem, & damnum ipsos Turcas, & Christianæ Religionis inimicos, necnon hæreticos, in damnum Catholicæ Religionis, certiores faciunt, illosque ad id auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstant. Non obstantibus, quibuscumque priuilegiis, quibusuis personis, Principibus, Rebuspublicis, per Nos, & Sedē prædictam hactenus cōcessis, de huiusmodi prohibitione expressam mentionem non facientibus. §. 7.*

Contra impedientes victualia ad Curiam Romanam deferri. Casvs VIII.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes impedientes, seu inuadentes eos, qui victualia seu alia ad vsum Romanæ Curiæ necessaria adducunt, ac etiam eos, qui ne ad Romanam Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt, seu perturbant, seu hæc facientes defendunt per se, vel alios cuiuscumque fuerint ordinis, præeminentiæ, conditionis, & status, etiamsi Pontificali, seu Regali, aut alia quauis Ecclesiastica, vel mundana præfulgeant dignitate. §. 8. 65

Contra afficientes aliquibus iniuriis eos qui ad Sedem Apost. accedunt. Casvs IX.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sedem Apostolicā venientes, & recedentes ab eadem sua, vel aliorum opera interficiunt, mutilant, spoliant, capiunt, detinēt necnon illos omnes, qui iurisdictionem ordinariam, vel delegatam, à Nobis, vel nostris iudicibus non habentes, illam sibi temerè vendicantes, similia contra morantes in eadem Curia audent perpetrare. §. 9. 66

Contra inferentes aliquas iniurias iis, qui Romam deuotionis causa petunt. Casvs X.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, seu deprædantes Romipetas, seu Peregrinos ad Vrbē causa deuotionis, seu peregrinationis, accedentes, & in ea morantes, vel ab ipsa recedentes, & his dātes auxilium, consilium, vel fauorem. §. 10. 67

Contra persequentes aliquas personas Ecclesiasticas in dignitate constitutas. Casvs XI.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficiētes, mutilantes, vulnerātes, percutiētes, capiētes, carcerantes, detinētes, vel hostiliter insequentes S. R. E. Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, 68

Sedisque

Sedisque Apostolicæ Legatos, vel nuncios, aut eos à suis Diœcesibus, territorijs, terris, seu dominijs eijcientes: Necnon ea mandantes, vel rata habentes, seu præstantes in eis auxilium, consilium, vel fauorem. §. 11.

Contra percutientes aut spoliantes eos, qui in Romana Curia causas agunt occasione earundem causarum.

Casvs XII.

69 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, vel per alios, personas Ecclesiasticas quascunq; vel sæculares ad Romanam Curiam super eorum causis, & negotijs recurrentes, ac illa in eadem Curia prosequētes, aut procurantes, negotiorúmque gestores, Aduocatos, Procuratores, & Agētes, seu etiam Auditores, vel Iudices super dictis causis, vel negotijs deputatos, occasione causarum, vel negotiorum huiusmodi, occidunt, seu quoquomodo percutiunt, bonis spoliant; seu qui per se, vel per alios directè, vel indirectè, delicta huiusmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem præstare non verentur, cuiuscunque præeminentiæ, & dignitatis fuerint. §. 12.*

Contra appellantes ad laicam potestatem in causis Ecclesiasticis ad impediendam exequutionem litterarum Apostolicarum.

Casvs XIII.

70 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes tā Ecclesiasticos, quàm sæculares cuiuscunque dignitatis, qui prætexētes friuolam quandam appellationē à grauamine, vel futura executione litterarum Apostolicarum etiam in forma breuis, tam gratiā, quam iustitiam cōcernentium: Necnon citationum, inhibitionum, sequestrorum, monitoriorum, processuum executorialium, & aliorum decretorum, à Nobis, & à Sede prædicta, seu Legatis, Nuncijs Præsidentibus Palatij nostri, & Cameræ Apostolicæ Auditoribus, Commissariis, aliísq; iudicibus, & delegatis Apostolicis emanatorum, & quæ pro tēpore emanauerint, aut aliàs ad Curias sæculares, & laicam potestatem recurrunt, & ab ea instante etiam Fisci Procuratore, vel Aduocato, appellationes huiusmodi admitti, ac litteras, citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciūt, quive illa simpliciter, vel sine eorum beneplacito, & consensu, vel examine executioni demādari, aut ne Tabelliones, & Notarij, super huiusmodi litterarum, & processuum executione instrumenta, vel acta cōficere, aut confecta parti, cuius interest, tradere debeant impediunt, vel prohibent, ac etiam partes, seu eorum agentes, consanguineos, affines, familiares, Notarios, executores, & subexecutores litterarum, citationum, monitoriorū, & aliorum prædictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex Ciuitatibus, locis, & Regnis eijciunt, bonis spoliant, perterrefaciunt, concutiunt, & comminantur per se, vel alium, seu alios, publicè, vel occultè, quive aliàs quibuscunque personis, in genere, vel in specie, ne pro quibusuis eorum negotijs prosequēdis seu gratijs, vel litteris impetrandis, ad Romanam Curiā accedant, aut recursum habeant, seu gratias ipsas, vel litteras à dicta Sede impetrent, seu impetratis vtatur, directè, vel indirectè prohibere, statuere, seu mandare, vel eas apud se, aut Notarios, seu Tabelliones, vel aliàs quomodolibet retinere præsumunt. §. 13.*

Contra eos, qui causas spirituales prætextu litterarum Apostolicarum ad se aduocant, vt illarum exequutionem impediant.

Casvs XIV.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos qui per se, vel alios, auctoritate propria, ac de facto, quarumcunque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apostolicarū prætextu, beneficiales, & decimarum, ac alias causas spirituales, & spiritualibus annexas, ab Auditoribus, & Cōmissarijs nostris, alijsq; Iudicibus Ecclesiasticis auocant, illorúmve cursum, & audiētiam, ac personas, capitula, conuentus, collegia, causas ipsas prosequi volentes impediunt, ac se de illarum cognitione tanquam Iudices interponunt; quive partes actrices, quæ illas committi fecerunt, & faciunt, ad reuocandum, & reuocari faciendum citationes, vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas, & ad faciēdum, vel consentiendum eis, contra quos tales inhibitiones emanarunt à censuris, & pœnis in illis contentis absolui, per statutum, vel aliàs compellunt, vel executionem litterarum Apostolicarum, seu executorialium, processuum, ac decretorum prædictorum, quomodolibet impediunt, vel suum ad id fauorem, cōsilium, aut assensum præstāt, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætensionum, seu etiam donec ipsi ad Nos informandos, vt dicunt, supplicauerint, aut supplicari fecerint, nisi supplicationes huiusmodi coram Nobis, & Sede Apostolica legitimè prosequantur, etiamsi talia committentes fuerint Præsidētes Cancellariarum, Consiliorum, & Parlamentorum, Cancellarij, Vicecancellarij, Cōsiliarij ordinarij, vel extraordinarij, quarumcunque Principum sæcularium, etiamsi Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacunque præfulgeant dignitate, aut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Commendatarij, seu Vicarij fuerint. §. 14. 71

Contra personas sæculares trahentes ad sua Tribunalia personas Ecclesiasticas.

CASVS XV.

72 *Quíve ex eorum prætenso officio, vel ad instantiam partis, aut aliorum quorumcunque personas Ecclesiasticas, capitula, conuentus, collegia Ecclesiarum quarumcunque coram se ad suum tribunal, Audiẽtiam, Cancellariam, consilium, vel parlamentum, præter iuris Canonici dispositionem, trahunt, vel trahi faciũt, vel procurant, directè, vel indirectè, quouis quæsito colore: necnon qui statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, seu quæuis alia decreta, in genere, vel in specie, & quauis causa, & quouis quæsito colore, ac etiam prætextu cuiusuis consuetudinis, aut priuilegij, vel alias quomodolibet fecerint, ordinauerint, & publicauerint, vel factis, vel ordinatis vsi fuerint, vnde libertas Ecclesiastica tollitur, seu aliquo læditur, vel deprimitur, aut aliàs quouis modo restringitur, seu nostris & dictæ Sedis, ac quarumcunque Ecclesiarum iuribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expressè præiudicatur. §. 15.*

Contra impedientes Prælatos Ecclesiasticos ne sua iurisdictione vtantur.

CASVS XVI.

73 *Necnon qui Archiepiscopos, Episcopos, aliosque superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoscunque Iudices Ecclesiasticos ordinarios quomodolibet hac de causa directè, vel indirectè, carcerando, vel molestando eorum agentes, procuratores, familiares, necnon consanguineos, & affines, aut alios impediunt quominus sua iurisdictione Ecclesiastica contra quoscunque vtantur, secundùm quòd Canones, & sacræ constitutiones Ecclesiasticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præsertim Tridentini statuunt; ac etiam eos, qui post ipsorum Ordinariorum, vel etiam ab eis delegatorum, quorumcunque sententias, & decreta, aut aliàs fori Ecclesiastici iudicium eludentes, ad Cancellarias, & alias Curias sæculares recurrent, & ab illis prohibitiones & mandata, etiam pœnalia, Ordinariis, aut delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant, eos quoque qui hæc decernunt, & exequuntur, seu dant auxilium, consilium, patrocinium, & fauorem in eisdem. §. 16.*

Contra vsurpantes iurisdictionem, aut fructus pertinentes ad personas Ecclesiasticas ratione beneficiorum.

CASVS XVII.

74 *Quiue iurisdictiones, seu fructus, redditus, & prouentus ad Nos, & Sedem Apostolicam, & quascunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum beficiorum Ecclesiasticorum pertinentes, vsurpant, vel etiam quauis occasione, vel causa, sine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expressa licentia, sequestrant. §. 17.*

Contra imponentes, aut recipientes decimas, aut alia onera à personis Ecclesiasticis absque Papæ licentia.

CASVS XVIII.

Quíve collectas, decimas, taleas, præstantias, & alia onera clericis, Prælatis, & aliis personis Ecclesiasticis, ac eorum, & Ecclesiarum, monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorúmque fructibus, redditibus, & prouentibus huiusmodi absque simili Roman. Pontific. speciali, & expressa licentia, imponunt, & diuersis etiam exquisitis modis exigunt, aut sic imposita, etiam à sponte dantibus, & concedentibus, recipiunt. Necnon qui per se, vel alios directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem præstare non verentur, cuiuscunque sint praeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status, etiamsi imperiali, aut Regali præfulgeãt dignitate, seu Principes, Duces, Comites, Barones, & alij potentatus, quicunque etiam Regnis, Prouinciis, Ciuitatibus, & Terris quoquomodo præsidentes, Consiliarij, & Senatores, aut quauis etiam Pontificali dignitate insigniti. Innouantes decreta super his per sacros Canones, tam in Lateranensi nouissimè celebrato, quàm aliis Conciliis generalibus edita, etiam cum censuris, & pœnis in eis contentis. §. 18. 75

Contra se interponentes in causis capitalibus contra personas Ecclesiasticas.

CASVS XIX.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes & quoscũque Magistratus, & Iudices, Notarios, scribas, executores, subexecutores quomodolibet se interponentes in causis capitalibus, seu criminalibus contra personas Ecclesiasticas, illas processando, banniendo, capiendo, seu sententias contra illas proferendo, vel exequendo, sine speciali, specifica, & expressa huius sanctæ Sedis Apostolicæ licentia, quique eiusmodi licentiam ad personas, & casus non expressos extendunt, vel alias illam perperam abutuntur, etiamsi talia committentes fuerint Consiliarij, Senatores, Præsidentes, Cancellarij, Vicecancellarij, aut quouis alio nomine nuncupati. §. 19. 76

Contra

Contra destruentes, inuadentes, occupantes, &c. terras Romanæ Ecclesiæ subiectas. CASVS XX.

77 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, seu alios, directè, vel indirectè, sub quocumque titulo, vel colore inuadere, destruere, occupare, & detinere præsumpserint, in totum, vel in partem, Almam Vrbem, Regnum Siciliæ, Insulas Sardiniæ, & Corsicæ, terras citra Pharum, Patrimonium beati Petri in Tuscia, Ducatum Spoletan. Comitatum Venaysinum, Sabinen. Marchiæ Anconitanæ, Massæ Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ, & Maritimas Prouincias, illarúmque terras, & loca, ac terras specialis commissionis Arnulphorum, ciuitatésque nostras Bononiam, Cæsenam, Ariminum, Beneuentum, Perusium, Auinionem, Ciuitatem Castelli, Tudertum, Ferrariam, Comaclũ, & alias Ciuitates, Terras, & loca, vel iura ad ipsam Romanam Ecclesiam pertinentia, dictæque Romanæ Ecclesiæ mediatè, vel immediatè, subiecta, necnon supremam iurisdictionem in illis Nobis, & eidem Romanæ Ecclesiæ competentem de facto vsurpare, perturbare, retinere, & vexare varijs modis præsumunt, necnon adhærentes, fautores, & defensores eorum, seu illis auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstantes.* §.20

De absolutione censuræ huius Bullæ.

Volentes præsentes nostros processus, ac omnia, & quæcunque his litteris contenta, quousque alij huiusmodi processus, à Nobis, aut Romano Pontifice pro tempore existente fiant, aut publicentur, durare, suósque effectus omninò sortiri.

Cæterùm à prædictis sententijs nullus per alium, quàm per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tũc, nisi de stando Ecclesiæ mandatis, & satisfaciendo cautione præstita, absolui possit, etiam prætextu quarumuis facultatum, & indultorum quibuscunque personis Ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumuis Ordinantium, etiam Mendicantium, ac Militiarum regularibus, etiam Episcopali, vel alia maiori dignitate præditis, ipsisque Ordinibus, & eorum Monasterijs, Conuentibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegijs, Confraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibus, & locis pijs, necnon laicis, etiam imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus, per Nos, & dictam Sedem, ac cuiusuis Concilij decreta, verbo, litteris aut alia quacunque scriptura in genere, & in specie concessorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum.

78 *Quòd si fortè aliqui cõtra tenorem præsentium talibus excõmunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorũ alicui absolutionis beneficium impendere de facto præsumpserint, eos excommunicationis sententia innodamus, grauius contra eos, spiritualiter & temporaliter, prout expedire nouerimus, processuri.*

Declarantes, ac protestantes quamcunque absolutionem, etiam solẽniter per Nos faciendam, prædictos excommunicatos sub præsentibus comprehensos, nisi prius à præmissis, cum vero proposito vlterius similia non committẽdi destiterint. Ac quoad eos, qui contra Ecclesiasticam libertatem, vt præmittitur, statuta fecerint, nisi prius statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, & decreta huiusmodi publicè reuocauerint, & ex Archiuiis, seu capitularibus locis, aut libris, in quibus annotata reperiuntur, deleri & cassari, ac Nos dè reuocatione huiusmodi certiores fecerint, eos nõ cõprehendere, nec eis aliter suffragari, quin etiam per huiusmodi absolutionẽ, aut quoscũque alios actus cõtrarios, tacitos, vel expressos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam nostram, vel successorum nostrorum quantocunq; tempore continuatam, in præmissis omnibus & singulis ac quibuscunq; iuribus Sedis Apostolicæ, ac sanctæ Romanæ Ecclesiæ vndecumq; & quandocumq; quæsitis, vel quærendis nullatenus præiudicari posse, aut debere. 79

Non obstantibus priuilegijs, indulgentijs, indultis, & litteris Apostolicis generalibus, vel specialib⁹ supradictis, vel eorũ alicui, seu aliquibus alijs cuiuscunq; ordinis, status, vel conditionis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, etiamsi, vt præmittitur, Põtificali, Imperiali, Regali, seu quauis Ecclesiastica, & mũdana præfulgeant dignitate, vel eorum Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, seu locis à prædicta Sede, ex quauis causa, etiam per viam cõtract⁹, aut remunerationis, & sub quauis alia forma, & tenore, ac cum quibusuis clausulis, etiam derogatoriarum derogatorijs concessis, etiam continentibus, quod excõmunicari, anathematizari, vel interdici non possint, per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de priuilegijs, indulgentijs, & indultis huiusmodi, ac de ordinibus, locis, nominibus proprijs, cognominibus, & dignitatibus eorum mentionem, necnon cõsuetudinibus, etiam immemorabilibus, ac præscriptionibus quantumcunque longissimis, & aliis quibuslibet obseruantiis, scriptis, vel non scriptis, per quæ contra hos nostros processus, ac sententias, quominus includantur in eis, se iuuare valeant, vel tueri. 80

Quæ omnia quo ad hoc, eorum omnium tenores, ac si ad verbum, nihil penitus omisso, insererentur, præsentibus pro expressis habentes penitus tollimus & omnino reuocamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

81 *Vt verò præsentes nostri processus ad pastorum omnium notitiam facilius deducantur, chartas, seu membranas processus ipsos continentes, valuis Ecclesiæ S. Ioan. Lateranen. & Basilicæ Principis Apostolorũ de Vrbe appẽdi faciem⁹, vt ij, quos processus huiusmodi cõcernunt, quod ad ipsos non peruenerint, aut quod ipsos ignorauerint, nullã possint excusationẽ prætendere, aut ignorantiam allegare, cũ non sit verisimile id remanere incognitum, quod tam patenter omnibus publicatur. Insuper vt processus ipsi, & præsẽtes litteræ, ac omnia & singula in eis contenta cō fiant notoria, quo in plerisq; Ciuitatibus, & locis fuerint publicata, vniuersis, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episc. & locorum Ordinarijs, & Prælatis vbilibet cõstitutis, per hæc scripta cõmittimus, & in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, vt per se, vel alium, seu alios, præsentes litteras, postquam eas receperint, seu earũ habuerint notitiam, semel in anno, ac si expedire viderint, etiã pluries in Ecclesiis suis, dum in eis maior populi multitudo ad diuina cõuenerit, solemniter publicent, & ad Christi fidelium mentes reducant, nuncient, & declarent.*

82 *Cæterùm Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, aliiq; locorum Ordinarij, & Ecclesiarum Prælati, necnon rectores, cæterique curã animarũ exercentes, ac Presbyteri sæculares, & quorumuis Ordinum regulares, ad audiendas peccatorũ confessiones, quauis auctoritate deputati, transsumptum præsentium literarum penes se habeant, easque diligenter legere, & percipere studeant. Volentes earũdem præsentium transsumptis, etiã impressis notarij publici manu subscriptis, & sigillo iudicis ordinarij Romanæ Curiæ, vel alterius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eãdem prorsus fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum adhibendam fore, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ excõmunicationis, anathematizationis, interdicti, innouationis, innodationis, declarationis, protestationis, sublationis, reuocationis, cõmissionis, mãdati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autẽ hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcẽtesimo vigesimo secũdo, 9. Kal. Aprilis. Pontificatus Nostri anno secundo.*

De excommunicationibus extra Bullam Cœnæ Papæ reseruatis.

83 Extra Bullam præmissam sunt in corpore Iuris & in diuersorum Extrauagantibus multæ aliæ excommunicationes ipsi Summo Pont. reseruatæ, quas dispersas in vnum colligere studuerunt D. Anton. 3. *part. tit.* 24. Rosel. Angel. Syluest. Tab. Caiet. Armil. & alij Summistæ *verb. excommunicatio*, Nauar. *in manual. cap.* 27. *à num.* 25. Valer. Reginald. *in praxi lib.* 9. *num.* 226. *cum seqq.* Anton. *in Catechesi Neapol. lib.* 3. *cap.* 3. *cum seqq.* Molfes. *in sum. tract.* 7. *cap.* 18. Iul. Cæl. Rainerius *in catalogo censurarum & irregularitatum*, Iul. Lauor. *de Indulgent. p.* 2. *c.* 21. Filliuc. *tom.* 1. *tr.* 14. & 15. Tolet. *in instruct. Sacerd. lib.* 1. *c.* 19. *vsque ad cap.* 24. Suar. *tom.* 5. *disp.* 21. *vsque ad disp.* 24. Sayr. *eodem tract. lib.* 2. & 3. Iacob. de Graff. *in aureis decis. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 19. *cum seqq.* & nouissimè ex professo Bonac. *de excom. particulari extra Bullam Cœnæ disput.* 2. post aliques huius tract. impressiones in lucem editus. Vir litterarum eruditione, & incomparabili vitæ virtute excellens, orationi deditus, ac pœnitentiis assuetus, nobis singulari beneuolentia amicus, qui dum Praguensi Ecclesiæ suffraganeus designatur, & ab Vrbe Roma ad eam abscedit, felici itinere breuius quàm ad Germaniam peruenit ad Cœlos.

Prima harum excommunicationum Papæ reseruatarum fertur contra inferentes violentas manus 84
in clerico, refertur *in cap. si quis suadente,* 17. *quæstio.* 4. & *in cap. mulieres, de senten. excommunication.* refert Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 9. *excomm.* 1. Lauor. *d. cap.* 21. *à num.* 2. Filliuc. *tract.* 15. *à num.* 3. *cum seqq.* de qua plena manu agunt Nauar. *in manual. cap.* 27. *num.* 76. Perez *l.* 1. *tit* 3. *lib.* 2. *Ordin. pag.* 61. Tolet. *in instruct. Sacerd. lib.* 1. *c.* 31. Sà *in Aphorism. verb. Excommunicat. pag.* 134. Beia *respons. casuum conscient. p.* 1. *casu* 46. & *casu* 60. Bonac. *de censuris disp.* 2. *q* 4. *punct.* 5. *à princip.* Iacob. de Graffiis *in aureis decis. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 49. Memor. Clericorum *c.* 9. *n.* 1. Bonac *d. disp.* 2. *p.* 3. *pag.* 6.

Secunda, contra falsarios, vel habentes penes se 85
litteras falsas Papæ, vel aliorum Officialium Curiæ expressorum, *cap. ad falsariorum, cap. dura, de crimine falsi,* Lauor. *d. c.* 21. *num.* 10. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 46. *vers.* 2. & *num.* 49. Gambat. *de casibus reseru. cap.* 6. *num.* 1. de quibus vide Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. falsarij,* Salzed. & Bernard. *in pract. capite* 119. *in nouiss. edit.* Farinac. *in praxi crimin. part.* 6. *de falsit. quæst.* 151. *à num.* 7. Aldrete *de religiosa disciplina tuenda lib.* 2. *cap.* 17. *à num.* 21. Viuald. *post candelabr. aureum in expos. Bullæ Cœnæ à n.* 46. Sayr. *de censur. lib.* 3. *c.* 10. *à num.* 4. Fr. Anton. de Sousa *in relect. de censuris Bullæ Cœnæ c.* 7. *disp.* 41. Aloys. Ric. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 1. *decis.* 36. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 3. *puncto* 4 & *in Bull. Cœnæ disp.* 1. *quæst.* 7. Procedit in fautoribus, & defensoribus falsariorum litterarum Apost. Farin. *dict. d. q.* 151. *num.* 9. Fr. Anton. de Sousa *d. cap.* 7. *disp.* 45. *n.* 2. Huius criminis Rei excommunicantur etiam hodie per Bullam in Cœna Domini in sexto casu, quia excommunicatione non ligantur non vtentes litteris falsificatis, Nauarr. *dict cap.* 22. *num.* 62. Iacob. de Graffiis *dict. cap.* 18. *num.* 99. Viuald. *in explic. Bullæ Cœnæ num.* 50.
Soar. *de censuris disp.* 21. *sect.* 2. *n.* 48. † Sicut etiam 86
non excommunicantur impetrantes litteras subrepticias, vel obrepticias, Iacob. de Graffiis *dict capite* 18. *num.* 99. Salzed. *ad Bernard. dict. cap.* 119. *vers. incurrit.* Viuald. *in explicat. Bullæ Cœnæ, numero* 51 Suarez *dict disp.* 21. *sect.* 2. *num* 50. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 57. *num.* 45. Item non procedit in mandantibus falsificari, nec ad fautores præstantes auctoritatem huiusmodi falsificationibus, cùm nulla mentio de eis fiat, bene tamen incurrunt in illam, *d. cap. ad falsariorum*, Iacob. de Graffiis *d. c.* 18. *n.* 95.

Suar.

Suar. d. *disp.* 21. *sect.* 2. *num.* 48. Fr. Anton. de Sousa *dict. disp.* 45. *n.* 1.

87 *Tertia* contra eum, qui excommunicatus à delegato Papæ per annum manet in excommunicatione, nam post annum absoluitur à solo Papa, *capit. quærenti, de offic. deleg. c. studuisti, de offic. Leg.* Lauor. *d. c.* 21. *num.* 7. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 46. *vers. prima, & num.* 47. Memor. Cleric. *c.* 9. *excommunic.* 2. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 9. *excommunic.* 2. Sayr *de censur. lib.* 3. *cap.* 29. *num.* 1. Suar. *in simili tract. disp.* 22. *sect.* 2. *num.* 1. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 3. *punct.* 12.

88 *Quarta* contra clericos scienter & sponte admittentes excommunicatos à Papa ad diuina (Officia scilicet, vel Sacramenta) in his cum illis communicando *cap. significauit, de sentent. excommunic.* Nau. *cap.* 27. *n.* 93. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 29. *num.* 5. Suar. *disp.* 22. *sect.* 2. *num.* 22. *tom.* 5. Tolet. *lib.* 1. *cap.* 35. *n.* 2. Rainer. *in catalogo excommunicationum extra Bullam cap.* 2. *excom.* 1. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 13. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 168. Gambar. *d. cap.* 6. *num.* 2. latè Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 5. *pun.* 3. quæ vt subeatur quinque requiruntur: *primò* quòd qui communicat sit clericus; *secundò* quòd communicet cum excommunicato à Papa per sententiam nominatim denunciato, iuxta *Extrauag. Martini V. Ad euitanda. Tertio* quòd communicatio sit in Diuinis, admittendo eum ad diuina Officia. *Quarto* quòd id fiat scienter. *Quintò* quòd nullus subsit timor sic faciendi; ita Couar. *in cap. alma p.* 1. §. 3. *num.* 4. Clar. *lib.* 5. §. *fin. q.* 77. *n.* 18. Paul. Comitol. *respons. mor. lib.* 9. *q.* 29. *n.* 5. Coninch. *de censur. to.* 2. *disp.* 18. *n.* 33. *& n.* 36. Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.* 32. *n.* 94. Bonac. *dict. puncto* 3. *num.* 3. quamuis Papa non exprimat, extendit ad participantes, Henriq. *in summ. lib.* 13. *de excommunic. cap.* 8. §. 2.

89 *Quinta* contra incendiarios excommunicatos, & publicatos; illi enim per sententiam publicati à summo Pont. absoluendi sunt, *c. tua nos,* 19. *de sentent. excommunic.* Clar. *lib.* 5. §. *fin. q.* 77. *n.* 19. Nauar. *cap.* 27. *n.* 94. Tolet *lib.* 1. *c.* 35. *num.* 5. Suar. *disp.* 22. *sect.* 2. *num.* 15. Gambar. *dict cap.* 6. *num.* 4. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excom.* 3. Lauor. *dict c.* 21. *num.* 8. Filliuc. *tract.* 14. *n.* 46. *vers.* 4. Farin. *in praxi crimin. part.* 3. *q.* 110. *num.* 15. Rainer. *dicto loco cap.* 9. *excom.* 5. latè Sayr. *de censuris lib.* 3. *cap.* 29. *num.* 7. *cum sequentibus,* vbi *num.* 8. resoluit, quòd mulier incendiaria semel denunciata excommunicata, à solo Papa absolui potest, *num.* 10. quòd incendiarij Ecclesiarum denuntiati, à Legato à Latere regulariter absolui nequeunt, & *n.* 12. quòd incendiarij, vt à solo Papa absoluantur, in speciali nomine impresso denunciati debent; nec sufficit denunciatio generalis; latè Bonacin. *dict. disp.* 2. *quæst.* 3. *punct.* 43. *à princip.* vbi *num.* 6. asserit ad incurrendam istam reseruationem sufficere generalem publicationem contra incendiarios.

90 *Sexta* contra excommunicatos ob Ecclesiæ fractionem cum spoliatione post denunciationem; quia eos solus Papa absoluit, *c. conquesti* 22. *de sentent. excomm.* Clar. *dict. quæst.* 87. *num.* 20. D. Antonin. *part.* 3. *tit* 24. *cap.* 10. Rainer. *in catal. censurarum extra Bullam cap.* 9. *excomm.* 6. vbi declarat Nauarr. *cap.* 27. *num.* 94. §. 8. Tolet. *lib.* 1. *c.* 35. *numer.* 6. Suar. *disp.* 22. *sect.* 2. *n.* 4. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 46. *vers.* 5. *& num.* 54. Memor. Clericorum *cap.* 9 *excom.* 4. Lauor. *dict. cap.* 21. *num.* 9. Gambar. *dict. cap.* 6. *num.* 5. Bonacin. *de censur. extra Bullam disputat.* 1. *q.* 3 *puncto* 12. optimè Sayr. *lib.* 3. *cap.* 29. *n.* 13. *cum sequentibus,* vbi *num.* 14. resoluit Ecclesiam frangentes, & spoliantes ipso iure excommunicationem incurrere, *& n.* 15. asserit quòd Ecclesiam frangentes, & spoliantes ante denunciationem Episcopus absoluere valet, dummodo satisfacere velint iniuriam passis, & *num.* 16. dicit quòd Ecclesiam apetiens, vel frangens, vt spoliet, sed non spolians, in excommunicationem non incidit. & *num.* 16. quòd Ecclesiarum nomine in præsenti veniunt etiam Monasteria, Hospitalia, & alia loca pia: ita etiam hæc omnia tradunt Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *q.* 38. *art.* 2. *& quæst.* 50. *art.* 2. Azor. *instit. moral. par.* 1. *lib.* 9. *cap.* 27. *quæst.* 12. Valeri. Reginald. *in praxi fori pœnit lib.* 19. *n.* 60. vbi etiam Suar. *de censur. disp.* 22. *sect.* 2. *n.* 11. resoluit effringentem, seu spoliantem Sacristiam, si ipsa sit coniuncta Ecclesiæ, excommunicationem huius rex. incurrere.

Septima prohibet ne eligatur in Senatorem, vel in officium aliud Gubernationis Vrbis Romæ, vllus Imperator, Rex, Princeps, Dux, Marchio, Comes, &c. aut alius potentia, vel dignitate insignis, aut vllus frater, aut filius eius, &c. contrafacientes sunt excommunicati excomm. reseruata Summo Pont. *cap fundamenta, de elect. lib.* 6 Memor. Clericorum. *cap* 9. *excomm.* 6. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 9 *excomm.* 8. vbi obseruat hanc excommunicationem hodie parum esse in vsu, quia Senator à Papa eligitur, Lauor. *d. c.* 21. *n.* 17. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 57. *vers. prima, & n.* 58. Bonacin. *d. disp.* 1. *quæst.* 3. *p.* 49. 91

Octaua contra imponentes taleas clericis, & in clericos illas soluentes, *c. clericis, de immun. Eccles. lib.* 6. quoad clericos soluentes hæc excommunicatio est sublata *in Clem. quoniam, eod. tit.* quo verò ad imponentes alia onera Clericis, & ipsorum bonis, non solùm non est sublata, sed relata *in Bulla Cœnæ casu* 18. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 57. *vers. quinta, & n.* 70. *&* 71. Item † contra omnes habentes dominium temporale, qui prohibent subditis ne quidpiam vendant personis Ecclesiasticis, neque eorum frumenta molant, aut panem coquant, &c. *in cap. fin. de immun. Eccles. in* 6. Nauarr. *c.* 27. *n.* 130. Suar. *to.* 5. *disp.* 23. *sect.* 4 *n.* 14. Sayr. *lib* 3. *c.* 34. *n.* 16. Memor. Clericorum *c.* 7. *excommun.* 3. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 7. *excomm.* 3. 92

Nona contra tribuentes facultatem vexandi, capiendi interficiendi personas, seu eorum, suorumque res, eo quod tulerint excommunicationis, suspensionis, seu interdicti sententiam, *cap. quicunque* 11. *de sentent. excommun. lib.* 6. Lauor. *d. capit.* 21. *num.* 19. Filliuc. *tract.* 14. *num.* 54 *vers.* 2. *& num.* 60. Henriq *in summ. lib.* 13. *cap.* 43. §. 3. *litt. F.* latè Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 3. *puncto* 15. Rainer. *loco citato cap.* 9. *excomm.* 7. vbi cum Suar. *tom.* 5. *disp.* 2. *sect.* 3. *num.* 2. *cum seqq.* obseruat huiusmodi grauamen debere esse per actionem iniuriosam, & contra iustitiam vt incurratur censura, siue illud fiat contra iudicem, qui sententiam tulit, siue contra eum, qui dedit occasionem ferendæ censuræ, siue contra eum, qui talem sententiam obseruat, vel non vult communicare cum tali excommunicato. Nota eum, qui aliquem ex prædictis occasione prolatæ censuræ vexauit in bonis, non affici excommunicatione, si re integra, id est, ante sequutum effectum, licentiam reuocauit, aut si nondum elapsi sint octo dies, infra quos præstita non sit pro dictis bonis satisfactio, vtraque enim conditio requiritur ad incurrendam censuram, dum grauamen in bonis factum fuit, secus si damnum illatum sit personis, nam statim ac damnum pro bonis illatum est incurritur hæc censura, quia in d. *quicunque* assignatur spatium octo 93

dictum ad faciendam restitutionem, vel satisfactionem personis, non pro iniuriis personalibus. Ita gloss. *verb. re integra, in d. c. quicunque.* Nau. *d. c. 27. n. 99.* Suar. *d. disp. 22. sect. 3. n. 3. vers. atque hoc* Filliuc. *tract. 15. c. 3. q. 3. n. 62.* Bonac. *d. disp. 2. qu. 3.* ait reuocationem licentiæ datæ excusare, & *n. 5. puncto 15. n. 2.* vbi *n. 3.* resoluit quod vexans aliquem, qui censuram inualidam tulerat, non incurrit hanc excom. & *num. 7.* quòd tatam habens vexationem non eam incurrit, & *num. 8.* quod ista excommunicatio reseruatur Summo Pont. quoties delinquens in excommunicatione duorum mensium spatio perseuerat. Et contra insecutores hostiliter Cardinalium, vel alicuius clerici, aut religiosi de familia Domin. Papæ, vel Cardinalium percutientes, capientes eosdem, & dantes consilium, auxilium, & fauorem, receptatores, & defensores talium, *cap. felicis, de pœnis in 6.* Filliuc. *tract. 15. n. 57. vers. 4. & n. 67.*

95 *Decima* Inquisitores si alicui crimen hæresim falsò imponant (quod nunquam contigisse credendum est) & innocentes infament, præter alias pœnas, quibus pro mensura criminis puniendi sunt, in sententiam etiam excommunicationis maioris incurrunt, neque absolui possunt ab alio, quàm ab ipso Papa, præterquam in mortis articulo quo casu satisfactionem priùs offerre debent, *Clem. 1. § verùm de hæred.* Couar. *pract. cap. 36. num. 22.* Nauarr. *c. 27. num. 100.* Suar. *tom. 5. disp. 22. sect. 3.* Sayr. *lib. 3. c. 29. num. 25.* Tolet. *lib. 1. cap. 36. n. 1.* Memor. Clericorum *c. 7. excommunic. 1.* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c. 6. excomm. 1.* Filliuc. *tractat. 15. n. 206. vers. prima, & n. 207.* Gambar. *de casibus reseru. c. 7. n. 1. & 2.* Ad hoc verò, vt contrahant hanc excommunicationem Inquisitores, & substituti ab Episcopis (Episcopi enim contrahunt tantùm suspicionem ab officio per triennium, vt in eodem tex.) debent tria concurrere. *Primò* vt faciant contra iustitiam; *secundò*, vt faciant scienter, vel contra propriam conscientiam; *Tertiò*, quod faciant amore, odio, &c. prout in tex. vno horum deficiente non incurritur in hanc censuram, gloss. *verb. obtentu in d. vers. verum.* Alia est *in cap. eos, qui. de sent. excommunic. lib. 6.* contra eos qui post obtentam absolutionem à priori excommunicatione Papali sub conditione comparendi coram Summo Pont. vel satisfaciendi parti læsæ, talem conditionem non implent tempore debito, refert Rainer. *dicto loco c. 9. excommunicat. 42.* Lauor. *dict. c. 21. num. 18.* Suar. *disp. 22. sect. 1. num. 6. & sect. 3. num. 9.*

96 *Vndecima* contra Religiosos, qui clericis, aut laïcis Sacramentum Vnctionis extremæ, vel Eucharistiæ ministrant, aut Matrimonia eorum solemnizant, non habita prius à Parocho speciali licentia; aut absoluunt excommunicatos à Canone, præterquam in casibus à iure expressis, vel priuilegio Ap. concessis; aut etiam à sententiis latis in Conciliis Prouincialibus, aut Synodalibus aut absoluunt à peccatis, à pœna, à culpa, cuius excommunicationis absolutio Sedi Apost. est specialiter reseruata. Ita habetur *in Clem. 1. de priuileg.* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c. 3. excomm. 2.* Lauor. *d. c. 21. num. 24.* Filliuc. *tract. 19. n. 184. cum multis seqq.* Mari. Alter. *de cens. disp. 22. cap. 3. dub. 3.* Gambar. *de casibus reseru. cap. 7. num. 3.* Bonacin. *d. disp. 2. quæst. 9. puncto 5.* Et quoad Sacramentum extremæ Vnctionis tenent Henriq. *in summ. lib. 13. c. 40. § 4. lit. N.* Zerol. *in praxi Episcop. par. 1. verb. Extrema Vnctio. § 1. pag. 158.* Fr. Emman. *quæst. Regular. to. 2. quæst. 60. art. 2. vers. decima*, Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 12. c. 13. quæs. 5. vers. primum*, Paul. Comitol. *respons. moralium lib. 1. q. 44.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. q. 49. art. 1.* vbi cum Syluest. & Soto, excipit Religiosos, qui in casu necessitatis absente Parocho, sine ipsius licentia speciali, de licentia interpretatiua, & præsumpta prædictum Sacramentum ministrauerint.

In compendio priuilegiorum Mendicantium 97
verb. excommunicatio. § 6. dicitur quòd Sixtus IV. concessit Fratribus Minoribus, vt possint administrare Sacramenta Eucharistiæ, & extremæ Vnctionis, illis, quorum Confessiones audierint, quando Rectores, seu Curati eorum malitiosè, aut sine rationabili causa negauerint, seu distulerint illa ipsis administrare, & voluit quòd super hoc stetur assertioni eorundem Confessorum, vel pœnitentium; quod quidem modificatum fuit per Leonem X. *in Concilio Lateranen.* vt asserit Collect. *ibid. in § 10.* vt videlicet denegatio sine legitima causa facta per Rectores vicinorum testimonio probetur, aut requisito coram Notario publico facta declaretur: Et Eugen. IV. concessit Fratribus Minoribus Prouinciarum Regni Castellæ, vt omnia Ecclesiastica Sacramenta Tertiariis, Conuersis, Donatis atque Oblatis familiaribus, seruitoribus, & officialibus, & continuis commensalibus suorum Conuentuum possint administrare, quæ quidem concessio, vt aduertit Collect. *priuil. Mendicantium verb. absolutio ordinaria quoad Fratres, § 10.* per Pium II. extensa fuit ad totam familiam Cismontanam. Item *in prædicto compendio verb. Extrema Vnctio*, refertur quòd Nicolaus Francus Apost. Sedis Nuntius, & Orator cum potestate Legati de Latere à præfata Sede deputatus in Regnis Castellæ, & Legionis, & Aragoniæ, concessit Monachis Sancti Benedicti obseruantiæ Hispaniæ, quòd si qui infra septa Monasteriorum infirmati fuerint, Extremam Vnctionem dare Apost. Auctoritate liberè, & licitè possint, Parochialis Presbyteri, vel alterius cuiuscumque Episcopi, vel Superioris licentia, aut assensu nullatenus requisitis.

Quoad Sacramentum Eucharistiæ de Iure com- 98
muni *in d. Clem. 1.* cunctis prohibitum Religiosis, & Regularibus est illud administrare sæcularibus, absque Parochialis Presbyteri speciali licentia, & contrarium facientes sunt excommunicati ipso facto, & absolutio Sedi Apost. reseruatur, non obstantibus, &c. firmant Henriq. Paul Comitol. Azor. & Fr. Emman. *tom. 1. q. 56. artic. 1. & tom. 3. q. 57. art. 1.* dicens, Sanc. *de Matrim lib. 3. disp. 23. n. 17.* vbi limitat si ministrent alieno religioso sine licentia Prælati Fr. Ludou. Miranda *d. tom. 1. quæst. 42. art. 1.* vbi *art. 3.* limitat etiam in casu vrgentis necessitatis, seu infirmitatis, & existente mortis articulo, deficiente Parocho. In compendio priuil. Mendicantium, *verb. excommunicatre, § 4.* ex concessione Clementis Quinti, Nicolai etiam Quinti, Sixti Quarti, & Leonis Decimi, refertur concessum Generalibus, & Prouincialibus Ministris, & omnibus Confessoribus Ordinum Minorum deputatis ad audiendas Confessiones sæcularium, vt possint omnibus quarumcunque diœcesum quorum Confessiones audierint, Sacratissimi Corporis Dominici Communionem dare omni tempore, præterquam in die Resurrectionis Domini.

Item Sacerdotes Regulares matrimonia mini- 99
strantes, siue solemnizantes, non habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali, ipso facto sunt excommunicati excommunicatione Sedi Apost. reseruata, *d. Clem. 1.* Azor. *d. loco*, Fr. Emman. *d. tom. 3. q. 2. art. 1.* Fr. Ludou. Miranda *d. tom. 1. q. 48. art. 2.*

art.2. vbi contra gloss. in d. Clem.1. quæ verba illa, *matrimonia solemnizare*, interpretatur, pro solemniter benedicere asserit tam ministrantes dictas solemnes benedictiones, quàm assistentes, & interessentes tanquam ministros huiusmodi Matrimonij, absque Presbyteri parochialis speciali licentia prædictam excommunicationem incurrere: aduerte huiusmodi licentiam debere esse expressam, Sanch. *de Matrimon. lib.4. disput.35. n.4.* & Vicarium generalem illam posse concedere asserit idem Sanch. *dict. lib.3. disp.29. num.15.*

100 *Duodecima* contra clericos, & Religiosos, qui violant Constitutionem illis prohibentem aliquem inducere ad vouendum, iurandum, aut promittendum, vt sepulturam apud eorum Ecclesiam eligant, vel electam non mutent, *Clem. cupientes, de pœnis* Sayr. *lib.3. cap.29. num.39.* Tolet. *lib.1. cap.36. n.3.* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.2. excommun.2. in princ. & c.3. excomm.1.* Lauor. *d. cap.21. num.25.* Suar. *de censur. disp.22. sect.4. n.25.* Bonac. *d. disp.2. quæst.5. puncto 4.* Filliuc. *tract.15. num.170.* Gambar. *de casibus reseru. c.7. num....* Memor. Clericorum *c.2. excomm.2.* Hanc censuram non incurrit Religiosus vnius Ecclesiæ inducens ad iurandum, &c. eligere sepulturam alterius Ecclesiæ. Nauarr. *d. cap.27. num.103.* Bonac. *dict. puncto 4. n.2. versic. secunda.*

101 *Decimatertia* contra dominos temporales, & quoscumque, qui quomolibet cogunt aliquem in loco interdicto celebrare Diuina, & qui per præcones faciunt conuocare populum ad illa audienda, & qui tunc hos, nunc illos, ad eadem audienda conducunt, & qui prohibent ne publici excommunicati, vel interdicti hac de re per illos, qui Missas celebrant, moniti exeant ab Ecclesia, similiter ipsi nominatim moniti cùm sint excommunicati, non exeuntes, contrahunt excommunicationem Papæ reseruatam, *Clement. grauis, de sentent. excommunic.* Tolet. *lib.1. cap.36. num 4.* Suar. *disput.22. sect.4. num.27. tom.5.* Memor. Clericorum *cap.7. excomm.1.* Nauarr. *d. cap.27. num.104.* Henriq. *lib.13. c.43. §.3. litt.E,* Sanch. *de matrimon. lib.4. disputat.4. numero 8.* me citato *in hoc loco* Homobon *de examine Ecclesiastico tract.11. cap.11. quæst.23. resol.2.* Rainer. *in Catalogo censurarum extra Bullam cap.7. excomm.1.* vbi multipliciter declarat, *& cap.9. excomm.9.* Lauor *d. cap.21. num.26.* Filliuc. *tract.15. numer.72. vers.1. & num 73. & num.202. vers. prima, & n.203.* Gambar. *de casibus reseru. cap.7. numero 5.* latè Bonacin. *d. disput.2. q.3. puncto 20.* vbi plura ad intellectum.

102 † Item & contra Minores, qui tempore interdicti admittunt in suis Ecclesiis Fratres tertij Ordinis ad audienda diuina Officia: hæc excommunicatio, vt habetur *in Clem. cum ex eo, de sentent. excommun.* satisfactione præmissa tollitur ab Episcopo, aliàs reseruatur Papæ, Memor. Clericorum *capit.3. excommun.10.* Lauor. *dict. capit.21. numero 27.*

103 *Decimaquarta* fertur in eos, qui cadauera hominum exenterant, incidunt in frustra, elixant, carnes ab ossibus separant, vt ossa transferant in sepulturã distantem; nisi hoc fieret in terris infidelium, vt ossa in terras fidelium portentur, *Extrauag. detestandæ, de sepultur.* Lauor. *de Indul. par.2. capit.21. num.28.* Filliuc. *tract.15. num.72. vers.3. & num 77.* Gambar. *de casibus reseru. cap.7. num.7.* latè Bonacin. *d. disp.2. q.3. puncto 45.* quam quidem excommunicationem non incurrit, qui hoc facit cadaueri ne fœteat, aut anatomiam faciens, Nauarr. *d. cap.27. numer.105.* sicut etiam illam non incurrunt mandantes, consulentes, consentientes, &c. idem Nauarr. *conf.54. de sentent. excommun.*

Decimaquinta contra committentes simoniam in 104 Ordine, vel beneficio, vel religionis ingressu, similiter accipientes pro collatione, siue traditione possessionis beneficij, seu de dando aliquid iurare facientes prouisum de beneficio, *Extrauag.1. & 2. de simonia, inter com.* Suar. *disputat.22. sect.5. num.11.* Sayr. *lib.3. cap.36. n.7.* Memoriale Clericorum *cap.3. excommun.4.* Rainer *in catalogo censurarum extra Bullam cap.3. excom. n.4. & cap.9. excomm.11. & 12.* Lauor. *d. cap.21. num.29.* Filliuc *tract. 5. numero 72. vers.6. & num. 82.* Gambar. *de casibus reseru. cap.7. num.8. & 9.* latè Bonacin. *d. disp.2. q.3. puncto 24. per tot.* vbi *num.5.* limitat in simoniaca in collatione, seu consecutione pensionis, & *num.7.* si effectus nondum sit secutus, & *n.20.* quòd à summo Pont. sunt absoluendi. Voluit incurrere similem censuram Pius V. *Constit. sua incip. Durum nimis, anno 1570. Kalend. Iunij.* Non comprehendit simoniacos mentales tantùm, vel conuentionales, sed reales, Nauar. *c.23. num.106. & cap.25. n.112.* Azor. *instit. moral par.2. lib.7. cap.17. quæst.9. vers. si quæras,* Contra dantes, vel recipientes aliquid ex pacto pro ingressu in Religionem, extat excommunicatio *in Extrauag.2.* aliàs *sanè, de simon.* quæ quidem non incurritur dando, vel recipiendo aliquid pro sustentatione ingredientis, etiam si Monasterium diues sit, & locuples, vt per Syluest. *in summ. verb. simonia, n.15.* Sot. *de Iustit. lib.9. q.6. art.2. ad 4.* Miranda *in tract. de monialib. quæst.8. art.7. concl.2.* Bonacin. *d. disput. 2. quæst.3. puncto 29. num.4.* Quamuis inter pauperem & diuitem Conuentum distinguant Suar. *de censur. disput.22. sect.5. num.9. & seq.* Mar. Alter. *eod. tract. tom.2. disput. 18. cap.2. colum. 11. vers. quare videtur,* Filliuc. *tract.15. cap.4. q.6. numero 84. & seqq.*

Decimasexta contra omnes Fratres cuiuscumque 105 Ordinis Mendicantium transeuntes ad Religionem non Mendicantium, excepta religione Carthusiana, sine licentia Sedis Apost. necnon & tales recipientes, *Extrauagans viam ambitiosæ, de Regular.* Azor. *instit moral. part.1. lib.12. cap.14 quæst.12. vers. inter Extrauag. quæst.16.* Memor. Clericorum *c.3. excommunic.5.* Filliuc. *tractat 15. num.183. vers.3. & num. 192.* Suarez *tom.5. de censur. disputat.22. sect.5. num.16.* Gambar. *d. cap.7. num. .o.* Sayr. *eodem tractat. lib.3. cap.30. num.8.* Ioseph Aldrei. *de relig. discipl. tuenda lib 2. cap 18. à num.11.* Lauor. *dict. cap.21. numero 31.* Bonacin. *d. disput.2. quæst.9. puncto 1.*

Ex priuilegiis Summ. Pont. Ordinibus Mendicantium concessis reperiuntur aliquæ excommunicationes, quarum absolutiones ipse Summus Pontifex sibi reseruauit. *Prima* contra Magistros excludentes Fratres Prædicatores à studio Parisiensi, Alexand. IV. *Secunda* contra eos, qui libellos famosos conficiunt, aut habent, aut in vulgus emittunt versus, aut cantilenas in infamiam, & detractionem status Ordinis Prædicatorum, vel Minorum, Alexand. IV. Bonifac. IX. & Eugen. IV. S. Anton. *p.3. tit.24. cap 70.* Lauor. *d. cap. 21. num.114. & 120.* Caiet. *excommun.181.* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.9. excomm.39.* Filliuc. *tract.14 num.1 6. vers.3.* *Tertia*, contra dicentes, vel defendentes, quòd Fratres Prædicatores & Minores non sint in statu perfectionis, & quòd non liceat eis eleemosynas quærere, aut prædicare, aut Confessiones audire, de licentia Summi Pontif. sine consensu aliorum Prælatorum inferio-

inferiorum, & Rectorum Ecclesiarum, Alexand. IV. S. Anton. *p.* 3. *tit.* 14. *cap.* 70. Caiet. *cap.* 81. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 109. Lauor. *d cap.* 21. *num.* 109. *Quarta* contra quoscumque Iudices querelas Fratrum, aut Monialium Ordinis Prædicatorum suscipientes, vel de eis cognoscentes. *Quinta* contra illos qui in Ecclesiis, monasteriisve suis apostatas detinent eiusdem Ordinis, nisi illos eiecerint, vbi illis denunciatum erit. Sanct. Antonin. *par.* 3. *titul.* 24. *cap.* 7. Bonacin. *dict. disp.* 2. *quæst.* 9. *puncto* 3. Lauor. *dict. cap.* 12. *n.* 95. *Sexta* contra quemcumque Principem laïcum reformationem fratrum Conuentualium impedientem, ne fiat, aut factam mutari procurantem. *Septima* contra quoscumque Fratres Ordinis Sancti Augustini, qui prætextu arctioris regulæ ad alium Ordinem transiuerint sine licentia Prioris Generalis, item recedentes ab eo, & intra octo dierum spatium ad obedientiam non redierint. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommun.* 37. *vers. similis* *Octaua* contra omnes cuiuscunque status, & conditionis, qui impediunt, prohibent, vel quocumque modo molestant personas legitimè non impeditas volentes ingredi Religionem S. Benedicti, vel præsumunt aliquam molestiam, & iniuriam irrogare Monasteriis, aut Monachis, *in Constit.* Iulij II. 12. incip. *Et si ad vniuersas*, de qua Viuald. *in candel. aureo*, vbi *de excommun. extra Bullam* *n.* 45. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 126. *vers. tertia*. Rainer. *d. cap* 9. *excommun.* & 38. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 71. *Nona* contra Religiosos euntes vltra mare sine suorum Superiorum licentia in scriptis, nec ibi sunt ad celebrationem, seu prædicationem admittendi, Ioan. XXII. *in extrauag ad nostrum* 2. *de Regularib.* Bonacin. *d. disp.* 2. *quæst.* 9 *puncto* 8. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 183. *vers. secunda*, & *num.* 190. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 97. *Decima* contra Fratres Prædicatores recipientes Fratres Minores, Alexand. IV. *in Const.* incip. *Quo vos* 2. *Kalend. Iuly ann.* 1. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 105. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 197. *vers.* 1. Bonacina *d disp.* 2. *q.* 9. *puncto* 2. *n.* 4. *Vndecima* contra facientes violentiam in Ecclesiis Ordinum Cisterciens. Clem. IV. *Const.* incip. *ne propter*, *Perusij* 57. *Idus Maij*. Lauor. *d cap.* 11. *num.* 106. *Duodecima* contra molestantes Fratres Ordinis sanctissimæ Trinitatis in eleemosynis perquirendis, *in Constit.* Clem. VII. incip. *Gratum Deo*. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 108. *Decimatertia* contra Claustrales recipientes, aut dantes habitum suæ Religionis Fratribus S. Francisci de Paula professis, sine licentia Papæ, & eius Generalis, extrauag. Iulij II. incip. *Virtute conspicuus*, & Leonis X. incip. *Quamuis*, & Pauli III. incip. *Sincera*, Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 115. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 197. *vers.* 3. Bonac. *d. disp.* 2. *q* 9 *puncto* 2. *num.* 3. *Decimaquarta* contra Tertiarios, Eremitas, mulieres, aliósque Religiosos portantes habitum fratrum S. Francisci de Paula, *in Constit. Leonis X.* incip. *Licet alios*, Lauor. *d c.* 21. *num.* 115. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 197. *vers.* 4. Bonac. *d puncto* 2. *num.* 6. *Decimaquinta* contra Minores de obseruantia subornantes in electionibus, vel procurantes fauorem extra, ad officium obtinendum in Religione, *in Constit.* 131. Pij V. incip. *Pastoralis*, de qua Filliuc. *tr.* 15. *n.* 197. *vers. secunda*. Bonac. *d q* 9. *puncto* 4.

106 *Decimaseptima* fertur contra Ecclesiasticam libertatem, aut interdictum Sedis Apost. violantes, & contra conspirantes in personam, vel statum Papæ, aut offendentem Episcopum, vel alium Ecclesiæ Prælatum, *Extrauag. Si dominici*, *de Pœnit.* & *remiss. inter comm* Lauor. *d. cap.* 11. Filliuc. *tractat.* 15. *numer.* 72. *versic.* 4. & 5. *num.* 78. Gambar. *d. cap.* 7. *num.* 6. In eadem etiam contra absoluentes à casibus Bullæ Cœnæ, vel Papalibus prætextu priuilegiorum, idem de reseruatis Ordinario dicendum declaratum fuit in decreto Clem. VIII. hac de re edito sub die 9. Ianuarij 1601. Vide Filliuc. *tract.* 15. *num.* 180. *cum seqq.*

Decimaoctaua fertur contra eos, qui largiuntur, 107
vel accipiunt aliquid, vel promittunt in Curia Romana ad obtinendam iustitiam, vel gratiam in eadem Curia, Bonif. VIII. *in Extrauag.* 1. *de sentent. excommun.* quæ est *in Bull.* 1. *ord. pag.* 139. *tom.* 1. quam renouauit etiam maioribus pœnis Gregor. XIII. *in sua Constit.* 20. incip. *Ab ipso Pontificatus nostri*, & exornauit suis comment. Nauarr. *in tract. de datis*, & *promissis*, & Constit. referunt Virgin. Boccat. *de pact p.* 1. & 2. *in princip.* Molin. *de Iustit. tom* 1. *disput.* 92. Quarant. *in sum. Bullary verb. data & promissa*, Nald. *in summ. verb. gratia num.* 13. Bonac. *d disput.* 2. *quæst.* 3. *puncto* 31. & vide de materia Nauarr. *in Manual. cap.* 27. *numer.* 106. *vers. vigesima tertia*, Sayr. *in Claui Regia lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 13. *vers. alij verò*, Paul. Conurol. *respons. moral. lib.* 6. *quæst.* 7. Farin. *in praxi crimin. part.* 3. *q.* 111. *num.* 291. *cum seqq.* Memor. Cler. *cap.* 9. *excommun.* 27. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 72. *vers.* 9. & *num.* 92. & *n.* 127. *vers. prima*, & *num.* 128. *cum multis seqq.* vbi latè declarat, Gambar. *de casibus reseru. c.* 7. *n.* 11. Vidè infrà *hac alleg. n.* 177.

Decimanona contra rapientes bona Cardinalium, 108
dum in Conclaui sunt, seu electi in Papam, Concil. Constantin. *in decreto, omnis ætas*, refert Memor. Clericorum *cap* 9. *excommunic.* 33. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.* 9. *excommun.* 35. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 101. latè Bonacin. *d. disp.* 2. *q* 3. *p.* 9.

Vigesima contra dicentes mortaliter peccare, vel 109
esse hæreticos eos, qui defendunt Beatissimam, & gloriosissimam Virginem Dei matrem esse conceptam sine peccato originali, vel è contra, & affirmantes peccare eos, qui colunt festum Conceptionis, & qui Concionibus intersunt, Sixtus Quartus *in Extrauag. Graue nimis*, *de Reliq.* & *venerat. Sanctorum*, Pius Quintus *Constit.* 114. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 107. Suar. *tom.* 5. *disp.* 22. *sect.* 5. *n.* 30. Sayr. *lib.* 3. *c.* 10. *num.* 10. Memor Clericorum *cap.* 3. *excomm.* 4. & *cap.* 9. *excomm.* 11. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 5 *excomm.* 4. & *c.* 9. *excomm.* 14. Lauor. *de Indulg. p.* 2. *c.* 21. *num.* 52. *cum seqq.* Filliuc. *tract.* 15. *n.* 72. *vers.* 8. *num.* 88. Gambar. *de casibus reseru. cap.* 7. *num.* 2. latè Bonacin. *d. disput.* 2. *q.* 3. *puncto* 34. Innouatur per Concil. Trident. *sess.* 5. *de peccato origin. in fine*, & *à Sacra Congregatione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ*, & *vniuersalis Inquisitionis coram Sanctiss. Domino Paulo Quinto felicis recordationis die* 31. *Augusti* 1617. relata per Campan. *de diuersor. iuris Canon. rubr.* 12. *c.* 13. *num.* 140. Vbi de nouo habetur, quòd † *in posterum, donec articulus huiusmodi à* 110
Sancta Sede Apost. fuerit definitus, vel per Sanctitatem suam, & Sedem Apostol. fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis quibuscunque actibus publicis asserere, quòd eadem Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali, & quod etiam negatiuam opinionem, videlicet, quòd non fuerit concepta cum peccato originali in publicis actibus asserentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, seu tractent, sub censuris, & pœnis prædictarum Const. tribuens in super tam Episcopis, & Prælat. Superiorib. aliisque Ordinariis locorum, quàm hæreticæ prauitatis vbique locorum deputatis Inquisitorib. potestatem seuerè animaduer-

tem

uertendi contra transgressores, etiam Regulares cuiusuis Ordinis, & instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascumque Ecclesiasticas, & saculares personas, cuiuscumque status, conditionis, gradus, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quam sæcularis. Vide infrà *alleg.* 105. *à num.* 58.

111 Verùm quia inopinato casu incidit præsens scriptura in die Festi Conceptionis Beatissimæ Virginis non sine admiratione, quod & iterum fortunatè mihi acciderat Vlissipone in anno 1617. vbi in eodem die peruenit ad manus meas prædictum Sacræ Congregation. decretum, eo tempore, quo Typis mandabam Remissiones illas in Concilium Tridentinum, quibus illud magna iucunditate inserui, primusque Portugaliæ Regno, ne dicam in tota Hispania, prælo tradidi, hæc in peculiarem Beatissimæ Virginis fauorem accepi, eo quod semper verissimam illam sum amplexus opinionem, quod scilicet sine vlla macula sit concepta, quam multis comprobant, & tuentur Henriq. *in summ. lib.* 3. *c.* 11. §. 4. *in fine.* Azor. *institut. moralium p.* 1. *lib.* 4 *c.* 34. *quæst.* 3. & *part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 21. *quæst.* 1. vbi de institut. Festiuitaris Conceptionis Beatiss. Virginis, Nauarr. *in man. prælud.* 8. Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 1. *quæst.* 57. Spin. *in speculo testam. gloss.* 3. *princip. n.* 17. Ceuall. *communium contra comm. quæst.* 346. Martin. Delr. *disquisitionum magicarum lib.* 4. *cap.* 1. *quæst.* 3. *sect.* 9. *pag. mihi* 266. *cum sequentib.* Paul. Comitol. *respons. moralium lib.* 6. *quæst.* 40. Suarez *de religione tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 8. *num.* 2. Gabriel Vasquez *in tertiam p. Diui Thomæ tom.* 1. *disp.* 116. Aldrete *de religiosa disciplina tuenda lib.* 2. *c.* 20. *num.* 14. & volumen integrum edidit de Immaculata Virginis conceptione Lusitanus noster Ægidius de Præsentatione, præceptor colendissimus, in Conimbricensi Academia, olim Sacræ Theologiæ Vesperarius Professor emeritus. Deinde ad Immaculatæ Deiparæ Virginis Conceptionis defensionem edidit librum album P. Ferdinandus Quirinus de Salazar Conchensis, è Societate Iesu.

112 Virgo Sanctissima ætatis suæ anno decimoquinto peperit Saluatorem, deinde vixit vna cum Filio triginta tribus annis, & ex hac vita migrauit anno decimo quinto post mortem Filij: & proinde anno ætatis suæ sexagesimotertio, & ex eo, quòd tot annos vixit, eius Corona continet 63. Aue. Ita Henriq. *in sum. lib.* 7. *cap.* 19. §. 3. *propè fin.* Nauarr. *in miscel. de Psalterio, & Rosar. Virg. Mariæ miscel.* 3. *num.* 3. latè Azor. *d. p.* 2. *cap.* 20. *quæst.* 5. Hieron. Roman. *de repub. Christ. lib* 5. *cap.* 12. *ad fin.* Pineda *in Monarch. Eccles. p.* 2. *lib.* 12. *cap.* 22. Cæsar. Baron. *tom.* 1. *Annalium Ecclesiæ anno Christi* 48. *pag.* 417. P. Ioann. Rebello *in dialogis miraculorum Rosarij Beatæ Virginis f.* 45. *verso.* Campanil. *in diuers. Iuris Canon. rubr.* 7. *c.* 6. *num.* 159. Quamuis Beatissimam Virginem anno ætatis suæ septuagesimo secundo, vel septuagesimo tertio mortuam fuisse asserat Epiphanius Presbyter Constantinop. *in libello de vita, & obitu Deiparæ,* quem sequuntur Chronica Beati Francisci *part.* 3. *fol.* 265. *verso.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *quæst.* 87. *art.* 3. Suar. *de relig. tractat. de orat. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 10.

113 *Vigesima prima* contra eum, qui prouisus de Ecclesia, vel Monasterio vacante à Sede Apostolica, earum prouisionum nuntiatoribus aliquid dederit, promiserit, promissúmve soluerit, ex *Const.* 3. *vel* 4. Gregor. XI. incip. *Sollicitè,* de qua Filliuc. *tract* 15. *num.* 95. *vers. prima,* & *num.* 96. Iacob. de Graffiis *lib.* 4. *cap.* 23. *num.* 3. Gambar. *d. cap* 7. *numer.* 15. Memor. Clericorum *cap.* 1. *excomm.* 8. Lauor. *dict. capit.* 21. *num.* 47. Bonacin. *dict. disput.* 2. *quæst.* 3. *puncto* 27.

Vigesimasecunda contra laïcum, qui Ecclesiasticum relegauerit, aut proscripserit, & qui proscriptionem scripserit, Vrban. VI. *Const.* 6. incip. *Quia sicut,* Filliuc. *tract.* 15. *n.* 202. *vers. tertia,* & *num.* 205. Gambar. *dict. cap.* 7. *num.* 16. 114

Vigesimatertia fertur contra quemcunque Ordinis Ecclesiastici, qui alium Ecclesiasticum ad forum laïcale traxerit, & contra quemcunque laïcum auxilium, consilium, fauorem, ea in re dantem, Martin. V *Constit.* 4. aliàs 5. incip. *Ad reprimendas,* Nauar. *cap.* 27. *n.* 71. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 96. Gambar. *d. cap.* 7. *num.* 17. Memor. Clericorum *cap.* 5. *excommunic.* 6. vbi dicunt hanc excommunicationem esse in Bulla Cœnæ, si fiat auctoritate iudiciali laïca, Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 5. *puncto.* 6. 115

Vigesimaquarta contra ministros Papæ, & omnes officiales, etiam Episcopali dignitate præditos in terris Eccl. officium quodcunque exercentes, qui munera accipiunt, præter esculenta, & poculenta, quæ biduo consumi possunt, Paul. 2. Gamb. *d. cap.* 7. *n.* 18. Bonac. *d. disp.* 2. *q* 7. *puncto* 8. vbi tenet Cardinales gubernatoris officium gerentes non ligari hac excom. 116

Vigesimaquinta contra quoscumque de Ecclesia, vel locis sacris lapides, & alia ornamenta auferentes, & contra eos, qui auferenti, seruanti, & retinenti auxilium, vel fauorem dederint. Sixt. IV *Constit.* 3. Memoriale Clericorum *c.* 9. *excommunic.* 14. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.* 9. *excommun.* 17. Lauor. *dict. cap.* 21. *num.* 79. Gambar. *d. cap.* 7. *num.* 19. latè Bonacin. *dict. disput.* 2. *q.* 3. *puncto.* 13. 117

Vigesimasexta contra illos, qui se finxerunt nepotem, aut familiarem, seu commensalem Cardinalis, vel assistentis, vt litteras Apostolicas gratis expediant. Innoc. VIII. *Constit.* 7. aliàs 11. incip. *Cum sicut die* 18. *mensis Augusti ann.* 1487. *in Bull. tom.* 1. *fol.* 382. Leo Decimus *Const.* 27. incip. *Inhærendo, die* 20. *Februarij ann.* 1517. *in Bullar. tom.* 1. *pag.* 520. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommun.* 13. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam capit.* 9. *excomm.* 16. Lauor. *d. c.* 21. *num.* 74. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 95. *vers. tertia,* & *n.* 99. Gambar. *de casibus reseru. cap.* 7. *num.* 20. 118

Vigesimaseptima fertur contra quoscumque in sermonibus, & prædicationibus miracula falsa, incertàve populo renunciantes, vel prophetias ex sacra Scriptura non desumptas prædicare audentes, Ecclesiæve Prælatis scandalosè detrahentes, Leo Decimus *in Concilio Lateranen. sess.* 9. & 11. incip. *Supernæ maiestatis,* Memoriale Clericorum *capit.* 5. *excommunic.* 3. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam excomm.* 3. *c.* 5. Filliuc. *tract.* 15. *numer.* 176. Gambar *dict. cap.* 7. *num.* 21. Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 5. *puncto* 2. 119

Vigesimaoctaua contra eos, qui in duello pugnauerint, campum dederint, auxilium præstiterint, Pius IV. *in sua Bulla,* incip. *Ea quæ, de ann.* 1560. *Idib Nouembris,* de qua Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *vers. septima,* & *num.* 103. Gambar. *d cap.* 7. *num* 22. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuers. forens. lib.* 1. *cap.* 114. *num.* 2. latè Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 3. *puncto* 48. Gregor. XIII. in alte incip. *Ad tollendum, de ann.* 1582. *nono Decembris,* vbi excommunicationem, & pœnas à præfato Pio Quarto, & Concil. Tridènt. *sess.* 25. *de reformat. c.* 19. extendit aduersùs omnes illos, qui non publicè quidem, priuatim tamen ex condicto, statuto tempore, & in loco conuento 120

monoma

monomachiam commiserunt, etiamsi nulli patrini, sociive ad id vocati fuerint, nec loci securitas habita, nullæ prouocatoriæ litteræ, aut denunciationis chartulæ præcesserint; extenditque contra locorum dominos, si certamen ex condicto permiserint, aut quantum in se fuerit, non prohibuerint; necnon contra eos omnes, qui duellum huiusmodi fieri mandauerint, instigauerint, auxilium, consilium, vel fauorem dederint, aut equos, arma, pecuniam, commeatum, & alia subsidia scienter subministrauerint, aut ex composito expectatores, vel socios, si se quouis modo præbuerint, etiamsi illi, qui ad locum destinatum pugnaturi accesserunt impediti pugnā non commiserint, per seipsos non steterit, quominus illa committeretur. Vltimò Clemen. VIII. *Constit. sua* 11. incip. *Illius vices, de ann.* 1592. confirmauit prædecessorum suorum pœnas, & excommunicationes; eámque extendit ad Reges, Imperatores, & alios quoscunque, qui non solum publicè, sed etiam priuatim sine chartulis, litteris prouocatoriis, vel patrinis duellum commiserint, vel si conuenerint, vt non singuli cum singulis, sed bini, terni, aut plures hinc inde pugent, refert Quaranta *in Summ. Bullarij verb. duellum.* & Bonacin. *dict. puncto* 48. *numero* 25. Et de hac re plures citat Doctores Cened. *ad Decretal collect.* 117. *num.* 4. quibus adde Peregrinum, & Floron. *in suis tract. de duello,* Zerol. *in praxi Episcop. verb. duellum,* Galet. *in margarita casuum conscient. eod. verb.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 3. *quæst.* 61. *art.* 1. *vers.* 12. Sayr. *in Claui Regia lib.* 7. *cap.* 13. *num.* 11 *cum sequentibus, & de censur. lib.* 3. *capit.* 31. *à numero* 19. Pert. Caball. *in tract. de omni genere homicidij num.* 76. *cum multis sequentibus,* Farinac. *consil.* 9. Paul. Comit. *respons. moral. lib.* 6. *quæst.* 13. *cum sequent.* Molin. *de Iust. tract.* 3. *disputat.* 17. Mart. Delr. *disq. mag. lib.* 4. *capit.* 4. *quæst.* 4. *sect.* 2. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.* 21. *cap.* 7. *à numer.* 75. Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 19. *cum sequentibus.* Bonacina *de censur. disputat.* 2. *quæst.* 6. *puncto* 2. *à numero* 1. vbi *num.* 15. asserit ab excommunicatione contracta ob aliquod delictum in causa duelli posse Episcopum absoluere, quando delictum est occultum per Concil. Trident. *sess.* 14. *de reformat. cap.* 6. quod non videtur abrogatum per dictam Bullam Clem. VIII. vbi absolutionem prædictæ excommunicationis sibi reseruauit, cum in ea nulla fiat sufficiens reuocationis mentio illius decreti, quæ mentio necessaria videtur, vt illud decretum censeatur reuocatum, iuxta allegata in alio loco. Vide *inf. n.* 178. nouissimè me cit. *in hoc loco* Trul. *in exposit. Decalogi, lib.* 5. *c.* 2. *dub.* 13. vbi de duello.

121 *Vigesimanona* contra quoscunque in officio Sanctæ Inquisitionis impedientes, vel perturbantes Episcopos, & Inquisitores hæreticæ prauitatis, Iul. II. *Const.* 16. & Pius V. *Constit.* 83. vbi eam profert contra illum, qui aliquem Inquisitorem, aduocatum, promotorem, notarium, aliúmve ministrum officij Sanctæ Inquisitionis, aut denunciatorem, accusatorem, aut testem causa Fidei perterrefecerit, occiderit, verberauerit, deiecerit, aut eiusdem Sacræ Inquisitionis, aut ministrorum ædes, aliasve res expugnauerit, inuaserit, incenderit, aut eiusdem libros, exemplaria, litteras, & alia quæcunque scripta combusserit, diripuerit, interuerterit, aut quocunque modo asportauerit, & qui in consilium, auxilium, vel fauorem præstiterit, aut qui contra Sacræ Inquisitionis officium delinquentibus veniam petere aut pro illis intercedere tentauerit Gambar. *de casibus reseru. cap.* 7. *num.* 23.

Trigesima contra quoscunque Cameræ Apost. libros, vel scripturas occultantes, aut retinentes, vel scientes raptores non manifestauerint. Iulius III. *Constit.* 14. incip. *Cum sicut,* 15. *Kalend. Septemb. ann.* 1507. *in Bul. tom.* 1. *pagin.* 42. *& Constitut.* 56. Sixti V. incip. *Non sine maxima, die* 27. *Aprilis* 1587. *in Bullario pag.* 573. *tom.* 2. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excomm.* 15. Rainer. *d. loco c.* 9. *excomm.* 18. Filliuc. *tract.* 15. *numer.* 126 *vers. secunda.* latè Bonacin. *d. disput.* 2. *q.* 3. *puncto* 11. Et contra detinentes iocalia, & alia quæcunque bona ad Sedem Apost. spectantia, ac scientes, & non reuelantes, *in Const.* 4. Pij IV. incipit. *Pastoralis Officij,* 3. *Apr.* 1563. *in Bullar. pag.* 5. *tom.* 2. Et contra alios †, qui 122 123 cum Ministri Reuer. Cam. Apost. sint, rationes integrè, & fideliter non reddunt, *in Const.* 40. Paul. III. incip. *Cùm sicut accepimus, die* 21. *April.* 1544. *in Bul. tom.* 1. *pag.* 679. me citato *in hoc loco* Lauor. *d. cap* 21. *num.* 69. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 206. *vers. secunda, & num.* 208.

Trigesimaprima contra illos, qui vt beneficium 124 Ecclesiasticum impetrent, se pro alio in examine supposuerint, vel annuas pensiones offerunt, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab eis aliquid consequantur, vel pro seipsis, vt aliis postea cum pensione resignent. Paul. IV. *Const.* 12. incip. *Inter cæteras, die* 25. *Nouembr.* 1577. *in Bullario tom.* 1. *pag.* 731. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.* 9. *excommun.* 20. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 70. Filliuc. *tractat.* 15. *num.* 95. *vers. quinta, & num.* 101. Gambar. *d. cap.* 7. *num.* 24. latè Bonacin. *d. disput.* 2. *q.* 3. *puncto* 28. *per tot.* vbi *n.* 3. tenet impetrantem pro alio pensionem, animo postea aliquid paciscendi circa eam, non ligari excommunicatione, & *n.* 4. quòd beneficium impetrans animo illud permutandi cum alio, aut illud possidendi donec pinguius obtinuerit, non afficitur hac excomm. & *n.* 7. quod beneficium procurans pro se intentione illud resignandi, non incidit statim in excommunicationem, nisi postea beneficium re ipsa consequatur, & *n* 9. quòd procurantes beneficia extra Romanam Curiam cum animo illa resignandi, non incidit in excommunicationem. De excommunicatione contra dantes, vel promittentes aliquid nunciantibus prouisiones à Sede Apost. factas, mentionem faciunt Filliuc. *tract.* 15. *cap.* 5. *quæst.* 2. & Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 2. *puncto* 27. † Et contra exigentes, 125 vel petentes aliquid in collatione, aliáve prouisione beneficiorum Ecclesiasticorum, vel ad illorum possessionem admissione, extat *Constit.* 104. Pij V. incip. *Durum nimis, Kalend. Iunij* 1570. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 310.

Trigesimasecunda contra tractantes de nouo Pa- 126 pa eligendo viuente alio, ac eorum complices, & fautores Paul. IV. *Const.* 16. incip. *Cùm secundùm,* 17. *Kalend. Ianu.* 1558. *in Bullario pag.* 735. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *vers.* 6. *& num.* 192. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.* 1. *excomm.* 3. *& cap.* 9. *excom.* 19. Lauor. *d. cap.* 21. *n.* 45. latè Bonac. *d. disput.* 2. *puncto* 1.

Item contra omnes cuiuscunque gradus, etiamsi Imperatores, aut Cardinales, sint, qui promissiones, stipulationes, conuentiones, aut pacta, aut contractum aliquem faciunt super vita, aut morte, aut super futura creatione Summi Pont. vel vacante Sede Apost. aut etiam super futura creatione Cardinalium, quam etiam sententiam incurrunt permittentes huiusmodi tacitè, vel expressè fieri in terris, ciuitatibus, locis, & dominiis suis: vel consilium, auxilium, aut fauorem in prædictis dantes, Greg.

Greg.XIV. *in sua const.edita* 21. *Martij* 1591. Rainer *in catalogo censur.extra Bullam c.*1.*excomm.*3. *in fine,& c.*9.*excom.*30. Lauor.*d.c.*21.*n.*47. Azor.*instit. moral.p.*3.*lib.*11.*c.*20. Filliuc.*tract.*37.*cap.*3.*q.*7. Bonacin. *d.disp.*2.*q.*3.*punct.*2.

227 Item contra Cardinales, qui Sede vacante contrauenerint iis, quæ ordinata sunt à Iulio II. vt sine simonia eligatur Papa. *in constit.eiusdem Iulij II.* incip. *Cum tam diuino*, quæ est 2. Nauarr. *d.cap.*27. *n.* 111.*vers.trigesima prima.* Suar. *tom.*5.*disp.*22.*sect.*6. *num.*2. Sayr.*lib.*3.*c.*31.*n.*3.*in fine.* Rainer.*in catalog. censurarum extra Bullam cap.*1. *excomm.*1. *vers. nota secundò.* Lauor. *d.c.*21.*n* 38. Filliuc. *tract.*15.*n.*198. *vers.secunda,& num.*199.

228 Item contra Cardinales reuelantes aliquid de actis secretè in Consistorio, existente præcepto Papæ, vt non reuelentur, habetur *in Concil. Lateranen.* sub Leone X. *sess.*9. incip. *Superiùs statuimus*, Nau. *d.cap.*27.*num* 110. *& seqq.* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.*1. *excommunic.*2. Lauor.*dict. c.*21.*num.*99. Filliuc. *tract.*15.*num.*198. *vers.tertia, & num.*200.

229 *Trigesimatertia*, contra quoscunque litteras, aut scripturas cuiusuis generis, aut nuntium, aut signum ad eos, qui sunt in Conclaui, mittentes, & contra eos qui receperint, & qui è contra è Conclaui ad eos, qui foris sunt, scripserint, vel miserint, etiamsi Cardinalatus honore fulgeant, Pius IV. *Constit.*51. aliàs 62. incip. *In eligendis, Id. Octobris* 1562. *in Bullar. tom.*2.*pag.*93. Memor. Clericorum *cap.*9. *excom.*19. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.*9.*excomm.*22. Lauor.*d.c.*21.*n.*80. Filliuc.*tr.*15. *n.*95.*vers.nona,& n.*116. Gambar.*d.c.*7.*n.*26. Bonac. *d.disp.*2.*q.*2.*puncto* 34.

230 *Trigesimaquarta* contra omnes, qui in proprios vsus conuertunt per vim, vel suppositas personas, bona Ecclesiæ Concil. Trid. *sess.*22.*cap.*11. referunt Filliuc. *tract.*15.*num.*75.*vers.*10.*& num.*117 Lauor. *d.cap.*21, *num.*100. Memor. Clericorum *cap.*9. *excommun.*34. Suar. *de censur. tom.*5. *disput.*22. *sect.*6. *num.*22. Sayr. *in simili tract.lib.*3.*c.*31.*num.*26. Salzed. *ad Bernard.in pract.c.*74. *in fine.* Vgolin. *de potest.Episc.c.* 8.§.4. *num.*1. Franc.Leo *in thesauro fori Eccles.part.*1.*cap* 5.*num* 44. Glorit. *resp.*12. *num* 7. Aloys. Ricc. *in decis.Curiæ Archiep.Neapol. decis.*51. *&* 303.*part.*4. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.*2.*excomm.*6. Vbi ex declarat. S.Congreg. asserit clericos scienter consentientes huic nefandæ vsurpationi, aut fabricatores, seu causam illius dantes incurrere hanc censuram, aliàs non, *& c.*9. *excomm.*36.

Item contra omnes, qui per vim, metum, fraudem, aliámve artem, bona, fructus, aut iura Ecclesiarum, locorúmve piorum occupant, Clericos item qui nefandæ huius fraudis, & vsurpationis fabricatores, eidémve consentientes fuerint Memor. Clericorum *cap.*9.*excom.*35.

231 Item contra Commissarios, & delegatos ad cognoscendum an alienatio bonorum Ecclesiæ sit in euidentem eius vtilitatem, vel non qui amore, vel timore alienationi consentiunt, aut auctoritatem præbent tali alienationi, habetur *in Extrauag. Cum omnibus* Pauli II. Nauarr. *cap.*17.*num* 108. Memor. Cleric. *excomm.*3. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.*6.*excom.vlt.* Filliuc. *tract.*15.*num.*172. Bonac. *d.disp.*2.*q.*5.*puncto* 5.

232 *Trigesimaquinta* contra quoscumque clericos inferiores Episcopis de Parochiali Ecclesia prouisos iuramentum de residendo intra tempus præscriptum non seruantes. Et hæc excommunicatio est etiam contra illos, in quorum fauorem beneficia dicta resignantur, seu dimittuntur, & qui ad id præstent auxilium &c. Pius IV. *Const.*92. aliàs 87. incip. *Inter multiplices curas*, Sayr.*lib.*3.*c* 31.*numero* 5. Memor. Cleric. *cap.*2. *excomm.*3. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.* 2. *excommunic.* 3. Filliuc. *tract.*15.*num.*178. Bonacin. *d. disp.*2.*quæst.*5. *puncto* 1.

Trigesimasexta contra quoscumque ad interpre- 133
tationem Concil. Trident. commentarios, glossas, annotationes, & scholia edentes, Pius IV. *Constit.* 97. Vide Franc Leo *in thesauro fori Eccles. part.*3.*c.* 9. *num.*33. Henriq. *in summ. lib.*7. *de Indulgentiis, cap.*29.§.4. Fr. Emman. *quæst. regular. tom* 1. *quæst.* 11.*art.*3. Suar.*tom.*5.*disp.*23.*sect.*4.*num* 12. Bonacin. *de legib.disp.*1.*quæst.*1. *puncto* 8. optimè Homobon. de Bonis *de examine Ecclesiastico, tract.*11.*capit.*12. *quæst.*27.*resolut.*1.*pag.*309. Rainerus *in catalogo censurarum extra Bullam cap.*9. *excommunic.* 57. vbi ait nemini reseruari, idem etiam dicit Lauor.*dict.cap.* 23.*numer.*80. Filliuc. *tract.*14. *num.*91. Gambar. *de casibus resern.cap.*7.*num.*27. Valer. Reginald *in praxi fori pœnit. lib.* 20. *numer.* 53. *in fine*, vbi etiam dicit in hac Bulla non esse sermonem de interpretationibus, quæ in scholis fiunt docendo latè idem Bonacin. *de censur.extra Bullam disp.*2. *quæst.*2. *puncto* 17. *à num.*1. vbi *num.* 3. resoluit consilium facientem circa decreta Concil. Trid. illúdque apud se retinentem non incurrere hanc excommunicationem, & *num.*4. quòd scribens, vel aliis vendens decreta S.Congregationis non ligatur huiusmodi excommunicatione, & *n.*5. quòd remissiones Doctorum circa Concilium Trident. non videntur materia excommunicationis latæ in Trid. contra edentes annotationes super Concilij Trid. decretis, & *n.*7. quòd edens aliquas annotationes super aliquo tantum Concilij decreto incurrit hanc excommunicationem. Illud est obseruandum, Doctores, qui Concilij decreta nonnunquam interpretantur occasione doctrinæ de qua disserunt, non delinquere contra huius Bullæ prohibitionem, qui non dicuntur edere glossas, vel scholia, &c. ita Sayr. *de censur. lib.*3.*cap.*35.*num* 21.*ad fin.* Suar. *eod. tract. disput.*23. *sect.*7.*n.*12. Filliuc. *tract.*14.*c.*6.*q.*6.*n.*91. Bonacin. *d puncto* 17.*num.*2.

Trigesimaseptima contra quemcunque Nuncium 134
Apostol. qui à Principibus, ad quos mittitur, dignitatis, aut gradus obtinendi causa litteras commendatitias quouis modo ambierit, siue eorum studio, & fauore pro se, aut consanguineis suis vti audet, Pius IV. *Const.*133. aliàs 124. incip. *Et si Romanum*, Bonacin. *d.disp.*2.*quæst.*6.*punct.*3. quam tamen nemini reseruari asserit Memor. Clericorum. *cap.*1.*excom.*11.

Trigesimaoctaua contra quamcunque mulierem, 135
quæ Monasteria Regularium etiam Mendicantium ingredi ausa fuerit, Pius V. *Const.*27. de cuius materia agemus infrà *alleg.* 102. Item eiusdem Pont. incip. *Æquum reputamus*, contra Iesuitas professos, siue per simplicia, siue per solemnia vota præsumentes absque expressa sui Superioris licentia, ad id ab eis specialiter obtenta, etiam quæsito colore ad frugem melioris vitæ, aut strictioris obseruantiæ ad quemuis alium Ordinem Mendicantium, vel non Mendicantium transire, Carthusiensi excepto; & contra sic recipientes dum receptos, & recedentes, necnon dantes auxilium, consilium, & fauorem sequuto effectu reseruatur Papæ, vel Superiori Societatis huiusmodi, Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam, cap.*3.*excomm.*8.

136 *Trigesimanona* contra quemcumque Monialem à clausura exeuntem, & contra exeundi licentiam dantes, comitantes, & acceptantes, Pius V. *Constit.* 20. incip. *Regularium*, *die* 24. *Octobr. Ann.* 1566. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 198. de cuius materia *in dicta allegat.* 101. Alia eiusdem Pontificis 122. incip. *Quemadmodum*, contra professos Ordines Humiliatorum aliquem admittentes ad professionem, vel habitum dicti Ordinis, Rainer. *dict. capit.* 1. *excommun.* 8.

137 *Quadragesima* contra quoscumque officij Pœnitentiariæ Romanæ procuratores, scriptores, correctores, aliósve officiales aliquid etiam sponte oblatum, aut aliàs, siue pro expeditionis celeritate, siue pro alio extraordinario labore accipientes, Pius V. *Const.* 84. incip. *In omnibus*, 14. *Kal. Iunij* 1569. *in Bullar tom.* 2. *pagin.* 282. de qua Lauor. *dict cap.* 2. *n.* 55. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 31. *n* 8. Memor. Clericorum *c.* 8. *excomm.* 1. Rainer. *in catal. censurarum contra Bullam cap.* 8. *excomm* 1. Bonacin. *dict. disput.* 2. *q.* 7. *puncto* 6. vbi *num.* 3. cum Filliuc. *tract.* 15. *cap.* 9. *quæst.* 8. *num.* 209. resoluit huiusmodi officiales pœnam excom. incurrere accipiendo etiam fructus & emolumenta officij, dum officium non exercent.

138 *Quadragesimaprima*, contra quoscunque Ecclesias, quæuis beneficia Ecclesiastica palam, aut occultè retinentes, aut recipientes in confidentiam, ex *Const.* 85. Pij IV. incip. *Rom. Pont. die* 16. *Nouemb.* 1564. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 121. & latiùs pœnis maioribus Pius V. *Const.* 85. incip. *Intolerabilis*, *Kal. Iunij* 1569. *in Bullar. tom.* 2. *part.* 285. Nau *cap.* 23. *num.* 110. Suar. *tom.* 5. *disput.* 22. *sect.* 6. *num.* 15. *& de relig. lib.* 4. *de simon. capit.* 43. Filliuc. *tract* 15. *num.* 179. Rainer. *in catal. censur. extra Bullam cap. excomm.* 5. *in princip.* vbi declarat. Lauor. *d. cap.* 21 *num.* 52. 53. *&* 54. Azor. *instit. moral. par.* 3. *lib.* 12. *c.* 10. latè Bonacin *dict. disput.* 2. *quæst.* 3. *puncto* 25. Less. *de instit. lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 26. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 31. *numero* 6. qui non rectè excipit Cardinales, nam etiam hi expressè comprehenduntur, vt notat Flamin. *de confident. quæst.* 27. *numero* 27. & auctor libri excommunicationum in Archiepiscopatu Bononien. *cap.* 2. *numero* 5. & subdit Bonacin. *d. puncto* 25. *num.* 12. Pium V. in secreto Consistorio *sub die* 14. *mensis Nouembris* 1569. declarasse omnes pœnas & censuras illius Constit. extendi ad Cardinales. Quamuis alij, ex quorum numero sunt Sayr. *d. cap.* 32. *num.* 6. Azor. *d part.* 3. *lib.* 12. *cap.* 10. *quæst.* 4. *vers. quinta*, Filliuc. *tract.* 15. *cap.* 7. *quæst.* 7. *num.* 179. existimauerint Cardinales, & Prælatos non affici excommunicatione, sed censura interdicti ab ingressu Ecclesiæ Papæ reseruati. Et multipliciter materiam huius Const. declarat idem Bonacin. *d. pun.* 25. *à n.* 3. vbi quòd resignatio beneficij sub confidentia simoniaca non est vetita sub excommunicatione, sed receptio beneficij, & *n.* 4. quòd confidentia simoniaca in beneficio committitur, & excommunicatione punitur, etiamsi in pactum expressum non deducatur ex parte vtriusque, & *n.* 5. quòd beneficium recipiens absq; intentione recipiendi illud in confidentiam, non videtur affici excommunicatione; etiamsi alter ei beneficium resignet cum spe & confidentia.

139 *Quadragesimasecunda* contra illum, qui vacantibus Ecclesiarum Dignitatibus, Canonicatibus, & præbendis huiusmodi, vult, disponit, aut statuta, consuetudinésve seruat de fructibus, & distributionibus, etiam primo ab ipsa vacatione anno perueniuturis, mensæ Episcopali, Capitularive applicandis, aut in communé vsum cedendis, qui item de his iuramentum præstari ordinat, aut qui prouisum de his seruandis inducit, aut possessionem impedit ei, qui talia præstare noluerit, Pius V. *Const.* 104. aliàs 106. incip. *Durum nimis*, Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *vers.* 16. *num.* 125. Nauarr. *cap.* 27. *num.* 150. §. 64. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 31. *num.* 14. Philiarch. *de officio Sacerd. lib.* 3. *cap.* 30. *casu* 25. latè Bonacin. *d. disput.* 2. *quæst.* 3. *par.* 26. vbi quòd ista excommunicatio non incurritur ob solam fructuum petitionem, sed requiritur traditio, siue cessio, Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.* 9. *excomm.* 26. vbi notat per hanc excommunicationem non esse sublatas consuetudines, quibus imponitur onus beneficio; & non beneficiato, vt fructus vacantis beneficij cedant in vtilitatem fabricæ, vel sacristiæ Ecclesiæ, aut alterius pij loci; secus autem in vtilitatem Episcopalis, aut Capitularis mensæ, aut singulorum.

Quadragesimatertia contra Gubernatorem locorum Status Ecclesiæ, qui licentiam ferendi arma tribus palmis breuiora, etiam ad breuissimum tempus concesserit, Pius V. *Constit.* 145. incip. *Cum vices, die* 13. *mensis Februar. an.* 1572. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 358. 140

Quadragesimaquarta contra quemcunque Christianum, qui alium Christianum in terris Turcarum habitantem tanquam mancipium ceperit, aut eius bona diripuerit, Pius V. *Constit.* 149. incip. *Licet. omnibus, die* 1. *Maij* 1572. *in Bullario tom.* 2. *pag.* 361. Rainer. *in catalogo censurarum cap.* 9. *excommun.* 24. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 65. Et contra omnes, qui ex partibus infidelium ad partes fidelium alumina deferunt, Pius IV. *in Constit. Ex Apostol. seruitutis*, Lauor. *d. cap.* 29. *num.* 69. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *vers.* 8. *& num.* 115. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommun.* 18. Rainer. *in catalog. censur. extra Bullam cap.* 9. *excomm.* 21. latè Bonacin. *d. disput.* 2. *q.* 3. *puncto* 44. Et contra omnes, qui non permittunt Christianos captiuos apud Turcas postquam illos ceperint, liberè abire cum suis liberis coniugibus, & bonis Pius V. *dict. Constit.* 149. refert Memor. Clericorum *cap* 9. *excommunic.* 36. Rainer. *dict. cap.* 9. *excommunic.* 36. Filliuc. *tract.* 15. *numero* 95. *vers.* 13. *& num.* 121. Bonacin. *d. disputat.* 2. *quæst.* 3. *puncto* 46. 141

Quadragesimaquinta contra publicanos, qui pedagium, gabellam, vectigal à Regularibus Ordinum Mendicantium exegerint, & qui ab eisdem pro reficiendis pontibus, viis, aquæductibus, & fluminibus aliquid impensæ, aut contributionis exegerint, & qui eosdem Mendicantes, eorum bona, colonos, exemptos, & immunes ab omnibus exactionibus non dimiserint, Pius V. *Const.* 16. 142

Quadragesimasexta contra Gubernatorem Ecclesiastici Status; & officialem, qui aliquem homicidam, aut exulem ab exilio reuocauerit, vel saluum conductum ei fecerit, etiam ad diem vnum, noctémve vnam; & contra subditos Ciues Romanos, qui huiusmodi exules subditos Sedis Apostol. receptauerit, idem qui iniuriæ vlciscendæ causa domum communierit, armatos receptauerit, aut aluerit, aut turbam eo nomine excitauerit, Pius V. *Const.* 19. 143

Quadragesimaseptima contra Confessarios, qui ex priuilegio Sixti IV. commutant aliquod istorum quinque votorum, Peregrinationis ad Vrbem vel Compostellam, vel Hierusalem, Religionis, & Castitatis, *Extrauag. si Dominici.* 2. *de Pœnitent.* Nauar. *c.* 27. *n.* 105. Memor. Clericorum *c.* 5. *excom.* 2. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 5. *excom.* 2. Lauor. *d. c.* 21. *n.* 34. 144

Qua

145 *Quadragesimaoctaua* contra Baronem, vel Principem in Regno Neapol. qui homicidam, aut exulem Romanæ Ecclesiæ receptauerit, protexerit, atque auxilium, consilium, vel fauorem quouis quæsito colore dederit, Pius V. Gambar. *de casibus reseru. c.7. num.36. vers.47.* Item contra omnes Ecclesiasticos, tam sæculares, quàm Regulares, qui in Regno Neapolitano bannitos viarum grassatores receperint, *in Constit.* Sixti V. de qua Quaranta *in sum. Bullarij verb. Bannitorum fautores.*

146 *Quinquagesimanona* contra quemcunque Baronem, & Dominum Sedi Apostol. subiectum, qui frumentum, fruges, vltra vsum sibi, familiæque suæ necessarium, emerit, Pius V. *Constit.*26. Gambar. *d. cap.7. num.36. vers.48.*

147 *Quinquagesima* contra quemcunque Episcopum aut patronum tam Ecclesiasticum, quàm laïcum qui à collatione, aut præsentatione suspensus beneficium contulerit, ad id præsentauerit, vel instituerit, Pius V. *Const.*58. incip. *Quanta Ecclesia Dei,* Suar. *tom.5. disput.22. sect.6. num.21.* Memor. Clericorum *cap.1. excomm.5.* Lauor. *dict. cap.21. num.82.* Filliuc. *tr.15. n.190. vers. quarta, à n.201.* Gambar. *d.c.7. n.36. vers.49.*

148 *Quinquagesimaprima* contra quemcunque fratrem Sancti Francisci de Obseruantia, qui in electione Ministri generalis, prouincialium, Custodum, pro se, aut pro alio subornauerit, qui item subornatus est, qui subornanti non detulerit, qui pro hac re quemuis fauorem extra religionem procurauerit, Pius V. *Const.*170. Lauor. *d.c.21. num.73.* Gambar. *d c.7 num,36. vers.50.*

149 *Quinquagesimasecunda* contra quemcunque qui, cum aliquod oppidum, locúsve ad Romanam Ecclesiam pertinens vacauerit, de eo in feudum dando aliquo modo egerit, Pius V. *Constitut.* 35. incip. *Admonet, 4. Kalend. Aprilis* 1567. *in Bullar. tom.2. pag.* 221. Memor. Clericorum *c.9. excom.24.* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.9. excomm.* 26. Filliuc. *tract.15. n.95. vers. duodecima; & n.119.* Gambar. *d. cap.7 num.36. vers.51.* & Gregor. XIII. *Constit.3.* incip. *Inter cætera, 6. Kalend. Iunij* 1572. *in Bullar. tom.2. pag.*363. Lauor. *d c.21. n.126.* latè Bonacin. *d disput.2. q.3 puncto 41.*

150 *Quinquagesimatertia* contra eum, qui Agnos Dei à Sum. Pont. consecratos, depinxerit, aliquo colore infecerit, minio notarit, qui item venales proposuerit, Gregor. XIII. *Const.1.* incip. *Omni certè studio, 8. Kalend. Iunij* 1572. *in Bullar. tom.2. pag.*363. de qua meminerunt Sanch. *in præcepta Decalogi tom.1. c.43. n.28.* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta lib.1. cap.4. num.25.* Gambar. *d. cap 7. num.36. in fine.* Nemini tamen reseruari asserunt Sayr. *lib.3. c.35. n.23.* Memor. Clericorum *part.9 excomm.62.* Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.9. excommun.64.* Lauor. *dict. cap.23. num.88.* Filliuc. *d. tract.14. n.94.*

151 *Quinquagesimaquarta* contra eum, qui prætextu facultatum Apostol. quæ à Pio V. & Gregor. XIII. Pontificibus abrogatæ sunt, Monialium Monasteria ingreditur: necnon contra Regularium Superiorem, qui earundem licentiarum prætextu eò aliquem ingredi permiserit, & qui prætextu licentiarum Episcopalium eo ingreditur necessitatibus non vrgentibus, Gregor. XIII. *Const.*18. incip. *Quæ Sanctimonialium. de ann.* 1584. Sixtus V. *in alia* incip. *Sanctimonialium. de ann.* 1589. de quibus latè egimus *in alleg.*102. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam cap.3. excomm.11.* Lauor. *dict. cap.21. à num.*58. Contra Moniales exeuntes à clausura absque licentia Sedis Apostol. quocunque prætextu, nisi causa magni incendij, vel infirmitatis, lepræ, aut epidemiæ per Episcopum in scriptis approbata, &c. *in Constit.*8. Pij V. incip. *Decori,* de qua *inf. alleg.*102. Item contra mulieres ingredientes claustra Regularium virorum *in Constit.*28. Gregor. XIII. incip. *Vbi gratia,* de qua *in dict. alleg.*102. Et contra fœminas ingredientes monasteria Regularium prætextu facultatum *in Const.*22. Pij V. incip. *Regularium,* de qua Filliuc. *tract.15. n.95. vers.11. & num.118.*

Quinquagesimaquinta contra quemcunque qui 152
salem exteriorem in vrbes, & oppida, eaque loca Sedi Apostol. subiecta asportauerit, Gregor XIII. *Constit.*49. incip. *Ex incumbenti die 17. Decembr.* 1577. *in Bullar. tom.2. pag.*419. Gambar. *d. cap.7. num.38. in princ.* Ab hac censura in foro conscientiæ crederem excludi viatores, qui aut munditiei gratia, aut gestus causa ad vsum itineris modicum sal, & in parua quantitate asportant, quamuis in foro exteriori aliter iudicaretur, per doctrinam Baldi *in l.1. C. quæ res exportari non debent,* vbi prohibitus extrahere vinum de aliquo loco, non potest portare metretam gustus causa, de qua vide Strac. *de mercat. part.4. num.26.* Viuian. *tom.1 commun. opinion. lib.1. tit.17. n.220. vers. amplia secundo,* Tiraquell. *de iudicio in rebus exig. vers.32.* Mexia *in tract. taxa panis, concl.1 num.29.* Bobadill. *in sua politica lib.4. c 5. num.1. & 39.* Padil. *in summa legum pœnalium, p.2. casu 17. num.8.*

Quinquagesimasexta contra quemcunque qui 153
frumenta, fruges, legumina, & animalia cuiuluis generis extra Statum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ quouis modo exportauerit. Gregor. XIII. *Constit* 98. incip. *Non sine graui, die 10. Decemb. ann.*1584. *in Bullar. pag.*485. Memor. Clericorum *c.9. excom.* 32. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam capit.9. excommun.*34. vbi notat hanc censuram, nec per supradictam Gregorij Constitut. nec per aliam Pauli V. de qua infrà, esse reseruatam, sed ex consuetudine, &, vt aiunt, viuæ vocis oraculo haberi pro reseruata, Lauor. *d.c.21. n 76.* Filliuc. *tract.15. n.127. vers. quartas, & n.145.* Gambar. *d.c.7. n 38. vers.55.* latè Bonacin. *d. disp.2. q.3. punct.42.* & nouissimè innouauit, & extendit cum reuocatione indultorum omnium, & licentiarum quomodolibet similia extrahendi concessarum, Paul. V *Const.*12. incip. *Inter grauissimas, de ann.* 1606. quam latè declarat Filliuc. *d. tract.15. num.157. cum seqq.* moderauit, excommunicationes, & censuras in certis casibus non incurrere decernens Gregor. XV. *sua Const. sub d.30. Iulij* 1622. Limitarem, quando huiusmodi frumenta extracta sint è loco extra Ecclesiæ Statum, & per transennam per illum deferuntur; extrahens enim res vetitas per transitum, non ex loco prohibito, sed aliunde, non incidit in pœnam statuti prohibentis aliquid deferri extra territoriũ, Ignat. del Vellar *in sylua responsorum, lib.1. resp.5. part.1. n.31.* quem refert doctissimus Parens meus *in annot. ad Ordin. Regiam Lusit. lib 5. tit* 112. *in princip n.2.* Tamen contrarium tutiùs duco propter dictionem, *quouis modo,* quæ est adeò generalis, vt comprehendat ea, quæ aliàs non venirent, ex Cenned *pract. & canon. qu sing 96. n.2.* & citatis, per me *in Remiss. de dictionib. & clausul. d.*291. Vnde transferentem farinam ad præfata loca subiici excommunicationi resoluunt Duard. *in Bull. Cœnæ lib.1. c.3. q.4. num.9.* Azor *instit. moral p.1. lib 5. c.26. q.2. q.4. n.9.* Azor. *inst. moral. p.1. lib.5. c.16. q.2. vers. quæres.* Filliuc. *tract.15. c.6. q.9. n.158.* Bon. *d. punct.42. n.4.*

154 *Quinquagesimaseptima* contra quemcunque Religiosum Sancti Francisci de obseruantia, qui contemptis Superioribus suis ad tribunalia appellauerit,& ad ea confugerit, Greg. XIII. *Const.* 27. incip. *Quoniam nostro, die* 8. *Aprilis ann.* 1575. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 393. Lauor. *d.c.* 21. *num.* 77.

155 *Quinquagesimaoctaua* contra quemcunque Fratrem Eremitam Sancti Augustini Congregationis Lombardiæ, qui obedire constitutioni neglexerit de exemptione Monialium eiusdem Ordinis, Gregor. XIII. *Constitut.* 27. incip. *Pro nostri, die* 26. *May* 1574. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 381. Lauor. *d.c.* 21. *num.* 121.

156 *Quinquagesimanona* contra quemcunque Monachum Ordinis Cisterciensis, qui aliquid commiserit contra Constitutionem editam de exemptione Monialium ab eodem Ordine, Gregor. XIII. *Const.* incip. *Vniuersi.* Lauor. *d.c.* 21. *num.* 123.

157 *Sexagesima* contra quemcunque, qui subiectus ditioni Ecclesiasticæ, homicidas, grassatores, & damnatos crimine capitali exules receperit, recipive permiserit, qui item impedierit ne capiantur, qui etiam fecerit, vt capti euadant, qui præterea impedierit iustitiæ ministros, aut eos aliquo modo perterrefecerit, Gregor. XIII. *Const* 6. incip. *Tanta,* 5. *Idus Iulij ann.* 1580. *in Bullar. tom.* 2. *Pag.* 447. Lauor. *d. cap.* 31. *num.* 72.

158 *Sexagesimaprima* contra quemcunque, qui sine concessione Summi Pontif. in prouinciam Mediolanen. sacras Reliquias asportarit, qui item ab vna Ecclesia ad aliam transtulerit, qui aliquam earum particulam concesserit, donarit, qui item acceperit, Gregor. XIII. *in Const.* incip. *Pontificiæ sollicitudinis,* Lauor. *d.c.* 21. *n.* 128. Gambar. *d.c.* 7. *n.* 40.

159 *Sexagesimasecunda* contra facientes iurare illicita, vel de obseruandis ordinationibus, & statutis contrariis decretis Concilij Trid. Gregor. XIII. *in Const.* 103. incip. *Inter Apostolicas, de ann.* 1584. *Nonis Septembris,* Memoriale Clericorum *cap.* 9. *excom.* 26. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 9. *excomm.* 28. Lauor. *d c.* 21. *n.* 67. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 127 *vers. tertia,& n.* 144. latè Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 3. *puncto* 17.

160 *Sexagesimatertia* contra omnes cuiuscumque status, & præeminentiæ existant, qui Societatis IESV Institutum, Constitutiones, &c. quouis disputandi, vel etiam veritatis indagandæ quæsito colore, directè vel indirectè, impugnare, vel eis contradicere audent, Gregor. XIII. *Constit.* 102. quæ incip. *Ascendente Domino,* referunt Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 1. *q.* 1. *art.* 5. *ad finem,* Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 3. *puncto.* 25. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 9. *excom.* 32. Lauor. *d.c.* 21. *n.* 83. Filliuc. *tractat.* 15. *numer.* 127. *vers. secunda, & num.* 145. Item contra Religiosos omnes, exceptis Carthusianis, qui recipiunt aliquem Religiosum Societatis IESV sine licentia sui Superioris; & hæc excommunicatio est etiam contra ipsos Iesuitas ingredientes Religionem aliam à Carthusiana, & contra dantes auxilium, &c. *ex Constitut.* Pij V. incip. *Æquum reputamus,* quæ est in priuilegiis dictæ Societatis, Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 124. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 197. *vers. septima.*

161 *Sexagesimaquarta* contra mouentes libros, & monumenta quæcunque ex bibliothecis Ordinis Fratrum Carmelitarum, Clem Octauus *Constit.* 24. incip. *Quæ ad tuenda, die* 19. *Maij* 1590. *in Bullar. tom.* 3. *pag.* 31. Lauor. *d.c.* 21. *num* 89.

162 *Sexagesimaquinta* contra Fratres Prædicatores Ordinis Sancti Dominici, qui ad effectum consequendi officium Magistri Generalis pro se, vel aliis, ad fauores extra Religionem recurrunt, vel aliis minus legitimis viis, & modis illud obtinere quærunt, Paul. V. *Constit.* 39. incip. *Admonemur, die* 7. *Ianuary* 1608. *in Bullar. tom.* 3. *pag.* 228. Lauor. *d.c.* 21 *num.* 80.

Sexagesimasexta contra asserentes Confessionem, & absolutionem Sacramentalem inter absentes per litteras posse fieri in decreto edito in Congreg. Generali S. R. Inquisitionis iussu *Clementis VIII. sub die* 20. *Iunij* 1602. quod ad litteram referunt Piasec. *in praxi Episcop part.* 2. *cap.* 1. *num.* 6. *in fine,* Bonacin. *d. disput.* 3. *q.* 2. *p.* 33. vbi quòd hæc excom. est reseruata Papæ. Coriolan. *de casibus reseru. part.* 1. *art.* 20. *num.* 2. & Lauor. *de indulg. p.* 2. *c.* 28. *n.* 54. & Molfes. *in sum. Theologiæ moralis tract.* 7. *c.* 5. *n.* 54. & de eius materia Filliuc. *tract.* 15. *num.* 127. *vers. sexta, & num.* 157. 163

Sexagesimaseptima contra eos, qui armatorum collectas, & caualcatas faciunt, ex *Const.* 1. Alex. VI. incip. *Inter multiplices, Kalend. Aprilis* 1493. *& ex Constit.* 75. Sixti Quinti, incip. *Dum pro communi,* 11. *Martij ann.* 1588. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 617. Lauor *d. cap.* 21. *num.* 87. 164

Sexagesimaoctaua fertur contra Regulares, qui ex insulis Philippinis, & aliis Indiarum partibus, ad Iapponicas commeant, *ex Const.* 74. Clementis Octaui, incip. *Onerosa, die* 12. *Decemb. ann.* 1600. *in Bullar pag.* 106. *tom.* 3. *& in Constit.* 90. *aliàs* 2. append. Pauli Quinti incip. *Sedis Apost. die* 11. *Iunij* 1608. *in Bullar. tom.* 3. *pag.* 48. *append.* Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 88. 165

Sexagesimanona contra Fratres Ordinis Beatæ Mariæ de monte Carmelo, qui ad Tribunalia sæcularia, quouis prætextu, aut quæsito colore appellare, vel ad illa confugere, aut ex propterea quoquomodo adire audent, & præsumunt, *in Constit.* 100. Clement. VIII. incip. *Quoniam die* 20. *Septembr.* 1604 *in Bullar. tom.* 3. *pag.* 159. Lauor. *d.c.* 21. *n.* 89. 166

Septuagesima contra omnes extrahentes delinquentes à sacris locis, præterquam in casibus concessis per Gregor. XIV. *in sua Constitut.* quæ incip. *Cùm alias,* atque etiam in illis, absque licentia Episcopi, vel Ordinarij loci, habetur *in d. Constit. cum. aliàs.* Et quod sit reseruata Sedi Apost. declarauit S. Congreg. *sub die* 23. *Nouemb.* 1617. approbante Paulo V Lauor. *d. cap.* 21. *n.* 90. & de illa vide Filliuc. *tract.* 15. *n.* 127. *vers.* 5. *& num.* 148. *cum multis seqq.* Vgolin. *de officio Episc. c.* 36. §. 9. Duard. *in Bullam Cœnæ lib.* 6. *in* §. 2. *q.* 1. *num.* 16. Nald. *in sum. verb. casus n.* 9. me citato *in hoc loco* nouissimè Bossi. *de triplici Iubilæi priuil. sect.* 1. *casu.* 2. *num.* 3. Pœna excommunicationis contra violatores immunitatis Ecclesiasticæ de iure reperitur expressa *in c. definiuit, & in cap frater, & in c. miror, & in cap. quisquis,* 17. *q.* 4. in quibus Iuribus non videtur imposita excommunicatio ipso facto, sed comminatoriè, & sub conditione, si violator immunitatis Ecclesiæ non satisfaciat, & reum non restituat. Ita Zerol. *in praxi Episcop. verb. Immunitas vers.* 14. Peregr. *de immun. c.* 15. *n.* 3. Farinac. *in simili tract. cap.* 20 *numero* 312, Verùm *in d. Constit.* Gregorij XIV. extat excommunicatio ipso facto, Farin. *d. loco n.* 312 Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 3. *puncto* 16. §. 13. vbi *in* §. 16. an possit Episcopus absoluere. 167

Septuagesimaprima contra Religionum Superiores, qui non paruerunt Bullæ Pauli Quinti editæ *ann.* 1606. quæ incip. *Romanus Pontifex,* & præcipit vt Religiosi de hæresi suspecti (cuiusmodi sunt sollicitantes mulieres in Confessione) ipsis 168

Inquisi

Inquisitoribus denuntientur, ita vt pro ipsorum suspectorum Superioribus non, sit amplius præuentioni locus, Memoriale Clericorum *cap.* 3. *excommunic.* 11. Vide infrà post *num.* 169.

169 *Septuagesimasecunda* contra Præsidentes, & Officiales omnes Montium Pietatis Status Ecclesiastici, qui pecunias ad dictos Montes quomodolibet spectantes in alios, quàm pauperum vsus, deponere præsumunt, *in Constit.* 89. Pauli Quinti, quæ incip. *Onerosa pastoralis*, edita *ann.* 1615. refert Memor. Clericorum *c.* 8. *excommunicat.* 3. Lauor. *d. c.* 21. *n.* 94. Et contra impugnantes in concionibus, aut disputationibus Montem pietatis, Leo X. *in Const.* incip. *Inter multiplices*, Bonac. *d.* 2. *q.* 4. *puncto* 2.

170 *Septuagesimatertia* contra Superiores quorumcunque Ordinum & Religionum, qui suorum subditorum causas ad officium Inquisitionis spectantes, eorumque processus omnes non remittunt, & consignant ipsis Inquisitoribus, seu locorum Ordinariis respectiuè, & contra eosdem, qui non denuntiant eisdem Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum suos Religiosos, quos hæresis labe infectos, vel suspectos, nouerit, & reseruatur Papæ *in Const.* 16. §. 6. Pauli V. *de anno* 1606. referunt. Lauor. *d. c.* 21. *n.* 91. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 196. Rainer. *in catalogo cẽsurarum extra Bullam cap.* 2. *excom.* 10. vbi aduertit non esse amplius locum præuentioni, vt erat antea concessus Superioribus *in Constit.* 67. Pij IV. incip. *Pastoris* latè Bonacin. *disp.* 2 *q.* 9 *puncto* 7. Vnde ex vi *Const.* alterius Pauli V *in forma Breuis* incip. *Cùm sicut* editæ de mense Septembris 1608. sub dicta censura comprehenduntur omnes, qui eisdem Inquisitoribus, vel locorum Ordinariis non denuntiant Confessarios sollicitantes parum ante, vel parum post Confessionem mulieres, siue sint Sæculares, siue Regulares Confessarij, vt refert Rainer. *loco proximè citato.*

171 *Septuagesimaquarta* contra Confessarios Sæculares, vel Regulares quorumcunque Ordinum, & Religionis, quibusuis priuilegiis, & indultis suffultos, qui absoluere præsumunt à casibus claré, vel dubiè in Bulla Cœnæ contentis, aut ab aliis casibus Papalibus, vel Episcopalibus in decreto Congregationis Episcoporum & Regularium de mandato Clementis VIII. quod refert Quarant. *in summ Bullarij verb. casus reseruatus pag. mihi* 199. *& seqq.* & de eo meminit Rainer. *in catalogo excommunicationum extra Bullam cap.* 3. *excom.* 1.

172 *Septuagesimaquinta* contra omnes Iudices, & quoscunque alios quouis nomine nuncupatos, & priuilegio munitos, etiamsi Cardinales fuerint, qui in obligationibus, in forma Cameræ, illarumque exequutione, aut in aliis causis ad officium Auditoris Cameræ Apost. spectantibus quomodolibet se intromittere, aut ipsummet Auditorem, eiusque locum tenentes super præmissis, molestare præsumunt *in Constit.* Pij IV. 38. incip. *Ad eximia*, refert Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 8. *excom.* 2.

173 *Septuagesimasexta* contra Auditorem Cameræ Apost. Vicarium, Gubernatorem Vrbis, & quoscunque alios quauis auctoritate fungentes, qui vigore facultatum, & auctoritatum illis concessarum præter id quod hactenus obseruatum fuit, aliquid innouant, seu alter ipsorum iurisdictionom alterius vsurpat, *in Constit.* 50. Pij IV. incip. *Cùm sicut accepimus*, Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 7. *puncto* 7.

174 *Septuagesimaseptima* contra Cameræ Apost. Clericos, Notarios, Officiales, & quoscumque eorum ministros, qui in causis, negotiis, & expeditionibus, iuxta propriam eorum Tribunalis naturam non spectantibus, quoquomodo se intromittere præsumunt, etiam prætextu quorumuis priuilegiorum, & indultorum, aut consuetudinis, vel quasi possessionis *in Constit.* 70. Pij IV. vt refert Rainer. *d. cap.* 8. *excom.* 4. vbi aduertit hos Cameræ Clericos nullam habere iurisdictionem vt singulos, nisi ex commissione eis facta in plena Camera; ideoque notarios & alios officiales illorum in expeditionibus, & scripturis conficiendis teneri mentionem facere tale negotium fuisse oppositum, & commissum in plena Camera.

Septuagesimaoctaua contra quoscunque Camerales, qui aliorum suffragia, vel suam, aut aliorum sententiam in plena Camera apertam foris patefecerint, vel alicui indicauerint *in Constit.* Pij IV. 110. incip. *Cùm inter*, vt refert Rainer. *dict. cap.* 8. *excom.* 5. 175

Septuagesimanona contra scientes, & non reuelantes Papæ si in Curia fuerint, vel Ordinario loci, aut viciniori Ordinario, auctorem, administratorem, vel conscium coniurationis, seu conspirationis, aut commissi, committendiue criminis in persona Cardinalis illiúsve fautores, receptatores, vel occultatores, siue id cognouerint ex renuntiatione sibi, vel per interpositam personam, aut per litteras facta, siue qualemcumque de hoc scientiam habuerint, vel etiam coniecerint ex scripturis, cœtu, conatu, concursu, insidiis, aliisve signis, & indiciis quantumcunque res aliàs occulta sit: quod si crimen nondum commissum sit, tenentur sub eadem excommunicatione festinanter reuelare ipsimet Cardinali in quem crimen committendum erit. *in Constit.* 93. Pij V. incip. *Infelicis sæculi*, prout referunt Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam capit* 9. *excommunic.* 23. Lauor. *de Indulg part* 2 *cap.* 21. *numero* 21. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *vers. decimaquinta. & num.* 123. 176

Octogesima contra promittentes, dantes, vel recipientes aliquid pro iustitia, vel gratia obtinenda apud Sedem Apost. & contra id scientes, & non reuelantes infra triduum à facta correctione fraterna, & contra vientes sic obtentis, ac contra præstantes in hoc auxilium, consilium, vel fauorem, *in Constit.* Gregorij XIII. 103. incip. *Ab ipsomet Pont.* prout referunt citati suprà *num.* 107. Lauor. *d. c.* 21. *num.* 35. & Rainer. *d. cap.* 9. *excom.* 27. vbi aduertit Clementem VIII. *in Constit.* 100. incip. *Pro commissa* §. 22. præcipere vt eadem hæc censura reseruata habeat locum etiam contra omnes supradictos pro gratia, vel iustitia obtinenda delinquentes in eisdem actionibus apud quæuis Tribunalia, & eorum quoscunque Iudices etiam laicos almæ Vrbis in Curia & extra illam in quibuslibet locis temporalis Sedis Apost. ditioni mediatè, vel immediatè subiectis, quam Constit. refert & explicat Bonacin. *d. disp.* 2. *q.* 3 *puncto* 32. 177

Octogesimaprima contra omnes, qui in quibusuis locis, modis & formis publicè, vel priuatim palam, vel occultè singulare certamen ineunt, suadent, prouocant, vel auxilium, consilium, aut fauorẽ præstant comitando, aut equos, arma, & cõmeatus præbendo, *in Const.* 11. Clement. VIII. incip. *Illius vices*, prout refert Rain. *d. c.* 9 *excom.* 33. vide suprà *n.* 110. 178

Octogesimasecunda contra accedentes ad sanctum sepulchrum causa deuotionis sine licentia Romani Pont. prout referunt S. Antonin. *p.* 3. *tit.* 24. *cap.* 30. Suar. *tom.* 5 *disp.* 22. *sect.* 9. *n.* 9. Lauor. *d. c.* 21. *n.* 43. Filliuc. *tract.* 15. *c.* 5 *ad fin.* Nau. *c.* 27. *n.* 109. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 3. *puncto* 31.

Octogesimatertia contra Canonicos beneficiatos & Clericos Basilicæ S. Petri de Vrbe ingredientes ipsam Basilicam absque habitu, quem in choro deferre solent, ex *Const.* Nicol. III. & V. Eugen. IV. & Pauli V. vt refertur in capitibus Constitutionum dictæ Basilicæ *sub tit. de modo inseruiendi in celebratione diuinorum Officiorum num.6. fol.*11.

180 *Octogesimaquarta* contra impedientes executionem litterarum S. Pœnitentiariæ, *in Const.* Iulij III. incip. *Ratione congruit.* prout refert Filliuc. *tract.*15. *num.*95. *vers. quarta, & num.*100. latè Bonacin. *dict. disp.*2.*q.*3 *puncto* 19. vbi *n.*3. *&* 4. ait non ligari hac censura impedientes iusta de causa, & nolentes exequi.

181 *Octogesimaquinta* contra proponentes populo indicem casuum, & gratiarum cum Indulgentiis, *in Constit.*99. Pij. V. incip. *Quam plenam*, vt refert. Filliuc. *d. tract.*15. *num.*95. *vers. decimasexta, & n.*124. latè Bonacin. *d. disp.*2.*q.*3. *puncto* 30. *per tot.* vbi *n.6.* tenet quòd Indulgentias publicans, vel concedens ob quæstum, censuram incurrit, siue id per se faciat, siue per alium, & *num.*7. quòd ad istam excommunicationem incurrendam requiritur effectus publicationis, & *num.*8. quòd cooperantes publicationi, vel concessioni Indulgentiarum, non subiiciuntur excommunicationi.

182 *Octogesimasexta* contra omnes, qui lapides siue alia ornamenta Ecclesiarum ab iis subrepta habent. aut præstarunt auxilium in iis subripiendis, seruandis, retinendis, nisi à die habitæ notitiæ huius excommunicationis restituant cum effectu, *in Constit.* 3. Sixti V. incip. *Cùm prouida*, vt refert Filliuc. *dict. tract.*15. *num.*126. *vers. prima*, latè Bonacin. *d. disp.* 2.*q.*3. *puncto* 13.

183 *Octogesimaseptima* contra Cardinales contrauenientes Bullæ Gregorij XV. incip. *Æterni, sub dat.* 17. *Kalen. Decembr.* 1621. circa electionem Romani Pont. qui in nouem actionibus contrauenientes excommunicationem latè sententiæ Papæ reseruatam incurrunt. *Prima* si non seruauerint aliquid ex dictis à §.1. *vsque ad* §.14. vel quoquomodo directè, vel indirectè contrauenientes, vt §. *si quis autem* 14. *Secunda* si in suffragiis dandis non seruauerint omnia & singula, quæ de scrutinij schedula ordinata sunt, vt *in* §. *Praeterea statuimus* 15. *Tertia* si scripserit schedulam nomine infirmi Cardinalis, & non seruauerit secretum *d.* §. *Praeterea statuimus* 15. *Quarta* si scrutatores infirmorum non seruauerint quæ statuta sunt *in* §. *Adhæc* 16. *Quinta* si non fecerint scrutationem iuxta formam præscriptam *in* §. *Similiter* 17. *Septima* si fecerint signa, pactiones, promissiones, & alia huiusmodi in electione facienda, vt *in* §. *Cardinales* 18. *Octaua* si non fecerint electionem in Conclaui clauso per secreta suffragia cum duabus ex tribus partibus Cardinalium præsentium in Conclaui nullo præcedente speciali tractatu, nec seruatis reliquis *in Bulla* §. *Quod si electo* 19. *Nona* si non seruauerint decretum, & præsumentes aliquid disponere, corrigere, alterare, mutare, moliri contra Bullam *in* §. *postremo.*

184 *Octogesimaoctaua* contra imprimentes, seu reimprimentes, euulgantes, seu venalia exponentes, aut etiam pro vsu proprio tenentes huiusmodi tractatum de officio & Potestate Episcopi, necnon nostra Collectanea, aliaque opera in lucem à nobis edenda, etiam cùm addit, absque speciali nostra licentia in scriptis habita *in Const.* Vrbani VIII. incip. *Romanum decet sub Dat.* 15. *Kal. Sept.* 1626.

CATALOGVS EXCOMMVNICAtionum Papæ reseruatarum extra Bullam in Cœna Domini per status personarum alphabetico Ordine digestus.

CONTRA CLERICOS.

ABSOLVENTES à casibus Bullæ Cœnæ, vel Ordinarium, *supr. n.*106. *in fine, & num.*171. 185

Alienationem Ecclesiarum procurantes, *sup. num.*30.

Beneficia in confidentiam retinentes, *sup. n.*138.

Canonicos, & Clericos beneficiatos Basilicæ S. Petri de Vrbe illam ingredientes absque habitu, *sup. n.*180.

Confessarios commutantes aliquod quinque votorum, *sup. num.*144.

Ecclesiasticum ad forum laicale trahentes, *sup. num.* 115.

Inducentes ad iurandum de eligenda sepultura, *sup. num.*100.

Parochos non adimplentes iuramenta de residendo, *sup. num.*132.

Participantes cum excommunicato à Papa *sup. num.* 88.

Prædicatores, qui non seruauerint decreta pro eis in Lateranensi, *sup. num.*119.

Procurantes eligi in successorem Papæ, *n.*126.

Contra Religiosos.

ADministrantes sacramenta Vnctionis, & Eucharistiæ sine licentia Parochi, *sup. num.*96. *cum seqq.* 186

Claustrales recipientes Minimos sine licentia Papæ, *sup. num.*105. *vers.*13.

Dominicanos, qui ad effectum consequendi officium Magistri generalis pro se, vel aliis ad fauores, &c. *sup. num.*162.

Dominicanos apostatas retinentes, *n.*105 *vers.*5.

Eremitas S. Augustini Congreg. Lombardiæ qui obedire constitution: neglexerint de exemptione Monialium *sup. num.*155.

Euntes vltra mare sine licentia superioris, *sup. num.* 105 *vers. nona.*

Fratres Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo qui ad tribunalia sæcularia, &c *sup. num.*166.

Humiliatorum professos aliquem admittentes ad habitum, seu professionem illius Ordinis *sup. n.* 136. *in fine.*

Matrimonium ministrantes siue solemnizantes Regulares Sacerdotes sine licentia, &c. *sup. num.* 199.

Mendicantes transeuntes ad non Mendicantes, *sup. num.*105. *in princ.*

Minimos subtrahentes se ab obseruantia Correctorum.

Minores recipientes Fratres Ordinis Prædicatorum *sup. n.*105. *vers. decima.*

Minores tempore interdicti admittentes Fratres tertij Ordinis ad diuina *sup. num.*102.

Minores de Obseruantia subornantes in electionibus, &c. *sup. n.*105. *vers.*15. *n.*148.

Monachum Ordinis Cistercienfis, qui aliquid commiserit contra Constit. editam de exemptione Monialium ab eodem Ordine, *sup. num.*156.

Moniales exeuntes de clausura absque licentia, &c. *sup. num.*136.

Regulares, qui ex insulis Philippinis, & aliis Indiarum

diarum partibus ad Iaponicas commeant, *sup. num.* 165.

Religiosum S. Francisci de Obseruantia qui contemptis suis superioribus ad tribunalia appellauerit *sup. num.* 154.

Societatis IESV aliquem recipientes exceptis Carthusianis, absque licentia, *sup. num.* 135.

Superiores non denunciantes eos, qui sollicitant mulieres in confessione, *sup. num.* 168.

Superiores quorumcumque Ordinum, qui suorum subditorum causas ad officium S. Inquisitionis, &c. *sup. num.* 170.

Tertiarios portantes habitum Minimorum, *sup. n.* 205 *vers. decima quarta.*

Contra personas publicas.

187 BAnnientes personas Ecclesiasticas.

Cameræ Apost. Clericos, notarios, qui in causis iuxta propriam eorum tribunalis naturam non spectantibus quoquomodo se intromittere præsumunt, &c. *sup. n.* 174.

Cardinales non seruantes statuta à Iulio II. *supr. num.* 127.

Cardinales reuelantes gesta in secreto Consistorio, *sup. n.* 128.

Cardinales ambientes Papatum, & simoniacos eius causa.

Cardinales simoniacos in Ordine & beneficio.

Cardinales contrauenientes Bullæ de electione Pontificis, *sup. n.* 184.

Commissarios, vel delegatos ad cognoscendum an alienatio bonorum Ecclesiæ, &c. *supr. num.* 131.

Dominos temporales cogentes aliquem tempore interdicti celebrare diuina, *sup. n.* 101.

Duellum concedentes, vel permittentes in terris suis.

Episcopos, qui in suspensione conferunt beneficia, *sup. n.* 147.

Gubernatores locorum status Ecclesiastici, qui licentiam ferendi arma tribus palmis breuiora concedunt, *sup. num.* 140.

Inquisitores malè procedentes contra hæreticos, *sup. n.* 95.

Iudices, qui in obligationibus in forma Cameræ, & aliis causis ad officium A. C. spectantibus se intromittere, &c. *sup. n.* 162.

Nuncium Apost. qui à Principibus, ad quos mittitur dignitatis, aut gradus obtinendi causa litteteras commendatitias, &c. *sup. n.* 134.

Officiales non reddentes integrè computa Cameræ Apost. *sup. n.* 123.

Officiales Pœnitentiariæ facientes sibi interdicta, *sup. n.* 137.

Officiales status Ecclesiastici recipientes munera Præter comestibilia, *sup. n.* 116.

Prælatos vexantes censuris commorantes in seruitio Papæ.

Prælatos, qui Ecclesiasticum traxerint ad forum sæculare.

Prælatos dantes nunciantibus prouisionem beneficiorum.

Præsidentes Montium pietatis status Ecclesiastici, qui pecunias ad dictos montes, &c. *sup. n.* 169.

Principem quemcumque laicum reformationem Fratrum Conuentualium impedientem, &c. *sup. num.* 105 *vers. sexta.*

Prohibentes subditis ne vendant Ecclesiasticis, *sup. num.* 93.

Contra omnes.

ABsolutos ab excommunicatione sub conditione non adimplentes, *sup. n.* 95 *in fine.* 188

Alumina ex partibus infidelium deferentes, *supr. num.* 141.

Animalia, & alia bona diripientes ex Ecclesiæ statu.

Armatorum collectas, & caluacatas facientes, *supr. num.* 164.

Bona Ecclesiæ occupantes, &c. *sup. n.* 130.

Cameræ Apost. libros, vel scripturas occultantes, *sup. num.* 122.

Cardinalis personam offendentes.

Cardinalium in Conclaui bona occupantes, *supr. num.* 108.

Capientes Christianos habitantes inter Turcas, *sup. num.* 141.

Clericorum percussores, *sup. n.* 83 *vers. prima.*

Communicantes in crimine cum excommunicatis à Papa.

Confessionem Sacramentalem contra docentes posse fieri in absentia, *sup. n.* 163.

Conspirantes in personam Romani Pont. *supr. n.* 106 *in princ.*

Conspirationes contra Cardinales non reuelantes, *sup. num.* 80.

Dantes, & recipientes ob ingressum Religionis *sup. num.* 104.

Dantes, & recipientes pro gratia, aut iustitia, apud Sedem Apost. *sup. n.* 107. & 177.

Dantes nunciantibus prouisiones beneficiorum, *sup. num.* 113.

Defunctorum corpora exenterantes, *sup. n.* 103.

Dicentes mortaliter peccare, vel esse hæreticos eos, qui defendunt Sanctissimam Virginem esse conceptam sine peccato, &c. *sup n.* 109.

Dicentes, vel defendentes quod Fratres Prædicatores, & Minores non sint in statu perfectionis, *sup. n.* 105. *vers. tertia.*

Duellum committentes, consulentes, &c. *sup. n.* 129.

Eligentes potentia insignem in Senatorem Romanum, *sup. n.* 91.

Examini se supponentes pro alio, vt beneficium Ecclesiasticum impetret. *sup. n.* 124.

Executionem litterarum sacræ Pœnitentiariæ impedientes, *sup.* 181.

Extrahentes delinquentes à sacris locis, prætetquam in casibus concessis per Gregorium XIV. *sup. n.* 167.

Falsarios litterarum Pontificalium *sup. n.* 84.

Falsificantes monetam Regis Franciæ.

Fœminas ingredientes Monasteria Regularium, *sup. num.* 151.

Fructus primi, vel secundi anni beneficij vacantis accipientes, *sup. num.* 139.

Frumentum ex statu Ecclesiastico & locis immediatè extrahente, *sup. n.* 153.

Immunitatem Ecclesiasticam violantes, *supr. num.* 167.

Impedientes, vel perturbantes Episcopos, & Inquisitores in officio S. Inquisitionis, *sup. n.* 121.

Incendiarios ab homine excommunicatos, & denunciatos, *sup. n.* 89.

Indulgentias, & indicem casuum populo proponentes, *sup. n.* 182.

Interdictum violantes modis prohibitis in Clem. grauis. *de sent excom.*

Interdictum Sedis Apost. violantes *sup. num.* 106. *in princip.*

Iocalia, & alia quæcumqce ad Sedem Apost. spectantia detinentes, ac scientes, & non reuelantes, *sup n.*121.

Iuratæ facientes illicita, & contraria libertati Ecclesiasticæ, *sup.n.*159.

Laicum, qui Ecclesiasticum relegauerit, &c. *sup. n.*114.

Lapides, & ornamenta de Ecclesiis, vel locis sacris auferentes. &c. *n.*117. *&* 183.

Libros, vel scripturas Cameræ Apost. occultantes, vel retinentes, *sup.n.*122.

Libros, & monumenta quæcunque ex bibliothecis Ordinis Fratrum Carmelitarum mouentes, *sup. n.*161.

Litteras mittentes, aut nuncium in conclaue, *sup. n.*129.

Magistratus prouinciæ Marchiæ Anconitanæ offendentes.

Ministros Cameræ Apost. rationes integrè & fideliter non reddentes, *sup.n.*123.

Montium pietatis, & piorum locorum bona occupantes, vel alios quàm pauperum vsus expendentes, *sup.n.*169.

Mulieres Monasteria Regularium etiam Mendicantium, ingredientes, *sup.n.*135.

Nepotes Cardinalium se fingentes vt expediant gratis litteras Apost. *suprà n.*118.

Papatum ambientes, eiusque causa simoniam committentes.

Papæ suadentes, vt infeudet bona Ecclesiæ, *supr. n.*149.

Perseuerantes per annum in excommunicatione lata à delegato Papæ, *sup.n.*87.

Parentes aliquid in collatione, aliave prouisione beneficiorum, &c. *sup.n.*125.

Recipientes, recipive permittentes Ecclesiæ ditioni subiectos homicidas, grassatores, &c. *sup. n.*157.

Reliquias sacras asportantes in prouinciam Mediolanensem, sine concessione Summi Pontif. *sup. n.*158.

Sal exterum asportantes in Vrbes, & oppida Sedi Apost. subiecta, *suprà n.*152.

Sacrilegos effringentes Ecclesias.

Sepulchrum Domini petentes sine licentia Papæ, *sup.n.*179.

Simoniacos in Ordine, & beneficio, *sup.n.*104.

Simoniam confidentialem committentes, *sup. n.*138.

Societatis IESV institutum impugnantes, *sup.numero* 160.

Sponsiones, &c. facientes super vita, aut morte, aut futura creatione summi Pont. *sup.n.*126.

Tributa à personis Ecclesiasticis exigentes, *sup. num.*92.

Vexantes eos, qui censuras in aliquos intulerunt, *sup. n.*94.

DE EXCOMMVNICATIONIBVS nemini reseruatis.

EX DECRETO.

189 RIMA habetur *in c.nulli fas* 19.*dist.* contra contumaciter asserentes Romanam Ecclesiam non esse caput omnium Ecclesiarum, prout referunt Lauor. *de Indulg p.*2.*c.*23. *n.*1. Filliuc. *tract.*14. *c.*3. *num* 43. Si tamen firmiter & veraciter ita crederet, esset hæreticus, & absolutio Papæ reseruata, ita Bulla Cœnæ, *Casu* 1.

Secunda in cap. hanc consuetudinem 10. *quæst.*2. contra laïcos, qui oblationes Sacerdotibus factas intra Ecclesiam de ea auferunt, & sibi vsurpant. vt referunt Iacob. de Graff. *in aureis decis.p.*1.*lib.*4. *cap.*24.*num.*10. Lauor. *d.cap.*23.*n.*2. Memor. Clericorum *cap.*8.*excomm.*14. latè Bonac. *de excommun. contra Bullam disp.* 2. *q.*2. *puncto* 1. *à n.*1. vbi contra Filliuc. *in quæst.moral. tract.*16.*c.*3. *quæs.*4.*num.* 48. resoluit præfatam excommunicationem esse ipso iure latam, & statim incurri, & *n.*7. tenet eam non esse reseruatam. 190

Tertia, in cap. administratores 23. *quæst.*5. contra omnes Principes, & Officiales, qui tertiò admoniti ab Episcopis, vel Ecclesiasticis personis recusant facere iustitiam super eorum causis, vt referunt Tolet. *in instr.Sacerd.lib.*1.*cap.*57. *num.*1. Soar. *tom.*5.*disput.*29.*sect.*2. *num.*1. Nauarr. *cap.*17. *num.*112. Rainer. *in catal. censurarum extra Bullam. cap.*7. *excom.*14. Lauor. *d.p.*2.*cap.*23. *num.*3. Filliuc. *d. tract.*14.*n.*164. 191

Ex Decretalibus.

PRima habetur *in cap. licet de euitandis* 6. *de elect.* contra assentientem electioni de se factæ in Summum Pont. à paucioribus, quàm duabus Cardinalium partibus, & contra talem recipientes, vt referunt S.Antonin. *part.*3 *tit.*24.*cap.*48. Nauarr. *in man.c.*27.*num.*114. Lauor. *d.p.*2.*c.*23.*n.*4. Filliuc. *d tract.*14.*n.*43.*vers.*4. Gambar. *de casibus reseruatis, c.*9.*n.*5.*vers.secunda.* 192

Secunda in cap.non magnopere, ne Clerici, vel Monachi, contra religiosos professos de claustro exeuntes ad audiendas leges Ciuiles, vel Physicam, si infra duorum mensium spatium non redierint, vt referunt Suar. *tom.*5.*disput.*23.*sect.*3. *num.*9. Filliuc. *dict.tract.*14.*à num.*126.*& seq.* Lauor. *dict.p.*2. *cap.* 23.*num.*8. & satis esse exire, & in eodem oppido præfatas scientias audire, & ad Monasterium finita lectione redire, existimarunt Suar. *d.disp.*23. *sect.*3.*num.*11. Filliuc. *d. tract.*14.*numer.*18. Sed contrarium, immo Religiosum non incurrere hanc censuram audiendo medicinam, aut leges in eadem ciuitate, si domum serò redeant, multò meliùs resoluunt Nauarr. *dict. c.*27. *num.*107. Tolet. *d.lib.*1. *cap.*38.*num.*6. Sayr. *dict. lib.*3. *cap.*23.*num.*2. Sanctarel. *de apostas.cap.*2.*num.*19. Bonacin. *dict.disp.*2. *quæst.*8.*puncto* 7.*num.*2. vbi *numero* 4. contra Suar. Sayr. & Filliuc. tenet non incidere in hanc excommun. Religiosum, qui non exiuit animo audiendi medicinam, vel leges, quamuis postea extra claustrum permaneat animo eas audiendi, & *num.*7. resoluit quòd Religiosus Monasterio egressus intentione audiendi medicinam, vel leges, hanc excomm. incurrit, etiamsi postquam egressus est, mutauerit intentionem illas audiendi, & *num.*8. quod in hanc excomm. non incidit Religiosus egrediens Monasterium ad docendum medicinam vel leges. 193

Tertia, in cap. quoniam, de officio Ordin. contra Episcopum, qui in ciuitate diuersarum linguarum suscipit eorum regimen, qui sunt linguæ suæ, priusquam suscipiatur à proprio Episcopo in coadiutorem suum, vt referunt Nauarr. *dict.c.*27.*num.*114. Sayr. *de censur.lib.*3.*c.*32.*num.*1. Filliuc. *dict. tract.* 14. *num.*100.*& num.*153. Memor. Clericorum *c.*1. *excommunic.*10. Gambar. *dict.cap.*9.*num.*5.*vers.tertia.* Bonacin. *dict.disp.*4. *quæst.*2. *puncto* 4.*& qu.*6. *part.*1.

*Quarta, in cap.*1.*de locato*, contra Doctores, & scho- 194

ſcholares vniuerſitatis Bononien. qui conducunt domos alterius Doctoris, ſeu ſcholaris ante finitam locationem, ſine eius conſenſu, vt referunt Nauarr. *dict c.27.num.*114.*verſ.*4. Suar. *d. diſput.*23.*ſect.*3. *num.*3. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.* 8.*excomm.*15. Lauor. *d part.*7.*cap.*23.*n.*10. Filliuc. *d.tract.*14.*num.*49. Gambar. *d c.*9.*num* 5. *in fine.* Sayr. *dict.lib.*3. *cap.*35. *numer.*1. latè Bonacin. *dict.diſputat* 2.*quæſt.*2,*puncto* 37.*à numer.*1. vbi *numer.*4. reſoluit quod ſcholaris Academiæ Bononien. conducens alterius domum abſque ipſius damno ante finitum locationis tempus, non incurrit excommunicationem, & *numer.*6. quòd iſta excommunicatio non efficit Magiſtros, & ſcholares aliarum Vniuerſitatum, & *num.*6. quòd non eſt reſeruata.

195 *Quinta, in cap. clericis, ne clerici, vel monachi*, contra clericos habentes officium Vicecomitis, vel Præpoſiti ſæcularis, ſi admoniti non deſiſtant, vt referunt Nauarr. *dict.cap.* 27.*num.*117. *verſ.ſeptima*, Iacob.de Graff. *dict part.*1.*lib* 4.*cap.*22. *numer.*32. Tolet. *in inſtr. Sacerd.lib.*1.*cap.*37.*numer.*7. Suar. *tom.* 5.*diſputat.*23.*ſect.*3.*numer.*21. Lauor.*d cap.*3. *cap.*23.*numer.*7. Filliuc. *tract.*14.*num.*105. Gambar. *dict.cap.*9.*num.*7. Bonacin. *d. diſput.*2.*quæſt.*4. *puncto* 5.

196 *Sexta, in cap.fin. eod.tit. ne clerici, vel monachi*, contra Monachos & Canonicos Regulares, Archidiaconos, Decanos, præpoſitos, Plebanos, & alios clericos Perſonatus habentes; vel quoſcunque Preſbyteros, qui leges, vel Phyſicam audiunt extra clauſtrum, niſi intra duos menſes redierint, vt referunt Nauarr. *d.c.*17.*num.*116. Tolet. *d.lib.*1.*c.*37.*num.*4. Suar. *d.diſput.*23.*ſect.*3.*num.*9. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.*1.*excomm.*10. & 11. & *c.*3.*excomm.*13. Filliuc. *d.tract.*14.*n.*101. Bonacin. *d.diſp.*2.*q.*4.*puncto* 6.

197 *Septima, in cap. non minus, & in cap. aduerſus, de immun. Eccleſ.* contra laicos collectas imponentes Clericis, vel Eccleſiis, ſeu iuriſdictionem eorum vſurpantes ſi moniti non deſiſtunt, vt refert Filliuc. *d tr.*14.*n.*43.*verſ.*4. & Lauor. *d.c.*13.*n.*26. vbi refert hodie reſeruari in bulla Cœnæ.

198 *Octaua, in cap. excommunicationis, de raptoribus*, contra eos, qui capiunt bona Chriſtianorum naufragio perdita, & non reſtituunt, quæ hodie eſt de reſeruatis in Bulla Cœnæ Domini §.4. vt per Filliuc. *d.tract* 14.*c.*3.*n.*43. Gambar. *de caſibus reſeruatis c.*9.*num.*8.

199 *Nona, in cap.*1.*de ſchiſmat.* contra ementes rem Eccleſiæ, vel aliter acquirentes à ſchiſmatico, necnon contra tenentem beneficium à ſchiſmatico, & innitentem ordinationi factæ per ſchiſmaticum, vt referunt Nauarr. *in man.c.*21.*numer.*117. Lauor. *d. part.*2.*c.*23.*num.*5. Filliuc. *d.tract.*14.*num.*43. *verſ. ſecunda.*

200 *Decima, in cap. noueris, de ſentent. excomm.* contra omnes ſeruari facientes ſtatuta edita & conſuetudines introductas contra vniuerſalis Eccleſiæ libertatem, vel niſi ea intra duos menſes faciant amoueri de Capitularibus ſuis, id eſt, de publicis Communitatum libris, & contra alias perſonas auxilium ferentes ibi nominatas, vt referunt Syluest. *in ſum. verb.excommunicatio* 9.*n.*31. Lauor. *d.c.*23. *num.*11. Filliuc. *d.tract.*14.*num.*43. *verſ. quinta.* & *num.*165. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.*7. *excom.*8. vbi aduertit illos, qui de nouo talia ſtatuta edere præſumunt, eſſe excommunicatos in Bulla Cœnæ Domini, Gambar. *d.c.*9.*n.*9. Bonac. *d.diſp.*2. *q.*10.*puncto* 3.

Ex ſexto Decretalium.

PRima habetur *in c.vbi periculum, de elect.* contra mittentes ſcripturas, vel nuncios alicui Cardinali in Conclaui exiſtenti ad electionem Romani Pont. vel cum eo ſecretè loquentes; item contra officiales, qui non ſeruant contenta *in eod. cap. vbi periculum*, vel circa ipſum fraudem committunt, vt referunt Syluest. *d.verb. excommunicatio* 9. *num.*35. *caſu* 12. Nauarr. *d c.*27.*n.*121. Memor. Clericorum *c.*7.*excommun.*5. Suar. *d.diſp.*23.*ſect.*4.*num.*1. Bonac. *d.diſp.*2.*q.*10.*puncto* 1. Lauor. *d.c.*13. *num.*28. Filliuc. *d.tr.*14.*num.*53.*verſ.*1. & *num* 54. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.*7.*excomm.*5.& *c.*9. *excomm.* 45. vbi aduertit recipientes, vel mittentes litteras, nuntium, notam, aut ſignum aliquod iiſdem dum ſunt in Conclaui, contrahere excommunicationem reſeruatam *in Conſtit.* 80. Pij IV. incip. *In eligendis*, Gambar. *de caſibus reſeruatis c.* 10.*num.*1. Sayr. *d.lib.*3. *cap.*35. *num.*3. latè Bonac. *d.diſput.*2.*q.*2 *part.*34. *à num.*1. vbi *num.*3. limitat quando litteræ ad Cardinalem non perueniunt, & *num.*12. quòd deferentes litteras non ligantur hac excommunic. 201

Secunda, in cap ſciant cuncti, eod. tit. contra omnes qui ſiue per ſe, ſiue per alios iniuſtè proſequuntur, aut ſpoliant beneficiis, vel bonis ſuis clericos, aut Eccleſiaſticas perſonas, aut eorum conſanguineos, aut Eccleſias, monaſteria, vel alia pia loca, eo quod noluerint, aut nolunt eligere eum, pro quo ipſi rogauerunt, ſeu inducebant eligere, vt referunt Syluest. *d.verb. excommunicatio* 9. *num.*38. *caſu* 13. Nauarr. *d.cap.*27. *num.*123. Tolet. *d. lib.*1. *cap.*38. *num.*4. Suar. *d.diſp.*23.*ſect.*4. *num.*3. Sayr. *d lib.*3. *cap.*34.*num.*7. Lauor. *dict.cap.*23. *num.*22. Rainer. *d.cap.*9.*excomm* 45. Filliuc. *d. tractat.*14.*numer.*53. *verſ.ſecunda*, & *num.*55. Gambar. *dict.cap.*10. *numero* 2.*in fine*, & *numero* 3. latè Bonacin. *dict. diſputat.* 2.*q.*2.*puncto* 19. *à numero* 1. vbi *numer* 3. quòd contumelus afficiens electorem eo quòd noluerit eum eligere, pro quo rogabatur, non ligatur excommunicatione, & *num* 6. quòd vexans laïcum electorem non incurrit hanc excommunicationem. 202

Tertia, in cap. generali, eod. tit. contra vſurpantes de nouo regalia, cuſtodiam, ſiue gardiam, titulo aduocationis, ſiue defenſionis in Eccleſiis, ſiue quibuſlibet aliis piis locis præſumunt occupare, vel capere aliqua illorum bona dum vacant, vt referunt Memor. Clericorum *cap.*9 *excommun.*42. Suar. *d lib.*3.*cap.*34.*num.*10. Lauor. *dict. part.*2. *cap.*23. *num.*12. Filliuc. *d.tract.*14.*num.*53. *verſ.tertia*, & *n.*56.& *num* 99.*verſ. quarta*, & *num.*10. Rainer. *d. cap.*6.*excomm.*44. vbi cum Suar. *dict.diſp.*23.*ſect.*4. *num.*6. notat occupationem bonorum cum effectu; & ſimul vſurpationis conatum requiri ad contrahendam hanc cenſuram, Bonacin. *dict. quæſt.*2. *puncto* 23. 203

Quarta in cap. indemnitatibus, §. *poſtremo, eod. tit.de elect.* contra eum, qui vocatus ſeu deputatus ad dirigendas Moniales in electionibus non temperat ea, ex quibus diſcordiæ naſci, vel foueri poſſunt, vt referunt Memor. Clericorum *cap.*9. *excommun.*44. Suar. *dict.diſput.*23.*ſect.*4.*numero* 8. Lauor. *dict.cap.*23.*num.*21. latè Bonacin. *dict. diſputat.*2. *quæſt.*2.*puncto* 5. Filliuc. *dict.tract.*14.*num.*53 *verſ. quarta*, & *numer.*57. Rainer. *dict. cap.*9. *excommun.* 46. vbi cum gloſſ. & Caiet. obſeruat quod ſi quis non vocatus interſit, & perturbet, vel vocatus, ſed 204

poſt

post electionem iam factam perturbat, non incurrit censuram, secus si non vocatus superior esset, quia si iste perturbat, dum interest, censura ligatur, Gambar. *dict. cap.* 10. *n.* 4. *vers. quinta.*

205 *Quinta, in capite hac constitutione, de officio deleg.* contra partes incitantes Conseruatorem sibi datum intromittat se in iis, quæ non continent apertam violentiam, vel iniuriam, & exigunt altiorem indaginem, siue iudicialem discussionem, vt referunt Memor. Clericorum *cap.* 19. *excommun.* 64. Rainer. *dict. cap.* 9. *excommun.* 47. Filliuc. *d. tract.* 14. *num.* 53. *vers. quinta, & num.* 58. Gambar. *d cap.* 10. *num.* 6. *in princip.* latè Bonacina *d. disp.* 2. *quæst.* 2. *puncto* 35. Intellige dummodo Conseruator non habeat priuilegium cognoscendi de huiusmodi actibus, vt per Nauar. *dict. cap.* 37. *numero* 125. Suar. *de censur. disp.* 23. *sect.* 4. *num.* 10. *ad fin.* Filliuc. *dict. tract.* 14. *num.* 58 *ad fin.* Monet. *de Conseru. capit.* 7. *num.* 587. *ad finem quæsiti* 12. *& num.* 605. Bonacin. *dict. puncto* 33. *num.* 2. vbi *num.* 3. cum citatis resoluit quod procurans vt Conseruator intromittat se in aliis, quam in manifestis iniuriis, non ligatur hac excommunicat. antequam Conseruator se intromittat, & *num.* 5. quod absolutio istius excommunic. impendi non potest ante præstitam integram satisfactionem, & *num.* 8. quòd Conseruator excedendo limites suæ potestatis suspensionem ab officio per annum incurrit, & *num.* 9. quòd Episcopus non incurrit pœnam suspensionis excedendo Conseruatoris potestatem, *numero* 10. quòd Conseruator Episcopo inferior non incurrit suspensionem excedendo terminos suæ potestatis ex ignorantia, & *n.* 12. quòd tempus, seu spatium anni, in quo suspensus remanet Conseruator, ob excessum suæ potestatis debet esse continuum. Vide latè *infrà alleg.* 106. *n.* 47. *cum seqq.*

206 Sexta, *in cap. vnic. de iis quæ vi*, contra eos, qui vi aut metu extorquent absolutionem, aut reuocationem excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, vt referunt Suar. *dict. disp.* 23. *sect.* 4. *num.* 11. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommunic.* 46. Rainer. *dict. cap.* 9. *excommun.* 28. Filliuc. *d. tract.* 14. *numero* 53. *vers. sexta, & num.* 59. Gambar. *dict. cap.* 10. *n.* 7. *in princip.* latè Bonac. *dict. disput.* 2. *q.* 2. *puncto* 15. *à num.* 1. vbi *num.* 3. quòd metum incutiens Episcopo repetendi suum creditum, nisi absolutionem conferat, non incurrit hanc excommunicationem, & *num.* 6. quòd debet absolutio sequi vt excommunicatio incurratur.

207 *Septima, in capite mulieres, de iudic.* contra eum, qui fingit casum, vel fraudem aliquam facit, quo iudex ipse vadat ad accipiendum testimonium alicuius fœminæ, vt referunt Nauar. *dict. cap.* 27. *numero* 125. *vers.* 18. Suar. *d. sect.* 4. *num.* 15. Lauor. *dict. c.* 13. *num.* 20. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommunic.* 47. Rainer. *dict. c.* 9. *excommunic.* 49. Filliuc. *dict. tract.* 14. *num.* 53. *vers. septima, & num.* 60. Gambar. *dict. c.* 10. *num.* 8. Sayr. *de censur. lib.* 3. *c.* 34. *n.* 13. latè Bonacina *dict. disputat.* 2. *quæst.* 2. *puncto* 36. *à num.* 1. vbi *numer.* 3. dicit quòd fingens, vel fraudem committens ipse Iudex vt personaliter conferat ad fœminam, non ligatur excommunicatione effectu non sequuto, & *numero* 4. quòd ista excommun. incurritur siue inducatur Iudex Ecclesiasticus, siue laicus, & *n.* 8. non incurrere ait si accedat ob alterius deceptionem, vel fictionem.

208 *Octaua, in cap. hoc consultissimo, de rebus Eccles. non alien.* contra compellentes Prælatos, vel alias personas Ecclesiasticas, vt submittant Ecclesias, vel earum bona immobilia perpetuo, vel ad longum tempus laïcis, vel supponant eis, ipsorum iura recognoscendo, seu profitendo se tenere ea ab illis tanquam Superioribus, patronis, vel defensoribus, & laïcos, qui aliquid horum habentes aliquo modo illicito plus vsurpant, quàm illis sit permissum; & moniti ab eo non desistunt, referunt Rainer. *d cap.* 9. *excommun.* 50. Lauor. *dict. cap.* 23. *numero* 23. Filliuc. *dict. num* 53. *vers. octaua, & num.* 61. Gambar. *dict. cap.* 10. *num.* 9. latè Bonac. *dict. disputat.* 2. *quæst.* 2. *puncto* 20.

Nona, in capite vnic. de relig. domibus, contra 209
Religiosos Mendicantes approbatos post Concil. Lugdunense, qui de nouo domos ad habitandum recipiunt, vel receptas mutant sine licentia Sedis Apost. vt referunt Nauar. *d. cap.* 27. *n.* 127. *vers.* 20. Toler. *d. lib.* 1. *cap.* 38. *n.* 12. Suar. *dict. disp.* 23. *sect.* 4. *num.* 19. Sayr. *d. lib.* 3. *cap.* 34. *num.* 5. Lauor. *dict. cap.* 13. *num.* 19. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 130. Bonacina *d. disp.* 2. *quæst.* 8. *puncto* 1.

Decima, in cap. vt periculosa, ne clerici, vel Mo- 210
nachi, contra Religiosos omnes, qui habitum suæ Religionis dimittunt, vt referunt Couar. *d cap.* 27. *num.* 131. Suar. *d. disput.* 23. *sect.* 4. *numero* 17. *&* 26. Lauor. *dict. cap.* 13. *num.* 32. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 53. *vers. decima, & num.* 63. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.* 3. *excommun.* 12. *& cap.* 8. *excommun.* 6. latè Bonac. *dict. disput.* 2. *quæst.* 2. *puncto* 32. Cuius text. excommunicatione non afficitur qui se vestibus spoliat vt dormiat, vt habitum purget, vel accommodet, vt meliùs studeat, vel quiescat, vt ludat, vt saltet, vt saxum deferat, vt liberiùs, vt voluptuosiùs peccet, &c. Ita Nauar. *dict. cap.* 27 *num.* 131. Suar. *de censur. disputat.* 23. *sect.* 4. *n.* 29. Azor. *Instit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 13. *&* 17. Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *n.* 55. Sayr. *de censur. libro* 3. *cap.* 33. *num.* 13. Filliuc. *in quæst. moral. tract.* 14. *cap.* 8. *quæst.* 4. *num.* 133. Sanctarel. *de apostas. c.* 1. *n.* 6. *&* 7. Bonacina *dict. disputat.* 2. *q.* 8. *punct.* 6. *à num.* 1. cum quo intellige & amplia ad multos casus in praxi occurrentes.

In eod. *cap. vt periculosa*, excommunicantur Re- 211
ligiosi professi accedentes ad quæuis studia litterarum, nisi à suo Prælato cum consilio sui Conuentus, vel maioris partis, eiusdem sibi eundi ad studium licentia primitus sit concessa: intelligi de Religiosis aliò proficiscentibus causa studij, hoc est extra oppidum sui monasterij, Suar. *dict. disp.* 23. *sect.* 4. *num.* 35. Sayr. *d. lib. cap.* 33. *num.* 20. Filliuc. *tractat.* 14. *cap.* 4. *quæst.* 4. *num.* 136. Sanchez *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *numer.* 76. Sanctarel. *de apostas. capit.* 2. *n.* 1. Bonacina. *dict. disp* 2. *quæst.* 8. *puncto* 8. vbi *numero* 5. tenet Religiosum non affici hac excommun. accedendò ad aliud Monasterium suæ Religionis, in quo studia exercentur, & *num.* 8. quòd Generalis, aut Prouincialis potest facultatem concedere Religioso sibi subdito accedendi ad studia, & *numero* 9. quòd accedens ad studia ex licentia inualida incurrit hanc censuram, & *num.* 14. quòd Prælatus ab ea eximitur accedendo ad studia sine licentia.

Vndecima, in capite quoniam. de immunit. Eccles. 212
contra eos, qui impediunt Ecclesiasticos Iudices Ordinarios, vel delegatos ne sua iurisdictione vtantur, vt referunt Rainer. *d. cap.* 9. *excom.* 66. Lauor. *dict. cap.* 13. *num.* 18. Bonac. *dict. disputat.* 2. *quæst.* 2. *puncto* 18.

Duodecima, in cap. eos, qui, eod. tit. de immunit. Eccl. 213
contra dominos temporales prohibentes subditis suis ne cum personis Ecclesiasticis contrahant, vel communia obsequia exhibeant, vt referunt Nauar. *dict.*

*d.cap.27.num.*130.§.23. Lauor. *d.p.2.c.23.num.*16. Bonacin *d.disp.*2.*q.*10.*punct.*4.

213 *Decimatertia, in c. quamquam* 4. *de censib.* contra compellentes Ecclesias, & Ecclesiasticas personas ad pedagia, guidagia, &c. siue per se, siue per alium exigentes, vt referunt Suar. *dict. disp.*21.*sect.*4.*n.*21. Lauor. *d.cap.*23.*num.*17. Filliuc. *d.tract.*14.*num.*53. *vers. nona, & n.*62. latè Bonac. *d.disp.*2.*q.*2.*puncto* 21. *à num.*1. vbi *num.*4. quòd tributum exigens à sponte dantibus non incurrit hanc excommunicat. & *n.*8. quòd absolutio excommunic. latæ contra exigentes tributum ab Ecclesiasticis ante præstitam satisfactionem reseruata est.

214 *Decimaquarta, in c.* 2. *de haret.* contra quoscunque qui scienter præsumunt sepelire in loco sacro hæreticos, credentes, eorum receptatores, defensores, aut fautores, nec debent absolui, nisi priùs propriis manibus suis publicè extrahant, & proiiciant huiusmodi cadauera, & locus ille perpetuò caret iure sepulturæ, vt per Lauor. *d.c.*13.*n.*30. Memor. Clericorum *c.*9. *excommun.*49. Filliuc. *dict. tract.*14. *num.*53. *vers. vndecima.* Gambar. *d.c.*10. *n.*12. Sayr. *d.lib.*3.*c.*35.*n.*6. latè Bonac. *d.disp.*2. *q.*2.*puncto* 30. *à num.*1. vbi *num.*4. quòd sepeliens hæreticum nondum denunciatum, vel eius fautorem, non incurrit hanc excommunicationem.

215 *Decimaquinta, in cap. vt inquisitionis, eod. tit.* contra octo genera delinquentium, de quibus ibi, & præcipuè contra omnes habentes iurisdictionem temporalem, qui non obediunt Episcopis, & Inquisitoribus in requirendis hæreticis, & aliis præstandis, de quibus ibi: vbi etiam extenditur contra dantes auxilium, consilium, & fauorem, vt per Syluest. *dict. verb. excommun.*9.*n.*58.*casu* 28. Nauar. *d.c.*27.*numero* 135. Tolet. *dict. lib.*1.*c.*38.*n.*19. Memor. Clericorum *c.*7. *excomm.*6. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.*7.*excomm.*6. Lauor. *dict. c.*23.*num.*25. Bonac. *d. disp.*2.*q.*10.*punct.*8.

216 *Decimasexta, in cap. pro humani, de homicid.* contra eos, qui per assassinos interficiunt aliquem Christianum, aut vident interfici, quamuis non sequatur mors, aut assassinos receperint, defenderint, vel celauerint, vt referunt Suar. *d. disput.*23.*sect.*4. *num.*46. Rainer. *d.c.*9. *excommun.*52. Lauor. *d.c.*13. *num.*15. Filliuc. *d. tract.*14.*num.*53. *vers. duodecima, & n.*65. Gambar. *dict. c.*10.*num.*14. latè Bonacin. *d.disp.*2.*q.*2. *puncto* 33.

217 *Decimaseptima, in cap.*1. *de vsuris* contra clericos, qui permittunt versari in terris suis fœneratores publicos, alienigenas, vel si non expellunt eos, intra tres menses, qui locant de illis, vel alio prætextu concedunt domos ad fœnus exercendum, vt referunt Nauarr. *d.cap.*27.*num.*136.*vers.*13. Soar. *tom* 5. *disp.*22.*sect.*4.*num.*42. Tolet. *dict. lib.*1.*c.*38.*num.*22. Lauor. *d.c.*23. *num.*13. Filliuc. *d tract.*14.*num.*108. Sayr. *lib.*3.*c.*32.*num.*12. Gambar. *dict. cap.*10.*num.*15. Bonac. *d.disp.*2.*q.*4.*puncto* 9.

218 *Decimaoctaua, in c. vnic. de iniur.* contra eos, qui concedunt repræssalias contra personas Ecclesiasticas, vel eorum bona, & qui concessas extendunt ad prædictos, & bona, nisi intra mensem à concessione, vel extensione abstinuerint & reuocauerint: si autem est vniuersitas, supponitur interdicto, vt referunt Syluest. *d. verb. excommunicatio* 9.*n.*62.*casu* 32. Nauarr. *c.*27.*num.*136. Sayr. *d.lib.*3.*c.*34. *num.*22. *& seqq.* Alter. *tom.*2.*disp.*12. *de interd. c.*1. *vers. animaduertendum est primò,* Rainer. *in d. catalogo c.*7.*excom.*9. Lauor. *d.cap.*13.*n.*19. Filliuc. *d tract.*14.*n.*53. *vers. decimatertia, & num.*66. Gambar. *d cap.*10.*n.*4. quòd repræssalias, vel pugnationes concedens contra personas Ecclesiasticas, non ligatur excommunicatione statim post concessionem, sed post mensem. & *num.*5. quòd facultatem, alicui concedens vt tantumdem possit à clerico sibi debitore accipere, quantum sibi debetur, non ligatur hac excommunicatione.

Decimanona, in c. felicis, de pœnis contra omnes 219 Principes, & alios dominos, ac Iudices non obseruantes contenta in eo contra percutientes, vel hostiliter insequentes aliquem S.R.E. Cardinalium, hodie est de reseruatis in Bulla Cœnæ Domini, vt per Nauarr. *d.cap.*27.*num.*136. Rainer. *in d. catalog. cap.*7.*excommunic.*4. Lauor. *d cap.*13.*n.*14. Filliuc. *d.tract.*14.*numer.*53. *in fine, & numer.*133.*&* 134. Gambar. *d.cap.*10.*in fine.* latè Bonacina *in Bulla Cœnæ disputat.*1. *q.*12. *punct.*1.*cum seqq. & disput.*2. *q.*3. *part.*7.

Ex Clementinis.

Prima fertur *in Clem.*1. *de sequest. possess.* contra 220 præsumentes impedire sequestrationem factam per loci Ordinarium de beneficio Ecclesiastico per triennium pacificè non possesso, & oblatam in Curia Romana vnam sententiam definitiuam in possessorio, vel proprietate, nunc sequestra non ponuntur ab Ordinariis, sed ab ipsis Rotæ Romanæ Auditoribus auctoritate Papæ, vt per Suar. *tom.*5. *disp.*23.*sect.*5.*num.*1. Nauar. *d.c.*27.*n.*137. Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.*9. *excom.*62. Lauor. *d part.*2.*c.*13.*n* 41. Filliuc. *d. tract.*14. *n.*67. *vers. prima, & n.*68. Gambar. *de casibus reseruatis c.*11.*n.*1. Sayr. *d.lib.*3.*cap.*35.*n.*7. late Bonac. *d.disp.*2. *q.*2.*punct.*8.

*Secunda, in Clem.*1. *de sepultur.* contra sepelien- 221 tes aliquem in cœmeterio tempore interdicti extra casus à iure concessos, vel ibidem sepeliunt publicè excommunicatos, vel nominatim interdictos, vel vsurarios manifestos, etiamsi sepelientes sint exempti, non obstantibus eorum priuilegiis, vt referunt Memor. Cleric. *c.*9 *excom.*51. Rainer. *d.c.*9.*excomm.*51.*&* 53. Gambar. *d.c.*11.*num.*2. Filliuc. *d tract.*14. *n.*67.*vers. secunda, & n.*69. Suar. *de censur. disp.*31. *sect.*2.*num.*10. Bonacina *d. disp.*2. *q.*2. *puncto* 31. *à num.*1. vbi *num.*4. quòd sepeliens excommunicatum denunciatum, aut notorium clerici percussorem, afficitur hac excommunicatione, & *num.*5. idem ait de sepeliente in loco sacro interdictos publicos, & *d.*6. de sepeliente vsurarios manifestos. Nota quòd comitans ad sepulturam cadauer vsurarij, excommunicati, vel interdicti, non videtur subiici excommunicationi, quia pœnæ non sunt extendendæ. Ita Nauar. *d.cap.*27. *num.*137. Henriq. *in sum. lib.*13. *cap.*43.§.3. Auil. *de censur. part.*2.*c.*6.*disp.*10. *dub* 6. Mart. Alter. *in simili tract. tom.*2. *de interdicto disp.*9. *cap.*4.*col.*12.*vers. gloss.* Contra Vgolin. *de censur. tab.*2.*c.*9.§.6. Suar. *disp.*12. *sect.*4. Ægid. de Coninch. *de censur. disp.*14.*dub.*8.*n.*68. Filliuc. *d. tract.*12.*c.*4. *n.*111. existimantes hac censura comprehendi mandantes.

Tertia, in Clem. Religiosi, de decimis, contra Re- 222 ligiosos, qui sibi appropriant exquisitis fraudibus, siue coloribus vsurpare præsumunt noualia, aut decimas Ecclesiis debitas non spectantes ad eos aliqua legitima de causa, vel prohibuerint, aut non permiserint solui decimas Ecclesiis de animalibus familiarium, & Pastorum horum, vel aliorum immiscentium animalia ipsa ipsorum gregibus, vel prohibuerint, aut non permiserint solui decimas Ecclesiis de animalibus, quæ in pluribus locis emunt in fraudem

Ecclesiarum, emptaque tradunt venditoribus, vel aliis ad ipsa tenenda, vel de terris, quas aliis tradunt, excolendas, decimas Ecclesiis solui non permiserint, aut prohibuerint, si requisiti ab eis, quorum interest, à præmissis intra mensem non destiterint, aut si intra duos menses non satisfecerint Ecclesiis læsis, si quid contra prædicta vsurpauerint, vt per Syluest. *verb.excomm.9.num.72.casu,6.* Nauarr. *cap.27. num.*188. Tolet. *d.lib.1.cap.39.num.3.* Rainer. *in d.catalogo c.2.excommunic.*15. Lauor. *d.c.12.num.*46. Filliuc. *d tract.14 num.125. vers.quinta, & n.*137. Gambar. *dict.c.11.num.*7. Alter. *de censur.tom.2. de suspens.disp.17.c.2.col.5.quæs.5. ad fin.* Bonacin. *d. disp 2.q.8. puncto* 12. Hæc excommunicatio extenditur ad fœminas Religiosas, Suar. *disp.31.sect.6. n.9.* Filliuc. *d.loco n.*138. Alter. *d.c.2.col.3. vers. notandum tertio,* Sayr. *d.lib.3.cap.34.n.*24. Bonacin. *d. puncto 12.num.*8. Et ad Equites Militares, qui verè sunt Religiosi, Suar. *d.n.9.* Bonacin. *d.p.12. num.8. vers.addo,* vbi etiam quòd Clerici, & laici non afficiuntur hac censura.

223 *Quarta, in Clem. ne in agro §. quia verò, de statu Monach.* contra Monachos, aut Canonicos Regulares administrationem non habentes, qui petunt Curias Principum animo nocendi suis Prælatis, & Monasteriis, referunt Syluest. *d. verb.excommunic.9. num.73. casu 37.* Nauar. *d cap.27. num.*139. Suar. *tom.5.disputat.23.sect.5. num.*4. Fr. Emman. *quæst. Regular.tom.2. quæst.60. art.2. vers. quarta,* Filliuc. *d.tract.14.num.*119. Lauor. *d cap.13. n.*45. Rainer. *in d. catalogo cap.3. excomm.*16. Bonacin. *d. disp. 2. q.8.puncto* 9.

224 *Quinta, in ead. Clem. ne in agro.* contra quoscunque Monachos, intra septa Monasterij sine licentia Abbatis arma tenere præsumunt, vt per Rainer. *dict.cap.3.excomm.*12. Filliuc. *d tract.14. num.*120. Gambar. *dict.cap.11.num.*8. Bonacin. *dict.disput 2. quæst.8.puncto 16.à princip.* vbi *num.*3. tenet Monachum affici hac excomm. tenendo arma in cubiculo, in cella vinaria, in stabulo, aliisque locis infra Monasterij fines existentibus; ligna autem, vel lapides in suo cubiculo absque huius censuræ incursu tenere potest, Nauarr. *cap.27. numero 139.vers.*37. Suar. *disputat.23. sect.5. numer.*8. Filliuc. *tract.14. cap.8. quæs.6. numer.*142. Bonacin. *dict. puncto 16. num.* 4.

225 *Sexta, in Clem. attendentes §. fin. eod. tit. de statu Regul.* contra eos, qui præsumunt impedire Visitatores Monialium, & etiam Canonicarum Regularium in iis, quæ pertinent ad officium visitationis earundem, si à Visitatoribus admoniti non desistant, referunt Memor. Clericorum *cap.9.excommun.*52. Rainer. *in d.catalogo c.9. excommun.*54. Lauor. *dict. c.13.num.*43. Filliuc. *d tract.14.num.67.vers. tertia, & n.*72. Gambar. *d.c.11.n.*10. latè Bonac. *d.disp.2. q.2.puncto* 4.

226 *Septima, in Clem.1. de Relig. domibus* contra Beguinos, siue qui sequuntur statum Beguinorum, vel sectantur assumptum, vel de nouo instituunt, & Religiosos, qui dictos Beguinos, vt suprà, fouent; & dant eisdem auxilium, consilium, & fauorem, referunt Lauor. *d.part.2.c.13. num.*35. Filliuc. *d.tract. 14.n.67.vers. quarta, & n.74. & n.*143. Gambar. *d. c.11.num.*11. Bonac. *d.disp.2. quæst.3. puncto* 4. latè nouissimè Tamburin. *de iure Abbatissar. disput.7. quæst.* 9.

227 *Octaua, in Clem. vnic. de consanguinit. & affinit.* contra contrahentes scienter Matrimonium in gradu prohibito à sacris Canonibus consanguinitatis, vel affinitatis. Et contra illos qui contrahunt cum Monialibus professis, & etiam Moniales ipsas professas, & contra Religiosos professos, qui contrahunt cum quauis muliere. Ac denique contra clericos omnes in Sacris constitutos, Matrimonium contrahentes, Bonacin. *d.disput.2.quæst.8.puncto* 5. referunt Suar. *tom.5.disp.23.sect.5.num.*13. Memor. Clericorum *c.2.excommun.*12. Rainer. *in d.catalog. c.2.excommunic.*11. Lauor. *dict.cap.13. num.*33. Filliuc. *dict. tract.14.num.67. vers. quinta, & num.75. num.*113. latè Bonac. *d.disp.2.q.2. puncto 7. & qu.4. puncto* 1.

Nona, in Clem. nolentes, de hæret. contra Inquisitores, & ipsorum, & Episcoporum, aut Capitulorum Sede vacante commissarios deputatos in causis Fidei, qui prætextu sui officij Inquisitionis illicitè sumunt pecuniam aliquam, & qui scienter confiscant bona Ecclesiastica, etiam applicanda fisco Ecclesiæ, vt per Syluest. *verb excommunicationis, num.81. casu* 42. Nauar. *d c.27.n.*142. Rainer. *in d. catalogo c.6. excom.*2. Filliuc. *d.tract.14.num.*168. Tolet. *d lib.1. c.39.num.*11. Gambar. *d.c.11.n.*13. Bonac. *d.disp.2. q 7.puncto 5.& q.10 p.*10. 228

Decima, in cap.vnic de vsuris, contra omnes officiales locorum quocunque nomine censeantur, qui faciunt, scribunt, vel dictant statuta de vsuris soluendis, vel quod solutæ non repetantur, & eos qui iudicant vsuras esse soluendas, aut solutas non esse repetendas, & qui habent super hoc potestatem, nisi intra tres menses deleuerint statuta talia de libris Communitatum, vel si talia statuta, aut consuetudines illorum effectum habentes obseruare præsumant, vt referunt Syluest. *d.verb excommun.9. n.*81. Lauor. *d c.13.n.*40. Filliuc. *d.tract.14.n.*170. Gambar. *d.c.11.n.*14. Rainer. *in d catalogo c.7.excomm.*7. vbi multipliciter declarat, Bonac. *d.disput.2.qu.10. punct.*15. 229

Vndecima, in Clem. cupientes, de pœnis, contra omnes Religiosos Mendicantes, qui sine licentia Papæ loca de nouo accipiunt ad habitandum, vel hactenus recepta mutant, vel quouis titulo alienationis transferunt, vt referunt Syluest. *d.verb.excomm.9. casu 44.n.*85. Nauarr. *d.c.27.n.*144. Suar. *de censur. disp.23.sect.5. n.*35. Tolet. *lib.1.c.40.n.*13. Memor. Clericorum *cap.3. excommun.*22. Rainer. *d.catalogo c.3.excomm.*20. Gambar. *d.c.11.num.*15. Lauor. *dict. c.13.n.*36. Filliuc. *d.tract.14.n.*145. quorum aliqui notant hanc excommunicationem quoad multos Mendicantes per eorum priuilegia sublatam esse, Bonac. *d.disp.2.q.8.puncto.*2. 230

Duodecima, in eod. Clem. cupientes, contra Religiosos, qui in concionibus vel aliis locis dicunt aliquid, vt retrahant auditores à solutionibus decimarum Ecclesiis debitarum, vt per Syluest. *d. verb.excomm.9.n.88.casu* 45. Memor. Clericor. *c.3.excom.*2. P. Lauor. *d c.13.n.*37. Rainer. *d.catalogo c.3. excom.* 17. Suar. *disput. 24.sect.5.n.*37. Filliuc. *tract.14.c.8. num.*146. Bonacin. *dict. disput.2.q.8. puncto 13. per tot.* vbi multipliciter declarat & limitat præcipuè *num* 4. si ex inaduertentia, vel ignorantia Religiosus aliqua verba proferat, & *num.*5. si verba proferat, non animo retrahendi, & *numer.*7. si retrahat à solutione decimarum nō iustitia debitarum, & *numero* 10. limitat in Religiosis fœminis. Item etiam in eadem Clem. fertur alia excommunicatio contra Religiosos, qui de industria postponunt facere conscientiam pœnitentibus, seu confitentibus de huiusmodi decimis soluendis, & postea præsumunt prædicare non purgata negligentia cum commodè possint eos admonendo, Gambar. *d.cap.11.num.*16. Bonacin. *dict.puncto 13. num.*11. Sayr. *dict. cap.33. num.*42. 231

num 42. Filliuc. d. tract. 14. num. 147. Alter. d. tom. 2. disp. 17. cap. 2. col. 6.

232 *Decimatertia*, *in Clem. 1. de sentent. excommunic.* contra omnes Religiosos cuiuscunque Ordinis, qui interdictum impositum auctoritate Apostol. vel Ordinaria non seruant, cùm sciunt matricem Ecclesiam, vel Parochialem loci illud seruare, vt referunt S. Anton. *part. 3. tit. 94. c. 56.* Nauar. *d. cap. 27. num. 146.* Tolet. *d. lib. 1. cap. 39. num. 15.* Syluest. *dict. verb. excommunicatio 9. num. 99. casu 47.* Sayr. *d. lib. 3. cap. 33. n. 44.* Rainer. *in dict. catalogo cap. 3. excom. 14.* Lauor. *dict. c. 13. n. 38.* & 44. Filliuc. *dict. tract. 14. n. 125. vers. duodecima, & n. 148.* Gambar. *dict. c. 11. n. 17.* Alter. *dict. tom. 2. disp. 9. c. 4.* Bonacin. *dict. disp. 2. q. 8. puncto 14.*

233 *Decimaquarta, in Clem. exiui de Paradiso, de verbor. signif.* contra eos, qui illam commentantur, vt referunt S. Antonin. *part. 3. tit. 24. c. 69.* Sayr. *d. lib. 3. cap. 35. num. 21.* Memor. Clericorum *c. 9. excom. 54.* Rainer. *dict. catalogo cap. 9. excommunic. 56.* Lauor. *d. cap. 13. n. 44.*

Ex Extrauagantibus.

234 PRima refertur *in Extrauag. super gentes, de consuetud. inter comm.* contra impedientes nuncios, vel legatos Romani Pontif. ne ingrediantur Regna, Prouincias, & terras, ad quæ ipsos destinare contigerit, quæ hodie reseruata est in Bulla Cœnæ Domini, refert Lauor. *d. part. 2. c. 13. n. 48.* Gambar. *de casibus reseru. c. 12. n. 2.* Bonac. *de censuris in Bull. Cœna disp. 1. q. 12. pun. 1. n. 8.*

235 *Secunda, in Extrauag. ambitiosæ, de rebus Eccles. non alien. inter comm.* contra eos, qui extra casus à Iure permissos alienant, vel locant in plures, quàm in tres annos bona immobilia, vel mobilia pretiosa Ecclesiarum, vt referunt Rainer. *in dict. catalogo c. 2. excommunic. 13.* Filliuc. *d. tract. 14. n. 99. vers. septima, & num. 114.* latè Bonac. *d. disput. 2. quæst. 4. puncto 11.* Hanc Extrauagantem receptam esse quoad nullitatem contractus, non verò quoad excommunicationem, & alias pœnas extrinsecas, resoluunt Doctores, quos citauimus infrà *alleg. 95. num. 48. & 49.*

236 *Tertia in Extrauag. etsi deceat, de maior. & obed. inter commun.* contra prælatos quoscunque etiam Patriarchas ad Romanam Curiam venientes, & inde discedentes absque Papæ notitia, & contra omnes qui prælatos apud Sedem Apost. recipiunt, nisi ante receptionem aduentum illorum Papæ significauerint, vt referunt Sayr. *d. lib. 3. c. 32. n. 23.* Lauor. *d. cap. 13. num. 49.* Bonacin. *dict. disputat. 2. quæst. 6. puncto 4.*

237 *Quarta, in Extrauag. vices 2. de treuga & pace,* contra ipsos Rectores Ecclesiarum, & Religiosos Mendicantium in Germania existentes, qui pacem inter ipsos factam violant, vt per Sayr. *dict. lib. 3. c. 33. n. 44.* Memor. Clericorum *c. 5. excommunic. 13.* Rainer. *in d. catalogo c. 8. excommunic. 13.* Filliuc. *d. tract. 14. num. 149.* Lauor. *dict. c. 13. n. 50.* latè Bonac. *d. disp. 2. quæst. 8. puncto 15.* vbi *num. 4.* ait quòd ista excommunicatio ante præstitam satisfactionem est reseruata.

238 *Quinta, in Extrauag. quia nonnulli, de sentent. excommunic. inter commun.* contra impugnantes literas Papæ electi antequam coronetur, cum eodem momento, quo quis in Papam canonicè eligitur, confirmatur immediatè à Deo, & potest ante coronationé exercere officium suum, vt referunt Memor. Clericorum *cap. 9. excommun. 55.* Rainer. *in d. catalogo c. 9. excom. 58.* Lauor. *d. part. 2. c. 13. n. 34.* Suar. *de censur. disp. 23. sect. 6. n. 2.* Filliuc. *d. tract. 14. cap. 5. quæst. 7. num 78.* latè Bonacin. *dict. disp. 2. q. 1. puncto 11.* vbi subdit hanc Extrauag. etiam hoc tempore robur & vires obtinere.

Sexta, in Extrauag. Sancta Romana, de relig. domib. Ioannis XXII. contra Episcopos, & quoscunque Prælatos permittentes ritum, habitúmve Fraticellorum, Bizzocorum, siue Beguinorum, vt referunt Caiet. *verb. excommunic. 5.* Tolet. *d. lib. 1. c. 38. n. 12.* Sayr. *d. lib. 3. c. 32. n. 24.* Lauor. *dict. c. 13. n. 47.* Hæc excommunicatio est etiam contra dictos Fraticellos, & Beguinos, & omnes de nouo assumentes talem sectam quæ hodie non extat, vt obseruat Tolet. *proximè loco citato.* 239

Ex Concilio Tridentino.

PRima fertur *sess. 4.* contra imprimentes, & mandantes imprimi, vendentes, & apud se retinentes libros de rebus sacris tractantes sine nomine Auctoris, sine approbatione Ordinarij, & si Auctores Regulares fuerint vltra Ordinarij approbationem, requiritur etiam proprij Superioris recognitio & licentia, vt referunt Suar. *tom. 5. disput. 13. sect. 7. in princip. num. 2. & 4.* Memor. Clericorum *c. 9. excom. 56.* Rainer *in catalogo censurarum extra Bullam. c 9. excom. 59.* Lauor. *de Indulgent part. 2. cap. 13. n. 51. & num. 58.* Gambar. *de casib. reseru. cap. 13. num. 2.* latè Bonacin. *d. disp. 2. quæst. 2 puncto 16.* vide infrà *alleg. 90. n. 6. cum seqq.* 240

Secunda, sess. 13. cap. 11. contra eos, qui docent, prædicant, vel pertinaciter asserunt, seu etiam publicè disputando defendere præsumunt eos, quos conscientia peccati mortalis grauat, quantumcunque etiam se contritos existiment habita copia Confessarij necessariò permittendam non esse Sacramentalem Confessionem, vt referunt Suar. *tom. 3. disp 66 sect. 3.* Memor. Clericorum *c. 9. excomm. 57.* Rainer. *in d. catalogo c. 9. excom. 60.* Filliuc. *dict. tract. 14. n. 81. vers. secunda, & n. 84* Lauor. *dict. c 13. n. 57.* Gambar. *d. cap. 13. num. 3.* Bonac. *d disp. 2. quæst. 2. puncto 14.* 241

Tertia, sess. 24. de reformat. Matrim. cap. 1. contra falsò affirmantes Matrimonia filiorumfam. sine consensu parentum contracta esse irrita, ac parentes ea rata, vel irrita facere posse, vt per Lauor. *d. c. 13. n. 59.* latè Bonacin. *d. disp. 2. q 2. pun 8* 242

Quarta, ead. sess. 25. de reformat. Matrim. cap. 6. contra raptores mulierum, ac omnes dantes eis auxilium, consilium, & fauorem, vt per Memor. Clericorum *c. 9. excom 58* Rainer. *d catalogo cap. 9 excom. 61.* Filliuc. *dict. tract. 14. num 85.* Lauor. *d. c. 13. num. 60.* Sanch. *de Matrim. lib. 7 disputat 13.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 22. num. 31. vers. de excomm.* Bonac. *de Matrimon. quæst. 4. puncto 18. n. 9. in fine.* Gambar. *dict. cap. 13. num. 4.* Bonacin. *d. q. 2. puncto 9.* 243

Quinta, ead sess. 24. de reformat. Matrim. capit. 9. contra dominos temporales, ac magistratus cuiuscunque gradus, dignitatis, ac conditionis existant, qui quouis modo directè, vel indirectè subditos suos, vel quoscunque alios cogunt quominus liberè Matrimonium contrahant, vt per Rainer. *in dict. catalogo cap. 7. excommunic 14* Filliuc. *dict. tract. 14. num. 86.* Gambar. *dict. cap 13. num. 4.* Lauor. *dict. cap. 13. num. 61.* latè Bonacin. *dict. disput. 2. q. 2 puncto 6.* Comprehendi tantum temporales quosdam dominos, & publicam forensem iurisdictionem habentes, vt Iudices, & Episcopos, obseruant Henriq. in 244

*in summ. lib.*11. *cap.6. in commento lit. G.* Sanch. *de Matrim lib.4. disputat.*22 *in fine,* Basil. Ponti. *de impedien. Matrim. cap.*29. §.12. *vers. ex dictis,* Gutier. *de Matr. c.*79. *num.*11. Bonacin. *eod. tract. qu.*3. *puncto* 8. *num.* 34. *vers. aduertendum, & dict. quaest.* 2. *puncto* 6. *n.* 4. vbi reprobat Suar. *de censur. disp.*23. *sect.*7. *num.*6. *vers. quarta,* & Filliuc. *d. tract.*14. *n.*86. contrarium tenentes, & idem Bonac. *d. puncto* 6. *num.*6. contra Henric. *dict. cap.*6. §.5. *in commento.* Sanch. *d. disp.*21. *num.*10. Gutiert. *dict. c.*79. *num.*12. existimat Episcopum cogentem aliquem ad matrimonium in istam excommunicationem non incidere. Non extendi tamen ad prohibentes Matrimonium tenent Henriq. *dict. c.*6. §.5. Bonac. *d. n.*34. *vers. secundo, & q.*4 *puncto* 17. *num.*26. *vers. nec obstat,* Basil. Ponti. *d.* §.12. *vers. secundo.* idem Bonac. *d. q.* 2.
245 *punct.*6. *n.*3.

*Sexta, sess.*25. *de Regular. cap.*5. contra Magistratus saeculares, qui ab Episcopis requisiti non praebent eorum auxilium ad restituendam, vel conseruandam clausuram Monialium, & ad compescendum poenis inobedientes, & contradictores talis clausurae, vt referunt Memor. Clericorum *cap.*7. *excommun.*10. Rainer. *dict. catalogo cap* 7. *excommun.* 10. Lauor. *d cap.*13. *num.*63. Filliuc. *dict. tract.* 14. *n.*96. *vers. prima, & num.*172. Gambar. *d. cap.*13. *n.*5. Bo-
246 nacin. *dict. disp.* 2. *quaest.*10 *puncto* 7.

*Septima, ead. sess.*25. *de Regularib. cap.*16. contra Religiosos, & Religiosas, qui recipiunt aliquid à nouitiis, dum sunt in probatione, vel à parentibus, propinquis, & curatoribus suis, excepto victu, atque vestitu, vt per Fr. Ludou. Miranda *in manuali*
247 *Praelat. tit.*12. *q.*35. *art.*18. *concl.*2.

*Octaua, ead. sess.*25. *de Regular. cap.*18. contra omnes quicunque sint, & qui quomodocunque coëgerint aliquam Virginem, vel viduam, aut aliam quâcunque mulierem inuitam, praeterquam in casibus à Iure permissis, & expressis ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscunque Religionis, vel emittendam professionem in eis, & qui in aliquo ex praedictis consilium, auxilium, vel fauorem dederint, aut qui scientes eam non sponte ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere quoquomodo eidem actui vel praesentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint, vel qui sanctarum Virginum, & aliarum mulierum voluntatem vel accipiendi, vel voti emittendi quoquomodo sine iusta causa impedierint, vt referunt Suar. *tom.*5. *disput.*23. *sect.*5. *num.*9. Gambat. *dict. c.*13. *num.*8. Rainer. *in d. catalogo c.*9. *excomm.*63. Filliuc. *dict. tract.*14. *n.*88. latè Bonacin. *dict. disputat.* 2. *quaest.* 2. *puncto* 2. Lauor *dict. cap.*13. *num.* 64. vbi citat metipsum in hoc loco, cuius decreti dispositionem intelligendam esse de vi coactiua, non inductiua, cum loquatur per verbum *coëgerit,* obseruant Azor. *instit. moral. part.*1. *lib.*13. *ca.*9. *quaest.*2. *vers. praeterea,* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarrae lib.*2. *tit.*18. *l.*7. *numero* 62. Procedere in cogente foeminam ad Monasterij ingressum, non vt profiteatur, nec vt habitum sumat, sed vt ibi saeculari retento educetur, donec aetatis aptae Matrimonio sit, notant Nauarr. *cons.*56. *sub tit. de sentent. excommun. in* 1 *edit. aliàs cons.*6. *sub tit. de Regular. in nouis,* Suar. *tom.*5. *disput.*23. *sect.*5. *num.*9. Zerola *in praxi Episc. part.*2. *verb. Moniales,* §.13. Filliuc. *tract.*14 *cap.*6. *qu.*5. *num.*89. quicquid aliter sentiant Bonacin. *dict. puncto* 2. *numero* 6. & Sanch. *in praecepta Decalogi tom.*1. *lib.*4. *cap.*4. *num.*12. Non comprehendere tamen cogentes ingressu non sequuto resoluunt Sayr. *in floribus decis. sub tit. de sentent. excomm. decis.*51. Nauar. *sub eod. tit. cons.*55. *in antiq.* Sanch. *num.*19. & Bonacin. *n.*8. *dictis locis,* vide *infra alleg.*104. *à princip.*

Ex diuersis Summorum Pontif. Constitutionibus.

PRima fertur *in Concil. Lateranen. sub Leone X.* 248
contra eos, qui praedicando, vel disputando audent impugnare Montes Pietatis, vt referunt Rainer. *in catalogo censurarum extra Bullam c.*5. *excom.*6. Filliuc. *dict. tract.* 14. *num.*121. Lauor. *de Indulgent. part.*2. *cap.*13. *num.*52.

Secunda, in eod. Concil. Lateranen. sub Leone X. contra sortilegia, incantationes, & diuinationes per in- 249
uocationem daemonum exercentes, vt referunt Filliuc. *dict. tract.*14. *n.*67. *vers. secunda.* Lauor. *d. c.*13. *num.*53. vide *Constit.* Gregorij XV. incip. *Omnipotentis Dei, sub Dat.* 20. *Martij* 1623. vbi grauissimae poenae imponuntur, & quae habentur infrà *alleg.*51. *num.*120. *cum seqq.*

Tertia, in Constit. 24. Clementis VII. incip. *Ac-* 250
cepimus, contra eos, qui in Romana Curia Apostolicas commissiones, intimationes, publicationes, & affixiones praesentauerint praeter cursores, vt refert Lauor *dict. cap.*13. *num.*77.

Quarta, in Constit. Clementis VII. & aliorum 251
Summorum Pont. relatis, in Constitut. Basilicae S. Petri de Vrbe *sub tit. de Sacristia, numero* 6. *fol.* 47. contra Archipresbyterum, Canonicos, beneficiatos, & Clericos, eiusdem Basilicae non applicantes integram medietatem omnium fructuum, & distributionum quotidianarum primi anni, Sacristiae.

Quinta, in Constit. 88. *aliàs* 122. Pij IV. incip. *In* 252
sacrosancta, contra Rectores studiorum, & alios Episcopis inferiores doctorandi facultatem habentes, qui aliquem ad gradus Doctoratus promoueri, vel Cathedram, aut lectiones retinere, vel consequi patiuntur priusquam Fidei professionem emittant, & alia non seruant, quae seruare tenentur, iuxta formam traditam in eadem *Constit.* vt referunt Rainer. *in d. Catalogo, cap.* 8. *excomm.* 7. Filliuc. *dict. tract.*14. *num.*163. *vers. septima* Bonac. *d. disp.* 2. *q.*10. *puncto* 14.

*Sexta, in Constit.*65. eiusdem Pij IV. incip. *Cum* 253
eius vires, contra Sedis Apostol. eiusque locorum Gubernatores, Rectores, praesidentes, & alios officiales, qui concedere quouis colore praesumunt alicui licentiam, seu facultatem deferendi, vel retinendi etiam ad breuissimum tempus archibussetos breuioris mensurae duorum palmorum, referunt Rainer. *in d. catalogo c.*8. *excomm.*8. Lauor. *d. c.*13. *n.*87. Bonac. *d. disp.* 2. *q.* 10. *p.*16.

*Septima, in Const.*56. eiusdem Pij IV. incip. *De-* 254
cet, contra eosdem Gubernatores, &c. qui poenas pecuniarias, seu mulctas, aut bonorum in parte, vel in totum confiscationes contra delinquentes per statuta, vel bannimenta impositas alteri quàm Camerae Apost. applicare quouis modo praesumunt, vt refert Rainer. *d. cap.*8. *excom.*9. Bonac. *d. disp.*2. *q.*10. *puncto* 23.

Octaua, in Constit. 107. eiusdem Pij IV. incip. 255
Superna, contra Legatos, Vicelegatos, Gubernatores, & quoscunque Iudices, & Officiales quouis praetextu & priuilegio munitos, qui per se seu per eorum Cancellarios, Secretarios, scribas, vel alium quemcumque in Officiis notariatuum per Cameram Apost. venditis, vel in eorum interpretatione, ac originalibus scripturis officia huiusmodi ipso-

rumque

tumque Notariorum præiudicium concernentibus se intromittere, aut de illis quomodolibet disponere, seu Notarios illa ementes molestare, perturbare, vel impedire, aut contra eos procedere præsumunt, vt refert Rainer. *d.c.*8.*excomm.*10. Bonacin. *d.disp.*2. *q.*10. *puncto* 12.

256 *Nona, in Constit.*60. eiusdem Pij IV. incip. *In sublimi*, contra Officiales S. Pœnitentiariæ, qui in concessionibus, & expeditionibus sibi interdictis ab eodem Pio IV. quouis priuilegij, seu indulti prætextu se intromittere quoquo modo præsumunt, vt refert Bonacin. *d.disput.*2.*q.*10. *puncto* 11. Rainer. *d.cap.*8.*excomm.*11. vbi nomine Officialium S. Pœnitentiariæ intelligit Regentem, correctores, scriptores, procuratores, reuisores, sigillatores, & alios quoscunque.

257 *Decima, in Const.*93. Pij V. contra omnes, qui vindictæ studio aliquem offenderint in Vrbe, & ibi arma ad hoc, aut armatos congregauerint, vt per Iacob. de Graffiis *in aureis decis. p.*1. *lib* 4. *cap.* 21. *numero* 21. Filliuc. *d.tract.*14. *numero* 97. *vers. septima.*

258 *Vndecima, in Constit.*83. eiusdem Pij V. incip. *Si de protegendis*, contra eos, qui occidunt, verberant, deiiciunt, perterrefaciunt Inquisitores, aduocatos, procuratores, notarios, aliúmve ministrum S. Officij, seu accusatorem, denunciatorem, aut testem in causa fidei quomodocunque productum, vt referunt Rainer. *in d. catalogo cap.*9. *excomm.*68. Filliuc. *d.tract.*14.*num.*92. Lauor. *d cap.*13.*num.*84. Bonac. *d disp.*2. *q.*2. *puncto* 13. vbi resoluit hanc excommunicationem non esse reseruatam.

259 *Duodecima, in Constit.* 575. eiusdem Pij V. incip. *Sanctissimus*, contra omnes Superiores, & inferiores officiales, ac ministros tam Vrbis Romæ, quàm totius Orbis, qui DD. Cardinalium Inquisitorum Generalium præceptis & mandatis, in quibuscunque Officium S. Inquisitionis concernentibus non parent, & obediunt, referunt Rainer. *in d. catalogo c.*7. *excomm.*11. & Filliuc. *d.tract.*14.*n.*163. *vers. octaua.*

260 *Decimatertia, in Constit.*47. eiusdem Pij V. incip. *De salute gregis*, contra omnes Principes quacunque, tam Ecclesiastica, quàm mundana, etiam Imperiali, Regia, vel quauis alia dignitate fulgentes, qui in suis prouinciis, ciuitatibus, terris, & locis permittunt fieri taurorum, aliarúmque ferarum agitationes, id est, congressus hominum cum tauris, aliisque feris bestiis, & contra clericos tam Regulares quàm Sæculares beneficia Ecclesiastica obtinentes, vel in sacris Ordinibus constitutos, qui in huiusmodi spectaculis publicis, vel priuatus intersunt, vt referunt Rainer. *in d catalogo cap.*7. *excommun.*12. Filliuc. *d tract.*14. *num.*123. Bonacin. *d.disput* 2.*q.*4. *puncto* 7. *num.*1. Postea Gregorius XIII. *de anno* 1575. reuocauit pœnas, & censuras *in d. Bulla* Pij V. contentas quoad Laicos, & Fratres Milites tantùm quarumcunque Militiarum (dummodo sacris Ordinibus initiati non fuerint) Regnorum Hispaniæ, vt attestantur Salzed. *ad Bernard. cap.*75. *in nouiss. edit.* & Quarant. *in summa Bullary verb. torneamenta.* Denique Clemens VIII. *de anno* 1596. abundantius prædictas pœnas, & censuras quoad omnes *in d. Const.* Pij V. contentos (exceptis Monachis, & Fratribus Mendicantibus, cæterisque Regularibus cuiuscunque Ordinis, & instituti) sustulit, & amouit, illam ad terminos Iuris communis reducendo, non tamen illi derogando, referunt Quarant. *citato loco*, & Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.*3. *quæst.*68. *artic.*2. De quarum Constitutionum materia & intellectu, vide Nauar. *in man. cap.*15. *num.*18. *cumseqq.* Spin. *in speculo testam gloss.*2.*princ.à num.*27. Ioann. Garc. *de expens.cap.*21.*num.*29. Gutierr. *canon.lib.*1.*cap.*7. Azor. *instit. moral p.*3. *lib.*2. *c.*15. *à princip.* Filliuc. *tom.*2.*tract.*29.*num.*109. Bonacin. *d. punct.*7.*per tot.* & alios plures citatos à Cened. *ad Decret. collect.*13. *num.*5.

*Decimaquarta, in Constit.*28. Gregorij XIII. incip. *Dubiis*, contra Superiores, & Prælatos Sæculares, & Regulares, quibus Cura Monasteriorum Monialium incumbit, dicta Monasteria ingredientes in casibus non necessariis, nec comitatos à personis Religiosis, etiamsi sint Cardinales, vt refert Lauor. *d.c.*13.*num.*56. 261

*Decimaquinta, in Constitut.*2. eiusdem Gregorij XIII. incip. *Omnicertè studio*, contra eum, qui Agnos Deiá Summo Pont. consecratos depinxerit, aliquo colore infecerit, minio notarit, qui item venales proposuerit, vt per citatos supr. hac *alleg. num.*150. 262

*Decimasexta, in Constit.*13. eiusdem Gregorij XIII. incip. *Inter multiplices*, contra extrahentes frumentum, & legumina extra Vrbem, & Statum Ecclesiasticum, impedientes afferentes præd.cta ad Vrbem, & ementes vltra vsum vnius anni, vt refert Lauor. *d cap.*13.*num.*65. 263

Decimaseptima, in Constit. Gregor. XIV. incip. *Sedes Apostolica*, in qua rigorem alterius Const. Sixti V.87. *in ord.* incip. *Effrænatam*, pœnam excommunicationis Papæ reseruatæ inferentis iis, qui abortum fœtus animati, vel etiam inanimati procurant, moderatus est dupliciter, *primò* quoad reseruationem absolutionis, *secundò*, quoad abortum fœtus tantummodo animati, de quo vide per me dicta infrà *alleg.*51.*num.*136 *cum seqq.*

*Decimaoctaua, in Constit.*109. Clementis VIII. incip. *Quoniam*, contra Fratres Ordinis Cruciferorum requirentes fauorem pro dignitatibus, & officiis obtinendis, & contra vtentes dictis fauoribus etiam non requisitis, & contra anuttentes ad officia, dignitates, &c. etiam per fauores, vt refert Lauor. *d.cap.*13. *num.*54. 264

CATALOGVS EXCOMMVNICAtionum nemini reseruatarum per status personarum, alphabetico ordine digestus.

CONTRA EPISCOPOS.

RATICELLORVM habitum permittentes *sup.num.*239. 265

Litteras à Principibus impetrantes ad dignitates.

Prælaturam in ciuitate diuersarum linguarum eorum suscipientes, qui sunt linguæ suæ priusquam suscipiatur à proprio Episcopo in coadiutorem suum, *num* 294.

Romam petentes, & inde recedentes sine licentia Papæ, *num.*236.

Contra Clericos.

ABsoluere præsumentes à casibus contentis in Bulla Cœnæ. 266

Administrandi munus suscipientes in ciuitate diuersorum rituum, &c.

Alienantes bona Ecclesiarum, vel locantes vltra triennium.

Beneficia fictè resignantes, vel permutantes.
Matrimonium contrahentes si sint in sacris.
Medicinam aut leges audientes si sint Sacerdotes, vel personatum habentes, *n.*196.
Montes pietatis impugnantes in concionibus.
Regalia, & Iura Ecclesiarum vacantium procurantes, vt alij occupent.
Taurorum agitationibus interessentes si sint in Sacris.
Vicecomitis officium habentes, vel Præpositi sæcularis, si admoniti non desistant, *num.*296.
Vsurariis alienigenis domos minores Episcopis locantes, *num.*217.

Contra Religiosos.

267 ARma intra claustra sine licentia tenentes, *num.* 224.
Beguinarum statum fouentes, *num.*216.
Capuccinos recipientes Minores de Obseruantia.
Curiam Principem adeuntes ad nocendum suis, *num.*223.
Decimas occupantes, vel earum solutionem impedientes, *num.*222.
Decimas vt non soluant retrahentes auditores, *num.*231.
Cruciferos requirentes fauores pro dignitatibus consequendis, *num.*264.
Instituentes nouum Ordinem sine licentia Papæ.
Interdictum non seruantes quando obseruatus à Cathedrali, &c. *num.*234.
Medicinam & leges extra claustra audientes.
Medicantes recipientes nouas domos, &c. *num.*209. & *num.*230.
Mendicantes & Parochos non seruantes pacem inter se in Germania, *num.*237.
Professos temere habitum demittentes, *num.*210.
Professos Matrimonium contrahentes.
Professos de claustro exeuntes ad audiendas leges, vel Physicam, & *num.*193.
Recipientes aliquid à nouitiis dum sunt in probatione, vel à parentibus, &c. *num.*246.
Superiores, quibus cura Monasteriorum Monialium incumbit, dicta Monasteria ingredientes in casibus non necessaris, &c.

Contra Dominos temporales.

268 INquisitionis officij promotionem impedientes.
Matrimonium ne liberè contrahatur impedientes, *num.*244.
Præcipientes subditis ne præstent obsequia Ecclesiasticis, *num.*212.
Repræssalias contra Ecclesiasticos concedentes.
Statuta *in cap. felicis, de pœnis in 6.* non seruantes, *num.*219.
Taurorum agitationes in terris suis permittentes, *num.*260.
Vicarij Imperat. nomen vacante Imperio retinentes.

Contra Magistratus & Iudices.

269 AAma breuiora tribus palmis permittentes portare in statu Ecclesiastico, *num.*253.
Cardinalibus Inquisitoribus in Officio ipsorum non parentes.
Doctores, & Professores non facientes professionem fidei, *num.*252.
Doctores, & Scholasticos Vniuersitatis Bononiensis qui conducunt domos alterius Doctoris, seu Scholaris ante finitam locationem sine eius consensu, *num.*195.
Inquisitores officij prætextu pecuniam extorquentes, *num.*228.
Ius Ecclesiasticis reddere negligentes.
Iustitiam facere recusantes postquam fuerint admoniti ab Episcopis, vel Ecclesiasticis personis, *num.*191.
Monialium in clausura contra non adiuuantes Episcopos, *num.*245.
Officiales ciuitatis non seruantes contenta *in cap. vbi periculum.*
Officiales Pœnitentiariæ in expeditionibus sibi interdictis à Pio IV. se intromittentes, *num.*256.
Pœnas pecuniarias alteri quàm Cameræ Apost. applicantes, *num.*254.
Statuta contra libertatem Ecclesiasticam seruari facientes.
Vsuras potestate fouentes, *num.*229.

Contra omnes.

ABortum fœtus animati procurantes. 270
Absolutionem à censuris per vim, aut metum extorquentes, *num.*206.
Agnos Dei pingentes, *num.*150. & 262.
Beguinarum statum assumentes, seu sequentes, *num.*226.
Bononiæ domos alterius Scholastici, vel Doctoris conducente
Cardinales dum sunt in Conclaui secreto alloquentes.
Christianum per assassinos contra mandantes interfici, *num.*216.
Cogentes ad matrimonium, *num.*244.
Cogentes fœminas ingredi Monasteria, *num.*247.
Collectas imponentes Clericis, vel Ecclesiis, &c. *num.*197.
Commissiones, intimationes, affixiones Apost. &c. præsentantes in Curia Romana præter cursores, *num.*250.
Compellentes Ecclesiasticos vt submittant laïcis Iura Ecclesiæ, *num.*208.
Confessionem ante Eucharistiam necessariam non esse contra asserentes, *num.*241.
Electioni assentientes de se factæ in summum Pont. à paucioribus quam duabus Cardinalium partibus, *num.*192.
Ementes rem Ecclesiæ, vel aliter acquirentes à schismatico, &c. *num.*199.
Fraticellorum falsam Religionem profitentes.
Frumenta, & legumina extra Vrbem ac statum Ecclesiasticum extrahentes, *num.*263.
Glossas in Clem. exiui, edentes, *num.*133.
Glossas, commentarios, &c. in Conc. Trid. edentes, *num.*133.
Hæreticos, &c. sepelientes in locis Sacris.
Impedientes Ecclesiasticos Iudices, ne sua iurisdictione vtantur, *num.*211.
Imprimentes libros absque licentia Superiorum, *num.*240.
Inducentes per fraudem Iudicem ad testimonium fœminæ, &c. *num.*207.
Inquisitionis officiales occidentes, verberantes, &c. *num.*258.
Laïcos oblationes Sacerdotibus factas accipientes *num.*190.
Laïcos imponentes collectas Clericis, vel Ecclesiis, si moniti non desistunt.

Legem

Legem, medicinam docentes Religioſos.
Litteras Papæ non coronati impugnantes, *n.*238.
Matrimonium in caſibus prohibitis contrahentes, *num.*227.
Monialium directores fouentes diſcordias, *n.*204.
Monialium viſitatores impedientes, *num.*225.
Montes pietatis impugnantes prædicando, vel diſputando, *n.*248.
Nuncios Romani Pont. impedientes ne ingrediantur regna, &c. *num.*234.
Ordinationes factas à ſchiſmaticis ratas habentes.
Pedagia, &c. exigentes ab Eccleſiaſticis perſonis, *num.*213. & à Religioſis Mendicantibus.
Procurantes vt Conſeruatores procedant in aliis, &c. *num.*205.
Raptores mulierum, & fautores, &c. *num.*243.
Regalia, & bona Eccleſiæ vacantia titulo defenſionis occupantes, *num.*203.
Repreſſalias conceſſas contra Eccleſiaſticos extendentes, *num.*218.
Romæ aliquem offendentes vindictæ ſtudio, &c. *num.*257.
270 Romanam Eccleſiam non eſſe caput omnium Eccleſiarum contumaciter aſſerentes, *n.*189.
Sepelientes tempore interdicti, vel interdictos, *num.*221.
Scripturas, vel nuncios mittentem alicui Card. in Conclaui exiſtentes, *n.*201.
Sequeſtrationem factam per loci Ordinarium de beneficio Eccleſiaſtico, per triennium, &c. præſumentes impedire, *n.*220.
Spoliantes beneficiis, vel bonis ſuis Clericos, aut Eccleſias, *num.*202.
Sortilegia, incantationes, & diuinationes per inuocationem dæmonum exercentes, *n.*249.
Statuta, ſeu conſuetudines contra libertatem Eccleſiaſticam ſeruari facientes, niſi ea intra duos menſes, &c. *num.*200.
Vexantes Eccleſiaſticos quia non elegerunt eum pro quo rogabantur.
Vexantes S. Officium.

DE ABSOLVTIONE CENSVRArum reſeruatarum.

271 RESTAT nunc vt videamus quis poſſit à ſupradictis excommunicationibus reſeruatis abſoluere, & agendo prius de illis, quæ Papæ reſeruatæ reperiuntur, quas ſuprà percurrimus, & in catalogum reduximus à *num.*185. ſecluſo mortis articulo, in quo omnis ceſſat reſeruatio, Torreblanc. *de magia lib.* 4. *cap.* 5. *numer.* 15. Sciendum eſt Epiſcopos, & quoſcunque Eccleſiæ Primates ab illis abſoluere non poſſe, cum inferior nihil contra Superioris voluntatem debeat attentare, *cap. cum inferior, de maiorit. & obed.* nam Epiſcopi (qui iuriſdictionem ſuam non à Deo immediatè obtinent, niſi in iis quæ à conſecratione, & ordinatione dependent, vt latè oſtendimus *part.* 1. *tit.* 1. *cap.* 1. *n.* 18. *& ſeqq.* & ibi citatis addo nunc Didac. Millian. *in c.* 2. *de iudic. part.* 1. *num* 4. 5. *&* 6. Alphonſ. Narbona *ad l.* 59. *gloſſ.* 1. *à n.* 2. *tit.* 4. *lib.* 2. *Recop.* Mich. Agia *de exhibendis auxil. fundam.* 4. Petr. Calliſto Ramirez *de lege Regia*, §. 2. *ex num.* 19. Mich. Naucler. *de monarchia, part.* 2. *lib.* 5 *per tot.* Sebaſt. Cæſ. *de Eccleſ. hierarch p.* 1. *diſputat.* 6. § 4. *à numer.* 2. Ioſeph. Vela *de poteſt. Epiſcopor. circa inquirenda, & punienda crimina in ſuis diœceſibus commiſſa, par.* 1. *ex num.* 9. quamcunque extraneam poteſtatem ab ipſo ſummo Pont. aſſequuntur, Nauar. *d. cap.* 27. *num.* 263. qui illis ſic vices ſuas, & poteſtatem communicauit, vt in partem ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis eos receperit, vel vocauerit, *cap. qui ſcit, cap. decreto* 2. *quæſt.* 6. Ideoque † debent 272
Epiſcopi ſinguli cum nomen ſuum alicui actui, cuius ipſi ſunt auctores, inſcribunt, poſt Deum Sedi Apoſt. Epiſcopatum acceptum referre, his verbis. *N. Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus Bracharenſis.*

Nec obſtat quòd Epiſcopatus ſint de Iure diui- 273
no, iuxta illud Pſalmi 108. *Et Epiſcopatum eius accipiet alter, & Act.* 1. *poſt med. gloſſ. in cap. porro* 66. *diſtinct. cap.* 1. *& ſeqq.* 80. *diſt.* & Doctores citatos *ſuprà alleg.* 1. *num.* 23. Quia reſpondetur Epiſcopos eſſe in Eccleſia de Iure diuino, ſed hîc vel ibi, hoc, vel eo modo, de Iure poſitiuo Canonico eſſe: quare qui in aliquem ex ſupradictis caſibus Summo Pont. reſeruatis inciderit, non ab Epiſcopo, ſed à Summo Sacerdote, qui ad Chriſtiani populi diſciplinam eos ſibi reſeruauit, abſolutio, vel abſoluendi facultas eſt obtinenda.

Si autem quis obtinuerit facultatem abſoluendi 274
ab omnibus caſibus Summo Pont. reſeruatis, non poterit abſoluere à caſibus contentis in Bulla Cœnæ, quando non eſt facta mentio illius Bullæ, quia caſus Bullæ Cœnæ ſpecialiter reſeruantur, & conſequenter indigent ſpeciali expreſſione in conceſſione facultatis abſoluendi; quia vſu ita receptum eſt. Ita docent Iacob. de Graff. *conſ. vnic. in princip. de immun. Eccleſ. & in deciſ. aureis lib.* 4. *cap.* 18. *num.* 2. poſt Nauar. & Couarr. Suar. *tom.* 5. *diſp.* 21. *ſect.* 3. *num.* 3. *& diſput.* 7 *ſect.* 5. *num.* 11. Vgolin. *de cenſur. tab.* 1. *cap.* 10. §. 4. *num.* 8. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 333. Marian. Alter. *de cenſur. tom.* 1. *lib* 4. *diſput.* 4. *cap.* 2. *pag.* 413. *colum.* 1. *lib.* 5. *diſput.* 22. *cap.* 2. *dub.* 3. *pag.* 770. *colum.* 2. *in fine.* Bonacin. *eod. tract diſput.* 1. *q.* 3. *puncto* 1. *num.* 12. Farinac. *de hæreſi q.* 192. §. 4. *num.* 63. Sanch. *in præcepta Decalog. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 3. Lauor. *de Iubil. part.* 2. *cap.* 28. *num.* 24. Leo *eod tract. part.* 2. *num.* 40. *&* 41. Duard. *in Bull. Cœnæ lib.* 3. §. 2. *quæſt.* 1. *num.* 14. *verſic. immo hoc.*

Data facultate abſoluendi à caſibus reſeruatis, 275
etiam contentis in Bulla Cœnæ, non poteſt quis virtute illius abſolui ab excommunicatione ob hæreſim contracta, prout reſoluunt Henriq. *in ſumm. lib.* 8. *cap.* 16. §. 3. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 15. *n.* 25. Vaſq. *in tract. de excomm. dub.* 19. *num* 5. Azor. *inſtit. moral p.* 1. *lib.* 8. *cap.* 10. *quæſt.* 12. Aula *de cenſur p.* 2. *cap.* 2. *diſput.* 1. *dub.* 7. *concluſ.* 12. Mar. Alter. *de cenſ tom.* 1. *lib.* 4. *diſput.* 4. *cap.* 2. *verſ. & ſimiliter.* Bonacin. *eod. tract. diſputat.* 1. *q.* 3. *puncto* 1. *num.* 13. Vgolin. *in ſimili tract. tab.* 1. *cap.* 10. §. 4. *numero* 13. Suar. *tom.* 5 *diſputat.* 7. *ſect.* 6. *num.* 12. Philiarch. *de officio Sacerd. p.* 1. *lib.* 3. *cap.* 27. *& p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 25. Fr. Emman. *in bulla Cruc.* § 9. *numer.* 67. Nicol. Garc. *de benef. p.* 11. *cap.* 10. *num.* 109. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 26. *num.* 54. Anton. Ricciul. *de iure perſonar. lib.* 5. *c.* 14. *num.* 17. Farinac. *de hæreſi q.* 192. §. 4. *num.* 63. Floron. *de caſibus reſeru. p.* 1. *cap* 4. §. 22. *num.* 6. Lauor. *de Iubil. part* 2 *cap* 28. *num.* 24. Duard. *in Bulla Cœnæ lib* 3. § 2. *q.* 8. *num.* 5. Fagund. *in quinque Eccleſ. præcepta p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *num.* 18. nouiſſimè Boſſi. *de triplici Iubilæi priuilegio ſect.* 1. *caſu* 8. Torrebl. *de magia lib.* 4. *cap* 6. *per tot.* latè Stephan. Dauila. *de poteſt. Epiſcopor. cap.* 29. *à princip.* vbi diſputat, an tempore Iubilæorum, in quibus Pontifices concedunt facultatem abſoluendi ab omnibus caſibus ſibi reſeruatis, etiam contentis, in Bulla Cœnæ, poſſint Epiſco-

Episcopi, aut Prælati Regulares exempti, aut Confessores sæculares, vel regulares approbati absoluere pœnitentes vtriusque sexus tam regulares, quàm sæculares ab hæresi occulta.

276 Qui verò obtinuerit facultatem absoluendi à casibus summo Pontif. reseruatis, potest absoluere à censuris illi reseruatis: nam peccata summo Pontif. reseruata censentur ei tantùm reseruata ratione censuræ, vnde sublata censura quilibet Sacerdos approbatus potest ab illis absoluere, quamuis facultatem non habeat absoluendi à censuris, & casibus reseruatis. Ita Bonac. *de Censur. disput.* 1. *q.* 3. *puncto* 1. *in fine.* Lauor. *de Iubil. part.* 2. *c.* 28. *num.* 24. Duard. *in Bull. Cœnæ lib.* 3. §. 2. *q.* 11. *num.* 56. Hieron. Pharao. *in suo promptuar. tract.* 1. *sess.* 18. *casu* 12. nouissimè me citato *in hoc loco,* Bossi. *in tract. de triplici Iubilæi priuilegio sect.* 1. *casu* 2. *n.* 2.

277 Vnde infertur obtinentem à summo Pont. facultatem absoluendi ab omnibus censuris, posse absoluere à censuris reseruatis, quia huiusmodi priuilegium redderetur inutile si non posset absoluere à censuris summo Pontif. reseruatis; quilibet enim Sacerdos approbatus Iure communi potest absoluere à censuris non reseruatis, tum quia verba generalia generaliter sunt accipienda. Ita Azor. *d. q.* 12. Bonacin. *d. puncto* 1. *num.* 11. Lauor. *d. c.* 28. *num.* 24. Bossi. *d. sect.* 1. *c.* 4.

Hinc etiam colligitur obtinentem facultatem absoluendi ab omnibus censuris reseruatis tam à Iure, quàm à Iudice latis, posse absoluere pœnitentes excommunicatos, suspensos, & interdictos nominatim, ac publicè denunciatos. Ita Nauar. *in man. cap.* 27. *num.* 278. Henriq. *in summ. lib.* 7. *cap.* 13. §. 1. *&* 2. *lit. V. & lib.* 13. *cap.* 27. §. 5. Alphon. à Vega *in summ. part.* 2. *cap.* 7. *casu* 5. Sayr. *de censur. lib.* 2. *c.* 20. *num.* 29. Mari. Alter. *in simili tract. tom.* 1. *lib.* 4. *disputat.* 4. *cap.* 4. *dubit.* 1. *in fine,* Homobon. de Bonis *de examine Eccles. part.* 1. *tract.* 5. *c.* 6. *quæst.* 38. Filliuc. *in quæst. moral. part.* 1. *tractat.* 8. *cap.* 10. *num.* 264. Georg. Pollachi. *in Bullam Vrbani VIII. sect.* 42. *num.* 56. Bossi. *d. sect.* 1. *casu* 5. vbi *casu* 6. differit an in facultate absoluendi à casibus, & censuris reseruatis concesso comprehendatur absolutio abortus fœtus animati?

Similiter hinc fit quòd si quis confiteatur habenti facultatem ordinariam, vel delegatam per Iubilæum, Bullam, vel aliud priuilegium absoluendi ab omnibus censuris reseruatis, ab eo generalem absolutionem à censuris petit & obtinet; remanet absolutus non solum à censuris reseruatis expressis, sed etiam ab omissis ob obliuionem, & ignorantiam non crassam. Ita Cou. *in c. alma mater* §. 11. *num.* 12. Nauar. *in cap. consideret* §. *cautus num.* 30. *vers. illud vnum, de Pœnit. distinct.* 5. Henriq. *in summ. lib.* 13. *cap.* 29. §. 4. Suar. *de censur. disputat.* 7. *sect.* 4. *num.* 16. *& seq.* Sayr. *eod. tractat. lib.* 2. *cap.* 10. *numero* 35. *& lib.* 7. *cap.* 14. *numero* 8. *&* 9. Mari. Alter. *in simili tract. tom.* 1. *lib.* 4. *disputat.* 4. *cap.* 2. *versic. prima igitur dubitatio,* Bonacin. etiam *in simili tract. disput.* 1. *quæst.* 3. *puncto* 6. *num.* 3. Sanch. *in prac. Decal. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 9. Filliuc. *in quæst. moral. part.* 1. *tract.* 8. *cap.* 10. *num.* 279. Duard. *in Bullam Cœnæ lib.* 3. §. 4. *q.* 2. *num.* 29. Lauor. *de Iubilæo part.* 1. *cap.* 14. *n.* 93. Paul. Layman. *in summ. Theolog. moral. lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 6. *numero* 10. Hieron. Pharaon. *in suo prompt. tractat.* 1. *sess.* 18. *casu* 11. *&* 15. Georg. Polacch. *in Bullam Vrbani VIII. sect.* 42. *numero* 60. Sic eodem modo Pœnitens absolutus à Confessario vi Iubilæi electo, qui habuerit intentionem formalem & expressam absoluendi eum ab omnibus peccatis quantum potuit, remanet liber à reseruatione peccatorum inculpabiliter oblitorum. Ita Sanch. *lib.* 8. *de matrim. disputat.* 13. *num.* 21. *& dict. lib.* 4. *cap.* 54. *num.* 45. Lauor. *de Iubilæ. part.* 2. *cap.* 28. *numer.* 65. Coriolan. *de casibus reseruatis part.* 1. *sect.* 1. *art.* 9. *num.* 4. *& sect.* 3. *art.* 17. *num.* 2. Floron. etiam *de casib. reseru. p.* 2. *cap.* 4. §. 10. *vers. aut Confessarius est.*

Vtrum autem Episcopus possit in foro pœnitentiali mutare pœnitentiam impositam à Papa. Dubium est ad præsentem materiam non contemnendum; in quo gloss. *verb. tuo iudicio, in cap. tempora plenitudinis* 26. *quæst.* 7. & alia similis *verb. conuersionem, in cap. latorem* 33. *quæst.* 2. tenent posse Episcopum causa cognita diminuere, & relaxare de Pœnitentia, quam Papa imposuit, quos sequuntur Felin. *in cap.* 1. *n.* 49 *de constit.* Nauarr. *in man. cap.* 26. *num.* 22. Menoch *cons.* 90. *num.* 34. Henriq. *in summ. lib.* 2. *de pœnit. cap.* 12. §. 1. *litt. H.* id admittentes, dummodo fiat cum causa vrgente, & non habeatur facilis auditus, seu recursus ad Pontificem, qui eam imposuit: nam aliàs regulariter non posse inferiorem mutare pœnitentiam à Superiore impositam, resoluunt Turrec. *in d. cap tempora n.* 4. Syluest. *verb. Confessio* 1. *n.* 27. Angel *eod verbo* 6. *n.* 4. Suar. *tom.* 4. *disp.* 38. *sect.* 10. *n.* 14. 278

Hinc venit, quòd licèt Iudex fori exterioris, postquam suam tulit sententiam definitiuam, non possit pœnam in ea appositam reuocare, *l. quod iussit, l. Iudex posteaquam, ff. de re iudic. cap. in litteris, cap. venerabilis, de officio deleg.* attamen † in foro pœnitentiali non solum idem Confessarius potest pœnitentiam à se iniunctam, quandocunque & vbicumque ex causa commutare in aliam, vel eam minuere, *d. cap tempora, cap. Presbyter,* 82. *dist. capit. transmissis, de eo, qui cogn. consang.* Nauar. *d. numer.* 22. Henriq. *d. lib.* 2. *de Pœnit. cap.* 21. §. 7. *ad fin. litt. G.* Suar. *d. sect.* 10 *numer.* 3. Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Iudex, differ.* 13. *numero* 5. Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 5. *tractat.* 6. *capite* 15. *numero* 16. Bonacin. *de Sacram disput.* 5. *quæst.* 5. *sect.* 3. *numero* 1. Bossi. *de triplici Iubilæi priuilegio sect.* 1. *casu* 19. *numero* 2. vbi citat metipsum in hoc loco. Sed etiam ab alio æquali impositam, Syluest. & Nauarr. *citatis locis;* Suar. *d. sect.* 10. *numero* 4. Henriq. *d. lib.* 5. *capit.* 22. §. 4. latè Fagundez *in quinque Ecclesiæ precepta p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 4. *num.* 15. Ludou. Beia *part.* 3. *cap.* 1. *dub.* 1. Bonacin. *d. q.* 5. *puncto* 3. *n.* 1. Filliuc. *in quæst. moral. p.* 1. *tract.* 8. *cap.* 2. *numero* 50. Paul. Layman. *d. cap.* 15. *num.* 14. Hieron. Pharaon. *in suo promptuar. tract.* 1 *sess.* 22. *casu* 22. Lauor. *de Iubilæo p.* 2. *cap.* 5. *num.* 45. Bossi. *d. casu* 19. *num.* 4. *cum seqq.* Ioan. Valer. *verb. Iurisdictio differ.* 1. *num.* 5. vbi reddit rationem, quia hoc tribunal pœnitentiale est supremum, ac proinde in eo vice Christi omnes Confessarij sunt Iudices supremi, adeò vt quilibet Confessarius in non reseruatis sit æqualis ipsi Papæ tanquam Officium Christi gerens immediatè, & *n.* 8. *in fine,* asserit extra Sacramentum Pœnitentiæ nullum alium Confessarium præter Papam posse commutare, vel minuere pœnitentias ab aliis impositas; vnde æqualem Confessarium non posse extra Confessionem mutare pœnitentiam ab alio æquali impositam, hoc est, non audita priori Confessione eorumdem peccatorum, resoluunt Suar. *d. sect.* 10. *n.* 4. *ad finem,* Fagundez *d. c.* 4. *n.* 17. contra Nau. *in man. c.* 26. *n.* 22. *ad fin.* 279 280

Quoad alias verò censuras nemini reseruatas pro certo habendum posse imprimis quemcumque Prælatum ab illis sibi subditum absoluere, siue sint 280

latæ,

latæ,& appositæ per Concilium,siue per quemcunque summum Pont. Per proprium autem Prælatum intelligimus non solum Episcopum, & Capitulum Sede Vacante,verum etiam quemlibet alium Prælatum exemptum Ecclesiæ cuiuscunque, siue Sæcularis, siue Regularis, ex iis tamen qui habere dicuntur Episcopalem,vel quasi Episcopalem iurisdictionem. Ita per text. *in c.nuper,de sentent. excommunicat.* resoluunt Nauarr. *in man.cap.27. num.39.* Suar. *tom.5.disput.7.sect.3.& sect.4.numer.9.* Mari. Alter. *de censur.tom.1.lib.4.disp.3.cap.1.& 2.* Sayr. *in simili tract.lib.5.cap.15.num.22.* Auila *eodem tract. part.2.cap.5.disputat.1.dub.4.* Bonacin. *d puncto 1. num.9.* Fr.Ludou. Miranda *in manuali Prælatorum tom.2.q.35.art.16.concl.3.* communiter asserentes hanc regulam non solum valere in absolutione aliarum censurarum, nisi fiat in ipsis specialis aliqua exceptio.

282 Et absolui quis potest ab Episcopo loci, vbi moratur,à sententia Iuris, quam incurrit in alia diœcesi, siue sit ius synodale, siue commune, secus à sententia hominis, Læli. Zechi. *de casibus Episcopo reseru.casu 1.versic. Absolui quis potest, pag 38.* Mari. Alter. *d.c.1.vers. Episcopus, & in vers. tamen,* resoluit sufficere habitationem in loco, vt Episcopus loci possit incolam validè absoluere ab excommunicatione Iuris,etiamsi maneat ad tempus cum animo redeundi ad suum domicilium, dummodo habitatio non sit ad modicum, & breue admodum tempus, sed mora sit diuturna, vt saltem excesserit maiorem partem anni.

283 Imò etiam Parochus, & alius quicunque Sacerdos potestatem habens absoluendi à mortalibus, potest absoluere à censuris Iuris nemini reseruatis,si ita sit consuetudo in Episcopatu,Nauarr. *d.num.39.* Suar. *d.sect.3.n.23.& 31.* Sayr. *dict.lib.2 c.19.num. vlt.* Bonacin. *d.punct.19.* post Angel. Syluest. Armil.& alios.Mar. Alter. *d.disp.3.cap.3.* Posseuin. *de officio Curati cap.8.num.50.*

284 Ex declaratione Clement.VIII. Ordinarium non posse sibi reseruare absolutionem excommunicationum Iuris nulli reseruatarum dicit Paul. Comitol. *respons. moral. lib.6.c.12.* At dictum Decretum videri loqui de excommunicatione Cœnæ Domini tenet Posseuin. *vbi proximè.*

285 Sic etiam Episcopi omnes, cum in suis diœcesibus omnia possint, quæ Summus Pontifex in vniuerso Orbe, exceptis specialiter reseruatis, vt firmant citati per me *alleg.1. num.6.* poterunt in eis sibi alios casus reseruare Iure proprio, sed à Romano Pontifice dependenti, plus minusve, iuxta maiorem, vel minorem Confessariorum, quos in sua diœcesi habent, idoneitatem, capacitatem, & eruditionem; quam quidem reseruandi potestatem Episcopos habere immediatè à Papa docent Nauarr. *in manual.cap.27.num.236.* Viuald. *in candel. aureo,* vbi *de absolut.num.38.* Suar. *tom.4. disput.25. sect.1. n 6.& 7.* quos refert,& sequitur Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta p.1.lib.8.cap.1.num.8.* Contra Castr. *de iusta hæret. punit. lib.2. cap.24.* & Victor. *in relect.2.de potest. Ecclesi. cap.2.* existimantes Episcopos habere suam iurisdictionem immediatè à Christo.

Fit autem reseruatio casuum secundùm Concilium Tridentinum *sess.14. cap.7.* tum vt grauiora peccata grauiori iudicis subdantur: tum vt melius corrigi possint; tum vt si sint in Republ. pestifera, commodius adhibeatur remedium: tum præsertim vt acriori metu correpti homines ab huiusmodi sceleri bus arceantur, Sot. *in 4. sentent. distinct. 18. quæst.2.artic.5.* Iacob.de Graff *in aureis decis. part.1. lib.1.cap.13.num.71.* Si quis autem dixerit Episcopos non habere ius reseruandi sibi casus,nisi quoad externam politiam, atque ideo casuum reseruationem non prohibere quominus Sacerdos à reseruatis verè absoluat, anathematis pœnam incurrit,Concil. Trid. *de sacra Pœnit.sess.14.can.11.* referunt Corriolan. *de casibus reseru. p.1. sect.1. artic.1. num.6.* Molfes. *in sum.Theologiæ moralis tract.7.c.17. n.17.* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta lib.8. cap.1.num.4.*

In iis casibus reseruandis ab Episcopo certa regula dari non potest,cum possint reseruari quæcunque crimina pro arbitrio ipsius Episcopi,quæ iudicauerit necessariò reseruanda ad animarum salutem, & ad retinendam disciplinam in ædificationem,non destructionem, & consideratis diligenter cuiusque prouinciæ,& populorum moribus, natura, propensione pro cuiusque diœcesis statu,& qualitate atrociorum tantum,& grauiorum criminum, quàm paucissimos, eosque maximè necessarios reseruando, dummodo tamen non reseruet casus contentos in Bulla Cœnæ Domini, nec specialiter reseruatos Sedi Apostolicæ Filliuc. *tract.15. num. 223.* vbi *n.224.* quod inferiores Papa non possunt sibi reseruare casus Papales, nec promiscuè eos, quibus annexa est excommunicatio maior à Iure imposita,cuius absolutio nemini est reseruata, nisi indicauerit aliquos nominatim reseruandos propter frequentiam, scandalum, aut aliam necessariam causam: nec eos,in quibus non datur absolutio,nisi facta restitutione, vel executione: nec illos, in quibus licet adsit peccatum mortale, tamen versantur circa parui momenti, & quæ frequenter euenire solent inter idiotas: nec peccata carnis, vbi adest periculum scandalorum, vel vbi cadere potest aliquid suspicionis, propter frequentem reditum ad Ordinarios.

At hodie prohibetur quibuscunque Confessariis Sæcularibus, & Regularibus, ne vigore ipsorum priuilegiorum absoluant à casibus contentis in Bulla Cœnæ Domini clarè,vel dubiè, violationis immunitatis Ecclesiæ in terminis Const.Gregor.XIV. Versationis clausuræ Monialium ad malum finem prouocantium, & pugnantium in duello in terminis Conc.& Const.Greg.XIII.inijcientium manus violentas in Clericos, iuxta *cap.si quis suadente,* ac Iuris dispositionem:simoniæ realis scienter contractæ,confidentiæ beneficialis,& in omnibus casibus, quos locorum Ordinarij sibi hactenus reseruarunt, aut reseruabunt, etiam in casu necessitatis & impedimenti, nisi in mortis articulo, vel nisi habeant licentiam nouam specialem à Sede Apostolica, vel ab Ordinariis in scriptis, vel viua voce sub pœna excommunicationis, & priuationis officiorum, dignitatum,& beneficiorum,ac inhabilitatis ad ea in posterum obtinenda, ipso facto absque vlla declaratione incurrenda,à qua non poterunt dispensari, habilitari, vel absolui, nisi à Sede Apost. præterquam in mortis articulo; quoad confitentes verò adest pœna nullitatis absolutionis. Quæ omnia, aliáque in hac materia decisa referuntur nouissimè à Lezana *in summ. quæst. Regul.cap.19. num. 14.cum. sequent.* & continentur in *edictis sacræ Congreg. Cardinalium super negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium propositis,* quæ sequuntur.

Decretum, & declaratio super absolutione à censuris, seu à casibus reseruatis.

286 *SAcra Congregatio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis, & cõsultationibus Episcoporum, & Regularium proposita, iustis, & grauibus causis id exigentibus, ac de Sanctissimi D.N. Clementis Octaui, speciali mandato viuæ vocis oraculo desuper habito, sacerdotibus omnibus, tam sæcularibus, quàm regularibus per vniuersam Italiã extra Vrbẽ degentibus ad Confessiones audiendas probatis, quorumuis Ordinum, etiam Mendicantiũ, Militiarum, aut Congregationum, etiam Societatis* IESV, *& generaliter quarumcunque aliarum quouis nomine nuncupentur, iubet, & præcipit, ne quis eorum sub prætextu priuilegiorum, indultorum, aut facultatum generaliter, vel specificè scripto, aut viuæ vocis oraculo, vel per communicationem à Sede Apostolica, vel eius auctoritate eorũ Ordinibus, Congregationibus, Collegijs, vel Societatibus, aut Archicõfraternitatibus sæculariũ, aut singulis personis, seu aliàs Quomodocumq; sub quibusuis tenoribus, formis, & clausulis, etiã derogatoriis, ad cuiusuis etiam Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum instantiam concessarum, seu confirmatarum alicui cuiusuis status, gradus, & conditionis, aut dignitatis tam Ecclesiasticæ quam sæcularis, etiam Regiæ, vel Imperialis, ab vllo ex casibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœnæ Domini legi solita contentis, vel aliàs quomodocunque Sedi Apostolicæ reseruatis, aut in futurum, & per Sanctitatẽ suam, eiusve Successores pro tempore, in eadem Bulla, vel aliter reseruandis, nec etiam à casibus, quos Ordinarij locorum hactenus reseruarunt, vel in posterum sibi reseruabũt, nullo casũ, etiã necessitatis, vel impedimenti: nisi in mortis articulo, seu cum noua, vel speciali Sanctitatis suæ, aut successorum suorum, vel Ordinariorum, quoad casus ab ipsis tãtum reseruatos respectiuè, impetrata in scriptis licẽtia, Ordinarij locorum exhibenda, absolutionis beneficium de cætero impẽdere audeat, vel præsumat. Sed cũ opus fuerit pœnitentes ad Superiores, legitimosque iudices suos accedere consulant, sub pœna cõtra facientibus, tam regularibus, quàm sæcularibus excommunicationis, priuationis officiorum, & dignitatum, aut beneficiorum, inhabilitatis item audiendi Confessiones, & ad quæcunque officia, prælaturas, beneficia in posterum obtinenda ipso facto, absque vlla alia declaratione incurrenda, super quibus à nemine, nisi à Romano Pont. habilitatio, dispensatióve, aut absolutio, præterquam in mortis articulo possit impartiri: Sanctitas enim sua quatenus opus sit, facultates, & concessiones ipsas in hac parte vti cassas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult, non obstantibus quibuscunque.*

Præterea nouerint pœnitentes absolutionem, si quam obtinebunt, contra huiusmodi prohibitionem esse nullam, nulliusque roboris, & momenti.

Et ne locorum Ordinarij, quibus ius hoc reseruãdorum casuum competit, plurium, quàm opus sit, reseruatione, subditis, aut Confessarijs in animarum salute procuranda cooperatoribus sint onerosi, monẽtur omnes, vt paucos, eosque tantum, quos ad Christianam disciplinam retinendam, animarúmque sibi creditarum salutem pro cuiusuis diœcesis statu, & qualitate necessariò reseruandos esse iudicauerint, reseruent. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ, die 9. mensis Ianuarij anno 1601.

Cum autem dubia quædam, ac difficultates circa eiusdem Decreti interpretationem, atque obseruationem emersissent, eadem Congr. ne vllus deinceps obscuritati, scrupulo, ambiguitatiue locus relinquatur, & vt clarius appareat in quibus casibus, vigore eiusdẽ Decreti seruatis, intelligatur prohibita absolutio, speciali mandato eiusdem S.D.N. Clementis Papæ Octaui similiter viuæ vocis oraculo super ea re habito ipsum decretum ita moderatur, ac declarat, videlicet sub eiusdẽ prohibitione illos tantum in posterum comprehendi casus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi consueta cõtinentur. Ac præterea violationis immunitatis Ecclesiasticæ in terminis Constitutionis felicis recordationis Gregorij Decimiquarti quæ incip. Cum alias nõnulli. Violationis clausuræ Monialium ad malum finem, prouocantium, & pugnantiũ in duello, iuxta decretum Sacri Concilij Trid. & const. felicis recordat. Gregorij Papæ XIII. incip. Ad tollendum. Inijcientium violẽtas manus in clericos, iuxta canon. Si quis suadente, 17. quæst. 4 *ac Iuris dispositionem. Simoniæ realis scienter contractæ, atque etiam cõfidentiæ beneficialis. Item omnes casus, quos Ordinarij locorum sibi reseruarunt, vel in posterum reseruabunt. In quibus omnibus tam enumeratis casibus dũtaxat, & sublata etiam pœna inhabilitatis audiendi Confessiones eadem Sacra Congregat. vult, & mandat dictum Decretum in sua firmitate, & pristino robore permanere; ac præterea declarat eos quidẽ Sacerdotes, tam sæculares, quam Regulares, qui aliquo ex priuilegiis, indultis, & facultatibus in supradicto Decreto expressis suffulti fuerint, posse iuxta eorũ priuilegia, indulta, & facultates vsu ante idem Decretũ receptas, & quæ sub aliis reuocationibus non cõprehenduntur, tantum, & nõ aliàs absoluere à casibus in præsenti declaratione nõ comprehensis, alijs verò Sacerdotibus*

bus huiusmodi priuilegia non habētibus nihil de nouo concedit. Sed ne locorum Ordinary, ad quos casuum reseruatio spectat, ea in re modū excedant, eadem Sacra Congreg. illos rursus magnopere admonendos censet, vt non passim, sed cum id videbitur communi bono expedire atrociorum tantum, & grauiorum criminum absolutionē sibi reseruent, quorum reseruatio ad Chistianam disciplinam retinendam conferat in ædificationem, non autem in destructionem cedat, ne alioquin Sacramenti Pœnitētiæ ministrorum coarctata potestate Sanctæ Matris Ecclesiæ pia menti contrarius effectus subsequatur. Prohibet etiam, ne sibi superfluè reseruēt casus in Bulla die Cœnæ Domini legi consueta contētos, neque alios Sedi Apostolicæ specialiter reseruatos, facultatem verò, & licentiā absoluendi à cāsibus reseruatis quam in scriptis tantum concedi permittebatur, etiam sola viua voce concedi posse declarat. Cæterum ne quis Sacerdotum Sæcularium, aut Regularium sub prætextu, quod per primum dictum Decretum non fuerit sufficienter eorū specialibus priuilegiis derogatum eidē Decreto sicut præfertur declarato contrauenire audeat, Sanctitas sua constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis omnibus in fauorē quorumcunque Ordinum, seu institutorum Regularium, aut Sacerdotum, tā sæcularium, quàm Regularium editis: necnon eorumdem Ordinum, seu institutorum, atque etiam Ecclesiarum, & monasteriorū, & aliorum sæcularium, seu regularium locorum quorumcunque etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegio quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno. seu Bulla aurea, aut aliàs nūcupatis, eisdem Ordinibus, seu institutis atque etiam Ecclesiis, & monasteriis, & sæcularibus, seu regularibus locis, aut personis, sub quibuscūq; tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausuris, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam excommunicationis, seu extensionis concessis, atque etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorúmque totis tenoribus, & formis, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mētio, seu quæuis alia expressio habenda, aut alia ex quisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisisse, & forma in illis tradita obseruāda inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quoad ea, quæ præsentibus obseruantur, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogat, contrariis quibuscunque non obstantibus. Romæ die 26. Nouembris 160:.

ALEXAND. *Card. Florentiæ, Episcop. Prænestin.* HIER. AGVCCH. *Secret.* refert post aliquas huius tractatus impressiones Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. cap. 35. n.* 10. Laurent de Franchis *in controu. inter Episcop. & Regul pag. 284. cum seqq.*

Decretum eiusdem S. Congreg. de S. D. Pauli V. felicis recordat. mandato editum, quo confirmantur. & innouantur contenta in supradicto Decreto.

287 *QVoniam Sacra Congreg. Cardinalium negotiis Episcoporum, ac Regularium præpositorū nuper accepit quamplures Regulares iātum facultatis seu priuilegij ab Apost. Sede sibi concessum profiteri, vt etiā à casibus locorum Ordinariis in eorum diœcesibus reseruatis, absque alia ipsorum Ordinariorū licentia, pœnitentes absoluere minimè dubitent, nonnullosque alios in decreto prohibitionis, absolutionis à casibus Sedi Apost. vel locorū Ordinariis reseruatis die 9. Ianuar. 1601. felicis recordat. Clement. Papæ VIII. iussu edito, necnon in declaratione illius eodem Clem. Pont. iubente, die 26. Nouembris 1602. promulgata, excommunicationes Sedi, vel Ordinariis prædictis reseruatas minimè comprehensas asserere: vnde fit vt metus, quo homines à peccando coërcētur, absolutionis facilitate exolescat. Ideo Sacra eadē Congreg. de S. D. N Pauli V specialì mādato, viuæ vocis oraculo desuper habito, decretum huiusmodi, illiúsque declarationem, necnon censuras, & pœnas in eis contentas, omnia confirmanda, atque innouāda operæ pretiū duxit, prout per præsentes confirmat, atque innouat. ab omnibusque Sacerdotibus, tam sæcularibus, quàm Regularibus, quorumuis, Ordinum, etiā Mendicantium, Militiarum, Congregationum, ac cuiusuis alterius instituti etiam necessariò exprimēdi, quouis nomine nuncupetur, inuiolabiliter obseruari, ac insuper, vt nulli ex Sacerdotibus prædictis, quibuscūque priuilegiis, indultis, & facultatibus suffulti, ab excōmunicationibus, vel à casibus eisdem Ordinariis, vel Sedi Apost. reseruatis, tum ad forum contentiosum eorundem Ordinariorum deductis, quàm non deductis, præterquam in mortis articulo, absoluere audeant, vel præsumant, vel eorum aliquis audeat, vel præsumat. sub eisdem censuris, & pœnis eo ipso, & absque alia declaratione incurrendis, mandat & præcipit. Non obstantibus omnibus, quæ idem Clemens*

mens VIII. in decreto, & declaratione huiuſmodi voluit non obſtare. Dat. Romæ 7. Ianuar. 1617. ANT. Card. Saulius V. Theat. Secr. Refert Molfeſ. *in ſumm. Theologiæ moralis tract. 7. cap.* 18. *num.* 23.

Sequuntur litteræ eiuſdem Sacræ Congregationis ad Archiepiſcopum Neapolitanum, in quibus circa caſuum reſeruationem regulæ dantur vtiliſſimæ.

288 *ILluſtriſſime, & Reuerendiſſime domine, accipiet Illuſt. Amplitudo Veſtra vna cũ hiſce litteris exemplum declarationis, quam Sacra Congreg. S.R.E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, de expreſſo Sanctiſſimi D.N. mandato nuper edidit ſuper decreto de prohibita abſolutione à caſibus reſeruatis die 9. Ianuarij 1601. promulgato, quod in ſuis diœceſibus Oſtienſi, & Neapolitana publicandum, ac ſtudioſè obſeruandum diligenter curabit. Cum autem locorum Ordinarij magna ex parte indicem, ſeu notam ſingulorũ caſuum à ſe reſeruatorum huc miſerint, compertum eſt in hoc genere variè quid à variis admiſſum fuiſſe, quod aliqua emendatione indigeret, quoſdam nimirum quædam reſeruaſſe, quæ iam Apoſtol. Sedes ſibi reſeruaret; alios alia, quæ minimè expediebant, nonnullos verò in ea re modum exceſſiſſe, vt nullum ferè ſupereſſet peccatũ, quod non ſibi vendicaret indifferens illa Seruandi ratio, quæ (vt neceſſe erat) res pleraſque leuis momenti, & alioquin Concilij Tridentini, aliorúmque Sacrorum Canonum ſententiæ parum congruẽtes complectebatur; verum quia nondum ſatis hic explorata erat cuiuſve loci conditio, ac neceſſitas, non potuit vnicuique reſeruationẽ huiuſmodi ſigillatim modus, ac temperamentum, quod res poſcebat, adhiberi. Nec ſanè debuit vna eadémque regula omnibus Eccleſiis præſcribi, quandoquidem alia alibi magis conuenire certum eſt, & fieri vix poteſt, vt omnia omnibus in locis æque probentur, & proſint. Quæ cùm ita ſint viſum eſt eidem S. Congreg. præter illam declarationem priuatas quoque litteras ad ſingulos Ordinarios mittere, quibus moneant, vt ſimul ac eas acceperint, omnes caſus ſibi iã olim reſeruatos, adhibitis aliquibus pietate, & doctrina præſtantibus viris, de integro diſcutiant, diligenterque examinent, & ad ipſius decreti iam declarati normam accommodent, eorum multitudinem ſic reſecãtes, vt ad quàm pauciſſimos eoſque maximè neceſſarios redigantur iidem caſus, vnde ſalutaris ille ſequatur effectus, cuius cauſa hæc reſeruandi atrociores quoſdam caſus, Epiſcopis in ſua cuique diœceſi tributa eſt auctoritas.*

Præcipuè verò hæc monenda cenſet Sacra Congreg. vt videant ipſi Ordinarij, ne illos caſus promiſcuè reſeruent, quibus annexa eſt excommunicatio maior à iure impoſita, cuius abſolutio nemini reſeruata ſit, niſi fortè propter frequentiam, ſcandalum, aut aliã neceſſariam cauſam aliqui huiuſmodi caſus nominatim reſeruandi viderentur. Neque caſus, in quibus abſolutio, niſi cũ reſtitutione, vel executione rerum, ad quæ pœnitentes tenentur, nõ confertur: neque illos, qui etiamſi mortale peccatum inducant, circa res tamẽ parui momẽti verſantur, & frequenter inter idiotas euenire ſolent, vti damni dati, & ſimilium. In peccatis etiã carnalibus reſeruandis multa vtantur circumſpectione propter periculũ ſcandalorum, in his maximè perſonis, in quas ob acceſſum ad confeſſarios extraordinarios, vel frequentẽ reditum ad ordinarios, ſuſpicionis aliquid cadere poteſt. Poſtremò etiã potiſſimũ ineant, ac ſequantur rationẽ, quæ conſideratis diligẽter cuiuſque Prouinciæ, ac populorũ moribus, natura, ac propenſione, magis in Domino expedire videbitur. Poſtquam autẽ ab his peracta deſcriptaque fuerit hæc moderatio, vnuſquiſque eam primo quoque tẽpore ad me perferendam curet, addita inſuper cauſa, quæ cuiuſque caſus reſeruationẽ potiſſimũ ſuaſerit. Hoc enim S. D. N. deliberatum eſt, vt poſtmodum ſingula huiuſmodi reſeruationes diſtinctius examinentur, quo perfectè tandem adiutrice Dei gratia opportunum iis incommodis remedium adhibeatur. Interim de ipſius Sanctitatis ſuæ mandato iidẽ Ordinarij mouentur, vt per totam ſuam diœceſim, ac præſertim iis locis, qui à Ciuitate, & Cathedrali Sede longius remoti ſunt Pœnitẽtiarios, alioſque Sacerdotes conſtituant, ac delegent, quibus facultatem abſoluendi à caſibus ſibi reſeruatis concedant, itaut his quoque liceat eandem aliis Confeſſariis, ſi opus ſit, etiam viua voce impartiri: idque maximè in ſolẽnioribus, & præcipuis anni feſtiuitatibus, vt peccatores, quibus obuia, & facilis fuerit huiuſmodi Sacerdotũ copia, ad peragendam Confeſſionem alliciantur, qui alioquin plerique, vel ob id ipſum omittere poſſent, ſi neceſſe haberẽt Pœnitentiæ Miniſtros, quibus indigẽt, longius quærere. In eam igitur curam, quantum in ſe erit, ſedulo incumbet Illuſtriſſ. Amplitudo veſtra; vt hæc omnia ex ſanctitatis ſuæ & ſacræ Congreg. mente debitæ executioni mandentur, ea diligẽtia, eóque zelo vbique adhibito, quẽ optimus quiſque Paſtor erga animarũ ſibi creditarum ſalutẽ præ ſe ferre debet: vt autẽ apud ſe, ſucceſſoreſque ſuos perpetuũ extet monumentũ, quid hic circa totam hanc reſeruandi rationem deliberatum ſit, dabit operam, vt hæ litteræ vnà cũ ipſo Decreto, ac

Decla

declaratione in publicis suarum Curiarum Episcopalium actis integrè describantur. Eas verò cum primũ acceperit, dignabitur facere nos ea de re certiores, missura postea, quantocius fieri poterit, expetitum nouæ reseruationis indicem ex præscripto huiusce mandati confectum. Quæ omnia mandante ipsa Sacra Congreg. ego Illustrissimæ D.V. scripsi, Deum precatus, vt eandem quam diutissimè incolumem tueatur. Romæ die 26. Nouembris 1602. Dignabitur etiam Amplitudo V. Illustriss. operam dare, vt Prælatis inferioris Ordinis exẽptis, seu nullius diœcesis, seu qui sint in sua Prouincia, innotescat Decretum hisce litteris inclusum, tum etiam hæc reliqua, quæ ei scribuntur super casuum reseruatione.

ALEXANDER Cardin. Florent.

Declaratio eiusdem S. Congregationis circa facultaem absoluendi à casibus Sedi Apost. & Ordinario reseruatis.

SAcra Congreg. S.R.E. Cardinalium negotijs & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita censuit per cõfirmationes priuilegiorum, quas Regulares à Sede Apost. post Sacrũ Conc. Trid. obtinuerunt, nequaquam reuixisse priuilegia prius ab eodẽ Conc. ac deinde etiam ipsius Cõgregationis decretis sublata, atque extincta, si quæ habebant, absoluendi à casibus Ordinario loci reseruatis. Quemadmodum neque indulta absoluendi à casibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi consueuit, vtpote sublata per annuam ipsius Bullæ publicationẽ, vires aut robur acquisiuisse, ex subsequẽtibus priuilegiorum confirmationibus, ac proinde Regulares cuiusuis Ordinis, Congregationis, Societatis, & instituti etiam necessario exprimendi, nec intra, nec extra Italiam in vim priuilegiorum, aut confirmationem eiusmodi, quas vel hactenus obtinuerint, vel deinceps forte obtinebunt, posse quemquam absoluere ab eisdem casibus in Bulla Cœnæ Domini aut Ordinario loci reseruatis. At si secus egerint, absolutiones nullas atque irritas fuisse, ac fore: ab alijs vero casibus, & censuris Sedi Apost. reseruatis, siquidem Regulares habeant à Sede Apost. absoluendi facultatem illam extra Italiam minimè sublatam fuisse jisdem S. Congregat. decretis hac de re editis iussu sanctæ mem. Clementis VIII. Quam Sacræ Congreg. sententiam sanctitas sua ad se relatam approbauit, mandauitque ab omnibus ad quos pertinet, inuiolabiliter obseruari. Romæ 17. Nouembris 1618.

Præfata Sacræ Congreg. decreta post aliquot huius tractat. impressiones transcripsit nouissimè Fr. Ludou. à Cruce *in expos. Bullæ Cruciatæ disp. 1. cap. 3. dub. 5. pag. 164. cum sequent.*

ALLEGATIO LI.

Episcopi quorum casuum absolutionem sibi reseruare consueuerunt?

SVMMARIVM.

1 *Casus in quibus tantum cadat Episcoporum reseruatio nulli certi dari possunt.*
2 *Casus numerantur quos Episcopi sibi reseruare consueuerunt.*
3 *Homicidium voluntarium quod dicatur.*
4 *Homicida sui aggressoris ad defensionem vitæ propriæ cum moderatione inculpatæ tutelæ, non peccat, nec tenetur ad restitutionem, nec est irregularis.*
5 *Moderamen inculpatæ tutelæ non dicitur seruare, qui occidit si fugiendo euadere possit, nisi fuga sit illi valde decorosa.*
6 *Inuasorem licet occidere pro defendendis propriis bonis, quando sunt ordinata, vt media ad conseruationem vitæ.*
7 *Inuasorem licet occidere pro defensione sui honoris, vel integritate sui corporis.*
8 *Defendere vitam, seu bona proximi licet vsque ad occisionem iniusti aggressoris, quando aliter illa defensio expediri non poterit.*
9 *Locus* Matth. 26. *declaratur.*
10 *Irregularis non fit defendens proximum vsque ad occisionem, vel mutilationem aggressoris.*
11 L. vt vim vi, ff. de iust. & iur. *declaratur.*
12 *Mandans, & mandatarius censentur vnum idèmque delictum committere, saltem ratione finis.*
13 *Mandans punitur eadem pœna, qua puniri decet mandatarius.*
14 *Consulens delictum punitur eadem pœna, qua ipse delinquens.*
15 *Auxilium præstans in delicto punitur, prout ipse delinquens.*
16 *Homicidium affert nocumentum irreparabile, quia tollit vitam humanam, quæ ex bonis temporalibus summum est.*
17 *Iuramentum vt licitum & honestum sit, tres comites habere debet.*
18 *Periurium est mendacium iuramento firmatum.*
19 *Periurium in iuramento assertorio semper, & indistinctè est peccatum mortale.*
20 *Iurans falsum putans esse verum quando peccet.*
21 *Iuramentum promissorium, cui deest veritas, an semper inducat peccatum mortale.*
22 *Iuramenti promissorij violatio in re leui, & parua solum inducit peccatum veniale.*
23 *Testis falsus vt aliquis dicatur, falsique pœnam incurrat, quæ necessaria sint.*
24 *Testis à iudice legitimè interrogatus de veritate dicenda non solum falsus est, si falsum dicit, sed etiam si veritatem celat scienter in damnum proximi.*
25 *Falsum deponens in iudicio nullo includitur sub reseruatione huius secundi casus.*
26 *Testimonium ferens non iuratus si falsum dicat, ordinaria plectendus est pœna.*
27 *Falsum deponens sine dolo, non est ordinaria pœna falsi plectendus.*
28 *Interpretatio in dubio semper fieri debet vt quis excusetur a periurio.*
29 *Ad euitandum testium falsitatem eorum dicta sunt impropriè intelligenda.*

30 *Falsitas*

100 *Pius*

100 Pius V. in blasphemos quomodo inquirendum, & animaduertendum sua Constit. sanciuit.
101 Blasphemi iure Ciuili mortis pœna puniebantur.
102 Blasphemi quibus pœnis apud Lusitanos, & Hispanos puniantur.
103 Blasphematores apud Gallos quomodo mulctantur.
104 Blasphemantibus, quæ pœnæ imponantur apud Neapolitanos.
105 Blasphemantes à pœnis ordinariis quando possint excusari? remissiuè.
106 Parentes percutientes quàm graue peccatum faciant? ostenditur multis sacræ Scripturæ locis.
107 Parentes percutiens potest hæreditate priuari.
108 Filius verberans patrem, nec ille pater, nec ille filius est censendus.
109 Pater, vel mater non præsumitur, qui filium non diligit.
110 Salomonis Regis iudicium pro cognoscenda matre ex duabus infantem postulantibus? refertur.
111 Caroli Magni simile iudicium refertur.
112 Alphonso Aragoniæ Regi simile factum accidisse ostenditur.
113 Filius etiam leuiter patrem percutiens, peccat mortaliter.
114 Parentum appellatione in præsenti materia veniunt solum pater, mater, auus, auia, & alij ascendentes.
115 Filius percutiens, vel occidens patrem venientem contra fidem Christi non punitur.
116 Patrem ad sui defensionem percutiens, vel occidens, non dicitur parricida.
117 Furiosus percutiens patrem non incidit in pœnas parricidij.
118 Patrem sine dolo percutiens, vel occidens, non punitur vt parricida.
119 Filius occidens patrem suum, ignorans sibi patrem esse, non punitur vt parricida.
120 Magica ars quæ sit? remissiuè.
121 Diuinatio quotuplex sit?
122 Superstitio quæ dicatur.
123 Diuinatio quæ fit per dæmonum inuocationem sapit hæresim, & sic diuinantes possunt per Inquisitores coërceri.
124 Inquisitores contra hæreticam prauitatem habent auctoritatem, & ius inquirendi contra diuinantes, & sortilegos, quotiescunque aliqua admiscent, quæ hæresim sapiunt.
125 Inuocatio facta ad id, quod est dæmonis natura, non sapit hæresim.
126 Pocula, vel carmina amatoria an vim aliquam habeant naturalem homines inuitos alliciendi ad amandum? remissiuè.
127 Augures qui dicantur? remissiuè.
128 Sortilegi qui sint? remissiuè.
129 Necromantici qui dicantur, & eorum materia? remissiuè.
130 Chiromantici superstitiosè faciunt per manuum lineas bonam, vel malam fortunam indicantes, secus si complexiones, humores, & aptitudinem.
131 Ægyptianam de bona, vel mala fortuna interrogare quando sit peccatum.
132 Somniantes putantes omnia per somnia sibi visa esse vera, & diuinitus sibi immissa, peccant mortaliter.
133 Astrologi qui dicantur? remissiuè.
134 Astrologiam iudiciariam exercentes quas pœnas hodie incurrant? ostenditur.
135 Eucharistia sanctissima abutentes sunt suspecti de hæresi, & curiæ sæculari traduntur.
136 Abortum procurantes, consulentes, & quocunque modo consentientes, quibus pœnis per Const. Sixti V. & Gregorij XIV. puniantur.
137 Animari fœtus in homine dicitur per infusionem animæ rationabilis, quæ in masculo fit post quadraginta dies, in fœmina verò post 80.
138 Masculus, vel fœmina an sit si dubitetur, præsumendum est esse animatum post quadraginta dies.
139 Abortum consulens ei, quæ dubitat esse prægnantem, non est irregularis, si non apparet de abortu.
140 Fœtus postquam est viuificatus si occidatur, verum homicidium committi dicitur.
141 Abortui causam præbens fit irregularis, etiamsi dubium sit an fœtus esset viuificatus.
142 Abortioni causam dans, vel recipiens poculum, quando vt homicida puniatur. remissiuè.
143 Exponentes proprios partus feris peiores.
144 Pater exponens filium legitimum, & naturalem; vel naturalem tantum, arbitrio iudicis est puniendus.
145 Pater exponens filium, siue alius eo consentiente, vel ratum habente, amittit ius filiationis.
146 Pater exponens filium licet perdat patriam potestatem, non per hoc eximitur ab onere dotandi.
147 Parentes grauiter peccant, qui filios exponunt, si eos nutrire, & alere commodè possunt.
148 Infantes expositos spurios esse censendos, tenet vna sententia.
149 Naturales tamen esse iudicandos, existimat altera opinio.
150 Legitimos tamen, an successionum, ordinum, & dignitatum capaces esse, tenet verior sententia.
151 Expositi non sunt capaces censendi, vbi habentur statuta requirentia qualitatem nobilitatis, & alia huiusmodi.
152 Expositus est ciuis illius loci, & ciuitatis, cui exponitur.
153 Consanguinitas dicitur quasi sanguis vnitas, & consanguinei quasi eodem sanguine iuncti.
154 Consanguinitas est vinculum personarum ab eodem stipite descendentium carnali propagatione contractum.
155 Consanguinitas per gradus, & lineas distinguitur.
156 Linea quotuplex dicatur.
157 Qualibet ex his lineis per gradus distinguitur.
158 In linea recta ascendentium, & descendentium vtroque iure inspecto, tot sunt gradus quot sunt personæ, dēpta sēper ea, à qua incipit cōputatio.
159 In linea transuersa æquali quo gradu vnaquæque persona à communi differt stipite, eo etiam gradu ab altero distat consanguineo.
160 In linea transuersa æquali attento iure Canonico, quo gradu distat remotior à communi stipite, eo etiam differt ab alio consanguineo.
161 Graduum computatio in matrimoniis contrahendis secundum ius Canonicum semper facienda est.
162 Graduum computatio ad susceptiones, & reliqua ciuilia attento Cæsareo iure facienda est, nisi aliter de consuetudine receptum sit, vel ipsa lex ciuilis secus statuerit.
163 Matrimonium hodie interdicitur cum consanguineis intra quartum gradum.
164 Affinitas ex copula licita dirimit Matrimonium vsque ad quartum gradum.
165 Affinitas ex copula licita dirimit Matrimonium vsque ad secundum gradum.
166 Gradus affinitatis quomodo computentur? ostēditur.
167 Affinitas vt contrahatur requiritur ea copula, quæ sit sufficiens ad generationem.
168 Seminatio fœminæ ad generationem non est necessaria.

1 NVLLOS posse dari aut tradi certos casus, in quibus tantùm cadat Episcoporum reseruatio, ait Nauarr. *in man. c.27. num.262. in fine*, id enim pendet ex cognitione singularum diœcesum, & ex ipso facto, ideò non possunt cadere sub scientiam, vt aduertit Filliuc. *tom.1. tractat.15. numer 256.* quare ipsi Episcopi consideratis diligenter suarum prouinciarum, ac populorum moribus, huiusmodi reseruationem ad animarum salutem facere poterunt, dummodo non sit de exceptis alleg. præcedenti *num.185.* ideò benè aduertit Steph. Daluin *de potest. Episc. c.31. sub n.7. vers. de reseruatis*, quòd in hac materia nulla certa regula, aut renunciatio, seu specificatio dari potest, quippe quòd casus huiusmodi reseruati pendeant ex fortuitis temporibus, & casibus, eorumdemque Episcoporum arbitrio, vnde fit vt quidam reseruentur in vna diœcesi, in alia minimè, & plures ab vno Episcopo, quàm ab aliis. Monet deinde idem Stephan. Daluin. *d. cap. 31. num.8.* ne Episcopi faciant reseruationes insolitas, aut non maturas, & refert sic declarasse S. Congr. *sub die 26. Nouembris 1601.* his verbis. *Sacra Congr. S.R.E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita ne Episcopi ea in re modum excedant, illos rursus magnopere admonendos censet, vt non passim, sed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantùm & grauiorum criminum absolutionem sibi reseruent: quorum reseruatio ad Christianam disciplinam retinendam conferat, & in ædificationem, non autem in destructionem cedat; ne alioqui Sacramenti Pœnitentiæ Ministrorum coarctata potestate sanctæ Matris Ecclesiæ piamenti contrarius subsequatur effectus.* Item Boët. Epo *de Iure Iubilæi Indulgentiarum n.116. pag. mihi 86.* dicit casus Episcopales quinam sint, nullo vnquam certo Iure definitum fuisse, interpretibus acriter inter sese ac illorum numero contendentibus, illum verò constare ait illos Episcopis partem Iure communi scripto, partim consuetudine, partim denique speciali singulorum Episcopatuum constitutione reseruari, cum quælibet Ecclesia suas habeat, & consuetudines, & constitutiones peculiares, & *n.117.* subdit huiusmodi reseruationes esse mero Iure humano factas propter meliorem Ecclesiæ disciplinam, Christo promiscuè potestatem ligandi, soluendique dante Sacerdotibus quibuslibet, ita tamen vt per Ecclesiam bonus, atque communis inducatur ordo, constituaturque disciplina, regendis animabus idonea.

De quorum casuum reseruatione, post Syluest. 2
Nauarr. & alios plures agunt Suar. *tom.4. disput.29. sect.3.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœn. lib.1. num. 134. cum seqq.* Claud. Soler. *in tract. de iuridica potestate Confessar. lib.1. c.11.* Molfes. *in summ. Theologiæ moralis tract.7. c.19. de casibus reseruatis Episcopo,* Ioann. Baptista Anton. *in catechesi Neapol. lib.3. de casib. reseruatis,* Læli. Zechi. *in tract. de casib. Episcopo reseruatis.* Similem tractatum in lucem ediderunt Barthol. Giprius, Vincentius Filliuc. Capeauil. Floronus, Homobon. de Bonis latè Steph. Daluin. *de potest. Episcop. Abbatum, & Abbatissarum c.31. per tot.*

A Doctoribus numerantur sex casus reseruati Episcopo Iure communi *in Extrauag. super Cathedram, de sepultur.* vbi gloss. *verb. à iure,* & alia similis *verb. reseruantur, in cap. si Episcopus, de Pœnit. & remiss. lib.6.* quorum *Primus* est, quando peccatum habet iure annexam pœnitentiam publicam. *Secundus* quando habet annexam excommunicationem maiorem. *Tertius*, quando habet annexam irregularitatem. *Quartus* est peccatum incendiarij. *Quintus*, blasphemia publica. *Sextus*, homicidium voluntarium, & mutilatio, referunt Filliuc. *tom.1. tract. 15. n.234.* & Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta p.2. lib.8. cap.2.*

Verius tamen videri propriè loquendo nullum 3
hodie esse casum Iure communi reseruatum Episcopo, probant Fagundez *dict. cap.2.* Suar. *tom.4. disp. 29. sect.4. num.6.* & Filliuc. *dict. tract.15. num.238. & seq.* ex eo quia casum aliquem esse propriè reseruatum Iure communi Episcopo est in Iure reperiri aliquem Canonem, vel Constitutionem Pontificiam, quæ reseruet illum Episcopo: at hic Canon, vel Constitutio non datur; ex tribus enim locis, quæ afferri solent à Summistis contra sententibus, *Primus in d. c. si Episcopus*, tantùm habet dari casus, qui Episcopo specialiter reseruantur, sed non exprimitur an à Iure, vel à consuetudine tales sint, & posset aliquis interpretari esse à consuetudine, & gloss. *ibi verb reseruantur*, & asserens octo, significat esse ex consuetudine: vsurpat enim verbum, *solent Episcopis reseruari*, &c. *Secundus in d. Extrauag.*

super

super Cathedram, vbi gloss. *verb. à Iure*, ait esse peccata quædam reseruata à Iure ipsis Episcopis, & affert *d. cap. si Episcopus*, ad hoc probandum, & prætcrea in tantùm probaret esse sententiam glossæ, non autem haberi in Iure, ponit autem nouem casus: adde illam Extrauag. Bonifacij VIII. ex qua glossa se fundat, reuocatam esse à Clem. V. *in Clem. dudum 2. de sepultur.* ibi, *nos eam omnino cessantes.* *Tertius* locus est *in Extrauag. inter cunctas §. obseruent, de priuileg.* vbi referunt aliqui casus, & peccata, at non dicuntur iure reseruata, sed consuetudine, quam approbat Benedictus VI. eosque, inquit qui tam enormibus sunt irretiti peccatis, quod ea, rationabilis consuetudo præscripta canonicè in Episcopatibus aliquibus reseruauit Episcopis; cum ergo in his locis id non habeatur, nec alij textus afferantur, probatum remanet non dari propriè casum in Iure reseruatum Episcopo; quod & aliis fundamentis ostendunt Suar. Fagundez, & Filliuc. *proximè citatis locis.*

Iure igitur consuetudinis possunt esse aliqui casus Episcopo reseruati, quales autem ij sint, non potest certò definiri, vt suprà dixi, videntur tamen ferè ab Episcopis reseruari. *Primò*, illorum absolutio, qui homicidium voluntarium committunt. *Secundò*, qui falsum in iudicio testimonium, siue in gratiam, siue in alicuius damnum deposuerint. *Tertiò*, qui stateras, mensuras, monetasve adulterauerint, corruperintve. *Quartò*, qui libertatem, siue immunitatem Ecclesiæ violauerint, *Quintò*, Incendiarij, & qui damni, iniuriæve causa vites vel arbores alienas incenderint. *Sexto*, qui blasphemiam publicam, & notoriam protulerint. *Septimò*, qui parentes percusserint. *Octauò*, qui ad magicas artes, veneficia, superstitiones, & alia huius generis, Eucharistia, sacrisve rebus abutuntur. *Nonò*, qui abortum procurauerint. *Decimò*, qui piis locis infantes exposuerint, cum habeant vnde ipsos alant, neque eorum locorum damna resarsierint. *Vndecimò*, qui matrimonium contraxerint in gradibus prohibitis. Hi sunt principaliores casus qui, veluti atrociora, & grauiora crimina, ab Episcopis reseruari solent, in quorum tamen arbitrio erit iuxta suarum diœcesum, ac populorum mores plures alios, paucioresve reseruare: in Confessorum vero commoditatem breuis in quolibet prædictorum facienda erit à nobis explicatio; aduertendo tamen quòd reseruatio est odiosa, ac proinde ad casus certos restringenda; quare si dubium sit vtrùm casus sit reseruatus, præsumptio est pro non reseruatione, Sà *verb. casus reseruati n. 5.* Filliuc. *in quæst. moral. tom. 2. tract. 21. cap. 4. num. 172.* Lauor. Portel. *in dub. Regular. verb. casus reseruati n. 6.* Homobon. *in consult. casuum Consc. vol. 1. p. 5. resp. 87.* Merola *in disp. Theolog. tom. 1. disp. 3 c. 3. dub. 2. corol. 23. n. 370.*

Primvs Casvs.

Qui homicidium voluntarium commiserint.

3 Homicidium voluntarium dicitur id, quod dolo malo, animo occidendi committitur, *l. 1. ff. de sicar.* Carrer. §. *homicidium. num. 2.* Vel secundum alios ad homicidium voluntarium requiritur, vt sit illicitum, intentum in se, saltem æquipollenter, aliàs quàm vitandæ mortis causa commissum, quasi requiratur, quod sit intentum in se, aut saltem in causa, quæ sit proxima, vel ex se ordinata ad mortem, Nauar. *in man. cap. 27. num. 238. & 240.* Couar. *in Clement. si furiosus, part. 1. in initio, num. 1. 2.* Verbi gratia, dedit quis alteri venenum scienter mortiferum, licet non intenderit mortem illius, est voluntarium homicidium, si ex veneno moritur. Similiter de eo, qui lacessitus leui iniuria ab amico, illum quæsiuit animo eum leuiter percutiendi, inuentum, in capite ense absque intentione occidendi percussit, ex qua percussione ille mortuus est, in quo casu percutiens, quamuis non haberet animum occidendi, quia tamen fecit actum sua natura directiuum ad mortem, dicitur voluntariè occidisse, & ita visus est sentire Nauar. *cons. 28. de homicid.* quod deest in nouis, Sayr. *in floribus decis. sub eodem tit. decis. 26.* Similiter etiam de percutiente voluntariè prægnantem, vel de inferente vulnus non intendens occidere: nam si mors sequatur, dicitur volitum in sua causa, cùm percutiens potuerit hunc casum præcogitare, & dicitur voluntarium, vt distinguatur à casuali, vel effecto à furioso dormiente, & similibus, vt tamen includat eum, qui occurrens inimico suo, illum occidit: vtroque enim casu dicitur homicida voluntarius, cùm voluntas casu, vel vsu rationis absorpta non fuerit. Ita Læli. Zechi. *de casibus reseru. casu 11. vers. secundo.* Voluntas enim in homicidium ferri potest, vel directè, & per se, vel indirectè, & per accidens. Directè, quando quis habet animum occidendi, & occidit, & ista est perfecta, propriaque homicidij malitia, & proprium homicidium voluntarium, *l. 1. C. de sicar. l. 1. §. diuus, ff. eodem.* Indirectè autem fertur voluntas in homicidium, quoties fertur in id, ex quo immediatè, & per se sequitur homicidium, sicuti ex percussionibus, & vulneribus, ex quibus per se, & vt plurimum sequitur mors. Ita vt non solum dicatur voluntarium homicidium, quod est intentum ex causa propria, vel immediatè, vel per se ordinata ad homicidium, vt dixerunt Couar. & Nauar. *dictis locis*, sed sufficit vt sit talis, vt ex illa vel semper, vel frequenter, vel in pluribus solitum sit sequi homicidium, Caietan. *2. 2. qu. 64. articul. 8.* Azor. *institut. moral. part 3. lib. 2. cap. 14. versic. tertiò notandum.* Quamuis hæc ad forum exterius, vbi coniecturis, & indiciis cognoscitur animus, sint vera; quoad forum tamen interius, de quo loquimur, non iudicabitur homicida voluntarius, qui præter scientiam, & intentionem occidit: voluntas enim non solùm distinguit peccatum à non peccato, sed etiam diuersificat peccati species, vt clarè patet ex Philosopho *in Ethic.* Ita Gambar. *de casibus reseruat. in cap. de homicida voluntarij, num. 5. fol. 207. verso, & num. 9.* cum Ioan. Andr. *in cap. de infantibus, de iis, qui filios occide.* resoluit homicidam voluntarium dici, qui præ ira subita, & in rixa committit homicidium.

4 *Primò* limita in homicida sui aggressoris ad defensionem vitæ propriæ, cum moderamine inculpatæ tutelæ, is enim non dicitur homicida voluntarius, sed necessarius, nec peccat, nec tenetur ad restitutionem, nec est irregularis, *l. vt vim vi, ff de iust. & iure. Clem. si furiosus, de homic.* Clar. *in §. homicidium, num. 24.* Couar. *in d. Clem si furiosus, p. 3. §. vnic. num. 1.* Gomez *tom. 3. variar. cap. 3. num. 20.* Mascard. *de probat. conclus. 1126.* plures refert Doctores, Cened. *ad Decretum collect. 19. num 2.* quibus adde Farinac. *in praxi crimin. quæst. 125. num. 3. & 10.* Christoph. de Pace *in scholiis ad leges styli lib. 58. à num. 2.* Bernard. Græuæ. *ad pract. Cameræ Imper. lib. 2. conclus. 110.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 4. collect. 792.* Petr. Caball. *in tractat. de omni genere homicidij, numer. 93.* Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. homicidium, numer. 5.*

Molina *de Iustit tom.4. tract.3. disputat.11. à princ.* Lessi. *eodem tractat. lib.2. cap.9. à numer.41.* Rebell. *de obligat. instit. part.1. lib.3. quaest.12. à princip.* Azor. *institut moral part.3. lib.2. cap.1. à princip.* & in nostris terminis Lael. Zech. *de casibus reseruatis, casu 13. de homicid. vers. quarto fallit*, Gambarupta *eodem tractat. verb. homicidae voluntarij, n.7.* nouissimè Trullench *in exposit. Decalog. lib.6. c.4. dub.4. à princip.* Vbi tamen quis fuga accepta saluti suae consulere potest, se subsistere non debet, sed fugam capessere, nisi illi sit valde dedecorosa, vt contingere potest in viro illustri, vel nobili. Vnde si inuasus sit Religiosus, vel Clericus, vel homo inferioris notae, & sortis; tunc, cùm his fuga non sit ignominiosa, si fugiendo euadere possint, tenen-
5 tur fugere, & non occidere, alioquin nō esset † moderamen inculpatae tutelae, sed homicidium voluntarium, si occidant, & non fugiant, Hippol. *in l.1. numero 46. & 47. ff. de sicar.* Clar. *§. homicidium, num.32.* Menoch. *de arbitrar. casu 177. num.14.* Farinac. *dict. quaest.125. à numero 121.* Paul. Contitol. *respons. moral lib.4. quaest.10. numer.16.* Azor. *dict. cap.1. quaesito 15.* Bernard. Graeuae. *dicta conclus. 110. consider.1. à num.24.* Leli. Zechi. *dict. casu 13. vers. si vera fuga.*

6 *Secundò*, limita in homicida pro necessaria defensione rerum suarum; illi enim licitum est occidere inuasorem pro defendendis propriis bonis, quando sunt ordinata, vt media ad conseruationem vitae, Doct. *in dict. l. vt vim, post gloss.* ibi, *verb. iure, & in l. furem, Dig. ad legem Cornel. de sicar. & in l 4 ff ad l. falcid. & in cap. olim, il 1. de restitut. spoliat.* Clar. *in dict. §. homicidium, numero 25.* Nauarr. *in man. capit.15. numer.2.* Couarr. *dict. §. vni. numero 6.* Sot. *de iustit. lib.5. quaest.1. artic.8.* Menoch. *illustr. cap.18. num.5.* plures per Cened. *ad Decretal. collect. 96. numer.3.* quibus adde Mich. Grass. *tom.2. commun. opinion. lib.9. tit.20. num.13. pag.484.* Farinac. *d. quaest.125. numer.21. & 180.* Cardos. *in praxi iudicum, verb. homicidium, num 8.* Gregor. de Valentia *tom.3. disput.5. quaest.8. puncto 4. dub.3.* Tolet. *in summ. lib.5. cap.6. vers. tertius est casus*, Beia *respons. casuum conscient. p.2. casu 23.* Sayr. *in claui Regia lib.7. cap.10. n.30.* Molina *dict. tract.3. disp.16. n.1. vers. contrariam*, Lessi. *d. cap.9. à num.66.* Villalob. *in summ tom.2. tr 12. diffic.11.* Trulench. *d. lib.5. cap 4. dub.6.* Rebell. *d. quaest.12. n.2.* Azor. *d. cap 1 quaes.19.* Laeli. Zechi. *d casu 13. vers. rursus dubitatur*, & est communis opinio saltem in laicis, quamuis in clericis, & de Iure Canonico contrarium tenuerit Panorm. *in cap. suscepimus, de homicid.* per text. *ibi*, & plures alij relati per Clar. & Couar. *vbi proximè*, post gloss. *in verb fugiens, in summ.23. quaest.3.* à quibus meritò ipsi discedunt hanc limitationem tenentes etiam de Iure Canonico, prout etiam discedit Molina, & Lessi. *vbi proximè*, respondentes ad text. quo nititur Panorm. *dicto loco*, videlicet *in cap.2. de homicid. & in dict. cap. suscepimus*, communiter etiam resoluentes posse quemlibet pro necessaria defensione vitae, aut rerum suarum occidere aggressorem, etiam clericum sine metu excommunicationis, sic intelligentes text. *in cap. si verò in 1. vers. si verò, de sentent. excommunic.* prout intelligit post alios dicens Communem Gomez *d. cap.3. sub num.20.* & Molina *d. disp.16. n.5.* Suar. *de censur. disp 22. sect.1. sub n.33.*

7 *Tertiò*, limita in homicida ad defensionem sui honoris, verbigratia, si inuasor illum nobilem alapa, vel fuste, vel verbere percutiat, quando illi valde dedecorosum, vel si aliqua puella defendendo integritatem sui corporis, repellendo violentiam stupri, adulterij, sodomiae, & huiusmodi inuadentem occidat, quando inuasoris manus vociferando, vel fugiendo non potest euadere, Laeli. Zechi. *dicto casu 13. vers. vlterius dubitatur*, Farin. *d. q.125. à num.41.* Lessi. *dict. cap.9. à num.76.* Azor. *dict. c.1. qu.16. cum sequentib.* nouissimè Trullench. *dict. lib.5. cap.4. dub.5.*

Quartò, limita in homicida ad defensionem vitae, seu bonorum proximi: in foro enim conscientiae quilibet regulariter potest ex Iure positiuo, & naturali, cum moderamine inculpatae tutelae defendere vitam, seu alia bona proximi, etiam vsque ad occisionem iniusti aggressoris, quando aliter illa defensio expediri non potuerit, Claud. *in repet. leg. vt vim. num.125.* vbi Curt. *num.49.* Bologn. *n.75.* Hippol. Riminald. *ibid. n.379. cum sequentibus*, Gom. *d. c.3. num.21.* Clar. *§. homicidium, num.27. & 28.* Couar. *d. §. vnico num.5.* Farin. *dict. quaest.125. à num.167.* Suar. *dict. sect.1. n.39.* Vin. *tom.2. commun. opinion. lib.9. tit.10. n.27.* Molina *dict. tract.3. disp.18. num.1.* Lessi. *dict. cap 9. à num.87.* Trullench. *d. lib.5. cap.4. dub.7.* 8

Non obstat locus *Matth. 26.* dum Dominus damnauit defensionem, quam Petrus pro ipso susceperat, & vsus est verbis ad omnes generalibus, ibi, *Omnes, qui acceperint gladium, gladio peribunt.* Respondetur enim Dominum ibidem non damnasse defensionem proximi iustam & commendatam, vt talem, *Ecclesiast. cap.17. Prouerb cap.24.* Sed solùm damnasse defensionem non iustam, qualis erat ex pluribus causis illa à Petro suscepta; nam *Primò* habebat speciem vindictae potiùs quàm defensionis, vtpotè quia huic defensioni locus non erat probabiliter in tanta turba, quantam repelli vnius hominis, & gladij defensione probabile non erat. *Secundò*, quia Dominus non habebat opus tali defensore, nec is defendendi modus decebat eum, qui poterat, si vellet, mille Angelorum legiones, ad eandem defensionem à Patre coelesti obtinere. *Tertiò* quia erat contra ordinationem ipsius patris, volentis vt filius vim illam iniquam humiliter sustineret, prout has, & alias praedictae condemnationis causas prosequitur Diuus Augustinus *tractat. 112. in Ioann.* quem sequitur Lessi. *dict. cap.9. numer.50.* Nec etiam obstat quòd huiusmodi defensor habet aequaliter vt proximos non solum aggressum, sed etiam aggressorem, & consequenter videtur non debere magis vni, quàm alij, imò vtrique esse pariter obligatum, ac proinde non posse pro defensione vnius alium occidere, quia, vt inquit Cicer. *lib. 2. offic.* animaduertimus, cum alios iuuare velimus, ne quos offendamus. Respondetur enim ex mente Gomez *dict. cap. 3. sub numer. 21.* quod in his terminis, etiamsi res haec inter aequaliter extraneos consideretur, sanè proximior nobis est aggressus, quàm aggressor iniustus, & illi potius quàm huic assistere in ea defensione possumus, & tenemur, quia scilicet aggressus habet de Iure communi facultatem se defendendi ab iniusto aggressore, vt supra diximus, & eo iure vti potest per se vel per alium, *reg. potest quis per alium, de reg. iuris in 6.* at verò aggressor iniustus non habet ius aggrediendi, iuxta text. *in c.1. in med. 22. quaest.2.* cum similibus. 9

Nec item obstat, quòd defendens proximum etiam ascendentem vsque ad occisionem, vel mutilationem aggressoris, fit irregularis, iuxta sententiam gloss. *pen. in dict. Clem si furiosus*, sequitur Card. 10

ibidem

ibidem quæst. 28. plures *in cap. si verò in* 1. *de sent. excommunic.* vbi Abb. *num.* 1 1. *in fine*, Nauarr. *in man. cap.* 27. *num.* 213. & alij, quorum sententiam dicit communem Couar. *d.* §. *vnic. num.* 5. Curt. *in dict. l. vt vim, num.* 33. Farinac. plures referens *dict. quæst.* 125. *num.* 280. vnde consequi videtur in hoc defendere non esse ius, sed culpam in defendendo proximum vsque ad occisionem, vel mutilationem aggressoris, cum aliter non incurreret prædictam irregularitatem, quippe quod non solet homicidium priuato danti operam rei licitæ imputari ad irregularitatem, quando contingit absque culpa occisoris debitam diligentiam adhibentis, iuxta reg. text. *in cap. lator, & in cap. dilectus*, cum aliis *ibid. de homicid.* iunctis resolutis per Couar. *in d. Clem. si furiosus part.* 2. §. 4. *à num.* 5. Respondetur enim verius esse ex prædicta proximi defensione, & occisione aggressoris non incurri irregularitatem, prout resoluunt Fortun. *in repet. dict. l. vt vim, sub numero* 32. *&* 33. Couar. *dict.* §. *vni. num.* 5. Iacob. Ayr. *in tract. de homicidio necessario part.* 1. *à num.* 226. Molina *tract.* 2. *disput.* 109. *num.* 2. iuncto *n.* 10. & licet fateremur ex defensione proximi sequuto homicidio aggressoris insurgere irregularitatem contra defendentem, tamen non inde includi eum non posse licitè proximum sic defendere, quippe quòd ex pluribus actibus in se licitis incurritur irregularitas, vt videre est in bigamo, iuxta text. *in cap.* 1. cum aliis ibid. *de bigamis*, & in iudice proferente sententiam sanguinis, iuxta text. *in cap* 1. 51. *distinct.* Doct. *in cap. sententiam sanguinis, ne clerici, vel Monachi*, Sot. *in distinct.* 25. *quæst.* 1. *art.* 3. Nauarr. *in manual. cap.* 27. *à num.* 206. *&* 212. Syluest. *verb. homicidium in* 3. *num.* 3. Henriq. *sum. lib.* 14. *de imped. irregular. cap.* 1. *n.* 1. *& c.* 12. *à princip.* Molina *tract.* 3. *disp.* 74. *à num.* 1.

11 Nec denique obstat *dict. l. vt vim*, ibi, *ob tutelam corporis sui*, &c. quibus verbis videtur significare ius defendendi; & propulsandi vim, & iniuriam, non competere pro corpore alieno, sed tantùm pro suo. Respondetur enim dicta verba accommodari etiam ei, qui proximum defendit, dum scilicet tanquam eius instrumentum repræsentat eius corpus, & illius vicem gerit, ex *reg. potest quis, de reg. iuris in* 6. Vel rursus responderi potest, in illo text. non agi de excludendo, vel includendo iure, quod nobis competit ad proximum defendendum, sed agi solùm de defensione proprij corporis, vt ex illis, quæ à iure naturali nobis proueniunt, exemplum poneretur in ea, vt frequentiori, non verò vt exclusiua alterius defensionis.

12 *Quintò* limita in mandante, consulente, vel auxiliante homicidam, ex eo, quia etsi fictione iuris mandans & mandatarius censeatur vna eademque persona, *cap. qui per alium, de regul. iuris in* 6. *l.* 1. §. *deiecisse ff. de vi, & vi, arm.* tamen in statutis non habet locum fictio, & sic homicida propriè tantùm dicitur is, qui propriis manibus occidit, aut est eius causa immediata.

13 Contrarium tamen verius est, quia re vera mandantis, & mandatarij vnum, idemque est delictum, saltem ratione finis, ex doctrina Baldi *in l. non ideo minus. C. de accus.* tum quia mandans punitur eadem pœna, qua puniri debet mandatarius, Gom. *tom.* 3. *c.* 3. *n.* 39. Menoch. *de arbitrar. casu* 353. *n.* 2. Ayrer. *de homicid. p.* 2. *à n.* 41. Mascard. *concl.* 1012. Decian. *tract. criminal. lib.* 9. *cap.* 31. *cum sequentibus.* Cenall. *commun. contra commun. qu.* 166. Petr. Caball. *in tractat. de omni genere homicidij numer.* 464. *cum sequentibus*, Cardoso *in praxi iudicum verb. factum numer.* 6. Farinac. *par.* 5. *quæst.* 135. *num.* 1. Sic etiam † consulens delictum punitur eadem pœna, qua ipse delinquens, vt per Bernard. *reg.* 175. *in princ.* Duenh. *regul.* 149. Ayrer. *dict. part.* 2. *numer.* 25. Farinac. *in praxi criminal. dict. part.* 5. *quæst.* 129. *num* 23. cum multis sequentibus, & *à num.* 26. asserit procedere in persuadentibus, inflammantibus, instigantibus, hortantibus, incitantibus, & instruentibus, & *n.* 81. resoluit quòd consulens non punitur nisi sequuto delicto. Sic denique † præstans auxilium in delicto punitur eadem pœna, qua punitur ipse delinquens, Clar. § *fin. quæst.* 90. *num.* 1. Ayrer. *dict part.* 2. *num.* 34. Menoch. *de arbitr. casu* 249. *numer.* 7. Surd. *cons.* 40. *num.* 45. Mascard. *concl.* 159. *num.* 18. Farin. *part.* 3. *quæst.* 131. *à num.* 1. Molina *tract.* 3. *disput.* 6. nisi post delictum auxilium præstiterit, quia tunc non dicitur delicto opem præstitisse, Farin. *dict. p.* 3. *qu.* 132. *à princ.* Nam D. Augustinus *ad Hilarium* relatus *in cap periculosè, de pœnitent. dist.* 1. *periculosè*, inquit, *decipiuntur, qui existimant eos tantum homicidas esse, qui manibus homines occiderunt, & non potius eos, per quorum consilium, & fraudem, & exhortationem homines extinguuntur.* Iudæi enim nequaquam propriis manibus Christum occiderunt, sicut scriptum est, *nobis non licet interficere quemquam*, sed tamen illis mors Domini imputatur, quia ipsi lingua eum interfecerunt, & D. Augustinus *in Psalm.* 63. *ad* 3. *vers. Et vos ô Iudæi occidistis, vnde occidistis? gladio linguæ, acuistis enim linguas vestras, & quando percussistis, nisi quando clamastis, crucifige, crucifige?* Quia sicut homicida peccat mortaliter, & tenetur resarcire hæredibus occisi omne damnum, quòd ex tali morte perpessi sunt, ita etiam mandans aliquem occidere, & consulens homicidium, aliàs non facturo, & opem ferens in actu proximo homicidæ, vt probat Lælius Zecchi. *de casib. reseru. casu* 13. *vers. ampliatur, cum seqq.* 14 15

16 Notificandum est pœnitenti quàm graue sit hoc peccatum, est enim grauissimum inter omnia mala, quæ omnes adinuicem erga se ipsos facere possunt, eius nocumentum est immediatè personale, & irreparabile, quia tollit vitam humanam, quæ cum ex bonis temporalibus summum sit, iuxta resoluta per Sot. *de ratione tegendi membr.* 1. *quæst.* 3. & multis probat, & controuertit Nauarr. *in cap. inter verba concl.* 4. *num.* 20. *cum sequentibus*, 11. *q* 3. respondens ad text. prima facie repugnantem *in l. isti quidem* 8. *vers quod si. ff. quod metus causa, & in l. de codicillis*, aliàs *Lucius* 88. § *matre, ff. de legatis* 2. & notabiliter limitans commune illud dictum moriendum esse pro honore, tamen semel ablata huiusmodi vita, restitui non potest de lege ordinaria, iuxta illud Psalm. 77. *spiritus vadens, & non rediens*, consonat text. *in l.* 1. *C. de sacros. Eccles.* vbi *quod iterum non reddit arbitrium*, cum his quæ in comment. ad eund. text. congerit alios referens Lusitan. Benedict. Ægid. *p.* 6. §. 3. ad plures quæstiones controuerti solitas à Doctoribus circa restitutionem bonorum spiritualium, & temporalium eius, qui dum semel mortuus esset, tamen non obstante prædicta lege ordinaria rediit ad vitam corporalem, resuscitans ex speciali indulgentia, & miraculo diuino. Rursus homicidium maius est cæteris peccatis contra iustitiam commutatiuam inferiora bona auferentibus, denotat vtplurimum, pertinaciorem infesti animi deliberationem, quia scilicet difficilius committitur, vt obseruant Less. *de iustitia lib.* 2. *cap.* 42. *sub num.* 75. Suar. *de relig. tom.* 2 *tract.* 4. *lib.* 3. *cap.* 3. *sub numer.* 11. Deinde gignit magnum scandalum, propter quæ vocatur immune flagitium *in cap. miror.* 50. *distinct.*

Hinc Deus maiora de illo supplicia, quam de alio scelere suscipit, ab eius enim Altari is euelli iubet, vt morte moriatur, *Exod.* 22. Sanguinem etiam ipsius effundi statuit, sicut & ipse proximi effudit, *Exod.* 20. Et gladio ferientem gladio feriendum esse asserit *Matth.* 26. quia viri sanguinum, & dolosi non dimidiabunt dies suos, *Psalm.* 5. & sanguis ille effusus clamat ad Deum de terra, habet enim sanguis vocem suam, *Genes. cap.* 4.

SECVNDVS CASVS.

Qui falsum in iudicio testimonium, siue in grattam, siue in alicuius damnum deposuerint.

17 CVm solus Deus sit testis, & cognitor mentis nostræ, iuxta illud *Psalm. Scrutans corda, & renes Deus, cap. erubescant in fine* 32. *dist.* qui nec falli potest, nec fallere, *capite à nobis* 28. *vers. nos igitur, de sentent. excomm.* & in quo nullum omninò mendacij vestigium considerari potest, *capite Deus quando* 24. *quæst.* 3. necessariò igitur fuit ad eius reuerentiam, vt id quod iuratur, primò sit verum, deinde iustum: & tandem necessarium, vt non passim, nec leuiter, sed maturo iudicio, & præuia deliberatione iuretur. Iure enim diuino, & naturali tres circumstantiæ, seu comites requiruntur, vt iuramentum licitum, & honestum sit, videlicet veritas, iustitia, & iudicium, vt deducitur ex illo *Hierem.* 3. *Et iurabunt viuit Dominus in veritate, iustitia, & iudicio*; refertur *in capite & iurabunt* 22. *quæstio.* 1. *cap animaduertendum* 22. *q.* 2. *cap. etsi Christus vers. Iacobus, de iureiur.* resoluunt D. Thom. 2 2. *quæst.* 89. *art.* 3. vbi Caietan. Angel. *verb iuramentum* 3. §. 8. Syluest. *verb. iuramentum* 2. *quæst.* 5. Sot. *libro* 8. *de iustit. quæst.* 1. *art.* 3. Nauar. *in man. cap.* 12. *numero* 3. Couar. *in capit. quamuis, part.* 1. §. 6. *numero* 4. Læli. Zech. *de casibus Episcopo reseruatis, casu* 12. *vers. secundò notandum*, & alij, quos refert, & sequitur Sayr. *in Claui Regia lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 1. *cum sequentibus.*

18 Periurium est mendacium iuramento firmatum, vt per Mag. st. *in* 3. *distin.* 39. Syluest. *verb. periurium, in princip.* D. Thom. 2. 2. *quæst.* 98. *art.* 1. vbi ait falsitatem esse de intrinseca ratione periurij, Sot. *lib.* 9. *de iustit. quæst.* 2. *art.* 1. Couar. *in capite quamuis, part.* 1. § 6. *num.* 5. Suar. *de relig. lib.* 3. *de iuramen. cap.* 2. *numer.* 3. Sayr. *dict. capit.* 4. *numer.* 7. Hinc fit propriè, & verè interuenire periurium, prout in iuramento assertorio; siue præsens & futura, prout in promissorio.

19 Periurium autem quod contingit in iuramento assertorio, semper, & indistinctè, & in quacunque materia, siue magna, siue mediocri, siue leui, seu leuissima, est peccatum mortale etiam quidem grauissimum, cùm directè aduersetur præceptis Decalogi primæ tabulæ, nempè secundo de non assumendo nomen Dei in vanum, & per quod grauissima iniuria quantum est ex parte iurantis Deo fit, dum in testem falsitatis adducitur, quinimò etiam periurium iocosum est peccatum mortale, dummodò ad iurandum interueniat actio deliberata, resoluunt D. Thom. *dict quæst* 98. *art.* 3. *ad* 2. Nauarr. *dict. cap.* 12. *num* 6. *cum sequent.* Sayr. *dict. capite* 4. *à num.* 14. Suar. *dict. lib.* 3. *cap* 3. *&* 4. Sic etiam qui iurat verum putàs esse falsum, semper peccat mort. ratione periurij, talis enim formaliter iurat falsum, & mentitur, quia formaliter loquitur contra mentem, & inde sumi actus malitiam probat, *cap. homines* 22. *quæst.* 2. resoluunt D. Thom. Sot. Syluest. Nauarr. & alij, quos refert Suar. *dict. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 2.

Si verò quis iuret falsum putans esse verum, non erit indistinctè mort. quinimò aliquando nullum erit peccatum: si enim quis præuia adhibita deliberatione, & exigente necessitate aliquid iuramento firmauit, credens probabiliter verum esse, quod tamen à parte rei erat falsum, nullum peccatum contrahitur, quia veritas, vel falsitas iuramenti, non tam ex re iurata, quàm ex conscientia, & mente iurantis attenditur: si tamen per contrarium nullam adhibuit diligentiam ad hoc, vt sciret essetne falsum, an verum id, quod iuramento firmauit, quamuis putaret esse verum, si tamen erat falsum, peccauit mort. Si tandem aliquam adhibuit diligentiam, non tamen sufficientem, neque eam, quam debuit adhibere, tunc venialem culpam committit, resoluunt Abb. *num* 4. & *ibi gloss. pen in cap. tua* 11. *de iureiur.* Nauarr. *d. cap.* 12. *num.* 7. *vers. sexto*, Angel. *verb periurium* §. 1. & alij quos refert, & sequitur Sayr. *dict. cap.* 4. *num.* 28. Suar. *dict. lib.* 3 *cap.* 5. *num.* 3. *cum sequenti*, quem vide *in cap.* 6. 7. *&* 8. vbi agit quando consuetudo iurandi incaute constituat hominem in statu peccati. 20

Circa iuramentum verò promissorium, cui deest veritas, resoluendum est quòd deficiente veritate de præsenti, (verbi gratia) si promittens iuramento se aliquid facturum, vel daturum, non habeat animum adimplendi promissum, peccat mort. in quacunque materia, siue magna, siue parua, siue licita, siue illicita: ratio est, quia iurans falsum scienter, peccat mort. at qui iurans aliquid facturum, non habens tamen animum faciendi, iam iurat falsum scienter, vt patet, igitur peccat mort. quæ est conclusio communis Theologorum, teste Suar. *dict. lib.* 3. *cap.* 17. *num.* 2. vbi multos refert, sequuntur & multi citati à Sayr. *dict. c.* 4. *n.* 27. *& cap.* 6. *num.* 6. Si verò veritas de futuro deficiat, quia scilicet promissum sub iuramento, cum esset licitum, & honestum, non est postea adimpletum, resolue committi in hoc casu peccatum ex genere suo mort. quia ius diuinum & naturale dictat reddendum esse Domino iuramentum, iuxta *cap. debitores, de iureiur.* ergo non est dubium quin hoc præceptum ex genere suo obliget sub peccato mort. Et ita hanc sententiam tenent omnes, quos citat Sayr. *dict. cap.* 4. *num.* 28. Nauar. *dict. cap.* 12. *num.* 10. Suar. *dict. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 7. At verò † si violatio iuramenti promissorij sit in re leui, & parua, siue materia sit partialis, siue totalis, peccatum solummodo committitur veniale: ita D. Antonin. *part.* 2. *tit.* 10. *cap.* 4. §. 2. *vers. de tribus*, Syluest. *verb. iuramentum* 4. *quæst.* 1. Sot. *lib.* 8. *de iust. quæst.* 1. *art.* 7. *& quæst.* 2. *art.* 3. *concl.* 5. Medina *in summ. libr.* 1. *cap.* 14. §. 4. Fr. Emman. *in summ. part.* 1. *cap.* 192. *conclus.* 5. *& part.* 2. *cap.* 94. *conclus.* 3. Nauar. *dict. cap.* 12. *num.* 10. *& cap.* 18. *numer.* 7. Azor. *institut. moral. part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 5. *quæst.* 3. & alij, quos refert, & sequitur Suar. *dict. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 4. ex eo, quia in omnibus his præceptis leuitas materiæ in causa est, vt transgressio sit venialis, quamuis illa ex genere suo sint mortalia, vt patet in præcepto de non furando, de non recitando diuino Officio, vel alio simili opere faciendo, vt obseruant Doctores supra citat. Quamuis contrarium teneant Caietan. *in summ. verb. periurium*, § 2 *&* 2. 2. *q.* 79. *art.* 7 *dub.* 1. Gabr. *in* 3. *distinct.* 39. *q.* 2. *art.* 2. *concl.* 4. *&* 7. Couar. *lib.* 1. *var. c.* 1. *n.* 2. *& in c. quamuis, p.* 1. §. 1. *n.* 4. Tolet. *in summ. lib.* 4. *c.* 12 *in princip.* alij, quos refert, & sequitur Sayr. *in d. c.* 4. *n.* 28. *vers.* 2. 21 22

His

23 His ita prænotatis sciendum quòd ad hoc vt casus hic sit reseruatus, requiritur quòd falsum dictum sit in iudicio ab aliquo, vt testis, in gratiam, siue in alicuius damnum, vt indicant ipsa reseruationis verba, & probat Læli. Zechi. *d.casu 12.vers. his ita*, vt falsus testis iure aliquis sit, falsique pœnā incurrat necesse est, vt sit iuridice interrogatus, ac de veritate dicenda præstiterit iuramentum, & aut occultauerit, aut negauerit veritatem his, quibus dictum est, Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 216.*
24 *n.1. vers. sed tu.* † Testis enim à iudice legitimè interrogatus de veritate dicenda non solùm falsus est si falsum dicit, sed etiam, si veritatem celat scienter, in damnum proximi, *cap. 1. de crimine falsi*, Tiraq. *de pœnis tempor. causa 44. num. 15. cum sequentibus*, Zanchin. *de heret. cap. 14. n. 2.* Peña *in direct. Inquisit. part. 3. q. 73. com. 122. vers. falsum autem testem*, Aloys. Ricc. *d. resolut. 216. in princip.* Mascard. *de probat. in præfat qu. 5. à n. 70. & concl. 743. numero 12.* Decian. *tr. crim. tom. 2. lib. 6. c. 10. n. 30.* Læli. Zechi. *d. casu 12. vers. tertiò considerandum*, Farin. *in praxi crimin. part. 2. quæst. 67. à n. 220.* vbi *num. 225.* ampliat etiam in teste, qui deponit obscurè, vel sutè, vel per malitiam, ad hoc vt eius depositio producenti non prosit.

25 Amplia in deponente falsum in iudicio nullo, Felin. *in cap. nobis n. 2. de simonia*, Afflict. *decis. 21. num. 11. & 12.* Decian. *d. lib. 6. cap. 11. n. 60.* Gonzal.
26 *ad reg. 8. Cancel. gloss. 57. num. 51.* † Etiamsi non iuratus testimonium ferat, quia pœna falsi ordinaria plectendum esse resoluunt Felin. *in cap. 1. n. 5. de testibus cog.* Ias. *in repet. l. admonendi n. 323.* Socin. *reg. 153. ad fin.* Clar. *§ falsum n. 11.* Cened *ad Decretal. collect. 139. n. 3.* Hortens. Caualca *in pract. de testibus part. 3. n. 58.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 96. vers. quintò in nouiss. edit.*

27 Limita primò in deponente falsum sine dolo, per ea, quæ resoluunt Menoch. *de arbitr. casu 194. n. 58. & casu 309.* Cot. *in memorab. verb. periurium pag. mihi 683.* Clar. *in §. falsum n. 33. & verb. periurium, n. 9.* Salzed. *ad Bernard. c. 95. vers. tertiò.* Mascard. *de probation. conclus. 739. n. 12.* Rebuff *de reprobat. testium n. 206.* Perez *ad lib. 8. Ordin. pag. 190.* Decian.
28 *d. lib. 6. cap. 11. n. 14.* Cened. *d. collect. 139. n. 6.* † In dubio enim semper fieri debet interpretatio, vt quis excusetur à periurio, ex Decian. *d. lib. 6. c. 11. n. 58. & cap. 12. n. 20.* † Et ad euitandam testium falsita-
29 tem, eorum dicta sunt impropriè intelligenda, Rebuff. *d. tract. de reprobat. testium, n. 100.* Surd. *decis. 263. n. 9. & decis. 282. n. 11. cum sequentibus.* dummodò non sequatur absonus intellectus, Hortens. Caual. *in pract. de testib. part. 3. num. 67. & 68.* Cùm tamen simus in materia, quæ tangit conscientiæ forum, pœnitens ipse sibi iudicet, & secundùm conscientiam suam, & intentionem, qua testimonium profert: nam qui ignoranter falsum dixit, vel verum celauit, dummodò ignorantia non fuerit supina, & indebita, non tenetur, vt resoluit Læli. Zechi. *d. casu 12. vers. fallit in teste.*

30 *Secundò* limita, quando falsitas nemini est nociua, quia tunc nec in gratiam, aut alicuius damnum testimonium profuit, nec pœna ordinaria punitur, Felin. *in tract. quando conatus puniatur, vers. fallit secundò*, Couar. *in cap. quamuis par. 1. §. 7. n. 6. in fine*, Clar. *lib. 5. § falsum, n. 25. & §. periurium, n. 11.* Bonacos. *commun. crim. par. 2. verb. falsitas fol. 27.* Menoch. *de arbitr. casu 306. n. 10. 23. & 30. cum sequentib.* Surd. *decis. 282. n. 18.* Flor. de Mena *vari lib. 2. q. 20. n. 81.* Fari. *de falsitate, & simulat. q. 150. n. 291.* Salzed. *ad Bern. c. 96. vers. excusabitur, in nouiss. edit.*

Tertiò limita in dicente falsum testimonium dolosè, quod tamen non valuit, quia hunc nec in gratiam, aut alicuius damnum depositione dicendum est, nec etiam pœna ordinaria puniendum, ex resolutis per Hippol. *consil. 27. n. 17. & consil. 70. n. 12. & cons. 105. n. 21.* Sylu. *n. consil. 7. n. 11.* Grat. mat. *decis. 1. n. 18.* Cald. Pereira *de empt cap 1. num. 19.* & dicit Hortens. Caualcan. *in practica de testib. part. 3. num. 68. post princip.* quòd † falsitas tria essentialia requirit, dolum, mutationem veritatis, & quod alteri noceat. 31
32

Quartò limita in teste, qui interrogatur de aliqua re sibi commissa sub sigillo secreti, vel de quo quis non est infamatus, tunc enim non tenetur reuelare factum occultum, quia sic proximum infamaret, nisi tendat in damnum Reipub. & quia non debet falsum dicere iudici interroganti, idcirco debet tergiuersari ne mendacium incurrat, nullo tamen casu in hoc euentu veritatem celans tenetur ad restitutionem, ita ex D. Tho. Nauar. & aliis resoluit Læli. Zechi. *d. casu 12. vers. secundò fallit*, faciunt, quæ dixi, *in alleg. 96. n. 44. cum seqq.* 33

Quintò limita in teste falsum deponente circa extrinseca, & extra factum principale, & qualitates substantiales, quia tunc nequaquam dicitur falsus, nec variata redditur illius depositio, Alexand. *consil. 88. n. 195.* Cæsar. de Grassis *decis. 75. num. 9.* Farinac. *d. quæst. 67. n. 159. cum seqq. & num. 179.* quos refert & sequitur Aloys. Ricc. *dict. resolut 216. num. 2. in fine*, Salzed. *ad Bernard. dict. cap. 96. vers. secundò.* 34

Recordandum est pœnitenti quàm graue sit hoc peccatum, dicitur enim *Prouerb. 19. testis falsus non erit impunitus, & qui mendacia loquitur non effugiet, sed peribit.* tribus personis est obnoxius, *primò* Deo, quem peierando contemnit; *secundò* iudici, quem suo testimonio fallit: *tertiò* innocenti, quem lædit, cui tenetur de damno per illius falsitatem sequuto, *gloss. fin. in cap. Presbyterum, de homicid.* Tolet. *de instruct. Sacerd. cap. 59. num. 2. in fine*, quem refert, & sequitur Aloys. Ricc. *d. resolut. 216. num. 3. in fine*, Læli. Zechi. *dict. casu 12. vers. si verò causa.* † Non satisfacit si dicat se falsum deposuisse, quia tunc ei fides non adhibetur, ex resolutis per Stephan. Gratian. *disceptatio. forens. capite 192. numero 9. cum seq.* quamuis dicat, *in articulo mortis*, ex Mascard. resoluit Hortens. Caualcan. *dict. part. 3. num. 59.* 35
36

Crimen hoc periurij est grauius adulterio, & furto, ex eo quia directè aduersatur secundo præcepto Decalogi, quod est primæ tabulæ, & per consequens immediatè contra Deum: adulterium verò, & furtum sunt contra præceptum secundæ tabulæ, ac per consequens immediatè contra proximum, quia tanto grauius est peccatum, quanto corrumpit ordinem digniorem, Riccard. *in 3. distinct. 39. q. 2. art. 4.* & ibi Gabr. *art. 3 dub. 4.* Angel. *verb periurium, § 9.* Sayr. *lib. 5. cap. 4. n 9* Nec obstabit *cap. quod in omnibus, 32. qu. 7.* vbi † adulterium censetur grauius omnibus peccatis: quia inprimis responderi potest censeri grauius omnibus peccatis commissis contra proximum, non verò commissis contra Deum immediatè, quale est periurium, de quo agimus. Deinde respondetur falsum esse dicere adulterium esse grauius peccatis in proximum commissis, constat namque homicidium esse grauius adulterio, vt patet ex ordine præceptorum Decalogi & probatur ex text. *in cap si quid verius 32. q. 2.* & deducitur ex *l. vlt. in §. 1. ff de publican.*, & ex his, quæ tradunt D. Th. *1. 2. q. 70. ar. 6.* Sot. *lib. 5. de instit. q. 1.* 37
38

q.1. art 3. resoluit post alios Corras. *lib.2. miscel. p.1.* Communis ex Nau. *in cap. inter verba, concl. 4. n.23.* Nec obstat *d.cap. quod in omnibus*, quia vltra alios intellectus satisfit, si dicas cum gloss. *ibidem*, quam sequuntur Archid.& antiquiores, verba illa interrogatoria referenda esse ad exaggerationem,& in detestationem criminis adulterij, quod quidem licet non sit grauius omnibus criminibus, est tamen secundùm se admodum graue, vt latissimè tradit Tiraquellus *l.13. connub. num.26. cum. seq.* & satis constat ex pœna mortis, quæ pro adulterio imponitur *Deuteronom. 23. l. quamuis 30. in fine, C. de adulter.* Ordin. Regia Lusitan. *lib.5. tit.38. in princip.*

39 Nec obstat † *cap. & si clerici, §. de adulteriis, de iudic.* vbi videtur adulterium intra minora crimina computari. Respondetur enim text. agere de adulterio, quod est crimen graue,& de aliis, quæ licet in se sint grauia, nihilominus minora sunt illo, quod in eo text. Pontifex constituit maximum, ad effectum, vt ad illud, & non vltra, possit Episcopi dispensatio peruenire.

40 Item huiusmodi periurij crimen homicidio grauius est, prout tenent D. Thom. *quodl. 1. art.18.* Sylu. *v. periurium, q. 2.* Sot. *de iustit. lib.8. q.2. art. 3. conc.4.* Couar. *in c. quamuis, p.1. §.7. n.1.* Menoch. nihil decidens, *de arbitr. casu 319. n.2.* tanquam probabilius sequuntur Azor. *instit moral part. 1. lib. 11. c.16. quæst.6.* Suar. *de relig tom.2. tract.4. lib.3. c.3. à n.7.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 3. cap.4. num.37.* Sayr. *d. lib.5. cap.4. n.9.* Quæ sententia primò ex eo suadetur, quia periurium est contra præceptum primæ tabulæ, ac subinde contra Deum, homicidium autem contra præceptum secundæ tabulæ, & immediate contra proximum, peccata autem, quæ sunt immediatè contra Deum, ex se grauiora sunt, quam ea quæ sunt contra proximum, vt per se patens est; igitur periurium est peccatum grauius homicidio. Neque huiusmodi argumentum infringet, qui dixerit ex illo sequi grauius fore peccatum in die Dominica facere opus seruile, quàm committere homicidum; quia obseruatio Sabbati est præceptum primæ tabulæ,& instituta ad ordinandum hominem directè & immediatè ad deum; absurdum autem videtur dicere grauius peccatum committere illum, qui perpetrauit homicidium; ergo non videtur grauitas peccatorum consideranda ex ordine præceptorum Decalogi : satis enim doctè respondent Syluest.& Sot. *dictis locis*, asserentes obseruantiam festorum, quantum ad tempus determinatum, non esse de Iure diuino naturali, sed solùm de Iure humano Ecclesiastico,& hac ratione violatio festi non est tam graue peccatum, quàm homicidium, furtū aut adulterium; quantum verò ad tempus indeterminatum, scilicet, vt aliquod tempus expendatur ad honorem Dei, est de Iure diuino naturali: vnde qui præceptum illud transgrederetur, itaut tota vita nullum tempus assumeret, quod diuino cultui dicaret, grauius quàm homicida peccaret, quia tunc ageret directè contra latriam Deo debitam. Facit deinde, quia periurium videtur habere coniunctam blasphemiam; vt quia peierans dum adducit Deum vt testem falsitatis, videtur ei tribuere, quod ipsi non conuenit, in quo sanè consistit ratio blasphemiæ, sicut & in eo, quod Deo negetur, quod ipsi conuenit, vt post D.Thom. 2.2 *q.13. art.1.*& Valent. 2.2. *disp.1 q.13. puncto 1. in initio*, resoluit latè prosequutus Sanchez *in præcepta Decalogi lib.2. c.32. à n.1.* atqui blasphemia opponitur confessioni Fidei. & virtuti Religionis, iuxta explicationem, quam post D.Thom.& post Ban. Ledesm.& Valent. tradit in hanc rem Sanch. *d.c.32. n.7.& 8.*& proinde censetur peccatum maius homicidio, aduertit Suar. *d. c.3. n.10.* Igitur idem de periurio dicendum est.

Secundò pro hac sententia expendi potest argumentum à posteriori desumptum, ex eo quod iuramentum est finis controuersiarum, id est, in causis 41
iudicialibus adhibetur, vt metu illius aperiatur veritas, cuius violatio controuersias dilataret, & per hoc ipse firmantur, Paul. *ad Hebr.6.* habetur *in cap. etsi Christus, vers. homines, de iureiuran.* & ita adhibetur in causa homicidij ad illam terminandam, & veritatem inquirendam, quod quidem frustrà fieret, si homicidium grauius peccatum esset, quàm periurium: esset namque præsumendum, quòd qui maiorem culpam homicidij commisisset, non vereretur minorem periurij incurrere: vnde ex hoc ipso quòd in causa cuiuslibet peccati defertur iuramentum, manifestè ostenditur periurium pro maximo peccato habendum esse. Confirmatur generali quadam ratione efficaciter suadente grauitatem periurij, deducta ex adductis per Couar. *d. §.7. sub n.2 column. 2. post princip.* tum iuxta applicationem doctissimi Suarez *d. cap.3. sub n.11. column. 2. ante med.* inquit grauitatem,& magnam deordinationem periurij conuinci ex ea maximè ratione, quia cum illud quantum est ex se tollat certitudinem diuini testimonij in iuramento contenti, consequenter tollit hoc velut primum principium confirmandi, & stabiliendi contractus humanos, ac tandem maxima ex parte euertit humana commercia, itaut ex his omnibus mirum non sit periurium vocari grande scelus, *in cap. prædicandum 22. qu.2.* Ex quibus non videtur recipienda opinio asserentium homicidium esse peccatum grauius periurio, ex quorum numero sunt Bellarm. *in cap. duo mala 13. distinct. n.3.* Angel. *in summ. verb. periurium, n.8.* Gabr. *in 3. distinct. 39. q.2. art.3. dub.4. & ibi* Maior. *q.5.* & alij, quos refert, & sequitur Lessi. *de iustitia lib. 2. cap.42. sub n.75.* qui distinctionis fœdere vtramq; opinionem conciliare videtur, dicitque quod si sumatur periurium in sua malitia essentiali, grauius peccatum est, quàm homicidium, latè conuincunt rationes supra adductæ; si tamen consideretur ex parte accidētium, & circunstantiarum, grauius est illo homicidium, prout euincunt rationes, de quibus in fine casus præcedentis. Quàm grauissimum sit hoc crimen, omnique iure prohibitum, comprobat *c. vlt. 22. q.2.* ibi, *scientes hoc grande scelus esse & in lege & in Prophetis, & in Euangelio prohibitum, gloss. verb. deierauit, post princ. in c.2. vers. sed licet, de sent. & re iudic. lib. 6.* Cou. *in c. quamuis pactum part.1. §.7. in princ.* Petr. Greg. *syntag. Iuris lib. 50 c.10. à n.6.* Tib. Dec. *d. lib.6. c 9. n.1. cum seqq.* Ioseph. Vela *d. p.1. n.91.*

Non immeritò igitur tam Iure Canonico, quàm 42
Ciuili graues,& variæ pœnæ fuerunt periuriis impositæ; quia grauissimis delictis grauissimæ sunt pœnæ imponendæ, iuxta *c. non afferamus*, vbi *gloss. vlt. 24. quæst.1.* cum similibus, quas referunt Clar. *§ periurium à n.2.* Auendan. *d. cap. num.8.* Ioan. Vela *d. cap. 28. n.20. cum seqq.* Petr. Gregor. *d. lib.50. syntagm. c.10. à num.10. & c.11.* Menoch. *d. casu 319. à num. 3.* Ioseph. Vela *d. part.1. n.92.* Cuius criminis à laico commissi cognitio, mixti fori ex Petr. Gregor. *ad cap. conquerente, de offic. Ordin. cap.6. num.7.* Auil. *ad cap.48. Prætor. verb. quales quier Iuezes n.1.* Auendan. *de exequend. mand. part.2. c.27. circa fin. principij vers. & ob id crimen, & n.1. vers. si tamen.* Bobadil. *in sua polit. lib. 2. cap.17. num.52. ad med. vers. è finalmente, & c.18. num.173. circa fin. vers. y puede castigar al periuro, & n.198.* Ioan. Vela *de pœnis delict.*

*lict.c.28.n.vlt.*Sahag. *in cap.2.de iudic.n.*131.Mattâ *de Iurisdict.part.2.c.9.n.*25.Moll. *in emporio Iuris tit.2.in prælud.n.*126.Gabr.Pereira *de manu Regia part.2.c.*56.*n.*36.*vers.contrarium tamen*, Ioseph. Vela *d.part.1.num.*96.

Omissis autem variis pœnis, quibus apud varias nationes periura puniebantur, de quibus Tiraq.*de nobilit.cap.*20.*num.*120.*cum seqq.*Azor.*par.1.lib.*11.*c.*12.*quæst.*7.Perez *l.2.tit.4.lib.3.Ordin.pag.*545.*cum seq.*Decian. *tract. crimin.lib.6.c.*13. *n.*33. *cum multis seqq.*Fr.Emman.*q.regul.tom.2.q.*14.*ar.*2.Lessi.*dict.c.*42.*dub.*14.*n.*74.Marta *de iurisdict.part.2.c.9.n.*27. Christoph.de Paz *in scholiis ad leges stylil.*128.Quod
43 attinet ad Ius Canonicum, resolue imprimis †conuictum de periurio simplici, quod priuato huiusmodi præiudicium infert, punitt pœna depositionis ab Ordine, iuxta text. & ibi Doctores *in c.cum non ab homine, de iudic.* notat Abb. *in c.tua* 11.*de iureiuran.*
44 † quinimò & priuatur beneficiis Ecclesiasticis obtentis, vt optimè deducitur *ex cap.querela* 10. *& ex d.c.tua, in fine, de iureiuran.* resoluunt Abb. Felin. Dec.& alij *in c.2.*per text.ibi, *de rescript.* post multos Couar.*in c quamuis.p.*1.§.7.*n.*4.Clar.§ *periurium,n.*4. Perez *ad d lib.1.v.positiones,in fine* Bernard. & Salzed *in pract.c* 61. aliàs *c.*95. *in vlt. edit. Venetiis excussa,*Menoch.*de arbitr.casu* 519. Suar.*d. lib.3.c.*20. *n.*22.Sayr.*lib.*5. *c.9.n.*7. *cum seq.* Viui. *decis.*220.*n.*34.*& seq.*Nouar.*in praxi elect.& variat. fori p.1.p.3. n.*16.*in vlt.imp.*& non esse priuatum ipso iure, sed priuandum, tenent, Abb. & Felin. *in d c.querelam,* Dec.& Ripa *in d c.2.* post Selu Lambertin.Rebuff. Couar.Gutier.& alios tradunt Garci. *de benef part.*11.*cap.*10.*n.*167.Azor.*instit.moral part.1.lib.*11.*c.*12.
45 *q* 9. † Collatio enim facta periurio est nulla, Azor. *d.c.*12 *q.*10.*& part.2.lib* 7.*c.*18. *col.*874. Flamin. *de resignat.lib.4.q.3.n.*10.*cum seqq.* Sayr.*d c.9.n* 9. Item periurus priuatur dignitate, & ad illam amplius non admittitur, Francisc. Marc.*decis.*667. *vol.*1. Decian. *cons.*48.*n.*30.*vol.*3.Nouar.*d.q.3. n.*16. *in princip.* Et infamiam incurrit de Iure Canonico, *cap infames, & c.quicunque* 6.*q.*1.*cap. querelam, de iureiur* Perez *in l.1.gloss.6.pag.*545.*tit.4 lib.3.Ordin.* Sayr. *in clani Reg.lib.5 cap.9.n.*6.Nouar.*d.q* 3.*n.*17.vbi aduertit quod de iure Ciuili non semper incurrit infamiam. Vtrùm autem Episcopus absoluere possit à iuramentis & periurio? Vide Mart *de iurisd p.2.c.*9. *num* 10.*cum seqq.*

Tertivs Casvs.

Qui stateras, mensuras, monetásve adulterauerint, & corruperintve.

46 Pondus illud dicitur falsum, quod nunquam transiuit per manus affinatorum, Mascard. *de probat.concl.*1044.*n.*5. Bobadil, *in sua politica lib.3. cap.4.num.*105. Et illi mercaturam exercentes, si in dolo sint, non solùm crimine falsi, sed & crimine furti implicantur, falsi quidem cùm mensuras, vel pondera adulterant, furti verò cum eis vtuntur in alienum damnum, contra duo diuina præcepta, Gambarupta *de casibus reseruatis fol.*214.*verso,n.*1. Ludouic.Rodolphin.*quæst.var.lib.2. quæst.*40.*n.*13. qui per totã quæst.probare intendit contra Strach. requiri scientiam in vtente falsis ponderibus ad
47 hoc vt criminaliter puniri possit Et quamuis†vtens scienter falsis ponderibus & mensuris falsum dicatur committere, *l.1.ff.ad l.Cornel. de falsis, l. maiorem,C.eod.tit.* Ord. Reg. Lusit. *lib.5. tit.*58. tamen non videtur cadere in hanc reseruationem, cùm reseruatio loquatur tantum de falsante & non extenditur ad vtentes illis iam falsificatis, nam cùm casus sit pœnalis, non extenditur ad casus non expressos, argum. *cap.in pœnis,de regul.iuris, in sexto.* Ita Læli. Zechi. *de casibus reseruatis,casu* 18. *vers. his ita præmissis,* Gambar.*d fol.*215.*verso,n.*3. vbi *n.*4. resoluit non comprehendi sub hac reseruatione mensura, stateràve iusta vtentem, sed minus dantem, quàm iustum pondus, vel mensura exigat: † obligantur 48
tamen omnes ad restitutionem, & proculdubio tenentur, resarcire omne damnum passis, si eos nouerunt, cum restitutio sit facienda ei, à quo ablatum est, vel habenti causam ab eo, non enim æqualitas iustitiæ seruatur per restitutionem alteri factam eo inuito, *l.inuito, C. de solution. gloss.*2. & Communis *in reg.peccatum,de reg.iur.in* 6. Nec fas est restitutionem fieri pauperibus, vt probant text.*in cap.cùm tu, de vsuris, & in cap.sicut dignum,* §. *eos insuper, de homicid.* qui sunt intelligendi, vbi dominus, vel is, cui debetur, certus est, & citra scandalum, vel periculum potest eidem restitui: alter enim si sit cognitus post adhibitam diligentiam, vel si scandalum immineat, potest fieri restitutio pauperibus, quia sic in effectu restituitur domino, cui prodest, quoad animæ salutem, Nauar. *in man.c.*17.*n.*91.*&* 93. Valent. *tom.*3. *disput.*5 *q* 6.*pun.*4 Læli. Zechi. *d.casu* 18.*propè fin. vers.videndum insuper,*Gambarupta *d loco n.*5. Sayr. *in Claui Regia lib.*10.*tr.*5.*c.*2.*à pr.*Hi enim sũt fures communes, & ob id ex dispositione legis Corneliæ condemnantur in duplum, & in insulam relegantur, *l. hodie,ff. ad l. Cornel. de falsis,* Læli. Zechi. *d.casu* 18.*propè fin.* Gambarupta *d. loco n.*2. Secundùm Canones vero pœnitentia ieiunij triginta dierum in pane, & aqua eis est iniungenda, *c.*2.*de empt.* De his Deus per Moysem *Leuit.*19.dicit: *Nolite aliquid facere iniquum iudicio, in regula, in pondere, in mensura: statera iusta, & æqua sint pondera, iustus modius, æquusque sextarius.*

Alia de adulterantibus, & vtentibus falsis ponderibus, & mensuris, vide apud Gregor.*l* 7.*&* 8 *tit.*7. 49
*par.*7.Matanta *de ordine iudic.part.*4. *distinct.*11.*tit. iudicium sæculare, & Eccles.à num.*44. Mexi.*in tract. tassæ panis,concl.*5 *n.*30.*cum seq.* Matiens.*l.2.gloss.*5. *&* 6.*tit.*13.*lib.*5.*nouæ recop.* & *l.1. gloss.*9. *tit.*14. *eodem lib.* Marta *de iurisdict. part.4.casu* 3. *n.*16. *cum seqq.* latè Hortens.Caualcan. *de brachio Regio p.*6. *à n* 354. Ordin.Regia Lusitan. *lib.5.tit.*54.† De ven- 50
dentibus vinum lymphatum vide apud Hispanos *l.*8.*&* 9. *tit.*17 *par.*7. Rebuff. *tom.*2. *ad leges Galliæ tit.de hospitibus,vers.duodecima conclus.pag.*276.Azeued.*l.*5.*tit.*1 . *lib.*1. *noua recop.*Sebast. Neui. *in remiss.ad l.is,qui in puteum* 11.*ff.quod vi,aut clam,*Bobadill.*in sua politica lib.3.c.4.n.*90. † De admiscen- 51
tibus vinum vetus cum musto, Auend. *de exequendis mand.p.1.cap.*19.*n.*30. *vers. quinto* Matiens *dict. gloss* 9.*n* 6.De illis, qui in principio canistri ponunt poma meliora, Azeuedo *l.*5.*n.*4.*cum seqq.tit.*5 *lib.*1. *nouæ recopil* Matiens *d.l.1.gloss* 9.*n.*11. vbi resoluit, quòd crimen stellionatus committitur quoties in sacris portantur merces desuper bonæ, & inferius corruptæ, seu vilioris pretij. † De Pharmacopolis 52
vendentibus medicinas adulteratas, vide Luc. de Pen. *in Constit. Neapol. lib.3.tit.*49. *fol.*101. Bellacomb.*commun.opinion.tom.1.lib.9.tit.*17.*num.*12.*pag.*505. Mascard.*de probation.concl.*5.*num.*32. Aduerte tandem Episcopum posse punire laicum, qui merces mixtas alia cũ specie ignorãte emptore, vẽdiderit, Abb. *in c.1.n.9.de empt.* Cou. *lib.3.vari.c.*14.*n.*5. *vers.huius tãdem,* Bellet. *disquis.cler.tit. de fauore clericorum*

ricorum reali, §.5. num.64. me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiastico tract.* 10. *cap.4. quaest.12. resol.4.*

53 Circa adulterantes corrumpentésve monetam, sciendum est, teste Plinio *naturalis historiae lib.33. c.3.* Romanos primum aerea pecunia, deinde multò post argentea, ac demum aliquot lapsis annis aurea vsos fuisse. Sed ante Romanorum originem multis quidem annis penes alias gentes fuit numismatum vsus, vt colligitur ex adductis per Forcat. *in necyom. iuris, dial.48.* Cæli. Rodrig. *lect. antiq. lib.6. cap.2.* Fr. Hieron. Roman. *de Republic. Gentilica lib.8. cap.5.*

54 † Triginta illos denarios, quibus fuit venditus Dominus noster IESVS CHRISTVS. in insula Rhodiensi cusos fuisse ex vna parte Solem, & ex altera rosam habentes, qui Rhodon Græcè rosa interpretatur, referunt Orozco *en sus emblemas morales lib.1. cap.12.* Fr. Bernard. de Britto *in monarchia Lusitana, part.1. lib.4. c.30.* Ambros. de Morales *in chronicis Hispaniae part.1.* vbi *de scriptione Hispaniae fol.85. verso,* Pineda *in Monarchia lib.10. c.12. §.2. & in vita Sancti Ioannis Baptistae lib.2. artic.2. c.1. pag.110.* vbi etiam refert singuli denarij pretium duos Iulios, excepto medio grosso, non attigisse. Sed Anton. Augustin. *in dial.2. de medallis,* aliquanto aliter habet, ibi vide, nam & denarij figuram ipsam apponit. Goffridus autem Viterbiensis *in chronicis part.14.* longè diuersius, vide, si lubet, & ipsum.

55 Notandum etiam est ad Principem solum, & Rempubl. spectare monetam cudere, vt probat text. *in cap.1. versic. moneta, quae sint regalia,* disponit Ordin. Regia Lusitan. *lib.2. tit.26. §.3. & lib.5. tit.12. in princip.* & apud Hispanos *l. pen. tit.7. part.7. l.1. tit. 20. lib.5. noua recop.* Couar. *numismat. cap.8. num.1.* Mynsing. *centur.4. obseru.24.* Menoch. *consil.302. n.28.* Matiens. *l.1. gloss.13. tit.10. lib.5. nouae recopil.* Pereg. *de iure Fisci lib.1. tit.6. n.25. & tit.2. num.97.* Farinac. *in praxi criminal part.5. q.115. n.22. cum sequentib.* Morla *in emporio Iuris part.1. tit.2. quaest.24. n.4.* Cardoso *in praxi iudicum, & aduocat. verb. moneta, n.2.* Decian. *tract. crimin. lib.7. c.26. n.1.* Cabed. *Lusitan. decis.45. par.2.* Christoph. de Paz *in scholiis ad leges styli l.78. n.72.* Vincent. Caror. *in tract. de locato part.1. tit. de origine locati, n.4.* Bened. Ægid. *ad l. ex hoc iure ff. de iustitia, & iure c.8. de empt. & vendit. n.7.* vbi etiam asserit quòd à Principe homini priuato, seu familiae priuatae ducendae pecuniae licentia concedi nequit, & concessa non valet: ideircò falsi censendi sunt nummi, qui non fuerint Regia auctoritate percussi, vel ex adulterina materia compositi, Couar. *d. cap.8. n.1.*

56 Moneta igitur, vt sit probata, & legitima, tria continere debet, scilicet materiam publicam, formam, & legitimum pondus, Decian. *tract. crimin. tom.2 lib.7. cap.23. à n.9.* Menoch. *cons.49. n.1.* Mascard. *de probat concl.1065. n.7.* Cabed. *d. Lusitan. dec.45. n.2.* Barin. *d. quaest.115. n.3.* Garcia Geronda *de priuileg. seu exempt. explicat. num.1425.* Vnde

57 † adulterari, falsificari, seu corrumpi tribus modis potest, videlicet circa substantiam, circa pondus, & circa formam: quoad substantiam namque falsa moneta dicitur, quando substituitur, aut permiscetur vnum metallum pro alio, *l. Paulus, ff. de solut.* circa pondus autem quando minus pro maiori ponitur. *l.1. ff. de contrah. empt.* circa formam verò, cum quis cudit monetam bonam, hoc est veri, & iusti ponderis, ac valoris, sine tamen potestate id faciendi, aut imprimendo characterem, & formam alienam absq; consensu eius, cuius erat, *l. fine nomine, & l. qui nomine, ff. ad l. Cornel. de falsis;* hic tamen à pœnis excusabitur. † excudens monetam alia effigie, quàm 58
effigie Principis illius regni, vbi habitat, Decian. *lib.7. cap.27. n.12.* vel falsificans monetam alterius Principis, Aloys. Ricc. *collect.172. limit.2.* Farinac. *d. quaest.115. n.77.* Cabed. *part.1. decis.89.* aut mutando formam externam, seu superficiem tingendo argentum, seu deaurando illud, hos tamen casus comprehendit reseruatio hæc, prout resoluit Gambar. *dict. loco à num.9.*

Huiusmodi tondentes, vel radentes Principis 59
monetam eisdem subiiciuntur pœnis, quibus illam adulterantes, vt disponit *Ordin. Regia Lusitan. lib.5. tit.12. §.4.* & apud Hispanos *l.67. tit.21. lib.5. noua recopil.* & apud Neapolitanos, & Cathalanos obseruatum dicit Peguer. *decis.46.* quem refert Aloys. Ric. *in collect. decis. part.1. collect.172. ampl.1.* & apud varias nationes receptum attestantur Decian. *d. cap. 27. n.9. & cap.28. n.6.* Farin. *in praxi crimin. qu.115. n.99. cum sequentibus,* Molina *de iustit. tract.2. disp. 702. n.8.* Christ. de Paz *in schol. ad leges styli l.78. n. 130.* nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi lib.7. cap.12. dub.1. n.6.*

Dubium videtur de eo, qui auctoritate priuata 60
monetam aliquam excedentem iustum pondus totondit, & mutilauit, atque ita eam ad iustum pondus reduxit, an hic dicatur monetas adulterate; Nam duo viri clarissimi, Marsil. scilicet *in d. l. qui falsam num.109. ff. de falsis,* & Alciat. 461. affirmant hunc tonsorem, seu limitatorem monetarum nullis pœnis subiacere, quia neminem lædit: quibus tamen aptè videtur respondere Menoch. *de arbitr. casu* 316. *à num.36.* inquit enim *num.38.* Principem iustum existimare monetæ suæ pondus, quod à suis monetarum censoribus in publicum ex eorum officina mittitur, & quod à se factum est in deterius mutari non velle, & facit quod scribit Nauar. *in man. c.17. num.168.* videlicet nulli licere priuata auctoritate reducere monetas ad æqualitatem iusti ponderis, imò qui id faceret, tenentur restituere id quod cortasetat ei, qui cudi iussit, aut monetariis, qui eas cudunt, si illud plus petit ipsis monetariis, & non iubenti cudere; itaque dum hunc tonsorem ad restitutionem damnat, certè eum lethalis culpæ reum statuit, & sic continebitur sub hac reseruatione, qui priuata auctoritate monetam mutilauerit, illam ad iustum pondus reducendo.

Limitatur principalis illa resolutio *primò* in vi- 61
tiante monetam reprobatam, quia pœnæ contra vitiantes monetam, debent intelligi de moneta vsuali, & quæ expendi potest, vide Alexand. *cons.103. in princip. vol.1.* Hippol. *in d. l. qui falsam n.64.* Tiraq. *de retract. lig. §.1. gloss.20. n.12.* Decian. *dict. lib.7. cap.25. num.11.*

Secundò limita in falsificante falsam monetam, 62
Cott. *in memor. verb. actus nullus,* Menoch. *de arbitr. casu 316. n.19. cum sequent.* Surd. *decis.282. num.18.* Decian. *d. lib.7. cap.17. n.14.*

Tertiò limita in tondente mediam quantitatem, 63
Peguer. *decis.46.* Decian. *d. lib.7. cap.27. n.2.* Farinac. *d. quaest.115. num.11.* Fabricans enim minimi valoris monetam excusabitur, Tiraq. *de iudicio in rebus exig. vers.80. fol. mihi 46.* Farinac. *d. q.115. n.90.* Menoch. *d. casu 316. num.33.* Mench. *lib.1. succes. §.7. numer. 37. & sequenti,* Decian. *dict. lib.7. cap.27. num.2.*

Eadem etiam pœna puniuntur falsam monetam 64
expendentes, qua puniuntur illam adulterantes, vel radentes, vt probat text. *in l. Cornelia §. eadem pœna ff. de falsis,* disponit Ordin. Regia Lusitan. *d. tit.12. §.3.* resoluit Afflict. *in const. Regni Siciliae rub. adulterium*

rinam §.1.n.3.Clar.§. *falsum n.*38. Hippol. *consl.*47. *lib.*1.Menoch.*dict.casu*316.*à num.*51. Vincen. de Franch.*decis.*401.Aloys.Ricc.*d. collect.*147. *ampl.*4. Decian.*d. lib.*7.*c.*25.*à n.*3. Farin.*dict.q.*115.*n.*81. *&* *à n.*120. me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiastico tract.*10. *c.*4. *quæst.*12.*resol.* 2.
65 † Intellige si eam scientes falsam expenderint, *d.l. lege Cornelia* §. *eadem pœna*, Ordin. Reg. Lusitan *d.*§ 3. ibi, *sabendo que era falsa*, Couar.*d.cap.*8.*n.*4. Bursat. *cons.*166.*à n.*8.*lib.*2. Menoch.*d.casu* 316.*n.*55. Fari. *d.quæst.*115 *num.*154. Decian.*d.lib.*7. *cap.*25.*à n* 6.
66 vbi *n.*7. quod † ignorantia affectata, vel crassa non excusabit; quæ quidem probabitur iuramento dicentis se ignorasse falsam esse monetam, dummodò concurrat præsumptio ignorantiæ pro allegante illam, secus tamen si sint ex aduerso præsumptiones, vel coniecturæ inferentes ad scientiam, Decian. *d.* *c.*25.*n.*8. Farin. *d. q.*115. *n.*59. Seraphin. *de priuil. iurament. priuil.* 4.*n.* 136.
67 † Quando verò expendens falsum monetam docuerit a quo illam habuit, nulla lege puniri debet, vt resoluunt Anton. Fab. *in suo C.sub tit. de falsa moneta, diffinit.* 2. Decian.*d. lib.*7.*c.*27.*n.*9.Farin.*d.q.*115.*n.*145.Vel quando expendens protestaretur quod si esset falsa sibi restitueretur, quia daret bonam: non enim tunc dicitur expendisse, cùm pendeat à futuro euentu, Decian.*d. cap.*27.*n.*19.vbi *n.*20.idem resoluit quando expendens nemini nocuisset, & *n.*17.quod bona opinio, & fama expendentis monetam, vel eius, penes quem reperta est, minuit pœnam, & *c* 25.*n.*9. quod ludens cum falsa moneta punitur, secus si luderet computando eam pro falsa. Huiusmodi falsam monetam expendentes (vt ad rem redeamus) verius credo sub hac reseruatione non venire, quæ loquitur tantum de adulterantibus moneta's, non autem de eas scienter expendentibus, quæ diuersa sunt crimina, ex Menoch.*d.casu* 316.*n.*51.*&* 52. & ita in terminis resoluit Gambar.*d.loco n.*9.

68 Crimen hoc grauissimum est, prout demonstrant pœnæ pro illo impositæ, qui enim illud commiserit, igne comburendus est, vt probat tex. *in l.*2. ibi, *flammarum, C.de falsa moneta*, & concordat. Ordin. Regia Lusitan. *d. tit.*12. *in princip.* ibi, *morte natural de fogo*, & apud Hispanos *l.*5.*&* 6.*tit.*17.*lib.*8.*noua recop.* tradunt Couar *dict.cap.*8.*num.*3 Decian.*dict. lib.*7 *cap.*28.*num.*2.*&* 3. Christoph. de Pace *d.l.*78. *n.*88. Farin.*d quæst.*115.*num.*13.*& q.*91.*num.*109. Cardoso *in praxi iudicum, verbo moneta n.*3. & eius bona fisco vindicantur, *l.*1. ibi, *fisco vindicetur, C. de falsa moneta*, Ordin.Reg Lusit.*d tit.*12.*in princip.* ibi, *e todos seus bens sejam confiscados*, Menoch. *d.casu* 316.Farin.*d.quæst.*115.*n.*14. Christoph. de Paz
69 *d.l.*78.*num.*96. Decian.*d lib.*7.*cap.*28. *n.*11. † Domus etiam in qua fabricatur moneta falsa sciente domino, cadit fisco, *d.l.*1.ibi, *domus, &c.* Ordin. Reg.Lusitan. *d.tit.*12.§.1. Couar. *d. cap.* 8.*num.*3. *vers.pœna autem*, Decian.*d.l.*7.*c.*27.*num.*8. *& c.* 28. *num.*12.Mascard.*concl.*1065. *num.*2. Molina *de iust. tract.*2.*disp.*702.*n.*3. Farin.*d.q.*115.*n.*16. Si autem dominus quamprimum id sciuerit, indicauerit Magistratui, excusabitur, Decian. *d c.*27.*n.*8. Farinac. *d.quæst.*115.*n.*17. vbi resoluit quod domus, in qua fabricatur falsa moneta, habet præsumptionem contra se scientiæ, & participationis.
70 Sic etiam † vidua excusatur è scientia fabricationis falsæ monetæ causæ in eius domo, vt probat text.*in l.*1.§.*vidua ff. de falsis*, Farinac.*in praxi criminal. part.*3.*tit. de pœnis temper. q.*98.*n.*2. Ordin.Regia Lusitan. *d.*§.ibi, *de alguã viuua.*

71 Cætera ad hanc materiam pertinentia tractant Suar. Viui. Kirchou.& alij *tom.*2. *commun. opinion. libro* 9.*tit.*19.*pag.*514. Couat.*in tractat.monism.cap.*8. Gom. *leg.*83. *Tauri, à num.*3.*&* *tom.*3.*vari capite* 3. *num.* 4. Hippol. *cons.* 47. *&* 71. Menoch. *dicto casu* 316.*à num.*7. Petr.Gregor.*Syntag.iuris lib.*36.*cap.*2. Did. Quanter, *in quæst. crimin.cap.*7.*à num.*19. Mascard. *de probat.concl.*1065. Decian. *dict. lib.*7.*c.*25. *vsque ad cap.*28.de Franch.*decis.*351.*&* 401. Aloys. Ricc. *in collect. decis part.* 1 *collect.*172. Gutier.*pract. quæst. lib.*3.*quæst.*4. Cardoso *in praxi iudicum, verb. falsum à num.*15. Azeued.*l.*5.*&* 6.*tit.*17.*lib.*8. *nouæ recopil.* Bernard. Muscatel. *in pract. crimin. tit. de falsa moneta.* Padil. *in summa legum pœnal. part.*1. *cap.* 23. Farinac. *dict. quæst.* 115. Christoph. de Paz *d.l.*78.*à num.*79. Cabed. *part.* 2.*decis.*45. Thom. Valasc. *tom.* 1. *alleg. Iuris alleg.*13. *à num.* 38. nouissimè Teulench. *in exposit. Decalogi lib.*7.*cap.*12.*dub.*1.*cum seqq.*

Tertivs Casvs.

Qui libertatem, siue immunitatem Ecclesiæ violauerint.

Svmmus Pontifex Benedictus XI. *in Extrauag. inter cunctas, de priuil.* approbat consuetudinem, quæ reseruauit Episcopis immunitatis, & libertatis Ecclesiasticæ violatores, circa quod multas, & quotidie plures nascentes controuersias sopiuit. Gregor.XIV.*Const.* sua circa protectionem ad Ecclesias fugientium perpetuò obseruandam, quæ incip.*Cum aliàs nonnulli*, *Dat. Romæ ann. Incarn. Dom.* 1591. 9.*Kalend. Iunij.* Hodie verò cum iuxta Decretum Sacræ Congreg.*alleg præced.num.*185.relatum, prohibeatur quibuscumque Confessariis Sæcularibus, & Regularibus, ne vigore suorum priuilegiorum absoluant à casibus violationis immunitatis Ecclesiæ in terminis *dict. Constit.* Gregor. XIV. non est necessarium, vt huius casus reseruatio fiat, ideò de eo nil amplius. Absolutio tamen excommunicationis ob violatam Ecclesiæ immunitatem ad Ordinarium spectare, tenet Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 333. vbi *num.*2. dicit non obstare Bullam in Cœna Domini, quia ibi solùm excommunicantur statuentes contra libertatem Ecclesiasticam, non illam violantes. 72

Qvartvs Casvs.

Incendiarij, & qui damni, iniuriæve causa vites, vel arbores alienas inciderint.

Incendiarius dicitur is, qui malo animo, & auctoritate propria incendit aliena, vt domum, segetes, & his similia, *cap. cum deuotissimum* 12. *quæst* 1. Ad hoc verò, vt quis sit in hoc casu comprehensus, quatuor requiruntur. Primò quod incendat. Secundò quod malo animo. Tertio quod auctoritate propria. Quartò quod incendat aliena, ita Gambarupta *de casibus reseruatis, casu* 5. *num.* 1. *fol.*198.*verso*, vbi etiam resoluit non sufficere attentasse incendium, nisi fuerit sequutus effectus incendij, aut per eum non stetit, quin effectus fuerit sequutus, vt puta quia ignis extinctus est à superuenientibus hominibus, vel etiam aliquo casu pluuiæ, niuis, & huiusmodi. 73

Cùm incendium connumeretur inter casus fortuitos, Greg. *l.*3.*verb.fuego, tit.*2.*part.*5. Menoch. *de arbit.casu* 390.*num.*3. *cum sequentib. & lib.*1. *de præsumpt. quæst.*59.*num.*3.*&* *cons.*13.*num.*1. Ioseph.Ludou. 74

dou.Peruſ. *deciſ.*10.*n.*15.*& deciſ.*25. Gutierr .*practic.lib.*1.*q.*29.*n.*6. Mex.*in tract. taſſæ panis concl.* 6. *n.*115.Surd.*deciſ.*198.*n.*5. Maſcard. *de probat.concl.* 467.*n.*5.*& concl.*892.*n.*8. Padil.*in ſum.legum pœnal. p.*1.*c.*23.*à n.*1.plures refert Doctores Cened.*ad Decretal.collect.*40.*à n.*1.

75 † Conductor propter incendium ad damni æſtimationem non tenetur,niſi conſter de culpa ipſius Gail.*lib.*2.*obſeruat.*21.quem refert Aloyſ.Ricc. *in collect.deciſ.p.*2.*collect.*797. nec tenebitur ad reſtitutionem in foro ſcientiæ,ſi ſolum ex negligentia, vel leui culpa committeret incendium,Gambar.*d.loco n.*2.

76 Si verò fuerit lata culpa,cum hæc nunquam ſit ſine dolo,teneretur incendiarius ad damna,& intereſſe, *cap.ſi egreſſus*, 5. *de iniur.* Menoch. *dict. caſu* 390.*num* 24.Ioſeph.Ludou.*d.deciſ.*25.*n.*10. Fatin. *in praxi crim.par.*3. *quæſt.*110.*n.*18. *& n.*24. reſoluit quod ex incendio commiſſo culpa leuiſſima in omittendo non tenetur incendiarius ad damna & intereſſe,ſecus ſi in committendo.Quamuis autem in foro ciuili exteriori quis teneatur de negligentia,& leui culpa *l.*3 *ff.ad l.Aquil.* cum ſimilibus tamen in foro conſcientiæ non imponitur ſibi pœnitentia pro illa inaduertenria , putà , quia neglexit cooperire ignem vnde domus ſua cum vicinis eſt incenſa,vel quia poſuit ignem in ſtipula , non aduertens principium ventorum, ex quibus poſtea ſegetes vicini arſerunt,quia de hac culpa non grauabit eum Confeſſarius ad reſtaurationem,ſunt verba Felini *in cap. ſicut dignum.n.*16. *de homicid.* & ſic non ſolum non peccauit mortaliter,ſed nec tenetur ad damna,& ideo non cadit ſub reſeruatione, cum ea fiat tantum de peccatis mortalibus, Gambar. *d. caſu* 5.*num.*2.

77 Verùm ſi negligentia illa fuerit nimia cum apertæ malitiæ compareṫur,argum.text. *in cap.vlt.de celebrat.miſſ.* ibi, *aperta malitia , vel nimia deſipientia , & l.de ætate* , §. *qui tacuit ff. de interrog. action.* non excuſabitur incendiarius, cum in culpa ſit , ex tex. difficili *in l.magna* 226 *ff. de verborum ſignific.* dum ait, *magna negligentia culpa eſt* : *magna culpa dolus eſt.* Culpa enim in genere ſumpta , prout dolum,& culpam ſimplicem comprehendit , propriè dicitur,quæcunque deuiatio à bono, quæ humana diligentia potuit præuideri ; in ſpecie verò ſumpta à dolo diſtinguitur,quia hic malitiæ, illa verò imprudentiæ tribuitur,explicat Conan. *comment. Iuris Ciuilis lib.*7.*cap.* 4. *num.*7. Loriot. *de apicibus Iuris, t de regulis iuris,axi.* 134. *cum ſeqq.* Donel.*comment. lib.*16.*cap.*7.Ex quibus magnam & diſſolutam negligentiam latam dici culpam, & dolo proximam, non eſt qui dubitet , & ideo incendiarius qui lata culpa , (quæ dicitur non intelligere , quod omnes intelligunt. *l.lata culpa.ff.de verborum ſignificat.* Vel ſi quis in rebus alienis,quas cuſtodiendas ſuſcepit, eam non adhibeat diligentiam quam adhibet rebus ſuis, *l.quod Nerua , ff. depoſiti , cap.* 2. *eodem titul.*) incendium immittit , tenetur nedum ad damnum illatum dolo,ſed etiam ad id,quod prouenit ex eius culpa : vt ſi quis incendat domum alicuius,& ignis incendat etiam domum vicini,tenetur ad vtrumque damnum;vel ſi combureṫ ſtipulam in agro proprio, & ignis vi ventorum impulſus incendat ſegetem vicini,ita per tex.*in dict.cap.ſi egreſſus*,tenent.Franc. Marc. *Delphin.deciſ.*417. *num.*1 *part.*3. Ioſeph. Ludou.*d.dec.*25.*poſt numero* 4.Farinac.*dicta quæſt.*110. *num.*10 Læli.Zechi.*de caſibus reſeruatis caſu* 16.*n.*1. *fine.*

78 Incendium à quibus in dubio emiſſum præſumatur,agunt Menoch. *de arbitr.caſu* 390. Theſaurus *Pedem.deciſ.* 24. Polyd. Ripa *in tractatu de nocturno tempore , cap.*27. Maſcard. *de probat. concl.*892.*numero vlt.*

79 † Vtrumne & quando teneatur dominus de incendio per familiam ſuam admiſſo Cephal. *conſil.*362. Franc.Marc. *deciſ.*112. *numer.*34. quos refert Aloyſ.Ricc. *dict.collectan.*797. Menoch.*dicto caſu* 390. *à num.*20. *cum ſeq. & conſil.*53. Bernard. Græuæ *ad pract. Cameræ Imper. lib.*2. *concluſ.*21. *in coronide.* Vicinus vicino de damno incendij culpa obortì an teneatur. Vide Alexand. Raudenſ. *Piſana deciſ.*6.*num.*61.*part.*1. Maſcard.*concl.*892.*numero* 4.*&* 5.

80 Cætera pertinentia ad huiuſmodi incendiarios videri poſſunt per Ordinarios *in l.*1. *& ſeqq. ff. de incendio,& in l.capitalium,& §.incendiarij, de pœnis,* Gregor.*in l.*9.*text.ibi tit.*10. *part.*7. Doctiſſ. parentem meum *in comment. ad ordin. Regiam Luſitan. lib.*5 *tit.* 86.Afflict. *deciſ.*58. Menoch. *d. caſu.*390. Boſſi.*in pract. tit. de incendio,* Polydor. Ripa *de nocturno tempore c.*27. Franc.Marc.*deciſ.*154. *&* 417. *part.*2.Perez *leg.*2.*verb quemen las caſas,tit.*18. *lib.*8. *Ordin.pag.*250 *& l.*36.*in princ.tit.*19. *eodem libro* , Fachin.*controuerſ.lib.*1.*c.*84. Ludouic. *Peruſ.dec.* 25. *&* 26.Decian.*tract.crimin.lib.* 8.*c.*5. Vincent.Carot. *de locato,tit de incendio,* Bernard.Muſcatel. *de cognit. delict.tit.de incendio,* Mench. *frequent.c.*10. *num.*47. Aloyſ.Ricc. *d.collect.*797 Farinac.*in praxi criminal. tom.*3.*q.*110. Matta *de iuriſd.p.*2.*cap.*25.

81 Deueniendo ad vitium , & arborum inciſores , aduertendum illos teneri ad omne damnum, quod earum dominus ex ipſarum inciſione patitur,etiam ad refectionem fructuum , quos eorum dominus veroſimiliter quotannis ex illa arbore percipere potuiſſet deductis tamen impenſis , & laboribus expoſitis in arbore cuſtodienda & excolenda , & hoc vſque ad illud tempus quo alia arbor denuò plantata ita excreſcere poſſit , vt tantumdem fructus ex ea percipi poſſint , quia ſic damnificans ex cauſa efficax , & ſine qua damnum non eſſet illatum,& ideo tenetur ad illud per text. *in cap. fin. de iniur.& l.nihil intereſt , ff. de ſicar.* Sed quia quantitas iſta incerta eſſe poteſt : fieri enim poteſt, vt arbores areſcant, vt fructus non ferant,ideò cùm hoc damnum incertum eſſe poſſit, æſtimabitur arbitrio boni viri, ita tamen vt ad æqualitatem reducatur, quantum fieri poterit.ita ex Nauar.tradit Læli.Zechi.*d. caſu* 16. *num.*2. Si verò fructifera fuerit arbor,ipſa ſola erit in conſideratione , ita tamen vt ſemper deducatur aliquid de futuro pluris valore arboris, habita etiam ratione dubij euentus. Gambarupt.*d.caſu* 5.*n.*6.

82 Dubium hic oritur non contemnendum,an peccet,teneaturque ad reſtitutionem inciſor arborum, quæ in ſuo ſolo plantatæ fuerunt ab alio, vel in eo radices egerunt. In qua quæſtione videbatur negatiuè reſpondendum , quia ſcienter plantans arbores in alieno ſolo, non efficitur earum dominus, ſed eæ omnino ſolo cedunt, ſi modò radices egerint,ſi verò adhuc radices non egerint,remanet earum dominus , qui conſeuit , §.*Titius. Inſtit. de rerum diuiſ.* ergo videtur dicendum , prædictum inciſorem cum illo modo efficiatur arborum dominus,ſi illas incidat,nec peccare,nec teneri ad reſtitutionem. Verum potius tenerem ſic incidentem peccare , ex eo,quia propria auctoritate ſibi ius miniſtrauerit, ſed non teneri ad reſtitutionem: ſicut enim ſurripiens,quod ſibi debetur, peccat,ſi id modo indebito faciat , non tamen tenetur ad reſtitutionem , vt per Richar.*in* 4. *diſtinct.* 15. Nauar. *in man. capit.*17.*num.* 112. Sic in propoſito,licèt peccet

ret incidens plantam satam mala fide ab alio in proprio solo, non tamen tenetur ad restitutionem, ita in terminis Lælı.Zechi. *dicto casu 16.n.2. versic. sed difficultas, cum seqq.* vbi etiam resoluit, quod incidens arborem sitam in alieno solo, licet aspectui sui officiat nisi statutum, vel seruitus contraria existat, tanquam incidens arborem, in qua nullum ius habet, tenebitur ad omnem damni æstimationem; si enim fundus vicini nullam debeat seruitutem domui vicini, vel præscriptam, vel aliter acquisitam, ne luminibus vicini officiat, licebit sibi in proprio solo plantare, licet luminibus vicini officiat, *l cum eo, vbi gloss. ff. de seruit. vrb. præd. l. alterius, C. eodem tit.* & vtrobique Doctores.

Notandum valde est, quòd licet casus hic loquatur in plurali numero, ibi, *vites*, vel *arbores*, habebit tamen locum, etiam in vna arbore, vel vite incisa damni iniuriæque causa, Bonacos. *commun. criminal. verb. incidens arbores*, quem refert & sequitur

83 Gambarupta *dicto casu 5. in fine.* † Vitis dicitur arbor frugifera, Perez *l. 2. verb. cortales arbores, tit. 16. lib. 8. ordinat.* Auend. *de exequendis mand. p. 1. cap. 4. num. 28.* Azeued. *l. 6. num. 5. tit. 12. lib. 8. nouæ recopilat.* Sebasti. Nævi. *in remiss. ad l. 1. §. arboris appellatione, ff. de arbor. cædendis*, Cardos. *in praxi indicum, & aduocat verb. arbor, n. 1.*

84 Huius casus reseruatio non habebit locum in eo, qui non damni causa, vel iniuriæ, sed foracitatis, & rapacitatis naturalis vites incidit, aliasque arbores, Gambarupt. *d. casu 5. num. 4.* Nec etiam in illo qui euellit arbores, per *l furtum § si quis radicitus, ff. arborum furtim cæsarum.* Nec si eas asportet, postquam scissæ fuerunt, Auend. *dict. cap. 4. n. 28. vers. prædicta regula.*

Sextus Casus.

Qui blasphemiam publicam, & notoriam protulerint.

85 Blasphematoribus publicis, & notoriis per Episcopum suum pœnitentiæ sunt imponendæ, vt probat text. *in cap. 2. de maledicis*; blasphemia enim est de reseruatis Episcopis secundùm gloss. *verb. reseruantur in cap. 2. de pœnit. & remiss. lib. 6.* igitur de ea sunt à nobis aliqua declaranda, sic diffinitur.

86 † Blasphemare est dicere tacitè, vel expressè, verbo, vel scripto, contra Deum, aut eius Sanctos, quidpiam contumeliosum, quod quidem fit, vel tribuendo Deo, quod illi non conuenit, vel tribuendo creaturæ, quod solius Dei proprium est: in hanc diffinitionem incidunt omnes, quas referunt Couarr. *in cap. quamuis pactum, part. 1. §. 7. num. 8.* Nauarr. *in manual. cap. 12. num. 81.* Iacob. de Grassiis *in aureis decis. lib. 2. cap 19. numero 7.* Gambarupt. *de casibus reseru post casum 16. num 1. fol. 250. verso.* Marta *de iurisd. part. 2. capit. 13. à numero 1.* nouissimè Trullench *in exposit Decalogi lib. 1.*

87 *cap. 12. dub. 1. num. 1.* † Diuiditur in duas species, quarum altera dicitur blasphemia hæreticalis, altera simplex, de quibus Ioan. Vela *de pœnis delict. cap. 4. num. 14.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 9. c. 28. q. 5.* Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 77.* Sanch. *in præcepta decalogi lib. 2. cap. 32. n. 36. & 37.* Campan. *in diuer. Iuris Canon rub. 11. cap. 26. n. 67. & 68.* Lazar. *de blasphemia q. 1. num. 7. & q 7. per tot.* Sousa *in aphorism. Inquisit. lib. 1. cap. 19. à n. 31.* nouissimè Ioseph. de Vela *de potest. Episcop. circa inquirenda, & punienda crimina in suis diœcesi-*

88 *bus commissa part. 1. num. 86. cum seqq.* † Hæreticalis est illa, quæ cum hæresi connexionem habet; veluti quando negatur, vel renegatur Deus, aut quando aliquid dicitur contra articulos Fidei, his verbis, non credo in Deum, vel denego, aut maledico Deum, vel abnego Fidem. Lusitani, *descreo de Deos.* Hispani, *descreo en Dios, reniego de Dios, o de la fe, o de la Cruz, o de la Chrisma de la frente, o reniego de la puridad de Nuestra Señora.* Itali, *Rinego Iddio.* Resolutiuè igitur dico blasphemias esse hæreticales, quæ repugnant primo Decalogi præcepto, & illas, quæ contra aliquem ex duodecim Fidei articulis dicuntur, Direct. Inquisit. *part. 3. quæstion. 41.* refert. Gambarupt. *dict. loco n 3.* Marta *dict. part. 2. cap. 13. num. 12. & 13.* Trulench. *dict. cap. 12. dub. 1, num. 2. cum seqq.*

De his hæreticalibus blasphemiis hæreticæ prauitatis Inquisitores priuatè cognoscunt, & ius habent animaduertendi, vt per Couarr. *dict. § 7. n 12. versic. crimen autem blasphemiæ*, Castro *lib 1. de iusta hæretic. punit. cap. 12.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ, lib. 5. tit. 4. l. vnic. de blasphemiis, num 2.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 9. cap. 28. quæst 5.* Salzed. *ad Bernard. in practic. cap. 113. versic. quandoque tamen, cum sequentib in nouiss. edit.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 2. c. p. 32. num. 37.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 6. num. 1.* Farin. *in praxi crimin. quæst. 20. num. 39. & de hæresi quæst. 178. num. 76.* vbi resoluit contra consuetum blasphemare, & monitum blasphemare non cessantem, Inquisitorem posse procedere, Zanard. *in direct. Theolog par. 1. præc. 1. cap. 11.* Loica *in 2. 2. D. Thomæ quæst. 13. art. 2.* † Pœna autem quæ imponi solet ab Inquisitoribus pro his blasphemiis, in quibus cognitionem habent, ea quidem est quòd si blasphemus intimæ sortis fuerit, flagellis cæditur cum publica pœnitentia, in publicoque spectaculo, lingua, ferro, vel ligno comprehensa, cum abiuratione de leui. Si verò fuerit nobilis, pœna pecuniaria mulctatur, & ad tempus in monasterium detruditur; ita testatur Rojas *de hæretic. part. 2. num. 176.* quem refert Salzed. *vbi proximè*, Mich. Zanard. *in direct. Theolog. part. 2. præcep. 1. cap. 11. num. 10.* Peña *in direct. Inquisit. part. 2. commun. 66.* Lazar. *de blasphemia quæst. 6. numero 20.* 89 90

Simplex verò blasphemia est illa, quæ non repugnat iis, quæ tenemur credere, vel quæ Fidei confessioni non opponuntur, quamuis grauissimæ sint, vel quia negant aliquid in Deo, quod ei conuenit, vel tribuunt Deo, quod minimè ei conuenit, his verbis: Pigeat Deum: Doleat Deus, per vitam Dei. Lusitani, *A pesar de Deos.* Hispani, *A despecho de Dios, mal grado a a Dios, por vida de Dios, pese à Dios.* Itali: *Al despetto de Dio: Rincresca Iddio. Potta de Dio, o dela Vergine Maria.* Salzed. *vbi proximè, versic. & quia sæpissime*, Azor. *d. cap. 28. quæst. 3.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut. 9. num. 3. & in collect. decis. part. 1. collect. 75.* & sic huiusmodi blasphemiæ non dicuntur hæreticales, quia Fidei confessioni non opponuntur, ac proinde harum punitio ad Iudices ordinarios pertinet, Roias *de hæretic. p 2. num 70.* Capeauil. *de casibus reseru. cap. 19. q. 2.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib 2. cap. 32. num. 36.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 1. cap. 5. num. 8.* quidquid contrà teneant Floronus *de casibus reseru part. 2. casu 3. num. 8.* Filliuc. *in simili tract. casu 3. num 2.* Nald. *in summ. verb. blasphemia num. 1.* Sanctarel. *de blasphemia cap. 2. dub. 1. num. 3.* Eodem etiam modo contumeliæ in Sanctos dicuntur blasphemiæ, qui enim maledicit Sanctis, maledicit eis ve sancti sunt, ac proinde maledicit in Sanctis ipsi Deo, 91

qui Sanctos efficit, & à quo est sanctitas: nam sic etiam qui iurat per Sanctos, religiosè iurat, quia iurat per eum, à quo sanctitas existit, ac pendet, Azor. *dict.cap.28.quest.4.* Farinacius *dict. quaest.20. num.25.* Suarez *de relig. tom.1. tract.3. lib.1. cap.5. num.6.* Decian. *tract.crim.lib.6.c.2.num.19.* Sanch. *in praecepta Decalogi tom.1.lib.2.cap.32.num.27.*

92 Ad hanc simplicem blasphemiam pertinent iurationes illae, videlicet, *sicut Deus est veritas, sicut veritatem continent Euangelia, vt Deus est filius Virginis Mariae*; hae siquidem aequiparationes nostrarum veritatum cum diuinis, blasphemiae nomen habere videntur. Quamobrem dum falsitas sub his iurationibus affirmatur, foedissimum est periurium cum blasphemia coniunctum, quod si affirmatio veri veritate polleat, adhuc non fugiunt qui hisce verbis vtuntur, blasphemiae crimen & culpam; nam quamuis veritas, vt aiunt Philosophi, eo quòd adaequatio rei ad intellectum in indiuisibili consistit, non recipiat magis nec minus, tamen quia veritates aeternae, & diuinae ipsissimae sunt, inaccessaeque veritates, ac subinde principium, & finis creaturarum omnium, nulla nostrarum veritatum cum illis est comparanda. Ita ex Soto referunt Couarr. *d §.7. num.9. versic. vndecimo*, Iacob. de Grassiis *in aureis decis. lib.2. cap.19. num.14.* Placet referre id quod Sot. *lib 8. de iustit. quaest.2. artic.3.* scribit. *Sunt* (inquit ille) *& blasphemiarum non infimae species iurare per membra Dei, vt per caput, per sanguinem, per iecur, & per alia membra, quae nominare depudet, nam praeterquam quod Deo videantur isti membra tribuere etiam si de membris Christi intelligant omne conuitium & contumelia est, quandoquidem in hoc non est membra in testimonium asserre, sed vituperiis Christum; ordidare, sicuti est nefas iurare per intemeratam Deipara virginitatem.* & paulo infrà: *at haec profectò si blasphemia non sunt proximè accedunt.* Iurare verò per corpus aut per sanguinem Domini, si fiat cum irreuerentia, peccatum mortale est, non est blasphemia, quoniam post Christi incarnationem Deus dicitur habere corpus, & sanguinem in quantum homo, non autem in quantum Deus, Nauarrus *dicto cap.12.num 85.*

93 De his autem blasphemiis, quae haereticales non sunt, cognitio, & punitio non ad Inquisitores contra haereticam prauitatem, sed ad Episcopos spectat, vt probat text. notab. *in cap.2. de maledict.* Salzed. *vbi proximè vers. & qua saepissimè, in fine*, Gambarupt. *dicto loco num.3. in fine.* Aloysius Ricc.

94 *dict. resolut. 9. in fine.* † & ad iudicem etiam saecularem huius criminis punitio spectabit, cùm sit mixti fori, vt probat text. *in dict.cap.2.vers. per temporalem praeterea potestatem*, Menochius *casu 319. num.16.* Auend. *de exequendis mand. part.2. cap.5. num.11. & 12.* Marta *de iurisdict. part.2. cap.13.* alt. Modern. *in tractat. de cognitione per viam violentiae par.2.quaest.85.* Cur. Philipp. *par.3. §.2.n.15.* Salzedo *dicto loco vers. est quidem*, Sanchez *in praecepta Decalogi lib.2. cap.32. num.37.* Armend. *dicto loco num.16.* Ordin. Reg Lusitan. *lib. 2. tit 9.in princ.versic.blasphemos*, Villalob. *in sum.p. 2 tract.1. diffic.15.num.6.* Trullench. *d.c.12. dub.3. num.1. in fine.* Tib. Decian. *tract.crim lib.4.c.26.n.13.& lib.6. c.4.n.2.* Azor. *d.cap.28.q 5. vers.quo fit*, Ioan. Vela *d. c.4.n.15.* Ioseph. Vela *d p.1.n.88.* Mich. Agia *in tr. de exhibend auxil.fund.17.rub. de blasphemia*, Sigism. Scacc. *de iud l.1. c 11 n 56* Lazard. *de blasph.q.6.n.31.* Gabr. Pereir. *de manu Regia p.2.c.56.n.35.*

95 Si fortè iudex Ecclesiasticus priùs de hoc crimine cognouerit, poenamque leuem posuerit, iure optimo poterit saecularis de huiusmodi causa iudicare, supplebitque vsque ad condignam condemnationem, Couarruuias *practic.lib.2.cap.10.num.6.* Gomez *tom.3 vari. cap 1.num.40.* Gregor. *lib.58. verb.estos,tit.6. part.1.& lib.4. verb. contenles tit.18. part.7.* Clarus *§.vlt quaest.57.à num 11.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris part.3. lib.47. cap.4. in fine*, Salzedo *vbi proximè*, Auiles *ad cap.25.Praet. gloss.1. num.11. & 12.* Auend. *de exequendis mand.par.2.c.5.num.18.* Perez *ad l.1.princip tit.8 lib.8.lib 8.Ord.& l.3.tit.4. eodem lib.vers.ad quintum*, Franc.Pen. *in directtor. Inquisitor. part.2.schol.20.colum.5.* Suar. de Pace *in pract.tom.2.pral.2. num.49. cum sequentibus*, Decianus *tract. crimin. lib.4. cap.9.num.45. & cap.10. numer 5.vers. & nota, & lib.6. cap.6. num.8.* Bobadil. *in sua politica lib.2.cap.17.num.98. & cap.18. numer.234.* Cur. Philipp. *part.3.§.2. numer.33.* Fr. Ludouicus Miranda *de Ordine iudic. quaest.1.art.7. concl.2.* Mend. de Castro *in praxi Eccles.Lusit.lib.2. cap.4.à num.17.* plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decretal collect.113.num.3.& collect.116.n.4.* Verùm licèt opinio ista verissima sit, & tot Doctorum auctoritatibus fulcita (vt loquar verbis Salzed. *d loco*) à iudice laïco hoc poenae supplementum non fit, quia ad iudicem Ecclesiasticum tanquam digniorem spectat haec declaratio, & semper declarauit condignam poenam impositam fuisse.

Peccatum hoc blasphemiae adeò est immane, atrox, & detestabile, vt aliquando sacrae litterae si de blasphemia sermo incidat, benedictionis nomine vtantur, per antiphrasim significantes, maledictionem, *3. Reg.21.* impia Iesabel de Naboth loquens calumniando dixit, *Benedixit Deo, & Reg.* Iob 1. *Ne fortè peccauerint filij mei, & benedixerint Deo in cordibus suis, & c.2. Benedic Deo, & morere.* Ob blasphemiam filius mulieris Israëlitidis praecepto Domini lapidibus fuit obrutus, eo quòd nomen Domini blasphemasset, *Leuit. cap.24.* Ob blasphemiam Antiochus insanabili, & inuisibili plaga percussus fuit *2 Machab. cap.9.* Ob blasphemiam Holofernes foeminae manu victus fuit *Iudic. 11.* & Goliath. Israëlem blasphemans à Dauide lapidis ictu, è funda emisso occiditur *2. Reg. cap.21.* & populus ob blasphemiam Hieremiae gladio, & fame consumptus est, *Hierem.cap.44.* cum aliis adductis per Cou *d.§.7.n.10 in princ.*& Salzed. *d.loco.* 96

Iure Pontificio grauissimae poenae in blasphemos sunt constitutae, videlicet, *in dict.cap.2.de maledicis*, vbi sancitum est, *vt si quis contra Deum, vel aliquem Sanctorum suorum, & maximè Beatam Virginem, linguam in blasphemiam publicè relaxare praesumpserit, per Episcopum suum poenis debitis subiiciatur, videlicet, vt septem diebus Dominicis prae foribus Ecclesiae palam, dum aguntur Missarum solemnia, existat, & vltimo die Dominico pallium, & calceamenta non habeat ligatus corrigia circa collum, & sextis quibusque feriis intra illud tempus contentis in pane, & aqua ieiunet, arceaturque ab Ecclesiae ingressu, & tres si poterit, alioquin duos pauperes, aut vnum reficiat illis diebus. Quòd si ad hoc ei facultates non suppetant, in aliam poenam commutetur, quam si luere recusauerit, ei interdicatur ingressus Ecclesiae, & Ecclesiastica careat sepultura, si decesserit*, &c. quam poenam laïci tantum, non clerici subire, & perferre debent, vt testantur Innoc. Host. Ioannes Andreas & Abb. quos referunt Couarr. *d §.7.num.10.vers.sed quia*, *Bernard in pract.c.113.prope finem*, vbi Salzed. *in addit. litt. C.* rationem reddit, quia clericus non facit publicam poenitentiam text. *in cap.1. de bigam.& in cap.de his 50.distinct.& in cap. Presbyter.82.distinct.* 97

ne

ne grex fidelium scandalum patiatur, néve dignitas Sacerdotalis vilescat, cui summa reuerentia debetur, vt ostendit Chrysost. *lib. 3 de Sacerdotio*, & Ambros. *lib. de dignitate Sacerdotali* cum citatis per Beller. *disquisit. cleric. p. 1 tit. de disciplina clericali §. 1. à n. 1*. Quæ quidem Iuris pœnæ, licet in desuetudinē abierint, indicant tamen quàm execrabili scelere se polluant ij, qui impuro ore in Deum, aut Sanctos maledicta conferunt.

98 Synodus autem Lateranen. sub Iulio II. cœpta, & deinde sub Leone X. continuata *sess 9.* aduersùs blasphemos, statuit, *vt quicunque Deo palam, seu publicè maladixit, contumeliosisque atque obscœnis verbis Dominum nostrū Iesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam Dei genitricem expressè blasphemauerit, si munus publicū iurisdictionemve gesserit, perdat emolumenta triū mensiū pro prima, & secunda vice dicti officij si tertio deliquerit, illo eo ipso priuatus existat. Si clericus, vel Sacerdos fuerit, eo ipso quòd de delicto huiusmodi fuerit conuictus, etiam beneficiorum quæcumque habuerit, eo priuetur: si plura, quod ordinarius maluerit, id amittere cogatur: quod si tertio eius sceleris conuincatur, dignitatibus, beneficiis omnibus, quæcunque habuerit, eo ipso priuatus existat, eaque liberè impetrari, & conferri possint. Laicus vero blasphemans si nobilis fuerit, pœna vigintiquinque ducatorum mulctetur, & pro secunda vice quinquaginta: pro tertia nobilitatem amittat. Si verò ignobilis, & plebeius fuerit, in carcerem detrudatur. Quòd si vltra duas vices publicè blasphemauerit, mitra infami per integrum diem ante fores Ecclesiæ principalis coronatus stare cogatur. Quòd si sæpius in hoc peccatum lapsus fuerit, ad perpetuos carceres, vel ad triremes damnetur. Et qui reliquos Sanctos blasphemauerit, arbitrio iudicis rationem personarum habituri aliquantulo mitius puniatur. Et iudices sæculares, qui in tales blasphemiæ conuictos non animaduerterint, nec eos iustis, & debitis pœnis affecerint quantum in eis fuerit, quasi eodem scelere contaminati, eisdem quoque pœnis subiiciantur; qui verò in illis puniendis solliciti & seueri fuerint, qualibet vice decem annorum indulgentiam consequantur, & tertiam partem mulctæ pecuniariæ habeant.*

99 Iulius III. *in Constit. Pontificali* incip. *In multis*, instituit iudices huius criminis Inquisitores hæreticæ prauitatis generales, & præcipit, vt scientes denuntient apud iudicē de blasphemis intra triduum, alioquin in easdem pœnas incurrunt, & vt denuntians possit haberi loco vnius testis, si iureiurando denuntiet. Conuicti habeantur infames, inhabiles ad quæcumque beneficia, gradus, honores, & dignitates obtinendas, si bis conuincantur. Si tertiò conuicti fuerint, sint priuati beneficiis Ecclesiasticis, officiis, dignitatibus, honoribus, magistratibus quibuscunque, & sint intestabiles actiuè, & passiuè, sintque inhabiles ad testimonium ferendum.

100 Pius V. *in Constit. sua* incip. *Cùm primùm Apostolatus*, decernit in blasphemos posse inquirere, & animaduertere quoslibet iudices competentes, & inter alia sic ait. *Ad abolendum nefarium, & execrabile blasphemiæ scelus, quod in antiqua lege Deus morte puniri mandat, & Imperialibus quoque legibus præceptum est, nunc autem propter nimiam iudicum in puniendo segnitiem, vel potius desuetudinem supra modum inualuit*, Leonis X. *Prædecessoris nostri, in nouissimo Lateranensi Concilio statuta renouantes, decernimus, vt quicunque laicus Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum, & gloriosam Virginem Mariam eius Genitricem expressè blasphemauerit, pro prima vice pœnam vigintiquinq; ducatorū incurrat: pro secūda pœna duplicabitur: pro tertiis centum ducatos soluet, ignominia notatus exilio mulctabitur. Qui plebeius fuerit, nec erit soluendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis ante fores Ecclesiæ constituetur per diem integrum; pro secunda fustigabitur per Vrbem: pro tertia ei lingua perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicunque clericus blasphemiæ crimen admiserit, pro prima vice fructibus vnius anni, omnium etiam quorumlibet beneficiorum suorum; pro secunda beneficiis priuetur; pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exilium mittatur. Quod si clericus nullum beneficium habuerit, pœna pecuniaria, vel corporali pro prima vice puniatur: pro secunda carceribus mancipetur: pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos Sanctos blasphemauerit, pro qualitate blasphemiæ iudicis arbitrio puniatur.* Hæc ibi. Est tamen aduertendum verba illa, *pro prima vice*, interpretanda esse pro prima vice punitionis, & non blasphemiæ, etiam si clericus fuerit pro illa prima vice inquisitus, quòd pluries blasphemasset, ad quod facit text. *in cap. graue, de præbendis*, ibi, *post primam, & secundam correctionem*, ita Prosper de Aug. *in addit. ad. Quarantam in summ Bullaru verb. blasphemia*, Marc. Antonin. Genuensis *in praxi Archiepisc. Neapol. c. 6 in nouiss edit.*

Iure autem Ciuili blasphemi olim pœna mortis 101
puniebantur, text. *in auth ut non luxurientur contra natur. §. præterea*, quæ quidem pœna (vt adnotauit ex aliis Couar. *dict. §. 7. num. 10. in fine*,) tunc locum habet cùm quis ex consuetudine, vt incorrigibilitate Deum blasphemauerit. Et ad hoc, vt quis dicatur consuetus blasphemare, non sufficit, quòd per duas, vel tres vices id crimen commiserit, sed ad inducendum prauum vsum, & vitiosum habitum blasphemandi requiruntur multo plures reiterationes, ita ex Alex & Ias. resoluit Prosper de Augustin. *dicto loco*.

Contra blasphemos variæ inflictæ fuerunt pœ- 102
næ, iuxta vniuscuiusque Prouinciæ statuta: in primis apud nostros Lusitanos per Ord. Regiam *lib. 5. tit 2.* quæ primum à Rege Dionysio Vlyssipone fuerat condita, nobili, qui blasphemauerit, pro prima vice imposita est pœna pecuniaria viginti scutorum cum exilio vnius anni in Africam, & si fuerit eques, vt scutifer, soluit decem scuta cum prædicto exilio vnius anni in Africam: & si fuerit plebeius, mulctatur pœna quinque scutorum, & viginta verberum ad pedem pali cum funiculo, & præconio. His pro secunda vice pœna duplicatur. Pro tertia vltra pœnas pecuniarias nobiles, equites & scutiferi mulctantur exilio trium annorum in Africam, plebei verò ad triremes per eosdem tres annos mittuntur: vltra quam quòd in arbitrio iudicis sit aliis pœnis prædictos omnes punire iuxta grauitatem blasphemiarum.

Apud Hispanos per *lib. 4. tit. 28. art. 7.* blasphe- 103
mus pro prima vice, præsertim si fuerit plebeius, verberatur: pro secunda notatur in labiis ferro candenti signo Crucis, pro tertia lingua mutilis fit, atque abscinditur. Deinde per *leg. 2. tit. 8. lib. 8. nouæ recop.* constitutum est quòd blasphemus in Curia Principis, aut intra quinque leucas, puniatur pœna verberum, & amputationis linguæ, & amissionis dimidiæ partis bonorum. Nouioribus tamen Constit. aliter praxis recepit, siquidem blasphemus pro prima blasphemia punitur carcere vnius mensis: pro secunda exilio sex mensium à loco habitationis, & mille quadrantium pœna, in tres distribuenda partes, quarum vna accusatori, alia iudici, tertia pauperibus competit, pro tertia verò blasphemia clauo lingua perforatur, & huius perforationis loco hodie

ligno premitur lingua, quod nos *mordaza* appellamus. Nisi blasphemus sit ex his, qui scutiferi apud nos appellantur, vel maioris conditionis homo, quia is pro tertia blasphemia punitur exilio vnius anni, & mulcta duorum millium quadrantum, ita refert Cou. *d.* §. 7. *n.* 11. Armendar. *d. loco n.* 21.

103 Apud Gallos pro prima vice mulctantur blasphematores, pro secunda, tertia, & quarta duplicatur mulcta, pro quinta vice maximo cum vituperio fustigantur, & impunè ab omnibus iniuriantur, & etiam mulctantur, pro sexta vice labrum superius cum ferro candenti scindendum venit, ita quod dentes appareant, pro septima vice labrum inferius & pro octaua lingua scindenda erit, referunt Papon. *lib.* 3. *arrest.* 20. Boer. *decis.* 301. *num.* 15. Couar. *d. num.* 11.

104 Apud Neapolitanos imponitur blasphemantibus pœna amputationis linguæ, per Constit. Regni incip. *Blasphematoribus*, & postea per pragmaticam Regis Ferdinandi incip. *Considerando*, vltra linguæ abscissionem adest pœna tertiæ partis bonorum, & vltimo loco per pragm. Reg. Philippi incip. *Per che molti ribaldi*, vltra alias pœnas stabilitas adest pœna triremium per quadriennium, sed aliquando iuxta casus superuenientes aliter iudicauit Senatus, & diuersimodè fuerunt blasphemantes puniti, Afflict. *in Const. Regni, rub.* 54. *num.* 7. Thom. Grammar. *decis.* 50. Boër. *decis.* 301. Vinc. de Franch. *decis.* 504. Viui. *decis.* 275. *&* 388. Bernard. Muscatel. *in pract. crim. tit. de blasphemia.*

105 Insuper ad sciendum an à prædictis pœnis excusetur aliquis, vel saltem an sit talis, vt cum eo mitiùs sit agendum, poterit studiosus lector videre quid de ebrio dicant in hoc proposito Auendan. *de exequendis mand. part.* 1. *c.* 5. *num.* 19. Decian. *tract. crimin lib.* 6. *cap.* 5. *num.* 8. Farin. *d. quæst.* 20. *num.* 50. Et de minore Decian. *dict. cap.* 5. *num.* 6. Farin. *q.* 92. *num. fin.* Et de rustico Decian. *dict. cap.* 5. *num.* 10. Farin. *d. qu.* 20. *à num.* 51. *& de hæresi quæst.* 179. §. 2. *num.* 11. *cum sequentibus*, asserit etiam in crimine hæresis aliquantulum rusticitatem excusare, nisi appareat nimia solertia, & sagacitas, vel nisi moniti pertinaciter in suis erroribus adhæserint, & de muliere dicit idem Farin. *quæst.* 98. *num.* 19. Venetiis vidisse plures flagitiosas fœminas ob blasphemiam in linguæ abscissione punitas. Ad hoc, vt excuset iracundiæ calor, quibus debeat esse vallatus circumstantiis blasphemus. Vide Menoch. *de arbitr. casu* 319. *à num.* 52. *& casu* 375. *num.* 32. Tiraq. *de pœnis temper. casu* 1. *n.* 14. Albertin. *quæst.* 27. *n.* 6. Auend. *d. cap.* 5. *num.* 12. *in princ.* Decian. *d. cap.* 5. *n.* 9. Farin. *d. quæst.* 20. *à num.* 47. *& quæst.* 91. *num.* 9. Et si quis calore iracundiæ pluries vno instanti blasphemat, præsumitur quòd semel tantùm blasphemauerit, Menoch. *de præsumpt. lib.* 5. *quæst.* 2. *n.* 17. quem citat Prosper. de August. *d. loco, in fine.*

Deueniendo iam ad nostrum casum, dicendum est vsum Episcoporum seruare, quòd blasphemia ea sit reseruata, quæ publica, & notoria est, vt ait Gambar. *dicto loco num.* 6. me citato *in hoc loc.* Trullench. *in exposit. Decalogi lib.* 1. *cap.* 12. *dub.* 3. *n.* 2. Sed qualiter dicatur notorium, quandò verò occultum, colliges ex dictis *alleg.* 39. *n.* 10. *cum seqq.*

SEPTIMVS CASVS.

Qui parentes percusserunt.

106 QVàm graue sit peccatum hoc, ostendunt plura sacræ Scripturæ loca, vbi à Deo summopere punitur, & detestabile habetur, dicitur enim *Deuteron.* 21. *Si genuerit homo filium contumacem, qui non audierit patris, ac matris imperium, apprehendent eum, & ducent ad seniores ciuitatis illius, & ad portam iudicij, dicentes: Filius iste noster proteruus est, & contumax*, &c. & *Deuter.* 27. habetur *Maledictus qui non honorat patrem suum, & matrem, & dicet omnis populus, Amen. Exod. etiam* 21. *Leuit.* 20. *Prouerb.* 20. dicitur, *Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur*, etiam *Exod.* 21. dicitur, *Qui percusserit patrem, morte moriatur*, Sic Absalon patri iniuriauit vitam miserabiliter finiuit 2. *Regum* 18. Esau parentibus iniuriosus primogenituram miserrimè amisit, *Genes.* 27. Cam reuelans patris pudenda maledictus est, *Genes.* 9. Et Lampridius *in Alexand. Seuero* dicit quòd *manus amputabitur filio patrem percutienti*, prout refert Pineda *in Iob. tom.* 2. *cap.* 31. *vers.* 22. *pag.* 529.

Cùm crimen hoc sit adeò detestabile, ideo huiusmodi parentum percussores exhæredari posse dicit text. *in auth. vt cùm de appel. cognosc.* §. *causas, collat.* 8. & censuit nostra Reg. Ord. *lib.* 4. *tit.* 88. §. 4. tenent. Couar. *in cap. Rainutius, in princip. numero* 9. *de test.* P. Mol. *de iustit. tract.* 2. *disp.* 176. *vers. prima est*, vbi resoluit quòd ibi nomine *manuum* intelligitur si lapide, ligno, vel alia re parentes iniuriosè attingat, nisi filius probabili ignorantia ductus, patrem percuteret. Et hoc peccatum est quodammodo contra ius naturale: naturali enim quodam instinctu animantia omnia parentes iuuant, atque defendunt. Ciconiæ secundùm C. Ambros. *in Exaëmeron.* parentes senes nudatos plumis tegunt, fouent alis, & nutriunt alimentis, idémque, secundum eundem, pietatis officium à cornicibus erga seniores exhibetur. Apes etiam iuniores non in opere tantùm, sed etiam in fœtu adiuuant matres. 107

Felin. igitur *in capit. afferte, num.* 2. *de præsumpt.* admiratus discordiam patris & filij, dicit quòd quando filius verberat patrem, nec iste pater, nec ille filius est censendus, sequitur Menoch. *de præsumpt. lib.* 5. *quæst.* 11. *num.* 5. & facit illud quod fieri iussit Petrus Rex Portugaliæ, & refert Oduardus Nonius *in vita eiusdem Regis folio mihi* 79. † Sicut enim non præsuminus matrem, vel patrem, qui filium non diligit, vt probat Menoch. *de præsumpt. lib.* 6. *quæst.* 56. *num.* 2. ita nec præsumere debemus filium, qui diabolico instinctu patrem, vel matrem deposita debita reuerentia & dilectione percutit: † Mulieris igitur amor infantem diuidi prohibentis indicium fuit, & argumentum, ex eo quo optimè collegit Rex Salomon materna esse proculdubio viscera, quæ malebant filio priuari, ne ille vita priuaretur: adiuuauit præsumptionem altera meretricis postulatio, quæ infantem diuidi petebat, nullóque modo genuisse indicabat, quem ita crudeliter sub oculis ipsa inspectante medium secari volebat: vnde iustissimo argumento, & vehementi præsumptione ductus Rex sapiens, ex his, quæ audierat, & viderat, iudicauit illam esse matrem, quæ diuidi infantem prohibebat, aliam verò id postulante nullo modo, & id certius putauit, quàm si mulierem parientem fuisset conspicatus, 3. *Regum capit.* 3. refertur *in dicto cap. afferte.* 108 109 110

Simili iudicio vsus fuit Carolus Magnus, is cùm accepisset patrem & filium homicidij accusari, & re vera adhibitis etiam grauissimis cruciatibus constare non potuisset, quorum alter ex eis delictum perpetrasset, vtrumque laqueo suspendi iussit: hoc cognito pater nullam inde sibi spem vitæ considerans rem omnem patefecit, atque ita se reum crimini 111

minis detexit, filiúmque liberauit, referunt Menoch. *de arbitr. casu* 270. *num.* 15. Sayr. *in claui Regia li.* 12. *cap.* 17. *num.* 28.

112 Alphonso Aragoniæ Regi simile factum accidisse narrat liber *de mirabilibus illius Regni*, *folio* 50. *verso*, nam adhuc pene puero, cum Aragoniam & vtriusque Siciliæ regna susciperet, accidit, vt cuiusdam ancilla ex domino pareret, & ad libertatem ex Hispana lege prouocaret: dominus ne matre cum filio priuaretur, negabat ex se natum, deerant in re clam patrati solita probationes, quid ageret; bellè se expediuit, iubet sub hasta partum vendi, vincitur dominus licitatione: ergo ne, secum, filius meus in seruitutem me viuo? Quin potiùs fateor, quod res est, & ecce paterni animi erumpunt inuito lachrymæ, subsequitur lingua confessionem oculorum, sic patri filium, matri debitam Rex libertatem asseruit.

Tres Cymericorum Regis filij de paterno regno contendentes iudicem elegere Ariopharnem, hic iubet patris cadauer sepulchro erui, arbori alligari, & eos arcu contendere, vt qui patris cor transfixisset, is in regnum succederet: primogenitus guttur, secundus medium pectus corde illæso transfixit. Superat minimo spes regni, vicit pietas, & se regno cedere malle, dum in patris cadauer pietare superior esset, professus, iaculari detrectauit. Huic iudex regnum adiudicauit, quia naturæ propensione se, & verè filium, & virtute præstantiorem ostendisset, refert Martin. Delri. *disquisit. magicarum lib.* 4. *in prin. pag. mihi* 252.

113 Deueniendo ad intellectum præsentis casus, credo sub illius reseruatione comprehendi filium etiam leuiter patrem percutientem, cùm propter irreuerentiam peccet filius, qui parentes etiam leuiter percutit, vt tenent Richard. *in* 3. *sentent. distinct.* 37. Nauar. *in man. cap.* 14. *n.* 12. *vers.* 5. Filliuc. *part.* 2. *tract.* 28. *cap.* 1. *quæst.* 8. *num.* 17. Valer. Reginald. *in Praxi fori pœnit. lib.* 20. *num.* 24. nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi lib.* 4. *cap.* 1. *dub.* 2. *num.* 5. & in nostris terminis Gambar. *de casibus reseru. fol.* 211. *num.* 2. vbi *num.* 3. resoluit quod cùm casus iste loquatur de percutiente, non habet locum in filio manum leuante vt percuteret, qui tamen non percussit, quia verba cum effectu sunt accipienda, ex citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, lit. V. num.* 10. Trullench. *d. lib.* 4. *cap.* 1. *dub.* 2. *num.* 5. dum ait percussionem parentum cum effectu esse casum Episcopo reseruatum.

114 Parentum appellatione in hoc casu veniunt solùm pater, mater, auus, auia, & alij ascendentes, à quibus naturaliter descendimus, Nauar. *in man. c.* 14. *n.* 3. Ferrer. *in Const. Cathaloniæ gloss.* 1. *num.* 430. Læli. Zech. *de casibus Episcopo reseruatis circa casum.* 14. *à n.* 2. Gambar. *dicto loco n.* 2.

115 *Primò* limita in filio percutiente, vel occidente patrem venientem contra Fidem Christi, quia impunè illum potest occidere, Plac. *in epit delict. c.* 22. *n.* 15. Decian. *tract. crimin. lib.* 9. *cap.* 15. *n.* 8. Farinac. *in praxi crimin. quæst.* 120. *n.* 176.

116 *Secundò* limita in percutiente, vel occidente patrem ad sui defensionem, quia tunc parricida non dicitur, Decian. *d. lib.* 9. *cap.* 15. *num.* 12. Farin. *dict. quæst.* 120. *num.* 186. Cald. Pereira *in comment. ad l. vni C. ex. delictis defunct. part.* 2. *num.* 28. Trullen. *d. dub.* 2. *n.* 5. *in fine.*

117 *Tertiò* limita in filio furioso percutiente patrem, ex resolutis per Iodoc. *in pract. crimin. cap.* 87. *de parricid. n.* 6. Farin. *d. q.* 120. *n.* 181.

118 *Quartò* limita in percutiente, vel occidente patrem sine dolo; nam hic non punitur vt parricida, *l.* 1. ibi, *cuiusve dolo malo id factum erit*, *ff. ad legem Pomp. de parricid.* Decian. *d. lib.* 9. *c.* 15. *num.* 1. & 35. Farin. *d. q.* 120. *n.* 182. vbi *n.* 138. resoluit quòd in parricidio dolus non præsumitur.

Quintò limita in filio occidente patrem suum, ignorant sibi patrem esse, nisi talis ignorantia sit crassa & supina, ex resolutis per Decian. *d. lib.* 9. *c.* 15. *n.* 7. Farinac. *d. q.* 120. *n.* 184. & 185. 119

Octavvs Casvs.

Qui ad magicas artes, veneficia, superstitiones & alia huius generis, Eucharistia, sacrísve rebus abutuntur.

IVre communi attento contra diuinatores, exercentes sortilegia, aruspices, incantatores, dæmonem inuocantes, aliosque similes, adest excommunicatio *in cap.* 1. 26. *quæst.* 5. vbi dicitur, *si quis ariolos, aruspices, vel incantatores obseruauerit, aut philacteriis vsus fuerit, anathema sit. cap. aliquanto, ead. causa & q.* Leo X *in Bulla* 7. incip. *Supernæ dispositionis* §. 14. ibi, *Et cùm secundùm leges Ciuiles, & sacrorum Canonum censuras, sortilegia per inuocationem dæmonum, incantationes, ac diuinationes, superstitionésque prohibita sint, statuimus, decernimus, ac ordinamus, vt clerici, qui in præmissis culpabiles reperti fuerint, arbitrio superiorum infamia notentur; si verò non destiterint, deponantur, atque in monasterium ad tempus arbitrio Superiororis præfiniendum detrudantur, beneficiis, & officiis Ecclesiasticis priuentur, laici verò vtriusque sexus excommunicationis, & aliis pœnis Iuris tam Ciuilis, quam Canonici subiaceant.* Ex quibus Iuribus Viuald. *in candelab. aureo tit. de excommun. nulli reseru. it. excommun.* 45. Martin. Delri. *disquisit. magic. lib.* 4. *c.* 2. *qu.* 7. *sect.* 4. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 17. *n.* 167. Suar. *tom.* 1. *de relig. lib.* 2. *de superstit. c.* 19. *n.* 5. colligunt hanc excommunicationem esse ipso iure latam. Sed verius est nullam excommunicationem in præfatos delinquentes ipso iure latam extare, quia nullum ius affertur continens excommunicationem ipso iure latam, vel si aliquod ius afferri potest continens censuram ipso iure appositam, ea tamen adhuc vsu recepta non est. Ita Tolet. *in inst Sacerd. lib.* 1. *c.* 41. *n.* 3. Suar *d. c.* 19. *n.* 6. Azori. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 26. *q.* 3. Lessi. *de Iustit. lib.* 2. *c.* 43. *dub.* 5. *n.* 29. Sanch. *in præcepta Decal. lib.* 2. *c.* 38. *n.* 91. Filliuc. *in quæst. moral. tract.* 14. *cap.* 6. *qu.* 11. *n.* 97. *vers. tertia*, Bonac. *de censur. extra Bullam disp.* 2. *quæst.* 2. *puncto* 38. *n.* 1. vbi *n.* 2. respondet illorum Iurium & Bullæ excommunicationem non fuisse vsu receptam.

Magica ars dæmonis, siue, vt ait text. *in c. Episcopi* 26. *quæst.* 5. Zabulonis inuentum est; multipliciter dicitur, cuius materiam si quis ediscere cupiat, consulat P. Martin. Delri. *disquisit. magic.* & Benedict. Pereira *in speciali tract. de magia*, P. Ioan. de Torres *in Philosophia morali principum lib.* 6. *c.* 6. Azor. *institut. moral part.* 1. *lib.* 9. *c.* 23. Farin. *in praxi crimin. quæst.* 20 *à n.* 2. & *de heresi quæst.* 181. Leon. Lessi. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 43. *dub.* 5. Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect.* 1378. Pradil. *in summa legum pœnal. part.* 1. *c.* 14. optimè Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 2. *c.* 38. Guid. Pancir. *in thesauro vari. lect. lib.* 2. *cap.* 237. Suar. *de Relig. lib.* 2. *de superstit. cap.* 14. & 15. Raph. de la Torre *in* 2. 2. D. *Thomæ tom.* 2. *quæst.* 95. *cum multis sequentibus* Trulench. *in exposit. Decalogi lib.* 1. *cap.* 10. *dub.* 11. vbi quid & quoruplex 120

sit magia? & dub. 12. de quibusdam aliis ad magiam pertinentibus.

121 Diuinationis multa sunt genera, vel species; futura enim, & penitus latentia prænunciantur astrorum signis notatis, aut corporis humani membris, aut aliorum animalium partibus, aut elementis, aut somniis, aut auium volatibus, vel cantibus, aut mortuorum ossibus, vel cadaueribus, aut monstris, ostentis, & hominibus, sortibus, & aliis huiusmodi obseruatis, & inspectis, de quibus agunt Petr. Greg. *Syntagm. lib.* 34. *cap.* 3. *de generali diuinationis prohibitione*, Petr. Binsfel. *de confess. malef. prel.* 15. *causa* 3. *verb. diuinatio, & in rub. Cod. de malefic. & mathem. notab.* 8. Iacob. de Graffiis *in aureis decis. part.* 1 *lib.* 2. *cap.* 3. *à numero* 6. Azori. *d. lib.* 9. *cap.* 12. *cum sequentibus*, Raph de la Torre *dict. qu.* 95. *art.* 1. *cum sequentibus*, Tolet. *instruct. Sacerdot. lib.* 4. *cap.* 15. Gregor. de Valent. 2. 2. *quest.* 95. *disput.* 6. *quest.* 12. Martin. Delri. *disquisit. magic. lib.* 4. *cap.* 2. *quest.* 1. 4. 5. 6. & 7. Suar. *dict. lib.* 2. *de superstit. cap.* 7. 8. & 10. Lessi. *d. cap.* 43. *dub.* 3. Sanch. *d. cap.* 38. *à num.* 12. nouissimè Trulench. *in exposit. Decalogi lib.* 1. *cap.* 10. *dub.* 3. vbi latè quid & quotuplex sit diuinatio? Lusitan. Anton. de Sousa *in aphorismis Inquisit. lib.* 1 *cap.* 38. *cum seqq.*

122 Superstitio, quæ est quædam vana obseruatio atque traditio, & protestatio infidelitatis, qua circa diuinum cultum erratur, Religioni opposita, qua exhibetur cultus, vel cui non debetur, vel modo, quo non debetur, diuiditur per certas species, de quibus Tolet. *d. lib.* 4. *cap.* 16. Valent. *d. disp.* 6 *qu* 13. Iacob. de Graffiis *d. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 2. & *cap.* 5. Suar. *d lib.* 2 *cap.* 1. & 2. Martin. Delri. *lib.* 3. *cap.* 3. *quest.* 1. *cum seqq.* Lessi. *d cap.* 43. *dub.* 10. Sanch. *dict. lib.* 2. *cap.* 40. Bonacin. *in* 1. *præc. disp.* 3. *quest.* 5. *puncto* 1. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 11. *c.* 26. *ex n.* 92. me Cuaro *in hoc loco* nouissimè Torreblanca *in Practicab Iuris spirit. lib.* 9. *cap.* 1. & 2. & *seqq.* Villalob. *in sum p.* 2. *tr.* 28. *diffic.* 7. *n.* 1. *cum sequentibus.* Trullench. *d. c.* 10. *dub.* 10. vbi latè de vana obseruatione.

123 Diuinatio, quæ fit per dæmonum inuocationem tacitè, vel expressè, vt sibi occulta reuelent, aut futura prædicent, graue est crimen, quod cùm manifestè fiat ad exercendum opera eius naturaliter impossibilia, puta ad sciendum futura, vel occulta cordis, quod est solius Dei, sapit manifeste hæresim, & contra tales potest hæreticæ prauitatis Inquisitor procedere, de quibus videas Repert. Inquisit. *verb. relapsus, vers. quid si inuocator dæmonum*, Clar. §. *hæresis n.* 23. Simanch. *de Cathol. tit.* 30. *n.* 16. Azori. *d. lib.* 9. *c.* 23. Iacob. de Graffiis *d. l.* 2. *c.* 5. *n.* 8. Torrebl. *de magia lib.* 1. *cap.* 1. *cum seqq.* Suar. *lib.* 2. *c.* 19. *n.* 10. Martin. Delri. *disquisit. magic. lib.* 5. *sect.* 15. *vers. axioma primum.* Farinac. *de heresi quæst.* 181. *n.* 73. Bonac. *d q.* 5 *puncto* 3.

124 Inquisitor enim contra hæreticam prauitatem habent auctoritatem, & ius inquirendi contra diuinantes, & sortilegos, quotiescunque aliqua admiscent, quæ hæresim sapiunt, Marta *de iurisdict. p.* 2. *cap* 12. per totum, & præcipuè *à num.* 10. Azori. *d. lib.* 9. *cap.* 26. *quest.* 4. Suar. *d. lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 11. Sanch. *dict. lib.* 2. *cap.* 38. *num* 92 Farin. *in praxi crimin. quest.* 20. *à numer.* 79 & *de heresi quest.* 181. *à num.* 91. Scort. *in Bullis Pontif. epist.* 58. *theorem.* 158. Et an hodie ex Bulla Sixti V. cognoscant contra omnes sortilegos, & maleficos? Affirmant Zanard. *in direct. Theolog. p.* 3. *cap.* 64. Torrebl. *de magia lib.* 3 *cap.* 9. *post n.* 48. Molfes. *in sum Theolog. moral. tract.* 11. *c.* 7. *n.* 145. Ioseph Sesse *tom.* 4. *decis.* 464. *num.* 18. *cum seqq.* & *decis.* 466. *n.* 16. & 17. D. Acuña *de Confess. solut. p.* 5. *n.* 13. vbi Freitas *num.* 35. Sigism. Scacc. *de iudic. lib.* 1. *c.* 12. *num.* 53. Moura *de incantat. opusc.* 1. *sect.* 3. *c.* 1. *n.* 9.

Illa tamen inuocatio facta ad id, quod est dæmonis naturæ, putà ad tentandum mulierem, ad concupiscendum cum aliquo, licèt sit malum illam facere, non tamen sapit hæresim, quia inuocatur dæmon ad id, quod est proprium ipsius, scilicet tentare, Iacob. de Graffiis *dict. cap.* 3. *num.* 8. Scac. *de indic. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 89. Sesse *tom.* 4. *decis.* 463. *num.* 11. Ricc. *in praxi tom.* 1. *resol.* 424. *num.* 11. Binsfeld. *de malefic. leg.* 4. *quæst.* 2. *concl.* 2. Belloch. *in praxi Theol. moral. p.* 2. *quæst.* 9. *num.* 64. & ob hanc rationem præbens pocula amatoria non est hæreticus, vt resoluit Farin. *de heresi quest.* 181. *numero* 82. 125

† An autem huiusmodi pocula, vel carmina amatoria vim aliquam habeant naturalem homines inuitos alliciendi ad amandum? Vide Tiraq. *ad leges connub gloss.* 14 *à princ.* & *num.* 5. Azori. *dict. lib.* 9. *cap.* 26. Eymer. *in direct. inquisit. part.* 2. *quæst.* 43. *numero* 8. *vers.* & *idem*, vbi Penna *in addit. litt. N.* dicit, quòd ista prætensa pocula amatoria sunt potius apta ad inducendum furorem, quàm amorem. Et de materia incantationum, seu sortilegiorum ad amorem factorum, vide Petr. Gregor. *syntag. iuris lib.* 34. *cap.* 12. Fr. Raph. de la Torre *d tom.* 2. *qu.* 96. *art.* 1. *disput.* 2. Farinac. *in praxi crimin. quæst.* 98. *n.* 81. *cum seq.* vbi resoluit sortilegia facientem, alicuius mulieris amore correptum esse puniendum. Et quòd nulla sint verba siue voce prolata, siue litteris concepta, quæ per se habeant potestatem physicam, siue naturalem ad vllos effectus operandos visibiles & palpabiles, tradunt Victor. *in relect. de Magia num.* 34. Fr. Emman. *in sum. tom.* 1. *cap.* 7. *concl.* 11. Paul. Griland. *de sortileg. quæst.* 6. *numer.* 18. Simanch. *de Cathol. instit. tit.* 63. *num.* 33. Ioan. Bapt. Codronch. *lib.* 2. *de morb. venef. cap.* 5. Leonard. Vayrus *lib.* 2. *de fascinat. cap.* 11. Fragoso *de chirurg. q.* 90. *in gloss.* 306. *edit.* 6. Maiol. *dierum canicul. tom.* 1. *colloq.* 3. Martin. Delri. *de magia lib.* 1 *cap.* 3. *quæs.* 4. & *lib.* 3. *p.* 2. *quæst.* 4. *sect.* 13. Less. *de Iustit. lib.* 2. *cap.* 43. *dub* 11 *ex num* 63. Ludou. Beia *p.* 2. *casu* 24. Sanch. *d. lib.* 2. *cap.* 40. *n.* 44. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 26. *n* 93. 126

Augures, qui ex auium numero, garritu, vocibus, & cantibus, futurorum cognitionem quærunt, damnantur Deuteron. 18. *Non inueniatur in te, qui obseruet auguria, & in cap. igitur. vers. augures* 26. *quæst.* 5. De quibus vide Repert. Inquisit. *verb. an intendens auguriis, & verb. augurium*, Petr. Gregor. *syntag. d. lib.* 34. *cap.* 3. *num.* 7. Decian. *tract. crimin. lib.* 5. *c.* 17. *vers. item obseruantes auguria*, Lessi. *dict. cap.* 43. *dub.* 7. Iacob. de Graffiis *d. cap.* 4. *num.* 20. Azor. *dict. lib* 9. *cap.* 15. Martin. Delri. *d lib.* 4. *cap.* 2. *quæst.* 7. *sect.* 1. & 2. Sanch. *d. lib.* 2. *cap* 38. *à num.* 38. Torrebl. *de magia lib.* 1. *c.* 21. *cum seqq.* & *in Practic. Iuris spirit. lib.* 8. *cap.* 12. *à princ.* Iul. Cæs. Bulenger. *lib.* 3. *de augurib c.* 14. Anton. de Sousa *in Aphorismis Inquisit. lib.* 1. *cap* 53. Trullench. *d. lib.* 1. *c.* 10. *dub.* 9. *de diuinatione per sortes.* 127

Sortilegi dicuntur, qui per sortes fortuita, futura, aut omninò occulta præsentia, siue præterita prænunciant, aut patefaciunt, de quibus agitur *in tit. de sortileg. in Decretalibus*, & *in cap. non obseruatis*, 26. *quæst.* 7. Summistæ *verb. sortilegium*, Paul. Griland. *in tract. de sortileg.* Petr. Greg. *d lib.* 34. *c.* 1. *cum sequentibus.* Iacob. de Graffiis *d. lib.* 2. *cap* 4. Cardoso *in praxi Iudicum, verb. sortilegium.* Torreblanc. *vbi supra lib.* 3. *cap.* 8. Azori. *d. lib.* 9. *cap.* 21 Martin Delri. *lib.* 3. *part.* 1. *qu.* 1. *cum sequenti*, & *lib.* 4. *cap.* 4 *quæs.* 1. 128

Sanch.

Sanch. *d.lib.2.c.38.à n.56.* Lessi. *d.lib.2.c.43.dub.9.* Hortens. Caualcan. *de brachio Regio, part.1. num.84.* Raph. de la Torre *d.tom.2.qu.95. art.8.p.3. num.30.* Farin. *d. quæst.20. à num.72. & de hæresi quæst.181.* Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c.37. à n.4.* vbi *num.25.* refert quandam Constitutionem Gregorij XV. aduersùs maleficia, sortilegia committentes, incip. *Omnipotentis Dei, sub Dat.20. May 1623.* eam etiam transcripsit Lauret. de Franchis *in controu. inter Episcop. & Regular. pag.199.* Torreblanca *d. lib.8.cap.7.per tot.* vbi *num.62.* citat metipsum *in hoc loco.* Petr. Caball. *resolut. crimin. cent.3.casu 223.* Sigism. Scacc. *de iudic.lib.1.cap.13 à n.23.* Emman. de Moura *in tract. de incant. sect.2.c.1. cum seqq.* Mich. Agia *de exhib. auxil. fundam. 17. sub. tit. de crimine sortilegij.* Fr. Anton. Sousa *in aphorismis Inquisitor. c.57.* Ioseph. Vela *de potest. Episcopor. circa inquirenda & punienda crimina in suis diœcesibus commissa p.1 num.74 cum seqq.*

129 Necromantici vulgo dicuntur, qui vmbris, vel cadaueribus mortuorum inspectis, futuros, aut occultos rerum euentus, aduersos, vel secundos diuinant, de quibus Rupert. Inquisit. *ver. Necromantia,* Tolet. *d. lib 4. cap.15. num.15. vers. aliquando,* Bened. Pereira *de Magia lib.1.cap.11. de Necromantia,* Martin. Delri. *eod. tract. lib.2. quæst.26. sect.1. cum multis sequentibus, & lib.4.c.1. quæst.6. sect.2.* Azori. *d.lib.9.cap.20.* Raph. de la Torre *d.tom.2. quæst.95. art.3.disp. de necromantia.* Iul. Cæs. Bulenger. *lib.3. diuinat.* me citato *in hoc loco* Torreblanca *d. lib.8. cap.8. à princ.*

130 Chiromantici sunt, qui manum certis quibusdam lineis inspectis, hominis statum, & vitæ conditionem, ac fortuitos euentus, tum felices, & prosperos, tum infaustos, & aduersos prænuntiant: superstitiosè faciunt, qui per manuum lineas, bonam, vel malam fortunam indicant, secus si complexiones, humores, & aptitudinem. Vide Hortens. Caualcan. *de brachio Regio part.3. num. 84.* Farin. *in praxi crimin. q.20. num.112. & de hæresi quæst. 181. num.56.*

131 Sanch. *d.c.58.num.47.* vbi *num.48* resoluit † mortale esse peccatum interrogare Ægyptianam de bona, vel mala fortuna, si fiat animo firmiter credendi illius dictis, vel animo ridendi, dummodo notabile detur scandalum, nouissimè me citato *in hoc loco* Torreblanca *in practicab. Iuris spirit. lib.7. cap.9. num.6.*

132 Somniantes dicuntur, qui se somniis adeò tribuunt, vt putent omnia per illa sibi visa esse vera, ac diuinitus sibi immissa, sic putantes peccant mortaliter: nam superstitiosi sunt, & impium est somniis credere, quia aut ex repletione, aut vacuitate, aut ægritudine, aut illusione dæmonum, aut ex causis naturalibus eorum imagines, & phantasmata prouenire solent, de quibus Iacob. de Graffiis *d lib.2.c.3. num.16.* Petr. Binsfeld. *in comment ad l.3. C. de maleficis, & math. quæst.2.* Gregor. de Valentia *in 2.2.q. 95. art.6.q.11. disp.6. punct.3. tertiò quoad somnia,* Benedict. Pereira *de Magia lib.1.c.1. cum sequentibus,* Suar. *d. lib.2. de superstit.cap.13.* Martin. Delrio *lib.4.cap.3.quæst.6.* Azor. *d.lib.9 c.15.* Lessi. *d.lib.2. cap.43.dub.8.* Fr. Raphaël de la Torre *d tom.2.q 95. art.6.* Sanch. *d.lib.2.cap.38.à num.49 cum sequentibus.* Torreblanca *d. tract. de practicabil. Iuris spirit. l.8.cap.6.per tot.* vbi *num.26.* me citato *in hoc loco* Anton. de Sousa *in Aphorismis Inquis. lib 1. cap.50. num.12* Trulench. *d.lib.1.c.10. dub.8. de diuinatione per somnia.*

133 Astrologi planetarij dicuntur illi, qui vanam, & falsam syderum, & astrorum scientiam professi, ex motu sydetum, & astrorum prædicunt futura fortuita, aut præsentia, & præterita penitus hominibus occulta, aut ex hominum ortu, & natali die, aut quauis alia temporum, & momentorum obseruatione & notatione indicant, & prænuntiant, de cuiusque hominis statu, conditione, vita, cursu, honoribus, diuitiis, nuptiis, sobole, salute, morbus, morte, itineribus, certaminibus, inimicitiis, simulationibus, odiis, carceribus, exiliis, cædibus, aliisque variis discriminibus, & fortuitis rerum euentibus aduersis, vel prosperis. In duplici cernitur diuisione Astrologia, alia dicitur naturalis; quæ agriculturæ, medicinæ, & nauigationi, plurimum conducit alia iudiciaria, quæ syderibus & astris varios, ac multiplices influxus adscribit iuxta supradictam descriptionem, de quarum materia agunt, late Blasius Aluarez Miraual *de la conseruacion de la salud, c.82.* Sayr. *in claui Regia lib.4.c.5. num.2.* Bartholom. Valent. *en el Repertorio del mundo lib.2. cap. de Astrologia,* Fr. Raphaël de la Torre *d. tom.2.q.95.art.5. pag.231.* Fr. Emman. *in sum. tom.1. c.7.n.3.* Ioannes de la Torres *de la Philosophia moral de Principes l.6. cap.5.* Salas *1.2.quæst.9 artic.4.disput.2. sect.8. num. 79.* Benedictus Pereira *de Magia lib.3. cap.1. cum sequentibus,* Azor. *dict.lib.9. cap.13.* Suar. *dict.lib.2. de superstit. cap.11. à num.8.* Farinac. *in praxi crimin. quæst. 20.num.111. & de hæresi quæst.185 n.55.* Martin. Delrio *lib.4.cap.3. quæst.1.* Lessi. *dict. lib.2. c.43.dub.6.a num.32.* Sanchez *dict.lib.2. cap.38. à num.27.*

Contra exercentes Astrologiæ iudiciariæ artem, 134 & alia quæcunque diuinationum genera, librósque de eis legentes, ac tenentes, extat Sixti V. *Constit.* incip. *Cœli, & terræ creator Deus, Romæ publicata die nona Ianuarij 1586.* quam adducunt Laurent. de Franchis *in controuers. inter Episcopum & Regulares pag.22.* & Nald. *verb. Astrologus num.3.* Torreblanc *de magia lib.1.cap.4. & 8.* Quaranta *in summa Bullarij, verb. Astrologia iudiciaria,* vbi in fine Episcopis commendatur, vt diligenter prouideant ne Astrologiæ iudiciariæ libri, tractatus, & indices legantur, vel habeantur, qui de futuris contingentibus, successibus fortuitísque casibus, aut iis actionibus, quæ ab humana voluntate pendent, certò aliquid euenturum affirmare audeant. Permittuntur autem iudicia, & naturales obseruationes, quæ nauigationis, agriculturæ, siue medicæ artis iuuandæ gratia conscripta sunt. An dicta Bulla Sixti V. obliget non solùm in foro exteriori, sed etiam in interiori. Vide Dian. *moral. resolut. par.2. tract.1. miscell resolut 38.* Pro foro externo latam esse, non autem in foro Conscientiæ obligare resoluunt Nald *in sum. verb. Astrologus num.4.* Suar. *tom.1. de Relig. tract. de irreligios. c.11.num.34.* Molfes. *in Theolog. moralis tract.11.c.7.num.120.* Verùm in vtroque foro militare non solùm dum futura prænuntiantur, verùm etiam dum Astrologus declarat se id non asseueranter affirmare, tenent Sanch. *d lib.1.cap.38. num.34.* Ioan. Salas *1 2.tract.5.disp.2.sect.3.num 36.* Homobon. *de examin. Eccles. tract 6.quæst.12.vers.4.* Fillruc. *tract.24.cap.4 puncto 3.num.84.ad fin.* Bonacin. *de censur. extra Bull. disp.2. quæst.2. puncto 38. num.3* vbi respondet, & *Primò* quòd facientes iudicia, vel natiuitates hominum circa futuros effectus contingentes, ab humana voluntate pendentes, reum esse Astrologiæ iudiciariæ, & superstitiosæ. *Secundò* prædicentes ex astris præcisè futuros effectus contingentes ab hominum voluntate pendentes grauiter delinquere contra hanc Const. Sixti V. Contra Astrologos iudiciarios, qui de statu

Reip. Chriſtianæ, vel Sedis Apoſt. ſeu Romani Pont. aut eius conſanguineorum iudicia facere, necnon eos, qui illos deſuper conſulere præſumpſerint, cum innouatione dictæ Conſtit. Sixti V. nouiſſimam edidit S.D.N. Vrbanus V. incip. *Inſcrutabilis, ſub. Dat. Kal. Aprilis anno Incarnationis* 1631. quam refert Laurent. de Franchis *vbi ſupra pag.* 27. *cum ſequentib.* Contra Aſtrologos iudiciarios poſſunt Inquiſitores animaduertere, vt per Scott. *in Bull. Pont. epit.* 140. *theorem.* 361. Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 48. *n.* 15. Laurent. de Peirinis *in priuileg. Minimor. tom.* 2. *Conſt it.* 9. *Pauli V.* §. 2. *num.* 3. Alphonſ. de Leone *de officio, & poteſt. Confeſſ. p.* 1. *recoll.* 22. *n.* 15. *caſu* 30. Diana *moral reſol. p.* 4. *tract.* 7. *reſolut.* 17. Sapit enim hæreſim manifeſtam Aſtrologia iudiciaria, quia ex ſtellarum curſu de futuris contingentibus, quæ ſoli Deo reſeruantur, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus aliquid affirmare audet, de quo Iacob. de Graffiis *in deciſ. aureis lib.* 2. *c. de ſuperſtit. ex n.* 10. Tiber. Decian. *in tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 17. Vgolin. *de cenſuris Pontifice reſeruatis p.* 1. §. 2. *n.* 10. Torreblanca *in practicab. Iuris ſpirit. lib.* 12. *c.* 14. *n.* 19 Villalob. *in ſum p.* 1. *tr.* 58. *diffic.* 4. *num.* 4. *cum ſequentibus* Anton. de Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib.* 1. *c.* 48. *num.* 10. *cum ſeqq.* Trullench. *dict. lib.* 1. *cap.* 10. *dub.* 4. *num.* 4. vbi *dub.* 3. *num.* 12. me citato meminit dictæ Conſtit. S. D. N. Vrbani VIII. contra Aſtrologos iudiciarios, qui de ſtatu Reip. Chriſtianæ, vel Sedis Apoſt. ſeu vita Romani Pontif. aut eius conſanguineorum iudicia faciunt.

Prædicti omnes, & ſimiles, ſi qui ſunt, ad beneficia; ſuperſtitionéſque ſuas Euchariſtia ſacriſve rebus abutentes ſub reſeruatione huius caſus continentur. Huiuſmodi enim abutentes Euchariſtia in ſortilegiis, hæreſim ſapiunt manifeſtè, vt clarè aſſerit gloſſ. *verb. ſaperent, in c. accuſatus,* § *ſanè, de hæret. lib.* 6. Caſtr. *de iuſta hæret. punit. lib.* 1. *cap.* 13. Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *c.* 57. *n.* 11. Farin. *in praxi crim. quæſt.* 20. *num.* 83. *& de hæreſi quæſt.* 181. *num.* 19. ſubdens *in fine,* quòd ſic abutentes Sacratiſſimo Altaris Sacramento Curiæ ſæculari traduntur, de quo etiam Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ.* 671. *in* 1. *edit & reſolut* 432. *verſ. Euchariſtia, & verſ. vtentes,* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep. capit.* 68. *n.* 10. Diana *reſolut. moral p.* 4. *tract.* 7. *reſol.* 10. *in fine.* Videant miſeri, qui ſacra Euchariſtia tam deteſtabiliter vtuntur, quæ de illis ſcribit Camil Gallin. *de verborum ſignificat. lib.* 1. *cap.* 15. *&* 16. & Horatius Gambarupta *de caſibus reſeruatis fol.* 215. in hæc verba: *O dignum facinus! eò ergo proceſſit hominis furor, vt quod dæmones ipſi verentur, credunt, & contremiſcunt, quod ipſi dæmones aſpicere non audent: homo dæmone ipſo, (quantum ad hoc) peior fiat, vt ſacroſancta eſca & potu vitali, cæleſti alimonia, pane vitæ, eſca vitæ, vita ipſa, poculo æternæ ſalutis, conuiuio Dominico, viatico tuto peregrinationis noſtræ, Paſchate Chriſtianorum, manna abſcondito, pane Cæli, pane Angelorum, Sacramento Sacramentorum, ſpe ſalutis noſtræ, ſalute noſtra ipſa in ſacrilegiis abutatur ſuperſtitionibus. O bone IESV, iterum Iudam? adhuc ſatellites, & carnifices crucifigentes? etiam num membra diaboli in ſanctiſſimam carnem, & pretioſiſſimum ſanguinem tuum ſæuientes ſuſtines? quàm verè ſcriptum eſt, Miſerationes tuæ ſuper omnia opera tua?* hanc exclamationem me citato pulſimam vocat Trullench. *d. lib.* 1. *c.* 10. *dub* 3. *num.* 4. *in fine.* Pro maiori dictorum in hoc caſu explicatione aduertendum eſt quòd licèt Epiſcopi ſoleant ſibi reſeruare Magiæ crimina virtute Concil. Tridentini *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. non intelligitur talis reſeruatio de iis quæ ſapiunt hæreſim, quia ſunt demandata Inquiſitoribus, *cap. accuſatus.* §. *ſanè, de hæretic.* ita Torreblanca *in practicab. Iuris ſpirit. lib.* 14. *cap.* 10. *num.* 6. *cap.* 15. *num.* 12. *cum ſeqq.* vide quando Epiſcopi de illis cognoſcere poſſint.

Nonvs Casvs.

Qui abortum procurauerint.

Contra procurantes abortum, conſultantes, & quocunque modo conſentientes, rigidam edidit Conſtitutionem S.D. Sixtus V. incip. *Effrænatam,* Romæ publicatam *die* 16. *Nouembris* 1586. quæ poſtea moderata fuit, & reducta ad terminos Iuris communis per Gregor. XIV. Conſtitutione ſua incipient. *Sedes Apoſtolica, Kal. Iunij* 1591. per huiuſmodi moderationem Gregor. XIV. non tolluntur pœnæ priuationis, inhabilitatis, degradationis, traditionis Curiæ ſæculari, & præuentionis impoſitæ à Sixto V. poſt animatum fœtum, ſed ſolùm fit moderatio in patrem quoad abſolutionem à peccato, & excommunicationem reſeruatam Ordinario in foro conſcientiæ tantum; quando verò non eſt fœtus animatus, in totum tollitur Conſtitutio Sixti V. & reducitur ad diſpoſitionem Iuris communis, vt *in cap. ſicut il* 2. *& in cap. ſi aliquis, de homicidio.* vbi Doctores vide Bonac. *de excommu extra Bullam diſp.* 2. *q.* 2 *puncto* 10. & de his Conſtitutionibus Apoſt. nouiſſimè Trullench. *in expoſit. Decalog. lib.* 5. *c.* 1. *dub.* 4. *n.* 7. *&* 8. 136

Animari verò fœtus in homine dicitur per infuſionem animæ rationalis, quæ in maſculo fit poſt quadraginta dies, in fœmina verò poſt octoginta, gloſſ. *in ſum. diſt.* 5. *c. quod verò, cap. Moyſes* 32. *q.* 2. Lælius Zech. *de caſibus reſeruatis ſuper caſum nonum de abortu n.* 2. Gambarupta *eodem tract. fol.* 191. *verſo, n.* 6. Quaranta *in ſumma Bullarij verb. abortus n.* 5. latè Zechias *in quæſt. me dicolegal lib. tit.* 2. *q.* 9. *&* 10. Trulench *d. lib.* 4. *n.* 2. 137

Si verò non conſtiterit quot dierum ſit fœtus, ac proinde neſciatur an animatus, vel inanimatus fuerit, ad effectum incurrendi irregularitatem; potiùs præſumendus eſt animatus, quia in dubio tutior pars eſt eligenda, Couar. *in Clem. ſi furioſus p.* 1. *in initio numer.* 3. Nauar. *in man. cap.* 27. *numer.* 183. *&* 222 Sayr *de cenſur. lib.* 6. *cap.* 15. *num* 9. *verſ. ſi verò dubius ſit, & d. lib.* 7. *cap.* 2. *numer.* 5. Auila *dict. p.* 7. *diſputat.* 6 *ſect.* 4. *verſ. tertia concluſio.* Baiard. *ad Clar.* §. *fin. quæſt.* 68. *numer.* 9. *verſ. item adde.* Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 1. *lib* 1. *cap.* 10. *num.* 44. Portel. *in dub. Regular. in addit. verb. abortus numer.* 1. & nouiſſimè *part.* 3. *caſu* 12. *num.* 1. *in fine,* Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regular. reſol.* 4. *numer.* 9. me citato *in hoc loco* Alphonſ. Cattanza *de partu cap.* 9. §. *vnico de abortu procurato numero* 59. † Quo- 138 ad excluſionem verò pœnæ corporalis quando criminaliter agitur, fœtus præſumitur potius inanimatus, quàm animatus: ita Greg. Lop. *l.* 8. *gloſſ. fin. t.* 8. *part.* 7. Anton. Gom. *tom.* 3. *var. cap.* 3. *numero* 32. Azeued. *ad rub. tit.* 23. *numer.* 10. *lib.* 8. *noua Recopil.* Molin. *de Iuſtit. tom.* 3. *diſput.* 27. *num.* 4. Farin. *in praxi crimin. quæſt.* 122. *numer.* 138. Proſp. de Auguſtino *in addit. ad Quarant. dict. verb. abortus lit. B.* vbi limit. 1. prædictas pœnas aſſerit non procedere in eo, qui non fuit in dolo, & ſic in ignorante mulierem eſſe prægnantem, & *limit.* 2. idem aſſerit in eo qui contrario ſenſu dederit poculum mulieri ad eam ingrauidandam, & illa eo ſumpto mortua fuerit 139

fuerit, nam tunc debet tantùm puniri pœna relegationis, *l. 3. §. ex Senatusconsulto, ff. ad legem Corneliam de sicariis*, & ratio esse potest, vt excusetur à dictis pœnis, quia finalis intentio tradentis huiusmodi poculum ad concipiendum tendit in bonum, scilicet ad suscipiendam prolem, quod est fauorabile, licet istud factum non debeat ex toto transire impunitum propter malum exemplum, consistens in eo, videlicet, in quærendo violentare naturam, volendo imponere fœcunditatem in vtero in quo Deus, & natura imposuerunt sterilitatem, quia tunc etiam non euadet irregularitatem, vt resoluit Prosper. de Augustino *d. loco vers. secundo limita, in fine.*

140 Postquam fœtus est viuificatus per animæ infusionem, quæ censetur infusa siue in mare, siue in fœmina, si lineaméta omnium membrorum habuerit, vt per Borgasium *in tract. de irregularit. part. 6. tit. de veneficis, sub num. 14.* licet adhuc non sit in rerum natura, & multa possint impedire ne nascatur. *l. 1. § sed & si quis ventrem, ff. de ventre in possessionem mittendo*, tamen illum occidens, verè homicidium committere dicitur, *d. cap. quòd verò, d. cap. Moyses, cap. consuluisti, in fine. & ibi gloss. 2. quæst. 5.* Quoad irregularitatem tamen tenendum præbentem causam abortui esse irregularem etiamsi dubium sit

141 † an fœtus esset viuificatus, quia de facto dubitatur, & ita resoluunt Fr. Emman. *in summ. tom. 1. cap. 176. num. 4.* Auil. *de censur. part. 7. disp. 2. dub. 1. concl. 1.* Sanch. *in præcepta Decal. lib. 1. cap. 10. n. 43.* Sayr. *de censur. lib. 6. cap. 15. num. 9.* Merol. *in disput. Theolog. tom. 1. disp. 3. c. 3. num 237.* Farinac. *fragm. crimin. p. 2. num. 444.* Diana *moral. resolut. part. 4. tract. 2. resolut. 16.* nam in dubio facti homicidij censetur quis irregularis quoad priuationem suscipiendi Ordines, atque in illis ministrandi, secus verò quoad alia pœnas, quæ à iudice imponi solent pro irregularitate contracta, qualis est priuatio beneficiorum; pœna enim ordinaria statuta delicto certo, non est imponenda delicto dubio, sed extraordinaria pro dubij qualitate. Ita Sayr. *in clauis regia lib. 1. cap. 13. num. 24.* Vasquez *1. 2. quæst. 19. art. 6. disput. 66. cap. 1. num. 5.* Suar. *de censuris tom. 5. disput. 40. sect. 6. num. 6. in princip. & num. 10. ad fin.* Salas *1. 2. quæst. 21. tract. 8. disput. vnica sect. 19. numero 176.*

142 Cætera ad hanc materiam pertinentia & principaliter, an & quando dans, vel recipiens poculum, aut causam abortioni vt homicida puniatur; Vide Couarr. *variar. lib. 2. cap. 20. num. 10.* Clar. *§. fin. q. 68. num. 2.* Gom. *tom. 3. variar. cap. 3. num. 32.* Menoch. *de arbitr. casu 357.* Suar. *tom. 1. commun. opinion. lib. 9. tit. 1. num. 71. pag. 436.* Sayr. *sub tit. de homicidio decis. 22. & 23.* Fr. Emman. *quæst. regular. tom. 2. q. 53. art. 4.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. c. 72. n. 17.* Molin. *de Iustit. tom. 4. tract. 3. disput. 27.* Farinac. *in praxi criminal. quæst. 122. num 91. cum sequentibus*, Aloys. Ricc. *in collect. decis. p. 3. collect. 590.* plures refert Doctores ex antiquioribus Cened. *ad Decretal. collect. 32*

Decimvs Casvs.

Qui piis locis infantes exposuerint, cùm habeant vnde ipsos alant, neque eorum locorum damna resarcierint.

143 Feris peiores patrus proprios exponentes sunt iudicandi, quæ licèt vsu rationis careant, prolem suam minimè negligunt, nec abiiciunt; dicuntur enim iure Ciuili huiusmodi feri parentes partum occidere, dum illum exponunt, per *l. necare. ff. de liberis agnoscendis*, vbi Iurisconsultus in hæc verba. *Necare videtur non tantùm is, qui partum præfocat, sed & is, qui abiicit, & qui alimoniam denegat, & is qui publicis locis misericordiæ causa exponit, quam ipse non habet.* refert nouissimè Nouar. *in tract. de elect. & var. fori sect. 2. q. 10. n. 4. in vlt. impress.* Vnde Azor. *in suum titul. de infantibus expositis*, existimat expositos nominari filios sanguinolentos, & ideo totaliter dictos, quia pœna sanguinis istud expositionis facinus luendum est, cùm pater exponens necare videatur ex *d. l. necare, & c. fin. dist. 87.* Azonem sequitur Gregor. Lopez *l. 4. gloss. 1. tit. 20. part. 4.* & idem tenuit gloss. *in l. 2. C. de patribus, qui filios distraxerunt.* Nouar. *d. q. 10. n. 5.* Verius tamen duco

† patrem exponentem filium legitimum, & naturalem, vel naturalem tantum, iudicis arbitrio esse puniendum, per *d. l. 2.* resoluunt Menoch. *de arbitr. casu 396. n. 5.* Vulpel. *in cons. crim. 94. n. 11.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 28.* vbi contra d. Vulpel. extendit contra patrem exponentem filium spurium, Nouar. *d. q. 10. num. 5.* 144

Propter crudelitatem, qua in hac expositione in filios vtuntur parentes, ius filiationis amittunt, siue ipse pater filium exponat, siue alius eo consentiente, vel ratum habente, quia idem est quoad perdendum ius patriæ potestatis, probat *cap. vnic. de infantibus expositis*, ibi, *à potestate patria fuit liberatus*, resoluunt Paleoth. *de nothis & spuriis cap. 63. n. 6.* Menoch *de arbitr. casu 396. n...* Suid. *de aliment. tit. 4. q. 18. num. 51. & tit. 8. priuil. 63. n. 4. & priuil. 64. n. 2. cum sequentib.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 2. cap. 26. quæst. 1.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 267. à princip.* vbi *à num. 34.* resoluit, quòd † licèt pater exponens filiam perdat patriam potestatem, non per hoc eximitur ab onere dotandi, quia solùm perdit patriam potestatem quoad ea, quæ sunt sibi vtilia, non circa sibi onerosa, & damnum afferentia, refert me citato Homobon. *de examine Ecclesiastico pract. 10. cap. 4. q. 14. supp. 1.* 145 146

Cum igitur grauiter peccent parentes, qui filios exponunt, si eos nutrire, & alere minimè possint, vt insinuat text. *in d. cap. vnic.* ibi, *relegato pietatis officio* & probant Azor. *d. c. 26. qu. 1.* & Henriq. *in sum. part. 2. lib. 21. c. 19. §. 3.* nihilominus tamen tria requiri debent ad hoc, vt quis dicatur subiacere huic reseruationi, *primò* quòd partum exposuerit, *secundò* quòd exponens habeat vnde partum alere possit, *tertiò* quòd non resarciat damna illorum piorum locorum: ex quibus clare apparet sub hac reseruatione non comprehendi pauperem, qui exponit, si non habeat vnde alat, nec vnde damna resarciat; nec peccat si adhibita cautione vitæ infantis exponat, si aliter faciendo, vel non exponendo, infantis vita periclitabatur ob famem, vel aliam necessitatem, sic etiam non comprehenduntur infantes exponentes loco non pio, cùm in reseruatione exprimantur solum loca pia, quæ verò talia dicantur, colliges ex dicendis alio loco. 147

Quæret aliquis non abs re in præsenti, resolutionem non minus difficilis, quàm necessariæ quæstionis, vtrùm scilicet filij, de quorum parentibus non constat, vt sunt infantes expositi, censendi sint legitimi, vel spurij, an naturales; Et in primis videtur dicendum in dubio spurios esse censendos, nam spurij sunt illi, qui patrem certum demonstrare non possunt, vt probat text. *in l. vulgo quæsiti, ff. de his qui sunt sui, vel alieni iuris*, quales istos esse supponimus, & illis æquiparari tenent Puteus *part. 1. decis. 435.* D. Barbosa *in rubr. ff. soluto matrim. part. 1. num. 20.* 148

num. 20. deinde quia legitimi sunt illi, qui ex iustis nuptiis nascuntur; naturales autem propriè ex concubinatu cum prædictis solemnitatibus, vnde cùm matrimonium,& concubinatus in facto consistant, præsumi non debent, iuxta regul. *l. in bello*, §. *facta*, *ff. de captiuis, & postliminio reuersis*, qui text. licèt non probet, vt bene aduertit Alciat. est tamen axioma vulgare, ad quod multa adducit latè Menoch. *lib.* 6. *præsumpt.* 14. Quo argumento expressè docuerunt Alciat. *de præsumpt. reg* 2. *præsumpt.* 2. *numero* 8. *& reg.* 3 *præsumpt.* 1. *num.* 12. & plures, quos referunt Mascard. *de probat. conclus.* 882. *num.* 1. Menoch. *dicto lib.* 6. *quæst.* 54. *n.* 15. Indeque expositos spurios censendos, & vti tales ad Ordines absque dispensatione promouendos non esse, licet dubitet Ancharan. *in d. cap. vni.* securè docet Mayor. *de irregularit. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 1. quem magis sequitur Couar. *in Clem si furiosus part.* 1. *in princip num.* 4. resoluens quòd ipse consuleret ne promoueantur expositi, eaque ratione confirmat, quia non solent filij legitimi exponi, sed potiùs expositi nasci ex furtiuis & illicitis congressibus, & Couarr. opinionem sibi magis placere ait Salzed. *ad Bernard in pract. c.* 14. *littera C. in fine*, & eo esse securius concludunt Suar. *tom.* 5. *de censuris, disput.* 50. *sect.* 4. *n.* 4. Rebell. *de obligat. instit. part.* 2. *lib.* 1. *qu.* 3. *sect.* 2. *n.* 15. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 30. *num* 77. *vers. septimo.* Hurtado *de censur. disput.* 2. *de irregular. diffic.* 14. *n.* 57. Castil. *quotid. lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 51. Vgolin. *de officio Episcopi c.* 44. §. 7. Garc. *de benefic. cap.* 2. *num.* 9. *cum sequentibus*, Seraphin. *decis.* 1081. *num.* 3.

149 Sed alij naturales censendos esse existimarunt: ita Bald. Ias. & alij, quos refert Menoch. *d. quæst.* 54. *num.* 10. sequitur Couar. *d. c.* 8. §. 3. *num.* 1. ea ratione, quia cùm sint legitimi, vel spurij, oportet præsumere qualitatem, quæ à natura non inest, scilicet matrimonium, vt sint legitimi, vel sint spurij, quod ab illis nati sunt, qui matrimonium contrahere non potuerunt.

150 Verùm Doctores magis communiter resoluunt thos expositos, de quorum parentibus non constat, legitimos esse censendos, ac successionum, Ordinum, & dignitatum capaces. Ita Paleoth. *de nothis & spuriis, c.* 63. *num.* 3. *&* 7. Bermond. *de publicis concubin. in verb. qui etiam filios ex tali concubinatu procreatos, n.* 90. Menoch. *de præsumpt. lib.* 6. *q.* 54. *n.* 20. *& de arbitr. cas.* 396. Mascard. *de probat. concl.* 799. Gitond. *de priuilegiorum explicat. n.* 1442. *& seqq.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 1. *q.* 13. *artic.* 1. *& q.* 14 *artic.* 3 *columna* 6. Don Sebastian, Orozco *en el thesoro de la lengua Castellana, verbo Echado, ad finem*, Stephanus Gratian. *disceptat. forens. cap.* 135. *n.* 31. *cum sequentib. & c.* 267. *n.* 22. me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiastico tractat.* 12. *c.* 3. *quæst.* 31. *suppos.* 3. Salas *in* 1. 2. *tract.* 8. *disp. vnic. sect.* 24. *n.* 246. Pesant. *in addit ad* 3. *p. qu.* 20. *disput.* 5. Maldet. *in* 1. 2. *D. Thomæ q.* 19. *art.* 5. *disp.* 87. *in fine*, Dominic. Tasson. *in pag. de antefato vers.* 13. *obser.* 1. *n.* 78. Mercer. *in* 3. *p. D. Thom. de sacram. q.* 22. *dub.* 12. *q.* 2. Squillante *de priuileg. clericor c.* 4. *dub.* 2. *num.* 39. Diana *moral. resol. p.* 2. *tract.* 1. *miscell. resol.* 22. *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 58. Piasec. *in praxi Episc. p.* 1. *c.* 1. *n.* 27. Cherubin. *ad Constit.* 44. *Gregory XIII.* Pasil. Pont. *de matrimon. lib.* 11. *cap.* 9. Sanctarel. *var. resol. q.* 44. nouissimè Marchin. *de sacram Ordinis tract.* 1. *p.* 10. *num* 8. *cum seqq. pag.* 162. nouissimè etiam Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. cap.* 47. *numer.* 32. Castr. Palao *tom.* 1. *disp.* 3. *puncto* 5. Turrian. *in opusc. Theolog. opusc.* 10. *disp.* 5. *dub.* 3. Villalob. *in sum. to.* 1. *tract.* 1. *diffic.* 20. *num.* 10. Qui mouentur ea ratione, quia in dubio sumenda est coniectura quæ delicti præsumptionem excludat, quod sanè necessariò supponunt, & præsumunt, qui filios naturales vel spurios inquiunt in dubio præsumendos, adducunt etiam text. *in cap. lator*, *& in cap. peruenit*, *qui filij sint legit.* vbi aduersario iniungitur onus probandi illegitimum esse filium, & text. *in cap. accedens*, *de purgat. Canon.* vbi tunc demum quis adstringitur ad probandum se esse legitimum, si in contrarium rumor, & fama extabat; vnde expositos potius legitimè natos esse præsumendos, & absque dispensatione posse ordinari merito resoluunt suprà citati Doctores.

Vbi tamen habentur statuta requirentia qualitatem nobilitatis, & alia huiusmodi, prout in officiis sanctæ Inquisitionis, & in aliquibus Ecclesiis, Collegiis, & Confraternitatibus, huiusmodi expositi non sunt capaces censendi, nec illos prædictas qualitates habere præsumi potest, vt resoluunt Perez de Lara *de anniuersar. & Capellaniis, lib.* 2. *cap.* 4. *à num.* 37. Garc. Gitond. *d. tract. de priuilegiorum explic. num.* 1443. *& seqq. & n.* 150. resoluit † expositum esse ciuem illius loci, & ciuitatis, cui exponitur, itavt si aliquod legatum relinquatur, vel priuilegium concedatur, vel puellis naturalibus, aut ciuibus alicuius ciuitatis, aut pro eis maritandis aliquid relinquatur, virgines, & puellæ expositæ comprehendantur. 151 152

Vndecimvs Casvs.

Qui matrimonium contraxerint in gradibus prohibitis.

Gradus, qui in hoc reseruationis vsu dicuntur prohibiti, reperiuntur vel in consanguinitate, vel in affinitate, aut in publicæ honestatis impedimento, compaternitate, vel cognatione legali, sed quia in quolibet illorum diuersi constituuntur, opportunè sigillatim declarandos esse operæ pretium duxi. † Consanguinitas, quæ dicitur quasi sanguinis 153 vnitas, & consanguinei quasi eodem sanguine iuncti, vt inquit Iurisconsultus, *in l.* 1. §. *sciendum, vers. consanguinitas autem, ff. de suis*, *& legitimis hæredibus*, definitur, vt sit † vinculum personarum ab eo- 154 dem stipite descendentium carnali propagatione contractum. Ita Couarr. *de sponsal. part.* 2. *c.* 6. §. 6. *à num.* 1. Nauarr. *in man. c.* 11 *num.* 42. Syluest. *verb. Matrimonium* 8. §. 6. Guillelm. *in cap. Raynutius*, *verb. in eodem testamento*, 1. *num.* 200. Ledesm. *de matrimon. q.* 54. *art* 1. Henriq. *in sum. lib.* 11. *cap* 9. *in princip.* Sanch. *de matr. lib.* 7. *disp.* 50. *à princ.* Gutier. *eod. tract. cap.* 98. *num.* 1. Bonacin. *eodem tract. q.* 3. *punct.* 5. §. 1. *num.* 3.

Distinguitur consanguinitas per gradus, & li- 155 neas: linea describitur, vt sit collectio personarum ratione sanguinis coniunctarum gradus continens, numerosque distinguens. Ita Ioann. Andr. *in expositione arboris*, *colum.* 2. *in* 6. Gregor. Lopez *l.* 1. *gloss.* 1. *tit.* 6. *p.* 4. tripliciter diuiditur hæc linea, † alia 156 est ascendentium recta dicta, quæ scilicet complectitur personas, à quibus originem duximus, vt est pater, auus, proauus, & cæteri ascendentes. Altera descendentium continens eas, quæ à nobis sunt progenitæ, vt est filius, nepos, pronepos, & reliqui descendentes. Altera tandem collateralis, vel transuersa dicta est, in qua continentur illæ, quæ nec à nobis originem trahunt, nec nos ab eisdem descendimus, sed tantum ex latere, aut ex transuerso nobis copu

copulantur, & coniunguntur; quia probat text. *in l.1.& vlt.ff.de gradibus,c.ad sedem,c.vlt.35.qu.5.* notant communiter Doctores, & vltra suprà citatos videre licet ex Antonio August. *lib.2. emendat.c.5.* Petr.Gregor.*syntagm.iuris lib.9. cap.9.* Gomez *l.6. Tauri à principio.*

157 Quælibet ex his lineis per gradus distinguitur, qui teste Iurisconsulto *in l. iurisconsultus, vers.gradus, ff. de gradibus,* dicunt ad similitudinem graduum scalæ; etenim sicut per hos,aut sursum gradatim de proximo in proximum ascendimus, aut deorsum descendimus, ita similiter per consanguinitatis gradus de persona ad personam vsque ad truncum,seu communem stipitem ascendimus, vt videre licet ex consanguinitatis arbore; & ita metaphora vsos etiam fuisse ipsius linguæ latinæ Auctores ex Ouid.Sueton.ac aliis obseruat P.chard.*ad princ.Instit.de gradibus cognationum,n.3.& 4.*

158 Circa ineundam rationem consanguinitatis, agnoscendumque quo gradu quiuis consanguineus ab alio distet, tres à nobis sunt regulæ constituendæ.

Prior sit pro linea recta ascendentium,& descendentium: *In hac linea vtroque Iure inspecto tot sunt gradus, quot sunt personæ, dempta semper ea, à qua incipit computatio.* Colligitur ex regula ex serie text. *in l.1.& vlt ff.de gradibus, & ex Princip. & §§. sequentibus, Instit. eodem,& ex cap.ad sedem. & capit. vlt.35.q.5.* traditurque à *glos.2 in expositione arboris consanguinitatis in Decreto,* expressè D.Thom. *in 4. distinct.48.qu. vnic. art.2.* quem sequitur vniuersa Theologorum ac Iurisperitorum schola,vt testantur Henriq. *d.c.9.colum.2.* Couar. *d.§.6 n.7.* Surd. *cons.5.à num.23.* Pichard. *in dicto Princip.n.8.& 13.* Sanch.*d.disp.50.n.4.* Bonacin.*d.punct.5.§.1.num.6. vers.prima:* Coninch *de Sacram. disp.31. dub.1.n.2.* Reginald.*in praxi fori pœnitent,lib.31.n.141.& 142.* Basil. Pont.*de Matrimon lib.7.c.30.n.7.*me citato *in hoc loco* Fontanel.*Cathal.de.cis.12.n.17. tom. 1.* Propterea cum pater & filius sint duæ personæ,si stipitem demas,id est patrem,à quo incipit computatio, pater & filius erunt in primo gradu, eo quod dempto stipite remaneat vna persona,& sic de similibus.

159 *Secunda* regula pro linea transuersa æquali. *Attento iure Canonico, quo gradu vnaquæque persona à communi differt stipite,eo etiam gradu ab altero distat consanguineo.* Colligitur hæc regula ex text. *in d. c. ad sedem, & in c parentelæ,* cum multis *ibidem 35. q.5.*explicant Couar.Sanch.Pichard.Bonac. & cæteri suprà *citatis locis.* Escob. *de ratiocin. comp. 23. n.6.vers.secunda regula,* me citato *in hoc loco* Fontanell. *dict.decis.12.n.23.*Ex qua colliges fratres inter se differre in primo gradu,etenim cum à patre communi stipite in primo differant, eodem etiam necesse est inter se distare. Sic etiam eorumdem fratrum filij in secundo differunt gradu, quia cum ab auo communi stipite eodem d stent, etiam inter se in secundo differre debent,iuxta supradicta, & sic de cæteris philosophandum est.Nec obstat *c.vltim. vers.secundo gradu 35.q.5.* quatenus Isidorus in eo asserit fratres in secundo differre gradu, qui tamen secundum nostram regulam primo continetur.Respondetur enim Isidorum ibi loquutum fuisse secundum computationem Iuris Ciuilis, quia inspecta verum est fratres secundo contineri gradu,secus tamen nostro Iure Canonico attento, vt expressus est text.*in d c.ad sedem, ad medium,* ibi.*fratres, qui secundum seculares leges dicuntur in secundo gradu,iuxta Canones numerantur in primo.*

160 *Tertia* regula est pro linea transuersa æquali. *In hac linea Iure etiam Canonico inspecto, quo gradu distat remotior à communi stipite, eo etiam diff.rt ab alio consanguineo.* Traditur expresse hæc regula à Gregorio Nono *in cap vltim.de consanguinit.& affinit.* eandem etiam includat Cælestinus Tertius *in c. quod delictio, eodem tit.* Escobar *dict. comput.23. n.6 vers.secunda regula,* Basil.Ponti.*dict. lib.7.c.30. num.9.* nouissimè me citato *in hoc loco* Fontanell. *dict. decis. 12. num.24.* Cuius autem regulæ sic exemplum in concurrentia,verbi gratia, patrui, & consobrini: differunt enim prædicti in linea transuersa inæquali, constatque quia à trunco diuersis in gradibus distant:vt igitur cognoscamus,quonam etiam gradu inter se differant, obseruanda est persona consobrini,qui est remotior à trunco, id est, ab auo,& cum is differat ab eo in secundo gradu iuxta primam regulam, iam consequenter similiter resoluendum est etiamà patruo secundo distare gradu. Sic etiamsi vnius fratris filij concurrant cum nepotibus alterius fratris, computatio gradus facienda est à persona ipsorum nepotum,quia hi remotiores sunt à trunco,id est,ab eorum proauo, & cum ab eo in tertio distent gradu, consequenter eodem etiam inter se differre debent, vt est communis per Iura *ibi in dict cap. vlt. & in dict. capit. quod dilectio,* prosequuntur Henriq. Sanch. ac alij supra citati.

Huiusmodi gradus computatio secundùm Ius Canonicum facienda est,& semper obseruanda, argum.text. *in cap.tuam,* cum similibus, *de ordine cognationum,* & eorum, quæ Valasc. *tom.2. consult. 159.n.3.*† Quod verò attinet ad susceptiones,& reliqua ciuilia,Iuris Cæsarei computatio est retinenda cùm illa nec de iure quoad hæc temporalia, nec de facto reprobata sit ab Alexandro II. *in d. c. ad Sedem,* vt aduertit Bellarm. *de controu. Christianæ fidei tom.3. lib.1. de Matrimonio, cap. 24. colum. 2. vers.neque enim,*Couarr.*vbi suprà n. 8.* Carrer. *lib.1. de sponsal cap.3. ad finem,* Rebuff. *in praxi super regulam Cancellariæ,* traditam ab Innocentio VIII. *circa dispensationes in gradibus prohibitis gloss. 2.* Sanch.*d. disput.50. num.1.* † Declara tamen & limita,ne procedat,quando consuetudine, aut communi loquendi vsu receptum sit, vel lex ipsa Ciuilis secus statuerit in suis ciuilibus,tunc enim computatio Iuris Canonici vtroque foro amplectenda erit,& ita procedit Ordinario Regia Lusitanorum *lib.3.tit.21.§.10.& lib.5.tit.17.§.2.& tit.124.§.9.* & in Regno Aragoniæ obseruari testatur. Portel.*ad Molin.verb.Iudex n.51. cum seqq.* & in Regno Valentiæ Hieron.Leo *decis.4.n.9.& 30.* Si tamen scire cupias in quibus casibus sigillatim computatio sit facienda de Iure Canonico,in quibusve de Iure Ciuili?Consule Couarr *d. §.6.n 8.* Tiraquell. *de retract. lignag.§.1 gloss.9 n.23.ad medium,*Viui *tom. 2. commun. opinion. lib.6. tit.8.n.75 pag.19.* Contra *in memorab verb graduum,* Gregor. *l.3.verb hæredar.tit. 6.part 4.* Surd.*consil 5.n.20.* Escobar.*de ratiocin computat.23.n.2 & 3.* Sanch *d. disp.50. num.8.* Steph. Gratian.*discept.forens.cap.77.num.1.cum seqq* Matta *de success. Legali p.3. q.2.art.2. num.21.* Vincent. de Anna *sing.397.* Franc.Milanen.*decis.16.numero 40. lib.1.* nouissimè Fontanell *Cathalon.decis.12.a princip.tom.1.* Rippoll.*var.resolut.cap 2. de recusat. omni Iudic.n.248.* 161 162

Olim Ecclesia coniugium interdixerat vsque ad septimum consanguinitatis gradum, vt constat ex *cap.ad sedem 35. quæst.5. & ex cap. 2. & cap. nulli 35.quæst.3.* cum similibus. Postmodum autem sub Innocentio III. *in Concilio Lateranen.* restricti sunt gradus 163

gradus consanguinitatis vsque ad quartum,& habetur *in cap. non debet, de consanguinit.* quæ restrictio intelligenda est, non solùm in linea collateralium, seu transuersa, sed etiam in recta ascendentium, & descendentium linea, ita vt quicunque consanguinei vltra quartum gradum possint coniungi. Ita Sanch. *d. lib. 7. disp. 51. n. 22. & disp. 53. n. 1.* Paul. Grysal. *decis. Cathol. §. Matrimonium num. 11.* Borell. *de præstantia Regis Cathol. cap. 16. n. 124. cum seqq.* vbi subdit in linea ascendentium, & descendentium elapso quarto gradu Matrimonium contrahere licere.

164 Affinitas ex copula licita orta dirimit Matrimonium vsque ad quartum gradum, sicut erat statutum *in cap. non debet. de consanguinit. & affinit.* quia per Concil. Trid. *sess. 24. de reform. Matrim. capit. 4.* restricta non est, cum tantùm restringat affinitatem ex fornicatione contractam, alia autem, quæ procedit ex copula licita, cùm sit omissa à noua dispositione Concil. *in dict. cap. 4.* Intelligitur secundùm Ius antiquum *in d. cap. non debet*, argum. *l. si verò, § de viro ff. soluto matrim. & l. commodissimè ff. de liberis, & posth.* cum citatis *in libello de princip. vtriusque res litt. C. n. 3.* Quare ita tenent Nauarr. *in man. cap. 23. num. 43.* Viuald. *in candelabro aureo tit. de Sacram. part. 1.* vbi *de Matrim. num. 295.* Philiarch. *de officio Sacerd. tom. 1. part. 2. lib. 2. cap. 12. vers. consanguinitatis.* Lar. *in l. si quis à liberis, in princip. numero 90. ff. de liberis agnos.* Emman. Sà *in summ. verb. Matrimonium tit. de impedim. Matrim. numero 13.* Perez *l. 5. colum. 3. tit. 15. lib. 8. Ordin.* Llam *p. 3. methodi Curatorum cap. 8. § 19.* Tolet. *in summ. lib. 7. cap. 11. num. 4.* Azeued *l. 7. num. 9. tit. 20. lib. 8. nouæ recop.* Valent. *part. 4. disput. 10. quæst. 5. puncto 3. vbi de impedim. affinitatis*, Fr. Emman. *t. 1. sum. c. 228. num. 4.* Henriq. *lib. 12. cap. 10. num. 1. litt. H.* Rebell. *de oblig. Iustitiæ p. 2. lib. 3. q. 15. n. 6.* Sanch *de Matrim. lib. 7. disp. 67. num. 5.* Gutier. *eodem tract. cap. 99. n. 14.* Bonacin. *eodem tract. q. 3. puncto 12. n. 6.* Sanctar. *vari. q 67. n. 2.* Quod quidem impedimentum affinitatis vsque ad quartum gradum oritur ex matrimonio rato, non consummato, *S. Cong. Conc. sub die 17. Augusti 1617.* Borell. *de præstantia Regis Catholici c. 16. n. 109.* Petr. de Pollo *in œconomia Canonica classi 3. c. 5. § 6.*

165 Ex illicita vero copula attento hodierno Iure Concilij Trident. *dict. cap. 4.* oritur impedimentum dirimens Matrimonium vsque ad secundum gradum Henriq. *d. cap. 10. § 1.* Sanch. *d. disp. 67. num. 4.* Coninch. *de Sacrament. & censuris tom 2. disput. 32. n. 56.* Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib. 4. tit. 15. de Matrim. n. 69.* Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 31. n. 147.* Basil. Pont. *de impedim. Matrim. c. 38. § 1. vers. deinde* Gutierr. *d. c. 99. n. 12.* Bonacina *d. puncto 12. num. 16.* Sanctarell. *vari. resolut. lib. 1. quæst. 57. à princip.* Fernandez *in examine Theologiæ moralis p. 3. c. 16. § 2. sect. 11. à num 4.* Borrel. *d. c. 16. n. 110. & 128.* Et iam hodie per Concil. *dicto loco* sublatum est impedimentum tertij gradus affinitatis ex fornicatione contractam, quo non obstante matrimonium potest contrahi sine dispensatione & post licèt huiusmodi affinitas contracta fuisset ante confirmationem Conc Trid. prout decisum refert. Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 4. tit. 15. l. 1. de Matrimon. in declarat. num. 92.* in aliis verò gradibus, exceptis duobus, nec impedire iam dudùm declarauit Pius V. *in suo Motu proprio incip. Ad Romanum*, prout referunt Sanch. *d. disput. 67. n. 4.* Farin. *in praxi crimin. p. 5. q. 149. n. 116.* Gutier. *d. cap. 99. n. 13.* Affinitatem ex copula fornicaria inter infideles contrahi asserunt Ioan. Andr. *in cap. 1. num. 3. de controuers. infidel.* vbi Butr. *sub num. 2.* Cardin. *n. 1. oppos. 1.* dum inquiunt per Baptismum tolli peccatum adulterij, sed remanere affinitatem ortam ex ea, in his terminis tenent Cardin. Bellarm. *de Sacram. Matrim. controu. 4 capit. 30. vers. denique affinitas*, Anton. Ricciul. *de iure personarum extra gremium Eccl. existen. lib. 2. c. 5. à n. 6.*

Contra Nauarr. *cons. 7. de sponsal. in antiq. aliàs cons. 12. num. 2. & 3. de consanguinit. & affinit. in nouis*, & Sanch. *de Matrimon. lib. 7. disput. 65. n. 9.* existimantes affinitatem ortam ex copula fornicaria non esse naturalem, ac proinde tempore infidelitatis non oriri.

Vnde infidelem cognoscentem fornicariè mulierem, ad Fidem conuersum non posse ducere in vxorem consanguineam dictæ mulieris, contra Sanchez *d. disput. 65. n. 10. vers. ac clarius est*, concludunt Vega *in sum. tom. 2. c. 34 casu 129.* Anton. Ricciul. *d. cap. 5. num. 14.* vbi *num. 15.* asserit quòd si fidelis rem habeat cum infideli fœmina, & illa habeat sororem infidelem, affinitatem cum illa sorore infideli contrahit, quam ad fidem conuersam ducere nequit, quamuis sit nata longè postquam primam sororem cognouit.

Computantur autem gradus affinitatis hac ratione. Qui copulantur non censentur esse affines, sed quasi stipes, & truncus; vnde sumitur initium affinitatis. Eius non alij sunt gradus, quàm consanguinitatis; & ita quo gradu quis distat in consanguinitate à viro, eodem gradu affinitatis distat ab eius vxore. Ita Basil. Pont. *d. § 1. vers. computantur*, me citato *in hoc loco* Fontanell. *d. decis. 12. num. 27.* 166

Vt vtraque contrahatur affinitas, requiritur ea copula, quæ sit sufficiens ad generationem, vel qua efficiatur sanguinis commixtio, seu qua vir, & fœmina vna caro efficiantur, *c. fraternitatis 35. quæst. 1.* Ita Emman. Sà *de imped. Matrimonij num. 13.* Henriq. *dict. cap. 10. § 1.* Sanch. *dict lib. 7. disput. 64. n. 11.* Reginald. *lib 31. n. 146.* Coninch. *d. disp. 32. dub. 4. num. 46.* Gutier. *de Matrimon, cap. 87. num. 15.* † Et parum refert ad affinitatem contrahendam quòd fœmina seminet, vel non, cùm eius semen ad generationem necessarium non sit, Sanch. *dict. lib. 7. disp. 64. num 1.* Gutier. *cap. 54. num. 25.* Bonacina *d. puncto 22. num. 12.* † Etiamsi copula sit cum fœmina inuita, & coacta, *cap. ad discretionem, de eo qui cognouit*, vel ignorante, dormiente, ebria, insana, quia ea copula satis est ad generationem, Viuald. *in candelabro aureo part. 1. tit. de matrimon. n. 200. & 201.* Gaet. *in repet. cap. ad limina 30. q. 1. § 4. quæst. 212. n. 202.* Azeued. *d. lib. 7. n. 13. tit. 20. lib. 8. nouæ recopil.* Matiens. *in rub. tit. 1. gloss. 1. n. 173. lib. 5. noua recop.* Sanch. *d. lib. 7. disput. 64. num. 17.* Valer. Reginald. *d. lib. 31. num. 147.* Basil. Pont. *de impediment. matrim. c. 38. § 1.* † Vnde si semen alicuius viri ope dæmonis deferatur in vterum fœmineum, non contrahitur affinitas, quia illi non sunt facti vna caro, nec sibi adhæserunt, & aliàs innumeros scrupulos iniiceret ea opinio dubitantibus hominibus, an ab illis dormientibus effusum semen raptum à dæmone, aliò delatum esset quamuis contrarium teneant plures citati per Sanch. *lib. 2. disp. 21. n. 2.* & Bonac. *d. puncto 12. n. 13.* 167 168 169 170

Nec etiam contrahitur si casu ad se traheret vterus fœmineus semen viri cum ea ludentis, Basil. Pont. *de impedim. matrim. c. 38. in princip.* † Requiritur præterea, vt in ea copula sit effusio veri seminis, qua ratione ex copula eunuchorum vtroque testiculo 171 172

testiculo carentium non oritur affinitas vlla, nec ex copula non consummata aliorum, si ante seminationem separentur, Sanch. *d. dict.* 64. *num.* 11. Bonac.
173 *dict. puncto* 12. *num.* 14. † Nec denique ex copula sodomitica oritur aliqua affinitas, vt per Bonacos. *crimin. part.* 2. *verb affinitas fol.* 3. *verso*, Viui. *tom.* 1. *comm. opin. lib.* 2. *tit.* 26. *n.* 24. *vers. nec ipsa affinitas*, *pag.* 348. Cened. *ad Decretal. collect.* 35. *num.* 1. *in fine*, Azeued. *lib.* 7. *n.* 20. *tit.* 20. *lib.* 8. *nouæ recop.* Sanch. *d. disp.* 64. *n.* 13. Farin. *dict. q.* 148. *n.* 54. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *num.* 146.

174 Impedimentum publicæ honestatis, quod oritur ex Matrimonio nondum consummato, ad eosdem gradus extenditur, ad quos consanguinitas, vel affinitas, scilicet, vsque ad quartum gradum; nam limitatio per Concil. Trident. facta *sess.* 24. *de reformat. matrim. c.* 3. *de impedimento publicæ honestatis*, intelligitur tantùm de honestate orta ex sponsalibus, vt declarauit Pius V. *in quodam Breui, de quo infrà.* Ita Petr. de Ledesma *de Matrim. quæst.* 55. *art.* 1. *prope finem*, Fr. Emman. *in sum. p.* 1. *c.* 234. Henriq. *lib.* 12. *cap.* 10. *n.* 2. Valentia *tom.* 4. *disp.* 10. *quæst.* 5. *puncto* 3. §. *honestas*, Sanch. *dict. lib.* 7. *disp.* 68. *num.* 10 *cum sequentibus*, Bonacina *de Matrim. quæst.* 3. *puncto* 11. *num.* 16. Basil. Pont. *de impediment. Matrimonij c.* 18. §. 1. Benedict. Ægid. *in tract. de priuileg honestatis art.* 17. *num.* 2. Gasp. Hurtado *de matrim. disput.* 21. *diffic.* 2. *num.* 8. Basil. Pont. *de matrim. lib.* 7. *cap.* 36.
175 † Ex matrimonio enim per verba de præsenti copula non sequuta, non oritur affinitas, remanet tamen impedimentum hoc vlterioris gradus; & ita decisum referunt Francisc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 2. *c.* 9. *num.* 92. Pialec. *in praxi noua Episc. part.* 2. *c.* 4. *num.* 34. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 4. *tit.* 5. *l.* 1. *de matrim. in declarat. num.* 89. Rebell. *dict. part.* 2. *lib.* 4. *in appendice n.* 106.
176 Gutier. *de Matrimon c.* 103. *numer.* 24. † Sed quando impedimentum publicæ honestatis simul concurrit cum impedimento affinitatis in dispensatione (quam Solus Summus Pontif. præstare potest) vtrumque impedimentum explicitè, vel saltem implicitè in petitione explicandum est, Couar. *de sponsal. part.* 2. *cap.* 6. §. 7. Henriq. *d. cap.* 10. *num.* 3. Bonacin. *d. puncto* 12. *num.* 22.

177 Vt autem ea publica honestas oriatur ex matrimonio nondum consummato, saltem requiritur ne sit inualidum defectu consensus, veluti si metus sufficiens interuenisset, vel error personæ, &c. nam ex matrimonio rato, alio capite inualido, consurgit hoc impedimentum, cùm non sit recedendum à Iure antiquo hoc disponente *in cap. sponsam, de sponsal.* dum Iure nouo non est aliter decretum, vt patet ex *dict. Breui Pij V.* Ita Sanch. *d. lib.* 7. *disp.* 70. *n.* 5. Valent. *d.* § *honestas*, latè Benedict. Ægid. *d. art.* 17. *n.* 3. Rebello *d. part.* 2. *lib.* 3 *quæst.* 14. *n.* 2. & *lib.* 4. *sect.* 5. *in declaration. Cardin. n.* 101. Henriq. *lib.* 12. *c.* 10. *n.* 2.
178 Bonacina *d. punct.* 11. *n.* 11. vbi *num.* 12. resoluit † ex matrimonio rato amentium, vel puerorum non consurgere impedimentum hoc publicæ honesta-
179 tis. † Nec obstat text. *in c. iuuenis, de sponsalib.* dum probat ex Matrimonio ante septennium oriri hoc impedimentum: quia respondetur procedere ex eo, quia iam erant proximi septennio, cùm tentauit vir eam cognoscere, licèt implere non potuerit, vt text. ille tenet, vnde præsumit malitiam sufficientem ad consensum.

180 Ex matrimonio autem celebrato sub conditione de futuro, non oritur impedimentum hoc ante-
181 quam adimpleatur conditio, quia † contractus non obligat ante conditionis euentum, ea verò adimpleta statim inducitur impedimentum absque nouo consensu. Ita Henriq. *d. cap.* 10. *n.* 2. Gutier. *dict. c.* 103. *num.* 26. Sanch. *d. disp.* 70. *num.* 21. Bonacina *d. puncto* 11. *num.* 16. vbi *num.* 18. contra Sanch. *dict. disp.* 70. *num.* 13. asserit huiusmodi impedimentum oriri ex matrimonio contracto sine Parocho & testibus, cum hoc Matrimonium non videatur inualidum defectu consensus, sed defectu solemnitatis ab Ecclesia præscriptæ: quod ego non approbo, cum hæc nullitas proueniens ex defectu Parochi, & testium sit irremissibilis, nulloque alio modo possit suppleri, nec contrahentium consensu validari, & ita decisum fuisse post hæc scripta inueni apud Armend. *dicto loco n.* 87.

Ex sponsalibus etiam validis, & certis iure Ecclesiastico oritur huiusmodi impedimentum in primo gradu, vt patet ex Concil. Trident. *dict. cap.* 3. vbi hoc impedimentum in sponsalibus restrictum est ad primum gradum: & ita declarauit Pius V. *in suo Motu proprio*, qui incipit, *Ad Romanum spectat*, *edito de anno* 1568. in hæc verba. *Auctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus, & definimus Decretum Conc. huiusmodi omnino intelligendum esse, & procedere in sponsalibus de futuro duntaxat, non autem in Matrimonio sic, vt profertur, contracto sed in eo durare adhuc impedimentum omnibus suis casibus, & gradibus, & quibus de Iure veteri ante prædictum Concil. decretum introductum erat*; referunt Nauarr. *in man. c.* 22. *num.* 56. Henriquez *dict. c.* 10. §. 2. Valent. *part.* 4. *disp.* 10. *quæst.* 6. *puncto* 3. Sanch. *d. lib.* 7. *disput.* 7 *num.* 5. Rebell. *d. lib.* 4. *in appendice num* 98. Reginaldus *dict. lib.* 31. *num.* 128. Coninch *dict. disputat.* 32. *dub.* 5. *num.* 70. *concl.* 3. Benedict. Ægid. *dict art.* 17. *n.* 2. *in fine*, Sanctarel. *var. lib.* 1. *quæst.* 56. *num.* 4. 182

Ex quibus *primò* infertur, impedimentum hoc publicæ honestatis non induci, quando aliquis fictè consentit, quia Concil. Trident. *citato loco* decernit ex sponsalibus quacunque ratione inualidis non oriri impedimentum publicæ honestatis, sed in hoc casu sponsalia sunt inualida, cùm ad sui valorem postulent interiorem consensum; ergo non inducitur impedimentum publicæ honestatis, quando aliquis fictè consensit. Ita Petr. de Ledesm. *quæst.* 55. *art.* 4. *vers. nihilominus*, Nauarr. *in manual. c.* 22. *n.* 57. Bonacin. *d. punct.* 11. *n.* 3. Hurtad. *d. disp.* 21. *diffic.* 1. *num.* 3. 183

Secundò infertur ex sponsalibus, aut Matrimoniis metu, aut errore personæ, vel deliberatè, aut à destituto sufficienti ratione contractis, ideoque inualidis, nedum nasci impedimentum, sicut nec nascitur ex sponsalibus cum incerta contractis: quia deficit legitimus consensus, qui debet in certam personam ferri. Ita Rebel. *d. q.* 14. *n.* 5. Coninch. *d. disp.* 32. *n.* 61. Regin. *d. lib.* 31. *n.* 127. Gutier. *d. c.* 103. *n.* 18. 184

Tertiò infertur ex sponsalibus conditionatis ante aduentum conditionis non oriri huiusmodi publicæ honestatis impedimentum; ob defectum consensus, qui suspenditur vsque ad illius euentum. Ita Sanch. *lib.* 7. *disp.* 69. *n.* 3. & 21. Petr. de Ledesm. *d. cap.* 15. *concl.* 9. *dub.* 2. *in fine*, Regin. *lib.* 31. *n.* 129. Coninch. *d. disp.* 62. *num.* 61. Gutier. *d. c.* 103. *n.* 19. & 20. Bonacina *d. punct.* 11. *n.* 5. vbi *num.* 6. resoluit infidelem, qui tempore infidelitatis contraxit sponsalia cum Berta, posse validè matrimonium inire cum eius matre, vel sorore non solùm ante Baptismum sed etiam post illud susceptum; quia huiusmodi impedimentum non est inductum iure naturæ, vel diuino; sed iure Ecclesiastico, cui non sunt subiecti infideles. 185

186 *Quartò* infertur ex sponsalibus contractis à parentibus nomine filiorum sine eorum consensu non oriri publicæ honestatis impedimentum. Ita Sanch. *lib.7.disp.*68.*n.*18.*&* 19. Reginald. *d.lib.*31.*n.*129. *vers.aduerte* vbi secus resoluendum putat, si iidem filij consenserint siue expressè, siue tacitè, veluti si parentes fuerint, nec cum iam essent doli capaces contradixerint, de quo etiam Petr. de Ledesma *d. cap.*16.*concl.*3.*dub.*2.

187 *Quintò* infertur ex omnibus sponsalibus quacunque ratione irritis, quamdiu ipsa publica sunt, & nullitas occulta; oriri publicæ honestatis impedimentum. Ita Nauarr. *in man.cap.* 22.*n* 57. Coninch. *disput.*32.*num.*69. Reginald. *d lib.*31.*num.*127. vbi *num.*70. resoluit matrimonium clandestinum cum habeat rationem sponsaliorum inducere eodem modo impedimentum, atque alia sponsalia.

188 *Sextò* infertur impedimentum publicæ honestatis contractum ex sponsalibus validis, & certis non cessare; quando sponsalia dissoluuntur mutuo contrahentium consensu, quia impedimenta matrimonij non dependent à voluntate contrahentium, sed ab Ecclesia, quæ constituit, vt impedimentum publicæ honestatis consurgat ex sponsalibus validis, sponsalia autem non ob id fuerunt inualida, eo quòd postea dissoluantur. Ita Sanch. *lib.*7.*disp.*68 *num.*21. Bonacina *d.puncto* 11.*num.*7. Sed contrarium meliùs tenent Sà *num.*12.& Gutier *n.*11.*citatis locis*, Hurtado *d.disp.*21.*diffi*... *num.*5. Rebell. *part.*2. *de obligat.iustit. lib.*3. *quæst.*14. *num.* 2.*& in declarat.* Cardin *sect.*5.*n.*99. Armendar. *d.loco num.*86.*&* 72. quorum duo vltimi referunt decisum sponsalia per verba de futuro contracta posse quandoque ante contractum matrimonium per verba de præsenti, mutuo contrahentium consensu dissolui, atque vbi sic dissoluta fuerint, nullum hodie inducere impedimentum.

Cognatio spiritualis inter quos contrahatur, atque impedimentum sit ad Matrimoinum contrahendum dixi suprà *alleg.*50.*n.*53.*&* 54.*& à n.*32. latè de hac materia.

189 Cognatio legalis procedens, siue ex adoptione perfecta, quæ dicitur arrogatio, siue ex imperfecta, quæ communi nomine appellatur adoptio, quamuis in multis differant, semper impedit, & dirimit Matrimonium, videlicet, inter adoptantem, & adoptatum, & descendentes adoptati vsque ad quartum gradum, & hæc cognatio inter has personas semper impedit, etiamsi adoptio dissoluta fuerit, *cap.diligere* 30.*quæst.*3. Deinde inter vxorum adoptantis, & adoptatum, & inter vxorem adoptati, & adoptantem, & perpetuò durat sicut prima, etiamsi adoptio sublata sit, *l. adoptiuus*, *ff. de ritu nupt.* Denique inter filios, seu filias adoptantis, & adoptatum; seu adoptatam, & durat quamdiu filij, vel filiæ adoptantis existunt sub illius potestate, *c.*1. *de cognat. legali, cap.per adoptionem* 30.*quæst* 3. quæ omnia latissimè declarant Conarr. *de sponsal.part.*2. *cap* 6.§.5. Henriq. *in sum.lib.*12.*cap.*12. Cened. *ad Decretum collect.*38.*num.*5. Sanch. *de Matrim.lib.*7. *disp.*63. Gutierr *eodem tract.c.*162. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.*31.*n.*158. *cum sequentib.* Basil. Pont. *de impedimentis Matrim. cap.*25. Bonacina *de magno Matrimonij Sacramento q.*3 *punct.*5.§.3. apud quos videbis quicquid in materia desiderari potest, quod recensere non est instituti nostri cùm ex dictis possis colligere quinam Matrimonium contrahere dicantur in gradibus prohibitis, vt sub reseruatione præsentis casus contineantur.

ALLEGATIO LII.

A casibus Episcopo reseruatis qui possint absoluere?

SVMMARIVM.

1 *Absoluere potest à casibus reseruatis, qui eos reseruauit.*
Episcopi in casus reseruatos à seipsis incidere non possunt, & cur. ibid.
2 *Capitulum Sede vacante succedit in omnibus, quæ sunt iurisdictionis Episcopalis, nisi in casibus iure expresso vetitis.*
Episcopus si absit in longinquis partibus, Capitulum administrare debet, si vicarius mori contingat, vel per potentiam Regiam à regno eijciatur, ibid.
3 *Capitulum Sede vacante potest confessarium instituere, qui absoluat à casibus reseruatis.*
4 *Episcopus potest vices suas delegare absoluendi à casibus reseruatis.*
5 *Casus omnes sibi reseruatos concedens, non videtur concedere facultatem absoluendi à censuris.*
6 *Episcopus concedens alicui omnem suam auctoritatem ad audiendas Confessiones, non videtur ideo concedere casus sibi reseruatos.*
7 *Absoluendi concessa generalis facultas à Summo Pont. ab omnibus censuris, siue ab omnibus excommunicationibus sibi reseruatis, an comprehendat casus, & excommunicationes, quas Episcopi in specie sibi reseruarunt, ostenditur.*
8 *Priuilegia omnia, etiam Mare magnum, Confessarijs Regularibus olim concessa absoluendi à casibus Episcopo reseruatis, sunt reuocata*
9 *Absoluendi concessa facultas à casibus reseruatis simpliciter extenditur ad præterita, & futura.*
10 *Licentia concessa alicui ab Episcopo absoluendi à casibus reseruatis extenditur ad eos, quos ipse reseruauit.*
11 *Delegatus ab Episcopo ad absoluendum pœnitentes a casu particulari reseruato, prædictum casum alteri delegare non poterit.*
12 *Absolutio quomodo sit impertienda super casu reseruato quando fit confessio ei, qui facultatem non habet absoluendi ab illo, ostenditur.*
13 *Confessarij delegati ad absoluendum à reseruatis quomodo se habere debeant, ostenditur, & n.*14.
14 *Parochus habens facultatem absoluendi à casibus reseruatis Episcopo suo, potest absoluere pœnitentem alterius Episcopatus habentem peccata reseruata suo Episcopo domicilij, vel originis in cuius diœcesi peccauit.*
15 *Vagabundus potest absolui à commissis alibi, etiamsi in loco patratorum criminum essent reseruata, si hic non sunt reseruata.*
16 *Pœnitentiarius electus vigore Concilij non habet auctoritatem absoluendi à casibus Episcopo reseruatis.*
17 *Mendicantes Ordines an possint virtute suorum priuilegiorum absoluere a casibus reseruatis Episcopo. ibid.*
18 *Regularium Superiores quorum casuum absolutionem sibi reseruare possunt.*

A Casibus reseruatis potest absoluere, qui eos sibi reseruauit, eius enim est soluere, cuius est ligare, *l.*3. *ff de re iudic. c. verbum, de pœn. dist.*1. vbi diffinitum est, par, & æquale ius esse soluendi, & ligandi, ille etiam qui

qui potuit excommunicare, potest absoluere, vt tradit gloss. *verb. inferior in c. inferior. 21. dist.* probant text. *in c. prudentiam §. sexta, de officio deleg.* & *in cap. ad reprimendam, de officio Ordin.* & non solùm potest absoluere à censuris latis à se, sed etiam à suis prædecessoribus, Mari. Alter. *de censur. tom. 1. disp. 2. de absolut. ab excommun. lib. 4. cap. 2.* Bonacin. *eodem tract. disp. 1. q. 3. puncto 2. num. 1.* Sic etiam successor illius, qui casus sibi reseruauit, potest ab eis absoluere, Piasec. *in praxi noua Episcopal. part. 2. cap. 1. n. 16.* Coriolan. *de casibus reseru. p. 1. sect. 1. art. 7.* Ex quibus omnibus fit consequens à casibus reseruatis absoluere posse omnes illos, qui peccata reseruarunt, vel qui in iurisdictione fori Sacramentalis eis fuerint Superiores, aut quibus ipsi specialiter concesserint. Probatur, certum in hac materia est reseruationem in eo consistere quòd Ecclesia, vel Superior aufert iurisdictionem Sacerdotibus inferioribus, eámque sibi retinet, ergo idem Superior poterit absoluere, vel is, qui Superior fuerit eodem, aut cui ipse concesserit, consequentia bene infertur: nam si alij non possunt, quia reseruans iurisdictionem sibi retinuit, bene sequitur in reseruante iurisdictionem non deficere, quemadmodum neque in superiore eiusdem, iuxta reg. text. *in l. iudicium soluitur, ff. de iudic. c. cum inferior, de maior. & obed.* cum similibus, atque etiam neque in eo, cui concesserit, iuxta *reg. l. 1. §. qui mandatam, ff. de officio eius*, iuncta *reg. Qui per alium facit, de regulis iuris lib. 6.* cum vulgaribus, & in terminis resoluit aliis adductis Henriq. *lib. 6. c. 14. §. 9.* Suar. *tom. 4. disp. 30. sect. 1. à princip.* notantes superiorem reseruantis intelligi non respectu maioris iurisdictionis in foro exteriori, vt est Archiepiscopus respectu Episcopi, sed respectu fori Sacramentalis, qualis est Pontifex respectu Episcoporum, & Generalis respectu Prouincialis, & Prouincialis respectu inferiorum Prælatorum, refert Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta p. 2. lib. 8. c. 8. n. 2. & 3.* Verùm autem possit Episcopus nominatim excommunicatus non toleratus, suspensus, irregularis, aut interdictus validè aliquem absoluere à reseruatis, aut dare licentiam alteri Sacerdoti, vt illum absoluat? In quo dubio negatiua opinio verior est, ex eo, quia huiusmodi absolutio, & delegatio est actus proprius iurisdictionis, sicut actus proprius illius est absoluere ab ipsi reseruatis, vnde sicut ipse non potest absoluere per se, sic nec etiam delegare, ac committere alteri Sacerdoti hanc absolutionem. Ita docent expressè Henriq. *lib. 3. de Confirmat. c. 13. §. 3.* Sanch *lib. 3. de Matrim. disp. 21. n. 7.* quos refert, & sequitur Fagundez *d. lib. 8. c. 8. num. 4.* Contra Palud. Syluest. Tabien. Nauar. & Fr. Emman. contrarium tenentes. Illud est magna consideratione dignum Episcopos in casus reseruatos à se ipsis incidere non posse, quia secum iurisdictionem exercere non possunt, Alzed. *de præcellent. Episcop. dignitat. part. 1. capit. 5. numero 125. in princip.*

2 Capitulum Sede vacante cùm succedat in omnibus quæ sunt iurisdictionis Episcopalis, nisi in casibus Iure expresso vetitis, vt probat text. *in c. 2. ne sede vacante*, & resoluunt Flamin. *de resignat. lib. 7. quæst. 13. à n. 26.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 27.*
3 *quæst. 6.* poterit † Confessarium instituere, qui absoluat à casibus Episcopo reseruatis, ex eodem Azor. *d. c. 57. quæst. 16.* Vgolin. *de potest. Episcopi cap. 36.* Sedes vacans non tantùm per obitum Episcopi, sed etiam si longo tempore absens est à diœcesi, nec patet aditus ad eum, vt si detineatur vinctus apud infideles, ex *c. si Episcopus, de suppl. negilig. Prælat. lib. 6.* hoc enim casu non Archiepiscopus, sed Capitulum, ac si Sedes per mortem vacaret, in spiritualibus, & temporalibus ministrare debet; ita Mari. Alter. *d. c. 2. vers. neque.* Hinc si Episcopus absit in longinquis partibus, Capitulum administrare debet, si Vicarius mori contingat, vel per potentiam Regiam è Regno eiiciatur, ad not. per Bobadil. *in sua politica lib. 2. c. 18. à n. 60.* Cened. *canon. q. lib. 1. q. 45 n. 24.* Ioseph. Selle *de inhibit. cap. 8 §. 3. num. 98.* Salgado *de Regia protect. p. 1. c. 2. num. 273. cum seq.* quos nouissime refert, & sequitur D. Francisc. de Amaya *ad l. 60. n. 40. C. de decurionib. lib. 10.* vbi *num. 41.* subdit quòd vera vacatio est per mortem, altera per longam absentiam, quia tunc Prælatus non potest administrare, & reputatur tanquam mortuus, & consequenter debebit Capitulum Vicarium constituere.

Potest Episcopus, vel alius quicunque facultatem habens reseruandi sibi casus, vices suas expresse delegare ad absoluendum à prædictis casibus sibi reseruatis, vt firmat Vgolin. *d. cap. 36. §. 1.* virtute huius delegationis, & mandati poterit delegatus ab eis absoluere, dummodo ante absolutionem non moriatur; delegatio enim morte delegantis extinguitur, *l. & quia, ff. de iurisdict. omni. iud.* Quinimò addo maximè expedire si Episcopi in solemnioribus, & præcipuis anni festiuitatibus in diœcesi, præsertim in locis à Cathedrali Sede remotis, Pœnitentiarios plures instituant, quibus etiam liceat facultatem à reseruatis casibus absoluendi aliis Confessariis impertiri, ex *S. Congreg. Cardinalium* tradunt Piasec. *in praxi Episcop. part. 1. cap 1.* Megal. *part. 1. instit. Confess. lib. 1. c. 13. num. 24* Homobon. de Bonis *de humana vita statibus, part. 1. cap. 10. vers. primo.* secus verò si per modum licentiæ alicui fuerit concessa à prædictis casibus absolutio, vt per text. *in c. si gratiosè, de rescript. lib. 6.* resoluunt Vgolin. *dict. cap. 36. §. 2.* & post Suar. Posseuin. *de officio Curati cap. 7. num. 11. vers. quæres forte.* Quapropter videndum est an casus omnes sibi sint delegati, an verò aliqui tantum, an per mandatum, vel licentiam, aut quaibet verborum forma, ne fines mandati excedens, actum nullum reddat, seséque æternis suppliciis dedat, argum. *l. diligenter, ff. mandati*, resoluit Læli. Zech. *de casibus Episcopo reseru. in princ. obseru. 1.* Et hac de re nonnulla aduertit Fr. Alphons. de Madrigal. *in tract. de Episcopis sub tit. de considerat. Episcopor. circa concedendos suos casus reseruatos pag. 18.* vbi inter alia dicit quod quando ab Episcopo petit facultatem ipse pœnitens, vt possit à quolibet Confessore absolui à peccatis illi reseruatis, Episcopus tenetur ad sigillum Confessionis, sicut Confessor taliter vt nullo modo personã pœnitentis procedat, néque peccatũ per quod inuestigari possit; & poterit iurare se nihil scire sicut Confessor, intelligendo vt possit illud reuelare. Deinde admonet quod quando Confessor ex parte alicuius pœnitentis petit facultatem ab Episcopo absoluendi à peccatis sibi reseruatis, non tenetur declarare Episcopo pœnitentiam, aliàs male faciet, & peccabit: sed solum tenetur ab ipso Episcopo obtinere facultatem absoluendi in communi quemcunque pœnitentem à peccato ipsi reseruato. Quod si forte fortuna Confessor declaret Episcopo pœnitentem, vel si pœnitens ex tali petitione facta Episcopo, veniat ei in cognitionem, tenetur Episcopus illum habere sub sigillo Confessionis; & tandem remedium affert eo casu, quo Episcopus nolit concedere facultatem absoluendi à suis casibus reseruatis.

Episcopus concedens omnes suos casus sibi reseruatos, 5

seruatos, non videtur concedere facultatem absoluendi à censuris, cùm sint diuersa peccata, siue casus, quoniam à diuersis non fit illatio. *l. Papinianus exuli, ff. de minoribus.* Nam † cùm Episcopus soleat
6 aliquando reseruare casus cum censuris, aliquando sine illis, oportet, vt vtrumque concedat, nec etiam concedendo quod possint absoluere à casibus, & censuris, cõcedit absolutionem, vel dispensationem votorum, aut irregularitatum, eadem ratione, quia facultates istæ non possunt extendi. Ita docent Nauar. *in man. cap. 27. num. 261.* Iacob. de Graff. *in aureis decis. lib. 1. cap. 13. num 63.* Suar. *tom. 4. de Pœnit. disp. 30. sect. 1. num. 3. in fine,* quos refert, & sequitur Fagundez *d. lib. 8. cap. 8. num. 10.* vbi excipit, nisi quando ex circunstantiis, aut ex antecedentibus, & consequentibus aliud constiterit de intentione Episcopi. Hoc tamen solum procedit in Episcopis; nam in Summo Pont. cum nunquam peccata de facto, & in actu reseruentur absque censura concessa facultate ad absoluendum à casibus reseruatis, etiam censetur concessa ad absoluendum à censuris, & de facto nunquam vnum tollitur sine alio, sicut nunquam vnum sine alio ponitur. Ita docent Sà *verb. casus reseruatus n. 2.* Nauar. *in man. cap. 27. num. 261.* Iacob. de Graff. *d. cap. 13. num. 40.* Viuald. *in candelab. aureo*, vbi *de absolut. num. 8. & 56.* Suar. *tom. 4. disp. 29. sect. 1. num. 11.* Sanch *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 8. num. 5.* quos refert, & sequitur Fagundez *d. c. 8. num. 11.* Nec si Episcopus concedat alicui omnem suam facultatem, & auctoritatem ad audiendas Confessiones, videtur ideo concedere casus sibi reseruatos, nisi de illis specialem fecerit mentionem, ea consideratione, quod reseruata non veniunt sub generali concessione, vt probat *c. 2. in princ. de Pœnit. lib 6.* & obseruant Nauarr. *in man. cap. 27. num. 261.* Lælii Zechi. *d. tract. de casib. Episcopo reseru. in princ. obseruat. 1.* Gambar. *de casib. Papæ reseru. c. 2. n. 22.* Fagundez *d. lib. 8. c. 8. num. 7.* Iacob. de Graff. *in aureis decis. lib. 1. cap. 13. num. 65.* Suar. *d. sect. 1. n. 3.* Verùm si vnum casum expresserit reseruatum, & deinde generalem clausulam adiiciat, quod omnem suam potestatem concedit ex vi huius clausulæ præcedente expressione vnius casus, poterit absoluere à reseruatis non expressis, iuxta reg. text. *in cap. qui ad agendum, vers. sed si aliquis, de procurator. lib. 6.* cum similibus, de quibus Couar. *lib. 2. var. c. 5. n. 8.* quemadmodum etiamsi Episcopus concedat omnem suam potestatem, excepto vno casu reseruato, censebitur concedere omnes alios casus non exceptos, quia exceptio vnius format regulam contrariam in reliquis omnibus, iuxta reg. text. *in l. nam quod liquido, §. vlt ff. de penu legata, cum similib.* de quibus latè Couar. *d c. 5. n. 4. & 5.* ex quibus rationibus in nostris terminis has doctrinas tradunt Nauar. *d. c. 27. n. 261. vers. 11.* Fagundez *d. c. 8. n. 8.* Sà *verb. casus n. 1.* Suar. *d. sect. 1. n. 3.* notãtes etiam secundum communem vsum loquendi quando Episcopus concedit suos casus, videri intellexisse de omnibus sibi reseruatis.

7 Quæret aliquis, an concessa generali facultate à Summo Pont. absoluendi ab omnibus censuris, siue ab omnibus excommunicationibus sibi reseruatis, comprehendat casus, & excommunicationes, quas Episcopi in specie sibi reseruarunt? In qua quæst. Nauar. *in cap. ita quorundam not. 11. gloss. vlt. num. 35. de Iudæ* Iacob. de Graff. *in aure. decis. lib. 4. capit. 15. num. 28.* Bonacin. *de censur. disp. 1. q. 3. punct. 1 n. 10.* Lauor. *de Iubil. part. 2. cap. 28. quæst. 15.* tenet Confessarium habentem potestatem absoluendi ab omnibus excommunicationibus iuris, & Bullæ Cœnæ Domini, non posse quem absoluere ab excommunicatione prædicta Episcoporum, nisi habeat etiam aliunde legitimam potestatem absoluendi ab eorum excommunicatione: hæc autem sententia in eo fundari potest, quia Papa huiusmodi concessione videtur velle concedere tantùm facultatem absoluendi ab excommunicationibus, quarum absolutiones pertinent ad Papam, & nullo pacto velle præiudicium aliquod inferre Episcopis, sicut cum Papa promulgat legem generalem, non vult derogare consuetudinibus particularibus, legitimis, & approbatis, nec statutis Episcoporum *cap. 1. de Const. lib. 6.*

Verùm contrarium, imò Confessarium habentem generalem facultatem à Papa absoluendi ab omnibus excommunicationibus, & censuris reseruatis Sedi Apost. posse absoluere etiam à casibus in specie Episcopi reseruatis, non caret probabilitate: nam Papa habet super omnes Christianos iurisdictionem, *Extrauag. vnam Sanctam, de maiorit. & obed.* immediatam quoad omnia spiritualia, quam nemo potest ab illo tollere, vel diminuere. *cap. cuncta per mundum. cap. per principalem 9. q. 3.* Et quamuis potestas reseruandi aliquos casus conueniat Episcopis, vt patet ex Concil. Trident. *sess. 14. cap. 7.* non tamen inde colligitur conuenire illis iure diuino, vt non possit Papa ex iusta causa limitare, & coarctare, & de casibus ab illis reseruatis disponere, quia hæc reseruandi potestas non pertinet ad essentiam Ordinis Episcopalis, neque ad iurisdictionem necessariam ad absoluendum, sed ad iurisdictionem externam gubernationi Ecclesiasticæ accommodam, & Christiani populi disciplinam. Papa enim iure proprio, alij verò Episcopi non iure proprio, sed à Romano Pont. dependenti possunt casus reseruare, & tenet Gambar. *d. tract. de casibus reseru. cap. 1. num. 21.* Quo fundamento redarguens quendam contrariam opinionem tenentem, hanc etiam partem sequi videtur idem Nauarr. *in man. c. 27. num. 265.* Sed expressiùs eam sequuntur Suar. *de censur. tom. 5. disp. 7. sect. 5. n. 14.* Mari. Alter. *eod. tract. tom. 1. lib. 4. disp. 4. c. 2. dub. 2.* Cæs. Botton. *in obseru. circa Bullam Sixti V. vers. eos à quibus ius, pag. 251. in fine, & pag. 262.* Zerola *in praxi Epis. op. p. 1. verb. absolutio §. 6. & in praxi de Pœnit. c. 15. q. 19.* Ioan. à Cruce *de statu Relig. lib. 1. c. 6. dub. 15. concl. 4.* Hieron. Pharaon. *in suo prompt. tr. 1. sess. 18. casu 23.* Paul. Laym. *in summ. Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. c. 7. n. 5.* Gauant. *in man. Episcop. verb. Censura n. 5.* Floron. *de casib. reseruat. p. 1. c. 2. §. 4. n. 13. & §. 2. num. 7.* Leone *de Iubil. p. 2. n. 34. & 38.* nouissimè me citato *in hoc loco* Boss. *de triplici Iubil. priuileg. sect. 1. casu 3. per tot.* Sed primam veriorem iudico, licèt hæc communior sit, & probabilis.

Vnde absolutio à casibus specialiter Episcopo reseruatis penes ipsum, eiusque delegatos adeò annexa est post Concil. Trident. vt iam hodie sint reuocata omnia priuilegia Confessariis Regularibus olim concessa absoluendi ab eis, & quando id ita non esset, iam expressissimè nunc reuocata sunt per nouum Edictum, Decretum, ac Constitutionem, de qua suprà, vt tenet Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. q. 46. art. 4. conclus. vnic.* Torreblanca *in practicab. Iuris spirit. lib. 14. cap. 10. num. 25.* Ita vt Regulares etiam per priuilegium, quod Mare magnum vocatur, facultatem non habeant absoluendi Pœnitentes à casibus Episcopis reseruatis, referunt per *Sacram Congregationem* decisum Fr. Ludouic. Beja *responsorum casuum conscient. part. 2. casu 21. in fine. vers. nunc tamen, & part. 3. casu 3.* 8
in

in fine, verſ. hoc tamen. Zerol. *in prax. Epiſcop. part.* 1. *verb. abſolutio,* §. 5. *verſ. dicet quis, & part.* 2. *eod. verb.* §. 1. *verſ. reſpondendum ſecundo, & in praxi de Pœnit. cap.* 24. *quæſt.* 9. Campan. *in diuerſorio Iuris Canonici rubr.* 12. *cap.* 13. *num.* 63. Miranda *d. quæſt.* 46. *art.* 2. *in fine.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Religionibus, num.* 56. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 269. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 61. *artic.* 13. Homobon. de Bonis *de examine Eccleſiaſtico tr.* 5. *cap.* 2. *qu.* 10. Filliuc. *tom.* 2. *tract.* 15. *n.* 258. Boſſ. *d. ſect.* 1. *caſu* 3. *num.* 9.

9 Sacerdos, ſeu Confeſſarius, cui facultas fuit data abſoluendi à caſibus reſeruatis ſimpliciter, poteſt abſoluere à præteritis & futuris, iuxta reg. *l. de pretio, ff. de Public. in rem act.* Et etiam quando illi fuit conceſſa licentia pro aliqua tantùm perſona, poteſt eam abſoluere à reſeruatis, quæ poſt licentiam habitam, etiam commiſit pro prima tantùm vice. Secus verò ſi licentiam petiit, vt abſolueret quempiam à caſibus, in quos incidit, quia hoc caſu à commiſſis ſolùm abſoluet, non autem ab iis, quos deinceps commiſit. Si verò licentia fuit petita à pœnitente, vt abſolui poſſet à reſeruatis, tunc à præteritis tantùm abſolui poterit, niſi etiam expreſsè concedatur, vt poſſit abſolui, etiamſi deinceps in huiuſmodi peccata incideret. Ita Vgolin. *d. c.* 36. §. 5. Fr. Emm. *in Bull. Cruc.* §. 9. *n.* 93. *& num.* 109. Henriq. *in ſum. lib.* 3. *c.* 15. §. 6. *lit. T.* Suar. *de Pœnit. diſp.* 52. *ſect.* 3. *n.* 7. Leſſ. *de Iuſt. lib.* 6. *c.* 16. §. 3. *lit. N.* Zerola *de Iubilæ. lib.* 1. *c.* 16. *q.* 21. *& lib.* 2. *c.* 13. *quæſt.* 3. *& cap.* 17. *quæſt.* 5. Filliuc. *in quæſtion. moral. tom.* 1. *tract.* 8. *c.* 6. *num.* 187. Sanch. *in præcepta Decal. lib.* 4. *c.* 53. *n.* 27. *& c.* 54. *n.* 9. Floron. *de caſibus reſeru. p.* 1. *cap.* 4. §. 3. *n.* 22. Ioann. Malder. *de virtut. tract.* 10. *c.* 5. *dub.* 11. *in fine.* Baſil. Pont. *de Matrim. lib.* 8. *c.* 10. *num.* 8. me citato *in hoc loco* Boſſ. *de triplici Iubilæi priuil. ſect.* 1. *caſu* 14. *per tot.*

10 Licentia conceſſa alicui ab Epiſcopo abſoluendi à caſibus reſeruatis extenditur ad eos, quos ipſe reſeruauit, non verò intelligitur conceſſiſſe licentiam abſoluendi etiam à caſibus iure ipſi reſeruatis, niſi ſpeciatim facultatem conceſſiſſet Epiſcopus abſoluendi etiam à cenſuris, & à caſibus iure ipſi reſeruatis. Ita Vgolin. *d. cap.* 36. §. 6. Vigore tamen facultatis conceſſæ Societati, cum clauſula, *vt ingrediens in talem Societatem poſſet abſolui ab omnibus caſibus, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis,* poterit tunc abſolui pœnitens à quibuſcunque reſeruatis Epiſcopo, tam à iure, quàm ab homine, reſoluit F. Ludouic. Beja *reſponſor. caſuum conſcientiæ, part.* 2. *caſu* 21. *per totum.*

11 Huiuſmodi ab Epiſcopo delegatus ad abſoluendum pœnitentes à caſu particulari reſeruato, prædictum caſum alteri delegare non poterit; iudex enim delegatus delegandi poteſtatem non habet, *l. à iudice, C. de iudic.* niſi Ordinarius ſpeciatim ſubdelegandi facultatem conceſſerit, vel quis ad vniuerſitatem delegatus eſſet; qui enim delegatur ad vniuerſitatem, Ordinarius quaſi eſt, vt dicit gloſſ. *verb. delegatus, in cap. cum cauſa, de appellat.* Ita Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 179. Nauarr. *conſil.* 22. *de Pœni.* Vgolin. *d. c.* 36. §. 7. vbi etiam reſoluit, quòd vbi quis ſubdelegandi poteſtatem habet, non poteſt ſubdelegare facultatem alicui, qui ipſum ſubdelegantem à reſeruatis abſoluat.

12 Abſolutio quomodo ſit impertienda ſuper caſu reſeruato, quando fit conceſſio ei, qui facultatem non habet abſoluendi ab illo, variis modis docent Iacob. de Graffiis *in aureis deciſ. part.* 1. *lib.* 1. *c.* 13. *num.* 70. Læli. Zech. *de caſibus Epiſcopo reſeruatis, in princ. obſeruat.* 4. Gambar. *dict. c.* 2. *num.* 38. Pialec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 18. Ioann. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verbo Pœnitentia different.* 10. & omiſſis, quæ ſuper hunc art. diffusè tradunt, ſemper conſulerem, vt fiat quod tradit Nauarr. *in man. cap.* 26. *num.* 6. in hæc formalia verba. *Octauò quod pœnitentem habentem peccatum reſeruatum non debet abſoluere ab eo ſine priuilegio, Bulla, vel alia licentia eius, qui illa poteſt dare: ſed debet abſoluere à quibus poteſt, & pro abſolutione reſeruati mittere ad eum, cui reſeruatum eſt, cui ſolum reſeruatum confiteatur, vt ab illo abſoluatur, aut abſoluendus ad priorem Confeſſarium remittatur. Quare, vt cuidam doctiſſimo reſpondi, non debet dicere abſolutè, Abſoluo te ab omnibus peccatis mihi confeſſis, ſed cum limitatione, exceptis tali, & tali; poſſet item penitens per ſe, vel per alium, ante, vel poſt ſuam Confeſſionem impetrare facultatem ſecretam, verbo, aut ſcripto ab eo, cui reſeruatum eſt, abſoluendi à proprio Confeſſario: ſed quia hic modus periculoſus eſt, eo quòd peccatum extra Confeſſionem detegitur, tutius eſſet, vt Confeſſarius per ſe, vel alium impetraret ſibi facultatem abſoluendi ab illo peccato, ei reſeruato. Superior autem, cui eſt reſeruatum peccatum, non poteſt ab ſoluere ab illo, antequam ipſi, vel alteri omnia fuerit confeſſus.* Hæc Nauarr. *d. loco.*

Sed pro clariori multorum caſuum deciſione, qui euenire poſſunt, aliqua obſeruanda duxi, & in primis quòd ſi pœnitens habens peccata reſeruata adeat primò Superiorem, & Superior audiat in Confeſſione omnia peccata tam reſeruata, quàm non reſeruata, ab omnibus ſimul tenetur abſoluere pœnitentem, & ſi intendat abſoluere à reſeruatis tantùm, & non ab aliis, peccabit quidem mortaliter, valebit tamen Sacramentum, & gratiam conferet, & velit nolit omnia ſimul peccata tam reſeruata, quàm non reſeruata abſoluit: ex graui tamen, & vrgenti cauſa licitè poterit Superior audire tantùm reſeruata, & pro aliis non reſeruatis remittere pœnitentem ad alium Confeſſarium, dummodo ipſa non reſeruata in Confeſſione non audiat. Ita docent Nauarr. *in cap. conſideret,* § *cauſis num.* 12. 18. *&* 19. *de Pœnit. diſt.* 5. Tolet. *lib.* 3. *ſumm. cap.* 8. *n.* 3. Henriq. *lib.* 2. *de Pœnit. c.* 12. §. 4. Suar. *tom.* 4. *diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 3. quos refert, & ſequitur Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta part.* 2. *lib.* 8. *cap.* 3. *à num.* 2. vbi *num.* 7. cum Suar. *d. ſect.* 1. *num.* 10. contra Henriq. & plures alios affirmat in eo caſu, in quo pœnitens ritè & rectè Sacramentaliter fuit abſolutus de ſolis reſeruatis à Superiore, non teneri ampliùs illa confiteri, ſed ſatisfacere integritati Confeſſionis, ſi alteri Confeſſario illa peccata tantùm non reſeruata fateatur, quæ Superiori non fuit confeſſus, & *n.* 9. obſeruat ſicut licet Superiori ex cauſa vrgenti abſoluere à reſeruatis tantùm remittendo alia alteri Confeſſario, ita id licitum eſſe Religioſo, vel cuicunque alteri Sacerdoti habenti priuilegium ad abſoluendum à reſeruatis à cauſa vrgenti, & graui; additque quamuis Superior non audiat caſus reſeruatos, vt ab illis Sacramentaliter abſoluat, ſed ſolùm ad tollendam illorum reſeruationem, & ad remittendam illorum abſolutionem inferiori, nihilominus teneri ad ſigillum, & *num.* 11. aſſerit quoties ex cauſa licitum eſt Superiori abſoluere Sacramentaliter de ſolis reſeruatis ex tali Confeſſione, & abſolutione verum perfici Sacramentum, & formaliter integrum verè conferens gratiam, diſtinctum ab alio, quod poſtea ab inferiori confertur, & *n.* 12. reſoluit quando ſubditus confitetur Superiori,

& ab illo simpliciter absoluitur ab omnibus reseruatis, & ab omnibus excommunicationibus, pœnitens tamen per obliuionem inculpabilem omisit vnum peccatum reseruatum, vel vnam excommunicationem, auferri tunc reseruationem quoad peccatum oblitum, & iam tale peccatum oblitum, vel excommunicationem non manere reseruatam, & citat Nauarr. *in d.cap. cum consideret, num.32. & in man.c.26.num.13.* Couarruu. *in c.alma mater part.1. §.11.n.12.* Suar. *tom.4.disp.31.sect.1.n.15.* Fr.Emm. *in explic. Bullæ Cruciatæ, §.9. dub.3.*

Si vero habens peccata reseruata prius adeat inferiorem, quàm Superiorem, tenetur dicere ipsi inferiori omnia peccata tam reseruata, quàm non reseruata, & inferior auditis omnibus solùm eum potest absoluere à non reseruatis, & pro aliis reseruatis tenetur eum remittere ad Superiorem, illéque tenetur Superiorem adire, talisque absolutio est licita, & valida, & fructum gratiæ confert. Ita Syluest. *verb. Confessio 1.n.20.* Nauarr. *in d cap. cum consideret, n.10.* Medin. *in cap. de pœnit. quæst.13.* Tolet. *d lib.5.cap.8.n 33.* Suar. *tom 4.disp.31.sect.2.n.1.4. & 6.* Ioann. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb Pœnitentia, differ.10.* Fagundez *d.lib.8. cap.3. num.13.* vbi *num.15. & 16.* notat si superior absque legitima, & vrgenti causa pro mera tantum voluntate & libertate sua absoluat ipsum pœnitentiam remissum ab inferiore à reseruatis tantum, & hæc audiat, & nolit audire non reseruata, peccare mortaliter, & talem absolutionem non solùm esse illicitam & sacrilegam, sed etiam inualidam.

13 Videant huiusmodi delegati, an casus sint sibi liberè concessi, vel cum limitationibus appositis: quando enim Episcopi alicui concedunt facultatem absoluendi in specie ab aliquo peccato sibi reseruato, & committunt nudam absolutionem, siue nudum ministerium absoluendi cum hac, vel tali moderatione. modo, vel satisfactione, is modus omninò seruandus est, aliàs absoluens nihil agit, cum limitata causa limitatum producat effectum, *l. in agris, ff. de acquir. rerum dom.* & fines mandati sunt diligenter obseruandi, *l. diligenter. ff. mandati.* Ita Iacob. de Graff. *dict. lib.1.c.32.n.3.* Læli. Zechi. *d.loco, obseruat.3.* Gambar. *d.cap.2.num.48.*

14 Aduertant etiam in qua regione sibi sit huiusmodi potestas concessa; nam cum iurisdictio non extendatur vltra terminos demandatos *l.1. in prin ff. de iurisdict. omn. iud. c.1. in princ. de pœnit. distinct.6.* absoluens extra suam iurisdictionem nihil ageret, tanquam sententia lata, à iudice non suo, & extra territorium, *l. fin. ff. de iurisdict. omn. iud. l. præses. ff. de offic. Præs.* quo fundamento ita resoluit Læli Zechi. *d.loco obseruat.2.*

15 Non abs re quæres iam, an Parochus habens facultatem absoluendi à casibus reseruatis Episcopo suo, possit absoluere pœnitentem alterius Episcopatus habentem peccata reseruata suo Episcopo domicilij, vel originis, in cuius diœcesi peccauit? Respondendum est quod sic; nam peregrinus habens casus reseruatos in suo Episcopatu, sed non reseruatos vbi confitetur, debet absolui ab habente facultatem in casus reseruatos. Ita Nauarr. *d c.27.n.261. vers. decimo.* Gamb. *d c.2.n.34.* Marcel. Megal. *lib.1. inst. Confessar. c.13.n.31.* Molfes. *in summ. Theologiæ moralis tract.7.c.21.n.53.* Iac. de Graff. *d.c.13.n.48.* Viuald. *de absolu.n.58.* Suar. *tom.4.disp.30 sect.1 n.4.* Fagundez *d.lib.8 c.8.n.28.* Posseuin. *de officio Curati, cap.7.n.49.* vbi etiam dicit, quòd si veniat habens casum reseruatum, qui, quando est factus, non erat reseruatus, sed postea est reseruatus, non absoluitur nisi ab habente dictam facultatem, quia in absolutione reseruatorum respicitur tempus, in quo datur absolutio. Si veniat habens casum reseruatum, sed cùm factum fuit non credebat mortale; si ignoratum fuit inuincibiliter, absoluitur ab omni exposito, quia solum mortale potest reseruari, at hoc non est tale, Graff. *d.lib.1.cap.3. num.71.* Henriq. *in summ lib.3. cap.14. num.6.* Posseuin. *d. num.49. vers. si veniat, in vlt.*

Verùm Confessarius nullam omninò habens facultatem circa casus reseruatos, possit absoluere pœnitentes alterius diœcesis à peccatis reseruatis in diœcesi pœnitentis? In quo dubio Suar. *tom.4.disp.30. sect.1. n.6.* sub distinctione sic respondet, vel peccatum est reseruatum in vtraque diœcesi; vel in diœcesi pœnitentis tantùm: si in vtraque reseruatum est, fatetur non posse; secus verò si in diœcesi pœnitentis tantùm reseruatum sit, quia tunc absolui posse existimat ex eo, quia talis pœnitens iudicandus est vt incola illius diœcesis, in qua absoluitur, & iuxta formam eius. Ego tamen probabiliorem censeo contrariam opinionem, quam tenent Sot. *in 4. distinct.18 q.4.art.2.col 9.in fine,* Iacob. de Graffiis *d.cap.13.num.46.* Veg. *in summ lib.2.casu 326.* quos refert, & sequitur Fagundez *dict. cap.8. num.20.* quia absolutè loquendo Sacerdos alterius diœcesis non habet iurisdictionem in aliquos casus reseruatos; & pœnitens non est exemptus à subiectione sui Episcopi, qui peccatum reseruauit; vnde quandiu non mutauit domicilium, aut quasi domicilium, videtur non posse absolui; præsumitur enim aliò se contulisse fraudulenter, vt sic absque mutatioe domicilij, vel quasi domicilij effugeret pœnam reseruationis proprij Episcopi volentis ea restrictione liberiorem licentiam amputare peccandi. Quid autem si Parochianus aliquis versetur in aliena diœcesi, & peccata ibi reseruata committat? Vide Fagundez *d.c.8.num.21.* vbi resoluit posse absolui à quocunque Sacerdote approbato.

16 Vagabundus verò nullam certam sedem habens, potest absolui à commissis alibi, etiamsi in loco patratorum criminum essent reseruata, si hîc non sunt reseruata, quia cùm iste nullum habeat domicilium, adstringitur tantùm legibus Episcopi loci, vbi confitetur: sic tradit Sot. *in 4. sentent. dist.19. quæst.4. artic.2. colum.10.* quem refert Gambar. *vbi proximè numero 36.* Aduertendum tamen, quòd si Curatus, qui habet casus reseruatos, audit suum Parochum in alieno Episcopatu casum habentem ibi reseruatum, non reseruatum autem in Episcopatu Curati, potest eum absoluere, quia cùm hic Curatus absoluat auctoritate sui Episcopi suum subditum legitimè confitentem, & casus à suo Episcopo non sit reseruatus, validè absoluit, Posseuin. *d.n.49. vers. quid sit.*

17 Pœnitentiarius electus vigore Concil. Trident. *sess.24. de reform. cap.8.* si non habet auctoritatem absoluendi ab Episcopo, non potest absoluere à casibus Episcopalibus, ex ratione & vi solius officij, cum de casuum reseruatorum absolutione nouo iure nihil decretum sit. Ita Nauarr. *consil.20. sub tit. de pœnit. in nouis,* Sayr. *in floribus decis. sub eodem tit. decis.44.* Zerola *in praxi Episcop. part.1. verb dimissoria, §.1.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resolut.179 in fine.* Aduertit tamen Homobon. de Bonis *de humana vitæ statibus, part.1.c.10. statim in princ.* iam passim vsu receptum esse, vt ex munere in foro interiori absoluat, quinimò non ex vi verborum Concilij Trid. sed Episcoporum consuetudine, qui vbique se ad hoc assumere huiusmodi Pœnitentiarios declarant,

vt illis in casibus reseruatis, censuris, & aliis forum Conscientiæ concernentibus deseruiant; quasi Episcopalem iurisdictionem habere censentur, ita vt à Doctoribus Vicarij in spiritualibus nuncupentur, & citat inter alios Zerol. *in praxi Sacram. Pœnit. c. 22. q. 5.* Sproz. *de officio Vicarij lib. 2. quæst. 19.* Antonuc. *in catechesi Neapolit. cap. 34.*

Mendicantibus Ordinibus virtute suorum priuilegiorum, etiam Maris magni, quibus eis permittitur quoscunque & indecunque ad eos venientes absoluere à cunctis peccatis, & censuris, etiam Pontifici Maximo reseruatis, exceptis iis, quæ in Bulla Cœnæ domini continentur, an liceat absoluere à reseruatis Episcopo casibus? Olim fuit quæstio dubia, in qua licèt affirmatiuam partem multis defendere nitatur post alios Torreblanc. *de Magia lib. 4. cap. 5. num. 19. cum seqq.* Nihilominus tamen hodie ex quadam declaratione *Sacræ Congr. S. R. E. Cardinalium negotiis & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositæ*, quàm suprà retuli *alleg. 50. num. 189.* id totum illis, & Regularibus cuiusuis Ordinis, Congregationis, & Societatis prohibitum reperitur.

28 Clemens octauus Anno Domini 1593. expendens, quòd quidam Regulares dum Superiori conscientiam suam detegere formidant, adduci possunt in æternæ damnationis periculum, & spiritualis remedij desperationem, sanxit, ne eorum Superiores sibi absolutiones reseruent, nisi in casibus expressis, seu eorum aliquibus, cùm hæc scilicet crimina commissa erunt.

Veneficia, incantationes, sortilegia.

Apostasia à Religione, siue habitu dimisso, siue retento, quando eò prouenit, vt extra septa Monasterij, seu Conuentus fiat egressio, etiam non animo apostatandi facta.

Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale.

Iuramentum falsum in iudicio regulari, seu legitimo.

Procuratio, auxilium, seu consilium ad abortum faciendum ad animatum fœtum, etiam effectu non sequuto.

Falsificatio manus, aut sigilli officialium, Monasterij, aut Conuentus.

Furtum de rebus Monasterij, seu Conuentus in ea quantitate, quæ sit peccatum mortale.

Lapsus carnis voluntarius opere consummatus.

Occisio, seu vulneratio, aut grauis percussio cuiusque personæ.

Malitiosum impedimentum, seu retardatio, aut apertio litterarum à Superiori ad inferiores, aut ab inferioribus ad Superiores; & quando aliud reseruandum videbitur, fiat ex deliberatione Generalis, vel Prouincialis in ea prouincia. Non audiant Superiores Regularium Confessiones, nisi aliqui huiusmodi reseruatum admiserint, aut sponte petierint, sed habeant duos, aut tres alios deputatos, nec vllatenus vlli ea notitia ad externam gubernationem vtantur: possunt tamen in genere graues aliquas pœnitentias, etiam non reseruatis imponendas decernere. Sed quia nostri instituti non est agere de his casibus prælatis Regularibus reseruatis, pro illorum declaratione, qui iura scire cupit, consulat P. Suar. *tom. 4. disp. 28. sect. 3. & de Relig. etiam tom. 4. tract. 8. lib. 2. c. 18.* Quarant. *in summ. Bullarij, verb. casus reseruatus, in princ.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. q. 20. art. 1. cum seqq.* Fr. Ludou. Mirand. *in manual. Prælatorum tom. 2. q. 34. art. 7. cum seqq.* Iacob. de Graff. *lib. 3. de casibus reseruatis*, Marcel. Megal. *part. 3. instit. Sacerdotum, lib. 1. c. 12.* Franc. Coriol. *in tract. de casibus reseruatis, iuxta regulam decreti fel. record. Clem. VIII. Regularibus præscriptam*, Molfes. *in summa Theologiæ Moralis tract. 7. c. 20. de casibus reseruatis Prælatis Religiosorum*. F. gundez *in quinque Ecclesiæ præcepta, p. 2. lib. 8. c. cum seqq.* Lezana *in sum. quæst. Regul. pars. 1. cap. 18. n. 20. cum seqq.* latè Stephan. Daluin. *de potest. Episcopor. c. 32. & 33.* nouissimè R. P. Guniperus à Drepano, *de casibus reseruatis, siue de Regular. Prælatorum iure reseruationis iuxta formam Constitutionis Clementis VIII. super casuum reseruatione ab omnibus Regularium superioribus obseruandam.*

ALLEGATIO LIII.

Episcopus ad residentiam an semper teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur de residentia Episcoporum agentes.*
2 *Residentia in Episcopis, & Parochis est de iure diuino.*
3 *Residentia Episcoporum facienda est in loco, vbi est ipsa Ecclesia Cathedralis.*
4 *Mala ex non residentia Episcoporum quæ sequantur ostenditur.*
5 *Episcopi vltra tres menses singulis annis quando possint à suis Ecclesiis abesse.*
6 *Charitas Christiana, quæ excusat Episcopum à residentia qualis, ostenditur.*
7 *Necessitas vrgens, quæ excusat Episcopum à residentia, quomodo intelligenda.*
8 *Abesse ab Ecclesia iustè potest Episcopus, occurrente temporali persecutione personæ, & non Ecclesiæ, vel aliarum omnium suarum.*
9 *Abesse à sua Ecclesia non potest Episcopus propter perpetuum morbum.*
10 *Obedientia debita, propter quam excusatur Episcopus à residentia, qualis dicatur.*
11 *Episcopi lege residendi Summi Pontificis consensu solui possunt.*
12 *Cardinales sunt pars corporis Papæ, illique assistere tenentur, ita vt à Curia sine eius licentia illis discedere non liceat.*
13 *Cardinales Romano Pontifici assistentes iustam habent causam, vt absint ab Ecclesiis suis.*
14 *Vtilitas Ecclesiæ euidens, qui excusat Episcopum à residentia, qualis.*
15 *Vtilitas Reipublicæ euidens quæ dicatur?*
16 *Episcopus euidenti Reipubl. exigente vtilitate potest esse legatus, siue Orator Principis sæcularis.*
17 *Episcopi in Curia Regum, & aliorum sæcularium Principum fungentes munere & officio Regij Præsidis, Confessarij, vel consiliarij, quando à residentia excusentur.*
18 *Residentia est de iure diuino.*
19 *Auctoritas D. Cypriani refertur.*
20 *Residentia Episcoporum non solum in assidua corporis præsentia, sed potius in mentis solicitudine, & Charitatis studio consistere debet.*
21 *Episcopus absque iusta causa à sua Ecclesia abiens, quas pœnas incurrat ostenditur.*
22 *Votum suscipere non possunt Episcopi quo vinculum, per quod sunt suis Ecclesiis addicti, dirimatur sine speciali Summi Pontificis licentia.*

 23 *Reli*

23 *Religionem intrare non potest Episcopus sine Papæ licentia*
24 *Resignandi Episcopatum non est iusta causa si Episcopus velit ingredi Religionem approbatam, causa mutandi statum & vitam.*
25 *Religionem vouens an possit fieri Episcopus non adimpleto voto; ostenditur.*
26 Cap.per tuas.10.de voto, *declaratur.*
27 *Iuramentum factum de non acceptando Episcopatum an sit validum? ostenditur.*
28 *Iuramenta illa non sunt obligatoria, quæ melioris boni fuerint directè impeditiua.*
29 *Episcopalis status est perfectior statu Religionis.*
30 Cap.vnic.dist.85. *secundum vnum intellectum declaratur.*
31 *Iurans se non facturum aliquod opus consilij & perfectionis, venialiter tantum peccat, iurans tamen se nunquam illud facturum mortè peccabit.*
32 *Peccatum mortale non impedit promouendum, nec sufficit ad repellendum lectum, nisi irregularitatem inducat, vel talem infamiam pro se ferat, vt morum honestatem tollat.*
33 Cap.vnic. *secundum verum intellectum,* dist. 85. *declaratur.*
34 *Alternatiua non gaudet Episcopus in sua diœcesi non residens, quamuis abesset pro exercitio alicuius officij inquisitoris Generalis.*
35 *Alternatiua non fruitur Episcopus absens, etiam ex causa à Concilio approbata.*
36 *Alternatiuam ob absentiam amittens Episcopus, an retineat aliquod tempus ad conferenda beneficia? ostenditur.*
Alternatiuæ acceptatio ex quibus probetur, remissiuè, ibid.
37 *Proponuntur certa dubia in hac materia resoluenda.*
38 *Regulæ quatuor ad illa decidenda constituuntur.*
39 *Fundamenta prædictarum Regularum ostenduntur, & earum rationes dantur,* num. 40.41.42.43. & 44.
Alternatiua an possit vti Episcopus quando fuit præsens tam in principio mensis, quam tempore vacationis, sed ante ipsam vacationem recessit ad modicum tempus, d.num 43.
45 *Rotæ Romanæ decisio in vna* Papien. beneficij decima Aprilis 1617. coram R. P. D. Martino Andrea *refertur.*
46 *Alternatiua non gaudet Episcopus in illo mense, etiam ad illum spectante, in cuius principio absens fuit.*
47 *Rubrica habens rationem perfectam potest allegari ad decisionem causarum.*
48 *Regula de octo est reseruatoria mensium.*
49 *Reseruatio illa de octo mensium non tollitur per alternatiuam Episcopo concessam, & ab eo acceptatam.*
50 *Episcopo non residente in aliquo ex quatuor mensibus sibi à Papa non mutuatis, si contingat casus vacationis, Papa non confert iure deuolutiuo, sed ex titulo primæuo reseruationis.*
51 *Alternatiua non est mera & simplex remotio obstaculi, sed quasi contractus inter Papam, & Episcopum.*
52 *Papa ex octo mensibus sibi reseruatis concedit Episcopo quatuor, & viceuersa Episcopus de suis quatuor dimittit Papæ duos.*
53 *Menses quatuor alternati, quos occupat Episcopus, sunt & remanent Papæ quoad proprietatem, non quoad vsum, durante residentia Episcopi.*
54 *Respondetur traditis* in decis. Sulmonen. & n. 55. & 56.
57 *Adducuntur responsiones aliquibus obiectis.*
58 *Martius, & September, qui erant Episcopi, per alternatiuam fiunt Papæ, suspensa Ordinarij facultate concessa in illis conferendis, siue Episcopus resideat, siue non,* num. 62.
59 *Absens Episcopus an possit conferre in mensibus Iunij, & Decembris, quos firmos appellamus.*
60 *Residentia in alternatiua desiderata debet esse mense integraliter facta.*
61 *Mensis à principio cœptus Apostolicus semper remanet Apostolicus.*
63 *Prouisio per Episcopum facta in principio, vel in medio mensis Ordinarij erit legitimè facta, veluti in tempore habili, etiamsi postea in fine recesserit.*
64 *Episcopus in principio mensis recedens, cur ita absens non gaudeat alternatiua in reliqua parte mensis.*
65 *Parochi cur ita dicti?*
66 *Parochialis Ecclesia quæ dicatur?*
67 *Parochialis Ecclesia quomodo dignoscatur?*
68 *Parochiale, seu curatum beneficium quoad residentiam non dicitur illud, quod non est actu curatum, sed habitu*
69 *Beneficium in dubio non censetur curatum, sed simplex.*
70 *Parochi in suis Ecclesiis debent residere, etiamsi beneficium sit modici valoris.*
71 *Parochi in Ecclesiarum domibus cogendi sunt habitare, quæ si non sint, in propinquioribus intra Parochiarum limites.*
72 *Parochus tenetur in Parochia residere, etiamsi in illa, tres, vel quatuor esset incolæ.*
73 *Residentia facienda est in Ecclesia digniori, vbi fuerint duæ æquè principaliter vnitæ, quod si non constat, quæ sit dignior, in frequentiori, quod si vna fuerit extra, & altera intra Vrbem, residendum est in ea, quæ est intra.*
74 *Parochus non habetur pro residente si in ciuitate habitet ab Ecclesia sua tribus, vel quatuor milliaribus distante, quamuis Dominicis, & festiuis diebus ad illam accedat.*
75 *Magister Grammaticæ non potest deputari in ciuitate, cum excusatione residentiæ suæ Ecclesiæ à dicta ciuitate vltra duo milliaria non distante, etiamsi velit singulis diebus festiuis Parochiali interesse.*
76 *Episcopus potest compellere Rectores ad residendum, non obstante consuetudine residendi in loco distanti à Parochia per sex milliaria.*
77 *Parochialem obtinens Ecclesiam post Concil. Trid. studendi licentia, atque in absentia studiorum causa fructus percipiendi non datur.*
78 *Capellani & coadiutores Rectorum Parochialium instituti, auctoritate Apostolica tenentur ad personalem residentiam, vt Rectores ipsi.*
79 *Parochialem habens in qua Vicarium perpetuum legitimè institui obtinuit, eo viuente residere non tenetur.*
80 *Baptismalem Ecclesiam obtinens, cui incumbit sola cura baptizandi omnes infantes oppidi, tenetur ad residentiam.*
81 *Vicarium deputare, donec prouideatur de Rectore, spectat ad Episcopum, in cuius diœcesi Parochialis existit.*
82 *Parochias duas habens vnitas æque principaliter, potest in qua maluerit residere.*
83 *Canonicatum & Parochialem obtinens, in Parochiali residere tenetur.*

84 *Residens in Parochiali, quæ non longè abest à Collegiata, in qua Canonicatum obtinet, diebus feriatis ad Ecclesiam Collegiatam accedere, & in ea diuinis inseruire potest.*

85 *Episcopo non licet pro Cathedrali Ecclesia seruitio, & etiam suo, aliquem ex curatis suæ diœcesis ex ipsorum Ecclesiis, constituto in illis idoneo Vicario, ad certa negotia adhibere.*

86 *Episcopus non potest vti opera Parochi in visitatione, vel in alio seruitio suæ diœcesis, nisi pro tempore duorum mensium, & tunc relicto idoneo Vicario.*

87 *Inquisitoris officium à residentia Parochialis non excusat.*

88 *Subcollectoris Apostolici officium exercens à residentia Parochialis non excusatur.*

89 *Inimicitiæ graues quando legitimæ sint causæ propter quas quis residere non tenetur in Parochiali.*

90 *Aëris intemperies non excusat Parochum à residentia Parochialis.*

91 *Senectus in paruo non excusat à residentia, sed debet poni Vicarius idoneus, cum assignatione congruæ portionis ex ipsius Parochiæ redditibus.*

92 *Abesse non dicitur, qui statim est reuersurus.*

93 *Parochus sine legitima causa, & licentia in scriptis habita non residens, mortifere peccat, & fructus beneficij pro rata temporis, quo abest, suos non facit.*

94 *Bona acquisita ex beneficio Parochi absentis extra suam Parochiam morientis tanquam spolia ad Cameram Apost. pertinent.*

95 *Causa legitima ab Episcopo approbata excusat à pœnis contra non residentes prolatis.*

96 *Licentia discedendi requiritur ab Episcopo etiam in duobus mensibus à Concil. Trid. Parocho concessis.*

97 *Constitutio Episcopi ne Parochi possint abesse vltra duos dies sine eius licentia, valida est.*

98 *Parochus non satisfacit petens licentiam iurans se grauem habere causam, quam non expediat manifestare.*

99 *Parochus habens licentiam per mendacium, in absentia fructus percipiens, eos restituere tenetur.*

100 *Absens ex causa rationabili, licet peccet ob inobedientiam non petendo licentiam, non tenetur tamen ad restitutionem.*

101 *Fructus amittuntur duntaxat pro rata illius temporis, quo quis abest sine licentia, non potest componi restitutio debita fructuum malè perceptorum obtinentibus Bullam Cruciata.*

102 *Parochus vltra duos menses absens potest cogi per Episcopum ad restitutionem fructuum pro rata temporis absentiæ.*

103 *Fructus non residentium debet Episcopus applicare fabricæ Ecclesiæ Parochialis.*

104 *Episcopus procedens per subtractionem aduersus Parochos non residentes, iuxta Trid. tenetur seruare interualla, de quibus* sess. 6. cap. 1.

105 *Parochi ob non residentiam quomodo beneficiis sunt priuandi.*

106 *Parochus absens ex iusta causa, siue cum licentia, siue absque ea, tenetur relinquere substitutum Vicarium idoneum, & approbatum, qui pro se populo seruiat, nisi absentia fiat per sex, vel octo dies.*

107 *Canonici in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis, ita tenetur ad residentiam, vt eis non liceat vigore cuiuslibet statuti, vltra tres menses etiam cõtinuos, ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse.*

108 *Abbates, Priores, & alij Superiores Collegiatarum Ecclesiarum, licet habeant iuris dictionem in Canonicos, ad residentiam cogi possunt per Episcopos, sub quorum diœcesi sunt.*

109 *Dignitas principalis in Collegiata cum regulariter habeat curam animarum, requirit ætatem 25. annorum inceptorum.*

110 *Canonicatum, & Monasterium in commendam obtinens debet in canonicatu residere, nisi Monasterium habeat curam animarum.*

111 *Monasterium in commendam sæcularis habens, non obtinet curam conuentus, nec Monachorum, sed tota est penes Priorem conuentualem.*

112 *Commendatarij Abbatiæ curam iurisdictionalem tantum, non autem Sacramentalem habentes, ad residentiam non tenentur.*

113 *Canonicatum & Parochialem habens in duabus diœcesibus, & non residens in Parochiali ex permissu Episcopi, cogendus est ad residentiam in Canonicatu.*

114 *Archidiaconatus duos habens, dignitate pares, tenetur residere in quo magis sibi placuerit.*

115 *Consuetudo immemorialis non excusat à residentia in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus.*

116 *Consuetudo immemorialis, qua licebat Canonicis vltra tres menses abesse, sublata per Concil. Trident. nisi esset confirmata per Sedem Apostolic.*

117 *Consuetudo vel statutum, quo cauetur seruitium quadraginta annorum Ecclesiæ præstitum liberare beneficiatum à residentia, obseruari potest.*

118 *Absentiæ causam legit. non est necesse assignare, nec licentiam à Prælato obtinere pro absentia trium mensium à Concil. Trident. concessorum dummodo omnes Canonici eodem tempore non absint.*

119 *Menses tres, quibus Canonici abesse possunt, prouidere debent Episcopi, ne incurrant in Natale, aut Pascha Domini, vel similes maximas solemnitates.*

120 *Menses tres, quibus Canonici abesse possunt, debent continere nonaginta dies, & possunt accipi non solum continui, sed etiam interpolati.*

121 *Absentia trium mensium Canonicis conceditur, si constitutiones Ecclesiæ seruitium totius anni requirunt.*

122 *Canonici vltra tres menses absentes, licet in ciuitate, vbi ipsa Ecclesia existat, sint præsentes, incidunt in pœnas Concilij.*

123 *Episcopus ob legitimam causam dare potest Canonicis suis facultatem, vt possint abesse per quatuor menses.*

124 *Canonici an pro tribus mensibus sibi concessis in absentia distributiones quotidianas consequantur.*

125 *Coadiutor & coadiutus possunt abesse tribus mensibus.*

126 *Archidiaconus potest abesse vltra tres menses ratione visitationis.*

127 *Curæ animarum incumbens imminenti suæ dignitati habetur pro præsenti.*

128 *Canonicatum, & Parochialem habens, & resident in Parochiali, quomodo quotidianas distributiones lucretur.*

129 *Canonici curam animarum habentes, quæ illi Ecclesia imminet, habentur tanquam præsentes in choro, dum sunt in actu administrandi Sacramenta.*

130 *Canonicatum, & Parochialem habenti, in quo non potest sine discrimine vita propter inimicitias*

citiis residere, permittitur vt in Canonicatu resideas.

131 *Canonici, & Dignitates in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, etiam seclusa consuetudine, vel statuto, tenentur iusto cessante impedimento psallere in choro.*

132 *Distributiones tenentur restituere assistentes in choro non cantando, vel de ordinario, & frequenter confabulando.*

133 *Canonici debent interesse omnibus diebus, & horis, praeterquam in tribus mensibus singulorum annorum.*

134 *Celebrans in Ecclesia ex deuotione, vel obligatione, tempore, quo cantatur vna hora, non potest dici illi interfuisse.*

135 *Distributiones quotidianae non possunt percipi à Canonicis absentibus, & per substitutum Ecclesiae suae inseruientibus, nisi expresso id priuilegio iuuarentur.*

136 *Statuti non est habenda ratio, quo cauetur posse Canonicos inseruire per substitutos, vel alternatim vnum pro alio, quia est contra Conc.*

137 *Canonici personaliter ad canendum Missam sunt cogendi illis diebus, quibus ex instituto, & legitima consuetudine illius Ecclesiae deobligantur.*

138 *Canonicatus, ac Dignitates obtinentes, praesertim in Ecclesiis Cathedralibus, Episcopo solemniter celebranti assistere tenentur.*

139 *Capitulum, seu Clerici inferiores sine Episcopo non possunt statuere de quotidianis distribution.*

140 *Distributionum amissionem ob non residentiam non potest Episcopus, aut Capitulum remittere.*

141 *Canonici associantes Praelatum quandoque volentem audire Missam in Ecclesia extra Cathedralem, non fiunt participes distributionum quotidianarum.*

142 *Canonici duo interessentes Episcopo ad mentem S. Canonum non percipiunt distributiones quotidianas, nisi tamen in illis consisterent omnes fructus.*

143 *Episcopus Canonicis sibi seruientibus indulgere potest, vt in absentia praebendarum, seu portionum suarum fructus percipiant.*

144 *Episcopus Canonicum, seu Capellanum ex causa legitima comprehensa* in cap. vnic. de cleric. non resid. *à residentia sine consensu aliorum Canonic excusare potest.*

145 *Episcopus ob legitimam causam potest dare Canonicis licentiam absenti e quatuor mensium.*

146 *Absens per annum à dignitatis, canonicatus, seu praebenda distributionibus est priuatus, &c.*

147 *Poena contra obtinentes canonicatus, & non residentes non procedit in Canonico simplici carente praebenda.*

148 *Poenarum gradus praescripti à Concilio contra non residentes, necessariò seruandi sunt, antequàm deueniatur ad punitionem, aliàs erit nulla.*

149 *Citatio vna contra non residentem ante priuationem sufficit si personaliter fiat, si tamen sit absens, trina citatione per edictum publicum est vocandus, nec sufficit vna pro tribus, aliter enim facta priuatio est nulla.*

150 *Fructus praebendae, quibus Canonici, qui ad fuerunt à seruitio Ecclesiae vltrà tres menses, priuandi sunt, applicandi in vsum Ecclesiae, aut proportionabiliter seruientib. & residentib.* n. 152.

151 *Poenam contra non residentes potest Episc. ante sententiam minuere, vel augere, sed non in totũ tollere*

153 *Absens à seruitio suae Ecclesiae, vt possit fructus, & distributiones lucrari, duo copulatiuè requiruntur, iusta causa absentiae, & licentia Ordinarij.*

154 *Concil. Trid.* sess. 21. de reform. c. 2. & sess. 22. de reform. cap. 3. *declaratur.*

155 *Auditores Rotae Romanae consequuntur fructus, & distributiones suarum praebendarum in absentia.*

156 *Inquisitores contra haereticam prauitatem habentur in suis praebendis, & dignitatibus pro praesentibus, & residentibus, non tamen in beneficijs curam animarum habentibus.*

157 *Collector generalis Camerae Apostolicae, Subcollectores, Aduocati, Procuratores Fiscales, & Notarij in causis spoliorum, eorum officio durante, lucrantur distributiones quotidianas in absentia.*

158 *Concilio generali interessentes lucrantur distributiones quotidianas.*

159 *Limina Apostolorum visitans Episcopi nomine, vel ipsum comitans ad eadem limina, quotidianas lucratur distributiones.*

160 *Poenitentiarius dum Confessiones audit censetur pro praesente in choro.*

161 *Examinatores beneficiorum à Synodo dioecesana electi si causa examinis absunt à choro, possunt ex stat. Capituli quotidianas distributiones lucrari.*

162 *Curam animarum exercentes, quae illi Ecclesiae, vbi sunt Canonici, imminet, dum sunt in actu administrandi Sacramenta, distributiones quotidianas lucrantur.*

163 *Visitans Ecclesiam, iura, vel redditus suae Praebendae, percipit distributiones quotidianas.*

164 *Senex beneficiarius quando non residens diuinis officiis habeat quotidianas distributiones.*

165 *Obses datus ab Ecclesia, aut etiam repressaliarum causa captus, quotidianis distributionibus priuandus non est.*

166 *Infirmus, qui personaliter diuinis officiis adesse non potest, quotidianas percipit distributiones.*

167 *Intellige si solitus erat residere, & interesse diuinis, dum bene valebat.*

168 *Intellige, etiamsi quis propria culpa in morbum inciderit.*

169 *Medicinam tuendae valetudinis causa cum Medici consilio sumens, quotidianas percipit distributiones.*

170 *Pestis causa qui abfuerit, quotidianas distributiones non lucratur, nisi consuetudo sit vt darentur absentibus ex legitima causa.*

171 *Absentes pro vtilitate Ecclesiae distributiones quotidianas non amittunt, praecipuè stante consuetudine, &c.*

172 *Absenti à seruitio Ecclesiae ex iusta causa, & pro defensione iurium ipsius Ecclesiae, vel sui beneficij, debentur fructus, & distributiones.*

173 *Excommunicatus pro causa Ecclesiae, & defensione ipsius iurium, lucratur fructus, & distributiones beneficij.*

174 *Excommunicatus iniquè distributiones quotidianas exigere potest.*

175 *Suspensus iniustè, siue ab officio, siue à beneficio, recuperat quotidianas distributiones.*

176 *Interdictus iniustè, vel nulliter ab ingressu Ecclesiae recuperat quotidianas distributiones, constito de de iustitia, vel nullitate.*

177 *Pensio imposita super Canonicatu, dum Canonicus fuit suspensus, debet solui per Capitulum.*

178 *Incarce*

178 *Incarceratus iniustè, semota quacunque consuetudine in contrarium, debet percipere distributiones quotidianas.*

179 *Procuratores Generales nullo modo cogi possunt vt apud Sedem Apostolicam, & in curia Regis Catholici negotia peragant, durante illorum deputatione.*

180 *Clerus, seu status Ecclesiasticus Regnorum Castellæ, & Legionis, cum aliquando in vniuersum se congregat, Canonicum aliquem, vel dignitate Eccles. constitutum in suum Procuratorem eligere, & ad congregationem huiusmodi dimittere debet.*

181 *Beneficia simplicia obtinentes non possunt cogi per Episcopum ad aliquod seruitium personale in eis faciendum.*

182 *Monitiones S. Caroli Borromæi ad Canonicos.*

1 De residentia Prælatorum in suis Ecclesiis facienda agit Conc. Trid. *sess. 6. de reformat. cap. 1. & sess. 23. etiam de reformat. cap. 1.* & latè tractarunt Bartholom. Carranza *in suo speciali tract. de residentia Episcoporum.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part. 3. cap. 2. à num. 4. cum sequentibus*, Marc. Anton. Genuens. *in manual. Pastorum c. 3.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 7. c. 4.* Vgolin. *de potestate Episcopi cap. 4. §. 13.* Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tractat. 4. num. 54. cum seqq.* Alphons. Aluarez *in speculo Iuris Pontificij cap. 9.* Armendar. *in addit. ad recopil legum*, Nauar. *lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. rubr. verum Episcopi possint se absentare à suis Episcopatibus, vel debeant in eis residere?* nouè Sanctarel. *variar. resolut. à quæst. 1. vsque ad quæst. 16.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Parochus, differ. 3.* Galgan. *de iure publico lib. 3. tit. 9.* Petr. de Bollo *in œconomia Canonica class. 3. c. 2. §. 2. de personali residentia Episcoporum in diœcesi pag. 355.* Item super residentia Prælatorum, & aliorum curam animarum habentium, & residere debentium emanauit Constit. Pij IV. incip. *in suprema. Dat. Romæ Kalend. Decembris 1564.* Postea ab eodem Pio IV. super executione Concilij, & litterarum eiusdem Sanctissimi contra Archiepiscopos, Prælatos, & aliàs personas Ecclesiasticas non residentes in suis Ecclesiis emanauit Motus proprius, incip. *Motuproprio, publ. die 11. May 1565.*

2 Cùm præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est; oues suas cognoscere, vt ait Trid. Synodus *d. sess. 23. c. 1.* ideò Episcopos, & Parochos suis Ecclesiis Iure diuino ad residentiam compelli resoluunt. Caietan. *2. 2. q. 185. art. 5.* Carranza *d. tract. c. 2.* Sot. *de instit. lib. 1. q. 3. art. 1.* Couarr. *lib. 3. var. c. 13.* Alphons. Aluer. *d. c. 9. vers. de residentia*, Nauar. *in manual c. 35. n. 121.* quos refert, & sequitur Azor. *instit. moral. d. cap. 4. q. 1.* Mandos. *cons. 16. n. 7.* Ferrer. *cons. 32. ex num. 14.* Monet. *de commut. vltimar. vol. c. 4 n. 95.* Zypæ. *in analyt. lib. 3. tit. de cleric. non resid n. 7.* Cauall. *comm. q. 585.* Posseu. *de officio Curati c. 1. n. 1.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 54. lit. A. in nouiss.* Vargas *de Episcop. iurisd. axiomate 12.* Bott. *de Synodo part. 3. artic. 1. n. 150.* Zech. *de munere Episcopali cap. 5. n. 3.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 3. c. 2. num. 16.* Vasq. *in opusc. de benefic. c. 4. §. 2. dub. 1. n. 121. cum seqq.* Card. Tusch. *verb. Residentia concl. 247.* Valent. *tom. 3. disput. 10. q. 3. punct. 5. vers. altera sententia.* Monet. *de commutat. vlt. volunt. cap. 4. n. 95. & 113.* Cordub. *in quæst. lib. 1. q. 19.* Melch. Galleg. *de Parochorum oblig. tempore pestis p. 1. disp. 1. n. 46. cum seqq.* Paul. Grisald. *in decis. Cathol. verb. Episcopus*, Ioan. Baptista Conrad. *in resp. casuum Conscient q. 317.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 52.* Mollel. *in sum. Theolog. moralis, tract. 6. c. 11. n. 13.* Sanch. *de Matr. lib. 8. disp. 6. n. 5. & in præcepta Decalogi lib. 4. c. 37. n. 15.* Less. *de instit. lib. 2. c. 34. dub. 29 n. 153.* Lotter. *de re benef. lib. 3. q. 27. n. 37.* Azed. *de præcellent. Epis. dign. p. 1. c. 6. n. 4. & 7.* latè Sanctar. *var. resol. q. 1. à princ.* Contra Alban. Thom. Camp. & Cather. *de resid. Episc.* Et † huiusmodi Episcoporum residentiam debere fieri in Cathedrali, idest, in loco, vbi est ipsa Ecclesia Cathedralis, dicit gloss. *in c. Episcopus 4. de consec. dist. 3.* Marc. Anton. Genuens. *d. c. 31. n. 6.* Nam quis dubitat, quod ianitor ad ianuam, villicus ad villam, gubernator nauis ad gubernaculum, præceptor ad scholã, & alij ad sua munera sedere debeãt? alioquin qui non residet (cùm aliò non abducunt præscriptæ à sacro Concilio causæ, de quibus infrà) ostendit se sponsum non esse, sed peregrinum: non patrem, sed extraneum: non pascentem oues, sed se ipsum: non ædificantem, sed ferè destruentem. 3

Ex non residentia item Episcoporum nonnulla mala sequi manifestum est: clerici efficiuntur irreligiosi, sæculares irreuerentes, perit doctrinæ puritas, pauperes nimis patiuntur, & alia munera Pastoralia obiri non possunt, Trid. *sess. 23. c. 1.* vbi † sub pœnis ibi contentis prohibet Episcopis singulis annis vltra tres menses abesse, & dummodo ex causa rationabili, & sine gregis detrimento, quod an ita sit, conscientiæ Episcopi relinquitur, non tamen in Aduentu, Quadragesima, Natiuitate Domini, Resurrectione, Pentecostes, & festis Corporis Christi: vltra verò tres menses non liceat, nisi vrgeat Christiana charitas, vrgens necessitas, euidens Reipublicæ vtilitas, euidens Ecclesiæ vtilitas, & debita obedientia, & licentia est concedenda in scriptis, & approbanda à Papa, aut Metropolitano, vel viciniori Episcopo, nisi causa sit notoria, & repentina: ita habetur *in d. c. 1. Concil. Trid.* Vnde Metropolitanus, vel illo absente Episcopus antiquior, debet prouidere, vt Prouinciales Episcopi iuxta Concilij Decreta in eorum Ecclesiis resideant, & super absentia inquirere, Armendar. *vbi supra n. 5. & 6.* me citato Sanctar. *d. q. 4. num. 7.* 4 5

Christiana Charitas intelligitur proximorum vtilitas, vt si aliqua Ecclesia versatur in magno periculo hæresis, & Episcopi prædicatione posset succurri, vel ob pacem Magnatum componendam. Sed ista causa debet intelligi, dũmodo in propria Ecclesia non sequatur notabile detrimentum, quia esset contra ordinem Charitatis, Cardin. Tolet *in Instruct. Sacerd. lib. 5. c. 4. n. 3.* quem refert, & sequitur Marc. Anton. Genuens. *d. c. 31. n. 3.* Sanctar. *var. q. 3. n. 5.* Molfes. *d. c. 11. n. 29.* 6

Vrgens Necessitas intelligitur, quando scilicet aliquo graui morbo affectus est, & nisi locum mutet, vitæ periculum imminet, præcipuè si Ecclesia sua ex hoc detrimentum spirituale non patiatur, quòd si sequi possit, quia tyrannus, vel hæreticus studet nocere omnibus in spiritualibus, tunc debet potius maiori, quàm deserere gregem, Tolet. *d. c. 4. n. 3. vers. 3.* Marc. Anton. Genuens. *d. cap. 31. n. 3.* Azor. *d. c. 4. qu. 4.* Carranza *d. tract. de resid. Episcop. c. 12. vers. secundo*, vbi doctè asserit quòd † occurrente temporali persecutione personæ, & non Ecclesiæ, vel aliarum ouium suarum, iustè potest abesse ab Ecclesia durante persecutione, quia Paulus missus est in sporta, vt fugeret Damasci persecutionem Iudæorum, & Athanasius fugit ab Ecclesia sua instante persecutione Constantini Imper. Ariani, 7 8

que

quo tempore exulati multi Sancti Episcopi ab Ecclesiis suis. Sic Beatus Thomas Cantuariensis licitè aufugit, & suam Ecclesiam deseruit. Petr. de Bollo *in œconomia Canonica classi 3. capit. 2. §. 3. pag. 365.*
9 Quoad primum verò credo verius † Episcopo non licere à sua Ecclesia abesse, etiam propter perpetuum morbum, vt decisum refert Armendar. *d. loco n. 4. & 7.* nam tempore pestis, si Parochi moriantur, vel aufugerint, tenetur ipse Sacramenta propter necessitatem ministrare, ex Diu. Thom. & Suar, resoluit Marc. Anton. Genuens. *d. c. 31. n. 4.*

Vnde ex S. Thom. 2. 2. *quæst. 185. art. 5.* colligunt Caiet. Sot. & Miranda, quos citat & sequitur Vasq. *in opusculo de benefic. c. 4. §. 2. art. 1. dub. 2. num. 135.* principalem resolutionem procedere quoties non immineret detrimentum ouium: si enim tale detrimentum immineret in spiritualibus, ex nulla causa posset abesse, quia bonus Pastor animam suam ponit pro ouibus suis, vt habetur *Ioan. 10.* Nam munus Episcopale adeò strictè obligat, vt minus æstimare debeat bonus Pastor detrimentum propriæ vitæ, quam detrimentum in spiritualibus suarum ouium, quarum curam suscipit, vt egerunt S. Thomas Archiepiscopus Cantuariensis, Stanislaus Episcopus Cracouiensis, & alij plures; idem est si tempore pestis opus sit præsentia Pastoris ad iuuandum oues spiritualibus remediis, eisque Sacramenta præstando, nisi iam possit per alium ad id tempus æque bene illud præstare; & ita egit S. Carolus tempore pestis Mediolani, nam per seipsum præcipuè id præstitit, exponens vitam propriam periculo mortis, vt adiuuaret oues sibi commissas spiritualibus remediis, & Sacramentis per seipsum & per alios eius exemplo, vt per Carol. à Basilica S. Petri *in eius vita lib. 4. c. 8.* & Homobon. de Bonis *de humana vitæ statibus part. 1. c. 6. propè finem,* vbi etiam ait quòd Episcopus tempore pestis etiam cum periculo vitæ, aliis deficientibus, residere tenetur, & Sacramenta instante necessitate administrare, & citat Suar. *de Sacramento extremæ Vnctionis disp. 44. sect. 3.* Ioan. Chapeauil. *in tract. de necessitate administrandi Sacramenta tempore pestis, q. 3.* Benson. *in speculo Pastorum lib. 1. disp. 2. q. 1.* quod etiam generaliter de omnibus habentibus curam animarum tradit Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta part. 3. lib. 3. c. 5.* Excusatione tamen dignum reputato Prælatum si sine detrimento Ecclesiæ suæ, & ouium ad saluandam propriam vitam absit, vel fugiat furorem persecutionis, vt se indemnem & incolumen seruans possit meliùs in vinea sibi cõmissa laborare, vt fecit S. Athanasius, quia contra ipsum tantùm erat persecutio, & oues non patiebantur detrimentum, & fuga sua resultauit in maiorem vtilitatẽ, & sui & vniuersalis Ecclesiæ, vt bene prosequitur Molfes. *dict. tr. 6. c. 11. n. 32.* Sed hoc absolutè procederet vbi ex tali absentia periculum in fide, & moribus immineret suæ Ecclesiæ, quia tunc teneretur illic sustinere ægritudinem etiam vsque ad mortem, Petr. de Bollo *d. §. 3. vers. secunda rationabilis causa pag. 366.*

10 Debita Obedientia, quando scilicet aliquis à Summo Pontif. vocatur, Salz *ad Bernard. in pract. c. 54. vers. tertius casus,* Azor. *d. c. 4. quæst. 4. vers. ad tertium.* Nam Summi Pont. mandato accersitus ad tempus aliquod breue pro ministerio aliquo, & bono Ecclesiæ vniuersalis, vel Reip. Christianæ, iustè à residentia excusaretur, dummodò expedito ministerio redeat ad propriam Ecclesiam, quamuis commodè possit supplere per non Episcopum: ita Carranza *d. c. 12. vers. 5.* Quod Episcopi tempore Anni sancti possint absque licentia speciali peregrinari ad Vrbem, Iubilæi adipiscendi causa, quia Papa in Bulla Iubilæi Anni sancti videtur omnibus Episcopis talem licentiam concedere, videntur tenere Benzon. *de Iubilæo lib. 5. c. 5. d. 12.* Fabrin. *eod. tract. c. vlt. dub. 14.* Lauor. *in simili tr. p. 1. c. 22. n. 14.* Greg. Polach. *in Bullam Vrbani VIII. sect. 41. n. 19.* nouissimè Bossi. *de triplici Iubil. priuilegio, sect. 3. casu 22. §. 3. num. 37.*

An iusta possit esse causa, vt quis Episcopus à lege residendi Summi pontif. consensu soluatur, si sit 11
Curiæ Romanæ Camerarius, vicecancellarius, vel Summus Pœnitentiarius, vel Cameræ Apostol. Thesaurarius, vel Auditor Rotæ, vel à Secretis, aut Confessionibus Papæ? Negatiuè videtur respondendũ, si adsint alij satis idonei ad hæc munera, & officia cum Caiet. & Sot. quos refert, & sequitur Azor. *d. c. 4. q. 5.* licet autem iuris diuini sit, vt Episcopi, & Parochi suis Ecclesiis per seipsos inseruiant, & Papa non possit suo arbitratu huius legis rigorẽ gratia alicuius relaxare, poterit tamen iustis de causis, his videlicet, quas recta ratio, & lex charitatis rescripserit, hunc, vel illum hac lege soluere.

Cardinales igitur, cum sint pars corporis Papæ, 12
Moneta *de decimis c. 9. quæst. 3. n. 114.* & illi assistere teneantur, Flamin. *de resign. lib. 2. quæst. 1. num. 34. & lib. 8. quæst. 12. n. 14.* itaut à Curia sine licentia illis discedere non liceat, Flamin. *lib. 1. qu. 10. numero 27.* Camill. Borrel. *in summa omnium decis. tit. 10. num. 8.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel gloss. 24 n. 123. & sequenti.*
† iustam habent causam, vt absint ab Ecclesiis, quarum sunt Episcopi. Ita Martin. Laudens. *de Card. q. 5. & in alio tract. de Card. qu. 68.* Andr. Barbat. *de præstantia Card. qu. 12.* Villad. *de origine Cardin. qu. 5. num. 11. & 12. & quæst. 13. num. 62.* Gonzal. *dict. gloss. 24. num. 128.* Hieron. Gig. *de resident. Episcopi cap. 17. num. 30.* Anastas. Germon. *in tract. de indult. Cardin. §. tibi quoad vixeris, num. 10.* dum ait se putare quòd si Cardinales agunt in Romana Curia, & à Summo Pontifice inde discedere non iubeantur, perinde esse ac si residerent, quia tacita illa papæ approbatio videtur dispensatio. Sed contrarium non sine fundamento tenent Turrian. *de residentia pag. 45.* Sà *verb. residentia,* Azor. *d. cap. 4. qu. 7. & cap. 6. quæst. 1.* Sanctarel. *variar. resol. qu. 2.* Flamin. *d. lib. 1. quæst. 15. n. 8.* Valent. *tom. 5. disp. 10. quæst. 3 puncto 5. col. 3 vers. sed quæres.* Vasq. *in opusculo de benefic. cap. 4 §. 2. dub. 2. num. 141. cum seqq.* Molfes. *in summ. moralis Theologiæ tract. 6. c. 11. n. 34.* vbi aduertit ideò S. Carolum requisitum à variis Pontificibus, vt ex causis prædictis Romæ resideret, semper se excusabat summa modestia, & vt gregem sibi commissum gubernaret, renunciauit omnibus aliis beneficiis, & Archiepiscopatum Mediolanensem tantum sibi retinuit, & fructus in vsus pauperum expendebat, solo victu, & vestitu contentus, vt in eius vita legimus. Et decreta Concilij Trident. *de personali residentia in Patriarchalibus, Primitialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis facienda.* Gregorius XIII. per suum consistoriale decretum declarauit etiam in S. R. E. Cardinalibus locum habere quocunque titulo illis præessent, itaut à reatu, & pœnis in dicto Concilio statutis non excusarentur nisi absentiæ causa in scriptis approbatæ foret, scientiaque vel tolerantia non excusaret eosdem Cardinales, nec alios Episcopos: & hanc declarationem, ac alias Apostolicas Constitutiones confirmauit, & approbauit, multaque de nouo statuit S. D. N. Vrbanus VIII. prout infra *num. 21. in fine.* nouissimè stante Bulla S. D. N. Vrbani VIII. hanc partem sustinet Diana *moral. resolut.*

resolut.p.5.tract.2.de potest.& priuil.S.R.E.Cardinalium resol.8.

14 EVIDENS ECCLESIÆ VTILITAS. Intelligitur quando abest ad defendendum iura suæ Ecclesiæ, vel ob aliud simile vocatus accedit; vel si contingat celebrari Concilium aliquod generale, vel Prouinciale, quandiu scilicet durat Concilium Tolet. *dict. numer.3. vers.quartus*, Salzed *d.cap.54. vers. quartus*, Carranza *dict. cap. 11. vers. tertio*, Molfes. *dict. cap.11. num.36.* Marc. Anton. Genuens *d.cap.31.numero 5.* me citato Sanctarel. *qu.3. n.5.* Petr. de Bollo *d. §.3. vers. tertia causa pag.366.* vbi reddit rationem, quia bonum patris ordinatur ad bonum totius vt ad finem,& debet pars exponi pro totius bono,etiamsi oporteat detrimentum pati,vt patet in abscissione manus vt cõseruetur persona in esse; sic Ecclesia particularis tenetur pro bono vniuersalis Ecclesiæ pati damnum absentiæ sui Pastoris.

15 EVIDENS REIP. VTILITAS. Intelligitur quando postulauerit euidens vtilitas suæ ciuitatis, aut totius Regni,ita quòd per alios id fieri non potest,post Tolet.refert Marc. Anton. Genuens. *dicto cap.71.num.6.* Molfes. *dict. cap.11.num.36.* Petr. de Bello *d §.3. vers. tertia, pag. 367.* vbi ideo ait excusari Episcopum si mitteretur legatus ad Pontificem pro tractandis negotiis Fidei, aut Principes pro negotiis pacis & Ecclesiæ,vbi non facile inuenitur alius quam Episcopus ita dextrè ea negotia tractaturus.

16 Episcopus enim euidenti Reipubl. exigente vtilitate potest esse Legatus,siue Orator Principis sæcularis,vt habetur *in cap.cùm parati,de appellat.gloss. vnic.verb. Legatum,in cap.Episcopus 14.dist.* Corset. *in tract. de potest. Regia part. vlt. num.47.* Carol. de Graffis *de effectibus clericalibus effectu 61. numero 2.* Zechi *de casibus reseru. casu 3.n.2.* me citato *in hoc loco* Alzed.*dict.p.1.c.6.num 39.*

17 In Curia tamen Regum,& aliorum sæcularium Principum fungentes munere,& officio Regij Præsidis, vel Confessarij,vel Consiliarij, aut Proregis, non eximuntur à residentia suorum Episcopatuum, nisi ea sit hominum penuria,vt alij satis idonei minimè reperiantur,qui hæc præstent obsequia,nec in hoc Cæsaris facultas, de qua *in Auth. quom. oport. Episcop.collat.1. & in Auth. de sanctissimis Episcopis collat.9.* aliquam vim habet, cùm sit causa spiritualis Episcoporum residentia, ideò dato communi Reipubl. commodo non Cæsaris indulgentia, sed Romani Pont.habita licentia Episcopi ab Ecclesiis suis abesse possunt,prout resoluit Azori. *dict.par.2. lib.7. cap.4.q.6.* & me citato *in hoc loco*.tenet Diana *moral.resol.part.2.tract.1.resol.5. in fine*, aliter enim nullo modo existentes in seruitio,aut officiis Regis excusari possunt à residentia Nicol. Garc.*de benefic. part.3.c.2.à n.388.* Contra quos inuehitur Rebuff. *in praxi tit.de dispensat.de non residen. n.5.* quem refert Card.Anton.Zapata *in discursu de la obligacion de resider.p.1.concl.5.n.6.* ibi, *Quidam ex nostris Prælatis terruerunt nos qui in vita populum sibi commissum non visunt, nec quidem instruunt Quid ergo faciunt? curas sæcularium Principum,& aliorum,& cum terreni sint,assumunt,&c.*

18 Nam si residentia,vt suprà dixi,est de Iure diuino,vt Numer. *c.18. filiis filiis Leui mihi seruientibus in Tabernaculo, & portantibus peccata populi dedi omnes decimas filiorum Israël in possessionem.* & Apostol. *ad Thess.1.c.3. neque gratis panem accipimus ab aliquo.sed in labore, & fatigatione die, ac nocte operantes, vt nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos*, & Matth. 10. & Lucæ 10. *Dignus est operarius mercede sua*: & non rendere est contra debitam Christi charitatem, nam amor eius non est apud eum,qui paruipendet,quæ maxima sunt Christi,scilicet salutem animarum sibi commissarum, Alphons.Aluarez *d.c.9.propè finem.*

Meminerint Episcopi elegantia Diui Cypriani verba *in tractat de lapsis*, relata per Cardin. Cæsar. Baron. *annalium Ecclesiæ tom.2. anno Christi 253. pag.301.* & sunt quæ sequuntur: *Episcopi plurimi (quos & hortamento esse oportet cateris & exemplo) diuina procuratione contempta audent procuratores rerum sæcularium fieri derelicta cathedra, plebe deserta, per alienas Prouincias aberrantes, negotiationis quæstuosa nundinas aucupari, esurientibus in Ecclesia fratribus non subuenire,argentum largiter, velle fundos insidiosis fraudibus rapere, vsuris multiplicantibus fœnus augere,quid non perpeti tales pro peccatis huiusmodi merentur?* 19

Meminerint etiam huiusmodi residentiam, non solùm præsentiam corporis assiduam, sed etiam mentis sollicitudinem,& charitatis studium præseferre debere. Quid si habitans in Ecclesia sua Episcopus in eadem, cum concionandi tempus instat, obmutescat? quid si de sceleribus profligandis, de virtutibus disseminandis,de subleuanda inopia, de disciplina restituenda, de blasphemis, de aleatoribus, de luxu, & de obscœnitate ablegandà, nihil aut parum laboret? Quid si in eius Ecclesia non Synodus diœcesana quotannis habeatur,non Confirmationis Sacramentum in locis remotioribus ministretur; imò nec diœcesis ipsa,nisi perrarò,& non integre visitetur?& quæ alia præcipuè à Tridentino Concilio præcepta fuerunt, leniè admodum in vsum inducãtur? Siue cùm crassa admodum in pluribus diœcesibus Parochorum imperitia deprehendatur? nulla tamen industria adhibeatur, vt lectio Theologalis habeatur,vel vt casus conscientiæ examinentur, siue vt Congregationes aliquot, qua aptiore fieri potest ratione, ad eos instruendos instituantur,seu alia huiusmodi ad illorum fructuum subsidia excogitentur? Hæc certè nudum potius nomen, ac simulacrum Episcopi in otio, & desidia, quàm veri pastoris formam,quæ cum zelo,ac solicitudine coniuncta esse debet,omnibus refert. Nam quamuis sola corporis præsentia, humano iudicio, Ecclesiasticisque sanctionibus tuti, immunésque esse videantur,sciant tamen non eos supremum illud, acerrimúmque Præpotẽtis Dei Tribunal euasuros,nisi & alia multa cum hac personali residentia coniunxerint,quæ eos non specie tantùm,sed verè Episcopos, Pastorésque esse declaret Hinc Concil.Tridentinum diuino præcepto hæc inter cætera illis nominatim mandata esse recensuit: oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre verbum diuinum prædicare,Sacramenta administrare,bonorum omnium operum exemplo pascere; pauperum miserabiliúmque personarum curam paternam gerere,& in cætera munia Pastoralia diligenter incumbere. 20

Vnde bene Posseuin. *de officio Curati c.1. num.3.* & *ibid.* Victorel. *num.10.* omnino videndus, qui postquam multa in hanc rem vtilissima dixit, tandem concludit. *Residentia non solùm inter oues habitationem indicat, sed pastorale munus, sed vigilem curam, sed diligens Sacramentorum, & diuini verbi ministerium,per seipsum Ecclesiæ suæ Parochus deseruire debet.* &c.& Paulo inferiùs. *Non residet enim, qui cùm debet, & potest, non seruit Ecclesiæ, si segniter, oscitanterque, pastorale munus ob eas, nihil refert an adsis, vel absis,* &c. optimè Iacob.de Graff. *in decis. aureis*

aureis tom.1.lib.2.cap.97.num.57. ibi, *Verbum* residere *significat Ecclesiæ deseruire, nam debet intelligi cum effectu; aliàs paruum esset residere, nisi cura habeatur de beneficio,*&c. Couarr. *lib.3.var.c.13.num.*8. Gabr. Vasquez *de benef.c.4.art.1.§.2.dub.1.n.133.& dub.4. ex n.152.* Nicol. Garc. *d p.2.cap.2.num.53.* Quare præcepto residentiæ minimè satisfacere residentem quidem in loco, sed non exercentem officium suum, proindeque in vtroque foro punibilem esse, mortaliter peccare, tenet Posseuin. *d. cap.1 num 12.* neque facere fructus suos resoluit Victorel. *ibidem num.*10. & Vasq. *vbi proximè*: quicquid contrarium teneat Nicol. Grac. *d.p.2.cap.2.num.53.* Sed proh dolor iam hodie suam negligunt sic commendatam obligationem, non minus doctè quàm iustè excandescit Diuus Chrysostomus *in Genesi c.31.& homil.57.* his verbis. *Vidisti Pastoris Iacob vigilantiam, quæ exurget aduersùs eos, quibus rationales greges crediti sunt, qui magnum præ eferunt negligentiam, & quotidie iuxta Prophetam pecudes alias mactant, aliàs à bestiis captas contemnunt, alias verò raptas reducere non curant, vide quid dicat, die vrebar æstu, & nocte gelu, & discedebat somnus ab oculis meis, quis hæc nunc potest dicere quod propter eos, quos pascis tot feras pericula, & labores.* Refert Petr. de Bollo *in œconomia Canonica classi 2.§.5.c.5.pag.223.*

21 Absque iusta causa à sua Ecclesia absens Episcopus, qui propriæ salutis immemor, terrena cœlestibus, ac diuinis humana præferens in diuersis Curiis vagatur, aut in negotiorum temporalium sollicitudine ouili derelicto, atque ouium sibi commissarum cura neglecta se detinet occupatus, vltra mortalis peccati reatum; quem incurrit pro rata temporis, quo abest, fructus suos non facit, nec tuta scientia illos retinere potest, sed tenetur eos fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus erogare, Concil. Trident. *dict. cap.1. vers. si quis autem sess.23.* Si tamen per sex menses continuos nullo legitimo impedimento, seu istis, & rationabilibus causis cessantibus extra suam diœcesim morando abfuerit, ipso facto quarta parte fructuum illius anni priuatur, quæ pars per Superiorem Ecclesiæ applicanda est fabricæ, & pauperibus loci. Quòd si per alios sex menses in absentia perseuerauerit, aliam quartam eadem ratione amittit, applicandam per eundem eisdem. Post.emò crescente contumacia intra tres menses Metropolitanus de absentia suffraganei Romanum Pont. per litteras nunciúmque certiorem facere debet, alioquin elapsis prædictis tribus mensibus ipso facto ingressu Ecclesiæ priuatus est ipse Metropolitanus, ita habetur in Conc. Trid. *d. cap.1. sess.6. de reform.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d p.1.c.6.n.11.*

22 Bona Patriarcharum, & Episcoporum, cuiuscunque quantitatis, mortuorum extra suas Ecclesias contra Concil. Trident. tanquam spolia ad Cameram Apostolicam pertinent per Bullam Pij quarti, quæ incip. *In suprema militantis Ecclesiæ,* publicata *Die 4. Decembr.* 1564. & exequutorem idem Pius Quartus dedit auditorem Cameræ, iuxta formam, quæ habetur in Bulla eiusdem, incip. *Cùm tamen per sacrosanctam.*

23 Circa residentiam huiusmodi, S.D.N. Vrbanus VIII. in sua Constit. incip. *Sancta synodus, sub Dat. Romæ Die 7. Decembris* 1634. sic nouissimè statuit.

INsuperque omnes & singulos Ecclesiis Patriarchalibus, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiscopalibus, & Episcopalibus quocunq; nomine, seu titulo præfectos, etiam S.R.E. Cardinales à præfatis suis Ecclesiis absentes in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interdicti ingressus Ecclesiæ, amissionisq; tam fructuum earundem Ecclesiarum pro tẽpore, quo absentia durauerit, quam facultatem testandi, & disponendi de bonis suis à Sede Apost. sibi aliàs concessarum eo ipso absque alia declaratione incurrendis, necnon priuationis à regimine, & administratione suarum Ecclesiarũ huiusmodi, aliisq; pœnis Romani Pont pro tempore existentis arbitrio infligendis, districtè præcipiẽdo monemus vt omnib. postpositis quãto citius in Romana Curia, videlicet moram trahentes intra vnum, extra eam verò in Italia intra duos, extra verò Italiam existẽtes intra quatuor menses à die publicationis præsentium in locis infra scriptis faciendæ computandos, quos pro talibus Canonicis monitionibus peremptoriisque dilationibus, & terminis respectiuè eis assignauimus, & assignatos esse volumus, se intineri cõmittere, & legitimis itineribus ad Ecclesias seu Diœceses suas proficisci, & se personaliter conferre, ac ibidem, vt tenentur, residere debeant, eisdemque præfectis, postquam personaliter ad residentiam se contulerunt, necnon quibuscunque aliis apud suas Ecclesias quandocunq; personaliter residentibus sub eisdem pœnis etiam eo ipso respectiuè incurrẽdis iniungit ne ab eorum Ecclesiis discedant, nisi priùs obtenta nostra, & Romani Pont. pro tempore existentis, per Breue, seu litteras missiuas licentia: illos etiam qui imposterum per Nos, seu Romanos Põt. nostros successores alicui præfatarum Ecclesiarum Patriarchalium, Primatialium, Metropolitanarum, Archiepiscopaliũ & Episcopaliũ quouis nomine, vel titulo præfecti fuerint, etiamsi S.R.E. Cardinales quandocunque fuerint, vel sint, sub iisdem pœnis etiam eo ipso respectiuè incurrendis debeant, & quilibet eorum debeat infra præfatum tẽpus à die eorũ promotionis ad aliquam Ecclesiarum præfatarum inchoandum, quod eis pro tribus monitionibus & dilationibus, vt præfertur, ex nunc assignauimus, pariter se itineri committere, & ad Ecclesias siue diœceses sibi commissas ad personaliter in eis residendum conferre; & respectiuè postquam residere incœperint, ab illa non discedere nisi obtẽta à nobis & Romano Pont. pro tempore existente licẽtia præfata. A quarum pœnarum incursu noluit posse aliquẽ se excusare prætextu & ratione, cuiuscunque seruitij quomodolibet præstiti & præstandi pro gerendis & tractandis negotijs quorumcunque Principum, etiam Imperatoris, & Regum, aut Rerum publicarum, Regnorum, & Prouinciarum, nec ratione prosecutionis, seu defensionis quarumcunque litium, seu controuersiarum etiam Ecclesiasticarum, vel ineundi fœderis, aut cuiuscunque

que

que alterius negotij etiam grauißimi, & speciali nota digni, tractandi, vel distantiæ locorum, aut breuitatis temporis, ob quam non videtur expectanda Sedis Apostol. licentia præfata, antequam à suis Ecclesiis, & Diœcesibus discedant, aut ratione cuiuscunque alterius causæ, vel occasionis etiam publicæ, vel aliàs fauorabilis & æque piæ, etiam cuiuslibet vtilitatis, siue necessitatis Ecclesiarũ, & personarum, præterquam personalis interessentiæ in Synodis prouincialibus, vel congregationibus, vel Assembleis generalibus, in quibus Ecclesiastici interuenire solent, vel ratione muneris, aut Reip. officij Episcopatib. vel Ecclesiis maioribus præfatis adiũcti, cuius ratione ad certum tempus occupari solent, & tunc pro tẽpore, quo illæ synodus, congregationes, & Assembleæ, exercitiumque muneris, seu officij publici ipsis Ecclesiis adiuncti actu durauerint, quibus finitis recto tramite ad Ecclesias præfatas sibi commissas se cõferre debeant. A prædictà quoque resĩdẽtia, & pœnarum præfatarum incursu voluit excusari S.R.E. Cardinales, nunc & pro tempore existentes alicui præfatarum Ecclesiarum præfectos, seu præficiendos, etiamsi tanquam in ordine priores aliquem ex dictis titulis Episcopalibus prope vrbem, vel in eius districtu consistentibus obtineant, & imposterum obtinuerint, & in prædictis Episcopatibus titularibus vrbi proximos resederint, vel in Romana Curia in suis titulis respectiuè etiam Nobis, ac Romanis Põtificibus nostris successoribus scientibus, videntibus, & quomodolibet tolerantibus moram traxerint, itant nulla nostra ac Romanorum Pont. successorum nostrorũ conniuẽtia, taciturnitate, & ad quarumcunq; functionum, & actuum Pontificalium etiam publicorum & solẽnium celebrationem, receptione, & admißione vnquam tueri se poßint. Et pro præmissorum & infrascriptorũ inuiolabili obseruatione committimus, & mandamus C. A. generali nunc & pro tempore existenti quatenus contra omnes, & singulos prædictos tam in vrbe quàm alibi, & vbiq; locorum nunc & pro tempore commorantes, & in suis Ecclesiis. seu Diœcesibus non residentibus per affixionẽ ad valuas basilicæ S. Petri, ac in acie campi Floræ & quoad præsentes in Romana Curia ad abundantiorem cautelam, etiam domi demissa copia, procedat, & constito sibi quantum sufficere videbitur summariè, simpliciter & de plano, sola veritate inspecta, & manu Regia, de cõtrauentione, & inobediẽtia præfatis vsque ad sententiã exclusiuè procedat, & deinde Nobis, & Romano Pont. pro tempore existẽti referat, vt Nos ac Romanos Pont. pro tẽpore existentes in Consistoria ad sententiam declarationis incursus pœnarum, ac respectiue priuationis, seu depositionis, aliarumve punitionum præfatorum inobediẽtium valeat procedere. Volumus tamen Episcopos, Archiepiscopos, Metropolitanos, Primates, & Patriarchas etiam S.R.E. Cardinales citra montes, vel mare existẽtes per quatuor, alios verò vltra montes, vel mare degentes per septem menses continuos à residentia in præfatis Ecclesiis facienda ad effectum visitandi limina SS. Apostolorum Petri & Pauli iuxta sacros Canones, & Apost. constitutiones pro qualibet visitatione excusari, ita tamen vt tunc illis durantibus visitationis huiusmodi omnes explere teneãtur, nec ad alios actus se diuertant. Cardinalibus vero nunc & pro tempore existentibus, qui in casu vacationis Sedis Apost. ad electionem Romani Pont. faciẽdam accedere solent ad locum Conclauis ad hoc designati licentiam concedimus discedendi ab Ecclesiis præfatis sibi cõmißis, habita tamen priùs certa notitia vacationis ipsius Sedis Apostol. & extra resĩdẽtiam in loco in quo electionem huiusmodi celebrari continget, commorandi, & permanendi vsq; ad peractam electionem, ac etiam postea per duos menses postquam Romanus Pont. Coronationis suæ insignia susceperit, quo tempore elapso præfati Cardinales, nisi illico, vt præfertur, ad Ecclesias præfatas, quibus præsidere eos contigerit, se contulerint, subiaceant pœnis prædictis, &c.

Incidit dubium super hac Constitutione, cui Sacra Congr. in hæc verba respondit. *Die 3. Februarij 1635. requirentibus nonnullis Episcopis, Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trid. interpretum, habito prius verbo cum Sanctißimo Domino nostro, respondit per Constitutionem super Episcoporum etiam S.R.E. Cardinalium residentia ab eodem S. D. N. nuper editam, non fuisse sublatam facultatem ab eodem Sacro Concil cap. 1. sess. 23. de reform. concessam aqua ex causa abessendi aliquantisper à residentia dummodò absentiæ spatium duos, vel ad summum tres menses non excedat.*

F. Card. Verospius.

Franc. Paulutius
S. Cong. Concil. Secret.

Episcopi adeò sunt obstricti ad residentiam suarum Ecclesiarum, vt ne votum quidem suscipere possint, quo vinculum, per quod sunt suis Ecclesiis addicti & obligati, dirimatur, sine Romani Pontificis licentia, *cap. nisi cum pridem, de renunc. cap. licet, de regular. cap. magna, de voto.* Azor. *instit. moral part. 1. lib. 11. c. 16. quæst. 2.* Sayr. *in claui Regia lib. 6. cap. 5. n. 24. vers. secundo vouere.* Syluest. *verb. votum 5. quæst. 1.* me citato *in hoc loco* Azed. *dict. p. 1. c. 5. numer. 130.* Marc. Anton. Genuens. *dict. c. 11. num. 10.* vbi *num. 11. vers. tertio*, cum Azor. *dict. cap. 16. qu. 2. versic. quæres*, resoluit Episcopum, qui longinquæ peregrinationis votum fecerit, oportere soluere expensas, quas inter eundum, commorandum, & redeundum fecisset; laborem verò peregrinationis cum vigiliis, precibus, ieiuniis & aliis pietatis officiis commutare debere. Ego tamen tenerem Episcopum ad prædicta non obligari, cum huiusmodi votum longinguæ peregrinationis non possit emittere sine Papæ licentia, vt tenet Panormit. *in dict. c. magna*, quem refert, & sequitur Alphons. 21

Alphonſ. Aluarez *in ſpeculo Iuris Pontificij cap.9. in princip.pag.mihi* 27.& optima ratione probat Sanch. *in precepto Decalogi tom.1. lib.4.c.25.n.41.* vbi *n.42.* aſſerit quòd licèt aliqui accipiant votum eundi in ſubſidium Hieroſolymitanum, quaſi illud emittere & exequi inconſulto Romano Pontifice ſit integrum Epiſcopis, id tamen hodie non eſt licitum, cum aditus non pateat in Terram ſanctam ſine Pontificia licentia.

Si tamen votum Epiſcoporum ſit modicæ peregrinationis, vel precum, vel abſtinentiarum, quæ munus exequi non impediunt, eſt abſolutum, & obligat nulla Pontificis expectata licentia, quia nulla alia ratione ea neceſſaria eſt, niſi ne impediatur munus ad quod ex iuſtitia tenetur Epiſcopus, ac proinde exequutio votorum non impedientium nulla indiget licentia, nec pendet à dominatiua alicuius poteſtate, ſed in iis eſt ſui iuris ad vouendum. Ita Angel *verb. votum 2.qu.1.* Syluest. *eod. verb.3. qu.1.* Tabien. *eod. verbo 5. qu.1.n.2.* Azor. *dict.cap.16. quæſt.2.* Iacob. de Graff *in aureis deciſ. part.1. lib.2. c.12.n.2.* Sayr. *in claui Regia lib.6.c.5.n.24. verſ. ſecundo vouere*, Soar. *de Relig.tom.2. tract. de voto lib.5. cap.4.n.10.* quos refert, & ſequitur Sanch. *d cap.25. num.43.*

23 Sic etiam ſine Papæ licentia Epiſcopi, aut, in Epiſcopali dignitate conſtituti ad Religionem admitti non poſſunt, quia ſtatus Epiſcoporum altior eſt ſtatu Religioſorum, & ita ab illo ad iſtum non tranſitus ſine diſpenſatione ſummi Pontificis, *dict.cap. licet, verſ. illa*, Menoch. *de arbitrar. caſu 415.* Valer. Reginald *in praxi fori pœnit. lib.18. n.377. verſ. poſtremo*, Marc. Anton. Genuenſ *in practicab. Eccleſ. qu 502 n.3.* Mirand. *in man. tom.1. quæſt.17. artic.3.* Suar. *de Relig. tom. 3. lib.1. cap.19. num.13.* me citato

24 *in hoc loco* Lezana *dict.cap.24.num.11.* † nec eſt iuſta cauſa reſignandi Epiſcopatum, ſi Epiſcopus velit ingredi Religionem approbatam, cauſa mutandi ſtatum & vitam, *cap. ſuggeſtum 7. quæſt.1. c. ſciſcitaris 7 q 1.* Maiol. *de irregul. lib. 3. cap.3. num.31. in fine*, Flamin. *de reſign. lib.5. quæſt.3. n.233.* tenebitur tamen, quantum in ſe fuerit, à Papa facultatem petere abdicandi ſe à munere Epiſcopali, Azor. *dict. quæſt.2. verſ quæres*, Marc. Anton. Genuenſ. *dict.c.31. num.11.*

25 An qui vouit Religionem, poſſit fieri Epiſcopus non adimpleto voto? Quæſtio eſt, in qua text. *in cap. per tuas 10. de voto*, dicit, quòd prius debet adimplere votum, Marc. Anton. Genuenſ. *dict.c.31.n.12.* Iacob. de Graff. *in aur. deciſ. part. 1. lib.2. capite 24. numero 12.* Valer. Reginald. *dict. libro 18. num.382.* Lezana *dict. cap. 24. num. 27. in fine.* Azor. *inſtitut. moral. part.1. lib.11. cap.16. §. quæres*, Henriq. *in ſum. tom.2. lib.10. cap.32. §.5.* Soſ. *de la obligacion con que quedan los Religioſos Obiſpos n 90. cum ſeqq.*

Sed dubio non caret, cur Epiſcopus creatus poſt ſimplex Religionis votum, teneatur Epiſcopatu relicto ad Religionem tranſire, cùm votum non infringat, qui commutat in melius, *cap. peruenit, in 2. de iureiur.* & ſtatus Epiſcopi ſit perfectior ſtatu regulari, *c. veniens, eod. tit. c. ap. licet, de Regularibus.*

26 † Quare ſunt aliqui qui aſſerunt Summum Pontif. *in dict. cap per tuas*, loqui de conſilio, ibi, *conſulimus*, cùm nulla ſit culpa acceptare Epiſcopatum, & ob id non implere Religionis votum. Ita Fr. Emman. *in ſumma tom.2. c 6. n.6.* Henriq. *in ſum. lib.10. de Sacram. Ordinis, c.32. num. vlt. in com. littera l.* Marc. Anton Genuenſ. *d. num.11.* Verùm dicendum puto hunc tenere dimiſſo Epiſcopatu ad Religionem tranſire, quia acceptans Epiſcopatum admitti impedimentum Religiouis promiſſæ, & non erit voti reus, quamuis enim non repugnet, vt Religioſus fiat Epiſcopus, repugnat tamen vt Epiſcopus fiat Religioſus; quia oportet illum priùs fieri nouitium, & in operibus humilibus verſari, quæ dignitatem Epiſcopi dedecent, Ita poſt Angel. Syluest. Tabien. & alios, tenent Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 4. c.18. n.5.* Azor. *dict.cap.16. quæſt. 2. & cap. 22. quæſt. vlt. & parte 2. lib. 3. cap. 32. quæſt. vltim*, vbi reſpondens ad obiectionem illam de ſtatu Epiſcopali, quòd ſit perfectior ſtatu Religioſorum, aſſerit, eam nihil euincere, quia votum ſub præcepto cadit; Epiſcopatus verò conſilij, non præcepti opus eſt: & ad illud quòd licitus eſt tranſitus à Religione ad Epiſcopatum, reſpondit huiuſmodi tranſitum fieri auctoritate Sum. Pont. non propria voluntate Religioſi.

Ex quibus difficilis redditur text. *in cap. vnico, diſtinct.85.* ibi, *vel ſi tactis*, &c. quatenus probat iuramentum factum à quodam Archidiacono de non acceptando Epiſcopatu, validum cenſeri, & colligit gloſſ. *ibi verbo Sacro ſanctis*; difficultas ex eo prouenit, † quia illa iuramenta non ſunt obligatoria, quæ melioris boni fuerint directè impeditiua; D. Thom. 2.2. qu.89. *artic.7. ad 2. & quodlib.5. artic. 27.* Abb. *in cap. ſi verò, n.3. de iureiuran.* Couarr. *in cap. quamuis, part.1. § 6. n.7.* Sayr. *in Claui Regia lib.5. cap.7. num.3.* Suar. *de Relig. tom.2. lib. 2. de Iuramento cap.17. num.7. cum ſeq.* atqui acceptatio Epiſcopatus inter opera meliora cenſeri debet, ex reg. *cap. in ſcripturis, & c. qui Epiſcopatum 8. qu.1.* Igitur iuramentum de illo non acceptandó inualidum debet iudicari. Confirmatur deinde difficultas, quia † iuramentum de non ingrediendo Religionem, non obligat, ſecundùm ſupra citatos: ſed ſtatus Epiſcopalis eſt perfectior ſtatu Religionis, ille namque ſtatus eſt perfectior, qui magis charitatem attingit, qualis eſt Epiſcoporum, quia conſiſtit in officio paſtorali, iuxta illud Ioan. 10. *bonus paſtor*, & Tridentin. *ſeſſ.13. de reformat. c.1.* ob idque præ omnibus aliis ſtatibus charitatem attingere dicendum eſt, iuxta illud Ioan. *maiorem charitatem*, &c. refertur ad hoc propoſitum *in cap. niſi cùm pridem, § quippe. de renunc.* & hinc fit, quod facilius indulgetur vt monachus ad Epiſcopatum aſcendat, quàm Præſul ad Monachatum deſcendit, vt probat opt. text. *in d. cap. niſi, verſ. nec putes* text. etiam opt. *in cap. licet, verſ. illa, de Regular.* Diuus Thom. 2.2. *quæſt.84 artic.1.* ergo à fortiori iuramentum de acceptando Epiſcopatu obligatorium non eſt cenſendum, argumento *Authent. multo magis, C. de ſacroſ. Eccleſ.* 27 28 29

30 Vnde minimè valere votum non procurandi, aut non acceptandi Epiſcopatum, eo quod impediat perfectiorem Eccleſiæ ſtatum, illique vtiliſſimum aſſerunt Roman. *ſing.507.* Nauar. *in cap.12. num.16.* D. Barboſ. *in l. alia, §. eleganter, n.28. ff ſoluto matrim.* Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.11. c.5. quæſt.1. verſ. quæres an eiuſmodi.*

31 Vnde ad text. *in d. cap. vnico*, reſpondentes Abb. *in dicto cap. ſi vero, num.4.* Selu. *de iureiuran. part.3. quæſt.1. numer.21.* Angel. & Syluest. *verb. iuramentum, 5. §.3.* D. Antonin. *part.2. tit.10. cap.6. § tertius caſus*, & alij citati à Suar. *dict. lib.2. cap.13. num.14.* aſſerunt † iuramentum illud attendi in ſpecie illius text. non quia fuit validum, aut obligatorium, ſed quia illud emittens mortaliter peccauit actu iureiurandi: licèt enim ſimpliciter iurans ſe non facturum aliquod opus conſilij, & perfectionis venialiter tantùm peccet, ex ſententia D. Thomæ dict.

d.art.7.ad 2. vbi Caietan.Sot. *de instit.lib.8.quæst.*2. *art.3.conclus.*5. Couar.*d.n.*7. Nauarr. *in man.cap.*22. *num.*16. & aliorum, quos refert, & sequitur Sayr. *lib.5 c.4.n.*36. Nihilominus tamen mortaliter peccat, qui iurat nunquam se illud opus facturum, quia includit casum necessitatis, in quo iam non ex consilio, sed ex præcepto tenetur, vt per gloss. *verb.sacrosanctis, in princip.in d.c.vnic.* Couar. *dict.num.*7. Nauar. *dict.num.*16. Sayr. *dict.num.*36. Vnde quia Archidiaconus, de quo *in dict.cap.vnico*, iurauit se nunquam Episcopatum acceptaturum, vt text. habet, vbique mortaliter deliquit, vt aduertit Caietan. 2.2.*quæst.*89.*art.7.ad* 2.& ideò ad Episcopatum non promouetur.

52 Verum hic intellectus nullo modo est admittendus, quia peccatum mortale non impedit promouendum, nec sufficit ad repellendum electum, *cap. sicut*, 27.*iuncta gloss.*1.*de iureiuran. gloss. verb. emendato, in cap. diffinitio* 22. *quæst.*4. sic aliàs solum illud peccatum impedit promouendum, quód vel irregularitatem inducit, vel saltem talem præ se fert infamiam, vt morum honestatem tollat, ex Felin. *in cap dilectæ, num* 4. *de except.* Couarr. *in cap. alma, part.*1.§.8.*num.*4. Deinde verius est Archidiaconum iurantem, de quo *in dict.cap.vnico*, nullum commisisse peccatum in ipso actu iurandi, vt inf.à ostendetur: ergo non propter peccatum est ab Episcopatu repulsus. Quare Sot. *lib.8.de instit.quæst.*1.*art.*8. *in* 2. *arg.* asserit Archidiaconum illum fuisse coactum à Pontifice accipere Episcopatum, eo quod iudicatus fuit Ecclesiæ necessarius, & ideò oportuisse infringere iuramentum. Sed hic intellectus nullum habet fundamentum: imò litteræ omninò repugnat, & Epistolæ originali Gregorij, ex qua text. desumitur, cuius verba ad hoc propositum refert Suar. *d cap.*13. *num.*15.

53 Reiectis igitur his, atque aliis intellectibus tu dic in hoc euentu iuramentum duobus modis fieri posse: priori modo, quando, verbi gratia, iuramentum generaliter fit de non acceptando Episcopatum, animo etiam resistendi Superiori præcipienti, vt accipiat: item animo non acceptandi quantumcunque vrgens necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ id exposcat, & tale iuramentum peccatum mortale includit, tam in actu iurandi, quam in sui obseruantia, & ideò nullatenus est obligatorium: posteriori verò modo potest fieri hoc iuramentum cum debita moderatione, videlicet non acceptandi Episcopatum, nisi necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ, aut præceptum Superioris interueniat, iuxta reg. *cap. venientes, de iureiuran.* In hoc vltimo casu dubium est, an obliget iuramentum extra casum necessitatis, in quo resolue quòd sic, quia tale iuramentum simpliciter est de meliori bono, nec in actu iurandi, nec in sui obseruantia aliquod datur peccatum, quamuis gloss. *d.verb.sacrosanctis*, existimet committi saltem in hoc iuramento peccatum veniale, sed immeritò: licèt namque Episcopatus sit status perfectionis, *d.cap. qui Episcopatum, d.cap. nisi cùm pridem, vers.quippe, d.cap.licet, vers.illa*, eius tamen acceptatio ob honorem, & diuitias ei inhærentes, & ob alia pericula adeò à perfectione recidit, vt optimum consilium sit illud non acceptare, imò erit opus minus perfectum illud accipere, nisi quando vrgeat vtilitas Ecclesiæ, vel præceptum Superioris, iuxta doctrinam Gregor. *lib.*13. *moral. cap.*13. & resoluta per Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*1.*lib.*4. *cap.*8.*n.*37. Hoc supposito resolue Archidiaconum, de quo *in d.cap.vnic.* non iurasse iuxta priorem modum, sed tantùm iuxta posteriorem, in quo nullum commisit peccatum, vnde, cùm iuramentum non sit melioris boni impeditiuum, ex supradictis, suam habet vim obligandi, atque adeò impedit promouendum, iuxta illum text. quem sic interpretantur Caiet. *d.artic.7.ad* 2. Sayr. *lib.5.c.7.n.*3. Suar. *d.c.*13.*n.*13. *cum sequentibus.*

Quis autem sit Prælatus potens cogere ad acceptandum Episcopatum, non abs re dubitari potest? In quo dubio Valent. 2.2.*disp.*10.*quæst.*3.*puncto* 3. *col.*5. *conclus.*6. quem refert, & sequitur Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*1. *lib.*4.*cap.*8. *n.*38. ait optimè, nullum Prælatum etiam religionis posse ad id cogere, sed id esse solius Pontificis, quod eius sit ad id cogere qui potest Episcopus confirmare.

Episcopum non residentem in sua diœcesi, alternatiua non gaudere, declarauit Sacra Concilij Congregat. prout referunt Galer. *in margarita casuum conscient.* verb. *Episcopus*, Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap.*156. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 540. *in prima edit. & resolut.* 462. *in secunda edit.* Gonz. *ad reg.8.Cancell gloss.*43.*num.*84. vbi asserit, quòd cùm quidam Episcopus Hispaniæ abesset à propria diœcesi pro exercitio sui officij Inquisitoris Generalis in Curia Hispaniarum Regis, vbi Generalis Inquisitor cum suo Tribunali residere solet, & instarei supplicasset Clem. VIII quod concederet indultum speciale, vt posset gaudere beneficio alternatiuæ, quamuis non resideret, in proprio Episcopatu, illud obtinere non potuit, me citato *in hoc loco* Alzed. *d.part.*1. *cap.6.num.*66. nouissimè Castr. Palao *in opere morali tom.* 2. *tract.* 13. *disput.*2. *puncto* 23. §.2. *num.*2. vbi refert quòd de anno 1603. Maximilianus ad Austria Episcopus Segobiensis gaudens alternatiua à suo Episcopatu ad domum de Escurial profectus fuit causa inuisendi Regem Philippum III. eius cognatum, & vt ei gratias ageret ob id quòd ad Archiepiscopatum Compostellanum illum præsentauerat, & cum duobus tantùm diebus ob hanc vrgentem causam à sua diœcesi discessisset, euenit vt beneficium quoddam in ea tunc vacaret, cuius prouisionem credens sibi competere contulit D. Hieronymo de Padilla eius Vicario, sed à Papa vti reseruatum alteri prouisum fuit, & cùm causa commissa esset in Rota, tandem resolutum fuit *sub die* 26. *Martij* 1604. non esse locum alternatiuæ, sed potiùs reseruationi, & *num.*3. adhærens opinioni Garciæ contra Gonzales resoluit locum non esse alternatiuæ si Episcopus coactus timore mortis, vel violentia impeditus à sua diœcesi abfuerit. Nec obstat quòd Flamin. *de resignat. lib.*1. *quæst.*10. *numer.*58. dicat declaratum fuisse contrarium, quia respondet Gonzal. *d. loco* id procedere attento tenore regulæ Greg. XIII. in qua tunc non erat apposita dictio illa, *verè*, prout ad præsens adest in moderna regula, quæ veram residentiam præcisè requirit, refert Nicol.Garc. *de benefic. part.*5. *cap.*1. *numer.*467. & tenet Moneta *de optione, cap.3.num.*79. *in vltima editione*, vbi *num.* 97. cum Gonzal. *d.gloss.*43.*à num* 136. resoluit, vt mensis dicatur Ordinarius, vigore alternatiuæ acceptatæ non requiri integram residentiam illius mensis, in quo vacat beneficium; sed sufficere maiorem partem eiusdem.

Quæstio est non contemnenda, an Episcopus absens ex causa à Concilio approbata fruatur alternatiua, quam Sanctissimus concessit verè & personaliter duntaxat residentibus; In quo dubio variè decisum fuit, illud tamen obtentum cùm referretur ad Sanctissimum, quòd non fruatur Episcopus alternatiua, quando abest etiam exclusa à Concilio 55

approbata, idque ad tollendas lites, quæ oriri possunt super hoc articulo, quæ causa sit approbata, vel non. Ita Sanctissimum respondisse referunt idem Garcia *in addit ad dict. cap. 1. num. 463.* Ioan. Anton. Massobr. *in praxi habendi concursum prel. 23. dub. 3. secundum Romanam impres.*

36 Deinde non abs re dubitari potest, an Episcopus, qui ob eius absentiam amisit alternatiuam, retineat aliquod tempus ad conferenda beneficia? In quo dubio olim Rota tenuit *in vna Sulmonen. Canonicatus* coram D. Cantuccio, *quarta Maij* 1583. Episcopum absentem à diœcesi posse conferre beneficium vacans quouis quatuor mensium, licet acceptauerit alternatiuam, sequuntur Anastas. Germon. *de indultis Cardinalium §. volumus, 18.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p. 1. c. 18. n. 4.* Moneta *d. q. 3. num. 95. prope finem.* Verùm ab illa decisione *Sulmonen. Canonicatus* recessit Rota *in alia Sulmonen. alternatiuæ* 14. *Maij* 1610. coram Illustrissimo Card. Lancelloto, vbi dubitatum fuit, an collatio beneficiorum vacantium in mensibus Martij, & Septembris, Episcopo à sua diœcesi absente ad Episcopum, vel potiùs ad Summum Pontif. spectaret? Super quo dubio Rota consulta respondit collationem pertinere ad Sum. Pontificem cùm isti duo menses, qui aliàs sunt Ordinarij, vigore acceptationis, alternatiuæ efficiantur Apostolici, eam refert, aliamque in proposito adducit, contrariis bene respondens Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 684. in prima edit. & resolut. 582. in secunda edit.* & antea fuisse decisum *in vna Mauricen. Canonicatus* 15. *Nouembris* 1593. ac etiam sæpe dicit Gonzal. *glos. 43. num. 134.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. disp. 2. puncto 23. §. 21. n. 4.* Quamuis illis respondere frustra elaboret Garci. *in addit. ad d. c. 1. n. 691.*

Per absentiam enim Episcopi à sua diœcesi nec resoluitur alternatiua in præiudicium Papæ, itaut Episcopus possit redire ad suos menses ordinarios, neque aliud inducitur quàm simplex suspensio vsus alternatiuæ in præiudicium ipsius Episcopi absentis. Ratio primi dicti, est, quia acceptatio alternatiuæ facta in vim regulæ habet vim cuiusdam contractus nominati, videlicet permutationis, vt censuit Rota apud Mohedan. *decis. 3. num. 1. de rescript.* Nam Papa ex illis octo mensibus quatuor communicat Episcopo, Episcopus verò ex illis quatuor duos cõmunicat Papæ: vnde etiamsi adhuc res foret integra, quia scilicet adhuc Episcopus non incœpisset conferre in mensibus alternatis, posset recedere à tali contractu, nisi concurrat etiam voluntas Papæ, *l. 1. C. quando liceat ab empt. disced. l. nihil tam naturale*, vbi Dec. & alij, *de regulis iuris*, & fuit decisum *in Fauentina Canonicatus* 19. *Decembr.* 1585. coram Blanchetto, *& in d. Sulmonen. alternatiuæ.*

Alternatiuæ acceptatio ex quibus probetur? Vide Seraph. *decis. 146. num. 1. cum seqq.* vbi *num. 3.* subdit quòd alternatiua ab Episcopo recusata, ampliùs non reuiuiscit, sed dicitur consumpta.

37 Verùm, vt occasione præcedentis quæstionis omnia, quæ in materia occurri possunt, breuissimè discutiantur, & quid in ea sit tenendum, ostendatur, sub duplici quæsito illa resoluenda putaui, videlicet vtrum menses alternatiuæ debeant esse integri, vt Episcopus ea frui possit; exempli gratia, si Episcopus habens alternatiuam acceptam sit absens à sua diœcesi principio mensis Februarij Aprilis, aut alterius alternati, & reuertatur in eodem mense, an gaudeat alternatiua in beneficiis vacantibus in tali mense post reditum ad Episcopatum; Deinde si Episcopus secunda Februarij vel alterius mensis alternati acceptet Romæ alternatiuam, an ea gaudeat beneficiis post acceptationem vacantibus in tali mense? In quibus dubiis decidendis quatuor infra scriptæ regulæ sunt constituendæ, ex optimo cuiusdam moderni in hac re iudicio.

Prima regula. *Alternatiua acceptatione recepta in Dataria in aliquo mense Apostol. non incipit vsus illius, nisi toto mense peracto, secus si in Ordinarij.* Secunda regula. *Mensis Aprilis, & Octobris semel facti Apostolici, propter absentiam Ordinarij, semper remanent Apostolici, quamuis ipse reuertatur de nouo.* Tertia regula. *Menses Februarij & Augusti, semel per absentiam Ordinarij facti Apostolici; tales esse non desinunt reuertente Ordinario ad suum Episcopatum; in qua recedo à regula constituta, in prima impressione.* Quarta regula, *Mensis Iunij, & Decembris nunquam sunt Apostolici, quamuis Ordinarius nunquam resideat.* 38

Fundamentum autem prædictarum regularum apertius patebit, si primo consideremus, quod in alternatiuæ acceptatione dicitur Ordinarius quasi contrahere cum Papa, sub specie cuiusdam permutationis mensium, ex allegatis per Gonzal. *ad reg 8. Cancell. gloss. 43. n. 106. & gloss. 58. n. 14.* Vnde ratio postulat, quod æqualitas inter Papam, & Episcopos seruetur, sicut inter omnes contrahentes de Iure seruari iubet text. *in l. si id quod. §. fin ff. de resc. vend.* 39

Quod autem seruata sit æqualitas in supradictis regulis apparet, ex eo quod Papa iuxta primam regula 8. aliàs 9. *Cancellariæ* patrem habet octo menses, nempe *Ianuarium, Februarium, Aprilem, Maium, Iulium, Augustum, Octobrem, & Nouembrem.* Ordinarius vero quatuor, *Martium, Iunium, Septembrem & Decembrem.* Vnde in alternatiua lucratur Ordinarius menses *Aprilis & Octobris*, mutuatque *Martium* pro *Februario*, & *Septembrem* pro *Augusto*, menses autem *Iunij, & Decembris* nec lucratur nec mutuat, sed illos retinet, vt prius, quos ideò menses fixos appellamus. 40

Quapropter primæ regulæ ratio in eo consistit quod acceptatio, vel non acceptatio alternatiuæ est in sola facultate Ordinarij, qui si acceptauerit in principio alicuius sui mensis sibi imputet, cum potuisset expectare finem talis mensis, si verò acceptauit in aliquo mense Papæ, non est rationi consonum, vt hoc Papæ præiudicet, cum ipse etiam posuerit in facultate Ordinarij, quando velit acceptare alternatiuam, me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. p. 1. cap. 6. num. 75.* 41

Secundæ regulæ ratio ea est, quia Ordinarius lucratur illos duos menses Papæ, *Aprilem* scilicet, & *Octobrem*, absque aliqua mensium ipsius permutatione, & nullo alio nisi residentiæ onere abiecto. Vnde cum eos gratis accipiant, æquissimum erit vt quantocunque paruo tempore à sua diœcesi abfuerit, illos amittat, itavt semel facti Apostolici semper remaneant Apostolici, vsque ad vltimum diem illius mensis, quo abfuerit. 42

Tertiæ regulæ ratio in eo fundatur, quia licet aliqui asserant quòd Ordinarius non simpliciter accipiat à Papa mẽses *Februarij, & Augusti*, sed in cambium *Martij & Septembris.* Vnde cum nullo casu possit Ordinarius ex parte Papæ iterum habere *Martium & Septembrem*, iustissimum etiam erit quòd Papa non ita absolutè, & rigore stricto recuperet *Februarium, & Augustum*, sed sit satis quòd per illud solum tempus, quo fuerit absens Ordinarius, Papa prouideat beneficia vacantia in sua diœcesi, reuertente verò ad eam Ordinario, desinant esse menses Apostolici. Verùm hanc rationem optimo 43

Iure

Iure refutat Massob. *in sua praxi habendi concursum, prælud.* 23. Quemadmodum enim Papa concessit Episcopis gratiam hanc distributiuè in singulos alternatos menses propter residentiam, ita censeatur exigere eandem residentiam in singulos eosdem menses integros; adeò quod non sequuta residentia initio mensis, illico totus mensis sit affectus, neque superueniens residentia in ipso mense tollat eam affectionem, quæ semel à principio totum mēsem tanquam vnum indiuiduum peruasit, quemadmodum, qui diuinas operas dare damnatus est, si non à manè, sed à sexta diei hora det, nihil dedisse videtur *l.* 4. *ff. de annuis legat.* Mens enim Papæ concedentis, & Episcopi acceptantis, sufficit vt ex illa distributione temporis in menses certos dicatur constitutum indiuiduum, id quod aliàs natura diuiduum est, *l. cum eiusdem ff. de ædilit. edicto.* Vnde si initio mensis Episcopus, vel per momentum abfuerit in sua diœcesi, nil illi proderit si eodem mense redeat antequam vacet beneficium, quominus Papa de eo prouideat: reseruat enim *reg.* 8. *Cancel* non beneficia vacantia in mensibus ibi enumeratis, sed ipsos menses, & sic partem anni integralem; proindeque cum initio mensis propter absentiam Episcopi, sit Ius quæsitum Papæ ratione mensis, semper ille mensis remanet reseruatus, vt *in Papien beneficij* infra relata, & prius in *Fauentina Canonicatus* 16. *Decembr.* 1585. coram *Card. Blanchetto*, & exactè fuit etiam deduct. in *decis.* 144. *in num.* 1. *p.* 2. *recent.* Germon *de indultis Card.* §. *volumus autem, ex n.* 21 Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 30. *num.* 87. vbi *numero* 88. subdit, quòd quamuis Garc. *dict. cap.* 1. *ex n.* 695. & Gonzal. *dict. glos.* 43. *ex numero* 140. reluctentur contra Rotæ auctoritatem, ea potissimum ratione quòd simpliciter debeat attendi tempus vacationis in statuenda vel excludenda vacatione, iuxta doctrinam Archid. *in cap statutum sub numero* 2. *vers. Guillielmus enim, de præbend. in* 6. Rota *diuers. p.* 3. *lib.* 3. *decis.* 774. *num.* 3. *&* 13. attamen hæc ratio nihil valet, cum vinculum reseruationis iniectum sit à principio mensis, & illud totum, tanquam vnum quid integrale, peruadat, vt iam dictum est; quapropter quandocunque valet beneficium, semper dicetur reseruatum Papæ; & sic etiam inspecto tempore vacationis, optime dicetur intrare reseruatio. E conuersò si initio mensis præsens fuerit Episcopus, & vacauerit beneficium, illudque vi alternatiuæ contulerit, moxque recesserit, nihilominus irrita erit illius prouisio, & Papa prouidebit tanquam de reseruato; nam ab euentu colligitur Episcopum non habuisse animum residendi per totum mensem, §. *pauonum. vers. reuertendi autem animum, Instit. de rerum diuis.* perinde ergo est ac si nec tunc præsens fuisset, quia non dicitur is esse in loco, quem corpore occupat, qui mente, & animo abest, *l. postliminij* §. *captiuus ff. de capt. & postlim. reuers.* cum latè adductis per Rot. coram Greg. XV. *decis* 70. *num.* 3. *&* 4. & per totam: residentia enim non constituitur ex sola præsentia, seu ex commoratione continua, Archid. *in cap. licet canon num.* 5. *de elect. in* 6. & ita resoluit Rota in his terminis, in *vna Eluen. beneficij S. Saluatoris* 30. *Octobris* 1602. coram *bonæ mem. Card. Lancellotto*, quæ legitur impressa inter recent. *p.* 4. *decis.* 613. *num.* 1. & rursus 13. *Nouembris eiusdem anni* 1602. coram *Penia*, quas rescripsit Marchesan. *tom.* 1. *fol.* 350. *num.* 4. Vnde si Episcopus verè resideat tempore vacationis, nec detur præexistens aliqua causa remigrandi ad alium locum, in quo teneretur residere verūtamen post factam prouisionem, recessit à sua residentia ita vt nullo modo possit dici quòd per totum mensem verè, ac personaliter resederit: prouisio iam facta valet, quia cum illa fuerit facta de tempore habili, ex quo verè & personaliter residebat, non debet retractari, licet casus postea eueniat, à quo non possint inchoari, *cap factum legitimè* 73. *de regul. iuris in* 6. & in his terminis induxit & probauit Rota *in d. Papien beneficij*, & resoluit Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 40. *num.* 83. Verum si præsumatur in Episcopo animus perpetuò ad ſud suam Ecclesiam non morandi propter necessitatem sibi in eadem aliò remigrandi, ex munere aliquo antea suscepto, quod itidem personalem exigit residentiam, quamuis non solùm tempore vacationis, sed etiam initio mensis, & per totum continuatiuè præsens esset, minimè gauderet beneficio alternatiuæ, quia cùm non desit animus perpetuò morandi apud suam Ecclesiam, non potest videri residens; neque enim is dicitur esse in loco, quem corpore occupat, dum mente & animo abest, *dict. l. postliminij*: abesse autem mente intelligitur, dum præexistit causa remigrandi in locum, in quo consueuit continuam habere residentiam, §. *in his autem animalibus*, *Instit. de rerum diuis.* & ita concludit Rota coram Gregor. XV. *decis.* 70. *n.* 3. *&* 4. & prius idem censuerat *in eadem causa Eluc. beneficij S. Saluatoris* 30. *Octobris* 1602. coram *Card. Lancellotto*, impressa *p.* 4. *diuers. decis.* 613. *n.* 1. & *in eadem die* 15. *Nouembris eiusdem anni*, coram *Penia*, impressa per Marchesl. *de commissionib tom* 1 *pag.* 350. *n.* 4. refert Lotter. *d. lib.* 2. *qu.* 40. *num.* 81. *&* 82.

Verùm autem quando Episcopus fuit præsens tam in principio mensis, quàm tempore vacationis, sed ante ipsam vacationem recessit ad medium tempus, possit vti alternariua; Hic calus difficilis est, vnde in *vna Regien. Canonicatus coram R. P. D. meo Pirouano* articulo hoc sæpiùs proposito, dominorum suffragia semper fuerunt, ita æqualiter secta, vt non potuerit capi resolutio, adeò quod in vltima positione, quæ fuit habita *sub die Veneris* 26. *Maij* 1618. iussum fuerit causam omnino concordari, in qua erat Aduocatus pro prouiso Apostolico Lotterius, vt ipse testatur *d. q.* 40. *n* 92. quo loci, & *numeris seqq* probat neque hoc casu posse Episcopum vti alternatiua in eo mense.

44 Quartæ regulæ ratio in eo constituitur, quia cum Papa retineat sibi medietatem suorum octo mensium, Ianuarium scilicet, Maium, Iulium, & Nouembrem, in quibus nullo casu voluit posse competere Ordinario ius aliquod, etiam perpetuò residenti, æquissimum etiam erit quod Ordinarius sibi etiam retineat medietatem suorum quatuor mensium, Iunium scilicet, & Decembrem, in quibus nullum vnquam ius posset competere Papæ, Ordinario nunquam in sua diœcesi residente. Colliges hæc omnia ex eleganti, & elaboratissima Sacræ Rotæ decisione, quam huic nostro tractatui adiungere operæ pretium duxi, cùm omnia, quæ in materia desiderari possunt, ibi plenissimè adducantur, & eleganter discutiantur; quam quidem, post primam huius tractatus editionem, refert etiam Ioan. Anton. Massob. *in praxi habendi concursum præl.* 23. *dub.* 2. *a num.* 5. *secundùm Romanam impress.*

R. P. D. Martino Andrea Papien. Beneficij. Lunæ 10. *Aprilis* 1617.

45 PRæsupposito quod Episcop. Papien. esset in possessione conferendi beneficia suæ diœcesis vigore Alternatiuæ acceptatæ.

Et quòd fuerit absens à sua diœcesi per aliquot menses, & in principio mensis Aprilis, quodque ad eam redierit die 10. vel 11. d. mens. 1615.

Et quòd 14. eiusdem Aprilis extra Rom. Cur. vacauerit beneficium simplex Canonicatus nuncupat. Plebes Cairi Papien. Diœcesis Episcopo iam residente.

Et præsupposita prouisione Apostolica dicti beneficij vigore regulæ viij. facta in personam Ioannis Baptistæ Naldini.

Et præsupposita prouisione Ordinarij eiusdem beneficij facta vigore dictæ alternatiuæ in personam Ludouici Somasci.

Fuit, me proponente, dubitatum, An collatio huiusmodi beneficij spectaret ad Papam, vel ad Episcopum? Quo dubio sæpiùs proposito, & maturè discusso, tandem *sub die* 10. *Aprilis* 1617. Rota censuit collationem spectasse ad Papam.

46 Ratio decisionis fuit, quia licèt beneficium vacauerit in mense Aprilis, Episcopo tunc residente, qui mensis vigore alternatiuæ spectat ad Ordinarium; attamen cùm Episcopus in principio mensis fuerit absens, cessauit commodum alternatiuæ ad eius fauorem, & fuit acquisitum ius Papæ, ita vt totus mensis fuerit ei reseruatus, vt per bonas rationes fuit firmatum *in decisione Fauentina Canonicatus*, 16. *Decembris* 1585. coram bonæ mem. Card. Blanchetto, quam Rota sequuta fuit inconcusse in pluribus causis, & signanter *in Eluen. beneficij*, 21. *Maij* 1599. coram Illustriss. Millino, & in eadem 30. Octobris 1601. coram Illustriss. Ludouisio, & Segobien. beneficij 16. Martij 1604. coram bonæ mem. Iusto, prout latiùs, ac pleniùs examinato articulo eandem decisionem approbauit *in Salmantina beneficiorum de Almena* 10. *Iunij* 1505. coram R.P.D. meo Manzanedo, & ab ea non recessit, immò expressè confirmauit in *Sulmonen. Alternatiua* 14. *Maij* 1610. coram Illustriss. Lancelloto, quicquid in hac vltima rota vis tormentorum ad euertendam illam primam tot propugnaculis septam, ac munitam per informantes pro Somasco fuerit constituta.

Quòd autem mensis Aprilis fuerit reseruatus ab initio visum fuit, non posse dubitari. Quia regula 8. habet duas partes: In prima Papa reseruat sibi octo menses, quorum vnus est Aprilis ad effectum conferendi beneficia in eis vacantia, vt patet ex rubrica, quæ sic cantat, *Reseruatio mensium Apostolicorum*, & † cùm habet orationem perfectam, etiamsi
47 non incipiat per VT, vel per NE, dicitur continere ius commune, & potest allegari ad decisionem causarum, Felin. *in princip. rub. vt lit. non contest.* Euerard. *in loco à rubr. num.* 3. *vers. immò quod plus est*, adeò quòd Papa licèt in nigro reseruet suæ dispositioni omnia beneficia, in singulis dd. octo mensium vacatura, atque ita reseruet beneficia, & non menses, attamen, ex quo rubrum est generalius nigro, debet illud ampliare, vt sic non solum beneficia, sed etiam menses Papa reseruare voluerit gloss. *l.* 1. *& ibi Bar. C. de capit. ciu. cens. exim. lib.* 11. cùm aliis per Euerar. vbi suprà *num.* 11. *vers. quid*
48 *autem è contrà*, & in nostris terminis quòd † regula de octo sit reseruatoria mensium, tradit Put. *decis.* 53. *lib.* 2. idem *decis.* 492. *num.* 3. *& decis.* 507. *per tot. eodem lib.* Achil. *decis.* 1. *super reg. reseru.* 8. *mens.* & pro indubitato tenuit Rot. *in illa Fauentina*, & aliis *vbi suprà*. In secunda verò parte *in vers. insuper*, Papa concedit Episcopis facultatem conferendi in sex mensibus alternatis, quandiu apud suas Ecclesias, aut diœceses resederint, non obstante reseruatione, † quæ reseruatio non tollitur 49
per concessionem alternatiuæ, sed alternatiua operatur, vt Ordinarius possit conferre in mense reseruato, remanente natura ipsius reseruationis, quæ propterea non cessat, iuxta *decis.* Cassad. 8. *num.* 10. *de præbend.* quam in istis terminis sequuta fuit Rota *in Tuden. Canonicatus* 21. *Aprilis* 1570. coram bonæ mem. Card. Lancellotto seniore, *& in causa Oueten. beneficij* 30. *Iuly* 1610. coram Reuerendiss. D. meo Decano. Et quòd reseruatio non tollatur per alternatiuam Episcopo concessam, & ab eo acceptatam, fuit sine difficultate resolutum *in Eluen. beneficij S. Saluatoris* 30. *Octobris* 1062. coram Illustriss. Ludouisio.

Hinc Domini inferebant, quòd non residente 50
Episcopo in aliquo ex quatuor mensibus sibi à Papa mutuatis, si contingat casus vacationis, Papa nô confert iure deuoluto, sed ex titulo primæuo reseruationis. Quia cùm dicta alternatiua non tollat reseruationem, sed illa remanente aperiat viam prouidendi de reseruatis, sub illa tamen conditione, & qualitate residendi, cessante residentia, cessat effectus alternatiuæ, & consequenter non intrat deuolutio, sed reseruatio. Quia semel reseruatum semper durat reseruatum, vt in puncto arguit Cassad. *vbi suprà*, & Rota *in illa Oueten.* Quod etiam comprobatur ex stylo Cancellariæ, quæ in casu isto dat expeditionem tanquam de reseruato vigore reseruationis octo mensium, vt in fide Reuerendiss. DD. Abbreuiatorum, de Parco maiori, qui stylus in hac materia attendendus est, cùm declaret mentem Papæ, Cassad. *decis.* 1. *n.* 4. *vers. & iste stylus, & decis.* 2. *num.* 3. *ad fin. vers. pro qua interpretatione, de reseru.* Mandol. *in proœm. regul. quæst.* 2. *n.* 3. & fuit dictum *Ieuenecen. Archipresbyteratus* 26. *Iunij* 1591. coram bon. mem. Card. Pamphilio, vbi quòd stante communi cursu, & stylo Cancellariæ cessat omnis difficultas, & in proposito etiam fuit consideratum *in Paduana Prioratus* 17. *Maij* 1611. coram R.P.D. meo Pirouano.

Nec placuit responsio ad decis. Cassad. & Rot. 51
in illa Tuden. quòd loquantur retenta opinione antiqua, nempè quod alternatiua esset simplex remotio obstaculi, non secundum opinionem modernam, quòd excedat simplices terminos remotionis obstaculi, & per eam dicatur initus quidam permutationis contractus inter Papam, & Episcopum, de qua latè *in d. Sulmonen. alternatiuæ*, coram Illustriss. Lancellotto, quia & antiquo tempore vigebat eadem opinio, quod alternatiua non esset mera & simplex remotio obstaculi, sed quasi contractus, eò quòd tunc prout hodie, fiebat hæc mensium permutatio inter Papam, & Episcopum, Mohed. *dec.* 3. *num.* 1. *de rescrip.* Archil. *decis.* 2. *super reg. modif. indul.* Put. *decis.* 88. *lib.* 3. per quas decis. debent declarari, & cum is concordari aliæ, quæ dicunt gratiam alternatiuæ esse remotionem obstaculi causari per reseruationem octo mensium, ad text. *l. non est nouum, cum duabus seqq ff. de legib. & cap. cùm expediat, de elect. in* 6. & in terminis fuit dictum *in eadem Sulmonen.*

Præterea aliqui ex DD. censebant multum referre quid veniat in huiusmodi contractu permutationis, quia licèt Papa ex octo mensibus reseruatis concedat Episcopo quatuor, vice versa Episcopus de suis quatuor dimittit Papæ duos; illa tamen concessio de reseruatis non fit quoad proprietatem, sed solùm (vt ita dixerim) quoad vsumfructum, proprietate scilicet remanente penes Papam, ita vt illi quatuor menses propriè dicantur ipsius Papæ, 52

l. rectè

l. rectè dicimus, ff. de verb. significat. vbi Iurisconsultus ait rectè dicimus eum fundum totum nostrum est, etiam cuius vsusfructus alienus est, *l. Menius, § penult. Digest. de leg. 2.* gloss. *in leg. 4. de vsufruct.* Bart. & Doct. *in l. qui vsumfructum, ff. de verb. oblig.* Pinel. *in l. 1. part. 3. num. 4. vers. atque ita, C. de bon. matern.* Et vt propriùs loquamur, Papa non concedit menses Episcopo, sed facultatem conferendi in mensibus, & hæc dicitur alternatiua, quæ quoad proprietatem, spectat ad Episcopum, quoad vsum verò, quandiu resederit, vt sunt verba expressa regulæ, & distinguit. Rot. *in illa Sulm.*

53 Quamuis igitur *in dict. decis.* Mohed. 3. *de rescript.* & in aliquibus tam antiquis, quàm modernis decis. & in ipsa *eadem Sulmonen.* dicatur fieri hanc mensium permutationem, ac vulgò menses alternaris pro Episcopo dicantur Ordinarij, hoc tamen non propriè, & restrictiuè, sed largè, & demonstratiuè accipiendum est, quod non mirum videri debet, cum ipsæ etiam leges, & antiqui Iurisconsulti proprietatis amatores impropriè, & abusiuè, ac vt Græci dicunt καταχρηστικῶς aliquando fuerint loquuti. Vlpian. *in leg. 2. §. 1. ff. quemadm. testament. aper. Testamentum* (inquit) *propriè illud dicitur quod iure perfectum est, sed abusiuè testamenta quoque appellamus ea, quæ falsa sunt, vel iniusta, vel irrita, vel rupta,* Iulian. *in l. fideiussor. obligari. §. fideiussor, ff. de fideiussor.* Nam licèt minus propriè debere dicantur naturales debitores, per abusionem intelligi possunt debitores, &c. Papin. *in l. inter liberas, ff. ad leg. Iul. de adult.* vt Florentino rectius; quàm in Norico Lex Stuprum, & adulterium promiscuè, & καταχρηστικώτερον appellat, sed propriè adulterium in nuptam, stuprum verò in virginem, viduamve committitur, Caius *in l. licet 58. ff. de verb. significat.* licèt inter gesta, & facta videatur esse quædam subtilis differentia. Attamen καταχρηστικῶς, idest, abusiuè nihil inter factum, & gestum interest, vbi rectè declarant Alciat, & Rebuff. idem Alciat. *lib. 1. dispunct. cap. 26.* Budæ. & Cuiac. *in d. l. inter liberas, ff. de adulter.* ergo non oportet syllabas aucupari, neque decisionum verba captare, sed quâ mente quid dicatur, in eis animaduertere, *l. penultim. ff. ad exhib. l. scire leges Digest. de legibus. cap. intelligentia, de verb. significat.* Mens itaque & sensus illarum decis. & vsus loquendi est, quod menses quatuor alternati, quos accipit Episcopus, sunt & remanent Papæ quoad proprietatem, non quoad vsum durante residentia Episcopi, non tamen vsus mensium est Episcopi, sed vsus alternatiuæ, idest, facultatis conferendi limitatiuè quamdiu resederit, proprietate alternatiuæ in absentia penes ipsum remanente.

54 Hinc facilè videbatur posse euitari alia omnia, quæ tanquam decisa allegabantur *in dict. decis. Sulmonen.* nempè quòd à reseruatione octo mensium fuit recessum per acceptationem alternatiuæ, neque ad eam fit reditus ob non residentiam, quia non dissoluitur permutatio facta in acceptatione alternatiuæ, sed tantùm suspenditur illius vsus, absentia durante: illa enim decisio non negat, quin stante acceptatione alternatiuæ duret reseruatio octo mensium, vt *in d. decis.* Cassad. 8. *de preb & in d. Tuden. & Oueten.* sed tantùm dicit, quòd per absentiam Episcopi non dissoluitur permutatio, quid autem fuerit permutatum, & quomodo hoc intelligatur, patet ex prædictis.

55 Non obstat *eadem decis. Sulmonen.* dum in ea dicitur, quòd durante absentia Episcopi suspenditur vsus alternatiuæ, quasi quòd reuertente Episcopo, statim vsus recuperetur, ex illa dictione, *quamdiu*, & aliis allegatis hîc per informantes. Quia principalis articulus indecisus fuit, an Episcopus amittet alternatiuam per discessum à sua Diœcesi, ita quòd redeat ad suos quatuor menses, & possit conferre beneficia vacantia in mense Martij, & Septembris, & fuit decisum, quòd non, in hoc recedendo à decis. bon. men. or. Cantucci: sed an rediens in aliquo ex dictis mensibus & aliis alternaris, postquam ille mensis inceperat spectare ad Papam vigore *reg. de octo* possit conferre beneficia post eius reditum vacantia in dicto mense, hoc ibi non discutitur, imò nec tangitur. Et licet ratio, de qua suprà, inferat, quòd redeunte Episcopo, & sic cessante causa suspensionis vsus alternatiuæ, cesset effectus suspensionis, ad *reg. cessante causa*, cùm tamen ex deductis *in illa Fauent.* & aliis suprà allegatis fuerit ab initio acquisitum ius Papæ in illo mense integraliter, & non per dies mensis, intrat limitatio, quòd cessante causa non cessat illius effectus, vbi ius iam fuit quæsitum alteri ex causæ existentia. Nam licèt illa postea deficiat, ius tamen illud quæsitum retinetur, Ioan. Andr. *in reg. decet, num. 5. ad fin. vers. & idem in similibus, de reg iur. in 6.* Tiraq. *in tract. Cessan. caus. limit. 11. num. 1. & 2.*

Nec obstat, quòd hoc modo Episcopus egeret noua acceptione alternatiuæ, quod esset contra eandem Sulmonen. Quia cùm per absentiam Episcopus non amittat proprietatem alternatiuæ, sed solùm suspendatur illius vsus, *in eadem decis.* & Papa habet ius quæsitum in illo mense, resultat quod finito mense, absque alia noua acceptatione intret vsus alternatiuæ, vt in simili, qui habet indultum percipiendi fructus beneficiorum primi anni vacantium vsque ad quinquennium, si aliqui de speciali priuilegio fructus dicti primi anni debeantur, licèt non possit gaudere fructibus primi anni, in quibus alteri est ius quæsitum, non propterea amittit indultum, sed eo vti poterit in fructibus anni sequentis. *gloss. fin. in cap. si propter, in 2. intellectu, vers. alij dicunt*, & *ibidem* Butr. *num. 4. & 11. vers. ista ratio, de rescr. in 6.* 56

Hinc cessare dicebant aliud, obiectum, quòd si Episcopus non gauderet vsu alternatiuæ statim post eius reditum, contractus diceretur claudicare, atque ita vel standum esse alternatiuæ in totum, vel ab ea recedendum, *l. Iulianus, §. si quis colludente,* ibi, *aut stetur emptioni, aut discedatur, ff. de action. empt.* Quia hoc obiectum fuit sublatum *in dict. decis. Sulmonen.* vbi traditur ratio diuersitatis inter reseruationem octo mensium, quæ est pura, & inter eius limitationem ad fauorem Ordinariorum, cum qualiter residendi, qua stante diuersitate, & quòd propter absentiam Episcopi fuit acquisitum ius Papæ in illo mense integrali statim à principio, vt dictum fuit, contractus non dicitur claudicare, nec Episcopus ab eo potest recedere, vt fuit firmatum *in dict. decis.* Vltra quòd non est inconueniens, vt contractus possit claudicare, vbi adest ratio diuersitatis, glos. Castrens. *in dict. §. si quis colludente,* Cagnol. *in l singularia, num. 190. & seq. ff. si cert. pet.* Surd. *decis. 187. n. 11. vers. propterea.* 57

Non etiam obstare videbatur, quòd secunda reseruatio sex mensium, de qua regula, sit superflua si prima non tollitur per alternatiuam. Quia hæc secunda fuit apposita ad reseruandum expressè duos menses, scilicet Martij & Septembris, quos Papa ex quatuor Ordinariis capit ad tollendam difficultatem, quæ posset oriri, An sine dicta secunda 58

cunda reseruatione illi dici possent reseruati, vt constat ex *decis. Put.* 492. *&* 507. *lib.* 2. *& decis.* 4. *part.* 3. *lib.* 1. *diuers. & decis.* 21. *eadem p.* 5. *lib.* 2. ibi enim alternatiua fuerat concessa Episcopo pro solitis sex mensibus, & dubitatur, An in aliis sex Papa censeretur reseruasse collationem beneficiorum; & fuit dictum, quòd sic, eo quòd tunc adesat regula reseruatoria octo mensium, ex quo apparebat, quòd ex illis sex mensibus Episcopo concessis, Papa voluit impedimentum remouere, & licèt Martius & September non essent de illis octo; nihilominus quia in alternatiua dicebatur, *ita tamen, vt facultate Ordinarijs concessa non vtaris*, hinc apparebat mens Pontificis, quod Episcopus in quatuor mensibus Ordinariis concessis non conferret, atque ita quod Martius, & September essent reseruati; illa igitur verba regulæ, *quæ etiam dispositioni suæ, vt præfertur, reseruauit*, non inducunt nouam reseruationem respectu quatuor mensium, quos Papa sibi retinet in confessione alternatiuæ, & sunt reseruati in prima parte regulæ, vt ostendunt illa verba, *etiam vt præfertur*, secundùm vnum intellectum, vt referantur ad primam partem, sed benè eam inducunt respectu duorũ mensium quos capit ex quatuor Ordinariis, & non erant in prima parte comprehensi, & idem secundum alium intellectum, quem tenet Modern. ibi *gloss.* 54. *n.* 1. *&* 5. *vers. hinc sunt opposita*, nempe quòd illa verba, *vt præfertur, reseruauit*, præsupponant anteriorem reseruationem sex mensium, quæ expressa non fuerat, sed duntaxat tacita, eo ipso quòd alij sex menses fuerunt Ordinariis concessi. Qui tamen secundus intellectus potest procedere quoad Martium & Septembrem, qui non fuerant expressi in prima parte regulæ, sed non quoad alios quatuor in dicta prima parte expressè seruatos, & quorum respectu non fuit sublatum impedimentum, vt sunt expressæ illæ decis. *Put.* & aliæ, quæ se fundant in ista expressa reseruatione; priorem denique sensum tenuit Rot. *in dict. decis. Sulmonen. in fine*, dum dixit quòd Papa in secunda parte concessionis alternatiuæ reseruat sibi alios sex menses, vt præfertur, scilicet modo, quo supra in regula sibi purè reseruauit.

59 Nec etiam mouit Dominos illa ratio, quòd si verum esset, quòd alternatiua sit remotio obstaculi in hunc sensum, vt aperiat facultatem de reseruatis, firma remanente proprietate reseruationis, vt suprà dictum fuit, sequeretur, quòd cùm ex mensibus alternatis ad fauorem Episcopi aliqui sint de Apostolicis effecti Ordinarij, vt Februarius, Aprilis, Augustus, & October, alij verò duo, nempe Iunius, & December sint ipsius Ordinarij vigore regulæ de octo, quos fixos appellamus, alternatiua esset remotio obstaculi præfato modo quantum ad menses ex Apostolicis effectos Ordinarios; quo verò ad menses fixos, non esset remotio, & tamen sub eadem forma & iisdem verbis conceditur facultas conferendi Ordinariis in fixis, atque in Apostolicis Ordinariis effectis, sicque vnã, & eadem forma verborum concepta diuerso iure censeretur, & eadem concessio alternatiuæ, & acceptatio, quoad duos menses, quos Papa capit, erat contractus, vt *in decis. Sulmonen.* Quoad duos alios autem fixos, non erit. Quia *primò* fuit responsum, quòd cùm principalis intentio contrahentium fuerit, remouere obstacula modo, quo suprà, & inuicem permutare menses, & si non omnes permutentur, & obstacula in omnibus non remoueantur, nihilominus alternatiua in omnibus sex mensibus erit remotio obstaculi, & contractus permutationis, vt declarat Bart. *in l. Aristo, num.* 2. *ff de donat.* Abb. *in cap. quæstiones, numero* 4. *de rer. permutat.* Tiraquellus *de retract. lignag.* §. 30. *gloss.* 1. *numero* 2. Couarruuias *lib.* 2. *variar. cap.* 4. *numero* 9. Pinell. *in leg.* 2. *part.* 2. *rubric. num.* 1. *C. de rescind. vend.* & in terminis quòd alternatiua sit remotio impedimenti quoad alios sex menses Ordinarij, tradit Put. *decis.* 507. *num.* 1. *in fine lib.* 1. aliàs *decis.* 495. *in princip. vers. nam præsupponebatur, in nou. Secundò* fuit dictum, quòd licèt Episcopus dimittat Papæ tantùm duos menses, & retineat duos ex suis Ordinariis, attamen recipit quatuor ex Apostolicis, & sic propter illum maiorem numerum tota alternatiua dicitur remotio obstaculi, & permutatio, argum. text. *in l. quæritur ff de stat. homin. & in cap. quod in dubiis, de consecrat. Eccles. vel Alt.* sicque tradunt Butr. Abb. & cæteri, *vbi suprà. Tertiò* fuit responsum quoad istos duos menses fixos nullam posse considerari reseruationem, ex quo neque in prima parte regulæ, neque in secunda Papa eos reseruat. Nec transit sine dubio, An Episcopus absens possit conferre in dictis duobus mensibus; & negatiuam latè defendit Gonzal. *in reg.* 8. *gloss.* 43. *n.* 121. *vers. ex aduerso.* & licèt ab ea recedat Garz. *de benef.* 5. *part. cap.* 1. *n.* 506. *in fin.* vbi subdit ita videri communi sensu, & praxi receptum, quod etiam innuere videtur illa decis. Sulmonen. quidquid tamen sit de hoc articulo non est inconueniens, quòd diuersis respectibus vna & eadem res diuerso iure cẽseatur, gloss. *in c. cum Capella*, vbi alij scriben. & in specie Butr. *n.* 7. Anch. *n.* 3. *in* 4. *not.* Abb. *n.* 5. *in fin. de priuil.* Tiraq. *de nobilit. c.* 28. *n.* 12.

Nec obstat, quòd *in dict. Fauentina*, ideo Rota censuerit dictionem, *quamdiu*, esse appositam mensi integrali, ne fiat fraus Papæ in duobus mensibus permutatis, quòd cùm hodie cesset propter d. Sulmonen. sequitur cessare quoque prædictam resolutionem, Quia, vt apparet ex *d. decis. Fauentin.* ea non tam fundatur in præsumpta fraude, quàm in eo, quod dictio, *quamdiu*, est apposita mensi integraliter, quod fundamentum latè fuit comprobatum *in illa Salmantina beneficij* coram R. P. D. meo Manzanedo, in qua nulla cadebat fraus, neque illius præsumptio, vltra quod hodie etiam potest habere locum fraus, possent enim Episcopi continuè extra diœcesim vagari, nempe in mensibus Apostolicis, eo quòd in eis beneficia conferre non possunt, in suis verò mensibus redire, duntaxat quando imminet vacatio alicuius beneficij, propter instantem infirmitatem beneficiati, illa verò sequuta, & collatione facta statim à diœcesi recedere, & iterum ad eam redire, instante aliqua alia simili vacatione, & denuo se absentare; & sic residentiam facere momentaneam contra omnem iuris intellectum, & mentem Papæ qui concessit alternatiuam Episcopis, vt eos ad residendum inuitaret, ita vt contrarium operaretur, vt fuit consideratum *in dicta Fauentina*, & post eam *in dicta Salmonen.* Et quando hæc ratio cessaret, quæ tamen non cessat, aliæ etiam concurrunt, scilicet distributio mensium integraliter, & non per dies, neque horas, ac momenta ad euitandam confusionem, quæ daretur in computatione momentorum, & ne ius Sedis Apostolicæ sit in incerto, vt fuit quoque animaduersum *in causa Vicen. Præceptoriæ* 4 *Decembris* 1592. coram bonæ memor. Card. Blancheto, *& in eadem Sulmonen.* ac propterea non debet cessare dicta resolutio *in causa Fauentina*, iuxta regulam §. *affinitatis*, vbi not. Doct. *Instit. de nupt.* cum aliis per Tiraq. *in tract. Cessan causa, limit.* 22.

Non obstat responsio ad eandem decisionem *in causa Fauentina*, quòd ibi ageretur de vacatione in mense

mense Septembris, qui erat alternatiuus ad fauorem Papæ, & eodem modo *in dicta Salmantin. de Almenara*, acceptatio alternatiuæ erat recepta, & recognita in Dataria incœpto mense Augusti, qui erat Apostolicus, & sic benè intrabat ratio in vtraque decisione, quòd quia mēsis à principio erat cœptus Apostolicus, vsque ad finem durauit talis, at in nostro casu mensis Aprilis est alternatiuus pro Episcopo, & sic non fuit cœptus Apostolicus, vnde non potest durare talis, hæc enim diuersitas non tollit fundamentum illarum decis. & manifestum continet æquiuocum. Illæ enim decis. illam rationem habent, quod menses sunt integrales & propterea cū ab initio mensis fuerit acquisitum ius Papæ, semper ille mensis remanet reseruatus; Sicuti beneficium semel affectum, semper durat affectum. Quæ ratio æquè militat in mense Aprilis, qui, vt suprà dixi, etiam stante alternatiua remanet Apostolicus, & reseruatus, sed illius tamen vsus impeditus, quamdiu Episcopus resederit. Vnde cùm per absentiam Episcopi ab initio Papa acquisierit ius in illo mense, & ille sit integralis, etiamsi in medio redierit Episcopus, non propterea desinit esse reseruatus, & quidem ad istum effectum parum interest, in quo mense absentia Episcopi contigerit, dummodo in principio mensis illa fiat, quia siue ille mensis sit de illis, quos Papa sibi retinet, siue de aliis, quos Ordinario dat, & in principio Ordinarius recedit, semper ille mensis intrat Apostolicus.

62 Vnde etiam cessat, quòd si vacatio contingeret de mense Martij, vel Septembris Episcopo non residente Papa conferret, sed non vigore regulæ, quia isti duo menses non sunt ex octo reseruatis, sic dici non potest, quod mensis effectus Apostolicus duret Apostolicus. Quia licèt dd. duo menses non reseruati per primam partem reg. sunt tamen reseruati per secundam, vt præfertur, id est, eodem modo, quo in prima. Et ideò in rubr. non dicitur restrictiuè reseruatio octo mensium Apostolicorum, sed absolutè, & infinitè, reseruatio mensium Apostolicorum, vt indicet, & designet omnes menses Apostolicos in ea reseruatos, indefinita enim æquipollet vniuersali, *cap. quia circa, de priuileg.* Vnde sequitur necessariò, quòd acceptata alternatiua, seu Episcopus resideat, siue non resideat, in istis duobus mensibus Papa confert vigore regulæ, vt fuit etiam dictum *in eadem Salmonen.*

Postremò non obstat quòd articulum hunc ex professo disputant, & resoluunt pro Episcopo, Gonzal. *in d. reg. 8. gloss. 43. num. 142. & seq.* Garz. *de benef. part. 5. cap. 1. §. 12. à num. 692. vsque ad 699.* Quia si auctoritatem spectemus, Rotæ auctoritas seipsam ostendit, si verò rationem, sine qua illa nihil diiudicare solet, *in eadem Fauentina, & Salmantina* expressæ rationes è media iuris prudentia deriuantur, & adductis in contrarium præponderant, solum superest ad omissa, & ex eisdem auctoribus modo repetita, satisfacere.

63 Non igitur obstat inconueniens, quòd si esset necessaria integra residentia totius mensis, sequeretur, quòd omnes collationes factæ in mense Ordinario in principio, & in medio per Episcopum residentem, illo postea in fine recedente corruerent, Quia cùm prouisio fuerit de tempore habili, & sic legitimè facta ex eo quòd postea Episcopus discesserit à diœcesi, non corruit, etiam quòd cesset qualitas residentiæ requisitæ, iuxta regulam, *factum legitimè, de reg. iur. in 6. l. in ambiguis, §. non est nouum, ff. eod.* Tiraq. *in tr. Cessant. caus. limit. 4. & 12.*

Nec obstat aliud inconueniens, quòd si principium mensis esset attendendum, itaut talis duret, qualis cœpit esse, resultaret, quòd posset Episcopus in principio residere, & postea recedere, & absens gaudere alternatiua in reliqua parte mensis ne partim esset Ordinarius, partim Apostolicus, Quia Episcopum non sufficit habere alternatiuam, sed vlteriùs requiritur, quod resideat, vt possit, Et ideò cum tempore vacationis cesset qualitas residentiæ, cessare quoque debet priuilegium alternatiuæ, *l. athletæ, §. 1. & l. idem Vlpianus, ff. de excusat. tut. l. Titia Seio, §. vsuras*, vbi gloss. & Doct. *ff. de leg. 2.* cum aliis per Tiraq. *vbi suprà in 1. part. num. 203.* 64

Ex quibus ita conclusum fuit collationem spectasse ad Papam, &c. Hæc decisio D. Martini Andreæ reperitur inter eius impressas *decis. vlt.*

De residentia Parochorum.

PArochi olim apud Ethnicos dicti erant, qui Legatis publicè Romam missis salem & ligna præparabant, hoc est, qui omnium rerum copiam Legatis Regum, Principum, ac populorum hospitio receptis suppeditabant: instar horum dictos esse Parochos in Ecclesia quidam arbitrantur, eo quod sint Sacerdotes auctoritate Episcoporum Ecclesiis præfecti, vt plebibus, siue populis sacrum diuini verbi, & Sacramentorum pabulum ad pascendos animos subministrent. Alij verò putant Parochum dictum, quasi parcum, parcum autem Græcis est incola, siue habitator in loco: vnde Pomponius Iureconsultus *in l. pupillus ff. de verborum significat.* ait, incola est, qui in aliquam regionem domicilium suum contulit, quem Græci parœcon vocant: quare Parochus ex eo dicitur incola, & habitator loci, quia in eo continuò residere debet, de quibus etymologiis vide, si lubet, Thesaurum linguæ Latinæ, *verb. Parochus*, Lambinum *ad Horatium lib. 1. Satyra 5. pag. 68. & lib. 7. satyra 8. pag. 234.* Budæum *in prioribus annotat. ad Pandectas pag. 195.* Iacob. de Graffiis *in aureis decis. par. 1. lib. 2. cap. 39. num. 7.* Gabriel del Toro *in thesauro misericordiæ, c. 29.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 12. quæst. 1.* 65

Parochia est Ecclesia ad quam conuenit populus ad recipienda Sacramenta, & ad audienda Sacra diebus festis, vbi sunt sepulturæ, & audire debent Parochiani verbum Dei, ac rudimenta Fidei, ac decimas, & oblationes soluere; Zerola *in praxi Episcopi part. 1. verb. Parochia, §. 1. pag. 169.* me citato *in hoc loco* Viuian. *in praxi iurispatron. lib. 2. cap. 7. num. 16. in 2. edit.* † Dignoscitur autem melius Ecclesia Parochialis, ex eo quòd habeat populum certis limitibus, ac finibus distinctum, quasi non sufficiat, si sacri baptismatis fontem habeat, ac sepeliendum actum exerceat, Rebuff. *in praxi, tit. de dispensat. super ætate, vers. etiamsi curam habeat animarum, & in concord. tit. de collat. §. statuimus, il secundo, pag. 666.* Mascard. *de probation. conclus. 888.* Azor. *dicto cap. 12. quæst. 3.* Gonzal. *ad reg. Cancell. gloss. 6. num. 37. & à num. 48.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. capit. 298. à num. 42.* Viuian. *dict. cap. 7. num. 17.* † Non dicitur tamen Parochiale, seu Curatum beneficium, nec vt tale regulandum, ad effectum de quo agimus, illud, quod non est actu Curatum, sed tantum habitu, veluti quia populus sit destructus, & omnes Parochiani aliqua ex causa mortui sunt & esse desierunt, licèt Ecclesia Parochialis semper firma maneat, vt per Rebuff. *dict.* 66 67 68

*d.vers. etiamsi curam habet animarum, & in tract. nominat.q.16.num.*23. Duen.*regul.*71.*num.*4. Gutierr. *allegat.*8.*num.*7. Mascard.*conclus.*589.*num.*5. Gonzal. *dict. glos.*6.*num.*89.*&* 90. Azor.*dict.part.*2.*lib.*6. *cap.*8.*quæst.*9. vbi resoluit, quòd si quis ad hanc Ecclesiam promoueatur; non tenetur intra annum ad Sacerdotium ascendere: si tamen Parochiani, quia forte captiui erant, redierint, Parochialis Ecclesia, quasi iure postliminij ad sua iura, & bona reuertitur, ac proinde is, qui ipsi præest, debet intra annum computandum ab eo tempore, quo Ecclesia cœpit Parochianos habere, ad Sacerdotium ascendere, de quo etiam Zerola in *praxi Episcopali part.*1.*verb.beneficia,§.dico quartò, vers.secun-*
69 *dum dubium.* Aduerte tandem in dubio † beneneficium non censeri Curatum, sed simplex, ex Gonzal. *dict. gloss.*6. *num.*9. Nicol. Garcia *de beneficiis parte* 1.*cap.*6. *num.*8. Cardin. Tusch. *littera B concl.*63.*num.*4. Aloys.Ricc. *in collect. decis.part.*5. *collect.*1696.

70 Parochi, qui Ecclesiis præsunt, curámque gerunt animarum, in eis residere debent, vt probant text. *in cap.quia nonnulli, & in cap. conquerente*, vbi gloss. *& in cap.relatum, & in cap.tuæ fraternitatis, de clericis non residens.* & disponit Concil. Triden. *sess.*6. *de reformat. cap.*1.*& sess.*7.*de reformat. cap.*3. *& sess.* 23. etiam *de reformat. cap.*1. latè de hac personali Parochorum residentia Petr. de Bollo *in œconomia Canonica classi* 2.c.3.§.3. & *in* §.4. tractat quibus de causis liceat Pastori à grege sibi commisso discedere? etiamsi modici commodi sit beneficium, quia hoc etiam residentiam requirit, prout per text. *in d.cap. conquerente*, resoluunt Sanctarel. *var.resolut.*4.*n.*45. *in fine*, Rebuff. *in tract. nominat. quæst.*9. *num.*27. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.*30. *tract.*3.
71 *numer.*294. *versic. si obiicias.* Et † cogendi sunt in propriis Ecclesiarum domibus habitare, quæ si non sint in propinquioribus intra Parochiarum limites, prout decisum referunt Nicol. Garc. *de beneficiis part.*5.*cap.*2. *num.*179. *in* 22. *declar.* Armendar. *in addit.ad recopilat. legum Nauarræ lib.*1. *tit.*23. *l.*2. *§.*2.*de residentia, vel absentia Parochorum*, *num.*150. Et licèt Ecclesia Parochialis sit in loco, vbi minor pars Parochianorum inhabitat, & maior pars habitat longè in oppidis, nihilominus Parochus tenetur prope Ecclesiam habitare, & succurrendum est eis, qui longè habitant, secundùm loci antiquam consuetudinem, per *cap.*4. *sess.*21. *de reformat.* referunt decisum Garcia *dict. num.*179.*in* 20. *decla-*
72 *rat.* & Armendar *dicto loco num.*148. † Rector, seu Parochus, qui habet Parochiam, intra cuius limites adhuc habitant Parochiani, tenetur in ea residere etiamsi tantùm essent in illa Parochia tres,
73 vel quatuor incolæ; † & vbi fuerint duæ Ecclesiæ æquè principaliter vnitæ, residendum est in digniori: quòd si non constet, quæ sit dignior, in frequentiori; quòd si vna fuerit extra, & altera intra vrbem, residendum est in ea, quæ est intra, referunt etiam decisum Garcia *dicto numer.*179. *in* 14. *declar.* Armendar. *dicto loco numero* 142.

74 Quamuis Parochialis tribus, aut quatuor milliaribus tantùm distet à ciuitate, non habebitur parochus pro residente, si in ciuitate habitet, & dominicis, festiuis tantùm diebus ad suam Ecclesiam accedens, decisum referunt Garcia *dicto cap.* 2. *num.*179. *in* 17. *declaration.* Armendar. *dicto loco num.*145. me citato *in hoc loco*, nouissimè Bonacin. *var. tract.*5. *disputat.*5. *puncto* 1. *num.*4. *in fine.* Et Presbyter obtinens Parochialem etiam à ciuitate vltra duo milliaria non distantem,
† non potest deputari magister Grammaticæ, & 75
ob id à residentia excusari, etiamsi velit singulis diebus festiuis Parochiali interesse, Garc. *dict. num.* 179.*in decl.*19. Armend. *dict.loco num.*147. Sanctarell. *dict.quæst. num.*33. † Et etiam deficiente ma- 76
gistro Grammaticæ in ciuitate, non potest in ea Curatus habitare, relicto idoneo vicario, & approbato cum congrua mercede in Parochiali, quamuis solemnibus diebus intersit, refert decisum Aloys. Ricc. *in praxi decis.*502. *in prima edit. & resolut.*393.*num.*2.*in secunda edit.* Sanctarell. *var.resolut.quæst.*3. *num.*32. Et Episcopus potest compellere Rectores ad residendum, non obstante consuetudine residendi in loco distanti à parochia per sex milliaria, Garc. *d.num.*179 *in* 18. *declarat.* Armendar. *d. loco num.*146. Etiamsi illius collatio ad inferiorem etiam Abbatem Regularem spectaret, Garc. *d.n.*179.*& in* 2.*&* 27.*declar.* Armendar. *d.loco num.* 153.*&* 154.

Obtinentibus parochialem Ecclesiam post Concil. Trident. studendi licentia, atque in absentia studiorum causa fructus percipiendi non dari, referunt decisum Henriq. *consil.*23.*num.*4. Gonzal. *ad regul.*8.*Cancel.gloss.*6.*num.*251. Nicol.Garc. *d.cap.*2. *num.*81.*in* 4.*declarat.* Armendar. *d. loco.num.*122. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.*502. *in prima edit.& resolut.*393.*in fine,& in* 2.*edit.* Sanctarel.*var. quæst.*3.*num.*25. 77

Capellani, & Coadiutores Rectorum parochia- 78
lium, instituti auctoritate Apostolica, tenentur ad personalem residentiam, vt Rectores ipsi, referunt decisum Piasec.in *praxi Episcop part.*2. *cap.*3. *n.*27. Armendar. *dict.loco num.*1. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell gloss.*5.*§.*9. *num.*17. Campan. *in diuersorio Iuris Canonici rubric.*7.*cap.*6. *num.*104. Moneta *de option. cap.*4.*quæst.*8. *num.*167. Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb.Residentia.*1. Aloys.Ricc. *dict.resolut.* 393.*ampl.*5. Vgolin. *de potest. Episcopi cap.*15. *§.*3. *num.*3.*vers. postremo*, Sanctarel. *var.quæst.*4.*num.*17.
† Habens parochialem, in qua Vicarium perpe- 79
tuum legitimè institui obtinuit, eo viuente, residere non tenetur, Armendar. *dicto loco num.*193. Gonzal. *d.gloss.*6.*n.*99.

Sed obtinens Ecclesiam baptismalem, cui in- 80
cumbit sola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & existentes sub cura Archipresbyteri, tenetur ad residentiam tanquam coadiutor Ecclesiæ Parochialis, præsupposito quod in Ecclesia Archipresbyter præter Baptismum cætera Sacramenta administret, Armendar. *dicto loco n.*178.

Deputatio Vicarij donec prouideatur de Re- 81
ctore spectat ad Episcopum, in cuius Diœcesi parochialis est, refert decisum Armendar. *in addit. ad recop.legum Nauarræ lib.*1. *tit.*18. *l.*7. *de Episcop. num.*86.

Duas Parochias habens vnitas perpetuò inuicem 82
æquè principaliter, & non vnam alteri accessoriè, ambásque pares, itaut vna non sit dignior, & principalior altera, potest in qua maluerit residere, decisum referunt Garcia *d.cap.*2.*n.*179.*in* 16.*declar.* Armendariz *dicto loco n.*144.

Obtinens verò Canonicatum, & Parochialem 83
quocunque in loco sit, in Parochiali residere tenetur, nec ob hoc est priuandus Canonicatu: sed solum eius quotidianas distributiones perdit, etsi quid absens iusta aliqua de causa non percepit. Armend. *d.loco n.*197.

Residens in Parochiali, quæ non longè abest à 84
Collegiata, in qua Canonicatum obtinet, diebus feriatis

feriatis ad Ecclesiam Collegiatam accedere, & in Diuinis inseruire potest, modo in omnibus diebus, & horis suis debitis, & congruis Parochiali inseruiat; & nihil prorsus relinquat ex debito seruitio ipsius Parochialis, Armendar. *d.loco n.*195.

85 Episcopo non licet pro Cathedralis Ecclesiæ seruitio, & item suo, aliquem ex Curatis suæ diœcesis ex ipsorum Ecclesiis, constituto in illis idoneo Vicario, ad certa negotia adhibere, cum hi dum in huiusmodi sunt seruitio, à suis Ecclesiis abesse censeantur; decisum referunt Piasec. *in praxi noua Episcop.part.*2.*cap.*3.*n.*27. Quaranta *in summa Bullarij, verb. residentia pag.*446. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloss.*6.*num.*258. Garc. *d.cap.*2.*num.*42. *in* 2. *declar.* Armendar. *dict.loco n.*167. Sanctarel. *vari quæst.*3. *num.*49. me citato *in hoc loco* Alzed. *d.p.*1.*c.*5.*n.*128. Vtrùm autem Ecclesiæ Cathedralis Parochus possit vicariatus officio fungi? Vide Aloys. Ricc. *Neapol. decis.*319.*part.*4.

86 Nec etiam Episcopus potest vti opera Parochi in visitatione, vel in alio seruitio suæ Diœcesis, nisi pro tempore duorum mensium, & tunc relicto idoneo Vicario, Possevin. *de officio Curati cap.*1. *n.*12. Garc. *dict. cap.*42. *in* 1.*declar.* Armendar. *dicto loco num.*166.*& num.*175. dicit etiam decisum non excusari à residentia Parochum, Episcopus iudicauerit expedire vti illius opera pro Secretario, vel Vicario foraneo.

87 Inquisitoris officium à residentia Parochialis non excusat, prout referunt decisum Gonzal. *d. gloss.*6. *n.*265.*& gloss.*43.*num.*164. Aloys. Ricc. *d.resol.*303. *num.*4. me citato *in hoc loco* Sanctarel. *var.quæst.*11. *num.*4.

88 Subcollectoris Apostol. officium exercens à residentia non excusatur, Gonzal. *d.gloss.*6. *num.*266. Aloys. Ricc. *d.resol.*393.*num.*4.

89 Inimicitiæ graues sunt legitimæ causæ propter quas quis residere non tenetur in Parochiali; & illis durantibus, potest Episcopus (cognito prius an sint veræ, & graues, & absque Parochi culpa?) ei licentiam concedere, vt in alio viciniori, & tutiori loco manere possit, ac à suo beneficio per annum abesse, posito tamen in illo per Episcopum idoneo Vicario, seu Oeconomo congruenti mercede ex eius fructibus illi assignata, referunt decisum Salzed. *ad Bernard.in pract.cap.*53. *in addit.lite C.* Galet. *in margarita casuum conscient.verb residentia,* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles.resolut.*645.*in* 2. *edit.* Armendar. *d. loco num.*182.183.*&* 184. Zerol. *in praxi Episcop. part.*1.*verb.priuatio*,§.4.*dub.*1. vbi etiam aduertit, quod si intra annum inimicitiæ non extinguantur, & Curatus seu beneficiatus fuerit in culpa tam causandarum inimicitiarum, quàm non extinctionis earundem, priuari potest; si vero inimicitiæ crescant sine Parochi culpa, alius annus dari potest, Armend. *d.loco num.*134.

90 Propter aëris intemperiem non potest Parochus etiam non oriundus alibi habitare relicto in Ecclesia Vicario approbato, de quo agit latè Melch. Gallec. *in suo tract. de Parochorum obligat. tempore pestis*; tenetur enim tempore pestis, vel alterius contagiosi morbi ex lege charitatis, & iustitiæ residere, Rip. *de peste,num.*174. Suar. *tom.*4. *disp.*44. *sect.*3. Hæc est enim lex boni Pastoris à Christo omnium Pastorum Principe præscripta, vt quando salus gregis hoc postulat vitam corporalem pro eius spirituali vita exponat. Et sic Sancti Patres illud Ioann. semper intellegerunt, *Bonus Pastor animam suam ponit pro ouibus suis.* Card. Paleoth. *in Archiep. Bonon.part.*7.*serm.*5. Ioann. à Capeauil. *de necessitate, & modo administrandi Sacramenta tempore pestis*, Bañes 2. 2. *q.*26. *art.*5. Ioseph. ab Ortu *in speculo Parochorum cap.*1.*quæst.*1. Rutil. Benzon. *in speculo Episcop.& Curat.lib.*1.*disp.*1. Anton. Cuch.*institut. maior.*16.*tit.*16.*n.*34. Sic tempore Valeriani Imp. cùm Alexandriæ sæuissima pestis grassaretur, maxima cum laude peste corruptis seruierunt, & qui in eo ministerio abierunt, nil à Martyrij splendore abesse visi sunt, vt dixit Dionys. illius Vrbis Episcopus, Tympi.*in speculo Eccles.signo* 46.latè & eleganter Fagundez *in quinque Eccles. præcepta part.*3. *lib.*3.*cap.*3. Si tamen adeò infirmus sit, & in loco Parochialis curari non possit defectu Medicorum, medecinatúmve, tunc potest ab Ordinario ei dari dilatio trium, aut quatuor mensium, vt in locis vicinioribus maneat sanitatis causa; interea ab ipso Ordinario in Parochia idoneo Vicario cum congrua portione ex redditibus Parochialis constituto, referuntur decisum Garc. *d cap.*2.*num.*1-9.*in* 4. *declar.* Armendar.*dicto loco num.*132.praxi Episcop. *part.*1.*verb.residentia* §.7.*&* 9.vbi etiam quòd † senectus in Parocho non excusat, sed debet poni Vicarius idoneus cum assignatione congruæ portionis ex ipsius Parochi redditibus; cum infirmis enim & decrepitis dispensandum est, vt eorum Ecclesiis, quæ personaliter residentiam requirunt, per Vicarios seruatur, prout definitur in Concil. Trident. *sess.*23.*de reformat. cap.*1. Armend. *dicto loco n.* 130. 91
Et Parochus debet residere in loco, vbi sita est Ecclesia Parochialis, etiam si ei esset datus coadiutor ratione infirmitatis, referunt decisum Garc.*d.cap.*2. *num.* 178. Armendar. *d. loco num.*119 Potest etiam nulla cogente necessitate Parochus sibi Vicarium, ex approbatis tamen ad Ordinario, pro Sacramentorum administratione veluti adiutorem, vt aliqua impleat ministeria generaliter, & absque vlla temporis limitatione assumere, ita tamen vt Curatus ipse laboret; non enim debet ob id à ministerio cessare si vult esse dignus stipendio & mercede, Vasquez *in opuscul.tit.de benefic.cap.*4. *art.*1. §.2. *dub.* 1. *num.*133.*& num.*155. Possevin. *d cap.*1.*num.*10.vbi Parocho hac de re sic consuluit, *& vtatur Capellano, non vt homine, qui portet pondus diei & æstus, sed vt socio laboris,* &c.

Quæ omnia de residendi obligatione dicta, non ita amarè accipienda sunt, vt debeat Curatus manere quasi in compedibus, vt ex Sot. aduertunt Possevin. *d cap.*1. *num.*6. Iacob. de Graff. *in aureis decis. tom.*1.*lib.*2.*cap.*97.*num* 57. Vnde non desinit residere, qui per breue tempus vel abfuit, vel personaliter non deseruiuit, vt ex Archid. & Gemin. tradit Zerol.*in praxi Episcop part.*2.*verb.residentia*,§ 4. & Perez de Lara *de anniuers.& Capellan.lib.*2.*cap.*8. *à num.* 20. *cum seqq. & num.*25. ibi, *Et licèt residere dicatur qui continuè moratur, vt notat Archid. in cap. licet canon,de elect.in* 6. *tamen ex eo quod aliquis aliquibus diebus diuerterit, non dicitur non residere, moraliter intelligendo,* Quia abesse non dicitur, qui statim est reuersurus, vt probat text. *in l. postliminium,*§. *captiuis,& in l.nihil ff. de captiuis, & postlimin.reuers.* sicut etiam venisse non videtur qui statim abiit, vt ad plures Iuris effectus considerant Rebuff. *in praxi part.*3.*tit.de permutat.num.*12.*& in concord.Galliæ rub.de collation.* §.1. *gloss.in verb. Et si residentiam deseruerit*, Tiraq. *in l.si nunquam, verb. susceperit liberos,num.*176.quos refert Dionys.Paul. *de vera quatuor Patriarchal Sedium erectione, cap.*9. *num.*31.& in his residentiæ terminis adducit Concil.Trident. *sess.*23.*de reformat. cap.*1. *vers.quoniam,* & probat Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell.gloss.*43.*n.*5.Vnde continui 92

continui commensales dicuntur, qui pro negotiis animo reuertendi se absentant, Simon. *de reseruat. benef. q.* 35. *à num.* 12. & absens à Parochia per breue tempus animo reuertendi, illam non amittit, *cap. is, qui, de sepultur. in* 6. Mascard. *de probat. conclus.* 145. Hoc autem breue tempus, de quo agimus, ad octo tantùm dies extendit Posseuin. *d. cap.* 1. *n.* 19. Valer. autem Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 1. *cap.* 6. *sect. vlt. n.* 51. vult vt ad spatium trium hebdomadarum non accedat: Thom. verò Sanch. *de matrim. lib.* 3. *disp.* 31. *n.* 11. absolutè ait per spatium trium hebdomadarum esse debere, ex *c. si quis in clero* 7. *q.* 1. Vnde Parochum ruralem, qui singulis quibusque hebdomadibus in Vrbem venit, causa inuisendi parentes, & cum illis vno tantùm die moratur, relicto ad occurrentes casus Capellano, non peccare lethaliter, nec teneri ad restitutionem fructuum resoluit Ludou. Beja *respons. casuum consc. p.* 4 *casu* 22.

93 Parochus sine legitima causa, & licentia in scriptis habita non residens mortiferè peccat, Concil. Trident. *d c.* 1. *vers. eadem omninò*, & fructus beneficij pro rata temporis quo abest, suos non facit, idem Concil. *d. c.* 1. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.* 3. *c.* 2. *n.* 15. Flamin. *de resignat. lib.* 1. *q.* 10. *num.* 32. etiam ante sententiam, vt optimè probat Vgolin. *de potestate Episcopi cap.* 15 §. 4. *n.* 2. & §. 5. *n.* 2. *in fine*, cum Nauarr. *consil. vltim de clericis non resid.* resoluit

94 † bona acquisita ex beneficio Parochi absentis extra suam Parochiam morientis tanquam spolia ad Cameram Apost. pertinere.

95 Ad huiusmodi pœnas euadendas requiritur legitima causa ab Episcopo approbata, vt habetur in Concil. Trident. *d cap.* 1. *vers. eadem omninò*; & expressa eius licentia, Garci. *d. cap.* 2. *num.* 35. Armend. *dict. loco n.* 164. quam licentiam etiam locorum Ordinarij Episcopo inferiores, vt Abbates, & alij similes habentes iurisdictionem, concedere possunt, ac etiam Capitulum Sede vacante ex Azori. resol-

96 uit Posseuin. *dict. cap.* 1 *num.* 28. & 29. † & licet in duobus mensibus a Concilio concessis licentiam Episcopi non requiri teneant Nauarr. *in man. c.* 25. *num.* 121. Azor *instit. moral. part.* 2 *lib.* 7. *c.* 4. *quæst.* 9. & 10. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 3. *c.* 1. *num.* 19 & 21. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *disp.* 31. *n.* 11. tamen contrarium verius existimo cum Vgolino *dict.* §. 5. *num.* 2. Tolet. *lib.* 5. *cap.* 5. Less. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 29. *num.* 159. Posseuin. *dict. cap.* 2. *n.* 21. Sanctarel. *var. quæst.* 4. *n.* 2. Alzedo *d. part.* 2. *cap.* 9. *num.* 40. nam discedere non debet, nisi causa cognita, & probata ab Episcopo, & licentia in scriptis, & gratis concedenda, vt ait Concil. Trident. *d. cap.* 1. & comprobant Azor. *d. c.* 4. *quæst. fin.* & *cap.* 5. *qu.* 4. & 5. Sanch. *d. lib.* 3 *disp.* 7. *num.* 27. & decisum fuisse referunt Garc. *in cap.* 2. *num.* 23. *in prima declarat.* & *part.* 9. *c.* 2. *num.* 295. *in secundo dubio*, Armendar. *d.*

97 *loco num.* 155. vbi etiam asserunt † valere Episcopi constitutionem ne Parochi possint abesse vltra duos dies sine licentia. Hinc etiam potest Episcopus prohibere sub pœna pecuniaria arbitraria, quæ tamen dimidiam non excedat, ne vltra biduum à suis Ecclesijs possint abesse, non tamen id prohibere potest sub pœna excommunicationis latæ sententiæ: Ita referunt decisum Garcia *d. cap.* 2. *num.* 23. *in* 2. *declar.* Armendar. *d. loco, num* 156. An iusta causa absentiæ iudicialiter sit probanda, vide Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol decis.* 151. *part.* 2.

98 & decisum inueni † non satisfacere Parochum si petat licentiam iurans se grauem habere causam, quam non expediat manifestare, vt per Garc. *d. c.* 2. *n.* 37. Armend. *d. loco n.* 165.

Si Parochus habeat licentiam, sed per mendacium, & absentiæ fructus percipiat, eos restituere tenebitur, quia Concil. requirit duo ad iustitiam absentiæ, nempe causam iustam, & eius approbationem, vt acquirantur fructus in absentia; & cum sit falsa prima, erit etiam inutilis secunda, maximè cum tota ratio acquirendorum fructuum dependeat à causa iusta, Sanctar. *d. quæst.* 4. *num.* 16. Azor. *d p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 10. *quæst.* 3. Posseuin. *d. c.* 1. *num.* 24. Vnde † absens ex causa rationabili licèt ob inobedientiam non petendo licentiam, non tenetur tamen ad fructuum restitutionem, Zech. *de casibus reseruatis casu* 3 *num.* 3. 99 100

Fructus amittuntur duntaxat pro rata illius temporis, quo quis abest sine licentia, nec potest componi restitutio debita fructuum malè perceptorum obtinentibus Bullam Cruciatæ, vel vigore aliorum priuilegiorum, & facultatem obtentarum per Concilium, referunt decisum Garcia *d. c.* 2. *num.* 27. Armendar. *dicto loco n.* 158. 101

Curatum inferiorem, qui vltra duos menses abfuit à sua residentia, posse & debere cogi per Episcopum ad restitutionem fructuum pro rata temporis absentiæ, iuxta *cap.* 1. *sess.* 23. *de reformat.* nec ad eam rem requiri citationem, vel monitionem referunt Garc. *d. cap.* 27. Armendar. *dict. loco numero* 159. 102

Episcopus semper debet applicare fructus non residentium, de quibus *in sessione* 23. *cap.* 1. *de reformat. fabricæ Ecclesiæ Parochialis*, etiamsi non indigeat, nec pauperes intra limites reperiantur, quæ potest tamen in dies indigere, saltem quoad ornamenta, Garcia *d cap.* 2. *num.* 31. Armendar. *d. loco num.* 160. 103

Episcopus procedens per subtractionem aduersus Parochos non residentes, iuxta Trident. tenetur obseruare eadem interualla, eandémque rationem, quæ contra Episcopos non residentes statuit idem Concil. *sess.* 6. *cap.* 1. quoties in pœnam omissæ residentiæ vult subtrahere partem fructuum, quos suos fecerunt: non verò tenetur obseruare eadem interualla in executione facienda super illis fructibus, quos Parochi pro rata temporis absentiæ suos non fecerunt, decisum referunt Nicol. Garcia *d. cap.* 2. *num* 32. Armend. *d. loco n.* 161. me citato *in hoc loco* Alzedo *d p.* 2. *cap.* 9. *n.* 38. 104

Parochus ad residentiam importunis remediis cogendos esse ait Concil. Trident. *sess.* 6. *de reformat. cap.* 2. & si ipsi in præsentia citari possunt, citabuntur dato termino idoneo ad redeundum habito respectu ad personas, loca, & tempora, *c. inter quatuor, de clericis non resident.* Et si non redierint imposita excommunicatione, vel suspensione si non venerint, beneficiis priuari possunt, *c.* 2. *cap. relatum, c. ex parte*, & *c. qualiter, de clericis non resident.* priuari enim quis non debet, nisi prius monitus ad residentiam, Card. Tusch. *littera R, concl.* 254. *n.* 6. Et ita priuationem præcedere debet monitio, & deinde pœna censurarum, postea subtractionis fructuum, ita quod post quemlibet terminum pœnæ, expectetur ad minus per sex menses: aliter enim non seruata hac forma à Concilio præscripta, non teneretur sententia priuationis, vt fuisse decisum in Rota *in vna Salamantina die quinta Decembris ann.* 1567. coram *Illustriss. Cardin. Seraphino*, inter eius impressas *decis.* 27. vbi quòd Episcopus potest ob non residentiam deuenire ad priuationem beneficij, seruato tamen iuris ordine, nempe per censuras prius Ecclesiasticas procedēdo, ac per sequestrationē & subhastationem fructuū, aliaque Iuris remedia, & vsque 105

ad

ad priuationem, ad quam debet procedere per tres citationes in Ecclesia successiue factas, & vnica peremptoria non sufficit. Piasec. *in praxi Episcop. p. 2. cap. 4. n. 96. in fine.*

Absentes tamen, qui ignorantur vbi sint, per edicta tria in sua Ecclesia fixa citabuntur, Concil. Trident. *sess. 23. de reformat. cap. 1. vers. eadem omninò,* separata scilicet, vt ait Abb. *in cap. ex tuę, n. 4. de clericis non resident.* qui si non venerint, vlteriùs procedetur contra illos, vsque ad priuationem, post terminos elapsos, de quibus suprà. Verùm vt clariùs procedamus, videtur in hac materia aliquos casus esse distinguendos. *Primus* est quando absentia fuit à principio iusta, & cum licentia Superioris concessa ad certum tempus quod iam est elapsum, quo casu Ioan. Andr. *in c. quoniam frequenter n. 52. vt lite non contest.* distinguit quòd vel in ipsa licentia inserta est monitio vt reuertatur intra tempus, aliàs quòd priuabitur; vel non est inserta, vt in priori casu non sit necessaria aliqua monitio, sed elapso tempore sine vlla citatione, vel admonitione priuari possit; secundò vero necessaria sit talis monitio, aut citatio. *Secundus* est casus quando temere recessit, scitur tamen locus, in quo moratur, neque ipse latitat, vel impedit accessum ad suam personam; & tunc debet legitimè moneri, vt ad suam Ecclesiam reuertatur intra tempus conueniens secundùm locorum distantiam, & temporis qualitatem arbitrio ipsius Episcopi præfigendum, & si non redierit, vel causam iustam quominus redeat, ostenderit, poterit postmodum ipsa Ecclesia priuari; vt est casus *in c. inter quatuor, & in c. vlt. de cler. non resid.* Et post huiusmodi monitionem personaliter exequutam, & effluxum tempus in ea contentum, non est necesse aliud tempus expectare, sed illico potest procedi ad spoliationem mediante promotione alterius, Mantic. *decis. 67. n. 5.* Seraph. *decis. 1346. sub n. 5. vers. nam si præcessisset,* quod obtinet etiamsi aliter constet monitionem ad eius notitiam deuenisse, Coccin. *decis. 10. n. 3. Tertius* est casus quando non ignoratur locus, sed ipse impedit ne personaliter moneatur, & tunc probato huiusmodi impedimento, debet citari per edictum, eaque citatio operabitur eundem effectum quem personalis, vt est tex. *in d. c. quoniam frequenter, §. porrò,* vbi Bald. *num. 2. vt lite non contest. Quartus* denique est casus quando penitus ignoratur locus, in quo est, vt possit personaliter citari, & tunc succedit dispositio text. *in c. ex tuę de cleric. non resid.* vt debeat tribus edictis citari in Ecclesia & expectari per sex menses, quibus effluxis, & non antea spolietur, Mant. *decis. 12. n. 2. & decis. 67. n. 4.* Et isti sex menses computari debent post lapsum vltimi peremptorij, Abb. *cons. 67. sub n. 2. vers. post quartum lapsum p. 1.*

Declaratoria super vacatione ob non residentiam prolata, sufficit, nec est necessaria positiua pronunciatio super priuatione. Mantic. *d. decis. 67. n. 8.* non potest Ordinarius remittere pœnam incursam, sed tantùm summus Pont. vt notat Archid. *in c. felicis, sub num. 13. in verb. iniuriam, de pœnis,* vbi Ioan. Andr. *sub n. 4. in verb. ruinarum,* & Franc. *num. 3.* & multò minus poterit ex facto eiusdem Ordinarij euitari effectus Iuris circa reseruationem resultantem ex Extrauag. *Ad regimen, de præben.* inter commun. indicendo videlicet pœnam eandem priuationis ex aliqua Synodali Constitutione contra Rectores absentes, nisi intra certum tempus ad residendum redierint.

106 Ab Ecclesiis suis nunquam Parochis abesse licebit, nisi ex quatuor causis, de quibus supra dictum fuit, dum ageremus de Episcoporum residentia, relatis à Concilio Trident. *d. cap. 1. sess. 23. de reformat.* Azor. *part. 2. lib. 7. cap. 4. quæst. 4.* Posseuin. *de offic. Curati cap. 1. num. 12.* Et cùm abest iusta de causa, siue cum licentia, siue absque ea, tenetur relinquere substitutum, qui pro se populo seruiat. Posseuin. *dicto cap. 1. num. 13.* dummodo sit idoneus, & admissus in illo Episcopatu pro administratione Sacramentorum, vt dicit Concil. *dicto cap. 1.* ibi, *Vicarium idoneum relinquat ab Ordinario approbandum,* ex quo colligitur etiam consulto Episcopo esse relinquendum. Posseuin. *dicto cap. 1. num. 19.* Nisi absentia per sex, vel octo dies fiat, quia tunc poterit substituere sine Episcopo, ita declarante Consuetudine vniuersali; nisi Episcopus per suas constitutiones inhibeat. Poterit etiam sine licentia, & substitutione Vicarij discedere per aliquos dies cum causa est vrgens, & non patitur dilationem, nec habet quem mittat ad Episcopum pro licentia, & pro Vicario substituendo, Azor. *dict. cap. 4. quæst. vlt.* Posseuin. *d. cap. 1. numer. 15.* Si tamen Curatus rationabiliter iudicauerit (veluti quia nullus infirmatur) posse abesse per duos, aut tres dies non festos, licitè aberit, etiamsi nullum substituat, quia consuetudo optima legum interpres ita declarat, etiam apud timoratos. Et si contingat Curato rationabiliter absente aliquem è Parochiis suis mori sine Sacramenti sumptione, quæ verè recepisset, si Curatus adfuisset, putà quia infirmi, vel domestici ea petebant, non peccabit, quia rationabiliter abfuit; ita Posseuin. *dict. cap. 1. num. 5.* At verò si illo tempore, quo repentina vrget discessio ob incommodum repentinum, causam legitimam, vel periculum instans, adsit infirmus, & non habeat Parochus quem substituat ad conferenda Sacramenta necessaria, nec infirmus commodè possit expectare alium Sacerdotem aliunde accersendum, tenetur Curatus subire quoduis periculum potius, quàm deserere talem infirmum, ex D. Thom. resoluit Posseuin. *in dict. cap. 1. num. 16.* Non enim quandoque satisfacit Parochus suæ obligationi, nec vere & formaliter residere dicitur, si absque causa legitima per se non ministrauerit, etiam quod sui loco alium substinerit. Ita Posseuin. *dict. cap. 1. num. 11.* Vasq. *de benefic. cap. 4. art. 2. dub. 1.* Lessius *de iustit. libr. 2. cap. 34. dub. 29 num. 159.* Layman. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 6.* quos refert, & sequitur Card. Zapata *en el discurso de la obligacion in Conciencia y Iusticia que los Prelados tienen de proueer los dignidades y beneficios Ecclesiasticos en personas que puedan y quieran y tengan intencion y proposito de residir part. 1. concl. 2. num. 2. vers. lo tenero,* Beja *p. 4. casu 28. vers. ad id* quod procedit etiamsi adsit consuetudo deseruiendi per Vicarium, vt optimè tradit Henric. de Bottis *in tract. de synodo Episcopi concl. 10. n. 49.* ibi, *Attento etiam quod non valet consuetudo quod quis in beneficio Curato possit deseruire Vicarium, vt dicunt Gemin. & Card in cap. frustra dist. 8. Ripa in c. cum M. Ferrariensis num. 41 de constit. & lib. 1. resp. c. 14. n. 33. peccat enim mortaliter regulariter Curatus in non residendo, quia facit contra naturalem iustitiam, quia tenetur ipsemet ex suscepto officio gerere omnium Christi curam, teste* Caiet. *in sum. peccatorum verb. beneficium Ecclesiasticum el 2. Ioan. Maior, in 4. sent. dist. 24. q. 7.* &c. & ex Conc. Rhemensi *c. 11* refert Adam. Concentius *lib. 6. politicor. cap. 45. §. 8.* Card. Zapata *dict. part. 1. conclus. 3. vers. mas por satisfacer.*

De Reſidentia Canonicorum Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum in eiſdem Eccleſiis facienda.

107 Obtinentes in Eccleſiis Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Præbẽdas, aut portiones, tenentur ad reſidentiam, ita ut non liceat eis vigore cuiuſlibet ſtatuti vltra tres menſes, etiam continuos (vt *Sacra Congregatio* declarauit) ab eiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe, ſaluis nihilominus earum Eccleſiarum Conſtitutionibus, quæ longius ſeruitij tempus requirunt: ita deciſum refert Franc. Leo *in theſaur. fori Eccleſiaſtici part. 3. c. 2. num. 11.* & docet Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12. verſ. præterea*, de quo multa Nauarr. *conſil. 2. de clericis non reſident.* Azor. *inſtit. moral. part. 3 lib. 7. cap. 3. colum. 916*. optimè Nicol. Garcia *de beneficiis, part. 3. cap. 2. n. 180. cum ſeqq.* Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. tit. 23. de reſidentia, rub. An Canonici, vel alij habentes dignitatem teneantur reſidere in ſuis Eccleſiis, n. 8. cum multis ſeqq.*

108 Ad hanc reſidentiam tenentur etiam Abbates, Priores, & alij Superiores Collegiatarum Eccleſiarum, (vt eſt Prior noſtræ Collegiatæ inſignis Vimaranenſis) quamuis habeant iuriſdictionem in Canonicos; ad hoc enim cogi poſſunt ab Epiſcopis, ſub quorum diœceſi ſunt: ita deciſum referunt Garcia *d. c. 2. nu. 181.* Armend. *dicto loco n. 11. & 12.* & faciunt quæ Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 7.*

109 *collect. 1591.* nam † dignitas principalis in Collegiata cum regulariter habeat curam animarum in foro interiori, vel exteriori, requirit ætatem 25. annorum inceptorum, Nicol. Garcia *de benefic. part. 7. cap. 4. num. 65.*

110 Obtinens Canonicatum, & Monaſterium in commendam, debet in Canonicatu reſidere, niſi Monaſterium habeat aliàs curam animarum: ita referunt Garcia *d. c. 2. num. 183.* Armend. *d. loco n. 13.*

111 † Sæcularis enim habens Monaſterium in commendam non habet curam Conuentus, nec Monachorum, ſed tota eſt penes Priorem Conuentualem, Rota Roman. apud Farinac. *deciſ. 112. num. 10. in nouiſſimis.*

112 Commendatarij Abbatiæ curam iuriſdictionalem tantum, non autem Sacramentalem habentes, nullo Concilij Decreto ad reſidendum adſtringuntur, neque, ſi non reſideant, pœnis ab eo in non reſidentes conſtitutis arcentur, ita deciſum refert Garcia *in addit ad dictum cap. 2. n. 183.*

113 Habens Canonicatum, & Parochialem in duabus diœceſibus, & non reſidens in Parochiali ex permiſſu Epiſcopi, vt tenetur per Bullam Pij Quinti, cogendus eſt ad reſidentiam in Canonicatu: ita deciſum referunt Garcia *d. c. 2. num 184.* Armend.

114 *d. loco n. 14.* † Item habens duos Archidiaconatus dignitate pares, reſidere poterit, in quo ſibi magis placuerit: ſi alter eſt dignior, tenetur in eo reſidere, huius verò, in quo non reſidet, quotidianas diſtributiones perdit; in quibus diſtributionibus intelligitur etiam comprehenſa tertia pars præbendæ, quæ ex Trident. conuerſa fuit in diſtributiones quotid. Ita deciſum referunt Garcia *d cap. 2. num. 185.* Armend. *d loco n. 15. 16. & 17.*

115 Immemorialis conſuetudo non excuſat à reſidentia in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus; ita reſolutum aſſerunt Nicol. Garcia *d. part. 3. cap. 2. num. 197.* Armendar. *d. tit. de reſidentia n. 20.* me citato *in hoc loco*, Sanctarel. *var. reſolut. qu. 4. num. 33.* latè me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. puncto 9. §. 12. à princ.* In Collegiatis autem non inſignibus poſſunt excuſari Canonici, ſi Eccleſiæ ſunt rurales prorſus deſtitutæ, aut in quibus nunquam antea ſupra hominum memoriam ſolitum eſſet reſidere; aut in quibus adeò tenues redditus eſſent, vt Canonicos aliunde non habentes vnde viuerent, alere non poſſet, & ſufficit ad excludendam immemorialem, quod aliqui Canonici reſederint: ita deciſum referunt Nicol. Garcia *d. cap. 2. num. 197.* Sanctarel. *dict. c. 4. num 59.* Armend. *dict. loco num. 10.* Piaſec. *in praxi noua Epiſc. part. 2. c. 3. num. 10. in fine*, Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ. 500. in prima edit. & reſolut. 390. n. 4. in ſecunda edit.* & ita tenuit Rota *in vna Papienſ. reſidentiæ* 10. *Martij* 1613. coram Ortembergo, vbi fuit reſolutum conſuetudinem immemorialem non excuſare à reſidentia in Collegiatis inſignibus. † Immemorialis conſuetu- 116
do ita ſublata eſt per Concil. vt ſtatuta iurata nihil valeant, illa verò auctoritate Apoſtolica confirmata non eſſe ſublata referunt deciſum Nicol. Garcia *dict. c. 1. num. 197. in tertia declaratione*, Armendar. *dicto loco num. 21.* Sic etiam prætextu immemorialis conſuetudinis non licet canonicis vltra tres menſes quotannis ab Eccleſia abeſſe; referunt deciſum Garcia *in addit. ad dict. cap. 2. num. 197.* Armendar. *d. loco n. 43.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi reſ. 392. n. 2.* Si verò ſtatutum, quo permiſſum eſt quatuor menſes Canonicis quolibet anno ab Eccleſia abeſſe, à Papa confirmatum fuerit, non eſt ſublatum à Concilio, & ideò obſeruari debet: ita referunt deciſum Garcia *d. c. 2. n. 216.* Armend. *d loco n. 26. & 27.*

Conſuetudines introduci poſſe, vt quotidianæ diſtributiones conferantur iis, qui iuſſu ſuarum Eccleſiarum occupantur in computatione redditum, vel ſumptuum ipſarum Eccleſiarum, docent Monet. *p. 2. quæſt. 11. num. 47.* Cened. *d. quæſt. 1. num. 68.* Sanctarel. *d. quæſt. 10 num. 18.* inualidam eſſe conſuetudinem, qua introductum fuerit, vt is, qui habet Canonicatus in diuerſis Eccleſiis, percipiat diſtributiones in vtraque, cum tamen in vna tantùm reſideat, tenent Curt. *in c. fin. de conſuet. ſect. 5. num. 45.* Monet. *part. 2. quæſt. 12. num. 40.* & Sanctarel. *dict. quæſt. 10. n. 20.* Item quòd mortuo beneficiario diſtributiones primi anni dentur eius hæredibus, notat Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 7. cap. 7. qu 5.* Cened. *d. quæſt. 1. num. 41.* Sanctarel. *d. quæſt. 10. num. 21.* Bonacin. *de horis Canon. diſputat. 1. quæſt. 5. puncto 6. num. 11.* vbi *num. 12.* ſecus dicit de fructibus. Item quòd Canonicis qui vna hebdomada interſunt diuinis Officiis, poſſint lucrari diſtributiones ſequentis etiam hebdomadæ, quamuis illis non interſint, ex Azor. *d. c. 7. quæſt. 5.* Sanctarel. *d. quæſt. 10. num. 23.* Item vt vna hora, vel duabus intereſſentes lucrentur maſſam groſſam, ſiue præbendam amiſſis diſtributionibus quotidianis, referunt deciſum Garcia *dict. c. 2. num. 329. in 2. declar.* Armendar. *d. loco num. 52.*

Stante ſtatuto, vel conſuetudine, qua cauetur 117
uitium quadraginta annorum Eccleſiæ præſtitum liberare beneficiatum à reſidentia, lucrarique diſtributiones quotidianas in abſentia, quamuis ipſe non interſit diuinis, obſeruari poteſt, vel potius tolerari, prout reſoluunt Cened *p. 3. collect. 15. in fine*, Monet. *de diſtributionib. quotid. p. 2. q. 7. n. 21. & qu. 12. n. 61. & q. 13. n. 41.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. par. 2. c. 3. n. 9. verſ. de ſenio*, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 208. n. 19.* Bonacin. *de Horis Canon. qu. 5. puncto 6. n. 15. & 16.* me citato *in hoc loco*, Sanctar. *var. reſol. q. 10. n. 26. & q. 8. num. 14.*

Ad

118 Ad absentiam trium mensium à Concilio concessorum non est necesse assignare absentiæ causam, nec licentiam sui Prælati petere, dummodo tamen omnes Canonici eodem tempore non absint, ne Ecclesia suo debito seruitio destituatur: sed tantùm illa quarta Canonicorum, quæ videbitur arbitrio Episcopi, vel Capituli, referunt decisum Zerola *in praxi Episcop. part.1. verb. priuatio, §.2. dub 4.* Sanctar. *d.qu.4.n.28.* Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb.Canonicus*, Nicol.Garc. *d.c.2. n.315.* Fracnifcus Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.3.c.2.n.21. & 22.* Aloys.Ricc. *in d.praxi resol. 392.num 4.& 5.*Armend. *d.loco num.36.*

119 Huiusmodi tres menses Episcopi prouidere debent ne incurrant in Natale, aut Pasca Domini; aut similes maximas solemnitates, prout decisum referunt Zerola *d.verb.priuatio,§.4. d.2. præsentiali, dub.3.* Garcia *d.c.2.num.316.* Armend. *d.loco n.38.* Sanctarel. *var.resol.q.4.num.20.* me citato *in hoc loco* Castr.Palao *in opere morali tract.7.disp.3.puncto 9. §.1.num.9.in fine.*

120 Qui quidem tres menses debent continere nonaginta dies,& vnus mensis triginta. Et cum Concilium absolutè illos concedat,nec exprimat à quo tempore incipere debeant, possunt accipi non solum continui, sed etiam interpolati. Ita Menoch. *de arbitr.cas'u 50.à n.12.* Gonzal. *ad regul.8. Canc. gloss.11.n.8.* Garcia *dict. cap.2.num.306.* Intellige
121 concedi Canonicis † absentiam trium mensium si Constitutionis Ecclesiæ seruitium totius anni requirunt, prout decisum referunt Garcia *d c.n.312.* Armendar. *dict loco num.35.*

122 Si vltra tres menses absint Canonici, licet in ciuitate vbi ipsa Ecclesia existit, sint præsentes, incidunt in pœnas Concilij *d.cap.12.* Ita decisum referunt Garc. *d.cap.2.num.322.* Aloys.Ricc. *dict.praxi resolut.392 n.2.* Armend. *d.loco n.43.* Francisc.Leo *in thesauro fori Ecclesiastic. part.3. cap.2. à num.19.* Piasec. *in praxi noua Episcop part.2. c.5. num.10. in fine*, Sanctarel. *d q 4.num 24.*

123 Potest tamen Episcopus ob legitimam causam dare Canonicis suis facultatem, vt possint abesse per quatuor menses, referunt decisum Armend. *d. loco n.124.* Comit. *resp.moral.lib 1.q.59. num.2.* me citato *in hoc loco* Alzed. *de præstantia Episcop.dign. p.2.cap.9.n.39.*

124 Non possunt Canonici pro illis tribus mensibus distributiones quotidianas consequi, cùm sint distinctæ à præbendis. Ita decisum referunt Flamin. *de resign.lib.1.quæst.10.num 65.* Gonzal. *ad regul.8. Cancell.§.7.proœmiali num.182.* Moneta *de distributionibus quotidianis part.1. quæst.6. à princip.* Francis. Leo *dict.cap.2. num.22.* Piasec. *in praxi noua Episcop. parte 2. cap.3. num 8. in medio, pag 114* Armend. *dicto loco num.36.in fine*, Aloys. Ricc. *dict. praxi resolut.385. num.10.* Trullench. *dict.cap.8. dub 9 num.9.* Quod non procedit quando distributiones quotidianæ succedunt loco præbendæ, & tanquam fructus habentur, quia tunc absentes ex legitima causa illas lucrantur, ex eodem Aloys. Ric. *in d praxi decis.499. in prima edit. & resol.390. n.2.in secunda edit.* Vnde licèt distributiones quotidianæ non percipiantur à Canonicis, qui inseruiunt Episcopo visitanti, si tamen fructus omnes consistunt in illis, debent percipere duas illarum partes, amissa tertia, quæ accrescit interessentibus. Ita decisum referunt Franciscus Leo *d. cap.2. n.18.* Galet. *in margarita casuum Conscientiæ, verb.distributiones*, Aloys.Ricc. *d.resol.390.num.4.*

125 Coadiutor, & coadiutus possunt abesse his tribus mensibus, vt per Nauar. *cons.1.num.6. de clericis ægrot.* Rota *in Salmantina integræ portionis 18. Octob.1584.* coram Peña, Moneta *de optione Canon. cap.4. quæst.8. num.172.* vbi etiam docent legitimè impedimentum coadiutorem posse percipere distributiones.

Archidiaconus potest abesse vltra tres menses 126
ratione visitationis ei incumbentis, ratione suæ Dignitatis, potéstque pro tempore dictæ absentiæ lucrari fructus sui Archidiaconatus, dummodo dari consueuerint absentibus ex legitima causa, non tamen lucratur distributiones merè quotidianas. Ita decisum referunt Garcia *d.cap.2.num.332.* Monet. *d.quæst.11.num.63.* Cened. *d.quæst.1.num.36.& 74.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib. 1. tit.6.l.6.de visitat.num.81.* vbi *num.82.* limitat, nisi extet Ecclesiæ consuetudo, vt Archidiaconus visitans nihil fructuum percipiat,& repetit idem Armendar. *d.tit.de residentia, vel absentia clericorum, à num.54.* vbi *num 82.*& Nicol.Garc. *d cap.2.n.332. in 2. dub.* aduertunt etiam hoc casu durante visitatione non posse Archidiaconum percipere fructus illius Canonicatus, quem obtinet ex dispensatione, vel Ecclesiæ consuetudine. Si verò Archidiaconus, vel Canonicus visitauerit Ecclesiam, iura, vel redditus suæ præbendæ, non amittere distributiones quotidianas, cum visitando prædicta iura, & loca, seruiat Ecclesiæ in re vtili, dicunt decisum Monet. *d.quæst.11.num.63.*Cened.*dict.quæst.1. num.36.*Garc.*part.3.cap.2.num.333.& seq.* Azor. *instit.moral.p.1.lib.7.cap.7.q.10.* me citato Sanctarell. *d.quæst.1.num.9.*

Incumbens curæ animarum imminenti suæ dignitati habetur pro præsenti & interessenti, lucratúrque distributiones, Concil. Tridentin. *sess.22.de reformat. cap.3. vers. quod si alicui*, referunt decisum Aloys.Ricc. *de resolut.389.num.4.* Zech. *de Repub. Eccles. cap.24.num.6.* Zerola *in praxi Episcop. p.1. vers.distributiones n.3.vers.secundo debentur*, me citato *in hoc loco* Trullench. *d.lib.1.c.8.dub.12.§.7.* Cened. *d q.1.n.75.*me citato *in hoc loco* Sanctar. *d.q.11. n.11.*Bonacin.*de horis Canonicis disp.2.q.3.puncto 3. §.7.*Marchin. *de Sacram.Ordinis tract.3.p.2 cap.35. sub num.9. vers.idem dicendum*, Stephan. VVeyms *in 24. Constit.ex Iure antiquo desumptas, & per Concil. Trident. innouatas, constit.11. num.21. in princip.* Dum tamen est in actu administrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ spectant ad ipsam curam, ex declarat. S. Congreg. quam refert Franciscus Leo *d.cap.2.num.24.* Sub quo non comprehenduntur Canonici habentes Ecclesias parochiales, non tamen Canonicatibus annexas, seu vnitas: qui si in parochialibus resederint, & fuerint priuilegiati ad perceptionem fructuum, exceptis distributionibus quotidianis, iuxta Bullam Pij V. vel ex indulto Apostolico, non poterunt optare, neque domus Canonicales, neque Canonicatum presbyteralem, & similia, cùm non habeantur pro præsentibus, sed tantùm sunt priuilegiati ad percipiendos fructus, & id quando scilicet extat consuetudo, vel statutum, quo absentes non possunt optare. Ita decisum referunt Nicol. Garcia *d.cap.2. num.337.* Armend. *d. loco num.58.* 127

Canonicatum,& Parochialem habens, & resi- 128
dens in Parochiali ex dicta Bolla Pij V. distributiones quotidianas integras lucratur, si Canonicatus consistit solum in distributionibus non habens præbendam, quando scilicet vtrique seruire nequit: nam si ambobus commodè seruire posset, lucraretur solùm iuxta seruitium, quòd præstaret, idem

idem Armendar. *d. loco num.* 65. *& 66.* Garcia *d. c.* 2.
129 *num.* 114. † Habentur tamen tanquam præsentes in choro, qui curam animarum exercent, qui illi Ecclesiæ imminet, dum sunt in actu administrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ spectant ad ipsam curam, referunt decisum Garcia *d. cap.* 2. *num.* 335. Armendar. *d. loco num.* 57. & resoluit Theodos. Rub. *inter disceptat. forens.* Stephan. Gratian. *c.* 298. *n.* 22. At si haberent curam animarum in aliis Ecclesiis, dum in eis residerent ac Sacramenta administrarent, non posse percipere distributiones, quas perciperent si in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, in qua habent Canonicatus, vel Dignitates residerent, resoluunt Moner. *part.* 2. *q.* 12. *n.* 69. & Sanctar. *d. quæst.* 11. *n.* 13.

130 Habens Canonicatum, & Parochialem, in qua non potest sine discrimine vitæ propter inimicitias residere, cogendus non est residere in ea, sed ei est permittendum, vt in Canonicatu resideat, referunt decisum Salzed. *ad Bern. c.* 54. *in nouiss. edit. lit. C. in fine, vers. octauus,* Armendar. *dict. loco n.* 101.

131 Canonici, & qui Dignitates obtinent in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, etiam seclusa consuetudine, vel statuto, etiamsi adsint Mansionarij, seu Capellani, tenentur iusto cessante impedimento psallere in choro, seu canere psalmos & hymnos, ac cætera huiusmodi, quæ vel alternatim in choro decantantur, vel ad Sacerdotis hebdomadarij pronunciationem, seu recitationem respondendo dicuntur: aliàs ad distributionum quotidianarum restitutionem teneri resoluunt Nauar. in *tract. de orat. & horis canon. cap.* 10. *n.* 47. *& cap.* 11. *n.* 41. *& cap.* 13. *num.* 17. Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 10. *c.* 11. *quæst.* 5. *cum seqq.* Beia *p.* 1. *respons. conscientiæ casu* 55. Petr. de Ledesm. *in sum. part.* 2. *tract.* 9. *c.* 4. *concl.* 1. *diffic.* 1. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 18. *à n.* 175. Squillante *de obligat. clericor. p.* 1. *à n.* 60. Paul. Laym. *in summ. Theolog. moral. lib.* 4. *tit* 2. *cap.* 7. *numero* 6. Oliuerr. Bernart. *de obligat. Horarum Canonicar. li.* 2. *cap.* 23. *num.* 9. Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 2. *disp.* 10. *quæst.* 3. *num.* 4. *propè finem* Barth. à S. Fausto *de horis Canon. lib.* 3. *quæst.* 13. Sebast. Cæs. *in relect. de Eccles. hierarchia disp.* 12. §. 1. *n.* 7. *cum seqq.* Vgolin. *de potest Episcopi p* 1. *cap.* 19. §. 1. *num.* 4. Castr. Palao *in opere mor. tom.* 2. *disp.* 3. *p.* 4. *num.* 5. nouissimè me citato *in hoc loco* Trullench. *in exposit. Decalogi li.* 1. *cap.* 8. *dub.* 7. *à princ.* Paul. Comitol. *respons. moral. lib.* 1. *quæst.* 61. *num.* 1. Quicquid aliud velint Petr. Nauarr. *de restit. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 3. *num.* 217. *cum seqq.* Petr. de Aragonia 2. 2. *qu.* 83. *art.* 13. Less. *de iustitia lib.* 2. *c.* 34. *dub.* 33. Suar. *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *capit.* 2. *num.* 18. Bonacin. *de horis Canon. disp.* 1. *q.* 3. *p.* 2. §. 1. *num.* 17. Cened. *canon. lib.* 1. *q.* 2. *à princ.* & præcipuè *à num.* 14. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 3. *c.* 2. *num.* 514. Monet. *de distrib. quotid. p.* 2. *q.* 3. Diana *moral. resol. p.* 4 *tract.* 4. *resol.* 217. *in fine,* Sanch. *in opuscul. moral. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 100. *num.* 2. Canonici autem, & cæteri beneficiarij ad recitationem Horarum Canonicarum in choro adstricti, debent ibi eas recitare, nec à peccato excusantur, scilicet veniali, nisi iustam habeant causam absentiæ; mortale tamen committent si per contemptum, aut contra Prælati particulare præceptum fieret talis absentia, vt re-
132 soluit Valer. Reginald. *dict. lib.* 18. *num.* 176. † domi enim recitantes, & assistentes in choro non recitando, nec cantando, tenentur restituere distributiones quasi totas, vt per Fr. Emman. *in summ. tom* 2. *capit.* 145. *numero* 5. Sic etiam teneri, qui de ordinario, & frequenter confabulantur in choro, testatur Ludou. Lopez *in instructorio conscientiæ tom.* 1. *cap.* 246. quem sequitur Vega *in summa p.* 1. *c.* 128. *casu* 10. nouissimè Trullench. *d. c.* 8. *dub.* 3. *n.* 6.

Omnibus diebus & Horis, præterquam in tribus 133
mensibus singulorum annorum, debent Canonici interesse, vt resoluunt Garcia *dict. cap.* 2. *num.* 325. Armendar. *dict. loco num.* 47. Et non possunt iuuari aliqua consuetudine quin teneantur omnibus septem Horis inseruire, tenet Theodosius Rubeus *inter disceptationes forenses Stephani Gratiani c.* 298. *num.* 20.

Qui tempore, quo cantatur vna Hora in choro 134
Missam celebrat in eadem Ecclesia ex deuotione, vel obligatione, non dicitur interfuisse illi Horæ, nec illius distributiones accipere potest: si verò iussus fuerit à Superiore, vt celebret, tunc reciperet; Superior verò debet cauere à tali iussione, refert decisum Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.* 494. *in prima edit. & resolut.* 385. *n.* 2. *in secunda edit.* resoluunt Galerr. *in sua margarita casuum conscientiæ, verb. distribut. pag.* 81. Henriq. *consil.* 22. Theodos. Rube. *dict. c.* 298. *n.* 21. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.* 2. *c.* 13. *num.* 6. Gonzal. *ad regul.* 5. *Cancell.* §. 7. *proœm. n.* 181. Piasec. *in praxi noua Episcop. parte* 2. *c.* 3. *num* 8. *pag.* 124. me citato Bonacina *de Sacrament disp.* 4. *q vlt. puncto* 7. §. 5 *num.* 7. *& de Horis Canon. disp.* 2. *quæst.* 5 *punct.* 3. §. 4. Armendar. *dicto loco n.* 81. *&* 83. Aloys. Ricc. *Neap. decis.* 113. *part.* 4. vbi multipliciter intelligit, me etiam citato *in hoc loco* Sanctarel. *variar. q.* 7. *n.* 19. Marchi. *de sacram. Ordinis tract.* 3. *part.* 2. *c.* 35. *num.* 9. Et *sacra Congreg. Concilij in Oriolen.* 27. *Martij* 1632. *in resp. ad* 12. censuit Canonicos, seu alios Præbendatos tempore, quo diuina Officia celebrantur in choro, seu cantatur Hora, Missas planas vel Anniuersarium, celebrantes, non lucrari distributiones quotidianas, nec emolumenta, nisi illa hora ad celebrandas Missas ab eo ad quem pertinet, iussi, aut compulsi fuerint.

Distributiones quotidianæ non possunt percipi à 135
Canonicis absentibus, & per substitutum Ecclesiæ suæ inseruientibus, nisi expresso in id priuilegio iuuarentur, in facti contingentia consuluit Calderin. *consil.* 1. *sub titulo de clericis non resid. dub.* 2. quem refert Galerr. *dicto verb. distributiones, antepen.*

Vnde si factum sit aliquod statutum, quòd Ca- 136
nonici possint inseruire per substitutos, vel alternatim vnus pro alio, non habeatur eius ratio, quia est contra Concilium, vt referunt decisum Zerol. *in praxi Episcopal. part.* 2. *verb. Canonicus,* §. 5. Garcia *dict. cap.* 2. *num.* 498. Rota Romana *apud Farinac. decis.* 659. *n.* 3. *in nouiss.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. punct.* 9. §. 2. *num.* 3. *in fine.* † personaliter 137
ad canendum Missam cogendi sunt Canonici illis diebus, quibus ex instituto, & legitima consuetudine illius Ecclesiæ deobligantur, refert decisum *d. c.* 2. *num.* 495.

Obtinentes Dignitates, Canonicatus, vel Portio- 138
nes in Ecclesiis, præsertim Cathedralibus, cuiuscunque qualitatis sint, Episcopo solemniter celebranti, aut Pontificalia exercenti assistere, ac vestibus sacris indutos eidem inseruire, necnon munera eisdem Dignitatibus, Canonicatibus, & Portionibus in decantatione Missæ, Euangelij, Epistolæ, & similium functionum præstatione incumbentia, & annexa per se ipsos subire & exercere iuxta sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini dispositionem, ac cuiusque Ecclesiæ particularem ordinationem certum esse respondit *sacrorum Rituum Congregatio*, quòd si quando aliquis legitimo impedimento detentus ea per se ipsum adimplere non po-

rerit, tunc alios, eiusdem tamen ordinis, & gradus, non autem inferioris dignitatis, nempe alias Dignitates, Canonici Canonicos, & Portionatij respectiuè Portionatios in sua quisque hebdomada ne graduum, & ordinum prærogatiua confundatur, deputare debebit, idque per Episcopum opportunis remediis, etiam huius decreti vigore prouidendum fore censuit *eadem Congregatio*, supplicante Capitulo, & aliis Ecclesiæ Abelensis Portionariis, refert Garcia *d.cap.2.n.146.*

139 Capitulum, seu Clericos inferiores sine Episcopo non posse statuere de quotidianis distributionibus, quatenus earum distributio attingit, aut concernit statum vniuersalem Ecclesiæ, diuináque Officia, earúmve regimen, resoluit Moneta *de distribut. quotid.part.2 quæst.15.n.16.in vltima edit.* me citato *in hoc loco* nouissimè Trullench *in exposit. Decalogi lib.1.c.8.dub.3.num.4.* Quamuis putent posse id facere, quando nihil constituunt contra Episcopi iurisdictionem, nec contra ius commune Azor.*inst. moral.part.2.lib.7.cap.7.quæst.17.* Sanctar. *var.resol. quæst.13.num.8.*

140 Non posse Episcopum, aut Capitulum remittere, aut donare amissionem distributionem ob non residentiam, probat Conc. Trident. *d.cap.12.* ibi, *quauis collusione, aut remissione exclusa*, & resoluunt Nauar. *de orat.& horis canon.c.21.miscel.14 num.48. & consil.7. de clericis non resident. num.1.* Menoch. *de arbitr.casu 419.num.6.* Piasec. *in praxi noua Episcop. part.2.cap.3.num.8.in fine,pag.124.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d punct.9.§.13. num.6.* decisum *in sacra Cardinalium Congregat.* referunt Galett. *in margarita casuum conscientiæ, verb. distributiones 4.* Armendar. *d.loco num.90.& 91.* & sæpe resolutum fuit in Rota, prout *in vna Hisp. den. distribut. Veneris secunda Maij 1603.* Coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino Rotæ Decano*, quæ est prima ex impressis post tractatum *de distribut. quotian.* Ioan.Petri Monetæ *n.3.* & me citato nouissimè Sanctarel. *var.resolut q.13.num.7.* Cui resolutioni non obstat gloss. *verb. suas.in c.1. de clericis non resident. lib.6.* quæ videtur contrarium dicere, quia non inquit posse conueniri, quod distributiones in absentia remittantur, sed solum quòd is, cui iam ipso iure accreuerunt, posset eas remittere, ne is, qui illas perdidit, teneatur restituere, quod est longè diuersum à pactione, qua quis distributiones in absentia perdat; & hanc glossam ita intelligit Nauarr. *d.cap.21. miscel.14.n.49.*

141 Non possunt Canonici, videlicet duo, aut plures associantes eorum Prælatum, quandóque volentem audire Missam, non in Cathedrali, sed in alia Ecclesia ciuitatis, participes fieri distributionum quotidianarum, quæ non nisi præsentibus, & interessentibus dantur, referunt decisum Piasec. *praxi noua Episcopal.part.2.cap.3.n.8.pag.124.* Aloys. Ricc. *dicta resol.385.n.3.* Gonzalez *ad reg.8. Cancell. §.7. proœm n.183.* Monet. *de distrib.quotid p.2.q.8.n.14. prope finem,* Armendar. *d.tit.de resident.Canon.n.61.*

142 Sic etiam Canonici duo interessentes Episcopo ad mentem sacrorum Canonum non percipiunt distributiones quotidianas, nisi tamen in illis consisterent omnes fructus quorum tali casu duas partes solum reciperent, reliqua tertia accrescente interessentibus. Ita decisum refert Galett. *in margarita casuum conscientiæ,verb. Canonicus pag.19. in fine, & verb.distrib.penultimo,* Armendar. *dict. loco n.97 & lib.1.tit.6.l.5.§.2.n.10.* Steph.Vveyms *in Const 24. ex Iure antiquo desumptas, & per Concil. Trident. specialiter innouatas,constit.11.num.20.in fine,& num.21.* *pag.101.* Theodos. Rub.*sing. Rot.tom.2. p.5.fol.500. c.1.* † Distributiones enim quotidianæ non debentur his, qui Episcopis deseruiunt, *cap. de cætero, de cleric.non resident.* Nauar.*cons.11.eodem tit.* Gonzal. *dict.§.7.proœm. n.183.* Stephan. Gratian. *discept forens.c.166.n.20.* Poterat tamen Episcopus Canonicis indulgere ibi seruientibus, non aliis clericis, vt in absentia Præbendarum, seu Portionum suarum fructum percipiant, Moneta *de distrib. quotid.par.2. quæst.8.num.2.* Ceneđ.*pract.lib.1. quæst.1.numero 35.* Gonzal.*gloss.6.num.255.* Azor. *instit. moral.part.2. lib.7.c.4. qu.3.vers. sexta causa*, Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.30. tractat.3.n.54. vers. quarta.* Stephan.Quaranta *verb. residentia pag.444.* Steph. Gratian. *dict.cap.166. num.20.* vbi etiam resoluit, quòd hodie non potest Episcopus Canonicos ab Ecclesia extrahere pro suo seruitio inspecta vbertate redditurum Episcopatuum, & multitudine peritorum. Præsentes etiam quoad hunc effectum dicuntur qui cum Episcopo pro suo & ipsius Ecclesiæ seruitio commorantur, *dict.cap.de cætero. cap.ad audientiam, de cleric.non resid.* & sic posse Episcopum in sui seruitio habere duos Canonicos suæ Ecclesiæ, qui fructus præbendarum, in absentia, non tamen distributiones quotidianas percipiant. Ita Gutierr. *can.lib.1.c.1.n.149.* Marc.Anton.Genuens. *in pract. Neap.c.95.num.2.in vlt.impress.de an.1619.* Vgolin. *de potest.Episcop.c.19.in princ.n.6.vers.tertio,* Lotter. *de re benef. lib.3.q.27. n.182 cum sequentib.* Aloys. Ricc.*in collect.decis.p.6.collect.2444.vers.secundò nota,* vbi extendit ad Canonicos Doctorales, & Magistrales. Nisi ex quadragenaria consuetudine Canonicis in seruitio Episcopis dentur distributiones, Sbroz. *de offic.vic lib.1.q.43.n.3.* Garc.*d.c.2. n.348.* Moneta *dict q.8.n.15.* Sanctarel.*dict.q.7.n.31.* Et an hoc priuilegio gaudeant Canonici ex Collegiata? Vide *de Canon.c.25.n.8.* 143

Proposito sic dubio. *Eminentissimus & Reuerendissimus D.Cardinalis Spinola Archiepiscopus Compostellanus Canonicatum & prebendam in dicta sua Ecclesia vacantes contulit Don Lupo de Huarte familiari suo, ac magistro cubiculi, quem declarauit velle pro seruitio suo retinere iuxta Decretales in c.de cætero, & in c.ad audientiam, de cleric.non resid. Nihilominus Capitulum & Canonici Compostellani pertendunt non teneri illi respondere de fructibus dictæ prabendæ sub prætextu cuiusdam statuti eiusdem Ecclesiæ requirentis primam residentiam per quatuor menses ad hoc vt fructus percipere valeat. Quare supplicatur per eminentias vestras Reuerendissimas responderi, an capta possessione, & facta Fidei professione per procuratorem Capitulum teneatur Oratori de fructibus dictæ suæ prabendæ iuxta formam præfatorum Iurium in dict.c.de cætero, & in dict.c. ad audientiam, respondere, non obstante dicto statuto, & quod nunquam orator accesserit ad dictã Ecclesiam. Die 2. Iul.1633. Sacra Congreg. Cardinaliũ Conc. Trid. interpretũ re maturè discussa censuit huiusmodi statutũ non obstare quominus Oratori in seruitio Eminentis. Archiepisc. commoranti de integris fructib.suæ prabendæ responderi debeat.*

Ordinarius potest excusare à residentia in choro aliquem Canonicum, seu Capellanum ex causa legitima comprehensa *in cap.vni o.de clericis non resident.lib.6.* sine consensu aliorum Canonicorum, seu Capellanorum, quorum interesse videtur propter ius accrescendi, quia id Conc. non derogat, nec requirit Capituli consensum. Ita decisum referunt Garcia *d cap.2.num.407.* Armend. *dicto loco num.85.* 144

† Et Episcopus potest ob legitimam causam dare licentiam absentiæ quatuor mensium Canonicis, vt 145

referunt decisum Garcia *d.c.2.num.*408. Armendar. *dicto loco num.* 86.

146 Absens per annum à Dignitatis, Canonicatus, seu præbendæ distributionibus est priuatus, & priuari debet dimidia parte fructuum; si verò perseuerauerit in absentia, priuandus est non fructibus, sed beneficio; ita refert decisum Armend. *d. loco n.*98. & priùs citandi sunt huiusmodi absentes, quare non debeant puniri secundùm Trident. *sess.*24. *de reformat.c.*12. & bonus iudex arbitrabitur quanto tempore valeat vltra tempus permissum absentes expectare antequam contra eos pœnas exequatur; ita etiam decisum referunt Garcia *d.c.*2.*num.*145. Armendar. *dicto loco n.*108.*&* 109. Item & Canonici, qui minori seruitio Ecclesiæ, quàm nouem mensium sunt adstricti, iisdem pœnis, de quibus in Trident. *dict.c.*12. subiacent, si non resederint, Garcia *d.c.*2. *num.*144. Armendar. *d.loco n.*107. Dispositio text.
147 Concilij *d c.*12. † & pœna contra obtinentes Canonicatus, & non residentes, non procedit in Canonico simplici carente præbenda, vt resoluit Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.*11 *in* 1.*edit.& resolut.*624.*in* 2 *edit.*

148 Necessariò seruandos esse pœnarum gradus præscriptos à Concilio *d.c.*12. antequam deueniatur ad priuationem, aliàs esse nullam, fuit decisum in Rota Romana coram Illustrissimo Seraphino *in vna Salamantinen. del Petroso die* 15. *Decembris* 1576. in impressis *decis.*27.*&* 1346.*& decis.*176.*num.*4 *p* 1. *recent.* & optimè *in vna Oriolen. Canonicatus* 14. *Martij* 1622. coram *Reuerendissimo D. meo Nauarro* testantur praxis Archiepiscop Neapolit. *ca.*112. Piasec. *in praxi noua Episcop. part* 2.*c.*3. *num.*9 *vers.*
149 *necessariò*, vbi etiam asserit, quòd † citari debet huiusmodi non residens persona ante priuationem, si sciatur vbi moretur, gloss. *in cap. quoniam frequenter §.si verò in Canonibus, vt lite non contest.* Caputaq. *decis.*375 *num.*3.*& decis.*378.*part.*2. Seraphin *decis.* 1346.*n.*3.*& decis.*290.*num.*4. Rota *in dicta Oriolen. Canonicatus*, coram *D. Nauarro*; & si non sciatur, citandus est per edictum publicum trina citatione, nec sufficeret vna citatio pro tribus, & aliter facta priuatio esset omninò nulla, intellige quando quis personaliter non potuit citari; vnica autem sufficit, si personaliter fuit exequuta; ita Rot. Rom. *in vna Zamoren. Capellaniæ Lunæ* 12. *Iunij* 1589. coram *Illustriss Mantica*, quæ est impressa inter suas decisiones *decis.*67.*num.*5. vbi *num* 6. asserit ex declaratione Illustriss. Cardin. decisionem Concil. *d.c.*12. *vers. preterea*, non afficere Episcopos, qui possunt procedere ad priuationem ob non residentiam, tametsi illa temporum interualla non fuerint obser-
150 uata. † Fructus præbendæ, quibus Canonici, qui abfuerint à seruitio Ecclesiæ vltra tres menses priuandi sunt, applicandos esse in vsum Ecclesiæ, ac illius vtilitatem, decisum referunt Garcia *dict. c.*2. *n.*146. Armend. *d loco num.*10. me citato *in hoc loco* Castro Palao *in opere morali tract.*7.*de orat.disput.*3. *puncto* 8.*num.*6.

151 Posse tamen Episcopum hanc pœnam ante sententiam minuere, vel augere, sed non in totum tollere, resoluunt Garcia *vbi suprà num.*150. Armend. *d.loco num.*111.

152 Distributiones tamen non seruientium, & non residentium proportionabiliter applicantur seruientibus, & residentibus, vt tentum fuit *in vna Astoricen. residentiæ, Lunæ* 6. *Iunij* 1616. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Rotæ Decano, *& in vna Gerunden. distributionum, Lunæ* 16. *Februarij* 1604. coram *Illustriss. Cardin. Bononiensi*, nunc *S. D. N. Gregorio XV.* resoluunt gloss. *verb. pars dimidians, Clement.*2.*de ætate*, gloss. *verb. suspensos in Clemen.*2. *de vita, & honestate clericorum*, Nauarr. *in manual. cap.*25.*num.*123.*& de orat.cap.*7 *n.*34. *& miscel.*59. *num.*9. Azor. *institut.moral. part.*2. *lib.*7. *cap.*7.*qu* 8. *&* 9. Moneta *de distribut.part.*3.*qu.*6.*n.*16. Sanctar. *var.resol.quæst.*13.*num.*2. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral.tract.*7.*de orat. disp.*3. *puncto* 8. *num.*8.

Absens à seruitio suæ Ecclesiæ, ad effectum vt 153
lucretur fructus, & distributiones, duo copulatiuè requiruntur, videlicet iusta causa absentiæ, & licentia Ordinarij, iuxta tradita per gloss. *verb. Prælatorum in c.relatum*, vbi Abb. *notab.*4. *de clericis non resid.* & tenuit Rota *in vna Lecien. fructuum* 21. *Aprilis* 1603. coram *Illustrissim. Card. Pamphilio, & in Placentina solarij* 7. *Maij* 1606. coram *Reuerendiss. D. Pena Decano, & in vna Carthaginen. fructuum Lunæ* 2. *April.* 1612. coram *R.P.D Pirouano, & in vna Calagurritana fructuum & distributionum, Lunæ* 26. *Maij* 1614. coram *R P.D. Vbaldo.*

Decisio Concilij *sess.*22. *de reform. cap.* 3. dum 154
decidere videtur portionem distributionum iis contingentem, qui non intersunt, applicari debere fabricæ Ecclesiæ quatenus indigeat, vel alteri pio loco arbitrio Ordinarij repugnare videtur decisioni ipsiusmet Concilij *sess.*21. *cap.*3. Sed Nauarr. *dict. miscel.*59. *de oratione num.*9. vtramque Concilij decisionem sic ad concordiam reducit, quòd scilicet text. *in d cap.*3.*sess.*22. loquatur tantùm de distributionibus extraordinariis, & impropriis, quæ de redditibus particularibus Dignitatum, Personatuum, & officiorum constituuntur, lucrifaciendæ ab eis solis, qui huiusmodi beneficia habent, implendo officia, & seruitia diuina eis ab Episcopo præscribenda, ac designanda. Aliud verò Decretum, quod habetur *sess.*21. *cap.*3. intelligitur de distributionibus ordinariis, & propriis, quæ constituuntur de fructibus communibus lucrifaciendæ ab obeuntibus communiter Officia diuina, & ideò subdit Nauar. illas extraordinarias meritò aliis non accrescere, quibus ordinariæ accrescunt, quoniam hæ de communibus fructibus constituuntur pro officiis communiter ab omnibus obeundis: illæ verò de fructibus particularibus præfatarum Dignitatum, personatuum, & Officiorum, pro officiis, ac seruitiis à solis ea obtinentibus, faciendis, & obeundis: hanc Nauarr. ad vtrumque decretum conciliationem post Philiarch. sequuntur Galet. *in margarita casuum conscientiæ verb. officium diuinum pag.* 190. Fulc. *de visitat. lib.*1. *cap.*15. *num.* 25. Azor. *instit.moral.part.*2.*lib.*7. *cap.*7. *quæst.*8. Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rub.* 7. *cap.*6.*numero* 15. *vers. consului*, Moneta *de distrib. quotid. part.*3. *quæst.*6. *num.*29. Sed meliùs dic *dict.c.*3.*sess.*22. loqui in Dignitatibus à quibus Ordinariis tertiam partem fructuum in distributiones quotidianas conuertendo separare potest, & dato, quòd distributiones quotidianæ non sint tenues, & in odium obtinentium Dignitates, & negligentium residere, & quando illa tertia pars ita subtracta non seruientes amittitur, locis piis est applicanda. At verò *cap.* 3. *sess.* 21. loquitur solum quando distributiones ita sunt tenues, vt negligentur, & hoc casu tertia fructuum pars ita separata, & in distributiones ab Ordinario conuersa, si per non seruientes amittatur, proportionabiliter seruientibus accrescit, refert decisum Nicol. Garcia *de benefic.part.*3.*c.*2.*n.*465. & declarasse Sacram Congregationem testatur Rota *in vna Astoricen. Residentia, Lunæ die* 6. *Iunij* 1616. coram

coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino Rotæ Deccano.*

Absentes in seruitio Papæ de Iure communi lucrari fructus, sed non distributiones resoluunt Ioan. Selu.*de benefic.p.4. quæst.6.num.*56. Garcia *d.cap.*2. *num.*385. Macign.*de horis Canon. cap.*17.*num.*124. Bonacin.*in simili tractat.disp.*2. *quæst.*5. *punct.*3.§.1. Sanctarel *variar.resol.quæst.*7.*num.*34. Cened *canon. lib.*1.*q.*1.*num.*3. Vgolin. *de potest.Episc.p.*1.*cap.*19. *in princ.num.*6.*vers.multo magis*, Barthol.à S.Fausto *de horis Can.lib.*3.*disp.*66.*&* 67. Rot.*in Barbastren. Canonicatus* 26. *Iunij* 1626. coram *R.P.D. Duran.* impressa *p.*5.*diuers. decis.*22. Sic etiam absentes in seruitio Cardinalis Legati lucrari fructus, non tamen distributiones præbendarum suarum docent Gambarüpt.*de officio Legati de latere lib.*2.*de auctor. legati num* 56.Zerola *in praxi Episcopi p.*1.*verb.Residentia* §.4. Nicol.Garc *d. cap.*2.*num.*382. Moner. *d p.*2.*q.*9. Sanctarel. *d.q.*7.*n.*33. Barth. à S.Fausto *d.lib.*3.*q* 64.

155 Auditores Rotæ Romanæ consequuntur fructus, & distributiones suarum præbendarum in absentia, ac si actualiter residerent, ex Bulla Clement. VII. incipit, *Conuenit*, prout tradit Lxl. Zech. *in Repub. Eccles.part.*11.*num.*2. Cened. *pract. & canon.quæst. lib.*1.*quæst.*1.*n.*3.& me citato Sanctarel.*variar.q.*11. *n.*1.&Castro Palao *in opere morali tr.*7.*disp* 3.*pun.*9. §.8.*num* 3.

156 Inquisitores hæreticæ prauitatis habentur in suis præbendis, & Dignitatibus pro præsentibus, & residentibus,& percipiunt integros fructus suarum præbendarum, simul cum distributionibus quotidianis ex priuilegio speciali fauore Fidei à Paulo III. & Pio V.Pont.Max. eis concesso,referunt Roias *de priuilegiis Inquisit.num.*410. *& in tract. de haret. sing.*96. Castr. Palao me citato *in hoc loc. d.* §.8.*num.*3.*in fine*. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib* 1. *tit.*23.*l.*2. §.2. *de residentia*, *vel absentia Canon. num.* 71. Nicol. Garcia *d.cap.*2. *num.*356. Sanctarel.*quæst.*11.*num.*3. Cened. *d q.*1. *num.*28. Ceuall. *commun contra commun. quæst* 585. *num.*12. Diana *moral. resolut.p* 4. *tractat.*8.*resol.*71. *in fine*, nouissimè Escobar *de nobilit. & purit. proban.p.*1.*q.*4.§.5.*num.*71. Spino *in Speculo testament. gloss.*3.*princip. num.*78. vbi etiam resoluit hoc priuilegium competere etiam habentibus beneficia curata,cuius contrarium verius esse resoluit Ceual. q.585.*n.*12. & dixi suprà *hac alleg. num.*87. Quoad nostros verò Inquisitores aliter se res habet, illis enim, necnon consultoribus, & procuratoribus in Romana Curia & alias,vbilibet residentibus,secretariis,fiscalibus,relatoribus,ac commissariis ad causas sancti Officij deputatis, & deputandis,actu tamen inseruientibus Castellæ, Legionis, Aragonum,ac Hispaniarum, & vtriusque Siciliæ Regnis, existentibus, concessum fuit per diuersos summos Pont.de quinquennio in quinquennium, prorogantes ab Innocentio VIII.vsque ad Paulum V.in sua Constit.incip. *Aliàs per Nos accepto*, *sub die* 5. *Martij* 1610.ampliando ad vnum quinquennium, & ad aliud de nouo à fine illius incipiendum, & durante hoc tempore omnes fructus, redditus, & prouentus, quotidianas distributiones, & etiam quæ manualia nuncupantur, anniuersaria ac alia emolumenta, & obuentiones quorúcunque beneficiorum Ecclesiasticorum ad præsens obtentorum, vel imposterum obtinendorum,etiamsi Canonicatus,& præbendæ,non tamen Theologales, quibus actu deseruiri solent, Dignitates, Personatus, administrationes, vel officia in Cathedralibus etiam Metropolitanis, etiamsi post Pontificales maiores, vel in Collegiatis Ecclesiis huiusmodi principales fuerint, dummodo beneficia ipsa.Parochiales Ecclesiæ, vel eorum perpetuæ Vicariæ, aut beneficia curam animarum habentia non existant, prædicti omnes officiales, & ministri percipere, exigere, & leuare valeant, perinde ac si in eisdem Ecclesiis singulis,tam diurnis,quàm nocturnis horis, anniuersariis,& processionibus, ac aliis officiis interessent, etiamsi in illis primam residentiam personalem non fecerint, &c.

Collector generalis Cameræ Apostol. Subcollectores, Aduocati, Procuratores, Fiscales, & Notarij in causis spoliorum, & iurium præfatæ Cameræ, eorum officio durante, lucrantur distributiones quotidianas in absentia,ex Bulla Sixti V. *Romæ in monte Quirinali sub Annulo Piscatoris die* 8. *Maij* 1590.*sui Pontif.anno sexto*, Monet. *part.*2. *quæst.*11. *n.*111. Sanctarell. *dict.q.*11.*n.*6. Cened.*dict.quæst.*1. *num.*64.Castr.Palao me citato *in hoc loco, d.* §.8.*n.*3. *in fine*. 157

Concilio generali interessentes lucrantur distributiones quotidianas, vt per Rebuff, *in praxi parte tertia, tit. de dispensatione, de non resident. num.*34. Salzed. *ad Bernard.in pract.cap.*52. *litt.C.vers.quartus casus*. Similiter Concilio Prouinciali, seu Synodali Clericos interessentes distributiones quotidianas percipere resoluunt Salzed. *d.cap.*52.*litt C. vers.idemque pari ratione*, Cened. *pract. q.*1. *n.*67. *vers.idem pari ratione*, Sanctarel. *d.quæst.*11.*num.*22. *& quæst.*10.*num.*17. *in princip.* Vgolin. *dict.cap.*19. §.2.*num.*6.*vers.secundo excipitur*. Barthol.à S.Fausto *d.lib.*3.*qu.*52. Sic etiam qui tanquam Theologus, vel Canonista Concilio interest nomine sui Capituli ab eo missus, easdem distributiones lucratur, vt tenet me citato *in hoc loco* Trullench. *dict. lib.*1. *c.*8. *dub.*112. *in princip. num.*7. Moneta *de distribut. quotid.part.*2.*q.*11. *num.*91. post Cened.idem dicit Sanctarel. *d.quæst.*11.*num.*7.*in fine*, vbi *num.*8. cum Moneta *d.quæst.*11.*num.*92. asserit Canonicum percipere posse distributiones si à Capitulo gratulationis causa mitteretur ad Pontificem,Principem, vel Ciuitatem;de omnibus Castr.Palao me citato *in hoc loco, in opere morali tractat.*7.*disputat.*3. *punct.*9.§.3. *num.*5. 158

Canonici missi ab eorum Episcopo ad visitanda limina Apostolorum eorum nomine, vel comitantes ipsos Episcopos ad eadem limina ex Constit. Sixti V.distributiones quotidianas lucrantur,prout decisum referunt Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles.decis.*498 *in* 1.*edit.& resolut.*389.*num.*3.*in* 2. *edit.* Armendar. *d.loco num.*62. Nicol. Garcia *d.c.*2. *num.*349. Moneta *d.part.*2.*quæst.*8.*num.*23. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles.part.*3. *cap.*2.*num.*23. me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiast. tract.*11.*c.*9.*q.*21.*resol.*1. Sanctar.*d quæst.*11.*num.*14. vbi *in fine* cum Garc. asserit idem esse in aliis præbendatis,licèt non sint de Capitulo, Barthol.à S. Fausto *d.lib.*3.*q* 52. me citato *in hoc loco* Castr.Palao *d.tract.*7 *disp.*3.*puncto* 9.§.3.*num* 4. 159

Pœnitentiarius interim dum Confessiones audit, censetur pro præsente in choro, nec amittit distributiones Concil. Tridentin. *sess* 22. *de reformat.cap.*8. Aloys.Ricc. *dict.resolut.*389 *num.*5. Bonacina *de horis Canon. disp.*2. *quæst.*5 *puncto* 3.§.5. me citato *in hoc loco* Sanctarel. *variar. resol. quæst.*7. *num.*13. Barth.à S.Fausto *d.lib.*3.*quæst.*74.Stephan. VVeyms *in* 24. *constit. ex Iure antiquo decumptas, & per Conc. Trid. innouatas, const.*11.*n.*23. *pag* 102. me citato *in hoc loco* Trullench. *lib.*1.*c.*8.*dub.*22. *in* 160

princ.

*princ.num.*8. & adde quæ dixi agendo de Pœnitentiario in Cathedrali Eccleſia conſtituendo *alleg.*55. *num.*50. me citato *in hoc loco* Trulench. *d lib.*1.*c.*8. *dub.*102. §.5.

161 Examinatores beneficiorum à Synodo diœceſana electi, ſi cauſa examinis abſunt à choro, lucrantur diſtributiones quotidianas, prout deciſum refert Læl. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. tit. de beneficiatis num.*13. Sed verius credo huiuſmodi examinatores dum ea de cauſa à choro abſunt, cum non Eccleſiæ ſuæ, cui ſunt adſcripti, ſed duntaxat Eccleſiæ ſuæ Ciuitatis, ac diœceſis, ſeu Epiſcopi ſui deſeruiant, non debent quotidianas diſtributiones percipere, niſi huiuſmodi examinatoribus examinis cauſa abſentibus illæ concedantur, vel ex ſpeciali priuilegio, vel ex conſuetudine legitimè præſcripta, vel denique ex ſtatuto Capituli, & Eccleſiæ propriæ; prout tenet Moneta *d.part.*2.*quæſt.*61 *num.*61 Garc. *d.c.*2. *num* 355. Sanctar. *d.quæſt.*7.*num.*37. Homobon. *de examine Eccleſ.tract.*1.*cap.*6.*q* 29. Trullench. me citato *d.lib.*1.*cap.*8.*dub.*12.§.8.*num.*1.

162 Animarum curam exercentes, quæ illi Eccleſiæ, vbi ſunt Canonici, imminet, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ ſpectant ad ipſam curam, diſtributiones quotidianas lucrantur, & tanquam præſentes in choro habentur, Armend. *dict.loco n.*57. Aloyſ.Ricc. *d. reſ.*389. *num.*4. Nicol.Garc. *d.cap.*2.*num.*335. Franc.Leo *d. cap.*2.*num.*24. me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *dict. tract.*7.*diſp.*3.*punct.*9.§.3.*num.*8. vbi reprobat limitationem Bonacinæ *diſp.*2.*q.*5.*puncto* 3. §.7. *in fine*, exiſtimantis diſtributiones proprias & ordinarias conſtitutas ex bonis communibus Eccleſiæ, & inter præſentes diuinis Officiis diuidendas, non lucrari præbendatum, cui animarum cura ineſt, niſi priuilegio, vel conſuetudine muniatur, vel niſi eius præbenda non habeat alios fructus præter diſtributiones quotidianas.

163 Viſitans Eccleſiam, iura; vel redditus ſuæ præbendæ, percipit diſtributiones quotidianas, cum viſitando prædicta iura, & loca ſeruiat Eccleſiæ in re vtili, Moneta *d.p.*2.*q.*11.*n.*63. & vide quæ ſuprà *hoc alleg n.*126. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.tr.*7. *diſp.*3.*puncto* 3.§.3.*num.*9.

164 Senex beneficiarius non aſſiſtens diuinis Officiis (ſi aliis reſidere ſolitus erat) habet diſtributiones, quando ſenio ita confectus eſt, vt non poſſit commodè perſonaliter Eccleſiæ deſeruire: ita referunt deciſum Hoied. *d.incompatib.benefic.p.*1.*c.*17.*num.*17. Menoch. *de arbitr.caſu* 60.*num.*10. Moneta *diſput.*2. *quæſt.*7. Armendar. *dict.loco n.*76. Aloyſ.Ricc. *dict. reſolut.*389 *num* 7. Franc.Leo *d.c.*2.*num.*27. Cened. *d. quæſt.*1.*n.*15. Azor. *d lib.*7.*cap.*7. *quæſt.*12. me citato *in hoc loco* Sanctarel. *d.q.*8. *num.*12. vbi *num.*13. aſſerit Iudicis arbitrio ſtandum eſſe cum quis propter ſenectutem excuſatur, quominus poſſit in choro intereſſe diuinis Officiis, & tamen poſſit lucrari diſtributiones.

165 Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repreſſaliarum cauſa captus, & detentus, quotidianis diſtributionibus priuandus non eſt, Moneta *p.*2.*quæſt.*5. *num.*56.*cum ſequentibus*, me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d.tract.*7.*d.*3.*punct.*3.§.3.*n.*12. & Trullench. *d lib* 1.*cap.*8.*dub.*12. *in princ n.*14.

166 Infirmus, qui perſonaliter diuinis Officiis adeſſe non poteſt, quotidianas percipit diſtributiones in abſentia, *cap.*1.*de clericis non reſident.in* 6. Couarru. *lib.*3.*var.cap.*13.*num.*8. Duenh. *reg.*206. *verſ.limita* 7. Hoieda *dict cap.*17. *num.*15. Nauarr. *conſil.*2. *num.*3. *de cleric.non reſident.* Thom. Act. *in tract. de infirmit.part.*1. *cap.*50. *num.*25. Garc. *part.*3. *cap.*2. *n.*363. Carol.de Graſſis *de effectib.clerical. effectu* 1. *n.*1172. Selu. *de benefic. part.*4. *quæſt.* 6. *n.*9. Fuſch. *de viſitat. lib.*1. *cap.*15.*num.*25.*verſ. & infirmo, & cap.*20.*num.*26. Gutier. *canon.lib.*1. *cap.*1.*num.*140. Spin. *in ſpeculo teſtament. gloſ.*9. *princip.n.*20. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt.part.*3. *cap.*2. *num.*27. Piaſec. *in praxi noua Epiſco.part.*2.*cap.*3.*num.*9.*verſ. infirmus*, nouiſſimè Trullench. *d. cap.* 8. *dub.*8. *numero* 2. Armend. *d.loco num.*75. Moneta *dict. part.*2. *quæſt.*6.*n.*7. Bonacin. *de horis Canon. diſp.*2. *quæſt.*5. *puncto* 1. me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d. tract.*7. *de orat.diſp.*3.*punct.*9.§.1.*num.*1. & me citato *in hoc loco* Sanctarel. *var. reſol.q.*8. *à princ.* Cened. *d.q.*1. *num.*7. Stephan.VVeyms *d.conſt.*11.*num.*18. *&* 19. Lotter. *de re benef.lib.*3.*q.*27. *à num.*133. & tenuit Rota *in vna Hiſpalen. diſtributionum Veneris* 2.*Maij* 1603. coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Rotæ Decano.*

Intellige procedere ſi ſolitus erat reſidere, & intereſſe diuinis Officiis cùm bene valebat, ſecus verò ſi huiuſmodi ægrotus, dum ſanus erat, Horis Canonicis intereſſe non ſolebat; tunc enim infirmitas illius non iudicatur pro præſentia, & intereſſentia, cum eo caſu ipſa infirmitas non præſtiterit cauſam abſentiæ; ita vt tenuit Rota *in d. Hiſpal.diſtributionum*, & reſoluunt Coſter *ſing.*152. *incip. An quilibet infirmus*, Nauarr. *de horis canon. cap.*11. *à n* 9. Couar. *d.num.*8.*verſ.ſexta*, Spino *d. gloſſ.*9. *num.*30. *verſ.ſed tenendum.* Henriq *in ſumm. lib.*13. *c.*13.*n.*4. *in fine in commento lit. T.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Trullench. *d c.*8.*dub* 8.*num.*3.*in princ.* Fr. Emman *in ſumm.part.* 1.*cap.*33. *n.*6. Azor. *part.*2.*lib.*7. *cap.*7.*quæſt.*11. Cened. *d. quæſt.*1. *num.*9. me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d. tractat.*7. *diſp.*3. *punct.*9.§. 1.*num.*4. vbi reprobat Petr.Nauarr. contrarium tenentem, me citato *in hoc loco* Sanctarel. *d.quæſt.*8. *num.*8. Moneta *d.part.*2.*quæſt.*6.*n.*21. Cald.Pereira *de reuocat.emphyt.quæſt.*5.*num.*23 *verſ.vnde ſi Canonicus*, Bonacina *de cenſuris diſp.*1.*q.*2.*punct.*4.*num.*5. *in fine*, Gutier. *d.cap.*1.*num.*138. vbi *num.* 139. aſſerit tunc demum infirmum conſequi debere diſtributiones quando præſens eſt in loco, vbi eſt Eccleſia, vel ſi extra illam abſens ex legitima cauſa infirmus ſit, de quo latè Moneta *d.q.*6.*à n.*19. Vaſq *in opuſc.de benefic cap.*4.§.3.*n.*225. Nicol. Garc. *d.c.*2.*n.*160. *&* 364. Bonacin. *d. diſp.*2.*q.*5.*punct.*1.*num.*6. me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d.tract.*7. *diſp.*3. *num.*3. *puncto* 9.§.1.*num.*6. vbi intelligit de eo, qui abſque legitima cauſa à loco beneficij abeſt, quia hic cenſetur tunc non ex infirmitate tanquam ex malitia abeſſe, ſicuti ille, qui abſque cauſa ſolitus erat in infirmitate abeſſe: ſubditque quòd ſi tempore vacationis aliò te transferas, ibique infirmeris, ob quam infirmitatem venire ad reſidendum non poſſis, lucraberis diſtributiones, ac ſi preſens exiſteres, quia per te non ſtat quominus aſſiſtas. 167

168 Intellige etiam procedere ſupradictam reſolutionem, etiamſi quis propria culpa in morbum inciderit, Couarr. *dict.num.*7.*verſ.*7. Fuſch. *dict.cap.*20. *num.*26. Gutier *d.cap.*1.*num.*138. Fr. Emman. *dict. cap.*33.*n.* 6. *verſ.de aqui ſe infiere.* me citato Trullench. *d cap.*8.*dub.*8. *numero* 4. Zerola *in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. diſtributiones*, §. 3. *verſ. ſexto debentur*, Cened. *d.quæſt.*1.*num.*8. me citato Sanctarel. *d.quæſt.*8.*num.*6. Moneta *d. quæſt.*6.*à numero* 12. Azor. *inſtit. moral. part.*2. *lib.*7. *cap.*7.*quæſt.*11. vbi idem dicit de eo, qui ex culpa vulnus accepit, me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d.tract.*7.*diſp.*3.*punct.*9. §.1.*num.*3.

Intelli ge

169 Intellige quoque procedere non modò in eo, qui verè morbo detinetur, sed etiam, qui tuendæ valetudinis causa cum physici consilio medicinam sumit, aut sanguine minuitur, Iacob. de Graffiis *in decis. aureis p. 2. lib. 3. c. 15. num. 10.* Azor. *d. c. 7. qu. 10.* Cened. *d. quæst. 1. num. 7.* me citato Trullench. *d. c. 8. dub. 8. num. 2.* Sanctarel. *d. quæst. 8. n. 4.* Moneta *dict. quæst. 6. num. 8.* vbi *num. 10.* ampliat habere locum si oporteat huiusmodi clericum aliò se conferre acquirendæ sanitatis causa; puta ad balnea, vel ad celeberrimum aliquem medicum, vel etiam, vt cœli sibi officientis inclementiam effugiat, & ad salubrius se transferat, de quo etiam Cened. *d. q. 1. n. 11.* Sanctarel. *d. quæst. 8. n. 4.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. tract. disp. 3. puncto 9. §. 2. n. 2.*

170 Pestis causa qui absfuerint, distributiones quotidianas non lucrantur, nisi probetur, legitima consuetudo, quod distributiones huiusmodi darentur absentibus ex iusta causa, resoluunt Couarrun. *dict. num. 8. vers. nono,* Ripa *de peste c. 1. num. 145.* Anton. Fabric. *lib. 2 tit. de præbendis num. 39.* Rutil. Benzon. *in speculo Episcop. & Curat. lib. 1. disp. 1. q. 1. concl. 3.* Bonacin. *de locis Canon. disp. 2. qu. 5. puncto 2. num. 7.* Barth. à S. Fausto *in simili tractat. lib. 3. quæst. 35.* latè Ciarlin. *controuers. forens. cap. 26. per tot.* vbi *num. 22.* refert ita respondisse *Sacram Concilij Congr. in Mediolanen. 9. Nouembris* 1630. Bonac. *d. disp. 2. quæst. 5. puncto 2. n. 7.* Castr. Palao *d. tract. 7. disp. 3. puncto 9. §. 2. num. 2. vers. quinto,* & referunt decisum Moneta *dict. part. 2. quæst. 5. num. 76.* Armendariz *d. loco n. 74.* Nicol. Garcia *dict. cap. 2. num. 362.* Quicquid absolutè teneat Trullench. *dict. c. 8. dub. 9. num. 4.* quòd possunt Canonici absentes causa pestis percipere dum graue & probabile periculum imminet illius contrahendæ. Illud autem hìc adnotandum est, antequam discedat beneficiarius propter pestem, facultatem à Superiore petere debere, si facilè peti possit, non esse autem necesse eam obtinere, vt satis probat Ripa *d. c. 1. num. 140. & sequentib.* Si verò aliquis peste, lepra, vel alio morbo contagioso à ciuitate abesse iubetur, interim nullum damnum sentire debet, cùm inuitus sine culpa absit; ita Moneta *d. p. 2. q. 6. n. 11.* Cened. *d. quæst. 1. num. 12.* Sanctar. *d. q. 8. num. 5.*

171 Absentes pro vtilitate Ecclesiæ distributiones quotidianas non amittunt, præcipuè stante consuetudine quod Canonicus missus à Capitulo pro aliquo seruitio ipsius Ecclesiæ, seu Capituli percipiat omnes fructus, & quotidianas distributiones, vt per Couarr. *d. num. 8. vers. 8.* Duenh. *reg. 206. limit. 6.* Læl. Zech. *de republ. Eccles. c. 24. num. 6. vers. quando,* Nauar. *consil. 10. à n. 4. de clericis non resident.* Seraphin. Rot. Roman. *decis. 1239. part. 2.* latè Castr. Palao *d. tract. 7. disput. 3. puncto 9. §. 3 à princ.* & in *Sacra Congregat.* decisum referunt Armendar. *d. loco num. 73. & 95.* Nicol. Garcia *dict. c. 1. num. 362.* & bis fuisse in Rota resolutum asserit Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastic. decis. 498. in prima edit & resol. 389. in secunda edit.* me citato Trullench. *d. lib. 1. cap. 8.*

172 *dub. 12. à princ.* Et † clerico absenti à seruitio Ecclesiæ ex iusta causa, & pro defensione iurium ipsius Ecclesiæ, vel sui beneficij, debetur fructus, & distributiones, per text. *in cap. ex parte, il secundo, de clericis non resident.* resoluit Couarr. *d. n. 8. vers. decimo,* & fuit dictum *in vna Salamantina censurarum 28. Nouembris 1594.* coram *Illustrissimo Cardinali Seraphino,* quæ est *decis. 1098. n. 5. p. 2.* in impressis, & *Asten. fruct uum 15. Martij 1613.* coram *Illustrissimo Patriarcha Manzanedo, & in Calaguritana fructuum, & distributionum Luna 26. Martij 1614.* coram *Domino Vbaldo.* Castro Palao me citato *in hoc loco d. puncto 3. §. 3. n. 11.*

Excommunicatus pro causa Ecclesiæ, & defensione ipsius iurium, lucratur (etsi Diuinis non intersit) fructus, & distributiones beneficij, Nicol. Garc. *d. cap. 13. num. 126.* Anton. Ricciul. *d. c. 14. num. 37.* Ego ipse *in collect. ad d. cap. pastoralis 53. num. 15. in fine, de appellat.* Gutierr. *Canon. lib. 1. c. 1. num. 142. & 147.* inferens *num. 150.* eas pari ratione lucrari prouisores, & officiales generales à Capitulo Sede Episcopali vacante deputatos, si excommunicentur ob causam officij, cuius est iurisdictio, quam exercent, Castr. Palao me citato *in hoc loco, vbi proximè.* 173

Excommunicatus iniustè distributiones quotidianas recuperare potest, si eo tempore, quo excommunicatio iniusta in eum lata fuit, præsens erat in loco beneficij sui, eratque solitus diuinis Officiis ante impedimentum excommunicationis adesse, docent Couarr. *d. num. 8. vers. cæterum,* Petr. Nauarr. *de restitution. lib. 2. c. 2. num 238.* Fr. Emman. *d. c. 33. num. 6.* Barr. à S. Fausto *d. lib. 3. q. 36.* Cened. *d. q. 1. n. 49.* Stephan. Gratian. *discept. forens. tom. 4. c. 191. num. 38.* Ferentil. *in annot. ad decis. Buratti 694. num. 10.* Carol. Macign. *de horis horis Canon cap. 71. n. 67. cum sequentib.* Marc. Anton. Genuens. *in practic. Ecclesiastic. quæst. 206. n. 2.* Perez *l. 1. vers. aduertendum tamen est, tit. 5. lib. 8. Ordin. pag. 175.* latè Trullench. *d. lib. 1. cap. 8. dub. 11. num. 1. cum sequentibus,* Surd. *de alimentis tit. 1. quæst. 82. num. 15. vers. alias secus,* Gutierr. *d. cap. 1. n. 157.* Moneta *d. part. 2. q. 15. à num. 33.* Henriq. *lib. 13. cap. 13. num. 4. in fine,* Sayr. *de censuris lib. 2. c. 5. num. 27.* Bonacina *eodem tract. disp. 2. quæst. 2. puncto 4. §. 2. n. 5.* Auila *eodem tract. p. 2. disp. 6. dub. 1. concl. 1. in fine,* Sanctarell. *d. quæst 9. num. 9.* idem Bonacin. *de Horis Canonicis disp. 2. q. 5. puncto 2. §. 2.* Ego ipse *in collect. ad cap. pastoralis 53. n. 14. de appellation.* 174

A quo autem iniustè excommunicatus omissas distributiones recuperet, aliqualis videtur extare controuersia. Etenim Vgolin. *de censur. tab. 2. c. 12. in princ. num. 14.* opinatur repetere non posse ab illis clericis, quibus iam sunt acquisitæ, sed ab eo, qui iniustè excommunicauit; & hoc idem affirmant Sayr. *de censur lib. 2. cap. 5. num. 27.* & Suar. *tom. 5. disput. 13. sect. 2. num. 25.* Verum Moneta *d. quæst. 15. num. 33.* annuit à clericis ipsis repetenda esse, quia illis iam erunt quæsitæ reuocabiliter, quam sententiam expresè tenent Gutierr. *dict. cap. 1. num. 136.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 7. c. 13. num. 120. & seq.* Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rubr. 11. cap. 15. num. 70.* Anton. Ricciul. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existent. lib. 4. c. 14 n. 33.* Bonacin. *d. puncto 2. §. 2.*

Limita tamen, quando excommunicatus esset in mora petendi absolutionem, quia pro eo tempore, pro quo mora considerari potest, non recuperat distributiones quotidianas, vt per Nicol Garc. *d. c. 13. num. 124.* & Anton. Ricciul. *d. c. 14 num. 36.* quos refero ego ipse *in d. collect. ad d. cap. pastoralis n. 15.* Vazq. *in opusc. de benefic. c. 4. §. 3. dub 4. num. 230.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. tract. 7. disp. 3. puncto 9. §. 1. n. 4. cum sequentibus.*

Suspensus iniustè siue ab officio, siue à beneficio, recuperat distributiones quotidianas, Moneta *d. part. 2. q. 15. n. 42.* Piasec. *in praxi noua Episcop. p. 2. c. 3. n. 9.* Zerol. *p. 1. verb. distributiones, §. 3. vers. octauo,* Cened. *d. q. 1. n. 52.* Bonac. *d. disp. 2. q. 5. punct. 2. §. 3.* Sanctar. *d. q. 9. n. 12.* Gratian. *d. c. 592. n. 38.* Lott. *d. lib. 3. q. 27. n. 139.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. tract.* 175

d.tract.7.disp 3.puncto 9.§.2.num.9. & Trullench. d. lib.1.cap.8.dub.11 n.4.

176 Interdictus iniustè, vel nulliter ab ingressu Ecclesiæ, recuperat quotidianas distributiones constito de iniustitia, vel nullitate, Moneta d.part.2.qu.15.à num.46.& part.3.q.6.num.46.Cened. d.q.1.num.59. me citato Sanctarel. d.q.9.n.13.Bonacin.d.puncto 2. §.3.me citato Trullench. d.lib.1. c.8.dub.11.num.5. Et interdicta Ecclesia, vel polluta, beneficiarus, qui consueuerat in ea residere, & non dedit causam interdicto, consequitur distributiones quotidianas, Moneta eadem part.2.quæst.16.n.29. Cened. d.q.1. num.59 & 60. Bonacin. d.puncto 2.§.6.Sanctarel. d. quæst.9. num.14. Vnde obligatum esse Capitulum ad solutionem pensionis, charitatiui subsidij, & aliorum onerum, quæ præbendæ impositæ sunt dùm ipsum Capitulum recipit distributiones, & fructus alioquin obuenturos præbendato, si esset, vel resideret, Diuinisque interesset, resoluunt Gig. de pension.q 51. Quarant. in summ. Bullarij verb. distributiones quotidianæ, ad fin. Nauarr. consil.3.n.3.in fine, de solution. vbi mutauit sententiam, quam amplexus fuerit consil.1.sub eod.tit. Nicol.Garc. de benefic. part.1.c.5 num.224. Gonzal. ad reg.8 Cancel. gloss.5.§.4. num.44.cum sequentib. Ceuall. commun. contra commun. tom.4. quæst.897. n.505. cum sequentibus, Bonacin. de distribut.disp.2. quæst.6. puncto 3. num.9.Matescot. var.resolut. lib.2. cap.18.à num.51. latè me citato in hoc loco Castr. Palao tom.2.disp.3. de oratione publica in choro, puncto 7. num.11. cum sequent.vbi affirmat sic declarasse Clementem VIII. de anno 1592.quodam Breui in fauorem D.Alphonsi Colona postea Episcopi Carthaginensis; præcepit enim Capitulo Vlixbonen. soluere ei pensionem sexcentorum Ducatorum impositam super Canonicatu illius Ecclesiæ vti à Capitulo debitam, eo quòd perceperit distributiones Canonicatus, super quibus erat pensio imposita; cui declarationi inhærens Rota Romana sæpe in hanc partem tulit sententiam. Rationem huius resolutionis optimam assignat Rot. dict. decis.133. n.2. quia quamuis pensio imponatur super distributionibus, quæ non acquiruntur à titulari ante præstitum seruitium, tamen intentio Papæ est grauare ab initio in fauorem pensionarij non solum illas distributiones, quæ acquiruntur titulari post seruitium, sed etiam eas, quæ sunt destinatæ Canonicatui, quas titularis residendo & inseruiendo acquisiuisset: idem ferè dicit Castro Palao vbi supra num.12. dum ait quòd ante diuisionem fructuum, & cuilibet illorum applicationem obligatum est Capitulum ad solutionem pensionis, si in se velit retinere, aut aliis interessentibus applicare illam partem fructuum, quæ beneficiato grauato, si assisteret, esset concedenda, quia illa pars indeterminatè à cumulo fructuum ex voluntate Pontificis est extracta, & ad pensionem grauata ex gratia Pontificis independenter à seruitio possessoris: latè hanc quæstionem examinaui in mea praxi exigendi pensiones q. 7. numero 19. cum sequentibus. vbi hanc partem multis comprobaui, & à num. 25. eandem resolutionem teneo etiam eo casu, quo litteræ Apostol. reseruationis pensionis non fuerunt Capitulo intimatæ antequam fructus, super quibus est reseruata pensio, distribuerentur inter præsentes.

177 Pensio imposita super Canonicatu, dum Canonicus fuit suspensus, debet solui per Capitulum, vbicunque portio Canonici suspensi spectat ad Capitulum per ius accrescendi, secus verò si portio spectet ad Capitulum per ius non accrescendi, tenuit Rota in vna Colimbrien. pensionis, Veneris 28. Ianuarij 1605. coram Illustrissimo Domino meo obseruandissimo Cardinale Millino, apud Farinac. decis.133.part.2.recent. vbi etiam quòd pensionarius, quando pensio est imposita super distributionibus quotidianis, & Canonicus fuit suspensus, duplicem habet viam, vel dirigendo actiones contra Canonicum suspensum, vel contra Capitulum, quòd distributiones percipit, quod iterum censuit eadem Rota decis.176. part.2. recent. refero Ergo ipse in collect.ad d.c.pastoralis n.vlt.me citato Trullench. dict.l.1.c.8. dub.11.n.7.

Cessatione à diuinis durante Canonicos debere percipere distributiones quotidianas probari videtur ex text. in capite si Canonici, de officio Ordinar. lib.6. & ex resolutis supra de interdictis, & suspensis; in quam sententiam satis inclinauit Sacra Congregatio Concilij Tridentin. de anno 1623. in vna Aquiliana cessationis. Contraria tamen opinio communis, & receptior est ab omnibus ferè Doctoribus asserentibus Canonicos cessatione durante non recipere distributiones ab Ecclesia, vt per Couarruu. in cap. alma mater. part. 2. §. 4. num.7. Henriquez in summ.lib.13.cap.52.§.3.& cap.53.§.2 circa med. Fr. Emman. quæst. Regul. tom.2. quæstion. 116.art.4. Sayr. de censur.lib.5. cap.19.num.17. Moneta part.2. quæst. 16. num. 36. Anton. de Campos de cessatione à Diuinis à num. 98. vers. si autem, & in tit. declaracion de lo que se ha de guardar en tiempo de cessacion, declarat. 34. Alphons. Vega in summ. parte 1. capite 103. casu 6. Anton. Gom. in explicat. Bullæ Cruciatæ ad 5. clausul. in vltimis verbis, Menoch. de arbitr. casu 180. Auila de censur.part.6. disput.2.dub.3.conclus.3. Bonacin. de horis Canon.disputat.2. qu.5.puncto 2.§.5.

Incarceratus iniustè, & absque legitima causa, 178
semota quacunque consuetudine in contrarium, percipere debet distributiones quotidianas, glossa & DD. in capite super causa 2.quæst.4. Fabric. de re benef. lib.2. tit. de præbendis, num.39. in fine. Lotter. dicto lib.3. quæst.27. num.142. Gratian. dict. c.591. num.49. Rota decis.168.part.4. diuers. Couarruuias dict. num. 8.vers.vndecimo, Armendar. d.loco num.77. Nauarr. consil. 11. num. 3. cum sequentibus, de clericis non resident. Læl. Zech. de Republic. Ecclesiæ cap. 24. num. 6. vers. sextò debentur, Azor. institut. moral. part.2. lib.7.capite 7.quæstio.2. Zerola in praxi Episcop.par.1.verb.distributiones,§.8.Ceuall. communium contra communes quæstio 583. num. 15. Garcia dict. cap.2. num. 362. Gonzalez ad regul. 8. Cancell. gloss.5.§.9.num.15.& 118. Moneta dict.part.2.qu.5. num.80 Nald.verb. distributiones numero 10. Bonacina de horis Canon. disputat. 2. quæst. 5. puncto 2. §. 1. me citato in hoc loco Sanctarel. variar.resolut. quæst.9. num. 5. me etiam citato in hoc loco Trullench. dicto cap.8.dub.10. numero 2. Vnde posse clericum lucrari distributiones, cum per vim ab aliquo detinetur, & propterea non potest in sua Ecclesia Diuinis interesse Officiis, resoluunt Nauarr. d.consil.11.numero 4. Monet.part.2. quæst.5. num.54. Cened. dict. quæst.1. num.20.vers.quintò, Azor.d.cap.7. quæst.10. Sanctarel.d.quæst.9.num.8.me citato Trullench.d.c.8.dub.9. num.6.

Procuratores generales à statu Ecclesiastico, 179
seu maiori parte Regnorum Castellæ, & Legionis de gremio Ecclesiarum Cathedralium, seu etiam quarumcunque Regnorum præfatorum Collegiatarum deputati, seu deputandi, aut generali Congregatione absoluta per Ecclesiam Toletanam, aut commissarios eligendi, vt apud Sedem

Sedem Apoſtol.& in Curia Regis Catholici negotia peragant, durante deputatione huiuſmodi ad reſidendum in Eccleſiis, in quibus ipſi Canonicatus, & præbendas, ac Dignitates, & Officia, aliave beneficia obtinuerunt (dummodo tamen Dignitates ipſæ in Cathedralibus etiam Metropolitanis Eccleſiis actu poſt Pontificales maiores non ſint, ac Canonicatus, & præbendæ huiuſmodi Doctorales, Magiſtrales, aut Pœnitentiarij, ſeu de lectura minimè nuncupentur, quos pro tempore obtinentes in ſimiles procuratores deputari non poſſunt (à quocunque nullo modo cogi, aut compelli poſſunt; gaudêrque in abſentia huiuſmodi omnibus fructibus, emolumentis, redditibus & prouentibus, etiã manualibus, ac distributionibus quotidianis, quæ duntaxat à ſolis præſẽtibus, ac diurnis, & nocturnis horis Canonicis, & aliis Diuinis officiis perſonaliter intereſſentibus, ac dictæ Eccleſiæ actu, & realiter inſeruientibus dari & concedi ſolent, etiamſi in illis primam, & eam quam vocant rigoroſam reſidentiam non fecerint, pariformiter, & perinde ac ſi inibi præſentes, & in illis per ſe ipſos etiam quotidie horis tam diurnis, quàm nocturnis, aliiſque perſonaliter inſeruirent, & diuinis Officiis ſupradictis intereſſent. Ita Clemens VIII. *in ſua Conſtitut.* incip. *Exponi nobis, ſub die* 28. *Februarij* 1597. In aliis verò beneficiis reſidentiam requirentibus illud acceptans tenetur ſub peccato mort. abſolutum propoſitum reſidendi habere, ab omnibus beneficij oneribus ſatisfacere, vt argum. *quia nonnulli, de cleric. non reſid.* ibi, *talis ad hoc perſona quæratur, quæ reſidere in loco, & curam ipſius per ſe ipſam valeat exercere,* &c. *cap. relatum, eod. tit.* ibi, *vt perſonæ talis Eccleſia, vel beneficium Eccleſiaſticũ conferatur, quæ reſidere in loco, & curam eius per ſe valeat exercere,* &c. *l. generaliter ſancimus C. de Epiſcop. & cleric.* ibi, *Eos tamen cleric. & Monachos huiuſmodi habere beneficium ſancimus, qui apud ſacroſanctas Eccleſias, vel monaſteria permanent, non diuagantes, neque circa Diuina miniſteria deſides, cum propter hoc benefic. eis indulgeamus, vt omnibus aliis derelictis Dei omnipotentis miniſteriis inhæreant,* &c. *l.2.tit.16.p.1. Qualquiera deſtos ſobredichos deue ſer tal que quiera y pueda ſeruir la Igleſia quotidianamente por ſi miſmo, ſegun que conuienne, ca meneſter el logar que tiene cada vno dellos,* &c. vbi ita ait Greg Lopez. *In vtriſque requiritur voluntas, & poſſibilitas ſeruiendi quotidie Eccleſiæ perſonaliter in his, quæ cuilibet ex eis incumbunt,* &c. & ex *c. commiſſa* §. *cæterum, de elect. lib.6.* ibi, *non intendens promoueri,* iuncto ibi, *ipſam poſtmodum dimiſſurus,* &c. reſoluunt in terminis Hoſt. *in d.c. relatum n.*2. vbi Butr. *n.*4. & Abb. *n.*5. Sylu. *verb. beneficium* 3. *in fine,* Sot. *de Iuſt. lib.*3o.*q.*5.*art.*6. Nau. *miſcel.*44.*n.*2.& *miſcel.*45.*num.*2. Toled. *in ſumm. lib.*5.*c.*9.*verſ.*4. Bañes 2.2.*quæſt.*11.*art.*1. Flamin. *de reſignat. lib.*4.*q.*11.*n.*42. F. Emman. *in ſum. tom.*1 *verb. beneficios cap.*50.*num.*15. Guriet. Angel. Rebuff. & alij, quos refert, & ſequitur Cardin. Zapata *en el diſcurſo de la obligacion en Conciencia y Iuſticia que los Prelatos tienen de proueer las dignidades y beneficios Eccleſiaſticos en perſonas que puedan y quieran y tegnã intencion y propoſito de reſidir, p.*1.*concl.*4. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel. gloſ.*15.*num.*89. Marc. Anton. *de eccleſ. reſiden. part.*3.*c.*33.*n.*3. Ad plura infert idem Cardin. Zapata *d. diſcurſu,* in quo eadem *p*1.*concluſ*3. latè probat non eſſe licitum beneficium acceptare cum propoſito reſidendi dum illud obtinuerit, & dimittendi quando ſe obtulerit occaſio renunciationis, & *concl.*5. ſimiliter ſuſtinet habentem impedimentum ad reſidendum propter aliquod ſæculare officium, quod obtinet ſine animo illud dimittendi, ſi accepiet beneficium cum reſidentia, peccare mort. & *concl.*6. pariter probare intendit ab obligatione intentionis perpetuæ reſidentia nobilitatem, ſeu qualitatem Parochi eam non excuſare, & *concl.*8. reſoluit peccare mort. illum, qui beneficium cum animo dubio ſiue conditionali non reſidendi acceptat.

180 Ad quod meliùs percipiendum aduertere oportet quòd Clerus, ſeu ſtatus Eccleſiaſticus Regnorum Caſtellæ, & Legionis cum aliquando in vniuerſum ad grauia & magni momenti negotia tractanda ſe congregat, vnumquodque Capitulum Canonicum aliquem, vel in dignitate Eccleſiaſticã conſtitutum in ſuum procuratorem eligere de gremio ſuo, & ad congregationem huiuſmodi mittere debet, & vt hoc exactius obſeruetur committitur Nuntio Sedis Apoſt. pro tempore exiſtenti, & in partibus Hiſpaniarum commoranti, vt præmiſſa debitæ executioni mandari faciat, & curet contradictores quoſlibet, & ad dictam Congregationem non accedentes, per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, ſeu etiam pecuniarias, aliaque opportuna, iuris ſeu facti remedia appellatione remota compeſcendo. Ita Clem. VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Ex iniuncto, ſub die* 9. *May* 1569. Hi autem Canonici Dignitates, qui à Capitulis ad dictam Congregationem deſtinabuntur, in Sacris Ordinibus conſtituti, ac proprietarij, non autem coadiutores Dignitatum, & Canonicorum, eſſe debent, qui ſi ceſſante legitima cauſa in tempore præſtituto Congregationi non aderunt, aut ſine eiuſdem Congregationis licentia diſcedant, à Nuntio S. Sedis apoſtolicæ in Regnis Caſtellæ, & Legionis commorante in expenſis eis à ſuis Capitulis deſtinatis pro rata temporis, quo contra fecerint, appellatione remota mulctari debent: ſtipendia verò huiuſmodi pro communi ſtatus Eccleſiaſtici vtilitate applicari reſpectiuè debent. Ita Gregorius XV. *in ſua Conſtitut.* incip. *Aliàs à felicis, ſub die* 13. *Augusti* 1622.

181 Epiſcopus non poteſt cogere obtinentes beneficia ſimplicia aliquod perſonale ſeruitium ſuis beneficiis impendere, cum ex antiquiſſima Eccleſiæ conſuetudine, non niſi ob officium recitandum teneantur, Ita deciſum referunt Nicol. Garc. *dict. cap.*2.*num.*9. Armendar. *dict. loco numer.*202. & 205. me citato *in hoc loco* Alzedo *dict. part.*2.*cap.*9. *numer.*43. Tenentur verò ad inſeruiendum illis per alios, qui approbati ſint ab Ordinariis, cum mens non fuerit Pij Quinti *in Bulla de reſidendo edita* 8. *Iulij* 1569. incip. *Cupientes,* cogere habentes beneficia ſimplicia in eis reſidere. Ita Nicol. Garcia *dict. num.*9. Armendar. *dict. loco num.*204. Nihil tamen innouandum in huiuſmodi benficiis ſimplicibus, quæ etiam clericatus, nuncupantur, in Eccleſiis Parochialibus, vel alibi conſtitutis, quorum fructibus poſſeſſores gaudent, nullum ſeruitium nec per ſe; nec per ſubſtitutos præſtando, vt poſſint cogi, vel per ſeipſos, vel per ſubſtitutos inſeruire, ſi tanto tempore poſſeſſores non ſunt coacti ad aliquid iſtorum, nec apparet quòd ad certum ſint obligati, ſatis ſi dicant Horas Canonicas, referunt deciſum Garcia *d c.*2. *num* 9. *in* 6. *declar.* Armendar. *d. loco num.*206.

Monitiones S. Caroli Borromæi, ad Canonicos.

VOs qui in Cathedrali Ecclesia dignitates obtinetis Canonici, item tum eiusdem Ecclesiæ, tum reliquarum quarumuis Ecclesiarum Collegiatatum, vel Vrbanarum, vel diœcesanarum, quicunque sitis, in omni canonicalis disciplinæ officio ita agite, vt Canonicè, nempè canonum legibus ad vitæ vestræ institutum pertinentibus, & constitutionum prouincialium, diœcesanarúmque rationi congruenter viuatis. Idque primò maximè studete vt in conspectu Dei omnipotentis puro corde, & casto corpore ministretis.

Tum singuli vos Ordinis dignitati, aut Canonicatui annexi functiones explete, Canonicalisque muneris partes præstate: omnes in choro statis horis assiste, & ad Deum pro fidelibus pias, religiosasq; fundite precationes.

Dum eo loco estis, memores estote adesse Christum Iesum Dominum, cui seruite cum timore & tremore.

Non pigri, non somnolenti, non oscitantes adestote, non mente vaga, non vagis oculis, non indecenti corporis statu.

Attentè, studiosè, ritè, piè, religiosè diuinas laudes concelebrate, & psallite Deo in conspectu Angelorum. cantantes in cordibus vestris Domino.

In choro nemo priuatim, nemo tacitè officium recitet, sed omnes pariter, quicunque adestis, senes cum iunioribus laudate nomen Domini in Psalmis, Hymnis, & Canticis.

A quibuscunque colloquiis, & à litterarum librorumque lectionibus, atque omni vagatione abstinete.

Pro temporis autem, & officij ratione sedete, state, genua flectite, caput aperite, & inclinate.

Accuratè demum omnia obseruate, quæ eo de genere vobis præscripta sunt, itavt vestro exemplo, aliis Sacerdotibus, clericisque, & rectè ritéque, psallendi, & sanctè orandi, ac piè agendi animum addatis.

In Psalmorum autem, Canonicorum, & Hymnorum intelligentiam studiosè incumbite, vt dum psalllitis pro sensuum sanctissimorum quos mente concepistis, ratione vos ad omnem pietatis deuotionisque effectum excitetis.

Non ordinariæ distributionis lucro adducti, sed Dei charitate, Religionisque cultu commoti, diuinis officiis adeste, vt vere ex animóque Psalmi verba illa concinnatis: Voluntarie sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est.

Diuinis officiis absolutis paululum omnes in choro piè orate, inde abeundi signo per Præfectum dato, consurgentes, quo ordine in chorum accessistis, eodem in Sacristiam redite, vbi cappas qui illi induti estis, & superpellicea sine strepitu vllo, & susurratione deponite.

Canonicales vestros conuentus statis hebdomadæ diebus capitulariter habete omnes, qui debetis ad illos conuenire.

Inde ne discedite, nisi missione à Capituli præfecto impetrata: singuli ordine, & locô sedete.

Sententiam modestè dicite, & suo quisque loco, non præposterè.

A verbis scurrilibus abstinete.

In rebus consultandis rixas, iurgia, & contumelias cauete.

In initio & fine vniuscuiusque Capituli statas orationes dicite.

Priori loco tractanda proponite, quæ ad diuinum cultum, ad spiritualis vitæ progressionem, ad Ecclesiasticam disciplinam tuendam, tum quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent, ne negligite.

Cætera hoc de genere toto seruate, quæ prouincialibus Constitutionibus præscripta sunt.

Omnia primis agite pace mutua, concorde voluntate, & charitate fraterna vos inuicem diligite, Canonici enim estis, qui sicut pro collegij ratione in antiquo constituto vnam in Collegiata Ecclesia, vnamque item in canonicali domicilio collocati fuistis, ita vna pacis, & charitatis fœdere, vnaque animorum consensione coniunctissimi, sicut nascentis Ecclesiæ ministri, quorum erat cor vnum, & anima vna experiendo videtè, sicut in Psalmo scriptum est, Quàm bonum & quàm iucundum sit habitare fratres in vnum.

ALLEGATIO LIV.

Episcopus Vicarium Generalem qualem constituere debeat?

SVMMARIVM.

1 *Vicarium qualem debeat Episcopus assumere, ostenditur.*
2 *Exterus non expedit eligi ad vicariatum.*
3 *Episcopus non potest creare Vicarium ante apprehensionem possessionis Episcopatus.*
Alienigena, cui prohibitum est lege Regia Aragoniæ obtinere Dignitatem, &c. an possit esse Vicarius Generalis Episcopi? ibid.
4 *Läicus non potest esse Episcopi Vicarius.*
5 *Vicarius Episcopi debet habitum clericorum deferre.*
6 *Clericus coniugatus non potest esse Episcopi Vicarius, etiamsi cum vnica, & virgine contraxisset, & habitum, & tonsuram portasset.*
7 *Läicus potest constitui Vicarij assessor, & consultor, etiam in causis criminalibus contra clericos.*
8 *Laicus vti minister iudicis Ecclesiastici, cum assistentia alicuius clerici potest cognoscere de causis clericorum.*
9 *Laicus potest deputari Vicarius Episcopi, tantùm in temporalibus.*
10 *Laicus potest esse Episcopi Vicarius ex dispensatione Summi Pontificis.*
11 *Bigamus Episcopi Vicarius esse non potest, etiamsi effectus sit clericus, nisi prius solutus fuerit ab impedimento bigamiæ.*
12 *Monachus, vel religiosus potest ab Episcopo cum consensu Abbatis, vel Superioris Vicarius creari.*
13 *Monachus si illegitimus sit, quãuis, professione legitimatus fiat, vicarij officium exercere non potest.*
14 *Regulares Ordinum Mendicantium professi, aut in strictiori religione existentes, ab Episcopo vicarij institui non possunt.*
15 *Vicarij in iure tripliciter accipiuntur.*
16 *Vicarij legitimi, seu nati dicuntur, qui à lege ipsa constituti sunt, veluti Archidiaconus, & Archipresbyter.*
17 *Archidiaconi ipso iure absque aliquo facto Episcopis absentibus, & eorum officialibus, vicariorum munus exercent, dimissorias litteras ad suscipiendos Ordines, ac monitoria concedunt.*
18 *Foranei Vicarij appellantur illi, qui extra ciuitatem in qua est Episcopi sedes, iurisdictionem exercẽt.*
19 *Datiui Vicarij, seu constituti Generales appellantur hi, quos Episcopus creauit, vt eius vices gererent in eodem tribunali, & loco, in quo ipse ius dicere consueuit.*
20 *Nati Vicarij, id est, Archidiaconi, vel Archipresbyteri ordinariam habent iurisdictionem, inferiorem tamen illa, quam habet Episcopus, & ideò ab illis ad Episcopum appellatio defertur.*
21 *Appellatio an detur Vicario foraneo ad Episcopum? dubitatur, pro vtraq; parte referuntur Doctores.*

140 Vicarij

140 *Vicarij foranei dicuntur potius obtinere officium, quam dignitatem.*
141 *Vicarij nominati à Prelatis inferioribus habentibus Episcopalem, & ordinariam iuris dictionem non possunt esse Papæ delegati.*
142 *Commissa Episcopo, vel eius Vicario, non possunt expediri per Vicarium Capituli Sede vacante.*
143 *Vicarius Episcopi ipsius Episcopi repræsentat personam, & auctoritatem, eiusque locum tenet.*
144 *Vicarius Episcopi præcedit Archidiaconũ, etiamsi haberet priuilegium obtinendi primam Sedem post Episcopum præcedit etiã Abbates, Archipresbyteros, Canonicos etiam Episcopos, & alios Prælatos Episcopo inferiores.*
145 *Vicarij iurisdictio ab Episcopo reuocari potest.*
146 *Episcopus si fuerit maiori excommunicatione notatus, & publicè denunciatus, eius officialis, seu Vicarius generalis iurisdictionem suam exercere non potest.*
147 *Collatio beneficij non valet, si dum Episcopus excommunicatus est, Vicarius conferat.*
148 *Vicario Episcopi excommunicato, non est excommunicatus eius subuicarius, aut successor.*
149 *Suspectus recusari potest Vicarius ex suspicione Episcopi.*
150 *Suspecto vicario Episcopi quando censeatur ipse Episcopus suspectus, & coram quo causa suspicionis cognosci debeat, ostenditur.*
151 *Vicarij iurisdictio per Episcopi mortem expirat etiam quoad negotia iam cœpta.*
152 *Gesta à Vicario ignorante mortem Episcopi longè distantis valida sunt.*
153 *Beneficia conferre potest Vicarius ante scientiam mortis Episcopi si conferendi potestatẽ habebat.*
154 *Vicarij iurisdictio non solum expirat morte naturali ipsius Episcopi, sed etiam ciuili.*
155 *Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, vel alius Prælatus, qui tempore commissionis constitutus erat in dignitate, & inter iudices Synodales designatus potest post eandem dignitatem renunciatam esse iudex, & causa sibi commissa cognoscere.*
156 *Vicarius generalis finito officio non potest procedere in illa causa, quæ sibi commissa fuit non sub nomine proprio, sed sub nomine dignitatis.*
157 *Iurisdictio Episcopi Sede vacante ad Capitulum deuoluitur.*
158 *Capitulum Sede vacante intra octo dies post mortem Episcopi eligere tenetur Vicarium, aliàs illius deputatio deuoluitur ad Metropolitanum.*
159 *Forma ponitur, qua Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante creari solet.*
160 *Sedes Episcopalis vacare dicitur donec litteræ Apostolicæ Prælati, cuius Sedes vacabit, fuerint expeditæ, & præsentatæ Capitulo.*
161 *Episcopus prouisus non potest Episcopatum administrare, nisi litteris expeditis, & ostensis.*
162 *Vicarius à Capitulo Sede vacante, si aliquibus non vocatis creatus fuerit, est reuocandus, & Capitulum denuò congregandum ad ipsius Vicarij constitutionem.*
163 *Archidiaconus non sustinet Vicarij vices in illis octo diebus, infra quos Capitulum cogitur Vicarium eligere, quia in illis totum Capitulum administrare debet.*
164 *Terminus octo dierum, infra quem tenetur Capitulum Sede vacante Vicarium constituere, non currit, nisi à die scientiæ translationis Episcopi ad aliam Ecclesiam,*
165 *Capitulum Sede vacante an possit plures Vicarios sibi constituere? ostenditur.*
166 *Vicarius à Capitulo Sede Vacante si Canonicus sit, & absit à choro, non percipit distributiones quotidianas, quamuis sit in actu exercendi officium.*
167 *Vicarius à Sede vacante constitutus debet in choro sedere in loco proprio sui Canonicatus, antiquiores non præcedendo.*
168 *Vicarius Capituli Sede vacante debet eligi Doctor, Licentiatus, vel alias quantum fieri potest, idoneus, & si nõ esset Doctor, potest Capitulũ in ipso actu deputationis dare ei cõsultorẽ Doctorẽ.*
169 *Diœcesis quando veniat appellat. vrbis? ostenditur.*
170 *Vicarius Episcopi ad beneplacitũ potest reuocari.*
171 *Vicarius à Capitulo Sede vacante constitutus an possit ab eo reuocari? ostenditur.*
172 *Capitulum constituens secundum Vicarium, censetur primum reuocare.*
173 *Capitulum si constituat Vicarium simpliciter absque temporis præfinitione, eius officium durabit durante Sedis vacatione.*
174 *Capitulum Sede vacante in deputatione sui Vicarij potest apponere clausulam, vt in causis Canonicorum procederet cum voto certi consultoris.*
175 *Per Constitutionem Vicarij generalis in spiritualibus, & temporalibus non transeunt ea quæ requirunt speciale mandatum.*
176 *Capitulum in commissione Vicarij potest sibi aliqua reseruare.*
177 *Vicarius Capituli substituere non potest, nisi ei in mandato substituendi facultas concedatur.*
178 *Vicarius Episcopi Sede vacante debet habere salarium.*
179 *Vicarius Episcopi iam defuncti non potest petere salarium non conuentum, à suo successore pro seruitio præstito eius prædecessori.*
180 *Capitulum Sede vacante si suspensionis censura sit irretitum, principalis eius Vicarius iurisdictionem exercere non potest.*
181 *Vicarius Capituli Sede vacante finito officio tenetur stare syndicatui.*
182 *Episcopus per se rationem administrationis officij gesti à Vicario Capituli Sede vacante exigere, ac in aliquo delicto compertum punire potest.*
183 *Vicarius Episcopi non tenetur ad syndicatum.*

IN assumendo Vicario non oscitanter se gerere debet Episcopus, sed personam tenetur eligere qualificatam, circumspectam, bonæ, & approbatæ vitæ, timentem Deum, veridicam, liberalem, temperatam, fortem, magnanimam, mansuetam, doctam, & quæ non declinet ad dexteram, nec ad sinistram, vt post multos admonet Sbroz. *de Vicario Episc. lib.1. q.33.* & eleganter Petrus Blesensis *epist.25.* agens de his Episcopi officialibus, qui vt plurimum non habent prædictas qualitates, ita eos depingit. *Credo huiusmodi officiales, non ab officio nomine, sed ab officio verbo mutuasse vocabulum: nam genus hoc hominum, quod dicunt officiperdi. Tota officialis intentio est, vt ad opus Episcopi, suæ iurisdictioni commissas miserrimas oues, quasi vice illius tondeat, emungat, excoriet; isti enim sunt Episcoporum sanguisugæ, euomentes alienum sanguinem, quem biberunt, quia testimonio Scripturæ diuitias, quas congregauit impius euomet, & de faucibus illius extrahet eas Deus: isti sunt quasi spongia in manu prementis, quasi quidam colatoria diuitias suis dominis influentes, & execrandis acquisitionibus nihil sibi præter peccati sordem & fœculentiam retinentes. Quod enim aggregant per oppressionem pauperum, Episcopis quidem ad delicias cedit, officialibus ad tormentum.*

Sic vos non vobis mellificatis apes,
Sic vos non vobis accumulatis opes.
Isti sunt secretiora illa ostiola per quæ ministri Beli sacrificia, quæ super mensam ponebantur, à Rege clanculum asportabant. Sic Episcopus quasi longa manu bona aliena diripit, & notam criminis à se remouens, suis officialibus culpæ & infamiæ discrimen impingit, &c. Et mox. *Officium officialium, quorum te numero aggregasti, hodie est Iura confundere, suscitare lites, transactiones rescindere, innectere dilationes, supprimere veritatem, fouere mendacium, quæstum sequi, æquitatem vendere, inhiare exactionibus, versutias concinnare. Isti sunt, qui hospites suos grauant superflua euectione, & multitudine clientelæ. Quærunt delicatos, & superfluos cibos, cum scriptum sit, comedentes, & bibentes, quæ apud illos sunt. De alieno enim prodigi, de proprio sunt auari, verborum insidiatores, & aucupes syllabarum; tendunt laqueos, & pedicas in capturam pecuniæ. Iura interpretantur ad libitum, & ea pro voluntate sua nunc abdicant, nunc admittunt, benedicta deprauant, prudenter allegata peruertunt, rumpunt fœdera, nutriunt simultates, fornicationes, dissimulant, matrimonia distrahunt, adulteria fouent, penetrant domos, & mulierculas peccatis oneratas, captiuas ducunt, diffamant innoxios, & nocentes absoluunt. Et vt multa sub verborum paucitate concludam, dum omnia venaliter agunt, filij auaritiæ, serui mammonæ, se diabolo venales exponunt.* Hactenus Pet. Blesensis.

2 Sunt equidem innumera mala, quæ ex malo officiali procedunt; de omnibus tamen Episcopus Domino rationem reddere debebit, vnde vt hæc effugiat, officialem, seu Vicarium eligat, quem nulla tangant malorum scelera, nec contra illum possit aliquid apponi, quod conscientiam lædere, aut sibi imputari possit, aliaque perscrutetur ad huiusmodi officium ritè & rectè obeundum necessaria. Vnde idem Sbroz. *d. lib.* 1. *q.* 34. dicit quòd non expedit eligere exterum ad Vicariatum & *quæst.* 46. *num.* 15.
3 post Felin. *consil.* 40. *num.* 7. tenet † Episcopum non posse creare Vicarium ante apprehensionem possessionis Episcopatus, quamuis fuerit per Papam pronunciatus Episcopus. Circa illud autem quòd Vicarius, vbi commode fieri potest, exterus non est assumendus, sed ciuis, vt notos habeat loci hominum mores, addo Cuch. *in instit. Canon. de Vicario Episc.* Zech. *de officio Episcopi c.* 7. *n.* 32. Menoch. *de præsumpt. lib.* 5. *præsumpt.* 12. vbi ait iure præsumi originariorum maiori fide, & diligentia administraturum. Aliter aliqui senserunt, vt S. Carolus, de quo Carolus à Basilica S. Petri *in eius vita lib.* 7. *c.* 36. sic ait, *Vicarium verò generalem in primis grauem, pietate, religioneq; præstantem, doctrina spectatum, Iurisconsultum, tum præterea disciplinæ sacræ studio incensum Sacerdotem eligebat. Hos vero, nempe Vicarium generalem, & duos alios, qui tum ad ciuilia, tum ad criminalia deputabantur, adhibere exteros solebat, ne fortè amicitia, propinquitate, gratia, aut vero metu adducti ius aliquo modo quandoque violarent, minúsve liberè dicerent.* refert Homobon. de Bonis *de humanæ vitæ statibus c.* 7. *vers. vbi commodè.* Ætas autem ad Vicarium generalem requisita vigintiquinque annorum est, Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 43. *q.* 10. me citato *in hoc loco* Azed. *de præcellent. Episcop. dignitat. p.* 2. *q.* 2. *n.* 3. Homobon. *d. c.* 7. *vers. ætas.* vbi etiam addit super minori ætate Vicarij Episcoporum dispensare non posse, citatq; Card *in Clem.* 1. *q.* 38. *de officio Vicar.* An alienigena, cui prohibitum est lege Regia Aragoniæ obtinere dignitatem, beneficium, vel officium Ecclesiasticum, possit esse Vicarius generalis Episcopi; Affirmatiuè resoluit Cened. *can. q.* 18. *per tot.*

Debet etiam Episcopus in Vicarium eligere Clericum, saltem primæ Tonsuræ, non verò laïcum, *c. decernimus*, vbi Abb *num.* 12. Felin. *num.* 6. Dec. *n.* 15. Ripa *num.* 56. & cæteri omnes, *de iudic.* Hoied. *in c. alma mater*, §. 11. *n.* 3. Milis *in repert. verb. laicus*, Lancelot. *in instit. Canon. in tit. de officio Vicarij* §. 1. Bertachin. *in tract. de Episcopo, tit. de Vicario Episcopi, n.* 14. Ioan. Selua *de benefic. p.* 2. *q.* 23. *n.* 13. Rebuff. *in pract. benefic tit. de Vicario Episcopi n.* 35. Lel. Zech. *de Republ. Eccl. c.* 23. *de Vicario Episc.* §. 1. *n.* 1. Anto. de Prætis *in tract. de iurisd. Episc. c.* 6. *n.* 45. Patlad. *diff.* 9. §. 1. *n.* 35. Moscon. *de maiest. milit. Eccles. lib.* 1. *part.* 1. *c.* 16. *pag.* 270. Monet. *de decimis cap.* 9. *n.* 196. Azor. *inst. moral. p* 2. *lib* 3. *c.* 45 *q.* 10. Pialec. *in praxi noua Episc. p.* 2. *c.* 4. *num.* 6. Vgol. *de potest. Episcopi c.* 4. §. 8. *n.* 1. Patlad. *in sesquicent. different.* 9. §. 1. *num.* 359 Menoch. *consil.* 52. *n.* 106. nouissimè Valenzuela *tom.* 2. *consil.* 101. *n.* 66. & 67. Nicol. Garc. *de benef. part.* 5. *c.* 8. *n.* 2. Alph. Aluarez Guerrero *in speculo Iuris Pontificij c.* 27. Bellet. *disquis. cleric. tit. de fauore clericorum reali* §. 2. *n.* 6c. & §. 3. *n.* 19. Suar. *tom.* 5. *de censur. disp.* 2. *sect.* 3. *à n.* 8. Sbroz. *de Vicario Episcop. lib.* 1. *quæst.* 8. *n.* 2. & *q.* 31. Sahag. *in cap.* 2. *de iud. n.* 110. Ioan. Segura Daualos *in direct. Iudicum Ecclesiast. part.* 1. *c.* 12. *n.* 1. & 2. Filliuc. *tract.* 41. *de benef. c.* 2. *num.* 47. Fr. Ludou. Miranda *de ordine iudic. q.* 2. *art.* 7. Anastas. Germon. *de sacrorum immunit. lib.* 3 *c.* 1. *n.* 11. & *cap.* 14. *n.* 15. Morla *in emporio Iuris Ciuilis part.* 1. *tit.* 2. *q.* 22. *n.* 10. nouissimè D. Hieron. Venero & Leyua *in examine Episcoporum lib.* 4. *cap.* 12. *numero* 2. & 3. Cened. *dicta q.* 18. *num.* 14. Alzed. *d. c.* 2. *num.* 4. † qui habitum clericorum deferat, arg. 5
cap. in noua 16. *q.* 7. tenet Azor. *d. c.* 43. *q.* 10. *vers. præterea*, Homobon. de Bonis *d c.* 7. *vers. prima.* Dummodo non eligat clericum coniugatum, † hic enim 6
non potest esse Vicarius Episcopi, Bertachin. *repert. verb. Clericus coniugatus non potest*, Lambert. *in tract. de iurepatron. lib.* 2 *part.* 1. *q.* 7. *art.* 4. *n.* 3. Lap. *in c.* 1. *n.* 2. *de offi io Vicarij lib.* 6. Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb Vicarius dub.* 7. Segura Daualos *d. c.* 11. *n.* 2. Cened. *d q.* 18. *n.* 14. Suar. *d. sect.* 3. *n.* 10. Rebuff. *d. titul de Vicario Episcop. n.* 36. Sanch. *de Matrimon. lib.* 7. *disp.* 46. *num.* 14. Garc. *d. c.* 8. *num.* 3. Bellet. *d.* §. 3. *num.* 20. Sbroz. *d q.* 31. *n.* 5. *cum seqq.* vbi asserit procedere etiamsi clericus coniugatus contraxisset cum vnica & virgine, & deferret habitum, & Tonsuram; me citato *in hoc loco* Ciarlin. *forens. contr. lib.* 1. *c.* 53. *n.* 8. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic fori Eccles. c.* 40. *n.* 13. vbi limitat si Episcopus habeat iurisdictionem temporalē, quia in ea potest in Vicarium nominare clericum coniugatum, Camil. Borrell. *in sum. decis. tom.* 1. *tit.* 8. *n.* 20.

Licèt autem non possit laïcus constitui Episcopi Vicarius, potuit tamen constitui eius assessor, & 7
consultor, etiam in causis criminalibus contra clericos, Abb. *in c. decernimus, num.* 28. vbi Felin. & alij *de iudic.* Cuch. *in instit. maior. in tit. de Vicario Episcop. num.* 49. Ioan. Segura Daualos *in direct. Iud. Eccles. part.* 2. *c.* 11. *n.* 2. Decian. *tract. criminal. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *num.* 73. Sbroz. *d c* 31. *num.* 10. & 12. Vgolin. *d. c.* 4. §. 10. *n.* 3. † Sæcularis enim vti minister iudi- 8
cis Ecclesiastici, & cum assistentia alicuius clerici potest cognoscere de causis clericorum, *cap. Mennam* 2. *quæst.* 5. Aufrer. *in tract. de potest. iudicis laici super personas Eccles. reg.* 2. *num.* 21. Marsil. *in tract. de bannitis verb. iudice n.* 198 Iacob. de Graffiis *in decis. aureis part.* 1 *lib.* 4. *c.* 18 *n.* 152. *vers. quintius quando*, Carol. de Graffiis *de effectibus clerical. effectu* 1. *n.* 868. Bellet. *d.* § 3. *n.* 18. Potest etiam † laïcus depu- 9
tari Vicarius Episcopi tantū in temporalibus, si ipse

habere

haberet solùm iurisdictionem temporalem in ali-
quibus locis, Aufrer. d.tr.reg. 4. n.36. Beller. d.§.3.
n.20.vers.si autem, Pauin. de potest.& officio Capituli
Sede vacante in 2.p.princ.q.10.n.15. Anton.de Præ-
tis d.c.6.n.44. Sbroz.d.c.31.n.11.vbi n.13. resoluit
10 † laicum posse esse Vicarium Episcopi accedente
Summi Pontificis dispensatione.

Vicarius generalis, seu Prouisor, aut officialis, Iu-
dexque Ordinarius alicuius Archiepiscopi, vel Epi-
scopi, aut alterius personæ iurisdictionem Ecclesia-
sticam obtinentis in Regnis Castellæ, & Legionis,
nullus posthac in perpetuum esse potest, qui in ali-
quo saltem ex Ordinibus sacris non fuerit constitu-
tus, itaut omnes & singulæ deputationes, electio-
nes, assumptiones, admissiones, ac dispensationes ad
huiusmodi munera, aut aliquod illorum de qui-
busuis personis in aliquo sacro Ordine non con-
stitutis quandocumque & per quoscunque facien-
dæ, nullæ, & inualidæ, ac nullius coloris, & mo-
menti sint. Ita Clemens VIII. in sua Constit. in-
cip. Ecclesiastici Ordinis, sub die 1. Februar. 1601.
quam approbauit, & confirmauit S.D.N. Vr-
banus VIII. in sua Constit. incip. Decet Romanum
Pont. sub die 16. Decembris 1723. Pariter constitu-
tum est Iudicem Ordinarium, vel delegatum ordi-
narium appellationum non posse esse Canonicum,
qui præbendam Doctoralem, aut Magistralem, vel
illam obtinet, cui munus legendi sacram Scriptu-
ram incumbit, necnon & Pœnitentiarius, & Presby-
teri Parochiales Ecclesias obtinentes, in tota pro-
uincia Toletana; vt per Paulum V. in Const. incip.
Ecclesiæ vniuersæ, sub die 17. Augusti 1615. quam
Gregorius XV. in sua Constit. incip. Alij felicis,
sub die 9. Maij 1622. extendit ad Ecclesias omnes
Metropolitanas, Cathedrales, Collegiatas, & Paro-
chiales totius Regni Castellæ, & Legionis, Et in
alia Const. incip. Alias felicis, sub die 6. Aprilis 1623.
extendit omnes primas Dignitates post Pontifi-
calem Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesia-
rum. Et refert Cened. d.q.18.n.15. quòd in Synodo
Prouinciali Cæsaraugust. in tit. de officio Ordinarij,
const. vlt. stabilitum est Vicarios generales, aut prin-
cipales Officiales Diœcesanorum, vel Ordinatiorum
Ecclesiasticorum, esse debere in sacris Ordinibus
constitutos, & definit omnes actus Vicarij, aut prin-
cipalis Officialis non constituti in sacris Ordinibus
(si quos contigerit actitari) nullius esse coloris, aut
valoris.

11 Bigamus Episcopi Vicarius esse non potest, vt
post Sbroz Zech. Sayr. & alios resoluit Nicol. Garc.
d.c.8.n.4. censetur enim omni clericorum priuile-
gio exutus, vt per text. in c.vnic. de bigam lib.6. tenet
Azor. d.part.2.lib.6.c.4.q.12. Nec bigamus effectus
clericus poterit esse Vicarius, nisi prius solutus fue-
rit ab impedimento bigamiæ, Moscon. de maiestat.
milit. Eccles. lib.1.part.1.c.16.pag.170. Conrad. in
templo omnium iud. lib.2.c.6. de Vicar. Episc. §.1.n.2.
& 6. Nicol. Garc. d.cap.8.n.5.

12 Monachus, vel religiosus potest ab Episcopo cum
consensu tamen Abbatis, vel Superioris, Vicarius
creari, argum. gloss. in cap. de præsentium 16 q 1 &
in cap. si quis 58. dist. resoluunt Rota 3. de Offic Vic.
in antiq. Fusc. de visit lib.2.c.15.n.100. Aloys. Ricc.
d.collect.143. in fine, Sbroz. lib.1.q.38. Nauar. com.2.
de Regul.n.68. Azor. d.c.43.q.10 vers. quæres itidem,
vbi addit debere Monachum socium habere ex eo-
dem cœnobio ascitum, Campan. in diuers. Iuris Ca-
non. rub.11.c.13.n.118. vbi etiam cum Maiol. de ir-
13 regular. lib.1.c.10. sub n.3. vers. ideoque, tenet † hu-
iusmodi Monachum, si illegitimus sit, quamuis pro-
fessione legitimatus fiat, Vicarij officium propter
præeminentiæ, & iurisdictionem, quam habet,
exercere non posse, qui Religiosi, si Iuris Canonici
peritia careant, assessorem Doctorem sibi asciscere
oportet. Brun. cons.89. Honorion de Bonis d. cap.7.
vers. prima. nouissimè Lauret. de Franchis in contro-
uers. inter Episcop. & Regulares q.122. pag 481. vbi
tamen refert se vidisse in Curia Romana obseruari
quòd quoties Episcopus Ecclesiæ suæ necessitate
alicuius Monachi opera indiget, vt sui Vicarij offi-
cio fungatur, cùm neminem idoneum habeat ex
Clero sæculari, qui eo munere fungi possit, sacram
Cong. Regularium consulit, quæ attenta exposita
necessitate impartitur, vt Monachum in suum Vica-
rium constituere valeat. † Si quis fuerit religionem 14
Mendicantium professus, aut in strictiori religione
existat, ab Episcopo Vicarius institui non poterit,
vt tenent Azor. & Fusc. dictis locis, Sbroz. libro 1.
quæst.40.

Vicarij in Iure tripliciter accipiuntur, quidam na- 15
ti, seu legitimi sunt foranei constituti, alij verò da-
tiui siue constituti generales nuncupantur. † Legiti- 16
mi namque, seu nati dicuntur, qui à lege ipsa consti-
tuti sunt Archidiaconus videlicet, & Archipresby-
ter, cap.1. de offic. Archid ibi, vt Archidiaconus post
Episcopum sciat se Vicarium esse in omnibus. & ibi, ad
vicem sui Episcopi Vicarius reperiatur; c. vt singula, de
officio Archipr. vltra Ordinarios in præcitatis Iuri-
bus, tenent Mandos. regul.14 Cancell q.6.n.16. Ma-
tanta, de ordine iudic. part.4. dist.5. princ.n.7. Rebuff.
in praxi benefic. tit. de forma vicariatus num.199. pag.
41. Zerola in praxi Episcop p.1. verb. Archidiaconus,
Azor. instit moral. part.2. lib.3.c.14. quæst 2.& qu.6.
& c.16. vers. alter verò, Franc. Leo in thesauro fori Ec-
cles. p.1.c.10. n 2. vers. sexta † Archidiaconi enim 17
ipso iure absque aliquo facto, Episcopis absentibus,
& eorum officialibus, Vicariorum munus exercent,
vt ex Butri. Host. Mandos. Franc. Marc. & aliis tradit
Sbroz. de vicario Episcop. lib.1.q.2. n.15. & q.36.
n.10. Dimissorias literas ad suscipiendos Ordines
dare possunt, Cuch. inst. maior lib.2. tit 9. de offic. Ar-
chid. n.7. & monitoria concedere, Petr. Lazar. de mo-
nitoriis sect.1 quæst.6.n.11.

Foranei autem illi appellantur, qui extra ciuita- 18
tem, in qua Episcopi Sedes est, iurisdictionem exer-
cent, vt pote, quos Episcopus in certa diœcesis parte,
vel in oppidis constituit, gloss. in Clement. & si prin-
cipalis, verb. foraneus, de rescript. & in c.1. eod. verbo,
de offic. Ordin. lib.6. & vtrobique Doctores, D. Hie-
ron. Venero & Leyua in examine Episcop. lib.4.c.13.
n.5. nouissimè Valenzuela tom.2. cons.192. n.11.
Sbroz. lib.1.q 3.n.28. & q.13.n.1. & q.20.n.3. & 8.
& q.29.n.10. Ob idque foranei nuncupantur, quia
foris, id est extra locum, in quo Episcopalis sedes est,
Episcopi vice funguntur, vel quia forum teneant,
aut quia foris veniant, vt ait gloss. verb. foraneus,
in d c.1. Syluest. in sum. verb. Vicarius q.4. in princ.
Rebuff. in praxi benefic. tit de forma, & declar. noua.
prouis. verb. Officiali Episc. n.1. Franc. Marc. Delphin.
decis.317 n.17.p.1. Cuch. lib.2. inst. maior. c.8. de Vi-
car. n.3. Anastas. Germon. lib.1. animaduersionum
Iuris c.7 in pr. Sanch. de Matrim. lib.3. disp.29.n.10.
& Nicol. Garc. de benefic. p.4.c 7 n 29. Dicitur etiam
Vicarius foraneus, qui solùm in ciuitate, in qua re-
sidet Episcopus, constituitur. Mohedan. sub tit. de ap-
pellat. decis.5.n.3. Sbroz. lib.1.q.23 n.4. & q.19.n.1.
Ioan. Bapt. Costa cons.24.n.2. Sanch. d.lib.3. disp.29.
n.11. Valenzuel. d.cons.192.n.12.

Datiui tandem Vicarij, seu constituti generales, 19
appellantur hi, quos Episcopus creauit, vel con-

ſtituit, vt eius vices gererent in eodem tribunali, & loco, in quo ipſe ius dicere conſueuit, vt tradunt Marant. Franc. Marc. Couar. & alij, quod refert Sbroz. *lib. 1. q. 2. n. 4.*

01 Vicarij nati, id eſt Archidiaconi, vel Archipresbyteri, licet ordinaria à lege ratione officij, & dignitatis ſibi tributa, fruantur iuriſdictione, vt docet gloſſ. *verb referant, in c. vlt. de officio Archiep.* per text. *in c. 3 de officio iudic. ordin.* Marant. *d. diſp. 5. à num 6.* Cuch. *d. lib. 2. tit. 10. de officio Archid. à num. 18.* Azor. *d. c. 15. q. 6.* quia tamen non eandem, quam Epiſcopus, ſed inferiorem quidem obtinet, vt colligitur ex text. *in c. Romana, §. ab Archidiaconis, de appellat.* ibi, *aliiſque inferioribus.* Cuch. *d tit 8. de vicar. à n. 23.* ideo ab illis rectè ab Epiſcopum appellatio fertur, vt probat text. *in d. § ab Archidiaconis.*

21 Maior verò dubitatio eſt, an à Vicario foraneo ad Epiſcopum detur appellatio? In qua negatiuam partem tuetur Anaſtaſ. Germon. *dicto cap. 7. & de indultis Cardin. §. tibi quoad vixeris, num. 88.* ex text. *in cap. non putamus 2. de conſuetud. lib. 6.* in quo Roman. Pontifex ſtatuit de officiali Epiſcopi ad Epiſcopum appellari non poſſe, conſtat Vicarium foraneum ſimpliciter officialem Epiſcopi dici, per text. *in cap. vlt. de officio Vicarij lib. 6.* ibi, *officialis, aut generalis Vicarius*, &c. Iura enim de Vicario generali loquentia, eum officialem principalem, vel generalem appellant; vt conſtat ex *Clem. 2. de reſcript.* ibi, *principalis officialis Epiſcopi, & in d c vlt.* ibi, *aut Vicarius generalis Epiſcopi*; deinde mouetur argumento deſumpto ex text. *in d cap. Romana § ab Archidiaconis.*

22 Contrariam tamen opinionem, imò à Vicario foraneo Epiſcopi ad ipſum dari appellationem tenent Ioann. Andr. Innoc. Archid. Anchar. Geminian. & Philipp. Franc. *in d. cap. non putamus*, Guid. Papæ *deciſ. 436. num. 42.* Rot. *deciſ. 3. de officio Vicarij*, aliàs 350. *in nouis, & deciſ. 297. num. 1. part. 2. diuerſ.* Matth. Apicella *in tract. de ſuſpic. official. num. 58.* Maſtrill. *Siciliæ deciſ. 235. n. 12. part. 3.* Valenzuel. *d. tom. 2. conſ. 192. num. 15.* Couarr. *pract. cap. 4. num. 8.* Mandoſ. *reg. 24. Cancell. quæſt. 6. num. 6.* Maranta *dict. diſt. 5 princip. num. 14 & 15. & part. 6. actu 2. num. 369.* Franc. Marc. *deciſ. 181. numer. 6. part. 1.* Sbroz. *de Vicario Epiſcopi lib. 2. q. 56. num. 33. & quæſt. 62 num. 6. & 7. & lib. 3. quæſt. 6. num. 24. & 25.* Zerol. *in praxi Epiſcop part. 1. verb. Vicarius, § 2. pag. mihi 335.* Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 35. q. 12. & 15.* Roderic. *in praxi de modo videndi, ſeu examinandi proceſſum cap. 1. num. 31.* Marcheſan. *de commiſſionibus part. 1. cap. 6. num. 67.* Nicol. Garc. *d. part. 5. c. 8. num. 29. & 34.* Sanchez *de Matrim. lib. 3. diſp. 29. num. 10. & 12.* Molina *de iuſtit. tom. 6. diſp. 13. num. 4.* Iacob. Laurent. *in tract. de iudice, ſuſpecto cap. 4 num. 14. in fine* Vgolin. *de officio, & poteſtate Epiſcopi cap. 4. § 9. num. 2.* Auila *de cenſur. part. 2. cap. 5. diſp. 6. dub. 4.* Cardin. Tuſch. *littera A, concluſ. 350. num 43. & litt. V. concluſ. 183. num. 9. & concluſ. 186. num. 6.* D. Barboſa *in l. cum Prætor, § 1 numer. 223. ff. de iudic.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 8. part. 1.* & me citato *in hoc loco* nouiſſimè Lotteri. *in tractat. de re beneficiar. lib. 1. quæſt. 23 num. 46.* Quæ opinio ex eo

23 combrobatur, † quia vicarius foraneus diuerſam Epiſcopo iuriſdictionem habet, ſiquidem Epiſcopus Ordinariam, *cap. cùm Epiſcopus 7. de officio ordinar. in 6. cap. conquerente. cap. cùm dilectus, eodem titul. in antiq. cap. cùm venerabilis, de exception.* ipſe verò cùm non ex titulo officij, ſed ex ſola commiſſione, delegata ab Epiſcopo iuriſdictione fruitur, gloſſ. *in clement. 2. verb. foraneo*, & ibi Cardin. *de reſcript.* vt fatentur omnes pro hac opinione ſuprà citati, cumque de delegato ad delegantem prouocari non poſſit, *cap. ſuper quæſtionum 27. § porrò, de officio delegat. cap. dilecti, de appellat l. 1. & vlt ff. quis, & à quo appell. l. vni verſ. hac teneant, C. de appellat.* Card. Tuſch. *litt. A. concl. 552. num. 40.* Molin. *d. tom. 6. tract. 5. diſp. 21. num. 6. diſput. 22. num. 1.* Sigiſm. Scacc. *de appellat. q. 7. num 63. & quæſt. 8. num. 31. & 34.* D. Barboſa *d. § 1. num. 218.* ideo de Vicario foraneo, tanquam à delegato ad Epiſcopum delegantem, cùm idem tribunal, & auditorium non conſtituant, meritò appellatio defertur. Et procedit in † Vicario generali, in ciuitate 24
tantùm conſtituto, quia iſte verè generalis non eſt, imò foraneus propriè dici poteſt, niſi generaliter, ad totius diœceſis cauſas deputetur. Ita Nicol. Garc. *d. c. 8. n. 33.* contra Sbroz. *lib. 3. quæſt. 2. n. 5.*

Non obſtant igitur fundamenta, quibus contrarium tenuit Anaſtaſ. Germon. *loco ſuprà relato*: nam 25
ad primum principale reſpondetur, verbum, *Officialis*, ſimpliciter prolatum nullo iure ſolùm ad Vicarium foraneum deferendum eſſe, aliqua veroſimili ratione defendi poteſt: Summi enim Pontifices *in dict. cap. vlt. de offic. Vicarij lib. 6. & in Clem. 2. de reſcript.* ac alijs Iuribus Vicarium foraneum ſimplici, *Officialis*, verbo nominarunt, non vt propriam verbi, *Officialis*, ſignificationem exprimerent, quaſi illo verbo non alius, quàm Vicarius foraneus regulariter comprehendatur; & ex diuerſo generalem Vicarium, principalem officialem, ſeu Vicarium generalem appellant, non vt ſignificent ad denominandum Vicarium generalem verbum, *Officialis*, ſufficiens non eſſe abſque adiectione principalis, aut generalis; ſed potiùs vt palam, & ſine vlla dubitatione percipiatur, an de generali Vicario, an de foraneo, vel de vtroque loquantur: vnde verbum, *Officialis*, ſimpliciter prolatum, tam de vicario generali, quàm de foraneo intelligitur, niſi in eiſdemmet Iuribus, vbi ita profertur, appareat Pontifices ad foraneos tantum reſpexiſſe; quando verò additur verbum, *generalis*, vel *principalis*, fit ad excluſionem Vicarij foranei, cum ſub illo tantùm verbo, *Officialis*, comprehenderetur; vtrumque probatur *in dict. Clem. 2. de reſcript.* vbi Summus Pontifex poſtquam verbo, *Officialis principalis* adiecit, ad denominandum Vicarium generalem, & paulo pòſt de Vicario foraneo loquens non tantùm officiali ſimpliciter dixit, ſed foraneo addidit his verbis, *in officiali tamen foraneo*; quaſi ſignificet, *Officialis* verbo vtrumque comprehendi, & ideo ad conſtituendam differentiam inter ipſos, alterum principalem Officialem, alterum foraneum nominari neceſſarium fuit.

Generales Epiſcopi Vicarij, qui *Datini* appellan- 26
tur, ordinariam habent iuriſdictionem, vt tenet gloſſ. *verb. officialem, in cap. 2. de officio Vicarij lib. 6. & verb generaliter, in cap. Romana, de appellat. eodem lib. & verb. & iurgia in cap. perlectis, diſtinct. 25.* & vltra Ordinarios in præcitatis Iuribus, reſoluunt Purpur. *in rub. de officio eius num. 10. & in l. more 5. num. 91. & 92. de iuriſdict. omnium iud.* Gregor. Lopez *in l. 2. gloſſ. 1. tit. 4 part. 3.* Syluest. *verb. Vicarius, qu. 4. in princip.* Couar. *practic. cap. 4. num. 8. & lib. 3. variarum cap. 20. num. 4.* Maranta *dict. diſt. 5. num. 12. & 13.* Vanti. *de nullitat. tit. de nullit. ex defectu iuriſd. deleg. num. 25.* Corraſ. *de benefic. part. 2. cap. 8. num. 13.* Bertachin. *de Epiſcopo lib. 4. part. 7. de Vicario Epiſcopi numer. 1.* Mandoſ. *de regul. 14. quæſt.*

quæst.6. num 6. Molin. *de primogen. lib.1. capite* 25. *num.*13. Gambat. *de potestate Legati lib.9. numero* 33. Federic. Scot. *tom.*2 *resp. lib.*8 *resp.*3. *num.*9. Pauin. *de potest. Capituli Sede Vacante part.* 1. *quæst.*2.*n.*2. *&* 3. *part.*2. *qu.*10.*n.*2. *&* 4. Læl. Zech. *de republ. Eccles. cap.*23 *de Vicario Episcopi*, §.2.*n.*1. Alphons. Aluarez Guerrero *in speculo Iuris Pontif. cap.*27. *in princ.* Salzed. *ad Bernard. c.*76. *in gloss. verb. dispenset. pag.*305. *in nouiss. edit.* Masc. *de probat. conclus.* 1412.*n.*9. *&* 22. Azeued. *l.*1.*n.*7. *tit* 9 *lib.*3. *noua recopilat.* Vgolin. *de censuris, tab.*1 *cap.*1. §.20. *numero* 6. *& de officio*, & *potestate Episcopi*, *cap.*4. §.9. *num.* 2. Suar. de Pace *in practic. tom.*1. *temp.*1 *numero* 6. *&* 7. *tom.*2. *pral.*3. *numero* 3. Gutier. *canon lib.*2. *capit.*17. *numer.* 17. *&* de *Matrimon. cap.*69. *num.*7. Sayr. *de censuris lib.*1. *cap.*7. *num.*8. Morl. *in emporio iuris part.* 1. *tit.*2. *de iurisdict. omnium iudicium*, *in prælud num.* 86. *& quæst.*17. *num.*35. Iacob. de Laurent. *in tract. de iudice suspecto cap* 4. *n.*21. *post. med.* Azor. *instit. moral. parte* 2. *lib.*3. *cap.*42. *quæst.*5. Sbroz *d lib.*2. *quæst.*55. Sahag. *in rubr. de officio de leg.n* 10. *&* 11. Moner. *de commutat. vlt. volunt. cap* 5. *à num* 472. Moscon. *de maiest. milit. Ecclesiæ lib.*1. *part.*1. *cap.*10. *pag.*269. *&* 273. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.*1. *cap.*10. *de vicar. num.*11. *& cap.*16. *numero* 61. Amat. Roderic. *in pract. de modo videndi, seu examinandi processum cap.*1. *num.*30. Fr. Basil. Ponc. *de impediment. Matrim. c.*26. § 6. *vers. idem etiam dicendum*, *pag.*340. Molin. *de Iustit. tract.*3. *disp.*59 *num.*2. *& tract.*5 *disp.*10 *n.*1.3. *&* 5. *& disp.*14. *n.*4. *& disp.*26. *num.*7. *in fine*, Bobadil. *in sua politica lib.*1. *cap.*12. *n.*37. D. Barbosa *in l. quia tale, n.*92. *ff soluto matrim. & in l. cum prætor*, §.1. *n.*372. *ff. de iudic.* Fr. Ludouic. Miranda *de ordine iudic. quæst.* 2. *art.*6. Sanch. *de Matrimon. lib.*3. *disp.*29. *n.*3. Nicol. Garc. *de benefic. part.*5. *c.*8. *n.*21. Cardoso *in praxi iudicum, verb. Vicarius, n* 7. Francisc. Mol. *de ritu nupt. lib.* 2. *disser.*11. *n.*64. Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.*5. *collect.*1600. *& in praxi aurea resolut* 99.

27 Sic etiam vicarij, seu Vicegerentes alicuius Magistratus seu Ordinarij (quales sunt Correctorum in Hispania, quibus permittitur, imò iubetur, vt secum habeant locum tenentes, seu Vicarios iurisperitos, *l.*10. *tit.*5 *lib.*3. *noua recopilat.* qui vulgo appellantur, *tenientes, ò alcades maiores*) Ordinarij iudices sunt; ita gloss. *in rubr. tit. C. de officio eius*, *& verb. rectorum in l.*2. *eodem tit.* quas post Bart. *in l. nec quicquam*, §. *vbi decretum*, *num.*5. *ff. de officio Proconf.* sequuntur Alciat. *in rubr de officio Ordinar. numero* 25. Marant. *dict. distin.*5. *num.*17. *&* 18. Auiles *ad cap.*4. *prat. verb. iustitia*, Molin. *de primog. lib.*1. *c.*25. *n.*12. alius Molina *d. tract.*5. *disp.*13. *n.*2. Bobadil. *d. lib.*1. *c.*10. *n.*44. Azeued. *d. l.*1. *n.*9. Nicol. Garcia *d. cap.*8. *n.*26. Hi locum alterius magistratus absentis, scilicet, mortui, vel impediti, substituuntur ab eis, qui à lege ad id potestatem habent, vt deducitur ex *l.*1. ibi, *siue Proconsulatum*, &c. *ff. de tutorib. & curator. dat. ab his*, ideoque appellantur etiam *suffecti*, *l.*2. §. *post hunc, in fine*, ibi, *quo suffectus fieret*, &c. *ff. de origine iuris*, *c. quadam*, ibi, *suffecti consules*, *dist.*2. Illi verò ab Episcopis substituuntur, quibus facultas est concessa constituendi sibi vicarios generales, iuxta totum *tit. de officio Vicarij lib.*6. ne forensibus negotiis impediti, verbo & ministerio Dei circa oues sibi commissas, vacare non possint.

28 Huiusmodi Vicarij, licèt interueniente nominatione Correctorum, Episcoporum, seu aliorum Magistratuum constituantur, ab ipso tamen Principe, seu lege auctoritatem ad id tribuēte constituti censentur, ex reg. *l.*2. *vers. omnia enim*, *C. de vetere iure* *enucl.* tradit ex aliis Nicol. Garc. *d. cap.*8. *num.*26. *& seqq.* ac subinde iurisdictionem habent ratione officij, & tituli Vicarius, quem obtinent, vt bene insinuant *cap.*2. ibi, *per commissionem officij*, *de officio Vicarij lib.*6 *cap cum nullus*, *in princip.* ibi, *cum ad hoc se ipsius officium non extendat*, *de temporib*, *ordinat.* eodem *lib.* obseruant Abb. *consf.*21. *num.*3 *lib.*1. Couar. *practic. cap.*4. *à num.* 4. *in fine.* Siue enim dicamus talem iurisdictionem eisdem à lege concedi cum officio, vbi primum Vicarij constituuntur, vt ex gloss. *verb generaliter.* ibi, *vel dici posset*, *in d. capit. Romana, in princ.* Abb. *in cap.*2. *ad fin. ne prælati vices suas.* Sbroz. *lib.*2. *quæst.*55. *num.*14. *&* 16. Sanch *d. lib. disp.*29. *num.*13. Siue etiam asseramus eos iurisdictionem accipere ab ipso Episcopo, vel Magistratu ex consensu, & permissu legis, sicut accipit Legatus à Proconsule *l. Legati ff. de officio Proconf. l. cum Prætor, vers. is quoque*, *ff. de iudic.* vt tenet post Couar. *lib.*3. *var. cap. vlt. n* 4. Garc. *d. cap.*8. *numer.*24. vtcumque denique sit, illam habent † ex titulo, & officio Vicarius; ex quo fit illos iudices Ordinarios dici, cùm tales illi dicatur, qui iure sui officij, dignitatis, vel magistratus iurisdictioni, seu iuridicundo præsunt, Morla *in emporio Iuris p.*2. *tit.* 2. *in prælud. n.*88. Molin. *de iustit. tom.*6. *disput.*8. *numero* 2. *&* 3. & bene explicat D. Barbosa *in l. cum prætor*. §. 1. *à n.*15 *de iudic.* 29

Verum cùm homines sint faciles ad dissentiendum, improbandumque quod alteri placet, *l. item si vnius* § *principaliter*, *ff. de receptis arbitr.* vel quia cùm opposita iuxta se posita magis elucescunt, *l. vnic.* §. *& cum triplici C. de caduc. toll.* & optimum ex contrario nitet, ex Senec. *epist.*121. necesse ideò fuit homines in diuersas trahi sententias quoad veritas à facultate firmiùs distinguatur; iuxta illud D pauli 1. *ad Corinth. c.*11. *oportet & hæreses esse*, *vt qui probati sint manifesti fiant in nobis.* vel quia summus rerum opifex Deus pœnam contumaciæ primi parentis nimium satagentis, & scire cupientis, tradiderit mundum disputationi, vt legitur *Eccles.*3. omissis aliis pluribus, quæ referri possent ex Cassan. *in catal gloriæ mundi p.*11. *consid.*24. *vers. & vt reassumam p.*12. *consid* 16. *vers. secunda opinio*, Marsil. Fr. cin. *ad Pat. de legibus lib.*6. Tiraq. *ad leg.*7. *connub. gloss.*1. *num.*14. *& seqq.* Petr. Crinit *de honesta discip. lib.*4. *c.*14. Barthol. Sybil *in Spec. peregr. quæst. dec* 1. *q.*2. *cap* 9. Petr. Greg. *de Repub. lib* 4. *cap* 4. *n.*3. *& lib.*10. *cap.*6. *n.*17. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *casu* 57. *n.*44. *& seqq.* Decian. *in apolog. pro Iurisprud. contra Alciat. cap.*10. *num.*9. *& seq. & cap.*10. Marsil. Columna *de redditib. cap.*34. *num.*2. Thesaur. *in præfat. suarum decis. num.*33. Ceuall. *in præf. tom.*4. *n.*1. *&* 2. Non desunt igitur qui acriter defendent Episcopi Vicarium generalem, delegatam, non ordinariam habere iurisdictionem, ex quorum numero sunt Alex. *in rub. ff. de officio eius*, *n.*17. Goffred. *in summ de officio Vicarij n.*2. relatus à Gloss. *verb generaliter, in dicto cap. Romana*, Alciat. *in rub de officio Ordinarij num.*24 Sot. *in* 4. *dist.*18. *q.*4. *art.*3. *vers. circa concessiones*, Anastas. Germon. *lib.* 1. *animaduer. c.*6. *per totum*, *& de indultis Cardin.* § *tibi quoad vixeris*, *num.*43. *&* 85. Anton. Gomez *in Bull. Cruciata c.*4 *circa quartam quæst num* 21. Ioseph. Gonzal. *variar. q. c.*27 *per totum*, post gloss. *verb. absque rationabili, in c. vt debitus honor*, 55. *de appell. in c.*2. *verb. statuitur*, secundum vnum intellectum, *ne prælati vices suas*, *& in c perlectis, verb. & iurgia*, *in fine*, *dist.*25. qui pro sua opinione non leuia, aut insubtilia argumenta afferunt. 30

Primò sic argumentantur. Episcopus Ordinariam 31

habet

habet iurisdictionem, *cap. Episcopus 7. de officio Ordinarij lib 6 cap. conquerente, c. cum dilectus, eodem tit in antiq. c. cùm venerabilis, de exception.* ergo in personam sui Vicarij eadem iurisdictio consistere non potuit, sequeretur enim absurdum, quòd vna & eadem iurisdictio penes duos in solidum esset naturali rationi repugnat, nam sicut vna possessio, vel idem dominium penes duos residere non potest. *l. 3. §. ex contrario, ff. de acquiren. possess. l. si vt certo, § si duobus vehiculum, ff. commodati*, ita nec iurisdictio; cùm validum sit argumentum de possessione, & domino ad iurisdictionem, *l. qui furere, 20. ff. de statu homin.*

32 *Secundo* sic iurisdictio Ordinaria ea dicitur: quæ à lege datur, & descendit, *l. & quia, 6.* cum similibus, *ff. de iurisdict. omnium iudic.* Octauian. Vestri. *in praxi lib. 3. cap. 3. num. 2.* Vant. *de nullitat. tit. de nullit. sentent. ex defectu iurisdict. num. 32.* Molin. *de primogen. lib. 1. c. 25. num. 11. & 12.* Sed in vniuerso Iuris Pontificij, aut Ciuilis corpore nulla lex, aut constitutio extat, quæ Episcoporum Vicariis iurisdictionem tribuat; ergo eorum iurisdictio ordinaria non est.

33 *Tertiò.* Si iurisdictio Vicarij ordinaria fuisset, omnino perpetua esset, nec tempore aliquo reuocaretur. *d. l. & quia*, vbi omnes communiter; at iurisdictio Vicarij perpetua nō est, cùm ab Episcopo reuocari possit, vt infrà dicetur *num. 145.* ergo ordinaria non est.

34 *Quartò.* Episcopi Vicarius illius vicem gerit, vt vtriusque vnum est tribunal, *d cap. Romana*, ibi, *eorum vices supplendo*, & ibi, *vnum sit consistorium*; sed ille, qui vice alterius fungitur, nihil proprium habet, sed delegata iurisdictione vti creditur, vt ait Papinian. *in l. 1. §. qui mandatam, ff. de officio eius. Qui mandatam*, inquit, *iurisdictionem suscipit, proprium nihil habet, sed eius, qui mandauit, iurisdictione vtitur.* & *l. et si prætor 3. eodem tit. l. solet 16. de iurisd. omnium iudicum*; ergo Vicarium Episcopi delegatam iurisdictionem habere dicendum est.

35 *Quinto* sic argumentantur. Inter iurisdictionem ordinariam, & delegatam illa constituitur differentia, quòd prior mortuo adhuc concedente permanet, *c. legatos 2. de officio legati, lib. 6. l more maiorum 5. de iurisd. omnium iud* Menoch. *de arbitr. lib. 1. q. 69. num. 2.* Petr. Gregor. *syntag. iuris lib. 47. c. 32. num. 2.* Morl. *d tit. 2. num. 104. & 105.* D. Barbosa *in d. l. quia tale, num. 84.* Sanch. *de matrim. lib. 8. disp. 28. num. 4. & 5.* Posterior verò re integra morte delegantis finitur, *c. relatum, de offic. deleg. c. si delegatus, eodem tit lib. 6. l. eum qui 15. cum duabus sequentibus, de iurisd. omn. iud.* Sed iurisdictio Vicarij per Episcopi mortem expirat, *Clem. fin.* vbi gloss. *verb. contestata, de procurator.* & dicemus infrà *n. 151.* Igitur Vicarij iurisdictio magis cohæret delegatæ iurisdictioni, quàm ordinariæ.

36 *Sextò*, & vltimò, Vicarium generalem ab Episcopo constitui nemo dubitat, sed iurisdictio ordinaria ab Episcopo concedi non potest, gloss *verb. statuitur in cap. 2. ne Prælati vices suas*, & clarius ostenditur ex *c. à iudicibus, 2. q. 6.* ibi, *Ordinarij verò sunt, qui ab Apostolico, vt Ecclesiastici, vel ab Imperatore, vtpote sæculares, legitimam potestatem accipiunt*; vnde reliqui omnes excludi videntur, & per consequens Episcopi, & potestate creandi Ordinarios, argum. *c. nonne, de præsumpt.* ergo huiusmodi Vicarium non ordinariam, sed delegatam habere iurisdictionem dicendum est. Augetur etiam, quia si Vicarius principalem, & ordinariam iurisdictionem diceretur habere, sequeretur quòd ipse posset omnia illa, quæ potest Episcopus, aut saltem ea, quæ sunt iurisdictionis: sed sic, quòd Vicarius non potest vacantia beneficia conferre, nisi beneficiorum collatio sit ei particulariter concessa, *c. vlt. de officio Vicarij, lib. 6.* & infrà dicetur *n. 60.* sicut nec potest alia huius generis ei interdicta, de quibus sigillatim tractabitur. Igitur Episcopi Vicarius delegatus dicitur, non autem Ordinarius.

His tamen non obstantibus verior est prima opinio, quæ habet generales Episcopi vicarios ordinarios esse; quam ampliandam duxi etiam quoad ea, quæ requirunt speciale mandatum, de quibus infrà *à num. 60.* sibi ab eo concessa, si illa Episcopus vnica commissione concessit cum generali mandato, quia ordinaria iurisdictio tanquam dignior trahit tunc ad se delegatam minus dignam sibi annexam, vt resoluunt Sbroz *lib. 2. q. 55. n. 57. & 39.* Sanch. *d. lib. 3. disp. 29. n. 8.* Nicol. Garc. *d. c. 8. à n. 40.* Monet. *de commutat. c. 5 n 483.* 37

Argumentis verò suprà in contrarium adductis facilis patet responsio. Nam ad *primum* respondetur non rectè deduci de iurisdictione ad dominium ob diuersitatem rationis inter vnum, & alterum, Sbroz. *de Vicario Episcopi lib. 2. quæst. 55. n. 28.* Rot. Rom. apud Farin. *decis. 696. in nouissim* aliàs *p. 4. diuers.* tamen licèt fateremur procedere argumentum, & verum esse † duos in solidum eandem rem possidere non posse, vt probant text. *in l. si vt certo, §. si duobus vehiculum ff. commodati*, ibi, *duorum quidem in solidum dominium, vel possessionem esse non posse, l. duo 18. ff. de precario, c. licet causam, vers. ex præmissis*, ibi, *duo insimul eandem rem, & eodem modo in solidum, possidere non possunt, de prob.* cum citatis per Gom *ad l. 45. Tauri num. 99.* Mantu *Paralip dialog. 50.* Vacon. *declarat. Iuris lib. 2. cap. 39.* Cuiac. *lib 9. obseruat. 32.* Gilchen *de præscript part. 1. cap 6 num. 205.* Cardin. Tusch *tom. 6. littera P, conclus. 429.* hoc esse intelligendum procedere solùm quando duo possident eandem rem insolidum eodem modo, eodemque respectu, vt declarauit Pontifex *in d cap. licet causam, vers. ex præmissis*, † non ita si diuerso modo, & diuersis respectibus; veluti quia vnus naturaliter, alter verò ciuiliter possidet, vel quando vnus respectu dominij, vt debitor, alius respectu iuris pignoris, vt creditor, vel quādo alius respectu vsusfructus, & alius respectu vsus rem tenet, notauit gloss. *verb. eodem modo, in d. c. licèt causam*, post gloss. magnam, *in fine in l. 3. §. ex contrario, ff. de acquiren. possess.* quam ibi sequuntur Bart. *num. 8. & 10.* Alex. *num. 28. & 30.* Iason. *n. 41. & 60.* & Gomez *d. l. 45. num. 100.* Cardin. Tusch. *d. conclus 429. num. 9.* Sic etiam non inconuenit, quòd eiusdem rei dominium diuersis respectibus insolidum sit penes duos, directum scilicet penes dominum, vtile penes emphyteutam, vt Doctores communiter *in d. § si duobus vehiculum*, Pinell. *in c. 2. C. de bonis mat. part. 3. num. 11.* quos explicat Valasc. *de iur. emphyt. q. 13. à princ.* & præcipuè *num 3. & num. 12. vers. non obstat.* Similiter etiam non erit inconueniens, quod iurisdictio vna Ordinaria sit penes Episcoporum principaliter, & naturaliter, & penes eius Vicarium secundariò in exercitio ex commissione legis. 38 39

Ad *secundum* respondetur, quòd licèt nulla lex Canonica, aut Ciuilis in vniuerso iure reperiatur, quæ expressè iurisdictionem ordinariam huiusmodi Vicariis tribuat, tamen cùm Iure Canonico liceat, & permittatur Episcopis Vicarios constituere, *cap. cùm Episcopus, de offic. Ordin. cap. vt officium 11. & cap. vltim. de hæret. lib. 6.* ideò prædicti Vicarij ab Episcopis permissione, & auctoritate Pontificum 40

cum nominati, ab ipsis Pontificibus electi censentur, & per consequens eis ordinariam iurisdictionem tributam.

41 Ad *tertium* respondetur, quod sicut Vicarius, mediante Episcopi nominatione, ordinariam iurisdictionem à lege consequitur, ita etiam contraria eiusdem Episcopi voluntate tollitur, & eius iurisdictio reuocatur, quia omnis res per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur, *cap. omnis res, de regul. iuris, lib. 6. cap. omnes 27. quæst. 2.* cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris littera R. num. 19.*

42 Ad *quartum* respondetur, non ex eo, quòd quis alterius vicem gerit ab Ordinaria iurisdictione excludi, quia Legatus Papæ eius vices gerit, *cap. 1. de officio legati,* & tamen habet Ordinariam iurisdictionem *cap. 1. de officio legat. lib. 6.* & quæ *ibi* communiter tradunt scribentes, teste Sahag. *in rubr. de officio delegat. num. 11.* Vnde Sanch. *d. disp. 29. num. 13.* asserit vicem alterius gerentem in diuerso tribunali delegatum esse: si verò ita alterius vicem gerat, vt constituat idem tribunal cum Episcopo, vt *in cap. 2. de consuetud. lib. 6. & in dicto cap. Romana,* tunc Ordinarius erit, cum & Episcopi iurisdictio ordinaria sit.

43 † Quamuis autem tam iudex delegatus, quàm Vicesgerentes, seu Vicarius alterius vice funguntur, inter vtrumque tamen, & per consequens, inter titulum *de officio delegati,* & tit *ff. de officio eius,* & inter tit. *C. eodem,* magna datur differentia, delegatus etenim, de quo *in tit. deleg. & in d. tit ff. de officio eius,* vice delegantis fungitur in iurisdictione, sine vllo tamen officio, cui talis iurisdictio adhæreat, sed ex sola commissione: per contrarium verò Vicarius, seu Vicesgerens, de quo loquitur *d. tit. C. de officio eius,* licèt alterius vice fungatur, est tamen sub ratione officij, & tituli Vicariatus, ratione cuius, non verò solius commissionis, eidem iurisdictio defertur; vnde bene obseruat Bellon. *lib. 1. cap. 12. num. 2. ad fin.* delegatum, personam quidem delegantis cum iurisdictione, non verò locum, aut officium eius repræsentare: Vicarium verò non tantùm personam illius, in cuius vicem subrogatur, sed magis locum, seu officium tueri, bonus text. sic intelligendus *in l. 1. C. de officio eius,* ibi, *tueri locum Rectorum prouinciarum noscuntur.*

Ad *quintum* respondetur, iurisdictionem Vicarij non inesse principaliter, & per se in eo, sed tanquam accessoriam alterius, Episcopi scilicet, iuxta *d. cap. 2. & d. cap. Romana, in princip.* iurisdictio enim in his terminis, non Titio, aut Seio Vicario, verbi gratia, sed ei delata est, quem Episcopus Vicarium constituerit, & ideo Episcopo moriente, iam non datur, & cessat, optimè in specie Quintanad *lib. 1. de iurisdict. num. 14* confirmans exemplo Legati Proconsulis, qui moriente Proconsule cessat, & amittit non solùm iurisdictionem, quæ à Proconsule mandatur, de qua *in l. legati 13. de offic. Proconsul.* sed etiam datio tutoris, quæ tamen non ex mandato Proconsulis, sed proprio iure ex legis datione eidem competit, iuxta *l. 1. vers. legatus quoque, ff. de tutoribus, & curatoribus, l. & legati, 15.* iuncta gloss. *de officio Procons.*

44 Ad *sextum* respondetur negando Vicarium iurisdictionem ab Episcopo accipere. Nam licèt Episcopus Vicarium constituat, & ob eius nominationem officium exerceat, protinus tamen quod ab Episcopo constituitur, lex illi iurisdictionem tribuit, ideò non rectè dicitur ab ipso Episcopo iurisdictionem accipere, sed à iure potiùs, ministerio facto, & nominatione Episcopi interueniente, Sbroz. *d. cap. 55. num. 26.* Sanch. *d. disput. 29. num. 15.* Sicut neque ad hunc effectum aliquid inconueniat, quòd ad eum iurisdictio in totum non transeat, sed nonnulli casus eidem reperiantur prohibiti, de quibus *in d. cap. 2. & vlt. de officio Vicarij lib. 6. authent. de collator. §. ad hæc, vers. antequam.* ibi, *citra tamen,* &c. *collat. 9.* sufficit namque, quòd generaliter per commissionem officij illis factam, ea transeat iurisdictio, quæ iuxta naturam eiusdem officij ei cohæret. *d. cap. 2. in princ.* quemadmodum aliàs ex eadem ratione cæteri Magistratus Ordinarij dicuntur, quamuis in multis casibus, exceptis Principi, seu aliis maioribus magistratibus reseruatis, iurisdictionem non habeant.

Ex quibus omnibus colligitur generalem Episcopi Vicarium ordinaria sibi à lege concessa non delegata iurisdictione poniri; vnde prouenit, quòd cùm æqualis iurisdictio vtriusque sit, imò & eadem, & vnum tribunal, & auditorium constituant, de vno ad alium appellari non possit, quia substantia appellationis exigit, vt de inferiori ad superiorem deferatur appellatio, non ad æqualem, vel ad eundem, *c. anteriorum 2. quæst. 6. l. 1. §. ab eo, ff. quis & à quo appell l. præcipimus, C de appellat.* cum similibus, 45

& ideò † non dari appellationem de Vicario generali Episcopi ad ipsum Episcopum, probant text. *in d. cap. 2. de consuetud. lib. 6. & in d cap. Romana,* & vltra Ordinarios ibi, tenent Bart. *in l. 1. in fine, Dig. quis & à quo appell.* Abb. *in cap. si quis, lect. 1. n. 26. & lect. 2. num. 31. de foro compeient.* Gregor. Lop. *l. 2. gloss 1. post med. tit. 3. part 3.* Anton. Cuch. *lib. 2. inst. maior. tit. 8. de Vicariis,* Mohed. *decis. 5. sub tit. de appellat.* Marant. *de ordine iud. part. 6. tit de appellat. à num. 280.* Petr. Gregor. *in c. conquerente, de officio Ordinarij cap. 11. num. 22.* Pute. *decis. 94. in fine, lib. 1.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Vicario Episcopi num 6. & num. 40.* Anastas Germon. *d. cap. 7.* Menoch. *consil. 51. num. 12. cum seqq & consil. 52. num. 17. 108. & 160.* Segur. *in direct iudicum part. 2. c. 16. num. 3.* Suar. de Pace *in pract. tom. 2. prel. 3. num. 4.* Sbroz. *lib. 1. quæst. 22. num. 8. & lib. 3. quæst. 2.* Iacob. de Laurent. *de iudice suspecto cap 4. num. 12.* Vgolin. *d. cap. 4. §. 9. num. 2.* Sanch. *d. disp. 29. num. 12.* Azor. *d. part. 2. lib. 3. c. 43. qu. 6.* Cardin. Tusch. *littera V. conclus. 184. num. 1. & conclus. 186. num. 1. & 2.* Nicol. Garc. *d. cap. 8. num. 29. & 30.* Barbosa *in c. cum prætor, §. 1. ff. de iudic. n. 215. & 233. cum sequentibus,* Molina *d tract. 5. disp. 10. n. 1.* Cardoso *dicto verb. Vicarius, num. 8.* Scacc. *de appellat. q. 8. à num. 53. cum multis sequentibus,* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 4. collect. 1166.* 46

Vnde cùm † Summus Pontifex Christi Domini nostri Vicarius sit, *c inter corporalia, cap. quanto, c. licet, de translat. Episcopi,* & vnum idemque tribunal, & consistorium cum Christo habeat, secundùm Innoc. & alios *in d c. quanto,* Franc. Marc. *q. 1311. n. 1. tom. 1.* Maluet. *de canoniz. Sanct. dub. 2. n. 10.* Selu. *de benef. part. 3. quæst 8. num. 25.* Menoch. *consil. 51. num. 15. lib. 1.* Iacob. Laurent. *in tract. de iudice suspecto c. 2. num. 3.* Anton. Ricciul. *de iure personarum lib. 9. cap. 2. num. 11.* nouissimè R.P. Iunip. à Drepano *pro Iuris Pontificij defensione q. 1. c. 1. n. 10.* Mich. Ferr. *de præcedent. Ecclesiast q. 31. num. 1.* Homobon. *de statib. hum. vitæ p. 1. cap. 4. num. 1.* adeò vt defuncto Pontifice Ecclesia vacare non dicatur, vt ex gloss. *in Clement. ne Romani, de elect.* tradit Franc. Marc. *vbi supra n. 2.* ideò hæresim sentire videtur, qui à sententia Papæ ad Christum appellat, quasi Papam Christi non esse Vicarium, nec cum eo idem tribunal habere credat, vt inquit Pal. Rub. *de iure obtent. Regni Nauarræ p. 2. §. 4. in princ.* 47

August.

August. de Acona *de potest Papæ q.6.art.3.* Iacobat. *de Concil.lib.10.art.1.* Ricciul. *d.c.2.num.13.*

48 Amplia Appellationem de Vicario Episcopi ad Episcopum adeò prohibitam esse, vt si de facto contigerit appellari, etiam partibus consentientibus, processus inde sequutus nullus, & inefficax sit. Ita Ioan.Andr. *in cap.2.de consuetud.lib.6.* & ibi Philip. Franc. *num.10.* & Dominic. *num.3.* Sbroz. *lib.3.q.2. num.11. & 12.* Castellion. *consil.34.num.6.* Card. Tusch. *littera A,concl.349.n.5.* Amplia etiam non solùm quoties iudicialiter appellatur; verum etiam si Episcopus extraiudicialiter prouocetur, Rot. *dec.7.n.1.de officio Vicarij,* aliàs 371. *in nouis,* Sbroz. *d.q.2.num.10.*

49 Amplia denique procedere in supplicatione, vt ex pluribus receptum tradit Sbroz *lib.3. quæst.12. per totum*, quamuis à sententia Vicarij ad Episcopum supplicari posse post Anch.& Roland.& Valle existimauerit Marches. *de commiss.p.1.c.6.num.18. pag.260. in vlt. impress.* nisi supplicatio in restitutionis remedio suam fundet intentionem; nam tunc rectè poterit Episcopus supplicationi deferens in integrum restituere contra sententiam sui Vicarij, sicut etiam poterit ipsemet Vicarius contra sententiam à seipso latam condemnato restitutionem concedere. Ita Capell. Tholosan. *decis.479.* Marant. *part.6.tit & quandoque appellatur, n.382.* Cabellin. *milleloq.747.* Bettachin. *de Episcop.p.5.lib.4.n.67. & n.127. & part.7.num 37.* Cuch. *de institution. maior.lib 2.tit.9.de Episcop. n.307. & tit.8. de Vicar. n.127.* Zerol. *in praxi Episcop.part.1.verb.Vicarius, §.5.* Sfort. *de in integr.restitut.part.1.quæst.32.ar.22. n.156.* Iacob. Laurent. *tract.de iudice suspecto, cap.4. num.12.* Sbroz *lib.3.quæst.12.num.11. & quæst.13. num.6.*

50 Limita in appellatione ab interlocutoria Vicarij, quia nihil impedit quominus ab ea ad Episcopum appellatio per viam recursus à grauamine interponatur, gloss. *verb.officiali in d. cap.2.* vbi gemin. *n.3.* & Franc. *num.4.* Pute. *lib.2.decis.502.* Iacob.de Lau-

51 rent. *d.c.4.num.10.* Quia † sicut iudex decretum, quod interloquendo pronunciauit, mutare, sine emendare rectè potest, *l.quod iussit, 14.ff. de re iudic. l.qualem 19. §. dicerem,* aliàs *l.dicere,§.vnde videndum, ff. de arbitr. c.cum cessante, 60. de appellat.* Ordin. Regia Lusitan. *lib.3.tit.65. in princip.* apud Hispan. *l.2.tit.18.& l.2.tit.22.part.3.* Azeued. *l.2. num 50 tit.17. rubr.4 recop.ill.* Cardoso *in praxi iudicum, verb. iudex, num.66. & 67.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.5. collect.1474. vers. quartò limita,* latè & eleganter Cald. Pereira *quæst. forens. lib.1. quæst.9 à princip.* non solùm semel, sed etiam millies, Stephan. Gratian. *disceptat. forens. c.147. num.11. & cap.155. num.16. cum sequentibus,* dummodo executioni non sit mandata, Cald. Pereira *d.quæst.9.num.8.* nec finem imponat iudicio, aut processui, *ibidem num.9.* nec sit geminata, idem Cald. *de potest. nomin. cap.2. num.38.* aut transeant decem dies, quia efficitur quoad partes irreuocabilis, Stephan. Gratian. *dict.cap.155.num.35.* Similiter etiam Episcopus cùm eandem iurisdictionem, & auditorium cum Vicario habeat, sententiam, quam Vicarius ipse interloquendo pronunciauit tanquam à se ipso prolatam corrigere, & emendare poterit.

52 Limita deinde in appellatione causarum, quæ in generali Vicariatus commissione non continentur, sed Vicario specialiter committuntur, de quibus infrà agetur; nam in his cum Vicarius delegatam habeat iurisdictionem, & non ordinariam, ab eo ad Episcopum prouocabitur, gloss. *verb. officialem, in c.2.de officio Vicarij,lib.6.* vbi Anchatran. *num.2.* Domin. *num 9.* Franc. *num.4.in fine,* Sbroz *lib.2.qu 55. num.35.* Sanch. *d.disp.29. num.6.* Nicol. Garc. *dict. cap.8.num.40.* Iacob. Laurent. *d.c.4.num.12.* Azor. *d.lib.3.cap.43 qu.5.* Sed hoc ita demum locum habebit, si prædictæ causæ Vicario ab Episcopo separatim delegentur; non verò si simul cum generali commissione, vt sæpè fieri solet, tribuantur; quia tunc in omnibus ordinariam iurisdictionem consequitur, & via appellationis ad Episcopum intercluditur. Ita post multos; quos referunt, tenent Sanch. *d.lib.3.disp.29.à num.6.* Nicol. Garcia *d.c.8. num.41.* Sicut etiam ordinariam iurisdictionem nanciscetur Vicarius, licèt separatim ei committantur, si in commissione Episcopus dixerit: *Hac Vicario nostro committimus, ampliantes & extendentes priorem potestatem per nos commissam,* Sanch. *d.disp.29. num.8.*

Vicarius, & Officialis idem significant, & in effectu nulla inter eos, nisi in nomine versatur differentia, Hippol. Riminald *in rub ff de officio eius, numer.113.* Couar. *lib.3.variar.c.20.n.46.* Mandos. *in tract.de commission. in commiss. per Breue 28. Vicario, & in regul,14.Cancell.qu.6.n.16.* Menoch. *consil.51. n.38.* Gonzal. *ad regul.8.Cancell.gloss.5.§.3.n.8.* Romanæ Curiæ stylus obseruat, vt in expeditionibus, seu delegationibus ad Italiam, Vngariam, Dalmatiam, Epyrum, & Cretam, & partes Orientales, Siciliam, Sardiniam, & Corsicam concernentibus, Cancellaria verbo *Vicarij* semper vtatur. Sed vltra montes Alphons. vt in Hispania, Gallia, Germania, Polonia Anglia, & in Vltromarinis, vt in Africa, Officiales nominantur, vt testantur Mandos. *d. breue 28.verb.Vicario Bononiensi, & d.quæst.6.n. 8.* Hieron. Paul. *in pract. Cancellar. fol. mihi 7. & 8.* Sbroz *lib.1. quæst.2. n.10.* 53

Episcopus suum Vicarium generalem debet creare peritum in iis, quæ ad suum munus exercendum pertinent, in Iure Canonico, & Ciuili versatum, ac moralis Theologiæ non ignarum, & forensium causarum peritum, vt dicit Vgolin, *d.cap.4.§.8.n.3.* videlicet, qui sit Doctor, aut Licentiatus in Iure Canonico, ex Sbroz *lib.1.quæst.36. à n.9.* & Azor. *d part.2.lib.3.cap.43.quæst.10.* vbi etiam quòd ætas idonea censetur ad id muneris, & officij, si fuerit vigintiquinque annorum, idem dicit idem Sbroz *lib.1. quæst.35.* Et † mandatum in scriptis testibus munitum illi dare debet, ex Rebuff. *in praxi tit. de Vicario Episcopi num.8. & 13.* tenet Vgolin. *d.§.8. num.5.* sine consensu Capituli; cùm Episcopus de illius consensu Vicarium instituere non teneatur, Pauin. *de officio, & potest.Capit. Sede vacante part.2. quæst.10.* Rebuff. *d.tit.de Vicar.Episcopi num.1.* quos refert, & sequitur Azor. *part.2. lib.3.cap.43.qu.2.* Sbroz *lib.1.quæst.54.* me citato *in hoc. loco* Alzed. *d. d.2.c.2.num.2.* Forma autem, qua Vicarius Episcopi creari debet, si Episcopus tantùm concedat ei generalem potestatem, est illa, quam habet Sbroz *lib.1. quæst.70.* videlicet. 54 55

Vniuersis præsentes litteras inspecturis, & N. Dei, ac Sanctæ Sedis Apostolicæ gratia Episcopus N. salutem in domino. Noueritis, quod nos attendentes multiplices occupationes nostras, & curam animarum, quæ nobis subiectæ sunt, & quod etiam nobis cura est munera nostra aliis impertiri, qui moribus, scientia, & ætate reperti sint probatissimi. Considerantes igitur probitatem, legalitatem, scientiam, discretionem & industriam discreti viri N. iuris vtriusque Doctoris, ipsum nostrum Vicarium generalem in Ecclesia, Ciuitate, & 56

& diœcesi nostra, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, tenore præsentium facimus, constituimus, & creamus, citra tamen reuocationem aliorum Vicariorum nostrorum per nos aliàs institutorum, dantes & concedentes eidem plenam & liberam potestatem, & mandatum speciale, Ecclesias, altaria, oratoria, ac cœmeteria ædificata benedicendi, & consecrandi, cæteràque loca, & vasa, vestesque diuino cultui deputata, & eadem polluta reconciliandi, Episcopos suffraganeos, Abbates, & Abbatissas, ac moniales benedicendi, & consecrandi, chrisma, oleum catechumenorum & infirmorum conficiendi die Iouis sancto, pueros, & puellas baptizatas confirmandi, clericos ordinandi, vsumque Pontificalium exercendi, & reliqua conficiendi, quæ Ordinis sunt Episcopalis, vel prædicta omnia, & singula committendi, vt fiant, & exerceantur per alium Episcopum, necnon indulgentias concedendi in casibus à iure permissis, exhibendi Sacramenta diœcesanis, ad eum recurrentibus Confessiones audiendi, prædicandi, publicas, & solemnes pœnitentias iniungendi, synodum diœcesanam celebrandi, Prouinciale Concilium conuocandi, dimissorias, siue commendatitias ad Ordines, & Sacramenta concedendi, clericos iudicandi, causas matrimoniales cognoscendi, & decidendi, decimam oblationum in casibus à iure expressis, necnon synodaticum, vel cathedraticum, quartam funeralium, procurationem visitationis, subsidium charitatiuum, & ius census in casibus à Iure permissis exhibendi, & reliqua faciendi, & exercendi, quæ sunt dignitatis Episcopalis, necnon subiectionem subditorum nostrorum, & reuerentiam, ac iuramenta ab ipsis recipiendi, electos sibi subditos confirmandi, nouas Parochias erigendi, erectas collapsas conficiendi, in matrices Ecclesias transferendi, eligendi, præsentandi, præsentatos instituendi, destituendi, beneficia conferendi, pensiones super illis imponendi in casibus à iure permissis, resignationes illorum recipiendi, eadem resignata conferendi, inuestiendi, alienandi, dispensandi, vota commutandi in casibus nobis permissis, causas omnes ad forum Episcopalem spectantes, & pertinentes, cognoscendi, & decidendi, etiam feudales, visitandi, reformandi, præcepta, edicta faciendi, & constitutiones, illasque exequendi, corrigendi, mulctandi, excommunicandi, anathematizandi, absoluendi etiam à casibus quibuscunque nobis reseruatis, suspendendi, interdicendi, deponendi, delinquentes incarcerandi, torquendi, condemnandi, tam ad tempus, quam ad perpetuos carceres, prout sibi conuenire videbitur, causas que omnes criminales cognoscendi, & decidendi, clericos degradandi, brachium sæculare inuocando, pœnas mitigandi, gratias faciendi delinquentibus, prout sibi videbitur expedire, purgationes indicendi, pias voluntates exequendi, & easdem commutandi, vnum vel plures Vicarios loco eius cum eadem, & simili, vel minori auctoritate faciendi, creandi, & substituendi, & cætera omnia, quæ sunt Episcopalis, & Archiepiscopalis iurisdictionis, exercendi, & terminandi: & omnia alia, & singula faciendi, & committendi etiamsi talia essent, quæ mandatum exigerent speciale, & maiora, & grauiora expressis, prout ad vicariatus officium noscitur quomodolibet pertinere, cuius gesta, sententias & mandata rata, & grata habere promittimus, mandantes quibuscunque ad quos spectat, sub pœna excommunicationis, quam ex nunc, prout ex tunc, ferimus in his scriptis quatenus ipsum N. tanquam Vicarium, & officialem nostrum recipiant, suscipiant, & admittant, ac eidem in his, ad Nos, & iurisdictionem nostram ordinariam qualitercunq; spectant, vel spectare poterunt, pareant, faueant, & assistant, ac efficaciter obedire teneantur. In quorum testimonium has nostras litteras fieri iussimus per Cancellarium, & Notarium nostrum, subscriptione nostra, ac maioris nostri sigilli impressione roboratas, &c.

In hac forma dicitur, *Vicarium generalem in spiritualibus, & temporalibus*, quia non sufficit si in spiritualibus tantùm, vel in temporalibus crearetur, cùm Vicarius generalis is tantùm dicatur, qui in spiritualibus, & temporalibus est creatus, Pauin. *d.q.*10.*n.*6. Rebuff *d. tit. de Vicariis Episcop.n.*18. *& in forma vicariat.n.*16. Azor.*d.c.*45.*q.*7. *& cap.* 46, *q.*1.*vers.dicitur*; Ecclesia enim solet spiritualia, & temporalia habere, *c.si quis* 1.*q* 3. Verius tamen existimat sufficere si constituatur Vicarius generalis in spiritualibus, post Marchesan. Sbroz. Sanch. Nicol. Garc. *d.c.*8.*n.*122.*&* 123. asserens in Bullis, & litteris Apostol. aliquando Vicarium in spiritualibus generalem appellari, & apertè id ipsum dicit Concil. Trident. *sess.*13 *de reformat.c.*2.ibi, *seu illius etiam Vicario in spiritualibus generali.* Ponitur etiam, *citra tamen reuocationem aliorum Vicariorum*, quia sicut procuratore secundo constituto, primus reuocatus censetur, nisi fuerit hæc clausula adiecta, *l. si quis*, §.1.*ff.de procurat.* sic etiam † secundo Vicario constituto, primus censetur reuocatus, Azor.*d.q.*1.*vers. citra*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast.decis.*478. *in prima edit.& resol.*502.*in secunda edit.* Sbroz.*lib.*3. *quæst.*33. 57 58

In generali Vicarij concessione conceduntur, tantùm quæ in generali mandato continentur, etiamsi clausula adesset, *dantes, & concedentes ei plenam & liberam potestatem*, argum. text. *in l. procurator cui, ff.de procurator.* cum similibus, non tamen potest ea, quæ verosimiliter non esset eum constituens concessurus, peragere, & expedire, ac ea, quæ speciale postulant mandatum, *c. qui generaliter, de procurator. lib.*6. quod *gloss.vlt.in capit.* 2. *de offic.vicar.lib.*6. ampliùs extendit, ad eum casum, quo Episcopus Vicario suo diceret: *Constituo te Vicarium meum vniuersalem cum facultate, & potestate, vt omnia loco mei efficere possis, quæ ego possum, etiamsi talia sint, quæ speciale requirant mandatum.* quia etiam tunc non consequetur talis Vicarius vi solius clausulæ generalis præfatæ potestatem ad quicquam eorum efficiendum, quæ speciale requirunt mandatum, sequitur Molin. *de Iustit. tract.*5. *disp.*10 *num* 9. vbi ad alia descendit in hac materia vtilissima, & quotidiana, ideò necessarium fuit omnia in dicta forma contenta specificare, & vt meliùs percipiantur non abs re erit breuiter adscribere, quibus in casibus Vicarius speciali indigeat Episcopi commissione & sunt qui sequuntur, vt omnibus innotescant. 59

Primò in generali Vicariatus commissione, beneficia conferendi potestas non venit, nisi ei beneficiorum collatio specialiter sit commissa, *cap.vlt.de offic. Vicarij lib.*6. vbi Doctores, Petr. Gregor. *in cap. conquerente, cap.*11. *num.*2. *de offic. ordinar.* Franc. Marc. *Delphin. decis.*86. *num.*13. *volum.*4. Marchesan. *de commission. part.*1. *cap.* 6. *num.*68. Corr. *in memorabilib. verb Vicarius, in princip.* Marant. *consil.*84.*num.*9. Sahag. *in rubr. de offic. deleg. numero* 8. Anastas. Germon. *de indultis Cardin.*§. *tibi quoad vixeris, num.*86.*&* 87. Zerola *in praxi Episcop. part.*1. *verb. Vicarius*, §.9. *cum sequentibus*, Couar. *lib.*3. *var.cap.*20. *num.*7. Gonzal. *ad regul.*8. *Cancel.* §.4. *proœm. num.*24. Flamin. *de resignat lib.*7.*quæst.* 21. *num.*9. *& quæst.* 24.*num.*4.*&* 52. *& lib.*9. *quæst.*7. *num.*32. Sbroz.*lib.*1. *q.*7.*num.*11. *& lib.*2. *quæst.*71. *num.*1. Azor. *d. part.* 2. *lib.*3. *cap.* 44. *quæst.*1. post Selu. Rebuff. Lambertin. Duaren. Cuch. & alios Nicol. Garc. *d. cap.*8. *num.*81. Vgolin. *d. cap.*4. §.7. 60

num.2. Filliuc. tract.41. de benefic. cap. 2. num.48. Quintanaduen. ecclesiasticon. lib.1. cap.5. in fin. vbi subdit non posse alteri, qui Vicarius generalis non sit hoc ius conferendi beneficia mandare, Doctores in cap. vlt. de officio Vicar. & in cap. deliberatione §. vlt. de officio deleg. in 6. Et tunc Vicarius huiusmodi, cui hoc ius ab Episcopo speciatim mandatum est, quibuscunque personis recte conferet, præterquam ipsi Episcopo, cuius ille vice fungitur, c.2. de const. in 6. Quintanaduen. citato loco. Aloys. Ricc. part. 1. decis. 140. Anguian. d. legib. lib. 3. contr. 29. n.8. Alzedo d.p.1.c.2.n.16. latè Castro Palao in opere moral. tom. 2. tract. 13. disp. 2. puncto 30. Et sicut
61 † non potest conferre beneficia sine speciali facultate, ita nec potest conferre Vicariam perpetuam, nec illam erigere. Gonzal. gloss. 5. §. 3. n.25. nec collatione consentire, Stephan. Gratian. discept. forens. cap.303. num. 1. Azor. dict. lib. 3. cap. 44. quæst. 3. me citato in hoc loco Castro Palao d. puncto 38. num. 3.
62 † Data Vicario specialiter facultate conferendi beneficia, non intelligitur concessa potestas conferendi ea beneficia, quæ Episcopus iure speciali, aut priuilegio conferre potest, idem Azor. d.c.44 quæst. 2. vbi etiam cum Pauin. & Rebuffo tenet censeri datam facultatem conferendi beneficia, quæ iure deuoluto ad Episcopum pertinent ob negligentiam, vel delictum inferiorum, quorum erat ius conferendi, nisi beneficia sint deuoluta ad Episcopum, tanquam Sedis Apostolicæ delegatum, puta ob negligentiam Regularium, Clemen. 1. de supplen. neglig. Prælat. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verb. beneficia §. 3. me citato in hoc loco Castr. Palao d. puncto 30. n.14.
63 Quando Episcopus Vicario specialem potestatem concedit conferendi beneficia, ea potestas est latè interpretanda, itaut comprehendat quælibet beneficia, etiam ea, quæ sunt in Ecclesia Cathedrali, aut curam habet animarum, Rebuff. d. tit. de vicar. à n.118. Azor. dict. cap. 44. quæst. 8. & quæst. 7. idem dicit de Dignitatibus; quod est intelligendum de beneficiis existentibus, non tamen de illis, quæ post commissionem erecta & instituta fuerunt, vt declarat idem Azor. d.q.8. Et etiam eo ipso, quòd † Vi-
64 cario data est specialis potestas conferendi beneficia, intelligitur data potestas commendandi. Rebuff. in praxi tit forma vicar. n. 119. lib. 2. q. 83. Azor. d.c.44 q.10 & quæst 9. asserit posse Vicarium, etiam extra diœcesim, huiusmodi beneficia conferre, gloss. verb. per seipsos, in cap. statutum, de præb. lib. 6. Rebuff. in tract. nomin q. 14. n. 95. Gratian. Marchiæ decis. 98. num. 5. de quo plures Doctores refert Garc. d c. 8. n. 126. Gonzal ad reg. 8. Cancel. gloss. 62. n. 3. Castr. Palao d pun. 30. n. 16.
65 Licèt autem Episcopus Vicario suo prædictam contulerit facultatem, potest per seipsum conferre, antequam Vicarius conferat, ex Azor. d.c.44 q. 12. vbi etiam quid dicendum si beneficium Episcopus & Vicarius vna die contulissent, & quæst. 113. resoluit Vicarium specialem facultatem habentem conferendi beneficia, non eo ipso intelligi sibi datum ius priuandi clericum illo.
66 *Secundo* sine speciali mandato Vicarius resignationes beneficiorum admittere, & approbare non potest, vt per text. in cap. quæsitum, de rerum permut. resoluunt Rebuff d. tit de Vicar. num. 104. Zerola in praxi Episcopal. part. 1. verb Vicarius §. 10. Vgolin. dict. cap 4 §. 7. num. 2. Aloys. Ricc in praxi aurea resolut. 471. Azor institutionem moralium par. 2. lib 7. cap. 29. quæst. 4. Mantic. decis. 260. num. 7. Nicol. Garc. de beneficiis p. 11. cap. 4. num. 74. Sbroz. lib. 2. quæst. 130. Flamin. lib. 7. quæst. 24. num. 3. † Nec 67
etiam data speciali facultate admittendi resignationes absolutè, & simpliciter factas, intelligitur data facultas resignata beneficia conferendi: ita Rebuff. in addit. ad reg. 13. Cancell. verb. aut Vicarios perpetuos, vers. item Vicarius Episcopi, & d. tit. de forma Vicar. à num. 105 Rota apud Post. post tract. mandati de manut. decis. 199. num. 7. † Nec denique Vicarius 68
habens facultatem approbandi resignationes factas causa permutationis, poterit resignata beneficia permutantibus conferre, Rebuff. d. tit. forma Vicar. num. 104. & 106. Sbroz. lib. 2. quæst. 71. num. 9. licèt contra teneant Azor. dict. part. 2. lib. 3. cap. 44. quæst. 6. Nicol. Garc. d.p.5. c. 8. à num 104. Castr. Palao d. puncto 30. n. 13. eo quòd † in beneficiorum colla- 69
tione requiritur speciale mandatum, tenent Cardos. in praxi iudicum, verb. procurator num. 40. quem cito Ego ipse in meis Remiss. de diction. & clausulis, claus. 17. n. 29.
Tertio absque speciali concessione Episcopi præ- 70
sentatum à patrono Vicarius instituere non potest, vt tenaciter defendunt Rolan. cons. 47. num 45. vol. 1. & Rebuff in praxi benefic. tit. in forma Vicar. à num. 126. & in add. ad reg. 13. Cancell. verb. aut Vicarios perpetuos, vers. item Vicarius generalis. Verùm in contrarium est communis Doctorum opinio, quòd scilicet Vicarius absque speciali concessione potest confirmare electos, & instituere præsentatos. Ita gloss. ver non possunt, in cap. fin. de officio Vicar. lib. 6. Roch. de Iurepatr. verb. competens quæst. 31. num. 66. & 67. Lambertin. eod tract part. 3. lib. 2. art. 5. qu. 1. princip. Couar. lib. 3. var. cap. 20. num. 7. Selua de benefic part. 2. quæst. 14. Cald. Pereira de renou. emphyt. q. 12. n. 11. Viuian. in praxi Iurispatron. part. 1. lib. 2. c. 2. n. 3. Sbroz lib. 2. q. 111. Gonzal ad regul. 8. Cancel. gloss. 9. §. 1. à num. 78. Suar. de Paz in tract. tom. 2. prel. 3. num. 7. & 8. Filliuc. tract. 41. de benefic. cap. 2. num. 49. Quatanad. lib. 1. Ecclesiast. cap. 5. numero 7. Zerol. in praxi Episc p. 1. verb. Vicarius, §. 14. Azor. d cap. 44. q. 5. & libr. 6. c. 22. quæst. 3. Rota apud Post. post d. tract. decis. 217. num. 10. Nicol. Garc. dict. c. 8. n. 84. cum seq vbi n. 86. refert, Sacram. Illustriss. Card. Congr. censuisse Vicarium mandatum limitatum non habentem instituere posse, & part. 8. n. 50. refert Rotam Rom. ita tenuisse, & ideo libenter huic opinioni subscribo.
Quartò, absque speciali mandato Vicarius bene- 71
ficium supprimere non potest, Put. decis. 53. lib. 3. Sbroz. lib. 2. q. 117. num 5. Aloys. Ricc. in collect. decis part. 1. collect. 143. post princ. Monet. de commut. vlt. volunt cap. 12. n. 129. cum sequentibus. Sicut non potest erigere, nec iurispatronatus fundationi consensum præstare, Aloys. Ricc. in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapol. p. 1. decis. 140.
Quintò, nec beneficia vnire, nec reuocare vnio- 72
nes, & Ecclesias diuidere, Sbroz. lib. 2. quæst. 115. & dicam infrà alleg. 66. num. 10. p. 3. alleg. 54. n. 72. in fine, latissimè in vtramque partem D. Lotter. in tract. de re benefic. lib. 1. q. 28. à n 118. etiamsi à constituente habeat facultatem conferendi beneficia, adiecta clausula illa generali, & ad omnia alia etiam requirentia speciale mandatum; quoniam non ideo fieri debet extensio ad maiora expressis, cap qui ad agendam, de procurat. lib. 6. Clem. 3. eod. tit. tenent plures DD quos referunt & sequuntur Nicol Garc. de benef. p. 12. c. 1. n. 69. & Mohet. de commut. vlt. volunt. c. 11. n. 359. contra Mohedan. decis 3. de officio Vicar. Hieron Gabr. cons. 200. n. 3. lib. 1. Gambar. de offic. Legati lib. 5. rub. 1. à n. 115.
Sexto, coadiutores Vicarios impetitis Rectoribus 73
Ecclesia

Ecclesiarum secundùm formam Sacri Concilij Tridentini *sess.21.de reform.c.6.* sine speciali concessione non licet ei deputare, Put.*decis.259.n.2.* quem sequitur Sbroz.*lib.2.q.112.à num.2.*

74 *Septimo*, nec iuspatronatus ex causa dotationis, fundationis, vel constructionis alicui reseruare potest. Ita Hieron.de Monte *q.22. num.8.& 25.* praxis Episcop.*d.verb.Vicarius* §.13. Viuian. *in praxi Iurispatron.part.1.lib.1.cap.1.num.24. in 1.edit.*aliàs *lib. 2.cap.1.n.10.* Sbroz. *lib.2.q.31.* Stephan. Grat. *disceptat. forens. c.303. num.12.* Nicol. Garc. *part.5. cap.9.num.43.* & censuit Rota *in Neptina iurispatron.23. Martij* 1611. coram *Reuerendissimo Domino Coccino,* impressa per Farin. *decis.537.n.5.p.2.recent.* vbi ampliat etiam absente Episcopo, item *in Vsalen.beneficij 15. Iunij* 1609. coram Gregor.XV. impressa per Farin. *decis.257.n.2.p.2.recen.& in Lucana iurispatron.14.Aprilis* 1616. coram *Illustrissimo Patriarcha Manzanedo,* impressa per Farin. *decis. 576 p.1.recent.* & coram Buratto *decis.702.n.3.* vbi *n.4.*subdit Vicarium præsumi habuisse sufficientem facultatem præstandi assensum erectioni iurispatronatus etiam minori spatio 30. annorum. Quamuis contrarium consuluerit Port. *cons.99.n.43.*in fauorem Vicarij Episcopi Vicentini,aduersùs quem latè scripsit Ferret. *cons.347.vol.2.*

75 *Octauò*, nec etiam donationi Iurispatronatus decretum, seu auctoritatem interponere potest. Ita Rebuff *d.tit.de forma Vicar.n.184.* Ferret. *cons.343. num.7. & cons.344. num.1.volum.2.* Zerol. *in praxi Episcop.d.verbo Vicarius* §.11.& 13. Sbroz. *lib. 2.qu. 197.* Garc.*d c.9.n.76.*Vgolin.*d.c.4.§.7. n.2.vers.decimò non potest* , Azor. *d.lib.3. c.45.in princ.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.469.* Amplia *primò*, vt nec etiam in casu absentiæ Episcopi possit Vicarius præstare consensum in donatione Iurispatronatus, Ferret. *cons.347.n.17.vers.nec obstat,*Rot.*decis.537. n.5.p.2.recent.* Amplia *secundò*, vt nec etiam valeret consuetudo in contrarium, Ferret. *cons.345.n.5. & seq.*Rot.*decis.576.sub n.3.p.1.recent.*vbi etiam dicitur quòd in omnem euentum talis consuetudo esset contra ius,& ideò deberet esse vel quadragenaria,vel immemorabilis. Amplia *tertiò*,vt non præsumatur mandatum in Vicario ex lapsu longi temporis,nisi sit enunciatum, vt fuit dictum *in Lucana Iurispatronatus* 30. *Ianuarij* 1614. coram *Illustrissimo Patriarcha Manzanedo.*

76 *Nonò*,nec nouas quærit erigere Parochias,Sbroz. *lib.2.q.117.n.1.*nec alia beneficia creare.Sbroz.*dict. lib.2.q.31.n.4.*Ferret.*cons.327.num.4.& consil.343. n.1.*Bursat.*cons.310.n.27.*Garc. *de benefic p.5.cap.9. n.75.*Rot.*in Segobricen.Capellaniæ 28.Aprilis 1625.* coram *Vbaldo.*

77 *Decimò*, nec imponere potest pensionem super beneficiis,vbi Episcopus, seu Archiepiscopus posset,puta ob iustam causam, vel pro bono pacis, & concordiæ,Sbroz.*lib.2.q.71.n.4.* Monet. *de commutation.vlt.volunt.c.5.n.496.*

78 *Vndecimò*, nec œconomum Ecclesiæ constituere potest, nisi Episcopi speciale permissum accedat. Sbroz. *lib.1.q.53.n.2.* Intellige de œconomo, qui vicem Episcopi gerit in colligendis Ecclesiæ redditibus,& distribuendis in clericos, & pauperes : alij verò,qui ad custodiendos fructus Ecclesiæ patronatæ vacantis,nondum prouisæ, ob patronorum discordiam, cónstituuntur, præsentati, possunt à Vicario ex generali commissione, de quo loquitur Suar.de Paz *in pract.tom.2 prælat.3.n.8.*

79 *Duodecimò*,nec à suis beneficiis, officiis, vel administrationibus, aut ab Ordine aliquos amouere, seu deponere potest, *cap.licet,de officio Vicar. lib.6.* Sbroz. *lib.2. quæst.111. num.7. & q.130. num. 4. & quæst.155.* quòd non potest reuocare clericum ab exilio, nisi speciale haberet mandatum, Suar. de Paz *d.prœl.3.n.9.* Vgol. *dict. numero 2. vers. septimò inquirere.*

Decimotertiò, nec valet auctoritatem interponere 80
creationi Dignitatis à Canonicis factæ, aut nouum beneficium in Ecclesia creare,Felin.*in cap.cum accessissent, num.15.*vbi Dec. *num.9.de Constitut.* Ferret. *cons.327.num.4.* & alij citati per Sbroz. *lib.2.q.31. num 4.& n.5.* quod nec etiam potest transferre iuspatronatus in laicum titulo donationis sine consensu Episcopi.

Decimoquartò, nec Ecclesias vetustate collapsas, 81
quæ ob earum, & Parochianorum inopiam nequeunt instaurari,vocatis his, quorum interest, in matrices,vel alias Ecclesias viciniores absque speciali concessu transferre potest, Sbroz. *lib. 2.q.117. n.3.*Franc.Leo *in thesauro fori Ecclesiast.par.2.c.16. n.16.* Nec potest mutare statum alicuius Ecclesiæ etiam in casibus in quibus eis posset,cuius est Vicarius, vt per Monet. *de commut. vltim. volun.c.11. n. 358.*vbi *n. 360.* limitat, si ad speciale mandatum habeat,vel à constituente habeat facultatem, quæ mandato speciali æquipolleat.

Decimoquintò, nec præsentare potest ad benefi- 82
cium iurispatronatus ad Episcopi præsentationem pertinens,Paul.de Citadin. *de Iurepatron.p.6.q.41. cum sequenti.* Roch.de Curte *eodem tr. verb. honorificum q.5.*Lambert. *eodem tr.p.3. lib. 2. art 5.primæ q. princ.n.2.* quos refert Sbroz.*lib.2.q.110.n.2.*Nicol. Garc. *d.p.5. c.8.n.82.* Quicquid aliud velit Castro Palao *d pun.30.n.15.*

Decimosextò, nec potest Vicarius,si Episcopus 83
fuerit, ex generali commissione ea,quæ sunt Ordinis Episcopalis, exercere, vt Ecclesias, Capellas, Oratoria,vel cœmeteria reconciliare,Ordines conferre,Chrisma conficere,oleum infirmorum sacrare, Sacramentum Confirmationis ministrare,& alia similia.Ita Francisc.Marc. *decis.548.n.1.vol.2.*Cuch. *d.tit.8.n.119.& 120.* Rebuff *d.tit.de Vicar. n.33.& n.168.cum seq.* Sbroz. *lib.2.q.5. num.10. & qu.6. & q.1.n.2.cum quæst.seqq.* Azor.*d.p.1.lib.3.c.45.q.9. & cap 46.vers.Confirmationes,* Vgolin.*d.cap.4. §.7.n.2. vers.octauo,* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles.part.1. cap.12.*

Decimoseptimò, nec Vicarius institutus, qui Epi- 84
scopalem dignitatem non habet, alteri Episcopo potestatem exercendi ea,quæ Ordinis Episcopalis sunt,præter speciale sui Episcopi mandatum, committere potest,Rebuff. *vbi suprà n.171.* praxis Episcop.*part.2.verb.Vicarius* §.6. Sbroz. *lib.2.q.12.n.1. & seq.*

Decimooctauò, nec de hæresis crimine sine pe- 85
culiari commissione cognoscere potest.Decian.*tractat.criminal.tom.1.lib.5.cap.21.num.7.* Sbroz. *lib.2. q.161.n.4.& 5.* †Nec licentia Episcopi potest sub- 86
ditos à crimine hæresis absoluere, sicut potest Episcopus,iuxta Concil.Trident. *sess.24. de reform c.6.* ibi,*eis tantùm,non eorum Vicariis sit permissum,*Sbroz. *lib.2.quæst.20.*

Decimononò, nec ei publicas pœnitentias impo- 87
nere,aut publicè pœnitentes reconciliare licet,Domin.de S.Geminian.*in c.2.n 8. de officio Vicar.lib.6.* Sbroz *lib.2.quæst.17.num.1.cum seq. & q.18.num.3.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc.cap.43. in nouiss.*

Vigesimò, nec voluntatem puellæ habitum regu- 88
larem suscipere,aut professionis votum emittere volentis,

lentis, explorare poteſt, vt experiatur an coacta, an ſeducta ſit, & an ſciat quid agat, & cætera iuxta diſpoſitionem ſacri Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de regularibus cap.* 17. Sbroz. *lib.* 2. *q.* 208.

89 *Vigeſimoprimò*, nec ædificationi Monaſterij per teſtatorem relicti aſſenſum, & auctoritatem interponere poteſt, Calder. *conſ.* 3. *de officio Vicar.* quem refert Sbroz. *lib.* 2. *q.* 199. *n.* 1.

90 *Vigeſimoſecundò*, nec prætextu generalis commiſſionis Indulgentias concedere poteſt, Borgaſ. *de irregul. p.* 5. *tit. de indulgent. Epiſcop. n.* 2. *& part.* 7. *c. fin. n.* 13. Rebuff. *d. tit. de forma Vicar. n.* 172. Sbroz. *lib.* 2. *q.* 40. *n.* 3. Azor. *d. lib.* 3. *c.* 45. *q.* 13. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.* 1. *c.* 10. *n.* 12. *in fine*, Benzon. *de Iubilæo lib.* 2. *c.* 30. *verſ. conuenienti, in fine*, Iul. Lauor. *de indulg p.* 2. *c.* 11. *n.* 51.

91 *Vigeſimotertiò*, nec poteſt ex generali conceſſione facultatem, ſeu licentiam Confeſſionis audiendæ alijs concedere, Hoſt. *in ſumm. tit. de pœnitent.* §. *cui confitendum, ad finem.* Ioan. Andr. *in cap.* 2. *de pœnit. lib.* 6. vbi Domin. *num* 6. Anchar. *num.* 1. Philip Franc. *num.* 7. Sot. *in* 4. *diſt.* 18 *quæſt.* 4. *& q.* 14. *num.* 3. Alber. *in diction. verb. Vicarius, verſ. Vicarius etiam Epiſcopi*, Sanch *d lib.* 3. *diſp.* 29. *n.* 14. qui *num. ſequenti* contrariam ſententiam, vt probabiliorem tuentur, illamque vberiori Doctorum numero confirmat, quem refert & ſequitur Monet. *de commut.*

92 *vlt. volunt. c.* 7. *n.* 42. † Ipſe tamen Vicarius generalis ex vi mandati generalis poteſt fidelium Confeſſiones audire, vt poſt Anton. Cuch. Laucel. Gutier. & alios reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 284. Monet. *loco proximè citato.*

93 *Vigeſimoquartò*, in locis, in quibus Epiſcopus loco Abbatis eſt, non poteſt Vicarius generalis commiſſionis prætextu impertiri licentiam Monacho cauſa ſtudiorum proficiſcendi, Abb. *conſ.* 88. *n.* 5. *cum ſeq* Pauin. *de officio, & poteſtate Capituli Sede Vacante part.* 2. *princ. q.* 8. *n.* 15. Sbroz. *lib.* 2. *qu.* 100. *numero* 2. *&* 3.

94 *Vigeſimoquintò*, nec matrimoniales cauſas cognoſcere, aut eas tractare valet, vt per Rebuff. *d tit. de forma Vicar. n.* 155. Ledeſ. *de Matrim. q.* 45. *artic.* 1. *puncto* 3. *dub.* 4. Vgolin. *d. cap.* 4. §. 7. *n.* 2. *verſ. nono*, contrarium tamen verius eſt, & tenent Couar. *de ſponſalibus part.* 2. *cap.* 8. §. 12. *n.* 1. Cuch. *d. tit.* 7. *num.* 105. Anton. Gomez *ſuper Bullam Cruciatæ, c.* 4. *q.* 4. *n.* 28. Sbroz. *lib.* 2. *q* 44. *in fine*, Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 73. *ad fin.* Azor. *d. lib.* 3. *c.* 45. *q.* 2. Sanch. *d. diſp.* 29. *à num.* 18. poſt gloſſ. *verb. miſſo. in cap.* 1. per tex. *ibi, de frigidis, & in cap. fin. de cognat. ſpirit.* & quod Vicarius generalis poſſit matrimonio aſſiſtere, dixi, *alleg.* 33. *n.* 56.

95 *Vigeſimoſextò*, nec matrimonij monitionibus diſpenſare poteſt, etiam iuſta cauſa interueniente, Cephal *conſ.* 421. *num.* 72. *volum.* 3. Menoch. *de arbitr. caſu* 453. *& n.* 5. *conſ.* 69. *à n.* 55. Soar. de Paz *in pr. to.* 2. *prælud.* 5. *à n.* 11. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 15. *n.* 28. *cum ſeq.* Nicol. Garcia *d. c.* 8. *à n.* 50. Sed verius quod ſuprà tenui pluribus ad id citatis Doctoribus, *alleg.* 52. *n.* 29.

96 *Vigeſimoſeptimò*, nec poterit, niſi ex ſpeciali mandato, relaxare interdicta, Sbroz *lib.* 2. *q.* 185. *num.* 2. *cum ſeq.*

97 *Vigeſimooctauò*, nec poteſt dimiſſorias, ſeu commendaticias litteras ad Ordines ſuſcipiendos clericis ſuæ diœceſis concedere, niſi Epiſcopo in remotis agente, dixi ſuprà *alleg.* 7. *n.* 9. Sed dubitari poteſt

98 † quando dicatur Epiſcopus in remotis agere, de qua plures refert opiniones Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 18. Inprimis gloſſ. *verb. remotis in cap.* 3. *de temporib. ordinat. lib.* 6. credit arbitrarium iudici, quis locus dicatur remotus, ſequuntur Zabar. *in Clementin. cauſam, in verb. ex remotis, de elect.* Menoch *de arbitrar. caſu* 222. *n.* 26. ſed videtur verius illud quod reſoluit Aloyſ. Ricc. *vbi proximè*, videlicet Epiſcopum dici in remotis agere, quando eſt vltra montes, ſufficit enim quòd huiuſmodi remotio ſit inconueniens ordinandis.

Vigeſimonono, nec poteſt facere, ſeu ſubminiſtrare 99 alium Vicarium, niſi Epiſcopi ſpecialis licentia præcedat, *cap. clericos, de officio Vicarij*, gloſſ. *verb. ipſius in cap.* 1. *eodem tit. lib.* 6. vbi Anchar. *numero* 2. Domin. *numero* 11. Alphonſ. Aluarez Guerrero *dict. cap.* 27. Ripa *reſponſ.* 24 *à num.* 1. Franc. Marc. Delphin. *d. deciſ.* 317. *num.* 4. *volum.* 1. Cuch. *d tit* 8. *numero* 40. Rot. *deciſ.* 4 *de offic. vicar. in nouis*, Guid. Papæ *deciſ.* 374. *num.* 6. Philip. Porti. *conſ.* 87. *n.* 16. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 1. *collectan.* 143. *in med.* Rodoan. *de rebus Eccleſiæ non alien. rub. de auctoritate Prælat. numer.* 66. Put. *deciſ.* 168. *libr.* 1. Lop. *de Vicario Epiſcopi* §. 2. *num.* 4. *verſ.* 8. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 113. Maranta *de ordine iudic part.* 4. *diſt.* 5. *num.* 22. Auendan. *de exequendis mand. part.* 1. *c.* 3. *num.* 5. Azeued. *l.* 1. *num.* 8. *titul.* 9. *lib.* 3. *nouæ recop.* Zerol *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Vicarius dub.* 4. Petr. Lazar. *de monit. quæſt.* 6. *num.* 10. Iacob. Laurent. *in tract. de iudice ſuſpecto, capit.* 4. *num.* 20. Nicol. Garc. *d. c.* 8. *à n.* 148. Vgolin. *d. cap.* 4. §. 7. *num.* 2. *verſ. vndecimo.* Caſtro Palao *d. puncto* 10. *num.* 18. Seraphin. *deciſ.* 1033. *numer.* 2. vbi quòd facultas ſubſtituendi vicario conceſſa intelligitur, dummodo ſit ad modicum tempus, & ex iuſta cauſa, & de conſenſu Epiſcopi, Molin. *de Iuſtit. tr.* 5. *diſputat.* 10. *numer.* 8. Marcheſ. *de commiſſion. punct.* 1. *cap.* 6. *num.* 119. *pag.* 160. † Amplia procedere, ſiue 100 fuerit conſtitutus ab Epiſcopo cum facultate, & clauſula ſubſtituendi, ſiue non, Put. *deciſ.* 168. *n.* 1. Sbroz. *lib.* 2. *quæſt.* 66. *num.* 11. *&* 17. & tenuit Rota *in vna Oriolen. beneficiorum* coram D. Seraphino 21. *Maij* 1593. inter eius impreſſas *deciſ.* 1026. teſte Aloyſ. Ricc. *dict. reſolut.* 113. *verſ. amplia.* Poteſt tamen ſubſtituere ad modicum tempus, & ex cauſa, etiamſi non habeat poteſtatem ſubſtituendi, Marant. Menoch. Azeu. Cuch. & Aloyſ. Ricc. *dictis,* 101 *locis.* † Poteſt etiam vnam, vel plures cauſas delegare, gloſſ. *verb. ipſius in c.* 1. *de offic. Vicar. lib.* 6. Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 7. *n.* 21.

Trigeſimò nec poteſt abſque ſpeciali conſenſu diœceſim viſitare, argum. text. *in cap. Epiſcopum* 10. *q.* 1. *cap. inter cætera, de offic. Ordin. cap. ſi Epiſcopus* 6. *eodem tit. lib.* 7. Rebuff. *d. tit. de forma Vicar. n.* 100. *&* 101. Azor. *d. lib.* 3. *c.* 45. *q.* 4. Sbroz. *lib.* 2. *q.* 120. *n.* 2. Vgolin. *d.* § 7. *verſ. tertio nec viſitare.*

Trigeſimoprimò contra ſpeciale mandatum diœce- 103 ſanam Synodum congregare non poteſt, Henriq. Botræus *in tr. de Synodo Epiſc. part.* 2. *n.* 2. Rebuff. *d. tit. de forma Vicar. n.* 151. Cuch. *d. tit.* 8. *n.* 107. Azor. *d. lib.* 3. *c.* 45. *q* 5. Sbroz *lib.* 2. *q.* 46. *n.* 1.

Trigeſimoſecundò, nec pias defunctorum volunta- 104 tes, niſi ſpecialis facultas ab Epiſcopo fuerit conceſſa, exequi poteſt, Sbroz. *lib.* 2. *q.* 49. *num.* 2. *& q.* 50. quòd † executores, fideicommiſſarios, etiam 105 laicos compellere poteſt ex officio ad exequendum pias defunctorum voluntates, & *q.* 51. quòd poteſt prorogare tempus executoribus piarum voluntatum. An autem & quando poſſit ſine ſpeciali facultate commutare vltimas voluntates, vide latè tractantem Monet. *de commutat. vltim. voluntat. capit.* 5. *n.* 484. *cum multis ſequentibus.*

Trigeſimotertiò, nec in alienationibus, ſeu tranſa- 106

ctio

ctionibus rerũ Ecclesiasticarum decretum interponere potest, Aug. Bero.*conclus*.83.*n*.19.*volum*.1.Capel. Tholos. *quæst*. 97. Rebuff. *d.tit. de forma Vicar. num*.184. Cuch. *d.tit*.8.*num*.105. Redoan. *de rebus Eccles.tit. de auctor Prelat. non alien. interpon. n*.60. Zerola *in praxi Episcop. part*.1.*verb. Vicarius* §.12. Azor. *d.lib*.3.*cap*.45.*q*.3. Nec res Ecclesiæ alienare in illis casibus, in quibus potest Episcopus, Sbroz, *lib*.3.*quæst*.118.

107 *Trigesimo quartò*, nec potest sine particulari concessione absoluere ab irregularitatibus,& suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus,dixi suprà *alleg*.39.*n*.10.

108 *Trigesimoquintò*,nec de causa restitutionis in integrum disceptare potest, ita per text.*in l.illud* 25.§.1. *ff.de minorib*. tenent Sbroz. *lib*.2.*q*.35.*n*.4.Sanch.*de Matrimon.lib*.2.*disp*.40.*n*.12.*in fine*.

109 *Trigesimosextò*, iuramentum purgationis Canonicæ non deferunt Vicario sine mandato, Sbroz. *lib*.2.*q*.167. *n*. 2.

110 *Trigesimoseptimò*, consentire nequit,vt Metropolitanus cognoscat in principali negotio, omisso appellationis articulo,post Ferret. *cons*.307.*n*.1. tenet Sbroz. *lib*.2.*q*.204.

111 *Trigesimooctauò*, nec specialiter commissa Episcopo, seu delegata, Vicarius cognoscere potest, Abb. *in c.quoniam*, *n*.15. *de offic. deleg.* Soc. *consil*. 39.*n*.30.*volum*.4. Zerol.*in praxi Episc. part*.1.*verb. Vicarius* §.21. *dub*.4. Sbroz. *lib*.2. *q*.36. *num*.3. & *quæst*.135.*num*.1. & *q*.177.*num*.5. Vgolin. *dict*.§.7. *vers.duodecimo*, Campan. *in diuersorio Iuris Canonici, rubr*.11. *cap*.23. *num*.148. vbi resoluit Vicarium Episcopi non posse suo Antistiti delegata exequi, nisi fuissent in rescripto addita verba illa, siue eius generali Vicario,quamuis in litteris vicariatus adesset clausula generalis,si quidem nec tunc intelligerentur commissa, quæ ipsi constituenti competeret ex delegatione.

112 *Trigesimonono*, nec feudales causas, nisi speciale adsit mandatum,cognoscere potest,Cardin.*in Clem*. 1.*n*.19.*de officio Vicarij*,Sbroz. *lib*.2.*q*.125.*n*.3.

113 *Quadragesimò* nec auctoritate exemplum ex originali sumptum, vt eandem vim, & auctoritatem cum originali habeat, *c.fin. ibi, coram Ordinario iudice,vel delegato ab eo specialiter præsententur, de fide instr.* per quem text. ita ibi tenuerunt Goffred. & Host.Tiber.Decian.*resp*.24.*num*.45.*vol*.1.

114 *Quadragesimoprimò*, nec repressalias sine speciali mandato concedere potest, Sbroz. *lib*.2.*quæst*.165. *num*.1. De materia repressaliarum,vide Bart. *in speciali tract. de repressaliis*, Greg. *l*.15. *verb. enotros, tit*.10. *part*.7. Victor. *in relect.de iure belli num*.41. Syluan. *cons*.34.*ad finem*, Bonacos. *commun. crimin. part*.2. *verb. repressaliæ pag*.77. Sebast. Næui. *ad auth. vt non fiant pignorationes collat*.5.*n*.4. Couar. *in reg.peccatum p*.2.§.9.*n*.5.*vers. hinc demque*, Henriq.*in summ.lib*.13.*cap*.43 §.5.*in comm.litt.G*.Perez *l*.6.*tit*.16.*lib*.8 *Ordin*. Azeued. *l* 6.*n*.1.*tit*.12.*lib*.8. *nouæ recopilat*. Moneta *de iurisdict. part*.4. *casu* 44.*n*. 13. Valdes. *ad Xuar. part*. 2.*pag* 93.

115 *Quadragesimosecundo*, nec potest decernere sine speciali facultate excommunicationes ad finem reuelationis pro rebus deperditis,seu ablatis,quæ monitoriales litteræ vulgò nuncupantur, de quo latè dixi *alleg*.96.*n*.6.*cum seq*.

116 *Quadragesimotertio*, nec absoluere à casibus reseruatis ab ipso Episcopo potest, nam in generali concessione hæc non veniunt *cap. pen. de pœnit.lib*. 6.post Rebuff.ita tenent Vgolin. *dict.cap*.4.§.7. *numer*.2.*versic. postremo*, Sbroz.*lib*.2. *quæst*.19. Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Vicarius,penult.* vbi etiam addunt,quod quando datur hæc potestas, concedi solet,vt & alteri delegari possit.

Quadragesimoquartò, nec criminales causas, nisi specialiter commissæ fuerint, expedire poterit, ita vt nec inquirere, corrigere,aut punire subditorum excessus queat, *cap*.2. *de officio Vicar. lib*.6. Cuch. *dict. tit*.8.*de Vicar. num*.17. Rebuff. *in addit. ad reg*. 13.*Cancell.verb.aut Vicarius, vers.notandum est* Clar. §*fin. quæst*. 40. *num*. 3. Zerola *in praxi Episcop. part*.1.*verb.Vicarius, vers.tertium dubium*, Nauar. *in cap.serpens,de pœnit. distinct*.1. *numer*.4.Ferret. *cons*. 214.*volum*.1. Vgolin. *dict*.§.7.*numero* 2.*vers.septimò inquirere*, Sanch.*lib*.3. *disput*.29.*numer*.16. *in princ*. Hieron.Buccaron.*in tractat.de differ.inter iudic ciuil. & crim. different*.127. *num*.20. Sbroz.*lib*.2.*q*.142. vbi *quæstion*.156. quòd nec potest reuocare clericum ab exilio. 117

Quadragesimoquintò, nec condemnatum inquisitum absoluere potest, Rip. *in l. qui condemnare numero* 9. *vers. sed certè. ff. de re iudic.* quia qui condemnare non potest, nec etiam absoluere, *l. nemo qui condemnare,de reg iuris*, cum citatis *in libello de princip. vtriusque iuris lit. A, num*. 1. Sed hoc tantùm intelligendum duco,si Vicarius velit inquisitos à crimine absoluere, secus verò quando ab inquisitione, si eos immunes, & innocentes inuenerit,absoluere vult,ita Menoch. *de arbitr. lib*.1.*q*.43. *n*.18.Suar.de Paz *in pract. tom*.2. *prælud*.3. *num*.11. Sbroz.*lib*.2.*q*.156. 118

Quadragesimosexto, nec clericorum bona confiscare, Bald. *in l. Imperatores,in fine, ff.de officio Præfecti Vigilum*, Alexand. *in l*.1. *n*.75. *de officio eius*, Franc.Marc.*decis*.613.*n*.1.*part*.2. Sbroz.*lib*.2.*quæst*. 158.*num*.3. 119

Quadragesimoseptimò, nec pœnas corporales in pecuniarias conuertere potest,Rebuff. *d.tit. de forma Vicar.num*.153. *cum seq*.Cuch.*d.tit*.8. *num*.109. Azor.*d.lib*.3.*c*.45.*n*.6. 120

Quadragesimooctauò, nec potest dispensare ex generali Vicariatus mandato, Rebuff.*d.tit.de forma vicar. num*.44. *cum sequentibus*, Suar. de Pace *dict. prælud*.3.*num*.11.Gutier.*canon.lib*.1.*cap*.19. *num*.15. Sbroz.*lib*.2.*q*.35. post Felin.Cuch.Fr.Emman.Vegam,& Petr.Ledesm.Nicol.Garcia *dict.cap*.8.*n*.47. Vgolin.*dict.c*.4.§.7.*n*.2.*versic.sexto, Azor dict lib*.3. *cap*. 45.*quæs*.6. nouè Monet.*de commutat. vlt.volunt. c*.5.*num*. 478. 121

Quadragesimonono, nec potest imponere,& exigere charitatiuum subsidium,nisi hoc sit sibi specialiter ab Episcopo demandatum,Barthol. Bellencin. *in tract de charit.subsidio quæst*.11.Azor. *instit.moral. p*.2.*lib*.9.*cap*.14.*q*.5.*vers.Vicarius*,Sbroz.*lib*.2.*q*.48. vbi etiam tenet.† Vicarium Episcopi sine mandato speciali non posse exigere quartam decimarum, mortuariorum,& synodaticum. 122 123

In Vicariatus commissione prædictos omnes casus nominatim exprimere necessum non est,sufficit enim aliquos exprimi,cum clausula generali,& ad omnia alia, etiamsi exigant speciale mandatum,opt. text. *in c.qui ad agendum*,§. *sed si aliquis*, *ad procurator.lib*.6. Couar.*lib*.1. *variar cap*.6.*n*.2. *vers. quarto, & lib*.2.*c*.5.*n*.8. Sbroz.*lib*.1. *q*.65.*n*.5 & *q*.67.*n*.3. Sanch.*d.disp*.29.*n*.8. Monet. *d.c.n*.479. vbi declarat vt commissio extendatur ad similia,vel minora, non autem ad maiora, iuxta text.*in Clem.non potest, de procurat*. 124

De duobus quæri potest, *Primò*, an Episcopus, teneatur constituere Vicarium *Secundò* ; an possit duo Vicarius generales creare.

Ad *primum* videbatur dicendum Episcopum teneri sibi Vicarium constituere propter ingentes occupationes, in quibus Episcopale regimen, & animarum cura versatur; per se ipsos enim etsi diligentissimos ob amplas & diffusas diœceses non valent omnia ministrare. Ita resoluunt Bald. *in l. aliquando, num. 1. in quarta opposit. ff. de offic. Proconf.* Abb. *in cap. quoniam, n. 3. de offic. Ordinar.* Boër. *decis.* 347. *num.* 6. Gabr. *conf.* 32. *n.* 22. *lib.* 2. Cosm. *in pragmat. titul. de collation. verb. Vicariis, folio* 253. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 29. *quæst.* 3. *vers. quo loco*, Lancellot. *institut. canon. lib.* 1. *tit. de officio Vicar. in gloss. verb. non potest*, Rebuff. *in tractat. nominat. quæst.* 4. *num.* 61. post Cuch. Hoied. Couar. & alios quos refert, hanc sententiam sequitur Sbroz. *de Vicar. Episcop. lib.* 1. *quæst.* 46. Anguian. *de legib. lib.* 2. *controu.* 29. *num.* 16. Alzed. *dict. part.* 2. *cap.* 2. *n.* 39. *cum seqq.* vbi distinguit. Verùm contrarium amplexa est sacra Rota Rom. apud Pute. *decis.* 43. *lib.* 2. Mohedan. *decis.* 4. *de offic. Vicarij*, & fuit dictum *in vna Calaguritana fructuum* 18. *Martij* 1583. coram Bubalo, quæ est inter *decis. diuers.* 222. *n.* 5. *p.* 2. quas refert Aloys. Ricc. *in collectan. decis. par.* 5. *collectat.* 1602. & nouissimè *in vna Viterbien. & Tuscan. Vicarij Veneris* 3. *Martij* 1617. coram *R. P. D. Caualar.* inter eius impressas *decis.* 418. & *in Calciat. iurisdict.* 10. *May* 1624. coram *Remboldo*. Et in puncto quòd Communitas loci non possit petere manutentionem contra Episcopum, vt retineat in illo loco Vicarium generalem, est *decis. Caputaq.* 306. *numer.* 3. *par.* 1. Cardin. Tusch *practic. conclus. verb. mandatum manutenendo concl.* 69. *num.* 6. Caualer. *decis.* 418. *n.* 9. *cum seqq.* Alzed. *dict. cap.* 2. *num.* 6. Ludou. Posti. *in tract. mandati de manutenendo obseruat.* 53. *num.* 9. vbi reddit rationem, quia Episcopus non tenetur habere Vicarium, sed est in eius facultate an velit illum retinere. Ex iis enim, quæ fiunt, seu fieri solent, vel permittuntur iure facultatis, vel ex gratia & voluntate aduersarij, nullum quæritur ius, nec oritur possessio vel quasi, quæ sit attendenda. Pontan. *de spol lib.* 2. *c.* 16. *n.* 166. Pacific. *de Saluiano interdicto inspect.* 1. *cap.* 6. *n.* 30. Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect.* 1293. *in fine*, Card. Mantic. *decis.* 276. *n.* 2. Rota *decis.* 297. *sub num.* 4. *part.* 2. *diuers. & decis.* 397. *num.* 3. *& decis.* 640. *num.* 3. *part.* 2. *recentior.* Et quòd potest Episcopus in quacunque parte diœcesis vicaria retinere, probat text. *in cap. cum Episcopus, de officio Ordin. lib.* 6. Sbroz. *de officio vicar. lib.* 1. *qu.* 70. *n.* 1. *cum seqq.* Rota apud Postium *post suum tract. decis.* 159. *num.* 3.

126 Ad *secundum* deueniendo dico Episcopum posse binos principales Vicarios creare, vt causarum expeditioni faciliùs consuleretur, ex *cap. quoniam in plerisque* 14. *de offic. Ordinar. & Clement. & si Principalis*, iuncta gloss. & *ibi* Cardin. *à num.* 3. *de rescript.* Felin. *in c. causam matrim. numer.* 8. *de offic. delegat.* praxis Episcop. *p.* 1. *verb. vicarius, in princip.* Vgolin. *de officio, & potest. Episcop. cap.* 4. *§.* 6. *num.* 4. Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 50. *num.* 4. dummodo tamen eos consti-
127 tuat in loco vbi sedem habet; † generalis enim Vicarius dicitur ille qui constitutus est cum generali potestate in loco vbi Episcopus sedem habet, vt docent Bartol. *in l.* 1. *in fine, ff. qui & à quo appelletur*, Maranta *de ordine iudic. par.* 4. *dist.* 5. *princip. n.* 8. Anton. Cuch. *lib.* 2. *instit. maior. tit.* 18. *n.* 131. Guillelm. de Monte Laud. *in repet d. Clement. & si principalis. num.* 2. *de rescript.* Sbroz. *lib.* 1. *q.* 28. *num.* 7. *& quæst.* 69. *num.* 2. Sanch *d quæst.* 29. *num.* 11. Campanil. *in diuersorio Iuris Canon. rubr.* 11. *capit.* 23. *num.* 150. *vers. insuper.* Vnde rectè tenent Flores de Mena *var. lib.* 1. *quæst.* 4. *num.* 8. & Nicol. Garc. *dict. c.* 8. *num.* 36.
† Complutensem Vicarium generalem non esse, 128
quia nec creatus est, nec residet vbi Episcopus sedem habet, licet nouissimè Valenz. *d. conf.* 192. *n.* 5. dicat vicarios duos generales Toletanos residentiam ordinariam habere in Regia Vrbe Toleti, & oppido Compluti, & *num.* 19. post Mohedan. *decis.* 5. *num.* 2. *de appellat.* resoluit quòd Vicarius Archiepiscopi Compostellani deputatus in Ciuitate Salmãtina ad cognoscendũ de appellationibus quinque, aut sex Episcopatuum Suffraganeorum, non est Vicarius generalis, sed foraneus, & *num.* 32. dicit deceptum eum, qui citauit Flores de Mena *d. quæst.* 4. *n.* 8. & Molin. *lib.* 1. *de Iustit. disp.* 10. ad probandum de Iure quòd Vicarij Archiepiscopatus Toletani, qui sunt extra Toletum, & Complutum esse Vicarios generales, quia Molina nec verbum de hoc loquitur, & Flores de Mena contrarium asserit, solumque addit quòd propter præeminentiam dictorum officiorum, eo quòd præsident in locis principalibus, & habent districtum suæ iurisdictioni suppositum, multoties solent eis commissiones dirigi.

Ex quibus infertur Episcopum duarum diœce- 129
sum, etiam æquè principaliter vnitarum, non posse duos Vicarios generales constituere in principalibus locis prædictarum diœcesum sic vnitarum, quia tunc necessariò vnum ex illis constitueret in loco vbi sedem non habet contra iura & Doctores supra citatos; sufficit enim † Vicarius constitutus in vna, 130
cùm censeatur etiam in altera constitutus, secundùm Cardin. *in Clem.* 2. *qu.* 2. *de rescrips.* quem citat Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 27. *n.* 10. Quamuis enim cuiuslibet iura integra remaneant, vt consuluit Mandos. *conf.* 27. quem refert Gonzal. *ad reg.* 8. *Canc gloss.* 5. *§.* 7. *num.* 118. respectu tamen Episcopi reputantur vna diœcesis, & potest in vna residendo explere factum alterius, vt in terminis dicit Rebuff. *in praxi tit. de vnionib. benefic. n.* 16. per doctrinam Innocent. *in cap. nouit, in fine, de offic. Legati*, & Iacob. Rebuff. *in l. vnic. C. de Metropol. Beryto, lib.* 11. & facit text. *in cap. & temporis.* iuncta gloss. *in verb. vtrarumque* 16. *qu.* 1. videtur etiam posse in vno tantùm Episcopatu Vicarium constituere, ad quem accedere debeant subditi vtriusque diœcesis, vt probat Rebuff. *dict. tit. de vnionib. num.* 52. *vers. quartò conueniri poterunt.* Sic in simili si constituatur Legatus duarum Prouinciarum, quoad ipsum censetur vna Prouincia, licèt aliàs sint distinctæ quoad limites & prærogatiuas, tenet Innocent. *in dict. cap. nouit.* quem sequuntur *ibidem* Hostien. *num.* 13. Ioan. Andr. *num.* 5. *vers. & nota*, Gambar. *de officio Legati extra prouinc. num.* 2. *&* 3. quod idem sentit Barr. in duabus prouinciis vnitis sub vno Præside, *in d. l. vnic. C. de Metropol. Beryto numer.* 11. & Ias. *in l. vlt. numer.* 9. *ff. de iurisd. omnium. iud.* & ita censuit Rota *in dicta Viterbien. & Tuscanen. Vicarij, Veneris* 3. *Martij* 1617. coram *R. P. D. Caualerio*, quam citat nouissimè post hæc scripta visus Stephan. Gratian. *disceptat. forens. tom.* 4. *cap.* 655. vbi per totum nuncupatim disputat an pro Episcopatibus Viterbien. & Tuscanen. æquè principaliter vnitis vnus tantùm, vbi Episcopus sedem habet, sit constituendus Vicarius generalis. Si quandoque contingat quod Episcopus in aliquo loco suæ Diœcesis retinuerit Vicarium etiam generalem, non potest communitas illius loci contra Episcopum intentare se manuteneri in illa possessione Verall. *decis.* 306. *n.* 3. *cum seqq. p.* 1. Steph. Grat. *Marchdecis.* 113. *n.* 6. Marta *tom.* 6. *Digest. nouissim. tit. de Epic. c.* 7.

Vicarius

132 Vicarius Episcopi, quia est constitutus in dignitate, potest esse Papæ delegatus, vt firmauit gloss. *verb. delegatus, in Clement. 2. de rescript.* vbi Zabarel. *num. 22.* & Imol. *n. 18.* tenet Rebuff. *in pract. benef. titul. forma Vicar. num. 27. & tit. de Vicario Episcopi, n. 4. & in tract. de pacif. possess. n. 79.* Anton. de Prætis *in tractat. de iurisdict. Episcopi, c 6. num. 51.* Sbroz. *lib. 2. quæst. 22. à n. 1.* Menoch. *cons. 51. n. 53.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 106. num. 28.* Cened. *canon. quæst. 18. n.* ...me citato *in hoc loco* Alzedo *d. p. 2.*
133 *cap. 2. num. 8.* † Dignitas enim Ecclesiastica nihil aliud est, nisi rerum Ecclesiasticarum administratio cum iurisdictione, Ioan. Andr. Innocent. Archid. Abb. Vant. & Port. quos refert, & sequitur Sbroz.
134 *lib. 2. quæst. 27. num. 11.* & cum † Episcopi Vicarius habeat iurisdictionem rerum Ecclesiasticarum, *cap. non putamus*, cum gloss. *in verb. videatur*, vbi Archid. Franch. & alij *de consuetud. lib. 6. c. Romana, in princip. de appellat. eodem lib.* & administrationem, *cap. petitio*, & *ibi* Doct. *de procurat. c. in noua*, ibi, *qui administrationibus associantur, 16. quæst. 7. c. causa*, iuncta gloss. *verb. habentibus, de restitutione in integr.* ideò illum in Ecclesiastica dignitate constitutum esse dicimus; nam ratione iurisdictionis, quam habet
135 cum administratione, † dicitur Prælatus, Fusch. *de visit. lib. 1. cap. 15. n. 32.* Pauin. *in tractat. de officio, & potest. Capitul. Sede vacante part. 2. q. 10. n. 16. vers. an autem Vicarius*, Anton. de Prætis *d. c. 6. num. 50.* vbi inquit Vicarium dici spectabilem, & de mediis magistratibus.
136 Vnde posse esse executorem gratiarum beneficialium, quæ expediuntur in Curia Romana, resoluunt Flores de Mena *var. lib. 1. quæst. 4. num. 6.* Sbroz. *lib. 2. quæst. 23. n. 6.* & Conseruatorem, tenet Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos part. 1. q. 39. n. 4.* Intellige quando commissio fit & dirigitur ipsi Vicario, non ita si dirigatur soli ipsi Episcopo, quia tunc Vicarius in ea se intromittere non potest, ex eo, quia ibi Vicarius nominatus non est, nec de nominato iudice delegato ad non nominatum fieri potest iurisdictionis delegatæ transitus, Sbroz. *de Vicario Episcopi lib. 2. q. 135.* Curi. Phillp. *p. 1. § 4. num. 12.* Lazzar. *de monitor. sect. 1. quæst. 6. num. 7. & sect. 2. quæst. 1. n. 18.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 11. c. 23. à num. 148.* Narbona *de appellat. à Vicario ad Episcopum part. 1. num. 243.* Nisi huiusmodi commissionis subdelegatio fiat per Episcopum ipsi Vicario, Sbroz. *d. lib. 2. quæst. 44 n. 6. & q. 39. num. 4. & 5.* Gratian. *discept. forens. c. 145. à num. 16.* Nicol. Garc. *de benefic p. 6. cap. 2. num. 23.* Sicut è conuerso vbi commissio fuerit directa Vicario, seu officiali Episcopi, præsentari nequit Episcopo ipsi vt eam exequatur, Sbroz. *d. lib. 2. q. 136.* vbi *in addit.* declarat, nisi Vicarius eam causam Episcopo subdeleget, & *lib. 3. quæst. 51.* Zerola *in praxi Episc. p. 1. verb. Vicarius dub. 5. & p. 2. eod. verb § 1.* Vgolin. *de officio Episcopi c. 4. § 7. n. 2. vers. 12.* Sanch. *de matrim. lib. 8. disp. 27. num. 30.* Piasec. *in praxi Episcop. part. 2. c. 4. num. 7.* Nicol. Garc. *d. p. 6. c. 2. à num. 19.* Salas *de legib. disp. 20. sect. 17. n. 124.* Gratian. *discept. forens. c. 92. à num. 6.*
137 Amplia in Vicario Capituli Sede vacante, qui potest esse delegatus Papæ, ac gratiarum beneficialium, quæ expediuntur in Curia, executor, Gloss. *verb. Episcopi, in d. Clem. etsi principalis.* Pauin. *d. q. 10. n. 6. & 8.* Sbroz. *d. q. 23. n. 3.* Menoch *cons. 320. n. 42.* Sanch. *de Matrim. lib. 8. disp. 27. n. 32.* Flores de Mena *d. q. 4. num. 11.*
138 Amplia etiam in Vicario Episcopi electi, & confirmati, licèt nondum consecrati, gloss. *verb. Episcopi, in dicta Clement. etsi principalis*, Pauin. *d. quæst. 10. num. 6.* Sbroz. *d. quæst. 23. num. 4.* Sanch. *d. disp. 27. num. 35.*

Limita in Vicario foraneo, qui non potest esse 139
delegatus Papæ, nec executor gratiarum beneficialium, quæ expediuntur in Curia Romana. Ita Flores *d. q. 4. à n. 6.* nisi illi fieret delegatio ex certa scientia Summi Pontificis, Sbroz. *d. q. 23. n. 9.* vel respectu alicuius Dignitatis, *ibid. n. 10.* ratione enim officij nullam habet dignitatem, Rebuff. *dict. tit. de Vicario Episcop. n. 4.* Vant. *de nullit. tit. ex defectu iurisdict. deleg. num. 66.* Sbroz. *dict. lib. 2. quæst. 22. num. 13.* cùm
† potius dicatur obtinere officium, quàm dignitatem, 140
Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis. 577. num. 1. in prima edit. & resolut. 552. n. 1. in secunda edit.* vbi ex professo agit, an Vicarij foranei præcedant Præpositis Ecclesiarum Collegiatarum? & negatiuè respondet.

Limita etiam in Vicariis nominatis à Prælatis in- 141
ferioribus habentibus Episcopalem & Ordinariam iurisdictionem, qui non sunt capaces delegationis, nec harum executionum, gloss. *verb. Episcopi*, ibi, *vel inferiores ab Episcopo, in d. Clementin. etsi principalis.* Sbroz. *d. q. 23. n. 8.* licèt contrarium teneant Flores de Mena *d. q. 4. à num. 14.* Sanch. *dict. disp. 27. num. 34.* † Commissa Episcopo, vel eius Vicario, 142
non possunt expediri per Vicarium Capituli Sede vacante, cùm non sit Vicarius Episcopi, sed iurisdictionis Episcopalis, Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapol. decis. 38. n. 1. part. 1.* Galerr. *in margarita casuum conscient. verb. Vicarius 2.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccl. p. 1. c. 10. n. 8. vers. secundo fallit.* Raguf *de voce Canon. q. 38.*

Cùm generalis Episcopi Vicarius ipsius Episco- 143
pi repræsentet personam, & auctoritatem, eiusque locum teneat, illi deberi eandem prærogatiuam, & exinde honorem, qui Episcopo debetur, dicendum est, & multis comprobant Menoch. *cons. 51. num. 16.* Afflict. *super constit. Regni, rubr. de iniur. cur. pers. irrog. n. 3.* Sbroz. *lib. 2. quæst. 24. à n. 1.* latissimè Valenzuela *tom. 2. cons. 101. num. 31. cum multis seqq.* Igitur
† Vicarium Episcopi esse Archidiacono suæ Cathe- 144
dralis præferendum, tenent Rebuff. *dict. tit. de Vicar. Episcop. num. 7.* Abb. *cons. 21. volum. 1.* Boër. *in tract. de auctoritate magni consilij n. 77. in fine*, omnium quos viderim latissimè Valenzuela *tom. 3. cons. 101. n. 50. cum pluribus seqq.* Cassan. *in catalogo gloriæ mundi p. 4. consider. 46.* Anton. de Prætis *de iurisd. Episcopi c. 6. n. 41.* quos refert Sbroz. *lib. 2. qu. 25 à n. 1.* vbi *n. 7.* ampliat etiamsi Archidiaconus haberet priuilegium obtinendi primam Sedem post Episcopum, & *n. 4.* ampliat vt non solùm debeat præcedere Archidiaconum, verùm etiam Abbates, Archipresbyteros, Canonicos, & alios Prælatos Episcopo inferiores, & *n. 11.* cum Anton. de Prætis *d. c. 6. n. 55.* quòd præcedit Canonicis, etiam Episcopis, in sedendo & ambulando, in choro, & in processionibus, etiam præsente Episcopo, Menoch. *cons. 257. n. 94.* Sbroz. *vbi proximè, n. 11.* Nisi esset Canonicus, quia tunc sedebit in loco suo, Sbroz *n. 17.* Et quòd Gubernatorem, vulgo Capitaneum, in functionibus Ecclesiasticis Vicarius Episcopi præcedat, tenet Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis. 580. in prima editione, & resolut. 555. in secunda edit.* Vide Alzedo *d. p. 2. c. 2. num. 9.*

Sicut Vicarius mediante Episcopi nominatione 145
ordinariam iurisdictionem à lege cósequitur, vt suprà ostendimus, ita etiam contraria eiusdem Episcopi voluntate illa tollitur, & reuocatur; res enim per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur:

L 4 *cap.*

cap.omnis res,de regul.iuris in 6. cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, littera R.n.*19. & ideo Vicarij iurisdictionem ab Episcopo reuocari posse tenent Calderin. *conf.*2.*de offic.Vicarij*,Barbat.*in cap. postulastis,notab.*1.*in fine, de rescript.& in c.quoniam, num.*37.*de Officio deleg.* Abb. *in cap.*1.*num* 5.*ne Sede vacante*, Philipp. Franch. *in cap.*1. *num.*5. *de officio Vicarij,lib.*6. Purpur. *in l.more* 5.*n.*101.*&* 102.*de iurisdict.omnium iud.* Bertachin. *de Episcop. p.*7.*lib.*4. *tit.de Vicariis Episcopi num.*14. Ripa *in c.*1. *num.*44. *de iudic.* Rebuff. *d.tit in forma Vicar.* Archid.*n.*190. *&* 192. Scot. *lib.*8.*resp.respons.*4.*num.*6. Cuch. *institut.maior.lib.*2.*tit.*8.*num.*135. *cum seq.* Sbroz. *lib.*3. *quæst.*6.*n.*7 *& quæst.*14. *num.*5. *vers. secundo adducitur*, Iacob. Laurent. *de iudice suspecto cap.*4. *num.*7. Sanch. *de Matrimon.lib.*3 *disputat.*30. *num.*11. D. Barbosa *in l.qui atale*, 14. *num.*87. *ff. soluto matrim.* Azor. *dict.lib.*3.*cap.*45.*quæst.*14. Vgolin. *dict.cap.*4. *§.*6.*num.*4. nouissimè Valenzuela *tom.*2. *conf.*101. *num.*9. vbi *num.*10. post Sbroz. *lib.*3.*quæst.*31.*n.*5. Anton. Gabr. *commun.lib.*2.*tit. de iureiur. concl.*1. *num.*14. & alios resoluit hoc procedere etiamsi Episcopus Vicarium non reuocare iurasset.

146 Deinde si Episcopus fuerit maiori excommunicatione notatus, & publicè denunciatus, eius Officialis, seu Vicarius generalis iurisdictionem suam exercere non poterit, qui sicut per huiusmodi excommunicationem suspenditur Episcopi iurisdictio, *cap.ad probandum*, 24. *de re iudic. c.audiuimus*, 24.*q.*1. & communiter notatur *in c.suscitatus, de rescript.* Suar. *de censur disp.*13.*sect.*2.*n.*15. ita similiter eius Vicarij iurisdictio suspenditur, cùm accessoria sit; & idem adiutorium vtriusque reputetur, probat text. *in cap.* vbi gloss. *verb.ipsius officialis, in fine*, & Franch. *in vltim.notab.de officio Vicarij,lib.*6. Specul. *in tit.de iud.de leg.§.restat.n.*7. Roman. *sing.* 632. Maranta *dicta distinct.*5.*princip. n.*70. Syluest. *verb.Vicarius,q.*4.*vers.quartum*, Selu. *de benefic.p.*2. *quæst.*14.*num.*6.*& par.*6.*tit.de Vicario Episcopi. n.*3. Antonin.Cuch. *d.titulo* 8. *de Vicar.n.*134. Rebuff. *d titul.de Vicario Episcopi*, *n.*217. *cum sequenti*, *& in concord.tit. de excommunic. non vit. gloss.*1. *vers. collatio etiam facta*, Feder.Scot. *dict.resp.*4.*num.*5.Surd. *conf.*50.*num.*31. Gutier. *canon.lib.*1.*cap.*1.*n.*83.*cum seq.* Zerola *in praxi Episcop.par.*1.*verb.Vicarius* §.8. Sbroz. *lib.*3.*q.*17. *à n.*1. Suarez *de censuris, disp.*14. *sect.*1.*num.*1. Azor. *d.lib.*3.*cap.*45.*quæst.*14.Laurent. *d.cap.*4.*n.*10. Auila *de censuris.part.*2.*cap.*6.*disput.*6. *dub.*4.Vgolin.*d.cap.*4.*§.*2.*n.*3. *&* §.6. *num.*5. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell.gloss.*5.*§.*9.*n.*125.*&* 127. Molina *tract.*5.*disp.*10.*num.*2. plures per Sanch. *d.lib.*3. *disputat.*30. *num.*5. *cum seq.* Anguian. *de legib.lib.*3. *controuers.*20.*n.*13. Alzedo *dict.part.*2.*c.*2.*num.*25.

147 Hinc non valere collationem, si dum Episcopus excommunicatus est, Vicarius conferat, imò effici irregularem docuit Aretin. *in cap cùm non ab homine, de iudic.* Francisc. Marc. *decis.*1231.*num.*4. *&* 6. *& decis.*1252.*in princip p.*1. Paris. *conf.*89.*n.*5.*volum.*4. Sbroz *dict quæst.*17.*num.*2. Nisi Episcopus esset toleratus, vel occultè excommunicatus; nam tunc fauore publici iuris cum communi opinione pro non excommunicato habeatur, collatio à Vicario, siue ab Episcopo facta valebit, vt colligitur ex Abb. *in c.veritatis, n.*42. *de sentent. excomm* Felin. *in cap. ad probandum,n.*6.*de re iudic.* Franc.Marc. *decis.*967. *num.*7.*&* 13. Vgolin. *d.num.*5. Auila *d.part.*2 *cap.*6. *disp.*6. *dub.*3. *vers. ex dictis primò sequitur.* Si verò Capitulum Sede vacante suspensionis censura sit irretitum, an eius Vicarius iurisdictionem exercere

148 possit, dicam infrà *n.*180. Et quid † si tantùm fuerit Vicarius Episcopi excommunicatus nunquid etiam sit excommunicatus eius Subuicarius? Et non esse probatur *in cap.*1. vbi omnes, *de officio Vicarij lib.*6. Pauin.*dict.q.*10. *num.*2.Sbroz. *lib.*3.*quæst.*18.*&* 19. quòd excommunicato Vicario non erit excommunicatus illius successor, & *quæstion.*23. quòd Episcopus potest alterum eligere Vicarium, quando electus est excommunicatus.

Hinc etiam Vicarius ex suspensione Episcopi potest vt suspectus recusari, quamuis contra Vicarium nulla adsit suspicio, *cap. insinuante*, vbi Abb. *num.*2. *de Officio deleg.* gloss. *verb. Episcopi in cap. si contra vnum,de officio deleg.lib.*6. Rip. *in cap.*1. *n.*44. *de indic.* Gemin. *in cap.non putamus, n.*8.*de consuet.lib.*6. Bertrand. *conf.*184. *n.*2.*&* 4. Marant.*de ordine iudic. part.*6.*num.*28. Ant.Burg. *in repet. c. cæterùm n.*128. *de rescrip.* Bertachin. *d. lib.*4.*part.*5. *n.*69. *& part.*6. *tit.de Vicario Episcopi n.*12. Aufrer. *de recusat.n.*10. *in fine,vers.decima si Vicarius*, Redoan. *de rebus Ecclesiæ non alien.cap.*3.*num.*29. Rebuff. *in praxi tit. de forma vicariatus,num.*190. Rot. *decis.*2. *num.*21.*cum seqq.p.*2.*diuers.* Perez *l.*1.*tit.*8.*lib.*3.*Ordin.pag.*569. Sbroz. *de officio Vicarij lib.*3.*quæst.*14. vbi ampliat in Vicario Episcopi electi, & confirmati nondum consecrati, & in Vicario Capituli Sede vacante Gutier. *canon.lib.*1.*c.*1.*num.*86. Iacob.de Laurent. *de Iudice suspecto c.*4.*num.*7.*&* 8. Marches. *de commission.p.*1. *rub.de commiss. appellat extra Romanam Curiam c.*6. *sub num.*76.*in* 2. *impress.*Bobadil. *in sua politica lib.*1. *cap.*12.*num.*39. Cardin.Tusch. *verb. suspectus concl.* 908. *num.*3.Quarant. *in summ. Bullarij verb. Archiepiscopi auctoritas n.*19. *vers. vlteriùs quæro.* Sigism. Scacc. *de appellat. quæst.*8. *n.*68. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic.fori eccles.c.*25. *num.*15. Alzed. *d.p.*2.*cap.*2.*num.*25. *in princip.* Marches. *de commiss. p.*1.*cap.*5.*n.*123 *pag.*261.

149 Amplia, siue ipse Vicarius solus causam cognoscat tanquam Vicarius, siue etiam tanquam delegatus insimul cum Episcopo, vt per Sbroz.*d. tract.lib.* 3.*quæst.*14.*num.*7. Iacob.Laurent. *d.c.*4. *num.*11.*post med. vers. & ideò, vbi Episcopus*, Scac. *dict. quæst.*8. *num.*89.

Limita tamen *primò* è conuerso, nam Vicario Episcopi suspecto existente, non potest ex eadem ratione recusari ipse Episcopus, gloss. *verb. Episcopi in d c si contra vnam*, vbi Franch. *col.*2.*in fine*, Bertach. *d tit.de Vicario Episcopi n.*11. Marcel. Vulpe *d c.*25. *num.*16. Sbroz. *dict.lib.*3.*quæst.*15. Scacc. *dict.qu.*8. *num.*57. *vers. septimò quia*, vbi *num.*85. ait quòd si Vicarius Episcopi recusatur vt suspectus, poterit Episcopus loco Vicarij dare alium iudicem, quia suspicio contra Vicarium non militat contra Episcopum: quicquid dicant Dec *in c.*1 *n.*17.*de offic.deleg.* & Rebuff. *d.tit.de vicar. Archiep.n.*219.

Limita *secundò* in Vicario causam cognoscente 150
non tanquam Vicarius, sed tanquam delegatus à Papa, vel etiam ab Episcopo; tunc enim non potest recusari ex eo quod Episcopus suspectus sit, Felin. *in dict c insinuante n.*1. Sbroz. *dict. lib.*3. *qu.*14. *à n.*8. Scacc. *dict quæst.*8.*n.*70. Quicquid dicat Iacob. de Laurent.*dict.c.*4.*num.*11.

Limita *tertiò* in Vicario Episcopi electo, seu confirmato per Papam, vel alium superiorem, quo casu non potest vt suspectus recusari, ex eo quòd Episcopus sit suspectus, Felin. & Rip. *dictis locis*, Sbroz. *dict.lib.*3.*quæst.*14.*num.*11.

Limita *quartò* in Vicario seorsim ab Episcopo habitante, qui tunc recusari non potest ex eo quòd parti Episcopus sit suspectus, vt per Rot. *dict. decis.*2.*num.*23. Scacc. *d. quæst.*8.*num.*71.

Nota

Nota tamen quòd quando suspicio, propter quam Vicarius Episcopi est recusatus, tangeret etiam Episcopum, prout est quando Vicarius recusatus ex eo quòd Episcopus habetur pro suspecto, tunc suspicionis causæ non cognoscuntur coram Episcopo, sed Episcopus earum cognitionem alicui alteri confidenti committit, vt referunt Sbroz. *dict. li. 3. q. 16. numer.* 8. Iacob. Laurent. *dict. cap. 4. numer. 6. ad med.*

Vbi verò Episcopi Vicarius fuerit aliunde recusatus, suspectus, suspicionis causa probanda est coram ipso Episcopo, ad text. *in d. c. si contra vnum*, vbi Anchar. *in 4. & 5. notab.* & cæteri scribentes, Sbroz. *d. lib. 3. quæst. 16. num.* 1. Iacob. Laurent. *d. c. 4. sub n. 6. ad med.* Marcel. Vulpe *d cap. 25. n.* 18. vbi rationem reddit, recusatio Vicarij concernit eius personam, nec quoad illam fuit idem tribunal cum Episcopo, & non prohibetur cognoscere causas recusationis sui Vicarij, sicut prohibetur cognoscere causas appellationis, & *num.* 19 post Quarant. *in verb. Capitulum Sede vacante, num.* 5. resoluit quòd quando allegatur ex aliqua causa suspectus Vicarius Capitulo dignitatis Episcopali Sede vacante, tunc recurrendum est ad ipsum Capitulum, quod potest eligere arbitros ad cognoscendum causas suspicionis, quæ proponendæ sunt eo modo, quo Episcopus potuisset; quod si causæ suspicionis militauerint, eo casu potest Capitulum talem causam à Vicario auferre, & alteri committere. Episcopo absente quisnam cognoscat de causa suspicionis recusati eius Vicarij, Vide Sbroz. *d. lib. q. 16. n. 4. & sequenti*, Iacob. Laurent. *d. c. 4. n. 17. &* 18. Marcel. Vulpe *d. c. 25. num.* 38. *in fine.*

Quando Episcopus est ex aliqua causa allegandus suspectus, causæ recusationis proponi debent coram eodem Episcopo recusato, & eliguntur arbitri, vnus scilicet ab ipso recusatore, & alius ab Episcopo recusato, & arbitri electi cognoscere debent, an causæ suspicionis militent, *cap. cum speciali de appell.* Et si arbitri inter se fuerint discordes, debent ipsi tertium adhibere intra competentem terminum præfigendum ab Episcopo recusato, *cap. legit. de appellat. lib. 6.* quæ causæ si non probantur, aut illegitimæ fuerint iudicatæ, tunc causa vel ad Episcopum remittitur, aut illam Episcopus alteri committit: de consensu tamen recusatoris, vt *in d. cap. cum speciali, in fine*, & *ibi gloss. verb. de recusatoris.* Si verò per arbitros fuerit pronunciatum causas suspicionis, vel aliquam earum legitimas esse, causa deuoluitur ad Superiorem. Ita Marcel. Vulpe *d. cap 25. n.* 13. vbi *n.* 14. subdit quod recusans potest eligere arbitrum alibi quàm in loco Iudicis recusati, dummodo non in loco valde remoto, id est, vltra dietam legalem, nouissimè Spetell. *in decisionibus fori ecclesiast. decis.* 93. *à num.* 13. vbi resoluit quòd si Vicarius allegatur suspectus ex causa cõmuni cum Episcopo, vel Episcopus est absens, vel etiam ipse Præsul, aut alius Ordinarius allegatur suspectus, etiam ille coget partes ad eligendum arbitros, qui de causis suspicionis cognoscere & iudicare debent? & *n.* 18. tenet quòd in causa ipsius Episcopi suo subdito litem pro bonis temporalibus mouentis, non est agendum de recusatione, cum etiam citra illam Iudex esse nequeat, nec in suo Tribunali causa sit agitanda, sed de necessitate Iuris eligendi sunt arbitri, qui in Iudicis locum suffecti negotium principale dirimant: & *n.* 27. probat de generali Curiarum Ecclesiasticarum consuetudine causas ad mensam Episcopalem spectantes coram ipsis Ordinariis agitare solere.

151 Hinc denique fit Vicarij iurisdictionem per Episcopi mortem, (cùm vtriusque vnum tribunal sit) expirare, *Clem. fin.* iuncta gloss. *verb. contestata*, vbi communiter scribentes, *de procurat.* Abb. *in c.* 1 *n.* 5. *ne Sede vacante & in c. extirpanda, §. quia vero, n.* 14. *de præbend.* Butri. *in c. tua num.* 9. *de officio Vicarij.* Paril. *consil.* 89 *n.* 6. *volum.* 4. Paulin. *d. quæst.* 10. *num.* 12. Feder. Scot. *d. respons.* 4 *num* 6 Molin *de primogenit. lib.* 1. *c.* 25. *num.* 13. Azor. *lib.* 3. *cap.* 45. *quæst.* 4. Vgolin. *d. c.* 4. §. 6. *num.* 4. Iacob. Laurent. *d. lib.* 3. *quæst.* 44. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 106. *num.* 27. Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *disp.* 30. *n.* 1. *cum sequentib.* Gutier. *eodem tractat. c.* 69. *num.* 16. Anguian. *d. contr.* 20. *num.* 12. Alzed. me citato *in hoc loco p.* 2. *c.* 2. *num.* 26. D. Barbosa *in l. quia tale, n.* 93 *ff. soluto matrimon.* vbi asserit per mortem Episcopi censeri extinctam iurisdictionem ordinariam in persona Vicarij, etiam quoad negotia iam cœpta, quod etiam post multos, quos refert, tenet Sbroz *d. lib.* 3. *q.* 46. & Henriq. *in summ. lib.* 7. *c.* 21. §. 5. *in comm. littera S.* dicit non expirare de per se mortuo Episcopo, sed per Capitulum Sede vacante deponi, & inde infert † valere gesta à 152
Vicario ignorante mortem Episcopi longè distantis, quod etiam tenet Stephan. Gratian. *disceptat. forens. c.* 18 *num.* 50. Galett. *d. verb. vicarius*, 7. Sanch. *de Matrimon. lib.* 3. *disp.* 22. *num.* 59. *& disp.* 30. *n.* 4. Gutierr. *d c.* 66. *num.* 18. nouissimè Spetell. *decis.* 30. *num.* 3. *cum seqq.* & † ante scientiam dictæ mortis 153
posse beneficia conferre, si conferendi potestatem habebat, tenent Put. *decis.* 370. *lib.* 2. Lancellot. *de attent. p.* 2. *cap.* 10. *num.* 19 *&* 30. Flamin. *de resignat. lib.* 7. *quæst.* 24 *à n.* 33. quos refert, & sequitur Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 5. *proœm. n.* 103. *& gl.* 15. §. 2. *num.* 91. Quo fit, vt si Episcopus ad manus hostium peruenerit, & captiuitate detineatur, eius Vicarius nec excommunicare, nec alia huiusmodi, quæ iurisdictionis sunt; exercere possit, quia captiuitas ciuilis mors dicitur, *l. pater* 10. *in fine principij*, *l. in omnibus* 28. *de captiuis.* Et sicut † Episcopi naturali 154
morte Vicarij iurisdictio cessat, ita in ciuili, quæ eundem in proposito sortitur effectum, Sayr. *de censur. lib.* 1. *c.* 5. *n.* 39. & tunc Capitulum administrat, *c.* 3. *de suppl. neglig. Prælat. in* 6. Galett. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Vicarius, antepen.* Vnde etiam per ingressum Religionis, renunciationem, depositionem, cessionem, translationem, relegationem, permutationem, vel per aliam similem Episcopi abdicationem Vicarij iurisdictionem extingui ex pluribus resoluit Sbroz. *lib.* 3. *quæst.* 42.

Illud hîc animaduersione dignum existimo quòd tradit Iacob. Laurent. *de iudice suspecto cap.* 4. *num.* 9. *&* 11. *post med.* videlicet Vicarium ab Episcopo electum licèt confirmatum à Papa, vel ab alio quàm ab Ordinario constitutum posse ab Episcopo remoueri etiam inconsulto Papa, licèt non sic esset in electo Vicario immediatè ab ipso Pontifice, quem nos Vicarium Apostolicum nuncupamus.

Quamuis Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, vel alius Prælatus, qui tempore commissionis constitutus erat in dignitate, & inter iudices synodales 155
designatus, possit post eandem dignitatem renunciatam esse iudex, & de causa sibi commissa cognoscere, vt firmat Sbroz. *lib.* 3. *quæst.* 47. *numer.* 4. & decisum fuisse in Sacra Congregatione referunt Flamin. *de resignat. lib.* 1. *quæst.* 11. *numer.* 14. *in fine*, Ceuall. *commun. contra commun quæst.* 6 8. *num.* 10. *in fine*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis.* 616. *in prima edit. & resolut.* 414. *num.* 2. *in secunda edit.* Galett. *in margarita casuum conscientiæ, verb. delegatus*, 3. *& verb. renunciare*, vltim † Vicarius 156
tamen finito officio non poterit procedere in illa causa

causa quæ illi commissa fuerit, non sub nomine proprio, sed sub nomine dignitatis, gloss. *verb. principalis*, *in Clement.* 2. *de rescript.* vbi Cardin. *num* 7. & Imola *num.* 11. *&* 13. post Abb. Felin. Barbat. & alios. Ita tenent Sbroz. *lib.* 3. *quæst.* 47. & *quæst.* 46. resoluit, quòd Vicarius Episcopi, cum fuit commissa causa, sub expresso nomine proprio, potest adhuc in ea procedere, quamuis desinat esse Vicarius, si cœpisset de causa cognoscere; latè Sperell. *decis.* 31. *numer.* 12. *cum sequentibus* vbi resoluit quòd licèt regulariter commissio facta sub nomine dignitatis transeat in successorem, eo quòd dignitas nunquam moriatur, id tamen non procedit, quando dignitas ipsa extinguitur prout in dignitate, vel præeminentia, quam habet Vicarius, quæ per eius mortem, vel remotionem aut cessationem ab officio extinguitur, isque non dicitur habere successorem, sed alius, qui ei subrogatur, de nouo creari dicitur; & ideo Vicarius successor non potest cognoscere, nec decidere causas commissas Vicario antecessori, siue ille cognoscere cœperit, siue reintegra eius officium expirauerit, licet ipse Sperell. *numero sequenti*, asserat contrarium sibi semper placuisse, quando est contemplatum officium, & non fuit expressum nomen proprium.

157 Cùm Episcopi iurisdictio Sede vacante ad Capitulum deuoluatur, *cap. vni* & *ibi* gloss. *de maiorit. & obed. lib.* 6. Abb. *in cap. cum olim notab. vltim. num.* 2. *eodem tit. in antiq.* Roman. *cons.* 506. *num.* 13. *in fine*, Feder. de Senis *cons.* 30. *num.* 3. Cardos. *in praxi iudicum*, *verb. Capitulum*, *numer.* 2. Molina *de iustit. tractat.* 5. *disputat.* 11. *numero* 1. 3. *&* 10. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decision.* 357. *numero* 4. *in prima editione*, *&* *resolut.* 305. *in secunda editione*, Sbroz. *lib.* 1. *quæstion.* 16. Quaranta *in summa Bullarij*, *verb. Capitulum Sede vacante*, Episcopi instar Vicarium generalem constituere potest, Abb. *in cap. irrefragabili*, *numero* 2. *de offic. Ordin.* Felin. *in dict. cap. cum olim*, *numer.* 9. *de maiorit. & obedient.* Paurin. *dict. quæstion.* 10. *numero* 1. *&* 2. Sbroz. *dict. quæstion.* 16. *numero* 8. & disponit Sac. Concil. Trident. *sess.* 14. *de reformat. cap.* 16. ibi, *Item officialem, seu Vicarium infra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare omnino teneatur, qui saltem in Iure Canonico sit Doctor, vel Licentiatus, vel aliàs, quantum fieri poterit, idoneus*, &c.

158 Ex quo Concilij decreto collige teneri Capitulum Sede vacante infra octo dies post mortem Episcopi eligere, seu continuere Vicarium, vel constitutum confirmare, aliàs illius deputatio deuoluitur ad Metropolitanum, & si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta, tunc antiquior Episcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior in exempta Vicarium idoneum constituere potest. Ita Sà *in Aphorism. verb. Vicarius*, *numer.* 3. Zerola *in praxi Episcop. parte* 1. *verb. Capitulum*, §. 3. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.* 1. *cap.* 19. *numero* 7. Molin. *dict. tom.* 5. *disputat.* 11. *num.* 1. Quaranta *dict. verb. Capitulum Sede vacante*, *vers. duodecimò quæro*, *numero* 2. Galerr. *in margarita casuum conscientiæ*, *verb. Vicarius Sede vacante*, *numero* 5. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Ecclesiastici decis.* 473. *in prima editione*, *&* *resolution.* 493. *in secunda editione*, Vicarius hîc à Capitulo Sede Episcopali vacante deputatus eandem habet iurisdictionem, quam Vicarius Episcopi habebat, exceptis aliquibus, prout in cognitione causarum Vicario Episcopi delegatarum, vel in exequutione litterarum Apostolicarum, quas Vicario generali Episcopi delegatas Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante deputatus exequi non potest, Feder. de Senis *cons.* 30. *ante numer.* 1. *vers. suo iure agitur*, Franc. Leo *dict. cap.* 10. *numero* 8. *vers. secundo*, *& vers. quarto.* Forma autem, qua Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante, creari debet, cui pro voluntate Capituli addit, vel minui potest, est illa quam habet Quaranta *dict. loco*, & sequitur.

Nos Canonici & Capitulum Cathedralis N. Sede vacante per obitum bonæ memoriæ N. Episcopi, &c. Reuerendo N. salutem in Domino sempiternam. Cùm ex Sacrorum Canonum dispositione Ecclesiarum Cathedralium Capitula in deficientium Episcoporum (præsertim si ex humanis eximi contigerit) locum subrogentur, eisque in spiritualibus & temporalibus succedant, eorum munus erit viduatis Ecclesiis ita consulere, vt ministrorum solertia, & diligentia viduitatis incommoda minimè sentiantur. Ne igitur supradicta Ecclesia nostri culpa aliquid detrimenti in spiritualibus & temporalibus patiatur, nos dictis sacris Canonibus, & Concilij Tridentini decretis obtemperare volentes, vocatis omnibus, & singulis canonicis infra tempus à dicto Concilio statutum, ad Vicarium, qui vices nostras sustinere debeat, deputandum, congregatisque iis, qui debuerunt, voluerunt, & potuerunt interesse, habitisque interessentium vocis de consensu, & voto eiusdem Capituli te Reuerend. N. de cuius probitate, scientia, sufficientia confisi generalem in spiritualibus, & temporalibus Vicarium nostrum in prædicta Ecclesia Cathedrali, ciuitate, & diœcesi, tenore præsentium deputamus, creamus, & constituimus per menses sex... vel Episcopali Sede vacante, cum omnibus, & singulis facultatibus, priuilegiis, honoribus, oneribus, præeminentiis, & prærogatiuis ad huiusmodi munus exercendum, necessariis, & opportunis; dantes tibi plenam, & liberam potestatem, omnia & singula exercendi, quæ Capitulo Sede vacante, in vtroque foro à iure permittuntur, & proinde causas omnes tam ciuiles, quam criminales, & mixtas etiam hæresis, & matrimoniales, audiendi, prouidendi & decidendi, cum facultate excommunicandi, & censuras proferendi, cum voto tamen ordinariorum consultorum nostræ Curiæ in sententiando, & procedendo, ad actus, quorum grauamen per appellationem à diffinitiua reparari non potest; necnon ea omnia faciendi, quæ nos facere, & mandare possumus, etiamsi specialem mandatum requirant. Reseruantes nobis collationem beneficiorum, eorumque institutionem ad Capitulum spectantem, deputationem examinatorum, officalium, actuariorum, & ministrorum Curiæ, regimen Seminarij, facultatem cognoscendi de causis suspicionum, & denegata iustitia, & constitutis (seruatis de iure seruandis) alteri delegandi. Volumus autem, vt licentiam ordinandi, etiam ad primam tonsuram (in casibus à sacro Concilio Tridentino Capitulo permissis) & prouidere de Prædicatoribus in Aduentu, & Quadragesima, ac dispensare in foro exteriori, etiam quoad temporum interstitia, & casus reseruatos de nouo facere non possis, absque expresso nostro consensu capitulariter habito. Nec approbare confessores, ordinandos, & ad beneficia obtinenda, nisi præuio examine ab examinatoribus de deputatis, quorum approbationes per

per Secret annotentur in libro. In casu vero infirmitatis, vel absentia substituere non possis, vel causas delegare, sed in his casibus promisio ad nos spectare debeat. Pracipimus itaque vniuerso Clero huius ciuitatis, & diœcesis, alijsque huius Ecclesiæ iurisdictioni subiectis, quatenus te in Vicarium, Officialémque nostrum generalem recipiant, tibique in omnibus præmissis pareant, & obediant. Dantes tibi vices, & voces nostras, &c. contradictores, & inobedientes pœnis, & censuris Ecclesiast. cōpescendi, & ita te in Vicar. deputamus, cum solutione salarij per eum, cui incumbit, facienda. In quorum fidem præsentes scribi iussimus, per notarium nostræ Curiæ, & manu propria subscripsimus. Dat. in nostro Capitulo Cathedralis Ecclesiæ N. die, &c. Anno, &c.

160 Circa quam commissionem aliqua sunt obseruanda pro illius intellectu, & primis aduertendum circa verba illa, *Sede vacante*, Sedem Episcopalem dici vacare, donec litteræ Apostolicæ Prælati, cuius Sedes vacabat, fuerint expeditæ, & præsentatæ Capitulo, probat text. *in extrauag. iniunctæ, de election.* notant Rebuff. *in praxi tit. de Simonia in resign num.* 11. Henriq. *cons.* 29. *num.* 4. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. dec.* 376. *in prima edit. & re-*
161 *sol.* 500. *in secunda editione.* † Episcopus enim promisus non potest Episcopatum administrare, nisi litteris expeditis, & ostensis, Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib* 3 *cap.* 19. *qu.* 9. *vers. cæterum*, Flamin. *de resignat. lib.* 8. *quæst.* 5. *n.* 33. D. Barbosa *in l. diuortio, in princ. p.* 2. *num.* 50. *ff. soluto matrimonio*, & secundùm Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap.* 27. non sufficeret fuisse promotum ad aliam Ecclesiam si litteræ non essent expeditæ, & secundùm Quarantam *vbi proximè n.* 13. *vers. de cimotertio dubitatur*, potest Vicarius Capitularis exercitium continuare, donec nouus Prælatus adeptus fuerit possessionem, allegat Pauin. *d. quæst.* 10. *num* 9. Hinc Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 15. §. 2. *num.* 88. refert fuisse conclusum validam esse quandam collationem Canonicatus in mense ordinario vacantis factum à Capitulo Burgen. spreto Episcopo iam promoto, & habente expeditas litteras suæ promisionis, qui tamen nondum illas ostenderat, nec præsentauerat, quamuis aliàs D. Episcopus simultaneam haberet collationem cum Capitulo, quia cum adhuc duraret vacatio dictæ Ecclesiæ, potuit collatio fieri à solo Capitulo sine vlla citatione, requisitione aut interuentione Episcopi promoti, iuxta text. *in cap. ne Sede vacante, lib.* 6. Hodie tamen aliter se res habet: nam S. D. N. Vrban. VIII. *in sua const.* incip. *Nobis nuper. sub Dat.* 20. *Martij* 1625. *de consilio S. R. E. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum, quibus negotium maturè, ac diligenter examinandum, & sibi referendum commisit, declarauit Ecclesiam, à qua Episcopus de suo consensu transfertur, ab eo tempore vacare, quod idem Epis. ab illius vinculo in existentis pro tempore Romani Pont. Consistorio absoluitur, etiam ante expeditionem litterarum Apostol. vel addeptam secundæ Ecclesiæ possessionem, postea quam verò ex testimonio, seu documento secretarij Sacri Collegij, vel alio modo huiusmodi absolutionis notitiam Episcop. translatus habuerit, illico eum ab exercitio Ordinariæ iurisdictionis abstinere debere, eamque in Capitulum transire, itaut statim Capitulum iurisdictione vti, Sedem vancantem publicare, atque officialem, seu Vicarium ad Concilij Trid. præscriptum constituere possit, & debeat*, &c.

162 Ibi, *vocatis omnibus, & singulis.* aduertendum, quòd si aliqui de Capitulo dicerent de nullitate, & quòd non fuerint vocati, nec auditi, nullitas hæc proponi potest coram Superiore Capituli, per quem si hoc prætextu fuerit electio irritata, poterit Capitulum denuò congregari, & ad Vicarij constitutionem deuenire, ita respondisse Sacram Congregationem asserit Quaranta *dict. verb. Capitulum Sede vacante, in fine.*

Ibi, *infra tempus à prædicto Concilio statutum.* Aduertendum etiam est, quòd stante præfixione termini octo dierum, infra quem Capitulum cogitur Vicarium eligere, interim dum de illius electione agitur, Archidiaconus sustinet Vicarij vices in iis, de quibus de iure communi est Vicarius, Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 61. per text. *in cap.* 1. *& in c. ad hæc, de officio Archidiac.* Verùm, quia ex diuersis non fit illatio, & dicta iura loquuntur Sede repleta, non autem Sede vacante, quo casu de iure transit in Capitulum iurisdictio, ideò inf. à illos octo dies totum Capitulum administrare debere, posseque prædictum numerum octo dierum pro Vicarij electione restringere, breuiorem statuendo resoluunt Quaranta *dict. verb. Capitulum Sede vacante*, §. *duodecimo quæro, vers. primo* & Aloys. Ricc. *post resol.* 505. *in not. ab de materia Vicar. à Capitulo Sede vacante, vers.* 1. *& in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. decis.* 505. *n.* 3. *p.* 4. Ragus. *de voce Canonic. quæst.* 57. *num* 2. Ex quo sequitur infra illos octo dies non arctari Capitulum ad constituendum Vicarium, & successiuè posse de per se administrare, ait idem Quaranta *vbi proximè vers. terminum.* 163

Qui quidem octo dierum terminus currit Capitulo etiam à die scientiæ translationis sui Episcopi ad aliam Ecclesiam, quando tamen à Summo Pontifice Episcopus fuerit absolutus à vinculo prioris: statim enim post translationem absque alio consensu Episcopum translatum perdere iura primæ Ecclesiæ, resoluunt Fr. Emman. *in summ. tom.* 3. *cap.* 56. *vers. los otros*, Alzed. *in præcellent. Episcop. dignit. p.* 1. *cap.* 3. *n.* 86. *vers. sed adueniente, cum seqq.* & censuit Rota apud Facin. *decis.* 475. *par.* 1. *recent.* refert decisum Massob. *in sua praxi habendi concursum requis.* 1. *dub.* 9. *secundum Roman. impress.* me citato *in collect. ad c.* 1. *n.* 5. *de translat. Episcopi*, Ecclesiam, à qua volens transfertur, seu quàm dimittit Episcopus, vacare ab eo tempore, quo idem Episcopus ab illius vinculo absoluitur in consistorio Sanctitatis suæ, etiam ante expeditionem litterarum Apost. vel adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ; & posteaquam huiusmodi absolutionis notitiam Episcopus habuerit, etiam ex testimonio, seu documento Secretarij Sacri Collegij, illico teneri eum abstinere ab exercitio ordinariæ iurisdictionis, eámque transire in Capitulum tanquam Sede vacante, & ita posse & debere Capitulum statim ea iurisdictione vti, ac Vicarium, iuxta Concil. Trid. *sess.* 24. *de reformat. c.* 18. præscriptum eligere, Sedémque vacantem publicare; sunt formalia verba Decreti à Sacra Congregat. nouissimè emanati, quod refero *in collect. ad d. c.* 1. Si verò inf. a prædictos octo dies Capitulum Vicarium non deputauerit, vel minus idoneum elegerit, Archiepiscop. Metropolitanus potest illum deputare ex decreto Conc. Trid. *sess.* 24. *de reformat. c.* 16. *vers. si secus factum fuerit.* referunt Quaranta *in summa Bullarij verb. Archiep. auctoritas n.* 36. Marc Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. Neapol. c.* 70. *n.* 6. Metropolitano verò ipso negligente suum Vicarium constituere. Episcopus antiquior ex suffraganeis in Metropolitana illum constituere potest: at Episcopo exempto negligente Episcopus propinquior deputabit, vt statuit idem Concil. Trident. *d. cap.* 16. *vers. & sub Ecclesia ipsa Metropolitana*, & resoluunt. Cuch. *instit. iuris Canon. lib.* 1. *tit.* 8. *de officio vicar. num.* 39. Sbroz. *de Vicario Episcopi lib.* 1. *quæst.* 58. 164

Designatio

Designatio Vicarij Capitularis per octo dies notitiæ vacationis Ecclesiæ non ita deuoluitur Metropolitano, vt amplius Capitulum non possit moram purgare, & Vicarium designare, quia ad Metropolitanum non deuoluitur ius nominandi priuatiuè, sed cumulatiuè; tum quia hæc deuolutio non est alicuius beneficij Ecclesiastici, seu officij, ac proinde non est necesse quòd naturam deuolutionis beneficiorum sequatur, præcipuè cùm sit constitutio pœnalis: & ideò ita resoluunt Garc. *d.p.5.c.7.n.7.* Castr. Palao *d.puncto 29.n.6.* contra Quarant. *d.verb. Capitulum Sede vacante,n.4.* & Suar. *tom.5.de cens.disp.* 28.*sect.3.n.3.*

165 Ibi, *Te Reuerendum N.* sicut Episcopus plures Vicarios sibi constituere potest, vt supra, ostendimus, ita etiam Capitulum Sede vacante, Pauin. *d. quæst.*10 *n.*6. Sbroz. *lib.1.quæst.*50.*n.*3. Azor. *instit. moral.p.1.lib.3.c.37.quæst.*18. Molin. *de iust.tract.5. disp.* 11.*num.*1. Nicol.Garc. *part.5.cap.7.num.36.* me citato *in hoc loco* Castr.Palao *in opere moral.tom.1. tract.*13.*disp.2.puncto 26.num.2.* Quaranta *vbi suprà vers.nonò dubitatur*, vbi refert *Sacram Congreg.* censuisse à Capitulo Sede vacante vnum tantum Vicarium eligendum, nisi adesset legitimè immemorabilis consuetudo duos, aut plures eligendi. Si discordia fuisset inter Canonicos in electione Vicarij, & plures ad hoc officium assumerentur, magis idoneus, & habens qualitates Concilij remanere debet cæteris remotis, Quaranta *vbi proximè vers. secundò dubitatur.* Aloys.Ricc.post. *dict. resol.* 505. *vers. secundò.* Quamuis Capitulum non teneatur eligere personam in Vicarium de gremio ipsius Capituli, si tamen adesset idoneus, cæteris paribus erit præferendus, & refert decisum Quarant. *vbi proximè vers. sextò dubitatur*, & Aloys.Ricc. *in dec.Curiæ Archiep. Neapol. decis.*180.*p.*4. qui dum à choro absens est, & exercet officium suum, illique tempore diuinorum officiorum incumbit, distributiones quotidianas non percipit, vt resoluit Moneta *de distribut. quotid.part.2.quæst.*11.*n.*83. contra Cened. *d.lib.1. quæst.1.num.*72. & Sanctarell. *d.quæst.*11.*n.*18.quod intellige vbi consuetudo illum absentem non excusat, cum Rebuff *d.tit.de Vicar. Episcopi num* 5. Rota Romana *dec.*222.*n.*6 *part.*1.*diuers.* Quaranta *vbi suprà, vers.octauo dubitatur, in fine.* Canonicatum autem qui munere Vicarij Episcopi fungitur, non lucrari distributiones quotidianas, si horis Canonicis non intersit, etiamsi à tempore immemoriali obseruatum sit vt debeantur, refert decisum Nicol.Garc. *in addit.ad suum tract.de benefic.p.*3.*c.*2.*n.*348. ex ea ratione, quia non abest ex iusta causa cum Vicarius deseruiat soli Episcopo, & non Ecclesiæ, vt inquit Rot. *decis.*122.*n.*5. *p.*2.*diuersor.*

166 Vnde si in choro interueniat cum canonicali ap-

167 paratu, vt distributiones quotidianas lucretur, †debet sedere in loco proprio sui Canonicatus antiquiores non præcedendo, Quar. *vbi proximè vers.* 8.*dubitatur, in princip.* Aloys.Ricc. *in praxi fori Ecclesia. decis.*475 *in* 1.*edit. & resol.*499. *in* 2.*edit.* vbi *n.*8. dicit decisum per Rotam *in vna Lucana benef.* 18.*Decemb.*1579. coram Seraphino ead. Rot. *decis.* 288.*n.*2. apud Farin. *p.*2.*recent.* Vincent.Grilenz. *cons.*121. Homobon. de Bonis *de humanæ vitæ statibus p prima,c.7. vers. porrò,* Sbroz. *lib.*2.*q.*25.*n.*17. vbi *n.*20. resoluit, quòd quando non eligitur Vicar. ex Canonicis, in illis in processionibus præferendus est Archidiacono, seu alia dignitas maior, & prima post Episcopum, prout eum refert Quaranta *vbi proximè.*

168 Ibi, *de cuius probitate, scientia,* &c. aduertendum quòd cùm Episcopi Vicarius non solùm moribus & ætate idoneus esse debeat, verùm etiam scientia, vt scribit Rebuff. *d.tit.de Vicar. Episcopi n.*28. & 33. quem refert Sbroz. *lib.*1. *quæst.*36. *num.*2. ita Vicarius Capitularis Sede vacante non solum scientia idoneus, sed Doctor vel Licentiatus eligi debet, aut aliàs quantum fieri poterit idoneus, & ita decisum fuisse super Decretum Conc. *d.cap.*16. referunt Sbroz. *d.quæst.*36. *num.*12. vbi *in addit.* refert decisum, quòd Sede Episcopali vacante Vicarius debet eligi Doctor, aliàs electio est nulla, nec debet confirmari Episcopi demortui Vicarius, nisi esset Doctor quod repetit. *in addit.ad quæst.*55. *sub num.*2. Galer. *in margarita casuum conscientiæ verb.Vicarius* 4.Nauarr.*cons.*2.*de officio Vicarij*, Sayr. *decis.*2. *eodem tit.* Henriq. *cons.*90. Castr. Palao *d. puncto* 29.*num.*4. Aloys. Ricc. *dect. resolut.*477. *num.*2. *& in collect. decis. part.*5.*collect.*1602. vbi limitat in Vicario Capituli Ecclesiæ Collegiatæ Sede vacante, Ragus. *de voce Canon in Ecclesia quæs.* 37. *n.*6. Et Doctorem sacrorum Canonum præferri Magistro Sacræ Theologiæ quoad officium Vicariatus, resoluit Aloys.Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol.decis.*305. *num.*15.*part* 4. vbi *num* 16. tenet electionem in Vicarium factam de Theologo omisso Canonista valere. In casu verò, in quo Vicarius constitutus idoneus quantum fieri potuit, non esset Doctor, potest Capitulum in ipso actu deputationis, dare ei consultorem Doctorem, alioquin poterit ipse Vicarius eligere consultorem sibi bene visum partibus non suspectum, in casibus in quibus eo opus erit, Sbroz *d.quæst.*36. *num.*13. optimè Quaranta *vbi suprà num.*3.*n fine*, Aloys.Ricc. *post d.resol.*505.*in notab. de materia Vicarij, &c. num.*4. *vers.Capitulum.*

Ibi, *Ciuitate, & diœcesi.* Notandum est diœcesim non venire appellatione Vrbis, vbi aliud non exprimitur, vt videtur probare text. *in cap.sua,de officio Vicar.* vbi Abb. *n.*5. *& in l.fin.ff. de officio Præfecti vrbis.* Sed pro contraria parte pugnant aliqua non leuia fundamenta, nam commissa cura Ciuitatis dicitur commissa cura districtus, *l.*2.§. *cum vrbem,ff.de officio Præf.vrbis*, Abb. & Felin. *in c. Rodulphus n.* 8. *de rescript.* & concessa alicui ciuitate, intelligitur concessa cum omni sua iurisdictione, Bart. *in l.*2.*in Princ ff de verb.sign.& in l.fin.* vbi Ias. *num* 8 *ff.de const. Princ.* Quare paucis distinguendum ducimus, an diœcesis fiat mentio in materia fauorabili, aut odiosa: si in fauorabili, appellatione diœcesis comprehenderetur ciuitas; si verò in materia odiosa, minimè, ita Petr. Andr. Gammarus *ad cap.vni.n.*106.*cum seqq.super gloss. verb. diœcesis, de rerum permut.lib.*6. Cochier *de iurisdict. Ordin. in exemptos part.*4 *quæst.*74. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.gloss.*43. *à num.*193. Sahagun. *in cap.*1.*num.*24. *de offic.deleg.* Steph.Grat. *discept.forens.tom.*2.*c.*383. *ex num.*15. *vers. minus obstat*, & *tom.*5. *cap.* 893. *num.*35. Nicol.Garc. *de benef.p.*1.*c.*6.*num.*76.*&* 78. me citato in hoc loco Ioseph.Vela *de potest.Episcoporum circa inquirenda crimina in suis diœcesibus commissa p.*1. *n.*128.*cum seqq.* quapropter tutius esse in Constitutione Vicarij exprimere ciuitatem, & diœcesim, sicut communiter exprimi solet, vt dicit Sbroz. *d.q.*39.*in fine.* 169

Ibi, *deputamus, creamus, & constituimus.* Sicut Vicarius Episcopi ad beneplacitum potest reuocari, vt inquiunt gloss. *in Clement. vltim. de procurat. & in Clement. & si principalis, verb per electionem*, vbi Cardin. *num.*10.*de rescript.* Rebuff. *dict. tit. de forma Vicar.num.*192. Sbroz. *lib.*3.*quæst.*31. *à num.*1. 170

&

171 & num. 5. ampliat † etiamsi Episcopus iurasset non reuocare; quod etiam tenet Ceuall. *commun. contra communes quæst.* 767. *num.* 20. Alzed. *d. part.* 2. *cap.* 2. *n.* 35. & *seq.* vbi citat metipsum *in hoc loco.* ita etiam Capitulum facta electione, vel confirmatione illum postea poterit reuocare, vt tenent Pauin. *d quæst.* 10. *sub num.* 7. Galet. *verb. Vicarius num.* 3. Aloys. Ricc. *resolut.* 505. & etiam dato iuramento de illo non reuocando, Sbroz. Azor. *institut. moral part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 37. *quæs.* 18. Molin. *de Iustit. tract.* 5. *disp.* 1 *n.* 1. Sbroz. *d. quæst.* 32. *num.* 7. quod existente iusta causa fatetur Quaranta *d. verb. Capitulum Sede vacante* §. *duodecimò quaro, vers. tertiò dubitatur.* Sed facta electione Vicarij non posse Capitulum illum ad libitum reuocare, & nouum constituere, dicit per *Sacram Congregat.* decisum Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.* 5. *collect.* 1602. *in fine, & in decis. Curiæ Archiepisc. Neapolit. decis.* 178. *p.* 4. & resoluit Ragus. *de voce Canonic. quæs.* 37. *n.* 4. Nicol. Garc. *d. p.* 5. *cap.* 7. *n.* 22. Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 48. alias 86. *num.* 4. Castr. Palao *d. puncto* 19. *n.* 7.

172 Capitulum constituens secundum Vicarium, censetur primum reuocare, vt censuit Rot. Rom. *in vna Oriolen beneficiorum* 21. *Maij* 1593. coram *Illustriss. Seraphino*, & patet ex eius *decis.* 1026. & 1033. *p.* 2. & tenet Aloys. Ricc. *in praxi decis.* 478. *in* 1. *edit.* & *resol.* 502. *in* 2. *edit.* vbi *n.* 4. cum Put. *decis.* 168. *lib.* 3. declarat quando prima nominatio, seu constitutio Vicarij esset specialis, & secunda generalis, & *n.* 5. cum eodem Puteo *decis.* 168. *lib.* 1. limitat quando constat, & euidenter appareret de contraria voluntate constituentis.

173 Ibi, *per menses sex.* Aduerte Capitulum in commissione Vicarij posse præfigere tempus, & modum procedendi, sed non postea, tenet Ragus. *de voce Canon. quæst.* 40. *num.* 14. Si tamen Capitulum constitueret Vicarium simpliciter, absque temporis præfinitione, eius officium durabit, durante Sedis vacatione, ita Quaranta *d. cap. vers. Capitulum Sede vacante, prope finem, vers. circa quam commissionem.*

174 Ibi, *cum voto tamen Ordinariorum consultorum.* Aduerte quod in ipsa deputatione Vicarij Doctoris iuris Canonici potest Capitulum, vt maturiùs ac consultius in decidendis causis procedatur, apponere clausulam, vt adhibeat etiam votum aliorum consultorum, præsertim si Episcopus adhibeat, & vt in causis Canonicorum procederet cum voto certi consultoris, quia vtplurimum Vicarij capitulares solent esse exosi iis, qui sibi non dederunt vocem ad fauorem, ita Quarant. *d. loco prop. fin. vers. idem erit.*

175 Ibi, *etiamsi speciale mandatum requirant.* Quia per constitutionem Vicarij generalis in spiritualibus, & temporalibus non transeunt ea, quæ requirunt speciale mandatum, Pauin. *d. quæst.* 10. *num.* 17. Quaranta *vbi suprà, vers. circa quam.* Vnde ex sola designatione non habere Vicarium Capituli ampliorem iurisdictionem, quàm habet Vicarius Episcopi, sed indigere speciali commissione ad ea, quæ requirunt speciale mandatum, resoluunt Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 7. *à num.* 29. me citato Castr. Palao *d. puncto* 29. *num.* 5. vbi assignat rationem, quia Conc. Tridentin. solùm statuit eligendum esse Vicarium à Capitulo, quòd autem debeat omnem Capituli iurisdictionem habere non decidit.

176 Ibi, *reseruantes,* &c. Quia † in commissione Vicarij potest Capitulum sibi aliqua reseruare, vt ait Quaranta *d. loco, vers.* 4. *dubitatur,* & *vers. idem erit.*

177 Ibi, *in casu verò infirmitatis, vel absentiæ substituere non possit*, quia ex causa infirmitatis, alterius impedimenti posse Vicarium delegare causas tunc pendentes, tenuit Pauin. *d. quæst.* 10. *num.* 21. sed hoc bene intelligit Quaranta *in* 10. *dub.* de consensu ipsius Capituli, cuius nomine iurisdictionem exercet, aliàs si Capitulum se opponeret, & vellet durante infirmitate Vicarium constituere, dicit quòd possit, idem Quaranta *vbi proximè.* Vicarius enim Capituli substituere non potest, nisi ei in mandato substituendi facultas concedatur. Rot. *decis.* 159. *lib.* 3. *diuers.* Put. *dec.* 487. *lib.* 2. Steph. *decis.* 1033. *p.* 2. *in praxi rerum fori Eccles. decis.* 477. *in* 1. *edit.* & *resolut.* 501. *in* 2. *edit.* & *resolut.* 503. resoluit per mortem Vicarij substituentis non expirare potestatem substituti.

Ibi, *cum solutione salarij*, quia Vicarius Capituli 178
Sede vacante debet habere salarium, sicut quilibet extraneus Vicarius, & deducere expensas, quas domi facturus esset, tanquam reputatus præsens, & residens propter Ecclesiæ seruitium, Pauin. *d. q.* 10. *num.* 5. Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 55. *num.* 7. Quaranta *d loco vers. septimò dubitatur.* licèt vbi fuerit Canonicus, fructus percipiat, cùm censeatur inseruire Episcopatui. *c. ad audientiam, de cleric. non resid.* Rota *decis.* 222. *n.* 6. *part.* 2. *diuers.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 6. *num.* 264. Moneta *de distribut. quotid. part.* 2. *quæst.* 11. *num.* 89. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 358. distributiones tamen quotidianas, seclusa consuetudine, statuto, vel priuilegio non lucratur, dum tempore diuinorum officiorum Vicarij munus exercuerit, Prosper. de Augustino *ad Quarantam dicto verbo Capitulum Sede vacante n.* 8. *in fine,* Moneta *d. q.* 11. *n.* 85. Idem in Vicario Episcopi resoluendum tenent Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 43. *n.* 3. Garc. *dict. cap.* 2. *num.* 357. Moneta *d. q.* 11. *num.* 78. nam tenetur illi congruum salarium subministrare, *cap. si Episcopus*; vbi gloss. *de officio Vicar. in* 6. Sbroz *lib.* 1. *q.* 55. *à num.* 1. Segur. *in direct. iud.* §. 1. *c.* 14. *à num.* 1. Et cùm fuisset dubitatum an salarium etiam non conuentum deberetur Vicario Episcopi, & ratio dubitandi ex eo deducebatur quod ad effectum existendi salarium non conuentum, erat probanda extrema, nempè quod Episcopus solitus esset conducere, & Vicarius locare operas suas, iuxta Alex. *cons.* 109 *lib.* 3. Dec. *cons.* 132. *in fine*, contrariũ tamen, nempe deberi salarium censuit Rot. *in Turritana mercedis* 20. *Maij* 1569. coram *Illustrissimo Seraphino* inter eius decisiones impressas *decis.* 74. & apud Marchesan. *part.* 1. *pag.* 1192. illud enim quod dicitur per Alexan. & Decium procedit in famulis, & aliis vilibus personis, quæ sæpenumero inseruiunt pro expensis, etiam sine salario. Vnum adderem vtilissimum quòd † Vicarius Episcopi non potest petere salarium non conuentum à successore 179
pro seruitio præstito eius prædecessori, vt resolutum fuit in Rota teste Puteo *decis.* 43. *lib.* 1. & referunt Flamin. *de resignat. lib.* 1. *q.* 16. *n.* 53. Galet. *d. verb. Vicarius.* 9. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. cap.* 2. *num.* 32. nam cùm constitutio Vicarij sit voluntaria, potuit Episcopus carere opera Vicarij, & sic non tenetur ad eius salarium, cùm successor non teneatur ad debita voluntaria, sed ad necessaria tantum, vt declarat Rota coram Seraphin. *d decis.* 74. *n.* 6.

Si Capitulum Sede Vacante suspensionis censu- 180
ra sit irretitum, & iurisdictionis vsu priuetur, principalis eius Vicarius iurisdictionem exercere non poterit, vt per Soar. *de censur. disp.* 7. *sect.* 3. *num.* 13. quamuis contrarium teneat Vgolin. *tract. de censur. tab.* 1. *cap.* 4. §. 2. quia vis officij, & iurisdictionis Vicarij ab ipso Capitulo dependet suspenso Capitulo,

& erit suspensus eius Vicarius, vt per Quarant. *vbi proximè, vers. idem erit*; nec refert an à Capitulo, vel à Metropolitano ob negligentiam Capituli generalis Vicarius constituatur secundum formam Concilij *d. cap.16.* quia ob negligentiam Capituli non deuoluitur iurisdictio ad Metropolitanum: nam aliàs ipse auctoritate ordinaria excommunicare, & absoluere posset, sed deputatio tantum, siue eius constituendi Vicarium nomine Capituli, qui quidem Vicarius taliter constitutus iurisdictionem habet pendentem à iurisdictione, quæ in ipso Capitulo residet, Tridentina enim Synodus noluit iurisdictionem Capituli ob eius negligentiam in Metropolitanum deuolui, sed solum Capitulum obstringere, & obligare necessitate Vicarium nominandi, vt eleganter explicat Soar. *d. sect. 3. num. 14.*

181 Vicarius huiusmodi Capituli Sede vacante finito officio tenetur stare syndicatui, vt disponit Concil. Tridenr. *d cap. 16. ibi rationem exigat*, & tenent Aloys. Ricc. *in dict. praxi decis. 481. in 1. edit. & resolut. 504. in 2. edit.* Quaranta *dict. loco vers. dubitatur. denique, num. 14.* vbi etiam asserit in Vicario Episcopi consuetudinem se habere in contrarium Sbroz.

182 *lib. 3. quæst 52.* † Episcopum per se rationem administrationis officij gesti à Vicario Capituli Sede vacante constituto exigere, atque in aliquo delicto competrum punire posse refert decisum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis n. 99.* obseruant Vgolin. *de officio Episcopi cap. 2. §. 2. num. 2.* & Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. decis. 291. p. 4.*

183 Vicarius autem Episcopi non tenetur ad syndicatum, vt expressè declarauit Gregor. XIII. *in quadam Bulla ann. 1578.* directa Clero, & communitate Tarentin. siquidem cùm communitas, & Clerus prætenderent Vicarios Episcopi esse obnozios syndicatui Gregor. XIII. respondit his verbis: *Statuimus, & mandamus quod Vicarij, & officiales, siue generales, siue particulares, etiam foranei nuncupati, per eundem Archiepiscopum, siue eius pro tempore successores in dicta Ecclesia Tarentina, siue eius diœcesi deputati, vel deputandi ad aliquem syndicatum nullo modo teneantur, aut eidem sub quouis prætextu sint obnoxij*, referunt Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscop. Neapol. c. 58. in nouiss. edit.* Homobon. de bonis *de humanæ vitæ statibus c. 7. in fine.* Vnde non venit admittenda Hispaniæ constitutio *in l. 4. tit. 7. lib. 3. nouæ recopil.* contrarium disponens, quam defendit Azeued. *ibi* præfatam Gregorij Constitutionem fortè non videns.

184 Quando Vicarius ità delinquit in officio, vt offendat iurisdictionem Metropolitani, veluti si nolit deferre appellationi ad eum legitimè emissæ, vel illius inhibitionem spernat, tunc poterit Archiepiscopus eum coërcere censura Ecclesiastica, in quibus terminis procedit text. *in cap. 1. de officio Vicarij lib. 6.* qui venit coniungendus cum alio text. eiusdem Innocentij IV. in eadem controuersia inter Archiepiscopum Remen. & eius suffraganeos, siue eorum Officiales *in cap. Romana Ecclesia, in princip. de appellat.* Quando verò deliquit in officio præiudicando simpliciter partibus & iustitiæ, cognitio & punitio pertinet ad ipsum Episcopum, qui habet facultatem à Iure, prout quiuis alicuius Magistratus coërcendi Officialem suum appellatione remota. *l. nulli Officialium, C. quor. appell. non recip.* registrata per Gratian. *in cap. ei, qui appellat. §. nulli quoque 2. quæst. 6.* & ita in his terminis optimè resoluit Lotter. *in tractat. de re benefic. lib. 1. quæst. 22. num. 100. cum sequentibus*, vbi intelligit, nisi propter notorietatem, & grauitatem criminis facta sit deuolutio, & ideo secundùm hanc distinctionem accipiendus est Geminian. *in dict. cap. 1. §. fin. sub num. 4.*

ALLEGATIO LV.

Episcopus in Ecclesiis Cathedralibus Pœnitentiarium quomodo instituere teneatur?

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentiarium cum vnione præbendæ proximè vacaturæ in sua Cathedrali Ecclesia debet Episcopus instituere, modo id commodè fieri possit.*

2 *Pœnitentiarij officium, & electio personæ ad solum Episcopum absque consensu Capituli spectat.*

3 *Pœnitentiaria per Episcopum erecta cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, talis vnio non comprehendit præbendam vacantem in mense Sedi Apostolicæ reseruato.*

4 *Pœnitentiarius debet esse Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel iure Canonico, seu alias, qui aptior pro loci qualitate reperiatur.*

5 *Gradus Doctoratus, vel licentiaturæ requisitus ad beneficia, seu dignitates, sufficit si habeatur sine scientia competenti.*

6 *Doctoratus gradus ad beneficia, seu dignitates requisitus non sufficit si habeatur non facta professione Fidei, aut contra Academiæ statuta, vel consuetudine receptus.*

7 *Pœnitentiarius Canonicus debet esse in ætate quadraginta annorum.*

8 *Ætatis quadraginta annorum defectus in Pœnitentiario non obstat, vbi aliàs aptus pro loci qualitate reperiri non potest, in ciuitate scilicet, aut diœcesi.*

9 *Anni quadraginta in Pœnitentiario debent esse completi.*

10 *Pœnitentiarius ab Episcopo cum vnione præbendæ proximè vacaturæ institutus, officium exercere, ac pœnitentiariæ inseruire tenetur, & interim quo vacat præbenda non habet locum nec in Capitulo, nec in choro, nec distributiones quotidianas percipere potest, & sedere debet in loco sui Canonicatus cum illum fuerit assecutus.*

11 *Pœnitentiariæ præbendæ collatio ab illis fieri debet, ad quos antea spectabat.*

12 *Præsentationem habens præbendæ Pœnitentiariæ vnitæ poterit in ea postea præsentare electum ab Episcopo.*

13 *Pœnitentialis præbenda vacans in mense Apostolico, vel si adsit alia reseruatio, seu affectio, tunc electio, & collatio pertinebit ad Papam ratione reseruationis.*

14 *Pœnitentiarij in electione non potest Capitulum se intromittere etiam Episcopo absente.*

15 *Pœnitentiarij electio pertinet ad solum Episcopum, vel eo absente ad Vicarium suum, cui Episcopus in specie delegauerit hanc facultatem.*

16 *Pœnitentiarij electio non facta per Episcopum, vel per eius Vicarium intra semestre à die notitiæ vacationis, deuoluitur ad Capitulum.*

17 Pœniten

17 *Pœnitentiaria vacans Sede Episcopali vacante, non potest prouideri à Capitulo, quamuis collatio prabendarum sit communis Episcopi & Capituli, vel etiam solius Capituli.*
18 *Pœnitentiaria vacantis Sede Episcopali vacante electio, & collatio pertinet ad Papam, etiam seclusa reseruatione, & non est reseruanda futuro Episcopo.*
19 *Pœnitentiarius eo ipso quod est institutus habet à iure, & Concilio facultatem audiendi Confessiones, & iurisdictionem ad absoluendum à peccatis absque alia Ordinarij licentia.*
20 *Pœnitentiario quilibet confessus peccata satisfacit pracepto cap. omnis vtriusque sexus, de pœnit. & remiss.*
21 *Pœnitentiarius institutus pro audiendis confessionibus vnius diœcesis non potest eas audire in alia, etiam habentium Bullam, vel licentiam sui Parochi.*
22 *Pœnitentiarius potestatem, quam habet absoluendi, alias delegare, seu committere non potest.*
23 *Pœnitentiarius à casibus, quos Episcopus expressè sibi reseruauit, absoluere non potest.*
24 *Pœnitentiarius non potest casus Episcopo reseruatos, & ab eo sibi commissos, aliis subdelegare.*
25 *Absolutio Concil.* session. 24. de reformation. c. 6. *committi potest ab Episcopo, non tamen à Vicario generali, aut Pœnitentiario, vel Vicario ad id specialiter deputato.*
26 *Pœnitentiarius ad audiendas Confessiones semper paratus debet existere, non potest pœnitentes recusare, quia si hoc faciat, poterit ab Episcopo puniri, & priuari.*
27 *Confessiones integras, & non solos casus reseruatos, tenetur Pœnitentiarius audire.*
28 *Pœnitentiarius horis opportunis, loco & Sede Episcopi, ad quem hoc pertinet, arbitratu, peccata confiteri volentibus sui copiam facere tenetur.*
29 *Pœnitentiarius virgam, seu bacchettam in manu, sicut in vrbe, tenere non debet, precipuè in locis vbi hoc non est in vsu.*
30 *Pœnitentiarius dum audit Confessiones in Ecclesia, siue in confessionario, siue extra, habendus est pro præsenti in choro, pro illo tempore duntaxat quo actualiter eas audit.*
31 *Pœnitentiarius dum Confessiones actualiter audit, non solum habetur pro præsenti in choro ad lucrandas quotidianas distributiones, sed etiam eleemosynas ipsas, quæ distribuuntur inter Canonicos pro associandis, & sepeliendis defunctorum cadaueribus, &c.*
32 *Pœnitentiarius non habebitur pro præsenti in choro si extra Ecclesiam Confessiones audiat, etiam infirmorum.*
33 *Pœnitentiarius non tenetur ad maiorem residentiam, quàm alij Canonici, dummodo non absit tempore quo frequentius pœnitentes accedunt, & diebus festis solemnibus.*
34 *Pœnitentiaria potest resignari etiam in fauorem, & cum reseruationibus pensionis.*
35 *Pœnitentialis prabenda postquam est effectum sortita, nec potest optari, nec Pœnitentiarius etiam valet optare, nec retento, nec dimisso officio.*
36 *Pœnitentialis prabenda erectio non habet locum in ea, quæ vigore statuti à sequenti Canonico optatur, sed illa prabenda, quam dimiserit Canonicus, qui nouissimè optat, huic muneri affecta, & vnita remanet.*

EPISCOPVS in sua cathedrali Ecclesia, modò id commodè fieri possit, pœnitentiarium, idest, aliquem, qui Pœnitentes audiat, & pœnitentiæ Sacramentum administret, cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, instituere debet, vt disponit Conc. Trid. *sess.* 24. *de reform. c.* 8. de cuius materia, & de Pœnitentiarij institutione, & officio multa cumulat Salazar de Mendoza, Canonicus Pœnitentiarius S. Ecclesiæ Toletanæ *in libello de institutione Canonicatus Pœnitentiaria in dicta Ecclesia Toletana*, aliaque ad materiam pertinentia tractant Zerola *in praxi Episc. p.* 1. *verb. Pœnitentiarius*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.* 555. *in* 1. *edit. & res.* 477. *in* 2. *edit.* Vgol. *de officio, & potestate Episcopi cap.* 33. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 54. *à n.* 78. latè Nicol. Garcia *de benefic. p.* 5. *c.* 4. *n.* 130. *cum multis seq.* Homobon. de Bonis *de humana vita statibus c.* 10. *de statu, & obligation. Pœnitentiarij.* 1

Hæc Pœnitentiarij officij institutio, & electio personæ, quoties opus fuerit pro exercendo tali officio, ad solum Episcopum spectat, ita vt Capituli consensus minimè requiratur, cùm hoc solius Episcopi arbitrio relinquatur, prout dec. sum. referunt *in Sacra Congregat.* Nauarr. *c. vnic. ne Sede vacante, in fine*, Nicol. Garc. *d. c.* 4. *n.* 138. Aloys. Ricc. *d. resol.* 477. *n.* 1. Vgolin. *d. cap.* 33. *n.* 2. Flamin. *de confident. q.* 45. *n.* 17. Zerol. *d. verb. Pœnitentiarius* §. 3. & tenuit Rot. Rom. *in vna Abulen. Canonicatus Pœnitentiaria* 17. *Aprilis* 1589. coram *Illustrissimo Mantica*, quæ est inter eius decisiones impressas *decis* 56. & iterum *in Maioric. Canonicatus* 15. *Nouembris* 1593. coram *Illustrissimo Domino meo obseruandissimo Card. Millino.* 2

Erecto Pœnitentiario per Episcopum cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, huiusmodi vnio non comprehendit præbendam vacantem in mense Sedi Apostolicæ reseruato, vt respondit Sacra Congregat. Episcopo Vincent. ex eo quòd Concil. *d. c.* 8. non exprimit de præbendis etiam reseruatis Sedi Apostol. & quando voluisset eas comprehendere, expressè hoc dixisset, vt patet in Seminario *sess.* 23. *cap.* 17. ac in simplici vnione facienda Cathedrali pauperi *sess.* 24. *c.* 15. referunt Azeued. *cons.* 7 *n.* 31. & 32. & *cons.* 14. *n.* 14 & 15. Nicol. Garcia *in addit. ad d. cap.* 4. *num.* 127. Salaz. de Mendoza *in d. libello* §. 2. vbi etiam refert decisum 31. *Maij* 1596. præbendam officio Pœnitentiarij vniendam integram, atque Canonicalem esse debere. 3

Deputare debet Episcopus in Pœnitentiarium Magistrum, vel Doctorem, aut Licentiatum in sacra Theologia, vel iure Canonico, seu aliàs, qui aptior pro loci qualitate reperiatur, vt habetur in Concil. Trid. *d. cap.* 8. & tenent Homobon. de Bonis *d. c.* 10. *vers. secunda.* Nicol. Garc. *de benefic. part.* 7. *c.* 4. *n.* 32. & *c.* 7. *num.* 49. vbi *num.* 50. resoluit † ad beneficia, seu dignitates requirentia gradum, sufficere eum habere, etiam sine scientia competenti, ita vt adeptio, & impetratio talis beneficij, seu dignitatis in foro Ecclesiæ iudiciali rata & firma sit, quod etiam tenet Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 9. *c.* 6. *quæst.* 1. Et aduertendum quod idem Nicol. Garcia *d. cap.* 7. *n.* 51. tenet † non sufficere gradum non facta professione Fidei iuxta Constitutionem Pij IV. aut contra Academiæ statuta, vel consuetudines receptum, vt quia quis falsò probauit cursus necessarios, vel descriptionem in matricula, aut non fuit seruata forma præscripta in examine, seu aliàs. Quomodo autem in Regnis Hispaniarum Canonicatus & præbendæ Pœnitentiarij sint prouidendi, extat de hoc Bulla Gregorij XV. quæ refertur in calce huius cap. 4 5 6

7 vltra prædictum gradum Doctoratus, vel Licentiaturæ, requiritur vt huiusmodi Canonicus Pœnitentiarius sit in ætate quadraginta annorum, seu aliàs, quando aptior pro loci qualitate non reperitur, vt habetur in eodem Concil. Trident. *d. cap.* 8. & tenent Gutierr. *Canon. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 40. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnitent. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 194. *in fine*, Campanil. *in diuersorio Iuris Canonici, rubr.* 7. *cap.* 6. *num.* 27. Nicol. Garc. *dict. part.* 7. *c.* 4. *num.* 32. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral. to.* 2. *tract.* 13. *disp.* 4 *puncto* 5. *n.* 17.

8 Defectus huius ætatis non obstat vbi aliàs aptior pro loci qualitate reperiri non potest, existimoque sufficere, quod non reperiatur in ciuitate, aut etiam diœcesi persona apta cum dictis qualitatibus, nec esse quærendam extra diœcesim, argum *c. nullus* 61. *distinct.* & *c. sacrorum* 63. *dist.* Salazar. de Mendoza *in dicto libello* §. 3. Nicol. Garcia *dicto c.* 4. *num.* 33. vbi *num.* 34. resoluit, quòd si in diœcesi non reperiatur talis persona apta, & Episcopus velit eum eligere extra diœcesim, non poterit eligere nisi habentem dictas qualitates, si talis ibi reperiri potest commodè.

9 Et † huiusmodi quadraginta annos debere esse completos resoluit Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *num.* 35. quamuis sufficere inchoatos teneat Azor. *d. lib.* 6. *cap.* 5. *q.* 6. *in fine* & *d. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 5. *q.* 6. *in fine*, Castr. Palao *d. puncto* 5. *n.* 17. *in fine cap.* 4.

10 Pœnitentiarius ab Episcopo sic ad præscriptum Concilij institutus, & deputatus, cum vnione præbendæ proximè vacaturæ tenetur officium exercere, & inseruire Pœnitentiariæ; ac Parochialem, si quam obtinet, dimittere, etiam ante vacationem præbendæ: & interim quod vacat, non habet locum nec in Capitulo, nec in Choro; nec potest distributiones quotidianas percipere, & postea sedere debet loco sui Canonicatus, cùm illum fuerit assecutus, ita refert decisum Nicol. Garc. *in addition. ad d. p.* 5. *cap.* 4. *n.* 111.

11 Quamuis electio Pœnitentiarij quandocunque facienda ad solum Episcopum spectet absque Capituli consensu, vt supra dixi, collatio tamen præbendæ vnitæ ab illis fieri debet ad quos aurea spectabat, ita decisum referunt Nicol. Garc. *dicta par.* 5. *c.* 4. *nu.* 138. addit. *ad Nauarr. d. consil. vnic.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 9. §. 2. *num.* 84. Aloys. Ricc. *d. resolut.* 477. *n.* 2. & *in vna Zamaren.* declarauit *Sacra Congreg.*

12 † idem in præsentatione, quam in collatione esse dicendum, dummodo præsentatio fiat de electo ac Episcopo, testatur Nicol. Garc. *in addit. ad d. c.* 4. *num.* 143. vbi idem dicit in electione, si electio spectaret ad Capitulum, seu alios, nam eadem

13 est ratio de electione, ac præsentatione. † Id autem quod dictum est electionem personæ Pœnitentiarij quandocunque faciendam ad solum Episcopum pertinere, non procedit vbi officium Pœnitentiarij, & vnita præbenda vacat in mense Apostolico, vel adest alia reseruatio, seu affectio, nam tunc ad Papam pertinet ratione reseruationis. Ita Gonzal. *d. gloss.* 9. §. 2. *à n.* 84. Salazar. de Mendoza *in d. libello* §. 2. & 3. Cenal. *commun. contra comm q.* 897. *n.* 488.

14 Et quamuis Episcopus sit absens, Capitulum non potest se intromittere in electione Pœnitentiarij, licèt ad ipsum collatio spectet, sed ipse Episcopus absens poterit, vbi est, eligere Pœnitentiarium, non enim ad id est necessaria præsentia, seu existentia in diœcesi, nam etiam extra illam potest expediri, cùm non sit contentiosæ, sed voluntariæ iurisdictionis, prout decisum fuisse *in vna Burgen.* refert Nicol. Garc. *in addition. ad d cap.* 4. *n.* 143. vbi etiam testatur ibi † tentum fuisse electionem personæ pertinere ad solum Episcopum, vel eo absente, ad Vicarium suum, cui Episcopus in specie delegauerit hanc facultatem, expensis tamen ipsius Episcopi:

16 † Si tamen intra semestre à die notitiæ vacationis Episcopus per se, vel per Vicarium non elegerit Pœnitentiarium, deuoluitur electio ad Capitulum, cùm ad Episcopum pertineat proprio iure, & Ordinario ex Concilio, iuxta *cap.* 2. *de concessione præbendæ*, & ea quæ infra suo loco dicemus.

17 Occurrente vacatione Pœnitentiariæ Sede Episcopali vacante, Capitulum non poterit illam prouidere, & Pœnitentiarium eligere, esto collatio prædendarum sit communis Episcopi, & Capituli, vel etiam solius Capituli, ex quo electio personæ & prouisio officij Pœnitentiarij ad solum Episcopum spectat, vt dictum est, & Capitulum Sede vacante non succedit in prouisione beneficiorum ad Episcopum spectante. Ita decisum referunt Nicol. Garcia *dicta part.* 5. *cap* 4. *num.* 145. Aloys. Ricc. *dict. resol.* 477. *num.* 4.

18 † Sed eius electio, & collatio pertinebit ad Papam, etiam seclusa reseruatione; & non est reseruanda futuro Episcopo, prout decisum refert *in vna Ianuen.* Nicol. Garcia *in addit. ad dict. cap.* 4. *num.* 150.

19 Pœnitentiarius institutus eo ipso habet à Iure, & Concilio facultatem audiendi Confessiones pœnitentium illius diœcesis, & iurisdictionem ad absoluendum à peccatis, & est veluti Parochus totius diœcesis, nec requiritur noua licentia Ordinarij. Ita resoluunt Vgol. *d. cap.* 33. *num.* 2. & 3. Lælius Zech. *de Republ. Ecclesiast. c.* 24. *de Capitulo, & Canonicis, sub num.* 16. Aloys. Ricc. *d. resolut.* 477. *n.* 5. Salazar. de Mendoza *in dicto libello* §. 5.

20 & † quilibet potest ei confiteri sua peccata, & satisfaciet præcepto *cap. omnis vtriusque sexus, de Pœnit. & remiss.* vt decisum referunt Aloys. Ricc. *vbi proximè*, & Nicol. Garc. *d. part.* 5. *cap.* 4. *num.* 113.

21 † non tamen poterit audire Confessiones in alia diœcesi, etiam habentium Bullam, vel licentiam sui Parochi: nam cùm dubitaretur an obtinens Parochiale beneficium in vna diœcesi, possit in alia absque Ordinarij loci approbatione eligi in Confessarium ab habentibus priuilegium vigore Iubilæi eligendi Confessarium idoneum, cùm is generaliter, & absolutè sit approbatus à Concilio, vt cum aliis resoluit Viuald. *in Candelab. aureo part.* 1. *de Confessione n.* 28. nihilominus decisum fuit minimè posse, prout refert Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 8. *dub* 4. quicquid post alios dicant Henriq. *in summa lib.* 7. *cap.* 12. *n.* 3. Suar. *tom.* 4 *de pœnit. disp.* 28. *sect.* 4. *n.* 18.

22 Illud tamen aduertendum duxi, quòd licèt huiusmodi Pœnitentiarius sit Ordinarius diœcesis Confessor, non videtur posse delegare, seu committere suam potestatem non solum generaliter, sed nec particulariter, maximè cùm in eo censeatur electa, industria personæ, argum. text. *in cap. vlt.* §. *is autem, de officiis delegati*, & quæ resoluunt Peregrin. *lib.* 1. *variar. ad rub. de officio & potestate iudicis delegati, n.* 7. Surd. *cons.* 443. *num.* 15. & in propriis terminis comprobat Homobon. de Bonis *de humanæ vitæ statibus part.* 1. *cap.* 10. *vers. est autem.* Quicquid dicant Cuch. *in instit. maior. lib.* 5. *tit.* 4. *n.* 160. Ioann. à Capeauil. *de casib. reseru. c.* 3. *diffic.* 2.

23 A casibus, quos Episcopus sibi expressè reseruauit, non potest Pœnitentiarius absoluere quemquam, nisi ipsemet Episcopus hanc illi speciatim dederit auctoritatem. Ita resoluunt Nau. *cons.* 20. *sub tit. de pœnit. & remiss. in nouis*, Sayr. *in floribus decis. sub eodem tit. decis.* 44. Henriq. *consil.* 62. *n.* 7. & *seq.* Vgolin. *d. cap.* 33. *n.* 3. Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.*

resol.179. in fin. & decisum referunt idem Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles.decis.751. in 2.editione, & resol.492.n.2.in secunda editione. Nicol.Garc. d.p.5. c.4.n.115. Quamuis ipsum Pœnitentiarium, si suæ præbendæ fuerit annexum pœnitentiariæ officium, posse absoluere absque alia facultate ab omnibus casibus Episcopo reseruatis teneat Piasec. in praxi noua Episcop.part.2. cap.1.n.16. cum Capeauil. de casibus reseruatis, cap.3. qu.1. different.2. & videatur tenere Salazar.de Mendoza in d.libello §.5. Zerola in praxi Pœnitentiæ cap.22.qu.5. Sbroz. de offic. Vicarij lib 2.qu.19. & Antonin. in cathecesi Neapol. cap.34. quos refert,& sequitur Homobon.d cap.10. statim in princ. & de casibus reseruatis part. 1. cap.5.

24 Vnde † si ei fuerint commissi ab Episcopo casus sibi reseruati, non poterit subdelegare, quia in eis censetur electa industria personæ;tum quia est delegatus inferioris à Principe.Ita Nicol.Garcia in ad-

25 dition.ad dict.cap.4.n.112. Hinc etiam † absolutio Concilij sess.24.de reform cap.6. committi potest ab Episcopo,non tamen à Vicario generali, seu etiam Pœnitentiario,aut Vicario ad id specialiter deputato,prout referunt decisum Aloys.Ricc. dict.resolut. 477.num.5.in fine, Nicol, Garcia d.part.5.cap.4.n. 116. Salazar de Mendoza d. §.5.

26 Debet præfatus Pœnitentiarius semper paratus existere ad audiendas Confessiones, quare minimè recusare potest pœnitentes, & decisum referunt Aloys. Ricc. d. resolutione 477.num.6. Nicol.Garc. d.part.5.c.4.num.118. Et recusans audire Confessiones potest puniri,& priuari ab Episcopo, prout etiam decisum fuisse restantur Aloys. Ricc. & Nicol.Garcia citatis locis, Salazar.de Mendoza d.libel-

27 lo §.7.Campan. d.c.6. num.27.† Et quamuis habeat facultatem absoluendi à casibus reseruatis, tenetur nihilominus integras Confessiones audire, & non solos casus reseruatos,cum sit Confessor ordinarius:

28 teneturque † horis opportunis, loco, & sede Episcopi,ad quem hoc pertinet arbitraru,peccata con-

29 fiteri volentibus sui copiam facere,†in manu tamen virgam,seu bacchettam,sicut in Vrbe,non debet tenere,præcipuè in locis, vbi hoc non est in vsu. Ita decisum in via Abulen.21. Aprilis 1587. referunt Nicol. Garcia dicta part.5.c.4. num.117. Vgolin. d. cap.33.n.6. Salazar. de Mendoza dict.§.7.

30 Pro præsente in choro habendus est Pœnitentiarius,dum audit Confessiones in Ecclesia, vt habetur in Concil.Trident. d.cap.8. siue in Confessionario,siue extra, non tamen pro tempore, quo residet in Confessionario, nec audit Confessiones, aliis in choro Diuina celebrantibus,nec item si dixerit Missam,aut si priuatim Officium dicat,etiam vt opportunius Confessiones audiat, censendus est præsens in choro.Ita decisum referunt Moneta de distribut. quotid. p.2.quæst.11. n.64. cum sequentibus, Vgolin. d.cap.33.num.5. Aloys.Ricc. dict.resolut.477.num 6. Salazar de Mendoza in dicto libello,§.6. Campan. d. n.27. Nicol.Garc. d.p.5.c.4.n.124.& seq. Bonacin. de horis can.disp.2.q.5.puncto 3.§.5. me citato in hoc loco Castr.Palao in opere moral. tract.7. disp.3. puncto 5.§.5. & Trullench. in exposit. Decalogi lib.1.c.8. dub.12.§.5.à princ.

31 Et Pœnitentiarius non solum censetur præsens in choro dum actualiter Confessiones audit ad lucrandas distributiones quotidianas, sed etiam eleemosynas ipsas,quæ distribuuntur pro associandis,& sepeliendis cadaueribus defunctorum, vel pro supplicationibus, & processionibus, quæ per Vrbem aguntur. Bonac. d.§.5.num.4. & me citato in hoc loco Castr.Palao d.disp.3.punct.3. §.5.num.2. Trullench. d. dub.12. §.5. n.1.in fine. ita decisum refert Nicol. Garc. d.part.5.c.4.num.125. Quamuis contrarium velit Moneta d. q.11.n.65.

Cùm Pœnitentiarius iste ad id tantum institutus sit, vt Confessiones in ipsa Ecclesia Catholica audiat, & Concilium illum in Ecclesia Confessiones audientem pro præsenti in choro habeat, talis non censebitur,si Confessiones extra Ecclesiam, etiam infirmorum,audiat,vt resoluit Nicol.Garc. in addit. ad d.p.5.c.4.n.125.in fin. Vnum casum de alio Canonico, qui tempore Diuinorum Confessiones audit,adducunt Monet. d.part.2.q.11.n.68. & Castro Palao d. disp.3.puncto 3.§.5.num.4. quando scilicet præsente Pœnitentiario alius, vel alij in illius adiutorium ad audiendas Confessiones designantur ob multitudinem pœnitentium; nam hoc casu meritò tenent eos tali assignatione facti lucrari distributiones,ac si choro præsentes essent;quia occupantur in euidenti Ecclesiæ vtilitate, cum vtile sit Ecclesiæ, immo necessarium ministros habere, qui populo in re ita necessaria satisfaciat. 32

Ad maiorem residentiam, quàm alij Canonici, non tenetur Pœnitentiarius, dummodo non absit tempore,quo frequentiùs pœnitentes accedunt, & diebus festis solemnibus, veluti tempore ieiuniorum, Quadragesimæ, Aduentus, Quatuor temporum, Resurrectionis, & Ascensionis, Pentecostes, Corporis Christi, Assumptionis, Beatæ Mariæ, Natiuitatis Domini, & omnium Sanctorum. Ita referunt decisum Vgolin. d c.33.n.6 Salazar de Mendoza d.libello §.7. Nicol.Garcia dicta p.5 c.4.n.122. & ibi in addition. dicit dubitatum fuisse,an facultas, quam habet Capitulum Burgen. ex statuto à Sede Apostolica confirmato, vt eius Canonici possint quinque menses abesse ab Ecclesia,competat etiam Pœnitentiario eiusdem Ecclesiæ; & insuper an possit fungi officio Visitatoris; & dicit decisum fuisse negatiuè,cum ista esset multùm longa absentia Pœnitentiario,& in magnum detrimentum sui officij, & ministerij,ac pœnitentium: & ideò in ista Ecclesia satis esset abesse per tempus trium mensium à Concilio Canonicis permissum;sed hoc intelligendum, quòd non possit frui ista quinque mensium vacatione,quoad Confessiones, & officium pœnitentiatij, bene tamen poterit ea vti quoad chorum, & officium diuinum,sicut cæteri Canonici. 33

Pœnitentiaria potest resignari sicut alia præbenda, etiam in fauorem alterius, dummodo habeat qualitates requisitas,vt resoluunt Salazar de Mendoza in d.libello §.5. Ceual. commun. contra commun. q.897.n.485.vbi num. 489. tenet posse etiam super eam imponi pensionem. 34

Præbenda hæc pœnitentialis non potest optari, nec Pœnitentiarius potest aliam præbendam optare, quia in ea electa videtur industria personæ, tum quia vbi beneficium requirit certas qualitates, aut examen,si cui indulgetur, vt possit consequi aliam dignitatem,aut beneficium, illud non venit, quod examen,aut qualitates illas,requirit,vt est opt.text. in c.fin.de translat. Episcopi;tum quia cùm sit huiusmodi officio Pœnitentiarij vnita præbenda non potest mutari,sed immobilis remanere debet,cum denique cum vnio, aut diuisio beneficiorum vnitorum requirat auctoritatem, & solemnitatem, & instam causam id faciendi, hanc potestatem hominibus priuatis,& Pœnitentiariis ipsis tot vniones, vel diuisiones ad libitum faciendi, Concilium dedisse non est verosimile. Quare ita resoluunt Nauarr. consil.22. sub tit. de præbendis, & dignit.in antiq. & cons.14.sub tit.de rebus Eccles. non alienand.in nouis, 35

Sayt. *in floribus decis. sub illo tit. de praebend. decis.* 22. Galerr. *in margarita casuum conscientiae verb. Canonicus, pag.* 29. *colum.* 1. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloss.* 34. *n.* 78. *&* 79. Moneta *de optione canon. c.* 3. *quaest.* 5. *num.* 129. Nicol. Garcia *d. part.* 5. *cap.* 4. *à n.* 132. vbi *num.* 134. refert decisum Poenitentiarium, nec retento, nec dimisso officio, posse optare aliam praebendam, cuius officio fuit perpetuò vnitus vnus Canonicatus, & certa praebenda. Vnde fuit decisum 12. *Februarij* 1601. Poenitentiarij praebendam, etiam postquam est effectum sortita, non subiacere optioni: & *in vna Vercellen. Iunij* 1601. etiam fuit retentum, quòd non solum non potest optari praebenda Poenitentiarij, sed nec titulus, ac Ordo illius, refert Nicol. Garc. *in add. ad d. c.* 4. *n.* 132. & *ibi n.* 130.
36 dicit declaratum *in vna Lunen.* 6. *Iunij* 1591. † erectionem praebendae Theologi, vel Poenitentiarij non habere locum in ea, quae vigore statuti à sequenti Canonico optatur; sed illam praebendam, quam dimiserit Canonicus, qui nouissiuè optat, huic muneri affectam, & vnitam remanere.

37 Pro Regnis Hispaniarum Gregor. XV. *sua Const.* incip. *Supremae dispositionis, sub Dat. Nonis Nouembris* 1622. statuit & ordinauit quod *ex tunc deinceps, perpetuis futuris temporibus, omnes & singuli Canonicatus & Praebendae Poenitentiarij quarumcunque Metropolitanarum, seu Cathedralium Ecclesiarum in Regnis Hispaniarum tunc & pro tempore existentium tam hucusque instituti, quam deinceps quandocunque pro complemento decretorum Apost. instituendi quotiescunque illos, quibus modis, & ex quorumcunque personis etiam Roman. Pont. pro tempore existentis, seu quorumuis Cardinalium etiam tunc viuentium familiaribus continuis commensalibus, seu Romanae Curiae officialibus, aut alias quomodolibet reseruationem inducentibus etiam per cessum, etiam permutationis causa in manibus eorum Ordinariorum, vel decessum (non tamen in Curia, aut apud Sedem praedictam,) seu quanuis aliam dimissionem, vel amissionem, aut priuationem (extra tamen eandem Curiam) seu Religionis ingressum, aut matrimonij contractum ex nunc & pro tempore obtinentium, seu ius in illis, vel ad illos habentium, aut aliàs quibusuis modis (non tamen per obitum apud sedem praedictam) ac etiam in aliquibus ex mensibus, in quibus beneficiorum Ecclesiasticorum dispositio Sedi Apostol. etiam per Constitutiones Apostol. & regales Cancellariae fuerit reseruata, & etiamsi possidentes, vel ad illos ius habentes familiares Curiae, ac Sedis praedictae officiales etiam sub diuersis Constitutionibus Pauli II. seu ex quauis alia causa dispositioni Apostol. specialiter, vel alias generaliter reseruati, aut ex generali reseruatione Apostol. affecti, seu ad Sedem eandem deuoluti existant, per Ordinarios locorum, & capitula dictarum Ecclesiarum tantum praeuio concursu per edictorum affixionem; hoc modo videlicet, in singulis vacationibus Canonicatuum, & praebendarum Poenitentiariorum huiusmodi edicta proponi, & terminus sexaginta dierum assignari debeat, dictoque termino elapso per Ordinarios & Capitula in praesentia oppositorum ex aliquo libro sorte aperto vnum punctum materialium moralium tradi, & super eo intra viginti quatuor horas singuli oppositores per integram horam, seruato tamen inter eos ordine susceptorum graduum in singulis facultatibus publice legere, & duo alij per aliam horam argumentari; & si tales oppositores in Theologia Magistri, vel Baccalaurei, aut illius professores existant, dato eis puncto super Euangelium per horam similiter publice praedicare, seu concionari debeant, & aliàs in omnibus, & per omnia prout in concursu Praebendarum Magistralium, & Doctoralium fieri consueuit. Quibus peractis ad Canonicatus, & Praebendas Poenitentiarios vacantes huiusmodi illi duntaxat ex concurrentibus, qui peracto examine caeteris omnibus iudicio ipsorum Ordinarij & Capitulorum magis habiles & idonei reperti fuerint, assumi, seu eligi, talesque assumpti, vel electi, si Canonicatus & Praebendae vacantes huiusmodi in mense Apostol. vacauerint, aut aliàs ratione personae, vel loci generaliter, seu specialiter reseruati, seu affecti fuerint, intra sex menses à die eorum electionis per Ordinarios, & Capitula huiusmodi facienda litteras Apostol. desuper expedire, ac iura Camerae Apostol. & aliis praeterea debita soluere teneantur. Singuli vero tempore electionis huiusmodi in quadragesimo anno & vltra constituti, atque in sacra Theologia, vel iure Canonico iuxta decretorum Concilij Tridentin. dispositionem graduati esse, & omnibus diebus ferialibus quilibet, vel in sua Ecclesia, vel in alio loco ei ad hoc per Ordinarium loci, & Capitulum ipsius Ecclesiae assignando spatio vnius horae publice Conscientiae casus legere, & difficultates soluere, necnon Confessiones Sacramentales omnium vtriusque sexus Christi fidelium ad eum accedentium praeuia Ordinarij huiusmodi licentia in eadem Ecclesia etiam publice audire, aliaque omnia & singula, quae similes Canonici Poenitentiarij ex praefata Concilij forma & alias facere, exequi, & exercere solent, & debent, similiter facere exequi, & exercere teneantur. Si tamen inter ipsos concurrentes aliquem adesse contigerit, qui eruditionis, & doctrinae, aliorumque meritorum praestantia caeteros omnes concurrentes arbitrio eorumdem Ordinarij, & Capituli longe antecellat, & aetatem quadraginta annorum non attingat, illo non obstante defectu aetatis huiusmodi, dummodo tamen triginta annis maior sit, ad Canonicatum & praebendam Poenitentiarios huiusmodi per Ordinarium, & Capitulum praedictos, si ita illis ex iustis & rationabilibus causis expedire videbitur, eligi debere & licite valeat, supra quo Ordinarij & Capituli eorumdem Conscientiam onerat. Et quotiescunque ipsi Canonici Poenitentiarij in huiusmodi oneribus, & functionibus obeundis impediti fuerint iuxta eiusdem Concilij decreta, in choro praesentes esse censeantur, sed si eos in eiusdem oneribus, & functionibus adimplendis negligentes, aut remissos esse contigerit, arbitrio suorum Ordinariorum, & Capitulorum mulctari possint,* &c.

ALLEGATIO LVI.

Episcopus quibus in Ecclesiis curare debet, vt Theologalis Praebenda, & electio sacrae Scripturae habeatur?

SVMMARIVM.

1 *Lectio Sacrae Scripturae in iis Ecclesiis haberi debet, in quibus praebenda, aut praestimonium pro lectoribus deputatum reperitur.*

2 *Praebenda Theologalis, vbi ad Episcopo institui debeat? ostenditur.*

3 *Praebendae primo vacaturae, vt sit Theologalis, & in Theologalem maneat erecta, requiritur actualis deputatio.*

4 *Electio personae ad praebendam Theologalem pertinet ad solum Episcopum si vacet in suo mense ordinario, collatio vero ad illos, ad quos antea pertinebat.*

5 *Praebendae Theologales in Francia, & in Regnis Coronae Castellae, & Legionis per Ordinarios in quocunque mense vacauerint, prouidentur.*

6 *Theolo*

6 *Theologalis Canonicus quo tempore, & hora, & super qua materia lecturus sit, arbitrio Episcopi relinquitur.*

7 *Theologalis Canonicus vacare potest à lectione tribus mensibus, Iulij, Augusti, & Septembris.*

8 *Theologales Canonici diebus, quibus legunt, habendi sunt sicut præsentes in choro, non modo pro illis horis, vt si mane legant pro horis matutinis, & Missa solemni, sed etiam pro tota die.*

9 *Theologalis Canonicus quamuis toto die, quo legit, habeatur pro præsente, non censetur tamen præsens matutino, quod dicitur pro die sequenti in vesperi præcedenti.*

10 *Præbenda Theologalis nec potest optari ab alio, nec præbendatus Theologalis poterit illam dimittere, & aliam optare.*

11 *Oppositum in opposito idem operatur, quod pro positum in proposito.*

12 *Theologalis Canonicus, nec retento, nec dimisso officio potest optare aliam præbendam.*

13 *Theologalis Canonicus potest ab Episcopo occupari in suo seruitio, & fructus in absentia percipie.*

14 *Theologalis, seu Magistralis præbenda vacans, debet dari in commendam vni Canonico idoneo eiusdem Capituli, donec titularis prouideatur.*

15 *Theologalis præbendæ collatio suspendenda est, donec inueniatur Theologus sæcularis, cui fieri possit, & interim fructus omnes tradendi sunt Superiori alicuius Ordinis, qui curet vt aliquis Theologus ex suis Regularibus ibi publicè doceat Sacram Scripturam.*

16 *Lectio sacræ Scripturæ in Monasteriis Monachorum, vbi id commodè fieri potest, haberi debet, ad quod per Episcopum ipsi Regulares compelli possunt.*

17 *Lectio sacræ Scripturæ in Conuentibus Regularium potest haberi absque licentia, seu examine Ordinarij.*

18 *Sacram Scripturam docentes in scholis publicis, & discipuli, qui in illis student, priuilegijs omnibus de perceptione fructuum præbendarum, & beneficiorum suorum in absentia fruuntur.*

19 *Absens causa studij distributiones quotidianas non percipit.*

20 *Absens causa studij, etiam obtenta licentia à Sede Apostolica non excusatur ab amissione distributionum quotidianarum.*

21 *Studentes vt percipere possint fructus præbendarum, & beneficiorum suorum in absentia, litteris operam dare debent in studio generali, seu celebri vniuersitate.*

22 *Studium generale dicitur illud, quod est erectum, & institutum per Papam, Regem seu Principem.*

23 *Scholares in Ecclesiis Cathedralibus, non gaudent eisdem priuilegiis, sicut studentes in studiis publicis, & Academiis.*

24 *Scholasticorum priuilegiis non gaudent, qui non student, & scholas non frequentant, nec absentes causa studij fructus suorum beneficiorum percipiunt.*

25 *Absentes causa studij possunt percipere fructus suarum præbendarum, etiamsi plusquam duo Canonici sint, dummodo status Ecclesiæ patiatur.*

26 *Studentes ius Canonicum eodem priuilegio gaudent, quo Sacræ Scripturæ operam nauantes.*

27 *Docentes Sacram Scripturam, vel ius Canonicum, tunc percipiunt fructus præbendarum suarum, cum conducti, seu salariati docent, aut ratione stipendij, seu Cathedræ, quam habent.*

28 *Studiorum causa nullus potest abesse, nisi de licentia sui Prælati, etiamsi quis obtinuerit indultum à Sede Apostolica.*

29 *Ordinarius quibus concurrentibus teneatur dare licentiam Canonicis, aut Beneficiatis curam animarum non habentibus, volentibus facere absentiam causa studij.*

30 *Parochiales Ecclesias obtinentibus post Concil. Trid. studendi licentia, atque in absentia studiorum causa fructus percipiendi non datur.*

31 *Licentia vt quis abesse possit causa studij à seruitio suæ Ecclesiæ, vel sui Canonicatus, non suffragatur vltra quinquennium, à die quo cæpit studere.*

32 *Docentes ius Canonicum, vel Sacram Scripturam quoad priuilegium percipiendi fructus, non habent vllam temporis determinationem, sed eo gaudent, quamdiu docuerint.*

33 *Docentes non tenentur licentiam obtinere ab Episcopo quoad priuilegium percipiendi fructus, sicut studentes.*

34 *Presbyteris, seu aliis in Ecclesiastica dignitate constitutis, an liceat Ius Ciuile publicè legere, nec non ad Cathedras Cæsarei iuris in aliqua vniuersitate se apponere?* & n. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48.

SACRÆ Scripturæ lectio in iis Ecclesiis haberi debet, in quibus præbenda, aut præstimonium, seu aliud quocunque nomine nuncupatum stipendium pro Lectoribus sacræ Scripturæ deputatum reperitur; Episcopis autem incumbit vt prædictum stipendium habentes munus hoc obire faciant; si verò non possint, vel nolint, vtpote quia idonei ad id non sint, per alios suis sumptibus id efficere Episcopus curabit. † In Ecclesiis autem Metropolitanis, vel Cathedralibus, & in Collegiatis, quæ sunt in aliquo insigni oppido, etiam nullius diœcesis, si ibi Clerus numerosus sit, operam Episcopus dabit, vt lectio prædicta habeatur, & pro stipendio Theologi, qui sacram Scripturam doceat, si nihil sit præscriptum, ei præbenda primò liberè vacans tribuatur, & si nulla, vel sufficiens aliud adsit, Episcopus fructus alicuius simplicis beneficij assignabit: vel si neque hac ratione huic Theologo prouideri possit, tunc per eos, qui beneficia habent in ciuitate, & diœcesi, vel aliàs, vt commodius fieri poterit, Episcopus de Capituli consilio huic prouidebit; non tamen ob hanc alia lectio omitti debet, sed & ea habenda, si haberi consueuerat: ita habetur in Concil. Trident. *sess. 5. de reform. c. 1.* de cuius materia & intellectu, vide Fuscli. *de visitat. lib. 1. c. 17. num. 11. & 12.* Zerol. *in praxi Episc. part. 1. verb. Præbenda Theologalis*, Nicol. Garc. *de benefic. part. 5. c. 4. num. 130. cum seq.* Monet. *de distribut. quotid. p. 2. q. 10. & de commut. vlt. volunt. cap. 10. num. 191. cum seq.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 175. & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 101. p. 4.* Homobon. de Bonis *de humanæ vitæ statibus p. 1. c. 11. in princ. & cap. 12.* 1 2

Huiusmodi præbenda primo vacatura, vt si Theologalis, & in Theologalem maneat erecta, requiritur actualis deputatio, vt decisum refert Nicol. Garcia *de benefic. part. 5. c. 4. n. 155.* Electio personæ ad huiusmodi præbendam Theologalem pertinet ad solum Episcopum, collatio verò ad illos, ad quos antea spectabat, ita resolutum fuisse testantur 3

causa quæ illi commissa fuerit, non sub nomine proprio, sed sub nomine dignitatis, gloss. *verb. principalis*, *in Clement.* 2. *de rescript.* vbi Cardin. *num* 7. & Imola *num.* 11. & 13. post Abb. Felin. Barbat. & alios. Ita tenent Sbroz. *lib.* 3. *quæst.* 47. & *quæst.* 46. resoluit, quòd Vicarius Episcopi, cum fuit commissa causa, sub expresso nomine proprio, potest adhuc in ea procedere, quamuis desinat esse Vicarius, si cœpisset de causa cognoscere; latè Sperell. *decis.* 31. *numer.* 12. *cum sequentibus* vbi resoluit quòd licèt regulariter commissio facta sub nomine dignitatis transeat in successorem, eo quòd dignitas nunquam moriatur, id tamen non procedit, quando dignitas ipsa extinguitur prout in dignitate, vel præeminentia, quam habet Vicarius, quæ per eius mortem, vel remotionem aut cessationem ab officio extinguitur, isque non dicitur habere successorem, sed alius, qui ei subrogatur, de nouo creari dicitur; & ideo Vicarius successor non potest cognoscere, nec decidere causas commissas Vicario antecessori, siue ille cognoscere cœperit, siue reintegra eius officium expirauerit, licet ipse Sperell. *numero sequenti*, asserat contrarium sibi semper placuisse, quando est contemplatum officium, & non fuit expressum nomen proprium.

157 Cùm Episcopi iurisdictio Sede vacante ad Capitulum deuoluatur, *cap. vni* & *ibi* gloss. *de maiorit. & obed. lib.* 6. Abb. *in cap. eum olim notab. vltim. num.* 2. *eodem tit. in antiq.* Roman. *cons.* 506. *num.* 13. *in fine*, Feder. de Senis *cons.* 30. *num.* 3. Cardos. *in praxi iudicum*, *verb. Capitulum*, *numer.* 2. Molina *de instit. tractat.* 5. *disputat.* 11. *numero* 1. 3. & 10. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decision.* 357. *numero* 4. *in prima editione*, & *resolut.* 305. *in secunda editione*, Sbroz. *lib.* 1. *quæstion.* 16. Quaranta *in summa Bullarij*, *verb. Capitulum Sede vacante*, Episcopi instar Vicarium generalem constituere potest, Abb. *in cap. irrefragabili*, *numero* 2. *de offic. Ordin.* Felin. *in dict. cap. cum olim*, *numer.* 9. *de maiorit. & obedient.* Panin. *dict. quæstion.* 10. *numero* 1. & 2. Sbroz. *dict. quæstion.* 16. *numero* 8. & disponit Sac. Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 16. ibi, *Item officialem, seu Vicarium infra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare omnino teneatur, qui saltem in Iure Canonico sit Doctor, vel Licentiatus, vel aliàs, quantum fieri poterit, idoneus*, &c.

158 Ex quo Concilij decreto collige teneri Capitulum Sede vacante infra octo dies post mortem Episcopi eligere, seu continuere Vicarium, vel constitutum confirmare, aliàs illius deputatio deuoluitur ad Metropolitanum, & si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta, tunc antiquior Episcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior in exempta Vicarium idoneum constituere potest. Ita Sà *in Aphorism. verb. Vicarius*, *numer.* 3. Zerola *in praxi Episcop. parte* 1. *verb. Capitulum*, §. 3. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.* 1. *cap.* 19. *numero* 7. Molin. *dict. tom.* 5. *disputat.* 11. *num.* 1. Quaranta *dict. verb. Capitulum Sede vacante*, *vers. duodecimò quæro*, *numero* 2. Galett. *in margarita casuum conscientiæ*, *verb. Vicarius Sede vacante*, *numero* 5. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Ecclesiastici decis.* 473. *in prima editione*, & *resolution.* 494. *in secunda editione*, Vicarius hìc à Capitulo Sede Episcopali vacante deputatus eandem habet iurisdictionem, quam Vicarius Episcopi habebat, exceptis aliquibus, prout in cognitione causarum Vicario Episcopi delegatarum, vel in exequutione litterarum Apostolicarum, quas Vicario generali Episcopi delegatas Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante deputatus exequi non potest, Feder. de Senis *cons.* 30. *ante numer.* 1. *vers. suo iure agitur*, Franc. Leo *dict. cap.* 10. *numero* 8. *vers. secundo*, & *vers. quarto*. Forma autem, qua Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante, creari debet, cui pro voluntate Capituli addit, vel minui potest, est illa quam habet Quaranta *dict. loco*, & sequitur.

Nos Canonici & Capitulum Cathedralis N. Sede vacante per obitum bonæ memoriæ N. Episcopi, &c. Reuerendo N. salutem in Domino sempiternam. Cùm ex Sacrorum Canonum dispositione Ecclesiarum Cathedralium Capitula in deficientium Episcoporum (præsertim si ex humanis exiui contigerie) locum subrogentur, eisque in spiritualibus & temporalibus succedant, eorum munus erit viduatis Ecclesiis ita consulere, vt ministrorum solertia, & diligentia viduitatis incommoda minimè sentiantur. Ne igitur supradicta Ecclesia nostri culpa aliquid detrimenti in spiritualibus & temporalibus patiatur, nos dictis sacris Canonibus, & Concilij Tridentini decretis obtemperare volentes, vocatis omnibus, & singulis canonicis infra tempus à dicto Concilio statutum, ad Vicarium, qui vices nostras sustinere debeat, deputandum, congregatisque iis, qui debuerunt, voluerunt, & potuerunt interesse, habitisque interessentium votis de consensu, & voto eiusdem Capituli te Reuerend. N. de cuius probitate, scientia, sufficientia confisi generalem in spiritualibus, & temporalibus Vicarium nostrum in prædicta Ecclesia Cathedrali, ciuitate, & diœcesi, tenore præsentium deputamus, creamus, & constituimus per menses sex... vel Episcopali Sede vacante, cum omnibus, & singulis facultatibus, priuilegiis, honoribus, oneribus, præminentiis, & prærogatiuis ad huiusmodi munus exercendum, necessariis, & opportunis; dantes tibi plenam, & liberam potestatem, omnia & singula exercendi, quæ Capitulo Sede vacante, in vtroque foro à iure permittuntur, & proinde causas omnes tam ciuiles, quam criminales, & mixtas etiam hæresis, & matrimoniales, audiendi, prouidendi & decidendi, cum facultate excommunicandi, & censuras proferendi, cum voto tamen ordinariorum consultorum nostræ Curiæ in sententiando, & procedendo, ad actus, quorum grauamen per appellationem à diffinitiua reparari non potest; necnon ea omnia faciendi, quæ nos facere, & mandare possumus, etiamsi specialem mandatum requirant. Reseruantes nobis collationem beneficiorum, eorumque institutionem ad Capitulum spectantem, deputationem examinatorum, officialium, actuariorum, & ministrorum Curiæ, regimen Seminarij, facultatem cognoscendi de causis suspicionum, & denegata iustitia, & constitutis (seruatis de iure seruandis) alteri delegandi. Volumus autem, vt licentiam ordinandi, etiam ad primam tonsuram (in casibus à sacro Concilio Tridentino Capitulo permissis) & prouidere de Prædicatoribus in Aduentu, & Quadragesima, ac dispensare in foro exteriori, etiam quoad temporum interstitia, & casus reseruatos de nouo facere non possis, absque expresso nostro consensu capitulariter habito. Nec approbare confessores, ordinandos, & ad beneficia obtinenda, nisi prævio examine ab examinatoribus de deputatis, quorum approbationes

per

per Secret. annotentur in libro. In casu vero infirmitatis, vel absentia substituere non possis, vel causas delegare, sed in his casibus prouisio ad nos spectare debeat. Præcipimus itaque vniuerso Clero huius ciuitatis, & diœcesis, aliisque huius Ecclesiæ iurisdictioni subiectis, quatenus te in Vicarium, Officialémque nostrum generalem recipiant, tibique in omnibus præmissis pareant, & obediant. Dantes tibi vices, & voces nostras, &c. contradictores, & inobedientes pœnis, & censuris Ecclesiast. compescendi, & ita te in Vicar. deputamus, cum solutione salary per eum, cui incumbit, facienda. In quorum fidem præsentes scribi iussimus, per notarium nostræ Curiæ, & manu propria subscripsimus. Dat. in nostro Capitulo Cathedralis Ecclesiæ N. die, &c. Anno, &c.

160 Circa quam commissionem aliqua sunt obseruanda pro illius intellectu, & primis aduertendum circa verba illa, *Sede vacante*, Sedem Episcopalem dici vacare, donec litteræ Apostolicæ Prælati, cuius Sedes vacabat, fuerint expeditæ, & præsentatæ Capitulo, probat text. *in extrauag. iniunctæ, de electіon.* notant Rebuff. *in praxi tit. de Simonia in resign. num.* 11. Henriq. *conf.* 19. *num.* 4. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. dec.* 376. *in prima edit. & re-*
161 *sol.* 500. *in secunda editione.* † Episcopus enim promissus non potest Episcopatum administrare, nisi litteris expeditis, & ostensis, Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib* 3 *cap.* 29. *qu.* 9 *vers cæterùm*, Flamin. *de resignat. lib.* 8. *quæst.* 5. *n.* 33. D. Barbosa *in l. diuortio, in princ. p.* 2. *num.* 50. *ff. soluto matrimonio*, & secundùm Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap.* 27. non sufficeret fuisse promotum ad aliam Ecclesiam si litteræ non essent expeditæ, & secundùm Quarantam *vbi proximè n.* 13. *vers. de cimotertiò dubitatur*, potest Vicarius Capitularis exercitium continuare, donec nouus Prælatus adeptus fuerit possessionem, allegat Pauin. *d. quæst.* 10. *num* 9. Hinc Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 15. §. 2. *num.* 88. refert fuisse conclusum validam esse quandam collationem Canonicatus in mense ordinario vacantis factum à Capitulo Burgen. spreto Episcopo iam promoto, & habente expeditas litteras suæ prouisionis, qui tamen nondum illas ostenderat, nec præsentauerat, quamuis aliàs D. Episcopus simultaneam haberet collationem cum Capitulo, quia cum adhuc duraret vacatio dictæ Ecclesiæ, potuit collatio fieri à solo Capitulo sine vlla citatione, requisitione aut interuentione Episcopi promoti, iuxta text. *in cap. ne Sede vacante, lib.* 6. Hodie tamen aliter se res habet, nam S. D. N. Vrban. VIII. *in sua const.* incip. *Nobis nuper. sub Dat.* 20. *Martij* 1625. *de consilio S. R. E. Cardinalium Concily Trid. Interpretum, quibus negotium maturè, ac diligenter examinandum, & sibi referendum commisit, declarauit Ecclesiam, à qua Episcopus de suo consensu transfertur, ab eo tempore vacare, quod idem Epis. ab illius vinculo in existentis pro tempore Romani Pont. Consistorio absoluitur, etiam ante expeditionem litterarum Apostol. vel addeptam secundæ Ecclesiæ possessionem, posteaquam verò ex testimonio, seu documento secretarij Sacri Collegij, vel alio modo huiusmodi absolutionis notitiam Episcop. translatus habuerit, illico eum ab exercitio Ordinariæ iurisdictionis abstinere debere, eamque in Capitulum transire, itaut statim Capitulum iurisdictione vti, Sedem vancantem publicare, atque officialem, seu Vicarium ad Concily Trid. præscriptum constituere possit, & debeat*, &c.

162 Ibi, *vocatis omnibus, & singulis.* aduertendum, quòd si aliqui de Capitulo dicerent de nullitate, & quòd non fuerint vocati, nec auditi, nullitas hæc proponi potest coram Superiore Capituli, per quem si hoc prætextu fuerit electio irritata, poterit Capitulum denuo congregari, & ad Vicarij constitutionem deuenire, ita respondisse Sacram Congregationem asserit Quaranta *dict. verb. Capitulum Sede vacante, in fine.*

Ibi, *infra tempus à prædicto Concilio statutum.* Aduertendum etiam est, quòd stante præfixione termini octo dierum, infra quem Capitulum cogitur Vicarium eligere, interim dum de illius electione agitur, Archidiaconus sustinet Vicarij vices in iis, de quibus de iure communi est Vicarius, Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 61. per text. *in cap.* 1. *& in c. ad hæc, de officio Archidiac.* Verùm, quia ex diuersis non fit illatio, & dicta iura loquuntur Sede repleta, non autem Sede vacante, quo casu de iure transit in Capitulum iurisdictio, ideò inf. à illos octo dies totum Capitulum administrare debere, posseque prædictum numerum octo dierum pro Vicarij electione restringere, breuiorem statuendo resoluunt Quaranta *dict. verb. Capitulum Sede vacante*, §. *duodecimò quæro, vers. primo* & Aloys. Ricc. *post resol.* 505. *in notab. de materia Vicar. à Capitulo Sede vacante, vers.* 1. *& in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. decis.* 305. *n.* 3. *p.* 4. Ragus. *de voce Canonic. quæst.* 37. *num* 2. Ex quo sequitur infra illos octo dies non arctari Capitulum ad constituendum Vicarium, & successiuè posse de per se administrare, ait idem Quaranta *vbi proximè vers. terminum.* 163

Qui quidem octo dierum terminus currit Capitulo etiam à die scientiæ translationis sui Episcopi ad aliam Ecclesiam, quando tamen à Summo Pontifice Episcopus fuerit absolutus à vinculo prioris: statim enim post translationem absque alio consensu Episcopum translatum perdere iura primæ Ecclesiæ, resoluunt Fr. Emman. *in summ. tom.* 3. *cap.* 56. *vers. los otros*, Alzed. *in præcellent. Episcop. dignit. p.* 1. *cap.* 3. *n.* 86. *vers. sed adueniente, cum seqq.* & censuit Rota apud Farin. *decis.* 475. *par.* 1. *recent.* refert decisum Massob. *in sua praxi habendi concursum requis.* 1. *dub.* 9. *secundum Roman. impress.* me citato *in collect. ad c.* 1. *n.* 5. *de translat. Episcopi*, Ecclesiam, à qua volens transfertur, seu quàm dimittit Episcopus, vacare ab eo tempore, quo idem Episcopus ab illius vinculo absoluitur in consistorio Sanctitatis suæ, etiam ante expeditionem litterarum Apost. vel adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ; & posteaquam huiusmodi absolutionis notitiam Episcopus habuerit, etiam ex testimonio, seu documento Secretarij Sacri Collegij, illico teneri eum abstinere ab exercitio ordinariæ iurisdictionis, eámque transire in Capitulum tanquam Sede vacante, & ita posse & debere Capitulum statim ea iurisdictione vti, ac Vicarium, iuxta Concil. Trid. *sess.* 24. *de reformat. c.* 16. præscriptum eligere, Sedémque vacantem publicare; sunt formalia verba Decreti à Sacra Congregat. nouissimè emanati, quod refero *in collect. ad d. c.* 1. Si verò infra prædictos octo dies Capitulum Vicarium non deputauerit, vel minus idoneum elegerit, Archiepiscop. Metropolitanus potest illum deputare ex decreto Conc. Trid. *sess.* 24. *de reformat c.* 16. *vers. si secus factum fuerit.* referunt Quaranta *in summa Bullary verb. Archiep. auctoritas n.* 56. Marc Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. Neapol. c.* 70. *n.* 6. Metropolitano verò ipso negligente suum Vicarium constituere, Episcopus antiquior ex suffraganeis in Metropolitana illum constituere potest: at Episcopo exempto negligente Episcopus propinquior deputabit, vt statuit idem Concil. Trident. *d. cap.* 16. *vers. & sub Ecclesia ipsa Metropolitana*, & resoluunt. Cuch. *instit. iuris Canon. lib.* 1. *tit.* 8. *de officio vicar. num.* 39. Sbroz. *de Vicario Episcopi lib.* 1. *quæst.* 58. 164

Designatio

Designatio Vicarij Capitularis per octo dies noticiæ vacationis Ecclesiæ non ita deuoluitur Metropolitano, vt amplius Capitulum non possit moram purgare, & Vicarium designare, quia ad Metropolitanum non deuoluitur ius nominandi priuatiuè, sed cumulatiuè; tum quia hæc deuolutio non est alicuius beneficij Ecclesiastici, seu officij, ac proinde non est necesse quòd naturam deuolutionis beneficiorum sequatur, præcipuè cùm sit constitutio pœnalis: & ideò ita resoluunt Garc. *d.p.5.c.7.n.7.* Castr. Palao *d.puncto 29.n.6.* contra Quarant. *d.verb. Capitulum Sede vacante, n.4.* & Suar. *tom.5.de cens.disp.28 sect.3.n.3.*

165 Ibi, *Te Reuerendum N.* sicut Episcopus plures Vicarios sibi constituere potest, vt supra, ostendimus, ita etiam Capitulum Sede vacante, Pauin. *d. quæst.10 n.6.* Sbroz. *lib.1.quæst.50.n.3.* Azor. *instit. moral.p.2.lib.3.c.37.quæs.18.* Molin. *de iust.tract.5. disp.11.num.1.* Nicol.Garc. *part.5.cap.7.num.36.* me citato *in hoc loco* Castr.Palao *in opere moral.tom.2. tract.13 disp.2.puncto 26.num.2.* Quaranta *vbi suprà vers.nonò dubitatur,* vbi refert *Sacram Congreg.* censuisse à Capitulo Sede vacante vnum tantum Vicarium eligendum, nisi adesset legitimè immemorabilis consuetudo duos, aut plures eligendi. Si discordia fuisset inter Canonicos in electione Vicarij, & plures ad hoc officium assumerentur, magis idoneus, & habens qualitates Concilij remanere debet cæteris remotis, Quaranta *vbi proximè vers. secundò dubitatur.* Aloys.Ricc.post. *dict. resol.505. vers.secundò.* Quamuis Capitulum non teneatur eligere personam in Vicarium de gremio ipsius Capituli, si tamen adesset idoneus, cæteris paribus erit præferendus, & refert decisum Quarant. *vbi proximè vers. sextò dubitatur,* & Aloys.Ricc. *in dec.Curiæ Archiep. Neapol.decis.180.p.4.* qui dum à choro absens est, & exercet officium suum, illique tempore diuinorum officiorum incumbit, distributiones quotidianas non percipit, vt resoluit Moneta *de distribut. quotid.part.2.quæst.11.n.83.* contra Cened. *d.lib.1. quæst.1.num.72.* & Sanctarell. *d.quæst.11.n.18.* quod intellige vbi consuetudo illum absentem non excusat, cum Rebuff. *d.tit.de Vicar. Episcopi num 5.* Rota Romana *dec.221.n.6.part.1.diuers.* Quaranta *vbi suprà, vers.octauò dubitatur, in fine.* Canonicatum autem qui munere Vicarij Episcopi fungitur, non lucrari distributiones quotidianas, filioris Canonicis non interfit, etiamsi à tempore immemoriali obseruatum sit vt debeantur, refert decisum Nicol.Garc. *in addit.ad suum tract.de benefic.p.3.c.2.n.348.* ex ea ratione, quia non abest ex iusta causa cum Vicarius deseruiat soli Episcopo, & non Ecclesiæ, vt inquit Rot. *decis.222.n.5. p.1.diuersor.*

166 Vnde si in choro interueniat cum canonicali ap-
167 paratu, vt distributionès quotidianas lucretur, †debet sedere in loco proprio sui Canonicatus antiquiores non præcedendo, Quar. *vbi proximè vers. 8.dubitatur, in princip.* Aloys.Ricc. *in praxi fori Ecclesia.decis.475.in 1.edit. & resol.499. in 2.edit.* vbi *n.8.* dicit decisum per Rotam *in vna Lucana benef. 18.Decemb.1579.* coram Seraphino ead. Rot. *decis. 288.n.2.* apud Farin. *p.2.recent.* Vincent.Gitlenz. *consf.121.* Homobon. de Bonis *de humanæ vitæ statibus p prima, c.7. vers.porrò,* Sbroz. *lib.2.q.25.n.17.* vbi *n.20.* resoluit, quòd quando non eligitur Vicar. ex Canonicis, in illis in processionibus præferendus est Archidiacono, seu alia dignitas maior, & prima post Episcopum, prout eum refert Quaranta *vbi proximè.*

168 Ibi, *de cuius probitate, scientia,* &c. aduertendum quòd cùm Episcopi Vicarius non solùm moribus & ætate idoneus esse debeat, verùm etiam scientia, vt scribit Rebuff. *d.tit.de Vicar. Episcopi n.28. & 33.* quem refert Sbroz. *lib.1. quæst.36. num.2.* ita Vicarius Capitularis Sede vacante non solum scientia idoneus, sed Doctor vel Licentiatus eligi debet, aut aliàs quantum fieri poterit idoneus, & ita decisum fuisse super Decretum Conc. *d.cap.16.* referunt Sbroz. *d.quæst.36. num.12.* vbi *in addit.* refert decisum, quòd Sede Episcopali vacante Vicarius debet eligi Doctor, aliàs electio est nulla, nec debet confirmari Episcopi demortui Vicarius, nisi esset Doctor quod repetit. *in addit.ad quæst.55. sub num.2.* Galer. *in margarita casuum conscientiæ verb.Vicarius 4.* Nauarr. *consf.2.de officio Vicarij,* Sayr. *decis.2. eodem tit.* Henriq. *consf.90.* Castr. Palao *d. puncto 29. num.4.* Aloys. Ricc. *dect. resolut.477. num.2. & in collect. decis. part.5. collect.1602.* vbi limitat in Vicario Capituli Ecclesiæ Collegiatæ Sede vacante, Raguf. *de voce Canon in Ecclesia quæst. 37. n.6.* Et Doctorem sacrorum Canonum præferri Magistro Sacræ Theologiæ quoad officium Vicariatus, resoluit Aloys.Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol.decis.305. num.15.part 4.* vbi *num.16.* tenet electionem in Vicarium factam de Theologo omisso Canonista valere. In casu verò, in quo Vicarius constitutus idoneus quantum fieri potuit, non esset Doctor, potest Capitulum in ipso actu deputationis, dare ei consultorem Doctorem, alioquin poterit ipse Vicarius eligere consultorem sibi bene visum partibus non suspectum, in casibus in quibus eo opus erit, Sbroz *d.quæst.36. num.13.* optimè Quaranta *vbi suprà num.3.n fine,* Aloys.Ricc. *post d.resol.505.in notab. de materia Vicarij, &c. num.4. vers.Capitulum.*

Ibi, *Ciuitate, & diœcesi.* Notandum est diœcesim non venire appellatione Vrbis, vbi aliud non exprimitur, vt videtur probare text. *in cap.sua, de officio Vicar.* vbi Abb. *n.5. & in l.fin.ff. de officio Præfecti vrbis.* Sed pro contraria parte pugnant aliqua non leuia fundamenta, nam commissa cura Ciuitatis dicitur commissa cura districtus, *l.2.§. cum vrbem, ff.de officio Præf.vrbis,* Abb. & Felin. *in c. Rodulphus n.8. de rescript.* & concessa alicui ciuitate, intelligitur concessa cum omni sua iurisdictione, Bart. *in l.2.in Princ ff.de verb.sign.& in l.fin.* vbi Ias. *num 8 ff.de const. Princ.* Quare paucis distinguendum ducimus, an diœcesis fiat mentio in materia fauorabili, aut odiosa: si in fauorabili, appellatione diœcesis comprehenderetur ciuitas; si verò in materia odiosa, minimè, ita Petr. Andr. Gammarus *ad cap.vni.n.106.cum seqq.super gloss. verb. diœcesis, de rerum permut.lib.6.* Cochier *de iurisdict. Ordin. in exemptos part.4 quæst.74.* Gonzal. *ad reg.8. Cancel.gloss.43. à num.93.* Sahagun. *in cap.1.num.24. de offic.deleg.* Steph.Grat. *discept.forens.tom.2 c.383. ex num.15. vers. minus obstat, & tom.5. cap.893. num.35.* Nicol.Garc. *de benef.p.1.c.6.num.76.& 78.* me citato in hoc loco Ioseph.Vela *de potest.Episcoporum circa inquirenda crimina in suis diœcesibus commissa p.1. n.128. cum seqq.* quapropter tutius esse in Constitutione Vicarij exprimere ciuitatem, & diœcesim, sicut communiter exprimi solet, vt dicit Sbroz. *d.q.39.in fine.* 169

Ibi, *deputamus, creamus, & constituimus.* Sicut Vicarius Episcopi ad beneplacitum potest reuocari, vt inquiunt gloss. *in Clement. vltim. de procurat. & in Clement.& si principalis, verb per electionem,* vbi Cardin. *num.10.de rescript.* Rebuff. *dict. tit. de forma Vicar.num.192.* Sbroz. *lib.3.quæst.32. à num.1.* 170

&

171 & *num.* 5. ampliat † etiamsi Episcopus iurasset non reuocare; quod etiam tenet Ceuall. *commun. contra communes quæst.* 767. *num.* 20. Alzed. *d. part.* 2. *cap.* 2. *n.* 35. & *seq.* vbi citat metipsum *in hoc loco.* ita etiam Capitulum facta electione, vel confirmatione illum postea poterit reuocare, vt tenent Pauin. *d quæst.* 10. *sub num.* 7. Galet. *verb. Vicarius num.* 3. Aloys. Ricc. *resolut.* 505. & etiam dato iuramento de illo non reuocando, Sbroz. Azor. *institut. moral part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 37. *quæst.* 18. Molin. *de Iustit. tract.* 5. *disp.* 11. *n.* 1. Sbroz. *d. quæst.* 32. *num.* 7. quod existente iusta causa fatetur Quaranta *d. verb. Capitulum Sede vacante* §. *duodecimò quæro, vers. tertiò dubitatur.* Sed facta electione Vicarij non posse Capitulum illum ad libitum reuocare, & nouum constituere, dicit per *Sacram Congregat.* decisum Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.* 5. *collect.* 1602. *in fine, & in decis. Curiæ Archiepisc. Neapolit. decis.* 178 *p.* 4. & resoluit Ragus. *de voce Canonic. quæst.* 37. *n.* 4. Nicol. Garc. *d. p.* 5. *cap.* 7. *n.* 22. Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 48. alias 86. *num.* 4. Castr. Palao *d. puncto* 29. *n.* 7.

172 Capitulum constituens secundum Vicarium, censetur primum reuocare, vt censuit Rot. Rom. *in vna Oriolen beneficiorum* 21. *Maij* 1593. coram *Illustriss. Seraphino*, & patet ex eius *decis.* 1026. & 1033. *p.* 2. & tenet Aloys. Ricc. *in praxi decis.* 478. *in* 1. *edit.* & *resol.* 502. *in* 2. *edit.* vbi *n.* 4. cum Put. *decis.* 168. *lib.* 3. declarat quando prima nominatio, seu constitutio Vicarij esset specialis, & secunda generalis, & *n.* 5. cum eodem Puteo *decis.* 168. *lib.* 1. limitat quando constat, & euidenter apparet de contraria voluntate constituentis.

173 Ibi, *per menses sex.* Aduerte Capitulum in commissione Vicarij posse præfigere tempus, & modum procedendi, sed non postea, tenet Ragus. *de voce Canon. quæst.* 40. *num.* 14. Si tamen Capitulum constitueret Vicarium simpliciter, absque temporis præfinitione, eius officium durabit, durante Sedis vacatione, ita Quaranta *d. cap. vers. Capitulum Sede vacante, prope finem, vers. circa quam commissionem.*

174 Ibi, *cum voto tamen Ordinariorum consultorum.* Aduerte quod in ipsa deputatione Vicarij Doctoris iuris Canonici potest Capitulum, vt maturiùs ac consultius in decidendis causis procedatur, apponere clausulam, vt adhibeat etiam votum aliorum consultorum, præsertim si Episcopus adhibeat, & vt in causis Canonicorum procederet cum voto certi consultoris, quia vtplurimum Vicarij capitulares solent esse exosi iis, qui sibi non dederunt vocem ad fauorem, ita Quarant. *d. loco prop. fin. vers. idem erit.*

175 Ibi, *etiamsi speciale mandatum requirant.* Quia per constitutionem Vicarij generalis in spiritualibus, & temporalibus non transeunt ea, quæ requirunt speciale mandatum, Pauin. *d. quæst.* 10. *num.* 17. Quaranta *vbi suprà, vers. circa quam.* Vnde ex sola designatione non habere Vicarium Capituli ampliorem iurisdictionem, quàm habet Vicarius Episcopi, sed indigere speciali commissione ad ea, quæ requirunt speciale mandatum, resoluunt Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 7. *à num.* 29. me citato Castr. Palao *d. puncto* 29. *num.* 5. vbi assignat rationem, quia Conc. Trident. solùm statuit eligendum esse Vicarium à Capitulo, quòd autem debeat omnem Capituli iurisdictionem habere non decidit.

176 Ibi, *reseruantes, &c.* Quia † in commissione Vicarij potest Capitulum sibi aliqua reseruare, vt ait Quaranta *d. loco, vers.* 4. *dubitatur, & vers. idem erit.*

177 Ibi, *in casu verò infirmitatis, vel absentiæ substituere non possit*, quia ex causa infirmitatis, alterius impedimenti posse Vicarium delegare causas tunc pendentes, tenuit Pauin. *d. quæst.* 10. *num.* 21. sed hoc bene intelligit Quaranta *in* 10. *dub.* de consensu ipsius Capituli, cuius nomine iurisdictionem exercet, aliàs si Capitulum se opponeret, & vellet durante infirmitate Vicarium constituere, dicit quòd possit, idem Quaranta *vbi proximè.* Vicarius enim Capituli substituere non potest, nisi ei in mandato substituendi facultas concedatur. Rot. *decis.* 159. *lib.* 3. *diuers.* Put. *dec.* 487. *lib.* 2. Steph. *decis.* 1033. *p.* 2. *in praxi rerum fori Eccles. decis.* 477. *in* 1. *edit.* & *resolut.* 501. *in* 2. *edit.* & *resolut.* 503. resoluit per mortem Vicarij substituentis non expirare potestatem substituti.

Ibi, *cum solutione salarij*, quia Vicarius Capituli 178 Sede vacante debet habere salarium, sicut quilibet extraneus Vicarius, & deducere expensas, quas domi facturus esset, tanquam reputatus præsens, & residens propter Ecclesiæ seruitium, Pauin. *d. q.* 10. *num.* 5. Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 55. *num.* 7. Quaranta *d loco vers. septimò dubitatur.* licèt vbi fuerit Canonicus, fructus percipiat, cùm censeatur inseruire Episcopatui. *c. ad audientiam, de cleric. non resid.* Rota *decis.* 222. *n.* 6. *part.* 2. *diuers.* Gonzal. *ad reg* 8. *Cancel. gloss.* 6. *num.* 264. Moneta *de distribut. quotid. part.* 2. *quæst.* 11. *num.* 89. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 358. distributiones tamen quotidianas, seclusa consuetudine, statuto, vel priuilegio non lucratur, dum tempore diuinorum officiorum Vicarij munus exercuerit, Prosper. de Augustino *ad Quarantam dicto verbo Capitulum Sede vacante n.* 8. *in fine*, Moneta *d. q.* 11. *n.* 83. Idem in Vicario Episcopi resoluendum tenent Sbroz. *lib.* 1. *quæst.* 43. *n.* 3. Garc. *dict. cap.* 2. *num.* 357. Moneta *d. q.* 11. *num.* 78. nam tenetur illi congruum salarium subministrare, *cap si Episcopus*; vbi gloss. *de officio Vicar. in* 6. Sbroz *lib.* 1. *q.* 55. *à num.* 1. Segur. *in direct. iud.* §. 1. *c.* 14. *à num.* 1. Et cùm fuisset dubitatum an salarium etiam non conuentum debeietur Vicario Episcopi, & ratio dubitandi ex eo deducebatur quod ad effectum existendi salarium non conuentum, erat probanda extrema, nempè quod Episcopus solitus esset conducere, & Vicarius locare operas suas, iuxta Alex. *cons.* 109 *lib.* 3. Dec. *cons.* 132. *in fine*, contrariũ tamen, nempe deberi salarium censuit Rot. *in Turritana mercedis* 20. *Maij* 1569. coram *Illustrissimo Seraphino* inter eius decisiones impressas *decis.* 74. & apud Marchesan. *part.* 1. *pag.* 1192. illud enim quod dicitur per Alexan. & Decium procedit in famulis, & aliis vilibus personis, quæ sæpenumero inseruiunt pro expensis, etiam sine salario. Vnum adderem vtilissimum quòd † Vicarius Episcopi non potest petere salarium non conuentum à successore 179 pro seruitio præstito eius prædecessori, vt resolutum fuit in Rota teste Puteo *decis.* 43. *lib.* 2. & referunt Flamin. *de resignat. lib.* 1. *q.* 16. *n.* 53. Galet. *d. verb. Vicarius.* 9. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. cap.* 2. *num.* 32. nam cùm constitutio Vicarij sit voluntaria, potuit Episcopus carere opera Vicarij, & sic non tenetur ad eius salarium, cùm successor non teneatur ad debita voluntaria, sed ad necessaria tantum, vt declarat Rota coram Seraphin. *d decis.* 74. *n.* 6.

Si Capitulum Sede Vacante suspensionis censu- 180 ra sit irretitum, & iurisdictionis vsu priuetur, principalis eius Vicarius iurisdictionem exercere non poterit, vt per Soar. *de censur. disp.* 7. *sect.* 3. *num.* 13. quamuis contrarium teneat Vgolin. *tract. de censur. tab.* 1. *cap.* 4. §. 2. quia vis officij, & iurisdictionis Vicarij ab ipso Capitulo dependet suspenso Capitulo, &

& erit suspensus eius Vicarius, vt per Quarant. *vbi proximè, vers. idem erit*; nec refert an à Capitulo, vel à Metropolitano ob negligentiam Capituli generalis Vicarius constituatur secundum formam Concilij *d. cap.16.* quia ob negligentiam Capituli non deuoluitur iurisdictio ad Metropolitanum: nam aliàs ipse auctoritate ordinaria excommunicare, & absoluere posset, sed deputatio tantum, siue eius constituendi Vicarium nomine Capituli, qui quidem Vicarius taliter constitutus iurisdictionem habet pendentem à iurisdictione, quæ in ipso Capitulo residet, Tridentina enim Synodus noluit iurisdictionem Capituli ob eius negligentiam in Metropolitanum deuolui, sed solum Capitulum obstringere, & obligare necessitate Vicarium nominandi, vt eleganter explicat Soar. *d. sect.3. num.14.*

181 Vicarius huiusmodi Capituli Sede vacante finito officio tenetur stare syndicatui, vt disponit Concil. Trident. *d. cap.16.* ibi *rationem exigat*, & tenent Aloys. Ricc. *in dict. praxi decis.481. in 1. edit. & resolut.504. in 2. edit.* Quaranta *dict. loco vers. dubitatur. denique, num.14.* vbi etiam asserit in Vicario Episcopi consuetudinem se habere in contrarium Sbroz. *lib.3. quæst.52.*

182 † Episcopum per se rationem administrationis officij gesti à Vicario Capituli Sede vacante constituto exigere, atque in aliquo delicto compertum punire posse refert decisum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.1. tit.18. l.7. de Episcopis n.99.* obseruant Vgolin. *de officio Episcopi cap.2. §.2. num.2.* & Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepisc Neapol. decis.291. p.4.*

183 Vicarius autem Episcopi non tenetur ad syndicatum, vt expressè declarauit Gregor. XIII. *in quadam Bulla ann.1578.* directa Clero, & communitate Tarentin. siquidem cùm communitas, & Clerus prætenderent Vicarios Episcopi esse obnoxios syndicatui Gregor. XIII. respondit his verbis: *Statuimus, & mandamus quod Vicarij, & officiales, siue generales, siue particulares, etiam foranei nuncupati, per eundem Archiepiscopum, siue eius pro tempore successores in dicta Ecclesia Tarentina, siue eius diœcesi deputati, vel deputandi ad aliquem syndicatum nullo modo teneantur, aut eidem sub quouis prætextu sint obnoxij*, referunt Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscop. Neapol. c.58. in nouiss. edit.* Homobon. de bonis *de humanæ vitæ statibus c.7. in fine.* Vnde non venit admittenda Hispaniæ constitutio *in l.4. tit.7. lib.3. noua recopil.* contrarium disponens, quam defendit Azeued. *ibi* præfatam Gregorij Constitutionem forsè non videns.

184 Quando Vicarius ita delinquit in officio, vt offendat iurisdictionem Metropolitani, veluti si nolit deferre appellationi ad eum legitimè emissæ, vel illius inhibitionem spernat, tunc poterit Archiepiscopus eum coërcere censura Ecclesiastica, in quibus terminis procedit text. *in cap.1. de officio Vicarij lib.6.* qui venit coniungendus cum alio text. eiusdem Innocentij IV. in eadem controuersia inter Archiepiscopum Remen. & eius suffraganeos, siue eorum Officiales *in cap. Romana Ecclesia, in princip. de appellat.* Quando verò deliquit in officio præiudicando simpliciter partibus & iustitiæ, cognitio & punitio pertinet ad ipsum Episcopum, qui habet facultatem à Iure, prout quiuis alicuius, Magistratus coërcendi Officialem suum appellatione remota. *l. nulli Officialium, C. quor. appell. non recip.* registrata per Gratian. *in cap. ei, qui appellat. §. nulli quoque 2. quæst.6.* & ita in his terminis optimè resoluit Lotter. *in tractat. de re benefic. lib.1. quæst.22. num.100. cum sequentibus*, vbi intelligit, nisi propter notorietatem, & grauitatem criminis facta sit deuolutio, & ideo secundùm hanc distinctionem accipiendus est Geminian. *in dict. cap.1. §. fin. sub num.4.*

ALLEGATIO LV.

Episcopus in Ecclesiis Cathedralibus Pœnitentiarium quomodo instituere teneatur?

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentiarium cum vnione præbendæ proximè vacaturæ in sua Cathedrali Ecclesia debet Episcopus instituere, modo id commodè fieri possit.*

2 *Pœnitentiarij officium, & electio personæ ad solum Episcopum absque consensu Capituli spectat.*

3 *Pœnitentiaria per Episcopum erecta cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, talis vnio non comprehendit præbendam vacantem in mense Sedi Apostolicæ reseruato.*

4 *Pœnitentiarius debet esse Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel iure Canonico, seu aliàs, qui aptior pro loci qualitate reperiatur.*

5 *Gradus Doctoratus, vel licentiaturæ requisitus ad beneficia, seu dignitates, sufficit si habeatur sine scientia competenti.*

6 *Doctoratus gradus ad beneficia, seu dignitates requisitus non sufficit si habeatur non facta professione Fidei, aut contra Academiæ statuta, vel consuetudine receptus.*

7 *Pœnitentiarius Canonicus debet esse in ætate quadraginta annorum.*

8 *Ætatis quadraginta annorum defectus in Pœnitentiario non obstat, vbi aliàs aptos pro loci qualitate reperiri non potest, in ciuitate scilicet, aut diœcesi.*

9 *Anni quadraginta in Pœnitentiario debent esse completi.*

10 *Pœnitentiarius ab Episcopo cum vnione præbendæ proximè vacaturæ institutus, officium exercere, ac pœnitentiariæ inseruire tenetur, & interim quo vacat præbenda non habet locum nec in Capitulo, nec in choro, nec distributiones quotidianas percipere potest, & sedere debet in loco sui Canonicatus cum illum fuerit assecutus.*

11 *Pœnitentiariæ præbendæ collatio ab illis fieri debet, ad quos antea spectabat.*

12 *Præsentationem habens præbendæ Pœnitentiariæ vnitæ poterit in ea postea præsentare electum ab Episcopo.*

13 *Pœnitentialis præbenda vacans in mense Apostolico, vel si adsit alia reseruatio, seu affectio, tunc electio, & collatio pertinebit ad Papam ratione reseruationis.*

14 *Pœnitentiarij in electione non potest Capitulum se intromittere etiam Episcopo absente.*

15 *Pœnitentiarij electio pertinet ad solum Episcopum, vel eo absente ad Vicarium suum, cui Episcopus in specie delegauerit hanc facultatem.*

16 *Pœnitentiarij electio non facta per Episcopum, vel per eius Vicarium intra semestre à die notitiæ vacationis, deuoluitur ad Capitulum.*

17 *Pœniten*

17 *Pœnitentiaria vacans Sede Episcopali vacante, non potest prouideri à Capitulo, quamuis collatio prabendarum sit communis Episcopi & Capituli, vel etiam solius Capituli.*

18 *Pœnitentiaria vacantis Sede Episcopali vacante electio, & collatio pertinet ad Papam, etiam seclusa reseruatione, & non est reseruanda futuro Episcopo.*

19 *Pœnitentiarius eo ipso quod est institutus habet à iure, & Concilio facultatem audiendi Confessiones, & iurisdictionem ad absoluendum à peccatis absque alia Ordinarij licentia.*

20 *Pœnitentiario quilibet confessus peccata satisfacit precepto cap. omnis vtriusque sexus, de pœnit. & remiss.*

21 *Pœnitentiarius institutus pro audiendis confessionibus vnius diœcesis non potest eas audire in alia, etiam habentium Bullam, vel licentiam sui Parochi.*

22 *Pœnitentiarius potestatem, quam habet absoluendi, aliis delegare, seu committere non potest.*

23 *Pœnitentiarius à casibus, quos Episcopus expressè sibi reseruauit, absoluere non potest.*

24 *Pœnitentiarius non potest casus Episcopo reseruatos, & ab eo sibi commissos, aliis subdelegare.*

25 *Absolutio Concil.* session. 24. de reformation. c. 6. *committi potest ab Episcopo, non tamen à Vicario generali, aut Pœnitentiario, vel Vicario ad id specialiter deputato.*

26 *Pœnitentiarius ad audiendas Confessiones semper paratus debet existere, non potest pœnitentes recusare, quia si hoc faciat, poterit ab Episcopo puniri, & priuari.*

27 *Confessiones integras, & non solos casus reseruatos, tenetur Pœnitentiarius audire.*

28 *Pœnitentiarius horis opportunis, loco & Sede Episcopi, ad quem hoc pertinet, arbitratu, peccata confiteri volentibus sui copiam facere tenetur.*

29 *Pœnitentiarius virgam, seu bacchettam in manu, sicut in vrbe, tenere non debet, præcipuè in locis vbi hoc non est in vsu.*

30 *Pœnitentiarius dum audit Confessiones in Ecclesia, siue in confessionario, siue extra, habendus est pro præsenti in choro, pro illo tempore duntaxat quo actualiter eas audit.*

31 *Pœnitentiarius dum Confessiones actualiter audit, non solum habetur pro præsenti in choro ad lucrandas quotidianas distributiones, sed etiam eleemosynas ipsas, quæ distribuuntur inter Canonicos pro associandis, & sepeliendis defunctorum cadaueribus, &c.*

32 *Pœnitentiarius non habebitur pro præsenti in choro si extra Ecclesiam Confessiones audiat, etiam infirmorum.*

33 *Pœnitentiarius non tenetur ad maiorem residentiam, quàm alij Canonici, dummodo non absit tempore quo frequentius pœnitentes accedunt, & diebus festis solemnibus.*

34 *Pœnitentiaria potest resignari etiam in fauorem, & cum reseruationibus pensionis.*

35 *Pœnitentialis prebenda postquam est effectum sortita, nec potest optari, nec Pœnitentiarius etiam valet optare, nec retento, nec dimisso officio.*

36 *Pœnitentialis prebendæ erectio non habet locum in ea, quæ vigore statuti à sequenti Canonico optatur, sed illa prabenda, quam dimiserit Canonicus, qui nouissimè optat, huic muneri affecta, & vnita remanet.*

EPISCOPUS in sua cathedrali Ecclesia, modò id commodè fieri possit, pœnitentiarium, idest, aliquem, qui Pœnitentes audiat, & pœnitentiæ Sacramentum administret, cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, instituere debet, vt disponit Conc. Trid. *sess.* 24. *de reform. c.* 8. de cuius materia, & de Pœnitentiarij institutione, & officio multa cumulat Salazar de Mendoza, Canonicus Pœnitentiarius S. Ecclesiæ Toletanæ *in libello de institutione Canonicatus Pœnitentiariæ in dicta Ecclesia Toletana*, aliaque ad materiam pertinentia tractant Zerola *in praxi Episc. p.* 1. *verb. Pœnitentiarius*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.* 555. *in* 1. *edit. & res.* 477. *in* 2. *edit.* Vgol. *de officio, & potestate Episcopi cap.* 33. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 34. *à n.* 78. latè Nicol. Garcia *de benefic. p.* 5. *c.* 4. *n.* 130. *cum multis seq.* Homobon. de Bonis *de humana vitæ statibus c.* 10. *de statu, & obligation. Pœnitentiarij.* 1

Hæc Pœnitentiarij officij institutio, & electio personæ, quoties opus fuerit pro exercendo tali officio, ad solum Episcopum spectat, ita vt Capituli consensus minimè requiratur, cùm hoc solius Episcopi arbitrio relinquatur, prout decisum referunt *in Sacra Congregat.* Nauarr. *c. vnic. ne Sede vacante, in fine*, Nicol. Garc. *d. c.* 4. *n.* 138. Aloys. Ricc. *d. resol.* 477. *n.* 1. Vgolin. *d. cap.* 33. *n.* 2. Flamin. *de confident. q.* 45. *n.* 17. Zerol. *d. verb. Pœnitentiarius* §. 3. & tenuit Rot. Rom. *in vna Abulen. Canonicatus Pœnitentiariæ* 17. *Aprilis* 1589. coram *Illustrissimo Mantica*, quæ est inter eius decisiones impressas *decis* 56. & iterum *in Maioric. Canonicatus* 15. *Nouembris* 1593. coram *Illustrissimo Domino meo obseruandissimo Card. Millino.* 2

Erecto Pœnitentiario per Episcopum cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, huiusmodi vnio non comprehendit præbendam vacantem in mense Sedi Apostolicæ reseruato, vt respondit Sacra Congregat. Episcopo Vincent. ex eo quòd Concil. *d. c.* 8. non exprimit de præbendis etiam reseruatis Sedi Apostol. & quando voluisset eas comprehendere, expressè hoc dixisset, vt patet in Seminario *sess.* 23. *cap.* 17. ac in simplici vnione facienda Cathedrali pauperi *sess.* 24. *c.* 15. referunt Azened. *cons.* 7. *n.* 31. & 32. & *cons.* 14. *n.* 14. & 15. Nicol. Garcia *in addit. ad d. cap.* 4. *num.* 127. Salaz. de Mendoza *in d. libello* §. 2. vbi etiam refert decisum 31. *May* 1596. præbendam officio Pœnitentiarij vniendam integram, atque Canonicalem esse debere. 3

Deputare debet Episcopus in Pœnitentiarium Magistrum, vel Doctorem, aut Licentiatum in sacra Theologia, vel iure Canonico, seu aliàs, qui aptior pro loci qualitate reperiatur, vt habetur in Concil. Trid. *d. cap.* 8. & tenent Homobon. de Bonis *d. c.* 10. *vers. secunda.* Nicol. Garc. *de benefic. part.* 7. *c.* 4. *n.* 32. & *c.* 7. *num.* 49. vbi *num.* 50. resoluit † ad beneficia, seu dignitates requirentia gradum, sufficere eum habere, etiam sine scientia competenti, ita vt adeptio, & impetratio talis beneficij, seu dignitatis in foro Ecclesiæ iudiciali rata & firma sit, quod etiam tenet Azor. *institut. moral. part.* 2. *lib.* 9. *c.* 6. *quæst.* 1. Et aduertendum quod idem Nicol. Garcia *d. cap.* 7. *n.* 51. tenet † non sufficere gradum non facta professione Fidei iuxta Constitutionem Pij IV. aut contra Academiæ statuta, vel consuetudines receptum, vt quia quis falsò probauit cursus necessarios, vel descriptionem in matricula, aut non fuit seruata forma præscripta in examine, seu aliàs. Quomodo autem in Regnis Hispaniarum Canonicatus & præbendæ Pœnitentiarij sint prouidendi, extat de hoc Bulla Gregorij XV. quæ refertur in calce huius cap. 4 5 6

7 vltra prædictum gradum Doctoratus, vel Licentiaturæ, requiritur vt huiusmodi Canonicus Pœnitentiarius sit in ætate quadraginta annorum, seu aliàs, quando aptior pro loci qualitate non reperitur, vt habetur in eodem Concil. Trident. *d.cap.8.* & tenent Gutierr. *Canon.lib.1.cap.16. num.*40. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnitent.lib.*30.*tract.*3. *n.*194. *in fine*, Campanil. *in diuersorio Iuris Canonici,rubr.*7. *cap.6.num.*27. Nicol.Garc. *dict.part.7.c.4.num.*32. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral.to.*2. *tract.*13.*disp.*4 *puncto* 3.*n.*17.

8 Defectus huius ætatis non obstat vbi aliàs aptior pro loci qualitate reperiri non potest, existimoque sufficere, quod non reperiatur in ciuitate, aut etiam diœcesi persona apta cum dictis qualitatibus, nec esse quærendam extra diœcesim, argum *c.nullus* 61. *distinct.* & *c.sacrorum* 63.*dist.* Salazar. de Mendoza *in dicto libello* §.3. Nicol.Garcia *dicto c.4.num.*33. vbi *num.*34. resoluit, quòd si in diœcesi non reperiatur talis persona apta, & Episcopus velit eum eligere extra diœcesim, non poterit eligere nisi habentem dictas qualitates, si talis ibi reperiri potest commo-

9 dè. Et † huiusmodi quadraginta annos debere esse completos resoluit Nicol. Garc. *d.cap.*4. *num.*35. quamuis sufficere inchoatos teneat Azor. *d.lib.6. cap.5.q.6. in fine* & *d.p.2.lib.6.c.5.q.6.in fine*, Castr. Palao *d.puncto* 3.*n.*17.*in fine cap.*4.

10 Pœnitentiarius ab Episcopo sic ad præscriptum Concilij institutus, & deputatus, cum vnione præbendæ proximè vacaturæ tenetur officium exercere, & inseruire Pœnitentiariæ; ac Parochialem, si quam obtinet, dimittere, etiam ante vacationem præbendæ: & interim quod vacat, non habet locum nec in Capitulo, nec in Choro; nec potest distributiones quotidianas percipere, & postea sedere debet loco sui Canonicatus, cùm illum fuerit assecutus, ita refert decisum Nicol. Garc. *in addition.ad d. p.5.cap.4.n.*111.

11 Quamuis electio Pœnitentiarij quandocunque facienda ad solum Episcopum spectet absque Capituli consensu, vt supra dixi, collatio tamen præbendæ vnitæ ab illis fieri debet ad quos antea spectabat, ita decisum referunt Nicol.Garc. *dicta par.*5. *c.*4.*nu.*138. addit. *ad Nauarr. d. consil.vnic.* Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell. gloss.*9.§.2.*num.*84. Aloys.Ricc. *d.resolut.*477.*n.*2. & *in vna Zamaren.* declarauit *Sa-*

12 *cra Congreg.* † idem in præsentatione, quam in collatione esse dicendum, dummodo præsentatio fiat de electo ac Episcopo, testatur Nicol.Garc. *in addit.ad d.c.4.num.*143. vbi idem dicit in electione, si electio spectaret ad Capitulum, seu alios, nam eadem

13 est ratio de electione, ac præsentatione. † Id autem quod dictum est electionem personæ Pœnitentiarij quandocunque faciendam ad solum Episcopum pertinere, non procedit vbi officium Pœnitentiarij, & vnita præbenda vacat in mense Apostolico, vel adest alia reseruatio, seu affectio, nam tunc ad Papam pertinet ratione reseruationis. Ita Gonzal. *d. gloss.9.§.2.à n.*84. Salazar. de Mendoza *in d. libello* §.2. & 3. Cenal. *commun.contra comm q.*897.*n.*488.

14 Et quamuis Episcopus sit absens, Capitulum non potest se intromittere in electione Pœnitentiarij, licèt ad ipsum collatio spectet, sed ipse Episcopus absens poterit, vbi est, eligere Pœnitentiarium, non enim ad id est necessaria præsentia, seu existentia in diœcesi, nam etiam extra illam potest expediri, cùm non sit contentiosæ, sed voluntariæ iurisdictionis, prout decisum fuisse *in vna Burgen.* refert Nicol. Garc. *in addition.ad d cap.4.n.*143. vbi etiam testatur ibi † tentum fuisse electionem personæ pertinere ad solum Episcopum, vel eo absente, ad Vicarium suum, cui Episcopus in specie delegauerit hanc facultatem, expensis tamen ipsius Episcopi: † Si tamen 16
men intra semestre à die notitiæ vacationis Episcopus per se, vel per Vicarium non elegerit Pœnitentiarium, deuoluitur electio ad Capitulum, cùm ad Episcopum pertineat proprio iure, & Ordinario ex Concilio, iuxta *cap.*2. *de concessione præbendæ*, & ea quæ infra suo loco dicemus.

Occurrente vacatione Pœnitentiariæ Sede Episcopali vacante, Capitulum non poterit illam prouidere, & Pœnitentiarium eligere, esto collatio prædendarum sit communis Episcopi, & Capituli, vel etiam solius Capituli, ex quo electio personæ & prouisio officij Pœnitentiarij ad solum Episcopum spectat, vt dictum est, & Capitulum Sede vacante non succedit in prouisione beneficiorum ad Episcopum spectante. Ita decisum referunt Nicol. Garcia *dicta part.5.cap* 4.*num.*145. Aloys.Ricc.*dict. resol.*477.*num.*4. † Sed eius electio, & collatio pertinebit ad Papam, etiam seclusa reseruatione; & non est reseruanda futuro Episcopo, prout decisum refert *in vna Ianuen.* Nicol. Garcia *in addit. ad dict. cap.*4. *num.*150. 17 18

Pœnitentiarius institutus eo ipso habet à Iure, & 19
Concilio facultatem audiendi Confessiones pœnitentium illius diœcesis, & iurisdictionem ad absoluendum à peccatis, & est veluti Parochus totius diœcesis, nec requiritur noua licentia Ordinarij. Ita resoluunt Vgol. *d.cap.*33.*num.*2. & 3. Lælius Zech. *de Republ. Ecclesiast. c.* 24. *de Capitulo, & Canonicis, sub num.*16. Aloys.Ricc. *d. resolut.*477.*n.*5. Salazar. de Mendoza *in dicto libello* §.5. & † quilibet potest 20
ei confiteri sua peccata, & satisfaciet præcepto *cap. omnis vtriusque sexus, de Pœnit. & remiss.* vt decisum referunt Aloys.Ricc. *vbi proximè*, & Nicol. Garc. *d.part.5.cap.4.num.*113. † non tamen poterit audire 21
Confessiones in alia diœcesi, etiam habentium Bullam, vel licentiam sui Parochi: nam cùm dubitaretur an obtinens Parochiale beneficium in vna diœcesi, possit in alia absque Ordinarij loci approbatione eligi in Confessarium ab habentibus priuilegium vigore Iubilæi eligendi Confessarium idoneum, cùm is generaliter, & absolutè sit approbatus à Concilio, vt cum aliis resoluit Viuald. *in Candelab. aureo part.*1. *de Confessione n.*28. nihilominus decisum fuit nunimè posse, prout refert Nicol.Garc. *d p.5.c.8.dub* 4. quicquid post alios dicant Henriq. *in summ.lib.7.cap.*12.*n.*3. Suar. *tom.4.de pœnit. disp.*28.*sect.*4.*n.*18.

Illud tamen aduertendum duxi, quòd licèt huius- 22
modi Pœnitentiarius sit Ordinarius diœcesis Confessor, non videtur posse delegare, seu committere suam potestatem non solum generaliter, sed nec particulariter, maximè cùm in eo censeatur electa, industria personæ, argum.text. *in cap.vlt.§.is autem, de officiis delegati*, & quæ resoluunt Peregrin. *lib.*1. *variar. ad rub.de officio & potestate iudicis delegati, n.*7. Surd. *cons.*443.*num.*15. & in propriis terminis comprobat Homobon.de Bonis *de humanæ vitæ statibus part.*1.*cap.*10. *vers.est autem.* Quicquid dicant Cuch. *in instit.maior.lib.5 tit.*4.*n.*160. Ioann.à Capeaul. *de casib.reseru.c.*3. *diffic.*2.

A casibus, quos Episcopus sibi expressè reserua- 23
uit, non potest Pœnitentiarius absoluere quemquam, nisi ipsemet Episcopus hanc illi speciatim dederit auctoritatem. Ita resoluunt Nau. *cons.*20.*sub tit.de pœnit. & remiss.in nouis*, Sayr. *in floribus decis. sub eodem tit.decis.*44. Henriq. *consil.*62. *n.*7. & *seq.* Vgolin. *d. cap.*33. *n.* 3. Aloys.Ricc. *in praxi aurea, resol.*

resol. 179. *in fin.* & decisum referunt idem Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 751. *in 2. editione, & resol.* 492. *n.* 2. *in secunda editione.* Nicol. Garc. *d.p.* 5. *c.* 4. *n.* 115. Quamuis ipsum Pœnitentiarium, si suæ præbendæ fuerit annexum pœnitentiariæ officium, posse absoluere absque alia facultate ab omnibus casibus Episcopo reseruatis teneat Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *cap.* 1. *n.* 16. cum Capeauil. *de casibus reseruatis, cap.* 3. *qu.* 1. *different.* 2. & videatur tenere Salazar. de Mendoza *in d. libello* §. 5. Zerola *in praxi Pœnitentiæ cap.* 22. *qu.* 5. Sbroz. *de offic. Vicarij lib.* 2. *qu.* 19. & Antonin. *in cathecesi Neapol. cap.* 34. quos refert, & sequitur Homobon. *d. cap.* 10. *statim in princ. & de casibus reseruatis part.* 1. *cap.* 5.

24 Vnde † si ei fuerint commissi ab Episcopo casus sibi reseruati, non poterit subdelegare, quia in eis censetur electa industria personæ; tum quia est delegatus inferioris à Principe. Ita Nicol. Garcia *in ad-*
25 *dition. ad dict. cap.* 4. *n.* 112. Hinc etiam † absolutio Concilij *sess.* 24. *de reform cap.* 6. committi potest ab Episcopo, non tamen à Vicario generali, seu etiam Pœnitentiario, aut Vicario ad id specialiter deputato, prout referunt decisum Aloys. Ricc. *dict. resolut.* 477. *num.* 5. *in fine*, Nicol. Garcia *d. part.* 5. *cap.* 4. *n.* 116. Salazar de Mendoza *d.* §. 5.

26 Debet præfatus Pœnitentiarius semper paratus existere ad audiendas Confessiones, quare minimè recusare potest pœnitentes, & decisum referunt Aloys. Ricc. *d. resolutione* 477. *num.* 6. Nicol. Garc. *d. part.* 5. *c.* 4. *num.* 118. Et recusans audire Confessiones potest puniri, & priuari ab Episcopo, prout etiam decisum fuisse testantur Aloys. Ricc. & Nicol. Garcia *citatis locis*, Salazar. de Mendoza *d. libel-*
27 *lo* §. 7. Campan. *d. c.* 6. *num.* 27. † Et quamuis habeat facultatem absoluendi à casibus reseruatis, tenetur nihilominus integras Confessiones audire, & non solos casus reseruatos, cum sit Confessor ordinarius:
28 teneturque † horis opportunis, loco, & sede Episcopi, ad quem hoc pertinet arbitratu, peccata con-
29 fiteri volentibus sui copiam facere, † in manu tamen virgam, seu bacchetram, sicut in Vrbe, non debet tenere, præcipuè in locis, vbi hoc non est in vsu. Ita decisum *in vna Abulen.* 21. *Aprilis* 1587. referunt Nicol. Garcia *dicta part.* 5. *c.* 4. *num.* 117. Vgolin. *d. cap.* 33. *n.* 6. Salazar. de Mendoza *dict.* §. 7.

30 Pro præsente in choro habendus est Pœnitentiarius, dum audit Confessiones in Ecclesia, vt habetur in Concil. Trident. *d. cap.* 8. siue in Confessionario, siue extra, non tamen pro tempore, quo residet in Confessionario, nec audit Confessiones, aliis in choro Diuina celebrantibus, nec item si dixerit Missam, aut si priuatim Officium dicat, etiam vt opportunius Confessiones audiat, censendus est præsens in choro. Ita decisum referunt Moneta *de distribut. quotid. p.* 2. *quæst.* 11. *n.* 64. *cum sequentibus*, Vgolin. *d. cap.* 33. *num.* 5. Aloys. Ricc. *dict. resolut.* 477. *num* 6. Salazar de Mendoza *in dicto libello*, §. 6. Campan. *d. n.* 27. Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 4. *n.* 124. *& seq.* Bonacin. *de horis can. disp.* 2. *q.* 5. *puncto* 3. §. 5. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral. tract.* 7. *disp.* 3. *puncto* 5. §. 5. & Trullench. *in exposit. Decalogi lib.* 1. *c.* 8. *dub.* 12. §. 5. *à princ.*

31 Et Pœnitentiarius non solum censetur præsens in choro dum actualiter Confessiones audit ad lucrandas distributiones quotidianas, sed etiam eleemosynas ipsas, quæ distribuuntur pro associandis, & sepeliendis cadaueribus defunctorum, vel pro supplicationibus, & processionibus, quæ per Vrbem aguntur. Bonac. *d.* §. 5. *num.* 4. & me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disp.* 3. *punct.* 3. §. 5. *num.* 2. Trullench. *d. dub.* 12. §. 5. *n.* 1. *in fine.* ita decisum refert Nicol. Garc. *d. part.* 5. *c.* 4. *num.* 125. Quamuis contrarium velit Moneta *d. q.* 11. *n.* 65.

Cùm Pœnitentiarius iste ad id tantum institutus 32
sit, vt Confessiones in ipsa Ecclesia Catholica audiat, & Concilium illum in Ecclesia Confessiones audientem pro præsenti in choro habeat, talis non censebitur, si Confessiones extra Ecclesiam, etiam infirmorum, audiat, vt resoluit Nicol. Garc. *in addit. ad d. p.* 5. *c.* 4. *n.* 125. *in fin.* Vnum casum de alio Canonico, qui tempore Diuinorum Confessiones audit, adducunt Monet. *d. part.* 2. *q.* 11. *n.* 68. & Castro Palao *d. disp.* 3. *puncto* 3. §. 5. *num.* 4. quando scilicet præsente Pœnitentiario alius, vel alij in illius adiutorium ad audiendas Confessiones designantur ob multitudinem pœnitentium; nam hoc casu merito tenent eos tali assignatione facti lucrari distributiones, ac si choro præsentes essent; quia occupantur in euidenti Ecclesiæ vtilitate, cum vtile sit Ecclesiæ, immo necessarium ministros habere, qui populo in re ita necessaria satisfaciat.

Ad maiorem residentiam, quàm alij Canonici, 33
non tenetur Pœnitentiarius, dummodo non absit tempore, quo frequentiùs pœnitentes accedunt, & diebus festis solemnibus, veluti tempore ieiuniorum, Quadragesimæ, Aduentus, Quatuor temporum, Resurrectionis, & Ascensionis, Pentecostes, Corporis Christi, Assumptionis, Beatæ Mariæ, Natiuitatis Domini, & omnium Sanctorum. Ita referunt decisum Vgolin. *d. c.* 33. *n.* 6. Salazar de Mendoza *d. libello* §. 7. Nicol. Garcia *dicta p.* 5 *c.* 4. *n.* 122. & *ibi in addition.* dicit dubitatum fuisse, an facultas, quam habet Capitulum Burgen. ex statuto à Sede Apostolica confirmato, vt eius Canonici possint quinque menses abesse ab Ecclesia, competat etiam Pœnitentiario eiusdem Ecclesiæ; & insuper an possit fungi officio Visitatoris; & dicit decisum fuisse negatiuè, cum ista esset multùm longa absentia Pœnitentiario, & in magnum detrimentum sui officij, & ministerij, ac pœnitentium: & ideò in ista Ecclesia satis esset abesse per tempus trium mensium à Concilio Canonicis permissum; sed hoc intelligendum, quòd non possit frui ista quinque mensium vacatione, quoad Confessiones, & officium pœnitentiarij, bene tamen poterit ea vti quoad chorum, & officium diuinum, sicut cæteri Canonici.

Pœnitentiaria potest resignari sicut alia præben- 34
da, etiam in fauorem alterius, dummodo habeat qualitates requisitas, vt resoluunt Salazar de Mendoza *in d. libello* §. 5. Ceual. *commun. contra commun. q.* 897. *n.* 485. vbi *num.* 489. tenet posse etiam super eam imponi pensionem.

Præbenda hæc pœnitentialis non potest optari, 35
nec Pœnitentiarius potest aliam præbendam optare, quia in ea electa videtur industria personæ, tum quia vbi beneficium requirit certas qualitates, aut examen, si cui indulgetur, vt possit consequi aliam dignitatem, aut beneficium, illud non venit, quod examen, aut qualitates illas, requirit, vt est opt. text. *in c. fin. de translat. Episcopi*; tum quia cùm sit huiusmodi officio Pœnitentiarij vnita præbenda non potest mutari, sed immobilis remanere debet, cum denique cum vnio, aut diuisio beneficiorum vnitorum requirat auctoritatem, & solemnitatem, & iustam causam id faciendi, hanc potestatem hominibus priuatis, & Pœnitentiariis ipsis tot vniones, vel diuisiones ad libitum faciendi, Concilium dedisse non est verosimile. Quare ita resoluunt Nauarr. *consil.* 22. *sub tit. de præbendis, & dignit. in antiq. & cons.* 14. *sub tit. de rebus Eccles. non alienand. in nouis*, Sayr.

Sayr. *in floribus decis. sub illo tit. de prabend. decis.* 22. Galett. *in margarita casuum conscientia verb. Canonicus, pag.* 29. *colum.* 1. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloss.* 34. *n.* 78 *&* 79. Moneta *de optione canon. c.* 3. *quest.* 5. *num.* 129. Nicol. Garcia *d. part.* 5. *cap.* 4. *àn.* 132. vbi *num.* 134. refert decisum Pœnitentiarium, nec retento, nec dimisso officio, posse optare aliam præbendam, cuius officio fuit perpetuò vnitus vnus Canonicatus, & certa præbenda. Vnde fuit decisum 12. *Februarij* 1601. Pœnitentiarij præbendam, etiam postquam est effectum sortita, non subiacere optioni: & *in vna Vercellen. Iunij* 1601. etiam fuit retentum, quòd non solum non potest optari præbenda Pœnitentiarij, sed nec titulus, ac Ordo illius, refert Nicol. Garc. *in add. ad d. c.* 4. *n.* 132. & *ibi n.* 130.

36 dicit declaratum *in vna Lunen.* 6. *Iunij* 1592. † erectionem præbendæ Theologi, vel Pœnitentiarij non habere locum in ea, quæ vigore statuti à sequenti Canonico optatur; sed illam præbendam, quam dimiserit Canonicus, qui nouissiuè optat, huic muneri affectam, & vnitam remanere.

37 Pro Regnis Hispaniarum Gregor. XV. *sua Const. incip. Supremæ dispositionis, sub Dat. Nonis Nouembris* 1622. statuit & ordinauit quod *ex tunc deinceps, perpetuis futuris temporibus, omnes & singuli Canonicatus & Prabenda Pœnitentiarij quarumcunque Metropolitanarum, seu Cathedralium Ecclesiarum in Regnis Hispaniarum tunc & pro tempore existentium tam hucusque instituti, quam deinceps quandocunque pro complemento decretorum Apost. instituendi quotiescunque illos, quibus modis, & ex quorumcunque personis etiam Roman. Pont. pro tempore existentis, seu quorumuis Cardinalium etiam tunc viuentium familiaribus continuis commensalibus, seu Romana Curia officialibus, aut alias quomodolibet reseruationem inducentibus etiam per cessum, etiam permutationis causa in manibus eorum Ordinariorum, vel decessum (non tamen in Curia, aut apud Sedem prædictam,) seu quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, aut priuationem (extra tamen eandem Curiam) seu Religionis ingressum, aut matrimonij contractum ex nunc & pro tempore obtinentium, seu ius in illis, vel ad illos habentium, aut aliàs quibusuis modis (non tamen per obitum apud sedem prædictam) ac etiam in aliquibus ex mensibus, in quibus beneficiorum Ecclesiasticorum dispositio Sedi Apostol. etiam per Constitutiones Apostol. & regales Cancellariæ fuerit reseruata, & etiamsi possidentes, vel ad illos ius habentes familiares Curiæ, ac Sedis prædicta officiales etiam sub diuersis Constitutionibus Pauli II. seu ex quauis alia causa dispositioni Apostol. specialiter, vel aliàs generaliter reseruati, aut ex generali reseruatione Apostol. affecti, seu ad Sedem eandem deuoluti existant, per Ordinarios locorum, & capitula dictarum Ecclesiarum tantum prauio concursu per edictorum affixionem; hoc modo videlicet, in singulis vacationibus Canonicatuum, & prabendarum Pœnitentiariorum huiusmodi edicta proponi, & terminus sexaginta dierum assignari debeat, dictoque termino elapso per Ordinarios & Capitula in præsentia oppositorum ex aliquo libro forte aperto vnum punctum materialium moralium tradi, & super eo intra viginti quatuor horas singuli oppositores per integram horam, seruato tamen inter eos ordine susceptorum graduum in singulis facultatibus publice legere, & duo alij per aliam horam argumentari; & si tales oppositores in Theologia Magistri, vel Baccalaurei, aut illius professores existant, dato eis puncto super Euangelium per horam similiter publice prædicare, seu concionari debeant, & aliàs in omnibus, & per omnia prout in concursu Prabendarum Magistralium, & Doctoralium fieri consueuit. Quibus peractis ad Canonicatus, & Prabendas Pœnitentiarios vacantes huiusmodi illi duntaxat ex concurrentibus, qui peracto examine cæteris omnibus iudicio ipsorum Ordinarij & Capitulorum magis habiles & idonei reperti fuerint, assumi, seu eligi, talesque assumpti, vel electi, si Canonicatus & Prabenda vacantes huiusmodi in mense Apostol. vacauerint, aut aliàs ratione persona, vel loci generaliter, seu specialiter reseruati, seu affecti fuerint, intra sex menses à die eorum electionis per Ordinarios, & Capitula huiusmodi faciendæ litteras Apostol. desuper expedire, ac iura Cameræ Apostol. & aliis praterea debita soluere teneantur. Singuli verò tempore electionis huiusmodi in quadragesimo anno & vltra constituti, atque in sacra Theologia, vel iure Canonico iuxta decretorum Concilij Tridentin. dispositionem graduati esse, & omnibus diebus ferialibus quilibet, vel in sua Ecclesia, vel in alio loco ei ad hoc per Ordinarium loci, & Capitulum ipsius Ecclesia assignando spatio vnius horæ publice Conscientiæ casus legere, & difficultates soluere, necnon Confessiones Sacramentales omnium vtriusque sexus Christi fidelium ad eum accedentium prauia Ordinarij huiusmodi licentia in eadem Ecclesia etiam publice audire, aliaque omnia & singula, quæ similes Canonici Pœnitentiarij ex præfata Concilij forma & alias facere, exequi, & exercere solent, & debent, similiter facere exequi, & exercere teneantur. Si tamen inter ipsos concurrentes aliquem adesse contigerit, qui eruditionis, & doctrina, aliorumque meritorum præstantia cætero: omnes concurrentes arbitrio eorumdem Ordinarij, & Capituli longe antecellat, & ætatem quadraginta annorum non attingat, illo non obstante defectu ætatis huiusmodi, dummodo tamen triginta annis maior sit, ad Canonicatum & prabendam Pœnitentiarios huiusmodi per Ordinarium, & Capitulum prædictos, si ita illis ex iustis & rationabilibus causis expedire videbitur, eligi debere & licite valeat, supra quo Ordinarij & Capituli eorundem Conscientiam onerat. Et quotiescunque ipsi Canonici Pœnitentiarij in huiusmodi oneribus, & functionibus obeundis impediti fuerint iuxta eiusdem Concilij decreta, in choro præsentes esse censeantur, sed si eos in eiusdem oneribus, & functionibus adimplendis negligentes, aut remissos esse contigerit, arbitrio suorum Ordinariorum, & Capitulorum mulctari possint,* &c.

ALLEGATIO LVI.

Episcopus quibus in Ecclesiis curare debet, vt Theologalis Præbenda, & electio sacra Scripturæ habeatur?

SVMMARIVM.

1 *Lectio Sacræ Scripturæ in iis Ecclesiis haberi debet, in quibus præbenda, aut præstimonium pro lectoribus deputatum reperitur.*

2 *Prabenda Theologalis, vbi ad Episcopo institui debeat? ostenditur.*

3 *Prabenda primo vacatura, vt sit Theologalis, & in Theologalem maneat erecta, requiritur actualis deputatio.*

4 *Electio personæ ad prabendam Theologalem pertinet ad solum Episcopum si vacet in suo mense ordinario, collatio verò ad illos, ad quos antea pertinebat.*

5 *Prabenda Theologales in Francia, & in Regnis Coronæ Castellæ, & Legionis per Ordinarios in quocunque mense vacauerint, prouidentur.*

6 Theolo

6 *Theologalis Canonicus quo tempore, & hora,& super qua materia lecturus sit, arbitrio Episcopi relinquitur.*

7 *Theologalis Canonicus vacare potest à lectione tribus mensibus, Iulij, Augusti,& Septembris.*

8 *Theologales Canonici diebus, quibus legunt, habendi sunt sicut præsentes in choro, non modo pro illis horis, vt si mane legant pro horis matutinis, & Missa solemni, sed etiam pro tota die.*

9 *Theologalis Canonicus quamuis toto die, quo legit, habeatur pro præsente, non censetur tamen præsens matutino, quod dicitur pro die sequenti in vesperi præcedenti.*

10 *Præbenda Theologalis nec potest optari ab alio, nec præbendatus Theologalis poterit illam dimittere, & aliam optare.*

11 *Oppositum in opposito idem operatur, quod propositum in proposito.*

12 *Theologalis Canonicus, nec retento, nec dimisso officio potest optare aliam præbendam.*

13 *Theologalis Canonicus potest ab Episcopo occupari in suo seruitio,& fructus in absentia percipit.*

14 *Theologalis, seu Magistralis præbenda vacans, debet dari in commendam vni Canonico idoneo eiusdem Capituli, donec titularis prouideatur.*

15 *Theologalis præbendæ collatio suspendenda est, donec inueniatur Theologus sæcularis, cui fieri possit, & interim fructus omnes tradendi sunt Superiori alicuius Ordinis, qui curet vt aliquis Theologus ex suis Regularibus ibi publicè doceat Sacram Scripturam.*

16 *Lectio sacræ Scripturæ in Monasteriis Monachorum, vbi id commodè fieri potest, haberi debet, ad quod per Episcopum ipsi Regulares compelli possunt.*

17 *Lectio sacræ Scripturæ in Conuentibus Regularium potest haberi absque licentia, seu examine Ordinarij.*

18 *Sacram Scripturam docentes in scholis publicis, & discipuli, qui in illis student, priuilegijs omnibus de perceptione fructuum præbendarum, & beneficiorum suorum in absentia fruuntur.*

19 *Absens causa studij distributiones quotidianas non percipit.*

20 *Absens causa studij, etiam obtenta licentia à Sede Apostolica non excusatur ab amissione distributionum quotidianarum.*

21 *Studentes vt percipere possint fructus præbendarum: & beneficiorum suorum in absentia, litteris operam dare debent in studio generali, seu celebri vniuersitate.*

22 *Studium generale dicitur illud, quod est erectum, & institutum per Papam, Regem seu Principem.*

23 *Scholares in Ecclesiis Cathedralibus, non gaudent eisdem priuilegiis, sicut studentes in studiis publicis,& Academiis.*

24 *Scholasticorum priuilegiis non gaudent, qui non student, & scholas non frequentant, nec absentes causa studij fructus suorum beneficiorum percipiunt.*

25 *Absentes causa studij possunt percipere fructus suarum præbendarum, etiamsi plusquam duo Canonici sint, dummodo status Ecclesiæ patiatur.*

26 *Studentes ius Canonicum eodem priuilegio gaudent, quo Sacræ Scripturæ operam nauantes.*

27 *Docentes Sacram Scripturam, vel ius Canonicum, tunc percipiunt fructus præbendarum suarum, cum conducti, seu salariati docent, aut ratione stipendij, seu Cathedræ, quam habent.*

28 *Studiorum causa nullus potest abesse, nisi de licentia sui Prælati, etiamsi quis obtinuerit indultum à Sede Apostolica.*

29 *Ordinarius quibus concurrentibus teneatur dare licentiam Canonicis, aut Beneficiatis curam animarum non habentibus, volentibus facere absentiam causa studij.*

30 *Parochiales Ecclesias obtinentibus post Concil. Trid. studendi licentia, atque in absentia studiorum causa fructus percipiendi non datur.*

31 *Licentia vt quis abesse possit causa studij a seruitio suæ Ecclesiæ, vel sui Canonicatus, non suffragatur vltra quinquennium, à die quo cœpit studere.*

32 *Docentes ius Canonicum, vel Sacram Scripturam quoad priuilegium percipiendi fructus, non habent vllam temporis determinationem, sed eo gaudent, quamdiu docuerint.*

33 *Docentes non tenentur licentiam obtinere ab Episcopo quoad priuilegium percipiendi fructus sicut studentes.*

34 *Presbyteris, seu aliis in Ecclesiastica dignitate constitutis, an liceat Ius Ciuile publicè legere, nec non ad Cathedras Cæsarei iuris in aliqua vniuersitate se apponere?* & n.35.36.37.38.39.40.41.42.43.44.45.46.47.48.

SACRÆ Scripturæ lectio in iis Ecclesiis haberi debet, in quibus præbenda, aut præstimonium, seu aliud quocunque nomine nuncupatum stipendium pro Lectoribus sacræ Scripturæ deputatum reperitur; Episcopis autem incumbit vt prædictum stipendium habentes munus hoc obire faciant; si verò non possint, vel nolint, vtpote quia idonei ad id non sint, per alios suis sumptibus id efficere Episcopus curabit. † In Ecclesiis autem Metropolitanis, vel Cathedralibus, & in Collegiatis, quæ sunt in aliquo insigni oppido, etiam nullius diœcesis, si ibi Clerus numerosus sit, operam Episcopus dabit, vt lectio prædicta habeatur, & pro stipendio Theologi, qui sacram Scripturam doceat, si nihil sit præscriptum, ei præbenda primò liberè vacans tribuatur, & si nulla, vel sufficiens aliud adsit, Episcopus fructus alicuius simplicis beneficij assignabit: vel si neque hac ratione huic Theologo prouideri possit, tunc per eos, qui beneficia habent in ciuitate, & diœcesi, vel aliàs, vt commodius fieri poterit, Episcopus de Capituli consilio huic prouidebit; non tamen ob hanc aliâ lectio omitti debet, sed & ea habenda, si haberi consueuerat: ita habetur in Concil. Trident. *sess.5. de reform.c.1.* de cuius materia & intellectu, vide Fusch. *de visitat. lib.1.c.17. num.11.& 12.* Zerol. *in praxi Episc. part.1. verb. Præbenda Theologalis*, Nicol. Gars *de benefic. part.5. c.4. num.130. cum seq.* Monet. *de distribut. quotid. p.2. q.10. & de commut. vlt. volunt. cap.10. num.191. cum seq.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.175. & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 101. p.4.* Homobon. de Bonis *de humana vita statibus p.1.c.11. in princ.& cap.12.* 1 2

3 Huiusmodi præbenda primo vacatura, vt si Theologalis, & in Theologalem maneat erecta, requiritur actualis deputatio, vt decisum refert Nicol. Garcia *de benefic. part.5.c.4.n.155.* Electio personæ ad huiusmodi præbendam Theologalem pertinet ad solum Episcopum, collatio verò ad illos, ad quos antea spectabat, ita resolutum fuisse testantur

Nicol. Garc.*d.cap.4.num.162.*& Gonzal.*ad regul.8. Cancell glos.9.§.2.num.83.*

4 Intellige procedere† quando talis præbenda vacaret in mense ordinario; nam si vacaret in mense Apostolico,vel aliàs esset reseruata, seu affecta, electio personæ, & collatio spectaret ad Papam, sicut dictum est de Pœnitentiaria, *alleg. praced num.*11. Ita Nicol.Garc.*d.cap.4.n.*164.Gonzal.*vbi proximè*; quamuis Zerola *in praxi Episc. part.*1.*verb. beneficium,*§.3.*dubio* 4. *& verb prebenda Theologalis,* §.4.

5 teneat † electionem ad Ordinarium semper spectare; quod quidem in Regnis Coronæ Castellæ, & Legionis seruari magis videtur,vbi in omnibus Ecclesiis Cathedralibus, & in nonnullis Collegiatis, Canonicatus, & Præbendæ Theologales lectionis sacræ Scripturæ prouidentur ab Episcopis per concursum in quibuscunque mensibus vacent indifferenter,ac si essent Præbendæ Doctorales, & Magistrales,& non conferuntur à Sede Apostolica, sicut cætera beneficia,& referunt Gonzal.*dict.*§.2.*n.*86. Nicol.Garcia *d. cap.4.num.*165. qui *n.* 162. *versic. tertia*, dicit decisum fuisse supradicta procedere, etiam in Ecclesiis Collegiatis, quarum præbendæ sunt de Iurepatronatus laïcorum, quia etiam tunc deputanda est prima præbenda vacatura concurrentibus omnibus requisitis; persona tamen non erit nominanda ante vacationem, qua occurrente eius electio ad Episcopum,si in suo mense ordinario contingat, pertinebit; collatio verò ad quem legitimè spectabat ante prædictam deputationem. Quomodo autem sint prouidendi Canonicatus & Præbendæ Magistrales, & Doctorales in Regnis Castellæ & Legionis, vide Bullas Sixti IV. Innocentij VIII.& Leonis X.& demum S.D.N.Vrbani Papæ VIII. *in fine operis constit.*71. In regno etiam Franciæ Canonicatus Theologalis est semper prouidendus per Ordinarium &Capitulum vni Theologo in quocunque mense vacauerit, vt sancitur *in rubric. de collation.* §.1. & *ibi* Rebuffus *verb. Theologalem,& verb.teneantur,*refert Gonzal.*gloss.9.§.2.numero* 17.

6 Arbitrio Episcopi relinquitur, quo tempore, & hora,& super qua materia Theologalis Canonicis lecturus sit, qui Concilio satisfaciet si Theologiam Scholasticam legerit,à cuius lectione tribus mensibus Iulij,Augusti, & Septembris vacare potest.

7 Ita decisum referunt Nicol.Garc.*d.cap.4.num.*156. *&* 157. Galerr.*in margarita casuum conscientiæ, verb. legere* 2.me citato *in hoc loco* Alzedo *d.part.2.cap.9. num.*42.

8 Dum in Ecclesiis huiusmodi Canonici legerint quamuis à seruitio chori absentes sint, possunt de iure fructus percipere suorum Canonicatuum, exceptis quotidianis distributionibus: ex gratia tamen diebus,quibus legunt, habendi sunt sicut præsentes in choro, & interuenientes, non modo pro illis horis, vt si mane legant, pro horis matutinis, & Missa solemni, sed etiam pro tota die. Ita decisum *à Sacra Congregatione* referunt Piasec. *in praxi noua Episcop part.2.c.3.num.9.vers.similiter,* Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell.*§.7. *procem.n.*180. Nicol. Garcia *de benefic part.3.ccap.2.num.*118.Armendar.*in addit.ad recopil. legum Nauarræ lib.2.tit.*23. *l.*2. §.2. *de residentia, n* 68. Moneta *de distribut. quotidian part.* 2. *q.*10.*n.*27.Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.* 495 *&* 498 *in prima editione,& resolut.*386. *num.*6. *& resolut.* 589. *n.*6. *in secunda editione.* Bonacin. *de horis Canon.disp.*2.*q.*5.*puncto* 5.§.6. me citato *in hoc loco* Castr.Palao *in opere morali tract.*7. *disput.*3.§.6. *n.*1. & nouissimè Ioan.à Solorzano *tom.*2. *de Iure Indiarum lib.*3. *c.*14.*n.*33.34. *&* 35. Trullench.*in exposit. Decalogi l.* [illegible] *cap.*8.*dub.*12. §.6. *num.*1. Et

† quamuis toto [illegible], quo legit, habeatur pro præsente in choro, etiam quoad distributiones, non censetur tamen præsens matutino,quod dicitur pro die sequenti in vespere præcedenti,secundùm consuetudinem aliquarum Ecclesiarum, prout resolutum dicunt Garc.*d.cap.2.num.*118.Armendar.*d.loco n.*70. Galerr. *in margarita casuum conscientiæ verb. Canonicus*, *pag.*29. Nald. *verb. distributiones num.*9. Bonacina *de horis Canon. disputat.* 2. *q.*5. *puncto* 3. §.6. me citato *in hoc loco* Sanctarel.*dict.qu.*11.*n.*15. Castr.Palao *dict.*§.6.*num.*1.*in fine.* Trullench.*d.*§.6. *num.* 1. 9

Præbenda, quæ fuit erecta,& deputata in Theologalem pro Theologo,à sequenti Canonico optari non potest,vt decisum referunt Moneta *de optione Canon.c.*3.*q.*6.*n.*129. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloss.* 10

34.*n.*80.vbi *n* 81.resoluit,quòd † sicut Theologalis præbenda non potest ab alio optari,ita nec præbendatus Theologalis poterit illam dimittere,& aliam optare, vt decisum fuit *in vna Asten.* 26. *Februarij* 1601. prout refert Nicol.Garc. *in addit.d.c.4.n.*134. quia idem operatur oppositum in opposito, quod propositum in proposito *l.etsi contra tabulas* 35.*ff. de vulgari & pupillari substit.l fin.*§.*fin.de legat* 3.cû citatis *in libello de principiis vtriusque iuris litt. O.n.*13. Intelligendo cum declarationibus suprà adductis *allegatione præcedenti* circa optionem Pœnitentialis præbendæ. 11

Et sit quòd Canonicus Theologalis, nec retento,nec dimisso officio potest optare aliam præbendam,censuit *Rota in vna Lucana optionis domus* 24. *Ianuarij* 1067. coram *D. Patriarcha Manzanedo*, quamuis contrariæ sententiæ libentius adhæreat Moneta *de optione Canon. c.*4. *q.*1.*à num.* 11. dicens melioribus niti rationibus, & seruatam audiri Mediolani in Ecclesia Sancti Nazarij,in qua,qui priùs Theologalem præbendam obtinebat, aliam optauit,ea simul cum onere, & officio legendi dimissa, quæ deinde alteri collata fuit:& deinde *in d. Lucana optionis domus*, etiam resolutum fuit quòd facta erectione præbendæ vacantis in Theologalem cum applicatione domus,quæ simul cum ea vacauit,non potuit postea talis domus optari ab alio virtute consuetudinis,& statuti optandi tam præbendas,quàm domus, vigentis in dicta Ecclesia,&c. quæ resolutio fuit postea confirmata in eadem coram eodem 13. *Martij* 1609. 12

Cùm Episcopus queat in suo seruitio occupare duos Canonicos Ecclesiæ Cathedralis, vt fructus in absentia percipiant, *cap.de cætero,e.ad audientiam, de clericis non residentibus,* Gutier.*Canon.lib.*1.*cap.*1. *n.*149. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.*3. *c.*2.*n.*28.Hieron.Veneto *in exam. Episc. lib.*4.*c.*40. *n.*2. me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Episcop. dignit. p.*1.*c.*5. *n.*127. poterit etiàm occupare Canonicum Doctoralem, & Magistralem, vt fuit resolutum *in Placentina fructuum* 14. *Martij* 1550. teste Puce.*decis.*294.*lib.*3. quem refert Gonzal. *ad reg.*8.*Cancell.gloss.*6.*n.*257. 13

Vacante Magistrali, seu Theologali præbenda, debet illa dari in commendam vni Canonico idoneo eiusdem Capituli,donec titularis prouideatur, vt resoluit Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell.gloss.*5.§.8.*n.*36. 14

† Quando verò sæcularis clericus non reperitur tam pro Theologali præbenda,quam pro eius officio exequendo,collatio illius suspendenda est, donec inueniatur Theologus sæcularis,cui fieri possit; & interim nullus est deputandus custos, aut cura- 15

tor

tor fructuum ipsius præbendæ, sed illi omnes tradendi sunt Superiori alicuius Ordinis, qui curet vt aliquis Theologus ex suis Regularibus publicè in Cathedrali Ecclesia doceat sacram Scripturam, prout mandatur Decreto Cocilij *dict. c.1.* atque inprimis necessaria subministret de prædictis fructibus, quod reliquum fuerit in vsum Monasterij conuertat, resolutum refert Zerola *in praxi Episc. part.1. verb. prabenda Theologalis, §.5. & in §.2.* dicit etiam decisum, quòd vbi viget consuetudo, quòd detur à Capitulo stipendium proprio Theologo, ea seruanda est, quòd si illud etiam poterit Theologum reddere diligentiorem in sui muneris functione, triennium eius conductionis Ordinarius vna cum Capitulo præfinire debet.

16 In monasteriis Monachorum, vbi id commodè fieri potest, sacræ Scripturæ lectio haberi debet, vt probat Concil. Trid. *d. cap.1. vers. in Monasteriis,* Fusch. *de visitat. lib.2. cap.15. num.73.* quapropter poterit Episcopus Regulares suæ diœcesis, vti à Sede Apostolica delegatus, compellere, vt lectionem sacræ Scripturæ in Monasteriis suis habeant. Ita resoluunt Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.2. c.2. n.59.* Campanil. *in diuersor. Iuris Canon. rub.12. c.13. num.5.* me citato *in hoc loco* Nouarr. *in lucerna Regular. verb. lectio n.5.* Piasec. *in praxi noua Episcop. p.2. cap.3. n.41. vers. item,* vbi etiam refert Paulum V. felicis recordationis ordinasse, vt in omnibus Regularium domibus, seu Monasteriis, lectio linguarum Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, & Arabicæ habeatur, & à Regularibus diligenter addiscatur, Constitut. sua incip. *Apostolica seruitutis, anno 1610. Kalendis Augusti.*

17 † Ad illam lectionem sacræ Scripturæ in Conuentibus Regularium habendam non requiritur licentia, seu examen Ordinarij, prout refert decisum Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. legere, & verb. licentia 3.* Hæc sunt quæ veluti frequentiora de Theologalis præbendæ institutione, & collatione adducere in præsentiarum operæpretium duxi, quorum occasione opportunum iudicaui sit aliqua de docentibus, vel studentibus sacram Scripturam in studio generali, seu celebri vniuersitate hic adducerem quæ pro complemento *huius alleg.* & faciliori Decreti Concilij Trid. *in dict. cap.1.* explicatione, sequuntur.

18 Docentes sacram Scripturam in Scholis publicis, & discipuli, qui in illis student, priuilegiis omnibus de perceptione fructuum præbendarum, & beneficiorum suorum in absentia à Iure communi concessis plenè gaudent, & fruuntur. Ita disponit Conc. Trid. *d. cap.1. in fine,* id quod iure communi cautum fuit *in cap. vlt. de magistris,* ibi, *docentes verò,* &c. vbi Abb. Rebuff *in praxi tit. de dispensat. de non resid. n.25. & in tract. de priuileg. Scholar priuileg. 29. & 31.* Horat. Lut. *eod. tract. priuileg. 99. & 100.* Fr. Emman. *in summ. tom.1. c.33. n.2. & tom.2. c.36. n.2. & in addit. ad Bullam Cruciatæ c.7. ad conclus. num.27.* Nicol. Garc. *d. cap.2. num.54.* Vega *part.1. cap.36. casu 41.* Fusch. *de visitat. lib.2. cap.9. num.10.* Pett. Lesnaud *in tract. de priuileg. Doct. p.2. §.22.* Iacob. Benn. *in tract de priuil. Iurisconsult. part.1. priuil.15. num.1.* Carol. de Graffis *in tract. de effectibus cleric. in prælud. à n.106.* Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi c.19. in princ. num.6. & c.43. §.1.* Azor. *instit. moral. part.2. lib.7. c.4. quæst.3. & cap.5. qu.1. & 8.* Gonzal. *ad regul.8. Cancell. §.7. proœm n.180.* Aloys. Ricc. *in collect. decis.446.* Alex. Moneta *de distribut. quotid. p.2. qu.10. à princip.* Sanctarel. *var. resol. qu.3. à n.9.* nouissimè Ioan. de Solorzano *d. lib.3. cap.14. n.26.* Nam, vt inquit Iacobus Bennius *in tract. de priuil. Iurisconsf. part.1. priuil.15. num.6. in fine,* non minus seruire dicitur Ecclesiæ qui studet, vel docet, quàm cæteri Diuinis interessentes. Cui conueniens Horat. Lut. *de priuileg. Scholar. priuil.110. post princip.* dum inquit quod Iuris interpretatione abesse non videtur, qui docet in Scholis, me citato *in hoc loco* Trullench. *in exposit. Decalogi lib.1. c.8. dub.12. §.9. à princip.*

Distributiones tamen quotidianas non percipit absens causa studij, vt probat *cap. licèt, de præbendis,* ibi, *nolumus tamen, vt quotidianas distributiones, quæ tantum residentibus in Ecclesiis, & his qui intersunt horis Canonicis, exhibentur, ei tribui faciatis,* vt ibi adnotarunt gloss. Abb. & alij Doctores, alia gloss. *verb. integrè in d. cap. vltim.* & hoc procedit etiam post Concil. Trident. quod nihil circa hoc innouauit: & ita decisum fuisse referunt Ioann. Gutier. *canon. lib.2. c.15. n.12.* Zerola *in praxi Episcop. part.1. verb. distributiones quotidianæ §.3.* Gonzalez *d. §.7. proœm. à num.78.* Garcia *d. c.4. num.112.* Sandou. *de officio Eccles. part.6. c.17.* Quaranta *in summa Bullarij verb. residentia vers. quod autem,* Moneta *d. c.10. n.23.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c.166. n.17.* Vgolin. *d. c.19. §.2. n.6.* Armend. *d. loco n.67.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. dec.495. in 1. edit. & resol. 386. n.3. in 2. edit.* me citato *in hoc loco* nouissimè Ioann. de Solorzano *in tract. de iure Indiar. tom.2. lib.3. c.14. n.21.* &c. Castr. Palao *d. §.9. n.13. in fine.* me citato Trullench. *d. § 9 in princ.* 19

Qui enim studiorum causa quacunque facultate absunt, nec distributiones quotidianas, eo ipso absentiæ tempore, nec vero illam præbendæ suæ partem tertiam in eius generis distributiones Trident. Decreti auctoritate iam conuersam capere possunt, referunt decisum Aloys. Ricc. *d. resolut.486. n.3. in fine,* Moneta *d. n.24.* ita vt absentia causa studiorum etiam obtenta licentia à Sede Apostol. non excuset ab amissione istius tertiæ partis detractæ, sicut neque excusat ab amissione distributionum quotidianarum, ita etiam Armendar. *d. loco n.123.* Gonzal. *d. §.7. proœm. n.189.* Et aduertit Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.70. n.3.* quòd quando præbenda est tenuis, & ferè omnes fructus consistunt in distributionibus, absens causa studij lucratur etiam distributiones dempta tertia parte. Idem circa hanc tertiam partem distributionum detrahendam tenent, Piasec. *in praxi Episcop. p.1. c.3. n.10.* Nicol. Garc. *in addit. ad d. c.2. n.353.* Quicquid aliud velit nouissimè Ioann. de Solorzeno *d. lib.3. c.14. n.28.* 20

Debent huiusmodi studentes ad percipiendos fructus præbendarum, & beneficiorum suorum in absentia litteris operam dare in studio generali, seu celebri Vniuersitate, *c. tua, de clericis non resid. c.2. de priuil. in 6.* Lœl. Zech. *de Republ. Eccles. tit. de cleric. n.7. vers.28.* Horat. Lut. *ad fin. tract. de priuileg. schol. tit. de his qui gaudent priuilegiis scholarium numer.23.* Flores de Mena *var. lib.1. q.24. n.19.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral tr.7. d. sp.3. pun.5. §.9. n.1.* & Trullench. *d. § 9. n.3.* † Et studium generale illud dicitur, quod est erectum, & institutum per Papam, Regem, seu Principem, Perez *l.1. tit.10. lib.1. Ordin.* Cassan. *in Catalog. gloria mundi p.10. consid.32.* Hortig. *in patrocinio pro Cæsaraug. gymnasio p.1. à n.10. & p.3. n.2.* me citato *in hoc loco* Solorz. *d. lib.3. c.14. n.36.* Vnde sufficit studium, quod non est Vniuersitas, quamuis in eo optimè legatur, & publicè cuicunque audire volenti; quicquid dicat Moneta *d. q.10. n.17.* 21 22

Hinc etiam Scholares in Ecclesiis Cathedralibus non gaudent eisdem priuilegiis, sicut studentes in 23

ſtudiis publicis,& Academiis, prout deciſum referunt Nicol. Garcia *d.cap.num.*117. Armendar. *d.loco num.*124. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.§.9. num.*1.*in fin.*

24 In ſtudiis autem publicis litteris operam dantes debent ſumma diligentia illis incumbere; otioſi enim,qui non ſtudent, & ſcholas minimè frequentant, non gaudent priuilegiis Scholaſticorum, nec abſentes cauſa ſtudij fructus ſuorum beneficiorum percipiunt, iuxta reſolutum per Tiraquell. *in tract. ceſſante cauſa p.*1.*num.*213. Maſcard.*de probat.concl.* 1290. *n.9. cum ſequentib.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *dict.§.9.n.5.*Fr.Emman. *quæſt.regular. tom.*1. *quæſt.9. art.*10. Proſper. de Auguſtino *in addit.ad Quarantam in ſumma Bullarij verb.reſidentia verſ. limita pag.*443.Sanctarel.*var.reſolut.qu.*3.*n.* 16.† Hoc

25 tamen priuilegio gaudebunt ſtudentes,licet aliquãdo diuertant ad Curiam Romanam,neque ſemper ſtudeant, modò id faciant pro maiori parte anni, Moneta *d.quæſt.*10.*num.*19.*& num.*20. reſoluit numerum Canonicorum, qui abſentes cauſa ſtudij percipere poſſunt fructus præbendarum, non eſſe indiſtinctè reſtringendum ad duos Canonicos, ſed poſſe ad plures extendi, modo id ſtatus Eccleſiæ patiatur.

26 Quamuis Concil. Trident. *d.cap.*1. prædictum priuilegium Scholaribus ſacræ Scripturæ ſtudentibus concedere videatur,idem tamen eſt in ſtudente,vel docente ſacros Canones,& Ius Canonicum, vt per Abb. *in cap. tuæ fraternitatis, num.*5. *& 6. de cleric.non reſid.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. §.9.num.*3.& Trullench *dict §.9.num.*4.Nicol.Garc. *d.cap.*2.*num.*65. Moneta *d.c.*10. *num.*4. & *num.*21. reſoluit clericum,qui abeſt cauſa ſtudij in Iure Ciuili percipere fructus in abſentia,dummodo non ſit Sacerdos, Archidiaconus, Decanus, Præpoſitus, Cantor, vel Perſonatum habens; nam his prohibitum eſt ſub pœna excommunicationis ipſo facto Leges,& Phyſicam audire, vt habetur *in cap.fin. ne clerici,vel Monachi*, Carol.de Graſſis *de effect.ib.cleric. effectu* 29.*à n.*1. quare ſuper hoc etiam ab huiuſmodi clerico impetrandum ſpeciale priuilegium.Et redeundo ad noſtrum inſtitutum dico, quod ex eo prædictum priuilegium Scholaribus ſacræ Scripturæ ſtudentibus conceſſum procedit in ſtudentibus Iuri Canonico, quia hodie ad Eccleſiam bene regendam non minus prodeſt Ius Canonicum,quàm Theologia.Iacob.Benn.*in tract.de priuileg. Iuriſconſult priuil.*15.*n.*4.*p.*1.Carol.de Graſſis *de effect.cleric. in prælud.n.*95.*cum ſeqq.*

27 Quoad docentes verò id videtur intelligendum de iis,qui docent conducti,ſeu ſalariati, aut ratione ſtipendij,ſeu Cathedræ, quam habent, non verò de iis,qui ſponte, aut voluntariè legunt ſine ſtipendio,& Cathedra, niſi legant cum licentia Vniuerſitatis ſeu clauſtri,ſiue Collegij Doctorum;nam *in d.cap.vlt.de Magiſtris*, & in Concil,*d.c.*1. ſolum requiritur,quòd publicè in Scholis doceant,ſeu legant,& ne quilibet hoc titulo, velit ſe à reſidentia excuſare,requiritur licentia Vniuerſitatis, ſeu clauſtri, quæ non debet dari niſi iis, qui apti, & vtiles videantur ad docendum, ita refert deciſum Garcia *d.cap* 2.*n.*59. *&* 60. me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d §.9.n* 2.

28 Nullus ſtudiorum cauſa poteſt abeſſe, niſi de licentia ſui Prælati. *c cùm ex eo, de elect. in 6.cap.tuæ fraternitatis,de clericis non reſid.* ibi,*Canonici, quibus ſtudiorum gratia eſt indultum, vt in abſentia ſua fructus percipiant præbendarum*, iuxta primum intellectum quem affert *ibi gloſſ.*1.*verb.indultum*, hoc eſt indultum ab Epiſcopo, vel etiam in iis verbis ſequentibus,accepta licentia,ſe ad villas transferunt, iuxta ſecundum intellectum eiuſdem gloſſ. *ibi*, iuncta expoſitione Abb. *ibidem*,& aliorum ad *verb.accepta licentia*; quaſi licentia ſit accipienda etiam à Prælato,cùm quis ea de re indultum obtinuit à Sede Apoſtol.huiuſmodi enim licentia Prælati requiritur ne indociles,& inepti ſe conferrent ad ſtudia contra mentem Iurium id permittentium,ne multitudo nimia in detrimentum, & diminutionem ſeruitij Eccleſiæ abſit,& ita poſt multos, quos refert, & reſoluit Nicol.Garc.*dict.c.*2.*n.*88.quem refert me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d.§.9.n.7.verſ.nihilominus*,& declarauit Pius IV. *ſua Conſtit,incip.Sanctiſſimus die* 24.*Nouemb.*1564.† diſpenſationes, & in- 29
dulta de percipiendis fructibus præbendarum, & beneficiorum in abſentia cauſa ſtudij, quæ à ſacra Pœnitentiaria,vel Sede Apoſtol.concedi,& emanare contigerint, nequaquam huiuſmodi abſentibus ſuffragari,niſi ſingulorum Ordinariorum locorum, in quibus ſingula beneficia huiuſmodi conſiſtunt, conſenſus gratis præſtandus ad id accedat, refert Moneta *d.q.*10.*n.*9.Vnde in Canonicatibus,& aliis beneficiis non Curatis reſidentiam requirentibus tenebitur Ordinarius dare licentiam abſentibus ratione ſtudij, dummodo in petentibus concurrant requiſita,de quibus *ſuprà*,ac vt in publico, celebrique gymnaſio Theologiæ,vel ſacris Canonibus ſtudeant,& minores ſint 30.annis,prout deciſum referunt Sanctarel.*d. qu.*3.*n.*23.Garc.*d.c.*2.*n.*82. *&* 86. Armend.*in addit.ad recop.legum Nauarræ lib.*2.*tit.*25. *l.*2.*§.*2.*de abſentia n.*121. me citato *in hoc loco* Trullench.*d §.9 n.*3.*poſt princip.*

Obtinentibus tamen Parochiales Eccleſias poſt 30
Concil.Trident. ſtudendi licentia,atque in abſentia ſtudiorum cauſa fructus percipiendi non dari, deciſum referunt poſt Gonzal.Proſp.de Auguſtino *in addit. ad Quarantam verb.reſidentia verſ. item limita*,Farin.*deciſ.*29.*in nouiſſ.* Aloyſ. Ricc.*in collect. deciſ.p.*3. *collect.* 563. *in med. & in praxi fori Eccl. deciſ.*502.*in fin.in* 1.*edit. & reſol.*393.*in fin. in* 2.*edit. item & deciſ.* 364. *& reſol.*310.*n.*1. *in fine in* 2.*edit.* me citato *in hoc loco* Trullench. *d.§.9. n.* 3.*verſ. obtinentibus.* & conſtitutum eſt in Concil. Brachar. IV. *act.*4.*cap.*9.Ideo Parocho cauſa ſtudiorum licentia hodie danda non eſt,quia per Concil. non admittuntur,niſi,qui per concurſum magis idonei fuerint iudicati,referunt deciſum Garcia *d.cap.*2.*n.*81. Armend. *d.loco n* 122. & ita praxis Curiæ Romanæ obſeruat.Quamuis poſſe Ordinarium Parocho ſtudere volenti hanc licentiam concedere,non obſtante Tridentino,exiſtimarint Selu. Nau. Horat. Lut. Tolet.Gregor.de Valentia,Salzedo,Fr.Emman.Anton.Gomez,Zerol.Leſſ.Azor.& alij, quos refert & ſequi videtur Caſtr.Palao *d.§.9.n.*9.

Licentia hæc, vt quis abeſſe poſſit cauſa ſtudij à 31
ſeruitio ſuæ Eccleſiæ, vel ſui Canonicatus,non ſuffragatur vltra quinquennium à die, quo cœpit ſtudere prout de iure probat text. *in d.c. vlt.de Magiſtris*, & ex eo tradunt Garc. *d c.*2.*n.*105. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.§.9. n.*11. Moneta *d.q.*10. *n.*14.vbi *n.*15. nititur reſpondere ad text. *in c.ex eo, de elect.in 6.*quo attento videtur extendi ad ſeptennium, referunt deciſum Salzed. *ad Bernardum in pract.crimin.c.*33.incip.*In nullo beneficio reſident.*Armend.*dicto loco n.*99.*&* 102.

Sed id referendum non eſt ad docentes,nam ipſi quoad priuilegium percipiendi fructus,non habent vllam temporis determinationem, ſed eo gaudent quamdiu docuerint,vt patet ex Concil.Trid. *d.c.*1.

&

& ex d.c.vlt.de Magistris, vbi Abb.*n.4.* & 5. quem refert,& sequitur Monet. *d.q.*10. *n.*10. me citato *in*
33 *hoc loco* Castr.Palao *d.§.9.n.*11. † Nec etiam in docentibus requiritur licentia Episcopi, sicut in studentibus, prout sibi decisum fuisse refert Nicol. Garc.*d.c.2.n.*559.*ad quartum*, me citato *in hoc loco* Castr.Palao *d.pun.9.n.4.in fine.*

34 Quæstio est dubia, an Presbyteris, seu aliis in Ecclesiastica dignitate constitutis liceat Ius Ciuile publicè legere, necnon ad Cathedras Cæsarei Iuris in aliqua Vniuersitate se opponere; Olim Vallisoleti hac de re fuit multum disceptatum. Pro negatiua allegabatur text. *in c.non magnopere, ne clerici.vel Monachi,* vbi expressè Religiosi prohibetur ne Leges, vel physicam legant, citabatur etiam text.*in c. super specula,de priuil.* vbi Honorius III. firmiter interdicit,& inhibet, ne Parisiis, vel in ciuitatibus, seu aliis locis vicinis, quisquam docere, vel audire Ius Ciuile præsumat, ex quo text. colligunt Rebuff. *in tract.nominat.quest.5.num.*18 *cum seqq.* Menoch. *de arbitr.cas.*425.*num.*33.prohibitum esse in Presbyterali Ordine, seu dignitate Ecclesiastica constitutis non solùm audire, sed etiam publicè Leges interpretari,& docere. Deinde pro hac parte adducitur *l.culpa C.de malefic.& mathem.* ibi, *Culpa similis est tam prohibita discere, quàm docere,* iuncta *l.omnes,*ibi, *vel docere, vel discere.C. de hæreticis.* Denique plures ad hoc comprobandum adducuntur, rationes. *Prima,*quæ colligitur ex *d.c.non magnopere,*ibi, *ne occasione scientiæ, spirituales viri mundanis rursus actionibus inuoluantur,*&c.& ex *d.c. super specula,* ibi, *quia Theologiæ studium cupimus ampliari,* &c. *Secunda* ex indecentia, quæ hinc oritur, ponderata *l. repetit. C. de Episcop.& cler.& à l. consulta diualia C.de testam.* ibi, *absurdum clericis est, imò etiam opprobriosum si peritos se velint ostendere disceptationum esse forensium.* Quare hanc partem sustinere videntur Ioann. Monach.*in c.*1.*n.*5.*ne clerici, vel Monachi lib.6.* Maiol. *de irregul.lib.2.c.1.n.*13.Syluest *in summ verb.excommunicatio 9.n.*26.Quintil.Mandos. *in praxi tit. licentia audiendi leges & physicam.vers. Idem Honorius,*vbi firmat quòd Monachi professi & Presbyteri, ac alij supra nominati Leges audire prohibentur, illasque aliis puclicè legere,& declarare.

35 Contrarium verò, imò docere publicè Leges esse licitum Presbyteris, illisque nullibi reperiri prohibitum, videntur insinuare gloss. *in d.c.non magnopere, notab.*1. dum ex illo text. colligit auditum tantum prohiberi, & nihil de prohibitione doctrinæ adiicit: de auditu etiam tantummodo summauit Host.*in princ.*ibi, sic dicens, *prohibetur ne Religiosi Leges, vel physicam audiant*; sequuntur per eadem fere verba loquentes Ioan.And.Henric.Boich.Collectar.Cardin.Zabarel. Anchar. Anton. de Butrio, Abb.Panorm.& Boëtius Eponsrisius; & ita habetur in summario eiusdem text.Idem probant gloss. & omnes *in d.c. super specula, fin.* vbi auditu tantùm acceperunt, & summauerunt illum textum gloss.etiam *in c.1.notab.1.eod.tit. lib.6.* Host *in sua summ tit. ne cleric. vel Monachi n.*11.*vers. & Religiosi,& tit.de sentent. excomm. §. si quis possit excommunicare,vers.*22.*&* 23.Greg.Lop.& Montalu.*l.*28. *tit.7.p.1.& in l.2.tit.9.p.1. vers la onzena,* Gambar. *de auctoritate legati lib.2. tit.de variis Ordin. nomin. n.*282.*cum seqq.* Selua *de benefic.part.3.q 5.fol.*194. Ludou. Gom. *ad reg.de non tollendo iure quesito q 3. in fine,* Petr.Greg. *syntag.Iuris part.2.cap.7.num.fin. & cap.9.in fine,& in partit. Iuris. Canon. lib.4.tit.8. cap.10.num.*3.Bernard.Diaz. *in praxi cap.*59.Maiol. *de irregul.lib.3.cap.5.num.*8.Zerol.*in praxi Episcop. part.1.verb studium §.ad 5.el.1.vers. primum dubium,* Albert. Troti. *de vero & perfecto clerico lib.2. c.*35. Marta *de iurisd part.4.ca. n* 168.*n.*2. Ex Theologis S.Antonin. *in summ.tom.3.tit.24.c.*52. Sum. Armil. *verb. excommunicatio* 48. Caietan. *eod verb. cap.*50. Aluar.Pelag. *de planctu Ecclesiæ lib.2.cap.69 col.*22. *fol.mihi* 199. Læl.Zech. *Republ. Eccles.tit de clericis vers.3.num* 88. *& tit. de Relig. ingred. cap.4. vers. ij verò à multis cauere debent,* Viuald. *in candel. aureo in tract. de excommun. num.*132. *vers* 6. Crespet. *in summ. Ecclesiasticæ disciplina verb. Monachus interdicitur pag.*627. Fr. Ludou. Lopez *in instruct. Conscient.tit.de Clauibus Eccles.cap.20.de excommun.nulli reseruatis pag.* 944. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.3. q.67.art.3.*

Et magis in terminis Ioan.Andr. *in reg.cum quid* 36
*vna via,de regul.Iuris in 6.*vbi post longam disputationem, & responsionem ad omnia argumenta, concludit circa fin. quod doctrina Legum non est prohibita, & quod sic de Iure communi etiam sine priuilegio posset Presbyter doctorari,& docere; nec esse simile ait quod dicitur de patrocinando in Iure Ciuili; quia illud specialiter, & expressè inuenitur prohibitum, docere verò Ius Ciuile minimè.

Gasp. Calderin. *consil. 2. de magist. inter consilia* 37
Ioannis Calder. ait non obstare opinionem eorum, qui dicunt Religiosos non posse etiam priuatim incumbere studio Iuris Ciuilis, quia illud procedit in eo, qui de nouo incipit studere, non in eo, qui studuit ante Monachatum, & post Monachatum, & dignitatem Abbatialem, vult licentiari,& doctorari in Iure Ciuili.

Abb.Panormit. *in d cap.super specula ex n.*16 ita 38
ait.*Concludo quod c.non magnopere, & istud, solum loquuntur in audientibus, seu studentibus addiscendo, & isti sunt, qui incurrunt pœnas prædictas: legentes autem, idest, docentes, non puto incurrere has pœnas, nec etiam illos, qui non student vt addiscant, quia verba conueniunt, & à verbis Constitutionis pœnalis non est recedendum,*&c.

Boëtius Eponsrisius *in lib.5. quæstionum heroïca-* 39
rum Iuris Canon.vbi scripsit commentaria ad tit.ne clerici, vel Mon.in lectura ad dict. cap. non magnopere num 27. ibi.*Ad legendas leges, & paulo post, legesve mundanas legendas. Legendas. id est, audiendas: auditores enim quoque legum & relegunt audita.Sic præter interpretes alios hæc Alexandri III.verba bini Pontifices interpretantur Honorius III. videlicet, & Bonifacius VIII. vbi pro legere (quod hic ponitur obscurius) ipsi ponunt, audire. Seruiunt hæc ad varias quæstiunculas de Monacho.vel alio clerico studere Ciuilibus legibus prohibita dissoluendas, vt exempli gratia, qui non audiat quidem profitentes Doctores, at per sese studeat, ac leges Ciuiles legat, relegatque, tametsi pro studio suo principali, sit ne videlicet ob tale studium censendus anathemate per huius c.decisionem percussus: quia cum Constitutiones pœnales restrictam recipiant interpretationem, nec ab ipsis earundem verbis, & quidem syllabis recedendum sit, vt proprium casum non excedant, quantumlibet forte ratio videretur eadem proprius est vt hæc excommunicatio non tangat. Quemadmodum nec illos tangit Monachos, vel Clericos qui leges Ciuiles vel priuatim, vel etiam publicè docere aggrederentur.*

Nauarrus vir quidem pius, & doctus *in man.c.* 40
27.*n.*116. ait quod nemo ex contentis *in d.cap. super specula,* incurrit pœnam illius text.eo quod doceat Ius Ciuile etiam extra domum suam, iuxta Innoc.& Panorm. quicquid dicat Syluest, &c. Et *in c.non dicatis n.2. vers.tertio dico,* ibi, *Iure verius esse*

contra

contrarium eius, *quod Rebuffus ait*, *nempe quia sola auditio publica*, *& studium audientium publice vetatur Monachis*, *sed non auditio priuata*, *nec prælectio*, *seu (vt ita dicam) doctio publica*, *vt efficaciter probat Panorm. in d.c.super specula*, *per contextum illius adiuncto contextu c. non magnopere*, *quod solide confirmatur per prædictam determinationem* Calderini *d. cons.2.de Magistris*, &c.& *cons.2.ne clerici vel Mon.* ait, quòd Presbyter etiam sine alicuius licentia, & incursione pœnæ potest doctrinari in Iure Ciuile, & *cons.5.eod.tit.n.2.* ait quòd non vetatur prælectio legum Ciuilium etiam in institutis in dignitate, sed tantùm auditio.

41 Iacobus de Graffiis *in dec.aureis casuum Conscientiæ lib.4.c.21. num 3.* ibi, *non tamen incurrunt si docent leges,vel physicam etiam extra domum suam, iuxta Innocent.& Panorm.contra Syluest.* &c.

42 Salzed. *ad Bernard. Diaz c.59 vers. illud*, tenet quòd is qui ante Clericatum Iuri Ciuili operam dedit, post clericatum ad doctoratum poterit promoueri, & reprehendit Rebuffum, qui de contrario Curiæ stylo attestatur, & *in vers.fin.* ait quòd *in d. c.super. specula*, tantum legum auditio clerico prohibetur, non tamen ipsarum prælectio.

43 Cardin.Tolet. *in summ.lib.1.c.37.num.4.* ibi, *Nec comprehendit docentes scientias.*

44 Stephan.de Auila *in tract de censuris pag 7 disp.5. sect.3.dub.10.vers.si opponas*, vbi referens & sequens Panormitanum ait quòd quamuis non liceat Presbyteris audire leges, licet tamen eas docere.

45 Vega *in summa Hispana tom.1 c.85 verb. Descomunion,ca'o 179.* sic ait in proposito. *Lo quarto y vltimo que se ha denotar es que nagu no destos incurre por enseñarla, aunque sea fuera de su casa, segun Innocentio y Panormitano, aunque Syluestro diga lo contrario,*

46 Franc. Suarez vir vsque ad miraculum doctus, *tom.5.de censur disp.23.sect.3. ex n.17.* vbi ex professo quæstionem tractat, & cum Innocentio, Panorm. & Nauarro contra Host.& Archidiac. tenet quòd docentes non comprehenduntur, & quòd verbum *legendi*, intelligendum est vt non sit idem quod docere, sed quod studere huiusmodi doctrinis, & *num.18.* quòd ita declaratum est à sequentibus Summis Pont.& quod decisio *dicti c.super specula, & d.c. non magnopere*, est pœnalis, & odiosa, nec valet in ea argumentum ob similitudinem rationis, & quod est maxima disparitas in exitu ad docendum has disciplinas, quia rarissimus est, & vix moraliter contingit, & ideo de illo non oportuit legem condere.

47 Eandem sententiam sustinent Sayr. *de cens.lib.3. c.32.num.10.* Filliuc. *tract.14.c.7.quæs.2. num.104.* Sanctarel. *de apostasia c.2. num.18.* apud quos omnes videbis responsiones ad fundamenta in contrarium adducta.

48 Nam ad primum de *d c. non magnopere*, respondetur in eo tractari de Religiosis Leges docentibus. non tanquam purè magistris, sed de illis, qui eas docendo student, iuxta illum versiculum,

Discere si quæris doceas, sic ipse doceris,

quem refert Rebuff. *de priuil. Scholar. priuileg.51. n.136.* Vnde ex mente & verbis illius text. particula, *lectionis*, accipitur pro lectione discipuli & non magistri, sicut accipitur in multis aliis Iuribus, *c.1. de elect.c.cum ex eod.tit.in 6.c fin.36. dist. c. fin. de ætate & qual. cap post translationem, de renunt.* vt dicit in terminis Ioann.Andr. *in reg.cùm quid vna via num.8. in mercurialib.* quem refert, & sequitur Abb. *in d.c. super specula num.16.* sic concludens. *Dico quòd d c. non magnopere non loquitur de legentibus, sed de addiscentibus, vnde ponitur ibi legere largo modo, quia omnis qui studet, vt proficiat, legit.* Ad text. verò *in c.super specula*, *illo tit.ne. clerici vel Mon.* eodem modo respondetur, quòd scilicet non prohibet clericis secularibus, quòd tanquam magistri legere.& docere alios possint. Sed ad aliud *c.super specula*, *de priuil.* respondetur decisionem huius text. non importare constitutionem generalem, sed specialem pro ciuitate tantum Parisiensi, aliisque vicinis. Ad *l. culpa.* & *ad l.omnes*, respondent fere omnes loqui de facultatibus, & scientiis reprobatis, & à Iure prohibitis; qualis est magia, de qua *in d.l.culpa*, & de hæresi, *in d.l.omnes*, scientia verò legalis prohibita non est, sed laudata & approbata in vtroque Iure, *l.1.ff de Iustit. & iure,l.1.ff de var.& extraord.cognit.* ibi, *est quidem res sanctissima Ciuilis scientia, dict cap. super specula, de priuil.c.1. & 2.de noui operis nunt.* cum pluribus aliis adductis à Rebuff. *dict.tract.nominat.quæst.5.ex num.14.*

ALLEGATIO LVII.

Episcopus quæ beneficia possit conferre?

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum omnium in diœcesi existentium collatio, & institutio de iure spectat ad Episcopos loci Ordinarios, & in iure ea conferendi fundatam habent intentionem.*

2 *Beneficia in quolibet mense vacantia poterant olim conferre Episcopi.*

3 *Episcopus vniuersalis Ecclesiæ est Summus Pontifex.*

4 *Orbem totum pro propria diœcesi habet Summus Pontifex.*

5 *Episcopus Episcoporum dicitur Summus Pontifex.*

6 *Ordinarius Ordinariorum est Summus Pontifex, concurritque cum omnibus Ordinariis.*

7 *Summus Pontifex in beneficialibus liberam, ac plenissimam habet potestatem.*

8 *Beneficia omnia respectu Summi Pontificis sunt manualia, & in eis vti potest plenitudine potestatis.*

9 *Papa quamuis transtulerit potestatem in Episcopos conferendi beneficia suarum diœcesum, penes ipsum tamen maior remansit.*

10 *Papa etiam in mensibus, quos Ordinariis concessit, si praueniat in conferendo, valet eius collatio.*

11 *Praueniendi voluntas colligitur ex clausula contenta in litteris, dummodo tempore datæ non fuerit alicui ius quæsitum.*

12 *Papa, & Ordinarius si alicui conferant beneficium cum eadem data, & die, si prouisus ab Ordinario sit in possessione, eius prouisio est præferenda.*

13 *Collatio facta duobus à diuersis eodem die, nec apparet, cui prius fuerit facta, potior est conditio possidentis.*

14 *Beneficij collationem à Papa vnus habens, alius vero ab Ordinario, si non apparet de prioritate, præfertur, qui à Papa impetrauit propter prærogatiuam concedentis.*

15 *Beneficij collatio facta vna die à Papa, & Ordinario, præualet collatio Ordinarij, si in ea apposita sit hora, & in collatione Papæ non.*

16 *Papa etiam quod prouideat in mensibus alternatiuæ, non est necessaria illius derogatio.*

17 *Papa*

sufficit probare subcollectoriam, aduersario verò incumbit onus probandi pluralitatem, cum sit præsumptio de vnitate.

118 Subcollectorum vnicorum in qualibet ciuitate beneficia reseruata sunt, etiamsi ibi sit Collector generalis.

119 Subcollector vnus si sit in ciuitate, & alius in diœcesi, neutrorum beneficia comprehenduntur sub reseruatione regulæ quintæ Cancellariæ.

120 Subcollector vnicus debet tantum esse in tota diœcesi cum suis ciuitatibus, vt eius beneficia reseruata censeantur.

121 Beneficia omnium Subcollectorum sunt reseruata, si deputantur in aliqua ciuitate, vel diœcesi successiuè, ita quod eodem tempore vnicus tantum fuerit.

122 Subcollectorem secundum deputando quis primum tacitè reuocare videtur.

123 Beneficia omnia Collectorum, seu Subcollectorum quæ habuerunt tempore officij, sunt reseruata, etiamsi ante officium illa obtinuissent.

124 Subcollectoria non requiritur, vt probetur per scripturam, sed sufficit dictum vnius testis cum aliquibus adminiculis, nisi ageretur de probanda facultate, vt soluere debentes, cautè soluant.

125 Subcollectoria ad effectum probandi reseruationem non probatur per testes de communi reputatione, & publica voce, & fama.

126 Subcollector debet esse Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, vel aliàs in dignitate Ecclesiastica constitutus tempore deputationis.

127 Regula sexta Cancellariæ refertur.

128 Curia Romana an sit vbi est Papa, vel an potius vbi est causarum, & litterarum Apostolicarum audientia, ostenditur.

129 Regula septima Cancellariæ refertur.

130 Cubicularij honoris nuncupati beneficia dispositioni Summi Pontificis sunt reseruata, quod de nouo additum est à S.D.N. Gregorio Decimoquinto.

131 Cursores Papæ qui dicantur?

132 Regula octaua Cancellariæ refertur.

133 Beneficia Ecclesiarum S. Ioannis Lateranensis, ac S. Petri & B. Mariæ Maioris de Vrbe, cui Papa reseruauit, cum sit Vrbis Episcopus, ostenditur.

134 Clericatus, seu beneficiatus Ecclesiarum Sancti Ioannis Lateranensis, & Sancti Petri, ac Beatæ Mariæ Maioris de Vrbe, non comprehenduntur sub reseruatione Regulæ octauæ.

135 Cardinales à Curia Romana sine legitimo Romani Pontificis consensu abesse non possunt.

136 Cardinalium officium est Papæ assistere, & ob id pars corporis ipsius dicuntur.

137 Cardinales obtinentes Episcopatus, vel Archiepiscopatus, & in eis residentes, solent habere indultum à Papa, vt omnibus gratiis, prærogatiuis, & fauoribus, &c. concessis Cardinalibus præsentibus in Curia gaudeant.

138 Decretum irritans in fine Regulæ octauæ Cancellariæ positum, non solum refertur ad omnia contenta in illa regula, sed etiam ad omnes regulas præcedentes.

139 Decretum reseruationis impedit restitutionem in spolio, & manutentionem.

140 Regula nona Cancellariæ refertur.

141 Beneficium Ecclesiasticum vt dicatur, quæ conditiones requirantur.

142 Capellania, seu Oratoria, quæ sunt fundata absque Episcopi, vel alterius Superioris auctoritate, non sunt beneficia Ecclesiastica.

143 Capellania erecta auctoritate Summi Pontificis, vel Episcopi sunt beneficia Ecclesiastica.

144 Iuspatronatus mixtum quando cadat sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ? ostenditur.

145 Præbendæ temporales, quæ nihil spiritualitatis habent, non comprehenduntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

146 Vicariæ temporales, & non perpetuæ, quæ non dantur in titulum, non veniunt sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

147 Vicaria temporalis, seu ad nutum amouibilis, non est beneficium.

148 Hospitalia appellatione beneficij non comprehenduntur, nec veniunt sub dispositione regulæ nonæ Cancellariæ.

149 Præstimonia qualia veniunt sub dispositione regulæ nonæ Cancellariæ, ostenditur.

150 Pensio reseruata super beneficio non comprehenditur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ, nisi constitueretur ad particulare alicuius commodum, super fructibus alicuius Ecclesiæ, vt deinceps sit beneficium Ecclesiasticum.

151 Pensionem habens, & incedens in habitu, & Tonsura, gaudet fori priuilegio.

152 Beneficia manualia non cadunt sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

153 Collationem beneficiorum sibi Papa reseruans, videtur intelligere propriè de collatione, quæ fit perpetuo de beneficio.

154 Commenda non comprehenditur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

155 Beneficia de mensa censentur reseruata sub dispositione regulæ nonæ Cancellariæ.

156 Coadiutoria non venit in reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.

157 Coadiutor dum viuit coadiutus, non habet ius in re, sed ad rem.

158 Beneficia vnita accessoriè non censentur reseruata sub dispositione regulæ nonæ Cancellariæ, secus si sint vnita æquè principaliter.

159 Beneficium curatum, vt dicatur, quæ concurrere debeant.

160 Cura animarum non infertur per actū baptizandi.

161 Beneficium curatum non dicitur ex iure sepeliendi.

162 Parochialis Ecclesia non benè ex eo colligitur, quòd percipiat, vel non percipiat decimas.

163 Beneficium curatum potest dici, quod habet curam iurisdictionalem, etiam fori exterioris.

164 Collegiata Ecclesia habens curam animarum, talis cura non pertinet ad singulos Canonicos illius, sed ad totum Collegium vnicam personam Rectoris repræsentans.

165 Beneficium curatum non dicitur, quod habet curam ad certum tempus, non tamen in perpetuum.

166 Curatum beneficium non dicitur Prioratus per Vicarium perpetuum deseruiri solitus.

167 Beneficia omnia præsumuntur sæcularia, nisi Regularia probentur.

168 Beneficia Regularia dicuntur, de quibus in fundatione dictum fuit, vt per Religiosos regerentur, vel illa, quæ per quadraginta annos consueta sunt Regi per viros Regulares.

169 Vltimus rei status in beneficialibus inspicitur.

170 Beneficia Regularia Regularibus conferri debent.

171 Beneficia Regularia non possunt conferri nouitiis, sed expressè professis.

172 Beneficia Regularia defectu Regularium sæcularibus conferri possunt.

173 Equites Capellani Religionis sancti Stephani Papæ ad Ecclesias sæculares præsentari possunt.

174 Milites Regulares militiæ sancti Iacobi de Spatha, aliique

aliique huiusmodi, non emittentes omnia tria vota substantialia, capaces sunt beneficiorum secularium.

175 *Prioratus Religionis S. Augustini, & S. Dominici, & alij similes, qui non sunt perpetui, non comprehenduntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

176 *Beneficia omnia cuiuscumque generis & qualitatis fuerint, & vbicumque existentia, comprehenduntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

177 *Dictio* qualitercunque, *est vniuersalis, & comprehendit maiora expressis.*

178 *Canonicatus Doctorales, & Magistrales, qui præsertim in Hispania conferuntur per concursum, non comprehenduntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

179 *Beneficia consistentia in Ecclesia non numerata, non includuntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

180 *Beneficium monoculare comprehenditur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

181 *Beneficia creata, & fundata post promulgationem nem Regulæ nonæ Cancellariæ comprehenduntur sub illius reseruatione.*

182 *Beneficia vbicunque existentia, siue in Ecclesiis Patriarchalibus Metropolitanis, seu Cathedralibus, siue aliàs, comprehenduntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

183 *Mensium quilibet, de quibus in regula nona Cancellariæ, terminatur in media nocte vltimi diei.*

184 *Nox media erit, vbi cœpit sonare hora duodecima mediæ noctis, etiam ante finitos pulsus illius horæ.*

185 *Nox media, vbi sunt plures horologij, regulatur secundum horologium parochiæ seu viciniæ.*

186 *Horologio illi standum est, duobus stantibus, quòd fauori magis adhæreat: pluribus verò stantibus, illis credendum quæ numero vincunt, & certiora esse solent, quàm alia.*

187 *Nox media, vbi non est horologium, ex galli cantu regulari potest.*

188 *Beneficium, si vacet circa mediam noctem vltimi diei, ita vt minime constare possit, an finitus vnus mensis Apostolicus, & cœptus alius Ordinarius, prouisus à quo debeat præualere ostenditur.*

189 *Beneficiũ vacans in mense Ordinarij potest ab ipso Ordinario conferri cœpto iam mense Apostolico.*

190 *Regula nona Cancellariæ non est perpetua, sed expirat, & extinguitur morte Papæ illius conditionis.*

191 *Gratia ad beneplacitum Papæ, vel Regis, morte Pontificis, seu Regis expirat.*

192 *Sede Apostolica vacante omnes menses sunt Ordinarij.*

193 *Beneficia consistentia in Romana Curia, ibique vacantia non cadunt sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

194 *Beneficia renuntiata in manibus Ordinarij non cadunt sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

195 *Beneficia vacatura de iure & facto, & de iure tantum, aut de facto tantum, includuntur sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

196 *Beneficium vacans per habentem tantum ius ad rem non comprehenditur in reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

197 *Electus, seu præsentatus ad aliquod beneficium, acquirit tantum ius ad rem.*

198 *Beneficium dicitur vacare per obitum habentis ius in re ad illud.*

199 *Beneficium vacat per obitum beneficiarij, ita vt si miraculosè resurgeret, non recuperaret illud.*

200 *Beneficium, titulus, & possessio amittitur per renunciationem.*

201 *Beneficium vacat ipso iure per assecutionem alterius incompatibilis, quod quando verum sit, ostenditur.*

202 *Beneficium vacat per contractum Matrimonium per verba de præsenti etiam non sequuta copula.*

203 *Beneficium ita vacat per Matrimonium, vt eo iam contracto resignari non possit in fauorem tertij.*

204 *Beneficium vacat per Matrimonium etiamsi vxor non illo consummato religionem ingrederetur.*

205 *Clericus per Matrimonium amittit accessus, & regressus, ac alia iura ad beneficium competentia.*

206 *Pensio Ecclesiastica per contractum Matrimonium amittitur.*

207 *Beneficium amittitur ipso iure per Matrimonium etiam irritum ob consanguinitatem, vel aliud impedimentum dirimens, quod ibi limitatur aliquibus casibus.*

208 *Beneficium ipso iure non vacat per ingressum religionis sequuta professione, non antea.*

209 *Ecclesia Parochialis vacat ipso iure, si is, qui eam assequutus est, intra annum Sacerdotio non initietur.*

210 *Beneficium Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij spatio vnius anni.*

211 *Ecclesia prima vacat per translationem Prælati ad aliam, litteris tamen expeditis, & ostensis Capitulo.*

212 *Electus si intra mensem à tempore electionis ei præsentatæ non consenserit electioni, vacat Prælatura.*

213 *Electus si intra tres menses post consensam electioni præstitum, non petierit confirmationem, ipso facto priuatur iure sibi per electionem quæsito.*

214 *Electus, vel præsentatus quando ante confirmationem, vel institutionem per se, vel per alium administrauerit, eo ipso priuatur iure sibi quæsito, & beneficium vacat, vt prius.*

215 *Beneficium vacat ipso iure per promotionem ad Episcopatum post adeptionem possessionis, & consecrationem sequutam.*

216 *Beneficium vacat ipso iure per malitiam sequutam.*

217 *Beneficium non solum vacat ipso iure, sed etiam pensio illius, qui tonsuram, & habitum clericalem non assumit.*

218 *Beneficium vacat ipso iure per electionis cessationem.*

219 *Beneficium vacat per postulationem, vel repulsionẽ.*

220 *Beneficij ius eo ipso perdit quis per violentam ingressionem in possessionem illius.*

221 *Beneficium vacat per violationem sequestri impositi vigore sententiæ definitiuæ in Romana Curia prolatæ, in causa beneficiali, & quomodo hoc procedat? ostenditur.*

222 *Beneficium vacat ipso iure per non ostensionem tituli, seu dispensationis coram Ordinario, postquam beneficiatus monitus fuerit.*

223 *Titulum probare, & ostendere tenetur possessor etiam pacificus.*

224 *Ordinarius potest non obstante regula de triennali possessorem compellere ad ostendendam dispensationem.*

225 *Tituli beneficiorum Ecclesiasticorum non acquiruntur præscriptione.*

226 *Beneficium vacat ipso iure per alienationem rerum Ecclesiæ sine solemnitate facta* in Extrauag. Ambitiosæ §. inferiores verò, de rebus Ecclesiæ non alienandis.

227 *Bene*

227 *Beneficium vacat si habeatur pro derelicto.*
228 *Beneficium an vacet ipso iure propter crimen heresis? ostenditur.*
229 *Hereticorum filij, ac nepotes non sunt priuati, nec priuandi beneficiis antea obtentis.*
230 *Beneficia quæ fuerunt obtenta per preces hereticorum vacant ipso iure.*
231 *Beneficium per crimen realis simoniæ commissæ vacat ipso iure.*
232 *Simonia conuentionalis reddit quamuis inhabilem ad obtinenda beneficia non autem inducit vacationem obtentorum ipso iure.*
233 *Beneficium vacat ipso iure per crimen læsæ maiestatis.*
234 *Beneficium propter crimen falsitatis litterarum Apostol vacat ipso iure.*
235 *Beneficia percutientis Cardinalem vacant ipso iure.*
236 *Cardinalem offendentium filij, ac nepotes priuantur omnibus beneficiis, & dignitatibus Ecclesiasticis, & ad illas imposterum obtinendas efficiuntur inhabiles.*
237 *Beneficia occidentis, vel percutientis Episcopum vacant ipso iure.*
238 *Assassini beneficia vacant ipso iure.*
239 *Beneficia occidentis Rectorem suæ Ecclesiæ vacant ipso iure.*
240 *Verbum*, amittat, *an contineat sententiam ipso iure latam?*
241 *Beneficium illius, qui carcerauerit clericum, donec resignauerit suum beneficium, vacat ipso iure.*
242 *Beneficia committentis crimen sodomiæ vacant ipso iure.*
243 *Resignans quando non superuixit per viginti dies, iuxta regulam 19. Cancellariæ, vacat beneficium, ponuntur etiam declarationes ad prædictam regulam.*
244 *Beneficium ob non publicationem resignationis vacat ipso iure.*
245 *Beneficium curatum ob non seruatam formam Constit. Pij V. vacat ipso iure.*
246 *Examini se supponentes pro aliis amittunt ipso iure beneficia.*
247 *Beneficium per dispositionem, & priuationem vacat ipso iure.*
248 *Beneficium per apprehensionem possessionis de beneficio collatio a Papa ante litterarum expeditionem vacat ipso iure.*
249 *Beneficia retinentis indebitè scripturas spectantes ad Cameram Apostolicam, & illas non restituentis, vacant ipso iure.*
250 *Beneficia offendentium litigantes in Romana curia eorumque Iudices, Aduocatos, &c. vacant ipso iure.*
251 *Beneficia per confidentiam vacant ipso iure.*
252 *Priuatio beneficij ipso iure non inducitur, nisi in casibus à iure expressis.*
253 *Beneficium quando vacat ipso iure, vacat in ipsomet puncto, quo actus, vel delictum fit, per quod talis pœna imponitur.*
254 *Delictum committens per quod priuatur ipso facto beneficijs amittit titulum, vt ea in conscientia teneatur dimittere ante sententiam.*
255 *Beneficium, quo quis est priuatus ipso iure, statim non expectata sententia potest conferri, seu impetrari,*
256 *Beneficiis priuatus ipso iure non potest ea in fauorem alicuius resignare.*
257 *Beneficia iurispatronatus Ecclesiast. comprehenduntur sub reseruatione regula nona Cancellariæ.*
258 *Beneficia etiam ad vnius tantùm collationem pertinentia sub reseruatione regulæ nonæ Cancellariæ comprehenduntur.*

CVM omnis iurisdictio, & potestas disponendi de beneficiis Ecclesiasticis non Apostolicis, sed Petro, illorum Principi, à Christo data fuisset, *cap. ita Dominus, §. hunc enim, distinct. 19. cap final. distinct. 21. cap. in nouo, distinct. 21.* Gomes. *in tract. de expectatiuis, num. 10.* ideò solus Papa initio nascentis Ecclesiæ ordinauit, & instituit Dignitates, & alia Ecclesiastica beneficia, *cap. 1. & 2. dist. 22.* Selu. *in tract. de benef. part. 2. quæst. 22. n. 3.* Illorum enim fundatio & institutio, excepto Papatu & Episcopatu, ac modus formaque acquirendi beneficia Iure tantum humano positiuo, hoc est, Ecclesiastico, introducta fuit, vt ex *cap. 1. 22. distinct. cap. nullus*, ac ferè per totam *9. quæst. 2.* atque aliis probant Hoied. *de benefic. incompatibil. part. 1. in præfat. n. 5.* Vgolin. *de simon. tab. 3. c. 3. §. 4. à num. 1. & c. 48. à n. 2.* Columna *de redditib. Eccles. part. 1. cap. 8. à num. 12.* Gonzal. *ad reg. 7. Cancell. §. 1. proœm. num. 1. 2. & 3.* Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap. 10. num. 46.* Nicol. Garc. *de benef part. 5. cap. 1. num. 3.* & consequenter ad solum Papam spectat collatio omnium beneficiorum in Vrbe, & in toto Orbe, qui ideo dicitur Dominus omnium beneficiorum, *cap. 2. de præbend. lib. 6.* Ludou. Gom *in proœm Regul. Cancell. num. 7.* nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c. 48. num. 1.* Selu. *dict. num. 3.* Flamin. *de resignat. lib. 1. quæst. 10. num. 47.* Deinde Summus Pontifex concessit Archiepiscopis, & Episcopis facultatem, vt quilibet in sua diœcesi beneficia ibidem existentia conferre posset, *cap. decreto*, ibi, *quæ vices suas, &c. cap. qui se scit, in principio 2. qu. 6.* Hieron. Gabriel. *cons. 197. n. 3. & 9.* Simonett. *de reseruat. q. 3.* Flamin. *d. n. 49.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral. tom. 2. tract. 13. disp. 2. punct 27. n. 1.* 1

Ob idque omnium beneficiorum in diœcesi existentium collatio, & institutio de Iure spectat ad Episcopos loci Ordinarios, qui in Iure conferendi beneficia in sua diœcesi existentia fundatam habent iure communi intentionem, *cap. omnes Basilicæ, cap. nullus omnino 16. quæst. 7. cap. exigenda 10. q. 1. cap. conquerente, de officio Ordinarij, cap. ex frequentibus, de institut. c. cùm ex iniuncto, in fine, de haret.* Felin. *in cap. cùm venerabilis, n. 31. de exception.* Bellam. *decis. 69. n. 3.* Seraph. *decis. 799. num. 2.* Cassad. *decis. 5. n. 4 de priuil. & decis. 4. num. 1. & 2. eod. tit.* Put. *decis. 492 num 3. lib. 2.* Caputaq. *decis. 214. num. 5. p. 2.* Mil. *in repertor. verb. beneficiorum collatio, & verb. Episcopus fundat.* Staphil. *de litteris gratiæ in proœm.* Anton. de Prætis *de iurisd. Episcopi c. 1. num. 1. & 2.* Gomes. *de expectatiuis n. 13. 18. & 20.* Zech. *de benef. c. 5. num. 6. vers. ex quibus.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 239.* Zerola *in praxi Episcopal. p. 1. verb. beneficium, §. 2.* Flamin. *de resignat lib. 1. qu 10 à n. 49. & lib. 7. q. 14. n. 2.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. §. 1. proœm. n. 21. & 22. & gloss. 11. n. 38. & 39. & gloss. 29. n. 1.* Nicol. Garc. *de benef p. 5. c. 1. num. 52.* Pialec. *in praxi nona Episc. p. 2. c. 6. n. 1.* Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p. 2. c. 3. n. 1.* Frechila *in repetit. c. admonet. de renunc. n. 12.* Vgolin. *de potestate Episcopi cap. 50. §. 2. n. 1.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis. 394 in prima edit. & resolut. 333. n. 1. in secunda edit. & in praxi aurea resolut. 236. n. 1.* Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos part. 4. q. 25.* Duran. *decis. 42.* 2

n.1.p.2. Rota apud Post. *in tract. mandati de manu-
tenendo decis.125. n.1.* & inter recentior. *decis.382.
n.1.p.2.* Lotter. *de re benef. lib.2.q.2.n.3.* nouissimè
Marcel. Vulpe *in dict. praxi cap.48. num.2.* Alzed.
de praecellent. Episcop. dignit. p.1. cap.6. n.52. Et sic
olim poterant conferri beneficia in quolibet men-
se vacantia, & habebant omnes menses liberos,
Pute. *decis.492. n.3. lib.2.* Caputaq. *decis.214. n.5.
p.2.* Gonzal. *d.§.1. prooem. num.22.* me citato *in hoc
loco* Castr. Palao *in oper. moral. tom.2. tr.13. disp.2.
punct.13. à princip.* & hoc etiam extra propriam
diœcesim, quia conferre est voluntariæ iurisdictio-
nis, præterquam in Curia præsente Papa de stylo,
Stephan. Gratian. *Marchi decis.98. n.7.*

3 Verùm Summus Pontifex cùm sit Episcopus vni-
uersalis Ecclesiæ, Flamin. *lib.1. de resign. quaest.13.
num.132.* Zerol. *in praxi Episcopal. part.1. verb.*
4 *pragmatica, §.3.* † habeàtque pro propria diœcesi
totum Orbem. Host. *in summ. de auctorit. & vsu
pallij num.6. vers. speciale ergo*, Anton. Burgos. *in re-
pet. cap. cognoscentes num.211. de constitut.* Ludou.
Gom. *in repet cap.1. num.34. de constitut. lib.6.* Ana-
stas. Germon. *de sacrorum immun. lib.3. cap.5. n.60.
& 61.* quos refert Dionysius Paul. *de vera quatuor
Patriarch. Sedium erect. cap.17. num.51.* Gonzal. *d.*
5 *§.1 prooem. num.8.* † Sitque Episcopus Episcopo-
rum, Gom. *in cap.1 num.34. de constit.* Flamin. *lib.8.*
6 *quaest.7. num.100.* † Ordinarius Ordinariorum, *cap.
cuncta per mundum, 9. quaest.3.* Gonzal. *§.2. prooem.
num.44.* Camil. Borrell. *in summa omnium decisio-
num tit.4. num.10.* concurrátque cum omnibus Or-
dinariis, *cap. si eo tempore, de elect. in 6.* Gonzal. *di-
cto §.1 prooem. à num.32. & §.2. à princ.* Matta *de iu-
risd. part.3 cap.21. à num.15.* Rota *decis.221. num.9.*
coram Gregorio XV. & *decis.306. n.7.* coram Du-
nan. vbi *numeris seqq.* declarat quando Papa velle
concurrere dicatur, & *decis.350. n.4.* vbi quòd Papa
potest præuenire Ordinarios in conferendo, cùm
per alternatiuam illis concessam non censeatur sibi
ligasse manus, & *n.5. cum seqq.* quando censeatur
præuenire voluisse; quinimò nedum concurrit Pa-
pa, sed & præcurrit, quia multa in singulorum diœ-
cesibus potest, quæ ipsi non possunt diœcesani,
Sylu. Aldobrand. *cons.1. num.159.* Blasius Nauar-
rus *de Sacro Ecclesiæ principatu, lib.2. c.12. vers. quæ
si vera sunt*, quos refert Dionys. Paul. *d.c.17. n.53.*
7 † & in beneficialibus supremam, ac plenissimam
habeat potestatem, *cap.2. in princip. de prabend. n.6.
Clem.1. in fine, vt lite pendente*, Paris. *cons.5. n.84. &
cons.82. n.22. lib.5.* Nicol. Garcia *d. cap.1. n.1.* Rot.
8 apud Farin. *dec.778. n.1. part.2. recent.* quia † omnia
beneficia respectu illius sunt manualia, & obedien-
tialia, & in eis vti potest plenitudine potestatis, ac
clericum suo beneficio, sine causa à clerico data, sed
ex causa maioris boni Ecclesiæ vniuersalis, priuare;
de quo vide Doctores, quos refert Cened. *ad Sex-
tum collect. 21 n.1.* & alios citatos à Nicol. Garc. *d.
cap.1. n. n.2.* & Mohed. *decis.4. n.2. de rest. spoliat.* Se-
raphin. *dec.997. n.7.* Pinell. *in rubrica de rescind. ven-
dit. part.1. c.2. num.29. & 30.* Nauarr. *de spoliat. cle-
ric §.3.* Cotta *in memorabil. verbo beneficia, pag.73.*
Viui. *tom.1. communium opinion. lib.1. tit.9. num.5.
pag.151.* Anton. Gabriel. *tom.3. commun. lib.3. tit. de
iure quæsito conclus. 1. n.9. cum seqq.* Menoch. *remed.
15. recuper. n.13. & seqq. & cons.83. num.1. & num.15.
& cons.181. num.49. & de præsumpt lib.2. quaest.10.
num.18. & vsufr. cap.2. num.8.* Peregrin. *de iure
fisci lib.1 tit. de habentibus iura fiscalia num.24.* Ce-
uall. *communium contra communes q.528.* Farinac. *in
praxi criminal. p.7. fragmentorum criminal. litt. C.*
num.87. Cabedo *Lusit. decis.18. n.13. & dec.36. n.2.
part.2.* Gonzal. *§.1. prooem. num.33.* Molin. *de Iustit.
tract.2. disp.29. quaest.2.* Lessi. *in simili tract. lib.2. c.4.
dub.4.* Filliuc. *tractat.41. de benefic cap.2. à numer.6.*
† & licet prædictam potestatem in Episcopos tran- 9
stulerit, vt quilibet in sua diœcesi beneficia ibidem
consistentia conferre posset, *dict. cap. decreto*, ibi, *qua
vices suas ita aliis impertiuit Ecclesiis, vt in partem
sint vocata sollicitudinis, non in plenitudinem potesta-
tis, c. multum stupeo, 3. q.6.* ibi, *vices enim nostras ita
tua credimus potestati*, Gonzal. *dict. §.1. prooem. n.4.
& 5.* penes ipsum tamen maior remansit, *c. dudum,
§. nos igitur, de prabend. in 6. c. per hoc, 17. de hæret. eo-
dem lib.* ad quod multa cumulat Gonzal. *§.2. prooem.
à principio*, adeò quòd impossibile sit Papam suæ
derogare potentiæ, seu ita alicui priuilegium conce-
dere, vt non possit absolutè per ipsum reuocari, cùm
in hoc non cadat quæstio potestatis, sed voluntatis
tantùm, Aym. *cons.125. n.4.* & sic potestati Episco-
porum à se concessæ derogare, sibique collationes
reseruare potest, *cap præsenti, cap. licet, illo tit. & lib.*
gloss. singularis *verb. reseruamus, in Extrauag. exe-
crabilis Ioann. XXII.* ac per consequens de omni-
bus beneficiis, & in omnibus mensibus prouidere, &
liberè disponere valet, in quo non ideo detrahit
alieno iuri, sed proprio vtitur, nec inde modo aliquo
turbatur Ordo Ecclesiasticus, vt latè probat Lot-
ter. *de re benef. lib.2. quaest.15.* vbi ait Summum Pon-
tificem beneficia dissita per totum Orbem in qui-
busuis diœcesibus, ac prouinciis quotuplici iure
prouidere. *Primò* concursus quatenus tanquam
Episcopus vniuersalis concurrit cum cæteris infe-
rioribus collatoribus. *Secundò* iure deuoluto, quia
videlicet ex causa aliqua ius conferendi de inferio-
ribus collatoribus ad ipsum facta sit deuolutio.
Tertiò iure præuentionis, cum videlicet præuenien-
do vacationem beneficij mandat ea succedente cer-
tæ personæ conferri, etiam ipse ex tunc confert.
Quartò iure reseruationis. *Quintò* denique simplici
via iuris; de quibus omnibus agit Lotter. *dicto lib.2.
q.16. cum seqq.*

Vnde etiam in mensibus, quos Papa Ordinariis 10
concessit de nouo, non abdicauit totaliter à se pote-
statem conferendi, itaut si ipse præueniat, valeat
eius collatio, *d.c. dudum, §. nos igitur, & cap. si à Sede
Apostolica, de prabendis in 6.* Gomez *de expect. n.14.*
Anastas. Germon. *de indultis Cardin §. per quæ subla-
tis, n.80. & 81.* Zech. *de benef. c.2. n.1.* Nicol. Garc.
d.c.1. à n.9. vbi *n.11.* refert decisum *in vna Salaman-
tina Parochialis de Garates 1. Decembris 1578.* co-
ram *D. Brauo*, quæ est *part.1. diu. dec.442. n.4.* quòd
per præseruationem factam à Papa iurium Ordina-
rij in quatuor mensibus Ordinariis nō ligantur eius
manus, cùm sit Ordinarius Ordinariorum, & quòd
in beneficiis vacantibus in mensibus ordinariis sit
locus præuentioni inter Papam, & Ordinarium, &
illius prouisio præualeat, quæ prius facta fuerit, tra-
dit Gonzal. *§.3. prooem. à n.1.* vbi latè de præuentio-
ne, & materia, *d c. si à Sede Apostolica, & in vna Ca-
laguritan. de Oliuaris 15. Decembris 1604.* coram *D.
Penia* fuit resolutum, quòd † voluntas præueniendi 11
colligitur ex clausula contenta in litteris, *dummodo
tempore data non fuerit alicui ius quæsitum*, vbi enim,
cessante reseruatione, hinc inde proferuntur proui-
siones, videlicet Apostolicæ, & inferiorum collato-
rum, nil magis attenditur quàm data circa tempus,
vt qui est in data anterior, censeatur in iure potior,
iuxta *reg. qui potior, de regul. Iuris in 6.* & in puncto
firmauit Rota *in vna Regien. Capellania 2. Decembr.
1619.* coram *Cardin. Caualerio.*

Quando

12 Quando verò prouisiones Papæ, & Ordinarij
currunt in eadem data, & die, & prouisus ab Ordi-
nario est in prouisione, eius prouisio est præferen-
da, ex clara dispositione *dict. c. si à Sede Apostolica*,
censuit Rota *in vna Hispalen. beneficij de Villanueua*
de mense Ianuarij 1604. *& antea* 2. *Maij* 1603. co-
ram Iusto; nam cùm semper ad fauorem possesso-
ris, & Rei præsumatur, §. *commodum, Instit. de in-*
terdict. c. 3. de probat. c. cùm sint partium iura obscura,
de reg. iuris in 6. cum plenè adductis per Gonzal. §. 3.
13 *procem. à num.* 51. ideo † quando collatio facta est
duobus à diuersis eodem die, nec apparet cui priùs
fuerit facta, potior est conditio possidentis, Me-
noch. *de arbitr. lib. 2. casu* 48. *n.* 10. *consequent. & re-*
med. 4 adipi. c. n. 797. Rebuff. *de pacificis possessoribus,*
n. 297. *num seq.* Tiraq. *de iure primog. q.* 17. *opin.* 11.
n. 1. *& opin.* 12 *n.* 2. Zerol. *in praxi Episcop. p.* 2. *verb.*
beneficium, vers. 2. *pag.* 20. D. Barbosa *in l.* 1. *ff. soluto*
matrim. part. 2. *n.* 4. & vbi est dubium quis debeat
præferri in collatione beneficij, præfertur qui priùs
adeptus est possessionem, & in ea est, gloss. *verb. nen-*
ter, in d. c. si à Sede Apostolica. Vnde si vacatio contin-
gat circa mediam noctem vltimi diei mensis, itaut
minimè constare possit an fuerit finitus vnus men-
sis, & cœptus alius, & dubitatur verùm in mense
Apostolico, aut potiùs Ordinario vacatio contige-
rit, pro possessore est iudicandum. Put. *decis.* 207.
lib 3. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 11. *à num.* 26. &
pleniùs *infrà.*
14 Si verò nondum adepta possessione vnus habeat
collationem beneficij à Papa, alius ab Ordinario, si
non appareat de proprietate, præfertur quia à Papa
impetrauit propter prærogatiuam concedentis, vt
notant per *d. cap. si à Sede Apostolica,* Vezin. *tom* 1.
commun. opinion. lib. 4. *titul.* 11. *numer.* 67. *vers. & hoc*
idem, pag. 568. *col.* 2. Cotta *in memorab. verb. hora,* Mas-
card. *de probat. concl.* 314. Aloys. Ricc. *in collect. decis.*
part. 4. *collect.* 144.
15 Sed quando in collatione Ordinarij est apposita
hora, & in collatione Papæ non, tunc collationem
Ordinarij præualere resoluunt gloss. *verb. nec appa-*
reat in dict. cap. si à Sede Apostol. Gomes. *l.* 45 *Tauri*
num. 148. Rebuff. *in tract. de pacificis possess. num.* 299.
Tiraquell. *de iure primogen. quæst.* 17. *opin.* 11. *n.* 3. *&*
de retractu lignag. §. 11. *gloss.* 1. *n.* 10. D. Barbosa *d l.* 1.
part. 2. *num.* 10. Qua in re aduertendum in prouisio-
nibus inferiorum cadere suspicionem antidatæ, nisi
sint in forma publici instrumenti cum testibus, &
aliis solemnitatibus, etiamsi aliàs sint in forma litte-
rarum patentium cum sigillo, & subscriptione Epi-
scopi, vel Secretarij eius, vt censuit Rota *apud Bella-*
mer. decis. 321. *& decis.* 441. *& in antiq. de probat. de-*
cis. 17. *n.* 1. idque propter facultatem supplantandi
prouisiones Apostol. cuius præsumptio ne quidem
remoueretur ex publico instrumento, in quo essent
testes adhibiti, si illi essent domestici, & familiares
Episcopi, vt singulariter notat Rebuff. *in praxi sub*
16 *rub. requisita ad col. bonam n.* 12. Et aduerte † non esse
necessariam derogationem regulæ alternatiuæ in
prouisionibus Papæ, etiam quod Papa prouideat in
mensibus alternatiuæ, quod pluribus Rotæ decisio-
nibus confirmant Nicol. Garcia *d. c.* 1. *n.* 19. Aloys.
Ricc. *in collect. decis. part.* 5. *collect.* 1595.
17 Ordinariam potestatem conferendi, quam Epi-
scopis (vt ita dicam) Summus Pontifex precariò
concesserat, coarctare potuit per reseruationes, de
quibus tractatus ediderunt Gaspar. Perus. Æneas
Falcon. & Simoneta ac Campeg. & aliqua tractauit
18 Rebuff. *in praxi tit. de reseruat.* Et † huiusmodi re-
seruationes aliæ dicuntur generales, aliæ speciales:
generales sunt illæ, quæ non de certis beneficiis,
seu pro certis personis fiunt, putà de beneficiis Col-
lectorum, seu Subcollectorum, officialium Curiæ,
&c. speciales verò sunt, quæ fiunt de certis benefi-
ciis, seu pro certis personis. Ita Gemin. *cons.* 12. *n* 4.
Cassad. *decis.* 2. *num.* 3. *reseruat.* Lotter. *de re benefic.*
lib. 2 *q.* 26. *n.* 24. ex multorum resolutione colligit
Nicol. Garc. *d. c.* 1. *à n.* 18. Plures reseruationes tam
in Iure, quàm in regulis Cancellariæ reperiuntur,
quarum notitia Episcopis vtilis erit, ne de benefi-
ciis Summo Pontifici reseruatis prouidere audeant,
cum dispositio omnis inferiorum circa reseruata sit
nulla, *c. nomen* 1. *q.* 1. *c dudum, & c. multum stupeo* 3.
q. 6. *c si eo tempore, de elect. in* 6. Ideò Nicol. V. per
suam *constit.* incip. *Ad sacram Petri Sedem,* & Clem.
VIII. *in constit.* 46. incip *Admonet, de anno* 1534. &
Gregor. XIII. *in const.* 42. incip. *Quæ in Ecclesia Dei*
de anno 1576. annullant collationes factas de be-
neficiis reseruatis.
Cùm autem reseruatio sit odiosa, gloss. *verb. fini-*
tur, in cap. præsenti, de offic. deleg. Dign. *decis.* 1. *in*
fine de prabend. Cassad. *decis.* 3. *n.* 5. *de reseruat.* eaque
non inducatur, nisi in casibus in iure expressis Cas-
sad. *decis.* 2. *n.* 9 *de reseruat.* Simonet. *de reseruat. q.* 5.
cum aliis ibi relatis *in appendice,* Rot. *in Seguntina*
Archidiaconatus & Canonicatus 19. *Martij* 1601.
coram *Card. Lancellotto iun.* impressa per Farin. *decis.*
45. *n.* 3. *part.* 1 *recent.* ideò operæ pretium duxi ali-
quos casus referre, quibus beneficia S. Sedi Apost.
reseruata reperiuntur, vt Episcopus eos non ignoret,
ac proinde ne in huiusmodi beneficiorum collatio-
nibus intromittat.
In primis reseruantur de Iure dispositioni Roma- 19
ni Pontificis omnia beneficia vacantia apud Sedem
Apostolicam, seu in Curia *in c.* 2. *& cap. statutum,*
& in c. præsenti, de prebendis in 6. *& in Clem.* 1. *vt lite*
non contest. Simonet. *de reseruat. quæst.* 30. Gambar.
de offic. & potest. Legati de Latere lib. 3. *tit. de potesta-*
te legati in beneficiis conferendis n. 123. Nicol. Gar-
cia *d. cap.* 1. *à num.* 68. Anastas. Germon. *de indultis*
Cardin. §. *per quæ sublatis, n.* 34. Flamin. *de resignat.*
lib. 2. *quæst.* 16. *n.* 18. Rebuff. *de nominat. quæst.* 15. *n.*
27. Valasc. *consil.* 163. *num.* 8. Aloys. Ricc. *d. reso-*
lut. 333. *vers quartò,* Vgolin. *d. c.* 50. §. 2. *num.* 2. *vers.*
quarto, Valenz. *cons.* 57. *n.* 2. *&* 4. Perez de Lara *de*
anniuers. & Capell. 2. *cap.* 30. *n.* 12. me citato *in hoc*
loco Rebuff. *de praecell. Episc. dignit. p.* 2. *c.* 9. *n* 26. Rot.
decis. 740. *n.* 1. *part.* 2. *recent.* Rebuff. *in praxi tit. de*
forma mandati Apostolici, pag. 732. Zerola *in praxi*
Episc. p. 1. *verb. beneficia, vers. ad secundum, pag.* 38.
nouissimè Marcel. Vulpe *in d. praxi c.* 48. *num.* 4. In
tantum, quòd † si Ordinarius prouideat de benefi- 20
cio, quod vacauit in Curia, prouisus non habebit
titulum coloratum, Valasc. *consul.* 79. *num.* 7. *& seq.*
Quod adeò certum est, vt si reseruetur certum be-
neficium ad fauorem certæ personæ, licèt adiiciatur
claus. *etiamsi generaliter, vel specialiter reseruatum,*
&c non tollitur hæc reseruatio maior in corpore Iu-
ris, de qua *in d. c.* 2. Lotter. *d. q.* 26. *n.* 25. Et † illud be- 21
neficium dicitur vacare apud Sedem Apostolicam,
vt sit reseruatū, quod vacauit in locis vicinis ipsius
Sedis Apostolicæ, & Romanæ Curiæ, vel prope
eam intra duas diæras legales, vt disponit text. *in di-*
cto c. præsenti, & docent Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.*
gloss. 43. *num.* 45. *cum sequentib.* Azor. *instit. moral.*
part. 2. *lib.* 6. *c.* 346. *vers. porrò,* Moneta *de option. cap.*
3. *num.* 18.
Beneficia etiam apud Sedem, seu in Curia va- 22
care dicuntur non solum per obitum in illa (ex qua
tantummodo insurgit reseruatio clausa in corpore

Iuris (vt probant *dict. cap. 2. d. cap. præsenti, de præbend. in 6. Extrauag. ex debito, Ioan. XXII. de electi.& Extrauag. ad regimen. cum seq. & Extrauag. piæ sollicitudinis, de præben.* quia beneficium illius, qui est mortuus in Curia, dicitur reseruatum, Rot. *decis. 700. n. 4. apud Farin. p. 1. recent.* sed etiam per resignationem factam in manibus Papæ, quam constat verè, & realiter dici vacationem in Curia, etiã si mediante procuratore alibi constituto, Ioan. Andr. *in dict. cap. 2. num. 7.* quem sequitur *ibi* Anchar. *sub n. 1. super verb. apud Sedem*, Gemin. *n. 7.* & alij passim, late Simonet. *de reseruat. q. 28. à n. 1.* Lotter. *d. lib. 2. q. 27. n. 33 1.* ex qua vacatione facta per resignationem, vt suprà, non inducitur reseruatio clausa in corpore Iuris, cum non sit per obitum; sed inducitur ex appositione manus Papæ, quæ habet vim reseruationis specialis, vt clarè determinant *Extrauag. Ne Romani §. nos qui vigiliis, vers. Romani quoque*, Pont. *de præbend. inter commun.* Gonzal *gloss. 5 2. n. 7.* Vnde etiamsi resoluatur resignatio, putà propter regulam de viginti, non tamen resoluitur reseruatio inducta per appositionem manus validam, Roman. *cons. 342. à num. 1.* Sarnen. *ad reg. de infirmis q. 33. ad fin.* quod non satis videtur perpendisse Simon. *dict. q. 28. sub n. 6.* vt doctè aduertit Lotter. *de re benefic. d. lib. 2. q. 27. n. 35. glos. verb. mori, in Clem. 1. vt lite pendente* Nauar. *cons. fin. de renunciat.* Flamin. *lib. 1. q. 4. num. 54.* Moneta *d. cap. 3. num. 37.* Nicol. Garc. *dict. c. 1. num. 37.* Aloys. Ricc. & Vgolin. *vbi proximè.*

23 Vnde Ægid. *p. 7. q. 2.* Andr. Gambar. *de permutat. benef. p. 2. n. 147.* quos refert, & sequitur Azor. *instit. moral p. 2. l. 7. c. 30 q. 9.* resoluunt quòd si duo Clerici Bononienses in Curia Romana, vbi etiam Episcopus Bononien. commoratur, sua beneficia permutent, eo ipso vacant in Curia per *c. licèt canon, de præbendis in 6.* & idem Gambar. *dict. part. 2 n. 67.* & Azor. *dict q. 9.* tenent resignantes beneficia in Curia Romana permutationis causa, si moriantur extra Curiam ambo, vel vnus illorum ante permutationem completam, vacare ea beneficia in Curia, quia non habetur ratio temporis, in quo mortui sunt clerici, sed eius in quo resignarunt, quia tunc beneficia vacasse intelliguntur.

24 Sic etiam in Curia beneficia vacare dicuntur, quando ibi priuatio, aut alij vacationis modi inducuntur, Moneta *dict. cap. 3. num. 36.* Nicol. Garcia *d. c. 1. num. 73.* & *num. 79.* resoluit, quòd vbi priuatio inducitur à Iure, seu ex decreto propter actum positiuum, beneficium dicitur vacare, vbi fit actus, ob quem inducitur priuatio à Iure, seu decreto. Beneficium igitur vacans per sententiam priuationis lata in Curia contra se defendentem, vel verum contumacem, qui de Iure habetur pro præsenti, dicitur vacare in Curia, quia data tali præsentia siue vera, siue falsa propter talem contumaciam etiam moraliter loquendo, verè & realiter talis vacatio in Curia contingit, vt considerat Verall. *decis. 64. n. 1. & 2. p. 1. & decis. 327. p. 1.* secundùm quam intelligenda est Rot. *decis. 55. de preb in antiq.* quatenus ponit regulam vniuersalem beneficium vacare in loco, vbi quis eo priuatur, ex doctrina Franc. *in cap. præsenti sub n. 4. vers. 4. adde, de preb in 6.* vbi refert hoc inter casus vacationis in Curia, distinguens tamen inter effectum, directum, & consequutiuum, vt ibi per eum cum alijs alleg. tis per Verall. *vbi suprà*, refert Melch. Lotter *d. lib 2 q. 27. n. 30.* obseruans *n. 31.* tale beneficium esse reseruatum virtute *Extrauag. ad regimen, de præbend. inter. commun.* non tamen ea reseruatione, quæ dicitur clausa in corpore Iuris.

Sic etiam vacatio inducta per decretum de dimittendo non malè dici potest vacatio in Curia, Rot. *decis. 65. de rescript. in antiq.* Simon. *de reseruat. q. 27. n. 36.* vbi *n. 37.* subdit idem statuendum circa vacationem per assecutionem, ex Extrau. *ad regimen, de præbend. inter commun.*

De his tamen beneficiis apud Sedem Apostolicam vacantibus Pontifex intra mensem à die vacationis prouidere debet alioquin dicto tempore elapso valebunt collationes ab Ordinariis factæ potestate ordinarias, proindeque ac si nulla vnquam reseruatio extitisset, *d. c. statutum*, Anton. Fab. *lib. 1. definit. forens. tit. 2. definit. 32.* quod verum est in vacationibus apud Sedem; nam in cæteris nullum est præfinitum tempus ad conferendum, An Falcon. *q. 4. princip. effectu 20.* Gaspar. Perus. *tract. de reseruat. q. 5.* Mensis autem de quo supra incipit currere à die vacationis, non scientiæ, gloss. *verb. numerandum, in d. c. statutum*, Anton. Fab. *dict. tit. 1. definit. 55.* Aduertendum tamen, quod restrictio hæc ad mensem non operatur, quòd post mensem omnimodo excludatur Pont. fex, vt conferre non possit, sed hoc tantú, vt post hunc mensem manus Ordinarij vlterius non censeantur ligatæ: potest tamen Papa moram purgare in conferendo beneficia vacantia in Curia, quæ intra mensem non contulerat, si tamen res sit integra, vt resoluit Massobr. *in praxi habendi con. ursum requis. 7. dub. 49.* vbi *dub. 50.* quærit, an valeat collatio Episcopi qui contulit intra mensem Papæ, si postea Papa de illo non prouideat? & *dub. 48.* obseruat hodie litteras super beneficiis vacantibus in Curia datarij sub die obitus. Et quod in beneficiis vacantibus in Curia non cadat consuetudo optandi, ostendit Moneta *d c. 3. num. 13.*

An idem sit vacatio apud Sedem, ac vacatio in Curia, dubitari potest, cum plures ex Doctoribus suprà citatis confusè, ac promiscuè vno pro alio vtantur. Veritas tamen est quòd vacare apud Sedem est quando beneficium vacat per obitum in Curia iuxta *d. c. 2. de præbend in 6.* iuncto *c. statutum 3. & c. præsenti 34. eod. tit. & libro*, Lotter. *d. lib. 2. q. 27. n. 25. cum seqq. & num. 28.* per quod dictum *c. 2.* in certis casibus extenditur ad duas diætas extra curiam Romanam: quod intellige per obitum Curialium, seu aliorum non habentium originem, & domicilium Romæ, nec de beneficiis sitis in Vrbe, quia in his non habet locum vacatio apud Sedem, *d cap. 2. de præbend in 6.* Gonzal *ad reg. 8. Cancell. gloss. 13. n. 13. & præcipuè num. 14. cum seqq.* Vacare autem in Curia dicuntur beneficia non solùm quando vacant apud Sedem, per *d. cap. 2.* sed pluribus modis, quos prosequitur Monet. *d c. 3. num. 18.* Garc. *d. cap. 1. §. 1. à n. 68.* Gonzal. *d gloss. 15. per totam.* Vnde licèt vacatio apud Sedem per *d. c. 2. de præbend. in 6.* quæ aliàs dicitur clausa in corpore Iuris, sit vacatio in Curia, dicuntur vacationes apud Sedem, in puncto Sarnen. *de triennali q. 31. à princ. vsque ad §. secundus igitur* optimè Couar. *pract. c. 36. num. 4. vers. cæterùm ad hanc*, bene Put. *decis. 36. aliàs 38. in nouis lib. 2.* tenet Rot. *Cordubens. capellaniæ*, registrata per Garc. *d p. 5. cap. 1. num. 425.* ad quam ipse refert *num. 88.* Gonzal. *d. gloss. 13 n. 29.* vbi firmat quid sit vacare apud Sedem, & *num. 48.* vbi firmat vacare apud Sedem esse vacare in Curia, non tamen è conuerso, vt *n. 49. & 50.* vbi cum Sarnen. *d. q* de triennali, respondet ad gloss. *verb. in Curia, in c. statutum 3. de præbend. in 6.* quod vacare in Curia impropriè dicitur vacare apud Sedem, & *n. 53.* dicit quòd vulgariter dici solet vacare in Curia pro vacare apud Sedem, & *n. 53.* quòd propriè loquendo licet vacare apud Sedem sit vacare

vacare in Curia, non tamen è contra ex Put. *d. decis.* 36. *aliàs* 38. *in nouis lib.* 2. & vt id vnico verbo dicam, vacatio apud Sedem est vacatio per obitum vera, aliæ vacationes dicũtur fictè in Curia, & illa dicitur in corpore Iuris clausa, aliæ non. Hæc quidem post primam huius tractatus impressionem mihi animaduertit Conlusitanus noster Doctor Odoardus Pinto, vtriusque Iuris consultissimus, ac in Romana Curia Aduocatus integerrimus.

25 Limita *primò* in beneficiis iurispatronatus laicorum, per gloss. *in c. licet, de prebend. in* 6. vbi Gemin. *num.* 12. Dec. *cons.* 149. *n.* 6. dum tamen fundatione, vel dotatione fuerit acquisitum, secus si priuilegio. Lancell. *decis.* 304. *p.* 2. *diuers.* Simonett. *quæst* 9. Est tamen valida hæc causa vacationis in Curia ad inducendum supremum Pontificem ad dispensandũ, & in totum derogandum iuripatronatus, Couarr. *pract. c.* 37. *sub n.* 4 post Mandol. *in signatura gratiæ, in verb. derogationes iurispatronatus*, & Scaphil. dicit. Flamin. *de resignat. lib.* 2. *q.* 4. *n.* 45. nouissimè Melch. Lotter. *de re beneficiar. lib.* 2. *qu.* 8. *sub tit. Iurispatronatus causa finalis quæ vers. primò*, Rota *in Placentina capellaniæ* 19. *Ianuarij* 1622. coram *R D. Coccino, & in Comaclen. & Ferrarien. Præpositura & beneficij* 15. *Decemb.* 1615. coram bo. mem. *Remboldo*, Ferentil. *in annot. ad decis. Buratti* 769. *n.* 12. *in med.* & hoc procedit nedum in reseruatione expressa, verùm etiam tacitè, quæ resultat ex appositione manus Papæ, Garc. *de benefic p.* 5. *c.* 1. *n.* 591. Marescot. *var. lib.* 2. *c.* 94. *num.* 26.

26 Generaliter tamen beneficia iurispatronatus laïcorum ex fundatione, vel dotatione, non comprehenduntur in reseruationibus, etiamsi sint generales, & corpore Iuris clausulæ, nec Legatus à latere illa potest conferre, Roch. *de iurepatronat. verb. competens, q.* 24. *num.* 54. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disp.* 2. *punct.* 16. *num.* 9. Lambertin. *part.* 1. *lib.* 2. *quæst.* 6. *art.* 2. *& p.* 3. *quæst.* 9. *art.* 16. Simonet. *quæst.* 6. Selua *part.* 3. *q.* 11. *qualit.* 12. *num.* 12. *&* 21. Palat. *in libello de benef. in Curia. vacant.* §. 11. *&* 12. Gambar. *de officio Legati, lib.* 3. *à n.* 239. *&* 242. Couar. *pract. cap.* 36. *num.* 2. *&* 5. Ioseph Ludou. *tom.* 3. *commun. opinion. tit. de iurepatron. concl. vni ampl.* 19. *vers. declarat.* 12. *pag.* 531. Hoieda *de incompatib benefic. c. fin. num.* 109. Azened. *l.* 5. *num. tit.* 6. *lib.* 1. *nouæ Rec.* Spin. *in speculo testam gloss* 4. *n.* 44. Cald. Pereira *in respons. pro Peñaranda n.* 1. Rebuff. *de nominat. q.* 8. *num.* 22. *& quæst.* 15 *num.* 2. Cabed. *de patronat. Regiæ Coronæ c.* 35. *num.* 2. *&* 4. Perez. *leg.* 2. *vers. dubium etiam, tit.* 6. *lib.* 1. *Ord pag* 150. Menoch *consil.* 90. *n.* 85 Put. *decis.* 319. *lib.* 1. Valasc. *consul.* 163. Gonzal. *ad. regul.* 3. *Cancell. gloss.* 18. *n.* 2. Ceual. *communium contra commun. q.* 897. *n.* 45 2. *cum seqq.* Cened. *ad Decretal. collect.* 79. *n.* 1. *& ad Sextum collect.* 21. *num.* 1. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 236. *vers. tertio*, latè Monet. *de opinion. cap.* 3. *q.* 3. *à n.* 113. Achil. *decis.* 3. *de iurepatron.* Seraph. *decis.* 1334. *n.* 6. Card. Caualer. *decis.* 639. *n.* 4. Gregor. XV. *decis.* 48. *n.* 3. Rot. *dec.* 680. *n.* 2. *p.* 1. *recentior. & decis.* 541. *p.* 2. *& in Leodien. Parochialis* 18. *Decemb.* 1623. *& in Bergomen. Capellania* 26. *Aprilis* 1627. coram *R P. D. Merlino, & in Murien. plebis & Iurispatronatus* 21. *Febr.* 1625. coram *R. P. Coccino Decano*; quæ quidem resolutio *primò* procedit quamuis iuspatronatus sit mixtum, partim scilicet spectans ad Ecclesiasticos, & partim ad laïcos, quia ad effectum exclusionis reseruationis censetur merè laicale, Cou. *d. c.* 36. *n.* 55. *vers. & ideò*, Achil. *d. decis.* Putc. *decis.* 157. *lib.* 3. Seraph. *decis.* 719. *n.* 4. *& decis.* 1334. *num.* 7. Caual. *decis.* 547. *n.* 5. *& decis.* 639. *n.* 4. Gonzal. *d. gloss.* 18. *n.* 13. *&* 14. Garc. *d. p.* 5. *c.* 1. *n.* 582. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 10. *n.* 76. *Secundo* procedit, etiamsi in reseruatione adsint illa verba, *ad cuiuscumque collationem, prouisionem, electionem, præsentationem, & quamuis aliam dispositionem pertineant.* Ita Mandol. *ad reg.* 1. *Cancell. q.* 10. *n.* 2. Gid. *de pension. quæst.* 19. *num.* 7. aut etiamsi adsit clausula, *Motuproprio*, Polydor. Ripa *de actis in mortis art. c.* 54. *n.* 22. Monet. *d. c.* 3. *n.* 114. qui *numeris sequentib.* cum Couar. Mandol. & aliis *citatis locis*, † id procedere asserit, licèt beneficia sint mixta iurispatronatus clericorum & laïcorum, & licèt essent de iurepatronatus competente clericis ratione bonorum patrimonialium, cum tanquam laïcale censeantur.

Limita tamen *primò* in iurepatronatus laïcali, quando eis non competit ex fundatione, constructione; vel dotatione, sed ex priuilegio, vel præscriptione Nicol. Garc. *p.* 5. *c.* 1 *n.* 573. Derogationes autem quantuncumque generales, nunquam extenduntur ad patronatus Regios, Concil. Trid. *sess.* 25. *de reform. c.* 9. Callist. Ramirez. *de lege Regia* §. 27. *n.* 18. Alfar. *de officio fiscalis, gloss.* 2. *n.* 19. Gonzal. *ad* 8. *reg. Cancel. gloss.* 19. *n.* 97. *cum seq. & gloss.* 24. *n.* 159. Nicol. Garc. *d. part.* 5. *c.* 1. *n.* 219. *&* 575. nouissimè Ioannes de Solorzan. *de iure Indiarum, tom.* 2. *de Indiarum gubernatione, lib.* 3. *c.* 2. *n.* 19. 27

Limita *secundò* in beneficiis Regularibus, quæ non veniunt in reseruationis vacationis in Curia, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell gloss.* 8. *n.* 11. 28

Limita *tertiò* vbi beneficia curam animarum habentia vacant, Apostolica Sede vacante, tunc enim ad Ordinarium collatio ob animarum periculum pertinet, idem si vacent in Curia viuo Pont. sed ante collationem Apost. Sedes vacat, *cap. si Apostolicæ* 35. *de prebend. in* 6. Rebuff. *de nominat. q.* 15. *n.* 28. *vers. secundò fallit.* Vgol. *d.* §. 2. *vers. quarto.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 5. *proœm. n.* 125. *cum sequentib. & gloss.* 24. *n.* 111 *&* 117. 29

Limita *quartò* in beneficiis illorum, qui in Vrbe degunt ratione originis, vel domicilij, nisi etiam Curiam sequantur, & Curiales existant, gloss. *verb. originis in c. præsenti* 34. *de præb. lib.* 6. Mon. *d. c.* 3. *n.* 25. Rot. Rom. apud Farin. *decis.* 616. *n.* 1. *in nouissimis nouissimarum, alias p.* 4. *diuers.* Lott. *d. lib.* 2. *q.* 32. *n.* 39. 30

Limita *quintò*, in beneficiis de Vrbe, in quibus locum non habet reseruatio de beneficiis vacantibus apud Sedem Apost. Ita Gonzal. *gloss.* 13. *n.* 14. 31

Secundò Reseruationis beneficia dispositioni Romani Pont. per solam appositionem suæ manus, quamuis inutiliter factam, ita quod si Papa prouidet alicui, vel prouideri mandat de aliquo beneficio, si prouisio fuerit nulla, vtpotè facta inhabili, vel incapaci, aut propter subreptionem, vel alium defectum, beneficium remanet Papæ affectum, & in illo Ordinarius non potest se intromittere, etiam aliàs non fuisset reseruatum, vt probat *c. vt nostrum* 56. *de appellat.* resoluunt Rebuff. *in praxi tit. de reseruat. num.* 30. *&* 34. Simon. *quæst.* 58. Zech *de benefic. c.* 5. *sub num.* 6. Henriq. *in summ. lib.* 13. *de excom. cap.* 14. §. 2. *litt. O.* Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 3. *proœm n.* 146. *& gloss.* 52. Rot. *decis.* 190. *n.* 6. *p.* 2. *recent.* Nicol. Garc. *d. c.* 1 *à n.* 138. Intellige quatenus actus ille appositionis manus non impeditur sortiri effectum ex cõtraria mente ipsius Papæ, veluti cum processit sub conditione aliqua, quia tunc nec quidem decretum afficit, cum conditio nihil ponat in esse, Simonet. *de reseru. q.* 60. *n.* 2. Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 26. *n.* 36. Rot. *decis.* 290. *n.* 8. *p.* 2. *recent.* Reseruatio per appositionẽ manus Papæ maioris potentiæ est, quam reseruatio deducta ex reseruationibus generalibus, Rot. apud Farin. 32

Farin.*deciſ.*401.*num.*2.*p.*2.*recent.* Et reſeruatum non dicitur beneficium, ſeu affectum ex qualibet appoſitione manuum Papæ, ſed ita demum niſi Papa moueatur ex falſa cauſa tangente pertinentiam collationis, ead.Rot. *deciſ.*186. *num.*4. *& p.*2. *recent.* vbi contrarium tenentes declarantur; ſecus verò quãdo eſt error circa qualitatem prouiſi, vt *ibidem* dicitur *num.*5. Neque omnis appoſitio manus afficit beneficium, ſed ea tantùm, ex qua reſultat mens vlterius prouidendi, vt in Commenda, & vnione ad vitam, Gonzal. *d.gloſſ.*5 2.*n.*38. *&* 42. Garc. *d.p.*5.*cap.*1.*ex n.*175. Lotter. *d.lib.*2.*q.*16.*n.*30.

34 Papa quando manum appoſuit in aliqua commiſſione ſignanda, per talem ſignaturam voluit totum negotium ad ſe aduocare, & inferiorum manus ligare, Gonzal. *dict.gloſſ.*5 2 *num.*31. Camil.Borel. *in ſumma omnium deciſ.tit.*4. *num.*11. Maranta *diſput.*6. *num.*21. Rebuff. *tom* 1.*ad leges Galliæ,tract.de euocat. n.*110 *pag.mihi* 271. faciunt quæ Couarr. *pract c.*9. *n.*5.*in princ.*Menoch *conſ.*340.*num.*49. D.Barboſa *in l.* 1.*ff.de iudic tract* 4. *num.*42. Verùm quando Papa non vniuerſaliter manum appoſuit, ſed determinatè ſolùm ad aliquem certum effectum, per huiuſmodi manus Papæ appoſitionem, beneficium non remanet affectum, ſed illud per obitum illius, qui reſignare intendebat, poteſt Ordinarius cõferre, Lancellot. *de attent.p.*2.*c.*10.*n* 9. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel. gloſſ.*5 2.*n.*50. vbi quòd manus appoſitio Papæ ad effectum prouidẽdi ex vacatione per reſignationem, non inficit prouiſionem per obitum. Nicol.Garc.*d. p.*5.*c.*1.*n.*155.dum ait quòd decretum in reſignatione factum, vel manus appoſitio Papæ in eadem, licèt operentur, quòd nullus inferior poſſit in eadem vacatione conferre, tamen non inficit prouiſionem per obitum, Marr. *de clauſ.p.*1.*clauſ.*191.*n.*11. vbi tradit quòd quamuis appoſitio manus Papæ operetur, vt nullus inferior poſſit manus apponere, & cõferre, tamen hoc procedit in reſignatione, ſecus in prouiſione per obitum. Ratio autem omnium, quæ ſuprà diximus, illa ſolet aſſignari, quia reſignans in fauorem certæ perſonæ, videtur conditionaliter reſignare, videlicet dum tamen beneficium illi quæratur; & ius quod alteri non quæritur à me non abdicatur, Pute. *deciſ.*158.*n.*2.*lib.*3. Flamin Pariſ. *de reſignat.benefic.lib.*1.*q.*5.*n.*8.*cum ſeqq.* Anaſt. Germon. *de indultis Cardin.*§.*ſi verò illa,num.*72. Gregor.XV. *deciſ.*159.*n.*8. Stephan.Gratian.*diſcept.forenſ.c.*159. *n.*21.*cum ſeqq.*

35 *Tertiò.* Reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis beneficia vacantia Sede Epiſcopali vacante, cuiuſcumque ſpeciei & qualitatis ſint, per Bullam Pij Quinti incip. *Sanctiſſimus in Chriſto Pater*, referunt Aloyſ.Ricc. *dict praxi fori Eccleſiaſt.reſol.*333. *n.*2.*verſic. excipiuntur primò*, Vgolin. *dicto* §.2.*n.*2. *verſic. excipiuntur tamen primò*, Azor. *inſtitut.moral. p.*2.*lib.*6.34.*quæſt.*12.*verſ.eiuſdem.* Flamin. *de reſignat.lib.*1.*q.*16.*n.*30.

36 *Quartò* collatio beneficiorum, quæ vacant propter crimen hæreſis cum cura, & ſine cura, ſæcularia, quorumuis Ordinum, etiam S.Ioannis Hieroſolymitani, & aliarum quarumuis Militiarum regularia quæcumque & qualiacumque ſint, vt habetur *in Bulla* 19.eiuſdem Pij Quinti, incip. *Cùm ex Apoſtolatus*, quæ eſt *in Bull.nouo tom.*2.*pag.*213.*ſub dat.*6.*Kalend Febr.*1566.referunt Aloyſ.Ricc. *d.reſol.*333. *verſ. ſecundo, & in collect. deciſ.p.*5. *collect.* 1659. Vgolin. *d* §.2.*verſ.ſecundò*,Gonzal.*d gloſſ.*5 1. *n.*101. Nic.Garc. *d.cap.*1.*n.*81. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop.d.cap.*5.*ante n.*4. Azor. *inſt.moral p.*2.*lib.*6. *c.*34. *q.*12.*verſ.Pij quoque*, Flamin. *d.q.*16.*n.*29. me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *in opere moral. tom.*2. *tr.*13.*diſp.*2.*puncto* 24.*n.*3.

Dubitaui an prouiſio facta de beneficio incarcerati propter crimen hæreſis ſit valida ante ſententiam criminis declaratoriam; in quo dubio ſi rigorem Iuris ſpectemus, videbitur reſoluendum eſſe inualidam, cum beneficia antequam vacent conferri non poſſint, *cap.*1. *&* 2.*de conceſſ. præbend.* & quòd † beneficium dicti incarcerati non vacauerit ipſo iure à die commiſſi delicti, niſi poſt ſententiam prolatam, videtur deduci ex text.qui pro contraria parte ſolet allegari, *in c.ad abolendam*, §.1. *de hæreticis*, vbi ſic habetur. *Sancimus, vt quicumque fuerint in hæreſi deprehenſi, ſi clericus eſt, vel cuiuſlibet religionis obumbratione fuſcatus totius Eccleſiaſtici ordinis prærogatiua nudetur; & ſic omni officio & beneficio ſpoliatus Eccleſiaſtico ſæcularis relinquatur.* Ex quibus pondero verba illa, *nudetur*, & *ſpoliatus relinquatur*, quæ cum ſint præſentis temporis imperatiui modi ad iudicem directa, importans tantum priuationem per ſententiam ferendam, qui requirunt aliam perſonam, nimirum iudicis, vt pœnam infligat; nec in aliis Iuribus, quibus hæc pœna ſtatuitur, prout *in c.excommunicamus* §.*credentes,de hæret.*cum ſimilibus, inueniuntur verba ſignificantia priuationem, & ſententiam ipſo iure latam, quàm quidem nullum crimen inducit, niſi ſit iure cautum, ex multis, quos refert Nicol.Garc. *p.*11.*c.*10.*n.*3.& in dubio nunquam præſumitur, nec intelligitur priuatio ipſo iure, ſed per ſententiam. Pute. *deciſ.*129.*lib.*3. Achil.*deciſ.*1.*de pœnis* Gonz. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 15.*n.*153. Verùm licèt hæc opinio in Iuris rigore vera ſit, Communis tamen ſententia eſt in contrarium, quæ aſſerit hæreticum beneficio eſſe ipſo iure priuatum, Abb.*in c.inter dilectos n.*11. *de exceſſ.Prælat.* Couar.*lib.*2.*var.c.*8.*n.*4.plures per Nicol.Garc. *de benefic.p.*11.*c.*10.*n.*60.quibus adde Farin.*de hæreſi qu.*189.*n.*77.& Sanch. *in præcepta Decalogi lib.*2. *c.* 26.*n.*5. Ricciul. *de iure perſonar. extra gremium exiſtentium lib.*5.*c.*19.*n.*9.Et ob id poſſe à quocumque impetrari ante ſententiam, reſoluit Flamin. *lib.*3. *qu.*1. *n.* 30. tenuit Rota *in vna Mutien. Capellæ* 16.*Iunij* 1562. coram *Paleoto*, vbi fuit reſolutum beneficia hæreticorum vacare in partibus vbi fuit commiſſum delictum, & non in Curia, vbi ſententia lata fuit; nam vacant ipſo iure, & poſſunt impetrari, & conferri etiam ante ſententiam, habetur *deciſ.*707.*n.*3.*&* 4.*lib.*3.*diuerſ.* referunt Mandoſ. *de ſignatura gratiæ de abſolutione ab hæreſi, verſ. hæreticorum beneficia*, Framin.*de reſignat. lib.*3. *q.*1. *n.*32. Aloyſ.Ricc. *in collect. deciſ.p* 5. *collect.*1659. Nicol. Garcia *extra gremium Eccleſiæ exiſten.lib* 5.*capit.*19. *n.*11. vbi *n.*12.verum aſſerit quòd ad hoc vt priuatio ſuum plenarium ſequatur effectum requiritur ſententia declaratoria hæreſis incurſæ, nec ante poterit hæreticus remoueri à poſſeſſione, & *n.*13.quòd hæreticus poſt hæreſim contractam non poteſt reſignare. 37 38

Quintò. Beneficia vacantia per priuationem ſunt reſeruata diſpoſitioni Summi Pont. ex Conſtitut. Pauli III. incip. *Sanctiſſimus*, quæ eſt in ordine 67. Aloyſ.Ricc. *d.reſolut.*333.*verſ.decimo*, videlicet beneficia vacantia per ſimoniam, quia eſt crimen quod æquiparatur crimini hæreſis, & læſæ maieſtatis *in c.*1.*vbi gloſſ.vlt de teſtibus in* 6. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ.part.*2.*c.*5.*n.*36. 39

Sextò. Beneficia collata perſonis prohibitis propter ſuum genus, aut propter crimen hæreſis, vel apoſtaſiæ à Fide, nullius ſunt momenti, ſed ad nouam Romani Pont.prouiſionem pertinent, vt habe- 40

tur Bulla Gregorij XIII. 66. incip. *Ecclesiis, est in Bull. nouo tom. 2. pag.* 448. *sub dat. Idibus Nouembr.* 1580. referunt Azor. *q. quæst.* 12. *vers. Gregor. XIII.* Flamin. *d. q.* 16. *n.* 31. Gonz. *d. gloss.* 51. *n.* 103. Aloys. Ricc. *d. resol.* 333. *vers. tertio*, Vgolin. *d.* §. 2. *vers. tertio*, Mantic. *decis.* 158. *n.* 1.

41 *Septimò.* Beneficia quæcunque recepta in confidentiam, quæ vacant, ipso iure Apostol. Sedi reseruata sunt per Const. Pij IV. incip. *Rom. Pont.* quæ est in ord. 85. *in Bullar. nouo tom.* 2. *pag.* 120. & per Const. Pij V. incip. *Intolerabilis*, quæ est in ord. 78. referunt Nauarr. *in man. cap.* 23. *sub num.* 110 *& versic.* 3. Azor. *d. quæst.* 12. *vers. idem Pius IV.* Flamin. *de resignat. lib.* 2. *quæst.* 16. *n.* 26. *& de confident. benefic. quæst.* 7. *n.* 79. Aloys. Ricc. *d. resol.* 333. *vers. septimò*, Vgolin. *d.* §. 2. *vers. septimò*, Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c.* 5. *num.* 4. *in princ.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 2. *c.* 5. *num.* 24. nouissime Marcel. Vulpe *in dict. praxi c.* 48. *num.* 11. Et † procedit non solùm in beneficiis, in quibus commissa est confidentia, sed etiam in aliis, quæ obtinebat confidentiarius, vt *in Bulla Pij V. vers. sed nec quisquam*, Flamin. *d. q.* 7. *n.* 81.

42

43 *Octauò.* Beneficia parochialia collata non seruata forma Concil. *d. sess.* 24. *de reform. c.* 18. sunt reseruata per Bullam Pij V. incip. *In conferendis*, *in Bull. nouo tom.* 2. *pag.* 219. quæ est in ordine 32. referunt Azor. *dict. quæst.* 12. *vers. eiusdem Pij V.* Aloys. Ricc. *d. resol.* 333. *vers. octauo*, Vgolin. *dict.* §. 2. *vers. octauo*, Franc. Leo *d. cap.* 7. *num.* 26. *&* 32. Flamin. *dict. quæst.* 16. *n.* 32. nouissimè Marcel. Vulpe *d. c.* 48. *num.* 10.

44 *Nonò.* Vbi intra sex menses Ordinarius à die, qua nouit beneficium vacare, & conferre potuit, & noluit ad illud prouidere, tunc collatio ad Capitulum pertinet, quod si etiam intra hoc tempus & ipse negligens fuerit, ad immediatum Superiorem pertinebit, veluti ab Episcopo ad Metropolitanum, ab hoc ad Primatem, ab illo ad Patriarcham, & demum ad Summum Pontificem, *c.* 2. vbi Abb. *n.* 7. *& cap. quia. diuersitatem, de concess. prebend.* Aloys. Ricc. *dicta resol.* 333. *vers. sexto*, Franc. Leo *dict. c.* 5. *num.* 30. Vgolin. *d.* §. 2. *vers. sexto*, nouissimè Marcel. Vulpe *d. c.* 48. *num.* 12. Piasec. *in praxi noua Episcop. d. cap.* 5. *num* 4. *vers. reseruata*, Zerola *in simili praxi Episcop.* 1. *verb. beneficia*, § 2. *in princ. pag.* 38. vbi hoc intelligit quando hodie darentur omnes isti gradus; sed pro maiori parte ab Episcopo ad Archiepiscopum, & statim ad Papam sit deuolutio & idem quod dicit in collatione, & præsentatione, Azor. *institut. moral. p.* 2. *lib.* 6. *p.* 27. latè Nicolaus Garc. *de benefic. p.* 16. *cap.* 3. *per totum*, vbi latissimè de materia, & *num.* 4. ampliat locum habere in patronis, etiam laicis, & *n.* 9. resoluit prædictum semestre non currere Superiori, ad quem gradatim fit deuolutio, nisi à die notitiæ, latè Rota *decis.* 309 *part.* 1. *recentiss. in posthum.* vbi quòd collatio si non fiat intra sex menses ab Ordinario, deuoluitur; itaut non possit Ordinarius elapso dicto tempore amplius conferre, etiamsi Papa non contulerit; & quòd dictum tempus currit solum à die scientiæ, vel à die, quo scire debuit. Si autem Cardinalis collator non contulit beneficium, quod vacauit in mense aliàs Apostolico infra sex menses, ita quòd sit locus deuolutioni ad Superiorem, iuxta supradicta, an tunc possit conferre Archiepiscopus, qui Cardinalis non est, seu alius ad quem de iure competit deuolutio, an verò solus Papa? Vide Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancellar. gloss.* 24. *à num.* 78. de hac materia plenius *alleg.* 126. *à num.* 37.

Decimò. Sunt specialiter reseruata omnia beneficia, quæ per resignationem, vel obitum auctoritate Apostolica reseruantur cum decreto, quod prouisus beneficium tunc obtentum in manibus Papæ intra duos menses, aut alium tempus resignare, seu dimittere teneatur, & quòd de eo per Sedem Apostolicam dumtaxat prouideri possit & similes reseruationes sunt speciales pro beneficiis tunc expressis, Gonzales *gloss.* 11. *num.* 69. Monet. *de option. c.* 3. *num.* 44. Franc. Leo *dict. cap.* 5. *num.* 31. nouissimè Marcel. Vulpe *d. c.* 48. *num.* 13. vbi subdit quòd dictum tempus appositum dimittendi beneficium incipit currere à die captæ possessionis, non autem à die prouisionis. 45

Vndecimò sunt reseruata beneficia vacantia ob non publicationem resignationum, iuxta Const. Greg. XIII. in ordine 85. incip. *Humano vix iudicio*, *sub data Nonis Ianuar.* 1584. *in Bullar. nouo tom.* 2. *pag.* 469. referunt Quaranta *in summa Bullar. verb. beneficiorum resignatorum public.* Flamin. *de resign. lib.* 11. *in præfat. n.* 5. Nicol. Garc. *de benef. p.* 11. *cap.* 3. *à num.* 273. Gonzal. *gloss.* 51. *num.* 106. 46

Duodecimò. Item beneficia vacantia per violationem sequestri lite pendente in Curia Roman. *Clement. vnic § si quis autem, de sequestr. possess.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. num.* 8. quia cùm sint in Curia litigiosa, Sedi Apostolicæ sunt reseruata, nisi sequestrum fuerit violatum lite pendente in Rota per appellationem, quo casu vt euitetur circuitus, poterit Auditor in odium sequestrum violantis, beneficium in collitigantis personam conferre, *Clem. Auditor. de rescriptis*, Gonzal. *gloss. num.* 14. quod est speciale in Rotæ Auditoribus, vt per gloss. *verb. deputatus à nobis*, *in dicta Clem. Auditor.* Et aliis casibus altero decedente non potest Ordinarius de beneficio litigioso in superstitem disponere, quia lite pendente nihil est innouandum. *Clem.* 1. *&* 2. *vt lite pendent.* Et † subrogatio in iuribus defuncti spectat ad Papam, *c. fin. eod. tit. in* 6. Flam. *de resign. lib.* 2. *q.* 3. *n.* 105. Gonzal. *gloss.* 6. *n.* 146. 47

48

Decimotertiò. Reseruantur beneficia litigiosa, nam quamuis beneficium litigiosum propriè non dicatur reseruatum, tamen ad effectum, vt Ordinarius non possit prouidere, idem importat litigium quod reseruatio, Gonzal. *gloss.* 11. *n.* 113. Lancellot. *de attent. part.* 1. *cap.* 3. *num.* 90. *& sequent.* Rot. *dec.* 312. *n.* 1. *p.* 2. *recentior.* quod singulariter intelligendum est in beneficiis impetratis propter crimen, beneficia non sunt litigiosa, sed persona accusata; vnde beneficium collitigatoris vacans per eius obitum in mense Ordinarij, poterit Ordinarius liberè conferre. Simon. *de reseru. quæst.* 10. *num.* 5. Vnde quoad effectum, de quo suprà, beneficium dicitur litigiosum, quando agitur de iure reali super collatione facta, Rot. *dec.* 342. *num.* 2. apud Farin. *part.* 1. *recent.* non dicitur enim beneficium litigiosum nisi lis sit super titulo. Rot. *dec* 356. *num.* 3. *in fine p.* 1. *recent.* vbi etiam quod non dicitur litigiosum ad effectum vt possit dici reseruatum ex lite inter patronum, & Ordinarium super libertate beneficij, satis autem dicetur litigiosum ex commissione causæ appellationis ex citatione cum inhibitione, & illius executione. Rot. *dec.* 455. *num.* 1. *p.* 2. *recent.* Non dicetur verò litigiosum quando non petitur vt suum, sed vt sibi conferendum, Rot. *decis.* 253. *num.* 5. *part.* 2. *recentior.* 49

Decimoquartò. Reseruantur dispositioni Sanctæ Sedis Apostolicæ Canonicatus, & præbendæ Ecclesiæ Metropolitanæ Cæsaraugustanæ mensibus. Ianuarij 50

nuarij, Aprilis, Iulij, & Octobris, Gonzal. *gloſſ* 51. *num*. 116.

51 *Decimoquintò*. Beneficia conſiſtentia in Vrbe, in
quibus ſoli Papæ eſt reſeruata collatio, veluti Epi-
ſcopo Romano, *cap. ſi quis Epiſcopus, poſt princ*. ibi,
digneiur Epiſcopus, Romanus, &c. 7 *quæſt*. 1. Æn. Fal-
con. *de reſeruat. quæſt* 2. *princ. num* 9. Moneta *de op-
tione Canonica c*. 3. Gonzal. *ad reg*. 8. *Cancell gloſſ*. 13.
à num. 3. *& gloſ*. 3. *n*. 19. vbi tamen ſcribit non cadere
reſeruationem in Eccleſiis titularibus Cardinalium,
ſed illos habere ius conferendi, & Ordinariam iuriſ-
dictionem, *c. his quæ*, vbi plenè Felin. Abb. & Anton.
de Butr. *de maiorit. & obed*. quod intellige quando
ſunt Cardinales in Vrbe; nam in abſentia ſolus Pa-
pa confert, vt habetur *infrà regul*. 8. Licet enim titu-
li in Vrbe ſint & eorum beneficia iure Ordinario ad
Pontificis Maximi, veluti ad proprij Epiſcopi colla-
tionem, & prouiſionem ſpectent, vt tamen Pontifi-
ces oſtenderent Cardinales ſibi verè filios, & fratres
eſſe, & vt eos ſuorum titulorum ſtudioſos per reſi-
dentiam magis allicerent, pleniorem eiſdem dede-
runt conferendi poteſtatem, Anaſtaſ. Germon. *de in-
dultis Cardinalium* § *tam ratione*, *n*. 14.

52 *Decimoſextò*. Reſeruentur beneficia collata à Car-
dinalibus vigore ſuorum indultorum, quando pro-
uiſi intra ſex menſes à die ſibi factæ prouiſionis
computandos, nouas prouiſiones à Sede Apoſtolica
non impetrauerint, & iura Cameræ Apoſtolicæ, &
aliis propterea debita non perſoluerint; vnde lapſo
dicto tempore vacant ipſo iure, & poſſunt per alios
à Sede Apoſtolica dumtaxat liberè impetrari, dum-
modo prouiſi de legitimo impedimento non do-
cuerint, Gonzal. *gloſſ* 51. *à num*. 109.

53 *Decimoſeptimò* reſeruantur beneficia vacantia in
Abbatia S. Crucis Camaldulen. diœceſis Eugubinæ
per Conſtitut. Gregorij XIII. incip. *Vt Apoſtolica*,
de anno 1578. *Pontificatus ſui ſeptimo*. Sed hæc Ab-
batia fuit vnita Collegio Germanico in Vrbe
pro ſuſtentatione nobilium Germanorum, qui in
dicta Vrbe literis, ac Theologiæ aſſiduè operam na-
uant.

54 *Decimooctauò*. Beneficia Regni Germaniæ vacan-
tia, & vacatura in menſibus Ianuarij, Maij, Iulij, Se-
ptembris, & Nouembris, iuxta Conſtit. Nicolai
Quinti Gonzal. *d. gloſſ*. 51. *num*. 99.

55 *Decimononò* Beneficia vacantia per delictum of-
fendentis litigantes in Romana Curia, eorumque
Iudices, Aduocatos, & Procuratores, teſtes, vel No-
tarios; nam ratione talis delictis vacant beneficia
offendentis, ſeu iniuriantis ipſo iure, & ſunt diſpo-
ſitioni Apoſtolicæ reſeruata vt diſponuit *conſtit*. 11.
Alexandri Sexti, incip. *In eminentia, in Bullario no-
uo tom*. 1. *pag*. 400. de qua Put. *dec*. 102. *cum duabus
ſeqq lib*. 1. Rot. *deciſ*. 161. *part*. 2. *diuerſ*. Gonzal. *dict.
gloſ*. 51. *n*. 105.

56 *Vigeſimò*. Beneficia illorum, qui ſeipſos pro aliis
examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt
pro conſequendis beneficiis, aut beneficia impe-
trant pro aliis, vt ab eis aliquid conſequantur, vel
quando pro ſeipſis impetrant beneficia cum inten-
tione illa reſignandi, vacant enim ipſo iure, & ſoli
Sedi Apoſtolicæ eſt illorum diſpoſitio reſeruata, ex
conſtit. 12. Pauli IV. incip. *Inter cæteras, ſub dat*. 27.
Nouembris 1557. *in Bullario nouo tom*. 1. *pag*. 731.
Gonzal. *d. gloſſ*. 51. *num*. 107.

57 *Vigeſimoprimò*. Beneficia vacantia ob non dela-
tionem habitus clericalis, Sixtus V. *Conſtit*. 62. §. 2.
circa fin. verſ. in futurum, eſt *in Bullario nouo*, *tom*. 2.
pag. 653.

*De Beneficiis in reſeruatoriis Regulis Can-
cellariæ Apoſtolicæ S. D. N. D. Gregorij XV.
Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, eiuſque diſpoſitio-
ni reſeruatis.*

QVilibet Summus Pontifex initio ſui Pontifi- 58
catus volens dare normam, & ordinem rebus
de nouo generalis regulas Cancellariæ conſtituit,
addendo aliquid, vel mutando, iuxta negotiorum, &
occurrentium cauſarum varietatem, prout dicitur
in regul. 28. † Primus omnium Ioannes XXII. qui 59
floruit *anno* 1316. regulas quaſdam, ſiue leges ad
Cancellariam tulit, eaſque in ſcripta redegit; tule-
runt & ſequentes Pontifices ſuorum Prædeceſſo-
rum veſtigiis inhærendo, donec Nicolaus V. eas
omnes ad hunc ſtatum, & ordinem reduxit Sequen-
tes Summi Pont. immediatè poſt ſuam creationem
eas ordinare ſolent, Piaſec. *in praxi noua Epiſcop.
part*. 1. *cap*. 5. *num*. 3. *in princip*. Nicol. Garcia *de be-
nefic. p*. 5. *cap*. 1. *num*. 190. nam † cùm expirent mor- 60
te vniuſcuiuſque Pontif. Menoch. *conſ*. 112. *n*. 53.
& conſ. 183. *num*. 12 *& conſil*. 190. *à n*. 17. Piaſec. *di-
cta p*. 2. *cap*. 5. *num*. 2. *verſ. Sede item*, Flamin. *de reſi-
gnat lib*. 11. *quæſt*. 2. *num*. 31. *& lib*. 12. *qu*. 11. *num*. 2.
Zerol. *in praxi Epiſcopali p*. 1. *verb. regulæ Cancella-
riæ*, §. 7. Gonzal. *ad regul*. 8. *Cancell*. §. 5. *proœm*. *n*. 2.
nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic fori Eccleſ.
cap*. 48. *num* 25. reuiuiſcunt per nouos Papas reno-
uatæ, ac ſubrogatæ, cum eiſdem qualitatibus, & mo-
derationibus, Gonzal. *gloſſ*. 5. §. 3. *num*. 73. *&* 74. *&
gloſſ*. 9. §. 2. *num*. 10. † & ſic latæ habent vim legis, 61
Zerol. *in praxi Epiſcopali, dict. verb. Regulæ Cancel-
lariæ*, §. 8. Imo Regula quælibet facit legem ſepara-
tam, diuerſamque reſeruationem continet. Gon-
zal. *gloſſ*. 1. *num*. 8. quæ adeò eſt ſtricti iuris, vt nec
extendi, nec egredi fines ſuos poſſit, Flamin. *lib*. 3.
quæſt. 5. *num*. 17. Gonzal. §. 6. *proœm. num*. 13. Nicol.
Garcia *dict. cap*. 1. *num*. 67.

Aduertendum eſt, quòd † vt ligent huiuſmodi 62
regulæ non eſt neceſſaria earum publicatio, quia ſta-
tim ab initio quando ſunt factæ, ligant quamuis
publicatæ non ſint, & beneficia vacantia in iſto
tempore intermedio in menſibus Apoſt. cadunt ſub
reſeruatione, Gonzal. §. 5. *proœm. num*. 54. vbi *n*. 56.
dicit quòd ſtatim incipiunt ligare quoad effectum
nullitatis actus in contrarium, non tamen niſi poſt
publicationem quoad pœnas incurrendas, refert
Ioan. à Cochier. *in comm. proœm. Reg. Cancel. n*. 20.
& ſic earum publicatio non fit ad effectum, vt inno-
teſcat, ſed vt appareat de voluntate approbatoria ip-
ſius noui Pontificis, Rota *deciſ*. 256. *n*. 3. *&* 4. *p*. 2.
diuerſ.

Vnde infertur quòd Sede Apoſt. vacante ceſſant 63
Regulæ reſeruatoriæ, & omnes menſes ſunt Ordi-
narij, poſſuntque Epiſcopi tanquam ad Ius com-
mune redeuntes (exceptis tamen iis, qui concorda-
tis Nationis Germanicæ ſubſunt, quorum beneficia
etiam Sede vacante in menſibus Papæ vacantia
ſucceſſori remanent affecta) prouidere de bene-
ficiis vacantibus in quolibet menſe. Maſſob. *in pra-
xi habendi concurſum reg*. 7. *dub*. 43. Caputaq. *deciſ*.
86. *p*. 1. *& deciſ*. 214. *part*. 2. Rot. *deciſ*. 144. *num*. 10.
part. 2. *recent*. Gonzal. *ad reg*. 8. *Cancell*. §. 5. *proœm.
num*. 46. vbi ait quòd non ſolum erunt omnes men-
ſes Ordinarij ante aſſumptionem noui Papæ, ſed
etiam antequam faciat regulas Cancellariæ, quæ
ſemper fieri ſolent die immediatè ſequenti dictæ
aſſumptioni, ita quòd ſi etiam in illo medio tempo-
re ab aſſumptione vſque ad editionem Regularum,
vacaret aliquod beneficium in menſibus aliàs reſer-

uatis

uatis nullū obstaculum Ordinarius habere dicatur, & allegat Gemin. *conf.* 9 2. incip. *In causa Canonicatus, n.* 1. nisi aliàs beneficia sint affecta, aût Papa postea electus declaret non expirasse reseruationem aut illa de nouo reseruet, prout fecit Paulus V. fel. record. de omnibus beneficiis tempore suæ assumptionis nun prouisis in Bulla ad fauorem Conclauistarum, *sub dat. pridie Kalend. Augusti* 1605. referente Nicol. Garcia *de benef. part.* 5. *cap.* 1. *n.* 645. *cum sequentib.* & prout fecit etiam S.D.N. Vrbanus VII. generaliter *reg.* 68. *Cancellariæ* ab eo nouiter addita, tenoris sequentis. *Item S.D.N. prouidè considerans consueuisse quandoque Romanos Pontifices prædecessores suos beneficia, quæ vacant Apost. vacare contigerat, dispositioni suæ reseruare, intendens de beneficiis huiusmodi tam Conclauistis, quàm pauperibus Clericis, & aliis benemeritis personis prouidere, omnia singula. beneficia per regulas Cancellariæ Apost. aut quaslibet alias Apost. Constitutione temporales Rom. Pont. pro tempore existentis dispositioni quomodolibet, & ex quauis causa reseruari solita, quæ à die obitus felicis rec. Grec. XV. Prædecessoris sui, vsque ad diem supradictam septimam Augusti vacauerunt, & de quibus per quoscumq; Ordinarios collatores tunc dispositum non fuerat suæ dispositioni reseruauit, decernens irritum,* &c. refert Ioan. Ant. Massobr. *in praxi habendi concursum requis.* 1. *dub.* 10. *num.* 2.

Cùm autem, vt supra dicebamus, per mortem Pontificis conditoris vis, & auctoritas regularum Cancellariæ expiret, vt præter suprà citatos tradunt Caputaq. *decis.* 86. *n.* 3. *lib.* 1. Seraph. *decis.* 980. *n.* 12. Gom. *in proœm. Regularium quæst.* 1. *n.* 2. Ideo Sede Apostolica vacante omnes menses sunt Ordinariorum, possuntque Episcopi tanquam ad Ius commune reuertentes prouidere de beneficiis vacantibus in quolibet mense, iuxta tradita per Caputaq. *d. dec.* 86. *n.* 3. *part.* 1. *& decis.* 214. *n.* 5. *p.* 2. Crescent. *dec.* 3. *num.* 4. *de priuileg.* Ludou. Gom. *de expect. numero* 10. Put. *dec.* 461. *num.* 3. *lib.* 2. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori ecclef. c.* 48. *num.* 25. Gonzal. *ad reg.* 8. *§.* 5. *proœm. n.* 46. Verùm in hoc articulo duo casus sunt omnino distinguendi. Primus est quando agitur de reseruatione, quæ fit ratione temporis, pro vt *in reg.* 8. tunc enim reseruatio, & affectio non contrahitur, nec inducitur nisi in mensibus *in d. reg.* 8. statutis vacatio beneficij contingat. Et ad effectum huius reseruationis consideratur illud tempus vacationis, Cassad. *dec.* 8. *n.* 9. *&* 12. *de præbendis*, Rot. *dec.* 774. *num.* 3. *&* 10. *lib.* 3. *part.* 3. *diuers.* quia hæc reseruatio beneficij inducitur solum in ipso obitu possessoris, & vacationis contingentis tali mense Sedi Apost. ad conferendum assignato. Vnde si talis vacatio contingeret Sede ipsa Apost. vacāte, etiamsi aliàs esset mensis Apostolicus, nihilominus collatio spectaret ad Ordinarium, quia vacatio Sedis Apost. impedit, & excludit reseruationem, & regulæ Cancellariæ tunc non operantur, & ita procedunt Doctores allegati, & considerat Gonz. *super reg.* 8. *§.* 5. *proœm. n.* 94. *post med. vers. secus verò*, & alij inferius allegandi. Alter vero est casus, quando agitur de reseruatione, quæ inducitur, vel ratione personarum, vt putà quia possidens beneficium erat familiaris Cardinalium, vel Collector, vel Subcollector, vel alia adesset reseruatio, quæ personæ possessoris adhæret, vel ratione ipsius beneficij, vet quia esset prima dignitas, monasteriū, vel alio modo ratione rei affectū Sedi Apostol. tunc enim, etiamsi vacatio contingat Sede Apostol. vacante, attamen collatio spectat ad futurum Papam, quia reseruatio hoc casu non inducitur in ipso obitu possessoris, & sic in vacatione, quo tempore iam Regulæ Cancellariæ expirarunt, sed reseruatio fuit inducta, & iam infixa à principio statim ac ille fuit familiaris, Collector, vel Subcollector, seu beneficium fuit prima dignitas, aut alio modo antea affectum Sedi Apost. quo tempore Regulæ Cancellariæ vigebant, & suum effectum, nempe reseruationem iam induxerant, & quamuis Sede Apost. vacante dictæ Regulæ Cancellariæ tanquam auctoritatis tunc destitutæ non inducant eo tempore reseruationem, non inde tamen reseruationes prius viuente Papa & regulis vigentibus inductæ & infixæ desinunt, nec expirant, immo beneficium semel affectum semper remanet affectum, *Extrauag. ad Rom. de præbend.* Anch. *cons.* 138. *n.* 3. Gemin. *cons.* 93. *n.* 16. qui hoc tritissimum dicit axioma, Rota *dec.* 10. *de præbend. in nouis, & dec.* 11. *n.* 2. *& dec.* 31. *n.* 1. *eod. tit.* Et in terminis reseruationis ratione familiaritatis, vel alterius qualitatis personalis, quod etiamsi familiaris, vel alius decedat Sede Apost. vacāte, nihilominus collatio spectat ad Papam, & Ordinarius non possit se intromittere, tradunt Gemin. seu potiùs Felin. ad dictum illius *cons.* 93. *n.* 16. idem Felin. *in c. in nostra, corol.* 2. *n.* 10. *vers. & caue, de rescript.* Sarnen. *super reg. de publican. resignat. q.* 6. *n.* 6. *versic. sic etiam*, Simonet. *de reseruat. q.* 17. *n.* 1. *versic. sed hodie, & n.* 5. & etiam in terminis reseruationis ex eo quòd beneficium sit prima dignitas, obseruant Gonzal. *d. §.* 5. *proœm. n.* 93. *versic. quia hoc rectè procedit*, Nicol. Garcia *de benefic part.* 5. *c.* 3. *n.* 789. vbi *n.* 791. refert ita Rotam censuisse *in Abulen. Parochialis* 24. *Ianuarij* 1594. coram *Cord.* colliguntur hæc ita eleganter disposita ex adductis *in Andrien. Archidiaconat.* 5. *Decemb.* 1625. coram *R.P.D. Merlino.*

REGVLA I.

Reseruationes generales & speciales.

IN *primis fecit easdem reseruationes, quæ in Const. felicis recordationis Benedicti Papæ XII quæ inc.* Ad 67
regimen, *continentur, & illas innouauit, ac locum habere voluit, etiamsi officiales in eadem constitui, expressi Apost. Sedis officiales ante obitus eorum esse desierint, quoad beneficia, quæ tempore, quo officiales erant, continebant. Declarans nihilominus beneficia quæ dictæ Sedis officiales, qui ratione officiorum suorum huiusmodi eiusdem Sedis notarij erant, etiam dimissis ipsis officiis, & quandocunque assequuti fuerint sub huiusmodi reseruationibus comprehendi. Ac reseruauit beneficia quæ per const. piæ memoriæ Ioannis Papæ vigesimisecundi quæ incip.* Execrabilis, *vacant vel vacare contigerit. Quam constitutionem, & reseruationem Sanctitati suæ tam ad beneficia, quam ad alia quæcumque, de quibus Ordinarij collatores contra Concilij Tridentini decreta disposuerunt, & disponent in futurum, extendit, & ampliauit. Et ea beneficia dispositioni suæ reseruauit, de quibus per dictos Ordinarios, aut alios collatores, contra eiusdem Concilij decretorum formam dispositum fuerit.* latè de hac reseruatione Loter. *de re benef lib.* 2. *q.* 30 *q per tot.*

Prima pars huius regulæ innouat reseruationes, quæ continentur in Constit. Benedicti duodecimi incip. *Ad regimen*, & habetur inter Extrauagantes communes, *sub tit de præbendis, & dignitat. cap.* 13. qua reseruantur quæcunque beneficia vacatura per obitum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & Officialium Sedis Apostolicæ, videlicet Camerarij, Vicecancellarij, Notariorum, Auditorum litterarum contradictarum, & Apostolici Palatij causarum

Auditorum, Correctorum, & Scriptorum litterarum Apostolicarum, ac Pœnitentiarij præfatæ Sedis, ac Abbreuiatorum, necnon commensalium, & aliorum quorumcunque Capellanorum Sedis eiusdem, & etiam quorumcumque Legatorum, siue Nunciorum, ac in terris Ecclesiæ Rom. Rectorum, & Thesaurariorum per Romanos Pontifices specialiter deputatorum, seu missorum, aut deputandorum, aut mittendorum in posterum, vbicumque dictos Legatos, vel Nuncios, seu Rectores, aut Thesaurarios antequam ad Romanam Curiam redierint, seu venerint, rebus exire contigerit ab humanis.

65 Item *in d. Extrauag. Ad regimen*, reseruantur beneficia vacatura per depositionem, priuationem, translationem, ac muneris consecrationis susceptionem, auctoritate Apostolica factas, & fiendas, Flamin. *de resignat. lib. 2. q. 16. num. 27.* Gonzal. *gloss. 51. n. 32.* me citato *in hoc. loco* Castr. Palao *d. tr. 13. disp. 1. pun. 17. vers. secundo.*

66 Item *in eadem Extrauag. Ad regimen, post med. versic. Rursus Monasteria*, reseruantur beneficia vacantia per promotionem ad Patriarchatuum, Archiepiscopatuum, Episcopatuum, vel Monasteriorum regimina, Æn. Falcon. *de reseruat. q. 2. princip. sub num. 12.* Simon. *eodem tractat. quæstion. 27.* Gonzal. *dict. gloss. 51. num. 55.* Nicol. Garcia *de benefic. part. 11. cap. 6. num. 30.* me citato *in hoc loco* Castr.

67 Palao *dict. puncto 17. vers. 5.* † Nam beneficia obtenta vacant ipso iure per promotionem ad Episcopatum post adeptionem possessionis, & consecrationem sequutam, vel postquam præfixum tempus ad consecrationem petendam lapsum fuerit, *cap. cùm in cunctis, §. cùm verò, de elect.* Concil. Tridentin. *sess. 7. cap. 9. & sess. 23. de reformat. cap. 2.* Flamin. *libr. 3. quæst. 1. numero 76.* Petr. Gregor. *de benefic. capit. 24. numero 10.* Anastas. Germon. *de indultis Cardinal. §. si vero, à numero 20.* Azot. *instit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 16. quæsito 12.* Cardinal. Tusch. *practic. conclus. littera B. conclus. 71.* Ioan. à Cochier. *ad reg. 24. Cancell. num. 26.* Put. *decis. 438. num. 1. & 3. lib. 2.* Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. vacatio, §. 1.* Piasec. in praxi simili *in proœm. n. 8.* Massobr. *in praxi habendi concursum reg. 1. dub. 2. n. 14.* Vgol. *de officio, & potestate Episcopi cap. 2. §. 2. num. 3.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancel. gloss. 15. num. 53.* Verall *decis. 400. num. 1. lib. 2.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. p. 4 collect. 865.* Camill. Borell. *in summa omnium dec. tit. 2 n. 84. & 86.* Alzed. *de præcell. Episc. dign. part. 1. cap. 3. à n. 76.* Steph. Gratian. *discept. forensium c. 223. à n. 31. & cap. 296.* Nicol. Garcia *de benefic. part. 1. capit. 6. à n. 1.* Seraph. *dec. 110. per tot.* vbi ait quòd de Iure communi ad inducendam vacationem beneficiorum, vel pensionem electi ad Episcopatum, duo requiruntur, nempe adeptio possessionis Episcopatus, & consecratio electi: in translato verò de vno Episcopatu ad alium, cum iam sit consecratus, loco consecrationis lapsus trimestris dati ad conseruandum. Vnde collatio beneficij facta electo in Episcopum ante confirmationem, seu adeptam possessionem valet, Garcia *d. c. 4. n. 47.*

68 Aduertendum tamen, quòd prouisus per Romanum Pontificem (quæ prouisio & electionis, & confirmationis vim habet) statim quod per eum promotus est, beneficia ipsius possunt conferri tanquam vacantia, non expectata consecratione, vt de stylo Curiæ seruatur, ita vt iam non possint renunciari. Ita Flamin. *dicta quæst. 1. num. 77.* Azor. *dict. quæst. 12.* Vgolin. *d. §. 2. num. 3.* Anastas. Germon. *d. §. si verò, num. 21.* Gramut. *ad Simonet. quæst. 27. num. 6.* Seraphin. *d. decis. 110. num. 2.* vbi intelligit quando in promotione, vel translatione Papa decernit beneficia vacare, & sic quando adest expressum vacationis decretum, aliàs secus, Alzed. *p. 1. cap. 3. n. 76. cum seqq.* Quidquid velit Ioan. à Cochier. *vbi proximè.* † Nisi prorogatio, vel retentio obtenta fuerit, 69
Couar. *pract. c. 36. n. vltim.* Flamin. *d. q. 1. n. 84.* Vgolin. *d. §. 2. n. 3. vers. tertio,* Caputaquen. *decis. 303. & 304. & 400. p. 2.* Gonzal. *d. n. 53.* Camill. Borell. *d. tit. 21. n. 85.* Steph. Gratian. *discept. forens. c. 296. n. 78. in fine,* Alzed. *d. p. 1. cap. 3. n. 86.* vbi tenet quòd dispensatus ad beneficia cum Episcopatu retinenda, non retinet eadem beneficia si ad alium Episcopatum transferatur, nisi iterum Papa dispenset. Et dicit Aloys. Ricc. *dict. collect. 866. sub ampl. 1. vers. amplia etiam*, quòd data retentione beneficiorum, non comprehenditur facultas transferendi pensiones. Et † data beneficiorum retentione, si huiusmodi 70
Episcopi, quibus concessa fuit, Episcopatus permutent, postea non vacant eadem beneficia, Anast. Germon. *dict. §. si verò, n. 36.* quem refert Ioann. à Coch. *vbi proximè.*

Amplia, vt per promotionem ad Episcopatum 71
modo suprà relato, vacent etiam beneficia simplicia, Flamin. *dicta q. 1. n. 76.* Simonet. *tit. de reseru. q. 27. in fine,* Mandol. *hic q. 15. n. 7.* Rot. *in Conchen. beneficij 10. Iunij 1624. coram Illust. Patriarcha Manzanedo.* Nic. Garc. *d. c. 6. n. 6.* Et præceptoriæ Militiæ, 72
& Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, vt declarauit Gregor. XIII. *const. 82.* incip. *Controuersia, de anno 1583. in Bullar. nouo tom. 2. pag. 466.* † Et pensiones, 73
Anast. Germon. *d. §. si verò, n. 20. & 39.* Ferret. *cons. 53 n. 4.* Flamin. *d. q. 1. n. 8. & 78. lib. 9. q. 2. n. 121.* Nicol. Garcia *part. 1. cap. 5. numer. 10. & sequent.* Stephan. Gratian, *vbi proximè*, ac etiam facultas amittitur illas transferendi, vt ex Bisigner. *decis. 3. de præbend.* colligit Aloys. Ricc. *dicta ampliat. 1.* nisi expressè sit concessa retentio, Verall. *decis. 303. num. 1. & 2. part. 1.* Valenz. qui alios refert *cons. 51. num. 19.* Rot. *in Carthaginen. translationis 19. Iunij 1606.* coram *Manzanedo*, apud Marchesan. *de commissionib. p. 1. §. 2. pag. 637.* vbi dicitur quòd facultas retinendi pensionem concessa promoto ad Episcopatum, non intelligitur cum facultate transferendi, quæ ante promotionem competebat, nisi fuerit expressa, eo quòd facultas transferendi est odiosa, ideò specialiter exprimenda. Et pensionem vacare per translationem Episcopi ad aliam Ecclesiã, si non detur retentio, quæ probari debet censuit Rot. *in Veglien pensionis 16. Ianuarij 1570.* coram *Card. Seraph.* impressa per Marchesan. *d. p. 1. §. 1. pag. 638.* & reperitur etiam inter eius impressiones *decis. 91.* Sed si spectemus Ius commune, necesse est, vt dicamus pensionem illo attento non extingui per assumptionem pensionarij ad Episcopatum quicquid dicant Ferret. & alij suprà citati, & distinguant Gig. *de pension. qu. 56.* mouentur enim falsa imagine, dum æquiparant pensiones cum beneficiis simplicibus, de quibus tantùm loquitur text. *in cap. cùm in cunctis, de elect.* quam hallucinationem multi in hoc puncto agnouerunt, & damnauerunt à totum ergo referendum est ad stylum Curiæ, vt aduertit Rot. *decis. 233. n. 1. part. 1. diuers.* ex quadam Extrauag. Iulij II. quam *anno 1570.* Leo X. expressiùs innouauit, decernendo pensionem huiusmodi extingui, nisi in ipsamet cedula consistoriali fuerit dispensatum. Vnde cessante hoc Iure singulari nulla de iure communi est incompatibilitas inter Episcopatum, & pensiones, quod etiam notauit Rot. *decis. 454. num. 6. part. 1. diuers.* & apud Marches. *de commiss. part. 2. pag. 489.* Valenz. *d. cons. 51. num. 41.*

Sed quæro, an in concedenda retentione pensionis accedere debeat consensus titularis, aut sit exprimenda qualitas quòd sit reseruata super beneficio iurispatronatus, accedente patroni consensu, vel quod consisteret in distributionibus quotidianis? In quo dubio sic distinguendum est, aut retentio concessa est eodem contextu cum promotione ad Episcopatum, vel post promotionem; in primo casu est aduertendum quod cum illa retentio non faciat nouam gratiam, sed tantum remoueat obstaculum, quod impedit quominus pensionarius possit donec viuat retinere pensionem, & ista remotio obstaculi ante extinctionem non afferat præiudicium titulari, qui non habet ius nisi extincta pensione, Lamber. *de iurepatron. 3. p. 1. lib. q. 9. art. 19. circa fin. pag.* 372. Staphil. *de litteris gratiæ & iustit. tit. de modo & forma imp. vers. 4. & vlt. pro nunc*, ac proinde gratia non sit noua, neque præiudicialis titulari, sequitur subiectionem non sequi ex eo quòd non fiat mentio de illo, quod super distributionibus quotidianis sit reseruata pensio, vel non accedat tunc, sicut in prima reseruatione, patroni consensus; secus autem erit in secundo casu. Ita eleganter Rota *in Firmana pensionis 2. Iunij* 1593. coram *bonæ mem. Cardin. Mellino*, impressa per Marchesan. *de commission. part. 2. pag.* 489. *in vlt. impress.* vbi ait sufficere ad hoc vt dicatur concessa retentio eodem contextu cum promotione ad Episcopatum, si ante adeptionem possessionis, consecrationem, & lapsum trium mēsium, & sic ante extractionem pensionis fuerit concessa; quia eo casu non potest impugnari vti subreptitia, neque erat necessaria derogatio regulæ de non tollendo iure quæsito. Additque eadem Rota quòd licèt retentionem Prioratus, de quo ibi, concessam post promotionem, non facta mentione de iurepatronatus laïcalis, subreptitiam existimauerit olim maior pars dominorum de Rota, vt refert Ægid. *decis.* 752. tamen ipse tenuit contrariam, & eiusdem opinionis fuit Collector decisionum *decis. 2. de praeben. in nouis*, quæ est in eodem casu. Vtrùm autem per assumptionem Cardinalis pensionarij ad Summum Pontificatum, extinguatur pensio? Affirmatiuè respondet Gabr. *cons.* 200. *lib.* 2.

Quæro deinde an prælatus Regularis, qui in Episcopum eligitur, desinat esse talis Prælatus? A die acceptationis vacare Prælaturam existimarunt Fr. Emman. *in sum. tom. 4. cap. 67 numero* 33. Alzed. *de precellent. Episcop. dignit. part. 1. cap. 3. num.* 40. Verum Villalob. *in sum. part. 2. tr. 35. diffic. 41. numero* 5. tenet quòd Prælatura vacat statim post confirmationem. Sed meliùs P. de Peirinis *in formul. Reg. lit. C. cap. 6. num.* 5. tenet quòd non vacat, nisi post consecrationem, per *dict. c. cùm in cunctis, §. cùm verò* & addit quòd tunc electio pertinet ad illos electores, ad quos pertinuisset si esset mortuus (nisi aliud per Summum Pont. prouideatur,) qui quandoque concedit, vt generalis Prælatus in Episcopum consecratus possit continuare in officio Generalatus vsque ad Capitulum Generale, sic concessit Lusitano nostro R. Fr. Bernardino de Sena totius Ordinis Minorum Generali in Episcopum Visensem consecrato, & Fr. Francisco de Mayda Minimorum Generali, & in Episcopum consecrato. Statim enim ac aliquis Religiosus est in Episcopum creatus, vel confirmatus à Papa, & consecratus, potest cella priuari, & à Conuentu dimitti, quia non potest amplius frui Religionis priuilegiis, Fr. Emman. *qu. Regul. tom. 2. q. 58. art. 4. & in sum. tom. 4. c. 68. num.* 10. Sanch. *dict. c. 6. n.* 32. & 33. P. de Peirinis *in constit. sui Ordinis, tom. 1. constit. 4. Sixti. IV. n.* 44.

Limita in promoto ad Episcopatum in terris infidelium existentem, seu titularem, cum per eum non stet assequi illius possessionem, Anastas. Germon. *dict. §. si verò, num.* 26. Nauarr. *cons. 14. de elect. num.* 3. Ioan. à Cochier *vbi proximè*, Flamin. *d. q. 1. num. 9. &* 89. Azot. *d. c. 16. q.* 12. Nicol. Garc. *dict. part. 11. cap. 6. num.* 24. Vgolin. *d. p. 1. c. 1. §. 2. n. 2.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p. 1. c. 3. n.* 82. vbi *num.* 83. subdit quòd beneficia Episcopi, qui non recipitur à populo, nec percipere potest fructus, non vacant, per *c. si tibi concesso*, & ibi gloss. *verb. vacare, de praebend.* † Nam licèt collatio dignitatum, vel beneficiorum facta Episcopo non valeat, nisi ex dispensatione Papæ, vel iusta causa, *c. cum nostris, de concess. praeben.* vbi Abb. *num. 4. 7. &* 15. Less. *de Iustitia, lib. 2. cap.* 34. *n.* 139. Nicol. Garcia *d. c. 6. n.* 44. † Episcopo tamen titulari, vel qui renunciauit Episcopatui, collatio, præsertim de beneficiis simplicibus facta valebit, Nauarr. *cons. 14. & 15. de election.* Nicol. Garcia *d. c. 6. n.* 45. Sed quid si quis promotus sit cum retentione beneficiorum, & deinde moriatur in partibus, an beneficia illa censeantur reseruata, vt de iis solus Papa possit disponere? & esse reseruata scribit Simonet. *tr. de reseruat. benefic. q. 27. n.* 5. quia cùm ad certum tempus promotionis se non restringant, generaliter debent intelligi pro quocumque tempore sine vacatura, me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p. 1. c. 3. n.* 85. 74 75 76

In Hispania ex antiquissima consuetudine, & vsu introductum est quod promotus ad Episcopatum iurispatron. Regij renuntiet beneficia, quæ ante promotionem obtinebat in fauorem personæ à Catholico Rege assignatæ, & huic, & non alteri Pontifex confert. Ita Hieron. Venero à Layua *in exam. Episc. lib. 4. c. 4. n.* 15. Alzed. *d. p. 1. c. 3. n.* 80.

Item *in eadem Extrauag. Ad regimen, & in Extrauag. ex dubio. §. huiusmodi, de elect.* reseruantur beneficia vacantia, & vacatura per assecutionem pacificam quorumcumque Prioratuum, Dignitatum, Personatuum, Officiorum, Canonicatuum, Præbendarum, & aliorum beneficiorum auctoritate Apostolica prouisorum, seu prouidendorum, me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto 17. vers. sexto.* Simonet. *de reseruat. qu. 26. n.* 1. vbi *num.* 5. bene declarat procedere non solùm in vacatione, quæ prouenit ex decreto Papæ, sed etiam ex dispositione iuris, quamuis tale decretum non adsit, & fuit dictum *in vna Segobien. Canonicatus 24. Nouembris* 1588. coram *D. Plato.* Hodie verò in gratia facta de aliquo beneficio habenti aliud incompatibile, seu ius ad illud, apponitur decretum, *quod ipse orator infra duos menses à die habitæ possessionis secundi, seu quà per eum steterit quominus illam assequatur, primum dimittere, seu iuri cōpetenti cedere in manibus Romani Pontificis tantū liberè cum specifica mentione praesētis decreti omninò teneāntur, alioquin ambo vacēt eo ipso; ita vt de illis per sedē Apostolicā dūtaxat disponi possit, ac irritū*, &c. 77

Per quam clausulam apertè constat huiusmodi dimissionem puram, & simplicem debere fieri, & illum, cui illa posita est, siue post habitam possessionem secundi, siue ante, non posse resignare primum coram D. Papa conditionaliter, seu causa permutationis, non facta mentione dictæ clausulæ, nec etiam coram ordinario simpliciter, vel causa permutationis, aliàs elapso termino duorum mensium vacabit vtrumque ad dispositionem solius Papæ, ex dicto decreto, cui non paruit. Adde quod dicto decreto de dimittendo in manibus Sanctissimi, satisfit per æquipollens, vt fuit resolutum *in vna Compostel. Canonicatus*, 10. *Maij ann.* 1600 coram Illust. *Card. Lancel.* vbi propterea fuit decisum, quòd dimissio facta 78

facta in manibus Notarij Cameræ Apostolicæ in executionem dicti decreti, sufficiebat, quia omnis fraus cessabat, refert Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell. gloss.*15 *n.*119. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct.* 17 .*vers.sexto,in fine.*

79 *Secunda* pars huius Regulæ innouat reseruationes, quæ continentur *in Const.* Ioannis Papæ XXII. quæ incipit, *Execrabilis*, & habetur inter Extrauagantes prædicti Summi Pontif. *sub tit. de præbend. cap.*1. & iterum inter Extrauag. communes *sub eod. tit. c.*4. qua reseruantur beneficia vacantia per execrabilitatem: nempe quando quis assequutus fuit secundum beneficium incompatibile cum primo, quia non solùm vacat primum, & est reseruatum Sedi Apostolicæ, si ab eadem Sede secundum beneficium obtinuit: sed etiam, si statim primum non dimittit, sed de facto illud cum secundo habere prætendat, vacat similiter secundum, & sic vtrumque, & eorum prouisio remanet Sedi Apostolicæ reseruata. Gonzal. *d.gloss.*51 *n.*38. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.puncto* 17 .*vers.septimo.*

80 *Tertia* pars huius Regulæ reseruat beneficia, de quibus Ordinarij, & alij collatores contra Concil. Trident. decreta disposuerint, & disponent in futurum, Gonzal. *d.gloss.*51 *num.*48. Filliuc. *tract.*41.*de benefic.cap.*3.*n.*30. Castro Palao *d.disp.*2. *puncto* 17. *vers.octauo.* Veluti si conferat aliquod beneficium Curatum ei, qui vigesimumquintum suæ ætatis annum non attigerit, quòd est contra decretum Concil. Trident. *sess.*7.*de reform. c.*3. Vel si conferat Dignitates, Personatus, Officia, Præbendas, Portiones, aut quælibet alia beneficia, quibus onera varia sunt annexa, videlicet vt alij Missas, alij Euangelium, alij Epistolas dicant, seu cantent, iis, qui ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoscantur, quòd est contra decretum Concilij *cap.*4. *sess.*22.*de reform.* Vel conferat beneficium aliquod, etiam simplex, alicui, qui saltem prima Tonsura initiatus, & in decimoquarto suæ ætatis anno constitutus non sit, quod est contra decretum Concilij *sess.*23.*de reform.c.*6. Vel si conferat Officia, vel Dignitates, quæ Scholastriæ dicuntur, iis, qui non sint Doctores, vel Magistri, aut Licentiati in sacra pagina, aut in iure Canonico, quod est contra decretum Concilij *sess.*23.*de refor.c.*18.*vers.de cætero.* Vel si conferat aliquam ex Dignitatibus, quibus animarum cura subest, ei qui saltem vigesimumquintum suæ ætatis annum non attigerit, & in clericali ordine versatus, doctrinam ad suum munus exequẽdum necessariam non habuerit: aut si conferat Archidiaconatum ei, qui Magister in Theologia, seu Doctor, aut Licentiatus in Iure Canonico non sit, aut conferat Dignitatem, Canonicatum, aut Portionem ei, qui eo Ordine Sacro non sit initiatus, quem illa Dignitas, Præbenda, aut Portio requirit, aut in tali ætate constitutus, vt infra annum initiari non valeat, quod est contra decretum Concil. Trident. *sess.*24. *de reform. c.*12. Vel si præbendam Pœnitentiariæ conferat alicui, qui Magister non sit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, quod est contra decretum Concilij *sess.*24.*de reformat.c.*8. Vel si conferat beneficia filiis clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, consistentia in Ecclesiis, vbi eorum patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quod est contra Decretum Concilij *sess.*25. *de reformat.c.*15. de his quoad propositum Lotter. *de re benef.lib.*2.*q.*31.*à princ.*

REGVLA II.

Extensio reseruationis beneficiorum per assecutionem pacificam vacaturorum.

Item de beneficiis Ecclesiasticis, præsertim curam animarum habentibus, seu aliàs personalem residentiã requirentibus, dum pro tempore vacant, Apostolica auctoritate prouisi, seu prouidendi ante illorum assequutionem alia cum eisdem incompatibilia beneficia Ecclesiastica per eos tunc obtenta in fraudem reseruationis suæ resignent, seu dimittant; voluit, decreuit, & declarauit, quod si in posterum quibusuis personis de aliquibus beneficiis Ecclesiasticis tunc vacantibus, seu vacaturis per Sanctitatem suam, aut eius auctoritate prouideri, ipsosque prouisos, seu prouidendos intra vacationis, & prouisionis, seu assecutionis eorundem beneficiorum tempora, quæcunque alia cum illis incompatibilia beneficia Ecclesiastica sæcularia, vel quorumuis Ordinum, ac etiam hospitalium, regularia, per eos tunc obtenta, nulla speciali, & expressa de eisdem in prouisionibus prædictis facta mentione, simpliciter, vel causa permutationis, aut aliàs quomodolibet, siue in Sanctitatis suæ, vel alterius Rom. Pont. pro tempore existentis, aut Legatorum, vel Nuntiorum dictæ Sedis, siue Ordinariorum, vel aliorum Collatorum quorumcumque manibus resignare, seu dimittere, aut iuribus sibi in illis, vel ad illa competentibus cedere contigerit, omnes & singulæ concessiones, collationes, prouisiones, & quæuis aliæ dispositiones de beneficiis, seu iuribus sic resignandis, & dimittendis, & cedendis pro tempore faciendæ, cum inde secutis quibuscunque, cassæ, & irritæ, nulliusque roboris, vel momenti existant, nec cuiquam suffragentur: sed beneficia, & iura, vt præfertur, resignata, dimissa, & cessa eo ipso vacent, & vacare, ac sub reseruatione prædicta quam Sanctitas sua, etiam quoad hoc, extendit, & ampliauit, comprehensa censeantur. Ita quod de illis per alium quam eandem Sanctitatem suam, vel pro tempore existentem Romanum Pontif. nullatenus disponi possit in omnibus; & per omnia, perinde ac si per pacificam assecutionem beneficiorum aliorum huiusmodi verè & realiter vacauissent. Decernens irritum, &c. attentari, &c. 81

Hæc Regula est de nouo addita à S.D.N.Gregorio XV. non tamen de nouo facta, nam Illustrissimus Dominus meus D.Cardinalis Tonrus omnium litterarum scientia valde eruditus, & iuris vtriusque cõsultissimus, dum S.D.Pauli V felicis recordat. Datarius extitisset, prætextu euitandi hominũ malitias, exemplo cuiusdam, quem nostri bene norunt, obtinuit ab eodem S.D.Paulo V. reseruationẽ beneficiorum per assecutionem pacificam vacaturorum, extendi etiam ad vacatura ante assequutionem resignata, seu dimissa, vt in sequenti Constitutione. 82

Declaratio reseruationis beneficiorum per assecutionem pacificam vacaturorum.

Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus noster Dominus Paulus diuina prouidentia Papa V. qui in crastinum eius assumptionis ad summi Apostolatus apicem vestigiis felicis recordationis Benedicti XII. & aliorum Romanorum Pontificũ prædecessorum suorum inhærendo, omnia, & singula beneficia Ecclesiastica per pacificã assequutionem quorumcumque aliorum, & per Sanctitatem suam, seu eius auctoritate conferendorum beneficiorum Ecclesiasticorum, ex tũc vacatura, ordinationi, & dispositioni suæ cum Decreto irritante desuper apposito, inter alia duxit reseruanda, & quia ex fide dignorum relatione innotuit, quod plerique de beneficiis Eccles. præsertim curam animarũ habentibus, seu aliàs personalem residentiam requirentibus, dum pro tempore vacant, Apostolica 83

aucto

auctoritate prouisi, seu prouidendi, ante illorum assecutionem; alia cum eisdem incompatibilia beneficia Ecclesiast. per eos tunc obtenta, in fraudem reseruationis, & Decreti prædictorum resignabant, seu dimittebant; cupiens opportunum super his remedium adhibere, voluit, decreuit, & declarauit, quod si in posterum quibusuis personis de aliquibus beneficiis Ecclesiast. tunc vacantibus, seu vacaturis per Sanctitatem suam, aut eius auctoritate prouideri, ipsosque prouisos, seu prouidendos intra vacationis, & prouisionis seu assecutionis eorundem beneficiorum tempora quæcumq; alia cum illis incompatibilia benefic. Ecclesiast. sæcularia, vel quorũuis Ordinum, de etiam Hospitalium regularia, per eos tunc obtenta, nulla speciali, & expressa de eisdem in prouisionibus prædictis facta mentione simpliciter, vel causa permutationis, ac aliàs quomodolibet, siue in Sanctitatis suæ vel alterius Rom. Pont. pro tempore existentis, aut Legatorum, vel Nuntiorum dictæ Sedis, siue Ordinariorum vel aliorum collatorum quorumcunque manibus resignare, seu dimittere, aut iuribus sibi in illis, vel ad illa competentibus, cedere contigerit, omnes & singulæ concess. collationes, prouisiones, & quæuis aliæ dispositiones de benef. seu iuribus sic resignandis, dimittendis, & cedendis, pro tempore facienda, cum inde secutis, quibuscumq; cassæ, & irritæ, nulliusq; roboris, vel momenti existant, nec cuiquam suffragentur, sed benef. & iura, vt præfertur, resignata, dimissa, & cessa, ipso iure vacent, & vacare, ac sub reseruatione, & priori decreto præfatis, quæ Sanctitas sua, etiam quoad hoc extendit, & ampliauit, comprehensa censeantur. Ita quod illis per alium, quam eandem Sanctitatem suam, vel pro tempore existentem Rom. Pont. nullatenus disponi possit in omnibus, & per omnia, perinde ac si per pacific. assecutionem aliorum benefic. huiusmodi verè, & realiter vacauissent. Decernens sic per quoscunq; iudices, etiam causarum Palatij Apost. Auditores, ac S.R.E. Cardinales, dictæq; Sedis Legatos, & Nuntios, Sublata, &c. iudicari, & definiri debere: irritúmque. &c. attentari. Placet, publicetur, & describatur. C. lecta, & publicata, fuit supradicta regula Romana in Cancellaria Apost. anno Incarn. Dominicæ 1609. die verò Iouis 25. mensis Februarij, Pontificatus prædicti Sanctissimi Domini nostri Papæ anno 5.

M. Perettus Custos.

Est *in Bullario nouo Constit.* 62. aliàs 40. *tom.* 3. *pag.* 250.

Hæc Constitutio fraudem, & illius commentum colligit ab euentu si contingat resignantem de secunda prouideri, *l. si seruus plurium, §. vlt. ff. de leg.* 1. cum similibus, sat enim est quod id potuerit opinari, quæ ipso iure sunt reseruata, etiamsi electus ea dimiserit ante acceptationem, si sciuit electionem, Simon. *d. q.* 26. *n.* 5. *vers. & propterea*, Anton. August. *in epitome sub reg.* 1. *n.* 5. *vers. Extrauag. ad regimen*, Cassad. *dec.* 1. *de const.* & ita fuit responsum *in vna Conchen. Parochialis 9. Februar.* 1615. coram *Vbaldo sen.* vbi etiam tentum fuit prouisionem factam alteri ex causa resignationis huiusmodi non posse seruire pro titulo colorato stante decreto irritanti, refert Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 27. *à n.* 36.

REGVLA III.

Reseruatio Cathedralium Ecclesiarum, & Monasterium, ac de tempore vacationis Episcopatuum vacaturorum beneficiorum.

84 *Item reseruauit generaliter omnes Ecclesias Patriarchales, Primatiales, Archiepiscopales, Episcopales, necnon omnia monasteria virorum, valorem annuum ducentorum florenorum auri communi extimatione excedentia, nunc quomodocunque vacantia, & in posterum vacatura. Et voluit quod excessus huiusmodi in litteris exprimatur. Ac etiam reseruauit dignitates, & beneficia omnia ad collationem, præsentationem, electionem, & quancunque aliam dispositionem Patriarcharum, Primatuum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, & aliorum quoruncumq; collatorum, & collatricum, sæcularium, & Regularium, quomodolibet (non tamen ad collationem cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem pertinentia) quæ post illorum obitum, aut Eccles. seu monasteriorum, vel aliarum dignitatum suarum dimissionẽ, seu amissionem, vel priuationem, seu translationem, vel aliàs quomodocunq; vacauerint vsque ad prouisionem successorum, ad easdem Ecclesias, aut Monast. vel dignitates Apost. auctoritate faciendam, & adeptam ab eisdem successoribus pacificam illorum possessionem, quomodocunq; vacauerint, & vacabunt in futurum.*

Huius reg. prout iacet auctor fuit Sixtus V. & eam retinuerunt, seu innouarunt alij Pontifices successores, vt memorat Nicol. Garc. *de benefic. p.* 5. *c.* 1. *n.* 228. qui pergit eam declarare, quod etiam exequitur Ioan. à Cochier *in comment ad eandem reg. ex n.* 17. vbi quòd ea non obtinet vbi vigent concordata Lotter. *de benefic. lib.* 2. *q.* 34.

Prima pars huius Regulæ reseruat Ecclesias Pa- 85
triarchales, quæ etiam Primatiales appellantur, *c.* 1. *ad med.* 99. *dist.* Item Ecclesias Archiepiscopales, & Episcopales, quarum omnium electio de iure communi ad Capitulum, & Canonicos spectabat, *cap. cùm Ecclesia Sutrina* 3. *de causa possess.* ea scilicet ratione, vt tolerentur sic discordiæ magnæ, quæ quotidie oriebantur in electionibus à Capitulo, & Canonicis factis, vt aduertit Lancellot. *in suis inst. Canon. tit. qui eligere eligivè possunt, in princip. verb.*
hodie, † non derogat iuripatronatus Regio, etiamsi 86
ex priuilegio, vel consuetudine competat, Couar. *practic. c.* 36. *num.* 2. *& num.* 6. *vers. secundum*, Palat. *de benef. in Curia vacant.* §. 11. & plures alij, quos refert, & sequitur Nicol. Garcia *d. cap.* 1. *num.* 219. quibus adde Gonzal. *ad reg. Cancel. gloss.* 24. *à num.* 152. *& gloss.* 51. *num.* 49. Cabed. *tract. de patronatibus Regiæ Coronæ, cap.* 10. *num.* 5. *& cap.* 35. *num.* 7. & multos relatos per Cened. *ad Decretal. coll.* 79. *n.* 2. me citato *in hoc loco* Cast Palao *in opere moral. tract.*
13. *disp.* 2 *punct.* 18. *n.* 2. *tom* 2. † Nam iuspatronatus 87
ad aliquem Regem, vel Principem pertinens non censetur derogatum, nisi specialis de illo mentio fiat, Marta *Pis. dec.* 193. Aloys. Ricc. *in col. dec. p.* 3.
coll. 494. † Recepta ideò est totius Lusitaniæ, Hi- 88
spaniæ, & Galliæ consuetudo, secundùm quàm à Regibus nominatio fit Episcoporum, ex iurepatronatus sibi competens, ad quod faciunt text. *in c. cùm longè*, ibi, *quoscunq; Regalis potestas elegerit*, 63. *dist. & in c. quod sicut* 28. ibi *debet Princ. præsentari, de elect.* Et de iurepatronatus nostræ Lusitaniæ agit Cabed. *de patron Regiæ Coronæ, c.* 37. *per totum.* Et iurepatronatus Hispaniæ tractant *l.* 18. *tit.* 5. *p.* 1. vbi Gregor. Lop. & Humada *ad eum, & l.* 3. *tit.* 3. *& l.* 2. *tit.* 6. *lib.* 1. *Ordin.* vbi Did. Perez. *& l.* 1. *tit.* 6. *lib.* 1. *nouæ recop.* vbi Azeued. Palat. *de benef. in Curia vacantib. à* §. 8. Couar. *in reg possessor. p.* 2. §. 10. *à n.* 5. Spin. *in speculo testam gloss.* 4. *n.* 13. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 13. *n.* 72. Bobadil. *in sua politica lib.* 2. *c.* 19. *n.* 215. Camil. Borrel. *de Regis Catholici præstantia, c.* 50. *totum*, Menoch. *illust. c.* 22. *n.* 14. *sequentibus* plures refert Cened. *ad Decretum collect.* 51. *n.* 3. ex ea ratione, quia Lusitaniæ, & Hispaniæ Reges ex priuilegio Romani Pontif. ad Cathedrales Ecclesias Episcopos nominant:

tum quia constat eos Regna, & Ecclesias à Maurorum faucibus, & potestate ernisse, vt meminit *gloss. pen in c. Adrianus in 2. 63. distinct.* tum quia Ecclesias ipsas maxima ex parte erexerunt, & amplissimis redditibus exornarunt, vt latissimè persequuntur Thom. Bossi. *de signis Ecclesia lib. 20. signo 87. c. 6.* Valdes. *de dignitate Regum Hispaniæ cap. 21.* De iurepatronatus Regum Franciæ agunt Carol. de Grassal. *lib. 2. Regalium Franciæ iure 3.* Guilielm. Benedict. *in c. Raimutius, verb. vxorem nomine Adelasiam, decis. 2. à n. 78.* Rebuff. *in tract. nominat. qu. 1. n. 28.*

89 † Aduerte tamen quòd quamuis Rex noster Hispaniarum sit patronus Cathedralium, & præsentet ad dignitates Episcopales, non tamen est patronus aliorum beneficiorum in eisdem Ecclesiis Cathedralibus consistentium, nec illa ius præsentandi habet, Gonzal. *gloss. 10. n. 13.*

90 *Secunda* pars huius Regulæ, quæ agit de reseruatione beneficiorum vacantium de tempore vacationum Episcopatuum, procedit si ad Episcopum spectaret electio, nominatio, seu præsentatio personæ; quamuis collatio, seu institutio ad alium pertineat, seu sit communis Episcopi, & aliorum, quia attendenda est prima dispositio beneficij: sicut è conuerso quando præsentatio, vel electio ad alium pertinet, quamuis collatio, seu institutio ad Episcopum spectet, non intrat hæc reseruatio. Ita Nicol. Garc. *d. c. 1. n. 230. & 231.* nam beneficia, quorum collatio non potest fieri ab Episcopo absque alterius electione, præsentatione, seu interuentu, non comprehenduntur sub hac reseruatione, Gonzal. *gloss. 45. num. 10.* Non procedit tamen vbi simultanea ex concordia est diuisa per turnos, itaut vna vice prouideat Episcopus, & altera Capitulum, non solùm quando beneficium vacat in turno Capituli, in quo non est difficultas, sed etiam quando beneficium vacat in turno Episcopi, quia etiam tunc mortuo Episcopo, seu aliàs vacante Sede, potest Capitulum iure proprio conferre Canonicatus, & alia beneficia simultanea, in quocumque turno vacet, vt resoluunt Nicol. Garcia *d. c. 1. à n. 237.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloss. 45. §. 3. n. 39. cum seqq.* Deinde hæc reseruatio non procedit, vbi collatio beneficiorum spectantium aliàs ad collationem Episcopi, Sede Episcopali vacante ad aliquem spectet, nec reseruatur futuro successori, quia Regula non intendit tertio præiudicare, vt decisum in Rota refert Nicol. Garc *dict. c. 2. n. 244.* Castr. Palao *d. disp. 2. punct. 18. n. 4. & 5.*

91 *Tertia* pars huius Regulæ, quæ est reseruatoria monasteriorum, id est, Abbatiarum virorum, non tamen Monialium, quæ habent iurisdictionem quasi Episcopalem, ex Mandos. *in reg. 26. quæst. 3. n. 9. vers. aduertant tamen iuniores*, comprehendit monasteria electiua propter verba generalia, quia fit mentio de Dignitatibus electiuis, & quia Prioratus regulariter sunt electiui; ita fuisse in Rota decisum refert Nicol. Garcia *d. cap. 1. num. 118.* vbi *numero 119.* resoluit, quod etiam comprehendit alias Dignitates inferiores electiuas, & beneficia electiua, & *n. 122. cum seq.* idem dicit etiam non facta mentione de electione. De Iure communi monasteria sunt electiua, & confirmatio spectat ad Superiorem, *c. 2. §. priore*, vbi Abb *n. 10. de statu Regul.* Rot. *decis. 584. p. 3. lib. 3. diuers.* Probatur tamen monasterium esse consistoriale, cùm sit taxatum in libris Cameræ. Rot. *decis. 540. n 4 p 3. diuers.* & latè *in Palentin. Abbatiæ de Beneuiuere 14. Decemb. 1618.* coram *R. D. Coccino Decano.*

92 *Quarta* pars huius Regulæ in illis verbis, *dimissionem, seu amissionem, vel priuationem*, comprehendit beneficia vacantia post renunciationem Episcopatus à Papa admissam, vel post translationem ad alium Episcopatum, etiam antequam Episcopus habeat, aut habere possit notitiam de eis, non obstante quod ante habitam notitiam admissionis, resignationis, aut translationis, possit Episcopatum administrare, & possessioni eius insistere, vt resoluit Nicol. Garcia *d. c. 1. à n. 245.* quia *in addit.* asserit à Summo Pontifice fuisse decisum Episcopum Terulen. translatum ad Ecclesiam Cæsaraugustanam non posse amplius post translationem se immiscere dispositioni beneficiorum Terulen. quia à die translationis debentur fructus Ecclesiæ secundæ, ad quam fit translatio, & inter fructus Episcopatus est etiam collatio beneficiorum, me citato Alzed. *d. c. 3. n. 88.* Castr. Palao *d. disp. 2. punct. 18. n. 92.*

Hanc regulam non habere locum in Cardinalibus tenuit Rot. *in vna Toletana Paroch. de Alcaudete, tertio Iulij 1595.* coram Illustriss. *Seraphino*, quæ est in impress. *decis. 1148.* & refert Nicol. Garc. *d. c. 1. n. 252.* de cuius resolutione dubitat *n. 253.* 93

REGVLA IV.

Reseruatio Dignitatum, necnon suorum, & S. R. E. Cardinalium familiarium beneficiorum.

ITem reseruauit generaliter dispositioni suæ omnes Dignitates maiores post Pontificales in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Parochialibus, necnon valorem decem florenorum auri communi æstimatione excedentes, principales in Collegiatis Ecclesiis. Reseruauit etiam Prioratus, Præposituras, præpositatus, ac alias Dignitates Conuentuales, & Præceptorias generales Ordinum quorumcumque (sed non Militarium.) Ac quæcunque beneficia, quæ sui, etiam dum Cardinalatus fungebatur honore, existentes, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ viuentium nunc, & qui erunt suo tempore Cardinalium, familiares continui commensales obtinent, & in posterum obtinebunt, eorum familiaritate durante, ac in quibus, seu ad quæ (ius eis competit, aut competierit, etiamsi ab ipsa familiaritate per obitum Cardinalium eorundem, vel aliàs recesserint. Declarans Dignitates, quæ in Cathedralibus etiam Metropolitanis post Pontificales non maiores existunt, quæ ex Apost. Sedis indulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut consuetudine præscripta, vel aliàs quouis modo, in collegiatis Ecclesiis principalem præeminentiam habere noscuntur, sub reseruatione prædicta comprehendi debere. 94

Ad cognoscendas Dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus Ecclesiis, & principales in Collegiatis, attendenda est consuetudo prouinciarum, & Ecclesiarum, glos. *verb. election. propè finem, in c. deliberatione, de officio Legati lib. 6.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 6. c. 34. q. 10. vers. per tertiam reg.* ibi, *item dignitates principales*, Flam. *de resignat. lib. 2. q. 1. n. 82. & 83.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere mor. tom. 2. tract. 13. disp. 2. pun. 19. n. 2.* † In nostra Lusitania, & in ferè tota Hispania Decanus in Ecclesia Cathedrali post Episcopum maiorem Dignitatem habet, & in Ecclesiis Collegiatis principalis dignitas dicitur Prior, qui præest toti Canonicorũ collegio: in quibusdam verò Hispaniæ partibus vocatur Abbas, alibi Præpositus. † Et denique principalis ea dicitur Dignitas, quæ in Ecclesia Collegiata omniũ maxima est, vt tenet Azor. *inst. moral. p. 2. lib. 6. c. 3 q. 8. in fine.* Circumstantiæ autem, quæ magis conspicuam reddunt ipsam Dignitatem in concursu alterius, colliguntur ex qualitate extrinseca 95 96 97

ornamentorum personæ; ex qua prouenit maioritas Dignitatis, *c. vt Apostolicæ, de priuil. in 6.* Andr. Barbat. *de præst. Cardin. p.1. q.1. sub num.* 47. Item ex loco in quo sedet, sedes enim nobilior assignatur ei, qui maiorem obtinet Dignitatem. gloss. & Doct. *in l. decernimus C. de sacros. Eccles.* Gamb. *de offic. Legat. lib.3. num.* 107. Rot. *dec.* 518. *sub n.3. circa fin. p.2. diuers.* Et ex præstantia muneris, quod ibidem obit, Callan. *in catal. glor. mundi p.4. cons.*42. de his omnibus Lotter. *d. lib.2. q.33. ex n.*45. vbi *à num.*40. disputat an dignitatis siue officium Cimeliarcharus in Ecclesia Neapolitana ad hunc effectum dicatur prima Dignitas.

98 Regula hæc intelligenda est de Dignitatibus principalibus actu, nec sufficit vt intret hæc reseruatio, quod Dignitas sit erecta in maiorem post Pontificalem in posterum post mortem obtinentis nunc primam, vt fuit tantum *in vna Vallisoletana Decanatus* 11. *Decembr.* 1600. cotam *Illustriss. Domino meo Cardinale Millino*, referunt Nicol. Garcia *dict. cap.1. n.*257. Gonzal. *gloss.*51. *n.*58. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct.* 19. *n.2. vers. debet tamen dignitas*, asserentes è conuerso regulam comprehendere illam Dignitatem, quæ tunc actu prima, licèt esset iam ordinatum, quod cùm primùm vacare cōtigerit, desineret esse talis; & idem Garc. *dict. cap.1. num.*260. tenet ex verbis huius regulæ clarè apparere, quod Dignitates Ecclesiarum Cathedraliū, quæ ibi post Pontificalem non maiores existunt, habent tamen sub se Canonicos in Collegiatis, seu principalem præeminentiam, sunt reseruatæ.

99 † Verùm quando erectio in primam Dignitatem esset conditionaliter facta, pendente conditione, & nondum purificata, non cadet sub reseruatione, vt fuit in Rota decisum *in vna Mediolanen. Præpositura* 16. *Martij* 1590. cotam *D. Bubalo*, refert Aloys. Ricc. *in coll. par.5. collect.* 1670. vbi ampliat etiamsi in erectione esset adiecta clausula, *ex nunc, prout ex tunc*, quoniam licèt sit talis virtutis, at retrohatur à die datæ, Crescent. *decis.*260. & plures à me ipso citati *in Remiss. de diction. & clausulis. claus.*26. *n.1.* non tamen hoc procedit ad effectum reddendi nullam collationem præcedentem, & in præiudicium iuris alteri medio tempore quæsiti, Cardin. Put. *decis.*190. *lib.2.* Marta *de claus. p.1. claus.*55. *num.3.* Camill. Borell. *in summa omnium decis. tom.1. tit.20. num.*383.

100 Per hanc regulam vna tantùm Dignitas maior in qualibet Cathedrali, & vna tantùm principalis in qualibet Collegiata reseruata est non obstante quòd regula loquatur in plurali, quia pluralitas illa resoluitur in singularitates, & respicit pluralitatem Ecclesiarum. Ita Mandos. *hic. q.3.* Menoch. *consil.* 190. *n.4. cum sequentib.* Nicol. Garc. *d. c.1. num.*262. & dixi *alleg.*45. *num.*16. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto* 19. *num.3.*

101 Verùm si in aliqua Cathedrali essent duæ Dignitates maiores post Pontificalem, & in Collegiata duæ principales æquales, ambæ erunt reseruatæ, Guidobon. *dec.* 34. quem refert, & sequitur Aloys. Ricc. *d. collect.*1670. *ampl.1.* adde Mendos. *q.4.* Azor. *vbi proximè, vers. quæras deinde*, Nicol. Garc. *d. cap.1. n.*265. *cum seqq.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct.*19. *n.3. in fine.*

102 Procedit Regula hæc in Cathedralibus, in quibus adest vna tantùm Dignitas, vt resoluunt Mandos. *hic quæst.5.* Simoneta *quæst.*85. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct.* 19. *num.4. vers. & contrarium.* & fuisse in Rota resolutum *in vna Turriana Archipresbyteratus* 7. *Maij* 1574. cotam *Montis Fasculon.* referunt Aloys. Ricc. *d. collect.*1670. *ampliat.2.* Nicol. Garc. *d. cap.1. à n.*267. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. glos.9.* §.4 *sub n.*18. *vers. quinimo in terminis*, Lotter. *d. lib.2. quæst.*33. *num.* 30. Et habet etiam locum in secunda, si prima Dignitas esset vnita Capitulo, vt tenuit Rota *in vna Verduen. Decanatus*, 9. *Martij* 1580. cotam *Illustrissimo Card. Lancell. sen.* referunt Aloys. Ricc. *d. collect.* 1670. *ampl.3.* & Nicol. Garc. *d. cap.1. à num.*269. Vbi igitur contigerit primam Dignitatem esse de iurepatronatus laicorum, reseruatio huius reg. comprehendit aliam subsequentem, ex Lotter. *d. lib.2. quæst.*33. *n.*43. Castr. Palao *d. puncto* 19. *num.5.*

Circa secundam partem huius Regulæ, in qua reseruantur Prioratus, Præpositur, Præpositatus, ac aliæ Dignitates Conuentuales, ac Præceptoriæ generales Ordinum quorumcumque, sed non Militiarum, sciendum est cum glos. *verb. militiarum, in Clem. quia contigerit, de relig. domib.* esse quosdam Ordines, qui militiæ non sunt, sed hospitalitati ex Regula, & instituto operam dant, cuiusmodi sunt, Ordo sancti Spiritus in Saxia, in Vrbe, Ordo Cruciferorum, Ordo Sancti Antonij Viennensis in Gallia: Militares sunt Ordo Militum Sancti Ioannis Hierosolymitani, Sanctæ Mariæ Teuthonicorum, Christi Domini, Sancti Iacobi, & Sancti Benedicti Auisij in Lusitania; Sancti Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ in Hispania; Sancti Stephani à Magno Florentiæ Duce institutus: hi Ordines Militares excipiuntur, illi verò comprehenduntur, cum generalis Præceptor, seu Præpositus Ordinis per electionem à Religiosis simul congregatis non creatur. Et vt testatur Iacob. Bossi. *in historia Ordinis S. Ioannis p.2. lib.*14. ante hanc reseruationem Innoc. VIII. priuilegium Ordini Sancti Ioannis Hierosolymitani concesserat, in quo dicit se nunquam daturum Prioratus, Commendas, & beneficia Ordinis, quamuis in Curia Romana vacent, relinquit liberam facultatem Magno Magistro Ordinis, qua ea conferat; declarat eosdem Prioratus, Commendas, & beneficia, in reseruationibus Pontificiis non comprehendi. Idem priuilegium confirmauit Pius IV. *in Const.* quæ incip. *Circumspecta Romani Pont.* 103

Reseruantur igitur per hanc Regulam in secunda parte Dignitates principales Regularium Conuentualium, seu Monasteria Fratrum, quæ non reguntur per Abbates; non tamen Prioratus, Præpositur, & aliæ Dignitates temporales, vt Ordinum Mendicantium, Mendos. *hic quæst.* 20. *& seqq.* Nicol. Garc. *dict. cap.1. num.*271. *&* 272. Gonzal. *dict. glos.*8. *num.*50. 104

† Reseruantur etiam omnes Prioratus, & Dignitates Conuentuales, non claustrales, quia Conuentuales sunt beneficia perpetua, & electiua: cætera verò beneficia non sunt electiua, neque dantur in perpetuum, sed ad nutum Abbatis, Azor. *inst. moral. p.1. lib.*12. *cap.*22. *quæst.*8. Et in vna *Astoricen. Prioratus* 18. *Decemb.* 1598. cotam *Illustr. Card. Seraph.* vt in eius *dec.* 1305. fuit resolutum, quòd ista Regula reseruans Prioratus Conuentuales, procedit in Prioratibus solitis dari in commendam. 105

Circa tertiam partem, in qua reseruantur beneficia familiarium Papæ, ac Cardinalium commensalium; notandum est, quod sunt verè familiares, & continui commensales Papæ, ad effectum reseruationis huius Regulæ, & alios effectus, Cubicularij, & Scutiferi, ex *Const.*14. *Leon. Decim.* Milites Sancti Petri ex *Const.* 36. *Leonis Decimi.* Milites Sancti Pauli ex *Const.*23. *Paul. tertij.* Milites Pij ex *Const.* 5. *&* 16. *Pij Quarti.* Milites Lauretani *ex Const.*35. *Sixti Quinti*, Conclauistæ ex *Const.* 32. *Sixti Quinti*, incip. *Circumspecta, anno primo*, Commissarius Cameræ 106

Cameræ *per Const.* 44. *Sixti Quinti*, incip. *Ad excelsum, anno secundo*, Thesaurarius Datariæ per *Constit.* 44. *Sixti Quinti*, incip. *Vt ingens, anno secundo.* Auditor Cameræ Confidentiarum per *Const. Sixti Quinti* incip. *Diuina Dei prouidentia, anno secundo.* Et denique Paulus Tertius *Const. sua*, incip. *Sanctissimus*, declarauit reputari veros Papæ familiares, & continuos commensales Referendarios, & alios Officiales ex Palatio panem habentes, Protonotarios, Subdiaconos, Auditores Rotæ, Acolytos, Secretarios, litterarum Apostolicarum Scriptores, Cubicularios, reliquosque Officiales, deseruientes, & custodiam facientes in Palatio Romani Pontif. pro tempore existentis, licèt in eodem non habitauerint. nec in tinello comederint, quamuis enim isti re vera non sint commensales Papæ, nec vllam partem victus illorum aliquid ab eo recipiant, tamen ex quo ipse Papa vult, quòd habeantur pro veris familiaribus, & continuis commensalibus, perinde est, ac si realiter essent tales, & consequenter eorum beneficia sunt reseruata per hanc regulam, Mandos. *hic quæst.* 18. Simoneta *de reseruat. quæst.* 35. *n.* 25. *&* 27. Gonzal. *d. gloss.* 51. *à num.* 16. Farin. *dec.* 691. *num.* 3. *in nouiss.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *dict. puncto* 19 *n.* 7. Beneficia Protonotariorum, qui ratione officiorum tales efficiuntur, sunt reseruata, etiam illa quæ dimissis ipsis officiis postea assequuti fuerunt, Rot. *in vna Comment. Capellæ* 7. *Februar.* 1610. coram *R.P.D. Remboldo.* de quibus infrà *alleg* 74. *n.* 39. *cum seqq.*

107 Procedit in familiaribus familiarium habentibus partem, seu expensas ab ipso Papa, quia seruiendo familiaribus Papæ, dicuntur illi seruire, facit *l. quæsitum*, §. *sed an. instrumenti*, *ff. de fundo instructo*, & ita Rotam censuisse referunt Mandosa *hic quæst.* 17. Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 327. Filliuc. *tract.* 1. *cap.* 3. *num.* 41. latè Lotter. *d. lib.* 2. *quæst.* 23 *à n.* 62. *vsque ad* 68. Non procedit tamen in beneficiis Cubiculariorum, seu Camerariorum honoris, qui recipiunt de Palatio partem panis, vt fuit per Rotam resolutum *in vna Seguntina Archidiaconatus, & Canonicat.* 19. *Martij* 1601. coram *Illust. Lancellotto*, quam referunt Gonzal. *d gloss.* 51. *num.* 93. Nicol. Garc. *d cap.* 1. *num.* 331. quod tamen hodie locum non habet, cùm de hoc sit specialis reseruatio infrà *reg* 7. Item *in vna Beneuentana benef.* 15. *Nouembr.* 1597. coram *Illustr. Seraphino*, quæ est in suis impressis *decis.* 251. fuit resolutum conclauistas esse verè familiares Papæ, & illorum beneficia spectare ad liberam collationem Papæ sine consensu Cardinalis, cuius sunt familiares, ex *Constit.* 32. *Sixti Quinti de priuilegiis Conclauistarum*, Flam. *de resignat. lib.* 2. *quæst.* 16. *n.* 37. Gonzal. *d gloss.* 51. *n.* 25. Sed loquitur de Conclauistis conclauis, in quo ipse Sixtus ad Summi Pontificatus apicem assumptus fuit, vnde in aliis non habebit locum, nisi adsit alia similis Constitutio.

Huic regulæ consequutiua est altera, quæ *in ordine est* 32. per quam decernitur quòd impetrans beneficium vacans per obitum familiaris alicuius Cardinalis, teneatur exprimere nomen & titulum ipsius Cardinalis, & si ille in Curia fuerit, eius ad id accedat assensus, aliàs gratia desuper facta sit nulla: idemque seruari si Cardinales quomodolibet ab ipsa Curia absentes, & vbilibet etiam in locis, infra duas diætas vicinis, degentes, familiamque & lares in eadem Curia retinentes ab ipsa Curia recesserint, ad eandem illicò reuersuri, & infrà decem, vel ad summum quindecim dies verè & realiter reuersuri fuerit, ita quòd Cardinalibus, aliàs quàm vt præfertur ex quacunque causa quantumlibet necessaria, ac qualibet alia necessariò exprimenda absentibus, facultas præstandi consensum huiusmodi non competat, sed beneficia huiusmodi ad liberam Sanctitatis suæ, Sedisque Apost. prouisionem & dispositionem pertineant. Declarans regulas, & Constitutiones suorum Prædecessorum etiam à die earum editionis, & publicationis super assensu huiusmodi præstando sic intellectas & intelligendas fuisse. Irritumque, &c. Quodque si prædicti familiares eorumdem Cardinalium familiares esse desierint, seu ad aliorum Cardinalium familiaritatem similem transierint, quoad beneficia, quæ familiaritate propria durante obtinuerint, & in quibus, vel ad quæ, priori ipsa familiaritate durante ius ei competierit, Cardinales quorum prius familiares fuerint, suum habeant adhibere consensum. Declarans eandem regulam locum non habere in illis beneficiis, quæ familiares ipsi tempore obitus eorum in dicta Curia, vel extra eam obtinerent aut ante obtinuissent, & ratione officiorum per eos obtentorum dictæ dispositioni generaliter reseruata, vel affecta fuisse apparent. Necnon illos, quoad effectum eiusdem Regulæ, familiares eorum Cardinalium censeri, qui ipsorum Cardinalium familiares continui commensales ad minus per quatuor menses, etiam ante Cardinalatum fuisse probarentur. Decernens irritum, &c.

Addita deinde est altera *regula in ordine* 33. qua idem Papa ad euitandas lites & contentiones, quæ ex præcedenti *regula* 32. exoriri possent, vestigiis Prædecessorum suorum inhærendo, statuit quòd si beneficia, quæ per obitum familiarium, continuorum commensalium eorundem Cardinalium in futurum vacabunt (cessantibus Apost. reseruationibus) ad alterius Cardinalis collationem, vel aliàs dispositionem pertinere deberent, in dicta præcedenti regula non comprehendantur, quoad hoc vt in prouisionibus talium beneficiorum super expeditione litterarum illius Cardinalis, cuius familiaris defunctus ille extitit, consensus requiri debeat, sed beneficia huiusmodi ad collationem, seu quamuis dispositionem Cardinalis Ordinarij collatoris, vt præfertur, liberè spectare censeatur. Et si apud Sedem Apostol. beneficia huiusmodi per obitum dictorum familiarium vacauerint, tunc in prouisione talium beneficiorum super expeditione litterarum illius Cardinalis exigatur consensus (si in Romana Curia præsens fuerit) ad quem eorumdem collatio, & dispositio, vt præfertur, pertinere deberet.

Denique sanctæ mem. Paulus V. per quandam suam perpetuam Constit. publicam 22. *Octobris* 1609. quæ est in *nouo Bull.* 58. quæ incip. Sanctissimus in Christo Pater, super moderatione indultorum Cardinalium in articulo collationis beneficiorum, inhærendo simili declarationi factæ per Gregorium XIV. quæ est in eodem Bullario inter Constitutiones eius Pontificis 19. (reseruata facultate eisdem Cardinalibus præstandi consensum ad formam dictæ regulæ) decreuit quòd eadem beneficia per obitum familiarium continuorum commensalium eorumdem Cardinalium deinceps tam apud Sedem, quàm extra Romanam Curiam vacantia, etiamsi ad alicuius alterius Cardinalis collationẽ, vel aliam dispositionem pertinere deberent, etiamsi tunc cessarent aliæ reseruationes eatenus editæ, nihilominus in posterum dispositioni Sanctitatis suæ reseruata censeantur: itaut in prouisionibus talium beneficiorum super expeditionibus litterarum illius Cardinalis, cuius tunc familiaris defunctus

extitit (si ipse Cardinalis tunc præsens in eadem Curia fuerit) consensus omnino requiri debeat, non autem beneficia huiusmodi, etiam eodem ab ipsa Curia absente, seu prædefuncto, vel aliàs conferre impedito, ad collationem, seu quamuis aliam dispositionem Cardinalis Ordinarij collatoris vllo modo pertineant, neque eiusdem Cardinalis Ordinarij collatoris etiam in dicta Curia tunc præsentis consensus quoquo modo requiratur. Easdemque Constitutiones, & regulas Cancellariæ etiam declaratorias super beneficiis familiarium prædictorum Cardinalium editas, & edendas tam quoad Cardinales indulta conferendi habentes; quam non habentes, atque adeo indulta ipsa ad terminos eius Constitutionis reduxit, & moderatus fuit. Et insuper statuit quod in quibuscumque facultatibus, & indultis, quæ deinceps singulis Cardinalibus præsentibus, & futuris super beneficiorum dispositione; aut de consensu ipsorum Cardinalium in prouisionibus eorumdem beneficiorum requirendo per Sanctitatem suam, & quoscumque alios Romanos Pont. successores suos, dictamque Sedem pro tempore concederentur, eadem Constitutio ad vnguem omnino obseruari debeat, omnesque litteræ desuper, &c. absque limitationibus, & moderationibus prædictis, &c. etiam Motu proprio, & nullius sint roboris & momenti, &c. Sed solet in dubium reuocari quod dicendum in eo casu, quo idem Cardinalis est patronus, & ordinarius collator? In quo Lotter. *de re benef. lib. 2. qu. 32. n. 100. cum seqq.* ait in quadam causa Cremonen. posita *die 16. Nouembr. 1626.* suffragia à DD. Rot. ita fuisse secta vt non potuerit capi resolutio, & quamuis *ibid.* dicat se scripsisse pro Papa, nihilominus scribentes pro Cardinali solido eo nitebantur fundamento quod licet beneficia spectantia ad collationem Cardinalis comprehendantur sub *reg. 4.* & sub constitutionibus moderatoriis Indultorum, nihilominus neque in regula, neque in eisdem constitutionibus aliquid disponatur in hoc casu, quando videlicet beneficium vacat ex persona familiaris eiusdem Cardinalis Ordinarij collatoris, vnde non videtur casus hic comprehensus sub eisdem, aut regula, aut constitutionibus, & ideo non comprehensus ad reseruationes sint odiosæ, & cum simus in casu mixto, non videtur comprehensus sub simplici, maxime in hac materia odiosa, eo maxime quia pro hac parte stat fauor ordinariæ collationis, & prærogatiua Cardinalitiæ dignitatis; sed reproposita dicta causa Cremonen. fuit contrarium resolutum.

108 Quoad huiusmodi Cardinalium familiares aduertendum est illos dici, qui eis subsunt ratione potestatis, & cum eis cohabitant, Flamin. *de resignat. lib. 5. q. 6. num. 19.* Rota *decis. 403. n. 11. p. 2. recentiss. in posthum.* latè Lotter. *de re benef. lib. 2. q. 32. à num. 4.* Castr. Palao *d. punct. 19. num. 9.* & dicit Surd.
109 *dec. 35. n. 3.* † quòd cohabitare non dicitur, qui stat in eadem domo nisi ad eandem mensam, & conuictum moretur, & *n. 16.* quòd habitatio non attenditur, sed sufficit vt quis ab aliquo victum recipiat, vt cum eo stare dicatur. Et tenent Gom. *in reg. de impetrandis beneficiis vac. q. 13.* Boër. *dec. 213. n. 13. & 15.* familiares dici, qui in actu deseruiunt, & continuam in domo commensationem habent, in eaque habitant, & non in diuersis. Et asserit Fr. Emman *qu. Regular. tom. 2. quæst. 67. art. 1.* familiares domesticos intelligi omnes qui expensis alicuius commensales continuè existunt, etiamsi aliquādo abesse pro eius negotiis gerendis contingat. Quoad hoc propositum familiares dicuntur deputati ad honestum seruitium domini, qui dicuntur seruitores, seu famuli, ita post Flamin. & Azor tenet Nicol. Garc. *d. c. 1. n. 315.* & sic debent probare se seruitia Cardinali præstitisse, & ab eo recepisse victum, & habitationem, Sarnen. *in reg. de impetran. per obitum famil. q. 12. num. 9. in fine, & n. 10.* Simon. *de reseruat. q. 35. n. 3.* Rot. *d. decis. 403. num. 9.* vbi *num. 7.* subdit attestationem Cardinalium non probare familiaritatem ad effectum reseruationis in præiudicium prouisi ab Ordinario, & sic tertij. Et probari debet familiaritas hæc, ac continua in domo commensalitas, Flamin. *lib. 10. quæst. 3. num. 21.* saltem per quatuor menses, vt disponitur *in d. reg. 32. Cancell.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 250. n. 32.* Tria videntur principalia media iustificandi familiaritatem huiusmodi. *Prius* est cum profertur liber domesticus ipsius Cardinalis, quem vulgò nuncupant Rotulum, in quo apparet descriptio omnium familiarium talis Cardinalis; circa quem librum est aduertendum quod si agatur de probanda affirmatiua, quod scilicet talis fuit familiaris, Rot. censuit huiusmodi librum, siue Rotulum non sufficere, Simon. *de reseru. q. 36. n. 15.* Put. *dec. 401. n. 1. lib. 1. in correct.* Rot. *decis. 584. n. 9. p. 1. recentior.* Gregor. XV. *dec. 166. n. 1.* Si verò agatur de probanda negatiua quòd talis non fuit familiaris, nihil est quin talis liber sufficiat, Paris. *cons. 136. n. 32. lib. 4.* Rot. apud March. *de commiss. tom. 3. pag. 468.* nisi fortè ex testibus liquidò constaret de stylo Cardinalis in non habendo pro familiaribus alios quàm descriptos in tali libro; tunc enim prorsus hæc probatio negatiua excluderet quodcumque argumentum contrariū, quasi quod scriptura esset necessaria ad iudicandum mentem Cardinalis, sine qua non posset formari familiaritas, Rot. *d. decis. 584. n. 9. p. 1. recent. Secundum.* medium probandi familiaritatem, quando profertur aliqua dispositio ipsius Cardinalis iam defuncti implicans tractatum proprium positiuum tanquam de tali familiari carens omni suspicione aut fingendi, aut simulandi, veluti cum exhibetur testamentum ipsius Cardinalis, in quo talem honorauit titulo Legati. Ita Rot. *in nullius, siue Spoletana beneficior. 20. Martij 1623.* coram *R. P. D. Nauar. Tertium* medium probandi familiaritatem est per testes ad eam concludentes ex circumstantiis supra expressis; si enim concordent in dicto, ista probatio sufficit, Gregor. XV. *decis. 166. num. 2.* vbi Beltramin. *in vers. hinc est quòd Rota,* subdit testes deferre debere causas scientiæ quoad puncto deputationis ad certum seruitium.

Aduertendum tamen, quòd familiaritas quoad 110
propositum non probatur, si Sede vacante in familiam Cardinalis fuerit receptus, & ea vacante exeat; nam eo casu beneficia istius non sunt reseruata, ex quo regula hæc, sicut & reliquæ, moriuntur cum persona conditoris, vt dixi suprà *n. 60.* Mandos. *ad reg. 32. q. 11.* Anastas. Germon. *de indultis Card. §. per quod sublatis n. 89.* Ioan. à Coch. *in proœm. Regul. Cancell. n. 23.* Ex quibus,

Collige *primò* illos, qui in domibus Cardinalium 111
haberent expensas victus, seu partem, non vt familiares, & seruitores, sed vt amici, aut consanguinei, vel ex eleemosyna, vel alia causa, nō esse familiares, nec eorum beneficia esse reseruata, vt resolutum fuit in Rot. *in vna Salamant. & Abulen. Benefic. 6. Iunij 1599.* coram *D. Penia.* quam referunt Nicol. Garc. *d. c. 1. n. 317.* & Salust. Tiber. *in praxi lib. 3. sub c. 9.* idem fuit resolutum *in Hispalen. Archidiaconatus 20. Febr. & 46. Iunij 1606.* coram *D. Iusto.*

Collige *secundò* Vicarios, seu Prouisores, aut Au- 112
ditores

ditores generales Cardinalium in eorum Episcopatibus, seu Abbatiis, habentes ab eis expensas, seu mensam, aut salarium, seu stipendium, non dici eorum familiares, id est, seruitores, seu famulos; sed officiales, & tanquam tales, non tanquam familiares recipere expensas, cùm videatur eorum seruitium præstari Dignitati potius, quàm personæ. Ita Nicol. Garc. *d.c.*1.*n.*318. Rot. *in Parmen. Canonicatus* 11.*Feb.*1585. coram *Gipsio*, cuius meminere Steph. Grat. *discept. forens. c.*257.*n.*1. & Lott. *d.lib.*2. *q.*32.*n.*12. nisi officium fuisset familiaritati superductum, Simon. *de reseru.q.*35.*n.*21. Gratian. *d.c.*257. *n.*42. Lotter. *d.q.*32.*n.*128. Quamuis Sarmi. *select. lib.*7. *c.vlt.* asserat quòd Vicarius Episcopi est eius familiaris, & Segura de Aualos *in direct. iudic. Ecclesiast.p.*1.*c.*14 *n.*38. dicat Iudices ordinarios, seu delegatos Episcoporum venire appellatione famulorum, & ex communi vsu loquendi famulos nuncupari, quem sequitur Sbroz. *de Vicar. Episc.in addit.ad q.*147. *lib.*2. Nisi ille, qui constitutus fuit Vicarius, esset ex familiaribus continuis commensalibus Cardinalis, nam tunc talis etiam Vicarius effectus manet, cum adhuc sit in seruitio Cardinalis, & eius expensis viuat, Gonzal. *d.gloss.*51.*n.*66. Quintilian. Mandos. *regul.*3. *Cancell. reseru. q.*19. Sbroz. *de Vicario Episcopi lib.*3.*quæst.*109.

113 Familiaris beneficium dicitur reseruatum, etiam si is mortis suæ tempore familiaris esse desierit, Menoch. *de arbitr.casu* 201.*num.*13. *cum sequentib.* & sufficit ad hunc effectum quòd durante familiaritate beneficia obtinuerint, quantumcumque paruo tempore duret familiaritas, Nicol. Garc. *part.*5.*c.*1. *n.*279. & sic postmodum cesset, vt hæc ipsamet regula declarat, Gonzal. *gloss.*51.*n.*62. Garc. *d.cap.*1. *n.*277. Lott. *d.lib.*2.*q.*32.*n.*75. nec tantùm beneficia reseruantur, quæ tempore Cardinalitiæ Dignitatis, vel familiaritatis adepta sunt, sed etiam, quæ ante, cum qualitas ipsa beneficij personæ mutatione non immutetur, Anton. Fabr. *lib.*1.*de fin.forens.tit.*2.*definit.*16. Greg. *dec.*166.*n.*4. Lotter. *d.lib.*2.*q.*32.*n.*76.

114 Et aduerte quòd familiaris habens beneficium reseruatum ratione familiaritatis in Ecclesia, in qua adest consuetudo, seu priuilegium optandi, potest eo dimisso, quod habet, optare aliud, & optatũ manet reseruatum; & loco dimissi subrogatur. Ita Paul. Garn. *ad Simon.q.*35.*n.*42. Gonz. *gloss.*34.*n.*40. Nicol. Garc. *d.c.*1.*à n.*334. vbi *n.*340. dicit operatum non subrogari loco dimissi reseruati, & sic ratione subrogationis non esse reseruatum, nisi tempore optionis adhuc duret qualitas inductiua reseruationis.

Vtrùm autem hæc regula capiat illud quoque beneficium familiaris vnius Cardinalis quod sit ad ordinariam collationem alterius Cardinalis; vide latè Lott. *d q.*32.*n.*79.*cum multis seq.* & *à n.*100. disputat quid dicendum eo casu, quo idem Cardinalis est patronus, & Ordinarius collator.

REGVLA V.

Reseruatio beneficiorum Collectorum, & Subcollectorum.

115 I*Tem reseruauit generaliter omnia, & singula beneficia Ecclesiastica quorumcumque Collectorum, & vnitorum in quacumque ciuitate, vel diœcesi, qui suo tempore officia exercuerint, Subcollectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apost. debitorum, illa videlicet beneficia duntaxat, quæ durante eorum officio obtinebant, & in quibus, seu ad quæ ius tunc competebat.* Circa hanc Regulam.

Primò notandum est valde controuersum esse, an 116
requiratur exercitium officij Collectoris, vel Subcollectoris, vt eius beneficia sint reseruata; Pro affirmatiua parte aliquando tenuisse Rotam referunt Crescent. *in decis.*17.*de prabend.* Cardin. Put. *decis.* 31.*lib.*1. Triuisan. *decis.*114.*in manu scriptis*, Rot. *diuers.in dec.*1846.*p.*3.*& in vna Forolivien. Capellæ* 3. *Iunij* 1586. coram *Grantio*. Sed contrarium receptius est hodie, vt tenent Caputaq. *decis.*140.*p.*1. *& decis.*76.*part.*3. Mandos. *hic q.*4. Zerola *in praxi Episcop.part.*1.*verb.beneficia* §.2.*limit.*8.*& p.*2.*verb. exempti* §.6. Flamin. *de resignat. lib* 2.*q.*16. *num.*26. Nicol. Garc. *d.cap.*1.*à n.*345. Aloys. Ricc *in collect. decis.p.*5.*collect.*1647. Filliuc. *tract.*41.*cap.*3.*à n.*47. Lotter. *de re benefic. lib.*2. *q.*32. *à numer.* 155. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral tract.*13. *disp.*2. *punct.* 20.*n.*4. qui dicunt solam deputationem sufficere etiam absque acceptatione, & exercitio, & fuit resolutum *in vna Vrgellen. Canonicatus* 7. *May* 1593. coram *Illustrissimo Card. Blanchetto, & in vna Salamantin. portionis* 15 *Octobris* 1584. coram *Reuerendissimo Mediol. & in vna Astoricen- Archidiaconat.*6. *Nouemb.*1602. coram *Card. Lancell.sen.* vbi decisum fuit non requiri exercitium, sed sufficere subcollectorem paratum esse ad exercendum, quotiescumque se offerat occasio, & *in Placentina seu Compostellana Thesauraria* 25. *May, &* 16. *Nouemb.* 1609. coram *Ortembergo*, & nouissimè *in Cremonen. Canonicatus* 14. *Ianuary, &* 15. *Aprilis* 1630. coram *Reuerendissimo Episcopo Vrgellen.* & coram eodem *decis.*263.*n.*3.*p.*2. ibi, *Et licet non requiratur quod Subcollectoriam acceptauerit, aut exercuerit, sed sufficiat sola deputatio, etiam quod illam non viderit, nec receperit, iuxta magis veram sententiam Mandos. super regulas ad reg.*4.*quæst.*4. *vbi rationem assignat Simon. de reseruat. quæst.* 33. *num.* 8. *cum seqq. Æne. de Falconib. de reseruat. quæst.*3. *in princ. num.*16. *Cochier super de regul.*4. *num.*20. *quam Rota tam antiqua, quàm moderna sequitur, vt in decis.* 12.*de prabend. in nou. Verall. decis.* 141. *n.*2 *part.*2. *Put.dec.*329.*n.*4.*p.*2.*in correct.* &c. Idem D. Duran. *decis.*233.*numero* 17. Et verba illa Regulæ, *qui suo tempora officia exercuerint*, intelligenda videntur ad differentiam eorum, qui non verè sed fictè essent subcollectores, & *in d. Astoricen.* dicitur quod decisio Putei, & aliæ allegatæ supra in contrarium, intelligendæ sunt de exercitio largo modo, scilicet quod per ipsos non stet, quod sint parati exercere. Ego tamen eas etiam intelligerem data exercendi officium consuetudine, quamuis enim huiusmodi subcollectores actu illud non exerceant, quia occasio non sese obtulit, sufficit quod sint parati, & habeant potestatem, vel soliti sint per se, vel iam fuerint per antecessores suos in prouincia, vel Episcopatu, vbi constituuntur, illud exercere; at verò si deficiat consuetudo exercendi, quia nunquam ibi tale officium fuit exercitatum, vel defectu fructuum, & prouentuum Cameræ Apost. debitorum, vel aliquo priuilegio, aut consuetudine, credo eorum beneficia non esse reseruata, & in his terminis intelligenda esse prædicta verba huius Regulæ. Data autem potentia exercendi sola deputatio sufficit etiam antequam suam potestatem videat, vel recipiat. Rot. *dec.*12. *de prebendis in nouis.* Mandos. *hic q.*4. Falcon. *q.*3.*princ.num.*16. Reuerendissimus D. Duran. Episcop. Vrgellen. *decis.*233.*num* 14. vbi quòd non requiritur exercitium actuale, sed sufficit potentia, idest vt occurrente occasione exercendi sit paratus exercere. Nec obstat doctrina Rotæ *decis.*21.*de conc.preb. in nouis*, aliàs 459. quòd iurisdictio,

dictio, seu potestas delegata non acquiritur iudici etiam quoad habitum, nisi scienti, & consentienti, & receptis litteris: quia respondetur cum Nicol. Garc. *d. cap. 1. n. 349.* & Aloys. Ricc. *d. collect. 1647. vers. amplia tertiò*, verius esse transferri iurisdictionem quoad habitum in delegatum à tempore datæ, licet quoad exercitium requiratur præsentatio litterarum, secundùm eandem Rotam *dict. decis. 12. de preb. in nouis.*

117 *Secundò* notandum est quòd quamuis ista regula seruet beneficia vnicorum in quacumque ciuitate, vel diœcesi subcollectorum, tamen impetranti beneficium, vt reseruatum ratione Subcollectoriæ, sufficit illam probare, nec tenetur probare quod erat vnicus, sed aduersario incumbit onus probandi pluralitatem, cùm sit præsumptio de vnitate, vt tenuit Rota *in vna Calaguritana Scholastriæ de Legroño vlt. Maij* 1546. coram *D. Antonio Augustino*, prout referunt Nicol. Garcia *d. c. 1. num. 356.* Aloys. Ricc. *dict. collectan. 1647. vers. notandum est secundò.* Duran. *d. decis. 263. num. 8.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. dist. 2. puncto 20. n. 6. vers. præterea. in fine.* Intellige tamen, nisi vnicitas sit expressa, impetrantem in sua gratia, quia tunc erit per eum iustificanda, & probanda ista qualitas, & narratiua vnicitatis, vt fuit resolutum *in causa Licien. beneficiorum 4. Februarij* 1608. coram *Card. Caualerio.*

118 *Tertiò* notandum quòd licèt beneficia Subcollectorum vnicorum in qualibet Ciuitate sint reseruata, Rota *decis. 715. num. 5. part. 1. recent.* & coram Duran. *decis. 263. num. 1. part. 2.* tamen adhuc stante Subcollectore generali in vna Prouincia, beneficium Subcollectoris particularis in vna eius ciuitate sunt reseruata, propter istam regulam loquentem de vnico, quia est vnicus non obstante generali Subcollectore in Prouincia, & ita tenuisse Rotam testantur Aloys. Ricc. *dict. collect. 1647. vers. notandum est 3.* Nicol. Garcia *d. cap. 1. n. 357.* vbi *num. sequenti*, resoluit hinc à fortiori esse reseruata beneficia Subcollectoris vnici in vna Ciuitate, vel diœcesi, licèt ibi sit Collector generalis. Nam ista Regula comprehendit æquè Collectores ciuitatum, & diœcesium, ac Collectores prouinciarum, Simonet. *de reseruat. quæst. 33. in princ.* Duran. *d. decis. 233. num. 1.*

119 † Verùm si esset vnus Subcollector in Ciuitate, & alius in diœcesi, neuter comprehenderetur ab ista Regula, quia mens illius reseruantis beneficia vnicorum in quacumque Ciuitate, vel diœcesi Subcollectorum, videtur esse, quòd pro tota diœcesi non sit nisi vnus Subcollector. Ita Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 43. à num. 167. & gloss. 51. à num. 73.* Nicol. Garcia *dict. cap. 1. num. 374.* dicentes quòd quamuis vna diœcesis sit valde lata, & habeat plures Cathedrales, ac Ciuitates, vt in diœcesi Calaguritana, & aliis pluribus Hispaniæ, non potest esse in tota diœcesi cum suis ciuitatibus, nisi vnicus duntaxat Subcollector, vt fuit resolutum, *in vna Calaguritana beneficiorum 2. Decemb.* 1602. coram *Illustrissimo Lancelloto*, & fuit confirmatum *in alia Burgen. beneficij* 23. *Maij* 1603. coram *D. Litta*, quia in casu prædictarum decisionum fuit deputatus Subcollector ciuitatis, & diœcesis Calciaten, à D. Orphino Collectore generali, nempè cum præsupposito, quòd haberet fines distinctos, & separatos, à diœcesi, & ciuitate Calaguritana; quo præsupposito cessante, quia est vnica diœcesis cessabit quoque dicta deputatio Subcollectoris, & per consequens illius beneficia non fuerunt reseruata ratione Subcollectoriæ; vt ibi fuit resolutum. Et aduertit Lotter. *dict. lib. 2. q. 32. n. 182.* cadere pluralitatem in Collectoribus, adeò vt si sint plures in eadem diœcesi, omnium beneficia sint reseruata, quia terminus vnicitatis ad ipsos non est referendus, sed ad Subcollectores tantùm.

Quartò notandum est, quòd si Collector succes- 120
siuè plures Subcollectores deputauit in aliqua ciuitate, vel diœcesi; ita quod eodem tempore vnicus tantùm fuit Subcollector, eorum omnium beneficia sunt reseruata per hanc regulam, quia satis est quod eodem tempore vnus tantum Subcollector reperiatur. Ita Bellencin. *de charit. subsid. quæst. 118.* Simonet. *de reseruat. quæst. 33. n. 1.* Nicol. Garcia *dict. c. 1. num. 365.* Aloys. Ricciul. *d. collect. 1647. vers. notandum est tertiò, in fine.* Rota *in Licien. Canonicatus 19. Febr.* 1619. coram *R. P. D. Dunozetto.* † Subcolle- 121
ctorem secundum deputando quis, primum tacitè reuocare videtur, Rot. *decis. 9. de prebend. in nouis.* Nicol. Garcia *d. cap. 1. num. 366.* Aloys. Ricc. *d. collect. 1647. ampl. 5.*

Quintò notandum est beneficia, quæ Collecto- 122
res habuerunt tempore officij, esse reseruata ex hac regula, etiamsi ante officium illa obtinuisset, Rota *dec. 10. de prebend. in nouis*, Bellecnin. *d. tract. q. 119. in fine*, Simonet. *q. 32.* Aloys. Ricc. *d. collect. 1647. ampl. 4.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disput. 2. puncto 20. num. 7. in fine.* Nicol. Garcia *d. c. 1. n. 352.* vbi *n. 373.* resoluit hanc Regulam non habere locum in Subcollectore particulari deputato ab alio Subcollectore particulari alicuius ciuitatis, vel diœcesis, quamuis à Papa esset data facultas quod subcollector subcollectorem facere possit, vel esset consuetudo quòd Subcollector Subcollectorem deputare possit: nam quamuis in istis casibus talis diceretur vetus Subcollector; tamen non comprehenderetur à regula ista, quæ solum reseruat beneficia vnicorum Subcollectorum.

Sextò notandum est scripturam non requiri ad 123
probandum quod quis sit Subcollector, sed sufficere dictum vnius testis cum aliquibus adminiculis, vt fuisse resolutum in Rota, refert Aloys. Ricc. *d. collect. 1647. ampl. 2.* nisi ageretur de probanda facultate ad effectum, vt soluere debentes cautè soluant: nam tunc requiruntur litteræ ipsius Subcollectoriæ, Nicol. Garc. *d. cap. 1. num. 377.* & non sufficit illarum transumptum, Simonet. *de reseruat. qu. 34. fol. 111.* Moneta *de decimis cap. 9. qu. 5. num. 212.* vbi limitat nisi sumptum fuerit nulla lite pendente, seruata forma *c. fin. de fide instrum.* vel sumptum fuerit ex registris Bullarum Papæ. † Nec ad effectum proban- 124
di reseruationem probatur Subcollectoria per testes de communi reputatione & publica voce, & fama, vt fuit resolutum *in vna Feretrana Parochialis 4. Maij* 1588. coram D. de Rubeis, Aloys. Ricc. *d. coll. 1647. ampliat. sexta*, Nicol. Garcia *d. c. 1. n. 379.* Moneta *q. 5. num. 234.*

Septimò notandum est quòd cum Subcollector 125
sit delegatus Apost. & iurisdictionem habeat, debet saltem esse persona qualificata, nempe Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, vel aliàs in Dignitate Ecclesiastica constitutus tempore deputationis, quamuis postea desinat esse, ex glos. *in cap. statutum, verb. Catalogus, ad finem, de rescript. in 6.* aliàs deputatio erit nulla, & reseruatio cessabit. Gonzal. *dict. gloss. 51. num. 79.* Nicol. Garcia *dict. cap. 1. num. 385.*

Octauò notandum est quòd licèt hæc regula lo- 126
quatur de Collectoribus fructuum & prouentuum Cameræ Apost. comprehendit nihilominus Collectores deputatos ad exigendum subsidium impositum à Papa pro subuentione Imperatoris contra Infideles

fideles, Simonet. *de reseruat.qu.33.n.3.* Bellencin. *de charit. subsidio q.115.* Cochier *super reg.4. Cancell. n.17.* Et ratio est, quia appellatione Collectorum prouentuum Cameræ, veniunt etiam prædicti Collectores, ex quo huiusmodi subsidium nomine Cameræ exigitur, eidemque applicatur, erogandum postmodum in subuentionem Imperatoris, vt in terminis huius Collectoris, fuit resolutum *in Licien. Canonicatus 19. Februarij 1624.* coram *R. P. D. Dunozetto, & in Cremon. Canonic.14. Ianuar.* 1630. coram *Rmo Duran. Episcopo Vrgellen.* inter eius impressas *decis.233. n.18.* Vltimò notandum quòd ad inducendam reseruationem necessaria non est vnicitas Collectoris, quia regula requirit vnicum subcollectorem, non autem vnicum Collectorem, Bellencin. *de charitatino subsidio q.118.* Simon. *de reseru. q.33.n.1.* Rota *in d. Licien. Canonicatus. 19. Febr.1629. & 16. Martij eod.anno* coram *R. P. D. Dunozetto.* De Protonotariorum beneficiis reseruatis dixi infrà *alleg.74.à n.30,*

REGVLA VI.

Reseruatio beneficiorum Curialium, dum Curia transfertur.

127 **I**Tem *reseruauit omnia, & singula beneficia Ecclesiastica quorumcunque Curialium, quos, dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam sequendo decedere contigerit in quouis loco, quantumcunque etiam à dicta Curia remoto.*

128 Circa hanc Regulam dubitari solet quomodo hîc accipiatur Curia Romana: & quamuis non desini, qui teneant Curiam ibi esse, vbi est Papa, de quorum numero sunt Rebuff. *in concord. tit. de forma mandati, verb. extra Romanam Curiam, ver. & aduerte quod ibi est curia Romana.* Gom. *reg. de verisimili q.7. & in reg. de triennali quæst.31. n.14.* Mandos. *reg.5. Cancell. quæst.2.n.1.* Gonzal. *ad reg 8. Cancell. gloss.13.§.1. à num.2.* D. Barbosa *in l.2.§. Legatis à num. 37.ff. de iudic.* Tamen alij meliùs sustinent ibi esse Curiam, vbi est causatum, & litteratum Apost. audientia, licèt ibi non sit Papa, *Clem. ne Romani §. sane, de elect.* & ibi Bonif. *num.18.* Perez. *l.39. tit.19. lib.8. Ordin. pag.389.* Nicol. Garcia *dict. cap.1. num. 388.* Filliuc. *tract.11. de benefic. cap.3. num.51.* Sic etiam Regia Curia est locus vbi Rex est cum suis Consiliariis, & aliis, qui eius lateri assistunt, vt ei consulant in regimine totius Regni, Couar. *pract. cap.4. num.10.* Gregor. *l.27. verbo corte tit.9. part.2.* Ioan. Garc. *de expensis cap.12. num.25.* Cabed. *Lusit. decis.13. n.3. p.1.* Quare in terminis huius Regulæ tunc dicendum est Curiam transferri, cum Papa vadit cum Cancellaria & Tribunalibus suis, seu cum Cancellaria, & alia Tribunalia mutantur. Ita Nicol. Garcia *d.cap.1. num.391.* Verùm declarauit Clemens VIII. *Constit.54. in Bullario nouo tom.3. fol.70.* vnam, & eandem Romanam Curiam existere, & censeri in Vrbe, & vbi est Papa; etiam quoad beneficia, quæ tam in dicta Vrbe, quam in ciuitate, ad quam Papa se contulisset, vacarent, quod etiam tradit Mar. Alter. *de cens. tom.1. lib.5. disp.9. cap.3.*

REGVLA VII.

Reseruatio beneficiorum Cubiculariorum, & Cursorum.

ITem *reseruauit generaliter idem D.N. Papa dispositioni suæ omnia beneficia Cubiculariorum, etiam honoris nuncupatorum, ac cursorum suorum. Declarans in prædecessorum suorum Romanorum Pontificum Constitutionibus, & Regulis reseruatoriis beneficiorum Cubiculariorum, etiam Cubicularios honoris nuncupatos, etiam à die earum editionis, & publicationis intelligi, & comprehendi ac comprehensos fuisse & esse, irritum, &c. attentari decernens.* 129

Circa hanc regulam notandum est verba illa, 130 *etiam honoris nuncupatorum,* & à *vers. declarans,* vsque ad finem, de nouo à S.D.N. Gregorio XV. addita fuisse, & per ea sublatam dubitationem, de qua Gonzal. *ad Regul 8. Cancell. gloss 51. à num.91.* Azor. *institut. moral. part.2. lib.6. cap.34. quæst.19. vers. per VI. Regulam,* Nicolaus Garcia *d.cap.1 num.398.* Filliuc. *tract.41. de benef. cap.3. num.53.* Rot. *decis. 43. part.1. recenior. & decis.573. part.2. recentissim. in posthum.* Lotter. *de re benef. lib.2.q.32. num.: 62. & 163.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao. *in opere moral. tom.2 tract.13. disp.2. puncto 21.n.2.*

Cursores Papæ sunt illi, qui habent locum ad instar Tribunalis, quod vulgo banchum cursorum nuncupatur, & ferè omnes sunt clerici, & in clericali habitu incedunt. Mandos. *hic quæst.2. num.5.* Filliuc. *dict. cap.3. num.54.* horum officium est Cardinalibus intimare Capellas, & Consistoria Papæ, & alia, vocanturque Cursores ad differentiam aliorum, qui mandatarij dicuntur. Paul.V. *Constitut.71. §.21. in Bullario nouo tom 3. fol.282.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *vbi suprà.* 131

REGVLA VII.

Reseruatio beneficiorum Ecclesiarum S Ioannis Lateranensis, & Sancti Petri, ac Beatæ Mariæ Maioris de Vrbe, & beneficiorum titulorum Cardinalium à Curia absentium.

ITem *reseruauit dispositioni suæ generaliter quoscunque canonicatus, & præbendas, ac dignitates, personatus, & officia in S. Ioannis Lateranensis & Principis Apostolorum, ac B. Mariæ Maioris de Vrbe Ecclesiis, necnon ad collationem, prouisionem, & præsentationem, seu quamuis aliam dispositionem S.R.E. Cardinalium à Romana Curia absentium, ratione suorum Episcopatuum, Cardinalatus, ac ipsorum Cardinalium titulorum, & Diaconarum spectantia, & præbendas, dignitates, personatus, administrationes, & officia cæteraque beneficia cum cura, & sine cura vacantia, & antea vacatura, tam in eadem Vrbe, quàm in Ecclesiis, & ciuitatibus, diœcesibus dictorum Episcopatuum consistentia. Ac decreuit irritum, &c.* 132

Circa hanc regulam notandum *primò* speciatim trium prædictarum Ecclesiarum beneficia sibi Papam reseruasse, non obstante quòd sit Vrbis Episcopus iure ordinario habens potestatem conferendi beneficia, quia fortè olim Archipresbyteri harum Ecclesiarum, cum sint Cardinales, ius beneficia conferendi sibi sumpserant: aut fortè ne tanquam Cardinales sibi ius ea conferendi conuenire arbitrentur. Ita Azorius *institut. moral. part.2. lib.6. cap.34. quæst.10. vers. per VII. regulam,* Gonzal. *gloss 13.* 133

num.

*num.*22. Filliuc. *tract.*31. *de benef. cap.*3.*num.*15. Cochier *in addit. ad gloss. antiq. super regul.*7. *in princip.* latè Lotter. *de re benefic. lib.*2. *q.*33. *à num.*2. Castro Palao me citato *in opere moral tom.*2.*tract.*13.*disp.*2. *puncto* 21.*num.*4.

134 *Secundò* notandum est quod ista regula reseruatoria beneficiorum S. Petri, ac S. Ioannis Lateranensis, & S. Mariæ Maioris restricta est ad Canonicatus, Præbendas, Dignitates, Personatus, & Officia, & non comprehendit clericatus, seu beneficiatus in ea non expressos, quorum collatio est Archipresbyteri, & Capituli ex priuilegiis diuersorum Pontificum, & antiquissima obseruantia, vt fuit nostum *in vna Romana clericatus S. Petri* 27. *Nouemb.* 1601. coram *Card. Pamphilio seu.* quæ est apud Farin. *dec.* 616. *p.*4. *diuers.* nouissimè me citato *in hoc loco* Castr. Palao *vbi suprà.*

135 Circa secundam partem huius regulæ aduertendum eam intelligi, & loqui de beneficiis vacantibus in Ecclesiis titularibus Cardinalium de Vrbe, siue in diœcesibus sex Episcoporum Cardinalium antiquorum, quorum Episcopatus sunt annexi Cardinalatibus, & operantur per sex antiquiores Cardinales Presbyteros, qui in Vrbe tempore vacationis reperiuntur, & sunt Episcopatus Hostien. Portuen. Prænestin. Tusculanen. Sabinen. & Albanen. Gonzal. *gloss.*24.*num.*142. Filliuc. *tract.*41.*de benef.cap.*3. *num.*57.me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.punct.*21. *num.*5. vbi *num.*6. asserit hanc regulam esse intelligendam de sex illis Cardinalibus, quibus ratione Cardinalatus est Episcopatus annexus: quoniam iure citra ipsius Papæ consensum abesse non possunt, Flamin. *de resignat. lib.*1.*quæst.* 10. *num.*27. Gonzales, *ad regul.*8. *Concell. gloss.*24. *num.* 124. Camill. Bor-

136 rell. *in summa omnium decis. tom.*1. *tit.*10. *n.*8. † cum eorum officium sit assistere Papæ, Flamin. *lib.*2.*q.*1. *num* 34. *& lib.*7. *quæst.*12. *num.*14. & ob id dicantur pars corporis ipsius Papæ, Moneta *de decim. cap.*9 *quæst.*3.*num.*114. nonnunquam tamen dicuntur consiliarij, coadiutores, assessores, Patres conscripti, vicees gerentes Apostolorum, & filij primi gradus amoris Pontificij, Isidor. Moscon. *de Maiestate militantis Ecclesiæ lib.*1. *cap.* 5. Germon. *de sacrorum immun.* 3. *cap.* 6. Lancellot. Conrad. *in templo omnium Iudicum lib.*2. *cap.* 2. quos refert Homobon. de Bonis *de humana vita statibus part.* 1. *cap.* 5. *paulo post princip.*

137 Deinde aduertendum quòd alij Cardinales obtinentes, accidentaliter, non autem ratione Cardinalatuum, Episcopatus, vel Archiepiscopatus, & in eis residentes non comprehenduntur sub reseruatione huius regulæ, Gonzal. *gloss*24. *num.*164. solent hab ere indultum à Papa, vt omnibus gratiis, prærogatiuis, fauoribus, &c. concessis Cardinalibus præsentibus in Curia, gaudeant, ac si præsentes, &c. & Gonzal. *gloss.*24.*à num.*121. Nicol. Garc. *d. cap.*1. *num.* 406.*&* *n.*437. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.*2.*cap.*5.*n.*21.

138 Circa tertiam verò partem huius Regulæ est aduertendum, quòd decretum irritans in fine ibi positum refertur non solum ad omnia contenta in ista Regula, sed etiam ad omnes Regulas præcedentes, Cardin. Put. *dec.*108. *lib.*3. quem refert Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.*3. *collectan.* 1672. *in princip.* vbi etiam dicit dari differentiam, quòd reseruatio cum decreto afficit ante notificationem, non verò reseruatio sine decreto, me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.punct.*2.*num.*7.

139 Vlterius sciendum quod decretum reseruationis impedit restitutionem in spolio, & manutentionem, vt pluribus Rotæ decisionibus obseruatur Aloys. Ricc. & *dict. collect.* 1672. Nicol. Garcia *d.c.*1. *à num.*421.

REGVLA IX.

Reseruatio mensium Apostolicorum, & de alternatiua pro Episcopis residentibus.

ITem cupiens idem D. N. Papa pauperibus clericis, & aliis benemeritis personis prouidere, omnia beneficia Ecclesiast. cum cura & sine cura, sæcularia; & quorumuis Ordinum Regularia, qualitercumque qualificata, & vbicumque existentia, in singulis Ianuarij, 140 *Februar, Aprilis, Maij, Iunij, Augusti, Octobris, & Nouembris mensibus, vsque ad suæ voluntatis beneplacitum extra Roman. Curiam, aliàs quàm per resignationem quocunque modo vacatura ad collationem prouisionem, præsentationem, electionem, vel quamuis aliam dispositionem quorumcumque collatorum, & collatricum, sæcularium, & quorumuis Ordinum Regularium, (non tamen S.R.E. Cardinalium, aut aliorum sub concordatis inter Sedem Apostol. & quoscumque alios initis, & per eos, qui illa acceptare, & obseruare debuerant, acceptatis, & obseruatis, quæ lædere non intendit comprehensorum) quomodolibet pertinentia dispositioni suæ generaliter reseruauit. Volens in supplicationibus, seu concessionibus gratiarum, quæ de dictis benef. tunc vacantibus, etiam Motu proprio fient, de mense, in quo vacauerint dispositiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas esse. Ac consuetudines etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores præbendas necnon priuilegia etiam in limine erectionis concessa, & indulta Apost. circa ea, ac etiam disponendi de huiusmodi benef. aut quod alia sub huiusmodi reseruationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibusuis derogatoriarum derogatoriis, & fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, quorum tenores pro expressis haberi, & latissime extendi voluit quibusuis personis, & collegiis cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus quomodolibet concessa aduersus reseruationem huiusmodi minimè suffragari. Insuper Sanctitas sua ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis intenta, ipsis, quamdiu apud Eccles. vel diœceses suas verè ac personaliter resederint dumtaxat, de omnibus & quibuscumque beneficiis Ecclesiast. cum cura, & sine cura sæcularibus, & regularibus (ad collationem ipsorum dumtaxat, non autem aliorum cum eis dispositionem, seu præsentationem, vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu, seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut alias pertinentibus) quæ antea in mensibus Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris extra Curiam ipsam vacare contigerit (dummodo aliàs dispositioni Apostolicæ reseruata, vel affecta non fuerint) liberè disponendi facultatem concessit. Ac etiam voluit, vt si ipsi in collatione, aut alia dispositione beneficiorum in aliis sex mensibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouemb. vacaturorum, quæ etiam dispositioni suæ, vt præfertur, reseruauit, seu etiam aliorum dispositioni suæ, & dictæ Sedis aliàs quomodolibet reseruatorum, vel affectorum, sese intromiserint, aut quominus prouisiones, & gratiæ Sanctitatis suæ de illis debitum effectum consequantur, impedimentum, quoquo modo præstiterint, vsu, & beneficio prædictæ facultatis, eo ipso priuati existant, ac collationes, & aliæ dispositiones de beneficiis, illius prætextu deinceps faciendæ, nullius sint roboris, vel momenti. Illi verò, qui gratiam alternatiuæ prædictæ acceptare voluerint,*

acceptationem huiusmodi per patentes litteras manu propria subscriptas, suoque sigillo munitas, & in sua quisque ciuitate, vel diœcesi datas, declarare, & litteras ipsas huc ad Datarium Sanctitatis suæ transmittere teneantur. Quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea, vti incipiant gratia supradicta. Decernens sic in prædictis omnibus per quoscunque, &c. iudicari debere, ac irritum, &c. attentari.

Omnia beneficia Ecclesiastica.

141 AD hoc vt beneficium Ecclesiasticum dicatur, sequentes requiruntur qualitates. *Primò*, quòd sit fundatum auctoritate Episcopi, gloss. *verb. si beneficiorum, in fine, in Clem. 2. de decimis*, vbi communiter Doctores, Cæsar. de Grassis *decis. 13. num. 9. de præbendis*, Rot. *diuers. decision. 509. num. 1. part. 1.* Gonzal. *hic gloss. 5. num. 7.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæst. 5. num.* 40. Caualcan. *decis. 639. num. 8.* Rot. *in Monopolitana hebdomadæ* 1. *July* 1613. coram *bonæ memor. Patriarcha Manzanedo*, & *in Melfiten. legati py* 24. *Ianuar.* 1629. coram *R.P.D. Dunozetto. Secundò* quòd habeat quid spiritualitatis annexum, Abb. *consil.* 47. incip. *Illud de iure, num.* 1. *vers. tertium consideratur*, Gonzal. *gloss.* 5. *num.* 8. Nicol. Garcia *de benefic. part. 1. cap. 2. à num. 7. Tertiò* quòd sit conferendum clerico, non laïco, *cap. cùm adeò, de rescript. cap. 2. de instit.* Gonzal. *gloss. 9. num. 9.* Nicol. Garcia *dict. cap. 2. num. 28. cum sequentibus.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 5. collect.* 1657. Rot. *in dict. Monopolitana. Quartò* quòd conferri non possit, nisi ab Ecclesiastica persona, puta Episcopo, vel Prælato, non verò à laïco, *cap. si quis deinceps, cap. si quis nullus* 16. *quæst.* 7. Gonzal. *gloss. 5. num.* 10. *Quintò* quòd sit perpetuum, hoc est, quòd non conferatur ad certum tempus, sed perpetuò, & ad vitam eius, cui confertur; hoc enim proprium beneficiorum est, *cap. Sanctorum, distinct. 7. cap. pen. de cleric. ægrot.* Gonzalez *gloss. 5. numer.* 11. Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 1. quæst. 2. vers. ex his*, Less. *de Instit. lib. 2. cap 24. dub. 1. num. 3.* speciali tamen iure, & priuilegio possunt aliqua beneficia non esse perpetua, Nicol. Garc. *d. part. 1. cap. 2. num. 75.* Rot. *in Gerunden. personatus, & causæ piæ* 17. *May* 1630. coram Cardin. *Verospio. Sextò* quod conferens, non sibi, sed alteri conferat, & quidem purè, & sine aliqua extrinseca conditione *cap. fin. de instit. cap. si quis dator, & seq. cap. si quis obiecerit* 1. *quæst.* 3. Gonzal. *gloss. 5. à num.* 14. Quas omnes qualitates desiderant Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 61.* Ricc. *in praxi aurea resolut.* 358. Ex quibus omnibus.

142 *Primò* infertur, quòd Altaria, Oratoria, & Capellaniæ, quæ sunt fundatæ absque Episcopi, vel alterius Superioris auctoritate, non sunt beneficia Ecclesiastica, nec incidunt in reseruationem huius Regulæ, sed sunt sub pia dispositione fundatoris, & eius hæredum, seu successorum, qui possunt tales Capellanias donare sine Episcopo, quibus voluerint, dummodo sint idonei, iuxta dispositionem fundatoris, Moneta *de decimis, quæst. 9. num.* 21. Gonzal. *gloss. 5. à num.* 19. plures refert Nicol. Garcia *dict. cap. 2 à num.* 102. Petr. Gregor. *in instit. rei benefic. c. 12. num.* 10. Secus † si essent erectæ auctoritate Summi Pontif. vel Episcopi, & in titulos creatæ, tunc enim caderent sub reseruatione huius Regulæ, quia essent beneficia Ecclesiastica, gloss. *verb. beneficiorum in Clement. fin. de decimis*, Zerola *in praxi Episc. part. 1. verb. beneficia, §. 1. ad finem, & part 2. eodem verbo, §. 10. & verb. capellania*, Fusch. *de Visitat.* 143

lib. 2. cap. 11. num. 2. Gonzal. *gloss. 5. num. 68.* Moneta *dict. cap. 9. num. 20.* Nicol. Garc. *dict. cap. 2. num. 95.* Aloys. Ricc. *in praxi aur. resolut.* 209. *num.* 3. Hoc tamen limitatur, † nisi essent iurispatronatus laicalis, 144
vel mixti; quia huiusmodi beneficia sub hac regula non comprehenduntur, sicut nec sub aliis reseruationibus generalibus, vt supra dixi *n.* 25. Et licèt nonnulli voluerint iuspatronatus mixtum, hoc est, partim laïcale partim Ecclesiasticum, sub reseruatione huius regulæ cadere, quasi iuspatronatus Ecclesiasticum tanquam dignius, trahat ad se laicale minus dignum, nihilominus contraria receptior est opinio, cùm in fauorabilibus potius sit attendenda qualitas laïcalis, ne laïcus propter clericum perdat suum priuilegium, & ideo tale iuspatronatus mixtum non cadit sub generalibus reseruationibus, & tetigi hac *alleg. n.* 27. quod tamen intelligit Gonzal. *gloss.* 18. *n.* 15. quando patroni laïci habent maiorem, vel saltem æqualem partem vocum in dicto iurepatronatus mixto; secus tamen esset si pars vocum patronorum Ecclesiasticorum esset maior, & potentior, ac præponderaret vocibus laicorum, cùm semper à potentiori fiat denominatio, *l. quæritur, de statu hominum.* Sed an iuspatronatus Ecclesiasticum certis duntaxat personis debitum, seu certo generi personarum, puta consanguineis fundatoris, aut filiis patrimonialibus, sub hac Regula comprehendatur? Negatiuè quoad Hispanos duntaxat seu Castellanos resoluit Nicolaus Garcia *part.* 5. *cap. 1. num.* 562. vbi *num.* 563. in affirmatiuam sententiam etiam inclinat, cùm ea sit per Rotam recepta *in vna Placentina portionis de anno* 1544. apud Puteum *dec. 164. lib. 2.* & *in vna Calaguritana benef. de Arcaya* 26. *Iuny* 1591. coram *Illustriss. Seraphino dec.* 962.

Secundò infertur præbendas temporales, quæ nihil spiritualitatis habent, cuiusmodi sunt prædia, quæ conferuntur pro soluendis salariis Aduocati, procuratoris, musicorum & similium, de quibus gloss. *in cap. cum M. de const.* non comprehendi sub hac reseruatione. 145

Tertiò infertur Vicariam temporalem, & non perpetuam, quæ non datur in titulum, quales etiam sunt eæ, quæ sunt ad nutum amouibiles, quæ dantur à Monachis, seu Regularibus mendicantibus, non venire, nec comprehendi sub reseruatione huius regulæ, per ea quæ latè tradit Gonzal. *gloss. 5. §. 3. num. 59. cum sequentibus.* Gomez *de expectatiuis, num. 94. vers. ex quo infero, quod nec vicarium temporalem.* Ratio est, quia † Vicaria huiusmodi temporalis, seu ad nutum amouibilis, non est beneficium, nec titulus beneficialis, vt cum aliis resoluit Nicolaus Garcia *part. 1. cap. 2. num.* 93. Secus verò in Vicariis perpetuis, quæ dantur in titulum, cùm sint vera Ecclesiastica beneficia, *cap. postulastis, de rescriptis, cap. ad hæc*, & *ibi* Abb. *de officio Vicarij.* 146 147

Quartò infertur hospitalia non venire sub dispositione huius regulæ, cùm regulariter appellatione beneficij non comprehenduntur, etiamsi Ecclesias vel Capellas habeant annexas, decimasque, & alia iura spiritualia, *Clement. per litteras 2. de præbend.* cùm laïcis committantur, *Clement. quia contingit, §. vt autem, de religiosis domibus*, Nicolaus Garc. *d. part. 1. cap. 3. num.* 1. Gonzal. *gloss. 5. §. 4. num. 16.* qui hoc limitant si Ecclesiæ, seu Ecclesiastico beneficio essent vnita, vel in titulum ex ordinatione fundatoris, vel per viam electionis etiam clericis sæcularibus essent danda. 148

Quintò infertur præstimonia, & præstimoniales portiones

portiones non venire sub dispositione huius regulæ: de his dico, quæ in sola temporalitate consistunt, aut quæ non dantur in titulum perpetuum, neque habent aliquod annexum obsequium spirituale, quia tunc nec sunt beneficia Ecclesiastica, nec in illis intrat reseruatio, quod secus esset si in titulum perpetuum data fuissent, & habuissent, & annexum aliquod obsequium spirituale, vide Gonzal. *gloss.* 5. §. 2. Nicol. Garc. *d. part.* 1. *cap.* 2. *à num.* 117. Flamin. *de resignat. lib.* 2. *q.* 1. *cap.* 2. *à num.* 123.

150 *Sextò* infertur pensionem reseruatam super beneficio non comprehendi sub hac regula reseruatoria, cùm pensio non sit beneficium Ecclesiasticum, nec beneficij nomine intelligatur, sed temporale quid distinctum, & separatum ab ipso beneficio, Gig. *tract. de pension. q.* 28. Mandos. *ad reg.* 19. *Cancell. q.* 11. *n.* 11. Flamin. *lib.* 1. *q.* 10. *n.* 69. *& lib.* 2. *q.* 15. *n.* 11. *& lib.* 11. *q.* 4. *n.* 31. Gonzal. *gloss.* 5. § 5. Nicol. Garc. *dicta part.* 1. *cap.* 5. *à num.* 5. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 5. *q.* 2. *& lib.* 8. *cap.* 5. *q.* 4. Quod tamen limita, nisi pensio construeretur ad particulare alicuius commodum super fructibus alicuius Ecclesię, vt deinceps sit beneficium Ecclesiasticum, Abb. per text. *ibi in c. conquerente n.* 1. *notab.* 1. *de cleric. non resid.* dicens notandum esse ex illo text, quòd super redditibus vnius Ecclesiæ potest constitui certum beneficium, assignando certam pensionem ex redditibus Ecclesiæ in temporalitate beneficij nouiter creati, talis enim pensio esse Ecclesiasticum beneficium, Gig. *d. q.* 20. *vers. quarto limita*, *& q.* 67. *n.* 1. *& quæst.* 99. *n.* 22. *in fine*, plures per Nicol. Garciam *d. c.* 5. *n.* 5.

151 An obtinens pensionem habeatur pro clerico, forique priuilegio gaudeat; Quæstio est admodum controuersa apud Doctores, vt videre est per citatos *alleg.* 12. *n.* 3. Verior tamen opinio est affirmatiua; nam cum quæstio hæc nouissimè incidisset inter Reuerendissimum Episcopum Portugalen. D. Rodericum à Cunha, & inter Senatum Regium eiusdem ciuitatis, de mandato prædicti Reuerendissimi eius Agens in Curia Paulus de Barros de Beça, nobilis Lusitanus, in sacra Congregatione Concilij dubium ita proponit, *An clericus in minoribus habens pensionem, & incedens in habitu, & tonsura, gaudeat priuilegio fori?* cui sic responsum fuit: *Sacra Congregat. Cardinalium Concil. Trident. interpretum censuit gaudere, die* 10. *Aprilis* 1612. R. Card. Vbaldinus. Cuius declarationis propriumoriginale ego vidi, & legi.

152 *Septimò* infertur beneficia manualia non cadere sub reseruatione huius regulæ, siue sint sæcularia, siue regularia, glos. *verb. reuocari*, *ad finem, verb. & ob hanc causam, in Clement. vnic. de supplenda negligent. prælatorum.* Calder. *consl.* 26. incip. *An in reseruationibus, de brebendis*, rationem assignans, quia † Papa

153 reseruando sibi collationem beneficiorum videtur intelligere propriè de collatione, quæ fit perpetuò de beneficio, sequuntur plures, de quibus Gonzal. *d. gloss.* 5. § 6. *num.* 12. & quamuis regula hæc exprimat beneficia regularia, quæ regulariter, & natura sua sunt manualia vt per Garcia *d p.* 1. *cap.* 2. *n.* 67. tamen aliquando sunt perpetua, idem Garc. *part.* 1. *cap.* 1. *num.* 511. Flamin. *de resignat. lib.* 11. *q.* 3. *n.* 82. *cum sequentibus.*

154 *Octauò* infertur regulam hanc reseruatoriam non habere locum in commenda, siue ea sit temporalis, & ad nutum amouibilis, donec Ecclesiæ prouisum sit de Rectore, vt in casu *c. deinceps*, 15. *de elect. lib.* 6. siue sit perpetua ad fauorem personæ, & vitam commendatarij, cum iure percipiendi fructus; quia licet ista sit perpetua ad vitam, tamen ad effectum reseruationis beneficium propriè non dicitur, sed cessante commenda per obitum commendatarij, non dicitur beneficium per obitum illius vacare, sed vacat semper, vt prius, itaur non sit attendendus mensis, in quo obierit commendatarius, Mohedan. *decis.* 4. *& 9. de prebend.* Simonet. *de reseru q.* 59. *num.* 6. latè Gonzal. *gloss.* 5. § 8. *à n.* 34.

Nonò infertur beneficia de mensa non censeri 155 reseruata sub dispositione huius regulæ: beneficium enim de mensa dicitur illud, quod est perpetuò incorporatum mensæ Episcopali, aut Capitulari, seu Abbatiali, ita quod nunquam vacat, nec in tali beneficio datur negligentia in prouisione, gloss. *verb. de mensa, in Clem.* 1. *de supplenda negligentia Prælat.* vbi Imol. *num.* 42. & Cardin. *num.* 5. ideoque cùm non detur vacatio, sequitur quòd non comprehendantur sub hac regula loquente de beneficiis vacaturis, vt decisum *in vna Tarusina Parochialis* 10. *Decemb.* 1603. coram *Domino Litta*, refert Gonzal. *d. gloss.* 5. § 6. *in fine.*

Decimò infertur huiusmodi regulam locum non 156 habere in coadiutoria, siue ea sit simplex, siue cum futura successione ob fauorem, & vtilitatem Ecclesiæ propter ægritudinem corporis, vel animi coadiuti, cum talem coadiutoriam obtinens non dicatur beneficiatus, sed beneficiati coadiutor, ideoque talis coadiutoria non vacat, aut vacare potest in aliquo ex mensibus huius regulæ, sed cessat, & extinguitur cessante vita, & impedimento coadiuti, nam interim dum ille viuit, † coadiutor non habet ius 157 in re, sed ad rem, Nauarr. *in c. si quando, de rescriptis, prælud. n.* 10. *& in tract. de orat. & horis canon. c* 20. *n.* 18. Porrò materiam coadiutoriæ concernentem, vide apud Gonzal. *gloss.* 5. § 9. Nicol. Garc. *p.* 4 *c.* 5.

Vndecimò infertur beneficia vnita accessoriè non 158 censeri reseruata sub dispositione huius regulæ, nam cum per vnionem perdant titulum, nec amplius possint beneficia nominari, sed quædam sint prædia, non intrat reseruatio huius regulæ loquens de beneficiis Ecclesiasticis vacantibus. Staphil. *de litteris gratiæ*, *tit. de formis mandati de prouidendo* §. *secunda forma, n.* 2. *vers. dico excludendo.* Rebuff. *in praxi, tit. de vnion. n.* 31. Gonz. *gloss.* 5. § 7. *per tot.* & præcipuè *n.* 25. *&* 38. vbi *n.* 39. dicit quòd si beneficium vnitum est alteri, in quo cadat reseruatio, tunc quidem veniet in reseruatione, non tanquam beneficium de per se, quod non est, sed vt prædium, & patrimonium alterius beneficij, ex reg. *accessorium, de regulis iuris in* 6.

Limita *primò* si beneficium esset vnitum alteri æquè principaliter, & iura vtriusque beneficij salua permanent, licet ad inuicem communicentur, tunc enim cum beneficium sic vnitum non perdat nomen, nec titulum, nec effectum beneficij, nulla est ratio, cur hoc beneficium, quod remanet ex duobus beneficiis vnitis compositum, non comprehendatur sub reseruatione huius regulæ.

Limita *secundò*, nisi vnio sit facta solum quoad erectionem, & gubernationem ambarum Ecclesiarum, non etiam vt bona illarum vtriusque communicentur, quia tunc habet locum reseruatio huius regulæ, Gonzal. *d.* §. *num.* 112.

Cum cura, & sine cura.

CVm sub dispositione huius regulæ includantur 159 beneficia cum cura, videndum est obiter, quæ sint illa, & quæ concurrere debeant, vt sint beneficia Curata.

Primò igitur requiritur, vt habeat potestatem ligandi, & soluendi in foro pœnitentiali, Monet. *de commun.vlt.volun.c.*10.*n.*16. quæ non cadit nisi in Sacerdotem, *c.in nouo.dist.*21.*c.omnis,de pœnitent.* & *remiss.* & non omnis Sacerdos hanc curam habere dicitur, sed is tantum, qui necessitate astringitur Ecclesiastica ministrare Sacramenta, & fideles quibus administrer, ad eum accedere coguntur. gloss. *verb. impediant, in Clem. dudum, de sepult.* quam ibi sequuntur Imol. *n.*42. Abb.*n.*24. & Anchar. *n.*20. ac alij, quos refert Gonzal.*gloss.*6.*n.*32.

Secundò requiritur, quòd sit certa Parochia, vel locus certis finibus, & liminibus constitutus ac designatus, in qua populus alicui Ecclesiæ deputatus degit, *c. Ecclesias, in principio* 14 *qu.*1. Concil.Trid. *sess.*24. *de reform.c.*13. *ante finem*, ibi, *vbi Parochiales Ecclesiæ certos fines non habent*, &c. Gonz. *d.gloss.*6. *n.*37. Monet. *d.c.*10.*n.*26.

Tertiò requiritur, vt illius possessor exerceat curam nomine suo, & non alieno, *c.extirpandæ*, §.*qui verò,de præbendis*, Rebuff. *in praxi titulo de non promotis infra ann. n.*36. Miles *in repertor. verbo, Ecclesia Parochialis quæ dicatur*, Gonzal. *d. gloss.*6. *n.*40. Monet. *d c.*10.*n.*26.

Quartò requiritur, vt solus suo nomine regat, non cum duobus aliis, vel pluribus: quia vt vnum corpus duo capita habere non potest, nisi monstrum sit, ita nec Ecclesia duos, vel plures Curatos, *c. non minores, de præbendis, cap. in apibus* 7.*q.*1.*cap. sicut vna* 21. *quæst.*2. Mascard. *de probation. conclus.*468. incip. *Curam animarum,num.*5. *cum duobus sequentibus.* Moneta *vbi proximè.* Quicquid aliud velit Nicolaus Garcia *part.*1. *cap.*3. *n.*128. Ex quibus omnibus.

160 *Primò* infertur, quòd etiamsi deficeret fons Baptismalis, non propterea designeret esse Ecclesia Parochialis, quia per actum baptizandi non infertur cura animarum, Hoied. *de incompatibilit.benef.c.*13. *num.*8. Mascard. *conclus.*468. *num.*8. & 9. Flamin. *de resignat.lib.*2. *quæst.*1.*num.*109. Gonzal. *gloss.*6. *à n.*48.

161 *Secundò* infertur idem dicendum quoad sepulturam, seu actum sepeliendi; nam ex iure speliendi non dicitur Ecclesia curata, Mascard. *vbi suprà n.*10. Flamin. *d.quæst.*1. *num.*108. Gonzal. *dict. gloss.*6. *à num.*53. Stephan. Gratian. *disceptation. forens.c.*298. *à n.*41.

162 *Tertiò* infertur idem quoque dicendum, si Ecclesia non percipiat decimas, quia ex hoc non bene colligitur minimè esse Parochialem, nec è contra. Mascard. *vbi suprà n.*6. Gonzal. *d.gloss.*6.*n.*56.

163 *Quartò* infertur potestatem fori contentiosi, veluti quod quis habeat iurisdictionem spiritualibus in foro tantum exteriori, non facere strictè, & propriè beneficium curatum, Gonz. *d.glos.*6.*n.*50. Sed meliùs potest dici beneficium curatum, quod habet curam iurisdictionalem, etiam fori exterioris, vt *in c.dudum* 2.*de elect.* Nauar. *cons.*4.*n.*1. *sub.tit.de ætate, & qualitate ordinand.* & *cons.*15.*n.*2. & 3. *sub tit. de præbend.* Mascard. *vbi supra n.*2. Azor.*inst.moral p.*2. *lib* 9.*c.*3.*quæs.*14.*vers. curata Ecclesia*, Nicol.Garc. *de benef.p.*1.*c.*6.*n*7.

164 *Quintò* infertur, quòd quando Ecclesia Collegiata habet curam animarum, talis cura non pertinet ad singulos Canonicos illius, sed ad totum Collegium vnicam personam Rectoris repræsentans, Oldrand. *cons.*67.*n.*1 *in fine*, Put. *decis.*220.*lib.*1. Gonz.*glos.*6. *num.*71. In Hispania autem, & Italia tales sunt plures Collegiatæ, & Parochiales Ecclesiæ, quæ reguntur per omnes de Collegio hebdomadatim: in nostra tamen insigni Vimaranensi apud duos medios Canonicos, quos Capellanos vocamus, extat Parochianorum illius Collegiatæ cura, nam principaliter ea residet penes Reuerendissimum Priorem, qui est vere Rector illius Ecclesiæ, sicut Episcopus sui Episcopatus.

Sextò infertur non dici beneficium Curatum, 165 quod non habet curam perpetuam, sed tantùm ad certum tempus. Hoied. *d.c.*13.*num.*51.*p.*1. Gonzal. *gloss.*6.*n.*93.

Septimò infertur Curatum beneficium non dici 166 Prioratum per Vicarium perpetuum deseruiri solitum, quia solus Vicarius perpetuus habet curam, non verò Prior. ita Prob. *ad Monachum in c. super eo* 6.*n.*17.*de præbend.lib.*6. Gonzal. *gloss.*6.*à n.*97. Et quod in dubio beneficium non censeatur Curatum, sed simplex, dixi *alleg.*53.*n.*69.

Sæcularia, & quorumuis Ordinũ Regularia.

SEcularia in dubio præsumuntur omnia benefi- 167 cia, nisi Regularia probentur, Rebuff. *in praxi tit. quotuplex sit beneficium n.*4. Hoied. *de incompatibilit. benefic. in præfat.n.*6. Petr. Gregor. *rei beneficiariæ c.*10.*n.*12. Mascard. *de probation. concl.*172. *n.*1. Gonzal. *gloss.*7.*à princip.* Zerola *in praxi Episc. c.*2.*verb.beneficium*, §.12.& 19. Nicol. Garc. *part.*7. *c.*10.*num.*1. Monet. *de commutat.vlt. volunt. cap.*10. *num.*21. Porrò non solùm reseruat hæc regula beneficia sæcularia, sed etiam regularia quorumuis Ordinum, quia nimirum in generali reseruatione beneficiorum non censentur reseruata beneficia regularia, nisi specialiter exprimantur, Gaspar. de Perus. *de reseruat. quæst.*4.*num.*29. Flamin. *de resign. lib.*11.*quæst.*3.*num.*82. † Dicuntur autem regularia 168 beneficia, de quibus in fundatione dictum fuit, vt per Religiosos regentur. Selu. *de benefic. part.*1. *quæst.*4.*num.*24. Petr. Gregor. *dict.cap.*10.*num.*12. Hoied. *d.cap.*24.*num.*92. vel illa, quæ per quadraginta annos consueta sunt regi per viros Regulares, text. *in c.cum beneficio.de præbend.in sexto*, Rota *decis.*2.*num.*2. *de præbendis in nou.* Monet. *d.cap.*10. *num.*21. *in fine.* In dubio autem ad hoc, vt beneficium dicatur sæculare, vel regulare, attenditur vltimus status illius, hoc est an vacauerit per obitum personæ regularis, vel sæcularis, Gonzales *gloss.*7. *num.*23. Nam † in beneficialibus vltimus rei status 169 inspicitur, & maximè consideratur, Mari. Antonin. *variarum resolution.lib.*1.*resolut.*55.*n.*6. Gonzalez *gloss.*5.§.2.*num.*14.& §.3.*num.*18. & *gloss.*45. §.2.*num.*14. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Curiæ Archiepiscop. Neapol. cap.*100. *vers. quod si*, Anton. Monach. *Bononiens. decis.*36.*num.*13. *cum sequenti*, etiamsi sint beneficia Iurispatronatus, vt ex Crauet. & Roland. dicit Mari. Anton. *d.lib.*1.*resol.*80. *num.*7. & quamuis apparet de variatione, Vincent. de Franch. *decis.*85.*num.*2.*part.*1. nisi constaret de contrario statu legitimo præcedente, Rota Romana apud Farinac. *decis.*188. *num.*1.*tom.*1.*part.*1.*recentior.*

Et cùm indecorum sit, & rationi non congruat, 170 homines dispatis professionis, vel habitus Ecclesiis præficere, aut in eadem Ecclesia sociari, *Clement.*1. *de elect.* ideò Religiosum vnius Religionis non esse capacem beneficij Regularis alterius Religionis docent Rebuff *in praxi benefic. tit. de dispensat.cum. Regularib à n.*2. Nauarr. *commento* 4. *Regularib.n.*23. *in princip.* Fr. Emman. *quest Regular.tom.*1 *quæst.*34. *art.*8. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel. glos. n.*96. *cum seqq.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*2 *lib.*7.*c.*29.*num.*29.

vbi

vbi *num.*20. aduertit nec Pontificem solitum esse concedere Regularibus gratiam assequendi beneficium alterius Ordinis, nisi transferendo illos ad id Monasterium, ad cuius collationem beneficium assequuntur, & *num.*31. colligit integrum non esse duobus Religiosis diuersorum Ordinum permutare beneficia Regularia de licentia suorum Prælatorum, & citat Bellam. *de permut. benefic. p.2. quæst.*11. *num.*1. Vnde etiam sæcularia beneficia sæcularibus, regularia regularibus conferri debent, *cap. cùm de beneficio, de præbendis in sexto, Clem.*1. *§ sane, statu monachorum*, Concil. Trident. *sess.*14. *de reform. cap.*10. de quorum Iurium materia vide Rebuff. *respons.* 103. *& de nominat. q.*15. *numero* 25. Flamin. *de resignat. lib.*4. *quæst.*5. *num.*2. Nauar. *cons.*3. *&* 9. *de præbendis*, Zerol. *in praxi Episcop. part.*2. *verb. beneficia* §.5. Rot. *in Ferrarien. Prioratus* 18. *Aprilis* 1611. coram Attrebaten. Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.*1. *q.* 34. *art.*3. Azor. *instit. moral. part.*2. *lib.*6. *c.*4. Franscisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.*2. *c.*3. *n.*19. Iulian. Viuian. *in praxi iurepatr. part.*2. *lib.*6. *cap.*2. Massobr. *in praxi habendi concursum pract.*7. *dub.*21. Aloys. Ricc. *in praxi aur. res.* 332. *part.*4. *collect.* 763. Gonz. *gloss.*8. *per totam*. Nicol. Garc. *p.*7. *cap.*10. *per totam*, Monet. *de comm. vltim. vol. c.*10. *num.*88. Sanch. *in præcepta Decalogi* 2. *tom.*2. *lib.*7. *cap.*29. *à num.*27. quæ regula fallit in Episcopatu, ad quem, licèt sit in Ecclesia sæculari, potest Regularis effici, vt expressè habetur *in cap. nullus, de elect. lib.*6. *& in Clement.*1. *eodem tit.* Lamb. *de iurepatronat. lib.*2. *par.*1. *q.*7. *art.*19. *num.*3. Gonzal. *gloss.*7. *n.*49. Monet. *d. cap.*10. *num.*90. vbi *numeris seqq.* alias fallentias adducit.

171 Beneficia regularia non posse conferri nouitiis, sed expressè professis, resoluit Nicol. Garc. *d. c.*10. *num.*4. Posse tamen Ordinarios Collatores beneficium Regulare sæculari clerico conferre, qui habitum suscipere, & professionem emittere omninò teneatur, Abbatias tamen, & beneficia administrationem habentia nonnisi professis, iuxta Canones per Ordinarios collatores conferri posse referunt decisum Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloss.*8. *numero* 77. *&* 78. Piasec. *in praxi Episcop. part.*2. *cap.*5. *num.*23. *pag.*336. Campan. *d. cap.*7. *num.*16. Massobr. *in sua praxi habendi concursum pract.*7. *dub.*21. *n.*9. Sanch. *d. lib.*7. *cap.*4. *num.*24. & probat text. *in cap. cùm singula §. prohibemus, de præbend. in* 6. Rota apud Post. *post tract. mandati de manutenendo dec.*122. *n.*8. vbi *n.*9. quòd beneficia Regularia possunt auctoritate Apost. in commendam dari etiam clerico sæculari.

172 † Defectu tamen Regularium sæcularibus conferri posse tenent Gonzal. *d. gloss.*8. *num.*43. & Garc. *d. c.*10. *num.*16.

173 Equites Capellani Sacræ Religionis S. Stephani Papæ & Martyris, etsi habeant proprias Ecclesias dictæ Religioni subiectas, præsentantur ad alias Ecclesias sæculares, ex *lib. statutorum, & constitutionum dictæ Religionis*, prout refert Viuian. *d. cap.*2. *n.*5. & quòd Equites huius Militiæ beneficiorum sæcularium capaces sint, fuit decisum ex sententia Cardinalium Arigonij, Pamphilij, & Seraphini, vt colligitur ex quodam voto, quod reperitur impressum *decis.*228. *p.*1. *recentiss. in posthum.* Et hoc confirmatur per quoddam decretum *Congregationis super rebus Dataria Vrbis*, in quo statuitur Equites Militis sancti Stephani posse prouideri de beneficiis sæcularibus, editum *die Lunæ* 9. *Septemb.* 1591. ad instantiam Pompeij Lentuli Diaconi Tiburtini Militis S. Stephani, qui supplicauerat sibi prouideri de Canonicatu S. Mariæ in via lata Vrbis, non obstante quòd esset Regularis dictæ militiæ: quod decretum sic habet. *Congregatio super rebus Datariæ censuit quod Militia S. Stephani, cum non sit propriè Religio, nec in ea emittantur tria vota substantialia, non impedit quominus Milites possint retinere beneficia sæcularia, & ita fuit decretum de ann.*1579.22. *Iunij in vna Lucana plebis coram R. P. D. Robusterio. Posset, si S. D. N. placet, indultum dictæ possessionis sibi concedi, & eo magis, quia votum obedientiæ non videtur incompatibile cum beneficiis sæcularibus, nam Sacerdotes sunt exempti à seruitio Religionis, & non Sacerdotes possunt inseruire per interpositam personam, vt in const. dictæ Militiæ c.* 9. Habetur hoc decretum *in const. dicti Ordinis S. Stephani*, quæ fuerunt typis mandatæ Florentiæ *ann.*1620. refert Boss. *de triplici Iubilai priuilegio sect.*2. *casu* 19. *n.*11.

Vnde decisum fuisse 10. *Nouembr.*1609. testatur 174
Nicol. Garc. *in addit. ad* 1. *p. sui tract. de benef. cap.*4. *num.*24. Milites Regulares Militiæ Sancti Iacobi de Spatha, aliosque huiusmodi non emittentes omnia tria vota substantialia, videlicet paupertatis, castitatis, & obedientiæ, non esse incapaces beneficiorum sæcularium, seu simplicium, siue curatorum, neque etiam pensionem. Quare his militibus sæcularia beneficia conferri posse tenent Gamb. *de offic. & potest. Legati de latere lib* 6. *n.*269. Azor. *inst. moral. p.*1. *lib.*13. *c.*5. *q.*1. *ad fin.* Sanch *in præcepta Decalogi tom* 2. *lib.*7. *c.*29. *n.*108. Castr. Palao *in opere moral. tom.*2. *tr.*13. *disp.*1. *punct.*3. *§.*5. *n.*2.

Notandum denique est, quòd etiam hæc regula comprehendat regularia beneficia quorumuis 175
Ordinum, non tamen venient, aut comprehendentur Prioratus Religionis Sancti Augustini, & Sancti Dominici, & alij similes, quia perpetui non sunt, prout requiritur vt dicantur beneficia Ecclesiastica, nec etiam dicti Fratres Mendicantes possunt habere beneficia Ecclesiastica, vt tradit Alphonsus glossator antiquus *hic, vers. ex quo sequitur.* An autem comprehendat beneficia regularia Ordinum Militarium; Vide Gonzal. *gloss.*8. *n.*52. *cum seqq.* Et quòd comprehendat beneficia religionis S. Ioannis Hierosol. fuit decisum *in Rota* apud Farin. *part.*2. *tom.*2. *decis.*569. *in recentior.*

Qualitercumque qualificata,

AD explicationem horum verborum multa erudite cumulat Gonzal. *gloss.*9. *per totam*, vbi in 176
principio refert illa addita fuisse, vt moueretur omnis scrupulus, an sub generali reseruatione beneficiorum venirent beneficia qualificata: nam in generali beneficiorum reseruatione qualificata beneficia sæpe non includuntur, text. *in c. licet. canon.*14. *iunct. c. statutum, de electione in* 6. Deinde vt postquam iam expresserat regula nonnullas qualitates in specie, videlicet omnia beneficia, cum cura, & sine cura; item sæcularia, regularia, demum vniuersali locutione comprehenderentur omnia genera, omnésque qualitates beneficiorum, & sic includuntur omnia beneficia, cuiuscunque generis, & qualitatis fuerint, & vbicumque sita fuerint, vt in verbo. *vbicunque existentia*; nimirum siue fuerint in Ecclesiis Patriarchalibus, Metropolitanis, seu Cathedralibus, & Collegiatis, siue fuerint beneficia diuersarum Prouinciarum vnita, siue etiam fuerint beneficia patrimonialia, quæ nimirum conferri debent natis vel oriundis illius patriæ, vel ciuitatis, in qua consistunt, vel certo generi personarum, hoc est ipsis filiis naturalibus, & patrimonialibus, Put. *dec.* 164. *n.*1. *&* 2. *lib.*1. Flamin. *de resign. lib.*2. *q.*2. *n.*16. nisi

nisi tamen indulto, seu priuilegio concesso super beneficiorum patrimonialium prouisione adsint tales clausulæ, quæ vincant, & superent reseruationem huius regulæ, vt in illo Clementis Octaui super beneficiis patrimonialibus diœcesis Calagurritanæ, de quo Gonzal. *gloss.* 9. §. 1. *num.* 72.

177 Cùm dictio illa, *qualitercunque*, sit vniuersalis, & generalissima, & comprehendat, etiam in materia odiosa, maiora expressis, *cap. solitæ, versic. quocunque ligaueris*, vbi Abb. *not. vlt. de maiorit. & obedient.* Seraphin. *Rotæ Romanæ dec.* 317. *num.* 3. & omnia quæ excogitari possunt, *l. etiam, ff soluto matrimon.* Ego ipse *in meis Remiss. de diction. & clausul. d.* 352. *num.* 1. sub hac Regula dicendum est necessariò comprehendi omnes Dignitates, etiam maiores post Pontificalem, & principales in Collegiatis, si iam reseruatæ non fuissent, ac minoris cuiuscunque qualitatis, Gonzal. *gloss.* 9. *à n.* 31. qui tamen *in* §. 2.

178 latissimè probat † non comprehendi sub reseruatione huius Regulæ Canonicatus Doctorales, & Magistrales, qui præsertim in Hispania sunt conferendi per concursum vni Doctori, seu Licentiato in

179 iure, vel in Theologia, & *in* §. 3. tenet † beneficia consistentia in Ecclesia non numerata, vbi scilicet non adest certus numerus Canonicorum, seu aliorum beneficiorum, sed secundùm fructuum supercrescentiam, vel decrescentiam, beneficia crescunt seu decrescunt, non includi sub hac regula reseruatoria; ex eo quia nunquam vacant, sed confestim quod titularis decidit, supprimuntur, expirant, & cessant, ac esse desinunt, *cap. dilecto* 25. *vers. præterea, de præbendis*, & citat in hanc sententiam Gasp. Perusin. *in tract. de reseru. benefic. cap.* 2. *sub num.* 8. *vers. fructus excrescentes*, Simon. *q.* 91. *n.* 1. Rot. *decis.* 771. *lib.* 3. *part.* 3. *diuers. & in vna Calagurritana beneficij de Genizeros* 13. *Octobr.* 1587. coram *Illustriss. Pamphilio.*

180 Sed quid si in vna Ecclesia vnum tantùm beneficium consistat, vel alicui competat collatio vnius tantum beneficij, hoc vnicum & monoculare beneficium an comprehendatur in reseruatione huius Regulæ? Cui dubio respondet Gonzal. *d. gloss.* 9. §. 4. illud sub hac regula comprehendi, quia generaliter, & plenissimè loquitur de omnibus beneficiis qualitercumque qualificatis, nam aliàs sequeretur, quod ferè omnia beneficia curata, quæ vt plurimum sunt sola, & monocularia in Parochialibus, non venirent sub reseruatione, contra verba regulæ exprimentia beneficia cum cura, & sic ait quod tenrati posset, quod quando sine veri præiudicio Dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis si essent monoculares, non comprehenderentur sub reseruatione Regulæ 3. tamen caderent sub reseruatione huius regulæ.

181 Deinde idem Gonzal. *d. gloss.* 9. §. 5. mouet quæstionem an regula hæc capiat beneficia creata, & fundata post illius promulgationem? pluribus adductis pro parte negatiua, tandem à *n.* 45. affirmatiuam sequitur sententiam, nempe quod sub hac Regula cadunt beneficia postmodum creata, siue dotata, quia Regula hæc cum sit lex generalis semper reseruat, & semper loquitur, *l. Arriani, C. de hæret.* tum quia quando reseruatio est generalis, & fauorabilis, non autem specialis, nec pro certa persona, vt in hoc casu, reseruatio capit beneficia postea erecta, Gaspar. Calderin. *in c.* 2. *n* 8. Petr. Gregor. *rei benefic. c.* 17. *n.* 1. Falcon. *q.* 3. *princ. n.* 8. tum quia amplissima verba huius Regulæ remouent omnem difficultatem. Et addit idem Gonzalez. *d.* §. 5. *n.* 49. & 50. talia beneficia venire sub reseruatione huius Regulæ etiam in prima vacatione per nouam creationem & erectionem, cuius contrarium resoluit Nicol. Garcia *p.* 1. *num.* 520. tenens hanc Regulam non procedere in ipsa prima vacatione per creationem, & erectionem, sed in vacationibus succedentibus post primam pensionem.

Et vbicumque existentia.

PEr hæc verba ampliatur reseruatio huius Regulæ non solùm ad omnia beneficia qualitercunque qualificata, sed etiam vbicunque existentia, id est, siue in Ecclesiis Patriarchalibus, Metropolitanis, seu Cathedralibus, siue aliàs, quæ tamen verba maioris declarationis gratia, & omnis dubitationis tollendæ causa sunt adiecta, nam etiam sine eis illa comprehenderentur in reseruatione generali, & per viam legis, sicèt secus in reseruationibus specialibus pro certis personis, Gonzal. *gloss.* 10. *à princ.* vbi *num.* 29. quòd supradicta verba non extenduntur ad beneficia existentia in Ecclesiis non numeratis. 182

In singulis Ianuarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, & Nouembris mensibus.

EPiscopi igitur habent solùm quatuor menses, videlicet Martium, Iunium, Septembrem, & Decembrem, aliis octo remanentibus Papæ dispositioni. Verumtamen si Episcopi voluerint acceptare gratiam, quæ alternatiua dicitur, de qua in hac reg. mentio fit, & suprà egimus *alleg.* 53. *num.* 34. *cum seqq.* debent illam petere à Summo Pontif. qui statim illam concedit, per quam alternatiuam adduntur duo alij menses, in quibus Episcopi possunt conferre beneficia, & sic habent sex menses, & sunt videlicet Februarius, April. Iunius, Augustus, October, & December; ita nouissimè Marcell. Vulpæ *in praxi iud. fori Eccles. c.* 48. *num.* 18. Mensium horum quilibet terminatur in media nocte vltimi diei, & ex illa media nocte in posterum incipit mensis ordinarius, & durat vsque ad dimidiam noctem vltimi diei illius mensis, *l. more Romano, ff. de feriis, c. consuluit* 24. *de officio deleg.* Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 1. *gloss.* 11. *n.* 7. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disp.* 2. *punct.* 22. §. 2. *num.* 1. Francolin. *in tract. de tempore Horarum canonicarum, c.* 87. *cum sequenti.* Polyd. Ripa *de nocturno tempore cap.* 3. *à num.* 17. & *c.* 158. Gonzal. *gloss.* 11. *n.* 10. & 11. aduertit quòd quando Episcopus confert aliquod beneficium vacans ad finem sui mensis, vel in principio illius, in illa vltima nocte, quæ dat finem mensi Ordinario, & principium mensi Apostolico, vel è conuerso, consultè faciet si ante collationem faciat examinari testes de hora, & puncto obitus vltimi possessoris, & in ipso collationis instrumento annotauerit, vt sic euitetur controuersia, quantum possibile sit, super tempore vacationis, an contigerit in mense ordinario, vel potius in Apostolico. 183

Media nox erit, vbi cœpit sonare hora duodecima mediæ noctis, etiam antequam designat sonare horologium, seu ante finitos pulsus illius horæ, quia cum primus pulsus horæ sonat, iam est hora expleta, Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 524. Villalob. & Diana *infrà citandis locis*: faciunt quæ Sanchez *de matrimon. lib.* 2. *disput.* 41. *num.* 40. Stantibus pluribus horologiis, videtur hanc mediam noctem esse regulandum secundum horologium parochiæ, seu viciniæ, in qua defunctus obiit, aut illud per quod communiter reguntur, cessante tamen fraude, aut notabili 184

notabili deordinatione horologij, idem Nicol. Garc. *d.cap.1. num.525.*

185 Si diuersa verò in Parochia, seu inter vicinos sint horologia, amplectenda est doctrina Bobadil. *in sua politica lib.5.cap.2.n.25.* dicentis maximum faciendum esse discrimen, an res de qua agitur fauore digna sit, an odio; nam in his, quæ fauoris sunt, standum erit, inquit, horologio, quod propitium fuerit

186 causæ fauore dignæ: † in causa verò odiosa contrarium sequendum, & Parlad. *lib.3.quæst.9.n.10.* hoc quando duo tantum extant horologia verissimum arbitratur, at si multa extent in oppido horologia, idem quod de testibus pronunciandum esse putat, vt sequamur fidem illorum, quæ numero vincunt, & certiora esse solent, quàm alia, me non citato Castr. Palao *d.puncto 22.§.2.n.1.vers.cum.* Si horologia diuersa sint, quoad ieiunium & vt sequenti die communicare quis valeat, potest eligere horologium, quod sonuerit vltimo loco, quia est veluti si essent duæ rationes, vel opiniones probabiles, liceret enim vtram illarum amplecti. Ita Ioann. Sanch. *in select. disp.53.n.3.* Fagundez *in quinque Eccles. precept. prec.4.lib.1.cap.10.* Villalob. *in summ.tom.1.tract.1. diffic.21.n.7.* Diana *moral. resolut.p.4.tr.3. resol.19.* Quicquid teneant Salas. 1.2 *tom.2.tr.8. disp. vnic. sect.25.n.264.* Merolla *tom.1.disp.3.cap.3.coroll.11. num.139.*

187 In his verò locis, vbi non est horologium, vel si sit, quando probatur non esse bene ordinatum, seu quod audiri non potuit, aut de facto non fuit auditum, accipienda erit media nox iuxta cursum noctis, arbitriumque ac iudicium hominum; & etiam à communiter accidentibus, & verosimilibus, vt ex galli cantu, tradunt Ioseph. Ludou. *Perusina decis. 116.n.7.* Polydor. Ripa. *d.tract.cap.160.n.5.& 6.& cap.161.num.3.* Marcel. Vulpe *d.cap.48.num.31.* Et in Rota Romana *in vna Auersana Parochialis 12. Martij 1562.* coram *Oradino* dicit decisum Gonzal. *gloss.11.n.16.* ex eo quia probatum fuit per testes, quod tempore obitus, galli cantabant, vocationem euenisse post mediam noctem, & *numeris sequentibus*, aliqua adducit de galli cantu, & tempore quo galli cantare solent, & tandem concludit, quod ad probandum esse iam noctem versus diem inclinatum, diemque sequentem iam cœptum, sit leuis ponderis præsumptio, quæ in sono gallinaceo fundatur, cum diu, noctuque galli cantare non prætermittant, quamuis versus auroram cantare frequentius soleant, & quantum deferatur huic gallinaceo arbitrio iudicantis, pensatis circunstantiis, & testium rationibus, aliisque verosimilitudinibus relinqui putat *ad l.3.versic.tamen magis scire potest, Dig. de testibus, & cap.in præsentia, de renunciat.* Dicit tamen Nicol. Garc. *d.cap.1.num.526.in fine,* præsumptionem ex galli cantu maximè accipiendam esse ad sustinendam prouisionem Ordinarij, ex quo pro Ordinario faciat Ius commune, vt *in vers. sequenti* ostenditur.

188 Si autem vacet beneficium circa mediam noctem vltimi diei mensis, ita vt minimè constare possit an fuerit finitus vnus mensis, & cœptus alius, dicit Gonzal. *gloss.11. à n.26.* quod tali casu actor succumbet, siue fuerit prouisus Apostol. siue Ordinarius, & possessor est absoluendus, ex Puteo *dec.207. & 266. lib.3.* nam cum sunt partium iura obscura, contra petitorum iudicandum est, *§ retinendæ, vers. commodum, Institut. de interdictis, c.2. de probation. cap.cùm sunt partium, de regulis iuris in 6.* & actore non probante reus absoluitur. *l.qui accusare, C.de edendo,* cum similibus citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, littera A, n.30.* Neutro tamen possidente, obtinebit prouisus ab Ordinario, supposito quod eius prouisio sit anterior prouisione Papæ: quia Ordinarius, & prouisus ab eo fundat intentionem suam de Iure communi, & onus probandi reseruationem ratione mensis spectat ad prouisum Apostol. se fundantem in vacatione in mense Apost. cum hoc sit suæ intentionis fundamentum: hæc Gonzales *d.loco à num.34.* Quæ resolutio in vltimo puncto non recipitur à Nicolao Garcia *dict. cap.1. n.530.cum sequentibus,* ex eo quia vbi constare non potest, in quo mense beneficium vacauerit, quemuis prouisus à Papa beneficium tanquam vacans in mense Apostolico possideat, semper præsumitur pro Ordinario, & Ius commune pro eo facit, vt dictum est, ita vt ab eo prouisus, habens hanc Iuris præsumptionem pro se, suam intentionem fundatam habeat, & transferat onus probandi in Aduersarium, etiam existentem in possessione, Mascard. *de probat. q.17.à n.6. & conclus.1227.* Pacian. *eodem tractat. lib.1.cap.12.* Et idem Garc. *d.cap.1 n.532.* contra Gonzalez *gloss.11.n.34.40.& 43.* tenet resolutionem à se præpositam procedere non solum quando prouisio Ordinarij est anterior, sed etiam quando est posterior prouisione Apost.

Quærit ad hoc propositum Gonzalez *gloss.11. à num.48.* quid erit si aliquod beneficium vacat in mense ordinario, & Ordinarius non confert illud in ipso mense, sed ingresso iam mense Apostolico, an ex eo, quòd vacatio durauit, ac introiuit in mensem reseruatum, sit dictum beneficium reseruatum, necne? In qua negatiuam amplectitur partem, & me citato *in hoc loco* Alzed. *d part.1.cap.6.num.76.* Ratio est, quia Regula hæc dumtaxat reseruat beneficia vacatura in mensibus Apostolicis, & dictum beneficium non vacauit in mense Apostol. sed ordinario: tum quia aliud est beneficium esse vacans, & aliud vacaturum: tum denique, quia, sicut quando beneficium vacat in mense Apostolico, semper remanet reseruatum, etiamsi cesset causa reseruationis Rot. *decis.12. & 13. de præbend. in nouis,* Gom. *in reg. de infirmis resignant. quæst.3 2.post princip.num.3.* sic etiam pari ratione cum beneficium vacauerit in mense ordinario, & fuerit subiectum Ordinarij dispositioni, nunquam amplius incidit in reseruationem, cum correlatiuorum eadem sit ratio, *l.fin. ff de acceptil. l.fin. Cod. de indicta viduit toll.* cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris littera C. num.76.* 189

Vsque ad suæ voluntatis beneplacitum.

Atque ita Regula hæc perpetua non est, sed expirat, & extinguitur morte Papæ illius conditoris, vt supra dixi hac *allegat.num.50.* Nam reseruatio facta ad beneplacitum Papæ concedentis expirat eius morte, quia cum iam non vt in rerum natura, non potest habere beneplacitum, nec dispositionem, text. *in cap.vltim.§.fin.ne Sede vacante, l.6.* Menoch. *de arbitr. casu 498.num.3.& lib.4.de præsumpt.q.40.* Nauarr. *consil.2.in antiq.* aliàs 3. *in nouis, de priuileg.* Caroc. *de locato, part.2.titul de beneplacito,* Ioann. Baptista Costa *de claus. content. claus.26.* Cened. *post lib.pract.& canon. quæst. sing. 49.n.14.* Erasm. à Cochier *de Iurisdict.Ord.in exemptos p.3.q.5.n.4.* Sanch. *de Matrim.l.8.disp.28.n.50* 190

Vnde † gratiam ad beneplacitum Papæ, vel Regis morte Pontificis, vel Regis expirare probat text. in *cap si gratiosè, de rescriptis, lib.6.* Henriq. *in summ. l.7.cap.21.num.5.* Valasc. *de iure emphyt.quæst.34. num.7.* 191

*num.*7. Gutier *pract. lib.* 3. *quæſt.* 11. *num.* 19. Gonzal. §. 1. *proœm. n.* 9. *cum ſequentibus*, Bernard. Græuæ. *ad practic. Cameræ Imper. lib.* 2. *concluſ.* 60. *conſ.* 3. *n.* 2. Si verò fieret reſeruatio diſpoſitionis Sedis Apoſtolicæ, tunc non extingueretur per mortem Papæ, quia Sedes Apoſtolica nunquam deficit, *d. c. ſi gratioſè*, Menoch. *d. lib.* 4. *quæſt.* 121, *num.* 3. & latiſſimè pro declaratione prædictorum verborum agit Gonzal. *gloſſ.* 12. vbi multa circa ea de more ſuo cumulat.

192 Vnde † cùm reſeruatio huius Regulæ perſonalis ſit, & cum conditione expiret, Sede Apoſtolica vacante omnes menſes ſunt Ordinarij, & tunc Epiſcopi poſſunt prouidere de beneficiis vacantibus in quolibet menſe, Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardin.* §. *quod tamen, num.* 99. & 100. Zerola *in praxi Epiſcop p.* 2. *verb. beneficium*, § 2. Flores de Mena *var. lib.* 1. *q.* 4. *n.* 51. Gonzal § 5 *proœm. à n.* 46. qui *n.* 53. ait, quòd non ſolum erunt omnes menſes ordinarij ante aſſumptionem noui Papæ, ſed etiam antequam faciat regulas Cancellariæ.

Extra Romanam Curiam.

193 NAm beneficia in Curia conſiſtentia, ibidemque vacantia, non cadunt ſub hac reſeruatione, cùm Iure communi illorum collatio ſpectet ad Papam, vti Epiſcopum Romanum in quocunque menſe vacant, Gom. *ad reg. de annali, quæſt.* 3. *n.* 18. & tetigi ſuprà hac *allegat. n.* 133. Nec etiam beneficia vacantia in Romana Curia, de quibus ſuprà à *n.* 19. non includuntur in reſeruatione huius Regulæ, cum per eam ſolùm reſeruentur beneficia extra Romanam Curiam vacantia, nec beneficia illa in Romana Curia vacantia egent reſeruatione huius Regulæ, quia ſemper & quocumque menſe vacent, ſunt reſeruata principaliori, & potentiori, fortiorique reſeruatione in corpore iuris clauſa *in c.* 2. *de prabend. in* 6.

Aliàs quàm per reſignationem.

194 PEr hæc verba excipiuntur vacationes per reſignationem, & ſic beneficia, quæ vacauerint in quocumque menſe anni ex cauſa reſignationis in manibus Ordinarij factæ, non erunt reſeruata, nec incluſa in reſeruatione huius Regulæ, Gonzalez *gloſſ.* 14 *à princip.* Nicol. Garcia *d. cap.* 1. *à n.* 542. & vide quæ infrà *alleg.* 69.

Quocumque modo vacatura.

195 SVb reſeruatione huius regulæ includuntur omnes modi vacationis, excepta vacatione in Curia, & per reſignationem, qui etiam non appoſitis his verbis comprehenderentur, Æn. Falcon. *de reſeru. q.* 1. *princip. ſub n.* 2. *verſ. vacatura*, Gonzal. *gloſſ.* 15. *à princip.* Nicol. Garc. *d part.* 5 *cap.* 1. *n.* 547. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. puncto* 22 § 3. *n* 4. Procedit Regula hæc non ſolum in vacatione de iure, & de facto, ſed etiam in vacatione de iure tan-

196 tum, aut de facto tantum, Gonzal. *gloſſ.* 15. §. 1. † Non habet tamen locum quoties beneficium vacat per habentem tantum ius ad rem, Gonzal. *gloſſ.* 15. §. 2.

197 Nicol. Garc. *d c.* 1. *n.* 549. † veluti per mortem electi, vel præſentati ad aliquod beneficium, ex qua electione, vel præſentatione fuit quæſitum ius ad rem, Falcon. *de reſeru. q* 4 *princip. effectu* 47. *num.* 5. & 6. Flamin. *de reſignat. lib.* 7. *quæſt.* 1. *à num.* 78. & *lib.* 2. *quæſt.* 23. & ideo cùm per eam non acquiratur ius perfectum, non dicitur plenum beneficium, nec extincta prima vacatio, ſed adhuc vacat beneficium, vt prius, & ideo beneficium non vacat per obitum electi, vel præſentati, gloſſ. *verb. collatio*, *in cap. penult. de prebendis, lib.* 6. † Si vero vacet per obitum 198
habentis ius in re ad beneficium (quale acquiritur per collationem, etiam ante adeptam poſſeſſionem, *cap ſi tibi abſenti, de prabendis, l.* 6. Couar. *lib* 3. *variar. cap.* 16. *num.* 3. & 5. Flamin. *de reſignation. lib.* 2. *q.* 16. *n.* 2. & *l.* 10. *q.* 6. *n.* 2. & 55. & *q.* 8. *n.* 5. Molin. *de iuſtitia tract.* 2. *diſp.* 2. *verſ. dixi ſuperius*, & *diſp.* 3. *in fine.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. par.* 5. *collect.* 1658. Gonzal. *gloſſ.* 15. §. 2. *n.* 31. vbi *n.* 32. ampliat procedere, quamuis litteræ non ſint expeditæ, cum per ſolam ſupplicationem ſignatam à Papa ſit gratia perfecta, dummodo ſit regiſtrata, & parti tradita, nam antea non dicitur aliquod ius conſiderabile quæſitum, & de facili poteſt talis ſupplicatio ſignata lacerari, Rot. *deciſ.* 791. *num.* 5. *part.* 1. *diuerſ.* Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 8. *num.* 186.) ceſſat reſeruatio, ita vt ſi talis decedat extra Curiam in menſe ordinario, dicatur per illum beneficium vacare, vt poſſit Ordinarius de illo diſponere, Flamin. *d qu.* 8. *num.* 2. Put. *deciſ.* 146. *lib.* 2. Gonzal. *gloſſ.* 15. §. 2. *num.* 34. Eſt ergo neceſſaria acceptatio collationis factæ abſenti, cum ante illam acquirat tantum in beneficio ius ad rem, Gonzal. *gloſſ.* 26. *n.* 14. & non dicatur beneficium vacare per eum, cui facta fuit in abſentia collatio ante acceptationem, Gonzal. *gloſſ.* 15. §. 2. *num.* 6.

Quoniam autem vacationes de Iure permultæ ſunt, & ſparſim per Canonum, & Doctorum volumina leguntur, compendio illas perſtringam, lectorem remittens ad Gonzal *gloſſ.* 15. & Nicol. Garciam *part.* 11. *c.* 2. *cum ſequentibus*, qui duo inſignes viri in materia Beneficiali clarum lumen nobis præbuerunt, eamque doctiſſimè & pleniſſimè tractarunt, ita vt nihil amplius deſiderari poſſit.

Primus igitur vacationis modus eſt per obitum, 199
& mortem naturalem, *cap. ſuſceptum*, *de reſcriptis in ſexto*, Petr. Greg. *rei beneficiaria c.* 3. *à n.* 1. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ.* 1. *dub.* 2. *n.* 2. ſecundùm Romanam impreſſ. latè Lotrer. *de re benef. lib.* 3. *q.* 10. Pauin. *de officio, & poteſtate Capituli Sede vacante prælud.* 7. *n.* 4. vbi dicit, quod ita vacat per mortem beneficium, quod ſi miraculosè reſurgeret, non recuperaret illud, Gonzal. *gloſſ.* 15 *à n.* 3. Nicol. Garcia *part.* 11. *c.* 2. *n.* 1. *cum ſequentibus*, qui hoc limitant vbi beneficium ſuppreſſum eſſet ab habente poteſtatem, vel quando eſt vnitum, vel de menſa, vel Eccleſia non eſt numerata.

Secundò vacat beneficium per renunciationem, 200
ſeu reſignationem, vt *toto tit. de renunciat.* per quam amittitur omne ius in beneficio competens, proprietas, titulus, & poſſeſſio, Flamin. *de reſign. l.* 1. *q.* 5. *à n.* 15. Gonzal. *gloſſ.* 15. *à num.* 8. Lotter. *dict. lib.* 3. *quæſt.* 14. Nicol. Garc. *part.* 11. *c.* 3. *à n.* 1. vbi *n.* 3. id verum dicit etiamſi ex cauſa permutationis facta ſit renunciatio.

Tertio vacat beneficium ipſo iure per aſſecutio- 201
nem alterius beneficij incompatibilis, *cap. de multa*, *de prabend cap. quia nonnulli*, *de clericis non reſidens.* *Extrauag. execrabilis*, §. *qui verò*, *de prabend.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 7. *c.* 4. Gonzal. *gloſſ.* 15. *à num.* 9. Nicol. Garcia *part.* 11. *c.* 5. *à principio*, Maſſobr. *d. requiſ.* 1. *dub.* 2. *n.* 4. *cum ſeqq.* ſecundùm Romanam impreſſ. latè Lotrer. *dict. l.* 3. *quæſt.* 23 *per tot.* In quo notent iuniores, quòd licet *d. cap. multa*, (quo ſtatuitur primum beneficium Curatum ipſo iure vacare per aſſecutionem ſecundi, & ſi vtrumque retinere contendat, priuari etiam ſecundo per ſententiam, non autem

autem ipso iure, tametsi *dict. Extrauag. execrabilis, §. qui verò*, etiam secundo ipso iure priuetur) loquatur de beneficiis Curatis, & Dignitatibus, tamen per Concil. Trident. *sess. 24. cap. 17.* extenditur dicta incompatibilitas (si tamen vltra sex menses retinuerint) ad duo Canonicatus, vel vnum cum Parochiali, vel portiones in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis, vt censuit *Sacra Congregat.* Quædam enim est incompatibilitas illorum beneficiorũ, quæ simul teneri non possunt, & quorum primum vacat ipso iure per assecutionem secundi, qualia sunt illa, de quibus *in d. cap. de multa, & in d. Extrauag. Execrabilis, & in cap. litteras, de concess. prabendæ, & in Clement. fin. de prabendis.* Alia incompatibilitas est quoad retentionem tantùm, scilicet beneficiorum, quæ simul licitè retineri non possunt, licèt non vacet primum ipso iure per assecutionem secundi, vt in Parochiali cum Canonicatu, & duobus simplicibus residentiam requirentibus, Rebuff. *in praxi, tit. de dispensat. ratione ætatis, verb. incompatibilia*, Nicol. Garcia *d. part. 11. c. 5. n. 67.* Quoad incompatibilitatem primi generis vacatio inducitur ipso iure per assecutionem pacificam secundi incompatibilis, non solùm de facto, sed etiam de iure, id est, non litigiosa, sed absque controuersia iuris, & facti, Mascard. *conclus. 183. n. 40.* Anton. Fab. *l. 1. definit. forens. tit. 2. definit. 31.* Mandos. *ad reg. de triennali, q. 53. & in reg. 34. q. 26.* Item pacifica possessio secundi intelligenda est, non de possessione sterili, sed fructuũ, vel maioris partis eorum, vt tradunt Doctor. per text. *ibi in cap. si tibi concesso, de prabend. in 6.* Less. *de iustit. l. 2. c. 34. dub. 27. num. 141.* Nicol. Garcia *dicta part. 11. c. 6. n. 123.* cùm omnis possessionis effectus consistat in perceptione fructuum, *l. bona fidei 48. ff. de acquiren. possess.* & fuit dictum in Rota coram *D. Buratto anno 1615. die 13. Martij*, beneficium primum non censeri vacare per assecutionem secundi, nisi dicti secundi beneficij possessio pacificè habita fuerit per duos menses. Quoad beneficia simplicia, quando incompatibilia sint, & non possint retineri, dicam infrà *alleg. 62.*

202 *Quartò* per contractum Matrimonij per verba de præsenti vacat beneficium, etiam non sequuta copula, *cap. 1. & 3. de clericis coniug. c. 1. eodem tit. l. 6.* Clar. *§. fin. q. 73. num. 5. vers. clericus beneficiatus*, Bonacos. *commun. crimin. part. 1. verb. clericus, fol. 27. verso*, Petr. Gregor. *rei beneficiariæ c. 25. n. 4.* Mascard. *de prob. concl. 182.* Pereg. *l. 1. versic. item quia, titul. 1. lib. 5. Ordinam.* Matiens. *in rubr. tit. 1. gloss. 1. n. 158. & leg. 7. gloss. 12. n. 2. tit. 8. l. 5. nouæ recopilat.* Flamin. *de resignat. lib. 1. q. 1. n. 12.* Ceuall. *commun. contra commun. q. 147.* Sayr. *de censur. lib. 6. c. 5. n. 10. & seq.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 16. q. 4. cum seq.* Sanch. *de Matrimon. l. 7. disp. 42. à n. 4.* Gonzal. *gloss. 15. n. 43.* Nicol. Garc. *p. 11. c. 8. à principio*, Cald. Pereira *de potestate eligendi, c. 5. num. 14.* Farinac. *fragment. criminal. part. 1. littera C, verb. clericus, à num. 325.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 240. num. 3. in prima edit.* aliàs *resolut. 321. in secunda edit.* Less. *de iustit. l. 2. c. 34. dub. 21.* Valer. Reginald. *in praxi fori pænitent. l. 30. tract. 3. num. 312. & seq.* Gutier. *de Matrim. c. 97. n. 1.* Molfes. *in summ. moralis Theologiæ tract. 6. c. 12. num. 13.* Massobr. *d. reg. 1. dub. 2. n. 7.* Lotter. *d. l. 3. q. 26. n. 61. cum seqq.* me citato *in hoc loco* Escobar. *de puritate probanda p. 1. q. 4. § 7. n. 55.* nouissimè Trasmiera *l. 2. de polygamia q. 4.*
203 *à n. 20.* Et ita † vacat beneficium per matrimonium, vt eo iam contracto resignari non possit in fauorem tertij, Flamin. *lib. 3. q. 1. n. 28.* Ceual. *d. q. 147. num. 6.* Gutier. *d. c. 97. n. 7.*

Amplia *primò* procedere etiamsi vxor non con- 204
summato matrimonio Religionem ingrederetur, Couar. *de sponsal. par. 1. c. 6. § 7. n. 6.* Sayr. *d. c. 5. n. 14.* Sanch. *d. disp. 42. n. 6.* Farinac. *d. litt. C, n. 329.* Nicol. Garcia *d. c. 8. num. 3.*

Amplia *secundò*, vt per matrimonium amittat cle- 205
ricus etiam accessus, & regressus, ac alia iura ad beneficium competentia, Clar. *d. q. 73. n. 5.* Flamin. *d. q. 1. n. 14.* Ceuall. *d. q. 147. n. 2.* Farinac. *dicta litt. C. n. 330.* Nicol. Garc. *d. c. 8. n. 2.* Gutier. *d. c. 97. num. 4.* Lotter. *d. q. 26. num. 69.*

Amplia *tertiò*, quòd etiam per contractum matri- 206
monium amittitur pensio Ecclesiastica, Couar. *d. § 3. n. vltim.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere mor. tom. 2. tract. 13. disp. 2. puncto 11. § 10. n. 3.* Nauarr. *in tract. de orat. c. 21. n. 53.* Salzed. *ad Bernard. c. 80. littera E, vers. emittit*, Flamin. *d. l. 1. q. 1. n. 15. & lib. 6. q. 2. n. 115.* Ceuall. *d. q. 147. n. 7.* Sanch. *d. lib. 7. q. 44.* Farinac. *dicta littera C, n. 331.* Lotter. *d. q. 26. n. 67.* Rota *in Barcinonen. pensionis 16. Ianuarij 1612.* coram *Cardin. Caualerio*, impressa per Marchesan. *de commiss. part. 1. § 2. pag. 628.* vbi declarat pensionem non extingui lata sententia pro Matrimonij validitate, quando est per appellationem & restitutionem in integrum suspensa.

Amplia *quartò* in clerico non solùm in sacris, sed etiam in minoribus Ordinibus constituto, vt per Bonacos. *tom. 1. commun. opinion. l. 1. tit. 7. n. 12.* Farin. *d. verb. clericus n. 327.*

Amplia *quintò*, vt etiam per matrimonium irri- 207
tum ob consanguinitatem, vel aliud impedimentum dirimens, amittat beneficium ipso iure is, qui solis minoribus Ordinibus est initiatus, Tiraquell *de retract. lign. § 26. gloss. 2. n. 9.* Hippolyt. *cons. 70. n. 16.* Gregor. *l. 1. verb. el beneficio, tit. 6. part. 1.* Bonacos. *dicto tit. 7. n. 12. & 13. & to. 2. lib. 9. tit. 7. n. 3. vers. & ista communis*, Flamin. *d. q. 1. n. 12.* Gonzal. *gloss. 5. n. 44. & gloss. 57. n. 44.* Sanch. *lib. 3. disp. 3. n. 3. & l. 7. disp. 43. n. 5.* Franc. Molin. *de ritu nuptiar. l. 1. comparat. 19. n. 147.* Nicol. Garcia *d. c. 8. n. 4. cum sequentibus* vbi *n. 8.* resoluit, quòd talis beneficiatus contrahens matrimonium in gradu prohibito ignoranter, bona fide, & cum debita solemnitate, non amittit beneficium ipso iure, & *n. 10.* asserit beneficium non perdi per matrimonium nullum ex defectu consensus ipsius clerici; vt quia non erat sanæ mentis, vel fuit vi, aut metu coactus, quem refert, & sequitur Massobr. *in praxi habendi concursum, requis. 7. dub. 33.* vbi *dub. 34.* cum Garc. *citato loco à n. 13.* tenet contrahentem matrimonium sine Parocho, aut testibus non perdere ipso facto beneficium, & idem Garc. *d. loco n. 17.* quòd beneficiatus in Sacris constitutus matrimonium contrahens de facto, indistinctè non perdit ipso facto beneficium, cùm sit omnino inhabilis ad matrimonium, sed illis est priuandus per sententiam iudicis.

Quintò vacat ipso iure beneficium per ingressum 208
Religionis professione sequuta, & non antea, *cap. beneficium, de Regular. l. 6.* Henriq. *in summa part. 2. l. 12. cap. 5. § 4. in comment. littera X*, Flamin. *de resignat. lib. 5. quæst. 6. n. 164. cum seqq. & l. 7. quæst. 14. n. 28.* Cald. Pereira *in l. si curatorem, verb. 1. implorare, num. 27.* Sanch. *de Matrim. lib. 9. disp. 35. num. 19.* Gonzal. *gloss. 15. num. 45.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. quæst. 37. art. 1.* Sayr. *in claui regia l. 6. cap. 5. nu. 25.* Nicol. Garc. *part. 11. c. 9. à principio*, Massobr. *d. requis. 1. dub. 2. n. 9.* Molfes. *in summa moralis Theologiæ, tract. 6. cap. 12. num. 18.* latè Lotter. *d. l. 3. q. 26. ex num. 9.* Patribus tamen Societatis IESV expressè concedi à Gregor. XIII. *in sua Constit. incip. Quanto*

fructus

*fructosius,Kalend.Februar.*1582.& in alia *Ascendente Domino,Kalend.Iunij* 1584. vt qui emiserint tria vota simplicia,possint retinere beneficia,pensiones, ius,& dominium bonorum suorum,ad effectum ea distribuendi in pios vsus, ne postea dimissi eis priuati remanerent,refert Roc.*in Capucen.pensionis* 18. *Aprilis* 1616.coram *Martino Andrea.*

209 *Sextò* per non promotionem eius intra annum, qui assequutus est Ecclesiam Parochialem; elapso enim anno,nisi initietur Sacerdotio,vacat dicta Ecclesia ipso iure,*cap.licet canon, de elect.lib.sexto,* latè Flamin.*lib.*3.*q.*2.plena manu Rebuff.*in praxi tit. de*
210 *non promotis infra annum per totum*, † beneficium enim Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij spatio vnius anni,Zerola *in praxi Episcopal.p.*1. *verb.beneficia, vers.dico quartò principaliter,* Spin. *in speculo testam gloss.*4.*princip.n.*65. Cened.*ad Sextum collect.* 30.*n.*1. Azor.*instit.moral.part.*2.*lib.*6.*c.*8 *q.*2. vbi *q* 3. tenet pœnam dicti *cap. licèt canon,* de iure locum non habere in Decanis, Præpositis, Abbatibus, Prioribus, Archipresbyteris curam animarum quidem, sed non parochialem Ecclesiam habentibus,& *q.*4.quòd etiam non afficit eos, qui præficiuntur Ecclesiis collegiatis, quæ aliàs parochiales quoque sunt, & *q.*9.quòd etiam illius text.dispositio non habet locum in illo, qui Ecclesiæ parochiali habitu tantum, & non actu parochianos habenti præficitur, quod etiam repetit eadem *p.*2.*l.*9. *c.*3.*q.*14.*vers q.dubia est.*

211 *Septimò* per translationem Prælati ad aliam Ecclesiam vacat prima,litteris tamen expeditis, & ostensis Capitulo,*c in apibus,*§. *translatis,*7. *q.*1.*cap. quanto,de translat. Episcop.*Flamin.*lib.*7.*q.*21.*n.*14.*& q.*23.*n.*47. Gonzal. *gloss.*15.*n.*48. *&* 49.Massobr.*d. requis.dub.*2.*n.*10.

212 *Octauò* si electus intra mensem à tempore electionis ei præsentatæ, vel à tempore sibi præstito non consenserit electioni; nam tunc vacat prælatura; *cap. quàm sit,*§. *electus verò, de election. lib.*6. *Extrauagant. si religiosos, eodem tit. inter communes,* Gonzalez *gloss.* 15. *num.* 50. Massobr. *dict. dub.*2. *num.* 11.

213 *Nonò* si electus intra tres menses post consensum electioni præstitum non petierit confirmationem, nam ipso facto priuatur iure sibi per electionem quæsito, *d.capit.quàm sit*, *§.cæterum,* Petr. Gregor. *rei beneficiariæ,cap.* 25. *num.*12. Gonzalez *gloss.*15. *num.* 51.

214 *Decimò* quando electus, vel præsentatus ante confirmationem,vel institutionem, per se, vel per alium se iniecerit,vel administrauerit; nam eo ipso priuatur iure sibi quæsito, & beneficium vacat, vt prius,text. *in cap. auaritia,*3. *de elect. lib.*6. Gonzal. *gloss.*15.*num.*52.Massobr. *d. dub.*2.*num.*13.procedit in præsentatione,Flamin.*de resignat. l.*12. *q.*3.*n.*26. Et per præstationem obedientiæ dicitur quis administrasse, & incidisse in pœnam illius text. Put. *decis.*45.*part.*3. non procedit tamen in eo, qui ante electionem aliquid fecit. Card.Cusch. *tom.*1.*littera C,conclus.*44.*num.*12.Aduertit Gonzal.*vbi proximè,* quod isti tres modi vacationis, videlicet, octauus, nonus,& decimus,sunt improprij,quia per electum non dicitur vacare beneficium, sed semper durat prima vacatio, ex quo collatio non adest,vt supra dictum est.

215 *Vndecimò* vacat beneficium ipso iure per promotionem ad Episcopatum post adeptionem possessionis, & consecrationem sequutam, vel postquam præfixum tempus ad consecrationem petendam lapsum fuerit,iuxta text. *in cap.cùm,in cunctis §.cùm verò,de elect.*Lotter.*d lib.*3.*q.*26.*num.*50. dixi suprà hac *alleg n.*67.*cum seqq.*

Duodecimò vacat ipso iure beneficium per militiam sæcularem,gloss. *verb.redierint,in cap vltim. de clericis non residentibus,*Flamin. *lib.*1. *q.*1.*n.*22. Anton.Fab.*l.*1. *definit. forens. tit.*3. *definit.*25. Gonzal. *gloss.*15.*n* 54. Farinac.*fragment.criminal. part.*7. *littera C,n.*183.Massob.*d.requis.*1. *dub.*2.*n.*15. Lotter. *d. q.*26.*à n.*84. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuers.forens.*36.*num* 43. nam Ecclesia pro derelicta habetur eo ipso, quod beneficiarius fit miles, ita vt Ordinarius iure possit illam alteri concedere, vt dicit Azor. *institut. moral. part.*2. *lib.*7. *cap.*15. *in princip.* 216

Decimotertiò vacat ipso iure non solum beneficium,sed etiam pensio illius,qui Tonsuram,& habitum clericalem, vestes scilicet talares non assumit, vel iugiter non defert, per Constitut. Sixti Quinti,incip. *Cùm sacrosanctum,sub quinto Idus Ianuarij* 1588.Gonzal. *gloss.*15.*n.*56. Azor.*instit. moral.part.* 2.*lib.*7.*c.*17.*q.*1. *vers. decimum quartum crimen.* Lotter. *d. lib.*3. *q.*26.*ex n.*90.vbi *n.*95. subdit quod ad istum effectum ita est instituenda probatio vt concludat ad adiectionem, & quodammodo ad despectum Ordinis clericalis permissum, videlicet in habitu laïcali in locis publicis, & populo frequentibus,ac sine rationabili causa,vt ferè explicatur *in Clem.*2.*in princ.de vita & hon.cleric.* 217

Decimoquartò vacat ipso iure beneficium per electionis cassationẽ,*c. considerauimus* 10.*c.super eo* 12. *cum similibus,de elect.*Gonzal.*gloss.*15.*n.*56. 218

Decimoquintò, per postulationem, vel repulsionem,*c.*2.*&* 3.*de postulat. Prel. Extrauag. ex debito*, §.*huiusmodi,de elect.* quanquam hi duo modi propriè dici non possint modi vacationum,vt ostendit Gonzal.*gloss.*15.*n.*52.*in fine.* 219

Decimosextò per violentam ingressionem in possessionem beneficij perdit quis eo ipso ius,quod ad illud habebat,& vacat ipso iure, *cap. eum qui,*17. *de prebend.lib.*6. Couarruu.*lib.*3.*variar. cap.*16.*num.*6. Rebuff. *de pacificis possessor.n.*231.*cum seqq.* Menoc. *remed.*9. *recuper. num.*306. Zerola *in praxi Episcop. part.*1.*verb.possessio beneficij,* §.2. Gonzal. *gloss.*15.*n.* 58.*& gloss.*57.*n.*46.Less. *de Iustit.l.* 2. *c.*34. *dub.*34. *num.* 187. Farinac.*in praxi criminal.part.*4. *decis.*66. *num* 1. *cum seqq. & part.*6. *quæst.*175. *à n.*64. Massobr.*d.dub.*2.*num.* 18. latè Lotter. *d. lib.*3.*quæst.*22. *per tot.* 220

Decimoseptimò per violationem sequestri impositi vigore sententiæ definitiuæ in Romana Curia prolatæ in causa beneficiali, *Clement.* 1.*de sequestrat. possessionis,& proprietate*, Mohed. *decis.*2. *de sequest. possessionis,& fructuum,*Perez *l.* 1.*vers.quærere oportet, tit.*10.*lib.*3. *Ordinam.pag.*661. Gonzal.§.7.*proœm. num.*45.*&* 46.*& gloss.*15.*num.* 59. Procedit in sententia lata super quocumque beneficio Ecclesiastico,siue illud simplex,siue curatum sit,siue dignitas, siue personatus, siue etiam pensio perpetua, quæ conceditur in titulum Ecclesiastici beneficij, hæc enim omnia appellatione beneficij continentur in terminis illius text. Marescot. *variar. lib.*2. *cap.*77. *num.* 20. *&* 39. Ita vt beneficium quod vacat per violationem sequestri impetrari possit per quemcumque sub generali clausula, vel alio quouis modo,Mohed *d.decis.*2.quem referunt Gonzal. *d.gloss.* 15.*n.*59.*in fine,*Aloys.Ricc. *in collect.decis.part.*1.*collectan.*223.*in fine.* 221

Limita *primò*, quando sententia non esset lata super petitorio, vel possessorio, secus tamen si sit prolata in causa attentatorum, Puteus *decis.* 33.

&

& decis.45.l.2. Lancellot. *de attentatis, p.3. cap.28. n.143.* Gonzal.*gloss.15.num.60.* Aloys. Ricc. *de collect.225.vers.limita.*

Secundò limita, vt iste text. non procedat, quando sequestrum non est appositum principaliter super beneficio, sed super membro, vel re ipsius, Caputaq. *decis.153.p.3.* quem refert Aloys.Ricc. *d.collect.231. vers.limita secundo.*

Tertio limita, vt hoc sequestrum cesset, si beneficiunt fuerit per triennium, & pacificè possessum, vt ille text. habet, Marescot. *d.cap.77. à num.35.* Cald. Pereira *quæst. forens.lib.1. quæst.21. num.54.* Gonzal. *§.7.proœm. num.72.* & tunc non est necesse quòd immediatè quis triennio possederit, sed sufficit quòd semel per triennium continuè possederit, Caputaq. *decis.159.p.3.* quem refert. Aloys. Ricc. *d. collect. 223.prope finem.*

222 *Decimoctauo.* Vacat ipso iure beneficium per non ostensionem tituli, seu dispensationis, coram Ordinario postquam beneficiatus monitus fuerit, *cap. Ordinarij, §.quod si fortè, vbi gloss. verb. eo ipso, de officio Ordinarij,lib.6.* qui text. renouatur à Concil.Trid. *sess.7.c.5.* Gonzal. *gloss.15.num.62.* Massobr. *d.dub.2.*

223 *num.23.* † Possessor enim etiam pacificus tenetur probare, & ostendere titulum cum Superior ex officio inquirit. Mascard. *de probat. concl. 1372. à num.18.* Couarr.*in reg.possessor.part.2.§.10.n.9.col.2.* Flamin. *de resignat.l.11. q.14.n.35. cum seqq.* Zerol. *in praxi Episcop.p.1. verb. Bulla §.5.* Aloys. Ricc.*in*

224 *collect. decis.p 4. collect. 889.* & † etiam Ordinarius potest, non obstante regula de triennali, possessorem compellere ad ostendendam dispensationem, Flor. de Mena *variar.l.3. q.23. num.61. cum sequentibus,* †

225 non acquiruntur enim præscriptione beneficiorum Ecclesiasticorum tituli, Caldas Pereira *de renouat. emphyt. q. 15. n. 22.* An & per quod tempus possit Episcopus compellere beneficiatos, vt ostendant suorum beneficiorum titulos? Vide per citatos à Cened.*ad Sextum collect.18.n.2.*

226 *Decimonono* vacat ipso iure beneficium per alienationem rerum Ecclesiæ, siue ipsius beneficij, sine solemnitate facta, *in Extrauag. ambitiosæ, §. inferiores verò, de rebus Ecclesiæ non alienan. inter communes,* Petr.Greg. *rei beneficiariæ c.25. num.16.* Massobr. *d. dub.2. n. 24. secundum Romanam impress.* Gonzal. *d. gloss.15.n.63.* latè Lotter. *d.l.3.q.25.*

227 *Vigesimo.* Vacat beneficium si habeatur pro derelicto, *c.ex parte 8.* vbi Abb.*num.2. de clericis non residentibus,* Pauin.*de officio, & potestate Capituli Sede vacante,prælud.7.n.72.vers.septima si habeatur pro derelicto,* Flamin.*l.1.q.15.n.21.* Massobr. *d.dub.2. num. 25.* Gonz.*gloss.15.num.64.* latè Lotter.*d.lib.3.q.26 ex num.1.*

228 *Vigesimoprimò.* Vacat ipso iure beneficium propter crimen hæresis, *c.ad abolendam, §.1,* ibi, *sit omni beneficio spoliatus,* vbi gloss. *de hæretic.* Couarr. *lib.2. variar.cap.8.num.4.& seq.* Massobr. *d.dub.2.num.26.* Azor. *part.2. lib.7. cap.17. in princip.* Flamin. *lib.3. quæst.1.num.31.& seq.* Gonzal.*gloss.15.num.65.* Petr. Ledesm.*in summ part.2. tract.1.c.4.conclus.14.* plures quos refert & sequitur Garcia *d. part.11. cap.10. num.60.cum sequentibus,* quibus adde Sanch. *in præcepta Decalogi lib.2. cap.26. num.5.* Farinac. *de hæresi q.149.num.77.* Ricc.*de iure person. extra gremium Eccles.exist.lib.5.cap.10.num.9.* latissimè Lotter. *d.lib.3. quæst.28.* Sed contrarium de Iuris rigore verius dixi suprà hac *alleg.num.37.& 38.* nam in Iuribus, quibus hæc pœna statuitur, non inueniuntur verba significantia priuationem, & sententiam ipso iure latam, vt *in 1.cap.ad abolendam, & in c. excommunicamus, §.credentes, eodem tit.* Vnde hanc contrariam sententiam tuentur Alphonsus a Castro *lib. 2. de iusta hæreticorum punit. cap.9.* Simanch. *de Catholic. institut. cap.46. num.72.* Aragon. *2.2.quæst.11.art.3. vers.secunda pœna,* Candelabr. aureum *in appendice cap.1.num.15.* Zerol. *in praxi Episcop. part.1. verb.*

priuatio,in princ. Sic † etiam filios, aut nepotes hæreticorum non esse priuatos, nec priuandos beneficiis etiam antea obtentis, tenent Abb. & Felin. *in cap.vergentis,num.3.de hæreticis,* Rebuff.*in praxi tit.de modis amittendi beneficia,n.25.* Couarr. *d.cap.8.num.4.* Rota *decis.87. & 90.* apud Farin. *to.2. consil.* Pena.*in comment. ad director.Inquisitor. comment. 163.* Suar. *tom.5.de censur.disp.43. sect.3. n.2.* & videtur tenere Flamin.*lib.3.q.1.num.34.& 35.* sequuntur Ricc.*d.l.5. cap.29.num.4.* Quamuis contrarium velint post plures à se citatos Gonzal.*gloss.15. n.67.* Farin. *de hæresi q.191.n.44.& 45.* Nicol. Garcia *d.p.11.c.10. à n.72.* Quod etiam vacant ipso iure beneficia per adhæsionem hæreticis, asserunt Gonzal. *d. gloss.15. n.92.* Massobr. *d.dub.2.n.27.* vbi *n.28.* idem dicit per adhæsionem Antipapæ, & *n.50.* idem per filiationem hæreticorum. 229

Vigesimosecundò. Vacant ipso iure beneficia, quæ fuerunt obtenta per preces hæreticorum, *cap.2.§.ad hæc, de hæreticis,l.6.* Gonzal. *gloss.15. num.68.* Azor. *institut. moral. part.1. lib.8. c.13. quæst. 8. vers. octaua pœna.* 230

Vigesimotertiò. Vacat ipso iure beneficium per crimen realis simoniæ commissæ, vt disponitur *in Extrauag. cum detestabile, de simonia, inter commun.* Menoch.*remed. 1.recuper.n.135.& n.336.& remed.5. n.68.& cons.67.n.4.* Couarr. *in reg. peccatum p.2.§.8. num.7.* Flamin. *lib.7.q.2.num.12.* Gonzal. & plures ab eo citati *d. gloss.15.n.69.* Paul. Comitol. *respons. moral.lib.6.c.41.* Massobr. *d.dub.2. num. 26.* Farinac. *in praxi crimen.part.7. in fragment. littera C,num.299.* latè Lotter. *d. lib.3.quæst.29. per tot.* † Sola autem conuentionalis inhabilem reddit ad obtinenda, non autem inducit vacationem obtentorum ipso iure, Put.*decis.80.lib.2.* Achil. de Grassis *decis.2.de simonia,* Gutier.*canonic.cap... l.9.à princ.* Azor. *institut.moral.part.2. lib.7. c.17. quæst.1.vers. nonum,* Henriq. *in summ. lib.13. cap.37. §. 3.lit.X.* Suar.*de Relig.tract.de simon.l.4.c.53.& c.55.n.4.* Fr.Emman. *quæst. Regul. tom.1.q.20.art.13.* 231 232

Vigesimoquartò. Vacat beneficium ipso iure per crimen læsæ maiestatis, vt tenent Rebuff.*in praxi tit. de modis amittendi beneficia, n.32.* Gonzal. *gloss.15. n.72.* Massobr. *d.dub. 2.n.30.* latè Lotter. *d.l.3. q.30. per tot.* 233

Vigesimoquintò. Vacat ipso iure beneficium propter crimen falsitatis litterarum Apostolicarum, *cap.ad falsariorum,de crimine falsi,* Petr. Gregor.*rei beneficiariæ cap. 26. num. 12.* Gonzal. *gloss.15. num.73.* Nicol.Garc. *part.11.cap.10. num.170.* Azor. *institut. moral. part.2. l.7. c. 17. quæst.1. vers. quintum crimen.* Massobr.*d.dub.2.n.31.* Lotter. *d.lib.3. q.30.num.90. cum seqq.* 234

Vigesimosextò. Vacant ipso iure beneficia percutientis Cardinalem, *cap.felicis, §.siqua vero de pœnis,lib.6.* Rebuff. *in praxi, tit. de modis amittendi beneficia, num.39.* Gonzal. *gloss.15.num.74.* Nicolaus Garcia *part.11. cap. 10. num.55.* Azor.*dicta part.2. lib.7.c.17.quæst.1. vers. tertium.* Massobr. *dict. dub.2. n.32.* Lotter. *d.lib.3.quæst.30.num.109.* Et † etiam filij, ac nepotes offendentium Cardinalem priuantur omnibus beneficiis, & Dignitatibus Ecclesiasticis, & ad illas in posterum obtinendas efficiuntur inhabiles, Farinac. *in praxi criminal.part.5.quæst.112. num.121.* 235 236

num. 121, & 122. Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 2. *c.* 28. *num.* 20. nam Cardinalem hostiliter insequens tenetur crimine læsæ maiestatis, etiam quod non ceperit, aut percusserit, *d. cap. felicis*, Farin. *d. q.* 112. *num.* 81. vbi *n. seq.* plura de hac materia cumulat, quæ deseruire possunt ad declarationem *d. cap. felicis*.

237 *Vigesimoseptimò.* Vacant ipso iure beneficia occidentis, vel percutientis Episcopum, illa scilicet, quæ obtinet in Ecclesia, cui talis Episcopus præest, *dict. cap. felicis, Clement.* 1. §. *à feudo, de pœnis*, Gonzal. *d. gloss.* 15. *num.* 75. Petr. Gregor. *rei beneficiariæ cap.* 26. *num.* 10. Azor. *dict. cap.* 17. *q.* 1. *vers. quartum est*, Nicol. Garc. *d. p.* 11. *c.* 10. *n.* 56. Massobr. *d. dub.* 2. *n.* 33. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 30. *num.* 112. Si verò occidat Episcopum electum, non dicitur interficere Episcopum Gonzal. *gloss.* 9. §. 5. *n.* 27. Mandos. *in reg.* 16. *q.* 19. *num.* 13. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 19.

238 *Vigesimooctauò.* Vacant ipso iure beneficia assassini, Gonzal. *dicta gloss.* 15. *n.* 76. Azor. *dict. cap.* 17. *q.* 1. *vers. octauum est*, Massobr. *d. dub.* 2. *n.* 34. Farin. *in praxi crimin. part.* 5. *q.* 123. *per totam*, vbi latè de hac materia Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 31. *n.* 35.

239 *Vigesimonono.* Vacant ipso iure beneficia occidentis Rectorem suæ Ecclesiæ, *cap. in quibusdam* 12. *de pœnis*, Rebuff. *dict. tit. de modis amittendi beneficia*, *n.* 45. Turzan. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 9. *num.* 50. *pag.* 285. Hieronym. Gabr. *consil.* 196. *num.* 6. *lib.* 1. & *cons.* 187. *n.* 8. *lib.* 2. Petr. Greg. *rei beneficiariæ cap.* 26. *num.* 13. Gonzal. *gloss.* 15. *à num.* 77. Massobr. *d. dub.* 2. *num.* 35 Nicol. Garcia *dict. part.* 11. *c.* 10. *n.* 57. Farin. *in praxi crimin. part.* 5. *q.* 119. *num.* 68. vbi asserit, quòd hæc priuatio ipso iure procedit ea ratione speciali in beneficio illius Ecclesiæ, in qua videtur deliquisse, non autem in beneficiis, quæ obtinet in aliis Ecclesiis, Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 30. *n.* 113. vbi *n.* 116. subdit quod Rectorem Ecclesiæ interficiens non incurrit pœnam priuationis ipso iure respectu beneficiorum, quæ obtinet in alia Ecclesia. Neque obstat, quod ait Abb. *in d. cap. in quibusdam*, *n.* 7. quòd ibi non constat de priuatione ipso iure, cùm tantùm ibi dicatur, *amittant*, quod verbum † non continere sententiam ipso iure latam, sed iudicis sententiam ferendam, asserit in his terminis Azor. *d. lib.* 7. *c.* 18. *q.* 1. *vers. deinde quæres*, quia respondetur dictum verbum *amittant*, de quo in illo text. sententiam latam significare, ex resolutis per Sayr. *in Claui regia lib.* 3. *c.* 8. *num.* 21. *vers. fallit.* Deinde respondetur, quòd quamuis verbum illud sententiam ferendam significaret, non sic in illo text. cum dictio, *prorsus*, præcedat dictum verbum, quæ importat ipso iure, vt per Tiraquell. *in l. si vnquam, verb. reuertatur n.* 71. Bernardin. Muscatel. *de modo fideiubendi part.* 1. *modo* 14. *n.* 12. Sanch. *de Matrimon. lib.* 3. *disputat.* 53. *n.* 8.

240

241 *Trigesimò.* Vacat ipso iure beneficium illius, qui carcerauerat clericum, donec resignauerit suum beneficium, *Clementin. multorum*, §. *quod si inferiores*, *de pœnis*, Gonzal. *dict. gloss.* 15. *n.* 80. Massobr. *d. dub.* 2. *num.* 37.

242 *Trigesimoprimò.* Vacant ipso iure beneficia committentis crimen Sodomiæ, ex constitut. Pij Quinti Massobr. *dict. dub.* 2. *n.* 38. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 31. *à n.* 57. & *præcipuè n.* 59. de qua, & de hac materia latè egimus suprà *allegat.* 44. *à n.* 29.

243 *Trigesimosecundo* quando resignans non superuixit per viginti dies, iuxta regulam *Cancel.* 19. *in nouis*, Gonzal. *dicta gloss.* 15. *n.* 84. Massobr. *d. dub.* 2. *num.* 39. latè Lotter. *de re benef. lib.* 3. *quæst.* 15. *per tot.* nisi fuerit dictæ regulæ derogatum, Flamin. *lib.* 12. *q.* 14. *num* 2. vbi asserit, quod hodie communiter, & de stylo derogatur illi regulæ, quando resignans est absens à Curia, Lotter. *d. q.* 15. *num.* 57. vbi quod hæc regula non afficit beneficium extra Curiam resignatum, etiamsi obitus contingat in mense Apost. An sub dispositione illius regulæ comprehendantur resignantes coram Ordinariis. Vide Rebuff. *in praxi tit. de infirmis resignantibus*, *gloss.* 12. *n.* 3. & *in tract. nominat. q.* 16. *num.* 18. Mandos. *q.* 16. Gomes. *quæst.* 26. Flamin. *d. l.* 12. *q.* 5. *n.* 8. Et quid in resignantibus beneficia patrimonialia? Vide Mandos. *ad illam regulam q.* 15. *num.* 10. *in fine*, Gomes *q.* 21. Flamin. *d. lib.* 12. *q.* 3. *num.* 10. Quid in beneficio iuris patronatus? Vide Gom. *q.* 17. Flamin. *lib.* 12. *q.* 3. *num.* 28. Azor. *p.* 2. *l.* 7. *cap.* 28. *vers. sexto quæritur*, vbi concludunt pro affirmatiua. Quid in beneficiis Regularibus? Vide Anastas. Germon. *in suo tract. de indultis Cardinalium*, §. *Regularia*, *num.* 33. Rebuff. *ad illam regulam*, *gloss.* 5. *in fine*, vbi scribunt locum esse illi regulæ. Quid in commenda? Vide Flamin. *l.* 12. *q.* 13. & Rebuff. *dict. tit. gloss.* 7. vbi scribit Commendatarium morientem intra viginti dies sub hac regula comprehendi, quod caret dubio, cum in regulis posteriorum Pontificum expresse nominentur. Quid in renunciatione, seu translationis? Vide Gom. *quæst.* 16. Mandos. *q.* 11. Flamin. *dict. l.* 12. *q.* 5. *n.* 56. & *l.* 6. *q.* 4. *n.* 34. qui resoluunt pro negatiua, sed hodie attentis dictis nouissimis regulis res est explorata, vt sub illis includatur. Quid in vnione? Vide eundem Mandos. *q.* 10. Gom. *q.* 15. Flamin. *d. q.* 3. *num.* 47. vbi resoluit pro affirmatiua, sed hoc etiam clarum est, cum in nouissimis regulis expresse contineatur. Quid in resignatione beneficij reseruatis fructibus? Vide Mandos. *q.* 14. & Gomes *q.* 20. ac Flamin. *l.* 12. *q.* 5. Quid in beneficiis consistorialibus? Flamin. *d. l.* 12. *q.* 3. vbi etiam quid in concessione iuris. Postremò quid in beneficiis reseruatis litigiosis, & piis, quæ electiua dicuntur? Vide Azor. *dict. lib.* 7. *cap.* 28. vbi cum Rebuff. sentit regulam illam in his beneficiis locum obtinere.

Trigesimo tertiò. Vacat ipso iure beneficium ob non publicationem resignationis, iuxta formam Const. Greg. XIII. *de publicandis resignation.* 85. *in ord* vt videre est apud Flamin. *de resignat. lib.* 11. *q.* 7. Massobr. *d. dub.* 2. *n.* 40. & apud Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 21. *per tot.* Gonzal. *d. gloss.* 15. *num.* 85. vbi *n.* 86. dicit, quòd ista vacatio est ita fortis, & potens, vt quamuis reliquæ omnes vacationes comprehendantur sub clausula, *vel alio quouis modo*, vacatio tamen ista ob non factam publicationem nullatenus comprehenditur sub quibuscunque clausulis amplissimis, nisi specialiter exprimatur. 244

Trigesimoquartò. Vacat ipso iure beneficium Curatum ob non seruatam formam Constit. Pij V. quæ incip. *In conferendis*, *sub Data* 15. *Kalendis Aprilis* 1566. Gonzal. *gloss.* 15. *num.* 88. Massobr. *d. dub.* 2. *num.* 43. 245

Trigesimoquintò. Vacant ipso iure omnia illorum beneficia, qui pro obtinendis beneficiis seipsis pro aliis examini supponunt, vel annuas pensiones offerunt, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab iis aliquid consequantur: vel quando pro seipsis impetrant beneficia cum intentione illa resignandi, reseruata sibi pensione, vel non reseruata ad fauorem aliorum, vt cauetur *in Constit.* 33. Pauli IV. quæ incipit, *Inter cæteras*, *sub die* 26. *Decembris* 1557. quæ irrogat pœnam excommunicationis in tales, à qua absolui nequeant, nisi à Pontifice, præterquam in mortis articulo, & priuationem omnium beneficiorum 246

ficiorum obtentorum, Massobr. *d. dub.* 2. *num.* 41. Ideóque inoleuit iam in curia stylus, vt exigatur iuramentum à petente beneficium, quod non accipit animo illud dimittendi, Flam. *de resig. lib.* 8. *q.* 10. *num.* 4. *&* 5.

240 *Trigesimosextò.* Vacat ipso iure beneficium per depositionem, & priuationem, *c. ex litteris, c. graue, de expressibus Prælatorum*, Gonzal. *gloss.* 15. *num.* 97. Massobr. *d. dub.* 2. *n.* 45. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 33. *num* 40. *cum seqq.*

248 *Trigesimoseptimò.* Vacat ipso iure beneficium per apprehensionem possessionis de beneficio collato à Papa ante litterarum expeditionem, ex *Constit.* 33. Iunij III. incip. *Sanctissimus, sub* 27. *May*, 1553. Mandos. *in reg.* 27. *de non indicando iuxta formam supplicationis q.* 3. *à n.* 3. Gonzal. *d. gloss.* 15. *num.* 98. Massobr. *d. dub.* 2. *num.* 46. latè Lotter. *dict. lib.* 3. *quæst.* 19.

249 *Trigesimooctauò.* Vacant ipso iure beneficia retinentis indebitè scripturas spectantes ad Cameram Apostolicam, & illas non restituentis, necnon scientis, & non reuelantis, ex Const. Iulij III. *sub vltima die Aprilis* 1552. Massobr. *d. dub.* 2. *n.* 47.

250 *Trigesimononò.* Vacant ipso iure beneficia offendentium litigantes, in Romana Curia, eorúmque Iudices, Aduocatos, & procuratores, vel notarios, vt habetur *in Const.* 11. Alexandri VI. incip. *In eminentis Sedis* de qua Mandos. *cons.* 60. *&* 61. Put. *dec.* 102. *cum duabus sequentibus, lib.* 1. Massobr. *d. dub.* 2. *n.* 48. Gonzal. *gloss.* 15. *n.* 100. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 30. *n.* 123. *cum seqq.*

251 *Quadragesimò.* Vacant ipso iure beneficia per confidentiam, vtpotè quando quis resignat alicui beneficium sub confidentia, quod resignatarius postea resignet alteri personæ resignanti dilectæ, vel in aliis casibus contentis in Constit. Pij IV. incip. *Romanum Pontificem, sub* 17. *Kalendas Iunij* 1564. & *in* Const. Pij V. *sub Kalendas Iunij* 1569. Massobr. *d. dub.* 2. *n.* 49. *secundùm Rom. impress.* de quibus Flam. *de confident. q.* 58. *per totam.*

Pluribus aliis modis vacare beneficia ipso iure adiungit Massobr. *d. dub.* 2. videlicet *n.* 52. per interdescentiam in excommunicatione, & *n.* 53. per decretum de dimittendo, & *n.* 54. per malam promotionem ad Ordines, & *n.* 56. per dispositionem fundationis, & *n.* 57. per nouam creationem beneficij, & *n.* 59. per malam valoris expressionem & *n.* 61. per collationem factam consanguineis, aut affinibus, vel familiaribus collatoris, vel resignantis de beneficiis, resignatis, in manibus Ordinarij, ex Constit. Gregor. XIII. incip. *Humano, & n.* 63. per intrusionem.

252 Omnes prædictos casu enumerare non inutile indicaui, ex eo, quia nullum crimen, etiam priuatione dignum, inducit priuationem beneficij ipso iure, nisi sit iure cautum, nam in dubio præsumitur quis per sententiam priuandus, Farin. *in praxi crim. p.* 1. *q.* 19. *n.* 46. Rebuff. *de pacificis possess. n.* 318. Gonz. *gloss.* 15. *n.* 154. plures per Nic. Garciam *p.* 11. *c.* 10. *n.* 5. nonnulli etiam effectus ex priuatione ipso iure facta resultant.

253 *Primus* est, quòd si vacat beneficium ipso iure ratione alicuius capitis ex supra relatis, vacat in ipsomet puncto, quo contrahitur matrimonium, aut emittitur professio, vel contrahitur delictum, &c. Prob. *in addit. ad Menoch. in c. fin. n.* 19. *de consuetud.* Gonzal. *gloss.* 15. *n.* 141.

254 *Secundus* est, quòd committens delictum ob quod priuatur ipso iure, seu ipso facto beneficiis, seu officiis publicis, ita illorum amittit titulum, & dominium, vt ea in conscientia teneatur dimittere, non solùm post sententiam, sed etiam ante illam, Flam. *de resign. lib.* 3. *q.* 1. *n.* 81. Lorca 11. *disp.* 24. *de legib. memb.* 2. *§. vlt.* Felin. *in cap in nostra, de rescript. cor.* 2. *n.* 12. *&* 13. contra plures defendit Nicol. Garc. *d. p.* 11. *c.* 10. *n.* 18. Gonzal. *gloss.* 15. *n.* 150. fructusque suos non facit, sed ad illorum restitutionem tenetur vt plures citatos à Gonzal. *gloss.* 15. *num.* 150. Sed verior sententia tenet obligationem de restituendis fructibus à die commissi delicti vix sustineri in eo delicto pro quo pœna priuationis beneficij inducitur ipso iure, Cou. *de sponsal. p.* 2. *cap.* 6. §. 8. *n.* 3. Moner. *de distribut. quotid. part.* 2. *quæst.* 17. *n.* 8. Lotter. *de re benefic. lib.* 3. *quæst.* 18. *num.* 60. *& q.* 33. *num.* 72. *cum seqq.*

Tertius effectus est quod cum quis est priuatus beneficio ipso iure, etiam in pœnam, statim, nulla expectata sententia, nec citato possessore potest conferri, & impetrari, præsentatio, vel electio fieri, vt *in c. licet Episcopus, de prebendis in* 6. gloss. *verb. te non vocato, in c.* 1. *de homicid. lib.* 6. Flamin. *d. q.* 1. *num.* 81. Nicol. Garc. *d. c.* 10. *n.* 13. Gonzal. *gloss.* 15. *à num.* 148. 255

Vnde iam non poterit sic priuatus ipso iure beneficia in fauorem alicuius resignare, plures per Flamin. *d. q.* 1. *n.* 21. Gonzal. *gloss.* 15. *à n.* 146. 256

Ad collationem, prouisionem.

De his verbis agit Gonzal. *gloss.* 16. *&* 17.

Præsentationem.

NOta, quòd beneficia iurispatronatus Ecclesiastici sub hac reseruatione comprehenduntur, non ita beneficia iurispatronatus æquè laïci, vel mixti, de quo latè cum amplissimis declarationibus, Gonzal. *gloss.* 18. Nicol. Garc. *part.* 5. *c.* 1. *n.* 552. *cum multis sequentibus*, & aliqua dixi suprà hac *allegat. num.* 27. Et quòd beneficium de iurepatronatus Ecclesiastico cadat sub reseruatione, si vacat in mense reseruato, firmauit Rota *dec.* 740. *num.* 2. *part.* 2. *recentior.* & coram Duran. *dec.* 406. *num.* 5. *part.* 2. vbi *n.* 6. quid si in fundatione fuerit cautum quòd in collatione illius neque Episcopus, seu alius Prælatus, possit se intromittere. 257

Electionem, & quamuis aliam dispositionem.

DE quibus Gonzal. *gloss.* 19. *&* 20. ad quem se remittit Nicol. Garcia *d. c.* 1. *n.* 617.

Quorumcumque collatorum.

BEneficia etiam ad vnius tantùm collationem pertinentia sub hac reseruatione comprehenduntur, quia pluralitas illa resoluitur in suas singularitates, *l. falsa* 33. *§. fin. ff. de condit. & demonstrat. l. Lucius* 78. *§. Caio Seio, ff. ad Trebell.* ad quod plura adducit Gonzal. *gloss.* 21. *à princip.* Capiunt hæc verba non solùm Ordinarios collatores, quales sunt Episcopi in suis diœcesibus, *Extrau. execrabilis, §. cæterum ordinarios, de præbendis*, Rebuff. *in concord. titul. de collationib. §. præfati Ordinarij, in gloss. verb. ordinarij*, Gonzal. *gloss.* 21. *à n.* 31. verum etiam extraordinarios, quibus nimirum competit collatio ex priuilegio, vel iure speciali gloss. *verb. spectat. in cap. cum clericus*, 11. *§. fin. de prebend. in* 6. Nicolaus Garcia *d. cap.* 1. *num.* 619. Gonzal. *gloss.* 21. *num.* 18. vbi *num.* 19. cum Simon. *quæst.* 68. *num.* 4. limitat 258

limitat non procedere quando ius conferendi non esset perpetuum, sed temporale, putà ex indulto, seu priuilegio ad certum tempus, seu ad vitam, & *num.39.* dicit, quod huius Regulæ reseruatio locum habet, quamuis collator sit in fundatione nominatus, & in eadem fundatione disponatur, quod in tali beneficio non intret reseruatio, dum tamen tale beneficium non sit iurispatronatus laïcalis, aut mixti.

Cætera, quæ ad explicationem singulorum sequentium verborum huius Regulæ desiderari possunt, sicut omnia supradicta doctissimè glossauit Hier. Gonzal. Hispan. ideò in illis explicandis nil amplius immoror. Illa vero quæ ad Episcoporum alternatiuam pertinent iam supra dixi *allegat.53.* dum agerem de eorum residentia in suis Ecclesiis facienda.

ALLEGATIO LVIII.

Episcopus intra quod tempus debeat de beneficiis vacantibus prouidere?

SVMMARIVM.

1 *Tempus semestre ad conferendum beneficium competit Episcopo.*

2 *Beneficia omnia vacantia, etiam in quibuslibet Cathedralibus, & aliis Ecclesiis, ab Episcopo ad quem collatio spectat, sunt conferenda.*

3 *Parochialium prouisio intra sex menses facienda est ab Episcopo, quando earum collatio ad illum spectat, intra quatuor verò menses, quando ad Papam spectat.*

4 *Hospitalia, quæ conferuntur in titulum beneficij, intra sex menses ab Episcopo sunt conferenda, si ad eum spectat collatio.*

5 *Menses sex dati ad conferendum incipiunt currere à tempore scientiæ vacationis.*

6 *Vacationis beneficij notitia præsumitur in Prælato, considerata per iudicem beneficij qualitate.*

7 *Vacationis modo, & temporis illius longitudine, ac distantia locorum, fama quæ constituit Episcopum in negligentia de morte beneficiati, debet esse clara, & non dubia.*

8 *Mensis quilibet, vbi absolute de mense fit mentio, triginta dies continet.*

9 *Menses sex dati Ordinariis ad conferendum, computantur secundum Calendarium, & secundum quem occurrunt.*

10 *Episcopus, vel is ad quem spectat collatio, si infra sex menses non disposuerit, collatio deuoluitur ad Superiorem.*

11 *Deuolutio debet probari gradatim de inferiori ad proximum Superiorem, & quilibet eorum habet sex menses ad conferendum à tempore scientiæ.*

12 *Menses sex dati Ordinariis ad prouidendum, vbi primum lapsi fuerint, statim potest Papa prouidere.*

13 *Deuolutio in exemptis immediatè Papæ subiectis, fit immediatè ad Papam, vel Legatum de Latere.*

14 *Legatus non potest conferre benef. ad Episcopum deuoluta ex negligentia Prælati Regularis exempti, quæ Episc. confert auctoritate propria.*

15 *Deuolutio in beneficiis vnitis respectu vicariæ non habet locum in vnitis mensæ Prælati, quæ nunquam vacare censentur*

16 *Beneficium de mensa Prælati illud dicitur, quod est perpetuò incorporatum mensæ Episcopali, aut Capitulari, seu Abbatiali.*

17 *Beneficia deuoluta lapso semestre concesso Ordinario ad conferendum, non dicuntur de nouo vacare.*

18 *Deuolutio vbi fit gradatim ad quemlibet Superiorem, currit semestre, quod sibi datur ad conferendum, nisi à die notitia.*

19 *Negligentia non præsumitur, sed probanda, & non præsumitur ignorantia, nisi scientia probetur.*

EPISCOPVS habet intentionem fundatam in assistentia Iuris communis quoad ius conferendi omnia beneficia inferiora suæ diœcesis. *c. omnes Basilicæ 16. q.4.* post Gonz. Garc. & alios Filiuc. *tract.41. de benef c.2.n.24.* Selua *de benef p.2.q.22. num.41.* Rot. apud Farin. *dec.382.n.1.* & *dec.416.n.1.* & *dec.756. n.4.p.2.recent.* Seraph. *dec.799.n.1.* Greg.XV. *dec. 291.n.1.* vbi adden. *sub n.4.* tam sæcularia, quàm Regularia existentia in sua Diœcesi, *c.conquerente, de offic.Ord. c.ex frequentibus, de inst.* Vitalin. *in Clem. vnic.n.16. de suppl. neglig. Prel.* Selu. *de benef. p.2. q.26.n.18.* Gonz. *ad reg.8. Cancell.§.1.proœm.n.21.* Reuerendiss. Duran. *dec.442.num.1. part.2.* etiamsi sint Canonicatus & præbendæ in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis, non tamen per se solum, sed simul cum Capitulo, Filliuc. *d.cap.2. num.25.* ead. Rot. *dec.232. num 2. part.1. recent.* qui quidem vt validè conferat, duo potissimum requiruntur, *primum*, vt beneficium quod confert, spectet ad liberam eius collationem; *secundum* quod ipse saltem semel contulerit, ead. Rot. *dec.229. num.5.6.* & *7. part.1.recent.* quia beneficia reseruata Ordinarius conferre non potest, ead. Rot. *dec.186. num 2.p.2. recent.* Et cùm Ordinarius confert, nulla opus est iustificatione, quia motu proprio prouidet Ecclesiis, non personis, de quarum etiam qualitate censetur benè informatus, Selu. *de benefic. p.3. q.12. num.9.* Seraphin. *dec.1467. num.1.* Rot. *decis.190.num.1. p.1.recent.* Nicol. Garc. *de benefic. p.6.c.2.num.221.* Duran. *dec.233.n.1.* & *dec.350.n.2.* Quod procedit licèt Episcopus Cardinalis prouideat vigore indulti, cùm nihilominus prouideat Motu proprio, & militet eadem ratio, quod prouidet Ecclesiis, & præsumitur de personis informatus, Puteus, *dec. 295. lib.3. in correct.* Duran. *d decis.233.n.2.* Rot. *in Leodien. Canonic. S. Dionysij 23. Martij & 3. Iulij 1615.* coram *Reuerendissimo Coccino Decano.* Non debet Ordinarius esse suspensus, quando confert; tunc enim collatio ab eo facta est ipso iure nulla, Vitalin. *in Clem.1. §. si quis, n.10. de statu monach.* & non sustinetur ratione communis erroris, & ignorantiæ suspensionis, stante concursu prouisi Apostol. Lap. *alleg.89.col.6.* Ferret. *cons.9.n.1.p.1.* Boër. *decis.150. n.13.* Rot. *dec.17.n.4.* & *5.p.2.recent.* Nec excommunicatus declaratus & pro tali habitus debet esse, Rot. *dec.534.n.3.p.2.recent.* cui quidem aliàs non impedito semestre tempus ad conferendum competere probant *cap.nulla 2.de conc.ess. prabend c.licet, de supplend.neglig. Prælat. Clemen. 1. eod.tit.* Rebuff. *in praxi tit.de deuolut.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.184.n.1.* me citato *in hoc loco* Alzed *de præcellent. Episc.dignit.part.2.c. 9. num.11. cum seqq.* latè Nic. Garcia *de benef.part.10. cap.2.à num.1.* vbi *num.2.* asserit habere locum non solùm in collatione, sed etiam in electione. 1

Primò amplia de omnibus beneficiis vacantibus debere Episcopos, ad quos collatio spectat, intra sex menses prouidere, quamuis sint in quibuslibet Cathedralibus, & aliis Ecclesiis, tam sæcularibus, quàm Regularibus constituta, Rebuff. *in dict.tit.de deuolut.* 2

deuolut num.4.& in concord.tit. de Regia ad Prelaturas nomin.§.1. verb. intra sex menses, Nicol. Garcia *d.c.2.num.3.*

3 *Secundò* amplia in prouisione Parochialium, etiam stante Concil. Trident. *sess.24. de reformat. cap.18.* quando earum collatio ad Episcopos pertinet licet quando earum collatio ad Papam, aut alios spectat, debeant infra quatuor menses personam magis idoneam præuio concursu eligere, & electam illis significare, vt in Constitur. Pij V. incip. *In conferendis, Kalend. Aprilis* 1566. refert Nicol. Garcia *par.9.c.2.n.3.*

4 *Tertio* amplia in hospitalibus, quæ conferuntur in titulum beneficij, Rebuff. *dicto verbo intra sex menses, vers. item quando*, Nicol. Garcia *dicta par.10. c.2.n.9.* Illud aduertere oportet quòd Episcopus existens in Curia tempore vacationis beneficij, potest illud conferre, quamuis ob reuerentiam Papæ debeat exire, extra mœnia, vt per Anastas. Germon. *de indultis Cardin. §. tibi quoad vixeris, n.76.* Massobr. *in praxi habendi concursum seq.7. dub.44.* Quicquid dicit Pauin. *de potestate Capituli Sede vacante p.2.q.1.vers & quia potestas.*

5 Tempus illud sex mensium datum ad conferendum, est à tempore scientiæ vacationis numerandum, *cap. quia diuersitatem, in fine, de conc prabend. d c.licet &ibi* gloss. *verb.notitia*, Tiraquell. *de retract. lignag.§.35.gloss.4. à num.1.* Azor. *instit.moral p.2. lib.6.c.26.quæst.10.* Cald. Pereira *de renouat. Emphyt. q.6. num.24.* Flores de Mena *variar. lib.1.q 3. n.6.* Zerola *in praxi Episcop.p.1.verb. Iuspatronatus. §.8. dub.1.* Gonzal. *ad regul.8. Cancell gloss.6.num.132.* Aloys. Ricc. *d.resol.184.num.1.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part.2.cap.9.num.15.* Rota *decis.186.n.1. p.2.recent.* Nicol. Garcia *d part.10.cap.2.numero 15.* vbi *num.43.* resoluit, quod de momento, ad momentum, est huiusmodi computatio facienda. Et Rota Romana censuit *in vna Ciuitatis Castellanæ* 18. *Iunij* 1557. coram *Card. Quiroga*, in sex mensibus datis Ordinariis ad conferendum computari diem termini, & *in vna Placentina Parochialis de Malpartida* 28. *Iunij* 1585. coram *Illust. Seraphino*, est inter impressas *dec.702.* tenuit tempus sex mensium datum Ordinariis ad conferendum Parochiales ad eorum collationem spectantes per dictam Bullam Pij V. quæ dicit à die vacationis, intelligit à die vacationis notæ, quamuis Episcopus nondum accepisset possessionem Episcopatus, scum per ipsum stetisset, refert Nicol. Garc. *dict. part.10.cap.2.num.22 & 23.* Sic etiam tempus quatuor mensium concessum Ordinariis ad collationem faciendam de beneficiis curam animarum habentibus, aliàs Sedi Apost. reseruatis, non currit nisi à die notitiæ vacationis habitæ, vt tentum fuit in Rota *in vna Toletana beneficij* 28. *Nouembr.* 1578. coram *Illustr. Seraphino*, in impressis *decis.380.*

6 Sed inde grauis dubitatio oritur, nempè an ista notitia præsumatur in Prælato? In qua videtur resoluendum, illam præsumi; cum etiam præsumatur habere certam notitiam beneficiorum vacantium in sua diœcesi, quia tenetur visitare singulis annis, *cap Ordinarius, de offic Ord. lib.6.* Concil. Trident. *sess.24. de reform.cap.8.* Aloys. Ricc. *in d. resolut.184.numer.2.* considerata per Iudicem, beneficij qualitate, vacationis modo, & temporis illius longitudine, ac distantia locorum, Rot. *decis.6. de inrepatr. in nouis, & in d. Toletana beneficij* coram *Illustr. Seraph. decis.380. n.4.* Zerola *in praxi Episc. verb. Iuspatronat.§.8.dub.1.&2.* Nicol. Garc. *d.p.10. c.2.n.31.* & ita prædicti sex menses incipiunt currere ab eo tempore, quo scire potuit, vel debuit Episcopus, vt tenuit Rota *in vna Vicen. Paroch. Castri Tertioli* 14. *Ianuar.* 1611. coram *R.P.D. Manzanedo*, apud Farinac. *part.1.recent.decis.323. num.1.* & ante tenuerat *in vna Burgen. Canonicatus* 27. *Martij* 1583. coram *Bubalo, & in vna Maceraten. beneficij* 1. *Iunij* 1594. coram *Litta*, refert Nicol. Garc. *d.p. 10.c.2.n.28. & 29.* vbi *n.33.* dicit in eadem Sacra Rota tentum fuisse † famam, quæ constituit Episcopum in negligentia de morte beneficiati, debere esse claram, & non dubiam: & illam vicit dubiam si habuerit ortum à duobus, vel tribus, qui dicebant se audiuisse, vel quia affines, aut coniuncti, dato quod adesset fama de morte, non tamen fecerunt luctum, ad notata per Bart. *in l.2.§. quòd si dubitetur, ff. quemadm. testam aperiantur*, vt per Achil. *dec.46. seu vnic. de supplen.neglig. Prel.* sequitur Mascard. *de probat. conclus.626.n.11.* 7

Mensis quilibet, vbi absolutè de mense fit mentio, triginta dies continet, quia tot diebus Luna in circuitu Solis remoratur, & ad suas vices redit, cursumque conficit, Gregor. *l.5.tit.6.p.6.* Menoch. *de arbitr.casu 50.n.8. cum seqq.* Cald. Pereira *de resolut. emphyt.c.14.num.2. & de emptione c.4.n.21.* Melch. Phœbos *Lusitaniæ dec.51. num.24. tom.1.* Alexand. Trentacinq *var.resol lib.2.tit de dilat.resol.2 t.n.4.* 8

Et dicti sex menses debent computati secundùm Kalendarium, & secundùm quòd occurrunt, & iacent per totum circulum anni, & quod deficit de primo mense, accipiendum est de vltimo. Ita gloss. *verb.mensem, in c. quam sit, de elect. in 6.* vbi omnes, plures per Sanch. *de matrim lib.2. disp.24.n.15.* Nicol. Garciam *d c.2.n.42.* & Gonzal. *ad reg.8.Cancell. gloss.11.n.7.& 8.* 9

Ne Ecclesiæ diu maneant in suspenso, quod valde dispendiosum, & damnosum illis est, *d. c. quam sit*, & ne iura Ecclesiastica diu maneant in incerto, arg. *l.1.ff. de vsucap.* Rebuff. *in praxi benefic.part.1. tit.de deuol.num.8.* ideò Iura statuere, quòd si Episcopus, vel is ad quem spectat collatio infra sex menses non disposuerit, collatio deuoluitur ad Superiorem, vt ab Episcopo ad Metropolitanum, ab hoc ad Primatem, ab illo ad Patriarcham, & demum ad Summum Pontif. *c.licèt. de supplend.neglig. Prel. c.1.de concess.preb.* Rebuff. *tit.de deuolut.n.7.* Corras. *de benef.part.1.c.7. num.8.* Azor. *institut. moral.p.2. lib.6.c.27.* Cald. Pereira *respons.5. pro Alphonso de Peñaranda, num.2.* Cochier. *de iurisd.Ord. in exemptos, part.4.quæst.30.num.3.* Rot. *decis.186. num.1. art.2. recent.* Nicol. Garc. *de benefic. part.10.cap.3. num.10.* Zerola *in praxi Episcop.p.1. verb.Beneficia §.2.in princ.* vbi hoc intelligit † quando hodie darentur omnes isti gradus, sed pro maiori parte ab Episcopo ad Archiepiscopum, & statim ad Papam fieri deuolutionem, & *in Spoletana beneficiorum* 31. *Ianuar.* 1594. coram *Illustriss. Mantica* inter eius impressas *decis.160.* fuit resolutum deuolutionem debere probari gradatim de inferiori ad proximum superiorem, & quemlibet eorum habere sex menses ad conferendum à tempore scientiæ, refert Garcia *dict. part. 10. cap.3. num.11.* vbi *num.41.* post multos quos citat, resoluit deuolutionem fieri cum onere, & qualitatibus requisitis in prima prouisione; statim tamen, † quo lapsum est primum semestre potest Papa prouidere. Gonzal. *ad reg.8.Cancell.§.3 proœm.num.5.* Vnde Rot. apud Farinac. *dec. 186.num.1 part.2.recent.* censuit quòd vt probetur deuolutio ad Papam, debet probari semestris negligentia, & quòd Papa quando prouidet vti de deuoluto non præsumitur velle vti præuentione, & in 10 11 12

dicta Placentina Parochialis coram *Illustriss. Seraphino dicta dec.*702. tentum fuit prouisionem Parochialis intra sex menses fieri debere, aliàs Papam in conferendo præuenire posse tam potestate Ordinaria, quam vigore Bullæ Pij V. reseruantis beneficia, de quibus per Ordinarios collatores intra sex menses non fuit facta prouisio. Illud aduertere oportet, quòd vbi negligentia, quam Prælatus ipse habuit, dum teneretur vt non Episcopus, sed vt quilibet alius cum cæteris Canonicis, intra sex menses beneficium conferre, non nocet ei, vt tanquam ad Prælatum ob negligentiam ad ipsum conferendi potestas, deuoluatur, quia non fuit negligens vt ipse solus, sed cum aliis, quod efficit vt ad ipsum tanquam ad Superiorum merito deuolutio fiat. Ita per *c. postulasti* 15. *de conceß. præbend.* notant Domin. à S. Gemin *in c. à collatione* 11. *n.* 1. *de appellat. in* 6. vbi Franch. *n.*4. Innoc. *in c. irrefragabilis* 13. *n.* 2. & *ibi* Zabarel. Host. & alij *de offic. Ordin.* Secus autem esset si electio, vel collatio à solo Episcopo tanquam Canonico facta, vel facienda fuisset, nam tunc nullo modo ad eum appellatio interponeretur, nec facultas conferendi deuolueretur, quia deesset personarum diuersitas, quæ in his casibus necessario desideratur Rot. *dec.* 1. *sub tit. de suppl. neglig. Prælat. in nouis.* aliàs *dec.* 13. Vnde aduerte quòd si collatio facta fuisset ab ordinario post incursam deuolutionem etiam die mox sequenti, non tenet, vt fuit, dictum *in Toletana Paroch. de Guecas* 17. *April.* 1595. coram *Card. Pamphil.* Et talem deuolutionem non mutare modum vacandi, sed præsupponere beneficium vacare, illudque deuolui cum qualitatibus requisitis censuit Rot. *dec.*774. *num.*2. *part.*3. *diuers.* Seraphin. *decis.*1309.

13 In exemptis immediatè Papæ subiectis deuolutio fit immediatè ad Papam, vel ad Legatum de latere, per *c. licet, cap. ficut, de supplen. negligent. Prælat.* Roman. *consil.* 351. Abb. *in cap. graue, num.*6. & 7. *de officio Ordin.* & *in d. c.*2. *de conceßione præbend.* Selua *de benefic. part.*3. *q.*49. *n.*4. Rebuff. *in concord.* §. *si quod verò, verb. ad alium, de collat.* & *d tit. de deuol. numero* 36. *vers. nono,* quos refert, & sequitur Cochier *d. q.*30. *n* 5. Ratio est, quia ista deuolutio iuxta determinationem Concilij Lateranensis *d. c.*2. fit ad immediatum Superiorem, proximus autem Superior exemptorum est Papa, *c. nulla, dist.*94. *c. auctoritate*, cum *ibi* notatis, *de priuil. in* 6. Selu. *d. num.*4.

14 † Non poterit igitur Legatus conferre beneficia ad Episcopum deuoluta ex negligentia Prælati Regularis exempti, quæ Episcopus confert auctoritate Apost. Ita Nicol. Garcia *de benefic. p.*5. *c.*3. *n.*32. quia ab exempto fit deuolutio ad Ordinarium, qui Apost. auctoritate conferet, *c. cum singula, de præbend. in sexto,* Rebuff. *tit. de deuolut. n.*32. Cochier *d. q.*30. *n.*8. vbi intelligit nisi prælatus Regularis habeat alium Prælatum, cui immediatè subiiciatur tunc enim ad illum fiet deuolutio, Cardin. *in Clementin. vnic. q.*3. *de supplend. neglig. prel.*

15 Collatio, & deuolutio in beneficiis vnitis respectu Vicariæ, non habet locum in beneficiis vnitis mensæ Prælati, quæ nunquam censentur vacare, Flores de Mena *var lib.*1. *q.*10. *n.*14.

16 Illud verò dicitur beneficium de mensa Prælati, quod perpetuò incorporatum mensæ Episcopali, aut Capitulari, seu Abbatiali, & ideo nunquam vacat; neque in tali beneficio datur negligentia in prouisione gloss. *verb de mensa, in dicta Clem vnic de supplenda neglig. prel.* Gonzal. *ad reg.*8 *Cancell gloss.* 5. §. 6. *n.*63 Rot. apud Farin. *dec.* 104. *p.*2. *recent.*

17 Beneficia deuoluta lapso semestri concesso Ordinario ad conferendum non dicuntur de nouo vacare, Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell. gloss.*15. §.2. *num.*20. & 21. & *gloss.*24. *num.*78. quærit si Cardinalis collator non contulit beneficium, quod vacauit in mense aliàs Apostolico, infra sex menses, ita quòd fit locus deuolutioni ad Superiorem, an tunc possit conferre Archiepiscopus, qui Cardinalis non est, seu alius, ad quem de iure competit deuolutio, an verò solus Papa?

Cuilibet autem Superior ad quem gradatim fit deuolutio non currit semestre, quod sibi datur ad conferendum, etiamsi deuolutio fiat, à patrono laico, qui tantùm habet quadrimestre, nisi à die notitiæ, Rot. *decis.*6. *de iurepatr. in nouis,* & *in Sabinen. beneficiorum* 11. *Maij* 1584. coram Giptio, & *in Salamantina portionis* 23. *Iunij* 1586. coram *Bubalo,* Lamb. *p.*3. *lib.*2. *quæst.*2. *art.*8. Card. Seraphin. Rot. Roman. *dec.*380. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici resol.* 155. *versic. tum secundo*, Castr. Palao *in opere morali tom.*2. *tract.*13. *disp.*3 *punct.*3. *num.*13. & 14. Zerol. *in praxi Episcopal. part.*1. *verb. Benefic.* §.3. ibi, *à die deuolutionis, vel verosimilis notitia*, Nicol. Garc. *d p.*10. *cap.*3. *num.*9. vbi *num.* 10. dicit *in vna Calciaten.* coram D. Orano *de anno* 1584. fuisse resolutum deuolutionem ad Papam non probari, nisi constet de lapsu temporis Superioribus etiam præfixi, & *num.*16. quòd qui impetrat certo modo tanquam deuolutum, debet probare deuolutionem, gradatim tamen fieri debet, & per semestre lapsum cuilibet inferiori. Rebuff. *d. tit. de deuolut. n.*3. & etiam cum scientia & patientia omnium collatorum, vt fuit dictum *in Aretina Capellæ* 5. *Martij* 1610. coram *Card. Lancell.* plenè scilicet & concludenter, Rot. *dec.* 186. *n.* 1. *part.*2. *recent.* vbi *numero* 2. censuit ad effectum deuolutionis scientiam debere esse certam, & non sufficere præsumptam; † negligentia enim non præsumitur, sed probanda est, *l* 3. §. *si ad diem*, *ff. de re milit.* Afflict. *dec.*13. *n.*18. Grat. *conf.* 100. *n.* 1. *lib.* 2. Coch. *d. q.*30. *n.*18. & præsumitur ignorantia nisi scientia probetur, in nostris terminis Rebuff. *d. tit. de deuolut. n.*12. post Lamb. & Mascard. dicit Nicol. Garcia *d. p.*10. *cap.*3. *n.*23. vbi *num.*22. tenet quòd Iudex arbitratur an prædictus Superior præsumatur scire ex qualitate beneficij, modo vacationis, quantitate temporis, distantia locorum, & fama, 18 19

Vnde scientiam etiam in inferiore collatore probandum esse, vt deuolutionis locum esse admittitur, tenuit Rota *in Bononien. terrarum* 20. *Octobr.* 1582. coram Bubal. & *in Fimana beneficij* 12. *Maij* 1595. coram *Cardin. Blanchetto.* 20

In beneficiis verò de iurepatronatus locorum non dicitur factus locus deuolutioni ad fauorem Episcopi, nempe vt ipse conferre possit, si diuersi præcedentes iurispatronatus, de quo tamen legitimè constat, duo præsentarunt, qui inter se litigant quis sit præferendus in institutione, immo in tali casu si ipse Episcopus conferant extraneo, attentare dicitur, vt fuit resolutum *in Aretina capellania* 19. *Mart.* 1601. coram Peña. † Quod quidem amplia procedere etiam quando lis vertitur inter patronos & Episcopum, vel prouisos ab eis, tunc enim non habet locum dispositio, *c. quoniam, de iurepat.* Ioan. Andr. *in cap. cum vos, num.*2 *vers vnde iura,* vbi Butr. *num.* 7. *vers. iura ergo* & Imol. *n.*7. *vers si autem erat dubium, de offic. Ordin.* Lap. *alleg.*78. *num.* 15. cum allegatis *in* 2 *Perdonen. iurispatron.* 19. *Febr.* 1601. coram Peña, & *in Bracharen. benef.* 3. *Martij* 1603. coram Gregor. XV. 21 22

ALLEGA

ALLEGATIO LIX.

Episcopus quas Ecclesias, & ad quod tempus commendare possit?

SUMMARIUM.

1 *Commenda alicuius Ecclesiæ in perpetuum datur, cum committitur alicui, vt eam administret, & regat dum viuit in sui vtilitatem, cum facultate disponendi de fructibus, sicut verus beneficiarius.*

2 *Commenda perpetua beneficij est titulus canonicus.*

3 *Commendam perpetuam habentes non se promouentes infra annum, incidunt in pœnam* cap. licet canon, de elect. lib. 6.

4 *Incompatibilitatem inducit commenda perpetua.*

5 *Commenda perpetua potest resignari, vel permutari.*

6 *Ordinarius nullus inferior Papa potest perpetuo commendare.*

7 *Ecclesiam commendans Papa simpliciter alicui in perpetuum, hoc est, ad vitam eius commendare videtur.*

8 *Ecclesia simpliciter commendata per Papam alicui, commendatarius tunc non habet liberam potestatem statuendi de eius fructibus.*

9 *Ecclesiam ad certum tempus commendatam per Papam potest Episcopus conferre post elapsum tempus.*

10 *Commenda ad tempus dicitur cum Ecclesia Pastore, vel debito sibi ministro destituta, vel viduata alterius fidei, & curæ committitur.*

11 *Commendare nihil aliud est, quàm deponere.*

12 *Commendatarius ad tempus non facit fructus suos, imò tenetur de eis rationem reddere.*

13 *Commendatarius ad tempus, nec resignare, nec permutare potest beneficium sibi commendatum.*

14 *Commendare Ecclesiam alicui ad tempus regendam res est antiqua, & in Ecclesia vsitata.*

15 *Commendare potest Episcopus parochialem Ecclesiam, & alia beneficia, quibus inest cura animarum, ad sex menses.*

16 *Commendare Abbatias, Prioratus, & Præposituras, beneficiaque Regularia solus Papa potest.*

17 *Commenda perpetua, quæ datur de beneficio, seu Prioratu Regulari, non requirit possessionem.*

18 *Commendatarius potest ad libitum reuocari, ad nutumque remoueri per Episcopum, etiam ante semestre finitum.*

19 *Commendatarius coram Ordinario absolutè, & simpliciter commendationi cedere potest.*

20 *Commendationis etiam ad tempus debet fieri mentio, vbi ipsa impetratur.*

21 *Commendatum beneficium, siue in perpetuum, siue ad tempus non vacat per obitum Commendatarij, sed vacat semper, vt prius.*

22 *Commendare Ecclesiam, seu beneficium non potest inferior Episcopo, nisi habeat iurisdictionem quasi Episcopalem.*

23 *Commendari non potest Parochialis Ecclesia Episcopi auctoritate, nisi clerico ætatem legitimam habenti, videlicet ad Sacerdotium promoto.*

24 Concil. sess. 14. de reformat. cap. 18. in princip. *declaratur, &* num. 25.

26 *Vicario Parochiali simpliciter dato congrua debetur portio, nec Episcopus à principio fructus omnes*

eidem assignare potest, nisi ad congruam portionem, & sustentationem essent necessarij.

27 *Vicarij deputatio non est de forma concursus, & prouisionis.*

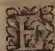CCLESIÆ Parochiales in perpetuum, 1
vel ad tempus commendari possunt;
in perpetuum commendatur Ecclesia
cum committitur alicui, vt eam administret, & regat, dum viuit in sui vtilitatem, cum
facultate disponendi de fructibus, sicut verus Beneficiarius. Ita Nicol. Garc. *de benefic p. 4. c. 4. num. 7.*
Azor. *institut. moral. part. 2. lib. 6. cap. 31. quæst. 1. in*
fine, † hæc enim commenda perpetua, beneficij est 2
titulus canonicus, *cap. si plures 21. q. 1. cap. dudum,*
il 2. de elect. Mandos. *in reg. de verisimili, quæst. 3.*
n. 2. in reg. 32. quæst. 7. num. 11. Puteus *decis. 158. n. 4.*
lib. 1. Rot. *decis. 765. num. 5. p. 3. diuers.* quos refert,
& sequitur Gonzal. *ad reg. 8. Cancell gloss. 5 §. 8. n. 2.*
Gambat. *de officio, & potest. Legati de Latere lib. 4.*
tit. de potestate Legati commendando beneficia à numero 16. Rebuff *de pacif. possess num. 35.* Paul. Fulch.
de Visitat. lib. 2. c. 9. num. 4. Anton. Fab. *in suo Cod.*
lib. 1. tit. 2. diffinit. 10. vol. 1. Camill. Borrel. *in summ.*
decis. tom. 1. tit. 31. num. 2. Flamin. *de resignat. lib. 2.*
quæst. 17. num. 11. Lotter *de re benef. lib. 3 q. 8. n. 120.*
Rota *decis. 131. num. 6. vers. quia commendatarij, perpetui, part. 1. recentior.* Castro Palao *in opere moral.*
tom. 2. tract. 13. disp. 1. punct. 8. n. 6. itavt pœna *cap.*
licet canon, de elect. lib. 6. † contra non promouen- 3
tes se infra annum, habeat locum in his Commendatariis perpetuis, Clem. *in agro, §. cæterum*
de statu Monach. ibi, *infra annum computandum à tempore collationis, & commissionis* Gonz. *d. §. 8. n. 7. & 8.*
incompatibilitas inducta à *cap. de multa, de præbendis, & Extrauag. execrabilis, eodem tit.* † habet lo- 4
cum in his commendis perpetuis, Gonzal. *d. §. 8.*
n. 20. Nicol. Garcia *d. c. 4. num. 33.* Nam † ex quo 5
Commendatarius ius, ac titulum in beneficio sibi
in perpetuum commendato consequitur, vt suprà
dictum est, ideo illud resignare, etiam in fauorem,
ac permutare valet, Flamin. *d. q. 17. n. 9. & 10.* Gambar. *vbi suprà num. 113.* ac proinde huiusmodi beneficia commendata impetrari possunt, Rot. *decis. 572.*
n. 4. p. 2. recentior.

Nullus Ordinarius inferior Papa potest perpe- 6
tuò, hoc est, ad alicuius vitam, commendare, Læl.
Zech. *de benefic. & pensionibus c. 7. num. 1.* Gambar.
dicto loco n. 145. cum seqq. Fulch *de visitat. lib. 2. cap. 9.*
num. 6. Camill. Borrel. *in summ decis. tom. 1. tit. 31.*
à num. 13. Nicol. Garcia *d. c. 4. num. 13.* per *cap. nemo*
deinceps, 15. de elect. in 6. Castr. Palao *d. punct. 8. n. 9.*
vbi extendit Legatum de latere non habere potestatem commendandi. Amplia vt nec Episcopus
possit perpetuò beneficium iurispatronatus sine
patroni consensu commendare, voluit gloss. communiter recepta *verb. commendare in c. nemo deinceps,*
de elect. lib. 6. ac post alios Roch. *de iurepatron. verb.*
honorificum quæst. 3. num. 8. vers. item ad prædictam
conclusionem, & Lambert. *eodem tract. lib. 2. part. 3.*
quæst. 7 art. 1. vbi etiam quoad hoc an patronus
non reuocata commenda possit præsentare, remittit se ea, quæ post Gemin. *d. c. nemo*, tradidit *eodem*
lib. 2 part. 1. quæst. 6. princip. art. 14 † Papa si Eccle- 7
siam commendet simpliciter, hoc est, nec certum
tempus, nec perpetuum exprimendo; in perpetuum, hoc est, ad vitam eius, commendare videtur;
quia cùm non in perpetuum, sed ad tempus commendat, solet certum illud tempus exprimere, me
citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto 8. n. 9. in fine,*

Azor. d cap. 31. num. 12. vbi quæst. 19. resoluit, quòd
8 † quando Papa sic simpliciter, nulla alia adiecta clausula, alicui beneficium, vel Ecclesiam commendat, Commendatarius tunc non habet liberam potestatem de fructibus statuendi, quia solet Papa cum Ecclesiam in perpetuum commendat, clausulam apponere, his verbis: *Vt commodius onera sustinere queas, de alicuius subuentionis auxilio prouidere cupientes, tale Monasterium, vel benef. auctoritate Apostol. concedimus, commendamus, & prouidemus, per te quandiu vixeris, tenendum, & possidendum, ita quòd durante commenda huiusmodi de fructibus, redditibus, & prouentibus ipsius disponere & ordinare valeas, sicut veri Abbates ipsius benef. qui fuerunt pro tempore, ordinare, & disponere potuerunt, & debuerunt, alienatione tantùm bonorum immobilium, & pretiosorum mobilium ipsius benef. tibi penitus interdicta.* Aduertendum maximè
9 est, quòd † vbi Rom. Pontifex Ecclesiam ad certum tempus commendauit, non potest Episcopus conferre post elapsum tempus, quia eo ipso, quòd Papa commendauit censetur affecta, vel reseruata, hoc est ipsius iuri, & potestati ita subiecta, & obnoxia, vt eam nullus conferre queat. Ita Azor. d c. 31. q. 7. & plures, quos refert, & sequitur Nicol. Garc. dict c. 4. n 68.

10 Ad tempus alicui commendatur Ecclesia cum Pastore, vel debito ministro destituta, vel viduata alterius fidei, & curæ committitur, donec idoneum Rectorem acceperit, Azor. d. c. 31. quæst. 1. Gonzal. d. §. 8. n. 35. Nicol. Garcia d c. 4. n. 7. ac proinde is, cui Ecclesia commendatur, fit depositario similis, cùm Ecclesia causa custodiæ tantùm ei concedatur, Menoch. remed. 15. recup. possess. n. 38. cum seqq. Castr.
11 Palao d. punct. 8. n. 6. vers. secus verò. Nam † commendare nihil aliud est, nisi penes aliquem deponere, l. commendare. ff. de verb. sign. l. Lucius, 14. ff. depositi, gloss. verb. commendare, in d. cap. nemo deinceps, Put. dec. 25. n 2. lib. 1. Azor. d. q. 1. Gonzal. d. §. 8. numero 38. Nicol. Garcia d. c. 4. n. 6. Camill. Borrel. d.
12 tom. 1. tit. 31. n. 1. Et † ideo non facit fructus suos, sicut depositarius, gloss. d. verb. commendare, Gambar.
13 dict. loco n. 116. Gonzal. d §. 8. n. 39. imò † tenetur de eis rationem reddere. c. placuit. 16. q. 3. ac proinde nec resignare, nec permutare huiusmodi beneficium, si ad tempus commendatum sit, valet, Flamin. d. q. 17. n. 2. quia nec in re, nec ad rem in illo ius habet, Gonzal. d. § 8. n. 37.

14 Commendare Ecclesiam alicui ad tempus regendam, res est antiqua, & in Ecclesia vsitata, à tempore Gregorij. Nam Leo IV. in c. qui plures 21. q. 1. decreuit, vt in vna Ecclesia titulus, alteram sibi commendatam possit habere; ideo eundem Leonem IV. commendæ inuentorem fuisse refert Camill. Borrel. tit. 31. n. 16. nam olim Ecclesiæ commendari consueuerunt ad tempus donec idoneus Rector, eligeretur, & crearetur; & quia sæpè Rectorum electio ob dissidia, & lites differebatur, commendari cœperunt Ecclesiæ ad sex menses, vt in casu d. c. nemo deinceps, vbi disponitur, quòd huiusmodi commendæ temporales, quæ fiunt ad vtilitatem Ecclesiæ, non possint concedi, nisi per vnum semestre, & ex euidenti necessitate, vel vtilitate ipsius Ecclesiæ suadente, licet finito illo semestri, si adhuc durabat eadem necessitas, vel vtilitas, poterat per aliud semestre commendari, vt declarat gloss. ibi verb. durare, Rebuff. in praxi tit. de Commenda n. 65. Gonz. d. §. 8. num. 35.

15 Potest igitur Episcopus Parochialem Ecclesiam ad prædictos sex menses commendare, & alia beneficia, quibus inest animarum cura, etiam absque patronorum consensu, si de iurepatronatus sint, c. cum vos, de offic. Ordin. Concil. Trident. sess. 24. c. 18. vers. in omnibus quæ, Lambertin de iurepat. lib. 2. p. 3. q. 7. art. 2. & part. 2. q. 1. art. 19. & 39. Monet. de commutat. vltim. volunt c. 10. n. 378. Filliuc. d. tract. 41. c. 3. n. 132. Camill. Borrel. dict. tit. 31. n. 14. Castr. Palao, dict. punct. 8. n. 7. in princ. † Simplicia verò benefi- 16
cia commendari non solent. Cæterum Abbatias, Prioratus, & Præposituras solus Papa commendat, solus item ipse ius habet commendandi beneficia Regularia, quoniam exempta sunt. Ita Azor. d. c. 31. q. 15. ac sæcularis de regulari prouidet in commendam, & è contra, me citato in hoc loco Castr. Palao d. punct. 8. n. 9. in med. Rebuff. d. tit. de commenda, n. 7. Nicol. Garcia d. c. 4. n. 28. vbi n. 27. resoluit, quòd † quando beneficium, seu Prioratus Regularis datur 17
in commendam perpetuam, non requiritur possessio, & n. 28. quòd habens in commendam beneficium regulare, cogi non potest profiteri Religionem, sicut habens in titulum cogeretur.

Episcopus, qui ad sex menses Parochialem com- 18
mendauit, non potest ante semestre tempus nutu suo commendationem reuocare, nisi adiecerit clausulam, donec ipse voluerit, gloss. in d. cap nemo, Rebuff. d. tit. de commendis, num. 58. Azor. dict. cap. 31. quæst. 6. vers. quæres. Verius tamen credo huiusmodi Commendatarium, cùm nec in re, nec ad rem ius habeat, vt supra dixi, posse ad libitum reuocari, ad nutumque remoueri, gloss. in c. si constiterit, de accus. & in cap. qui plures, 21. q. 1. Mandol. reg. 39. q. 3. n. 8. Gonzal. dict. §. 8. num. 35. & 37. Nicol. Garcia dict. cap. 4. à num. 53. vbi distinguit num. 54. & 55. † Ita 19
etiam poterit dictus Commendatarius coram Ordinario absolute & simpliciter commendationi cedere, non tamen gratia, & fauore alterius; quia ius, & titulum in beneficio non habet, vt suprà dixi, & intra sex menses potest Episcopus quandocumque voluerit Ecclesiam commendatam repetere, Azor. d. cap. 31. q. 8. vbi q. 13. resoluit Episcopo commendante Ecclesiam Parochialem Titio ad sex menses posse ipsum Titium à Papa impetrare temporis prorogationem, antequam prædicti sex menses prætereant; quia illis elapsis non habebit locum prorogatio, cum totum, quod fecerat Episcopus, finitum sit, ac proinde Ecclesia desinat esse cōmendata. Illud in præsentiarum est omninò aduertendū, quod † in impetratione Ecclesiæ, commendatæ etiam ad 20
tempus, debet fieri mentio commendationis, aliàs impetratio esset subreptitia, ac proinde irrita, & inanis. Archidiac. Domin. & Franch. in d. cap. nemo deinceps, Azor. d. cap. 31. q. 6. quia Ecclesia com- 21
mendata non omninò vacare dicitur, cum eius possessionem, & administrationem Commendatarius habeat: tum quia Papa iuri alicuius derogare non creditur, c. super eo, de offic. deleg. cap. quamuis, de rescrip in 6. Deinde notabis, quòd † beneficium commendatum, siue in perpetuum, siue ad tempus, non vacat per obitum Commendatarij, sed vacat semper, vt prius, ita vt non sit attendendus mensis, nec locus, in quo Commendatarius obierit. Put. decis. 15. n. 6. lib. 1. Nauar. in man. c. 25. n. 126. & cons. 10 de prebend. in antiq. aliàs 28. in nouis. Sayr. in florib. dec. sub eodem tit. decis. 31. Flamin. de resign. lib 2. q. 19. n. 13. Gonzal. dict. §. 8. n. 48. cum sequentibus, Nicol. Garc. d. c. 4. n. 64. me citato in hoc loco Castr. Palao d. punct. 8. num. 11.

Inferior Episcopo non potest Ecclesiam, seu be- 22
neficium commendare, etiamsi ius habeat conferendi beneficium priuilegio, præscriptione, vel consuetudine, Domin. in dict. cap. nemo deinceps, n. 14.

&

& ibi Franc. n.8. Gambar. *de officio Legati lib.4.rub. de potestate Legati in commendando benefic. à n.165.* Cuch. *in institut maiorum lib 3.tit.6.num.46.* Flam. *de resign.lib.7.q.10.n.25.* Azor. *d.c.31. quaest.11.* Nicolaus Garcia *d.c.4.n.8.* Nisi habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, quia tunc potent beneficia commendare ad tempus, sicut Episcopus, Flores de Mena *variar.q.lib.3.q.24.n.16.* Nicolaus Garcia *d.c.4.n.12.* & in capitulo Sede vacante admittit Filliuc. *tract.41.de benef.cap.2.n.46.*

23 Parochialis Ecclesia non potest Episcopi auctoritate commendari, nisi clerico aetatem legitimam habenti, videlicet annum vigesimumquintum agenti, & nonnisi ad Sacerdotium promoto, vt possit interim Sacerdotis munus, & officium obire, sic habetur *in d.c.nemo deinceps,* Azor. *d.lib.6.c.8.q.7.*

24 Attento iure nouissimo Concilij Trid. *sess.24.de reform c.18. in princ.* debet Episcopus statim habita notitia vacationis Ecclesiae (scilicet Parochialis) antequam vllum fiat examen, (vt declarauit sacra Congr.) si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione, constituere, qui onera ipsius Ecclesiae sustineat, donec ei de Rectore prouideatur, de quo Iacob.de Graff. *in aureis decis.p.2.lib.2 c.16.num.28.* Franc.Leo. *in thesauro fori Eccles.p.2.cap.18. n.52.* Aloys Ricc. *in praxi fori Eccles.dec.575.in 1.edit.& resol.495 n.3.in 2 edit.* Viuian. *in praxi iurisp.p 2. lib.8.c 8.* Castr.Palao *d punct.8.n.8.* etiamsi institutio pertineat ad inferiorem, Franc.Leo.& Viuian. *dictis locis,* vel ad collationem aliorum, vt resoluit Nicol. Garcia *de benefic.p.9.c.2.n.10.* Et ita Commendae, quae ad sex menses in Ecclesiis Curatis fieri poterant ab Ordinariis, iuxta *c.nemo deinceps*, amplius post Concil.locum non habent, cum debeat in eis deputari Vicarius ad formam supradictam relatam in Concil.Trid. *d c.18.* Ita declarauit *Sacra Congr.* teste Nicol.Garc. *d.p.4.c.4.n.15.*

25 Eò tendunt verba illa, *si opus fuerit,* quia in eadem Ecclesia possent adesse alij Ministri Sacramentorum, qui interea curam quoque illam, quae ad defunctum spectabat, exercerent, vel aliqui vicini Parochi libenter idem praestarent, aut alij similes casus euenirent, quibus appareret, non opus esse constituere alium Vicarium. *S. Congr.* decisum refert Nicol.Garc. *d cap.2.n.13.*

26 Vicario Parochiali simpliciter dato, non omnes fructus, sed congrua portio debetur, nec Episcopus à principio fructus omnes eidem assignare potest, nisi ad congruam portionem, & sustentationem essent necessarij, Nauar. *concil 5.sub tit.de offic Ord. in nouis,* Sayr.. *in floribus decis.sed eodem tit.decis.17.* Nicol. Garcia *d.c.2. num.16.* & *num.19.* dicit in

27 Rota decisum † huiusmodi Vicarij deputationem non esse de forma concursus, & prouisionis, de quo plenius *alleg.seq.*

ALLEGATIO LX.

Episcopus in habendo concursum ad Parochiales Ecclesias vacantes, quomodo se gerere debeat?

SVMMARIVM.

1 *Vicarium constituere quando debeat Episcopus occurrente Parochialis Ecclesiae vacatione? ostenditur.*

2 *Vicarij deputatio ab Episcopo facienda in vacatione Parochialis Ecclesiae, potest impediri à collitigantibus, etiam interposita appellatione ab electione O Economi.*

3 *Vicarij deputatio occurrente Parochialis Ecclesiae vacatione spectat semper ad Episcopum, vel illo defuncto, ad Capitulum Sede vacante, in cuius dioecesi Parochialis existit, etiamsi eius institutio pertineat ad inferiorem.*

4 *Casus proponitur, qui accedit in vacatione Thesaurariae, de qua Auctor prouisus fuit, circa commendationem Parochialium dictae Thesaurariae annexarum inter Illustr. Archiepiscopum Bracharen. & Collegiatae Vimaren Priorem.*

5 *Commendare Ecclesiam, seu beneficium non potest inferior Episcopo.*

6 *Natale vt vnusquisque diligat naturale est.*

7 *Vimaranum oppidum quondam Lusitaniae caput, vbi primus eius Rex natus fuit.*

8 *Vimaranum oppidum antiquissimum est.*

9 *Vimaranum multis Sanctorum corporibus exornatur.*

10 *Beati Gualteri corpus, qui fuerat Seraphici P. Francisci discipulus, in Coenobio sancti Francisci oppidi Vimaranen.situm est, ac multis claret miraculis.*

11 *Collegiata Ecclesia Vimaranen. Lusitaniae inter omnes insignis, & antiqua est.*

12 *Constitutio Pij V. refertur.*

13 *Concursus in vacatione Parochialis Ecclesiae debet fieri iuxta formam Concilij, alias collatio erit nulla, & Papae postea reseruatur.*

14 *Concursus confertur per viam regulae beneficia ea, quae curam habent animarum.*

15 *Concursus in beneficiis Curatis reseruatis Sedi Apostolicae, quomodo faciendus? ostenditur.*

16 *Concursus edicta debent proponi si beneficium Curatum iurispatronatus Ecclesiae in mensibus Apostolicae Sedis reseruatis vacauerit, & Ordinarius nulla habita ratione patronorum idoneum eligere, ac Romam mittere potest.*

17 *Concursus forma, quam Concilium praescripsit in conferenda Parochiali, quae sit iurispatronatus more Ecclesiastici, seruanda est, etiamsi Ecclesia sit iurispatronatus partim Ecclesiae partim laici, vel pro duabus partibus pertineat ad laicum.*

18 *Examen per concursum fieri non debet in vacatione Parochialium, quae sunt iurispatronatus laicorum, sed sufficit quod in Dioecesana Synodo deputatus, & idoneus iudicetur.*

19 *Examen per concursum in vacatione Parochialium, quae sunt iurispatronatus laicorum, quando sunt plures praesentati, pertinet ad Episcopum, qui eligere potest, quem caeteris magis idoneum iudicauerit.*

20 *Iuspatronatus deuolutum ad Ordinarium confertur per concursum pro ea vice.*

21 *Examen per concursum fieri non debet in resignationibus Parochialium factis in manibus Papae in fauorem.*

22 *Concil. Trid.* sess.14.cap.18 de reform. *ibi,* per resignationem in Curia. *declaratur.*

23 *Examen per concursum quando requiritur in permutationibus Parochialium? ostenditur.*

24 *Abbatiae dignitas concursu non confertur, quamuis vnita sit ei perpetuo, & accessoriè Parochialis Ecclesiae.*

25 *Dignitas, quae Parochialem perpetuò, & accessoriè vnitam habet, concursu non confertur.*

26 *Parochialis Ecclesia, quæ est vnita Canonicatui, concursu non confertur.*

27 *Parochialis, cui vnitus est Canonicatus, assumit naturam, consuetudines, & priuilegia illius.*

28 *Beneficium Curatum, quod verè est dignitas, non est conferendum per concursum.*

29 *Dignitas habens curam animarum in Ecclesiis Collegiatis, concursu non confertur, nec in illa examen est necessarium, quale requiritur in Parochialibus.*

30 *Cura animarum, quæ in Ecclesia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, concursu non confertur.*

31 *Parochialis Ecclesia, quando est subiecta Monasterio, vel annexa, seu de eius mensa, concursu non confertur.*

32 *Vicariæ perpetuæ Parochialium vnitarum concursu non conferuntur.*

33 *Beneficia Regularia, quæ Regularibus conferri consueuerunt, concursu non sunt conferenda.*

34 *Prioratus Regulares habentes curam animarum soliti commendari sæcularibus, concursu non conferuntur.*

35 *Parochiali, quam quis acquirit per regressum, non est necessarium examen per concursum, si eam iam possedit.*

36 *Beneficia simplicia concursu non conferuntur.*

37 *Parochialis litigiosa concursu non confertur.*

38 *Parochialis, quando esset exigui redditus, aut nullus esset, qui velit examinari, vel ob dissidia, aut grauiores rixas, absque concursu conferri potest.*

39 *Approbatus, & electus per concursum, si non vult consentire pensioni, quæ à Papa super beneficio reseruatur, tunc Papa solet beneficium alteri conferre absque concursu.*

40 *Inferiores Episcopo habentes ius conferendi non possunt facere concursum.*

41 *Vicarius Episcopi, etiam Episcopo non impedito potest mandare, vt coram se examen fiat.*

42 *Inferiores exempti habentes proprium districtum, & Episcopalem iurisdictionem, habet facultatem faciendi concursum.*

43 *Edictum est de substantia, atque de forma in concursu Parochialium.*

44 *Edictum debet apponi ab Ordinario loci, vbi existit beneficium, & ibidem examen est peragendum, etiamsi ab Ordinario alterius diœcesis sit conferendum.*

45 *Edictum debet remanere affixum ad valuas Ecclesiæ per spatium decem dierum, quod per aliud simile poterit prorogari, non vltra.*

46 *Termino elapso per edictum ad examen constituto, nullus est admittendus, quod limitatur certis in casibus.*

47 *Termino edicti transacto omnes, qui descripti fuerint, ab examinatoribus in Synodo diœcesana deputatis examinari debent.*

48 *Examinatores semel in Synodo deputati, si Synodus quotannis non fiat, munus suum debent exercere, donec Synodus habeatur.*

49 *Examinatorum Synodalium officium expirat, si anno elapso aliqui ex eis mortui fuerint.*

50 *Examinatores Synodales si non adsint eo tempore, quo debet fieri prouisio per concursum, potest Episcopus, non obstante Concilii forma, deputare alios examinatores absque celebratione Synodi.*

51 *Concursus faciendus est, etiamsi vnus tantum, vbi alij non adsunt, se describi faciat ad illum, cui, si idoneus inueniatur, beneficium est conferendum.*

52 *Examinatores synodales nihil prorsus occasione examinis, nec ante, nec post accipere possunt.*

53 *Examinatoribus deputatis in Synodo pro concursu Parochialium non potest Ordinarius statuere aliquod stipendium, etiam minimum, nisi contrarium vsu receptum sit, vt in aliquibus Hispaniæ Ecclesiis.*

54 *Simoniæ vitium cur tam ipsi examinatores, quàm alij dantes incurrant? ostenditur.*

55 *Simonia committi potest ex parte competitorum, si duo concurrentes ad beneficium alter ad impedimentum tollendum alij pretium det, vt à concursu desistat, & sic solus existens ipse obtineat.*

56 *Simonia committitur si fieret pactio, quòd alter alteri in concursu defectus, vel exceptiones non opponat.*

57 *Examinatores ad beneficia scientiam examinandorum, iuxta beneficiorum qualitatem debent attentè rimari.*

58 *Dignitates omnes, & saltem dimidia pars Canonicatuum in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis insignibus, vbi id commodè fieri potest, hortatur Concilium, vt nonnisi Doctoribus, vel Licentiatis in Theologia, aut Iure Canonico conferantur.*

59 *Dignitatibus sine Sedis Apostolicæ auctoritate non licet onus imponere, quod quis nisi graduatus non possit eas obtinere.*

60 *Archidiaconi, qui vel curam habent animarum, vel iurisdictionem, in omnibus Ecclesiis, vbi id fieri potest, Magistri, seu Doctores, aut Licentiati, in Theologia, vel Iure Canonico debent esse.*

61 *Decanus nullo Concil. Trident. decreto iubetur, vt necessariò sit Magister, seu Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico.*

62 *Scholastria conferenda est Doctori, vel Magistro, aut licentiato in Theologia, vel Iure Canonico, aliàs prouisio est nulla.*

63 *Dignitas principalis in Ecclesia Collegiata exempta conferri debet Doctori, vel Licentiato, vt principalis Dignitas in Cathedrali, non tamen necessariò.*

64 *Dignitas principalis in Collegiata requirit ætatem vigintiquinque annorum incœptorum, cum habeat curam animarum in foro interiori, & exteriori.*

65 *Dignitates in Cathedralibus possunt obtineri ab habentibus ætatem viginti duorum annorum, nisi habeant curam animarum principaliter, secus si accessoriè.*

66 *Ætas viginti duorum annorum, quæ requiritur ad Dignitates in Cathedralibus, debet esse completa, & non sufficit si vigesimus secundus annus sit incœptus.*

67 *Dignitates in Collegiatis possunt obtineri ab habentibus decimumseptimum annum.*

68 *Pœnitentiarius Canonic. Ecclesiæ Cathedralis debet esse Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, & annor. 40. seu aliàs, qui aptior pro loci qualitate reperiantur.*

69 *Canonicus in Cathedralibus, quam requirat scientiam? ostenditur.*

70 *Canonicatus in Cathedralibus quam requirit ætatem, sub distinctione demonstratur.*

71 *Canonicatus Collegiatarum Ecclesiarum possunt obtineri ab habentibus ætatem quatuordecim annorum ex dispositione Concilij, etiamsi habeat Parochiales sibi accessoriè vnitas.*

72 *Beneficium simplex consequi volenti satis est si Canonicas Horas recitare, ac construere sciat.*

73 *Benefi*

OCCVRRENTE Parochialis Ecclesiæ vacatione, debet Episcopus statim, illius habita notitia, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur, vt habetur in Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 18. colligitur ex adductis per Bornign. *decis.* 11. *num.* 53. *part.* 3. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *cap.* 18. *num.* 52. Lambert. *de iurepatron. lib.* 2. *part.* 2. *quæst.* 1. *num.* 29. Iacob de Graffiis *in aureis decis. l.* 2. *cap.* 26. *num.* 28. Fillluc. *tract.* 41. *de benefic. c.* 4. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 31. *num.* 12. me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Episcop. dignit. part.* 2. *cap.* 9. *n.* 17. me sæpe citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere morali to.* 2. *tra.* 13. *disp.* 3. *puncto* 2. *à princip.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 575. *in prima edit. & resol.* 495. *num.* 3. *in secunda edit.* vbi etiam cum Bornign. *decis.* 37. *n.* 51. & 52. *par.* 2. resoluit non posse impediri à collitigantibus, etiam interposita appellatione ab electione œconomi, Viuian. *in praxi iurispatron. p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. 1

Deputationem Vicarij cum congrua esse de forma concursus, & Ordinarium posse in huiusmodi Vicarios deputare alios viciniores Parochos, vel alios etiam hebdomadarios, vel diurnos, nec cessationem congruæ facere cessare obligationem deputationis Vicarij tenent me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disp.* 3. *puncto* 2. *num.* 2. post Nicol. Garci. *de benefic. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 13. nouissimè post primam huius tractatus impressionem visus Ioann. Anton. Mall. *in sua praxi habendi concursum requis.* 1. *dub.* 1. secundum Romanam impress. & *dub.* 2. asserit Vicarium cum congrua esse constituendum in qualibet Parochiali vacante, siue de Iure, siue de facto, siue de facto tantùm, & siue per obitum, siue per simplicem resignationem, aut priuationem vacent. Vnde illa verba Concil. *d. c.* 18. ibi, *si opus fuerit*, quæ videntur importare arbitrium, referuntur ad nudum modum in hac parte prouidendi, id est, vel per Vicarium, vel per mercenarium aliquem ministrum, non autem ad omnimodo neglectum, Lott. *d. q.* 31. *n.* 14. Et huiusmodi Vicarium cum congrua deputandum, dummodo sit idoneus, non esse necessariò 2

exami

examinandum docet Maſſobr. *d. requiſ.* 1. *dub.* 12. Et cum Concil. Trident. *citato loco*, dicat, *ſtatim*, poſſe tamen Epiſcopum conſtitutionem huiuſmodi Vicarij vſque ad tres dies è die notitiæ vacationis, non autem vlterius differre, reſoluit idem Maſſobr. *d. requiſ.* 1. *dub.* 15. Conſtitutum ſemel Vicarium cum congrua non poſſe remoueri ſine cauſa, quia Epiſcopus non retractat, quod ſemel fecit pro exequutione Concilij, tenet idem Maſſobr. *d. requiſ.* 1. *dub.* 26. vbi *dub.* 27. ait quòd ſi Vicarius conſtitutus cum congrua, ſubeat examen, & eligatur tanquam magis idoneus, debet ſe retrahere à proſecutione exercitij curæ, & adminiſtratione bonorum, alioquin incurreret pœnam *cap. auaritiæ. de elect. in* 6. quod etiam tenet Nicol. Garc. *part.* 9. *c.* 2. *n.* 25. *&* 34. licet contradicat Caſtr. Palao *d. diſp.* 3. *puncto* 2. *n.* 5. Congruam portionem aſſignandam Vicario eſſe arbitrariam Epiſcopo ſtatuit *Concil. citato loco*; quam quidem penſatis qualitate perſonæ, beneficij, & loci arbitrari debere Epiſcopum referunt deciſum Garc. *de benefic. part* 9. *c.* 2. *n.* 15. & Miſſ. *d. requiſ.* 1. *dub.* 25. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. puncto* 2. *n.* 4. Et poſſe eſſe duorum aureorum ſingulis menſibus, aſſerunt Galler. *in margarita caſuum Conſcient. verb. Vicarius* 8. & Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rub* 7. *c.* 6. *n.* 116. *in fine.*

3 Deputationem Vicarij donec prouideatur in Rectore, ſpectare ſemper ad Epiſcopum in cuius diœceſi Parochialis eſt, refert deciſum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ l.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Epiſcopis, n.* 86. Ac proinde inferiores, qui non habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, non poſſe deputare huiuſmodi Vicarium reſoluunt Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. p.* 2. *cap.* 18. *n.* 52. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 8. & Maſſobr. *d. requiſ.* 1. *dub.* 8. *&* 11. Lotter. *d. l.* 2. *q.* 31. *n.* 12. *&* 13. vbi citat Germon. *de indult. Cardinal. §. quibuſuis ſub n.* 27. *ad fin. verſ. de hac tamen.*

4 † Et in facto proprio habui, nam cum vacaret anno præterito Theſaurariæ dignitas inſignis Eccleſiæ Vimaran. cui vnitæ ſunt acceſſoriè, & in perpetuum duæ Parochiales, & in hac Curia à S. D. Paulo V. felicis recordationis ad ea promiſſus fuiſſem, in partibus dubitatum fuit me abſente, & adhuc poſſeſſionem non habente, ad quem pertineret prædictarum Parochialium commendatio? Illuſtriſſimus Dominus meus Archiepiſcopus Bracharen. in cuius diœceſi ſita eſt prædicta Vimaranen. Eccleſ. de iure illas commendare, Vicarióſque conſtituere ad ſe pertinere allegabat. At Reuerendiſſ. prædictæ Eccleſ. Prior, ſeu eius Vicarius, ad ſe huiuſmodi Parochialium commendationem ſpectare dicebat, eo quod prædicta inſignis Eccleſia, licèt ſub diſtrictu Bracharen. diœceſis ſita fuiſſet, ab Archiepiſcopi tamen iuriſdictione quaſi exempta apparebat, ſed hoc non obſtante Illuſtriſſimo Archiepiſcopo hoc pertinere libenter ſum amplexus; quia omnia beneficia qualitercumque exempta, atque eius Paroch. ſiue ſæcularis, aut Regularis circa curam animarum ſubijciuntur Epiſcopis, iuxta diſpoſitionem Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Reg. c.* 11. & Epiſcopo incumbit prouidere de Vicario, qui illius curam teneat, donec prouideatur de Rectore, etiamſi inſtitutio pertineat ad inferiorem, vt reſoluunt ſupra citati: tum quia

5 † commendare Eccleſiam, ſeu beneficium, non poteſt inferior Epiſcopo, etiamſi ius habeat conferendi beneficium priuilegio, præſcriptione, vel conſuetudine, niſi habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vt cum Flamin. Nicol. Garc. Azor. Flor. de Mena, ac pluribus alijs reſolui ſuprà *alleg. præced. n.* 12. tum etiam quia cum hoc à Concilio ſit Epiſcopis conceſſum, non poteſt Prælatus Eccleſ. Collegiatæ quamuis exemptæ, qui non habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, hanc commendationem facere, prout à ſimili in ſuppreſſione præbendarum in terminis Concil. Tridentini *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 15. dicit deciſum à Sacra Congregat. Moneta *de diſtribut. quotid. part.* 1. *c.* 5. *n.* 30. Et quia in præſentiarum opportuniſſima ſeſe offert inſignis Eccleſiæ Vimaranen. memoria, aliqua de illius antiquitate à me ſunt dicenda, licèt aliquatenus à ſuſcepta materia diſcedere videtur, cum ad hoc natiuus patriæ amor, & chariſſima parentis, & propinquorum recordatio me impellant, quia † na- 6
turale eſt, vt vnuſquiſque natale diligat, & nihil dulcius habeat, quam patriam, *l. qui habeat*, & *ibi gloſſ. ff. de legatis* 3. Caſſan. *in catalogo gloriæ mundi, part.* 12. *conſider.* 17. Auiles *ad c.* 1. *pretor. verb. tierra, n.* 13. *fol.* 45 *verſo.*

VIMARANVM opidum, vulgo, *Guimaraens*, no- 7
ſtræ quondam Luſitaniæ caput, vbi Primus eius Rex fuit natus, octauo à Brachara milliario diſtans, antiquiſſimum eſt; cuius nomen † à Gothis habita- 8
toribus originem duxit, ſcilicet à Vimarano Infante Regis Fruelæ fratre, de quo Ambroſ. de Morales *in chron. Hiſpan. q.* 3. *fol.* 50. *verſo, & fol.* 53. refert † præ- 9
dictum Vimaranum à fratre Fruela mortuum anno 768. multis Sanctorum corporibus exornatum; † 10
habet enim in cœnobio Sancti Franciſci Beatum GVALTERVM eius diſcipulum, qui hodie multis claret miraculis, de quo agunt Reuerend. Gonzaga *in lib. monaſteriorum Ordinis, in prouincia Portugal. monaſt.* 3. Eſtaço *in antiq. Luſit. c.* 29. in humanioribus litteris ſupra modum doctus, nouiſſimè Illuſtriſſ. D. Acuña *in hiſtoria eccleſ. S. Eccleſiæ Brachar. p.* 2. *cap.* 17. vbi adducit Epitaphium eius ſepulchro vnico verſu impoſitum,

Gualteri tegit hoc venerabilis oſſa ſepulchrum.

quod à chariſſimo parente meo compoſitum, eius ſepulchro ab eo extructo fixum extat. Et in Sancti Dominici monaſterio ſumma veneratione ſepulchro ab eodem parente meo extructo conditum manet † 11
corpus Beati LAVRENTII MENENDI Sancti Dominici familiæ alumni: hoc verſiculo.

Hic ſita Laurenti Mendez ſunt oſſa Beati.

vt referunt idem Illuſtriſſ. D. Acuña *in d. hiſtoria p.* 1. *c.* 33. Ludou. à Souſa *in hiſtor. S. Dominici l.* 2. *c.* 15. *&* 16. & Eſtaço *cap.* 52. Noſtra Collegiata Eccleſia Luſitaniæ inter omnes inſignis, & antiqua eſt, circa annum 929. vt refert Illuſtriſſ. D. Acuña *d. p.* 2. *c.* 7. *n.* 6. vbi *num* 7. ex eo de Oliua hanc inſignem Eccleſiam vocari aſſerit, propter miraculum, quod ibi die 8. Sept. 1342. obuenit, regnante in Luſitania Rege Alphonſo IV. In decentiori loco conſtructa cum nobili Priorali palatio, Sancti Benedicti monialium quondam cœnobium fuiſſe conſtat, conditumque anno à partu Virginis nógenteſimo decimonono. Hæc ædificij forma ſub Beatæ Virginis tutela, quæ de Oliua nuncupatur, Ioannis Regis Luſitaniæ huius nominis primi ſumptu, & munificentia primum extructa, exteriùs magnifica, gratiſſimaque proſpectu, intus triplici teſtitudine conformata; Beatum DAMASVM Pontificem Maximum, patronum, & conciuem agnoſcit, Illuſtriſſ. D. Acuña *in d. hiſtoria p.* 1. *c.* 51. Itemque TORCATVM Sancti Iacobi Hiſpaniarum Præſidis, vt creditur, diſcipulum; eſt enim ipſius corpus ad duo milliaria ſepultum in templo, quod Monaſterium olim Sancti Auguſti fuerat, nunc tamen vnitum menſæ Capitulari huius Collegiatæ Eccleſiæ exiſtit, Illuſtriſſ. D. Acuña *in d. hiſtoria p.* 1. *c.* 100. *n.* 8. Sex ad ſunt in Capitulo digni-

tates

tates, vltra primam absentem, præbendæ viginti octo. His omnibus, Prior dignitas præest, qui Vicarium nominat, ad quem minora crimina in Primatiali Visitatione referuntur, ad Primates verò grauiora. Huius insignis Ecclesiæ ad gloriam Omnipotentis Dei Thesaurarius Maior sum. post Priorem secũda dignitas, Præbendam vnam cum duabus Parochiis illi accessoriè, & in perpetuũ vnitis habeo, substituo minorẽ Thesaurariũ, cui omnia excellẽtiora traduntur, vasa multa argentea deaurata, vaporaria, lebetes, & coclatura magnifica. Sed inter omnia excedit maioris pretij argenteum tabernaculum Natalis, Epiphaniæ, & Passionis Christi Domini, figuris decoratum, ducentas quinquaginta, & quatuor habens libras argentei ponderis, singulis libris sexdecim vncias continentibus. Hic Sanctæ cuiusdam caput argẽteo inclusum colitur, cuius nomen temporis obliuione deletum, sed multis clarum miraculis. Reliquiæ aliæ quamplures, & insignes, sacrosancti ligni fragmentũ, Beatæ Virginis tunicæ pars, ac singulæ Apostolorum omnium particulæ.

12 Ad assumptum præsentis quæstionis redeundo, aduertendum, quòd post deputatum in vacanti Ecclesia Rectorem intra decem dies Episcopus eligere debet aliquas personas, vel concursu proposito inuitare, qui se velint subdere examini examinatorum deputatorum Synodo diœcesana, demum verò vnum ex approbatis ab examinatoribus, quem ipse iudicauerit prouidere de vacante Ecclesia. Et quidem neminem prouidere debet de Parochiali sine præuio huiusmodi examine, vel concursu, alioquin prouisio esset omnino nulla, ex Constitut. Pij Papæ V. quæ sequitur.

In conferendis beneficiis Ecclesiasticis, & præsertim Parochialibus Eccles. personis dignis, & habilibus quæ in loco residere, & per seipsos curam exercere valeant, quantam diligentiam adhiberi oporteat Alex. III. in Lateran. & Greg. X in Lugdunen. generalibus Conc. ab Innoc. similiter III. & aliorum Romanor. Pont. prædecessorum nostrorum editæ constitutiones testantur, quod vt diligentius, ac rectius perficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Ecclesiæ, etiam generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem sanctæ Rom. Ecclesiæ Cardinalium, aut aliàs quomodolibet reseruatæ, vel affectæ debeat Episcop. habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de rectore prouideatur. Et deinde Episcopus, & qui iuspatronatus habet intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum, aliquos clericos ad regendum Ecclesiam idoneos examinatoribus iuxta formam eiusdem Synodi deputatis, nominet, & nonnisi eisdem examinatoribus per concursum aliorum examinatorum, etiam tanquam magis idoneo ab Episc. iudicato, & electo de Eccles. prouideatur, aliàs prouisiones, seu institutiones omnes præter formam prædictam factæ subreptitiæ censeatur. Sed quoniam res humanæ semper in deterius prolabuntur, nisi sis, qui eas retineat, ac debitæ executioni demandet, & verendum sit, ne propter Constitutionem huiusmodi transgressionem maximi abusus oriantur. Nos ad quorum notitiam non sine graui nostra molestia peruenit, nonnullos ex venerabilibus Fratribus nostris Archiep. & Episc. occurrente vacatione Paroch. Ecclesiarum, eas nullo, aut minus ritè seruato examine, præsertim illo, quod per concursum fieri debet ex Conc. Trid. vel etiam examine ritè seruato personis minus dignis carnalitatis, aut alia humanæ passionis affectum, non rationis iudicium sequentes contulisse, & de eis prouidisse; volentes quantum cum Deo possumus, huiusmodi, atque etiam futuris periculis occurrere, eorundem Prædecessorum nostrorum Constitutiones præfatas etiam innouando; auctoritate Apostol. tenore præsentium, omnes & singulas collationes, prouisiones, institutiones Paroch. Ecclesiarum ab eisdem Episcopis & Archiep. ac quibusuis aliis collatoribus, tam Ordinariis, quam delegatis, etiam S.R.E. Cardinalibus, ac Sedis Apost. Legatis, vel Nuntiis, præter, & contra formam ab eodem Concil. Trid. præsertim in examine per concursum faciendo, præscriptas factas, aut in futurum facienda, nullas, irritas, ac nullius roboris, vel momenti, fore & esse, nullumque prouisis ius, aut titulum etiam coloratum possidendi præbere, & Parochiales Ecclesias huiusmodi, quæ vacabant, ex tunc vacare statuimus, decernimus, & declaramus, easque omnes pro tempore sic vacantes nostræ, & Sedis Apostol. seu eorum, quibus ius conferendi eas, præterquam Episcopis & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum eiusdem Concilij habere debent, competet, dispositioni reseruamus. Insuper ne Parochiales Ecclesiæ diu in suspenso maneant in maximum animarum periculum, quarumcunque Parochialium Ecclesiarum, quarum dum pro tempore vacant ad Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, & quosuis alios Ordinarios collatores in mensibus Ordinariis collatoribus, etiam per nostras regulas assignatis prouisio, & collatio spectat, & pertinet, de quibus iidem Episcopi, & Ordinarij prædicti intra sex mensium spatium à die vacationis earundem, perfecto examine iuxta formam Conc. Trid. præfati non prouiderint, ac illarum etiam, quarum collationes nobis, & dictæ Sedi generaliter, vel specialiter ex quauis causa reseruatæ, seu affectæ existunt, aut aliis ex indulto Sedis Apost. competunt, ad quas occurrente illarum vacatione Episcopi, & Archiepiscopi præfati personas pro examine concursu mutuo habito iuxta dicti Conc. Trid. formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel successoribus nostris, aut iis, ad quos collatio spectabit pro collatione obtinenda intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis non significauerint, necnon Parochialium Ecclesiarum similium, quæ iurispatronatus Ecclesiastici, vel laicorum, seu clericorum, & laicorum simul fuerint, si præsentatus intra tempus eisdem patronis à iure præfixum, præuio examine iuxta formam dicti Concilij approbatus petatur instituti, institutioque ipsa per duos menses à die præsentationis dilata fuerit, collationem, prouisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem nobis, & ipsi Sedi, ac personis indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seu instituendi obtinentibus respectiuè reseruamus, data tamen in Parochialibus iurispatronatus optione ipsis patronis, vt si institutio ad Ordinarios spectabit, ipsis Ordinariis illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses differentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem Apost. Prohibentes etiam eisdem Ordinariis ne tempus decem dierum eisdem Ordinariis, & patronis ab eodem Concil. Trid. ad nominandum idoneos clericos coram deputatis examinatoribus, præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant, vel præsumant. Districtius inhibentes ne quis præter Roman. Pontific. aut alios indulta huiusmodi obtinentes, vt præfertur, quacunque sit super hoc auctoritate munitus, de huiusmodi beneficiis sic reseruatis, vt præfertur, disponere, vel circa illa, etiam per viam permutationis, vel alias innouare quoque modo præsumat. Vt autem non solùm dignis, sed magis idoneis repertis iuxta eiusdem Concilij decretum Parochiales Ecclesiæ conferantur, volumus & eadem auctoritate

decerni

decernimus, quod si Episcopus minus habilem posthabitis magis idoneis elegerit, possint ij, qui reiecti fuerint, à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad vicinıorem ordinarium vti nostrũ, & Sedis huiusmodi delegatum, aut aliàs ad ipsam Sedem Apostol. appellare, ac praelectum ad nouum examen coram ipso appellationis iudice, & eius examinatoribus prouocare, & constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, Parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis, auctoritate nostra (quatenus collatio ad Episcopum à quo apellatum fuit, spectaret) conferatur, alias eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda, remittatur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio, spectabit. Hæc tamen appellatio interposita interim non impediat, aut suspendat, quominus electio per Ordinarium primo loco facta interim debitæ demandetur excutioni, & prouisus ab eadem Ecclesia causa appellationis huiusmodi pendente non amoueatur. Et si quis à sententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, iis tunc ad Sedem ipsam Apostol. appellabit. si secus in præmissis omnibus & singulis actum, & attentatum fuerit irritum decernimus, & inane. Volumus autem quod præsentium transumptis manu alicuius Notarij, &c. Dat. Romæ ann. Incarn. Domin. 1566. 15. Kal. Aprilis.

13 Iuxta supradictam Constit. constat in vacatione Parochialis Ecclesiæ debere fieri concursum, iuxta formam Concil. Trident. *d.c.* 18. alàs collatio erit nulla, & Papæ postea reseruatur, quæ forma per Episcopum omitti non potest, etiamsi vellet Parochialem conferre personæ quantumcunque notoriæ, doctæ, idoneæ, & benemeritæ. Ita Rot. *decis.* 151. apud Farinac. *in collect. nouissimarum.* Fusch. *de visit. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 10. Cened. *ad Decretum collect.* 15. *num.* 5. Flamin. *de resignat. lib.* 8. *quæst.* 9. *n.* 83. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 9. *c.* 2. *num.* 102. Zerola *in praxi Episcop. verb. Parochia*, §. 2. *dub.* 2. vbi dicit decisum, me citato *in hoc loco* Alzed. *p.* 2. *cap.* 9. *num.* 7. Aloys. Ricc. *d. resol.* 351. *num.* 2. & *versic. amplia secundò*, tenet prouisum de Parochiali, non seruata supradicta forma, non esse tutum in foro conscientiæ, Massobr. *in d. praxi habendi concursum requis.* 17. *dub.* 4. & *dub.* 2. asserit formam Concilij circa concursum seruandam esse dumtaxat vbi Concilium ipsum receptum est, & iam fuerit coacta Synodus, & in ea electi examinatores.

14 Beneficia ea (quod pro regula habemus) concursu conferuntur, quæ curam animarum habent, vt habetur in Concil. *citato loco*, & disponit prædicta Pij V. Constitut. firmat Vgolin. *de potestate Episc.*
15 *c.* 50. §. 3. *n.* 1. † In beneficiis Curatis etiam reseruatis Sedi Apost. & quibuscumq; aliis, Ordinarij proponent edicta concursus, & à Sede Apostol. prouisio fiat approbato ab examinatoribus in Synodo diœcesana deputatis, si habet fidem approbationis ab Ordinario, refert decisum Anastas. Germon *de indultis Card.* §. *quibusuis n.* 17. Flamin. *de resign. l.* 10. *q.* 7. *n.* 11. Piasec. *in praxi noua Episc. p.* 2. *c.* 5. *n.* 17. *propè finem*, Gonz. *ad reg. Cancell. gloss.* 6. *n.* 112. Nicol. Garc. *d c.* 2. *n.* 154. Salzedo *de protect. Reg. tom.* 1. *part.* 3. *c.* 9. *n.* 98. etiamsi constet de reseruatione, vt quia beneficium vacanit in mensibus Apostol. Marescot. *variar resolut. lib.* 1. *c.* 52. *num.* 2. Aloys. Ricc. *resol.* 351. *versic. amplia tertiò*, vbi *in vers. amplia* 4. tenet procedere etiam in beneficio reseruato, vel affecto specialiter vigore indulti, seu priuilegij in fauorem S. R. E. Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulorum, vel etiamsi eius cura Episcopo incumbat, & per vnum, vel plures administretur, vt in specie Rota *in vna Gerunden. Sacrista, dec.* 48. *n.* 8. *part.* 1. *diuers.*

Beneficia tamen vacantia in Curia, seu apud Sedem, siue per obitum siue per simplicem resignationem, aut dimissionem ex vi decreti de dimittendo primum incompatibile, solere Datariam prouidere sine concursu, & sufficere vt examinetur super sufficientia, attestantur, Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 6. *n.* 15. Nicol. Garc. *in addit. ad summ. tract. de benef. p.* 9. *c.* 2. *n.* 153. Piasec. *in praxi noua Episc. p.* 2. *c.* 5. *n.* 17. *vers. de curatis*, Massobr. *in d. praxi præl.* 3. *dub.* 3. *n.* 45.

Si beneficium Curatum iuspatronatus Ecclesiæ 16
in mensibus Apost. Sedi reseruatis vacauerit, Episcopus ipse Ordinarius nulla habita ratione patronorum, debet edicta concursus proponere, & idoneum eligere; ac Romam mittere cum fide ipsiusmet Ordinarij à Summo Pontifice instituendum, sicut fit in aliis Curatis, quæ non sunt iurispatronatus, referunt decisum Piasec. *in d praxi noua Episc. d. c.* 5. *n.* 17. *in fine* Salgad. *de protect. Regia* 10. 1. *p.* 3. *c.* 9. *n.* 99. Gonzal. *d. gloss.* 6. *n.* 116. Aloys. Ricc. *d. resol.* 351. *vers. amplia sexto*, & addit ad hunc concursum admitti debere, tam nominatos à patronis, quam alios & censuit *Sacra Congreg. in vna Florentina Paroch. de anno* 1599. quam declarationem sequuta fuit Rot. *in d. Florentina de eodem anno* 28. *Maij* coram *Iusto*. eadem Rot. *dec.* 453. *n.* 1. *p.* 1. *recentiss. in posth.* vbi dicitur quòd concursus requiritur nedum in Rectoris de iurepatronatus Ecclesiastico, sed etiam in Vicariis perpetuis.

Amplia etiamsi Ecclesia Parochialis sit iurispa- 17
tronatus partim Ecclesiæ, partim laïci, quia tunc seruanda est forma examinis per concursum, quam Concil. præstitit in conferenda Parochiali, quæ sit iurispatronatus mere Ecclesiastici, & idem dicendum est quando iuspatronatus pro duabus partibus pertinet ad laïcum, & pro vna tantum ad Ecclesiasticum, quia omne mixtum sequitur naturam sui simplicis magis digni, ex Couarr. *pract. c.* 36. *n.* 5. Mandos. *in reg.* 1. *Cancell. q.* 10. *n.* 2. Ludou. Gom. *in c.* 1. *n.* 47. *in fine, de rescript. in* 6. Quare hanc partem tenent, decisumque referunt Gonz. *d. gloss.* 6. *n.* 135. Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. iuspatronatus, pag.* 145. *colum.* 2. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *num.* 278. Aloys. Ricc. *d. praxi fori Eccles.* 420. *in* 1. *edit.* & *resolut.* 357. *n.* 3. *in* 2. *edit.* Massobr. *in d. praxi præl.* 7. *dub.* 25. *n.* 2. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. punct.* 2. §. 5. *n.* 3. vbi ait hanc resolutionem non habere difficultatem, Marescot. *var. resolut. lib.* 1. *c.* 52. *n.* 7. Lotter. *d. lib.* 2. *quæst.* 31. *num.* 133. Beltramin. *in annot ad Greg. XV dec.* 498. Ferentil. *ad Buratt. decis.* 23. *in fin. vers. & hoc procedit.* Verùm licèt hæc opinio ex tantorum virorum auctoritatibus nobis aliquando placuerit, ab ea nunc in hac vltima impressione recedere cogimur, propter nouissimam declarationem *Sacræ Congreg. Concilij in vna Pisana sub die* 3. *Februarij* 1628. quæ censuit in collatione Ecclesiæ Parochialis iurispatronatus mixti, id est, partim Ecclesiastici, & partim laicalis, non requiri formam examinis concursum, quam refert Viuian. *in sua praxi iurispatron. lib.* 10. *c.* 1. *num.* 34. *in appendice pag.* 760. secundùm nouissim. impress. & Ego ipse *in tract. de officio, & potest. Parochi cap.* 2. *num.* 126. & multis tuetur hanc partem Phœbus *Lusit. dec.* 214. *per tot. tom.* 2. vbi refert secundùm eam fuisse iudicatum, & multipliciter respondet ad fundamenta contraria. latè etiam Gabr. Pereira *de manu Reg. p.* 1. *c.* 7. *à n.* 32.

Parochia

Parochiales Ecclesiæ quæ absque concursu possunt conferri.

28 PRimò. In vocatione Parochialium, quæ sunt iuspatronatus laïcorum, examen per concursum fieri non debet, sed sufficit quòd deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus in diœcesana Synodo deputatis, & idoneus iudicetur; referunt decisum Lælius Zechius *de republ. Ecclesf. c.* 28. *de parocho num.* 6. *pag.* 325. Zerola *in praxi Episc. p.* 1. *verb. Parochia*, §. 7. *pag.* 271. Flamin. *de resignat. lib.* 8. *q.* 9. *num.* 111. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici, p.* 1. *cap.* 3. *num.* 39. Piasec. *in praxi noua Episcop. par.* 2. *c.* 5. *n.* 18. *in princip.* Lessi. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 58. & 81. Vgolin. *de potestate Episcopi cap.* 50. §. 3. *vers. tertiò*. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 6. *n.* 134. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 9. *cap.* 2. *n.* 255. Aloys. Ricc. *in dicta praxi fori Ecclesiast. resolut.* 357. *n.* 1. Rota *in vna Vlixbonen. concursus, prima Iuly* 1611. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Rotæ Decano apud Farinac. *part.* 2. *tom.* 2. *decis.* 759. *n.* 4. Massobr. *dict. praxi requis.* 7. *dub.* 25 *à num.* 4. Lotter. *dict. lib.* 2. *quæst.* 31. *numero* 129. *cum sequentib.* me citato *in hoc locò* Alzedo *de præcellent. Episcop. dignit part.* 2. *cap.* 9. *num* 2. & me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. disp.*
19 3 *puncto* 2. §. 5. *num.* 2. † Quando verò plures sunt præsentati, requiritur examen per concursum inter ipsos præsentatos tantùm; ex his, qui facto examine idonei ab examinatoribus renunciati fuerint, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneũ iudicauerit, atque illum, & non alium instituat referunt decisum Gonzales *dict. gloss.* 6. *n.* 138. Piasec. *in praxi noua Episcopal. dict. c.* 5. *num.* 18. *vers. eueniente*, Vgolin. *dicto loco*, Nicol. Garc. *dict. c.* 2. *num.* 256. Marescot. *variar. lib.* 1. *c.* 52. *num.* 11. Aloys. Ricc. *dicta resolut.* 357. *num.* 2. Massobr. *dict. requis.* 7. *dub.* 25. *n.* 5. Lotter. *d. q.* 31. *n.* 130. vbi *num.* 131. post Garc. *d. c.* 2. *num.* 257. Beltramin. *ad Greg. XV. decis.* 494. *sub n.* 3. *vers. verum hoc habet locum*, id restringit quando essent plures, sed inæqualiter præsentati, adeò vt vota vis consistat in hac æqualitate, me citato *in hoc loco* Castr. Palao *disp.* 3. *puncto* 2 §. 5. *n.* 2. *vers. quod verum*. Sic etiam iuspatronatus deuolutũ ad Ordinarium conferri per concursum pro ea vice, refert decisum Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. iuspatronatus, pag.* 145. *col.* 2. Salgad. *dict. part.* 3. *c.* 11. *n.* 89. quidquid Massobr. *dict. requis.* 1. *dub.* 22. Marc. Anton. Genuens. *id praxi Archiepiscop. Neapol. c.* 66. *n.* 19. me citato *in hoc loco* Castro Palao *dict.* §. 5. *n.* 2. *in fine*.

20 *Secundò*. In resignationibus Parochialium factis in manibus Papæ in fauorem, examen per concursum fieri non debere, referunt decisum Flamin. *de resignat. lib.* 1. *quæst.* 7. *n.* 7. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesf. decis.* 416 *in* 1. *edit.* & *resol.* 353. *in* 2. *edit.* Massobr. *in dict. praxi habendi concursum requis.* 13. *dub.* 3. me citato *in hoc loco* Alzed. *dict part.* 2. *c.* 9. *n.* 5. Castr. Palao *dict. puncto* 2. §. 5. *numer.* 4. Gonzal. *dict. gloss.* 6. *num.* 121. *cum sequentibus*. vbi etiam resoluit,
21 quod † resignatarius prouisus à Papa, vel mandatum de prouidendo in forma Digni obtinens, dumtaxat examinari debet absque concursu, & approbari si idoneus repertus fuerit ad curam animarum, siue resignatarius sit præsens in Curia, siue absens in partibus: de quo etiam vide Gutierr. *Canon. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 11. Zerola *in praxi Episcop. par.* 1. *verb. Parochia*, §. 2. *dub.* 5. & 6. Lessi. *de Iustit. lib.* 2 *c.* 34. *n.* 84. Prosper. de Augustino *in addit. ad Quarant. in summa Bullarij verb. benefic. paroch. collatio q.* 3. *vers.*
22 *tertius*, vbi etiam † verba illa in Concil. posita, *per resignationem, etiam in Curia*, intelligit de resignatione simpliciter facta, & non de ea, quæ fit in fauorem; sic etiam intelligunt Gonzal. *d. gloss.* 6. *n.* 122. & *sequent.* Marescot. *variar. resolut. lib.* 1. *cap.* 52. *n.* 6. Aloys. Ricc. *d. praxi fori Ecclesiast. resol.* 351. *vers. ampliaquintò*, Vgolin. *d. c.* 50. §. 3. *vers. secundo* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.* §. 5. *n.* 4. *in fine*.

Tertiò. In permutationibus Ecclesiarum Parochialium non requiritur examen: si verò adsit magna inæqualitas numeri parochianorum, vel permutantes non fuissent examinati eo tempore, quo Parochiales adepti tunc sunt examinandi, sed absque concursu. In permutationibus verò, quæ fiunt de beneficio simplici & Curato, licèt non sit necessarius concursus, examen tamen necessarium est, refert decisum Nicol. Garcia *d. part.* 9. *cap.* 2. *num.* 165. resoluunt Læl. Zech. *de Repub. Ecclesf. cap.* 28. *de Parocho, num.* 6. Flamin. *d. q.* 9. *num.* 95. Thoming. *dec.* 129. Vgolin. *d. cap.* 50. §. 3. *versic septimo*, Lessi. *d. cap.* 34. *dub.* 16. Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Ecclesiast. dec.* 419. *in* 1. *edit.* & *resolut.* 356. *in secunda edit.* Filliuc. *d. tract.* 41. *cap.* 4. *num.* 137. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.* §. 5. *n.* 5. 23

Quartò. Dignitas Abbatiæ concursu non confertur, quamuis vnita sit ei Parochialis Ecclesia, dummodo hæc vnio auctoritate Sedis Apostolicæ, ac perpetuò & accessoriè facta sit, referunt decisum Nicol. Garc. *d. cap.* 2 *num.* 193. Gonzal. *ad regular.* 8. *Cancell. gloss.* 5. §. 6. *n.* 13. *gloss.* 6. *num.* 162. Lessius. *d. c.* 35. *n.* 82. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.* §. 5. *num.* 6. 24

Quintò. Dignitas quæ Parochialem perpetuò accessoriè vnitam habet, concursu non confertur, referunt decisum Anast. Germon. *de indultis Card.* §. *quibusuis, n.* 7. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 273. *n.* 48. Nicol Garc. *d. cap.* 2. *n.* 193. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d* §. 5. *n.* 6. 25

Sextò. Parochialis Ecclesia, quæ est vnita Dignitati, vel Canonicatui, concursu non confertur, referunt decisum Galet. *in margarita casuum conscient. verb. Parochus*, Aloys. Ricc. *d. praxi fori Ecclesf. dec.* 417. *in prima edit.* & *resolut.* 354. *n.* 1. *in secunda editione*, & latiùs *resol.* 381. Gonzal. *d. gloss.* 5 § 7. *n.* 2. tenuit Rot. *in vna Vicen. Parochialis Castri Tertioli* 14. *Ianuar.* 1511. coram *R. P. D. Manzanedo*, apud Farinac. *p.* 2 *recent. decis.* 323. *n.* 8. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.* §. 5 *n.* 6. † Nam Parochialis, cui vnitus est Canonicatus, assumit naturam, consuetudines, & priuilegia illius, Petr. de Perus. *in tr. de vnionibus Eccl. c.* 2. *n.* 10. & 19. Nauar. *cons.* 6. *n.* 2. *de verbor. signif.* & *cons.* 6. *n.* 2. & 3. *de maior.* & *obed.* Gonz. *d. gloss.* 5. §. 7. *n.* 2. & residentia facienda est in Canonicatu, & nõ in Parochia. Nic. Garc. *de benef. p.* 12. *c.* 2. *n.* 23. vbi *n.* 26. resoluit ad Canonicatũ, cui vnita est Parochialis non requiri ætatem 25. annorum. 26 27

Septimò. Beneficium Curatum, quòd verè est Dignitas, non est conferendum per concursum, refert decisum Galet. *in margarita casuum conscient. verb. beneficium, pag.* 24. & *v. Canonicus, vlt.* refert quoque decisum in Canonicũ habentem annexam curam animarũ, etiam in perpetuum non esse examinandum. 28

Octauò. Dignitas habens curam animarum in Ecclesiis Collegiatis concursu non confertur, nec in illa examen est necessarium, quale requiritur in Parochialibus, referunt decisum Piasec. *in praxi noua Episc. d. cap.* 5. *num.* 18 *in fine*, Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 195. Gonzales *d. gloss.* 6. *n.* 162. Massobr. *d. prælud.* 3. *dub.* 3. *à num.* 38. 29

Nonò. Cura animarum, quæ in Ecclesia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomada- 30

tios, iuxta text. *cap. statutum, de elect. in 6.* concursu non confertur? nam in isto casu cura dicitur esse penes collegium, & non penes singulos, aut quemcunque Canonicum per se, ita vt Canonicus dicatur Curatus referunt decisum Prosper. de Augustino *dict. quaest. 3. vers. quorum primus est*, Vgolin. *dict. cap. 50. §. 3. in fine*, Flamin. *dict. quaest. 9. numer. 94.* Gonzal. *d. gloss. 6. num. 158.* Aloys. Ricc. *resolut. 358. vers. quarto, & in decis. Curiae Archiepiscop. Neapol. decis. 370 part. 4.* Massobr. *in dict. praxi requis. 1. dub. 7. num. 6.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *dict. §. 5. num. 7.*

31 *Decimò.* Parochialis Ecclesia, quando est subiecta monasterio, aut annexa, vel de eius mensa, concursu non confertur, quod Monasterium nominat Rectorem, & Episcopus confirmat me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. §. 5. num. 9.* & fuit resolutum *in vna Tirasonen. iuris praesentandi, 23. Maij* 1588. coram *Bubalo, & in vna Vlixbonen iuris conferendi, 2. Decembris* 1605. coram *Litta*, relata per Farin. *dec. 102. p. 1. tom. 1.* Quando autem dicatur beneficium de mensa Monasterij vide Rotam *in vna Vlixbon iuris conferendi 13. Iunij* 1607. coram *Illustriss. Lancelloto* apud Farin. *tom. 1. part. 2. decis. 204.*

32 *Vndecimò.* Vicariae perpetuae Parochialium vnitarum concursu non conferuntur, sed solùm ad nominationem, seu praesentationem illorum, quorum Dignitati, vel Ecclesiae parochialis est vnita, & annexa, deputandi, vel instituendi sunt; Vicarij autem Ordinarij, seu eius Vicarij praemio examine iuxta Constit. Pij V. incip. *Ad exequendum, sub Dat. Kalend Decemb. 1567. vers. Volumus insuper.* Ita Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 3 num. 53. & 54.* Filliuc. *in quaest. moral. tom 3. tract. 41. cap. 4. num. 147.* Lotter. *de re benef. lib. 2. quaest. 31. num. 21.* Caualer. *decis. 595. num. 4.* Buratt. *decis. 214. num. 1. & decis. 303. n. 10. & decis. 931. num 1. & 2.* referunt decisum Galet. *in margarita cas. num conscient. verb. Vicarius. 3.* Nicol. Garc. *d. c. 2. num 289.* Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Eccles. resolut 358. num. 1. vers. secundo*, Vgolin. *d. cap. 50. §. 3. vers. octaui* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. §. 5. num 10.* Quomodocunque verò in Vicarium transfertur non solum exercitium curae, sed etiam omnimoda cura, habere locum concursu probat Lotter. *d. q. 21. num. 22.* censuit Rota *in vna Vlixbonen. concursus 1. Iulij* 1612. coram *Reuerendiss. D. meo Coccino Rotae Decano*, apud Farin. *part. 2. recent. decis. 579.* & clarius *in alia Vlixbonen. concursus 1. Iunij* 1615. coram *R. P. D. Remboldo.* apud Farin. *part. 2. recent. decis. 710.* vbi etiam *num. 5.* tentum fuit quòd nihil refert ad hunc effectum an Vicarius sit perpetuus, vel ad nutum amouibilis? & *num. 3.* censuit curam totalem beneficij vniti tunc dici esse penes Vicarium, quando ipse percipit omnes fructus beneficij certa portione Rectori Ecclesiae, cui facta fuit vnico, assignata, quòd etiam aduertit Lotter. *d. quaest. 31. n. 24.* Et ad hoc propositum est bona Rotae decisio *in vna Barcinonen. Vicariae 17. Maij 1624.* coram *Merlino*, vbi sic habetur. *Proposui dubium in decis. coram me in hac causa facta 9 Februarij praeteriti reseruatum, an scilicet concursus intraret? & Domini dixerunt non intrare, quia stante praedicta decisione, in qua fuit firmatum constare de vnione valida, apertè sequitur concursui locum non esse. Cum enim Ecclesia vnita omnino suppressa remaneat, & efficiatur praedium illius Ecclesiae cui ipsa vnio facta fuit, vtique eiusdem Ecclesiae Praelatus est etiam Rector & Praelatus Ecclesiae vnitae, ideoque ad illius nominationem, seu praesentationem deputari, & institui debet Vicarius absque alio concursu iuxta Constit. Pij V. in antiq. Bullar. 46. §. volumus*, & post alios Garc. *de benef. part. 9. cap. 2. num. 286.* Gonzal. *super reg. 8 gloss. 5. §. 3. num. 53. qui ita censuisse refert Sacrã Congreg. Concil. Trident. & plures etiam firmauit Rota, & signanter decis. 102. num. 1. part. 1. & decis. 579. n. 4. & decis. 610. num. 2. part. 2. recent. & in Dertusen. Vicariae 28. Nouembr. 1616. coram Vbaldo, & in Barcinonen. Vicariae 9. Decemb. 1616. coram Buratto. Neque obstat quod conclusio praedicta solum procedat, quando cura actualis tantùm, siue ipsius curae exercitium fuit translatum ad Vicarium, secus autem quando in illum totalis vtriusque cura actualis nimirum, & habitualis translatio facta fuit iuxta distinctionem, quam ex mente dictae S Congreg. Concilij amplexa est Rot. d. decis. 579. n. 1. & decis. 710. num. 1. p. 2 recent. in quibus alia decisiones referuntur, quoniam in hac vnione fuit apertè dispositum quod Vicarius praesentari deberet ab Archidiacono, & institui ab Ordinario, quod manifestè concursũ excludit, & apertissimè arguit curam ipsam quoad exercitium fuisse tantum translatam, quoad habitum verò remansisse penes Archidiaconum, cuius dignitati vnio ipsa facta fuit Rot. decis. 103. n. 10. vers. & reseruatur part. 1. & decis. 204. n. 1. circa finem part. 2. recent.* Hactenus Rota *in d. Barcinonen.*

Duodecimò. Beneficia Regularia, quae regularibus 33
conferri consueuerunt, concursu non sunt conferenda, referunt decisum Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c. 5. num. 18. vers. hoc decretum*, Gonzal. *ad regul. 8. ad Cancell. gloss. 6. num. 162.* Nicol. Garc. *d. c. 2. num. 197.* Vgolin. *d. §. 3. vers. quarto*, Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Eccles. decis. 421. in 1. edit. & resol. 157. n. 1. in 2. edit.* Rota *in vna Vicen paroch. Castri Tertioli 14. Ianuar. 1611.* coram *R. P. D. Manzanedo* apud Farin. *part. 2. recent. decis. 223 n. 6.* Massob. *d. prael. 3. dub. 3. n. 34.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. §. 5. n. 1.* Quid in beneficiis, seu doctrinis Indorum Curatis, quae regularibus commendantur; Vide latè Ioan. de Solorzano *de Iure Indiarum tom. 2. lib. 3. cap. 16. per tot.* vbi *cap. 17.* disputat qualiter regulares huiusmodi doctrinas Indorum habentes saecularium examini, collationi, subiectioni, correctioni, & excommunicationi subiaceant.

Decimotertiò Prioratus Regulares habentes cu- 34
ram animarum soliti commendari saecularibus concursu conferuntur, refert decisum Nicol. Garc. *d. c. 2. n. 199.* me citato *in hoc loco* Massobr. *d. prael. 3. dub. 3. num. 37.* me citato etiam *in hoc loco* Ioan. de Solorzano *d. lib. 3. c. 17 n 21.* me quoque citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. §. 5. n. 12.*

Decimoquartò. In Parochiali, quam quis acquirit 35
per regressum, non est necessarium examen; quod intelligendum est, si illam possederit secus si eam nunquam possederit, refert decisum Nicol. Garc. *d. c. 2. num. 168.*

Decimoquintò. Beneficia simplicia concursu non 36
conferuntur, vt tenuit Rota Romana *in vna Calaguritana reductionis motus proprij, 19. Martij 1592.* coram *Illustrissimo Seraphino* inter eius impressas *decis. 942. n. 6. & 6.* refert Aloys. Ricc. *d. praxi fori Ecclesiastici decis. 415. in 1. edit. & resol. 352. in 2. edit.* Massobr. *d. praxi prael. 5. in princ n. 7.*

Decimosextò. Parochialis litigiosa concursu non 37.
confertur, quia tunc si alter colligitantium cedat, vel decedat, siue sit possessor Parochialis, siue non, cum ab Ordinario alter subrogari nequeat, ne multiplicentur colligitantes, aut colligitanti superuenienti praeiudicium irrogetur, concursus cessat, Flamin. *de resignat. lib. 2. quaest. 3. num. 97.* Massobr. *in d. praxi prael. 3. dub. 3. à num. 18.* Gonzal. *d. gloss. 6. à num. 142.* Aloys. Ricc. *ad resolut. 356. vers. tertiò.* me citato *in hoc loc* Castr. Palao *dict. §. 5. num. 8.*

Quando

Quando verò Summus Pontifex noluerit collitigantem subrogare, vel ius demortui in alium transferre, locum habebit decretum Conc. *in dict. cap.* 18. nisi illi Sanctitas sua voluisset derogari, refert decisum Nicol. Garcia *d. cap.* 2. *n.* 170.

38 *Duodevigesimoseptimò.* Parochialis quando esset exigui redditus, vt examinis pro concursum operā non ferret, aut nemo esset, qui se dicto examini velit subiicere, aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores rixæ, aut tumultus possent excitari, concursu non confertur, vt disponit Concil. *d. cap.* 18. *vers. si tamen,* tenet Aloys. Ricc. *d. resol.* 358. *in fine,* Gonzal. *dict. gloss.* 6. *num.* 139. *cum sequentibus,* Seraphin. Rotæ Rom. *dec.* 942. *num.* 10. *p.* 1. Campan. *in diuers. iuris Canon. rub.* 5. *cap.* 3. *num.* 10. me citato *in hoc loco* Castro Palao *dict.* §. 5. *n.* 13. *&* 14. Verum in prouisione Parochialis, etiam modici valoris, tres examinatores esse adhibendos resoluit, referetque decisum Galet. *verb. beneficium, pag.* 25 *col.* 2. quia etiam in impetratione debet fieri mentio de quolibet beneficio, quamuis modico, vt tenuit Rota *in vna Calagurit. Canonicatus* 8. *Februarij* 1580. coram *Illustriss. Seraph.* nunc inter eius decisiones impressas *decis.* 445.

39 *Decimooctauò.* Quando approbatus per concursum, & electus non vult consentire pensioni, quæ à Papa super beneficio de tempore prouisionis reseruatur, tunc, ipso sic recusante, Papa solet beneficium alteri conferre absque concursu, præuio solo examine simplici ad curam animarum, cum derogatione expressa, vel tacita dicti Concilij, propter decretum irritans, Rota Rom. *decis.* 48. *p.* 1. *diuers.* quam citat Aloysius Riccius *in praxi fori Eccles. resol.* 359.

Decimononò. Quando nullus comparuit, aut certè nullus ex comparentibus vult subire examen, Episcopum assignare debere aliud tempus, siue edictum; & si adhuc nemo comparet, tunc posse Parochiam absque concursu conferri, decisum referunt Nicolaus Garcia *d. c.* 2. *n.* 218. Massobr. *in d. praxi reg.* 3. *dub.* 9. secundùm Romanam impress.

40 Visis igitur in quibus Parochialibus Ecclesiis, & beneficiis concursus cesset, generaliter & per viam regulæ in aliis fieri debet, & cum apertè loquatur Concil. Trident. *dict. cap.* 10. *vers. transacto,* ibi *ab Episcopo, siue eo impedito ab eius Vicario,* ab inferioribus Episcopis habentibus ius conferendi non potest fieri & tenent Zec. *d. c.* 28 *de Parocho n.* 6. Flamin. *de resignat. lib.* 8. *quæst.* 9. *num.* 96. Nicolaus Garcia *dict. c.* 2. *num.* 121. Germon *de indultis Cardin.* §. *quibusuis, ad finem,* & sæpiùs decisum fuisse in Rota dicit Aloys. Ricc. *in dict. praxi fori Ecclesiastici resol.* 361. Et citata

41 verba Concil. Trident. non tollunt † quin coram Vicario possit fieri examen, etiam Episcopo non impedito, sed posita esse ad denotandum conuenire, quod ab ipso Episcopo, cessante impedimento, fiat examen, resoluit Nicol. Garcia *dict. cap.* 2. *num* 117.

42 Massobr. *dict. reg.* 3. *dub.* 3. † Inferiores tamen exempti habentes proprium districtum, & Episcopalem iurisdictionem, ac ius congregandi Synodum, habent facultatem faciendi concursum, referunt decisum Nicol. Garcia *dict. cap.* 2. *num.* 136. Aloys. Ricc. *vbi proximè,* Flores de Mena *variarum lib.* 3. *quæst.* 24. *n* 21. Flamin. *de resignat. lib.* 8. *quæst* 9. *num.* 96. Germon. *de indultis Card.* § *quibusuis, ad fin.* Massob. *d. praxi reg.* 1 *dub.* 8. 11. *&* 12.

43 Edictum esse de substantia, atque de forma in concursu Parochialium, probat Concil. *dict. cap.* 18. ibi, *per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari,* Aloys. Ricc. *dicta praxi resolut.* 364. me citato *in hoc loco,* Massob. *in d praxi requ.* 2. *dub.* 3. Quicquid teneant Vgolin. *de officio Episcopi cap.* 50. §. 4. *num.* 3. Garc. *dict. par.* 9. *cap.* 2. *num.* 36. Castro Palao *d. puncto* 2. §. 1. *num.* 6. † & debet apponi ab Ordinario loci, 44
vbi existit beneficium, & ibidem examen est peragendum, etiamsi ab Ordinario alterius diœcesis sit conferendum, vt decisum deferunt Flamin. *de resignat. lib.* 8. *cap.* 9. *num.* 102. Gonzal. *gloss.* 10. *num.* 51. Quod † edictum debet remanere affixum ad valuas 45
Ecclesiæ per spatium decem dierum, Zerol. *in praxi Episcop. par.* 1. *verb. Parochia,* & per alios decem dies poterit prorogari, sed non vltra, vt disponit citata Pij V. Bulla, *in* § *Prohibentes,* prout testatur Zerola *in praxi Episc. dict. verb. Parochia,* §. 2. *dub.* 3. Nicol. Garcia *p.* 9. *cap.* 2. *num.* 46. *&* 47. Massobr. *dict. req.* 2. *dub.* 8. *&* 9. Aloys. Ricc. *dict. resolut.* 364. *n.* 2. vbi intelligit ex causa probabili, & legitima: vnde si prolixior terminus statuatur, quicquid vltra viginti dies fit nullum est propter decretum irritans, de quo in dicta Constit. Pij V. Seraphin. *decis.* 1148. *num.* 4. & ex mente *Sacræ Congr. super Concilio* sæpissimè fuisse responsum in Rota refert Lotter. *d. lib.* 2. *quæst.* 31. *num.* 41. & me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. puncto* 2. §. 1. *n.* 6. *in fin.* Quod quidem edictum non esse necessariò legendum, sed sufficere vt affigatur tenent Nicol. Garc. *dict. cap.* 2. *numer* 42. *&* 43. & Massobr. *dict. requis.* 2. *dub.* 7. contra Zerol. *dict. verb. Parochia* §. 2. *dub.* 1. Et in eo apponendam esse diem propositi concursus censuit Rota apud Seraphin *decis.* 148. quam refert Massobr. *dict. requis. dub.* 10.

Termino prædicto decem, vel ad summum viginti dierum elapso ad examen nullus est admittendus, 46
ex Seraph. *d. decis.* 1. 148. *n.* 4. *par.* 2. quem citat Aloys. Ric. *vbi proximè.* In praxi tamen obseruatur, vt possit Ordinarius aliquem ad concursum admittere, non obstante quòd terminus ab eo præfixus sit elapsus. & aduersarius, qui comparuerat durante termino, contradicit. Ita resolutum fuit in Rota *in vna Calaguritana dimidij beneficij* 22. *Aprilis* 1602. coram *Ortembergo,* teste Aloys. Ricc. *resolutio* 360. quemadmodum etiam examen factum ante lapsum termini in edicto expressi, nullo postea comparente subsistit, Nicol. Garcia *d. c.* 2. *n.* 326. & tenuit Rota *in vna Carthag. Parochialis* 9. *Decembris* 1588. coram *Orano,* teste Aloys. Ricc. *d. resolut.* 360. *in fine.* Quando verò termino elapso, & re adhuc integra, alios venit oppositor admittendus est, prout decisum referunt Gonz. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 9. §. 1. *n.* 115. Nicol. Garc. *d c.* 2. *num.* 206. Massobr. *in d. praxi requis.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto* 2. §. 2. *num.* 2. Et huiusmodi oppositio non illi tribuit ius ad rem considerabile, vt tenent Sarnen. *in reg. de iure quæsito quæst.* 1. *num.* 10. Cassad. *decis.* 18. *n.* 5. *de præbend.* Gonzal. *ad regul* 8. *Cancell. glos* 9. §. 1. *num.* 89. & fuit dictum *in Barcinonen. beneficij* 15. *Ianuarij* 1625. coram *R. P. D. meo Pirouano.*

Transacto constituto tempore omnes, qui descripti fuerint ab Examinatoribus examinentur, vt disponit Concil. *dict. cap.* 18. *vers. transacto;* adueniente- 47
que vacatione cuiuslibet Ecclesiæ tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant; vnde Episcopum adhibere debere in concursu plusquam tres examinatores, sed non pauciores, referunt decisum Nicol. Garc. *part.* 5. *cap.* 9. *num.* 52. & Massobr. *d. sua praxi requis.* 12. *dub.* 1. etiamsi beneficium sit modici valoris, ampliat Galet. *in margarita casuum Conscientiæ verb. beneficium pag.* 25. *col.* 2.

Examinatores debere singulis annis proponi in Synodo ad minus sex, & ab ea Synodo probari statuis

tuit Concil.Trid. *dict.c.18. vers. examinatores autem singulis annis*, &c.& non plus viginti,vt censuit *Sacra Congregat. Concilij Tridentin. in vna Cæsaraugustana Synodi de anno 1627*.eorumque officium etiam post annum suæ electionis minimè expirare asserunt Nicol.Garc.*par.9.cap.2.num.73*. Massobr.*in d. praxi requis.11.dub.1*.vbi *dub.5*.ait Concil.Trident. *dicto loco* nullam formam præscribere super propositione examinatorum: illos tamen debere proponi nominatim,& non in genere,nisi proponerentur in genere, qui reuera tunc extarent, si per huiusmodi genericam expressionem haberetur etiam expressa persona,tenent Nicol.Garc. *dict.cap.2.n.339*. Massobr. *dict.requis.11.dub.3*.vbi *dub.7*.ait quòd examinator vt dicatur probatus à Synodo, debet dimidiam partem suffragiorum ferre ab iis, qui vocem habent in Synodo. Si ex sex examinatoribus aliqui intra annum suæ electionis mortui fuerint totam facultatem examinandi vna cum Episcopo ad superstites;etiamsi vnus tantùm superesset, spectare debere anno durante, sed in loco demortuorum eligendos alios cum approbatione Capituli, referunt decisum Nicol.Garc.*dict.cap.2.num.8*. Massob. *in dict. praxi requis.12 dub.2*. Vnde Sbroz *in addit. ad suum tract.de officio Vicarij, lib.2. quæst.211*. dicit *in Sacra Congreg.Concilij* decisum Vicarium Sede Episcopali vacante in loco examinatorum absentium, vel defunctorum alios auctoritate propria sufficere non posse, sed curare debere vt elapso anno alij in loco demortuorum sufficiantur,seu eligantur in Synodo, alioquin pro legitimis non haberi, qui supererunt. Atque ita quotiescunque occurret casus vacationis Parochialis Sede Episcopali vacante, si supponatur lapsus annus,à quo celebrata est Synodus, in ea facta deputatio examinatorum, aut ex illis adhuc tot non supersunt, qui possint in præfinito numero examini interesse,quia hoc casu est quod imputetur Capitulo, si illico non curauit conuocari Synodum ex hac præcisa causa deputandi nouos examinatores bene intrant resolutiones adductæ per Garc. *d.loco*. Ita Lotter. *d.lib.2.quæst.31.n.84*.

Si verò omnes examinatores decedunt, vel in longinquas partes recedunt, Episcopum intra annum ad celebrandam Synodum ex antiquis,qui fuerint,sex,non pauciores subrogare debere,&si non extabunt tot antiqui,eligere posse illos, qui extabunt, & alios supplere de nouo approbatos à Capitulo vsque ad sex; quod nulli antiqui extiterint, nouos tunc à Capitulo probandos non pauciores sex deputare debere,vsque ad futuram Synodum in fine anni à postrema Synodo celebrandum,referunt decisum Nicol.Garc. *dict.cap.2.num.73*.& Massobr. *d.requis.12.dub 3*.& censuit Rota *in Panormitana Archypresbyteratus 3.Decemb.1618* coram *D Buratto* Hæc circa constitutionem examinatorum vtilia & quotidiana sunt in materia concursus; nam prouisio parochialis facta ei, qui non fuit examinatus, & approbatus ab examinatoribus in Synodo deputatis, sed ab aliis quos Episcopus eligit, est nulla, & beneficium potest impetrari vti reseruatum,ita per supradictum Pij V. Const. referunt decisum Nicol.Garc. *d.c.2.n.341*.& Massobr. *in praxi requis.3.dub.5*.

48 Et pariter concursum vitiari si adhibeatur examinator non synodalis cum synodalibus, referunt decisum Nicol Garc *d.c.2.n.83.324.& 341*.Massob. *in d praxi requis.13.dub 1*. Quidquid dicat Homobonus de bon s *in examine Eccles. tractat. 2. cap.3. quæst.30*. Sicut etiam viriatur si non iurarunt iuxta formam Conc.*d c.18*. ibi, *iurentque omnes*,&c.prout Massobr. *in d.praxi requis.14. dub.1*. vbi *dub.2*. cum Nicol.Garcia *d.c.2.n.356*.dicit esse de forma vt præstetur huiusmodi iuramentum tactis sacrosanctis Euangeliis,& *dub.3*.cum eodem Garc.*num.356*.asserit posse præstari extra Synodum in manibus notarij, & *dub.4*. tradit probari per attestationem notarij, & litteras ipsorum examinatorum, de quibus Lotter.*d lib.2.quæst.31.à n.92*.

Examinatores synodales durant donec alij in Synodo deputati fuerint; si verò anno elapso aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat. Ita decisum referunt Nic.Galer. *in margarita casuum consc. verb.Examinatores*, 1.Aloys.Ricc.*d.praxi fori Eccles. resolut.361.in secunda edit*. Nicol.Garc. *dict.cap.2.in. addit.num.75*.Massobr.*de requis.12.dub 4.num.3*. vbi inquit locum non habere, quando post annum supersint sex adhuc.† Episcopum non excusari si post annum adhibeat examinatores superstites non extantibus sex,etiamsi caperet prætextum quod ipse de nouo esset adeptus possessionem Episcopatus, cum annus celebrandi Synodum non incipiat currere à die captæ possessionis, sed à die Synodi vltimo loco celebratæ,tenent Garc.*d.c.2.n.92.& seq.*Massobr.*d. requis.12.dub 6*. & censuit Rota *in Panormitana Archypresbyteratus 5.Iunij 1620*. coram *D.Buratto*. Necessario huiusmodi examinatores eligi debere, qui sint Magistri, seu Doctores,aut Licentiati in Theologia,aut Iure Canonico,si extent, aliquin alios clericos esse eligendos,qui ad id videbuntur magis idonei, refert nouissimè sibi fuisse responsum *à sacra Cong.Concilij* Massobr.*in d.sua praxi requis 11.dub.2*. & sentit Vgolin.*de officio Episcopi cap.50.§.5.num.1. vers secundo*. 49 50

Quamuis Concil. Trid.*d. cap.18*. dicat qui descripti sunt examinandos esse, quasi omnes descripti debeant examini subiici, vel saltem ad illud singulariter vocari Seraph. *decis.1148.n.5*. Lotter *dict. lib.2.quæst.31.num.54.cum seqq.*non repugnat tamen, quin vnus,si alij non adsint,se describi faciat ad concursum, & si idoneus inueniatur, beneficium ei sit conferendum.Ita censuit *Sacra Congregat.*teste Vgolin.*dict cap.50.§.10.num.4*. Nicol. Garc. *dict. cap.2. num 215*. Massobr. *in dict.praxi requis.3. dub.7.& 8.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. puncto 2.§.1. num.8*. Verùm autem Episcopus possit statuere, seu limitare certum numerum personarum ad concurrendum in concursu Parochialium. Vide Aloys.Ricc. *in decis.Curiæ Archiep.Neapol decis.31.par.4*.Elapso termino edicti posse per Episcopum inchoari examen,sed non posse eadem die claudi,vbi plures fuerunt descripti,sed esse expectandos, vel vocandos, alioquin vitiari concursum,si ex pluribus descriptis vnus,aut non omnes examinentur,& eis non expectatis claudatur concursus, censuit plures Rota apud Nicol.Garc.*d.c.2.à n.33*. Seraphin.*decis.1148. num.5*. refert Massobr. *d.requis.3.dub.10*. 51

Caueant examinatores huiusmodi ne quicquam prorsus occasione huius examinis,nec ante,nec post accipiant,vt admonet Concil.*d.cap.18.vers.Caueant*, quacumque etiam immemoriali consuetudine non obstante, vt censuit *Sacra Congr.* alioquin vitium simoniæ tam ipsi,quàm alij dantes incurrent, citant, & explicant Zerol.*in praxi Episcopal.dicto verb. Parochia,§.2. dub.11*. Francisc.Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.2. cap.3. num.25*. Petr. de Ledesma *in sum.part.2. tractat.7. cap.1. concl.7. prope finem*, Vgolin. *de simon. tab.4. cap.48. §.3. & de pote. ate Episcopi cap 50. §.5. num.2*. Farin. *consil.15. num. 3.& 47*. Massobr. *in dict. praxi requis.15*. Soar. *de relig. lib.4. de simonia cap.49. num.2*. Nicol.Garcia *dict.cap.2.à num.368*. Lotter.*d.lib.2.quæst.31. n.39*. 52

Ita

53 Ita vt, † nec etiam possit Ordinarius statuere aliquod stipendium, etiam minimum examinatoribus deputatis in Synodo pro concursu Parochialium, & si Synodus diœcesana secus statuerit, decretum esset irritum & nullum, refert decisum Nicol. Garc. *dicto capite 2. numero 374*. Sed in Ecclesiis Hispaniæ contrarium communi vsu receptum esse testatur Petr. Ledesma *dict. conclus. 7. prope fin. vers. la difficuldad*, quem citat Garc. *dict. cap. 2. numero 372*.

54 Ratio autem quare vitium simoniæ tam ipsi examinatores, quàm alij dantes incurrant, à qua absolui nequeunt, nisi dimissis beneficiis, &c. ea est, quia per approbationem factam in concursu acquiritur approbato ius ad beneficium, & sic pro illo iure spirituali datum videretur temporale examinatoribus, Nauar. *consil. 58. versic. ad quartum, in antiquis*, aliàs *67. in nouis, de simonia*. Et ex parte competitorum cõmitti potest simonia si duo concurrentes ad beneficium, alter ad impedimendum tollendum alij pretium det, vt à concursu desistat, & sic solus existens ipse obtineat, Mayol. *lib. 5. de ireg. c. 45. n. 3*. Prosper. de Augustin. *in addit. ad Quarant. verb. simonia, add.*

55 *3. pag. mihi 593*. Vgolin. *dict. c. 50. §. 9. num. 2*. † Committitur etiam simonia si fieret pactio, quod alteri in concursu defectus, vel exceptiones non opponat, cum realiter possint obiicere, sed se examini submitterent, & qui per Superiorem dignior iudicaretur, beneficium haberet, & solueret alteri pensionem annum cum beneplacito Sedis Apost. Nauarr. *consil. 3. num. 1. de simon. in antiq. aliàs 39. 41. & 42. in nouis*, Prosper de Augustino *vbi proximè* Flamin. *de confident. benef. quæst. 47. n. 9*. Vgolin. *dict. cap. 50. §. 8.*

56 *in fin.* † Committitur denique simonia si quis per virum potentem, cui pecuniam traderet seu promitteret, metum aliis inferret, vt à concursu cessaret, Vgolin. *de simon. tab. 1. cap. 48. §. 3. sub num. 5. & d. c. 50. §. 9. in fine.*

57 Examinatores ad beneficia scientiam examinandorum iuxta beneficiorum qualitatem debent attentè timari, quæ vt pateat, aduertendum Dignitates

58 omnes, † & saltem dimidiam partem Canonicatuum in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis insignibus, vbi id commodè fieri potest, non nisi Doctoribus, seu Licentiatis in Theologia, vel iure Canonico conferendas, vt habetur in Concil. Trident. *sess. 24. de reform. cap. 12*. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 473. in prima edit. & resol. 497. in fine, in secunda edit.* me citato in hoc loco Card. Anton. Zapata *en el discurso de la obligacion en Concientia y Iusticia que los Prelados tienen de proueer los dignidades y beneficios p. 2. conc. 6. num. 12*. quod quidem Concilij

59 decretum id hortatur, non autem præcipit; vnde † in Synodo Prouinciali non licere imponere onus Dignitatibus, quòd quis nisi graduatus non possit eas obtinere sine Sedis Apostolicæ auctoritate, refert decisum Nicolaus Garcia *de benefic. part. 7. c. 7. num. 45*. Aloys. Ricc. *in praxi aurea res. 238. n. 3*. Castro Palao *d. tract. 13. disp. 4. punct. 6. n. 13*.

60 Archidiaconi, qui oculi dicuntur Episcopi, *cap. ad hæc, de officio Archidiac.* (quasi ab eo in specula & stationes positi, glos. *verb. oculi in cap. Diaconi, 93. dist.* Anton. Fabric. *in praxi benefic. titul. de benef. cum Dignitate num. 25. in fine.* debent esse in omnibus Ecclesiis, vbi fieri potest, Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel Iure Canonico, vt habetur in Conc. Trident. *sess. 24. de reform. c. 12. vers. Archidiaconi etiam*, referunt Nicol. Garcia *dict. cap. 7. num. 36*. Gonzal. *ad reg. 8. Cancell gloss. 4. n. 68*. Campan. *in diuers. iuris Can. rub. 7. cap. 6. num. 41*. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 138. à n. 2. & in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. decis. 305. num. 11. part. 5*. Galgan. *de iure publico lib. 3. tit. 21. n. 1*. Homobon. de Bonis *de examine Ecclesiastico tract. 1. cap. 9. quæst. 55*. Benni. *de priuil. Iurisconf. par. 2. priuil. 28. n. 2*. Molfes. *in sum. tract. 6. cap. 7. num. 61*. Nouar. *in sing. Canon. concl. 41*. Sebastian. Cæs. *in relect. de Eccles. Hier. disput. 12. §. 1. num. 9*. Squillante *de priuil. cleric. cap. 4. n. 109*. Eum tamen locum amplissima *Congr. DD. Cardinalium Concilij* interpretata est procedere in iis tantum Archidiaconis, qui vel curam habent animarum, vel iurisdictionem, prout habetur *in tit. de Archid.* non autem de iis, qui nomine dumtaxat sunt Archidiaconi, cuius declarationis idonei sunt nobis testes Anastas. Germon. *in tract. de indultis Card. §. quibusuis, num. 4*. Campan. *dict. n. 41*. Prasec. *in praxi noua Episc. par. 2. cap. 5. n. 20*. Aloys. Ricc. *dicta praxi decis. 473. in prima editione, & res. 497. n. 3. in secunda editione.* Massob. *in praxi habendi concursum req. 10. dub. 6.* secundùm Roman. impress. Squillante *dict. 4. num. 111*. Nouar. *dict. concl. 41. n. 2*. Nicol. Garcia *d. cap. 7. num. 41*. & *num. 40*. dicit *Sacram Congr.* respondisse huiusmodi Archidiaconos habentes iurisdictionem contentiosam debere esse Doctores & promotos in publico gymnasio, aliàs gradus ei non suffragare, ex Bulla 63. Pij V. refert Massob. *dict. dub. 6. num. 6*.

Decanus nullo Concil. Trident. decreto iubetur, vt necessario sit Magister siue Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, vt respondit *Sacra Cong.* teste Zerol. *in praxi Episc. par. 1. verb. Canonia §. 2. in fine.* Nicol. Garc. *dict. cap. 7. num. 43*. & Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 238. in fine, & in dec. Curiæ Archiepisc. Neapolit. decis. 248. num. 5. par. 4.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *dict. puncto 6. n. 16*. ideo loci consuetudinem in hoc esse seruandam necessario dicendum. 61

Scholastria conferenda est Doctori vel Magistro, aut Licentiato in Theologia, aut in Iure Canonico, aliàs prouisio est nulla, ex decreto Concil. Trident. *sess. 29. de reform. cap. 18.* ibi, *De cætero verò officia, vel Dignitates illæ, quæ Scholastria dicuntur, non nisi Doctoribus, vel Magistris, aut Licentiatis in sacra Pagina, aut in Iure Canonico, & aliis personis idoneis, & qui per se ipsos id manus explere possint conferantur, & aliter facta prouisio nulla sit & inualida, non obstantibus quibusuis priuilegiis, consuetudinibus etiam immemorialibus*, referunt Ben. *de priui. Iurisconf. priu. 28. n. 6*. Molfes. *in sum. tract. 6. cap. 7. num. 61*. Squillante *d. cap. 4. num. 104. & 105*. Circa quod *Sacra Congreg.* declarauit conferendam esse Scholastriam Doctoribus, vel Magistris, aut Licentiatis in sacra Pagina, aut in Iure Canonico, in qualibet Vniuersitate approbata; nec obstare, quod non cesset ex illis, quæ essent in illa regione, in qua esset Scholastria, refert Nic. Garc. *dict. cap. 7. num. 35*. me citato *in hoc loco* Solorzan *in tract de Iure Indiarum tom. 2. lib. 3. cap. 14. num. 18.* vbi subdit illud decretum Concil. Trid. non comprehendere Scholastrias existentes in loco, in quo erectum non est Seminarium; vel vbi in eius institutione alij præceptores sunt designati, me citato Castr. Palao *d. punct. 6. num. 14*. 62

Principalis Dignitas in Collegiata Ecclesia exempta, cui Ordinaria iurisdictio cum aliquibus iuribus quasi Episcopalibus competit, (prout est Prior insignis nostræ Collegiatæ Vimaranen.) conferri debet Doctori, vel Licentiato, vt principalis Dignitas in Cathedrali, non tamen necessariò, quia Concil. quando loquitur de Dignitatibus, *sess. 24. de reformat. cap. 12.* hortatur, vt conferantur Doctoribus, & non 63

non præcipit. Ita refert deciſum Nicol. Garcia *d. c. 7. n. 33.* & Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 63. n. 1. verſ. quod autem.* † Et ad quamcunque principalem Dignitatem in Collegiata requiri ætatem vigintiquinque annorum inceptorum, cum regulariter habeat curam animarum in foro interiori, vel exteriori, reſoluunt Nicol. Garc. *d. 4. parte 7. c. 4. n. 65.* Filliuc. *d tract. 41. c. 5. n. 3.*

64

65 Ad memoratas Dignitates in Cathedralibus Epiſcopatu inferiores, quibus nulla ineſt animarum cura, ex conſuetudine, ſtatuto, vel priuilegio adſciſci ſine dubio poſſunt minores vigintiquinque annis, dummodo non minores viginti duobus, iuxta decretum Conc. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. c. 13.* ibi, *& viginti duobus annis non minores adſciſcantur.* Nouar. *in ſingular. Canon. concl. 15.* Squillante *de priuileg. cleric. c. 4. num. 74.* in quibus Epiſcopus diſpenſare non poteſt S. Congreg. Conc. *ſub die 20. Septembris 1631.* Si verò curam animarum habeant, vigeſimus quintus iam cœptus requiritur annus, *c. cum in cunctis, §. inferiora, de elect.* confirmatque Concil. *d. c. 12.* ibi, *Nemo igitur deinceps ad Dignitates quaſcunque, quibus animarum cura ſubeſt, promoueatur, niſi qui ſaltem vigintiquinque ætatis ſuæ annum attigerit.* Nouar. *d. loco concl. 14.* Squillante *d. c. 4. num. 72.* Lotter. *de re benef. lib. 2. quæſt 49. num. 23. & 24. Sacra Congreg. Conc. ſub die 4. Decembr. 1627.* nouè Caſtro Palao *in opere moral. tom. 1. tract. 13 diſp. 4 puncto 3. num. 4.* vbi intelligit non ſolùm in Dignitatibus ſæcularibus, ſed etiam in Regularibus. Id tamen intelligitur ſi principaliter cura ſubeſt; ſi verò acceſſoriè vnita ſit Dignitati, eam obtinens non debet neceſſariò attingere vigeſimumquintum annum. Ita referunt deciſum Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Parochus* 6. Campanil. *d c. 6 n. 22.* Maſſobr. *d. requiſ. 10. dub. 11. n. 24.* Homobon de Bonis *de humana vitæ ſtatibus p. 1. c. 9. verſ. ſecunda.*

66 Prædictos autem viginti duos annos, qui ſecundùm Concil. *d. cap. 12.* requiruntur ad Dignitates in Cathedralibus, debere eſſe completos referunt deciſum Nicol. Garc. *d c. 4. num. 70.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 1. tit. 89. l. 7. num. 2.* & poſt alios reſoluunt Filliuc. *d tract. 41. cap. 6. n. 30.* Mandoſ. *in tract. de ætate min. c. 5. num. 12.* Nouar. *d. concl. 15. num. 2.* Squillante *d cap. 4. num. 75.* Vazq. *de benefic. cap. 5. §. 2. dub. 2. num. 18. & dub. 4. num. 24.* Caſtr. Palao *d. puncto 3. num. 10.* Leſſi. *de Iuſtit. lib. 2. cap. 34. num. 108.* dicens illam formulam, *vt non ſit minor viginti duobus annis*, inſinuare annos 22, debere eſſe completos. Quamuis prædictum vigeſimum ſecundum annum requiri inceptum, non autem completum aſſerant Emman. Sà *verb. beneficium, num. 31* Zerol. *in praxi Epiſc. part. 1. verb. beneficia, §. 1. verſic. ad dignitates*, Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 6. cap. 5. quæſ. 3. in fine.* quorum opinio in Rota recepta eſt, vt *in vna Verdunen. Canonicatus 13. Februar. 1581.* coram *Illuſtriſſimo Seraphino*, & eſt inter eius impreſſas *deciſ. 500.* vbi fuit dictum ad obtinendum Canonicatum ſufficere, quòd prouiſus ſit in vigeſimo primo ætatis anno vigore Concil. Tridentini.

67 An prædicti viginti duo anni qui requiruntur ad Dignitates in Cathedralibus, requirantur etiam in Collegiatis? Quæſtio eſt dubia, & eam requiri referunt deciſum Nicol. Garc. *d part. 7. cap. 4. num 59. & 62. cum ſequentibus* Armendar. *d. num. 2.* Filliuc. *d c. 5. num. 30. verſ. in quo*, me citato Caſtr. Palao *d punct. 3. num. 7.* Sed melius dicendum puto Collegiatas Eccleſias non comprehendi ſub decreto Concil. *in d. cap. 12.* cùm tantùm loquatur in Cathedralibus, & ideo requiſita ætatis ad illa remanere in diſpoſitione Iuris communis dicunt Zerol. *in praxi Epiſc. part. 1. verb. beneficia, §. 1. verſ. ad dignitates, & verb. Canonia, §. 9.* Piaſec. *in ſimili praxi part. 2. c. 5. num. 21. pag. 330.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ. 735. in prima edit. & reſolut. 512. num. 3. in fine, in ſecunda edit.* Fr. Emman. *quæſt. regular. tom. 1. quæſt. 11. art. 2. & in addit. ad Bullam Compoſitionis. num. 4.* vbi ait Chriſtophorum Vellam Archiepiſcopum Burgenſem contuliſſe dignitatem Scholaſtri Collegiatæ Eccleſiæ de Aguillar de Campo cuidam ſcholari, qui non habebat maiorem ætatem 17. annorum, & cum litigaretur ſuper hoc, fuiſſe iudicatum collationem eſſe Canonicam, & iuridicam, me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. part. 2. cap. 9. num. 14.*

Pœnitentiarius Canonicus Eccleſiæ Cathedralis debet eſſe Magiſter, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, & annorum quadraginta, ſeu aliàs, qui aptior pro loci qualitate reperiatur, vt habetur in Concil. Trident. *ſeſſ. 23. de reformat. cat. 4.* de quo latè diximus *allegat. 55.* & ibi citatis addo Caſtro Palao *d puncto 3. n. 17.* 68

Canonicatum aliquem Cathedralis Eccleſiæ impetrans maiori præditus debet eſſe ſcientia, quam is, qui ſimplex, & reſidentia carens vellent conſequi beneficium, eumque ſolertius examinatores debent interrogare, ſtrictiorique examine cum eo vti, quia beneficium ſimplex, perpetuam tamen requirens reſidentiam, comparatur Curato ex Lapi reſolutione *alleg. 116.* incip. *Hiſpanus, ſub n. 2.* per doctrinam Innoc. & Ioan. Calderin. *in cap. clericos, de clericis non reſident.* Homobon de Bonis *de humana vita ſtatibus p. 1. cap. 9. verſ. tertiò.* 69

Dubium maximum eſt, quænam ætas poſt Concil. Trident. requiratur ad Canonicatus in Cathedralibus? Pro cuius deciſione ſic diſtinguendum eſt; vel enim loquimur facta Ordinum diſtributione per Canonicatus, vel vbi nulla eſt. *Primo* caſu certum eſt nullum eſſe recipiendum, qui eo Ordine ſacro non ſit initiatus, quem requirit, aut in tali ætate, vt infra tempus de Iure, vel eadem Sancta Synodo (hoc eſt, annum) ſtatutum initiari valeat, *c. 12. ſeſſ. 24. de reformat.* ergo dum ad Subdiaconatum promoueri quis poteſt in vigeſimo ſecundo, ad Diaconatum in 23. ad Presbyteratum in 25. eod. Conc. *cap. 12. ſeſſ. 13. de reformat.* inde fit quod Canonicatum Subdiaconalem in 21. Diaconalem in 22. & Sacerdotalem in 24. anno obtinere valebit. Vnde cenſuit *Sacra Congreg.* ad obtinendum in Cathedrali Canonicatum, cui aſt annexus Ordo Subdiaconatus, ſufficere quam eſſe conſtitutum in tali ætate, vt infra annum poſſit promoueri ad Subdiaconatum, refert deciſum Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib. 1. tit. 10. l. 1. de ætat. num. 7.* & docent. Filliuc. *tract. 41. de benefic. cap. 5. num. 28.* Vgolin. *de officio Epiſcop. part. 1. cap. 10. num. 1.* Sanch. *in opuſcul. moralib. lib. 7. cap. 1. dub. 48. num. 7.* Paul. Laym. *in Theolog. moral. lib. 4 tract. 2. cap. 14. num. 1. verſ. porro.* Squillante *de priu leg. cleric. cap. 4. num. 65.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 591. num. 5. cum ſequent.* vbi *num. 9.* ſubdit ſufficere annos illos ingreſſos, non verò requiri completos, nouè Steph an. VVeyms *ad Conſtitut. 24. deſumptas ex Iure antiquo, & innouatas per Concil. Trident. conſtitut. 3. numer. 23. pag. 34.* *Secundo* verò caſu, vbi ſcilicet nulla adeſt facta Ordinum diſtributio, & Canonicatus nullum habent ſibi annexum Sacrum Ordinem, de Iure communi minores 14. annorum illos habere poſſunt, *gloſ. pen. in cap ſi eo tempore. de reſcript. lib. 6.* 70

Abb.

Abb. *in cap indecorum num.* 3. *de etate, & qual.* Rot. *antiq. decis.* 1. *de etate*, Bellam. *decis.* 753. Camill. Borel. *in sum.decis.tom.*1.*tit.*29.*n.*13. Steph.Gratian. *d.cap.*591.*num.*4. Aloys. Ricc. *in collect.*2451. *vers. septimò aduerte.* Thom.Valasc. *tom.*1.*allegat.*7.*n.*6. & in hoc non reperio quod aliquid innouasset Concil. Tridènt.

Attamen vigesimum secundum annum requiri ad Canonicatus in Cathedralibus videntur insinuare plures Sacræ Congregat. declarationes. Prima *censuit obtinentem Canonicatum in Cathedrali Ecclesia etiam ante factam Ordinum distributionem in ea saltem ætate oportere esse constitutum, vt intra annum ad Subdiaconatus possit promoueri*, refert Armendar, *dict.l.*1. *de ætate num.*6. Secunda, *si neque ante Concilium, neque post Concilium Trident. nullus Ordo siue Diaconalis, siue Presbyteralis Canonicatui annexus fuerit, & Parochialis Ecclesia legitimè, & perpetuò eidem Canonicatui vnita, tanquam Parochiale accessorium, attendenda est natura Canonicatus, non autem Parochialis, & ita sufficit, vt is, cui collatio facta est, sit in ætate viginti duorum annorum, quæ in Canonicatus collatione requiritur*, referunt Anastas. Germon. *de indultis Cardinal.* §. *quibusuis, numero* 6. Campanil. *dict. rubr.*7. *cap.*6. *num.*26. Tertia, *si aliqua Parochialis Ecclesia esset vnita alicui Canonicatui Ecclesiæ Cathedralis accessoriè, sufficiunt viginti duo anni*, de qua Gonzales *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 9.*num.*4. & fuisse in Rota decisum refert Seraphin. *decis.*1138. Quæ quidem declarationes præsupponunt ætatem saltem 12.annorum necessariam esse in Canonicatu carente Ordine Sacro annexo; nisi eas intelligamus, vbi Canonicatus solent esse Sacris Ordinibus annexi ante factam illorum distributionem.

71 Ad Canonicatus Collegiatarum Ecclesiarum ætas annorum 14. sufficiebat, ex dispositione Iuris *in cap.super inordinato, iuncta gloss. verb. pueri, de prebend.* Rebuff. *de dispensatione ætatis num.* 2. Moneta *de distribution.quotidian.part.*2.*quæstion.*19.*num.*14. Homobon. *dict. cap* 9. *vers.vnde*, Squillante *dict. cap.*4.*num* 64. Franc.Leo *dict. part.* 2. *cap.*18. *numer.*20. *in fine*, Zerol. *in praxi Episcop. part.*1. *verb. Canonia* §.9. Gonzalez *gloss.* 5. *in princip. num.* 6. Stephan.Gratian. *dict.cap.*591.*numer.*12. Marchin. *de Sacram. Ordin. part.*5. *tractat.*1. *cap.*2. *num.*19. me citato *in hoc loco* Castro Palao *dict. puncto* 3. *num.*18. & in ea nihil innouasse Concilium Tridentin. censuit Sacra Congregat. prout nobis sunt idonei testes Galet. *in margarita casuum Conscient. verb. Canonicus* 3. *pag.*29. Gonzal. *ad regul* 8.*Cancell.gloss.*5.*num.*29. Piasec. *in praxi noua Episcop. dict. cap.*5.*num.*21. *pag.*350. Aloys. Ricc. *in dict. praxi fori Ecclesiast. decis.*735.*in* 1.*edit.& resol.*512. *num.*3. *in fine. in* 2.*edit.* Armendar. *dict.l.*1. *de ætate, num.*8. Intellige si huiusmodi Canonicatus Ecclesiarum Collegiatarum ex statuto, vel consuetudine nullum requirant Sacrum Ordinem, aliàs enim deberent de illis prouidendi esse constituti in illis Sacris Ordinibus, quos requirunt ipsi Canonicatus, vel in ea ætate, quod infra annum à Iure statutum possint ad illos promoueri. Ita Aloys.Ricc. *in praxi aurea resol.*239. *numero* 3. Franc. Leo *d p.*2. *cap.*18. *numero* 22. Stephanus VVeyms *ad dict.constitut.*3. *num* 23. Et non requiritur vltra 14. annos etiamsi aliquæ Parochiales Ecclesiæ essent vnitæ aliquibus eorum, quia censuit *Sacra Congreg.* attendendam esse naturam Canonicatus, & non Parochialis, & sufficere quod prouisus sit in ea ætate, quam exigit Canonicatus, si Parochialis vnita sit perpetuò, & accessoriè Canonicatui, secus si æquè principaliter; quia tunc non assumit naturam Canonicatus. Ita decisum referunt Henriq. *cons.*32.*num.*4. *& sequentib.* Piasec. *in praxi noua Episcop. dict. cap.* 5. *numero* 21. *pag.* 330. Galet. *vers. Canonicus* 5. *& verb. Parochus.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.*735. *in* 1. *edit. & resolut.* 512. *in* 2. *edit. & in praxi aurea resolut.* 239. Si verò aliquis ex Canonicis exerceat animarum curam annexam eius Canonicatui, debet esse vigintiquinque annorum; nam actu curam exercet, tametsi habitu penes totum Collegium illa resideat: ita resoluit Campan. *dict. cap.*6. *num.*30.

Simplex beneficium consequi volenti satis est 72
si Canonicas horas recitare sciat, Flamin. *de resignat.lib.*4.*quæst.*11. *numero* 30. Campanil. *in diuersorio iuris Canon. rub.*5. *cap.*3.*numero* 2. & habeat scientiam per Concil.Trident. necessariam ad primam Tonsuram, de qua *allegat.* 11. *numero* 4. & 5. vlteriùs quòd sciat construere, per gloss. *verb.reputamus in Clement.*1. *de concess. prebend.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast.decis.*390.*in* 1.*edit. & resolut.* 329.*numer.*6. *in* 2 *edit.* Piasec. *in praxi noua Episcop. part.*2.*cap.*1. *numero* 40. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloss.*4. *sub numero* 37. Campan. *dict. numero* 2. Et
licèt † de Iure communi ad beneficia simplicia ob- 73
tinenda iusta ætas illa censeretur, quæ septennium excessit, *gloss. pen. in cap.si eo tempore, de rescript. in* 6. Hodie attenta dispositione Concilij Tridentini *sess.* 23. *de reformat. capit.* 6. nullus ante decimumquartum annum beneficium potest obtinere, referunt Petr. Pech. *in reg. beneficium, num.*27.*versic.cæterùm quid in istis, lib.*6. Gutier. *Canon.lib.*1.*cap.*26.*num.*33. Henriq. *in summ. libr.*10. *cap.*19.§.1. Azor.*institut.moral. part.*2. *lib.*9. *capit.* 5. *quæst.*7. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.*30.*tract.*3. *num.*166.*in fine*, Gregor. Lop. *lib.*3. *verb.quatorze annos. tit.*16. *part.*1. Petr.Ledesm. *in summ. part.*1, *de Sacram. Ordinis, cap.*7. *vers.de la prima, & p.*2.*tract.*7.*cap.*1. *conclus.*7. *propè finem*, Ceuall.*commun.contra commun.quæst* 523.*n.*3. Aloys. Ricc.*in collect.decis.part.*4.*collect.*860.*& in praxi fori Ecclesiast. decis.* 392. *& decis.*385. *in prima edit.* aliàs *resolut.*331. *& resolut.* 325. *num.*3. *in secunda edit. & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis.* 281. *num.*2. *part.* 4. Homobon de Bonis *de examine Ecclesiastico part.*1. *tract.*1. *cap* 10. *quæst* 60. *vers.quintò.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.*1.*tit.*20. *l.*1. *de ætate num* 5. Molfes. *in sum.Theologia moralis tractat.* 6. *cap.*7. *num.* 44. Viuian. *in praxi iurispatron part.*2. *lib.*6. *cap.*7.*num.*2. Lessi *de Iustit.lib.*3. *cap.*34. *dub.*20. *num.*309. Nicol.Garc. *de benef. part.*7. *cap.*4. *num.*8. Campan. *dict.rub.*7. *cap.*6.*num.*2. Flamin. *de resignat lib.*3.*quæst.*7. *num.*
65.*& lib.*4.*quæst.*1.*num.*7.*& quæst.*11.*num.*13.† Ex 74
dispensatione tamen Summi Pontificis beneficium simplex infanti potest conferri, Flamin. *dict.quæst.*7. *n.*66. Azor. *d c.*5.*quæst.* 8. *versic. sed quærat aliquis*,
Thom.Valasc.*allegat.iuris tom.*1.*alleg.*7.*n.*10.† Epi- 75
scopus verò non potest indulgere cuiquam, vt ante decimumquartum annum incœptum beneficium simplex obtineat, Azor. *d. cap.* 5. *quæs.* 9. *vers. si quæras*, Lessi. *d.lib.*2. *cap.*34. *num.* 108. Nicolaus Garcia *d. part.*7. *cap.*4. *num.*57. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto* 3.*num.*20. *vers. deinde.* Aloys.Ricc. *d.resolut.* 331. *num.*1. vbi in fine resoluit Episcopum conferentem beneficium minori quatuordecim annorum peccare mortaliter, & collationem esse nullam, & *num.*3.*versic. habetur*, di-

ci *Sacram Congregat.* censuisse 14. *Augusti* 1586. quòd prouisio in decimotertio ætatis anno de Canonicatu in Ecclesia Collegiata, vbi vigore statuti Ecclesiæ prouisi ante realem possessionem, & fructuum perceptionem tenentur expectare per biennium, obstat decretum Concilij *d.cap.6.*

76 Aduertendum maximè est non oportere esse expletum quartumdecimum annum ad obtinendum simplex beneficium post Concil. sed cœptum sufficere. Ita decisum referunt Henriq. *dicto cap.19.* §.2. Galet. *verb. beneficium*, 4. Armendar. *dict. lib. 2.de ætatibus*, *num.5.* Ceuall. *quæst.523. num.4. & quæst.593. num.18.* Aloys. Ricc. *dict. collect.* 860.*vers. limita secundò. & resolut.325. num.3. vers. nihilominus*, Azor. *dict. cap.5. quæst.7. in fine.* Cardinal. Tusch. *tom.3. littera E, conclus.338. num.12.* Gonzal. *ad regul.8. Cancell. glos.5. in princ. num.90.* Thom. Valasc. *tom. 1. allegat. 8.* Campan. *dict. cap.6. num.2. in fine*, nouissimè Alphons. de Leone *de officio Capellani quæst.4. praxi 6. num.33. cum se-*
77 *quentib.* † Si verò in fundatione sit statutum, vt illud etiam minor quatuordecim annorum adipisci valeat, standum est fundationi, cui non fuit derogatum per iam dictum Concilij decretum ? ita referunt decisum Gonzalez *d glos.5.n.91.* Aloys. Ricc. *d.collect.*860.*vers. nunc limita & primò.* Malsobr. *in sua praxi habendi concursum req.7. dub.12. & req.20. dub.11. num.30.* & alij per me citati infrà *allegat.72. num.72. in fine*, & per Alphons. de Leone *dict. quæst.4. praxi 6 num.36.* vbi *num.38. vers. supraposìtam*, ampliat eandem doctrinam, quod fundator in limine fundationis possit disponere, quod minor quatuordecim annorum admittatur ad beneficium; vt procedat, etiamsi illi imponat onus celebrationis Missarum, & *in vers. amplia* subdit posse fundatorem statuere vt Cappellania possit cōferri pueris minoribus septennio, & sic laïcis, qui teneantur per alios Missas celebrari facere; Rota *in Granaten. Capellaniæ 12. Ianuarij* 1607. coram *Reuerendissimo D. Lugdunen.* apud Farinac. *tom.1. part.2. decis.194.* Lotter. *de re benef. lib.1. q.32. num.35.* Ferentil. *ad decis. Buratti* 755. *num.15.* Ciarlin. *controuers. forens. lib.1. cap.53. num.52.* Campan. *d.cap.6. num.2. in fine*, vbi *num.* 3. dicit se sciuisse declaratum, esse non censeri inualidam præsentationem factam de persona nondum attingente quartumdecimum annum (licèt in eo beneficio minor ætas non concedatur ex fundatione) sufficit enim, quod ante institutionem pertingat eam ætatem, probatque Lambertin. *de iurepatron. part. vlt. lib.2. quæst.2. art.3.* eam tamen restrinxit Rota coram Oiano 19. *Nouembris* 1584. non subsistere si fuit præsentandus proximè clericandus, nam penitus indignus tunc non erit, & sufficiet si ante institutionem fuerit tonsuratus, me citato *in hoc loco* nouissimè Alphons. de Leone *d q 4. praxi 6.n.39.* vbi *n.40.* resoluit contra Ricc. & Squillant. valere præsentationem ab beneficium de minore quatuordecim annorum factam cum conditione si impetrauerit à Papa dispensationem, si verificetur conditio infra tempus datum ad præsentandum de Iure.

Poterit igitur præsentari & institui minor 14. annorum non obstante dispositione Concilij *dict. loco* si fundator tacitè, id voluisset, mandando præsentari clericum in minoribus constitutum, Rot. *decis.482. ad fin. part.1. diuers.* Garcia *de benefic. part.7. cap.4. num 9. & 10.* Aloys. Ricc. *collect.* 160 *vers. nunc limita & primò.* Vel si mandauit præsentari clericum primæ Tonsuræ, Rot. *in Metropolitana beneficij 6. Iunij* 1622. coram *R.P.D. Merlino*; quia de Iure septimum ætatis annum agens tonsurati potest, *cap. nullus, & ibi gloss. verb. infanti, de tempor. ordin. in 6.* Quod Ergo intelligo verum, quando fundatio est ante Concilium Tridentin. de quo tempore secundùm Iuris communis dispositionem etiam clericus primæ Tonsuræ, & in septimo anno constitutus erat capax simplicis beneficij, *c. si eo tempore, de rescriptis.* Garc. *d.c.4.n.4. cum sequent.* Rot. *d. decis.194 num.2. part.2. recentior.* At vbi fundatio esset post Concilium, & in ea non reperiretur expressè cautum quòd puer, aut minor 14. annis præsentari possit, sed tantum quòd præsentetur clericus primæ Tonsuræ, vel in minoribus constitutus, intelligitur, dummodo præsentandus habeter ætatem 14. annorum requisitam à Concilio. Ita Rot. *in dict. Metropolitana beneficij, & in Corduben. Capellaniæ 5. Decembris* 1619. coram *Reuerendissimo D. Duran.* in impress. *decis.* 228.*n.8.* Hac de re extat specialis *declaratio Eminentissim. Cardinalium Sacri Concil. Trident. interpretū*, quam refert Ciarlin. *dict. lib. 1. cap.53. num.51.* in hæc verba. *Illustrissim. & Reuerendissim. Dom. Thomas de Spinellis alias l'Aiata diœcesis Regien. fundauit simplex beneficium iurispatronatus descendentium Balthasaris, & fratrum de Spinellis testatoris agnatorum, cum declaratione quod dictus Rector, siue Rectores dicti beneficij, vt supra eligendi, esse debeant Sacerdotes Missam celebrantes, honestæ vitæ, bonorum morum, his tamen demptis, qui forent, aut essent de stirpe, & progenie prædictorum de Spinellis, quos eligi posse volunt in Rectores dicti beneficij, etiamsi non essent nisi in minoribus, & puri clerici, & prohibuit alios extraneos eligi, donec sint, qui eligi possint de stirpe prædicta. Quæritur an patronus dicti beneficij possit præsentare filium suum clericum ætatis annorum decem circiter, non obstante Concilio Tridentino c.6. sess.23. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum censuit ex lege fundationis huiusmodi, quam non sustulit ipsum Concilij decretum c.6. sess.23. ad beneficium prædictum, præsentari posse patroni filium, qui clericus in aliquo saltem ex minoribus Ordinibus constitutus & alioquin idoneus reperiatur, etiamsi decimum suæ ætatis annum non excesserit.*

Annotandum pro intelligentia Concil. *d.cap.6.* 78
prohibitionem de obtinendo beneficio ante illam ætatem 14. annorum subsistere, nedum si per vim collationis daretur, verum etiam præsentationis, electionis, aut alterius cuiuscunque prouisionis, stante generica Concilij prohibitione, & ob verbum in eo positum, *obtinere*, quod generale est, Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib.4. cap.9.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapolit. part.4. decis.343.* Squillante *de priuileg. cleric. cap.4. num.62.* Viuian. *in praxi iurispatron. lib.7. cap.6. num.7.* me citato *in hoc loco* Alphons. de Leone *d.q.4. praxi 6.n.37. prope fin.* Garc. *dict. part.7. cap.4. num.85.* Vasq *in opusc. de benef. cap.5. §.2. dub 3. in fine num.23.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto 3. num. 10.* vbi subdit quòd non solùm tempore impetrationis, sed etiam tempore oppositionis, seu eo tempore, quo te legitimè opponere potes, eam ætatem habere debes, Mandos. *in tract. de minoritate, cap 4. num.17.* quem citat Campan. *dict. cap.6. num.6.* vbi *numero 5.* asserit ad pensionem extendi placuisse Sacræ Congregat. & repetit *rubric.11. cap.14. num.16. versic. de legitima*, & me citato *hoc loco* Castr. Palao *in opere mor. tom.2. tr.13. disp.1. pun. 11. n.4.* quamuis † ætatem septem annorum ad illam sufficere asserant 79
Aloys. Ricc. *in dict. praxi decis.430. in 1. edit. & resolut.367. in 2. edit.* & Steph. Gratian. *disceptat. forens. tom.3. c.397.17.*

Ad

Ad Curata verò maiorem quandam flagitant Iura peritiam, quandoquidem animarum cura ars artium est, *cap. cùm sit, de ætate. & qualitat.* Gonzal. *ad leg.* 8. *Cancell. gloss.* 4. *à n.* 7. atque ideò onus vix Angelicis humeris sustinendum, vt eam deposcant scientiam, quæ ad finem, moresque pertineat, & salutarem doctrinam tradendam satis sit: vel sufficit tanta, qua plebem sibi commissam pascere valeant salutaribus verbis, atque exemplis, quod omnibus necessarium est ad salutem, eos admonendo breuibus quidem, & dilucidis verbis de vitiis, quæ declinare, vitareque, ac virtutibus, quas sectari eos oporteret, vt æternam euadant pœnam, atque celestem gloriam adipiscatur, quæ clarius explicat Sot. *in* 4. *sentent. dist.* 25. *artic.* 4. *concl.* 3. *vers. & per hoc*, sequentibus verbis. *Qui verò Parochiæ in pastorem præficitur, vt idoneus habeatur, ea scire debet, quæ plebi sunt cognitu necessaria, nempè illa, quæ sunt de necessitate salutis, vt videlicet docere suos subditos sciat Fidei articulos, & Decalogum, atque ordinaria peccata, quæ ei per Confessionem deteguntur, vtque pœnitentibus salutaria consilia præstare valeat, præ ertim vero cum D. Thom. in 4 sentent distinct. 17. n. 2. scripto, credo tantum debere esse in eo scientiam, qua distinguere noscat peccatum, & non peccatum, atque inter mortale, & veniale, quinimò & sacris litteris præditus esse debet, cum eius sit peculiare munus prædicare, iuxta Concil. Trident sess. 24 de reform. c.* 4. &c.

81 Curata beneficia qui vult obtinere, debet esse constitutus in ætate 25. annorum incœptorum, vt probat text. *in c. cùm in cunctis.* §. *inferior. de elect.* Menoch. *remed.* 15. *recuper. n.* 442. Rebuff. *in tr. de pacificis possess. num.* 182. Henriq. *lib.* 10 *cap.* 19. § 3. Flamin. *de resignat. lib.* 4. *quæst.* 9. *num.* 14. *cum seqq. & quæst.* 11. *num* 14. Cened *part.* 3. *collect.* 30. *num.* 1. Vgolin. *d. cap.* 50. §. 8. *num.* 3. Campan. *dict. rubr.* 7. *cap.* 6. *num.* 29. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract* 3. *num.* 164. *vers. aduerte*, plures alios refert Nicol. Garcia *dict. cap* 4. *numero* 41. Zerol. *in praxi Episcopal part.* 1. *verb. beneficia, vers. ad dignitates, pag.* 58. Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapol decis.* 281. *num.* 1. *& decis.* 349. *part.* 4. Salon. 2. 2. *quæst.* 63. *art.* 2. *controu.* 1. *concl.* 2. Lessi. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 107. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 5. *quæst.* 1. Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.* 2. *quæst.* 3. *art.* 1. *concl.* 1. Filliuc. *tom.* 3. *tract* 41. *cap.* 5. *num.* 24. Homobon *de humana vitæ statibus p.* 1. *c.* 22. Malsobr. *in praxi habendi concursum req.* 10. *dub.* 11. *n.* 27. iuxta Rom. impress. Vasq. *de benef. cap.* 3. §. 2. *dub.* 2. *in fine*, me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct.* 3. *n.* 12. Et † suffi-
82 cit ad validitatem collationis cuiuscunque beneficij Curati, quod prouisus sit prima Tonsura initiatus, & ætatem habeat, vt intra annum ad Sacerdotium promoueatur, vt per *c. licèt canon. & c commissa, de elect. lib.* 6. cum similibus resoluunt Rebuff *in praxi tit. requisita ad collat. n.* 24. Roch. *de iurepatron verbo honorificum n.* 24. Gutier. *canon. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 35. Petr. Gregor. *rei benef. c.* 15. *n.* 8. Nicol. Garc *de benef.*
83 *p.* 3. *c.* 4. *à n.* 2. & ideò † beneficium Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij spatio vnius anni, Zerol *in praxi Episcop. d. verb. beneficia. versic. dico quartò principaliter, pag.* 44. Spin. *in speculo testam. gloss.* 4. *princip.* 65. Azor. *instit moral. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 8. *q.* 2. Cened *dict. collect.* 30. *n.* 1. Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.* 5. *collect.* 1988. in tantum quòd si quis obtinens Parochialem non promoueretur intra illud tempus ad Sacerdotium, Parochia vacat ipso iure, vt probat *d. c. licet canon*, & resoluunt Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 15. *numero* 47. latè nouissimè Alphons. de Leone *d. quæst.* 4. *praxi* 6. *num.* 71. *cum sequentibus*, qui † text. proced. r, &, in- 84
telligitur quando scilicet canonicè Parochus possedit beneficium vltra annum, & non se promoueret in futurum, secus verò si non canonicè, quia tunc non vacat, Mascard. *de probat. concl.* 683. *num.* 16. Sic etiam illius pœna non habet locum in Rectore, qui intra annum à die adeptæ possessionis pacificæ, vel intra tempus legitimè ei prorogatum, comparuit, & se promoueri petit, offerens quantum in se erat, se paratum suscipere Sacerdotium, vel Ordines, & noluit eum Ordinarius propter illiteraturam, vel aliam causam promouere, refert in *Sacra Congreg.* decisum Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *num.* 7. Debet tamē Parochus, & tenetur sub peccato mortali habere propositum Ordines sacros suscipiendi, vt probat text. *in* §. *commissa* §. *cæterum, de elect. in* 6. Iacob. de Graffis *in decis aureis lib.* 2. *cap.* 39. *n.* 13. Cardinal. Anton. Zapata *en el discurso de la obligacion en Conciencia y Iusticia que los Prelatos tienen de proueer los dignidades y beneficios ecclesiasticos, &c p.* 1. *concl.* 1. *à princ.*

Præsentatus, seu electus ad beneficium potest absens institui ab Episcopo, si ei notum sit esse idoneum notoriè; veluti quia Doctor est in aliqua Vniuersitate studij generalis graduatus; hic enim examine non indiget, ex doctrina glos. *verb. ignota, in cap de Petro, distinct.* 47. iuncto Concil. Trident. *sess.* 6. *de reform cap.* 13. *in fine*, resoluunt Cened. *ad Decretum collect.* 15. *num.* 3. Henriq. *in sum lib.* 10. *c.* 18. *in princ.* Sà *in aphorism verb. examen.* Quare sic notum Episcopo posse ab eo absentem institui, & præsentationem, ac institutionem validam esse, licet institutus absens sit, notant Innoc. per text. ibi *in cap. in Lateran.* in vltimis verbis, *de præbend.* Abb. *cons.* 76. *num.* 2. *part.* 1. Nicolaus Garcia *part.* 4. *cap.* 1. *à num.* 16. vbi *à num.* 23. refert declarationem Illustriss. Cardinalium secundùm quos intelliges supradicta de persona notoriè digna, & Episcopo nota: & limitabis, quòd † non procedat 86
in præsentato ad Parochialem, in hac enim examen præcisè necessarium est, nec omitti potest ex eo, quod prouisus notoriè dignus sit: Doctor enim, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & in publica Vniuersitate graduatus non excusatur ab examine, quando petit prouideri de aliqua Ecclesia Parochiali. Ita decisum per sacram Congregat. referunt Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell gloss.* 4. *n.* 90. Nicol. Garcia *part.* 9. *c.* 2. *n.* 103. Piasec. *in praxi noua Episc. p.* 2. *c.* 5. *n.* 17. *vers. Doctor.* Aloys. Ricc. *d. resolut.* 351. *n.* 2. Prosper. de August. *in addit ad Quarant. verb. benef. Paroch. collatio, quæst.* 1. Zerola *in praxi Episc. p.* 2. *verb. Doctor*, §. 1. resoluunt Lambertin. *de iurepatronatus, p.* 1. *lib.* 2. *q.* 11. *ar.* 3. *n.* 5. Rebuff. *de priuileg. scholarium, priuil.* 86. *n.* 4. Flamin. *de resignat. lib.* 8. *q.* 9. *n.* 83. *cum seqq.* Vgol. *d. c.* 50. §. 6. *n.* 6. *&* §. 10. *n.* 6. Lessi. *de Iust. l.* 2. *c.* 34. *n.* 82. Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis.* 139. *p.* 1. Cened. *ad Decretum collect.* 15. *n.* 5. etiamsi esset famosissimus Doctor, qui cū maximo applausu per plures annos legerit, iuxta tradi per Fusch. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 5. *n.* 10. & etiamsi esset Vicarius ipsius Episcopi, Flamin. *d. quæst.* 9. *num.* 87. 87

Cauebis igitur à Garc. *part.* 9. *cap.* 3. *num.* 5. *&* 14. dum scribit hanc resolutionem procedere in quocunque Beneficio Ecclesiastico, nam quamuis ex Concil. Trident. *d. c.* 13. examen necessarium esse in omnibus beneficiis agnoscamus, pro forma tamē in solis Parochialibus requiri receptissima est scribentium resolutio; in aliis verò simplicibus cū residen

ſidentia,vel ſine illa,non requiritur de neceſſitate, nec ſic, ſi prouiſus eſt perſona inſignis, & notoriè idonea,& ita vidi ſeruari in hac Curia:namque cum anno tranſacto, videlicet 1621. prouiſus fuiſſem de
88 dignitate Theſaurariæ Maioris inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis, Illuſtriſſimus Dominus † Marcus Aurelius Meraldus, integerrimus Sanctiſſimi Domini Pauli V.felicis recordat.Datarius, & meritiſſimus vtriuſque Signaturæ Referendarius,Bullas Apoſtol. de hac Dignitate mihi expediri abſque examine iuſſit,qui ſingulari eruditione, & acerrimo iudicio ornatiſſimus litterarum,ac rerum gerendarum notitia illuſtris,& vtriuſque iuris peritiſſimus,adeò incorruptè atque integrè Datarij officio functus fuit, vt ab eo nihil iniuſtum,indecorum,indebitum,iuri, ac bonis moribus repugnans vnquam factum fuiſſe verè credendum ſit,propter maximam illius in diſtribuendis gratiis,& beneficiis erga litteras, benemeritas,ac pauperes perſonas,rectitudinem,curam, iuſtitiam,& prouidentiam. Verè quidem vir iſte doctiſſimus noſtras ſemper adamauit lucubrationes, noſtriſque laboribus plurimum detulit; & cum D. Ambroſio *lib.1.de Cain & Abel. c.4.* dicere ſolebat, *nulla ſine labore virtus, quia labor proceſſus virtutis eſt.* Ob idque præmia ſic laborantibus concedenda affirmabat cum eodem Ambroſ.*d lib.1.c.4. Non dormientibus,neque otiantibus,ſed vigilantibus,& laborantibus pollicentur præmia, & labori merces parata eſt*; cuius auctoritates nouiſſimè refert Dominus Don Ferdinandus Pizarro y Orellana Supremi Caſtellæ Conſilij meritiſſimus Auditor *in hiſtoria virorum illuſtrium noui Orbis, in vita Ferdinandi Pizarri c.vlt. obſeru.vnica in fine,pag.*343. aliqua ad rem tradidit Emman.de Faria *in comment. ad Ludouicum de Camoens canto 10.eſt* 45.

89 Semel examinatus, & approbatus ad vnum beneficium ſimplex,non amplius examinatur ad aliud ſimile,idem eſt ſi ſemel ſit approbatus ad Canonicatum, vel dignitatem in Collegiata,non amplius examinatur ad ſimilem Canonicatum,vel Dignitatem in alia Collegiata; ſemel approbatus ad Curatum,vel Canonicatum,ſeu Dignitatem in Cathedrali, non vltra examinatur ad ſimile,vel ſimilem. Ita ſeruari in Curia referunt Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell.gloſſ.*4. *num.*84.& Aloyſ. Ricc.*in d.praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.*410. *in 1.edit. & reſolut.*356. *in 3.edit.* Ioan. Anton. Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum prælud.* 3. *dub.*3. *num.*30. Homobon. de Bonis *de examine Eccleſiaſtico tractat.* 2.*cap.*3.*quæſ.* 31.*in fine.* Sed Campan. *in diuerſ.Iuris Canon.rub.*5. *cap.* 3. *num.* 8. *propè fin.* concludendum aſſerit, quod licet attento iure communi non ſit iterum examinandus,per text. *in cap.accepimus,de ætate, & qualit.ac deciſ.Paleot.*83.& Caputaq.*deciſ.*367.*lib.*2. inſpecta tamen Concilij ſanctione examini ſemper eſſe ſubiiciendum,edocetque Seraphin.Rotæ *deciſ.* 1323. vbi propterea concluſit Rota quod cum in aſcenſione ad alterum quæratur nouus titulus,iuxta *conſil.*18.*Oldradi*, ideò ſit etiam tunc examinandus, refert etiã declarationem *Illuſtriſſimorum DD. Cardinalium*, quòd cœptus beneficiati in quolibet. aſſenſu,denuo examinetur,atque ita præterea reſolutum fuiſſe memorat *in vna Cæſarauguſtana* coram *Card. Pamphilio,ſen. de anno* 1587. Ego tamen ſcio de ſtylo Curiæ primum verum,ſecundum verò Campan. & Seraphini aſſumptum in patribus ſibi locum habere dicendum eſt,vel ibi per concurſum examen fit,refert Maſſobr.*d.dub.*3.*n.*32.Hinc prouiſum à Papa Romæ in forma gratioſa de ſimplici beneficio ſacrum Ordinem annexum habente non debere rurſus ab Epiſcopo examinari, ſi adiunctum Ordinem ſuſcipere intendet,tradunt Campan. *dict. cap.*5.*num.*26. Homobon. de Bonis *dict. tract.*2. *quæſt.*35. *in fine.* Et Epiſcopum non poſſe denuo ſubiicere examini pro ſimplici beneficio illum,quẽ iam examinauerat pro Ordinis Sacri promotione, reſoluunt Garc. *d.part.*9.*c.*3.*n.*15. Ioan. Ant. Maſſobr.*in d.ſua praxi habendi concurſum requiſ.*10. *dub.* 10.*num.*1.& 2. Homobon.de Bonis *d. tract.*2.*q.*35. *in fine.*

Si verò ad beneficium ſuperius ſit promouendus,examinari eius ſcientia nihilominus denuo debet,quoniam litteratura pro Dignitatis maioris, vel minoris conditione,maior minorve requiritur.Item ſi ad ſimile beneficium promoueatur, in Eccleſia tamen vel loco ampliori, maiorive, aut nobiliori, vel celebratiori, eſt etiam examinandus, dicit ſeruari ſtylo Curiæ Romanæ Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 6. *quæſt.* 9. vbi etiam aduertit † examinari debere promotum etiam ad ſimile, & æquale beneficium ſimilis loci, & Eccleſiæ, ſi in priori examine minus idoneè, & aptè reſpondit;aut ſi creditur eum poſt examen ſe negligenter in ſtudio litterarum geſſiſſe, & oblitum eſſe eius, quod ante didicerat,aut ſi alij ſint candidati,qui vnà cum eo beneficium petunt. 90 91

In prouiſionibus de Parochialibus per Sedem Apoſtolicam faciendis inſeri ſolet clauſula illa (*ſi per diligentem examinationem per te adhibitis examinatoribus in Synodo diœceſana deputatis ad hoc idoneũ eſſe repereris,ſuper quo conſcientiam tuam oneramus.*)& quam illa conditionem importet,& operetur quod examen cum Synodalibus examinatoribus requiratur pro forma, ita vt illud prætermitti nequeat, quantumcumque impetrans ſit re vera idoneus, ex latè deductis per Nicol.Garciam *de benef. part.*6.*c.* 2.*n.*253.*cum multis ſequentibus*,& præſertim *n.*266. vbi refert deciſionem *in Calagurritana beneficij de Ornillas* 12.*Octobris* 1587.coram *Cardin.Pamphilio ſen.* in qua dictum fuit id procedere etiamſi fuiſſet examinatus,& approbatus etiam ad Parochiales.Attamen viſa poſt primam huius tractatus impreſſionẽ Sac. Rot. *deciſio in vna Piſtorien. Parochialis* 6.*Febr.* 1623.coram *D.Merlino*,mihi videtur conditionem, ac formam huiuſmodi ſatis ſuperque eſſe adimpletam ex eo quòd quis iam ante fuerat coram eodem Ordinario Synodalibus examinatoribus adhibitis examinatus,& idoneus repertus, & approbatus ad eandemmet Parochialem. Nam prædicta clauſula debet intelligi de examine facto,vel faciendo,quatenus illud iam ante factum non fuiſſet, quia ſiue conditio prædicta dicatur caſualis,ex quo etiã idoneus caſu,vtputa memoria labente,vel Præſulis, & examinatorum aſpectu perterritus deficere poteſt in examine,ſiue mixta tanquã dependens etiam ab arbitrio,& iudicio Ordinarij,vel examinatorum,non eſt neceſſariò adimplenda poſt reſcripti præſentationem,ſed ſufficit quòd fuerit antea in rei veritate modo prædicto adimpleta,quoties tẽpore reſcripti Princeps ignorabat adimplementum,ad *l.hæc conditio §.fin.*& Bart. & Socin.*ff.de cond. & demonſtr.l.ſi ita ſcriptum §.fin.ff.de leg.*2. Ruin.*conſ.*89.*num.*2.*lib.* 4. Pulchrè Surd. *conſ.*69.*n.*19. & 20. Præſumitur enim quòd ſi papa tale adimplementum ſciuiſſet, non quidem in forma dignum, ſed in forma gratioſa,& abſque tali conditione probauiſſet,in ſimilibus terminis conſiderant Socin.*in d.l.hac conditio n.*4.*in fine*,Ruin.*d.conſ.*89.*n.* 2. quos ſequitur Surd, *conſ.*69.*num.*10.

Cum quo etiam conſonat ſtylus Cancellariæ Apo

Apostolicæ, secundum quem exhibita approbationē eandem Parochialem passim mutari consueuit supplicatio ex forma dignum in formam gratiosam, ex quo apparet formam huiusmodi per clausulam prædictam importatam non esse mentalem, & consequentè illius omissionem processum non viciare, vt tradit Butr. *in c. super litt. n.16. de rescript.* & Brun. *in tract. de forma tit. de potestate, & effectu formæ vers. tertiò prædicta conclusio, fol. mihi* 56.

Ex quibus patet responsio ad ea, quæ tradunt Nicol. Garc. *de benef. d. part.6. cap.2. n.255. cum seqq.* & Gonzal. *ad reg.8. Canc. gloss.4. n.89. & 96 cum seqq.* procedunt enim, vt ipsi loquuntur, quando non præcessit examen cum tribus examinatoribus synodalibus iuxta formam præscriptam; vel, quando fuit factum ab alio Ordinario, & approbatio fuit tantummodo generalis ad Parochiales, in quibus terminis versabatur casus *in d. Calaguritana de Omillos* coram *Card. Pamphilio sen.* vt ibi deprehenditur; non autem, quando præcessit specialis approbatio ad talem Parochialem præuio examine; & euidens est ratio differentiæ inter vtrumque casum, quia per examen generaliter factum ad Parochiales non est plenè cōsultum disciplinæ Christianæ, & curæ animarum alicuius certæ Parochialis: fieri enim potest quòd talis Parochialis exigit in suo Rectore præcipuas qualitates, quæ ab extraneo Ordinario examinante pro alia Parochiali non potuerint excogitari; quod secus est vbi ad eandem Parochialem, & ab eodem Ordinario quis prius fuerit examinatus, & approbatus. Colliguntur hæc omnia ex *dicta Pistor. Parochialis* coram *D. Merlino.*

Vtrùm autem semel reprobatus, & reiectus possit iterum admitti; Respondeo quod sic; nouum enim examen est optimus modus probandi scientiam examinati, alias reiecti & grauamen ab examinatoribus illatum, Rota *in decis.8. de probat. in nou. & decis.18. n.14. de concess. prabendæ etiam in nou.* Greg. *dec.517. n.1. & dec.558. n.2. & in Calaguritana de Manilla* 15. *Iunij* 1612. coram *Reuerendissimo D. meo Coccino Decano.*

Nec subsistit obiectum quod huiusmodi reiectus post reprobationem potuerit doctus euadere, itaut habilitas præsumatur acquisita medio tempore, quo casu reiectus non solet admitti ad nouum examen, vt *in dec.505. n.4. p.2. recent. & in Calaguritana beneficij de Ceruera* 8. *Febr.* 1591. coram *Peña, & in Paduana coadiutoria* 6. *Nouembris* 1623. coram *Merlino*; quia respondetur allegatam præsumptionem excludi ex breuitate temporis quatuor mensium, vel circa, Greg. *dec.517. n.3. & dec.538. n.4.* ex quibus decisionibus Rota censuit tempus quindecim mensium esse breue ad effectum, vt reprobatus examine possit medio tempore ita eruditus fieri, vt postea in alio examine approbationem meruerit; ita resolutum deductis omnibus supradictis, *in Nepesina Canonicatus* 25. *Febr.* 1625. coram *D. Merlino.*

92 Peracto examine occurrentium ad concursum, examinatores debent eos ex communi sententia renunciare Episcopo, quos idoneos reperierint, refert decisum Nicol. Garc. *part.9. cap.2. num.104.* vel data causa eos remittere ad Ordinarium, quia cumulatiuè, & non priuatiuè illis est tributa iurisdictio, vt censuit Rot. *dec.647. n.1.* apud Farin. *in nouiss.* alias *p.4. diuers.* Et in dubio spectat ad examinatores renunciare quis sit magis idoneus, Zerol. *in praxi Episcop. p.1. verb. Parochia. §.2. in princ.* † Et examinatores ab Episcopo, vel Vicario, quibus beneficia prouideri incumbit, accersitos teneri significare, & subscribere, quis sit dignus, & quis dignior, sub peccato mortali asserunt Fr. Ludou. *in instr. conscient. tom.1. cap.127.* Petr. de Ledesma *in sum. part.2. tract.7. cap.1. concl.7. diffic.13.* Rota Roman. apud Farin. *decis.672.* † Nec prædictorum examinatorum relationem quominus executionem habeat, vlla deuolutio, aut appellatio etiam ad Sedem Apostol. siue eius Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuncios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interposita impedit, vt habetur in Concil. *d. cap.18. propè fin.* Azeued. *l.1. n.4. tit.16. lib.3. nouæ recop.* Gonzal. *gloss.9. §.1. in annot. contra nullit. n.186. & 209. & glos.6. à n.163.* Ceuall. *tom 4. q.097. n.833. cum seqq.* Rot. *in Pamphilon Abbatiæ de .. resso* 22. *Aprilis* 1622. coram *Reuerendissimo D. meo Nauarro.* 93 94

Examinatores tenentur examen facere de ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis, vt habetur in Concil. Trident. *d. cap.18. vers. peracto,* Gonzal. *d. gloss.4. num.110.* ita vt non sufficiat si relationem fecerint solùm de litteratura, examen verò circa mores, ætatem, & reliqua Episcopo relinquantur; ita decisum refert Nicol. Garc. *de benef. part.5. cap.7. num.11. vers. ad tertium, & part. 9. cap.2. num.238.* Massobr. *d. praxi requis.4. dub.1.* quia approbantes examinatum quoad scientiam tantum, non etiam quoad vitam & mores, non satisfaciunt decreto Concilij, expressè iubentis, quòd *peracto examine renuntientur quotquot ab eisdem examinatoribus, idonei iudicati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudentia,* &c. referunt decisum Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. examinatores* 2. Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Eccles. resolut.631. in 2. edit.* & censuit Rota *in Barcinonen. Parochialis* 29. *Nouembris* 1613. *& 26. Ianuar.* 1615. coram Buratto, cuius meminit Lotter. *d. lib.2. q.31. num. 97.* vbi *num.98.* cum ead. Rota id intelligit, dummodo per eosdem examinatores expressè non renuntietur quis magis, vel minus idoneus sit, sed simpliciter qui sint idonei, maioris enim vel minoris idoneitatis æstimatio ad Episcopum pertinet, & *n. 99. &* 100. subdit se credere non inde vitiari examen si fiat de vno tanquam magis idoneo, ex quo Episcopus non propterea arctatur in hoc sequi eorum iudicium. 95

Magis expedit, vt examinatores inter se sua vota palam conferant, deinde notario iubeant, vt in actis suis simpliciter scribat Titium approbatum idoneum, Seium verò reprobatum: ita referunt decisum Nicol. Garcia *d. cap.2. n.107.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p.2. cap.3. n.25.* Et debere examinatores dare vota dum simul congregati sunt cum Episcopo, non autem separatim, sicut etiam Episcopum, vt datur locus accessui, debere accedere examinatoribus simul congregatis resoluunt Nic. Garc. *d. cap.2. num.58.* Massobr. *in d. praxi requis.4. dub.2.* Appellationem à reprobatione examinatorum dari tantùm deuolutiuam, non suspensiuam, resoluit Massobr. *in d. praxi requis.5. dub.4.* vbi *dub.6.* cum Nic. Garcia *d. c.2. n.245.* tenet dari appellationem à relatione examinatorum in Parochialibus patronatis laicorum, quando vnus tantùm est præsentatus, & *dub.7. cum eod.* Garc. *d. c.2. n.75.* tradit appellationem à reprobatione examinatorum dari in prouisis in forma dignum, Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepisc. Neap. dec.19. n.1. p.4.* Et ad nouum examen quando sit deueniendum stante appellatione à relatione examinatorum ostendit Aloys. Ricc. *vbi proximè decis. 382. eadem par.4.* 96

Non spectat ad examinatores, sed ad Episcopum elige

eligere ex approbatis magis idoneum, vt pariter referunt deciſum Franc. Leo *d. c. 3. n. 34.* Nicol. Garc. *dict. cap. 2. num.* 108. *&* 109. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſcopis, num.* 58. Maſſobr. *de requiſ. 4. dub. 4.* vbi quòd Epiſcopus debet expectare vt examinatores renuntient, , ſed non tenetur elicere ex collatione votorum habita collatorum, & *dub. 5.* aſſerit deciſum Epiſcopum non habere votum deciſiuum in concurſu, ſed tantùm accedere vbi vota ſunt paria, vel ſingula, & *dub. 6.* oſtendit, quando dicantur vota paria? quando ſingularia? Et Epiſcopum poſſe eligere extra locum examinis, & etiam abſentibus examinatoribus, cum Nicol. Garcia *d cap. 2. num.* 59. reſoluit Maſſobr. *in d praxi requiſ. 5. dub. 20.* vbi *dub. 21.* cum eodem Garcia *dict. cap. 2. num. 109.* ait quòd Epiſcopus poteſt eligere illum, qui tantum dimidiam votorum tulerit, relictis iis, qui omnia vota reportarunt, & *dub. 22.* an & quando electus in concurſu ius acquirat conſiderabile? & *requiſ. 6. dub. 1.* tradit electionem factam de magis idoneo ſignificandam eſſe intra quatuor menſes, & ſi fuerit tranſmiſſa, nec peruenerit ad manus collatoris intra dictum tempus prouiſionem deuolui. Epiſcopus in omni euentu tenetur eum elicere, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, vt habetur in Concil. Trident. *d. cap. 18. verſic. peracto*, cum certum ſit peccare mortaliter minus dignos ſeruitio Dei applicando, *cap. licet, verſic. qui præſtantior*, 8. *quæſt.* 1. *c. Metropolitano, diſt.* 63. &, ita in foro conſcientiæ obligatur quis ſimpliciter eligere meliores, vel in comparatione ad bonum commune, licet ſi dignum tantùm nominauerit prætermiſſo digniore in foro exteriori minime inualidetur actus. Ita D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 2. & ibi Caietan. *in fine, gloſ. verb qui præſtantior, in dicto cap. licet ergo*, vbi Archid. *num* 3. Bellamer. *num.* 5. Cardinal. de Turrecr. *num.* 1. *cum ſequentib.* & Alexand. de Neuo *notab. 4. ſub n.* 13. *& ſub num* 20. *&* 21. *in cap. conſtitutus, il ſecundo, de appellat.* vbi Ioan. Andr. *gloſ. 3. num.* 21. Zabarel. *gloſ.* 3. *ſub num.* 2. Butri. *num.* 4. Abb. *notab. 3. num. 4. & notab. 5. num.* 7. Franch. *num. 4. & ſeq.* Sot. *lib. 3. de iuſtit. quæſt. 6 art. 2. & lib. 10. quæſt. 2 artic.* 3. Ledeſma 4. *p.* 2. *quæſt. 18. dub.* 9. D. Antonin. *part. 2 tit. 1. cap. 20* §. 1. Angel. Roſel. Syluest. Tabien. & cæteri Summiſtæ *verb. electio*, Couar. *in reg. peccatum, part. 2. § 7. num.* 4 *verſ. igitur iura*, quem expreſsè ſequuta eſt Rota *in Eugubina Parochialis S Venantij 13. Ianuarij* 1623. coram bonæ mem. *Remboldo* Bannes *de Inſtit. quæſt.* 63. *art. 2. poſt dub. 3. verſ. ad confirmationem*, Turrian. *etiam de iuſtit. tom. 2. diſp. 21. dub. 1. &* 2. Filliuc. *tract. 41. de benef. cap. 4. à n.* 177. Lambert. *de iure patron. lib. 2. p. 1. q. 10 art. 3. per totum*, & præcipuè *n. 26. verſ. tu circa*, Roch. de Curte *eodem tract. verb. honorificum, n.* 42. Nauar. *in manual. c. 17. n. 72. & in tract. de orat. micel.* 43. *poſt n.* 76. Petr. Nau. *de reſtit. 2. lib. 2. c. 2. n.* 120. Gregor. de Valent. 3. 2. *d. 5. q. 7. puncto 2. §. ſecundò quaritur, verſ. ſecunda aſſertio*, Iacob. de Graffiis *in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. cap. 99. n.* 2. Flamin. *de reſignat. lib.* 10. *quæſt. 11 n* 16. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 4. collect.* 931. Vgolin. *d. cap. 50. §. 13 num* 2. Axor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 6. c. 15. quæſ.* 2. Rebell. *de obligat. Iuſtit. part. 1. lib. 3. q.* 4. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. dict. tract. 4. n.* 195. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 6. c. 3. n. 32. & rubr. 7. c. 6. n.* 70. Molfeſ. *in ſuo promptuario triplicis Iuris tract. 6. tit. de benef. n.* 6. Caſtellin. *de elect. c.* 9. Fr. Sigiſm. à Bononia *in ſimili tract. dub.* 33. Villalob. *in ſum. tom. 2. tract. 8. diffic. cum ſeqq.* latè Trullench. *in expoſit. Decalogi lib. 7. c. 11. dub.* 8. Petr. de Bollo *in œconomia Canonica claſſ. 2. cap. 3. §.* 5. *pag.* 173. Diana *moral. reſol p. 2. tract. 15. reſol.* 38. 40. 41 latè Beltram. ad Greg. XV *deciſ. 11. litt. E*, vbi tres conſtituit concluſiones, *Prima* eſt, quòd in foro Conſcientiæ eligens dignum omiſſo digniore mortaliter peccat, quia offendit iuſtitiam diſtributiuam. *Secunda* quòd in Curatis, & Parochialibus etiam in foro exteriori debet eligi magis dignus, aliàs electio eſt nulla. *Tertia* quod in aliis beneficiis, præterquam in Parochialibus ſufficit in foro exteriori eligere dignum, omiſſo dig[illegible]ore Omnium latiſſimè multis ſacræ Scripturæ & vtriuſque Iuris auctoritatibus adductis Alex R[illegible]udenſ *deciſ* [illegible] 4. *à n.* 78. Rationem noſtræ reſol[illegible]tionis adduc[illegible] Rebuff. *in concord. tit. de electionis d[illegible]rog. verb idoneiorem, pag.* 95. vbi ait, *Qui non eligit idoneiorem, & meliorem, peccat mortaliter: tum quia eſt infidelis domino ſuo. vt dicitur in Euangelio, Fidelis ſeruus, & prudens, quem conſtituit Dominus. Tum quia cedit in detrimentum Eccleſiæ, & dedecus. Graue eſt enim inexpertes Dei ſeruitio applicare, c. monaſteriis* 19. *q.* 3. *gloſ. pen. in c ad Apoſtolicam, de regular. Et quia tranſgreditur Canones volentes meliorem eligi debere, & Ius diuinum, vt ſupradictum extitit*, &c. Leſſ. *de iuſtitia li. 2. c. 34. d. 14. n.* 64. ibi, *Ad beneficia habentia curam animarum vel aliam functionem magni momenti in Eccleſia eligere, poſtulare, aut præſentare dignum omiſſo digniore, qui in promptu eſt, eſt peccatum morale*, &c. Et paulo inferius. *Ergo qui præſentant, vel eligunt, vel beneficia liberè conferunt grauiter peccant, ſi digniores prætermittant, ſiue ſit Papa, ſiue Epiſcopus, ſiue Princeps ſæcularis, non Domini beneficiorum, ſed œconomi*, &c. *& n.* 65. ibi. *Tenemur in re tanta ſub peccato mortali eligere aptiſſimos, quod non ſolum verũ eſt de electore, & collatore libero, ſed etiam de patrono*, &c. Quare concludimus ſententiam ſancti Thom. *d q. 63. art. 2. ad.* 3. prædictam diſtinctionem facientis eſſe ſecuram, illius autem verba ſunt quæ ſequuntur. *Quantum ad hoc quòd electio impugnari non poſſit in foro iudiciali, ſufficit eligere bonum, nec oportet eligere meliorẽ, quia ſic omnis electio poſſet habere calumniam: ſed quantum ad conſcientiam eligentis, neceſſe eſt eligere meliorem*, &c. maximè in non Curatis beneficiis latiſſimè Ioan. Paul. Xammar. *de officio Iudicis p. 1. q. 22. à n.* 10. *cum ſequentib.* vbi probat quod in foro Conſcientiæ tenentem quis eligere ſeu prouidere digniorem ad munera publica ſæcularia, & officia adminiſtrationis iuſtitiæ, & *à n.* 21. quod conferens officium publicum digno, prætermiſſo digniore, etſi mortaliter peccet non tamen tenetur ad reſtitutionem, & *à n.* 44. tenet quod licet grauiter peccet, vt diximus, electio tamen illa ſiue prouiſio valida eſt, nec in foro iudiciali poteſt reſcindi.

Nulla tamen contrahitur reſtituendi obligatio 98
digniore prætermiſſo, ſi nullum iuſtitiæ ius per oppoſitionem, aut aliquem legitimum titulum, acquiſierit, quoad beneficium, cathedram, officiumque publicum. Ita Rebel. *d. lib. 3. q.* 3. quem refert Campan. *d n. 70. verſ. Cæterùm*, vel ſi beneficium non debetur digniori ex aliquo ſtatuto, vel lege, Steph. Grat. *dec 97. n. 22. cum ſeqq.* vbi explicat in Parochialibus, quæ in concurſu conferuntur iuxta formam Concil. Trident. & Bull. Pij V. in quibus ſi prætermiſſo digniore, dignus eligatur, elector talis tenebitur digniori damnum reſarcire, quod exinde illatum ſibi fuit, vt expreſsè docent Cai. 2. 2. *q. 62. art. 2. ad 4. in dubio, & in ſum. verb. acceptio perſonarum*, Sylu. *in ſum. verb. reſtitutio 3, q. vlt. verſ. ſecundo*, Ludou. Lop. *in inſtr. Conſcient. tom. 1 c.* 125. *&* 127. Arag. 2. 2. *q.* 62. *art. 2. & q. 63. art.* 2. & ibi Solon. *q. 63. art. 4. contr. 3. concluſ.* 4. Petr. Nauarra *de reſtitut. lib. 2. cap. it. 2. à num.* 176. Fr. Emman. *in ſum. tom. 1. cap. 108. num.* 6. Petr. Ledeſma *etiam in ſum. p. 2 tract. 8. c. 4. concluſ.* 1.

&.

*& cap.*8. Nicol. Garcia *d. part.7. cap.16. numero* 30. *in fine.*

99 Obligatio hæc conferendi beneficia sub mortali dignioribus, intelligitur de possibilibus haberi in diœcesi; hi enim de quibus constat, quod inibi haberi non possunt, extra latitudinem eligibilium computandi sunt ex Caiet. D. Thom. *d. q.* 93. *art.* 2. *vers. fin.* non enim tenetur perquirere totum mundum, vt meliores habeat, cui conferat, quia excusaretur conferendo bonis in diœcesi existentibus, quique facile & in promptu haberi possunt, post Caietan. tradit Mich. Salon. *in tract. de institia q.*63. *art.* 2. *controu.* 3.

100 *vers. tertiò certum est.* † Sic etiam vbi confertur beneficium digno, omisso digniori, cum exiguitate damni id est, si dignioris maior idoneitas parum excedat idoneitatem minus digni, non committitur peccatum mortiferum. Ita Nauarr. *d. miscel.*43. *vers. fallit tertiò*, Gregor. de Valentia *d. disp.* 5. *q.* 7. *pun.* 2. *secundò quatuor, ver. in fin.* Etiamsi excessus esset alterius considerationis, si electio non esset ad minus magni momenti, Salon. *d. art.* 2. *controu.* 3. *vers. his positis*, & ibi Bannes *vers. sit prima.* Quamuis pro validitate electionis satis sit vt minus dignus eligatur, & electio de digno omisso digniore sustineatur, id tamen procedit quando celebrata est electio, quæ ex omissione dignioris non retractatur, & litium occasiones amputentur, sed ante electionis celebrationem omnia iura clamant, quod meliores, & sanè sanctiores eligantur, sunt verba expressa Rotæ *decis.* 80. apud Farin. *part.* 1. *recent.* & ad hæc reducendi sunt Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *n.* 225. Azeued. *d. cons. n.* 50. & Massobr. *d. praxi req.* 5. *dub.* 1. ac alij per eos citari arbitrantes electionem, & prouisionem in concursu Parochialium faciendam de digno omisso digniore esse nullam, & subreptitiam vti forma Concilij, & dictæ Const. Pij V. non obseruata stante decreto irritante & intelligenda Rota *in Dertusen. Parochialis* 18. *Decembris* 1581. coram *Gypsio, & in Tuden. Parochialis* 28. *Aprilis* 1603. coram *Illustriss. Cardin. Sacrato*, impressa per Farinac. *decis.* 61. *p. recentissim. & in Rspana Parochialis* 1. *Iunij* 1609. coram *Orsembergo*, relata per Beltramin. *vbi suprà.*

101 Quare Episcopus semper attentè debet rimari qualitates oppositorũ, vt dignioribus beneficia possit conferre, debet enim talis persona quæri, quæ residere in loco. & curam Ecclesiæ per seipsam valeat exercere, *cap. quia nonnulli, de cleric. non resid cap. relatum, eod. tit.* Card. Anton. Zapata *in discursu p.* 1. *concl.* 1. *n.* 4. *& p.* 2. *concl.* 2. *n.* 7. itaut nullo modo conferendum sit beneficium illi, qui præsumit nolle residere, Zabarel. *in d. cap relatum, ad fin.* & dicit Imolá *ibi super gl. verb. cum effectu*, quòd quis dicit se velle residere, & tamen non habet intentionem residendi, non debet admitti, si hoc apparet, vel ex circunstantiis possit præsumi quòd non intendebat residere, prout eos citat Card. Ant. Zapata *in d. discursu, p.* 2. *conclus.* 2. *n.* 4. quod adeo verum est vt collator possit prouisum obstringere ad iurandum quod resideret in beneficio. ita Cosm. *in pragm. sanct. tit. de collat. §. sequũtur qualificationes, verb. voluerit*, Garc. *de benef. p.*8. *cap.* 2. *n.* 29. *&* 31. Azor. *instit. mor. part.* 1. *lib.* 11. *c.* 15. *in fine, & part.* 2. *lib.*6. *c.*9. Valer. Reginald. *to* 2. *lib.* 30. *cap.* 13. *in fine*, Card Anton. Zapata *d. p.* 2. *concl.* 4. *n.* 9. Debet etiam quis eligi, qui se promoueri ad Sacerdotium intendat, aliàs enim conferens, cum eum non crederet ad talem Ordinem promouendum, præter diuinam, quam exinde incurrit offensam, ad seruandam indemnem eandem Ecclesiam obligatur, vt probat. *c. commissa §. cæterùm, de elect. lib.*6. Card. Anton. Zapata *in d. discursu, p.* 1. *concl.* 1. *n.* 1. Nec est admittẽdus, qui animo absoluto mutandi statum clericalem accipit beneficium; secus si non certò, & absoluto, sed conditionali si aliquid conuenientius sub proposito superueniat, id faciat. Ita Nauar. *de Orat. miscel.*44. *n.* 2. *aliàs miscel.* 49. *n.* 20. *& cons.* 17. *de cleric. non resid.* Sanch *de matrim. lib.* 7. *disp.* 45. *n.* 10. Azor *d. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 8. *q.* 4. Card. Anton. Zapata *d. par.* 1. *concl* 4. Nec ille venit beneficiandus, qui ea beneficia accipit animo, & intentione illa postmodum resignandi, vt statuit Paulus IV. *in sua const.* 33. *incip. Inter cæteras, sub dat.* 26. *Nouemb.* 1557. ob idque Curiæ Romanæ stylus iam obtinuit vt in commissione examinis ad beneficia curam animarum habentia, quæ per concursum prouidentur, inferatur hæc claus. *præstito prius iuramento quod illud non accipiat animo renuntiandi*, Nau. *cons.* 16. *de cleric. non resid.* Flamin. Paris. *de resign. benef. lib.* 9. *q.* 10. *n.* 4. *&* 5. Gonzal. *gloss.* 15. *n.* 9. Fr. Emman. *in sum. to.* 1. *verb. benefic. cons.* 15. Garc. *de benef. part.* 11. *c.* 3. *n.* 191. *in fine*, vbi illam Constitutionem procedere ait in sic obtinentibus, seu impetrantibus beneficia in Curia Romana seu à Papa, non ab Ordinariis, seu extra Curiam, & Flauius Cherub. *in schol. ad dictam Const.* resoluit non incidere in eius prohibitionem, qui obtinet beneficium non certò & absoluto animo resignandi, sed conditionaliter, si aliquid conuenientius suo proposito superueniat, refert Cardin. Anton. Zapata *in d. discursu part.* 1. *conclus.* 7. *n.* 7. Nulla enim beneficia etiam curata postulant animum perpetuò illa habendi; nam sufficit quòd beneficiandus ea recipiat, donec pinguius possit obtinere, vel donec de Pontificis licentia illa renunciet, vel permutet cum alio, & in hoc casu nullum peccatum incurrit, neque ad aliquam obligatur fructuum restitutionem, Nau. *in man. c.* 25. *num.* 119. *vers. decimò, & cons.* 1. *n.* 2. *de preb.* Fr. Emman. *d. verb. benefic c.* 56. *n.* 7. Vega *in summ. tom.* 1. *c.* 36. *casu* 23. Less. *de Iustitia, lib.* 2. *c.* 34. *n.* 136. Nicol. Garc. *in addition. ad* 3. *part c.* 4. *post n.* 58. *versic. sextum dubium est*, Sanch. *de Matrimon. lib.* 7. *disput.* 45. *n.* 12. Vasq. *in opus. de benefic. cap.* 3. §. 3. *dub.* 1. *num.* 43.

Quod attinet verò ad dignoscendam maiorem minorémve identitatem in prouisis ad beneficia, sciendum præferri debere illum, qui altero cum quo concurrit, fuerit senior, Barbatius *cons.* 25. *post num.* 13. *vol.* 1. Roland. *consil.* 47. *num.* 70. *lib.* 1. Mari. Antonin. *variar. resolut. lib.* 1. *resolut.* 104. *num.* 2. Lambert. *de Iurepatr. p.* 2. *lib.* 2. *quæst.* 2. *princ art.* 26. *num.* 4. Rota *decis.* 61. *num.* 1. *part.* 1. *recentissim.* Et in prouisione beneficiorum præferendum esse, illum, de cuius bonis fundata est Ecclesia, tenet gloss. optima *verb fine possessionis, in cap. neminem* 70. d. ibi, *quia potius sunt illi clerici instituendi, de quorum bonis fundata est Ecclesia*, per text. ibi. *in Ecclesiis à vobis fundatis aliunde veniens clericus non suscipiatur, in c. hortamur.* 71. *dist.* quam glossam extollunt, atque auream appellant, Lambertin. *de iurepatron part.* 3. *lib.* 2. *art.* 4. *quæst.* 5. *n.* 9. Roch *in simili tract. verb. honorificum quæst.* 18. *n.* 46. Greg. Lop. *l.* 13. *verb. hijos de la Iglesia tit.* 15. *part.* 1. Azeued. *l.* 14. *n.* 12. *tit.* 3. *lib.* 1. *noua Recop.* Salzed. *in pract. Canon. c.* 54. *n.* 4. *vers. tum fulcitur*, Azor. *instit moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *q.* 25. *vers. & coram multis*; & probatur optimè argumento text. *in c. cùm in officiis, de testam.* Necnon Sacerdotem præferri alteri aliquo inferiori Ordine insignito, tenent Roland. *d. consil.* 74. *n* 75. Dec. *consil.* 542. *n.* 13. Rot. *decis.* 219. *n.* 5. *p.* 1. *in posthum & d. decis.* 61. *n.* 1. Perez de Lara *d. lib.* 2. *c.* 3. *n.* 16. Et in pari attenditur quis prius assequutus fuit suos Ordines & gradus, vt aduertunt Ioan. de Platea *in l.* 2. *n.* 1. *Cod. de pri-*

*nicer.lib.*12. Natt.*conf.*658.*n.*18. Habentem nobilitatem maiorem præferendum esse asserit Lambertin.*lib.*2.*par.*3.*q.*1.*art.*9.& Rota *decis.*61.*n.*1.*part.*1. *recentissimar.* Peregr.*conf.*32.*num.*31.*cum.seqq.vol.*1. Contra Sigism.à Bononia *de elect. dub.*32. *n.*4.asserentem nullo pacto esse attendendam nobilitatis qualitatem ad effectum eligendi digniorem, quod verum iudico ex rationibus per me allatis *p.*1.*tit.*3. *gloss.*17.*n.*15.*cum seqq.*

Et præferendum graduatum in aliqua scientia; Caputaq.*decis.*277.*par.*1.Put.*decis.*200.*lib.*3.& ita Doctorem non Doctori, Aloys. Ricc. *decis. Curiæ Archiep. Neap. decis.*135.*à num.*1.*part.*4.Rota *decis.*36.*num.*2.apud Farin.*part.*4.*recent.* deinde magis litteratum,Rot.Romana apud Farinac.*dec.*677. *in nouiss.part.*4.*recent.& decis.*219. *num.*2.*part.*1. *in posthum.*& maiori habilitate prædirum, veluti prudentia,integritate,& maturitate,eadem Rot.Romana apud Farinac.*decis.*628. & in terminis quod in concursu Parochialis præferendus sit magis litteratus ille,qui prudentia, & moribus, ac integritate aptior videtur ad gubernandam Ecclesiam, Rota *decis.*521.*num.*1.*p.*1.*recentissim. in posthum.& ibidem decis.*551.Quando verò in aliquo concurrunt pietatis,misericordiæ, vel vtilitatis publicæ argumenta, promouendus etiam minus dignus præfertur, Valer. Reginald *dict.lib.*30.*tract.*3.*num* 200. Sic
102 etiam † minus doctus,modò idoneus, cuius mores sunt noti, & approbati, præfertur doctiori, cuius vita ignoratur,referunt decisum Massobr. *in dicta praxi requis.* 5. *dub* 2. *num.*19. Rota *in Barcinonen. Parochialis* 29. *Nouembris* 1613. coram Buratto Gonzal.*ad regul.*8.*Cancell.gloss.*4. *num.*112. Piasec. *in praxi noua Episcop. d. capit.*5.*numero* 19. Nicol. Garcia *part* 9 *capit.*2. *num.*11. Aloys.Ricc.*in praxi fori Ecclesiast. decis.*425. *in prima edit. & resolut.*362. *numero* 1.*in secunda edit.* Originarius idoneior iudicandus, & præferendus est,si alter sit extraneus, Dec.*conf.*14.*numero* 13. Lambertin.*lib.*2. *part.*3.*quæst.*7.*princ.art.*4.*num.*5.*art.*5. Roch. *verb. honorificum à num.*45. Couar. *pract.cap.*35.*vers. secundò annotandum est, sub num.* 5. Mastril. *Siciliæ decis.*2. *num.*147. Fusch. *de visitat.lib.* 2. *cap.*5. *numero* 13. & 14. & *capit.*21.*numero* 25. Mandos.*conf.*55. *numero* 4. Mari. Anton.*d.resol.*104. *num.*2. Rot. *decis.*199.*part.* 2. *diuers.* Azeued. *l.*24. *num.*23. *cum sequentib tit.*23.*lib.*1. *nouæ Recop.* Ceuall. *commun. contra commun. quæst.*693. *num.*33.*cum sequentibus.* Zerol. *in praxi Episcop.part.*1. *verb. beneficium* §.8. *vers.secundò debent.*Perez de Lara *de Capellan. lib.*2. *cap.*3.*num.*19.me citato Valenzuela *tom.*2.*conf.*105. *num.*87. *cum multis sequentib.* & ita potest eligi dignus de ciuitate,vel gremio Ecclesiæ,posthabito digniore extraneo,iuxta *cap.nullus, dist.*61. Viuian. *in praxi iurispatron. part.*2. *lib.*6. *capit.*6. Zech. *de beneficiis cap.*12. *numero* 36. Piasec. *in praxi noua Episc. d.cap.*5.*num.*12. Vgolin. *dict.cap.*50.§.8. *numero* 4. Gutier.*conf.*2.*numero* 24. Valençuela *d.conf.* 105.*numero* 92.vbi *num.*93. hinc prouenire ait quòd taciturnitas nationis in impetratione beneficij reddit impetrationem subrepticiam,& sic nullam,eo quod in dubio Papa intendit prouidere cuiquam in sua patria.

Vnde communis omnium ferè Doctorum tenet naturales semper in beneficiorum prouisionibus ferendos fore, quorum primus & antesignanus fuit Abb.*in d.cap.ad decorem n.* 4.*de instit.*ibi, *Credo tamen vbi inde geniti essent idonei, quod non debent postponi proter extraneos,pro quibus vide textum notabilem in cap.nullus inuitis* 61. *dist. & quamquam loquatur in Episcopis,ratio tamen textus est communis ad alia beneficia,& esset valdè honestum,& fructuosum, vt quisque in patria sua beneficiaretur,vt sic vnus non occuparet beneficia, vel stipendia alterius, nec daretur materia depauperandi beneficia, & inducuntur facilius ad residentiam tales indigenæ,quàm extranei*, &c.Idem Abb. *in cap.bonæ el.* 2. *de postulat.Pral.not.*3.*num.*16. ibi *Vbi in loco reperiuntur idonei, non debet præfici extraneus: est enim quis honorandus & promouendus vbi suam peregit ætatem, neque debet alius obripere stipendia aliis debita, gloss.verb.de hoc mentionem,in capit si proponente, de rescrip.* &c. S. Thom. 2.2.q 63.*art.* 2.*ad* 4. Sot. *de instit.lib.*3.*q.*6. *art.*2.*ante* 10. *conclus. vers.enascitur autem,*Coim.*in procem.pragm.Sanctionis vers. exterorum* Roland.*conf.*47.*num* 67.*vol.*1.Didac.ab Alua *de Concil.p.*2.§.36.Paris.*conf.*38.*n.*11.*vol.*4. Duen.*reg.*202. Corral *de benefic.part.*3.*cap.*5.*n.*9. Selua *de benef.p.*3. *q.*26.*num.* 2. Lambert.Roch.de Curte,Fusch.& Couar. *citatis locis*, Salzed. *in pract.cap.*54.*num.*4.7.9.& 11. *in fine.* Azeued. *leg* 14.*num.*9 *tit.*3.*lib.*1. *nouæ Recop.* Spin.*in speculo testament gloss.*3.*princ.num.*72.Anton. Cucht. *instit.Canon.lib.*4.*tit.de elect.cl* 1.*num.*88. Flamin.Paris. *de resignat.lib.*4.*q.*7.*num.*3. Hojed. *de incompatib benefic.cap.*23.*num.*83.Rebuff. *de nominat.q.* 9.*num.*48.& 57. Greg.Lop. *l.*13.*verb.de aquel obispado titul.*15.*part.*1. Mieres *de maiorat.part.*1.*quæst.*11. *num.*289.*cum sequentibus,& quæst.*57.*numer.*100.Cened. *ad Decretal. collect.*56. *numero* 7. Villar. *del patronado de Galat.syud part.*3.*in princ.à num.*7. & 8.*costumbre* 4. Gutier.*conf.*2.*num.*23.& 24.Ceuall.*comm. contra comm.q.*693.*n.*35.& 36.Surd.*de aliment.tit.*1. *q* 93.*à n.*9. Sahag.*in c.cam te,de rescript.n.*30. Zerol. *in praxi Episc.part.*1.*verb beneficia* §.8.Camil.Borrel. *in sum.decis.part.*1.*tit.*20.*num.*163.Azor.*instit.moral. part.*2.*lib.*6.*cap.*4 *q.*25.*vers.& certè multis*, Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloss.*9.§.1. *n.*57. Perez de Lara *de anniu.& Capellan. lib.*2.*cap.*3.*num.*19.& 20. Nicol. Garc. *de benef part.*7.*cap.*9 *ferè per tot.* Less. *de Iustit. lib.*2.*c* 34.*dub.*12.*n.*59.

Hinc si ex fundatione, institutione, statuto, consuetudine, vel priuilegio beneficia aliqua conferenda sunt filiis patrimonialibus, seu naturalibus loci, illis, & non aliis conferri debent Couar.*d.c.*35.*n.*4. Salzed. *d.cap.*54.*num.*11. Azeued. *d.l.*14. *num.*5.& *sequentibus, & tit.*3. *lib.*1.*Recop.* Flamin. *de resignat. lib.*2.*quæst.*12.Hojed.*d p.*1.*c.*24. *num.*86.*cum sequentibus,* Gonzal. *ad d.reg.*8. *Cancel. gloss.*4. *num.*163. Garc. *d.part.*7.*c.*13.*n.*1. Azor. *dict. lib.*6.*c.*4.*quæst.*25. Less. *d.lib.*2.*cap.*34 *dub.*13.*num.*59. Quæ statuta in vniuerso Orbe vtilissima esse, eaque vbique desiderari referunt Cou. *d.cap.*35.*num.* 5. *in fine*,ibi, *Vnde sanctissimum esset,& Reip. consultissimum,quod summus Ecclesiæ Pontifex,aut œcumenica Synodus sanciret, vt omnia cuiusque Diœcesis beneficia,saltem curam animarum habentia,patrimonialia efficerentur, aoque non reciperentur nisi ciues,vel qui inde sunt oriundi*,&c.Salzed. *ad cap.*54.*n.*11.*in fine*,ibi.*Vtinam vbique seruaretur,vt beneficia Ecclesiastica patrimonialibus filiis conferrentur,vt sanctius,ac diligentius diuinum munus illustraretur*,&c. Azeued. *l.*14.*num.*9. Gonzal. *d gloss.* 9.§.1. *num.*27.*vers.hinc cum*,ibi.*valde honestum, & fructuosũ Ecclesiis,& diuino cultui esset,si omnia beneficia afficerentur patrimonialia*,&c.Præsumitur enim indigena propriam ciuitatem, & Ecclesiam magis diligere, & à populo plus amari,iuxta S. Thom.2.2.*q.*13.*art.*2. *ad* 4.ibi.*ille,qui de gremio Ecclesiæ assumitur,vt in pluribus consueuit esse vtilior, quantum ad bonum commune quia magis diligit Ecclesiam,in qua est nutritus;*sequuntur Sot. de *Iustit lib.*3.*qu.*5.*art.*2.*ad* 4 Azor.*d.lib.* 6. *cap.*4.*q.*25.*vers.& certè.& vers. ad obiecta.* Nam pluribus

tibus in locis Iure diuino, Canonico, & Ciuili hoc idem comprobatur. *Deuteron.* enim *cap.* 17. ita habetur. *Non poteris alterius gentis hominem facere Regem, qui non sit frater tuus,* quem locum ad hoc propositum adducunt S. Thom. 2. 2. *quæst.* 63. *art.* 2. *ad* 4. *in fine.* Sot. *de Iustit. lib.* 3. *q.* 6. *art.* 2. *in resp. ad* 4. Item *capit.* 18. *eiusd. Deuteron.* dicitur. *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis suscitabit tibi Dominus Deus tuus, ipsum audies*; quem textum in idem refert Salzed. *ad Bernard in pract. cap.* 54. *num.* 4. & Azeued. *in l.* 14. *n.* 1. *tit.* 3. *lib.* 1. *noua Recop.* vbi affirmat hanc oriundi ex loco prælationem à Iure diuino originem ducere. Quæ quidem resolutio à Canonicis, & Ecclesiasticis decretis expressiùs sancita est, primùm à Cœlestino Papa *in cap. nullus inuitis* 61. *dist.* ibi. *tunc autem alter de altera eligatur Ecclesia, si de ciuitatis ipsius clero nullus, quod euenire non credimus, dignus poterit reperi,* &c. quem textum ad hoc notabilem dicit Abb. *in c. ad decorem, de instit. n* 4. animaduertens eius rationem communem esse ad alia beneficia, etsi littera de Episcopis tantummodo loquatur, cũ appellat pulcherrimum. Ad idem Gregor. Lop. *l.* 15. *verb. de otro obispado tit.* 15. *part.* 1. Eandem conclusionem probat etiam text. *in c. obitum, eadem distinct.* 61. ibi. *Commonemus fraternitatem tuam vt nullum de alia eligi permittas Ecclesia, nisi forte inter clericos ipsius ciuitatis nullus dignus, quod euenire non credimus, poterit inueniri.* Egregius text *in c. ne pro defectu* 41, *de elect.* ibi. *de persona idonea ipsius quidem Ecclesiæ, vel alterius si digna non reperiatur in ipsa, Canonici prouidere,* &c. *c. bonæ memoriæ el.* 2. *§. intelleximus, de postulat. Prel.* ibi. *Nec vellemus ei præficere alienum, cap fin. de clericis peregr. cap. hortamur* 71. *dist.* ibi. *hortamur Christianitatem vestram, iuxta sanctorum Canonum instituta, vt in Ecclesiis à vobis fundatis, aliunde veniens clericus non suscipiatur,* &c. Probatur eadem resolutio *ex reg. Cancell.* 16. *de concurrentibus in data*, ibi. *Et similiter cæteris paribus oriundis non oriundo, & Diœcesanus non diœcesano, præferantur,* &c. quam ad hoc allegant Salzed. *d. cap.* 54. *num* 9. Azor. *instit. moral p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *quæst.* 25. *vers. cæterum, in fine.* Et ex Iure Ciuil. *in l. in Ecclesiis, C. de Episc. & cleric.* ibi. *clerici non ex alia possessione, vel vico, sed ex ea vbi Ecclesiam esse constiterit, ordinentur*; quæ in prouisionibus beneficiorum loquitur, sicut illam intelligunt, & interpretantur Odofred. *ibidem n.* 2. & Bald. *n.* 1. Salzed. *d. c.* 54. *n.* 2. Gouar. *pract. cap.* 35. *n.* 5. Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 9. *§.* 1. *n.* 37. Nic. Garc. *de benef p.* 7. *c.* 9. *n* 5. Alia Iura Cæsarea ponderauit Ceual. *communium contra commun. q.* 693. *n.* 36. videlicet textum *in l. fin. C. de officio Prætor.* ibi. *sed hi tantummodo admittendi sunt, vt dictum est, qui hic domicilium fouent,* &c. & *in l. vnic. C. non licere habitator. Metrocom. lib.* 11. ibi. *vt nulli extraneo illic quoquomodo possidendi licentia tribuatur,* &c. & *in l.* 2. *eod. tit.* ibi. *Quam mediationem iugiter, & in perpetuum ciuibus nostris debere conferri sancimus,* &c. Denique Iure Regio *in l.* 13. *tit.* 15. *p.* 1. ibi. *e deuen primeramente presentar los patronos de los hyos de la Iglesia, se los ouiere atales que sean par à ello, e sino de los otros, que sean de aquel Obispado,* &c. vbi Greg Lop. Ex quibus iam euidenter colligitur quantũ omni Iure commendatum fuerit vt indigenis, & naturalibus loci potius beneficia dentur, quàm alienigenis, & extraneis, non solùm vt supra diximus, quia censetur magis diligere patriam, & à suis conterraneis plus amari, sed etiam quia melius resident in beneficiis, vt in terminis aduertunt Abb. *in d. c. ad decorem n.* 4. *de instit.* ibi. *& inducuntur faciliùs ad residentiam tales indigenæ quàm extranei,* &c. Sot. *de Iustit. lib.* 3. *q.* 6. *art.* 2. *circa* 10. *concl. & in resp. ad* 4. *arg.* Salzed. *d. c.* 54. *n.* 4. ibi. *tum quia hæc potissima erit causa propter quam homines facilius inuitentur ad residentiam, non enim paruo æstimandus est ingenitus amor, quẽ quisque ad natiuum solũ habet*; &c. Ceuall. *d. q.* 693. *n.* 35. ibi. *quia præsũptio est quòd naturales, & originarij melius resident in beneficiis, quã exteri, qui cũ magna difficultate relinquũt dulcem, & amabilem patriam, & sic ista ratione naturales, & originarij præferri debent.* &c. Nicol. Garc. *d. p.* 7. *c.* 9. *n.* 7. ibi. *quia facilius inducuntur ad residentiam indigenæ dulcedine patriæ allecti, quàm extranei,* &c. Azeued. *d. l.* 14. *n.* 17. *tit.* 3. *lib.* 1. *noua Recop.* Azor. *d. lib.* 6. *c.* 4. *q.* 25. *vers. & certè.*

Item qui nullum obtinet beneficium præferri debet in concursu obtinenti, vt tenuit Rota *in Calagurritana beneficij* 10. *Februarij* 1587. coram *Illustrissimo Seraphino*, est inter eius decisiones impressas *decis.* 768. vbi etiam, quòd ille dicitur magis idoneus in pari concursu, qui dispensatione non indiget. Pauperes enim in beneficiorum prouisionibus sunt præferendi, Host. *in c. tua*, vbi Butr. *col.* 3. *de ætate & qual.* Roch. de Curte *de iurepatron. verb. honorificum, quæst.* 15. *num.* 45. Lambertin. *in eodem tractat lib.* 2. *part.* 3. *quæst.* 5. *articul.* 3 *in princip.* Surd. *de aliment. tit.* 1. *quæst.* 93. *num.* 17. Ceuall. *commun. contra commun quæst.* 693. *n.* 37. latè Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 2. *fere per tot.* Nicol. Garc. *part.* 7. *cap.* 9. *num.* 11. & 13. Stephan. Gratian. *discept forens. cap.* 211. *numer.* 23. Perez de Lara *de anniuers. & Capellan. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 11. Ecclesia namque ita fauet pauperibus, eosque diligit, vt dominos suorummet bonorum illos appellet, *cap. quod autem* 13. *quæst.* 7. ibi. *non sunt illa nostra, sed pauperum, quorum procurationem quodammodo gerimus, non proprietatem,* Gonzal. *d. gloss.* 2. *num.* 16. ob idque mater pauperum nominatur, *in cap. super prudentia, ante fin.* 14. *q.* 2. Greg. Lop. *in rub. tit.* 18. *part.* 1. Gonzal. *d. gloss.* 2. *n.* 15. eiusque decimæ, in quibus vt plurimum consistunt beneficiorum suorum redditus, dicuntur patrimonia pauperum, *cap. quia iuxta Sanctorum, in princ.* 16. *q.* 1 Gonzal. *vbi sup. num.* 18. Et dignior iudicari debet, qui est magis vtilis, & aptus ad beneficium, cui præficitur, Couar. *in reg. peccatum, part.* 2 *§.* 7. *n.* 4. *ad med. vers. dignior verò,* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 348. Rota *in Beneuentana Parochialis* 13. *Iunij* 1590. coram *Orano*, vbi fuit dictum, quòd duobus approbatis ab examinatoribus pro æquè idoneis, electio vnius facta per Episcopum fuit iudicata legitima, quamuis non esset Doctor, vel Sacerdos, nec pauper sicut alter; quia huiusmodi qualitates, quamuis sint considerabiles, tamen non faciunt digniorem pro gubernanda Parochia, cum vltra doctrinam sint maioris considerationis mores, & aptitudo ad munus iniunctũ. Clariùs hoc ipsum ostendit Sanct. Thom. 2. 2. *quæstion.* 63. *articul.* 2. his verbis. *Contingit enim quandoque quod ille, qui est minus sanctus, & minus sapiens, potest magis conferre ad bonum commune,* &c. Couar. *in reg. peccatum part.* 2. *§.* 7. *num.* 4. *vers. dignior*, ibi. *Dignior verò in hac quidem dispensatione non simpliciter dicitur ille, qui doctior sit, vel qui sanctior, sed is, qui iuxta munus & rem, cui præficiendus, est aptior, eius ministerio apparet,* &c. Azor. *d. lib.* 6. *cap.* 15. *q.* 1. *vers. verum,* ibi. *Is verò doctior & sanctior habetur, qui ratione habita præfecturæ, ad quam assumitur, vtilior & aptior est, quamuis absolutè alius eo peritior & melior inueniatur,* &c. Rebuff *in concord. tit. de elect. derog. verb idoneiorem, pag.* 95. ibi, *quod intellige meliorem secundùm quid, videlicet quòd sit melior ad illum statum, ad quem eligitur, non autem tenetur eligere meliorem simpliciter,* qui

qui est ille, qui est sanctior, & in charitate perfectior, &c. Perez de Lara *de Capellan. lib. 2. cap. 2. num. 36.* ibi. *dignior dicitur, qui rei gerendæ aptior est, licet alter sit doctior, vel sanctior*, &c. nouissimè Ioan. Paul. Xamnard. *p. 1. q. 22. n. 50.*

104 Pensatis his omnibus, aliisque per Doctores citatos adductis, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, vt verbis vtar Concilij Trid. ab eius tamen iudicio seu electione si dignior reiectus fuerit, datur appellatio ad effectum scilicet deuolutiuum, non verò ad effectum suspensiuum, vt summa cum ratione decreuit Concil. Trident. *d. c. 18.* & statuit dicta Constitutio sanctæ mem. Pij V. Ita obseruant Vgolin. *d. cap. 50. §. 13. num. 1.* Campan. *in diuersorio Iuris Canonici rub. 7. cap. 6. num. 75.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 6. num. 138.* Rot. *decis. 537. numer. 11. & decis. 656. num. 1.* apud Farinac. *part. 1. in recent.* & dictum fuit *in Pampilonen. Abbatia de Aresso 22. Aprilis 1622.* coram *R. D. meo Nauarr.* Vbi verò in gradu appellationis Metropolitanus reuocat sententiam Ordinarij, ab eius sententia datur appellatio quod vtrumque effectum, nec censetur Constitutio voluisse tollere appellationem suspensiuã, cum neque id expresserit, neque subsit eadem ratio, vt latè explicat Rota *decis. 537. n. 2. & 3. part. 1. recentior.* Beltramin. *ad Greg. XV. decis. 538. n. 7. & 8.* quem refert Lotter. *d. lib. 2. q. 31. n. 119.* Ferentil. *ad Buratt. decis. 22. sub litt. A*, Pro coronide materiæ electionis Parochorum addo elegantia verba Petri de Bollo *de œconomia Canonica class. 2. c. 3. § in princip. pag. 109. Varias excitant in Ecclesia Dei tragœdias plus æquo prælati negligentiores in Pastorum electione; multi ex hac incuria turmatim & certatim non Pastores, sed mercenarij euaserunt, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quæ à ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuosæ, eradicatæ, fluctus feri maris, despumantes confusa scandala, syder a errantia, quibus procella tenebrarum æternis in ærumnis nisi festinent ad resipiscentiæ portam seruata est, vt conqueritur S. Iudas in Epistola. Hi sunt, qui secuti impios filios Heli suum tantum in diuinos lucrum exigunt, nihil interim curantes quomodo cultus Dei prætereatur, & sic populum à pietate, & charitate retrahūt, se solos ditare, & otia torquētes beare satagunt; quidam Magnatum coquinas inseruiūt, alij aulicos sequuntur luxus, alij venationibus, alij certo lucro, sed sordido dant operam: pauci Ecclesias ciuilis crediti venerantur, non vt eorum propagetur salus, sed vt optimos prouentus recipiant, &c.*

105 Proue etiam admittitur appellatio suspensiua, ita vt possessio per illam suspendi debeat quando facto concursu appellatur inter præsentatos, vel patronos laicos super pertinentia iurispatronatus, videlicet ab institutione facta ad præsentationē alterius ex patronis, vt fuit dictum *in Placentina Archipresbyteratus 4. Iunij 1614.* coram *Card. Pamphilio iun.*

106 Intellige quæ supra diximus de appellatione admittenda quoad effectum deuolutiuum ab electione Episcopi, vt procedat quando electio, seu iudicium Episcopi esset irrationabile, vt resoluit Marescot. *var. resol. lib. 1. c. 52. n. 23. & 24.* Rot. *decis. 40. sub n. 1. part. recent. & decis. 654. n. 4. part. 4. in nouiss.* & apud Gregor. XV. *decis. 538. num. 5.* & fuit dictum *in Rauenaten Parochialis 2. Decembris 1592.* coram *Cardin. Arigonio.* De qua irrationabilitate, & dolo Episcopi liquido & euidenter constare debet, cùm dicta Constit. Pij V. loquatur conditionabiliter, ibi. *constito de prioris eligentes irrationabili iudicio.* Ita Gonzal. *d. gloss. 4. num. 139.* Marescot. *d. cap. 52. n. 24.* Rota *decis. 40. sub num. 1 part. 3. recent. & decis. 219. num. 1. part. 1. in posthum.* Marescot. *var. resolut. lib. 1. cap. 52. num. 24.* Lotter. *d. lib. 2. quæst. 31. num. 118.* de qua claus. plura *in meo tract. de clausul. vsufreq. claus. 26.* & fuit dictum *in Pampilonen. beneficij 17. Maij 1577.* coram *Cardinal. Blancheto*, Rota coram Greg. *decis. 11. à n. 1.* Nam facta electione per Episcopum, est interpretatio ad eius fauorem facienda, 107 quòd omnia considerauit, & magis idoneum arbitrio suo elegerit, ex notatis per Gonzal. *d. gloss. 4. à num. 132.* Non ideo poterit ab irrationabili iudicio Episcopi appellare approbatus ab examinatoribus Synodalibus, si alius similiter approbatus eligatur, quia in hoc casu locus est gratificationi, Lambert. *de Iurepatron. 5. part. 3. lib. 2. num. 1.* Seraph. *decis. 152. in fine*, & fuit dictum *in Calaguritana beneficij 13. Nouemb. 1620.* coram *Vbaldo, & in Pampilonen. Abbatiæ* coram *R. D. meo Nauarro* Nouissimè hac de re *S. Congregat. Concilij Trident. in vna Viterbien. sub die 9. Septembr. 1628.* censuit *reiectum in concursu Parochialis posse prouocare prælectum ad nouum examen coram Iudice appellationis, etiam antequam doceat de irrationabili iudicio Episcopi.* idem quoque censuit *in Pisana 17. Iunij 1630. & in Reatina 16. Martij eiusdem anni*, quarum memini *de officio, & potestate Parochi c. 2. n. 148. & 149.*

ALLEGATIO LXI.

Episcopus quos beneficiarios ad Fidei professionem in suis manibus faciendum cogere possit.

SVMMARIVM.

1 *Professio Fidei facienda est à prouisis de beneficiis quibuscumque curam animarum habentibus, in manibus Episcopi, vel eo impedito coram generali eius Vicario, vltra quam quod prouisio de dignitatibus, & Canonicatibus in Ecclesiis Cathedralibus, tenentur etiam eam emittere in Capitulo.*

2 *Professionis Fidei forma vbi referatur; ostenditur.*

3 *Professionem Fidei qui teneantur emittere;*

4 *Professio Fidei facienda est à promouendis ad Episcopatum.*

5 *Canonici exempti corā Episcopo, & Capitulo Fidei professionem intra duos menses emittere tenentur.*

6 *Canonici Regulares Ecclesiam Cathedralium intra duos menses à die electionis deobligantur Fidei professionem emittere.*

7 *Prælati Regulares intra duos menses ab adepta possessione suæ præfecturæ, tenentur Fidei professionem facere.*

8 *Professionē Fidei denuò deobligātur emittere qui in adeptione alterius beneficij similis eā iā emiserūt.*

9 *Professionem Fidei emittere tenetur, qui denuò consequitur Parochialem dignitatem, vel præbendam, quam antea habuerat, & dimisit.*

10 *Approbatus, & idoneus iudicatus ad Parochiam, est denuò examinandus si ad aliā admitti procuret.*

11 *Approbatus semel non est amplius examinandus in beneficiis simplicibus.*

12 *Commendatarij, quando sunt veri beneficiati, tenentur emittere Fidei professionem.*

13 *Coadiutores, etiam perpetui, & cum futura successione, non tenentur nisi cum factus fuerit successionis locus, Fidei professionem emittere.*

14 *Coadiutor post mortem coadiuti fit verus Canonicus, & tunc ei est assignanda vltima sedes.*

15 Pro

15 *Professionem Fidei non tenentur emittere Canonici & Dignitates Collegiatarum Ecclesiarum.*
16 *Professio Fidei coram Vicario generali, etiam Episcopo non impedito, fieri potest.*
17 *Professionem Fidei possunt facere prouisi de Dignitatibus, vel Canonicatibus Cathedralium in Capitulo praesente Episcopo, seu eius Vicario, qui forte est Canonicus, ita vt eam iterum non cogantur foris coram eodem emittere.*
18 *Professio Fidei Sede Episcopali vacante non sufficit fieri coram Capitulo, sed coram eius Vicario.*
19 *Professionem Fidei per procuratorem fieri non posse declarauit Sacra Congregatio, &* n.27. *quid attento iure sit resoluendum.*
20 *Professio Fidei emissa creditur, quando collatio beneficij est decennalis, &* 21.
22 *Professionem Fidei omittentes facere intra duos menses à die adeptae possessionis, fructus suos non faciunt, nec illis suffragatur possessio.*
23 *Professio Fidei post dictos menses facta, ad fructus temporis praeteriti post lapsum duorum mensium prouisis non suffragatur.*
24 *Capitulum non potest habere pro praesentibus Dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Ecclesia resederunt, & Fidei professionem nondum emiserũt.*
25 *Terminus duorum mensium datus ad faciendam Fidei professionem non currit prouiso, qui non accepit possessionem, quamuis per eum stet quominus illam accipiat.*
26 Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 12. *ibi*, nec illis possessio suffragetur, *declaratur.*
27 *Regula de annali tueri non potest ad fructus retinendos Fidei professionem non emittentes nec longissima possessio illis prodest quoad dictos fructus percipiendos.*
28 *Professionem Fidei non emittentes intra duos menses, ita fructus suos non faciunt, vt in conscientia teneantur illos restituere, etiam non interueniente aliqua sententia.*
29 *Professionem Fidei per ignorantiam, seu inaduertentiam intra duos menses non facientes quamuis in foro exteriori non excusentur, in foro conscientiae non obligantur ad restitutionem.*
30 *Distributiones quotidianas suas faciunt prouisi, quamuis fidei professionem non emiserint.*
31 *Fructus amissi ob non factam Fidei professionem sunt impendendi, vel in vsus pauperum, vel in fabricam Ecclesiae.*
32 *Fructus amissi ob non factam Fidei professionem Ordinarius condonare non potest.*

1 PROVISI de beneficiis quibuscumque curam animarum habentibus in manibus Episcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, seu Officiali, tenentur à die adeptae possessionis ad minus intra duos menses Orthodoxae suae Fidei publicam facere professionem, & in Romanae Ecclesiae obedientia se permansuros spondere, ac iurare. Prouisi autem de Canonicatibus, & Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, non solum coram Episcopo, seu eius Officiali sed etiam in Capitulo idem facere tenentur, alioquin praedicti omnes fructus non faciunt suos nec illis possessio suffragatur, ex decreto Concilij Tridentini *sess.24. de reformat. cap.12. vers. Prouisi etiam.* De cuius intellectu & materia, vide Fr. Emman. *in summ. tom.1. capit.19. num.7.* Petr. de Ledesm. *in summ. part.2. tractat.1. cap.4. conclus.10.* Flamin. *de resignat. lib.8. quaest.9. à num.121. & lib.10. quaest.9.* Zerola *in praxi Episcopal. part.2. verb. Fidei professio,* Piasec. *in simili praxi part 2. c.5. n.26.* Sayr. *in floribus decis. sub tit. de Summa Trinit. decis.1. cum seqq.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.3. collect.579. & in decisionibus Curiae Archiepiscop. Neapol. part.1. decis.220. num.2.* Azor. *institut. moral. part.2. lib.7. cap.2.* Nicol. Garc. *de benef. par.5. cap.3.* Vgolin. *de officio, & potestate Episcopi cap.50. §.16.* Sanch. *in praecepta Decalogi lib.2. c.5.* Quaranta *in summa Bullarij verb. Fidei professio.* latè Anton. Ricciul. *de iure personarum extra gremium Ecclesiae existentium lib.1. cap.13. cum tribus seqq.* Filliuc. *tract.41. de benef. cap.5. à num.5.* nouissimè me citato *in hoc & aliis locis* Trullench. *in exposit. Decalogi lib.1. c.1. dub.8.* Squillante *de obligat. clericor. part.1. num.86. cum seqq.* nouissimè Stephan. VVeyms *ad Constit.24. ex antiquo Iure desumptas, & per consil. Trident. innouatas, constit.3. n.22. pag.33.* Bonacin. *in primum Eccles. praeceptum d.3. q.2. puncto 4.*

Formam autem dictae professionis faciendae ordinauit Pius IV. *in Constit.* incip. *Iniunctum, sub Dat. apud sanctum Petrum anno Incarnat. Domin. 1564. Idibus Nouembris,* quam referunt Piasec. *d.c.5. num.25. pag.341.* & Quaranta *dicto verbo Fidei professio,* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.2. cap.10. n.23.* nouissimè Lauor. *var. lucubrat. tom.1. tit.4. cap.16. n.41.* 2

† Et illam tenentur emittere quicũque de Monasteriis, Conuentibus, Domibus, & aliis quibuscumque locis Regularium quorumcumque Ordinum, etiam Militiarum, quocumque nomine, vel titulo prouisi fuerint: item & promouendi ad Doctoratum, vel alium gradum, & professores, vel lectores alicuius scientiae, vel Artis liberalis in quibusuis studiorum generalium Vniuersitatibus aut gymnasiis publicis, iuxta *Constit.112.* eiusdem Pij IV. incip. *Iniunctum, dat. Idibus Nouembris 1564.* quam refert Quaranta *vbi proximè,* & dicunt Galett. *verb. profiteri.* Nicol. Garc. *d. cap.3. n.4.* 3

Promouendi etiam ad Episcopatum professionem Fidei facere tenentur, vt iubetur à Gregorio XIV. *in Bulla* incip. *Onus Apostolicae seruitutis, sub dat. 15. Martij 1591.* sicut referunt Bonacin. *d. puncto 4. §.1. n.5.* Vgolin *de potestate Episcopi cap.1. §.3.* Trullench. *d. dub.8. sub num.1. vers. tertio.* Forma autem huius iuramenti traditur in Pontificali Romano. Clement. VIII. iussu edito *folio 79.* & à Franc. Leon. *d. cap.10. num.15.* 4

Primò amplia, vt obligentur pariter Canonici exempti coram Episcopo, & Capitulo hanc Fidei professionem facere intra duos menses. Ita Nauar. *cons.9. de iureiuran. in nouis,* Petr. de Ledesma *d cap.4. post conclus.10 diffic.5.* Sayr. *sub tit. de Summa Trinit. decis.1.* Aloys. Ricc. *d. collect.579. ampl.1.* Vgolin. *d. §.16. num.2.* Sanch *d. cap.5. n.2.* Ricciul. *d. lib.1. c.13. n.14.* & censuisse *Sacram Congreg.* refert Nicol. Garc. *d. cap.3. n.21.* 5

Secundò amplia, vt etiam obligentur Canonici Regulares Ecclesiarum Cathedralium, & computandi sunt duo menses à die electionis, vel à quo admittuntur ad participationem massae Capitularis, referunt decisum Nocol. Garcia *dict. capite 5. numero.16.* Ricciul. *dicto lib.1. capite 13. num.13* Homobon. de Bonis *in consult. & resp. quaest. moral. part.1. resp.16. vers. respondi etiam,* vbi citat Fratr. Emman. Molfes. & Layman, Trullench. *d. dub.8 numero 2. in fine.* 6

Tertiò amplia in Praelatis Regularibus, qui eandem Fidei professionem intra duos menses ab adepta possessione suae praefecturae facere tenentur per extensionem Pij IV. *in d. sua Constit.* incip. *Iniunctum.* Ita Emman. Sà *verb. Fides, in fine,* Fratr. Emman. 7

*in summ.tom.*1.*cap.*110.*n.*7. *& quæst. Regular.tom.*2. *quæst* 72. *art.*1. Nauar. *cons.* 2. *de Summa Trinitate*, aliàs *cons.* 10. *iureiuran. in nouis*, Sayr. *sub eodem tit. de iureiuran. in nouis*, Sayr. *sub eodem tit. de Summa Trinit. dec.* 2. Bonac. *dict.* 1. *præced. Decalogi disp.* 3. *q.* 2. *pun.* 4. §. 1. *n.* 3. & 10. Aloys. Ricc. *Neapol. decis.* 83. *n.* 1. *part.* 4. Filliuc. *dict. cap.* 5. *n.* 7. Vgolin. *d.* §. 16. *n.* 16. Sanch *d. capit.* 5. *numero* 3. Flamin. *d quæst.* 9. *n.* 2 Anton. Ricciul. *de Iure personarum extra gremium Ecclesiæ existen lib.* 1. *c.* 13. *n.* 5. Trullench. *d. dub.* 8. *n.* 3. *in princip.* Licèt Sorb. *in compendio priuileg. Mendicantium, verb. professio Fidei*, cui suffragari videtur Sanc. *d c.* 5. *n.* 5. Portel. *in dub. Regular. verb. professio n.* 3. Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 1. *disp.* 8. *q.* 3. *n.* 3. Villal. *in sum. tom.* 2. *tr.* 1. *diffic.* 6. *n.* 3. Diana *moral. resol. p.* 3. *tractat.* 2. *resol.* 78. dicant hoc in vsu non esse. Nauar. tamen, Fiat. Emman. & Ricciul. *citatis locis* contrarium asserunt. Vnde deprehenditur non benè dixisse Fr. Sigism à Bononia *de elect. dub.* 50. *n.* 7. dum tenet excusari posse dictos Prælatos Regulares professionem non facientes in regionibus, in quibus solitum non est.

8 *Quartò* amplia, vt etiam obligentur dennò emittere professionem Fidei illi, qui in adeptione alterius beneficij similis eam iam emiserunt, tenent Vgolin. *d.* §. 16. *in princip.* Azor. *d. part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *quæst.* 8. Campanil. *in diuersorio iuris Canon. rubr.* 8. *cap.* 3. *num.* 20. Sigism. à Bononia *de elect. dub.* 50. *n.* 4. Lauor. *d. tit.* 4. *c.* 22. *num.* 5. Tambur. *de iure Abbatum tom* 1. *disp.* 8. *q.* 3. *n.* 8. Bonacin. *d. puncto* 4. §. 1. *n.* 8. & ita declarasse *Sacram Congregat.* testatur Nicol. Garc. *d. cap.* 3. *num.* 17. & 18. Quamuis Azor. *d q* 8. quem videtur sequi Sanch. *d. cap.* 5. *num.* 6. nihil resoluens, dicat quosdam existimare id locum habere in his, qui dimissa priori Ecclesia, posteriorem obtinent in diuersis diœcesibus, oppidis vel locis; non tamen in his, qui secundum beneficium in eadem Ecclesia, in qua erat primum, accipiunt, quia, vt inquit Vgolin. *vbi proximè*, Concilium Tridentinum simpliciter iubet, vt professionem faciat, & non distinguit an antea fecerit; ergo nec nos distinguere debemus, iuxta *reg. l. de pretio, ff de public. in rem actione*, cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, littera L, num.* 18.

9 Sic etiam tenebitur iterum prædictam Fidei professionem emittere, qui denuò adipiscitur Parochialem Dignitatem, vel præbendam, quam antea habuerat, & dimisit: qui sicut professio antea facta in alia actione, seu prouisione non iuuat ad sequẽtem, vt dictum est, ita etiam professio subsequuta in alia actione, seu prouisione, non supplet defectum professionis, aliàs conmissum, quicquid velit Sanch. *d. num.* 6. dicens, quòd si dictam Fidei professionem iam emiserunt alio titulo, vt Doctoratus, quamuis immemores obligationis illius facultatis ratione beneficij antea adepti satis erit, nec tenebuntur eam iterare, quia menti Tridentini satisfactum est, quod quidem non est verum: nam professus in vna religione, si ad alteram migret, inibi rursus profiteri compellitur, Nauar. *consil.* 60. incip. *An monachus, sub tit. de regularibus*, Sorb. *in compendio Mendicant. verb. Nouitius, vers. sed aduertendum*, & apertè probat Constitutio Pij V. incip. *Postquam diuina bonitas. vers. quodque omnes.*

10 Sic demum approbatus, & idoneus diiudicatus ad Parochiam, est denuò examinandus, si ad aliam admitti procuret, Campan. *in diuers. iuris Canonici*
11 *rub.* 5. *c.* 2. *n.* 8. Regula enim quòd † semel approbatus non sit amplius examinandus, de qua *in cap. accepimus, de ætate & qualit.* vendicat sibi locum in beneficiis simplicibus, Caputaq. *decis.* 367. incip. *Præsentatus. p.* 2. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles.* 419 *in* 1. *edit. & resol.* 356. *in* 2. *edit.* declarando per ea quæ suprà dixi *alleg.* 60. *n.* 87. *cum seqq.*

Quintò amplia in Commendatariis aliquarum Ecclesiarum factis non ad earum, sed ipsorum vtilitatem, cum facultate disponendi de fructibus, sicut veri beneficiati; cùm enim sic eorum Commendæ censeantur habere vim & effectum tituli, vt declarat Nicol. Garcia *de benefic. p.* 4. *cap.* 4. *num.* 20. ideo tenentur huiusmodi professionem emittere, & ita est accipiendus Fusc. *de visitat. lib.* 2. *capit.* 9. *num.* 14. 12

Sextò amplia in prouisis de beneficiis curam animarum habentibus, ex Concil. Trid. *d. cap.* 12. *vers. Prouisi autem de beneficiis*; intellige de cura actuali, non verò habituali, vt resoluit Ricciul. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium lib.* 1. *c.* 14. vbi asserit prouisum de Parochiali, quæ olim habuit Parochianos, sed nunc habere desiit, non teneri professionem, si contingat Parochialem habitu ad priorem statum reuocari, videlicet quia Parochiani redeunt ad habitandum. Et non procedere in iis, qui non prouidentur de titulo Parochiali, sed deputantur in Parochiis ad exercendam curam animarum, cuiusmodi sunt plures in Regnis Hispaniarum, tenet Ricciul *d. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 59. vbi *num.* 61. limitat, nisi essent deputati à laïco, cui competit, ius nominandi ad exercitium curæ.

Septimò amplia, siue sint prouisi per obitum, siue per viam reseruationis, vt per Flamin. *de resign. lib.* 3. *q.* 9. *in princ.* Ricciul. *d. lib.* 1. *c.* 13. *n.* 17.

Octauò amplia, vt prouisi teneantur vltrò se offerre, adeò vt non requiratur de necessitate monitio ad faciendam professionem, vt per Nicol. Garc. *d c.* 3. *num.* 19. & 29. Ricciul. *d c.* 13. *n.* 18. Castr. Palao *de Fide tract.* 4. *disp.* 1. *punct.* 9. *n.* 4. me citato Trullench. *d. dub.* 8. *n.* 1. *in fine.*

Limita *primò* in Coadiutoribus Canonicorum, seu Dignitatum; hi enim etiam perpetui, & cum futura successione, non tenentur, nisi cum factus fuerit successioni locus, hanc fidei professionem emittere; quia Coadiutor durante coadiutoria non est in possessione Canonicatus, sed Coadiutoriæ, vt ex Cotta & Veral, dicit Nicol. Garc. *de benefic. p.* 4. *c.* 5. *num.* 76. Satauia *in tr. de iurisd. Adiunct q.* 29. *n.* 37. & ideò post mortem coadiuti fit vetus Canonicus, & tunc ei est assignanda vltima sedes, itavt eum præcedant Canonici ingressi etiam durante eius coadiutoria, & post eius receptionem, Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 5. §. 9. *n.* 110. Nicol. Garcia *d. c.* 5. *num.* 74. 13 14

Limita etiam in Canonicis, & dignitatibus Ecclesiarum Collegiatarum, quia Concil. *d. loco* solùm agit de prouisis Canonicatibus, & Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, & de beneficiis Curatis. Ita decisum per *S. Congreg.* refert Nicol. Garcia *d. cap.* 3. *num.* 13. Trullench. *d. dub* 8. *n.* 2. *in princ.* & Ricciul. *d. cap.* 13. *num.* 56. Squillante *d. part.* 1. *n.* 89. Bonacin. *d puncto* 4. §. 1. *n.* 9. Contra Zerol. *in praxi Episc. p.* 1. *verb. benefic.* §. 5. *d.* 4. & Vgolin. *d.* §. 16. *n.* 3. dum tenet hic vltimo loco citatus, quod prouisi de beneficiis simplicibus eandem professionem facere debent, esto animarum curam non habeant: nam & qui Canonicatum adepti sunt, eam facere tenentur, qui nec animarum curam gerunt: ergo idem & hi ob eandem rationem argum. *c. cum dilecta, de cõfirm. vtili*, & ex Concil. Trid. *sess.* 25. *de reform cap.* 1 *vers. cæteri verò*, quòd generaliter de omnibus beneficiis loquitur: sed locus ille Concilij id minimè probat, quia 15

quia non loquitur de huiusmodi professione, sed de facienda in prima Synodo, vt ipse Vgolin. ait *num.6.* Nec verum est eandem rationem esse in Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, & aliis beneficiatis, imò est longè diuersa ratio, propter excellentiam & præeminentiam dictorum Canonicorum. Similiter etiam in alium errorem lapsus idem Vgolin. *d.* §.16.*n.*2. dum ait, quod etsi Canonici Ecclesiæ Collegiatæ non teneantur professionem facere Fidei in Capitulo, eam tamen facere debent coram Episcopo, vel eius officiali, quod revera est sine fundamento, & nullibi reperitur dispositum. Limita etiam in Portionariis, & prouisis de Capellaniis in Ecclesia Cathedrali, Nicolaus Garcia *d.part.*3.*cap.*3.*n.*13. Sanch. *d.cap.*2. *sub n.*1. Ricciul. *d.cap.*13.*n.*57.

16 In manibus ipsius Episcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, seu officiali, Fidei professionem esse faciendam decreuit S. Concilium Trident. *d.cap.*12. Cui decreto satisfieri potest faciendo professionem coram Vicario, etiam Episcopo non impedito; nam illa verba solùm ponuntur ad admonitionem & denotandum conuenientius esse eam facere coram ipso Episcopo, cessante impedimento, Ita Nicol. Garc. *d.p.*3.*c.*3.*n.*23. vbi refert ita esse accipienda verba alia eiusdem S. Concil. *sess.*24. *de reform cap.*18.*vers. transacto*, ibi, *ab Episcopo, siue eo impedito, ab eius Vicario generali.*

17 Item prædicto decreto satisfaciunt prouisi de Dignitatibus, vel Canonicatibus Ecclesiæ Cathedralis, qui Fidei professionem fecerint in Capitulo præsente Episcopo, seu eius Vicario, qui fortè est Canonicus, ita vt eam iterum non cogantur foris coram Episcopo, vel eius Vicario emittere, quia verum est dicere istos fecisse professionem coram Episcopo, vel eius Vicario, & in Capitulo, vt Concilium requirit. Ita per *Sacram Congreg.* decisum fuisse *in vna Seguntina*, refert Nicolaus Garcia *d.c.*3.*n.*24. Bonac. *d puncto* 4.§.1.*n.*7.*&* §.2.

18 Sede Episcopali vacante huiusmodi professio non sufficit fieri coram Capitulo, sed coram eius Vicario; nam licèt Capitulum succedat in iurisdictione Episcopi, & fungatur vice illius, vt sæpe dixi, tamen cum iurisdictio Episcopalis administretur per Vicarium, magis per eum repræsentatur Episcopus, quam per Capitulum, præcipuè cum Concilium omninò velit iurisdictionem administrari per Vicarium, & non per ipsum Capitulum. Ita Ricciul. *d.lib.*1.*c.*13.*n.*15. Nicol. Garcia *d.cap.*3.*n.*27. vbi *n.*28. tenet prouisum de beneficio curato debere facere professionem coram Vicario Capituli Sede vacante, & non coram Capitulo, me citato *in hoc loco* Bonac. *de punct.*4.§.2. *num.*2.

19 Dubium in hac materia est contemnendum, an Beneficiarius, qui dictam professionem emittere tenetur, eam per procuratorem facere queat, quando per seipsum non potest? In quo negatiuam partem tuentur Stephan. Gratian. *discept. forens. c.*166.*n.*22. Vener. *in examine Episcop. l.*5.*cap.*44.*n.*3. Aloys. Ricciul. *in praxi tom.*3.*resol.*156. Squilante *de obligat. cleric. part.*1.*num.*91. Sigism. à Bonacina *de elect. dub.*50. *num.*3. nouissimè Diana *moral. resolut. part.*5.*tract.*14. *resolut.*23. & pro ea *Sacram Congregat.* censuisse referunt additio Nauarri *cons.*11. *sub tit. de iureiur.* Vgol. *d.*§.16.*n.*1. Squillante *d.part.*1.*n.*91. Steph. VVeyms *citato loco*, acriter contra me Sygism. à Bononia *d. dub.*50.*numero* 3. & tenuisse Rotam attestatur Nicolaus Garcia *d.part.*3.*numero* 75. plures refert & sequitur nouissimè Ioan. Solorzan. *de Iure Indiarum tomo* 2.*de Indic. gubern. libro* 3.*cap.*6.*num* 13. & conformius Tridentino videri ab omnibus personaliter esse faciendam existimat nouissimè Trullench. *d.dub.* 8.*n.*6.

20 Verùm, si rigorem Iuris spectemus, contraria opinio recipienda est, videlicet, quòd per procuratoré præfata professio præstari possit, cum regulariter quicumque potest aliquid facere per semetipsum, potest illud facere per procuratorem nisi lex, vel Canon alter constituat, *l.*1.*ff de procurator. cap. qui per alium, & c. potest quis de regulis iuris in* 6. quare ita tenent Nauar. *d.cons.*11.*n.*2. quod erat in antiq. *cons.* 4.*num.*2. *sub tit. de sum. Trinit.* Petr. de Ledesma *d.cap.* 4. *post* 10. *concl. diffic.*6. Azor. *d.cap.*2.*quæst.*6. Zerola *in praxi Episcop. p.*2.*verb. Fidei professio*, Felician. de Vega *in c. pastoralis n.*7.*de indic.* Ioann. Balboa *in cap. Ego enim n.*3.*de iureiur.* Sanch. *d.c.*5.*n.*7. Campan. *d. cap.*3.*num.*19. nouissimè post primam huius tract. impressionem visus Anton. Ricc. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existen. lib.*1.*cap.*13.*n.*21. *cum sequentibus*, Nauarr. *in singular. Canonic. concl.*114.*n.*8. *in fine*, Tamburin. *de iure Abbatum tom.*1.*disp.*8.*q.*3. *n.*11. Iul. Lauor. *d to.*1.*tit.*4.*c.*22.*n.*2. Ferentil. *in annot ad decis.*522. Buratti *n.*6. Homobon. de Bonis *in consult. & resp. quæst. moral. part.*1.*resp.*16.*in fine*, Villalob. *in sum tom.*2.*tract.*1.*diffic.*..*n.*86. Aloys. Ricc. sibi contrarius *par.*4.*decis.*8. Castro Palao *tom.*1.*tract.*4. *disp.*1.*puncto* 19.*n.*10. Ioan. Anton. Nauar. *in summ. Bullarum tit. de fidei professione n.*8. quæ opinio vti verissima est, ita multis stabilitur fundamentis, & in primis probatur ex text. *in c. optatum* 4.*in fine* 100. *dist.* tum etiam, quia Fidei professio nihil aliud est quàm solemne iuramentum, quod tamen constat posse præstari per procuratorem, *c. tibi Domino* 63. *dist. cap. metuentes*, vbi gloss. *verb. de præsenti* 17.*q.*4. tum quia iuramentum fidelitatis potest præstari à procuratore, si dominus feudi consentiat, vt colligitur ex *cap.*1.§.*verum, de statu Regular. lib.*6. Roman. *sing.*807. incip. *Habuistis*; tum quia professio Religiosi potest etiam fieri per procuratorem, vt referunt plures Doctor. quos citat, ac sequitur. Sanch. *in præcepta Decalogi lib.*5.*cap.* 3.*num.*7. quibus adde Barthol à S. Fausto *in thesauro Relig. lib.*5.*q.*217. tum denique, quia Matrimonium, licet sit Sacramẽtum, & de sui natura indissolubile, validè tamen contrahi potest per procuratorem, vt probat *cap. vlt. de procurat. in* 6. quod obseruant stante etiam dispositione Concilij Trident. *sess.*24.*de reform. Matrimon. cap.*1. Sanch. *de Matrim. lib.*2.*disp.*11.*n.*2.*&* 19.*cum sequentibus*, Rebello *de obligat. iustit. par.*2.*lib.* 2.*qu.*5.*n.*1. Franc. Molin. *de ritu nupt. lib.*1.*compar.*25.*n.*5. quam quidem sententiam de professione *Fidei* per procuratorem faciendi expressè sequuta est Rota Romana *in vna Varmien Canonicatus* 13. *Iunij* 1608. coram *Cardinal. Sacrato*, refert, & sequitur nouissimè Ioan. Anton. Massobr. *in suo tract. de Synodo diœcesana cap.* 40.*dub.*40. vbi ex professo hanc quæstionem examinans nostram sequitur sententiam ex multis fundamentis per illam latè adductis, contrariisque bene respondet, & præcipuè gratis cumulatis à quodam R.P. Sigismundo à Bononia *de electione dub.*26. qui parum modestè, vt decet Capuccinum Religiosum, in me inuehitur, eo quod talem sectatus fuerim opinionem; falsò mihi imponens in ea astruenda parui pendere Sacrorum Senatuum decisiones, quibus omnibus respondere in præsentiarum non curo, cum satis superque responsum sit per eundem Massobr. *citato loco.*

An hæc fidei professio credatur emissa, si pars dicat illam fecisse? Quæstio est præsentis instituti; in qua prouisum teneri probare se fecisse Fidei professionem, quando Ordinarius super illa inquirit ex 21

S 4 officio,

officio, dicunt Nicol. Garcia *d. par. 3. cap. 3. num. 48. cum sequentibus*, Ricciul. *d. cap. 13. n. 40.* Et hanc Fidei professionem emissam credi si pars dicat illam fecisse dummodo collatio beneficij sit decennalis, resoluunt Flamin. *de resignat. lib. 3. quæst. 6. n. 74.* & in propriis terminis Campan. *d. cap. 3. à n. 23.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 681. in 1. edit. & resolut. 580. in 2. editione*, me citato *in hoc loc.* Trullench. *d. dub. 8. n. 14.* Castro Palao *de Fide tract. 4. disp. 1. p. 19. n. 12.*

22 Prædicti omnes prouisi, qui à die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses, dictam Fidei professionem non emiserint, fructus non faciunt suos, nec illis possessio suffragatur; hæc Concil. Trident. *d. cap. 12.* Circa quæ aduertendum est, quod Fidei professionem, qui intra dictos menses, vt tenetur non facit, post illos, quamprimum potest, facere obligatur, quia iste terminus duorum mensium non ponitur ad finiendam obligationem, sed ad differendam exequutionem, ex *reg. c. cùm dilectus*, vbi Abb *n. 12. de dolo & contum. & l. Celsus ff. de receptis arbitr.* Quare ita tenent Nauar. *conf. 11. n. 1. sub d. tit. de iureiur.* Flamin. *d. q. 9. à n. 13.* Sayr. *sub d. tit. de summa Trinit. dec. 4.* Nicol. Garc *d. part. 3. cap. 3. num. 29. & 30.* Ricciul. *d. cap. 13. n. 39.* Lauor. *d. tit. 4. c. 22. n. 6.*

23 Tambur. *d. q. 5. n. 9.* † qui etiam resoluunt quod professio post prædictos duos menses facta ad fructus temporis præteriti quærendos huiusmodi prouisis non prodest, quamuis sic ad quærendos temporis futuri, quia regulariter semel ipso iure, perdita ipso iure, non quæruntur, *cap. quam periculosum 7. quæst. 1. l. qui res §. aream ff. de solution.* Quod quidem est intelligendum de decursis post lapsum duorum mensium, non verò de decursis in ipsis duobus mensibus: nam siue faciant professionem postea, siue nunquam eam faciant, Concilium non priuat fructibus decursis illis duobus mensibus, sed in posterum decurrendis, vt aduertit Nicolaus Garcia *d. c. 3. n. 31.* dummodo faceret primam residentiam, & emitteret Fidei professionem: nam si absens semper fuisset antequam primam faceret residentiam, etiam ex iusta causa, cum non emiserit professionem, non potest haberi pro præsente, nec fructus & distributiones lucraretur, etiam pro illis duobus mensibus, vt tenuit Rota *in vna Oueten. mercedis, Lunæ 12. Decembris 1505.* coram *Reuerendissimo Domino meo Rotæ Decano*, quæ est impressa post *tract. de distribut.*

24 *quotidian. Alexandri Monetæ.* † Non potest enim Capitulum habere pro præsentibus Dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Ecclesia resederunt, & Fidei professionem nondum emiserunt, vt censuit *Sacra Congregat.* teste Garc. *d. cap. 3. num. 51. in fin.*

25 Et terminus ille duorum mensium datus ad faciendam professionem, non currit prouiso, qui non accepit possessionem, quamuis per eum stet quominus illam accipiat, Nicol. Garcia *d. cap. 3. n. 32.* Ricciul. *d. cap. 3. n. 50.* vbi *n. 62.* dicit quòd ad effectum vt incipiant currere prædicti duo menses, non sufficit fuisse adeptam possessionem, sed requiritur possessio pacifica, & *n. 63.* credit possessionem dici pacificam ad iustum effectum si sit pacifica cum cura, in cuius exercitio nō fuerit statim turbatus de iure, vel de facto, sed in eo steterit sine turbatione per vnum, vel duos menses, quamuis illa pacifica possessio deinde non duret continuè.

26 Verba illa Concilij Trident. *in d. cap. 12.* ibi, *nec illis possessio suffragetur*, excludunt prouisos quoad fructuum perceptionem, non autem quoad titulum, & perceptionem, Ita Nauar. *conf. 7. & 8. sub 6. tit. de iureiur.* Flamin. *lib. 8. q. 9. n. 122.* Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 33.* Azor. *d. c. 2. q. 3.* Sanch. *d. c. 5. n. 8. 9. & 12.* Vgolin. *d. §. 36. num. 4.* Sayr. *decis. 6. sub tit. de verb. signif.* Camp. *d. rub. 8. c. 3. n. 17.* resoluentes prædictos regula de annali se teneri non posse ad fructus retinendos, nec longissimam possessionem illis prodesse quoad dictos fructus percipiendos, quamdiu professionem huiusmodi non emiserit, vt censuit *Sacra Congregat.* in decisione relata per Flamin. *d. n. 122.* & Nicol. Garcia *d. c. 3. n. 34.* & resoluunt Fr. Emman. *in summ. tom. 1. c. 119. n. 7.* Ricciul. *d. lib. 1. cap. 16. n. 12.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 220. num. 11. par. 1.* & refert Prosper de Augustino *in addit. ad Quarantam in sum. Bullarij, verb. beneficiorum possessio, littera B, in fine, Sacram Congregat. Concilij* censuisse scribendum esse ad Nuntium Hispaniarum, † ei, qui professionem Fidei non amisit, possessionem non suffragari quoad faciendos fructus suos tantum; quoad cæteros autem effectus commodo possessionis, & cæteris iuribus, si quæ habet, non priuari; ac aliàs declarasse omissionem professionis Fidei non priuare Canonicum aliis possessionis effectibus, sed ipsum, & vocem in Capitulo, & ius præcedendi habere à die adeptæ possessionis, nisi aliud obstet, referunt Ricciul. *d. lib. 1. c. 16. n. 10.* Ferentin. *in annot. ad decis. Puratti 522. n. 17.* & Rota *in d. Varmien. Canonicatus 28. April & 13. Iunij 1608. & 4. Februar. 1611.* coram *Cardin. Sacrato*, vbi etiam tentum fuit possessionem adeptam per promissum, qui tenebatur facere Fidei professionem, esse manutenibilem, etiam post tempus præfixum ad faciendam professionem, quod nouissimè censuit eadem Rota *in Tiburtina Parochialis 27. Iunij 1629.* coram *R. P. D. meo Pirouano.* Vnde tales possessores iuuari reg. de triennali ad effectum ne possint molestari super titulum, resoluunt Flamin. *de resignat. lib. 10. q. vlt. n. 4. & 5.* Sanch. *d. cap. 5. num. 9.* Ricciul. *d. cap. 16 num. 12.* 27

Intra dictos duos menses Fidei professionem non emittentes in fructus suos non faciunt, vt in conscientia teneantur illos restituere, etiam non interueniente aliqua sententia, quia Concil. ait, *qui eā omittunt fructus non facere suos*: ergo fructuum ius, & dominium acquirere non posse. Ita Squillant. *d. p. 1. n. 98.* Azor. *d. c. 2. q. 1. in fine*, Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 35.* Vgolin. *d. §. 16. n. 4.* Ricc. *d. c. 13. n. 43.* At probabilius esse non teneri restituere, donec condemnentur, seu sequatur sententia declaratoria, tuentur, Nauar. *cons. 5. n. 2. sub tit. de Summ. Trinit. in prima edit. & cons. 12. n. 1. sub tit. de iureiur. in secunda edit.* Fr. Emman. *q. Regul. to. 2. quæst. 72. art. 3.* Sanch. *d. c. 5. n. 10.* Bonacin. *d. puncto 3. §. 3. n. 3.* dicens decretum illud Concilij esse pœnale, ac proinde etiamsi pœnam ipso iure irroget, non obligare in foro conscientiæ, Castro Palao *tractat. 4. de Fide disp. 1. punct. 9. n. 16.* Villalob. *in sum tom. 2. tract. 1. diffic. 6. n. 9. vers. in contrario*, nouissimè Trullench. *d. dub. 8. n. 8.* Omittens Fidei professionem peccat mort. quia Concil. Trident. citato loco vititur grauibus verbis, & infert grauem pœnam. Ita Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 65. in fine*, Squillante *d. part. 1. num. 95.* Sanch. *d. lib. 2. c. 5 ante num. 1.* Ricciul. licèt dubius *d. lib. 1. cap. 16. num. 1.* Homobon. de Bonis *in consult. seu quæst. moral. par. 1. resp. 16.* 28

Verùm si per ignorantiam, incogitantiam, vel inaduertentiam non fecerunt Fidei professionem intra prædictos duos mēses, quamuis in foro exteriori non excusentur, quia est ignorantia Iuris clari, in foro tamen interiori, & quoad Deum excusantur, itaut ad restitutionem fructuum in foro conscien- 29

tiæ

tiæ non obligentur, quia huiusmodi lex iuste ignorari, vel saltem memoria excidere potest, & vbi quis contra legem præcipientem, vel prohibentem aliquid fieri, sine culpa facit pœnā non meretur. Quare ita resoluunt Fr. Emman. *d.c.* 119. *n.*7. *in secunda edit.* Nauarr. *consil.*4.*n.* 3. *& consil.*7.*n.*2. *& consil.*11. *n.*3. *& consil.* 12.*n.*2 *sub tit. de iureiuran. in nouis*, Azor. *d.c.* 2.*q.* 2. Flamin. *d. lib* 10.*q.*9. *n.*8. *cum seqq.* Læl. *de republ. Ecclesiast tit. de benefic. & pension. c.*9. *num.* 3. *vers. requiritur etiam*, Sanch. *d c.* 5.*n.*13. Nicol. Garz. *d. cap.* 3. *à n.*66. Aloys Ricc. *de decis.* 220. *num.* 8. *par.* 1. Vgolin. *d* §.16. *num.*5. Prosper. de Augustin. *vbi proximè, vers. inter alia*, Sorb. *in compend. Mendicant. verb professio Fidei, not.* 2. Molina *de Instit. tract.*4. *disput.*71.*n.*8. Ricciul. latè distinguens *d. lib.* 1. *cap.* 13. *num.*4. Villalob. *d. diffic.*6. *num.*8. me citato *in hoc loco* Trullench. *d. dub.*8.*n.* 12. Squillante *d p.*1.*n.*100. Homobon. de bonis *de exam. Eccles. tract.* 15. *cap.*8. *quæst.* 25. *resolut.* 1. *&* 2. *d. p.*1. *resp.*16. Bonacina *d. puncto* 4. § 4.*n.*1.

30 Distributiones tamen huiusmodi promissi, quamuis professionem non emisent, acquirunt, & faciunt suas, quoniam dantur ratione ministerij, & operæ personalis. Ita resoluunt Azor. *d. cap.* 2. *quæst.* 3. Stephan. Gratian. *disceptat. for ca.*166.*n.*22. Alex. Moneta *de distribut. quotid. p* 1.*q.*6. *&* 7. Squillante *d. p.*1.*n.*99. Nauarr. *in sing Can. conc.*115.*n.*3. nouissimè Stephan. VVeyms *ad Constitut.*24. *antiquo Iure desumptas, & per Concil. Trident. innouatas, const.* 3. *n.*22. Bonacin. *d.* §.3. *num.* 2. & *Sacram Congregat.* sic censuisse referunt Vgolin. *d.* §.16.*n.*5. *versic secundo*, Prosper de Augustino *vbi proximè*, Gonzalez *ad regul.*8. *Cancell.* §.6. *proœm. n.*170. Aloys. Ricc. *collect. decis. collect.*1451. *vers. infertur sextò*, *& in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. decis.*112. *p.*4. Galet. *in margarita casuum conscien. verb profiteri* 2. me citato *in hoc loco* Trullench. *d. dub.*8.*n* 9. Nicolaus Garcia *d. cap.* 3.*n.*60. Camp. *d.c.* 3.*n.*18. Rota *in Varmien. Canonicatus* 28. *Aprilis* 13. *Iunij, &* 4. *Februar.* 1611. coram *Illustriss. Cardinal. Sacrato*, Ricciul. *d. cap.*13. *num.* 51. vbi *n.*55. obseruat quòd quādo beneficium, seu Canonicatus non haberet aliquos fructus, sed emolumenta omnia consisterent in distributionibus quotidianis, tunc vt pœna addicta per Concil. *dict. cap.* 12. possit in aliquo verificari, debet intelligi de distributionibus.

31 Ex dictis opportunè quæri poterit, cui sint assignandi, & applicandi fructus amissi ob non factam professionem Fidei, cum id Concilium non determinet; Respondebitur eos esse impendendos vel in vsus pauperum, vel in fabricam Ecclesiæ, sicut fructus eorum, qui non resident per Concil. *sess.* 23. *de reformat. cap.* 1. *vers si quis autem.* Ita Azor. *dict. cap.* 2. *quæst.*3. Vgolin. *d.* §. 16. *num.*4. *in fine*, Sanch. *d. capit.* 4. *num.* 10. *ad finem*, & loquendo de Parochis firmant Fusch. *de visitat. lib.*2. *cap.* 13. *num.*4. Zech. *de beneficiis, & pensionibus, capit.* 13. *numer.*4. *versic. quod si Parochiales*, Flamin. *d. lib.* 10. *quæst.*9. *num.*123. *&* 124. Nicol. Garc. *d. part.* 5. *cap.*3 *n.*36. In Dignitatibus verò habentibus fructus distinctos, & separatos à mensa Capitulari, videtur quòd amissi ob non factam professionem sunt restituendi, & applicandi fabricæ Ecclesiæ, quatenus indigeat, aliàs alteri pio loco arbitrio Ordinarij per Concil. Trid. *sess.*22. *de reformat c.* 3. resoluit idem Nicol. Garcia *d.c.* 3.*n.*30. At in Canonicis, & Dignitatibus habentibus fructus in mensa Capitulari, videtur amissos ob non factam Fidei professionem ad Capitulum spectare, sicut fructus non residentium, aut excommunicatorū, idem Garc. *d.c.*3 *n.*40. vbi *à n.*42. dicit quòd debens fructus non posset se componere cum Capitulo, soluta aliqua parte, & à *n.*53. refert *Sacr. Cardinalium Congregationem* censuisse Ordinarium non posse condonare fructus amissos ob non factam Fidei professionem, me citato *in hoc loco* Trullench. *d. dub.* 8.*n.*15.

ALLEGATIO LXII.

Episcopus an possit dispensare, vt quis plura beneficia simplicia habere possit?

SVMMARIVM.

1 *Beneficia simplicia plura obtineri non possunt, sed vnum tantum singulis conferendum, vel ad summum duo, quando primum ad honestam non sufficit sustentationem.*

2 *Beneficia simplicia obtinens vltra vnum, quod sufficiat ad honestā sustentationem, peccat mortaliter.*

3 *Beneficij secundi sufficientis habita possessione vacat primum sufficiens per sententiam, nisi sit magna beneficiorum conseruatio, quia tunc vacabit ipso iure.*

4 *Beneficium simplex insufficiens habenti, quod residētiam non requirat, licet aliud Curatum conferre.*

5 *Episcopus potest secundū beneficium conferre illi, cui primum ad eum honeste sustentandum nō sufficit.*

6 *Beneficia duo simplicia, quando vnum sufficit ad vitam cleri commodè sustentandam, ex indulgentia, & auctoritate Episcopi nullus potest habere.*

7 *Beneficiū potest Episcopi conferre habenti iā in pensionibus Ecclesiasticis sufficienē sustentationem.*

8 *Consuetudo vt possint retineri duo, vel plura beneficia simplicia, quorum ad victum sit vnum sufficiens, non est seruanda.*

9 *Consuetudo Hispaniæ non tuta indicatur in conscientia, secundum quam Ordinarij conferunt vni plura simplicia, quamuis vnum sit sufficiens ad congruam sustentationem.*

10 *Beneficia duo, tria, aut plura simplicia quando non sufficiunt ad honestam sustentationem, potest de stylo Curiæ, aliud simplex illa obtinenti conferri, nec commodè Clericum alant.*

11 *Beneficium ad congruam sustentationem sufficiens, quod dicatur? ostenditur.*

12 *Dispensare non potest Episcopus, vt quis duo simplicia beneficia vniformia, siue similia, sub eodem tecto possit obtinere.*

13 *Beneficium vniforme sub eodem tecto quando dicatur ad inducendā incompatibilitatem; remissiue.*

14 *Beneficium situm in Capella, claustro, cœmeterio, seu ambitu contiguis Ecclesiæ censetur esse in eadem Ecclesia.*

15 *Dispensatus ad duo beneficia nequaquam censetur dispensatus, vt illa habeat etiam simplicia in eadem Ecclesia, nisi expresse fuerit dictum.*

16 *Beneficium primum simplex vacat ipso iure, vbi secundum simile adipiscitur in eadem Ecclesia.*

17 *Beneficia duo simplicia sub eodem tecto, si sint difformia, possunt ex dispensatione Episcopi obtineri, dummodo vnum sufficiat ad vitam clerici.*

18 *Papa solus dispensat super pluralitate Dignitatum, Personatuum, Canonicatuum, & Curatorum beneficiorum.*

19 *Canonicus obtinens Dignitatem sine Apost. dispensatione perdit Canonicatum.*

20 *Dignitas etiam sine prebenda est incompatibilis sub eodem tecto cum Canonicatu.*

21 *Digni*

21 *Dignitas, & Canonicatus ex priuilegio, vel consuetudine possunt obtineri, cum vtrisque quotidianis distributionibus, & duplici voce in Capitulo.*

22 *Sacræ Rotæ Rom. decisio* in vna Oriolen. Canonicatus 11. Ianuarij 1619. *coram R.P.D. Remboldo*, refertur.

23 *Dignitatem, & Canonicatum obtinens, vel duo beneficia, alias inæqualia ex dispensatione, vel consuetudine residere debet in digniore.*

24 *Statutum in quo disponitur, quod quilibet sedeat in propria sede, alias perdat Horam, intelligi debet de obedientibus vnum beneficium, & vnam sic sedem.*

25 *Vota duo debentur in Capitulo, quando Dignitas, & Canonicatus ex priuilegio, vel consuetudine obtinentur.*

26 *Hæc duo quando concurrunt in eadem persona, quorum quodlibet producit ius dandæ vocis, debet talis persona habere duas voces.*

27 *Consuetudo est stricti iuris, & non extenditur de loco ad locum, nec de persona ad personam.*

28 *Beneficij primi requirentis residentiam inducitur vacatio ipso iure per adeptionem secundi pacificè possessi.*

29 *Canonicatus duos simul absque dispensatione Apostolica per triennium, & vltra detinens, vtroque ipso iure est priuatus, itavt ex regula de triennali se defendere non possit.*

30 *Dispensatio ad plura beneficia ex cursu decem, vel viginti annorum, in dubio præsumitur.*

31 *Dispensatio circa beneficiorum pluralitatem intelligitur de duobus primis beneficijs, & an procedat quando duo priora beneficia, quæ quis ex dispensatione obtinebat, cum alijs permutantur, ostenditur* num. 32.

33 *Doctores referuntur tractantes de materia incompatibilitatis beneficiorum.*

1 PLVRA simplicia beneficia obtineri non possunt, sed vnum tãtum singulis conferendum est, quod quidem si ad vitam eius, cui confertur, honestè sustentandam nõ sufficiat, licitum est nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat eidem conferri, vt habetur in Conc. Trid. *sess. 24. de reformat. c. 17.* de cuius materia & intellectu agunt Nauar. *in man. c. 23. n. 123. & de horis Canon. c. 22. n. 52. & cons. 14. in antiq.* aliàs *cons. 11. in nouis, sub tit. de præbendis*, Salzed. *ad Bernard in pract. c. 48.* aliàs 49. *littera C. verb. quamuis simplicia*, Fr. Emman. *in summ. tom. 1. c. 31. n. 2. & 6.* Veg. *in summ. p. 1. c. 36. casu 25. duobus seqq.* Flamin. *de resignat. lib. 5. q. 6. n. 125. cum sequentibus*, Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 2. cap. 12. post princ. & lib. 5. cap. 19 vers. consuetudo qua quis in eadem Ecclesia, & part. 2. lib. 3. cap. 7. quæs. 4. & cap 8. quæs. 6. & c. 9. quæs 3. & c. 10. quæs. 4. & cap. 11. quæs. 23.* Petr. Ledesma *in summ. part. 2. tract. 7. cap. 1. conclus. 12. diffic. 5.* Zerol. *in praxi Episcop p. 2. verb. incompatibilia, §. 2.* Ludou. Beja *resp casuum conscient. part. 4. casu 26.* Cardin. Tusch. *tom. 1. littera B. concl. 61.* Molfes. *in sum. moralis Theologiæ tractat. 6. cap. 9.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 236. par. 4.* vbi multa ex hoc loco, me non citato, desumpsit, nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccl. cap. 48 à num. 57.* Massobr *in praxi habendi concursum requis. 7 dub. 16. 17. & 18.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. tract. 3. num. 283.* Fusch. *de visitat. lib. 7. cap. 7. n. 8.* Nicol. Garcia *de benefic. par. 11. c. 5. n. 168. cum sequentibus*, Vgolin. *de potestate Episcopi cap. 14. §. 2.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib. 4. tit. 7. de benef. incompatib. à num. 30.* Et loquitur Concil. etiam de Cardinalibus, Flamin. *d. lib. 5. q. 6. n. 116.* Vgolin. *d. §. 2. n. 1. in fine*, Aloys. Ricc. *d. Neapol. decis. 236. n. 2. p. 4.*
Cuius dispositioni † si quis contra fa- 2
cere intenderit, mortiferè peccabit, & viuet in statu damnationis, glos. *verb. retinere, in fine, in cap. dudum il secundo, de elect.* post Nauar. Hojed. Bertach, & alios tenet Flamin. *d. lib. 5. q. 6. n. 118.*

Nam habita possessione secundi beneficij suffi- 3
cientis vacat primum sufficiens, referunt decisum Nicol. Garcia *d. c. 5. n. 283. in 2. declarat.* Armendar. *d. loco num.* 30. non tamen ipso iure, Flamin. *de resignat. lib. 3 q. 1. num. 138. in fine*, sed cogendum esse per sententiam alterum eorum relinquere, vt obseruat Nauar. *cons. 27. in antiq.* aliàs 13. *in nouis, sub tit de præbend.* data illi electione, *c referente, c. præterea, de præbend.* Rot. *decis. 474 par. 1.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol. 100. in fine*, quia sacrum Concil. Trid. non inducit nullitatem adeptionis, sed incompatibilitatem respectu retentionis, Mohed. *decis. 14. de præb.* D. Duran. *decis. 248. n. 8.* nisi sit magna beneficiorum coaceruatio, quia tunc fit vacatio ipso iure, Flamin. *lib. 3. q. 1. n. 139.* vbi *à n. 142.* quæ dicatur magna beneficiorum multitudo.

Et quamuis Concil. dicat *aliud simplex sufficiens* 4
non tollit † quin habenti beneficium simplex insufficiens, quod residentiam non requirat, liceat conferre aliud Curatum, &c. solum enim est vis in eo, quod vtrumque personalem residentiam non requirat, Hojed *p. 2. c. 2. n. 1. in fin.* Nicol. Garc. *d. par. 11. c. 5. n. 304.*

Dum igitur Sacr. Concil. Trident. vnum benefi- 5
cium ad honestè sustentandum eum, qui illud habet, permittit ei aliud simplex conferri, ad Episcopum id spectare clarè demonstrat; quia quando Canon permittit aliquid fieri, & personam non præscribit, ad Episcopum id pertinere ostendit, iuxta resoluta supra *allegat. 33 n. 21.* Quare Episcopum habenti vnũ simplex beneficium, quod non sufficiat ad eius sustentationem, posse aliud conferre declarauit *Sacra Congregat.* prout referunt Vgolin. *dict. §. 2. n. 2.* Læl. Zech. *de Republ. Ecclesiast. tit. de beneficiatis, ad finem*, Nicol. Garcia *d cap. 5. num. 310. in prima declar.* Armendar. *dicto loco num. 32. & seq.* & nouissimè Marcel. Vulpe *in dict. praxi cap. 48. n. 58 prope fin.* Massobr. *in praxi habendi concursum requis. 7. dub.* 16. secun-
dùm Romanam impress † Vnde indulgentia, & au- 6
ctoritate Episcopi neminem posse habere duo beneficia simplicia, si vnum illorum sufficiat ad vitam clerici commodè sustentandam, nec plura vltra duo, etiamsi ambo ad victum non sufficiant, resoluunt supra citati, & præcipuè Azor. *dict. cap. 9. quæs. 3.* & plures per Nicol. Garcia *d. cap 5. à num. 371.* Hic si Ordinarius conferat tertium beneficium habenti duo beneficia simplicia aliàs ad sustentationem insufficientia, collatio tertij est valida: sed si tertium sit sufficiens, vacant illa duo priora beneficia; sin minus, tenetur prouisus dimittere alterum ex illis; & si continuauerit possessionem amborum, recipiendo ex eis fructus, vtrumque beneficium vacat, prout decisum referunt Nicol. Garc. *d cap. 5. n. 310. in 1. & 2. dub.* Vgolin. *dict. §. 2. n. 2. vers tertio*, Armendar. *dicto loco n. 37. dub. 1. & 2. & in eorum respons.* Verùm cùm in Sacra Congregatione Concilij Trident. hoc præsenti anno ventilaretur dubium, si Episcopus conferat tertium beneficium simplex, & insufficiens habenti iam pariter duo simplicia insufficientia, an vacet primum, vel eorum vltimum. Semel, bis, & iterum propositum, *sub die 13. Nouembris 1627.* censuit vacare primum.

Poterit

Poterit tamen conferre beneficium alicui habenti iam in pensionibus Ecclesiasticis sufficientem sustentationem, vt tenent Azor. *d.p.2.lib.8.cap.10.q.8.* & *c.12.q.9.* Gonzal. *ad regul.7. Cancell.gloss.5.§.5.à n.14.* referunt decisum Nicol. Garc. *d.c.5.n.310. vers.4.* Armendar. *d.loco n.37.in fine.*

Ordinarius tamen si conferat tertium beneficiũ habenti duo beneficia simplicia aliàs ad sustentationem sufficientia, collationem tertij esse validam, sed si tertium sit sufficiens, vacare illa duo priora beneficia, sin minus, teneri prouisum dimittere alterũ ex illis, & si continuauerit possessionem amborum recipiendo ex illis fructus, vtrumque beneficium vacare referunt decisum Vgolin. *d.§.2.n.2.§.3.* Nic. Garc. *part.11.c.5.n.310.in 1.* & *2.declar.* Armend. *d.loco.n.37.dub.1.* & *2.* Ordinarium posse conferre secundum beneficium obtinenti primũ sufficiens iuxta suum verum valorem, & honestam ipsius possidentis sustentationem, si tempore, quo secundum confertur, non sufficiat propter onus pensionis super tali beneficio impositum, dummodo prouisus post collationẽ sibi factam nõ consenserit pensioni, asserunt resolutum Nic. Garc. *d.c.5.n.310.in 3.dub.* Armen *d.loco n.37.in 3.dub.* Mass. *d req.7.dub.17.*

8 Procedit supradicta resolutio quamuis communiter obseruetur, vt retineantur duo, vel plura beneficia simplicia, etiam quòd ad victum sit vnũ sufficiens, vt resoluunt Hojed. *de incompatib.benefic.part. 1.c.19.n.1.in fine.* Flamin. *d.lib.3.quæst.6. num.191* cum huiusmodi communis obseruantia non excusset retinentem plura simplicia beneficia, quorum vnum est sufficiens, à peccato mortali. Hojed. *dict. cap.19.num.8.* Bertach. *verb. beneficiorum sufficientia,* Flamin. *vbi proximè,* tum quia consuetudo hæc est contraria Iuri naturali, & iuribus; tum quia consuetudo non excusat à pœnis æternis, & diuinis, licet excusare possit à temporalibus; D. Antonin. *2.part.3.tit.3.cap.1.* Tiraq *de pœnis temp. cap.42.numero 4.cum seq.*

9 Vnde † non tutam iudico Hispaniæ consuetudinem, vbi refert Nicol. Garc. *dict. cap.5. n.323.* vsu receptum esse posse Ordinarios conferre vni plura beneficia etiam vltra duo, quamuis vnum sit sufficiens ad congruam sustentationem, & *num.331.* testatur suo tempore in hac Curia per aliquos Hispanos fuisse factas aliquas interpretationes de huiusmodi beneficiis simplicibus per Ordinarios prouisis, quæ licet fuissent signatæ, tamen ad instantiam Regis Philippi II. & eius Oratoris non fuerunt ad effectum productæ, refert nouissimè Salgad. *de supplicat. ad Sanctissimum à lateris Apostol. part.1.c.2.n.134.*

10 De stylo tamen Curiæ, vbi duo tria, aut quatuor beneficia simplicia non sufficiunt, potest aliud simplex conferri, donec omnia simul commodè clericum alant, ac sustentent; eo quod idem iuris esse videtur cum tria, quatuórve beneficia sufficiunt, ac quando vnum non sufficit, tum quia Pius IV. Pius V. Gregorius XIII. & sequentes Summi Pontif. concesserunt sæpius vni beneficiato plura beneficia simplicia residentiam non requirentia, & nunc per S.D.N. Gregorium XV. conceduntur, refert me non citato Aloys. Ricc. *dict. Neapol.decis.236.numero 5. part.4.* & docent Hojed. *part.2.cap.1.à n.3.* Azeued. *consil.2.num.1.* Cened. *ad Decretal. collect.150. n.2.* Flamin. *dict.lib.3.q.1.n.141.* Azor. *dict.part.2.lib.6. c.11.q.8.* Perez de Lara *de Capellan.lib.2.c.7.num.12.* Zerol. *in praxi Episcop. part.1.verb.beneficium, §.7. concl.2.* & refert Moscon. *de maiest. milit. Eccles.lib. 1.part.3.cap.3.pag.452.in fine,* quod hodie de consuetudine non datur dispensatio ad plura beneficia, simplicia, sed Prælati inferiores videntur quod conferre possunt, & de facto conferunt nulla habita ratione, an sint pinguia, vel tenuia, quæ secundum ea, quæ habentur in Concil. *dict.c.17.* non satis laudabilia sunt, refert Aloys. Ricc. *dict. Neapol.decis. 236.n.5.part.4.*

Verum autem dispositio Concil. Trident. *dicto cap.17.* prohibentis Episcopo conferre vni vltra duo beneficia, locum habeat in beneficiis iurispatronatus; Negat Lambert. *de iurepatron.part.1.lib.2. q.7.art.15. n.15.* asserens vniuersalem obseruantiam, & praxim esse, vt Episcopi instituant præsentatos à patronis, tametsi tertium, & quartum habeant beneficium, attestans etiam se fuisse institutum in triginta septem beneficiis, quorum maxima pars erat patronatuum laicorum & clericorum, quorum 130. de Camera, refert & sequitur Massobr. *in praxi habendi concursum requis.7.dub.18.* & dicit decisum Armendar. *dicto loco n.57.* & videtur firmasse Rota coram D. Duran. *decis.228.n.11.* Quamuis decretũ illud Concilij locum habere in beneficiis iurispatronatus nisi caueatur in fundatione, vt simul cum aliis retineri possint, dicat Nicol. Garc. *de benefic. par.11.c.5.n.286.* quod tamen video declaratum *in vna Bonenen. 13. Nouembris.1617.* dum ibi dicitur beneficium tertium simplex etiam de iurepatronatus non posse retineri cum duobus aliis prius obtentis absque Sedis Apostol. dispensatione, huiusmodique priora beneficia post pacificam possessionem tertij vacare eidem Sedi Apostol.

Nunc autem ad declarationem Concil. Trident. citata *sess.24.de reformat.cap.17.* videndum est, quod dicatur Beneficium Ecclesiasticum sufficiens ad congruam sustentationem? Et quia hoc non est à Iure definitum, & sub certa regula comprehendi non potest, cum illud, quod respectu vnius dicitur magnum, respectu alterius dicatur paruum; vera & recepta sententia tenet hoc relinqui arbitrio iudicis paulo plus, vel minus æstimandum, per reg. *l.1. ff.de iure deliber.* & *c.de causis, §.illis etiam, de offic.deleg.* consideratis considerandis, qualitate scilicet, personarum, locorum, & temporum, Flamin. *lib.5.q. 6.n.131.* & *sequent.* Zerol. *in praxi Epis.part.1.verb. beneficium §.7.concl.8.princ.* Nau. *de orat. misc.62.* Gonzal. *ad reg.8.Cancell gloss.15.n.39.* Regin. *d.tr.3. n.285.* remissiuè Nic. Garc. *d.c.5.n.320.* Menoch. *de arbitr casu 216.* Massobr. *in praxi habendi concursum requis.7. dub.14.cum seq.* Prosper de August. *in addit. ad Quaramtam in sum. Bullarij verb. beneficiorum resignationes, causa octaua,* vbi etiam resoluit, quod in iudicanda beneficij sufficientia non debet ratio bonorum patrimonialium ipsius beneficiatij, faciunt quæ Ego ipse supra *alleg.19.à n.8.* 11

Aduertendum etiam est Episcopum non posse dispensare, vt quis duo simplicia beneficia vniformia, siue similia sub eodem tecto, id est, in eadem Ecclesia, possit obtinere, *gloss.vlt. in Clem fin de præbendis,* Abb. *in c. litter. n.3.* & *6. de concessione præbendæ,* Flam. *lib 3.q.1.n.123.* Azor. *d p 2. lib.3.c.50.q.6.* & *lib.6.c.11.q.4.* & *c.12.q.6.* plures, quos refert, & sequitur Nic. Garc. *d.p.11.c.5.n.185.* quamuis Zerol. *in praxi Episc.p.1.verb.benefic.§.7.concl.6.* quem videtur sequi Perez de Lara *de anniuers.* & *Capell lib.2.c. 7.n.13.* asserat, quòd † hodie per decretum Conc. *in d.c.17.* potest quis habere duo beneficia conformia sub eodem tecto, modò sint simplicia, & non requirentia personalem residentiam, nec sufficientia. 12 13

Quando autem dicatur beneficiũ vniforme sub eodem tecto quoad propositum, & ad inducendam incompatibilitatem, tradunt Nau. *cons.16. de præbend.* 14

bend in nouis. Gonz. *ad reg*. 8. *Cancell. gloſſ*. 10. *à n*. 32.
15 Nicol. Garc. *d. c*. 5. *n*. 259. vbi reſoluit, quòd † bene-
ficium ſuum in capella, clauſtro, cœmeterio, ſeu am-
bitu contiguis Eccleſiæ, cenſetur eſſe in eadem Ec-
cleſia. Iura enim abhorrerent, vt in eadem Eccleſia,
& ſic ſub eodẽ tecto quis obtineat duo beneficia,
16 Flam. *d. q*. 1. *n*. 122. vbi *n*. 25. † reſoluit, quòd diſpen-
ſatus ad duo beneficia, nequaquam cenſetur diſ-
penſatus vt illa habeat etiam ſimplicia in eadem Ec-
cleſia niſi expreſsè fuerit dictũ, quamuis in diſpen-
ſatione adſit clauſula, *Motu proprio* Et vbi primum
clericus in eadem Eccleſia ſecundum beneficium
ſimile adipiſcitur; vacat primum ipſo iure, *c. lit. de
conceſſ. preb*. Nau. *conſ*. 27. *in antiq* aliàs 13. *in nouis,
ſub tit. de preb*. Staph. *de gratiis expect*. §. 3. *forma, n*. 8.
Azor. *d. p*. 2. *lib*. 7. *c*. 19. *q*. 10.
17 Verùm ſi huiuſmodi duo beneficia ſimplicia ſint
difformia; etiam quòd ſint ſub eodem tecto, poſſunt
ex diſpenſatione Ordinarij retineri, dummodo
vnum non ſufficiat ad vitam clerici, gloſſ. *in c*. 1. *de
conſuetud. in* 6. Nauar. *conſ*. 18. *n*. 1. *de preb*. Molfeſ. *in
ſum. Theologiæ moralis tract*. 6. *c*. 9. *n*. 46. Azor. *d. par*. 2.
lib. 3. *c*. 50. *q*. 6. *& lib*. 6. *c*. 11. *q*. 2. *&* 4. *& c*. 12. *q*. 6. *&
c*. 13 *q*. 6. & dicit deciſum Franc. Leo *in theſauro fori
Eccleſiaſt. part*. 2. *c*. 8. *n*. 55. quæ diſpenſandi facultas
Iure communi Epiſcopis competens per Conciliũ
ſublata non fuit. Nec obeſt. *c*. 4. *ſeſſ*. 7. *de reformat*.
quia ibi Concilium ſolum inducit vacationem be-
neficiorum quomodolibet incompatibilium, quæ
contra formam Sacrorum Canonum quis recipere,
ac ſimul retinere præſumpſerit; vnde non prohibet
retentionem beneficiorum, aliàs incompatibilium
in caſu à Iure permiſſo, & ſic vbi Epiſcopus poſſet
de iure diſpenſare, &c. quare cenſuit. *S. Congregat*.
Epiſcopum ex cauſa poſſe diſpenſare, vt quis con-
tinere poſſit duo beneficia difformia ſub eodem te-
cto, dummodo quodlibet per ſe non ſit ſufficiens
ad ſuſtentationem prouiſi, referunt Nicol. Garcia
d. c. 5. *n*. 377. Armend. *d. loco n*. 8.
18 Super pluralitate verò Dignitatum, Perſonatuum,
Canonicatuum, ac Curatorum beneficiorum nun-
quam diſpenſat Epiſcopus, ſed ſolus Papa. Ratio
eſt, quia Epiſcopus diſpenſare non valet contra
Concilij generalis conſtitutionem, ex gloſſ. recepta
verb. cùm ſe facultas obtulerit in c. dilectus 19. *de preb*.
Rebuff. *in praxi tit. de diſpenſat. ad plura beneficia, n*.
29. Couar. *de ſponſal. part*. 1. *cap*. 6. §. 10. *n*. 11. & con-
ſtat pluralitatem beneficiorum obuiare Conſtitutio-
ni Concilij Lateranenſ. de qua *in cap. quia nonnulli,
de cleric. non reſid*. ergo, &c. quare Epiſcopi diſpen-
ſationem circa pluralitatem beneficiorum non ſuf-
ficere tenent gloſſ. *verb. per ſedem; in cap. de multa, de
preb. & verb. abſque diſpenſatione, in c*. 1. *de conſuet. lib*.
6. *& verb. ſui beneficij in c. Ordinarij, de officio Ordin.
eodem lib. & verb. Apoſtolicæ Sedis in cap. non poteſt, de
prebend. eodem lib*. plures refert Doctores Nicol. Gar-
cia *d. c*. 5. *n*. 337. Rot. *in vna Leodien. Canonicatus* 5. *Iu-
nij* 1610. coram *Rmo. D. meo Coccino* impreſſa per Fa-
rin. *dec*. 310. *n*. 1. *p*. 2. *recent*. vbi etiam tentum fuit
quòd retinens beneficia plura incompatibilia ipſo
iure illis priuatus remanet, etiã quod non habeant
curã, ſed ſolũ reſidentiam, abſque alia monitione.
19 Verùm autem plures Eccleſiæ Curatæ poſſint ſi-
mul retineri ex diſpenſatione Epiſcopi cauſa ſaltem
vtilitatis, vel neceſſitatis Eccleſiæ, ſi adeò tenues ſint,
ac ſingulo proprium non poſſunt Sacerdotem ale-
re? Affirmatiuam ſententiam probat text. *in cap. eam
te, de ætate & qualit. & in c. vnico, in fine* 10. *qu*. 3. vbi
gloſſ. *verb. committatur*, gloſſ. *in ſum*. 21. *q*. 1. Sot. *de
Iuſtit. lib*. 3. *quaſt*. 6. *art*. 3. *verſ. primus caſus*, Ioan. de
Lignano *de pluralit. benef. in princip*. Hojed. *de incom-
patib. benef. part*. 1. *cap*. 5. *à princip*. Alphonſ. Gloſſa-
tor antiquus *ad reg*. 52. *Cancell. de diſpenſat. ad duas
Parochiales, ſtatim in princip*. † Cùm enim clericus 20
inſeruiens Eccleſiæ de ipſius redditibus debeat ſu-
ſtentari, *cap. cùm ſecundùm, de prebend*. & vna Eccle-
ſia non ſufficiat ad huiuſmodi ſuſtentationem, meri-
tò duæ aſſignari poſſunt. Verùm licèt hæc ſenten-
tia in puncto Iuris communis defendi poſſet, con-
trarium tamen verius eſſe, ex noua Conc. Trid. diſ-
poſitione, ac S. Congregationis declaratione, cenſuit
Rota *in Leodien. Canonicatus* 5. *Iulij* 1610. coram *Re-
uerendiſſimo D. meo Coccino*, impreſſa per Farin. *deciſ*.
350. *n*. 4. *p*. 2. *recent*. vbi non obſtante exiguitate di-
ſtantiæ, & tenuitate fructuum Parochialis & Cano-
nicatus, quos quidam ex diſpenſatione Epiſcopi
poſſidebat, temerũ fuit credere ſub incompatibilita-
te, & ſi vtrumque retinere pergeret, eſſe vtrumque
ipſo iure abſque alia admonitione priuatum, refert
Ioan. à Cochier *in comment. ad regul*. 52. *Cancel. à n*.
4. *pag*. 477. *cum ſeq*. Ex quibus † Canonicum obti- 21
nentem Dignitatem ſine Apoſtolica diſpenſatione
perdere Canonicatum cenſuit *Sacra Congreg*. apud
Nic. Garc. *d. c*. 5. *n*. 244. Armend. *d. loco n*. 24. & tenuit
Rota Romana coram Seraphin. *dec*. 1298. Et digni-
tas etiam ſine præbenda eſt incompatibilis ſub eo-
dem tecto cũ Canonicatu, vt tenuit Rota *in vna
Lucana beneficij* 4. *Nouembris* 1579. coram *Cardinale
Seraphino*, quæ eſt inter eius deciſiones impreſſas *dec*.
420. vbi etiam quod diſpenſatio de retinendo Ar-
chipresbyteratum cum Canonicatu, nõ facta men-
tione de præbenda illius, dicitur ſubreptitia, ſi præ-
bendæ ſint incompatibiles. Ex priuilegio tamẽ, vel
conſuetudine in vna Eccleſia quis duplici officio
fungi poteſt, vt ſit Theſaurarius, & Canonicus, &
propterea duplices lucrari diſtributiones, quia obti-
net eas diuerſo iure, cum inter Dignitates ſuppleat
numerũ Canonicorum, nec egeat ſubſtituto. Ita de-
clarauit Sacra Congregatio, prout referunt Nicol.
Garc. *d. c*. 5. *n*. 245. Armend. *d. loco n*. 25. Nec huiuſ-
modi conſuetudini derogatũ fuiſſe per Conc. Trid.
ſeſſ. 24. *de reform. c*. 17. decidit eadem *Sacra Congreg*.
apud Nic. Garc. *d. c*. 5. *n*. 246. *cum ſeqq*. Armend. *d. lo-
co n*. 26. Vnde S. Rota Romana *in Oriolen. Canonica-
tus* 10. *Iulij* 1619. coram bonæ mem. *Remboldo*, cen-
ſuit quotidianas diſtributiones deberi ratione Di-
gnitatis & Canonicatus: & per conſequens eadem
Rot. *in d. Lucana benefic*. coram *Cardinale Seraphino*,
tenuit poſſe Archipresbyterum habere vocem, non
ſolum ratione præbendæ, ſed etiam ratione Digni-
tatis, quando ſimul retenti ſunt, vel ab erectione, vel
de conſuetudine, vel ratione præſcriptionis, aut
Apoſtolica auctoritate nouiſſimè hoc tenuit eadem
Rota Romana in ſequenti deciſione.

R. P. D. REMBOLDO.

Deciſio in cauſa Oriolen. Canonicatus.

Veneris 11. *Ianuarij* 1619.

PRo poſito dubio, quæ Sedes, & quot vota de- 22
beantur D. Thomæ obtinenti auctoritate Apo-
ſtolica Dignitatem Archidiaconatus, & Canonica-
tum in eadem Eccleſia, Domini, altera parte ſæpius
citata non comparente, in omnibus ad eiuſdem D.
Thomæ fauorem reſponderunt, videlicet *ipſi deberi
ſedem Archidiaconi, & duo vota*.
Nam quoad ſedem, certi iuris videbatur, quòd ob- 23
tinens Dignitatem, & Canonicatum, vel dubio be-
neficia

neficia aliàs inæqualia, ex dispensatione, vel consuetudine, residere debet in digniori, iuxta not. per Abb. *in cap. extirpandæ, §. qui verò, n. 5. de preb. in c. non potest, §. illud, n. 11. & ibi* Franch. *n. 5. eodem tit. in 6.* & fuit dictum *in Seguntina Præcedentiæ 17. Martij* 1613. coram *R. P. D. Vbaldo sen.*

24 Neque huic Iuris dispositioni refragari visum est statutum, in quo disponi dicitur, quod quilibet sedeat in propria sede, aliàs perdat horam. Quia præterquam quod D. Thomas satisfacit statuto residendo in Sede Archidiaconi, cum illa sit propria ipsius sedes, vt ex supradictis apparet, dictum etiam statutum intelligi debet de obtinentibus vnum beneficium, & sic vnam sedem tantummodo; non verò de obtinentibus ex dispensatione, seu consuetudine duo beneficia, & per consequens duas sedes, quia cum isti naturaliter in vtraque sede residere non possint virtualiter, & ciuiliter residendo in alterutra, satisfaciunt vtrique, ad trad. per Felin. *in cap. at si clerici, §. de adulteriis, n. 16. vers. fallit secundò, de iudic.*

25 Quò vero ad vota, pariter dubitatum non fuit, quin vnum dicto D. Thomæ, vti Canonico debeatur, alterum verò vti Archidiacono, iuxta receptissimam Doctorum sententiam, *cap. cùm olim, de re iud.* vbi omnes & præcipuè Abb. *n. 2.* Felin. *n. 2.* tradunt,

26 quòd si † duo Iura concurrunt in eadem persona, quorũ quodlibet producit ius dãdæ vocis, debet talis persona habere duas voces, quia censetur iure diuersorum, & quod hæc sit communis, & verissima opinio, testatur post alios Couar. *variarum resolut. c. 13. n. 6. post med. l. 3.* & dicit Rota *in Senen. Archipresbyteratus 23. Iunij* 1606. coram *Illustrissimo Cardinale Lancellotto.* Hactenus decisio.

27 Postea in alia decisione super hac causa, & coram eodem *Luna vndecima Martij* 1619. Domini steterunt in decisis non obstante articulata consuetudine contraria in aliis Ecclesiis partium Hispaniarum, quia consuetudo cum sit stricti iuris, Bald. *in authent. si quas ruinas in 1. col. C. de sacrosan. Eccles.* Castren. *cons. 340 ad fin. versic. superest.* Nat. *cons. 554. num. 26.* Non extenditur de loco ad locum, quemadmodum nec de persona ad personam, *l. 3. §. sequitur hoc interdicto, & ibi* Bart. *ff. de itin. actuq. priuato.* Dec. *consil. 483. num. 22.* Natt. *cons. 555. sub n. 5.* Menoch *consil. 163. n. 10. & remed. 5. retin. n. 563.* Mascard. *de probat. conclus. 423. n. 12. & 13.* Seraphin. *decis. 1159. n. 6.* Nam vbi ius est certum, illud attenditur, & in defectum dicti iuris, particularis consuetudo, & hac demum etiam deficiente, consuetudo alioru locorum vt post alios tradit Innoc. *in cap. fin. sub n. 8. vers. item, & n. 9. de officio Archidia.* Mohed. *decis. 3. n. 2. de decim.* Aduertendum in hac reduxi *Sacram Congregat.* censuisse obtinentem Canonicatum, cui post Concilium munus sit iniunctum Pœnitentiarij, non posse in eadem Ecclesia vnà cum dicto Canonicatu obtinere Dignitatem in vim consuetudinis Ecclesiæ permittentis Canonicum posse retinere Canonicatum cum Dignitate, referunt Salzed. de Mendoza Pœnitentiarius Ecclesiæ Toletanæ §. 3. *c. fin.* Nicol. Garcia *in addit. ad summ. tr. de benef. p. 11. c. 5. n. 249.* Item non posse ex consuetudine retineri Dignitas cum Portione, pro qua teneretur subire seruitia inferiora, censuit Rota *in Gienen. Portionis 5. Iunij* 1613. coram *Vbaldo sen.*

28 Per decretum Concilij Tridentini *dicta sess. 7. cap. 4.* iuxta dispositionem *cap. de multa*, in beneficiis requirentibus residentiam, aut aliàs quocunque modo incompatibilibus, etiamsi Canonicatus sint, inducitur vacatio primi ipso iure per adeptionem secundi pacificè possessi, referunt decisum Nicol. Garcia *dict. cap. 5. num. 84. in 6. declarat.* Armendar. *dicto loco num. 17.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis. 393. in prima edit. & resolut. 332. num. 12. in secunda edit.* Vnde per assequutionem Scholastriæ vacasse ipso iure Portionem, quam de Scholastria prouisus in eadem Ecclesia obtinebat, respondit *Sacra Congr.* quam sæpe sequuta est Rota & signanter *in Zamoren del Toro* 18. *Martij* 1598. coram *Orano, & in Gienen. Portionis.*

Et Canonicatus duos simul absque dispensatione Apostolica per triennium, & vltra detinens vtroque ipso iure est priuatus, Garcia *dict. capit. 5. num. 381. in tertia declaration.* Armendariz. *dicto loco num. 43.* in tantùm quòd possessor vtriusque Canonicatus ex *reg. de triennali* possessionem tueri, & defendere non possit, ex eodem Nicol. Garcia *dicto num. 381. in 4. declarat.* Armendar. *dicto loco num. 44.* quia præsumpta dispensatio, in qua fundatur *dicta regula de triennali*, non habet locum contra decreta Concilij *sess. 7. cap. 4. & d. sess. 24. cap. 17. & sess. 25. de reformat. cap. 25.* Nicol. Garcia *dict. cap. 5. num. 379.* Armendar. *dicto loco num. 40.* Campan. *in diuersorio Iuris Canonici lib. 11. cap. 13. num. 111. & 112.* Rot. *decis. 510. num. 3. in fine*, apud Farinac. *part. 2. recent.* 29

† Ex cursu tamen decem, vel viginti annorum præsumi in dubio dispensationem ad plura beneficia tenent Flamin. *lib. 3. quæst. 6. num. 74.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 701. in prima edit. & resolut. 593 in secunda edit.* vbi refert ita in sacra Rota decisum fuisse. 30

Illud pro complemento materiæ obseruandum duxi, dispensationem circa beneficiorum pluralitatem intelligendam esse de duobus primis beneficiis, *cap. Ordinarij, de officio Ordin. lib. 6. cap. non potest, de prabend. eod. lib.* vbi Anchar. *n. 1.* Domin. & Franch. *num. 3.* Mandos. *ad reg. 8. Cancell. quæst. 7. numero 4.* Rebuff. *in praxi tit. de dispensat. ratione ætatis, verb. illaque simul dimittere*, Hojeda *de incompatib. benef. part. 4. cap. vlt. n. 73.* Ioann. à Cochier *in reg. 51. Cancell. num. 16.* 31

Dubium tamen est, vtrùm hoc idem procedat quando duo priora beneficia, quæ quis ex dispensatione obtinebat, cum aliis permutantur? Partem affirmatiuam tenet gloss. *verb. ea quæ, in d. cap. Ordinarij*, quam Doctores ibidem sequuntur, & pluscculis argumentis defendit Gemin. *in d. cap. non potest, § illud autem num 9.* Ioann. Andr. *in cap. 1. de filiis Presbyt.* Verùm contrarium, immo posse quem virtute dispensationis beneficia permutata retinere, melius mihi probatur, argum. text. *in l. filia 28. §. 1. ff. de condit.* vbi conditio concepta in vnam rem includit aliam, quæ in illius locum successit, facit reg. text. *in l. eum qui §. qui iniuriarum ff. si quis caution.* iunctis resolutis per Tiraquell. *in l. boues §. hoc sermone, in princip. à num. 28 ff. de verb. sign.* Bald. *in cap. dudum il 2. num. 2. de elect.* Palat. *in rubr. de donat. inter virum, & vxorem §. 4. num. 3.* VVamel. *cons. 16. num. 3. de elect. vol. 1.* Nec obstat d. gloss. *verb. ea quæ*; procedit enim in terminis text. ibidem, scilicet vbi plura beneficia incompatibilia ex dispensatione obtinenti nouum aliud beneficium confertur: & vt collatio valeat, oportet quòd dispensatio ad ea retinenda ostendatur, vel quòd priora omnino dimittantur, & in hac specie ait gloss. quod non sufficit illa per viam permutationis dimittere ad effectum vt retentis, quæ per permutationem obtinentur, collatio effectum sortiatur, & ita non loquitur gloss. vb solummodo intendit ea retinere, quæ in locum priorum ex titulo permutationis subrogantur, nec extra formam *d. cap. Ordinarij* nouum aliud benefi- 32

cium

cium prætenditur, in qua specie glossa est intelligenda. Vnde cum in nostro casu priora beneficia retinere possit, nec dimittere teneatur, poterit etiam & illa retinere, quæ permutationem in priorum locum subrogantur.

33 Cætera circa materiam incompatibilitatis beneficiorum tractant Dionys. Carthus. & Hieron. Curial. *in suis tract. de pluralitate beneficiorum.* Hoieda. *in tr. de incompat. benef.* Rebuff. *in praxi benef. part. 1. tit. de dispens. ad plura beneficia*, Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 2. cap. 3. num. 10. cum seqq.* Flamin. *de resign. lib. 4. quæst. 1. n. 121 cum seqq.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 13. cum seqq.* Prosper de Augustin *in addit. ad Quarant. in sum. Bullarij, verbo beneficiorum resignatio, causa 9.* Aloys. Ricc. *in collect. dec. p. 3. collect. 474. & in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. 4. decis. 236.* vbi multa ex hoc loco me non citato, colligit, Nicol. Garcia *de benef. part. 11. cap. 5.* Paul. Comit. *resp. moral. lib. 1. q. 73.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 30. tractat. 3. cap. 19. à n. 275.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 4. tit. 7. l. 2. de beneficijs incompat.* Vgolin. *de offic. Episcop. cap. 14. §. 2.* Monet. *de optione canon. cap. 6. q. 6. n. 67. cum seqq.* Ioan. Anton. Massobr. *in sua praxi habendi concursum req. 7. dub. 16. 17. & 18.* Vasq. *in opusculo de benef. cap. 4. §. 2. dub. 5. numer. 159. cum seqq.* Molfes. *in summ. Theolog. moralis tract. 6. cap. 9.* plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decretal. collect. 150.*

ALLEGATIO LXIII.

Episcopus quando illiteratis, senio confectis, aut morbo impeditis coadiutores deputare possit?

SVMMARIVM.

1 *Illiterato penitus facta beneficij collatio est inualida & irrita.*
2 *Illiterati sunt incapaces beneficiorum.*
3 *Illiterato, sed non penitus facta beneficij collatio non est ipso iure irrita, tenetur enim sub peccato mortali ediscere, vel illud remittere, aut renunciare.*
4 Concil. Trident. sess. 7. de reform. c. 3. & sess. 22. de reform. cap. 4. in fine *conciliantur.*
5 *Illiterati, qui aliàs honestæ vitæ sunt, quoad obtenta beneficia ob causam tolerari possunt.*
6 *Illustratis possunt Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ delegati coadiutores dare, & assignare eis partem fructuum pro sufficienti victu.*
7 *Coadiutores illiteratis dare non potest Vicarius ex generali commissione.*
8 *Parochus, cui datus est coadiutor propter insufficientiam, non potest abesse à residentia.*
9 *Coadiutor datus illiteratus si in Rector tenetur ad residentiam.*
10 *Coadiutoris deputatio facta ab Ordinario vigore Concilij* sess. 21. de reformat. cap. 6. *non attentata, etiamsi sit executa post appellationem interpositam à sententia eius, qui indicialiter processit.*
11 *Coadiutoria temporalis dari potest ab Episcopo cùm beneficij Rector senio, vel morbo officium suum exercere non potest.*
12 Cap. tua nos, de clerico ægrotante, *declaratur.*
13 *Redditnum beneficij generalis administratio quando competat coadiutori? ostenditur.*
14 *Coadiutor auctoritate Episcopali certa redditnum portio assignanda est.*
15 *Redditus Ecclesiæ quando coadiutori, & ægrotanti beneficiario non sufficiunt, quid faciendum sit? ostenditur.*

COLLATIO beneficij facta penitus illiterato, est inualida & irrita, per text. & gloss. *in cap. 1. dist. 36. & in c. præcipimus dist. 34.* resoluunt Rebuff. *in tract. de pacificis poss. num. 215. aliàs 260.* Flamin. *de resign. lib. 4. cap. 11. num. 19. & lib. 5. quæst. 3. num. 76.* Carol. de Grass. *de effect. cleric. in præl. num. 71.* Azor. *instit. moral. p. 2. l. 6. c. 6. q. 3. cum seqq. & cap. 26. q. 11.* Less. *lib. 2. de Instit. c. 34. n. 129.* Nauarr. *de orat. miscel. 40. n. 8. & misc. 33. n. 7.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral. tom. 2. tr. 13. disp. 4. puncto 6. n. 6.* vbi *n. 9.* existimat illiteratum esse solum illum, qui legere & scribere latinè nescit, multos refert, & sequitur Nicol. Garc. *de benef. p. 7. n. 12.* & illi subscribit Camp. *in diuers. iuris Canon. rubr. 11. c. 14. num. 5.* † Illiterati enim sunt incapaces beneficiorum, *l. illiteratus, dist. 36. cap. pœnitentes, dist. 55.* Hoieda *de incompat. benef. p. 1. c. 24. n. 28.* Flamin. *d. q. 3. n. 25.* Carol. de Grassis *d. prælud. n. 72.* 1 2

Id tamen non debet intelligi in illis, qui non sunt penitus illiterati, sed beneficium acquirunt, requisita ad illud scientia carentes; quia tunc prouisio illis facta non est ipso iure irrita; sed venit irritanda, ex Concil. Trident. *sess. 7. de reform. cap. 3.* ibi, *omnino irritetur*; poterant enim interea addiscere, & necessariam acquirere scientiam; quod si non facerent quamprimum commode potuerint, peccarent, teste Nauarr. *in c. si quando, except. 18. sub n. 4. de rescriptis,* Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 21. lit. H,* illudque dimittere tenetur, & fructus interea perceptos restituere, provt ex Quintanad. Azor. & Arag. resoluit Campan. *d. c. 14. n. 5.* Et hoc casu cogi poterunt illud renunciare, seu relinquere, Flamin. *l. 3. q. 18. n. 20. & 21.* Carol. de Grassis *d. prælud. n. 70.* 3

Sed obstat text. *in cap. 4. sess. 22. de reform. in fine,* qui irritum pronunciat omnem prouisionem illi factam, qui ætatem, & cæteras habilitates integrè non habuerit; ex quo ponderato verbo illo, *integrè,* colligitur prouisionem esse nullam factam, tam penitus illiterato; quàm carenti integra ad collatum beneficium scientia, quod ex diametro videtur contrariari dispositioni eiusdem Concilij *in d. cap. 3.* quatenus præcipit, vt beneficia personis dignis, & habilibus conferantur, & in fine in hæc verba prorumpit. *Aliter autem facta collatio, & prouisio omnino irritetur*; quibus iuribus nullam meliorem dari possumus responsionem, nisi conciliando dicamus, in his quæ certam habent dispositionem iuris nullius cognitioni remissam procedere text. *in d. cap. 4.* asserentem collationem plenè illiterato factam irritam esse, quasi in eo, qui est penitus ignarus, nullum cadat arbitrium: in aliis verò, quæ certam habent Superioris relaxatam cognitionem, subsistere alterum *in d. c. 3.* quasi tunc arbitrio Superioris relaxata facultas cognoscendi, & determinandi necessariam scientiam in prouiso, interim dum hoc non fit, irrita prouisio non debet censeri. Vnde Rectores habentes curam animarum non est necesse quòd sint eminentes, & excellentes litterati, si idonei in litteris fuerint, & non rudes, nec ignari, Rot. *dec. 23. n. 3. p. 1. recentissim.* vbi *n. 7.* subdit testibus dicentibus Sacerdotem inhabilem ad Sacramenta ministranda minus credi, quàm dicentibus eum habilem. 4

Illiterati, qui aliàs honestæ vitæ sunt, ob causam quoad 5

quoad obtenta tolerari possunt, scilicet, si ex longo vsu, & rerum experientia sciant rectè exercere omnia ad suum officium spectantia, vel si charitatis perfectio scientiæ defectum suppleat, vt probat Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rubr.5.cap.5.n.3.*

6 † His etenim dare debent Episcopi, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati coadiutores, vel Vicarios pro tempore, & assignare eis partem fructuum pro sufficienti victu, vel aliter prouidere, vt disponit Sac. Concil. Trid. *sess.21. de reform. cap.6.* & tenent Franc. Leo *in praxi fori Ecclesiast. part.2.c.2.n.71.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.30.n.172.* Gonzalez *ad reg.8. Cancell. gloss.5.§.9.n.29.* Nicol. Garc. *de benef. part.4.cap.5. à n.7.* Aloys. Ricc. *in praxi fori pœnit. decis.574. in prima edit. & resol.494. in secunda.* Zerola *in praxi Episcop. p.1. verb. parochia, §.7.* vbi propter identitatis rationem asserit procedere in Parochiis exemptis.

7 Coadiutorem hunc dari non posse nisi ab Episcopo, nec illius dationem censeri comprehensam in generali commissione Vicariatus tenent Sbrozz *de officio Vicarij lib.2.q.212. à n.2.* Aloys. Ricc. *d. resol. 494.n.10.* Narbona *de appellatione à Vicario ad Episcopum part.1. num.210.*

8 Parochus, cui datus est coadiutor propter insufficientiam, non potest abesse à residentia, prout decisum referunt Gonzal. *d. §.9. num.30.* Garcia *d. cap.5. n.8.* Quaranta *in summ. Bullarij verb. residentia, vers. præter Summistas,* Piasec. *in praxi noua Episcop. part.2. cap.3. num.27.* Vgolin. *de potestate Episcopi cap.15.§. 3. ad finem, & cap.54. num.3.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *in opere moral. tom.2. tract.13. disp.1. pun.9. num.12.*

9 Nec etiam præfatus coadiutor abesse poterit; ille enim quemadmodum eius Rector, tenetur ad residentiam prout decisum referunt Galer. *in margarita casuum conscientiæ, verb. residentia* 1. Aloys. Ricc. *d. resol.494. num.14.*

10 Et ex dicto decreto Rota *in Dertusen. Archipresbyteratus 16. Nouembris* 1594. coram *Peña* tenuit deputationem coadiutoris factam ab Ordinario vigore illius decreti *in dict. cap.6.* non esse attentatam, etiamsi sit executa post appellationem interpositam à sententia eius, qui iudicialiter processit, &c. tollitur enim appellatio ad effectum suspensiuum, sed non deuolutiuum, vt *Sacra Congregatio* declarauit: eaque appellatio poterit interponi ad Metropolitanum, non obstante quòd procedat tanquam Apostolicæ Sedis delegatus, nisi quando procederet contra exemptum, vt delegatus, quia tunc esset ad Sedem Apostolicam interponenda. Ita Nicol. Garc. *d. cap.5. num.9.*

11 Potest etiam ab Episcopo dari coadiutoria temporalis, & reuocabilis, cum Ecclesiæ, seu beneficij Rector, qui senio, vel morbo non perpetuò, nec incurabili factus est inutilis, & impeditus ministrare, suum officium exercere non potest; tunc enim adhibetur coadiutor, qui pro eo ministret, & officium exerceat, *cap. de Rectoribus, cap. ex parte, & cap. fin. de clerico ægrot. c.1. eodem tit. in 6. c.1. de supplend. neglig. prælat. eodem lib.* Concil. Trid. *sess.25. de reform. cap.7. vers. quod si,* Gambar. *de officio, & potest. Legati de latere lib.5. de Coadiutoribus à n.1.* Gonzal. *d.§.9.n.31.* Nicol. Garcia *d. cap.5. num.5.* Nota tamen vnum casum, quo coadiutor datus per Episcopum, vel Legatum, erit perpetuus, videlicet quando dabitur infirmo consentienti, cui infirmo decernentur per Episcopum alimenta in bonis beneficij, Abb. *in cap. tua nos, in fine, de clerico ægrot.* Gambar. *d. tit. de coadiutoribus num.16.*

12 Nec obstat text. *in cap. tua nos, de clerico ægrot.* ibi *ab administrationis officio debet remoueri*; quia intelligendus quoad exercitium solum, vt tenet ex aliis Nicol. Garc. *d.c.5.n.6.* agit enim text. ille de leproso, qui ratione scandali, & horroris ab administratione quoad exercitium remoueri potest, Flam. *de resign. lib.5.q.6.n.17.*

13 Et aduerte, quòd quando beneficiarij morbus talis est, vt ipse nec temporalia, nec spiritualia administrare possit, tunc ad coadiutorem pertinet generalis administratio, qui portione commoda beneficiario data, & sibi etiam reseruata alia congruenti, reliquos beneficij fructus in pios vsus impendet, & de hoc casu loquitur text. *in d. cap. tua nos.* Quando vero morbus talis est, vt solùm impediat spiritualium administrationem, tunc ad beneficiarium pertinet generalis reddituum administratio, qui sibi necessaria reddituum portione retenta, iustam ac debitam dabit adiutori, & in hoc sensu procedit dictum *cap. de Rectoribus.* Ita Azor. *instit. moral. part.2. lib.3. cap.2. quæst.10.*

14 Auctoritate Episcopali certa redditnum portio coadiutori assignanda est, vt probat Azor. *d. part.2. lib.8. cap.6. quæst.1.* & ex ipsius Ecclesiæ facultatibus detrahenda, ex eodem Gambar. *d. tit. de coadiutoribus n.10. & 11.* Azor. *d.p.2.c.2. lib.3.q.9.* Aloys. Ricc. *d. resol.494.n.11.* 15 † Quando autem redditus Ecclesiæ coadiutori, & ægrotanti beneficiario non sufficiant, alimenta potius danda sunt coadiutori, quam beneficiario infirmo, prout tenet Azor. *d. quæst.9.* Sed melius dicendum puto parocho infirmo imprimis esse prouidendum, deinde in subsidium teneri parochianos ad alimenta coadiutoris, cum Aloys. Ricc. *d. num.11.*

ALLEGATIO LXIV.

Episcopi ad reparationem Ecclesiarum an teneantur, & quas personas cogere possint?

SVMMARIVM.

1 *Reparationi Ecclesiarum, existentibus fructibus quarta pars est assignanda.*

2 *Ædificans Ecclesiam dotem sufficientem ei assignare tenetur, alioquin Episcopus permittens ædificari sine dote ad dotandū de proprio obligaretur.*

3 *Dos in Ecclesiæ ædificatione quanta requiratur?*

4 *Reparatio Ecclesiæ, vbi quarta pars, portio, aut sumptus deputatus non est, facienda est à Rectore & aliis, qui in ea beneficia habent, & contribuere debent pro rata redditnum.*

5 *Reparatio Ecclesiæ Cathedralis pertinet ad Episcopum, nisi egeat magna reparatione, & fructus sint tenues, quia tunc supplet Capitulum, detractis prius sibi necessariis.*

6 *Parochiani ad fabricam Ecclesiæ reparandam compelli possunt, si ad hoc non superfit ipsius redditus, deducto necessario beneficiatorum alimento.*

7 *Nobiles, & alij exempti ad Ecclesiam reparandam tenentur, vbi beneficiatorum redditus non supersunt.*

8 *Episcopi Parochianos ad Ecclesiam reparandam, in casibus quibus tenentur, cogere possunt.*

9 *Vicarius generalis cum speciali mandato potest parochianos cogere ad Ecclesiam reparandam.*

10 *Forensis alio in loco domicilium habens potest col-*

lectari ratione bonorum immobilium, quæ habet in loco, in quo Ecclesia construitur.

11 *Parochianus non tenetur contribuere ad fabricam Ecclesiæ noviter constructæ in loco opportuniori, ex quo vetus Ecclesia sufficiebat.*

12 *Parochianus non tenetur ad refectionem Ecclesiæ, si per eam forma antiqua mutaretur.*

13 *Ecclesiam, quæ minatur ruinam, si populus restaurare nolit ea debet penitus dirui.*

14 *Lapides altarium, vel Ecclesiarum destructarum potest Episcopus vendere, non tamen in sordidos usus convertere.*

15 *Cathedralem Ecclesiam non potest Episcopus sine Apostolica auctoritate in alium locum transferre.*

16 *Patronus si non dedit sufficientem dotem pro Ecclesia sui iurispatronatus, ipse ad hoc tenetur, quamvis sine dote Episcopi auctoritate fuerit ædificata.*

17 *Episcopus sine licentia Papæ non potest de superfluis fabricæ unius Ecclesiæ fabricæ alterius assignare.*

18 *Pensionem habens super beneficio Ecclesiastico & fructibus eius impositam, pro rata ad eius Ecclesiæ reparationem tenetur.*

19 *Ecclesiæ vetustate collapsæ quando reparari nequeunt, sunt in totum destruendæ.*

1 AD reparationem Ecclesiarum, existentibus fructibus, quarta pars est
assignanda, *cap. vobis* 12. *q.* 2. not. *in*
cap. decernimus 10. *q.* 1. Fusch. *de visit.*
2 *lib.* 1. *capit.* 10. *numero* 16. † ædificans enim Ec-
clesiam dotem sufficientem assignare ipsi tenetur,
alioquin Episcopus permittens ædificari sine dote,
ad dotandum de proprio obligatetur, *cap. cùm sicut,*
iuncta gloss. *de consecratione Ecclesiæ, Authent. de*
Eccles. tit. § *Si quis autem, collat.* 9. Piasec. *in praxi*
nova Episcop. part. 1. *cap.* 4. *num.* 2. quia non aliter
Episcopus suum consensum fundationi beneficij
adhibere debet, quàm illi assignata dote congrua,
cap. nemo Ecclesiam ædificet, de consecr. dist. 1. Lotter.
3 *de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 31. *num.* 3. Et † debet esse
tanta in Parochialibus, quanta requiritur, ut ex ea
vivere commodè possit unus Presbyter cum cle-
rico ministro, habita ratione obventionum spiritua-
lium, per text. *in Authent. ut nullus fabricet Oratorij*
domos, §. si vicinus, ubi habetur requiri dotem, quæ
sufficiat ad luminaria, & ad domus, custodum ali-
menta, & ad sacrum ministerium, vide Abb. *cons.* 89.
n. 6. & 7. *p.* 2. Bellet. *disquisit. clerical. p.* 1. *tit. de clerico*
debitore §. 15. *num.* 4. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib* 9. *c.* 3.
quæst. 7. Lotter. *d. q.* 31. *num.* 2. ubi *num.* 8. subdit quod
quamvis in statuenda dote congrua maximè verse-
tur Iudicis arbitrium, hoc tamen aliis est regulan-
dum circumstantiis quàm reguletur in statuendo
congruam dotem mulieri.

4 Quando verò Ecclesia ad eius reparationem præ-
dictam quartam partem, aut alteram portionem de-
putatam ad sumptus non habet, si populus non con-
suevit expendere, Rector, & alij, qui in ea beneficia
habent, conferre, & contribuere debeat pro rata
reddituum, ut probat text. *in c.* 1. *de Ecclesiis ædific.*
cap. fin. de iis, quæ fiunt à maiori parte Capituli, & resol-
vunt. Surd. *cons.* 62. *à num.* 1. Flamin. *de resignat lib.* 3.
q. 15. *num.* 1. Rip *resp.* 22. *num.* 3. Aloys. Ricc. *in aurea*
praxi resol. 476. *num.* 4. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib* 9.
cap. 3. *quæst.* 10. Lambert. *de iurepatron. lib* 3. *q.* 7. *art.* 2.
num. 4 *vers tertius est casus, & num.* 7. *vers. & si isti*
beneficiati, Abb. *cons* 70 *num.* 2. *part.* 1. Bellet. *disquis.*
cleric. p. 1. *tit. de clerico debitore* §. 14. *n.* 6. Mantic. *dec.*
284. *à n.* 1. Valas. *tom.* 2. *consult.* 179. *n.* 12. plures ex
antiquioribus refert Cenced. *ad Decret. collectan.* 153.
n. 1. Rot. *dec.* 545. *n.* 1. *p.* 1. *recentiss. in posth.* ubi quòd
Ecclesiæ reparatio spectat ad Rectores, quibus de-
cimæ solvuntur, nedum usque ad quartam reddi-
tuum, sed etiam ultra, si quarta non sufficit. Paul.
Comitol. *respons. moral. lib.* 1. *q.* 92. *concl.* 3. ubi resolvit
teneri Rectorem ad reparationem si beneficij bona
sustentandæ vitæ supersint, quamvis ad tuendam
conditionem, seu statum non sufficiant, cum benefi-
ciorum fructus non ad crescendos, aut augendos,
seu fovendos mundanos titulos, sed ad pauperes
alendos, & divinum cultum instituendum sint con-
cessi, & *conclus.* 5. tenet, quod ubi est consuetudine
impetratum, ut plebs, & populus, quem curat Sacer-
dos, suis opibus Ecclesiæ provideat, ea consuetudo
retinenda est, Fusch. *d. c.* 10. *n.* 5. ubi dicit, quod spe-
ctat ad Episcopum Ecclesiæ Cathedralis reparatio,
ad cuius reparationem (circumscripta, particulari
consuetudine, quæ in hoc primum sibi locum ven-
dicat, ut latè probat Bero. *cons.* 3. *à nu.* 3. *volum.* 1.) te-
netur ipse Episcopus de quarta redditum suorum
non solum futurorum, sed etiam præteritorum, quos
ad istum effectum debet conservare, ut per Beroi.
d. cons. 3. *num.* 6. Barbat. *cons.* 26. *sub n.* 4. *vers. & prædi-*
cta omnia, lib. 3. Surd. *cons.* 62. *n.* 23. Lotter. *de re benef.*
lib. 1. *q.* 11. *n.* 79 Et si magna egeat reparatione, & fru-
ctus sint tenues, quòd vix sufficiant ad parcum vi-
ctum, tenetur supplere Capitulum ipsius Ecclesiæ
de fructibus, qui sunt detractis necessariis. Si reddi-
tus tamen Episcopi, & Canonicorum non sufficiant,
poterit Episcopus, accedentibus Canonicis, reddi-
tus beneficiorum vacantium applicare fabricæ Ec-
clesiæ Cathedralis, Abb. *in cap.* 1. *de Eccl. ædif.* Felin.
in cap. cum accessissent, de constit. Lamb. *d. art.* 2. *n.* 3. &
4. Bellet. *d. tit. de clerico debitore* §. 13. *à num.* 12. *cum*
multis seqq. ubi *num.* 16. *vers. immo,* resolvit posse Epi-
scopum compellere Canonicos, ut dent de super-
fluis pro refectione illius Ecclesiæ, & *n.* 17. cum
Lamb. *d. art.* 2. *num.* 4. *vers. si autem dato,* tenet quod si
Episcopus & Canonici simul non sufficerent, tunc
Episcopus unà cum Capitulo posset statuere, quod
alij inferiores Clerici de superabundantibus fructi-
bus, deductis sibi necessariis, ad contribuendum di-
ctæ fabricæ tenerentur.

Circa hanc reparationem Ecclesiæ Cathedralis, 5
quæ illa indiget, attendendam esse consuetudinem,
statutum, seu privilegium, cuius expensis reparari
debeat, & Bero. *cons.* 3. *à princ. vol.* 1. censuit Rot. *in*
Maioricen. fabricæ 16. *Iunij* 1614. coram *Reverend. D.*
meo Coccino Decano impressa per Farin. *decis.* 627. *n.*
1. & 2. *p.* 1. *recent.* & observat Marc. Anton. Genuen.
in practicabil. Eccl. q. 347. Circumscripto verò statu-
to & privilegio reparari debere ex propriis fructibus
pro fabrica destinatis, si verò non adsunt fructus
ad fabricam destinati, onus reparandi spectare ad
Episcopum de quarta suorum reddituum, tam fu-
turorum, quàm præteritorum, resolvunt Bero. *d. cons.*
3. *n.* 6. & *seq.* Barbat *cons.* 26. incip. *difficile est, n.* 4. *vers.*
& *prædicta omnia lib.* 3. quos refert, & sequitur Surd.
cons. 62. *n.* 23. & illis citatis Rot. *d. decis.* 627. *n.* 3. ubi
n. 4. addit quòd si quarta pars reddituum Episcopi
non sufficit ad illius reparationem contribuere te-
nentur Canonici, & alij, qui in Ecclesia possident
beneficia, deinde verò parochiani, & *num.* 5. refert
quòd Domini de Rota decisionem *Sacræ Congreg.*
cuius meminit ipsamet Rot. *decis.* 325. *p.* 2. *divers.* qua
habebatur Episcopum posse assignare fabricæ di-
stributiones quotidianas deficientium, intelligebant
procedere Iuris ordine servato, scilicet in eventu
quod

quòd quarta Episcopi sufficeret, tunc posset applicare distributiones Canonicorum.

Quoad Ecclesias inferiores si deducto necessario ad alimenta beneficiatorum non supersint redditus Ecclesiæ ad fabricam reparandam, compelluntur parochiani Ecclesiæ: nam ex quo ibidem audiunt Diuina, & percipiunt Ecclesiastica Sacramenta, tenentur ad refectionem Ecclesiæ, prout resoluunt Ripa *d resp.22.col.1.vers.& ibi redditus*, Aloys.Ricc. *d.resol.476.num.7.* Auiles *ad cap.23.Prætorum, verb. den orden.n.11.* Azor.*d.cap.3.quæst.10.* Cabed. *Lusit. decis.part.1.decis.91 n.8.* Valasc.*d. consul.179.n.16.* Rota *d.decis.545.n.1. part.1.recentissimar.* aliàs *p.3. recent.* vbi quòd Ecclesiam restaurare non tenentur Parochiani nisi in subsidium, & quatenus redditus Ecclesiæ non sufficiunt. Gregor. Lopez *l.21.tit.10. part.1.* vbi addit quòd nec posset Parochianus volendo vitare hoc onus, cedere vsui Ecclesiæ, quia hoc non pendet à facultate sua, *cap.omnis.de pœnit. & remiss.* de quo etiam Lambert.*de iurepatron. lib.3. q.7.art.2.n.7.vers.& si isti beneficiat & art.5.n.2.* vbi loquitur de Episcopo volente resignare Episcopatum, vt euitaret onera, & eorum præstationem, benè Bellet.*disquisit.cleric.p.1.tit.de clerico debitore 14.n.7. vers.& in tantum.* Quæ quidem procedunt quoad restaurationem domus Rectoris, cum eadem ratio sit in domo Sacerdotis, quæ est in Ecclesia, Vgolin. *de officio Episcopi cap.14.§.1.n.5.* Bellet. *d §.14.n.4.* Monet.*de commut.vltim.volunt.cap.11.n.149.* nouissimè Sperell.*decis.68.n.4.cum seqq.* vbi *n.9.* idem dicit de paramentis, ornamentis, Calice, patenis, luminariis & aliis Ecclesiæ necessariis, quæ sunt accessoria, & à pari procedunt, ac Iure communi cum Ecclesiæ restauratione parificantur.

7 Et cùm hoc sit opus publicum, & commune, ac concernens omnium vtilitatem, & necessitatem, teneri contribuere nobiles, & alios exemptos, docent Auendan.*de exequendis mand.lib.2.c.14.n.19.* Cened. *d.collect.153.n.3.* Cabed. *d.decis.91.num.1.cum seqq.* Aloys.Ricc.*Neapol.decis.15.num.4.part.4.* Bobadill. *in sua politica lib.3.cap.5.num.34.* Sarmien. *in defens. de redditibus Eccles.part.1. monitu 82.num.3. in fine,* Auiles *ad cap.23. Prætorum verb.den orden, num.11.* Cened. *ad Decretal. collect.153.num.1. in fine,* Gabr. Pereira *in tract. de Manu Regia part.1.cap.19. de indictionib. num.8. vers. & qui ad primam,* vbi *num.9.* subdit quòd non solùm ad Prælatos spectat hæc cognitio, & discussio, qualia opera debeant fieri, sed etiam contributionem decernere, & ad illam subeundam cogere, quia cui committitur aliquid committuntur ea, quæ ad illius expeditionem necessaria sunt, arg. *l.quicunque §.si ei, ff.de instit. action.l.pen. ff.de vsufruct.*

8 Episcopis à S.Concil.Trid.*sess.21.de reformat.c.7.* maximè commendatur, vt collapsas Ecclesias refici, & instaurari procurent ex fructibus, & prouentibus quibuscunque ad easdem Ecclesias quomodolibet pertinentibus, qui si non fuerint sufficientes, omnes patronos & alios, qui fructus aliquos ex dictis Ecclesiis prouenientes percipiunt, aut in illorum defectum parochianos, omnibus remediis opportunis ad prædicta cogant, quacunque appellatione, exemptione, & contradictione remota: ex quo Concilij Trid. decreto constat per Episcopum & ad illius instantiam & coactionem contributionem faciendã, & tenet Valasc.*d consuet.91.n.vlt.* Quando autem Rector compellitur, extra dubium est agendum fore in iudicio Ecclesiastico, vt tradunt Guillelm.Benedict *in c.Raynutius,de testam.verb.si absque liberis n.33.* Pech.*de Eccles.reparat.c.14.* Gabr.Pereira *d tract.de Manu Regia p.1.c.18.de indictionib.num.7.*

Quando verò Prælati, siue Rectores sunt exempti, eo casu per Pontificem compelli possunt, & secundum aliquos, vel per Regem, quia censentur damnum in Regno dare, dum patiuntur suas Ecclesias corruere, quæ negligentia dissipatio est, vt per Guilhelm. *d.verb.si absque liberis, num.35.* nam Regibus etiam incumbit Templorum defensio, & protectio, vt per Auend. *de exequen.mand.lib.1.c.14. n.23.* Bobad.*in sua politica lib.2.c.18.n.127.* Ceual.*p.4.q.897. n.621.* Gabr.Pereira *d.num.5 vers.primò.* Sed quando compelluntur Parochiani laïci ad Ecclesiarum reparationem, cognitionem illam, siue compulsionem mixtam esse tenuerunt Pech. *de reparat.Eccles.c.28.* Guilielm. *in d.cap.Raynutius,verb.domum n.17.* Gabr. Pereira *d.c.18.de indictionib.num.5.* Quamuis quoad huiusmodi Parochianos per Iudices sæculares compulsionem fieri posse indistinctè teneant, Rebuff. *resp.135.* Mexi. *in tract.taxæ panis concl.5.à num.68.* Cened. *d.collect.153.n.1. ad fin.* & Ceuall.*in tract.de cognit.per viam violentiæ p.2.q.99.* & disponit Ordin. Regia Lusitan. *lib.1.tit.64. §.76.* nisi verè intelligamus pro meliori prædictorum executione, non 9 impedito Episcopo, imò ad eius requisitionem eos etiam cogere, prout sibi commodius videbitur, vel poterat procedere ante Concilium, quod postea omnem auctoritatem Episcopo dedisse apparet: quam quidem potestatem Vicario concessam censeri, si habeat speciale mandatum, resoluit Franc. Leo *in thesauro fori Eccles.p.2.c.16.n.16.*

Forensis alio in loco domicilium habens potest 10 collectari ratione bonorum immobilium, quæ habet in loco, in quo Ecclesia construitur, Cabed. *dict. decis.91.num.9.* nouissimè Melch. Phœbos *Lusitan. decis.34. tom.1.* Non tenetur tamen vllus contri- 11 buere ad fabricam Ecclesiæ nouiter constructæ in loco opportuniori, ex quo vetus Ecclesia sufficiebat, imò nec ad refectionem illius Ecclesiæ si per eam 12 forma antiqua immutaretur, nisi collecta fuerit imposita pro impensa vtili, & necessaria, cum illa non dicatur talis, sed potius sit voluntaria, quasi nemo teneatur rem communem meliorem facere, per *l. parietem, ff.de seruitutib.vrban.præd.* resoluit Stephan. Gratian.*discept.forens.c.84.n.21.*

Si populus noluit Ecclesiam, quæ minatur rui- 13 nam, restaurare, ea debet penitus dirui, prout decisum referunt Fuseh.*de visitat.lib.1.c.10.n.16.* Zerol. *in praxi Episcop.p.2.verb.Parochia,§.6.* Aloys.Ricc. *in dicta praxi aurea resol.201.in fine.*

Et Episcopus potest vendere lapides Altarium, vel 14 Ecclesiarum destructarum, Nauarr. *de spoliis cleric.§. 18.num.11.vers.1.* Zerola *d. verb.visitatio,§.9.* Aloys. Ricc.*in decis.Curiæ Archiep.Neap.decis.255.p.2.* Armend.*in addition. ad recop.legum Nauarr.lib.1.tit.18. l.7.de Episcopis n.85.* Sed debet animaduertere ne 15 emptor faciat illos conuertere in sordidos vsus, Aloys.Ric.*in praxi aurea resol.201.* vbi refert in Sacra Congreg.sic decisum fuisse. *Ordinarius non debet profanare Capellas; & si aliquam causam profanandi habuerit, earum cœmenta potius sunt tribuenda Ecclesiæ, quæ est caput dictarum Capellarum, quàm alteri.* Episcopus tamen sine Apostolica auctoritate non potest transferre Matricem, id est, Cathedralem Ecclesiam in alium locum diœcesis, prout decisum refert Menoch.*cons.75.n.46.*

Quando Ecclesia, vel Capella est de iurepatrona- 16 tus, si patronus non dedit dotem sufficientem pro victu Sacerdotis, pro luminariis, fabrica, & aliis necessariis, ipse tenetur ad ista, quia fundãs Ecclesiam tenetur prædicta præstare, *cap. nemo, de consecrat. dist.1.*

dist. 1. etiamsi Ecclesia fundata fuerit auctoritate Episcopi sine assignatione dotis, & necessariorum, quia hoc casu adhuc patronus compelli per Episcopum poterit, & in eius defectum tenebitur Episcopus glos. *in d.c. nemo*, & sic poterit in Visitatione fieri præceptum patrono, vt infra competentem terminum prouideat de necessariis, sub pœna priuationis iurispatronatus, & Capellæ, refert nouissimè me citato *in hoc loco* Spetell. *d. decis.* 68. *n.* 11. *&* 12.

17 Sed an Episcopus possit de fructibus vnius Ecclesiæ superfluis, assignare fabricæ alterius Ecclesiæ pauperis? Quæstio est ad præsens institutum non contenenda, in qua affirmatiuè per glos. *in c. constitutas, de relig domib. & in cap.* 1. *de rebus Eccles. non alienan.* respondet Burg. *in c. quæ in Ecclesiarum, de constit. n.* 272 quem refert, & sequitur Marc. Anton. Genuens. *in man. Pastorum cap.* 36. *n.* 8. Verius tamen videtur, quòd de superfluis fabricæ vnius Ecclesiæ, aliquid fabricæ alterius Ecclesiæ pauperis carentis fabrica sufficienti ad parietes eius reficiendos, & ad ornamenta emendāda sine auctoritate, & licentia Papæ assignare nequit, cum hoc nullo iure ei concessum esse constat: præsertim cum semel donata, data, & relicta à fidelibus in suarum Ecclesiarum vtilitatem, & vnum casum pium, ad alium etiam pium, tam iure antiquo *in c.* 12. *q.* 1. *& in Clem. quia contingit, de relig. domib.* quàm noua Conc. Trid. constitutione *sess.* 7. *c. vlt. de reformat. & sess.* 25. *c.* 8. *de reform.* applicari non possint sine Papæ auctoritate, qui non facilè eam cuilibet Episcopo impertiri solet, etiam in casu licito faciendam, cum etiam alienationem rerum Ecclesiæ suæ in casu licito Episcopo non concedit, nisi se prius consulto, Pius II. *in Extrauag.* 1. *de rebus Eccles. non alienandis.* Quare hanc sequitur sententiam Nauar. *cons.* 2. *in antiquis.* aliàs 15. *in nouis, de rebus Eccles. non alien.*

18 Quæres deinde non abs te quando pensionem habens super beneficio ad Ecclesiæ reparationem teneatur; In quo dubio consuluit Nauarr. *consil. vnic. de Ecclesiis ædificandis*, quòd clericus pensionem habens super beneficio Ecclesiastico, & fructibus eius impositam pro rata ad eius Ecclesiæ reparationem tenetur, nisi pensio ita imposita fuerit, vt ab omni onere libera solueretur.

19 Quando Ecclesiæ vetustate collapsæ reparari nequeunt, sunt in totum destruendæ, & vbi erant, erigenda est Crux, Aloys. Ricc. *d. resol.* 201. vel ad aliàs Ecclesias transferantur, per quam translationem non censetur facta vnio, idem Aloys. Ricc. *in dicta praxi aurea, resol.* 108.

ALLEGATIO LXV.

Episcopus an possit dispensare, vt filij beneficia suorum parentum aliquo modo obtinere possint?

SVMMARIVM.

1 Concil. sess. 25. de reformat. cap. 11. & *Doctores de eius materia agentes referuntur.*

2 *Conciliaris Constitutio* sess. 25. de reform. cap. 15. *in quibus differat à Iure communi?*

3 *Clerici filius an prohibeatur obtinere beneficium, vel seruire tanquam capellanus amouibilis in Ecclesia in qua eius pater, tanquam capellanus amouibilis, seu Vicarius temporalis seruiuit.*

4 *Ratio vbi eadem viget, ibi debet esse eadem iuris dispositio.*

5 *Verba proœmialia inducunt causam finalem.*

6 *Naturales filij procreati tempore, quo parentes eorum nondum erant effecti clerici, non possunt parentum beneficia obtinere.*

7 *Beneficium quando dicatur pater obtinere, vt in eo filius succedere non possit? ostenditur.*

8 *Filius Presbyteri illegitimus non potest obtinere beneficium, quod olim eius pater absque legitimo titulo & minus pacificè aliquando possedit.*

9 *Dispensatio præsumpta, in qua fundatur regula de triennali, non tuetur obtinentem beneficium in Ecclesia parentis sui.*

10 *Filij Presbyterorum beneficia legitimè obtenta retinere non prohibentur, in quibus fuerunt beneficiati eorum parentes, qui ante Concilij publicationem è vita migrarunt.*

11 *Filij non prohibentur obtinere parentis Ecclesiam, quæ accessoriè alteri est vnita.*

12 *Filius illegitimus non prohibetur obtinere canonicatum, qui erat portio tempore, quo pater illum obtinebat.*

13 *Filius illegitimus non prohibetur succedere in capellania, quæ absq. Episcopi auctoritate fundari solet.*

14 *Beneficium non potest obtinere filius illegitimus in Ecclesia, in qua eius pater habuit solam sedem in choro ratione dignitatis.*

15 *Canonicatum non potest obtinere filius illegitimus in Ecclesia, vbi pater fuit Canonicus.*

16 *Filij legitimi clericorum possunt adipisci beneficia quæcunque in eadem Ecclesia, vbi genitores habuerunt, vel etiam habent.*

17 *Parentes immediatè consequi possunt eadem beneficia quæ eorum legitimi filij habuerunt.*

18 *Nepotes legitimi Presbyterorum ex filio illegitimo possunt consequi auorum beneficia.*

19 *Filius illegitimus beneficium patris potest obtinere si in eo mediatè post triginta annos successerit.*

20 *Ministrare, aut Epistolam canere, vel Sacristæ officio fungi in Ecclesiis parentum filij illegitimi nullo modo possunt.*

21 *Antiphonam ratione oneris beneficij alteri Ecclesiæ annexi filius illegitimus in eadem Ecclesia, vbi parens habet beneficium, canere non potest.*

22 *Processionaliter possunt insimul incidere pater & filius, vnus tanquam beneficiatus, alter tanquam capellanus diuersorum Ecclesiarum.*

23 *Missam filius, & pater possunt celebrare in eadem Ecclesia, dummodo ambo non obtineant beneficium in ea.*

24 *Filij illegitimi clericorum non prohibentur à Concilio Trid. cum patribus habitare.*

25 *Pensionem super beneficio resignato in fauorem tertij non potest pater imponere soluendam filio illegitimo.*

26 *Pensionem, quam parens obtinuit, vel aliam super parentis beneficio non prohibetur filius illegitimus habere.*

27 *Pensio potest transferri in filium illegitimum à parente facultatem habente illam transferendi.*

28 *Resignationibus reciprocis debet Episcopus obuiare.*

29 *Resignationes reciprocæ post Concilium in fauorem filiorum faciendæ prohibentur.*

30 *Dispensare non valet Episcopus cum illegitimis, vt habeant eadem beneficia, quæ pater habuit, nec ad habendum ea, quæ in eadem existunt Ecclesia, in qua genitor habuit.*

31 *Dispensatio vt illegitimus valeat in Ecclesia ministrare, vbi pater habuit beneficium, debet esse in specie derogatoria Bulla Clement. VII. & Concilij Trident.*

32 *Dispen*

32 *Dispensatio vna non tollit omnes defectus.*
33 *Derogationes generales non operantur quando talia sunt impedimenta, quæ difficiliorem reddere solent concedentem ad dispensandum.*

3 VT paternæ incontinentiæ memoria à locis Deo consecratis (quos maximè puritas, sanctitasque decet) longissimè arceatur, non liceat filiis clericorum, (qui non ex legitimo nati sunt matrimonio) in Ecclesiis, vbi eorum parentes beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerint quodcunque, etiam dissimile beneficiũ obtinere, nec in dictis Ecclesiis quoquo modo ministrare, nec pẽsiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt, habere. Ita Concil. Trid. *sess.* 25. *de reformat.cap.* 15. de cuius materia latè Stephan. Gratian. *discept.forens.c.*397. Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell.gloss* 5. Nicol. Garc. *de benefic.part.*7.*cap.*3. Armendar. *in addit ad recopil. legum Nauarræ lib.* 2.*tit.*19.*l.*1.*de filiis Presbyterorum, numero* 10.*cum seqq.*Campan. *in diuersorio Iuris Canon.rubr.*11.*cap.*13.*à n.*67. optimè Seraphin. *decis.* 1442. Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. dec.*327.*part.*4.Fr.Sigism.à Bononia *de elect dub.*75. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c.*47.*n.*27.*cum seqq* Iul.Lauor.*var.lucub.tit.*4.*c.*16.*n.* 48.*cum seqq.*Nauar.*in sing.Iuris Canon.concl.* 30.Illustriss.D. Acunha *ad c.*13.*dist.*56. latè me sæpissime citato *in hac alleg.*Castr. Palao *in opere moral. tom.* 2. *tr.*13.*disp.*4.*pun.*2.

2 In quinque differt prædicta Conciliaris constitutio à iure communi. *Primò*, quia non solùm ratione successionis, prout de iure communi, sed etiam ob incontinentiæ paternæ memoriam inualuit prohibitio *d c.*15.*Secundò*, quòd talis memoria longissimè arceatur non solùm immediatè, sed etiam mediatè, contra Abb. *in c.dilectus, notab.* 2.*de filiis Presbyt. Tertiò*, quòd non solùm prohibetur successio in eodem beneficio, sed in alio quocunque etiam dissimili, dummodo sint in eadem Ecclesia, contra ius commune, de quo Abb. *in c.ad abolendam.post princ. de filiis Presbyt. Quartò*, ne dum prohibetur filius obtinere beneficium in Ecclesia, in qua pater obtinet, sed & ministrare contra ius commune, quo tantum patri ministrare prohibetur. Abb. *in cap cum decorem, de filiis Presbyt.*

Quintò, quod nec pensiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinuerunt, vel obtinent, habere poterunt filij, contra Ius commune, nam illo attento licebat parentibus renunciare beneficia ad fauorem tertij imposita pensione soluenda propriis filiis, vt multis impulsus rationibus resoluit Gig. *in tract.de pensionib.q.*86.*n.*5.*vers.prædictis tamen non obstantibus*; ita referunt Nicol.Garc. *d.c.*3.*n.*14.Armendar. *d.loco n.*6.Fr.Sigism.à Bononia *d.dub.*75.*post n.*7. *vers.*8. *dubitari potest*, Aloys. Ricc.*d.Neapol.dec.*323.*parte* 4.

3 Circa primum, scilicet quòd non solùm ratione successionis, sed etiam ob incontinentiæ paternæ memoriam, inualuit supradicta prohibitio, dubitari potest, an scilicet filius clerici prohibeatur obtinere beneficium vel seruire tanquam Capellanus amouibilis in Ecclesia, in qua eius pater, tanquam Capellanus amouibilis seu Vicarius temporalis seruiuit? In qua quæst. affirmatiuè respondendum videbatur, nam memoria incontinentiæ paternæ pariter viget, tam in illo, qui titulum beneficij habet, quàm in eo, qui eã exercet absque titulo quia in vtroque datur

4 eadẽ ratio; † ergo debet esse eadem Iuris dispositio, *l.illud,§.ad legem Aquil.* Rebuff. *in l. in lege censoria* 203.§. *item quæ, de verbor. signif.* Gutier. *pract. lib.*3. *q.*17.*num.*84.*cum sequent.*Gonzal.*ad regul.*8.*Cancell.* §.7.*proœm.n.*105.Facit deinde, quia illa verba Concilij sunt proœmialia, & inducunt causam finalem, ex text.*in l.fin.*& ibi Doctor.*ff.de hered.institut.*Bart. *in l.*1.*ff de origine iuris.* Hinc dicimus, quod † sicut 5
corpus ab anima, ita dispositio à proœmiali ratione regulatur, ex Ias.*in l.qui quadraginta.col.*2.*ff.ad Trebell.*quod eo magis patet cum apponatur dictio, *vt*, quæ propriè causam finalem inducit, *Clement.vt hi qui*, & ibi Cardin.*notab.*1.*de ætate, & qualit.Clement.*1. *de re iudic.*cum aliis citatis à me ipso *in meis Remiss. de dictionibus dict.* 381.*num.* 1. faciunt quæ in simili casu resoluit Flamin. *de resignat. lib.*3. *quæst.*5.*n.*9. *cum seqq.* Sed his non obstantibus, quæ in puncto Iuris veriora iudico, contrarium decisum esse à *Sacra Congregat.*testantur Armend. *d.loco n.*32.Nicol. Garcia *dict.cap.*3.*num.*72.Stephan. Gratian.*discept. forens.cap.*397.*à num.*14;Campan.*d.cap.*13.*num.*67. *vers & quia*, Aloys.Ricc.*in decis.Curiæ Archiepiscop. Neapol dec.*204.*part.*4.Fr.Sigism.à Bononia *de elect. dub.*75.*n.*6.

Prædicta prohibitio locum habet in filiis naturalibus procreatis tempore, quo parentes eorum nondum erant effecti clerici, vt decisum referunt Garc. *d.c.*3.*n.*15.Armend.*d.loco n.*7.Balb.*dec.*29.Sigism.à Bononia *de elect.dub* 73.*num.*2.Contra Fr.Emman. *q.Reg.to.*1.*q.*13.*art.*7.& Fr.Ludou.Miranda *in man. Prælat.tom.*2.*q.*1.*art.*10. 6

Qui per procuratorem apprehendit possessionem beneficij, aut Canonicatus, etiamsi nunquam in Ecclesia ministrauerit, aut fructus perceperit: dicitur beneficium, vel Canonicatum obtinere, ad hoc, vt filius in eadem Ecclesia alterum Canonicatum, aut beneficium obtinere non possit, referunt decisum Armend.*d.loco n.*20.& 44.Nicol. Garc. *d.c.*3.*n.*36. Campan.*d.c.*13.*n.*67. 7

Si tamen de Canonicatu, aut beneficio prouisus Apostolicas litteras non expediuit, & possessione nondum habita, alteri cessit vigore Apostol. prouisionis, aut illud reliquit, non dicitur habuisse ad prædictum effectum, Armend.& Camp.*locis proximè citatis*, Nicol.Garc.*d.c.*3.*n.*56.*in* 2.*&* 3.*declar.*

Filius Presbyteri illegitimus non potest obtinere beneficium, quod olim eius pater absque legitimo titulo, & minus pacificè aliquando possedit Nicol.Garc.*d.c.*3.*n.*59.Armend.*d.loco n.*23.me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.puncto* 2.*n.*7. 8

Præsumpta dispensatio, in qua fundatur regula de triennali, non habet locum in hac materia; cum huiusmodi præsumpta dispensatione beneficium possidentes contra dispensationem Concilij *in dict. cap.*15.possessionem suam tueri non valeant, vt referunt Garc.*d.c.*3.*num.*88.Armendar.*d.loco num.*42. Episcopus enim si filium Presbyteri in Ecclesia paterna intrusum repererit, assignato ei competenti termino ad docendum de dispensatione Apostol. si forte ea fultus existat, potest eum amouere, non obstante quacunque possessione, quia nulla data dispensatione Apostol.est ipso iure priuatus, Gratian. *d c.*397.*n.*31.*&* 32.vbi *n.*35.resoluit quòd non sufficit quælibet dispensatio, nisi in specie dispensetur ad obtinenda beneficia in Ecclesia, in qua pater, &c. Collatio enim huic facta, est ipso iure nulla, Sayr.*dec.*1.*de constit.* 9

Non prohibentur Presbyterorum filij beneficia retinere legitimè obtenta in eisdem Ecclesiis, in quibus fuerunt beneficiati eorum parentes, qui ante Concilij publicationem è vita migrarunt, vt refe- 10

runt decisum Nicol. Garc. *d. cap. 3. n. 43.* Armendar. *d. loco n. 10.*

11 Nec etiam prohibentur obtinere Ecclesiam filialem dependentem, seu aliàs vnitam Ecclesiæ matrici, cuius pater fuit Rector, modo vnio sit facta accessoriè, & per viam subiectionis Ecclesiæ matricis, & pater in ea non ministrauerit; prohibetur tamen obtinere vnitam æquè principaliter, aut si in vtraque pater ministrauit referunt decisum Garc. *d. cap. 3. n. 62.* Armend. *d. loco à n. 24.* Gampan. *d. c. 13. n. 67. vers. cùm verò,* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto 2. n. 12.*

12 Filius illegitimus non prohibetur obtinere Canonicatum, qui erat portio tempore, quo pater illum obtinebat, Achill. de Grassis *dec. 1 de filiis Presbyt.* Gonz. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. proœm sub. n. 33.* Lott. *de re benef. lib. 3. q. 48. n. 210.* Vnde *Sacr. Congr. Concilij sub die 12. Februarij* 1598. censuit filium illegitimum non prohiberi obtinere Episcopatum nuper erectum ex parte Diœcesis, in qua eius pater fuit Archiepiscopus, quia Conc. *d. c. 15.* strictè est intelligendum in casu odioso, loquitur in Ecclesia in qua pater ministrauit: quod hic secus est, cùm non sit eadem Ecclesia, me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disp. 4. puncto 2. n. 15.*

13 Nec prohibetur succedere in Capellania, quæ fundari solet, maximè in Hispania, absque aliqua Episcopi, vel alterius Superioris auctoritate, vt in illis succedant clerici de parentela, Gonzal. *d. gloss. 5. n. 33. & seqq.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.*

14 *disp. 4. pun. 2. n. 15. in fine* † Excluditur verò ne possit obtinere beneficium in Ecclesia, in qua eius pater habuit solam sedem in choro ratione Dignitatis, quam in alia Ecclesia obtinebat. Garcia *d c. 3. n. 66.* Armen. *d. loco n. 27.* Fr. Sigism. à Bononia *d. dub. 75. n. 7. vers. 7.* me citato *in hoc loco.* Castro Palao. *d. pun. 2. n. 13.* vbi *n. 14.* resoluit filium illegitimum excludi à beneficio in Ecclesia, quæ est soror alterius Ecclesiæ, in qua pater beneficium habet; sunt enim in Hispania aliquæ Ecclesiæ, quæ vocantur Sorores, in quarũ vna residens censetur in alia residere ex priuilegio

15 Pontificis. † Item etiam non potest obtinere Canonicatum in aliqua Ecclesia, vbi pater fuerit Canonicus, Rebuff. *in praxi benefic. tit. de dispensat. super defectu naturalium n. 37. &* 38. Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 4. q. 16.*

16 Attento Iure communi iuxta veriorem opinionem filij legitimi clericorum possunt adipisci beneficia quæcunque in eadem Ecclesia, in qua genitores habuerunt, vel etiam habent, vt probat text. *in c. ad hæc, de filiis Presbyt.* & tenet Host. *in sum. tit. de filiis Presbyt. num. 5.* Calder. *cons. vnic. eod. tit.* Felin. *in c. in nostra, sub num. 13. vers. tertium corol. de rescriptis,* Rebuff. *d. tit. de dispensat. ex defectu natal. n. 37.* non illa quidem, quæ patres obtinuerant, sed diuersa in eiusdem Ecclesiis, quibus inseruierant, Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 14. quæst. 16.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto 2. n. 2.* & cum hac opinione videtur manere dispositio Concil. Trid. *d. cap. 15.* dum sub illis verbis, *qui non ex legitimo nati sunt matrimonio,* continet expressam licentiam respectu legitimorum adipiscendi dicta beneficia in ipsa Ecclesia, vbi parentes alia possident: effectus enim argumenti à cõtrario sensu, validissimus est, præcipuè cũ contrariũ non sit de Iure expressum, iuxta citata Iura, & Doctores *in libello de principiis, & locis cõmunibus vtriusque iuris, verb. argumentum, n. 131.* Sed meliùs de Iure communi dicerem huiusmodi legitimos clericorum filios paterna beneficia immediatè obtinere non posse, secus verò mediatè, iuxta *cap. ex transmissa, & cap. ad extirpandas, de filiis Presbyt.* & illa suffragatur ratio, quod Apostolicum est decretum inhibens filios succedere in paternis beneficiis, ne successio in Ecclesia Dei sit hæreditaria, *c. Apostolicæ, 8. quæst. 1.* Quod quidem admitterem, etiam de Iure nouissimo Concilij *d. cap. 16.* quod cum loquatur de filiis ex fornicatione natis, & non ex legitimo matrimonio, quoad legitimos, remanet Ius antiquum incorrectum, *l. præcipimus, C. de appellat.* Ita docent Nauar. *in c. si quando except. 21. n. 2. de rescript.* Salzed. *ad Bernard. cap. 48. n. 3.* Put. *dec. 225. lib. 3.* Fr. Emman. *q. Regul. to. 1. q. 13. art. 7.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. n. 33.* Nicol. Garcia *d. c. 3. n. 18.* referunt decisum Armendar. *d. loco n. 4. addit. eiusdem Garci. d. cap. 3. n. 29. in fine,* Illustrif. D. Acunha *in d. c. 13. n. 5.* & Rota coram Seraph. *dec. 1442. n. 6.* censuit filios legitimos non prohiberi obtinere diuersum beneficium in eadem Ecclesia, sed idem quod pater obtinuit, idque immediatè Vnde *Sacra Congreg. Concilij die 23. Augusti* 1631. censuit filium legitimum egere dispensatione ab obtinendum immediatè beneficium paternum.

Ex eadem ratione sunt, qui teneant parentes immediatè consequi non posse eadem beneficia, quæ eorum illegitimi filij habuerunt, eo quòd ipsamet ratio prohibitionis militat ne Ecclesiastica beneficia hæreditario iure possideantur; nam vbi est eadem ratio, ibi debet esse eadem Iuris dispositio, *l. illud ff. ad legem Aquil. l. illud, C. de sacrosanct. Eccl.* cum citatis per Farin. *in fragmen. crimin. littera E, n. 51. cum seq.* Narbona *de appellat. à Vicario ad Episc. p. 2. n. 6.* cum infinitis propemodum aliis citatis *in libello de principiis, & locis communibus vtriusque iuris, littera R, n. 6.* Sed contrarium communi Doctorum calculo recipitur, vt per Campan. *d. c. 13. n. 78.* Fr. Emman. *in summ. tom. 1. c. 25. n. 4. in fine,* Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub. 75. n. 3.* nouissimè Marcel. Vulpe *d. c. 47. n. 28.* & tenuit Rota coram Seraphin. *d. decis. 1442.* Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 29.* & decisum referunt addit. eiusdem Garc. *d. c. 3. n. 29. in fine,* Armendar. *d. loco n. 4.* vbi etiam asserit tantum patrem nulla dispensatione indigere ad obtinendum immediatè beneficiũ filij legitimi, me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto 2. n. 5.* & *Sacr. Congr. Concilij in vna Maceraten.* 18. *Nouem.* 1628. censuit patrem non prohiberi obtinere immediatè beneficium filij sui illegitimi. 17

Quoad nepotes tamen dictam prohibitionem extendi docet *gloss. d. cap. ad extirpendas, & in d. cap. Apostolicam 8. q. 1.* vbi Archid. *n. 1.* Guillermus Benedict. *in repetit. cap. Raynutius, de testamentis. verb. & vxorem. n. 693.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 48. litt. A.* Rebuff. *de pacificis possess. n. 266. & seq.* Lessius *de iustitia lib. 2. c. 34. n. 91.* Sed verius est attenta Iuris communis, & concilij dispositione non comprehendi nepotes legitimos Presbyterorum, ex filio illegitimo respectu beneficij aut, prout resoluunt Ceual. *q. 796. à n. 9.* Vgolin. *de potest. Episcop. c. 50. §. 7. n. 3. §. 8. n. 2.* Nau. *cons. 9. n. 9. sub tit. de filiis Presbyt.* Spin. *in speculo testamentorum glos. 3. à n. 23.* Garc. Gironda *de priuileg. explicat. n. 1049.* Sayr. *de censuris lib. 6. c. 10. n. 46.* Azor. *institution. moral. p. 2. lib. 6. n. 4. q. 17.* Seraph. *d. decis. 1442. n. 11.* Steph. Grat. *d. c. 397. n. 6.* Bellet. *disquisit. cleric. p. 1. tit. de disciplina cleric. §. 3. n. 33.* Aloys. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol. p. 4. dec. 183.* D. Acuña *ad c. 1. n. 8. dist. 56.* & censuisse Rotam Roman. asserit Nic. Garc. *d. c. 3. n. 22.* & decisum fuisse *in Sacra Congregat.* testantur idem Garcia *in addit. d. n. 22.* Galler. *in margarita cas. conscient. verb. beneficium 1.* me citato *in hoc loco* Castr Palao *puncto 2. n. 3.* Armendar. *d. loco n. 1.* Campanil. 18

d. cap.

d.c.13.n.76.& nouissimè censuit *Sacra Congreg.Concilij sub die 13. Augusti 1622.* In nepote etiam illegitimo idem dicendum videtur, quòd scilicet minimè prohibeatur obtinere beneficium, quòd auus habuit, provt decisum referunt Garc.*d.c.3.n.27.* Armend.*d.loco n.3.* Sed hæc resolutio non caret dubio, ex eo, quia *in d.c.15.Concil.Trid.* adest verbum, *longissimè*, quod excludit omnem personam, etiam mediatam, propter quod id ipsum fuisse decisum refert Campanil. *d.n.76.* Sed primæ declarationi standum est, provt tenet Garc.*d.n.27.*

19 Circa secundam differentiam inter Constitutionem Conciliarem, & Ius commune, supra relatam, notandum est memoriam paternæ incontinentiæ arceri debere, itavt neque mediatè, neque immediatè liceat filio in patris beneficio succedere, provt denotant prooemialia Concilij verba supra relata. Ego tamen moderarem huiusmodi prohibitionem ad illum solum casum, si alius per triginta annos mediatè successerit; quia tunc cum lapsu huius temporis memoria paternæ incontinentiæ ex medio tolli videatur, tunc filium posse in patris beneficio succedere consequens videtur, provt docet Gonzal. *ad regul.9.Cancell.gloss.5.n.33.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.puncto 2.n.8.*

20 Circa quartam differentiam notarem filios illegitimos ita in Ecclesiis parentum quoquo modo ministrare non posse, vt disponit Concil. *d.c.15.* vt nec Epistolam canere, aut Sacristæ officio fungi possint; neç vt simplices cantores musicæ in eadem Ecclesia canere, provt decisum referunt Nauarr. *cons.1.q.17.sub tit.de constit.Sayr.dec.1.sub eodem tit.* quem refert Aloys.Ricc. *in collect. decisionum, collect. 1367.vers.tu amplia p.4.* Garcia *d c.3.n 68.* Armend. *d.loco n.29.* Stephan. Gratian.*d.c.397.n.26.cum seq.* vbi *n.28.* testatur quòd nec etiam antiphonam in eadem Ecclesia canere potest ratione oneris beneficij alteri Ecclesiæ annexi, me citato *in hoc loco* Ca-

21 str. Palao *d.puncto 2.n 16.* † An verò filius illegitimus laicus, qui in Ecclesia, in qua pater nec beneficium habet, nec pensionem, sed vt cantor musicæ tantum in ea Ecclesia cantat, comprehendatur huiusmodi prohibitione? Affirmatiuè decisum fuisse referunt Garcia *d n.68.* Armen *d.loco n.28.* Aloys. Ricc.*d.Neapol.dec.283.n.1.p 4.*

22 Non impeditur, quin pater, & filius possint insimul processionaliter incedere, vnus tanquam beneficiatus, alter tanquam Capellanus diuersarum Ecclesiarum. Verum si processionaliter accederet ad Ecclesiam in qua pater obtinet beneficium, filius non poterit aliquo modo ministrare, referunt decisum Nic.Garc.*d.c.3.n.68.in 3. declaratione.* Armen. *d.loco n.30.* Vbi autem sunt Collegiatæ Ecclesiæ, quarum Decani & Canonici vigore statuti ad Cathedralem accedunt ad certas processiones, in certis diebus festis anni, & inibi canunt vnum versiculum, non potest filius illegitimus Canonici Cathedralis ad Decanatum, vel Canonicatum illarum Collegiatarum eligi, quia quoquo modo inseruire dictæ Cathedrali videtur. Ita referunt decisum Camp.*d.c.15.n.67.vers.& quia.* Garcia *69.d.c.3.n.* Armend.*d.loco n.31.*

23 Non prohibetur tamen, quin pater & filius possint Missam celebrare in eadem Ecclesia, dummodo ambo non obtineant beneficium in ea, sed id fiat ab altero deuotionis gratia, ab altero causa legati, quòd relictum sit Missam celebrantibus, vt decisum referunt Campanil.*vbi proximè* Garcia *d.cap.3.n.73.* Armendar.*d.loco num.33.* Fr. Sigism.à à Bononia *de elect. dub.75.q.7.in princip.* Quare existimo non esse molestiam exhibendam illegitimo Presbytero celebranti Missam ob quoddam legatum in eadem Ecclesia in qua pater celebrat ob deuotionem, cum neuter habeat beneficium, & hic casus non sit prohibitus à Concilio. Ita Garcia *d.c.3.n.37.* Armend. *d.loco n.34.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.pun. 2.num.17.*

Illud tamen in filiis Presbyterorum peculiare esse videtur, vt cum parentibus suis habitare non possint, sicut resoluit Bermond. *de publicis concubin. verb.apud patres suos*, vbi scribit grauissimam hanc esse pœnam patrum Presbyterorum, quod cohabitatio suorum filiorum eis interdicatur; addit tamen Benedict. Ægid. *in tractat. de priuileg. honest.art.11. num.24.* quòd hoc non tam pœnæ, causa, quam fauore honestatis inductum fuit, quia superiorum cum patre Presbytero cohabitatio generat scandalum in clero, & præbet malum exemplum in populo; est enim spurius paternæ turpitudinis assiduus testis. Verùm licèt hoc sit honestius, nullo tamen Concilij Trident. decreto prohibentur huiusmodi spurij cum patribus Presbyteris cohabitare, vt tenent Nicol. Garc.*d.cap.5.num.74.* & Armendar. *d loco n.35.* vbi tamen refert in Episcopatu Pampilonensi talem cohabitationem prohiberi *lib.1.Constitutionum Synodalium tit.de filiis Presbyterorum fol.27.* 24

Circa quintam differentiam, iam supra notauimus de Iure antiquo licere patribus renunciare beneficia, quæ obtinebant, ad fauorem tertij, imposita pensione soluenda propriis filiis illegitimis; quod quidem de Iure nouissimo Concilij Trident. non est licitum, vt constat ex *d.c.15.* in quo prohibetur filium illegitimum posse habere pensionem super beneficio, aliàs à patre obtento, quod non habet locum in eis, qui pensionem huiusmodi ante confirmationem ipsius Concilij legitimè impetrarunt, vt referunt decisum Nicol.Garc. *d.c.3.n.46.* Armend. *d.loco num.14.& 15.* vbi *n.19.* resoluit illegitimum beneficiatum in Ecclesia, in qua pater simile, vel dissimile beneficium habuit, eo mortuo ante Concilij publicationem non posse ex vigore cuiuscumque eius dispensationis ante Concilij publicationem obtentæ, obtinere aliud beneficium, dimisso eo, quod obtinebat in eadem Ecclesia, in qua pater repertus beneficiatus, nec optare ex vi statuti illius Ecclesiæ aliud beneficium, quod sibi competebat, veluti antiquiori: acquiruntur enim de nouo, & dispensationibus per Concil. sublatis remanet indispensatus, de quo etiam Nicolaus Garc.*d.cap.3. num.53.* 25

Pensiones igitur quascunque filij clericorum habere non possunt super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel obtinuerunt, Stephan.Gratian.*d.c.397.* quem refert Campan.*d.c.13. n.70.* Aloys.Ricc.*in decisionib.Curiæ Archiep.Neapol. dec.186.n.3.p.4.* Rot.apud Farin.*dec.549.num.4.p.2. recent.* & post Nauarr. resoluit Seraph.*decis.1442. num.15.* Buratt. *decis.53.num.5.* vbi Ferentil.*litt.B,* me citato Castro Palao *d.puncto 2.num.10.* † Si verò pater habeat facultatem transferendi pensionem, posse illam transferre in filium illegitimum, resoluunt Gig. *de pensio.q.86. num.5.* Flamin.*de resignat. lib.6.q.4.num.21.& 22.* Gonzal.*ad regul.8.Cancellar. gloss.5.§.5.num.22.& 23.* P.Azor.*instit.moral par.2. lib.8.cap.8.quest.7.* Nicol.Garc.*d.c.3.num.34.* Steph. Gratian.*d.cap.397 num.1.& 7.* Aloys.Ricc.*d part.4. collect.1367.in fine, & Neapol.dec.186.n.1.& 7.p.4.* S.Congreg.*in Zamoren.9.Nouemb.1619.& 15. Septembr.1629.* Potest aliquando euenire, vt scilicet 26 27

Anno

Antonius legitimus obtinens Canonicatum illum resignet in fauorem Nicolai, reseruata pensione super Parochiali, quam obtinet pater ipsius Nicolai, hæc reseruatio comprehenditur decreto *d.cap.* 1 §. & sic pater in fraudem consentit pensioni. Ita decisum fuisse attestantur Garc. *d.cap.* 3 *n.* 8. Armend. *d. loco num.* 41.

28 Episcopus debet maximè obuiare reciprocis resignationibus, quas prohibet & abominatur Concil. Trid. *d.c.* 15. *vers. ad hac reciproca*, de quibus agunt Nauarr. *cons.* 5. *de renuncias.* Emman. Roder. *in sum. part.* 1. *cap.* 56. *num.* 8. & 9. Gironda *in tract. de priuilegiorum & exemptionum explicat. n.* 1275. & faciunt quæ Flamin. *de resignat. lib.* 14. *q.* 9. Nicol. Garc. *p.* 7. *cap.* 3. *n.* 87. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto num.* 18. vbi ait interdictam esse à Concil. Trident. omnem reciprocam renunciationem, si quæ à parentibus clerici in fauorem filiorum suorum fiat, & quo illa dicitur reciproca resignatio à Concilio probibita, in quibus pactum, & conuentio de mutua facienda resignatione interuenit: quæ quidem prohibitio loquitur tantum circa reciprocas resignationes post ipsum Concilium in fauorem filiorum faciendas, vt referunt resolutum Garcia *d. cap.* 5. *n.* 82. *in* 3. *respons.* Armendar. *d loco n.* 5.

29 Verùm si dempta fraude clericus habens filium renuntiat proprium beneficium in fauorem filij alterius clerici, qui post aliquod tempus in remunerationem accepti beneficij, reciprocè suum renuntiat beneficium in fauorem filij primi clerici renuntiantis, nulla committur simonia, nec decisioni dicti Concilij Trid. contrauenitur. Ita ex Fr. Emman. *citato loco* resoluit Gironda *vbi suprà*, addens idem dicendum, licet præcedat aliqua mentalis intentio reciprocæ renuntiationis, quia à principio defuit talis pactio.

30 Cum huiusmodi illegitimis dispensare non valent Episcopi, vt habeant eadem beneficia, quæ pater habuit, teste Staphil. *de litteris gratiæ, tit. de qualit. & statu benef. vers.* 2. *quod si illegit.* Geminian. *in cap.* 1. *num.* 8. *vers. in glossa ibi, de filiis presbyt. in* 6. *gloss. fin. in d. cap. ad abolendam*, me citato *in hoc loco* Alzedo *de precellent. Episcop. dign. part.* 2. *cap.* 9. *num.* 36. neque ad habendum ea, quæ in eadem existunt Ecclesia, in qua genitor habuit, aut in præsenti retinet beneficium, quia ad fauorem illegitimorum, etiam aut clericatum paternum natorum, solus Papa, non ipsi Episcopi elargiri queunt huiusmodi facultatem, vt ait gloss. *verb. pariaris, in cap.* 3. *de filiis presb gloss. vltim. in cap. conquerente, eod tit.* Mandos. *tractat. de signatura gratiæ sub tit. de dispens. ad beneficia in Ecclesia in qua pater*, refert & sequitur Campanil. *d. lib.* 11. *cap.* 13. *n.* 87. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto* 2. *n.* 19. Et dispensatio debet esset in specie derogatoria Bullæ Clementis VII. & Concilij Trid.

31 † vt illegitimus valeat in Ecclesia ministrare, vbi pater habuit beneficium, Rebuff. *in praxi tit. de dispens. super defectu natalium n.* 24. & 55. Vna † enim

32 dispensatio non tollit omnes defectus, sed tot debent esse dispensationes, quot obstacula, Gemin. *cons.* 35 *n.* 8. Cassad. *decis.* 9. *n.* 4. *de prabend.* Rot. *de-*

33 *cis.* 135. *part.* 1. *diuers.* † Neque generales derogationes, & clausulæ operantur, quando talia sint impedimenta, quæ difficiliorem reddere solent concedentem ad dispensandum, Felin. *in c. nonnulli, n.* 21. *vers. quinta conclusio, de rescript.* Alex. *cons.* 195. *n.* 10. *lib.* 2. Menoch. *de arbitr. casu* 203. *n.* 12. Quo fundamento ita in terminis Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 369.

ALLEGATIO LXVI.

Episcopus quæ beneficia vnire possit?

SVMMARIVM.

1 *Vnio est beneficiorum, seu Ecclesiarum ab Episcopo, vel alio Superiore ob vtilitatem, seu necessitatem facta annexio.*

2 *Vnio tribus potissimum fit modis.*

3 *Episcopus confirmatus licet nondum consecratus stando in iure communi antiquo potest vnire beneficia & Ecclesias sua diœcesis ex legitimis causis.*

4 *Vnire potest Episcopus alicui Religioni beneficium, seu Ecclesiam sua diœcesis.*

5 *Beneficium ob Episcopi negligentiam deuolutum ad Papam potest Episcopus vnire.*

6 *Beneficium, cuius collatio vigore concordiæ spectaret ad Capitulum, potest Episcopus vnire.*

7 *Beneficia reseruata vniri possunt per Episcopum, dummodo ex huiusmodi vnione præiudicium non fiat expectanti auctoritate Apostol. beneficia ill .*

8 *Vnire ad tempus, seu ad vitam non potest Episcopus.*

9 *Beneficia exempta à iurisdictione Episcopi non valet ille vnire.*

10 *Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vnire, nisi specialiter sibi ab Episcopo committatur.*

11 *Capitulum Sede vacante potest vnire ea beneficia quæ potest Episcopus, dummodo per eam vnionem iurisdictioni Episcopali nihil detrahatur.*

12 *Legatus de Latere potest vnire beneficia prouinciæ suæ legationis absque tamen præiudicio Episcopi.*

13 *Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua diœcesi, non autem suffraganeorum.*

14 *Abbates, atque alij Prælati Episcopo inferiores ita plene subiectas sibi Ecclesias habentes, vt iurisdictione quasi Episcopali in eis fungantur, seu existente priuilegio, aut consuetudine legitimè præscripta, possunt vniones facere.*

15 *Causa iusta in vnione requiritur, quæ in hac parte est necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ.*

16 *Vnio facta per Ordinarium sine causa, vel ex falsa causa, etiã seruata Iuris forma, est nulla ipso iure.*

17 *Citari debent ij omnes, quorum interest in vnione facienda.*

18 *Ecclesiam subiectam Abbati, aut alij inferiori Prælato non potest Episcopus vnire absque illius consensu.*

19 *Patroni consensu exigitur vt Episcopus Ecclesiam sui iurispatronatus vnire possit.*

20 *Rectoris siue possessoris beneficij ab Episcopo vniendi consensu non exigitur.*

21 *Capituli Ecclesiæ Cathedralis consensus in vnione per Episcopum facienda accedere debet.*

22 *Consensus Capituli in vnione facienda per Episcopum, satis est si postea accedat.*

23 *Vnio per Episcopum absque consensu Capituli fieri potest extante consuetudine in contrarium.*

24 *In vnione facienda ab Episcopo ipsi Capitulo, an sufficiat illius consensus, ostenditur.*

25 *Nullitas vnionis ob defectum consensus Capituli, an possit opponi ab alio quàm ab ipso Capitulo, ostenditur.*

26 *Capituli consensus, an exigatur in vnione per Legatum facienda, ostenditur.*

27 *Possessor*

27 *Possessor beneficij vniti attènta dispositione Concilij* sess. 7. de reform. c. 6. *non potest quadragenaria præscriptione se tueri, quominus liceat Episcopo vnionem perpetuam à quadraginta annis circa factam examinare.*

28 *Beneficia diuersæ diœcesis nulla ratione hodie Episcopus vnire valet.*

29 *Capituli consensus, an sit necessarius cum Episcopus vniones facit tanquã Sedis Apost. delegatus.*

30 *Vnio cuiuscumque beneficij Curati monasterio, aut cuicunque operi pio seu beneficiis similibus prohibita.*

31 *Episcopus potest vnire beneficia absque patroni Ecclesiastici consensu si iurispatronatus Ecclesiastici sint.*

32 *Beneficium liberum beneficio iurispatronatus potest Episcopus vnire.*

33 *Ordinarius non potest concedere laico iuspatronatus super beneficio libero.*

34 *Vnio vnius beneficij facta alteri accessoriè operatur extinctionem & suppressionem nomini, & tituli beneficij vniti.*

35 *Curam animarum non censetur habere, qui beneficium curatum habet accessoriè annexum alicui beneficio simplici.*

36 *Beneficij principalis natura, & qualitas attenditur, non autem annexi.*

37 *Vnitum beneficium assumit naturam, consuetudines, & priuilegia principalis.*

38 *Vnita Ecclesia per vnionem supprimitur, & omnia transferuntur in eam, cui fit vnio.*

39 *Vnita Ecclesia Parochialis possessa vti membrum alterius non inducit incompatibilitatem.*

40 *Beneficium curatum annexum simplici assumit naturam simplicis.*

41 *Ætas viginti quinque annorum non requiritur ad Parochialem vnitam accessoriè, & perpetuò, sed sufficit illa, quæ ad principalem requiritur.*

42 *Concursus non est faciendus in prouisiõne dignitatũ habentium vnitam Parochialem perpetuò, & accessoriè.*

43 *Beneficium principale in impetratione sufficit tantũ exprimi, nec opus est exprimere accessoriè vnitũ.*

44 *Dispensare potest Episcopus cum illegitimo ad beneficium simplex, cui vnita est Parochialis.*

45 *Promotus ad Ecclesiam Parochialem, quæ est vnita accessoriè alicui non Parochiali, minime tenetur lege posita* in cap. licet canon, de elect. lib. 6.

46 *Vnio æquè principaliter, quæ sit? ostenditur.*

47 *Canonicatum obtinens, cui est vnita Parochialis ad vitam, debet in Parochiali residere, & non in Canonicatu, ac facere mentionem in impetratione de vtroque beneficio sic annexo.*

48 *Vnio quomodo accessoriè, vel æquè principaliter facta cognoscatur? remissiuè.*

49 *Vnio non præsumitur, sed probari debet ab eo, qui factam asserit.*

50 *Vnio probãda est per instrumentũ, seu litteris ipsius vnionis, vel ex diuturnitate tẽporis immemoria'is.*

51 *Vnio ex verbis enũciatiuis quãdo probetur? ostẽditur.*

52 *Vnio probari potest per confessionem partis aduersæ concurrentibus adminiculis, & coniecturis, & per testes deponentes de publica voce, & fama.*

1 VNIO est beneficiorum, seu Ecclesiarum ab Episcopo, vel alio superiore facta annexio, Bapt. Caccialup. *in tr. de vnionibus art.* 1. Rebuff. *in praxi tit. de vnionibus benef. à num.* 1. Nicol. Garcia *de benef. part.* 11. *cap.* 2. *num.* 3. illo amplius addito, *ob vtilitatem, seu necessitatem Ecclesiæ*, vt colligitur ex Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 13. & tradit Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi cap.* 52. *in princ. n.* 2. me sæpissimè *in hac allegat.* citato Castr. Palao *in opere mor. tom.* 2. *tract.* 13. *disp.* 6. *pun.* 12. §. 1 *à princ.*

Tribus potissimum modis fit vnio.

Primò vt ex duobus beneficiis vnum fiat, vt probatur ex *cap. decimas* 16. *q.* 1. aut si ex duabus Parochiis fiat vnica. 2

Secundò vt Ecclesia vna alteri subiiciatur, & tunc vnita erit accessoria, fruetur que priuilegiis principalis, cui vnitur, *cap. recolentes, in fine, de statu monach.*

Tertiò fit vnio duorum beneficiorum, seu Ecclesiarum inuicem æquè principaliter, vt per Rebuff. *loco citato à n.* 11. *vsque ad* 15. Filliuc. *tract.* 41. *de benef. c.* 3. *num.* 121. Hojeda *de incompatib. benef. p.* 1. *c.* 3. *n.* 2. Petr. Gregor. *de benef. c.* 20. *n.* 2. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 28. *q.* 2. Nicol. Garcia *d. c.* 2. *n.* 7. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 29. *n.* 146. Gambar. *de officio & potest. Legati de latere tit. de potestate Legati in vniendo, à princ.* me à citato Castro Palao *d. punct.* 12. §. 1. *n.* 2.

Episcopus stando in Iure communi antiquo potest vnire beneficia & Ecclesiis suæ diœcesis ex legitimis causis, vt probant text. *in cap. sicut vnire, de excessib. Prælat. & in cap. exposuisti, de prebend. & in cap. consultationibus, & in cap. pastoralis, de donation. Clement. si vna, de rebus Ecclesiæ*, cum similibus, Rebuff. *d. tit. de vnionib. n.* 22. *& in repett. cap. extirpanda* §. *qui verò, de prebend. proœm.* 4. *& notab.* 3. *vers. de iure autem*, me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcell. Episcop. dignit. part.* 2. *cap.* 9. *num.* 48. Fusc. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 19. Azor. *d. cap.* 28. *quæst.* 6. Nicol. Garcia *d. cap.* 2. *num.* 62. Sanch. *dict. cap.* 2. *num.* 147. Rot. *decis.* 133. *num.* 5. *part.* 2. *diuers.* Loiter. *de re benef. lib.* 1. *q.* 28. *num.* 111. & rectè quidem suæ diœcesis, cùm nequeat vnire beneficia alterius diœcesis, Coccin. *decis.* 449. *num.* 3. Atque id potest Episcopus confirmatus, quamuis nondum consecratus sit, quippe quod hoc est iurisdictionis, vt bene docent Marian. Socin. *in d. c. sicut vnire, art.* 3. *n.* 53. *&* 54. *q.* 10. Sanc. *d. c.* 29. *n.* 147. *in fine.* 3

Amplia *primò*, hoc ipsum non tantum verum esse si velit Episcopus vnire Ecclesiam sæcularem sæculari, sed etiã posse vnire Religioni alicui Ecclesiam, seu beneficium suæ diœcesis, vt docent gloss. *verb. denotentur*, per tex, *ibi in Clem.* 2. *de rebus Ecclesiæ non alienan.* vbi Card. *in princip. num.* 4. *not.* 4. *& n.* 11. *q.* 7 Anchar. *n.* 4. *not.* 4. Imola *n.* 2. *&* 3. *not.* 2. *&* 3. & Bonifac. *n.* 3. Mar. Socin. *in d. c. sicut vnire, art.* 4. *q.* 4. *n.* 61. *&* 61. Calderin. *cons.* 5. *n.* 1. *de rebus Eccles. non alien.* Doctores *in d. cap. consultationibus*, Seleu. *de benef. part.* 3. *q.* 11. *n.* 126. Azor. *d. c.* 28. *q.* 19. Sanch. *d. c.* 29. *num.* 148. 4

Secundò amplia, quamuis collatio illius beneficij ob Episcopi negligentiam deuoluta esset ad Papam, cum alio iure deuoluatur, alio autem vniatur, vt per Burr. *in d. c. sicut vnire n.* 10. & ibi Abb *num.* 6. & Anchar. *num.* 5. Marian. Socin. *sen. à num.* 67. Boër. *dec.* 346. *ad finem.* Azor. *d. c.* 48. *q.* 15. Sanchez *d. cap.* 29. *num.* 149. 5

Tertiò amplia, etiamsi collatio vigere concordiæ spectaret ad Capitulum, vt censuit Rota *in Oscen. Canonicatus* 1. *Februarij* 1593. coram *Curdin. Seraphino*, & est inter eius decisiones impressas *dec.* 1011. *num.* 2. 6

Quartò amplia, quamuis beneficia illa reseruata sint à Pontifice, dummodo ex huiusmodi vnione 7

præiu

præiudicium non fiat expectanti authoritate Apostolica beneficia illa, ac proinde hæc vnio effectum non habebit, nisi post expectantis mortem, vel donec illo beneficio priuatus sit, vt per Abb. *in d. cap. sicut vnire n.7.* & *ibi* Anchar. *num.5.* Cardin. *n.3.q.3.* & Marian. Socin. sen. *art.4. quæst.6. num.63.* Gamb. *de auctoritate Legati lib.5, tit. de potestate Legati in vniendo lib.63.* Boer. *decis.346 ad finem.* Rebuff. *d. tit. de vnion. benef. num.31.* Hojeda *de incompatib. benef. part.2. cap.3. num.7.* Sanch. *d. cap.29. n.150.* Seraphin. *decis.1078. num.5.* latè Beltramin ad Gregor. XV. *decis.419. num.7.* Verùm omnia in hac ampliatione contradictoria ad vnam consonantiam reduci possunt si distinguantur duo casus. *Primus* est quando Papa simpliciter sibi reseruauit collationem alicuius beneficij, tunc aut quæritur an Episcopus possit simpliciter vnire, & dicendum est posse, quia reseruatio non tangit aliud quàm collationem, quæ sicuti non impedit beneficium vniri, ita nec impedit vnio ipsa collationem fieri, cum beneficium possit esse eodem tempore, & collatum sine præiudicio vnionis, & vnitum sine præiudicio collationis, *cap consultationibus, de donat.* & propterea hoc casu tenet vnio, sed suspenditur eius effectus donec reseruatio consummetur, ita & non aliter: sic Rot. *dec.4. & 6. de rebus Eccles. non alien in antiq.* cum aliis per Nicol. Garc. *d. cap.2. num.91.* & hoc procedit siue vnio fiat ante reseruationem, siue post vt *in d. dec.4. Aliter* est casus quando Papa non simpliciter reseruauit sibi collationem, sed quamcunque aliam dispositionem illam expresse auferendo ab Ordinariis, & hoc sanè casu non potest Ordinarius vnire, vt per Abb. *in d. cap. sicut vnire, sub n.7. ad finem,* refert, & sequitur Lotter. *de re benef. lib.1. q.29. num.42. & 43.*

8 Limita *primò* in vnione ad tempus, seu ad vitam, quia est interdicta Episcopo, vt per Staphil. *de litteris gratiæ tit. de modis prouisionis n.19.* Zerol. *in praxi Episc. p.1. verb. vnio §.7.* Azor. *d. lib.6. c.28. q.7.* Nic. Garc. *d. c.2. n.84.* Sanch. *d. c.29. n.152.*

9 Limita *secundò* in beneficiis exemptis à iurisdictione Episcopi; tunc enim nequiret Episcopus ea vnire, vtpote quæ suæ dispositioni subiecta non sunt, & ideo tunc vnio pertinebit ad Pontificem, vt per Rebuff. *d. tit. de vnionib. n.22.* Hojed. *d. c.3. num.7.* Sanch. *d. c.29. n.151.*

10 Vicarius generalis Episcopi non potest beneficia vnire, nisi specialiter sibi ab Episcopo committatur, vt docent Marian. Socin. *in d. cap. sicut vnire art.3. n.43. cum sequentibus,* Rebuff. *d. tit. de vnionib. benef. num.37. & tit. de forma Vicariatus, num.102.* Anton. Cuch. *lib.2. instit. canon. tit.8. num.106.* Hojed *de incompatib. benef. part.2. cap.3. num.7. vers. non est etiam omittendum,* Sbroz. *de officio Vicarij lib 2. quæst.115. & quæst.116. n.1.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.1 cap.31. num.16.* Azor. *d. cap.28. q 10.* Nicol. Garc *d c.2. num.69.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec.492. in 1. editione,* aliàs *resolut.383. ante n.1. in 2 edit. & d. Neapol. decis.198. num.5. part.4.* Steph. Gratian. *discept. forens. cap.278. n.35.* Sanch. *d. c.29. num.123.* Narbona *de appellat. à Vicario ad Episcopum part.1. num.223.* Lotter. *d. q.28. n.118.* Mar. Anton. *var. resol.1. resol.109. num.1.* Quamuis Hier. Gabr. *cons.200. num.3. vol.1.* teneat hoc posse Vicarium ex suo officio.

11 Capitulum Sede vacante potest vnire ea beneficia, quæ potest Episcopus, dummodo per eam vnionem iurisdictioni Episcopali nihil detrahatur. Ita docent Doctores *in Clem.5. de statu Monach.* Marian. Socin. *in dict. c. sicut vnire art.3. n.40. quæst.6.* Caccialup. *de vnionib. Eccles. art.3. num.19.* Perusin. *de vnionib. cap.5. num.26.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. numero 36.* Hojeda *d. cap.3. num.7. vers. similiter Capitulum,* Azor. *d. lib.6. cap.28. quæst.5.* quos refert & sequitur Sanch. *d cap.29. num 155.* quibus adde Zerol. *in praxi Episc. part.1. verb. vnio §.11. & part.2. verb. Capitulum §.4. & verb. vnio §.7.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. Neapol. c.85. n.25.* Quaran. *in summa Bullarij verb. Capitulum Sede vacante q.9. vers. quæ conclusio,* Nicol. Garc. *dict. cap.2. n.67. & 68.* Ragus. *de voce Canonicorum in Capitulo quæst.16.* quicquid dicat Cuch. *d. lib.2. tit.9. n.857.* & Azor. ibi contrarius *d. part.2. lib.3. c.38. q.9.* Lotter. *d. q.28. n.140.*

Legatus de Latere cùm possit in sua prouincia quicquid Episcopus in sua diœcesi, potest vnire beneficia prouinciæ suæ legationis, absque tamen præiudicio Episcopi. Ita tenent Abb. *in d. c sicut vnire, num.5.* vbi Cardinal. *num.1.* Imola *in fine,* Dec. *à n.19.* Rebuff *d. tit. de vnionibus à num.24.* Gambar. *de officio, & potestate Legati lib 5.* vbi *de potestate Legati in vniendo beneficia à num.40.* Hojeda *d. cap.3. num.7. vers. vlterius Legatus,* Azor. *d. cap.28. quæst.8 & eadem part.2. lib.5. cap.29. q.14.* quos refert, & sequitur Sanch. *d. cap.29. num.158.* quibus adde Nicolaum Garciam *d cap.2. n.65.* Aloys. Ricc. *d resol.383. n.2. & d. Neapol. dec.198. n.2. part.4.* Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi cap.5. §.1. num.1.* Lotter. *d. quæst.28. n.116 & 117.* 12

Archiepiscopus vnire potest beneficia in sua diœcesi existentia, cum in ea eandem iurisdictionem exerceat, quam Episcopus in sua, sed nequit vnire benaficia diœcesis suffraganeorũ; sic resoluunt Mar. Socin. *in d. c. sicut vnire art.3. q.5. n.35.* Rebuff. *d tit. de vnionib. num.29. & 30.* Hojeda *d cap.3. n.7.* Azor. *d. cap.28. q.7.* quos refert, & sequitur Sanch. *d. c.29. num.156.* 13

Abbates, atque alij Prælati Episcopo inferiores ita plenè subiectas sibi Ecclesias habentes, vt iurisdictione quasi Episcopali in eis fungantur, seu existente priuilegio, aut consuetudine legitimè præscripta, possunt vniones facere, vt per Mar. Socin. *in d. cap. sicut vnire art.3 n 41. & 42.* gloss. *verb. Ordinarios in Clement.1. §. adhæc, de statu Monach.* plures, quos refert Sanch. *d c.29. n.160.* quibus adde Sbroz. *de officio Vicarij lib.2. quæst.115. n.12.* Azor. *d. c.28. quæst.10.* Nicol. Garcia *d. c.2. num.71. cum sequentibus,* Aloys. Ricc. *d. resol.383. num.3. & d. Neapol. dec.198. num.4. part.4.* Velut quando ad eos iurisdictio quasi Episcopalis pleno iure spectat, Rot. *in pract. de vnion. num.11.* Petr. Gregor. *de benef. c.20. n.7.* Lotter. *d. q.28. n.113.* vbi *à n.134.* probat inferiores ab Episcopo posse vniones facere iure speciali, putà ex priuilegio Apost. siue vero, siue præsumpto, ex immemorabili, vel ex quadragenaria cum titulo. 14

Ad hanc vnionem per Episcopum, aliosque Prælatos supra enumeratos ritè faciendam, requiruntur aliquæ conditiones, quarum prima est causa iusta quæ in hac parte est necessitas, aut vtilitas Ecclesiæ vt expresse habetur *in cap. exposuisti, de Præbend. & in cap.1. de rebus Eccles. non alien. lib.6.* & docent Rebuff. *d. tit. de vnionib. num.38.* Azor. *d. part.2. lib.6. cap.28. quæst.4. & 13.* Nicol. Garc. *d. cap.2. num.108.* Sanch. *d. cap.29. num.161.* Necessitas est quando Præbenda, cui vnio facienda est, caret sufficientibus redditibus ad alendum ministrum, *d. cap. exposuisti. ibi. de redditibus præbendarum suarum nequeunt sustentari,* Concil. Trident. *sess.21. de reformat. c.1. ibi, propter eorum paupertatem,* censuit Rota coram *Cardin. Seraphino decis.1078. n.4.* Vel si Ecclesia sit destru- 15

cta

cta ab hostibus, vel desolata, *cap. 2. de relig. domibus*, vel propter populi detrimentum, *c. ad audientiam il 2. & cap. fin. eod. tit.* Vel quando Ecclesiæ sunt vicinæ, & restant pauci de populo aliis mortuis, vt probatur *in c. & temporis* 16. *q.* 1. Vtilitas autẽ est, quando propter fructuum tenuitatem non inueniuntur clerici idonei ad deseruiendum, vt probant *d. c. exposuisti, & c. 1. ne Sede vacante*, ibi, *ne plus fauisse personæ, quàm Ecclesiæ videremur.* Si verò sine causa, vel ex falsa causa, etiam seruata Iuris forma, vnio facta sit per Ordinarium, nulla est ipso iure, vt per Bursat. *cons.* 185. *n.* 13. *lib.* 2. Nic. Garc. *d. c.* 2. *n.* 113, vbi *n.* 117. resoluit subreptionem vitiare ipso iure vnionem Apost. Quicquid dicant prædictam vnionem non esse ipso iure irritam, sed irritandam ope exceptionis. Mar. Socin. Rebuff. Azor. & alij plures, quos refert & sequitur Sanch. *d. c.* 29. *n.* 175. Causæ vnionis veræ non præsumuntur etiamsi Ordinarius, vel delegatus eas inserat in vnione, & asserat esse veras, sed inuans se vnione tenetur illas probare, vt resoluit Nicol. *dict. cap.* 120. vbi *n.* 121. resoluit quòd si Ordinarius, vel Legatus in ipsa vnione enunciet adhibuisse causæ cognitionem, & solemnitates requisitas & reperisse causas esse veras, videtur standum eius assertioni, & præsumendum esse pro vnione, donec contrarium probetur, etiamsi processerit parte non vocata, quia fortè tunc nullus aderat, qui deberet vocari, refert Ioan. à Cochier. *ad reg.* 13. *Cancell. num.* 27.

17 *Secunda* conditio est, vt citentur hi omnes, quorum interest, in vnione faciẽda. Ita *Clem. vnica* §. *ad hæc, de statu Monach.* Rot. *decis.* 133. *n.* 4. *p.* 1. *diuers.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. n.* 43. Azor. *d. c.* 28. *q.* 14. Hojeda *d. c.* 3. *n.* 9. Henriq. *cons.* 99. *n.* 6. Nicol. Garcia *d. cap.* 2. *n.* 203. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec.* 486. *in* 1. *edit. aliàs resol.* 377. *n.* 3. *in* 2. *edit. & iterum decis.* 491. *in* 1. *edit. aliàs resol.* 382. *num.* 1. *in* 2. *edit.* Sanch. *d. c.* 29. *n.* 163. Seraph. *decis.* 1078. Lotter. *d. q.* 28. *n.* 166. *cum seqq.*

18 Vnde si Ecclesia sit subiecta Abbati, aut alij inferiori Prælato, non potest Episcopus eam vnire absque illus consensu, vt per Mar. Socin. *in dict. cap. sicut vnire art.* 4. *q.* 5. *n.* 61. vbi *art.* 6. *n.* 95. *concl.* 4. rectè ait exigi quoque consensum clericorum constituentium Capitulum cum eo Prælato inferiori, & *concl.* 3. *n.* 96. bene etiam dicit exigi quoque consensum Capituli Ecclesiæ Cathedralis refert Sanch. *d. cap.* 29. *num.* 167.

19 Insuper si Ecclesia sit iurispatronatus, exigitur consensus patroni, vt Episcopus eam vnire possit, quippe quod præiudicium fit iuri præsentandi competenti patrono per vnionem illam; & ideo vt ea rata sit, exigitur vt patronus consentiat. Ita per *cap. suggestum, de iurepatr.* docent. Mar. Socin. *in d. cap. sicut vnire art.* 6. *concl.* 8. *n.* 98. Boër. *dec.* 345. *n.* 4. *in fine*, Lambert. *de iurepatron. lib.* 3. *q.* 6. *art.* 2. Bertrand. *cons.* 73. *vol.* 4. Couar. *pract. cap.* 36. *num.* 11. Nauar. *cons.* 3. *num.* 2. *de iurepatron. in antiq.* Hojeda *d. cap.* 3. *num.* 9. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 486. *in* 1. *edit. aliàs resol.* 377. *num.* 1. *in* 2. *edit.* vbi *num.* 5. resoluit consensum patroni non præsumi, nec de eo stari assertioni Episcopi, Flamin. *de resignat. benefic. lib.* 2. *q.* 4. *n.* 11. Campan. *in diuers. iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *n.* 377. Azor. *d. c.* 28. *q.* 12. & sequitur Sanch. *d. c.* 29. *n.* 168. & *n.* 170. dicens etiam neutri patrono tam sæculari, quàm Ecclesiastico posse Episcopum præiudicium inferre, resoluitque satis esse subsequi consensum patroni. Et si plures patroni sunt, omnium requiritur consensus? Verall. *dec.* 246. *p.* 3. Lotter. *d. q.* 28. *n.* 170.

Præterea non exigitur consensus Rectoris siue possessoris beneficij ab Episcopo vniendi, aut si vacet defensoris illius beneficij, maximè quando vnio debet sortiri effectum post Rectoris obitum, vt probat *Clem. fin. vers. quòd si Rector*, vbi gloss. *verb. vocatus, de rebus Eccles. non alien.* & ibi Cardin. *quæst.* 1. *num.* 7. Anchar. *num.* 5. Rot. *decis.* 133. *num.* 14. *p.* 2. *diuers.* Seraphin. *dec.* 1078. *n.* 3. Aloys. Ricc. *in d. praxi fori Eccles. resol.* 382. Nic. Garc. *d. c.* 2. *num.* 24. & *num.* 203. Sanch. *d. cap.* 29. *num.* 171. Ioan. Cochier. *ad reg.* 13. *Cancell. n.* 28. Lotter. *d. q.* 28. *num.* 171. *cum seqq.* Quòd si dicas præiudicium generari, quia impeditur ne cum alio permutari valeat, vel in gratiã alterius illi renuntiari, respondent Rebuff. *ad reg.* 21. *Cancel. de vnionib. gloss.* 11. *n.* 9. & 10. Hojeda *d. cap.* 3. *n.* 9. Azor. *d. c.* 28. *q.* 12. id præiudicium non esse considerabile, eo quòd permutatio illa, & resignatio pendeant à voluntate Superioris, & sint modi extraordinarij comparandi beneficia; quare id præiudicium cedere debet vtilitati communi, ob quam vnio beneficiorum fit: tum etiam, quia ex resignatione huiusmodi nullum, vel modicum infertur præiudicium illi cui est facta vnio, cùm facile sit vt contingat citius mori resignatarium, quàm resignantẽ, Pute. *d. c.* 347. *n.* 5. *lib.* 2. *in nouis*, Flamin. *de resign. lib.* 2. *q.* 9. *ex n.* 8. Steph. Gratian. *discept. forens. c.* 278. *n.* 29. Rot. *dec.* 38. *n.* 5. *p.* 1. *recent.* Minimè etiam plebs vocari debet, nisi allegaret causam rationabilem ne fieret vnio, vt per Nic. Garc. *d. c.* 2. *n.* 219. vbi *n.* 220. asserit resolutum *in Gerunden. vnionis* 20. *Martij* 1600. coram *Illustriss. Card. Sacrat.* Parochianos esse legitimas personas in causa hoc respiciente, cum illorum intersit bonum habere Pastorem. 20

Tertia conditio est vt accedat consensus Capituli Ecclesiæ Cathedralis in vnione per Episcopum facienda, vt expressè deciditur. *in d. Clem.* 2. *de rebus Ecclesiæ non alien. Clem. ne in agro, de statu Monach.* & docent Robuff. *d. gloss.* 11. *n.* 2. Fusch. *de visitat. lib.* 2. *c.* 26. *n.* 5. Petr. de Perusio *de Vnion. c.* 5. *n.* 17. Hojed. *de incomp. benef. p.* 2. *c.* 3. *n.* 9. *vers. tertio requiritur.* Seraph. *decis.* 1078. *n.* 1. Azor. *d. c.* 28. *q.* 12. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 145. Rot. apud Farin. *dec.* 688. *n.* 2. *p.* 1. *recent.* vbi reddit rationem quare in donatione iurispatronatus solus consensus Episcopi requiratur, in vnione vero Ecclesiæ requiratur etiam consensus Capituli, Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol.* 198. *n.* 17. *p.* 4. Sanch. *d. c.* 29. *n.* 165. vbi addit quòd si Canonici consentire nollent, & iusta causa vnionis faciendæ subesset, possunt compelli. 21 22

Sed circa hanc conditionem aliquæ suboriuntur difficultates.

Prima est. An consensus ille præcedere debeat, an potius satis sit si postea accedat? Et communiter Doctores respondent satis esse si postea accedat, argum. text. *in cap. cum nos, & in cap. cura, de iurepatron.* Ita docent Boër. *decis.* 345. *num* 3. & 4. Rebuff. *d. gloss.* 11. *num.* 20. & 21. quos refert, & sequitur Sanch. *d. c.* 29. *num.* 165. quibus adde Azor. *d. q.* 12. *in fine*, Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 147. *cum seqq.* & Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 278. *n.* 30.

Secunda est. Verùm extante consuetudine in contrarium possit fieri vnio per Episcopum absque consensu Capituli? Affirmant Fusch. *d. lib.* 2. *c.* 26. *n.* 5. Petr. Greg. *de benef. c.* 10. *n.* 6. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 152. vbi *n.* 153. intelligit de consuetudine generali, quæ esset propriè consuetudo, & non præscriptio. Quãuis huiusmodi consuetudinem in contrarium non valere teneant gloss. *verb. consentiente, in Clem. si vna*, vbi Imola, & Bonif. *à n.* 16. Abb. *n.* 2. & Felin. *in cap. cùm causam, n.* 10. & 20. *de sent. & re iud.* 23

Tertiò est. Vtrum in vnione facienda ab Episcopo ipsi Capitulo sufficiat illius consensus? Non sufficere cum non possit auctorizare in facto proprio, sed requiri auctoritatem Papæ resoluunt gloss. *verb. mensæ in dict. Clem. si vna.* quam sequuntur *ibi* Card. *n.* 3. & Abb. *numer.* 6. & alij, quos refert, & sequitur Nic. Garcia *d. c.* 2. *n.* 168. & censuit Rota *in Perus. benef.* 4. *Iulij* 1608. coram *Penia*, vbi quod in vnione, quæ fit ad fauorem Capituli, quam ipsum potest auctorizare, requiritur auctoritas Papæ, etiamsi non fiat vigore Concilij *sess.* 21. *de reformat. c.* 5. Si verò vnio fieret alicui Dignitati, vel Præbendæ, sufficere Capituli consensum, & non requiri auctoritatem Papæ censuit Rot. *dec.* 788. *n.* 4. *p.* 1. *diu.* quod etiam locum habere, quando vnio fit omnibus præbendis distinctis non simul, & separatim, & indistinctè vnicuique post multos, quos refert, resoluit Nic. Garc. *d. c.* 2. *n.* 170. & eiusdem sententiæ sunt Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 37. *n.* 25. Steph. Gratian. *discept. forens. c.* 274. *n.* 34. *in fine.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. dec.* 488. *in* 1. *edit. aliàs resol.* 379. *n.* 4 *in* 2. *edit.*

Quartà est. Vtrum nullitas vnionis ob defectum consensus Capituli possit opponi ab alio quàm ab ipso Capitulo? A nullo posse opponi, cùm hæc exceptio illi soli concedatur, censuit Rot. *dec.* 133. *n.* 10. *part.* 2. *diuers.* resoluit Stephan. Grat. *discept. forens. c.* 278. *n.* 30. Contrarium tamen vt quilibet scilicet, qui haberet interesse, possit dare de tali defectu, cum solemnitas hæc sit introducta fauore Ecclesiæ & sic fauore publico, amplexa est eadem Rot. *in Vercellen. vnionis* 23. *Aprilis* 1610. coram. *Cardinal. Lancellotto iuniore*, & iterum *Geruden. hebdomadariæ Iunij* 1613. coram *Card. Pamphilio*, impressa per Farin. *dec.* 455. *n* 5. *part.* 2. *recent.*

Quinta est. An in vnione hac à Legato de Latere facienda, exigatur consensus Capituli; illum non requiri eo quòd huiusmodi Legatus nullum cõsortium cum Capitulo habeat, tenent Boët. *dec.* 513. *n. vnic.* Gambarupt. *de officio & auctoritat. Legat. tit. de potest. Legati ad vnienda beneficia n.* 58. Hojeda *d. c.* 3. *n.* 9. Ego verò cum Marc. Socin. *in d. c. sicut vnire art.* 6. *concl.* 14. *n.* 115. quem refert, & sequitur Sanch. *d. c.* 29. *c.* 166. sic distinguendum esse iudico; si eam vnionem faciat vt Pontificiæ commissionis, in qua consensus Capituli mentio non fiat, non exigetur is consensus, quia tunc non vnit vt Ordinarius, sed vt Pontificis delegatus; quare sicut Pontifex potest absque consensu Capituli vnire, ita & ipse. Si autẽ id faciat ex sua potestate Ordinaria, indiget consensu Capituli, quia tunc non ampliorem in beneficiis vniendis habet potestatem, quam Episcopus; si ergo hic indiget consensu Capituli, ergo & ille.

Hæc omnia supradicta circa has vniones procedunt attento Iure communi antiquo; attento verò nouiori Concilij Tridentini multa sunt aucta, alia verò correcta, vt singula singulis referendo ostendam. Et

Primò colligo aut correctum esse, aut saltem auctum Ius commune per Concil. Trid. *sess.* 7. *de reformat. c.* 6. nam Iure communi poterat possessor beneficij vniti se tueri præscriptione illa fere quadragenaria, ne Episcopus de illius valore cognosceret, vel ne integrum vnionis effectum impediret, aut si adhuc Episcopus instaret, cum solam potestatem Ordinariam ad id haberet, licet possessori sic vexato ad Archiepiscopum, cuius ille Episcopus suffraganeus est, appellare; at hodie attento illo Trid. decreto *in d. c* 6. non potest se illa præscriptione tueri, quominus liceat Episcopo vnionem perpetuam à quadraginta annis citra factam examinare, & si nondum integrum effectum sortita sit impedire, nisi constet ex legitimis causis factam esse, & possessor velit appellare, nequit ad Archiepiscopum, sed ad solum Pontificem, quia in eo decreto conceditur Episcopo, vt tanquam delegatus à Sede Apost. procedat in ea causa. Ita Sanch. *d. c.* 29. *n.* 179.

Secundò colligo per Concil. Trid. *sess.* 14. *de reformat. c.* 9. correctum esse Ius antiquum, quippe quòd eo attento integrum erat Episcopo vnire beneficiũ suæ diœcesis cum altero alienæ diœcesis accedente consensu Episcopi illius, vt bene tradit Mat. Socin. *in d. c. sicut vnire art.* 4 *q.* 13. *n.* 80. *& art.* 6. *concl.* 11. 12. *&* 13. *n.* 102. 103. *&* 104. At verò attento illo Conc. Trid. decreto *in d. c.* 9. nulla ratione licet vnire beneficia diuersæ diœcesis, & docent Fusch. *de Visit. lib.* 1. *c.* 26. *n.* 24. Zerola *in praxi Episc. p.* 1. *verb. vnio* §. 8. Nicol. Garcia *d. cap.* 2. *num.* 85. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitens. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 302. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.* 492. *in* 1. *edit. aliàs resolut.* 383. *num.* 5. *in* 2. *edit.* Sanch. *dict. cap.* 29. *numero* 180. 28

Tertiò colligo in Concil. Trident. *sess.* 21. *de reformat. cap.* 5. cum conceditur Episcopis facere quorumcunque beneficiorum vniones, etiamsi illa reseruata sint, confirmari Ordinariam Episcoporum auctoritatem, qua poterant vnire Ecclesias & beneficia suæ diœcesis etiamsi illa reseruata essent, vt dixi suprà *num.* 7. augerique hanc potestatem, quia attento Iure antiquo poterant sola potestate Ordinaria. At attento Trid. decreto possunt quoque potestate delegata, vt constat ex Concil. *ibi possint Episcopi etiam tanquam Sedis Apost. delegati.* Quare licere Episcopis vtraque potestate procedere, & quãdo sic procedunt ad solum Pontificem appellari posse docet Sanch *d. c.* 29. *n.* 181. & conducunt dicta per me *alleg.* 92. 29

Dubium tamen extat, an attento hoc decreto Concilij *d c.* 5. integrum sit Episcopis vnire beneficia absque sui Capituli consensu, quod vtens sua potestate Ordinaria nequibat? Sunt duæ sententiæ, vna tenet Capituli consensum non esse necessarium cum Episcopi vniones faciunt tanquam Sedis Apostol. delegati, quam tuentur Nauar. *cons.* 10. *de officio delegat. in nouis*, & Zerola *in praxi Episc.* 2. *verb. Vnio* §. 9. Altera verò, cui tanquam probabiliori adhæreo, asserit exigi consensum Capituli, sequuntur Nicol. Garc. *d c.* 2. *n.* 158. Aloys. Ricc. *in praxi Eccles. dec.* 487 *in* 1. *edit. aliàs resol.* 378. *in* 2. *edit. & d. Neapol. dec.* 198. *n.* 15. *cum seqq. part.* 4. Sanch. *d. c.* 29. *n.* 183. 30

Quartò colligo correctum esse Ius commune per Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 13. quippe quod Iure communi non erat restricta facultas Episcopi ad vnienda beneficia Curata monasteriis, aut aliis beneficiis; at Concilio Trident. attento, interdicta est vnio cuiuscunque beneficij Curati monasterio, aut cuicunque operi pio, aut beneficiis simplicibus, referunt Zerol. *d. verb. Vnio* §. 2. Azor. *d. cap.* 28. *q.* 17. Nicol Garc. *d. cap.* 2. *n.* 86. Sanch. *d. c.* 29. *n.* 184. Et Parochialis vnio ita est prohibita à Concilio, vt etiam aliqua pars eius fructuum vniri non possit, prout referunt decisum Nicol. Garcia *d. c.* 2. *num.* 87. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccl. dec.* 492. *in* 1. *edit. aliàs resol.* 383. *n.* 5. *in* 2. *edit.* Parochias verò, quæ certos fines non habent, sed certum tantùm populũ, & per certas familias distinguuntur, vniri posse, quia Decretum illud Concilij *d. c.* 13. prohibens Ecclesias Parochiales vniri, locum habet, quando verè sit Ecclesia Parochialis, & habeat certos fines, alias non, referunt decisum Nicol. Garcia *dict. c.* 28. *n* 88. & Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 6. *n.* 96. qui etiam 31

gloss. 5.

gloss.5.§.7.n.46.resoluit saluari,& excipi posse vniones,quæ fiunt pro fundatione, augmento,vel conseruatione Collegiorum, & aliorum piorum locorum ad Fidei Catholicæ defensionem & propagationem,bonarumque artium cultum.

31 *Quintò* colligo correctum quoque esse ius commune per Concil.Trid.*sess.*24. *de reformat.c.*5. nam attento Iure communi in vnione facienda per Episcopum Ecclesiæ iurispatronatus,exigebatur consensus patroni,siue sæcularis, siue Ecclesiastici, vt supra dixi:sed Concil.Trid.*d.cap.*5.concedit supprimi aliquas præbendas Ecclesiæ Cathedralis, ipsisque aliqua beneficia vniri per Episcopatum cum patronorum consensu, si de iurepatronatus laicorũ sint.Quare à contrario sensu concedit, vt possit id efficere absque consensu patroni Ecclesiastici: ita docet Sanch.*d.c.*29.*n.*185. vbi *n.*186. probat hanc potestatem esse delegatam, & *n.*187.similiter probat stantibus supradictis Conc.Tr. decretis integrũ esse Episcopo vniri Religioni beneficium aliquod, sicut poterat Iure communi attento, vt suprà dixi *ampl.*1.*&* *n.*188. resoluit posse Episcopum statuere, vt id beneficium sæculare ab ipso Religioni vnitum, regatur per Religiosos,idque statutum operari dispensatiuè cum monacho præficiendo illi beneficio, quamuis aliter Episcopus nequeat dispensare super hanc translationem.

Sextò colligo quòd licèt de Iure permissum sit vniones per suos prædecessores factas quandocunque reuidere,& si minus Canonicæ sint, illas dissoluere,& irritare, siue per viam simplicis grauaminis,adhibito consilio Capituli, nisi detrectet consentire,siue per viam iudiciariam, citatis iis, quorũ interest,prout hos duos modos, siue vias proponit Oldrad.*cons.*262.*n.*5. non tamen eidem est permissum retractare vniones factas per Sedem Apost.*c.*1. *&* 2.*de confirm. vtili*, Rota *dec.*737. *n.*2.*p.*2.*recent.* Proindéque respectu vnionum, quæ processerunt à Sede Apost.& nihilominus per obreptionẽ & subreptionem fuerunt exortæ, opus fuit prouisione Concilij *sess.*7.*de reform.c.*6. vt videlicet reuiderentur per Episcopum tanquam ipsius Sedis Legatum, quæ tamen ne induceretur summa aliqua rerum perturbatio,restricta legitur ad vniones, factas intra quadraginta annos retroactos, quod tempus computatur ex die, quo auctoritate Pontificis Concilium fuit promulgatum, Azor. *inst.moral.p.*2.*l.*6.*c.*28.*q.* 22.Zypæ.*in analyt.lib.*5.*de excessib. Prel.sub n.* 1.*vers.vbi computari*,Sanch.*d.c.*29.*n.*178.Lott.*d.l.*1.*c.*29.*à n.*10.Zer.*d. verb.vnio* §.6. vbi refert decisum possessorẽ duarũ Parochialium, quæ per consuetudinem à 40.annis citra tanquam vnitæ semper sine collatione collatæ fuerunt,molestandum non esse.

32 Illud in hac materia est maximè obseruandum quòd licèt Episcopus non possit vnire beneficium iurispatronatus,insciis & spretis patronis *c. cùm debitus,de iurepatr.* Capuiaq *decis.*346.*part.*3.Flamin. *de resignat.lib.* 2.*q.*4.*c.*11.Franc.Leo *d.p.*2.*c.*31.*n.*13. Mar.Antonin. *d.lib.*1.*resol.*109.*n.*2. vbi *n.*12.id intelligit procedere nisi patroni passi fuerint vniri huiusmodi beneficium; nihilominus tamen poterit Episcopus vnire beneficium liberum beneficio Iurispatronatus,vt censuit Rota *in Firmana Altaris* 9. *Iunij* 1608.coram *Card. Marquemont.*apud Farin.*dec.* 222.*p.*2.*recent.*ex ea ratione,quia non reperitur Iure cautum, quod Episcopus beneficium liberum vnire non possit beneficio patronato, quin potius facultas vniendi competens Ordinariis refertur ad omnia beneficia,Rebuff.*d.tit.de vnion.n.*4.*&* 6.Hojeda *de incompatib.benef.p.*2.*c.*3.*n.*6.& Petr.de Perus. *de vnionib.cap.*4.*n.*28. dicit notandum, quod potestas Episcoporum circa ius vniendi, non reperitur de Iure restricta, nisi tantum quoad Ecclesias Cathedrales,& diuersarum Religionum.Idemque *c.*6. *n.*2.dicit obseruandum esse quod Iura loquentia de vnione Ecclesiarum,non distinguunt de qualitate ipsarum,sed simpliciter,&absolute dicunt vnam Ecclesiam posse vniri alteri; quodque ista vnio beneficij liberi ad beneficium patronatum fieri possit, videtur supponere S.Concil. Trident.*sess.*35.*de reform.c.*9. *vers.insuper*, dum reuocat ex huiusmodi vnionibus illas quæ non sunt effectum sortitæ,quacunque auctoritate etiam Apostolica concessæ fuerint;ponderando illam dictionem,*etiam*, quæ cùm implicatiua,& extinctiua sit,Caldetin. *in Clem.*1.*in fine,de sent.& re iudic.*apertè comprehendit vniones factas ab Ordinariis.

Non obstat quòd Ordinarius non potest concedere laïco iuspatronatus super beneficio libero, Abb.*cons.*106.*n.*4.*&* *cons.*28.*lib.*2. Roch.*de iurepatron.verb.pro eo quod de diœcesanis q.*16. Lambert. *in simili tract.lib.*2.*p.*1.*art.*4.*q.*10.*n.*4. Quia respondetur id non procedere quando Episcopus ex causa facit de beneficio libero patronatum, vt declarat Abb.*d.cons.*106.& post Roch.Lamb. *d.q.*10.*n.*5.*&* 6.& si vnio facta fuit ex causa legitima,videlicet ob tenuitatem redditicuum beneficij patronatus,Rebuff. *d. tit. de vnionib. n.*39. Vel respondetur aliud esse quòd Episcopus possit concedere iuspatronatus super beneficio libero,aliud quòd possit vnire beneficium liberum beneficio iurispatronatus & differentiæ ea ratio est,quia primo casu beneficium liberum reducitur ad seruitutem,in secundo autem casu post vnionem beneficium vnitum non habetur amplius vti beneficium,sed vti prædium beneficij, cui vnitum fuit,ex infrà dicendis. 33

His sic constitutis, & resolutis circa potestatem Episcoporum in vniendis beneficiis tam Iure communi antiquo,quam nouiori Concilij Trident. attento, necessarium duxi circa scundum, vnionis modum,qui forsan frequentior est; aliqua prælibare, quæ ad plura deseruire possunt;& in primis aduerto vnionem beneficij factam alteri accessoriè, operari extinctionem,& suppressionem nominis, & tituli beneficij vniti;itaut amplius beneficium dici non possit,sed iudicatur vt prædiũ eius, cui fit vnio. Ita Rot.*decis.*758.*n.*6.*p.*1.*&* *decis.*113.*n.*16.*p.*2.*diuers.& decis.*199.*n.*5.*&* *decis.*710.*n.*2.*part.* 2.*recent.* Coccin. *decis.*328. *num.*1. & apud Puteum *decis.*6. *de vnionib.* plures, quos refert, & sequitur Nicol. Garcia *d.c.*2.*num.*12. Flamin.*de resignat.benef.lib.*2. *q.*8.*n.*3.*&* *lib.*3.*q.*1.*num.*120.*&* *lib.*12.*quest.*3.*n.*47. Gonzal.*ad regul.*8.*Cancell.gloss.*1.§.7.Valasc.*consult.* 14.*n.*1. Flores *ad Gam. decis. vlt.* Lotter. *d.lib.*1.*q.* 28. *num.* 98. Et sic non intitulatur quis in Parochiali annexa,sed in beneficio principali, Franc. *in c.*1.*n.*6.*de filiis Presbyterorum,lib.*6. Nic. Garc.*p.*11. *cap.*5. *n.*193. Lotter. *d q.*28.*n.*104. & † non censetur habere curam animarum, Felin. *in cap.in nostra, de rescriptis, corollar.*10. Dec. *in cap. ad aures*, *eodem tit.num.*13.Menoch.*de arbitr. lib.*2.*casu* 201. *n.*97.Nauar.*cons.*13. *n.* 4. *de rebus Ecclesiæ, in nouis.* Quintanadueñas *Ecclesiasticon lib.*4. *n.*70. Nicol. Garcia *d.q.*11.*cap.*5.*n.*194.† Et ita attenditur tantùm qualitas, & natura beneficij principalis, non autem annexi,gloss.*verb. Ecclesias,in Clement.per litteras,de prebendis.*vbi Card.*q.*17. Imola *à n.*9.Abb. *n.*5.Bonifac.*à num.*20. Nam † vnitum assumit naturam,consuetudines,& priuilegia principalis, cui est annexum,gloss. *verb. vnire,in cap.& tempore* 16. *quæst.* 34 35 36 37

q.1.glos.etiam *verb. vniendo in c.1. ne Sede vacante.* Gonzal. *ad regul.8.Cancell.d.§.7.à n.2.*D.Barbosa *in l.quia tale,n.95.in fine,ff.soluto matrim.*

38 Et † per vnionem supprimitur Ecclesia vnita, & omnia transferuntur in eam,cui fit vnio,Rota *in Illerden. dismembrationis,17.Ianuary 1593.*coram *Illustriss. Seraphino.*inter eius impressas *dec.1009.n.4.*

39 *Primò* ex dictis infertur Ecclesiam Parochialem possessam vel vnitam,& membrum alterius,non inducere incompatibilitatem, Rot. *diuers. decis.76. num.3.part.1.*Garcia *d.p.11.c.5.n.195.*vbi etiam re-

40 soluit, quòd † vnum beneficium Curatum annexum simplici, assumit naturam simplicis, & citat Rebuff. *in praxi tit.de non promotis, num.31.* Valasc. *consult.14.num.1.*Lessium *de iustit. lib.2. cap.34.numero 148.*Azor. *instit.moral.part.2. lib.6.c.28. q.20. in fine.*

41 *Secundò* infertur ad Canonicatum, seu Dignitatem,cui est vnita Parochialis accessoriè, & perpetuò,non requiri ætatem viginti quinque annorum, sed sufficere ætatem ad Canonicatum, seu Dignitatem requisitam: ita decisum referunt Henriq. *cons. 32.n.4.& seqq.*Piasec. *in praxi noua Episcop.p.2. c.5. n.21.pag.330.*Nic.Garc.*d.part.12.c.2.n.26.*Galer. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Canonicus, quinto, & verb. Parochus,* Gonzal. *ad regul 8. Cancell.gloss.9. n.4.*Aloys.Ricci. *in praxi fori Ecclesiast.dec.735.in 1. edit.& resolut.512.in 2.edit.*

42 *Tertiò* infertur in prouisione Dignitatum habentium vnitam Parochialem perpetuò, & accessoriè, non esse faciendum concursum: ita decisum referunt Galer. *in margarita casuum conscientiæ, verb. beneficium,pag.24.*Nicol.Garc.*p.9.c.2.n.193.* Gonzal. *ad regul.8. Cancell.gloss.5.§.7.n.13. & gloss.6.n.162.* Lessi. *de iustit.lib.2.c.34.n.82.*

43 *Quartò* infertur in impetratione, principale beneficium tantùm exprimendum, nec opus esse exprimere vnitum accessoriè, Menoch. *d.casu 205.n. 67.*Rota Romana *diuers.dec.786.sub n.3.p.1.*Selu. *in tract.de benef.p.3.q.12.n.64.vers.14. qualitas,* Flam. *de resignat.lib.10 q.1.n.36.*Azor. *d.c.18.q.20.*Campan. *in diuers.Iuris Canon. rubr.11.c.13. n.83.* Garc. Nicol. *d.cap.2.n.20.* vbi *n.28.*referi in Rota decisum quòd in beneficio vnito non habet locum regula de triennali.

44 *Quintò* infertur Episcopum posse dispensare cum illegitimo ad beneficium simplex, cui est vnita Parochialis, Geminian. *in cap.1.num.12.de filiis Presbyterorum lib.6.*Rebuff. *in tract. nominat.quæst.16.n.27.* Ioannes Maria Bellet. *disquisit. clericalium p.1. tit. de disciplina clericali,§.3.n.34.* Campanili *d. capit. 13. num.83.* Stephan. Gratian. *disceptation. forens. cap. 273.num.47.*

45 *Sextò* infertur promotum ad Ecclesiam Parochialem,quæ est vnita accessoriè alicui non parochiali, minimè teneri lege posita *in c. licet Canon.de elect.in 6.*vbi resoluit Azor. *d p.2.lib.6.c.8.q.8.*

46 Vnio verò facta æquè principaliter nihil aliud operatur,nisi vt Rector vnius sit Rector alterius, & vtrumque beneficium manet beneficium, sicut antea erat,& quælibet Ecclesia in suo statu,& honore remanet,& proprios reditus agnoscit,& gaudet suis priuilegiis, gloss. *in d.cap & temp. & in d.cap.1. & in d.Clem.per litteras,* Rebuff. *d tit.de vnionibus, num. 5.*& post alios quos refert, optimè resoluit Nicol.

47 Garc. *dict.cap 2.num.57.* vbi *num.58.* asserit † idem quando vnio facta est ad tempus, seu ad vitam, & *num.59.cum sequentibus* asserit obtinentem Canonicatum,cui sit vnita Parochialis ad vitam, debere in Parochiali residere, & non in Canonicatu, ac facere mentionem in impetratione de vtroque beneficio sic annexo.

Quomodo autem vnio accessoriè, vel æquè principaliter facta cognoscatur? Vnde Mascard. *de prob. conclus.1418.* Menoch. *de præsumpt. lib.6 q.80.n.6.* Rota Roman. *diuers.decis.514.p.2.*Gonzal. *ad reg.8. Cancell.glos.5.§.7 à n.120.* 48

Ex *reg. 12. Cancellariæ* quisque Romanus Pont. reuocat omnes vniones, suppressiones, & dismembrationes,siue Apost.siue quacunque alia auctoritate factas,quæ suum non sunt sortitæ effectum,prætcrquam si sint factæ in executionem decretorum sacri Conc.Trid.vt patet ex regula;quæ tamen non se extendit ad factas ex causa necessaria, primà dotationis, vel augmento dotis necessario prosustentatione cultus diuini,Mohedan. *decis.7. n.1.de priuil.* Crescent. *decis.1.num.1.de Paroch.*Pute. *decis.331. & 337.lib.1.*Gonzal. *ad reg.8.Cancel.glos.597.num.49.* Genuens. *in pract. Eccles.q.440.* Seraph. *decis.982.* Gregor.XV. *decis.419.num.3.* vbi Beltramin. *num.6.* Lotter. *d.lib.1.q.29.n.15.* vbi *n.17.*subdit dici causam necessariã ex donatione, vel augmento dotis vbicunque vel nulla est dos,vel ita tenuis vt prorsus insufficiens sit ad sustentationem ministrorum,& *n. 19.cum seq.* asserit verba vnionis esse perpendenda, vt si dicatur vnionem factam vt commode ministri sustentari valeant,iam concluditur ad necessitatem, secus si dicatur vt commodius,vel pro commodiori sustentatione.Vnde Beltramin. *d.loco* ex Puteo *d.dec. 337.lib.1.*ac Rotæ decisionibus, hoc intelligi debere ait quando argumentum est necessarium,secus autem si est voluntarium:& ideo *in Valentina subsidy 14.Marty 1616.* fuisse dictum subdit vnionem factã mensæ Capitulari subiacere reuocationi,quia non censetur facta ex causa necessaria,cum Capitulum per prius sine dicta vnione se sustentauerit.

Vnio cùm sit quid facti,& odiosum, non præsumitur,sed probari debet ab eo, qui factam asserit, Rebuff. *consil.8. vers.respondetur,* Masc, *d.conclus. 1418.n.1. & 2.*Menoch. *d.q.80.n.1.* Rota Roman. *diuers. dec. 557. n.5 l.3.p.3.* † Probanda est igitur vnio per instrumentum, seu litteras ipsius vnionis, Mascard. *concl.587.num.1.* Zerol. *in praxi Episcop.2. verb.vnio, §.8.* Vel ex diuturnitate seu potius immemorialis scilicet, Menoc. *d.q.80.n.5.*Flor. *variar.l.1. q.10.n.19.*Cacheran. *Pedem.dec.116.n.11.* Put. *dec. 238.lib.1.& dec.209.lib.2.* necessaria enim est immemorabilis, vel quadragenaria possessio cum titulo putatiuo,Rot. *decis.233.sub n.5.vers.nec per tempus p.1.recent.*Lotter. *d.q.28.n.105.* † Vel etiam probatur vnio ex verbis enunciatiuis plurium instrumentorũ antiquissimorum supra centum annos, in quibus talia beneficia tanquam vnita enunciantur, Mascard. *d.concl.1418.n.12.*Put. *dec.209.* quæ est *in nouis 204.lib.2.*Caputaq. *dec.344.n.2. & dec.347.à n.2 p.3.*Veral. *dec.344.& 347.p.3.* Seraph *dec.1272. in princ.*Rot.apud Farin. *dec.626.n.2.p.1.recent.* vbi etiam fuit dictum huiusmodi enunciatiuas,licèt non sint indiuiduæ vnionis, tamen sufficere quòd virtualiter eam contineant, *& dec.724.n.3.par.1.recentior.& in Barcinonen.Vicariæ 9 Februari; 1624.*coram *R.P.D.Merlino,*Lott. *d.q 28.n.106.cum seqq.* præcipuè si essent enunciatiuæ factæ simul ab Episcopo, & Capitulo,qui possunt vnire, Mantic. *dec.355.n.6. & dec.359.n.7* Rot. *dec.580.part....recentior.*Lott. *d. q.28.num.108.* Et instrumenta ad minus duo requiri ex pluribus Rotæ decisionibus tenet Nicol. Garcia *d.cap.2. num.259.* vbi *num.258.* intelligit si emanauerint à personis non suspectis,& *à num.260. cum sequentibus,*tenet instrumenta antiqua illa dici,quæ sunt

49 50 51

54 sunt centum annorum.† Probari etiam potest vnio per confessionem partis aduersæ, concurrentibus adminiculis, & coniecturis, Mascard. *d. concl.* 1418.*n.* 15. Nicol. Garc. *d.c.* 2.*n.* 273. & demum probari per testes deponentes de publica voce & fama, vel antiquas collationes censuit Rota *d. decis.* 726.*n* *n.* 4.*p.* 1. *recentior.*

ALLEGATIO LXVII.

Episcopus præbendas ad pauciorem numerum quando reducere possit?

SVMMARIVM.

1 *Supprimere prebēdas in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus quando possit Episcopus, ostenditur.*
2 *Prebendas extinguendi Collegiatarum non insignium, nullam habet Episcopus potestatem.*
3 *Capitulo Sede vacante non licet supprimere portiones vigore Concilij* sess. 24. de reformat. cap. 15.
4 *Suppressionem prebendarum tenuium facere non potest Collegiatæ Ecclesiæ Prælatus, licet sit exemptus, & Ecclesia insignis. Collegiata insignis quæ dicatur? ostenditur ibid.*
5 *Suppressio tituli nunquam fieri debet, nisi redditus Ecclesiæ diminuti probentur.*
6 *Redditus Ecclesiæ aucti potius, quàm diminuti in dubio præsumuntur.*
7 *Beneficia de sui natura præsumuntur congrua.*
8 *Interpretatio illa fieri debet, quæ sit fauorabilis augmento cultus diuini.*
9 *Suppressio & extinctio alicuius dignitatis, vel prebendæ non potest fieri ab Episcopo ex causa cum consensu Capituli, quando bona Episcopi, & Capituli sunt communia, nec etiamsi id caderet in vtilitatem Capituli.*
10 *Supprimere potest Episcopus cum consensu Capituli prebendam, & applicare singulis Canonicis, vel singulis de Capitulo.*
11 *Prelati sæculares iurisdictionem habentes quasi Episcopalem non possunt supprimere eius beneficia etiam in casibus in quibus Episcopi possunt in sua diœcesi.*
12 *Vicarius Episcopi, seu Capituli Sede vacante non potest supprimere aliquod beneficium etiam in casibus.*
13 *Prelati Regulares supprimere non possunt beneficia Regularia suarum Ecclesiarum.*
14 *Collegiata in Ecclesia si supprimatur aliqua prebenda vltra consensum Capituli Cathedralis, an requiratur alius Capituli ipsius collegiatæ, ostenditur.*
15 *Redditus præbendarum, seu beneficiorum, cum eorum aliqua supprimenda sunt, quomodo taxandi, remissiuè.*
16 *Dismembratio, seu diminutio beneficij eandem causam & solemnitatem requirit, quam vnio postulat, seu alienatio rerum Ecclesiæ.*
17 *Rectoris vel defensoris vocatio in dismembratione Beneficij requiritur, & aliæ solemnitates in alienatione rei Ecclesiæ requisitæ.*
18 *Dismembratio beneficij causa cognita, & de consensu Rectoris valet.*
19 *Parochialis pinguedo est causa sufficiens dismembrationis.*
20 *Episcopus non potest dismembrare fructus vnius beneficij, & illos alteri applicare sine solēnitatibus.*
21 *Dismembrationis causa sufficiens est pinguedo Parochialis.*
22 *Dismembrare non potest Episcopus fructus vnius beneficij, & illos alteri applicare sine solemnitate in alienatione bonorum Ecclesiæ requisita, & de consensu Rectoris.*
23 *Dismembrare non potest Ordinarius beneficia Curata, ac vnire beneficiis simplicibus.*

CVM beneficiati non debeant esse in Ecclesia plures, quam quot possunt ex redditibus illius sustentari, *cap.* 1. vbi Abb. *de institut.* ideò in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, vbi frequentes, adeóque tenues sunt Præbendæ simul cum distributionibus quotidianis, nec illis vnire aliqua simplicia beneficia possunt, licitum est Episcopis, aliquibus ex iis suppressis, cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint, quorum fructus & prouentus reliquarum Præbendarum distributionibus quotidianis applicantur, eas ad pauciorem numerum reducere, ita tamen vt tot supersint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiasticæ cōmodè valeant respondere. Ita Concil. Tridentin. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 15. Zerola *in praxi Episcopor. part.* 1. *verb. beneficia* §. 1. *vers.* 11. Moneta *de distribut. quotid. quæst.* 1. *cap.* 5. *à num.* 27. Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 5. §. 7. *à numero* 147. Ioann. Seleu. *in tract. de benef. part.* 4 *quæst.* 7. *num.* 130. *cum sequentibus*, Roch. de Curte *de iurepatr. verb. pro eo quod, de diœcesanis consensu quæst.* 12. *sub num.* 17. Lambertin. *eod. tractat. lib.* 3. *quæst.* 6. *art.* 7. *n.* 10. *cum seqq.* Garc. *de benefic. part.* 12. *cap.* 1. *num.* 2. & 4. Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap.* 12. *num.* 113. Vgolin. *de offic. c.* 52. §. 1. *num.* 4. me citato *in hac allegatione* Castr. Palao *in opere moral. tom.* 2. *tract.* 13. *disput.* 6. *puncto* 9. §. 9. & 10. 1

Quod quidem solùm in suppressionibus perpetuis non autem ad tempus locum habere resoluit Moneta *d. cap.* 12. *num.* 289. & quod etiam solum in Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis insignibus locum habet, in aliis verò nulla datur Episcopis potestas extinguendi præbendas, vt augeantur distributiones, etiam ad augmentum cultus diuini, decisum refert idem Moneta *d. q.* 5. *num.* 28. Et quod † Episcopus potest cum Capitulo Dignitatem Ecclesiæ supprimere propter diminutionem redditũ resoluunt Abb. *in cap. cum M. num.* 1. vbi Rip. *n.* 20. *de constitut.* Felin. *in c. cum accessissent num.* 23. *eod. tit.* Rebuff *in praxi benef. tit. de vnion. n.* 23. & illis citatis censuit Rot. *in Foroliuien. Decanatus* 4. *Iunij* 1590. coram *Illustrissimo Cardinal. Mantica*, inter eius decisiones impressas *decis.* 114. *num.* 2. Et non licere Capitulo Sede vacante supprimere beneficia vigore Concilij Trident. *d. c.* 15. asserunt Cuch. *instit maior. lib.* 2 *tit.* 9. *n.* 87. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 38. *q.* 9. *in med.* Monet. *d. c.* 12. *n.* 117. & *d q.* 5. *n.* 19. vbi *n.* 30. resoluit † Collegiatæ Ecclesiæ Prælatum hanc supergressionem præbendarum tenuium facere non posse licèt sit exemptus, & in Ecclesia sit insignis, cum hoc solum Episcopis Concilium concessent cum suorum consensu Capitulorum. 2 3 4

Cùm suprà mentionem fecerim de Collegiatis insignibus, in quibus posse Episcopum supprimere præbendas, iuxta formam Concil. Trident. *d. cap.* 15. minimè verò non in aliis insignibus pariter ostenderim, non abs re dubitari posset quæ tales dicantur? In primis Cardin. Mantic. *Rotæ decis.* 175 *n.* 2. ad ostendendum quòd Collegiata, de qua in ea decis. agebatur, non esset insignis, asserit hoc probari 5

ex numero Canonicorum exiguo, modicis redditibus,& qualitate seruitij, ac dispensationibus testiũ, traditque hoc esse arbitrium, citans Doctores *in cap. statutum de rescript. lib 6.* & Alberic. *in dictionar. verb. insignis*, quibus addo Lap. Specul. Tiraquell. & alios apud Menoch. *de arbitr. casu* 158. *n.* 4. In diiudicatione huiusmodi insignitatis fieri potest consideratio ex qualitate loci, prout decisum videtur à *Sacra Rituum Congregatione in vna Collegiata Ecclesia S. Pauli oppidi ciuitatis nouæ Firmanæ diœcesis*, ad instantiam D. Ludouici Centoflorensi, qui obtinuit prædictam Collegiatam dici insignem, eo quod oppidum in quo sita est, insigne reddat numerum quatuor mille habitatorũ, hoc est Focularium 820. quatuor Regularium, & vnum Sanctimonialium Monasteria ibi existentia, copia peritorum, & nobilium, refert Ioan. Anton. Massobr. *in tract. de Synodo Episcopi c.* 4. *dub.* 14. *n.* 9 *& seq.* & Ego ipse *in collect. ad cap. vlt. n.* 3. *de verborum significat.* vbi *in addit.* de prælatione Canonicorum Collegiatarum insignium in omnibus actibus, & sessionibus publicis, refert idem Massobr. *in sua praxi habendi concursum prælud.* 2. *dub.* 3. *secundùm Roman. impress.* Et locus insignis quando dicatur? vide Nauar. *cons.* 1. *alias* 3. *de verbor. significat.*

Cùm suppressio huiusmodi tendat ad diminutionẽ diuini cultus, atque ideo difficilius permittatur, *cap. cùm accessissent, cap. ex parte, de constit.* ideo exigit causam præcisè necessariam, quæ secundùm Petrũ Gregorium *de benef. c.* 19. triplex est. Prior quidem est fructuum diminutio, quæ assignatur per text. *in cap. vlt. de verb signif.* cum adductis per Lotter. *d. lib.* 1. *quæst.* 28. *à num.* 80. vbi ostendit qualiter articulanda & iustificanda sit huiusmodi fructuum valoris diminutio; & ait non in genere esse articulandum, sed in specie cum sua causa, cùm possit esse temporaria, & vbi deficit causa hæc testibus cognita articulandum esse valorem per decem annos cõtinuos retroactos computato fertili cum sterili; deinde subdit non simplicem diminutionem articulandam, sed talem vt persona idonea non possit cum fructibus illis viuere omnia onera: & denique *n.* 85. post Seraph. *decis.* 1385. *n.* 3. tenet articulandam probandamque istam diminutionẽ non simpliciter, sed habito respectu quantitatis assignata à principio fundationis, al. às concludere; certum est enim suppressionem tituli nunquam fieri debere, nisi redditus Ecclesiæ diminuti probentur, *d. c. ex parte, de con-*
6 *stitut.* Felin *in c. constitutus, n.* 2. *de rescriptis.* † Et in dubio redditus Ecclesiæ aucti potius, quàm diminuti præsumuntur, Angel. *cons.* 274. *n.* 4. *in fine.* Sera-
7 phin. *decis.* 1385. *n.* 5. Lotter. *d. q.* 28. *n.* 89. † Et beneficia de sui natura præsumuntur congrua; *c. nemo, de consecrat. dist.* 1. Caputaq. *decis.* 63. *num.* 1. *part.* 1. tenuit Rota *in Calagurritana beneficij de Iocano* 9. *Aprilis* 1601. coram *Illustriss. Seraphino*, & est inter eius
8 decisiones impressas *decis.* 1585. † Et interpretatio illa fieri debet, quæ sit fauorabilis augmento cultus diuini, vt tenuit eadem Rota *in vna Calagurritana portionis de Narbaia* 2. *Iulij* 1589. coram *R. P. D. & in Burgen. reductionis beneficiorum* 17. *Nouembris* 1610. coram *Illustriss. Card. Bononien.* postea S. D. Gregor. XV. impressa Farin. *dec.* 316. *n.* 4 *p.* 2. *recent.* *Secunda* est causa reducendi numerum quando fuit in eo excessum contra determinationem fundatoris, quam videtur agnouisse Iustin. *in auth. vt determ. sit n. cler.* Lotter. *d. q.* 28. *n.* 95. Et *tertia* denique vbi in nimiam esset effusus multitudinem Lotter. *vbi suprà num.* 94.
9 Hæc suppressio, & extinctio alicuius Dignitatis, vel præbendæ (quam ex causa potest facere Episcopus cum consensu Capituli, vt resoluit Nicol. Garc. *de benef. part.* 12. *c.* 1. *à n.* 2. vbi *num.* 11. intelligit si Episcopus sit auctor ipsius dismembrationis) non habet locum quando bona Episcopi, & Capituli sunt communia prout resoluit gloss. *verb. mensæ suæ, vers. item facit in Clem. si vna, de rebus Ecclesiæ non alien.* quam ibi sequuntur Card. *n.* 1. Gamb. *de officio legati lib.* 5. *rubr. de dismembr. n.* 22. Abb. *in cap. cum accessissent, n.* 3. *de constit.* & neque etiam hoc posse Episcopum, quamuis bona illius, & Capituli sint diuisa, si id caderet in vtilitatem Capituli, quia fructus applicantur ipsi Capitulo, seu mensæ Capituli, tenent Butr. & Imola *in d. cap. cùm accessissent*, & *ibi* Felin. *n.* 22. ac Dec. *n.* 57. Seu verius est quod † licet 10 mensæ Capituli applicare non possint Episcopi fructus præbendarum suppressarum, cum agatur de interesse ipsius Capituli, ipsum auctorizare non possit in facto proprio; tamen si vellent applicare vni præbendæ, vel etiam singulis, possent, quia tunc non auctorizarent in facto proprio, cum aliud sit applicare Capitulo, aliud singulis Canonicis, seu singulis de Capitulo; prout tenet Imol. quem sequitur Decius *d. cap. cum accessissent, à n.* 54. & Hieron. Gabr. *consil.* 186. *lib.* 2. dicens, quòd potest item Episcopus cum consensu Capituli supprimere præbendam, dignitatem, aut officium, eius fructus applicando non Capitulo, sed distribuendo inter singulos Canonicos, assignando scilicet cuique Canonico, vel præbendæ certam portionem, quo casu dicit procedere *in cap. cùm accessissent*, quicquid reprobet Monet. *d. c.* 12. *num.* 245.

Cùm Tridentina Synodus *d. c.* 15. concedat ex- 11 pressè licere Episcopis cum consensu Capituli, Episcopi scilicet, supprimere beneficia, & non vtatur verbo *Ordinariis*, quod latè patet, iam sequitur huiusmodi facultatem Episcopis tantùm, & non aliis conuenire, ac proinde Prælatos sæculares iurisdictionem habentes quasi Episcopalem supprimere eius beneficia non posse, etiam in casibus, in quibus Episcopi possunt in sua diœcesi, resoluunt Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 75. *& seq.* Monet *d. tr. de commn. vlt. volunt. cap.* 12. *à n.* 124. † Sic etiam Vicarium, Episcopi 12 Capituli Sede Episcopali vacante supprimere non posse aliquod beneficium etiam in casibus, in quibus is posset cuius est Vicarius, tenent Sbroz. *de Vicario Episcopi lib.* 2. *q.* 116. *n.* 9. Monet. *d. c.* 12. *à n.* 129. † Sic etiam Prælatos Regularium supprimere 13 non posse beneficia Regularia suarum Ecclesiarum, neque sæcularia in illis, aut aliis Ecclesiis existentia, etiamsi in iis habeant iurisdictionem quasi Episcopalem, resoluit Monet. *d. c.* 12. *n.* 135.

In suppressione beneficiorum iuxta formam Con- 14 cilij *d. c.* 15 facienda regulariter necessarius est consensus patroni siue Ecclesiastici, siue laici, ac inferioris collatoris, & electorum. Ita per Concil. *d. cap.* 15. tenent Garc. *d. cap.* 2. *n.* 202. *& à num.* 283 Monet. *d. cap.* 12. *num.* 226. Circa tamen consensum Capituli, qui interuenire debet in his suppressionibus faciendis, illud considerandum est, quòd licèt cùm agitur de supprimendis aliquibus præbendis, seu earum numero minuendo in Ecclesia aliqua Collegiata, quæ Cathedralis non sit iuxta terminos Concil. *in dict. cap.* 15. omninò requiratur consensus, vel certè vocatio Capituli prædictæ inferioris Ecclesiæ ratione interesse, quod, in tali suppressione seu diminutione prætendere posset; tamen requiritur etiã consensus Capituli Cathedralis, quod decisum fuisse refert Monet. *dicto capit.* 12. *numero* 250. vbi *n.* 251. resoluit sufficere huiusmodi consensum tacitum,

citum, seu quod superueniat post actum, licèt ex
interuallo.
15 Quomodo autem taxandi sint redditus præben-
darum, seu beneficiorum, cum eorum aliquot sup-
primenda sunt, seu quæ redditüum portio, & quan-
titas remanere debet in singulis præbendis, seu be-
neficiis illius Ecclesiæ non supprimendis, vide latè
per regulas Monet. *d.c.12 d.n.255.*
16 Dismembratione autem, seu diminutione bene-
ficij (quæ prohibita fuit in Concilio Turonensi, vt
legitur *in cap. maioribus, & in cap. tua, de præbend.* per-
missa ex causa, vt *in cap. ad audientiam, de Eccles. ædi-
fican.*) eadem causæ, & solemnitates requiruntur,
quæ in vnione, seu alienatione rerum Ecclesiæ, Rot.
*decis. 1. de rebus Eccles. non alien. in nouis, & in Aqui-
lana nullitatis erectionis 24. Maij* 1610. coram *R.P.D.
Pirouano*, apud Farinac. *decis. 239. n. 5. part. 1. recent.*
Gambar. *de officio, & potest. Legati de Latere lib. 5. tit.
de dismembratione à n. 14.* & sic consensus Capitu-
li, Pauin. *de potestate Capituli Sede vacante, 3. q. 2. part.
n. 19* Mandos. *regul. 22. q. 13. n. 8. & 9.* Nicol. Garc. *de
benefic. part. 12. c. 3.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. q. 28.
n. 21.* vbi dicit quòd non sufficit consensus singu-
lorũ, de Capitulo, sed requiritur consensus capitu-
17 lariter, Rot. *d. dec. 239. n. 5.* Requiruntur † etiam vo-
catio Rectoris, vel defensoris, & solemnitates in
alienatione rei Ecclesiæ requisitæ, *c. 1. de rebus Ec-
cles. non alienan. in 6. c. 1. ne Sede vacante*, gloss. *verb.
defensor. in c. 1. de rebus Eccles.* Mandos. *d. q. 13. n. 12.*
Gamb. *de offic. Legati, libr. 5. rub. de dismembrat. n. 14.
& 15.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. Nea-
pol. cap. 75. n. 17. & 18.* Rota *Romana in vna Toletana
beneficij 12. Octobr. 1579.* coram *Card. Seraphino*,
est inter eius impressas *decis. 314.* vbi fuit tentum
18 † dismembrationem beneficij causa cognita, & de
consensu Rectoris valere. Et *in altera Toletana bene-
ficij 2. Decembris eiusdem anni* 1579. coram eodem
Card. Seraphino, & est inter eius decisiones impres-
19 sas *decis. 428.* fuit resolutum † pinguedinem Paro-
chialis dici esse causam sufficientẽ dismembrationis
Et *in alia Mediolanen. dismembrationis 28. Ianuarij*
1596. coram *ipsomet Cardinal. Seraphino, dec. 1062.*
20 dictum fuit † non posse Episcopum dismembrare
fructus vnius beneficij, & illos alteri applicare sine
solemnitatibus in alienatione locorum Ecclesiæ, &
consensu Rectoris; quod iterum tenuit eadem Rota
in vna Salernitana Parochorum 1. Ian. 1611, coram
Illustriss. Card. Bonon. nunc Sanctissimo D. nostro
Gregorio XV. & est apud Farin. *part. 2. recentior dec.
348. n. 2.* latè Lotter. *d. lib. 1. q. 28. n. 5. cum seqq.* vbi
quòd vocatio Rectoris est omnino necessaria prop-
ter graue præiudiciũ, quod ei infertur, & *n. 10.* quòd
si vocatus Rector noluerit consentire, possit Episco-
pus eo inuito (si subsit iusta causa) procedere ad ta-
lem dismembrationem & à *n. 14.* quòd si consensus
non exigit scripturam, nec vt ex post fiat dum-
modo procedat tractatus in quo deliberetur, dis-
membrationem fieri oportere propter Ecclesiæ vti-
litatẽ & *n. 17.* ait talẽ consensum debere esse expres-
sum, & explicitum, & à *n. 24.* dicit iustam causam in
hac materia reputari causam, quæ impleat animarũ
periculum, cui alia ratione non potest prospici, iux-
ta terminos *cap. ad audientiam, de Eccles. ædif.* ali-
quando tamen vel sola pinguedo redituum vnius,
& exilitas fructuum alterius Ecclesiæ reputatur iu-
sta causa pro dismẽbratione, vt ibidẽ *n. 25.* resoluit.
21 Dismembrare non potest Ordinarius beneficia
Curata, ac vnire beneficiis simplicibus. Item nec
potest separare ab Ecclesiis Parochialibus beneficia
simplicia, siue oratoria, si illis vnita essent, quamuis
illis separatis parochiales non egeant, referunt de-
sum Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 492. in 1.
edit.* Nicol. Garc. *de benef. part. 12. c. 2. n. 87.*

ALLEGATIO LXVII.

Episcopus in Parochiis multiplicandis, & creandis dignitatibus, ac Ecclesiis in Collegiatas erigendis, quam habeat auctoritatem?

SVMMARIVM.

1 *Parochias nouas constituendi, etiam inuitis Rectoribus, facultas Episcopis conceditur, vbi ob locorum distantiam ad diuina officia audienda parochiani accedere non possunt.*

2 *Episcopi arbitrio relinquitur quantum vna Ecclesia ab altera distare possit, vt commodè Sacramenta sumere inde possint Parochiani.*

3 *Appellare an liceat à decreto erectionis Parochialis factæ per Episcopum? ostenditur.*

4 *Parochialem diuidere potest Episcopus sine maioris partis parochianorum consensu.*

5 *Capellanus Ecclesiæ nouiter erectæ, quibus concurrentibus recipere debeat obuentiones villæ, & parochianorum, ad quorum commodum fuit instituta? ostenditur.*

6 *Parochiam diuidere tanquam Sedis Apostolicæ delegatus potest Episcopus, etiamsi subiecta sit Regularibus, vbi ob locorum distantiam ad diuina officia audienda parochiani accedere non possunt.*

7 *Parochialis separatio non est facienda ob locorum distantiam, quando in loco minimè difficili oratorium adesset, vel Ecclesia cum fonte baptismali.*

8 *Papa solus potest eligere Collegiatam Ecclesiam in Cathedralem, & Episcopalem in Metropolitanam.*

9 *Papa an solus possit erigere Ecclesiam in Collegiatam? ostenditur.*

10 *Dignitates inferiores an possit Episcopus creare ostenditur*, & num. 11. & 12.

13 *Ecclesiam simplicem in Curatam, & parochialem an ex causa possit erigere Episcopus ostenditur.*

14 *Beneficium Curatum quando dicatur, vt simplex conuerti non possit per Episcopum? remissiuè.*

VBI ob locorum distantiam sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta & diuina Officia audienda, parochiani accedere non possunt Episcopis conceditur auctoritas etiam 1
inuitis Rectoribus, nouas Parochias constituendi, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatis assignata Presbyteris perficiendis Ecclesiæ nouiter erectæ congrua portione ex fructibus Ecclesiæ matricis, & si necesse fuerit compellendi populum eam subministrare, quacunque reseruatione generali, vel speciali, vel affectione super dictis Ecclesiis non obstantibus. Ita disponit Sac. Concil. Trident. *sess. 21. de reformat. cap. 4. vers. In iis*, & antea text. *in c. ad audientiam. 3. de Eccl. ædific.* concordat Concil. vlt. Brachar. *tract. 4. c. 26.* latè tractant Mandos. *in praxi signaturæ tit. Erectiones*, Zerola *in praxi Episc. part. 1. verb. Pa-*

rochia, §.6.pag.273. Azor. instit.moral. part.2.libr.3. cap.12.quæst.7. me citato in hoc loco Alzedo de præcellent. Episc.dign.p.2.c.9.n.47. Matth.Suar. in pract. & ordine visitandi cap.4.n.4.n.1. Rebuff. in tract.de decimis,quæst.6.n.21. Franc.Leo in thesauro fori Ecc. part.2.cap.2.numer.68. Rota in Aquilana nullitatis erectionis 10.Maij 1631. coram R. P. D. Pirouano apud Farin. decis.482.part.1.recent. Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles.decis.554.in 1.edit.& resolut.476.in 2.edit. Henriq. consil.80. Ioan.Bapt.Costa de remed. subsidiar. remed.75. Piasec. in praxi noua Episcop. part.1.cap.5.num.1. Vnde si intra mœnia ciuitatis includatur antiqua Parochia, ad quam saltem noctu pateat accessus Comitatensium, qui illi prius suberant, iusta subest causa aliam Parochiam extra ciuitatem exigendi, vt in casu Lapi alleg.66.in princ.& num.1. quem refert, & sequitur Lotter. de re benef. lib.1.q.28.num.26. Similiter si exter medius fluuius, vel torrens intra Ecclesiam, & partem populi illi subiecti, qui sæpe exundans ita iter obsideat vt aliquando cogantur infirmi sine Sacramentis Ecclesiæ mori, hæc similiter reputabitur iusta causa, vt probat text. in d.cap.ad audientiam, vbi gloss. in verb.magna difficultate de Eccl ædifican. Lotter. d q.28.n.27. vbi citat. Rot. in Lucana dismembrationis 9. Maij 1611. coram Ortembergo.

Pro iusta autem causa non reputabitur loci distantia, vel etiam angustia Ecclesiæ, si per nouam ædificationem, aut ampliationem Ecclesiæ, atque in loco accessibili, possit his difficultatibus occurri, exigit enim Canon non quamlibet necessitatem, sed necessitatem euidentem in cap.1.de rebus Eccles.non alien. Ita Rota in d. Aquilana nullitatis erectionis. Lotter. dict. quæst.28. à numer.29. Minusque reputabitur pro iusta causa numerositas populi, cui succurri potest per multiplicationem ministrorum, vt in Elboren. dismembrationis 18. Nouembris 1600. coram Iusto, Lotter. dicta quæst.28.num.28. nam quando solus Curatus eodem tempore pluribus infirmis prouidere non potest, non dari iustam causam diuidendi Parochiam, sed adhibendi ministros coadiutores, censuit Rota d.decis.484.num.5. in fine, & Episcopum in vim decreti Concilij dict. cap.4. in princ. non posse erigere coadiut riam, sed vtique cogere Rectorem ad adiungendum sibi tot sacerdotes, qui sufficiant Ecclesiis in Sacramentis ministrandis, refert decisum Armend. in addit. ad recopil.legum Nauarræ lib.1.tit.18.l.7.de Episcopis num.43.

2 † Episcopi arbitrio relinquit S.Conc. d.loco quantam vna Ecclesia ab altera distare possit, vt commodè Sacramenta sumere inde possint parochiani, prout resoluunt Rebuff. in praxi benef.part.1.titul.de erect.in curat.& paroch.n.9. optimè Menoch. de arb. cap 497.per totum. Aloys.Ricc. d.resol.476.n.5. vbi

3 etiam aduertit † à decreto erectionis vti facto per Episcopum, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatum, licere quidem appellare, sed solum ad Sanctissimum Pontificem, nisi ea ordinatio facta fuerit in visitatione, præcipuè sine figura iudicij, quoniam ab ordinationibus factis in visitatione per Ordinarium non appellatur, saltem quoad effectum suspensiuum, tanquam ab executione constitutionis Conciliaris, vt alibi dixi.

4 Vnde cùm nouissimo Iure tota causæ iustitia in Episcopi arbitrio resideat, poterit ipse maioris partis parochianorum consensu circa separationem agere, vt aduertit Aloys.Ricc. d. resolut.476. num.6. explosa illorum resolutione, qui tenent requiri consensum maioris partis parochianorum; & si sunt plures plebes, & tertiæ sunt, aut sub vno Rectore, aut Curato maioris Ecclesiæ, quæ tamen sint tanquam corpora separata, debere consentire saltem duas partes ex tribus singulorum corporum, de qua Bimi. cons.184.à num.23. Henriq. cons.80. num.15.& 16. Nec ideo admitterem Abb. doctrinam in dict.cap.ad audientiam, col.3. resoluentis debere interuenire ad secundæ Ecclesiæ ædificationem consensum parochi, seu Curati primæ cum Concil. d.loco illo inuito Episcopis auctoritatem concedat nouas parochias constituendi, dummodo tamen sine præiudicio, nimirum possidentis, fiat vt declarauit Cong. Conc. Episcopo Andr. de anno 1594. teste Piasec. in praxi noua Episcop.d.cap.5.num.1.

Diligenter quoad erectionem nouæ Parochiæ obseruandam esse dispositionem text. in dict.cap.ad audientiam monet Lotter. d.lib.1.quæst.28.num.45. quæ non habet locum nisi pluribus concurrentibus, videlicet. Primò, vt reseruetur, ius præsentandi Rectorem nouæ Ecclesiæ Matricis, à qua fit dismembratio, quasi in recompensam inquit gloss. ibi, in verb.Rectoris, quod intelligitur, vbi Ecclesia antiqua contulit de suo pro dote Ecclesiæ nouiter erectæ, vt ibi, per Abb. num.10. neque hinc quæritur patronatus consanguineis Rectoris, sed ipsi Ecclesiæ. Secundò vt eidem nouæ Ecclesiæ Rectori assignentur pro eius sustentatione oblationes pro modo Parochiæ dismembratæ, quo nomine veniunt etiam decimæ, vt late disputat, & concludit Lap. d.allegat.66.num.3.vers.quæro igitur, & num.4.& 5. itavt Ecclesia filialis sic de nouo erecta habeat fundatam intentionem super perceptione decimarum, contra matricem, Rebuff. de decim.quæst.6.num.14. & 23. Lotter. d. quæst.28. num.48. Rota decis.178.part.1.recent. quæ necessitas assignationis decimarum, non est præcisa, sed causatiua, in defectum scilicet aliorum redditium Ecclesiasticorum, Mandos. cons.31.n.9.ad fin. atque ideo si aliàs congruè dotetur Ecclesia, nihil est quin decimæ debeantur, maximè si concurrat obseruantia, vt censuit Rota decis.19.num 9. & decis.448.num.2. part.2.recentior. Tertiò tandem vt competens honor in ea pro facultate loci matrici Ecclesiæ reseruetur, vt dicit idem text. in d.cap.ad audientiam, id est annua aliqua pensitatio arbitrio Episcopi moderanda, inquit gloss. ibidem in verb.honor. Lotter. d quæst.28. num.51. vbi num.53. ait se non negare quin etiam in signum subiectionis possint matrici Ecclesiæ reseruari ea, quæ aliàs iure Parochiæ in filialem transfunderentur, vt sunt non solum ipsæ decimæ, sed etiam iura sepulturæ, & baptizandi.

Capellanus Ecclesiæ nouiter erectæ tribus concurrentibus recipere debet obuentiones villæ, & parochianorum, ad quorum commodum fuit constituta, videlicet, si antiqua baptismalis redditibus abundet, si ædicula sit necessaria, si non habeat sufficientes redditus ad sustentationem Presbyteri: alioquin si fundator, vel parochiani concederent redditus sufficientes, tunc non teneretur Ecclesia baptismalis quicquam concedere, ita Rebuff. de decim.quæst.6. num.22. 5

Amplia supradicta procedere, etiamsi Ecclesiæ subiectæ essent Regularibus, prout Sacram Congreg. censuisse refert Franc.Leo d.c.2.n.69. 6

Limita, nisi in loco minimè difficili, nec incommodo oratorium adesset, vel Ecclesia cum fonte baptismali, & cæteris ad parochiam necessariis, ibique proponeret in sui adiutorium Sacerdotem, qui ibidem resideret, & Sacramenta posset administrare, quia tunc non posset fieri separatio, ex Menoch. consil.477. numero 9. & Baptista Costa de remediis subsid.remed.76. resoluit Aloys.Ricc. d.resolut.476. 7

num.

n.6.nouissimè me citato in hoc loco Trullench.in ex-
posit. Decalogi lib.3.c.3.dub.8.n.7.
8 Cùm solus Papa Ecclesiam Collegiatam erigere
possit in Cathedralem,& Episcopalem in Metropo-
litanam, c.1.ne Sede Vacante, Azor. instit. moralium
part.2.lib.5.c.29.quæs.25.& lib.6.c.30.quæs.2.& 4.
Nicol.Garc.de benef.part.12.c.5.n.1.Moner.de com-
mut.ultim.volunt.c.11.n.251.Lotter.de re benef.lib.2.
q.11.Rota decis.612.n.1.part.2.recentior. cum aliis
9 citatis supra alleg.50.n.5. † Non exilis hinc oritur
dubitatio,an etiam solus Papæ sit erigere Ecclesiam
in Collegiatam? In qua affirmatiua opinio commu-
nior est,& receptior, vt concludunt Rebuff. in sua
praxi benef.tit.de erect.in Collegiatam,Filliuc.tract.41.
de benef.cap.3.n.112.Azor.instit.moral.par.2.lib.5.c.
29.q.25.& c.3.quæs.2. quod tutius videtur Fusch.
de visit. lib.2. cap.1. num.6. sequitur Ioan. Anton.
Massobr.in sua praxi habendi concursum prel.2.dub.1.
Ferentil.in annot.ad decis.Buratti 112.n.14.Lotter.d.
lib.1.q.14.n.38.cum seqq.vbi n.49.attestatur ita cen-
suisse Sacram Congreg. Concilij in vna Conuersana 27.
Iunij 1626.& n.53.subdit debere patronum assen-
tire,si Ecclesia,quæ desideratur in Collegiatá erigi,
patronata sit;quamuis Nicol.Garc.de benef.part.12.
c.5.n.4.dicat aliquando Ecclesiam erigi in Collegia-
tam per Episcopum, licet soleat fieri auctoritate
Papæ. Collegiata ex quibus signis dignoscatur, &
probetur? Vide Massobr.d.prel.2.num.7.& 8 seqq.
& 15.& dubio 2.num.10.& seq.Rot.dec.482.num 4.
& dec.315.num.5.& 4.part.2.recent.dec.673.apud
Farin.part.1.recent.Potissima autem Collegiatis si-
gna sunt quòd Canonici consueuerunt congregari
ad libitum principalis dignitatis illorum capitis,seu
illius,ad quem de Iure,vel de consuetudine spectat
congregare Capitulum,ad sonú campanæ,& quod
haberent sigillum commune,ac esset quoque com-
munis alia,ita vt fructus communiter diuiderentur;
colliguntur hæc ex Achil.decis.3.n.2.& 3. de præb.
Fabric.in praxi benef.tit.de benef.in Cathed.& Colleg.
n.3.Mantic.dec.175.num.1.& dec.215.n.1.Greg.XV.
dec.482.n.4. Lotter.d. lib.1.q.14.num.71.cum seqq.
Rota in Placentina Præpositure 26. Aprilis 1617.
impressa part.5.diuersor.dec.56.& 4.Decembris 1618.
coram R.P.D. Pirouano,& in Cremonen. Præpositure
24.Maij 1621.coram Remboldo,in Asculana Ple-
baniæ 13.Ianuar.1624.coram R.P.D.Merlino.
10 De reliquis autem inferioribus Dignitatibus DD.
variè sentiunt, quidam enim affirmant Episcopum
posse huiusmodi inferiores Dignitates creare; ex
quorum numero sunt Innoc.referens gloss.verb con-
cessimus in c.cùm olim,de consuet.Selu.de benef.part.1.
q.4.n.18.& part.4.q.7.n.20.casu 116. vbi citat Ber-
tach.de Episcopo part.2.lib.4 & alios,videtur sentire
Seraph.dec.1495.n.1.
11 Alij verò negant, vt sunt gloss. verb.omnes in c.
122.dist.Mandos.de signatura gratia tit.exactiones vo-
lum.1.vers.pro noua erectione, Imol.in d.cap.cùm olim,
n.1.Roman. in l. impium sub n.2. vers.item potestatem
interponendi auctoritatem. ff. de iurisd. omnium iudic.
Abb.Clement.fin.n.12.vbi gloss. verb. mensæ suæ, de
rebus Ecclesiæ non alien.Zerol.in praxi Episc. part.1.
verb.beneficia vers.ad dignitates assequendas;vbi refert
secundum hanc opinionem fuisse ab Vrbe respon-
sum,refert Monet.de Conseru.c.5.n.69. Aloys.Ricc.
in praxi rerum fori Eccles.dec.382.in 1.edition. aliàs
resol.322.in 2.edition.& sequi videtur Filliuc. tr.41.
de benef.c.3.n.114.Valenz.tom.1.cons.35.n.87.
12 Ego tamen sub distinctione sic rem esse compo-
nendam iudico;vel Dignitas,quæ est erigenda, est
omnino noua, quippe quæ aliàs non reperitur in
Ecclesia;& tunc non potest creari sine licentia Pa-
pæ,quo casu intelligendi veniunt text.in d.c.1.22.
dist & citati pro secunda negatiua sententia ex Imo-
la in c.cum accessissent,n.4.de constitut.vel fuit iam in-
stituta communiter pro vniuersa Ecclesia, quales
sunt Archidiaconatus, Archipresbyteratus,& simi-
les & tunc non solum Episcopum,sed etiam Capi-
tulum cum illius consensu huiusmodi dignitatem
in aliqua Ecclesia creare posse, obseruat Imola d.n.
4.adducens d.c.1.22.dist.& c.præcipimus 16.q.1.&
c.sicut.8.de excessib.Prælat.& respondet ad d.c. cùm
olim,per quod videtur quòd in creatione nouæ Di-
gnitatis in Ecclesia requiritur auctoritas Papæ; ex
eo procedere,quia ibi ad cautelã, non de necessita-
te fuit petita licentia à Papa, vel quod Episcopus
volebat solus sine consensu Capituli inducere no-
uam Dignitatem in Ecclesia,refert & sequitur Ioan.
Anton.Massobr. in sua praxi habendi concursum præ-
lud.21.dub.vnico à n.13. vbi n.16. asserit consuetu-
dinem inoleuisse, vt Episcopi nedum in Collegiatis,
& Parochialibus simplicibus etiam pagorum eri-
gant Rectorias in Dignitates, verùm etiam in Ca-
thedralibus,& Rota in vna Forolivien. Decanatus 4.
Iunij 1590.coram Illustriss.Card.Mantica,inter eius
decisiones impressas dec.114.n.3.cum seqq. censuit
Capitulum sine consensu Episcopi,in ipso actu in-
teruenient non posse Dignitatem in Ecclesia con-
stituere,clarè præsupponens hanc nostram senten-
tiam:quam quidem expressè sequitur cum prædi-
cta distinctione Gamb.de officio,& potestate Legati de
latere lib.5.tit.de potestate Legati in erigendo noua be-
neficia n.12.& 13.
Ecclesiam simplicem in Curatam,& Parochialem 13
erigere ex causa posse Episcopum notant Rebuff.
in praxi tit.de erectione in curatam & Parochialem.
Azor.d.c.29.quæst.25.& d.cap.30.quæst.3.& 4.Ni-
col. Garcia d. cap.5. num.2. Verum Sacra Congreg.
censuit beneficia simplicia in Curata ab Ordinario
conuerti non posse,vt referunt Aloys.Ricc. in praxi
fori Ecclesiast.decis.492.in 1 edit.& resol.383.n.6.&
7.in 2.edit.Nicol.Garcia d.cap.5.num.5.vbi hanc de-
clarationem intelligit cessante causa,& necessitate.
† Sic etiam Ecclesia Curata in simplicem ab Epi- 14
scopo reduci non potest,Mar.Anton.var.lib.1.resol.
vltim.casu 69. Curatum verò beneficium quando
dicatur, vt in simplex conuerti non possit per Epi-
scopum,tradit Aloys.Ricc.praxi dec.2.in 1.edit.& re-
sol.618.in 2.edit.
Et demum quod Episcopus sua Ordinaria aucto- 15
ritate,vel alius quiuis inferior à Papa nequeat eri-
gere Parochialem Collegiatam, censuit Sac. Con-
greg. Concil. in vna Conuersana 27. Iunij 1616. vt
refert D. Lotter. in tract. de re benef.lib.1. quæst.14.
num.49.Et ideo audiendi non sunt qui existimarunt
Episcopum posse erigere Parochialem Ecclesiam in
Collegiatam,per text.in cap.quoniam,de vita, & ho-
nest.cleric.vbi Abb.antiq.num.1. Ioan. Andr. num.3.
But. num.2. ad fin, Panorm. num.2.& 6. Imol. qui
attestatur de communi num.1. quos retulit &
sequi visa est Rot.in Regen.vnionis 12.
Maij 1625. coram Reuerendissimo
Domino meo Coccino
Decano.

ALLEGATIO LXIX.

Episcopus an & quando,& quorum beneficiorum resignationes recipere possit?

SVMMARIVM.

1 *Resignatio beneficiorũ libera & simplex corã Episcopo,vel alio Superiore Ordinario fieri potest.*
2 *Superior Ordinarius, coram quo fieri potest libera resignatio,debet esse Superior Ecclesiasticus habens spiritualia.*
3 *Ordinarij consensus in liberis resignationibus faciendis debet ab eo praestari vnico contextu cum fit resignatio.*
4 *Praelatus omnis ius habens conferendi, instituendi, & à beneficio quoque clericos amouendi,potestatem habet liberas beneficiorum resignationes admittendi.*
5 *Abbas,quem Ecclesia in temporalibus recognoscit, non potest liberas beneficiorum resignationes admittere.*
6 *Coadiutor datus Episcopo dementi potest renunciationem liberam beneficij accipere.*
7 *Vicarius Episcopi an possit beneficiorum resignationes accipere,remissiuè.*
8 *Capitulum Sede vacante potest liberas beneficiorum resignationes recipere tribus concurrentibus.*
9 *Permutatio beneficiorum simpliciter fieri potest coram Episcopo,vel alio superiore Ordinario.*
10 *Beneficium in vna dioecesi situm si permutetur cum alio alterius dioecesis,requiritur in ea permutatione, vtriusque Episcopi,ad quos illa beneficia spectant,auctoritas,& consensus.*
11 *Permutari possunt beneficia coram Episcopo in quolibet.*
12 *Permutatio coram Ordinario facienda non requirit mentionem de obtentis.*
13 *Permutatio coram Ordinario simplex, non vero triangularis fieri debet.*
14 *Episcopus quando beneficia permutata sunt inaequalia potest ex officio mandare,cessante pacto,quod recipiens beneficium pinguius soluat aliquam pensionem suo tempore duraturam.*
15 *Pensionem ex iusta causa potest Episcopus reseruare,& imponere.*
16 *Resignare,vel cum alio permutare potest quis coram Ordinario,quamuis nondum adeptus sit possessionem.*
17 *Ius in re acquiritur in beneficio per collationem acceptatam ante adeptam possessionem.*
18 *Resignari coram Ordinario potest beneficium,etiam ad fauorem,litteris expeditis,non adepta tamen possessione.*
19 *Beneficium litigiosum,super quo pendet lis,non potest resignari vel permutari,nisi lis esset super priuatione beneficiati.*
20 *Resignari,vel permutari coram Episcopi beneficia iurispatronatus possunt accedente patronorum consensu.*
21 *Patronorum interest videre ne habeant Rectorem eis odiosum,& non acceptum.*
22 *Resignationes beneficiorum existentium in dioecesi, potest Episcopus etiam in Curia recipere,non tamen conferre.*
23 *Resignari coram Episcopis poterunt beneficia reseruata,non tamen conferri.*
24 *Resignationes in mensibus, in quibus Collatio spectat ad Cardinalem ratione indulti,potest recipere Episcopus,non tamen conferre.*
25 *Permutari coram Ordinariis possunt reseruata beneficia,non tamen conferri.*
26 *Renunciatio beneficij facta in manibus potestatem non habentis,est nulla.*
27 *Resignatio beneficiorum coram Ordinariis facienda requirit causam,quae praesumitur in Episcopo,si eam admittat.*
28 *Constitutio Pij V.super resignationibus coram Ordinariis faciendis,refertur. & n.29 & 30.*
31 *Senex volens resignare debet Ordinarius suorum beneficiorum resignationes admittere, cum haec sit causa iusta admittendi resignationem.*
32 *Senes qui dicantur,remittitur iudicis arbitrio.*
33 *Infirmitas est causa iusta resignandi beneficium coram Ordinario.*
34 *Valetudinarius qui dicatur iudicis arbitrio relinquitur.*
35 *Beneficiatus corpore impeditus habet iustam causam resignandi beneficium coram Ordinario.*
36 *Beneficiatus corpore vitiatus habet iustam causam resignandi coram Ordinario.*
37 *Crimini obnoxius beneficiatus habet iustam causam resignandi coram Ordinario.*
38 *Criminosi inquisitione pendente quando beneficia possint resignare ostenditur.*
39 *Censuris Ecclesiasticis irretitus habet iustam causam resignandi beneficium.*
40 *Beneficiatus,qui nequit,aut non debet Ecclesiae,vel beneficio inseruire,habet iustam causam resignandi coram Ordinario.*
41 *Resignandi coram Ordinario causa iusta est, si beneficiatus vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia.*
42 *Resignandi corã Ordinario causa iusta est,si contingeret beneficiatũ ad aliud beneficium promoueri.*
43 *Religionem ingredientes, aut matrimonium contrahentes habent iustam causam resignandi coram Ordinariis,dummodo re ipsa id exequantur.*
44 *Resignandi ius coram Ordinario iusta causa est,si beneficiatus nequeat,aut non audeat propter capitales inimicitias in loco beneficij securus residere.*
45 *Resignatio,vel permutatio an ex iusta causa facta praesumatur,ostenditur.*
46 *Renunciationes factae absque iustis causis sunt nullae,Ordinarij vero illas admittentes nullam poenam incurrunt.*
47 *Episcopi,coram quibus resignantur beneficia,debent obseruare,vt resignantes,si sint in Sacris constituti habeant aliunde vnde viuere, & vitam commode sustentare possint.*
48 *Episcopi admittentes liberas beneficiorum resignationes non debent illa suis conferre, quod an in Hispania seruetur,dubitat Garcia.*
49 *Episcopi beneficia coram ipsis resignata, si consanguineis resignantium,aut suis conferant, quam poenam incurrant,ostenditur.*
50 *Renuntians coram Ordinario ea intentione, vel spe concepta,quod Ordinarius conferat beneficiũ,cui ipse velit,quando nihil est in conuentione deductum non peccat mortaliter, nec aliqua simoniae labe maculatur.*
51 *Permutationis forma coram Ordinario faciendae constituitur.*
52 *Resignantes duo sua beneficia ex causa permutationis,& facta collatione vni, si alter decedat factam sibi collationem,superstes non habet regressum ad beneficium à se dimissum.*

53 Bene

53 *Beneficium à compermutante resignatum, & alteri collatum, potest compermutante decedente ab altero retineri, etiam suum postea non resignet.*

54 *Permutatio beneficiorum an ob læsionem rescindi possit, remissiuè.*

55 *Possessio omnis amissa dicitur per renunciationem factam, & ab Episcopo admissam.*

56 *Resignans ad fauorem coram Sanctissimo non amittit possessionem nisi postquam resignatario est perfectè quæsita.*

57 *Resignatario in possessionem beneficij iustè & legitimè immisso datur manutentio.*

58 *Resignans dicitur possidere ante acquisitionem possessionis resignatarij.*

1 CORAM Episcopo, vel alio Superiore
Ordinario, libera, & simplex benefi-
ciorum resignatio de Iure communi
fieri potest, vt probant text. *in cap ad-*
monet, de renunciat. ibi *absque assensu*
tuo intrare audeant, detinere, dimittere, aut te inconsultò
2 &c. *& in c. 1. de rerum permutat. lib. 6,* ibi. † *libere sine*
fraude in manibus tuis, ipsa resignet, & in Clement. mul-
torum, de pœnis. Per quæ Iu ra ita docent Rebuff. *de*
pacificis possess. n. 104. Fusch. *de visit. lib. 2. c. 10. n. 19.*
& cap. 28. num. 11. Azor. *institut. moral. part. 2. lib. 7.*
cap. 29. q. 4. Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloss. 14. à n.*
21. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. c. 3.*
n. 66. Vgolin. *de potestate Episcopi cap. 50. §. 18. in*
princip. Flamin. *de resignat. lib. 7. q. 14. n. 1.* nouissimè
Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccl. c. 48. à n. 34.*
3 † qui quidem consensus præstari debet à Superiore
Ordinario vnico contextu cum fit resignatio, ita-
vt à tergo litterarum præstari non possit, ex Flamin.
lib. 8. q. 9. à n. 127.

Intellige de Superiore Ecclesiastico habente spi-
ritualia, Fusch. *d. cap. 28. num. 12.* Ruffin. *tract. de be-*
nef. cap. 14. n. 41. Flamin. *d. quæst. 15. num. 18.* Coch. *de*
iurisdict. Ordinar. in exemptos part. 4. q. 68. in princip.
4 † Et de omni alio Prælato, qui ius habet conferendi,
instituendi, & à beneficio quoque clericos amo-
uendi; cuiusmodi sunt Abbates, & alij Prælati Epi-
scopis inferiores, qui Episcopalem iurisdictionem
consuetudine, vel priuilegio habent, & nulli sunt
Episcopo proximè subiecti; Panorm, *in cap. quæsitum,*
num. 4. de rer. permutat. Flamin. *d. q. 14. à num. 19. &*
quæst. 15. Azor. *d. quæst. 4.* Cochier. *de iurisdict. Ordi-*
narij in exemptos part. 4 quæst. 67. & q. 68. cum Fla-
5 min. *d. q. 15. numero 18.* resoluit, quòd † si Ecclesia
in temporalibus recognoscat Abbatem, in spiritua-
libus vero Episcopum, coram Episcopo erit resi-
6 gnatio expedienda. Sic etiam † coadiutor datus
Episcopo dementi, cum in spiritualibus & tempo-
ralibus generalem & liberam potestatem habeat,
poterit renunciationem beneficij accipere, Flamin.
d. lib. 7. quæst. 20. à num. 25. vbi *à n. 23.* resoluit, quòd
coadiutor datur infirmo, vel seni, tunc cum consen-
su ipsius Episcopi resignationes valet recipere. Hinc
Cardinales possunt recipere resignationes benefi-
ciorũ existentiũ in suo titulo, quia possont confer-
re illa beneficia, & destituere beneficiatos. Ita Fla-
min. Paris. *de resignat. benef. lib. 7. q. 12. n. 8. cum seqq.*
nouissimè Diana *moral. resol. p. 5. tract. 2. de potestate,*
& priuil. S. R. E. Card. resol. 14.

7 De Vicario verò Episcopi an possit beneficiorum
resignationes recipere, si non habeat mandatum
speciale, dixi suprà *alleg. 54. à n. 66.* & citatis nouis-
simè addo Castr. Palao *d. tr. 13. disp. 6. pun. 2. §. 2. n. 3.*

8 Item Capitulum Sede vacante potest beneficio-
rum resignationes recipere, tribus videlicet concur-
rentibus. *Primò* quando fieret ex causa necessaria,
non autem liberè, & simpliciter. *Secundò* quando
collatio ad Episcopum, & Capitulum simul perti-
net. *Tertiò* quando talis resignatio, & collatio fiant
ante prouisionem factam de Prælato in Consistorio;
etiam antequam possessionem capiat. Ita Quaran-
ta *in summa Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, q.*
9. prope finem vers quarto limita. Flamin. *d. lib. 7. q. 23.*
Nicol. Garcia *de benef. part. 11. c. 3. n. 256. & cap. 14.*
à num. 75. Filliuc. *tract. 41. de benef. cap. 2. num. 45.*
Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut. 243.* Bellacomb.
tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 1. num. 11. Vnde si bene-
ficiorum permutandorum collatio pertineat ad Epi-
scopum & Capitulum simul & coniunctim, Sede
vacante solum Capitulum permutationes admitte-
re poterit, quasi iure quodã accrescendi; secus ve-
rò quando soli competit Episcopo beneficiorum
permutandorum collatio, ita Boët. Epo *de saturn.*
perm. benef. iure. ad Clem. vnic. de rerum permut n 303.
Illud demum obseruandum est, quod resignatio be-
neficij non valet, nec ex illa inducitur ipsius benefi-
cij vacatio, si fiat in manibus eius, qui non habent
potestatem recipiendi. Mantic. *dec. 260. n. 8. & 9.* &
infrà *num. 26.*

Primò amplia, vt non solùm coram Episcopo, & 9
aliis iurisdictionem Episcopalem habentibus, quã-
uis fortè dignitatem Episcopalem non habeant,
possit beneficiorum resignatio fieri, sed etiam
permutatio, simpliciter tamen, & absque pactis, ac
conditionibus, Ita gloss. *verb. conferuntur. in Clem.*
vnic. de rer. permut. Steph. *de litteris gratia, in verb. re-*
signationis modus n. 7. Fusc. *de visit lib. 2. c. 28. n. 22.*
Quarant. *in sum Bullarij verb. beneficiorum permutatio-*
nes, Gonz. *d. glos. 14. n. 57.* Læl. Zech. *de republ. Eccl c.*
de beneficiatis, n. 8. Zerol. *in praxi Episc. part. 1. verb.*
permutatio, §. 3. dub. 1. Azor. *d. c. 29. q. 16.* Flores de
Mena *var. q. 24. n. 21.* Garcia *d. c. 4. à n. 62.* Suar. *t. 1. de*
Relig. lib. 4. c. 32. n. 11. Valer. Reg. *in praxi fori pœnit.*
lib. 23. n. 261. Mari. Ant. *var. resol. lib. 1. resol. 112. casu*
39. nouissimè Bonac. *var. tr. 1. de simon. q. 4. §. 11. n. 7.*
vers. alij verò; quicquid dicat Flam. *lib. 5. q. 6. n. 231.*
Boët. Epo sacrarum & humanarum litterarum eru-
ditione clarus, *de saturn, permut. benef iure ad cap. cum*
olim, de rer. permut. n. 119. vbi quærit, si beneficiorum
permutandorum collatio non pertineat ad Episco-
pum, sed ad alios quosdam Episcopo non inferiores,
vtrubi resignatio talis ei causa permutationis fieri
debeat? & respondet rationem permutationis be-
neficialis approbandæ cogere, vt Episcopum nihi-
lominus hac de re dicamus adeundum; quandoqui-
dem cæteri collatores Episcopi minores hac appro-
bandæ, vel reprobandæ permutationis auctoritate
carent, *cap. quæsitum, de rerum permut.* nisi consuetu-
dine, vel præscriptione sibi liceret, idem Boët. Epo
ad c. vnic. de rer. permut. in 6. n. 225.

Quando beneficium in vna diœcesi situm per- 10
mutatur cum alio alterius diœcesis, requiritur in ea
permutatione vtriusque Episcopi, ad quos illa be-
neficia spectant, auctoritas, & consensus; quia in
permutatione duorum beneficiorum vtrumque di-
mittitur, & vtrumque confertur, ac proinde necesse
est vt vtrius Episcopi intercedat auctoritas. Ita
Azor. *d. cap. 29. q. 8.* Et † quamuis per permuta- 11
tionem beneficia vacare dicantur, *capit. vnic. de*
rerum permutat in 6. Gomes. *in regul. de publicandis,*
quæst. 3. num. 3. tamen in quolibet mense anni pos-
sunt permutari beneficia coram Episcopis, & Epis-
scopi possunt admittere resignationes in fauorem
ex causa permutationis, quas faciunt permutantes,
& eorum cuilibet collationem de beneficio resigna-

to

to facere, Gonzal *ad reg.* 8. *Cancell. glos.* 14. *n.* 32. Nicol. Garcia *de benef. par.* 5. *cap.* 1. *num.* 543. Requiritur in permutatione beneficiorum consensus Episcopi, vt penitus tollatur ambitionis præsumptio, & pura partium nundinatio, quæ non potest non esse periculosissima conscientiis propter præsentissimum simoniæ metum: at interueniente Episcopi consensu beneficia iure collationis, & institutionis Canonicæ possidentur, quia partes permutantes prius beneficia sua resignare tenentur in ordinarij manus, & deinceps fit compermutantibus eorundem beneficiorũ collatio cum institutione Canonica hinc inde, cessat ideo simonia, cessante nimirum priuatæ nundinationis temeritate; nec enim qui sic permutant, dicendi sunt habere beneficia hæc ex permutatione, sed ex institutione Canonica, quamtumlibet permutatio fuerit causa sine qua non fuisset ventum ad hanc institutionem. Ita Boër. Epo *de saturnino perm. benef. iure, ad c. cum olim, de rerum permut. n.* 75.

12 Et in hac permutatione coram Ordinario facienda non est opus facere mentionem de obtentis, sicut nec in alia prouisione ab eo facta, *Clem.* 2. *de offic. Ordin.* Menoch. *de arbitr. casu* 201. *n.* 150. post Rot. Corras. & alios Nic. Garc. *d. c.* 4. *n.* 99. Vt autem permutatio beneficiorum Ecclesiasticorum valida sit, & legitimè ac canonicè fiat, quæ requirantur? Vide Marcel. Vulpè *in d. praxi c.* 48. *à n.* 50. Boër. Epo *de saturn. permut. benef. iure, in Clem. de rerum permut. n.* 294. vbi reddit rationem quia non simpliciter, nec ex mera gratia confertur beneficium vacans ex resignatione propter permutationem facta, sed beneficiũ vnum in locum alterius beneficij succedit, non pro singulari lucro, vel ex causa lucratiua, neque pro noua locupletione, sed pro iusta pensatione proprij beneficij pro beneficio alieno resignati, ita vt nihil noui videatur acquisitum.

Beneficia cum aliis beneficiis ita sunt permutanda, vt nec cum spiritualibus aliis rebus inter sese permutari valeant, nec etiam cum pensione quamtumuis tituli vice fungatur, affinitatem habeat cum beneficis; quia pensiones defuncto pensionario mox redeunt ad sua beneficia vnde delibabantur, tanquã ad suam naturam, & cum eis coalescũt, & absorbẽtur, & intercidunt; ideoque nihil inuenirent viri diuitiarum suis in manibus, qui beneficia sua cum talibus pensionibus permutassent: ita Boër. Epo *ad d. Clem. vnic. n.* 261. vbi deinde *n.* 292 *pag.* 154. hanc non inferri ait, quasi beneficia quoque permutanda necessariò prorsus esse debeant eiusdem generis, vel qualitatis, possunt enim beneficia simplicia permutari cum dignitatibus & Curatis, & vice versa dummodo capacitas personarum non desit.

13 Aduertendum maximè est, quod permutatio hæc simplex fieri debet, non verò triangularis, vel quadrangularis; veluti, si ego resigno vnum beneficium in fauorem Ioannis, vt ipse Ioannes resignet suum beneficium, non in fauorem mei, sed in fauorem alterius, quia esset simoniaca talis permutatio triangularis, Nauar. *cons.* 43. *sub tit. de simonia, numero* 3. *in fine, in noua edit.* post Caputaq. Imol. & alios, ita tenent Gonzal. *d. gloss.* 14. *num.* 58. Coch. *de permutat. benef part.* 2. *cap.* 25. Molfes. *in summ. tractat.* 6. *cap.* 13. *num.* 33. Lessi. *de iustit. lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 14. *numer.* 48. nouissimè Bonacin. *variar. tract.* 1. *de simon. quæst.* 4. §. 14. *num.* 4. *vers. idem ibid. num.* 13. *in fin.* vbi, *num.* 4. *vers. idem.* Optimè Boër. Epo *de saturn. permut. benef. iure, ad Clem. vnic. de rer. permut. num.* 333. *cum seqq.* vbi de triangulo non ma-

14 thematico, sed beneficiorum permutatario. † poterit tamen Episcopus quando beneficia permutata sunt inæqualia, ex officio mandare (cessante pacto) quod recipiens beneficium pinguis, soluat aliquam pensionem suo tempore duraturam ad coæquandos fructus vtriusque beneficij permutati, Ancharan. *cons.* 279. incip. *Quæstio proponitur*, Nauar. *dict. cons.* 43. *num.* 4. Gonzal. *d. gloss.* 14. *num.* 38. † Nam li- 15
cèt regulariter, & sine causa nequeat Episcopus pensionem reseruare, & imponere; ex iusta tamen causa, vtpote pro bono pacis, vel studio alicuius scholaris pauperis, vel in vtilitatem Ecclesiæ, vel ex alia rationabili causa, potest illam reseruare, & imponere, Rebuff. *de priuilegiis scholar. priuileg.* 42. Nauar. *cons.* 15. *num.* 3. *de rebus Ecclesiæ*, & *consil.* 4. *num.* 2. *de simonia, in nouis*, Gambar. *de Legato lib.* 6. *à numero* 392. & fuit resolutum *in vna Militen. Canonicatus, sexta Martij* 1596. coram *Illustrissimo Domino meo D. Cardinale Millino*, & *in altera Algarbien. Canonicatus, nona Iunij* 1579. coram *Card. Lancellotto sen.* quæ est in impressis *decis.* 519. *sub num.* 3. *p.* 1. *diuers.* de quo vide resoluta infrà *alleg.* 85. *post n.* 11. Vide latiùs infrà *alleg.* 85. *num.* 3. & 11. *cum seqq.*

Secundò amplia etiamsi nondum adepta sit posses- 16
sio, nam habens ius in re, non tamen adeptam possessionem (quia per collationem acceptatam ante adeptam possessionẽ ius in re beneficio acquiritur, *cap. si tibi absenti, de præbend. lib.* 6. Flamin. *de resign. lib.* 2 *quæst.* 16. *num.* 2. & *lib.* 10. *q.* 6. *numero* 2. & *q.* 8. *numero* 5. Molina *de Iustit. tract.* 2. *disput.* 2. *vers. dixi superiùs.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 15. §. 1. *n.* 15. & 33. Rota *in vna Vercellen. Canonicatus* 11. *Decembris* 1603. coram *Reuerendissimo D. meo Coccino.* apud Farinac. *part.* 2. *tom.* 1. *decis.* 498.) potest 17
beneficium coram Ordinario resignare, vel cum alio permutare, Franc. *cap.* 1. *n.* 16. & *ibi* Gambar. *n.* 86. *de rerum permut. in* 6. Prob. *ad Monach. in cap. licet Episcopus, n.* 6. *de præbendis in* 6. Corras. *de benef. cap.* 9. *n.* 1. Nauar. *cons.* 4. *n.* 2. *sub tit. de simonia. in nouis*, Cardin. Mantica *de tacitis, & ambiguis conuent. lib.* 23. *tit.* 9. *n.* 2. & 9. Nicol. Garc. *d. c.* 4. *num.* 15.
† Etiam ante apprehensam possessionem, litteris 18
tamen expeditis, Anton. de Burg. *in c. cæterum, n.* 151. *de rescriptis*, Gemin. *cons.* 127. *in fine*, Petr. Gregor. *syntagm. iuris lib.* 17. *cap.* 17. *n.* 16. Flamin. *lib.* 2. *q.* 26.
† Et licèt beneficium litigiosum, super quo pendet 19
lis, non possit resignari, vel permutari, Lancellot. *de attent. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 254. Pute. *decis.* 354. *lib.* 3. Flamin. *lib.* 2. *quæst.* 3. *à num.* 1. Azor. *d. cap.* 29. *q.* 5. Nec ab Episcopo inferri, Seraphin. *Rota Romanæ decis.* 945. hoc non procedit quoties lis esset super priuatione beneficiati: nam hoc casu, huiusmodi lis non facit beneficium litigiosum, vt fuit resolutum *in Hispal. attentatorum* coram *Domino Aquen.* 16. *Nouembris* 1553. & referunt Pute. *dec.* 66. *lib.* 2. Flamin. *d. q.* 3. *n.* 56. vbi *n.* 57. & declarat, nisi lis esset super priuatione, & vt adiudicetur alicui beneficium, quia hoc casu dicitur litigiosum, & per consequens resignari non poterit.

Tertiò amplia, vt etiam beneficia iurispatronatus 20
possint resignari coram Episcopo, accedente tamen patronorum consensu, Pute. *decis.* 412. *numer.* 2. *lib.* 1. Flamin. *lib.* 7. *q.* 14 *num.* 8. Sic etiam eodem patronorum consensu accedente possunt permutari, *cap. decernimus* 6. *quæst.* 7. Flamin. *de resign. benef. lib.* 2. *quæst.* 4. *numero* 18. Mari. Antonin. *var. resolut. lib.* 1. *resolut.* 109. *num.* 32. Couar. *pract. capit.* 36. *numero* 9. Stephan. Quaranta *in summa Bullarij, verb. beneficiorum permutationes, in addit.* Vgolin. *d. c.* 50. §. 19. *n.* 4. Azor. *d. c.* 29. *quæst.* 6. Boër. Epo *ad dict. cap. cùm olim, de rerum permut. num.* 110. vbi resoluit

per

permutationem collationemque abſque patroni conſenſu factam ipſo iure valere, ſed collatoribus, vel patronis eam non ferentibus reuocandam, reſcindendamve, vel vt noſtri loquuntur annullandam, *cap. quod ſicut* 28. *de elect. cap. cum in Eccleſiis* 33. *de præbend. in* 6. & reſpondet textum *in cap. decernimus* 16. *quæſt.* 17. de permutatione non agere, ſed de vltronea Epiſcopi collatione beneficij non permutati, ſed ſimpliciter vacantis, vbi patroni nominatio, ſiue præſentatio iam locum inuenerat; plus itaque permittitur Epiſcopo in beneficiis permutatis, vtpote non ſimpliciter vacantibus, quam in beneficiis ſimpliciter vacantibus, vbi collatoribus, & patronis acquiſitum eſt iam ius. Requiritur enim in permutatione conſenſus illorum, ad quos collatio, electio, ſeu præſentatio pertinet: quia ipſorum intereſt quamuis Epiſcopus totum debeat expedire, gloſſ. *verb. collationem, in d. c.* 1. gloſſ. etiam *in dicta Clem.* 1. & multi quos refert, & ſequitur Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *num.* 72.
21 nam † patronorum intereſt, vt videant ne habeant Rectorem eis odioſum, & non acceptum, vnde cùm de eorum præiudicio tractetur, ſequitur illos neceſſariò eſſe vocandos, eorumque conſenſum requiri, per reg. *quod omnes tangit, de regul. Iuris, in ſexto*, niſi ipſi patroni fuerint peremptoriè vocati, dato eis termino ad comparendum cum expreſſione cauſæ, & ipſi infra terminum præfixum non comparuerint ad contradicendum permutationi, quia tunc ſequuta Ordinarij inſtitutione amplius non audientur, nec potuerunt ſe opponere etiam infra reſiduum temporis dati ad præſentandum: ſi vero comparuerint declarando ſe permutationi nolle conſentire, & velle alium præſentare, tunc licet non præſentauerint infra tempus præfixum in edicto per Epiſcopum appoſito, poterunt nihilominus vti beneficio temporis legalis vſque ad finem quadrimeſtris. Ita Proſper. de Auguſtino *in addit. ad Quarantam, d. verb. beneficiorum permutatio, in princip.*

22 *Quarto* amplia, vt Epiſcopus poſſit recipere reſignationes beneficiorum exiſtentium in ſua diœceſi, etiam in Curia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicuntur vacare in Curia per reſignationem, & eo caſu collatio palam ad Summum Pontificem ſpectat, *c.* 2. *de præbend. in* 6. Et hanc ampliat. tenent Couarr. *lib.* 3. *variar. cap.* 20. *ſub num.* 8. Flamin. *lib.* 7. *quæſt.* 14. *num.* 23. Proſper de Auguſtin. *d. verb. beneficiorum reſignationes, prope fin. verſic. An autem Ordinarij*, me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part.* 2. *cap.* 9. *num.* 25. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ.* 7. *dub.* 39. *num.* 21. qui tamen adhibent hanc cautelam in conferendo, vt exeant ab Vrbe ad hoc vt dicantur eſſe in aliena diœceſi, & fuit reſolutum in Rota, vt per Puteum *deciſ.* 167. *lib.* 1. & aduertit Maſſobr. *dict. requiſ.* 7. *dub.* 44.

23 *Quintò* amplia, vt beneficia reſeruata poſſint reſignari coram Epiſcopis, qui poterunt reſignationes dictorum beneficiorum recipere, non autem illa conferre, Flamin. *d. quæſt.* 14. *num.* 6. me citato *in hoc loco*, Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ.* 7. *dub.* 39. *num.* [illegible] omiſſa diſtinctione Azor. *d. c.* 29. *quæſt.* 10.
24 Sic etiam † quamuis Epiſcopus in manibus ſuis poſſit recipere reſignationes in menſibus in quibus collatio ſpectat ad Cardinalem ratione indulti, non poterit tamen conferre, ſed Cardinalis habebit collationem Gabriel. *conſ.* 187. *lib.* 1. Flamin. *d. q.* 14. *num* 13 vbi *n* 30. cum Abb. *in cap. ad ſupplicationem, num.* 5. *de*
25 *renunciat.* reſoluit † poſſe Epiſcopum recipere reſignationem beneficiorum obtentorum per alium Epiſcopum. Sic etiam coram Ordinariis poſſunt reſeruata beneficia permutari, dummodo non ea conferant, cum hoc ad Summum Pontif. ſolum ſpectet, & ita poſt multos reſoluit Flamin. *lib.* 2. *quæſt.* 16. *in princip.* Solius tamen erit Summi Pont. ex iure quidem communi permutationes beneficiorum admittere, quæ ſint in Eccleſiis ab Ordinario exemptis, & immediate ſubiectis Apoſt. Sedi, ſed ex conſuetudine, vel indulgentia potiſſimum Pontificis poterit eſſe capitis inferioris earundem Eccleſiarum, vel etiam Capituli, ſiue Collegij cuiuſpiam; ita Boët. Epo *de ſummin. permut. benefic. iure, ad c. unic. de rerum permut. in* 6. *num.* 226.

Aduertere oportet renunciationem beneficij factam in manibus poteſtatem non habentis eſſe nullam, vt cenſuit Rota *in Camerinen. Parochialis* 27. *Nouembris* 1587. coram *Card. Seraphino*, eſt inter eius deciſiones impreſſas *dec.* 803. 26

Illa tamen ſimplex beneficiorum reſignatio nunc, 27
vt validè fieri poſſit coram Ordinario, requiritur cauſa, de expreſſis in Conſtitut. Pij V. 58. incip. *Quanta Eccleſiæ, Dat. Romæ anno Incarnationis Dominicæ* 1568. *Kalend. Aprilis*, quam referunt Quaranta *in ſumm. Bullarij, verb. beneficiorum reſignationes*, Vgolin. *d. c.* 50. §. 18. *num.* 3. Flamin. *de reſignat. lib.* 5. *quæſt.* 6. *num.* 2. & de ea meminit Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ.* 7. *dub.* 5. & Marcel. Vulpe *d. cap.* 48. *num.* 36. *cum ſequen.* cuius pars eſſentialis ſic ſe habet:

Poſthac Epiſcopi, & alij facultatem habentes eorum 28
dumtaxat reſignationes recipere, & admittere poſſint, qui aut ſenio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimine obnoxij, cenſuriſque Eccleſiaſticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Eccleſiis, vel beneficio inſeruire, ſeu qui vnum aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoueri. Religionem quoque ingreſſuri, vel matrimonium contracturi, ſi ſtatim poſtea id re ipſa exequantur. Denique cum quis ex aliis caſibus acciderit, qui conſtitutione fælic. record. Innocentij Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Eccleſiis edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij reſidere ſecuri, ſed ne horum vllus ſacro Ordini mancipatus, niſi religionem ingreſſurus valeat vllo modo beneficium, vel officium Eccleſiaſticum reſignare, niſi aliunde ei ſit, quo in vita poſſit commodè ſuſtentari. Ad hæc beneficiorum & officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis ſanctionibus, & Apoſtolicis conſtitutionibus permittuntur. Caueant autem Epiſcopi, & alij prædicti, itemque omnes electores, præſentatores, & patroni tam Eccleſiaſtici, quam laici, quicumque ſint, ne verbo quidem aut nutu, vel ſigno futuri in huiuſmodi beneficiis, & officiis ſucceſſores ab ipſis reſignantibus aut aliis eorum ſignificatione, vel hortatu deſignentur, aut de his aſſumendis promiſſio inter eos, vel etiam intentio qualiſcumque intercedat.

Cæterum præcipimus, atque interdicimus ne ipſi Epiſ- 29
copi, aut alij collatores de beneficiis, & officiis reſignandis prædictis, aut ſuis, admittentium conſanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatorum in extraneos collationum audeant prouidere: quod ſi ſecus, ac etiam quicquid præter, vel contra formam prædictorum, fuerit à quocumque temere attentatum, id totum ex nunc vires, & affectum decernimus non habere.

Qui verò contra fecerint, vt in eo, quo deliquerint pu- 30
niantur, è beneficiorum & officiorum collatione, nec non electione, præſentatione, confirmatione, & inſtitutione, prout cuique competierit, tamdiu ſuſpenſi remaneant, donec remiſſionem à Rom. Pont. meruerint obtinere, & qui talia beneficia, ſeu officia receperint, eos prædictis pœnis volumus ſubiacere. Et nihilominus in eos, qui ſic

suspensi conferre, eligere, præsentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicas, quoad personas, quo vero ad Capitula, & Conuentus, a diuinis suspensionis sententias, ipso facto promulgamus, quibus etiam nullus alius, quam ipse Rom. Pont. siue absolutionis, siue relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertire, prohibitione, & litteris nostris prædictis, nihilominus in cæteris omnibus perpetuo valituris. Non obstantibus, &c. Quam quidem Constitutionem præscribentem casus, in quibus Ordinarij possunt admittere resignationes, in Hispania non fuisse receptam, sed ab ea ad Sedem Apostol. supplicatum probat Nicol. Garc. *de benef. part.*11.*cap.*3. §.3. *d. num.* 270. *cum seqq.* & saltem quoad illam partem Constitutionis præfatæ de non conferendis beneficiis resignatis consanguineis, affinibus, aut familiaribus Episcoporum, nouissimè tradit Salgado *de supplicatione ad sanctissimum a litteris Apostolicis, p.*1 *c.*2. *num.*136.

31 Recolligendo huiusmodi causas, ex quibus Ordinarij possunt beneficiorum resignationes admittere, prout eas refert Filliuc. *tractat.*41.*de benefic.cap.*10. *num.*13. & Castro Palao *in opere morali tom.*3. *tract.* 13.*disputat.*6.*puncto* 3.§.1. dico, quòd prima est quando beneficiatus volens resignare est senex, prout habetur *in d. Constit. Pij V.* ibi, *senio confecti*, & de Iure communi probat text. *in cap. nisi cum pridem de renunt.* vbi Abb. *num.*7. Gratian. *Marchia decis.*189.

32 *num.*3.& 4. † Et senes qui dicantur, remittitur iudicis arbitrio, considerata personarum qualitate, propter complexionum diuersitatem, Menoch. *de arbitr. casu* 59.*num.*3. Flamin. *de resignat.lib.*5.*quæst.*9.*num.*8. Prosper. de Augustin. *in addit. ad summam Bullarij verb. beneficiorum resignationes, in princip.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. Neapol.cap.*53. *num.*1.*in nouiss.edit.* & in his terminis Aloys. Ricc. *in decision. Curia Archiepisc. Neapol. decis.*18.*part.*4. Massobr. *d. requis.*7.*dub.*6.

33 *Secunda* causa est infirmitas volentis resignare beneficium, vt habetur *in dict. constitut. Pij V.* ibi, *aut valetudinarij*, Flamin. *dict. quæst.*6. *numer.*9. Prosper. de

34 Augustin. *dict. loco, vers. secunda.* † Et valetudinarius quis dicatur etiam iudicis arbitrio relinquitur, Menoch. *de arbitr. casu* 60. Marc. Anton. Genuens. *dict. capit.*53. *vers. aut valetudinarij*, Massobr. *dict. requis.*7. *dub.*9.

35 *Tertia* causa est, quando beneficiatus est corpore impeditus, vt patet ex dict. Constitut. Pij V. ibi, *aut corpore, impediti*, si impedimentum sit tale, vt non possit præstare id, ad quod tenetur; vel aliàs ipsi Ordinario videretur esse sufficiens, Prosper de Augustin. *d.loco vers. tertia*, Marc. Anton. Genuens. *dict. cap.*53. Flamin. *d. quæst* 6.*num.*31.& 32. vbi *à num.*16. exemplificat in octo morborum generibus, videlicet, in leproso, in scabroso herculeo, in paralytico, in apoplectico, in habente morbum comitialem, in lunatico, in laborante morbo Gallico, producente vlcera per corpus, in habente manus tremulas, vel chiragram continuam, de quibus morborum generibus tractaui *allegat.*62.*à n.*40.

36 *Quarta* causa est; quando beneficiatus est corpore vitiatus, vt habetur in dict. Constitut. Pij V. ibi, *vel vitiati*, &c. Flamin. *dict. quæst.*6. *à numer.*33. Massobr. *dict. requis.*7. *dub.*10. Prosper. de Augustino *d.loco, vers. quarto*, vbi exemplificant in sex corporis deformitatibus, scilicet in cœco, in claudo, in habente manum mutilam, vel articulatas manus ad viendum inefficaces, in habente crus penitus abscissum, aut adeo contractum, vt ligneo pede sit opus, in gibboso, & tandem in diminuto qualibet parte corporis notabiliter de quibus defectibus dixi *d.alleg.*62. *à n.*26.

Quinta causa est, si beneficiatus est crimini obnoxius, vt patet *in d. Constitut.* ibi, *crimine obnoxij*, quia qui crimina committunt, faciliùs ad renuncianda beneficia admittuntur, cum ad eorum priuationem Iura conueniant, Fusch. *de visitat.lib.*2.*cap.*28.*num.*25. Flamin. *d. q.*6. *à num.*57. Massobr. *d.requis.*7. *dub.*11. Prosper. de Augustino *d.loco vers. quinta*, qui exemplificant in casibus in quibus ob crimen commissum veneris beneficio priuandus, videlicet, in homicida, in simoniaco, in adultero, in concubinario, qui post admonitionem non resipiscit: in sustinente excommunicationem per annum, in periuro, & in blasphemo. † Huiusmodi criminosi inquisitione pendente, etiam post receptas probationes, & conclusum in causa, imò & pendente appellatione à sententia priuationis simpliciter possunt beneficiis coram Ordinario renuntiare, modo fiat mentio criminis, & processus incœpti, nisi crimen illud renunciantem indignum redderet, Flamin. *lib.*3. *quæst.*16. *num.*23. Prosper. de AugUst. *vbi proximè*, Marc. Anton. Genuens. *d.cap.*53. *in annot.* 37 38

Sexta causa est, quoties beneficiatus esset censuris Ecclesiasticis irretitus, vt habetur in dict. Constitut. Pij V. ibi, *censuris Ecclesiasticis irretiti*, &c. Fusch. *d.cap.*28.*num.*14. Flamin. *d. quæst.*6.*num.*67. Prosper. de August. *d.loco vers. sexta*, Marc. Anton. Genuens. *dict. capit.*53. & hæc censura diuiditur in excommunicationem, suspensionem, & interdictum, *cap. querenti, de verbor. signif.* 39

Septima causa est, quando beneficiatus, nequit, aut non debet Ecclesiæ, siue beneficio inseruire, vt dicitur in dicta Constit. Pij V. ibi, *aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio inseruire*, &c. Flamin. *d.q.*6. *à num.*91. Prosper. de Augustino *d.loco versic. septima*, qui exemplificant quoad primam partem in clerico bannito, in dæmoniaco, & in muto effecto; quoad secundam partem, de illis scilicet, qui etsi possint, non tamen debent Ecclesiæ, vel beneficio deseruire, exemplificant in clerico turpiter, & scandalosè viuente, in lunatico, in patiente stomachi languorem, & sic vomitum, in illiterato, & in habente morbum caducum. 40

Octaua causa, qua Ordinarij possunt recipere beneficiorum resignationes, est quando beneficiatus vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia, vt habetur *in dict. Constitut. Pij V.* ibi, *seu qui vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia*, &c. Flamin. *dict. quæst.*6. *à num.*108. Massobr. *d.requis.*7.*dub.*13. & 14. Prosper. de Augustino *d. loco vers. octaua*; namque vnus vno debet esse contentus beneficio, quod quidem si ad vitam eius honestè sustentandam non sufficiat, licet aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri, vt disponit Concil. Trident. *sess.* 24. *de reform. cap.* 17. ad cuius intellectum deseruiunt per me dicta *allegat.*62. 41

Nona causa est, quando contingeret beneficiatum ad aliud beneficium prom[illegible] patet in dicta Constitut. Pij V. [illegible] *vel quos ad aliud contigerit pro*[illegible] Flamin. *dict. quæst.*6. *à num.*157. Prosper. de Augustin. *d.loco vers. nona*: quia talis resignatio non tam dicitur fieri propria voluntate, quàm ex necessitate, per text. *in cap. de multa, de præbend. & in Extrauag. execrabilis, vers. qui verò deinceps, eodem tit. inter communes.*

Decima causa est, quando clericus beneficiatus vellet Religionem ingredi, aut matrimonium contrahere, dummodo statim re ipsa id exequatur, vt 43

habetur

habetur in dict. Constit. Pij V. ibi, *Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim re ipsa id exequantur.* Fusch. *d.lib.2. cap.28. numer.18.* Flamin. *d.quæst.6.à num.163.* Prosper.de Augustino *d. loco, v.rs. decima*, me citaro *in hoc loco* Alzedo *dict.part.2.cap.9. numer. 23.* qui vnam differentiam constituunt inter Religionem ingredientes, & Matrimonium contrahentes: quia si Ordinarius admisit renunciationem illius, qui vult matrimonium contrahere, illo contracto de præsenti potest conferre illud beneficium; si verò admittat renunciationem illius, qui vult ingredi Religionem, eo ingresso Religionem, statim non potest conferre illud beneficium, sed debet expectare per annum, intra quem potest exire. Et ideò Garc. *de benefic. part.11. cap.9. num.23.* dicit quòd illa verba, *Religionem ingressuri*, intelligenda non quidem de habitus susceptione, sed planè de professionis emissione, refert Massobr. *in sua praxi habendi concursum, requis.7. dub.32. numer.9.* vbi *num.15.* cum Flamin. *d. quæst.6. numer. 165.* dicit quòd poterit Ordinarius conferre beneficium resignatum ab eo, qui vult Matrimonium contrahere, non obstante quòd postea matrimonium iam contractum dissoluatur, vel ex eo quòd vxor ante consummationem intrauerit Religionem, vel inuenta fuerit esse consanguinea.

44 *Vndecima* causa est, quando beneficiatus nequit, aut non audet propter capitales inimicitias in loco beneficij securus residere, vt dicitur in d.Constitut.Pij V. ibi, *qui etiam ob capitales inimicitias, vel non audent in loco beneficij residere securi*, &c. Fusch. *d.cap.28.num.8.* Flamin. *d.quæst.6.num.169.*Prosper.de Augustino *d.loco vers.vndecima*, Marc. Anton. Genuens. *d.cap.53.num.4.* Quæ autem dicantur capitales inimicitiæ, dixi suprà *allegat.41 num.10.*

45 Ex relatis causis possunt Ordinarij beneficiorum resignationes admittere, & in dubio non præsumitur resignatio, aut permutatio facta ex iusta causa, nec creditur Ordinario dicenti se facere illam iusta de causa, nisi illa probetur, vt contra aliquos tenent Nicol. Garc. *de benef. part.11. capit.4.numer.52.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.460.* Rota verò coram Seraphin, *decis.1320.num 3.* censuit renunciationem per Ordinarium admissam præsumi ex causa rationabili,

46 per *capit. in præsentia, de renuntiat.* † Si tamen renunciationes factæ sint absque prædictis causis,sunt nullæ, Ordinarij vero illas admittentes nullam pœnam incurrunt. Fusch.*d.c.28.n.26.*Flamin. *d.q.6.num.225.*Vgolin. *d.§.18.n.6.*

47 Illud tamen maximè obseruare debent, vt coram eis renunciantes, si sint in Sacris constituti, habeant aliunde vnde viuere, & vitam commodè sustentare possint, aliàs renunciationes admittere non valent, prout exprimitur in dict. Constitut. Pij V. ibi. *Sed ne horum vllus Sacro Ordine mancipatus, nisi Religionem ingressurus, valeat vllo modo beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit, quo in vita possit commodè sustentari.* Massobr. *dict.requis.7. dub.37.* &c. & faciunt quæ dixi suprà *alleg.19.à num.33.* Requiritur etiam publicatio; nam publicanda est resignatio simplex facta in manibus Ordinarij, Rota *dec.662. ex num.1. p.4. diuers. & decis.666.* etiam ex *num.1. eod. p.4.* Seraph. *decis.1309.num.1. & 4.* Lotter. *de re benef. lib.3.q.21.num.9.*licèt non esse hoc per vsum receptum in Hispania affirment Nicol.Garc. *d.p.11.c.3.num.332.* Salgado nouissimè *de supplicat.ad Sanctissim.part.1.c.2. num.137.*

Postquam Summus Pontif. Pius V. *in dicta sua Constitut.* supra relata prædictas exarauit causas, statuit ne resignationes coram Episcopis, vel aliis collatoribus fiant cum pacto, seu conditione, vel designatione futuri successoris, cui resignans intendit beneficium conferri, irritumque alitei factum, refert nouissimè Bottac. *var.tract.1 de Simon.q.est.4.§ 14.num.5.* vbi antea *numero 5.* probat resignationem beneficij non puram labem simoniæ continere, si coram Prælato inferiore Papa fiat, hinc inferens simoniam committi dum quis alteri beneficium resignat ea conditione, vt sibi pensionem soluat, & citat Suar. *tom. 1. de Relig.lib.4. capit.35.numer.22.* Filliuc. *tract.45. cap.8. quæst.10.num.34.* Et idem Bonacin. *eod.§.14. num.3.* asserit simoniam pariter committi dum beneficiarius, qui beneficium litigiosum cum multis expensis assequutus fuerat, & postea dum in pacifica existit possessione, resignat illud alteri coram inferiore Papa cum pacto vt eis, cui resignat beneficium, soluat expensas, & citat Flamin. *de resignat.lib.14.quæst.7.num.1.* Suar. *d.c.35.num.24.* Filliuc. *d.q.10.num.35.* Valer.Reginald. *lib.23.c.18.*

Deinde Ordinarij obseruare debent, vt admittentes 48 beneficiorum resignationes ex his causis, non debeant illa beneficia conferre suis, aut admittentium consanguineis,& affinibus, vel familiaribus, etiam per circuitum,vt dicitur in dict.Constit.Pij V. ibi. *Cæterùm præcipimus, atque interdicimus, ne ipsi Episcopi, aut alij collatores de beneficiis, & officiis resignandis,prædictis, aut filiis, aut admittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatum in extraneos collationem audeant prouidere.* Quia si hoc facerent, hæc renunciatio præsumeretur tacitè, & indirectè facta ad fauorem, quæ coram eis fieri non potest. Ita Flamin. *d.quæst.6.num.180.* Francisc. Leo *d.part 2.cap.3.num.69.* Prosper. de Augustino *dict loco, post vndecimam causam, vers. & quare*, Filliuc. *in quæstione moral.tom.3. tract.45. capit.8. numer.29.* Villalob. *in summ. tom. 2. tract.37. diffic.31. num.2.* nouissimè me citato *in hoc loco* Diana *moral. resolut. part.5. tractat. 14. resolut. 26.* nouissimè Marcell. Vulpe *in sua praxi cap.t.49. numer.19.*Mar. Antonin. *var. resolut. lib. 1. resolut. 112. casu 34.* vbi resoluit Episcopum ob dictam Bullam Pij V.non posse conferre suo familiari beneficium coram se resignatum. Sed in hac parte non videri huiusmodi Constitutionem in Hispania seruari, sed esse ab ea supplicatum asserunt Nicolaus Garcia *d part.11.cap.3. numer.170.in fine.* Alphons.Moscoso *in summ. tractat.15.cap.10.num.2.* Diana *d. resolut.26. vers. verum*, Salgado citatus *suprà num.30.*

Quòd autem beneficia iurispatronatus non comprehendantur sub *dicto §. Cæterùm*, declarauit Gregor.XIII. vt attestantur Piasec *in praxi Episcop.p.2.c.5. num.22.* Nicolaus Garcia *de benef. part.11. capit.3. §.3. n.268.* & contra Franc. Leonem, idem dicit Massobr. *in sua praxi habendi concursum requis.7. dub. 24. secundùm Romanam impres.* In quoto autem gradu prohibeantur consanguinei quominus possint prouideri ab Episcopo de beneficiis in eorum manibus resignatis, non abs re erit inuestigandum. In quo dubio Flam. *de resignat.benefic.lib.5.q.6.num.194.*dicit quòd relinquitur dispositioni Iuris communis *in lib.commodissimè 10. ff. de liberis, & posth.* & ita vsque ad quattum gradum exclusiuè prohiberi resoluit Massobr. *dict. requis.7. dub.25.* vbi *dub. 26.* tenet affinitatem ad inducendum impedimentum collationis beneficij resignati in manibus Ordinarij si sit ex licito coitu, non extendi vltra tertium gradum; si verò sit ex illicito coitu, gradum secundum non debere excedere, & *dub. 27.* tradit attinentiam non impedire collationem beneficij resignati in manibus Ordinarij, & *dub. 29.* etiam asserit publicam honestatem non impedire; & *dub. 30.* ait quòd Episcopus potest conferre

familiari ſui Vicarij etiam comedentis in tinello, beneficium reſignatum in ſuis manibus; at verò Vicarius nequit huiuſmodi beneficium conferre familiari ipſius Epiſcopi, rametſi reſignatio facta ſit in manibus ipſius Vicarij, & *dub.* 31. cum Garcia *de benefic. part.*6. *cap.*2. *numer.*210. tradit quòd conſanguinei, affines, & alij impediti à conſecutione beneficij rèſignati in manibus Ordinarij impediuntur etiam à concurſu Parochialis reſignatæ, ſecus ſi vacet per obitum

49 Si verò huiuſmodi Ordinarij beneficia coram ipſis reſignata conſanguineis reſignantium, aut ſuis, vel familiaribus conferant, ſuſpenduntur à collatione, electione, & inſtitutione beneficiorum, donec à Summo Pontifice abſolutionem obtinuerint, vt dicitur in dict. Conſtitut. Pij V. *verſ. qui verò contrafecerint*; refert Rota apud Farin. *deciſ.*17. *num.*3. *recentior.* & ſi hac ſuſpenſione non obſtante, iſtorum aliquid fecerint, excommunicantur, vt habetur *in verſ. Et nihilominus*, vbi etiam reſpectu Capituli, & Conuentus imponitur pœna ſuſpenſionis à Diuinis, ipſo iure, quæ eſt ſpecies interdicti, vt ſcribit Maiol. *de irregul. lib.* 3. *capit.*20. *colum.*3. Ordinarij autem ſunt ſuſpenſi duntaxar ſuſpenſione, quæ pertinet circa collationem, & ſpeciem eius, vt reſoluit Flamin. *d. quæſt.*6. *numer.*216. quamuis ignorauerint hanc pœnam per dict. Conſtitut. ſibi eſſe impoſitam: quod aduertunt ita in praxi receptum Flamin. *d. quæſt.*5 *num.*221. Vgolin. *dict.* §.18. *num.*5 *in fine*, Proſper. de Auguſtino *d. loco, poſt vndecimam cauſam, verſ. & quid ſi Ordinarij.* Nicol. Garc. *dict. part.* 11. *cap.*3. *numer.*271. me citato *in hoc loco* Alzedo *dict. part.*2. *cap.*6. *numer.*21. quia etiam data hac ignorantia renunciationes factæ abſque prædictis cauſis ſunt nullæ, cum decretum irritans, de quo dict. Conſtitut. *Quòd ſi ſecus*, &c. licet ignorantes reſpectu nullitatis actus, Flamin. *dict. quæſt.* 6. *numero* 230. & conſanguinitatem ad hoc propoſitum probari per teſtes de publica voce & fama cenſuit Rota *dict. deciſion.*17. *numer.* 2. apud Farin. *part.*2. *recentior.*

50 Hac de re Proſper. de Auguſtino *loco proximè citato*, Redoan. *de ſimon. part.*1. *capit.* 25. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. libr.* 23. *numer.* 249. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 11. *capit.*3. *numero.*209. Bonacin. *dict.* §.14. *num.*5. me citato *in hoc loco* Alzedo *dict. part.*2. *cap.*9. *numer.* 22. videntur inſinuare non obſtante prædicta Pij V. Conſtitut. prohibente, vt in huiuſmodi renunciatione coram Ordinario facienda, nec etiam nutu deſignati poſſit ſucceſſor in beneficio, aliàs collatio ſit inualida, poſſe reſignantem nutu non præcedente dimiſſione facta in foro conſcientiæ rogare collatorem abſque labe ſimoniæ, vt conferat beneficium à ſe nominato, neque enim peccare renunciantes ea intentione, vel ſpe concepta, quòd Ordinarij conferrent illud beneficium, cui ipſi vellent, quando nihil horum eſt in conuentione deductum, cum aliàs eſſet iniicere laqueum, contra text. *in cap. de viduis* 27. *quæſt.*1. quia vix aliquis ad hoc ſpontaneè inducitur, ſequuntur Suar. *tom.* 1. *de Relig. lib.*4. *cap.*35. *numer.*18. *verſ. hæc ergo*, Filliuc. *tractat.*45. *capit.*8. *quæſtio* 9. *num.*26. Vnde probabile videtur non committi propriè loquendo vitium ſimoniæ non ſolùm contra Ius diuinum, verùm etiam nec contra ius Canonicum, ſi reſignatio fiat cum reſignatione perſonæ, ſed abſque vllo pacto, nullaque coniuncta collatori obligatione conferendi deſignatæ perſonæ, vt tenent Couarr. *libr.*1. *var. cap.*5. *num.*3. Filliuc. *tom.*3. *tract.*45. *capit.*8. *quæſt.*7. *num.*2. nouiſſimè Bonac. *var. tractat.*1. *de ſim. quæſt.*4. §.14. *in fine*, Sed tutius eſt vt dicamus renunciationem beneficij coram ordinario factam in fauorem alterius, hoc eſt, adiecto modo vt conferatur illi, vel illi, eſſe ſimoniacam, niſi fieret in manibus Papæ ſecundum ſtylum Curiæ à multis ſæculis obſeruatum. Ita Nauarr. *in man. cap.*23. *num.*117. *verſ. ad* 10. doctè & piè Boët. Epo, *d. tractat. de ſtatu rmiò permut. benef. iure, ad cap. olim num.*83. *de rerum permut.* vbi reprobat Duaren. qui nimis audacter, vt ille ait, ſcriptitat, *libr.* 8. *de ſacris Eccleſiæ miniſter, ac benefic. c.*2. §. *quomodo beneficium vitrandum ſit*, huiuſmodi conditionem ad ſimoniacum ambitum nihil pertinere, & dicit nouam, ſingularem, ac inſolentem hanc opinionem; & idem Boët. Epo *vbi ſupra num.* 76. diſſerit, cur Pontifex vitium ſimoniæ hic purget, Epiſcopos non item? *numer.*87. ſic ait, *Sed omni pactione ſepoſita, longiſſimèque per ipſum reſignantem reiecta ſi quempiam commendauerit Epiſcopo, ſimpliciterque beneficium reſignauerit, nihil peccabit aut Epiſcopus, aut reſignator vt illo commendato ad hoc beneficium prouehendo; quinimo perhumaniter vterque faciet, ſi modo commendatus ille beneficio non fuerit indignus: at vero ſi reſignatio conditionalis fuerit, id eſt in fauorem facta, & non aliter, & Epiſcopus, & reſignator peccarent, ſi ratio fauoris huius haberetur, Epiſcopus quidem propter admiſſam, & adiutam à ſe pactionem talem ſimoniacam; reſignator propter ipſam pactionem ſimoniacam. Vnde perſpicitur quantum referat an libere prorſus Eccleſiaſtica beneficia reſignentur, an verò pactionibus interuenientibus; nam legem dicere beneficiorum reſignationibus, id eſt ſpiritualibus actionibus eſt improbum; ſed Epiſcopo quempiam nude tantum commendari per ipſum reſignantem nihil habet improbitatis, conditio nempe, ſeu lex inducit ſimoniam, iuxta gloſſographum atque Doctores in capit. cum pridem, & in cap. pactionibus vltim. ſup. de pactis; in ſola nudaque commendatio, nihil minas.* Hactenus Boët. Epo, qui *num.*91. *cum ſeqq* diſputat, an conditionalis hæc, vel in fauorem reſignatio facta coram Ordinario ſit omnino nulla, ſic videlicet vt nec reſignanti quidem noceat, ſed beneficium ſuum perinde retineat, quaſi non reſignaſſet; an verò reſignatio quidem valeat ipſa, ſed conditio ſola reiiciatur, ita vt ordinarius perinde poſſit id conferre cuilibet alteri cuicumque velit ipſemet ac ſi ſimpliciter & pure facta fuiſſet reſignatio? benè Sanch. *in opuſc. tom.*1. *lib.*2. *c.*3. *dub.*36. *n.*23. dum tenet non videri contra dictum Motum proprium Pij V. ſignificare Prælato ſucceſſorem, relinquendo omnino in eius voluntate prouiſionem; & addit quod illa verba, *caueant ne nutu, aut verbo*, &c. intelliguntur taliter vt inducatur pactum tacitum, vel expreſſum, aut de his aſſumendis promiſſio, ſcilicet expreſſa, vel intentio in pactum tacitum deducta, aliàs dicendum eſſe quod punit ſolum actum internum, refert & ſequitur Diana *d. part.*5. *tract.*14. *reſol.*26. *in fine.*

Formam permutationis coram Ordinario faciendæ 41
ponit Vgolin. *dict. capit.*50. §.20. *numer.*3. quòd *primò* examinabuntur permutaturi ab Epiſcopo, ſeu eius Vicario, iuxta Trident. *ſeſſ.*24. *de reform. cap.*18. *Secundò* collatio fiet idoneis repertis. *Tertiò* litteræ permutationis ſimul expedientur. *Quartò* antequam poſſeſſio accipiatur, publicatio fiet de hac permutatione in Eccleſiis permutatis, vel eorum cœmeteriis, iuxta formam Gregor. XIII. *in Bulla*, incip. *Humano vix iudicio. Poſtremò* in poſſeſſionem mittentur, ac Fidei profeſſionem facient. Cum expeditur permutatio, adminiſtrare poſſunt in ſuis Eccleſiis, quas renunciauerunt, cùm retineant adhuc poſſeſſionem, Flamin. *lib.*1. *quæſt.*7. *numer.*9. me citato *in hoc loco* nouiſſimè Trullench. *in expoſit. Decalog. lib.*1. *capit.*8. *dub.*4. *numer.*3. Illud tamen eſt aduertendum quòd regulariter permutatio debet fieri ex cauſa, quia ad permutationem iuſta cauſa requiritur, quam

quam Episcopus disquirere & recognoscere debet, *cap. quæsitum, de rerum permut.* Aloys. Ricc. *in decis. p.* 1. *dec.* 37. *num.* 2. vbi *num.* 3. quòd sufficit vt ex parte vnius permutantium adsit vtilitas Ecclesiæ, & *num.* 4. quòd in dubio præsumitur quod permutatio sit facta ex iusta causa ab Ordinario quando enuntiat se adhibuisse causæ cognitionem. Si aliquando accidat, quod permutatione collatum beneficium euincatur, poterit is permutatione etiam facta ad resignatum beneficium Superioris auctoritate redire, Rot. *decis.* 3. *de rerum permut. in nouis.*

Qui tamen scire cupit, quando & intra quod tempus reiectio, vel admissio resignationis factæ in manibus Ordinarij debeat ab ipso Ordinario fieri, & à prouiso publicari; consulat dictam Constitut. Gregor. XIII. de publicandis resignat. incip. *Humano vix iudicio*, quæ ad hoc propositum ita cantat. *De beneficiis autem, quæ deinceps in manibus Ordinariorum collatorum etiam Cardinalium, etiam indulta & facultates ad hoc ab Apostol. Sede habentium, ac Legatorum etiam de Latere, & delegatorum etiam specialem eiusdem Sedis extra Romanam Curiam resignari etiam ex causa permutationis contigerit, ipsi intra mensem negotium vniuersum admissionis, vel reiectionis resignationis huiusmodi, & (si per eos facienda erit) prouisionis resignati beneficij iuxta Apostolicas, & alias Canonicas sanctiones omnino absoluant, & qui sic prouisus fuerit, intra tres menses à die sibi factæ prouisionis illam publicet & possessionem beneficij capiat modo & forma supradictis; alioquin, illis elapsis, nulla sit eius prouisio, & beneficium vacare censeatur eo ipso, Ordinariique & alij prædicti, qui hæc, vti eis præscribuntur, non perfecerint eo casu potestate disponendi de ipsis beneficiis sint ea vice priuati, eorumque dispositio eo ipso ad Sedem Apostol. deuoluta existat, aut aliis idoneis ab ipsa Sede dumtaxat modo & forma prædictis concedantur.* Hæc in d. Constitut. Gregorij, quam exponens Flamin. *de resignat. lib.* 11. *quæst.* 2. *conclus.* 3. *num.* 6. concludit, quòd in resignationibus, quæ fiunt extra Curiam, ij, coram quibus fiunt, debent admittere, vel reiicere illas renunciationes infra mensem, & intra eundem conferre illa beneficia vacantia per resignationem, si illam admiserint, addens quod hoc non fuerat consideratum per reg. Cancellariæ, neque per dictam Constit. Pij V. & quod optima ratione videtur positum, ne fiat fraus & sic notat quòd restringitur tempus vt conferat intra mensem, idem annuit *lib.* 11. *quæst.* 5. *num.* 4. 10. & 13. quem refert, & sequitur Nicol. Garc. *de benefic. part.* 11. *cap.* 3. *n.* 285. & *n.* 357. & Ioann. à Coelhier *in regul. de publicandis resignat. num.* 15. *vers. sed hoc interest*, vbi dicit quòd Ordinariis locorum, vel Legatis de latere, in quorum manibus fit resignatio beneficij, præscribitur spatium vnius mensis, vt admittant, reiiciant, aut conferant, & prouisus debeat publicare, &c. Ita Massobr. *in praxi habendi concursum requis.* 7. *dub.* 1. secundùm Roman. impress. optimo iure quoad tempus conferendi prædictorum sententiam non admittit; ratio est, quia cum ex Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 18. concursus proponendus sit etiam in Parochialibus vacantibus per resignationem, & ad huiusmodi concursum proponendum per Constit. Pij V. quæ incip. *In conferendis*, concessum sit quadrimestre & ad conferendum semestre, nec fuerit dictæ Constitutioni Pij V. per aliam Gregorij derogatum, videtur propterea implicare istam doctrinam, & maximam proinde generare confusionem, si intra mensem facienda esset collatio præcedente concursu: existimat igitur ille prædictam Gregorij Constitutionem decidete tantùm, vt debeat Ordinarius infra mensem admittere quidem, vel reiicere resignationem, ac nihilominus habeat sex menses ad conferendum iuxta Apostolicas Constitutiones, & Canonicas sanctiones; itavt admissio, & reiectio, in quibus cadere potest fraus, censeantur restrictæ & limitatæ ad mensem, at collationis tempus reguletur iuxta dispositionem Iuris communis *in cap. nulla* 2. *de concess. præbendæ*, ac dictæ Constiturionis Pij V. & sic ad semestre.

Si verò succedat quòd duo resignent sua beneficia ex causa permutationis, & facta collatione vni, 52
alter decedat ante factam sibi collationem, superstes non habet regressum ad beneficium à se dimissum, quia quoad eum permutatio habuit effectum. Gonz. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 15. §. 2. *à num.* 40. quamuis superstes, cui fuit collatum beneficium à compermutante resignatum, possit vtrumque retinere illo decedente antequam ipse suum resignaret, cum per eum non stet, quin permutatio adimpleatur. Lessius *de iustitia lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 197. Azor. *d. cap.* 29. *quæst.* 29. † nisi ambo essent incomparibilia; quia tunc mortuo 53
compermutante vacaret beneficium superstitis, tanquam prius ab eo obtentum, aut certè ei dabitur optio, vt dimittat quod voluerit, argum. illorum, quæ tradit Hojed. *de incompatibil. benef. part.* 1. *cap.* 13. *num.* 56. & 57.

Permutatio beneficiorum an ob læsionem rescindi 54
possit? Vide latè Pinell. *in lib.* 2. *Cod. de rescind. vendit. part.* 1. *c.* 3. *n.* 16. Couarr. *lib.* 1. *variar. cap.* 5. *n.* 8. Tiraquell. *in l. si vnquam, verb. donatione largitus, num.* 122. *in fine*, Mascard. *de Probat. conc.* 1170. *num.* 20. Gutier. *pract. lib.* 2. *q.* 139. Flamin. *de resignat. lib.* 3. *q.* 9. 7. *n.* 41. Molina *in emporio iuris, p.* 1. *tit.* 9. *q.* 19. *n.* 4. Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resolut.* 463. & *resolut.* 465. differit in quibus præsumatur fraus in permutatione beneficiorum, & *resol.* 480. an beneficiorum inæqualitas sit per se sufficiens ad rescindendam permutationem?

Per renunciationem factam, & ab Episcopo, aut 55
alio legitimo Superiore admissam, dicitur amissa omnis possessio tam naturalis quàm ciuilis, Cresc. *decis.* 2. *alias* 64. *num.* 1. *de causa possess. & prop.* Mohedan. *decis.* 6. *alias* 237. *de locato & cond.* Put. *decis.* 523. *num.* 1. *lib.* 2. & *decis.* 158. *num.* 4. *lib.* 3. Seraphin. *decis.* 796. *num.* 4. Rota *decis.* 92. *num.* 2. *part.* 1. *recentior.* & adeò inducitur per illam vacatio, vt fructus à die resignationis purè, & simpliciter factæ vsque ad diem possessionis captæ per nouum prouisum, spectent ad Cameram, & exigantur à Subcollectore spoliorum, vt per Flamin. *de resignat. benef. lib.* 1. *quæst.* 6. *num.* 15. & 17.

Resignans verò ad fauorem coram Sanctissimo, 56
non amittit possessionem, nisi postquam resignatario est perfectè quæsita, Put. *decis.* 523. *num.* 1. *lib.* 2. & *decis.* 158. *num.* 2. & 3. *lib.* 3. Seraphin. *decis.* 796. *num.* 3. Flamin. *d. lib.* 1. *quæst.* 4. *num.* 64. & 74. Gregor. XV. *decis.* 138. *num.* 5. & 6. *decis.* 159. *num.* 6. Coccin. *decis.* 358. *num.* 5. Rota *decis.* 92. *num.* 2. & 3. *p.* 1. *recentior.* & *decis.* 111. *n.* 3. *part.* 2. *etiam recentior.* & apud Nicol. Garc. *de benef. p.* 6. *cap.* 2. *num.* 126. † At postquam resignatarius in posses- 57
sionem beneficij iustè & legitimè immissus fuerit ei datur manutentio, Argel. *de acquir. possessor. ex remedio l. fin. quæst.* 19. *num.* 118. *cum seqq.* Rota *decis.* 155. *num.* 1. & 2. *decis.* 174. *num.* 3. 5. & 7. *part.* 4. *diuersor.* etiam quòd resignans opponat de nullitate resignationis, Beltramin. *ad Greg. XV. decis.* 138. *sub. litt. C, in fine*, ipse Greg. *decis.* 364. *num.* 3 & 3. Rota *d. decis.* 92. *num.* 4. & 5. *part.* 1. *recentior.* vel de non implemento conditionum, Greg. *decis.* 364. *num.* 3.

Vnde prouenit vt ipse resignans dicatur possidere 58
ante acquisitionem possessionis resignatarij, Boccat. *de interdicto vti possid. cap.* 2. *n.* 65. etiam quòd resignatarius

tarius ratam habuerit resignationem, Put. *decision.* 158. *num.* 3. *lib.* 3. Adeò vt si, antequam fuerit per resignatarium capta possessio, contingat dubitari de ipsius resignationis validitate, detur resignanti manutentio tam aduersus tertium, quàm contra ipsum resignatarium, Boccat. *d.c.* 2 *num.* 65. Beltramin. *ad Greg. XV. d dec.* 138. *sub lit. B.*

ALLEGATIO LXX.

Episcopi sine consensu an iuspatronatus donari, vel alio modo acquiri possit?

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus Ecclesiasticum tam per laïcos, quàm per clericos tribus potissimum modis acquiritur, scilicet fundatione, constructione, & dotatione.*

2 *Fundare quis dicitur Ecclesiam, quando assignat fundum, vbi constrni debet.*

3 *Iuspatronatus ex constructione quando acquiritur.*

4 *Ædificans Ecclesiam si illam à principio non dotauit, potest compelli ad illam dotandam, aliàs non dotando amittit iuspatronatus.*

5 *Construere dicitur is, qui facit expensas in construendo Ecclesiam, non autem faber, qui eam construit, nisi operam suam ponat gratis, vt sit patronus.*

6 *Iuspatronatus non acquiritur ex sola reparatione, seu refectione Ecclesiæ, nisi de nouo construatur,*

7 *Iuspatronatus, vt ex reparatione acquiratur, totalis Ecclesiæ funditus dirutæ restauratio requiritur.*

8 *Fundare, & construere Ecclesiam non sufficit, vt iuspatronatus acquiratur, sed requiritur illius perfectio.*

9 *Dotare dicitur ad effectum consequendi iuspatronatus, qui Ecclesiam dotat, quando sine illa est fundata, constructa.*

10 *Dotare dicitur, vt acquirat iuspatronatus dotem assignans, quæ sufficiat ad necessaria ministrorum, & ad luminaria.*

11 *Dotans insufficienter, quod arbitrabitur Ordinarius, non acquirit iuspatronatus.*

12 *Dotans vt acquirat iuspatronatus debet protestari coram Episcopo se dotis nomine dare.*

13 *Dotans insufficienter, quamuis Episcopus consentiat, non fit patronus.*

14 *Iuspatronatus, vt acquiratur ex dotatione de nouo facta, debet constare dotem primam fuisse reductam de esse ad non esse.*

15 *Iuspatronatus ex dotis augmento non acquiritur.*

16 *Episcopus non potest erigere iuspatronatus ex augmento dotis.*

17 *Iuspatronatus præscriptione, vel consuetudine possunt laïci acquirere.*

18 *Laïci quare consuetudine non possint in electionibus Episcoporum vocem habere, & possint iuspatronatus acquirere? dubitatur.*

19 *Differentiæ ratio inter vtrumque constituitur.*

20 *Iuspatronatus ex fundatione, constructione, & dotatione acquiritur, interueniente auctoritate, & consensu Ordinarij, non aliàs.*

21 *Consensus in acquisitione iurispatronatus ex post facto interuenire potest.*

22 *Consensus in acquisitione iurispatronatus præsumitur interuenisse ex diuturnitate temporis.*

23 *Consensus in iurispatronatus acquisitione præstandus est ab Ordinario loci, in quo fundatur Ecclesia.*

24 *Consensus Episcopi requiritur, siue sit laïcus, siue clericus, qui Ecclesiam fundat.*

25 *Episcopi consensus non potest facere patronum vnius capellæ, vel Ecclesiæ ex priuilegio aliquem, qui non fundauerit, construxerit, vel dotauerit.*

26 *Consensum si diœcesanus in iurispatronatus acquisitione præstare noluerit, potest ad eum præstandum compelli auctoritate Archiepiscopi, vel Primatis.*

27 *Vxor nolens consentire alienationi rerum immobilium à marito factæ, poterit iudex illam cogere, si contradictionem iniustam iudicauerit.*

28 Cap. nullus 17. de iurepatron. *declaratur.*

29 *Episcopus antequam præstet consensum super Ecclesiæ ædificatione, quæ de necessitate debeat requirere, ostenditur.*

30 *Prælatus quilibet etiam inferior, dummodo habeat Episcopalem potestatem, potest iurispatronatus acquisitioni consensum præstare.*

31 *Abbas habens potestatem dandi licentiam ædificandi Ecclesias intra suam Parochiam, habet etiam facultatem præstandi auctoritatem, & consensum creationi & acquisitioni iurispatronatus.*

32 *Capitulum Sede vacante potest dare licentiam ædificandi Ecclesias, vt acquiratur iuspatronatus.*

33 *Vicarius generalis Episcopi sine speciali mandato non habet auctoritatem ad reseruationem iurispatronatus.*

34 *Episcopus regulariter non potest derogare qualitatibus in beneficij fundatione appositis.*

35 *Ecclesiam ab initio liberam non potest Episcopus subijcere iuripatronatus alicuius.*

36 *Episcopus non potest subiicere Ecclesiam seruituti.*

37 *Beneficium Ecclesiasticum fit, vbi in erectione accedit auctoritas Episcopi.*

38 *Ad Episcopum pertinet in erectionis limine examinare locum, dotis congruentiam, & statuum regimen.*

39 *Prædicta instituendi beneficia.*

40 *Episcopus quas leges & conditiones per fundatorem peractas admittere, vel reiicere poterit.*

41 *Infans in beneficio institui potest ex lege fundatoris.*

42 *Beneficij Rector ex lege fundatoris potest sibi designare successorem.*

43 *Beneficiorum pluralitas non reprobatur, vbi eam permittant fundatores.*

IVSPATRONATVS Ecclesiasticum tam per laïcos, quàm per clericos tribus potissimum modis acquiritur, fundatione scilicet, constructione, & dotatione, *gloss.* 1. *vers. efficitur autem, in cap. piæ mentis* 17. *quæst.* 7. Lambertin. *de iurepatron. p.* 1. *lib.* 1. *quæst.* 2. *art.* 2. *num.* 1. Paul. de Cirandinis *eod. tractat. part.* 3. Roch. *verb. Ecclesiam fundauit, & verb. construxit præcipuè, quæst.* 4. *à num.* 3. *verb. dotauit*, Fusch. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 10. Spin. *in speculo testament. gloss.* 4. *princip.* Flamin. *de resignat. lib.* 4. *quæst.* 4. *num.* 40. *cum sequentibus*, Perez *l.* 1. *gloss.* 1. *tit.* 6. *lib.* 1. *Ordin.* Zerola *in praxi Episc. part.* 1. *Iuspatronatus*, Nicolaus Garcia *de benefic. part.* 5. *cap.* 9. *à num.* 36. Iulian. Viuian. *in praxi Iuspatronat. part.* 1. *lib.* 2. Cardos. *praxi iudicum, verb. Iuspatronatus num.* 2. *cum sequentibus*, Camill. Borrel. *in summ. omnium decis. tit.* 32. *à num.* 1. Filliuc. *tract.* 41. *de benefic. cap.* 2. *num.* 55. Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 8. *num.* 33. *cum sequentibus*, 1

Vgolin.

Vgolin. *de p testate Episc. c. 51. in princip. n. 6.* Franc. Leo *in th sauro fori Ecclesiast. part. 2. cap. 6. num. 25.* Ioan Anton. Massobr. *in sua praxi habendi concursum, prael. 7. dub. 6. secundùm Roman. impres.* Rota *in Maceraten. beneficij 5. Iulij 1610.* coram *Reuerendissimo D. meo Coccino.* impressa per Farinac. *decision. 311. num. 1. pars. 2. recent.* Lotter. *de re benefic. lib. 2. quaest. 8. à numer. 1.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *in opere mor. tom. 2. tract. 13. disp. 2. puncto. 2. num. 6.* Patrono namque fundandi, seu construenti, seu dotanti, debetur honorificentia in Ecclesia, nimirum in sessionibus, vt in altiori sedeat loco, in processionibus, vt sibi dignior loco assignetur, & denique in praecedentia, dum exhibentur communia obsequia, vt videlicet primus admittatur ad osculum pacis: ita Rota apud Mantic. *decis. 244. num 1.* sic etiam vt primus de laicis thurificetur Lambertin. *de iurepatron. lib. 3. in 1. quaest. num. 15. ad finem*; in huiusmodi enim thurificatione plurimum honoris, & obsequij praestatur, vt dixit Rot. *in Brixien. thurificationis 16. Martij 1626.* coram *Remboldo,* refert Lotter. *in tract. de re benef. lib. 2. q. 4. num. 2.* vbi *quaest. 4.* disputat alimentorum suppeditatio, quatenus est fructus iurispatronatus, patrono qualiter debeatur; nouissime D. Felician. de Vega, nunc Archiep. Mexicanus *in relect. ad cap. quanto 3. de iudic. n. 15. cum seqq.* vbi metipsum in hoc loco allegar.

2 Fundare quis dicitur Ecclesiam, quando assignat fundum, vbi construi debet, *cap. nobis, & ibi* Doctor. *de iurepatron.* Iulian. Viuian. *in d. praxi iurispatron. p. 3. lib. 1. cap. 1. num. 32.* vbi *num. 37.* cum Cardin. *in*

3 *d. cap. nobis, num. 3. opposit. 4.* tenet, quòd † si Ecclesia sit constructa in fundo meo, me inscio, postea sim contentus dominium fundi in Ecclesiam transferre, efficior patronus, & *num. 38.* quòd acquiritur iuspatronatus etiam quando quis simpliciter assignauit fundum pro Ecclesia construenda, ipsamque construxit, & dotauit, nec dixit se velle esse patronum si quis dat fundum pro Ecclesia construenda, & alter eam construit, alter autem eam dotet, omnes erunt patroni, Abb. *in rub. de iurepatron. n. 6.* Viuian. *vbi proximè num. 33.* & ideò qui habuerit aliquod ius super fundo, in quo construitur Ecclesia, veluti si ille vtile, alter verò directum dominium habeat, si consentiat constructioni, efficitur compatronus, Roch. *d. verb. Ecclesiam fundauit. num. 19.* Viuian. *vbi*

4 *proximè num. 40.* † Si verò Ecclesiam aedificans eam non dotauit à principio, potest compelli ad illam dotantam, vel eius haeredes, aliàs non dotando amittunt iuspatronatus, Aloys. Ric. *in praxi aurea resolut. 11. num. 6.*

5 Construere dicitur is, qui facit expensas in construendo Ecclesiam, non autem faber, qui eam construit, nisi operam suam ponat gratis, vt sit patronus, Cardin. *in dict. cap. nobis, num. 6. 8. & 9. & quaest. 9. in princip.* Viuian. *vbi proximè à num. 41.* † Ex sola reparatione, seu refectione Ecclesiae iuspatronatus non acquiritur, nisi de nouo construatur, *gloss. 1. in cap. 3. de iurepatronat.* Staphil. *de litteris gratia, tit. de modo, & forma impetrandi, §. sequitur videre, num. 6.* Lambert. *lib. 1. p. 1. quaest. 6. princ. art. 5.* Rota Roman. *diuers. decis. 598. num. 1. & 2. part. 1. & decis. 269. part. 2.* Menoch. *consil. 90. num 27. & consil. 336. numer. 5. cum seqq.* Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Ecclesiast. resol. 123. vers. declaratur sexto,* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 11. q. 10.* Zerol. *in praxi Episc. d. verb. iurispatronatus, pag. 179.* Spin. *in speculo testam. gloss. 4. principal. num. 28.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. puncto 2. num. 5.* Nicol. Garc. *d. capit. 9. à num. 51.* Viuian. *vbi proximè, num. 44.* Ioann. Anton. Massobr. *d. prael. 7. dub. 21.* Seraph. *Rotae decision. 97.* Stephan. Gratian. *disceptat. forensium cap. 177. num. 26.* vbi resoluit † ad acquirendum iuspa- 7
tronatus ex reparatione requiri totalem restaurationem Ecclesiae funditus dirutae, de quo etiam Massobr. *in sua praxi habendi concursum prael 7. dub. 3. num. 7.* Viuian. *lib. 2. cap 5. n. 6. in 2. edit.* vbi metipsum citat in hoc loco. † Nec sufficit fundare, & construere Ec- 8
clesiam, sed requiritur illius perfectio, & ideò si quis coepit tantum aedificare Ecclesiam, & alius perficiat, perficienti acquiritur iuspatronatus, Lamb. *d. p. 1. q. 4. art. 1.* Viuian. *d. p. 1 lib. 2. c. 3. num. 1. in 1. edit. alias p. 1. lib. 1. cap. 2. num. 54. in 2. edit. & lib. 2. c. 3. n. 1 in ead. 2. edit.* Garc. *de benef. p 5. c. 9. num. 44.* Zech. *de benef. cap. 41. n. 2.*

Dotare dicitur ad effectum consequendi iuspa- 9
tronatus, qui Ecclesiam dotat, quando sine illa est fundata, & constructa, tam si dotet ante consecrationem ipsius Ecclesiae gloss. *in capit. piae mentis 16. quaestion. 7.* quàm post consecrationem, Roch. *verb. & dotaui, num. 4.* Viuian. *d. p. 1 lib. 1. cap. 1. à num. 51.* Castr. Palao *d. puncto 2. num. 6. in princip.* Et ea debet assignari 10
dos, quae sufficiat ad necessaria ministrorum, & ad luminaria, Abb. *in cùm sicut, numer. 5. de consecrat.* & gloss. *verb. clericum, in cap. vt quisque, de vita, & honest. cleric.* Viuian. *vbi proximè, n. 56.* Rota *decis. 568. num. 2. p. 2. recentiss. in posthum.* optimè Roch. *de iurepatr. verb. & dotauit n 15.* vbi cum communi tenet quòd si Ecclesia fuerit Collegiata, erit dotanda secundum numerum Collegiatorum, siue eorum, qui ibi habent deseruire, item debebunt considerari alia necessaria Ecclesiae, sequitur Lambertin. *dict. lib. 1. part. 1. quaest. 5. art. 12. & a. 21. num. 19.* Et suadent plura Iura, & praecipuè text. *in. cap. nemo, de consecr. dist. 1.* ibi, *& ante definiat, qui aedificare vult, quae luminaria & ad custodiam & ad stipendia custodum sufficiant,* &c. iuncta gloss. *verb. custodum in cap. pastoralis,* ibi *Parochiarum prouentus in vsus Ecclesiae cederent necessarios, & stipendia ministrorum,* &c. *de his quae fiunt à Prael. sine consensu cap.* & est gloss. *verb. consecranda in cap. cùm sicut, de consecrat. Eccl.* dicens quòd si construitur monasterium, tanta non assignari debet, quod in eo possint esse Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Cantores, & Lectores, item debent in ea hospites recipi, & iura Episcopalia solui.

Vnde dotans insufficienter, quod arbitrabitur 11
Ordinarius, non acquirit iuspatronatus, sed dicitur benefactor, gloss. singularis *in c. quicumque el 2. 16. q. 7.* quam gloss. singulariter notandam dicit Abb. *in rub. de iurepatr. circa fin. & in cap. 3. de Eccles. aedifican.* Roch. *verb. & dotauit q. 7. & 8.* Greg Lop. *in lib. 1. gloss. 3. & 5. tit. 15. part. 1.* Lambert. *lib. 1. p. 1. q. 5. num. 11.* Nicol. Garc. *d. cap. 9. num. 52.* Viuian. *d. lib. 2. c. 4. n. 27.* Castro Palao *d puncto 2. num. 6. in med.* Ratio est, quia Iura illud non benefactori, sed dotanti indulgent, *cap. filiis 16. q. 7.* Lambert. *lib. 1. p. 1. q. 6. art. 1 num. 9. cum seqq.* Seraphin. *decis. 1103. sub num. 1.* Rot. *decis. 167. n. 3. p. 3. diuers.* Reuerendissimo Episcop. Vrgellen. *post decis. 284. in discursu num. 27. p. 2.* & censuit *sacra Congreg.* teste Armendar. *in addit. ad recapil. legum Nauarrae lib. 4. titul. 30. lib. 1. de Iurepatron. num. 30.* & Aloys. Ricc. *in d. praxi resolut. 123. num. 3. vers. declaratur,* vbi *resolution. 163.* discutit quanta dos constitui debeat à patronis, vt acquiratur iuspatronatus? Nec ad competentem dotem efficiendam iuuat quòd Ecclesia verisimiliter sit habitura aliquas oblationes, quia per hoc non debebit minor dos constitui, quia ipsae oblationes sunt incertae, & casuales, vnde per eas non esset succursum necessariis Ecclesiae, & ministrorum; ita Roch. de Curte *verb. & dotauit num. 15 ad med.* sequitur Lambert. *d. p. 1. lib. 1. art. 21. quinta quaest. princ. num. 14.* vbi reddit rationem, quia

quiā distributiones & oblationes huiusmodi non possunt esse à principio, & quia ex eorum incertitudine non possunt computari in dotem.

Illud est animaduersione dignum quòd si plures dederunt simul dotem competentem, omnes erunt patroni; vt pro constanti tradunt Abb. *in rubr. de iurepatr. num.*16. præter alios laudatos à Nicol. Garc. *d.part.*5.*cap.*9. *num.*54. optimè Lambert. *d.p.*1. *lib.*1. *art.*6.*q.*3.*num.*4. *Sed si plures insimul conuenerunt, & dederunt dotem sufficientem, quilibet tamen modicum, & multa modica fecerunt vnum satis, benè omnes erunt patroni, nam Ecclesia erit sufficienter dotata*, &c. Supradicta autem declarat idem Lambert. *d. lib.*1. *part.*1. *art.*15. *q.*7. *num.*12. locum habere cum Ecclesia est fundata, constructa, vel dotata per populum eleemosynaliter, & singulariter, non pro parte Vniuersitatis, sed oblationum particularium, & per singulares de Vniuersitate, quia tunc non esset iuspatronatus Vniuersitatis, nec singulorum, sed Ecclesia erit libera, ex quo eleemosynis fabricata; secus verò si fundata, vel constructa, seu dotata sit à ciuitate, populo, plebe, vel Vniuersitate ratione Communitatis, & eius nomine.

Sed dubitabit aliquis an bona maioratus possint assignari pro dote Ecclesiæ? Huius dubij negatiua pars vera videtur; & ex eo probatur, quia dos Ecclesiæ habet omnimodam similitudidinem cum dote mulieris, & eisdem ferè regulatur modis ac priuilegiis, latè Lambert. *d.part.*1. *lib.*1.*artic.*7. *q.*5.*per tot.* Viuian. *d. part.* 1. *lib.*2. *cap.*4. *num.*9. at sicut mulieri bona maioratus sine Regia facultate in dotem dari non possunt, quando institutor ad constituendam dotem præcisè non tenebatur, ex tutiori ac receptiori sententia, quàm eruditè comprobat Molin. *de primog.lib.*4. *c.*6.*ex n.*20. *&* 25. dicens in praxi receptam, Hieron.Gabr. *cons.*119. *num.*67. *lib* 2. Ioseph.Ramon. *cons.*1 *num.*54. D.Barbos. *in lib.*1.*p.*4. *num.*151.*ff.soluto matr.* Ergo idem dici debet in dote Ecclesiæ. Quamuis bona fideicommisso subiecta posse constitui pro supplemento dotis Ecclesiæ resoluerint Lambertin. *d.lib.*1.*q.*5.*art.*8.*num.*24. Padil. per text.*ibi in authent.res que, C.commun.de legat.num.*36.*in fine*, Fusar. *de substitut. q.*531 *num.*31.

12 Vnde dotans protestari coram Episcopo debet se dotis nomine dare, & ad ipsum tunc Episcopum pertinebit arbitrari an intersit hoc Ecclesiæ necne, & an sit sufficiens dos, Vgolin. *d. cap.*51. *in princip. num.*6. *vers. secundo.* Etsi in rei veritate dos Ecclesiæ assignata congrua non sit, & Episcopus consentiat, tunc dotans non sit patronus, *gloss.*1. *in cap. quicumque, il secundo*, 16.*quæst.*7. Viuian. *vbi proximè num.*56.*in fine*,

13 † Ad illam quæstionem, an sine particulari reseruatione dotem danti acquiratur iuspatronatus? Affirmatiuè respondent Roch.*d. verb. dotauit num.*4. Rot. *decis.*517.*num.*2.*p.*1. *recent. & decis.*674. *num.*1. *part.*2: D.Durand. *decis.*147. *num.*1. *& in discursu* 285.*n.*28. *cum seqq.* ita decidit. *Ex quibus non obstare dicebant suprà deducta in secunda discursus parte in vers. ex aduerso, & in dicta decision.*22. *Maij, de qua agitur, ex Abb. Ioann. Andr. Card. Butr. Felin. Paris. Rocho & aliis, & Rota in decision.* 5. *de iurepatr. in antiq. videlicet quòd si beneficio erecto sine dote, vel postea penitus dote destituto, dos datur, acquiritur danti iuspatronatus etiam sine particulari reseruatione. Quia benè procedunt in terminis, in quibus illi Doctores loquuntur, nimirum quando expressè dicitur dari, aut relinqui pro dote beneficij iam fundati, & dote penitus destituti, quo casu acquiritur iuspatronatus nisi expressè illud remittatur, cap. significauit, de testib. gloss. in cap. si quis Basilicam, de consecr. dist.*1. *cap. nouit, de iurepatr. DD. in cap.*1. *eod. tit. in* 6. *Lambert. qui communi attestatur, libr.*1. *part.*1. *quæst.*2. *dicto art.*4.*num.*12.*&* 14.*& d.quæst.*6.*art.*3.*num.*11. *Rot. in d.decis.*5.*de iurepatr.in antiq.& alij DD. in d.decis.*22. *Maij allegati, qui non est casus noster: non autem loquuntur quando, vt in casu nostro, beneficio iam fundato, aliquid datur, aut confertur, imo dicunt contrarium, nempe quòd tunc non acquiritur iuspatronatus nisi exprimatur dari pro dote, aut iuspatronatus expresse reseruetur, itaut si neutrum fiat, qui donat, non censetur dotator, sed simplex benefactor dumtaxat, vt dictum fuit. ratio autem differentiæ inter vtrumque casum est, quia à principio, nunquam beneficia fundantur, neque consistunt sine dote, d.cap. nemo, de cons. dist.* 1. *Modern. de re benef. lib.*1.*quæst.*31.*num.*1. *Rota in causa Gerunden. Vini* 4. *Maij & 1. Iulij coram Eminentissimo Card. Pamphilio. Ex postfacto autem beneficium consistere potest sine dote, ex Sarnen. & aliis supra alleg.* &c. Hactenus Reuerendiss. Episcopus Vrgellen.

Ad acquirendum iuspatronatus ex dotatione de 14 nouo facta, debet constare dotem primam fuisse reductam de esse ad non esse, Gonzal. *d. gloss.* 18. *n.*53. Flamin. Paris. *de confident. benef.q.*23. *num.*240. *ad fin.* Aloys. Ricc. *decis.*72.*n.*10.*p.*1. Rota *decis.*457.*num.*18. *p.*1.*& decis.*428.*num.*1.*p.*2.*diuers.* Reuerendiss. Episcop. Vrgellen. *in d. discursu num.* 56. † Hinc etiam ex aug- 15 mento dotis non acquiritur iuspatronatus, cum necesse sit Ecclesiam suam dotem amisisse, & eidem nouam dotem dari, Stephan. Gratian. *discept.forens. capit.*177. *num.*24. *&* 25. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.puncto* 2.*num.*6. *vers.ex augmento*, Aloys.Ricc. *d.praxi resol.*150. *per totum, & resol.*172. resoluit, quòd † non potest Episcopus erigere iuspatronatus ex 16 augmento dotis, ad quod vide bonam Rotæ decisionem *in Firmana iuspatr.* 21. *Febr.* 1614. coram *Reuerendiss. Domino meo Coccino Rotæ Decano*, apud Farinac. *part.*2.*tom.*1.*decis.*521.*recent.* eadem Rota *d.decis.*568. *num.* 3. *part.*2. *recentiss.* vbi quòd iuspatronatus non acquiritur ex augmento dotis nisi Ecclesia sit penitus depauperata, & eidem noua dos consequuta. Non potest enim Episcopus ob dotis augmentum hanc seruitutem beneficiis imponere, Castro Palao *d. num.*6. *in fine.* Amissa penitus beneficij dote, non potius alius in præiudicium primi patroni de nouo dotare absque illius consensu, & eo prius non requisito an dotare vellet, Abb. *in cap.*3. *num.*9. *vers. item debet requiri.de iurepatr.* Host.*ibid.num.*4.*vers.æquum est*, Lamb. *p.*1.*lib.*1.*q.*6.*in princ.num.*19. Viuian.*lib.*2.*cap.*5. *n.*13.*vers. & quod non admittatur*, quia poterit primus dotator iterum dotare priuatiuè ad quemcunque, Roch. *de iurepatron. verb. Ecclesiam fundauerit. num.*4. Lambert. *lib.*1.*q.*1.*art.*12.*num.*4. Requisitum necessarium ad adquirendum iuspatronatus, est reseruatio illius per patronum facta, Calderin. *cons.*5.*de iurepatr.* Paul. de Citadinis *in tract. de iurepatr. part.* 3. *causa* 2. *num.* 13. *vers. sed contra*, quod absque dubio in dotante agnoscit Lambert. *dict.lib.*1.*p.*1.*quæst.*2.*princ.art.*4. ibi, *Et licet supradicta bene militent in dante solum, seu construente Ecclesiam, quia possumus dicere illum consensum sufficere ad vtrumque, scilicet ad ædificandum, & ad efficiendum quem patronum, & sic illis duobus casibus possit procedere quæstio Doct. si quis nihil dicat, an efficiatur patronus; sed in dotante ego non possum videre qualiter quis possit dotare, & non docere se velle esse patronum*, &c.

Vnum tamen adderem vtilissimum in hac ma- 17 teria, quod scilicet laïci iuspatronatus præscriptione, vel consuetudine possunt acquirere, vt notant omnes per text. ibi *in cap. querelam, de elect. & in c. generali* 13. *ibi, fundatione, vel antiqua consuetudine, eodem tit. lib.*6. cum similibus, resoluunt Roch. *de iurepatr.*

verb.

verb. ipse, vel is, à quo, à n. 18. Lambert. *eodem tract. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 10. *princ. art.* 1. Balb. *de prescript. part.* 1. *quinta n.* 71. Couar. *in reg. possess.* 2. *p.* 3. §. 10. *à num* 2. plenissimè Gilchen *de prescript. p.* 3. *c.* 9. *à n.* 3. *per totum.* Verum
18 maxima est difficultas, quia † laïci nulla ratione fieri potest, vt quacunque consuetudine in electionibus Episcoporum vocem habeant, vt probant text. *in c. cum terra,* 14. *& in c. quisquis,* 44. *& in Massana,* 50 *de elect.* & vltra Ordinarios explicant Firman. *de Episcopo, lib.* 2. *p.* 1. *quæst.* 31. Balb. *d.* 1. *part. quinta, quæst.* 7. *num.* 17. *& q.* 10. *num.* 4. Selu. *de benef. p.* 3. *quæst.* 23. *num.* 12. *&* 21. Non video enim quare magis consuetudo illa eligendi Episcopos, sit interdicta sacris Canonibus, hæc verò consuetudo acquirendi iuspatronatus sit permissa, cùm constet iuspatronatus, seu ius præsentandi ad Ecclesias similiter spiritualibus esse annexum, iuxta text. *in cap. quanto, de iudiciis, & in cap. de iure, de iurepatr.* ac subinde, vel circa vtrumque admitti debuit consuetudo, & præscriptio; vel circa vtrumque prohibita debuit censeri, propter similitudinis rationem, ex *regul. cap. cum dilecta, de confirmatione vtili,* cum similibus.

19 Cui difficultati occurri potest assignandi differentiæ rationem, quam inter omnes veriorem duco, quod scilicet electio non competit, nisi illis, qui de Collegio sunt, aut Capitulo, quia eis solis lege Canonica tale ius reseruatum est, iuxta text. *in d. cap.* 2. *& cap. quia propter, de elect.* Sicut etiam ius decimandi annexum est officio administrationis Sacramentorum, *cap.* 1. *de decimis*; quare cum laïci incapaces sint vtriusque administrationis, scilicet Sacramentorum, & Collegij, seu Capituli Ecclesiastici, merito etiam incapaces censentur iuris decimandi, & iuris eligendi; non ita iuspatronatus, quod neque Ordini, neque Officio spirituali annexum est, sed potiùs ab Ecclesia concessum, quibuscumque etiam laïcis fundantibus, construentibus, vel dotantibus Ecclesias, vel eorum hæredibus, iuxta *cap. decernimus, cap. filiis, vel nepotibus,* 16. *quæst.* 7. *cap.* 1. *& per totum, de iurepatronat.* & consequenter neque possessio deficit, neque aliquid aliud ex quo præscriptio impediatur secundum Iuris rigorem; quamuis attento nouo Iure Concil. Trident. *sess.* 25. *de reformat. cap.* 9. probanda necessariò sit sententia Archidiaconi, quia apertè Concilium videtur excludere omnem titulum iurispatronatus, qui non fuerit ex fundatione, vel dotatione, vel per multiplicatas præsentationes, quæ omnium hominum memoriam excedant, atque ita quamcunque aliam præscriptionem, vel consuetudinem excludit, de quo videbis multa, quæ latè tradunt Menoch. *consil.* 241. *per totum vol.* 2. *& de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 90. *per totam*, præcipuè *à num.* 16. Cenall. *communium contra communes quæst.* 614. & latissimè Garcia *de benefic. part.* 5. *cap.* 9. *à num.* 37. *& num.* 81. *cum sequentibus,* & adde multa, quæ de probatione iurispatronatus tradit Mascard. *de probat. conclus.* 959. & infrà *allegat. sequentib.* latiùs tractabimus.

20 Ex prædictis tribus causis iurispatronatus acquiritur interueniente auctoritate, & consensu Ordinarij, non aliàs, *cap. nobis, & ibi Doctor, de iurepatron.* Roch. *verb. pro eo, quod de diœcesani consensu, quæst.* 2. *&* 4. Lambert. *dict. part.* 1. *quæst.* 5. *art.* 3. *cum seqq. & part.* 2. *quæst.* 1. *art.* 2. *num.* 5. Rot. diuers. *decis.* 222. *&* 223. *num.* 3. *part.* 1. *& decis.* 85. *part.* 2. *diuers. & decis.* 337. *num.* 4. *part.* 2. *recent.* Gig. *consil.* 52. *num.* 5. *vers. secus autem,* Perez *d. l.* 1. *quæst.* 3. Fusch. *dict. cap.* 10. *numer.* 5. Zetola *dict.* §. 2. Aloys. Ricc. *in dicta praxi resolut.* 123. *num.* 2. *in* 2. *edit.* Nicolaus Garcia *dict. cap.* 8. *num.* 71. Viuian. *d. part.* 1. *lib.* 2. *c.* 1. *num.* 24. Cardinal. Tusch. *lit.* I, *conclus.* 600. Azor. *d. part.* 2. *libr.* 6. *cap.* 91. *quæst.* 7. Castro Palao *d. disput.* 2. *puncto* 2. *numer.* 8. vbi reddit rationem, quia absque Superioris auctoritate neque Ecclesia ædificari potest, neque seruituti subiici.
† Qui quidem consensus sufficit, quod interueniat 21
ex postfacto, me citato *in hoc loco* Castro Palao *disp.* 2. *puncto* 2. *numer.* 8. *vers. hic consensus,* Calder. *cons.* 5 *de iurepatron.* Roch. *verb. pro eo quæst.* 4. *numer.* 9. Duran. *decis.* 407 *num* 8. *part.* 2. *& decis.* 415. *num.* 5. vbi allegat Rot. *decis. vltim. num.* 4. *de iurepatron. in antiq.* ad hoc quòd potest etiam interuenire post mortem donantis, vt censuit Rota *in Aquen. iurispatron.* 7. *Nouembr.* 1601 coram *Illustrissimo Lancellotto*, referunt Garcia *part.* 12. *cap.* 2. *num.* 209. & Aloys. Ricc. *dict. resolut.* 123. *numer.* 3. & alibi, vt per Ferentil. *ad decis.* 702. *num.* 9. Buratti, vbi ampliat etiam post mortem donantis, seu testatoris & etiam lite pendente super eo an beneficium sit de iurepatronatus; vbi defectus resultat ex isto consensu, quando nemini refertur præiudicium: iterum Rot. *in Pientina iurispatronat.* 23. *Martij* 1611. coram *Reuerendissimo Domin. meo Coccino,* impressa pe Farin. *decision.* 337. *numer.* 7. *part.* 2. *recent.* vbi fuit dictum quòd si post factam donationem, ante tamen Episcopi consensum, vacet beneficium, debet in eo institui præsentatus à donante, & non à donatario.

Illud autem, quod suprà dicebamus, quòd sufficiat consensum, siue confirmationem Ordinarij interuenire ex postfacto, intelligimus nisi ante huiusmodi consensum transferens, seu donans iurispatronatus pœnituisset, & donationem reuocasset, vel alteri donasset; quia tunc non potest Episcopus consentire in præiudicium transferentis, vel donantis, siue alterius, cui medio tempore est ius quæsitum, Roch. *de iurepatron. in verb. ipse vel is, num.* 36. *quæst.* 19. Lambert. *eod. tractat. part.* 2. *lib.* 1. *quæst.* 1. *art.* 19. Sanch. *consil. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *disput.* 76. *in fine,* & est de mente Rotæ *decision. vltim. de iurepatron. in antiq.* Non obstat quòd habitus ex postfacto consensus retrotrahitur ad diem factæ donationis, Cardin. *in capit. cùm seculum in* 6. *quæst. de iurepatronat.* quia contrarium est verius, cùm donatio incipiat valere non à die donationis, sed à die confirmationis, & sic non valet ex tunc, sed ex nunc, Roch. *in verb pro eo quod diœcesani, in* 4. *quæst. num.* 10. Lambert. *d. q.* 1 *art.* 17 *num* 16. *circa med.* Nec contrarium dicit Card. *loco* superiùs *citato*, quia ille loquitur in legatario iurispatronatus: & licèt dicat quod legatarius poterit præsentare sub spe futuræ confirmationis legati faciendæ ab Ordinario, & innuat quòd translatio iuspatronatus in legatarium fiat à die mortis testatoris, & sic à die purificati contractus, non autem à die confirmationis: tamen hoc procedit speciali fauore vltimæ voluntatis, & ne legatarius eludatur ab hærede; aliud tamen est in donatione, in qua militat diuersa ratio, vt bene declarant Roch. *d. verb. is, vel ipse, num.* 16. *& in verb. pro eo quòd diœcesani in* 4. *q. circa med.* Lambert. *d. art.* 17. *num.* 16. *circa med. & art.* 18. *n.* 2. Colligitur hæc ex Duran. *decis. vltim. à num.* 7.

Et præsumitur interuenisse ex diuturnitate temporis, ædificatione Capellæ cum insignibus, & armis, & visitatione Superioris Capellæ, vt fuit resolutum per Caputaq. *decision.* 185. *part.* 2. Rot. *in Romana iurispatron.* 10. *Martij* 1595. coram *Illustrissimo Domino meo Cardinale Mirlino,* refert Garcia *d. capit.* 9. *num.* 7. *in Lucana Capellæ* 20. *Iunij* 1567. coram *Seraphino,* nunc est inter impress. *decis.* 871. *num.* 3. & *in Mediolanens. iurispatron. Aprilis* 1615. coram *R. P. D. Pirouano,* apud Farin. *decision.* 674. *part.* 2. *recent.* maximè cum diu Ecclesia pro Ecclesia sit habita, & in ea Missæ sint celebratæ, 22

celebratæ, & sunt campanæ, Lambert. *d.quæst.2.art.6. & 7. numer.2.* & me citato *in hoc loco* Viuian. *in praxi iurispatr.lib.2.cap.1.num.13. in 1.edit.* Præsumitur enim consensus Ordinarij adhibitus ex diuturnitate temporis, & obseruantia, secundùm Barbat. *consil.33.num.2. libr.2.* sæpè à Rota canonizatum, vt per Seraphin. *decis.871.num.3.* & Rot. *decision.517.num.3.part.1.recent.* refert Lotter. *in tract.de re benef.lib.2.quæst.14.num.10.* Quæ tamen probatio præsumptiua minimè in persona potenti admitteretur, quia nihilominus semper vrget præsumptio vsurpationis, & non probationis factæ ad formam decreti Concilij Tridentini, vt fuit dictum in Rot. coram Mantic. *decis.257. num.4.& 5.* & coram Seraphin. *decis.952.numer.8.* ead. Rot. *decision.58.num.4.part.1.recent.* Lotter. *d.quæst.14. num.11.*

23 Et consensus hic præstandus est ab Ordinario illius loci, in quo fundatur Ecclesia, Cardinal. *in dict. capit. nobis, numer.1.* Zerol. *in praxi Episc.de verb. iuris patronatus, §.5.* Lambertin *d.quæst.2.art.8.* Roch *d.verb.pro eo quod, numer.21.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. disput.2. puncto 2. numer.9. in princip.* Viuian. *d.part.1. lib.1.capit.num.30.& lib.2.cap.1.numer.11.* vbi *num.18.* aliàs 2. subdit quòd non est necessarius consensus Capituli, Monet. *de commut.vlt.volunt.cap.11.num.226.*

24 † Requiritur semper Episcopi consensus, siue sit laicus, siue clericus, qui Ecclesiam fundat, Lambert.*dicta quæst.2.art.10.*Viuian.*d.lib.2.cap.1.num.13.*etiam in Capella fundata iussu testatoris, & tunc cum dictus consensus interuenerit post eius mortem,iuspatronatus ortum duxisse dicitur à die præstiti consensus, & ideo dictum iuspatronatus non dicitur esse in hæreditate testatoris, Lambert.*d.quæst.2.art.11.n.2.*Viuian.*d.lib.2.c.1. num.14.*

25 Huiusmodi Episcopi consensus non potest facere patronum vnius Capellæ, vel Ecclesiæ, ex priuilegio aliquem, qui non fundauerit, construxerit, vel dotauerit Ecclesiam ipsam, vel Capellam, Abb. *consil.106. numer.4. volunt.2.* nam iuspatronatus non potest competere ex concessione,& priuilegio Episcopi *cap.2. de rebus Eccles. non alien. libr.6.* Rebuff. *in praxi part.3. signatura, verb. necnon iurispatronatus numer.3.* Nicol. Garc. *d.c.9.num.28.* Viuian.*in d.praxi lib.2.c.5.num.22. in 2.edit.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.disput.2. puncto 2.num.10.in fine*: cùm ille non possit concedere iuspatronatus super Ecclesia libera sine authoritate Papæ, Calderin *consil.vlt.de iurepatr.* quia non potest Episcopus rei sacræ sine legitima causa hanc seruitutem iurispatronatus imponere: quod non procedit quando verus patronus cum consensu Episcopi, vult in alium iuspatronatus transferre, vt *allegat.sequenti* dicemus.

26 Si Diœcesanus suum consensum præstare noluerit, potest ad eum præstandum compelli auctoritate Superioris Antistitis, videlicet, Archiepiscopi, vel Primatis. Ita Card. *in d.cap. nobis, quæst.6.* Abb. *consil.59. col.3. vers. tertio principaliter considero, part.2.* Lambert. *d.quæst.2.art.16.& 17.* Viuian. *d.lib.2.c.1.num.19.& 20. aliàs 22. in 2. edit.* Azor. *instit.moral.part.2. lib.9.cap.3. quæst.10.* vbi resoluit, quò quando requiritur consensus vnius in fauorem, & gratiam alterius, si renuerit consentire absque legitima causa, possumus Superiorem adire, vt cogat eum ad consentiendum.

27 Sic etiam † maritus, qui bona immobilia sine vxoris consensu alienare non potest de iure Regni Lusitaniæ, & Castellæ, & vxor contradicat alienationi, poterit iudicem adire, qui causam contradictionis diligenter examinet, quam si iniustam iudicauerit, suo arbitrio contrahendi potestatem concedet, Tiraquell. *de iure mariti gloss.6.num.126.cum sequentibus,* Menoch. *de arbitr. casu 211. numer.6. cum sequentibus,* Azeued. *lib.4.à num.1 titul.3.lib.1.n.us recopil.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell.gloss.47.num.37.* Cald.Pereira *de extinct.emphyt. cap.12.numer.11.* † Non obstat text. *in cap. nullus, 17.de iurepatronat.* dum ibi Episcopi Adonen. negligentia non Superiori Antistiti, videlicet Archiepiscopo, sed Papæ nuntiatur; quia respondetur prædictum Episcopum, quia erat exemptus, alium Superiorem non recognoscere nisi Papam, & ideo ad alium pro supplenda eius negligentia fuit recursum, Lambertin. *lib.1.part.2 art.20.num.9.* Stephan. Quaranta *in summ. Bullarij verb. Archiepiscopi auctoritas vers. decimanonus. n.21.in fine.* 28

29 Episcopus antequam præstet consensum super Ecclesiæ ædificatione, de necessitate debet requirere, quod fundans assignet dotem pro ipsa Ecclesia per publicum instrumentum, & si Episcopus Ecclesiam consecret non accepta dote, de suo eam dotare tenetur, *c.cùm sicut, de consecrat.Eccles.vel Altaris,* Lambert. *libr.1.part.1. quæst.5. articul.10.* In cuius dotis datione requiritur diœcesani consensus, sicut in fundatione, & constructione, qui diœcesanus qualitates dotantis exquirat, & quomodo dos sit constituenda, & an sit congrua, vel sufficiens; aliàs dotans non acquireret iuspatronatus, sed dos libere Ecclesiæ remaneret, Ioann. Andr. *in d.cap.nobis col.1.* Lambertin. *art.11.vbi suprà,* & *artic.13.* resoluit quòd si in datione dictæ dotis sufficientis consenserit Diœcesanus, acquiritur dotanti iuspatronatus, sed ab eo poterit peti supplementum, & *articul.14.* tenet quòd qui dat pretium pro emenda dote de consensu diœcesani, fit patronus.

30 Ordinarij nomine in hac materia venit quilibet Prælatus etiam inferior, dummodo habeat Episcopalem potestatem, Viuian. *part.1. lib.2. cap.1.numer.17. in 1. edit. aliàs numer.20. in 2.* vnde Rota *in Imolen. iurispatronat. 1. Nouembris 1578.* coram *D. Cantuccio,* quæ est *in 2.part. diuers. decision.85.* censuit † Abbatem habentem potestatem dandi licentiam ædificandi Ecclesias intra suam Parochiam, in quandam consequentiam habere etiam facultatem præstandi auctoritatem, & consensum creationi, & acquisitioni iurispatronatus, & sic potestas dandi licentiam construendi Ecclesiam, trahit secum,tanquam quid consequutiuum,potestatem consentiendi acquisitioni iurispatron. & dicta potestas dandi licentiam ædificandi Ecclesiam, videtur concedi ad finem, vt ædificans acquirat iuspatron. &c. & fuit firmatum 23. *Martij 1579.* vt *in decision.93.ead. part.2. diuers.* 31

32 Capitulum Sede vacante potest etiam dare licentiam Ecclesiam ædificandi, vt acquiratur iuspatronatus Lambertin. *vbi supra articul. 9.* Pauin. *de potestate Capituli Sede vacante part. 5. quæst. 2. numer. 5.* Nicol. Garc. *dict. capit.9.* Viuian. *d. part. 1. libr.2. capit.1.numero 12.*

33 Vicarius Generalis Episcopi absque speciali mandato, non habet auctoritatem ad reseruationem iurispatronatus, dixi *allegat. 54. numer.74.* & ibi citatis adde Mantic. *decis.85.* Duran. *d.decis.407.num.7. & decision.415.numer.3.part.2.* vbi inter alios citat Rot. *decis.576.num.1.part.1.& decis.337.numer.4. & 5.part.2. recentior.* Greg. XV. *decis.420. num.2.*& *ibi* latè adden. *num.8.*

34 Episcopus regulariter non potest derogare qualitatibus in beneficij fundatione appositis, vt docet multis ad id adductis Monet. *de commut. vltim. volunt. c.10.num.348.cum multis seqq.* etiam pro vna vice Vgolin. *de officio Episcopi capit.52.§.1.num.8.* Marc. Anton. Gennens. *in praxi Archiep.Neapol.cap.24.num.10.*Nicol. Garc. *de benef.p.7.c.1. num.111.* Quamuis contrarium

immo

immo Episcopum pro vna vice posse derogare quali-
tatibus in beneficij fundatione appositis, probabili-
tate non careat, ob grauissimorum Virorum auctori-
tatem, qui id ipsum tenent, ex quorum numero sunt
Zerol. *in praxi Episc. part. 1. verb. beneficium* §. 7. *concl.* 8.
princ. & *verb. iuspatronatus* §. 8. *dub.* 15. Zech. *de Re-
publ. Ecclesi. tit. de benef. n.* 4. & *de pension. c.* 12. *n.* 21. &
46. *cum seqq.* Perez. de Lara *de anniuers.* & *Cappell. l.* 8.
cap. 5. *à n.* 28. Emman. Sà *in aphorism. verb. beneficium*
n. 37. Nauarr. *cons.* 6. *alias* 7. *num.* 4. *de cleric. non resid.* qui
id dicit de duabus vicibus, & expressè Rot. *in Terdli-
nien. Capellania* 10. *May* 1589. coram *Illustrissimo Se-
raphino*, quam refert ad litteram Garc. *d. cap.* 1. *n.* 66.
alios citat Monet. *d. cap.* 10. *n.* 53. vbi *n.* 358. *vers. ex
isto*, ampliat etiam cum consensu patroni, seu hære-
dis, ac successoris eius, qui beneficium fundauit, & *à*
n. 388. resoluit Capitulum Sede vacante regulariter
non posse derogare qualitatibus in fundatione bene-
ficij appositis, & *à n.* 409. idem dicit de Prælatis ha-
bentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, & *à nu.*
410. de Vicario Episcopi, vel Capituli Sede vacante.
35 Ecclesiam ab initio liberam non potest Episcopus
subiicere iuripatronatus alicuius, vt per Abb. *cons.*
106. *num.* 4. *part.* 2. Roch. *de iurepatr. verb. pro eo quod*,
q. 26. *n.* 34. Sraphilæ. *de litteris gratiæ de iurispatr. præro-
gatiuis, num.* 3. & 4. Gig. 48. *num.* 21. & *cons.* 49. *n.* 36.
Beroi. *cons.* 4. *n.* 33. *li.* 1. quos refert, & sequitur Rota *in
Maceraten. beneficij* 3. *July* 1610. apud Farin. *dec.* 311.
n. 3. *part.* 2. *recent.* Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 32. *à n.* 10.
Episcopus enim non potest subiicere Ecclesiam ser-
uitutis vel eius libertatem alienare. Menoch. *cons.* 90.
n. 2. & 25. vbi *n.* 24. subdit quòd potest ex causa Ec-
36 clesiam liberam facere patronatam.† Quādo autem
possit Episcopus vnire beneficium liberum benefi-
cio iurispatronatus? Vide *suprà alleg.* 66. *n.* 32.
37 Illud demum pro complemento huius materiæ
aduertere oportet, quod vbi accedit auctoritas Epi-
scopi in erectione, efficitur beneficium Ecclesiasti-
cum, vt post Guid. Pap. optimè tradit Rip. *in cap. de-
cernimus n.* 69. *vers. in isto puncto, de iudic.* & eo citato
Lotter. *in tract. de benef. lib.* 1. *q.* 5. *n.* 54. cùm impossibi-
le sit aliter constitui beneficiū Ecclesiasticum quàm
si interueniat huiusmodi Episcopi auctoritas, *gloss.* 1.
vers. in dic contra, in Clem. 2. *de decimis*, Guid. Pap. *decis.*
187. *n.* 1. cum aliis adductis *in Monopolitan. hebdoma-
da*, 1. *Iulij* 1613. coram *Illustriss. Patriarcha Manzane-
do*, cuius meminit Lotter. *d. q.* 5. *n.* 40. Interim verò
dum talis auctoritas desideratur, non est beneficium,
sed res stat in pendenti, nec aliquod iuspatronatus
quæritur fundatori, Felin. *in c. ex part. el* 2. *de rescript.*
cum aliis per Rot. *decis.* 361. *n.* 3. *part.* 2. *recent.* Lotter.
d. q. 5. *num.* 55. diciturque simpliciter pia donatio, au-
pium legatum si fortè pro Missis celebrandis, vel an-
niuersario, vel etiam inperpetuum quidpiam reli-
ctum sit, Rebuff. *in praxi, tit. quare sint instit. benef. n.* 10.
Lotter. *d. q.* 5. *num.* 56. vbi *n.* 57. subdit quòd benefi-
cium ante approbationem Episcopi potest concedi
per laicum, per modum tamen simplicis deputatio-
nis Sacerdotis, & *n.* 59. & 60. quòd Capellaniæ cum
onere celebrationis Missarum constitutæ sine aucto-
ritate Episcopi censentur laicales, possuntque ad eas
merè laici p[illegible]ntari, & *n.* 61. disputat an sit necessa-
ria iustificatio exp[illegible] auctoritatis Episcopi in eri-
gendo beneficio, vel sufn[illegible]r tacitæ.
38 Ad ipsum igitur Episcopum pertinet in fundatio-
nis limine examinare locum erectio[illegible], dotis con-
gruentiam, & futurum regimen, vt scribit Calder.
cons. vlt. col. 1. *vers.* & *ratio quæ, de iurepatr.* Lotter. *dict.
lib.* 1. *q.* 32. *n.* 5. nec ideo sufficeret consilium, aut ip-
sius consensus petitio; nam exigitur consensus ex-
pressus, vt per Lamb. *de iurepatr. lib.* 1. *part.* 1. *in* 9. *quæst.
art.* 2. *n.* 131. de quo vbi constat, omnia prædicta præ-
sumuntur ab eo diligenter excussa etiam circa con-
gruentiam dotis, Lambert. *d. lib.* 1. *part.* 1. *q.* 5. *art.* 11. &
sequuta est Rot. *decis.* 521. *n.* 1. *part.* 2. *recent.* cuius me-
minit Lotter. *d. quæst.* 32. *num.* 7. vbi intelligit de con-
sensu adhibito in ipso fundationis limine.
Quare Abb. *in cap. significatum* 11. *sub n.* 5. *ad fin. vers.* 39
ex prædictis, de præbendis, posuit practicam institue-
di beneficia, secundum quam ait fundatorem posse
ordinare, prout sibi videbitur, & illum Ordinem por-
rigere postmodum Episcopo, indeque ipsum Episco-
pum posse instituere beneficium, & opponere illa
onera & modos, qui sibi legitimi videbuntur. Vnde
si Episcopus deneget legibus per fundatorem sibi
porrectis sine legitima causa consentire, poterit fun-
dator recurrere ad Superiorem, qui eum cogat ad
consentiendum, vel si contumax sit, ipse Superior
consentiat, Lamb. vbi suprà *n.* 112. Lotter. *d. q.* 32. *n.* 47.
nam in statuendis huiusmodi legibus fauore Eccle-
siæ, plurimum defertur fundatorum voluntati, vt ij
alliciantur, & non retrahantur à fundationibus, vt
considerat Anch. *cons.* 129. *sub n.* 1. *vers. præterea qui-
libet.*
Poterit tamen Episcopus, vel alius Superior illas 40
leges per fundatorem sibi porrectas reiicere, quæ vel
natura impossibiles sint, vel turpes, vel contra sub-
stantiam beneficij, vel denique contra perpetuam le-
gum prohibitionem illa improbantium, vt fuit di-
ctum *in Romana iurispatronatus* 31. *Maij* 1613. coram
Card. Sacrato.
Vnde tamen si pueris beneficium conferri Ius pro- 41
hibeat, tamen quia prohibitio est variabilis, veluti à
mero Iure positiuo descendens, *cap.* 2. & 3. *de ætat.* &
qual. nihil erit quin toleranda sit lex fundatoris, qua
mandatur puerum, quinimò infantem, instituti in
beneficio, vt fuit dictum *in Granaten. Capellania.* 12.
Ianuarij 1607. coram *Card. Marquemont*, cuius memi-
nit Lotter. *d. q.* 32. *n.* 35.
Sic etiam quamuis sit contra Ius, vt fiat electio 42
actiua, vel passiua de personis extra Collegium *cap.* 1.
de elect. nihilominus, quia hoc non habet perpetuam
causam prohibitionis in contrarium, *cap. quàm sit
necessarium* 18. *q.* 2. tolerabitur si secus in fundatione
cautum fuerit, Innoc. *in cap. cum dilectum* 2. *de consuet.*
Lotter. *d. q.* 32. *n.* 37.
Et quamuis neque Episcopus, neque quiuis alius 43
beneficiarius possit sibi eligere successorem. *c. Episco-
po, cum duobus seqq.* 8. *q.* 1. tamen quia hæc absoluta
prohibitio non habet causam perpetuam à iure na-
turæ, nihil est quin si in fundatione dispositum fue-
rit, vt Rector beneficij designet sibi successorem, qui
beneficium obtineat sine aliqua alia institutione Or-
dinarij, talis dispositio seruanda est, vt resoluunt
Lamb. *d. q.* 9. *art.* 3. *n.* 17. Lotter. *d. q.* 32. *n.* 38. & 39.
Similiter licet Canones vbique damnent plurali- 44
tatem beneficiorum tamen quia id non habet perpe-
tuam prohibitionem à Iure naturæ, sed duntaxat à
positiuo, & penitus in hac parte variabili, *c. de multa
de præb.* toleranda erit lex contraria in fundatio-
ne apposita, vt fuit resolutum *in Vallisole-
tana Archidiaconatus* 16. *Nouembris*
1616. coram *Reuerendissimo D.
meo Coccino De-
cano.*

ALLEGATIO LXXI.

Episcopi sine consensu an iuspatronatus in aliquem possit transferri?

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus de vno in alium quatuor principaliter modis transferri potest.*
2 *Iuspatronatus successione transfertur, quando cum vera vniuersitate venit, id est, cum hæreditate in qua quis succedit.*
3 *Iuspatronatus cum vera vniuersitate ad hæredes transmittitur siue sint sui, siue extranei, siue succedant ex testamento, siue ab intestato.*
4 *Hæreditati paternæ non potest filius renunciare, & retinere iuspatronatus.*
5 *Possessor bonorum succedit in iurepatronatus, cum sit vt hæres.*
6 *Curator hæreditatis iacentis potest præsentare ad beneficium iurispatronatus dictæ hæreditatis.*
7 *Iuspatronatus hæreditate vendita, alicui villæ, vel castro annexum in emptorem transit.*
8 *Contrarium verius, quando iuspatronatus esset de per se principale, & distinctum.*
9 *Iuspatronatus in fideicommissarium, cui restituta est hæreditas, non transit, sed remanet penes hæredem.*
10 *Iuspatronatus vbi cum vniuersitate, siue cum hæreditate transfertur, non requirit Episcopi consensum, secus verò si de per se transferatur.*
11 *Iuspatronatus translatio in Ecclesiam, seu locum religiosum valet sine Episcopi consensu.*
12 *Iuspatronatus translatio in laicum sine Episcopi consensu fieri non potest.*
13 *Consensus Episcopi in translatione iurispatronatus requiritur, vt aduertere possit an interueniat labes simoniaca.*
14 *Capituli consensus in translatione iurispatronatus non requiritur copulatiuè cum consensu Episcopi.*
15 *Consensus Episcopi in translatione iurispatronatus debet esse expressus, nisi scienter admissa ab Ordinario fuisset.*
16 *Donatio iurispatronatus sine Episcopi consensu legitima præscriptione præsumitur.*
17 *Consensus in translatione iurispatronatus debet esse Episcopi illius diœcesis, in qua sita est Ecclesia.*
18 *Consensus Episcopi in translatione iurispatronatus ex post facto potest adhiberi.*
19 *Consensus vbi requiritur in aliquo actu, quandocumque præstetur, actus semper est validus.*
20 *Iuspatronatus per donationem de vno in alium transit.*
21 *Iuspatronatus in donatione omnium bonorum, iurium, & actionum venit.*
22 *Iuspatronatus in donatione generali facta à Rege non venit, nisi de eo specifica fiat mentio.*
23 *Iurispatronatus donatio si fiat de laico in laicum, necessariò interuenire debet Episcopi consensus.*
24 *Capitulum Sede vacante non potest confirmare donationem iurispatronatus.*
25 *Vicarius Episcopi quamuis iurispatronatus donationi auctoritatem interponere non possit, hæc tamen auctoritas præstat titulum ad præscribendum.*
26 *Episcopi consensus non requiritur in donatione iurispatronatus facta religiosis per patronum etiam laicum.*
27 *Consensus Episcopi requiritur, si donatio fiat ab Ecclesia alteri Ecclesiæ.*
28 *Consensus Episcopi necessarius non est in donatione, qua vnus patronus alteri patrono socio ius suum remittit vel renunciat.*
29 *Donatio licet sine consensu Episcopi possit fieri compatrono, non tamen filio compatroni sine illius consensu.*
30 *Compatronus non reputatur filius in vita patris qui est patronus.*
31 *Iuspatronatus per permutationem de vno in alium transferri potest, quod si fiat in laicum, Episcopi consensus requiritur, secus verò si in Ecclesiam, aut clericum nomine Ecclesiæ.*
32 *Consensus Episcopi in permutatione, vel donatione iurispatronatus post interitum permutantis, vel donantis concedi potest.*
33 *Iuspatronatus de vno in alium per venditionem veræ vniuersitatis, cui inseparabiliter adhæret, transferri potest.*
Iuspatronatus sub bonorum generalitate vendi, seu alienari potest, ibid.
34 *Iuspatronatus de per se vendi non potest, tunc enim patronus vendens suo iure priuatur, & Ecclesia remanet libera.*
35 *Simonia committitur quando venditur de per se iuspatronatus.*
36 *Venditio villæ, & iurispatronatus licet non valeat, quoad iuspatronatus, valebit tamen quoad villam.*
37 *Iuspatronatus sicut principaliter vendi non potest, ita nec actio ad ipsum.*
38 *Iuspatronatus annexum villæ, vel castro transit cum ipsa villa, vel castro dato in dotem.*
39 *Sequestrata villa, vel castro, cui est annexum iuspatronatus, si durante sequestro vacauerit beneficium, sequester ad illud eligere, vel præsentare potest.*
40 *Vsufructuarius omnium bonorum hæreditariorum potest præsentare in iurepatronatus ipsis bonis annexo.*
41 *Iuspatronatus transfertur cum vniuersitate, vel villa, cui est annexum, data in feudum, vel emphyteusim.*
42 *Præscripta vniuersitate præscribitur & iurispatronatus illi adhærens.*
43 *Iurispatronatus vno fructu præscripto, putà præsentationis, vtilitatis, aut alterius honoris, non intelliguntur præscripti alij fructus, quorum vsus non est præscriptibilis.*
44 *Iuspatronatus vt præscribatur, quod tempus requiratur, ostenditur.*
45 *Bonis omnibus confiscatis an iuspatronatus illi annexum publicatum censeatur? remissiuè.*

TRANSFERTVR iuspatronatus de vno in alium principaliter quatuor modis, gloss. *verb. fundatione, in capit. pia mentis 16. quæst. 7.* Zech. *de benefic. & pens. capit. 12. numer. 5.* Cardinal. T[illegible] *litt. I, conclus. 613. numer. 17.* me cita[illegible] *in hoc loco* Viuian. *in praxi iurispatron. lib[illegible] capit. 1. numer. 1. in 2. edit.* me citato *in h[illegible] allegat.* Castro Palao *in opere moral. tom. 2. tr[illegible]tat. 13. disput. 2. puncto 4. per tot.* Azor. *instit. moral. part. 2. libr. 6. capit. 20. quæst. 4.* 1
Primò successione, *capit. considerandum, 16. quæst. 7. Secundò* donatione, *capit. ex insinuatione, de iurepatronatus. Tertiò* permutatione, *cap. memini, 16. quæst. 7. Quartò* venditione cum vniuersitate bonorum, in

in qua sit iuspatronatus, *c. cùm sæculum*, & ibi glos. *verb. emptorum, de iurepatronatus.*

Primo modo transfertur iuspatronatus successione, quando scilicet cum vera vniuersitate venit, id est hæreditate, in qua quis succedit, tunc enim trãsfertur accessoriè, Cardinal. Mantic. *Rota decis.* 140. *num.* 2. Gardin. Tusch. *pract. concl. lit. I, conclus.* 612. *in fine.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. disput.* 2.
3 *puncto* 4. *num.* 2. † & sic transmittitur ad hæredes siue sint sui, siue extranei, siue succedant ex testamento, siue ab ointestato, *Clem. plures, de iurepatr.* Bonacos. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 5. *numer.* 36. *pag.* 170. Spin. *in Speculo testam. gloss.* 4. *princip. n.* 46. Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.* 4. *collect.* 1025. Cardin. Pereira *de empt. cap.* 12. *n.* 16. Vgolin. *de potest. Episcopi cap.* 51. *in princip. n.* 6. *vers. tertio*, Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *cap.* 6. *n.* 25. *vers. secundo*, & me citato *in hoc loco* Viuian. *d. lib.* 4. *c.* 2. *n.* 1. Marant. *in repet. l. is potest, n.* 33. *ff. de acquirenda hæredit.*
4 vbi etiam resoluit, quòd † non potest filius renunciare hæreditati paternæ, & retinere iuspatronatus Ecclesiæ, imo renunciando hæreditati, perdit illud, quia transit cum vniuersitate bonorum. Sic etiam
5 † bonorum possessor succedit in iurepatronatus, cũ sit vt hæres, *§ quos autem, Instit. de bonorum possessione*
6 Lambert. *de iurepatr. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 2. *art.* 24. † Hinc etiam curator hæreditatis iacentis potest præsentare ad beneficium iurispatronatus dictæ hæreditatis, Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. part.* 1. *decis.* 11.

7 An autem iuspatronatus hæreditate vendita in emptorem transeat? Quæstio est dubia, in qua communis sententia tenet transire, ex *dict. cap. ex litteris, & cap. cùm sæculum.* quia hæreditas est quid vniuersum, *l. bonorum* 2. *ff de verborum significat. l. hæreditas, ff. de petitione hæreditatis.* Ita Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 24. *n.* 25. Couar. *lib.* 2. *variar. cap.* 18. *n.* 8. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccles. resol.* 162. *n.* 2. vbi dicit sic tenuisse Rotam, Gratian, Grass. Marc. Ant. Genuens. Mozzi. Paul. de Citadinis Lambert. & alios, quos refert Nicol. Garc. *de benef. part.* 5. *cap.* 9. *num.* 11. Verùm contraria sententia verior est
8 ex eo, quòd † licèt iuspatronatus transeat cum vniuersitate bonorum, cui adhæret, etiam sine speciali expressione non tamen transit cum vniuersitate, in qua rerum particularium, seu singularium est necessaria specifica traditio, sicut est quando venditur hæreditas, *l. qui tibi, C. de hæred. vel actio vendit.* Quare hanc sententiam sequuntur Emman. Cost. *in cap. si pater, verb. Trebellianicæ num.* 7. *de testam. lib.* 6. Spin. *d. gloss.* 4. *num.* 116. Cald. Pereira *de nomin. emphyteusis, quæst.* 21. *num.* 53. Suar. *de relig. lib.* 4 *de simonia, c.* 28. *n.* 12. *&* 17. plures per Cened. *ad Decret. collect.* 5. *n.* 2. & per Garcia *d. c.* 9. *à n.* 13. vbi *n.* 16. intelligit cum aliis suprà citatis, quando iuspatronatus esset de per se principale, & distinctum, seu personale: nam si in hæreditate, seu bonis hæreditatis esset villa, seu castrum, cui iuspatronatus adhæret, & annexum esset, tunc ratione villæ, & castri in consequentiam transiret iuspatronatus in emptorem hæreditatis, ex *d. c. ex litteris, & c. cùm sæculum.*

9 In fideicommissarium, cui restituta est hæreditas, non transit iuspatronatus, sed remanet penes hæredem per *l. quia perinde, & l. quamuis, ff. ad Trebell.* ita tenent Roch. *de iurepatronat. verb, ipse, vel is, à quo, quæst.* 9. Molin. *d. lib.* 1. *cap.* 24. *& num.* 5. alter Molin. *de Iustit. tract.* 2. *disput.* 18. *ad finem*, Camil. Borrel. *in summa omnium decisionum, tit.* 22. *numero* 63. Lusitanus noster Benedict. Ægid. *ad l.* 1. *C. de sacrosanctis Ecclesiis part.* 5. *§.* 2. *num.* 18. Peregrin. *de fideicommissis art.* 7. *numer.* 37. Cened. *d. collect.* 5. *num.* 4. Nicol. Garc. *d. cap.* 9. *num* 17. vbi *n.* 18. intelligit si iuspatronatus sit personale, & non annexum bonis, nouissimè me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. disp.* 2. *punct.* 4. *n.* 4.

Quæ supradicta ad propositum nostrum accommodans sit intellige, vbi iuspatronatus cum vniuersitate, siue hæreditate transfertur in hæredem, vel quia succedit, vel quia emit hæreditatem, in qua erat villa, seu castrum, cui iuspatronatus annexum existebat, tunc consensus Episcopi non requiritur, *d. cap. ex litteris cap. cum sæculum*, & *ibi* Abb. *de iurepatronatus*, Viuian. *in praxi iuspatronatus part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 1. *numer.* 2. † In aliis verò casibus in quibus iuspatronatus transfertur de per se, vel inter viuos ex contractu, aut donatione, distinguendum est inter translationem, quæ fit in Ecclesiam, vel locum religiosum; & illam, quæ fit in laïcum, itavt ex contractu in Ecclesiam, vel locum religiosum valeat iurispatronatus translatio sine Episcopi consensu. *cap. illud, de iurepatronatus, cap. vnic. eodem tit. lib.* 6. Viui. *tom.* 1 *commun. opinion. lib.* 1. *titul.* 4. *numero* 9. *pag.* 167. Stephan. Gratian. *disceptat forens. cap.* 177. *numer.* 3. Suar. *d. libr.* 4. *de simonia cap.* 28. *numer.* 15. Viuian. *dict. lib* 4. *cap.* 1. *numer.* 16. *in* 2. *edit.* Spino *cons.* 26. *num.* 2. Gregor. Lopez *l.* 8. *verb. otorgamiento tit.* 15. *part.* 1. Sanch. *consil moral. lib.* 2. *cap.* 3. *disp.* 76. *num.* 3. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 23. *num.* 13. me citato *in hoc loco* Duran. *decis.* 463. *num.* 3. *part.* 2. † Si autem fiat translatio in laïcum, non valet sine Episcopi consensu, *d. c. vnic. à princ.* à contrario sensu, Mantic. *decis.* 86. *n.* 5. Rota apud Farin. *p.* 1. *recent. dec.* 686. *n.* 3. Viui. *d. p.* 1. *lib.* 1. *c.* 1. *n.* 24. Seraph. *dec.* 1312. *n.* 1. vbi tenet quòd donatio iurispatronatus Ecclesiastici facto laïco valet adhibitis solemnitatibus in alienatione requisitis, & ex causa euidentis vtilitatis. Idem est si ex vltima voluntate iuspatronatus transferatur ex titulo particulari, putà ex legato, quia si legetur Ecclesiæ, non requiritur consensus, qui tamen accedere debet, si fiat laïco, vel clerico recipienti nomine proprio, Abb. *in d. cap cùm sæculum n.* 6. *& in d. c. illud. n.* 4 *de iurepatronat.* Viuian. *d. part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 1 *num.* 5. aliàs *n.* 18. secundùm nouam impress.

Ratio autem quare consensus prædictus requiratur in tali translatione est, vt aduertat Ordinarius aut interuenerit labes simoniaca, Abb. *in dict. cap. illud, num.* 6. Vel quia, sicut in fundatione reseruatur iuspatronatus cum dicto consensu ex gratia, & sic fit capax laïcus iuspatronatus, ita in translatione per dictum consensum inducitur dicta capacitas in eum, in quem fit translatio, Viuian. *d part.* 1 *lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 6. vbi *num.* 7. resoluit † non requiri consensum Capituli copulatiuè, cum consensu Episcopi, & *n.* 10. quòd † talis consensus semper debet esse expressus, nisi scienter admissus ab Ordinario fuisset, & *num.* 12. quòd talis donatio, si sit facta sine Episcopi consensu, legitima præscriptione præsumitur, per *caput. cura, de iurepatr.* & *numer.* 15. quòd † huiusmodi consensus debet esse Episcopi illius diœcesis, in qua sita est Ecclesia, & *numer.* 18. per text. *in d. cap. cura de iurepatron.* quòd † consensus Episcopi ex postfacto potest adhiberi, quod etiam tenent Camp. *in diuers. Iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *num.* 361. Flamin. *de resignat lib.* 8. *quæst.* 10. *num.* 7. *&* 8. Menoch. *d præsumpt. libr.* 6. *quæst.* 34. *numero* 14. *cum sequentibus*, Viuian. *d. lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 36. *in* 2. *edit.* Nam † vbi consensus, requiritur in aliquo actu, sufficit, quod quandocunque præstetur, cum siue præcedat, siue sequatur, actus semper sit validus,

Anton.Gomez l.53.*Tauri n.6.*Tiraquel.*de iure mar. gloss.*6.à n.Fiamin.*d.lib.8.q.8.n.*105.Cald.Pereira *de extinct.emphyt.c.*11.n.7.Viuian. *d.lib.4.c.*11.n.36.*in 2.edition.*

21 *Secundo* modo transit iuspatronatus de vno in alium per donationem,gloss.*in cap. pia mentes,* 16. q.7.& est text.*in cap.ex insinuatione*, vbi gloss. *verb. liberaliter,& in cap.nullus,de iurepatronatus,*Tiraquel. *in l.si vnquam,verb.donatione largitus,n.*353. Vgolin. *d cap.*51.*in princip. n.*6.*vers.*4. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.puncto* 4.*n.*7. Francisc. Leo *d c.*6.*n.* 25.*vers.tertio.*Lambertin.*lib.*1.*parte* 2.*q.*4.*art.*1.Durán.*decis.*408.*num.*6.Monet. *de commutat. vltim.volunt.cap.*11.*n.*213.Card.Seraphin. *decis.*725.vbi resoluit, quòd in donatione omnium bonorum, iurium,& actionum venit iuspatronatus,quod etiam tenet Aloys.Ricc.contra Lambert. & alios, *in dicto praxi rerum fori Ecclesiast.resol.*147. *per totam,& resol.*162.*n.* 3.

22 In donatione generali facta à Rege non venit iuspatronatus,nisi de eo specifica fiat mentio,Cabed. *Lusit.dec.*27.*n.*10.*part.*2.*& de patronat. Regia Coronæ c.*3.*n.*3. Bened.Ægid. *in repet.l.*1.*C.de sacros.Eccles.p.*5.§.2.*n.*18.*vers.*3.

23 In hac iurispatronatus donatione si fiat de laïco in laïcum, necessariò interuenire debet Episcopi consensus,Mantic.*decis.*80.*num.*5.Rota apud Farin. *decis.*257.*num.*1.*part.*2.*recent.& decis.*576. *part.*1. *recent.* aliàs sine dicto consensu non valet, Lambertin. *de iurepatron.lib.*1.*part.*2. *quæst.*1.*art.*2.*num.* 3.*& art.*4.*per tot.* Roch. *in simili tract. verb. pro eo, num.*4. *& seq.& num.*7. Caputaq.*decis.*131.*numer.*3. *part.*2. Rota *decis.*555.*numero* 1. *part.* 1. *recentissim. in posthum. & ibidem decis.* 609. *per tot.* Ciarlin. *controuers.for. lib.*1. *cap.*107.*num.* 84. Seraphin. *decis.*

24 884. *num.*1. Bottell. *dict. tit.*32. *num.*3. † quam quidem Capitulum Sede vacante confirmare non potest,ex resolutis per Steph.Gratian.*discept.forens.*

25 *cap.*503.*numer.* 10. *cum seqq.* † Vicarius Episcopi, quamuis iurispatronatus donationi absque speciali facultate auctoritatem interponere non possit, vt dixi *alleg.*54. *num.*75. quibus addo Rotam *d. dec.* 555.*n.*1.*in fin.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d cap.* 107.*n.*84.Si tamen de facto interposuerit,præstabit titulus ad præscribendum,Seraph. *decision.*884. *numero* 2.

26 Si verò donatio fiat Religiosis per patronum etiam laïcum,huiusmodi consensus non requiritur, *d.cap.illud,*8.*de iurepatronatus,d.cap.vnic.eodem tit.in* 6.Viui.*tom.*1.*commun. opin. lib.*1.*tit.*4.*n.*9.*pag.*167. Azor.*instit. moral.part.*2.*lib.* 6.*cap.*20.*quæs.*5. Ste-

27 phan.Gratian. *d.cap.*177.*num.*3. † Si autem fiat ab Ecclesia alteri Ecclesiæ,requiritur dictus consensus, quia sine illo Ecclesia alienari non potest, *cap. sine exceptione,*12.*q.*2. quod solum procedere,si donatio fiat laïco,dicunt decisum Seraph.*dec.*1312.Viuian. *d.p.*1.*lib.*4.*c.*1.*n.*14.

28 In donatione tamen, qua vnus patronus alteri patrono socio ius suum cedit,remittit, vel renuntiat,non est necessarius Episcopi consensus, Achil. *dec.*10.*de iurepatron.*Caputaq. *decis.*284. *p.*1. & *decis.*131.*part.*2.Rot.apud Postium post *tract.mandati de manut.decis.*259.*num.*5.*& decis.*332.*num.*9.Coccin.*dec* 464.*n.*8.Cald Pereira *de resol.emphyt.cap.*8. *num.*3.Caputaq *decis.*284.*part.*1. *& decis.*131.*num.* 4. *part.*2. Camp. *in diuersorio Iuris Canon. rubr.*11. *cap.*13.*num.*568.Piasec.*in praxi noua Episcop.par.*2. *cap.*5.*num.*9.*vers.descendentes*, Verall.*decis.*311.*numero* 1.*part.*2.Farin.*part.*1.*tom.*1.*decis.*707.*numero* 4. Viuian.*d.part.*1. *lib.*4.*c.*1.*n.*13. vbi dicit tutius esse in hoc casu consensum adhibere, Azor.*d. p.*3.*c.*20. *quæs.*9.Zerol.*in praxi Episcop. part.* 1. *verb. iuspatronatus,*§.2.*vers.secundum dubium,*vbi dicit,quòd † licet possit fieri donatio compatrono sine consensu 29
Episcopi, non tamen filio compatroni sine illius consensu, optimè Cald.Pereira *d. cap.*9.*n.*3. *& de potestate eligendi c.*1.*num.*24. quia filius in vita parentis, qui est patronus, non reputatur compatronus.†Quinimò & posse compatronos inter se con- 30
uentiones,permutationes,donationes, & cessiones facere Episcopi consensu probat text. *in Clem.*2.*de iurepatron.*& *ibi* gloss.*verb.liberè*, Peregr. *cons.*87.*n.* 6.*vol.*3. Achil. *decis.*10. *de iurepatr.* Caputaq. *decis.* 284.*part.* 1.*& decis.*131.*part.*2. Rota *in Lucana iurispatronatus* 18.*Iunij* 1628.coram *R.P.D. Dunozzetto,*Gonz.*ad reg.*8.*Cancell.gloss.*45.§.1.*n.*58. cuius glossæ decisione posse hæredes sua auctoritate, absque superioris consensu facere concordiam de alternis vicibus præsentando Rectorem, resoluunt Tiraq.*de iure prim.q* 17.*opin.*6.*num.*9.Azeued.*l.*6.*n.* 2.*tit.*6.*lib.*1.*noua recop.* Cened. *ad Sextum collect.*7. *num.*2.

Tertio modo iuspatronatus de vno in alium per 31
permutationem transit, quod si in laïcum transferatur, Episcopi consensus requiritur: secus verò si in Ecclesiam,aut clericum nomine Ecclesiæ Azor. *d.cap.*20.*quæst.*7. Roch. *de iurepatron. in verbo ipse, vel is à quo, quæstion.*16. *num.*28. Viuian. *d. part.*2. *lib.*4.*c.*3. Monet. *de commut. vltim. volunt. capit.*11. *num.*211. Ita etiam in cessione idem resoluit Brunor. à Sole *in locis commun. verb. ius, numer.*15. † Qui quidem consensus in hac permutatione,vel 32
donatione ab Episcopo præstandus, potest per interitum permutantis,vel donantis concedi,& eo tempore impetitus est adeò validus, quòd præsentatus postea à donatario præferatur præsentato à donantis hærede, Gail. *in repet. cap. fin. colum.*39.*de elect. in* 6.Put.*decis.*16.*num.*2.*lib.*2. Campanil. *d. cap.*13. *num.*372.

Quarto modo transfertur iuspatronatus de vno 33
in alium per venditionem verè vniuersitatis, in qua fit iuspatronatus, vel cui inseparabiliter adhæreat, *cap ex litteris de iurepatronatus,*Spin.*dicta gl.*4. *num.* 111 Suar.*dict. lib.*4. *de simonia, cap.* 28. *numero* 12. *cum sequentibus,& à numer.* 18. Surd. *de aliment. tit.* 9.*quæst.*12.*num.*27.*&* 28. Viuian. *dict. part.*1.*lib.*4. *cap.*5.Menoch.*de præsumption.lib.*3.*quæst.*90. *numer.* 25. Couar.*lib.*1. *variar.cap.*13.*num.*3. *&* 4.Gregor. *l.*68.*verb sal.villa, tit.*18.*par.*3. Cened. *ad decretal. collect.*5.Menoch.*cons.*90.*num.*110. *&* 125. Molin. *de Iustit.tract.*2.*disp.*620.*num.*6.Rota *in vna Tolet.iurispræsentandi secunda Iunij* 1612.coram *Illustriss.Patriarcha Manxanedo,*apud Farinac.*decis.*399.*part.*1. *recentior.*Nicol.Garc. *d.cap.*9.*num.*19. Lotter. *de re benefic.lib.*2.*quæst.*9. *ex num.*45. Nam † iuspatrona- 34
tus vendi,seu alienari potest sub bonorum generalitate,Cald.Pereira *de reuocat. emphyteusis, quæst.*21. *num.*53.Surd.*d.cap.*28.*num.*11.*&*17.Ceuall.*communium contra communes tom.*4. *quæst.*897. *à num* 559. non tamen bona ipsa carius vendi possunt ob iuspatronatus illis annexum ita ut non possit hæres illud tradere alteri in compensationem maioris portionis,quàm accipit,nec alia ratione deduci potest in pactum, vel contractum onerosum, Tabien. *in sum.verb.iuspatronatus num.*7.*&* 8. Vgolin. *de simon. cap.*49. §.2. *num* 5.Suar.*d c.*28. *num.*15. Filliuc. *in q.moral. tract.*45.*cap.*6.*quæs.*6.*num.*15.Ripa *de simon. part.* 1. *art.*4. *numer.*41. † per se tamen vendi non potest: nam tunc suo iure priuatur, & Ecclesia remanet libera,gloss.& Doctores *in cap præterea el* 1. de

de transact. & in cap. querela, de simon. Roch. *de iurepatron. verb. vtile numer.* 9. Lambertin. *in simili tract. lib.* 1. *part.* 2. *quæst.* 1. *princ. art.* 12. *num.* 17. *& quæstion.* 4. *art.* 3. *& lib.* 3. *quæst.* 9. *art.* 6. Rodoan. *de simon. part.* 3. *cap.* 12. *num.* 22. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de simon. cap.* 28. *num.* 7. *& sequentib.* Fernandez *in examin. Theolog. moral. part.* 3. *cap.* 14. §. 1. *numero* 27. Bonacin. *de simon. quæst.* 4. §. 11. *ex numero* 3. Ripa *in simili tract. part.* 1. *articul.* 4. *numer.* 37. Et excommunicari debent si personæ singulares vendiderint, si verò Vniuersitates sint, interdicto subiici, Concil. Trident. *sess.* 25. *de reform. c.* 9. *vers. hoc edictum,* Vgolin. *d. cap.* 15. §. 1. *num.* 3. Et vlteriùs in tali venditione, simonia committitur, *cap. de iure, de iurepatronatus*, Azor. *d. cap.* 20. *quæst.* 8. Suar. *d. lib.* 4. *de simonia cap.* 28. *num.* 17. *cum seqq.* Viuian. *dicto cap.* 5. *n.* 5. Rebuff. *in commentar. ad l. coniunctionem,* 29. *ff. de verborum significat. vers. item si vendatur, pag.* 169. *in princip.* vbi etiam resoluit, quòd

36 † si vendatur villa & iuspatronatus, licet non valeat venditio quoad iuspatronatus, valebit tamen quoad villam, cum vtrumque æquè principaliter vendatur, & vno deficiente alterum non extinguatur, de quo etiam Roch. *verb. ipse, vel is à quo, num.* 52. Viuian. *dict. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 12. Bonacina, Ripa, &

37 alij *locis suprà citatis.* Et † iuspatronatus sicut principaliter vendi non potest, ita nec actio ad ipsum, Aloys. Ricc. *d. praxi resolut.* 193. Verùm autem si in venditione villæ, aut castri, cui adhæret iuspatronatus, illud exprimatur, simoniaca sit venditio? Vide Ripam *d. art.* 4. *num.* 40. Viuian. *in praxi iurispatr. lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 13. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 9. *n.* 62. *cum seqq.*

38 *Primò* amplia resolutionem prædicti quarti modi procedere in translatione villæ, vel castri dati in dotem, cum quo transit iuspatronatus illi annexum, vt per Palat. *in repet. cap.* §. 43. *in princip.* Bacc. *de decima tutorum, c.* 23. *n.* 19. *& tract. de non meliorandis filiabus cap.* 26. *n.* 1. Tiraquel. *post leges connubiales glos.* 9. *n.* 7. Molin. *d. lib.* 1. *cap.* 24. *n.* 3. Menoch. *consil.* 66. *n.* 27. D. Barb. *in l. diuortio, § si vir, n.* 55. *cum sequentib. ff. soluto matrim.* Perez *l.* 1. *tit.* 6. *lib.* 1. *Ordinam. pag.* 144. Nicol. Garc. *de benefic. par.* 5. *c.* 9. *à n.* 149. remissiuè Azeued. *l.* 9. *n.* 4. *tit.* 6. *lib.* 1. *noua recop. & l.* 7. *n.* 2. *tit.* 3. *lib.* 6. Mantica *Rotæ dec.* 140. *n.* 13. Viuian. *d. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 7. *num.* 6.

39 *Secundò* amplia in sequestratione Villæ, vel castri, cui est annexum iuspatronatus, quia cum illo transit iuspatronatus: & si durante sequestro vacauerit beneficium, cuius electio, vel præsentatio ad sequestratam villam pertinebat, sequester ad illud beneficium vacans eligere, vel præsentare potest. Ita Doctor. *in cap. examina,* vbi Innocen. *n.* 1. & Felin. *n.* 10. *de iudic.* idem Felin. *in c. cum. Bertoldus, n.* 30. *de re iudic.* Gigas *de pension. q.* 72. *n.* 3. Roch. *d. verb. ipse, vel is, n.* 71. Corras. *lib.* 3 *miscellan. cap.* 2. *n.* 16 *& in paraphrasi Sacerdotum part.* 2. *cap.* 6. *à n.* 2. Rebuff. *in tract. nominat. q.* 14. *num.* 76. Gutier. *de tutelis part.* 3. *c.* 7. *num.* 18 Doctor. Sahagun. *in cap. fin de sequestrat possessionis à num.* 56. Azor. *d. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 15. *quæst.* 17. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 30. *tract.* 4. *n.* 245. citatr per Ceuall. quamuis ipse contrariam opinionem veram, & receptam dicat, *communium contra commun. q.* 740. *à num.* 3. *cum sequentib.* Cened. *d. collect.* 5. *num.* 10. *& practicar. ac canon. quæst. lib.* 1. *quæst.* 10. *per totam*, vbi *num. vlt.* resoluit tunc demum sequestrem habere ius præsentandi, quando est sequestratum, vel apprehensum ius, aut domicilium alicuius, cui est annexū iuspatronatus; tunc enim cum nullus reperiatur dominus directus rei apprehensæ, sed litigantes ab illius possessione expellantur, sic vt consulatur Ecclesiæ vacanti, meritò sequester præsentare potest. Secus verò quando nec dominium, nec proprietas rei, sed fructus illius, vt pignori obligati, sequestrantur, eo enim casu cum remaneat verus dominus, non præsentabit sequester nec pignorator, quo casu procedit text. *in cap. cum Bertoldus, de sentent. & re iudic.*

Tertiò amplia in vsufructuario omnium bonorū hæreditariorum, quia cum in hæreditate sit iuspatronatus, debet ipse præsentare. Menoch. *cons.* 66. *n.* 26. Cened. *d. collect.* 5. *n.* 5. Lambertin. *lib.* 1. *p.* 2. *q.* 9. *art.* 3. Viuian. *p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 7. *n.* 6. Aloys. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 1. *dec.* 23. Borrel. *d. tit.* 33. *n.* 239. nouissimè Alphons. de Leone *de officio Capellani q.* 4. *praxi* 3. *n.* 239. 40

Quartò amplia in conductione, feudo, vel emphyteusi alicuius vniuersitatis, vel villæ, cui est annexum iuspatronatus; quia accessoriè cum vniuersitate data in feudum, vel emphyteusim transfertur iuspatronatus; Ioseph. Ludouic. *tom.* 3. *communium opin. tit. de iurepatron. concl. vni. vers. acquiritur etiam, pag. mihi* 554. *col.* 2. Cened. *d. collect.* 5. *n.* 10. Viuian. *d. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 6. vbi tamen *n.* 4. cum Abb. *in c. querelam, n.* 19. *de electio.* resoluit, quòd si Parochiani debent præsentare Parochum, cum non debent præsentare conductores domorum in parochia existentium, sed domini locatores, qui habent iuspatronatus ex præsumpta fundatione, constructione, seu dotatione, nisi consuetudo sit in contrarium. 41

Quintò amplia in præscriptione vniuersitatis bonorum, cui annexum est iuspatronatus, quia præscripta vniuersitate, præscribitur & iuspatronatus illi hæres, Felin. *in cap. causam, num.* 8. *de præscription.* Roch. *dict. verbo ipse, vel is, à quo, quæst.* 36. *num.* 81. 42
cum seqq. † Præscriptio tamen vno fructu iurispatronatus putà præsentationis, vel alterius honoris, vtilitatis, vel oneris, non intelligantur præscripti alij fructus, quibus vsus non est præscribens, Lamb. *lib.* 1 *par.* 2. *quæst.* 11. *art.* 4. Viuian. *d. part.* 1. *lib.* 4. *c.* 8. 43
num. 3. vbi *n.* 4. quòd † ad hoc, vt præscribatur iuspatron. requiritur tempus quadraginta annorum ex actu continuato, & quod præscribens sit in bona fide, cum scientia, & patientia domini, contra quem præscribitur. In iurepatronatus Regio non procedit, quia hoc præscribi non potest, Cabed. *Lusit. dec.* 65. *num.* 3. *part.* 2. *& de patron. Regiæ Coronæ, capit.* 7. *num.* 5. Hodie autem seruari debet decretum Conc. Trid. *sess.* 25. *de reform. cap.* 9. vbi iuspatronatus debet ostendi ex fundatione, seu dotatione, siue ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasve secundùm Iuris dispositionem, vt *alleg.* *seq* ostendam. 44

Sextò amplia in publicatione omnium bonorum, seu vniuersæ hæreditatis patroni delinquentis facta etiam per iudicem sæcularem; nam publicando bona, quibus iuspatronatus est annexum, dicitur quoque indirectè, & accessoriè iuspatronatus publicari, & in Fiscum transire, qui Fiscus adueniente vacatione vice patroni banniti, cuius fuerunt in Fiscum incorporata omnia bona, præsentat Rectorem ad vacantia beneficia. Sed quia resolutio hæc aliquas pariter declarationes, quas in præsenti tractare non est meum, poterit lector pro pleniori illius explicatione consulere Clar. §. *fin q.* 78. *numer.* 8. Roch. *d. verbo ipse, vel is, q.* 29. *num.* 69. Emman. Soar. *recep. sent. verb. Patronatus ius*, Molina *dict. cap.* 24. *à numero* 26. Viuian. *tom.* 2. *commun. opinion. lib.* 9. *tit.* 31. *n.* 2. Perez *d. l.* 1. *gloss. si el que fuere, q.* 8. Costa *d. verb.* 45

trebellianica num.7. Spin. *d. gloss.4. num.115.* Decian. *tract. crimin. lib.5. cap.44. num.24.* Surd. *de alimentis, tit.9. q.22. num.28.* D. Sahag. *c. in quanto, de iudic. à n.27.* Azor. *institut. moral. part.1. lib.8. c.12. q.9.* Farin. *in d. praxi crimin. part.1. q.25. num.151. & de haresi, quast.190. §.1. n.24.* Nicol. Garc. *d. cap 9. à numer.25.* Viuian. *in praxi iurispatron part.3. lib.15. c.2.* Sanch. *in pracepta Decalogi lib.2. cap.19. per totum,* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.2. cap.6. numer.36.* Rot. *decis.53. num.5. part.1. recent.* Lotter. *in suo tract. de re benefic. lib.1. q.14. num.21. cum multis seqq.* vbi *num.26.* post D. Coccin. *decis.232. num.1.* resoluit iuspatronatus annexum alicui castro, confiscato castro, transire in fiscum laïcum ratione annexionis, & *num.28. & 29.* post Rot. & D. Coccin. *citatis locis,* docet quòd quando non adest huiusmodi annexio, patronatus minimè transit in fiscum laïcum, & *num.30.* disputat an Ecclesia hinc acquirat statum libertatis?

46 In casibus supradictis vbi iuspatronatus cum vniuersitate, villa vel castro ad alium transfertur, non requiritur Episcopi consensus, per text. *in c. ex litteris, & in c. cum seculum,* vbi Abb. *de iurepatr.* Monet. *de commut. vlt. volunt. c.11. à n.210.*

Allegatio LXXII.

Episcopus quando debeat præsentatos à Patronis instituere?

SVMMARIVM.

1 *Institutio propriè, per quam præsentatus à patrono instituitur, dicitur translatio iuris non libera à superiore facta, ex qua plenū ius datur instituto.*

2 *Requisita ad institutionē obtinendam sunt beneficij vacatio, existentia iurispatronatus, habilitas præsentati, & præsentatio facta in tempore.*

3 *Præsentatio in beneficio iurispatronatus fit per patronos, quando Ecclesia vacat.*

4 *Reges Lusitaniæ consueuerunt & solent promittere commendas vacaturas, vel præsentare aliquem in Ecclesia sui patronatus in genere.*

5 *Patronus in habitu habet ius præsentandi, illud tamen non habet in actu, nisi à tempore vacationis.*

6 *Promissio facta per patronum de beneficio vacaturo, per mortem beneficiarij non conualescit.*

7 *Vacatio beneficij propriè, & verè per mortem Rectoris fit.*

8 *Mors omnia soluit.*

9 *Vacat per renunciationem beneficium, per quam amittitur omne ius in eo competens.*

10 *Permutatio facta de beneficio iurispatronatus sine patroni consensu venit annullanda.*

11 *Consensus patroni requisitus in renunciatione beneficij iurispatronatus potest præstari ante & post prouisionem.*

12 *Beneficium vacat ob delictum Rectoris, priuationem seu depositionem inducens.*

13 *Beneficium primum vacat ipso iure per adeptionem secundi incompatibilis cum eo, itaut patroni possint præsentare.*

14 *Beneficium primum quando vacet per assecutionem secundi remissiuè.*

15 *Patroni semper possunt præsentare ad beneficium sui iurispatronatus quomodocunque vacet.*

16 *Vacationis tempore ille habet Ecclesia custodiam, qui habet ius instituendi.*

17 *Custodia Ecclesiæ tempore vacationis spectat ad patronos Ecclesiasticos.*

18 *Custodia Ecclesiæ pertinet ad Episcopum, quando patroni sunt laici.*

19 *Custodia Ecclesiæ Parochialis cuiuscunque iurispatronatus in vacatione ipsius hodie per Conc. Trident. commendatur Vicario ab Episcopo constituendo, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur.*

20 *Iurispatronatus titulus ex fundatione, vel dotatione debet esse, qui ex authentico documento, & aliis à iure requisitis ostendatur.*

21 *Probationes in iurepatronatus quare tam exactè requirantur, ostenditur.*

22 *Authenticum documentum est publica scriptura, cui creditur sine aliquo adminiculo & iure, aut consuetudine speciali,*

23 *Scriptura publica dicitur, quæ conficitur per actuarium, seu iudicem, cum duorum, vel trium subscriptione, aut præsentia.*

24 *Scriptura authentica ad probandum iuspatronatus requisita censentur Bulla Episcopi, seu consensus scripto datus ad fundandum, construendum, seu dotandum.*

25 *Probatio iurispatronatus per authenticas scripturas est facienda, itaut per testes non sufficiat.*

26 *Testium attestationes in actu redactæ censentur authenticæ scripturæ, ita quod per illas intelligatur satisfactum dispositioni* Concilij sess.25. de reformat. cap.9.

27 *Scriptura vt dicatur authentica, debet continere omnia requisita à iure necessaria tam in confectione, quàm in extractione.*

28 *Iuspatronatus probatur ex fundatione, vel dotatione per antiquissimum temporis cursum.*

29 *Iuspatronatus ex fundatione probatum præsumitur, probata immemoriali, licet hoc non appareat.*

30 *Præsentationes multiplicatæ probant iuspatronatus, dato etiam quod essent interpolatæ, & non successiuæ.*

31 *Præsentationes multiplicatæ dicuntur ad minus duæ.*

32 *Pluralis locutio duorum numero est contenta.*

33 *Dictio,* multum, *verificari potest in duobus secundum subiectam materiam.*

34 *Constitutio iuris communis restrictiua, seu correctoria, ita est interpretanda, vt minus lædat ius commune, quam fieri possit.*

35 *Antiquum in materia probationis illud dicitur, quod excedit tempus centum annorum.*

36 *Tempus immemoriale probari potest memoria quadraginta annorum, & quod de reliquo tempore testis deponat secundum auditum & famam.*

37 *Testes ad probandum tempus immemoriale debent esse saltem ætatis 54. annorum.*

38 *Probatio temporis immemorialis quando fit per scripturas & instrumenta, centum requiruntur anni, si verò per testes, sufficiunt sexaginta.*

39 *Immemorialis per testes non dicitur sufficienter articulata, si testes non dicant, quod non audierunt, nec viderunt contrarium.*

40 *Iuspatronatus plenè probatur ex pluribus enunciatiuis antiquorum instrumentorum à centum annis, & circa, etiamsi enunciatiuæ haberent originem ab eisdem patronis, & personis suspectis.*

41 *Verba enunciatiua in antiquis plenè probant.*

42 *Iuspatronatus etiam secundum iuris dispositionem probari potest.*

43 *Iuspatronatus per famam concurrente longissima præsentandi possessione probari potest.*

44 *Fama sola non sufficit ad probandum iuspatronatus,* sed

sed debet concurrere aliæ coniectura in antiquis.
45 Iuspatronatus in dubio præsumitur ex fundatione, dotatione, vel constructione.
46 Iuspatronatus non probatur ex certo subsidio alicui tanquam patrono præstito.
47 Litteræ institutionales Antistitum probant iuspatronatus.
48 Libri visitationum non sufficiunt ad probandum iuspatronatus.
49 Sententia Episcopi, quæ indicauit ad præsentationem alicuius patroni beneficium pertinere, non probatur iuspatronatus, nisi antiqua sit.
50 Littera maiuscula inscripta in lapide posito & publico ab immemoriali tempore citra plene probant iuspatronatus.
51 Scripturæ incisæ in lapidea columna plenam fidem faciunt.
52 Lapides seu columnæ, quibus litteræ incisa sunt, probant confinia.
53 Chronicis, quibus à maioribus nostris fides communiter adhibita est, credere debemus.
54 Probatio, quæ requiratur in iurepatronatus, quod ex vsurpatione præsumitur, ostenditur.
55 Præsentationes continuatæ, quæ omnes effectum sortitæ sint, de substātia requiruntur in probatione iurispatronatus, quod ex vsurpatione præsumitur.
56 Præsentationes effectum sortiri dicuntur, si sint confirmatæ.
57 Possessio quinquagenaria, quæ per scripturas authenticas requiritur in probatione iurispatronatus ex vsurpatione, non potest fieri per testes.
58 Forma dat esse rei, & ad vnguem est seruanda.
59 Anni quinquaginta possessionis, quæ per scripturas authenticas requiritur in probatione iurispatronatus ex vsurpatione, debent sumere initium ab illo die, quo apparet factam fuisse primam præsentationem, vsque ad diem litis postremò motæ.
60 Scripturæ authenticæ non solùm exiguntur in probandis præsentationibus continuatis, verum etiam in probatione effectuationis.
61 Iuspatronatus ex vsurpatione præsumitur in potente.
62 Iuspatronatus in Vniuersitatibus, etiam paruis ex vsurpatione acquisitum præsumitur.
63 Iuspatronatus vsurpatio non præsumitur, nisi constet de dolosa occupatione, cuius contrarium in persona potenti, magnate, vel vniuersitate censuit Sacra Congregatio, & Rota Romana.
64 Iuspatronatus ex vsurpatione acquisitum non præsumitur, si non totius vniuersitatis, sed illius partis esse prætendatur.
65 Personæ potentes, in quibus vsurpatio iurispatronatus præsumitur, sunt Imperator, Reges, infantes, Barones aliique magnates, prout in quolibet de familia Romana Vrsinorum, vel Columnæ.
66 Iuspatronatus priuatorum non admittit præsumptionem vsurpationis.
67 Iuspatronatus dicitur priuatorum, quando patroni non sunt Domini temporales loci, vbi fundatum est.
68 Probatio, quam exigit Concil. Trid. in iurepatronatus ex vsurpatione acquisito, non requiritur, vt agatur non contra Ecclesiam, sed inter ipsosmet patronos.
69 Iuspatronatus potest præscribi ab vno contra alium compatronum spatio quadraginta annorum cum titulo colorato.
70 Successio in iurepatronatus hæreditario iure delata datur in stirpes, & non in capita.
71 Probatio descendentiæ patronorum ad effectum præsentandi non requiritur stante quasi possessione præsentandi.
72 Præsentari possunt in iurepatronatus omnes, qui prohibiti non reperiuntur.
73 Laicus est incapax beneficiorum, etiamsi incedat in habitu & tonsura, & communiter reputetur clericus.
74 Laicus non potest præsentari ad beneficium.
75 Villaloborum familia, nunc Marchiane Astorga in Sede Legionensi ex priuilegio Pontificio Canonici sunt.
76 Nominatio facta per patronos laicos etiam de non clerico ad beneficium est valida.
77 Laicus ad beneficium non potest præsentari, quamuis statim postea sumpserit clericatum, quia Ordo debet necessariò procedere.
78 Capacitas tempore præsentationis in beneficiis attenditur.
79 Seruus non potest præsentari, nisi manumissus sit, & fiat clericus.
80 Infidelis, vti incapax, præsentari non potest.
81 Neophytus, id est, qui initio Sanctæ Fidei est eruditione plantatus non potest præsentari.
82 Irregularis non potest præsentari, cum non valeat ad Ordines promoueri, & collatio, seu prouisio de beneficio illi facta nulla.
83 Illegitimus non potest eligi, nec præsentari.
84 Corpore vitiati non possunt præsentari ad beneficia.
85 Præsentare seipsum non potest clericus patronus.
86 Summus Pontifex potest seipsum eligere.
87 Procurator constitutus à patrono ad præsentandum, non potest ipsum patronum præsentare.
88 Procurator constitutus à patrono ad præsentandum non potest seipsum præsentare.
89 Substitutus à procuratore dato ad præsentandum, non potest nec patronum, nec suum principalem præsentare.
90 Patronus ad beneficium, in quo habet iuspatronatus, poterit per Episcopum vocari, & institui.
91 Patroni plures possunt ex se ipsis vnum nominare, & præsentare ad Ecclesiam sui iurispatronatus.
92 Patronus non potest cum compatronis seipsum præsentare, sed præsentationi de se factæ consentire.
93 Præsentare potest pater filium, auus nepotem, seu alios consanguineos.
94 Episcopus licitè confert beneficium filio legitimo, vel nepoti idoneo.
95 Donatarius iurispatronatus non potest præsentare donatorem, si donatio sit facta pro illa vice.
96 Excommunicatus beneficium obtinere non potest.
97 Excommunicatus præsentari, seu nominari ad beneficia non potest.
98 Suspensus nō potest eligi, nec præsentari ad beneficia.
99 Interdictus non potest præsentari ad beneficium.
100 Infames ad beneficia eligi, seu præsentari non possunt.
101 Præsentari ad beneficia qui vt indigni non possint, referuntur.
102 Clerici non ex locorum, vel generis dignitate, sed morum nobilitate innotescere debent.
103 Consuetudo non valet, quod non admittantur ignobiles in Canonicos.
104 Inhabilis quis iudicandus est ad beneficia, si talis reperiatur tempore præsentationis, nec prodest habilitas si superueniat.
105 Præsentantes minus idoneum, vel indignum peccant mortaliter, & si sunt patroni Ecclesiastici, priuantur ea vice iure præsentandi, si autem laici, possunt intra quadrimestre alium præsentare, nisi scienter præsentauerint.

106 *Procurator nominans indignum ad beneficia, non praeiudicat patrono.*
107 *Mandatum speciale requiritur ad praesentandum.*
108 *Deuolutio vbi ei locus est non modo ad Episcopum, sed ad alterum quemcunque inferiorem Praelatum fit ad quem spectat collatio, vel institutio.*
109 *Praelatus conferens beneficium iure deuolutionis tenetur seruare naturam beneficij.*
110 *Praesentatus Episcopo personaliter exhiberi debet.*
111 *Verbum,* repraesentent, *propriè significat praesentiam sui facere.*
112 *Repraesentare dicitur, qui praebetur sensibus corporeis.*
113 *Praesentatio est exhibito personae per patronum Episcopo, vel alteri ad quem institutio pertinet, legitimè facta.*
114 *Praesentatio de absente facta non valet, nec ordinarius tenetur praesentatum admittere, qui se personaliter non exhibet.*
115 Cap. ea noscitur, de iurepatron. *opponitur.*
116 *Patronus absens potest per litteras facere praesentationem personae, quae cum eisdem Episcopo se personaliter repraesentet.*
117 *Praesentati cur personaliter, & non per procuratorem se debeant Episcopo praesentare, ostenditur.*
118 *Praesentatum absentem potest Episcopus instituere, si ei notum sit esse idoneum notoriè.*
119 *Examen in notoriè litterato non requiritur.*
120 *Examen in Parochialibus praecisè necessarium est, nec omitti potest ex eo, quod promisus notoriè dignus sit.*
121 *Examen per concursum non requiritur in Parochialibus iurispatronatus laicorum, nisi plures sint praesentati.*
122 *Examen per concursum requiritur in Parochialibus iurispatronatus Ecclesiastici.*
123 *Edictorum affixio in vacatione Parochialis Ecclesiae iurispatronatus Ecclesiastici, adeo est substantialis, vt institutio facta sine ea ipso iure annulletur.*
124 *Praesentati ad beneficia simplicia, si Episcopo eorum idoneitas nota non sit, a nullo, etiam Apostolicae Sedis Nuncio institui debent, nisi prius fuerint ab Ordinario examinati.*
125 *Examinari, & approbari ab Episcopo prius debent praesentati, & postea institui ab inferioribus, si ad eos pertineat institutio.*
126 *Praesentatio à patronis laicis, vel clericis ratione proprij patrimonij facienda est intra quadrimestre, & ab Ecclesiasticis intra semestre.*
127 *Tempus datum ad praesentandum est continuum, & currit diebus feriatis.*
128 *Iuspatronatus Ecclesiasticum quod dicatur, ostenditur.*
129 *Mutata conditione personae, & bonorum conditio mutata videtur.*
130 *Priuilegiatum quod non est, si perueniat ad priuilegiatum, amittit naturam antiquam, & efficitur priuilegiatum.*
131 *Iuspatronatus quando est commune, & laici Ecclesiastici, omnes simul ratione communionis habent semestre ad praesentandum.*
132 *Iuspatronatus mixtum, licet quoad priuilegia & commoda dicatur Ecclesiasticum, tamen quoad derogationem censetur laicale.*
133 *Iurispatronatus vbi in dubio sit mentio, intelligitur de Ecclesiastico.*
134 *Tempus patronis ad praesentandum concessum incipit currere secundum veriorem opinionem à tempore scita vacationis.*
135 *Ignorantia potius praesumitur quam scientia.*
136 *Praesumptio est pro patrono, vt dicatur praesentasse in tempore, & ignorasse vacationem, nisi sciuisse probatum fuerit.*
137 *Regi quantumcunque scienti nō currit tempus quatuor mensium ad praesentandum in beneficiis.*
138 *Tempus ad praesentandum in beneficiis non currit absenti, vel impedito.*
139 *Impedito non currit tempus.*
140 *Tempus ad praesentandum quando lite pendente super iurepatronatus patroni praesentare contendentibus currat, ostenditur.*
141 *Patronatus vbi per errorem coram Ordinario praesentauerint, cum deberet praesentare coram inferiore ex praescriptione, vel priuilegio, quamuis lapsum sit tempus ad praesentandum, poterit iterum praesentare ex iusta causa ignorantiae coram habente.*
142 *Praesentatio si fuit amissa praesumitur facta in tempore.*
143 *Tempus datum ad praesentandum potest Ordinarius in sui praeiudicium prorogare, non tamen abbreuiare.*
144 *Praesentatio intra tempus datum à iure fieri potest quocunque die etiam feriato.*
145 *Actus extraiudiciales validè fiunt diebus feriatis.*
146 *Praesentatio est actus extraiudicialis, & voluntarius.*
147 *Praesentatio potest fieri extra territorium & dioecesim habentis instituere.*
148 *Praesentatio coram Episcopo loci, vel coram habente instituere facienda est.*
149 *Praesentatio quando fieri debet coram Episcopo, Sede Episcopali vacante, fieri potest coram Capitulo.*
150 *Beneficium iurispatronatus quando situm sit in confinibus duarum dioecesum, coram quo Episcopo praesentatio sit facienda, ostenditur.*
151 *Patronus laicus, non autem Ecclesiasticus, potest intra quadrimestre ante Episcopi institutionem variare, & plures successiuè praesentare.*
152 *Patronus clericus potest variare, alterum praesentare sicut laicus, quando praesentat ratione sui patrimonij.*
153 *Iuspatronatus clerici ratione sui patrimonij aequiparatur laicali.*
154 *Praesentatio Ecclesiasticorum vim habet electionis, in qua non cadit variatio.*
155 *Praesentatus à laico acquirit tantum ius ad rem.*
156 *Patroni laici possunt variare, etiamsi procedatur per viam scrutinij publicato scrutinio, vel etiamsi sit patronus ex priuilegio, praescriptione, aut alio modo vel patronatus pertineat ad collegium, vel vniuersitatem laicorum.*
157 *Patronus laicus sicut potest variare, ita eius procurator, nisi haberet tantum potestatem limitatam ad vnum praesentandum.*
158 *Variatio à patrono, quibus modis fieri possit, ostenditur.*
159 *Variatio est permissa in patronis si praesentent cumulatiuè.*
160 *Patronus, qui praesentauit primo vnum idoneum & postea alium indignum, non punitur, quia tunc Episcopus primum instituet.*
161 *Patronus potest semel, aut iterum quos vellet cumulando praesentare, non autem tertia, vel quarta vice*
162 *Variare non possunt patroni lite pendente inter praesentatos à diuersis patronis.*

163 *Patro*

163 *Patronus Ecclesiasticus sicut non potest variare, ita nec eius procurator, siue cessionarius.*

164 *Patronus Ecclesiasticus si post primum præsentatum, postea variando alium præsentauerit, prima præsentatio attenditur, dummodo non præsentauerit.*

165 *Præsentationis vbi non fuit perfectus, poterit tunc patronus Ecclesiasticus iterum canonicè præsentare.*

166 *Præsentatus à duobus compatronis, vno clerico, alio laico, est instituendus, quamuis laicus variando alium præsentare possit.*

167 *Præsentatum si Ordinarius sine legitima causa admittere nolit, patronatus non tenetur alium præsentare.*

168 *Patroni si sinant labi tempus præscriptum ad præsentandum, & non præsentauerint, potest Episcopus eo transacto libere de rectore Ecclesiæ in Ecclesia prouidere.*

169 *Moræ purgatio non admittitur, vbi executio facta est à iure.*

170 *Episcopus elapso tempore ad præsentandum, potest patronum ad præsentandum admittere.*

171 *Episcopus præsentans intra tempus facit firmam collationem, sed ex patronorum dissensu potest irritari, qui si intra terminum non reclamauerint, manet omninò firma collatio.*

172 *Institutio, ac instituere in beneficiis, quibus modis accipiatur in iure, ostenditur.*

173 *Institutio pro inuestitura, seu missione in corporalem beneficij possessionem accipitur.*

174 *Institutio est concessio Ecclesiæ, seu beneficij auctoritate legitima Episcopi, vel alterius Ordinarij facta ei, qui est à patrono nominatus, & oblatus.*

175 *Institutio dicitur translatio iuris non libera, à Superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto.*

176 *Episcopus solus de iure communi potest præsentatos à patronis instituere.*

177 *Episcopi in collatione beneficiorum suæ diœcesis de Iure communi fundatam habent intentionem.*

178 *Instituendi facultas potest ab Episcopo specialiter delegari, etiam ante vacationem.*

179 *Episcopi malè instituentis culpa patronis non nocet.*

180 *Institutionis nullitas non inficit præsentationem factam per patronos.*

181 *Vicarius Episcopi sine speciali facultate potest confirmare electos, & instituere præsentatos.*

182 *Capitulum Sede Episcopali vacante, non potest beneficia conferre, quæ ad collationem Episcopi spectant.*

183 *Capitulum Sede vacante potest præsentatos clericos à patronis admittere, seu instituere.*

184 *Prælati inferiores ius instituendi possunt habere ex priuilegio, præscriptione, seu consuetudine.*

185 *Institutio auctorizabilis præscriptione acquiri potest.*

186 Cap. cum fatis, de iurepatronat. *declaratur.*

187 *Institutio quod spectet ad inferiorem de consensu Episcopi potest in fundatione conditio apponi.*

188 *Religiosis in Ecclesiis, quæ pleno iure eis subiiciuntur pertinet institutio.*

189 *Vicarij perpetui ponendi sunt in Ecclesiis, quæ non pertinent pleno iure ad religiosos, sed habent Episcopi institutionem; in iis, vero quæ pleno iure ad religiosos spectant, possunt ipsi ponere Vicarios ad nutum suum remouibiles.*

190 *Vicarios perpetuos in quibuscunque beneficiis curatis, quæ vnita reperiuntur, Ordinarij deputare possunt ex* Conc. Trid. sess. 7. de reform. c. 7.

191 *Tempus à iure præfixum non resignatur habenti instituere, in quod facienda sit institutio.*

192 *Beneficium non est deuolutum ex eo quod Ordinarius distulit instituere.*

193 *Tempus certum per Superiorem assignari potest habenti instituere, infra quod si non instituerit, potest illum compellere.*

194 *Appellari potest ab Episcopo differēte instituere sine causa legitima præcedente trina interpellatione.*

195 *Institutio est actus extraiudicialis, & potest fieri die feriato, atque extra territorium, & diœcesim.*

196 *Præsentatio & institutio quādo pertinet ad Episcopos diuerso capite, separatè fieri debent, secus verò quando ad Episcopum, tanquam Episcopum pertinet præsentatio iurispatronatus, vel ad eum ex deuolutione deuoluitur, quia tunc in eius arbitrio erit vnico, vel duplici actu negotium expedire.*

197 *Præsentatis pluribus à diuersis patronis, ille debet institui, qui à maiori parte fuit præsentatus.*

198 *Dignus præsentatus à maiori parte patronorum est confirmandus omisso digniori.*

199 *Gratificationi locus est quando duo æquè idonei cumulatiuè præsentati fuerint.*

200 *Æqualitate data in votis patronorum præsentantium ad beneficia, non tamen in meritis instituendorum, magis idoneus debet institui.*

201 *Dignior prætermissus potest ab instituente appellare.*

202 *Dignior est habendus, qui sit de linea fundatoris, stante idoneitate.*

203 *Ciuis præferri debet extero.*

204 *Compatronus à medietate compatronorum præsentatus dignior est habendus.*

205 *Dignior est habendus ad Ecclesiam iurispatronatus intitulatus in ea nobilior, doctior, senior, & pauperior, dummodo Ecclesia non esset debitis onerata.*

INSTITVTIO propria, per quam præsentatus à patrono instituitur, dicitur translatio iuris non libera à Superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto. Ita Abb. *in c. auctoritate, numero 7. de instit.* Viuian. *in praxi iurispatr. p. 2. lib. 12. cap. 1.* Sed † quia requisita ad institutionem obtinendam sunt beneficij vocatio, existentia iurispatronatus, habilitas præsentati, & præsentatio facta in tempore, vt per Rotā *decis. 337. n. 1. p. 1. recent.* Viuian. *d. l. 12. c. 4.* ideo de his requisitis breuiter agendum, vt postea institutionis materia commodiùs explicetur, & facilius percipiatur. 1 2

Beneficij vacatio, quibus modis possit contingere?

PRæsentatio in beneficio iurispatronatus fit per patronos, vel existentes in quasi possessione, quando Ecclesia vacat, *cap. illud, de iurepatron. capit. vltim. de concess. preb.* itavt non possint promittere se præsentaturos aliquem ad beneficium vacaturum, nec alicui dare potestatem præsentandi ad illud antequam beneficium vacet, Kirchou. *tomo 1. commun. opin. lib. 1. tit. 4. num. 8. pag. 167.* Lambert. *de iurepatron part. 1. lib. 2. quæst. 6. art. 1. & 19.* Mar. Ant. *var. resolut. lib. 1. resolut. 11. numero 8.* Pute. *p. 1. decis. 244.* Perez *lib. 1. gloss. 2. vers. non minus elegans titul. 6. lib. 1. Ordin. pag. 146.* Rebuff. *in praxi p. 2. titul. de reprob benef. viuent. à num. 27.* Spin *in speculo testam. gloss. 4. princ. n. 192.* Cened *ad Decretal. collect. 160.* Nicol. Garc. *de benef. p. 2. c. 1. à num. 4.* Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ c. 14.* vbi resoluit † passim Reges Lusitaniæ consueuisse, & solere promittere præsentare aliquem in Ecclesia sui patronatus in genere 3 4

ob benemerita, & seruitia, & de hac promissione prouisionem Regiam fieri, & cap. 15. idem resoluit
5 de Commendis vacaturis. Ratio est, quia † quamuis patronus in habitu habeat ius præsentandi, illud tamen non habet in actu, nisi à tempore vacationis,
6 Duen. reg. 279. & ideo † prouisio facta per patronum de beneficio vacaturo per mortem beneficiarij, non conualescit, Cald. Pereira de potestate nominandi c. 10. n. 2.

7 Vacat autem propriè, & verè Ecclesia per mortem Rectoris, c. si susceptum, de rescript. in 6. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 15. à n. 3. Nicol. Garcia de benef. p. 11. cap. 2. Alphons. de Leone nouissimè tract.
8 de officio Capellani q. 4. praxi 1. à n. 54. nam † mors omnia soluit, authent. de nuptiis. §. deinceps, collat. 4. cum citatis in libello de principiis vtriusque iuris litt.
9 M, num. 36. † Vacat etiam per renunciationem, per quam amittitur omne ius in beneficio competens, proprietas, titulus, & possessio, Flamin. de resignat. lib. 1. q. 5. à num. 15. Hieron. Gabr. cons. 192. lib. 1. Nicol. Garc. dict. part. 1. cap. 3. Viuian. in praxi iurispatr. part. 2. lib. 6. cap. 6. num. 3. Etiamsi fiat renunciatio ex causa permutationis, Nicol. Garcia d. p. 11. c. 4 à princ. Alphons. de Leone d. q. 4. praxi 1. n. 105. cum
10 sequentibus, † tunc autem non præsentant patroni, sed consentiunt tali permutationi, quia si fieret absque eorum consensu, per sententiam esset annullanda, & retractanda, Flam lib. 2. q. 4. Prosper. de Augustin. in addit. ad Quarantam in summa bullary, verb. beneficiorum permutatio, vbi ampliat ad permutationes, quæ fiunt in Curia, non facta mentione de iurepatronatus laïcorum, & in renunciationibus, siue simplicibus, siue ad fauorem alterius, siue in manibus Papæ, siue Ordinarij factis, vt absque patronorũ consensu sint nullæ quicquid aliud velit Rebuff. in praxi benef. tit. de permutat. n. 43. Zerola in praxi
11 Episc. p. 1. verb. iuspatronatus, §. 6. † qui quidẽ patroni consensus requisitus in resignatione beneficij iurispatronatus potest præstari ante & post prouisionem, Flamin. lib. 8. q. 10. à n. 5. Vbi tamen Summus Pontifex electum Episcopum instituerit, aut confirmauerit cum retentione beneficiorum, extenditur facultas hæc retinendi ad beneficia etiam iurispatronatus laïcorum, Couar. pract. c. 36. n. 12. Campan. rub. 11. c. 13. n. 498.

12 Vacare dicitur etiam Ecclesia, si eius Rector ob delictum sit priuatus, quia vacat, & amittitur beneficium priuatione, seu depositione, quæ propter graue crimen imponitur, vt homicidium, simoniam, periurium, &c. Selu. de benef. part. 3. quæst. 2. & 3. Corras. eodem tract. part. 1. cap. 10. à num. 1. Nicol. Garcia dict. part. 11. c. 10. à num. 1. & tunc patronus poterit alium præsentare, nisi Rector ipse priuatus esset ex delicto, quo erat inquinatus tempore præsentationis, & quod delictum erat notum patrono, quia pro illa vice patronus, qui præsentauit scienter indignum, priuatur iure præsentandi, c. cùm vos, vbi gloss. verb minus idoneè, de offic. Ordinar. Lambertin. lib. 2. part. 1. q. 6. art. 7. Viuian. d. p. 2. lib. 5. c. 6. n. 7. latè de materia Alphons. de Leone d. q. 4. praxi 1. n. 127. cum seqq.

13 Eo modo vacat ipso iure primum beneficium per adeptionem secundi incompatibilis cum primo; itavt patroni possint præsentare, c. de multa, de præb. cap si beneficia, de prebend. lib. 6. cap. vt quis duas, de elect. in 6. & hoc dummodo, quomodocunque sit adeptus possessionem secundi, c. si tibi concesso, de
14 prebend. in 6. Et † quando vacet beneficium, primum per assecutionem secundi incompatibilis? vnde latè Horeda de incompatib. benef. cap. 13. & seqq. Lambert. vbi proximè art. 16. Seraphin. decis. 483. & 953. Nicol. Garcia d. part. 11. c. 5. Et ideo † quomodocunque verè, & cum effectu vacet Ecclesia, seu beneficium, vel per modos ante dictos, vel per promotionem ad Episcopatum, vel per ingressum Religionis, vel per violentam possessionem, per cõtractum Matrimonij, vel per lapsum temporis datum ad aliquem Ordinem accipiendum, vel aliter, semper patroni possunt præsentare, quia vbi datur vacatio, ibi datur præsentatio, c. vlt. & ibi Doct. de conceß. preb. Lamb. vbi proximè art. 18. Viuian. d. c. 6. num. 18. 15

Tempore vacationis ille habet custodiam Ecclesiæ, qui habet ius instituendi, gloss. pen. in fine in c. cùm vos, de offic. Ordin. & † si patroni sint Ecclesiastici, custodia Ecclesiæ spectat ad eos, ideo Episcopus in ea non ponet œconomum, Innoc. & alij in cap. vnic. vt Ecclesiast. beneficia, & in cap. 1. ne Sede vacante; † si autem sint patroni laïci, custodia pertinet ad Episcopum, quia laïci non debent se intromittere rebus Ecclesiæ, nisi quoad defensionem, cap. 1. cum sequentibus 10. q. 1. † Hodie Concil. Trident. sess. 24. de reformat. c. 18. statuit quod vacante Ecclesia Parochiali cuiuscunque iurispatronatus, Episcopus in ea idoneum Vicarium debet constituere cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur Bornig. dec. 11. n. 53. part. 3. Iacob de Graffiis in aureis dec par. 2. lib. 2. c. 26. n. 18. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Eccl. dec. 575. in 1. edit & resol. 495. n. 3. in 2. edit. etiamsi parochialis institutio pertineat ad inferiorem, Fran. Leo in thesauro fori Eccles. p. 2. c. 18. n. 52. 16 17 18 19

Iurispatronatus existentia quomodo probanda?

Decreuit S. Synodus Trident. sess. 25. de reform. c. 9. vt titulus iurispatronatus sit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, & aliis à Iure requisitis ostendatur: siue etiam ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliâsve secundum Iuris dispositionem: de cuius intellectu vide Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 18. n. 19. cum multis seqq. Mascard. de probat. conclus. 956. & conclus. 1216. Zerola in praxi Episc. p. 1. verb. iuspatr. pag. 180. Galer. in margarita casuum Conscientia, verb. iuspatronatus, Molfes. in summ. Theologia moralis tract. 6. cap 5. num. 24. cum sequentibus, Monet. de commutat. vltim. cap. 10. num. 210. cum sequentibus, Ioan. Anton. Massobr. in praxi habendi concursum prel. 7. dub. 3. à num. 14. Cardinal. Mantica dec. 198. & 208. 144. 318. Seraph dec. 1103. & 1120. & 1141. & 1367. Aloys. Ricc. in collect. dec par. 1. collect. 58. & in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. decis. 161. par. 1. & in praxi fori Ecclesiast. resolut. 124. cum sequentib. in 2. edit. Cardin. Tusch. littera I, conclus. 617. Franc. Leo in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. c. 21. à num. 1. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 210. Campan. in diuersorio Iuris Canon. rub. 11. cap. 13. n. 405. cum sequentib. Viuian. in praxi iurispatron par. 2. lib. 11. cap. 5. cum sequentibus, latè & nouissimè Alphons. de Leone dict. q. 4. praxi 2. n. 1. cum multis seqq. Requiruntur igitur tam exactæ probationes, quia in dubio Ecclesiastica beneficia præsumuntur libera, tum quia iurispatronatus est quædam seruitus beneficij, quæ non præsumitur, Seraphin. dec. 1353. n. 1. & 2. 20

Et ideo non solent Ordinarij esse admodum faciles

les in admittendis præsentationibus, nisi prius sibi liqueat de iurepatronatus, Rot. *dec.* 11. *sub n.* 1. *vers. ratio, de iurepatron. in nouis*, Rot. etiam *decis.* 13. *n.* 1. *part.* 1. *recent.* Seraph. *dec.* 1232. *n.* Mantic. *dec.* 150. *num.* 3. refert Lotter. *in tract. de re benef. lib.* 2. *q.* 13. *num.* 142. Nec in hoc assertio Episcopi sufficit; illa enim non potest præiudicare Ecclesiæ, vel successoribus, Caputaq. *dec.* 128. *n.* 3. *part.* 2. Ciarlin. *controu. forens. c.* 57. *num.* 8. Rot. *dec.* 421. *n. vlt. part.* 2. *recent.* quamuis illi multum esset deferendum, cum Ordinarij soleant esse multum difficiles in admittendo aliquod beneficium esse de iurepatronatus, Put. *decis.* 243. *in fine lib.* 2. Rot. *dec.* 360. *n.* 12. apud Farin. *p.* 2. *recentior.*

21 *Primò* probatur ex authentico documento fun-
22 dationis, vel donationis, vt dixi: † authenticum autem documentum est publica scriptura, qui creditur sine alio adminiculo, vel iure, vel consuetudine spe-
23 ciali, *c. cùm dilectus, de fide instr.* † & dicitur quæ conficitur per actuarium, seu iudicem cum duorũ, vel trium testium subscriptione, vel præsentia, *gloss. verb. si scripturam, in c.* 1. *de fide instrumentorum*, Piasec. *in praxi noua Episc. part.* 2. *c.* 5. *n.* 6. vbi dicit quoad
24 propositum † scripturam authenticam censeri Bullam Episcopi, seu consensum in scripto datum ad
25 fundandum, construendum, seu dotandum, de quo etiam Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccl. resol.* 125. † Et in persona potenti pro forma requiritur, vt probatio fiat per authenticas scripturas, vnde regula est constituenda, quòd probatio per testes non sufficiat, vt referunt *à Sacra Congregat.* decisum Gonzal. *d. gloss.* 18. *n.* 79. Piasec. *in praxi noua Episc. d. cap.* 5. *num.* 5. Franc. Leo *d. cap.* 6. *num.* 2. Rot. apud Ferent. *ad dec. Buratti* 832. *num.* 10. nam eo ipso quòd Concilium non confidit de testibus, consequenter remanet exclusa ista probatio, cum aliter de facili subuerteretur dispositio Concilij *dicto loco*, Rota *in Saonen iurispatron.* 15. *Nouembris* 1582. coram *Sanctissimo D. Clem. VIII.* Aloys. Ricc. *d. praxi resol.* 136. Gonzal. *d. gloss.* 18. *num.* 82. Stephan. Gratian. *disceptat. forens.*
26 *cap.* 168. *num.* 21. Molfes. *d. cap.* 5. *n.* 44. † Sed attestationes testium in actis redactas censeri authenticas scripturas, ita quod per illas intelligatur satisfactũ dispositioni Concil. Trid. concludit Menoch. *consil.* 336. *num.* 23. sequitur Campan. *dicto c.* 13. *n.* 410. & tenuit Rota apud Farin. *dec.* 502. *in nouiss.* per egregiam doctrinam Angeli *in l. vlt. col.* 2. *vers. sed Innocentius, C. de edicto Diui Adriani tollend.* & ipsuminet Concilij decretum id ostendit in illis verbis ibi, *qui ex authentico instrumento, & aliis iure re-*
27 *quisitis ostendatur.* † Et vt scriptura dicatur authentica, debet continere omnia requisita à iure necessaria, tam in confectione, quàm in extractione. Aloys. Ricc. *in d. praxi resol.* 126.

28 *Secundò* probatur ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat; in quibus enuncierunt spectare iuspatronatus de iure, vel consuetudine; quia illa verba, *de iure*, intelliguntur ex fundatione, vel dotatione, Menoch. *consil.* 336. *& de præsumpt. lib.* 3. *quæst.* 90. *n.* 3. *cum sequent.* Mascard. *conclus.* 103. *num.* 9. Gonzal. *d. gloss.* 18. *num.* 44. *cum sequentib.* Campan. *d. c.* 13. *à num.* 425. Franc. Leo *d. capit.* 6. *num.* 3. Viuian. *dicta part.* 2. *lib.* 15. *cap.* 7. *n.* 2. Monet. *de commut. vltim. volunt. cap.* 10. *num.* 211. Rot. apud Farin. *decis.* 215. *num.* 1. *& decis.* 148. *num.* 5. *part.* 1. *recent. & decis.* 674. *n.* 2. *p.* 2. *recent.* Nam iuspatronatus ex fundatione, vel dotatione probatur multiplicatis præsentationibus per tempus supra hominum memoriam, etiamsi nullum instrumentum fundationis, vel donationis ostendatur, & quamuis etiam in dictis præsentationibus nulla appareat facta mentio fundationis, vel dotationis, Rota *decis.* 792. *n.* 11. *part.* 1. *diuers.* ita decisum referunt *in Sacra Congreg.* Gonzal. *gloss.* 18. *num.* 46. Francisc. Leo *d. cap.* 6. *n.* 32. Aloys. Ricc. *in d. praxi resolut.* 127. *num.* 1. Galet. *dict. verb. iuspatronatus, pag.* 145. *col.* 1. Molfes. *d. tract.* 6. *cap.* 5. *num.* 47. *in med.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 4. *decis.* 258. nouissimè Alphons. de Leone *de offic. Capellani q.* 4. *praxi* 2. §. 1. *num.* 46. *cum seqq.* † Probata enim immemoriali præsumi proba- 29
tum iuspatronatus ex fundatione, licèt hoc non appareat, declarauit eadem *Sacra Congreg.* teste Piasec. *in praxi noua Episcop. d. cap.* 5. *num.* 7. *post princ.* vbi cum Gonzal. *vbi proximè num.* 48. dicit non suffragari immemorialem, seu continuas præsentationes, quando constaret de initio inualido à principio; vt si appareat, quod fuerit vsurpatum iuspatronatus ex priuilegio, & non ex fundatione, seu donatione, vel quando constat de mala fide, de quo etiam Aloys. Ricc. *in d. praxi resol.* 129.

Amplia, vt præsentationes multiplicatæ præbent 30
iurispatronatus, dato etiam quod essent interpolatæ, & non successiuæ; maxime si probetur præfatas præsentationes effectuatas fuisse ob successiuã vacationem per obitum præsentatorũ, iuxta tradita per Seraphin. *dec.* 357. resoluit in terminis Aloys. Ricc. *in d. praxi res.* 127. *n.* 2. Et ratio est, quia probatis extremis, media præsumuntur probata, ad quod vide citata *in libello de pr. iuris litt. M, n.* 19. Rota *in Aliana iurispatr.* 4. *Iulij* 1619. coram *R. P. D. Ghislerio*; ibi. *nec releuat quòd non exhibeantur omnes præsentationes continuata, quia constito de duobus extremis media possessio præsumitur*, &c. refert Alphons. de Leone *d. d. q.* 4. *praxi* 2. *num.* 46.

Multiplicatæ præsentationes dicuntur ad minus 31
tres, quia dictio, *multum*, significat ad minus tres vices Ias. *in l.* 1. *num.* 4. *C. de fideicom.* Cephal. *cons.* 225. *n.* 43. *vol.*.. verum duas sufficere, vt dicantur multiplicatæ præsentationes, tenent Canalcan. Fiuiz. *decis.* 17. *num.* 14. *part.* 2. Mar. Anton. *variar. resolut.* 109. *n.* 37. Aloys. Ricc. *d. resol.* 127. *in fine*, Campanil. *d. c.* 13. *num.* 425. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *in opere moral. tom.* 2. *tract.* 13. *disp.* 2. *pun.* 3. *n.* 4. Nauar. *cons.* 94. *sub num.* 9. Alphons. de Leone *d. q.* 4. *praxi* 2. *n.* 48. ex eo, quia † pluralis locutio duorum nu- 32
mero est contenta, *l. vbi numerus ff. de testib. c. pluralis locutio,* 40. *de regulis iuris in* 6. cum citatis *in libello de principiis iuris, littera P, n.* 2. tum, quia † prædicta di- 33
ctio *multum*, verificari potest in duobus secundùm subiectam materiam, Intrig. *Siciliæ decis.* 44. *num.* 18. & Ego ipse *in meis Remiss. de dict. & clausulis d.* 174. In præsenti subiecta materia patitur dictionem illã esse intelligendam in duobus, cum Concil. *dicto loco*, sit restrictum, siue correctorium Iuris communis, vnde venit ita interpretandum, † vt minus lædat 34
Ius commune, quàm fieri possit, argum. text. *in l.* 2. *C. de noxalibus, c. cùm dilectus, de consuetud. & in cap. audientiam*, vbi Abb. *de clericis non resid.* Tiraq. *in tract. le mort saisit le vif, par.* 2. *declar.* 3. *n.* 2. *& de retract. lignag.* §. 9. *gloss* 2. *n.* 55. Cassan. *in consuet. Burgund. rub.* 7. § 3. *in fin. n.* 2. Menoch. *remed.* 12. *recup. n.* 278. *& de arbitr. casu* 321. *n.* 13. *& cons.* 4. *n.* 8. *& cons.* 5. *n.* 3. *& cons.* 88. *n.* 30. Surd. *de alim. tit.* 8. *priuil.* 90. *n.* 4. *cum seqq.*

Per antiquissimum temporis cursum, qui homi- 35
num memoriam excedat, probatur iuspatronatus, id est ex præsentationibus continuatis antiquis, & effectuatis per centum annos, vt censuit Rota *decis.* 411. *n.* 1. apud Farin. *part.* 1. *recent. & decis.* 674. *num.*

num.2.par.2.recent. nouiſſimè Alphonſ. de Leone *d.*
quæſt.4.praxi 2.num.46.cum ſequentibus, vbi *num.47.*
reputat defectum quatuor annorum in centenaria
modici temporis per Rot *in Aliphana iuriſpatrona-*
tus 4.Iulij 1629.coram *R.P.D.Ghillerio.* Quamuis
autem variæ ſint opiniones, quod dicatur antiquũ
in materia probationis, illa tamen communior, &
receptior eſt,ad hoc requiri tempus centum anno-
rum,Surd.*conſ.245.n.24.*Franc.Leo *in theſauro p.2.*
*c.21.n.5.*Duen.*regul.299.n.7.*Menoch.*de arbitr.caſu*
*3.*Maſcard.*de probat.concluſ.103.à n.1.*Marian.Ant.
*d l.1.reſolut.*80.*num.11.*Farin.*in praxi crimin par.1.*
*quæſt.47.num.112.& par.2.quæſt.69.num.142.*Morl.
in emporio iuris par.1.quæſt.1.tit.11.num.7. Nicol.
Garc.*de benef parte 12 cap.2.num.263.* Gutier.*conſ.*
*1.num.5.*Monet.*dict.cap.10.num 212.*Ceuall.*comm.*
contra commun.quæſt.302.num.9. Capell. Tholoſan.
deciſ.440. Rot. Roman. apud Farin. *deciſ.520. cum*
ſequentibus,& deciſ.584.in nouiſſ. aliàs *par.4. diuerſ.*
Nam antiquum factum dicitur, ſi excedat centum
annos,Sylu. *conſ.36.num.13.*Tiraq. *in l. ſi vnquam.*
*verb.omnia,num 31.*Menoch. *illuſt. cap.84. num.15.*
Auendan *de exequendis mand par 1.cap.6.n.6.*Gam.
*dec.88.n.1.*Brunor.*verb antiquitas,4.*me citato *in hoc*
loco Ciarlin.*controuerſ.forenſ.cap.57.num.6.*qui tem-
poris curſus in præſenti materia multò magis re-
quiritur, cum vltra verbum, *antiquiſſimum*, quod
illud ſine dubio deſignat,addatur, *qui hominum me-*
*moriam excedat,*ideſt immemoriale,quod etiam exi-
git centum annos,Maſcard.*de probat.concluſ.1214.*
*num.53.*Valaſc.*conſ.95. num.9.* Flamin. *de confident.*
36 *quæſt. 28. num. 236.* † Ad probandum huiuſmodi
tempus immemoriale,ſufficit memoria quadragin-
ta annorum,& quòd de reliquo tempore teſtis de-
ponat ſecundùm auditum, & famam, iuxta doctri-
nam gloſſ.communiter receptã *in cap.1.de præſcript.*
*in 6.*Bald.*de reſcript.p.2.quintæ partis princ.q.6.num.*
*43.*Cou.*in reg. poſſeſſor.par.2.§.3. num.7.* Maſcard.
*dict.concl.1018.*Ioan.Garcia *de expenſis cap. 9. n 9.*
Molina *de Iuſtit.tract.2 diſput.76.num.5.* Moneta *de*
decimis, cap. 5. num.77. Ceuall. *communium contra*
*communes,quæſt.45.à num.2.*Molina *de primogen.lib.*
*2.cap.6.num.31.*Cardin.Tuſch.*tom.5.littera M, con-*
37 *cluſ.187.& tom.6.littera P.concluſ.552.*Et † teſtes
debent eſſe ſaltem 54.annorum, Brunor. à Sole *in*
locis communibus, verb.teſtis, num.20. Aloyſ. Ricc.*in*
dict.praxi reſol.128.
38 Verùm vt facilius percipiatur,quomodo proba-
tio temporis immemorialis ſit facienda,illud maxi-
mè attendendum eſt,quòd licèt regula ſit quod im-
memorabilis non poteſt probari per ſcripturas,
gloſ.*in cap.1.de præſcript in 6.*vbi Ioan.Andr.*in fine,*
Gemin.*num.16.*& Franch.*num.15* Balb.*de præſcr.2.*
par.3.par princ.quæſt.6. num.25. Rebuff. *de decim.q.*
*13.n.97.*Anton.Gabr.*commun tit.de præſcript.concl.1.*
*num 82.*nihilominus tamen hæc regula fallit quan-
do immemorabilis enuntiatur in ſcripturis anti-
quiſſimis excedentibus metam centum annorum,
Verall.*deciſ.347.p.3.*Flamin.Pariſ. *dict. quæſt.28.n.*
*233.*Garc.*de benefic.par.5.cap.9. num.92. & par.12.*
*cap.1.n.265.*Rota *in Corduben.redecimarum 18.Maij*
1618. coram *Reuerendiſſimo D. Coccino Decano*,
quando ſcilicet ad minus ſunt duæ enunciatiuæ,
quæ habent originem è diuerſis perſonis nõ ſuſpe-
ctis, Achil.*dec.6.de iurepatron.*Card.Mantic.*de tacit.*
& ambig.conuent.lib 2. tit.6.num.21. Rota *dec.388.*
p.1. diuerſ. Et ad conficiendam huiuſmodi imme-
morialem, tam in teſtibus, quàm in inſtrumentis,
concurrere debent anni elapſi vſque ad terminum
controuerſiæ motæ,& non tempus decurſum vſque
ad Concilij publicationem,Rot *dec.185.in princ.&*
deciſ.188.num.1.part.1. & deciſ.288. in princ. par.2.
*diuerſ.*Pute.*deciſ.449.num.2.in fine, lib.2.*Gonzal.*d.*
gloſſ.18. num.29. Piaſec. *in praxi noua Epiſc. part.2.*
cap.5. num.7. poſt princ. † Immemorialis per teſtes 39
non dicitur ſufficienter articulata, ſi teſtes non di-
cant,quòd non audierunt,nec viderunt contrarium,
Seraph.*deciſ.1367.num.1.*Pute.*deciſ.426.num.3.lib.*
2.in correctis, & ſint ætatis 54. annorum. Lap. &
Abb.*in dict.cap.1.n.8.* Geminian.& Franch. *n.16.de*
præſcript. in 6. Rota *in dict. Corduben. Redecimarum.*
† Benè etiam probatur iuſpatronatus ex pluribus 40
enunciatiuis antiquorum inſtrumentorum à centũ
annis,& citra,in quibus enunciatur fundatio bene-
ficij,licèt non enuntietur reſeruatio iuriſpatronatus:
ita cenſuit Rota *in vna Curien. benef.9. Decembris*
1598.coram *R.P.D. Corduba,* refert Nicol. Garcia
*dict.par. 5.cap.9.num.90.*Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ*
Archiepiſc. Neapol. deciſ.274. num.2. & deciſ.306.
par.4. etiamſi enunciatiuæ haberent originem ab
eiſdem patronis,& perſonis ſuſpectis; nam adhuc
in antiquiſſimis probat fundationem, ſi ſunt admi-
niculatæ,& fuit reſolutum *in Tudert Parochialis 21.*
Aprilis 1595.coram *D.Penia,*& *in Regien.Hoſpitalis*
16.*Maij* 1580.coram *D.Cantuccio*, quas citat Nic.
Garcia *dict.cap.9.num.91.* quia in antiquis † verba 41
enunciatiua plenè probant, Tiraquell.*de præſcript.*
*verſ.28.pag.104.*Maſcard.*d.concluſ.106.*Mar.Anton.
in d.reſolut.109.num.47.& d.lib. 1.reſolut.80.num.3.
Gutier.*lib.3 practic.q.17.n.69.* Brunor.à Sole *verb.*
verba 4. Et in iurepatronatus nuncupatim ſi adſint
adminicula,firmat Rota *in vna Tuden. Parochialis 7.*
Nouembris 1611.coram *R.P.D.Vbaldo,* apud Farin.
parte 2.tom.1.dec.360.num.5.cum ſequentib. & latiùs
quando probet enunciatiua? Rota apud Farin.*p.2.*
tom.1 dec.374.
Cùm iuſpatronatus vltra ſupradicta probari 42
poſſit ſecundùm Iuris diſpoſitionem, Put. *deciſ.59.*
par.1.& deciſ.205. num.2.part.2. Rot. *dec.531.n.1.*
parte 2. in nouis, Mar. Anton. *variar. lib.1.reſolut.*
109. numer.30. & decidit Concil. Trident. *dict.*
cap.9. ibi, † *vel aliàs ſecundum Iuris diſpoſitionem,*
quod idem ſignificat,quod alio modo; ideo proba- 43
tur in antiquis per famam concurrente longiſſima
præſentandi poſſeſſione, vt reſoluunt plures citati
per Mar.Anton.*dict. reſolut.104.num.43.* & pluries
tenuit Rota,vt per Caſſad.*deciſ.2. num.4. de probat.*
& Achil.*deciſ.5.de iurepatron.*Put. *deciſ.140. in fine,*
lib.1. & in vna Bracharen. Paroch.prima Iulij 1592.
relata per Nicol.Garc.*d p.5 cap.5.num.40.*me citato
in hoc loco Caſtro Palao *dict.puncto 3.num.6.*ex qui-
bus colligitur † famam ſolam non ſufficere, ſed 44
concurrere debere alias coniecturas, etiam in anti-
quis,vt tentum fuit coram Paleoth. *dec.481.lib.3.p.*
2.diuerſ.& in vna Tiraſonen.Capellaniæ 14.Decembris
1607.*& in Militen.iuriſpatr.decima Maij* 1608.co-
ram Card.*Caualerio,& in alia Neapol. Rectoria Vene-*
ris 19. Decembris 1609.coram *Ortembergo,*cum cita-
tis per Stephan.Gratian.*diſcept forenſ. cap.110. à n.*
80.& Aloyſ.Ricc.*reſol.130.& d.Neapol. dec.274 n.*
8.& 9.par.4. Et etiam *in Imolen. iuriſpatr.28. Maij*
1584 quæ eſt *prima par.diuerſ.dec.792.*non obſtare
dixerunt Domini, quòd fama non ſit qualificata,
hoc eſt ex fundatione,vel dotatione, quia in dubio
fieri debet interpretatio pro validitate actus, & ſic
vt ſit fama iuriſpatronatus ex dotatione,ad text.*in l.*
quoties,ff.de rebus dubiis, cum vulg. & hinc eſt quòd
ſufficit teſtes dicere iuſpatronatus ſpectare de iure
ad aliquẽ,cùm idem ſit, ac ſi dicerent ad eum ſpe-
ctare ex fũdatione,vel dotatione. Achil.*dec.71.de iu-*
repatron

45 *repatron.in impressis,* † Iuspatronatus enim in dubio præsumitur ex fundatione, dotatione, vel constructione, Lambert. *lib.2.par.1.q.6.princ.art.6.num.36.* Mar. Anton. *n.9.d.loco.* Quomodo probetur fama in hoc casu? Vide Alphons. de Leone *de officio Capellani q.4.praxi 2.n.66. cum sequentibus* Castro Palao *d. punct.3.n.6.vers.sexto.*

46 Ex certo subsidio alicui, tanquam patrono præstito non probari iuspatronatus tenuit Rota *decis. 1245.n.1.lib.3.par.3.diuers.* & facit text. *cum gloss. in c. cum Bertoldus, versic. quoddam iure, de sententia, & re iudicata*, nisi primum tenuerit locum in Ecclesia tanquam illius patronus ex Molied. *decis.10.num.9. de iurepatr.* ex eo, quia nisi parens res fuerit ab initio alij non permisissent: nec obstat quod resolui Stephan. Gratian. *tom.2.c.210.n.50.* quia procedit non in hoc casu, de quo agimus, quando scilicet ei tanquam Patrono hactenus competit ius sedendi, sed in alio differenti, videlicet quando nulla causa, & sola possessione innixus in illo sedet, quod acquirere valeat laïcus in Ecclesia.

47 Sufficiens modus probandi iuspatronatus elicitur ex litteris institutionalibus Antistitum, quibus attestantur beneficium ad præsentationem alicuius Patroni pertinere, quia cum tractetur de diminuenda iurisdictione Ordinariorum, reddunt se Præsules valde difficiles in admittendo beneficium esse de iurepatronatus, & instituendo præsentatos à patronis. Ita resoluunt Paulus de Cittadinis *de iurepatr. par.6.q.37.num.3.* Flamin. *de resignat. lib.8.q.11. n.38.* Put. *decis.161.in princ. par.1. & decis.142.p.2.* Mar. Anton. *lib.1. variar. resolut.80.num.1.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d. puncto 3. n.6. vers. quinto,* tenuit Rota *decis.423. sine 11. de iurepatr. in nouis, & dec.376. & 1447. par.3. lib.3. diuers.* vbi habetur Bullam Episcopi instituentis, cum ea assertione ad præsentationem talis Patroni, probare intercessisse præsentationem mentionatam, licet de ea nihil appareat; quod quidem procedet si multiplicatæ adducantur litteræ, quibus probarentur multiplicatæ præsentationes, & satisfactum dispositioni Conc.

48 Trid. *d.cap.9.* † Libri verò visitationum non sufficiūt ad probandum iuspatronatus, Piasec. *in praxi noua Episco. par.2.cap.5.num.7.* Aloys. Ricc. *in dicta praxi resolut.125.n.2.* Molfes. *dict. tract.6. cap.5. num.45.* Vigeret tamen tanquā validum adminiculum, si ex libris visitationem appareret beneficium fuisse visitatum tanquam de iurepatronatus, idque in eis enunciaretur, vt per Verall. *decis.158. par.2.* Rot. *decis.13. vers. & præsertim, & decis.360. num.11. p.1. recent.* Lotter. *in tractat. de re benef. lib.2. quæst.13. numero 151.*

49 Ex sententia Episcopi, qua iudicauit ad præsentionem alicuius patroni beneficium pertinere, non probatur iuspatronatus, nisi antiqua sit, ex resolutis per Cassad. *decis.2. num.3. de probat. & decis.3. num.3. de procurat.* Put. *decis.338. lib.2.* Seraphin. *dec.1141.* Aloys. Ricc. *dict. resolut.125. & in tractat. de nouissi. probat. iuris patron. resolut.126. à num.1. & resol.233. à princ.* Ciarlin *forens. controu. lib.1. cap.5. à num.5* & tenuit Rota *in vna Comen. Capellaniæ 17. Iunij 1591.* coram *Penia, & in Neapol. Rectoriæ, 19. Decembris 1609.* coram *Ortembergo dec.413. sub num.1. vers. & meritò p.1. recent.* Lotter. *d.lib.2.q.13. num.152.* qui declarant antiquam æstimari quoties quadraginta retro completis annis lata fuit: at prætergressos esse quinquaginta annos oportere, censet Gratian. *tom.2. cap.30. à num.90.* Sed illud prius verius, quia illa dicetur quoad propositum antiqua sententia, si lata sit post Concil. Trident. ab annis quadraginta citra, ad tradita per Ioan. de Amicis *cons.101. n.31. cum sequentibus,* Catthar. *Gemens. decis.58.* Campan. *in diuers. iuris Canon. rubr.2. cap.13. n.421.* Bene verum est quòd si extarent sententiæ, seu sententia in iudicatū transacta post dictū Concilium lata cū cognitione causæ, & fisco Ecclesiæ audito, tunc vtique talis sententia probaret iuspatronatus; quoniam solent plerumque Ordinarij iurepatronatuum impugnare, & ideo si ille approbet; consueuit Rota multum illi tribuere, Steph. Grat. *discept. forens. cap.310. per tot.* Aloys. Ricc. *de nouiss. iurispatron. probat. resol. 145. in princ.* Rota *dec.567. n.2. par.4. diuers.* Ciarlin. *dict. cap.57. num.10.* vbi subdit quòd si semel lata sit sententia cum magna cognitione causæ, & fabricato processu super probatione iurispatronatus, si denuo contingat vacatio, non erit ampliùs elaborandum.

Ex scripturis verò detractis ex archiuio Episcopali probatur iuspatronatus; illæ enim dicuntur extractæ ex archiuio publico, & plenè probant, *c.2. de fide instrum.* & *ibi* Card. & Host. Franc. Marc. *dec. 439. n.2.3. & 4. par.1.* Aluarot. inter consilia Alberti Bruni *cons.121. n.3.* Modern. Patau. *de priuata scriptura lib.5. c.1. n.33. Rota in Sorana beneficij 8. Martij 1627.* coram *R.P.D. Merlino.*

Item ex litteris maiusculis inscriptis in lapide posito in publico ab immemoriali tempore citra, plenè probari iuspatronatus tenent Caualcan. *dicta decis.17. num.5.* Franc. Leo *d.cap.6. num.4.* Molfes. *d. tract.6. cap.5. num.46.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *d puncto 3. num.6. vers. quarto.* & tenuit Rota *in Hispalen. iurispatronatus 26. Martij 1590.* coram *Card. Pamphilio,* quam referunt Nicol. Garc. *d.cap.9. n.91.* & Aloys. Ricc. *in d. praxi rerum fori Ecclesiastici resolut.125. num.3. in fine.* Vnde iuspatronatus probari per insignia alicuius familiæ sculpta in Ecclesia censuit Rota *decis.518. num.5.* apud Farin. *p.1. recent.* & ex denominatione Capellæ alicuius familiæ, eadem Rota *decis.694. num.6. p.1. recent.* & consuluit Bald. *cons.310. sub num.1. & per totum lib.5.* Ferret. *cons.298. num.9.* Lamberrin. *de iurepatr. lib.2. part.2. q.10. art.9. num.3. & 4.* cum latè adductis per Rot. *decis.374. num.7. par.2. recent.* & apud Reuerendiss. Dominum Coccinum *decis.250 sub num.1. vers. de inscriptione verò,* & apud Seraphin, *decis.1141, n.7.* quarum meminit Lotter. *dict. lib.2. q.13. num.149.* Quemadmodum ex descriptione in libro aliquo antiquo, iuxta doctrinam glos. *verb. per libros antiquos, vers. item si reperiatur, in cap. cùm causam, de probat.* Aym. *cons.158. num.5* Rot. *decis.13. num.3. par.1. recent.* Reuerendissimus D. Coccin. *dec.174. n.1.* Antiquum enim per litteras scriptas seu incisas in lapidibus probatur, Mascard. *de prob. concl.105. n.10.*

Et † scripturæ incisæ in lapidea columna plenam fidem fore admittendam resoluit Cald. Pereira *de empt. c.21. num.21* Item † & lapides, seu columnas quibus litteræ incisæ sunt, probare confinio resoluunt Mich. Grass. *tom.1. commun. opin lib.3. tit.26. numero 6. pag.429.* Kirchou. *com. opin. lib.4. tit.9. n.188. pag.198.* Menoch. *consil.21. n.30. & cons.112. n.67. cum seqq.* Mascard. *conclus.399. n.10.* Valasc. *de iure emphyt quæst.9. num.28.* Cald. Pereira *dict. c.21. n.20.* Nec leue esset adminiculum ad probandum beneficium esse de iurepatronatus alicuius familiæ, si armorum, siue insignium eiusdem familiæ pictura, vel affixio sit in Ecclesia patronata, Anch. *cons.113. n.4.* Rip. *in cap. cum Ecclesia Sutrina num.97. de causa possess. & propriet.* Lamberrin. *de iurepatronat. lib.3. quæst.5. art.4. num.2.* Rot. *decis.13. numer.3. vers. & plurimum mouebant, part.1. recent.* Reuerendiss. D. Coccin.

Coccin. *decis.* 230. *num.* 1. non enim talis armorum oppositio consueuit fieri in re prorsus aliena, vt ponderat Rota apud Seraph. *decis.* 1141. *n.* 7. cuius meminit Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 13. *n.* 147. vbi tamen *n.* 148. post D. Coccin. *d. decis.* 230. *vers. quamuis hac conclusio*, intelligit nisi possit assignari alia ratio talis appositionis.

53 Ex chronicis vetis etiam ab immemoriali tempore scriptis probari potest iuspatronatus; nam antiquis chronicis, quibus à Maioribus nostris fides communiter adhibita est, credere debemus, gloss. *verb. magis, in cap. inter dilectos, de fide instrument.* Xuar. *alleg.* 8. *n.* 21. *& sequentibus*, Cassan. *in catalogo gloria mundi, part.* 10. *consid.* 46. *ad fin.* Mascard. *de probat. concl.* 105. *n.* 9. *& concl.* 398. *n.* 5. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 13. *n.* 23. Menoch. *consil.* 368. *n.* 8. Genua *de scriptura priuata lib.* 5. *tit. de libris Chronicor.* Scacc. *de iudic. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 265. Ioan. Garc. *de nobilit. gloss.* 18. *n.* 1. Castell. *lib.* 7. *c.* 3. *n.* 3.

54 In iis autem personis, seu communitatibus, vel Vniuersitatibus, in quibus id ius plerumque ex vsurpatione potius quæsitum præsumi solet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiritur, nec immemorialis temporis probatio aliter eis suffragatur, quam si præter reliqua ad eum necessaria, præsentationes etiam continuatæ non minori saltem quàm quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis probentur. Ita Concil. *d. c.* 9. *vers. in iis.* Ratio huius præsentationis radicatur in quodam respectu Ordinarij, qui non fuit ausus Potenti contradicere, vt ex Puteo *decis.* 55. *sub n.* 2. *vers. sed Dominus Marsicanus, lib.* 1. tradit. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 13. *num.* 133.

Probatio iurispatronatus in persona potenti iuxta tenorem Concilij citato loco, requiritur tam in petitorio, quàm in possessorio, Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 18. *n.* 23. Greg. XV. *decis.* 222. *n.* 2. *vers. qua probatio*, Rot. *decis.* 756. *n.* 31. *vers. vnde sequitur p.* 2. *recentior.* & in aliis decisionibus citatis ab eadem Rota apud Posti. *post tract. mandati de manuten. decis.* 238. *n.* 21. itavt non sufficiat docere de quasi possessione præsentandi ad effectum manutentionis, Gonzal. *d. gloss.* 18. *n.* 23. *vers. vbi etiam*, quia Concilium sustulit omnem possessionem, Seraph. *decis.* 1395. *num.* 4. *vers. neque obstat, & n.* 5. *vers. & ex eo.* Ratio autem cur requirantur probationes etiam in possessorio iuxta formam Concilij, est clarissima; quia cùm Concilium præscribat certam formam probandi iuspatronatus, si eo modo non probetur, abrogat, & irritat iuspatronatus cũ quasi possessione subsequuta: subdit tamen Rota apud Postium *d. dec.* 238. *n.* 23. post Gonz. *vbi sup. n.* 26. *&* 27. & Seraph. *d. dec.* 1395. *n.* 7. quod prætensus patronus, qui semel docuerit de iurepatronatus, non est repellendus à quasi possessione præsentandi, si tamen dum docuit de iurepatronatus, seruauerit formam Conc. Trident. *citato loco.*

55 Debet huiusmodi Concilij decretum omnino obseruari, & verificanda sunt illius requisita in probatione iurispatronatus prædictarum personarum, itavt non sufficiant præsentationes centum annorum, vel ducentorum, si non sint continuatæ, vt scilicet vna sequatur aliam provt ostendit verbũ istud, *continuata*, Flamin. *d. q.* 28. *n.* 255. Aloys. *in d. praxi*

56 *resolut.* 133. *vers. amplia secundò.* † Nec etiam suffragantur præsentationes continuatæ per tantum tempus, vel maius, si non sunt effectum sortitæ omnes: effectum autem sortiri dicuntur si sint confirmatæ Præsentationes, vt dicitur *in c. Cumana, de elect.* Seraph. Rot. Rom. *dec.* 1141. Aloys. Ricc. *d. resol.* 133. *vers. amplia tertiò, & resol.* 13. Viuian. *p.* 2. *lib.* 5. *c.* 3. *n.* 19. Flamin. *d. q.* 8. *n.* 256. Mallobr. *in praxi habendi concursum, prel.* 13. *dub.* 4. *à n.* 3. † Nec denique quinquagenaria possessio, quæ per scripturas authenticas requiritur, probari potest per testes, vt æquipolleant eorum dispositiones præsentationibus, & institutionibus per instrumenta factis, quia † dicta probatio per instrumenta requiritur pro forma à Concil. *dicto loco.* & forma dat esse rei, *l. diuus ff. de in integr. restit. l. Manius, ff. de condit. & demonstrat.* & ad vnguem est seruanda, itavt si deficiat in minimo, actus corruat, *l. cùm hi, §. si pretor. ff. de transact. l. non dubium, C. de legib.* cum citatis *in libello de principiis iuris, littera F, n.* 49. *&* 50. Quare in his terminis, de quibus agimus, ita resoluunt Rot. Roman. *dec.* 199. *n.* 4. *p.* 2. *diuers.* Marescot. *var. lib.* 2. *c.* 52. *n.* 2. Nicol. Garc. *d. c.* 9. *n.* 113. Aloys. Ricc. *d praxi resolut.* 134. *& in dec. Curia Archiep. Neapol. dec.* 10 *p.* 4. Gonz. *d. glos.* 18. *n.* 79. Stephan Gratian. *discept. forens. c.* 168. *à n.* 21. Rota apud Postium post *tract. mandati de manut. dec.* 238. *n.* 32. Franc. Leo *d. c.* 6. *n.* 6. Flam. *d. q.* 18. *n.* 257. vbi *n.* 258. dicit in Rota decisum, quòd deficientibus authenticis scripturis non sufficit illas probare per testes, vide suprà *à n.* 25. 57 58

Et prædictos quinquaginta annos sumere initium ab illo die, quo apparet factam fuisse primam præsentationem, & antiquiorem productam in actis cũ subsequenti institutione, eosque numerari vsque ad diem litis postremò motæ, in qua controuertitur an sit, & constet esse de iurepatronatus, refert ex Rotæ decisione Campan. *d. c.* 13. *n.* 426. Hinc Gonzal. *d. glos.* 18. *n.* 84. asserit † præfatam probationem per authenticas scripturas exigi nondum in probandis præsentationibus continuatis, verum etiam in probatione effectuationis. 59 60

Præsumitur iuspatronatus in potente ex vsurpatione, Pute. *decis.* 57. *cum duabus sequentib. & decis.* 205. *part.* 1. Rot. *decis.* 5. *part.* 3. *lib.* 2. *& decis.* 532. *part.* 3. *lib.* 3. *& in nouiss.* Mari. Anton. *var. lib.* 1. *resolut.* 33. *num.* 2. & etiam in Vniuersitatibus, & Communitatibus acquisitum ex vsurpatione, vt insinuat Concil. Trident. *d. cap.* 9. & est doctrina Butrij *in cap. dilectus, de officio Legati*, Lambertin. *de iurepatron. lib.* 1. *art.* 5. *quæst.* 10. *sub num.* 47. *vers. limita primò, & num.* 39. quem sequitur Caualcan. *decis.* 17. *num.* 7. *part.* 2. Mohedan. *decis.* 1. *circa fin. de iurepatron.* Gonzal. *d. glos.* 18. *num.* 63. Aloys. Ricc. *resolut.* 131. Put. *decis.* 205. *lib.* 1. † quamuis communitas patua sit, & sine iurisdictione in loco, ac etiam Parochianorum, Nicol. Garc. *d. c.* 9. *n.* 102. Aloys. Ricc. *in d praxi resolut.* 135. Et tenuit Rota *in Bononien. iurispatron. de Baringana* 20. *Martij* 1585. coram *R. P. D. Gipsio*, & *in alia Archipresbyteratus nullius* 2. *Maij* 1588. coram *Illustr. Cardinale Pamphilio*, & apud Farin. *decis.* 305. *&* 543. *in nouiss. prima recollect.* & apud eundem Farin. *p.* 1. *recent. decis.* 481. *n.* 1. *& decis.* 199. *p.* 2. etiam *recentior.* Card. Mantic. *decis.* 234. *&* 253. *n.* 1. & in aliis adductis ab eadem Rota apud Postium post tract. *de manut. decision.* 238. *numer.* 18. vbi extendit procedere etiam quòd iuspatronatus prætendatur à paucis Parochianis, sine vicinis, Aloys. Ricc. *in collect. decision. part.* 4. *collect.* 1240. vbi addit hanc præsumptionem, præcipuè locum habere in Italia, vbi propter recessum Curiæ omnes populi ius præsentandi vsurparunt, & præsertim in locis, in quibus Ordinarij collatores sunt inferiores Episcopo, Achi. de Grassis *decis.* 4. *de iurepatronat.* Put. *decis.* 57. *lib.* 1. nam dato concussu patis, vel maioris potentiæ Episcopi, cessat præsumptio vsurpationis, ex Rota apud Postium post *tract. mandati de manu* 61 62

manutenendo dec. 238.*n.*16.*& n.*17.*in princ.* ait poten-
tiam probari ex diuitiis, amicis, numerositate per so-
narum, & familiarum, ac populari existimatione,
& citat Card. *in cap. vlt. de alienat. iud. mut. causa factu*
*n.*3.*&* 5. Intellige quod supra diximus de iurepatro-
natus præsumendo acquisito ex vsurpatione, quan-
do spectaret iuspatronatus ad Vniuersitatem vt vni-
uersum, & non vt ad singulos, Rota *in Florentina iu-*
rispatr. 8. *Nouembr.* 1627. coram *Rmo D. Decano*, pro-
vt in vniuersitate Iurisitatum, quæ subiacet dispositioni
tioni Sacri Concilij, Rota *in Cracouien. Parochian.* 9.
Iunij 1627. coram *Patriarcha Hierosolym.* refert Al-
phons. de Leone *d. q.* 4. *praxi* 2. *n.* 93. *cum seqq.*
63 In eadem Rota *in Romana iurispatron.* 8. *Iulij* 1584.
corã *Illustriss. Seraph.* & est inter impressas *dec.* 468.
resolutum fuit vsurpationem iurispatronatus non
præsumi, nisi cõstet de dolosa occupatione. Sed pro-
pter dictionem, *plerumque*, qua Conciliũ *d.c.*9. vti-
tur, habere locum, etiam quando cessat præsumptio
vsurpationis, si prætendatur à persona potenti, vel
Magnate, vel Vniuersitate, censuit *Sacra Congregatio.*
Illustriss. Interpretũ, & tenuit Rota *in Sorana iurispa-*
tron. 28. *Aprilis* 1603. coram *Illustriss. Card. Pamphil.*
& *in alia Iacen. Parochialis* 27. *Iunij* 1605. coram
eodem, & nouissimè *in Lucana iurispatronatus* 14. *Iunij*
64 1621. corã *Reuer. D. meo Coccino Rotæ Decano.* † Nec
etiam præsumitur iuspatronatus ex vsurpatione ac-
quisitum, si non totius Vniuersitatis, sed illius patris
esse prætendatur, vt declarauit *Sacra Congreg.* teste
Gonzal. *dict. gloss.* 28. *n.* 69. Nicolaus Garc. *vbi pro-*
ximè, Aloysius Ricc. *dict. resolut.* 135. *in fine.* Prout
etiam non præsumitur quando Communitas, vel
Vniuersitas simul cum non suspecta persona pos-
sidet, Rota *in Lauern. iurispatron.* 28. *Iunij* 1630.
coram *R.P.D. Pirouano*, Alphons. de Leone *dict.*
q. 4. *praxi* 1. *num.* 87. Vel quando iuspatronatus per-
tinet ad Confraternitatem, seu potius ad illius Præ-
sidentes, quia tunc non intrat præsumptio vsurpa-
tionis, cum Confraternitas non constituat aliquod
Collegium publicum, cum iurisdictione, seu poten-
tia, sed potius sit priuata quædam congregatio per-
sonarum ad exercitium pietatis instituta, Rota *in*
Bergomen. capellaniæ 18. *Maij* 1629. coram *R.P.D.*
Merlino, impressa per Alphons. de Leone *d. q.* 4. *pra-*
xi 2. *n.* 89. *cum seqq.* Quæ vsurpationis ratio cessat in
Ecclesiis Monasterialibus, seu Conuentualibus, in
quibus non acquiritur iuspatronatus. Mohedan. *de-*
cis. 340. Rot. *in d. Laud iurispatronatus* 28. *Iunij* 1630.
coram *R.P.D. Pirouano*, vbi fuit resolutum præsum-
ptionem vsurpationis non cadere in Ecclesia, seu
Monasterio Domina Castri, cum sit iustitiæ cultrix,
refert Alphons. de Leone *d. q.* 4. *praxi* 2. *n.* 81.
65 Et cùm in Concil. *d.c.*9. mentio indistinctè fiat
de iis personis, in quibus iuspatronatus plerumque
ex vsurpatione præsumitur acquisitum, nec expri-
matur quę sint, ideò declarandum duxi eas esse, quę
potentes sunt, vt de Imperatore scripsi Put. *dec.* 60.
l. 1. Et de Rege Aragoniæ loquens Mohedan. *dec.* 10.
n. 4. *de iurepatron.* Et in infante de nostro Regno Por-
tugalię mentionem faciens, firmat idem Put. *dec.* 57.
lib. 1. Et in Barone, alioque domino iurisdictionem
temporalem habente in loco procedere illius textus
dispositionem tenent Mohedan. *dec.* 1. *num.* 2. *de iure-*
patron. Rota *dec.* 56. *num.* 2. 6. *&* 7. *& dec.* 119. *num.* 1.
vers. ratio part. 1. *recentior.* Greg. XV. *dec.* 222. *n.* 1. &
apud Posth. post *tract. mandati de manutenendo dec.*
238. *n.* 13. & declarauit *Sacra Congregatio*, vt referunt
Gonzal. *d. gloss.* 18. *num.* 66. *vers. in his personis*, Aloys.
Ricc. *d. praxi resolut.* 132. *num.* 1. Molfes. *d. tractat.* 6.
cap. 5. *num.* 61. Et in altero quocunque Magnate lo-

cum habere asserit Caputaq. *dec.* 128. *num.* 1. *part.* 2.
estque *dec.* 1273. *lib.* 3. *part.* 4. *diuers.* prout in quoli-
bet de familia Romana Vrsinorum censuit Rota
dec. 842. *lib.* 3. *diuers.* aut alterius ex familia Colum-
næ, Caputaquen. *d. decis.* 128. *& in decis.* 199. *lib.* 2.
diuers. Aloys. Ricc. *d. resolut.* 132. *num.* 1. refertur
in Lucana Iurispatronatus de Podiis 5. *Martij* 1621.
coram *Reuerendissimo D. meo Coccino*; aut alte-
rius ex familia de Sabellis, Rota *in Sabien. Iuri-*
spatronatus 26. *Octobris* 1594. coram *Litta*, *&* 6.
Martij 1596. coram *Penia*, relata *in d. Lucana Iuri-*
spatronatus de Podiis. Aut alterius ex familia de Ca-
racciolis, Rot. *in Neapolitana Capellaniæ* 19. *Ianua-*
rij 1571. coram *Illustrissimo Cardin. Lancellotto*,
sen. & apud Postium *d. decis.* 238. *num.* 16. *in fine.*
Aut alterius ex Nobilibus Venetis in statu Vene-
torum, Rota coram Seraphin. *decis.* 952. *nume-*
ro 6. & apud Postium *dict. decis.* 238. *in fine.* & in
citatis per Ferentil. *in annot. ad decis. Buratti* 852.
num. 8.
Iuspatronatus tamen priuatorum non admittit 66
præsumptionem vsurpationis, vt tenuit Rot. *in Ta-*
den. Parochi 7. *Nouembris* 1611. coram *R.P.D. Vbal-*
do, apud Farin. *dec.* 360. *part.* 1. *recent.* Et iuspatrona-
tus dicitur priuatorum, quãdo patroni non sunt do-
mini temporales loci, vbi fundatum est, Rota *in Pap.*
iurispatronatus 17. *Februarij* 1611. coram *R. P. D.*
Manzanedo, apud Farin. *dec.* 374. *part.* 1. *recentior.*
Vnde quando non sunt potentes in loco, licet hu-
iusmodi potentia non sit coniuncta cum iurisdictio-
ne Rot. *in Ferrar. Archipresbyteratus* 16. *Iunij* 1628.
coram *Reuerendissimo Coccino Decano*, cuius memi-
nit Ferentil. *vbi supra n.* 6.
Rigor præscriptus à Concilio Tridentino *d. loco*, 67
& suprà adductus in probando iurepatronatus non
requiritur, si agatur non contra Ecclesiam, sed inter
ipsosmet patronos, vt decidit Rota Romana coram
Mantica, *dec.* 318. resoluunt Gonzal. *d. gloss.* 18. *n.* 59.
Piasec. *in praxi noua Episc. part.* 2. *cap.* 5. *num.* 7. *vers.*
non tamen, & nouissimè censuit eadem Rot. *dec.* 548.
n. 2. apud Farin. *part.* 2. *recent.* Vnde † iuspatronatus 68
potest præscribi ab vno contra alium compatronum
spatio quadraginta annorum, cum titulo colorato,
Rota *Roman. dec.* 229. *num.* 1. *& dec.* 407. *n.* 1. *part.* 1.
in nouiss. cuius meminit Galert. *in margarita casuum*
conscient. verb. iuspatronatus, *pag.* 144. *colum.* 2. Lamber-
tin. *part.* 2. *lib.* 1. *art.* 5. *quæst.* 11. *in princip.* Gonzal. *d.*
gloss. 18. *num.* 57. Francis. Leo *d. cap.* 6. *num.* 8. *in fine*,
Caualcan. *dec.* 33. *n.* 8. *cum sequent. part.* 5. Marc. An-
ton. *d. lib.* 1. *resolut.* 108. *num.* 28. Rot. *decis.* 140. *n.* 5.
part. 2. *recent.* & quod præsentandi ius præscribatur
spatio 40. annorum tenent Couar. *in reg. possessor.*
part. 1. *§.* 10. *num.* 8. Rot. *dec.* 407. *n.* 1. *part.* 1. *diuers.*
& apud Postium post *tract. mandati de man. dec.* 239.
num. 10.
Aduertendum vltra prædictas probationes teneri 69
descendentes, etiam probare iure deuolutionis iusto
se esse patronos. Deuoluitur autem iuspatronatus
hæreditate, legato, donatione, vel venditione, ac
aliis modis *alleg. præcedenti* enumeratis, vbi de hoc
latè egi. † Sed in eo succeditur in stirpes, & non 70
in capita, vt probat *Clement. plures. vltim. de iurepa-*
tron. docent Menoch *consilio* 316. *num.* 16. Tiraquel.
de iure primogen. quæst. 16. *num.* 4. Perez *l.* 1. *vers. mouere*
innat. titul. 6. *libr.* 1. *Ordin. pag.* 140. Spin. *d. gloss.* 4.
princ. num. 60. Piasec. *in d. praxi noua Episcop. d. cap.* 5.
vers. descendentes. Stephan. Gratian. *disceptat. forens.*
cap. 521. *num.* 18. Campan. *in diuers. Iuris Canonici*
lib. 11. *cap.* 13. *num.* 384. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancellar.*
gloss. 45. *num.* 6. Cened. *ad Sextum collect.* 7. *num.* 1.

Aloys. Ricc. *in collect. dec. part. 5. collect. 1733. & in dec. Curiæ Archiep. Neapol. dec. 120. n. 1. part. 2.* quod procedit quando succeditur iure hæreditario, secus si alio iure, nempe legati, & donationis, quia tunc si legetur, vel donetur iuspatronatus familiæ, omnes de familia succedunt in capita, & non in stirpes, vt decisum fuit *in Rota Romana Regien. Prioratus 13. Nouembris 1601.* coram *R.P.D. Penia.* Et ideò si patre mortuo plures filij superstites sint, singuli vocē habebunt, si verò mortui fuerint, & alter reliquerit filium, alter duos, tertius tres vel quatuor, ille vnus habebit vnam vocem, & alij plures ex vnoquoque alteram vocem; non enim plures fratres ab eodem patre nati plures voces habent, cum patris personā referunt, qui vnus est. Ita per *d. Clem. plures*, dicit Vgolin. *d. c. 51. §. 1. n. 8.*

71 Notandum est probationem descendentium patronorum ad effectum præsentandi non requiri, stante quasi possessione præsentandi, vt tenuit Rota *in vna Gerunden. beneficij, 15. Decembris 1599.* coram *Cardinale Seraphino*, & est inter eius decisiones impressas *decis. 1334. n. vlt.*

Habilitas præsentati qualis requiratur?

72 AD iuspatronatus præsentari possunt omnes, qui prohibiti non reperiuntur, vt *in toto tit. de iurepatr. & 16. quæst. per totam*, dummodo ea ætate esse debeant, quam beneficij qualitas postulat, Vgolin. *d. c. 51. §. in fine.* seruata Concilij Tridentini dispositione circa ætatem ad beneficia requisitam, Aloys. Ricc. *in d. praxi resolut. 169. à principio*, vbi *n. 3.* declarat ex *Sacra Congregat.* id non procedere, vbi in fundatione beneficij aliter esset cautum. Cōstituta hac regula in vnum reducam illos, qui prohibentur præsentari, vt facilius, qui sint habiles reperiri possint. Non habens legitimam ætatem non potest præsentari, neque institui ad beneficium de iurepatronatus, itavt institutio illi facta iudicetur nulla & irrita etiam quoad forum Conscientiæ, Garc. *de benef. p. 7. c. 4. à n. 83.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 6. c. 5. q. 2.* nouissimè Alphons. de Leone *de officio Capellani, q. 4. praxi 6. n. 30. cum seqq.* nisi à testatore, seu fūdatore ipsius iurispatronatus in limine fundationis vocentur ad ipsum minores quatuordecim annorum, vel cautè vocetur clericus primæ Tonsuræ, vt per Nouar. *concl. 14. n. 5. & 6.* Viuian. *in praxi iurispat. lib. 6. c. 6. n. 16.* Monet. *de commut. vlt. volunt. c. 10. n. 132.* Layman. *in sum. Theolog. moral. lib. 4. tr. 2. cap. 14. sub num 1.* Alphons. de Leone *d. quæst. 4. praxi 6. num. 36.* vbi *num. 37.* per Rotam *in Corduben. Capellaniæ 5. Decembris 1629.* coram *Rmo D. Duran.* inter eius impressas *decis. 218. num. 8.* intelligit verba illa fundationis, *vt eligatur clericus*, de clerico primæ tonsuræ etiam ætatis septem annorum, si ea reperiatur in fundatione facta ante Concil. Trident. secus si fundatio fuit post Concil. ex rationibus in dicta decisione allatis. Vide dicta suprà *allegat. 60. à num. 77.*

73 Laïcus cùm sit incapax beneficiorum, vt probat text. *in cap. 2. de institut.* & resoluunt Ceuall. *communium contra commun. quæst. 523.* Azor. *institut. moral. part. 2. lib. 6. cap. 2. quæst. 5.* Perez de Lara *de anniuersar. & Capellan. lib. 2. c. 5. à num. 2.* Nicol. Garc. *de benef. part. 1. c. 1. à num 9.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract. 3. n. 147.* Sanch. *de matrim. lib. 7. disp. 42. num. 14.* Bellon. *de iis, quæ fiunt in continenti cap. 94. lib. 1.* Massobr. *in praxi habendi concursum prælud. 7. dub. 21. n. 85. secundùm Romanam impress.* Castro Palao *in opere mor. tom. 2. tr. 13. disp. 4. pun. 8. num. 2.* vbi *num. 4.* quòd solus Papa in hoc dispensare potest etiamsi incedat in habitu, & Tonsura, & communiter reputetur clericus, quia constando de veritate, non tenet beneficij collatio, Flamin. *de resignat. lib. 4. quæst. 2. num. 59.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloss. 2. à n. 64.* Nicol. Garc. *d. c. 1. num. 11 & 12.* Massobr. *d. n. 85.* ideò non potest patronis præsentari, *cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ, de constitut. gloss. verb. receperunt in cap. cum M. eodem tit.* vbi ait † laïcum 74 posse habere præbendam separatam à Canonicatu, vel illam in quantum est temporalis, seu continet temporalitatem, vt per Oliban. *in comment. ad vsaticum cap. 13. num. 5.* & in terminis quòd laïcus non possit præsentari, nisi nulliter, tenet Lambertin. *de iurepatron part. 1. lib. 2. quæst. 7. art. 2. ad fin. & art. 4. & 29. ad finem*, Gutier. *consil. 2. n. 21.* Card. Tusch. *lit. F. consl. 56 num 4.* Flamin. *d. quæst. 2. numer. 5.* Nicol. Garc. *part. 7. cap. 1 num. 15.* & alij citati à Massobr. *d. num. 85.* Perez de Lara *de anniuers. lib. 2. cap. 5. n. 3.* nouissimè Alphons. de Leone *dict. quæst. 4. praxi 6. n. 1. & 2. fol. 506.*

Ex priuilegio tamen Summi Pontif. laïcus beneficium, seu Canonicatum obtinere poterit, nam per 75 Papam potest conferri beneficium in tempus, quo quis erit clericus, ac etiam laïco, Flamin. Paul. *de resignat. benef. lib. 4 quæst. 2. num. 22. & 58* Alphons. de Leone *de officio, & potest. Confess. recollect. 1. n. 76. in fine*, & nouissimè *de officio Capell. quæst. 3. num. 78. & quæst. 4. praxi 6. n. 37.* ideo Marchiones Mastorgæ priuilegium Apost. habent obtinendi Canonicatum in Ecclesia Cathedrali Legionensi, prout refert Fr. Athanas. de Lobera *in tractatu de Ecclesia, & Ciuitate Legionensi fol. 212*, vbi simile priuilegiū à Papa concessum dicit Regibus illius Regni, & idē Comiti Barchinonen. esse concessum pro Ecclesia illius ciuitatis testatur Ant. de Olibano *d. c. 13. n. 6.*

Licet laïcus ad beneficium præsentari non possit, 76 vt supra diximus, nominatio tamen facta per patronos laïcos, de non clerico ad beneficium, est valida, vt fuit resolutum per Rotam *in Burgen. Abbatiæ 19. Nouembris 1588.* coram *D. Peña*, vbi ad iura dicentia præsentationem de laïco factam esse nullam, fuit responsum quòd sunt intelligenda de præsentatione propriè dicta, quæ tunc fit cum præsentatus coram Ordinario personaliter sistitur ab eo institutionem accepturus, refert Aloys. Ricc. *in d. praxi resolut. 140. num. 3.* Sufficit enim clericatus de eo tempore, quo instrumentum nominationis præsentatur Superiori; quia nominatio etsi sit præambula ad præsentationem, non tamen est præsentatio, nec per eam adquiritur aliquod ius ipsi nominato, cum actus præsentationis corporalem exhibitionem præsentati requirat coram habente potestatem instituendi. Ita in terminis Alphons. de Leone *d. q. 4. praxi 6. num. 16. prope fin.*

Sed dubitari potest an laïcus possit præsentari ad 77 beneficium, si statim postea assumpserit clericatum? In qua quæst Rot. Roman. *in Imolen. iurispatron.* coram *Orano 19. Nouembris 1594.* de qua meminit Flamin. *d. q. 2. num. 5. & 6.* tenuit tunc præsentationem esse validam, ex eo, quia minimè dici potest facta de persona penitus inhabili, cum satis sit ante institutionem esse promotum. Verum in puncto Iuris videbatur contrarium esse respondendum, quia ad beneficium obtinendum non sufficit quempiam habitum clericalem gestantem animum habere statim obtento beneficio assumendi Ordinem clericalē; sed hic Ordo debet necessariò procedere. Sanch. *d. disputat. 42. num. 14.* Gonzal. *d. gloss. 2. num. 66.* tum quia † in beneficiis attenditur capacitas de tempore 78 præsen

præsentationis, (propriè scilicet dictæ) Rota *decis. 67. part. 3. lib. 1. in nouiss.* Mar. Antonin. *variar. lib. 1. resolut. 19. num. 1.* Poterit tamen non ineptè intelligi Flaminij sententia, & Rotæ decisio ab eo citata, non simpliciter, sed tantùm quando de proximo clericandus præsentatur in tempus in hanc formam: *Præsentato Petrum de proximo clericandum, & peto eum ordinari*, vt bene ait Massobr. *d. prat. 7. dub. 21. n. 86.* quod Ego in sano intelligerem sensu, videlicet si taliter præsentatus, seu potius nominatus intra tēpus ad præsentandum præstitutum Ordines suscipiat, quos petiit præsentans, vt susciperet, vide Lauor. *var. lucubrat. tit. 4. c. 13. n. 26.* Squillante *de priuileg. cleric. c. 4. n. 19.* Alphons. de Leone *d. q. 4. praxi 6. n. 15. in princ.*

Verùm autem clericus coniugatus habens omnia requisita possit retinere, vel obtinere beneficium ex dispensatione Episcopi? Saltem ex fundatione beneficij Curati, Personatus, vel dignitatis Ecclesiasticæ eum esse incapacem etiam dispensante Episcopo, per text. *in c. sanè, de cler. coniug.* resoluunt Bened. Capra *reg. 67. n. 33. vers. circa primum*, Marta *de iurisd. p. 4. casu 153. n. 15. in fine*, Carol. de Grassis *de effectib. cleric. effectu 5. n. 25.* Beneficium quoque simplex clerico coniugato conferre non potest Episcopus sine licentia Papæ, Flam. *de resignat. benef. l. 4. q. 2. n. 28.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloss. 2. n. 69.* Garc. *de benef. p. 7. c. 5. n. 4.* Sanchez. *de matr. l. 7. disp. 42. n. 18.* Carol. de Grassis *d. effectu 5. n. 25. in fine*, latè Ciarlin. *controuers. forens. l. 1. c. 53. n. 40. cum sequent.* vbi à n. 48. quòd potest Episcopus admittere ad beneficium præsentationem de clerico coniugato, si in fundatione dictum sit quòd etiam clericus coniugatus possit obtinere beneficium.

79 Seruus non potest præsentari, etiamsi sit Christianus, cum non possit ordinari, nisi prius manumittatur, *cap. 1. 2. & 3. distinct. 54. cap. 1. & cap. consuluit, de seruis non ordin.* Anton. Gama. *in tract. de Sacramentis præstandis vltimo supplicio damnatis, quæst. 9. n. 9.* Henriq. *in sum. l. 14. c. 8. §. 7. in comm. littera K.* Beller. *disquisit. clerical. part. 1. tit. de disciplina cleric. §. 14.* Marta *de iurisdict. p. 4. casu 90. n. 14.* & ad nostrum propositum Viuian. *in praxi iurispatron. p. 2. l. 6. c. 4. n. 1.* vbi etiam addit quòd si manumissus sit, & fiat clericus, poterit præsentari.

80 Infidelis vti incapax præsentari non potest, Lam-
81 ber. *lib. 2. part. 1. q. 7. art. 9.* Viuian. *d. c. 4. n. 2.* † Nec etiam neophytus, idest, qui initio Sanctæ Fidei est erudirione plantatus, *c. 1. 48 dist. cap. Neophytus 61. dist. c. si clericatus 16. q. 1.* Lamb. *de Iurepatr. p. 1. lib. 2. q. 7. art. 14. n. 7. & 8.* Filliuc. *tr. 41. de benefic. c. 4. n. 5. & 6.* Beller. *disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali §. 12. à princ.* vbi *n. 8.* dicit neophytum post factum clericum posse beneficia obtinere, quod etiam nouè ait Ant. Ricc. *post tract. de iure personarum*, vbi *de Neophytis c. 4.*

82 Irregularis etiam, qui extra regulam positus est, non potest præsentari, cum non possit ad Ordines promoueri, imò collatio, seu prouisio beneficij illi facta est nulla. Ita Henriq. *in sum. lib. 13. c. 14. §. 1. & c. 56. §. 1. & lib. 14. cap. 2. §. 5.* Azor. *instit. moral. pag. 2. lib. 6. cap. 7. q. 2.* Auila *de censuris p. 7. disp. 2. dub. 6.* Gutiert. *canon. lib. 1. c. 5. n. 92.* Flamin. *de resignat lib. 4. q. 3. à n. 32. & lib. 5. q. 3. n. 181.* Lessi. *de Iustit. lib. 2. c. 54. n. 120.* Vgolin. *de officio, & potest. Episcopi cap. 1. §. 1. ad finem, & c. 50. §. 6. n. 4.* post Couar. Rebuff. Nauar. Fr. Emman. Veg. P. Molin. & alios, Nicol. Garc. *de benefic. p. 7. cap. 11. à princip.* Aloys. Ricc. *d. praxi resol. 167.* nouissimè Alphons. de Leone *d. q. 4. praxi. 6. n. 96.*

Illegitimus, quocunque nomine censeatur, ordinari prohibetur, *cap. per venerabilem, qui filij sint leg.* 83
ideò non potest eligi, nec præsentari, argum. text. *in cap. accipimus, de ætate & qualit.* Cardinal. Seraphin. Rotæ *decis. 1442. num. 9.* Viuian. *d. c. 4. num. 3.* Aloys. Ricc. *in d. praxi resolut. 185.* Filliuc. *d. tract. 42. c. 4. num. 5*

Corpore viriati, de quibus *alleg. 42.* ad benefi- 84
cia vti irregulares promoueri non possunt, Lambertin *p. 1. lib. 2. q. 7. art. 13. n. 1.* Nicol. Garc. *d. p. 7. c. 12. à num. 3.*

Clericus patronus non potest seipsum præsenta- 85
re, *c. per nostras*, & ibi gloss. *ver. præsentare, de iurepatron.* quia cum debeat esse differentia inter danté & recipientem, & sic inter præsentantem & præsentatum, *c. fin. de Instit.* ita etiam debet esse differentia inter eligentem & electum, *c. qualiter, de elect.* Flam. *de resignat. lib. 2. q. 17. num. 112.* Tiraq. *de Iure primog. quæst. 33. numer. 11.* Campan. *d. c. 13. num. 398.* Aloys. Ricc. *d. praxi resolut. 179.* Mar. Antonin. *var. lib. 1. resolut. 51. num. 1.* Kitchou. *tom. 1. commun. opinion. lib. 1. tit. 4. num. 5. & 6 pag. 167.* Spin. *in speculo testam. gloss. 4. princ. n. 80.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 6 cap. 11. quæsit. 1.* Aloys. Ricc. *in decis. 36. n. 1. p. 1.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 222. vers. notandum.* Viuian. *d. p. 1. lib. 6. cap. 8.* vbi *n. 3.* extendit etiam ad beneficium simplex, me citato *in hoc loco* Ciarl. *controuers. forens. lib. 1. c. 69. n. 8.* Perez *cons. 34. num. 23. vol. 1.* & Castr. Palao *d. tract. 13. disp. 2. puncto 7. num. 2.*

Illud tamen vnicum adderem quòd Summus 86
Pontifex potest solum seipsum eligere, vt per D. Ant. tradit Pineda *in vita D. Ioannis Baptistæ lib. 2. art. 3. c. 10. pag. mihi 422.* attenta tamen nouissima Constit. Gregorij XV. incip. *Æterni, de anno 1621.* aliud dicendum videtur, cùm *in §. 2. eiusdem Constit.* sic habeatur. *Numerum autem suffragiorum duarum ex tribus partibus Cardinalium in conclaui præsentium vt electio per viam scrutinij, siue scrutinij, & accessus valida sit decernimus, & declaramus ita esse censendum, vt in duabus tertiis partibus suffragium electi non numeretur, nec quisquam sine scrutinij, & accessus, siue compromissi via procedatur, seipsum eligere, seu suffragium sibi dare vllatenus possit.*

Amplia vt neque procurator constitutus à pa- 87
trono possit ipsum patronum præsentare, vt fuit tentum in Rota *in Salamant. Capellaniæ 14. Octobris 1552.* coram *D. Vestano*, teste Caputaq. *dec. 397. lib. 2.* quem refert Flamin. *d. q. 17. n. 113.* Campan. *d. cap. 13. n. 399.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. c. 69. n. 11. & 12.* † Nec etiam procurator constitutus à patro- 88
no ad præsentandum, potest seipsum præsentare, Gonz. *ad reg. 8. Cancell gloss. 2. n. 57.* † Nec denique 89
substitutus à tali procuratore potest patronum, aut suum principalem substituentem præsentare, Lambert. *l. 2. p. 1. q. 8. art. 9. & 10.* Viuian. *d. c. 8. n. 9.*

Si autem Prælatus, ad quem pertinet institutio 90
motu proprio, vocet clericum patronum, eique cōferat quodcunque beneficium vacans, in quo dictus clericus habet iuspatronatus, tenebit collatio: tali enim casu non habet originem à dicto patrono talis collatio. Abb. *in d. c. per nostras, n. 3.* Viuian. *d. c. 8. n. 4.* Vgolin *d. c. 51. §. 2. n. 1. in fine.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. c. 69. n. 16.*

Quando plures sunt patroni, videlicet clerici, 91
aut vnus clericus & alter laicus, possunt ex se ipsis vnū nominare, & præsentare *gloss. fin. in c. consuluit 15. de iurepatr.* Aloys. Ricc. *d. resol. 179. n. 3.* Azor. *d. p. 2. lib. 6. cap. 21. quæst. 3.* Aloys. Riec. *d. decis. 36. n. 4.* Rot. *verb. honorificum, quæst. 4. princip. numer. 10.*

me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.diſp.2.puncto 7.n.3.* Lambertin. *dict.q.8.art.5.* Vgolin. *dict.c.51.§.2.n.1.* vbi cum Cardin. Tuſch. *littera P.concl.595.* tenet quòd præſentatus numeratur in numero præ-
92 ſentantium, Viuian. *d.c.8.n.7.* vbi *n.8.* dicit † nullo modo poſſe clericum ſimul cum compatronis ſeipſum præſentare, ſed præſentationem eſſe faciendam à ſolis compatronis, qui electioni de ſe factæ conſentire tantùm poteſt, quod etiam tradit Mar. Anton. *d.reſolut.51.n.5.* & Ciarlin. me citato *in hoc loco d.c.68.num.10.*

93 Pater poteſt præſentare filium, auus nepotem, ſeu alios conſanguineos, gloſ. *verb.filij, in c.quia clerici, & gloſſ.verb.propria auctoritate, in c. conſuluit, de Iurepatron.* Flamin. *d.q.17.n.122.* Roland. à Valle *conſ.47.n.49.& 62. cum ſequentib.volum.1.* Kircou. *d.tit.4.n.6.pag.167.* Ioſeph. Ludou. *to.3.commun.opinion. tit.de Iurepatron. concl. vniuerſ. ampliatur octauo, pag.532.in fine,* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d diſp.2.puncto 7.n.4.* Azor. *d.c.21.q.2.* Viuian. *d.c.8.n.11,* vbi
94 *numer.12.* aſſerit † poſſe Epiſcopum licitè conferre beneficium filio ſuo legitimo, vel nepoti idoneo, quia charitas imprimis exercenda eſt erga domeſticos. & citat Abb. *conſ.96. vol.2.* Roch. *verb. honorificum, quæſt.4.princip.* Lambertin. *vbi ſuprà, art.12.* addo Gonzal. *ad reg.8. Cancel.§.4 proœm. num.47.& 48.* Valenz. *conſ.98.num.16. tom.1.* me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Epiſc. dignit. par.1.cap.9.n.17.* Sic etiam ſi filius non ſit patronus, & in patrem ſit compromiſſum de clerico eligendo, vel præſentando, poterit filium eligere, ſeu præſentare; & ſi filius ſit Canonicus, & ab omnibus Canonicis, vnà cum dicto filio ſit compromiſſum in patrem, poterit eligere ſuum filium, cum id non reperiatur prohibitum, Lambertin. *vbi ſuprà art.13.* Viuian. *d.c.8.n.14.& 15.*

95 Donatarius Iurispatronatus non poteſt præſentare donatorem, ſi donatio ſit facta pro illa vice: præſumitur enim fraudulenter facta, ſecus quando illa facta eſt perpetuò cum Ordinarij conſenſu, Roch. *verb ipſe vel is, q.20.n.37.* Lambertin. *vbi ſuprà art.11.* Viuian. *d.c.8.n.10.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d.c.69.n.19.*

96 Excommunicatus, cum beneficia obtinere non poſſit, *c.poſtulaſtis, de clerico excommun.miniſt.* in tantum vt collatio illi facta de iure ſit nulla, Couar. *in cap.alma par.1.§.7. num.1.* Flamin. *de reſignat. lib.4. quæſt.33.à num 44 & lib.5.quæſt.6.à num.77.* Sayr. *de cenſur.lib.2.cap.5.num.5.* Nicol. Garc. *dict.part.7.c.13. à num.3.* Suar. *de cenſur.tom.5.diſput.15.ſect.1.* Ioan. Coch. *de permut.benef.c.53.numer.1.* Leſſ. *de Iuſtit. lib.2.cap.34.dub.22.num.120.* Mar. Alter. *de cenſur. tom.1.lib.2.diſput.6.cap.2.* Rot. *deciſ.5.de præbend.in nouis,* & apud Caſſad. *deciſ.1. eod.tit. & in Triden. beneficij 5. Aprilis 1604.* coram *Peña,* latè Anton. Ricc. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſt. lib.4.cap.6.à princ.* & ego ipſe *in collect. ad cap poſtu-*
97 *laſtis, de clerico excom. miniſt.* ideò † ad illa eligi, præſentari, ſeu nominari non poteſt, gloſſ. *in cap.vlt.* per text. *ibi, de elect.lib.6.* Roch. *verb.honorificum, quæſt.4. n.19.* Lambertin. *part.1.lib.2.quæſt.9.art.1.* Seraphin. *deciſ.195.p.1.* Aloyſ. Ricc. *dict.praxi reſol.166.* Flamin. *d.quæſt 6.num.80.& 81* Sayr. *d.cap.5.à num.16.* Suar. *tom.5.diſp.4.ſect 7.n.10.* Azor. *p.2.l.6.cap.7.q.8.* Viuian. *d par.2.lib.6.cap.9.num.2* vbi id procedere ait etiam in excommunicato excommunicatione minori, quod idem tenent Couar. *in cap.alma par.1.§.7.princ.col 1.* Aloyſ. Ricc. *dict.reſolut.166.num.3,* nouiſſimè Alphonſ. de Leone *dict.quæſt.4. praxi 6. num.93.*

Suſpenſus, cum ſeruire & adminiſtrare non poſ- 98
ſit, quia adminiſtrando fit irregularis, Flamin. *d.q.6. n.83.* ideò eligi non poteſt, gloſſ. & Doct. *in cap.illa,* vbi Abb. *de elect.cap.fin.eod.tit. in 6.* nec præſentari, Lambertin. *lib.2.p.1.quæſt.9.princip.art.2.* Mar. Anton. *variar.reſolut.l.1.reſolut.19.n.9.* Aloyſ. Ricc. *dict. prax.reſolut.116.* Viuian. *d.c.9.num.3.* vbi intelligit ſiue ſit ſuſpenſus à beneficio, ſiue ab officio, Henriq. *in ſum.lib.13. c.32.* vbi ampliat etiamſi defectus eſſet occultus, & toleratus, ac proinde beneficiorum incapax, *c.cùm bonæ, de ætate & qual.* vbi gloſ. *verb. ſuſpenſi,* & communiter Doctores, Ricciul. *dict.cap. 6.n.38.* vbi declarat procedere in ſuſpenſo ab omnibus Ordinibus, cum aliàs ſuſpenſus ab vno poſſit retinere beneficium ratione alterius Ordinis.

Interdictus, ſcilicet cui ſpecialiter eſt interdictum 99
officium, vel aliquis Ordo, non poteſt præſentari, ſi obſtet interdictum Ordinis requiſiri, vel alterius rei in præſentando, Lambertin. *lib.2.par.1.q.11. art.3.* Viuian. *d.c.9.n.9.*

Infames cùm non poſſint ad clericatum prouehi, 100
cap.infames 6.quæſt.1.cap.fin.51. diſt. cap. accuſatum, de ſimonia, in tantum, quòd debeant priuari omni officio, & deponi ab omni honore, & dignitate, *l.infames,* iuncta gloſſa, *& l.decurio. C.ex quib.cauſis infamia irrog.cap.inter dilectos, de exceſſ.Prælat.* ideò ad beneficia eligi, ſeu præſentari non poſſunt, Duaren. *de benefic.lib.4.cap.1.* Nicol. Garc. *d.par 7.cap.8.n.4.* Viuian. *d.c.9 num.23.* Et qui dicantur infames dixi ſuprà *alleg.43.* Et ad noſtrum propoſitum de ſchiſmatico agunt Lambertin. *d q.11.art.8.* Viuian. *dict. cap.9.num.15.* De apoſtata Lambertin. *art.9.* & Viuian. *num.16.dictis locis.* De ſimoniaco Lambertin. *art.11.* & Viuian. *num.17.* De periuro Lambertin. *art.15.* Viuian. *n.22,* De ſodomita Lambertin. *art.18.* Viuian. *num.26.* De adultero Lambertin. *art.19.* Viuian. *n.27.* De concubinario Lambertin. *art.20.* Viuian. *num.28.* Denique de criminoſo inquinato aliquo crimine inducente irregularitatem Lambertin. *art.23.* Viuian. *n.32.*

Item & alij ſunt, qui ad beneficia præſentari non 101
poſſunt vei indigni, quos enumerat Viuian. *d.part.2. lib.6.c.10.* vbi de obligatis ad ratiocinia de curialibus, de coniugatis, bigamis, criminoſis, non habentibus ætatem legitimam, illiteratis, & pluribus aliis, quos ibi videre poteris. † In conferendis beneficiis 102
nihil aliud magis inquiri debet, quàm ætatis maturitas, morum grauitas, & honeſtas, litterarum ſcientia, vitæ virtus, & fama perſonæ, *c.cùm in cunctis, in princip.de elect.cap.innotuit,* ibi, *inducere videbantur, eodem tit.* Et non ex locorum, vel generis dignitate, ſed morum nobilitate innoteſcere debent clerici, nec vrbium claritate, ſed Fidei puritate, *cap. nos qui præſumus 40, diſtinct.* † Beneficia igitur tam nobili- 103
bus, quam ignobilibus ſunt indiſtinctè conferenda, ita ut non valeat conſuetudo, quod non admittantur ignobiles in Canonicos Cathedralium, *c.venerabilis,* vbi Abb. *n.4. de præbend.* quia non generis, ſed virtutum nobilitas, vitæque honeſtas, gratum Deo faciunt, & idoneum ſeruitorem, *c.ſicut excellentiam verſ.non gradus 23.q.4.* Et ideò Gregor. VII. *lib. 9.regiſtr.epiſt.2.in med.* ſic ait *Non te pigeat, aut pudeat extraneum forte, vel humilis ſanguis virum, dummodo idoneus ſit, ad Eccleſiæ tuæ regimen, quod propriè bonos exoptat, aſcire, cum Romana Reſpublica vt paganorum tempore, ſic & ſub Chriſtianitatis titulis, inde maximè, Deo fauente, excreuerit: quod non tam generis, aut patriæ nobilitatem, quam animi & corporis virtutes perpendendas adiudicauit.* Et D. Hieron. *ad Celantiam* veram nobilitatem vocat eſſe clarum virtutibus

virtutibus. Vnde Marc. Tullius Cicero in inuectiua contra Salustium. *Sanctus*, ait, *me meis fulgere moribus. quam maiorum opinione niti, vt sim meis posteris nobilitatis initium.* Neque differentia aliqua potest stare inter hos, qui à gentilitate, & inter illos, qui à populo Israëlitico sunt ad Fidem conuersi, cum omnes per Christi passionem redempti sint Actor. 2. *Non est enim distinctio Iudæi & Græci, nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocat illum.* Apost. ad Roman. c. 10. *Omnes nos in vnum corpus baptizati sumus siue Iudæi siue Gentiles*, &c. Idē. 1. ad Corinth. 12. *& in omnes nationes gratia Spiritus sancti effusa est*, Actor. 10. *in fine.* Nam, vt idem ait ad Ephes. cap. 4. *vnus spiritus, vna Fides, vnum Baptisma, vnus Deus, & pater omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis.*

104 Inhabilis quis iudicandus est, si talis reperiatur tempore præsentationis, nec prodest habilitas si superueniat, Rot. *decis.* 69. *par.* 3. *lib.* 1. *diuers. & decis.* 158. *par.* 1. *recentior.* vbi *n.* 3. quòd clericatus qualitas superueniens non validat gratiam alicui factam tanquam clerico, & *n.* 7. ampliat etiam quod clerica us superuenerit ante expeditionem litterarum, Mar. Antonin. *var. resolut. lib.* 1. *resolut.* 19. *n.* 1. Seraphin. Rotæ Roman. *dec.* 1234. *n.* 4. Viuian. *d part.* 2. *lib.* 6. *c.* 10. *n.* 11. Campanil. *in diuersorio Iuris Canon. rub.* 11. *c.* 13. *n.* 461. Aloys. Ricc. *in d. praxi resol.* 166. *n.* 5. Perez de Lara *de Capellan lib.* 2. *c.* 10. *d. n.* 53. Et patronus potest de consensu Ordinarij pro vna vice præsentare ad beneficium eum, qui non habet omnes qualitates in fundatione appositas, vt tenuit Rota apud Seraphin. *dec.* 871. *n.* 4. Vide supra *alleg.* 70. *num.* 34.

05 Præsentantes autem minus idoneum, vel indignum, vltra peccatum mortale, quod contrahunt, Azor. *part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 21. *quæst.* 4. si sint patroni Ecclesiastici, qui dicuntur eligere, priuantur ea vice iure præsentandi, sicut eligentes, *cap. cum in cunctis, §. vlt. de elect.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 441. *à princip. & præcipuè numer.* 4. Mar. Anton. *lib.* 1. *resolut.* 18. *numer.* 15. Si autem sint patroni laïci, vel clerici ratione patrimonij, si præsentent minus idoneum, intra quadrimestre, possunt alium idoneum præsentare, *cap. cùm vos*, vbi gloss. *verb. minus idoneè, de officio Ordin.* dummodo non intelligatur de idoneitate requisita in fundatione, vt quia præsentandus debeat esse Sacerdos; nam tunc deuolutio fit ad Superiorem, quia videntur delinquere, ea non seruando, & abutuntur iure fundatoris. Sed si lapsum sit quadrimestre, & non sit idoneus præsentatus, deuolutio fit ad Superiorem habentem instituere, Abb. & alij *in dict. cap. cum vos.* Si autem tales patroni præsentauerint indignum in dignitate criminosa, sed ignoranter, poterunt intra quadrimestre alium dignum, & idoneum præsentare; sed si lapsum sit quadrimestre, deuolutio fit ad Superiorem, qui eo casu prouidet beneficio de nouo Rectore: si autem scienter præsentauerint talem indignum, ipso iure pro illa vice priuati sunt iure & facultate præsentandi, *Authent. de sanctiss. Episcopis, §. si quis oratorij* Lambertin. *lib.* 2. *part.* 1. *quæst.* 10. *princip. art.* 4. *num.* 23. Crescent. *de Iurepatron. decis.* 10. Caputaq. *decis.* 62. *n.* 2. *& decis.* 291. *par.* 2. Mascard. *de probation. conclus.* 593. *n.* 5. Tiraquell. *in §. hoc sermone, limit.* 1. *num.* 32. Bellacomb. *tom.* 1. *communium opinion. lib.* 1. *tit.* 5. *n.* 22. *pag.* 171. Molina *de primog. l.* 2. *c.* 4. *n.* 38. Roch. *verb. honorificum, n.* 15. *&* 16. Rebuff. *in praxi benefic. tit. pœnæ contra collatores, numer.* 1. *& seq.* Perez *l.* 2. *vers. pro quo sit, & vers. tertia conclusio tit.* 6. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 153. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 58. *n.* 11. Cald. Pereira *de potestate eligendi c.* 1. *n.* 60. *&* 61. Mar. Anton. *dict. resolut.* 19. *numer. vltim.* Vgolin. *de potestate Episcopi capit.* 51. §. 1. *num.* 4. *vers secundo.* Aduertendum tamen duxi, quòd præsentans inhabilem sub conditione impetrandi dispensationem, non priuatur pro ea vice facultate præsentandi, si durante quadrimestri, dispēsatione per indignum non obtenta, de nouo saltem cumulando alium præsentauerit. Ita censuit Rot. Roman. *in Firmana altaris S. Ludouici* 4. *Martij* 1596. coram *Cardin. Seraphin.* refert Aloys. Ricc. *d. praxi resolut.* 186. Rota coram *in Firmana Altaris, vigesima Iunij* 1613. coram *R. P. D. Dunozetto*, apud Farin. *par.* 2. *recent. decis.* 568.

Si tamen procurator nominaret indignum, non 106 præiudicaret patrono, vt inquit Francis. Marc. *decis.* 380. *incip. Quæritur quando procurator*, *n.* 8. *par.* 1. quem refert, & sequitur Campanil. *d. c.* 13. *n.* 467. qui quidem procurator mandatum speciale ad præsentandum habere, Cardin. Mantica *de tacitis & ambig. conuention. tom.* 1. *lib.* 7. *tit.* 16. *n.* 39. Aloys. Ricc. *in dict. praxi decis.* 189. *n.* 193. *in* 1. *edit. & resolut.* 171. *in* 2. *edit.* Cald. Pereira *de empt. c.* 15. *n.* 11. & pluries censuit Rot. Roman. vt per Caputaquen. *decis.* 365. *n.* 1. *par.* 2. & Seraphin. *decis.* 559. *part.* 1. & Put. *decis.* 312. *lib.* 3.

Et vbicumque deuolutioni locus est, non modo 107 ad Episcopum, sed ad alium quemcunque inferiorem Prælatum fit deuolutio, ad quem spectat collatio, vel institutio, iuxta gloss. singularem *in Clem.* 1. *de suppl. negl. Prel.* Fancisc. Marc. *decis.* 475. *n* 18. *& decis.* 1153. *in vlt. verbis par.* 1. refert Campan. *d. cap.* 13. *n.* 466. & tenetur seruare naturam beneficij cū confert iure deuolutionis, ex Felin. *in c. cùm accessissent. n.* 18. *de constitut.* Franc. Marc. *decis.* 493. *n.* 7. *par.* 1. Campan. *d. c.* 13. *n.* 485.

Præsentatus Episcopo personaliter exhiberi de- 110 bet, nec sufficit, quod per litteras, aut procuratorem absens ipse Episcopo nominetur, per text. *in c. cùm & plantare, § in Ecclesiis*, ibi, *Episcopis repræsentent. de priuileg.* ex quo noto † verbum illud, *repræsentent*, quod propriè significat præsentiam sui facere, 111 *l maritus* 15. §. 1. *ff. ad legem Iuliā de adulter.* melior text. *in l consentaneum, C. quomodo, & quando index*, ibi, *vt præsentiā sui faceret*, iuncto ibi, *vt sese repræsentent*, cum multis alijs, quæ adducit Brison. *de verborum Iuris signif. verb. præsentare.* Vnde rectè dicit gloss. *verb. repræsentare in Clem. dudum, de sepultur.* quod † repræsentare dicitur, qui præbetur sensibus 112 corporeis, *l.* 1. *in princip. ff. de verborum obligat.* & est recepta communiter ex multis, de quibus Tiraquel. *de iure mariti, gloss.* 6. *n.* 51. Selua *de benef. par.* 3. *q.* 6. *n.* 7. Lambertin. *part.* 1. *l.* 2. *q.* 11. *art.* 1. *n.* 12. *cum sequentib.* Indeque † præsentatio hæc solet à Doctoribus 113 communiter definiri, quòd sit exhibitio personæ per patronum Episcopo, vel alteri, ad quem institutio pertinet legitimè facta, Ita Abb. *in c. cognoscitur, de his quæ fiunt à Præl.* Roch. *de iurepatr. in princip. q.* 5. Rebuff. *in praxi tit. de præsentatio. n.* 3. Cardin. Tusch. *tom.* 6. *littera P, conclus.* 191. Nicol. Garcia *de benef. par.* 4. *c.* 1. *num.* 16. facit etiam dispositio Sacri Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. c.* 18. *vers. quod si*, vbi cauetur præsentatos à patronis non esse admittendos, nisi prius à laïcorum Ordinariis examinati, & idonei reperti fuerint, refert Aloys. Ricc. *in d. praxi resolut.* 191.

Vnde non valere præsentationem de absente 114 factam, neque Ordinarium teneri admittere præsentatum, qui se personaliter non exhibit, notant omnes constantissimè, vt per Abb. & reliquos omnes

nes proximè citatos, idem Abb.*conſ.76.n.2.part.2.* Roch.*verb.honorificum,q.6.numero* 27.Corraſ.*de Sacerdotio par.4.c.6.n.*18.Viuian.*in praxi iuriſpatr.par.2.lib.6.c.*11.*n.6.& 7.*& tenuit Rota *in Vican.iuriſpatronatus* 28.*Nouembris* 1601.coram Gregor.XV.inter eius impreſſas *deciſ.*34.*à princip.*& eſt relata per Nicol.Garciam *in addit.ad tract.de benef.part.*4.*c.*1.*n.*23.ead.Rot.*deciſ.*593.*n.2. & 3.part.1. recentiſſimè* citato *in hoc loco.*Caſtro Palao *in oper. moral.tom.2.tract.*13.*diſp.2.puncto* 1.*n.*5.

115 Contra ſupradictam reſolutionem obſtat text.*in d.c.ea noſcitur.*ibi, *per ſe,aut per litteras, perſonas idoneas Epiſcopis diœceſanis præſentent*, vbi gloſſ. *verb. per litteras*, notauit præſentationem per epiſtolam fieri poſſe,ſequuntur Doctores communiter, teſte Duen.*reg.*283.vbi bene inducit text. *in c.vlt.de conceſſ.prebendæ.*dum prohibet conſtitui procuratorem ad præſentandum in beneficio antequam vacet, & conſequenter à contrario licitum cenſet procuratorem conſtituere ad præſentandum in beneficio iam vacante,facit text. *in c. accedens* 24. *de prabend.* vbi abſens per procuratorem de beneficio Eccleſiaſtico poteſt inueſtiri,ergo & præſentati. Confirmatur ex praxi receptiſſima, ſecundum quam nunquam,aut rarò patroni tempore præſentationis perſonaliter exhibent Epiſcopo præſentatos, ſed præſentati cum inſtrumento præſentationis ſe exhibent Ordinariis,qui ſic præſentatum admittunt,& inſtituunt,cuius praxis meminit text. vbi notant gloſſ. *in Clem.*1.*verb. præſentatos, de exceſſ.prel.* recepta per Lamb. *dict.art.*1.*numer.*5. & Nicolaus Garcia *dict. cap.*1.*num.* 19.

116 Verùm pro præſentis quæſtionis reſolutione duo inter ſe diuerſa conuenit ſeparari : aliud enim eſt quærere vtrùm patronus abſens poſſit per litteras facere præſentationem perſonæ, quæ cum eiſdem Epiſcopo ſe perſonaliter repræſentet? Et hoc licitũ eſſe dubitari non poteſt, & euincunt Iura allegata, vt *in d c.ea noſcitur,& in d.c.vlt.& in d. Clem.*1.*verſ. præſentatus*, & procedit praxis, de qua atteſtantur præcitati Doctores,& Cardin. Tuſch. *d. littera. P, concl.*592.*n.*24.

117 Aliud autem eſt quærere vtrũ præſentati perſonaliter ſe debeant præſentare Epiſcopo,an vero potius poſſint per procuratorem ſe præſentare? Et non teneri Epiſcopum ſic præſentatos admittere veriſſima eſt,& receptiſſima reſolutio; tum ex dictis,tum etiam ex multis rationibus,quas afferunt Doctores, quia ſcilicet cederet huiuſmodi præſentatio in graue ipſius Eccleſiæ præiudicium ex dilatione,ſi præſentatus per litteras differret aduentum ſuum : ſed futilem rationem puto, quia ſi ſe non præſentent intra quadrimeſtre, vel ſemeſtre poterit Epiſcopus non expectata patroni præſentatione de Eccleſia prouidere,iuxta deciſionem text.*in c.*1.*§. verum, de iurepatron.in* 6.Melior ergo ratio eſt,quia præſentati debent ab Ordinario examinari an ſint idonei, tam in parochialibus,& Curatis, quàm in ſimplicibus, ex Trident.*ſeſſ.7. de reformat. cap.*13. quòd examen cùm perſonale ſit,& per procuratorem fieri non poſſit,neceſſariò ſequitur præſentatos teneri ſe Epiſcopis perſonaliter exhibere. Facit etiam occaſio & periculum quod ex contraria obſeruantia ſequi poſſet,vt aliquando contigiſſe oculatum ſe eſſe teſtem profitetur Zerol.*in praxi Epiſcop.p.*1.*verb.ius publicum* §.8. his formalibus verbis. *Scio in quodam Archiepiſcopatu fictè fuiſſe quendam præſentatum, & deinde inſtitutum non exiſtentem in rerum natura, & patronus ſibi vſurpat fructus beneficij ſingulis annis, contra decretum Conc.Trid.ſeſſ.*22.*c.*11.*de reform.& ſeſſ.*25.*etiam de reform.cap.9.verſ.patroni autem.* Hactenus Zerola.

118 Ex quibus à ceſſante ratione colliges contrarium eſſe reſoluendum, & affirmandum poſſe præſentatum abſentem inſtitui ab Epiſcopo, ſi ei notum ſit eſſe idoneum notoriè,veluti quia Doctor eſt in aliqua vniuerſitate ſtudij generalis graduatus, hic enim examine non indiget, ex doctrina gloſſ. *verb. ignota,in c.de Petro,diſtinct.*47. iuncto Trid. *d.ſeſſ.*7.*cap.*13.*in fine*, & in terminis notat Innocent. per text.ibi *in c in Lateran.in fine,de prabend.* Abb.Dec. Roch.& plures alij,quos refert,& ſequitur Cened. *ad Decretum collect* 15.*n.*3. Henriq.*in ſumm.lib.*10.*c.*18.*in princip.* Sà *in aphoriſmis verb. examen.* Viuian. *d.c.*12.*n.*8. Vgolin.*d.c.*51.*§.*2.*n.*3. Aloyſ.Ricc *d praxi reſolut.*139.*&* 141. & cenſuit Rota *in Valentin. beneficij* 16 *Maij* 1583.coram *Cardin. Lancellot ſen.* & *in Regien.beneficij* 14 *Decembr.*1587.coràm *Card. Paphulio ſen* & *in Salmantina Capell.*17. *Iunij* 1605. coram *Ortembergo*, adden.ad Greg.XV. *d.dec.*34.*n.*5.ceſſat etiam periculum illud Zerolæ:quare ſic notum Epiſcopo poſſe ab eo abſentem inſtitui,& præſentationem,ac inſtitutionem validam eſſe,licèt inſtitutus abſens ſit,reſoluunt Innoc.*vbi proximè*, Abb. *d conſ.*76.Lamb.*art.*3.Corraſ.& Tuſch.*d.locis.*idem *concl.*392.*num.*25.Nicol.Garc. *d.c.*1. *à num.*16. vbi *à n.*23. refert declarationem illuſtriſſimorum DD. Cardinalium.

119 Nam examen in notoriè litterato non requiritur, vt multis probat Aloyſ.Ricc. *d. reſolut.*191. *in fine.* & poteſt ſubdelegari commiſſio examinis etiã exiſtentis contra Epiſcopatum, cum regulariter oneratio Conſcientiæ non implicet electionem induſtriæ perſonæ,Rota *in Bononien.Canonicatus* 28. *Iunij* 1610.coram *Reuerendiſſimo Dom. Coccino*,Lotter. *de re benefic. l.*2. *q.*50. *n.*80. quemadmodum enim collatio poteſt fieri, & committi extra territorium tanquam voluntariæ iuriſdictionis,Calder. *de elect. conſ.*2.Lotter.*d.q.*50.*n.*81.*&* 82.

120 Quamuis prædicta ſententia quoad præſentationem,& inſtitutionem in beneficij curam animarum non habente in ſe vera ſit: non procedit tamen in præſentato ad Parochialem, in hoc enim examen præcisè neceſſarium eſt,nec omitti poteſt, ex eo, quòd prouiſus notoriè dignus ſit, cum à Trident. *ſeſſ.*24.*de reformat. c.*18. & per Bullam Pij Quinti, quæ incip.*In conferendis*, pro forma requiratur, vt notauit Fuſc.*de viſitat.lib.*2.*c.*5.*n.*10. & declarauit *Sacra Congregatio Doctorem, ſiue Licentiatũ in Theologia, ſiue in iure Canonico non excuſari ab examine, quando petit prouideri de aliqua Eccleſia Parochiali:* referunt Patiſ.*de reſignat. lib.*8.*q.*5. *& n.*37. Beltramin.ad Gregor.XV.*d deciſ.*34. *n.*5. Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell.gloſſ.*4.*num.*90.Nicol.Garc. *part.*9.*c.*2.*num.*103.Piaſec.*in praxi noua Epiſcop. part.*2. *cap.*5.*n.*17.*verſ.Doctor*, Aloyſ.Ricc.*in praxi fori Eccleſiaſt. dec.*414.*num.*2.*in prima edit.& reſol.* 351. *in ſecunda edit.* Hinc Cauebis ab eodem Garcia *d.part.*9.*c.*3.*num.*5.*&* 14. quatenus ſcribit hanc reſolutionem procedere in quocunque beneficio Eccleſiaſtico; nam quamuis ex Trident.*d.cap.*13.examen neceſſarium eſſe in omnibus beneficiis agnoſcamus, pro forma tamen in ſolis Parochialibus requiri receptiſſima eſt ſcribentium reſolutio ex ſupradictis. Sed vt melius pateant quæ diximus, eſt aduertendum aliud eſſe quòd examen requiratur pro detegenda habilitate præſentati,vt præſentatio admittatur,& longè aliud vt requiratur pro forma ad effectum inſtitutionis; licet ergo notitia, quam habet Ordinarius,non ſuppleat hanc formam, vt ſine ea

poſſit

possit instituere, supplet tamen examen, vt præsentationem recipiat, & illa per receptionem hanc perfectam tribuat ius ad rem ipsi præsentato, cui postea satis est se subiicere examini illi pro forma requisito de tempore institutionis, vt subtiliter distinxit Rot. *in Burgen. Abbatiæ de Sobarzo.* 19. *Decemb.* 1588. coram *bonæ memoriæ Pena, & in Aurien. Parochialis* 11. *Januar.* 1613. coram *D. Vbaldo sen.* quarum meminit Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 6. *n.* 46.

121 Illud etiam est aduertendum, quòd † in Parochialibus iurispatronatus laïcorum, non requiritur examen per concursum, sed solùm præsentatus examinandus est ab Ordinario cum tribus saltem examinatoribus syndonalibus, & illi idoneo reperto institutio est facienda, Conc. Trident. *d. c.* 18. & declarauit *Sacra Congreg.* teste Nicol. Garc. *part.* 9. *c.* 2. *n.*

122 255. † Eueniente tamen vacatione huiusmodi iurispatronatus, quando plures sunt præsentati, requiritur examen per concursum inter ipsos præsentatos tantùm, vt ex his, qui peracto examine idonei ab examinatoribus renunciati sunt, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illum, & non alterum instituat, refert decisum Gonzal. *gloss.* 6. *n.* 138. In Parochialibus verò iurispatronatus Ecclesiastici requiritur examen per concursum, ex Trid. *d. c.* 18. colligit Nicol. Garcia *d. c.* 2. *n.* 261. etiamsi essent iurispatronatus mixti partim Ecclesiæ, & partim laïci, refert decisum Gonzal. *d. gloss.* 6. *num.* 135. sed vide quæ dixi suprà *alleg.* 58. *n.* 17. & ideo in vacatione Parochialis Ecclesiæ etiam iurispatronatus Ecclesiastici, vbi illius vacationis

123 notitia habita fuerit, erit edictũ proponendũ, † debebitque Episcopus cum nominatis à patrono Ecclesiastico, alios etiam clericos ad concursum admittere, nisi in institutione, aut fundatione aliter cautum esset; tunc enim tantùm debebit præsentatus examinari citra concursum, & approbari ab Ordinario, etiamsi institutioni, & fundationi repugnaret: quæ quidem edictorum affixio est adeo substantialis, vt institutio facta absque illa ipso iure nulla sit, vt tenuisse Rotã Romanã testantur Crescent. *decis. vlt. de iurepatr.* Caputaq. *decis.* 95. *part.* 1. *& dec.* 128. *part.* 2. Cardinal. Put. *dec.* 306. *lib.* 1. Seraph. *dec.* 399. quos refert Aloys. Ricc. *in d. praxi resol.* 143. *n.* 1. vbi *num.* 2. asserit non procedere, si aliud reperiretur de consuetudine illius Ecclesiæ, ad quam quis est præsentatus, & idem Aloys. Ricc. *d. praxi resol.* 144 resoluit institutionem factam intra terminum edicti esse nullam, dummodo constet litteras edictales affixas fuisse, & intra terminum competentem iudicis arbitrio amotas, quod etiam tenent Mar. Anton. *variar. lib.* 1. *resolut.* 20. *num.* 10. Perez de Lara *de Capell. lib.* 2. *c.* 10. *numer.* 32. *&* 39. Flores de Mena *variar. lib.* 1. *quæst.* 3. *num.* 55. Nicol. Garc. *d. part.* 9. *c.* 4. *n.* 1. *cum sequentibus*, vbi *n.* 14. resoluit seruari, quòd post terminum edicti, ante tamen institutionem, semper admittantur, qui præsentantur ab aliis patronis, seu prætendunt habere ius.

124 In beneficiis etiam simplicibus præsentati, seu electi, vel nominati (si Episcopo eorum idoneitas nota non sit, iuxta formam supra relatam) à quibusuis Ecclesiasticis personis, etiam Apostolicæ Sedis Nuntiis, non debent institui, neque confirmari, neque admitti, etiam prætextu cuiusuis priuilegij; vel consuetudinis, etiam immemorialis, nisi prius fuerint ab Ordinariis examinati, & idonei reperti. Nec appellationis remedio vllus tueri potest, quominus examen subire teneatur, vt in Concil. Trident. *sess.* 7.

125 *de reformat. cap.* 13. Et † si institutio ad inferiores Episcopos pertineat, præsentari debent prius, & ab Episcopo examinari & approbari, aliàs institutio ab inferioribus facta, erit nulla, Concil. *sess.* 25. *de reformat. c.* 9. *vers. Ad hæc.* In beneficiis verò simplicibus, quorum collatio liberè pertinet ad inferiores, dicta Episcopi probatio nõ requiritur, sicut etiam in Canonicatibus Ecclesiarum Collegiatarum, quorum collatio libere spectat ad Capitulum. Ita decisum refert Nicol. Garcia *d. part.* 9. *c.* 3. *n.* 10. *decl.* 4. *&* 5. vbi *decl.* 2. dicit adeò verum esse quod in beneficiis Iurispatronatus examen ab Episcopo fieri debet, quod procedit etiamsi inferiores institutores haberent iurisdictionem Ordinariam in Clericos ad dicta beneficia præsentatos, quamuis Abbates, Commendatarij, & quicunque inferiores, qualibet exemptione muniti, etiamsi ordinariam iurisdictionem haberent in locis beneficiorum, & ordinarij institutorum sint, vt in eos omnem iurisdictionem habeant, adhuc tamen instituendus haberet prius examinari super idoneitate per Episcopum suum, vt disponit Conc. *d. c.* 9. Piasec. *in praxi Episcop. par.* 2. *c.* 5. *n.* 13. *vers. institutio.*

Præsentatio facta in tempore quando dicatur?

PRæsentatio à patronis laïcis, vel clericis ratione proprij patrimonij facienda est intra quadrimestre, *c. quoniam, c. cùm propter, de iurepatr.* à patronis autem Ecclesiasticis facienda est intra semestre *cap. eam te, eod. tit. l.* 6. Perez *l.* 1. *tit.* 3. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 59. Vgolin. *de potestate Episc. c.* 51 *in princ. num.* 5. Aloys. Ricc. *collect. decis. part.* 1. *collectan.* 119. *& in dec. Curiæ Archiep. Neapol. part.* 2. *dec.* 228. *n.* 14. *&* 15. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *c.* 6. *numer.* 23. Lambert. *de iurepatron. lib.* 2. *part.* 2. *quæst.* 1. *art.* 1. Cabed. *de iurepatron. Regiæ Coronæ c.* 28. *à princ.* Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. iurispatronatus, n.* 15. *&* 16. Nicol. Garcia *de benef. part.* 5. *c.* 9. *n.* 209. Viuian. *in praxi iurispatron. part.* 2. *lib.* 7. *c.* 1. Ioan. Bapt. Costa *de scientia facti cent.* 1. *dist.* 90. *n.* 35. Gregor. XV. *dec.* 177. *num.* 5. Narbona *in l.* 10. *gloss.* 22. *nu.* 33. *lib.* 4. *nouæ Recop.* Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 3. *c.* 560. *à n.* 26. nouissimè me citato *in hoc loco* Solorzan. *de Iure Indiarum tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 3. *n.* 48. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quæst.* 6. *n.* 22. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c.* 49. *à num.* 12. latissimè Alphons. de Leone *d. q.* 4. *praxi* 5. *n.* 72. *cum sequentibus*, vbi de probatione præsentationis in tempore. † Quod quidem tempus cum sit continuum, currit etiam diebus feriatis, Roch. *verb. honorificum, quæst.* 34. *num.* 65. Perez *l.* 1. *col.* 29. *glossa facta vente dias tit.* 8. *lib.* 3. *Ordin.* Viuian. *d. lib. c.* 4. *num.* 5. Illud animaduertendum duxi, quod vbi iuspatronatus ad plures patronos spectat tanquam singulos, non autem iure collegij, possunt singuli separatim præsentare, Cæsar de Graff. *dec.* 2. *de iurepatron.* Aloys. Ricc. *d. praxi resol.* 160. 126 127

Illud erit iuspatronatus Ecclesiasticum, quod licèt originem habuerit ex patrimonio laïci, fuit tamen vel ab initio, vel postea fundatione, testamento, donatione, aut alio quouis titulo in Ecclesiam translatum, aut in Capitulum, seu Collegium Ecclesiasticum Canonicorum Regularium, aut sæcularium, vel in aliquam personam Ecclesiasticam ratione Ecclesiæ, dignitatis, aut beneficij, *c. vlt. fin.* vbi gloss. & Doctores *de iurepatr. in* 6. Lambert. *lib.* 1. *q.* 1. *art* 9. Roch. *verb. ius, q.* 7. *n.* 14. Rebuff *in praxi tit. de præsentat. n.* 5. *&* 7. *& p.* 3 *signaturæ, verb. necnon iurispatr. n.* 8. Conat. *pract. c.* 36. *n.* 2. *&* 5. Perez *l.* 2. *tit.* 6. *l.* 1. *Ordin. gloss.* 1. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. resol.* 128

*resol.*152.Spin.*in Speculo testam.gloss.*4.*n.*16. Flamin. *de resign.lib.*2.*q.*4.*num.*39.Seraph. *dec.*1420.*num.*1. Franc.Leo*d.c.*6.*n.*24.*&* 29. Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell gloss.*18.*n.*5. Valasc. *consult.*163.*num.*13. Nic. Garc.*de benef.p.*5.*c.*1.*num.*553.Marc.Ant. *var.resol. lib.*1.*resol.*8.*n.*14. plures per Cened. *ad Sextum collect.*21.*n.*3. Salgad. *de protect. Reg part.*3.*c.*9.*ex n.* 100.Felician.à Vega *in c.quanto* 3.*de iudic.n.*27.me citato *in hoc loco* nouissimè Ioan. de Solorzan. *in tr. de Iure Indiarum tom.*2.*de Indiar.gubern.u.lib.*5.*c.*3. *n.*1.Card.Seraph.*decis.*1420. Rot. *dec.*541.*n.*4.*p.*2. *recentior.& in Leodien.Parochialis* 18. *Decemb.*1623. coram *R.P.D.Merlino*:& è conuerso iuspatronatus Ecclesiasticum transiens ad laicos permutatione, vel alio titulo oneroso accedente Superioris auctoritate efficitur laicale, vt fuit resolutum *in d.Leod. Parochialis*,Ferentil. *in annot.ad decis.Buratti*769. *à n.*23. me citato in loco nouissimè D. Felician. de
129 Vega nunc Archiepisc.Mexicanus *in relect.c.quanto* 3.*de iudic.num.*27.mutata enim conditione personæ,& bonorum conditio mutata videtur.Valasc.*de iure emphyt. quæst.*17.*n.*15. *col.*2. Gironda *de priuil.*
130 *& exempt.explicat.num.*152.& † vbi res non priuilegiata peruenit ad priuilegiatum, amittit naturam antiquam,& efficitur res priuilegiata,Tiraq. *de iure primog.in præf.num.*133.D.Barbosa *in l.hæres absens, in princip. num.*176. *ff. de iudic.* latè quando iuspatronatus reputetur Ecclesiasticum, vel laicale?Lotter. *de re benef. lib.*2.*quæst.* 10. *ex numero* 39. vbi *num.*40.quòd iuspatronatus non æstimatur Ecclesiasticum ex simplici statu personæ, nisi in ordine ad Ecclesiam,& *num.*42. quòd reputatur Ecclesiasticum si sit transfusum in collegium Ecclesiasticum, & *à num.*45. an competens Confraternitati laicorum,aut operariis Ecclesiæ,sit Ecclesiasticum, vel laicum?

131 Quando verò iuspatronatus est commune & laici,& Ecclesiastici, omnes simul habent semestre ad præsentandum ratione communionis,*gloss fin. in d. cap.vnic.*Lambertin.*d.q.quæst.*1. *art.*3. Nicol. Garc. *d.cap.*9.*num.*210. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 458.me citato *in hoc loco* Castro Palao *in opere moral. tom.*2.*tract.*13.*disp.*2. *puncto* 5.*num.*2. Viuian. *dict. cap.*1.*num.*5.vbi asserit procedere etiamsi laicus habeat maiorem partem,quia magis dignum trahit ad se minus dignum,*cap.quod in dubiis*, vbi gloss. *verb. consecratum,de consecrat Ecclesiæ*.gloss. *in d.cap.vnic.* cum aliis citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, litt.D,n.*27.

132 Licèt autem iuspatronatus mixtum, quoad priuilegia,& commoda dicatur Ecclesiasticum,tamen quoad derogationem censetur laicale,Put.*dec.*157. *num.*5 *part.* 3.Flamin.*de resignat.lib.*2.*q.*4.*n.*50.Mar. Anton.*variar.lib.* 1.*resolut.* 39.*n.*10. & ideo non solùm quoad partem laicalem, verum etiam quoad Ecclesiasticam requiritur in eo expressa derogatio, gloss.& Doct.*in c.cùm dilectus, de iurepatr.* Felin. *in tract.quando litt.Apost.nocent patrono, ampl.*6. Mar. Anton.*d.resol.*39.*n.*10.

133 In dubio tamen vbi fit mentio iurispatronatus, intelligitur de Ecclesiastico, Lap. *alleg.*84. Turrer. *consil.*71.*n.*56.*vol.*1. quos refert Mar.Anton. *var.res. lib.*1.*resol.*109.*n.*10.

134 Tempus prædictum præstitutum patronis præsentare habentibus, incipit currere à die vacationis beneficij,vt per text.*in c.*2.*de supplend.neglig. Prælat. & in c.*2.§.*cùm verò,de conceß.præbend. & in c.eam te, de iurepatr.*tenent Rebuff. *in praxi benefic. lib.*1. *tit. de deuolut.num.*5. Villalob. *tom.*1.*commun. opin.lib.*4. *tit.*22.*num.*127.*pag.*608. Perez *leg.*2. *versic. quæro vlterius,tit.*6.*lib.*1.*Ord.pag.*153. & post Lambertin. & Sebast. Medices, resoluit Caualcan. *decis.*11. *num.*56.*par.*3. Verùm tale tempus non currere nisi à tempore scientiæ vacationis verius duco;quia hæc est recepta in Sacra Rota sententia, & magis communis Doctorum resolutio, quam tuentur Tiraquell. *de retractu tit.*2.§.35.*à n.*7.Hieron. Gabr. *cons.*185. *num.*9.*lib.*2.& Lotter.*d.quæst.*5.*num.*23.vbi *num.*24. quòd hæc notitia debet esse indubitata, & *num.*25. quòd in hoc statuendo Iudex plerumque considerat qualitatem beneficij,nedum vacationis,& locorum distantiam, & ex iis omnibus arbitratur scientiam,aut ignorantiam, Azor.*d.lib.*9.*cap.*21.*quæs.*11. Spin.*d.gloss.*4.*princip.num.*21. Campan. *d. rubr.*11. *cap.*13.*num.*393.Caputaq.*dec.*248 *part.*2.quem refert Aloys.Ricc.*d.collect.*119.*& d.decis.*183.*num.*2. *& in d praxi resol.*155.me citato Castro Palao *dict. puncto.*5.*n.*3.Zerola *in praxi Episc.part.*1 *verb.iuspatron.*§.8.*versic.hi sunt*,Nicol.Garc.*de benefic.part.*10. *cap.*2.*num* 34.Perez de Lara *de anniuers.lib.*2.*cap.*9. *num.*35.Cardos.*vbi suprà,& verb tempus,n.*7. Cald. Pereira *de renouat.emphyt.quæst.*6.*num.*23. Flores de Mena *var lib.* 1.*quæst.*3.*à num.*20.Less. *de Iustit.lib.* 2.*cap.*37.*num.*27. Vgolin. *d.cap.*51. *in princ. num.*5. Mar.Antonin.*variar. lib.*1. *resolut.* 29.*numero* 19. *&* 20. Card. Seraphin. *Rotæ Rom dec.*380.*num.*1. Viuian.*d part.*2.*lib.*7.*c.*2.*num.*6.Rota *dec* 500.*&* 532. apud Farinac.*in* 1.*collect.nouissimorum,& decis.*481. *num.*3.*part.*1.*& decis.*173. apud eundem *part.*1. *recentior.* vbi tantum fuit tempus datum ad præsentandum currere à die scientiæ, & scientiam debere plenè probari,nec sufficere testes de auditu,nouissimè Alphons.de Leone *d.q.*4.*praxi* 5.*n.*76.vbi *n.*77. quòd debet probari scientia certa & indubitata, & *n.*79. quòd scientia patroni est probanda ab allegante. † Et ignorantia potius præsumitur, quàm 135
scientia *c.præsumitur,de regulis Iuris in* 6.Osasc.*dec.* 71.*n.*23. Anton.Monach. *Florent. dec.*7.*n.*15. Sesse *Aragon.decis.*189.*n.*18.

Et † præsumptio est pro patrono,vt dicatur præ- 136
sentasse in tempore, & ignorasse vacationem, nisi sciuisse probatum fuerit,Hier.Gabr.*cons.*185. *n.*11. *vol.*2.Menoch.*de præsumpt.lib.*6 *quæst.*77.*n.*14. Proindeque si non probetur patronos habuisse notitiā vacationis, ignorantia semper præsumitur, Rot. apud Farin.*dec.*520.*in prima collect.nouiss.* Vnde eadē Rota *in Parmen beneficij* coram *Card.Pamphilio de anno* 1590. censuit patrono non currere tempus ad præsentandum in beneficio vacante per priuationem,nisi à die notitiæ sententiæ, & priuationis, Lap.*alleg.*78. Et in alia *Firmana altaris* coram *Card. Blancheto* 5.*Decemb.*1594.fuit dictum quòd habens gratiam fundatam in deuolutione ob negligentiam patronorum in præsentando intra tempus à Iure præfixum,debet probare sufficienter scientiam ipsorum,refert Garc.*d.c.*3.*n.*36.*&* 37. Et † ius præ- 137
sentandi etiam in vno ex patronis, qui non habuit scientiam conseruari potest,aliis propter scientiam exclusis, vt fuit resolutum *in causa Spoletana beneficij* 28.*Maij* 1590.coram *Card.Blancheto*, refert Nicol. Garcia *d.c.*2. *n.*41. Regi tamen quantumcunque scienti non currit tempus quatuor mensium ex legitima præscriptione, qua omnes Reges Hispaniæ tuti sunt,eo quod impediti multis occupationibus tā in bello, quàm in pace,non possunt intra illud tempus præsentare,vt probat Cabed. *de patronatib. Regiæ Coronæ,c.*28.*n.*7.*&* 8.

Similiter huiusmodi tempus non currit absenti, 138
vel impedito; puta si Patronus sit absens Reipubl. causa,vel iniustè carceratus,vel si non haberet tutū accessum

accessum propter per horrescentiam alicuius Inimici, cum Ecclesia sit pia, & cultrix iustitiæ, Rebuff. *de pacificis possess.n.*304. Viuian. *d.lib.*7.*c.*2.*num.*6. Flo-
139 res de Mena *d.quæst.*3.*n.*4. vbi *n.*5. quòd † absentia in dubio præsumitur; impedito enim non currit tempus, Card. Mantica *dec.*30.*n.*2. Seraph. *dec.*220. *n.*4. Menoch. *cons.*38.*n.*35. Surd. *dec.*151.*n.*4. Valasc. *cons.*130.*n.*31. Flamin. *de resignat. lib.*11.*q.*13.*n.*11. Gutier. *pract.lib.*3.*q.*34.*à n.*21. Nicol. Garcia *par.*10. *c.*2.*n.*17. Card. *verb. impedimentum, n.*2. nec tenetur protestari; Cald. Pereira *de renouat. emphyt.q.*5.*n.*23. *& q.*7.*n.*4. vbi etiam quòd nec tenetur procuratorem ad causam constituere.

140 Pendente lite super iurepatronatus an quando patronis præsentare concedentibus currat tempus? Quæstio dubia, sed sub certis casibus terminanda.

Primus casus est, quando constat Ecclesiam vacantem esse patronatam, sed patroni sunt discordes, quia diniserunt vota sua plures præsentando, & super hoc litigatur; tunc non currit nec semestre, nec quadrimestre, sed expectabitur finis litis, cum pertineat ad Ordinarium discernere numerum vocum, ac merita præsentatorum, Viuian. *dict.lib.*7.*cap.*3. *num.*4.

Secundus casus est, quando patroni inter se litigant de iure, aut possessione iurispatronatus super forma præsentationis, quia vnus dicit præsentationem de altero tanquã de absente factam non tenere, seu tanquam de criminoso, & simili, altero contrarium dicente, nullum currit tempus, sed litis euentus debet expectari per sententiam Episcopi, Card. *in Clem.plures, §.vltim.n.*1 *de iurepatr.* Viuian. *d. cap.*3.*n.*8. Idem si lis moueatur super potestate eligendi, quia tunc prædictum tempus non currit, *c.*2.*de iurepatr.* Tiraquell. *de retract.lign.§.*1.*gloss* 10. *n.*37. Cald. Pereira *de renouat. emphyt.q.*7.*n.*13. Zerol. *in praxi Episc.part.*1.*verb.iuspatronatus, §.*5. Idem si lis est inter ipsos præsentatos in tempore super prælatione eorum præsentationis, etiamsi lis intra tempus requisitum non finiatur, Rota *in vna Tordosen. iurispatronat.*8. *Februarij* 1599. *&* 10. *Ianuarij* 1600. coram *Penia*, Ricc. *d.resol.*170.*n.*3.

Tertius casus est, quando constat Ecclesiam vacantem esse patronatam, sed patroni non conueniunt in præsentando, & labitur semestre, seu quadrimestre, tunc ex deuolutione Episcopus eam confert, per notata *in c.*3.*de iurepatr.* vbi Card. *colum.vlt.* Viuian. *d.cap.*3.*n.*7. At Zerola in *d. verb.iuspatr.§.*5. tenet quod si lis est inter patronos non concordantes in præsentato, vel alter ipsorum prætendit alterum non esse patronum, vel quid simile, tunc Episcopus potest ipsis inuitis prouidere Ecclesiam, saluo iure præsentandi illi, qui postea euicerit iuspatronatus per vltimum calculum sententiæ, sed non pro illa vice. Addit Flores de Mena *lib.*1.*q.*3.*n.*31.*&*32. per text *in c.cùm propter, de iurepatr.* tempus datum patronis ad præsentandum corruere per litis pendentiam super quasi possessione præsentandi inter ipsos patronos, subdens quòd si lis esset super proprietate iurispatronatus, non impediretur præsentare is, qui esset in dicta quasi possessione, & sic ob eius culpam laberetur quadrimestre, & *n.*33. aduertit maximã differentiã esse inter tempus præfixum patronis ad præsentandũ, & inter tempus præfixum collatoribus, & electoribus ad conferendũ, & eligendum: quia in primo casu currit tempus patronis impedis ob dictam litis pendentiam, in secundo verò casu non currit tempus taliter impeditis.

Quartus casus, quando lis est inter præsentatos tantum, quia tunc etiamsi lis non finiatur intra semestre, seu quadrimestre, Episcopus Ecclesiam non confert, cum text. *in cap. quoniam* 3.*de iurepatron.* inducens deuolutionem, quando est lis inter patronos, tanquam exorbitans, & rigorosius, non extendatur ad litem inter præsentatos, vt tenuit Rota Rom. apud Farin. *dec.*586.*n.*7. *in collect. nouiss.*

Quintus casus est, quando controuertitur inter Fiscum Episcopi prætendentis Ecclesiam vacantem pertinere ad meram collationem Episcopi, & esse liberam, & inter ipsos patronos prætendentes ius præsentandi, vel iuspatronatus ad eos pertinere, tunc durante lite Episcopus non potest prouidere inuitis patronis, sed ponet OEconomum in dicta Ecclesia, quousque sit terminatum negotium, Zerol. *in praxi Episcop. vbi proximè*: nam hoc casu ob lapsum temporis non est locus deuolutioni, Abb. *in d.c. cùm vos n.*7. Rota *dec.*411.*num.*3 *p.*1.*diuers.* & iterum eadem Rota *in Regimen. Paroch.*7. *Octobris* 187. coram *Illustrissimo Card. Blanchetto*, refert Aloys. Ricc. *d.resolut.*170.*n.*2.

Si Patronus erret præsentando coram Ordinario, 141 cum deberet præsentare coram alio inferiori ex legitima præscriptione, seu priuilegio, quia patroni intentio fundata erat in iure, per text. *in c.omnes Basilicæ* 16.*q.*7. quamuis lapsum sit tempus datum ad præsentandum, sciat tunc præsentationem fieri debere coram alio, bene poterit iterum præsentare ex iusta causa ignorantiæ coram habente instituere, Lambertin. *lib.*2.*part.*2.*q.*1.*art.*24. Garc. *de benefic. part.*10.*c.*3 *n.*8. Rebuff. *in praxi tit.de deuolut. n.*26. Lotter. *d.lib.*2.*q.*6.*n.*40. Viuian. *d. lib.*7.*c.*6.*n.*1. vbi *n.*5. quòd † præsentatio si fuit admissa, præsumitur 142 facta in tempore, & *num.*8. quòd Episcopus elapso tempore potest admittere patronum ad præsentandum, si velit. Et ad illud quod excusatur patronus à deuolutione si præsentatet coram alio, quem rationabili aliqua ex causa crederet habere ius instituẽdi, vide Rebuff. *in praxi tit.de deuolut.n.*26. Lap. *allegat.*85.*ad fin.* cum aliis adductis *in Mediolanen. iurispatronatus*, impressa per Nicol. Garc. *de benef.p.*10.*c.*3.*n.*8. Lotter. *d. loco.*

Tempus datum ad præsentandum potest Ordinarius in sui præiudicium prorogare, Crescent. *de decis.*12.*sub tit.de dilat.* quem citat Aloys. Ricc. *dict. collect.*119. Vgolin. *d.cap.*51.*§.*1.*num.*4. *vers.tertio, in fine*, Flamin. *de resignat.lib.*6.*quæst.vlt.num vlt.* Aloys. Ricc. *d.praxi resol.*195. non tamen abbreuiare. Viuian. *d part.*2.*lib.*7.*c.*7. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d puncto* 5.*num.*8. nouissimè Alphons. de Leone *d.quæst.*4 *praxi* 5.*n.*87. vbi citat Rota *in Salmantina beneficij* 4.*Febr.*1630. coram *R.P D. Ghislerio*, in qua fuerat dictum Ordinarium non posse restringere, neque abbreuiare tempus patronis concessum à Iure ad præsentandum; quia indultum à Iure beneficium non potest per Iudicem tolli, *c.indultum, de regul Iuris in* 6. 143

Præsentatio intra prædictum tempus datum à 144 Iure fieri potest quocumque die etiam feriato, & etiam Paschali, cum sit quid extraiudiciale, & sapiat spiritualitatem, Domin. *in c. concertationi, de appell. lib.*6. Viuian. *d.lib.*7.*c.*1.*num.*5. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d puncto* 5 *num.*4. † Actus enim extra- 145 iudiciales validè fiunt diebus feriatis, Cald Pereira *d.resolut.emphyt.c.*13.*n.*5. Cardol. *in praxi iudicum, verb.feriæ, num.*3. Ceuall. *de cognit.per viam violentiæ, part.*2.*quæst.*107.*num.*4. † Cùm igitur præsentatio 146 sit actus extraiudicialis, & voluntarius, Roch. *verb. honorificum, q.*35.*num.*66. poterit fieri etiam extra territorium, & diœcesim habentis instituere, vbicumque reperiatur is coram quo fieri debet præsentatio

tario, & etiam institutio, Viuian. *d.lib.7. cap.1. n.9.*
147 vbi *n.10.* † secus resoluit si inter præsentatos sit lis, quia tunc processus extra territorium habentis instituere fieri non posset.

148 Coram Episcopo loci præsentatio est facienda, *cap.nobis, de iurepatron.* Concil. Trident. *sess.24. de reformat.c.13.* Campan. *d.c.13.n.395.* seu coram eius Vicario generali, vt suprà diximus *alleg.54.n.70.* cui attestanti super pertinentibus ad eius officium, & de facto proprio, qualis est præsentatio coram se facta, est plenè credendum, Rota *dec.11. de iurepat. in nouis.* Caputaq. *dec.87.p.3.* Rota *in Regien. Archipresbyteratus 19. Ianuarij 1501.* coram *Cardinal. Pāphilio sen.* & *in Lucana iurispatronatus 20. Decemb. 1628.* coram *R.P.D. Dunozetto.*

149 Item coram habente instituere præsentatio fieri potest, ex Viuian. *d.part.2.lib.8.cap.8.n.1.* & quando deberet fieri coram Episcopo, Sede Episcopali vacante, fiet coram Capitulo, secundum Ioan. And. *in cap.nobis, de iurepatr.* per text *in cap.1. de institut.lib.*
150 *6.* Viuian. *vbi proximè n.4.* † Si autem Ecclesia patronata sita sit in confinibus duarum diœcesum, erit communis Episcopis illarum, sicuti communis est quoad Parochialia, *gloss.vlt.in fine, in c.licet in regulis, 16.quæst.3.* sicut & arbor in confinio posita, *§. insula, Instit.de rerum diuision.* Et si Episcopi discordent, Superioris Metropolitani partes erunt ordinare, vt alternis vicibus Episcopi Ecclesiam ordinent, ita est text. *in Clem plures, §. & vt faciliùs, de iurepatr.* quamuis alij dicant illius Episcopi prædictam Ecclesiam esse, in cuius diœcesi situm est caput ipsius Ecclesiæ, arg. text. *in l.cùm in diuersis, ff. de religiosis, & sumpt.funer.* Alij putarunt illius diœcesis Ecclesiam esse in cuius sola sita est ipsius porta principalis, argum. text. *in l.prædiis, §.qui domum,* & quod ibi notat Bart. *ff.de legatis 3.* Alij verò existimarunt patronos rectè præsentare coram vno ex dictis Episcopis, Lambertin. *p.2.lib.2.q.4. art.6.* Bellencin. *de charitatiuo subsid. q.52.* Vno tantùm casu non obstringitur patronus præsentare coram Episcopo loci; veluti si Curiam adiret pro obtinenda institutione à Papa; sic enim est tunc quod de consensu constet, quia is habet vim præsentationis, vt per Cæs. de Grassis *dec.1.n.7. & 9. de iurepatr.* Rota *dec.534.n.4. p.1. diuers.* & fuit dictum *in Spoletana Capellaniæ 15. Iunij 1620.* coram bonæ mem. *Buratto,* cuius meminit Lotter. *in tract. de re benef. lib.2.q.6.n.49.*

151 Patronus laïcus potest intra quadrimestre ante Episcopi institutionem variare, & plures successiuè præsentare, non autem patronus Ecclesiasticus, *cap. quod autem, cap.pastoralis, cap.cùm autem, de iurepatron.* Roch. *verb.honorificum, quæst.9.cum seq.* Lambertin. *part.2.lib.2. quæst.7.* Gutier. *de iuram. confirmat. part.3.cap.13.* Zerol *p.1.verb.iuspatron. §.24.* Lara *de Capellan.lib.2.c.9.à num.8.* Flamin *de resignationibus, lib.2.quæst.23.num.13.* Spin. *in speculo testam. gloss. 4.princip.à num.73.* Ceual. *commun. contra communes quæst.265.& 695.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.30.tract.3.n.223.* Nicol. Garc. *d.part.5.c.9.n. 211.* Vgol. *d cap.51.in princip.n.5.vers.verum,* Aloys. Ricc. *d.praxi resolut.156.* Viuian. *d.part.2.lib.10.c.1.* nouissimè Nouar *in praxi elect. & variat.fori q.3.n. 6.p.1. in vlt.impress.* vbi *à n.6.* probat id procedere etiamsi non variare iurauerit, nouissimè Mich Ferrus *in tract.de præced. Ecclesiast.q.14.à n.6.* nouissimè etiam Alphons. de Leone *de officio Capellani §.4.pra-*
152 *xi 5.n.97. cum seqq.* Et † patronus clericus potest vacare, & alterum præsentare sicut patronus laïcus, quando scilicet clericus, patronus est ratione sui patrimonij, & sic præsentat vt laïcus, & non vt clericus, Gutier. *d.c.13.n.12.* quia † iuspatronatus clerici 153 ratione sui patrimonij æquiparatur laïcali, *c.cùm dilectus, 28. de iurepatr.* Perez *l.2. colum.5.versic. quod procedit, in fine, tit.6.lib.1. Ordin.* Cabed. *de patronatibus Regiæ Coronæ c.35.num.3.* Aloys. Ricc. *in d.praxi resol.152.n.2.*

Rationes autem diuersitatis, quare scilicèt laïci 154 patroni variare possint, non ita Ecclesiastici, plures ponuntur à Doctoribus supradictis; illa tamen verior est, quia præsentatio Ecclesiasticorum vim habet electionis, in qua electione non cadit variatio, quia statim electo acquiritur ius in re, *cap.publicato,* vbi gloss. *& c.quòd.sicut, de elect.* sed in præsentatione laïci secus est, quia præsentatus tunc tantùm acquirit ius ad rem, Abb. *in c.cùm Bertoldus, opposit.2. de re iudic.* vbi Felin. *colum.1.& 2.* Mar. Anton. *d.lib. 1.resol.104.n.23.* Campan. *d rubr.11.c.16.n.13.* Seraph. *dec.1238 n.4.* Viuian. *d part.2.lib.8.c.9.* Flam. *de resign lib.2.q.23.n.12. & lib.7.q.1.n.78.cum seqq.* Zerol. *in praxi Episc.part.1.verb.ius ad rem, §.2.* Rot. apud Farin. *dec.546.n.2.in 1.collectione nouissimarum,* Gonzal. *ad reg.8.Cancell.gloss.15 §.2.n.1.* etiamsi institutio fuerit nulla, Seraph. *dec.1274.* Aloys. Ricc. *d.praxi resol.188.n.3.* Item alia potest esse ratio, quia † clerici faciliùs, & meliùs possunt inuenire, & no- 155 scere clericos idoneos quam laïci, qui cū sint extra clericalem militiā, possunt titubare, vt per Lambert. *lib.2.par.3.q.7.art.1.* & ex hoc cum laïci possint variare, habent tantū quadrimestre, Ecclesiastici verò, qui variare nequeunt, semestre, vt suprà dictum est.

Adeò verum est posse patronos laïcos variare, 156 vt hoc illis liceat, si procedatur per viam scrutinij, etiam publicato scrutinio, Abb. *in d.c.publicato, n.5. de election.* Lambertin. *vbi proximè, art.2.* Viuian. *d. part.2.lib.10.c.1.n.7.* & etiamsi sit patronatus ex priuilegio, vel ex præscriptione, vel alio modo, Lambert. *d.part.2. quæst.2. art.18.* vel patronatus pertineat ad Collegium, vel Vniuersitatem laïcorum, tunc enim potest Collegium, seu Vniuersitas vno præsentato variare, & alium præsentare, Lambertin. *vbi proximè art.19.* Viuian. *d.lib.10.c.3.n.4.* vbi respondent text. *in c.cùm autem, in fine, de iurepatr.* agere de Collegio Ecclesiastico, non de sæculari. Et † si- 157 cut patronus laïcus potest variare, ita eius procurator, Felin. *in c.venerabilis, n.3. de except.* Roch. *verb. honorificum, q.10.* nisi dictus procurator haberet tantum potestatem limitatam ad vnum præsentandum, Lambertin. *d.p.2.q.7.art.17.* Viuian. *d part.2.lib.10. c.3.n.1.& 2.*

Variatio autem à patrono fieri potest duobus mo- 158 dis; *primo* vnico contextu plures præsentando, secundùm *d.Clem.plures, §.vlt.de iurepatron.* vt is instituatur, quem Episcopus elegerit, vbi gloss. Card. & alij. *Secundo* modo potest fieri plures ordine successiuo præsentando, & sic diuersis temporibus, *c.quod autem, c.cùm autem c.pastoralis, de iurepatr.* non recedendo à prima præsentatione; *d cap. cùm autem,* Viuian. *d.lib.10.c.3.num.7.* Ferrus *d.quæst.34.n.7.* nec per præsentationem secundi receditur à primo, sed Episcopus instituet, quem voluerit. Ioan. Andr. & alij *in d.c.cùm autem,* Lambertin. *d.q.7.art.21. & 22.* & ideo *in Bononien. Parochialis 24. Nouembris 1595.* coram *D. Litta,* fuit resolutum, quòd patroni laïci possunt in præsentatione variare, & alium præsentare cumulatiuè, sed non possunt recedere à prima præsentatione sine causa, refert Nicol. Garcia *d.c.9. num.213.* Vnde variatio facta priuatione nulla est, vt firmarunt Abb. *in d.c.quod autem, num.3.* Lambertin. *lib.3.par.3.quæst.7.princ.art.21.num.4. & art.22. num..* Roch. de Curte *in verb. honorificum, quæst.13*

Rot.

Rot.*decis.* 513.*part.* 3.*lib.* 3.*in nouiss.* Tut.*de iurepatr.* q.16.*n.*1.quos refert,& sequitur Mar. Anton. *d.lib.* 1.*resol.*104.*n.*10.

159 Variatio igitur est permissa si præsentet cumulatiuè, secus verò recedendo à prima nominatione, quia si ab ea expresse recedat,nihil agit,& non valet secunda nominatio.Ita Mar.Anton.*d.lib.*1.*resol.* 104.*n.*10.Mich. Ferrus *d.q.*34.*n.*7. Azor. *d.c.*21.*q.* 13.me citato *in hoc loco* Castr.Palao *d.disp.*2.*punct.* 6.*n.*2.Gutier. *dict.cap.*13.*n.*4.vbi *n.*5.resoluit, quòd patronus laïcus si simpliciter nominet,siue præsentet secundum,non facta mentione de primo,nec dicat variando, nec accumulatiuè, nec à primo recedendo, valet hæc secunda nominatio, & datur optio Episcopo,ac data paritate potest,& debet eligere,& instituere primum;tunc etiam in hoc casu potest esse locus gratificationi, *gloss.*2. *in c. cum autem*,24.*de iurepatr.*Roch.*verb.honorificum*, q.15.*n.*4. Cald.Pereira *de renon.emphyt.q.*17.*n.*33.*cum seqq.&* q.18.*n.*27.

160 † Si tamen patronus præsentauit primò vnum idoneum,postea variet,& præsentet non idoneum,seu indignum,tunc Episcopus primum instituet,nec patronus tunc puniri potest;quia iam præsentauerat dignum,& idoneum, Lambertin. *d.q.*7. *art.*27.Viuian.*d.lib.*10.*c.*4.*n.*7.

161 Patronus potest quidem semel,aut iterum,quos volet,cumulando præsentare, non autem tertia, vel quarta vice.Ita Calderin.*cons.de iurepatr.*Roch.*verb. honorificum,quæst.*10.Lambertin.*d.quæst.*7.*art.*23.Tiraq.*in l.boues,§.hoc sermone,in reg.num.*25.Nauarr.*in c.placuit, de pœnit.distinct.*6.*n.*167.*&* 171. Gutierr. *d.cap.*13.*num.*3.Cald.Pereira *de potestate elig. cap.* 3. *num.*19,Nicol.Garc.*d.cap.*9.*num.*214.Viuian.*d par.* 2.*lib.*10.*c.*4.Rot.*inCompostel.Parochialis* 20.*Februarij* 1630.coram *R.P.D.Merlino*, Ferentil: *ad decis.* 942.*Buratti n.*6.Ferrus *d.q.*34.*n.*6. me citato *in hoc loco* Castro Palao *in opere morali tom.*2.*tr.*13.*disput.*2. *punct.*6.*num.*3. vbi tamen *in vers. nihilominus*, post Decis.Card.Beroi.Spin.& Azor. existimat Patronũ laïcum non solùm bis, sed ter, vel quater variare posse,Perez de Lara *de anniuers.lib.*2.*c.*9.*n.*8.Nouar. *in suis sing.Canon.concl.*112.*n.*8.nouissimè Alphons. de Leone *d.q.*4.*praxi* 5.*n.*98.

162 Et tali variationi non est locus lite pendente inter præsentatos à diuersis patronis,Flamin. *de resignat. lib.*12.*quæst.*3.*n.*21.Caualc.*dec.*70.*n.*62.*p.*3. Roch. *verb.honorificum,quæst.*13. Lambertin. *d q.*7.*art.*24. Couar.*pract.cap.*36.*n.*7.*vers.tertio quandoque*,Aloys. Ricc.*d.praxi resolut.*159.*num.*4.Mar.Anton. *d.resol.* 104.*num.*14. Nicol. Garc. *d.cap.*9.*num.*217. Ferrus *d q.*34.*n.*9.me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.disp.* 2.*puncto* 6.*n.*5.nouissimè Alphons. de Leone *d.q.*4. *praxi* 5. *n.*100. & fuit resolutum *in vna Zamoren. beneficij de Morales*,30.*Maij* 1586.coram *D. Orano*,vbi fuit dictum,quòd lite inter præsentatos pendente,alteroque ex litigantibus defuncto, patrono non permittitur sine vitio attentatorum alium præsentare, & indubitatum esse affirmat ex *c.*1. *vt lite pendente in* 6.Quod procedit tã in vacatione naturali,scilicet per obitum,quàm in ciuili, putà per resignationé,vel assecutionem alterius beneficij,Gonz. *gloss* 51.*n.*212.Cũ vero litigatur cum eis,qui beneficia iam sunt adepti,& sic contra præsentatum iam institutum, clarum est pendente lite non posse patronum alium præsentare,*c.*2.*vt lite pendente*, Rota *in Salamant. Capellania* 20.*Nouembris* 1592. coram *Card.Pamphilio*,refert Aloys.Ricc. *d. resol.*159.*n.*1. vbi *n.*5.dicit dispositionem *d.c.*1.*&* 2.limitari quãdo superstes collitigans præsentaretur, seu prouideretur ab Ordinario,quia tunc cessat ratio per dicta capita assignata,& secuta est Rot.*in Mediolanen.iurispatr.*10.*Ianuarij* 1596. coram *bonæ mem. Cardinal. Blanchetto*,apud Garc. *part.*10.*c.*3.*num.*8. *& in d. Compostellana Parochialis*,coram *Merlino*, Ferentill. *vbi sup.n.*8.Idem Ricc.*d.n.*5.intelligit principalem resolutionem,quando lis penderet inter duos patronos à diuersis patronis;nam tunc est licitum variare,nec vllo defuncto potest alius præsentari; secus verò vbi lis verteretur inter alios,quia tunc nõ prohibetur patroni præsentare,aliàs sequeretur, quòd posset de facili impediri patronus introducendo litem super beneficio, vt fuit in Rota resolutum *in vna Burg. Capellaniæ* 19. *Iunij* 1579.corã *D.Bubalo.*

Pro præsentis quæstionis,& aliarum,quæ in præsenti occurrere possunt,declaratione, adest optima decisio Rot.*in Compostellana Parochialis* 20.*Februarij* 1630.coram *R.P.D.Merlino*.cuius verba sequũtur. *Hæc Parochialis est de iurepatronatus, quod Domini putarunt diuidi posse in sexdecimas voces respectu personarum;quæ præsentant,& apparet Bernardum habere pro se duodecim voces, quatuor vero duntaxat Gondisaluum,sed dubitatum fuit iam sub die* 12.*Nouembris præteriti excitatum,an præsentationes in fauorem Bernardi suffragarentur,quoniam Gregorius & Ferdinandus Xerpe prius præsentauerant Alphonsum Rodrigues,& promiserunt sub iuramento se non reuocaturos dictam præsentationem, neque accumulaturos, quamuis regulariter patronus laicus semel possit variare non recedẽdo à priori præsentatione,sed solũmodo addendo & cumulãdo,c.cùm autẽ,c.pastoralis,de iurepatr. Cald. cons.*16. *eod. titul. Nau.in c.placuit,n.*167.*& seqq.de Pœnit.dist.*6.*Lambert.de iurepatron.part.*2.*lib.*2.*quæst.*7.*art.*1.*num.*1.*& sequentibus,Gutier.de iuram.confirm.part.*3.*c.*13.*n.*4. *&* 5.*Garc.de benefic.part.*5.*c* 9. *num.*214. & fuit dictum *in Bononien.Parochialis* 24.*Nouemb.*1598.*corã Litta,& aliàs sæpiùs. Attamen hæc conclusio habet plures limitationes, quæ ad hunc casum bene applicantur. Quarũ prima & præcipua est, quando hæc accumulatio fiat lite pendente,quia tunc vti attentata licita non est. Crauet.cons.*63.*n.*3.*in fine. Crescent.dec.*10.*de iurepatron.Cou.pract.quæst.c.*36.*num.*7. *vers. tertiò quandoque,Lancell.de attent.part.*2.*cap.*4.*in præfat.num.*583. *Paris.de resignat.lib.*12.*quæst.*3.*num.*27. *Garc.de benefic part.*5.*d cap.*9.*num.*217. *Rot.dec.*442.*numer.*6. *part.*1.*diuers. & in Zamoren. beneficij de Morales* 30. *Maij* 1596.*coram Orano,non tamen hæc noua præsentatio.siue accumulatio fieret in collitigantem, itavt inde difficilior euaderet exitus litis, nec diutius protraheret iudicium, tunc enim cessat ratio cap.*2.*vt lite pend. vt bene Roch.de Curte de iurepatron,verb.honorificũ q.*23. *num.*53. *Lancell.de attent.lite pend in præfat. n.*576. *&* 590.*Garc.de benefic.part.*3.*d cap.*9.*n.*220. *& fuit dictum in Mediolanen.iurispatronat.*29.*Ianuarij* 1596. *coram bonæ mem.Cardin. Blanchetto, quæ est impressa apud eundem Garc.de benefic part.*10.*cap.*3. *num.*8 *in Aretina capellaniæ* 24.*Ianuarij* 1603.*coram bonæ mem. Cardinal.Pamphilio,& in Romana iurispatronatus* 9. *Maij* 1603.*coram bonæ mem. Iusto; in præsenti autem casu non apparet quod data hac variatione lis,quæ erat inter Bernardum, Alphonsum, & Gondisaluum inde facilius esset terminatura. Secunda limitatio est quando quis sub iuramento promisit non reuocare, nec etiam, quod magis est, cumulare, vbi etiam patronatus simpliciter promisit,& iurauit non reuocare, non dicitur contrauenire per secundam præsentationem, quia re vera nõ reuocat primam,sed solummodo addit, & cumulat itavt Ordinarius possit etiam primum præsentatum instituere, vt rectè aduertunt Castro cons.*361.*num.*4.*libr.*2. *Rip. in rubr.de iudic. num.*68. *Lambertin. de iurepatronat. part.*1.*lib.*2.*quæst.*4.*art.*13.*n.*3*& par.*2.*lib.*2.*quæst.*7. *art.*16.

art.16.num.2.quos refert,& ſequitur Burſat.*conſ.*369.*num.*14.*lib.*4.*& Rota deciſ.*547.*num.*4.*part.*2.*diuerſ. Sed quando proui in caſu noſtro patroni ſignanter ſub iuramento promiſerunt quòd non reuocarent, neque accumularent tunc noua præſentatio in ſpretum religionis iuramenti, non eſt attendenda, &c.*

Deciſio eſt multum ampla & notabilis, probat hanc concluſionem,& reſpondet contrariis pleniſſimè,vide apud illam, quam inuenies impreſſam penes Alphonſ.de Leone *d q.4 praxi* 5.*n.*103.*cum ſeqq. vſque ad num.*114.

163 Sicut patronus Eccleſiaſticus variare non poteſt, vt ſupra dictum eſt,ita nec eius procurator, ſeu ceſſionarius,ſiue clericus,ſiue laïcus,Rot.Rom.*dec.*16. incip. *Patronos clericos,de renunc.* Lambert. *d.q.7.art.*
164 12. Verùm † huiuſmodi patronus primò præſentauerit,& poſtea variando aliam præſentauerit, non punitur, nec deuolutio fiat ad Superiorem, dummodo non præſentauerit indignum,ſed prima præſentatio attenditur;Rot.Rom. *vbi proximè* Lambertin. *d.q.*7. *art.*9. Roch. *d.verb. honorificum.q.*9.*n.*31.

165 † Aduerte tamen,quod ſi actus præſentationis non fuit perfectus,quia defecit aliqua ex perſonis requiſitis de neceſſitate ad perfectionem præſentationis, vel aliud,tunc etiam patronus Eccleſiaſticus poterit iterum canonicè præſentare,& non dicetur variare, *c.vlt.de iurepat.*Lambert.*d.q.*7 *art.*3.Viuian.*d.part.*2. *lib.*10.*c.*3.*à n.*8.Mich.Ferrus *d.q.*34.*n.*14. Eadem ratione poterit patronus Eccleſiaſticus, ſi præſentauerit coram eo qui non habet ius inſtituendi,præſentare iterum alium coram habente ius inſtituendi, Card. *in Clem.*1.*q.*9.*de Iurepat.* Idem erit ſi patronus nulliter præſentauit ratione Collegij Eccleſiaſtici, tunc enim poterit alium cum Collegio præſentare, Lambert. *d.q.*7. *art.*6.

166 Si autem beneficium habeat duos compatronos, vnum clericum,alium laïcum,qui concorditer vnum præſentauerunt, deinde laïcus variando alium præſentauerit, tunc primò præſentatus eſt inſtituendus, Abb. *in d.c.cum autem,n.*4.*de iurepatr.* Tiraq. *de iure primog.q.*17.*opin.*11.*n.*5. ſi autem non concordent, laïcus poterit variare,& habebit ſemeſtre, Lambert. *d.q.*7.*art.*12. Caſtr.Palao me citato *in hoc loco d d.*2. *puncto* 6.*num.*7.

167 Præſentatum ſi Ordinarius ſine legitima cauſa admittere nolit,vel malitioſè differat,patronus non tenetur alium præſentare, quia præſentatus poteſt ab Ordinario appellare,Perez *l.*1.*col.antepen verſ. quare etiam vlterius tit.*6.*lib.*1.*Ordin.pag.*146.per text.*in c. paſtoralis* 29.*de Iurepat.* & tunc conſtabit coram Iudice appellationis præſentationem fuiſſe legitimè factam, & ille præſentatus inſtitui debebit, Rot. Rom. *deciſ.*4. incip. *Secundùm omnes, de iurepatr.in nouis,* Abb. *conſ.*28.*vol.*2. de Roch. *d. verb. honorificum,quæſt* 46.

168 Si patroni ſinant labi tempus præſcriptum ad præſentandum,& non præſentauerint,poteſt Epiſcopus eo tranſacto liberè de Rectore Eccleſiæ in Eccleſia prouidere,videlicet vbi patroni laïci non præſentant intra quadrimeſtre,Eccleſiaſtici intra ſemeſtre,Abb. *in c.quoniam notab.vlt.in fin.de iurepat.*Lambert.*de iurepatr.lib.*2.*p.*2.*quæſt.*1.*art.*1.Monet.*de commutat vlt. volunt.c.*10.*n.*373.*c.ſi vero,*12.*de iurep.*Spin.*d.gloſſ.*4.
169 *num.*18. † & poſtea moram purgare non poterunt, quia vbi exequutio facta eſt à iure, non admittitur moræ purgatio, Doct. *in l.ſi inſulam,ff.de verb.oblig.* gloſſ.& Doct. *in reg iur.in* 6.*gloſ.fin in c.*3. *de ſuppl. negl.*Tiraq.*in l.ſi vnquam.verb.reuertatur.n.*310. & in hoc caſu exequutio fit à iure,quo deuoluitur ſtatim ad Superiorem libera conferendi facultas, vt dicit Abb. *c.vlt.de iurepatr.*Rot.Rom. *dec.*6.*de iurep.in nouis.* Et in his caſibus,in quibus Epiſcopus,ſeu Ordinarius ſuccedit in locum patroni negligentis præſentare in tempore,debet ſeruare conditiones ab Inſtitutore præfixas & prouidere perſonis ab eo vocatis,Roch.*d.verb.honorificum n.*8.Lambert.*lib.*2.3.*p.*7. *q princ.art.*13.*n.*2. Azeued. *lib.*5.*n.*2 *tit.*6 *lib.*1.*noua Recop.*Gutier. *conſ.*2.*num.*15. quos refert,& ſequitur nouiſſimè Valençuela *tom.*2.*conſil.*103.*n.*14. Ita vt ſi patronus tenebatur præſentare aliquem de familia fundatoris,Epiſcopus clerico de eadem conferre debet Eccleſiam,Rebuff. *de nomin.q.*8.*à n.*16. Cabed. *de patronatib.Regiæ Coronæ c.*28.*n.*3.*&* 4.

Poteſt tamen Epiſcopus elapſo tempore facere 170
rem gratam patrono,eumque ad præſentandum admittere,Lambert. *lib.*2.*p.*2.*art.*27.*n.*3.*q.*1. Perez de Lara *de Capellan.lib.*2.*c.*9.*num.*33. Caſtr.Palao *d.puncto* 5.*n.*3.*poſt princ.* per text. *in c.*2.*de ſuppl.negl.præl.* ponderando ibi verbum, *liceat,* quod ponit cauſam in voluntate illius, cui licet, iuxta allegata per me *in Rem.de clauſulis,& dictionibus,d.*165.*n.*2. Quod non procedet ſi Epiſcopus,vel alius Superior intra ſuum ſemeſtre non contulerit, cum tunc deuoluatur ad alium Superiorem,*cap.*2.*de conceſſ.præbend* Non poteſt tamen admitti patronus, qui ſcienter præſentauit indignum, & pro illa vice fuit iure ſuo priuatus, cùm tunc priuatio ſit in pœnam, *cap.cùm nos,de officio Ordin.*

Verùm ſi Epiſcopus intra tempus præſentandi, 171
conſcius adhuc iuris non deuoluti, beneficium contulerit, patronis adhuc non præſentibus, firma eſt collatio, quamuis poſſit irritari ex patronorum diſſenſu,vel ubi,illis præſentantibus,aut expreſſim contradicentibus,cum videatur ſperni, ex tunc collatio à iure reputatur irrita,per *c.decernimus* 16.*q.*7.in quo ſenſu accipienda eſt Doctorum opinio aſſerentium collationem ab Ordinario factam ſpreto patrono infra tempus datum ad præſentandum eſſe nullam, de qua Gregor. *l.*7.*gloſſ.*2.*tit.*15.*p.*1.Roch.*verb.honorificum,n.*2. Lambert. *p.*3.*lib.*2 *q.*2.*art.*2. Put. *p.*2.*dec.* 312.Spin.*d.gloſſ.*4.*n.*96. Flamin. *de reſig.lib.*2.*q.*4.*n.* 15 *&* 16.Kirchou. *tom.*1.*comm.opin.lib.*1.*tit.*4.*n.*23. *pag.*170. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancell.gloſſ.*56.*n.*78. *cum ſeq.*Nicol.Garc.*d.p.*5.*c.*9.*n.*231. latè Monet. *de commut.vlt.vol.c.*10.*à n.*261. vbi *n.ſeq* hoc procedere ait quando patronatus eſt abſens,& Epiſcopus contulit iure deuoluto,tunc enim non tenet collatio, ex quo in veritate patronus nondum erat priuatus. Verùm ſi poſt collationem per Epiſcopum factam fuerit elapſus terminus non reclamante, nec contradicente patrono, manet omnino firma collatio, Rebuff. *in praxi p.*3.*ſignaturæ,verb.necnon iuriſpatron.n.*52.*& de nominat q.*17.*n.*11.Spin.*d gloſſ.*4.*n.*99. Flamin. *lib.*8. *q.*10.*n.*10.Zerol. *in praxi Epiſc part.*1 *verb. Iuriſpatronatus* §.8.*dub.*8. Cald.Pereira *de poteſtate elig.c.*10. *n.*24. Nic.Garc. *d.c.*9.*n.*232.Aloyſ.Ricc *d.praxi reſ.* 154.latè Monet.*de com.vlt.vol.c.*10.*n.*365 vbi *n.ſeqq.* aliquos enumerat caſus in quibus inſtitutio,ſeu collatio ab Ordinario facta ſpreto patrono valet, videlicet *num.*372. quando patronus etiam ſi vocaretur non poſſit præſentare quem vellet:& ob ſcandalum vitandum, & vbi patroni ſcienter præſentant indignum,& *num.*383. vbi patroni lit gantes ſuper iurepatronatus litem non terminant intra terminum datum ad præſentandum, & *num.*273. vbi patronus variando accumulatiuè plures præſentat, vt plures patroni diuidunt ſua vota,& *num.*375. reſoluit quòd Epiſcopus poteſt motu proprio inſtituere ipſum met patronum egenum, ſine eius præſentatione, quia dum patronus non impugnat, prouiſio ab Ordina-

rio facta de beneficio tanquam liberæ collationis etiam intra tempus præsentandi, est in statu validitatis, quia censetur facta sub ea conditione si patrono placuerit, Rota *decis.* 10. *num.* 5. *de iurepatron. in antiq.* Verall. *decis.* 189. *num.* 2. *p.* 3. Lotter. *in tract. de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 34. *num.* 62. *& lib.* 2. *q.* 14. *n.* 65. & ideo semper est ratificabilis, meróque iure tenet, vt docent Roch. *d. verb. honorificum num.* 8. *vers. vbi attingunt.* Felin. *in tract. quando in littera Apost. praeiud. patron. ampl.* 9. Couar. *pract. c.* 36. *n.* 9. *vers. tamet si frequentiori consensu*, Ferret. *cons.* 211. *n.* 15. bene Put. *decis.* 402. *n.* 1. vbi plena Apostilla *lib.* 1. *in correctis.* Nicol. Garc. *de benefic. part.* 11. *c.* 3. *sub n.* 19. optimè Lotter *d. lib.* 2. *q.* 14. *num.* 71. & *à num.* 72. subdit quòd licèt text. *in d. c. decernimus*, irritet ipso iure prouisionem, eam tamen irritat supposito spretu, & quod patronus eius causam prosequatur, sed non negat spretum illum esse remissibilem, & actum ratificabilem, vt ex tunc conualescat fiátque retrotractio ad principium, iuxta pulchram theoricam Baldi *in l.* 1. *sub n.* 1 *r. ad med. vers. non obstat primum, C. si plur. vna sentent.* prout è conuerso non posset fieri hæc retrotractio si Ordinarius prouidisset iure deuoluto ex inhabilitate extremorum coniungibilium, Rot. *decis.* 10. *sub n.* 4. *vers. in proposito, de iurepatron. in antiq.*

Institutio in beneficiis quomodo, & à quibus facienda?

PRæsentatus intra terminum Iuris exhibere debet instrumentum præsentationis coram habente instituere, Lap. *alleg.* 75. *n.* 6. *&* 7. Roch. *de iurepatr. verb. honorificum q.* 5. *n.* 26. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 6. *n.* 38. adeò vt respectu ipsius præsentati interueniat acceptatio intra terminum supradictum, saltem per procuratorem specialem, Lambert. *de iurepatr. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 11. *art.* 5. *ex n.* 2. Rota *in Aurien. Parochialis* 11. *Ianuarij* 1613. coram *bonæ mem. Vbaldo sen.* quæ quidem acceptatio non requiritur explicata, sed satis est quod instituere habens illam recipiat etiam cum claus. *saluo iure alieno*, vel cum alio, *si & in quantum*, &c. imò satis est quòd præsentationem non reiiciat, vt ex multis decisionibus probat Lotter. *dict. q.* 6. *n.* 43 *&* 44. quibus peractis, examineque facto, ac obtenta Ordinarij approbatione sequitur institutio, pro qua materia discutienda præmittenda à nobis sunt quæ sequuntur.

172 Institutio, ac instituere in beneficiis multipliciter in Iure accipitur, aliquando laìè pro quocunque scilicet prouisionis modo, vt *in reg. beneficium, de regulis iuris lib.* 6. *& in c. cùm ex iuncto, de hæreticis. & in cap. in litteris, de restitut. spoliator.* atque *in toto tit. de institut.* docuit gloss. *magistra in rub. illo tit. lib.* 6. Aliquando verò accipitur pro speciali modo prouidendi, qui à collatione distinguitur, quia hæc libera est, nulla scilicet præcedente patroni præsentatione, vel alterius nominatione, aut electione; institutio vero fit à patroni præsentatione, quare in potestate conferendi non continetur potestatem instituendi, quia vna ab altera diuersa est, probat text. *in c. cùm illis, §. cùm autem, de præbendis lib.* 6. de cuius intellectu agit Gonzal. *ad reg.* 7. *Cancell. gloss.* 16. *à n.* 9. Ex quibus & aliis hanc institutionem differentiam rectè obseruant vltra ordinarios in præcitatis Iuribus, Selu. *de benefic. part.* 3. *q.* 1. *à num.* 10. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de collation. num.* 1. Petr. Gregor. *syntagm. iuris, part.* 17. *cap.* 4. *à num.* 23. *& rei beneficiariæ cap.* 39. *n.* 3. Cardinal. Tusch. *pract. conclus. tom.* 4. *litt. I. concl.* 233. Nicol. Garc. *de benef. p.* 4. *cap.* 1. *n.* 4. Viuian. *in praxi iurispatron. part.* 2. *lib.* 12. *cap.* 1. *n.* 2.

Accipitur etiam institutio pro inuestitura seu missione in corporalem beneficij possessionem, quæ Iure communi ad Archidiaconum spectare dicitur, text. *in cap. ad hæc, & in cap. vt nostrum, de officio Archidiaconi*, notat gloss. *in c. authoritate. de institution.* cuius meminit Tiraq. *in tract. le mort*, *in præfat. declar.* 1. *num.* 5. Petr. Gregor. *d. num.* 23. & alij *proximè citatis locis.* Alium denique notant Doctores institutionis modum à prædicta tituli collatiua distinctum, quem vocant auctorizabilem; per quem, inquiunt, canonicè institutis in beneficio dari curam animarum in populum, de quo intelligunt agere Pontificem *in cap. cùm satis. de officio Archid. & in c.* 1. *de capellis monachor. lib.* 6. 173

Institutio quoad nostrum propositum est concessio Ecclesiæ, seu beneficij auctoritate legitima Episcopi, vel alterius Ordinarij facta non simpliciter, cuius clerico, sed ei, qui est à patrono nominatus, & oblatus. Ita Azor. *institut. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 22. *quæst.* 1. Et † dicitur translatio iuris non libera à Superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto. Ita Abb. *in cap. auctoritate. num.* 7. *de institut.* Quod sit *iuris translatio*, probat gloss. *in cap.* 1. *de regulis iuris lib.* 6. & ideò dicitur, *non libera*, quia Superior velit nolit tenetur præsentatum instituere, *cap. decernimus,* 16. *quæst.* 7. *cap. Pastoralis, & cap. quod autem. de iurepatronatus.* 174 175

Duplex est autem institutio; vna quæ dicitur collatiua tituli, cuius subiectum est beneficium; & altera quæ dicitur authorizabilis, cuius subiectum est cura animarum: super vtraque fundat Episcopus intentionem suam de Iure communi, per reg. generalem, quam habemus *in cap. omnes Basilicæ* 16. *q.* 7. *& in cap. inuicto, ad fin. de hæret.* Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 12. *n.* 6. *&* 7.

Episcopus igitur solus de Iure communi potest præsentatos à patronis, & per examen idoneos repertos instituere, *cap. ex frequentibus, de instit. cap.* 1. *eod. tit. lib.* 6. *cap. cùm satis, de officio Archid. Clement. plures, de iurepatronatus*, Lambertin. *lib.* 1. *part.* 3. *quæst.* 1. *princip. art.* 10. *num.* 1. Rota *decis.* 85 *num.* 1. *part.* 2. *in nouiss.* Abb. *in cap. cùm Ecclesia Vulterana. de elect.* Mat. Antonin. *var. resolut. lib.* 1. *resolut.* 47. *num.* 6. *& resolut.* 55. *num.* 11 *in fine*, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 224. Vgolin. *dict. cap.* 51. *§.* 4. *num.* 1. Viuian. *dict. lib.* 12. *cap.* 2. *n.* 1. latè nouissimè Alphons. de Leone *in tract. de officio Capellani quæst.* 4. *praxi* 3. *num.* 182. *cum sequentibus*; quia in collatione beneficiorum suæ diœcesis Episcopi de eodem Iure communi fundatam habent intentionem *cap. omnes. Basilicæ.* 16. *quæst.* 7. Cardinal. Seraphin. *decis.* 1453. *numer.* 3. Valer. Reginald. *dict. tract.* 3. *n.* 239. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. §.* 1. *proœm. n.* 21. Idem Seraphin. *decis.* 799. *num.* 1. Gregor. XV. *decis.* 391. *num.* 1. vbi adden. *sub num.* 4. Rota *decis.* 416. *num.* 1. *& decis.* 382. *num.* 1. *part.* 2. *recen.* 176

Quæ quidem instituendi facultas potest ab Episcopo specialiter delegari, etiam ante vacationem, & ratio est, quia institutio fit coacta ad præsentationem patroni, & cessat votum captandæ mortis, Ioan. Andr. & Dominic. *in c. si confirmationem, de elect. lib.* 6. Viuian. *d. lib.* 12. *cap.* 2. *num.* 1. 177

Intellige elapso tempore ad præsentandum concesso patronis iuxta ea quę suprà resoluimus *n.* 134. *cum sequentibus*, quia eo durante non potest Ordinarius ordinario iure instituere, nec conferre etiam quod patroni præsentassent indignum, aut non ido- 178

neum obvariationem, quam possint semel cumulatiuè facere patroni laïci intra dictum tépus quatuor mensium, vt resoluit Caualcan. *decis.* 11. *n.* 53. *part.* 3. vbi aduertit Ordinarium bene œconomum & Rectorem constituere posse, qui de fructibus beneficij curam habeat lucretur fructus ad ratam temporis, iuxta dispositionem Concil. Tridenr. *sess.* 12. *de reform. cap.* 18.

179 Aduertendum duxi, quòd culpa Episcopi malè instituendis patroni non nocet. Rot. *in Romana iurispatronat.* 14. *Octobris* 1589. coram *Card. Robuste-*
180 *rio*, Seraphin. *decis.* 1238. vbi decit, quòd † nullitas institutionis non inficit præsentationem factam per patronos fuisse validam, & in tempore factam, refert Aloys. Ricc. *d. praxi resolut.* 188. Lotter. *in suo tract. de re benefic. lib.* 2. *qu.* 13. *n.* 58. vbi subdit *n.* 56. quòd ad validitatem institutionis necesse est, vt præmittatur cognitio, videlicet quod beneficium vacet quòd existentia iurispatronatus sit clara quòd præsentatus sit habilis, & denique quòd præsentatio sit facta in tempore. Vnde si vix elapso termino edicti fieret institutio, haberetur pro præcipitata, & nulla tanquam facta non adhibita causæ cognitione, vt fuit dictum *in Valentina beneficij* 31. *Ianuar.* 1622. coram *bon. mem. Remboldo.*

181 Vicarius Episcopi sine speciali facultate potest confirmare electos, & instituere præsentatos, vt dixi suprà, cum multis, quos citaui *allegat.* 54. *n.* 70. & *ibi.* citatis addo nouissimè Alphons. de Leone *d. qu.* 4. *praxi* 5. *num.* 186.

182 Capitulum Sede Episcopali vacante, quamuis non possit beneficia conferre, quæ ad collationem Episcopi spectant, vt per Azor. *institut. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 38. *quæst.* 1. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 4. *proœm. num* 35. *& gloss.* 9. §. 1. *n.* 77. Filliuc. *tract.* 41. *de benefic. cap.* 2. *n.* 42. Stephan. Quarant. *in summa Bullarij, verb. Sede vacante. vers. nono quæro pag.* 137. Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *cap.* 5. *num.* 16. *in fine* plures per Garc. *de benef. part.* 5. *cap.* 7. *n.* 51.

183 † Potest tamen præsentatos clericos à patronis admittere, atque instituere, *cap.* 1. *de institut. lib.* 6. Calder. *consil.* 3. *de iurepatron.* Rebuff. *in praxi tit. forma vicariatus, num.* 132. Azor. *dict. cap.* 38. *quæst.* 2. Quarant. *vers. quæ conclusio, pag.* 138. *dicto loco,* Garc. *dict. cap.* 7. *num.* 54. Viuian. *d. lib.* 12. *c.* 2. *n.* 6. Filliuc. *d. c.* 2. *num.* 43.

184 Prælatis inferioribus ius instituendi potest competere ex causa speciali, nempe ex priuilegio, & præscriptione, scilicet immemoriali, Mar. Antonin. *d. lib.* 1. *resol.* 47. *num.* 6. seu ex consuetudine, *cap.* 2 *& 3. de instit.* Lambertin. *lib.* 2. *p.* 2. *q.* 1. *princ. art.* 10. Card. *in cap. cum venissent. eod. tit.* Mar. Antonin. *var. resolut. lib.* 1. *resol.* 9. *n.* 11. *& resol.* 12. nouissimè Alphons. de Leone *d. p.* 4. *praxi.* 4. *num.* 188. vbi etiam quòd Capitulum Canonicorum potest ex priuilegio, vel immemorabili instituere, & exemplificat in Capitulo Ecclesiæ Pisanæ; & in Capitulo Lateranensis Ecclesiæ, & *num.* 190. quod Auditor Rotæ, tanquam subrogatus loco Ordinarij, potest conferre beneficium, quando causa fuit in Rota introducta, & *n.* 191. secus dicit in Auditore Cameræ: non ita institutio illa, quam authorizabilem vocant, iuxta text. *in d. cap. cum satis,* dum absolutè negat effectum posse consuetudinem, vt Archidiaconus sine Episcopi consensu curam tradat animarum, & adducitur pro simili text. *in cap. ex frequentibus, de instit.* & text. *in c.* 1. *de capellis monach. in* 6. vbi Doctor. tenent quòd licèt agat de Ecclesiis; quæ pleno iure Religiosis subiiciuntur, & ideo institutio collatiua ad eos pertineat, non tamen traditio curæ in populum, qui eisdem subiectus non est, siue institutio authorizabilis. Ita Ioan. Andr. Anton. & alij *in d. c. cum satis,* Guid. Papæ *in c. auditis, n.* 1. *ad fin. de præscript.* & alij, quos refert Felin. *ibi n.* 8. Miles, & alij, de quibus Gilchen. *de præscrip. part.* 3. *c.* 10. *n.* 10.

Verius tamen est etiam institutionem prædictam authorizabilem præscriptione acquiri posse, iuxta principia in materia præscriptionis, & quia nihil inconuenit, quod si Religiosi acquirunt Ecclesiam pleno iure quod omnimodam iurisdictionis possint etiam acquirere potestatem tradendi curam animarum, imò id clarissimè videtur supponere text. *in Clem.* 2. *vers. quidam præterea, de excessib. Prælat.* vt ibidem post gloss. notauit Cardinal. *in princ. opposit.* 6. & post ab Felin. *in d. c. auditis, n.* 8. Balb. *de præscrip.* 1. *p.* 5. *q.* 11. *n.* 6. Gilchen. *n.* 10. *dicto loco* Lotter. *d. q.* 12. *ex num.* 13. vbi *num.* 33 quod hæc procedunt etiam respectu monasterij Monialium, modo respectu ipsius curæ accedat authorizabilis institutio Episcopi, *num.* 34. subdit quòd licèt moniales non sint capaces curæ, vel eius exercitij actualis, sunt tamen capaces iuris deputandi personam capacem eius potestatis. 185

Nec obstat. text. *in d. cap. cum satis,* variè enim intelligitur à Doctoribus. Alij interpretantur de consuetudine, vel præscriptione non completa: alij distinguunt inter præscriptionem, & consuetudinem, vt in hac procedat *dict. cap. cum satis,* in illa *dict. cap. cum olim:* alij in præscriptione sine titulo, & bona fine. Sed faciliùs cum Innoc. Domin. Cardinal. Felin. Balb. & Gilchen. *citatis locis,* potest responderi solùm prohibere Summum Pontif. *in dict. cap. cùm satis,* consuetudinem, seu magis præscriptionem, per quam aliquis inferior intendit instituere in beneficiis nomine proprio, ita non si præscribat nomine, & vice Episcopi, vt tanquam ipsius Vicarius faciat institutionem, vt deducitur, ex littera eiusdem text. ibi. *sine licentia, & mandato Episcopi,* quæ verba ostendunt, quod si præscripserit vt faciat tanquam de mandato Episcopi non esse prohibitum, iuxta vulgarem *reg. quòd omnia, quæ priuilegio acquiri possunt, acquiruntur etiam præscriptione, cap. super quibusdam,* §. *præterea, de verbor. significat.* cum similibus, de quibus, Gabr. *commun. tit de præscrip. concl.* 1. 186

Verum si testator Capellam instituat, eo adiecto, vt præsentati institutio ad Episcopum non pertineat, adhuc Episcopus se valet intromittere? Pars affirmatiua, quæ vera est, ostenditur *primò*, quia institutio ministrorum, sicut & omnium beneficiorum prouisio in sua diœcesi existentium ad Episcopum de Iure spectat, *cap. omnes Basilicæ,* cum multis ibid. 16. *quæst.* 7. & in beneficiis iurispatronatus *cap. relatum* 21. *c. præterea* 23. *de iurepatr.* planè testatur, sicut alia quæcunque priuata persona nihil possunt contra ius statuere, iuxta *reg. l. nemo potest, ff. de leg.* 1. Præterea quia beneficiorum prouisio, sicut & cætera omnia, quæ in Sacris & Sacerdotiis consistunt, Iuris publici sunt, *l.* 1. §. *huius studij, ff. de Instit. & iure,* cum aliis, & ideò priuatorum dispositionibus tolli non possunt, *l. Ius publicum* 39. *ff. de pactis.* Quo fundamento hanc partem affirmatiuam tuentur Abb. *in cap. nobis n.* 5. *de iurepatron.* plures, vt per Couar. *in c. tua n.* 8. *de testam. & de sponsalib. p.* 2. *c.* 3. §. 1. *n. vlt* quem refert Menoch. *de success.* §. 7. *n.* 15. qui communem fatetur, & in fortioribus terminis Valasc. *consil.* 105. *n.* 57. Qua in re excessisse videtur Menoch. *vbi proximè. n.* 17. dum existimat quòd si in proposito testator in euentu, quo Episcopus se ingerat, pœnam adiiciat, vt Capellæ omnino extinguantur, bonaque, 187

ipsarum

ipsatum in alios vsus applicentur valida sit pœnalis dispositio, idque sibi verissimum videri affirmat, seque eam opinionem contra Communem Salmanticæ publicè defendisse gloriatur: confunditur enim eisdem fundamentis, quibus supra Communis probatur, & ex aliis adductis per Gutier. *in d. l. nemo potest n.* 49. Neque Menchacam defendit illud vulgare, quo primò innititur, voluntatem scilicet testatoris ante omnia, & omninò seruandam esse *auth. de nuptiis §. disponat, collat.4. l. in conditionibus, ff. de condit. & demonstr.* cum similibus; Respondetur enim facillimè vulgare illud procedere, quando voluntas Iuri publico non aduersatur, vt supra probauimus. Non obstat auctoritas S. Concilij Trident. *sess.22. de reform. c. 9.* dum cogit omnes administratores tā Ecclesiasticos quàm sæculares cuiusuis Ecclesiæ, Hospitalis, aut Confraternitatis ad reddendas rationes Ordinario, non obstante quacunque consuetudine, vel priuilegio, nisi fortè aliud expressè cautum fuerit in institutione, vel ordinatione talis Ecclesiæ, vel fabricæ. Respondetur enim illud procedere, quando tempore fundationis ipsius Capellæ, vel Oratorij Episcopus consentit oneri adiecto, obseruant post alios Felin. *in c. cum venerabilis num.* 35. *de except.* plures vt per Roch. *de iurepatron. verb. pro eo quod, quæst.* 12. *n.*26. Gutier. *in d. l. nemo potest. n.* 450. Et ideo in ipsa fundatione conditionem apponi posse, quòd institutio spectet ad inferiorem, de consensu tamen Episcopi resoluunt Abb. *in c. cum dilectus notab. 3. de consuetud.* Roch. *dict. q.* 12. *n.*25. Lambert. *de iurepatr. lib.1. part.1. q.9. princ. art. 1. n.*55. & 96. quos refert, & sequitur Mar. Anton. *var resolut. lib.1. resolut.*12. *num.*4.

188 Religiosis in Ecclesiis, quæ pleno iure eis subiiciuntur; pertinet institutio, vt probat tex. *in d. Clem. 1. vers. quidam præterea, & vers. quidam etiam, de excessib. Prælat.* Roch. *verb. competens, q. vlt.* Vivian. *d. part.2. lib.12. cap.3. num.*14. Cochier. *de iurisdict. in exemptos, part.4. q.*80. In Ecclesiis vero, quæ pleno iure ad illos non pertinent institutio, & destitutio, ad eos non spectat, sed Presbyteri ab illis præsentati ad Episcopo sunt instituendi, *c. in Lateranensi, 31. & c. de monachis.12. de prebend. cap. cùm & plantare, & c. in Ecclesiis, de priuil.* text. sic intelligendus *in d. c.1. de Capellis monach. lib.6.* Si tamen iuspatronatus ad exemptos transiret, putà cum vniuersitate aliqua, institutio ad eos non transibit, sed manebit illius, ad quem antea pertinebit, quia in eos non potest plus iuris transferri, quam habeat transferens *d. c. cum sæculum*, Roch. *verb. competens alicui. n.*70. Debent quippe patroni exempti ordinandos Episcopos præsentare, Paul. de Citad. *art.3. p.6. n.*79. *q.*45. Cochier. *d. q.* 80.

189 Illud maximè adnotabis, quod in his Ecclesiis, quæ non pleno iure pertinent ad Religiosos, sed habent Episcopi institutionem, ponendi sunt Vicarij perpetui, vt decidit text. *in d. c.1. & in d. c. de monach.* In iis verò quæ pleno iure ad Religiosos spectant, possunt ipsi ponere Vicarios ad nutum suum amouibiles, vt argumento tex. *in d. Clem.1.* notauit ibi glos. *verb. ad mensam, de excess. Prel.* & glos. *verb. haberent in Clem.1. de rescr.* & glos. *verb. de mensa, in Clem. 1. de suppl. neglig.* reddentes rationem, quia in huiusmodi beneficiis institutioni locus non est, sed principalis titulus est penes ipsum monasterium, seu Collegium, cui vnita sunt, & propterea, nunquam vacare dicuntur. Quare glossarum doctrinam sequuntur alij communiter ibi, vt per Imol. *num.* 16. *in d. Clement.1. de excess. prel.* Rebuff. *in praxi tit. de Vicariis perpetuis, num.* 7. *& in c. extirpanda, §. quia vero, à num.* 59. *de prebend. & congrua portione. n.* 32. Hojed. *de incompatib. benefic. p.1. cap.*15. *n.*3. Gonz. *ad reg.8. Cancell. gloss.5. §.3. num.* 11. & 14. Nicol. Garc. *de benefic. p.11. cap.2. à num.* 3. latè Flores de Mena *var. lib.1. quæst.* 10. & *num.*13. qui varios casus percurrens eleganter vniuersam materiam resoluit.

Verùm licet prædicta procedant de Iure communi antiquo, hodie tamen aliquam recipiunt mutationem ex decreto Concilij Trident. *sess.7. de reformat. cap.7.* quatenus decernit, vt ordinarij deputare possint Vicarios etiam perpetuos in quibuscunque beneficiis Curatis, quæ vnita reperiuntur Ecclesiis Cathedralibus, Collegiis, & monasteriis, nō obstantibus priuilegiis, & exemptionibus quibuscunque: quæ verba comprehendunt quæcunque monasteria exempta, & Ecclesias, quomodocunque eisdem, & eorum mensæ vnitas, comprobant Flores de Mena *d. quæst.*10. *num.*39. Nauar. *cons.*11. *num.* 9. *de statu monach. in nouis*, Nicol. Garc. *d. p.11. cap. 2. à num.*5. vbi *num.*9. asserit ita *Illustrissimos Card.* respondisse atque etiam posse eosdem Vicarios perpetuos ab Ordinariis constitui, etiamsi in littera vnionis expressa sit clausula, vt possint deseruire per Vicarios amouibiles, quod tamē intellige de litteris, quæ ante Trident. emanarunt, non ita si post illud sub ea clausula fuerint concessæ, vt benè aduertit idem Nicol. Garcia *vbi proximè.* Aduertendum tamen est, quod verba Concil. *d. cap.7.* iustum arbitrium Ordinariorum exigunt, & deinde quod id fiat in visitatione, vnde iusta causa necessaria est, vt erigantur perpetuæ Vicariæ in Ecclesiis, in quibus iuxta prædicta poni poterāt Vicarij amouibiles, qua deficiente iustè appellabitur, vt obseruant Flor. de Mena *n.* 47. Garcia *n.8. dictis locis.* Et hinc iam colliges non pugnare cum hoc Tridenr. decreto *in dict. cap.* 7. aliud *sess.25. de Regular. c.*11. dum supponit in Ecclesiis monasteriorum Vicarios amouibiles poni posse; quia istud *in d. c.7.* non negat id; quod pòst *in d. c.*11. statutum est, sed relinquit arbitrio Ordinariorum, vt si viderint expedire perpetuos ponant Vicarios: quæ omnia confirmabis, & declarabis ex Bulla Pij V. incip. *Ad Exequendum*, vbi amplians præd. decretum Trid. de Vicariis perpetuis ponendi in huiusmodi Ecclesiis vnitis, vnum solùm excipit casum, in quo per Vicarios remouibiles possunt Religiosi deseruire, neque Ordinarij possunt deputare perpetuos illis inuitis, quando scilicet Vicarij deputantur ex ipsis Fratribus, seu Monachis, quos Ordinarius idoneos iudicauerit, & consequenter huiusmodi exceptio firmat regulam in contrarium in omnibus aliis atque etiam in beneficiis mensæ vnitis. 190

Vltra quem casum alios refert Flores *d. quæst.*10. *à num.* 40. & Sanch. *in præcepta Decalogi to.2. lib.7.* & 19. *n.*191. videlicet quando vnio facta est per viā pacti & concordiæ cum clausula de seruiendo beneficio per Vicarium ad nutum amouibilem, approbatæ per Roman. Pont. tunc enim nequit Episcopus deputare Vicarium perpetuum Flores *d. q.* 10. *n.* 41. Vel quando à tempore immemoriali vnio facta est, & tunc constat Vicarios fuisse ad nutum amouibiles scientibus, & consentientibus Ordinariis, & nunquam Vicarius perpetuus constitutus est Flores *d. q.*10. *n.*44. Vel quando ex priuilegio remunerationis gratiæ concesso beneficium esset vnitum cum clausula ponendi Vicarium ad nutum amouibilem quia in generali priuilegiorum derogatione, quam ponit Concil. *d. cap.7.* non concluduntur priuilegia remunerationis gratia concessa. Flores *d. q.* 10. *n.*46. Vel quando pro bono pacis, & cessatione litium

litium, rectaque beneficij gubernatione expediret nihil innouari, sed institui Vicarium ad nutum amouibilem, tunc enim nequit Episcopus perpetuum instituere Flores, *d.q.*10. *num.*47. Vel quando particulariter, & per se fuit vnita Vicaria perpetua, tunc enim nequit Episcopus Vicarium perpetuum instituere, Flores, *d.quæst.*10. *num.*48. Vel quando ex priuilegio Pontificio post Tridentinum decretum concessum vnitum esset beneficium Parochiale cum clausula instituendi Vicarij ad nutum amouibilis, tunc enim nequibit Episcopus contra id priuilegium Vicarium perpetuum instituere, Flores *d. quæstion.*10. *numero* 49. & 50. vbi perit id priuilegium ex certa scientia, aut Motu proprio concessum esse.

191 Tempus à Iure præfixum non designatur habenti instituere intra quod facienda sit institutio, sicut præfixum est collatori ad conferendum, Rot. Rom. *decis.*4. incip. *Secundùm omne, de iurepatr. in nou.* Lambert. *p.*3. *lib.*2. *q.*2. *art.*6. & 7. Anastas. Germon. *de indultis Card.* §. *volumus, à n.*76. Roch. *de iurepatr. verb. honorificum, n.*55. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.*260. post Seluam, Rebuff. Cosm. Zerol. & alios, Nic. Garc. *p.*10. *cap.*4. *n.*1. Vnde Rota *in Dertonen. iurispatr.* 8. *Febr.*1599. coram *D. Peña* fuit dictum, quod beneficium non est deuolutum, ex eo quod Ordinarius distulit instituere, cùm non sit tempus præfixum, refert Nicol. Garc. *p.*5. *c.*6. *n.*30.

192 Potest tamen per Superiorem certum tempus assignari habenti instituere, infra quod si non instituerit, potest postea illum compellere, Lambert. *de iurepatron. lib.*3. *part.*3. *q.*2. *art.*6. vbi *art.*7. dicit

193 quòd † si ad Episcopum pertineat institutio, poterit Archiepiscopus eius Metropolitanus eidem Episcopo præfigere tempus, eiusque negligentiam supplere, vel statim quòd Episcopus differat instituere sine causa legitima, appellari potest ad Superiorem à grauamine illato, Gutier. *de iuram. confirm. part.*3. *c.*13. *num.*8. Zerol. *in prax. Episc. part.*1. *verb. iuspatronatus*, §.8. *dub.*3. Vnde Rota *in Ferretrina Canonicatus*, 5. *Decembr.* 1603. coram *D. Ortembergo*, resoluit quòd vt possit appellari à retardata, seu denegata institutione, & negligentia, requiritur trina interpellatio, & iterum *in Calaguritana iur. ingred.* 28. *Aprilis* 1580. coram *Illustrissimo Seraphino*. Vide Aloys. Ricc. *d. praxi resol.*162.

194 Quando quis debet conferre, seu instituere ex iure ad se deuoluto ex negligentia patroni, vel ex negligentia habentis instituere, tunc & eo casu habet semestre ad conferendum, seu instituendum, Abb. *in c. causam quæ, n.*6. *de elect.* Rot. Rom. *decis.*1. incip. *Fuit dubitatum, de suppl. neglig. prælat. in nouis*, Roch. *verb. honorificum*, *q.*32. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.*184. quod semestre currit à die notitiæ. *c.*2. & ibi gloss. *verb. infra sex menses, de concess. preb.* Lam. *vbi supra art.*8. Aloys. Ricc. *d. resol.* 184. *n.*1. vbi cum Caputaq. *dec.*348. *p.*3. asserit procedere, etiamsi testator præfinisset tempus ad præsentandum, & instituendum, quia debet intelligi iuxta Iuris dispositionem

195 Cum institutio sit actus extraiudicialis, & dicatur solum fieri per admissionem præsentati, Lambertin. *lib.*2. *part.*3. *quæst.*2. *art.*12. potest fieri etiam die feriato, sicut præsentatio, dummodo fiat extra sententiam, & figuram iudicij, ac per consequens etiam in Ecclesia, in quocunque loco, quamuis non solito dummodo honesto, Lambertin. *dict. quæst.*2. *art.*10. & extra territorium, & diœcesim, nisi cum plena causæ cognitione ad institutionem procedatur, Abb. *in cap. nouit, num.*4. *de officio Legat.* Roch. *verb. competens alicui, q.*34. Lambert. *vbi suprà art.*11.

Quando in Episcopo concurrerent duæ qualitates, nempe, quia esset Abbas alicuius Ecclesiæ, & tanquam Abbas esset patronus alterius Ecclesiæ, & tanquam Episcopus haberet ius instituendi in dicta Ecclesia patronata, tunc præsentatio & institutio non debent expediri vnico actu, sed hæc separatè fieri; id est, primò debet tanquam Abbas præsentare, vel melius esset quod procurator nomine Abbatis præsentaret, & postea Episcopus instituat, secundùm text. *in c. à collatione, de appellat. lib.*6. & *in cap. cum olim.* vbi Felin. *de re indicata*, & eo casu seruanda erit forma text. *in c. fin. de elect. lib.*6. Idem est dicendum quando ad habentem instituere spectaret iuspatronatus ratione sui patrimonij, vel si talis habeat compatronos. Idem etiam est si compromittatur ius præsentandi in habentem instituere, vel eidem tanquam priuatæ personæ sit facta donatio iurispatronatus. Idem denique quando in illum fuerit translatum iuspatronatus cum reseruatione quod præsentet cum consilio alicuius, veluti Archidiaconi vel alterius, vel præsentet aliquem de tali familia, in his enim casibus actus præsentationis, & institutionis sunt separatim expediendi. Secus verò dicendum, quando in Episcopum tanquam Episcopum fuit à laicis patronis conflatum iuspatronatus vel quando ex deuolutione Superior debet conferre beneficium, quia tunc in Episcopi arbitrio erit vnico, vel duplici actu negotium expedire. Colliges hæc ex Lambert. *lib.*2. *p.*3. *quæ.*2. *art.*19. Viuian. *p.*2. *lib.*12. *cap.*10. 196

Debet igitur Episcopus, & qui instituere tenetur, admittere præsentatum ab eo patrono, qui in quasi possessione præsentandi fuerit, ad quam possessionem acquirendam plura requiruntur. Et *primò* quòd ille, qui vult præsentare, præsentauerit bona fide. *Secundò* quòd præsentatio fuerit admissa. *Tertiò* quòd institutus fuerit habitus tanquam Rector in possessione Rectoriæ. *Quartò* quòd præsentans credat vti iure suo. *Quintò* quod ille, in cuius præiudicium possessio quæritur, hoc sciat, & patiatur, Gig. *consil.* 48. *num.*42. & *cons.*49. *num.*79. & 80. Roch. *in verb. competens q.*14. *num.*25. *cum sequentibus*, Lambertin. *lib.*2. *part.*1. *quæst.*3. *art.*10. Rota apud Postium post *tractat. mandati de manutenen. dec.*238. *num.*20. Et sic præsentatum ab existente in quasi possessione præsentandi tenetur Episcopus instituere, *c. consultationibus*, vbi Butr. *num.* 9. *de iurepatron.* Rot. *dec.* 167. *n.*7. & 8 *p.*2. *diuers.* & apud Postium *vbi suprà decis.*339. *n.*1. & *dec.*332. *n.* 1. & *dec.*333. *n.*1. 197

Si plures à diuersis patronis fuerint præsentati, ille debet institui, qui à maiori parte fuit præsentatus, *c. quoniam* 3. vbi gloss. Abb. & alij, *de iure patronatus*, Mant. *decis.*86. Lambertin. *lib.*2. *part.*3. *quæst* 4. *princ. art.*1. 4. & 6. Rot. *dec.*117. *q.*2. *in nou.* Seraph. *decis.*875. & *inter recentior.* §.1. *dec.*202. Rot. etiam *decis.*117. *part.*2. *diuers.* & *in Pampilonen. Parochialis* 21. *Iunij*.1627. coram Duran. & *in Compostell. Parochialis* 20. *Februar.*1630. coram *R. P. D. Merlino*. Aloys. Ricc. *d. praxi resol.*173. Mar. Anton. *d. lib.*2. *resol.* 104. *num.*1. Lotter. *in tract. de benef. lib* 2. *quæst.*1. *num.*132. Nicol. Garc. *de benef. part.*9. *c.*2. *n.*57. Rot. *in Pampilonen. Parochialis* 26. *Iulij*.1626. coram *Buratto*, in qua declaratum fuit iniustè processisse Ordinarium stante inæqualitate votorum, qui omnes præsentatos iussit examinari, tanquam si fuissent pares, quæ decisio fuit postmodum in gradu appellationis confirmata 21. *Iunij*.1627 coram

coram R.P.D. Duran, inter eius impressas *decis.* 44. *num.* 10. hoc enim casu non est locus concursui, vbi agitur de Parochiali ex dispositione Concil. Tridenr. *sess.* 24. *de reformat. c.* 18. vt docent Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 6. *n.* 138 Nicol. Garc. *d. part.* 9. *cap.* 9. *n.* 157. Gregor. *decis.* 494. *n.* 2. & *ibi* Beltramin. *num.* 3.

198 Et ideo dignus præsentatus à maiori parte patronorum est confirmandus, omisso digniori gloss. *verb. qui maioribus, in d. c. quoniam*, Perez *leg.* 2. *vers. hoc tamen, tit.* 6. *lib.* 1. *ordinam. p.* 151. Molin *de primogeniis, lib.* 2. *c.* 5. *num.* 46. Couarr. *in reg. peccatum part.* 2. §. 7. *num.* 4. Lambert. *de iurepatr. lib.* 2. *p.* 3. *q.* 4. *art.* 1. Rot. *decis.* 202. *q.* 2. *recent.* Duran. *d. decis.* 94. *n.* 9. quia non est facienda comparatio zeli ad zelum, seu meriti meritum, Roch. *verb. honorificum, q.* 15. Lambertin. *lib.* 2. *parte.* 3. *quæst.* 4. *art.* 3. nisi à minori parte sit præsentatus dignus, & à maiori indignus, quia talis dignus debet institui, cum scienter præsentans indignum pro illa vice amittat ius præsentandi, *cap. cum vos, de Officio Ordinarij.* Intellige prædicta procedere in patronis præsentantibus ad beneficia curata; non tamen si talia non sint, & patroni Ecclesiastici sint digniores debent præsentare, Garc. *de benef. part.* 7. *cap.* 16. *num.* 18. & 19. Gutier. *lib.* 2. *canon. cap.* 11. *num.* 27. & 28. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 211. *à num* 6. Campan. *d. rub.* 6. *c.* 3. *num.* 32. *vers. patronus.* Valasq. *de priuil. pauper. part.* 1. *quæst.* 7. *num.* 8. nouissimè Mich. Ferr. *de præcedent. Eccles. quæst.* 25. *num.* 9. Ad plura conducit notabilis Abb. *in cap. quoniam* 3. *num.* 13. *de iurepatr.* ibi. *Quaro extra gloss. de notabili & quotidiana quæst. Hic dicitur quod valeat præsentatio facta à pluribus, nunquid sit necesse vt conueniat maior pars habito respectu ad omnes Patronos? an sufficiat maior pars habita comparatione ad maiorem partem? Exemplum. Quatuor sunt patroni, duo præsentant vnum, tertius alium quartus alium: præsentatus à duobus non habet maiorem partem habito respectu ad alios præsentatores. Ioan. Andr dicit quòd aut præsentatio fit ab istis vt à Collegio, & tunc requiritur maior pars respectu totius Collegij, & pro hoc videtur text. in cap. Ecclesia sup. de elect. Aut isti præsentant tanquam singulares, vt communiter faciunt laici, qui de patrimonio habent iuspatronatus, & tunc sufficit respectu aliarum partium, & sic intelligit istum textum*, &c. idem tenet *ibi* Cardin. *quæst.* 7. & sequitur Lambert. *part.* 3. *lib.* 2. *art.* 4. *n.* 1. *fol. mihi* 354.

Alius se offert casus, de quo vidi dubitari. An si Iuspatronatus relinquatur aliquibus sub nomine collectiuo, veluti tali Collegio, seu incolis Parochiæ; & alteri singulari personæ veluti Petro, aut Rectori Parochiæ an tantum vocem habeant omnes de Collegio, seu Vniuersitate, quantum haberet Petrus, aut Rector, vel alia singularis persona? Et videtur verum pro medietate esse Petri, seu Rectoris, & pro alia medietate Collegij, vel incolarum; ad quod resoluendum facit quod quoties vocantur aliqui nomine collectiuo, & alius de per se nomine singulari pariter vocatur, hic vnam repræsentat personam, & vocem, omnes verò alij faciunt aliam dimidiam partem, *l. interdum* 13. *ff. de hæredib. instituen.* vbi si Primus, & filij fratris instituti sint, filij fratris habentur pro vno, & Primus pro alio, *l. si liber homo* 59. §. *Titius in* 2. *ff. eod. l. si pater.* 9. *ff. de vulg.* text opt. *in l. si quis Attio, aliàs Titio, ff. de vsuf. accresc.* vbi relicto vsufructu Titio, & hæredibus testatoris, respondit I. C. dimidiam Titium, & dimidiā hæredes habere, *l. fin. C. de impub.* Dec. *cons.* 320. *n.* 6. & 7. Ruin. *cons.* 163. *n.* 9. *lib.* 2. Paris. *cons.* 49. *n.* 1. *lib.* 2. Menoch. *cons.* 222. *n.* 26. & 28. *vol.* 3. & *de præsumpt. lib.* 4. *præs.* 18. *n.* 10. *cum seqq.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 4. *tit.* 11. *n.* 6. *cum seqq.* Clar. § *testamentum quæst.* 80. *num.* 7. Morquech. *de diuis. bonor. lib.* 4. *c.* 1. *num.* 19. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 70. *ex num.* 14. Pichard. *in* §. *si plures num.* 5. *Instit. de hæred. inst.* Cardos. *in tract. de iure accrescen. sub* §. *si eadem res, illat.* 7. *num.* 4. *Instit. de legat.* Vnde si Rectori, & Scholasticis alicuius Vniuersitatis concedatur ius nominandi notarium, siue bidellum, tantam vocem habet Rector, quantam omnes Scholastici, ex quo isti sub nomine collectiuo vocati cōstituunt vnam solam personam, Angel. & Ias. *in d. l. si pater filium, ff. de vulgari, & in d. l. fin. C. de impuber.* Dec. *cons.* 320. *n.* 6. Morchq. *d. lib.* 4. *de diuis. bonor. cap.* 1. *num.* 21. Menochius *d. consil.* 222. *num.* 27. & *d. præs.* 18. *num.* 3. Hinc si electio Prælati spectat ad Capitulum, & Prælatum alicuius Ecclesiæ, tamen Capitulum, etsi plures Canonicos habeat, non habet nisi vnam tantùm vocem, & Prælatus aliam, vt per text. *in Clement. si plures, de iurepatron.* resoluit Ias. *in d. l. fin. n.* 9. *C. de impub.* Azeued. *consil.* 39. *per tot.* Hinc si Correctori, & veteranis alicuius Ciuitatis aliqua causa committatur, tantam vocem habet Corrector solus, quantam veterani omnes, Ias. *in dict. l. fin. n.* 7. 8. & 9. *C. de impuber.* & *ibi* Corras. *num.* 5. & Dec. *num.* 6. Menochius *dict. num.* 13. Hippol. de Marsil. *sing.* 379. Hinc si testator leget iuspatronatus aliquibus sub nomine collectiuo & alteri singulari personæ, tantum ius habebit singularis persona, quantum totum Collegium, Dec. *consil.* 122. *pro tenui facultate, vol.* 1. Roch. de Curte *in tract. de iurepatronat. verb. ipse, vel is, n.* 8. Crescen. *decis.* 4. *de iurepatr.* Lambert. *lib.* 1. *part.* 2. 1. *q. princ. art.* 28. *fol.* 118. Mantic. *decis.* 275. *n.* 2. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 3. *n.* 17. Stephan. Gratian. *d. c.* 70. *num.* 14.

Superest nunc videre an si personæ singulari adiungatur vnus ex illis sub nomine collectiuo comprehensis, dicatur hæc maior pars, & tanquam talis præualere debent? Affirmatiuam partem tuentur Host. *in cap. postulasti, de præbend. & in cap. pastoralis, de rescript.* vbi quod si Episcopo adiungatur vnus de Capitulo, hæc erit maior pars, Ioan. Andr. *in cap. vnic. ne Sede vacant. lib.* 6. Roman. *cons.* 366. *in fine,* Albert. *in tract. de Statut. q.* 118. Hippol. de Marsil. *sing.* 376. Card. Tusc. *practic. conclus. tom.* 5. *lit. M. concl.* 14. *n.* 18. vbi dicit quod si quis habet dimidiam iurispatronatus, & alij decem habent aliam dimidiam, attenditur præsentatio facta ab habente dimidiam, & ab vno ex decem alterius dimidiæ. Et in materia collationis tradit Host. *in d. c. postulasti*, quod si electio pertinet ad Episcopum, & Capitulum, cum Episcopus habeat dimidium collatoris, sufficit quòd vnus, vel duo cohæreant, sequuntur Roman. *d. cons.* 366. *in fine*, Cardin. Tusc. *d. lit. M, conclus.* 15. *num.* 4. & consuluit Azeued. *d. consil.* 39. & fuit tantum in Rota *decis.* 408. *part.* 1. *diuers.* vbi reprobatur doctrina Host. & aliorum, quos supra citauimus & censuit eo casu, quo Rectori, & parochianis ius præsentandi spectat, requiri quod habeat Rector secum maiorem partem Parochianorum, quia ad eos non singulariter spectat, ita quod singuli habeant vnam vocem, sed collectiuè, ita quòd omnes constituant vnam vocent: & respondet quòd ex hoc non redderetur inutilis vox patroni; tum quia vice versa interpretando medietas parochianorum redderetur, & ipsa inutilis: tum etiam, quia hoc verum non est, non præsentatus à patrono erit præsentatus, pro medietate, & tunc intrare poterit gratificatio

tificatio Ordinarij, & derogatio iurispatronatus pro medietate, de cuius tamen resolutionis veritate maxime dubito, & nisi esset Rotæ auctoritas, à contraria resolutione discedere non auderem.

199 Erit tamen locus gratificationi, quando duo æquè idonei cumulatiue præsentati fuerint, gloss. 2. *in c. cùm autem*, 24. *de iurepatr.* Fusch. *de visitat. lib. 2. c. 10. n. 3.* Cæsar. de Grassis *decis. 1. num 9. sub tit. de iurepatronatus*, Roch. *verb. honorificum, q. 15. n. 4.* Lamb. *d. q. 4. art. 12.* Bonign. *decis. 32. num. 6. part. 5.* Sayr. *in floribus decis. sub tit. de iurepatron. decis. 3.* Aloys. Ricc. *d. resol. 173. num. 2.* Cald. pereira *de renouat. emphyt. q. 17. n. 33. cum seq. & q. 18. n. 27.* Vel quando iudicium & arbitrium dignioris non apparet, vt intelligatur multum deffetri inter arbitrari, & gratificari, bene Mich. Ferrus *d. q. 25. n. 14.* De gratificatione multa tradit Tiraquell. *de iure primog. q. 17. opin. 2. num. 3. 4. 8.* Et ideo quando duo æqualiter præsentati fuerunt, vnus à duobus patronis, & alter ab alijs duobus, si æqualia sint merita præsentatorum, habens instituere poterit optare, & quem voluerit instituere, & sic est locus gratificationi, Ioan. Andr. & Abb. *in d. cap. cùm autem*, Lambert. *lib. 2. part. 3. q. 5. princ. art. 1. num. 2.* Cæs. de Grassis *de iurepa. decis. 1. num. 9.* Mar. Anton. *d. resolut. 104. num. 1. vers. tum demum.* me citato *in hoc loco*. Cast. Palao *d. disput. 2. puncto 9. num. 1.*

200 Data prædicta æqualitate in votis, non tamen in meritis instituendorum, magis idoneus debet semper institui, veluti quando plures sunt præsentati ab vno patrono, vel æquali patronorum suffragio, *c. 3. de iurepatr.* Azor. *instit mor. al. p. 2. lib. 6. c. 22. quæst. 14.* Perez de Lara *de cap. el. lib. 2. c. 2. n. 34.* Aloys. Ricc. *d. praxi resol. 106*, me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. disp. 2. punct. 9. n. 3.* † Ita vt dignior prætermissus pos-

201 sit ab instituente appellare, Nicol. Garc. *d. p. 9. c. 3. n. 32.* contra alios, quos *ibi* citato *n. 33.* refert.

202 Dignior autem habendus, qui sit de linea fundatoris, stante idoneitate, Roch. *verb. honorificum, q. 18.* Lambert. *lib. 2. p. 3. q. 5. art. 4.* Vel si sit diœcesanus, Roch. *vbi suprà*, Lambertin. *p. 3. q. 7. princ. art. 4. n. 5. art. 5.* Puteus *decis. 254. part. 1.* Rot. *decis. 299. p. 1. in nouiss.* Mar. Anton. *dict. resolut. 104. num. 2.* † Ciuis enim præferri debet extero, Cæs. de Grassis

203 *decis. 1. n. 12. de iurepatr.* Rot. *decis. 299. p. 1. diuers.* Lambert. *d. q. 5. art. 4. n. 5.* Puteus *decis. 254. lib. 1.* Seraphin. *decis. 293. part. 1.* Mich. Ferr. *d. q. 25. n. 12.* beneficia enim oriundis potius quam extraneis sunt conferenda, Flamin. *de resig. lib. 4. q. 7.* Azor. *moral. part. 2. lib. 6. c. 4. quæst. 25.* Gonzal. *gloss. 7. §. 1. num. 37.* Vel sit compatronus à medietate compatronorum præsentatus, Lambertin. *vbi suprà art. 7.* † Vel si sit

204 intitulatus in Ecclesia, & ordinatus ad titulum illius, secundum text. *in c. postulasti, de iure patronatus*, Roch. *verb. competens alicui, q. 27.* Lambertin. *d. q. 5. art. 8.* † Vel si sit nobilior, Lambertin. *vbi supra*

205 *art. 9.* Vel si sit potentior, nisi talis potens esset prauus, Lambert. *art. 10.* Vel si sit doctior, Lambertin. *art. 11.* vel si sit senior, Roch. *verb. in Ecclesia, q. 4. in fine, & verb. honorificum, q. 15. col. 2.* Lambertin. *d. q. 5. art. 13. n. 5.* Rota *dec. 122. part. 1. diuers.* Aloys. Ricc. *d. resolut. 173. in fine*, Marc. Anton. *d. resolut. 104. num. 2.* vel si sit pauperior, dummodo Ecclesia non esset debitis onerata, quia tunc diues debet institui, Roch. *in d. verb. honorificum. quæst. 15. colum. 2. in fine*, Lambertin. *d. quæstion. 5. art. 3.* me citato *in hoc loco* Ferrus *d. quæst. 25. num. 12.* Vide suprà latiùs *alleg. 60. num. 101.*

ALLEGATIO LXXIII.

Episcopus in visitationibus quomodo procedere debeat?

SVMMARIVM.

1 *Visitare est excessus inquirere, & inquisitos castigare, aut emendare.*

2 *Episcopi tenentur visitationem per seipsos exequi, nisi aliquo legitimo impedimento detineantur.*

3 *Confraternitates, Hospitalia, & collegia laicorum Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ delegati tenentur visitare, non obstante quauis exemptione, & immunitate.*

4 *Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Ecclesiarum quomodo sint visitanda, ostenditur.*

5 Concil. Trid. sess. 6. de reform. cap. 4. & sess. 25. de reform. cap. 6. *declaratur.*

6 *Canonici dum à Capitulo eligendi, dum ab Episcopo visitantur, non sunt quotidianis distributionibus priuandi, si quando ea de causa tempore diuinorum officiorum absint.*

7 *Capitula Cathedralium cum visitantur coram adiunctis, ac Episcopi notario processus est fulminandus.*

8 *Fiscalem suum potest Episcopus assumere ad visitationem Capituli absque eius assensu.*

9 *Episcopum in delictis tam grauibus, quàm leuibus contra Canonicos necesse est, vt cum adiunctis procedat.*

10 *Portionarij cum non dicantur de Capitulo possint corrigi & puniri ab Episcopo sine Capitularibus adiunctis, etiam casu quo de Consuetudine, aut priuilegio vocem habeant in Capitulo.*

11 *Coadiutores cum futura successione possunt puniri ab Episcopo absque huiusmodi adiunctis, nisi ex forma coadiutoriæ colligatur omnia illis concessa fuisse priuilegia, quæ Canonici habent.*

12 *Canonici absque adiunctis per Episcopum priuari possunt ex causa quod Ordines suis præbendis annexos non susceperint.*

13 *Capitularium peccata, & excessus, potest Episcopus absque adiunctis corrigere, & emendare illa pœna, quæ ad morum magis emendationem quam punitionem respiciat.*

14 *Visitare absque adiunctis potest Episcopus Capitulares, & bona, suorumque bonorum administratores.*

15 *Visitare absque adiunctis potest Episcopus corpus Ecclesiæ Cathedralis, Sacramentum, Capellanias, &c.*

16 *Capitulum potest Episcopus conuocare, quando Canonicis aliquid deliberandum proponit, nec de re agit ad suum, vel suorum commodum spectante.*

17 *Episcopus vocem in Capitulo non habet.*

18 *Capitulum conuocare potest Episcopus in casibus, in quibus potest esse iudex.*

19 *Visitatio in inferioribus Ecclesiis, quomodo incipienda? ostenditur.*

20 *Visitandi ius habet omnis Prælatus Ecclesiasticus, cui iurisdictio, & administratio conuenit.*

21 *Legati nati, vel à latere possunt visitare ex officio legationis sibi à Sede Apostolica demandatæ.*

22 *Decani, Archidiaconi, Archipresbyteri, & alij inferiores visitandi ius habent, si id longa consuetudine præscripserint.*

23 *Abba*

23 *Abbates, Generales, & Priores, Ministri, aliique Præsidentes habent ius visitandi in monasteriis Religiosorum suorum.*

24 *Visitandi potestas Episcopis concessa transit in Capitulum Sede vacante*

25 *Capitulũ Sede vacante non potest visitare Monialium cœnobia exẽpta, quæ alioquin potest Episcopus, vt delegatus Sedis Apostolicæ visitare.*

26 *Capitulum aliquando superstite adhuc Episcopo ex præscriptione, vel priuilegio visitandi ius habet.*

27 *Visitatores à Capitulo ex præscriptione ius habente visitandi deputati debent esse approbati ab Ordinario.*

28 *Vicarius generalis ius visitandi non habet nisi specialiter eidem committat Episcopus.*

29 *Episcopo visitationem aggredienti non licet proponere edicta, quibus subditi iubeantur crimina detegere, multóque minus proposita pœna excommunicationis.*

30 *Pœnæ ordinariæ in visitatione non sunt imponendæ, sed tantum extraordinariæ.*

31 *Visitare licet posset iterum Episcopus Ecclesias visitatas ab inferioribus, non tamen poterit iterum punire punitos ab eisdem.*

32 *Appellatio in visitatione, etiam ad Sedem Apostol. interposita, non impedit, aut suspendit illius executionem, dummodo procedatur sine processu, & sine scriptis.*

53 *Appellatio admittitur in visitatione à sententia definitiua, quæ suspendit iudicatum.*

34 *Appellatio dabitur à visitatione si Episcopus procedat in exemptos, seu alios priuilegiatos contra eorum priuilegia.*

35 *Appellare quando contigerit in visitatione, ab Episcopo suffraganeo, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegato, debet esse ad Metropolitanum quoad deuolutiuam, non quoad suspensiuam.*

36 *Dictio*, etiam, *vnum casum exprimit, & alium includit.*

37 *Appellatio à mandato de residendo in visitatione edito non datur ad effectum suspensiuum, sed ad deuolutiuum*

38 *Episcopus visitans quando tanquam suspectus recusari possit? ostenditur.*

39 *Visitatio nullo certo termino præscripto concludi iubetur, sed arbitrio Episcopi relinquitur.*

40 *Episcopus potest præstituere terminum Archidiacono ad visitationem expediendam, & præscribere comitatum & equitatum.*

41 *Visitatores quantò citius possunt se expedire, ne grauent subditos suos expensis.*

42 *Officiales assumpti ad visitationem expediendam quod salarium possint accipere à visitatis? ostenditur.*

43 *Visitationis liber plenam inducit probationem quoad visitationem personarum, Sacramentorum & aliorum pertinentium ad officium visitantis*

44 *Pœna quæ sit imposita contra Episcopum in visitatione præter procurationem ab Ecclesiis aliquid muneris accipientem ostenditur.*

45 *Consuetudo, qua communitates procurant Episcopũ visitantem seruanda est, quamdiu voluerint.*

46 *Visitans Episcopus clerum ciuitatis, vbi sita est Cathedralis, nullam lucratur procurationem.*

47 *Procuratio nulla debetur Episcopo, vel alij visitatori, dùm loca specialiter exempta à præstanda procuratione visitat.*

48 *Procuratio attento hodierno Conc. Trid. iure præscribi potest, nec petitur, vbi illam non dandi viget consuetudo.*

49 *Procurationem semoto priuilegio vel præscriptione, nullus remisisse videtur, etiamsi testatus fuerit se condemnare debita sibi obsequia, siue seruitia.*

50 *Procurationem nullus visitator accipere potest ab Hospitalibus, & aliis locis leprosorum, domorum Dei, pauperum, & infirmorum.*

51 *Procurationem à pauperibus clericis nullus potest exigere.*

52 *Episcopus visitando de proprio intendere tenetur, quando rector Ecclesiæ est pauper, & ille non indiget*

53 *Procurandus à nemine est Episcopus, dum exit vt Sacramentum Confirmationis tantum conferat.*

54 *Munera qualiacunque, & quomodocunque illi offerantur, recipere non potest Episcopus à visitatis ratione procurationis.*

55 *Visitator non potest fragmenta notabilia ad domum portare pro erogando pauperibus, sed tenetur illis distribuere, qui sunt in illo loco, quem visitat.*

56 *Procurationem pecunia redimere liberum est visitatis, si velint*

57 *Victualium appellatione quæ comprehendantur? ostenditur.*

PISCOPVS, qui Ecclesiæ suæ sponsus ab Spiritu sancto positus ad eam regendam ac gubernandam, quam proprio sanguine IESVS CHRISTVS & acquisiuit, & sanctificauit, tenetur commissum sibi gregem omni studio, & conatu ante oculos habere, vt eum ab omni exteriori damno, internique animi imminentibus periculis tanquam vigilans Pastor custodiat. Quemadmodum enim Pastores sæpius gregem suum inuisunt, lustrant, numerant, ne quid eorum incuria pereat; ita Episcopi nulla ratione facilius commissi sibi gregis saluti, ac incolumitati consulent, quàm si sæpius eum inuisant, ac lustrent, ac quicquid mali furtim dæmonum arte irrepserit, radicitus extirpandum curauerint. Visitare enim nihil aliud est, quam excessus inquirere, & inquisitos castigare, & emendare atque obseruantiam obligationum iuxta cuiusque personæ, ac rei exigentiam, vbi adhuc viget, conseruare, & vbi deficit, in statum pristinum restituere. Hinc illa Sacri Concil. Trident. *sess. 24. de reformat. cap. 3.* verba emanarunt. *Visitationem autem istarum præcipimus sit scopus, sanam, orthodoxamque doctrinam expulsis hæresibus inducere, bonos mores tueri, prauos corrigere populum cohortationibus, & admonitionibus ad Religionem, pacem innocentiamque accendere: cætera, prout locus, tempus, & occasio ferret, ex visitantium prudentia ad fidelium fructum constituere.* 1

Hanc cognoscendi, custodiendi, & emendandi 2
ones suas vigilantiam studium in visitatione per seipsos personaliter exequendam adhibere tenentur Episcopi, nisi aliquo legitimo impedimento detineantur, quominus id præstare possint, quo non dato singulis annis vnusquisque diœcesim suam perlustrare ac inuisere obligatur, quod vt si diœcesis adeo ampla sit, vnius anni spatio commodè lustrari, ac circuiri per Ordinarium non possit, tunc Episcopus singulis duobus annis, saltem debet visitationis munus obire, vt statuit Concil. Trid. *d. c. 3.* docet Paul. Salod. *in praxi de Visitation. part. 1. cap. 1.* Vnde Clerum non posse impedire ne Episcopus visitet ante lapsum triennij sub prætextu immemorialis consuetudinis, censuit Rota *in Pampilonen. iuris visitandi 15. Martij* 1624. coram *R.P.D. Merlino,*

 quia

quia decretum Concilij Trident. ſubmouet immemorialem; tum quia materia eſt imprǽſcriptibilis,& quia ſemper actus ex parte Epiſcopi remanet merè facultatiuus, ſecundum Surd. *conſ.* 127.*n.*81. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.*298. *n.*10. *& cap.*399. *n.* 33. Rot. *deciſ.* 778.*n.*5.*p.*1. *diuerſ.* Reuerendiſſimus D. Coccin. *deciſ.* 402.*num.*10. tum denique, quia aliàs ab Eccleſiaſtica diſciplina alieniſſimum eſt, vt ex negligentia Prælati detur anſa Clero,& ſubditis refugiendi annuam viſitationem, vtque Epiſcopus, vel Capitulum in graue cultus diuini præiudicium, & in perniciem animarum ipſum recuſantium munus ſuum aliquo temprore ob incuriam prætermiſſum reſumere, & peragere non valeat, per quæ tradit Lotter. *de re benefic. lib.*2. *quæſt.*2.*n.*51. in quo ſi defuerit, omium ſuarum ſanguinem ex eorum manibus Dominus ſe requiſiturum minatus eſt, *Ezechiel. c.*3.*&* 33. indubitatum eſt enim ius illud viſitandi eſſe actum iuriſdictionalem ipſius Epiſcopi, Rota *deciſ.* 168. *n.*2. *& deciſ.* 346. *n.*2. *&* 3. *& deciſ.* 394. *num.* 4. *part.*1. *recent.* Seraphin. *deciſ.* 475. *num.*1. *& deciſ.* 615.*n.*2.*& deciſ.* 1008. *c.*4. Mantic. *deciſ.* 322. *num.*24. Gregor. *deciſ.* 4. *num.*2. *& deciſ.* 304. *num.*2. Debent igitur non ſolùm omnes Eccleſias, & monaſteria, ſed & alia loca ſacra, quæ in ſua diœceſi erunt,& ſibi ſubiecta, viſitare, quæ quidem facultas Epiſcopis tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis tribuitur à Concil. Trident. *ſeſſ.* 7. *de reform. cap.*8.*& ſeſſ.*21. *de reform. cap.*8.

3 Tenentur pariter Epiſcopi Hoſpitalia, Confraternitatis,& Collegia laicorum, non obſtante quauis exceptione, & immunitate, viſitare, idque tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati præſtare poſſunt: quæ facultas etiam extenditur ad Eccleſias, quæ nullius diœceſis ſunt, vt diſponit Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reformat. c.*9. Quod tamen ita intelligendum erit, vt ſcilicet illarum Eccleſiarum viſitatio, quæ nullius ſunt diœceſis ad viciniorem ſpectet Epiſcopum. Item monaſteria Monialium, quæ immediate Sedi Apoſtolicæ ſunt ſubiecta ab Ordinariis ſuis, tanquam Sedi Apoſtolicæ delegatis, viſitari, moderari, ac gubernari debent, vt habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regular. c.*9. Tenetur denique Epiſcopi loca,& perſonas exemptas, ac ſingulari aliquo priuilegio quouis modo decoratas, extraordinaria eorum auctoritate, ac iuriſdictione, qua tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati funguntur, viſitare. Illud eſt maximè obſeruandum, quod *Sacr. Congreg. Illuſt. D D. Cardinalium S. Concilij. Trid. interpretum* cenſuit *quod ſi concordia per Epiſcopum & Capitulum à Sede Apoſtol. ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione confirmata cautum ſit, vt Epiſcopus debeat viſitare cum aliquibus aſſiſtentibus eligendis à Capitulo; talem concordiam eſſe quidem ſeruandam, vtpote decretis Concilij non abrogatam, ſed Epiſcopus vigore eiuſdem concordiæ non teneri adhibere conſilium, vel conſenſum Capituli, vel Canonicorum, ſed tantum nudam eorum præſentiam*, quod quidem *Sacræ Congreg.* decretum refert Rota *in Illerden. viſitationis* 13.*Nouemb.* 1602. apud Farinacium *decis.*57.*n.* 10.*part.*1.*recentior.*

4 Capitula Cathedralium,& aliarum maiorum Eccleſiarum, illarumque perſonæ, nullis exemptionibus, conſuetudinibus, ſententiis, iuramentis, concordiis (quæ tantùm ſuos obligent Auctores, non etiam ſucceſſores) tueri ſe poſſint, quominus à ſuis Epiſcopis, & aliis maioribus Prælatis per ſeipſos vel illis, quibus ſibi videbitur, Adiunctis iuxta Canonicas ſanctiones, toties quoties opus fuerit, viſitari, corrigi, & emendare, etiam auctoritate Apoſtolica poſſint, & valeant, vt habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.* 6. *de reformat. c.*4.*& ſeſſ.*25. *de reformat. cap.*6. hoc tamen ibi addito, quod † quando extra viſitationis generalis actum proceſſerint Epiſcopus, Capitulum in initio cuiuſlibet anni eligat ex Capitulo duos, de quorum conſilio, & aſſenſu Epiſcopus, vel ius generalis Vicarius, tam in formando proceſſum, quàm in cæteris omnibus actibus, vſque ad finem cauſæ incluſiuè procedere valeat: quæ Conciliares conſtitutiones non ſuſtulerunt facultatem, aliàs ex immemoriali,& laudabiliter obſeruata conſuetudine, Decano, & Capitulo ſingulares Capituli ipſique ſubiectas perſonas cumulatiuè cum Epiſcopo, ſeorſim tamen ab eodem, ipſumq; Epiſcopum toties quoties ſua auctoritate vti volentem non excludendo, viſitandi corrigendi, & emendandi; quia non dicitur Concilium eam facultatem conceſſiſſe Epiſcopo priuatiuè, quoad alios inferiores ordinarios, de quorum excluſione non conſtat,& ab eis debitè punitus non eſt cogendus coram Epiſcopo denuo ſe purgare, vel ab eodem iterum puniri; ita referunt deciſum Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*154. *n.*40. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.* §.2. *proœm. num.* 21. Armendar. *d. tit.*6. *de Viſitation. num.* 28. Nicol. Garc. *de benef. part.*3.*c.*2. *num.*194. *declarat.*3. Ratio autem, quæ mouere potuit Pontifices ac Patres Concilij Trid. ad Adiunctos huiuſmodi creandos pro cognoſcendis & decidẽdis grauioribus Capitularium cauſis, illa magis communitet aſſignati ſolet, ſcilicet ad temperandam æmulationem Prælatorum, & oppoſitionem, quam habent cum Capitulis,& Canonicis, iuxta conſiderata per Abb. *in c. fin. n.*6. *de conſuet. declar.*3. Federic. de Senis *conſ.* 247. Verall. *deciſ.* 62.*n.*4. *part.*2. Caſſad. *deciſ.*6. *de priuileg.* Seraph. *deciſ.* 465.*n.*1. Iam etiam attento Iure communi iuriſdictio ordinaria ad Epiſcopum inſimul cum Capitulo ſpectabat, vt probatur *in cap. Epiſcopus, & in cap. ſi quid. & in c. felix & in cap. ſin autem* 15.*q.*7. vbi, *Solus autem ad excluſionem aliorum Epiſcoporum, non ſuorum clericorum, ſine quorum præſentia ſententia erit irrita*, &c. & ſic intelligendus eſt text. *in cap.* 1. *ead. cauſa & quæſt.* ibi. *liberæ*, & *in cap. ſi quis cum clerico* 22.*q.*2. ibi, *nullam communem cum aliis iudicibus*, &c. & *in c. demum, de capell. monach.* ibi, *Solius Epiſcopi*, &c. quia non excludunt proprij Capituli aſſenſum, ſed tantum aliorum Epiſcoporum,& exterorum Adiunctorum & ita ſentiunt in propoſito Anton. de Butr. *in cap. irrefragabili, de offic. Ordin. n.*20. ibi, *Si attenditur ius commune de Iure principaliter poteſtas ſpectat ad Epiſcopum de conſenſu Capituli*, Abb. *in princ. num.*2. *& in c.*7. *de exceſſ. Prælat. num.*2. ibi, *Epiſcopus de iure communi etiam cauſam alicuius non debet ſine conſenſu Capituli audire*, &c. gloſſ. *in cap.* 1. *de exceſſ. Prælat. & in cap. irrefragabili*, vbi bene Felin. *num.*3. Oldrad. *conſ.* 251. Mohedan. *deciſ.* 7. *de præſcrip. aliàs* 154. ibi, *quia de iure communi iuriſdictio ſpectat ad Epiſcopum, & Capitulum.* &c. Sarauia *de Adiunctis q.*1. *per tot.* Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloſſ.*47.*num.*13. Ad quod eſt etiam *deciſio Rotæ* 321. *n.*2. *p.*2. *diuerſ.* qua deciditur per prædictum decretum Concilij potiùs extendi quàm minui Epiſcoporum iuriſdictionem in Cathedralium Capitula & potiùs illis ablatam, quam de nouo conceſſam, & perſpicuè habetur *deciſ.* 243. *n.*5. *part.*1. *diuerſ. & deciſ.* 321. *n.*2. *p.*2. etiam *diuerſ.* etiam. Mantic. *deciſ.* 180. & idem Sarauia *quæſt.*2. reſoluit nullam de nouo per Concilium Capitulis iuriſdictionem tribuit. Illam verò Concilij. *in d. cap.*6. diſpoſitionem intellige procedere tantummodo in Capitulis exemptis, vt cenſuit

censuit Rota Romana *decis.* 121.265.& 308.*part.*2. *diuers.*& apud Seraphin.*decis.*743. vbi fuit dictum, quòd cùm Ecclesia Galligensis non sit exempta, non possit in ea locum habere dispositio Concilij,& ita quoque declarauit *Sacra Congregatio*, prout referût Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.*1. *tit.*17.*l.*7. *de Episcopis, num.*88. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.*566. *in prima edit. & resol.* 488.*in fine, in secunda edit.& in collectan. decis. collect.* 751. *in princip.* Zerola *in praxi Episcop.p.*1. *verb. Capitulum, §.* 9.*pag.*84. Massobr. *in praxi habenti concursum præl.*21. *in princ.n.*14. nouissimè Ioan. de Solorzan *de Iure Indiarum tom.*2.*lib.*3. *c.*14. *num.* 66. Amplia etiam procedere in Collegatis, non solum exemptis, sed etiam habentibus concordias, vt tenuit Rota apud Farinac. *decis.*709. *num.*3. *& decis.*715. *n.*2. *in.*1. *collectan.* Illas verò, quæ à Sede Apostolica sunt confirmatæ, non comprehendit Concil. *in d. cap.*6. vt censuit *Sacra Congregat.* teste Armendar. *d. tit.*6. *de Visitat.num.*67. Vnde sub illo decreto non comprehenditur Collegiata in Cathedralem erecta quæ prius non erat exempta, sed in omnibus Episcopo subiecta, vt censuit *Sacra Congregat.* teste Armend. *loco proximè citato.*

6 Duo illi Canonici à Capitulo eligendi, quorum consilium & assensum, tam in formando libello, quàm in cæteris omnibus actibus vsque ad finem causæ inclusiuè Episcopus, seu eius Vicarius adhibere debet, dum extra visitationem contra aliquam personam Cathedralium, vel Colligiatarum Ecclesiarum procedere voluerit, si quando ea de causa sine fraude tempore diuinorum Officiorum eos abesse cõtingat, priuandi non sunt quotidianis distributionibus tanquam absentes, propter Ecclesiæ vtilitatem ex officio sibi attributo, vt resoluit Moneta *de distrib. quotid. part.* 2. *q.*8. *n.*19. *in vlt. impress.* Vtrùm autem Episcopus eorum consilium sequi debeat (Vide Rotam pro vtraque parte latè disputantem *in Carthaginem. iurisdictionis* 26. *Octobris* 1579. coram *Illustrissimo Card. Lancelloto sen.* apud Farin. *decis.*9. *part.*1. *recent.*

7 Et coram eiusdem Adiunctis ab Episcopi notario processus est fulminandus etiam in iudicialibus, & extraiudicialibus correctionibus; & tenetur visitans dare transsumptum, si repereris aliquod delictum carceratione, vel castigatione dignum, vt censuit *Sacra Congreg.* teste Armend. *d. lib.*1. *tit.*6. *de visitat.*

8 *n.*61.& 62. † Ac etiam potest Episcopus suum fiscalem assumere, vel alium, quem voluerit deputare sine capituli consensu, vt ibi interueniat; quia Capitulum nullum ius habet in electione fiscalis, qui interuenire solet in criminibus Canonicorum, sub ius electio ad Episcopum solum spectat, refert à *Sacra Congreg.* decisum Armend. *d.l.*1. *tit.*18. *l.*7. *de Episcopis num.*91.&92.

9 In delictis tam grauibus, quam leuibus contra Canonicos necesse est, vt cum Adiunctis procedat Episcopus, vt tenuit Rota *in Carthag. iurisdictionis* 27. *Nouembris* 1585. coram. *Card. Seraphino*, vt patet in eius. *decis.*710. quam citat Aloys. Ricc. *d. resol.* 488. *n.*4. vbi *n.*5. ampliat procedere etiam in leuibus, in quibus non est opus tela iudiciaria,& refert sic censuisse *Sacram Congr. in vna Gadicen. statutorum* 17. *Iunij* 1580. Et sine huiusmodi Adiunctis non deuoluitur ad Episcopum facultas procedendi contra aliquem ex Capitularibus, si ipsi Adiuncti requisiti cum eo procedere negligant, vel recusent. Ita declarante *Sacra Congr.* vt refert Armendar. *d.l.*7. *de Episcopis n.*89.& 90.

Solus tamen Episcopus potest sine Adiunctis Ca-
10

pitularibus ad correctionẽ, & punitionem Portionariorum procedere, quia non dicuntur de Capitulo, vt fuit decisum *in Gerunden. Anniuersariorum* 1566. coram *Domino de Grassis in dec.*411.*p.*1.*diuers.* & etiam casu, quo Portionarij de consuetudine, aut ex priuilegio Apostol. vel Ecclesiæ statuto in Capitulo habeant, vel vt plurimum vocem, vt censuit *Sacra Congr.* teste Armend. *d.l.*7. *de Episcopo n.*91. nisi de consuetudine, vel statuto sit, vt contra illos Episcop. sine Adiunctis non procedat, vt fuit resolutum in Rota *in Calciaten.*25. *Februarij* 1611. coram *Atrebaten.* quo casu accipienda sunt quæ in hoc proposito tradunt Aloys. Ricc. *in praxi aurea res.*39. Massobr. *in praxi habendi concursum præl.* 21. *in princip.n.*13. & tunc etiam poterunt in Adiunctos,& coniudices eligi, vt censuit *Sacra Congr. de mense Aprilis* 1614. teste Aloys. *d. collect.* 751. *in fine.* 11

Contra coadiutores cum futura successione non tenetur Episcopus cum huiusmodi Adiunctis procedere nisi ex forma coadiutoriæ colligatur ipsi coadiutori concessa fuisse omnia priuilegia, quæ habẽt Canonici, vt censuit *Sacra Congr.* teste Nicol. Garc. *in addit. ad suum tract. de benefic. part.* 4. *cap.*5. *n.*96. vbi obseruat ex clausula ordinaria coadiutoriæ, *quod coadiutor habeat omnes & singulas prærogatiuas præeminentias, & honores coadiuti*, non colligi concedi coadiutori huiusmodi priuilegium de Adiunctis, eo quod illa clausula intelligatur de prærogatiuis, præeminentiis, &c. circa seruitium Ecclesiæ, vt ex tenore ipsius coadiutoriæ apparet.

Sine Adiunctis potest etiam Episcopus procedere ad priuationem Canonicorum, ex causa, quod Ordines suis præbendis annexos non susceperint; & ita censuit *Sacra Congreg.* prout referunt Nicol. Garc. *part.*3. *cap.*4. *num.*22. Aloys. Ricc. *d. resol.*488. *num.*2.& 3 12

Potest etiam Episcopus absque prædictis Adiunctis corrigere, punire,& emendare excessus, ac peccata Capitularium, quos correctione, & punitione dignos reperit, non tamen pœna ordinaria; sed ea, quæ morum magis emendationem, quam punitionem respiciat. Ita decisum refert Armendar. *d. tit.*6. *num.*39. vbi *num.*77. Similiter à *Sacra Congreg.* declaratum asserit † posse Episcopum visitare solum Capitulares,& bona, eorumque bonorum administratores, vel cum quibus sibi videbitur Adiunctis, de quo etiam Nicol. Garc. *p.*3. *cap.*2. *num.*198. *in* 10. *&* 11. *declar.* qui ampliant posse solum Episcopum visitare fabricam. Iuxta dispositionem Concilij. *d. cap.*6. Episcopo tantùm conceditur facultas procedendi ad summariam informationem sine Adiunctis, quando igitur de criminibus ex incontinentia prouenientibus, de qua in decreto de concubinariis, & de atrocioribus delictis depositionem, aut degradationem requirentibus, vbi de fuga timetur, & ideo vt procedat iuxta illius formam, debet Episcopus capere informationem secretè, aut mediante processu camerario, non palam & iudicialiter, Iuris ordine seruato, præuia scilicet querelæ admissione ad Fiscalis instantiam, *Rot.* apud Paul. de Rubeis *decis.*4. *à n.*2. *& decis.* 289. *&* 295. *tom.*2. *diuers.* aliàs *part.*7. *recent.* in quarum vltima decisione habetur quod Episcopus sine Adiunctis prohibitus est citare, vel monere. 13 14

Potest denique absq; huiusmodi adiunctis Episcopus visitare corpus Ecclesiæ Cathedralis, Sacramentum, Reliquias, vestes, ornamenta, cæteraque ad cultum diuinum destinata: item & Capellas, Capellanias, dotationes, Anniuersariorum institutiones, memorias, defunctorum, pia opera, vel res, aut bona 15

bona fabricæ vel Ecclesiæ, vt censuit *Sacra Congr.* teste Armen.*d.tit.6.de visit.n.*123.

16 Illud in præsenti aduertendum duxi, Episcopum eo duntaxat casu habere facultatem conuocandi Capitulum, quando Canonicis aliquid deliberandum proponit, nec de re agit ad suum, vel suorum commodum spectante, neque prohibetur eidem quominus Capitulum suo arbitrio conuocet. Ita refert decisum Armendar. *d.lib.7.de Episcopis,n.95.* & tamen in eo vocem non habet, ex eodem Armendar. *loco proximè citato,num.*84. Galet.*in margarita casuum consc. verb. Episcop.antepen.* In illis igitur casibus spectantibus ad Episcopalem Dignitatem, in quibus Episcopus potest esse iudex, conuocare poterit Capitulum, secus vero in aliis, in quibus iudex esse non potest, Armend. *d.n.95*. Quam denique potestatem habeat Episcopus in Capitulo, declarat Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 214. Duobus modis potest Episcopus esse in Capitulo, primò vt Episcopus, secundò vt Canonicus, prout contingit in Ecclesiis vbi collatio Beneficiorum, vel Canonicatuum pertinet ad Episcopum, & Capitulum coniunctim, vt obseruat nouissimè Hieronym. Venero & Leyua *in examine Episcoporum lib.*4. *cap.29. num.*27.

17 Si Episcopus in Capitulo tanquam Episcopus, debet sedere in superiori loco ornato & præparato, & proponere sicut caput Ecclesiæ, & Capituli, & ordinare omnia, quę in illo actu debent fieri, Abb. *in c. postulastis, de concess. præb.* Hieron. Venero *c.29. num.*34. vbi *n.* 35. subdit quod si tunc appelletur à decisione facta ab Episcopo & Capitulo debet appellari ad Metropolitanum, & Iudicem superiorem non autem ad ipsum Episcopum. Non habet tamen vocem decisiuam in rebus pertinentibus ad Capitulum, sed solum potest proponere, exquirere, & resumere, Concil. Trident.*sess.* 25.*de reformat.cap.6.* Armend. *in addit.ad recopil. legum Nauarræ l.*1. *tit.*18. *l.7. de Episcopis,n.* 84. Hieron. Venero *d.c.29. n.*42. Episcopus potest ad libitum suum Capitulum conuocare, & audire vota eorum, ac concludere iuxta maiorem partem suffragiorum, dummodo res de qua agitur, non sit in commodū Episcopi, vel suorum: quia tunc licet possit illud congregare, & rem proponere, debet relinquere Canonicos de Capitulo solos, vt ipsi liberè rem discutiant, & determinent, Hieron. Venero *d.c.29. n.37. & 38.vbi n.39.* subdit Episcopum nō posse congregare Capitulum pro omnibus casibus, in quibus non potest esse Iudex. Si habeat controuersiam cum Capitulo, non potest domi suæ illud congregare, sed debet ad Aulam capitularem accedere, in qua solitum est Capitulum semper conueniri, prout decisum referunt Armend.*d.l.7. de Episcopis n.96.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol.part.4. decis.*286. Hieron. Venero *d.c.29. n.*41.

18 Quando verò Episcopus assistit in Capitulo vt Canonicus, quia in eadem Ecclesia est Præbendatus, obtinetque ius Canoniæ, debet sedere in sua propria Sede apparata & ornata, & primus debet dicere suam sententiam, quia à Tridentina Synodo ei datur prima sedes, & omnis auctoritas; vide Abb. *in cap.postulastis sub num.*8. *de concess. præb.* Boër. *de auctorit. magni Consilij num.* 65. Stephan. Gratian. *disceptat.forens. c.* 106. *à num.9.* Lotter.*de re benefic. lib.1.q.16. num* 104. *&* 105. Hieron. Venero *d.c. 29. num.*28. vbi *num.*30. subdit quod tunc habet vnum suffragium sicut vnus de Capitulo, licet magis ponderatiuum propter eius auctoritatem, & *num.* 31. addit quòd seruanda est consuetudo, vel statutum cuiusque Ecclesiæ, an debeat vincere sententia illa, pro qua suffragium tulit Episcopus, si paria sint suffragia, & *n.*32. ait Decanum, vel caput illius Capituli debere proponere, & resoluere etiam quando Episcopus assistit in Capitulo tanquam Canonicus, petita tamen cum debita vrbanitate licentia ab Episcopo, eum salutando.

Post Cathedralis Ecclesiæ visitationem cæteras 19 ciuitatis Ecclesias, & deinde reliquas in diœcesi sitas, monasteria, pia & religiosa loca, clerum, & populum visitabit Episcopus. Et prius Præsul siue visitator, exemplo Christi Domini, *Matth.* 21. qui cùm templum Hierusalem visitare vellet, duos ex Discipulis suis præmisit, qui aduentum eius prænuntiarent in omnem ciuitatem, oppidum, & locum, quo erit ipse venturus, nuncium cum litteris Pastoralibus, ac mandato manu chirographi sui, ac notarij, quem secum ad visitationem peragendā ducet subscriptis, mittere debet, vt sex, aut octo diebus saltem plus, minusve, de aduentu suo subditi visitandi certiores fiant, vt se ad visitationem recipiendam congrue iuxta status sui conditionem præparare possint, ac diligentius, quid vnicuique eorum ex officio præstandum sit, considerare, ac præmeditari, ne impetratos eos offendat visitator, qui si fuerit ipsemet Prælatus, processionaliter à Clero recipiendus est, Fusch.*de visitat.l.1.c.4.n.*10.

Visitandi ius ad solum Episcopum spectat, nisi 20 in contrarium ostendatur priuilegium, vel consuetudo legitimè præscripta, vt post Host. Socin. & alios, tradunt Sarmien.*lib.3. select.cap. vltim. num.*1. Mandos. *consil.*38. *num.*1. *& cons.*37. *num.*11. Rot. *decis.* 207. *n.5. part.2. diuers. & decis.*394. *n.*1 apud Farin. *part.*1. *recent.* qui fundatam habet intentionem suam visitandi omnes Ecclesias suæ diœcesis, Mantic. *decis.*320. *num.*1. Si verò huiusmodi visitandi ius concedatur alicui, non censetur concessum priuatiuè quoad Episcopum, nisi expressè dictum sit, quòd Episcop. non visitet, Rot. *in Abulen. iuris visitandi* 10. *Nouem.* 1600. coram *Greg. XV.* impressa per Farinac. *decis.*33. *part.2.recent.* Habet etiam visitandi ius, & potestatem omnis Prælatus Ecclesiasticus, cui iurisdictio, & administratio conuenit, *cap.1. §.hanc, de censib. lib.6.* post Federic. Calderin. Oldrad. & alios, Azor. *instit. moral.p.2.lib.3. cap.40.quæst.6.* Rebuff. *in praxi tit. de deuolut. n.*65. Rot. *decis.346.n.2.par. 1. recent.* & *in Trident. iurisdictionis* 1607. coram *Card. Sacrato, & in Pampilon. iuris visitandi* 15. *Decembr.* 1623. coram. *R. P. D. Merlino,* nouissimè Lotter. *in tract.de re benefic.l. 2. q.2. num.*44. ac proinde præter Romanum Pontif. † Legati à latere ex officio legationis sibi à Sede 21 Apostol. demandatæ, *cap.cùm Apostolus, de censib.* Item legati Pontificij, qui non sunt à latere, sed dicuntur nati, quibus legatio Apostol. competit ratione dignitatis, in qua sunt instituti, *cap. cum instantia, c.procurationes, de censib.* Item etiam Legati Apostolici, qui Missi, siue Nuncij Apostolici nuncupantur, si visitandi onus eis sit specialiter impositum, vel si vrgens aliqua necessitas visitationem postulet, *d. cap. cum instantia, d.c. procurationes,* Fusch. *de visitat.lib.1. cap.2. num.9.*

Item Vicarius Summi Pontificis in territorio sibi iniuncto, *c.pen.de officio Vicarij,* Fusch. *d. lib.1.cap.2. num.*4. Insuper Illustrissimi Cardinales in Ecclesiis suorum titulorum, Concil. Lateranen. *sub Leone X. ann.*1514. vbi habetur Cardinales tituli sui loca, si præsentes fuerint personaliter, si absentes per Vicarium, teneri singulis annis visitare clericos, & populos suarum Ecclesiarum, de quibus plura ex aliis refert

refert Fusch. vbi proximè num. 5. Item Patrarchæ, cap. felices 3. de censib. in 6. Concil. Trident. sess. 24. de reform. c. 3. in princ. Fusch. d. n. 5. Azor. d. c. 40. q. 6. vers. quæres. Archiepiscopi quoque non tantùm in sua diœcesi, sed in tota prouincia, c. sopitæ 13. c. super eo 22. cap. cum nuper 25. de censib. c. 1. eod. tit. in 6. Doctores citati supra hoc tract. p. 1. tit. 4. de Archiepiscopi præstantia versic. 27.

22 Decani, Archidiaconi, Archipresbyteri, Plebani, & alij inferiores visitandi ius habent, si id longa consuetudine præscripserint, cap. super eo, & c. cum Apostolus, de censib. De quibus nouè Conc. Trident. sess. 24. de reformat. c. 3. ita disponit. Archidiaconi autem, Decani, & alij inferiores in his Ecclesiis, vbi hactenus visitationem exercere legitime consueuerunt, debent quidem assumpto notario, de consensu Episcopi, deinceps per seipsos tantum visitare, refert Felician. Comens. in manu visitat. l. 1. tit. 3. vers. Archidiaconi, Fusch. d. c. 2. num. 39.

23 Competit denique visitandi ius Abbatibus, Generali[illegible]s, Prioribus, Ministris, aliisque præsidentibus in monasteriis Religiosorum, vel deputatis in iisdem, c. in sin[illegible], c. ea quæ, de statu monach. Fusch. d. c. 2. num. 14. Sic & Abbatissis, & aliis mulieribus Regularibus in monasteriis in quibus degunt, & in aliis eorum iurisdictioni subiectis, Clem. attendentes, in princip. de stat. monach. Fusch. d. cap. 2. n. 14 & 15. Azor. d. c. 40. q. 8. & 9. Felician. Comen. d. tit. 3. vers. Visitatores.

24 Visitandi potestas Episcopis concessa transit in Capitulum Sede vacante: potest enim visitare Ecclesias Episcopatui subiecta, vt resoluunt Federic. de Senis cons. 16. sub n. 2. vers. item potest Capitulum & consil. 40. num. 1. Fusch. d. c. 2. num. 20. Molin. de Iustit. tract. 5. disp. 11. num. 7. vers. ex eodem, Rebuff. in praxi tit. de deuolut. n. 65. Franc. Leo. in thesauro fori Eccles. part. 1. c. 10. num. 8. vers. decimo, Raguc. de voce Canon. quæst. 36. num. 2. Lotter. de re benefic. l. 2. quæst. 2. n. 44. Rot. decis. 346. num. 2. part. 1. recent. & in Pampilonen. iuris visitandi. 15. Decembris 1623. coram R. P. D. Merlino. Quaranta in summ. Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, vers. quibus sic prælibatis pag. 134. Azor. d. lib. 3. cap. 37. q. 14. ex eo, quia Sede vacante Capitulum succedit in omni Ordinaria Episcopi iurisdictione, nisi aliud Iure reperiatur expressum, cap. vlt. de suppl. neglig. Prælat. l. 6. c. cùm nullus 3. ad finem princip. de temporib. ordinat. eodem lib. gloss. per text. ibi, in cap. cum olim. 14. de maiorit. & obed. gloss. vlt. in c. 1. de institut. l. 6. gloss. verb. Capituli per text. ibi in Clement. 1. § duo, de hæretic. post alios Pauin. de potestate Capituli Sede vacante part. 1. q. 1. num. 45. Simanch. de Cathol. institut. tit. 25. num. 6. Fusch. de Visitat. lib. 1. c. 2. num. 20. & Alij citati suprà allegat. 36. num 9. Planè visitatio ius est Episcopale, pertinens ad potestatem iuridictionis Ordinariæ, non vero ad potestatem Ordinis, cap. conquerente, de offic. ord. cap. 1. §. vlt. de censib. lib. 6. Pauin. de visit. part. 1. in 1. quæst. num. 8. Loter. de re benefic. lib. 2. quæst. 2. num. 43. Seraphin. decis. 475. num. 1. & decis. 615. n. 2. & decis. 1008. n. 4. Mantic. decis. 322. n. 24. Gregor. XV. decis. 4. n. 4. & dec. 304. num. 2. Rota decis. 186. n. 2. part. 2. diuers. & dec. 396. num. 4. part. 1. recent. Deinde non reperitur expresse prohibita Capitulo Sede vacante; igitur, &c. Quicquid distinguat inter visitationem generalem, & specialem gloss. dict. verb. Capituli, & veriorem putet Pauin. de visitat. part. 1. quæst. 2. num. 46. Quicquid etiam oppositum ex diametro, videlicet Capitulum Sede vacante visitare non posse defendat Fusch. loco proximè citato. Nec obstant quæ ille pro sua opinione considerat, ad illud enim quod Capitulum Sede vacante non succedit in voluntaria iurisdictione Episcopi, maxime quando futuro successori nobiliter præiudicatur, ex resolutis per Rebuff. in praxi benefic. tit. de deuolut. à num 70. & Pauin. de potest. Capitul. part. 2. quæst. 1. & quòd visitatio pertinet ad voluntariam iurisdictionem, seu administrationem, cap. regenda, ibi, vt sibi visum fuerit, 10. q. 1. Respondetur potestatem visitandi non ad voluntariam, sed ad contentiosam iurisdictionem pertinere, quippe cum reddatur in inuitum, & subditi velint nolint visitationem subire teneantur, quinimò Superior, cui ex officio incumbit, visitare tenetur. cap. sopitæ 14. ibi, iure communi, de censib. cap. relata, in fine, 10. q. 1. Aduertit Abb. in dict. cap. cum olim. n. 2. versic. extra gloss. Quamuis in arbitrio consistat data causa pluries quàm semel in anno visitare, hoc vel illo tempore dict. c. regenda; deinde futuro successori notabiliter non præiudicatur, cum potius ab onere releuetur vt patet. Quapropter priorem sententiam, quæ communis est, & in praxi recepta, tenendo declarabis procedere cum supra citatis, præsertim Cardin, d. n. 6. & Abb. loco citato, in visitatione, quæ competit Episcopo iure ordinario, non autem delegationis, de quo Azor. d. c. 3[illegible]. q. 15. Ad quod propositum adest bona decisio Rotæ in Pampilonen. Iuris visitandi 15. Decembris 1623. coram R. P. D. Merlino, quæ sic cantat.

Pro Capitulo Ecclesiæ Cathedralis solum informante responsum fuit, scilicet ipsum Capitulum Sede Episcopali vacante habere intentionem fundatam in Iure visitandi vniuersam diœcesim ac omnia & singula membra, ac proinde etiam clerum de Guipuzcoa, ea ratione quia dum Ecclesia Cathedralis suo viduata est sponso, omnia, quæ ad iurisdictionem spectant in ipsum transeunt Capitulum, cap. cùm olim vbi Abb. n. 2. & Bald. *in princip. de maiorit. & obed. c. 2. ne Sede vacante*, Feder. de Senis *consil. 18. num. 2.* Nauarr. *consil. 44. num. 2. de tempor. ordinat. & consil. 7. n. 1. de filijs Presbyter.* Rebuff. *in praxi tit. de deuol. n. 58.* Azor. *institutionum moralium lib. 3. cap. 37. quæs. 6. part. 2.* Gutier. *quæst. canonic. cap. 11. num. 10. lib. 1.* Pauin. *de potestat. Capituli Sede vacante, quæst. 1. num. 3. cum sequentibus, & quæst. 5. num. 2. versic. item regulariter part. 1.* Paris. *de resignat. quæst. 23. n. 27. & 28. lib. 8.* Suarez *de censur. disput. 7. sect. 2. num. 4.* Molin. *de Iustit. & Iure tract. 5. disp. 11. num. 5.* Rot. *diuers decis. 1. n. 13. part. 2. & inter recent. decis. 346. n. 2. p. 1. & decis. 632. n. 4. p. 2.* &c. *In ead. causa Pampilonen. iuris visitandi, 15. Martij* 1624. coram eodem *R. P. D. Merlino*, fuit denegata remissoria clero de Guipuzcoa admittendi impedire Capitulum ne visitaret Sede Episcopali vacante ante lapsum triennij sub prætextu immemorabilis consuetudinis, tum quia decretũ Concilij submouet immemorabilem, ibi, *non obstante quacunq; consuetudine etiam immemorabili*, &c. tum quia materia est impræscriptibilis, & quia semper actus ex parte Capituli remanet merè facultatiuus Steph. Grat. *Discept. forens. cap. 298. n. 10. & c. 399. n. 38.* Lott. *d. l. 2. q. 2. n. 49. & 50.* Rot. *dec. 778. n. 5. p. 1. diuers.* Coccin. *decis. 402. n. 10.*

Visitatio autem diœcesis vtpote quæ versatur nedum in accessu ad vnamquamque, si id commode peragi potest, Ecclesiam, sed & in perquisitione, & reformatione morũ tam Clerici, quàm populi, bonos tuendo, & prauos corrigẽdo, vt in c. 1. de censib. in 6. & in S. Concilio Tridentin. sess. 24. c. 3. cum sit actus præcipuè ad iurisdictionem pertinens, cap. conquerente, de offic. Ordin. c. 1. §. final. de censib. in 6.

Pauin.

Pauin. de Viſitat. q. 1. n. 8. p. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 196.
n m. 2. part. 1. coram Cardin. Seraphin. deciſ. 475.
n m. 1. & deciſ. 615. n. 2. & deciſ. 1008. n. 4. & coram
Cardin Mantica deciſ. 322. & coram ſ. mem. Gregor.
XV. deciſ. 4. num. 4. & deciſ. 504. n. 2. & inter recent.
deciſ. 168. num. 2. & deciſ. 346. n. 2. & deciſ. 394. n. 4.
p rt. 1. Sequitur vt defuncto Epiſcopo Capitulum
ſuccedat in hoc Iure iuriſdictionali, & proinde mu-
nus viſitationis obire poſſit eodem modo, quo po-
terat Epiſcopus; & in puncto, quod Epiſcopali Sede
vacante facultatis viſitandi diœceſim reſideat penes
Capitulum, dixerunt Abbas in cap. cum olim, ſub n. 2.
verſ. ſed indiſtinctè, vbi etiam Bald. n. 1. de maioritat.
& obed. & Franch. poſt Imol. Gemin. in cap. 1. n. 5.
eodem. tit. lib. 6. Archidiacon. in cap. ſi Epiſcopus n. 2.
de ſupplen. neglig. Prælat. in 6. Feder. de Senis conſ. 16.
num. 2. verſic. item poteſt, & conſ. 40. n. 1. Rebuff. in
praxi tit. de deuolut num. 65. Azor inſtit. moral. lib. 3.
cap. 37. quæſ. 14. p. 2. Rot. inter recent. deciſ. 346. n. 2.
part. 1. & idem aliàs fuit dictum in Burgen. procura-
tionum 10. Martij 1597. coram Orano, & in Tuden.
Iuriſdict. 28. Nouembr. 1607. coram Card. Sacrato
25 tenet quòd † non poteſt viſitare Monialium cœ-
nobia exempta, quæ alioquin poteſt Epiſcopus, vt
delegatus Sedis Apoſtolicæ, & ita cenſuit Rot. in
vna Burgen iuris viſitandi 1588. coram D. Orano vbi
agebatur de viſitando monaſterio Monialium non
exempto à iuriſdictione Epiſcopi, & fuit ibi dictum
Capitulum Sede vacante illud viſitare poſſe, refert
Aloyſ. Ricc. in praxi fori Eccleſiaſt. dec. 609. in prima
editione, & reſol. 533. in 2. edit. vbi aſſerit procedere,
etiam quando Sedes Epiſcopalis quaſi vacat, veluti
Epiſcopo ab hoſtibus, vel paganis capto, vt fuit di-
ctum in eadem Burgen. 10. Martij 1597.

25 Aliquando tamen Capitulum ſuperſtite adhuc
Epiſcopo ex præſcriptione, vel priuilegio viſitan-
di ius habere poteſt, vt colligitur ex Concil. Triden-
tin. ſeſſ. 24. de reformat. c. 3. verſic. viſitatores. Azor.
27 d. lib. 3. c. 40. quæſ. 8. Et tunc † viſitatores à Capi-
tulo deputati debent eſſe approbati ab Ordinario,
vt deciſum refert Armendar. dict. l. 7. de Epiſcopis,
num. 110.

Sicut capitulum Cathedralis Eccleſiæ Sede va-
cante ſuccedit in iuriſdictionalia Epiſcopi, & in ius
viſitandi, ita etiam Sede vacante per mortem Abba-
tis habentis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, Ca-
pitulum Collegiatæ ſuccedit in iuriſdictionem di-
cti Abbatis, & ius viſitandi, prout cenſuit Rot. in
Burgen. iuriſdict. 22. Iunij 1611. impreſſa per Farin.
deciſ. 346. part. 1. recent. vbi num. 5. ampliant, etiamſi
tale ius Abbati competeret ex præſcriptione, vel
priuilegio, & reſpondet ad illud quod ea, quæ de
Iure ſpeciali competunt, non ſolent tranſire in Ca-
pitulum, vt per Abb. in cap. cum olim n. 2. de maiorit.
& obed. in 5. q. vt Felin. num. 5. & 6. Rebuff. in praxi
tit. de deuolut. procedere auctoritate legata, &
quæ nomine Sedis Apoſtol. exercetur, vt citati D D.
loquuntur: quod non conuenit cum iuriſdictione
ordinaria, quæ licèt ex conſuetudine, vel priuile-
gio habeatur, exercetur tamen per Abbatem nomi-
ne proprio.

28 Vicarius autem generalis hoc ius viſitandi non
habet, niſi ſpecialiter eidem committat Epiſcopus,
vt reſoluunt Rebuff. in praxi benef. tit. in forma Vica-
riatus, n. 100. & 101. Sbroz de Vicario Epiſcopi lib. 2.
quæſt. 120. num. 2. Fuſc. dict. cap. 2. num. 18. Azorius
inſtitut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 45. quæſ. 4. Vgolin.
de poteſtate Epiſcopi, cap. 4. §. 7. verſic. tertio. nec viſi-
tare, Narbon. de appellatione à Vicario ad Epiſcopum
part. 1. num. 224.

Non licet Epiſcopo viſitationem aggrediendi 29
proponere edicta, quibus ſubditi iubeantur crimi-
na detegere, multóque minus propoſita pœna ex-
communicationis. Ita cenſuit ſacra Congregat. teſte
Armendar. dict. tit. 6. de viſitat. l. 5. §. 2. num. 16. nouiſ-
ſimè me citato in hoc loco Mendez à Caſtro in pra-
xi Luſitana part. 2. lib. 2. cap. 3. num. 36.

Nec etiam poteſt in viſitatione pœnas ordinarias 30
delictorum imponere, ſed tantum extraordinarias,
quæ magis morum emendationem, aut correctio-
nem, quam ordinariam delicti vindictam reſpiciant,
idem Armendar. loco proximè citato num. 11. Et licèt
poſſet iterum viſitare Eccleſias viſitatas ab inferio-
ribus, vt in terminis Concil. Trident. d. c. 3. † non 31
tamen poterit iterum punire punitos ab eis, nec ab
eis abſolutos cogere ad innocentiam ſuam demon-
ſtrandam, idem Armendar. dict. l. 7. de Epiſcopis,
num. 111.

In iis, vbi de viſitatione, aut morum correctione 32
agitur, proceditur omni, & quacumque appellatio-
ne, ſeu querela, etiam ad Sedem Apoſtolicam inter-
poſita, remota, quæ executionem nullo modo im-
pedire, aut ſuſpendere poteſt, Concil. Trid. ſeſſ. 24.
de reform. cap. 10. Lancell. de atten. & innouat. appell.
pendente, limit. 18. princip. num. 6. Rugin. de appell.
§. 2. cap. 3. num. 6. Marcheſan. de commiſſion. part. 1.
de commiſſione appellationum extra curiam Romanam
cap. 6. num. 78. in ſecunda impreſſ. quos refert. Aloyſ.
Ricc. in praxi aurea reſolut. 7. num. 1. Gabriel. Berart.
in ſpeculo viſitat. ſecular. cap. 27. num. 62. nouiſſimè
Mendez à Caſtro in praxi Luſitana part. 2. lib. 2. c. 3.
n. 32. pag. 45. Marc. Anton. Genuenſ. in praxi Nea-
pol. cap. 21. num. 5. Gratian. March. deciſ. 188. n. 1. &
2. me citato in hoc loco Ciarlin. controu. forenſ. lib. 1.
cap. 65. n. 19. dummodo Epiſcopi procedant ſine
proceſſu, & ſine ſcriptis etiam carcerando, & carce-
ratos detinendo: quo caſu ſi carcerati appellauerint,
poteſt Iudex appellationis cognoſcere prætenſo
exceſſu in corrigendo: ſed interim non impeditur,
aut ſuſpenditur executio eorum, quæ ab Ordinario
ſunt decreta; ſed ſi Epiſcopus formato proceſſu, &
ſeruatis ſeruandis procedat, non habet locum diſ-
poſitio Concil. in d. cap. 10. ſeſſ. 24. de reform. ſed à
† ſententia definitiua tantùm admittitur appellatio, 33
quæ ſuſpendit iudicatum. Ita reſoluit Franciſc. Leo
in theſauro fori Eccleſiaſt. part. 2. num. 77. & latè
de hac materia vide Curiam Philip. part. 1. §. 7. n. 10.
Suar. de Pace in praxi tom. 2. part. 5. cap. vnic. n. 14.
Armendar. d. tit. 6. de viſit. num. 104. cum ſequentibus,
Salgado de poteſt. Regia p. 2. c. 15. n. 61. me citato in
hoc loco nouiſſimè Mendez à Caſtro in praxi Luſit.
p. 2. lib. 2. c. 3. n. 34. pag. 45. Genuenſ. d. c. 21. n. 5. Gra-
tian. d. dec. 188. n. 3. & 4. Ciarl. d. c. 65. n. 19. † Dabi- 34
tur etiam appellatio, ſi Epiſcopus procedat in exem-
ptos, ſeu aliàs priuilegiatos, contra eorum priuile-
gia, Marcheſ. d. n. 78. Aloyſ. Ric. d. reſol. 7. n. 3.
verſ. verum. Gabr. Berart. in ſpeculo viſit. ſecul. c. 72.
n. 67. Salgado d. c. 16. n. 68. Mendez à Caſtro d. c. 3.
n. 34. in fine, pag. 45.

Quando in viſitatione regulariter appellari con- 35
tigerit ab Epiſcopo ſuffraganeo, etiam tanquam Se-
dis Apoſtolicæ delegato, debet appellari ad Metro-
politanum quoad deuolutiuam non quoad ſuſpen-
ſiuam, vt deciſum referunt Zerola in praxi Epiſcop.
p. 2. verb. viſitat. §. 3. Piaſ. in ſimili praxi p. 2. c. 3. n. 61.
Aloyſ. Ricc. in praxi aurea reſol. 449. n. 2. propè finem,
& reſoluunt Cochier de iuriſd. Ordinar. in exemptos
q. 2. quæſt. 14. num. 5. Thom. Valaſc. alleg. iuris, tom. 1.
allegat. 70. num. 5. in fine. Ratio eſt, † propter 36
dictionem illam, etiam, quæ vnum caſum exprimit,

&

& alium includit; vt tenent plures à me citati *in remission. de diction & clausul. diction.* 95. vtramque potestatem, ordinariam scilicet, & delegatam Episcopus habere dicitur, iuxta notata per me *allegat.* 92.

37 Sic etiam à mandato de residendo in visitatione edito non datur appellatio ad effectum suspensiuum, sed ad effectum deuolutiuum tantùm, prout decisum refert Armendar. *dicto titul.* 6. *de visitat. num.* 2. & resoluunt Mar. Antonin. *var. libr.* 1. *resol.* 85. *n.* 10. *& resolut.* 119. *num.* 14 Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici resolut.* 476. *num.* 5. *in fine, & in praxi aurea resol.* 7. *in fine.*

38 Episcopus visitans vt suprà, procedendo sine processu tanquam suspectus recusari non potest, nisi modum in visitando excesserit, prout decisum referunt Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. c.* 21. nouissimè me citato *in hoc loco* Mendez à Castro *dict. part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 35. *pag.* 45. Piasec. *loco proximè citato*, vbi etiam resoluit, quod quando proceditur compilato concessu, recusari potest si sit suspectus, & ab eo licitè appellatur appellatione nō solùm deuolutiua, sed etiam suspensiua, Genuens. *d. cap.* 21. *n.* 5. Gratian. *d. decis.* 188. *n.* 4. Ciarlin. *d. c.* 65. *n.* 20. vbi citat meipsum *in hoc loco*, nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c.* 25. *n.* 17. Super quo rescripsit S. D. Paulus Quintus felicis recordatione Episcopo Portugalen. his verbis. *Venerabilis Frater. Salutem, & Apostolicam benedictionem. Fraternitatis tua nomine nobis nuper expositū fuit, quod visitationes, qua in tua diacesi in vim Decretorum Concilij Tridentini, & aliàs legitime fiunt, sæpius impediuntur, eo quia visitati Pralatum, seu alium legitimè visitantem suspectum allegant in magni diuini cultus, præsertim & fabrica Ecclesiarum praiudicium. Quamobrem nos huiusmodi abusum tollere volentes, supplicationibus tuo nomine super hoc humiliter porrectis inclinati, de consilio venerabiliū Fratrum nostrorum Sacra Roman. Ecclesia Cardinaliū, Sacri Concilij Tridentini interpretum, Apostolica auctoritate, tenore præsentium declaramus Episcopum, vel alium cui id legitimè competit, visitantem non posse vti suspectum recusari, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque in contrarium facientibus quibuscunque. Datū Roma apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die* 29. *Octobris* 1610. *Pōtificatus nostari nno sexto. S. Cobellutius.* Venerabili Fratri Gōdisaluo Episcopo Portugalen. refert me non citato Marcel. Vulpe *d. loco.* de qua declaratione me citato meminerunt Portel. *part.* 1. *casu.* 21. Laurent. de Peirinis *in formular. Regul. litt. R, cap.* 2. *num.* 3. Antea quoque decisum à *Sacra Congregat.* fuerat Episcopum visitationem aggredientem, atque etiam in præparatoria inquisitione non posse vt suspectum recusari, neque probatione, vel allegatione suspicionis impediri, quominus pœna extraordinaria, quæ morum correctionem, & emendationem respiciat, visitatos afficere possit prout refert Armendar. *d. tit.* 6. *de visitat. l.* 5. §. 2. *num.* 8. *& n.* 7. asserit hoc verum dum tamen in ea processum non compleat, & se intra visitationis terminos contineat; & quod Episcopi in visitatione non possint recusari tenuit nouissimè conlusitanus noster Gabriel. Pereira *in tract. de Manu Regia cap.* 7. *de cognit. violentia num.* 18. *tom.* 1. vbi etiam dicit & existimat vim non inferri à visitatore si recusatus procedit ad vlteriora: limitat tamen quando ipse visitator ante visitationem fuerat iam iudicatus pro suspecto & quod etiam possint recusari visitator quando procedit cōmpilato processu resoluunt Salgado *de protect. Regia part.* 2. *cap.* 15. *num.* 63. & Mendez à Castro *d. p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 35. *pag.* 45.

39 Nullum certum tempus præscriptum est, intra quod teneatur Episcopus visitationem concludere, sed arbitrio ipsius relinquitur quod tamen debet esse discretum, & moderatum, referunt decisum Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.* 717. *in* 1. *edit. & resolut.* 708. *num.* 1. *in* 2. *edit.* Armendar. *dict. l.* 7. *de Episcopis, num.* 113. Potest tamen ipse Episcopus præstituere terminū Archidiacono ad visitationem expediendam, & præscribere comitatum, & equitatum, ne oneri sit Ecclesiis, quas visitauerit. Ita *Sacra Congregat.* censuit, vt per Piasec. *in praxi Episcopor. part.* 2. *cap.* 3. *de visitat. quorumuis exemptorum, num.* 62. *pag.* 213.

Visitatores debent, quantò citius possunt, se expedire ne grauent subditos suos expensis, & studeant quàm celerrime debita cum diligentia visitationem ipsum absoluere, & ne se occupent aliis negotiis ad visitationem non pertinentibus, prout tam iuris diuini, quàm humani auctoritatibus probat Zerola *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. visitatio,* §. 5. *ad finem, versic. præterea,* super quod Concil. Bracaren. IV. *act.* 2. *cap.* 5. ita censuit: *Visitatores plures vno die Ecclesias, quam duas ne visitent, nisi forte ob tenuitatem, & viciniam; & ne tunc quidem plures vno die, quam tres, sic enim maturius, & diligentius visitationis munus absoluent, quod nimia festinatio solet aliquando negligentius geri: Episcopi vero quot, ipsi vna die visitare commode possit pro sua prudentia statuant.* Deinde in prædicto Concil. *eadem act.* 2. *c.* 1. sic habetur. *Vt autem expeditius hoc visitationis salutari munere fungi possint, præcipit singulis Sancta Synodus, vt in suo equestri comitatu non plures, quàm octo comites habeant, eoque numero includant necessarios etiā visitationis ministros. Curabunt autem imprimis, vt tam visitationis adiutores, quam familiares, & domestici nullam visitatis molestiam exhibeant, sed Christianæ potius frugalitatis, & modestia exemplum præbeant.* 40

Vnde Cancellarius, Auditor, Scriba, vel Notarius Episcopi non possunt quicquam accipere à visitatis pro scriptura processus visitationis: pro copia tamen auctorum, seu decretorum visitationis ab eis, qui ea petunt, licitè competentem mercedem petere possunt, Nauar. *consil.* 1. *de censibus in nouis*, Piasec. *in d. praxi noua Episc. d. c.* 3. *n.* 63. *vers. neque Cancellarius:* quamuis Zerola *d. verb. visitatio,* §. 6. *dub.* 4. asserat † Secretarium, vel Scribam non posse aliquid recipere pro suis laboribus scribendo, vel transcribendo, vel dando copiam ipsius visitationis † Cuius visitationis liber plenam inducit probationem, quoad visitationem personarum, Sacramentorum, & aliorum pertinentium ad officium visitantis prout decisum refert Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis.* 611. *in prima edit. & res.* 535. *in* 2. *edit.* & resoluunt. Caputaq. *decis.* 158. *p.* 2. Pauin. *de visitat. q.* 4. *num.* 24. *&* 13. late Mar. Anton. *variar. resol. lib.* 1. *resolut.* 116. *à princip.* vbi *n.* 13. tenet in visitationibus procedendum summariè, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, ac sine visitandorum citatione, cum saltem virtualiter citati censeantur per edictum generale, quo monentur ad interessendum. 41 42 43

Ecclesiæ inferiores Episcopis & aliis visitantibus moderatas procurationes soluere tenentur iuxta modum & qualitatem Iure præfinitam, debent enim, vel ratione visitationis, vt *in cap. cum ex officij* 16. *de præscript. vers. nos igitur, & in c. cum venerabilis vers. quia ergo, de censib. cap. procurationes* 23. *eodem tit. lib.* 6. Vel ex vi consuetudinis, aut alterius Iuris specialis, *cap. seruitium in princip.* 18. *quæst.* 2. *cap. scientes* 3. *de censib.* iuncta reg. *cap. ad Apostolicam* 42. *de simonia.* Vel tandem ex pacto legitimè celebrato, tempore scilicet fundationis, *cap. Eleutherius,* ibi, *tempore quo,* &c.

&c.*cap.*18.*q.*2.*cap. praterea* 23.*verſ. praſenti, de iurepatronat. cap. quanto* 16. ibi, *ab ipſo primordio*, & ibi, *procurationem Eccleſiaſticam*, &c. *de cenſib.* Qua autem ratione procuratio viſitationi annexa fuerit ſtatuta, examinant poſt Innoc. Abb. *num.* 5. *in dict. cap. procurationes*, Marian. *de Viſitat. num.* 37. Pauin. *eodem tract. part.* 1. *q.* 9. *in princip.* Fuſch. *in ſimili tractat. lib.* 1. *cap.* 1. *à num.* 14. & vnico verbo S. Thom. 2. 2. *q.* 100. *art.* 3. *ad* 3. *in verſ. licèt, tamen.* Quorum alij in ſignum ſubiectionis, alij vt faciliùs Prælati inducantur ad viſitandum, expendentes ſimilitudinem de quotidianis diſtributionibus, quæ ſpecialiter deputantur Canonicis, vt ad intereſſentiam Diuinorum inuitentur, quamuis aliàs ad diuina Officia teneantur,
1 *cap. vnic. de clericis non reſident. lib.* 6. Ita Abb. *d. num.* 5. & alij *ibidem.* Si vero proxima, & immediata ratio quæratur, illam eſſe certius duco, quam reddit *d. cap. cùm ex offic. propre fin.* quia nemo cogitur ſuis ſtipẽdiis militare, & qui ſpiritualia ſeminat, &c. habetur ex D. Paulo 1. *ad Corinth.* 9. bonus text. *in cap. ſi Epiſcopus* 6. ibi, *cùm ſecundum*, &c. *de officio Ordin. lib.* 6. *cap. vltim.* ibi, *ſtipendia ſanctis laboribus debita* 1. *q.* 2. Ita in propoſito S. Thom. & Pauin. *citatis locis.* Si tamen aliquis opponat quòd hæc ratio videtur remota & generica, quippe quæ communis ſit omnibus quorumcunque beneficiorum redditibus, quinimò omnibus illis, qui ad Clericalem Ordinem promouentur, *cap. cùm ſecundum* 16. *in princip. de prebend.* iuncta reg. *cap. vltim. de reſcript lib.* 6. Reſponderi poterit *primò*, hanc rationem in indiuiduo in materia viſitationis, & procurationis reddit à Summo Pontif. quoad intentum, *in dict. cap. cùm ex officij*, & *dict. cap. ſi Epiſcopus*, & ideo neque de remota, vel generica notari poſſe, argum. *cap. ne innitaris, de conſtitut.* ex eo autem quod generica, cum alios concludat, notari poteſt. Vel *ſecundò* reſponderi poterit explicando rationem illam, ſi dicas prudenter ſatis Prælatis viſitantibus procurationem deputari, vt ſic magis inuitentur per ſeipſos perſonaliter viſitare, cum aliter certò ſciant nihil procurationis ſe poſſe exigere, *d. cap. ſi Epiſcopus, in fine:* inſuper ne propter defectum hoſpitij à perſonali viſitatione aliquatenus deterreantur, ſicut experientia docet in illis, qui extra domos proprias diuagari vel commorari coguntur, quo caſu boni ſpiritualis graue inſurgeret detrimentum.

Vtrùm autem ſi Prælatus pluries, quàm ſemel in anno viſitauerit, plures poſſit in anno exigere procurationes? In quo dubio dicendum ſingulis annis à communiter accidentibus vnicam viſitationem, ac proinde vnicam procurationem ſufficere, *cap. conquerente, de officio Ordin.* ibi, *viſitationem annuam*, & ibi, *non amplius*, &c. *cap. relatam.* ibi, *per annum, cap. decreuimus*, ibi, *annuis vicibus*, & ibi, *per ſingulos annos*, 10. *q.* 1. Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 3. *in princip.* ibi, *quotannis*, Fuſch. *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 13. Rot. *deciſ.* 233. *num.* 2. Apud Farinac. *part.* 1. *recent.* Niſi Epiſcopus data cauſa intellexerit oportere pluries viſitare, *cap. regenda*, ibi, *circumire, vt ſibi viſum fuerit*, 10. *q.* 1. *cap. non ſemel, in princip.* 18. *q.* 2. *cap. mandamus* 6. *verſic. niſi fortè, de officio Archid.* quia tamen ſeſe offerebat dubitatio circa procurationis exactionem, quaſi conſequens videretur quod ſi pluries viſitaret, plures quam binas exigere poſſet procurationes, quod Eccleſiis oneroſis maxime foret oneroſum, occurrit *d. cap. cum venerabilis, de cenſib.* decernendo ne Epiſcopis quamuis pluries viſitet, plures poſſit quàm binas exigere, & ita reſtringit ad binas vices ſolummodo procurationis receptionẽ, non autem exercitium viſitationis.

Vtrum redditus Eccleſiarum ſint tantummodo obligati pró ſolutione procurationum, an vero laïci quoque contribuere teneantur? Pars quæ affirmat Eccleſias ſolummodo teneri, ſuadetur ex Iuribus, quibus procuratio Eccleſiis vniuerſitatis iniungitur iuxta earum facultates, laïcorum verò nulla fit mentio, *d. cap. conquerente*, ibi, *penſatis facultatibus earundem*, *cap.* 1. *§. deinde*, ibi, *à locis tantum recipere viſitatis de cenſibus lib.* 6. *cap. cùm Apoſtolus*, ibi *facultatibus Eccleſiarum*, *cap. ſopita*, ibi, *ſecundum facultates*, vbi *gloſſ. vltim. hoc tit.* obſeruat in ſpecie gloſſ. *verb. laïcos in dict. cap.* 1. Hoſt. & Monach. citati à Domin. *in d. cap.* 1. *in princip.* Contrarium tamen defendit *gloſſ. vltim. in cap. placuit* 10. *q.* 1. *gloſſ. verb. ſubditos, in cap. cauendum* 10. *qu.* 3. Archid. Ioan. Andr. & Imol. quorum opinionem de Iure veriorem affirmat Dominic. *dict. num.* 9. Pro quibus efficaciter expenditur illud Pauli 1. *ad Corinth.* 9. *qui ſpiritualia ſeminat*, &c. & quia nemo cogitur ſuis ſtipendiis militare, habetur in propoſito *in cap. cùm ex officij* 16. *de præſcript. cap. ſi Epiſcopus* 6. *de officio Ordin. lib.* 6. Ergo cum munus viſitandi, & labor impenſus æquè dirigatur, ab vtriſque procuratio debebitur. Inſuper expenditur *d. cap. cauendum*, vbi agitur de viſitandis ſubditis tam clericis quàm laïcis, & ſolummodo prohibetur ne immoderatè, & cum ſcandalo aliquid procurationis nomine exigatur: facit *dict. cap. placuit*, ibi, *alia die conuocata plebe*, ſi intelligas cum *gloſſ. vlt.* ibi, *de alia die tam in labore, quam in mercede*; propter quæ hæc pars poſterior in puncto Iuris verior eſt, quamuis conſuetudo aliud receperit, vt Domini, & modo citati rectè agnoſcunt. Iura autem pro aduerſariis adducta oppoſitam non probant, quia ſolum euincunt pro ea parte, quia ab Eccleſiis viſitatis procuratio ſoluenda eſt illud commenſurandum fore iuxta Eccleſiarum facultates. Illud etiam aduertere oportet quod viſitatoris aſſertioni quoad ſtatum Eccleſiæ multum deferendum eſt, Rot. *deciſ.* 371. *num.* 2. *part.* 1. *recentior.* & dictum fuit *in Mediolanen. decimarum* 15. *Decembr.* 1618. coram *R. P. D. Martino Andrea*, & *in Ianuen. Parochialis* 13. *Martij* 1626. coram *Rmo Duran. Epiſcopo Vrgellen.*

In viſitatione præter procurationem ab Eccleſiis Epiſcopus nihil muneris accipere poteſt, non tantum ipſe, ſed nec etiam quiſque ſuorum, ſub pœna maledictionis, & interdicti ingreſſus Eccleſiæ, ac reſtituendi duplum infra menſem, & poſt menſem, non obſtante remiſſione partium, *cap.* 1. *§. prohibitionis*, & *cap. exigit, de cenſibus lib.* 6. inuocata à Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 3. Surd. *de aliment. titul.* 1. *q.* 64. *num.* 6. & *titul.* 4. *q.* 22. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 42. *quaſ.* 9. Marc. Anton. Genuenſ. *in man. Paſtorum c.* 35. *num.* 2. qua prohibitione non cenſetur ſublatum Cathedraticum, quod ſingulis annis exigi ſolet ab Ordinario, tam in viſitatione, quam extra, prout deciſum refert Armend. *d. lib.* 6. *de Epiſcopo, n.* 115. † Si conſuetudo eſſet, vt Communitates procurarent Epiſcopum viſitãtem, ſeruanda eſt, quandiu voluerint, ipſi tamen cogendi non ſunt ſi recuſent; ita *Sacra Congr.* apud eundem Armend. *loco proximè citato n.* 122. Et ſi extat conſuetudo, vt Epiſcopo diœceſim viſitante à laïcis ei victualia miniſtrentur, Vicario autem viſitante ab Eccleſiarum Rectoribus, ſeruanda etiam eſt, dũmodo in illa laïci ſponte perſeuerent, vt refert deciſum idem Armend. *loco proximè citato n.* 119

Dum Epiſcopus viſitat clerum ciuitatis, vbi ſita eſt Cathedra, procuratio illi nulla debetur, prout ſæpiùs *Congregat.* reſpondiſſe refert Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. p.* 2. *c.* 3. *num.* 65. Ali tamen debet

à

à Rectore Eccleſiæ, etiamſi facta viſitatione poſſit recipere ſe in domum ſuam, *cap. venerabili. de cenſibus*, Surd. *de alimen. tit. 4. q. 22. n. 9.* Azor. *d. c. 32. queſ. 4.* Verum poſt Concil. Trident. *d. cap. 3.* per illa verba, *pro temporis tantum neceſſitate & non vltra*, contrarium mihi videtur tenendum, quando Epiſcopus poſſet redire ad domum, quod tenet Marc. Anton. Genuenſ. *d. c. 35. n. 9.* quamuis Epiſcopum recipere poſſe procurationem, etiamſi Eccleſia Epiſcopatui contigua ſit, & etiamſi domum ſuam ad prandium reuertatur, teneat Paul. Salod. *in praxi viſitat. 1. c. 1. verſ. expedita, pag. 43.*

47 Nec etiam Epiſcopo, vel alij viſitatori procuratio debetur, non loca ſpecialiter exempta à præſtanda procuratione viſitant, Piaſec. *d. num. 65.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 2. q. 63. art. 7. ver. 4.* Azor. *d. cap. 42. queſ. 2.* nam licèt de Iure communi procuratio præ-
48 ſcribi non poſſet, *cap. cùm ex officij. de præſcript.* † Hodie tamen ex noua diſpoſitione Conc. Trident. *in d. c. 3.* præſcribitur, nec peti poteſt, vbi illam non dandi viget conſuetudo, Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. d. c. 3. in fin.* Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. c. 57. n. 19.*

49 † Nullus tamen ſemoto priuilegio, vel præſcriptione, viſitationem, aut procurationem ipſam remiſiſſe videtur, etiamſi teſtatus fuerit ſe condemnare debita ſibi obſequia, ſiue ſeruitia, *cap. cum venerabilis, de cenſibus*, Boër. *deciſ. 133. à num. 5.* Azor. *d. c. 42. queſ. 11. verſ. poteſt quoque.*

50 Item nec Epiſcopus, aut alius viſitator poteſt procurationem accipere ab hoſpitalibus, & aliis locis leproſorum, domorum Dei, pauperum, & infirmorum, nec ab Eccleſia, quia debet gratis viſitare. Ita reſoluit Marc. Anton. Genuenſ. *d. c. 35. n. 9. verſ. nono*, & deciſum referunt Piaſec. *in d. praxi noua Epiſcopal. loco proximè citato*, Zerola *in ſimili praxi part. 2. verb. viſitatio. §. 6. dub. 7.* Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. p. 2. c. 16. à num. 41.*

51 Item nec à pauperibus clericis procurationem exigere debet Epiſcopus; ita gloſſ. *verb. prægrauari, in cap. cum inſtantia, de cenſib.* Tiraq. *de nobilit. c. 29. n. 43.*
52 nam † Epiſcopus viſitando de proprio expendere tenetur, quando Rector Eccleſiæ eſt pauper; & illa indiget, Surd. *d. tit. 4. q. 22. num. 6* nuper citato *in hoc loco*, Homobon. de Bonis *de examine. Eccleſ. tract. 11. c. 12. q. 17. reſol. 2.*

53 Hinc denique Epiſcopus exiens per villam, & oppida, vt Sacramentum Confirmationis tantum conferat, à nemine eſt procurãdus, prout *Sacram Cardin. Congregationem* deciſiſſe teſtis eſt. Armend. *dict. l. 17. de Epiſcopo, n. 122.* & reſoluit Paul. Salod. *in praxi de viſitat. p. 1. c. 5. in med.*

54 Munera itaque qualiacumque, & quomodocumque illi offerantur, recipere non poteſt Epiſcopus à viſitatis ratione viſitationis, vt innuit Concil. *in d. cap. 3.* nec etiam comeſtibilia, vt illa ſecum aſportet, prout ex Imnol. & Anchar. *in Clement. 2. de cenſibus*, tenent. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. dicto loco n. 73.* Marc. Anton. Genuenſ. *dicto cap. 35. num. 7.* vbi *num. 6.*
55 reſoluit, quòd † nec fragmenta notabilia ad domum portare poteſt pro erogãdo pauperibus, ſed tenetur illis diſtribuere, qui ſunt in illo loco, quem viſitat, & *num. 5.* tenet quod Epiſcopus etiam finita viſitatione dum diſcedit à locis viſitatis recipere non poteſt munera. Vnde viſitator id, quod per victum ſibi neceſſarium cõtingebat, non poteſt in pecunia taxare Zerol. *in praxi Epiſcopal. d. verb. viſitatio, § 6. dub. 2.*
56 † Liberum tamen erit viſitatis, ſi velint, pecunia redimere procurationem, & tunc viſitator tenetur recipere in ea ſpecie, qua fuerit oblata, vt reſoluit Piaſec. *dict. cap. 3. num. 64. in fine.*

Appellatione victualium expenſarum comprehenduntur illæ, quæ conſiſtunt in victu; non autem illæ, quæ concernunt alia neceſſaria perſonæ, vt ait Zerola *in praxi Epiſcop. verb. viſitatio, §. 6. dub. 5.* Et ſolùm obligantur viſitari prouidere procurationem, ſiue alimenta illius diei, quo viſitat pro ipſo, & ſuo moderato comitatu, Piaſec. *in praxi noua d. num. 64. in princip.* Vecturas tamen, & ferraturas equorum præſtare non tenentur, Zerola *d. verbo viſitatio, §. 6. dub. 3.* Piaſec. *dict. cap. 3. num. 63. in fine*, Marc. Anton. Genuenſ. *dict. c. 35. num. 9. in fine, & num. 10.* Si viſitator tamen ſit Prælatus à Summo Pontifice delegatus, tunc ei debentur mercedes equorum, & viaticum, vt de loco ad locum tranſire commodè poſſit, gloſſ. *verb. ſi voluerit, in Clement. 2. de cenſibus*, Azor. *d. c. 42. queſ. 8.* 57

Obſeruanda ab Epiſcopo viſitare volente, ante & in ipſo viſitationis actu.

PRælatus, ſpecialiter vero Epiſcopus diœceſim ſuam viſitaturus, nonnulla prius obſeruare debet. *Primò* enim antequam diœceſim ſuam viſitare incipiat, debet Synodum diœceſanam celebrare, vbi de corrigendis exceſſibus, & moribus reformandis, & de Eccleſiarum neceſſitatibus agatur, vt demum ea faciat in viſitatione ſeruari, & debitam tranſgreſſoribus pœnam imponat, vt colligitur ex *c. ſicut olim, de accuſ.*

Secundò debet aduentum ſuum iis, quos viſitare intendit, nunciare, nec eos imparatos inuadere, niſi ex cauſa aliqua aliud videatur. Ioan. Andr. *in c. cum ſit Rom. de ſimon.* Specul. *tit. de inquiſit. §. quando aliquid verſ. ſi verò aliquid.* Fuſch. *de viſitat. lib. 1. c. 4. n. 4.* vbi *num. 7.* obſeruat Rectores, præcipuè Curatos Cathedralium Collegiatarum, Matricum, & Parochialium Eccleſiarum debere in ipſis Eccleſiis denunciare populo, vt tam Clerus ſi adeſt, quam populus, ſub pœna excommunicationis conueniant omnes in die ſtatuta, & habentes aſinam, hoc eſt, ſenſualitatem, grauibus peccatis alligatam, veniant ad recipiendum iudicium fori pœnitentialis, & abſolutionem à caſibus à Iure reſeruatis, à Patre, & Paſtore, adducendo pullos, id eſt pueros ad ſuſcipiendum ſanctum Confirmationis Sacramentum, & monita Patris & Paſtoris. 58

Tertiò libros viſitationum præteritorum, & prædeceſſorum ſuorum examinare ad informationem eorum ſumendum, quæ poſſent emendatione, aut ſupplemento indigere, argum. *c. in ſingulis §. porro, de ſtatu monach.* 59

Quartò duos ſaltem viros expertos in faciendis viſitationibus adhibere. *dict. c. ſingulis. Extrauag. debent, de officio Ordin. inter communes.* Notarium quoque & prædicatorem, ac pro Confeſſionibus audiendis Sacerdotem aliquem ſecum habere; perſonas autem inutiles, aut diſcolas, vel ſcandaloſas præſertim verò cum monaſteria viſitat, non adducere. 60

Quintò librum Pontificalem ſecum deferre pro cæremoniis ſeruandis circa ea, quæ in viſitatione facienda contingunt, vt eſt Chriſmate confirmare, conſecrationes, vel benedictiones Eccleſiaſticas facere, & ſimilia. Propterea etiam vaſculum Chriſmatis cum oleo Catechumenorum, & infirmorum deferre debet, ſaltem ad vetus innouandum, ſi in aliqua Eccleſia inueniatur. Similiter veſtimenta Sacerdotalia, & Pontificalia, & ea omnia quæ pro Miſſis, & Communionibus & aliis diuinis neceſſaria ſunt, ſecum habere. 61

62 *Sextò* annulum ſuum ſignatorium, ſeu ſigillum, & formulas iuramentorum, & libros Canonum, & Eccleſiaſticarum Conſtitutionum deferre, propter varias cauſas, quæ contingere ſolent.

63 Cùm autem Epiſcopus ad viſitationem accedit, eſt honorificè à Clero & populo loci ſuſcipiendus, & ad Eccleſiam immediatè proceſſionaliter ducendus, vbi tradito hyſſopo cum aqua benedicta ante Altare maius Prælatus genuflexus facit Orationem, & cantatur Antiphona; *Sacerdos & Pontifex & virtutum opifex, Paſtor bone in populo ſic placuiſti Domino intercedat pro nobis, verſ. Ecce vir prudens. Reſp. qui ædificauit domum ſuam ſupra firmam petram*; deinde dicitur Oratio, *Deus humilium viſitator*, vt in Pontificali, refert Fuſch. *d. cap.* 4. *num.* 10. Proponet verò Epiſcopus pòpulo ſui cauſas aduentus, propter quas ſcilicet fit viſitatio, nempe vt ad ſacrorum Canonum obſeruationem, & animarum ſalutem, quæ explicat Fuſch. *d. c.* 4 *n.* 11. *cum ſeqq.*

64 *Primò* videat quomodo Eccleſia ſpiritualiter & temporaliter regatur, per ea quæ habentur *in c. placuit.* 10. *q.* 1.

65 *Secundò* ad delicta, & exceſſus puniendos, & corrigendos delinquentes, & ad tollendos abuſus, *cap. venerabilis*, vbi *gloſſ. fin. de cenſib. cap.* 1. *§. ſanè, eodem tit. in* 6.

66 *Tertiò* ad abſoluendos pœnitentes in caſibus ſibi ſpecialiter reſeruatis.

67 *Quartò* ad preces in cœmeterio fundendas pro animabus defunctorum, qui ibidem requieſcunt.

68 *Quintò* ad confirmationis Sacramentum conferendum, Fuſch. *d. c.* 4. *n.* 12.

69 *Sextò* ad populum in doctrina Chriſtiana docendum, & monendum, vt pœnitentiam agant, *cap. cauendum* 10. *q.* 3. homicidia, adulteria, periuria, falſum teſtimonium, & alia peccata mortifera fugiant. & nouiſſima ſua quandoque recogitent, & alias his ſimilia, vt monet Bracharen. Concil. I I. quod habetur *in d. cap. placuit.* 10. *q.* 1.

70 Præcipuus autem viſitationum omnium ſcopus ſit ſanam, & Orthodoxam doctrinam expulſis hæreſibus introducere, bonos mores tueri, prauoſque corrigere, & populum cohortationibus, & admonitionibus ad Religionem, pacem innocentiamque accendere, vt dicit Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 3.

71 Abſolutis verò precibus defunctorum, & Chriſmatis vnctione peracta, & aliis, quæ præmiſimus; deueniendum eſt ad actum viſitationis: & primo viſitari ſolet Eccleſia; ſecundò Sacrarium; tertiò domus Rectoris, vel Prælati, aut monaſterium; quartò examinatur Rector, aut Prælatus; quintò laïci & perſonæ eidem Eccleſiæ ſubditæ interrogantur; vltimò fiunt debitæ executiones.

72 Circa primum, Eccleſiam viſitans quærit an ſanctiſſimum Altaris Sacramentum loco debito, honorifico, ac mundo ſub fideli Clauiū cuſtodia, conſeruetur, & lumen coram illo perpetuò ardeat, vt *in tit. de cuſtodia Euchariſtiæ*, explicat Fuſch. *de viſitat. lib.* 1. *cap.* 5. Si Eccleſia eſt baptiſmalis, an fons aquæ congruè conſeruetur? & alia ſimilia ad Baptiſmum conferendum neceſſaria. *cap. placuit*, 16. *q.* 1. de quibus agit Fuſch. *d. lib.* 1. *cap.* 7. Altaria quoque quomodo ſint ornata, & quemadmodum reditus eorum diſpenſentur, ac debita in eis officia perſoluantur Fuſch. *eod. lib.* 1. *c.* 21. & 22. Si imagines ſint decenter & congruè ſecundum morem Eccleſiæ, & ſi in loco congruo ſint ſitæ? Fuſch. *eodem lib.* 1. *cap.* 9. ita & Sanctorum Reliquiæ, Fuſch. *eodem lib.* 1. *cap.* 8.

Sacrorum verò cuſtodiam viſitans perquirit, an vaſa ſacra ex debita ſint materia, & mundè ac decenter ſeruentur, ſicut oleum quoque infirmorum, & Chriſma? de quo Fuſch. *eod. lib.* 1. *cap.* 6. Corporalia quoque & ſacra linteamina, ac pallæ Altaris, veſtes ſacræ, & alia huiuſmodi ſi munda integra, & non conſumpta habeantur, & conſeruentur? *c. fin. de cuſtodia Euchar.* 73

In viſitanda autem domo Eccleſiæ ſcrutatur viſitans ante omnia, quæ pertinent ad animarum Rectorem aut Eccleſiaſticam perſonam, in ea habetur, ſi libri ſacrorum Canonum, & Eccleſiaſticarum Conſtitutionum, ſanctorum Patrum, homiliæ & caſuum Conſcientiæ, & Catechiſmi, atque Sacerdotalis officij libri in ea ſint, & alia quæ & Chriſtianum decent & Eccleſiæ Rectorem. Contra verò ſi in ea ſint aliqua quæ non decent, libri profani, & improbatæ lectionis, atque interdicti, turpes imagines, vel picturæ & familiares diſcoli, ſuſpecti, & alia his ſimilia. 74

Rectorem verò Eccleſiæ vel Curatum interrogans perquirit quomodo ea, quæ ſunt officij ſui, diligenter exequatur, & vt Sacramenta adminiſtret, animarum ſaluti ſtudeat, & diuina Officia, ac Sacrificia peragat, quomodo etiam honeſtè, & exemplariter viuat. Præterea circa mores & vitam ſubditorum ſuorum interrogat, an in eo loco ſint aliqui hæretici, aut ſaltem ſuſpecti, & ſi qui ſint, qui ſtatutis à Iure temporibus peccata ſua non confiteantur, vel communicent? ſi qui concubinarij, malefici, periuri, blaſphemi, rixoſi, atque diſcordes, præſertim inter coniugatos, & ſi quos Matrimonia illegitima conſtet contraxiſſe? ſi ſuperſtitiones ſint, & abuſus in his, quæ ad Religionem pertinent? in quibus & aliis ſimilibus procedit viſitator, vt infra dicemus; & monet Rectorem, vel Curatum, vt in rebus huiuſmodi diligentiam & curam adhibeat. 75

Interrogat deinceps loci incolas, atque laïcos, de vita, & moribus Rectoris, vel Curati, ac de eius in adminiſtrando diligentia. Perquirit etiam ſi ipſi bona, vel redditus Eccleſiarum, aut piorum locorum adminiſtrent? & ſi ſcripturas, & computa diligenter conſeruent, eorum rationes redditinum, & expenſarum exigit, eoſque monet ne ſumptibus neceſſariis Eccleſiæ, aut pio loco deſint? & ne res Eccleſiæ diſſipent? De ipſorum quoque vita, & moribus eoſdem examinat, & ſi ſecundum præcepta Chriſti, & Eccleſiæ viuunt, ſi dies feſtos obſeruant, ſi decimas, vel primitias ſecundum loci conſuetudinem ſoluunt, ſi filiorum ſuorum curam ac diligentiam agunt, & ſi in vita, doctrina, ac pietate Chriſtiana eos inſtruunt, & alia huiuſmodi. 76

Monaſterio autem virorum, vel mulierum viſitans, attendit primò ne ipſemet ſæculares extra neceſſitatem, præſertim in Monaſteria Monialium introducat, *cap. vt iuxta, de offic. Ordin.* permittitur tamen ei duos Notarios, & duas perſonas Eccleſiaſticas & quatuor alios viros honeſtos, & maturos ſecum habere, *Clement. attendentes, de ſtatu monach.* In viſitādo autem prohibet ne fœminæ virorum monaſteria, nec viri mulierum ingrediantur, aut eas abſque ſuperioris licentia alloquantur. Perquirit de diligentia Præpoſitorum, aut Priorum, & de vita, & moribus ſingulorum, de regularum ſuarum obſeruatione, ac de iis, quæ in monaſterio emendatione indigent & correctione. Viſitat autem cellas ſingulorum, & prohibet ne libros profanos, vel interdictos, aut ornamenta quædam ſæcularia, vel alia quæ dedecent Religioſos, retineant. Picturas quoque laſciuas, vel profanas præſertim monialibus interdicit. 77

Hoſpitalia

78 Hoſpitalia & alia loca pia viſitans attendit, vt inſtitutum legitimè ſeruetur, redditus benè diſpenſentur, & adminiſtratores reddant fideliter rationes.

79 Denique viſitans ſi quos criminoſos inuenerit, corrigit ſingulos, pro qualitate delicti, poteſt enim Epiſcopus viſitans etiam contra laicos de quocumque crimine inquirere, & notarios criminoſos per ſeipſum corrigere, non tamen vt iudex in omnibus, ſed vt Paſtor; quia vbi ad pœnam ordinariam deueniendum eſſet, non indiſtinctè poteſt procedere Epiſcopus, quia fructus viſitationis eſt potius commendatio quam punitio, vt notatur *in cap. inquiſitionibus, de accuſ.*

ALLEGATIO LXXIV.

Epiſcopus quando ius habeat viſitandi exemptos?

SVMMARIVM.

1 *Viſitare poteſt Epiſcopus tanquam Sedis Apoſtol. delegatus exempta loca Summo Pont. immediatè ſubiecta.*

2 *Exempta loca ab Epiſcopi iuriſdictione, ſed alteri Prælato ſubiecta, Epiſcopus non viſitat, ſed ipſe Prælatus.*

3 *Viſitare poteſt Epiſcopus quoſcunque Clericos exemptos, Protonotarios, & ratione beneficiorum in ſua diœceſi exiſtentium.*

4 *Epiſcopus non poteſt extra viſitationem clericos à ſe exemptos corrigere, aut punire.*

5 *Viſitari poteſt ab Epiſcopo proximiori Eccleſia ſæcularis nullius Diœceſis.*

6. *Exemptio à viſitatione non comprehenditur ſub generali conceſſione exemptionum.*

7 *Viſitandi parochiales Eccleſias nullius diœceſis proximior Epiſcopus facultatem habens, habet etiam auctoritatem emendandi, corrigendi, & puniendi tam in capita, quam in membra.*

8 *Vicarius à Capitulo Sede vacante, vti proximior non habet poteſtatem viſitandi Eccleſias ſæculares nullius diœceſis.*

9 *Beneficia exempta viſitant Epiſcopi tanquam delegati Sedis Apoſt. in qua iuriſdictione cum ſit delegata non ſuccedit Capitulum.*

10 *Prælati inferiores habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem vti proximiores Eccleſias ſæculares exēptas non viſitant.*

11 *Viſitandi ius habet Epiſcopus in omnibus Eccleſiis intra fines ſuæ diœceſis exiſtentibus.*

12 *Viſitare poteſt Epiſcopus omnes Parochiales ſuæ diœceſis, in quibus ſunt Sacerdotes ſæculares, licet Eccleſiæ ſint Regularibus ſubiectæ.*

13 *Epiſcopus per ſeipſum Eccleſias exemptas viſitare poteſt, licet inferioribus Prælatis ſint ſubiectæ.*

14 *Viſitare poteſt Epiſcopus Eccleſias curatas vnitas monaſterio, & ponere in eis Vicarios perpetuos, ſiue temporales, quamuis vniantur monaſterio exempto alienæ diœceſis vel alij, quod ſit Ordinis caput.*

15 *Monaſterio commendata, in quibus non viget regularis obſeruantia quamuis exempta, Epiſcopus etiam tanquam Sedis Apoſt. delegatus ſingulis annis viſitat.*

16 *Epiſcopus in monaſteriis commendatis, vbi Regularis obſeruantia viget, debet coram ſuperiore monere, vt ipſi viſitent, & corrigenda corrigant.*

17 *Monaſteria, quæ generalibus Capitulis non ſubſunt, nec ſuo habent viſitatores Regulares, ſi monita in congregationes ſeſe non receperint, in omnibus Epiſcopi iuriſdictioni ſubiecta ſunt.*

18 *Viſitari debent ab Epiſcopo monaſteria quæuis, ſeu Eccleſiæ Regularium curam animarum annexam habentes quoad ipſam curam.*

19 *Examinare, & viſitare poteſt Epiſcopus quoſcumque Canonicos & dignitates, & alios Clericos exemptos, & non exemptos ad curam animarum exercendam conſtitutos, quoad eorum inhabilitatem.*

20 *Regulares ſubiiciuntur Epiſcopis in dependentibus à cura animarum.*

21 *Regularis Parochus delinquens extra Sacramentorum adminiſtrationem, & curam animarum, non ab Epiſcopo ſed à ſuis ſuperioribus punitur.*

22 *Regularium monaſteria quoties Epiſcopo viſitandi facultas conceditur, ſi dum ingredi vult ob cauſam viſitationis, fores claudantur, ei licet vim inferre, ac eas frangere.*

23 *Epiſcopi incumbentes correctioni, & viſitationi exemptorum tanquam Sedis Apoſtol. delegati, poſſunt contra Conſeruatos impedientes procedere.*

24 *Curam animarum in Regularium Eccleſiis exercentes ſiue ſæculares, ſiue Regulares ſint, ad arbitrium ipſorum Regularium poni debent, niſi quod examinari & approbari prius debent ab Epiſcopis.*

25 *Deputati in Eccleſiis Regularium ac curam animarum, ad ſynodum venire debent.*

25 *Eccleſia militum Sancti Ioannis Hieroſolymitani, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipſam curam Ordinario ſunt ſubiecta.*

27. *Prioratus militum Hieroſolymitanorum Ordinarij viſitare non poſſunt.*

28 *Subcollectores non poſſunt viſitari, nec corrigi ab Epiſcopo.*

29 *Referendarij ratione beneficiorum, quæ habent in partibus, ſubſunt locorum ordinariis.*

30 *Protonarij primi ſunt, & notariorum principes, dicuntur.*

31 *Protonotarij à iuriſdictione Ordinarij ſunt exempti.*

32 *Beneficia vacantia per obitum Protonotariorum participantium, & non participantium, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.*

33 *Protonotariatus dignitas ad effectum reſeruationis acquiritur etiam ignoranti.*

34 *Protonotarij ſiue ſint creati à Papa, ſiue à legato, ſunt comprehenſi* in Extrauang. ad regimen, de præbend.

EXEMPTA loca Summo Pontif. immediatè ſubiecta Epiſcopus tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus viſitat. vt habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *de reformat. cap.*8. Cardinal. *in Clem. attendentes, quæſt.*6. *&* 7. *de ſtatu monach.* Paul. Fuſch. *de viſitat. lib.*2. *c.*8. Aloyſ. Riccius *in collect. deciſ.*396. *part.* 5. *collect.* 1591. Rot apud Farinac. *deciſ.* 396. *part.*1. *recent.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.*1. *quæſt.* 36. *art.* 3. Cochier. *de iuriſdictione Ordinarij in exemptos part.*2. *quæſt.* 45. *num.* 11. *& part.* 4. *quæſt.*23. *num.*2. Alphonſ. Villadiego *in ſpeculo viſitationum fol.*32. *n.*7. 1

† Quando verò non tantum exempta ſunt ab eius iuriſdictione, ſed ſubiecta alteri alicui Prælato, Epiſcopus non viſitabit, nec de iure delegato, nec ordinarios, ſed ipſe Prælatus, cui immediatè ſubiecta ſunt; prout reſoluit idem Cochier *d. quæſt.* 29. *num.*3. 2

me citato *in hoc loco* Mendez de Castro *in praxi Lusitana part 2. lib.2. c.3. num 31. in princ.*

3 Potest etiam Episcopus visitare quoscunque Clericos sæculares, exemptos, Protonotarios Apostolicos, Capellanos Regios, Acolytatus, Comitis Palatini, seu alicuius Militiæ, vel Hospitalis titulis insignitos, dummodo actu militiæ, seu Hospitali, cui adscripti sunt non inseruiant: item & residentes in Curia Romana, & familiares Cardinalium ratione beneficiorum in sua diœcesi existentium, vt probat Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. c.*11. De cuius materia aliqua tradunt Francisc. Leo. *in thesauro fori Eccles. part. 2. cap. 2. num.*78. Fr. Emman. *q. Regul. tom. 2. q.*108. *art.*3. Flamin *de resignat. lib.3. q.*11. *n.*5. Zerola
4 *in praxi Episcop. part. 1. verb. Referendarij.* † Et si resideant, etiam in persona in causis delictorum, & correctionis morum ab eodem Diœcesano, siue in visitatione siue extra visitationem puniri possunt, vt disponit idem Concil. *sess.* 14. *de reformat. cap.*4. Sed non posse Episcopum virtute *d. cap.* 4. extra visitationem, corrigere, & punire clericos sæculares exemptos, & alteri inferiori Ordinario sæculari intra diœcesim existentes subiectos, approbauit summus Pontifex, teste Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib.*1 *tit* 6. *l.*5. §. 2. *num.*9. qui text. *in d. cap.*4. non derogat consuetudini immemoriali, vt asserit Seraphin. *Rota Romana decis.*417. *num.*7. nec corrigit textum *in Extrauag. cum Matthæus 3. de hæretic. inter commun.* ex Cenedo *ad Clement. collect.* 14. *num.*9. *cum sequentibus.*

5 Ecclesias sæculares nullius Diœcesis quantumcunque exemptas, & Sedi Apostolicæ immediatè subiectas, earumque Prælatum sæcularem in eas iurisdictionem quasi Episcopalem habentem, posse ab Episcopo cuius Cathedralis Ecclesia est proximior, visitari vigore Concilij *cap.*9. *sess.* 24. *de reform.* decisum referunt Armendar. *d. loco num.*13. *&* Zerola *in praxi Episcop. p.*1. *verb. visitatio* §.11. Rota *decis.*501. *num.*5. *in princip. part.* 2. *recentior.* vbi subdit fallere hanc resolutionem quando locus nullius est in aliqua diœcesi, quia tunc visitatio spectat ad Ordinarium, in cuius diœcesi est locus nullius. Et tunc nullo modo exempti possunt fugere visitationem vicinioris Episcopi, vt Rot. Romana apud Farinac.
6 *decis.*396. *part.*1. *recent.* quia † exemptio à visitatione non comprehenditur sub generali concessione exemptionum Rota *decis.*186. *n.*2. *part.*2. *diuers.* Cochier
7 *de iurisdict. Ordin. par.*2. *q.*45. *n.*12. † & huiusmodi Episcopis proximior habens facultatem visitandi Ecclesiam parochialem nullius diœcesis, habet etiam facultatem emendandi, corrigendi, & puniendi tam in capita, quam in membra ex quauis causa provt *Sacram Congregationem* censuisse attestatur Francisc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.*2. *cap.*2. *num.*74. *in fin.*
8 Et † potestas hæc non transit in Vicarium à Capitulo sede vacante constitutum, vt asserit Franciscus Leo *in d. thesauro part.* 1. *cap.*10. *num.*8. *vers.*10. & resoluit Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.*118. *num.*4.
9 quia † beneficia exempta visitant Episcopi tanquam delegati Sedis Apostolicæ Trident *d. c.*9. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part.*2. *c.*2. *num.*51. & in iurisdictione delegata Episcopo non succedit Capitulum Sede vacante, iuxta citata per Aloys. Ric. *d. loco n.* 2.
10 † Nec procedit in Prælatis inferioribus habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, ex Flor. de Mena *variar. lib.*3. *q.*24. *num.*24. Quando verò locus nullius sit in aliqua diœcesi, visitationem spectare ad Ordinarium, in aliqua diœcesi est locus nullius censuit *Sacra Congregatio*, vt attestatur Rot. *decis.*501. *num.*5. apud Farinac. *part.*2. *recent.*

Episcopus in omnibus Ecclesiis existentibus intra fines suæ diœcesis habet ius visitandi, non obstantibus quibuscumque priuilegiis, vt censuit Rota Roman. apud Farinac. *decis.* 396. *num* 3. *recent.* per text. *in cap.* 8. *sess.*7. *de reform.* ac cuius materia vide Fr. Emman. *q. Regularium tom.* 1. *q.* 36. *art.*3 Zerol. *in praxi Episcopali p.*1. *verb. visitatio. & part.*2. *verb. exemptus*, Azor. *instit. mor. alium part.* 2. *lib.*3. *cap.*40. *col.*216. Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.*5. *collect.*1591. & censuit *Sacra Cogregat.* illum † posse visitare omnes Ecclesias Parochiales suæ diœcesis, in quibus sunt Sacerdotes sæculares licet Ecclesiæ sint Regularibus subiectæ, siue etiamsi sint Ecclesiæ Regularium, quando tamen cura exercetur per clericos sæculares refert Armendar. *d. loco, num.* 88. & etiamsi mōasteria prætenderent habere iurisdictionem spiritualem immutabilem in locis, vbi dictæ Ecclesiæ sunt vnitæ, ex eodem Armend. *num.*89. Secus tamen in Ecclesiis vbi à Regularibus inseruitur, nam *c.*11. *sess.*25. *de Regular.* vbi excipiunt Abbates generales, limitatur, nisi per regulares inseruiant, ex eodem Armend. *d. loco num.*91. † Item poterit visitare Ecclesias exemptas, sed tunc per seipsum tantum, refert decisum Armendar. *d. loco n.*144. quamuis inferioribus Prælatis sint subiectæ, Armendar. *n.*86. 11 12 13

Ecclesias Curatas vnitas monasteriis potest Episcopus Ordinarius loci visitare, & ponere in eis Vicarios perpetuos, siue temporaneos provt ei expedire videbitur, refert decisum Armend. *d. loco num.*85. etiamsi huiusmodi beneficium, aut Parochia vniatur monasterio exempto, etiam alienæ diœcesis, tunc quoque visitatur ab Episcopo loci, vt tenent Henriq. *in summa lib* 7. *cap.*14. §.4. *lit. l.* sicut etiam visitantur Parochiales Ecclesiæ vnitæ monasteriis, etiamsi quæ sunt capita Ordinum, Armend. *d. loco n.* 95. 14

Commendata Monasteria, etiam Abbatiæ, Prioratus, & præpositurae nuncupatæ in quibus non viget regularis obseruantia; nec non beneficia tam Curata, quam non Curata, sæcularia, & Regularia, qualitercumque commendata, quamuis exempta, ab Episcopis etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegatis annis singulis visitentur, curéntque iidem Episcopi congruentibus remediis, etiam per sequestrationem fructuum quæ renouatione indigent, aut restauratione, reficiantur, & cura animarum, si quæ illis vel eorum annexis immineat, aliaque debita obsequia rectè exerceantur, appellationibus, quibuscunque priuilegiis consuetudinibus, etiam immemorabili tempore præscriptis conseruatoriis, iudicum deputationibus, & eorum inhibitionibus non obstantibus, iuxta Concil. Trid. *decretum sess.* 21. *de reformat. cap.* 8. *& sess.* 25. *de Regularib. cap.*11. refert Armend. *dicto loco num.*99. 15

Quando vero in eis viget obseruantia Regularis, monere debet Episcopus eorum Superiores, vt visitent, & corrigenda corrigant, qui si intra sex menses visitare neglexerint, Episcopus ipse visitare posset, & corrigere, nullo priuilegio, aut appellatione obstante, iuxta Cōcilij decretum *d. c.*8. *sess.*21. Camp. *rub.*12. *c.*13. *n.*50. Aliter enim Episcopus nō debet se intromittere in monasteriis, in quibus viget Regularis obseruantia. Armend. *d. loco n.*99. nouissimè me citato *in hoc loco* Nauarr. *in lucerna Regular. verb. Episcopus quoad Regular. num.*35. Poterit tamen visitare illa monasteria commendata, perpetuò vnita aliis Ecclesiis, vel piis locis etiamsi ipsa loca sint sub regulari protectione, Armendar. *d. num.*100. Similiter † monasteria, quæ generalibus Capitulis non subsunt, nec suos habent visitatores Regulares, si monita in Congregationes sese non redegerint, in omnibus 16 17

Episco

Episcopi iurisdictioni subiecta sunt, idem Concil. *sess.* 25. *de Regularib. cap.* 8.

18 Monasteria quæuis, seu Ecclesiæ, locáve Regularium curam animarum annexam habentia, quoad ipsam curam visitari debent ab Episcopo: item & personæ huiusmodi curam exercentes siue sint sæculares siue Regulares, subsunt immediatè in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cuius diœcesi sunt sita monasteria, iuxta Concil. Trident. *sess.* 25. *de Regular. cap.* 11. De cuius materia latè tractant Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 1. *quæst.* 36. *art.* 4. Piasec. *in praxi noua. Episcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 46. Franc. Leo *in praxi fori Ecclesiastici part.* 2. *cap.* 18. *num.* 105. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis.* 736. *in* 1. *edit. & resol.* 513. *in* 2. *edit. & decis.* 608. *in* 1. *edit. & resolut.* 532. *in* 2. *edit.* Marius Anton. *variarum resol. lib.* 1. *resolut.* 17. *num.* 3. Campanil. *in diuers. Iuris Canonici rubr.* 12. *c.* 13. *num.* 51. *cum sequentib.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 176. me citato *in hoc loco* Mendez à Castor. *in praxi Lusitana part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 31. *versic. nec etiam Ecclesias.* Non quidem vt Ecclesia, vel Sacristia reficiatur, sed in his quibus dumtaxat habent iurisdictionem, respectu curæ animarum, & Sacramentorum administrationis, vt Calices, & decentia paramenta, ad decorem administrationis Sacramentorum prouideantur, prout decisum referunt Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *cap.* 31. *num.* 3. Campanil. *in diuers. Iuris Canon. rubr.* 12. *cap.* 13. *n.* 49. Et ita ad Episcopum pertinet hæc potestas visitandi Monasteria, tam Regularia, quàm sæcularia, circa ipsorum curam & Sacramentorum administrationem, vt nulli etiam ad nutum amouibiles possint deputari, nisi de Episcoporum Ordinariorum consensu, & prævio per eum, & eius Vicarium, & examinatores synodales examine, refert Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p.* 1. *cap.* 9. *n.* 20. vbi etiam notat quòd Clemens VIII. mandauit ita seruari hoc decretum, excipiendo aliqua monasteria, & capita Ordinum, non obstant. Constitutione Pij V. qua voluit, vt in omnibus Ecclesiis Parochialibus, in quibus cura animarum, etiam laïcorum exercetur, habeant Ordinarij facultatem eius Ecclesias, & personas visitandi, ac corrigendi.

19 Et quod Episcopus quoscunque Canonicos, & Dignitates & alios clericos exemptos, & non exemptos, ad curam animarum exercendam constitutos, quoad inhabilitatem eorum, non obstante quocumque priuilegio, aut consuetudine in contrarium, examinare, & visitare possint, consuluit Nauarr. *cons.* 4. *de tempor. ordin. in antiquit.* aliàs 8. *de priuileg. in nouis,* & Sayr. *in floribus decis. tit. de tempor. ordin. decis.* 5. me citato *in hoc loco* D. Larrea *Granat. decis.* 98. *num.* 64. *tom.* 2.

20 In dependentibus etiam à cura animarum habent iidem Episcopi auctoritatem super Regulares, vt ait Marius Antonin. *variar. resolut lib.* 1. *resol.* 112. *casu* 50. *propè fin.* quem refert & sequitur Campanil. *d. cap.* 13. *num.* 51. Seraphin. *decis.* 1067. *num.* 1. & 2. vbi quod Episcopus visitat Ecclesiam Monachorum, in qua cura animarum exercetur, & personas eam exercentes, non obstante quacunque exemptione, nouissimè me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatiss. disputat.* 17. *quæst.* 3. *numer.* 3. *in fine,* & Ioan. de Solorzano *de Iure Indiarum tom.* 2. *libr.* 3. *cap.* 17. *à num.* 51. Et in terminis Regularium doctrinas Indorum habentium Fr. Emman. *d. quæst.* 36. *art.* 3. & 4. & *tom.* 2. *quæst.* 64. *art.* 1. Miranda *in Man. Prælat. q.* 42. *art.* 1. *cum sequentib.* Felician. à Vega *ad cap. ceterum* 5. *de iudic. num.* 36. Et quodammodo venit in consequentiam personarum, vt inquiratur quomodo conseruetur Sanctissimum Sacramentum, & Ecclesiastica ornamenta, vt per *Sacram Congregationem* decisum fuisse refert Seraphin. *decis.* 1067. *in fine.* † Parochus tamen Regularis delinquens extra Sacramentorum administrationem, & curam animarum, non ab Episcopo, sed à suis Superioribus punitur, prout referunt decisum Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Parochus* 3. Aloys. Ricc. *dict. resolut.* 513. *num.* 2. & *resolut.* 532. Quando verò constaret de aliqua præscriptione, vel exemptione, non potest Episcopus visitare aliàs si de præscriptione non appareret, manutenendus est Episcopus, cum habeat Iuris communis assistentiam, vt fuit in Rota resolutum *in vna Valentina de Xatiua* 3. *Ianuarij* 1590. coram *Bubalo*, prout refert Aloys. Ricc. *d. resolut.* 532. *num.* 4. *ver. & primo.* 21

Quotiescunque Episcopis licet visitare monasterium Regularium, aut alia exempta si dum ipsi ingredi volunt monasteria ipsa ob causam prædictæ visitationis, renuant Regulares illos intromittere, ostia claudendo, Episcopis fas erit vim inferre, & ostia frangere, vt resoluunt Innoc. *in c.* 1. *versic. item alia ratione,* vbi Abb. *num.* 5. *vers. ad secundum verò. de immunit. Ecclesiarum,* Idem Innoc. *in c. venerabili, n.* 4. *de censibus,* Fuschus *de visit. lib.* 2. *cap.* 19. post *num.* 1. Tamburin. *d. disput.* 17. *quæst.* 3. *num.* 4. *in princip.* refert, & sequitur Campanil. *dicto cap.* 13. *num.* 42. vbi *n.* 53. resoluit posse Episcopum visitationem impedientes excommunicare, etiam non adhibitis monitionibus, in ipso actu manifestæ violentiæ sibi illatæ pro defensione suorum iurium, de quo etiam Marcus Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscopali Neapolitana cap.* 18. & Ciarlin. *controuers. forens. lib.* 1. *cap.* 65. *num.* 11. & 12. vbi citat meipsum *in hoc loco* Tamburin. *dict. quæst.* 3. *num.* 4. *vers. imò.* † Possunt etiam Episcopi incumbentes correctioni, & visitationi exemptorum, vigore facultatis eis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis à Concilio tributæ, procedere contra conseruatores impedientes, præsertim si illi extra diœcesim commorentur, Armend. *libr.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *num.* 75. 22 23

Qui dictam curam exercent, siue sæculares, siue Regulares sint, poni debent ad arbitrium ipsorum Regularium, non autem ad arbitrium Episcopi, nisi quod examinari, & approbari prius debent ab Episcopo antequam ponantur, prout declaratum fuisse referunt Piasec. *in praxi noua Episcop. d. c.* 3. *n.* 46. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 5. §. 3. *n.* 34. Si tamen in deputando ipsi Superiores Regulares negligentes essent, vel non deputarent tot personas quot ad exercitium ipsius curæ sufficerent, ab Episcopo compelli possent, vt deputent, quod etiam fuisse declaratum referunt Piasec. *vbi proximè,* & Confectius *in compend. priuileg. tit.* 5. *c.* 4. † Iidem deputati ad curam animarum in Ecclesiis Regularium ad Synodum Episcopi venire tenentur ex Concil. Trid. *sess.* 24. *de reform. c.* 2. & faciunt quæ Azor. *instit moral. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 47. *quæst.* 3. me citato *in hoc loco* refert Alzed. *de præcellent. Episcop. dignit. p.* 2. *c.* 1. *n.* 38. 24 25

Ecclesiæ Militum Sancti Ioannis Hierosolymitani, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipsam curam Ordinario sunt subiectæ, & ab eodem visitari possunt, ex rescripto Pij V. incip. *Exposcit Dat. Romæ* 22. *Septembris* 1561 ibi, *Decernimus declaramus, statuimus omnes, & singulos locorum Episcopos, & alios Superiores tanquam Apostolicæ Sedis delegatos, omnes & quoscumque Parochiales Ecclesias, cæteraque beneficia Ecclesiastica suarum ciuitatum,* & 26

& diæcesum, quibus animarum cura imminet, ad dictam religionem, eiusque milites, Capellanos, Ministros, Rectores quomodolibet pertinentia, etiam quod in eis Episcopalem, & temporalem iurisdictionem religio, & Milites prædicti haberent, eorúmque Ecclesias Rectores, Vicarios, & ministros quoscumque (in his tamẽ dumtaxat, quæ animarum curam, illiusque exercitium, & Sacramentorum administrationem respiciunt) visitare, omnésque actus visitationem cõcernentes exercere posse, & debere, ac Rectores, cæterosque huiusmodi ministros curam animarum exercentes minus idoneos repertos, si quidam ad nutum amouibiles sint, statim amouere: sin vero titulares sint, illico suspendere, ac Superiores illorum monere, vt intra aliquem breuem terminum, in locum amotorum subrogẽt alios idoneos, prius tamen per ipsos Episcopos, & alios Superiores examinatos, & approbatos, &c. prout attestantur Alphons. Villad. *in speculo visitat. fol.32.n.6* Cochier. *de iurisdict. Ordin. in exemptos part.2.qu.45. num.11.* Aloys. Ricc. *in praxi resolut.176* Piasec. *in praxi noua Episcop. part.2. cap.3. num.46.* me citato *in hoc loco* Mendez à Castro *in praxi Lusitana part. 2. libro 2. capite 3. numero 31. versic. Item Ecclesiæ Militum S. Ioannis.* Hi tamẽ Milites, quatenus beneficia Curata non obtinent, non possunt ab Ordinariis visitari, vt decisum refert Armendar. *dicto loco num.94.*

27 Prioratum Militum Hierosolymitan. Ordinarij visitare non possunt, cum illi sint Præceptores, non verò Commendatarij, & visitari debent à Capitulis sui Ordinis, refert decisum Armendar. *dicto loco num.101.*

Nouissimè S. D. Gregor. XV. *fel. record. in sua Constit.* de exemptorum priuilegiis circa animarum curam, & Sacramentorum administrationem, incip. *Inscrutabili, sub Dat. Nonis Februarij.* 1622. in hæc verba. *Hac generali ac perpetuo valitura Constitutione decernimus, statuimus, & declaramus, vt deinceps tam Regulares, quam sæculares quomodolibet exempti siue animarum curam personarum sæcularium, monasteriis, seu domibus Regularibus, aut quibusuis aliis Ecclesiis, vel beneficiis, siue Regularibus, siue sæcularibus incumbentem exerceant, siue aliàs Ecclesiastica Sacramenta, aut vnum ex illis ministrent, præuia Episcopi licentia, & approbatione, siue quoquo modo in dicta cura exercitio, aut in eorundẽ Sacramẽtorũ, vel alicuius ex illis administratine de facto absque vlla auctoritate se ingerant in his, quæ eiusmodi curam, seu administrationem cõcernunt omnimodã iurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi tanquàm Sedis Apostolicæ delegati plene in omnibus subiiciantur.* Hæc in d. *Constit.* Super qua *Sacra Congregatio Cardinalium Conc. Trid. interpretum* censuit *nequaquam subiicere Regulares exemptos, quibus cura animarum personarum sæcularium non incumbit, Episcoporum iurisdictioni in his, quæ Sacramentorum administrationem concernunt, nisi cum in Sacramentis personis sæcularibus administrandis iidem Regulares delinquunt, ac propterea eadẽ Sacra Congreg. respondit Episcopis non licere in vim eiusdem Constit. visitare altaria Ecclesiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura personalium sæcularium, nec loca vbi in iisdem Ecclesiis asseruatur Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vel vbi Confessiones personarum sæcularium audiuntur.* Item *eadem Sacra Congregat.* censuit. *in vim illius Constit. non posse Episcopos Regularibus præscribere, vt certis tantùm in locis, ac temporibus, aut certarum personarum Confessiones audiant, vel aliàs illorum priuilegium in Sacramentis administrandis restringere, aut moderari, quod si aliunde Episcopis huiusmodi facultas competat, illam non fuisse ab eadem Constit. sublatã.* Quas declarationes originales præ manibus habui, & posteà in typographia R. Cameræ Apost. impressas vidi *de anno* 1623.

Subcollectores non possunt visitari, nec corrigi ab Episcopo, vt decisum referunt Armendar. *d. loco num.80.* Nicol. Garc. *de benef. part.3. c.2. n.198. in 18 declaratione.* 28

Referendarij ratione beneficiorum, quæ habent in partibus, subsunt locorum Ordinariis, Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.30.* vbi dicit Sraphil. *de prærog. expect. fol.218. num.15.* quatenus habet eos non posse excommunicari, vel interdici ab Episcopo, cum sint officiales Papæ, loqui de illis Principalibus Referendariis iustitiæ, & gratiæ, qui sunt vndecim, & vndecim, Gomes. *de Signatur. gratiæ, & iustitiæ, fol.493.* 29

Protonotarij, quos primos esse, & notariorum principes dixerunt Mandos. *de Signatura gratiæ, tit. Protonotarij,* Gomes. *in proœm. super regulis Cancellariæ, quæst.1.* Anton. de Prætis *de iurisdict. Episcopi c.8. n.16.* † à iurisdictione ordinaria per Leonem X. esse exemptos tradunt Mandos. *vbi suprà* Anton. de Prætis *dict. c.8. num.17.* quos refert, & sequitur Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos part.1. q.18. num.3.* vbi intelligit si Rochettum, habitúmve Protonotariorum actu deferant, Lotter. *de re benef. lib.2. q.28. n.38.* 30 31

Et quòd omnia beneficia vacantia per obitum Protonotariorum, vel participantium, vel etiam non participantium, sint Sedi Apostolicæ reseruata, resoluunt Simon. *de reseruat. quæst. vltim. ex num.1.* Lotter. *dict. quæst.28. num.44.* censuit Rota apud Caputaquen. *decis.407. part.2.* Verall. *decis.404. p.2. decis.27. num.1. part.3.* Put. *decis.205. num.1. lib.1. in noua impress.* Card. Seraphin. *decis.1251. num.18. & in vna Burgen. Abbatiæ de Salas* 14. *Maij* 1612. coram *R.P.D. Vbaldo sen.* in qua etiam post decisiones ibidem relatas fuit dictum, quòd † dignitas Protonotariatus acquirebatur etiam ignoranti, ad effectum reseruationis, & etiam ante assumptionem insignium, Rota *decis.12. de præbend. in nouis, & decis.11. lib.2. part.3. & decis.373. part.3. lib.3. diuers.* Rota idem *in Comen. Capellæ 7. Februarij* 1620. coram *R. P. D. Remboldo.* vbi etiam post Mandos. *reg.1. q.7. sub n.3.* dicit, quòd Rota semper tenuit, quòd indistinctè omnes Protonotarij, siue sint creati à Papa, siue à legato, sunt comprehensi *in Extrauag. ad regimen, de præbend.* Item fuit dictum in eadem causa, & reperitur decisio impressa per Farinac. *decis.706. part.1. in recentissim. & decis.69. part.2. recentissimar. in posthum.* Rot. *in Romana Capellaniæ 20. Nouem.* 1628. *& 29. April.* 1630. coram *R.P.D. Pirouano*, quarum meminit Ferentil. *ad decis. Buratti 706. num.9.* Coccin. *decis.349.* latè Lotter. *d. lib.2. q.29. per tot.* Quæ quidem reseruatio habet locum in omnibus Protonotariis, etiamsi non sint de numero, fuit decisum *in Palentina Scholastriæ, Canonicatus, & præbendæ de Villadolid. 9. & 13. Aprilis* 1584. coram Robusterio. relata per Nicol. Garc. *de benefic. p.5. cap.1. num.204.* & fuit firmatum *in d. Burgen. Abbatiæ de Salas*, in qua plures aliæ decisiones referuntur. Non requiritur acceptatio expressa ad effectum reseruationis, sed sufficit tacita resultans ex expeditione litterarum, & expensa facta, Mohed. *decis.18. de præbend.* Rot. *in Romana Capellaniæ 20. Aprilis* 1630. coram *R.P.D. Pirouano,* Ferentil. *vbi suprà num.* 21. 32 33

ALLEGATIO LXXV.

Episcopus quod ius habeat visitandi hospitalia, Collegia, ac Confraternitates laïcorum?

SVMMARIVM.

1 *Hospitalitatis opus curare maximè debet Episcopus, vtdiligenter, & fideliter administretur.*
2 *Hospitalia, Collegia quacunque & Confraternitates laïcorum visitandi ius habet Episcopus tanquā Sedis Apostolica delegatus.*
3 *Hospitale nouiter fundatum ipso fundatore superstite visitari non potest, nisi habeat formam Ecclesia, aut sit fundatum auctoritate Episcopi.*
4 *Hospitale, quod habet formam Ecclesia, vel altare pro Missarum celebratione, si est fundatum auctoritate Episcopi, dicitur locus religiosus & pius.*
5 *Hospitale quando prasumatur Episcopi auctoritate fundatum, ostenditur.*
6 *Visitari ab Episcopo possunt hospitalia quacunque. alia pia loca, siue cum Episcopi auctoritate, siue sine illa instituta.*
7 *Hospitalia erecta sine Episcopi auctoritate videri possunt per ipsum, vtrum omnia procedant secundum mentem testatoris.*
8 *Episcopus potest compellere haredem, vel legatarium ad executionem legatorum ad pias causas, etiam si testator prohibuisset, sed verius n. 10.*
9 *Testator fundans Capellam, non potest illam eximere ab Episcopi potestate.*
11 *Visitare potest Episcopus, corrigere, & reformare in casibus à iure expressis, omnia Hospitalia, & pia loca, quamuis sint priuata laïcorum.*
12 *Episcopus potest animaduertere in Rectores Hospitalium, leprosorū, &c. qui negligunt administrare, vt oportet.*
13 *Visitare Episcopus potest Confraternitates personarum sacularium in Ecclesiis Regularium exemptorum existentes, non tamen eorum Capellas, vel altaria nisi quoad administrationem.*
14 *Visitare absolutè non potest Episcopus Hospitalia, Collegia, vel Cōfraternitates sine Episcopi auctoritate institutas, nisi ad officium inquirendi de operibus piis, qua ipsis incumbunt.*
15 *Saculares iudices etiam facultatem habent, sicuti Episcopi, visitandi Hospitalia, & catera loca, si hoc eis aliàs legitimè competat, dato prauentioni loco inter ipsos.*
16 *Hospitalia, & Confraternitates, qua sub immediata Regum fuerint protectione, Episcopi visitare non possunt.*
17 *Confraternitas Misericordia Regni Portugalia vbique terrarum celebratissima.*
18 *Hospitale magnum Vlixbonen. toto Orbe celeberrimum.*
19 *Regia dignitas pra ceteris conuenit anteferri.*
20 *Exceptio si opponatur Episcopo visitandi Hospitale, aut Confraternitatem, quod sit immediatè sub regum protectione, non ad sacularem iudicem, sed ad Episcopum pertinet de ea cognoscere.*
21 *Collegia instituta pro sustentatione studentium, pauperum, vel aliorum egenorum, sunt loca pia, & gaudent Ecclesia priuilegiis, ac proinde ab Episcopis visitari possunt.*
22 *Confraternitates laïcorū Religionis causa instituta, pia sunt, & religiosa loca.*
23 *Confraternitates huiusmodi, quod visitari possint ab Episcopis, vt pia loca, qui teneant Doctores, referuntur.*
24 *Contrarium qui tenuerint, citantur.*
25 *Inter vnam, & alteram opinionem distinctio ponitur.*
26 *Confraternitates, qua absque Episcopi auctoritate sunt instituta, minimè Ecclesiastica, aut religiosa sunt censenda.*
27 *Confraternitates, & Hospitalia sine Episcopi Auctoritate instituta, pia sunt.*
28 *Piis causis relicta solui possunt Hospitalibus, & Confratriis, etiam sine Episcopi auctoritate institutis.*
29 *Exempta Ecclesia non censentur exempta Capella ipsi Ecclesia subiecta accedentes, vel connexa.*
30 *Confraternitates interueniente Episcopi approbatione pia, & Ecclesiastica sunt censenda.*
31 *Confraternitatum res, vt Ecclesiastica sunt censenda si Episcopi auctoritate instituantur.*
32 *Confraternitatum bona quod possint alienari sine solemnitatibus in rerum Ecclesiasticarum alienationibus necessariis, qui tenuerint, citantur.*
33 *Sub distinctione resoluitur.*
34 *Gabella an debeatur ex bonis confraternitatum si vendantur, sub distinctione resoluitur.*
35 *Vera solutio ponitur.*
36 *Confraternitates, Hospitalia Episcopi auctoritate instituta beneficio restitutionis in integrum gaudent.*
37 *Ecclesia appellatione, quando comprehendantur loca pia, ostenditur.*
38 *Confraternitates, & Hospitalia, qua sine auctoritate Episcopi instituuntur, quod gaudeant beneficio restitutionis in integrum, qui teneant ostenditur.*
39 *Restitutionis in integrum beneficium non denegatur omnibus illis, quorum bona sub aliena cura sunt, vel per administratores gubernantur, vt in Republ. Ciuitate, Villa, Castro, seu quacumque alia communitate.*
40 *Collegia, seu vniuersitates saculares, ex co quia Reipubl. aequiparantur, beneficio restitutionis in integrum gaudent.*
41 *Fiscus beneficio restitutionis in integrum gaudet.*
42 *Hospitalia, & Confraternitates, quando sine Episcopi auctoritate instituta sunt, restitutionis priuilegio non gaudere tanquam verum, sunt qui teneant, sed contrarium verius.*
43 *Quarta Canonica quod ex iis, qua Confraternitatibus relinquuntur, an debeatur, qui teneant, ostenditur, eorumque fundamenta adducuntur.*
44 *Quarta Canonica soluitur ex iis, qua relinquuntur Ecclesiis, vel piis locis, non vero pauperibus, vel quando relinquuntur ad perpetuum cultum diuinum, seu pro ornamentis.*
45 *Quarta Canonica, vt debeatur duo requiruntur, alterum, quod loco relinquatur, alterum quod locus religiosus sit.*
46 *Quarta Canonica, quod non debeatur ex his, qua Confraternitatibus relinquuntur indistinctè, qui teneant, ostenditur.*
47 *Sub distinctione, & per certos casus quastio dissoluitur.*
48 *Quarta Canonica an debeatur ex his, qua relinquuntur Confraternitatibus deuotionis causa Episcopi auctoritate institutis, quastio est in duas opiniones diuisa.*

49. Quarta

49 *Quarta Falcidia non poteſt deduci ex his, quæ Confraternitatibus, ſiue cũ Epiſcopi auctoritate, ſiue abſque ea initi ſtitutis, relinquuntur.*

50 *Quarta Falcidia de legatis ad pias cauſas non deducitur.*

51 *Quarta Falcidia de legatis pro alimentis, & ex relictis pro ſtudio, non ſoluitur.*

52 *Contrarijs reſpondetur.*

53 *Trebellianica non deducitur ex fideicommiſſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquuntur.*

54 *Bona Hoſpitalium, & Confraternitatum, quæ Epiſcopi auctoritate inſtituta ſunt, non poſſunt præſcribi minori tempore quadraginta annorum.*

55 *Eccleſiarum res minori ſpatio, quam quadraginta annorum præſcribi non poſſunt.*

56 *Hoſpitalia Epiſcopi auctoritate inſtituta gaudent immunitate Eccleſiaſtica.*

57 *Rationes Ordinarijs ſunt reddendæ ab adminiſtratoribus piorum locorum tam Eccleſiaſticis, quàm laïcis.*

58 *Rationes Epiſcopo ſunt reddendæ de omnibus locis piis, ſiue ea ſint publica, ſiue priuata.*

59 *Ordinarij poſſunt ab adminiſtratoribus rationes adminiſtrationis exigere, donec coram eodem doctũ fuerit de inſtitutione; in qua ſecus expreſſe cautum ſit.*

60 *Epiſcopi valent laïcos compellere exequutionem piarum voluntatum.*

61 *Capitulum Sede vacante poteſt exigere rationem ab adminiſtratoribus piorum locorum, ſicut Epiſcopus.*

62 *Appellans à decreto reddendæ rationis ſuæ adminiſtrationis, licet admittatur appellatio, non impeditur tamen exequutio.*

63 *Rationes pluries in anno Epiſcopus poteſt exigere ab adminiſtratoribus piorum locorum, quando ei cõſtiterit illas doloroſè redditas fuiſſe, vel quando redditio non fuit finalis, & plena cum reſtitutione reliquorum.*

64 *Doctores referuntur de Confraternitate Montis Pietatis agentes.*

65 *Doctores referuntur, qui de viſitatione tractatus in lucem edidere.*

1 EPISCOPI, cùm in omnibus ius viſitandi habeant, curare maximè debent, vt hoſpitalitatis opus diligenter, & fideliter adminiſtretur, prout diſponit Concil. Trident. *ſeſſ.7. de reformat. c.15.* *& ſeſſ.25. de reformat. c.8.* In quibus Iuribus innouata eſt Conſtitutio Concilij Vienen. Clement. V. *in Clem. quia contingit, de relig. domib.* & de eorum Iurium materia aliqua tractant Fr. Emm. *quæſt. Regular. tom.2. quæſt.65. articulo 7. verſ. quinto, & quæſt.84. art.2.* Zerola *in praxi Epiſcop. p.1. verb. hoſpitale, num.2. pag.173.* Azor. *inſtit. moral. par.2. lib.3. c.40. quæſ.10. verſ. & ſeſſione,* nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſiaſt. cap.11,*

2 Et † etiam tanquam Sedis Apoſtol. delegati habent ius viſitandi hoſpitalia, collegia quæcumque, ac Confraternitates laïcorum etiam quas ſcholas, ſiue quocunque alio nomine vocant, non tamen, quæ ſub Regum immediata protectione ſunt, ſine eorum licentia ex diſpoſitione Concil. Trident. *ſeſſ.22. de reformat. cap.8.* de cuius materia agunt Marta *de Iuriſdictione part. 2. cap.18.* Praxis Epiſcop. *part.1. verb. hoſpitale, §.3.* Piaſec. *in ſimili praxi part.2. cap.3. num.33.* Fuſch. *de Viſitat. lib.2. cap.13. à num.21.* Bobadil. *in ſua politica lib.2. cap.17. num.102.* Azor. *inſtit. moral. dict. cap. 40. quæſ. 10.* Mar. Anton. *variar. reſolut. lib.14. num. 7. verſ. ſi verò,* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.2. c.2. num. vlt.* Cencd. *pract. & canon. quæſt. lib.1 quæſt.22. à n.14.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.1. titul.6. l.5. §. 2. num.65. cum ſequentibus* Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi. cap.24. §.1. num.3. verſ. viſitare;* Aloyſ. Riccius *deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p.4. deciſ.209.* vbi ex hoc loco multa à nobis mutuatus eſt; me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controu. foreuſ. lib.1. c.65. num.1.*

Hoſpitale nouiter fundatum, & ipſo fundatore 3
ſuperſtite, viſitari non poteſt, niſi habeat formam Eccleſiæ, aut ſi fundatum auctoritate Epiſcopi, Petrus de Vbaldis *tract. de canon. Epiſcop. cap.4. verſ. quoad ſecundam quæſt. fol.252.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. dict. num. 38.* Cochier. *de iuriſdict. Ordinarij in exemptos part.1. quæſt. 31. num.4.* Marta *de iuriſdict. part.2. cap.23. num. 12.* Eſt enim huiuſmodi hoſpitale non domus Dei, ſed domus hominis, quamis, qui conſtruxit, poteſt deſtruere, & alienare, Petr. de Vbaldis, Piaſec. & Cochier *dictis locis.* Locus
autem † religioſus, & pius dicitur hoſpitale, quod 4
eſt fundatum auctoritate Epiſcopi, *cap. 2. de foro comp. cap. adhæc, de Relig. domib.* Fuſch. *d. lib.2. cap.13. num.10.* Mar. Antonin. *dict. lib.1. reſolut.14. num.1.* Gabr. *comm. tit. de pia cauſa, concluſ.2.* Tiraquell. *de priuileg. piæ cauſæ in præfat. verſ. item relictum,* Padil. *in l. ſi aquam, Cod. de ſeruit. & aqua, num. 46,* Ioſeph. Ludou. *deciſ. 30. num.6. & 7. & deciſ. 93. num. 36. & 45.* Redoan. *de rebus Eccleſiæ non alien. rubr. 27. & rubr. 33. caſu 12.* Valaſc. *concil.105. num.28.* Solis *de cenſibus, lib.2. cap.3. num.11.* Menoch. *de recup. remed. 15. num.22. & ſequenti.* Gutier. *canon. lib. 1. c.35. num.29.* Maſcard. *de probat. conclu. 869. num.9. cum ſeq.* Cardin. Mantic. *de tacitis, & ambiguis conuent. lib.25. tit.6. num.69.* Roch. *de viſitat. verb. Hoſpitalia,* Cardin. Thuſc. *tom.4. litt. H, concluſ. 158. & concluſ. 163. n.2. & 4. tom.6. litt. P, concluſ. 338.* Zerola *in praxi Epiſcop. part.1. verb. Hoſpitale, §.3. dub.2.* Azeued. *l.1. à num. 26. titul.1. lib.4. & l.1. num.4. titul.18. lib.9. nouæ recopil.* Ceual. *commun. contra commun. tom.4. quæſt. 896. num.562.* Luſit. Ægid. *in repetit. l.1. part.1. in initio num.54. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Flores, *variar. lib.1. quæſt.21. num.179. cum ſequentibus,* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſcop. Neapolitana c.17.* Alexand. Trentacinq. *variar. reſolut. lib. 1. titul. de reſcript. reſolut.4.* Brunor. à Sole *in locis commun. verb. Hoſpitale, num. 3. & 4.* Cardoſ. *eod. verb. num.3* Mart. *de iuriſdict. part.2. c.23. num.19. & 23.* latè Nicol. Garc. *de benef. part.5. c.1. num.601.* Farinac. *in praxi criminal. part.1. quæſt.28. à num.36.* Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi c.14. §.4. num.7. & § 7. ad fin.* Redoan. *de rebus Eccleſiæ non alienan. quæſt.4. num.27. & ſeq. & quæſt.149. num.7. & quæſt.28. & quæſt.51.* Achil. Pedroch. *conſil.2. num.15.* Vincent. de Anna *ſing.90.* Magon. Floren. *deciſ.61.* Carol. de Graſſis *de effect. cleric. effectu 1. à num.122.* Ciarlin. *dict. libr.1. c.116. num.13.* nouiſſimè Marcel. Vulpe *dict. c.11. num.2.* nouiſſimè etiam Nauarr. *in tractat. ſiue praxi elect. & variar. fori tractat.2. quæſtion.54. num.12.* Caſtro Palao *in opere morali tom.2. tract.13. diſput.1. punct.7. à n.2.*

Auctoritate Epiſcopi præſumitur Hoſpitale fun- 5
datum ſi locus ab antiquo ſit in forma Eccleſiæ, vbi Sacerdotes celebrant, de quo Felin. *in c. illud, n.5. verſ. & pro iſtis, de præſumpt. & in c. ſicut, n.20. de re iudic.* Rota Bononien. *deciſ.13. n.4.* Franc. Marc. *Delphin. deciſ.1017. num.2.* Menoch. *de præſumpt. lib.6. quæſt 79. n.3.* Maſcard. *de probationib. concl.583. 623. & 869.* Valaſc. *conſult.105. num.45.* me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſtico tract.5. c.4. quæſ. 13.*

quæſ. 13. ſupp.1.in fine. Filliuc. tom.3. tract.44. cap.4. queſ. 18. nouiſſimè Bonacin. var.tract.2. quæſt. vnica puncto 2. num.11. Rot. in Alexandrina beneficij 18. Aprilis 1625. coram R.P. D. Merlino. Et ex diuturnitate temporis præſumitur Eccleſia ædificata auctoritate Epiſcopi, Rot. Bononien. d. deciſ. 13. num.4. Maſcard. concluſ. 1316. n. 8. Stephan. Gratiã. diſceptat. foreuſ. cap.34. num.1. Cabed. deciſ. 52. num. vltim. Item ad præſumendum eam auctoritatem adſimile oportet cymbalum eſſe conſtitutum ſuper tectum, publiceque pulſari vel ſi ibi celebretur omnibus indifferenter ad Diuina audienda admiſſis. Ita Sanch. de matrimonio lib.9. diſput.15. n.38. alia plura commemorat Mar. Anton. d. lib.1. reſol. 14. num.4. ex quibus cognoſcitur quando auctoritate Epiſcopi fuit erectum hoſpitale, veluti ſi Epiſcopus deputaret vel confirmaret miniſtrum, vel ſi haberet nomen Sancti ſibi appropriatum; vel ſi in eo fuerit ſeruata hoſpitalitas per tempus antiquiſſimum; vel ſi in eo eſſent ſepulturæ, aut cœmeterium; vel ſi reciperet decimas; vel non ſolueret collectas.

6 Hoſpitalia, & quæcunque alia pia loca priuata, ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue ſine illa inſtituta, poſſunt viſitari ab Epiſcopo; & in illis etiam procedit diſpoſitio Concil. Trident. d. ſeſſ. 22. de reformat. cap.8. reſoluunt Altamiran. de viſitat. verb. & teſtamentorum, à num.79. & verb. aliis piis locis, Fuſch. d. cap.13. num.21. cum ſeq. Flamin. Pariſ. de reſign. benef. lib.11. quæſt. 3. num.54. Maſchard. d. concluſ. 869. n.30. cum ſeq. Mar. Anton. d. lib.1. reſol.14. num.7. verſ. ſi verò. Azeued. dict. l.3. num.9. Bobadilla dict. lib.2. cap.17. num.139. Valaſc. conſult. 105. num.59. & deciſum referunt Marta. de Iuriſdict. part.2. cap. 18. à num.2. & part.4. caſu 113. num. 113. num.30. Nicol. Garc. d. c.1. n. 602. in fine.

7 Licèt enim erecta fuerint ſine Epiſcopi auctoritate tamen idem Epiſcopus videre poteſt, an omnia procedant ſecundum mentem teſtatoris, ex Abb. in cap. inter dilectos. num. 12. de donat. reſoluit Galet. in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Hoſpitale, quanuis etiam non habuerint Eccleſiam, nec altare, cum ſufficiet quòd ſint loca pia ad hoc, vt viſitari poſſint prouideri, vt omnia iuxta voluntatem teſtatoris procedant, etiamſi teſtator prohibuiſſet, Couarr. in cap. tua nos, num.6. de teſt. nu. Nauarr. conſ.3. de relig. dom. quos refert Piaſec. d. c.3. n.38. Niſi hoſpitale ſit mere laïcale, quia tunc teſtatore nolente, Epiſcopo non ſubiicietur, Lap. allegat. 42. incip. quæritur Cardin. conſ. 11. incip. Quædam Societas, Cochier. de iuriſdict. in exemptos, p. 4. q. 57.

8 Ex quibus colliges non eſſe hodie veram ſententiam Pariſ. conſ.34. num.16. libr.4. & Valaſ. conſ.105. n.50. dum putant Epiſcopum nullo modo poſſe viſitare hoſpitalia, quæ ſine ipſius actoritate fuerunt erecta, quod etiam tenent Abb. in cap. fin. notab.1. de cenſibus. & Gabriel. conſ.195. n.15. lib.2. nam ſecundùm prædictos Doctores licet de Iure cõmuni non competat Epiſcopo facultate propria viſitatio hoſpitalis ſine eius auctoritate, & conſenſu fundari, competit tamen vti Sedis Apoſtol. delegato in vim Concil. Trident. vt obſeruat Rota in Abulen. Iuris viſitandi 28. Iunij 1600. coram Illuſtriſſimo Cardin. Bonomien. poſtea Gregor. XV. impreſſa per Farinac. deciſ. 30. n.8. p.2. recent.

Colliges etiam quòd ſiue Hoſpitale, aut Oratorium ſit publicum & Eccleſiaſticum, ſiue priuatum & ſæculare, ſi agatur de executione piorum relictorum per viam viſitationis, competens eſt Eccleſiaſticus, c.3. de relig. domib. c. ſi hæredes 6. de teſtam. Valaſc. conſ.105. n.59.

Colliges denique in vita illius, qui hoſpitale, vel Oratorium priuatum ædificauit, nec Eccleſiaſticum nec ſæcularem ſe poſſe intromittere cõtra voluntatem inſtituentis, Card. in Clem. quia contingit n.19. de relig. domibus Abb. num. vlt. in fin. ſopitæ, de cenſib. reſoluit Marcel. Vulpe. d. c.11. n.3. cum ſeqq. & non habere dubium ex aliis affirmat Valaſc. dict. conſ. 105. num. 45. deinceps verò ſub Epiſcopi viſitatione & correctione remanere debit, nam Epiſcopus poteſt compellere hæredem, vel legatarium ad executionem legatorum ad pias cauſas, etiamſi teſtator prohibuiſſet ne Epiſcopus ſe intromitteret, quia illa clauſula fauore piarum diſpoſitionum habetur pro non adiecta, d. cap. tua nos, Marta de iuriſdict. part.4. caſu 88. à num.14. & caſu 113. à num 31. Cald Pereira de nominat. emphyt. quæſt.19. n.56. Valaſc. d. conſ.105. num. 57. vide Alphonſ. de Leone de officio Capellani quæſt.5. ſect.12. à num 203. Perez de Lara de Capell. & anniuerſ. lib.2. cap.1. à num. 16. Vnde poſſe Epiſcopum viſitare hoſpitalia, eſto teſtator prohibuiſſet ne ſe in tali viſitatione intromitteret, reſoluunt Fuſch. de viſitat. lib.2. c.12. num.7. & 8. Zerol. in praxi Epiſcop. part.1. verb. hoſpitale num.2. Vgolin. de poteſt. Epiſcopi c.24. §.1. num.3. Duat. in Bull. Cœnæ lib.4. can.15. quæſt.7. num.16. quos refert, & ſequitur Diana moral. reſol. p.1. tract.2. reſol.83. in princ. vbi cum Gonzal. Perez de Lara & aliis intelligit, niſi Epiſcopus in fundatione conſentiat.

Sic etiam teſtator fundans Capellam non poteſt 9
eam eximere ab Epiſcopi poteſtate, Anton. de Prætis de poteſtate Epiſcopi, cap.1. num.3. & 5. poſt alios Cochier de iuriſdict. Ordin. in exemptos, p.1. q.35. n.3. me citato in hoc loco Alzed. d. part.2. cap.2. num.56. nouiſſimè Franc. Carp. de executorib. teſtament. lib.1. c.22. num.65. & infrà allegat. 82. num. 27. cum ſequẽtib. nam ſi aliquis fundat Eccleſiam hoc pacto, quod ſubſit Abbati, nihilominus erit ſub Epoſcopo, vt per Bartol. in l. quoties §. fin. num.1. ff. de adminiſtr. tut. Felin. in cap. cum venerabilis, ſub num. 33. verſ. & ideò dixit Bartol. de except. vbi Deci. in 10. notab. num.33. Abb. in cap. cùm dilectus, num. 4. de conſuetud. & in c.3. ſub num 13. de Eccleſ. ædif. prout eos refert Rot. deciſ. 30. num. 5. apud Farinac. part.2. recent. Ex quibus neſcio quo iure procedat deciſio, quam refert Armendar. d. loco num.66. in hæc verba. Si in fundatione Hoſpitalis ſit dictum, quòd Ordinarius non poſſit ſe intromittere in eius viſitatione, non poterit illud viſitare. quod etiam per ſanctam Sedem reſcriptum fuiſſe aſſerit Carol. de Graſſis de effectib. clerical. effectu 1. num. 610. & reſoluunt Muta deciſ. 28. num. 29. Nicol. Garc. de benefic. part.1. cap.2. num.93. vbi aſſerit ita nouiſſimè declaraſſe Paulum V. niſi hoc intelligerent præſuppoſito Epiſcopi in fundatione conſenſu: quaſi ſecus dicendum eſſet eo deficiente. Vnde Abb. in c. requiſiſti, de teſtam. non valere ait clauſulam teſtatoris inſtituentis beneficium, vel dotantis Eccleſiam cum ea conditione, vt non ſubiaceat ordinationi Epiſcopi; cum reiicienda ſit talis conditio vt turpis, & à Iure prohibita, poſt Lambertin. Palat. Rub. & Bernard. Diaz, ſequitur Paul. Duran. in tract. de condit. & modis impoſſib. part.2. cap.1. n.107. niſi deciſionem illam intelligendam eſſe dicamus de hoſpitalibus, & Confraternitatibus, quæ à laïcis veluti merè laïcales reguntur, & in quibus piæ diſpoſitiones non abſunt. † Vel etiam de loco pio ho- 10
ſpitalitatis cauſa priuatim inſtituto intra ipſiuſmet inſtituentis ædes interclutio, ita vt ab extra, ſi quid opus ſit ſpiritualitatis, vocetur, excepto caſu, quo ab Epiſcopo licentiam petierit quærendi eleemoſynas, cum per huiuſmodi licentiam viſitandi ius

Epiſcopus

Episcopus acquisierit, quia omnia nostra facimus, qualitatercumque nostram interponimus auctoritatem; refert me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiast. tract.* 10. *ca* .4. *quaes.* 13. *sub p.* 1. Quicquid, & perperam, nos reprobet Diana, *d. resol.* 94 *vers. te. tiò exploditur Augustinus Barbosa.* Non obstat quod Episcopus consentiens quod hospitale erigendum sit liberum, ac proinde ab eius visitatione exemptum, præiudicat non solum sibi, sed etiam successoribus, secundum Abb. *in c.* 3. *sub. n.* 13. *de Eccles. ædific.* Felin. *in d. cap. cùm venerabilis sub n.* 33. Barbat. *cons.* 33. *colum. antepen. vers. & si dicatur Episcopus. lib.* 1. Roch. *de iurepatronat. verb.* *pro eo quod, sub n.* 26. *& seqq.* Gonzal. *ad reg.* 8. Cãcell. *gloss.* 5. *n.* 41. Perez de Lara *de anniuers. & capell. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 48. quia respondetur cum Federico de Senis *cons.* 111. *n.* 4. quod per talem exemptionem, sicut per quamlibet aliam alicui Ecclesiæ ab Episcopo generaliter concessum, quod potest ille à se abdicare visitationem, & correctionem *& cons.* 247. resoluit hoc ipsum habere locum etiam quando Episcopus id agere in fundatione ipsius Ecclesiæ, & respondit contrariis, licèt Barbat. Abb. & Roch. *locis proximè citatis,* aliter distinguant.

11 Episcopus igitur visitare potest omnia hospitalia, & pia loca, quocunque nomine nuncupentur, etiamsi sint priuata laicorum, & corrigere, & reformare in casibus à Iure expressis, scilicet ob negligentiam, vel dilapidationem bonorum, vtque testatoris voluntas seruetur, referunt decisum Armendar. *d. loco. num.* 74. & Marta *d. c.* 8. *num.* 5. Et potest corrigere, & reformare in his tantum quæ ad obseruandum voluntatem fundatorum pertinent, & habere exigendi rationem ab administratoribus ipsius hospitalis, vna tamen cum illis deputatis, quibus ex consuetudine ratione reddenda est, ex eodem Armend. *loco n.* 67.

12 †Et potest animaduertere in Rectores hospitalium, leprosariorum, eleemosynariorum, aut Xenodochiorum, qui negligunt, seu non versantur, vt oportet, in administratione, non obstante quacunque exemptione, *Clem. quia contingit: de relig. domib.* vbi Cardinal. sentit Cochier. *de iurisd. Ordinarij in exemptos, p.* 2. *q.* 45. *num.* 79.

13 Potest etiam Episcopus visitare Confraternitates personarum sæcularium in Ecclesiis Regularium exemptorum existentes, non tamen earum Capellas, vel Altaria, quæ inter easdem Ecclesias consistunt. Ita à *Sacra Congregat.* decisum referunt Galer. *verb. Episcopus, penult.* Armend. *fol.* 15. *num.* 14. *&* 15. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Neapol. c.* 21. *in princ.* Vgolin. *de officio Episcopi part.* 2. *c.* 49. §. 5. *n.* 3. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. c.* 65. *n.* 6. nisi quoad administrationem, vt rescripsit *Sacra Congregat. Episcopo Imolen. de anno* 1622. teste Aloys. Ricc. *d. Neapol. decis.* 209. *num.* 8. *part.* 4. quam declarationem refert Ciarlin. *d. cap.* 65. *num.* 8.

14 De Iure Lusitano Hospitalia, Collegia, & Confraternitates sine Episcopi auctoritate institutas non poterit ipse Episcopus absolutè visitare, poterit nihilominus visitando inquirere de operibus piis, quæ ipsis incumbunt, ad effectum, vt adimplere cogat, & negligentiam administratorum corrigat, & intendit Ordin. Regia Lusitan. *lib.* 1. *tit.* 62. §. 39. *in fine.* ibi, *Porem neste caso* &c. quando scilicet absque Episcopi auctoritate sunt instituta, *podem os Prelados visitando prouer se se cumprem as causas pias que eos instituidores mandaram;* quod etiam aduertunt Cardin. Tuschus *litt. H, conclus.* 160. *n.* 8. Valasc. *dict. consul.* 105. *n.* 55. Mascard. *concl.* 869. *n.* 30. *&* 33. Est ergo differentia, quòd quando Hospitalia, & Confraternitates sunt institutæ auctoritate Episcopi de omnibus oneribus siue piis, siue profanis potest cognoscere Episcopus, & de omnibus aliis rebus ad ipsum hospitale, vel Confraternitatem spectantibus prouidere, atque etiam circa modum electionis, & formam regiminis: at verò quando institutæ sunt sine prædicta Episcopi auctoritate, inquirere solum potest de piis, quatenus opus est, vt mandentur executioni, & pluribus Arestis declaratum ostendit noster Cabedo *de patronatibus Regiæ Coronæ cap.* 42. Et demum quòd Cõfraternitatum, quæ auctoritate Prælatorum erectæ sunt, ad ipsos Prælatos priuatiuè spectet visitatio, docent Lup. *in tract. de liber. Eccles. q.* 16. *num.* 4. Ceual. *in tract. per viam violentiæ quæst.* 32. *in fine,* Cened *practic. & Canon. quæst. lib.* 1 *quæst.* 22. *num.* 14. nouissimè Gabr. Pereira *in tract. de Manu Regia cap.* 17. *de visitat. hospital. num.* 8. Marta. *de iurisd. p.* 2. *cap.* 18. *à princ.* In quo casu Episcopus si sit temporalis dominus, non potest tanquam talis rationes exigere, Dec. *cons.* 27. *num.* 147. Gabr. Pereira *d. cap.* 17. *num.* 9. vbi *num.* 10. subdit quod in iis casbus in quibus Ordinarij visitare, vel rationes exposcere possunt ab administratoribus, adhuc visitat Capellas, & loca pia in iis: quæ ad cultum diuinum spectant. Illud tamen aduertẽdum duxi, quod Episcopi virtute Concilij *sess.* 22. *de reform. c.* 8. non solùm in ipso actu visitationis ius habent visitandi hospitalia, & pia loca omnia quomodocunque nuncupentur, sed etiam extra visitationem, & in casibus à Iure non expressis, vt censuit *Sacra Congregatio,* prout refert Bellet. *disquisit. cleric. p.* 1. *tit. de bonis cleric.* §. 12. *n.* 6. vbi *n.* 7. testatur eadem Sacram Congregationem *in Montis Pietatis Rauennaten. ann.* 1617. Respondisse *Episcopũ posse pro bono regimine Montis pietatis decreta ipsius confirmare, reformare, & augere, non tam in visitatione, quam extra, & sibi reseruare facultatem huiusmodi decreta reformandi, moderandi, & augendi, prout sibi videbitur, & placuerit.*

Quamuis Concil. *d. sess.* 22. *de reform. c.* 8. concedat 15 Episcopis facultatem visitandi hospitalia, & cætera pia loca, non prohibet tamen quin & iudices sæculares, eadem visitare possint, si hoc eis alias legitimè competat, vt decisum refert Armend. *d. loco n.* 65. & censuit Rota apud Farin. *decis.* 53. *in princ. p.* 2. *recent.* posse Episcopum visitare, nisi aliter cautum sit in institutione. Non competit igitur hæc potestas ad Episcopos priuatiuè, sed inter ipsos, & sæculares Magistratus præuentioni locus est, vt expressit Ordinat. Regia *d. tit.* 62. §. 42. & ex Iure communi probare nituntur magis communiter Doctores, ex text. *in l. hereditas,* 53. *ad finem,* ibi. *principali, vel Pontificali ff. de petit. hered.* Sed longè diuersum habet intellectum, vt explicat Costa *lib.* 1 *select. quæst. c.* 1 *o num.* 8. Quare melius probatur ex text. *in Authent. de Ecclesiast. titulis,* §. *si quis ædificationem,* ibi, *prouidentia locorum Episcopi, & ciuilis iudicis;* ex quibus ita notauit post Rom. & alios, & Couar. *in c. si heredes, n.* 1. *de testam.* & plures de quibus Suar. à Pace *in praxi tom.* 2. *præl.* 2. *à num.* 45. & Marta *de iurisd. p.* 2. *c.* 10. *à n.* 13.

Speciali fauore contra Ordinarias regulas in hac 16 materia constitutum est, vt hospitalia, confraternitates, quæ sub immediata Regum fuerint protectione, Episcopi non visitent, nec in illis aliquo modo eorum officiales se intromittat, vt expressit Conc. Trid. *d. c.* 8. & consonat Ordin. Regia *d. tit.* 62. §. 42. *ver. E esta determinacio,* notántque Azeued. *d. l.* 3. *n.* 9. Marta *d. c.* 18. *n.* 2. Perez de Lara *de Capellan. & anniuers. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 49. Cabed. *de patronatibus Regiæ Coronæ c.* 30. *num.* 3. *& c.* 42. *n.* 5. Valasc. *cons.* 105. *num.* 62. Ceual. *commun. contra commun. quæst.* 897. *nũ.* 984. *& de cognit. per viam violen. part.* 2. *quæst.* 32. *num.* 4.

num. 4. Alzed. *de praecellent. Episcop. dignit. par. 2. cap. 2. num. 50.* Matta *de iurisd. par. 2. cap. 18. nu. 8.* vbi quòd Episcopus cognoscit an hospitale sit sub immediata Regum protectione, me citato *in hoc loco* Diana *moral. resolut. part. 1. tractat. 2. resolut. 100. in princip.* Gabr. Pereira *in dict. tractat de Manu Regia cap. 17. de visitat. Hospital. num. 11.* vbi *n. 13.* agit de Confraternitatibus in Ecclesiis Ordinum
17 Militarium constructis. † Exemplum ponit Ordin. nostra *dicto loco*, in omnibus domibus, siue Confraternitatibus Misericordiæ Regni Portugaliæ, quas sub immediata Regum protectione esse profitetur: hæc enim Misericordiæ Confraternitas vbique terrarum est celebratissima, propter eximia charitatis opera, in quibus confratres exercentur in pauperibus alendis, curandis infirmis, orphanis, virginibus maritandis, peregrinorum necessitatibus subleuandis; de cuius laudibus, & institutione agunt Cabed. *de patron. Regiæ Coronæ cap. 46. per totam, & decis. 51. par. 1.* Benedict. Ægid. *ad l. 1. C. de sacrosanct. Eccles. par. 1. in initio à n. 34.* Fr. Hieronym. Roman. *de Republica Christiana lib. 5. cap. 22. per totum.*
18 † Sicut etiam nobilissimum est, & toto orbe celeberrimum hospitale omnium Sanctorum Vlyssiponense, quod velut per antonomasiam Ordinatio sæpe vocat, *O grande hospital*, de quo agunt Cabed. *dicto tractatu de patron. Regia corona c. 39.* & Fr. Hier. Roma. *d. cap. 22. vers. tiene Lisboa.*

19 Quod autem hæc concessio ab Ordinariis regulis in hac materia exorbitet, ostenditur; quia secundum illas certum est posse Episcopos visitare omnia hospitalia, & Confraternitates, quæ de ipsorum auctoritate, & consensu fuerint institutæ; & tamen ab hac regula excipit Trident. ea, quæ sunt de immediata Regum protectione, ex altitudine, & præeminentia Regię dignitatis, quam præ cæteris conuenit anteferri, vt ait text. *in cap. vltim. in princ. versic. nec aliquis de offic. deleg. lib. 6.* quam rationem ad notabiles, & vsufrequentes quæstiones exornant Rebuff. *in praxi par. 3. signaturæ à nu. 61.* Lambertin. *de iure patron. art. 11. 9. q. principal. par. lib. 1.* Couar. *pract. c. 36. nu. 2.* plures per Cened. *ad Decretal. collect. 79. num. 2.*

20 Licet aliquando fuerit dubitatum, vtrùm in hac exceptione Trident. contineantur omnia hospitalia sita in prouinciis, & ditionibus cuiusque Regni, decisum tamen fuit illa tantum contineri, quæ expressè sub immediata Regum fuerint protectione: si autem Episcopo visitanti hospitale, aut Confraternitatem, opponantur, quod sub immediata Regum sint protectione, non ad sæcularem iudicem, sed ad Episcopum pertinet talis exceptionis cognitio & decisio prout referunt Matta *dict. c. 18. n. 4. & 8.* Armendariz *dicto loco n. 71. & 72.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *dict. c. 65. num. 4.* Illud rescire volo quòd Gabriel. Pereira *de manu regia par. 2. c. 17. num. 12.* quem refert, & sequitur Diana *dict. part. 1. tractat. 2. resolut. 100.* resoluit in his Confraternitatibus, & hospitalibus de Regum protectione posse Prælatos visitare decentiam diuini cultus, & ornamentorum.

21 Collegia instituta pro sustentatione studentium pauperum, vel aliorum egenorum, sunt loca pia, & gaudent priuilegiis Ecclesiæ, & sunt de iurisdictione Ecclesiastica, & si sunt instituta, seu erecta auctoritate Ordinarij non solum loca pia, sed etiam religiosa sunt, vt tenent Gironda *de gabellis par. 7. nu. 42.* Azeued. *l. 10. nu. 26. tit. 1. lib. 4. & l. 1. num. 3. tit. 18. lib. 9* quos refert, & sequitur Garcia *dict. par. 5. c. 1. num. 612.* Ac proinde possunt ab Episcopo visitari vt disponit Concil. *dict. cap. 8.* ibi, *collegia quæcunque.*

Confraternitates laïcorum religionis causa institutæ pia sunt & religiosa loca, ac proinde à sæculari potestate, & iurisdictione exempta, præcipuè si proprium habeant Templum, vel in eis seruetur hospitalitas, aut Missæ dicantur, & alia pia opera exerceantur, vt post Couar. *in c. officij n. 12. de testam.* resoluunt Fusch. *de visitat. lib. 2. cap. 14. n. 4. & 7.* Zerol. *in praxi Episcop. par. 1. verb. Confraternitas §. 4.* Ren. Chopin. *de sacra polit. lib. 3. c. 6. nu. 5.* Bobadil. *in sua politica lib. 2. c. 18. n. 228.* Matta *de Iurisdict. par. 4. cent. 2. casu 113. à num. 7.* Cur. Philip. *par. 1. §. 5. num. 13.* Solis *dict. lib. 2. de censibus cap. 3. nu. 11.* Castill. *lib. 1. de vsufructu cap. 54. num. 24.* Flores de Mena *variar. lib. 3. quæst. 21. à num. 190.* Nicol. Garc. *dict. par. 5. cap. 1. num. 606.* Vgolin. *de potestate Episcopi cap. 11. in princ. num. 1. 3. & 4.* & quòd piis causis annumeranda, omnibusque gaudeant piæ causæ priuilegiis, ex Tiraquell. *de priuil. piæ causæ in præfat. pag. 2. vers. item relictum Confraternitatibus*, scribit Lusitan. Bened. Ægid. *in repet. l. 1. C. de sacros. Eccles. par. 1. in initio n. 54.* Ceuall. *commun. contra commun. tom. 4. quæst. 896. n. 983.* Mantic. *de tacitis, & ambig. conuent lib. 25. tit. 6. n. 69.* Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiepisc. Neapol. c. 17.* Rot. *in Romana beneficiatus 22. Maij 1623.* coram *R. D. meo Coccino Decano.* Quare † huiusmodi Confraternitates 23 visitari posse ab Episcopis, vt pia loca, expressè probar Concil. Tridentin *sess. 22. c. 8. & 9.* & vltra citatos latè explicant Azeued. *ad l. 3. n. 9. tit. 15. lib. 8. Ordin.* Annib. Rocca *in tract. de visit. in gloss. verb. laïcorum*, Carol de Grassis *de effectibus cleric. eff. 1. nu. 609.* Ex ea scilicet ratione, quia Confraternitates auctoritate Episcopi, seu Romani Pont. solent institui, ac subinde religiosa loca debēt censeri, vt probat text. agens de hospitalibus *in c. de xenodochiis*, & melius *in c. ad hæc*, ibi; *sicut moris est auctoritate Pontificis destinatus cùm sit religiosus.* &c. *de relig. domib.* qua ratione ad iurisdictionem Episcopi pertinere probant eadem Iura & notant omnes per tex. ibi, *in Clem. quia contingit. eod. tit.*

Verùm hæc resolutio magis communiter à Doctoribus improbatur: frequentissimè enim resoluunt 24 laïcorum Confraternitates loca pia censenda non esse, sed potius profana & sæcularia, maxime si absque Episcopi auctoritate institutæ sint, vt docuit Bald. *in auth. hoc ius porrectum num. 2. C. de Episc. & cler.* ideo resoluens bona Confraternitatum alienari posse sine solemnitatibus requisitis in alienationibus bonorum Ecclesiæ: quod etiam bene ex communi sententia comprobat Gama. *decis. 387.* aliàs *vlt. num. 6.* eadem etiam concl. post Abb. *cons. 31. col. pen. par. 1.* Paul de Castro, Azon. & plures alios, magis communem testatur, & sequitur Gabriel *lib. 6. commun. opin. tit. de pia causa concl. 1. num. 1. iuncto num. 7.* Gutier. *canon. quæst. lib. 1. cap. 35. à num. 9.* Petr. Gregor. *de Repub. lib. 13. cap. 2. n. 7.* Menoch. *remed. 15. recuper. à n. 34.* Cardin. Tusch. *tom. 3. litt. E, concl. 28. n. 5. & tom. 3. lit. F, concl. 455.* Valasc. 105. *à n. 5.* & in Confraternitatibus Misericordiæ Regni Portugaliæ Cabed. *p. 1. decis. 51.* Et in Confraternitatibus Corporis Christi Nauar. *cons. 4. de foro comp.* & de omnibus generaliter agens Perez de Lara *de Capellanis lib. 2. c. 1. à num. 5.* & censuit Rota Roman. etiam Confraternitatibus, quæ habent Altare & campanile *in decis. nouiss. 574. num. 6. part. 1.* & latè post Paris. & Lambert. Azeued. *dict. l. 10. numer. 26. & 29.*

Quare meliùs distinguendum puto inter Confra- 25 ternitates

ternitates Episcopi auctoritate & sine illa institutas;
26 † ille enim quæ absque Episcopi auctoritate sunt institutæ, minimè Ecclesiasticæ, aut Religiosæ, sunt censendæ, ex eo quia qualitatem hanc, vt Ecclesiasticæ, seu religiosæ fiant, secundùm Ius Canonicum tribuere non possunt priuati absque Prælati auctoritate, ex text. *in c. ad hac, de relig. domib.* & notant *ibi* Doctores communiter, & alij, de quibus Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. numer. 38. cum sequentibus*, & præter statim referendos, Valasc. *d. cons. 105. nu.*
27 7. Perez de Lara *d. cap. 1. a num. 5.* † Pias tamen esse non est negandum; cum enim opera pietatis ibi exerceantur, piis causis debent annumerari; vt de hospitalibus sine ea institutis expressè resoluunt Paul. de Castro *cons. 167. ad finem vol. 2.* Abb. *in c. de Xenodochiis num. 3. de relig. domib.* Roman. *cons. 477. num. 2.* & post Bald. Anchar. & alios, quos refert Tiraq. *in præfat. pia causa, pag. 1. vers. item relictum hospitalibus, iuncto versic. sed alii indistinctè.* & post Felin. Seluam, & plures alios Gabr. *d. titul. de pia causa, conclus. 2. num. 2. vers. contrarium*, Bobadil. *d. numer. 228. iuncta litt. C.* Cardinal. Tusch. *tom. 4. litt. H, concl. 158. & concl. 163. numer. 2. & 4. tom. 6. litt. P, conclus. 358.* Ex quibus plane colligitur,
28 quòd † licet plures, quos refert Gabr. *d. conclus. 2. in fine, & concl. 1. num. 17.* voluerit relicta piis causis solui non posse Hospitalibus & Confratriis institutis sine Episcopi auctoritate; longè verius est contrarium, vt tenent Tiraq. Valasc. *num. 38.* & Bened. Ægid. *citatis locis*, nouissimè me citato *in hoc loco* Nouar. *de variat. fori sect. 2. quæst. 50. num. 8. in vlt. impress. & quæst. 56. numer. 3.* Et hinc fit posse Episcopum visitare Confraternitates laïcorum etiam existentes intus Ecclesias Regularium, ac illos ad reddendum computa compellere, non tamen earum Capellas, vel Altaria, quæ intra easdem Ecclesias consistunt, vt dixi supra *num. 13.* Quoad administrationem tamen poterit, vt hoc præsenti anno Episcopo Imolen. declarauit *Sacra Congregat.*
29 † quia exempta Ecclesia non censentur exemptæ Capellæ Ecclesię subiectę, accedentes, vel connexæ, glos. *in c. rogamus 24. q. 1. c. cum capella, de priuil.* Brixi. *in repert. verb. an exemptio monasterio*, Cochier *in tract. de iurisd. Ordin. in exemptos p. 2. q. 45. n. 70.*

30 Quando verò Episcopi approbatio interuenit, piæ, & Ecclesiasticæ sunt censendæ, itaut si ipsa corpora conueniantur, ad forum Ecclesiæ pertineat cognitio, probatur ex *dict. cap. de Xenodochiis*, iuncto *dict. cap. ad hac.* Non obstat distinctio Bart. *in l. vltim. num. 15. ff. de colleg. illic.* quæ etiam deducitur ex *gloss. pen. in ca. 1. de locato*, recepta per Couar. *pract. cap. 34. num. 1. ad med.* & alios, quos referunt, & explicant Decian. *tractat. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 41. cum sequentib.* Armendariz *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 3. tit. 20. de Confratriis, num. 9.* & alios, de quibus Azeued. *lib. 10. num. 25. tit. 1. lib. 8. Recopil.* dum resoluunt, quòd si Collegium vt Collegium conuenitur, inspici debet an maior pars sit clericorum, quia tunc ad Ecclesiasticum pertinet iudicium; ad sæculare verò, si maior pars sit laïcorum: nam si distinctio vera est de qua dubitat Decian. *vbi proximè*, debet intelligi de Collegiis omninò profanis vt in Vniuersitatibus studiorum, de quibus nominatim agunt; non ita tamen adaptatur collegiis Episcoporum auctoritate fundatis ad pia opera, vt bene explicat Azeuedo *d. lib. 10. n. 27.*

31 Ex quibus colligitur res Confraternitatum, quæ Episcopi auctoritate instituuntur, vt Ecclesiasticas censendas esse, & consequenter sine solemnitatibus requisitis in rerum Ecclesiasticarum alienationibus alienari non posse vt post Menoch. Lamb. Sfort. Comprobat Gutier. *d. cap. 35. num. 23.* absque dubio verum est, quando Confraternitates alicui Ecclesiæ, Capellæ, seu altari vnitæ, seu affixæ sunt; qua accedente Episcopi auctoritate Ecclesiæ fiunt, ac subinde de foro Ecclesiæ res, quæ in earum dominio incorporantur, iuxta reg. text. *in cap. vlt. de rebus Eccles.* ita vt non solum visitatio & coactio administratorum, vt debitæ executioni mandent institutoris voluntatem, ad Ecclesiasticos iudices pertineat; verum etiam ipsorum processuum, & causarum cognitio super eisdem bonis iuxta reg. text. *in cap. quanto, de iudic.* & quæ notant Doctores communiter, per text. *ibi in cap. ad nostram, de rebus Ecclesiæ, & in cap. 1. de restit. in integr.* cum similibus, de quibus late Cardin. Tusch. *tom. 4. litt. I, concl. 447. & conclus. 450.* quòd scilicet quoties agitur de re, quam Ecclesiasticam esse constat, vel quod magis est, clerici, indistinctè cognitio ad iudices Ecclesiasticos pertinet. Subiiciuntur huiusmodi Confraternitates potestati Episcopi, vt videlicet possint compelli rationem ei reddere, iuxta terminos Concil. Trident. *sess. 22. de reform. cap. 8. & 9.* prout resoluit Cned. *pract. & canon. quæst. lib. 1. q. 22. num. 10. & 14.* vel per eum cogi ad recipiendum, vel reiiciendum aliquem ex eorum cœtu, ex adductis per Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 17. n. 141.* itemque si agatur de ipsis rebus Vniuersitatis, vel iure aliquo spirituali, ita quòd ratione rei subiectæ iurisdictio spectet ad Episcopum; in reliquis verò quantumcumque sint affixæ Ecclesiis, in quibus habent Oratoria, & sint institutæ auctoritate Episcopi, non habent priuilegium fori, quale in vniuersum habent personæ Ecclesiasticæ, vt obseruant Bobadil. *d. lib. c. 18. n. 228.* & nouissimè Lotter. *in tract. de re benef. lib. 2. q. 10. nu. 52.* Ex dictis,

Primò infertur resolutio illius quæst. vtrum scilicet bona ad Confraternitates pertinentia licitè possint alienari sine solemnitatibus in rerum Ecclesiasticarum alienationibus necessariis? In qua affirmatiuam partem generaliter, & indistinctè tuetur Bald. 32
in auth. hoc ius porrectum, numer. 3. de sacros. Eccles. sequitur Felin. *in cap. 2. num. 11. vers. fraternitates, de foro comp.* Paul. de Castro, Paris. & alij, quos refert, & sequitur Gabr. *d. concl. 11. num. 11.* Rebuff. *in compendio alienat. num. 56.* & alij, de quibus Gutier. *d. cap. 35. num. 16.* Cabed. *d. decis. 51. numer. 3.* & post Redoan. *de rebus Ecclesiæ non alien. rub. 27. num. 16.* Baptista Costa *de iuris & facti ignor. in cons. posito post inspect. 98. num. 3.* Filliuc. *tom. 3. tract. 44. cap. 4. num. 19.* nouissimè Bonac. *var. tract. 2. quæst. vnica puncto 2. num. 10.* Quorum fundamentum illud vnicum est; quod Confraternitates & collegia laïcorum sunt mere profana, & sæcularia, & ideo solemnitas requisita in alienationibus rerum Ecclesiasticarum, iuxta *c. sine exceptione 12. quæst. 2. c. nulli, & per totum, de rebus Eccl. non alien.* in illis locum obtinere non potest.

Sed Gutier. *vbi proximè à num. 22.* distinguendum putat; aut enim, inquit ille, bona relinquuntur 34
alicui Confratriæ, vel hospitali, vt illis deseruiant, & ad libitum de illis possint disponere; & concludit necessarias non esse prædictas solemnitates rerum Ecclesiarum, & procedere dictam Baldi doctrinam. Aut, inquit, Confraternitas, locus pius, vel oratorium extructum est principaliter, vt sacrum sit, & Deo opt. Max. dicetur, & bona eo animo congesta, vt ad opera Oratorij necessaria, nempe pro Missis, & ad pauperes subleuandos perpetua sint

& concludit, quod etiamsi Episcopi consensus non accesserit locus, & bona pia, & religiosa censenda sunt, & consequenter sine Episcopi auctoritate, & aliis solemnitatibus rerum Ecclesiasticarum alienari non possunt. Verùm hæc distinctio Gutier. in multis peccat, nec aliqua ratione defendi potest, imprimis enim inaduertenter, & falsò supponit Confraternitatem, aut alium pium locum cum Oratorio construi posse, vt ibi Missæ dicantur, sine Episcopi auctoritate, contra decisionem text. *in cap. vniquique, de consecrat. dist.* 1. falsum etiam aperte est dictum secundum distinctionis membrum, dum religiosa, & Ecclesiastica censet bona Confraternitatis, aut Hospitalis, quando sine Episcopi auctoritate construuntur, contra regul. text. *in d. cap. hac*, & receptam traditionem de qua supra: falsum denique est, quod in primo membro supponit, posse sine illis solemnitatibus alienari bona Confraternitatis institutæ cum Episcopi auctoritate, quando relicta sunt, vt possint alienari ad libitum pro necessitatibus Confraternitatis: nam si in eius dominium transierunt, Ecclesiastica efficiuntur, ex statim dicendis. Hanc distinctionem Gutierrez me in hoc loco improbasse testatur Rota *in Hortana Rectoriarum 26. Iunij* 1630. coram *R. D. meo Coccino Decano*, qui dum essem Romæ mihi retulit subtiliter & bene me hunc Ioannis Gutierrez locum reprobasse; sed cum postmodum elapsis quibusdam annis legerem in oppido Matriti tractatum nouum de officio Capellani auctore Alphonso de Leone *quæst. 5. sect. 10. num. 169.* inueni apud ipsum impressam decisionem Rotæ supracitatam, in qua de reprobatione huiusmodi meminit. Quare necessariò recurrendum est ad principalem resolutionem: vel enim Confraternitates, & Hospitalia instituta sunt absque Episcopi auctoritate, & de plano procedit Baldi doctrina, & communis resolutio, quod possint bona ad illa pertinentia licitè alienari sine Episcopi auctoritate, & aliis solemnitatibus rerum Ecclesiasticarum, ex ipsorum ratione, quod bona & Collegia ipsa, seu loca profana sunt. Aut Confraternitates, & hospitalia instituta sunt cum Episcopi auctoritate, & procedit resolutio supradicta, quod religiosa sunt, & Ecclesiastica, & consequenter eorum bona, vt Ecclesiastica iudicanda, & requirunt solemnitates rerum Ecclesiasticarum. Ita in terminis Confraternitatum distinguunt Cardin. & Rochus, quos refert, & sequitur Gama *dec. vlt. n. 6.* & ex antiquis Conciliis notat Renatus Chop. *de sacra politia lib. 3. cap. 6. n. 6.* & in hospitalibus Gabr. *d. conclus.* 2. *num. 9. & 10.* Mascard. *d. conclus.* 869. *n.* 11. Valasc. *d. consult.* 105. *n.* 34. Card. Tusch. *lit. H. concl.* 163. *à n. 9.*

34 *Secundò* infertur decisio ad alteram controuersiam præcedenti proximam, Vtrum scilicet ex bonis Confraternitatum, si vendantur, gabella debeatur, in qua Doctores sic communiter distinguunt; aut enim, inquiunt, Confraternitatum bona ad pios vsus relicta sunt pro Missis scilicet, vel pauperibus alendis, virginibus maritandis, & similia: vel in profanos expenduntur, vsus, conuiuia scilicet, ludos, & similia: priori casu, inquiunt, à gabellæ solutione liberas esse huiusmodi Confraternitates, & Collegia, exemplumque proponunt in Collegiis Salmanticæ, & aliarum Vniuersitatum institutis pro pauperibus, & scholasticis alendis: in posteriori verò non ita; quam distinctionem ex Baldo tradit Auendan. *de exequendis mandatis part. 2. cap. 15. num.* 32. & post eum, ac Gabriel. & Salazar. Garcia Gironda *de Gabellis part. 7. in princ. n.* 42. Lazarte *de decima venditionis in addit. cap.* 18. *n. 9.* quos sequitur, Azeuedo *ad l. 1. n.* ... *cum sequentibus tit.* 28. *lib. 9. recop.* & priorum verba transcribit Gutier. *de gabel. quæst. 97. num.* 18. & partim sequuntur Molina *de iustitia tom. 3. disput.* 671. *in princ.* & Curia Philipp. *part. 2. lib. 1. c.* 14. Distinctionis fundamentum illud est, quod priori casu Confraternitates, & Collegia illa pia sunt, ac subinde Ecclesiastico quoque priuilegio gaudere debent ex generali regula text. *in l. omnia* 34. *C. de Episcopis, & Clericis*, ex qua vulgò colligitur, pia loca omnibus gaudere Ecclesiasticis priuilegiis.

Hæc tamen resolutio difficultatem non absoluit, 35 quia ex eo quòd pia sunt Collegia, vel loca, vel quod ad pios vsus sunt instituta, non sequitur esse Ecclesiastica, & religiosa, nisi excesserit Episcopi auctoritas, oportebat distinguere inter Confraternitates, & hospitalia, quæ Episcopi auctoritate, vel absque illa instituuntur, quemadmodum in hospitalibus expressè distinguit Lazarte *in corpore tractatus cap. 19. num.* 90. & post eum, & plures alios, Gironda *dict. part. 7. in princ. à num.* 57. & Azeued. *dict. lib. 1. n.* 4. Aduertas tamen exemptionem hanc à gabellis, & omnibus aliis tributis Principum sæcularium dari non solum Ecclesiis, & Ecclesiasticis personis, verùm etiam specificè & indiuidualiter omnibus piis locis, & causis, vt *in authent. item nulla communitas, C. de Episcopis, & clericis*, ibi, *Ecclesiis, vel aliis piis locis*, text. optimus *in cap. non minus, de immunitate Ecclesiarum*, ibi, *de bonis Ecclesiasticis & Clericorum, & pauperum Christi vsibus deputatis*, aduertit optimè Molin. *proximè citato loco*, & contra alios prædictorum Iurium inimemor Modern. *de iurisdict. part. 4. casu.* 14. Quare licet quoad alios effectus, & quæstiones pēdētes ex eo an bona sint Ecclesiastica attendi oporteat, vtrum Confraternitas, aut Collegium sint instituta auctoritate Episcopi, vt supra explicamus: minimè tamen ista inspectio seruit ad præsentem articulum de exemptione gabellarum, quia ad illum sufficit, quod bona ad pios vsus sint destinata; quod reperitur in omnibus Confraternitatibus, & Collegiis, seu locis, quæ ad pios vsus constituuntur etiam sine Episcopi auctoritate, vt suprà probauimus.

Tertiò infertur Confraternitates, & hospitalia 36 Episcopi auctoritate instituta beneficio restitutionis in integrum gaudere, prout testatur Sfortia *in tract. de restit. in integr. part. 1. quæst. 3. à num.* 37. nouissimè Nouar. *in tract. siue praxi elect. & variat. fori sect. 2. quæst. 54. num. 4. in vlt. impress.* ex ea ratione, quia Ecclesiæ competit remedium restitutionis in integrum, vt probant text *in cap. 1.* vbi Beroi. *n. 1. & 3.* Mantu. *num. 3. & 4. & in cap. auditis, de restitut. in integrum, cap. 1. eod. tit. lil. 6.* vbi Monach. *Clement. vnica, eod. tit. gloss. 2. in l. respubl. C. ex quibus causis maiores*, Mench. *vsufrequent. cap. 9. n. 3.* Cald. Pereira *in l. si curatorem, verb. minoribus, num. 60.* Morla *in emporio Iuris tit. 5. in prælud. num. 9. vers. 6.* Molina *de iustitia, tract. 1. disp. 574. num. 1. & 2.*

† Appellatione autem Ecclesiæ comprehenduntur 37 cætera loca pia, de quibus licet non reperiatur specialiter in iure cautum, prout in Ecclesia, militat tamen in illis eadem ratio, & insuper, quia priuilegia Ecclesiarum quale hoc censetur, cæteris locis piis communicata dicuntur, iuxta text. *in l. omnia priuilegia, C. de Episcop. & Clericis.* Vnde quoad Iuris effectus pia loca, & Ecclesiæ æquiparantur, vt bene deducitur ex text. *in cap. requisiti, vers. secus autem*, ibi, *aut aliis piis locis, de testament.* tradunt in specie Doctores communiter, de quibus Rom. *singul.* 272. Molin. *dict. disputat.* 574. *num.* 2. plures, de quibus

Caldas Pereira *dicto verb. minoribus n.63.* Sfortia *d. q.3. n.26.*

38 Verùm circa alias Confraternitates, & hospitalia, quæ sine auctoritate Episcopi instituuntur, non leuis est inter scribentes controuersia: quòd enim indistinctè gaudeant prædicto restitutionis in integrum beneficio, tenent communiter Doctores, qui docent omnia loca, immo quod generalius est, omnem piam causam hoc habere priuilegium, vt iure minoris restituantur, ex Ioan. Andr. Archied. & Domin. *in d.c.1. de restitutione in integrum, lib.6.* & pluribus aliis ex antiquioribus, de quibus Tiraq. *de pia causa, priuileg.* 138. Costa *in cap. si pater, verb. ipsis pauperibus, n.4.* sequitur Cald. *in dict. l. si curatorem, verb. minoribus, n.64.* & constanter Sfortia *dict. q.3. à num.26.* nouissimè Nauar. *d. sect.2. quæst.56. num.12.*
39 *in vlt. impress.* Ex dictis autem constat † omnia hospitalia, & Confraternitates, licet absque Episcopi auctoritate instituantur, pias causas censendas esse; quare de Hospitalibus & Confraternitatibus agentes eandem resolutionem sequuntur Bald. & Paulus Castrens. *in l. Orphanotrophos, C. de Episcopis, & Clericis*, argumento illius text. quatenus æquiparat Hospitalia minoribus, & alij, quorum meminit Tiraquel. *vbi proximè*, & Mascard. *dict. conclus. 869. n.10.* Sequitur Sfortia *dict. quæst.3. à n.46.* Quorum fundamentum est præcipuum ex *d. l. Orphanotrophos*, & ex generali conclusione, quam colligunt ex *dict. l. omnia*, quòd Hospitalia & alia pia loca gaudent omnibus priuilegiis quæ Ecclesiis côceduntur. Deinde receptum est generaliter, non ita hoc beneficium restitutionis minoribus, & Ecclesiis concedi, vt aliis denegetur, in quibus idem fauor, & miserationis ratio reperitur, quales censentur omnes illi, quorum bona sub aliena cura sunt, vel per administratores gubernantur, vt in Republica, Ciuitate, Villa, Castro seu quacunque alia communitate probat text. *in l. Respub. C. ex quibus causis maiores, l. Rempubl. C. de iure Reipubl. lib.11.* tradunt Bero. *n.131. cum sequentib.* Mantua *n.33.* Abb. *n.15. in dict. cap.1. de restit. in integrum.* Maurit. *de restitut. in integrum, cap.417.* & Sfortia *dict. quæst.3. art.9.10. & 11.* Cald. Pereira *dict. verb. minoribus. num.61.* Morla *dict. tit.5. in princip.9. vers.11.* & alij citati ab Alphano
40 *collect.650.* † Idemque admittendum est in Collegiis, seu Vniuersitatibus sæcularibus; ex eo, quia Reipubl. æquiparantur, per *l.2. §. quibus ff. quod. vniuersitatis nomine*, prosequitur, & distinguit post
41 alios, latè Sfortia *dict. q.3. art.12.* Denique † inter easdê personas numerãtur Fiscus, & Princeps, quòd sunt minoribus, Ecclesiæ & Reipublicæ æquati, iuxta regulam *l. vltim. C. de sacros. Ecclesiis*, quod licèt in fisco speciali casu *l. vnica C. de sententiis aduersus fiscum latis, lib.10.* absque dubio procedat; in aliis tamen non ita simpliciter verum est, sed cum distinctionibus, de quibus Lucas de Pena *in l. cubicularios, C. de Præpositis sacri cubiculi lib.12.* Zazius *in l. Princeps, num.6. ff. de legibus*, Cald. Pereira *dict. verb. minoribus, n.62.* Sfortia *d. quæst.3. art.13. & 14* Quare si cuilibet Communitati, seu Collegio huiusmodi restitutio conceditur, quia per administratores reguntur, eodem modo concedenda est piis locis, & Confraternitatibus licet Ecclesiastica non sint, quia instituta fuerunt sine Episcopi auctoritate.

Contrariam tamen sententiam, quòd scilicet huiusmodi Hospitalia, & Confraternitates hoc priuilegio iuuari non debeant, quando sine Episcopi auctoritate institutæ sunt, expressè sequitur Anchar. *in cap. auditis, num.9. de restit. in integrum*, cuius sententiam probant Gabr. *commun. lib.6. tit. de pia causa conclus.1. num.21. & conclus.2. n.16.* Gutier. *Canon. lib.1. c.35. num.14.* Valasc. *dict. consult.105. num.44.* Cald. Pereira *dict. verb. minoribus, num.63.* Sfortia *dict. quæst.3. num.45.* & reliqui, qui sæpe alibi in hoc proposito distinguunt, an prædicta loca, & Confraternitates Episcopi auctoritati instituta sint necne? Quorum alij ea vtuntur ratione, quia putant Confraternitates, & hospitalia piis causis annumeranda non esse. Sed melius ex nostra ratione confirmabis; diximus enim, quòd licet piæ sint, Ecclesiasticæ tamê, & religiosæ non sunt, si Episcopi auctoritate non instituuntur: nullibi verò beneficium restitutionis piis causis indistinctè à Iure conceditur, sed tantum Ecclesiis, & Ecclesiasticis, ac religiosis, loci. Ad argumenta verò in contrarium facilè videtur responderi posse. Nam ad *dict. l. omnia*, respondetur solum procedere in hospitalibus institutis auctoritate Episcopi, vt ex communi sententia interpretatur Valasc. *dict. consul.105. n.12.* & similiter ad *dict. l. orphanotrophos* respondet Anchar. *dict. cap. auditis, n.9. in fin.* & sentire videtur Mascard. *d. concl.869. num 9.* Marta *de iurisd. par.4. casu 113. num.25.* Licet autem hæc sententia sit in puncto Iuris vera, primâ tamen, eodem attento, veriorem duco; quia non sine violentia restringitur littera text. *in d. l. orphanotrophos* ad ea hospitalia, quæ cum Episcopi auctoritate instituuntur: immo æquiparatio, quam text. facit administratoris hospitalium, & tutoris minorum, nihil commune habet cum auctoritate Episcopi, sed omnibus hospitalibus, etiam absque illa institutis, maximè conuenit; nouissimè hanc quæstionem examinat Fontanell. *Cathalon. decis.180. & 109. p.1.* vbi de Confratriis, *& deci.10. per tot* an hospitalibus concedatur in integrum restitutio.

Quartò infertur decisio alterius quæstionis in hoc 43 proposito pariter controuersæ. Vtrum scilicet ex iis quæ Confraternitatibus relinquuntur, quarta Canonica debeatur? In qua quæstione partem negatiuam tuetur *gloss.3. in cap.3. de sepultur.* dum resoluit pro relictis in pauperum vsus nihil esse detrahendum, & per text. *in l. si quis ad declinandam, §. in omnibus, C. de Episcop. & Clericis*, quatenus illud ipsum disponit, notant Bald. *ibi num.19.* Abb. *cons.31. dub.2. volum.1.* Rom. *cons.477. à num.18.* & alij, de quibus Petr. de Vbald. *de canon. portione, quæst.14. num.15.* & plures de quibus Tiraq. *de pia causa priuileg.* 28. & post Rebuff. Menoch. *remed.15. recuperandæ, num.32.* & magis communis ex Quaranta *in summa Bullarij, verb. quarta Episcopalis, in fin.* Azot. *institut. moral. par.2. lib.9. cap.12. quæst.11.* Gutier. *dict. cap.35. num.13.* atque ex Marta *de iurisdict. part.4. cent.2. casu 113. num.19.* qui omnes moueantur vltra text. *in dict. l. si quis ad declinandam*, ex ea ratione, quia † solum Iure reperitur expressum, vt huiusmodi 44 quarta præstetur ex iis, quæ relinquuntur Ecclesiis, vel piis locis, vt probat text. *in cap. officij, 14. de testamen.* & faciunt quæ Valasc. *consul.105. num.13.* in relictis tamen generaliter pauperibus, vel sine loci determinatione, non habet locum Canonica portio, vt asserit Tiraquell *dict. priuil.28.* sicut nec habet locum, quando relinquitur aliquid Ecclesiis vel piis locis ad perpetuû cultum diuinum, prout resoluit Valasc. *d. n.13.* Veluti quando relinquitur aliquid pro ornamentis Ecclesiæ, seu vestibus, pictutis, Calice, & aliis similibus, Bernard. *regul.237. vers.1.* Lœl. Zech. *de repub. Ecclesiæ.28. de Paroch. num.18. vers.9.* & Stephan. Quaranta *in summa Bullarij, verb. priuilegia regularium, vers. quarta Episcopalis, difficult.3.* vbi *difficult.2.* idem asserit de relictis pro restauratione Ecclesiæ matricis, ædificatione, & reparatione

ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, Hospitalium, & aliorum locorum piorum, per text. *c. vltim. de testament.* Cùm ergo Confraternitates huiusmodi pia loca non sint, neque ea, quæ eis relinquuntur, locis relinquantur, sed personis, videtur dicendum ex relictis Hospitali, si Episcopi auctoritate institutum sit, quartam Canonicam deberi, quia locus religiosus, & Ecclesiasticus reputatur, secus si absque illa fuerit institutum, secundùm Cardin. & plures alios, ex quibus receptum testantur Gabr. *d. concl. 2. num. 17.* Valasc. *d. consult. 105. num. 13. & 40.* Cardin Tusch. *tom. 4. litt. H, conclus. 164. & tom. 6. verb. quarta con-*
45 *clus. 21. n. 33. & 35.* atque ita † duo requirunt præcitati Doctores vt quarta Canonica debeatur, alterum quod loco relinquatur, alterum, quod locus religiosus sit.

46 At contrariam sententiam, quod scilicet de illis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, quarta Canonica indistinctè debeatur, tenuit Lapus *in tractat. de Canon. portion. num. 13. & 16.* & multis argumentis confirmat Petr. de Vbald. *eodem tractat. quæst. 14. à num. 18.* & post eum, Barbat. & alij, communem profitetur Couar. *in d. c. officij. num. 12.* & eius verba transcribens Gutier. *d. c. 35. num. 7.* Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. c. 14. num. 21. cum sequentibus*, Fr. Ludouic. Miranda *in manuali Prælat. tom. 2. quæst. 48. art. 3. concl. 2.* Azeuedo *lib. 10. num. 27. tit. 1. lib. 4. recopil.* Eo ducti fundamento, quia, vt quarta hæc debeatur, non requiritur, quod Ecclesiis, vel piis locis relinquatur, sed sufficit, quòd sit relictum in causam piam, vt probare videtur text. *in c. requisisti, in princ. de testam.* ibi, *testatori pro anima sua legat*, iuncto ibi, *Episc. debet de illis secundum diuersas consuetudines tertiam, vel quartam portionem habere*, & faciunt quæ Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. quæst. 39. art. 1.* qua etiam ratione illam differentiam inter Hospitalia priuata, vel Episcopi auctoritate instituta alij reiiciunt, volentes indistinctè ex omnibus quartam hanc deberi, quia omnia pia sunt loca, quamuis Episcopi auctoritas non accesserit.

Quare pro vera huius quæstionis decisione, & totius materiæ cognitione sequentes casus distingue.

Primus est, quando Hospitale auctoritate Episcopi instituitur, aut Confraternitates eadem auctoritate eriguntur, alicui loco sacro, aut religioso, aut Capellæ vnitæ sunt, aut affixæ; & in iis certum est procedere opinionem Lapi, & aliorum, qui eam sequuntur, resoluentes deberi Canonicam portionem, quia in toto rigore in illis verificantur verba prædictorum Iurium, quæ indistinctè decidunt quartam deberi de relictis Ecclesiis, vel piis locis.

Secundus casus est de Hospitalibus, & Confraternitatibus mere profanis, quæ neque auctoritate Episcopi, neque ad pia opera exercenda instituuntur; exemplum proponit Bald. in Collegiis mercatorum, vel scholasticorum, & similium artium profanarum, & in iis securè procedit ipsius resolutio, & aliorum qui eam sequuntur, resoluentes quartam non deberi, quia cum non sunt loca pia, cessat totum fundamentum eam exigendi.

47 *Tertius* casus est de Hospitalibus ad pia sine Episcopi auctoritate institutis, & licet quartam deberi ex ea ratione dicendum videretur, quia licet Ecclesiastica non sint, sunt tamen pia loca, vt supra resoluimus: exquisita verò ratione contra Calderin. *consil. 23.* contrarium resoluit Roman. *d. consil. 477. num. 15. & 19.* quia scilicet quarta debetur Episcopis ratione iurisdictionis spiritualis, & curæ, quam habent in Ecclesiis suis, & ideò in locis exemptis, quia suæ iurisdictioni non subiiciuntur, huiusmodi quartam non deducunt, vt probat text. *in Clement. dudum §. vltra, de sepult.* & resoluit Eman. à Cochier *in tract. de iurisd. Ordin. in exemptos part. 4. q. 6.* concludunt Abb. *in dict. cap. officij.* Angel. *in sum. verb. Canonica n. 7.* Petr. de Vbald. *d. tract. c. 4. quæst. 6.* Quare cum huiusmodi Hospitalia, etiamsi pia sint, Episcopo non subiiciantur, vt suprà resoluimus, non videtur ex illis huiusmodi quartam deducere posse. Sed aduerte hanc rationem solum vigere in quarta Episcopali, non ita in Parochiali, quæ Parochis debetur, & funeralis dicitur, debetur enim ratione Sacramentorum, quæ Parochus administrat, & ideo debetur etiã in locis exemptis, si speciali priuilegio non muniantur, iuxta dictum *§. vltra*, & quæ circa decretũ Concil. Tridentr. *sess. 23. de reformat. cap. 13.* latè explicant Gutier. *de iuramento confirmat. 2. c. 4. num. 2.* Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part. 2. cap. 14.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. quæst. 39. art. 2. & tom. 3. q. 46.* Cardin. Tusch. *tom. 6. verb. quarta, cõclus. 21.* Cochier *d. q. 6. n. 8.* latè Fr. Ioan. de la Cruz *de statu religionis, lib. 2. cap. 19. dub. 5.*

Quartus casus est, & in quo tota versatur difficultas, de fraternitatibus scilicet, quæ deuotionis causa fuerint institutæ Episcopi auctoritate, vt ibi celebrentur Diuina, ac alia pietatis opera exerceantur: nam indistinctè ex illis quartam deberi dicẽdum videbatur, etiamsi Ecclesiæ, aut alij religioso loco affixæ non sint; ex ratione, quã ex Cou. & aliis secundo loco retulimus, quod scilicet piæ sint causæ, & quia in iurisdictione sint Episcopi, atque ita cessat fundamentum Romani, de quo proximè. Verum in hoc quarto casu contrarium in rigore Iuris verius est; ex ea ratione, quia ex illis solum quartam deberi Iure expressum reperio, quæ Ecclesiis, vel locis piis relinquuntur? qualia non sunt Confraternitates, quæ nulli Ecclesiæ, Hospitali, Capellæ, aut alij pio loco adhærent seu vniuntur. Nec contrarium probat tex. *in dict. cap. requisisti*, vt supra expendebamus, sed aliud, vel potius contrarium, quia ex sequentibus manifestissimè apparet facere Pontificem differentiam inter ea, quæ pro animæ salute relinquuntur Ecclesiis, aut personis, vt illis, quæ Ecclesiæ relinquuntur, quarta debeatur, non ita de aliis, quæ relinquuntur personis: cum ergo constet Confraternitates loca non esse, sed potius corpus quoddam fictum plurium personarum repræsentare, non videtur, quod ex illis quarta solui debeat iuxta motiuum Baldi, & Romani, ac aliorum, qui hoc ipsum confirmant ex auctoritate text. *in d. l. si quis ad declinandam, ad fin. §. in omnibus*, vbi aiunt probari de relicto pauperibus nullam portionem deducere Prælatos, & notauit gloss. *in d. cap. 2.* & alij, quos post eam retulimus: sed si aduertas, allegatio illius text. minimè facit ad præsentem quæstionem, quia *in versic. sin autem.* immediate præcedenti, loquitur de legato facto in personas certas, vel etiam certam domum, & vtroque casu negat aliquid deduci posse, quod est contra nostram resolutionem, & prædicta quæ de relictis locis piis quartam deducendam esse decidunt. Quare vel specialiter procedit in relictis pro pauperibus, de quo videbis relatos à Tiraquell. *d. priuil. 28.* latè Petr. de Vbald. *d. tract. c. 5. principali, n. 9.* Vel quod magis est, procedit secundum Ius Imperatorum, quibus quartæ Canonicæ cognitæ non fuerunt, & propterea Canonicæ dicuntur, vt Lapus & Vbald. *in principio suorum tract.* annotarunt, quod loquatur de Falcidia, cuius in principio meminit, & de qua statim agendum est.

48

49 *Quintò* infertur ex iis, quæ Confraternitatibus, siue cum Episcopi auctoritate, siue absque ea institutis relinquuntur, quartam Falcidiam deduci non posse: diximus enim omnes Confraternitates, licet absque Episcopi auctoritate instituantur, pias censeri, & inter pias causas esse connumerandas: sed con-
50 stat de legatis † ad pias causas nullam deduci Falcidiam iuxta text. *in Authent. similiter, ad l. Falcidiam*, & in corpore vnde sumitur. *in authen. de Ecclesiasticis tit. §. sin autem hæres. collat. 9. & ex d. l. si quis ad declinandum, ad finem*, ibi *nulla falcidia in hac parte intercedente*, cum similibus: ex quibus ita hanc conclusionem tradūt scribentes omnes eiusdem loci vt constat ex latissimè traditis per Tiraq. *de priuil. piæ causæ, priuileg. 26.* Couar. *in c. Rainal. §. 3. num. 7. de testam.* Cost. *in cap. si pater, verb. Trebellianicā, à num 13.* Donel. *in commentar. iuris ciuilis, lib. 8. cap. 27. vers. vtrum autem*, Spin. *in speculo testamentor. gloss. 8. principali, n. 92.* Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 18. à num. 2.* Peregr. *de fideicommiss. art. 3. à num. 62.* Gabr. *lib. 4. commun. tit. ad Trebellian. conclus. 11.* Ceual. *commun. contra commun. quæst. 155.* Pichard. *in princip. Institut. ad l. Falcidiam num. 42. & 69.* Flores de Mena *variar. lib. 2. c. 21. num. 190.* Paul. Comitol. *responsor. moral. lib. 7. q. 10. n. 3.* Marta *de iurisdict. part. 4. centuria 2. casu 180.* Morla. *in emporio iuris par. 1. tit. 5. in prælud. n. 27. vers. neque.* nouissimè Conat. *d. q. 54. à n. 7.* Ex quibus nostram illationem & Confraternitates ita deducunt Bal. Paul. Castrens. Socin. Alex. Dec. & alij, quos refert, & sequitur Gabr. *dict. tit. de pia causa, concl. 1. nu. 8. & post* eum Gutier. *d. cap. 35. num. 12.* & Flores de Mena. *vbi proximè.* Et in Hospitalibus, Felin. Barbat. & alij, quos refert, & sequitur idem Gabr. *d. tit. de pia causa, conclus. 2. n. 16.* Ioseph. Ludouic. *Perusina decis. 30. num. 8.* Flores de Mena *dict. quæst. 31. num. 190.* Valasc. *dict. consult. 105. num. 39.* Mascard. *conclus. 869. num. 12.*
51 † Et in legatis pro alimentis, Lara *in l. si quis à liberis, §. vtrum, num. 17. ff. de liberis agnoscend.* Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 18. num. 4.* Et in relictis pro studio Theologiæ, iuris Canonici, aut Ciuilis, Caualc. *in tract. de vsufructu mulieri relicto num. 226. addend. ad Bart. in l. fideicommissa. § . Stichus, in litt. A, ff. de legat. 3.* Horat. Luti. *in tract. de priuileg. schol. priuil. 1.* Tiraq. *in tract. piæ causæ. in præfat. vers. item relictum causa studij*, Decianus *consil. 14. numer. 12. lib. 1.* Carolus de Graffis *de effect. cleric. in prælud. n. 56.*
52 Vnde manifestè conuincitur sententia, & fundamentum eorum, qui contrarium resoluebant, ex ea ratione, quod Confraternitates, loca pia non sint, vt voluere Corneus, & Parisius, quos refert, & sequitur Menoch. *d. remed. 15. recuperandæ, num. 34.* quod quidem non sufficit: quamuis enim ex dictis verum sit Confraternitates loca pia, seu religiosa non esse, sunt tamen piis causis annumerandæ, at de omnibus piis causis falcidiam non deduci expresse decidit Imperator *in d. Authent. similiter*, cum similibus, imò ipso iure Digest. hoc priuilegium piis causis fuisse concessum contendit Tiraq. *dict. loco*, sed melius per text. *in l. 1. §. ad municipium, & in l. Titij. in princip. ff. ad l. falcidiam*, contra Cuiac. resoluit Costa. *num. 20.* Peregr. *num. 62.* Donel. *d. §. vtrum autem d. locis.* Vnde etiam supposita communi sententia, quæ resoluit, similiter ex fideicommissis vniuersalibus, quæ ad pias causas relinquuntur, Trebellianicam non deduci, vt docent Bard. Bald. Salic. & alij *in d. Authent. similiter*, & plures, de quibus Tiraquell. *priuileg. 27.* & post Conat. *cons. 119. vbi suprà*, communem esse vtriusque iuris Doctorum sententiam testatur Costa. *num. 21.* & latè. Pereg. *à n. 62. dd. locis*: sequitur etiam Trebellianicam deducendam non esse de huiusmodi fideicommisso, si confraternitatibus relinquatur, vt post Paul. Castrens. notatur. Mascard. Valasc. & Gutier. proximè citatis locis.

Sextò. infertur ad præscriptionem rerum pertinentium ad Hospitalia, & Confraternitates, quæ 53
Episcopi auctoritate instituta sunt, tempus quadraginta annorum necessario requiri: diximus enim huiusmodi hospitalia, & Confraternitates Ecclesiastica censeri, & vt talia eorum bona piis gaudere priuilegiis, quæ rebus Ecclesiasticis conceduntur; sed constat † res Ecclesiarum minori spatio, quàm qua- 54
draginta annorum præscribi non posse, *cap. ad aures, cap. illud, cap. de quarta*, cum multis similibus, *de præscript.* Igitur meritò hanc illationem deducunt Abb. per text. ibi *in c. accedentibus, notab. 2. de priuileg.* quatenus agens de præscriptione contra Hospitalarios, exigit hanc quadraginta annorum præscriptionem, sequuntur Felin. *in dict. cap. de quarta, à num. 2.* Balb. *de præscript. prima part. quinta in princip. à num. 5.* Padil. *2. à num. 45. C. de seruitut.* vbi *num. 50.* nuncupatim agit de Confraternitatibus, Valasc. *d. consult. 150. num. 42.* Azeued. *d. l. 10. num. 28.* contrarium expressè resoluentes in Hospitalibus, & confratriis institutis sine Episcopi auctoritate, quia ex dictis profana sunt nec subinde Ecclesiæ gaudent priuilegiis, vt resoluit vltra præcitatos sic intelligendus Corne. *conf. 116. num. 26. volum. 2.* & post eum Marta. *de iurisdict. par. 4. centuria 2. casu. 113. num. 14.* nouissimè me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiast. tract. 10. c. 4. quæs. 13. resolut. 3. vers. quo etiam.* & Nouar. *dict. q. 54. num. 15.*

Quæ sententia, licet ex nostra principali resolu- 55
tione rectè deduci videatur, inaduertenter tamen Abb. & reliqui ad eius comprobationem adducunt text. *in d. cap. accedentibus*; Hospitalarij enim de quibus ibi, verè religiosi sunt nec dubium est bona, quæ ad ipsorum pertinent Religionem, verè Ecclesiastica censeri. Quare melius probatur illatio ex eleganti decisione text. *in authent. de Ecclesiast. tit. §. pro temporalibus, collat. 9.* vbi expressè decidit contra Ecclesias, & alia loca venerabilia solam quadraginta annorum præscriptionem opponi posse, addit deinde hoc ipsum generaliter seruandum esse in exactione eorum, quæ ad pias causas relinquuntur: ex quo vltra præcitatos ita notarunt plures alij, de quibus Tiraquell. *piæ causæ priuil. 129.* Couar. *in regul. possessor. par. 2. §. 2. num 3. vers. imò*, Molin. *de iustitia tractat. 2. disput. 72. vers. hoc verò priuilegium.* Vnde absurdum non erit, si quis dicat hoc priuilegio in materia præscriptionis gaudere Hospitalia, & Confraternitates ad pios vsus, siue cum Episcopi auctoritate, siue absque ea fuerint instituta; cùm enim iam ex dictis pateat Hospitalia, & Confraternitates, in quibus pietatis opera exercētur, piis causis annumerari, quia defectus auctoritatis Episcopi efficit, ne religiosa seu Ecclesiastica sint, non tamē impedit quominus piæ sint, ex text. *in dict. §. pro temporalibus* generaliter hoc quadraginta annorum priuilegium concedens pro omnibus præscriptionibus eorum, quæ ad pias causas relicta sunt, non rectè communis videtur in hoc proposito distinguere inter Hospitalia, & Confraternitates, quæ auctoritate Episcopi, vel sine illa instituuntur, sed in omnibus indistinctè debet admitti, ex regula *dict. §. pro temporalibus*, vt benè considerabat Fulgosius *in l. omnes num. 13. C. de sacrosanctis Ecclesiis*, à quo titubans recedit Padil. *in dict. l. 2. numero 46.* & audacius, & minus rectè Valasc. *consult. 105. num. 43. ad fin.* Ampliatúrque hæc resolutio, vt procedat etiam, quando vna confraternitas contra alteram vult præscribere in vna Ecclesia

contra

contra alteram præscribente probat text. *in d.cap.ad aures, & in d. quarta,cum similibus*, de quibus Tiraquell. *d.priuilegio 26. vers.contrarium*, Bald. *n.* 4.& Couar. *n.3. de locis.*

56 *Septimò* infertur Hospitalia, quæ Episcopi auctoritate fuerint instituta, gaudere immunitate Ecclesiastica, ita vt relinquens ad illa confugiens securus sit, resoluunt Padil.*in d.l.* 2. *num.* 49. Couar. *lib.2. variar. cap.20. numer.4. in fin. vers.* 3. *constat.* Renat. Chop. *in lib.2. Monasticon, siue de iure cœnobiorum tit.* 1. *art.* 17. Mascard. *de probat. concl.*869. *num.*18. Farin.*in praxi criminali, quæst.*28. *numer.*36. Decian.*tract. crimin. lib.6.cap.*24. *num.*32.*& cap.*35. *num.* 18. *&* 19. Suar. *de relig. tom.* 1. *in tract. de locis sacris, lib.*3. *cap.* 9. *num.*9. Curia Philippica *p.*3. *§.* 12. *numer.* 1. Flores de Mena *variar. lib.* 3. *quæst.* 21. *num.* 175. *& sequentibus*, Giurba *cons.* 10.*num.* 4. *vers. & si hospitale*, Valasc. *consult.* 106. *num.* 43. Bobadil. *in sua politica lib.* 2. *cap.*14.*numer.*80. Azor. *instit.moral.p.*2.*lib.*9.*cap.*8.*col.*1023. Cardosi*in praxi iudicum,& aduocator.verb. Ecclesia, n.*75.Nicol.Garcia *de benef.part.*5.*cap.*1. *numer.*61.*&* 62.Camill.Borrel.*in summ.omnium decis. sub tit.de his, qui ad Ecclesias confugiunt n.*64. Ludou.Miranda *de Ordin.iudic. q.*16.*art.*7.*concl.*2.*in fine.*me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuers. forens.l.*1.*c.*116.*n.*7. me citato in hoc loco nouissimè D.Felician.de Vega, nunc Archiep. Mexicanus *in relect. cap. cùm sit generale, d. foro compet. num.*45.

57 Ordinarij, vt ad rem redeamus, in petenda ratione ab administratoribus piorum locorum debent esse soliciti, ipsi enim,administratores tam Ecclesiastici, quàm Laïci fabricæ cuiusuis Ecclesiæ,etiam Cathedralis, Hospitalis,confraternitatis, eleemosynæ, montis Pietatis, quorumcumque piorum locorum rationē reddere tenentur singulis annis suæ administrationis, Ordinatio, consuetudinibus, & priuilegiis quibuscunque in contrarium sublatis,nisi secus fortè in institutione, & ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expressè cautum esset. Hæc sunt formalia ferè verba Concilij Trident. *sess.*22. *de reformat. cap.* 9. de cuius materia vide Gutier. *lib.*1. *cap.*35.*num.*19.*& seq.* Flores *variar. lib.*3. *quæst.*21. *num.* 180.*cum multis sequentibus* Stephan. Gratian. *disceptation. forens. cap.*395. Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.*3.*collect.*714.Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. glos.* 5 *num.*45.*& gloss.* 29.*num.* 3. Marta.*de iurisdict. p.*2.*cap.*18.*n.*6.9.*&* 10. Rot. Roman. apud Farin.*decis.*255. *p.*1.*tom.*1.*recentior.*

58 De omnibus locis piis Episcoporatio reddenda est ab administratoribus,siue ea sint publica,siue priuata,Ecclesiastica, vel laïcalia refert decisum Armend. *in addit.ad recopil. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.*18. *l.*7.

59 *n.*78.† possunt ab huiusmodi administratoribus rationes administrationis exigi, donec coram eodem Ordinario doctum fuerit de institutione, in qua secus expressè cautum sit,prout decisum refert Marta,

60 *de iurisdict.d. loco*, & † Episcopi valent laïcos compellere ad executionem, vt reuent Stephan.Gratian. *Marchia decis.*189.*dub.*2. quem refert Aloys. Ricc.

1 *d. collect.*714. *in fin.*† Et hæc potestas transit in Capitulum Sede vacante,Quarant.*in sum. Bullarij,verb. Capitulum. ver.*7. *p.*136. Zerol. *in praxi Episcopal.p.* 2.*verb. Capitulum, §.*9.

62 Si quis autem administrator piorum locorum videns se constrictum ad reddendam rationem suæ administrationis appellaret, licet admittatur appellatio,non propter hoc impeditur,aut suspenditur executio, ita refert decisum Zerol. *in praxi Episcopali, par.*1. *verb.Hospitale, §.* 3. *vers.*6. me citato in hoc loco Homobon.*d. quæst.*13.*resolut.*3. *vers.aduerte.* Et † quamuis tantùm semel in anno Episcopis videatur 63 concessa potestas exigendi rationes à prædictis administratoribus tamen pluries repeti possunt; præcipuè quando Episcopo constiterit illas dolosè redditas fuisse,vel quādo redditio non fuit finalis & plena cum restitutione reliquorum;ita Aloys.Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici resolut.* 134. *in* 2.*edit.*

De Confraternitate illa, quæ Montis Pietatis dicitur, cuius meminit Concilium Tridentinum *dict. cap.*9. multa tradunt Doctores, quos plena manu refert Cened. *ad Decretal.collect.*41. *numer.*1. apud quos videre poteris plura in comprobationem horum montium omnino pauperum refugio necessariorum; quibus addo Molfes. *in sum.Theolog.moralis tract.de contract.tit.*12.*c.*7. *num.*25. *tom.*2. nouissimè Nouar. *d.sect.*2.*quæst.*57.*&* 58. Sigism. Scacc.*in tract. de commerc.§.*1. *q.*1. *n.*440. *cum seqq.* Petr. Gregor.*de repub.lib.* 13.*cap.* 16. *à num.*9. Baptistam Gemin. *de vsuris, comment.* 3. *§.*3. Bañes. *q.*78.*art.*4.*ad fin.* plenè Perez de Lara *de Capellaniis.lib.* 1. *cap.*23 Quarantam *in summa Bullarij,verb. Montis pietatis*, Bonacin. *de contract.disput.*3.*quæst.*3.*puncto* 12.& melius quàm omnes de illius validitate, & occurrentibus dubiis tractarunt ex religiosissimis Patribus Societatis Iesu, Toletus *in instructione Sacerdotum, lib.*5. *cap.*58.*n.*5. Valent. *tom.*3 *disput.*5. *q.*23.*puncto* 4. Molin. *de iustitia,tract.* 2. *disputat.*325. Lessi.*codem tractatu lib.* 2.*cap.* 20. *dub.*23. Rebell. *de obligat. iust. part.*2. *lib.*8. *quæst.* 13. Paul. Comitol. *respons. moral. lib.* 3. *quæst.* 35. Azor. *institut. moral.part.*3.*lib.*5. *cap.* 8. Valer.Reginald.*in praxi fori pœnitentialis,lib.*23.*num.* 206.Salas *de contract.tractatu de vsur.dub.*33.*n.*3.Dubium occurrit *an Constitutio f.mem. Pauli V. prohibens dispositionem pecuniæ Montium pietatis in alios quàm Pauperum vsus in ipsorū Montium erectione præscriptos absque Sedis Apost. licentia, comprehendat dispositionē frumenti eorundē Montiū, quòd mutuo datur pauperibus, Sacra Cong. Cardinalium negotiis Episcoporū præposita censuit huiusmodi Constitutione prohiberi etiā dispositionem frumenti in alios quam pauperū vsus, iuxta modum & formam in erectione Montium præscriptam.* Romæ die 14. Februarij 1631. Fr. Antonius Card. S.Honufrij, P. Fagnanus Secret. 64

Cætera de visitatione si scire cupias,consule Doct. 65 *in cap.*1. *de censibus,lib.*6. Patin.*in tract. de Visitatione, qui & baculus pastoralis inscribitur*, Petr.Subert. *de cultu vineæ*, Socinum *de visitatione*, Fuscum *de visitatione*, Paulum Salodium *in praxi compendiosa de visitatione*, Felicianum Comensem *in manuali visitatorum*, Matthæum Suarez Lusitan.*in praxi visitationum*, Altamiranum *de visitatione*, Alphonsū Villadiego *in speculo visitationū*, Annib. Rocca *de visitatione.*

ALLEGATIO LXXVI.

Episcopo prædicandi munus quando incumbat?

SVMMARIVM.

1 *Prædicationes populo facere præcipuum Episcoporum munus est.*
2 *Prædicatio Episcopo non conceditur extra suam diœcesim, cum possit prohiberi ab Ordinario loci.*
3 *Priuilegium Episcoporū, vt per vniuersum mundum possint prædicare intelligitur, nisi in alienis diœcesibus prohibeatur ab Episcopis locorum.*

4 *Prædicationis munus ſi Epiſcopi impediti populo facere non valent, ad illud ſalubriter exequendum viros aſſumere debent.*

5 *Prædicatorum deputandi munus ad Epiſcopum pertinet impeditum aliqua cauſa ex relatis in cap.* inter cætera, de offic. Ordin.

6 *Prædicatoris electio, & deputatio ad ſolos Epiſcopos in eorum Cathedralibus ſpectat, nulla habita ratione cuiuſcunque conſuetudinis, etiam immemorialis.*

7 *Capitulum in electione concionatoris in Eccleſia Cathedrali nihil poteſt.*

8 *Prædicatores pro Eccleſiis ſuæ diœceſis à ſolo Epiſcopo abſque Capituli conſenſu deputari poſſunt.*

9 *Prædicatoris munus obire per ſe volentes, qui animarum curam habent, non debent prohiberi.*

10 *Prædicator pro ſola obligatione concionandi poteſt exigere pretium, locando libertatem ſuam*

11 *Prædicatores deputandi ſunt impenſis eorum, qui eos præſtare tenentur, vel ſoluunt.*

12 *Conſuetudo vbi viget, quod populus ſoluat concionatori, eſt ſeruanda.*

13 *Prædicatorum ſolita merces nulla ex parte à penſionariis eſt exigenda, atque minus ſi populus hos ſumptus facere ſolebat.*

14 *Prædicatoribus mercedem ſolitam exhiberi cõmunitas dare debet, ſi ex conſuetudine immemoriali conſtat eam olim fuiſſe illis exhibitam.*

15 *Prædicator pro quadrageſima quorum expenſis ſit cõducendus quando dubitatur, debet Epiſcopus interim proprio ſumptu conducere illum.*

16 *Parochus quando nullum adeſt ſolitum, nec conſuetudo, ſi habeat reditus ſufficientes, ſoluere tenetur prædicatori; ſi vero ſit pauper, tunc tenebitur populus.*

17 *Prædicatores Regulares prædicare volentes in Eccleſiis ſui ordinis debent à Superioribus de vita, moribus, & ſcientia examinari, & approbari, & obtenta ab eis licẽtia, cum ea perſonaliter ſe coram Epiſcopo præſentare, & ab eo benedictionẽ petere.*

18 *Regulares prædicare volentes in Eccleſiis, quæ ſui Ordinis non ſunt, vltra licentiam ſuorum Superiorum, etiam Epiſcopi licentiam impetrare coguntur.*

19 *Regulares quando in Eccleſiis ſuorum ordinum prædicare volunt, obtenta ſuorum ſuperiorum licentia, debent ab Epiſcopo petere benedictionem, ſi tamen eam minime obtinuerint.*

20 *Regulares prædicatores quando in Eccleſiis ſuorum ordinum inuitis aut contradicentibus Epiſcopis prædicare non poſſint, oſtenditur.*

21 *Prædicatori idoneo non eſt deneganda licentia prædicandi, nec poteſt eum Ordinarius ad libitum, & ſine rationabili cauſa ſuſpẽdere à prædicatione*

22 *Prædicatorem ſi Epiſcopus ſuſpendat, non tenetur cauſam exprimere quare ad hoc prohibendum moueatur.*

23 *Prædicatores regulares an poſſint de doctrina examinari ab Epiſcopis? oſtenditur.*

24 *Regulares in Eccleſiis quæ ſuorum ordinum non ſunt abſque Epiſcopi licentia prædicantes, non ab eo, ſed à ſuis Superioribus puniri debent.*

25 *Parochus, vt in ſua Eccleſia prædicetur poteſt dare licentiam approbatis ab Ordinario.*

26 *Parochus pro duabus, aut tribus vicibus poteſt impunè prædicandi licentiam concedere alicui viro docto, & non Regulari, ſiue ſæculari, nondum præſentato coram Epiſcopo, ſaltem ſi ſemel fuerit approbatus ab aliquo Ordinario, & Epiſcopatus conſtitutio non prohibet.*

27 *Religio Societatis Ieſu habet priuilegium, vt ſui prædicatores ab aliquo Ordinario ſemel approbati & à ſuis ſuperioribus deputati, poſſint prædicare verbum Dei, non repugnantibus Curatis in oppidis & locis, vbi non adeſt Epiſcopus.*

28 *Regulari poteſt Epiſc. interdicere ne prædicet licentia non petita, etiam non reddita cauſa.*

29 *Conſtitutiones Pij V. quibus conceſſum erat regularibus, vt irrequiſito, & contradicente Epiſcopo prædicare poſſent, & per Gregoriũ XIII. renouatæ, & ad terminos iuris, & Concilij Trident. reductæ fuerunt.*

30 *Prædicare debent, vel facere prædicare Epiſcopi tẽpore Quadrageſimæ, & aduentus Domini.*

31 *Epiſcoporum arbitrio relinquitur an tempore Quadrageſimæ, & Aduentus quotidie, vel tribus diebus in hebdomada, vel minus prædicandum ſit.*

32 *Correctores ciuitatum facere poſſunt, etiam renitente Vicario generali, vt ſaltẽ omnibus diebus Dominicis, & ſolemnibus feſtis populo prædicatio fiat.*

33 *Profeſſionẽ Fidei exigere debent Ordinarij à Regularibus antequam officium prædicandi aſſumant.*

34 *Parochiæ ſuæ intereſſe vnuſquiſque tenetur pro audienda prædicatione, ſi commodè id fieri poteſt.*

35 *Populus admonendus eſt, vt diebus Dominicis & feſtis maioribus frequentet ſuas parochias, excommunicandus tamen non eſt, ſi admonitioni non paruerit.*

36 *Populum non poteſt Ordinarius cogere mulctis, vel pœnis ire ad audiendum ſacram concionem, & Miſſam in Eccleſia Parochiali.*

37 *Doctrinam Chriſtianam, & Fidei rudimenta pueris in ſingulis Parochiis Dominicis, & aliis feſtiuis diebus edocendam meminit Concil. Tridentin.* ſeſſ.24.de reformat.c.4. in fine.

38 *Ordinarius an poſſit mulctis & pœnis cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam? oſtenditur.*

39 *Fidei rudimenta ad quę tenemur ſub peccato mortali, qualia ſint? oſtenditur.*

40 *Abſoluendus an ſit ille, qui orationem Angelicam & Dominicam Symbolumque Fidei, ac præcepta Decalogi ediſcere non curat.*

41 *Matrimonium ne contrahant an poſſint impediri illi, qui orationem ſaltem Angelicam, & Dominicam non didicerint.*

42 *Prædicationis munus committi poteſt Sacerdoti, aut aliis duobus ſacris Ordinibus inſignitis.*

43 Cap. adiicimus.16.q.1. *declaratur.*

44 *Prædicare non eſt actus proprius alicuius Ordinis, ſed potius iuriſdictionis.*

45 *Prædicandi munus per Epiſc. committi poteſt etiam clerico, qui non ſit in Sacris conſtitutus.*

46 *Prædicatio tempore cuiuſcunque interdicti licita eſt*

47 *Prædicatores verbi Dei quales eſſe debeãt oſtẽditur.*

48 *Prædicatoribus errores, aut ſcandala diſſeminantibus in populum, quamuis Regulares ſint poteſt Epiſcopus prædicationem interdicere, etiam in ſuis monaſteriis.*

49 *Contra prædicatores etiam Regulares hęreſes prædicantes procedit Epiſcopus.*

MAXIMVM ac præcipuum munus Epiſcopi eſt prædicandi, & docendi, vt probat Alzed. *de præcellen. Epiſcop. dignitat. parte prima c. 13. num. 98.* & oſtendit Apoſtol. dum ſcribens ad Titum Epiſcopum ait: *Prædica verbum, inſta opportunè, importunè, argue, obſecra, increpa,* & poſt pauca. Opus, inquit, *fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple.* Chri

Christus quoque Apostolos suos, quos constituit Episcopos, mittens in Mundum vniuersum prædicare iussit Euangelium omni creaturæ, neque id tantùm, sed docere etiam omnes gentes, ea quæ pertinent ad salutem. Hinc Euaristus Papa. *in cap. sicut. vir. 7. quæst. 1.* sic ait *Episcopus debet opportunè, & importunè, atque sine intermissione Ecclesiam docere, & illa cum tanta reuerentia eius doctrinam suscipere debet, eumque diligere, vt legatum Dei, & præconem veritatis.* Vnde idem summus Pont. *in Diaconi il 2. 93. dist.* prædicāti Episcopo septem Diaconos instituit, qui eum, dum Euangelicæ prædicationis officio fungeretur, diligenter custodirent, eique prædicanti assisterent, propter honorem verbi Dei, & propter testimonium veritatis; nam secundum Apost. *ad Timoth. 3. Oportet Episcopum testimonium habere bonum ab eis, qui foris sunt, vt nō in opprobrium incidat.* Vnde *& ad Titum 2. Verbum,* inquit, *Episcopi sanum opus esse, & irreprehensibile, vt is, qui ex aduerso est, vereatur nihil mali inueniens, quod opponere valeat,* & obseruat glos. *verb. præsumat in c. nullus Episcopus, de consecr. distinct. 1.* quòd Mitram, & Baculum debet habere Episcopus cum prædicat, quia tunc allegat causam Dei apud populum.

3 Est igitur prædicationis munus præcipuum Episcopi, *cap. Episcopus il 3. 88. dist.* Concil. Trid. *sess. 5. de reform. cap. 5.* Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rub. 12. cap. 13. num. 13.* & id ex pluribus Conciliis comprobat Petr. de Bollo *in œconomia Canonica class. 3. c. 3. §. 1. pag. 373. cum seqq.* Intra suam scilicet diœcesim, extra illam enim non conceditur ei prædicatio, cùm possit prohiberi ab Ordinario, cuius est diœcesis: ita declaratum fuisse per Clementem VIII. referunt Piasec. *in praxi noua Episcop. part. 2. c. 3. n. 16.* Fusch. *de visitat. lib. 2. c. 20. nu. 23.* Aloys. Ricc. *in decis. curiæ Archiep. Neapol. decis.* 180. *par. 2. & in praxi fori Ecclesiast.* 543. *in 1. edit. & resolut.* 465. *per totam in 2. edit.* Campan. *d. c. 13. n. 7. in princip.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 393. à nu. 9.* vbi *n. 11.* resoluit quòd priuilegium Episcoporum, vt per vniuersum Mundum possint prædicare, iuxta illud *Matth. 8. Marci vltim. in c. in nono, dist. 21.* intelligitur, nisi in alienis diœcesibus prohibeantur ab Episcopis laïcorum, quasi potestas prædicandi sit intelligēda in proprio populo, vt non in alieno, Fusch. *dict. cap. 10. numer. 23. in fine.* Vnde laborare summopere debet Episcopus, quando potest prædicet, alias sciat se non esse immunem à peccato mort. vt tenet nouissimè Lauret. de Franchis *in controuers. inter Episc. & Regular. pag. 150. in resp. ad 13.*

4 Si verò Episcopi, Archiepiscopi, Primates, vel alij Ecclesiarum Prælati legitimo detineantur impedimento, tunc viros idoneos ad sanctæ prædicationis officium salubriter exequendum, potens in opere, & sermone, assumere debent, qui plebes sibi commissas, verbo ædificent, & exemplo, iuxta *cap. Episcopus nullam, 88. distinct.* & Concil. Trident. *sess. 5. de reformat. cap. 2. & sess. 24. de reformat. cap. 4.* Filesac. *de sacra Episco. auctor. cap. 1. §. 4. & cap. 15.* me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. part. 1. cap. 13. num. 100.* Ex quibus duobus Concilij Trident. decretis, teneri etiam hoc munus per se, vel per alios exequi Archipresbyteros, Plebanos, & quoscunque alios Parochiales, vel aliàs curam animarum habentes, Ecclesias quouis modo obtinentes, doceant; quinimò, & in eos contemnentes hoc adimplere etiam in exemptos excandescere valeant supradicti Episcopi, tanquam Delegati Apostolici, in eisdem capitibus statuitur, quibus etiam ea adhibetur cautio, ne quis Regularis, aut sæcularis concionetur, nisi examinatus, probatus, & prædicandi licentiam adeptus. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut. 290.* Nam prædicans sine licentia Episcopi in excommunicationem incurreret, *c. excommunicamus, il primo, §. quia verò, de hæret.* Rendina *in promptuario recept. sent. tom. 1. tit. 17. n. 24.*

Munus deputandi prædicatorem ad Episcopum 5
pertinet impeditum aliqua causa ex delibatis *in c. inter cætera, de off. ord.* nisi in contrarium sit consuetudo ab immemoriali tempore; ita decisum referunt Zerol. *in praxi Episcopal. par. 1. verb. prædicatio, §. 7.* Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p. 1. 8. sub. n. 4.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 4. tit. 30. lib. 3. de prædicatoribus sacræ Scri turæ n. 2.* Campanil. *d. c. 13. n. 14.* † Electio tamen, & depu- 6
tatio prædicatoris in Cathedralibus Ecclesiis ad solos earum Episcopos spectat, nulla habita ratione cuiuscunque consuetudinis, etiam immemorialis, quia talis deputatio Capitulo, vel Episcopo, vnà cum Capitulo, sine de eius consilio, aut cuiuis alteri competeret: in aliis vero Ecclesiis non est sublata immemorialis consuetudo nominandi, vel præsentandi prædicatorem pro illis Ecclesiis decisum refert Armendar. *d. loco n. 11. & 15. & 18.* & Lauret. de Franchis *vbi suprà pag. 148. in resp. ad 9.* Et ita † Capitu- 7
lum in electione Concionatoris in Cathedrali nihil potest, Armendar. *num. 21.* † Et pro aliis Ecclesiis à 8
solo Episcopo absque ipsius consensu deputari possunt huiusmodi prædicatores, Armendar. *nu. 2.* † Et 9
si curatores animarum per se volunt munus prædicatoris obire, non debent prohiberi. Armendar. *num. 20.*

Et cùm Concionator posit pro sola obligatione 10
exigere pretium locando libertatem suam, vt resoluunt Vgolin. *de simon. tab. 1. c. 9. §. 1. num. 6. & §. 2. num. 3. & c. 44. §. 2. numer. 18. in fine,* Cardinal. Tolet. *in summ. lib. 5. c. 88. n. 6.* videndum est quis debeat expensas subministrare? Quidam per Concil. Trident. *d. c. 4.* ibi *vel tenentur, vel solent.* apertè fatentur † prædicatores deputandos impensis eorum, qui 11
eos præstare vel tenentur, vel solent; quod etiam pro Ecclesiis Cathedralibus intelligendum dicit decisum Armendariz *d. loco num. 27.* & Lauret. de Franchis *loco proximè citato.* Tamen in optione Episcoporum est vtrum ipsi malint prædicatores eligere aut deputare, quando populus illos, etiam ab immemorabili tempore, eligere, & nominare consueuit, vel prædictam nominationem ex immemoriali consuetudine relinquere; ita tamen, vt si Episcopus electionem; deputationemque prædicatoris facere voluerit, populum ad erogandas eleemosynas non compellat; sin vero populum prædicta facultate eligendi prædicatorem Episcopus, vti sinat, eundem populum cogere poterit ad eas expensas & eleemosynas prædicatori præstandas, quas ipse populus in hanc causam præstare solitus est; refert decisum Armendar. *d. loco n. 11. & 17.*

In Ecclesiis verò inferioribus, vbi viget consuetu- 12
do, quod populus soluat Concionatori, ea est seruanda, nisi forsan facultas nominandi prædicatorem Vniuersitati ab immemoriali tempore competeret, & Episcopus talem nominationem sibi vendicauerit, ita decisum refert Armendar. *d. loco numer. 22.* nouissimè me citato *in hoc loco* Sperel. *dec. 70. à princ.* Et † merces, quæ prædicatoribus tribui solet, nulla 13
ex parte à pensionariis est exigenda, atque eò minus si populus hos sumptus facere solebat, idem Armendar. *num. 23.* Si ex publico ciuitatis ærario concionatori solent eleemosynæ dari, ea consuetudo seruanda

14 uanda est, *ibid. num.* 24. Sic etiam † prædicatoribus mercedem solitam exhiberi Communitas dare debet, si ex consuetudine immemoriali constat eam olim fuisse illis exhibitam, refert decisum Galet. *in Margarita casuum conscientiæ, verb. prædicatores,* 1.

15 Dum est dubium, quorum expensis sit conducendus cōcionator pro quadragesima, debet Episcopus interdum proprio sumptu conducere illum, decisum referunt Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. prædicatio,* §. 7. & Armendar. *dicto loco num.* 4. Si verò nullum adest solitum, nec consuetudo, soluet Parochus si habeat redditus sufficientes; nam cum, sit proprium onus ipsius parochi, per seipsum, vel alium idoneum verbum Dei prædicare tenetur, vt in Concil. Trid. *dict. cap.* 2. si per seipsum non potest, debent per aliū
16 propriis expensis supplere. † Si verò parochus est pauper, qui ex redditibus, & emolumentis Ecclesiæ expensas necessarias prædicatori subministrandas sustinere non possit, tunc populis tenebitur; cum sit rationi consonum, quod Prædicatores tali casu ab iis, quibus seminant spiritualia, temporalia metant, Paul. 1. *ad Corinth.* 7. *cap. cum ex officio, circa finem, de præscript.* me citato nouissimè Sperel. *d. decis.* 70. *num.* 15.

17 Prædicatores Regulares prædicare volentes in Ecclesiis sui Ordinis debent à Superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati, & obtenta ab eis licentia, cum ea personaliter se coram Episcopo præsentare, & ab eo benedictionem petere, sine qua illis prædicare non conceditur, Concil. Trident. *sess.* 5 *de reformat. cap.* 2. ibi, *cum qua licentia personaliter eorum Episcopis se præsentare, & ab eis benedictionē petere teneantur, antequam prædicare inci-*
18 *piant.* Quod † si in Ecclesiis, quæ sui Ordinis non sint prædicare velint, vltra licentiam suorum Superiorum, etiam Episcopi licentiam impetrare coguntur, sine qua nullo modo valent prædicare in Ecclesiis non sui Ordinis, ex dispositione Concilij Trid. *d. cap.* 2. ibi, *In Ecclesiis verò, quæ suorum Ordinum non sunt, vltra licentiam Superiorum, etiam Episcopi licentiam habere teneantur, sine qua in ipsis Ecclesiis non suorum Ordinum nullo modo prædicare possunt, ipsam autem licentiam gratis Episcopi concedentes,* resoluunt Vgolin. *de potestate Episcopi cap.* 42. §. 2. *n.* 4. optimè Miranda *in manuali prælatorum, tom.* 1. *q.* 50. *art.* 2. Campanil. *in diuersorio Iuris Canon. rubr.* 12. *cap.* 13. *à n.* 6. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 290. Homobon. *de examine Ecclesiast. tr.* 2. *c.* 3. *quæs.* 36. Alzed. *d. p.* 1. *c.* 13. *n.* 102. Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *de subdito quæst.* 1. *de obedient. c.* 22. Gauant. *in man. Episcop. verb. Concio sacra, n* 16. 51. 53. *&* 54. Lezana *in sum. quæst. Regul. p.* 1. *c.* 20. *n.* 2.

19 Super quo reperi decisum, Regulares in Ecclesiis suorum Ordinum prædicare volentes, non teneri ab Episcopo licentiam obtinere, sed tantùm à suis Superioribus de vita, moribusque, & scientia examinari, & approbari debere, ac ab eis habere licentiam & cum ea se personaliter coram Episcopo præsentare, ab eoque petere benedictionem, tametsi eam minime obtinuerint, referunt Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de Religionibus num.* 56. Fr. Emman. *quæst. regular. tom.* 3. *q.* 32. *art.* 5. Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis.* 219. *par.* 2. *& in praxi fori Ecclesiast. resolut.* 633. *in* 2. *edit.* Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. licentia,* Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 18. *numero* 123. Laurent. de Peirinis *dict. cap.* 22. Lezana *dict. cap.* 20. *num.* 3.

20 Prædicatores Regulares, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum inuitis, aut contradicentibus Episcopis prædicare non possunt, vt probat Concil. Trid. *sess.* 24. *de reform. cap.* 4. vbi dicitur ne vllus sæcularis, siue Regularis, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum contradicente Episcopo prædicare præsumat, Campanil. *dict. cap.* 13. *nu.* 8. Miranda *dict. quæst.* 50. *art.* 5. *conclus.* 1. vbi dicit supradictum decretum de non prædicando contradicente Episcopo, quoad regulares, intelligendum esse ad limitandum de illo tempore, & hora, qua Episcopus prædicare voluerit, aut coram se facere solemniter prædicari, non vero aliàs, ne sibi ipsi contraire videatur, dum primo scilicet *sess.* 5. *de reformat. cap.* 2. concedit prædicatores Regulares prædictos in Ecclesiis suorum Ordinum cum sola Episcoporum benedictione posse prædicare etiam non habita expressa licentia: postmodum vero in prædicto decreto præcipitur, vt non præsumant prædicare, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum contradicente Episcopo, Laurent. de Peirinis *ad priuil. Minim. tom.* 1. *const.* 2. Greg. XIII. §. 2. *num.* 21. me citato *in hoc loco* Diana *moral. resolut. p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 58. † Si præsentatus Ordinatio fuerit prædica- 21
tor idoneus, iuxta *cap.* 2. *sess.* 5. *de reformat.* non est ei deneganda licentia, nec potest Ordinarius ad libitum, & sine rationabili causa suspendere à prædicatione: ita Armendar. *in additionibus ad recopil. legum Nauarræ lib.* 4. *tit.* 30. *l.* 3. *de Prædicatoribus n.* 8. *&* 9.
† Si tamen suspendat, non tenetur causam exprime- 22
re, quare ad hoc prohibendum moueatur, prout referunt decisum Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.* 1. *cap.* 8. *num.* 9 & Campanil. *dict. cap.* 13. *num.* 8.

Dubitatur tamen, an Regulares concionatores 23
possint ab Episcopis examinari de doctrina? In qua quæstione Henriq. *in summa lib.* 10. *cap.* 23. *in commento litter. L,* tenet Episcopos posse examinare Regulares ad Ordines, Confessiones, & conciones, cui resolutioni stipulari videtur Fr. Emmā. *quæstion. Regularium, tom.* 2. *quæstion.* 32. *art.* 6. dum vult Regulares semel ab vno Ordinario approbatos, fore iterum approbandos, si rursus prædicare velint: ex quibus verbis ostendit non modo illos esse probandos, idest examinandos circa doctrinam, verum etiam insuper denuò examinandos. Verùm quamuis Episcopi interdum examinent prædicatores, & iuxta Concil. examinare eos possint, fidem sit ferendum iudicium omninò de Confessoribus, ac de Prædicatoribus; non tamen id ex verbis Concil. Trident. *dict. cap.* 2. colligitur, immo vero contrarium; nam Prædicatorum examen de vita, moribus, & scientia Superioribus committitur, seu potius de Iure supponitur esse commissum pro peracto examine & approbatione facta, & licentia ab eisdem concessa dicitur, quod etiam in Ecclesiis suorum Ordinum prædicare non possint, priusquam cum eadem licentia personaliter coram Episcopis se præsentent, atque ab eis benedictionem petant, vbi nulla fit mentio, vt satis constet de examine ab Episcopis faciendo, sed solummodo de benedictione petenda: ita Hieronym. Rodet. *in compend. quæst. Regular. resolut.* 112. *num.* 2. Mauritius Alzedo *in praxi Episcop. part.* 2. *c.* 13. *n.* 104. Diana *moral. resolut part.* 4. *tract.* 4. *resolut.* 22. Miranda *d. quæst.* 50. *art.* 2. *conclus.* 1. *in med.* Et Concil. *dicto loco* non inficit consuetudinem in contrarium forte existentem, ideo si alicubi longo vsu obtentum esset examinari circa doctrinam Prædicatores omnes etiam Regulares, seruari poterit, vt resoluit Campan. *d. cap.* 13. *n.* 5.

Prædicatores Regulares in Ecclesiis, quæ suo- 24
rum Ordinum non sunt, absque Episcopi licentia prædicantes, non ab eo, sed à suis Superioribus puniri

puniri debent prout decisum referunt Zerola *in praxi Episcop. verb.excommunicatio. cau'a materialis,* §. 4. Piasec. *insimili praxi part.2. c.3. num.41. vers. prædicans*, Quaranta *in summa Bullarij verb. priuilegia Regularium*, Campanil.*d.c.13. n.*10. Tamburin. *de iure Abbatum to.2. disp. 11. q.4. n.3.* Hieron. Roder. *in compend. q.Regular. verb. prædicatores n.1.* Flaui. Cherubin. *in compendio Bullar. tom.2. super Bull. 41. Pi, V.* Hodie ex nouissima Constit. Greg. XV. *incip. Inscrutabili, sub Dat. Nonis Februarij* 1622. aliter se res habet, eius autem verba sunt, quæ sequuntur. *Ac demum habeat Episcopus tanquam dictæ Sedis delegatus auctoritatem coercendi, ac puniendi quoscunque exemptos tam sæculares, quàm Regulares, qui in alienis Ecclesiis, quę suorum Ordinum non sunt, absque Episc. licentia, & in Ecclesiis suis, aut suorum Ordinum non petita illius benedictione, aut ipso contradicente prædicare præsumpserint*, me citato *in hoc loco* Diana *moral.resolut.part.3. tract.2. resolut.*111. Lezana *dict.c.20. n.3.*

25 Parochus vt in sua Ecclesia prædicetur, potest dare licentiam approbatis ab Ordinario, vt refert decisum Galet.*in margarita casuum conscientię, verb. Parochus*, 3.

26 Alicui verò viro docto noto, Regulari, siue sæculari, nondum præsentato coram Episcopo licentiam prædicandi, potest parochus præstare pro duabus, aut tribus vicibus, nec sic prædicans peccatum committeret mortiferum, quod iuxta *c. excommunicamus, §. quia verò de hæreticis*, patraret quis si sine legitima facultate concionaretur. Ita Nauar. *in manuali c.25. n.141.* Henriq.*in summa lib.7. c. 26. propè finem, & c.28. §.8. vers. Parochus*, Fr. Emman. *quęst. Regular. tom.3. quęst.32. art.1.* Campanil. *d.c.13. n. 11.* Miranda *d.q.50. art.4. concl.1.* Villal. *in sum.tom. 2. tract.35. diffi.5. n.2.* Diana *d. resolut. 111. vers. notat etiam.* Saltem si prædicator semel fuerit approbatus ab Ordinario, & Episcopatus Constitutio nō

27 prohibeat, Posseuin.*de officio Curati c.3. num.4.* † sed quia hoc ipsum fieri possit ex speciali priuilegio, absque illo non esse admittendum probabilius ducorem. nam Gregorius XIII. concessit Societati I E S V, quòd huius Sacræ Religionis Confessarij, ac Prædicatores ab aliquo Ordinario semel approbati, & à suis Superioribus, ad huiusmodi munera deputati, quandocunque siue mari, siue terra iter faciunt, possint, non repugnantibus tamen Curatis parochialium Ecclesiarum, verbum Dei prædicare, & quorumcunque Christi fidelium Confessiones audire, dummodo id non faciant in oppidis, aut locis, in quibus Ordinarij existunt, nisi eorum licentia desuper obtenta, refert Fr. Emman. *quęst. Regular. tom. 3. quęst. 32. art. 6.* vbi in fine dicit illo priuilegio frui prædicatores Ordinum Mendicantium, & alij, qui cum ipsis communicant in priuilegiis concessis, & concedendis.

28 Posse Episcopum interdicere Regulari ne prædicet licentia non petita, etiam non reddita causa decisum referunt Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.1. c.8. n.9.* Piasec. *in praxi noua Episc. par.*

29 *2. c.3. nu.41. vers. si item.* Et † licèt Pius V. Constit. sua incip. *Ad hoc nos Deus, de anno* 1571. *die verò 22. Septembris*, quam refert Quaranta *verb. priuilegia Regu'arium, pag.*537. Regularibus concesserit, vt irrequisito & contradicente Episcopo prædicare possint, in multisque aliis contra Concil. Trident. decretum; tum illa Constitutione, tum & alia incip. *Et si Mendicantium, de anno* 1567. 17. *Kalend. Iul.* quam refert idem Quaranta *d. verb. priuilegia Regularium pag.*527. & alia incip. *Ex superna, eiusdem anni 7. Kalendas Septembris*, idemque alia incip. *Ad exequendum eodem anno Kalendas Nouembris*, cum ipsis Regularibus dispensauerit, pariterque inter omnes Regulares, tam Mendicantes, quàm nō Mendicantes eadem priuilegia, & declarationes communicauerit, illa tamen omnia per Gregor. XIII. reuocata, ad terminos Iuris, & Concilij Trident. redacta fuerunt Constitutione ipsius Gregorij incip. *In tanta rerum, & negotiorum mole, publ. Romæ Kalendis Martij anno* 1572. quam refert idem Quaranta *in summa Bullarij verbo priuilegia Regularium, pag.* 539. Et quamuis idem Gregorius postmodum priuilegia Mendicantium confirmauerit, cum clausula, *nullis contrariis, etiam suis obstantibus*, in ipsis tamen confirmationis litteris apposita est alia clausula, *in quantum decretis Concilij Tridentin. non sunt contraria*, ita quòd nec posteriores confirmationes reualident dicta decreta Pij V. in quantum aduersantur Concilio; quā clausulam etiam alij Pontifices in similibus suis confirmationibus semper apponi voluerunt, vt ex ipsarum confirmationum tenore recognoscere licet. 30

Episcopi tempore Quadragesimæ, & Aduentus Domini prædicare debent, vel prædicare facere, vt probat Concil.*sess.24. de reformat.ca. 4.* ibi, *tempore autem ieiuniorum*, quæ verba referuntur tantum ad tempus Quadragesimæ, & Aduentus, non autem ad vigilias, in quibus illud prædicandi præceptum non est, prout refert decisum Armendar.*d.loco n.28. & 29.* vbi *n.31.* asserit etiam decisum per dictum *c.4.* † relinqui arbitrio Episcoporum an tempore Quadragesimæ, & Aduentus quotidie, vel tribus diebus in hebdomada vel minus illis tribus diebus prædicetur? Quoad Aduentum Domini hodie tantum tam in hac Romana Curia, quàm in Portugaliæ Regno, Dominicis, festisque diebus prædicare video. In Quadragesima vero in illo Regno singulis diebus per loci Ecclesias distributis excepto Sabbato prædicatur. In hac vero Curia in vnaquaque Parochiali Ecclesia singulis quibusq; diebus, Sabbato excepto, verbi Dei prædicatio habetur. Verum in aliis temporibus, saltem omnibus Dominicis, & solemnibus diebus festis prædicandum est, vt disponit Concil. Trident.*d.c.4.* Et † possunt Correctores Ciuitatum facere, etiam renitente Vicario generali, vt saltem omnibus diebus Dominicis, & solemnibus festis populo prædicetur, vt tenent Bobadil.*in sua politica lib.2. c.19. num. 194. lit.K.* Fr. Emman. *Regul. tom.2. quæst.62. art.19.* 31 32

Ordinariis concessum est, vt à Regularibus, antequam officium prædicandi assumant, professionem Fidei exigant prout referunt decisum Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part. 1. c.6. n.8.* Campanil.*d.c. 13. n.8.* Armendar.*d.loco nu.37.* Laurent de Franchis *vbi suprà pag.148. in resp. ad 2.* Vigore tamen Bullæ Pij V. de professione Fidei facienda Regulares concionatores non tenentur facere professionem Fidei antequam prædicandi munus assumant, potest tamen Ordinarius, quo tempore solet prædicandi licentiam concedere, ab eisdem exigere hanc Fidei professionem, si tamen videbitur sibi expedire, refert decisum Armendar. *d. loco n.35.* 33

Pro audienda prædicatione tenetur vnusquisque parochiæ suæ interesse, si commodè id fieri potest, ex dispositione Concil. Trident.*d. cap.4.* ibi, *moneatque Episcopus populum diligenter*, &c. Ita Zerol. *in praxi Episcop.part.1. verb.prædicatio, §.4.* Suar.*de Religione tom. 1. lib.2. c.16. n.5.* Azor.*instit. moral.p.1. lib.7. c.3. quæst.7. & lib.12. cap.2. quæst. 1. vers. deinde* & ita † populus admonendus est, vt diebus Dominicis, & festis maioribus frequentet suas parochias, 34

excom

excommunicandus tamen non eſt, ſi monitioni non paruerit, prout refert deciſum Armendar. *d. loco*
36 *num.* 33. † Nec etiam Ordinarius poteſt mulctis, & pœnis cogere populum ire ad audiendum ſacram Concionem, & Miſſam in Eccleſia parochiali, refert deciſum Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 4. verb. parochia pag.* 82.

37 Circa doctrinam Chriſtianam, & Fidei rudimenta pueris in ſingulis parochiis, Dominicis, & aliis feſtiuis diebus edocendum agit Concil. Tridentin. *d. ſeſſ. 24. de reformat. c. 4. in fine*: ad cuius maiorem obſeruationem emanauit Conſtit. Pij V. incip. *Ex debito Paſtoralis officij die 6. Octobris anni* 1572. quam refert Piaſec. *in praxi noua Epiſcopali part. 2. c. 3. n. 19.*
38 † Ordinarius autem non poteſt mulctis, & pœnis, etiam in caſu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ, cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam, etiamſi hoc fieri noluerint in oppidis, villis, & aliis locis extra ciuitatem, nec valet ex eo quòd Concil. *d. loco* dicit poſſe compelli per cenſuras Eccleſiaſticas, quod intelligitur de compulſione illorum, quorum intereſt, eam docere, & non de compulſione puerorũ, ſeu parentum ipſorum, refert deciſum Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. doctrina Chriſtiana* §. 3. tenet Ingol. *de Parochorum officio l. 3. c. 1. & 9.* Homobon. *de examine Eccleſiaſtico tractat. 11. cap. 12. quæſt. 26. reſolut. 2. quæſtionis.* Aloyſ. Ricc. *Neapol. deciſ.* 300. *part. 4.* Sed verum eſt dicere his noſtris temporibus (prout in Hiſpania vſu receptũ eſt) poſſe Præſidem cenſuris compellere ſubditos, vt eam doceant. Ita Perez *ad l. 1. verſ. aliud etiam tit. 1. lib. 1. ordinamenti. fol.* 29. Fr. Emman. *in ſumma tom. 1. cap. 88. n. 3. & in edit.* quos refert & ſequitur Campan *in diuerſ. iuris Canon. rub. 11. cap. 14. nu. 8.* refert me citato Homobon. *d. loco*, Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 3. n. 14.* Fillinc. *in quæſt. moral. tract. 22. c. 2. n. 54.* Villalob. *in ſum. tom. 2. tract. 1. diffic. 4. nu. 6.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Trullench. *in expoſit. Decalogi lib. 1. cap. 1. dub. 3. num. 12. in fine. & dub. 4 num. 8. & 9.*

39 Studere maximè debent Parochi, vt pueri Fidei rudimenta diſcant quæ ſecundùm Sot. ſunt Symbolum Apoſtolorum, decem præcepta, & Oratio Dominica; præter hæc Concil. requirit, vt doceatur obedientia erga Deum & parentes, ad quod tenentur ſub peccato mortali, Azor. *part. 1. lib. 5. cap. 6. q. 5.* Poſſeuin. *de officio Curati, cap. 4. de doctrina Chriſtiana, num. 2.* vbi etiam dicit obedientiam diligenter, & ſufficienter doceri, ſi doceatur Decalogus explicitè, quia in ipſo includitur obedientia Dei, & parentum.

40 Sciant Parochi nequaquam eſſe abſoluendum eum, qui ob negligentiam, orationem Angelicam, & Dominicam, Symbolumque Fidei, ac præcepta Decalogi addiſcere non curat, Si verò taliter ignorans pro viribus elaborat, vt hæc memoriæ tradat, & nec verbum quidem retinere poteſt, abſolui tunc poterit, dummodo tamen credat ſingulos articulos, quando ſibi proponuntur à miniſtris Eccleſiæ, & ſciat de illis, ac de præceptis Decalogi reſpondere, quãdo interrogatur, & deprecetur Deum intendens ſaltem venialiter ad ea, quæ in oratione Dominica continentur. Ita Ludouic. à Beja *reſponſorum caſuum conſcientiæ part. 3. c. 27. verſ. tandem*, Zerol. *in praxi Epiſcop. d. verb. doctrina Chriſtiana*, §. 2. latè explicans nouiſſimè Trullench. *d. dub. 4. per tot.*

41 Sic etiam huiuſmodi ignorantibus impedire poſſe ne contrahant matrimonium, donec orationem ſaltem Angelicam, Dominicam, Symbolumque Fidei, præcepta Decalogi & Eccleſiæ, ac ſeptem peccata capitalia didicerint, niſi qui præ ſenio, aut ingenij rudis tarditate incapax prorſus ſit, ex Bartholomæo de Ledeſm. reſoluit Vega *lib. 3. ſummæ cap.* 211. Verùm non licere abſolutè, & per longum tempus, aut vbi ſponſi inſtarent, detinere, ob dictam cauſam ne matrimonium inirent; expedire tamen ſuauiter, & abſque violentia ad breue tempus impedire, vt ſic doctrinæ addiſcendæ curã habeant, tenet Sanch. *de matrim. lib. 3. diſp. 15. ſub n. 19.* quem refert Campan. *d. rub. 11. cap. 14. n. 7.*

Prædicationis munus committi poteſt Sacerdoti, aut aliis duobus ſacris Ordinibus inſignitis. Ita Nauar. *conſ. 1. de tempor. Ordin. in antiq.* aliàs *conſ. 7. de offic. deleg. in nouis*, vbi reſpondet ad textum dicentem ne aliqui præter Sacerdotes Domini audeant prædicare. *in cap. adiicimus, 16. q. 1.* † vt procedat in eo qui propria, & ordinaria auctoritate prædicare præſumit, qualem quidem auctoritatem habent Curati, refert Galett. *in margarita caſuum Conſcient. verb. prædicare*, 2. & Laurent. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcop. & Regular. pag.* 148. *in reſp. ad* 4. 42 43

Nam prædicare non eſt actus proprius alicuius Ordinis, ſed potius iuriſdictionis, quia cũ Chriſtus Dominus dixit, *Prædicate Euangelium omni creaturæ* non dedit Apoſtolis poteſtatem Ordinis, ſed iuriſdictionis; vnde officium prædicandi nemo ſibi vſurpare poteſt propria auctoritate, ſed conuenit tantum illi, qui à Prælato iuſſus eſt, iuxta illud Apoſtol. *Quomodo prædicabũt, niſi mittantur?* Et Innocent. III. *in c. excommunicamus, §. quia verò, de hæret.* mandat excommunicare eum, qui officium prædicandi auſu temere præſumit, niſi à Sede Apoſtolica, aut diœceſano Epiſcopo licentiam obtinuerit; & ideo in Concil. Trident. *ſeſſ. 5. cap. 2. & ſeſſ. 24. cap. 2. de reformat.* habetur, quod † prædicationis munus eſt propriũ Epiſcoporum, & Parochorum, vnde per Epiſcopum committi poteſt etiam clerico, qui non ſit in Sacris conſtitutus, prout reſoluunt, deciſumque referunt Rendina *in promptuario recep. ſentent. tit. 17. nu. 24.* Armendar. *d. loco n. 36.* Sayr. *in floribus dec. ſub tit. de tempor. ordin. deciſ. 2.* Poſſeuin. *de offic. Curati, cap. 3. n. 14. in fine*, Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi, cap. 42. §. 2. num. 1.* Mihi tamen dubitationem afferre videtur Henriq. *in ſumma lib. 6. cap.* 28. §. 8. quatenus aſſerit Paulum III. Societati IESV indulſiſſe, vt ipſius Regulares valeant prædicare: licet Sacris initiati non ſint quod quidem ſi adhuc verum eſt, non paruam affert huic reſolutioni dubitationem, cui reſpondere non curo, dum mihi de tali priuilegio non conſtat. Hinc † prædicatio, cum non ſit actus alicuius Ordinis, tempore cuiuſcumque interdicti licita eſt, Fuſc. *de viſitat. lib. 1. cap. 14. num.* 13. Henriq. *in ſumm. lib. 13. c. 44 §. 2. verſ. quinto.* Vgolin. *de cenſur. tab. 5. c. 8. in princ. num. 3.* Sayr. *in eodem tract. lib. 5. c. 5. n. 43.* Campan. *d. cap. 12. n. 21.* per text. *in c. reſponſo, de ſententia excommunicat.* 44 45 46

47 Prædicatores verbi Dei, quoad maximè fieri poterit, eſſe debẽt docti, apprime eruditi, vita irreprehenſibiles, moribus maturi, corde impauidi, ſpiritu feruidi; debent quoque gratiam docendi habere, vt potentes poſſint exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere, prout habetur *in c. oportet, 8. quæſt. 1.* Deinde in ſuis ſermonibus, atque concionibus non eſſe debent multum prolixi, ne ſua loquacitate nimia, atque prolixa odioſi fiant, prout habetur *in cap. ſit Rector. 43. diſtinct. in fine.* Origen. etiam *homil. 6. ad librum Iudic.* ad hoc propoſitũ ſic dicit: *Breuitatem auctores diligunt; nam breuis, & prudens ſermo, & auditur libentius, & attentius, ac melius memoriæ commendatur*; ac è contrario, inquit Gregorius Nazian

Nazianzenus *in oratione de sancto Lauacro. Satietas inimica est auribus, quemadmodum & superfluus cibus corporibus.* Vlterius prædicatorum omnium doctrina debet esse sana, & Catholica, examinata, & casta, nullo modo lasciua, aut impudica, seu quæ leuitatis, seu vanitatis saporem habeat, & ita Concil. Trident. *sess. 5. de reformat. cap. 2.* admonendo asserit, quod Prædicatores fideles pro sua capacitate pascant salutaribus verbis docendo, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciando eis cum breuitate, & facilitate sermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari oportet, vt pœnam æternam euadere, & cœlestem gloriam consequi valeant. Et *sess. 24. c. 4.* loquendo de eisdem, dicit sacram solummodo Scripturam, diuinamque legem in concionibus esse annunciandam, prædicandam; me citato in hoc loco hoc ipsum dicit Homobon. *de examine Eccles. tract. 11. c. 7. quæst. 18. resol. 3. in princ.* & præcipuè fidelibus quinque sunt prædicanda, videlicet quid credendum, quid vitandum, quid timendum, & quid sperandum, hæc sunt quinque verba quæ sensu suo Apost. 1. *ad Corinth. 14.* volebat in Ecclesia loqui, vt & alios institueret; sunt enim in primis articuli Fidei populis prædicandi, quia in symbolo continentur, vt statuit Agathen. Conc. *in cap. Symbolum de consec. dist. 4.* deinde præcepta diuina seruanda, peccata verò vitanda, æternum supplicium timendum, & præmium æternæ vitæ sperandum, *Clem. accipientes vers. & quia, de pœnis.*

48 Quod si contingat vt prædicator errores, aut scandala disseminet in populum, etiamsi in monasterio sui, vel alterius Ordinis prædicet, Episcopus ei præ-
49 dicationem interdicat. Quòd † si hæreses prædicauerit, contra eum secundum Iuris dispositionem, aut loci consuetudinem procedat, etiam prædicator ipse generali, vel speciali priuilegio exemptum se esse prætenderet; quo casu Episcopus auctoritate Apostolica, & tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, procedere potest: curare autem ipse debet Episcopus ne quis prædicator, vel ex falsis informationibus, vel aliàs calumniosè vexetur, néve iusta de eo conquerendi occasio habeatur, Concil. Bracharen. IV. *act. 4. cap. 22.* notant Mirand. *d. quæst. 50. art. 7.* Campanil. *d. rub. 12. cap. 13. num. 21.* Franch Leo. *in thesauro fori Eccles. part. 2. c. 8. num. 12.* & me citato *in hoc loco* Homobon. *d. resolut. 3. in fine.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. dec. 397. num. 2. part. 4.* nouissimè me citato *in hoc loco* Ioan. de Solorzano. *de Indiarum iure to. 2. lib. 3. cap. 26. num. 64. & 65.* etiam nouissimè me quoque citato *in hoc. loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. prædicatores c. 1. pag. 302.* Aduertendum tandem duxi prædicatores non posse suas inspirationes, seu reuelationes prædicare absque Romani Pontificis licentia, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ cum reseruatione, Leo X. *Constitut. in Concilio generali lata* incip. *Superna* prout refert Galet. *d. verb. prædicare, vltim.*

ALLEGATIO LXXVII.

Episcopi in erigendis, & gubernandis puerorum Collegiis quomodo se habere debeant?

SVMMARIVM.

1 *Seminarium puerorũ in singulis Cathedralibus quomodo instituendum, & gubernandum, ostenditur.*
2 *Seminario debet Episcopus primum ex sua Capituli mensa contribuere, & postea cogere alios ad contribuendum suo exemplo.*
3 *Seminario de eleemosynis piorum & similibus, quæ in incerto consistunt, nihil debet contribui.*
4 *Episcopus si negligens fuerit in erectione Seminarij, Archiepiscopus supplet eius negligentiam.*
5 *Cardinales S. R. E. tenentur contribuere Seminario de fructibus beneficiorum, quæ habent in diœcesi, vbi est Seminarium.*
6 *Hospitalia data in titulum, vel administrationem, si habeant beneficia annexa, aut redditus, vel prouentus Ecclesiasticos, tenentur soluere Seminario.*
7 *Seminarij ratione potest taxa imponi super Hospitale, quod in titulum, & non in administrationem, & merè laicale est.*
8 *Hospitalia quæ administrantur à laicis, & in quibus sunt bona laicorum, quæ data non in titulum, commendam seu administrationem, non soluunt Seminario.*
9 *Hospitale vnius diœcesis habens beneficium annexum, quod est alterius diœcesis, tenetur contribuere pro rata fructuum beneficij, in qua situm est beneficium.*
10 *Confraternitates, Capellæ, & scholæ habentes redditus Ecclesiasticos, etiam intra Regularium Ecclesias existentes, tenentur contribuere Seminario.*
11 *Legata facta pro Magistro Grammatices, qui pueros pauperes edoceat, possunt applicari Seminario cum onere erudiendi pueros, sicut testator iussit.*
12 *Pensionarius tenetur pro rata pensionis soluere subsidium, & alia onera imposita respectu fructuum beneficij, ac proinde contribuere Seminario, siue illud erectum sit ante reseruationem pensionum siue post.*
13 *Canonici de quotidianis distributionibus non tenentur Seminario distribuere.*
14 *Mendicantium monasteria Seminario contribuere non tenentur.*
15 *Mendicantium monasteria, quæ dicantur? ostẽditur.*
16 *Doctores referuntur de quatuor primis ordinibus Mendicantibus tractantes.*
17 *Ordo D. Augustini est antiquior Mendicantibus.*
18 *Patres Soc. Iesu inter Mendicantium ordines comprehendi voluit Pius V.*
19 *Ordo Minimorum S. Francisci de Paula adnumeratus fuit inter Mendicantes à Pio V.*
20 *Iesuatorum Congregatio Mendicantium Ordinibus adnumerata fuit per Pium V.*
21 *Carmelitas discalceatos esse ex Ordine Mendicantium declarauit Clemens VIII.*
22 *Omnes & singulæ personæ in beneficiis S. Ioannis Hierosolymitani quomodolibet existentes à Seminarij contributione eximuntur.*
23 *Seminaria debent prius esse erecta, & in illis Scholares actualiter adesse, vt vniones eis factæ subsistant.*
24 *Seminarium erectum dicitur ex introductione puerorum, non vero ex emptione pro eo, & creatione deputatorum.*
25 *Vnio seminario nondum erecto fieri non potest, & quoad hunc effectum requiritur præparatio domus conductæ, vel emptæ, & introductio puerorum.*
26 *Possessio capta nomine Seminarij nondum erecti, est nullius considerationis, & non producit iuris effectus.*
27 *Seminarium erectum vt dicatur, quæ concurrere debeant? ostenditur.*

28 *Beneficia simplicia cuiuscũque dignitatis fuerint, & qualitatis, possunt Seminario vniri, vt commodè regi valeat, sine tamen praiudicio obtinentium.*
29 *Vnio facta Seminario omnium beneficiorum simplicium non valet.*
30 *Beneficia reseruata, vel affecta Sedi Apostolicæ, an possit Seminario vniri, ostenditur.*
31 *Canonicus electus ad Seminarij administrationem perpetuò illam habere debet, nec remoueri potest, nisi ex legitima, & iusta causa.*
32 *Deputatos ad gubernationem Seminarij Episcopus tenetur adhibere in consilium, non tamen obligatur eorum consilium sequi.*
33 *Vniones factæ Seminario absque consilio deputatorum non valent.*
34 *Pueri ad Seminarium admittendi quales esse debeant, & quæ ibi discere teneantur? ostenditur.*
35 *Seminarium Bracharensis Archiepiscopatus Hispaniarum Primatis ad normam Concilij Tridentini institutum, ostenditur.*

1 SINGVLÆ Cathedrales, Metropolitanæ, atque his maiores Ecclesiæ pro modo facultatum, & diœcesis amplitudine certum puerorum ipsius ciuitatis, & diœcesis, vel eius prouinciæ, si ibi non reperiantur numerum in Collegio, ad hoc prope ipsas Ecclesias vel alio loco conuenient ab Episcopo eligendo alere, ac religiosè educare, & Ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur; ad cuius Collegij fabricam instituendam, & ad mercedem præceptoribus, & Ministris soluendam, & alendam iuuentutem, ac ad alios sumptus, pars aliqua, seu portio detrahenda est per Episcopos cum consilio duorum de Capitulo, & duorum de Clero, ex fructibus mensæ Episcopalis, & Capituli & quarumcumque Dignitatum, Personatuum, Officiorum, Præbendarum Portionum, & aliorum beneficiorum, necnon, ex fabricis Ecclesiarum, & aliorum locorum, atque ex quibuscunque aliis Ecclesiasticis redditibus, seu pronentibus, etiam aliorum Collegiorum, seu corporum, vel Confraternitatum, etiam Abbatiarum, Prioratuum, & quorumcunque Regularium beneficiorum, vt habetur in Concil. Trid. *sess.* 23. *de reformat. cap.* 18. de cuius materia vide late Zerol. *in praxi Episcopal. part.* 1. *verb. Seminarium, pag. mihi* 326. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 5. §. 7. *n.* 68. *cum sequent.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici dec.* 489. *in prima edit. & resolut.* 380. *in* 2. *edit.* Paul. Fusc. *de visitat lib.* 1. *cap.* 16. *à n.* 8. Monetam *de distributionib. quotidianis part.* 3. *q.* 3. *à num.* 13. Aloys. Ricc. *Neapol. dec.* 194. *part.* 4. nouissimè D. Hieron. Venero. & Leyua *in examine Episcop. lib.* 6. *c.* 30. Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 30. *ex n.* 47. Rotam *dec.* 835. *cum seqq. in nouissim. alias part.* 4. *diuers.* me citato *in hoc loco* Alzed. *de precellent. Episcop. dignit. part.* 2. *cap.* 9. *n.* 49. nouissimè etiam me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. Seminarium pag.* 235. Petr. Bollum *in œconomia Canonica, class.* 3. *c.* 5. §. 8. *pag.* 510. *cum seq.* Erecta enim & constituta sunt huiusmodi Collegia, vt adolescentes, & pueri à teneris annis ad pietatem & religionem informentur, doceanturque in his, quæ spectant ad disciplinam Ecclesiasticã, quasi in Dei obsequium, & in Ecclesiæ, & diuini cultus ministerium perpetuò inseruituri, iuxta id, quod habetur *in Concilio Trid. c.* 18. Quæ quidem Collegia fori electionem habent vt possint pro suis rebus agere coram Iudice Ecclesiastico, vel sæculari vt cõcludit Nouar. *in praxi electionis fori q.* 43. *à n.* 1. & Aloys. Ricc. *in praxi var. resolut. resol.* 413. *per tot.* vbi dicit Seminaria hæc pia loca siue religiosa vocari tanquam prædictis rebus destinata, simulque aliis pietatis ac charitatis operibus, quæ ibi exercentur in Ecclesiæ, & totius Reip. decus & ornamentum, & ob hanc considerationem *in resol.* 412. etiam concludit quòd sicut Ecclesia habet immunitatem, vt ad eam confugientes tuti sint, ne ab illa extrahantur iuxta *text. in cap. inter alia* 6. *de immun. Eccles.* ita & idem in his Collegiis, vt aute cum tradidit in propriis terminis Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 17. *n.* 10. vbi refert sic fuisse decisum in illo Archiepiscopatu cum quodam homicida, qui ad domum cuiusdam Collegij Seminarij confugerat etiam per alteram portam, quam ordinariam, per quam pueri ingrediebantur.

Episcopus debet primum ex sua, & Capituli mensa cõtribuere Seminario, & postea cogere alios ad contribuendum suo exemplo: nisi qui nominatim excipiuntur à Concil. *d. c.* 18. exigitur enim pro forma, vt præcesserit detractio fructuum de mensa ipsius Episcopi, & aliorum beneficiorum ipsius diœcesis ad præscriptum supradicti decreti, vt censuit Rota *in Auersana beneficiorum* 3. *Iulij* 1606. coram *Cardin. Sacrato, & dec.* 361. *num.* 7. *part.* 2. *recent.* Nisi fortè loco illius dismembrationis à propria mensa Episcopus pinguius mentem Concilij adimpleuisset assignando pecunias, & redditus ex proprio patrimonio, vt fuit responsum per *Sacram Congregat. in vna Tyrassonen. vnionis de anno* 1610. cuius meminit Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 30. *num.* 61. 2

De illis verò, quæ in incerto, vt in eleemosynis piorum, vel similibus consistunt, nihil debet contribui, provt Episcopo Trident. *die* 13. *Maij* 1586. responsum fuisse asserit Piasec. *in praxi noua Episc. p.* 2. *c.* 2. *n.* 5. *in fine.* 3

Quòd si Episcopus in eius Seminarij erectione negligens fuerit, vel suam portionem denegauerit, Archiepiscopus suppleat eius negligentiam, & acriter corripiat (cum sine causa id omissum viderit;) Archiepiscopum vero negligentiam, Synodus Prouincialis, tam circa erectionem, quam eius conseruationem, Concil. *d. cap.* 18. *vers. quod si Cathedralium.* Ex dictis 4

Primò amplia, etiam Cardinales Sanctæ Romanæ Ecclesiæ teneri contribuere Seminario de fructibus beneficiorum, quæ habent in diœcesi, vbi est Seminarium, vt censuit *Sacra Congregatio.* 5

Secundò infertur hospitalia data in titulum, vel administrationem, si habeant beneficia annexa, vel redditus, aut pronentus Ecclesiasticos, etiam teneri soluere, refert decisum Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. Hospitale, vers.* 10. *dub...* Aloys. Ricc. *Neapol. dec.* 196. *n.* 6. 7. *&* 8. *part.* 4. Et † posse super hospitali quod in titulum neque in administationem datur, sed merè laïcale est, taxam ratione Seminarij imponi dicit decisum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 4. *tit.* 29. *l.* 1. §. 2. *de Hospitalib. n.* 3. *& n.* 13. asserit † non procedere in hospitalibus, quæ administrãtur à laïcis, & in quibus sunt bona laïcorum, quæ data non sunt in titulum commendam, seu administrationem, & *n.* 15. † etiam testatur decisum hospitale vnius diœcesis habens beneficium annexum, quod est alterius diœcesis, teneri contribuere pro rata fructuum beneficij annexi seminario, quod est in diœcesi, in qua situm est beneficium, de quo late Fusch. *d. c.* 16. *n.* 10. 6 7 8 9

Tertiò amplia in Confraternitatibus, Capellis, & scholis habentibus reditus Ecclesiasticos etiam intra Regularium Ecclesias existentibus, quæ quidem re- 10

nentur

nentur Seminario contribuere, vt censuit *Sacra Congregatio*, cuius meminit Aldan. *in compendio Canon. decis. lib. 2. tit. 14. n. 8.*

11 *Quartò* amplia in legatis factis pro Magistro Grammatices qui pueros pauperes doceat; illa enim possunt applicari Seminario cum onere erudiendi pueros sicut testator iussit, ita etiam bona, quæ fuerunt applicata alicui Collegio propter Christianam educationem miserabilium puerorum, si Collegium id sublatum sit, debent ea bona applicari Seminario, sic censuit eadem *Sacra Congregatio*, de qua Aldan. *citato loco.*

12 *Quintò* amplia in pensionario, nam cum pensio apponatur super fructibus & redditibus beneficij, tenetur pensionarius pro rata pensionis soluere subsidium, & alia onera imposita respectu fructuum beneficij. Ita Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. c. 5. n. 171.* Monet. *de decim. c. 9. à num. 83.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 8. cap. 9. quæst. 2.* Et habere locum siue Seminaria erecta sint ante reseruationem pensionum, siue post, dicit decisum additio ad eundem Garciam *d. n. 171.* vbi etiam subdit titulum occasione contributionis per eum factæ Seminario, non posse detrahere ex pensione, quam soluit, nisi pro rata pensionis, & ad eam rationem, ad quam ipse titularis contribuit Declaratio autem Sacræ Congregationis ita habet, *An decretum Concilij cap. 18. sess. 23. vers. Ad hanc autem portionem, habeat locum siue Seminaria erecta sint ante reseruationem pensionum, siue post? Congregatio censuit habere locum; ideo beneficiatum compellendum esse pro pensione, quam soluit, quamuis Seminarium erectum fuerit post pensionis reseruationem, sed beneficiatum posse retinere pro rata quidquid occasione pensionis soluerit Seminario.* Alia declaratio. *Canonici Regulares sancti Augustini monasterij sancti Vincentij Vlixbonensis diœcesis quæsiuerunt an ex omnibus redditibus Ecclesiarum, quas obtinent, teneantur integraliter ad Seminarium contribuere nulla habita ratione expensarum factarum, & faciendarum in perceptione fructuum & redditnum, ac etiam obligationum, & onerum Capellarum dicti monasterij; nec non vnius Collegij in Vniuersitate Conimbricensi, in quo sunt viginti quatuor Collegiales expensis dicti monasterij viuentes? Congregatio quoad expensas pro perceptione fructuum censuit habendam esse rationem istarum expensarũ. Quoad obligationes & onera censuit si imposita sunt ante Conciliũ Tridentinum deducendam esse tanquam æs alienum, & de reliquis redditibus contribuendũ Seminario pro rata.* Tertia declaratio. *Camillus Veranus Commendatarius Abbatiæ sanctæ Mariæ de Ferrara Ordinis Cisterciensis contribuebat ad Seminarium monasterij Ordinis Fossæ nouæ Cistercien. pro bonis ipsius Abbatiæ, vnde ne duplici onere grauaretur, negabat velle contribuere ad Seminarium Episcopi Theani? Congregatio censuit si ante Concilium cœpit contribuere, non ideo excusari à contributione Seminarij Episcopi, sed detrahendam tantam summam, quam soluit pro Seminario monasterij, & de reliquo contribuendum ad ratam Seminario Episcopi. Si verò post Concilium cœpit contribuere, nullam habendam rationem illius deductionis summæ.*

13 Limita tamen in Canonicis, qui de quotidianis distributionibus non tenentur contribuere Seminario, prout decisum referunt Zerola *in praxi Episcop. part. 1. verb. distributiones §. 5.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. §. 7. proœm. n. 170. cum sequenti,* Moneta *de distrib. quotid. part. 3. q. 9. n. 14.*

14 Collegia, & monasteria Mendicantium ab hac exactione immunia sunt; prout habetur in Concil. Trident *d. c. 18. ibi, & omnium monasteriorum, non tamen Mendicantium,* &c. Fr. Emman. *quæst. Regularium to. 2. q. 5. art. 2. & q. 66. art. 3.* Nouar. me citato *in hoc loco d. verb. Seminarium n. 3.* † quorum nomine veniunt monasteria S. Dominici, S. Francisci, ac Eremitarum S. Augustini, nec non Carmelitarum, & seruorum Beatæ Mariæ, vt declarauit Pius V. *Constitut. sua*, quæ incip. *Romanus Pontifex, sub Dat. 1. Octobris* 1568. 15

16 De his quatuor primis Ordinibus Mendicantibus, & de eorum origine tractant D. Anton. *in sum. 3. part. tit. 6. cap. 1. §. 8. & tit. 19. cap. 3. & tit. 23. & 24.* Cassan. *in Catalog. gloriæ mundi part. 4. consid. 68. 69. & 70.* Redoan *de spol. eccles. q. 8. in princip.* Zerola *in praxi Episcop. part. 2. verb. Mendicantes, pag. 67.* Azor. *instit moral. part. 1. lib. 12. c. 23.* Galgan. *de iure publico lib. 3. tit. 41.* Ludou. Miranda *in manu. Prælat. to. 1. q. 11. art. 6.* Fr. Emman. *q. Regul. to. 1. q. 2. art. 1. cum seqq. & q. 4. art. 3. & to. 3. q. 49. art. 1. & 4.* Et † Ordo D. Augustini est antiquior Mendicantium, Fr. Hier. Roman. *lib. 6. de Republ. Christiana cap. 2. ad fin.* sed ex priuilegio omnibus Mendicantium Ordinibus procedit Ordo Prædicatorum, vt dixi *infra alleg. 78. post n. 37. vers. Fratres Prædicatores.* 17

18 Patres quoque Societ. Iesu inter Mendicantium Ordines comprehendi voluit Pius V. constitutione sua, quæ incip. *Dum indefessæ, Dat. Romæ die 7. Iulij* 1571. referunt Hieron. Gabr. *cons. 28.* Fr. Emman. *d. tom. q. 55. art. 5 & d. q. 49. art. 2.* Azor. *instit moral. part. 1. lib. 13. cap. 7.* Redoan. *d. q. 8. in princ. num. 5.*

19 † Similiter & Ordo Minimorum S. Francisci de Paula annumeratus fuit inter Mendicantes ab eodem Pio V. *Constit. sua*, incip. *Apostolicæ, 9. Nouembris de anno* 1567. & alia sua Constitutione incip. *Romanus, 29. Nouembris eiusdem anni* Congregatio 20 Iesuatorum Mendicantium Ordinibus annumerata fuit. Denique Clemens VIII. *Constit. sua* incip. *Romano Pontifici decet. 20. Augusti anni* 1603. † Carmelitas 21 discalceatos declarauit esse ex Ordine Mendicantium, quæ omnia ex hoc loco desumens me non citato refert Aloys. Ricc. *d. decis. 196. part. 4.*

Dum Matriti essem ad manus meas peruenit petitio quædã mporrecta inuictissimo Regi nostro Philippo IV. à R. Patre Ioann. de Spiritu sancto Ordinis Carmelitani discalceati meritissimo Generali, in qua eleganter & doctè plura in laudem huius sacræ Religionis, & quod Propheta Dei Elias Monachorum princeps primus extitit, ipsumq; & Elisæum, filiosque Prophetarum veraciter Monachos fuisse multis ostendit, idque refert S. Hieron. *epist. 13. ad Paulin.* Ioan. Hierosl. *in lib. de inst. Monach. c. 2.* Nuñoz *lib. 2. tit. 1. c. 2. art. 3. n. 1.* Roman. *in suo alphabet. verb. Elias* Rupert. *lib. 3. super Cantic. c. 3.* Petr. Damian. *tom 3. opusc. 15. c. 2. ad Stephan. Monachum*, Card. Bellarm. *lib. 2. de Monachis c. 39.* Nicol. Cofetan. *in monarchia Ecclesiastica contra Marcũ Anton. de Dominiis lib. 2. cap. 12.* vbi eum carpit dum ausus fuit affirmare SS. Eliam, Elisæum & Ioannem Baptistam Monachos non fuisse Thom. VValden. *tom. 1. doctrinalis Fidei lib. 3. art. 2. cap. 4.* Deinde in eadem petitione comprobat Eliam, eiusque successores tria vota emisisse, sacrumque Carmelitarum Ordinem in tribus omnibus substantialibus Religionis punctis, voluntaria paupertate, obediẽtia, & castitate, imò & virginitate sua eundem S. Eliam prophetam sanctissimum instituisse, quod sentire affirmat Fr. Onufrius Salt. *in vita S. Onufrij c. 18.* Fr. Ioseph. de Saguença *in vita S. Hieronymi fol. 110. & 111.* Fr. Thom. de Aquino *lib. 1. de Patriarchatu Eliæ p. 3. sect. 1.* Carthag. *to. 3. Homiliar. lib. 17. homil. 2. aliàs tom. 4. lib. 16. homil. 27. obiect. 7.* Palionidor *lib. 1. de origine & antiq. c. 1.* Petr. Thom. Sacracen. *in monologio de vita S. Eliæ fol. mihi 111.*

Salian. *in annal. tom. 4. anno* 3139. *num.* 12. Ægid. Camarc. *lib. de gestis Eliæ cap. 6. sect.* 8. Trithem. *de laudib. Carmelitar. cap.* 2. Valer. Ximenes Embrun. *in stimulo p.* 1. *c.* 1. §. 4. Petr. Luti. *in compendio histor. c.* 3. Ægid. Leo Delicet. *en su Iardin. Carmelit. c.* 2. Fr. Ioan. Pinto *in hierarchia Carmelit. tract.* 2. *c.* 10. Fr. Emman. Roman. *in antiquit. Carmel. tract.* 1. *cap.* 2. *& in alphabet. verb. Elias, elucid.* 6. Fr. Marcos de Guadaxara *en su thesoro cap.* 2. Fr. Mich. de la Fuente *in catal. Sanctorum Carmelit.* Palinodor. citatum à Carolo Tapia *in auth. ingressi C. de sacros. Eccles. verb. monasteria cap.* 13. §. 1. *numer.* 9. Et expressè quod S. Propheta Elias Carmelitani Ordinis fundator extitit, & auctor, tenent Genebrad. *ann.* 5268. dum dicit quòd Ordo Carmelitarum initium habuit in desertis Syriæ, Aimetici Antistitis opera: sed eorum origo altius repetenda est, nempe, à Prophetis Elia, & Elisæo, qui Carmelum montem Terra sancta primi consecrarunt, & discipulos ibi reliquerunt quos scriptura filios Prophetarũ appellat, in Europam eum adducit Albertus Patriarcha Hierosolymitanus, Ioseph. Antiochen. *in speculo militiæ primitiuæ Ecclesiæ c.* 17. *&* 72. Fr. Thom. de Iesu *in exposit. regulæ p.* 1. *c.* 1. *pag mihi* 20. Erard. Carthus. *in fasciculo temporum anno* 1294. *& anno à creatione mundi* 4300. *& anno Christi* 450. VValdens. *de Sacram. tit.* 9. *c.* 89. Nau. *de horis Canon. c.* 21. *n.* 17. Guillielm. Eisengren. *in historia. Ecclesiast. centenario primo tit. de Religionib.* Trithem. *de laudib. us Carmelit. c.* 1. vbi ait quòd sicut alij Basilium sui Ordinis habuerunt Principem, alij Augustinũ, alij Benedictum, Prædicatores sanctum Dominicum, Minores sanctum Franciscũ, sic huius Sacratissimi Ordinis institutor est Elias propheta maximus, propagator sanctus Elisæus, &c. Cassan. *in catal. gloriæ mundi part.* 4. *consid.* 53. Nicol. Goëffeteau. *in monarchia Ecclesiast. in discurs. lib.* 2. *c.* 12. *fol mihi* 705. Alcaçar *super* 11. *Apocalyps. vers.* 3. Fr. Didac. de Yepes *in vita S. Theresiæ lib.* 1. *c.* 2. Paul. Morigia *de origine Religionum cap.* 30. Palionidor. *lib.* 2. *de origine Ordinis Carmelitarum*, Valer. Ximenes Embrun *en el estimulo de deuotion de la Religion del Carmen, par.* 1. *c.* 1. §. 4. Fr. Thom. de Iesus *in el libro de la antiquedad del Carmen en la exposition de la Regla par.* 1. Fr. Michaël Muñoz *in suo propugnaculo*, Et quòd Carmelitana Religio sit de iure diuino, cœlitusque dimissa, eo quòd S. Elias diuinitus edoctus formam viuendi à Deo accepit, affirmant Robert. Arborien. *tom.* 2. *de sacro cœlibatu*, VValdens. *tom.* 1. *lib.* 3. *doctrinalis Fidei art.* 1. *c.* 4. Bacon. *lib.* 3. *quodlib. q.* 7. *art.* 2. Ioann. Leidenen. *in speculo historia lib.* 3. *c.* 7. Philip. Reboti *de gestis Carmelit. c.* 5. Fr. Ioan. de Iesu Maria. *to.* 2. *in vita B. Theresiæ ad Paulum V. lib.* 1. *c.* 2. Albert. Mar. relatus à Fr. Thom. de Aquino *lib. de Patriarchatu Eliæ p.* 3. *sect.* 5. Franc. Camil. *in summario antiquitat. Carmelit. c.* 2. Specul. Carmelit. *lib.* 1. *c.* 2. Fr. Diego Maldonado *lib.* 1. *de su elucidario c.* 11. Petr. Lusi. *in compendio historiali c.* 3. Ægid. Leo *en su Iardin. Carmel. p.* 1. *c.* 2. Fr. Ioan Pinto de Victoria *in monarchia tract.* 2. *c.* 10. Muñoz *lib.* 1. *tit.* 2. *c.* 4. *art.* 2. *& lib.* 2. *tit.* 1. *c.* 2. *artic.* 8. Suarez *de Relig. tom.* 4. *lib.* 2. *c.* 10. *n.* 2.

22 Omnes & singulæ personæ (vt ad rem redeamus) in beneficiis Sancti Ioannis Hierosolymitani quomodolibet existentes à Seminarij clericorum contributione in qualibet ciuitate iuxta sacri Concilij decretum erecti, seu erigendi, eximuntur per Bullam Greg. XIII. incip. *Quo magis, sub Dat.* 23. *Martij anni* 1580. relatam *inter priuilegia Relig. fol.* 57. Anton. Nouar. *d. verb. Seminarium n.* 7.

23 Huiusmodi Seminaria debent prius esse erecta & in illis scholares actualiter adesse, vt vniones eis factæ subsistant, Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloss.* 7. *n.* 68. Aloys. Ricc. *d. resolut.* 380. *n.* 1. vbi dicit sic pluries Rotam decidisse, Rota etiam *decis.* 885. *nu.* 5. *& decis.* 836. *n.* 4. apud Farin. *in nouissim.* aliàs *p.* 4. *diuers.* latè & eleganter Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 30. *num.* 47. *cum seqq.*

Dicitur autem Seminarium erectum ex introductione puerorum, non vero ex exemptione domus pro eo, & creatione deputatorũ, vt censuit Rota *in Corduben. præstimoniorum* 7. *Febr.* 1601. apud Farin. *decis.* 835. *in nouis*, & ad hoc est bona Rotæ Rom. decisio, quæ sequitur. 24

Reuerendissimo P. D. Coccino Decano, Adiacen. beneficij Veneris 15. *Aprilis* 1622.

Dubitatum, an constaret de existentia Seminarij ad effectum de quo agitur: effectus autem dubij est, vt videatur, an Seminarium possideat? quia si possidet, non potest dari de attentatis, cum attentata in hoc casu pendeant à possessione iuxta resolutionem factam in hac causa 21. *Maij* superioris anni.

Hoc dubium habet tres inspectiones. Prima est an vnio possit fieri Seminario nondum erecto? Secunda, dato quod non possit fieri, an possessio capta nomine Seminarij de facto erecti suffragetur? Tertia, an constet de valida erectione?

Et quantum attinet ad primam difficultatem, Domini fuerunt concordes, quod vnio Seminario nondum erecto fieri non possit; & quòd ad hunc effectum requiritur præparatio domus conductæ, vel emptæ, & introductio puerorum, vt fuit resolutum *in Causa Oxomen. beneficij* 24. *Octobris* 1611. coram Illustrissim. Cardinal. Sacrato *in decis.* 361. *nu.* 3. *& seqq. p.* 2. *recentior.* vbi refert sententiam Congregationis Illustrissimorum Interpretum Concil. Tridẽt. & alias decisiones Rotales, & latè prosequitur Garcia *de benefic. p.* 12. *c.* 2. *n.* 193. *cum pluribus sequentib.* & admittit Gõzalez *super reg.* 8. *gloss.* 5. §. 7. *n.* 68. qui licèt *n.* 75. teneat, quòd cessante fraude vni facta Seminario nondum erecto valeat, quem sequitur Modern. *discept forens. c.* 248. *n.* 71. *& c.* 358. *n.* 5. tamen ista sententia, vt aduertit Garcia *loco citato n.* 196. *in fine*, est contra declarationes *Congregat. Concilij*, & contra sententiam Rotæ. 25

Quantum attinet ad secundam difficultatem aliqui ex Dominis dicebant, quod ad effectum possessionis sufficit, quod OEconomi deputati acceperint possessionem, etiam de facto, ad effectum vt dicantur esse in possessione, seu detentione, Bald. *consil.* 135. *numer.* 2 *&* 3. *lib.* 2. vbi loquitur de misso in possessionem à Prætore nulliter procedente, contra quem vti possessorem datur actio spolij. Doct. *in l. iustè possidet. ff. de acq. possess.* Aym. *consil.* 18. *num.* 8. & bene Mohedan. *decis.* 20. *de restitut. spoliat.* Cæterùm respondebatur ab aliis Dominis, quòd conclusio procederet si Oeconomi voluissent acquirere possessionem, nedum nomine Seminarij, sed etiam nomine proprio, quia isto casu falsitas versatur tantum circa causam possessionis, quare non impediret acquisitionem quia non deficeret voluntas possidendi, aut nomine proprio, aut nomine seminarij, *l.* 2. §. *si à pupillo, l. quod vulgo, ff. pro empt.* & facit text. *in l. cum in corpus*, 36. *ff. de acquir. rer. domin.* prout Bartol. & Ias. *in l. si is ad quẽ, n.* 2. *de acquir. hered.* & fuit dictum *in causa Maceraten. hæreditatis* 4. *Iunij* 1590. coram Cardinali Pãphilio sen. sed in hoc casu si Seminarium non erat erectum, quia pueri 16

nondum erant introducti, non poterant OEconomi acquirere quasi possessionem, quia noluerunt acquirere nomine proprio, sed nomine Seminarij, quod cum non sit erectum, possessio est ex falsa causa circa factum, hoc est circa existentiam Seminarij, & ideò est nullius considerationis, nec producit Iuris effectus, *l. 1. §. hac verba, ff. ne vis fiat ei.* Bald. *d. conf.* 135. *n. 2. l. b. 2.* Port. Imol. *consil.* 75. *n.* 11. & facit text. *in l. si me in vacuam, ff. de acquir. possess.*

27 Quantùm attinet ad tertiam difficultatem, visum fuit constare de existentia Seminarij. Constat enim Episcopum elegisse duos Canonicos pro regimine, & gubernio Seminarij. Secundò elegit duos Consultores pro instituendis taxis, & faciendis vnionibus, alterum, de Capitulo, & alterum de Clero, & mandauit, quòd alij duo eligerentur, alter per Capitulum, & alter per Clerum, provt fuerunt electi: & deinde cum consilio prædictorum taxauit Episcopus seipsum, & mensæ suæ redditus, nec non alios in decima parte fructuum, relaxando præceptum de soluendis taxis, & constituti exactores, nec non in domum Seminarij introduxit pueros, vt patet ex mandatis procuræ datis per ipsos Seminaristas: vnde satis constat de existentia Seminarij legitima de tempore vnionis ad præscriptum Concilij *c.* 18. *de reform. sess.* 25.

Et ita clausum, &c. Hactenus decisio.

28 Beneficia simplicia cuiuscumque dignitatis fuerint, & qualitatis, possunt Seminario vniri, vt commodè regi valeat, sine tamen præiudicio obtinentium, etiamsi essent effecta, aut in Curia effectum sortirentur, Fusch. *d. cap.* 16. *n.* 9. Non possunt tamen simplicia beneficia ad collationem inferiorum spectantia, nec Canonicatus, neque beneficia iurispatronatus, etiam Ecclesiastici, nec beneficia Sedi Apostolicæ reseruata post illorum vacationem, nec prætera vacantia in mense reseruato per Episcopum seminario vniri, vt censuit *Sacra Congregatio* teste Franciscus Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *c.* 16. *n.* 23. & cum Concilium Trid. *d. c.* 18. non decernat, vt omnia beneficia simplicia vniantur Seminario, sed

29 aliquot, ideò † vnio facta omnium beneficiorum nō valet. Ita decisum refert Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec.* 492. *in* 1. *edit. & resol.* 383. *n.* 4. *in* 2. *edit.* item *& decis.* 720. *in* 1. *edit. & resol.* 610. *num.* 10. *in* 2.

30 *edit.* Sed † censuit Rota *in v na Assisien. beneficij* 11. *Maij* 1607. coram *Card. Marquemontio*, vnionem factam Seminario de beneficio reseruato fuisse nullā refert Nicol. Garcia *in addit. ad summ. tract. de benefic. p.* 12. *c.* 2. *n.* 103. vbi *n.* 106. dicit per *Sacram Congreg.* decisum non posse, etiam ante vacationem, vniri Seminario beneficia, quæ obtinēt personæ, quæ ob familiaritatem Cardinalium, vel aliam rationem tales sint, vt quocunque mense decedant, certum sit ea fore affecta sedi Apostolicæ.

Vnde decisum extat in vna *Auersana beneficiorum* 31. *Iunij* 1606. coram *Cardin. Sacrato* vnionem de beneficiis reseruatis per *Extrauag. ad regimen, de præbend. inter commun.* innouatam *per reg.* 1. *Cancellariæ*, factam per Episcopum quantumcunque ad fauorem Seminarij, & seruata in reliquis forma decretorum Concilij, esse nullam, quam opinionem iterum amplexa est *dec.* 201. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* quarum Rotæ decisionum meminit Lotter. *de re benef. lib.* 1. *q.* 30. *n.* 43.

31 Canonicus electus ad Seminarij administrationem perpetuò illam habere debet, nec remoueri potest, nisi ex legitima, & iusta causa, refert decisum Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Canoni-*

32 *cus, pag.* 30. *colum.* 1. † Episcopus tenetur adhibere in consilium prædictos deputatos, non tamen obligatur eorum consilium sequi Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 46. *n.* 74. me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellen. Episcop. dign. part.* 2. *c.* 9. *n.* 50. itavt † vniones factæ 33
Seminario absque consilio eorum, quos iubet Concilium adhiberi, non valeant; quia quando datur alicui potestas à lege, & ab eadem adiicitur, quod faciat cum consilio alterius illud de necessitate requiritur, *l. impuberibus, ff. de suspect. tutor.* & Bart. *in l. Titium, n.* 3. *ff. de admin. & periculo tut.* ita in terminis Francisc. Leo *d. c.* 16. *n.* 25. vbi asserit quandoque vidisse disputare de validitate, & inualiditate vnionum Seminario factarum defectu præsentiæ deputatorū, & pro nullis reputari. Quos quidem deputatos etiam debet Episcopus adhibere in consilium pro tota temporali administratione prædicti Seminarij, excepta exactione, quæ ad solum Episcopum spectat, Aloys. Ricc. *d. resol.* 380. *n.* 3. Cuius Seminarij redditutum exactionem singulis annis Episcopus ipse accipere debet, adhibitis etiam præsentibus duobus de Capitulo, & totidem à clero ciuitatis deputatis, vt statuit idem Concil. *d. cap.* 18. *versic. rationes*, & declarat Fusch. *d. c.* 16. *n.* 15. Dum vero huiusmodi duos ex Capitulo ea de causa sine fraude tempore diuinorum Officiorum abesse simul cum Episcopo contingeret priuandos non esse quotidianis distributionibus, tanquam absentes propter Ecclesiæ vtilitatem, resoluit Moneta *de distrib. quotid. p.* 2. *q.* 8. *n.* 17. vbi *n.* 16. idem resoluit de illis Canonicis, qui ex præcepto Conc. Trid. *sess.* 21. *de reform. c.* 9. debent adhiberi ab Episcopis, seu locorum Ordinariis in publicandis indulgentiis, aliisve spiritualibus gratiis, & *num.* 18. idem pariter statuendum asserit de illis duobus Canonicis, altero ab Episcopo, altero per Capitulum eligendo, qui donec Synodus aliqua Prouincialis celebretur, in qua ea de re statuatur, ab eodem Episcopo adhiberi debent in iis prouidendis, quæ necessaria videbuntur, circa diuina officia, omnesque Ecclesiæ ministros, iuxta ea, quæ eadem Tridentina Synodus decernit *sess.* 24. *de reform. c.* 12. *in fine.* Idem etiam numeris sequentibus dicendum putat de aliis Canonicis eligendis præscripto Concil. Trid. *sess.* 25. *de reform. c.* 6. *& c.* 8. *vers. quod si hospitalia*, aliisque in locis. Sed hoc ita indistinctæ verum non est, nisi id concedatur priuilegio, vel consuetudine legitima præscripta, aut statuto Ecclesiæ auctoritate Apostolica confirmato, quale est Mediolani, idem Moneta *d. p.* 2. *q.* 11. *n.* 68. *& sequent.* optimè Nicol. Garc. *de benef. in additio. ad p.* 3. *c.* 2. *n.* 355.

Pueri ad hoc Seminarium admittendi, debent 34
esse ad minus duodecim annorum de legitimo matrimonio, habitu clericali semper vti, singulis diebus Missas audire, singulisque mensibus confiteri, ac corpus Christi sumere, si id Confessor iudicauerit, non incorrigibiles, vt admonet Concil. *d. loco vers. Discolos*, pauperum autem filios præcipuè eligi vult, provt refert Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. Seminarium.* §. 2. Ibidem discere debent Grammaticam, cātum, computos Ecclesiasticos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum formam, & ritum, ac cæremoniarum formulas, provt disponit Concil. *dicto loco*, §. *Vt vero*, & referunt Zerol. *d. verb. Seminarium*, §. 3. Fusch. *d. c.* 16. *n.* 14. & de educatione puerorum multa tradit Lorin. *in Act. Apost. can.* 7. *vers.* 22.

In Bracharensi ciuitate, vna de antiquioribus 35
Hispaniæ Vrbibus, quam à Gallis Celtis cognomēto Bracharis fuisse conditam fama est anno ante Virginis partum ducentesimo nonagesimo, est celebre adolescentum Seminarium, ad normam Sacro-

sanctæ Tridentinæ Synodi sub Principis Apostolorum tutela, & patrocinio, cuius imago ex marmore inaurata fulget excelso, ac sublimi in loco pro foribus eiusdem Collegij ædificij moles tum ad speciem pulchra, tum ad disciplinam tuendam, per quam accommodata est, Primatialibusque ædibus vicina, hinc quinquaginta collegæ talari veste coloris cærulei induti peramplè, & copiosè sustentantur sub Rectore, & Vicerectore viris doctis, & grauibus, qui in tardos animaduertunt, & incorrigibiles expellunt Archiepiscopi auctoritate, qui reliquos pro vniuscuiusque in litteris, & virtute progressu præmiis afficit, omnes ediscunt musicam, & ad publica gymnasia Grammaticæ, Philosophiæ, ac moralis, & speculatiuæ Theologiæ quotidie gregatim pergunt Vicerectore comitante; in omnibus mira modestia, mira domi, forisque disciplina elucet, magnus etiam per totam diœcesim fructus exuberat: de cuius fundatione agit illustriss. D. Acuña *in historia Eccles. Archiepiscopor. Bracharens. p. 2. c. 86. n. 2. pag. 376.*

ALLEGATIO LXXIII.

Episcopus publicas processiones quando indicere valeat, & quas personas ad illas compellere possit?

SVMMARIVM.

1 *Processiones à procedendo, & eundo dicuntur.*
2 *Processiones publicæ sunt, quæ fiunt in Litaniis maioribus & minoribus, aut pro bono publico, vel in aduentu noui Episcopi, vel in festo Sanctissimi Corporis Christi.*
3 *Processiones publicas nouo valet indicere, nisi Ordinarius sit.*
4 *Processiones publicæ dirigendæ sunt quo voluerit Episcopus cum consilio Capituli.*
5 *Vicarius generalis absente Episcopo potest publicas processiones indicere.*
6 *Processiones priuatæ sunt, quæ à Capitularibus, & clericis, ac Cathedralibus tantum fiunt ob aliquas causas.*
7 *Regulares absque Episcopi licentia processiones etiam priuatas facere non possunt, præterquam intra Ecclesiam, eiusque & monasterij ambitum.*
8 *Exempti clerici tam sæculares, quam Regulares, etiam Monachi, ad accedendum ad publicas processiones compelli possunt.*
9 *Clerici omnes diœcesani, quantumcumque exempti, si beneficia habeant, etiam simplicia, in diœcesi, vel obtineant officium in Ecclesiis, possunt compelli accedere ad publicas processiones.*
10 *Clerici qui sunt nullius diœcesis, vel extra ciuitatem in locis in quibus habent plebem, non possunt compelli accedere ad publicas processiones.*
11 *Clerici inseruientes Ecclesiis Religionis Hierosolymitanæ nulla immunitate se tueri possunt quin ad processiones vocari non debeant.*
12 *Canonicos & alios Presbyteros beneficia, vel officia Ecclesiastica obtinentes, potest Episcopus cogere, vt accedant ad processiones publicas, aut indictas pro bono publico, vel honore.*
13 *Sacerdotes nullum officium, aut beneficium Ecclesiasticum obtinentes in ciuitate, vel diœcesi, non sunt ab Episcopo compellendi ad vllas processiones accedere.*
14 *Regulares quãtumuis exempti tenentur accedere ad omnes, & quascumque processiones publicas, & cõsuetas, aut indictas pro bono publico, vel honore.*
15 *Regulares, qui in strictiori clausura perpetuò viuũt, non possunt compelli accedere ad processiones.*
16 *Conuentus, in quibus Fratres sub arctiori clausura degunt, ita vt nec in choro cantent, nec ad mortuos accedant, non sunt compellendi accedere ad processiones.*
17 *Canonici regulares Sanctæ Crucis Conimbricensis veniunt appellatione eorum, qui in strictiori clausura viuunt.*
18 *Monasterium Sanctæ Crucis Conimbricensis ab Alphonso Henriquez I. Portugaliæ Rege extructum, & ab Emanuele restauratum fuit.*
19 *Conimbricensis Ciuitas situs præstantia, antiquitatis commendatione, & Regia quondam Sedis prærogatiua celebris.*
20 *Conimbricensis Academiæ laudes qui cumulent, citantur.*
21 *Regulares absentes à ciuitate per dimidium milliare, non sunt compellendi ab Episcopo accedere ad processiones.*
22 *Regulares, vel alij habentes ex priuilegio, vt non teneantur ad processiones ire, non sunt compellendi, quamuis semel, vel sæpius iuerint.*
23 *Religiosi Soc. Iesu, habent ex priuilegio, vt non teneantur ad processiones accedere.*
24 *Confraternitates laïcorum an possint per Episcopum cõpelli accedere ad processiones publicas? ostẽditur.*
25 *Regulares non accedentes ad processiones in casibus quibus tenentur, an pœnis, & censuris valeant per Episcopum puniri, ostenditur.*
26 *Controuersias omnes de præcedentia inter Ecclesiasticas personas tam sæculares, quàm Regulares cõtingẽtes, Episcopus amota omni appellatione quoad effectum suspensiuum summariè componit.*
27 *Præcedentiæ sunt iudicandæ secundum loci consuetudinem.*
28 *Fundatio antiquior in præcedentiis componendis maximè attendenda est.*
29 *Canonici Regulares præcedũt Monachos etiã nigros.*
30 *Fratres Prædicatores præcedunt reliquos Mendicantes.*
31 *Compromitti an possit in materia præeminentiarum? ostenditur.*
32 *Controuersia de præcedentia quomodo componenda, declarauit Gregorius XIII.*
33 *Constitutio Gregorij XIII. de præcedentiis habet locum in prioritate vnius diei, vel horæ.*
34 *Prioritas, seu præuentio causatur non solum per vnũ diem anterioritatis, sed etiam ratione vnius horæ.*
35 *Præcedentiæ sunt terminandæ secundum quod in Alma vrbe omnium magistra seruatur.*
36 *Religio debet præcedere, quæ est prior in institutione, & approbatione.*
37 *Monachi trium fontium, & Sanctæ Crucis in Hierusalem, debent præcedere Monachos S. Eusebij, ex quo eorum ordo, qui est Cistercienſium, fuit prius institutus, & approbatus.*
38 *Parochus in sua Ecclesia est præferendus Decano, & Capitulo Collegiatæ ad eam Ecclesiam personaliter ex antiqua consuetudine accedentibus.*
39 *Confraternitates quomodo componendæ dum inter eas contenditur de præcedentia, remissiuè.*
40 *Iudicium possessorium pro honore competit.*
41 *Antiquiori & nobiliori competit locus honorabilior, quod si ab eo deturbetur, fit ei iniuria, quam de facto potest propellere.*
42 *Controuersias circa locum incedendi in processionibus*

bus an aliquando componat secularis iudex? ostenditur.

1 PRocessiones à procedendo, & eundo dicuntur, namque conuocato, & procedente Clero cum vexillis, Crucibus, & cereis, ac sequente populo fiunt. Ita Petr. Greg. *lib. 1. partitionum iuris Canonici tit.*
2 *20. c. 4.* † Publicę autem processiones sunt, quæ fiunt in Litaniis maioribus, vt in festo S. Marci, & in minoribus, vt in triduo antecedente Ascensionem Domini; cuius orationes appellantur ab Ecclesia Rogationes: vel quæ fiunt pro bono publico ratione occurrentis necessitatis, vt imminente peste, alioque flagello, vel in aduentu noui Episcopi, vel in festo Sanctissimi Corporis Christi, & quæ Episcopo videbuntur. Ita Zerola *in praxi Episcop. p. 1. verb. processiones §. 2.* Seraphin. *decis. 15. nu. 2.* vbi quòd Rogationes dicuntur processiones generales, & *n. 1.* quòd in processionibus generalibus omnes clerici debent ad Cathedralem conuenire, Prosper de Augustino *in additionib. ad Quarantam in summa Bullarij, verb. præcedentia,* Vgolin. *de potestate Episcopi p. 1. c. 20. §. 2. n. 6.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 362. in 1. edit. & resol. 308. n. 7. in 2. editione,* Campanil. *in diuersorio Iuris Canonici rub. 12. c. 13. n. 118.* multa ex hoc loco me non citato desumpsit idem Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 39. nu. 3. p. 4.* Latè Valenzuela *tom. 2. cons. 184. à princip.* Et *Sacra Congregat. Cardinalium Concilij Trident. interpretum in Ferrarien. 17. Iulij 1609.* declarauit publicas processiones, ad quas exẽpti ab Episcopis vocati accedere tenentur, ex decreto Concilij Trident. *sess. 25. d. Regular. c. 13.* esse intelligendas quæ inductæ fuerint pro bono publico, vel publico honore.

3 Huiusmodi autem publicas processiones indicere nemo valet, nisi Ordinarius sit, vt resoluunt Campan. *dict. loco,* Bellet. *disquisit. clerical. p. 1. tit. de fauore clericorum reali, §. 2. n. 5.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p. 4. c. 2. n. 142.* & censuit *Sacra Congr. Conc. in Elboren. 14. Ianu. 1617.* vbi quòd id ius habet Episcopus priuatiuè quoad alios Aloys. Ricc. *d. n. 7.* sub-
4 dẽs quòd † Episcopo competit decernere Ecclesias, quæ adiri debeant, nam processiones publicas dirigendas esse quò voluerit Episcopus cum consilio Capituli, dicunt decisum Franc. Leo *dict. part. 4. c. 2. n. 145.* Armend. *in addit. ad recopil. Legum Nauarræ lib. 1. tit. 14. c. 28. §. 31. de processionibus, numer. 1. & 2.* Aloys. Ricc. *dict. Neapol. decis. 379. nu. 4. p. 4.* Valenzuela *d. tom. 2. cons. 184 à nu. 22.* & sic requiri consilium, non autem consensum Capituli censuit *Sacra Congreg. Conc. sub die 28. Martij 1628.* & expressè quòd consilium Capituli requiratur, declarauit nouissimè eadem *Sacra Congregatio in Comen. 7. Februarij 1632.* ita ut Episcopus solus sine consilio Capituli eas edicere, & dirigere minimè valeat, Armẽdar. *citat. loco n. 4.* non obstante quod Capitulum, vel alij sint per longum tempus in quasi possessione inducendi publicas processiones, vel præscribendi quomodo, & quo sint dirigendæ, *S. Congreg. Concilij sub die 16. Februarij 1619.* & non obstante etiam immemorabili consuetudine, *S. Rituum Congreg. in Ca-*
5 *marinen. 24. Augusti 1619.* † Absente verò Episcopo processiones publicas edicere spectat ad Vicarium generalem cum consilio Capituli, prout posset Episcopus, si præsens esset, *S. Congreg. Rit. in Vigil. en. 28. Sept. 1630.* Armend. *vbi sup. n. 3.*

6 Et in huiusmodi processionibus, maximè si sunt generales, omnes clerici debent ad Cathedralem conuenire, *c. quoniam, dist. 38.* Seraphin. *d. decis. 15.* Boër *de auctor. magni Cons. n. 74.* Sandoual. *de officio Eccles. c. 29. l. 2.* Valenzuel. *d. tom. 2. cons. 184. n. 69.* Priuatæ verò processiones sunt quæ à Capitularibus, & Clericis, & Cathedralibus tantum fiunt ob aliquas causas, Armend. *d. n. 3.*

Regulares tamen absque Episcopi licentia eas 7
facere non posse vsus probat, præterquam intus Ecclesiam, eiusque, & monasterij ambitum, quod fuisse etiam non semel resolutum testatur Zerol. *d. loco §. 4.* & sic obseruari vidisse refert Campan. *d. c. 13. num. 118. in fine,* explosa sententia Portel. *in dub. Reg. verb. processiones n. 8.* quem refert Villal. *in sum. tom. 2. tract. 35. diffic. 5. n. 9.* existimantis Regulares posse facere processiones extra Conuentum sine licentia Episcopi, & Iacob. de Graff. *cons. 20. de Regul.* opinantis illis licere per triginta passus extra ambitum processiones facere per text. *in c. sicut antiquitus, 17. q. 1.* Et ideo *Sacr. Congreg. Illustriss. D. D. Cardinalium Concilij Triden. interpretum sub die 2. Iulij 1620.* censuit non licere Regularibus huiusmodi processiones facere extra Ecclesias, & ambitum illarum, vt refert Laur. de Peirinis *in const. sui Ordinis. Minim. tom. 2. Constit. 7. Pij V. n. 13. vers. ad 8. pag. 193.* me citato *in hoc loco* Diana *moral. resol. p. 2. tract. 2. resol. 77. vers. nõ reticeam.* Circa processiones autem Rosarij, refert Festus *in Constit. sui ordinis p. 1. c. 23.* prout eum citat Laurent. de Peirinis *d. loco* ex declaratione *eiusdem Congreg.* posse illam fieri per totam ciuitatem, si ita habeat consuetudo à decem retro annis seruata, & in quatuor festiuitatibus B. Mariæ, nimirum Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis. Aduertit tamen Zerola *vbi sup. vers. ad 4.* quod inspicienda sunt Regularium priuilegia an habeat concessionem quòd possint facere processionem extra eorum claustra absque licentia Ordinarij, quia ait se non credere eos habere, cum passim videat in processionibus Rosarij, Conceptionis, & huiusmodi, Neapoli, & alibi solum illos facere ac intra claustra, & ambitum monasteriorum.

Clerici omnes exempti, tam sæculares, quam Re- 8
gulares, etiam Monachi ad accedẽdum ad publicas processiones compelli possunt, vt decidit Concil. Tridenr. *sess. 25. de regularibus, cap. 13.* quod citant. Zerol. *in praxi Episc. par. 2. verb. processiones, §. 2.* Fr. Emman. *in quæst. Regul. to. 3. quæst. 36. art. 1.* Stephan. Gratian. *decis. March. 232.* Tusch. *de visitat. lib. 2. cap. 15. num. 53.* Marc. Anton. *var. lib. 1. resol. 13. num. 16.* Lezana *in summ. quæst. Regul. cap. 9. numero 47.* † & 9
procedere in Clericis omnibus diœcesanis quantũvis exemptis, si beneficia etiam simplicia in diœcesi obtineant, refert decisum Aloys. Ricc. *in Collectaneis decis. p. 4. collect. 882. in princip.* † vel si non 10
habeant, sufficit quod saltem obtineant officium in Ecclesiis, Bald. *decis. 359. p. 2.* non comprehendere tamen eos, qui sunt nullius diœcesis, vel extra ciuitatem in locis, in quibus habent plebem, resoluit Franc. Leo *in Thesauro fori Ecclesiast. p. 1. c. 8. n. 18.*

Nullæ immunitates Religioni Hierosolymitanæ 11
concessæ obstant, quominus eius Sacerdotes inseruientes Ecclesiis vocari debeant ad processiones ac nisi accedant, etiam compelli, vt refert decisum Salgado *de protect. Regia part. 2. c. 9. n. 103.* & me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. processiones. n. 8. pag. 208.* Armendar. *d. loco n. 5.* Cened. *pract. & Canon. q. lib. 1. q. 26. n. 17.* idem Armend. *vbi sup. n. 13.* subdit † posse Episcopũ cogere Canonicos & alios 12
Presbyteros beneficia vel officia Ecclesiastica obtinentes vt accedãt ad omnes & quascumque processiones publicas, aut indictas pro bono publico, vel honore, *n. 12.* attestatur in *Sacra Congr.* decisum †Sa- 13

cerdotes nullum officium, aut beneficium Ecclesiasticum obtinentes in ciuitate, vel diœcesi, non esse ab Episcopo compellendos ad vllas processiones accedere.

14 Regulares, quantumuis exempti, tenentur accedere ad omnes, & quascumque processiones publicas, & consuetas, aut indictas pro bono publico, vel honore: ita disponit Concil. *d. loco*, & refert decis. in Armendariz *vbi proximè num.* 15. resoluunt Fr. Emman. *d. tom.* 3. *quæst.* 36. *art.* 1. Cochier. *de iurisdict. Ordinarij in exemptos part.* 2. *quæst.* 45. *nu.* 109. Chopin. *de Sacra polit. lib.* 2. *tit.* 6. *n.* 18 Francisc. Leo *d. par.* 4. *c.* 2. *n.* 143. Vgolin. *d. c.* 20. §. 2. *n.* 4.

15 *Primò* limita in Regularibus, qui in strictiori clausura perpetuò viuunt, vt disponit Concil. *d. c.* 13, *in fine*, & resoluunt Franc. Leo *d. c.* 2. *n.* 144. Stephan. Gratian. *d. dec.* 232. Aloys. Ricc. *de resol.* 308. *n.* 2. Armend. *d. loco n.* 8. Vgolin. *d. c.* 20. §. 2. *n.* 5.

16 Conuentus igitur in quibus Fratres sub arctiori clausura degunt, ita vt nec in choro cantent, nec ad mortuos accedant, sed tantùm studiis, & lectionibus vacent, non sunt compellendi accedere ad processiones, vt refert decisum Armendar. *dicto loco num.* 8.

17 Appellatione eorum, qui in strictiori clausura viuunt, venire Canonicos Regulares sanctæ Crucis Conimbricensis, refert decisum Armend. *d. loco nu.* 8. & me citato *in hoc loco* Nouar. *d. verb. processiones, num.* 9.

18 Monasterium hoc, quod ab Alphonso Henriq. I. Portugaliæ Rege extructum, ab Emmanuele restauratum, & perfectissima Religione, cura, & opera Ioannis III. reformatum vbique gentium est celebratissimum ob corpora illa primorum Portugaliæ Regum Alphonsi, & Sanctij filij, & Theoronij sanctas Reliquias, & quinque Marrochiensium Martyrum, & insignia virtutum omnium exempla, quod ibi perennat ex memoria Beati Antonij Lusitani, quem suæ familiæ aliquando habuisse alumnum, in eaque prima tot, tantarumque virtutum, quæ vniuersum iam Orbem Christianum compleuerũt, iacta fuisse semina in supremam ducere possunt suæ felicitatis partem: de cuius monasterij laudibus multa tradunt Marizius *in dialogis varia historia fol.* 46. & 361. Odoard. Nonius Leon. *in chronica Regum Portugaliæ in vita Alphonsi I. fol.* 55. *verso*, raræ facundiæ, & exquisitæ eloquentiæ vir, Fr. Ludo. ad Angelis *in vita August. lib.* 4. *c.* 21. *pag.* 112. Fr. Emman. *q. Regul. to.* 1. *q.* 3. *art.* 1. nouissimè Illustriss. D. Aucña *in historia Ecclesiastica Episcop. Bracharẽsium part.* 2. *cap.* 14. qui vitæ fabulam mortalis impleuit Vlyssipone an-

19 no 1643. † Monasterium hoc situm est in Conimbricensi ciuitate, quæ situs præstantia, antiquitatis commendatione, & Regia quondam Sedis prærogatiua, tãtum aliàs inter caput extulit Vrbes, quantum lenta solent inter viburna cupressi, cuius agrorum vbertatem, aëris temperiem, auriferi Mundæ amœnitatem graphicè describit Marizius *in dialogis varia historia dialogo* 1. *c.* 1. *cum sequentibus*, de qua ita cecinit Poëta noster Lusitanus.

O domus ô Regum Sedes, ô dulce Camanis
Hospitium, magis ô loca digna Deis.
Vt libet has vidisse tuas Conimbrica moles,
Mœniaque Egnati versibus aucta mei.
Agnosco nunc Pieridum Palatia quondam
Lusitanorum tecta superba Ducum.
Agnosco celsas, ingens opus, Herculis arces,
Et videor Lymphas cernere Munda tuas.
Non me curuati pontis bona semina, non me
Egregium tota quicquid in vrbe latet.
Omnia miratus Musis, & Apolline dixi,
Non erat in toto dignior orbe locus.

Non possum igitur à recordatione huius ciuitatis pueritiæ meæ altricis discedere, in cuius celebri Academia per duodecim annorum spatium Iuri Pontificio, Cæsareoque integra semper valetudine operam dedi, cui iure optimo studiorum, laborumque meorum fructus, operamque meam, & industriam pro collato in prioris educationis munere, me debere profiteor, de cuius encomiis latè Vasæus *de Hispania antiquitatibus, cap.* 20. Hieron. Roman. *de Republ. Christiana par.* 2. *l.* 5. *c* 20. Fr. Amator Arraiz *dial.* 3. *c.* 8. Mariz. *d. cap.* 1. *cum sequentibus. & dial.* 5. *fol.* 353. *cum sequentibus* Lut. Marinæ. Siculus *lib.* 2. *c.* 3. Doctor Franciscus de Moncon, sacrarum & humanarum litterarum eruditione & cognitione clarus, *in lib.* 1. *sui speculi Principis Christiani c.* 36. *fol.* 85. vbi latè de institutione huius celebris Academiæ Conimbricensis, Camill. Borrel. *de præstantia Regis Catholici cap.* 4. *n.* 137. vbi refert Conimbricensem Academiam in Lusitania erectam fuisse à Ioan. II. Rege Alphonsi quinti filio, eamque à summis, præclarissimisque Viris in omni scientiarum genere indies exercuisse, & inde in omni disciplinarum genere liberalibus artibus, & scientiis viros eruditissimos effluxisse. De qua idem Poëta Lusitanus.

Regum olim hæc fuerat, Musarum Regia nunc est,
Esse vsquam melius non potuere Deæ.

Secundò limita si Regulares abessent à Ciuitate 21 per dimidium miliare, quia tunc non tenentur, nec compellendi sunt ab Episcopo accedere ad processiones, prout decisum referunt Aloys. Ricc. *d. resolut.* 308. *n.* 2. Armendar. *d. loco nu.* 9. 11. & 14. Vgolin. *d. c.* 20. §. 2. *n.* 5. *versic.* 2. Salgado *d c.* 9. *n.* 14. Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *c.* 4. *n.* 47.

Tertiò limita, si haberent ex priuilegio, vt non te- 22 nerentur ad processiones ire, quamuis semel, vel sæpius iuerint: ita resoluit Aloys. Ric. *d. resolut.* 308. *n.* 4. prout habent † Religiosi Societatis IESV à Gre- 23 gorio XIII. *Constitut.* 36. incip. & *Quacumque*, die 16 *Iulij* 1576. *in Bullario nouo to.* 2. Patres discalceati Carmelitani ex Constit. Clementis VIII incip. *Religiosorum, de anno* 1596. & in aliis per Lezan. *d. c.* 9. *num.* 47. Et nouissimè S. D. N. Vrbanus VIII. *in sua constit.* incip. *Debitum pastoralis officij. Kalendis Iunij* 1629. indulsit Clericis Regularibus pauperum Matris Dei scholarum piarum, vt de cætero perpetuis futuris temporibus in Vrbe arbitrio Cardinalis Vicarij pro tempore existentis, quibuscumque processionibus, & aliis quibuscumque actibus publicis quocumque tempore de more, vel consuetudine, aut aliàs pro tempore faciendis, aut celebrandis, aut ab Ordinariis locorum quibusuis indicendis interesse minimè teneantur, nec vbique locorum per quoscumque Ordinarios huiusmodi, aliasque personas inuiti cogi, aut compelli possint, auctoritate Apost. perpetuò concedit, & indulget, desuper ab eisdem Ordinariis, vel aliis personis molestari, perturbari, aut inquietari nullatenus vnquam posse.

Clerici Regulares congregationis S. Pauli decollati ad processiones & actus publicos accedere nõ cogũtur, vt eis indulsit Sixtus V. *Constit. sua* 5. incip. *Rationi, sub Dat Kalend. Maij* 1585. *in Bullario nouo to.* 2. *pag.* 490. Nec clerici Regulares pauperum Matris Dei scholarum piarum ad easdem processiones accedere tenentur, Vrbanus VIII. *Const.* 100. incip. *Debitũ Kalen. Iunij* 1610. nec Fratres S. Hieronymi in Regnis Hispaniarũ, vt iuxta priuilegiũ Pij V. declarauit *sacra Rit. Cõgreg. sub die* 14. *Iunij* 1600. Nec Canonici Regulares, nec Lateranenses, eadem *sacra Congre*

Congregatio sub die 30. *Iulij* 1616. Nec Casinenses Monachi vltra solitum adstringendi, vt accedant ad publicas processiones, eadem S. *Congregatio in Placentina* 10. *Iunij* 1602. Regulares hi omnes, vel quiuis alij, si qui sunt, habentes priuilegium non accedendi ad publicas processiones, non tenentur ad eas conuenire, etiamsi semel, vel sæpius conuenissét: quia est priuilegium facultatis, & possunt ire si velint, Vgolin. *de offic. Episcop. cap.* 20. §. 2. *nu.* 5. Scip. de Rubeis *verb. priuilegium n.* 5.

24 *Quartò* limita in Confraternitatibus laïcorum: nam per Episcopum non poterunt compelli accedere ad processiones publicas, sed solum inuitari, prout declaratum fuisse referunt Franciscus Leo *in dict. thesaur. part.* 1. *c.* 8. *n.* 18. Aloys. Ricc. *resolut.* 308. *num.* 5. & Campan. *dict. cap.* 13. *num.* 122. Vgolin. *de potestate Episcop. cap.* 11. *num.* 6. Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *cap.* 3. *nu.* 32. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Eccles. c.* 11. *n.* 9. Sed huiusmodi laïcorum Confraternitates compelli posse dixit Papiæ decisum Marc. Aut *var. lib. res.* 93. & facit quòd huiusmodi Confraternitates, etsi quoad temporalia non subsint Episcopis, tamen quoad spiritualia subsunt, prout resoluunt Nauar. *consil.* 3. *sub tit. de foro compet.* Titaq. *pia causa in pras. vers. item relictum confraternitatibus*, Sayr. *decis.* 5. *de officio Ordinarij*, Francis. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici*, *part.* 2. *c.* 8. *n.* 18. *& part.* 2. *c.* 29. *nu.* 22. Mar. Anton. *d. lib.* 1. *resolut.* 66. Sed prima opinio verior est, & vltra suprà citatos secundum illam rescripsisse *sacram Congregationem* referunt Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscop. cap.* 36. *nu.* 7. Stephan. Gratian. *Marcb. dec.* 132. *num.* 6. Carol. de Grassi. *de effect. cleric. effectu* 1. *n.* 613. Nam quamuis huiusmodi Confraternitates potestati Episcopi in quibusdam subijciantur, vt videlicet possint compelli rationem ei reddere, iuxta terminos Concilij Trident. *sess.* 21. *de reform. c.* 8. *&* 9. prout resoluit Cened. *pract. & canon. q. lib.* 1. *q.* 22. *n.* 20. *&* 14 vel per eum cogi ad recipiendum, vel reijciendum aliquem ex eorum cœtu, ex adductis per Bobadill. *in sua politica lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 141. itemque si agatur de ipsis rebus Vniuersitatis, vel iure aliquo spirituali, ita quod ratione rei subiectæ iurisdictio spectet ad Episcopum; tamen in reliquis quantumcumque sint affixæ Ecclesiis, in quibus habent Oratoria, & sint institutæ auctoritate Episcopi, non habent priuilegium fori, nec ei subijciuntur, sicut personæ Ecclesiasticæ, vt obseruant Bobadill. *dict. l.* 2. *c.* 18. *n.* 228. & nouissimè Loter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 10. *n.* 52.

25 Et quia eiusdem Concilij dispositione cauetur licere Episcopo non modo vacare, sed cogere non curantes accedere, dubium est, qua pœna venirent plectendi Regulares non accedentes ad processiones, & an sub censuris compelli possint per Episcopum? In primis aliqui tenent cēsuris ab Episcopo distringi non posse, vt resoluūt multi, quos refert & sequitur Sanch. *de matrim. lib.* 5. *disput.* 33. *num.* 28. idem tenent Henriq. *in summ. lib.* 7. *cap.* 25. §. 7. Fr. Emmam. *in summ. tom.* 1. *cap.* 74. *num.* 4. Villalob. *in sum. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 5. *nu.* 17. Portel. *in addit. ad dub. Regul. verb. Episcopus, n.* 5. *& verb. processiones n.* 1. Hieron. Roder. *in compend. quæst. Regul. resol.* 118. *nu.* 1. Scor. *in Bullis select.* 393. *vers. si autem.* Laurent. de Peirinis *to.* 1. *in Const. sui Ordinis Minim. const.* 2. *Sixti IV. nu.* 60. Asc. Tamb. *de Iure Abbatum to.* 1. *disp.* 19. *q.* 7. *n.* 7. Anton. Diana *moral. resol. p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 76. & dicit decisum Quaranta *d. verb. præcedentia, in fine.* Sed ab Episcopo puniri posse per censuras, & pœnas arbitrarias, aliaque Iuris remedia *in Sacra Congreg.* resolutum refert Armendar. *dict. loco num.* 7. & Papiæ decisum fuisse testatur Maceraten. *decis.* 35. *dub.* 2. & in Curia Neapolit. obseruatum dicit Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscopali, cap.* 45. *nu.* 8. *aliàs c.* 59. *n.* 4. & ex aliis resoluunt Ciarlin. *controu. forens. lib.* 1. *c.* 50. *num.* 21. Lauter. de Franchis *in controuers. inter Regulares & Episcopos. q.* 6. *vers. secundo fallit.* Aloys. Ricc. *d. resol.* 308. *num.* 6. Perez de Lara *de Capellan. & anniu. par.* 1. *cap.* 24. *n.* 14. Armendar. *d.* §. 31. *de process.* Stephan. Gratian. *Marcb. decis.* 232. *nu.* 15. Cened. *canon. lib.* 1. *quæst.* 26. *nu.* 16. Salgad. *de protect. Regia part.* 2. *cap.* 9. *nu.* 109. & expressè quod Episcopus possit compellere etiam sub censuris omnes Religiosos Mendicantes, & Monachos, vt accedant ad publicas, & generales processiones, etiam censuit non semel *sacra Cong. Rit.* vt *in in Ferrar.* 27. *Iulij* 1609. *& in Chilen. in Indiis*, 27. *Febr. &* 15. *May* 1610. *& in Tolet.* 4. *Iunij* 1615.

Controuersias quoque omnes de præcedentia inter Ecclesiasticas personas tam sæculares, quam Regulares, in processionibus publicis, aut iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus contingentes Episcopus amota omni appellatione componit, ex Trident *dict. c.* 13. tenet Aloys. Ricc. *in decis. Curia Archiep. Neapol. part.* 1. *decis.* 90. *n.* 1. & debet intelligi amotam appellationem quoad effectum suspensiuum dumtaxat, & compositionem hanc debere fieri breui manu, summariè, ac de plano, sine strepitu, & figura iudicij, nec comprehendi, quæ sunt nullius diœcesis, referunt decisum Armendar *d. loco num.* 10. Fusch. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 65. Campan. *d. cap.* 13. *nu.* 120. Francisc. Leo *d. cap.* 8. *num.* 18. & resoluit Fr. Emm. *quæst. Regularium to.* 3. *q.* 37. *art.* 3. Et quòd Conc. Trident. *citato loco* solummodo disponat vt Episcopus possit prouidere, & ordinare, quod sibi videbitur, ad euitanda scandala; & ordinatum ab eo debeat quidem exequutioni demandari, sed quod non tollat appellationem deuolutiuam, in cuius gradu bene datur manutentio possessori, censuit Rota *in Colonien. præcedentia* 9. *Iunij* 1627. coram *Curd. Vbaldo iun.* impressa per Postium post suum tract. *manut. decis.* 32. Cùm igitur modus, & ordo incedendi in processionibus, ferendi Crucem, sedendi in Ecclesia, & similia sint actiones spirituales, vt tenent Nauar. *cons.* 3. *num.* 6. *de foro comp.* Perez de Lara *de anniu. & Capell. lib. c.* 24. *n.* 29. in quibus iudicio Episcopi laïci subsunt, ideo nil mirum si Iudex Ecclesiasticus sit competens etiam inter laïcos, & non Iudex sæcularis. Ita Gam. *decis.* 1. *nu.* 8. Zerol. *in praxi Episcop. verb. processiones.* Stephan. Gratian. *Marchiæ decis.* 232. *n.* 3. Piasec. *in praxi Episcop.* 2. *c.* 3. *tit. de visitat. Regul. à n.* 40. Perez de Lara *dict. c.* 24. *nu.* 29. Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect.* 2863. *in princip.* Ceuall. *de cognit. per viam viol. part.* 2. *q.* 124. *per tot.* Salgad. *de Regia protect. tom.* 1. *p.* 2. *c.* 9. *n.* 3. Canpan. *in diuers. Iuris Canon. rubr.* 12. 13. *n.* 14. Cancer. *var. resolut. tom.* 3. *c.* 10. *nu.* 115. vbi ait quòd si contingat laïcos contendere super iure sedendi in priori loco, vel alio in Ecclesia, Episcopus est Iudex competens etiam inter laïcos, de quo *infrà nu. vlt.* Coram quo etiam dabitur actio iniuriarum contra amouentem scamnum de loco, in quo laïcus habebat ius sedendi in digniori parte Ecclesiæ, vt per Reigerum *in thesauro verb. præcedentia, num.* 1. Stephan. Gratian. *discep. forens. c.* 110. *nu.* 14. licèt aliàs inuito Episcopo laïci non acquirant hoc ius in banchis, seu sedibus in Ecclesia, sed solum ex tolerantia, & ex gratia, Rot. *decis.* 222. *n.* 1. *p.* 1. *diuers.* Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 23. *num.* 34. *in fine.* Stephan. Gratian. *dict. cap.* 110. *nu.* 19. Intellige ab initio antequam sedere cœptum sit

sit quodammodo, non autem postquam, qui consueuit sedere in aliquo loco, quia tunc ex illo solito sedendi dicitur constitui in quasi possessione sedendi, quæ non potest ex postfacto tolli, ita in terminis Apicella alleg. 13.n. 19. cum seqq. & n.22.

27 In præcedentiis, & possessionibus debet attendi consuetudo loci, cui regulariter, & vt plurimum defertur, Cassan. in catal. gloriæ mundi p.4. consid. 33. in fine, & consid. 37. 39. 40. & 41. in fine, Nauarr. cons. 1. n.3. de maior. & obed. Chopin. monast. l. 2. tit. vlt. nu. 23. Paul. Paris. cons. 149. à n.1. vol. 4. Fab. de Anna cons. 40. à nu. 1. Besold. in desert. iuridica politica de præcedent. & sessionis prærogatiuis c.3. n.8. Valenzuela to.2. consil. 201. n.42. cum seqq. Medices Marchiæ decis. 21. Surd. de Neapol. illustr. c.27. n.22. vbi etiam quòd ad consuetudinem inducendam in materia præcedentiæ de iure Canonico requiritur decennium, Larata cons. 2. n.27 Boër. in tract. de auctor. magni consil. n. 49. 52. & 68. Menoch. consil. 51. n.49. & 15. & consil. 257. n.36. & 42. Gama decis. 1. num. 49. Marc. Anton. Genuens. in practic. Archiep. Neapolit. c.52. nu.1. Stephan. Gratian. discept. foren. to.1. c.106. à n.8. & to.2. c. 298. n.8. & tom. 3. c.590. n.25. Seraph. decis. 964. & decis. 716. n.18. Mastril. de Magistrat. lib.4. c.14. n.1. & lib.5. c.4. n.30. & Sicil. decis. 1,0. n. 16. D. Contelot. de præcedent. n.6. Salgad. de potest. Regia part. 2. c.9. à n.18. me citato in hoc loco Mich. Ferrus de præcedent. Ecclesiastic. quæst. 18. à num. 7. & fuit resolutum in Seguntina præcedentiæ 22. Iunij 1609. coram Card. Pamphilio sen. & in eadem 8. Martij 1613. coram Vbaldo sen. & in d. Colonien. præcedentiæ coram Vbaldo iun. & in Lucana præcedentiæ 24. Ianuarij 1628. coram R. P. D. Gislerio Nouar. in summa Bullarij tit. de præcedentia in processionibus & q. forens. part. 2. q. 13. & me citato in hoc loco alter Nouar. frater in Lucerna Regular. verb. præcedentia pag. 197. Quòd procedit etiamsi consuetudo Iuri repugnet, Menoch. consil. 51. n.51. Seraphin. decis. 964. nu.1. Gregor. XV. decis. 124. n.2. & 4. Aloys. Ricc. in collectan. decis. part. 4. collectan. 1069. & ideo etiamsi possessio esset cõtra ius, est manutenibilis, quando est alicuius temporis considerabilis, Rot. decis. 534 num. 7. & decis. 595. nu.4. part. 1. diuers. & in recent. decis. 685. n.3. part. 1. Gregor. decis. 370. vbi Adden. sub num. 10. & fuit dictum in Orieten. iurisdictionis 22. Martij 1626. coram Vbald. iun. & in dicta Colonien. præcedentia, coram eodem.

28 Perpendere tamen Episcopus debet, cum vult componere, antiquiorem fundationem, & illam, quæ est prior in institutione, & approbatione, vt veluti iure potiores præferantur, Aloys. Ricc. in pra-

29 xi aurea resol. 102. n.1. † dum tamen Canonici Regulares præcedant Monachos etiam nigros, vt post longam discussionem, multosque processus superinde compilatos definiuit Pius IV. die 23. Septembris 1563. provt referunt Philipp. Portius cons. 164. incip. Cùm in supremo, lib.4. Rendina in promptuario recept. sent. tit. 101. num. 3. Paulus Fuscus de visitat. l.2. c. 15. n. 66. Nauar. com. 4 de Regul. à n.4. quamuis Cassan. in catal. gloriæ mundi part. 4. consider. 54. & 43. defendat monachos nigros debere antecedere Regula-

30 res Canonicos, Item † Fratres Prædicatores præcedunt reliquos Mendicantes, vt constitutum est in Bulla Pij V. & declarauit Gregor. VIII. provt referunt Fusch. vbi proximè Zerol. in praxi Episc. part. 1. verb. processiones, §. 4. pag. 286. D. Contelor. de præcedent. n.8. cum seqq. Salgad. de potest. Regia part. 2. c.9. n.33. Mich. Ferr. de præcedent. Eccles. 45. n.9. & citati infra n.37. vers. Fratres.

31 Aduertendum denique est materiam præeminentiarum regulariter esse magni præiudicij, & propterea non licere de ea sine Superioris authoritate compromittere, secus est, si compromittatur super modo incedendi & conueniendi in processionibus. Ita decisum fuit in Rota in vna Calaguritana præeminentiarum 30. Ianuarij 1568. coram Illustrissimo Seraph. quæ decisio est inter eius impressas, decis. 36.

Quis autem modus in controuersiis de præcedentia componendis seruandus sit declarauit Gregor. XIII. Constitut. sua relata apud Quarantam in summa Bullarij, verb. præcedentia, pag. 396. aliàs 504. in noua edit. & Confectium fol. 250. & Piasec. d. c.3. nu. 48. Marc. Anton. Genuens. in sua praxi Archiepiscop. Neapolit. c.52. in fine, Salgad. de potest. Regia part. 2. c. 9. n.26. & 27. & illius meminit nouissimè Mich. Ferrus de præcedent. Ecclesiast. q.16. n.3. quæ est tenoris sequentis. Exposcit pastoralis officij munus; & infra. De nobis attributæ potestatis plenitudine volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod quicunque ex dictis fratribus Mendicantibus inter se de præcedentia huiusmodi contendentibus, aut Confratribus Confraternitatum prædictarum, inter quos lites, & causæ præmissorum occasione ortæ iam sint, seu oriri contigerit in futurum, qui in quasi possessione præcedentiæ ac iuris præcedendi sunt, ij (quibuscumque reclamationibus, protestationibus, appellationibus, & aliis subterfugiis prorsus remotis, & cessantibus, & postpositis) in possessionibus tam publicis, quam priuatis præcedere debeant quando vero non probetur, aut non constet de quasi possessione præcedentiæ huiusmodi inter Fratres quidem Mendicantes; ij, qui antiquiores in loco controuersiæ, inter confratres vero inter se litigantes, ij, qui prius saccis vsi sunt, in processionibus tam publicis, quàm priuatis præcedere debeant; ita vt si contigerit noua Monasteria, aut Domos alicuius Ordinis Mendicantium in loco, in quo alterius Ordinis ex Mendicantibus Monasteria, aut Domus prius erecta, & instituta sint, ille Ordo qui prius Monasterium, seu Domum in loco habuerit, præcedat. Præterea, quia inter prædictos Ordines plerumque alia in processionibus, & alia in Conciliis generalibus, & aliis actibus publicis, siue priuatis ratio circa modum præcedendi seruatur, nolumus per præsentes prærogatiuas dictorum Ordinum quoad præcedentias huiusmodi, quæ propriis Ordinibus, præterquam in processionibus prædictis debentur, aut Fratribus Capuccinis nuncupatis, qui in processionibus publicis sub Conuentualium sancti Francisci, aut Minorum de Obseruantia Fratrum nuncupatorũ Cruce, vt solent, incedere possint, aliquod præiudicium generari, sicque per quoscumque Iudices, &c. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non Ecclesiarum, Monasteriorum, Ordinum, Congregationũ, Domorum, aut Confraternitatum quarumcumque, etiam iuramẽto, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegiisque, indultis quoque, & litteris Apostolicis, &c. Datum Romæ apud S. Marcum die 15. Iulij 1583.

Circa quam Constitutionem aduertendum duxi illam, dum definit inter Fratres Mendicantes eos præcedere, qui priores sunt loco, habere locum in prioritate vnius diei, vel horæ, quia prioritas seu præuentio causatur non solum per vnum diem anterioritatis, glos. verb. iam, in cap. si eo tempore, 45. de elect. in 6. † sed etiam ratione vnius horæ, glos. verb. die obligauit, in l. si ex pluribus, 89. §. fin. ff. de solut. & verb. si non appareat, in c. duobus, 14. de rescriptis in 6. Cassad. decis. 20. nu.1. de præbend. Put. decis. 172. n.3. lib. 3. Menoch. remed. 4. adipisc. num. 761. Aloys. Ricc. vir indefessi laboris & studij, librorum helluo in praxi aurea resol. 103. vbi etiam, quòd non solùm

vnius

vnius horæ prioritas, sed etiam vnius puncti, vel momenti facit præuentionem.

35 Et quoniam post dictam Constitutionem quamplures ortæ fuerint lites circa præcedentiam, ideo *die.* 27. *August.* 1593. *Sacra Congreg. Illustrissimorum & Reuerendissimorum DD. Cardinalium, negotiis & consultationibus Episcoporum & Regularium præfecta ad tollendas omnes lites & cōtrouersias, quæ inter Regulares plerumque solent oriri super eorum præcedētiis in processionibus ceterisque actibus, tum publicis, tum priuatis, illud in futurum obseruandum censuit, quod in hac Alma vrbe omnium magistra seruatur; & die* 30. *Augusti eiusdē anni* 1593. *Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Cardinalis Alexandrinus retulit suprà scriptā Congregationis sententiā Sanctissimo placuisse, & iuxta eam in casibus occurrētibus semper rescribi, & si opportunum fore videbitur generalem Constitutionem desuper fieri mandasse*, alia *Gregor. XIII. quæ incip. Exposcit, alii que contrariis minimè obstantibus.* Quarum declarationem meminerunt Piasec. *in praxi noua Episcop. d. n.* 47. *in fine.* Campan. *d. c.* 13. *n.* 121. *versic. & quoniam*, & Quarant. *d. verb. præcedentia.*

Pro parte Ecclesiarum, Presbyterorum, seu Clericorum secularium Regni Castellæ, & Legionis in Hispania sacræ Congreg. Rituum expositum fuit, quòd licet in libro Cæremoniali Episcoporum statutum sit vt in generalibus processionibus Fratres, seu monachi, vel Ordines Regulariū antecedant, & Presbyteri, seu clerici seculares quē Ordinē sancti Petri vocant, subsequantur, & vltimum locum obtineant, nec mixtim cum Regularibus incedant, prout abusum antea faciebant, idque per breue Apostol. à Clemente VIII. etiam declaratum, & confirmatum fuit, tamen Regulares ipsi tenuerunt id obseruare, nec vt solebant prius ad processiones accedunt vel si accedant quasi per contemptum aliquos paucos Fratres, nouitios, seu cōuersos, & ex vilioribus ad easdem processioines mittunt. Eadem sacra Rituum Congreg. facto de prædictis omnibus verbo cū eodem S. D. N. Papa, & de eius expresso ordine & mandato declarauit prædictos omnes Religiosos teneri ad obseruantiam dicti libri Cæremonialis, & litterarū Apostol. in forma Breuis expeditarū super obseruatione præmissorum omnium, & singulorum, & ordinauit vt moneantur omnes Generales, Prouinciales, & quicunque alij Regularium superiores, vt prædicta omnino etiam sub pœnis arbitrio eiusdem sacræ Congreg. infligendis obseruari faciant, & numerum debitum decentem, & consuetum Fratrum ad processiones mittant. Non obstante quacunque asserta, seu prætensa consuetudine in contrarium, quam abusum esse, & non consuetudinem, eadem S. Congreg. declarauit, & quibuscunque aliis non obstantibus. Et ita pronuntiauit, decreuit & declarauit in plena Congregatione, & de ordine expresso prælibati S. D. N. Clementis Papæ VIII. & insuper ordinauit, vt præsens decretum intimetur omnibus Generalibus, Prouincialibus, & aliis quibuscunque superioribus dictorum Ordinum. Romæ die 30. *Augusti* 1602. *Alex. Card. Floren. I. P. Mucontius Pro secret. Congr. locus sigilli.*

Postmodum Clemens VIII. per suum Constit. incip. *Quæ ad remouendum, sub die* 5. *Nouembris* 1603. ex voto eorundem Cardinalium Congregationis sacrorum Rituum declarauit *clerum secularem in omnibus locis, etiā in propriis Ecclesiis, & Conuentibus Fratrum, Monachorum, & Religiosorum quorumcunque in vniuerso Regno Castellæ & Legionis præferendum esse, & procedere debere, &c.* Quam Clementis VIII. constitutionem obseruari mandauit Gregorius XV. in sua Cōstit. incip. *Aliàs à felic. sub die Augusti* 1622. commissa earum executione quibusuis locorum Ordinariis in Regnis Hispaniarum existentibus quoties pro parte alicuius ex clero sæculari fuerint requisiti, &c.

In materia præcedentiæ inter Religiones vbi 36
Apostolicæ Constitutiones non habentur, vel si quæ sint receptæ non extant, secunda est consuetudo loci, secundum Bald. *in cap. cum olim, de consuetud. num.* 1. Zabarel. *cons.* 62. *num.* 1. Renat. Chopin. *monastic. lib.* 2. *tit. vltim. num.* 23. Seraphin. *decis.* 335. *& decis.* 663. *& decis.* 964. *num.* 1. vbi ampliat hoc etiam procedere, quamuis consuetudo huiusmodi repugnaret Iuri communi, de quo etiam adden. ad Gregor. XV. *decis.* 123. Menoch. *cons.* 51. *n.* 49. & 51. Rota apud Postium post tract. mandati *de manut. decis.* 339. *num.* 1. *&* 2. Mich. Ferr. *de præcedent. Ecclesiast. quæst.* 45. *num.* 10. Vel inspiciatur qualis sit prior in institutione, & approbatione, ex gloss. *verb. prædicator in c. quorundam, de elect. lib.* 6. Cassan. *in catalogo gloriæ mundi, p.* 4. *consid.* 52. *vers. ergo modo* Ricc. *p.* 1. *decis.* 131. *n.* 18. Tob. Non. *cons.* 71. *nu.* 35. tenuit Rota *in Oriolen. præcedentiæ* 10. *Martij* 1600. coram *D. Litta, & in Romana præcedentiæ,* 24. *Maij* 1600. coram *Illustrissimo Card. Lancellotto sen.* vbi etiam fuit dictum Monachos trium fontium & sanctæ Crucis in Hierusalem debere præcedere Monachos S. Eusebij, ex quo eorum ordo, qui est Cistercēsium, fuit prius constitutus, & approbatus: etenim illum instituit sanctus Robertus Monachius sancti Benedicti anno Domini 1098. Cass. *d. p.* 4 *consid.* 58. & paulo post approbauit Vrban. II. vt post alios refert Platina *in vita eiusdem Vrban. II. in fine.* At vero iste Ordo, qui est Cælestinorum, fuit per ducentos annos postea à S. Petro Moronco, qui fuit Papa Cælestinus V. institutus, sub eadem Regula sancti Benedicti, Cassan. *d. q.* 4. *considerat.* 60. Hieron. Rom. *de republ. Christiana lib.* 6. *c.* 8. Illescas *in historia Pontif. l.* 5. *c.* 18. *in fin.* Qui Ordo, quamuis ab eodem Cælestino, tam in suis Bullis, quam in aliis, dicatur Ordo S. Benedicti, & ita appelletur, & Monachi seruent regulam S. Benedicti, hoc tamen non est, quia Fratres sunt eiusdem Ordinis; nam re vera Ordo est distinctus, & separatus, cum sub Ordine S. Benedicti quibusdam Constitutionibus, seu statutis appositi sint plures Ordines distincti, vt refert. Cassan. *d. cōsid.* 18. inter quos est Ordo Cisterciensium, & Ordo Cælestinorū, Pelag. *de plāctu Ecclesiæ l.* 2. *c.* 21. Trithemius *de viris illustribus Ordinis sancti Benedicti l.* 1. *c.* 3.

Clemens VIII. Motu proprio *de anno* 1699. sui 37
Pōtificatus 8. *decreuit, vt Monachi reformati Ordinis Cistercien. Congregationis S. Mariæ Fuliensis in processionibus, & functionibus publicis præcederent Ordinis Mēdicantes*, est *in to.* 3. *Bullar. constit.* 56. cuius meminit Mich. Ferrus *de præcedent. Ecclesiast. q.* 45. *n.* 5.

Item idem Pontifex decreuit quod Fratres Ordinis S. Mariæ de Monte Carmelo: vbique præcedant Fratres B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostol. cæterisque contrariis quibuscumque, vt habetur *in Bullario nouo to.* 3. *constit.* 95. *eiusdem Pontificis*, cuius meminit idem Mich. Ferrus *de præced. Eccles. q.* 45. *n.* 4.

Fratres Prædicatores præcedunt alios Religiosos Mendicantes, etiam vbi Ecclesias non habent, aut alij Mendicantes antiquiores Ecclesias possident, vt declarauit Pius V. *in Bulla* quæ incip. *Diuina disponente clementia* de anno 1568. *in Bullario nouo tom.* 2. *constit.* 71. *eiusdem Pont.* referunt Fr. Emman. *quæst. Regular. to.* 1. *q.* 35. *art.* 1. Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. processiones, versic. ad quartum*, Piasec. *in simili praxi p.* 3 *c.* 3. *fol.* 210. Mich. Ferrus *de præcedent. Ecclesiast. q.* 45. *n.* 3. & alij, de quibus supra *n.* 30.

Inter

Inter Fratres verò minores de Obseruantia & Conuentuales extitit olim magna controuersia super præcedentia, quæ postea ad fauorem Fratrum Minorum de Obseruantia fuit resoluta per Leonem X. *in Bullario nouo constitut.* 16. *eiusdem Pontif.* incip. *Omnipotens Deus*, *Id.Iuli*, 1517. *in* §. 11.

Et de Canonicis S. Georgij in Alga, quòd præcedant Canonicos Regulares Lateranen. declarauit Pius V. *in sua Constitut.* 127. incip. *Cum aliàs*, 11. *Kalend. Iunij* 1571.

Cælestini, qui sunt antiquiores origine, & confirmatione Apost. Oliuetanis, ideò eos præcedunt, vt fuit resolutum in Rot. *in Salernitana præcedentiæ* 21. *Iunij* 1625. coram *Burat.* inter eius impressas *decis.* 877.

Fratres mendicantes semper, & vbique tribuere debent præcedentiam Monachis. *S. Congr. Rituum in Monopolitana Martij*.1619.

Fratres Iesuati præcedere debent Minoribus Obseruantibus *S. Congreg. Ritũ in Pisana* 4. *Sept.*1621.

38 Rector verò in sua Ecclesia quoscumque alios, qui ordine hierarchico non sunt Superiores, antecedit in solemnibus Missis dicendis, alijsque omnibus præeminentiis, & ideo Rota censuit Parochum in sua Ecclesia præferendum Decano, & Capitulo Collegiatæ ad eam Ecclesiam personaliter ex antiqua consuetudine accedentibus, quodque maior minori in eius domo cedere teneatur, Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel. gloss.* 6. *n.*101. *& seq.*

Manutentio conceditur existenti in quasi possessione præcedentiæ, & præeminentiæ in processionibus, in delatione Crucis, in sessione in digniori loco, & in aliis actibus publicis, ac celebratione Diuinorum, Menoch. *cons.*52. *n.*49. Post. *de mandato manutenendi obseru.* 10. *n.*13. Rota apud eund. *decis.* 32. 33. 35. 101. *&* 229. Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. part.* 1. *decis.* 132. Quando inter Fratres Mendicantes non probatur, aut non cõstat de quasi possessione prudentiæ, statuit Gregorius XIII. *in dict. sua Constit.* suprà relata, vt ij, qui antiquiores in loco controuersiæ fuerint, in omnibus processionibus tam publicis, quàm priuatis procedere debeant, Ita sæpè sæpiùs censuit *S. Congr. Rit.* vt *in Vrgentin.* 23. *Maij* 1603. *& in Cuetin.* 1. *Martij* 1614. *& in Terraciner.* 30. *Sept.* 1614. *& in Rossanẽ. terræ nouæ* 14. *Febr.* 1615. *& in Agrigẽtin. terrænari* 4. *Aprilis* 1615. *& in Spoletana.* 16. *Augusti* 1618. *& in Oritan. terra Tralla* 29. *Sept.* 1619. *& in Nucerina* 24. *Ianuar. &* 19. *Maij* 1617. *& in Tudertina terra Allazza* 16. *Ianuarij* 1620.

39 Cum Confraternitatibus autem quid seruandum sit, dum inter eas contenditur de præcedentia? Vide Gutier. *l.* 1. *Canonic. cap.* 35. Ceuall. *comm. contra commun. to.* 4. *q.* 897. *n.* 236. Auend. *de exequendis mand. p.* 1. *c.* 1. *n.* 25. *pag.* 14.

40 Pro honore Competit iudicium possessorium, vt ex Bald. & Boër. resoluit Ioannes Garcia *de nobilit.*

41 *gloss.* 35. *num.* 59. *post princip.* vbi etiam, quod † antiquiori nobiliori competit locus honorabilior, quòd si ab eo deturbetur, fit illi iniuria, quam de facto potest propellere, de quo etiam idem Garcia *de expens. c.* 8. *ad finem.* Lara *in l. si quis à liberis, in princ. n.* 25. *ff. de liberis agnoscen.* Hinc occurrit, quod nimis properè resoluit Carolus de Grassis *de effectibus cle-*

42 *ric. effectu* 1. *n.* 613. quod scilicet † in controuersiis circa locum incedendi in processionibus, vt si debet incedere in quarto, vel quinto loco, sit iudex sæcularis competens, qui summariè, & de plano, cognita differentia causam terminare debeat. Quando autem differentia est an aliquis sit malè cancellatus à Societatibus, Confraternitatibus, vel sit recipiendus, vel non, an sit canonicè quis vel electus ad gubernium, & administrationem, tales & similes controuersiæ dirimuntur per Episcopum, aut eius Vicarium. Sed quamuis hæc Caroli de Grassis sententia circa primum membrum videri possit tolerabilis, quando agitur iudicio possessorio, tamen extra illud eam non admitterem, sed potius resoluendum puto ad iudicem Ecclesiasticum pertinere controuersias dirimere, quæ essent inter ipsas laïcorum Confraternitates circa modum procedendi, vel circa habitum, vel quid simile, refert me citato *in hoc loco* Diana *moral. resol. part.* 2. *tract.* 1. & nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c.* 11. *nu.* 10. *cum seqq.* cùm talia sint actiones spirituales, Nauar. *cons.* 3. *n.* 6. *de foro comp.* in nou. & laïci in dictis actionibus spiritualibus & concernentibus cultum diuinum, sunt suppositi iudicio Episcopi, Stephan. Gratian. *March. decis.* 342. *n.* 4. latius supra hac *alleg. n.* 26.

ALLEGATIO LXXIX.

Episcopus extinguere inimicitias, & ad concordiam compellere quando debeat?

SVMMARIVM.

1 *Inimicitias in Episcopatu ortas debent Episcopi componere.*
2 *Beneficia certo modo impetranti debet Episcopus semper consulere, & defectum obtinentem monere, vt impetret dispensationem.*
3 *Bullarum Apostol. executionem iniustè impedientes vltra excõmunicationem Papalẽ, quã incurrunt, tenẽtur ad fructus deperditos, & expẽsas factas.*
4 *Recurrentes ad iudices laicos pro obtinendis inhibitoriis, & aliis impedimentis, sunt ipso iure excommunicati.*
5 *Recursus ad curiam sæcularem probatur ex iuribus minus firmiter extractis, propter difficultatem illa extrahendi seruatis seruandis.*
6 *Concordes reducere sub pœna excommunicationis potest Episcopus discordes etiam laicos.*
7 *Pacis violatores tenetur sub peccato mortali Episcopus excommunicare.*
8 *Lites ne protelentur debet quilibet iudex laborare.*
9 *Litigantes potest Episcopus ad concordiam, & ad compromittendum compellere, quando lis diu durauit, & causa est intricata, vel quando imminet timor armorum.*
10 *Controuersias ancipites componere pium, & sacerdotale munus est.*
11 *Lites qui minuit, minuit peccata.*
12 *Litium occasio amputanda est.*
13 *Litium introductio criminum occasionem, & alia detrimenta præbet.*
14 *Lites sunt causæ malorum.*
15 *Aduocati hac tempestate plures sunt ad bonas causas malè perpendendas.*
16 *Aduocati qui rectè, & iustè vtuntur legibus, multum merentur apud Deum.*
17 *Christus Saluator noster aduocationis officium pro Maria Magdalena, & in mulieris de adulterio accusatione, ac suorum discipulorum criminationibus falsò impositis sustinuit.*
18 *Beatissima Virgo aduocata peccatorum dicitur.*
19 *Ambrosius vndecim annis in Curiis, & foro causas egit.*

20 Ger

20 *Germanus, & Lepandus Aduocati, & D Leonardi fratres in numerum Sanctorum relati sunt.*
21 *Aduocationis officium vtile, ac necessarium Reipublicæ est.*
22 *Aduocati militibus, & equitibus comparantur.*
23 *Medicis præstantiores sunt aduocati.*
24 *Aduocatus debet semper esse verax in sermone, iustus in iudicio, plenus in consilio.*
25 *Secreta clientis aduocatus reuelãs tenetur pœna falsi.*
26 *Consulere vni ex partibus, & pro altera patrocinari non potest aduocatus.*
27 *Aduocatus actoris in prima instantia, non potest esse Rei in secunda, & vice versa.*
28 *Aduocatus non potest cum cliente pactum de quota litis facere.*
29 *Aduocatus domum exiens debet habere sumptus à suo clientulo, antequam è domo pedem moueat.*
30 *Aduocatus pro modico aduocans contemptibilis habetur.*
31 *Aduocatus secundum suæ scientiæ probitatem, potest mercedem quærere, etiam absque librorum reuolutione.*
32 *Salarium immodicum non potest aduocatus extorquere, quia teneretur ad restitutionem.*
33 *Salarium petens à pauperibus peccat.*
34 *Patrocinium suscipere etiam pro miserabilibus personis inuitus cogitur aduocatus.*
35 *Procurator non tenetur inuitus suscipere mandatum.*
36 *Salarium certum à duabus personis quolibet anno pro patrocinio in eorum causis præstando accipiens aduocatus, si litigent inter se, cui earum teneatur adiuuare ostenditur.*
37 *Salarium in propria causa non meretur aduocatus, nisi petat tanquam damni, & interesse.*
38 *Salarium aduocati potest quis petere, quamuis eum habeat gratis.*
39 *Salarium aduocato an in initio, medio, vel fine litis sit soluendum, ostenditur.*
40 *Aduocato patrocinium debetur, etiam causa finita per concordiam.*

1 IRCA inimicitias, quæ nascuntur in Episcopatibus, debent Episcopi summopere vigilare, quomodo illas componere possint, qui si negligentes fuerint in reuocando discordes ad concordiam, peccabunt mortaliter, quamuis in aliis sit veniale, gloss. *verb. neglexerit, in capite vnum orarium, vers. quoties 24. dist.* vbi citat *capite præcipimus 50. dist.* Mar. Anton. Genuens. *in man. Pastorum c. 43. n. 1.* Bellet. *disquisit. clerical. tit. de disciplina clericali, §. 15. n. 96.* & citant Felin. *in c. 1. n. 5. de treuga & pace.*

2 Cauere igitur debet Episcopus ne alicui consulat, vt impetret beneficia ab alio detenta certo modo, sed potius moneat, & notificet obtinenti defectum ad finem impetrandi dispensationem: etenim experimento compertum est, ex dictis impetrationibus oriri inter clericos, & eorum consanguineos odia, inimicitias capitales, & homicida, quorum non debet esse causa Episcopus, & quando sine eius consilio, aut fauore fiunt tales impetrationes, laboret, vt eos concordet, vel conferendo impetrantibus alia beneficia, vel omni meliori modo, & semper aduertat, ne sit causa discordiæ. Ideò enim dicit in Missa, *Pax vobis*, vt ostendat se esse Vicarium Christi, qui venit mittere pacem in terra, & hæc fuit prima vox eius ad Discipulos post Resurrectionem, gloss. *in capite hoc quoque, de consecrat. dist. 1.* ita & eisdemmet verbis firmat Marc. Anton. Genuens. *dict. cap 43. num. 11.*

Sed aliquando, quod summè dolendum est, non 3
sine maximo Animarum dispendio longè aliter fit, contingit enim, vt canonicè prouisi possessione suorum beneficiorum sibi iniustè denegata, alij liti cedant, alij in impedimentis sibi obiectis dirimendis plures annos in partibus consumant, vsque dum è carceribus relaxata causa post innumeros sumptus, & expensas factas sibi possessionem esse dandam in sacra Rota obtineant. Meminerint igitur taliter impedientes integram se teneri facere restitutionem omnium fructuum, & expensarum; aduertántque sibi esse impositam excommunicationem à Summis Pontif. Clement. VII. Leone X. & Paulo V. in suis Constitut. contra impedientes Bullarum Apostol. executionem, & *in Bulla cœnæ Domini, casu 14* à qua nulla poterunt se tueri excusatione, si enim in hac vita damnatis subterfugiis securo animo steterint, in alia tamen Deum vltorem habebunt.

Hinc aduertendum duxi, quod sicut Bullarum 4
Apost. exequutionem impedientes supradictam incurrunt excommunicationem, ita etiam ad iudices laïcos pro obtinendis inhibitoriis, & aliis impedimentis recurrentes, qui sunt ipso iure excommunicati, *cap. nouerit, cap. quare, de sentent. excomm. & in Bull. in Cœna Domini, §. 13.* suprà *alleg. 50. numer. 60.* & ideò *in vna Vlixbonen. beneficij 16. Ianuarij 1598.* coram *D. Litta*, fuit declaratum clericum, qui habuerat recursum ad Curiam sæcularem, incidisse in excommunicationem Bullæ *in Cœna Domini*, quamuis recurreret ad finem impediendi executionem alicuius mandati nulliter relaxati, vt decidit Rota *in Brixien. die 26. Ianuarij 1589.* coram *Orano*, vbi etiam fuit dictum recursum ad Curiam sæcularem præsumi obtentum ab eo, de cuius interesse agitur, ad Barc. *l. fin. ff. de quæst.* Item *in altera Leodien. Canonicatus die 11. Martij 1596.* † coram *Illustrissim. Card. Blanchetto* fuit di- 5
ctum ad probandum recursum ad Curiam sæcularem Rotam pluries fidem adhibuisse iuribus minus formiter extractis, propter difficultatem illa extrahendi seruatis seruandis, ibi etiam fuit decisum excommunicatum ob recursum non esse absoluendum, nisi prius constet de paritione. Vnde *in Oscen. Canonicatus 1. Decembris 1695.* coram *D. Peña* fuit tentum bene fuisse declaratum excommunicatum quendam Paulum ob recursum ad tribunal sæculare, qui obtinuerat inhibitionem iudici Ecclesiastico, ne appellatione pendente aliud innouaret, ac fuit dictum non esse attendendam copiosam turbam Doctorum, quibus ille Paulus defendebatur, asserentium licitos esse in quibuscunque casibus recursus ad iudices sæculares; quoniam sacrorum Canonum auctoritas illis omnibus præponderat, dum habent consuetudinem tanquam improbatam, ac sactis Canonibus inimicam, quæ clericos iurisdictioni laïcorum supponit, non fuisse attendendam *c. qualiter & quando*, vbi communiter Doct. & Abb. *n. 7. de iud.* Rot. *dec. 10. de consuet. in antiq.* Mar. Socin *in c. si quis clericus, n. 18 & in c. sanè, n. 10. de foro comp.*

Potest item Episcopus per censuras compellere 6
etiam laïcos, qui diu fuerunt discordes, & adhuc inter eos discordia durat, vt ad pacem, & concordiam deueniant, postquam eos prius admonuerit, *c. placuit, & ibi gloss. 1 cap. studendum 90 dist.* Felin. *in rubr. de treuga & pace, n. 5.* Barbar. *consil. 1. num. 1. versic. & adduco vol. 3* Bellet *d. tit. de disciplina clericali, §. 15. num 95. & tit. de fauore clericorum reali, §. 15. num 75.* Marta *de iurisd. p. 1. c. 40. n. 3.* Vel ad inducias inter eos faciendas, Abb *in d. rub. de treuga & pace n.* [illegible] & ad treugam ex causa, Felin *in d. rubr. num. 9.* Abb *in cap. 1 illo tit.* quos refert Marc. Anton. Genuens. *d. cap. 43 num. 14.*

7 Itemque † sub peccato mortali teneatur violatores
pacis excommunicare, *cap.1.de treuga,& pace cap.1.*
§. Episcopo,de pace tenenda, in vsib. feud. Et iudicare
potest frangentem iuramentum pacis, *cap.nouit.* vbi
Abb.*num.49 de iudic.*Felin *in cap.cum sit,num.19.*vbi
etiam Abb.*num.* 28. *de foro comp.* citati à Belletto *d.*
§.5.num 75. Episcopis enim incumbit ad pacem fir-
miter tenendam sibi mutuum consilium & auxi-
lium præbere, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit.*
*lib.*20.*num.*54 *in fine.*Olim enim processus pro pace,
& treugis violatis solebat fieri per Episcopos in suis
diœcesibus, & Parochiis, nunc vero ea omnia sunt
correcta, & Constitutiones, quæ id disponebant,
abierunt in dissuetudinem,atque ita in his non vo-
catur, nec interuenit Episcopus, Oliban. *in vsatic.*
*Alium namque,c.*14.*à num.*23.*cum seqq.*Iacob.Calid.
*de Pace & treuga dub.*8. *in princ.* Fontanel. *de pactis*
8 *nupt.clauf.*2.*glos.*5.*num.*115.
Ita & quilibet iudex laborare debet ne lites pro-
telentur, & summopere curare eas componere, pa-
cemque omni cura inter omnes quærere, *l. quidam*,
*ff.si certum pet.l congruit.*vbi Bart.& alij, & *l.illicitas,*
§.ne potentiores.ff.de offic Præsidis,cap. finem litibus,de
*dolo & cont gloss.*1.*in c discordantes,*90.*dist.*Granat. *ad*
*Vestrium in praxi ciuili,lib.*3.*cap.*1. *num* 11. Bruno. à
Sole *in locis commun.verb. iudex.num.*24.Bellet *d.§.*15.
*n.*27.Ant,Monach *Bon.dec* 10.*n.*33. Cardos *in praxi*
9 *Iudicum,verb.iudex.num.*32 & 33.† Potest etiam liti-
gantes partes ad concordiam,& ad compromitten-
dum compellere,quando lis diu durauit,& causa est
intricata,etiamsi causa sit ciuilis, *cap.placuit.* 90. *dist.*
Abb.*in d.rub.de treuga & pace,n.*1.& *ibi.*Felin.*n.*5.vbi
etiam *in vers fallit quarto,*idem resoluit quando im-
minet timor armorum,si partes non concilientur,&
*n.*6. quando est dissensio inter personas insignes, ex
qua Respublica turbatur.
10 Pium enim & Sacerdotale munus est ancipites
controuersias componere, Modern *de iurisdict. p.*4.
*cent.*2.*casu* 120.*num.*1. Et publica vtilitas vt lites fi-
niantur, Flamin. *de resignat.lib.*3.*quæst.*5.*num.*12. ad
conseruationem enim congregationis humanæ spe-
11 ctat,vt illæ terminentur, *Clem dudum,de sepult.*Fla-
min.*d q.*5.*n.*13.Vnde dictum emanauit, qui minuit
lites, minuit peccata, de quo Gregor. per text. ibi
*in l.*26.*tit.*4 *p.*3.
12 Occasio igitur litium amputanda est, vt aduertit
Adrian Pulux. *ad edictum. de alienatione iudicij c.* 1.
fol. 10. nihil ita simile est dæmonum moribus,quàm
13 litigare,Paul.Montan. *de tutel.& curis c* 33 *nu.* 256.
litium enim introductio,criminum occasionem,&
alia detrimenta præbet.*d.Clem dudum*, Tiraq. *de re-*
*tractu lig.§ gloss.*7. *à num.* 20. Rebuff. *in proœm. con-*
*cord verb.sumptibus pag.mihi.*511.*& in l.litis nomen.*36.
ff.de verborum signif. Cot. *in memorab.verb. lites, pag.*
551.Flamin.*de resignat.lib.*11.*q.*1.*numer.*29.Montan.
14 *d.cap.*33.*num.*155. *cum seqq.*Gonzal *ad reg.*8.*Cancell.*
*§.*7.*proœm.numer.*12.*cum seqq.* † Est causa multorum
malorum. Rebuff. *tom.* 1. *ad leges Galliæ*, *in proœm.*
*gloss.*5.*num.*154.Montan.*d.c.*33.*num.*256. Vnde lites
dicuntur flagella hominum durissima, idem Rebuff.
in reg. de subrogandis collitigantibus gloss. 1. Pulchrè
ideo dicebat Beatus Iuo Aduocatorum patronus, vt
refert Rebuff.*d. gloss.*5 *num.*154. quod in controuer-
siis causarum corporales inimicitiæ oriuntur, fit
amissio expensarum, labor animi exercetur, corpus
quotidie fatigatur.multa & inhonesta crimina inde
consequuntur, bona, & vtilia opera postponuntur,
& qui semper credunt obtinere,frequenter succum-
bunt,& si obtinent computatis laboribus,& expen-
sis, nihil acquirunt, vnde tutior est pax incerta vi-
ctoria, vt dicit text. *in l.vltim.C.commin.epistol.* Lu-
sitanè *melhorhe mao conserto,que boa demanda*, & Hi-
spanè,*mas vale mala auencia, que buena sentencia;*quia
satis lucratur,qui se à litibus eximit, Perez *ad lib.* 3.
*Ordinam.tit.*1 *p.*448 *in fine, & l.*1.*tit.*3.*pag.mihi.*515.
Hinc Cicero laudat Seruium Sulpitium non tam ob
admirabilem,& pene diuinam Iuris scientiam,quam
quod semper maluerit litium controuersias tollere,
quàm actiones instituere.Et Isocrates *in suo Areopa-*
gitico laudat priscos Athenienses, quòd foro fuerint
neque eò descenderint vnquam, nisi coacti,& ma-
gno pudore; erubescant litigiosi, qui si de facilè, &
continuè litigauerint,calumniosi præsumuntur, Re-
buff *de reprobat testium.n.*330.
Plurimos hac tempestate Aduocatos fora nostra 15
enutriunt, quos in perniciem ali Reipub.& ad bo-
nas causas malè perdendas natos esse credas; quippe
quod ad eos nulla alia ratione eatur frequentius,
quàm quod minoris multò cæteris prostent. Obtur-
batorum loco erunt, qui callidè excogitatis ratiun-
culis,quibusdam putidis, suffundunt tenebras, iudi-
ces supplantant, obtundunt, reiiciunt, & causas,
(facinus illis inclytum) in mille protrahunt anno-
rum myriades.O quàm præstaret nebulones illos me-
ras harpyias foro pellere,immò & loco mouere, &
in Cerites rursus referre; nihil enim aliud crudelius
in eos licet per Christianam pietatem optare;contra
quos D. Bern. *lib.*1 *de considerat. ad Eugenium*, sic
ait:*Miror quemadmodum aures diuinæ possent huius-*
modi Aduocatorum disputationes, & pugnas verborum
audire;hi sunt, qui linguas suas docuerunt loqui menda-
cium, discreti aduersus iustitiā,eruditi pro falsitate,sa-
pientes vt faciant malum,& loquentes,vt impugnent ve-
rum,hi sunt, qui instruunt à quibus fuerant instruendi,
astruunt non comperta,sed suas struunt calumnias, inno-
centiæ, destruunt veritatis simplicitatem,& obstruunt iu-
*dicis vias.*Plura alia in hoc propositum adducit Steph
Gratian.*discept.forens.c.*186.*à n.*57.
Vnde non desunt, qui dicant periculosam esse 16
Aduocatorum salutem,eo quod iniustas litium con-
trouersias vt plurimum sustineant,ac ad longum ma-
ximis partium expensis protrahant:illi tamen, & iu-
dices, qui rectè, & iustè vtuntur legibus, multum
merentur apud Deum,Cassan.*in Catalogo gloriæ mun-*
*di part.*4.*consid.*51.*& p.*7.*consid.* 32.Syl nupt.*verb est*
nubendum, *fol.paruo.*56.*vers.vndecima ratio*, Rebuff.
*in repet.cap Raynutius, vers immò,de testament. pag.*545.
Gregor.*ad l.*1.*verb.los iurgadores,tit.*4.*part.*3. faciunt
tradita per Tiraquell.*de nobilit c.*29 *à n.*10.Fr.Emm.
*quæst.Regul tom.*3.*quæst.*48. *art.*1. Matiens. *in dialogo*
*relatoris,part.*1.*cap* 7.*num.*5. Amat.Roder. *in practica*
de modo,& forma videndi, seu examinandi processum,
*cap.*10.*n.*5.Sarm.*lib.*2 *select.c.*13.*num.*8.Burg.de Pace
in proœmio ad leges Tauri, num. 382. Caualcan. *Fiuiz.*
*decis.*13.*n.*21.*p.*1.Franc.Viui.*Neapol.decis.*123.*n.*24.
Ceuall.*commun.contra communes quæst.*736. *numer.*14.
Bernard.Græuæ.*ad practicam Camer.Imper.lib.*1.*con-* 17
*clus.*43.*numer.*7.Et† ipse Christus Saluator noster,&
vnicus Mediator, quin studiorum nostrorum beni-
gnissimus director IESVS Christus (cuius Sanctis-
simi nominis memoria in præsentiarum piè erit re-
colenda) Aduocationis officium pro Maria Magda-
lena, & in mulieris de adulterio accusatione, ac in
Discipulorum suorum variis criminationibus susti-
nuit,prout ex D.Augustino asserunt Rol.*cons.*36.*n.*5.
*vol.*3.Caccialup.*in suo tract de officio Aduocat quæst* 1.
*num.*2.*cum sequentibus,*Ceuall.*d quæst* 736.*n.*12,Bern.
Græuæ.*d concl* 43.*num.*4. Marta *de iurisdict. part.* 4.
casu 115.*à.num,*1. Quem† & in Cœlis Aduocatum 18
habemus apud Patrem æternum, *Io.cap.* 2.Et etiam
Virgo

Virgo MARIA Aduocata peccatorum vocatur ab Ecclesia in quotidiana oratione, cuius exordium est, *Salue Regina*, ibi, *Eia ergo aduocata nostra*. Et de Daniele liberante aduocando iudicialiter Susannam notissima est historia.

19 † D. Ambrosius vndecim annis in Curiis & foro causas egit, Marta *d.casu* 115. *nu*.2. Cenall *d q*.736.*n*.11.

20 † Germanus, & Lipardus aduocati D. Leonardi Magni fratres in numerum Sanctorum relati sunt. Iuo etiam aduocatus inter Beatos connumeratur, Marta *d.n*.1.

21 Aduocationis officium quàm honestum, quàm vtile, & quàm necessarium Reipublicæ sit, testatur Imper. *in l laudabile*, *C.de aduocat.diuers.iudicum*, & exornant Bernard. Græuæ *d.conclus*.41.*à princ*. Ioan. Garc *de nobilit gloss*.35.*num*.11. *cum seqq* Bobadil. *in sua politica lib*. 3 *c*.14.*à num*.56. Cardos. *in praxi iudicum,& aduocat.verb.Procurator,n*.5. Marta *d.casu* 115. *à n*.3. Cabed *p*.1. *Lusitan.dec*. 214.*n*.1. Amat. Roderic. *in praxi de modo & forma videndi, seu examinandi processum, c*.10.*num*.9.*cum seq*. Mendez à Castro *in praxi Lusitana lib*. 1.*c*. 3.*n*.27.

22 Aduocati enim militibus, seu equitibus comparantur, quia, vt hi armis, ita legibus illi hominum vitas & bona defendere dicuntur, *l Aduocati*, 14.*C.de aduoc.diuers iudicior*. Tiraquell. *de nobilit. c*.29. *à n*.11. Bacc. *de inope debitore, cap*.16.*à num*.148. Ioan Garc. *de nobilit gloss*. 35.*n*.10.

23 Medicis sunt præstantiores, quia si Medicinæ scientia præcisè ad curationem corporis tendit, scientia verò legalis principaliter ad curationē animi dirigitur, vt per Mozz. *de contract.tit. de locato, in princip.num*.16. Bernard Græuæ. *d.conclus*.43. *n*.6. me citato *in hoc loco* Ioan. Paul. Xammar. *de officio Iudic. & aduocat p*.1.*q*.2.*num* 38. Multis igitur honoribus, & prærogatiuis fruuntur, de quibus Imper *in dicta l. Aduocati*, & quia nobile est officium, ad illud infamis admitti non potest, vt disponit Ord. Regia Lusitan. *lib*.1.*tit* 48.§.25. resoluunt Bern. Græuæ. *d.conclus*.43. *consid*. 3. Cardoso *d verb procurator, n*.5. D. Barbosa *in l,cum prætor*,§.*vlt.num* 126 *ff de iudic* & ideò nec Iudæus, Bart. *in l.vltim.C de postulando*, Couar. *in Clem. si furiosus,p*.2.§.2.*ad fin*. Greg. *l* 1.*tit*.6. *p*. 3. Menoch. *de arbitr.casu* 360.*n*.69. Donell *commentar iuris Ciuilis lib*.18 *c*.3.*col*.7 *vers præterea*, Cardoso *d.verb.procurat.n*.110.*& verb.officialis,n*.51. Nec etiam excommunicatus, nisi ad negotia, Peregr. *de iure fisci lib*. 3. *tit*.11 *n*. 20. Cardoso *d.verb procurator,n*.110.

24 Aduocatus debet semper esse verax in sermone, iustus in iudicio, plenus in consilio, Afflict. *libro* 1. *constit.Neapolit.rubr*.81.*num* 4.

25 † Secreta clientis reuelans tenetur pœna falsi, *l*.1.vbi Greg. *tit*.7.*part*.7. *& l*.17.*tit*.16.*lib*.2.*noua recopil*. Perez *ad l*.1.*tit*.19.*lib*. 2.*Ordin.pag*.400. Stephan Gratian. *discept.forens.cap*. 10.*num*.16. Cald. Pereira *in comment.ad l vnic.C ex delictis defunct.part*.4.*num*.31.*cum seqq*. plures ex antiquioribus refert Cened *ad Decret. collect*.28.*n*.21. Ioann. Paul. Xammar. me citato *in hoc loco de officio Iudic.& aduoc.p*.2 *q*.4.*n*.6. vbi *num*.10. resoluit aduocatum recipientem pecunias à duabus partibus contrariis, vel pro vtráque parte aduocantem prænaricatorem esse, vt talem puniendum, & *num*.13 quod peccat aduocatus pro vtráque parte aduocans, & à *num*.19. quod mortaliter etiam peccat si iura & arcana sui clientis parti aduersæ reuelauerit.

26 Non potest vni ex partibus consulere, & pro altera patrocinari, Ordin. Regia Lusitan *lib*.1.*tit* 48. §.12. Anend. *de exequendis mand.part*.1.*c*.2.*numer*.24. Cabed. *d. Lusitan.decis*.214. *num*.16. *part*. 1. si tamen pars vna illi sua ostenderit iura, & postea renuerit debitum, & instam præstare mercedem, poterit pro altera parte patrocinium præstare. Vide Gregor. *l* 10. *verb.su salario,tit*.6.*p*.3. Peregr *de iure fisci lib*.7.*tit*.2. *n*.11. Auend. *de exequendis mandat.p*.1.*c*.2.*n*.25. *vers. non tamen*. Azeuedo *l*.7.*n*.5 *tit*.16. *lib*.2. *noua recopil*. Gutier. *pract.lib*.1.*q*.30.*à n*.1. latè Xammar. *d.p*.2.*q*.4. *n*.21.*cum seqq*.

Et Aduocatus actoris in prima instantia, non potest esse Rei in secūda, & vice versa, Bernard. Græuæ. *lib*.1 *in proœm.num*.41. post Suar. de Paz. Baiard. & Portoles idem tenet Xamm. *d.p*.2. *quæst*. 2. *num*.31. *cum seqq*. 27

Nec cum cliente pactum de quota litis facere valet, *l.quis aduocatorum*, 5. *C.de postulando, c.infames*, §. *arceantur etiam à professione*, 3 *q*.7. Lusitan *d tit*.48.§. 11. Hispani *l*.14. *tit*.6. *p*.3. vbi *gloss*.7. Bonacos. *commun.crim p*.1.*verb pactum fol*.125.*& p*.1. *verb.aduocatus,fol*.3. Nauar. *cons* 1.*sub tit de procurat*. Donel *d c*.3. *col* 9.*vers.præterea non debet aduocatus*, Surd *cons*.306. *n*.10. Caualcan. *decis*.41 *n*.43.*p*.1. Azened. *l*.8 *tit*.16. *lib*.2.*nou.recop*. Vincen. de Franch. *decis*.205. Suar. de Paz *in pract.tom*.1.*in initio annot*.5. *n*.63. Bobadil. *in sua politica lib*.3.*c*.14 *n*.68.*ad finem*, Morla *in emporio iuris,p*.1 *tit*.3 *in prælud.num* 60,*cum seqq* Sayr. *in claui Regia lib*.12 *c*.2 3. *n*.30. *cum seqq*. Bernard. Græuæ. *d. lib*.1.*concl*.24.*à n*.22. Farin. *cons*.70. *lib*.1. Paulin. Berr. Lucens *in praxi crim.Regularium tit*.4. *n*.33. Cabed. *Lusitan.decis*.19.*à n*.1.*p*.1. Alexand. Trentacinq. *var. resol.lib*.2.*tit.de postulando resol*.1.*pag*.64 *cum seq*. Carrasc. *in explicat.ad aliquas leges recop*.10.*n*.46.*cum seqq*. latè Xamm. *de offic Iudic.p*.2.*q*.9.*n*.26.*cum seqq*. 28

Domum exiens Aduocatus debet habere sumptus à suo clientulo, vt per Camill Borrel *cons*.21.*n*.17.*p* 1. Et vbi extra habitationis locum, vel ciuitatem proficisci in causa clientis necesse esset, vltra salarium sibi debent præstari expensæ alimentorum, & vecturæ, Surdus *de aliment tit*.1.*q*.68.*n*.1.*& tit*.4.*q*.8.*num*.6. adeò vt huiusmodi expensæ antequam de domo pedem moueat, sibi soluendæ sint, ex eodem Surd. *dicto tit* 4.*q*.17 *num*.32. quem refert Bernard. Græuæ. *dicto lib*.1 *concl*.44.*à n*.20. 29

Et quia Aduocatus pro modico aduocans contemptibilis habetur, vt asserunt Viui. *Neapol. decis*.123. *n*.1. Monter. à Cueua *Aragoniæ dec*.14.*n*.61. quos refert Bernard. Græuæ. *d.concl*.44. *consid*.1. 30

† potest secundùm suæ scientiæ probitatem, & intellectum mercedem quærere, etiamsi absque labore, & librorum reuolutione consulat, Cened *ad Decretum collectan*.28.*n*.20. Stephan. Gratian. *disceptat forens.c*.39.*à n*.15. Carrasc. *d.c*.10.*num*.26. Bobadil. *in politica lib*.3. *c*.14.*n*.68. Ioann. Paul. Xammar. me citato *in hoc loco, in tract.de officio Iudicis p*.1.*q*.7.*n*.10. vbi reddit rationem, propter præteritos in addiscenda legum scientia, & sumptus ea ex causa factos 31

† Non tamen immodicum salarium extorquere valet, quia tunc teneretur ad restitutionem, Auiles *ad cap*.1. *Prælatorum fol*.57. Perez *l*.2.*tit*. 19.*lib*.2.*Ord pag*.403.*& seq*. Sayr. *in Claui Regia lib*.12.*c*.23.*n*.28.*cum seq*. Azened. *l*.21. *n*.3.*tit*.16.*lib*.2.*nou.recop*. Suar. de Paz *in pract. tom*.1. *annot*.5.*n*.50. Flores de Mena *var.lib*.1. *q*.7.§.1. *n*.49. Cald. Pereira *ad l.vnic.C.ex delictis defunct p*.4. *n*.17. *cum seqq*. Cened *d.collect*.28.*n*.15. 32

Et peccat si salarium petat à pauperibus Tiraquel. *de nobilit.c*.29.*n*.39. Couar. *pract.c*.6. *num* 4. Azeued. *l*.16. per text. *ibi tit*.16.*lib*.2.*noua recopilat*. Menoch. *illustr.c*.41.*num*.3 Perez *l*.1.*tit*.19.*lib*.2.*Ord.pag*.400. Rebuff. *ad l*.27.*ff.de verborum signific.pag*.157. *& de priuileg.scholast.priuileg*.90. Cornel. Benincas *de priuileg.paupert.in* 1.*spec.ind.num*.10. Viui. *Neapol.decision*. 159.*num*.2.*cum sequentibus*, Fr. Emman. *in summ.verb. Abogados*, *cap* 4. *num*.6. Sayr. *d.cap*.23. Cald. Pereira 33

d.p.n.28.Camill.Borell.in sum.omnium tom.1. decis tit. 65. num.38.

34 Inuitus enim cogitur patrocinium suscipere, etiam pro miserabilibus personis, Suar. in thesauro commun. opin.lit.A, num.93. Lancel.Polit.de offic aduocat cap.3. Bernard.Græuæ d. lib.1.concl.43.consid.1 num.4.& 5. Carrasc.d.cap.10.à num.34 Xammar.d p 2.q 9 num.22. Nam ad pauperum causas suscipiendas gratiis, & Dei amore aduocati à Iudice compelli possunt sub pœna interdictionis fori, Cou. pract.c.6.num.4. Mynsing. cent.4.obseru 52. Rol.à Valle cons.87.à n 28. Tiraq. de nobil c.29.à n.40.& 46.Menoch.de arbitr.cas.166. n.4.Bobadil.in sua polit lib.3.cap.14.n.18 & 56.Villalob.in sum p 2.tr.18 diffic.1.

35 † licèt secus in procuratore, qui non tenetur inuitus suscipere mandatum, Stephan.Gratian.c.56.num.22.& seq. Bernard.Græuæ.d. consid.1.num.17.

36 Quæri hîc non abs re potest, qui faciendum, si à duabus partibus aduocatus accipit quolibet anno pro patrocinio in eorum causis præstando aliquod salarium, & huiusmodi partes in litè vnà sunt inuicem contrariæ, cui earum tenebitur aduocatus in hoc casu adiuuare? Dic illi, qui prius salarium huic aduocato constituit, quasi prior tempore potior sit iure. Vide Roland. consil.14.num.24. volum.2. Alexand. consil.118.num 25.& 26. volum.5. Rebuff. ad l.52.ff.de verborum signific pag.268. Azeued. ad l.18. tit.16.lib.2.noua recopil Carrasc.d.c.10.n.31. Cancer.p. 1.c.14 à n.68.Xammar.d.p.2.q.4.n.59.

37 In propria causa Aduocatus salarium non meretur, Boër.decis.210 num.3.Tiraquell. de retract lign.§. 29.gloss.4.num.5.& 6. Menoch.de arbitr. casu 154. num.5.& 6. Azeued. l.11. num.7.d.tit.16.& l.1.n.20. tit.22.lib 4.noua recopil. Bernard.Græuæ. d.lib.1.concl. 151 consider.1. num.4. nisi petat tanquam damnum, & interesse, Abb.in c.finem litibus, n.30. de dolo. Rebuff.tom.2.ad leges Galliæ, tit de expen art 5 gloss vnic. num 27.& 28.Ioseph.Ludou.Perus decis.111. num.1. Camill.Borell.titul.65. à num 111. Surd.de aliment.d. tit.9.quæst.39.n.11. Viui. tom 1.commun.opinion. lib.1. tit.6.num.21 vers.sed aduerte, pag.311. Stephan.Grat. disceptat forens.cap.33 num.46 & cap.56. n.41. & 42. D.Barbosa in l eum qui temerè, num 260. cum sequentibus, ff.de iudic.Debet assumere alium aduocatum in propria causa, in qua patrocinium sibimet præstare non decet, & ita practicatum in Regno Lusitaniæ referunt Valasc.consult.25.num.vltim. Bernard. Græuæ.dict.lib.1.conclus.151. considerat.1.num.14 Cardos. in praxi iudicum, verb procurator, num.106.D.Barbosa vbi proximè num. 262. quamvis contra hanc praxim insurgat Carrasc.dict.cap.10.num.23. & tunc ei debentur expensæ, etiamsi alius aduocatus gratis illi patrocinium præstiterit, Rebuff.dicto tit. de expensis, art.5.gloss.vnic.num.28. Ioseph.Ludouic.d.decis.111. num.3.Camill. Borrell.d.tit.65.n.114.& seqq.Cened. d.collect.28.n.10 & 11.

38 Sic etiam potest quis petere salarium Aduocati, quamvis eum gratis habeat, Bart. in l.quod si domus, ff.locati, Hippol. in l patre, vel marito, num.69 & 70. ff.de quæst.Perez ad lib.3.Ord pag.mihi 760.Azeuedo l.2.n.20.tit.22.lib.4.noua recop.Steph.Gratian d.c.56. num.14.

39 Salarium Aduocato in initio litis soluendum esse per text.in l.1.§ proinde.ff.de variis, & extraordin. cognit. & l.vlt. Cod.de condict. ob causam, resoluit damnat memor. VVesemb. in l.5. de pactis. Et ab initio deberi dicit Alexand.in l.diem functo, ff.de offic. assess. vt per Magon.Flor.decis.12.num.3.Verùm deberi aduocato in medio litis ex officio iudicis tenuit Mynsing.cent.3.obseru.7. vers.quamuis autem. Præstandum tamen esse in fine litis resoluunt Ias. in dicta l. diem functo, n.11.Bart. in l.Archiatri, C.de profess.& medic. lib 10.Salic.in l.vnic.colum 3.num.3.in fine, vers aut est aduocatus in vna.C de suffrag.Denique in hoc seruandum esse statutum, vel consuetudinem, per quod datur certa quantitas, iuxta valorem causæ, præscribendo tempus principij, finis, & medij litis, quoad illius solutionem, asserit Stephan. Gratian. disceptat. forens cap.56.n.1.sequitur me citato in hoc loco Ioan. Paul.Xammar. d.p.2.p.7.n.11. Et huiusmodi salarij taxatio parte non citata fit, l.salarium, ff.mandati, l.1. §.in honorariis, ff.de var.& extraordin.cognit. Camill. Borrel.in summ.omnium dec.tit.44. de citation. n.457. Et pro salario recuperando aduocatus habet tacitam hypothecam in bonis sui clientuli, inductam cum priuilegio prælationis, Rebuff.de priuileg.schol. priuileg.118.optimè Amat.Roderic de priuilegiis creditorum, p.1.art.3.num.18. Flores de Mena var lib.1. q.8.§.1.num.70.Steph.Gratian.disceptat forens.c.257. à num.17.cum seq.vbi extendit ad salaria Doctorum, Scholasticorum, iudicum, litteratorum, & similium. Ex quo placere poterit sententia Colerij de process. execut.p.1.c.2 n.247.& Gailij lib.3. obseru.12.num.5. qua volunt aduocatum posse retinere acta causæ donec salarium sibi soluatur, licet contrariam amplectantur Boer. decis.15.n.3. Parlad. tom 3.differ.130. §1.n.3.Gratian.discept.c.56.à num.14.& c.618.per tot. Xammar de officio Iudic.p.2.q.9.n.57.quam veriorem & praxi acceptam existimo.

Patrocinium Aduocato debetur etiam causa finita per concordiam, Suar.in thesauro recept.sent.lit. A, n.105.Caualcan.p.1.decis.41. n.48. Bernard.Græuæ. d.concl.44.n.10. & ex Cagnol.Guid.& Ias. resoluit Stephan Gratian.d.c.55.n.16. Cancer. var p.2, c.14. n.175.Xammar.de officio Iudic.p.2.q.9.num.39. Et ad hæredes transmittit salarium illius anni, quo moritur, Suar d litt.A, n.102.& litt.M, n 237.Sebast.Medices in tract Mors omnia soluit, p.3.num.26. Camill. Borrel.in summa omnium decis.tit.65.n.113.tom.1.me citato in hoc loco, Xammar.d p.2.q.9.n.37. P.Rebell. de oblig.Iust. 40

ALLEGATIO LXXX.

Episcopus an sedere possit pro tribunali in quovis loco suæ diœcesis etiam exempto?

SVMMMARIVM.

1 *Papa dicitur diœcesanus totius orbis.*

2 *Ecclesiæ omnes, & loca diœcesis Episcopi iurisdictioni, curæ & spirituali eius potestati subiiciuntur.*

3 *Iurisdictionem Ecclesiasticam tam voluntariam, quam contentiosam in tota diœcesi exercere potest Episcopus.*

4 *Sedere pro tribunali, & ius dicere potest Episcopus in quolibet loco suæ diœcesis, dummodo locus honestus sit, & litigantes sine magno incommodo eo loci venire possint.*

5 *Episcopus habens amplam diœcesim volens cognoscere de causis in loco multum remoto à partibus, possunt partes petere causam committi in loco propinquo.*

6 *Vicarius Episcopi, siue eius Officialis, non potest extra locum, vbi tribunal est constitutum, ius dicere partibus, nisi sit in comitatu Episcopi, vel nisi ex aliqua*

ra[illegible]

rationabili causa se ad alium locum decentem transferre visum fuerit.

7 *Sedere pro tribunali,& iura reddere in loco exempto non potest Episcopus.*

8 *Tribunal exigere nequit iudex extra suam diœcesim, in qua haberetur vt priuatus.*

9 *Exemptus locus,& locus extra diœcesim,siue territorium, iudicantur à pari.*

10 *Episcopus expulsus à sua diœcesi, petita, licet non obtenta licentia, potest in aliena subditis suis iurisdictionem administrare.*

11 *Oblationes in Missa factæ cedunt, & acquiruntur Rectori Parochialis Ecclesiæ.*

12 *Parochia Episcopi dicitur tota diœcesis.*

13 *Oblationes in Missa factæ Episcopo celebranti in loco exempto de vrbanitate ei debentur, de iure vero illi, cui competunt iura Parochialia,nisi aliud consuetudine sit obtentum.*

14 *Mitra vti non potest Episcopus in locis exemptis,nisi inuitatis.*

15 *Pontificales vestes & insignia quæcunque potest Episcopus gestare in locis exemptis.*

16 *Cathedram in loco exempto possunt præsules exigere pro eorum ornatu & dignitate.*

17 *Baldachinum erigere in Ecclesiis Regularibus licet Episcopis Pontificalia exercentibus.*

18 *Baldachinum erigere non possunt Abbates S. Benedicti,& cæteri omnes similes,quando solemniter in propriis Ecclesiis celebrant.*

19 *Abbates Cassinenses, Oliuetani, & Camaldulenses quomodo Baldachinum ex concessione Vrbani VIII. exigere possint?*

1 QVEMADMODVM Pontifex dicitur esse Episcopus, siue diœcesanus totius Orbis, *c. cuncta per mundum 9. q. 3.* Troyl. *tract. de canonizat. sanct. §. sequitur seruandum, numero 28. & 29.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 1 proœm. num. 8.* Flamin. *de* 2 *resignat lib. 11. quæst. 13 n. 132.* Ita etiam † Episcopus in assignato sibi Episcopatu, siue diœcesi, quæ ideò dicitur territorium esse Episcopi, siue Parochia, eo quòd omnes Ecclesiæ, loca ve, illius iurisdictioni, curæ, spirituali eius potestati subiiciantur, *cap. omnes basilicæ 16. q. 7. cap. cùm contingat, de foro competen. c. cùm Episcopus, de officio Ordin. in 6.* Socin. *in tract. de oblation. q 18. num. 63* Troyl *dicto §. incip. Sequitur secundum, num. 28. & seq.* Rebuff. *in l. pupillus, §. territorium, vers. & tota ciuitas, ff. de verborum signification.*
3 † illi enim regulariter competit in tota sua diœcesi iurisdictionem Ecclesiasticam, tam voluntariam, quàm contentiosam exercere, *d. cap. cum Episcopus,* Couarr. *in cap. alma p. 1. §. 12. n. 3.* Suar. *in praxi tom 2. prælud. 1. num. 4.* Fr. Emman. *quæst. Regularium tom. 2. quæst. 63. art. 1. colum. 2.* Nam habet intra fines suæ diœcesis intentionem fundatam pro exercitio iurisdictionis contra quoscunque, *c. cùm persona, de priuil. in 6. c. Basilicæ 16 q. 7. cap. cùm venerabilis, de Relig. domib. Clem. 1. de foro compet.* Roman. *conf. 180, sub num. 4. vers. habet enim Episcopus,* Federic. de Senis *conf. 245. n. 6. ante fin. vers. vnde si aliquis.* Verall. *dec. 201. par. 2.* Seraph. *dec. 1104. n. 1.* Rot. *dec. 243. n. 1. p. 2. recẽt.* cuiusque status sint, siue Regularis, siue sæcularis, *c. Abbates,* vbi gloss. *verb. in Episcoporum 18. q. 2.* Quod tamen respectu Regularium intelligitur de his causis, quæ sunt extra regulam; quæ enim tangunt regularem obseruantiam, subiiciuntur iudicio Prælatorum Regularium, vt post alios explicat Rot. *decis. 15. n. 47. & 10. & dec. 17. n. 1. p. 1. recent.* cuius meminit Lotter. *de re benefic. lib. 1. q. 21. n. 6.*

In tantum Episcopo competit in tota sua diœcesi iurisdictio ordinaria vt, † quouis in loco illius pro tribunali sedere, ibique ius reddere possit, 4
d. cap. cum Episcopus, vbi Gemin. *num. 13.* ibi, *Dic. quòd cum Episcopus vult perpetuo, vel ad longum tẽpus transferre Cathedrã de sua Ecclesia principali ad aliam eiusdem diœcesis, & hoc non potest; idem si velit quod Cathedra intitularetur in alio loco, quàm in Ecclesia in qua instituta est,* Gambar. *de officio, & potest. Legati de Latere lib. 2. tit. de variis Ordinar. nomin bus n. 168.* Cuch. *institut. iuris Canonici, lib. 1. cap. 12. vers. cùm Episcopus* Bellencin. *in tract. de charitatiuo subsid. q. 32. num. 3.* Bertachin *tract. de Episcopo lib. 4. part. 5. num. 70. & 71.* nouissimè me citato *in hoc loco* D. Felician de Vega *in relect. rub. de foro comp. num. 13.* Rot. Roman *in vna Placentina decis. 297. volum 2. diuers.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 655. n. 9. & Marchia decis. 113. num. 2. in addit.* vbi dicit non licere præsuli ad longum tempus sine causa alibi tribunal erigere, & à ciuitate amouere, Campan. *in diuersor. Iuris Canon. rub. 11. c. 13. num. 151. vers. limitatur.* Vgolin. *de offic. Episc. cap. 4. §. 14. num. 2. q. 1.* Ciarlin *forens. contro. lib. 1. c. 60. n. 17.* Gonzal. *ad reg. 8 Cancel. §. 1. proœm. n. 35.* ibi. *Intellige ad modicum tempus, nam ad longum tempus non potest sine iusta causa remouere Cathedram, & Tribunal à ciuitate,* &c. idem Steph. Gratian. *discept. for. tom. 5. c. 655. n. 27:* ibi. *Tamen hoc intelligitur dummodo Episcopus hoc non faciat ad longum tempus, nam sine iusta causa non posset remouere Cathedram & Tribunal à ciuitate,* &c. plures me citato *in hoc loco* referr Doctor Don Ioannes Calderon in Matritensi Curia Aduocatus, in sua Iuris allegatione pro ciuitate Calciatensi contra Episcopum Calaguritanum, qui in ciuitate de Logroño suæ diœcesis residere, & Tribunal erigere intendebat, sed non obtinuit, Nauar. *consil. 3. in antiq. aliàs 4. in nouis sub tit. de officio Ordinar.* Sayr. *in floribus decis. sub eodem tit. de iis. 3.* qui duo posteriores id intelligunt dummodo locus honestus sit, & litigatores sine magno incommodo eò loci venire possint; nam † si Episcopus haberet amplam diœcesim, & vellet causam 5
cognoscere in loco multum remoto à partibus, possunt partes petere causam committi in loco propinquo, & si hoc denegaret poterit appellari, ita resoluit Quaranta *in summa Bullarij, verb. Archiepiscopi auctoritas, numer. 20. auctorit. 30. post princip* me citato *in hoc loco* D. Felician. de Vega *in relect. d. rub. de foro compet. num. 14.* De qua quidem materia habemus optimam Rotæ decisionem, vt sequitur *R. P. D. Rembol'do Calciaten iurisdictionis 10. Maij 1624.*

Dictum fuit causas Capitularium Ecclesiæ Calciaten. esse cognoscendas in domo Episcopi, seu in solito tribunali; Episcopus enim habet fundatam intentionem suam tam inspecto Iure communi, quàm etiam vigore S. Concilij Trident.

Nam de Iure communi Episcopus potest exercere iurisdictionem suam in quacunque parte, seu loco suæ diœcesis, *c. cùm Episcopus, de offic. Ordin. in 6. gloss. in c. fin. in verb. diœcesim, de constitut. eod. lib.* cum aliis per Gonzal. *super regul. 8. §. 2. proœm. n. 3.*

Nec obstat quod Episcopus debet ius dicere in loco honesto, & more maiorum, & sine incommodo litigantium, vt per Anchar. *in d. c. cùm Episcopus in 2. notab. de offic. Ord. in 6.* per text. *in l. pen. ff. de iustit. & iure & in l. locis, ff. de iudic,* quia verba illa, *more maiorum,* debent intelligi; vt non indicet extra territorium, & per Butr. Bald. & alios *in d. l. locis, & meliùs* Host. *in sum. tit de feudis §. apud quem, n. 13,* vbi quòd si Curia deberet accedere ad locum delicti, non iudicaret more maiorum, sed more inferiorum.

Et faciunt ad idem verba text. *in d l. pen ff. de iustit. & iure* ibi, *salua maiestate imperij sui*, neque enim salua esset maiestas Episcopi, si teneretur in loco subditi ius dicere.

Nec dicatur prædicta locum minimè sibi vendicare, quando vnus & idem Episcopus est duarum diœcesum: tunc enim non potest delinquentem in vna diœcesi extra illam trahere, vt latè per Mandos. *consil. 27. n. 6.* Quia quicquid esset dicendum, quando dictæ duæ diœceses essent penitus distinctæ, & Episcopus retineret in vtraque Vicarium generalem, cessat in casu isto difficultas, quia Ecclesia Calciatensis est vnita Ecclesiæ Calaguritanæ, vt aliàs firmauit Rot *decis. 296. part. 1. & decis. 708. num. 2. part. 1. recent.* & testatur Gonzal. *ad reg. 8. glos. 5. §. 7. numer. 32.* atque ita non versamur in duabus diœcesibus separatis, nec Episcopus retinet Vicarium generalem in loco Calciaten. nec adstringi potest vt Vicarium generalem ibidem retineat, vt in fortioribus fuit resolutum *in Viterbien. seu Tuscanen Vicarij 13. Martij 1617. coram Cardin Caualer'o*, in qua etiam dicitur quod licet diœceses essent distinctæ, aut æquè principaliter vnitæ, tamen quoad Episcopum reputatur vna diœcesis exemplo Prælidis duarum prouinciarum, Innocent. *in cap. noui?, in fine, de offic. leg.* Paul. de Castro, Ias. Alexand. Angel. & alij *in l fin. ff. de iurisdict. omn. iud.* Barb. *in l. vnica, nu. 11. C. de metropol. Beryto lib. 11.* ac propterea dicendum obiectum non applicari.

Nec etiam obstat quod saltem versamur in diœcesi multum ampla, ideoque Episcopus non potest cogere subditos ad litigandum in loco longinquo, sed debet vel ipse accedere vbi vertitur litigium, vel alium delegare, Anchar *in cap. nonnulli numer. 5. de rescript. & in cap. cùm te, in princip. vers. 2. noto, de offic. delegat.* Anton. de Butr. *in cap sanè, in fine, de foro comp.* & *ibi* Ioan. Andr. *numer. 5.* & Barbat *in princip. & in cap. dilectus num. 59 cum seq. de rescrip.* Felin *in cap. vltim. sub n. 2. de iudic.*

Quia dicta conclusio communiter reprobatur à DD. vt per Abb. *in d. cap sanè num. 3. de foro comp. & in d. cap. dilectus num. 4. de rescript* Rot. *decis. 297. n. 4. part. 2. diuers.* Et restringitur vt procedat tantummodo quando locus valdè distat, & causa est modica, Barbat. *in dict. cap. nonnulli, num 6.* & *ibi* Felin *de rescript.* Rot. *dict. decis. 297. num. 8. part. 3 diuers.* atque eam de æquitate tantùm procedere dicit Imol. *in d. cap. sanè, de foro compet.* & addit ad Abb *in dict. cap. dilectus il 2. litt G de rescript.* sicque attento Iuris rigore Episcopus potest in quolibet loco suæ diœcesis exercere iurisdictionem, *d. cap. cùm Episcopus, de offic. Ordin* cum aliis suprà allegatis.

Hactenus decisio.

6 Vicarius tamen Episcopi, siue eius officialis, cui tribunal, siue iudicialis locus est constiturus, non potest extra illum ius dicere partibus, nisi sit in comitatu Episcopi: tunc enim ibi iura reddere potest, vbi reperitur cum Episcopo, Zaz. *in l. ius pluribus ff. de iustit. & iure*, Breche *in l. prouinciales, ff. de verborum significat.* Vel nisi ex aliqua rationabili causa se ad alium locum decentem transferre visum fuerit, Vant. *loco infrà citando, num. 111 versic. nisi ex aliqua*, nouissimè me citato *in hoc loco* D. Felician. de Vega *in relect. d. rub. de foro compet. n. 9.*

7 Verùm in loco exempto Episcopus pro tribunali sedere, aut iura reddere minimè posse probat text. *in d cap. cùm Episcopus*, glos. *verb. aut eo, in Clement. quamuis. de foro comp.* Vant. *de nullit. tit. ex defectu iurisdict. Ordin. nu. 108.* Nauar. *d loco* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 13. n. 180. cum sequentibus*, Steph. Gratian. *Marchia decis. 113. nu. 3. in addit.* Campanil *in diuersorio Iuris Canon. rubr. 11. cap. 23. num. 151. vers. limitatur.* Ratio est quia † iudex erigere nequit tribunal 8
extra suam diœcesim, in qua haberetur vt priuatus, *cap. notandum, 1. q. 3. cap. Episcopum, 9 quæst. 2.* Borgas. *tract. de irregularit. part 6. q. 2. fol. 352.* Vant. *d. n 108.* & in specie quòd Episcopus extra diœcesim habetur vt priuatus, firmant Vgolin *de officio Episcopi c. 4. §. 14. num. 4.* Caball. *crimin resolut. casu 120. numer. 2. cent. 1.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuers. forens. lib. 1 cap 60. n. 6.* Etenim quæ sunt iurisdictionis contentiosæ nequeunt exerceri per eum in aliena diœcesi, Vgolin. *d. cap. 4. §. 14. numer. 4.* Stephan. Gratian. *decis. 98. num. 4.* Caball. *d. casu 120. numer. 3.* Ciarlin. 9
d. cap 60. numer 5. † locus enim exemptus, & locus extra diœcesim, siue territorium iudicatur à pari, Henriq *in summ. lib. 7. c. 15. §. 4.* vbi gloss. *litt. F* Azeued *lib. 1. num. 104. tit. 16. l. 8. noua recopilat.* Gonzal. *d gloss. 43 numer. 182.* Nisi † Episcopus sit expulsus à 10
sua diœcesi; is enim in aliena, perita, licet non obtenta licentia, subditis suis iurisdictionem administrare poterit, *Clem. vnica, de foro compet.* Sayr *de censur lib. 2. c. 21. num. 28. in fine.*

Vnde non abs re inquirendum venit, cuius erunt 11
oblationes in Missa factæ Episcopo celebranti in loco exempto? In quo dubio tenent aliqui Episcopo deberi, ex eo, quia oblationes indistinctè cadunt, & acquiruntur Rectori Parochialis Ecclesiæ, *cap. quia, cap. sanctorum, 10. quæst. 1. cap. nulli, 12 quæst. 2. cap. ex transmissa, de præscript.* Abb *in rub. de parochis, num. 4.* cum citatis à Bellet. *disquisit cleric. p. 1. tit. de bonis cleric. §. 3. num. 4.* † & cum tota diœcesis dicatur 12
parochia Episcopi, *cap. licet, 16 quæst. 3. cap. 1.* & *ibi* Host. *num. 6. de raptor cap. Apostolica, in princip* & *ibi* Abb. *numero 2. de donat.* Cochier *de iurisdict. part. 1. quæst. 14. num 3 gloss. in Clement. 1. verb. Presbyteri, de priuil.* & alij Curati dicantur auditores Episcopi, *cap. fin. de offic Archidiac.* igitur Episcopo celebranti in qualibet suæ diœcesis parochia, pertinent oblationes, Hostiens. *in summ. titul. de parochiis, §. 1. in quibus versic quid ergo.* Fusch *de visitat. l. b. 1. cap. 24. num. 11.* Marc. Anton. Genuens. *in practica cap. 57. numer. 8.* Afflict. *in Constitut. Neapol. lib. 1. rubr. de decimis numer. 32.* quare sequendo Imolam in his terminis censet deberi Episcopo Trauius Maluet. *de oblat. imagini factis, part. 4. num. 2.* Sed hoc ad præsentem quæstionem adaptari non potest, cum locus exemptus extra diœcesim dicatur, vt suprà resoluimus. Quare Petr. de Anchar. *in Clement. Archiepiscopo, de priuileg.* sic distinguit; vt si celebret exequendo officium pastorale, quòd ei oblationes debeantur, idque vt subueniatur in necessitate constituto, secus verò si voluntariè, Cardin. verò Zabarella *in d. Clement. Archiepiscopo, num 1*, cui etiam assentitur Felin. *in cap. dilectus, num. 1. vers. & adde. de officio Ordinar.* quem citat Bellet *dict. §. 3. numer. 47.* dicit quod † de vrbanitate Episcopo celebranti debeantur, de iure vero, ei cui competunt iura parochialia. Sed hac de re rectius recurrendum esse ad priuilegia, & consuetudines tenent Mar. Socin *in tractat de obligation. lib. 18. numero 60. cum sequentibus*, Erasm. à Cochier *de iurisdictione Ordinarij in exemptos part. 4. quæstione 18.* 13

An autem Oblationes, quæ sacris imaginibus deferuntur, debeantur Episcopo, vel potius Parocho? Quæstio est inter Doctores antiquos controuersa; multi enim partes Episcoporum tuentur, vt Angel *in disput. incip. In refulgenti, in 1. dub.* Maluet. *de oblation. in 4. dub. 4. num. 14.* Petr. de Vbald. *de canonica portione cap. 4. quæst. 16.* & refert Decian. *consil. 16.*

consil. 16. *sub num* 7 *lib.* 2. Attamen verior, & hodie receptissima est sententia, quòd siue in Ecclesia Parochiali positæ sint huiusmodi sacræ imagines, siue extra, intra tamen limites Parochiæ habet fundatam intentionem Parochus super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochiæ, & ad eum spectant, vrgensque est text. *in cap. pastoralis*, & *ibi* nostri, *de iis quæ fiunt à Prælatis sine consensu Cap.* & text. *in cap. hæc* 10 q. 1. & *in cap. dilectus*, *de offic. Ordin.* vbi Abb. *num.* 4. qui subdit *in versic. quod primum*, Episcopo solum deberi oblationes, quando sacræ imagines reperiuntur extra omnem Parochiam, Felin. *ibid. in princip.* & *num.* 3. & Abb. *in cap. quoniam, num.* 1. *de decimis*, vbi signanter quod spectant ad Parochum, non ad Episcopum, Capell. Tholos. *decis.* 483. Ferrer. *consil.* 143. qui bene distinguit *num.* 2. 3. & 4. Azor *institut. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 38. *quæst.* 13. Decian qui fusè pro Parocho contra Episcopum in his oblationibus, quæ Iconi sanctissimi Crucifixi offerebantur, consuluit *dict. consil.* 16. *per totum lib.* 2. Gutier. *canon. quæst. lib.* 2. *cap.* 21. *numer.* 162. Marescot. *var resolut. lib.* 2. *cap.* 42. *numer.* 6. 7. & 8. Aloys. Ricc. *in Neapol. decis.* 170. *num.* 7 *part.* 4. & hanc eandem opinionem videtur amplexus S. Thom. 2. 2. *quæst.* 86. *art.* 2. præsertim *in resp. ad* 2. *argum.* & exprefsè sequuta est Rot. *in Aquilana nullitatis erectionis* 20. *Decembris* 1610. coram *R. P. D. Dimeo Pirouano*, quæ est *decis.* 256. *part.* 1. *recent.* & *in Beneuentana spolij* 2. *Decembris* 1585. & 2. *Decembris* 1587. coram *Orano*, vbi fuit dictum oblationes factas in Ecclesia Cathedrali spectare non ad Episcopum, sed ad Archipresbyterum, qui curam animarum ibi exercebat: & idem respondit *Sacra Congregatio Illustrissimorum Interpretum Concilij Trident. in vna Canen.* Ius enim vniuersale habet Parochus intra limites suæ Parochiæ, medius que est inter Deum, & populum; vnde quemadmodum dogmata, & Sacramenta, quæ proueniunt à Deo exhibet populo, ita vice versa exhibet Deo ea, quæ sunt populi; nempe preces, & oblationes, & qui Altari seruiunt, de Altari participant

15 vt egregiè ratiocinatur S. Thom. *dict. art.* 2.

Et quamuis conclusio sibi locum vendicet, nisi oblationes in certum vsum ex piorum offerentium voluntate fuerint destinatæ; in dubio enim solummodo spectant ad Parochum; at quoties à fidelibus præstantur ad certum finem, pro Missis scilicet, & fabrica; tunc ad Parochum nullo modo spectant, & voluntas eorum, qui eleemosynam, seu oblationes dederunt, præcise seruari debet, vt præcitati DD. monent, & præsertim addit. *Ad Capell. Tholos. d. decis.* 483. Marescot. *d. cap.* 42. *numer.* 1. *lib.* 2. Ricciul. *dict. decis.* 170. *num.* 1. Rota *in Bracharen. oblationum.* 17. *Decembris* 1612. coram *Cardin. Pamphilio iun.* Attamen aduertendum est quod non habet quidem fundatam intentionem Parochus ad effectum, vt hoc casu oblationes conuertat in proprium vsum cum debeant in vsum è largientibus destinatum erogari; verum administratio harum oblationum etiam tali casu ad Parochum videtur spectare ex eodem Iure Parochialitatis; & qua ratione oblationes spectant ad Parochum, nisi fuerint in determinatum vsum datæ; eadem immo & maiori ratione ad eundem Parochum spectat saltem administratio oblationum, quoties in certam causam sunt erogandæ cum & regulariter de illis oblationibus Parochus debeat esse fidelis administrator, ac dispensator, partim conuertendo in proprium vsum, partim erogando in iis, quæ concernunt cultum diuinum, & partim ad pauperum inopiam subleuandam; vt per S. Thom. *loco præallegato*, & de harum oblationum distributione idem sancitum fuit *in cap. Vulteranæ*, & *in cap. quatuor.* 12. q. 2. Et quod huiusmodi oblationum solus Parochus habeat administrationem, dicit Abb. *in cap. postulastis*, *num.* 2. *vers. administrationem autem*, *de his quæ fiunt à Prælatis sine cons. Cap.* & Ferrer *dict. consil.* 143. *numer.* 4. *vers.* & *quod.* Colliguntur hæc omnia ex deductis *in Lunen. Sarzanen. oblationum* 8. *Februarij* 1617. coram *R. P. D. Merlino.*

Habet (vt ad rem redeamus) Episcopus thronum & solium in signum suæ magnæ celsitudinis & potestatis, Aggia *de exhib. auxil. fundam* 9. Alzed *de præcellent. Episcop. dignit. part.* 1. *cap.* 12. *n.* 48. Habet etiam faldistorium, idem Alzed *dict. loco n.* 49. Et in sua Ecclesia Cathedrali vti potest Baldachino etiam in præsentia Proregis, Mastrill. *de mag. strat. lib.* 4. *cap.* 13. *num.* 183. Alzed. *d. cap.* 12. *n.* 50. Et quamuis in locis exemptis generaliter Pontificalia exercere non possit, vt disponit Concil. Trident. *sess.* 6. *de reformat. cap.* 5 & *sess.* 14. *cap.* 4. nihilominus tamē posse in locis exemptis vti Pontificalibus vestibus & insignibus quibuscumque certum est, ex concessione Viennēsis Concilij *in d. Clement. Archiepiscopo, de privileg.* cuius sanctioni nunquam derogatum censetur, nisi aperta verba adsint derogatoria, *cap. ex parte, de Capellis Monach.* Non obstat igitur Concil. Tridentin. *dictis locis*, quia verba facit de vsu Pontificalium, cum aliquo exercitio, vt asserit Quaranta *à verb. Archiepiscopi auctoritas auctor.* 31. *vers. propterea, pag. mihi* 84. Et quo constat posse Episcopum omnia gestare insignia Pontificalia, vestesque in locis exemptis, aliaque exequi, quæ sibi concessa fuerunt *in d. Clem. Archiepiscopo*, quinimò & solam celebrationem in Pontificalibus videri ipsis Episcopis vetitam in locis exemptis in aliena diœcesi, inferendum ob id est, sicut nec antea erat, Cochier *de iurisdict. Ordinarij in exemptos par.* 2 *q.* 45. *vers.* 26. & 61. Vnde respectu Diuinorum Pontificaliter celebrandorum posse Episcopos in quacumque Ecclesia etiam exempta suæ diœcesis ea celebrare tenet *in dict. Clemen. Archiepiscopo*, Zabar. *numer.* 5. *in fine*, Imol. *numer.* 4. & 10. Vitalin. *numer.* 13. non in loco exempto, Pauin. *de visit. part.* 2. *quæst.* 3. *numer* 9. *vers. poterunt enim*, Rot. apud Farin. *decis.* 236. *numer.* 3 *p.* 2. *recent.* vbi etiam cum Vitalin. *num.* 10. *vers. ratio decidendi*, hinc infert posse Sedem Pontificalem ad Diuina celebranda constituere. Nec contrarium resoluit Nauarr *cons.* 69. *incip. Quidam Episcopus, de sentent. excom. in antiq.* & *cons.* 11. *de clerico excommunic. minist. in nouis*, dum scripsit incurrisse suspensionem in eo text Concilij comminatam quemdam Præsulem in aliena diœcesi vtentem Pontificalibus, quia id non vtique opinatus est propter solum vsum Pontificalium, & Mitræ, sed quoniam Calicem etiam consecrauit, & corporalia benedixit, absque licentia diœcesani.

In Ecclesiis tamen Regularium, vel aliis locis suæ diœcesis exemptis, Pontificalia exercens Episcopus, potest solium, thronum, & Baldachinum erigere vt resoluunt Lauret. de Franchis *in controu. inter Episcopum, & Regul. pag.* 95. *in resp. ad* 1. vbi ait quòd iuxta dispositionem dictæ Clem. *Archiepiscopo*, non poterant Episcopi prohiberi ab exemptis, sicut hodie post decretum de quo infra; cum hac tamen differentia, quòd olim oportebat agere coram Superiore exemptorum, sed hodie iuxta terminum dicti decreti Regulares negligentes, vel nolentes possunt per Episcopos compelli censuris, & pœnis Ecclesiasticis, Gambar. *in tract. de auctor. legati*, 16

Ee 4 § *illud*

image
not
available

nentem prope Altare, vt Sedes Episcopalis retineri consueuit, minusque licet supradictis sex monachis paratis, vt suprà, sedere in sedibus choralibus, vt Canonicorum sęcularium mos est, sed sedes pro Abbate solemniter celebrante retineatur in Ecclesia his tantummodo tribus diebus, quibus ipse Abbas solemniter celebrat, dictique sex Monachi parati sedere debent loco congruo iuxta Ecclesiarum conuenientem situm super scabellis ad hunc effectum tunc appositis, panno laneo coopertis. Ita S.D.N. Vrbanus VIII. *Const.* 101. incip. *Exponi*, 11. *Iulij* 1629. Idem Abbatibus Oliuetanis concessit præfatus Vrbanus VIII. *Constit.* 79. incip. *Exponi, sub die* 4. *Aprilis* 1629. Idem denique Abbatibus Camaldulensibus indulsit *S. Congreg Rit. in Camaldulen. Baldachini* 21. *Augusti* 1632.

ALLEGATIO LXXXI.

Episcopus in prima instantia an semper cognoscat de causis suorum subditorum?

SVMMARIVM.

1 *Apostolica Sedes quascumque causas Ecclesiasticas immediate iudicare potest.*

2 *Causæ omnes ad forum Ecclesiasticum spectantes coram Ordinario loci in prima instantia decidi, & infra biennium terminari debent.*

3 *Auditor Cameræ, aut quiuis alius iudex Romanæ Curiæ, non potest cognoscere de causis Ecclesiasticis in prima instantia.*

4 *Causas Ecclesiasticas in prima instantia cognoscunt Episcopi, & exempti quasi Episcopalem iurisdictionem habentes, non autem Prælati inferiores, qui subsunt Episcopis.*

5 *Ordinarij sub vocabulo comprehenditur Episcopi Vicarius.*

6 *Capitulum Sede vacante habet priuilegium cognoscendi causas in prima instantia.*

7 *Abbates, licet non exempti, quibus olim ex præscripta consuetudine, vel aliquo priuilegio de clericis suæ diœcesis, vel cumulatiuè cum Ordinario, vel priuatiuè cognoscere competebat, etiam hodie vti possunt iurisdictione.*

8 *Nullitatis professionis causa coram Ordinario, & superiore regulari in prima instantia, & infra biennium terminari debet.*

9 *Biennium intra quod causæ Ecclesiasticæ coram Ordinariis locorum in prima instantia terminari debent, currit data culpa, apparentéque defectu.*

10 *Causas, quæ iuxta Canonicas sanctiones apud S. Sedem sunt iudicandæ, vel quas summus Pontif. arbitrio suo, supplicatione manu propria signatâ expressè ad se aduocauerit, non cognoscit Episcopus etiam in prima instantia.*

11 *Instantia in Curia Romana nunquam extinguitur, nisi per sententiam.*

12 *Beneficij possessio quando per Breue Apost. capitur, potest causa in prima instantia in Romana Curia tractari.*

13 *Conseruatores Regularium an comprehendantur sub decreto Concilij* sess. 24. de reform. c. 20. *ostenditur.*

14 *Contractus celebrati, & etiam delicti commissi ratione sortitur quis forum, ita vt causa ipsa non coram Ordinario in prima instantia, sed iudice contractus sit decidenda.*

15 *Contractus ratione vigore obligationis Cameralis, si quis in Romana Curia obligetur, vndecumque veniat sortitur forum Curiæ Romanæ, in qua contractum celebrauit.*

16 *Auditores Cameræ causas obligatione Camerali firmatas in partibus existentes auocare possunt, etiamsi extra Curiam contraxerint, & licet pendeant coram Ordinariis.*

17 *Auditor Cameræ, seu alius delegatus Apost. quando possit de causis beneficiorum reseruatorum Sedi Apost. etiam immediatè cognoscere ostenditur.*

Licet sancta Sedes Apostolica immediatè quascunque causas Ecclesiasticas iudicare possit, *cap. cuncta, cap. nunc verò, quæst.* 3. ipsius tamen Curiæ stylus seruat, & Conciliaris statuit constitutio, vt † omnes causæ ad forum Ecclesiasticum spectantes coram Ordinario loci in prima instantia decidantur, & infra biennium terminentur. Ita Concil Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 10. per quod ita tradunt Marc. Antonin. *variar. lib.* 1. *resolut.* 15. *numero* 3. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici, part.* 2. *cap.* 1. *numer.* 70. Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *cap.* 4. *numer.* 3. Viuian. *in praxi iurispatronat. part.* 2 *lib.* 7. *cap.* 3. *numer.* 5. Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. instantia*, §. 4. Fusch. *de visitat. lib.* 1. *cap.* 3 *post numer.* 3. Monald. *consil. dec.* 94. Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.* 4. *collect.* 1353. *in fine*, nouissimè Ioann. Solorzan. *de Iure Indiarum tom.* 2 *de gubern. Indic. lib.* 3. *cap.* 9. *à princ.* Ita vt hodie alij Superiores, etiam Nuncij, vel Legati de Latere specificam potestatem maiorem non habentes, causas in Curiis Ordinariorum, vel aliorum inferiorum Iudicum pendentes ad se non auocent, nisi per viam legitimæ appellationis ad ipsorum tribunalia deferantur; sicut refert decisum Aloys. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol. decis.* 296. *num.* 5. *part.* 4. Prout nec etiam Auditor Cameræ, † nec quiuis alius iudex Romanæ Curiæ potest cognoscere de eis in prima instantia, nec monitoria decernere ad extrahendas partes à suis domiciliis, idem Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 126. *& Neapol. decis.* 271. *n.* 6. *& dec.* 273. *num.* 3 *p.* 4. Cuius Conciliaris decreti præcipua causa fuit, & sic statuendi genuina ratio, ne scilicet partes extra suas Prouincias & Diœceses tot sumptibus, & incommoditatibus degere & litigare cogerentur, vt per Flor de Mena *var. lib* 1. *q.* 12. *n.* 8. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 126. Ioann. Maria Nauarr. *in pract. noui iuris Pontif. de causis primæ instantiæ concl.* 1. *aliàs* 54. *n.* 3. Steph. Grat. *disceptat forens. tom.* 5. *c.* 837. *n.* 15.

Et Concil. Trident. *dict. loco* tribuens Ordinariis locorum in prima instantia cognitionem causarum ad forum Ecclesiasticum pertinentium, de Episcopis, & exemptis Episcopalem iurisdictionem habentibus tantum decreuit, non autem de Prælatis inferioribus, qui subsunt Episcopis, Fr. Emm. *quæst. Regul. tom.* 1. *quæst.* 36 *art.* 4 Rota apud Farinac. *post tom.* 1. *consiliorum decis.* 100. Flamin. *de resign. lib.* 3. *q.* 11. *n.* 19. *& n.* 22. resoluit, quod sub verbo, *Ordinariis*, de quo Concil *d. loco*, † comprehenditur etiam Vicarius Episcopi, & faciunt quæ Sanch. *de matr. lib.* 3. *disp.* 29. *num.* 5 *&* 17. & Gutier. *eod tract. c.* 66. *n.* 14.

Item & Capitulum Sede vacante habet priuilegium cognoscendi de causis in prima instantia ex vi Concil. Tridentini *d. loco*, cum succedat Episcopo in omnibus, quæ sunt iurisdictionis etiam voluntariæ, vt alibi diximus. Quare in nostris terminis ita resoluit Aloys. Ricc. *in d. praxi aurea resol.* 130 *& in decis. Curiæ Archiep. Neapol. dec.* 273. *n.* 7 *p.* 4.

Possunt

7 Poſſunt tamen Abbates, licèt non exempti, & alij, quibus olim, vel ex præſcripta conſuetudine, vel aliquo priuilegio clericorum ſuæ Eccleſiæ, vel cumulatiuè cum Ordinario, vel priuatiuè cognoſcere competebat, etiam hodie non obſtante Concilio *d. loco* eadem vti iuriſdictione, cum Concilium generaliter de iuriſdictione ordinaria loquatur, & iuriſdictiones Abbatum iuſto iure, & titulo quæſitæ etiam Ordinariæ cenſeantur. Ita Nauarr. *conſ. 2. ſub tit. de foro competen in antiq. & conſ. 9. ſub tit. de priuil. in nouis,* Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de foro competenti deciſ. 2.*

8 In cauſis nullitatis profeſſionis, quæ infra biennium ab Ordinario, & Superiore Regulari non terminentur, eſſe locum decreto Conc. *d. loco* cenſuit *S. Congregatio,* teſte Armend. *in add. ad recop. legum Nauarræ lib. 2. tit. 8. lib. 7. de relig. in declar n. 40.* & nouè poſt primam huius tractat. editionem me non citato refert Aloyſ. Ricc *in deciſ. Curiæ Archiep Neapol. deciſ. 273. num. 6. p. 4.*

9 Si verò cauſa intra biennium non terminetur, vt concedatur aduocatoria, opus eſt quòd ex parte iudicis nolentis, vel non curantis intra dictum biennium cauſam expedire, detur culpa, defectuſque appareat, quia ſi per illum non ſtetit quominus intra dictum tempus cauſam diffinierit, ſed ob grauitatem, & qualitatem cauſæ, vel partium cauillationes, non ſit diffinita, elapſo biennio non habet locum appellatio. Ita deciſum ſæpè fuiſſe per *ſacram Illuſtriſſ Cardin. Congreg.* referunt Franciſc. Leo *dict. c. 1. n. 72.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 334. à princ. & in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 153. part. 4.* Marcheſan *de commiſſion. part. 2. §. 4. n. 54.* Et ad hoc, vt conſtet de culpa iudicis, debet ſæpè requiri, & de hoc coram iudice Superiore inſtari, *deciſ. Pedem.* de Communi atteſtans, *12. num. 6.* Grammat. *voto 31. n. 13.* quos refert Aloyſ Ricc. *d reſol. 334. num. 1.* qui etiam *in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapolit. deciſ. 120. part. 4.* oſtendit an requiratur vnica interpellatio, vel plures, vt dicatur ſtare per Iudicem quominus cauſam expediat; eleganter Marcheſ *de commiſſ. part 1. cap. 6. num. 127 & ſeq.* vbi ait quòd in præfato Concilij Trident. decreto cauetur quòd intra biennium cauſæ per locorum Ordinarios debeant terminari, ſi ſecus, ad alios Superiores deuolui poſſint, ac illi pariter licitum ſit partes audire; in hoc autem ne per partem ſtetiſſe dicatur, ſaltem ad minus duæ requiſitiones neceſſariæ ſunt, & de talibus requiſitionibus conſtare debet, & *num. 130.* quòd biennium huiuſmodi ad cauſas finiendas non currit niſi ſtante Ordinarij negligentia in expediendo cauſas, & quod tunc vna ſufficit requiſitio quando Iudex ſemel requiſitus expedire recuſat, & *num. 131.* quærit quid ſi anteceſſor habens cauſam, fuit vt præmittitur requiſitus, & non expediuit, interim ſuperuenit ſucceſſor in officio antequam alter Superior pro cauſæ expeditione ſit aditus, & res integra reperitur, vtrum ſcilicet iſta, ſeu iſtæ requiſitiones factæ ſucceſſori ſatis ſint, vt poſtea cauſa à ſucceſſore auocari valeat, & appellari? Et breuiter dicit quod non, ſed quod denuo coram eo inſtare oportet, & acta producere, ac partem citando requirere, vt cauſam expediat, & *num. 135.* ait quòd in ambabus Signaturis reſolutum fuit quod biennium datum à Concilio Trident. ad cauſas expediendas, intelligitur dummodo cauſa fuerit agitata, tumque pluries pro expeditione Iudex requiſitus vel expeditionem neglexerit, vel cauſam terminare noluerit, & ideo quando ſimiles commiſſiones appellationis & auocatoriæ reſpectiuè porriguntur, guſtat de præmiſſis Signatura, an ex allatis cauſis petitis annuendum ſit? nam quando non conſtat de requiſitione reiterata pro cauſæ expeditione, ac de ſubſequenti negligentia, non eſt locus ſupradicto biennio.

Primò limita ſupra poſitam regulam in cauſis, quæ 10
iuxta Canonicas ſanctiones apud S. Sedem ſunt iudicandæ, vel quas Summus Pontifex arbitrio ſuo, ſubplicatione manu propria ſignata, expreſsè ad ſe aduocauerit, vt per Concil. Trident *d. c. 10. verſic. ab hic excipiatur,* & referunt Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. d. c. 4. n. 3.* Franc. Leo *d. c. 1. n. 73.* Aloyſ. Ricc. *d. Neapol. deciſ. 273. num. 7. p. 4.*

Secundò limita in Curia Romana vbi lis, ſiue in- 11
ſtantia nunquam extinguitur, niſi per ſententiam, Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. inſtantia verſ ſextò.* 12

Tertiò limita quando per Breue Apoſtol capitur poſſeſſio beneficij, & aliqui volunt illius executionem impedire; tunc etiam in prima inſtantia poteſt cauſa in Romana Curia tractari, quia Auditor Cameræ ſimilium cauſarum eſt iudex competens, vt cenſuit *S. Cong. in vna Vlixbonen.* teſte Franc Leo *d. c. 1. num. 74.*

Quartò limita in Conſeruatoribus Regularium, 13
quia cenſuit *Sacra Congregatio* decretum *d. cap. 20.* ad Regulares non pertinere, nec conſeruatorias Regularium imminuere, aut reſtringere, nec quoad primam inſtantiam ipſorum aliquid noui inducere, vt per Aldrete *in allegat. pro omnimoda Regularium exemptione part. 1. cap. 7. num. 4.* Aloyſ. Ricc *d. Neapol. deciſ. 273. num. 7. propè fin. part. 4.* & ſignanter quod conſeruatoriæ Regularium non ſint ſublatæ per textum in præſenti, etiam quod cauſæ graues ſint, & plenariam cognitionem requirant, cenſuiſſe *Sacram Congregat. in vna Mediolanen* refert, & ſequitur Rota *in Oſcen iuriſdictionis 12. Decem.* 1614. coram *Vbaldo ſen.* Quicquid dicant Nauarr. *conſil. 1. ſub tit de officio deleg. in antiq. & conſil. 3. numer. 1 & 2. eodem tit. in nouis,* Sayr. *ſub eod. tit deciſ. 1.* Marc. Antonin *variar. reſolut. lib. 1 reſol. 13.* Vnum tamen ſingulare in materia tibi aduertendum dixi, quòd Ioann. à Cochier. *de iuriſdict. Ordinarij in exemptos tom. 2. part. 1. §. 13. n. 5.* tradidit, cum alibi non inueniatur ita facilè, eius autem verba ſunt quæ ſequuntur. *Itaque licet exempti immediatè ſubiecti ſint Summo Pontifici, c. auctoritate, de priuil. in 6.* Chopin *de ſacra politica, lib. 2 tit. 4. n. 61 fol. 231. ac Legato eius à latere, c. ſi Abbatem, de elect. in 6.* Gloſſematéries *in pract. Sanction. tit. de cauſis, verb. ſubiectio, non tamen poterunt in prima inſtantia euocari ad Romanam Curiam, & ita pactis inter Romanum Pontificem, Reges Franciæ, Hiſpaniæ, Belgiique Principes teſtatum reliquit* Chopin. *dict. tit. 4. num. 8. fol. 233. Proinde ſi contingat eos euocari, habebunt ius reuocandi domum ad Patres Prouinciales ſiue Iudices, quos ex priuilegio ſortiuntur, quippe quod Eccleſiaſticæ cauſæ alibi quam in patriis litigatorum finibus à Pontifice ratione priuilegiorum committi non ſoleant,* vt Guiciardinus *in ſua hiſtoria* refert. *Si autem quidpiam contra hanc libertatem fiat, licebit eis, quorum intererit querela libello ſupplicare Pontifici, immo etiam officium Conſeruatoris priuilegiorum implorare,* Chopin. *dict. loco: eſtque id à Concilij diſpoſitione non alienum, ſeſſ. 14. cap. 20. &c.*

Quintò limita ratione celebrati contractus, & 14
etiam delicti commiſſi, quia Concil. non ſuſtulit modos legitimos, quibus quis ex Iuris diſpoſitione ſortitur forum; ita deciſum atteſtatur Franciſc. Leo *dict cap. 1 num. 75.* † Ratione enim contractus vigo- 15
re obligationis Cameralis ſi quis in Romana Curia obligetur, vndecumque veniat, & ſit oriundus, ſortitur forum Curiæ Romanæ, in qua contractum cele

celebrauit. Gales. *in tractat.ad formam obligat Camer. ad 3. oblig.q.2. numer.2. & 3.* nouissime Carlaual.*de iudic & foro compet,l.1 titul.1.disp.1.q.8 sect.2.n.108 3.* vbi hanc resolutionem firmat etiam in Clerico, qui contrahendo,vel delinquendo etiam sine Superioris sui consensu, sortitur iudicium iudicis loci contractus,quasi tacitè eius iurisdictionem proroget, quod etiam in his terminis tenent Caroc.*decis.5 2.num.24.* Sigism. Scacc. *de sent. & re iudic gloss.7. q.3.limit.1. num.4 3 cum seqq* D Mar.Cutelli V.I. peritissimus,& in humanioribus litteris supra modum doctus, *in Codice legum Sicular. ad leg.Petri 11.not.7.num.6.cum seqq pag.198. cum seq.* Et licet Salgado,ex infra dicendis id intelligat, quando contrahit sine expressa fori renunciatione, insinuans contrarium esse vbi hæc adest fori renunciatio,quod quàm sit dissonum à iure infra ostendimus; interim tamen ipse sciat hanc suam opinionem auctoritate, & ratione destitutam, immo contrarium in his propriis terminis tenere Carlaual *d.lib 1.tit.1.disp.1.q.8.sess.7. n.1152. pag.514.* his verbis,*Amplianda autem est hæc resolutio vt procedat etiamsi clericus contrahens extra locum domicilij, renunciauerit foro sine sui Superioris licentia. nam ex vi huius renunciationis remittendus est ad iudicem Ecclesiasticum loci contractus, vt supra tetigi n. 1083.& docuit Barbos.*in d.l. art.3. n 223. *quem sequutus est Capiblanc.*in pragm.8.p.2.n.151. de Baronibus, *ratio est, quia renunciatio ista non dat forum, sed corroborat forum contractus à iure constitutum* in d. c.

16 dilecti,de foro comp. *&c.* Imò† Auditores Cameræ causas obligatione Camerali firmatas in partibus existentes auocare posse, etiam extra Curiam contractum sit,& licet pendeant coram Ordinariis, resoluunt Lancellot.*de attent lite pendente.limit.15.n.3. & cap.20.limit.16* Flores de Mena *var.l.1.q.12.n.48.* Stephan.Gratian *discept.forens c.118.in fine,* post alios Aloys.Ricc.*in praxi aurea resol.* 342. Nouar *in sing. Iuris Canon.concl.54.n.5.*

17 *Sextò* limita in causis possessionis beneficiorum reseruatorum Sedi Apostolicæ: possunt enim immediatè ab Auditore Cameræ, seu alio delegato Apostol. cognosci, quod praxi quotidiana Signaturæ seruatur,& declarauit Gregor. XIII. super executione litterarum in forma Breuis ad expetendam possessionem, *in Const sua incip.Ad Romani Pontif. prouidentiam, Dat. Romæ die 10. Iulij. ann.* 1574. quam refert Piasec.*in praxi noua Episcop. dict. cap.4. numer 3.* & sæpè diffiniisse *Sacram.Cardin. Congreg.* attestantur Franc. Leo *dict cap.1.num.76. & 77.* Et procedere in beneficiis reseruatis ratione manus appositionis, refert decisum Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloss.52.num.36.& 37.* Concil.Trident. *d.c.20.* non intelligitur de exequutionibus, sed solum ponitur in litibus, & causis ordinariis, & requirentibus altiorem indaginem, quia in his datur instantia, secus in exequutione Bullarum Apostol.cum magis extraiudicialis, quàm iudicialis sit, & in extraiudicialibus non detur instantia, vt cum Socin.Ias. & aliis resoluit Menoch.*de arbitr.lib.1.q.22.n.6* non habet locum dispositio *d. c.20.* Verùm si aduersùs exequutionem gratiæ Apostolicæ allegetur aliqua exceptio, quæ altiorem indaginem requirat, & gratiam efficiat nullam, vel subreptitiam, aut obreptitiam, vel Bullam falsam,aut simile,quia tunc datur instantia, non potest auferri iurisdictio ab Ordinario in prima instantia *ex d c. 20.* Idque confirmat dicta Constitutio Gregor.XIII.ibi *illarum tamen forma seruata*,vbi vult quòd executor in prima instantia potest procedere omissa forma gratiæ, at verò gratia semper ponitur,aut subintelligitur clausula, *si preces veritate nitantur*, aut aliæ æquipollentes, vt dixi Ego ipse *in meis Remiss.de dictionib.& Clausulis,claus.97.à num.2.* Quod intelligitur non retardata executione, nisi ex contextura litterarum Apostol. probaretur e c ptio, vel gratia esset commissa in forma *dignum*,quæ ante executionem veniret iustificanda:vnde si narrata vera non sunt inuenta, aut aliquid ex necessariis omittatur,cessat iurisdictio executoris,& non potest exequi gratiam,aliàs declarabitur vim inferre,& debere remittere causam Ordinario in prima instantia terminandam, quia cessat omninò via exequ tiua Si tamen ex verbis gratiæ tenetur exequutor assumere partes iudicis,vel gratia sit signata manu summi Pōtif.talis exequutor potest cognoscere causam in prima instantia ad effectum executionis, & non tenetur eam remittere Ordinario, quia ex appositione manus Summi Pontif. censetur cautè auocata, ex text.*in cap. vt nostrum, de appellat.* vbi Abb.Franc.& alij,ita Aloys.Ricc.*in praxi aurea resolut.*319. Ex his quæ hucusque per totum hoc *num.* 17. adduximus, inferes quàm malè & perperam nos improbet nouissimè Salgad. *de supplicat.ad Sanctissi.p.1.c.14 n.51 vers. & eodem modo lapsus fiat.* nam in meo libro nihil tale quod nobis imponit, inuenire potui, nec ideo sua egemus excusatione.

APPENDIX.

De primis instantiis, & iure Ordinariis locorum ad cognoscendum de causis subditorum competenti, pro responsione ad ea, quæ contra hic resoluta nouissimè excitauit D. Franciscus Salgado.

SVMMARIVM.

1 *Materia de primis instantiis Ordinariis non adimendis frequentissima, & quare?*
2 *Franciscus Salgado de Sommozza quid circa hanc materiam in lucem nouissimè ediderit ostenditur.*
3 *Ius Ordinariis competens cognoscendi in primis instantiis de causis subditorum suorum fuit in fauorem vtrorumque introductum.*
4 *Prælati exempti Episcopalem iurisdictionem habentes, non verò inferiores, & quæ subsunt Episcopis, gaudent priuilegio primæ instantiæ.*
5 *Abbates qui gaudeant huiusmodi priuilegio?*
6 *Vicarius generalis Episcopi venit appellatione Ordinarij in præsenti materia.*
7 *Capitulum Sede vacante habet priuilegium cognoscendi causas in prima instantia.*
8 Concil.Trident.sess.24.de reform. c. 20. *procedit. in causis Fidei.*
9 *Hæreticus potest puniri vbi reperitur, & non datur remissio ad locum delicti.*
10 Concil.Trident.d.cap.20.*non sustulit modos legitimos, quibus quis ex Iuris dispositione sortitur forum alienum.*
11 *Recusationis causa legitima vbi probata fuerit Ordinario, non præseruatur illi prima instantia.*
12 *Triennium vbi transactum fuerit à die mota litis coram Ordinario,licet partibus adire Superiores Iudices, prima non finita instantia.*
13 *Auocatio ob lapsum biennium, quomodo fiat, & quæ culpa ac defectus ex parte Iudicis apparere debeat?*
14 *Causæ, quæ iuxta Canonicas sanctiones apud Sedem Apost.sunt iudicandæ, non comprehenduntur sub dispositione* Concilij Trid in d c 20.

15 *Causæ*

15 *Causæ quæ super beneficiis reseruatis aguntur, possunt in prima instantia cognosci in Curia*

16 *Causæ omnes beneficiales, in quibus sub plumbo expeditæ sunt, ac de illarum nullitate, vel intellectu tractatur, in Curia committuntur.*

17 *Executores litterarum Apost. possunt cognoscere de causis sibi commissis in prima instantia.*

18 *Causæ possunt ad Curiam auocari, seu alicui committi in prima instantia per speciale rescriptum manu Sanctissimi signatum, & quomodo dicatur constare de tali rescripto sic signato.*

19 *Auditor Cameræ potest causas obligatione Camerali firmatas in quacunque instantia auocare.*

20 *Causæ conseruatoriæ non sunt necessariò in prima instantia coram Ordinariis pertractandæ.*

21 *Causæ quæ ratione contractus, vel delicti alib. gestorum sunt ventilandæ, non comprehenduntur sub dispositione Concilij* in d.cap. 20.

22 *Franciscus Salgado præter communem omnium sensum existimauit clericum Romæ degentem non posse ibi contrahendo se obligare in forma Cameræ absque licentia sui Ordinarij.*

23 *Clericus absolutè consentiens in alterius iurisdictionem sine licentia proprij Episcopi nihil agit*

24 *Clericus contrahendo, vel delinquendo potest alterius iurisdictioni se subiicere sine consensu proprij Episcopi.*

25 *Auditor Cameræ habet in facultatibus ex Pontificis gratia, vt possit in quacunque instantia de omnibus obligationibus Cameralibus cognoscere.*

26 *Franciscus Salgado reprobatur, & eius doctrina vt perniciosa reiicitur.*

1 MATERIA de primis instantiis Ordinariis locorum competentibus frequentissima est, quam nouissimè integro tractatu exornauit P. Pozza è Societate IESV, vbi *capite primo, in vers. Concilium Tridentinum* plura
2 tulit *præcedenti capiti* conducibilia; sed † quia modò ad manus meas peruenit tractatus *de supplicatione ad Sanctissimum à litteris & Bullis Apost. siue de retentione Bullarum Apostol.* quem Ma riti composui, & typis mandauit amicus noster Lu entiatusD Franciscus Salgado de Somozza, vir acris ingenij, in quo postposito amicitiæ nostræ vinculo, non cessat nostris detrahere scriptis, & præcipuè illis, quæ habentur in allegatione præcedenti, cùm inter nos nulla præcesserit sic calumniandi occasio, operæ pretium duximus nonnulla hic aduertere, quæ ad defensionem propriam facere videbuntur, præter alia, quæ ad materiam vtilissima sunt, & singulari nota digna.

3 In primis præsupponendum est quòd ius Ordinariis competens cognoscendi in primis instantiis de causis subditorum suorum fuit in fauorem vtrorumque introductum, nempe in fauorem Ordinariorum, in fauorem partium, ne traherentur extra suas ciuitates & loca, vnde vt huic fauori & remedio renuntiari possit, amborum consensus interuenire debet. Ita Suar. de Paz *in pract. tom. 2. prælud. vlt. num.* 18. Ludou. à Sarania *de iurisd. Adiunctor q. 7. nu* 7. Steph. Grat. *discept. forens. tom. 5. cap.* 837. *n.* 16. *cum seqq.* latè Narbona *l. 59. gloss. 1. n.* 71. *cum seqq. tit. 4. lib. 2. nouæ Recopilat.* Salgado *d. tract. de supplicatione ad Sanctissim. part. 2 cap. 3. §. vnic. num.* 5. *cum seqq.* vbi *numer.* 7. refert ita fuisse decisum à *sacra Congregat.* & reddit rationem, quia decretum Concilij Tridentini *sess.* 14. *de reformat. cap.* 10. emanauit non solùm fauore iurisdictionis ordinariæ, sed etiam fauore ipsarum partium; ideo quod fauore plurium introductum est, non tollitur vnius renunciatione, & *numer.* 11. testatur eandem *sacram Congregationem* censuisse licere Nuntio Sedis Apostol. cognoscere de causis in prima instantia de consensu partium, ipsiusque Ordinarij consensu accedente, subditque *num.* 12. quòd si causæ sint inter Episcopum & alium, ad solius Episcopi instantiam cognosci non poterit parte reluctante in Curia coram alio, sed causa committenda est viciniori, vt Curia obseruat, & *n.* 17. ex Cratiano refert quòd si collitigans sit Episcopus, licèt semper causa inter eum, & colligantem debeat committi, & cognosci in partibus, tamen stante suspicione committitur viciniori.

Quæ quidem Tridentini Concilij dispositio citato loco tribuentis Ordinariis locorum in prima instantia cognitionem causarum ad forum Ecclesiasticum pertinentium, de Episcopis, & exemptis Episcopalem iurisdictionem habentibus tantum decreuit, non autem de Prælatis inferioribus, qui subsunt Episcopis? Fr. Emman. *quæst. Regul. tom* 1 *q.* 36. *art.* 4. Rota apud Farin. *in praxi crimin. post tom. 1. suorum consil. decis.* 100. Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib. 3 quæst.* 11 *num.* 19. Verum contra à nobis in hoc numero tradita insurgit nimis rigide Salgado *dict. part. 2 num. 4. cap. 2. cum seqq.* intendens ostendere nostram hanc resolutionem sustineri non posse, & ita inter se de eo fluctuat, vt sit mirandum hominem aliàs doctum in re tam clara principia Iuris non callere: non enim ignoramus qui comprehen antur appellatione Ordinariorum; nam id ipsum satis superque exposuimus *de appellatiua verborum vtriusque Iuris signif. appellat.* 176. nec etiã nobis incognitum vnquam fuit verum quidem esse in materia sibi adaptabili & proportionabili venire inferiores Prælatos appellatione Ordinarij, vt *d. appellat.* 176. *num.* 1. firmauimus, & tamen hæc resolutio nihil pugnat, cum superiori, vt perperam ipse Salgado *d. capite* 4. *numer.* 40. *in fine* existimauit: nam patet ad oculum materiam *dicti cap.* 20. non posse adaptari Prælato inferiori, qui subest Episcopo, nec subditos & territorium habet, cum iste in quem exerceat iurisdictionem non habeat; requirit enim Concilium, vt Ordinarius, de quo loquitur, habeat districtum, hoc est, iurisdictionem loco circunscriptam, vt patet ibi, *locorum Ordinariis*, &c. ad exclusionem aliorum Prælatorum inferiorum Episcopis subditorum: & hanc nostram sententiam, & distinctionem approbauit *sacra Congreg. Concilij*, quam refert Narbona *dicta l.* 59. *gloss.* 1. *n.* 70. iis verbis, *An c. 20 tribuens priuatiuè Ordinariis locorum in prima instantia cognitionem causarum omnium ad forum Ecclesiasticum pertinentium, de Episcopis tantum intelligatur, an de exemptis Episcopalem iurisdictionẽ habentibus, an verò etiam de Prælatis inferioribus, qui subsunt Episcopo, veluti d. Archipresbytero, vel Plebano Ecclesiæ Collegiatæ, itaut istis inferioribus, qui etiam in eorum plebe Ordinarij dici possunt, huiusmodi cognitio priuatiuè ad Episcopum etiã in prima instantia pertineat? Congregatio censuit non intelligi de istis, qui etsi habeant iurisdictionem Ordinariam in personas de Collegio Cap. cùm ad Ecclesiarum, vbi gloss. &* Abb *n. 5. de offic. Ord. non possunt tamen dici Ordinarij locorũ, cũ nullus circa Episcopum habeat iurisdictionem in diœcesi*, &c. hanc eandem declarationem per eadem verba refert etiam Salgado *d. cap.* 4 *n.* 55. Quid tamẽ sibi velit dum passim contra nos resoluere affirmat, non percipimus, nec, vt credimus, ipse quod cumulauit, intellexit; ideóque minus bene existimat Flaminium *loco citato* contrarium illius, ad quod illum citauimus, affirmasse; nostram enim comprobat expressè sen tentiam dum sub verbo Ordinarij intelligit

4

intelligit omnes habentes iurisdictionem Ordinariam, non verò loquitur de Prælatis illam non habentibus, & Rota apud Farin. *dict. decis.* 100. dicit ideo cognitionem causarum iuxta decretum Concil. *in d.cap.* 20. spectare ad Abbatem, de quo ibi est sermo, quia habeat Episcopalia iura, & non erat inferior Episcopo, nec ratione dignitatis, nec ratione potestatis; ergo certum est eum minimè comprehendisse illud decretum, si non haberet Episcopalia iura, & esset inferior Episcopo, ac illi subditus, quod nullus hactenus negauit.

5 Abbates tamen, licèt non exempti, & alij, quibus olim, vel ex præscripta consuetudine, vel aliquo priuilegio clericorum suæ Ecclesiæ, vel cumulariuè cum ordinario, vel priuatiue cognoscere competebat, etiam hodie non obstante Concilio *dict.cap.* 20. eadem vti iurisdictione possunt, cùm Concilium generaliter de iurisdictione Ordinaria loquatur, & iurisdictiones Abbatum iusto iure & titulo quæsitæ etiam Ordinariæ censentur. Ita Nauar *cons.* 2. *sub t.t.de foro compet. in antiq. & consil.* 9 *sub tit. de priuileg. in nouis.* Sayr. *in floribus decis. sub illo tit. de foro compet. decis.* 2. Et facit declaratio *sacræ Congreg.* quam refert Narbona *d l.* 59 *gloss.* 1 *num.* 66. quæ sic habet. *An Episcopus vicinior posset cognoscere de causis criminalibus, & matrimonialibus subditorum Abbatis nullius diœcesis, cui ex priuilegio ante Concilium facultas de illis cognoscendi competebat? Congregatio censuit non posse Episcopum cognoscere huiusmodi causas in locis huius Abbatis, quia non sunt de eius diœcesi. Ideo relinqui istas Abbati, si ex suis priuilegiis competunt: quam decisionem Sanctissimus approbauit. Postea cum de eodem dubitatum esset, fuit data eadem decisio, sed amplius additum, dummodo tales Abbates habeant in suos subditos omnem iurisdictionem.*

6 Vicarius generalis Episcopi, appellatione Ordinarij in præsenti materia venit, vt per Flamin *de resignat.l.* 3.*q.* 11.*n.* 22. latè Narbona *d.l.* 59. *gloss.* 1 *n* 50 *cum seq.* vbi ad plura eleganter infert, Salgado *d.c.* 4. *n.* 27. & faciunt quæ Sanchez *de matrim l.* 3. *disp.* 29. *n.* 5. & 17. Gutier. *in simili tract.c.* 66.*n.* 14.

7 Capitulum quoque Sede vacante habet priuilegium cognoscendi causas in prima instantia, ex vi Concilij Trident. *in d.cap.* 20. cùm succedat Episcopo in omnibus, quæ sunt iurisdictionis etiam voluntariæ. Ita Aloys. Ricc *in d.praxi aurea resol.* 130. *& in decis Curiæ Archiepisc.Neapol decis.* 273. *num.* 7. *part.* 4 Nouar *in sing.Iuris Canon concl.* 54.*num.* 4. Narbona *d.l.* 56.*glos.* 1. *num.* 63. vbi idem dicit de ipsius Vicario generali, me citato *in hoc loco* nouissimè Salgado *d.c.* 4.*n.* 26.

8 Nunc descendamus ad aliquas ampliationes & limitationes, quæ ad Concil. *in dict.cap.* 20. magis frequenter adduci solent. Et *primò* ampliamus dispositionem Concilij citato loco procedere etiam in causis Fidei, vt per integrum tractatum de primis instantiis & aliis recursibus latè probat P. Pozza, & eo non citato multa ab illo mutuatus est Salgado

9 *d.part.* 2.*cap.* 33. Habet † tamen crimen hæresis illud singulare quod cùm non sit momentaneum, sed successiuum, potest hæreticus puniri vbi reperitur, & non datur remissio ad locum delicti, quia vbi versatur, ibi peccando delinquere videtur. Ita resoluunt Socin. *reg.* 87. *fallent.* 1. Duen. *reg.* 378. *in* 7. *limit.* Arnold *de agnoscen. asser. Cathol. & heret.qu.* 25 *num.* 12. Vmbert. Locat. *in verb. inquisitor.n.* 14. Roias *sing.* 173.*n.* 7. Simanch. *de Cathol. instit. tit.* 2. *de absentibus n.* 15. Decian. *tract. crimin.* 5. *cap.* 21. *num.* 27 *& cap* 32. *numer.* 29. Ludou. à Paramo *de origin.sanctæ Inquisit. l.* 3.*q.* 4.*n.* 77. Chartar. *de execut.* *sent capto bannito, c.* 1 *num.* 45. *& seq.* Farinac. *in praxi crimin.part.* 1.*q.* 7.*n.* 17. *& de heresi q.* 197. § 1 *num.* 10. Martin. Delrio *disquisit.magic l.* 5. *sect.* 2. *versic. septimo requiritur in fine*, Morla *in emporio iuris ciuilis p.* 1.*tit.* 5.*q.* 20.*n.* 60. *versic. sextus casus*, D. Barbos. *in l. heres absens* §. *proinde ff de iudic.in art, de foro delicti, num.* 187. Quidquid alij contrarium sentiant, quorum sententia intelligenda solum est in duobus casibus; veluti cum reus fugerit, vel iam in loco delicti sit causa contra eum cœpta, & crimen exterius delatum per citationem, & alias circunstantias, quæ inducunt præuentionem ex parte remissionum petentis: ita intelligendus est Couar. *pract. cap.* 11.*n.* 12. vt clarè eius verba insinuant, ibi, *per opus exterius*, &c. & ibi, *hæresis crimen publicè Granatæ commiserit*, &c. & apertius hac de re agens P. Pozza *in tract. de primis instant cap.* 8. *versic. secunda limitatio*, ibi, *est consuetudo in viridi obseruantia ne remittatur ab Inquisitione Hispaniæ reus aliquis etiam ad Inquisitionem Lusitanam, quæ habet eundem sæcularem Principem, & dominum, nisi vel reus fugerit postequam citatus fuerit iudicialiter, vel capta fuerit persona, vel fuerit falsus testis, & accusator in iudicio quod actualiter fiat contra innocentes in ea prouincia à qua fugiens discesserit*, &c. & *c.* 11. probat doctrinam huiusmodi de remissione non facienda quando criminosi in Fidem, non fugiunt post capturam, aut citationem iuridicam.

Amplia *secundò*, seu potius declara Concilium *in præallegato c.* 20. non sustulisse modos legitimos, quibus quis ex iuris dispositione sortitur forum alienum vt in aliquibus casibus in limitationibus infrà referendis sigillatim ostendemus. Ita Narbona *d lib.* 59. *gloss.* 1 *num.* 238 Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast p.* 2.*c.* 1 *n.* 75. Nouar *d concl.* 4.*n.* 11. Salgado *de protect. Regia p.* 2.*c.* 17.*n.* 7. *& de supplicat.ad Sanctissim. p.* 2.*c.* 5. *in princ.n.* 9. 10

Primò tamen limita dictum Tridentini decretum præseruans primam instantiam Ordinariis locorum, omnino cessare, vbi Ordinarij Iudicis legitima adest probata recusationis causa. Ita Narbona *d.lib.* 59. *gloss.* 1.*n.* 257. *&* 232. Piasec *d p.* 2.*c.* 4.*num.* 3. *&* 4. Stephan. Gratian. *d.c.* 837. *à n.* 5. Salgado *d.p.* 2.*c.* 5. §. 1. *n.* 8 vbi *n.* 11. attestatur stylum Romanæ Curiæ obseruare, vt tunc viciniori Ordinario committatur ne pars litigans vltra suam patriam cum tanto dispendio litigare cogatur. Narbona *dict. l.* 59. *gloss.* 1. *numer.* 232. 11

Secundò limita vbi transactum fuerit biennium à die motæ litis numerandum, & intra illud causæ, quæ coram ordinariis ventilantur, terminatæ non fuerint, quia tunc in pœnam negligentiæ commisse liberum est partibus, vel alteri illarum Indices Superiores, aliàs tamen competentes, adire, qui causam in eo statu, quo fuerit, assument, & quam primum terminari curent. Ita Concil. Trident *d.cap.* 20. *versic. atque omnino*, Narbona *d l.* 58 *gloss.* 1.*n.* 71. *cum seqq.* & *à num.* 86. me citato *in hoc loco* Salgado *d.p.* 2. *cap.* 6. *numer.* 2. & in causis nullitatis professionis, quæ infra biennium ab Ordinario, & Superiore Regulari non terminantur, esse locum decreto Concilij *in dict. cap.* 20. tenent Aloys. Ricc. *dict. part.* 4. *decis.* 273. *num* 6. post Narbon. Salgado *d. part.* 2. *c.* 6. *numer.* 5. & censuit *sacra Congreg.* teste Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Religion. in declarat numer.* 40. Verùm vt in casu huius secundæ limitat. concedatur auocatoria, opus est quòd † ex parte Iudicis nolentis, vel non curantis intra dictum biennium causam expedire, detur culpa, defectusque appareat, quia si per illum 12

non steterit quominus intra dictum tempus causam definierit, sed ob grauitatem, & qualitatem causæ, vel partium cauillationes, non sit diffinita elapso biennio, nō habet locum auocatio. Ita decisum fuisse per sacram Congr. attestantur Marches. *de commissionib.p.*2.§.4 *n.*54.Francisc.Leo *d c.*1 *n.*72.Aloys. Ricc.*in praxi aurea resol.* 334.*à princip. & d. par.*4. *decis.*155.Salgado *de potest Regia p.*2.*c.*17.*nu.*35. Ad hoc autem vt constet de culpa Iudicis, debet sæpè requiri, & de hoc coram Iudice superiore instari, decis. Pedemont. de communi attestans 12.*num.* 6. Grammat. *Voto* 31.*num.*13. Narbona *d lib.* 59. *gloss.* 1.*num.*100.& alios, quos refert, & sequitur Aloys. Ricc.*d. resolut.*334.*numer.* 1. *& d.part.* 4.*decis.* 220. vbi asserit an requiratur vnica interpellatio vt dicatur stare per Iudicem quominus causam expediat? me citato *in hoc loco* Salgado *dict.part.*2.*c.*6.*num.* 8. sublimita tamen non procedere in Curia Romana vbi lis siue instantia nunquam extinguitur nisi per sententiam,Zerol. *in praxi Episc.p.*1. *verb. instantia, vers.sexto.*

14 *Tertiò* limita in causis, quæ iuxta Canonicas Sanctiones apud S. Sedem sunt iudicandæ, vt disponit idem Concil. Trident.*in dict. cap.* 20. *versic. Ab his excipiuntur*, latè Narbona *dict. lib.* 59. *gloss.* 1.*à numer.*188. vbi ait huiusmodi causas referri per gloss. *in cap.quod translatione, de offic. delegat.* & per *gloss. vlt. in cap. vt debitus, de appellat.* numero 190. inter eas enumerat causas exemptorum; exceptis tamen illis casibus, in quibus Concilium Trident.dedit Ordinariis iurisdictionem in exemptos, & *numer.*191. generaliter tradit quòd omnes causæ, quæ à principio ex dispositione sacrorum Canonum ante dictum *c.*20. *Concilij* poterant apud Sedem Apostol. cognosci,possunt & hodie,decreto ipso non obstante.

15 Inter huiusmodi causas, quæ iuxta legitimas sanctiones apud S. Sedem Apostol. sunt tractandæ, illæ enumerantur, quæ super beneficiis reseruatis agitantur, cum enim non comprehendantur sub dicto decreto Concilij *dict.cap.* 20. possunt in prima instantia cognosci in Curia, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 52. *numer.* 16.*&* 37.Narbona *dict lib* 59.*gloss.* 1. *numer.*191. Vnde similiter inter has connumerantur illæ quæ super possessione huiusmodi beneficiorum Sedi Apostol. reseruatorum agunt; possunt enim immediatè ab Auditore Cameræ, seu alio delegato Apostolico cognosci, vt praxis quotidiana Signaturæ obseruat, & declarauit Gregor. XIII. super executione litterarum in forma Breuis ad expetendam possessionem, *in sua Constitut.* incip. *Ad Romani Pontificis prouidentiam*, *sub dat. Romæ sub die* 19.*Iulij* 1574.quam refert Piasec.*in praxi Episcop. dict. cap.*4. *numer.* 3. & Salgado *dict.part.*2. *cap.* 10. *numer.* 10. & *sacram Congreg.* sæpiùs censuisse attestatur Francisc. Leo *dict. cap* 1. *numer.* 76. *&* 77. vbi *numer.*74. dicit in vna Vlixbonen. fuisse tentum quòd quando per Breue Apostol. capitur possessio beneficij, & aliqui volunt illius possessionem impedire, tunc etiam in prima instantia potest causa in Romana Curia tractari, quia Auditor Cameræ similium causarum est Iu-
16 dex competens. Denique † causæ omnes beneficiales, in quibus litteræ sub plumbo expeditæ sunt, ac de illarum nullitate, vel intellectu tractatur, per signaturam iustitiæ, etiamsi essemus in prima instantia, in Curia committuntur, quia de viribus litterarum Apostol. vel earum intellectu iudicare ad sacræ Rotæ Auditores, non verò alios inferiores Iudices spectat, Nicol. Garcia *de benefic. part.*6.*c.*3.*num.*6. *cum seqq.* Narbona *d.l.*69.*gloss* 1. *num.*194.

Quartò limita in executionibus litterarum Apostol. quia Concilium loquitur in litibus, & causis Ordinariis, & requirentibus altiorem indaginem, in quibus detur instantia: non autem agit de executionibus huiusmodi, quæ extraiudiciales sunt, ac proinde carent instantia, vt cum Socin. Ias. & aliis resoluit Menoch. *de arbitr. lib.*1.*quæst.*12.*num.* 6.& ideo sic resoluit Narbona *dict.l.*59.*gloss.*1.*num.* 239.& Salgado *dict.part.*2.*cap.*10.*per totum.* Verùm si aduersus executionem gratiæ Apostol. allegetur aliqua exceptio, quæ altiorem indaginem requirat, & gratiam efficiat nullam, vel subreptitiam, aut obreptitiam, seu Bullam falsam, quia tunc datur instantia, non potest auferri iurisdictio ab Ordinario in prima instantia, ex *dict. cap.*20. Ita Flores de Mena *variar. lib.*1. *quæst.*12. *numer.*17.*cum seqq.* Aloys. Ricc.*in praxi aurea resolut.* 339. Nicol, Garcia *de benefic.part.*1.*cap.*5. *numer.*546. Et ipse *in praxi exigendi pensiones*, *q.* 7.*n.*10. Quo casu licèt dictus executor exceptiones huiusmodi Ordinario,ad quem spectat prima instantia, remittere teneatur, vt de illis plenariè cognoscat, nihilominus tamen non ob id tenetur,remissa causa,quæ coram eo pendebat, in executione supersedere, nec idem Ordinarius illis potest inhibere, aut aliquo modo impedire potestatem,quam habet exequendi; vt expressè tenent Nicol.Garcia *dict.part.*1 *cap.*5 *numer.*525. Salgado *de protect. Regia part.*1.*c.*3.*n.*44.*&* 45.Ego ipse *dict.q.*7. *num.*11. nisi nullitas opposita ex ipsis actis & contextura Bullarum probaretur,nec altiorem indaginē requireret,quia tunc omnino cessaret executio, Gabriel Pereira *de manu Regia tom.*1.*c.*9. *n.*16.Ego ipse *dict q.*7 *nu* 5 & hoc est valde notandum in praxi, quia sæpè falluntur Iudices. At si ex verbis gratiæ teneretur executor assumere partes Iudicis, vel gratia esset signata manu Sanctissimi, de quo *numer. seqq*, talis executor non obligatur eam remittere Ordinario,sed potest cognoscere in prima instantia ad effectum executionis, quia ex appositione manus Papæ censetur cautè auocata, ex text. *in cap. vt nostrum*, *de appellation.* vbi Abbas, Francisc.& alij, resoluit Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.*339.

Quintò limita in causis, quas Summus Pontifex vrgenti, rationabilique causa per speciale rescriptum sua manu propria subscribendum committere, aut auocare iudicauerit, ita Concil. Trident. *dict.cap.*20.*versic.nisi in vrgenti*,& ex eo colligunt Narbona *dict.l.*59.*gloss.*1. *numer.*195. Salgado *dict.part.*2.*cap.*6.*numer.*14. *cum seqq.*Piasec.*d.part.*2. *c.*4.*n.*3.Franc.Leo *d.part.*2.*cap.*1.*n.*75. Aloys.Ricc. *d.p.*4.*decis.*273.*num.*7. Gabr. Pereira *de manu Regia p.*2.63.*num.*38 *vers.nec obstat,ibi,nisi quando Summus Pontifex contrarium iusserit rescripto sua manu signato*, &c.Ego ipse *d. praxi exigendi pensiones*, *quæst.* 6. *num.*15. *cum seqq.* nam cùm Romanus Pontif. causarum omnium Ecclesiasticarum Ordinarius, & supremus Iudex sit, itavt omisso Ordinario Iudice in prima instantia adiri possit, inde fit vt si causam alicui specialiter commiserit, vel auocauerit, non possit amplius per Ordinarium inferiorem ad quem aliàs cognitio pertinet, disquiri, adeo, vt si quid post auocatum negotium, actum à Iudice Ordinario, vel alio inferiore fuerit, ipso iure nullum reddatur. Ioann. VVames. *ad cap. vt nostrum* 16.*numer.*6.*de appellat.*Narbona *vbi suprà num.*196. Sufficit autem ipsas supplicationes auocationum seu commissionum causarum in prima instantia, super

super quibus Breuia conficiuntur, manu Pontificis esse signatas; non vero requiritur ipsa Breuia, quæ ad partes transmittuntur, manu propria Pontificis esse subscripta, vt ex duabus *sacræ Congreg.* declarationibus resoluit Narbona *d.l.59 gloss.1.n.* 204. post eum Salgado *d part.2. cap.6. num.*44. quidquid ipse *eadem p.2.c.*30.§.2 *per tot.* studuerit probare ostendi debere supplicationem manu sanctissimi signatam ad hoc vt causæ auocatio legitimè fiat, intrepidè contra *sacræ Congreg.* decisiones asserens ipsa Breuia, quæ sub plumbo, vel annulo Piscatoris expediuntur vigore harum supplicationum non satisfacere solemnitati requisitæ *in d cap.*20. subdens *n.*50. me interloquendo illi affirmasse iuxta stylum Romanæ Curiæ solere Curiales curiosos & attentos ipsam originalem ab officiali recuperare; & sic facile eam ostendere posse: sed hoc verum est vbi ab ipsa supplicatione Breuia in partes expediuntur, & sic non remanet in Curia. At vero quando causa in Rota committitur, supplicatio ipsa originalis consignatur Notario Rotæ, & in eius officio apud acta causæ reponitur, nec partibus vnquam traditur, de illaque nunquam satis constare hic potest, nisi ex ipsius Notarij fide & testimonio, cui in hac parte credendum est, ac proinde in mandato Rotali vigore talis commissionis expedito eam ipse inserit, & hoc modo de subscriptione propria manu Sanctissimi facta, & non aliàs constare potest.

19 *Sextò* limita in causis obligatione Camerali firmatis, quas auditor Cameræ valet auocare, licet in quacunque instantia pendeant coram locorum Ordinariis; ita Lancell. *de attent. limit.* 15. *num.* 3. Flores de Mena *var. lib.* 1. *quæst* 12. *nu.* 48. Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 118. *in fine*, Aloys. Ricc *in praxi aurea*, *resolut.* 341. Nouar. *in sing. Iuris Canon. conclus.* 54. *numer.* 5. Sagaldo *d part.* 2. *cap.* 5. §. 3. *num.* 6. *cum seqq.* Et licèt hactenus nullus dubitauerit de facultatibus Auditoris Cameræ à Summis Pontificibus illi concessis, & vsque ad hæc tempora innouatis, vt constat ex Bulla Pauli V. 28 *Bullarij noui*, incip. *Eximiæ* §.7. & 20. *sub dat. Romæ apud sanctum Marcum Kalend. Octob.* 1606. ipse tamen Salgado *d. loco* præter omnium sensum affirmare ausus est post Concilium Tridentinum facultates Auditoris Cameræ detrahentes in aliquo primæ Ordinariorum instantiæ, sublatas esse, loquitur enim expresse contra quod totus seruat Mundus, & præcipuè Rota Romana iustitiæ cultrix, & expresse *in Romana, seu Bracharen. pecuniaria* 2. *Decembr.* 1594. coram *Orano*, impressa per Zach. *de obligation. Camer. decis.* 115. *numer.* 7 & *in Elboren. fructuum* 17. *Nouembris* 1629. coram *R.P.D. Queipo*, & 14. *Maij* 1631. coram *R.P.D. Guisilerio*, impressa per Franc. Rip. *in fine sui tr. de simonia*, & earum meminit *in dict. praxi exigendi pensiones q.*5. *à num.* 14. ex quibus colligitur sententias Auditoris Cameræ vigore suarum facultatum latas in prima instantia contra debitores, fuisse & esse per ordinarios exequendas, vt apud nostrates in confesso est, & in Regno Siciliæ, ex quo Rex noster pariter Sedis Apostol. Legatus est, ac ex quo causæ nullatenus extrahuntur, in dictes sententiæ Auditoris Cameræ per Ordinarios exequuntur, vt affirmat Mar. Cutelli *in codice legum Siculorum ad leges Petri II. c.6. not.* 7. *ante numer.* 13. *versic. quo fit.* Miror equidem quod Presbyter vnus sic Sedis Apostol. & suorum officialium auctoritatem diminuere studeat, vt quod nullus sæcularis vnquam cogitauit, vel cuiquam laïco in mentem venit, ipse in medium proferat, temporalesque iudices ad id prouocet, & leuissimis rationibus, ac futilibus fundamentis comprobare attendat, quibus igitur respondere supernacaneum esse indicant.

Septimò limita in causis vigore litterarum conseruatoriarum Vniuersitatibus, Regibus, seu aliis à Sede Apostol. concessarum agitatis, hæ enim causæ non sunt necessario in prima instantia coram Ordinariis locorum pertractandæ, sed coram Conseruatoribus ipsis, vt supra deputatis, cùm certum sit decretum Concilij *dict. cap.* 20. ad Regulares non pertinere, nec quoad Primam instantiam ipsorum aliquid noui inducere. Ita Ceuall. *de cognit. per viam violentiæ part.* 2. *quæst.* 157. Narbona *dict. l.*50 *gloss. à numer.* 206. Aldrete *in allegat. pro omnimoda Regularium exempt. part.* 1. *cap.* 7. *numer.* 4. Nauar *in sing. Iuris Canon. conclus.* 54. *numer.* 12. Aloys. Ricc. *dict. part.* 4. *decis.* 273. *numero* 7. *prope fin.* Salgado *dict. part.* 2. *cap.* 11. *per tot.* vbi licet multum insudare videatur in ostendendo quòd ego *in hoc loco*, & *in collect. ad Concil. Trident. dict. cap.* 20. *numer.* 10. inaduertenter pro contraria parte citauerim Nauar *consil.* 1. *sub titul. de officio deleg. in antiquis*, & *consil* 3. *numer.* 2. *eodem tit. in nouis*, Sayr. *in floribus decis sub eodem tit. decis.* 1. Mar. Antonin. *variar. resolut. lib.* 1. *resolut.* 15. Nihilominus tamen in prima impressione non absolutè eos pro contraria parte refero, sed cum illis verbis *Quidquid dicant*: eo quod Marius Antonin. priuilegium huiusmodi Conseruatoribus Iudicibus ex benignitate Apostol. concessum restringere, nimis intendit, & quicquid sit, non videtur tam culpabile vnum, vel alterum Doctorem scribentium incuria malè allegare, vel extra locum suum collocare; opinionem enim sectamus veram, quam & ipse Salgado impugnare non est ausus, propter varia *sacræ Congreg.* declarationes, quas præcitati Doctores referunt: & signanter quod conseruatoriæ Regularium non sint sublatæ, per Concil. *in dict. cap.* 10. etiam quod causæ graues sint, & plenariam cognitionem requirant, & censuisse eandem *sacram Congreg. in vna Mediolanen.* refert Rota *in Oscen. iurisdictionis* 12. *Decembr.* 1614. coram *bonæ mem. Vbaldo sen.* 20

Octauò limita in causis, quæ ratione contractus, vel ratione delicti alibi gestorum sunt ventilandæ, nam eas non comprehendi dispositione Concilij *in dict. cap.* 20. cum non sustulerit modos legitimos, quibus quis ex Iuris dispositione sortitur forum. Ita Francisc. Leo. *dict. cap.* 1. *numer.* 75. Aloys. Ricc *dict. part* 4. *decis.* 473. *circa fin.* me citato *in hoc loco* nouissime Nauar. *in praxi electionis* & *variat. fori p.* 1. *quæst.* 9. *n.* 24. *in vltim. impresse.* nouissimè etiam Salgado *d. part.* 2. *cap.* 5 §. 3. *numer.* 1. Attento autem Iure communi, de quo *in l. hæres absens* § *proinde*, *ff. de iudic.* & *in c. fin. de foro compet.* sortitur quis forum in loco vbi contraxit, quando scilicet contrahens in eo inuenitur, vt probat *cap. Romana* 1. §. *contrahentes*, *de foro compet. in* 6. cum citatis à me *in d. praxi exigendi pensiones, q.*5. *n.* 1. & 2. Vbi verò contrahens in contractu ipso proprio foro renunciauerit, rectè poterit in loco contractus conueniri, licet ibi non inueniatur, iuxta doctrinam celebrem *gloss.* 2 *in l.* 1. *ff. si quis in ius vocatus*, quam sequuntur, eamque laudant Conar. *pract. cap.* 19. *num.* 5. *in princip.* Parlador. *lib.* 2. *rerum quotid. cap. fin. part.* 2. §. 1. *à numero* 2. Coler. *de processib. execut. part.* 2. *cap.* 1. *numer.* 50. Antonin. de Amato *resolut.* 53 *numer.* 9. Gutier *de iurament. confirm. part.* 1. *cap.* 16. *num.* 4. & 5. D. Barbosa *in lib.* 1. *ff. de iudic. art.* 3. *num.* 214. quod quidem Iure nostro nullam patitur difficultatem, nec est qui de illa dubitet. 21

22 Tota autem dubitandi ansa oritur ex obligationibus, quæ Romæ fiunt in forma Cameræ cum amplissimis clausulis, renuntiationibus, & summissionibus etiam iuramento vallatis, nam quidam volunt sic Romæ obligatos, vel quia pecunias pro suis necessitatibus subleuandis ad cambium acceperunt, vel quia illas pro expeditione Bullarum, alias rumve expeditionum extorquerunt, non posse iuxta formam suarum obligationum ibidem conueniri pro adimplemento promissionis, & contractus, sed causam debere remitti ad Ordinarium illarum partium, ex quibus contrahentes sunt oriundi, & sic mandata omnia Auditoris Cameræ, & aliorum Iudicum Romanæ Curiæ non esse exequenda existimant, posseque ea omnia in Regio Consilio retineri affirmant. Et quamuis Regium Consilium nonnunquam huiusmodi mandata exequi mandauerit, aliquando vero ea retineri iusserit dum de iustificatione debiti dubitauit, vel de solutione iam facta sibi constat; nihilominus Francisc. Salgado hoc arbitriū supremo Consilio adimens indistinctè vult huiusmodi obligationes Camerales minimè esse exequandas, sed ad locorum Ordinarios remittendas, vt coram eis partes iustitiam petant, ita latè comprobare nititur *dict. tractat de supplication. ad Sanctissim. siue de retentione Bullarum part. 2. cap. 27. per totum* & præcipuè *à numer.* 14. resoluens quòd clericus Romæ obligatus obligatione in forma Cameræ ad pensionem, vel quid aliud, si tempore executionis non sit repertus in Romana Curia, non potest per iudicium contradictorium declarari excommunicatus, aut contra eum executio fieri: vnico tantùm mouetur fundamento, quod scilicet clerico prohibetur se submittere iurisdictioni alieni Iudicis absque licentia proprij Ordinarij, *c. significasti, de foro competent.* D. Barbosa *in dict. l. 1. art. 3. n. 179. cum sequentibus, ff. de iudic.* Anguian. *de legibus lib. 3. controuers. 26. numer.* 8. vnde infert idem Salgado *numer.* 20. si obligatus in forma Cameræ absque proprij Ordinarij consensu, se submiserit Auditoris Cameræ iurisdictioni, proprio foro expressè renūtiando, quod nulliter se obligauit, vtpote quia defuit dictus consensus in ipsa obligatione, qui præcisè necessariò præcedere debebat, ad hoc vt validè clericus suo foro renuntiare posset. Et quamuis pluries cum eodem Salgado interloquendo super hac materia latè disputarem, ipse sua innixus opinione, non sano, vt credo, animo, totus sese ostendit in euertendo meam, quam sequor, sententiam, quæ vt ex infra dicendis apparebit, verissima resurget, contrariam verò vt falsissimam reprobare non didignabor.

23 Et vt clariùs procedamus, ac certa ab incertis separemus, & cum distinctione hac in re nos explicemus; præsupponendum est posse clericum alieni Superioris iurisdictioni se submittere absque proprij Episcopi consensu, duobus modis: *primò* consentiendo in alterius iurisdictionem, quo casu nullus dubitat talem consensum minimè valere, ex *dict. c. significasti*, ac proinde eo non obstante teneri clericum coram suo Episcopo respondere, & hoc est quod voluit Couarru. *dict cap. 10. num. 5. vers.* 8. cuius verba refert ad suam opinionem firmandam Salgado *dict. part. 2. quæst. 27. numero* 21. nam loquitur de simplici renunciatione, iuxta terminos text *in dict. cap significasti. de foro compet.* quem *ibi* allegat, veluti quando fit ab ipso clerico renunciatio proprij tribunalis, ipseque consentit expressè in alienum Iudicem, nullo ad id cogente pacto, siue contractu.

Secundo modo fit submissio contrahendo, vel delinquendo; & tunc cùm prorogatio iurisdictionis 24
fiat à lege, licet tacitè, vel expressè per factum hominis contrahentis, clericus sine consensu proprij Episcopi potest alterius iurisdictioni se subiicere. Ita Marta *de iurisdict. part. 2. cap. 6. numer.* 40. Benedict. Ægid. *in repet. l. ex hoc iure ff. de iustit. & iure, part. 2. cap. 13. claus. 5. numer.* 13. optimè de Barbosa *in l. hæres absens* §. 1. *num.* 60. *ff. de indic*, ibi, *sed insistendum est, quia traditionum, glos. 2. in dict. lib. 1. etiam locum habere in clerico contrahente, & renuntiante proprio foro*, defendit Decian. *hic col. 1. ad med.* Roger. à Mota *numer.* 43. Marian.. *in dict. c. dilecti numer.* 39. *de foro compet. & in c. 1. numer.* 68. *de indic.* &c. & inferiùs *à numer.* 61. ibi, *quia clericus potest conueniri in loco contractus, etsi non accesserit consensus Episcopi proprij*, vt probat *c. dilecti, de foro compet.* & *ibi* notat Panorm. *numer.* 4. Alex. *cons.* 89. *num.* 1. *lib.* 7 *ergo in eo renuntiatio proprij priuilegij valida debet censeri, cum in effectu importet renunciationem exceptionis declinatoriæ si in loco contractus non reperiatur, & velle quod in eo præcisè teneatur respondere, & planè decisio dict. cap. significasti, non habet locum si clericus renuntiauit declinatoriæ, & obliget se respondere coram Iudice aliàs competent i, & eius non declinare iurisdictionem*, Panorm. *cons.* 25. *col.* 1. *lib.* 1. Rip. *in cap.* 1. *numer.* 49. *de iudic.* Aliam rationem assignat idem D. Barbos. *in dict. lib. 1. ff. de iudic. art. 3. numer.* 224. ibi, *Quod adeo verum est in loco contractus conuenire posse, etiamsi ibi non inueniatur, dummodo in contractu illo proprio foro renuntiauerit, iuxta traditionem glos. & in dict. lib. 1. sup. si quis in ius vocatus non ierit, nam cùm hæc renuntiatio proprij fori conueniat ad corroborationem fori inducti per legem, vt aliquid operetur, habebit effectum supra rel. tam, etsi non accesserit voluntas proprij Episcopi*, &c. Et hanc sententiam sectatum fuit Consilium Regium Matritense; nam cum Bernardus Campellus Nunciaturæ Hispaniæ auditor *sub die 4. Decembris* 1634. sua diffinitiua sententia pronuntiasset Ioannem Berrozanum Canonicum Placentinum teneri respondere coram Ordinario Hispalen. vbi contraxerat cum renuntiatione proprij fori absque sui Ordinarij licentia ad fauorem Alphonsi Moreni, non obstante exceptione fori declinatoria, qua idem Ioannes ad proprium Ordinarium Placentinum remittendum fore & esse postulabat, nihilominus dictus Ioannes causam per viam violentiæ ad idem supremum Regium Consilium detulit, vbi *sub die* 15. *Februarij* 1635. fuit vnanimi consensu per DD. Consiliarios resolutum Auditorem nullam vam fecisse nec facere: cuius decreti proprium regestum vidi, & non semel legi, ad illudque videndum & legendum Salgadum nostrum inuitaui; qui tamen parum, aut nihil de illo curauit, sed suam vt prius tenaciter tuebatur opinionem, motus tantum auctoritate Præsidis Conar. qui, vt dixi, non agit de clerico, qui contrahendo, vel delinquendo renuntiat: prout expresse, & in his propriis terminis tenet Dom. Barbosa locis superius citatis, cuius auctoritas non videtur contemnenda, cum propter eius singularem in vtroque Iure peritiam longe plures alios vincat.

Vlterius id in Auditore Cameræ procedit absque 25
dubio, cum ille in suis facultatibus habeat ex Pontificis gratia sibi specialiter attributa, vt possit priuatiue quoad alios Iudices de contractibus Camerali obligatione vallatis cognoscere, vt expressit Paulus V. *in dict. sua Constit.* 28. tum quia & plurimum quoad Hispanos huiusmodi obligationes fiunt

fiunt in beneficiorum cessionibus seu renunciationibus pro solutione pensionum auctoritate Apostolica reseruatarum; quibus casibus videtur indecenter, & impie agere, qui corá Pontifice sui superioris licentiam & consensum quæreret ad contrahendum, & ad ipsius Pontificis iudicio, correctioni & mandatis se subiiciendum; cum in eodem Concilio *dict. cap.* 20. semper salua sit sanctæ Sedis Apostol. auctoritas; & sit Christiana pietate indignum asserere per consensum, & auctoritatem Pótificis in facultatibus Auditoris Cameræ concessis, ac etiam per clausulas, in quibus obligatos esse vult resignatorios ad solutionem pensionum iuxta formã, & tenorem supplicationis à se propria manu signatæ, non suppleri Ordinarij consensum ad contrahendum, & se curiæ Iudicibus subiiciendum, est enim Pontifex Ordinarius Ordinariorum, *cap. cuncta per mundum, 9. quæstion.* 3. cum aliis, quæ ad hoc propositum cumulauimus *in dict. praxi exigendi pensiones quæst.* 5. *n* 11. habetque pro propria diœcesi totum Orbem, gloss. *verb priuata, in cap. felicis* §. *fin de pœnis in* 6 Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.* § 2. *procem. n.* 46.

26 Hac in re eò deuenit aliquorum audacia, vt asserere non erubuerint obligationes Camerales hodie non tenere, eo quòd in illis, omnibus defensionibus renunciatur, & sine causæ cognitione ac contumacia censuræ relaxantur contra debitores, vt post Gabr Pereira *de manu Regia part.* 1 *cap.* 9. *n.* 16. *cum sequentibus.*, tenet Salgado *dict. part.* 2. *quæst.* 27. *n.* 54. *cum sequentibus*, qui ibi pro se allegat Marc. Anton. Genuens. *in praxi Eccles. Neapolitana cap.* 117. *sub n.* 5. quã allegationem non inueni in meo codice, nec ascendit vltra centum capita, debebat enim allegare *cap.* 96. vbi contrarium resolnit, videlicet hodie solum Auditorem Cameræ procedere contra obligatos in forma Cameræ, & vigore dictarum obligationum censuras Ecclesiasticas promulgare: hoc enim est indubitatum, & Rotæ decisionibus sæpè sæpiùs conculcatum, vt *in dict. Romana, seu Bracharen pecuniaria, & dict. Elboren. fructuum*, de quibus memini suprà *numer.* 19. *& in praxi exigendi pensiones quæst.* 5. *num.* 14. *&* 15. Hinc fit satis periculosum esse contrarium docere, cum hoc sit fidelium animas illaqueare, & ansam præbere vt Ecclesiasticæ censuræ contemnantur, vnde plura damna in Ecclesia Dei suborta sunt; quod autem ipse Salgado *eodem cap.* 27. *num.* 67. asserit inuenisse me defendere de iure Ecclesiastico vniuerso posse contra clericum obligatione Camerali obligatum exequutionem fieri in Romana nullo iuris colore tutam esse posse, non eget alia responsione quàm quæ colligitur ex superius deductis; quatenus verò subdit se non mirari me hanc opinionem tueri, cum causam propriam defenderem; similiter ex dictis constabit an propriæ causæ affectio animum meum excæcauerit, vel potius expressi Iuris fundamenta, & tantorum Virorum auctoritates ad eam firmandam me induxerint, iudicet lector, & quid verius sibi visum fuerit, eligat; nam postposita omni humana affectione, & respectu, veritatem inuestigare sum solitus, quod an mihi damno fuerit, & ruinæ, vnusquisque qui me in hoc statu videt, coniecturari poterit.

ALLEGATIO LXXXII.

Episcopus in concernentibus pietatem, & officium charitatis, an iurisdictionem habeat in laicos?

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictionem in laicos habet Episcopus in concernentibus pietatem, & officium charitatis.*
2 *Executor omniũ piarum dispositionũ est Episcopus.*
3 *Eleemosynæ vt fiant, potest Episcopus subditos compellere.*
4 *Eleemosynæ vt pauperibus erogentur, possunt diuites ab Ecclesia cogi.*
5 *Laicos potest cogere Episcopus, vt eodem pretio merces, & res victui necessarias peregrinis, & hospitibus vendant, quo publicé ab incolis vendi solent.*
6 *Annonæ victualia, vt iusto pretio vendi faciat, pertinet ad Episcopum, ne pauperes fame pereant.*
7 *Prædicatori ad præstandam eleemosynam potest Episcopus cogere laicos, qui eam præstare tenebantur.*
8 *Frumentum & alia res tempore penuriæ, vt vendantur potest Episcopus laicos cogere.*
9 *Alimenta etiam à laicis coram Episcopo peti possunt.*
10 *Alimentorum causa dici turpia.*
11 *Alimentorum legatum dicitur pium quando fit pauperi.*
12 *Monacho factum dicitur pium.*
13 *Hæredes etiam laicos potest Episcopus compellere ad solutionem relictorum ad pias causas per defunctos factorum.*
14 *Legatarios possunt Episcopi etiam tanquam Sedis Apostol. delegati cogere ad exequendas pias dispositiones, etiamsi executores sint exempti à sua iurisdictione, vel officiales S. Inquisitionis.*
15 *Testamenti executio tam ad pias, quàm ad non pias causas, negligente hærede intra annum adimplere defuncti voluntatem, deuoluitur ad Episcopum.*
16 *Executor qui non adimplet voluntatẽ defuncti, peccat mortaliter secundum negligentiæ qualitatem.*
17 *Peccati ratione efficitur laicus de iurisdictione Episcopi.*
18 *Executor testamenti ad implendam defuncti voluntatem potest statim post aditam hæreditatem cogi ab Episcopo, seu quocunque alio diœcesano, vel Capitulo Sede Vacante, nisi aliud refragetur.*
19 *Debitum quotiescumque ex contractu, vel quasi, non in diem nec sub conditione, sed purè contractum est, statim peti potest, neque aliqua à iure dilatio conceditur.*
20 *Hæres obligatur ex quasi contractu, non in diem, neque sub conditione, sed purè.*
21 *Testamenti executio non impeditur ante aditam hæreditatem.*
22 *Tempus à iure, vel ab homine præfinitum non currit ignoranti, & legitime impedito, etiam data culpa ex parte impediti.*
23 *Tempus intra quod tenetur hæres defuncti voluntatem exequi, potest à iudice restringi.*
24 *Monitio necessaria est ad effectum, vt data negligentia hæredis ad Episcopum deuoluatur exequendi potestas.*
25 *Monitiones plures non requiruntur, sed vnica satis est, à iudice personaliter facienda.*

26 *Testatoris mandata exequi non solùm potest, sed etiam de præcepto tenetur Episcopus.*

27 *Testator non potest prohibere ne Episcopus data hæredis, vel executoris negligentia valeat se intromittere.*

28 *Testator prohibere potest ne executores rationes reddere compellantur.*

29 *Testator fundans Capellam non potest eam eximere ab Episcopi potestate.*

30 *Abbates habentes quasi Episcopalem iurisdictionem, & Capitulum Sede vacante, habent potestatem exequendi defunctorum voluntates.*

31 *Ordinarius loci vbi obiit defunctus rationes testamenti exposcere debet.*

32 *Iudicandum est in dubio pro pia causa.*

33 *Legatum ad pias causas est validum, & præstandum etiamsi relictum fuerit in testamento.*

34 *Testator potest pro salute animæ suæ relinquere incertum hæredem.*

35 *Institutio hæredis alterius voluntati commissa fauore piæ causæ valida est.*

36 *Legari potest ad pias causas ei, qui hæres institui de Iure non potest.*

37 *Legatum ad pias causas factum potest alteri simili vsui præstari.*

38 *Legatum ad pias causas peti potest si hæres differat adire hæreditatem.*

39 *Falcidia de legatis ad pias causas non detrahitur.*

40 *Legatum factum loco construendo in fauorem piæ causæ valet.*

41 *Legatum factum Ecclesiæ, quam in specie non expressit defunctus, valet.*

42 *Legata in pias causas nõ subiiciuntur solemnitatibus Iuris ciuilis.*

43 *Administratores laicos hospitalium, Confraternitatum, Montis pietatis & quorumcunque locorum potest Episcopus compellere ad reddendum rationem suæ administrationis.*

44 *Episcopus & Canonici deputati à Capitulo non debent exigere rationem quò recitantur Horæ canonicæ, & Diuina celebrantur.*

45 *Monasteriorum administratores tenentur de illis Odinario reddere rationem.*

46 *Capitulum de administratis per se de bonis Ecclesiæ tenetur reddere rationem suæ administrationis Episcopo.*

47 *Administratores etiam laici bonorum Ecclesiæ si inueniantur debitores in rationibus reddẽdis corã Episcopo, possunt ab eo compelli ad soluendum.*

48 *Regulares, siue Religiosi exempti possunt ab Episcopo compelli ad reddendam coram se gestæ executionis rationem, & ab eo puniri si male gesserint.*

49 *Capitulum Sede vacante potest, sicut Episcopus, compellere Religiosos piarum voluntatum executores ad reddendas administrationis rationes.*

50 *Regulares an, & quando possint esse testamentorum executores? ostenditur.*

51 *Fabrica Ecclesiæ trahit laicum reum ad forum Ecclesiasticum.*

52 *Fabricæ Ecclesiæ Cathedralis ratio quomodo reddenda?*

53 *Appellatio non impedit redditionem rationum piarum dispositionum.*

54 *Rationes administrationis quando possit Episcopus pluries in anno exigere? ostenditur.*

1 IN concernentibus pietatẽ, & officium charitatis, & humanitatis in laicos habet Episcopus iurisdictionem, *c.* 1. *&* 2. *dist.* 87. *c. super quibusdam, in fine, de verbor, significat.* Abb. *in repet. c. cum esses, numer.* 32. *de testamen. & in cap.* 1. *num.* 5. *quæst.*.. vbi Host. etiam *numer.* 9. Butr. Imol. & alij, *de empt. & vendit.* Aufrer. *in tract. de potest. Ecclesiæ super laicos, num.* 3. 2 † Est enim Episcopus executor indistinctè omnium piarũ dispositionum, non solùm morientium, sed etiam viuentium, vbi nullus alius fuerit nominatus executor, *Clemen.* 1. *de testam.* §. *si quis autem pro redemptione, auth. de Ecclesiast tit.* Cast. *cons.* 177. *n.* 1 *& per tot. l.* 2. Curr iun. *cons.* 66. *n.* 2. *& per tot.* Rota *in Romana* 3. Martij 1617. *vers neque facit*, coram *Reuerendissimo D. Coccino Decano*, vbi etiam quòd executio legatorum profanorum vel ad ipsum Ordinarium, vel ad Præsidem fori spectat, Marta *de iurisdict. p.* 2. *cap.* 10 *à princip.* Seraphin *Rota Roman. decis.* 611. *n.* 7. *p.* 1. Franc Hieronym. Leo *Valent. decis.* 20. *n.* 2. *libr.* 1. Et addit Marta *d. c.* 10. *n.* 3. quod Episcopus executor debet esse loci Episcopus, aut originis, vel municipij, seu villæ, quæ illi subest, aut etiam Episcopus loci rei, & *à n.* 9. ostendit quis præferendus sit pro executione piorum legatorum, an Episcopus originis, an domicilij, an rei sitæ? Ex quibus.

3 Infertur *primò*, posse Episcopum compellere subditos ad eleemosynas, vt probat Fr. Gabriel de Toro *in l. thesauri Misericordiæ c.* 50. 4 Nam † tempore penuriæ cogi possunt diuites ab Ecclesia ad erogãdam eleemosynam pauperibus, Benincas *in tract. de paupertate q.* 7. *princ. in spec. ind. nu.* 17. Lara *in l si quis à liberis*, §. *& si impubes, n.* 36 *& sequent. ff. de liberis agnosc.* Tiraq. *de pœnis temp. causa* 44. *n* 10. Mexi *in tract. tassæ panis, concl.* 1 *num.* 5. Surd *de alimentis tit.* 3. *q.* 3. *n.* 27. Azor *instit. moral. part.* 2. *l.* 11. *c.* 1 . *q.* 3. Henriq. *in summ l.* 13. *c.* 17. §. 5. *in fine*, Marta *de iurisdict. p.* 4. *casu* 163. *nu* 13. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 4. *n.* 237.

5 *Secundò* infertur posse etiam cogere laicos, vt eodem pretio merces, & res victui necessarias peregrinis, & hospitibus vendant, quo publicè ab incolis vendi solent, *d c.* 1. vbi Abb. *n.* 5. *&* 6 *de empt. l. hæreditas, in fine*, vbi glos. & Doct. *ff de petit. hæred l.* 1. *C. de Episcop. aud. l. nulli.* §. *quod si testator. &* §. *quod si in via, C de Episcopis, & Clericis, authent. si vero contingit, C de iudic.* Couar. *l.* 3. *var. c.* 14. *n.* 5. *vers. hinc tandem faciunt.* 6 † Ad eum enim pertinet, vt annonæ victualia iusto pretio vendi faciat, ne pauperes fame pereant, Card. Mantica *de tacitis, & ambiguis conuention. l.* 4. *tit.* 4. *n.* 12. *& tit.* 20. *à n.* 23. *cum seq.* Marta *de iurisdict p.* 4. *casu* 1. *n.* 50.

7 *Tertiò* infertur posse Episcopum cogere laicos ad præstandam eleemosynam prædicatori, qui eã præstare tenentur, vel solent, Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. c.* 4.

8 *Quartò* infertur posse quoque compellere censuris laicos ad vendendum frumentum, & alias res tempore penuriæ, *l. fin* §. *item Episcopi, ff. de muner. & honor.* Abb. *in d. cap.* 1. *num.* 8. *&* 9. Surd *cons.* 301. *num.* 47.

9 *Quintò* infertur apud Episcopum, cæterosque iudices Ecclesiasticos alimenta etiam à laicis peti posse, qui coram eo hac ratione conueniri valent, cum cognitio huius causæ sit mixti fori, Surd. *de aliment. tit.* 8. *priuil.* 6. *num.* 6. Sanctarel, *var. quæst.* 34. *num.* 2. Bellet *disquisit cleric. part.* 1. *tit. de fauore cleric. reali* §. 5. *num.* 69. Ioan. Lup, *in repet. c. per vestras, notab.* 2. *numer.* 19. *de donat. inter*, Molina *de primogen. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 75. Lar. *in l. si quis à liberis*, §. *idem rescripsit, numer.* 78. *ff. de liberis agnosc.* Gutier *pract. lib.* 1. *quæst.* 44. Stephan. Gratian *discept. forens c.* 60. *nu.* 30. *cum sequenti, & cap.* 154 *num.* 10. *cum sequentibus*, D. Barbosa *in l.* 1. *part.* 4. *numer.* 82. *ff. soluto matrimonio.*

Ciarlin.

Ciarlin.*controuerſ.forenſ.c.28.num 16.* † Cauſa enim
10 alimentorum dicitur pia,*l. Mela.§.1.ff. de aliment. legatis*,Crauet.*conſil.169.num.* 10. Menoch.*conſil.* 72. *num.*13. poſt multos Ciarlin. *dict.tract cap.*56.*num.*7. nouiſſime Franciſc Carp. *de executorib. teſtament.cap.*
11 2.*numer.*10. † Alimentorum verò legatum dicitur pium quando fit pauperi,non verò quando fit diuiti, Menoch. *de præſumpt.lib* 4. *quaſt.*115. *numer.* 17. *& præſ.*145.*num.*6.*&* 7. Surd.*de alimentis,tit.* 8. *priuil.*1. *numer.*3.*&* 9.D. Barboſa *in l.*1.*part.*1.*num.*55.*ff.ſoluto matrim.* Cenall. *in tract. de cognit.per viam violentiæ, par.*2.*quaſt.*13.*num.*12.*& quaſt.*21.*à num.*1. Ciarlin.
12 *controuerſ cap.*5.*num.* 8. Hinc † legatum factum monacho dicitur pium, quia pauperi factum dicitur, Bald.*in authent. ſimiliter, num.*5.*C.ad legem falcid.* Et relictum ex cauſa ſtudij dicitur etiam legatum pium, & pietatem continet, Tiraq. *de pia cauſa, in præfat. col.* 12. *verſ. item relictum cauſa ſtudij*, Simoncel. *de decretis tit.*.8 *inſpect* 16. Moneta *de commut. vltim. volunt.c.*4.*quaſt.*4.*n.*3.*cum ſeq.* Ciarlin *controu forenſ. c.*2 *num.*10.

13 *Sextò* infertur poſſe Epiſcopum compellere ad ſolutionem relictorum ad pias cauſas per defunctos factorum, etiamſi hæres ſit laicus, *authent.de Eccleſiaſt.titulis,§.ſiquis autem pro redemptione, cap.nos quidem,cap.ſi hæredes c Ioannes,cap tu nobis*,vbi Hoſtienſ. *num.*6.*&* 7.*de teſtam.*Concil. Trid.*ſeſſ.*22.*de reform. cap* 8. Abb *in repetit. cap. cum eſſes, numer.*32. *eodem titul.gloſſ.fin. in fine in cap. relatum*,vbi Couar.*n.* 13. *eodem tit.* Cuchus *inſtitut. Canon. titul. de Epiſcop. n.*142. *cum ſequenti*, Sbroz *de vicar. Epiſcopi lib.* 2. *q.*49.*n.*1. Marcel. Vulpe *dict.cap.*10.*n.* 10. nouiſſimè Franc Carp.*de executorib. teſtam.lib.*1. *cap.* 2 *num.* 1. *cum ſequentib*,Aloyſ *in collect.*714.Marta *de iuriſdict. par.*2 *c.*18 nouiſſimè Fontanell. *Cataloniæ deciſ.* 228. *à princ.tom.*1. Cened. *pract.quaſt.*14.*à n.* 2. me citato *in hoc loco* D.Felician de Vega *in relect. cap.ex tenore*
14 11.*de foro comp.num* 41.† Eſt enim Epiſcopus in caſibus à Iure conceſſis omnium piarum diſpoſitionũ tam in vltima voluntate,quã inter viuos exequutor, nouiſſime Ciarlin *de iudic. lib.*1. *tit.* 1. *diſputat.* 2. *quaſt* 5.*n.*334 *pag.*155.vbi leges Iuris Ciuilis executionem legatorum Epiſcopis iniungentes, intelligit agere de legatis piis, & *n.* 335. tenet executionem teſtamentorum quoad ea,quæ merè prophana ſunt, & pietatem non cõcernunt, non pertinere ad Epiſcopalem, aut Eccleſiaſticam iuriſdictionem, ſed ad ſolos ſeculares iudices,ſi hæres ſit laicus,& tunc hæredem pro legatis prophanis ſoluendis eſſe conueniendum apud ſæcularem iudicem,non apud Eccleſiaſticum,*d.cap.nos quidem, & d.cap ſi hæredes, & d. cap. tua nobis*, Capra *in tract. de execut. vlt. volunt. memb.*8.*n.*56.Seraph.*deciſ.*611. *n.*7. nouiſſimè Ciarlin.*controu forenſ.c.*5.*n.*11. & Marcel. Vulpe *in praxi iudic.fori Eccleſ.c.*10.*n.*10. Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſ par.*1.*c.*2.*n.*42. Et in huiuſmodi cauſa piarum diſpoſitionum,quarum exequutio ad ipſum ſpectat, poteſt etiam Epiſcopus eſſe Iudex,& cõſtituere procuratorem ad agendum coram ſe, Gemin. *conſ.*214. quem refert Card.Tuſch.*tom.*3.*concl.*257.*num.*7.quæ quidem executio ſpectat ad Epiſcopum illum in cuius diœceſi teſtator morabatur, Roman.*conſ.*250. *in princ.*quem citat Card.Tuſch.*d.to.*3 *concl.*293.*n.*27. Iacob.de Canibus *in tract .de execut.vltim. volunt. p.*1.*n.*26.*fallent.*1.Capra *eod.tract.memb.*8.*n.*63.Marta *de iuriſdict.p.*2.*c.*10.*n.*18.Ciarlin. me citato *in hoc loco, controuerſ.forenſ c.*8. *à n.*16. Molin. *diſput.* 247. *num.*8. nouiſſimè Franc.Carp.*d. lib.*1.*cap.*21.*num.*6. Quare Concil.Trident. *d.cap.*8. hac de re ſtatuit, *vt Epiſcopi in caſibus à Iure conceſſis omnium piarum diſpoſitionum ſint executores, atque omnia quæ ad Dei cultum,ad animarum ſalutem, ſeu pauperes ſuſtentandos inſtituta ſunt,ex officio cognoſcant & exequantur*, cuius diſpoſitio habet locum etiamſi executores ſint officiales Sanctæ Inquiſitionis, & ob id exempti à iuriſdictione Ordinariorum, vel profeſſores in aliqua Vniuerſitate, ratione litterarum Conſeruatoriarum, quæ eximunt à iuriſdictione ordinaria,non autem à delegata à Sede Apoſtolica, vt deciſum refert Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici p.* 2. *c.vltim.in fine.* Alzedo *d.p.*2.*c* 2.*n* 54.

Relicta autem ad pias cauſas dicuntur quicquid in vltima voluntate pro animæ redemptione relinquitur; quod enim teſtator relinquit & diſponit pro anima ſua, dicitur pium, ad text.*in §.ſi vnum, verſ. occaſionem,in auth.vt cum de appell cognoſc.*Nau *de reddit q.*1 *mon.*26.*n.*3.*&* 4 Menoch.*lib* 4 *præſ.*115.*num.* 9.Molin. *de Iuſtit.tract.* 2. *diſp.*34. *in princip.* Sanch. *de Matrim lib.*1.*diſp.*4.*n.*9.Ciarlin *d cap.*5.*numer.* 9. nouiſſime Franc.Carp.*de executor.teſtament. cap.* 2. *à princip.*

Hoc autem lato modo, & ſtrictè etiam poteſt intelligi, nam ſtrictè ſumptum relictum pro anima intelligitur quod Eccleſiæ,aut piis locis,vel ad pia opera pro animæ ſalute relinquitur, Eccleſiæ quidem pro celebratione Miſſarum, & alimentis clericorum, aut conſtructione, vel ornamentis ipſius Eccleſiæ, *cap. fin de teſtament.* piis verò locis veluti hoſpitalibus, aut monaſteriis, vel aliis locis, in quibus pauperes, & miſerabiles perſonæ fouentur, alia charitatis opera exercentur,*l. ſi quis ad declinandam. C. de Epiſcopis & cleric.* Ad pia verò opera intelligitur relictum, veluti quod pro redimendis captiuis, aut maritandis puellis, vel alendis egentibus datur, *l nulli, C. eod tit auth. de Eccleſ. tit.§. ſi quis*, Bart.*in l.*1. *ff. ſoluto matrim.* Doct. *in c.fin. de feriis.* Maſcard *concl.*1177.*num* 3.nouiſſimè Carp.*d.c.*2.*n.*8.*cum ſequent.*Hæc namque omnia, & ſimilia, eo-quod ex charitate erga Deum & proximum,& mortis contemplatione fieri videntur, pro redemptione animæ facta cenſentur, *c. Pontifices* 12. *q.* 3. At latè ſumpto vocabulo relictum pro anima intelligitur quo pro bono publico legatur, veluti pro reſtauratione pontium, vel viarum gloſ *in l.*1.*§. ad municipium, ff.ad legem falcid.* aut pro ciuitatis cuſtodia, & publicorum locorum, modo neceſſitatem loca huiuſmodi paterentur, argum. *cap.* 2. *de immun.Eccleſ.*& not.*in l. illud C.de ſacroſanct. Eccleſ.* quia tunc præſumitur legata illa pro bono publico, & perſonarum vtilitate, ac conſequenter pro animæ ſalute relicta; at ſi non adeſſet eius rei neceſſitas, nullam habet ſpeciem legati ad pias cauſas, argum.*dict. cap* 2. *& cap. non minus, & cap aduerſus, eod.tit. de immun. Eccleſ. & l ad inſtructiones, C. de ſacroſ.Eccleſ* vbi vero pro huiuſmodi neceſſitate relinquitur pro legato ad pias cauſas, omninò accipietur, præterquam quod eius executio ad Eccleſiaſticos non ſpectabit,vbi ius Eccleſiæ aliqua in re non attingeret.

Quamuis ad executores defunctorum vltimas voluntates adimplere ſedulo ſpectet,itavt executo- 15
re ſeu commiſſario teſtamentario exiſtente,& à teſtatore aſſignato, Epiſcopus excludatur,niſi in caſibus permiſſis, & inferius nominandis,*l nulli, verſ. & ſi quidem teſtator deſignauerit, verſ. ſin autem perſona non deſignata. C. de Epiſc.op. & cleric l. Hiſp.* 7. vbi, *ſi non ſeñalaſſe omes cierios, tit.*10.*par* 6. Oldendorp. *de execut. vltim volunt.tit.*2.*numer.*5 *&* 6. Franc.Carp.*d.lib.*1 *cap* 13.*num* [illegible] nihilominus tamen executoribus teſtamentariis nullo tempore eis

à testatore præfixo ad executionem faciendam testamenti, datur à Iure annus ad soluendum quæcunque legata, quæ non sint pietatis causa relicta,& ad exequendam in cæteris rebus vltimam voluntatem, vt *in l.nulli C.de Episcop.& cleric.c.nos quidem,de testam. l.Hisp.*10.*tit* 6.Matiensf.*l.*7.*gloss* 2.*num.*2.*tit.*4.*& l.*14.*gloss.*1.*numer.*45 *lib.*5.*noua recop.* Ad exequenda verò legata pia sex mensium tempus à lege definitur, quod cedit à die insinuationis testamenti, vt *in authent.de Eccles.tit.§.si legatum*, Ioan. à Canibus *in tract. de execut.vltim.vol.par.*2.*q.*43.Matiensf.*dict.l.*7.*gloss.*2 *num.*2.*in fine,& dict.l.*14 *glos.*1.*num* 58. Spin. *in speculo testam.gloss.*28.*num.*9.Surd.*de alimentis tit.*8.*priuileg.*32.*num.*7. Ceuall *commun.quæst.*374.*in princ.* nouissimè Franc. Carp.*lib.*3.*cap.*1.*num.*6.*cum sequentibus*.Quo tempore elapso ad Episcopum deuoluitur ius exequendi, nisi testator casu negligentiæ huius substituerit, *dict.l.nulli, dict.cap.nos quidem*, *cap.si heredes,de testament.* vbi Cou.*num.*3.*lib. Hisp.*5. *tit.* 1c. *part* 6.Guerrero *in speculo Iuris Pontif.cap.* 26. Matiensf *dict.lib.*14. *gloss.*1. *numer.* 45. vbi Episcopo incumbere hanc curam ait,etiamsi legata non sint pia Gutier.*pract.lib* 1.*quæst.*44.*num.*4. *& lib.*1. *quæst.* 45. *num.*1.*post med.& lib.*3.*quæst.*29.*num.*8. *&* 17. Cened. *ad Decretal. collect.*114.*numer.*1. Marc. Anton. Genuensf.*in praxi Archiepisc. Neapol.cap.*69.*numero* 25. latè Fr. Hieron. Leo *dict. decis.* 20. Azued.*consf.*10. *num.*1 Matta *de iurisdict.par.*2. *cap.*10. *num.*2. Gabr. Pereira *de manu Regia par.*1. *cap.*16. *numer.*5. Molin. *de Iustit.tract.*2.*disp.*250.*num* 1. *& disp.* 251. *num.* 4. Antonin. Diana *moral. resol.par.*1.*tract.*2.*resolut.*98. Bobadil.*in sua politica lib.*2.*cap.*17.*numer.*104.*&* 105. nouissimè Francisc.Carp. *dict. lib.* 1. *cap.* 21. *per tot. & c.*22.*numer.*26.Dixi inter parentheses)*nisi testator in casu negligentia alium substitueret*, (quia si testator loco mortui impediti,negligentis, vel aliàs officium acceptare nolentis, alium eius loco substituerit, seu delegauerit, tunc executio ad Episcopum non pertinet, sed substitutus vltimam deficientis piam voluntatem ad effectum perducet, Couar. *in dict. c.*3.*de testam.num.* 2. *vers. nisi testator*, Syluest. *verb. testamentum el.*2.*num.* 8.*vers. quantum verò ad deuolutionem*, Matiensf.*dict l.*14.*gloss.*1.*n.* 45. *vers. fallit tamen*,Molin.*dict.tract.*2.*disp.*251.*num* 4 *vers.si verò testator*, Bened. Ægid. *in repet l* 1. *C.de sacrosf. Eccles. par.*6.§.1.*n.*25.*in fine*, quos refert & sequitur nouissimè Francisc. Carp. *dict.lib.*1.*c.*22.*n.*5.*& lib.*3.*c.* 1. *num.*7.

16 Ratio illius resolutionis est, quia faciens legatum post eius mortem est miserabilissima persona, cum destituta sit omnium auxilio,nec habeat aliud velle, vt *in l.*1.*C.de sacrosf.Eccles.* Atqui Episcopus, & quilibet Iudex Ecclesiasticus debet subuenire omnibus oppressis, & miserabilibus personis destitutis omni auxilio,*c.super quibusdam, de verb. signif.* Ergo Iudex Ecclesiasticus huiusmodi legata prophana, & ad pias causas exequitur. Alia ratio mihi magis placet,quia executor, qui non adimplet voluntatem defuncti, peccat mortaliter secundum negligentiæ qualitatem, vt resoluunt Palat *in rub. de donat. inter vir. & vxor.*§.65.*n.*20. Nauar.*in man.c.*25.*n.*65.Fr. Enman. *in summ par.*1.*c.*33. *n.* 8. Spin. *in speculo testam. gloss.* 27.*princ.n.*47.48.67.*&* 68.Padil.*in sum,legum pœnal. par.*2 *casu* 25.*n.* 3. Martin. Carrillo *en la explication de la Bulla de los defunctos par* 2.*c.*15.*n.*8.Et†ratione

17 peccati efficitur laicus de iurisdictione Episcopi, *c. nouit,de iudic.* Stephan.Gratian *discept forensf.c.* 154. *n.*25.*cum seqq.* Sot.*in relect.de secreto tegendo memb.* 2. *concl.*1.*q.*1. Suar *de censur.disputat* 4.*sect.*5.*numer.* 10. *ad fin.*

Non modò ad Episcopum cura pertinet vt vltimæ exequantur voluntates, sed & ad Diœcesanum, etiamsi Episcopus non sit, *c. Ioannes, de testam.* vbi Couar *n.*1.Matiensf.*d.l.*14. *gloss.*1. *num* 46. vbi subdit diœcesanos dici Abbates,vel Archidiaconos,qui iurisdictionem Episcopalem habere solent ex priuilegio,vel præscriptione,& *n.*47.ampliat ad Capitulum Episcopali Sede vacante, & ad Prælatos Episcopo inferiores, sed exemptos iurisdictionem Episcopalem habentes.

Quæ quidem vltimarum voluntatum executio ad Episcopum,eiusque Vicarium,Capitulum Sede vacante,seu alium Prælatũ Ecclesiasticum cumulatiue cum sæculari Iudice,prout quisque præuenerit,pertinet. *l.hæreditas* 54. § *si defuncto ff de petit. hæred.* ibi, *principali, vel Pontificali auctoritate*, &c. *auth. de Eccles.tit.*3.*si quis ad ædificationem collat.*9. ibi, *prouidentia locorum Episcopi,& ciuilis Iudicis*,&c.*d.l. nulli. C.de Episcop.*Rebuff *resp.*135.*num.*7.*l.Hisp.*7. *tit.*10. *part.*6.vbi Greg. Lop.*gloss.*1. Couar.*in dict c.nos quidem num.*8.*& in d.c.si hæredes numer* 3.*&* 4.Tiraq *de priuil. piæ causæ, priuil.*149. Matiensf.*d lib.*14.*gloss.*1. *n.*57.Gutier.*pract.lib.*1.*q.*44.*n.*3. Suar.de Paz *tom.*1. *prel.*2.*n.*45.*cum seqq.* Spin.*in speculo testam gloss.* 28. *princ.à num.*10. Gabr. Pereira *dict par.*1.*cap.*16.*n.* 2. *&* 3.Bobadil.*in sua politica lib.*1. *cap.*18. *numer.* 120. Molina *dict.tract.*2.*disp.*134.*num* 5. nouissimè Franc. Carp.*dict lib.*1.*cap.*21.*numer.*3. Franc. Hieron. Leo *dict.decis.*20. *à num.* 18.*lib.*1.dum resoluit executionem vltimarum voluntatum esse mixti fori, & intra annum executores testamentarios habere electionem reddendi rationes corã Iudice sæculari,& ab eo obtinendi liberationem, seu diffinitionem, vel coram Ecclesiastico,nouissimè Ioseph. Vela *iuris controuersi in Hispalensi Senatu, dissert.*14. *num.*46. Refert Molin.*dict. tract. disp.*250 *numer.*2.in Lusitaniæ Regno ad dissensiones, & incommoda vitanda de communi Principum,& Prælatorum consensu sancitum esse, vt sit quidem locus præuentioni, veruntamen vt intra annum & mensem de Iure eiusdem Regni executoribus concessum ad defunctorum vltimas voluntates executioni mandandas, itemque intra tempus à testatoribus ad hoc ipsum executionibus concessum, vel si à Principe tempus illi sit prorogatum, citationem factam à sæcularibus, vel ab Ecclesiasticis ministris esse nullam ad effectum vt ratione illius præuenta iurisdictio censeatur, eaque de causa posse nihilominus transacto eo tempore iurisdictionem præueniri. De hoc anno 1638. à quodam eminentissimo accersitus fui, & interrogatus quid ille agere deberet si huiusmodi executio per cedulam Regiam Iudici sæculari priuatiuè quoad Episcopos nouissimè concessa reperiatur,& quamuis in congregatione doctissimorum virorum meam interposuerim sententiam, quam de Iure pro Ecclesiastica iurisdictione tuenda amplecti deberent omnes cœperunt timeri, & ad Principem esse recurrendum Ecclesiæ armis depositis,censuerunt: quod quidem superuacaneum esse reputaui,cum sit auxilium in offendente quærere, & Ecclesiæ potestatem ad suam defensionem denegare.

Quod non solum in executore locum habere arbitror sed etiam in eo, cui à testatore fuerit commissa electio veluti pauperum, inter quos aliquid distribui iubetur, vel puellarum orphanarum, quæ nuptui tradi mandantur, vel alterius similis rei, is enim si intra annum eligere negligat,elapso eo tempore, electio deuoluitur ad Episcopum, quia vtrobique est eadem ratio, electoque in eo euentu habetur quasi para quædam executionis ad eam præ-

requisitam

requisitam. Ita Couar. *in d. c. nos quidem n. 7.* Matiens. *d. l. 14. gloss. 1. n. 61.* Molin *tract. 2. disp. 251. n. 13.* vide latiùs infrà *n. 25. vers. verùm si alicui.*

18 Quoties agitur solummodo de implenda vltima voluntate, Episcopus, seu quicunque alius diœcesanus, necnon Capitulum Sede vacante statim post aditam hæreditatem cogere poterit, nisi natura operis, aut aliud simile impedimentum refragetur. Ita Matiens. *d. l. 14. gloss. n. 56.* vbi resoluit posse Episcopum intra quinque menses, aliudve tempus arbitrarium cogere hæredes, executores testamentarios, vltimam voluntatem ad exequutionem deducere per censuram Ecclesiasticam, vel per interdictum administrationis bonorum defuncti: constat enim hæredes seu executores cum primum potuerint, exequi debere, quæ in testamento disposita fuerint, si cum primum potuerint, exequi tenentur, nimirùm si ad id cogi possint per Episcopum. Quod adeo verum est vt Episcopus possit propria Constitutione excommunicationis pœnam statuere contra executores negligentes in executione vltimarum voluntatum. Ita Botter. *in tr. de Synodo Episcopi p. 3. art. 1. n. 171.* Couar *in d. c. si hæredes n. 4. in fine,* Greg Lop. *d. l. 6. verb. lo mas tit. 10. p. 6.* Matiens. *d. l. 14. gloss. 1. n. 56. in fine.*

19 Dixi, *statim post aditam hæreditatem cogere posse Episcopum ad exequutionem vltimarum voluntatum,* quia quotiescumque debitum ex contractu vel quasi non in die, neque sub conditione, sed purè contractum est, statim peti potest, neque à Iure dilatio conceditur, ex reg. *l. eum qui 41. § quoties ff. de verb. signif. l. quod dicimus 10. ff. de solut. l. cedere diem 213. ff. eod. titul. de verb. signif. l. omnis obligatio, in princ. vbi gloss. recepta verb. confestim, ff. de verb. sign.* Couar. *in reg. peccatum p. 1. §. 1. n. 4.* Sed hæres obligatur ex quasi contractu in diem, neque sub conditione, sed purè, *§ hæres, Instit. de obligat. quæ ex quasi,* vbi *gloss. verb. intelligitur, l. apud Iulianum 3. §. vltim. cum seq. ff. quibus ex causis in possess.* cum his, quæ Menchac. *de success. creat. in præfat. num 27.* Emman. Costa *in cap. si pater, verb. Trebellianicæ num. 10. de testam. lib. 6.* Igitur statim cogi potest, neque alicuius termini dilatio danda est, cum spatium illud vnius anni non in fauorem hæredum, aut executorum, sed solummodo defunctorum fuerit præfinitum. Quare ita ex Abb. Couar. & aliis concludit Molin. *d. tr. 2. disp. 251. col. 7.* & nouissimè tradit Gabr. Pereira *de manu Regia p. 1. cap 16. de causis mixtis n. 35. vers. dubitari tamen,* Franc. Carp. *d. tr. lib. 3. c. 1. n. 4. & 5.*

20 Vtrùm executores possint diem à testatore designatum ad executionem suæ voluntatis alterare, vel commutare? Vide Rendinam *in promptuario recept. sentent. tit 42. n 1.* vbi pro vtráque parte plures refert Doctores, & ad propositum resoluit Matiens. *d. l. 14. gloss. 1. n. 54.* quod annus à Iure præfixus executori testamentario ad executionem faciendam prorogatur Episcopi, vel Iudicis sæcularis arbitrio iuxta operis, vel executionis qualitatem; non enim expirat officium executoris, etiamsi annus fuerit elapsus, si intra ipsum opus fuerit inceptum: vnde infert *n. 55.* quod si legatarius, vel creditor executorem intra annum conuenerit, vel famulus famulitium petierit intra annum, etsi is in plures protrahatur annos, non expirabit eius officium, Ceual. *d. q. 374. n. fin.* nouissimè Franc. Carp. *d. tr. de executorib. testament. lib. 3. c. 1 n. 14.*

22 Spatium dicti anni in prophanis, & sex mensium in piis relictis, aut aliud iuxta operis qualitatem à lege, vel ab homine præfinitum, siue agatur de conuincenda hæredis, alteriúsve executoris negligentia, deuoluendaque potestate exequendi ad Iudicem competentem, siue de priuando proprio emolumento, non aliter currere incipiet nisi à tempore aditæ hæreditatis, & subsequutæ monitionis, arg. *l. 3. §. si quis hæredi ff. de statulib. l. à filia 15. in princ.* ibi, *postquam legatum suum acceperit, ff. de aliment. & cibar. leg.* text. opt. *in auth. de hæred. & falcid. §. illud quoque,* ibi, *post aditionem,* &c. *C. de caduc. tollen.* Couar. *in d. c. 3. de testam. à n. 2.* Spin. *d. gloss. 28. à n. 9.* Cened. *d. collect. 114 n. 1.* Matiens. *d. l. 14. gloss. 1. n. 50.* vbi ait per *l. 6. tit. 10. p. 6.* de Iure Hispanico huiusmodi annum incipere currere post mortem testatoris, & non post aditionem hæreditatis, Ceual. *q. 374.* Franc. Carp *d. lib. 3. c. 1. n. 9.*

Quod quidem tempus à Iure, vel ab homine præfinitum non currit ignoranti, vel legitimè impedito, ex reg. *l. 1. in fine C. de annali except.* & in fortioribus terminis etiam lata culpa ex parte impediti, quæ tamen non sit ordinata ad causam, probat *cap. quia diuersitatem 5. vers. sic tamen, de concess. præb.* Quare ita tenent *Ordin. Reg. Lusit. lib. 1. titul. 62. §.* ibi, *porque entaon lhes naon correra o tempo,* &c. Couar. *in dict. cap. nos quidem n. 3.* Pinel. *in auth. nisi 46. Cod. de bonis mat.* Viui. *tom. 2. opin. 104.* Greg. Lop. *verb. hasta vn anno, prope fin. tit. 10. part 6.* Matiens. *l. 7. gloss. 4. & 7. & l. 14. gloss. 1. num. 51. tit. 6 lib. 5 nouæ Recop* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 73. numer. 11. cum seqq.* Molin *d. disp. 251. num 7.* Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 32. num. 7. & 8.* nouissimè Gabr. Pereira *de manu Reg. part. 1. c. 16. de causis mixtis num. 35.* nouissimè etiam Francisc. Carp. *d. tract. lib. 3. cap. 1. num. 22.* Quamvis contrarium resoluant post Specul. quem refert, Card. *in d. cap. nos quidem, num. 4. vers. sextò quæro,* Bald. *in l. captatorias ad fin. C. de milit. testam.* Felin *in c. cùm inter numer. 20 limit. 3. de except.* nisi eorum opinionem intelligamus, vel quando impedimentum superueniens executori sua natura perpetuum est, saltémve diuturnum, v. g. mors, absentia in remotis, vel in legatis piis, aut fauore alimentorum, Tiraq. *de priuil. piæ causæ priuil. 97.* Surd. *d. priuil. 33. num. 7.* quia non debet impedimentum retardare pias causas, *l. si quando C. de testam.* Martin. Carillo *en la explicacion de la Bulla de los defuntos p. 2. c. 14. n. 13. cum seqq.* 23

Poterit tamen Episcopus bina monitione præmissa, maximè ex iusta causa, restringere annum siue in legatis piis, si in prophanis; quia in legatorum præstatione illud obseruandum est quod verisimilius fuerit testatorem voluisse præstari, *l. cum res 19. in princ.* ibi, *verosimile est eum voluisse, & c. ff. de legat. 1.* cum his, quæ Bart. *ibidem in princ.* Abb. *propè fin.* Couar. *num. 6. in cap. indicante, de testament.* Planè nullus inficiabitur satis verosimile esse testatorem voluisse, quanto citiùs fieri posset, omnem suam vltimam voluntatem adimpleri, arg. *l. 1. C. de sacrosanct. Eccles. l. in testamentis 12. ff. de regul. Iuris,* cum vulgarib. Iuuat maximè *d. l. cum res, in princ.* vbi habetur quòd si hæres copiam habet rei legatæ, tenetur absque mora eandem præstare, *l. si domus 74. §. in pecunia. ff. de legat. 1.* ibi, *confitenti hæredi modicum tempus, &c.* vbi gloss. *verb. modicum.* Quare hoc idem resoluunt Abb. *in c. nos quidem num. 11.* vbi Couar. *num. 5.* Greg. Lop. *dict. l. 6. gloss. 3.* Matiens. *dict. l. 7. gloss. 5. n. 6. ad fin.* vbi Azeued. *num. 5 vers. si tamen,* Padil. *in auth. hoc amplius num. 9. C. de fideicom.* nouissimè Francisc. Carp. *dict. lib. 3. c. 1. n. 15.* vbi *num. 19 in fine,* ait ex eadem ratione posse Episcopum semestre tempus restringere. 24

Si controuersia sit inter hæredes scriptos, & venientes ab intestato de viribus testamenti, non currit interim tempus, seu annus executionis ipsius testamenti

menti, vt reſoluit nouiſſimè Franc Carp. *dict.lib.3.c.1 num.18.*vbi *num.35.*poſt Couar. *d cap.nos quidem num.7.*Ant.Com *l.33 Tauri numer.2.* Matienſ. *d.l.7.gloſſ.3 per tot.*vbi Azeued. *num.11. poſt princ.* tenet quòd commiſſariis teſtamentariis non conceditur purgatio moræ,& *num.36.*poſt eundem Anton.Gomez *dict.l.33 n.vlt.* Matienſ. *dict.l.7.gloſſ.5 num.vlt. in fine*,& ibi Azeued.*n.12.* reſoluit quòd nec minor commiſſarius reſtituitur aduerſus lapſum horum temporum.

Dixi ſupra,*& ſubſequuta monitione*, quia neceſſaria monitio ad effectum, vt data negligentia hæredis ad Epiſcopum deuoluatur exequendi poteſtas, *d.cap.nos quidem*; nam vbi agitur de priuando hærede, vel exequutore, proprio emolumento, ex eo quòd voluntatem defuncti intra tempus non adimpleuit,omninò neceſſaria eſt monitio, Doct. *in d authent.hoc amplius,& in d cap ſi hæredes* vbi Abb.& Couar.*n.5.* plures quos referunt, & ſequuntur Guilelm *in cap. Rainutius,verb.ſi abſque liberis,2.à num.*198.Menoch. *de arbitr caſu 498. à n 58.* Molina *de iuſtitia tract 2. diſp.251 num.5.*vbi reſoluit in regno Portugaliæ eo ipſo, quod executores intra annum, & menſem à morte teſtatoris voluntatem illius non impleuerint, amittunt munus executoris, & priuantur legato, ac commodo,aut præmio ipſis à teſtatore relicto, quas pœnas aduerſus illos executioni mandare non poſſunt, ſi integre antequam citentur eam adimpleuerint.

25 †Plures monitiones non requiruntur, ſed vnica ſat eſt,*dict.c nos quidem*,ibi, *commoneas*, in ſingulari, abſque aliqua duplicatione adiecta,quo caſu propriè in vnica monitione verificatur, *cap.tua nobis,in fine*, ibi,*monitione præmiſſa,de teſtament. d authent. hoc amplius*,ibi *admonuimus*,vbi Bart. Salicet.& Doct.communiter, Iaſ.*num.3.*Padil.16. Guilelm. *vbi proximè num.*201.Gregor.*l.8.tit.10.part 9.in gloſſ.1.* Menoch. *caſu 498.n.53.*Cened.*ad Decretal.collect.*114.*n.3.* A iudice perſonaliter facienda,non verò per nuntium, aut Epiſtolam,Paul.& Angel.*n.2.*ac Iaſ.*num.3.in dict. authent. hoc amplius*,Abb. *in dict.c.nos quidem,n.*10.& Couar.*n.2.*Guillelm.*dict.loco n.99.& 203.* alij relati per Cened *dict.collect.*114.*n.3.*& colligitur ex *d c.nos quidem*,ibi,*eam commoneas,& dict.authent.hoc amplius*, ibi, *monitus à iudice.*

Vtrum vero ſi is, cui commiſſa eſt electio pauperum,quibus diſtribuēda eſt certa pecunia à teſtatore relicta,poſſit poſt annum eligere, ſtāte Conſtitutione Epiſcopi, qua cauetur quod executores debeant intra annum exequi, aliàs exequutio ad Epiſcopum transferatur? Quæſtio eſt dubia, in qua electum, etiam lapſo anno habere facultatem eligendi, nec illam eſſe ad Epiſcopum deuolutam, tenuit Bart. *in l.cum quidam,la 2.colum.2. verſ.& per prædicta dixi, num.9. cum ſequentib. de legatis 2. & in l.executorum, n.2 verſ contingit,C.de exequut rei iudic. & conſ.*142. incip. *Conſtitutione colum.1. num.2.* quem alij plures ſequuntur, vt per Henriq. Bottæ *de Synodo Epiſcopi part.3.art.1.num.*187 *verſ.limita.* Contrarium tamen verius profitentur,præcipuè in legatis ad pias cauſas. Bald.Angel.Corn. Petr. de Ancharan. Paul. de Caſtro, Felin.Barbat.Couarru.& alij,quos refert,& ſequitur Rendina *in prompt.recept.ſentent.titul.42.num.vlt.*

Vtrum ſi alicui committatur electio pupillorum, vel pauperum,inter quos quantitas diſtribuenda ſit, elapſo anno cum negligentia electoris ad Epiſcopum deuoluatur electio, ſicut executio? Partem affirmatiuam,videlicet datis paribus terminis ad Epiſcopum deuolui, non ſolùm poteſtatem exequendi, ſed etiam eligendi,tenent Anchar.*in cap.nos quidem, de teſtam.num.14.* vbi Imol.*num.14.*& Couar.*num.71* communis,vt per Iaſ.*in l.vltim.§.1. num.1.C.commun. de leg.* Plures vt per Padil. *in l.cum quidam, num.27. ff de legatis 2.* vbi in praxi communiter ſeruari affirmat,Greg.Lop. *l.7.gloſſ.3. verb. obiſpos tit.10.part.6.* Matienſ.*dict.l.14.num.61.verſ.ſed nihilominus* Molin. *dict.diſput.251.num.13.*Bened.Ægid. *in repet.l.1.Cod. de ſacroſanct. Eccleſ part.6. §.1. numer.25. in princ.& n.26.verſ.itaut ſi intra præſcriptum*, nouiſſimè Franciſc.Carp.*dict.lib.1.cap.22.num.32.& lib.3.cap.1.num.*17. Idque efficaciter comprobatur; & *primò* quia ſicut quando teſtator cenſum legat, verbi gratia, & hæres negligit præſtare legatum, deuoluitur ad Epiſcopum poteſtas adimplendi, vt apud omnes in confeſſo eſt ita ſi legauerit poteſtatem eligendi, vel nominandi, & elector intra annum non eligat, ſimiliter deuolui debet, neque enim inter vnum & alterum caſum aliqua aſſignári poteſt differentiæ ratio,ſicut namque primo caſu vltima voluntate adimpletur per legati præſtationem, ita ſecundo per electionem, vel nominationem. *Secundo* oſtenditur, quia quando diſtributio pecuniæ fieri iubetur perſonis ab electore nominatis, nominatio eſt pars ipſius diſtributionis, vel ſaltem accedens neceſſarium,ſine quo diſtributio fieri non poteſt, vt patet: ergo cum diſtributio, ſeu executio in Epiſcopum transferatur,vt ſatis probat *l.nulli 28 C.de Epiſcopis, & cleric.* cum aliis ſupra adductis, ſimiliter vt transferatur, oportet ipſa electio omninò neceſſaria, ſine quia diſtributio fieri non poteſt,iuxta reg.*l. ff.de iuriſdict.omnium iud.& cap præterea 5.officio deleg.* *Tertiò* & vltimò expenditur, quia quando alicui competit electio, & is debito tempore non eligit,ſtatim perimitur eligendi poteſtas, *d. l. cùm quidam, verſ.idem ait,& verſ videtur enim*,vbi Barth Peralta *numer.8.*& Padil.*n.23.*Molin.*de primog.lib.2.c.4.n.42.* Ergo cùm in propoſito elector debito tempore non elegerit, perempta cenſeri debet reſpectu ipſius electoris, & ideo vt teſtatoris voluntati ſatisfiat, cùm eligendi ſint incerti de incertis, oportet vt ad Epiſcopum talis poteſtas deuoluatur. Quare hæc opinio vera eſt: quicquid oppoſitum teneant Bart. *num.9.* vbi addit *in d.l quidam*,Abb.*in cap.non quidem,num 12.de teſtamen.* plures vt per Felin.*in c.ſi quis contra numer.2.de foro compet.*Iacobus de Canibus *de executorib. vltim. vol.3.part....num* 14.Mieres *de maior.part.1.quæſt.47. num. 3.*

Aduertendum eſt,conſtito legitimè de negligen- 26
tia executorum, non ſolùm poſſe, vt ſuprà probatum eſt, ſed etiam teneri Epiſcopum teſtatoris mandata exequi, vt ex verbis *d.c.nos quidem*, importantibus præceptum, deprehenditur, ibi, *per te ædificetur*, & ibi *aſſignetur*; quæ verba cum à Pontifice in Epiſcopum dirigantur,omninò videntur præceptum inducere, iuxta doctrinam D.Thom.2.2.*q.*88.*art.*1. & Sot.*de iuſtitia lib.7.quæſt.1.art.2.* Ratio eſt, quia ſuppoſita executorum negligentia ad Epiſcopum deuoluitur exequutio,vt illorum defectum ſuppleat, vltimæque teſtantium voluntates, quam citò fieri poſſit, adimpleantur, ſanè ſi in his terminis nullum Epiſcopo cenſetur iniunctum præceptum, non ita bene executorum ſuppletur negligentia, neque tam cito adimplentur teſtantium voluntates. Propter quæ ſatis probabile exiſtimo,quod licèt expreſsè Doctores non affirment Epiſcopum de præcepto teneri ſed ſolum illud facere,vt per Abb. *n.5. in c.hæredes*, vbi Couar.*n.4.de teſtam.* Henriq. *de Synodo Epiſcopi par.3.art.1. n.72.* ex mente tamen Iurium ſecundum probabilem teſtatorum voluntatem præceptum in his terminis adeſſe negari non poteſt.

An

An possit testator prohibere ne Episcopus data hæredis, vel executoris negligentia valeat se intromittere? In qua quæst. verior est sententia negativa, quam optimè probant text. *in cap. tua nos, 17. de testament.* ibi, *licèt etiam à testatoribus id contigerit interdici,* vbi glossa *authent. licèt, in princip. C. de Episcopis & cleric. authent. de Ecclesia tit. §. si quis autem pro redemptione, versic. licet, collat. 9.* sequuntur plures, vt per Couarr. *in dict. cap. tua nos, num 6.* Matiens. *dict. l. 14. gloss. 1. num. 48.* Giron. *de priuileg. explic. num. 715.* Bobad. *lib. 2. cap. 17. num. 104.* Cardinal. Tusch. *tom. 3. conclus. 293. num. 38.* Francisc. Leo *par. 4. cap. 2. n. 46.* Rip. *in l. nemo potest, num. 127 ff. de legatis 1.* Mench. *de successiòn. §. 3. num. 8.* Sarm. *select. lib. 1. cap. 11. num. 13.* Tiraquell. *in tract. le mort. part. 7. declar. 5. numer. 8. cum sequentib.* Spin. *in spec. testam. gloss. 28. princ. n. 20.* Marta *de Iurisd. par. 4 casu 88. à num. 14. & casu 113. num. 31.* Cald Pereira *de nominat. emphyt. quæst. 19. & 56.* Valasc. *consult. 105. numer. 5.* Molin *de Iustit. tract. 2. disp. 2 (1. num. 9.* vbi id admittit in casu, quo testator de nullo alio executore in eo loco prouidit, nouissimè Franc. Carp. *dicto lib. 1. cap. 22. num. 64.* Pro qua sententia expedit Sarm. *dicto loco* Nouellam Iustin. in hæc verba, *omnia enim facta ad pietatem pertinentia Episcopo interesse oportet, quamuis testatoris, vel donatoris verba contrariæ voluntatis expresserint;* intellige tamen iuxta supra resoluta *allegat. 75. num. 9.* & 10.

28 Sic etiam non potest testator prohibere ne executores designati rationes reddere compellantur. Ratio est, quia exigere eiusmodi rationem est munus publicæ potestatis in Reip. commune bonum introductio, quod testator non potest impedire, præsertim cum hoc impedimentum præberet occasionem peccatis. Quare ita resoluunt Salicet. Dyn & alij ex antiquioribus relati à Iacobo de Canibus *de executorib. vltimarum voluntatum par. 2. nouissimè à num. 2.* plures, vt per Conar *in d. cap. tua, num. 6.* Galeaul. *in repet. l Centurio, num. 347. ff. de vulgari,* Ripa *in l. nemo potest, n. 127 ff. de legatis 1.* Spin *in speculo testam gl. 2. princip num. 20.* Fr. Emman *quæst Regular tom. 3. quæst. 70. artic 5.* Marta *d. par. 4. casu 88. à num. 14. & casu 113. num. 31.* Valasc. *dict. num. 57.* Martin Carillo *en la explicacion de los defuntos, part. 2 cap. 14. num. 23.* & expresse sequuta est Ordin Regia Lusitan. *lib. 1. tit. 62. in princip.* ibi. *postoque os testadores digam,* &c. Pro quibus expendi solet reg. *l. quidam discedens, in princip. ff. de administ. tutorum,* vbi habetur, quòd quamuis testator prohibeat ne à tutoribus rationes exigantur, ad huc tutores cogi poterunt ad illas reddendas, quia ius publicum, quod consistit in dolo vitando, à partibus remitti non potest, vt text. habet, immo omni, remissio doli futuri omnino nulla est, *lege si vnus, 28. §. illud, ff. de pactis,* Cou. *lib. 2. var. cap. 14. num. 4. vers. quartum.* Non obstant *l. Aurelio, 21. §. vlt ff. de liberat. leg.* ibi, *quæstionem curatoribus meis nemo faciat, & l. si quis rationes 10. l. petitur 31. ff. illo tit.* quia reiecta responsione Padil. *in l. cum necessitatem, num. 3. C. de fideicommissis,* respondebis illa iura loqui de liberatione circa administrationem præteritam: vel melius dic ibi censeri remissas rationes de futuro, quoad illa, quæ leui, vel leuissima culpa in ipsa administratione fortasse contigerint, non autem si dolo, vel lata culpa, quæ dolo æquiparatur, *l. quod Nerua, ff. depositi.*

29 Sic etiam non potest testator fundans Capellam eam eximere ab Episcopi potestate, itavt non valea clausula testatoris instituentis Capellam cum conditione vt non subiaceat ordinationi Episcopi Bart. *in quoties, §. fin. ff. de administ. tutor.* Abb. *in cap. dilectus not. 4. de consuetud. & in cap. requisisti, num. 22. de testament.* Felin. *in cap. cum venerabilem, num. 33. de excep.* Anton. de Prætis *de iurisdictione Episcopi c. 1. num. 3. & 5.* dixi *suprà alleg. 75. à num. 7.* Mandos. *de signatura gratiæ, tit. exemptiones, colum. 2. versic. amplia etiam, & col. 5. vers. exemptio ab Ordinario,* vbi dicit Episcopum hoc non posse concedere patrono in fundatione, *c. 1. & 2. 10. quæst. 1.* Innocent. *in cap. Lateranensi, in fine, de prebend.* Menchaq. *de success. creat par. 1. §. 7. n. 15. in princ. vers. quia in re, & num. 16. & 17.* Lambertin. *de iurepatr. quæst. 9. princ. primæ partis lib. 1. num. 68. & 74.* Ceual. *commun. contra commun. quæst. 281. num. 21. & 22.* Franc. Carp. *dict. lib. 1. c. 22. num. 64. cum seqq.* Aduersaretur enim Iuri, cui in testamento renunciari non potest, *l. nemo potest, ff. de lagatis 1.* Anton. de Prætis *d. cap. 1. num. 7.* Quibus non obstat Concilium Trident. *sess. 22. de reform. c. 9.* ibi, *nisi secus fortè in institutione & ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expressè cautum esset, & sess. 25. de reform. cap. 8.* ibi, *nisi aliter fortè etiam in hunc euentum in eorum fundatione, aut in institutione fuerit expressum quod ordinatum fuit, obseruari curet Episcopus,* quia respondet Franciscus Carp. *d. lib. 1. cap. 22. num. 69.* id non habere locum in illis casibus, in quibus Episcopus de Iure se intromittere valet, veluti data negligentia executorum.

Potestas hæc, quam habent Episcopi exequendi pias defunctorum voluntates, competit etiam Abbatibus habentibus quasi Episcopalem iurisdictionem, vt tenent Flores de Mena *variar. quæst. lib. 2. q. 24. n. 22.* Molin. *de Iustit. tract. 2. disp. 150. n. 7.* Matiens. *d l. 14. gloss. 1. num. 4.* Franc. Carp. *d lib. 1. cap. 22. num. 74.* & doctissimus parens meus *in annot. ad Ordin. Regias Lusitan. lib. 1. tit. 62. §. 39. num. 4.* Sic etiam quia id poterant Episcopi iure Ordinario, per text. *in dict. cap. nos quidem,* transit ea potestas in Capitulum, quatenus iure Ordinario competebat Episcopis, Conar. *in cap. Ioannes, n. 2. de testament.* Azor. *part. 2. l. 3. c. 30. quæst. 6.* Rendina *in promptuario receptarum sentent. tom. 1. tit. 10. num. 4.* Carp. *à c. 22. n. 74.* Sanch. *de matrim. lib. 8 disp. 2. num. 10.* tum quia in Concil. *dict. cap. 8.* adiicitur particula, *etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati,* cuius virtute vtramque potestatem, Ordinariam scilicet, & delegatam Episcopus habere dicitur, provt probaui, *alleg. 92. n. 11.* 30

Quid si defunctus in vna diæcesi obiit, iussitque in alia sepeliri, vel ad illam deferri, dubitati potest an Ordinarius diœcesis vbi obiit; vel potius illius vbi sepultus extitit, valeat compellere executorem vt rationes testamenti reddat? Et licet testator quasi ex destinatione sepulturæ videretur se ibi subiicere, & contrahere, arg. *l. 3. ff. de eo quod certo loco,* tamen ab Ordinario diœcesis vbi defunctus obiit & degebat, rationes exposcendas esse iudicatum refert Gabr. Pereira *de manu Regia c. 16. n. 40 vers. quid si.* 31

Non verò superest, vt priuilegia præcipua videamus, quæ specialiter fauore piæ causæ legatis huiusmodi supra cætera legata conceduntur; vt Episcopus sciat quid Iuris in his exequendis sit. Quamuis autem plurima soleant enumerari, nos omnino ea tantùm, quæ præcipua, & certiora esse videntur; sub compendio enumerabimus. Et in primis aduertendum duximus in dubio pro pia causa iudicandum esse, *l. sunt personæ, in fine, de relig. & sumpt. fun. cap. vlt. de re iudic.* Alex. *cons. 46. num. 2.* Cardin. Tusch. *verb. pia causa, concl. 333.* Sanctar. *var. resol. quæst. 69. n. 1.* & quando sumus in diuersis opinionibus illam prævalere quæ fauet piæ causæ, Alex *cons. 204. num 12. lib. 6.* Roman. *in auth. similiter, C ad leg. falcid* & dispositionem generalem non comprehendere piam causam, Calcan. *cons. 13.* Crauet. *cons. 3. numer. 10.* 32

Socin.

Socin *conf.* 121.*n.* 29.*lib.* 4. quos refert Sanctarel, *dict.* q. 69.*n.* 5. & valere argumentum à libertate ad piam causam ex multis, quos refert, obseruat idem Sanctarel. *loco citato.*

33 *Primum* ergo priuilegium est, quòd cum defectu testamenti etiam legatum in eo factum vitietur, §. *ante hæredis, Instit. de legatis*, si tamen legatum sit ad pias causas, censebitur validum, & omnino præstandum, quotiescumque videlicet de mente testatoris, & de potestate legandi constiterit, *c. indicante*, & ibi Panor. *de testam. cap. cum dilectus, de success. ab intest.* & notatur *in l.* 1. *C. de sacros. Eccles.*

34 *Secundum*, cùm de iure communi hæres certus sit nominandus, vt valeat testamentum, *dict.* §. *hæredis*, *Instit. de legatis*, si tamen testator velit pro salute animæ suæ pie relinquere incertum hæredem, veluti pauperes Christi, aut miserabiles personas, valida erit huiusmodi dispositio, *l. id quod*, & *l. nulli*, *C. de Episcopis & cleric.* gloss. *verb. dispositionem*, *in cap. cùm tibi, de testam.* vbi *in collect.* refero plures Doctores *n.* 5. Menoch. *cons.* 292. *num.* 12. Cened. *ad Decretal. collect.* 91. *numer.* 3. Perez de Lara *de anniuers.* & *Capell lib.* 1. *cap.* 10. *numer.* 97. *cum sequentib.* Buccaron. *de different. inter iudic. ciuilia & crim. differ.* 100. *numer.* 18.

35 *Tertium*, cùm non valeat communiter illud testamentum, quo hæredis institutio alterius voluntati committitur. *l. illa institutio ff. de hæred. instit.* si tamen aliquis bona sua arbitrio, & dispositioni alterius post mortem suam dimittere velit, quamuis etiam piam causam non exprimat, valida erit dispositio huiusmodi, vt ad pias causas ea bona disponantur, quia talis præsumitur voluntas defuncti, nisi aliud de mente eius appareat, *dict. cap. cùm tibi*, & *ibi* Panor. *de testam.* Bart *in l.* 1. *C. de sacros. Eccles.* Crass. § *institutio*, *q.* 18. *num.* 8. Tiraq. *de priuileg. piæ causæ priuileg.* 64. Gabr. *commun. tit. de pia causa concl.* 3. *num.* 6. Valasc. *cons* 68. *n.* 4 & *cons.* 145. *num.* 5. Surd. *de aliment tit.* 8. *priuileg* 17. *n.* 5.

36 *Quartum*, ei, qui hæres institui de Iure non potest quandoque tamen legari potest ad pias causas, veluti Religiosi, qui nec proprium in commune obtinere possunt, & ideo nec hæredes institui, legari tamen eis potest, ita vt non videantur hæredes instituti: quare non poterunt eis bona immobilia legari, nec tantæ pecuniæ quantitas, quæ in bonis stabilibus magnæ æstimationis possit impendi, nisi pro fabrica, aut alio certo vsu relinqueret, *Clem. exiuit* §. *cupientes, de verb. signif.* qua de re plenè, & eleganter tractauit Sanch *in præcepta Decalogi to.* 2. *lib.* 7. *cap.* 16. *num.* 9. *cum multis sequentibus*, & non minus Rota *in Romana computorum* 10. *Aprilis* 1630. coram *R. P. D. Merlino.*

37 *Quintum*, cùm legatum factum sub aliqua conditione non exeat personam ipsam, cui legatur, sed ea ante conditionis euentum deficiente nulli de cætero debetur legatum, si tamen ita fuerit ad pias causas legatum, semper legatum alteri simili, aut ad alium pium vsum similem erit præstandum, quia talis præsumitur fuisse voluntas defuncti, nisi ratione ipsius tum personæ, quæ deficit, aut loci pij, non autem alterius mens testatoris declarata constaret, *l. vnic.* §. *si autem aliquid sub conditione. C. de caducis tollen.* Bart. *in l. pater* §. *Tusculanus ff. de legat.* 3.

38 *Sextum*, cùm certa legata non nisi adita hæreditate petantur, legatum tamen ad pias causas peti potest si hæres differat adire hæreditatem, aut illam repudiet, Panorm *in c. relatum il* 1. *de testament.* Capell. Tholos. *q.* 89. Franc isc. Marc. *q.* 446.

39 *Septimum*, cùm de legatis aliis si maioris sint quantitatis, certa pars detrahi possit quæ Falcidia, aut Trebellianica à legibus nominatur, de legatis vero ad pias causas non est detrahenda, ea saltem quæ falcidia dicitur, iuxta text. *in auth. similiter. C. ad leg. falcid.* & *in corpore* vnde sumitur, Tiraquell. *de priuileg. piæ causæ priuileg.* 16. Couar. *in c. Raynaldus* § 3. *n.* 7. *de testament.* Costa *in c. si pater*, *verb. Trebellianica à num.* 13. vide quæ diximus *alleg.* 75. *n.* 50. & quod nec Trebellianica detrahatur, videtur probari *in c. Pontifices, in fine*, 12. *q.* 5.

Octauum, cùm donatio facta loco construendo, 40 qui adhuc non extat, aut de re, cuius traditionis, aut possessionis est incertus euentus, non valeat, adeò vt si eueniat, non debeatur, quia ab initio non voluit; *cap. Abbate sanè, de sent. & re iudic. lib.* 6 donatio tamen similis, vel legatum factum ad pias causas semper est validum, Panorm. *in cap. nos quidem, de testament.* Couar. *in cap.* 3. *num.* 12. *eodem tit* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Ecclesiast. quæst.* 166. *propè fin.*

Nonum, legatum factum Ecclesiæ quam in specie 41 non expressit defunctus adeo vt ignoretur quam voluerit intelligere, non erit inualidum: nam si Ecclesiam S. Mariæ simpliciter nominauit, erit parochiali Ecclesiæ, si eius sit nominis, aut eius nominis pauperiori præstandum, vel denique Cathedrali, si in ea Ciuitate, vel diœcesi nulla esset Ecclesia, quæ sub illo titulo vocaretur, nisi mens testatoris saltem per coniecturas valet comprehendi, gloss. & Panor. *in d. cap. indicante*, Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. Neapol. c.* 57. *num.* 14. & 15. *secundùm nouiss. impress.* Grass. § *legatum quæst.* 64. *nu.* 5. Anton. Gom. *var. tom.* 2. *cap.* 11. *numer.* 8. Molin. *de Instit. tract.* 2. *disp.* 197.

Denique, generale est priuilegium, siue prærogatiua huiusmodi legatorum, quod non subiiciuntur 42 solemnitatibus Iuris Ciuilis, quibus legata cætera sunt subiecta, iuxta ea, quæ notant Doct. & præcipuè Panor *in cap. relatum il* 1. *de testam.* in hoc enim præcipuè omnia ferè, quæ possent priuilegia horum legatorum recenseri, ad hoc vnum redigi facile possunt, & in solemnitate testamentorum agnoscit Sanctarel. *var. resol. q.* 70

Septimò infertur posse Episcopum compellere laicos 43 administratores hospitalium, Confraternitatum, Montis pietatis, & quorumcunque piorum locorum ad reddendam rationem suæ administrationis, *c. iudicatum*, & *ibi* gloss. *vers. alii dicunt.* 86 *dist. Clem. quia contingit*, § *vt autem præmissa, de relig. domib.* Concil. Trid. *sess.* 22. *de reform. cap.* 9. vbi etiam habetur quod si ex consuetudine, aut priuilegio, aut ex Constitutione aliqua loci non Episcopo, sed aliis ad id deputatis ratio reddenda sit, tunc cum iis adhibeatur etiã idem Episcopus, refert, & expendit optimè Rota *decis.* 355. *n.* 1. apud Farin. *p.* 1. *recent.* Valenzuel. *to.* 2. *cons.* 122. *n.* 38. vbi *n.* 39. subdit ad Episcopũ similiter pertinere rationem exigere à cunctis clericis de Ecclesiarum redditibus, & videre an benè Ecclesiarum fructus expendantur? & procedere etiam iuxta visitationem, & in casibus à Iure non expressis, dicit decisum Marta *de iurisdict par.* 2. *cap.* 18. *num.* 6. siue ea sint publica, siue priuata, Ecclesiastica, vel laicalia loca, quod refert per *Sacram Congreg.* declaratum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 18. *lib.* 7. *num.* 77. vbi etiam dicit pia Vniuersitatum esse subiecta redditioni rationum coram Ordinario: & asserit idem Marta *loco proximè citato*, licere Episcopis exigere rationem ab administrationibus, etiam locorum mere laicorum, & priuatorum, & generaliter sine vlla distinctione, & quando ex priuilegio

uilegio, vel, consuetudine, vel alia constitutione aliis reddenda esset ratio, eisdem reddendã esse adhibito cum illis Ordinario, nisi in fundatione aliter cautum esset, nempe quod rationes Ordinario reddendæ non essent, de qua coram eodẽ Ordinario dicendum est, & interim quod de ea doctum non fuerit, ipse Ordinarius administratoribus hospitalium, aliorumque piorum locorum rationem administrationis exigere poterit: hæc ex decisionibus *Sacræ congregationis*, refert idem Marta *ubi suprà*; Rota verò *dict. decis.* 355. *n.* 1. *p.* 1. *recent.* censuit administratores locorum piorum de administratis rationem reddere teneri soli Episcopo, nisi contraria adsit consuetudo; quo casu non Episcopum solum, sed iunctum cum illis, quibus de consuetudine redditur ratio, rationes recipere posse, & *num.* 10. asserit ideo *Sacram Concilij Congregationem* declarasse deputatos fabricæ vna cum Episcopo recipere debere rationes; quia, vt constat ex declaratione, prætendebatur quòd Episcopus non posset recipere rationes, stante quòd ipse nunquam interuenit dum fuit reddita ratio, quæ à solis deputatis recepta fuit, & *Sacra Congregatio* resoluit cõtrarium, quia ex verbis Concilij tollitur etiam immemorabilis; & similiter ipsa Rota exponendo aliam *Sacræ Congregationis* declarationem, in qua dicebatur quod ratio esset reddenda Episcopo & deputatis, ait ea ratione procedere, quia consuetudo erat quod solis deputatis redderetur, & propterea intrabat limitatio Concilij Trident. *dict. c.* 9. *vers. quod si ex consuetudine*, vt isto casu Episcopus vna cum aliis recipere posset rationes, Vnde bene Armẽdar. *dict. l.* 7. *de Episcopis, n.* 79. *vers. item & administratores*, decisum fuisse refert quòd piorum locorum etiam exemptorum administratores nullam rationem reddentes eam Episcopo reddere tenentur: quod si aliis reddere solent, cum illis tamen præsentialiter adhibendus est Episcopus, qui quoties in d. actu ad rationem computorum adhibetur, in condemnatione, vel absolutè administratorum vnicum votum habet.

44 Nec Episcopum, nec Canonicos deputatos à Capitulo debere exigere rationes tempore, quo recitantur Horæ Canonicæ, & Diuina celebrantur, asserit resolutum Armend. *dict. lib.* 7. *de Episcopis n.* 79. *vers. Neque.*

45 Monasteriorum administratores de illis rationem Ordinario reddere non teneri refert decisum idem Armend. *dict. lib.* 7. *de Episcopis num.* 79. *vers. item administratores.* Et Abbates, Præpositos, & Abbatissas vitam Regularem ducentes non teneri de bonis Regularis monasterij, cui sunt præpositi, reddere rationem Episcopo, pariter dicit declaratum à *Sacra Congreg.* Armend. *dict. lib.* 7. *de Episcopis num.* 79. *vers. & Abbates.*

46 Capitulum de administratis per se bonis Ecclesiæ tenetur reddere rationem suæ administrationis Episcopo, vt censuit Rot. *in Illerden. visitationis* 6. *Aprilis* 1612. impressa per Farin. *dec.* 402. *p.* 1. *recent.*

47 Quæstio est quotidiana, an dicti laici administratores bonorum Ecclesiæ in redditione facienda Episcopo, iuxta Concil. Trident. *dicto loco*, si inueniantur debitores, possint per Episcopum compelli ad soluendum? In qua affirmatiua pars pluribus suadetur rationibus *primò* ex text *in l. quamuis, ff. de condit. & demonstr.* ex quo colligitur rationes reddere nil aliud esse, quam reliqua soluere: *secundo* ex text. *in l. cum seruus, ff. eodem tit.* vbi dicitur, *si seruo legata sit libertas ea conditione, si rationes reddiderit hæredi, non hãc solũ habet significationẽ si actiones instrumẽtaque omnia actus sui exhibuerit hæredi, sed etiam & si aliqua debuerit soluet. Tertiò* ex *l.* 7. *ita fuerit, §. quæro ff. de manumiss. testã.* *& ex l. purè, in fine ff. de fideicommiss. libert.* cum similibus; in quibus Iuribus habetur reddere rationem duo continere, scilicet computum dare, & reliqua restituere; non enim censentur redditæ rationes, nisi fiat restitutio reliquorum & soluantur debita, Menoch. *de arbitr. casu* 609. *nu* 21. & parum operaretur visitatio, nisi posset Episcopus compellere ad executionem. Ioan. Menoch. & Archidiaconus *in capite* 1. *§. fanè, de censibus, in sexto.* Quibus fundamentis hanc sententiam tenet Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 2.

Octauò infertur posse Episcopum, siue alium Ordinarium inferiorem compellere Regulares, siue Religiosos exemptos ad reddendam coram se gestæ executionis rationem, ac eos punire si male gesserint, vt probat *Clement. de testament.* vbi gloss. *verb. reddere*, Panor. *n.* 3. Gard. *à n.* 11. Imol. *n.* 2. *&* 16. resoluunt Angel. *in summ. verb. executor, num.* 20. Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de instr. edit §. nunc aliqua, vers. sed an simplex commissarius, num.* 45. Marta *Pisana decis.* 3. Ioan. Franc. Pauin. *tract. de visitat. quæst.* 5. *secundæ partis, num.* 62. *& de officio & potestate Capit. Sede vacante, p.* 1 *princ quæst.* 8. *num.* 5. *part.* 2. *princip. quæst.* 7. *num* 6. Eum. *verb. executor, num.* 14. Cochier *de iurisdict. Ordinarij in exemptos, part.* 4. *q.* 49. Campan. *in diuers. Iuris Canonici rub.* 12. *cap* 13. *num.* 130. Sbroz. *de Vicario Episcopi lib.* 2. *quæst.* 42. Fr. Emman. *quæst Regular tomo* 3. *quæst.* 70. *artic.* 5. Aloys. Ricc. *in collect. decis. collect.* 503. *vers. & primò, & in praxi fori Ecclesiastici resolut.* 547. *num.* 7. Molin. *dict. disputat.* 547. *num.* 11. nouissimè Franc. Carp. *de executorib. testament. cap.* 5. *num.* 43. *lib.* 1. vbi post Veg. *in sum. c.* 114 *casu* 5. Syluest. *verb. testamentum* 2. *num.* 2. *vers. quartum*, & Fr. Emman. *dict. quæst.* 70. *art.* 5. *tom.* 3. id intelligit in Religiosis habentibus exemptionem communem, qui tamen conueniri possunt ratione contractus, delicti, seu rei; secus in his, qui in prædictis casibus conueniri nequeunt, quia tales nec ab Ordinario puniri, nec ei rationem reddere tenentur. 48

Potestas hęc compellendi Religiosos piarum voluntatum executores, ad reddendas rationes, transit ad Capitulum Sede vacante, Pauin *de potestate Capituli Sede vacante, part. secunda, q.* 7. *n.* 6. quem refert, & sequitur Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 39. *sub quæst.* 6. 49

An & quando Regulares possint esse testamentorum executores? Couar. *in cap. tua, num.* 1. *ad med. de testam.* Ceuall. *commun. contra communes, quæst.* 88. *in fine*, Fr. Emman. *dict. quæ.* 70. *art.* 1. Steph. Grat. *discept. forensium cap.* 123. *n.* 25. *& seq.* Spin *in speculo testam. gloss* 28 *princ. n.* 35. Mart. Carril. *en la explication de la bulla de los defuntos p.* 2. *cap.* 14. *n.* 7. Camp. *loco proxime citato*, late & eleganter Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 6. *lib.* 6. *c.* 1 *per totum.* nouissimè Franc. Carp. *tract. lib.* 1. *c.* 5 *per tot.* 50

Fabrica Ecclesiæ trahit laicum reum ad forum Ecclesiasticum, Menoch. *cons.* 322. *numer.* 14. quia ratio sumptuum fabricæ cuiuscunque Ecclesiæ est reddenda Episcopis Ordinariis, nisi in institutione eius Ecclesiæ fabricæ aliter statutum sit. † Quoad reddendam rationem administrationis fabricæ Cathedralis Ordinario (nisi constet ex institutis, & ordinationibus eius non posse Ordinarium se intromittere) tenentur Capitulum, & Canonici eam reddere, Armend. *d. num* 77. vbi *n.* 79. *vers. Ordinarium*, addit Ordinarium habere votum in absoluendo, vel condemnando administratores piorum locorum sicut cæteros deputatos, & eius votum esse annumerandum cum aliis, ita vt maior pars votorũ absoluat, vel 51 52

vel condemnet. & repetit *lib.4.tit.29.l.1.§.1.de hospital.num.20.*

53 Si quis administrator piorum locorum videns se constrictum ad reddendam rationem suæ administrationis appellaret, licet admittatur appellatio, non propter hoc impeditur, aut suspenditur executio; ita *Sacram Congregat.* censuisse refert Zerol, *in praxi Episcop.part.1.verb.hospitale §.3.vers sextum.*

54 Episcopus pluries in anno poterit administrationis rationes exigere, quando illi constiterit dolosè, vel cum errore redditas fuisse, aut quando redditio non fuit finalis, & plena cum restitutione reliquorum, Aloys.Ricc.*d.collect.714. & in praxi fori Ecclesiast.resol.534. in 2.edit.* Stephan. Gratian. *Marchiæ dec.*188.

ALLEGATIO LXXXI.

Episcopus pias defunctorum voluntates quando possit commutare?

SVMMARIVM.

1 *Papa solus pias defunctorum voluntates commutare potest.*
2 *Inferior nullus gerere potest illa, quæ supremo Principi reseruantur.*
3 *Commutandi vltimas defunctorum voluntates nullam habet Episcopus potestatem.*
4 *Onus Capellæ iniunctum, quod vel ex redituum diminutione, vel ex alia causa adimpleri non potest, per Episcopum diminui valet.*
5 *Defunctorum vltimas voluntates concurrente iusta & rationabili causa, potest Episcopus cũ hæredis cõsensu tanquã Sedis Apost. delegatus cõmutare.*
6 *Legatum quodcunque pium ad certum vsum relictum, in alium pium Episcopus commutare potest, ob causam, quæ suo iudicio videatur iusta cùm hæredis consensu.*
7 *Pecunia ad aliquẽ vsum legata si ad illum non sufficiat, potest per Episcopum ad alium conuerti.*
8 *Legatus vsus quando non potest adimpleri, in alium pium per Episcopum commutari potest.*
9 *Legata res, quæ pro vsu destinatio impedimento iuris, vel facti deseruire non potest, auctoritate Episcopi in alios pios vsus commutari valet.*
10 *Monasterium, quod in certo loco testatoris iussu construi non potest, ex auctoritate Episcopi alibi construi valet.*
11 *Legatum factum pro construendo monasterio in loco campestri, quod construi prohibet Concil. Trid. poterit Episcopus commutare.*
12 *Legatum quando esset factum ad aliquem vsum non ita necessarium, potest per Episcopum in alium pium magis necessarium commutari.*
13 *Legatum factum Ecclesiæ pro fabrica & ornamentis, quibus non indiget, potest commutari de consensu Episcopi in alium fructuosum & consimilem pium vsum.*
14 *Redditus alicuius capellæ pro Missis celebrandis deputatos, in paramentorum emptionem pro vna vice conuertere potest Episcopus.*
15 *Qualitates in fundatione beneficiorum oppositas, nec de consensu patroni Episcopus tollere potest.*
16 *Legatum vbi non respicit certam personam, & causam, non potest per Episcopum commutari.*
17 *Eleemosyna inter pauperes distribuenda priùs debẽt dari illis, qui sũt de sãguine, & distribuẽda inter pauperiores, & nobiles; & vbi omnes concedendæ non sunt,* & num.18.19.
20 *Legatum factum pauperibus concurrentibus ad portam testatoris, non potest distribui pauperibus infirmis in hospitalibus.*
21 *Deputatus ad certa bona distribuenda inter pauperes, potest eligere pauperes sibi coniunctos, & se ipsũ vti pauperem, si egeat, ac filios suos pauperes fraude cessante.* & num.22.& 23.
24 *Spurius filius testatoris eligi non potest ab executore, cui eligendi pauperes commissa est potestas.*
25 *Prior Fratrum Prædicatorum, si illi electio pauperum commissa sit, potest eligere Fratres suos quamuis ipsi filij sint spurij.*
26 *Testator quando mãdat bona sua distribui inter virgines maritandas, non poterunt executores ea erogare in virgines ingredientes monasterium.*
27 *Legatum quando relinquitur alicui personæ determinatæ, vt matrimonium ineat, fere certum est deberi si religionem ingrediatur.*
28 *Legatum relictum sub hac forma*, lego tibi mille si nubas, centum verò si religionem ingrediaris, *an mille debeantur monasterio? ostenditur.*

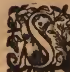

OLI Romano Pontif. pias defunctorum voluntates rationabili ex causa cõmutare licet, *Clement. quia contingit, in fine, de relig., domib.* ibi, *salua quidem Sedis Apostolicæ auctoritate*, Concil. Trident. *sess. 22. de reformat. capite 6.* vbi statuitur huiusmodi commutationes neque ab Apostol. Sede fieri debere, nisi ex iusta & necessaria causa: sic resoluunt Tiraq *de priuil piæ causæ priuil.135.* Pinel *in rub. C.de resc vend.part.1.cap.2.n.19.* Perez *tit.2.lib.5. Ordin.pag.72.* Nauar. *cons.6.in antiq. & cons. 15. in nouis, sub tit de rebus Ecclesiæ non alien.* Sayr. *in floribus dec sub eodem tit dec.2. propè finem,* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep.cap.59.n.1.* Henriq. *in summ. lib.7.cap.37.§.2.littera F, & lib.9.c.22,§ 6. littera M.* Mench. *illustr.cap.25 n.26.cum seq* Fr. Emman *quæst. Regular tom.2.q.125.a.9.* Fr. Ludou. Beja *resp. casuum conscient p.4 casu 22.* Iacob. de Graff. *de arbitr. Confess. forum,lib.2.cap.69.n.1.* Cened *pract. quæst.lib.1.q. 35. num.12.* Mastrill. *Sicil.dec.77.num.5.* Perez de Lara *de Capell.lib.1.c.14.à num.18. cum multis seqq.* nouissimè Ciarlin. *controu. forensium.cap.5.n.16. cum seq.* Franc. Carp *de executor. testament.lib.3.cap.4.à n.4.* Melch. Phœbos *Lusitaniæ dec.47. num.2.cum sequentib. tom. 1.* latè Monet *de commutat.vltim.volunt.cap.5.n.241. cum seqq.* Aloys. Ricc. *Neapol. dec.171. part.4.* Molin. *de Iustit.tract.2.disp.249. num.5.* vbi *num.9.* subdit à Concil. Trid. *d.cap.6.* sancitum esse, vt quando commutatio alicuius vltimæ voluntatis à Sede Apostol. fuerit obtenta, non prius executioni mandatur, quàm Episcopus loci tanquam Sedis Apost. delegatus summariè, & extraiudicialiter cognoscat, nihil in precibus tacita veritate, vel suggesta falsitate fuisse narratum. 1

Cùm nullus inferior possit gerere illa, quæ supremo Principi reseruantur, *c.quod translationem 4.* vbi gloss. recepta, *de offic. Legati, cap. maiores 2. in princ. de Bapt.* Ideo Episcopus nullam habet potestatem commutandi defuncti voluntatem, argum. *d.cap.tua,* dum ibi deciditur Episcopi munus esse executores compellere ad obseruandam exactissimè defuncti voluntatem, vt sic minime valeant commutare, vt in simili argumentantur Gom. *Lusitaniæ dec. 288. num.4.in princip.* Quare ita resoluunt Abb. *numer.4. & Conar.7.in d. cap. tua*, Molin. *de Iustit. tract.2. disp.249.colum.3.* Mench. *de successiõ.§.7.numer.21.* 2

Pinel,

Pinel *part.1.rubr.de rescind.vendit.cap.2.num.*19.Bertachin.*in tract. de Episcopo lib.4.part.4.num.7.*Marc. Anton.Gueh*Institut.maior. lib.2.tit.6. à n.*338. Marc. Anton.*var.resol.lib.1.resol.*112. *casu 40.ad fin.* Azor. *instit.moral.part.1.lib.5.c.33.quæst.9 in princ.*Molin. *d.tract.2.disp.249.num.5 vers.quo fit vt inferior,*Marta *de iurisd.part.2.cap.10 numer.vlt.* Nicol. Garc. *de benef.part.7.cap 1.num.*110. Perez de Lara *d cap.14. num.20.cum seqq.*Franc.Carp *d lib.3.cap.4. num.15.* Franc.Leo *in thesauro fori Eccles. part.2.c.26 n. 29. & 34.*Monet. *de commut.cap.5. à num.* 312. etiamsi voluntas defuncti semel vel nunquam habuerit executionem,Pinel *in rub.C.de rescin. vend. part.1. cap... num.19.*Couar *in cap.tua num.7.de testam.* Perez de Lara *d lib. 3. cap. 14. numer.20.* Quare Episcopus non potest mutare vsum eleemosynarum de vna in aliam rem, vel personam,Marta *de iurisd.part.2. c.10.numer.35.*Vnde si testator mandauit hæredi,vt intra annum construeret Capellam, non potest Episcopus in fauorem hæredis tale tempus prorogare, quia id tenderet fortè in damnum testatoris,& eius voluntas non obseruaretur, quæ maximè curare debet Episcopus vt seruetur. *cap. vltima voluntas 13. q.2.*Ita nobiliter tradunt Bart. *cons.58. lib. 1.* Marc. Anton. Genuens. *in pract. Eccles.quæst.*490.Et ideo verum est Episcopum nullam habere potestatem commutandi defunctorum voluntates, vt id locum habeat, licèt commutatio fieret in melius,etiam de consensu hæredum secundum Abb.*in d.cap.tua nobis num.4.*Lap.Imol.Bonifac.& alios *in d.Clem quia contingit.*quos refert Marc. Anton. Genuens.*d. cap.19. num.1.*Monet.*d.cap.5.numer.314.*Bertachin *in tract. de Episcopo part.4.num.79.* Molin. *de Iustit.tract. 2. disp.249.num.5.* Nald *in sum. verb. legatum num. 39.* Aloys.Ricc *in dec Curiæ Archiep. Neapol part.2.dec. 125.*Molfes *in sum. Theolog.moral.tom.2.tract.13.c.5. 182.* Quamuis contrarium, imò Episcopum posse legatum aliquod in æquale,aut in melius commutare, teneant Siluest.*in sum. verb. legatum 4.quæst. 12.* Ludou Beia *resp.casuum Conc.par.4.casu 22.* Fernandez *in examine Theolog.moral.part.4.c.18.§.2. num.4.* Marc.Anton.Genuens.mutans opinionem*in practic. Eccles quæst.*213.Iacob. de Graff. *tom. 1.consil. lib. 3. cons.2.n.10.*Comitol. *respons.moral. lib.7.q.9. num. 2.* Vasq.*in opuscul. de testament. cap.8.§.5. dub. 3.num. 102.* Diana *respons. moral. part. 2. tractat. 3. miscel. resol.26*

3 Non obstant *d.cap.nos quidem,*ibi,*& alibi placeat,* quæ verba manifestè demonstrant posse Episcopum commutare in alium locum diuersum opus à testatore iniunctum, *& l.legatum,16 ad fin.* ibi, *in quam rem conuerti debeat,de vsufruct. lexato.* Quia respondetur facillimè Iura hæc procedere, vbi voluntas testatoris impleri non potest, vel de facto, vt *in d. c.nos quidem,* vel de Iure, vt *in d.l.legatum,*ibi *non licet.*& ita in effectu respondet Couar.*in d.cap..tua, num.7.* qui rectè aduertit data maxima difficultate circa adimplendam defuncti voluntatem, quæ non facilè moram patiatur, licèt ab Episcopo commutari,argum.text.quem post alios expendit, *in d.l.vlt. §.non facilè ff. de operibus publ.* Mench.*d. numer. 21.* me citato *in hoc loco* nouissimè Francisc. Carp. *d. tract. de executorib.testam. lib.3 cap.4.num.23.* Si verò vlterius vrgeas,quod vbi voluntas testatoris adimpleri non potest, legatum redditur caducum,vel habetur pro non scripto,& ideo conuertitur in vtilitatem hæredis, vel grauati,*l.vnica,§.in primo,C.de caducis tollen.*ac proinde quòd Episcopus non poterat cogere cum hæredis præiudicio, vt in alio loco monasterium fabricaretur; respondendum erit cum glossa *in d.c.nos quidem, verb in loco,* & cum Abb ibi *num.13. &* Couar. *vlt.* Tiraquell *de priuil. piæ causæ priuil. 38.* non obstante mutatione loci legatum neque fieri caducum,neque haberi pro non scripto,idque fauore piæ causæ.

Quid autem dicendum eo casu,quo onus Capellæ iniunctum, vel ex redituum diminutione, vel ex alia causa adimpleri non possit, vtrum pet Episcopum tale onus diminui valeat? Affirmatiuè resolue cum Felino *in c.cum accessissent,n.19.in fine, de constit.*optimè Roch *de iure patr verb pro eo quod, q. 15.nu.33* quem vide ad hoc,vt huiusmodi commutationes fieri nequeant per solum Episcopum, sed insimul cum hærede,vel executore propter verba *d. c.nos quidem,*ibi,*tecum,*&c. 4

Concurrente igitur iusta, & rationabili causa (de qua summarie cognoscendum est,Concil Trid. *sess.22.de reform.cap.6.* Perez de Lara *de anniuers.& Capell.lib.1. c.14.n.36.*) Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ delegatus vltimas defunctorum voluntates commutare potest,vt disponit Concil.Trident. *d.cap. 6.& sess.25.de reformat.c.4.*latè Perez de Lara *d.lib.1.cap.12. num. 39.* Mandos. *de Signatura gratiæ rub. commutatio vltimæ voluntatis*, Rot. Rom. *decis. 1122.part.3.lib.3 diuers.* Mar. Antonin. *variar.resol. lib.1.resol fin.casu 40.in fine,*Mench.Ludouic Beia,&c, Iacob.de Graff.*dictis locis,*me citato *in hoc loco* Alzedo *de præcell.Episcop.dignit.par.2.c.2.numer 57.* Carp. *d c.4.num.29.*Item etiam potest ob causam,quæ suo iudicio videatur iusta, legatum quodcumque pium ad certum vsum relictum, in alium pium commutare, quamuis tale legatum de iure, & facto valeat adimpleri, docet Syluest *verb. legatum 4. quæst.12.* quem refert,& sequitur Fr. Ludou. Beia *d. casu 22.* Et aduerte quòd Cardinales in eorum titulis possunt commutare vltimas voluntates in illis casibus, in quibus possunt Episcopi respectu suorum subditorum, quia de Iure habent in suis titulis iurisdictionem Episcopalem. Ita Monet.*de com. vltim. voluntat c.5.q. 13.concl.1. n.452.* nouissimè Diana *moral. resol.part.5 tract. 2.de potest. & priuil.S. R. E. Cardinal.resolut.57.* 5

Dubitari tamen potest,an Episcopus possit hanc commutationem solus facere? In qua quæstione tenent Doctores requiri hæredis consensum ex *d.cap. nos quidem,*ibi,*tecum* vbi Abb. Petr.de Vbald.*de Canon. Episcop in 7.c. principali* Si tamen hæres nollet consentire, possit solus Episcopus, Felin. *in c.cum accessissent,de constit* quem ita intelligit Roch.*de iurepatronat. in verb.pro eo.* dicit etiam Petr. de Vbald. quod item requiritur consensus Ecclesiæ,cui legatur ex *l..legatum,ff de vsufr.leg. & l. legatum,ff. de administrat.rerum ad ciuit. pertin.* Et si nec Ecclesia, nec hæres vellent consentire,Episcopus solus id exequetur,ex Bartol.*in d.l. legatum,ff. de vsufruct.leg. per l.1. C.de nupt.*Si hæres contradicat,& Ecclesia consentiat Episcopo commutare volenti,præualebit consensus Ecclesiæ ad tuendam voluntatem defuncti,*d.l.legatū ff.de administr.rerum.*Ita Petr.de Vbald. *d. loco* quem refert Marc.Anton.Genuens.*d.c.19.à n.3.* 6

Inter iustas causas,ob quas Episcopus vltimas defunctorum voluntates commutare valet, illa *prima* est quando pecunia legata ad aliquem vsum nō sufficeret, quia tunc in alium per Episcopum conuerti potest,Bertachin.*de Episcopo,lib.4.p.4.n.71.*Roch.de Curte *in tract.de iure patron verb.Construxit quæst.11.* Vgolin.*d.c.61.n.3.* Monet.*d.c.4.n* 530. Chopin *dec. 91.*quem refert Aloys.Ricc.*in collect. dec.part.3. collect.558. vers.tertia causa* 7

Secunda causa est,quando vsus legatus non potest 8

adimpleri, tunc enim Episcopus poterit commutare quæcumque legata pia in alios pios vsu., Guid.Pap. *dec.*556.quem refert Aloys.Ricc *d coll* 558.*vers.primo*,Monet.*d.c.*5.*n.*322.Perez de Lara *d.lib.*1 *c.*14.*n.*27.*cum seqq.*Molin.*d.tract.*2.*disp.*249.*n.*7. nouissimè
9 Franc Carp.*d. lib.*3.*c.*4.*n.*31.† Vel si res legata non possit deseruire pro vsu destinato impedimento iuris, vel facti, quia tunc potest fieri commutatio in alios pios vsus auctoritate Episcopi. Ita Card. Imol. Bonif.& alij *in dicta Clement.quia contingit*,Innocen. Imol.Abb.*in c.nos quidem*,per illum text *de testament.* Pet.de Vbaldis *de canon Episcop in septimo c.principali*, Socin.*de oblat.lib.*9.*quæst.pen.* Circa quæ impedimenta notandum duxi Marc.Anton Genuens.*d.cap.*19.*n.*2. quòd si impedimentum facti est temporale, & speratur remotio impedimenti,vt si testator legauit pro succursu Terræ Sanctæ,nec potest iri propter impedimentum facti, debet expectari tempus commodum,vt *in c.non est,& in cap quod super his,de voto*,Petr.de Vbaldis *vbi supra* Quod verò ad impedimentum iuris, idem Petrus de Vbaldis distinguit, quòd si legatum est factum Ecclesiæ ad vsus honestos,quod de iure adimpleri potest,tunc fit commutatio;aut ad vsus honestos,vt si relinquatur,vt in ea fiant ludi theatrales,qui prohibentur *in cap.cum decorem,de vita,& honestate clericorum*,tunc legatum est inutile,& non fit commutatio,*l. filius.de cond.instit.* Bart.*in l.*1.*ff.eodem tit.* Amplia hanc secundam causam, licèt non omnino impossibile de facto sit vltimam voluntatem,seu dispositionem præsertim causa mortis vt testamentum,codicillum, & alias similes dispositiones eo modo quo emanarunt, impleri, sed solum valdè difficile, Marc.Anton. Genuens. *d. cap.*20.*num.*3.Cuch.*d.lib.*2.*tit.*6.*n.*346 Perez de Lara *de Capellan.& anniuers.lib.*1.*cap.*14.*à num.*24.Monet.*d.cap.*5.*num* 334. Licèt Mandos.*in tit.Commutatio vltimæ voluntatis, vers. sed dubium facit* ,contrarium sentire videatur.

10 *Tertia* causa est, si monasterium in certo loco testatoris iussu construi non potest,quia tunc Episcopus,vt alibi construatur efficere potest,arg.*cap.*3.*de testam.*vbi Con.*n.*9.Alex.*cons.*73.*volum.*7.*col.*1.quem refert Gambarus *de officio Legati,lib.*6.*nu.*223.Farin. Rotæ Rom.*dec.*126.*in nouiss.*quem citat Aloys.Ric. *in d.collect.*558.*in fine*,Molin.*d tract.*2.*disp.*149.*n.*1. *vers.vnde*,nouissime Franc.Carp *de executorib.testam. lib.*1.*c.*21.*n.*11.Fr. Emman. *q. Regular tom* 2.*q.*125. *art.*10 pluribus citatis Homobon.*de examine Eccles.*
11 *tract.*9.*c.*10.*q.*27.*in resol.*†Sic etiam legatum factum pro construendo monasterio in loco campestri quod construi prohibet Concilium Trid. poterit Episcopus commutare,Alex.Raud.*Pisan.dec.*44. quem refert Aloys. *in collect.dec.part.*4.*collect.*127.*vers.limita tertiò.*

12 *Quarta* causa est,quando legatum esset factum ad vnum vsum non ita necessarium, putà ad pingendam Ecclesiam,quæ minatur ruinam,quia tunc Episcopus poterit pecuniam ad picturam non ita necessario destinatam,in alium pium vsum magis eidem Ecclesiæ necessarium commutare, Aloys.Ricc.*d.collect.*1270.*vers.limita sextò*,Marc.Anton.Genuens. *in praxi Neap.c.*19.*in nouiss.*Vgol.*d c.*61.*n.*5.Franc.Leo *in thesauro fori Eccl.p.*1.*c.*26 *n.*48.*& seq.* Modern *in Iurisd.p.*4.*cas.*74.*n.*10 *&* 11.Monet.*d.c.*5.*n.*354. plures refert me citato *in hoc loco* Homobon.*de examine Ecclesiastico tract.*5.*c.*10.*quæst.* 28. *propè fin.* & quòd relictum pauperibus possit per Episcopum conuerti in fabricam Ecclesiæ,aut eius picturam,tradit Bertachin *tract.de Episcopo lib.*4.*q.*4.*n.*74.quem refert & sequitur Moneta *d.c.*5.*q.* 11.*n.*359.*in fine.*

Sic etiam legatum factum Ecclesiæ pro fabrica, & 13
ornamentis,quibus non indiget , potest commutari de consensu Episcopi in alium fructuosum,& vtilè consimilem vsum ex grauissima causa,& præsumpta mente testatoris verosimiliter inclusa.Ita Marc.Anton.Genuen.*in practicab.Eccles. quæst.*213. *per totam, & d cap.*19.*nu.*6 Hinc quoque si testator reliquerit viginti annuatim pro anniuersario celebrando in Ecclesia,quæ indiget reparatione,nec sit aliunde vnde reparati possit , tunc de auctoritate Episcopi , vt eius licentia poterit illa pecunia conuerti in Ecclesiæ reparationem per aliquod tempus. Ita Guilielm. Bneed *in c.Raymutius verb.reliquit n.*17. *de testament.* quem refert & sequitur Perez de Lara *de anniuers.& Capell lib.*1.*c.*14. *n.*29. vbi *n.*30. subdit idem dicendum, si reliquit pecuniam pro construenda Capella, vbi sunt aliæ plures ad sufficientiam, & Ecclesia indigeret reparatione.Et idem si reliquit pecuniam pro ædificanda Ecclesia in ciuitate, vbi sunt plures Ecclesiæ ruinosæ,& egentes reparatione,nec sit vnde subueniri,aut prouideri possit,quia tunc auctoritate Episcopi poterit illa pecunia conuerti in reparationem antiquorum Ecclesiarum.

Quinta causa est , vt Episcopus reditus alicuius 14
Capellæ pro Missis celebrandis deputatos in paramentorum emptionem pro vna vice tantum conuertere possit,Aloys.Ricc.*d. collect.*558,*vers.Quinta* Et posse Episcopum cum consensu hæredis pro vna vice tantum,& ad tempus alterare voluntatem defuncti tenent Vgolin.*d.c.*61.*n.*7 Mar.Socin.*tra.de oblat. libell.*19.*n.*19.Marc.Anton.Cuch.*inst maior.lib.*2.*tit.* 9 *n* 72.& relati à Gutier *cons.* .*n.*19.Marc.Ant. Genuens.*d.c.*19.*num.*5 Diana *moral p.* . *tract.*3. *miscel. resol.*26.*vers.aliqui Doctores*,licèt contrarium sentiat post alios Monet.*d.cap.*5.*num.*332.

Sic etiam poterit Episcopus pro vna vice tantum 15
de consensu patroni instituere ad beneficium patronatus non habentem requisita per fundatorem in limine fundationis posita , & per Crescent. *decis.* 1. *&* 7. *de iurepatron.* quem refert Aloysius Ricc.*d.collect.* 1270.*limit.* 1. Hodie tamen hoc non procedit, quia Concil.Trident.*sess.*25. *de reformat. cap.*5. contrarium disponit,dicens Episcopum non posse tollere qualitates in beneficiorum fundatione appositas, nec etiam de consensu patroni,vt censuit *Sacra Congregatio* & latè agit Nicol.Garc.*de benef p.*7.*c.*1.*num.*107.*cum seq.*

Sexta causa est, vbi legatum non respicit certam personam,& causam,Guid.Pap.*dec.*556 quem refert Aloys.Ricc.*d.collect.*1270.*vers.quarto.*

Septima causa est,quando in Ecclesia ad cuius fauorem emanauit defuncti voluntas , negligens est, data enim huiusmodi negligentia poterit Episcopus in alio loco,seu alios modo testatoris exequi voluntatem.Ita Lap.*alleg.*87.post *num.*4.Monet.*dicto cap.*5.*num.*535.

Octaua causa est,si vrgeat aliunde necessitas commutandi vltimas defunctorum voluntates , neque adiri possit Summus Pont.tunc enim posse Episcopum illas commutare , multis probat Monet *d c.*5. *n.*348.vbi *n.*352.ampliat procedere licèt tunc pateat recursus ad Nuncium Sedis Apostol. seu legatum etiam de Latere.

Pro complemento materiæ aduertendum duxi non posse Episcopum commutare vltimas voluntates pertinentes ad Ecclesiam suam Cathedralem, mensamve suam , aut Capituli eiusdem Cathedralis, quia non potest authorizare rebus pertinentibus ad mensam suam, vel sui Capituli , *cap.possessiones,de rebus Ecclesiæ non alien.* Ita Monet. *dict.cap.*5. *num.*378.

*n.*378.vbi *n.seqq.*resoluit hodie cum Capituli consẽsu,qui probatur ratione interesse, posse vltimas voluntates ad eiusdem mensam spectantes commutare.

Episcopus non potest regulariter commutare vltimas voluntates subditorum Prælatis inferioribus, seu quæ pertinent ad iurisdictionem Prælatorum inferiorum, sed solùm data eorum negligentia. Ita Quarant.*in tract.de Archiepiscop.auctoritate num.*21. *circa init.*Rot.*dec.*159 *num.*1.*part.*2.*diuers.* Monet.*d.cap.*5.*n.*382.*& seq.* vbi *num.*389. resoluit non posse Episcopum vltimas voluntates pertinentes ad Ecclesias commutare ipsis inuitis ordinaria potestate, & *n.*391.quòd potest Episcopus commutare vltimas voluntates pias quoad tempus, concedendo modicam dilationẽ ad eas exequendas,*n.*396.quòd potest Episcopus consentientibus Rectoribus Ecclesiarũ, in quibus sepulta sunt corpora defunctorum,& horum hæredibus ex causa facultatem dare,vt prædicta corpora perpetuæ sepulturæ tradita ab vna in aliam Ecclesiam transferantur.

Capitulum Sede vacante Episcopali potest commutare vltimas voluntates in casibus ,in quibus de Iure communi posset Episcopus. Ita Marc.Anton. Cuch.*institut.maior.lib.*2.*tit.*9.*n.*82. Monet. *d.cap.*5. *à num.*427.vt *num.*452.resoluit posse Cardinales in suis titulis Presbyteralibus, & Diaconalibus, si habent aliquos subditos, eorum vltimas voluntates commutare in casibus in quibus possunt Episcopi respectu suorum subditorum;& *n.*454.pariter tenet Abbates,& alios similes Prælatos Episcopo inferiores habentes quasi diœcesim etiam intra fines diœcesis Episcopi,atque adeo iurisdictionem quasi Episcopalem posse commutare vltimas voluntates,prout possunt Episcopi in sua,& *à n.*484. tenet Vicarium Episcopi regulariter non posse sine speciali facultate commutare vltimas voluntates etiam in casibus in quibus potest de iure Episcopus, si eius copia commoda re haberi potest.

17 Deputatis ad certa bona distribuenda inter pauperes aliqua aduertendum duxi, & inprimis quod huiusmodi eleemosynæ prius debent dari illis, qui sunt de sanguine, Menoch.*cons.* 391. *num.* 3. *& de præsumpt.lib.*4.*quæst.*225.*num.*13.

18 Et distribuendæ inter pauperiores,& nobiles,argum.*l.si quis ad declinandam*,ibi,*qui pauperior esse cognoscitur,C.de Episc.& cleric.*Decian.*cons.*72.*n.*3.ibi, *bona relicta pauperibus debent distribui inter illos qui sunt pauperes*,Sim.de Prætis *de interpret.vltim volunt. interpret.*1.*dub.*2.*n.*94. Azeued. *cons.*24.*dub.*4.*n.*44. Surd.*de alimentis tit.*1.*q.*39.*n.*20.*cum sequentibus*,non peccare tamen qui pauperem relicto pauperiori eligit, nam locus est certificationi, resoluit Diana *resolut moral.p.*2.*tract.*1.*miscell.resol.*8.*in pr. & resol.* 39.vbi citat Cordub *in sum.q.*22. Card. Mantic. *de coniect.vltim.volunt.l.*8.*tit* 5.*n.*6. Matiens.*lib.*14.*gloss.*1.*n.*12.*tit.*4 *lib.*5.*Recop.*Barthol.à S.Fausto *in specul. Confessar.p.*4 *q.*176.*num.*2.

19 Et vni omnes concedendæ non sunt eleemosynæ,si in pauperes distribui mandentur,Bart *in l.*1 *ff. de optione leg.* Auiles *ad c.*2.*Pratorum, verb.ninguno*, *n.*3.Aloys.Ricc.*in collect dec.part.*3 *collect.*522. Menoch *d.q.*125.*n.*20. Petr.Magdalen. *de num.testium in testam.requis.p.*1.*c.*2.*n.*43.Viuian *tom.*2.*communiũ opin.lib.*6.*tit* 2.*n* 99 *pag.*148.Cened.*pract.& canon. quæst.lib.*1.*q.*35.*nu.*13.Diana *d.p.*2.*tract.*2.*miscel. resol.in fin.*

20 Item legatum factum pauperibus concurrentibus ad portam testatoris,non potest distribui pauperibus infirmis in hospitali,Marc.Anton.Genuens.*in pract. Eccles.quæst.*214.*per totam.*

Item deputatus ad certa bona distribuenda inter pauperes, potest eligere pauperes sibi coniunctos, Vezin *tom.*1.*commun.opin.lib.*6.*tit.*21.*n.*32.*pag.*141. Menoch.*de præsumpt. lib.*3 *quæst* 54. *num.*3. Surd.*de aliment tit.*1.*quæst.*93. *num* 5. nam pauperes consanguinei semper sunt præferendi in legato generaliter pauperibus relicto.Ita Tiber.Decian *cons.*1.*n.*51. *vol.*3. Azeued.*cons.*16 *num.*40 quos refert,& sequitur Geronda *de priuilegiorum, & exemptionum explicat. num.*1503. 21

Vtrùm executor datus ad bona inter pauperes distribuenda,possit sibi, tanquam pauperi distribuere? Pro parte negatiua est text.*in cap.sua nobis.de testam.* ibi,*non dubitat aliis vsibus* &c.& ibi,*cum secundum defuncti voluntatem*,&c.Plene iussus a testatore pauperibus distribuere, distribuendo sibi non facit secundum defuncti voluntatem,argum.*l.si mandauero* 22.*§.si sibi centum,ff.mandati*;deinde suspectus est,& minus idoneus executor, si sibi capere posset, iuxta *reg.l.si quis legatum* 6 *ff.de falsis, & per totum, C. de his,qui sibi adscribunt.* Propter quorum aliqua hanc partem sequuntur Bart. vbi *addit.litt.B, in d.§.si sibi centum num.*1.Cardinal.*in Clement.vnica,de testam.n.* 22.plures citati à Felin.*in c.irrefragabili, §.cæterùm, n.*11. *de officio Ordin.* & à Palat *in repet.rubr.§.*65. *n.* 42.& in effectu huic opinioni saltem excepto casu extremæ necessitatis,annuere videtur S. Thom.2.2 *q.*62.*art.*5. *ad* 4. & denique oppositum solummodo in foro conscientiæ cum auctoritate Episcopi, & Confessarij,quando aliorum pauperum grauior non fuerit miseria,defendit Sot.*de iustitia l.*4.*q.*7.*art.*1.*ad* 3.*col.*15. Ledesm.2.4.*q.*18 *art.*5.*vers.sed vtile est dubium*,post Bald. Anch. & Calden.quos refert,& sequitur Nau.*in man.c.*25.*n.* 123. *& de orat c.*7.*n.*34. Verùm contrariũ,immò indistinctè in vtroque foro posse sibi proportionaliter distribuere, probatur ex seqq.*Primò* ex *l.*1.*§.vltim.in fine ff.de collat bonor. & ex auth.de Sanctissimis Episcopi,§. Presbyteris autem, vers. Diaconissam*, ibi,*monasterium accipiens*,collat. 9. cum aliis adductis à Card.*d.n.*22.*Secundò* facit quod executor in proposito iussus est pauperibus distribuere, sed in rei veritate,vt supponimus, executor pauper est;ergo si sibi distribuat facit secundum formam mandati.*Tertiò* expéditur illud vlgare quòd charitas bene ordinata incipit à seipso,de quo *in l. præses,Cod.de seruitut.& aqua.c.æstimamus*, ibi, *nemo vnquam carnem suam*,&c. 13.*quæst.*2. 22

Quare hanc partem defendunt Caiet. *d.art.*5.*ad* 3.*vers.& cum ipse inuentor.* Palat.*in repetit.rub.§.*65. *n.*42. Afflict.*in c.si inter dominum,n.*101. *&* 102.*si de inuestitura inter dominum,& vasallũ l.*1.*fol.*97. Greg. *l.*3.*verb.tumere tit.*10.*p.*6.Mexia.*tract.tassa panis,concl.*1.*n.*49. *& concl* 6.*n.*49.*vers.tandem commissarius*, Azeued *ad curiam Pisanam,lib.*2.*c.*10.*n.*5. Menoch. *de præsumpt. lib.*4.*q.*125.*n.*17.Spin.*in speculo testam, gloss.*6.*princip.num.*10.*& gloss.*28.*n.*28. Surd.*de alim. tit.*1.*q.*94.*n.*4. Card. Mantic. *de coniectur.lib.*8.*tit.*5. *num.*9.*cum seqq.*nouissimè Francisc.Carp.*de executor. testam.lib.*1.*c.*5.*n.*33.*cum seqq.*Gonzal.*ad reg.*8. *Cancell.gloss.*2.*n.*55 Cald.Pereira *de potest eligendi cap.*13. *num.*9.Valenz.*cons.*98.*tom.*1. Homobon. *de examine Ecclesiastico tract.*9.*cap.*11.*quæst.*32.*in resol.*Petr.Ledesma *in sum.tom.*2.*tract.*4.*c.*3. *concl.*15.Ioan.Sanch. *in select.disp.*14.*n.*18. nouissimè Diana *moral.resol. p.*5.*tract.*8.*resol.*38.

Et potest in filios suos pauperes,fraude cessante, distribuere,ex Bald. *in l.*1.*à n.*29.*C.de sacros.Eccles.* Alciat.*de præsumpt.reg.*3.*præsumpt* 29.*n.* 8. Mascard. *concl.*531.*n.*171. Cald. Pereira *d.c.*13 *n.*9. Gonzal.*d. gloss.*2.*n.*54. 23

24 Spurius filius testatoris eligi non potest ab executore, cui eligendi pauperes commissa est potestas. Perez *tit.3.l.5.Ordinam.pag.*154.Mex d *concl.6.n.*49. Menoch.*de præsumpt.l.4.quæst.96.n.*12. Surd.*de alim. tit.1.q.93.n.*5.Gutier *pract.lib.3.q.55.n.*21. Matiens. *l.7.gloss.5.n.1.cum seqq.tit.8.lib.5.nouæ recop.*Cald.Pereira *d.cap.*13 *n.9.cum seq.*

25 Si tamen electio pauperum commissa sit Priori Fratrum Prædicatorum, poterit eligere Fratres suos, quamvis ipsi filij sint spurij, quia non dat eis de suo, sed de alieno, Peregr.*de iure fisci lib.3.tit.*18. *n.*101. Gonzal.*d.gloss.2.num.*54. D.Barb. *in priuatis scholiis ad l.si is qui,ff.de vulgari,n.*2. late Franc. Cap.*d.c.*5. *n.*41.vbi resoluit Religiosum, cui aliqua distributio commissa fuit, suo monasterio largiri posse, etiamsi commissarius solus sit,& citat Syluest.*verb.testamentum 2.n.2.vers.quintum,*Fr.Emman.*quæst.Regul.tom.3. q.70.art.*4. Cardin.Mantic. *de coniect. lib.8.tit.5.n.7. in addit.*

Vtrùm si testator iusserit certam quantitatem expendi singulis annis inter pauperes, seu ad virgines maritandas, possit executor totam quantitatem insimul primo anno expendere? Pars affirmatiua, quæ vera est; satis ostenditur ex reg.*l.stipulatio ista* 38.§. *inter certam,ff.de verbor.obligat.l.post mortem* 12.*C.de fideicom.l.vxorem* 39.§.*Scæuola, ff. de legat.*3. quibus habetur grauatum restituere post mortem posse statim in vita restituere. Secundò expenditur, quod præmatura hæc distributio multò magis fauet animæ defuncti, arg.*c.in litteris in fine,de raptorib.cap.anima* 13.*q.*2. vnde melius facta, seu opportunius iudicari debet, quippe cum magis secundum defuncti voluntatem facta sit, argum.*l.in testam.*12.*ff.de regulis iur. & l.in conditionibus* 6.*ff.de condit.& demonstr.*Igitur præmaturè fieri poterit, quinimò si testator sciuisset hoc hæredem libenter facturum, statim præcepisset, obseruant Bald.*in l.post mortem num.*10.Dec.*n.*1.vbi Cagnol.*n.*6.communem testatur *in l. cùm tempus,ff. de regulis iuris,*Couar.*in c.tua nobis,n.5.de testam.*Gomez *l.17.Tauri n.*7.Mench.*de success.§.7.n.*19.Peralt. *in l.cum pater,§.à filia n.3.ff.de legat.*2.refert plures, affirmans olim, & nunc sibi veram videri opinionem, Padil.*in l.vnum ex familia,in princip.n.2.ff.de legat.*2.Molin.*de Iustit.tr.2.disp.*249.*colum.*1. *in princ.* Quamvis oppositum, immo tempus à testatore præfinitum præueniri non posse, affirmet Bart. communiter receptus, & plerique alij, quos referunt Couar. Mench.& Padil.*citatis locis.*

26 Quando testator mandat bona sua distribui in virgines maritandas, non poterunt executores eas erogare in virgines ingredientes monasterium, Natta *cons.*149.*num.*4.Roland *cons.35.n.*16.*vol.*3.Boër. *dec.3.num.*13.Cardin.Mantic.*de coniect.vltim. volunt. lib.8.tit.5.num.*22.& *lib.12.tit.23.num* 5. Simon de Prætis *de interpret.vltim.volunt.lib.5.dubit.2.num,*77. Gaspar Beaca *de non meliorandis dotibus filiarum c.* 14.*n.*9.Perez *l.1.tit.1.lib.5.Ordin.pag.*72. & 79. Iacob.de Graffiis *in aureis dec.part.1.lib.2.cap.59.n.*16. Matiens.*l.14.tit.5.gloss.1.n.14.tit.4. lib.5. noua recop.* Menoch.*de præsumpt.lib.4.quæs.*189.*num.*95.Surd.*de alim.tit.1.quæst.*93. *à n.*35. Gutier. *Canon.lib.1.c.*32. *num.20.ad medium & cons.26.à n.*13. Sanch. *de matrim.lib.2.disp.33.à num.*31.Molin. *de iustit.tract.2. disp.207.conclus.*10.Lessi.*eod.tract.lib.2.c.*18. *dub.*15. Fr.Basil.*de impedim.matrimonij c.*17. §.1. *vers.ex his,* Cened.*pract.& Canon.quæst.lib.1.quæst.35.numer.*11. Garsia Mastril.*Siciliæ dec.*153.Perez de Lara *de Capellaniis,& anniuersariis lib.1.cap.21.num.*24. Ioann. Maria Nouar.*in noua edit.de elect.fori,sect.1.quæs.66. num.*26.nouissimè me citato *in hoc loco,*Trullench.*in exposit.Decalogi lib.7.cap.18.dub.12. num.*14.

Quando verò legatum relinquitur alicui personæ determinatæ, vt matrimonium ineat, fere certum est deberi si Religionem ingrediatur, per *auth.nisi rogati,C.ad S.C.Trebell. & auth.de Sanctissimis Episcopis, §.sed & hoc præsenti collat.*9. Couar. *lib.1. var.cap.9. numer.*10. Emman. Casta *in l.cum tale,§.si arbitratu. limit.4.numer.*5.Menoch.*d.lib.4.quæst.148.à num.*13. Perez *d.l.1.vers.legatum relictum,* Sanch. *d.disp.32.à num.*29. 27

Vtrùm autem si legatum relinquatur sub hac forma, *Lego tibi mille si nubas,centum si Religionem ingrediaris*, mille debeantur monasterio? Affirmatiuam partem semper probabiliorem duxi: ratio quæ me in eam induxit, non sumitur ex commutatione in melius, id enim priuata auctoritate fieri non posse in vltimis voluntatibus dicit Trident.*sess.25.de reform. c.*8.sed ex Iuris dispositione, quod in hoc casu pro non adiectis huiusmodi conditiones haberi voluit *Nouell.123.de Sanctiss.Episcopis,c.37. d.auth.nisi rogati*: non quidem quia Ius hanc interpretatur fuisse testatoris mentem, vt nonnulli existimant; quomodo enim ea præsumeretur mens cùm leget sæpè etiam Religionis mentione facta? sed contra eorum voluntatem in fauorem Religionis. Verùm attendendum censuerim factumne id fuerit à testatore in odium Religionis,& quasi in pœnam ne ingrediatur, vel habito respectu ad morem loci, qui ferè vniuersalis est,& quantitatem dotis, quæ solet dari tam contrahenti matrimonium, quam ingredienti Religionem, quæ semper solet esse multò maior, quæ datur nubenti, quam ingredienti Religionem;& primo casu benè poterit amplecti prima opinio, vt dentur mille tanquam quod cedat in pœnam ipsius testatoris. Secundo verò casu à testatoris dispositione non recedendum putarem,& hoc iudicis arbitrio decernendum; aliàs non est grauandus hæres vt subleuetur legatarius: sed quia quæstio hæc altiorem petit indaginem, qui eam cupit latissimè examinare, consulat Anton.Gabr.*lib.4.commun.tit.de legat.conclus.*2. Roland.*cons*35.*vol.*3.Mich. Graff.*lib.sentent.§. legatum q.50.n.*12. Nicol. Mozz.*de contract.tract.de matrim tit de diuisione matrimonij.num.*1. Ludouic. Beia *respons.casuum conscientiæ p.1.casu* 44.Cacheran. *Pedem.dec.*126.*n.*6. Couar.*lib.1.var.cap.19.num.*9. Capic.*dec.*204. Iacob. Cancer.*lib.1.var.cap.44.à n.*15. Perez *l.tit.1.lib.1. Ordin.*Cost.*in l.cum tale,§. si arbitratu, ampl.11.n.*5.Lat.*in l.si quis à liberis,§.si quis ex his.num.*174.Menoch.*de præsumpt.lib.4.quæst.83.n.4. & num.26.in fine,& cons.*169.*num.*18.Zerol *in praxi Episcop p.1.§.legatum,vers.ad quartum,*Spin.*in speculo testament.gloss* 14 *princ.num.*58.Lessi.*d.dub.*15. Paul. Comitol.*l.respons.moral.l.7 quæst.7.circa finem* Fr.Basil.*vbi supra*, Marc.Anton.Genuens.*in pract. Eccles. quæst.*149.Fr.Emman *quæst Regular.tom.2.quæst.*127. *art.*1.Ceual.*commun.quæst.*241.Perez de Lara *d.c.*21. *num.*25.Galganett.*de condit. & demonstr.part.*10. *c.*8. *n.*44.Molin.*de Iustit.disp.*207. *versic. dubium deinde est.* Mastrill.*d.decis.*153. *numer.*9. Marta *de iurisdict. part.4.casu* 8.Rebel.*de obligat. iustit.part.2.liber.* 18. *quæst.16.num.*3.Benedict.Ægid. *in repetit.l.Titia, ff. de condit.& demonstr.part.1.num.*48.Benedict. Pinel. *select.iuris interpret lib.1.cap* 20.*à n.* 29. plures Doctores ex antiquioribus refert Cened.*ad Decretal. collect* 111.*num.2.& pract.canon.quæst.lib.1.quæst.35. per totam.* 28

ALII

ALLEGATIO LXXXIV.

Episcopus an solus habeat causarum matrimonialium cognitionem?

SVMMARIVM.

1 *Matrimoniales causæ inter arduas numerantur.*
2 *Matrimoniales causæ non per inferiores, sed ab Episcopis tantum sunt cognoscendæ.*
3 *Vicarius generalis Episcopi ex commissione generali potest de causis matrimonialibus cognoscere.*
4 *Capitulum Sede vacante de matrimonialibus causis potest cognoscere, secus de causis delegatis Episcopo, aut eius Vicario.*
5 *Inferiores Episcopo possunt ex præscriptione, consuetudine, vel priuilegio quærere facultatem cognoscendi de causis matrimonialibus.*
6 *Papa causam matrimonialem potest delegare non solùm Episcopo, sed etiam inferiori.*
7 *Matrimonialis controuersia si à Romano Pontifice cuiquam delegatur, non poterit is delegatus etiam Episcopo eam subdelegare.*
8 *Causa matrimonialis est grauis.*
9 *Mulier in causa matrimoniali testis esse non potest.*
10 *Iuramentum in supplementum probationis non præstatur in causa matrimoniali.*
11 *Causæ graues non possunt subdelegari sine magna causa.*
12 *Causæ graues, & arduæ cum delegantur, censetur electa industria personæ.*
13 *Industria personæ quando est electa non potest quis mandare alicui vices suas,*
14 Cap. ex litteris, de integr. restitut. *declaratur.*
15 *Causas matrimoniales, quæ spectant ad Episcopum iure ordinario, potest ipse committere discutiendas, & decidendas Doctoribus, qui statuta Canonum non ignorent.*
16 *Natiuitatis incidens quæstio in iudicio seculari hæreditatis ad Episcopum, seu eius delegatum est remittenda.*
17 *Iudices laici omninò prohibiti, & incapaces sunt ad cognoscendum de his, quæ sine spiritualium supernaturalium cognitione decidi nequeunt.*
18 *Iudices incompetentes ad cognoscendum principaliter de causa aliqua, possunt cognoscere de incidentia.*
19 *Index Ecclesiasticus, qui respectu temporalium incompetens est, potest cognoscere de causa temporali si ea in Ecclesiasticam, quæ coram eo vertitur, inciderit.*
20 *Index secularis cognoscens de causa ciuili hæreditatis, an possit decidere quæstionem natiuitatis, vel aliud dubium matrimoniale? ponitur distinctio Bart.* & num. 21 *alia Abbatis.*
22 *Iudex criminalium causarum de ciuili incidenter, & iudex ciuilium de criminali incidenter cognoscere potest.*
23 *Iudices alij dicuntur competentes simpliciter, alij incompetentes, prorogabiles tamen, alij incompetentes, & improrogabiles, & num. 24. inter eos differentia constituitur.*
25 *Index Ecclesiasticus an possit cognoscere de incidentibus solum ad decisionem causæ principalis? ostenditur.*
26 Cap. causam, quæ 7. qui filij sint legitim. *declaratur.*
27 Cap. tuam, de ordine cognit. *declaratur.*
28 Cap. 1. & cap. perlatum, qui filij sint leg. *declaratur.*
29 Cap. de prudentia, de donation. *declaratur*, & num. 30.
31 *Iudices laici de quæstione facti circa spiritualia cognoscere non possunt.*
32 *Iudices seculares de causa matrimonij, seu natalium etiam summariè cognoscere non possunt.*
33 *Compromitti in laicum non potest de causa matrimoniali incidente.*
34 *Iudices seculares etiam super possessorio matrimonij cognoscere non possunt.*

MATRIMONIALES causæ cum arduæ sint, vt tradunt Abb. *in capite mulieri, numero septimo, de iureiurando*, Sbroz *de Vicar. Episcop. liber. 2. q. 44. n. quarto*, † non per inferiores, sed ab ipsis Episcopis sunt cognoscendæ, quia etsi matrimonium contractus sit, quia tamen Sacramentum Ecclesiæ est, Episcopis tantum de eo cognoscendi potestatem dari probant text *in c. multorum 35. q. 6 c. auditis, de præscript. c. accidentibus, de excess. Prælat.* disponit Concil. Trid *sess. 24. de reformat. c. 20. vers. Ad hac causæ matrimoniales*, & ita par, iustúmque Sanctissimi Patres existimauerunt tam sublimi Sacramento Superiores etiam omnium totius Orbis iudices tribuere, ac proinde cognitionem causarum Matrimonialium ad Episcopos, & non ad alios inferiores pertinere, ex citatis iuribus tenent Conar. *de sponsal. p. 2. c. 8. §. 12. n. 1.* Sbroz *de Vicario Episcopi, lib. 2. q. 43. in princ.* Frãc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p. 2. c. 9. n. 6.* Gutier. *practic. lib. 3. quæst. 26. n. 1.* Soar. de paz *in pract. tom. 1. prælud 1. num. 8.* Gregor. Lopez *l. 7.* per text. ibi, *verb. à los Obispos tit. 10. part. 4.* Sanch. *de Matrim. l. 3. disput 29. num. 17.* Aloys. Ricc. *in prax i fori Eccles. decis. 245. in 1. edit. & resolut. 215. in 2. edit.* Franc. Molin *de ritu nupt. l. 3. diffinit. 10. num. 14.* Seraphin. *Rota Roman. dec. 765.* Suar. de Paz *in pract. tom. 2. prælud. 1. num. 1.* Fusch. *de visitat. lib. 2. numer. 9.* Et quod Curia Romana aliis, quàm Episcopis de stylo eam committere non consueuit, asserunt plures citati à Rendina *in promptuario recept. sentent. tit. 72. n. 7. 6.* Vnde Episcopum habere Iuris communis assistentiã in cognitione causarum matrimonialium infra limites suæ diœcesis, tenet Seraph. *dec. 595. n. 4.* Rota *dec. 273. num. 1. & dec. 383. num. 1. par. 2. recentior.* & Marches. *de commission. p. 1. cap. 6. num. 143. pag. 263. in vlt. impress. & num. 190. in fine*, vbi dicit causas matrimoniales in partibus non demandari nisi Episcopis. Ego dum essem Iudex Apostolicus in hac Matritẽsi Curia, non semel obseruaui huiusmodi causas non delegari nisi Episcopis diœcesim habentibus, non verò titularibus, licet aliquando viderim aliter fieri. Et idem Marches. *d. loco nu. 191.* subdit, quòd matrimonialis causa non solum dicitur quando de matrimonio agitur, sed pariter si de filiorum legitimitate tractetur.

Ac proinde non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio etiam visitando huiusmodi Matrimonialium causarum cognitionem relinquendam esse statuit expressè Concil. Trident. *d. cap. 20. Adhac*, & sic cognitionem istarum causarum solius Episcopi, non autem aliorum inferiorum examini subiecit Rota apud Post. *in tract. mandati de manut. dec. 309 à princ.* etiamsi essent exempti, vt intellexit Rota *in Constantien. iurisdictionis Veneris 29 Nouemb. 1617.* coram *Ortenbergo*, & iterum inter decisiones 2

impressas Reuerendissimi Domini mei Ioã. Baptistæ Coccini *dec. 346. n. 8.* vbi censuit sub nomine *Episcopi*, de quo in Concil. Trident. *d. loco* non comprehendi Abbates exemptos iurisdictionem quasi Episcopalem habentes. Et dispositionem Concilij loco citato procedere in Decanis, & Archidiaconis, qui sũt in diœcesi Episcoporum, nõ autem in illis, qui nullius diœcesẽos sunt, refert decisum Aloys. Ric. *in decis. Curiæ Archiep. Neapolit. dec.* 184. *part.* 4. & censuit Rota apud Mantic. *dec.* 102. *n.* 7. non loqui de Decanis & Capitulo, sed de aliis inferioribus, qui habent iurisdictionem priuatiuè ad Episcopum. Propterea dispositione Concilij sæpè citato loco interdictum est Decanis, seu Archidiaconis, vel aliis inferioribus Iudicibus criminales causas etiam visitando iudicare, vti asserunt Salzed. *ad Bernard. in pract. c.* 5 *litt. A. in nouiss. edit.* Galgan. *de iure publico lib.* 3. *tit.* 21. *n.* 2. & 5. nam minore Episcopo eas non egere tenuit Rota apud Farin. *dec.* 15. *n.* 8. *p.* 1. *recentior.* Eas tamen iudicare posse Abbates habentes iurisdictionem pleno iure spiritualem, & temporalem, resoluit Aloys. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep Neapol. dec.* 184 *part.* 4.

3 Potest etiam Episcopi Vicarius huius coniugalis causæ cognitionem tractare, adhuc ex generali commissione Episcopi, quod probatur ex text. *in cap.* 1. *de frigidis, & malef.* vbi dicitur proponendam esse querelam coram Episcopo, vel eius misso ad diuortium, vbi gloss. *verb. misso*, explicat, id est, Vicario. Probatur etiam *in c. vltim de cognat. spirit.* vbi dicitur propositum esse impedimentum matrimonij coram Officiali Cantuariensi, & sic supponitur eum posse de causis matrimonij cognoscere. Ita tenent Anton. *numer.* 2. Præp. *num.* 2. Abb *num.* 4. Alexand. de Nouo *num.* 4. *in d. cap. fin.* Couar. *d. num.* 1. *vers. potest*, Anton. Cuch. *institut. maior. lib.* 2. *tit.* 8. *num.* 105. Sbroz *d l.* 2. *quæst.* 44. *in fine*, Bertach. *in tract. de Episcopo lib.* 4. *part.* 7 *quæst.* 20. *n.* 23. Sanch. *d. disp.* 29. *num.* 18. *vers. secundo*, Azor *institut. moral. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 45. *quæst.* 2. Narbona *de appellat. à Vicario ad Episcopum part.* 1. *num.* 201. Quidquid contrarium velint Rebuff. *in praxi benefic tit. de forma Vicar n.* 155. Petr. de Ledesma *de matrim. q.* 45. *art.* 1. *puncto* 3. *dub.* 4. Vgolin. *de officio, & potestate Episcopi, c.* 4. §. 7. *n.* 2. *vers. nono. causas matrimoniales.*

4 Item & Capitulum Sede vacante, quod quidem de causis matrimonialibus cognoscere posse probatur *in cap. veniens*, iuncta super scriptione, *de eo, qui duxit in matrim.* & resoluunt Couuar. *d. n.* 1. *princ. vers. atque etiam*, Panin. *de officio, & potestate Capituli Sede vacante, part.* 1. *quæst.* 10. *sub num.* 8. Ragus. *de voce Canonic. quæst.* 39. *numero* 1. Quaranta *in summa Bullarij verb. Capitulum Sede vacante, quæst.* 5. vbi asserit per Concil. Tridentinum *d. loco* dispositum esse, quod causæ matrimoniales relinquantur examini, & iurisdictioni Episcopi tantùm, vt excluderentur alij Prælati Inferiores, ac, Capitulum in hoc casu non dicitur inferior Episcopo, sed par. Eleganter vero sub distinctione resoluit Aloys. Ricc. *d. resol.* 215. *vers. sed quicquid*, quod aut loquimur de causa matrimoniali ex ordinaria iurisdictione, & tunc non est dubium quod in ea succedat Capitulum Sede vacante in locum Episcopi: aut loquimur de causa delegata matrimoniali, commissa Episcopo, aut eius Vicario in hæc verba *Dilecto filio Vicario fratris nostri Episcopi*, & tunc Capitulum non succedit in delegatione. Nõ enim valet Capitulum cognoscere de causa delegata Episcopo, etiamsi apposuerit ille manus ante obitũ, per *c. quoniam Abbas, de offic. deleg.* Bellamer. *dec.* 166. Marchesi. *de commiss. super cõmissione appellationum extra Romanam Curiam p.* 1. *c.* 6. *n.* 32. Ex quibus ducta est Sacra Rota Romana elapsis annis ad validam iudicandam impetrationem quandam beneficiorum certo modo factam à quodam Hispano, eo quia illa, minus iustè possidebat alter adhuc Hispanus & illegitimè natus, quia obtinuerat dispensationem illegitimitatis à Vicario Capituli Sede vacante, suffulto delegatione Apostolica vigore Breuis expediti cum clausula illa, *Officiali*, solita apponi in Breuibus directis ad partes Hispaniarum, vbi dicitur, *officialis*, qui in Italia appellatur Vicarius, ex notatis per Bellamer, *dec.* 5. *de officio Vicarij, & addit. ad dec. Rotæ* 2. *eodem titulo in nouis.*

Ex præscriptione, consuetudine, vel priuilegio 5 possunt inferiores Episcopo quærere facultatem cognoscendi de causis matrimonialibus, & criminalibus, vt probatur *in d. cap. accedentibus*, resoluunt glos. *in cap.* 1. *de consanguin. cap. litteras, de restitutione spoliat.* Couar. *d n.* 1. *vers. verum*, Palat. *in repet. cap. per vestras, notab.* 2. §. 1. *n.* 33. Nauar. *cons.* 1. *sub tit. de officio iudicis deleg. n.* 5. *in antiq. & cons.* 3. *sub eodem tit. in nouis*, nouissimè me citato Mendez à Castro *in praxi Lusit p.* 2. *lib.* 2. *c.* 1. *n* 21. Concil enim Trid. *d. c.* 20. nõ sustulit consuetudinem, in qua sunt inferiores Prælati, si sit immemorialis, vt censuit *Sacra congregatio*, prout referunt addit. *ad Nauar. d. conf.* 3. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell gloss* 33. *n.* 5. Rot. *in Theatina iurisd.* 5. *Decẽbris* 1614. coram *Reuerendissimo Domino Coccino*, impressa per Farin *dec.* 610. *n.* 1. *part.* 2. *recentior.*

Illud tamen aduertere oportet, Sacram Congregat censuisse, quod etiam quod inferior alleget immemorabilem, nihilominus Episcopus debet manuteneri, donec de ea per tres sententias cognoscatur, vt testatur Rot. *in Theatina iurisdictionis* 17. *Decembris* 1612. coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino Decano*, apud Farin. *dec.* 447. *num.* 1. *part.* 1. *recent.* vbi tamen *num.* 5. declarauit dispositionem Sacri Concilij esse intelligendam quoad manutentionem dandam inferiori, qui docet de priuilegio, & possessione secundùm terminos, *c. cum personæ, de priuileg. lib* 6 Sed in hoc recessit postea in alia supra dicta *Theatina iurisdict.* 5. *Decembris* 1614. dũ censuit Episcopum habere non solùm de Iure, sed etiam vigore Concilij Trid. fundatam intentionem in cognitione causarum criminalium, & matrimonialium infra limites suæ diœcesis, & donec de contraria immemorabili discutitur, manutenendum esse in sua possessione, ac proinde per Concilium esse sublatam quadragenariam cum titulo, seu priuilegio; ad quod propositum eadem Rota *in Marcisen, iurisdictionis* 26. *Aprilis* 1609. corã *Illustrissimo Patriarcha Manzanedo* impressa per Farin. *dec.* 248. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* asserit *S. Congregat. Illustrissimorum Cardinal. Concil. Trident. interpretum* censuisse Decretum Concilij Trident. *d cap.* 20. § *ad hæc*, non excludere immemorabilem, sed donec de illa constiterit per tres sentẽtias conformes, non inferiorem, sed diœcesanum Episcopum debere interim huiusmodi causas cognoscere, & *num.* 2. censuit immemorabilem debere probari cum requisitis, de quibus *in gloss. c.* 1. *de præscript. lib.* 6. quam sequuntur ibi Lap. & Franch. *n.* 16. & cæteri scribentes, Couar. *in reg. possessor. part.* 2. §. 3. *num.* 7. Verall. *dec.* 71 *part.* 1. videlicet per testes deponentes de visu per quadraginta annos ante litem motam, & habentes congruam ætatem, qualis est annorum 54. vt latè *in dicta Marsicen. iurisdictionis* habetur.

Dubium tamen est, an ex delegatione possit inferior Episcopo habere causarum matrimonialiũ cognitionem? In quo pro parte affirmatiua stant text. *in cap. proposuisti, de probat. & in c. ex litteris, de in inte-* 6

grum

grum restit.& in c.1.vt lite non contest. quibus probatur causam matrimonialem à Romano Pontifice delegari non solùm Episcopis, sed & inferioribus, nempe Archidiaconis, Prioribus, & Archipresbyteris, Abb. in cap.1. de de consanguin.& affinit Rendina dict.
7 tit.72.n.6.Cou.d.num.1.versic.est tamen, † vbi addit non solere Romanos Pontifices causas matrimoniales, nisi ex iusta causa, aliis quàm Episcopis committere.

Si matrimonialis controuersia à Romano Pontifice cuiquam delegetur, non poterit is delegatus etiam Episcopo eam subdelegare, Couar. vbi proximè, Menoch. consule 17.to.1. Sbroz d lib.2. quæst.43 n 14.
8 ex eo probatur quia † causa matrimonij est grauis, gloss. in c. mulieri 35. de iureiurand. Socin. iun. consil. 86.
9 num.6.in 2. Sbroz d. quæst.43. num 10. & ideò in illa mulier testis esse non potest, cum criminali par esse dicatur, vbi per text. in d cap mulieri, probat Duen. reg. 315 ampliat. 1.& contra alios declarat Franc. Molin. de ritu nupt. lib.1. comp. 8. à num. 14. Quicquid dicant Tiraquell. l.9. conub gloss.1. part.9. num. 64. & de pœnis temper. cap. 51. numero 47. & seq. Mascard de
10 probat concl.762. num.6. Hinc† in causa matrimoniali, quia est grauis, & ardua, & criminali æquiparatur, iuramentum in supplementum probationis non præstatur, gloss. verb. absoluto in d c mulieri, Turzan. tom.1. commun. opinion lib.4. tit.10. num 102. propè fin. vers. limita secundò, pag. 444.& 446. Mascard. de prob. in proœm q 9.n.43 & concl.103. n.1. Surd. cõsult. 109. n. 9. Camill. Borrell in summ. omnium dec to 1. tit.54. de iuram. supplet. num.45. Seraph. de priuilegiis iuram. priuileg. 33. à n.113 post Gail. Caroc. Farin.& alios Francisc. Molin d. lib.1. comp.15. n.4. Sed sic est quod
11 † causæ graues non possunt subdelegari sine iusta causa, vt probat text. in cap si pro debilitate, 3. de offic. deleg. quem intelligunt Menoch. cons 17.n 8. & 11. Flamin. de resignat. lib.5 quæst.3. num.16. D. Barbosa in
12 l. cum prætor, §.1.n.196. ff de iudic Ergo, &c. † Probatur etiam, quia cum delegantur causæ graues, & arduæ, censetur electa industria personæ, cap. is, cui, de offic. delegat. lib.6. Menoch. de arb. lib.1. quæst.54. n.7. & 11. casu 68. n.15.& casu 205 lib.2. de præsumpt. q. 21. n.4.& cons.69. n.58. Aloys. Ricc. in dec. Curiæ Archiepisc. Neapol p.1. dec.88. n.6.
13 Sed quando electa est industria personæ, non potest quis mandare alteri vices suas, cap vlt. in §. is autem, in offic. deleg. Suar. in thesauro recept. sent litera D, num.49. Menoch. d. quæst. 21. numer. 2. Vincent. Honded. cons.55. num 79. vol.1. Surd. cons.433. num 15. & 16. Peregrin. var ad rubr. de officio, & potest. iudicis delegati n.7. Sanch. de matrimonio lib.3. disp.7. num. 18. Ergo nec etiam poterit subdelegare causas matri-
14 moniales, quæ graues, & arduæ sunt † Ad text. in c. ex litteris, de in integrum restit. respondet Cou. d. vers. est tamen, in fine. ibi delegatum causam matrimonialem subdelegasse, quia eam commisit collegæ, cui ipse Romanus Pontifex eandem causam commiserat, & cuius industria ab ipso Principe ad idem negotium electa fuerat.
15 Causas verò matrimoniales, quæ spectant ad Episcopum iure ordinario, potest ipse committere discutiendas, & decidendas Doctoribus, etiam qui non sunt eius Vicarij, Alexand cons.149. volum.4. gl. in d c.2. de consanguinitate, Sbroz d. quæst.42. num. 7. & 6. Cou. d. num 1. vers. item ex delegat one Et debent huiusmodi causæ matrimoniales ob sui grauitatem cognosci, & iudicari ab his, qui statuta Canonum non ignorant; vt probatur in d. cap.1. in fine, vbi causę matrimoniales solummodo committuntur peritis & tractantur per iudices discretos, Couar. vbi proximè Sbroz d. lib.2. quæst.43, num.32. & quæst.44. n.1 Menoch cons.100. num.240.& 258. dicentes etiam iniquum esse quemquam coniugalem controuersiam diffinire, qui non sit Iuris Canonici peritus, tamen latam sententiam validam esse propter iurisdictionem, quam habet is, qui eam tulerit,

Adeò verum est Episcopum, seu ab eo delegatum, 16
modo supra explicato, matrimonialium causarum cognitionem habere, vt etiam quæstio natiuitatis incidens in causa ciuili hæreditatis, quæ vertitur coram seculari, ad Episcopum, seu eius delegatum sit remittenda, vt probant text. in cap lator.5.& in cap. causam quæ 8 qui filij sint leg.& in cap. tuam de ordine cognit. quibus in locis obseruant communiter scribentes, Mantua lib. . dialogo 41. Couar. de sponsalib. p.2. cap.8. §.3. num.4 Garcia reg 151. D. Barbosa in l. Titia num.12. ff soluto matrim. Ratio verò facilis est; quia constat† iudices laicos incapaces, omninò pro- 17
hibitos & incompetentes esse ad cognoscendum de his, quæ sine spiritualium supernaturalium cognitione decidi nequeunt, c. de iud. constat etiam causam legitimitatis discuti, & decidi non posse absque eo quod agatur de iuribus, & validitate matrimonij, ex quo pendet; atque ita cum matrimonium Ecclesiæ sit Sacramentum, cap. ad abolendam, de hæret Concil. Trident sess.24. de reform m trim can . subindeque de causis matrimonialibus solus Ecclesiasticus iudex sit competens, d cap. accedentibus, de exc. ff. Prælat. Trid. d sess 24. can.12. rectè sequitur minimè seculares de causa natalium, seu legitimitatis posse cognoscere, sed potius, si incidat in causa hæreditatis, quæ coram illis vertitur, ad Ecclesiasticum iudicium esse remittendam.

Verùm, vt quicquid in hac materia adduci solet, 18
plenissimè discutiatur, & veritas clarius elucescat, difficultatem vnam, quam patitur supradicta resolutio, in medium proferam, quæ deducitur ex reg text. in l. quoties, C. de iudic & in l 1. C. de ordine iudic. cum similibus, quibus probatur iudices incompetentes ad cognoscendum principaliter de causa aliqua, posse cognoscere de incidentia, Menoch de arbitr. lib. 1. quæst.91. num.8. & 9. Garc. de nobilit gloss. 1 num.17. Cald. Pereira quæst forens lib.1. quæst.25 à num.12.& de empt. cap.24. num.31. D. Barbosa in d.l. Titia à n.21. Morla de emporio iuris part.1 tit.1 de prælud. n. 145.
Vnde † iudex Ecclesiasticus, qui respectu tempora- 19
lium incompetens est, ex reg cap. cùm ad verum 86. dist. potest cognoscere de causa temporali, si ea in Ecclesiasticam, quæ coram eo vertitur inciderit, veluti de dote & alimentis, vbi principaliter agitur de matrimonio, vt probant text. in cap. de prudentia & in cap. nuper, & in cap. per vestras, de donat inter virum & vxorem, resoluunt Mantua d dialog. 41. Gerard. sing. 88 Hippol sing 589. Palat. in repet. cap per vestras notab 2 num.1. Gom l. 50. Tauri num. 5 2 Nouel. de dote part 9. priuileg. 6 Suar. de Paz in pract. tom. 2. pral 2. num.21. Molina de primogen lib.1. cap 15 n.76. Moling de Iustit to 2. disp.443. Gutier pract lib.1. quæst.44 à num.6.& l.3 quæst.9. n.18 Azeuedo l.10 num.44.& seq. tit.1. lib.4. nouæ Recopil. D. Barbosa in l.1. p.1. n.46. ff soluto matrim. Ergo similiter videtur dicendum iudicem secularem cognoscentem de causa ciuili hæreditatis, posse incidenter decidere quæstionem natiuitatis.

Mouet difficultatem Bar. in l Titia. num. ff soluto 20
matr.& concludit num.5. quod si quæstio de validitate matrimonij incidat coram iudice seculari non inter coniuges ad finem, vt sententia ab eo lata validitatem matrimonij decidat, sed vt filius natus sit, & iudicetur ex legitimo matrimonio per modum causæ,

causæ, vt hæreditatem consequi valeat, concludit ille posse secularem de matrimonio cognoscere, vt euincit difficultas superposita. At contraria *in d.cap. lator, & in d.c.tuam*, procedere quando causa natalium ita incidit coram seculari, vt super validitatem matrimonij pronuntiare oporteat inter ipsos coniuges. Verùm hic intellectus conuincitur ex *d.cap.lator*, in quo minimè agebatur inter coniuges, sed inter filium, & nepotem, ad effectum successionis auitę, atque ita non super matrimonio erat pronuntiandum, sed super validitate, matrimonij autem validitas solum veniebat per modum causæ, & nihilominus probat text. secularem de legitimitate cognoscere non potuisse, sed necessariò debere remittere, conso-
6 nat text.*in d.c.tuam*, secundum communem intellectum, de quo in summario. Quare meritò hanc Bat. resolutionem à Doctoribus communiter improbari testis est Alexand.*in eadem. Titia, n.6.* inquiens vix sibi posse persuadere, quod ea verba Bartoli sint, sequitur D.Barbosa *d.n.22.* post Albertin & alios quos *ibi* refert.

21 Abb igitur *in d.cap.tuam, n.9.* distinguit inter causas incidentes inter eandem speciem iurisdictionis, vel diuersam: nam si causa incidens, est eiusdem speciei cum principali, potest iudex aliàs incompetens de ea cognoscere, & procedere *d.l.quoties*; non ita si ad diuersam speciem iurisdictionis pertineat, vt est iurisdictio secularis respectu Ecclesiasticæ, iuxta reg. *cap.Ecclesia, de constit.* cum similibus. Verum non satisfacit hæc resolutio; nam ex ea sequeretur etiam iudices Ecclesiasticos de causa seculari incidente in Ecclesiasticam, veluti de dote quando principaliter coram illis de matrimonio agitur, cognoscere non posse quia æquè diuersa est iurisdictio Ecclesiastica respectu secularium, vt secularis respectu spiritualium, ex reg.*d.cap.cùm ad verum, 96.distinct.* quod tamen est contra text.*in d.cap.de prudentia*, & communem, de qua ibi, sequitur etiam non posse iudicem criminalium de ciuili causa incidente cognoscere; nec è contra iudicem ciuilium cognoscere de criminali, quia diuersas esse iurisdictionis species probat text *in l.solemus 61.§.latrunculator ff de iudic.* iunctis his, quæ de eius materia tradunt multi, de quibus Alphan.*collect.758.* Valasc.*consult.27.num.5.* tamen
22 † iudicem criminalium causarum de ciuili incidenter cognoscere posse, probat *l.4.§.si dicantur, in princ. ff.finium regund.* sicut è contra iudicem ciuilium de criminali incidenter posse cognoscere probat *l. nullum, C de testib.* ex quibus & aliis notant Abb.& plures quos referunt, & sequuntur Vant.*de nullit.tit. ex defectu iurisdict.Ordin.n.49.* Menoch.*de arbitr. lib.1. quæst.82.num.10.* Ænæ.Robert. *rerum iudicat. lib. 3. cap.5.*

23 Ego tamen pro clariori prædictorum explicatione iudices quoad nostrum propositum tripliciter posse considerari præmittendum duco: alij enim dicuntur competentes simpliciter, alij incompetentes prorogabiles tamen: alij tandem incompetentes, & improrogabiles. *Prioris* membri exemplum poni debet in illis, qui attento iure, absque vlla prorogatione, seu consensu litigantium adiri possunt, & debent, ita vt illorum forum simpliciter competens sit, qualis est iudex illius loci respectu sui territorij, de quibus *in l.2.ff.si quis in ius vocatus, & l.pen.ff.de iurisd. Secundi* membri exemplum ponunt in iudice Ecclesiastico, respectu secularium, licet enim incompetens sit in causis temporalibus respectu laicorum, iuxta *d.cap.cùm ad verum*, nihilominus tamen si laici in iudicem Ecclesiasticum consentiant, competens efficitur, possunt namque illius iurisdictionem prorogare, iuxta text.*in l.Episcopale, 9.C.de Episcop aud.* tradunt Bart *in l.ex consensu, in princip.ff. de appellat.* communis ex Curt *in l.1 num.6 ff de iudic.* Boër.*decis.69.num.4.& 5 Tertij* & posterioris membri exemplū ponunt in iudice seculari respectu spiritualium, qui omnino incompetens, vetitus, incapax, & directè prohibitus censetur ad cognoscendum de illis, etiamsi partes consentiant, *cap.si diligent. cap. significasti, de foro compet.* immo nec ex delegatione Ecclesiastici iudicis, *cap.2.de iudic.* iuncta *gloss.2.* & communi, de qua Dec *num.5.* & Ripa 34. atque alij ibi.

Vnde infere s quoad effectum cognoscendi de causis incidentibus, maximū dari inter prædictos iudices discrimen; etenim illi, qui sunt vetiti, & omnino incapaces, nec principaliter, nec incidenter cognoscere possunt de causis, in quibus sunt incapaces & directè prohibiti: at verò iudices incompetentes, non tamen vetiti, nec incapaces, quamuis non possint cognoscere principaliter, in quibus sunt incompetentes; possunt tamen de illis pronuntiare, quando illæ causæ inciderint in causa principali, in qua sunt competentes; quia licet iudex quæstionem incidentem examinet, non tamē super ea primò & principaliter, sed super alia, de qua competens est, definitiuè pronuntiat, iuxta *l.1.* ibi, *vniuersam incidentē quæstionem examinare, &c.C.de ord. iudic.* explicant Anton. *in cap.cùm Ecclesia, n.15.de causa possess.* Capr.*dec. 7. num.4.* Ex quibus clarè videbis quam magna inter iudices seculares, & Ecclesiasticos quoad causas incidentes detur differentia: etenim seculares cum sint vetiti & directè prohibiti, causas Ecclesiasticas nec principaliter, nec incidenter definire possunt, immo eas cum in causa principali, de qua cognoscunt, inciderint, tenentur ad forum Ecclesiasticum remittere, iuxta *d.cap.lator, & d.cap tuam*, cum similibus supra citatis: iudex tamen Ecclesiasticus cum respectu causarum secularium incompetens tantum sit, non verò vetitus, aut directè prohibitus, quamuis non possit de ipsis principaliter cognoscere, rectè tamen, si illæ inciderint in causa Ecclesiastica, in qua sunt competentes, possunt de illis pronuntiare, iuxta *d.c.de prudentia, & c.per venerabilem*, ibi, *casualiter exercemus, qui filij sint legit.* 24

Sed dubium est an Ecclesiasticus iudex possit cognoscere de huiusmodi incidentibus, solum ad decisionem causæ principalis, vel super eis pronunciare, & diffinitiuè decidere: In quo videtur receptior opinio illa, quæ habet Ecclesiasticum iudicem solum de incidenti temporali cognoscere posse per modum causæ, vel vt suam iurisdictionem, & sententiam à se latam tueatur, impedientes coercendo, vt voluerunt antiqui omnes, quos refert Præpos.*in cap.1 numer.5. qui filij sint leg.* & sequitur ibi Cuiac. Conar.*d. nu.4. in fine*, Robert.*d.c.5 vers.pro Titio.* Pro quibus adduci potest ratio *d.l.1. C de ordine iudic.* quæ euincit iudicem, qui de principali causa cognoscit, & respectu incidentis incompetens est, solum cognoscere posse de incidenti per modum causæ in ordine ad principalem; non tamen de ea pronuntiare, nec sententiam, quam profert circa principalem, patere actionem, vel exceptionem respectu incidentis, vt colligitur ex verbis ipsius *l.1.* ibi, *vniuersam incidentē quæstionem*, iuncto ibi, *quoniam non de ea, sed de hæreditate pronuntiat.* Deinde facit † text *in d cap.causam, quæ. 7. qui filij sint leg.* vbi de causa legitimitatis principaliter agebatur coram iudice Ecclesiastico, virtute rescripti Apostol. & accessoriè de restitutione terrarum, quibus altera pars fuerat spoliata, & tamen decidit text. iudicem Ecclesiasticum de sola quæstione legitimitatis esse competentem, & iudicium possessotium 25 26

sorium Regi, seu sæculari potestati esse relinquendum. Denique facit text. *in d.c. tuam, de ordine cognit.*
27 ex cuius littera planè deprehenditur† causam Natalium Reginæ Cypri principaliter coram Summo Pont. fuisse agitatam, & prius de legitimitate ipsa, quam de hæreditate fuisse inceptum iudicium, vt denotant illa verba, causam successionis incipere, & tamen causam hæreditatis accessoriam, & ab illa Natalium dependentem, ad sæculare iudicium Regis Francorum deductam fuisse, quem intellectum in se verum esse, & iuxta eum stare propriè verba text. cum secundum contrarium intellectum impropriendtur, fatetur Abb. *ibi num. 7. vers. secundus intellectus.* Si quis autem petat, in quo maneat differentia, de qua suprà, inter Ecclesiasticos, & seculares iudices, respondebitur eam posse assignari, quod seculares nullo modo, etiam per modum causæ, possunt de spirituali cognoscere, Ecclesiastici verò possunt per modum causæ ex ratione diuersitatis superius assignata, non tamen cognoscere poterunt, ad effectum, vt pronūtient, & ex tali sententia actio, vel exceptio oriatur; immo sicut seculares tenentur incidentem quæstionem spiritualem ad Ecclesiasticum remittere, ita tenebitur Ecclesiasticus incidentem quæstionem secularem laico iudici decidendam, ac diffiniendam demandare.

28 Non obstant huic resolutioni text *in cap. 1. & in c. perlatum, qui filij sint leg.* quatenus videntur decidere posse Ecclesiasticum pronunciare de causa dotis, & hæreditatis incidente in causa legitimitatis, quæ coram eo vertebatur, respondetur enim cum Innocēt. non iubere Pontifices ibi hæreditatem restitui, nec aliter super ea pronunciare, hoc enim tantummodo ad iudicem secularem pertinere constat ex proxime dictis, sed solum prohibent ea Iura parti, ne molestet super hæreditate eum, qui legitimus iudicatus est, ex ea sola occasione, quod sit illegitimus; quia per hoc directè offenditur sententia lata ab Ecclesia super causa spirituali natalium, quæ in vtroque foro seruari debuit, & exceptionem rei indicatæ producit, iuxta reg. *c. 2. de except. in 6.* & quia ad eandem Ecclesiam pertinet, sicut ad quemlibet alium iudicem, suam tueri iurisdictionem, & resistentes sententiis à se ritè latis coërcere, *c. 1. de offic. deleg.* & per totum *ff. si quis dicenti non obtemperauerit.*

29 Nec obstat difficilis text. *in d. cap. de prudentia de donat. inter virum, & vxorē,* dum claris verbis probat Iudicem Ecclesiasticum, qui de validitate matrimonij cognouit, potuisse, & debuisse de causa dotis incidente accessoriè cognoscere, & essentialiter definire, nam habet varios intellectus propter quos infirmum est argumentum ex illo desumptum. In primis enim Innocent. Imola, Abb. & alij *ibi,* Dec. *in authent. quod locum, n. 1. C. de collationibus.* Felin. *in c licet, de foro compet.* Aufrer. *de potest. Ecclesiæ super laicos, fall. 27.* Gomez *in c. vltim n. 22. de iudic. in 6.* Ripa *in l. 1. n. 48. ff. soluto matrim.* Bald. Nouell. *de dote part. 9. priuileg. 16.* Perez *l. 2. tit. 1 lib. 3. Ordin.* Suar. de Pace *d. prælud. 2. n. 21.* existimant causam dotis, etiam principaliter motam, esse mixti fori, ita vt inter Iudicem Ecclesiasticum, & secularem sit locus præuentioni, & ideo potuisse iudicem Ecclesiasticum *in d. c. de prudentia,* de prædicta causa dotis cognoscere, & super ea pronunciare; quod etiam probant auctoritate text. *in c. per vestras eodem tit. de donat. inter vir. & vxor. & cap. ex litteris, de pignorib.* Verùm intellectus iste conuincitur ex littera prædicti text. *in cap. de prudentia,* ibi, *vos qui de matrimonio principaliter cognouistis, de dote, quæ est causa incidens, accessoriè cognoscere voluistis;* quæ verba ostendunt Ecclesiasticum iudicē non alia ratione, quàm incidentię de dote cognouisse. Quare cōtra Innoc. resoluunt Doctores magis communiter, soluentes sententiam gloss. *verb. accessoriè,* ibi, *vt testantur.* Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 15. n. 76.* D. Barbosa *in d. l. 1 part. 1. n. 46.* Palat. *in repet. cap per vestras, notab. 2.* Nec contrarium probant Iura, quæ pro Innoc. adducuntur: nam ad *d. c. per vestras.* plene satisfacit ibi Palat. *d. notab. 2. num. 5.* ostendens loqui de paupere, atque ita miserabili persona, de cuius causa Pontificem, & Ecclesiasticos iudices competentes esse notant Doct. communiter per text. ibi *in cap. ex parte, de foro cōpet.* vt vel inuitus fatetur Couar. *pract. cap. 6. n. 1.* D. Barbosa *d part. 1. n. 49 ad fin.* qui etiam *n. 7.* similiter respondet ad *d. c ex litteris,* quod mulier, de qua ibi, erat oppressa per iudicem secularem à quo propter delictum mariti fuerat propria dote spoliata.

Verùm, vt rectiùs percipere possis verum *dict. c. de prudentia,* intellectum, aduerte causam dotis, de qua ibi, non esse propriè incidentem, quasi ad decisionem causæ principalis esset necessaria, vt est causa status *in d. l quoties,* sed esse propriè dependentem ex matrimonij validitate, vel nullitate, ad Ecclesiasticum pertinere fatemur, ex auctoritate *d. cap de prudentia.* Si verò principaliter de ea agatur inter laicos, ad iudicem secularem est deferenda, veluti quando soluto matrimonio repetitur ab hæredibus vxoris, vel quando eo constante mulier agit ex capite inopiæ, ad quam vergit maritus; vel si petatur à viro tanquam promissa, ex notatis *in l. si constante, ff. soluto matrimonio, & d. cap. per vestras,* & traditis, per D. Barbosam, *d. part. 1 num. 46.* Bobadil. *in sua politica lib. 1. cap. 17. num. 101.* Ceuall. *de cognit. per viam violent q. 13.* Marta *de iurisd. p. 2. c. 21. à num. 15.* Cened. *pract q. 37.* nouissimè D. Felician. de Vega me citato *in hoc loco relect. cap. ex tenore 11. de foro compet. numer 39.* Pro ratione verò differentiæ inter dotem, de qua ibi, & hæreditatem de qua *in dict. cap. causam quæ,* occurrebat cum aliquibus præceptoribus dicere, causam dotis eo casu iudicio Ecclesiæ fuisse specialiter reseruatam, ex text. *in cap. 1. de donat. inter virum,* iuncto intellectu magis communi: de quo Couarr. *d part. 2. c. 6. §. 8. num. 26.* D. Barbosa *in rubr. ff. soluto matrimon. part. 2. num. 39.* Cuius reseruationis ratio reddi potest ex maxima coniunctione, seu connexitate, quam habet dos cum matrimonio, nam sine matrimonio dos constare non potest, *l. 3. ff. de iur. dot.* atque ideo quod iudex Ecclesiasticus iudicat matrimonium non valuisse, merito & consequenter debet iudicare dotem restituendam, quæ necessaria dependentia non reperitur in hæreditate, longéque minus in restitutione terrarum, de qua *in dict c. causam quæ.* Ex qua ratione non temere tentari potest, absque speciali Ecclesiæ reseruatione connexionem hanc matrimonij cum dote sufficere debuisse, vt secundum generales regulas iudex, qui matrimonium nullum esse pronuntiauit, debeat iubere dotem restitui, tanquam quid connexum inseparabiliter, iuxta principium illud, de connexis idem est iudicium, *cap. translato, de constitut.* cum citatis in libello *de princ. vtriusque iuris littera C. num. 39.* & in materia iurisdictionis, *cap. quanto, de iudic.* vbi ratione connexitatis, quam iuspatronatus habet cum iure spirituali ministri, quem præsentat patronus, ex iuris principio respondet Pontifex, quod coram Ecclesiastico iudice debeat tractari, vbi notant nostri, præcipuè Decian. *num. 3.* adducens tanquam simile *dict. cap. de prudentia,* & alia, quæ vide.

Ex quibus infertur nostram principalem resolutionem 31

tionem procedere siue agatur de causa ex aliqua quæstione iuris pendẽte, veluti an matrimonium legitimè sit contractum, & validum, siue versetur circa factũ solummodo; veluti quia debitatur an matrimonium fuerit contractum de facto inter personas habiles ad contrahendum: de quæstione enim facti circa spiritualia laicos iudices cognoscere non posse tenent Bald. & Fulgos. *in l. quoties.* Abb. *in d. cap. tuam, n.* 10. & alij, ex quibus communem dicit Aretin. *in l. omni nouatione, num.* 3. *C. de sacros. Eccles.* & post Lap. constanter tuetur Fachin *controuers. iuris lib.* 1. *c.* 44. Azor. *instit. moral part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 25. *quæst.* 5. *in fine.* Monet. *de decim. c.* 8. *quæst.* 1. *sub n.* 14. me citato *in hoc loco* doctissimus Sperell. *in dec. fori Ecclesiast. dec.* 8. *num.* 54. Qui pluribus mouẽtur fundamentis. *Primò,* quia qui cognoscit de facto rei spiritualis, cognoscit etiam de re ipsa spirituali; nam ex facto ius oritur, *l. si ex plagis,* § 3. § *in cliuo ff. ad legem Aquil.* cum citatis *in libello de princ. iuris, littera F, num.* 13. Denique mouentur præcipuè ex *cap. si iudex laicus, de sentent. excomm. in* 6. vbi agitur de sola quæstione facti, an scilicet quis ordinatus, seu clericus sit, & tamen decidit ad iudicem Ecclesiasticum pertinere, & laicos de ea non posse cognoscere. Expendunt etiam verba text. *in c. vt inquisitionis,* § *prohibemus,* ibi, *quoquo modo, de hæret. in* 6. quæ verba omnem modum cognoscendi, siue de iure, siue de facto, videntur excludere. Quãuis iudicem secularem de quæstione facti posse cognoscere tenent Bar. *in d. l. quoties, & in d. l. Titia,* vbi latè D. Barbosa *à n.* 22. *&* 24. *&* 53. *vers. secunda principalis conclusio,* Vant. *d. n.* 54. *in fine,* Couarr. *d. cap.* 8. § 12. *n* 3. Garcia Falcon. *reg.* 253. *num.* 12. Menoch. *cons.* 356. *n.* 11. *vol.* 4. Ceuall. *communium contra commun. q.* 403. Cabed. *part.* 1. *decisionum Portugal. aresto* 102.

32 *Secundò* deducitur seculares iudices de causa matrimonij, seu natalium etiam summariè cognoscere non posse, vt post Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. tit. qui filij sint legitimi,* § 1. *vers. compertit,* tenet Dec *in c.* 2. *de iudic. num* 24. *vers. tertiò fallit.* Pro quibus facit text. *in Clement. dispendiosam, de iudic.* vbi inter causas spirituales, ponit Pontifex causas matrimoniales, de quibus agimus, cum ex dictis constet de his non posse seculares vllo modo cognoscere, necessariò sequitur de summariis cognoscere non posse. Vrget etiam ratio, quia constat laicos omnino incapaces esse ad cognoscendum de illis quolibet modo, & consequenter cum in causis summariis cognitio iudicialis sit necessaria, sequitur etiam hãc summariam cognitionem laicis esse denegandam, quicquid dicat Bald. *in l. filium, n.* 13. *ff. de his, qui sunt sui, & l.* 1. *C. de Carbon. edicto.*

33 *Tertiò* deducitur de causa matrimoniali incidente non posse in laicum compromitti ex generali reg. text. *in cap. contingit, de arbitr.* vbi probatur, quod laici arbitri esse non possunt de rebus spiritualibus, iuncta generali æquiparatione iudicum, & arbitrorum, de qua *in l.* 1. *ff. de receptis arbitris,* ex qua deducitur, quòd quemadmodum ex dictis laici nec principaliter, nec incidenter iudices esse possunt, ita nec arbitri. Quare ita tenent Alexand. *in d. l. Titia, n.* 9. Roman. *cons.* 299. Anton. Blanc. *de compromiss. q.* 4. *num.* 7. Couar. *d.* § 12. *num.* 2. qui etiam illam rationem considerant, quod causa matrimonialis in arbitrium etiam clericum compromitti non potest, *cap. pen in fine, de restitut. in integr.* ergo multò minus poterit in laicum compromitti super causa matrimonij, vel natalium, quæ spiritualis est. Cui argumento videbatur posse responderi euincere solum non posse compromitti super causa matrimonij, vel status, vbi de ea principaliter agitur, non ita si agatur incidenter; tunc enim arbitros admitti posse docuit *gloss. vltim. in fine in. l. cum proponas, C. de rebus cred.* Abb. *in d. c. penult. num.* 6. Blanc. *dict. quæst.* 4. *num.* 15. *&* 18. Cald. Pereira *in l. si curatorem, verb. implorandum, num.* 26. Sed refellitur hæc solutio *in l. vlt in fine, C. vbi & apud quem,* vbi etiam incidenter negat dari restitutionem in integrum ab arbitrio, nec Iure Canonico *in d. cap. pen.* contrarium expressum reperitur, vt debeamus inter vtrumque ius facere differentiam, quam tentauit Abb. *d. loco* contra leg. text. *in c.* 1. *de noui operis nunt.* Nec obstat ratio Bald. *in l.* 1. *n.* 28. *C. de confessis,* vbi scribit de causa matrimoniali incidenti posse in laicum compromitti, ea motus ratione, quia arbitri non tanquam iudices, sed tanquam priuatæ personæ cognoscunt, & eorum sententia actionem, vel exceptionem rei iudicatæ non producit, ac subinde Ecclesiasticæ iurisdictioni non derogant, nec vsurpant; adducitque in suæ opinionis confirmationem reg. *l. ait prætor.* § *in princ ff. de re iudic.* vbi iuncta *glos.* probatur arbitros non iurisdictionem habere, sed notionem. Respondetur enim rationem huius resolutionis non cõsistere in præiudicio, seu vsurpatione iuris Ecclesiastici, sed in prohibitione, & incapacitate laicorum, quos capaces facere non potest priuatorum consensus, iuxta *l. priuatorum, C. de iurisd. omnium iud. & cap. si diligenti, de foro comp.*

Quartò deducitur, vbi de possessorio agitur inter virum, & vxorem, quoties vir possessione inniti- 34 tur aduersus mulierem, quæ propria auctoritate diuertit, vel è contrario, non posse secularem iudicem cognoscere, sed ad Ecclesiasticum esse recurrendum, sicut in causis matrimonialibus. Ita resoluunt Afflict. *in constitut. Siciliæ lib.* 8. *rub.* 48. *n.* 6. 7 *&* 8. Couar. *d. cap.* 53 *num.* 2. *vers. verum, & d* § 12. *num.* 3. Angel. de Vbald. *inter consil. matrimon. consil.* 44. *num.* 57. *&* 60. *lib.* 1. Plot inter eadem *cons.* 87. *num.* 15. post Roland. Menoch. & alios Gutier. *canon. lib.* 1. *cap.* 34. *num.* 26. *vers & in terminis,* Valasc. *consult.* 93. *num.* 2. *ad med. versic. in causa matrimonali* Vincent. de Franchis *dec.* 36. *num.* 1. me citato *in hoc loco,* Sperell. *in decis. fori Ecclesiast. decis.* 9. *num.* 22. Rota *in Reuenaten. Emphyteusis* 28. *Maij* 1631. coram *R. P. D. Merlino.* Quorum sententia probatur ex gloss. insigni, *verb. & ab eo, in cap. ex transmissa, de restitut. spoliat.* quæ expressè docuit eum, qui ad restitutionem agit coniugis, probare oportere desponsationem, & copulam, subinde docuit possessorium hoc non sicut cætera esse, non enim sola sufficit possessio, quia in matrimonio sine iure, & titulo haberi nequit, in cæteris verò possessoriis titulus, etsi coloratus, sufficit, vnde etsi in his iudices laici cognoscere possint, in illo minimè: tum quia causa matrimonialis possessoria habet admixtam causam spiritualis, ex Butr *in cap. litteras, de iuram. calumniæ,* habetque admixtum titulum, gloss. *in d. cap. ex transmissa,* at vbi de titulo cognoscendum est, tanquam laicus ius dicere potest, communi enim sententia receptum est de causis possessoriis, quæ per titulum verum iustificari debent, laicum iudicem esse non posse, Couar. *d. cap.* 35. *num.* 1. Menoch. *remed.* 3. *retin. num.* 328. *& remed.* 15. *recuper. num.* 218. Gutier. *d. numer.* 26. Non obstat argumentatio nostrorum, qua parificant causam possessoriam matrimonialem cum cæteris possessoriis beneficiorum, vel aliarum rerum Ecclesiæ, quia ratione spiritualitatis propter Sacramentum excedit cætera omnia spiritualia beneficia, decimas, oblationes, & his similia, de quibus vbi de possessione mera agitur, affirmant fere omnes iudices

dices laicos cognoscere posse, vnde non rectè argumentum de his ad matrimoniales causas deducitur, quare minus benè seculares iudices de hac matrimonialis possessorij causa cognoscere posse tenent & defendunt Renat. Chopin *de sacra politia, lib. 2. tit. 1. n. 14.* Thesaur. *Pedem. decis. 117.* Camill. Borrel. *in summ. omnium decis. tom. 1. tit. 43. n. 104.*

ALLEGATIO LXXXV.

Episcopus an possit Ecclesiis nouum censum imponere, vel antiquum augere?

SVMMARIVM.

1 *Census Ecclesiis dupliciter imponitur, vel in perpetuum, etiam post mortem possessoris, vel solummodo ad vitam illius.*
2 *Prelatus nullus Papa inferior potest censum perpetuum, aut pensionem perpetuam imponere.*
3 *Census, seu pensiones personales ad vitam possessorum, vel breuius tempus licitè possunt Episcopi ex causa imponere.*
4 *Census apud Gallos vix constituitur ab alio, quàm à summo Pont.*
5 *Census perpetuus ab Episcopis imponi non potest, nisi iusta de causa, & tempore fundationis.*
6 *Censum perpetuum post Ecclesiam fundatam imponere nequit Episcopus, nisi quando locis religiosis applicauerit, & vltra iustam causam concurrat debita solemnitas.*
7 *Censum retinere potest Episcopus, si Episcopalia remiserit in Ecclesiis, quæ pleno iure ei subiiciuntur.*
8 *Pensionem Ecclesiæ imponere absque Capituli consensu non potest Episcopus.*
9 *Causa Episcopo censum imponente requiritur.*
10 *Alienatio rerum Ecclesiæ fieri nequit præsertim ab inferioribus sine iusta causa, quamuis solemnitas concurrat.*
11 *Pensiones inualidæ sunt absque iusta causa ab inferioribus impositæ.*
12 *Causa in Episcopo censum imponente probari debet concludenter, itavt illi affirmanti eam subesse credendum non sit.*
13 *Episcopi an possint Presbyteris singulos aureos, aut aliam summam singulis annis soluendam imponere, ostenditur.*
14 Cap. prohibemus, de censibus *declaratur.*
15 *Tributa iuris publici sunt, & non nisi à Principe superiorem non recognoscente imponi valent.*

1 DVpliciter potest census Ecclesiis imponi, vel in perpetuum etiam post mortem possessoris, vel solummodo ad vitam illius, aliúdve tempus breuius: primo casu Episcopi, & quicunque alij inferiores nequeunt censum imponere, *cap. scientes 3. cap. prohibemus 7.* cum aliis, *de censibus, Clement. 1. vers. eadem quoque, de suppl. neglig. Prał.* Sed solus Summus Pont. dispensando in sua lege,
2 *cap. ad quæstiones, 6. de rerum permut.* quem text. in id refert Sot. *lib. 9. de Iustit. quæst. 7. art. 2. col. 2.* vbi affirmat morem esse Romanum, †nullum prælatum Papa inferiorem, censum, ac pensionem perpetuam imponere posse, neque in beneficiorum permutationibus, neque in simplicibus resignationibus, Abb. *num. 2.* & Doctores communiter *in d. cap. prohibemus, & in cap. præterea, num. 3. eod. tit.* Gig. *de pensionib. quæst. 6. num. 1. & à num. 6.* Rebuff. *de pacificis possessor. num. 111.* Rot. *decis. 437. num. 2. in princ.* apud Farin *p. 1. recent.* Camill. Caut. *in princ. tract. Episc. in princ. à n. 1. tom. 15. tractatuum Doct. part. 12. fol. 534.* Paul. Rom. *de pension c. 4. n. 10.* Dec *in cap. ex parte n. 15. de offic. de leg.* vbi quòd potest reseruari in actu collationis, *& cons. 142. n. 3.* Caccialup. *cod. tract. 413. n. 4.* Riminald. *cons. 298. n. 26.* Gamb. *de officio legati lib. 6. à n. 87.* Nicol. Garc. *de benef. p. 1. c. 5. à n. 225.* Filliuc. *tract. 42 de pension. c. 3. n. 4.* Rot *decis. 166. n. 4.* apud Farinac. *p. 2. recent.* vbi reputat iustam causam, videlicet amorem, quo Episcopus suum ex fratre nepotem prosequebatur, ad text. *in cap dilecto,* vbi notant DD. *de præb.* & quo commodius Sacræ Theologiæ operam dare posset, ex traditis per Rebuff. *loco proximè citato n. 23.*

Iustam similiter causam reputat eadem Rot. *in Meliten. Canonicatus 9. Martij 1595.* coram *Illustrissimo Domino meo Cardinal. Millino,* impressa per Marchesan. *de commission pars .§. 1. pag. 711.* quia ille, ad cuius fauorem Episcopus pensionem imposuerat, originarius Meliten. erat, & in Vrbe sacris literis operam dabat; quæ causa respicit vtilitatem non solùm illius particularis Ecclesiæ, sed etiam vniuersalis, quæ ad suum regimen Viris literatis maximè indiget, ex dictis supra *allegat 46. à princip.* & ista causa est adeò fauorabilis vt Episcopus posset etiam contra Canones dispensare, Roman. *cons. 325. num. 8.* cum maiori parte Capituli, & contradicente minori parte, potest statuere, vt quilibet Canonicus de suis præbendis conferat alicui pauperi scholari studenti certam quantitatem singulis annis in subsidium, Abb. *in cap. vlt. num. 2 de iis, quæ fiunt à maiori parte Cap.* Bologn. *in Authent habita num. 387 C. de filius pro patre,* Bottæ de Synodo Episcop. *p. 3. concl. 17. in 9. col. art. 1.* Rebuff. *de priuileg. schol. princip. 42.* Et aduerte quod pensio ab Ordinario imposita, causa non iustificata, est nulla, non simoniaca; vt tenuit Rot. *in d. Meliten.*

In secundo verò casu, Episcopi ad vitam possessorum, vel breuius tempus licitè possunt ex causa census personales, seu pensiones ad fauorem alterius imponere, *c. nisi essent, 21. de prabendis, c. de catero, in fine, de transact. cap vnic. propè finem vers. credimus vt Ecclesiast benef.* Felin, *in c ad audientiam num. 4. & 5. de rescript.* post alios Gig *vbi proximè num 2. 3. & 4.* Corras. *de Sacerdot. part. 1. c. 4.* Mandos. *de signatura gratiæ tit. pensionis, verb. Papa.* Boër. Epo *de saturn permutat. benef. l iure ad c. cum olim, de rerum permut num. 105.* vbi resoluit pensiones huiusmodi beneficiales ab Episcopis constitui posse ad vitam vsque pensionarij; adeo vt non solum ad eam soluendam teneatur præsens possessor, cum quo permutatio fuit inita; verum etiam eiusdem, vel mortui, vel alio translati successor in idem beneficium quantumlibet non hæreditarius, effecto scilicet ipsomet beneficio, arg. *c. de catero, de transact.* at perpetua pensione beneficium vllum grauare nequit Episcopus vltra vitam scilicet certi beneficiarij, sed Summ. Pont. ad id requireretur auctoritas *c. significauit, de censib* 3

Ratio differentiæ est, quia in primo casu Ecclesia perpetuo oneratur, & fit censualis, quod in Concilio Lateranen. relato *in dict. c. prohibemus,* vetitum est; in secundo non Ecclesia, sed persona obligatur, in quibus terminis prohibitio illa non datur, obseruant Abb *n 9.* & Doct. communiter *in c cùm venissent,* per text. ibi, *de restitut. spoliat.* Cardinal. *num. 1.* & omnes *in d. cap. prohibemus,* vbi Anton. 4

*num.*4.Felin.*in c.ad audientiam*, 2.*n.*2. *de rescriptis*, Gig. *de pensionib. q* 6.*à princip*. Rebuff. *de pacificis possess. à num.* 106. Couar. *in cap. quamuis pactum part.* 1.§.6.*num.vlt*. Corras.*d.c.*4.Hodie tamen apud Gallos ab alio, quàm à Summo Pontif. vix constituitur census, vt post Gig. quem refert, affirmant Rebuff.*vbi proximè,n.*105. *ad finem*,Corras.*d.c.*4. *à num.*9.

5 Ex quibus infertur censum perpetuum ab Episcopis imponi non posse,nisi iusta de causa,& tempore fundationis,*c præterea*, 23. *in princip. de iurepatron.*aduertit optimè Anton.*in c.significauit*, 13.*de*
6 *censib. num.*3. † Post fundatam vero Ecclesiam imponere nequibit,nisi quando locis Religiosis applicauerit,& vltra iustam causam concurrat debita solemnitas,nempè Capituli consensus,& cætera,quæ in alienatione rerum Ecclesiasticarum requiruntur vt tandem fateri coguntur Abb. *in d c. significauit*, *n.*3.& Card *n.*1.argumento text.*in c.tua*, *& in c.pastoralis*.9,ibi,*viris Religiosis,de his,quæ fiunt à Prela-*
7 *tis,c.pastoralis*,7.in eisdem verbis,*de donat.*† In Ecclesiis verò,quæ pleno iure Episcopis subiiciuntur potest Episcopus,si Episcopalia remiserit, censum retinere,*c.cōstitutus,de relig.domib.c.cùm venerabilis*,
8 21.*de censib.* Et † quòd non possit absque Capituli consensu pensionem Ecclesiæ imponere, faciunt text.*in d.c pastoralis*,7.*& in c.si Episcopus*, vbi *gloss. vlt.*12.*q.*2.iuuat efficax ratio;etenim Episcopus nō potest alienare neque Ecclesiam,neque bona illius absque debitis solemnitatibus,*c.nouit*.4.cum multis ibidem,*c.tua nuper*,8.*de his,quæ fiunt à Prelat.c. sine exceptione*, 12 .*q.*2.planè qui pensionem Ecclesiæ, imponit,quasi alienat,*c.nulli,de rebus Ecclesiæ*, ibi. *conditionem*,&c.agnoscit Rebuff.*de pacificis possess.n.*108.Igitur,&c.obseruant Innoc.*in d.c pastoralis, ad finem*.communiter receptus, Anton.*n.* 2. 4. *&* 11. Cardinal.*n.*1.Abb.1.*&* 3.*in d.c.pastoralis*, in effectu Rebuff. *vbi proximè*.

9 Causa in Episcopo censum imponente requiritur, argum.*dict.c.constitutus*, *& c per tuas*,5.*de donationib.*& in fortioribus terminis,*c. pen. de verbor. significat.& c.si propter* 10 *in princ.de rescript lib.* 6. *Clem.vni. vers. eadem, de supplen. neglig. Prelat.* Et-
10 enim†alienatio rerum Ecclesiæ fieri nequit,præsertim ab inferioribus sine iusta causa,quamuis solemnitas concurrat *d.c.sine exceptione*, 12.*q.*4.referunt, plures causa Abb.*c.* 1.*n.*17. *de integrum restit* Couarr.*var.lib.*2.*c.*17.*n.*2.post *gloss.*2.*in d.c. prohibemus gloss.in sum.*12.*q.*2.*gloss.in c.*1.*de rebus Ecclesiæ*.Gig. *de pension.q.*6.Rebuff.*d.loco n.*108. *&* 113.qui rectè
11 aduertunt † inualidas esse pensiones sine causa ab inferioribus impositas,Dec.437.*n.*12. Corras.*d c.*4. *à num.*12.remissiuè Flamin.*de resignat. lib.*6.*quæst.*2. *num.*134.

Potest Episcopus ex officio cessante pacto mandare quod recipiens beneficium pinguius soluat aliquam pensionem suo tempore duraturam ad coequandos fructus vtriusque beneficij permutati, vt per Anchar.*cons.*279. *Quæstio proponitur,vers.ex qua causa n.*1. Camill.Caut. *de pension. Episcop.in princ.* & ex *num.*1.Paul.Rom.*de pension.c.*4.*num.*10. Caccialup. *eod. tract.q.*13.*n.*4.Gambarupt.*de officio Legati lib.*6.*ex n.*77.Rota *decis.*165 *n.*4 *par.* 4.*recentior. & in Meliten. Canonicatus* 5. *Martij* 1595.coram *Illustrissimo Cardinal. Milino*, &*in Albiganen. confidentiæ*,6.*Martij* 1606.coram *Cardinal.Marquemontio*, Flamin.*de conferent.q.*28.*n.*120.*in princip. & in fine,vers.ad coequandam*,Rodoan *de simonia,part.* 2. *c.*21.*num.*34. *cum sequentibus*, Boër. Epo *de saturn. permut.benefic.iure*, *ad c.cum olim. de rerum permut.* *num.*102. vbi etiam quærit cur per constitutionem pensionis compensari magis possit inæqualitas illa beneficiorum permutandorum, quam per numerationem pecuniæ præsentis,vel semel interuenientis,cum tamen pensio quoque consistat in pecuniis? Et respondit pensionem talem de fructibus,& obuentionibus ipsius beneficij depromendam sic deliberari, vt naturam beneficij spiritualem quadantenus retineat,vt non tam temporale quin pro beneficio pinguiori vicissim rependatur, quàm spirituale quid,aut spirituali annexum saltem dependēter,aut consequenter.

Circa eandem materiam assignandæ,siue constituendæ pensionis per Episcopum iam suprà *num.*3. aliqua tetigimus,& de ea agunt plures, quos refert & sequitur Stephan.Gratian.*discept.forens. cap.*617. *num.*1.*&* 2.vbi *num.*5.resoluit quòd quamuis regulariter Ordinarius non possit reseruare pensiones, cum illæ non reseruentur,nisi auctoritate Papæ, ex *decis.*437.*n.*2.*part.*1. *recent.* tamen hoc intelligitur sine iusta causa,nam ea existente passim permittitur talis reseruatio, videlicet pro bono pacis, vel pro studio alicuius scholaris pauperis,vel in vtilitatem Ecclesiæ,pro concordia litis,pro pauperibus & egenis,pro benemeritis,pro vsu pio,pro renunciātibus ex causa renunciationis loco alimentorum in quātitate moderata, & non ex pactione partium, & *num.*18.quòd non sufficit assertio Episcopi dicentis causam interuenisse, in similibus pensionibus per eum reseruatis, & ideo aliunde debet constare de causa,& à *n.*9.notat, vt talis pensio reseruetur per viam quantitatis pecuniæ,bladi,vel vini, non autem per viam quottæ, videlicet quod detur tertia, vel quarta pars redituum, & à *num.* 12. obseruat quod in casu, quo Episcopus potest reseruare pensionem,istud intelligeretur,& reseruatio solum fiat vsque ad vitam onerati,itavt tantum teneatur ad talem pensionem primus oneratus,non autem successor in illo beneficio,latè hac de re Lotter *de re benefic.lib.*1.*q.*35.*à n.*11. *cum multis seqq.*vbi in tribus casibus Episcopum posse reseruare pensiones approbat *Primò* quando ex compromissaria potestate inter duos super beneficio contendentes, vni illorum beneficium adiudicat,& pro bono pacis iubet per eundem, dum vixerit,alteri aliquam annuā quantitatem persolui absque præiudicio successoris. *Secundò* quando egente aliqua Ecclesia ministro de consensu illius Rectoris erigeret nouum beneficium, & ex eiusdē Ecclesiæ super excrescentibus fructibus vellet instituere annuum reditum,qui deinceps deseruiret pro dote noui beneficij erecti,iuxta terminos *cap.conquerente,de cleric.non resid.Tertiò* quando assignatur per Episcopum certus reditus ex propria mensa alicui pro certo seruitio Ecclesię, quod si sit proportionatum,toleratur. Hos & alios casus per currit Filliuc.*tr.*32.*de pensionib c.*3.*n.*4.

Nunc superest videre an ex noua constitutione Pij V.contra confidentias,aut aliter illis sit derogatum? Quidam existimant etiam ante Piū V. per nō vsum & desuetudinem facultatem Episcopis concessam imponendi pensiones in illis casibus cessasse, & ab aula recessisse.Ita Rebuff.*de pacif.possess. num.*105.Alij idem existimant quia Pius V.in Constitut. sua contra confidentias illam abrogauit,vt per Flamin.*de confident.q.*28.*n.*120.*&* 121. At cæteri melius putant non obstante dicta Constit.Pij V.facultatem hanc in Episcopis adhuc remanere,ex quorū numero sunt Nicol.Garc.*de benef.p.*1.*c.*5.*n.*313.Fillinc *d.tr.*42 *c.*3.*n.*5.vbi obseruat nullam facultatem per dictam Pij Constitutionē esse Episcopis abrogatam,

gatam, qua prius vti licitè possent, sed tantummodo punitam impositionem pensionis ab ipsis factam sine causa; & hoc non in omni casu, sed in collatione beneficij.

Amplia in quolibet Regularium Superiore in beneficiis suæ Religionis, quæ ad proprietatem non transeunt in Religiosum, vt fuit dictum *in Troiana pensionis* 25. *Iunij* 1610. coram *Reuerendissimo Patre Domino meo Pirouano*, vbi ampliatur etiam ad omnem generalem Præceptorem Militiarum, veluti Magnū Magistrum Religionis Hierosolymitanæ, in Commendis tantum suæ Religionis spectantibus ad illum ad fauorem Religiosorum, siue Equitum eiusdem Religionis. Vide Steph. Grat. *d.c.*617. *à n.*28.

12 Hæc autem causa in Episcopo censum imponente, probari debet concludenter, itavt Episcopo affirmanti causam subesse credendum non sit, Abb. *in c diuersis fallaciis, num.* 5. *de clericis coniug.* Oldrad. *cons.* 226. quem refert Rebuff. *d. loco n.*107. Corrasi. *d. cap.* 4. *n.*14. Pro quibus expenditur quod ei, qui non potest libere actum facere, non creditur, nisi constito prius de veritate *l. si fortè*, 8. *in fine, ff. de castr. pecul.* vbi Bart. & Doctores communiter, Gig. *de pensionib. q.* 68. *num.* 1. sanè Episcopi, & similes Prælati non possunt liberè sine causa pensiones imponere, vt supra resoluimus.

Poterunt tamen eas imponere etiam non consulto Papa in casu remunerationis faciendæ, vt aduertit Hieron. Gig. *in tract. de pensionib. quæst.* 6. *n.* 2. nam ob causam remunerationis multa diœcesanus Episcopus potest, quibus aliàs interdictus esset, ex Ias. *in l ex hoc iure, num.* 60. *ff. de iustit.* & Benedict. Canophil *in repet. extrauag ambitiosæ, num.* 52. *de rebus Eccles. non alien.* ac Tiraquell. *in d. l. vnquam, verb. donatione largitus, num* 27. Labor enim ac sudor cuiuscunque virtuosè operantis, & in Republ. auxilium afferentis remunerandus est, *cap. fin.* 7. *quæst.* 1. vbi gloss. *verb. laborem. cap. charitate, vers. iustum, c. si quos de seruis*, vbi gloss. *verb. benemeritos*, 12. *quæst.* 1. Ioann. Lup. *in repet. rubr de donat inter virum & vxorem* §. 50. *num.* 23. & 28. Loazes *in cons. pro Marchione de los Velez in oppido de Mula, in* 3. *fundamento pro eo in fine, in* §. *prædictis satis, num.* 7. & 8. Petr. Lenaud. *de priuilegiis Doctorum part.* 3. *quæst.* 12. *num.* 26. Et nihil magis necessarium esse in optima constituta Repub. quam in referenda gratia ex Cicerone commendat Paleoth. *de Sacri Consistorij consultationibus p.* 3. *q.* 1. *vers. præterea.*

Adeò quòd Arrianorum fautor, & Christianorum persequutor Constantius Imper. cum sanctissimum Pictauiensem Episcopum Hilarium misisset in exilium, ipsum tamen ab exilio reuocauit, non ex eo tantùm quòd accuratum librum scripsisset; (licèt hoc sudoris, ac vigiliarum negotium sit, vt experti sciunt, & ex Luca de Pena commendat Rebuff. *de nominat. q.* 21. *n.* 49. & tetigit Dionys. Paul. *in flosculo de clericorum excellentiis in proœm. n.* 11. ex quo comprobari potest illa Angeli doctrina, quod cum Auctori proprius codex manuscriptus furatur, actio illi competat tanquam pro magno furto, vt illum refert, & sequitur Menoch. *de arbitrar. casu* 295. *num.* 10. & 11.) sed ob eam præcipuè causam quòd ipsi Imperatori librum illum detulisset, vt Breuiarium Romanū testatur *ad diem* 14. *Ianuarij in lect.* 5. Hæc igitur animi gratitudo, & accepti beneficij remuneratio, quæ in laicis per prædicta laudabilis est, laudabilior quidem in Ecclesia, & Ecclesiasticis Viris erit; cum præcipuè hac antidotali obligatione teneantur, *c. liberti il* 2. *vers. pro remuneratione, c quicunque, cap. Ecclesiasticis*, vbi gloss. *verb. voluntariis*, 1. *q.* 2. & commendat Nauarr. *de Ecclesiasticis reddit. q.* 1. §. *trigesimo sexto moneo*, Iacob. Antonneta *de reseruat. q.* 3. *n.* 5. vbi Paul. Granut. *in verb. Ecclesiasticis, n.* 13. Rodean. *in rebus Ecclesiæ non alien. rub.* 21. *de causis incommoditatis n.* 23. & *sequentibus*, dicens vtile esse Ecclesiam remunerare benemeritos, vt inuitentur homines ad illi benefaciendum.

Vtrùm autem Episcopus tempore perceptæ libertatis Ecclesiæ, quam à manu laici, vel alterius vendicauit sibi, valeat censum constituere? Dubium tangit Abb. *à n.* 1. *in cap. Ecclesiis* 9. *de censib.* circa illius intellectum; negatiuè videtur respondere text. ibi, *de manibus laicorum eripiunt*, & ibi *prohibemus, imponi*, & ibi, *præter Cathedraticum*, iuncta reg. quod exceptio firmat regulam in contrarium, *l. nam quod liquide, in fine, ff. de penu legata*, & ita exceptis iuribus Episcopalibus, de quibus *in c. conquerente* 16. *de officio Ordinar.* neque censum, neque aliud onus valet Episcopus exigere quocunque casu eius industria à manu laicorum Ecclesia liberetur, veluti si decimæ alicuius Ecclesiæ in feudum a laicis detineantur, *cap. cum Apostolica* 7. *in fin. de his, quæ fiunt à Prælatis*, vel iuspatronatus in eadem detineatur, *cap. illud* 8. *vers. licet, de iurepatr.* vel denique si Ecclesiæ, quoad proprietatem, vel quoad censum detineantur, *d. cap. Ecclesiis*, obseruat gloss. Innoc. Anton. Card. & omnes ibi, qui bonam reddunt rationem, sic text. illum intelligentes, & ampliantes laicis, siue iustè, siue iniuste aliquo ex prædictis modis Ecclesias detinentibus: ratio est, quia vtroque casu viget Concilij Lateranen. prohibitio *in cap. prohibemus, de censib.* & tandem quia *d cap. Ecclesiis*, indistinctè loquitur de Episcopo Ecclesiam liberante, siue iuste, siue iniustè à laico detineatur. Non obstat quod eo casu quo iustè à laico detinetur, Episcopus non tenetur ex officio ad liberandum, ac subinde cessat ratio propter quam exigere censum prohibetur, respondetur enim cum Cardin. *in d. cap. Ecclesiis, in fine*, etiam eo casu obligationem ex debito officio considerari ad eam liberandam, quamuis iuste detineatur, cum semper ratione officij obligetur ad procurandam Ecclesiarum vtilitatem, ac libertatem, *cap. vltim. de success. ab intest.* cum aliis.

13 Quæstio est ad præsens institutum, non contemnenda, an scilicet Episcopi possint Presbyteris singulos aureos, vel aliam summam singulis annis soluendam imponere: In qua se pro Neapolitanis Presbyteros consuluisse refert Nauar. *cons.* 7. *in antiquis*, aliàs 3. *in nouis, de censibus*; & contra Prælatos citari non potest Concil. Lateran. *in d. c. prohibemus*, vetat namque † Ecclesiæ census imponi, de personis autem nec verbum quidem. Similiter minus bene adducitur *cap.* 1. *c.* 2. *cum seq. cap. illud, cap. inter cætera*, cum multis *ibidem*, 10. *quæst.* 3. non enim ibidem agitur de personis, sed de Ecclesiis non grauandis vltra duos solidos Cathedratici nomine, quod ius Episcopale est *d. cap. conquerente* 16. vbi gloss. *verb. solidos, de officio Ordinarij*. Tandem pro Presbyteris non multum ad rem facit *c. cauendum, c illa causa, & quæst.* ne Episcopi tyrannidem exerceant erga socios, neve eisdem scandalo sint, sed cum charitate, & gratiarum actione stipendia aliàs debita exigant, de talliis vero, & exactionibus minimè expendit Nauarr. *dict. cons.* 7. *num.* 1. Idcirco pro Presbyteris aliunde agendum est, & primo contra Prælatos fortiter vrget text. *in cap cum Apostolus* 6. *vers prohibemus, de censibus*, & ratio illa à priori efficaciter concludens, quòd † tributa iuris publici sunt, & nonnisi à Principe Superiorem non recognoscente, imponi valent, vel nisi consuetudo immemorialis sit in contrarium,

14 (margin, beside "namque † Ecclesiæ census imponi")
15 (margin, beside "† tributa iuris publici sunt")

cap.quæ sint regalia, vers.vectigalia, vbi Sebastian. Næui.à num.54, Boss.in pract.tit. vecti alia qui possint imponere, & tit. de Principe n.95. Anton. August. in schol. ad collect. 4. Decretal. ad cap. super quibusdam verb Imperatorum, de verborum significat. Menoch. cons.302.num.27.vers.quanto, Menchaq. Illustr lib.1. c.8.num.1. Molin.de instit.tract.2.disp. 666. Cardin. Tusch.littera G.concl.1. n. 7. & littera V. conclus.37. Cabed.p.2.decis.40.num.4. Alexand. Trentacinq.var. lib.1.tit. de iure fisci resol.5.à n.2. Tertiò facit, quod etiam ad releuandas omnes necessitates Episcopi non possunt Ecclesiis, neque Ecclesiasticis personis tallias, vel collectas indicere, nisi prius Summus Pontifex consulatur, cap. aduersus, 7. versic. propter de immunit. Ecclesiar. Ergo à fortiori in propriam vtilitatem illud facere nequibunt. Vltimò, quòd Episcoporum necessitatibus, si de nouo superueniant, satis consultum est, vt si manifesta, & rationabilis causa constiterit, cum charitate moderatum valeant auxilium postulare, dict.cap.cùm Apostolus, vers.sustinemus, de quo latè allegat.seq. igitur nihil proponitur, quod Prælatis contra Presbyteros opituletur.

ALLEGATIO LXXXVI.

Episcopo quando, & à quibus canonica portio, quarta decimationum, & ius Cathedraticum debeatur?

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio nihil aliud est, quam certa bonorum portio debita Episcopo ratione oneris, quod in administratione sui Episcopatus sustinet.*
2 *Canonica portio sic dicitur, eo quod sit à Canonibus approbata, ac debita Decretorum Canonicorum iure.*
3 *Canonicæ portionis quantitas iuxta diuersa tempora, diuersasque diuersarum prouinciarum consuetudines, assignata fuit.*
4 *Canonica portio nulla debetur ex consuetudine spatio 40. annorum præscripta.*
5 *Luctuosa in aliquibus Hispaniæ locis canonicæ portionis loco subrogata est.*
6 *Luctuosa ex quibus soluenda, ostenditur.*
7 *Canonica portio Episcopo debetur de legatis relictis Ecclesiis, vel piis locis.*
8 *Prælato, qui habet iurisdictionem quasi Episcopalem in Ecclesia, debetur Canonica portio de relictis ipsis Ecclesiæ.*
9 *Canonica portio est de lege iurisdictionis.*
10 *Canonica portio Episcopo non debetur de legato relicto loco exempto.*
11 *Canonica portio ex quibus rationibus debeatur Episcopo ostenditur.*
12 *Episcopalia in locis exemptis Episcopus nec exigit, nec percipit.*
13 Clem.3. § verum de sepultur. *declaratur.*
14 *Ecclesia exempta, quæ habet capellas, vel populum nō exemptum, tenetur Episcopo ad canonicam, nisi populus pleno iure subiectus esset Ecclesiæ exemptæ.*
15 *Pleno iure dicuntur Ecclesiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id est in spiritualibus eidem subiectæ sunt.*
16 *Canonica an debeatur si fiat legatum Ecclesiæ exemptæ tempore mortis, subiectæ vero tempore testamenti, ostenditur.*
17 *Regulares, qui eximuntur à solutione quartæ funeralium Episcopo debitæ? ostenditur.*
18 Concil. Trident. sess.25. de reformat. cap.3. *declaratur.*
19 *Concil. Trident. fuit confirmatum die 27. Ianuar. 1564.*
20 *Canonica portio, seu quarta Episcopalis, ex quibus bonis, quæ Ecclesiæ, vel aliquibus locis piis obueniunt, deduci non possit, ostenditur.*
21 *Pauperibus quando aliquid relinquitur in genere, non debetur Canonica portio Episcopo, nisi relinquatur pauperibus certi loci, & n.seq.*
22 *Canonica portio non detrahitur de relictis personis.*
23 *Canonica portio non debetur de relictis pro ornamentis, cereis, Ecclesiæ luminariis, anniuersariis, vel pro faciendo choro, pictura, Calice, ac aliis, quæ ad perpetuum diuinum cultum leguntur, vel etiam pro prædictis ornamentis redimendis, ornandis vel reparandis.*
24 *Canonica portio, an debeatur de relictis pro restauratione, vel ædificatione Ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium, vel aliorum piorum locorum, si illa non egeant? ostenditur.*
25 *Canonica portio non debetur quando aliquid legatur, vt omni anno fiat solemnitas alicuius Sancti.*
26 *Canonica portio non debetur quando quis in vita donat Ecclesiæ.*
27 *Canonica portio non debetur ex legato pro maritandis duabus puellis singulis annis facto.*
28 *Canonica portio an debeatur ex his, qui hospitalibus, vel confraternitatibus relinquuntur, remissiuè.*
19 *Canonica portio non debetur si quis subditus Episcopo leget aliquid Ecclesiæ extra diœcesim constitutæ.*
30 *Episcopus, cui legatum absoluere relictum est, potest insimul canonicam vindicare portionem.*
31 *Legatum quando alicui factum est, eo adiecto, vt ille contentus, nihil amplius petat, eo ipso quod acceptat, videtur debito renunciasse.*
32 *Beneficiarius testator si absolutè leget Episcopo, cur tunc non possit ipse Episcopus legatum, & luctuosam insimul retinere? ostenditur.*
33 *Quarta decimarum Episcopo debita vnde initium sumpserit? ostenditur.*
35 *Episcopus de iure communi in quarta decimarum fundatam habet intentionem.*
33 *Quarta decimarum iure communi debetur Episcopo ab Ecclesiis curatis, non autem ab ipsis Parochianis.*
36 *Decimæ prædij, quod in alicuius Parochia situm non est, pertinent ad Episcopum.*
37 *Parochiæ vbi distractæ non sunt, decimæ pertinent ad Episcopum.*
38 *Quarta decimarum est legis diœcesanæ à qua exempta sunt monasteria.*
39 *Quarta decimarum potest in totum tolli consuetudine, vel præscriptione, & idem de canonica portione.*
40 *Cathedraticum, quod ob honorem cathedræ Episcopalis sic dicitur, vltra procurationem Episcopus debetur.*
41 *Cathedraticum debetur per Presbyteros suis Episcopis, & solet dari in festo Natiuitatis, & Resurrectionis Domini.*
42 *Cathedraticum non potest præscribi licet per contrariam consuetudinem possit aliter introduci, &* num.45.
43 *Cathedratici taxa sunt duo solidi.*

44 Solidi

44 *Solidi duo pro Cathedratico soluendi sunt secundum taxam quæ antiquitus solui consueuit, attenta semper in huiusmodi taxatione, consuetudine illa, quæ bona, & rationabilis fuerit.*

45 *Cathedraticum non censeretur remissum, licet pleno iure liberaretur Ecclesia, nisi expressè ponatur.*

De Canonica portione Episcopo debita. §. I.

1 ANONICA portio, id est, pars à Canonibus instituta, vel approbata, est duplex; vna quæ debetur Ecclesiæ Parochiali, seu Rectori de singulis legatis, aut relictis factis Ecclesiæ apud quam eligitur sepultura *c. cùm super, de sepultur.* de qua in præsenti à nobis nihil agendũ est; altera quæ debetur Episcopo ab Ecclesiis suæ diœcesis, alia quæ debetur Ecclesiæ Parochiali, seu Rectori, *cap de his,* cum similibus, *cap. officij, de testam.* & nihil aliud est quàm certa bonorum portio debita Episcopo ratione oneris, quod in administratione sui Episcopatus sustinet, introducta ex similitudine legitimæ patri aut patrono debitæ, in bonis filij, vel liberti, ad instar cuius visum fuit Episcopo, qui pater, & spiritualis patronus est, ius ad certam in bonis suorum portionem competere; diciturque † Canonica portio pro
2 eo quod sit à Canonibus approbata, ac debita decretorum Canonum iure Siluest. *in summ. verb. Canonica portio, n.* 1. Frat. Ludouic. Miranda *in manuali Prælat. tom.* 2. *q.* 48. *art.* 1. *in princ.* latè Host. *in summ. tit. de sepultur.* & extat opusculum, de Canonica quarta portione Lapi, & aliud de eadem re Petri Vbaldi Perusini. Super qua Episcopus habet fundatam intentionem de Iure communi, Greg. *decis.* 519. *n.* 1. Rot. *dec.* 31. *n.* 5. *p.* 1. *diuers. & decis.* 402. *n.* 1. *p.* 1. *recent.* & fuit dictum *in Pacen. decimarum* 12. *Febr.* 1608. coram *Card. Sacrato,* Seraph. *decis.* 1449. *n.* 4.

3 Attento Iure certa portio fuit diffinita, scilicet quarta pars redditũum Ecclesiasticorum, & oblationum, cæterarumque obuentionum, quæ intuitu pietatis Ecclesiis inferioribus acquirebantur, *cap. concesso, c. de redditibus, c. mos est,* cum multis ibid. 12. *quæst.* 2. Postea verò tertia pars fuit assignata iuxta varietatem Prouinciarum eo adiecto onere, vt Episcopis incumbat fabrica Ecclesiarum inferiorum, vt in nostra Lusitania factum probat, *cap. priscis, cap. vnio,* cum aliis *ibid.* 10. *quæst.* 3. tamen egent, de illis bonis, quæ defunctorum iudicio relinquuntur Ecclesiis inferioribus, tertia pars ad Episcopos pertinet absque illo onere, *cap.* 1. vbi de hac re agitur, neque alicuius oneris mentio fit, *cap. certificari, de sepultur.* Aliquando quarta, aliquando medietas, iuxta diuersarum Prouinciarum diuersas consuetudines, *d. cap. certificari. c. requisisti, in princip. de testament.* Couar. *in cap. officij* 14. *in princip. eod. tit.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 209. *concl.* 5. Bertachin. *de Episcopo lib.* 4.
4 *p.* 4. *num.* 40. Aliquando verò † consuetudine spatio quadraginta annorum præscripta nulla Canonica portio debetur, Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p.* 2. *cap.* 14 *de quarta funeralium, num.* 29. post Innoc. Petrum Perusin. & Panorm. sequitur Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 9 *cap.* 12. *quæst.* 3. vbi *quæst.* 4. cum Siluest. *in*
5 *summ. verb. Canonica portio, quæst.* 2. resoluit † Episcopum non posse vi pacti renunciare iuri prædictæ quartæ, quando notabili damno Ecclesia læditur.
6 † Vnde in aliquibus Hispaniæ diœcesibus loco huius quartæ, quæ penitus abrogata est, subrogatum fuit ius quoddam Episcopale, quod vulgariter dicitur, luctuosa, quæ soluenda est ex bonis mobilibus beneficiarij mortui illius Ecclesiæ, quæ habebat quartam decimationum, & in aliquot locis est certa quantitas argenti, vel auri, vel in moneta, vel in materia: in aliis est pretiosior supellex quam habent beneficiarij prædicti. Et quamuis Capitula Ecclesiarum Cathedraliũ in certis locis habeant istam quartam mortuariorum ex aliquot piis locis, vel istam luctuosam subrogatam in locum ipsius, ex beneficiariis mortuis aliquarum Ecclesiarum Episcopatus, non per hoc desinit prædicta quarta, vel luctuosa esse ius Episcopale sua natura, licèt per accidens pertineat ad Capitula, cùm hoc habeant propter separationem bonorum factam inter ipsa Capitula, & Episcopos.

Regula igitur constituenda est in hac materia, 7
quod Episcopo debetur Canonica hæc portio de legatis relictis Ecclesiis, vel aliis locis, *cap conquerente, de officio Ord.* vbi gloss. *verb. mortuariorum, cap. requisisti, cap. vltim. de testam. cap.* 1. *cum sequent.* 10. *quæst.* 3. *c. de quarta, de præscript.* Mar. Anton. *var. resol. lib.* 1. *resol.* 112. *casu* 58. Franc. Leo *d. c.* 14. *n.* 6. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 209. *n.* 1. Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst.* 46. *art.* 3. Potissimum verò tribus ex causis, *prima* in recognitionem superioritatis, sicut cætera iura Episcopalia, de quibus *in d. cap. conquerente & in c. de quarta, & in cap. auditis, de præscript. Secunda* ob communicationem quæ inter Episcopum & Ecclesias reperitur, *cap. requisisti, vers. secus, de testam. Tertia* ob curam & cæleste pabulum, quod impertitur Ecclesiis inferioribus, vt satis deprehenditur ex *cap.* 1. ibi, *cælesti pabulo, de sepultur.* tenent omnes ex Abb *in c. officij* 14. *num.* 6. *de testament.* & ex Lap. *de canon. portione p.* 2. *num.* 1. † Episcopi autem 8
nomine hic intelligo Archidiaconum, aut quemuis alium Prælatum inferiorem, qui habet in ea Ecclesia iurisdictionem quasi Episcopalem. Ratio est, quia † Canonica est de lege iurisdictionis, Episcopo 9
debita iure Episcopali, Innoc. *in cap.* 1. *de statu Monach.* Vbald. *tract. de Canonica Episcop. cap.* 1. *numer.* 4. Planè cùm huiusmodi Prælati habeant illud in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis, habere etiam debent cum omnibus emolumentis connexis, & annexis, Vbald. *dict. tract. capit.* 5. *quæst.* 4. *princ. numero* 5. *vers. notandum.*

Ex quibus *primò* dubitari potest, vtrum si lega- 10
tum relinquatur loco exempto, debeatur Episcopo Canonica portio: Partem negatiuam, quæ vera est, sequuntur Innoc. & Doct. communiter *in cap. officij, de testam.* Vbi Abb. *num.* 6. Bald. *in l. si quis ad declinandam, col.* 6. *vers. iuxta hoc, de Episcopis, & cleric.* Siluest. *in summ. verb. Canonica portio, quæst.* 3. *num.* 4. Angel. *eodem verbo, num.* 7. Lap. *d. tract. quæst.* 4. Vbald. *eodem tract. cap.* 4. *quæst.* 6. Franc. Ludou. Miranda *dict. quæst.* 48. *art.* 2 nouissimè Alphons. de Leone *de officio Capellani quæst.* 4. *praxi* 6. *num.* 109. Pro quibus illud expenditur, quia huiusmodi Canonica de- 11
betur Episcopo, vel in recognitionem superioritatis, sicut cætera iura Episcopalia, de quibus *in d. cap. conquerente.* Vel ob communicationem, quę inter Episcopum, & Ecclesias sibi subiectas reperitur, *d. cap. requisisti, vers. secus.* Vel propter onus, quod sustinet in celebrando solemniter, Ordines conferendo, prædicando, atque alia omnia ferendo, quæ tam ad forum contentiosum, quàm pœnitentiale spectant, Vbald. *d quæst* 6. *num.* 5. quæ rationes nullatenus vigent respectu loci exempti, quia cum immediatè Pontifici subiiciatur, non oportet, vt soluatur aliquid Episcopo in signum superioritatis, quam non habet respectu illius loci: deinde nulla inter vtrumque reperitur communicatio, neque vlla cura

pastoralis, aut pabulum exerceretur. Vlterius facit, quòd † Episcopus neque exigit, neque percipit iura
12 Episcopalia in locis exemptis, *cap. luminoso*, 18. *q.* 2. *cap. cùm Episcopus*, 7. *de offic. Ordin. in* 6. vbi gloss. recepta *verb. exempto*; cùm solus Papa dicatur Ordinarius Episcopus exemptorum, *cap. nulla. dist.* 93. iuncta *gloss. vlt. ibid. c. auctoritate*, 4. *de priuileg. in* 6. Non ob-
13 stat text. *in Clem.* 2. §. *verum*, *de sepultur.* vbi † Religiosi, quamuis exempti, coguntur soluere Ecclesiæ Parochiali Canonicam portionem de omnibus obuentionibus, tam funeralibus, quam aliis quibuscunque, & quomodocunque relictis, quia respondetur textum illum non agere de iure Episcopali, sed de Parochiali, quod Parochis debetur propter ministerium Sacramentorum, & cætera Officia pastoralia, vt habetur *in d.* §. *verùm, in principio*, quæ omnia cum Parochus exercuerit in Parochianum, quamuis in loco exempto elegerit sepulturam, non mirum si Ecclesiæ Parochiali debeatur quarta illa portio, respectu cuius non deficit, immo etiam viget ratio debiti, cum tamen circa ius Episcopale supposita exemptione rationes omnes deficiant, vt modo considerauimus.

14 Illud tamen pro huius primæ dubitationis complemento aduertendum duxi, quod Ecclesia exempta, quæ habet Capellas vel populum non exemptum, tenetur Episcopo ad Canonicam, prout per text *in c. ex ore, de priuileg.* tenent Innoc. & Ioann. Andr. *in cap. in nostro, de sepultur.* Lap. *d. tract.* §. *quia num.* 6. *vers. secundò quæritur*, Vbald. *eodem tract. c.* 4. *quæst.* 5. & *quæst.* 8. *cum tribus sequentibus.* Erasm. à Cochier *de iurisdict. Ordin. in exemptos part.* 4. *quæst.* 6. *num.* 5. me citato *in hoc loco*. Ascan. Tamburin. *de Iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quam secularium Episcopis inferiorum*, *to.* 1. *disp.* 16. *quæst.* 13. *in fine.* Nisi populus pleno iure subiectus esset Eccle-
15 siæ exemptæ, Vbald. *d. cap. quæst.* 9. *num.* 3. † Pleno autem iure dicuntur Ecclesiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id est, in spiritualibus, & temporalibus eidem subiectæ sunt, *cap. quoniam*, 21. *de priuileg.* vbi gloss. & *in cap. cum & plantare*, §. *in Ecclesiis, verb. pleno iure*, *eodem tit.* quas ibi sequuntur Anton. *num.* 26. Cardin. 1. Dec. 12. & 16. Rebuff. *in concordatis, tit. forma mandati verb. plenum*, Cardin. Tusch. *litt. P. concl.* 364. *num.* 3. Sayr. *de censur. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 2.

16 *Secundò* dubitatur an hæc Canonica debeatur, si fiat legatum Ecclesiæ exemptæ tempore mortis, subiectæ vero tempore testamenti? In quo sequentes distinguendi sunt casus. *Primus* si vtroque tempore, testamenti scilicet, & mortis exemptio sit, non debebitur Canonica rationibus antea dictis. *Secundus*, si subdita sit tempore testamenti, exempta vero tempore mortis, non debebitur quoque canonica; quia inspicitur conditio, & status temporis, quo legatum cedit; non vero qui legatur, *l. post diem, ff. quando dies legat. l. quæ legata, ff. de regulis iuris*, Lap. *dict.* §. *quia de*, *num.* 12. *Tertius* si exempta sit tempore testamenti, subdita vero tempore mortis, debebitur canonica, quia inspiciendum est tempus mortis, non autem tempus testamenti, *l. si cognatus, ff. de rebus dub. l. generaliter*, §. *si homini libero, ff. de fideicomm. libert.* Vbald *d. cap.* 4 *quæst.* 7. *n.* 3. Denique an Regulares eximantur à solutione quartæ funeralium Episcopo debitæ, agit Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst.* 48. *art.* 6. & decisum fuit in Rota, vt videre est sequenti decisione, quam etiam post primam huius tract. impressionem impressam reperij, me *in hoc loco* citato apud Ascan. Tamburin. *de iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quàm secularium tom* 1. *disp.* 16. *quæst.* 14. *n.* 3. & me etiam citato nouissimè Alphons. de Leone *de officio Capellani q.* 4. *praxi* 6. *n.* 126.

R. P. D. Decano. Licien. quartæ funeralium Lunæ 15. *Ianuarij* 1618.

DOmini censuerunt Monasterium Clericorum Regularium, non teneri ad solutionem quartæ funeralium Reuerendissimo Episcopo, nam & si de iure communi ista quarta spectet ad Episcopum, vel Parochum, *Clement. dudum, de sepult. cap.* 1. & 4. cum aliis *eod. tit. cap. cum quis pariter, eod. tit. in* 6. attamen secus est quando Monasterium eximitur à dicta solutione, ad text. *in cap. priuilegia, dist.* 3. *cap. in nostra, de sepultur.* In casu autem, de quo agitur, nedum prædictum Monasterium, sed etiam tota Religio est exempta à dicta solutione quartæ funeralium, cum Paulus IV. & Gregorius XIV. dictis Clericis Regularibus communicauerit omnia priuilegia aliis Regularibus concessa, quare censentur etiam communicata priuilegia eximentia à dicta solutione quartæ, inter quæ adest priuilegium Iulij II. concessum Minimis de anno 1506. & alij eiusdem Pontificis concessum Minoribus de obseruantia anno 1511. sui Pontificatus 8. & aliud Pauli III. concessum Minoribus *anno* 1544. & postremo aliud Pauli IV. concessum Ordini Prædicatorum anno 1556. quæ per extensum refert Archangelus Caracia *de quarta funeralium cap.* 1. 17

Neque obstat Concil. Trident. *sess.* 25. *cap.* 13. *de reformat.* quia cùm istud Monasterium sit fundatum post publicationem Concilij, & quatenus esset fundatum ante, cùm non esset solitum soluere dictam quartam, Concilium ei non obstat, vt declarauit Sanctissimus Pontifex Pius V. *in sua Constit. de anno* 1567. quam refert Archangelus Caracia *loco citato* Gutierrez *de iuramento confirmat.* 2. *p. c.* 4. *n.* 3. Eman. Rodriguez *in quæst. regul. to.* 1. *q.* 41 *art.* 2. & ita etiam resoluit *Congreg. Illustrissimorum Interpretum*, & refert Rodriguez *loco prædicto*. 18

Quod autem hoc Monasterium fuerit fundatum post confirmationem Concilij, ex eo probatur, quia Concilium fuit confirmatum *die* 27. *Ianuarij* 1546. Religio autem Clericorum Regularium fuit confirmata à Clemente VII. 14. *Iunij* 1524. vnde per necesse inferendum est, quod hoc monasterium sit fundatum intra quadraginta annos, de quibus loquitur Concilium, & quatenus esset fundatum extra dictos quadraginta annos, non probatur quod esset solitum soluere quartam funeralium. 19

Neque est verum, quòd prædicta Constitutio Pij V. fuerit reuocata per Gregorium XIII. vt in eius Bulla, quam refert Nauarr. *in man. cap.* 27. *in fin.* quia cum dicta Bulla Pij plura contineret, per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilij, vt censuit *Congregatio Illustrissimorum Interpretum*, vt refert Caracia *loco citato*, qui etiam in fine tractatus refert ipsam declarationem, & bene aduertit Gutierrez *loco citato*.

Et ita fuit resolutum vna parte tantùm informante, de qua declaratione meminit Paulus V. *const.* 4. incip. *Decet Romanum Pont.* 20. *Augusti* 1605. dum tenet quòd cùm quæreretur, an Monasteria ante annos quadraginta ædificata deberent quartam funeralium soluere, Eminentissimi S. R. E. Cardinales Decretorum sacri Concil. Trid interpretes censuerunt Monasteria ædificata à quadraginta annis citrà, non teneri ad solutionem quartæ funeralium huiusmodi, si modò sint eius Religionis, cui à Sede Apost-

Apost. ante quadraginta annos indultum sit, vt eandem quartam non teneantur soluere Episcopo.

20 *Tertiò* quæri potest an sint aliqui casus iure exempti, in quibus quarta Episcopalis ex bonis quæ Ecclesiæ, vel aliquibus locis piis obueniunt, deduci non possit? Respondendum aliquos dari, quos enumerant Azor, *d.c.12.quæst.7.* Francisc. Leo *d.c.14. à n.6.* Siluest. *dict. verb. Canonica portio quæst.4.* Fr. Ludouic. Miranda *dicta q.48 art.3. concl.1.* Rota *in vna Syracusana quartæ, die Mercurij 5. Martij* 1586. coram *Illustriss. Seraph.* quæ reperitur impressa *decis.* 726. & per Quarantam *in summ Bullarij verb. quarta Episcopalis.*

21 *Primus* igitur casus est, quando aliquid relinquitur pauperibus in genere, quia tunc nulla debetur quarta. Gloss. *verb. decreuit, in c.1. de sepultur.* vbi Innoc. *n.1.* & Abb. *n.8.* Bald. *in l. id quod pauperibus, num. 30. vers. addo tertiam rationem, C. de Episcopis & cleric.* Roman. *cons.233. num.2. vers. tertio fallit*, Vbald. *de Canonica Episcop. c.5. num.10. & 11. c.7. num.* 15. & 50. Tiraquell. *de pia causa; priuileg.* 28. Francisc. Leo *d.c.14 num.9.* Azor. *d.c. quæst.9.* Seraphin. *dict.*

22 *decis.* 726. *num.1.* † Ratio est, quia quando relinquitur pauperibus in genere, relinquitur personis, non autem piis locis; de relictis autem personis non detrahitur quarta Episcopalis, iuxta text. *in c. ex parte, il terzo, de verborum signific.* Vbald. *vbi proximè.* Fr. Ludouic. Miranda *dicta q.48. art. 3. conclus.3.* Fallit autem casus iste in relicto facto pauperibus certi loci, quia tunc legatum videtur factum intuitu illius loci, & sic factum loco pio, vt post Ioann. Andr. limitant Abb. *in dict. cap.2. num.3.* & Petr. de Vbald. *dicto loco.* An & quando debeatur quarta de Missis relictis? Vide Alphons. de Leone *d. quæst.4. praxi 6. num.115.*

23 *Secundus* casus est, quando aliquid relinquitur pro ornamentis, cereis, fabrica Ecclesiæ, luminariis, anniuersariis, vel pro faciendo choro, pictura, Calice, ac aliis quæ ad perpetuum diuinum cultum leguntur, v. est text. *in cap. vltim. de testam.* vbi Abb. *num.2.* Couar. *num.4.* Petr. de Vbald. *de Canon. Episcop. c.6.* Lap. *de canon. port. part.2. à num.* 24. Valasc. *consult.105. num.13.* Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst.48. art.3. concl.1.* Francisc. Leo *d.c.14. numer.6.* Azor. *d. cap.12. quæst.7. casu 2.4. & 5.* Seraphin. *d. decis.* 726. *num.4.* Amplia etiamsi relinquatur pro operibus piis in genere, & executores distribuerint legatum in fabricam, luminaria, & ornamenta Ecclesiæ, vel in concernentia diuinum cultum Couar. *in d. cap. vlt. num.7.* & ratio est, quia distributio, quam facit executor, censetur facta ab ipso testatore, *l. vnum ex familia, §.1.* vbi Dyn. Bart. & Doct. *ff. de legatis* 1. secus si executores distribuerint legatum in vsum non priuilegiatum locorum piorum. Idem est iudicium si legetur aliquid pro prædictis ornamentis redimendis, ordinandis, vel reparandis, Fr. Ludouic. Miranda *vbi proximè.* nouissimè in generali Congreg. S.R.E. & vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apost. mōtis Quirinalis coram S.D.N. Vrban. VIII. & Eminentissimis S. R. E. Cardinalibus aduersùs hæreticam prauitatem Inquisitoribus generalibus à sancta Sede Apost. specialiter deputatis, die 8. Septembris 1625. *S.D.N. pro debito sui Pastoralis officij corrigere volens abusus nonnullorum in Statu Sedi Apost. mediatè vel immediatè subiecto existentium, qui libros à se compositos extra præfatum Statum absque vlla Ordinariorum, & Inquisitorum loci, vbi degunt, approbatione, imprimendos transmittunt, statuit, & decreuit, vt in posterum nemo in Statu prædicto degens, cuiusuis conditionis, gradus, ordinis, & dignitatis existat, libros de quauis materia tractantes, & vbicumque compositos audeat alio deferre, vel mittere imprimendos, sine expressa in scriptis approbatione Eminentissimi D. Cardinalis S. D. N. Vicarij, & Magistri sacri Palatij, si in vrbe: si verò extra vrbem existat, sine Ordinarij, & Inquisitoris loci illius, sine ab iis deputatorum facultate, & licentia operi præfigenda. Libros autem, quos contra præsentis decreti tenorem imprimi contigerit, præter alias pœnas arbitrio suæ Sanctitatis infligendas absque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expressè prohibitis haberi vult, & mandat, &c.*

Quod verò non debeatur quarta de relictis pro restauratione Ecclesiæ matricis, ædificatione, & reparatione Ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium, & aliorum locorum piorum, probat expressè text. *in d. cap. vlt.* ibi, *seu fabrica, & in d. cap. ex parte,* ibi, *vel ob fabricam.* Seraph. *d. decis.* 726. *num.3.* Procedit tamen hæc resolutio secundum aliquos, quando Ecclesia, cui legatum pro fabrica fit, indiget ædificiis, aut refectione parietum, secus enim si his non indigeat; quia tunc ex legato fabricæ facto ne fiat fraus Episcopo, aut parochiali, quarta detrahitur, ita Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst.48. art.3. conclus.* 1. Couarr. *in d. vltim. num.* 4. *vers. est tamen,* vbi dicit esse magis communem opinionem, Azor. *d. cap.12. quæst.7. casu* 3. Marc. Anton. Genuens. *in pract. Eccles. q.384. & q.444.* Verùm contrarium tenuerunt Goffred. Card. & Barbat. *in d. cap. vltim.* relati ab eodem Couarr. *loco proximè citato*, sequitur Francisc. Leo *d cap.14. num.8.* per text. *in cap. vobis, 12. q.2.* quia legatum Ecclesia non indigente seruandum est in futuram Ecclesiæ refectionem, & restaurationem. In hoc denique opinionum conflictu Rota *in dicta Syracus. quartæ,* tenet attendendam esse formam legati: si enim testator vult statim, vel in singulos annos aliquid pro restauratione Ecclesiæ, quæ reparatione non indigeat, tunc seruari poterit prior sententia; si verò legat pro restauratione Ecclesiæ, quoties ea indigebit, tunc posterior sententia contraria erit sequenda, & sub hoc articulo cadunt etiam relicta pro subuentione Ecclesiæ respectu luminarium, ornamentorum & aliorum ad cultum diuinum pertinētium, ex his namque non debetur quarta *d. cap. vltim.* si verò vsus est indeterminatus, & non destinatus perpetuò cultui diuino, tunc debetur quarta, *d.c. ex parte, & c requisisti, de testam.* 24

Tertius casus est quando aliquid legatur, vt omni anno fiat solemnitas alicuius Sancti, vel quod in aliqua Ecclesia constituatur præbenda, vel altare, aut pulpitum, vel aliud huiusmodi, Innoc. *in d.c. vlt.* Franc. Leo *d. cap.14. num.9. in princ.* Azor. *d. cap 12. q.7. casu* 7. F Ludou. Miranda *d.q.* 48. *art.3. concl.* 1. *vers. quinto,* vbi etiam quod de oblationibus non debetur quarta. 25

Quartus casus est quando quis in vita donat Ecclesiæ, videlicet ex donatione inter viuos, per *cap. de his, de sepult. & cap.1. de statu monach.* resoluunt Azor. *d.c.12. q.7. casu 9.* Fr. Ludou. Miranda *d.q.* 48. *art.3. concl.1. in fine.* 26

Quintus casus est quando legatur pro maritandis duabus puellis singulis annis, & pro vna puella cōsanguinea, quia aut sunt pauperes, & non debetur quarta, cùm legatum sit factum personis, & non locis, vt supra diximus: aut non sunt pauperes, & vltra præfatam rationem militat alia ratio, quod tale legatum non dicitur pium, & ideo ex eo quarta non debetur, vt conclusum fuit per Rotam *in dicta Syracusana quartæ,* coram Seraph. *d. decis.726. numer.* 6. Idem iuris est si quid legetur certo alicui clerico, vel leprosis, qui in certo loco curantur, vel Religio- 27

tract.cap.7.quaest.2.num.14. in fine, itaut in prædicta quarta decimarum, de Iure communi fundatus sit, Tyndar.d.num.71.Rebuff.de decimis,q.3.num. 14. & q.7.nu.11.Moneta loco proximè citato, Rota decis.31. num.5.part.1.diuers.& decis.402. num.1.part. 2. & in Caurien. seu nullius iurisdictionis, 1576. coram Lauretano, & in Toletana pratensarum redecimarum 19. Nouembris 1585. coram D. Aldobrandino, postea S. D. Clemente VIII. impressa per Marchesan.de commission. part. 1. pag. 682. Rota etiam in Pacen. decimarum 12.Februarij 1608.coram Illustrissimo Cardinal. Sacrato, & in Nouarien. decim. 15. Aprilis 1611. coram Illustrissimo Cardinali Ludouisio, nunc S. D. N. Gregorio XV. inter eius impressas decis. 519.num.1.& 2. Vnde Rota eadem apud Seraphin. decis.1449.num.4.reprobauit opinionem illorum, qui tenuerunt istam quartam non de Iure communi, sed consuetudine ad Episcopum pertinere. Hinc Episcopus dicitur habere coæquale ius cum parocho ratione dictæ quartæ, Rota in Conchen. decim. dell. Infantado, 18. Decembris 1617. coram Reuerendissimo Patre Domino Andrea. Bene verum est, quod non potest exigere immediatè istam quartam à laicis, sed illam exigere debet à parocho, cap. conquerente. de offic. Ordin. Seraphin d.decis.1449.n.5. & 6.Gregor. XV.decis.519.num.2.& 3. Lotter.de re benef.lib.1.q. 20.n.8. cum sequentibus, Greg. XV.decis.519.num.2. Canaler decis.487 num.1. Duran. decis.310. num. 2. part.2. vbi tenet Episcopum habere Iuris assistentiam & intentionem fundatam in perceptione quartæ decimalis cum non agitur contra laicos, sed contra Rectores.

Et hanc opinionem, quòd Episcopus fundat intentionem suam super quarta decimarum, de Iure debita, firmanit Rot. decis.31. num.5 part.2. diuers. & nouissimè in Nouarien. decimarum 7. Maij 1627. coram R. P.D. meo Pirouano.

Nec obstat quod supradicta opinio bene procedit contra Rectorem, à quo Episcopus exigere debet suam Canonicam portionem, non autem contra parochianos incolas, qui tenentur respondere de decimis suo Rectori, & non Episcopo, cap.cùm contingat, de decimis, ibi, quòd cum perceptio decimarum ad parochiales Ecclesias de Iure communi pertineat, & c.cùm in tua, eod.tit.ibi, alioquin Parochialibus exoluantur, ad quas de Iure communi spectat perceptio decimarum, Castr.cons.38.per totum p.1.Seraphin.decis.519. n.2.& decis.1449 n.5.

Quia Host. sentiens hanc contrarietatem illam conciliat in d.cap.cùm contingat n.1. vers.vnde, nam verum est quod c quoniam, & cap. dudum, de decim. dicunt Episcopum fundare suam intentionem in portione Canonica, in c. cùm contingat, & in cap. cum in tua, de Iure communi decimas spectare ad Ecclesias Parochiales: sed, inquit ille, Episcopus fundat quoad Canonicam, Parochialis verò Ecclesia quoad alia, & ita vna dispositio aliam non destruit, sed bene inter se conueniunt, & Ioan.Andr. in d. cap.cum contingat, n.4.sequitur hanc distinctionem; propterea aut Rector non est in causa, aut neglexit exigere decimas.& Episcopus pro sua portione Canonica potest agere iure proprio, aut si vult agere pro omnibus decimis, etiam potest, sed nomine Ecclesiæ Parochialis, cui tenetur illas conseruare, cap. fin de success. ab intest Host.in d. cap. cùm contingat. n.2.& Ioan. Andr.in d c. quoniam num. 3. asserentes Ordinarios habere etiam fundatam intentionem quoad petitionem nomine suarum Ecclesiarum Parochialium, quòd etiam admisit Rota in Carien. decimarum 13. Martij 1587. coram Orano, & per hanc distinctionem conueniunt decisiones coram bon.mem. Cardinal. Pamphilio, & bon mem. Iusto in Conchen. decimarum dell' Infantado, quæ referuntur in decis.442.485. & 520.part.1 recentior.& postmodum coram bonæ mem. Andrea 18. Decembris 1617. in quibus fuit firmatum Episcopum habere in prædiis decimatoriis Ius reale, & coæquale cum Rectoribus, & esse inter se quasi portionarios, & prout tales nuncupantur per Host in dict. cap. quoniam, & Ioann. Andr. num. 3. de decim. quæ realitas, & coæqualitas tolli non potest per negligentiam, aut malitiam Rectorum non comparentium: cum sit fundata in proprio Iure immediato, non autem mediato ex persona Rectorum: similiter si idem Rector est in causa, & Episcopus simul agentes contra laicos Parochianos, minor esset difficultas, quia vterque agit ex Iure suo, & admittitur ista simultanea actio in Cernien.decimarum 22. Aprilis 1602.coram Penia. Ac demum quando Rector nec est in causa, aut negligit, sed esse, aut agere, aut negligere non potest, quia decimæ ad illum non pertinent, tunc Iura non prohibent quin Episcopus fundet intentionem suam contra laicos, & alios quoscunque pro decimis prædialibus, c. fin. de success ab intestato, cap.quoniam, & cap.dudum, de decim. & idem admittit Rot.in Possanien.decimarum 18. Martij 1591. coram Gypsio: ex quibus patet consequentia, quam faciunt Castr. in d.cons.59.& Gregor.decis.519 non esse tutam, quod decimæ debent percipi à Rectoribus, & ab ipsis Episcopi exigunt quartam, & sic mediatè, non autem immediatè à laicis, qui etsi c. cum contingat, & c.cùm in tua, expressè dicant perceptionem decimarum de Iure communi pertinere ad Ecclesias Parochiales, non tamen excludunt Episcopos, quin & ipsi fundent intentionem quoad eorum Canonicam portionem, iuxta c.quoniam, & c.dudum, eodem tit.attenta compatibilitate, quam ponit Host. vt dicebam in d cap. cum contingat.n..vers.non obstat. Colliguntur hæc ex decisione in d. Nouarien. decimarum, coram Reuerendissimo Patre Domino meo Pirouano. Ex quibus

35 Primò infertur, hodie Iure communi deberi Episcopis quartam decimationum ab Ecclesiis Curatis, non autem ab ipsis Parochianis: nam parochiani tenentur Ecclesiis, Ecclesiæ vero Episcopis decimas soluere, secundum gloss.verb. decimationum, in dicto cap. conquerente.

36 † Quando prædium non est in alicuius parochia situm illius decimæ pertinent ad Episcopum, cap. quoniam, vbi Abb.num. 2. & 4 cap.dudum.gloss. verb. iure communi in cap. cùm contingat, de decimis. Rebuff.d.quaest.7.num.8.Tyndar. d.tract.num.69. Azor.instit. moral part.1 lib.7.cap.36. quaest.9.& censuit Rota in vna Pacen, decimarum dell' Hebrero 9.Iunij 1603.& 21.Iunij 1604. coram Reuerendissimo Domino Coccino Rotæ Decano, inter eius impressas decis.485. num.1. & in vna Placentina decimarum personalium de Trugillo, 18. Martij 1616. coram Reuerendissimo Patre Domino Buratto, & in Conchen. decimarum dell' Infantado, 18. Decembris 1617.coram R. P. D. Andrea.

37 † Idem dicendum est, vbi Parochiæ non sunt distinctæ. Tyndar. & Azor, proximè citati, Rota in Ciuitaten decimarum, 26. Martij, & 28. Iunij 1618. coram R.P.D Verospio, Lotter.d.lib.1 quaest.20.n.103.

38 Infertur secundò nulla monasteria, vel Ecclesias inferiores, exceptis Parochialibus, debere istam quartam, attento Iure communi, cùm eodem iure ad nullas alias Ecclesias pertineant decimæ, ex quibus ista quarta detrahitur. Vnde sequitur illam esse legis diœcesanæ, Cochier de iurisdict. Ordin.in exempt. part.1.

part.1.q.15. num.6.à qua exempta sunt monasteria, Abb.in c.1.de statu monachor.Bertachin.tract.de Episcopo,lib.4.part.2.q. 55.n.80.quos refert,& sequitur Cochier.d.part.1.q.16.

39 Infertur tertiò consuetudinem posse variare circa solutionem huius quartæ decimationum; potest enim in totum tollere illam, cum præscribi cursu temporis quadraginta annorum valeat contra Episcopum,d.c de quarta,Lotter.d.lib.1.q.20. num. 106. Vnde hodie tertia decimationum ab aliquibus Ecclesiis debetur Episcopis;ab aliis vero nec tertia,nec quarta. Et in aliquot Episcopatibus hæc tertia, vel quarta decimationum debetur Capitulis Ecclesiarum Cathedralium propter separationem factam inter Episcopos, & Capitula ex conuentione illorum,ex quo tamen non sequitur istam quartam, vel tertiam non esse ius Episcopale sua natura. Hinc Canonica portio de qua supra egimus,Episcopo,vel Ecclesiæ parochiali debita pro parte, vel in totum consuetudine,seu præscriptione potest tolli,& ad id sine titulo sufficit tempus, de cuius initio non sit memoria, quia illud habet vim tituli: cum titulo vero sufficit tempus quadraginta annorum, ita post Panorm.& Syluest, resoluit Fr. Ludouic. Miranda d.q.48.art.5.conclus.2.

De Cathedratico, siue Synodatico Episcopo debito. §. III.

40 Cathedraticum, quod ob honorem Cathedræ Episcopalis sic vocatur, *d.cap. conquerente, de offic. Ordin.cap. pastoralis, de donat.* Flamin. *de confident.q.15.num.5.* Beller.*disquisit. cleric. part.1.tit.de clerico debitore §.15.num.7. vers.appellatur*, & quandoque nuncupatur synodaticum, quia in Synodo solui consueuit,*cap.olim, de censib.* Host *in dict.cap.3. conquerente num.12.* Bellet.*loco citato* gloss.*verb. duos solidos in cap. conquerente, de offic. Ordin.* Lotter. *dict. lib.1.quæst.21.num. 24* Gratian. *discept. forens. tom.4 cap.620. num.1.* vltra procurationem Episcopis debetur, gloss. *in summ. & cap. 1. & cap. inter cætera,10.quæst 3.*Francisc Leo *dict.cap.14. numer. 5.* Zerol. *in praxi Episcopali part. 1.verb.ius Cathedra-*
41 *ticum*, vbi *in §. 1*, asserit, quòd† debetur per Presbyteros suis Episcopis, & quod solet dari pro festo Natiuitatis, & Resurrectionis Domini, & *in §. 4.*
42 † resoluit quòd non potest præscribi, licèt per contrariam consuetudinem, possit aliter introduci, de quo etiam Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut. 182.*
43 Bellet.*dict. tit. de clerico debitore §.12.nu.13.*†Taxam autem huiusmodi cathedratici vsque ad duos solidos ponit gloss. *in dict. c. conquerente, de officio Ordin.verb.duos solidos,* Pauin. *tract. de visit part.1.q. 5. n.13.* Rota *decis.465.num.1.p.2.recentiss.in posthum.* vbi *numer. 7.* quòd de consuetudine potuit augeri, Lotter.*d.quæst.21.num.53.*Gratian.*d.c.620.numer.3.* qui soluendi sunt secundum taxam, quæ antiquitus solui consueuit, Bald. *consil. 23. vol. 1.* quem refert Aloys.Ricc.*d resolut.182.numer.1.* Henric. Bottæ.*de Synodo Episcopi part.3.nu.81. & 90.*Pauin.*de visitat. part.1.quæst.9.num.13.*Gratian.*dict.cap. 620. num. 4.* Surd.*cons.454. num.12.* Sed † quia solidorum valor
44 conformis non est, immo varius, attenta diuersa Prouinciarum taxatione, vt per Couarruu.*lib. 1. variar.c.11.num.3.de veter. numism. cap. 6. numer. 5.* Gregor.*l.9.verb.de Oro,tit.4. part.5.* Gutier. *de iurament.confirmat. part.1.cap.7.numer.4.* Surd.*consil.454. num.11.*Molina *de iustit tractat.1. disput. 278. vers. dubium tamen est*, Christoph. de Paz *in scholiis ad leges styli,l.84,à num.1.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap.51. num.14.* ideo attendenda est diuersarum Cathedralium consuetudo bona, rationabilis in eius taxatione, Zerola *in praxi Episcopali dict. verb. ius Cathedraticum, §.5.* Aloys. Ricc. *dict. resolut.182.num.1.in fine*, Piasec. *in praxi noua Episcop. part.2.cap.2. numer.20.* vbi resoluit etiam quod cum Cathedraticum detur in signum subiectionis, & in honorem Cathedræ, nullo tempore præscribi potest quominus debeatur, nisi concurrat tempus immemorabile, Bottæ.*dict. part.2.à numer. 91. cum sequentibus*, Bald. *de præscript. part. 1.part. 5. princ. quæst.16. num. 3. & part.6.in princip.numer. 2.* Gratianus *d.cap.620.à num.5.* Amplius neque Episcopus posset eximere Ecclesias sibi subiectas à solutione Cathedratici. Abb. *in cap. cùm venerabilis 21. numer.3.*& ibi Anan.*num.4.in princip. de censib.* non enim venit in generali dispositione,*c. pastoralis, de donation.* Bottæ *part.3.num.83.* Gratian.*d. cap. 620. num.10.& 11.* Vnde licèt pleno iure liberaretur Ecclesia, adhuc non censeretur remissum Cathedraticum,nisi expressè ponatur, gloss.*in d.cap.Pastoralis, de donat.*nemo enim censetur esse sine subiectione, alioquin censeretur acephalus, *cap. nulla ratione, distinct.93.*Regulares tamen ab illius præstatione sunt exempti,*cap.inter cætera,10.quæst.3.*Lotter.*d. lib.1.q. 21.ex num.73.*

ALLEGATIO LXXXVII.

Episcopus charitatiuum subsidium quando & à quibus exigere possit?

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur qui de charitatiuo subsidio tractarunt.*
2 *Charitatiuum subsidium dicitur charitatis auxilium quia à principio ex charitate peti debet, non per vim extorqueri.*
3 *Charitatiuum subsidium petitur quando reditus propriæ Ecclesiæ non sufficiunt.*
4 *Diuites possunt compelli officio iudicis ad dandam eleemosynam egentibus tempore magnæ famis, & necessitatis.*
5 *Episcopus,subsistente manifesta,& rationabili causa, potest subditos clericos compellere ad charitatiuū subsidium soluendum.*
6 *Iudex in causa propria potest esse Episcopus subsistente manifesta & rationabili causa,quæ spectet ad dignitatem, & honorem Ecclesiæ.*
7 *Episcopi,Archiepiscopi, Primates,seu Patriarchæ in ciuitatibus,& diœcesibus suis possunt data manifesta & rationabili causa subditos ad subsidium charitatiuum cogere.*
8 *Charitatiuum subsidium exigere potest Episcopus electus & confirmatus, licet nondum consecratus.*
9 *Archiepiscopus, Primas, & Patriarcha ab Ecclesiis, & clericis suæ prouinciæ extra diœcesim suam, iure subsidium charitatiuum exigere non possunt.*
10 *Administrator, seu coadiutor datur Episcopo per Papam vel Ecclesiæ Cathedrali vacanti, potest à subditis illius Ecclesiæ exigere charitatiuum subsidium.*
11 *Charitatiuum subsidium debet Episcopus exigere cum consilio Capituli sui, & clericorum.*
12 *Vicarius generalis Episcopi non potest charitatiuum subsi-*

subsidium exigere, nisi specialis ipsius Episcopi mandato.

13 *Capitulum Sede Episcopali vacante potest charitatiuum subsidium exigere.*

14 *Capitulum Sede vacante non potest statutum condere quo charitatiuum subsidium in futurum ex parte minuatur.*

15 *Cardinales in Ecclesiis suorum titulorum charitatiuum subsidium petere possunt.*

16 *Legatus Papæ habet ius exigendi charitatiuum subsidium ab Ecclesiis prouinciæ delegatæ.*

17 *Prælati Episcopo inferiores non possunt de iure subsidium charitatiuum exigere, sed priuilegio, vel consuetudine.*

18 *Abbates vel Priores non possunt exigere charitatiuum subsidium ab Ecclesiis secularibus, vel Regularibus monasteri is sibi non pleno iure subiectis.*

19 *Præpositus, siue Præfectus totius Ordinis Regularis potest charitatiuum subsidium petere à monasteriis Ordinis sui pro sumptibus necessariis ad gubernationem ordinis, si aliunde non habeat bona.*

20 *Commendatarius perpetuus Ecclesiæ Cathedralis habet legitimam administrationem, & potest exercere iurisdictionem, quæ competeret Episcopo titulato.*

21 *Commendatarius perpetuus Ecclesiæ Cathedralis potest exigere charitatiuum subsidium ab Ecclesiis sibi subiectis.*

22 *Papa charitatiuum subsidium potest exigere ab omnibus clericis & Ecclesiis.*

23 *Papa liberam habet administrationem omnium beneficiorum, & est dominus, & ordinarius cunctorum, & Episcopus vniuersalis Ecclesiæ.*

24 *Exemptio generalis non censetur eximere à charitatiuo subsidio per Papam imposito.*

25 *Charitatiuum subsidium non potest præscribi.*

26 *Prælatus, qui potest charitatiuum subsidium exigere, debet prius congregato Clero cum charitate, & humilitate ei exprimere causam suæ indigentiæ.*

27 *Causa ad charitatiuum subsidium exigendum debet esse manifesta, & rationabilis.*

28 *Causa manifesta, & rationabilis, quæ dicatur in exigente charitatiuum subsidium ostenditur.*

29 *Charitatiuum subsidium potest exigere pro sua consecratione, vel pro solutione debitorum in Ecclesiæ vtilitatem contractorum.*

30 *Charitatiuum subsidium potest exigere Episcopus si magnas fecerit expensas in negotiis totius diœcesis communibus pertractandis.*

31 *Charitatiuum subsidium potest Episcopus exigere pro fabrica suæ Ecclesiæ, vel alia re continente illius publicam vtilitatem, vel conseruationem.*

32 *Charitatiuum subsidium exigere potest Episcopus, si iter facturus sit ad Papam, vel Imperatorem, vel Regem ob Ecclesiæ suæ vtilitatem.*

33 *Charitatiuum subsidium potest exigere Episcopus si visitaturus sit limina Apostolorum.*

34 *Charitatiuum subsidium potest exigere Episcopus si velit ire ad Concilium Prouinciale.*

35 *Charitatiuum subsidium potest exigere Episcopus, si impensas necessarias, & alicuius momenti fecerit in aduentu Imperatoris, Regis, vel Principis.*

36 *Episcopus quoties rationabilis causa subsit, non solum semel, sed etiam pluribus vicibus potest charitatiuum subsidium exigere.*

37 *Charitatiui subsidij summa quæ sit exigenda ostenditur.*

38 *Charitatiuum subsidium clerici ex vrgenti causa possunt compelli soluere vltra taxam solitam.*

39 *Charitatiuum subsidium ratione beneficiorum potest Episcopus exigere à Clero, & Ecclesiis suæ ciuitatis, & diœcesis.*

40 *Laici charitatiuum subsidium soluere non compelluntur.*

41 Cap. cùm Apostolus, §. prohibemus, de censibus, *declaratur.*

42 *Feudi ipsius quarta pars annui reditus pro subsidio charitatiuo est soluenda.*

43 *Capitulum, seu Canonici Ecclesiæ Cathedralis tenentur Episcopo suo præstare charitatiuum subsidium.*

44 *Charitatiuum subsidium non debetur ex distributionibus quotidianis inspecto iure communi, nisi contrarium fuisset statutum.*

45 *Monasteria non tenentur præstare Episcopo charitatiuum subsidium.*

46 Clemen. 1. & 2. de censibus, *declaratur.*

47 *Exemptæ Ecclesiæ non tenentur præstare Episcopo charitatiuum subsidium, quod vt intelligatur ibi ostenditur.*

48 *Clerici nullum Ecclesiasticum beneficium habentes non possunt cogi Episcopo præstare charitatiuum subsidium.*

Subsidium an solui debeat de bonis relictis pro capellaniis non collatiuis, remissiuè. ibid.

49 *Clerici pauperes, qui ex redditibus suorum beneficiorum nihil habent vltra honestum victum, minimè cogi possunt ad charitatiuum subsidium præstandum.*

50 *Beneficium habens, sed nullos fructus aliquo fortuito casu percipiens, ad subsidium charitatiuum non tenetur.*

51 *Rector Ecclesiam habens in vna diœcesi, prædia vero in alia, tenetur soluere charitatiuum subsidium Episcopo in cuius diœcesi sita est Ecclesia.*

52 *Pensionarius an teneatur ad subsidium charitatiuum? ostenditur.*

53 *Charitatiuum subsidium, cui Episcopo sit soluendum, quando Ecclesia est in confinio duarum diœcesum? ostenditur.*

54 *Successor in beneficio soluere subsidium cogitur, quod antecessor beneficiariis non soluit.*

55 *Hospitalia quando teneantur ad charitatiuum subsidium: ostenditur.*

56 *Subsidij Hispanici prima concessio de trecentis millibus ducatis auri.*

57 *Subsidij Hispanici secunda concessio.*

58 *Milites S. Iacobi de Spata (excepta tamen magistrali mensa) & quatuor mendicantium Ordinum Fratres immobilia possidentes ad subsidiorum hactenus non solutorum solutionem tenentur.*

59 *Subsidij Hispanici concordia inter vniuersum Clerum Regnorum Castellæ, & Legionis, & Regem Catholicum inita.*

60 *Excusatum subsidium in Regnis Hispaniarum quando incœperit, & quomodo soluebatur, & ad quod tempus?* & num. 61.

62 *Excusati ad concessionem tenentur S. Hieronymi & Cistercienses Ordinum Religiosi.*

63 *Pensionum ratione à S. R. E. Cardinalibus obtentarum an excusatum solui debeat?*

64 *Cruciatæ, subsidij, & primæ decimæ excusati officia vendi non possunt.*

65 *Milliones quando incœperint.*

66 *Millio*

1 DE charitatiuo ſubſidio peculiares edidere tractatus Barthol. Bellencinus, Remig.de Gonnis, & Franciſc.Pauilius,& aliqua tractarunt Duē.*reg* 89. Menoch. *de arbitr. caſu* 178.& 179. Nauarr *conſ.*10. *in antiq. aliàs* 5. *in nouis , ſub tit. de cenſibus* , Sayr.*in floribus deciſ. ſub eod. tit. deciſ.* 11. Quaranta *in ſumm Bullarij, verb. Concilium prouinciale num.*8. Azor.*inſtit. moral. part.*2. *lib.*9. *cap.* 14. Cened.*ad Decretal. collect.* 115. *à num.* 6. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop.part.* 2.*c.*2.*n.*11. Bellet *diſquiſit. cleric. part.* 1. *tit.de clerico debitore* §. 12. nouiſſimè Alphonſ. de Leone *de officio Capellani q.*5.*ſect.*17. *n.*258.*cum ſeqq.*

2 Charitatiuum ſubſidium ſecundùm Hoſt.& alios *in cap. conquerente , de officio Ordin.*dicitur charitatis auxilium , quia à principio ex charitate peti debet, nō per vim extorqueri, vt colligitur ex *cap.ex part. de cenſibus* , & appellatur ſubſidium,quia ſicut ſubſidiaria actio datur quando deficit propria , & ſpecialis actio,vt *in* § *fin.Inſtit.ad leg.Aquil.*& *in* §.*fin.*
3 vbi gloſſ.*Inſtit. de interdict.* ita† hoc ſubſidium petitur quando reditus propriæ Eccleſiæ non ſufficiunt pro oneribus incumbentibus , Bellencin *dict. tract. de charit.ſubſid.quæſt.*14. Azor.*d.cap.*24.*quæſ.*2. Guid.Papæ *deciſ.* 371. quem refert Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ.part.*1.*collect.*52.Bellet. *d.*§.12. *num.* 6. Præſcribi autem nunquam poteſt ; eſſet enim præſcribere contra charitatem,Bellencin *q.*45,Piaſec.*d. n.*11.Bellet.*d.*§.12.*à n.*9.

Quamuis huiuſmodi ſubſidium charitatiuum di-
4 catur charitatis auxilium,tamen cum officio Iudicis poſſint diuites compelli ad dandam eleemoſynam egentibus tempore magnæ famis , & neceſſitatis, Azor.*inſtit.moral.part.*2.*lib.*12.*c.*13.*quæſ.*3. Henriq. *in ſumm. lib.* 13.*cap.*17. §.5.*in fine*. Surd. *de aliment.*
5 *tit.*3.*quæſt.*3.*n.*27. Sic † Epiſcopus ſubſiſtente manifeſta , & rationabili cauſa poterit ſubditos clericos compellere ad huiuſmodi ſubſidium ſoluendum. Ita Hoſt. Ioann. Andr. Butr. & Abb.*in cap. cùm Apoſtolus,de cenſib.*& plures alij,quos refert,& ſequitur Rendina *in promptuario recept. ſent. tit.* 38. *num.* 12. me citato *in hoc loco* nouiſſimè Xammar *de officio Iudicis part.* 1. *quæſt.* 24. *num.*81. immo Lap. *alleg.*20. quæ incip. *Si vacante* , dicit poſſe Epiſcopum propter hoc clericos excommunicare , quod probat ex *Clem.frequens, de exceſſ. Prel.*& demum per cenſuras poſſe ipſum Epiſcopum compellere ſibi ſubditos ad charitatiuum ſubſidium ſoluendum , reſoluunt Alexand.de Neuo *conſ.*58.*n.*5. Boër.*deciſ.* 136.*num.*1.& 2.Hoſt.*in cap.cum Apoſtolus,de cenſib. num.*7.& 8. vbi Abb. *num.* 5. Innoc. Anch. & alij Bellet. *d.*§.12. *num.* 25. Et Auditores Rotæ *in nouis deciſ.* 425. aliàs 23 quæ incip. *Item extra Rotam petebatur conſilium* , dicunt poſſe Epiſcopum in ſua diœceſi edictum proponere , vt vbicunque clericus beneficium habens non ſoluerit ei charitatiuum ſubſidium infra certum tempus , ſit excommunicatus.

Nec obſtat quòd Epiſcopus videatur eſſe iudex in 6
cauſa propria contra *l.*1.*C.ne quis in ſua cauſa* quia reſpondetur , id non procedere ratione notorij & manifeſti, Alex.Trentacinq.*loco infrà citando num.*6. D. Barboſ.*in l.ſi de vi num.*143.*ff.de iudic.*tum etiam quia ſubſtente manifeſta,& rationabili cauſa , quæ ſpectet ad dignitatem, & honorem Eccleſiæ,poteſt Epiſcopus eſſe iudex in cauſa propria, *cap Romana, de pœnis* , cum traditis per Zerol. *in praxi Epiſcop. part.*1.*verb.Epiſcopus*, Alexander Trentacinq.*variar. reſolut.lib.*2.*tit.de iudic.reſolut.*5.*num.*7. Marta *in votis nouiſſ deciſ.voto* 57.*num.*23.Surd,*conſil.*50.Aloyſ. Ricc. *in deciſion.Curiæ Archiepiſcop.Neapol part.*1.*deciſ.* 244. Eſt enim Epiſcopus ſic Iudex competens in cauſa ſuæ Eccleſiæ , Puteus *deciſ.*110. *numer.*3. *part.* 2. Nauarr. *conſ.*21 *numero* 17. *de ſentent.excom.* Marant. *de ordine iudic.part.*4.*verb.ſeculare , vel Eccleſiaſt num.*26 Caſſad.*deciſ.*6.*num.*1.*de priuileg.*Cæſ. de Graſſis *deciſ.*4 *num.*1.*cum ſeqq. de except.* Sbroz. *de offic. vicar. lib.*3.*quæſt.*60. Marc. Antonin.*var.reſolut.lib.*1. *reſolut.*48 *ſub num.*8.quos refert Sperell. *in deciſionib.fori Eccleſ.deciſ.*93.*à num.*1. vbi *numer.* 18.*in princ.*ſubdit Epiſcopum in cauſis Eccleſiæ ſuæ poſſe Iudicem agere,ſed aliqua ratione allegari ſuſpectum.

Et nota pro huiuſmodi ſubſidio charitatiuo poſſe relaxari executionem non obſtante appellatione, Caputaq,*deciſ.*228.*part.*1.quem refert Bellet.*d.*§.12. *num.*34.

Huius alleg. materia in tres diuidetur articulos, *primò* examinabitur , qui poſſunt huiuſmodi ſubſidium exigere ? *ſecundò* quibus ex cauſis:*tertio* à quibus perſonis ?

Charitatiuum ſubſidium qui poſſint exigere ?

EPiſcopi,Archiepiſcopi , Patriarchæ,ſeu Prima-
tes , in ciuitatibus,& diœceſibus ſuis poſſunt, 7
data manifeſta , & rationabili cauſa licite ſubditos cogere (cum charitate tamen,& dubio moderamine)ad charitatiuum ſubſidium ſoluendum, quo ſuis conſulant neceſſitatibus , ita probant text.*in cap. conquerente,in fine,de officio Ordinarij, & in cap. cùm Apoſtolus*,§. *prohibemus , de cenſibus* , poſt alios Oldrad.*conſ.*104.& 234. Lap.*alleg.*20. Duen.*regul.*89. Palat.*in repet.cap.per veſtras,notab.*2.§. 27.*à num.* 10. Caſſan.*in conſuet.Burgund.rub.*1.§.4 *gloſſ.à num.* 13. Menoch *de arbitr.caſu* 178. *num.* 1. Cened.*ad Decretal. collect.*115.*numer.*6.Nauarr.*conſil.*7. *ſub tit. de cenſibus , in antiq.*Sayr. *in floribus deciſionum ſub eodem tit. deciſ.*7. Piaſec.*in praxi noua Epiſcop. part.*2, *cap.*2.*numer.*11. Bellencin. *d. tract.de charitatiuo ſubſidio,quæſt.*1.*num.*1. Azor.*d.cap.*15. *quæſt.*5. Franciſc.
de Alfaro *de officio fiſcalis , gloſſ.*9. *num.*16. † Quod 8
quidē ſubſidium exigere poteſt Epiſcopus electus, & confirmatus , nondum conſecratus , Bellencin. *quæſt.*9. Azor.*d.quæſt.*5.*in fine* ,ex eo , quia hoc eſt iuriſdictionis, non Ordinis *d. c. conquerente,in fine.* Et hoc intelligendum eſt ſemper , quando ille ex ſuo proprio , vel per ſe non poteſt ſatisfacere, niſi petat tale ſubſidium charitatiuum, Hoſt.*in cap. cum Apoſtolus* § *prohibemus num.*7. vbi Abb.*num.*5.*ante fin.de cenſib.*Alex.de Nouo *conſil.*57.*n.*1.& *conſil.*58. *num.*1.& 4.Menoch.*de arbitr.caſu* 520.*n.*10. Bellet. *d.*§.12.*n.*6.

9 Archiepiscopus, Primas, & Patriarcha ab Ecclesiis & clericis suæ prouinciæ extra diœcesim suam iure tale subsidium exigere non possunt, quamuis consuetudine recepta alicubi id fortassis possint, Bellencin. *d. tr. q.* 2. Azor *d cap.* 14. *quæst.* 5. *vers. sed dubiæ quæ-*
10 *stionis est.* † Administrator verò, seu coadiutor datus Episcopo per Papam, vel Ecclesiæ Cathedrali vacanti, potest à subditis illius Ecclesiæ exigere charitatiuum subsidium, per text. *in c. is cui, de elect. lib.* 6. *& in cap. vlt. in fine, de supplenda negligent. Prælator. eod. lib.* Bellencin. *q.* 8.

11 Et quando Episcopus à Clero suo exigere vult charitatiuum subsidium, debet facere cum consilio Capituli sui, & etiam ipsorum Clericorum, per text. *in cap. nouit, & in cap. quanto, de his quæ fiunt à Prælatis*, resoluunt Innoc. Ioan. Andr. & Anton. de Butr. *in d. cap. cùm Apostolus.* Bellencin. *q.* 10. Alexand. de Neuo *consil.* 58. *n.* 3. Bero *cons.* 81. *n.* 40. *vol.* 1. Bellet. *d.* §. 12. *n.* 8.

12 Vicarius generalis Episcopo non potest tale subsidium exigere, nisi speciali ipsius Episcopi mandato; hoc enim nullo iure est illi concessum, proinde in generali mandato, quod accipit ab Episcopo, non continetur, Bellencin *q.* 21. Azor. *d. c.* 14. *quæst.* 5. *vers. Vicarius.*

13 Capitulum Sede Episcopali vacante potest tale subsidium exigere, Glos. *verb. aliunde, in cap. cupientes,* §. *ad hæc, de elect. lib.* 6. vbi Ioan. Monach Archidiacon. & Dominic. Bellencin. *q.* 7. Azor. *d. q.* 5. *vers. item collegium*, Bellet. *d.* §. 12. *n.* 38. Nequit tamen statutum concedere, quo tale subsidium in futurum ex parte minuatur, Bellencin. *q.* 55. Azor. *d. c.* 14 *q.* 7. *vers. item Canonicorum.*

14 Cardinales, cum in Ecclesiis suorum Titulorum iurisdictionem habeant de Iure communi, Episcopaliaque iura obtineant, *cap. querelam, de elect.* Alphons. Aluarez Guerrero *in Speculo Pontif. cap.* 28. *post princ. vers. de Reuerendissimis, pag.* 72. Læl. Zech. *de Republ. Eccles. tit. de Cardinal. num.* 9. Marc. Anton. Cuch *lib.* 2. *instit. maiorum tit.* 4. Anastas. Germon. *de indultis Cardinal.* & alij apud Homobon. de bonis *de humanæ vitæ statibus cap.* 5. paulò post *princip. part.* 1.
15 † tale subsidium petere possunt, Ioan. Monach. *in cap.* 1. *de maior. & obedient. lib.* 6. Bellencin. *q* 3. Azor. *d. quæst.* 5. *vers. quæres.* Remig. de Gonny *in tract. de charitatiuo subsidio q.* 21. Marcel. Megal. *in p.* 2. *lib.* 2. *c.* 15. *q.* 3. *n.* 13. Scip. de Rubeis *in aphorism. Episcop. verb. charitatiuum subsidium n.* 9. nouissimè Diana *moral. resolut part.* 5. *tract.* 2. *de potest & priuil. S. R. E. Cardinal resolut.* 55.

16 Legatus Papæ, cui commissum est plenæ legationis officium in sua Prouincia, cum omnia liberè & immediatè possit, quæ quilibet Ordinarius iure, siue consuetudine potest, vt probat Specul. *tit. de Legato,* § *nunc ostendendum, vers. Legatus*; igitur habet ius exigendi huiusmodi subsidium in Ecclesiis Prouinciæ sibi delegatæ, Bellencin. *q.* 12. Azor. *d. q.* 5. §. *quid dicendum.*

17 Prælati Episcopo inferiores iure quidem non possunt tale subsidium exigere, sed priuilegio, vel consuetudine. Ita Bellencin. *quæst.* 4. Azor. *dict. quæst.* 5. *vers. quid dicendum* Boër. *decis.* 153. quem refert Alovs. Ricc. *d. collect.* 52. Duen *regul.* 91 Cened. *dict. collect.* 11. *num.* 7 *ad fin.* Bellet *d.* §. 12. *numer.* 38. & idem
18 Bellencin. *quæst* 5. resoluit quòd † Abbates, vel Priores non possunt exigere charitatiuum subsidium ab Ecclesiis secularibus vel regularibus Monasteriis sibi non pleno iure subiectis, & addit ex Calderin.
19 *cons. de censibus* † Præpositum, siue Præfectum totius Ordinis Regularis posse huiusmodi subsidium petere à Monasteriis Ordinis sui pro sumptibus necessariis ad gubernationem Ordinis, aliunde ratione præfecturæ non habet bona, quæ ad hoc onus sustentandum destinata sufficiant.

Commendatarius perpetuus Ecclesiæ Cathedralis cum habeat legitimam administrationem, & possit exercere iurisdictionem, quæ competeret Episcopo titulato, vt tenent Archicon. *in cap. nemo deinceps. de elect lib* 6. Innocent *in cap si constiteris de accusat*, Cardinal. *in Clement vlt. de procuratorib q.* 11. † potest exigere charitatiuum subsidium ab Ecclesiis sibi subiectis, Bellencin. *q* 6. Azor *dict. q. vers. Commendatarius.* 20 21

De Romano Pontifice dubitari non potest, quin hoc subsidium possit exigere ab omnibus clericis, & Ecclesiis, Bellencin. *quæst.* 1. *num.* 1. Azor *d. quæst* 5. *in princip.* tum quia liberam habet administrationem omnium Beneficiorum. *cap.* 2. *de praben. in* 6 *Clemen.* 1. *vt lite pendente*, tum quia † est dominus, & Ordinarius cunctorum, Episcopus vniuersalis Ecclesiæ & Ordinarius Ordinariorum, *cap. cuncta per mundum.* 9. *quæst.* 3. Flamin. *de resig lib.* 8. *q.* 7. *num.* 300. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell* §. 2 *proœm num.* 44. Porrel. *in summa omnium decisionum, tom.* . *tit.* 4. *num.* 10. Hinc † generalis exemptio non censetur eximere à subsidio per Papam imposito, Ioan. Andr *in cap. cùm instantia, de censibus*, Cochier. *de iurisdictione Ordinar. in exemptos, par.* 4 *q.* 7. nisi qui speciali priuilegio ab huiusmodi onere nominatim eximeretur, Bellencin. *dict. tract, quæst.* 58. *num.* 3. vbi aduertit quod non est præsumendum, quippe, quòd illud concedi non consueuit, per text. *in dict cap cum instantia, ibi, nisi fortè per speciale priuilegium Sedis Apostol quod non credimus, sit exempta*, & per text. *in cap accedentes, de præscript* ibi, † *nisi per speciale priuilegium.* Episcopus tamen cum Clero in sui præiudicium potest aliquem eximere à subsidio charitatiuo, Bellencin *d. tract. q.* 70. Cochier. *d. p.* 2. *q.* 8 Azor. *d. c.* 14. *q.* 7. vbi etiam quòd subditi non possunt præscribere, itavt subsidium præstare non debeant, quia tale subsidium quadam naturali æquitate, & lege charitatis debetur, contra quæ præscriptio non currit, de quo etiam Abb. *in d. c. cum Apostolus, n* 5. *in fine*, Alexand. de Neuo *d. cons.* 58 *n.* 9. Boer *d. decis.* 153. *num.* 9. Bellencin. *q.* 50. Bellet *d.* §. 12. *à num.* 9. 22 23 24 25

Quibus ex causis charitatiuum subsidium exigi possit.

PRælatus, qui iuxta supradicta potestatem habet huiusmodi subsidium exigendi, congregato Capitulo, & Clero cum charitate, & humanitate, debet illi exprimere causam suæ indigentiæ, eumque hortari, quòd cum cuilibet proximo in necessitate sit subueniendum, fortius sibi subuenire debent, Alex. de Neuo *cons* 57. *num.* 2. Bellet. *d.* §. 12. *num* 8 † Causa autem ad tale subsidium exigendum, debet esse manifesta, & rationabilis, ne subditi grauentur plusquam par est, vt dicunt text. *in dicto cap. conquerente, & in dict. c. cum Apostolus,* § *prohibemus.* † Quænam dicatur manifesta & rationabilis causa quoad intentum, & hac in re nihil certum Iure definitur, sed arbitrio iudicis relinquendum arbitrantur, glos. *verb. rationabiles, in d.* § *prohibemus* recepta, vt per Abb. *n.* 4. *in fine*, Cardinal. *n.* 1. Anton. *vlt.* Hippol. *in l. quæstionis modum, num.* 6. *de quæst.* Grammat. *decis* 88. *num* 3. Boër. *decis.* 133. *num.* 1 & *decis.* 134. *num* 6. Bellet. *disquisit. clerical. part.* 1. *tit. de clerico debitore* §. 11. *n.* 3. Bellencin. *q* 16. *n.* 12. & alij, quos refert, & sequitur Menoch. *d. casu* 178. *n.* 2. Et in dubio rationabili causa 26 27 28

præsumenda non est,quia text. *in d.c.cùm Apostolus, vers. sustinemus*,non solùm requirit causam rationabilem,sed quod sit manifestè talis,& casum dubium excludat, aduertit Bellencin.*quæst.*8.

29 Irrationabili causa *primo* potest exigere charitatiuum subsidium Episcopus,pro sua scilicet consecratione, Grammatic.*dec.*88.quem refert Aloys. Ricc. *d.collect.*52. Boer *dec.*134 *numer.* 1.2. *&* 7. Purpur. *cons.*129.*num.*2.*vol.*1. Bellet.*d.*§.1.12. *num.*4. *in fine*, Lauret. de Franchis *in controuers. inter Episcop. & Regul. quæst.* 71. *propè fin. vers. Prima.* Item pro resolutione debitorum, quæ contraxit Episcopus pro suæ Ecclesiæ iure tuendo, videlicet quando multa, & magna sunt debita, & aliunde ex bonis Ecclesiæ solui commodè nequeunt, Hostiens. *in summ. tit. vt Ecclesiastica beneficia*, §.1. *& in tit.de censibus*, §.*ex quibus causis.* Butr. & Imol. *in d. cap. conquerente*, Azor.*d cap.*14. *quæst.*4. *in princ.* Piasec. *in praxi noua Episcop.part.*2. *cap.*2.*num.*11. Boër.*dec.*134.*num.* 2.Menoch.*casu* 178.*num.*5. Bellet.*d.*§.12. *num.*4.*vers. secunda.*

30 *Secundò.* Causa rationabilis exigendi huiusmodi subsidium est, si Episcopus magnas fecerit expensas in negotiis totius diœcesis communibus pertractandis,Innoc.*in cap.de statu monach.*Azor.*d c.*14. *quæst.*4. *vers.secundo.*Vel si lites magnæ in bonis Ecclesiæ moueantur Francisc. Marc.*quæst.*472.*n.*1.Bellet.*d.*§. 12. *num.*4. *vers.sexta.*

31 *Tertiò.* Si Episcopus pro fabrica suæ Ecclesiæ, vel alia re continenti illius publicam vtilitatem, vel conseruationem, fecerit magnam emptionem, Oldrad.*cons.*110.incip.*Circa propositam quæstionem*, Bellencin.*d.tract.quæst.*19.Azor *d.quæst.*4.*vers.tertio.*Menoch *d. casu.*178. *num.*8. Bellet.*d.*§. 12. *num.* 4. *vers. quarta.*

32 *Quartò* Si Episcopus iter facturus sit ad Papam, vel Imperatorem,vel Regem, ob suæ Ecclesiæ, vel diœcesis, vel etiam totius Ecclesiæ generalis commune bonum,Innoc. *in cap.*1.*circa fin.de statu monach.* Host.Butr.& Imol *in d.cap.conquerente*, Bellincin *d. tract.quæst.*20.Azor.*d.q.*4.*vers.quarto* Menoch.*d. casu* 178.*num.*9.*&* 10.Franc. Marc.*quæst.*472.*num.* 3. Bellet.*d.*§.*num.*4.*vers.tertia*,Lauret. de Franchis *d. quæst.* 71.*vers.tertia.*

33 *Quintò* Si Episcopus visitaturus sit limina Sancti Petri,vt iusiurandum impleat,iuxta formam *cap. Ego N.in fine,de iureiur.*& *Constit.*Sixti V. Bellencin. *q.* 20.*vers.vel quando*, Azor.*d.q.*4. *vers quinto*, Zerol. *in prax.noua Episcop.d.n.*11.

34 *Sextò.*Si Episcopus velit ire ad Concilium Prouinciale,Bellencin.*d. tract. quæst.* 21. Iacob. de Graffiis *lib.*1.*art.*5.*fol.*110.*colum.*1. Piasec.*d.num.*11. Bellet.*d* §. 12.*num.*4.*vers.tertia.* Marc.Anton. Genuens.*in praxi Archiepiscop Neapol cap.*71. *num.* 8. Azor. *d. quæst.*4. *vers. sextò.* Quaranta *in summa Bullarij verbi Concilium Prouinciale*, *num.* 8. vbi hoc intelligit, quando Episcopus esset pauper, qui non haberet ad faciendum expensas.

35 *Septimò.* Si Episcopus impensas necessarias, & alicuius momenti fecerit in aduentu Imperatoris, Regis,vel Principis, præsertim si ab eo habeat regalia, dummodo clericos,& Ecclesias nimium in hoc grauare,vel ad hoc compellere non debeat, Bellencin. *quæst.*11.Azor.*d quæst.*4.*vers.septimo*, Bellet. *d.* §. 12. *num.*4.*vers.septima.* Lauret. de Franchis *d.q.*71. *vers. quinta.*

Octauò. Quando Ecclesias formaliter visitat. Abb. *d.cap.conquerente,n* 2.*vers.tertio decimò*, Socin.*de visita. lib.*1 *q.*13.*princ.p.*6. Boër *dec.*133. quos refert, & sequitur Bellet.*d.*§.12.*n.*4.*vers.quarta.*

Existente qualibet ex prædictis causis potest Episcopus, non solùm semel, sed etiam pluribus vicibus,quoties scilicet rationabilis causa subsit,charitatiuum subsidium exigere, Abb. hic *in d. cap. cùm Apostolus*,Bellenci.*d tract.q.*23.Remig *q* 32. Azor. *d. cap.*14. *quæst.*8. Bellet. *d.*§.12. *num.* 5. † Dummodo etiam à volentibus non exigat, nisi tantum quantum ascenderent procurationes singulæ, si Prælati per alium licite visitarent, per Extrauag. Benedict. XII. quæ incip. *Vas electionis*, *circa fin.* §. *præmissis quoque adiiciendo*,vt in in superiore eius parte declaratur, quæ sit quantitas illarum procurationum; Bellencin. *d. tract.quæst.* 41. Quantum tamen esse debeat hoc subsidium non est Iure definitum, Nauar.*consil.*10.*in antiq.*alias 5.*in nouis*, *sub tit.de censibus*, Sayr. *in floribus dec. sub eodem tit.dec.* 10. Menoch.*casu* 179.*num. vlt.* Piasec. *d. num.* 11. *vers. neque*; itavt non valeat consuetudo, quod Episcopi, vel alij Prælati à subditis suis possint exigere, & à volentibus recipere charitatiuum subsidium vltra taxam positam *in d. Extrauag. Vas electionis*, Bellencin.*quæst.*42.*& quæst.*44. ostendit, quæ pœnæ imponantur exigentibus charitatiuum subsidium vltra taxam,& *quæst.*46.quòd subditi possunt denegare charitatiuum subsidium Episcopo in eo, in quo excedit taxam Et † quòd clerici ex vrgenti causa possint compelli soluere charitatiuum subsidium vltra taxam solitam,dicit Marc. Anton.Genuens.*in practicab.Eccles. quæst.*640. 36 37 38

A quibus personis charitatiuum subsidium exigi possit?

Episcopus iure potest tale subsidium ratione beneficiorum exigere à Clero, & Ecclesiis suæ Ciuitatis, & diœcesis, *cap.conquerente*, *de officio Ordin.* Nauar *cons.*10.*in antiq.*alias 5.*in nouis*, *sub tit de censib* Sayr.*in floribus dec.* 10. Et licèt vrgente necessitate charitatiuum subsidium à suis clericis petere possit, *cap.cùm Apostolus*, §. 1. *de censibus*; aliquid tamen tanquam sibi debitum, cessante illa, dummodo consuetudine immemoriali, & bona fide illud præscripserit, petere nequit. Nauar.*cons.*7. aliàs 3.*in nouis.sub tit .de censur.* Sayr. *sub eodem tit. dec.* 7. † A laicis verò non potest, vt colligitur ex *cap.quia cognouimus*, 10 *quæst.* 5. Nec obstat quod dicitur *in cap.cum Apostolus*,§ *prohibemus*, *de censibus*, quatenus habet posse Episcopum huiusmodi subsidium à subditis petere; quia respondetur † id intelligendum de Ecclesiasticis, vt loquitur *c.conquerente*, tum quia strictè, & propriè sumendo laici diœcesani non dicuntur subditi Episcopi, licèt quoad quædam foro suo subiiciantur,vt notat gloss. *verb. subditos in Clem.* 1.*de foro comp.*Ita Bellencin. *de charitatiuo subsidio*, *q.* 26. Azor.*institu. moral. part.*2.*lib.*9. *cap.*14.*quæst.*6.*in princip.* 39 40 41

Vtrum verò ratione feudi, vel officij gratuiti teneantur laici aliquid contribuere, Dubium est præsentis instituti, in quo quartam annui reditus ipsius feudi pro subsidio charitatiuo esse soluendam resoluit Afflict *dec.*136. quem refert Aloys. Ricc. *d. collect.*52 Trulench.*in c.posit. Decalogi lib.*4.*cap.*1.*dub.* 7.*num.*6. 42

Cardinales non tenentur ad onus subsidij charitatiui pro beneficiis,quæ possident.Roman *cons.*489.*n.* 1.*&* 4. Cephal.*cons.*2.*n.*10.*vol.*1. quos refert, & sequitur Bellet.*d* §.12 *num* 25.

Capitulum, seu Canonici Ecclesiæ Cathedralis tenentur Episcopo suo præstare charitatiuum subsidium, quando ab eo petitur ex legitimis causis. de 43

quibus

quibus dictum est supra, quia fortius ipsi debent ei subuenire, quam cæteri, cum dignius sit, quòd membra subueniant capiti suo, quam extranei, argum *c. cùm non liceat, de præscript & c. requisisti, de testam.* Bellencin. *d. tract. q.* 27. Remig. de Gonni *de charit. subsid. q.* 38. Moneta *de distribut. quotid. p.* 3. *q.* 9. *n.* 20.

44 Ex distributionibus tamen quotidianis inspecto Iure cõmuni non debetur charitatiuum subsidium, nisi contrarium fuisset sancitũ, Mandos. *cons.* 15. *n.* 4. Lap. *alleg.* 136. *n.* 7. Bellencin. *q.* 76. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 7. *proœm. n.* 75. Moneta *de distrib. quotid. p.* 3. *q.* 9. *à n.* 19. Mant. *cons.* 1. *n.* 90. *vers. non obstat.* 4. *lib.* 1. Bellet. *d.* §. 12. *n.* 36 *vers. ex distributionibus.*

45 Monasteria non tenentur præstare Episcopo charitatiuum subsidium. Ita Ioan. Andr. Butr. Imol. *in c. dilectus, de officio Ordinar.* Innoc. *in cap.* 1 *de statu monach.* Abb *cons.* 26. *n.* 4. *&* 5. *part.* 2. Host. *in summ. illius tit & tit. de censib.* § *ex quibus causis, vers. item Episcopus exigit.* Bellencin. *quæst.* 29. Remig de Gonni *eod. tract quæst.* 11. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *quæst.* 66. *art.* 1. *&* 2. Azor. *dict. quæst. vers. item non potest.* Quicquid dicant Alex. de Neuo. *cons.* 58. *num.* 8 *&* 9. Boër. *decis.* 135. *num.* 5. & alij, quos refert, & sequitur Bellet. *d.* §. 12. *num.* 18. Ratio est quia exactio charitatiui subsidij, est de lege diœcesana, & non iurisdictionis Bellencin. *quæst.* 28. Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos part.* 1. *quæst.* 25. *num.* 8. à qua lege diœcesana monasteria sunt exempta, vt probant text. *in cap. ne pro cuiuslibet,* 16. *quæst.* 1. *& in cap.* 1. *de*

46 *statu monach.* Non obstat † *Clement.* 1. *&* 2. *de censib.* vbi dicitur Religiosos debere soluere iura Episcopalia, & subire onera, nisi se tueri possint speciali priuilegio Papæ, & consuetudine: quia respondetur ibi sermonem esse de monasteriis habentibus Ecclesias seculares sibi subiectas, quæ Ecclesiæ antequam monasterio subiicerentur, soluere consueuerant Episcopo tale subsidium charitatiuum, & alia iura Episcopalia, ac proinde censetur vnita monasterio cum suo onere, cum quo transiuit res, *cap. pastoralis, de decim. cap. quia monasterium, de relig. domibus,* ita Azor. *vbi proximè,* & Cochier *d. n.* 9. *vers. limita primò,* vbi *vers. limita secundò,* dicit, quòd si monasterium habeat populum, ratione illius tenebitur ad omnia, quæ sunt legis diœcesanæ, & per consequens ad charitatiuum subsidium.

47 Exemptæ Ecclesiæ non tenentur præstare Episcopo charitatiuum subsidium. Ita Cardin. *in Clem. frequens,* §. *nonnulli, in* 3. *opposit. de excess. Prælat.* vbi Paul. & Petr. de Anchar *in vers.* 8. *not* Bellencin. *quæst.* 32. Azor. *d. quæst.* 6. *vers. item non potest.* Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos, p.* 4. *quæst.* 9. *per totam,* dubiè Laurent. de Franch. *in controu. inter Episcopos & Regul. quæst.* 71. *pag.* 394. Quod maximè procedit si exemptio sit data cum plena libertate, id enim importat exemptionem non modo à iurisdictione, sed etiam ab omnibus, quæ sunt de lege diœcesana, inter quæ charitatiuum subsidium numeratur, vt suprà dictum est *num præcedenti.* Ita Bellencin. *d. q.* 32. *n.* 8. Cochier *d. q.* 9. *n.* 1.

Limitatur tamen *primò*, nisi exempti haberent populum non exemptum, quia eo respectu exigi posset huiusmodi præstatio, Bellencin. *d. q.* 31. *n.* 5. *vers. & pro talibus,* Cochier *d. q.* 9. *n.* 2.

Limitatur *secundò*, nisi ex priuilegio exemptionis apposita esset clausula vulgaris, *volumus autem quod Ecclesia huiusmodi exempta cum charitate priori cum Episcopo suo remaneat,* Abb. *cons.* 101. incip. *Omnipotentis Dei postulato suffragio, vol.* 1. Bellencin. *d. quæst.* 32. *in fine,* Cochier *part.* 1. *quæst.* 9. *& part.* 4. *quæst.* 9. *num.* 3.

Cùm huiusmodi subsidium peti debeat à personis clericorum ratione beneficiorum suorum, prout iuxta text. *in d. cap. conquerente, & in d c. cum Apostolus,* resoluunt Nauar. *cons.* 1 *c. in antiq.* aliàs 5. *in nouis, sub tit. de censibus.* & Sayr. *in floribus dec. sub eodem tit. dec.* 10. non poterunt clerici nullum Ecclesiasticum beneficium habentes vllo iure cogi Episcopo subsidium præstare, quamuis habeant ampla patrimonialia, Bellencin *quæst* 31. Azor. *d. quæst.* 6. *vers. insuper,* licet dubitet Nauar *vbi proximè.* Ex quo inferri potest quod ex fructibus, oblationibus, & eleemosynis, quæ dantur ad opus fabricæ, non soluitur decima, neque subsidium, quia ista non sunt fructus beneficiorum, arg. *l. in agris, ff. de acquir. rerum domin.* nec percipiuntur per beneficiatum, sed per deputatum ad opus fabricæ. Ita *Extrauag. vnica* §. *de eleemosynis de decim.* vbi gloss. *verb. beneficiorum,* vbi Card. *num.* 3. & Imol. *num.* 5. Bonifac. de Vitalinis *in Clem.* 1 *num.* 46 *de decim.* Bellencin. *d. tract. quæst.* 74. Franc Monald. *cons.* 167. *num.* 51. *lib.* 1. Subsidium an solui debeat de bonis relictis pro Capellaniis non collatiuis? Vide Alphons. de Leone, *de Officio Capellani quæst.* 5. *sect.* 17. *n.* 258. *cum se q.* 48

Clerici pauperes, qui scilicet ex suorum beneficiorum redditibus nihil habent vltra commodum, & honestum victum, minime cogi possunt ad tale subsidium præstandum, tamen certe grauarentur, si eorum victus minueretur, Bellencin *quæst.* 30. Quaranta *vbi suprà,* Piasec. *d. n.* 11. Azor. *d. quæst.* 6. *vers. quid dicendum,* Alex. de Neuo *cons.* 57. *num* 1. *& cons.* 58. *num.* 2. Boët. *decis.* 135. *num.* 3. Bellet. *d.* §. 12. *num.* 19. *cum seqq.* vbi *num* 21. obseruat iudicem arbitrari debere beneficium non fore decimabile propter paupertatem. Hinc † beneficium habens sed nullos fructus percipiens propter assidua bella, inundationes aquarum, vel ob alium fortuitum casum, nullo iure cogitur ad huiusmodi subsidium Episcopo præstandum. Remig. de Gonn. *quæst.* 37. *num.* 5. *& quæst* 40. *&* 41. Moneta *d. quæst.* 9. *num.* 21. Bellencin. *quæst.* 34. cum Azor. *d. quæst.* 6. *vers. Clericus,* qui etiam tenent tale subsidium exigi posse ab eo, qui est beneficij possessor, siue bona, siue mala fide: item resoluunt, si duo litigent de beneficio, quorum vterque contendit ad se beneficium pertinere, tunc liberum esse Episcopo subsidium exigere ab eo, quem maluerit, at si is, qui subsidium soluerit, victus in lite fuerit ab aduersario, ius habet repetendi tantundem, quantum soluit, alioquin iure compensationis vti potest. Minus possunt grauari huiusmodi subsidiis, & decimis etiam Papalibus Moniales pauperes, quarum redditus, & prouentus sunt adeò tenues & exiles, quòd de illis sustentari nequeant, sed pro vitæ suæ sustentatione coguntur publicè mendicare, vel artificio manuum suarum, vel ex sustentatione parentum victum procurare, Gemin. *d. cons.* 85. *num.* 25. *vsque ad finem,* quem sequitur Rebuff. *cons.* 124. *col.* 2. *vers. item Bonifacius VIII.* Bellet. *d.* §. 12. *num.* 23. vbi *num.* 24. Constit. Pij IV. tenet ad huiusmodi subsidium non teneri Moniales non habentes redditus vltra summam quatuordecim ducatorum auri de Camera pro victu cuiuslibet Monialis alios redditus non habentis. 49 50

Rector Ecclesiam habens in vna diœcesi, in alia vero prædia, & possessiones, ex quibus fructus beneficij percipit, debet soluere subsidium Episcopo, in cuius diœcesi est Ecclesia; quia tale onus sustinent beneficiarij, ratione Ecclesiarum, quas habent. Ita Bellencin. *quæst.* 35 Azor. *d. quæst.* 6. *vers. quid dicendum.* 51

Pensionarius clericus, & Rector beneficij pro ra- 52

ta portione tenentur ad subsidium, Bellencin.*q.*37. Gratian.*Marchia decis.*20.*num.*1. Azor. *d. q.* 6. *vers. si quaras.* Gig. *de pension. quæst.* 28. *numer.* 19. Flamin. *de confident. quæst.* 23. *num.*7. Bellet. *dict.*§. 12. *numer.* 32. Caccialup. *de pension quæst.* 17. Rebuff. *cons.*125. *&* plures citati à Nicol. Garz. *de benefic. part.* 1. *cap.*5. *num.* 171. Sed re vera Curiæ Romanæ stylus habet, vt pensio auctoritate Papæ assignata alicui, sit immunis & libera ab omni onere, etiam subsidij charitatis; & ideò quando Papa clerico pensionem assignat liberam ab omni subsidio charitatis, Rector beneficij debet ex toto illud soluere. Ita Gig. Ioann. Garc. Nauar. & Marchesan. quos refert & sequitur Nicol. Garc. *dict. part.* 1. *cap.*5. *num.* 172. vbi *num.* 173. post Rot *decis.*161. *p.*2. *diuers.* tenet huiusmodi exemptionem in subsidio & excusato solum durare in Regnis Hispaniarum, vbi illud soluitur pro illo quinquennio; nam in sequenti solet derogari huiusmodi exemptionibus, & clausulis in concordia, quæ sumitur inter Regem, & statum Ecclesiasticum, & confirmatione illius.

53 Ecclesia si in confinio duarum diœcesum sit, ambo Episcopi se concordare debēt, vt alternis vicibus subsidium exigant, argum. *Clement. plures, de iurepatron.* quod si conuenire renuant, tunc iure poterit Archiepiscopus præcipere, vt conueniant; eò quod talis eorum discordia est Ecclesiæ damnosa. Ita Bellencin.*q.*52. Azor. *d. quæst.* 6. *vers. quid dicendum.*

54 Successor in beneficio soluere subsidium cogitur, quod antecessor beneficiarius non soluit, argum. *l. Imperatores, de impensis, & l. hactenus, ff. de vsufructu*, Bellencin.*quæstion.*51. Azor. *d. quæst.*6. *in fine*, vbi resoluit posse Episcopum conuenire successorem, vel antecessorem, si adhuc viuus sit, vt maluerit, & subsidium petere.

55 Hospitalia causa communis pietatis extructa, quando titulum beneficij habent, obligantur ad subsidium, Bellencin. *quæstion.*38. Azor. *dict. quæst.* 6. *vers. si roges.* qui etiam resoluunt, quod si huiusmodi hospitalia auctoritate Episcopi fundata non sint grauari nequeunt onere subsidij, quia religiosa, & sacra loca non sunt, & possunt ad prophanos vsus redire priuata fundatoris auctoritate, secus tamen si Episcopi auctoritate fundentur, cum ab illis sicut ab Ecclesiis suæ diœcesis exigere subsidium charitatis, & alia iura Episcopalia Episcopus possit. Quomodo verò Episcopi auctoritate fundata dici possint; vide quæ diximus *in allegat.* 75. *num.*5. *cum sequentibus.*

DE SVBSIDIO HISPAnico, excusato subsidio, Milionibus, & tertiis decimarum Regi Catholico persoluendis.

Subsidium Hispanicum quid, & quando soluendum?

SVbsidij Hispanici *prima* concessio incipit à Pio
56 IV. *in sua Constit.* incip. *Ad Romani Pontificis indefessam, sexto Nonas Martij* 1561. de trecentis millibus ducatis auri annuis vsque ad quinquennium proxime futurum à Kalendis Ianuarij proxime futuri computandum, & deinde vsque ad aliud quinquennium Sedis Apostol. arbitrio, *super omnium & singularum Cathedralium, & Metropolitanarum, Collegiatarum, & aliarum Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum & beneficiorum Ecclesiasticorum cum cura & sine cura, secularium & Regularium, Canonicatuum & Dignitatum etiam post Pontificales maiorum, Capitularium, Conuentualium, & aliarum Ecclesiarũ fructibus, redditibus, & prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis, &c. ipsius S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus; qui pro vniuersali Ecclesia iugiter laborant, Militibus Hierosolymitanis duntaxat exceptis.*

Secunda concessio facta fuit à Pio V. *in sua Constitut. incip. Cùm sicut accepimus, sub die* 16. *Martij* 1566. 57

Tertia concessio ab eodem Pio V. *in sua Constit. Cùm sicut accepimus, sub die Maij* 1571. Idem Pius V. *in alia sua Constit* incip. *Decet Romanum, sub die* 7. *Martij* 1572, exactionem huius subsidij à Capitulis & Collegiis Prouinciæ, seu Episcopatus suscipi mandat.

Gregorius XIII. *in sua Constit.* incip. *Concessit aliàs sub die* 11. *Februarij* 1573. declarat *Milites sancti Iacobi de Spatha (excepta tamen Magistrali mensa) necnon quatuor Mendicantium Ordinum Fratres bona immobilia, seu quæ immobilium loco habentur, possidentes, ad subsidiorum hactenus non solutorum solutionem teneri*, &c. 58

Paulus V. *in sua Constit.* incip. *Pro nostro munere, sub die* 31. *Octobris* 1614 Confirmauit *concordiam subsidij inter vniuersum Clerum Regnorum Castellæ & Regem Catholicum inita*, &c. 59

Excusatum subsidium quando inceperit, & quomodo hodie saluatur?

PApa Pius V. *per suam Constitut.* incip. *Circa pastoralis, die* 15. *Iulij* 1567. concessit *Regi Catholico plenam, liberam, & omnimodam facultatem petendi, exigendi, & leuandi, ac recuperandi decimas tritici, hordei, vini, aquarum, lanæ, olei, casei, & aliorum quorumcumque fructuum, & rerum, ex quibus decimæ tam de Iure, quã de consuetudine, & priuilegio solui, & dari consueuerunt, ex vna domo, illiusque domino post duas, quæ vberiores, & opulentiores decimas habuerint, quam maluerint in qualibet Parochia tã seculari, quã cuiusuis Ordinis Regulari ex vniuersis Parochiis in regnis & Dominiis Hispaniarum, & insulis eisdem Regnis adiacentibus: nec non decimas huiusmodi ab illis, qui hactenus ipsas perceperunt, exegerunt, & leuarunt, abdicat, & separat, illosque eidem Philippo Regi per Nuntium, seu personas Ecclesiasticas ab eo deputandas, exigendas, leuandas, & recuperandas ipsi Philippo Regi, seu eius pro tempore ad hoc deputatis ministris cum effectu tradendas, & consignandas applicat*, &c. *Voluit tamen concessionem, ac donationem huiusmodi à Kalendis Ianuarij proxime futuri anni* 1568. *incipere, & ad quinquennium ex tunc proxime futurum durare*, &c. 60

Idem Pius V. per aliam *suam Constit.* incip. *Sanè aliis, sub die* 21. *Maij* 1571. illam concessionem ad aliud quinquennium extendit. Nec non per aliam Cõstit. incip. *Apostolicæ Sedis, sub die* 24. *Martij* 1572. declarauit *sub concessione huiusmodi comprehendi omnes, & singulas decimas ex Parochialibus prouenientes, ex quibus primitiæ percipi, vel subsidia Ecclesiastica solui solent, & quæ ex indulto Apostolico laicis tam separatim, quàm etiam, quæ eis & quibuscumque personis, & locis Ecclesiasticis mixtim, seu etiam per distinctas partes quomodolibet soluuntur, etiamsi illa in terris olim à Moris, & Sarracenis in bello recuperatis consistant*, &c. 61

Gregorius XIII. *in sua Constit. Aliàs felicis, sub die* 61

die 13. Maij 1575. protogauit huiusmodi excusatum vsque ad aliud quinquennium. Idem Gregor. per aliam suam Constit. incip Romani Pontificis, sub die 25. Nouemb. 1578 declarauit ad huiusmodi concessionem Excusati teneri etiam sancti Hieronymi, & Cisterciēsis Ordinum Religiosos, Monachos, Fratres, & Moniales, nec non quascunque saculares, ac quorumuis Ordinum Regulares personas, Militias, Ordinesque Militares, Domus, Vniuersitates, Collegia, & alia pia loca, &c. & in alia sua Constit. incip. Decet Romanum, sub die 4. Ianuar. 1573. confirmat, concordiam initam inter Clerum Regnorum Coronæ Castellæ, & Legionis cũ Rege Catholico vt scilicet pro & loco huiusmodi Concessionis citat is Ecclesiasticus dictæ Coronæ soluat suæ Maiestati, & illi, qui suo nomine illud habere deberet, videlicet ducentos quinquaginta mille ducatos annuos in duabus solutionibus pro medietate, diuidendos pro certis quantitatibus cuilibet Diœcesi dictæ Coronæ prout diuiduntur: dummodo tamen extra hanc concordiam & diuisionem remaneant Regna Aragoniæ, Cathaloniæ, & Valentiæ, & Insulæ illis adhærentes. Confirmationem eandem fecit Paulus V. in sua Constit. incip. Pro nostro, sub Dat. die 28. Iulij 1620.

63 Clemens VIII. in sua constit. incip. Personarum Ecclesiasticarum, sub die 11. Februarij 1594. Motu proprio & ex certa scientia statuit, & declarat, vt in posterum omnes, ac tota illa rata ad quam Cardinales ratione quarumuis pensionum, quas in regnis Hispaniarum quomodolibet percipiunt, & percipiēt in futurum, si ab eadem contributione exempti non essent, soluere tenerentur, & quæ illos, ac pensiones ipsas quomodolibet tangeret, per eos, qui dictas pensiones nunc, & quandocunque in futurum soluere debent, & debebunt, quauis Dignitate, etiamsi Patriarchali, & Metropolitana præfulgeant, ac etiamsi S. R. E. Cardinales, beneficia tamen & Ecclesias huiusmodi pensionum onere grauatas obtinentes existant, persolui debeat &c. Idem Clemens VIII. in alia Constit. incip. Propensa nostra, die 12. Aprilis 1601. absoluit & plenissime liberat Regem Catholicum, eique remittit, & condonat notabilem, ac etiam notabilissimam summam subsidij, & excusati per illũ in alios vsus conuersã, quàm in illos, ad quos fuit destinata, videlicet ad sustentandũ sexaginta triremes, &c.

64 S. D. N. Vrbanus VIII. in sua Constitut. incip. Apostolatus officium, die 9. Martij 1634. committit & mãdat Laurentio Episcopo Senogallien. Sedis Apostol. in Hispaniarum Regnis Nuntio, vt significet Commissario Cruciatæ post elapsum Concordiæ, Confirmationis Apostol. tempus nihil à Clero exigat ratione subsidij, & excusati, donec alia cum eodem Clero concordia desuper inita, & Apostolica auctoritate confirmata fuerit. Necnon eundem Commissarium moneat ne Notariatus, & officia Cruciatæ, subsidij, & primæ decimæ excusati, cùm Ecclesiastica officia sint, à Ministris Regiis vendi, seu alienari quoquo modo permittat, minus cogat Clerum ad solutionem aliquam faciendam eis qui officia huiusmodi, siue alterum eorum ement, seu iam forsan de facto emerint, &c.

Milliones quando incœperint, & quomodo hodie imponantur, & persoluantur?

75 Gregorius XIII. in sua Constit. incip. Ad auxilium, die 16. Augusti 1591 Motu proprio statuit, & concedit Regi Catholico certa superadditionalia seruitia, siue subsidia, ad sexennium duratura super victualibus in Regnis Coronæ Castellæ vendendis, aut aliàs in Regnis huiusmodi consumendis, seu super molitura frumenti & aliarum frugum, declaratque omnes, & singulas Ecclesiasticas personas seculares, & cuiusuis etiam exemptionis, & Apostolicæ Sedi immediate subiectos Ordines Regulares, Monasteria vtriusque sexus, Conuentus, & Collegia ac Ecclesiarum Capitula Regnorum præfatorum in eisdem Regnis commorantes, & consistentes, ad conferendum, & contribuendum proportionabiliter prout laicos in dictis superadditionalibus seruitiis, & subsidiis durante sexennio duntaxat, teneri, & obligatos esse, &c.

Clemens VIII. in sua constitut. incip Eximius, die 23. Ianu. 1601 cõcedit vt ad instar laicorum durãte sexennio, Ecclesiasticæ personæ de quibus supra, teneantur soluere superadditionalia seruitia, seu subsidia, seu sissam super vino, & oleo in prædictis Regnis colligendis, & consumendis impositam, &c. idem Clemens alia sua Cõstitut. incip Alias per nos die 11. Augusti 1603. statuit, vt huiusmodi gabella, seu sissa ad carnes in eisdē Regnis vendendas extendatur, & ex tribus rerum speciebus, vini scilicet, olei, & carnis, summa tantum decem & octo decies centena millium nummorum aureorum fiat, & non vltra, &c. Declaratque suæ intentionis esse vt exactores coram locorum Ordinariis Ecclesiasticos recusantes soluere cõpellant. Idem Clemens in alia sua Constitut. incip. Alias cum accepissemus, die 17. Decembris 1605. declarauit vt prædicta gabella seu sissa vini, & olei cõtribuere deberent non solum ementes, & vendentes, sed hi etiã, qui illa perciperent ex propriis terrenis, aut ex affictibus, aut emerent ex vuis & oliuis, seu colligerent pro decimis, aut etiã dono acciperent, vel aliàs ex quouis alio redditu, & introitu haberent, & consumerent in propriis domibus, & pro eorum & familiarum suarum vsibus; & similiter quòd non solum de vino, sed etiã de musto aquato & aceto intelligeretur, & vlterius quod eadem gabella, seu sissa vsque ad integram exactionem dictæ summæ decem & octo decies centenorum millium nummorum aureorum durare deberet, &c. Et declarat Ecclesiasticas personas seculares, & Regulares, Monasteria, Collegia, Conuentus & Capitula supradicta ad soluendum gabellam, seu sissam præfatam iuxta declarationem prædictam quoad rerum species (non tamen quoad ea, quæ pro eorum propriis, & familiarum suarum vsibus consumunt, ita vt pro illorum & suarum familiarum vsibus prædictis sint omnino immunes, & exempti) ad instar laicorum. Præterea declarat tempus dicti sexennij ad aliud triennium à fine ipsius sexennij computandum, quo tantum durante si prædicta summa congesta non fuerit, adhuc gabellas, seu sissas huiusmodi persoluere teneantur. Voluit item vt exactores dictæ gabellæ, seu sissæ non per se ipsos, seu per alios Ministros seculares, sed adhibita locorum Ordinariorum auctoritate, & coram illis tãtum Ecclesiasticos soluere recusantes compellere valeant. &c. 66

S. D. N. Vrbanus VIII. in sua Constitut. incip Orthodoxæ fidei, 23. Nouembris 1625. Motu proprio, & ex certa scientia statuit omnes & singulas Ecclesiasticas personas tam singulares, quam cuiusuis Ordinis, &c Regnorum Castellæ teneri contribuere proportionabiliter sicut laicos gabellam sissam nuncupatã super sale, charta, tã impressa, quàm nõ impressa cuiuslibet generis, in Regnis prædictis introducēdis, seu confectis, vel productis, & vendendis, necnon vnius pro centenario aliarum rerum mobilium, & se mouentium, ac stabilium patrimonialium tantum, non autē Ecclesiarum, nec super aliis rerum speciebus, super quibus olim gabella, seu sissa decem & octo millionum nummorum similiter aureorum imposita fuit, quæ in totum summam duodecim millionum nummorum similiter aureorum, spacio duorum scilicet pro quolibet anno persoluendorum, conficere debeãt, ita ut si ante sexēnij huiusmodi finem præfata summa duodecim milionum confecta fuerit, Ecclesiastici prædicti amplius contribuere, & dictam gabellam, seu sissam soluere non debeant.

Aliàs à nobis die 31. Maij 1628. declarauit Motu proprio, certaque scientia gabellam, seu sissam prædictam vnius pro centenario per quoscumque exigi non potuisse nec posse, respectu bonorum stabilium, mobilium, & se mouentium, siue fructuum, reddituum, prouentuum & emolumentorum quorumcumque, Ecclesiarum, Capitulorum, Monasteriorum beneficiorum, & aliorum locorum piorum quorumcumque, quæ in Regnis Castellæ, & Legionis ab ipsis Ecclesiis, seu personis Ecclesiasticis prædictis quomodolibet, ac quibuslibet, & ad quemcunque vsum vendi contigerit, nec etiam respectu aliorum, quæ ab Ecclesiis, seu Ecclesiasticis, vel aliis personis nomine ad fauorem, & commodum Ecclesiarum, Capitulorum, Monasteriorum, beneficiorum, & aliorum piorum locorum, seu etiam præuia super hoc opportuna licentia, in euidentem ipsarum Ecclesiarum vtilitatem, vel aliàs quouis modo emi, permutari & respectiue acquiri contigerit, &c.

69 Idem S.D.N. Vrbanus VIII alia sua constitut. incip. *Romanus Pontifex*, die 29. Maij 1629. Motu proprio & ex certa scientia statuit, vt omnes & singulæ Ecclesiæ personæ tam seculares quàm cuiusuis Ordinis etiam exempti & Apostolicæ Sedi immediatè subiecti Regulares, nec non Monasteria vtriusque sexus, Conuentus, & collegia, ac Capitula Ecclesiarum, Regnorum Castellæ, & Legionis, ac in eisdem Regnis commorantes, & consistentes teneantur ad conferendum & contribuendum proportionaliter, & non aliter prout laici, in subsidio summam decem & octo millionum nummorum aureorum mediante solutione gabellarum seu sissarum super vino, aceto, oleo, & carne in dictis Regnis colligendis, & consumendis imponendarum, seu forsan impositarum, & durante nouennio proximo dumtaxat, & non vltra, non tamē quoad prædictas rerum species, quas ex propriis terrenis, seu decimis, aut aliis quibuscumque redditibus propriis per se vel alios affictuarios suos, vel etiam ex eleemosynis percipiant, & pro diuino cultu seu propriis familiarum suarum vsibus consumunt, quibus omnino immunes & exemptos esse declarant, itavt elapso prædicto nouennio, statim præsens gratia expiret, & exactio nullatenus quouis prætextu, vel causa continuari possit, etsi integra summa prædictorum decem & octo millionum adhuc non fuisset exacta Cum declaratione quod dictæ personæ ex nunc de cætero aliorum duodecim millionum constituta supradicta impositorum nullo modo contribuere debeant, & quoad reliquam sissam vnius pro centenario pro solutione dictorum duodecim millionum quod durare debeat tempore præfixo, & non vltra, &c. Et in alia Constitut. incip. *Nuper à nobis* die 5. Martij 1633. remittit & condonat Regi Catholico eiusque ministris pœnas, ac pecunias ad quamcumque summam ascendentes ex gabellis, seu sissis huiusmodi per eosdem ministros, seu officiales ab Ecclesiasticis exactas, eosque à quibuscunque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis absoluit; declaratque non intendere ex hac absolutione, & condonatione inductam censeri seu induci posse futuris temporibus aliquam etiam tacitam facultatem, vel approbationem gabellarum indebitè exactarum, vel exigendarum per quoscunque ab Ecclesiis, vel Ecclesiasticis prædictis, &c.

70 Idem S.D.N. Vrbanus VIII. in alia sua Constitut. incip. *Ad vniuersalis Ecclesiæ regimen* 5. Martij 1633. eo quòd cessauit subsidium decem & octo millionum nummorum aureorum ad nouem annos sub die 29. Maij 1629. impositum, ob nonnullasque causas, effectum ex tunc de cætero sortiri non potuit, Motu proprio & ex certa scientia statuit, vt omnes & singulæ Ecclesiasticæ personæ tam seculares, quam cuiusuis Ordinis, &c. Regnorum Castellæ & Legionis, ac in eisdem commorantes & consistentes conferre & contribuere, prout laici teneantur in subsidio decem & nouem millionum nummorum aureorum cum dimidio alterius millionis huiusmodi, mediante scilicet solutione præfatarum gabellarum, seu sissarum super vino, aceto, oleo, & carne in dictis Regnis colligendis & consumendis impositarum, durante sexennio proximo a die prima August. 1632. non tamen quoad præfatas quatuor rerum species quas ex propriis terrenis, seu decimis, aut aliàs quibuscumque redditibus propriis per se, vel alios etiam affictuarios suos, vel etiam eleemosynis percipiunt, & pro diuino cultu, seu propriis, vel familiarum suarum vsibus consumunt, pro quibus omnino immunes, & excepti sint; & quod elapso præfato sexennio exactio respectu Ecclesiasticorū esset, & nullatenus quouis prætextu, vel causa continuari post, etiamsi integra summa adhuc non fuisset exacta, &c. voluit autem quod istud subsidium decem & nouem millionum cum dimidio alterius millionis, succedat loco quorumcunque aliorum subsidiorum super millionibus per se hactenus approbatorum, & concessorum, ita quod illorum vigore nihil amplius a quoquam exigi possit, quodque pecunia ex præfatis gabellis seu sissis vt præmittitur à dictis Ecclesiasticis exacta nō in alios vsus, quam catholicæ Religionis, ac bellorum contra hæreticos, religionisque Catholicæ Fidei hostes, ac obedientiæ erga S.R.E. conseruationis, conuertantur, &c.

Tertiæ decimarum Regibus Catholicis concessarum quando eis solui inceperint, & quomodo hodie persoluantur?

Honorius in sua Bulla, incip. *Ex parte tua* sub dat. 17. Kalend. Aprilis Pontificatus sui anno 3. refert, Archiepiscopum Toletanum sibi exposuisse tertias decimarum illius prouinciæ ornamentis Ecclesiarum & fabricis deputatas à quibusdam laicis teneri, qui eas in proprios vsus pro magna parte conuertunt, conceditque ei ad triennium nullius contradictione, seu appellatione obstante medietatem dictarum tertiarum inter Cruce signatos, quos huiusmodi subuentione videris indigere, secundum prouidentiæ suæ arbitrium diuidas. Prouiso, vt si alicuius Ecclesiæ fabricam reparatione sic indigere videas, ita vt reliqua medietas ad eam non sufficiat reparandam, illi nihil subtrahas de tertia memorata. 71

Gregorius in sua bulla, incip. *Quanto charissimum* 16. Kalend. Maij Pontificatus sui anno 1. refert quod Ferdinandus Rex Castellæ occupauit decimarum tertias Ecclesiarum fabricis deputatas; easque cum offensione diuina suis vsibus applicabat, ideo mandat omnibus Episcopis Castellæ quatenus ipsum Regem vt ab huiusmodi vsurpatione desistat, moueant prudenter & efficaciter inducant, ipsarum Ecclesiarum Rectoribus, districtius inhibentes ne Bailiuis Regiis ipsas præsumāt tertias exhibere, reperitur in archiuio S. Ecclesiæ caxa 32. 72

Clemens per suam Constitut. incip. *Olim claræ memoriæ Ferdinandus* sub dat. apud Castrum Nouum Auenionen. diœcesis 4 Non. Nouembris Pontificatus sui anno octauo, concessit Alphonso Regi Castellæ, vt duas partes tertiæ portionis decimarū Ecclesiarum terræ sibi subiectæ, in quibus huiusmodi portio soluebatur, ipsarum Ecclesiarum fabricis vsque ad triennium libere percipere possit pro reparandis castris & terris Regni sui, quæ per Sarracenos extiterant occupata, suaque terra ab ipsorum Sarracenorum incursibus defendat, ita tamen quod si Rex præfatus elapso triennio supradicto per se, vel per alium, seu alios quicquam exigeret, vel reciperet de duabus partibus supradictis, eo ipso sententiā excommunicationis incurreret, suaque terra Ecclesiastico interdicto subiaceret.

Alexander VI. in sua Constitut. incip. *Dum indefessa*, sub dat. Idib. Februarij ann. Incarnationis Domini 1494. Ferdinādo Regi, & Elisabethæ Reginæ Castellæ & Legio

Legionis ex certa scientia concessit, *ut perpetuis futuris temporibus tertias decimarum in Regnis prædictis & Granatæ percipere, & leuare licite, & libere valerent, &c.*

75 Paulus III. *in suis Constit.* incip. *Exponi nobis, sub die 22. Iulij 1541* refert *Innocentium VIII eisdem Ferdinando & Elizabethæ Regibus concessisse omnes, & singulos fructus, redditus, & prouentus decimales in toto Regno Granatensi pro tempore prouenientes, ea tamen conditione quod ipse Ferdinandus, & Elisabetha reges, ex eisdem fructibus competentem dotem & portionem tum Archiepiscopo Granatensi, & præfati regni Episcopis, ac Cathedralium, & collegiatarum Ecclesiarum huiusmodi Capitulis, nec non beneficiatis, & hospitalibus, ipsorumque hospitalium, & dictarum Ecclesiarum fabricis assignare deberent, & tenerentur.* Et deinde declarat *monasteria, domus, & ordines, eorumque Prælatos, Conuentus, Fratres, & personas ad decimarum huiusmodi solutionem iuxta dispositionem & formam, ac tenorem Iuris communis quibuscumque priuilegiis non obstantibus teneri, & efficaciter obligata, ac obligatos existere,* &c.

76 De his tertiis decimarum Regibus Hispaniæ concessarum agunt Put. *decis.* 19. *lib.* 3. & *decis.* 332. *eodem lib.* Mench. *controuers. illustr. lib.* 1. *cap.* 89. *num.* 6. Auendan. *de exequendis mand. p.* 3. *c.* 4. *n.* 21. Perez *l.* 1. *col.* 7. *versic. vnde prouenit, tit.* 5. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 120. Azeued. *l.* 1. *n.* 1. *tit.* 21. *lib.* 9. *noua Recopil.* Lazarte *de decima vendit. c.* 19. *n.* 18 *cum seqq.* D. Barbosa *in l. Titia* 35. *ff. soluto matrim. à n.* 41. Guttier. *practic. lib.* 1. *q.* 14. & 15. & *lib.* 3. *q* 26. & *de gabell. quæst.* 5. *num.* 16. *cum seqq.* Bobadil. *in sua politica lib.* 2. *c.* 18. *num.* 146. Molin. *de iust. & iur. tom.* 3. *disp.* 663. *num.* 9. & 10. Ceuall. *commun. contra commun. tom.* 3. *q.* 822. *ex n.* 71. *tom.* 5. *q.* 897. *ex num.* 636. & *de cognition. per viam violent. q.* 5. *per tot.* Ioseph Sesse *Aragon. decis.* 113. & 162. Francisc. Alfaro *de officio fiscalis glo.* 10. *de Regio patr. n.* §. 12. *num.* 469. Ioan. Francisc. Leo *Valent dec.* 3. Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 36. *quæst.* 15. Petr. Calixto Ramirez *de lege Regia*, §. 31. *n.* 1. & 3. Hieron. Zurita *in annalib. Aragon. lib.* 1. *cap.* 32. *col.* 7. & *c.* 39. & *lib.* 6. *cap* 50. Valdes. *de dignitate Regum, Regnorumque Hispaniæ cap.* 20 *num.* 25 *cum seqq.* Illescas *in historia Pontificali lib.* 5. *in vita Petri primi Aragoniæ Regis fol.* 275. Mariana *lib.* 13. *cap* 22. *col.* 4. & *lib.* 15. *cap.* 6. & 9 & *cap.* 15. *ad fin.* & *lib.* 18. *cap.* 13 *col.* 2. & *lib.* 26. *cap.* 6. nouissimè Ioan. del Castillo Sotomaior tractatum edidit *de tertiis debitis Catholicis, & inuictissimis Regibus Hispaniæ, ex fructibus, & rebus omnibus quæ decimantur.*

77 Circa subsidij Hispanici Regi Catholico concessi contributionem solet ab aliquibus dubitari, an sit soluendum deductis oneribus? Pro parte negatiua faciunt sequentia. *Primum* quòd decimæ prædiales soluendæ sunt non deductis expensis, *cap. tua nobis; cap. pastoralis, cap. non est in potestate, cap. cum homines, de decim.* Monet. *eod. tract.* 6. *quæst.* 4 *à num.* 28. *Secundum*, quia idem fit in gabellis, Guttier. *de gabell. lib.* 7. *quæst.* 32. & 53. *per tot* *Tertium*, quia in subsidio id ipsum cum multis tenet Monet. *dict. tract. cap.* 9. *quæst.* 1 *à num.* 52. *quæst.* 4. *à num.* 174. & colligitur *ex Extrauagant. vnic. vers. rationi autem, de decim.*

78 Sed his, & aliis minimè obstantibus, contrarium videlicet subsidium huiusmodi deductis oneribus esse soluendum, verius est. Nam certum, & indubitati iuris existat huiusmodi subsidij impositionem faciendã super fructibus & redditibus Ecclesiarum intra Hispaniæ fines existentium, cùm non sit onus Ecclesiasticis personis impositum, vt apertè colligitur ex prima concessione Pij IV. cuius mentionem fecit, ibi, *Super omnium, & singularum Cathedralium, & Metropolitanarum fructibus, redditibus, & prouentibus, obuentionibus, emolumentis,* &c. & in specie resoluunt, Lasarte *cap.* 19. *n.* 34. & 35. ibi, *Planissima sane est, & verissima resolutio si animaduertas quod charitatiuum subsidium est onus iunctum non quidem Ecclesiasticis personis, sed redditibus potius, & prouentibus totius Ecclesiæ in his Regnis,* &c. Fr. Emman *qu. Regul. tom.* 3. *q.* 74. *art.* 6. *in princip.* ibi. *Quia charitatiuum subsidium impositum est; non quidem personis Ecclesiasticis, sed redditibus potius, & prouentibus totius Ecclesiæ,* &c. Licet autem a personis Ecclesiasticis exigatur, nihilominus tamen id minime fit ratione alicuius personalis obligationis, sed quatenus fructus Ecclesiasticos percipiunt, & sic tantum tenentur ratione redditum fructuum Ecclesiasticorum, vt in specie concessionis subsidij factæ Principi tenent Ferrer *cons.* 135. *num.* 11. Ioan. Andr *in cap.* 1. *de immunit. Eccles. lib.* 6. *num.* 6. & *ibi* Domin. *num.* 7. Card. *in Clemen.* 1. §. *sanè n.* 5. *de iurepatronat.* Federic. de Senis *cons.* 151 *per tot.* præcipuè *à num.* 1. & alij, quos refert & sequitur Bellencin *de charit subsid q.* 35. Vnde omnes conueniunt subsidium huiusmodi potius æquiparari collectæ, quàm tributo; nam collecta propriè dicitur, quæ imponitur personis pro rebus, vt *in dict. cap.* 1. *de immun Ecclesiast. lib.* 6. & ibi Gemin *num.* 3. & ideo est variabilis, secundùm casus, & occurrentes necessitates, vt tradit Paul *in l. Imperatores n.* 3. *de publican.* & comprobat Franc. de Claper. cent. *causarum; causa* 42. *quæst.* 1. *num.* 8. & idem tenent Bald. *in l. neminem num.* 3. *C. de sacrosanct. Ecclesiis,* Cassan. *in consuetud Burgund* §. 4. *vers. extraordinarium n.* 43. Bertach. *in tractat. de gabell. in præl. num.* 16. Hug Cels. *cons* 34. *n.* 22. Vincent. de Franchis *decis.* 107. *num.* 4. Tributum verò e contra, quia est reale, perpetuum, vniforme, inuariabile, & ordinarium, *l.* 1. *C de vacat. publ mun l* 2 *C de indict. lib* 10. *l omnes, C. sine censu,* Abb. *in cap fin. n.* 12. *de vita, & honest. cler.* Franc. de Claper. *d loco n.* 8.

79 Cum ergo subsidium huiusmodi exigatur ratione bonorum & fructuum personarum & vniuersitatum Ecclesiasticarum, tanquam subsidium ex causa à Pontifice impositum, Rebuff. *de decim. quæst* 3 *num.* 3. Franc. Monald *cons.* 107. *num.* 1. *lib.* 2. & tanquam onus variabile, Bellencin. *d. tract. quæst.* 69 *num.* 2. *cum seqq.* benè sequitur ad eius augmentum, vel diminutionem, iuxta eorumdem fructuum accretionem & imminutionem, vt in collecta dicit text. *in l. cum, § inopes, ff. de muner. & honorib. l forma*, vbi Bart *ff. de censib. l. his oneribus, §. acutis, ff. de vacat. num.* Franc. de Claper. *dict. loco num.* 8. Purpur. *consil.* 356. *lib.* 1. In decima Papali Rebuff. *cons.* 125. *num.* 11. Iuuat quòd valor fructuum Ecclesiarum, & beneficiorum consideratur, quatenus ex illis superest deductis oneribus, *cap præsenti, de offic. ordin. lib.* 6. ibi, *hoc de illis bonis solùm debet intelligi solutis debitis*, &c. Rot. *decis.* 6 *in antiq de concess. prebend.* Felin. *in cap. ad aures num.* 33. *vers. duodecima conclusio, de rescript.* & in probando vero valore beneficij quòd debet probatio concedere quæ onera super eo sint imposita, vt eis deductis verus valor remaneat, per text. *in l fructus, ff. soluto matrim.* tradunt Ioan. Ferrettus *cons.* 354. *num.* 15. Crescentius *titul. de probat. decis.* 2. & post plures Nicolaus Garcia *de benefic. part.* 5. *cap.* 3. *num.* 164. vbi quòd debent deduci onera, & quòd aliàs articulus super valore est ineptus, quia debet dicere quòd valet tantum oneribus deductis. Et quod fructus & redditus beneficiorum tantum æstimari debeant

debeant, quantum valeant deductis oneribus, tradit Bald *in l.1 num.1.versic.sed pone,impetraui a Papa,C. de fruct.& lit.expens.*Gutier *canon.lib.1 quaest.1.n 126. cum seqq.* Ioan.Bapt. Ferret. *cons.156.num.*8. Rimin. Iun.*cons.717.num.45.& seq.lib.6.* Caualcan.*decis.37. part.2. sub num.39.* vbi quòd fructus beneficiorum sunt qui supersunt deductis oneribus, & impensis: & quod si beneficium esset ita tenue quòd onera absorberent totos fructus, tunc ille, qui ex priuilegio Papæ debet percipere, vel detrahere, nihil habebit; quia propter onera fructus non percipiuntur, & non entis nullæ sunt qualitates, & quia ex nihilo nihil fit, & nemo dat, quod non habet, idem tradit *decis.27.num.15.& 16.part.3* Quod procedit, licet fiat mentio de integris fructibus, quia nihilominus intelligitur deductis oneribus, Dom. meus Barbos. *in d l fructus num.7.ff.soluto matrim.* cum dictiones vniuersales, *omnes, integrè*, & similes restringantur ad ea, quæ veniunt ex natura sermonis, vt optime probat, & declarat Caualcan *d decis.27.n.15. part.3.*& notatur à Carolo Ruino *cons.62.num.7.vers. nam aliquando vol.* 1. dicente quòd quando res, de qua agitur, diminuitur verè, vel interpretatiuè, mediante aliqua detractione; tunc dispositio simpliciter loquens de re, vel de integra, siue de tota re, verificatur in eo, quod superest dicta diminutione, quia totalitas & integritas ipsius rei remanet in eo, quod superest, & ad illud restringitur. Facit etiam notabilis & singularis decisio Magistri 112.vbi relicto debito fisco Regio soluendo per hæredem in casu successionis feudi, quod releuium consistit in medietate fructuum illius anni, in quo hæres successit, fuit resolutum fisco esse soluendum ex medietate fructuum deductis oneribus

82 Similiter censualia onera super bonis imposita sunt distribuenda, quæ quidem in solutione collectæ, quæ imponitur personis pro rebus, etiam deducuntur, vt in simili probat, *d cap.1.de immun.Eccles.in 6.* Isern.*tit.quæ sint Regalia §.& plaustrorum n.56.* & ibi Afflict.*num.14.*Lue.de Peña *in l.fin. C.de fundis lim. num.6.lib.11.& in l.1.num.7.C.de impon. lucr.describ.* Valasc.*de iure emphyt.q.17.num.9.*Purpurat.*cons.356. lib.1 per tot.* Lud.Sacca *cons 14.cum seqq.* Ioan. Garc. *de expens.c.11.n.57.*Vincent. de Franchis *decis.107. n.4.*Caualcan.*decis.22 n.10 p 2.* Flores de Mena *var. lib.2.q.21. n.62.* Iniquum enim esset quod qui non percipit omnes fructus beneficij, pro omnibus, acsi omnes percepisset, contribuat, vt tradit Philip.Dec. *cons.156.*qué refert Cæs.de Vrsill.*ad Afflict.dec.242. num.* 7. Et hac de causa omnibus solutionibus semper onera expensæ deducuntur, *l. non amplius, ff.de legat.*1. cum multis relatis à Sanch. *de matrim.lib.7. disp.29.num.10. cum seqq* Non obstat quod census huiusmodi super bonis alicuius Collegij Ecclesiastici impositi, antequam deducantur illorum redditus, sunt Ecclesiastici, ac proinde necessarium videbatur quòd ex illis subsidium solueretur, ad *d. Extrauag. vnic.de decim* ibi, *Ratione autem æris alieni, quo persona soluens decimam, obligata consistit, nihil de decima minuatur, etiamsi certa res Ecclesiastica propter hoc fuerint à quoquam obligatæ*, &c. Quia respondetur censum esse quoddam ius reale ad percipiendum annuum redditum, quod inhæret rei super qua imponitur, Couar.*lib.3.var.cap.7.n.2.& 6.* Aluar.Valasc. *de iure emphyt.q.32.n.13.*Adeò vt sine re constitui non possit, vt est verior, & communior opinio etiam Iure communi, quam latè plures referens confirmat Brunor à Sole *in suis quæst q.4* Ioan.Franc.Milanen. *Siciliæ decis.2.n.115.cum seq. lib.2.* Surd. *cons.318.n.2. lib.3.*quod hodie est sine dubio stante Motu proprio Pij V. in quo expressè disponitur, vt aduertit Surd. *d.n.12.* facit Nauar. *in commen de vsur. n.79.* dum ait requiri ad iustitiam census, vt ex fundo, vel re, super quo imponitur, percipiantur, Menoch.*cons.445.n.11. ad fin.vers.tertiò admisso, & n.12. lib 5.* Et licèt redditus in pecunia, non verò in fructibus soluantur, hoc nihil inconuenit, quia redditus soluuntur loco fructuum, vt tradit Menoch *vbi suprà n.13.* & ante eum melius dixit Bald. *in l.etiam n.8.C de execut. rei iud.* tradens quod huiusmodi obligatio, seu pensio annua succedit loco naturalis perceptionis fructuū, & in nostra specie considerat Rebuff. alios referens *cons.125. num.18.* Prout videmus in decima Papali, quæ licèt imponatur pro fructibus, adhuc soluitur in pecunia, vt est notum, & probatur *in Extrauag. vnic. de decim.* ibi; *Fiet autem solutio decimæ non ex ipsis rebus, quæ percipiuntur de prouentibus, sed in pecunia numerata*, &c. Vnde tantum minus ex fructibus dicitur percipi, quantum soluendum est pro ipsis in pecunia, quia valor fructuum extenuatur deductis oneribus, Bald. *in l.sed & si hoc §.1 per illum text.de condit.& demonstr & in l 1.num.8. C de fructib.& lit. expens.* latè Tiraq. *de retractu lig. §.15.gloss.1.n.6.* & consequenter tantò minus debet pro subsidio imponi dictis fructibus, vt in specie argumentatur Rebuff. *d. cons.125.n.11.& 13.* & in terminis quod deducendum est ad solutionem decimæ Papalis illud, quod soluitur ex censu, tradit Bellencin.*d.tract. de charitatiuo subsidio q.37.*

ALLEGATIO LXXXVIII.

Episcopus quodnam Indulgentiæ genus conferre valeat?

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia est remissio pœnæ temporalis debitæ pro peccatis actualibus iam dimissis, concessa homini existenti in gratia à Prælato per applicationem thesauri Ecclesiastici.*

2 *Plenaria indulgentia est illa, qua remittitur tota pœna.*

3 *Indulgentia temporalis dicitur illa, qua non remittitur tota pœna, sed eius tantum pars relaxatur.*

4 *Indulgentiæ carena, quadragena, & septena quæ sint, ostenditur.*

5 *Papa tantum plenarias potest indulgentias concedere, Episcopi vero temporales, limitatas, seu partiales.*

6 *Indulgentias concedendi potestas est iurisdictionis, & non ordinis.*

7 *Indulgentias temporales potest concedere Episcopus etiam non consecratus, aut ordinatus, dummodo sit electus, & confirmatus.*

8 *Indulgentias concedendi potestas penes Papam est iure diuino à Deo proximè accepta penes Episcopos verò est iure communi, & Ordinario.*

9 *Indulgentias plenarias concedendi potestas à Papa est delegabilis.*

10 *Indulgentias temporales concedendi potestatem Episcopus non solùm suo Vicario, verum etiam Clerico demandare potest.*

11 *Laico non potest demandari ab Episcopo potestas concedendi Indulgentias.*

12 *Indul*

12 *Indulgentias non potest concedere Episcopus excommunicatus, denuntiatus, seu vitandus.*
13 *Indulgentias validè, ac sine peccato secluso scandalo non præuiso, concedit Episcopus dum in mort. peccato existit.*
14 *Indulgentiæ temporales, quas Episcopus concedere potest, quæ sint? ostenditur.*
15 *Archiepiscopus habet facultatem concedendi indulgentias per totam suam prouinciam, & Archiepiscopatum, etiamsi non sint in actu visitationis.*
16 *Indulgentias concedere est voluntariæ iurisdictionis.*
17 *Indulgentias iure proprio nullus inferior Episcopo potest concedere.*
18 *Indulgentias concedit Episcopo inferior ex consuetudine, etiamsi non sit Presbyter.*
19 *Prælatus religionis quamuis habeat quasi Episcopalem auctoritatem, in Regulares sibi subditos, iure ipso non potest Indulgentias concedere.*
20 *Parochus Indulgentias concedere non potest.*
21 *Capitulum Sede vacante, an valeat Indulgentias concedere ostenditur.*
22 *Indulgentiæ concessæ ab Episcopo, vel Archiepiscopo si excesserint numerum taxatum* in cap. cum ex eo, de pœnitent. *an valeat? ostenditur.*
23 *Indulgentias Episcopus concedere tantùm potest subditis suis.*
24 *Indulgentias pro mortuis non potest Episcopus concedere.*
25 *Indulgentias ab alio Episcopo concessas lucrantur exteri de proprij licentia.*
26 *Exemptis an possit Episcopus Indulgentias concedere? ostenditur.*
27 *Exempti habentur instar extraneorum.*
28 *Indulgentiis, quas alij concessit, frui & gaudere potest Episcopus.*

1 NDVLGENTIA est remissio pœnæ temporalis debitæ pro peccatis actualibus iam dimissis, concessa homini existenti in gratia à Prælato per applicationem Thesauri Ecclesiastici, Cordub. *de Indulgent. quæst.* 1. Nauar. *in comment. de indulg. & Iubil not.* 10. *num* 1. *cum sequentib* Alphons. Aluarez Guerrero *in speculo Iuris Pontificij cap.* 28. *in princ.* Valent. *tom.* 4. *disp.* 7. *q* 10. *punct.* 1. *vers. nos autem* Henriq *in summ. lib.* 7. *de indulg c.* 1. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part* 1. *c.* 7. *n.* 2. & cæteri in discursu citandi, nouissimè Torreblanca *in pract. Iuris spirit. lib.* 14. *cap.* 13. *num* 5.

2 Alia est plenaria, alia temporalis. Plenaria est illa, qua remittitur tota pœna simpliciter, & ex communi est remissio totius pœnæ temporalis, quæ nimirum post peccata remissa expianda remansit, siue in hac vita, siue in Purgatorio; cui plenariæ indulgentiæ interdum addi solet particula, *remissio omnium peccatorum*, quæ secundum omnes est potius declaratiua effectus Indulgentiæ plenariæ.
3 † Indulgentia verò temporalis dicitur illa, qua non remittitur tota pœna, sed eius tantum pars relaxatur, & sub duplici præsertim forma tribui solet. Aliquando enim dantur Indulgentiæ tot dierum, vel annorum, & est remissio tantæ pœnæ, quanta solui in hac vita debuisset per pœnitentiam tot dierum, vel annorum, vel quanta in purgatorio luenda fo-
4 ret, si hîc peracta non fuisset † Et hæc diuidi potest in carenam, quadragenam, septenam. Carena dicitur à carendo, & est quasi ciborum carentia, qua remittuntur tot pœnæ, quot fuissent remissæ peragendo pœnitentiam in pane, & aqua, quadraginta diebus cum septem annis. Quadragena est relaxatio tantæ pœnæ, quanta redempta fuisset per pœnitentiam quadraginta dierum. Septena est remissio tantæ pœnæ, quanta redempta fuisset per pœnitentiam septem annorum, seu quanta respondet pœnitentiam septem annorum Quandoque datur Indulgentiæ respiciendo ad certam partem peccatorum, vt cum datur remissio tertiæ, vel quartæ partis peccatorum; est enim remissio tantæ pœnæ, quanta persolui debuisset hîc, vel in Purgatorio pro tertia illa, vel quarta parte peccatorum iam remissorum. Colliges hæc ex Valentia *d quæst.* 20. Tolet. *in summ. lib.* 6. *cap.* 24. Suar *tom.* 4 *disp.* 50. *sect.* 4. & 5. Card. Bellarm *tom.* 3. *lib* 1. *de Indulgent. c.* 9. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 7. *n.* 94. *cum seqq.* Balduin. Iun. *super opera controuers. Bellarmin. p.* 1. *lib.* 6. *de Indulgent.* Ægid. de Coninch *de Sacramentis, & censuris tom.* 2. *disp.* 12. Aloys. Ricc *in praxi aurea resolut.* 306. Francisc. Leo *dict. cap.* 7. *à num.* 5. Bonacina *de Sacrament disput.* 6. *quæst.* 1. *punct.* 2. nouè Iul. Lanor. *de Indulg.* 2. *c.* 10. nouissimè Torreblanca *dict. lib.* 14 *cap.* 14. *à princip.* vbi de diuisione Indulgentiæ in plenariam, pleniorem, plenissimam, & Iubilæum.

Solus Papa primariò potest Indulgentias concedere, solusque plenarias concedit, & perpetuas; 5
Fusch. *de visitat lib.* 1. *c.* 3. *n.* 2. Card Tol. *in instruct. Sacerd. lib.* 6. *cap.* 25. Boët. Epo *de iure Iubil. & Indulgent. num.* 148. dum quærit cur cum solus sponsus Ecclesiæ suæ sit Episcopus plenas illic Indulgentias dare nequeat? & respondet, quia non in plenitudinem potestatis vocatus est Episcopus à Pontifice, *cap multum* 3. *quæst.* 6. (qui solus hac plenitudine potestatis ex verbo Christi gaudet, *Ioan. vltim. cap cùm ex eo, in fine, de Pœn.*) sed in partem sollicitudinis; deinde singularum diœcesum thesaurus Indulgentiarius generali thesauro commixtus non ita locuples est fortassis, vt inde plena possit remissio concedi: solo thesauro generali, qui Pontifici in vniuersum commissus est, nunquam deficiente; quinimo quo plus inde hauritur, eo plus accipit incrementi, instar fontis, vel putei semper vberius, abundantiusque scaturientis, propter operum piorum, quæ temporibus Indulgentiarum fiunt, abundantiam, Lanor. *dict. part.* 2. *cap.* 11. *num.* 10. vbi *num.* 11. asserit quòd Papa potest dare sibi ipsi Indulgentias, quia recipit vt Ecclesiæ membrum, vt vero caput concedit: Episcopi vero, temporales, limitatas, seu partiales Iure communi Canonico, & ab ipso Summo Pontifice dependenti tantum concedunt. Ratio est, quia † huiusmodi potestas est iurisdictionis, non 6
Ordinis, *cap. quod autem, de pœnit. & remiss.* quatenus ibi dicitur Indulgentiæ concessionem esse actum absoluendi, & iudicialē, S. Thom. *in* 4. *dist.* 20. *quæst.* 3. *art.* 3. Gambar *de officio Legat. de latere rubr.* 8. *tit. quid possit Legatus circa Indulgentias n.* 1. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 54. *quæst.* 2. Vgol. *de potestate Episcopi cap.* 41. *in princ.* Aloys. Ricc. *d. resol.* 306. *num.* 4. *& resolut.* 222. *num.* 1. Boët. Epo *de Iure Iubil. & Indulgent. num.* 145. vbi resoluit potestatem dandarum Indulgentiarum non esse annexam Clauibus Ordinis; vel sacramento Pœnitentiæ, sed Clauibus iurisdictionis externæ etiam extra Sacramenta; & n. 186. pulchrè quærit quomodo simul hæc duo consistant, Indulgentias esse iurisdictionis externæ, & nihilominus pertinere ad forum internum, siue conscientiæ, siue animarum? Et respondet hæc pulchrè simul consistere, quia quoad potestatem dandi Indulgētias requiritur externa iurisdictio, cum nemo possit hunc Ecclesiæ thesaurum dispensare, seu erogare, nisi qui eidem Ecclesię per externam iurisdictionem præest:

verùm

verùm quoad fructum percipiendarum Indulgentiarum is in percipientibus non eſt alius, quàm vt in locum ſatisfactionis pœnitentialis (abſque tertij cuiuſquam tamen iniuria) ſuccedat, & n. 187. quærit deinde quomodo theſaurus Indulgentiarum extra Sacramentum poſſit communicari, cum ex Clauibus Ordinis, quæ ſacramentis alligantur, prima facie videatur dependere?

7 Et ob id Epiſcopus etiam non ordinarius, aut non conſecratus eas poteſt conferre, dummodo ſit electus & confirmatus quia actus iuriſdictionalis eſt, per gloſſ. communiter receptam in cap. transmiſſa, de election. tenent D. Thom. d. diſt. 20. quæſt. 1. art. 4. quæſtiunc. 2. Suar. dict. diſputat. 50. ſect. 3. n. 3. Reginald. dict. loco num. 123. Nugn. in addit. quæſt. 25. art. 1. q. 3. verſ. ſecunda concluſio, Alphonſ. Aluarez Guerrero dict. loco, Aloyſ. Ricc, dict reſol. 506. n. 4. Azor dict. cap. 55. q. 1. in fine, & cap. 29. quæſt. 8. Auguſtin. de Ancona de poteſtate Eccleſiæ quæſt. 29. Campan. in diuerſorio Iuris Canonici in proœmio num. 2. Iul. Lauor. dict. part. 2. cap. 21. n. 18. & 33. Sanctarel. de Iubilæo anni ſancti cap. 3. dub. 2. Boët. Epo d. tract. num. 146. Vgolin dict. part. 2. cap. 41. num 1. Zerol in praxi Epiſcop. part. 1. verb. Indulgentia, num. 1. Suar. de legib. lib. 4 cap. 4. num. 9. me citato in hoc loco Alzed dict. p. 2. cap. 3. num. 15. † Cùm ergo hæc ſit iuriſdictionis
8 poteſtas, & non Ordinis, rectè infertur illam, licet penes Papam ſit Iure diuino à Deo proximè acceptam, penes Epiſcopos vero eſſe Iure communi, & ordinario, ac per conſequens proximè acceptam à Papa, iuxta reſoluta per me parte 1. huius tract. tit. 1. cap. 1. Torreblanca dict, lib 14. cap. 13. num. 36. vbi quòd Epiſcopi non habent immediatè à Christo, ſed per Papam Iure communi participant facultatem aperiendi theſaurum, & dandi Indulgentiam. Quicquid aliqui teneant Epiſcopos poſſe Iure diuino Indulgentias conferre, quos citant, improbantque Bonacina dict disp. 6. quæſt. 1. punct. 3. num. 1. Sanctarel dict. dub. 2 litt. B. Azor. dict. cap. 54. quæſt 2. Henriquez d. lib. 7. cap. 31. §. 3. Lauor. dict. part. 2. cap. 11. n. 45. cum
9 ſeqq. vbi citat memetipſum in hoc loco. † Hinc etiã cùm ea, quæ iuriſdictionis ſunt, mandari, ac delegari poſſint de Iure Pontificio, vt habetur in c. aqua, & ibi gloſſa ac Doctores, de conſecrat. Eccleſia, & in c quod
10 ſedes, de officio Ordin. ideo † huiuſmodi poteſtas à Papa eſt delegabilis, qui poteſt Epiſcopo indulgere poteſtatem concedendi etiam plenarias Indulgentias, vt reſoluit Aloyſ. Ricc. d. reſ. 506. n. 2.

Et ipſe Epiſcopus facultatem concedendi temporales, non ſolum ſuo Vicario verum etiam Clerico demandare poteſt. Emmanuel Sà verb. Indulgentia, n. 16. Valent. dict quæſt. 20. puncto 3. Suar diſp. 55. ſect. 6. n. 6. Regin. lib. 7. n. 116. Bellarm. de Indulgent. lib. 1. c. 11. Lauor. dict. cap. 11. n. 48. Nugn, q. 28. art. 2. ad finem, Vgolin. dict. c. 41. in princ. Bonacina dict. quæſt. 1 puncto 3. num. 11. Azor. dict. lib. 3. c. 43. q. 13. & d. cap. 55. q. 5. me citato in hoc loco Alzedo d. p. 2. cap. 3. num. 15. Torreblanca d. lib. 14. cap. 13. n. 37. Nam prætextu generalis commiſſionis Vicarius Indulgentias concedere non poteſt, vt dixi alleg. 54. num. 90.

11 Hæc tamen poteſtas non poteſt ab Epiſcopo concedi laico, cum laicus iure humano remoueatur à muneribus Eccleſiaſticis, vt poſt Iacob. de Graff. Suar. & Regin. reſoluit Bonac. d. loco n. 12. & Lauor. d. c. 11. n. 49.

12 Hinc denique fit Epiſcopum excommunicatum, denunciatum, ſeu vitandum non poſſe Indulgentias concedere, quia excommunicatus vitandus caret vſu iuriſdictionis, & conſequenter inualida ſunt ipſius acta ad iuriſdictionem pertinentia, cap. tanta, de exceſſ. prælat. cap. quia, de except. in 6. cum citatis à Bonacina de cenſuris, diſput. 2 quæſt. 2 punct. 7. & reſoluit in terminis Azor. d. cap. 55. quæſt. 7. me citato in hoc loco Alzedo d. part. 2. c. 3. num. 22. & me etiam citato in hoc loco, Lauor. dict. part 2. cap. 12. num. 8. & 21. vbi num. 9. quærit an ſaltem ſic cenſura innodatus poſſit delegare vices ſuas alteri Epiſcopo vt concedat Indulgentias? Vtrum autem Prælatus putatiuus, ſeu præſumptus poſſit concedere Indulgentias? Vide Felin. de Indulg. in fin. Burgaſ. de irreg. tit. 8. de Indulg. Epiſcopi n. 4. Sanch. de matr. l. 3. diſp. 22. n. 54. Lauor. d. p. 2. c. 12. n. 12.

Ex quo patet à fortiori Epiſcopum, qui concedit 13
Indulgentias, dum in peccato mortali exiſtit, valide concedere, nec peccare ſecluſo ſcandalo non præuiſo, quia peccatum mortale præcisè non tollit iuriſdictionem, Henriq. d. lib. 7. cap. 32. §. 4. Valent. loco citato punct. 3. verſ. tertio aſſerimus, Regin. l. 7. num. 118. Nugn. in addit. q. 27. art. 9. concl. 1. poſt Graff. Suar. & Cord. ſequitur Bonacina d. diſp. 6. de indulg q 1. punct. 3. n. 9. Vnde etiam fit Epiſcopum, ſeu Archiepiſcopum non poſſe in loco exempto concedere Indulgentias, cum ſit poteſtas dignitatis, & iuriſdictionis Epiſcopalis, vt poſt Zabar. Anch. & Vital. reſoluit Quarant. verb. Archiepiſcopi auctoritas, auct. 31 in fine Lauor. d. c. 11. n. 30.

Indulgentiæ temporales, quas Epiſcopus conce- 14
dere valet, ipſo Iure communi præſcriptæ ſunt. in dedicatione enim Eccleſiæ vnius anni Indulgẽtiam tantum concedere poteſt, ſiue ab vno ſolùm Epiſcopo, vel à pluribus dedicetur, & in anniuerſario dedicationis, vel aliàs concedit ſolùm Indulgentiam quadraginta dierum, c. cùm ex eo, verſ. ad hæc, de Pœn. ibi. *Decernimus, vt dum dedicatur Baſilica, non extendatur Indulgentia extra annũ, ſiue ab vno ſolo Epiſcopo, ſiue à pluribus dedicetur, atque in vniuerſali dedicationis tempore quadraginta dies de iniunctis pœnitentiis indulta remiſſio non excedat.* Ita Vgolin. dict. cap. 41. §. 1. in principio, Henriq. dict cap. 42. §. 1. Azor. dict. cap. 55. q 6 Bonacina d. q. 1. puncto 3. num. 2. Franc. Leo dict. cap. 7. num. 18. Lauor. d. p. 2. cap. 11. num. 18. Sanctarel. d. cap 5. dub. 2. litt. C. Boët. Epo dict tract de iure Iubil. & Indulg. n. 119. vbi num. 121. ait Indulgentiam tot dierum nihil aliud ſignificare, quam remiſſionem tantæ pœnæ, quantam pœnitens in hoc ſæculo per dies tot pœnitendo delere potuiſſet, & n. 125. diſſerit an ij dies continui ſint, an vtiles? & n. 131. quærit cur quadraginta præcisè dies Indulgentiis Epiſcopalibus plerumque præſcribantur? Torreblanca dict. c. 13. n. 36. Ægid. de Coninch de ſacram. diſp. 12. dub. 1. num. 8. Zerol. in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Indulgentia num. 31. me citato in hoc loco, Alzed. de præcell. Epiſc. dignit. p. 2. cap. 3. num. 7. vbi cum Vgolin d. §. 1. num. 2. reſoluit quòd ſi in dedicatione plures aſſiſtant Epiſcopi, & quilibet annum Indulgentiæ concedat, valebit tantum conceſſio illius Epiſcopi, cui illa Eccleſia ſubiecta eſt. Ratio autem quare Epiſcopis limitata extitit poteſtas in concedendis Indulgentiis, ea fuit, ne in tanta Epiſcoporum multitudine hac poteſtate abutentes ſuperfluas, & indiſcretas concederent Indulgentias, quod annuit Alex. III in c. quod autem, & Innoc. III. in Concil. generali Lateranenſi in d. c. cum ex eo, Cordub q. 12. Triumph. q. 19. art. 6. Suar. tom. 4 diſp. 55. ſect. 3. n. 5 Lauor. d cap. 11. n. 21. vbi n. 2. cum Suar. citato loco, aduertit & ponderat rationem; quare quando conceditur facultas dandi Indulgentias in dedicatione Eccleſiæ, non additur particula illa, de iniunctis pœnitentiis, prout addi ſolet in Indulgentia quadraginta dierũ, & ponit aliqua diſcrimina

inter

inter dictas duas Indulgentias? Boët. Epo *d. tract. de Iure Iubil. & Indulg. num.* 133. vbi obseruat Indulgentias hasce Episcopales non aliò quàm ad pœnitentias per Sacerdotem Confessarium iniunctas pertinere, *dict. cap. cum ex eo*, cum tamen Indulgentiæ Pontificiæ, non solùm pœnitentias à Confessariis iniunctas auferant, verum etiam pœnitentias quascunque ex ipsa Iustitia diuina, vel (si sic loqui malueris) ipsi Iustitiæ Diuinæ quomodocunque debitas: nisi Pontifex nominatim suas Indulgentias ad solas pœnitentias iniunctas restrinxerit; subditque hinc prouenire vt his temporibus Episcopales Indulgentiæ raro sint vtiles, cum pœnitentiæ nunc per Confessarios, vtplurimum, valde leues iniungantur, propter prauas delicatorum hominum consuetudines, atque molliciem, graues illas pœnitentias peccatis debitas, quæ olim solebant infligi, refugientium.

15 Archiepiscopo datur facultas concedendi Indulgentias per totam suam prouinciam, & Archiepiscopatum, etiamsi non sit in actu visitationis, dummodo statutum generalis Concilij non excedat, *cap. nostro, de Pœnitent.* Cord. *q.* 14. Nugn *q.* 26. *art.* 1. *vers. difficultas tamen*, Stephan. Quarant. *verb. Archiepiscopi auctoritas, vers.* 31. vbi limitat in loco exempto, Bonacina *d. q.* 1. *punct.* 4. *n.* 2. *vers. obserua*, Franc. Leo *d. cap.* 7. *n.* 18. Lauor. *d. p.* 2. *cap.* 11. *num.* 28. Henriq. *d. cap.* 32. §. 1. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. c.* 70. *n.* 15. Coninch *de Sacram. disput.* 12. *n.* 8. Vgolin. *d. c.* 14. §. 2. *n.* 2. me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. p.* 2. *c.* 3. *n.* 29. vbi *n.* 30 hoc priuilegium illis ademptum dicit per Concil. Trid.

16 Nam licet Archiepiscopus non sit index Ordinarius omnium de prouincia, *c. Pastoralis, de officio Ordin.* nec extra suam diœcesim habeat contentiosam iurisdictionem, cum tamen Indulgentias concedere sit voluntariæ iurisdictionis, Suar. *disput.* 49. *sect.* 3. *num.* 9. Aloys. Ricc *d. resol.* 306. *num.* 5. Vgolin. *d. p.* 1. *c.* 41. *n.* 1. Franc. Leo *d p.* 1. *c* 7. *n.* 18. me citato *in hoc loco*, Alzed *d. p.* 2. *c.* 3. *n.* 49 illas concedere potest, vt per glos. *in d. c. nostro*. Sed aduertendum cum Henriq. *loco proximè citato*, quòd si concessit quadraginta dies in perpetuum, nihil amplius potest successor eius pro eadem causa concedere, quia reputantur vnus Prælatus; sed superueniens Archiepiscopus ex commissione Pontificis potest dum visitat diœcesim Suffraganei, concedere 80. dies præter 40. datos ab Episcopo; totidem enim potest Archiepiscopus dare in sua diœcesi: de quo etiam Azor. *d. c.* 55. *q.* 6. & me citato *in hoc loco*, Alzedo *d p.* 2. *c.* 3. *n.* 23.

Concilium generale legitime cõgregatum etiam plenissimas Indulgentias, sicut summum Pontif. cõcedere posse tenent Felin. *de Indulg. num.* 44. Nauar. *in simili tract. notab.* 31. *num* 2. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 31. §. 3. Benzon. *lib.* 2. *cap.* 30. *vers. quod autem, in fine*. Sed meritò negant Suar. *tom.* 4. *disput.* 56. *sect.* 1. & Lauor. *dict part.* 2. *cap.* 11. *num.* 14. dicentes in Concil Basilien *sess.* 24. vbi Legati aderant nomine Pont. concessas fuisse, prout asserunt respondendum, si aliquando factum reperitur. Cardinales, si non sunt Episcopi, de Iure communi Indulgentias concedere non posse, nisi ex priuilegio, vel communione generali, aut consuetudine, quæ dat iurisdictionem, Hier. à Sorbo *in comp. verbo Indulgentia*, §. *secundum notab. fol.* 315. Nauar. *d. not.* 31 *n* 17. And. Duual. *in part.* 2. *D Thomæ tract de Indulg quæst. vnica art.* 9. *conclus.* 4. Gamachæ. *in sum. Theolog. tom.* 2. *disp. de indulg cap.* 8. refert nouissimè Diana *moral. resolut. part.* 5. *tract.* 2. *de potest & priuil. S. R. E. Cardinalium resolut.* 6. & tunc concedunt centum dies, Panor. *in cap. accedentibus, de excess. Prælat.* Lauor *d part.* 2. *cap.* 11. *num.* 15. etiam quòd non sint Sacerdotes, Pauin. *de potestate Capituli Sede vacante part.* 1 *princ q.* 4. *num.* 4. Iacob de Graff. *in aureis decis. in append. lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 32. Lauor. *loco proximè citato*.

Legati Papæ possunt etiam concedere Indulgentias in terminis suæ legationis ex commissione speciali, vel generali, *cap. fin. de officio Leg.* vbi gloss. Anton. 3. *part. tit.* 10 Syluest. *verb Indulgentia num.* 4. Lauor. *d. cap.* 11. *num.* 16. & ex consuetudine concedunt centum dies, Gambar. *de officio Legati lib.* 8. *tit. quid possint legati circa Indulgentias num.* 8. vbi *n.* 20. ait quòd finita legatione finiuntur Indulgentiæ, refert Lauor. *dict. num.* 6. *vers. ratio*. Summus Pœnitentiarius dat Indulgentias centum dierum, non quod adsit aliquod ius, sed ex viuæ vocis oraculo, aut consuetudine, Papa sciente, & tolerante, Azor. *d. c.* 55. *vers. sexto quæritur*, Nauar. *not.* 31 *n.* 17. Lauor. *d. c.* 11 *n.* 17.

Neminem Episcopo inferiorem iure proprio Indulgentias posse concedere communiter traditum est *in cap. accedentibus, de excess Prælat. & in d. cap. nostro*, Nauar *tract. de Indulg not.* 31. Bellarm *de Indulg. lib.* 1. *cap.* 11 *quæst.* 3. Cochier *de iurisd. Ordin in exemptos p.* 4 *q.* 54. Bonacina *q.* 1. *punct.* 3. *n.* 18. Franc. Leo *dict. cap.* 7. *num.* 19. Sanctarel. *de Iubilæo anni*, Sanch. *cap.* 3. *dub* 2. *litt. D*, Azor. *dict. cap.* 55. *q.* 1. Lauor. *dict. c.* 11. *n.* 55. Boët. Epo *d. tract. de Iubil & Indulg. n.* 146. 17
quamvis sit Cardinalis, † nisi ex consuetudine, & praxi concedere soleat, Henriq *dict. cap* 31. §. 4. quia tunc etiamsi non sit Presbyter eas dare poterit, Aug. de Ancon *in tr de Ecclesiæ potest. q.* 29. *art.* 8. Pauin. *de potestate Capituli Sede vacante in* 4. *quæst. princip.* Gambar. *d. tit. quid possit Legatus circa Indulgentias, n.* 2. Torreblanca *d. c.* 13. *n.* 44. 18

Vnde ipso iure non potest Indulgentias concedere Prælatus Religionis, vt Prouincialis, aut Generalis, quamvis habeat quasi Episcopalem auctoritatem in Regulares sibi subditos, Suar. *disp.* 55 *sect.* 5. *num.* 1. Lauor. *d. cap.* 11 *n.* 56. Sanctarel. *dict. c.* 3. *dub.* 2. *lit. L*, vbi citat memetipsum in hoc loco, Henriq. *d. lib.* 7. *c.* 21. §. 5. Bonac. *d. n.* 18. Torreblanca *dict. c.* 13. *num* 46. 19

Nec etiam Parochus, est enim inferior Episcopo, Lauor. *d. c.* 11. *num.* 56. Henriq. *eod. c.* 21. §. 8. Bonac. *d. puncto* 3. *n.* 25. Vgolin. *d. cap.* 14. §. 1 *n.* 2. Alzedo *d p.* 2. *c.* 3. *n.* 28. & 41. Coninch. *d. disp.* 12. *dub.* 1. *n.* 8. Franc. Leo *d. p.* 1. *c.* 7. *n.* 19. Boët. Epo *d. tract. n.* 14. 20

Nec denique Capitulum Sede vacante, quia non succedit Episcopo in potestate iurisdictionis extraordinariæ, saltem in iis, quæ sunt reseruata dignitati Episcopali, Nau. *d. not.* 31. *num.* 6. & 7. Selu. *de benefic. part.* 2. *quæst.* 11. *num.* 4. Sor. Cordub. & Ledesma, quos refert, & sequitur Torreblanca *dict. cap.* 13. *num.* 42. vbi declarat nisi habeat ex consuetudine, Henriq. *dict. cap.* 31. §. 4. post Suar. Reginald & alios, sequitur Bonacina *d punct.* 3 *num.* 23. Lauor. *d. cap.* 11. *num.* 52. Sanctarel. *dict. dub.* 2. *lit. F.* me citato *in hoc loco*, Alzedo *d part.* 2. *cap.* 3. *num.* 59. Contra quos tenent Syluest. *verb. Capitulum, num.* 10. Lazar. *verb. Indulgentia, num.* 47. Zerol. *in praxi Episcop part.* 1. *verb. Indulgentia, n.* 2. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 322. Azor. *dict cap.* 55. *quæst.* 4. & *d. lib.* 3. *cap.* 37. *quæst* 9. Quare tutius esse, vt Capitulum hoc committeret alicui Episcopo qui suo nomine faceret, tenet Quaranta *in summa Bullarij verb. Capitulum Sede vacante, vers. vndecimò quæro.* 21

Sed dubitari potest an valeant Indulgentiæ concessæ ab Episcopo, vel Archiepiscopo si excesserint numerum taxatum *in d. cap. cum ex eo?* In quo dubio 22
respon

respondendum est negatiuè, quoad eam tamen partem, quæ numerum præscriptum non excedit valere concludendum est, quia est res separabilis, & in separabilibus vtile per inutile non vitiatur, *l. vtile ff de regulis iuris l. 1. §. Trebatius, ff. de aqua qu tid. & æstiua.* Quare ita resoluunt per text. *in cap. Indulgentiæ, de Pœnitent. in 6.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccl. decis. 117. num. 5. in 1. edit. & resol. 102. num. 5. in 2. edit* Suar. *disput. 55. sect. 3. num. 11.* Nauar. *de Indulgent. notab. 31. n. 16.* Petr. Sot. *in l. 2. de indulg.* Regi-nald. *dict. loco num. 120.* Vgolin. *d. cap. 14. §. 1. num. 2.* Sanctarel. *d. dub. 2. litt. G.* Azor. *d. cap. 55. quæst. 6.* Bonacina *d disp. 6 q. 1. puncto 3. n. 3. & 4.* Lauor *d. cap. 11. num. 39. & 40.* me citato *in hoc loco,* Alzed. *d part. 2. cap. 3. num. 18.* Torreblanca *dict. cap. 13. num. 38.* Boct. Epo. *dict. tract. de iur. Iubil. & Indulg. numer. 128.*

23 Subditis suis Episcopus Indulgentias concedere tantum potest, nam sicut ab ipso tantùm ligari possunt, ita & ab eodem absolui probat text. *in cap. quod autem, de pœnitent.* Nauar. *consil. 18. num. 12. vers. decimosextò. de pœnitent.* Vgolin *d cap. 41. §. 2. num. 1.* me citato *in hoc loco,* Alzedo *d part. 2. cap. 3. num. 26.* Henriq *d. cap. 32. §. 2.* vbi tenet cum Nauar quem refert *in commento*, quòd quando Episcopus concedit Indulgentiam loco intra diœcesim sito, prodest etiam externis ibidem moram facientibus, quàsi ratione habitationis diutinæ contrahant forum, & subditi efficiantur, refert Sanctarel. *dict. dub. 2. lit. H. & I.*

24 Non potest tamen Indulgentiam concedere pro mortuis; quia ipsius facultas videtur à Sede Apost. restricta ad eius subditos degentes in hac vita, Nauar *de indulg. notab. 22. n. 4.* Bellarm. *de indulg. lib 1. c. 11.* Emman. Sà *verb. indulg. n. 18.* Regin. *lib. 7. n. 114. & 193.* Sanctarel. *d. c. 3. n. 2. in fin.* Suar *disp. 55. sect. 5. n. 23.* Lauor. *d c. 11. n. 43.* me citato *in hoc loco,* Alzedo *d. p. 2. c. 3. n. 21.*

25 Si verò Episcopi speciatim suis subditis concederent vt indulgentias ab alio Episcopo concessas acciperent, tunc ea lucrarentur, vt probat text. *in d. cap. quod autem,* vbi Abb. *num. 7. vers. vltimo noto,* ait tutissimum esse, & valde expediens volenti peregrinari, & loca pia visitare, ipsum licentiam ab Episcopo proprio habere capiendi alienas Indulgentias, id est, Indulgentias datas ab aliis; & dicit Nauar. *de Indulgent. notab. 31. vlt. num. 13. vers. exceptis secundò,* quòd hac licentia habita, non subditi possunt acquirere Indulgentias ab alio Episcopo concessas, Ludou. Bolognin *tract. de indulgent. n. 60.* Cochier. *d p. 4. 58. n. 4.* Lauor *d. c. 11. n. 36.* me citato *in hoc loco,* Alzedo *d. p 2. c. 3. n. 27.*

26 Exemptis Episcopum Indulgentias concedere non posse, ex quo iurisdictionis nihil in eo vendicet, sed Pontifici immediatè subiiciantur, veluti proprio ac immediato diœcesano, tenent Anton de Rosel. *tract. de indulgent n. 321.* Vgolin. *§. 2. n. 2. vers.*

27 *secundo*: tum † quia etiam exempti habentur instar extraneorum, locaque exempta purificantur locis extraneis, *c. luminoso 18. q. 2. c. 1. de statu Regul. in 6.* Rosel *vbi supra n. 323.* Nihilominus contrarium est resoluendum, videlicet Episcopales Indulgentias prodesse exemptis, quia inducta in fauorem exemptorum non debent conuerti in eorum læsionem, cunctaque in augmentum non debent parere diminutionem, *l. quod fauore C. de legib. c. quod ob gratiam, de regul. iuris in 6. l legata inutiliter, ff. de legatis 1.* cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris litt. R. n. 249.* Quare hanc sententiam tenent Ludou. Bolognin. *d. loco n. 63.* Bellarm. *d. lib. 1. c. 11. q. 3. vers. quare cum iam,* Nauar. *notab 31. n. 12. vers. addo septimo,* Sanctarel *d. dub. 2. lit. K.* Cochier. *d. p. 4. q. 58. n. 5.* Alzed. *d. p. 3. n. 31. cum seqq.* Hinc etiam resoluendum Episcopum posse Religiosis Indulgentias concedere iuxta suam facultatem, Palud. *in 4. dist. 20. p. 4. art. 4.* Regin. *d lib. 7. n. 119.* quos refert, & sequitur Bonacina *d. puncto 3. n. 15.* Sanctarel. *d. lit. K.* Lauor. *d. p. 2. cap. 12. n. 4.* Vnde colligitur posse Episcopum extra diœcesim existentem Indulgentias concedere suis subditis pro opere intra diœcesim propriam faciendo. Ita Nau. *in comment. de Iubil. notab. 31. n. 13.* Alzedo *d. p. 2. c. 3. n. 45.* vbi *n. 47.* resoluit posse etiam Episcopum Indulgentiã concedere suis subditis, etiamsi ille extra diœcesim existat, pro opere, quod extra diœcesim fit, sine licentia Ordinarij illius loci.

Hinc denique non abs re dubitari potest vtrum Episcopus gaudere & frui possit Indulgentiis, quas aliis concessit? Ratio dubitandi est, quia nemo potest vti iurisdictione in se ipsum. Respondendum est tamen affirmatiuè, quia Episcopus non debet esse deterioris conditionis aliis. Ita D. Thom. *in add. q. 27. art. 4. & ibid.* Nugn. Sot *in 4. dist. 21. q. 1. art. 4. sub fin.* Nauar. *notab. 20. n. 91.* Regin. *lib. 7. n. 199.* Azor. *d. c 55. q. vlt* Coninch. *d. disp. 12. dub. 2. n. 11. vers. obiicies tertiò,* Suar. *de legib. lib. 6. c. 1. n. 8. & 11.* me citato *in hoc loco,* Alzed. *d p. 2. c. 3. n. 44.* post Cordub. & Emman. Sà, sequitur Bonacina *d. puncto 3. n. 16.* Et sic Prælatus concedens Indulgentiam auctoritate iurisdictionis, & administrationis generalis toti Communitati Fidelium; illa potest frui quatenus est pars communitatis. Ita S. Thom *in addit ad 3. p. q. 27. art. 4.* Iacob. de Graff. *in aur. decis. lib. 2. append. c. 2. n. 23. & 24.* Henriq. *in sum. lib. 7. cap. 32. n. 3.* Fr. Emman. *in Bull. Cruc §. 8. n. 11.* Benzon *lib. 5. c. 15. lib. 12.* Azor. *d. p. 2. lib. 4. c. 54. q 8.* Zerol. *de Iubilæo lib. 1. c. 15. dub. 55. & c. 19. dub. 15.* Fabrin. *eod. tract. c vlt.* Sanctarel. *in simili tract. c. 15. dub. 6.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. iurisdictio differ. 11 num. 3.* Fillinc. *tom. 1. tract. 8. n. 131.* Paul. Layman. *lib. 1. tract. 1. c. 23. n. 31. vers. sin verò hæc responsio,* & non tenetur pro lucro Indulgẽtiæ adimplere in propria forma opus communiter iniunctum, sed potest secum dispensare, & in aliud opus pium commutare, Fr. Emman. Benzon. & Fabrin. *d. locis,* Gregor. Polacchius *in Bull. Vrban. VIII. sect. 41. n. 9.* Lauor. *de Iubil p. 1. c. 14. n. 3.* optimè Boct. Epo *d. tract. de iure Iubil. & Indulgent. à n. 191. cum seqq.* ex ea ratione, quia quemadmodum (loquendo de Pontifice) sese potest, & quidem debet, si saluti suæ cõsulere voluerit, subiicere Confessario cuipiam tanquam priuatus peccator, ita nihil est causæ cur Indulgentiarum iam omnibus per ipsum patefactarum, non possit ipse tanquam priuatus fieri particeps, quandoquidem non est in hoc opus alia iurisdictione, quàm in aperiendo Thesaurũ hunc Ecclesiæ, concedendoque, seu dispensando, seu distribuendo quibuslibet hoc beneficio volentibus, quod consequuntur dum faciunt, & explent præscripta per literas Indulgentiales: neque enim requiritur ad Indulgentias habendas alia sententia, seu peculiaris absolutio, siue per manuum impositionem, siue per aliam aliquam solemnem declarationem, sed instar legis, vel priuilegij potius habet sese Indulgentiarum datio; quo fit vt non minus ipsi danti quam subditis ex æquo seruiat. 28

ALLE

ALLEGATIO LXXXIX

Episcopus an possit aliquos eximere à sua potestate.

SVMMARIVM.

S Episcopum posse eximere à sua potestate, qui teneant, referuntur.
2 *Episcopus nõ potest in totum à sua potestate eximere.*
3 *Exemptio Ecclesiarum pleno iure à potestate Episcoporum concedi non potest ab Episcopis, & Prelatis inferioribus, sed solum à Romano Pont.*
4 *Pleno iure dicuntur Ecclesiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure eidem subiectæ sunt.*
5 *Sententiæ supra relatæ ad concordiam reducuntur.*
6 *Exempti exemptione data ab Episcopo ad ius reuerentiale illi tenentur, secus si Pontifex exemerit ab Ordinario.*
7 *Eximi, & ad Religiosos transferri potest Ecclesia à potestate Episcopi per præscriptionem.*
8 Cap. cùm non liceat, de præscript. *declaratur*
9 Cap. cùm venerabilis, de censibus, *declaratur.*
10 *Exemptiones à se concessas non potest Episcopus reuocare in illis casibus, in quibus valet subditos à sua iurisdictione eximere.*
11 *Priuilegij à se concessi reuocatio de plenitudine potestatis solius Principis est.*

1 EPISCOPVM posse eximere à sua potestate tenuit gloss. *in sum. 25. quæst. 2.* & late tuentur Calderin. *cons. 5. de rebus Ecclesiæ non alienandis*, Oldrad. *cons. 172. col. 3. num. 8. & cons. 254. col. 2.* Dec. *cons. 152. num. 3. vers. non obstat ergo, & in c. cùm & plantare, § in Ecclesiis, n. 13 cum seq. de priuilegiis*, interueniente scilicet consensu Capituli collegialiter, & legitimè congregati, vt addit Rot. coram Card. Caualerio, impressa per Farin. *decis. 377. num. 3. part. 2. recent.* Quæ quidem principalis resolutio hac potissimum ratione nititur, quod præscriptione, ac sententia Episcopali Iuri præiudicetur, ac aduersùs illud his titulis exemptio acquiratur, *cap. auditis, de præscript. cap. cum inter, de re iudicata*, & ita retento semper iure obedientiali videtur permissũ Episcopo eximere in sui præiudicium, vt docet gloss. *verb. tradita, in cap. visis litteris 16. quæst. 2.* modo accedat consensus Capituli, Rot. *dec. 383. num. 3. p. 2. recent.* cuius meminit Lotter. *de re benef. lib. 1. q. 23. n. 32.* quo accedente posse Episcopum etiam in præiudicium successorum eximere aliquam Ecclesiam ab omni iurisdictione, & conferre iurisdictionem in aliena eiusdem Ecclesiæ Prælatura, tradidit Calder. *d. con. 5.* per totum, qui sub *n. 1.* videtur firmare hoc casu tractari de leui præiudicio Episcopi, quia nihilominus apud eum remaneat omnis potestas, & iurisdictio Episcopalis in Ecclesiis & personis suæ ciuitatis, & diœcesis, sequitur Dec. *cons. 152. sub n. 3. vers. non obstat*, & cum hac eadem iurisdictione videtur transire, Rot. *dec. 447. n. 1. p. 1. recent. & dec. 382. sub n. 3. part. 2. etiam recent.*

2 Non posse tamen in totum eximere tenet gloss. *verb. à quocumque, in cap constitutus, de relig. dom. gloss. pen in cap. pastoralis, de donat* gloss *in cap. 1. in princip. de priuileg. lib sexto*, vbi Franch. *n. 4. vers. in gloss. 2.* plures refert, & sequitur Rendina *in promptuario recept. sent. tit. 38. n. 9.* Gambar. *de officio & potest. Legati de Latere lib. 2. tit. de variis Ordinariorum nominib. n. 180.* Abb. *in cap cum venerabilis, num. 4. de censib.* Sbroz. *de officio Vicarij lib. 1. quæs. 51. n. 2.* Mandos. *de Signatura Gratiæ § Exemptiones ab Episcopis col. 1. vers. eximere propriè*, Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos part. 1. quæst. 3. num. 13.* latè & eleganter Lotter. *in tract. de re benef. lib. 1. quæst. 13. à num. 54.* Ratio est, quia iurisdictio, totumque ipsum ius Episcopale pertinet ad Ecclesiam, non autem ad personam Episcopi, proindeque neque ipse potest dare, vel remittere id, quod suum non est, Ioan. Andr. *in d. cap. cùm venerabilis sub n. 7. vers. item absurdum est, de censibus*, & cum iurisdictiones sint Iuris publici, Bald. *in cap. vnic. § ex eadem lege num. 2. de leg. Conradi*, in vsibus feudorum; impossibile est vt hæc facultas sit in alio, quàm in Papa, ita vt neque eius Legato de latere id permittatur, vt docuit Abb. *in cap. vt. n. 1. de reformat. vtili*, quem referunt, & sequuntur Gamb. *de officio Legati lib. 2. in princ. n. 80. &* Lotter. *d. quæst. 13. num. 37.* Vnde hinc etiam tenuerunt Domin. *in c. 1. num. 5. vers. & procedunt prædicta, de Capellis monachor. l. sexto*, atque etiam Federic de Senis *cons. 147.* & alij, quos refert Dec. *d. cons. 152. num. 1.* quibus addo Fusch *de visit. lib. 2. cap. 20. num. 5.* †exemptionem 3
pleno iure Ecclesiarum à potestate Episcoporum concedi non posse Religiosis ab Episcopis, & Prælatis inferioribus, sed solùm à Romano Pontifice: quia inquiunt non posse Episcopos totam suam iurisdictionem in aliquam Ecclesiam, & visitationem ac reliqua omnia pastoralia iura ab se abdicare, ex ratione text *in cap cùm venerabilis, de censibus.* Aduertit ex Iacob de Graffiis *in decis. aur p. 2. lib. 3 cap. 28. num. 66.* nouissimè Stephan. Daluin. *de potestate Episcopor. cap. 21. num. 28.* Episcopum posse concedere alicui Abbati Ecclesiam aliquam pleno iure, & tamen per talem exemptionem non abdicare à se de facto, immo nec abdicare posse omnem iurisdictionem, quam habet in illa; etiamsi accesserit sui Capituli consensus, idque quoad octo, Visitationem, Correctionem, Procurationem, Cathedraticum, Charitatiuum subsidium, Honorem, & reuerentiam, Institutionem authorizabilem, quæ nihil aliud est quàm dare curam animarum, Administrationem denique Ordinis Episcopalis: excipit tamen cum eodem Iacob. de Graffiis *vbi sup. num. 68.* in aliquibus casibus. Primò si Episcopus eximit, & concedit plenum ius, & confirmatur exemptio talis per summum Pont. aliàs non. Secundo si exemptio plena transierit in rem iudicatam aliquando, & à sententia lata non fuerit appellatum. Tertiò si accesserit Abbatis legitima præscriptio plenæ exemptionis 4
quadraginta, vel quasi quadraginta annorum. †Pleno Iure dicuntur Ecclesiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id est, in spiritualibus, & temporalibus, eidem subiectæ sunt, *cap. quoniam 21. de priuil. gloss. in d. § in Ecclesiis*, vbi Anton. *n. 26.* Card. *n. 1.* Dec. *n. 12 & 16.* Rebuff. *in concord. tit. forma mandati, verb. plenum*, Card. Tusch. *pract. concl. tom. 6. litt. P. concl. 364. n. 3.* Sayr. *de censur. lib. 1. c. 6. n. 12.* Steph Daluin. *d. c. 21. n. 5.*

Verùm prædictæ pugnantes sententiæ ad cõcordiam reduci possunt in hunc modũ; vt scilicet prior affirmatiua procedat Episcopo huiusmodi exceptionem cum Capitulo & iusta causa concedente, posterior verò his non interuenientibus, iuxta regulam text. *in cap. sine exceptione 12. quæst. 2. & in c. nulli, & per totum, de rebus Ecclesiæ non alien.* & quæ latè vltra Ordinarios ibi explicant Rebuff. *in compendio alienationum, num. 9 & 11. cum seqq.* Couar. *lib. 2. var. cap. 17. à princ.* Molin. *de iustit. tract. 1. disp. 465. & 468.* & magis in terminis argum. text. *in cap. Pastoralis* 5

storalis, de donat. post Abb notat idem Rebuff. *in tr. de congrua portione n.*38. Roch. *de iurepatron. verb. pro eo quod de diœcesanis n.* 10 Lambert. *eodem tr. art.* 8.
6 *primæ quæstionis principalis* 2 *p. lib.* 11. *n.* 32. Et sic † exempti exemptione data ab Episcopo ad eius reuerentiale illi tenentur, secus si Pontifex exemerit ab Ordinario; quia tunc quoque reuerentiali iure exemptio concessa esse censetur. Ita Put. *dec.* 115. *p.* 3. quem referunt, & sequuntur Fusch. *d. c.* 20. *n.* 22. Cochier. *de iurisdict. Ordinarij in exemptos p.* 4. *q.* 34. Quintil. Mandos. *in tr. de signatura gratiæ, verb. exemptionis ab Episcopis, vers. an autem exemptio,* Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 1. *q.* 63 *art.* 9. Ascan. Tamburin. *de iure Abbat. & Prælatorum tam regularium, quàm secularium Episcopis inferiorum to.* 1. *disp.* 16 *q.* 7. *in fine*, & sic intelligendus Flamin. *de resignat. in.* 3. *q.* 11. *n.* 4. Steph. Daluin *de potest. Episc. cap.* 21. *n.* 29. vbi quòd potest quis Iura Episcopalia plenè, & vniuersaliter præscribere contra Episcopum in Ecclesia alioqui
7 Episcopo subiecta, latiùs infrà *alleg.* 127.

A potestate Episcopi potest etiam Ecclesia eximi, & ad Religiosos transferri per præscriptionem, vt probant text. *in c cum olim, vers. quia, & in c. auditis*, cum multis aliis: *de præscript. & in c. cum olim*, 14. *ad finem vers. quia verò, de priuileg. & in c. cum persona, vers. si autem, eodem tit. lib.* 6. quibus locis ita obseruant Doctores communiter, & latè Balb. *de præscrip. par.* 1. 5. *principalis q.* 11. *à n.* 3. Cochier. *de iurisdict. Ordinarij in exemptos par.* 1. *q.* 3. *n.* 7.

8 Non obstat text. *in dict. c. cùm non liceat*, omissis enim aliorum intellectibus, de quibus Paris *ibi n.* 42. facile responderunt text. illum solum negare præscriptionem per quam omninò extinguitur obedientia Episcopo à subditis debita: non autem eam per quã talis obedientia aliis acquiritur, hanc enim expressè admittit text. *in d. c. cum olim*, cum similibus de quibus Bald. *vbi sup. qu.* 12. & in præscriptione probat text. *in d. c. cùm ex officij, de præscript.* & vltra Bald: *dicto loco quæst.* 16. notat Bernard. Diaz *reg.* 604. *limit.* 3. Card. Tusch. *pract. concl. tom.* 5. *lit. L concl.* 241. *& litt. O concl.* 5.

9 Minus obstat *d. c. cùm venerabilis*, non enim potestatis quæstio ibi erat, sed voluntatis, de quibus, scilicet, iuribus Episcopus fecit remissionem, & ideo in summario habetur, quod remittens seruitia, non intelligitur procurationem, ratione visitationis remisisse, & vltra Ordinarios ibi notat Felin. *in d. cum officij, n.* 18. *vers. & nota.*

10 Quæret aliquis an in illis casibus, in quibus Episcopus potest subditos à sua iurisdictione eximere, possit exemptiones à se concessas reuocare? In qua quæstione habetur communiter, quod reuocare non potest, Franc. *in c. docet, n.* 4. *vers. quid autem sit, de reg. iuris in* 6. Restaur. *in tr. de Imperat. q.* 114. *n.* 4. Felin. *in c. nouit. n.* 11 *de iud.* Abb. *in c. & si clerici* §. *de adulteriis col.* 4. *eodem tit.* per Glos. *in c. cum ex eo, verb septennio,* vbi Ioan. Andr. *de elect. in* 6. *addit. ad Rom.* post Oldrad. *cons.* 201. præcipuè cum exemptio plene suum sortita fuit effectum, seu cum res integra esse desiit, tunc enim regulariter pœnitentiæ locus esse non solet, *c. quod semel, de regul. iuris in* 6 Restaur. *d. n.* 14. me citato *in hoc loco* Ascan. Tamburin, *de Iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quàm secularium Episcopis inferiorum to.* 1 *disp.* 16 *q.* 10. *in fine*, nam † est de plenitudine potestatis solius principis reuocatio priuilegij à se concessi, vt post multos notauit Bald. *l.* 2. *col.* 8 *C. de seruit. & aqua*, & Felin. *in d. c. nouit, n.* 11. *& seq.*

ALLEGATIO XC.

Episcopus an possit licentiam concedere legendi libros prohibitos, & imprimendos approbare?

SVMMARIVM.

1 *Librorum sana doctrina ad virtutem homines trahit, & à vitiis abducit.*
2 *Libri improbi, religioniquè noxij sunt apti ad dissensiones & tumultus excitandos.*
3 *Hæreticorum librorum peruersa dogmata melius est ignorare, quam per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere.*
4 *Hæreticorum libri tanquã aspidum oua sunt fugiẽdi.*
5 *Libros prohibitos habentes non satisfaciunt illos cõburendo, sed necessariò eos deferre debẽt Superiori.*
6 *Reuerendissimus Sacri Palatij Magister viris doctrinæ, ac morum honestate pollentibus dare solet in Romana Curia licentiam legendi libros prohibitos.*
7 *Episcopi locorum Ordinarij hodie non possunt dare licentiam legendi libros prohibitos, cum hoc tantum teibuatur Illustr. Cardinalibus Inquis. in plena Congreg.*
8 *Inquisitores ipsi non possunt libros damnatos legere, nisi eis ab Apost. Sede, vel per Sacram Cong. Inquisitionis fiat facultas.*
9 *Libri in Vrbe imprimi non possunt absque examine, & approbatione in scriptis Vicarij, & Palatij Apostol. magni Magistri.*
10 *Episcopi, & inquisitoris hæreticæ prauitatis examen, & approbatio librorum imprimendorum extra Vrbem requiritur.*
11 *Pœna imposita contra imprimentes libros absque requisita licentia, quæ sit? ostenditur.*
12 *Libros vendere, aut apud se retinere sub excommunicationis, & pecuniæ pœnis, nullus valet, nisi primũ approbati & examinati fuerint ab Ordinario.*
13 *Excõmunicatio imposita à Concilio cõtra vendentes aut apud se retinentes libros sine Episcopi licẽtia illi est reseruata, nisi tales libri essent hæreticorum,*
14 *Regulares volentes libros imprimere, vltra Episcopi, & Inquisitoris examinationem, & approbationem, licentiam quoque à suis Superioribus impetrare tenentur.*

INTER salubres admonitiones, quas 1 Imperator Basilius filio suo Leoni dedit, sequens circa librorum lectionem non est contemnenda. *Per historias veteres ire ne recuses, ibi reperies sine labore, quæ alij cum labore collegerunt; atque illinc hauries, & bonorum virtutes, & improborum vitia: vitæ humanæ varias mutationes, & rerum in ea conuersiones, mundi huius instabilitatem, & multorum præcipites casus; & vt verbo complectar, malorum facinorum pœnas, & bonorum præmia, quorum illa fugies, ne in diuina iustitia manus incidas: hæc amplecteris, vt præmis, quæ illac consequuntur, potiariis.* Ex qua admonitione colliges quantum sana librorum doctrina ad virtutem homines trahit, & à vitiis abducit, sicut è contra praua eorum lectio legentium aures corrumpit; hæc penitus respuenda, quæ plus est nocitura insipientibus, quam profutura sapientibus, vt dicit Sulpit. *in dialogo* 1. §. 1. & Vlpian. *in l.* 4. §. *tantundem, ff. familiæ ercisc.* apertissimis verbis asserit libros improbatæ lectionis protinus esse corrumpendos, ibique eos

eos assimilat malis medicamentis, pro quibus Iudex officium suum interponere debet.

2 Rempubl. si expedit malis hominibus expurgari, vt illa pace, & tranquilitate lætetur, *l. congruit, ff. de officio Præsidis*, eo magis expedit expurgari improbis libris, religionique noxiis, qui sunt magis apti ad dissensiones, & tumulus excitandos. Hinc Plato *lib. 7. de legibus*, Poëtarum libros, qui de Diis suis parum religiosè loqui videbantur, repudiandos, & extirpandos censuit. Et Valer. Max. *lib. 1. cap. 1.* scribit, quod cùm Romæ reperti fuissent libri qui nonnihil videbantur soluere religionem, Prætor Vrbanus ex auctoritate Senatus in conspectu populi cremauit. Et Tullius *lib. 1 de natura Deorum* refert Prothagoram Alderitem, quod libros noxios religioni scripsisset, Athenienſium iussu Vrbe, atque agro exterminatum, librosque eius in concione combustos.

3 Si Ethnici suæ falsæ religionis amatores, quicquid illi obnoxium scriptum reperiebant, igne concremabant, radicitúsque euellebant, quantò fortius nos, qui Christianam, Catholicam, & veram religionem amplexi sumus, hæreticorum libros, qui illam euertere impiè student, prosus supprimere, & abolere debemus, non solùm propter falsam doctrinam, quæ in eis continetur, sed etiam ne remaneant facinorosæ peruersitatis vestigia, sed flammis combusta depereant, *l. damnato, §. nec vero, C. de haeret. l. quicunque, §. omnes verò, C. eodem tit.* & de hæreticorum libris scribens S. Isidor. *in reg. c. 8.* asserit melius esse eorum peruersa dogmata ignorare, quam per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere,

4 & † perdendos esse hæreticorum libros tanquam aspidum oua scribit S. Greg. Nazianz. *oratione 2. de fide* quia, vt ille inquit, *nata sunt ad aspides, & basiliscos procreandos.* Quare Concil. Trid. *sess. 3.* indicem librorum fieri iussit, vt omnes scirent, qui libri cauendi essent, & qui trahendi. Omnes enim siue falsam, vel erroneam contineant doctrinam aduersus Religionem, & Catholicam Fidem, siue contra bonos mores, abolendi penitus sunt; nam istos etiam è Republica esse eliminandos docet Arist. *lib. 7. Politic. cap. vltim.* Vnde idem in poët. *l. 1.* tacite reprehendit Hermogenem, & Nicocharem, propterea quod hominum corruptos mores crimine expressissent Postea Concilij Trid. Patres in indice librorum prohibitorum summa prudentia, & maturitate ita statuerunt. *Libri, qui res lasciuas, & obscœnas ex professo tractant, narrant, aut docent, cum non solùm Fidei, sed etiã morum, qui huiusmodi lectione corrumpi solent, ratio habenda sit, omninò prohibentur, & eos qui habuerint, seuere ab Episcopis puniãtur. Antiqui vero ab Ethnicis conscripti propter sermonis elegantiam, & proprietatem permittantur, nulla tamen ratione pueris prælegendi sunt, &* e Concilio III. Toletano in Hispania Episcopi Catholici duodecimo Leonigildi Regis anno libellum à Gothis Arrianis editũ detestabantur, vt refert Ioã. Filesacus *de sacra Episc. auctoritate c. 1. §. 7. verf. Eutychetis*, vbi ex Seuero Sulpitio *Dial. 1. c. 2.* ait Episcopos frequẽtibus decreuisse Synodis ne quis Origenis libros legeret, aut haberet; probatque à principio illius §. librorum improbatæ lectionis, & qui scenum aliquod dogma contineant, vt loquuntur Imperatores, damnandorum ius ad Episcopos semper spectasse.

5 Prohibitos libros habentes, non satisfaciunt illos comburendo, sed necessariò eos deferre debent Inquisitoribus, vt resoluunt Pena *in add. ad Emeric. p. 2. tom. 3. versic. propterea.* Martin. Delr. *disquisit. magic. lib. 5. sect. 17. vers. sunt autem tales libri*, Sanch. *præcepta Decalogi lib. 2 c. 10 num. 56.* Azor. *instit. moral p. 1. lib. 8. c. 16. quæst. 11.* Ricc. *decis. 253. n. 4. & dec. 260. n. 7. p. 4.* Farinac *de heresi, q. 180. n. 40.* Sousa *in Bullam Cœnæ c. 2. disp. 15 conel. 3. n. 4.* Duard. *in eandem Bullam lib. 2. can. 1. q. 52. n. 1.* Homobon. *de examin. Eccles. p. 2. tr. 11. c. 7. q. 15. res. 2.* me citato *in hoc loco* Diana *moral. res. p. 1. tr. 11. res. 37.* Quicquid contrarium sentire vi- 6 deatur Zanch. *de heret. c. 7. sub n. 1.* Vel † licentiam legendi obtinere, quam in hac Romana Curia concedere consueuit Reuerendissimus Sacri Palatij Magister, qui eam nonnisi Viris doctrinæ, ac morum honestate pollentibus dare solet. Verum pro habitantibus extra Curiam, quicquid antiquitus esset constitutum, negotium hodie est absolutum ex Constitutione Pij IV. quæ incip. *Cum inter crimina*, per quam huiusmodi facultas tribuitur tantum Illustrissimis Cardinalibus Inquisitoribus in plena Congregatione. Sed hodie strictiùs hoc procedit; quascunque enim licentias legendi & habendi libros prohibitos reuocauit Vrbanus VIII. *in sua Constit.* incip. *Apostolatus officium, sub Dat. Romæ 2. Aprilis 1631.* ibi, *Motu proprio, &c. omnes & singulas licentias legendi, & habendi libros quoscunque ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, semper Constitutiones Apost. etiam ratione Astrologiæ iudiciariæ, vel aliàs quomodolibet prohibitos, quibuscumque personis laicis & Ecclesiasticis tam sæcularibus, quam Regularibus cuiuscunque Ordinis, Societatis, & instituti existentibus, ac quacunque Dignitate etiam Ecclesiastica fulgentibus, cuiuscunque status, gradus, conditionis, qualitatis, & præeminentiæ etiam speciali nota & mentione dignis, ac per litteras Apost. ad tempus, seu ad vitam, & aliter quomodocunque, & ex quacunque causa tam in forma Breuis, quam aliter quomodocunque à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, seu à quibuscunque aliis à Nobis, vel ab eis facultatem, & auctoritatem habentibus, non tamen à nobis metipsis per litteras Apost. etiam in forma Breuis, seu chirographum manu nostra signatum concessas earum tenores præsentibus pro expressis, & insertis habentes, hac nostra perpetuo valitura Constitutione reuocamus, cassamus, & annullamus*, &c. refert nouissimè Lauret. de Franchis *in controuers. inter Episcopum, & Regulares pag. 298 cum seqq.*

Vnde Episcopos loci Ordinarios hodie non posse secum dispensare circa lectionem librorum prohibitorum, nec dare licentiam legendi libros prohibitos resoluunt Petr. Binsfel *in l culpa, C. de malefic. & mathem. vers. nec etiam Episcopi*, Nauar. *cons. 1. q. 36. sub tit. de constitution.* Martin. Delr. *d. sect. 17. versic. solis Pontificalibus*, Azor. *d. c. 16. q. 7.* Sanch. *d. c. 10. n. 43.* nouissimè me citato *in hoc loco* Alzedo *de præcellent. Episc. dig p. 2. c. 6 n. 75.* 7

Immo nec ipsi Inquisitores possunt libros damnatos legere, nisi eis ab Apostolica Sede, seu per Sacram Congregationem Inquisitionis fiat facultas, stante Constitut. Iulij III. incip. *Cùm meditatio cordis*, quæ expresfè reuocat omnes, & quascunque facultates legendi libros damnatos, concessas quibuscunque personis cuiuscunque status, ordinis, & conditionis, etiamsi Episcopali, vel Archiepiscopali, vel alia maiori dignitate Ecclesiastica, seu seculari præeminentia fulgeant, cum qua concordat *Constit. 49. Pauli IV.* quæ incip. *Quia in futurorum euentibus*, & alia eiusdem *constitut. 119.* quæ incip. *Cùm pro munere, quod sustinemus*, nouissime S. D. N. Vrban. VIII. per suas litteras in forma Breuis, incip. Apostolatus officium, sub Dat. Romæ apud S. Petrum 2. Aprilis 1631. *Motu proprio, & ex certa scientia reuocat, cassat & annullat omnes & singulas licentias legendi, & habendi libros quoscumque ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, seu per Constitutiones Apost. etiam ratione* 8

Aſtrologia iudiciariè, vel aliàs quomodolibet prohibitos, quibuſcumque perſonis laicis, & Eccleſiaſticis tam ſecularibus, quàm Regularibus cuiuſcumque Ordinis, Societatis, & inſtituti exiſtentibus, ac quacunque dignitate etiam Eccleſiaſtica fulgentibus, cuiuſcumque ſtatus, gradus, conditionis, qualitatis, & praeminentia etiam ſpeciali nota, & mentione dignis, ac per litteras Apoſt. ad tempus, vel ad vitã, & aliter quomodocumque à Romanis Pontificibus, non verò à me metipſo conceſſas, &c. & Vrbani VIII de qua ſupra. Ita Suar. *de Fide diſp. 20. ſect. 2. n. 28.* Sanch. *in pracepta Decal. lib. 2. c. 10. n. 46.* Anton. Ricciul. *de Iure perſon. lib. 5. cap. 25. n. 4.* Quicquid contradicant Farin. *de hæreſi quæſt. 180. n. 43.* Bonac. *in Bull. Cœnæ tom. 5. diſp. 1. q. 2. punct. 4. n. 10.* Diana *p. 4. tract. 8. reſ. 46.*

Epiſcopi abſque Inquiſitore poſſunt cognoſcere, decidere, & terminare cauſas illorum, apud quos reperiuntur libri prohibiti non ſapientes manifeſtam hæreſim, *c. accuſatus, de hæret.* Eymer. *in direct. Inquiſ. q. 42. num. 1.* Lauret. de Franchis *vbi ſuprà, pag. 198. verſ. ad 8.* & cenſuit *Sacra Congregatio S. Rom. generalis & vniuerſalis Inquiſitionis, ſub die 2. Decembris 1612.*

9 Ne libri imprimerentur aliquid continentes religioni, aut bonis moribus contrarium, prohibet Summus Pont. Leo X. *Conſtit. 12.* incip. *inter ſolicitudines, de anno 1515.* eaſque in Vrbe imprimi vetat abſque examine, & approbatione in ſcriptis vt ſui Vicarij, & Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtri, §. 1. & 2. Et in aliis diœceſibus Epiſcopi, & Inquiſitoris hæreticæ praui-
10 tatis, *d. §. 2.* † Contrarium præſumentes libros amittunt, publicè libri comburuntur, ducatos centum fa-
11 bricæ S. Petri de Vrbe † perſoluunt, per annum ab exercitio imprimendi ſuſpenduntur, & excommunicationis ſententiam incurrunt, §. 3. & creſcente eorum contumacia ſupradicti Papæ Vicarius, in Vrbe, & Epiſcopi alibi pœnas augeant. §. 4.

Extat decretum Concilij Lateranenſis ſub eodem Leone X *ſeſſ. 10.* his verbis. *Statuimus, & ordinamus quod de catero perpetuis futuris temporibus nullus librũ aliquem ſeu aliam quamcunque ſcripturam tam in Vrbe noſtra, quàm aliis quibuſuis ciuitatibus, & diœceſibus imprimere, ſeu imprimi facere præſumat niſi prius in Vrbe per Vicarium noſtrum, & ſacri Palatij magiſtrum; in aliis vero ciuitatibus, & diœceſibus per Epiſcopum vel alium habentem peritiam ſcientiæ libri, ſeu ſcripturæ huiuſmodi imprimendæ, ab eodem Epiſcopo ad id deputandum, ac Inquiſitorem hæreticæ prauitatis ciuitatis, ſeu diœceſis, in quibus librorum impreſſio huiuſmodi fieret, diligenter examinentur, & per eorum manu propria ſubſcriptionem ſub excommunicationis ſententia gratis, & ſine dilatione imponendam, approbentur. Qui autem ſecus præſumpſerint, vltra librorum impreſſorum amiſſionem, & illorum publicam combuſtionem, & pœnam pecuniariam, & anno continuo exercitio Impreſſionis ſuſpenſionem, excommunicationis ſententia innodati exiſtat.* Idem fere habetur in Indice librorum prohibitorum *reg. 10.* vbi decretum præfatum Concilij Lateranenſis confirmatum, ſeu innouatum fuit.

12 Poſtea Concil. Trid *d. ſeſſ. 4. in Decreto de editione, & vſu ſacrorum librorum*, ſub prædictis anathematis, & pecuniæ pœnis decreuit, ne aliquis in futurum vendere, aut etiam apud ſe retinere libros valeat, niſi primum examinati, probatique fuerint ab Ordinario, eo maximè ſi de rebus ſacris tractent. Pro intellectu, & totius materiæ cognitione vide Caſtr. *lib. 1. de poteſt. legis pœnalis c. 8. verſ. eſt etiam quædam lex,* Couar. *lib. 4. var. cap. 17. n. 1. verſ. at hiſce calamitatis temporibus,* Felician. *de cenſur. tit. de excommunicatione, 24. verſ. qui librum,* Andr. Gambar. *de officio Legati de latere lib. 2. n. 430.* Fuſch. *de Viſit. l. 2. c. 31. nu. 9.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. l. 8. c. 17. quæſt. 1.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rubr. 12. c. 13. n. 1.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 19. c. 14. ſect. 4. n. 256.* Cened. *ad Decretal. collect. 8. n. 7.* Cherubin poſt hæc ſcripta viſus, *in compendio Bullarij in ſcholiis ad prædictam Leonis Decimi Conſtitutionem*, Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part. 2. c. 3. n. 41. verſ. & primò.* Homobon. de Bonis *de examine Eccleſiaſt. tr. 7. c. 2. quæſ. 9. in princ.* me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. p. 2. c. 6. n. 76.* latè Bonacin. *de cenſur. extra Bullam diſp. 2. q. 2. punct. 16.* Alter. *in expoſ. Bullæ lib. 5. diſp. 2. c. 8. quæſt. 2.* † Quæ quidem licentia 13
in ſcriptis eſt habenda, vt *in d. Conſtit.* & in Concilio Trid. *locis proximè citatis.* Excommunicatio verò ſupradicta eſt reſeruata Epiſcopo, niſi tales libri eſſent hæreticorum, quia tunc Summo Pontifici reſeruaretur; ita ex Catech. Neapol. reſoluit Iacob de Graſſiis *in dec. aureis p. 1. lib. 4. c. 24. n. 9.*

Subiicit Concilium Trid, *loco citato*, quòd ſi vo- 14
lentes imprimere, Regulares fuerint, vltra prædictã examinationem, & approbationem, licentiam quoque à ſuis Superioribus impetrare tenentur, recognitis per eos libris iuxta formam ſuarum ordinationum. Sub qua Concilij deciſione continentur lectiones, annotationes, diſputationes, conciones, & alia ſimilia; necnon tractatus permanentes, tum ad deuotionem, tum ad quietationem conſcientiarum, ſtimulationes Fratrum, & cætera huiuſmodi, quæ ſibi inuicem communicant Fratres, modo communicent ad effectum imprimendi, vt declarauit *Sacra Cong.* prout referunt Capucin. *in compendio priuilegiorum Mendicantium, verb. imprimere,* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. q. 104. art. 1. in fine* Galett. *in margarita caſuum conſcient. verb. legere,* Cherub. *loco ſuprà citato.* & ex hoc loco poſt primam impreſſionem me non citato plura mutuatus eſt Aloyſ. Ricc. *Neapol. dec. 160. n. 6. p. 4.* Nouar. *in ſum. Bullarij tit. de librorum impreſſione n. 2.* me citato *in hoc loco* alter, Nouar. Frater *in Lucerna Religioſorum verb. impreſſio librorum, à princ.*

Vnde Suar. *de cenſur. diſp. 23. ſect. 7. n. 2.* Azor, *d. q. 1.* 15
Alter. *d. c. 8. q. 2.* Filliuc. *tr. 14. c. 6. q. 6. n. 83.* reſoluunt, ſi manuſcripta, quæ aliis communicantur, tractant de rebus ſacris, incurrit excommunicationem Concil. Trid. *d. ſeſſ. 4. ad fin.* Subdit verò Bonac. *d. diſp. 2. q. 2. p. 16. n. 12. verſ. hoc tamen,* hoc debere intelligi modo huiuſmodi manuſcripta dici poſſint liber, quia in Tridentino mentio fit de libris, ex quo ſequitur, ait Bonacin. communicantem alteri conciones, ſcripta Theologica, priuatas orationes, prælectiones, annotationes, obſeruationes de rebus ſacris non examinatas, & approbatas iuxta ſupra ſcriptam ſolemnitatem, non incidere in excommunicationẽ, quia Concilium loquitur de libris, qui ſcribuntur, vel eduntur vt aliis communicentur, & diuulgentur, huiuſmodi autem manuſcripta non fuerunt ſcripta vt diuulgentur per modum librorum, ſed ad priuatum vſum, & commodum. Ita Suar. *loco citato n. 3.* Azor. *q. 4.* Filliuc. *loco citato n. 93.* & Alter. *d. q. 6.*

Verùm in edendis concluſionibus, informationi- 16
bus, poëmatibus, aut orationibus in alicuius laudem compoſitis, quamuis non fiant in modum libri, ſeruanda eſt prædicta ſolemnitas iuxta diſpoſitionem dicti Concilij Lateranen. ibi, *quicunque liber, aut quæcunque alia ſcriptura,* & iuxta *d. reg. 10. Indicis*, ibi, *in librorum aliarúmvè ſcripturarum impreſſione*, &c. Azor. *d. q. 2.* Alter. *d. q. 1.* Filliuc. *d. q. 6. n. 84.* Bonac. *d. puncto 16. n. 11.* vbi ait Mediolani vſu receptum eſſe, vt conſultationes, & aliæ ſcripturæ, quibus litigantes in foro contentioſo vtuntur, abſque prævio Superiorum examine & approbatione imprimantur:

quam

quam consuetudinem receptam videri asserit scientibus, & forte annuentibus locorum Ordinaris, & Inquisitoribus, quia non vacat tempus ad hæc omnia examinanda, & periculum sæpe est in mora, ex qua litigantes non leue damnum paterentur: idem vidi obseruari in Curia Matritensi, dum ibi nonnullas informationes Iuris typis darem.

ALLEGATIO XCI.

Episcopus circa Medicos quam habeat auctoritatem?

SVMMARIVM.

1 *Medici quoties ad gradus Doctoratus sunt promouendi, vltra Fidei professionem sunt obligati iurare in manibus Episcopi, vel Rectoris obseruare statutum factum per Pium V.*

2 *Medici vltra tertium diem ægrotum non visitent, nisi per Confessarij scriptum ipsis de infirmi Confessione fides fiat.*

3 *Medici non seruantes Innoc. III. & Pij V. constitutiones, quas pœnas incurrant ostenditur.*

4 *Constitutiones Innoc. III. & Pij V quibus habetur, vt cum Medici infirmum visitant, eum faciant confiteri, intelliguntur de quacunque infirmitate, quæ ex se lectum petat.*

5 *Medici an sint nobiles? ostenditur*, & num. 6.

7 L. vlt. ff. de iure immun. *declaratur.*

7 *Medicus Regis magnam consequitur dignitatem.*

9 C. Antonius Barbosa *parentis Auctoris auunculus magnus, & D.* Balthas. Dazaredo *eius concinus, Regni Portugaliæ Protomedici, laudantur.*

10 *Medicinæ præstantia, atque dignitas è Sacris litteris colligitur.*

11 *Christus Dominus Saluator noster à Sacris Scriptoribus medicus sæpe solet appellari.*

12 *Medici tanquam Dei ministri accersendi, & ad eos diuino primùm freti auxilio confugere debemus.*

13 *Asa Rex, quoniam se totum humanis applicuit remediis, nulla Dei habita cognitione, mortuus est.*

14 *Christus Dominus cur lutum posuit oculis cæci, cum eum sanauit, ostenditur.*

15 *Parochi sicut ad animas curandas fuerunt instituti, vt illarum saluti inuigilent; sic medici ad curanda corpora constituti obstringuntur industria, consilio, & labore morbo laborantibus opem ferre.*

16 *Medici sicut solent ægrotos admonere, vt à noxiis abstineant, ne morbum contrahant, ita opportunè eosdem debent instruere, vt animi morbos, ac vitia declinent, ex quibus corporis ægritudines multoties subsequuntur.*

1 QVOTIES medici ad gradus Doctoratus sunt promouendi vltra Fidei professionem per ipsos faciendã, sunt obligari iurare in manibus Episcopi vel Rectoris obseruare statutum factum per Pium V. Pont. Max. *in sua Const.* incip. *Super Gregem Dominicum. Dat sub die 8. Martij 1566. anno primo sui Pontificatus*, in confirmationem antiquæ & salutaris Decretalis Innoc. III. *in Concilio generali, incip.*
2 *Cùm infirmitas, de Pœnit & remiss.* vt † cũ ad infirmum vocantur, primùm eum moneant, & inducant ad procurandam salutem animæ, vocando medicum spiritualem; hoc addito nouiter ipsi Decretali quod medici vltra tertium diem ægrotum ne visitent, nisi per Confessarij scriptum ipsis de infirmi Confessione fides fiat, vel nisi Confessarius ex iusta causa longius tempus infirmo concedendum iudicet; præcipit igitur Vniuersitaribus, & Collegiis, vt cum licentiam medendi alicui concesserint, aut ad Doctoris gradum eum promouerint, exigant ab eo iuramentum hæc seruandi, referunt Quaranta *in summa Bullarij verb. medicus*, Nauar. *in man. c. 25. n. 60. ve s. tertio.* Fusch. *de Visitat lib. 2. cap. 30. à num.* 5. Cened. *ad Decretal. collect. 107. n. 6. & collect. 166. n. 5.* Fr. Ludou. Beja *respons. casuum conscientiæ part. 1. casu* 11. Armédar. *in addit ad recopil. legum Nauarræ lib. 2 tit. 23. l. 3. de medicis*, latissimè Sanch *in præcepta Decalogi lib. 3. c 16. n. 2. cum multis seqq.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea res. 399.* latè Diana *mor. res. p. 3. tr. 4. res. 93.* vbi *in fine vers. dico quinto* post Scott. & Sanch. tenet iuramentum à medicis præstitum exequendi decreti, solum intelligi in quantum dicta Constitutio Pij V. vsu recepta est, Zambran. *de casibus in art. mortis cap. 4. in princ. num.* 11.

Medici non seruantes in visitatione infirmorum ad lectos iacentium prædictas Innoc III. & Pij V. Constitutiones, sunt arcendi ab ingressu Ecclesiæ, item & periuri: ac priuandi gradu, per *d. Constit Pij V.* & incurrunt excommunicationem ipso facto per Constitutionem Synodalem Papiæ *cap. 36. p. 3.* quam refert Mar. Anton. *var. resol. lib. 1. resol.* 112 alias. *vlt. casu* 39. & per Constit. Synod. Segobien. *lib. 1. tit. 4. cap. 12.* quam refert Aloys Ricc. *d. resolut 399. num. 2.* & per Concil. IV. *Bracharen. act. 5. cap* 31. in hæc verba. *Præcipit sancta Synodus singulis huius Prouinciæ medicis sub excommunicationis pœna, vt quo primùm die ægrotos decumbentes inuisent, illos de salutari saltem Confessione facienda admoneant. Alioquin si cum illos reuisent, id prætermissum fuisse compererint, denuo admoneant, addita comminatione, qua testentur se amplius non reuersuros, nec decumbentium curam habituros, si cum tertio redierint factam saltem ab ægrotis Confessionem non reperient. Quod nisi re ipsa medici compleant, prædictam excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, & indicta ab Ordinariis mulcta piis vsibus applicanda puniantur.* 3

Quidam prædictas Innoc. & Pij V. constitutiones intelligunt de infirmis, à morbis vitæ periculum afferentibus, quasi secus sit quando constat morbum periculo carere. Ita Nauar. *d. cap. 35. num* 61. Vega *in summ. tom. 2 cap. 35. casu* 1. Iacob. de Graffiis *in aureis dec part. 1. lib. 1. cap. 12. num. 7.* Fr. Emman. *in summ. tom. 1. cap. 246. in fine & quæst regul. tom. 1. q. 47 art. 3.* Scott. *in Bullas Pontif. epit. 89. Theorem.* 115. Homob. *de statib. p. 2. cap. 5.* Diana *citato loco*, Xambran. *d. c. 4. in princ. n.* 11. Mar Anton. *d casu 30. vers. cæterùm*, vbi addit tenendum semper pro tutiori via infirmitatem omnem esse periculosam, si infirmus iaceat in lecto, cum in temporis momento infirmus repente infirmitate aggrauetur, prout præ oculis quotidie habetur mors. Verùm alij melius prædictas Constit. intelligunt non de solo morbo periculoso, sed de quocunque, qui non ex deliciis, nec ex solo podagræ impedimento, sed ex se lectum petat. Ita Suar. *tom.* 4. *disp. 75. sect. 3. n. 4 & 5* Aloys. Ricc. *d. res. 399. num. 2.* Sanch. *d. c. 16. n. 7.* 4

Verùm si æger in probabili mortis periculo constituatur, non est deserendus à medico, etiamsi pertinax sit in renuenda Confessione, immo idem dicendum est quoties medici absentia esset grauiter ægro nocitura, & quod plus, quando creditur certo monitionem nihil profuturam ob ægri obstinationem, nec medicus tenetur eum admonere, nec eum docere.

rere. Ita Sanch.*d.cap.16.num.*10.11.& 16.Villalob. *in sum.tom.*1.*tract.9.diffic.*27.*num* 5.Diana *d.resol.*93. *vers.tertiò*,vbi *in vers.dico quartò*,subdit non esse necessarium,quod medicus exigat fidem Sacerdotis in scriptis,sed sufficit testimonium illorum,qui eius curam gerunt, si sint fide digni,& *in vers.dico secundò*, tenet supradictam monitionem satis esse,vt medicus faciat per alium.

5 Illud hîc non ingratum erit disserere, an medici nobiles sint?Pro parte negatiua facit text. *in l.vlt ff. de iure commun.*vbi inter alios vilem,& mechanicam artem exercentes Iureconsultus eos recenset: facit etiam text. *in l.ambitiosa*, ibi, *ob liberalem artem, vel medicinam, ff.de decretis ab ordine faciendis*,cum aliis, quibus probari videtur medicinam liberalem artem non esse,vt contendit Ioan.Garc. *de nobilit. gloss.* 48. §.4.*n.*12. iunctis multis, quæ in illius vtilissimæ, & necessariæ artis inuidiam,atque odium scribunt plures citati per Tiraquell.*de nobilit.c.*44.*ferè per totum*, Cassan. *in catalogo gloriæ mundi p.*10. *consid.* 26. Gamar.*de excellentia legalis scientiæ, ad finem*,& alij disputantes quæst.illam,an Medici Iurisperitis sint præferendi?

6 Verùm, quia sæpiùs bonam eorum operam sum expertus, honore dignos semper profitebor, vt monet Sacra pagina,*honora medicum propter necessitatem:* & quia scio Leges docentibus æquiparari *in l.medicos,C.de professor.& medicis lib.*10. & optimam rationem colliges ex *l.*1.*§ medicorum.ff.de variis & extraord.cognit.* dum ait eandem esse causam medicorum, & professorum iuris:iunctis multis, quæ de eiusdem artis excellentia, & prærogatiuis latè prosequuntur Tiraq.*d.c.*31.*à n.*339. Pineda *in vita S.Ioan.Baptistæ lib.*2.*art.*3.*c.*3.*pag.*284.Cassan.*d.p.*10.*consid* 43.Vnde autem primum cœperint medici nobilitari, explicat Brisson.*select l.b.*2.*c.*3.

7 Non obstat *d.l.vltim ff.de iure immunit.* cum similibus;quia respondetur cum Tiraq.*d.c.*31.*n.*523. distinguendo partes medicinæ: aliæ enim speculatiuæ sunt,& ex iis artem esse liberalem fateri oportet:alia chirurgia,& hanc illiberalem, seu mechanicam esse fatentur, etiamsi ipsi medici, quia scilicet chirurgi manu operantur: quia autem medici olim chirurgicum simul exercebant,vt ex *l.qua actione*, §.*vltimo.ff. ad legem Aquil.*& pluribus aliis ex Iure nostro,atque bonis auctoribus comprobat Brisson.*d.lib.*2.*c.*4.non immeritò hac ex parte medici inter mechanicam artem exercentes recensentur *in d.l.vlt.* quamvis propter alias partes, quæ speculatiuam respiciunt inter Philosophos, Rectores, & Grammaticos ponuntur ab Vlpiano *in l sed & in princ.ff.de excusat.tut.*

8 Medicus Regis magnam consequitur dignitatem Cassan.*in catalogo gloriæ mundi, part.*5. *considerat.*24. *versic.*127.*& part.*6.*consider.*12.Tiraquell. *d. cap.*30.
9 *num.*11.Boër.*dec.*222.*num.*11.† In nostro igitur Portugaliæ Regno magis afficitur honoribus, quod satis probat dominus meus Doctor Antonius Barbosa, magnus parentis mei auunculus, qui Protomedicus Portugaliæ extitit, ac intimus infantis Cardinalis Henrici, postea vltimi Lusitaniæ Regis Cubicularius, quem nobilitas luget. Et hac nostra tempestate insignis Doctor Balthasar Dazeredo cõciuis meus, nunc meritissimus illius Regni Protomedicus, & Conimbricensis Academiæ Medicinæ primarius professor emeritus, vir generosus, & Christi Cruce insignitus, qui Regis nostri Philippi III. munificentia beneficiis auctus,Lusitanicæ gentis decus est, & ornamentum.

10 De medicinæ præstantia,atque dignitate in Sacris litteris præclara testimonia relicta legimus,veluti *in Eccles.cap.*30.cùm dicitur,*honora medicum propter necessitatem, etenim creauit illum Altissimus*; & deindè, *& Deo est omnis medela*; & paulò pòst. *Altissimus creauit de terra medicinam;& vir prudens non abhorrebit illam*;& paulò post:*Fili in infirmitate tua da locum medico,etenim illum Dominus creauit,& non discedat à te,quia opera eius sunt necessaria.*& apud Hierem.*c.*8. *Nunquid Regina non est in Galaad?aut medicus non est ibi?*Sed & in Euangelio *Matth.*9.*Marc.*2.*& Luc.*5. dicitur, *non opus est bene valentibus medico, sed male habentibus, & non egent qui sani sunt medico.* Imò † 11
Saluator noster Christus Dominus à sacris Scriptoribus medicus sæpè solet appellari,Cyrill.*lib.*7.*contra Iulianum,tom.*2. S.Aug.*in Psal.*58.*&* 103. S.Ambr. *serm.*18.*de Quadragesima.*Quapropter huiusmodi † 12
medici sunt accersendi tanquam Dei ministri ad quos diuino primum freti auxilio confugere debemus, non sicut † Asa Rex; qui in infirmitate sua 13
non quæsiuit Dominum, sed magis in Medicorum arte confisus est, 2.*Paralipom.c.*16. Hic enim Rex, quoniam abusus est potius hoc præsidio, nec vt Dei beneficium agnouit: sed tantùm se humanis applicuit remediis nulla Dei habita cogitatione,Deus illum neglexit,& mortuus est.At verò Naaman Cyrus curatus fuit à lepra lotione aquæ,4.*Regum* 5. Et Ezechiæ vlcus sanatum est super imposito ficuum cataplasmate,4.*Reg.c.*20.Et Diuus Ioannes Euangelista vsus dicitur balneo ablutionis gratia, quod ad sanitatem aliqui referunt,Eusebius *lib.*4 *c.*24.Imò † 14
Christus Dominus *Ioan. c.*9. lutum imposuit oculis cæci, vt collyrium,& instrumentum sanitatis,quamuis ipse eo non indigeret, qui mirabiliter sanabat: vti tamen voluit, tum vt ait Franciscus Valesius *de sacra Philosophia cap.* 39. ad indicandum medicinæ vsum: tum ad maiorem suæ virtutis declarationem, qui medicamento potius rei naturæ contrario sanitatem inducebat.

Sicut Parochi ad animas curandas fuerunt insti- 15
tuti,assiduéque illarum saluti inuigilare debent, nec quicquam prætermittere, quo possit illorum incolumitas adiuuari, cum tamen sciant rectè viuendi, atque in virtutibus proficiendi subsidium, à Dei prouidentia, ac misericordia imprimis pendere. Sic Medicos ad curanda corpora constitutos obstringi quacunque possint industria, ratione, ac etiam consilio morbo laborantibus opem ferre,sibi nihilominus persuadentes,illorum sanitatem,aut interitum à Dei beneplacito pendere, qui dixit per Prophetam suum,*Deuteron.*32. *Ego occidam,& viuere faciam,ego percutiam, & ego sanabo, & non est qui de manu mea possit eruere.*

Sicut etiam solent Medici verè amantes, & stu- 16
diosi aliorum sanitatis, eos etiam dum bene valent, admonere vt à nimio Solis æstu à vino vehementiori, ab acerbioribus pomis,atque eduliis noxiis abstineant, ne morbum contrahant: sic opportunè eosdem debent instruere, vt animi morbos,ac vitia declinent, ex quibus corporis ægritudines multoties subsequuntur, & ex sacro Euangelio *Ioan* 5. dicitur, *Ecce sanus factus es*, ex quo euidens est ob peccata, & Dei offensiones, infirmitates, ac languores,quandoque generari, vt exorditur Innoc.*in dict.c.cum infirmitas.*

ALLEGA

ALLEGATIO XCII.

Episcopi illis casibus, in quibus tanquam Sedis Apostolicæ delegati procedunt, an delegati, vel Ordinarij iudices sint censendi?

SVMMARIVM.

1 *Episcopis quibus in locis tam iuris communis, quàm Concilij Trident. facultas conceditur, vt tanquam delegati Sedis Apost. procedant, remissiuè ostenditur.*

2 *Delegatio quoties fit ab ipsa lege non delegatam, sed potius Ordinariam iurisdictionem tribuit.*

3 *Episcopi cum tanquam delegati Sedis Apostolicæ cognoscunt, quod Ordinariam iurisdictionem habeant, adducuntur aliqua fundamenta, sed contrarium verius.*

4 *Respondetur fundamentis primæ opinionis.*

5 *Delegatio quando fit à Canone, seu lege per modum commissionis specialis, & non sub ratione officij, delegatam, & non Ordinariam iurisdictionem tribuere censetur.*

6 *Delegatus iudex dicitur ille, cui sine magistratu, officióve aut non habita ratione ad illud, iurisdictio mandata est.*

6 L. & quia ff. de iurisd. omnium iudic. *declaratur.*

8 *Iurisdictio quando iudici Ordinario à lege, seu Principe committitur, quæ aliàs, semota cõmissione ei cõpetebat, adiecta clausula, auctoritate nostra, vel tanquã delegatus à nobis, & similiter, fit delegata.*

9 *Delegata causa iudici Ordinario quando illum in eis procedentem delegatum, quando verò Ordinarium iudicem constituant? ostenditur.*

10 *Iurisdictio, quæ absolutè conceditur per illa verba, auctoritate Apost. seu tanquam Sedis Apost. delegatus, est delegata, licet fiat circa illa, ad quæ aliàs Episcopus iurisdictionem habebat.*

11 *Iurisdictio cum conceditur adiecta particula, etiam, veluti cum dicitur, etiam tanquam Sedis Apost. delegatus, vel etiam auctoritate nostra, Ordinaria; & delegata est.*

12 *Dictio, etiam, vnũ casum exprimit, & alium includit.*

13 *Appellatio interponitur ad Metropolitanum ex sẽtentia prolata ab Episcopo in casu, in quo processit, etiam tanquam Sedis Apost. delegatus.*

14 *Appellatio quoad effectum deuolutiuum ab Episcopo visitante etiam tanquam Sedis Apost. delegato interponitur ad Metropolitanum.*

15 *Iurisdictio quando Episcopo conceditur cum remotione obstaculi remotionis, aut priuilegiorum Ordinaria restituta censetur.*

19 *Iurisdictio Episcopis specialiter concessa, simpliciter tamen nulla adiecta clausula, si non personæ, sed muneri, aut dignitati perpetuò detur, ordinaria est.*

17 *Capitulum sede vacãte an possit succedere in illis casibus, in quibus facultas Episcopo conceditur, vt procedit tanquã delegatus Sedis Apost. ostẽditur.*

1 VÆSTIO hæc ad multa deseruiens vtilis est; nam passim in Iure cõmuni Episcopis facultas concessa reperitur, vt procedant tanquam Sedis Apost. delegati, vel alia simili verborum forma, vt *in cap. ad abolendam, in fine, de hæret. cap irrefragabili, §. cæterùm, de officio Ordin. cap. 1. §. vltim. de statu Regular. lib. 6. Clem. 2. de statu monach. Clement. 1. de suppl. neglig. Prælat. Clement. quia contingit, in fine princ. de relig. domibus*, & sæpè alibi; sic etiam per sacrum Concil. Trident. sub eadem verborum forma eisdem iurisdictio passim conceditur, vt *in c. 2. sess. 5. de reformatione & sess. 6 de reformatione c. 2. 3. & 4. & sess. 7. c. 6. 8. & 14. & sess. 14. c. 4 & sess. 21. c. 5. & 7. & 8. & sess. 22. c. 3. 5. 6. 8. & 10. sess. 24. de reform. c. 9. 10. & 11. & 14. & sess. 25. c. 8. & 9.* quæ habetur, *in Indice Concilij verb. Episcopi quibus in causis*, & congerunt Azor. *instit mor. p. 2. lib. 3. c. 54.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p. 2. n. 59. cum multis in sequentibus*, Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 449.* idcò non abs re dubitari potest, vtrùm huiusmodi iurisdictio competens Episcopis virtute dictæ clausulæ, delegata, an ordinaria sit censenda?

Aliqui hanc iurisdictionem Ordinariam esse cõtendunt. *Primò*, quia quoties delegatio fit ab ipsa lege, non delegatam, sed potius Ordinariam iurisdictionem tribui, videtur probare text. *in l. & quia*, ibi, *nec ipsa lex defert*, per argumentum à contrario *ff. de iurisd. omnium iudic.* & in specie notanit *gloss. 2. in d. cap. irrefragabili, §. cæterum* quam ibidem sequuntur plures, Beroi. multis confirmans *in rub. de officio deleg. num. 57.* Orian. *in l. 1. nu. 71.* & ibidem latè Iacob. de Nigris *numer. 37. cum sequentibus ff. de officio eius*, Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæst. 25 num. 92.* vbi tenet quòd cùm hæc omnia mandentur Episcopo, non ex delegatione aliqua particulari ad hanc, vel illam causam, neque tãquam Iudici, sed tanquam Episcopo, nihil est quin omni casu cẽseatur illi excitata ordinaria, etiamsi Concilium adiiciat delegatam: plures Citati à Cened *canon. lib. 1. quæst. 34. n. 5.* & à Salgado *in nouiss tract. de supplicat. ad Sanctissim. part 2. cap. 25. num. 15.* qui per totum illud cap. nos in hoc loco sæpè sæpiùs citat, & cum nostra distinctione licèt inuitus remanet. *Secundò*, quia si causę illæ, etiam post commissionem Episcopo competebant, iurisdictionem non alterari, sed adhuc post commissionem manere Ordinariam probat expresse text. *in c. licet, de officio Ordin.* vbi omnes notant. *Tertiò*, quia etiamsi causæ illæ semota commissione Episcopo non competerent, adhuc post commissionem manere Ordinariam manifestè deducitur ex decisione text. *in c. cum aliquibus versic. si vero*, ibi, *non Apostolica, sed recipientiũ cẽsetur auctoritate receptus*, iuncto principio, ibi, *nõ obstantibus*, &c. *de rescr lib. 6.* dum probat, quòd vbi habenti aliàs potestatem de Iure communi ad aliquid faciendum, quæ tamen per priuilegia, seu exemptionem impedita erat, eadem iterum potestas conceditur, Ordinaria manet; constat autem, quod in specie prædictorum Iurium, & similium, si non darentur exemptiones, priuilegia, seu reseruationes, Episcopi de Iure communi iurisdictionem habebãt ad illa omnia exercẽda, de quibus in eisdem agitur, iuxta reg text. *in cap. cùm Episcopus, 7. de offic. Ordin. in 6. c. omnes Basilicæ 16. quæst. 7.* & quæ passim tradunt Doctores tam nostri, quàm Theologi, asserentes Episcopos in suis diœcesibus omnia de Iure facere posse, quæ Summus Pontifex in toto orbe, nisi specialiter excempta, seu reseruata reperiantur, facitque regul. text. *in cap. nuper, 29. vers. in secundo*, ibi, *quia tamen*, &c. *de sen. excomm.* Henriq. *in summ. lib. 2. c. 35. §. 2. iuncta lit. D*, cum aliis citatis suprà *alleg. 33. num. 16.*

3 His tamen non obstantibus alij melius tenent in omnibus casibus, in quibus per Ius commune, aut Concil. Trident. Episcopis facultas conceditur, vt procedant tanquam Sedis Apostolicæ delegati, non Ordinarios, sed delegatos Iudices esse censendos; cum enim in his terminis non iure officij sui, nec habita

habita ratione ad illud, sed magis ex speciali delegatione eisdem iurisdictio committatur, vt patet, consequens fit illos delegatos, non verò Ordinarios constitui, tradunt in specie post *gloss. vlt. in d. c. ad abolendam de haeret. gloss. 1. in c. per hoc, eodem tit. l. 6.* gloss. *verb. auctoritate, in cap. 1. de clerico aegrot.* & vtrobique Doctores, Abb. *n.* 15. & *ibidem* Marian. *n.* 14. *& à n.* 37 *in d. c. ad abolendum.* Dec. *in rubr. n. 6. de officio deleg.* Cosin *in pragm. tit. de collation. § item circa, verb. legatorum,* Pauin. *de potestate Capituli, part. 1. q.* 10 *n.* 3. *&* 4. Sanch. *de matrim. lib. 8. disp. 2. n.* 10 Aloys. Ric. *d. resol.* 449. remissiuè me citato in hoc loco Ioan. Paul. Xamar. *de officio iudicis p. 3. q. 5. n.* 55.

4 Qua opinione retenta non obstant, quae in contrarium pro prima supra adduxi: nam ad primum respondetur,
5 quòd † licet delegatio à Canone, seu lege fiat, si tamen fit per modum commissionis specialis, & non sub ratione officij, delegatam, non vero Ordinariam iurisdictionem tributam censeri, vt probat text. *in l. 1. versic. & ideo,* ibi, *lege, vel Senatusconsulto delegatam, & in §. qui mandatam,* ibi, *sed merum imperium quod lege datur,* &c. *ff. de offic. eius,* & ita in terminis resoluunt supra citati: deinde hoc ipsum deducitur ex veriori iudicis delegati definitione, quae ha-
6 bet † illum verè dici iudicem delegatum, cui sine magistratu officióve, aut non habita ratione ad illud, iurisdictio mandata est, secundum Molin. *de iustitia tom. 6. disp.* 14. *n.* 1. Morlam *in emporio iuris, tit.* 2. *in praelud. n.* 88. *in fine,* D. Barbosa, *in l. cum praetor, §. 1. n.* 21. *&* 22. *& à n.* 24 *cum sequentibus ff. de iudic.* nam ideò ibi dicitur, *iurisdictio mandata est,* quia nihil refert an ab homine, vel lege mandetur, si per modum specialis commissionis delegatur.

7 Nec refragatur text. *in l. & quia,* ibi, *nec ipsa lex defert;* quia respondetur aliud esse legem deferre iurisdictionem, de quo text. ille loquitur, quod quidem solum Magistratibus Ordinariis lex facit, dum tales creantur: aliud verò delegare, de quo agimus; vnde licet verum sit illos, quibus lex iurisdictionem defert per modum Ordinarij magistratus, Ordinarios esse (quod text. ille tantum concludit) non tamen inde sequitur illos, quibus delegat per modum specialis commissionis, etiam Ordinarios manere, neque text. hoc significat; quod vero iurisdictio non expiret, etiamsi re integra Legislator moriatur, vt omnes agnoscunt, & verum est, non prouenit ex eo, quod talis iurisdictio Ordinaria sit, sed quia lex delegans nunquam moritur; vulgata *l. Arriani, C. de haeret.* facitque bonus text. *in c. si gratiosè vers. secus autem, de rescr. lib. 6.*

8 Ad secundum respondetur verius esse quando iudici aliàs Ordinario à lege, seu Principe iurisdictio committitur, circa illa tamen, quae semota commissione ad illius spectabant potestatem, non delegatam iurisdictionem de nouo tribui, sed Ordinariam, quam iam habebat, excitari, vt in specie probat text. *in d. c. licet,* ibi, *sua iurisdictioni subiectos,* & per totum text. vbi post *gloss. penult.* omnes ibi notant. Ias. *in l. ius Ciuile num.* 1 *ff. de iustit. & iure,* Cened. *ad Decretal. collect.* 157. *nu.* 1. Menoch. *de praes. lib. 2. quaest.* 16. *n.* 14. Attamen hoc non procedit quoties in commissione adiecta fuerit clausula, *Auctoritate nostra,* vel *tanquam delegatus à nobis,* aut similiter; quia tunc iuxta reg. text. *in l. 1. §. si quis simpliciter, vers. cum adiicitur ff. de verb. obligat.* videtur Superior iurisdictionem Ordinariam inferioris mutare in delegatam, dum vult vt ipse non iam suo nomine, sed delegantis cognoscat, quod proprium est delegatorum, succeditque regul. *l. 1. vers. omnia enim C. de veteri iure enucl.* iuncta *l. 1. §. qui mandatam, & l. 3. ff. de offic. eius,* probat in specie text. *in d. c. cum aliquibus, versic. nisi, de rescr. lib. 6.* Exquo ita in terminis post Bart. & alios, quos citat, tradunt Menoch. *de arbitr. lib. 1. q.* 12. *à n.* 4. Azeued. *in rub. tit. 9. n.* 17. *&* 18. *lib. 3. nouae recop.* Molina *tom. 6. tract. 5. disp. 14. n. 15. vers. quando vero.*

Ad tertium respondetur etiam verum esse, quando alicui iudici Ordinario causae aliquae committuntur, ad quas circa commissionem, potestatem non habebat, illum non Ordinarium, sed delegatum iudicem esse censendum, siquidem non sub ratione officij, aut Magistratus, sed ex speciali commissione eidem competunt: facit bonus text. *in l. 3.* ibi, *& si Prior sitis,* &c. *ff. de officio eius, d. c. cum aliquibus, versic. si Canonicorum, de rescript. in 6.* & est doctrina Bart. *in l. more maiorum, n. 8. ff. de iurisdict. omnium iud. & in l. ambitiosa, n.* 14. *ff. de decretis ab ordine faciendis,* quam sequitur D. Barbosa *in l. cum Praetor §. 1 à num.* 72. *ff. de iudic.* cum latè traditis per Menoch. *de praesumpt. lib. 2. quaest. 16 num. 25. cum duobus sequentibus,* Molina *d. tom. 6. d. disp. 14. num. 1. vers. quando autem.* Limitando, nisi in his terminis commissio fiat habita relatione ad officium, seu magistratum; velyti si dicatur, *ad officium talis iudicis,* vel *ad talem iudicem pertineat,* &c. tunc enim non iurisdictio noua delegata, sed magis antiqua Ordinaria prorogata, seu extensa censebitur; sicque notabiliter in his terminis ampliabitur decisio text. *in d. cap. licet, de officio Ordinar.* tradunt Balb. *in d. l. more maiorum, colum. 2.* Menoch. *num.* 23. D. Barbosa *n.* 30. *cum seq. proximè citatis locis* Per contrarium tamen si causae, quae committuntur, eius sunt naturae, quod secundum Iuris regulas ad cognitionem iudicis ratione sui officij pertineant, cum per priuilegia, seu aliter ab ipsius potestate essent exemptae, iterum simpliciter ei committūtur, non obstantibus illis priuilegiis, seu exemptionibus, tūc respectu illarum iudex censebitur Ordinarius, non delegatus; bonus textus sic intelligendus *in d. cap. aliquibus, versic. si verò;* quod ex eo probatur, quia tunc cognitio, seu potestas iam competit iure proprij officij quod est iudicis Ordinarij proprium, nec ex commissione recipitur, vt in delegatis contingit: nam licet verum sit, quod per illam commissionem remouentur impedimenta, seu exemptiones, per quas talis cognitio, aliàs Iure communi competens suspensa erat, & interdicta, nullatenus tamen ipsamet potestas cognoscēdi de nouo recipitur, sed tantum impedimentis sublatis ad suam antiquam naturam redit, ac proinde ordinaria manet, iuxta regul. text. *in l. si vnus,* 27. *§. pactis, in fine,* iuncta gloss. *verb. redditur ff. de pactis, in exordio, dist.* 35. & optimo exemplo cernere licet in illo, qui ligatus censura aliqua Sacramenta recipere, aut conferre non poterat, dum enim postea absolutus illas recipit, aut confert, non dicitur recipere, seu conferre ex auctoritate eius, qui absoluit, sed magis ex pristina facultate, seu potestate, quam habebat, tradunt bene explicantes, Anchar. & alij *in d. cap. cum aliquibus,* Iacob. de Nigris *in d. l. 1. num. 39 ff. de offic. ic eius,* Ias. *in d. l. 1. §. si quis simpliciter, n. 5.* & ibi Crot. *num. 10 ff. de verb. obligat.* Felin *in d. cap. cum ex Officij, num. 32. vers. & quia de praescript.* Sed haec omnia intelligenda sunt, vbi causae hae sublatis impedimentis simpliciter committuntur, secus, si adiiciatur clausula illa, *auctoritate nostra,* vel similis; tunc enim iudex non Ordinarius, sed delegatus manebit, *d. cap. cum aliquibus, vers. nisi,* D. Barbosa *in l. cum Praetor, §. 1. à num. 32. ff. de indic.* iunctis resolutis suprà *num.* 8.

Ex quibus, vt omnis aequiuocationis occasio tollatur, obseruandum est cum Nicol. Garz. *de benef. part. 5. cap. 7. à num.* 48. quòd iurisdictio absolutè conceditur, 10

concditur, per illa verba, *Auctoritate Apostolica, seu tanquam Apostolicæ Sedis delegatus*, vt in pluribus decretis Concilij Trident. & Iuris communis *in d. cap. ad abolendam, & in d. c irrefragabili, § cæterùm*, adductis *in princ. huius allegat.* tunc licèt concessio fiat circa illa, ad quæ aliàs Episcopus iurisdictionem habebat, sine dubio delegatus censetur, ex regul. *d. c. cum aliquibus, verf. nisi.* Quicquid aliud distinctè dicat Ced.
11 ned *in Decretal. collect.* 57. *n.* 1. Vel rursus † in tali concessione adiicitur particula, *etiam*, veluti cùm dicitur, *etiam tanquam Apostol. Sedis delegatus*, vel, *etiam auctoritate nostra*, vt *sess. 6. de reformat cap. 6. & sess. 22.*
12 *de reformat c. 10.* tunc † vtramque potestatem, Ordinariam scilicet, & delegatam Episcopus habere dicitur, iuxta naturam dictionis, *etiam*, quæ vnum casum exprimit, & alium includit, glos. *verb. Ecclesiæ*, iuncto textu *in Clem 2. de heret.* cum citatis à me ipso *in tr. de clausul vsufreq. clauf.* 112. quamuis enim videatur hoc non posse subsistere cum duæ iurisdictiones Ordinaria & delegata non sint compatibiles, neque concurrant in vna, eademque persona, vt censuit Butr. *in cap. cùm ex officij, sub num. 8. verf. non puto, de præscript.* tamen contraria sententia Innocentij *ibidem sub num.* 2. & est verior & magis communis, vt testatur ex multis Lotter. *d. q.* 25. *num.* 93. & sic licebit Episcopis vtraque potestate procedere, vt bene docent Innoc. *in cap. cùm ex officij n. 3. de præscript.* vbi Abb *à num.* 18. & Felin. *n.* 22. Molin *de primogen. lib. 2. cap.* 10. *n.* 74. & 75. Sanchez *in præcepta Decalogi tom. 2. lib 7. cap. 29. num.* 181. vbi etiam ait quòd poterit eligere alterutra potestate procedere. Nec propterea cogi poterit Episcopus ad declarandum, qua potestate velit procedere, Innoc. *in d. c. cùm ex officij n.* 3. Anchar *n.* 11. Felin *n.* 23. *ad fin.* & Abb *sub n.* 18. *verf ex hoc* Lotter. *d. q.* 25. *n.* 94. hanc distinctionem me *in hoc loco* citato refert & sequitur Salgado *d. p 2. cap.* 25. *num.* 16. *cum seqq.*
13 Vnde si ab eodem Episcopo in hoc casu appelletur, non ad Summum Pontificem, sed ad Metropolitanum Ordinarium erit appellandum. Scacc. *de appellat quæst. 8. num. 86. verf. extende* 2. Cened. *ad Decretal. collect.* 157 *sub num.* 1 *post med* nouissimè Salgado *d. part 2. cap.* 25. *n.* 21. Quaranta *in summ. Bull. verb. Archiepiscopi auctoritas n.* 18. *verf. item si Papa* nouissimè Marcel Vulpe *in praxi iud. cap.* 21. *n.* 39. si enim in visitatione appellari contigerit ab Episcopo Suffraganeo etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegato, prout in sacro Concil. Trident. *sess. 24. de reformat. c.* 10. debet appellari ad Metropolitanum, quod deuolutiuum effectum, non quoad suspensiuum, prout *in sess. 22. de reform in c.* 1. ita decisum referunt Zerol. *in praxi Episcop. part. 2 verb, Visitatio, §.* 9. Aloys Ric. *d. resol.* 449. *n.* 2. *prope fin.* Villadiego *in speculo Visitatorum, fol.* 35. *n.* 31. Cochier. *de iurisd. Ordinar. in exemptos, p. 2. q. 14. n.* 5.
14 Si verò non constet qua potestate procedat, aliqui censent, prout sunt Federic. & Bobadil. citati à Sanchez *loco citato*, præsumi potestate Ordinaria procedere; quia Ordinaria iurisdictio est fauorabilior, delegata autem odiosa. Sed multò verius est censeri potestate delegata procedere, ex his, quæ Molin. *de primogen. lib. 2. c. 2. num.* 15. & alter Molin. *de Iustit. tract. 1. tom. 3. disp.* 582. *num.* 2. & in propriis terminis Sanchez *d n.* 181. prout etiam delegata iurisdictione procedere censetur, ac proinde ab eius sententia in distinctè ad delegantem appellandum est, quando vtraque procedit auctoritate, ordinaria scilicet, & delegata, asserit Scacc *de appellat quæst. 8. num.* 89. & nouissimè Salgado *d part. 2. cap. 25. num.* 27. reprobata opinione Cened. *d. q.* 34. *n.* 8. & 7. *in fine*, Erasm. à Cochier *de iurisd Ordinar. in exemptos p. 2. quæst.* 14. *num.* 4. & aliorum. Vel † in concessione solum remo- 15
uentur obstacula exemptionis, aut priuilegiorum, dicendo, *non obstantibus priuilegiis, seu exemptionibus* &c. vt *in sess. 5. de reform. c. 2. in fine verf. quæstores, & sess. 5. & 7.* cum aliis: & de Iure communi *in Clem. 1. de testam & in Clem. 1 de sepultur* & sæpè alibi, & in his terminis quicquid Anchar. & alij existiment *in c. hi qui, de præbendis, lib. 6.* Felin. *in d. c. licet de offic. Ordin. in princ.* Alciat. *in l. 1. §. si quis simpliciter, num.* 12. *ff. de verbor. oblig.* asserentes iudicem Ordinarium constitui delegatum, cum eidem potestas conceditur contra exemptos: verius tamen est, cum hoc casu solum fiat reductio ad Ius commune, solam potestatem Ordinariam restitutam censeri, iuxta *d. c. cum aliquibus, verf. si vero.* Vel denique † aliqua potestas eisdem 16
Episcopis specialiter conceditur, simpliciter tamen, nulla adiecta clausula, vt *sess. 24. c. 6. de reform.* cum similibus, & tùnc si non personæ, sed muneri, seu dignitati perpetuò datur, licèt specialiter detur, Ordinaria dicitur, competens iure speciali Ordinario, iuxta doctrinam gloss 1. *in c vltim. de officio Ordin.* quam cum infinitis à se relatis sequitur Sanchez *de matrim. lib. 2. disp. 40. num. 14. & lib. 8 disp. 1. num.* 10. Soar. *de legibus lib. 6. cap. 17. num.* 1. nouissimè me citato *in hoc loco* Fr. Bartholom. de Vechis *in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitiis disp. 7. dub. 1. n.* 2. Quas omnes distinctiones mente tenebis, quia ex illis tum appellationes, tum ad alia diuersi in iure nostro resultant effectus; & non sine admiratione notaui Salgad *d p. 1. c. 25 num.* 47. dixisse me duobus numeris præcedentibus erudite quidem huius difficultatis veritatem fuisse assequutum, cum pluribus in locis eiusdem sui tractatus studuerit in nostris euertendis opinionibus.

Hinc etiam colligi potest resolutio ad illam quæ- 17
stionem. Vtrùm scilicet Capitulum Sede vacante, succedat in illis casibus, in quibus à Iure communi, vel sacro Concil. Trident. datur facultas Episcopo, quod procedat tanquam delegatus Sedis Apostolicæ? In qua dicendum est Capitulum Sede vacante, in hac facultate succedere non posse; nam, vt supra resoluimus, *n.* 10. *cum seqq.* iurisdictio concessa prædicto modo delegata est; atqui in iurisdictione Episcopo delegata non succedit Capitulum Sede vacante, Rot. *dec. 6. de offic. delegat. in antiq.* Felin. *in c. eam te n. 17. de rescript.* Azeued *ad Curiam Pisan. lib 1. cap. 8. n.* 12. Franc Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part 1. c. 10. num. 8. verf. Capitulum enim*, nouissimè me citato *in hoc loco* D. Felic. de Vega *in relect. c. & si clerici §. de adulteriis, num.* 50. *cum seq. de iud.* Stephan. Quarant. *in summa Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, in principio*, Sbroz *de Vicario Episcopi lib. 1. q.* 16. *n.* 1. *& lib. 2. q.* 35. *n.* 4. Nicol. Garcia *de benefic. p. 5. c. 7. n.* 42. Azor. *instit. moral p. 2. lib 3. c. 39. q.* 4. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 118 *per totam*, vbi *num.* 1. ampliat procedere, etiamsi post præsentationē mandati fuisset mortuus Episcopus: ergo non succedet Capitulum in hac facultate Episcopo prædicta clausula delegata. Quare ita resoluunt Nicol. Garcia *d. c. 7. n.* 47. & Sanchez *d. disp. 2. num.* 10. quicquid distinguat Molina *tom. 6. disp.* 11. *num.* 8. In aliis vero casibus supra relatis, in quibus Episcopi etiam ex potestate ordinaria possunt procedere, succedit Capitulum Sede vacante, vt aduertit Nicol. Garcia *vbi proximè.*

ALLE

ALLEGATO XCIII.

Epiſcopus quando, & qualiter Synodum diœceſanam congregare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Synodus eſt triplex, generalis ſcilicet, prouincialis, & diœceſana.*

2 *Synodum ſemel in anno in ſua diœceſi quilibet Epiſcopus conuocare poteſt, vel ſæpius, vbi neceſſitas poſtularet.*

3 *Synodum per alium poteſt Epiſcopus iuſto aliquo impedimento detentus congregare.*

4 *Vicarius generalis Epiſcopi Synodum diœceſanam congregare poteſt ſpeciatim Epiſcopo id ei mandante.*

5 *Sacerdotes omnes, qui animarum curam habent, tenentur ad diœceſanam Synodum venire.*

6 *Rectores parochialium nullius diœceſis tenentur accedere ad Synodum viciniorem.*

7 *Monachi, & Prælati mendicantes, quorum Eccleſiis cura animarum non eſt annexa, venire non tenentur ad Synodum diœceſanam.*

8 *Exempti omnes, qui aliàs ceſſante exemptione Synodo intereſſe deberent, nec Capitulis generalibus ſubduntur ad eam accedere tenentur.*

9 *Abbates exempti, & qui intereſſe debent Synodo, quo amictu, & ornamentis vti debeant remiſſiuè.*

10 *Libertas non veniendi ad Synodum an præſcribi poſſit? remiſſiuè.*

11 *Capitulum Eccleſiæ Cathedralis de neceſſitate debet inuitari ad Synodum, cuius pars tantum debet venire, alia verò remanere in ſeruitio Eccleſiæ.*

12 *Capitula Collegiatarum quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia ad Synodum ſunt vocanda.*

13 *Synodus diœceſana intimanda eſt in tempus, quo ieiuniis, & deuotionibus, ſeu celebrationi præcipuarum ſolemnitatum non vocatur, neque graui hyeme & temporibus ad itinerandum periculoſis.*

14 *Electio conſultorum Theologorum, & in vtroque iure Doctorum, promotoris, & notarij, ſiue ſecretarij Synodi imprimis eſt facienda.*

15 *Notarius Synodi omnium Synodo intereſſe obligatorum nomina legit.*

16 *Præeminentia in ſedendo in Synodo diœceſana nullum præiudicium in futurum ſedentibus operatur.*

17 *Profeſſio Fidei, & decreta Concilij Trid. de reſidentia, intelligibili voce leguntur in Synodo diœceſana.*

18 *Examinatores ad minus ſex eliguntur in Synodo diœceſana, tam per vota ſecreta, quam aperta, qui promouendos ad beneficia curanda examinent.*

19 *Aſſignantur in ſynodo diœceſana perſonæ aptæ, ad minus quatuor, quibus cauſæ in partibus delegandæ committantur, quorum ſi aliquis deceſſerit, Epiſcopus de conſenſu Capituli in locum ipſius, alium ſubſtituere poteſt vſque ad futuram Synodum.*

20 *Conſeruatores iudices pro quibuſcumque Conuentibus in Synodo diœceſana nominandi.*

21 *Miſſarum celebrandarum, vbi tam magnus numerus defunctorum diſpoſitionibus impoſitus fuerit, prouidetur in Synodo diœceſana.*

22 *Seminarij redituum rationes in Synodo diœceſana audienda.*

23 *Statuta, ſeu ordinationes aliquas licitum eſt Epiſcopo in diœceſana Synodo condere.*

24 *Ordinationes factæ in diœceſana Synodo ſunt perpetuæ.*

25 *Statuere quando poſſit Epiſcopus cum conſenſu Capituli, vel ſine illo? oſtenditur.*

26 *Conſtitutiones Synodales ante publicationem, ad Vrbem mittere non obligatur Epiſcopus.*

27 *Epiſcopus, qui in ſuis Conſtitutionibus, vel per edictum publicauit excommunicationem latæ ſententiæ, ipſo iure incurrendam contra clericos omnes, tam ludentes, quàm ludum ſpectantes, an incidat in eam ipſemet, & qui cum eo aliqua die recreationis cauſa luſerit? oſtenditur.*

28 *Epiſcopus, qui commiſit contra præceptum in diœceſi alterius Epiſcopi ſub pœna excommunicationis, non incidit in illam.*

29 *Statuta, quæ condit Epiſcopus, non debent contraire ſacris Canonibus.*

30 *Ratio oſtenditur quare Prælati inferiores Summo Pontifice poſſint inducere conſuetudinem contra Ius Canonicum, & non poſſint contra illud ſtatuere.*

31 *Epiſcopus quibus caſibus poſſit ſtatuere contra Canones, & conſtitutiones Summorum Pontificum? oſtenditur.*

CIRCA diuiſionem Conciliorum non 1 ſatis conſtat inter ſcribentes. In duplicem enim ſpeciem partitur text. *in cap. regula, §. porrò 3. diſt.* in Generalia ſcilicet, & Prouincialia; gloſſ. verò *in cap. conuenientibus, verb. vniuerſalis* *quæſt.* ex text. ibi colligit diuiſionem Synodi, ſeu Concilij eſſe, quod aliud ſit vniuerſale, aliud locale; ſed reprobatur communiter; addunt enim DD tertiam ſpeciem ſic diuidentes, quod aliud ſit vniuerſale, ſeu generale, id eſt omnium Prælatorum Orbis ſub Romano Pontif. de quo Gratian. *per totam 16. & 17. diſt.* Aliud Prouinciale, id eſt, Epiſcoporum alicuius prouinciæ ſub ſuo Metropolitano, de quo Gratian. *per totam* 18. *diſt.* aliud Epiſcopale, id eſt, clericorum vnius diœceſis ſub ſuo Epiſcopo, de quo agit text. *in c. 2. & vlt. 18. diſt. & in cap. quod ſuper his, de maiorit. & obed.* & iſtud ſecundùm communem loquendi vſum dicitur Synodus, vt *in c. ſicut olim, in princip.* ibi, *prouincialia non omittant Concilia, iuncto fine*, ibi, *in Epiſcopalibus Synodis, de excuſat.* atque ita hanc trimembrem diſtinctionem tradit gloſſ. *in ſum. 17.* recepta ex multis, de quibus Henric. Bottæ *in tract. de Synodo 1. p. n. 4.* Turrec. *lib. 3. cap. 3.* Addunt alij quartum genus, ſcilicet Conuentuale, ſeu Monachale, quod propriè dicitur Capitulum, de quo *in cap. in ſingulis, & in cap. ea quæ, de ſtatu monach.* Quintum etiam genus alij addunt, ſcilicet Nationale, in quibus ſcilicet conueniunt omnes Epiſcopi vnius nationis, ſeu Regni præſidēte Primate, ſeu Patriarcha: vnde in hæc quatuor membra, ſcilicet vniuerſalia, nationalia, Prouincialia, & Epiſcopalia diuidit omnia Concilia Cardin. Bellarmin. *de Conciliis lib. 4. c. 4.* Circa quam diuiſionem quid ſecurius tenendum, dicam alibi commodius, interim tamen vide Vgolin. *de officio Epiſcop cap. 48. à princip.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 47. quæſt. 1. quæſt. 8. num. 100. verſic. Concilium*, Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 2. pag.* 109. In Concilio vniuerſali, ſeù generali congregantur totius Eccleſiæ Epiſcopi, & omnes Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, & etiam S. R. E. Cardinales Abbates, Ordinum generales. Auditores Rotæ, Principum ſecularium Legati, Oratores, & alij, de quibus Hieron. Roman. *in Republ Chriſt. lib. 5. cap. 2. verſ & primò notæ*; nec excluduntur titulares, & illi, qui renuntiarunt loco, non autem dignitati; quia ſicut alij Epi-

ſcopi

ſcopi debent vocari ad Synodum, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 291. *num.* 6. Nec contrarium inſinuant ſuprà *part.* 1. *tit.* 1 *cap.* 6. *num.* 20. vt perperam & malè dixit Alzedo *de præcellent. Epiſcop. dignit. p.* 2. *c.* 1. *n.* 5. & quando Epiſcopi in Concilio congregantur, debent ingredi cum ſacris, & Pontificalibus ornamentis, & cum Mitris albis, ac planis, ſine Baculo, & Pallio, Petr. de Monte *de Monarchia Concilior. tit. de Conciliorum præambulis ſum.* 3. Hieron. Venero *de examine Epiſcop. tit. de Conciliorum congregat. n.* 3. *&* 4. Hæc ſatis de Concilio generali. De Synodo verò Epiſcopali, ſeu diœceſana, de quo noſter eſt ſermo, tractatus integros edidere Henric. Bottæ. Michaël Thomaſius, & nouiſſimè Ioan. Anton. Maſſobrius, ſecundum Romanam impreſſ.

2 Ad occurrendum igitur Eccleſiarum incommodis in dies naſcentibus, & ad mores Clerici reformandos, controuerſias componendas, ſalubriter ordinarunt ſacri Canones, vt quilibet Epiſcopus in ſua diœceſi ſemel in anno Synodum conuocet, *cap. quoniam*, 18. *d. ſt.* Concil. Trident *ſeſſ.* 24. *de ref. c.* 2. Sebaſt. Medic. *de legib. part.* 1. *quæſt.* 14. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 3. *q.* 47. *fol.* 227. Maure *in examin. Theolog. moral. part.* 4. *c.* 7. §. 1. me citato *in hoc loco*, Alzed. *d. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 25. niſi habita ſit Prouincialis Synodus, quia tunc diœceſana eſſet celebranda intra ſex menſes, Maſſobr. *de Synodo Epiſcopi cap.* 2. *dub.* 5. vbi cum Bottæ. *in ſimili tract. part.* 1. *quæſt.* 8. obſeruat huiuſmodi Synodum debere celebrari extra tempora abſtinētiæ & dies feſtos, nec in hyeme, aut tempore collectionis fructuum; & idem Maſſobr. *dict. dub.* 5. *in fine*, ait huiuſmodi ſex menſes non incipere currere ſtatim poſt celebratum & diſſolutum Concilium Prouinciale, ſed de his detrahendum eſſe tempus, quo Epiſcopus redire potuit ex Concilio, quia interim cenſetur impeditus. Vbi verò neceſſitas poſtularet ſæpius in anno celebrari, poſſe per *cap de Conciliis* 18. *diſt.* tenet Vgolin. *vbi proximè.* Si † ipſe

3 Epiſcopus iuſto aliquo impedimento detineatur, cōgregare Synodum per alium poterit, id quod Conc. Trid. innuit *d. cap.* 2. dum inquit, *Synodi diœceſanæ quotannis celebrentur*; indeterminatè enim loquitur, & non ſpeciatim mandat Epiſcopis, vt ipſimet Synodum congregent: ergo per alios poſſunt; ita Piaſec. *dict. cap.* 2. *num.* 1. & refert ſic ſacram Congreg. cenſuiſ-

4 ſe Vgolin. *loco citato.* Ideò † Vicarius generalis Epiſcopi Synodum diœceſanam cōgregare poterit, ſpeciatim Epiſcopo id ei mandante, vt reſoluimus ſuprà *alleg.* 54. *n.* 103. Archiepiſcopus electus confirmatus, & conſecratus, ſed nondum palliatus, Synodum congregare nequit, *cap. quod ſicut* §. *ſuper eo*, vbi Panor. *n.* 4. *de elect.* Petr. Greg. *Syntag. Iuris p.* 2. *lib.* 15. *c.* 11. *n.* 6. quos refert Alzed. *p.* 2. *cap.* 1. *n.* 26.

Poteſt quoque electus, & confirmatus in Epiſcopum, nondum tamē conſecratus, Synodum congregare. vt poſt Innoc. *in cap transmiſſam in fine, verſic. ſequitur de elect.* reſoluunt Bottæ. *de Synodo part.* 1. *q.* 6. & Maſſobr. *in ſimili tract. cap.* 2. *dub* 1. Epiſcopum verò nominatum à Rege ante prouiſionem Papæ non poſſe Synodum congregare concludunt Bottæ. *d. part.* 1. *quæſt.* 6. *num* 36. & Maſſobr. *d. cap* 2. *dub.* 1. reſoluentes idem in electo non confirmato, dummodo non ſit exemptus, & immediatè ſubiectus Papæ, vel ſit vltra Italiam in valdè remotis partibus, quia tunc poſſet adminiſtrare, per *cap nihil*, §. *fin. de elect.* An autem Epiſcopus electus, confirmatus, & conſecratus, qui nondum tamen eſt adeptus poſſeſſionem, poſſit Synodum congregare? Vide Bottæ. *d. q.* 6 *num.* 39. & Maſſobr. *d. cap.* 2. *dub.* 3. Capitulum Sede vacante poteſt, imo debet, ſingulis annis Synodum congregare, vt per Panin. *de poteſtate capituli Sede vacante p.* 1. *q.* 7. *verſic. ex premiſſis, &* *q.* 10. Bottæ. *part.* 1. *q.* 6. *n.* 40. Maſſobr. *d c.* 2. *dub.* 4.

Per edictum generale, vel etiam ſpeciales litteras congregandam eſſe Synodum probat Maſſobr. *d. c.* 2. *dub.* 7. In propria ſcilicet diœceſi, vel extra illam, de licentia tamen Ordinarij loci, iuſta exiſtente cauſa, Bottæ. *d. p.* 1. *q.* 9. *num.* 57. Maſſobr. *d c.* 2. *dub.* 8. Conſueuit autem celebrari in Eccleſia; ſed poteſt etiam extra, & in loco priuato, idem Bottæ. *d. p.* 1. *q.* 9. *n.* 56. Maſſobr. *d. c.* 2. *dub.* 9.

Tenentur autem ad diœceſanam Synodum de Iure venire omnes Sacerdotes, qui animarum curam habeant, *cap. quod ſuper his*, iuncta gloſſ. *de maiorit & obed.* Concil. Trid. *d. cap.* 2. ibi; *ratione tamen parochialium, aut aliarum ſecularium, etiam annexarum, debeant ij, qui illarum curam gerunt, quicumque illi ſint, Synodo intereſſe*, Franc. Leo *d. cap.* 9. *n.* 13. Laurent. de Peirinis *in expoſit. Conſt.* 2. *Iulij II. pro ſuo ordine Minimor. n.* 64. *tom.* 1. me citato *in hoc loco*, Alzedo *d p.* 2. *c.* 1 *num.* 28. Aſcarin. Tambur. *in tract. de Iur. Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quam ſecularium tom.* 1 *diſp.* 19. *q.* 5. *n.* 4. *c.* 2. *n.*.. Vgol. *d. c.* 48. §. 1. *n.* 1. vbi etiam tenet locum habere non ſolùm vbi ſeculares cleri ſunt, verum etiam vbi Monachi, vel Regulares, de quo vide ſuprà *alleg.* 74. *n.* 25. & quòd † Rectores Parochialium nullius diœceſis teneantur accedere ad Synodum viciniorem dicit per *Sacram Congr.* deciſum Franc. Leo *loco proximè citato*, & tenet Sayr *in floribus dec. tit. de officio Ordin. dec.* 11. quem citat Aloyſ. Ricc. *in collect. dec. p.* 4 *collect.* 1153. Piaſec. *d. c.* 2. *n.* 2. *verſ. & non ſolum*, Vgol. *d* §. 1. *verſ. quarto.* Laur. de Perinis *citato loco n.* 65. Aſcan. Tambur. *d. q.* 5 *n.* 4. † Alij autem Monachi, & Prælati Mendicantes, quorum Eccleſiis cura animarum non eſt annexa, venire non tenentur, Felin *in c. quod ſuper de maior. & obed. n.* 1. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. d. c.* 2. *n.* 2. 5 6 7

Exempti omnes, qui aliàs ceſſante exemptione, Synodo intereſſe deberēt Capitulis generalibus ſubduntur, ad eam accedere tenentur, vt habetur in Concil. Trid. *d. c.* 2. Vgol. *d.* §. 2. *n.* 1. Cochier *de iuriſd. Ordinarij in exemptos p.* 4. *q.* 19. Maſſobr. *d. c.* 2. *dub.* 2. *n.* 2. † Quo autem ornatu, & amictu in dicta Synodo vti debeant, habetur expreſsè *in c. vt Apoſtolicæ, de priuil. l.* 6. in quo ſtatuitur, vt Abbates, quibus ex priuilegio conceſſum eſt, vt Mitra, & aliis Pontificalibus vti poſſint, in Conciliis ſcilicet Prouincialibus, & Synodis diœceſanis, Mitras auri, phrygiatas, non tamen aureas, vel argenteas laminas habentes, geſtare poterunt; quod ſi exempti non ſint ſimplicibus albis planis vtantur: tradunt Speculat *l.* 4. *p.* 4. *rubr. de priu. & exceſſ. priu. n.* 6. Card. Iacobat *de Concil. l.* 1. *rubr. de loco ſedium in Concil. verſ. poſt præmiſſos ſedebunt Abbates*, Boër *de auctor. magni Cōcilij p.* 1. *n.* 15. Alzed. *d. p.* 2. *c.* 1. *n.* 31. *&* 32. Aſcan. Tambur. *in tract. de iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quàm ſecularium Epiſcopis inferiorum tom.* 1 *diſp.* 19. *q.* 5. *in fine.* 8 9

Et quando Abbas teneatur accedere ad Synodum, tradit Bottæ. *de Synodo ex n.* 4. Tambur. *d. tom.* 1. *diſp.* 24. *quæſt.* 4. Mich. Ferrus *de præcedent. Eccl. q.* 1. *n.* 2. Seraph *dec.* 10. vbi diſtinguit. *Si Abbas eſt exemptus, & habet curam animarum, quam per Vicarium perpetuum exercet, non tenetur per ſe accedere, ſed ſufficit quod Vicarius perpetuus accedat, penes quē actu reſidet cura; ſecus verò ſi per ſe, vel per Capellanos ad nutum amouibiles curā exerceat, cum hoc caſu cura reſideat penes ipſum Abbatem, cuius ratione tenetur.* Et de præcedentia, & loco, ſeu ſeſſione Abbatum in Synodo poſt Epiſcopum, agit latè Mich. Ferrus *de præced. Eccleſiaſt. quæſt.* 1. *n.* 3. Intellige quādo ipſe Epiſcopus perſonaliter

sonaliter assistit in Synodo;si vero per procuratorem assistit, tunc talem procuratorem esse postponendum Abbatibus in Concilio tradunt Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast par.*1.*cap.*9.*n.*4. *vers. Abbates,* Mich. Ferrus *d q.*1.*n.*17.

10 Vtrùm præscribi possit libertas non veniendi ad Synodum? Vide Henric.Bott. *part.*2. *num.*40. *cum sequentibus.*

11 Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, de necessitate debet inuitari, *cap.vlt.de his, quæ fiunt à Prælat.* vbi Abb.*n.*4. me citato *in hoc loco,* Alzed.*d.part.*2.*cap.*1. *n.*29. & potest comparere per nuntios, seu aliquos deputatos ex gremio Capituli,non autem omnes ex Capitulo venire debent,sed pars in seruitio Ecclesiæ manere,vt declarauit *sacra Congreg. Vicario Episcopi Vercellen.*10.*Aprilis* 1594. provt refert Piasec.*d.c.*2.

12 *n.*2.*vers.seculares,* vbi etiam decisum asserit † Capitula Collegiatarum, quasi Episcopalem iurisdictionem habentia, ad Synodum esse vocanda. Vicarius Episcopi an sit de illis, qui interesse debeant in Synodo? Negat Marescot.*var.resol.lib.*1.*c.*69.*n.*3. contra quem Massobr.*c.*3.*dub.*4.

13 Postquam prædicti omnes moniti fuerint,qui Synodo interesse tenentur, vnica tantum monitione, vt dicit gloss. *in cap.si Episcopus,* 18.*dist.* circumlato processu intimatorio Synodi, & loci ac temporis ipsius celebrandæ, *c. propter* 18.*dist. c vlt. de his,quæ fiunt à Prælatis*, dummodo non intimetur tempus, quo ieiuniis,& deuotionibus, seu celebrationi præcipuarum solemnitatum est vacandum, neque graui hyeme, & temporibus ad itinerandum periculosis. Die præfixa ad celebrationem Synodi adueniente,è domo sua clero commitante campanis,& organis sonantibus in Ecclesiam descendit Episcopus, ibique de Spiritu Sancto missa peracta,& orationibus,vt in Pontificali ordinatur,recitatis, ad vigilandum circa cultum diuinum, Synodumque cum fructu & vtilitate celebrandum clerum exhortatur, & sequentia suo ordine in ipsa Synodo sunt exequenda.

14 *Primò* fieri debet electio consultorum Theologorum, & in vtroque iure Doctorum,Promotoris, &

15 notarij,siue secretarij ipsius Synodi, † qui notarius omnium Synodo interesse obligatorum nomina legat,qui singuli vocati respondentes, *Adsum*, accedere debent ad osculum manus Episcopi in signum obedientiæ, quam ipsi reddere tenentur,*d.cap.quod super, de maiorit. & obedient.* & contra absentes,nec legitimas excusationes adducere curantes, veluti contumaces procedi debet, vt debita pœna mulctentur.

16 Quo peracto debet fieri, & promulgari decretum, quod si contigerit quem in sedendo, loco sibi debito non stetisse,seu vocatum fuisse,aliudve egisse,quod nullum circa præcedentiam patiatur præiudicium; & apponenda est pœna, ne quis nisi tota synodalis sessionis actione completa,ac benedictione obtenta discedere præsumat,& ad hoc solent eligi punctatores, aliaque agi, quæ Episcopo expedire videbuntur.Item idoneos visos diligere,ac eos iureiurando sibi obligare, vt ad ipsum, vel alium à se missum referant quicquid in locis suæ ditionis fieri cognouerint contra Ecclesiasticos Canones,& iura, si delictum ad forum Ecclesiasticum attineat, *cap. Episcopus in Synodo,* 35.*quæst.*6. Azor.*instit.moral.p.*2. *lib.*3.*c.*32.*quæs.*9.

17 Postea alta, & intelligibili vece legi debet professio Fidei, iuxta formam præscriptam in Bulla Pij IV.incip. *Iniunctum.* Denique leguntur decreta Concilij Tridentini de residentia, quæ habentur *cap.*1. *sess.*6.*de reform. & sess.*23. *de reform.c.*1. idque fit,vt magis memoriæ commendentur ad animarum salutem † Eliguntur subsequenter ad minus sex examinatores, qui promouendos ad beneficia curata examinent,suique officij rationem in Synodo de præterito reddant,& ibidem puniantur, si deprehendantur deliquisse circa huiusmodi officia Concil. Trid. *sess.*24. *de reform. c.*18. Hæc autem approbatio tam per vota secreta,quàm aperta fieri potest ab ipsa Synodo,vt respondit *sacra Congreg.Patriarchæ Venetiarum,die* 11.*Iulij* 1592.sicut referunt Steph.Quaranta *in summa Bullarij,verb.Synodus diœcesana,* Piasec. *d c.*1.*n.*4.Vgolin.*d.c.*48.*§.*3.*n.*3. 18

Assignantur & personæ ad id aptæ ad minus quatuor, quibus causæ in partibus delegandæ committantur, quorum si aliquis decesserit, Episcopus de consilio Capituli in locum ipsius alium substituere potest vsque ad futuram Synodum Concilij Trid. *sess.*25 *de reform. cap.*10 † Alij etiam nominantur,vt in iudices Conseruatores, pro quibuscumque Conuentibus,Capitulis,&c. eligi valeant, iuxta Constitutionem Gregor.XV.incip. *Sanctissimus.sub die* 20. *mensis Septembr.anno* 1621.vbi sic habetur: *In futurum vero Sanctitas sua hac generali,& perpetuo valitura Constitutione statuit,& decreuit,vt iudices Conseruatores huiusmodi,siue prouinciales siue subrogati,eligi,nominari, aut deputari non possint, nisi non solum habeant qualitates requisitas,& rescriptas in Constitutione similis recordationis Bonifacij Papæ VIII. etiam prædecessoris sui,quæ incip.Statutum,itave vel Dignitate Ecclesiastica præditi, vel Personatum obtinentes, vel Ecclesiarum Cathedralium Canonici existant, sed etiam in Conciliis Prouincialibus, aut diœcesanis iuxta Decretum Concilij prædicti, iudices electi, seu designati sint.* 19 20

Prouidere etiam debent pro sua conscientia iis Ecclesiis,in quibus vel tam magnus celebrandarum Missarum numerus defunctorum dispositionibus impositus fuerit, vt illi oneri singulis diebus satisfieri nequeat,Concil.Trid.*sess.*25.*de reform. cap.*4. de quo late *alleg.*29. 21

Rationes redituum seminarij in Synodo audiendæ sunt per quatuor deputatos, quorum duo ex Capitulo, vnus electus à Capitulo, alter ab Episcopo, duo alteri ex Clero, similiter vnus electus ab ipso clero, alter ab Episcopo esse debet. Defectus etiam seminarij corrigendi sunt: vbi vero erectum non fuerat, vel non sit sufficienter prouisum, elaborandum est Episcopo quomodo erigatur, vel dotetur; alioquin à Synodo prouinciali iuris remediis ad hos compelli posset,Concil.Trident. *sess.*23.*de reformat. cap.*18. 22

Ad retinendum in disciplina Clerum,vel abusus tollẽdos licitum est Episcopo in diœcesana Synodo condere statuta, seu ordinationes aliquas, provt ei visum fuerit expedire,*cap.*1. iuncta gloss.*verb. generaliter,de consecr.dist.*3.*cap.*2.*de maior.& obed. cap. vt animarum,de const.in* 6.Duen.*reg.*145.Alex. de Neuo *cons.*60. *num.*16. vbi quòd potest Episcopus statuta præceptoria,prohibitoria,& pœnalia condere, Mar. Alter.*de censur.tom.*1 *lib.*5 *disp.*12.*cap.*2.*col.*5.*litt.D.* Sebast Med. *de legib.part.*1.*quæst.*14. Suarez *in simili tract. lib.*4. *per tot.* Azor.*dict.cap.*47.*quæst.vlt.*Bottæ. *de Synodo Episcopi part.*3.*act.*18.*num.*104. Massobr. *in simili tract.cap.*4.*dub.*41. Put *decis.*353.*lib.*1 *in correctis,*me citato *in hoc loco,* Ciarlin. *controuers. forens. lib.*1.*cap* 61. *num.*8. & etiam me citato Alzed. *dict. part.*4.*cap.*1.*num.*40. Alia verò ab Episcopo condita extra Synodum,temporanea sunt,illiusque obitu expirant,vt per Bald.& Doctores *in l.*5.*ff de verb.signif.* Bertachin. *in tract.de Episc.p.*2.*lib.*4.*quæst.*15.Aloys. Ric.*in dec.Curia Neapol.dec.*149.*num.*1. *par.*1.& pro 23

certo

certo supponitur à Rota *dec.79. num. 6 p.1 recentior.* & hanc partem sequitur prædictos referens nouissimè Sperell. *in decis. fori Ecclesiast. dec.* 14. *num.* 21. contra Marc. Anton. Genuens. *in prax. Archiepiscop. Neapolit. cap.* 1. *sub num.* 18. Vnde infert Sperell. *citato loco num.* 22. quòd casus ab Episcopo reseruati per eius obitum expirant, nisi in Synodo facta fuerit reseruatio, *&* *num.* 23. quod exilium alicui ab Episcopo iniunctum per illius mortem expirat.

24 Et huiusmodi edicta, seu ordinationes factæ in Synodo diœcesana sunt perpetuæ, & non expirant morte conditoris, Gloss. *verb. statuto in d. cap. vt animarum*, Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. edicta*, §. 3. Alzedo *d. cap.* 1. *num.* 41. quæ quidem statuta Episcopus cum consilio Capituli sui facere tenetur, *cap. Episcopus* 24. *distinct.* Videtur enim res ardua, licèt illud sequi non teneatur, & satis erit consilium perquisiuisse, licèt postea dissentiant, Quarant *in summ. Bullar. verb. Synodus vers. in priuatis*, Piasec. *dict. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 8. Franc. Leo *in thesaur. fori Eccles. part.* 1. *cap.* 9. *num.* 15. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuers. forens. lib.* 1. *cap.* 61. *num.* 11. Bonacin. *de legib. disput.* 1. *quæst.* 1. *punct.* 3. *num.* 24. Homobon. *de examine Ecclesiast. p.* 3. *tractat.* 15. *cap.* 7. *quæst.* 20. *resolut.* 5. *vers. vnde.* Et addit Ciarlin. *vbi suprà num.* 12. esse intelligenda de statuto Synodali, non tamen de dictis, vel bannimentis, & gridis Episcoporum; quæ fiunt extra Synodum pro bono regimine diœcesis, in quibus nón requiri consilium Capituli asserit: nam super statu Ecclesiæ non potest Episcopus sine Capitulo aliquid statuere, *cap. quanto, de his, quæ fiunt à Præl. sine consensu Capituli*, Ioan. Andr. *in cap. vnic num.* 1 *de cleric. non resid. in* 6. vbi Franch. §. *statuimus, num.* 2. Gemin. *num.* 4. Felin. *in cap. cum omnes, num.* 9 *de constit.* vbi Dec. *num.* 7. *in* 2. *disput.* Abb *in cap. ad audientiam, de cleric. non resid.* Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 21. *à num.* 97. hoc ipsum limitantes in casu, quo Episcopus tollere vellet consuetudinem super non residentia Canonicorum; nam si Ecclesia valde indigeret ministris, posset solus Episcopus per statutum tollere huiusmodi consuetudinem: non tenebitur tamen ipse Episcopus vbi sine Capitulo aliquid statuere non potest, eius consilium sequi, vt scripsit *sacra Congregatio Patriarchæ Venetiarum die* 27. *Aprilis* 1592. & refert Piasec. *dict. c.* 2. *num* 8, & infrà latè probabimus.

25 Nec item obligatur ante Synodi publicationem ea mittere, vt Prouincialia, sic enim *eadem Sacra Congregatio rescripsit Episcopo Ostiensi*, teste Quaranta *dict. verb. Synodus diœcesana, in fine.* Capitula verò quæuis possunt de Iure statuta condere in iis, quæ vniuersalem statum suæ Ecclesiæ, vel interesse Episcopi minimè concernunt: etiam sine Episcopi consensu, gloss. *verb. statutum in cap.* 2. *de verb. signif. lib.* 6. Calder. *cons.* 2. *num.* 2. *de constit.* vbi eatenus exigi vult consensum Episcopi, quatenus expresse requiritur, Butr. *in cap. constitutus num.* 25 *de rescript.* qui tamen facit differentiam inter capitulũ Cathedralis & alia Capitula Collegiatarum inferiorum, Abb. *in cap. cum accessissent n.* 4. & *ibi* Dec. *num.* 8. *de constit.* Ferret. *cons.* 286. *n.* 1. velut in ordinatione chori, vt fuit decisum *in Ilerden statuti* 19. *Martij* 1577. coram *Corduba*, & vbi accedit Episcopi consensus, potest statuere etiam circa ardua, & concernentia vniuersalem statum Ecclesiæ, Capr. *reg.* 9. *n.* 1. Seraph. *dec.* 1447. *n.* 1. *&* 2. & fuit dictum *in Paduana sedilium* 18. *Maij* 1618. coram *Card. Sacrato*, vbi etiam fuit animaduersum consensum Episcopi hoc casu colligi ex scientia, & ipsius tolerantia, refert Lot. *de re benef. lib.* 1. *q.* 14. *n.* 88. *cum seqq.*

26 Sed nunquid Episcopus suis Constitutionibus teneatur, in eisque dispensare valeat? tractaui suprà *alleg.* 34.

Hic tamen aduertendum duxi difficilem esse quæstionem illam an Prælatus, qui in suis Constitutionibus, vel per edictum publicauit in tota sua diœcesi excommunicationem latæ sententiæ ipso iure incurrendam contra clericos omnes, tam ludentes, quam ludum spectantes, incidat in eam ipsemet, & qui cum eo aliqua die recreationis gratia luserit? In qua tenet vna sententia ipsum Episcopum non esse excommunicatum, quia sermo generalis non comprehendit personam loquentis, *l. inquisitio, C. de solutionibus, cap. petito*, vbi bona gloss. *de iureiurand.* Guid. Papæ *singul.* 479. ludentes tamen cum ipso remanere vinculo excommunicationis obstrictos, vt resoluit Ioann. Ancharan *in repet. cap. canonum statuta, nu.* 183. *de constitut.* vbi ostendit non esse absurdum, quod in actu inseparabili vnus peccet, alter minimè, vnus puniatur, alter non, ex *cap. proposito* 32. *quæst.* 5. sequitur Mar. Alter *de censuris tom.* 1. *disputat.* 10. *de causa excommunicat. lib.* 3. *cap.* 5. *littera E.* Sed salua eius pace mihi vltimum non placet, quia Episcopus auctor edicti ludendo cum eo censetur dispensasse, vt communiter notant Doctores *in cap. at si clerici* §. 1. *de iud.* tum quia exemptio vni concessa, extenditur ad socium *cap. licet, de priuil. in* 6. tum quia quando quis eximitur ab interdicto, intelligitur exemptus cum socio, *cap. quod in te, de pœnit. & remiss.* tum denique, quia actus ludendi est indiuiduus, quoniam non potest exerceri, nisi cum alio, sed in indiuiduis victoria vnius prodest alteri, *l.* 2. *&* 3. *C. si vnus ex pluribus.* Ideo meritò hanc sententiam amplectitur Alzed. *d. p.* 1 *c.* 5. *n.* 21. & Aloys. Ric *in praxi aurea resolut.* 162. *resol.* 211. tenet † Episcopum, qui 28
committit contra præceptum in diœcesi alterius Episcopi sub pœna excommunicationis incidere in illam. 27

Episcopale statutum extra territorium suum delinquentem non ligat, Rota *decis.* 165. *n.* 3. *&* 4. *in nouissim.* aliàs *p.* 4. *diuers.*

Statuta, quæ condit Episcopus, non debent contraire sacris Canonibus, *cap. institutionis*, 25. *quæst.* 29
Clement. ne Romani, de elect. cum similibus, Abb. *in cap. fin. de consuetud. n.* 7. *&* 8. & *ibi* Roch. de Curte *sect.* 5. *num.* 79. *&* 11. Henriq. Bott. *de Synodo Episcopi part.* 3. *art.* 1. *conclus.* 8. *à n.* 36. Albert. de Rosatis *in tract. de statutis, p.* 1. *quæst.* 7 *versic. sed quid si statutum*, Piasec. *in praxi noua Episcopal. dict. cap.* 2. *num.* 7. Fr Emman. *in summ. tom.* 4. *c.* 67 *num.* 13. Anguian. *de legibus lib.* 2. *controuers.* 2 *&* 3. me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. p.* 2. *cap.* 1 *num* 42. Lotter. *d. lib* 1. *q.* 21. *num.* 100. me citato *in hoc loco* Sperell. *decis.* 66. *n.* 4. Vgolin. *de officio Episcopi c.* 48. *n.* 4. Bonacin. *in legib disp.* 1. *quæst.* 1. *punct.* 3. *num.* 33. Matta *de iurisdict. part.* 1. *cap.* 38. *n.* 18. *&* 19. Steph. Gratian. *discept. forens. cap.* 894. *num.* 14. *&* 15. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *dict. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 17. Certum est enim Episcopum, & quemlibet Ordinarium posse facere statuta etiam pœnalia, & ipso iure pœnam infligentia, Iuri tamen Canonico non aduersantia, *cap. vt animarum*, vbi gloss. *de constit. in* 6. Carpan. *ad statuta Mediol. in præl. num.* 39. Fusch. *de visit. lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 3. Vgolin. *de offic. Episcop. c.* 47. *num.* 2. Piasec. *dict. p.* 2. *c.* 2. *num.* 7. Bonacin. *d. punct.* 3. *num* 21. Ciarlin. *d. c.* 61. *n.* 1. quorum aliqui multum insudant in reddenda ratione quare Prælati inferiores Summo Pontifice possint inducere consuetudinem contra Ius Canonicum, seu contra Canones, iuxta *dict. cap. fin.* & non possint contra eos statuere: ex aliis illa optima est, quam indicant Abb. *in d. c. fin. num.* 8. *in fin.* & Felin. *in dict. cap. quod super his, num.* 3. quòd

quòd consuetudo contra Canones non tam assumit vires ex tacito consensu virorum Ecclesiasticorum, eorúmve potestate, quàm ex auctoritate Summi Pontificis permittentis, & concedentis induci consuetudinem contra Canones in dicto cap fin. cum tamen id non permiserit in statutis, immo expresse prohibuerit, Clement. ne Romani, & aliis Iuribus supr allegatis. Sicut Episcopus contra Ius statuere non potest, ita etiam nec contra consuetudinem rationabilem, & legitimè præscriptam; ex eo, quia consuetudo parem vim habet cum lege, l. de quibus, ff. de legibus, § ex non scripto, Instit. de iure natur. cap. consuetudo, dist. 1. Guid. sing. 803. Bernard. Granæ. ad pract. Cameræ Imper lib. 1. conclus. 3. & venit appellatione iuris Mench frequent. cap. 3. num. 2. tum quia si Episcopus potest statuere contra Ius conformando se cum consuetudine contra illud inducta, vt resoluunt citati n. seq. vers. quinto; ergo nullo modo poterit statuendo conformare secum iure, contra quod inducta est cõsuetudo illud abrogans; contraria enim simul esse non possunt, l. mutuis, ff. pro socio, l. 1. de furtis, quia tunc ad positionem vnius sequitur remotio alterius, l. si inter. ff. de except. rei indic. Surd. dec. 24. n. 10. & cons. 211. n. 16.

30 Amplia vt etiam nulla Religio condere possit statutum contra Ius commune Canonicum, nisi speciali priuilegio hanc ei facultatem concedente decoretur, vt aperte sumitur ex c. quod super his, de maiorit. & obed. tradunt Fr. Emman q. R gul. tom. 1. q. 10. art. 3. & tom. 3. quæst. 11. art. 1. circa med. Miranda in man. Prælat. tom. 1. q. 19. art. 7. vers. secundò præmisso, Suar. de legib. lib. 6. c. 26. n. 9. Duard. in Bullam Cœnæ lib. 1. c. 1. quæst. 1 n. 7 Greg. decis. 167. n. 7. & 8. Et tunc statutum dicitur contra Ius Canonicum, quando aliquid contra aliquem Canonem, vel legem Pontificiam disponit, vt censuit Rot. dec. 197. n. 1. p. 1. recent. exempli gratia, statutum excludens à beneficiis certum genus personarum, dicitur contra Ius, vt fuit dictum in Rota decis. 65. n. 7. p. 1. recent. quia est contra c. ad decorem, de instit.

Verùm licèt Episcopus ex supradictis non possit statuta condere contra Ius, bene tamen potest præter ius, cap fin. vbi gloss. & Doctores hoc notant de constit. Bald in c. cum dilectus n. 13. de consuet. Calderin. cons. 5. num. 2. de constit. prout eos refert Rot. in Burgen. de Velorado 9. Iunij 1599. coram D Litta impressa per Farin. decis. 15. n. 2. part. 2. recent. Obseruandum est quod statutum factum à Capitulo circa rem licitam & confirmatam ab Episcopo, est validum, c. 2. §. cæterùm, & ibi glos. verb. statutum, de verbor. signif. in 6. Oldrad, cons. 259. num. 4. in fine, Federic. de Senis cons. 100. n. 2. quos refert, & sequitur Rot in Verselen. optionis 28. Maij 1612. coram R. P. D. Pirouano, impressa per Farin dec. 398. n. 1. p. 2. recent.

Vtrum in discernendo & statuendo quæ visa fuerint opportuna in Synodo, teneatur Episcopus sequi consilium Capituli: Quæstio est dubia, in qua videtur negatiuè respondendum ex eo, quia facultas condendi huiusmodi statuta dicitur esse meri imperij maximi, vt docet Bart. in l. imperium n. 8. ff. de iurisd. omnium iud. quam exornat Suar. de legib. l. 1. c. 8. à n. 6. iustum autem merum imperium est in Episcopo, vt per Bald. in rub sub n. 7. ad finem, vers. vel dic quod Episcopus, de Constit. Imol in c. cum contingat, n. 2. per eum text. de foro comp. ac proinde prædicta potestas pendet à iure monarchico constituto in ipso Episcopo, & per consequens incommunicabili Capitulo, aut cuiuis alteri, quod vltra text. & in illius rationem in l. 1. de officio eius, cui est mandata iurisdict. in terminis his nostris optimè firmat Suar. in tract. de legibus lib. 4. cap. 5. in 2. dub. Vt propterea quod scriptum legitur in cap. nouit, & c. quanto, de his quæ fiunt à Prælatis sine consensu Cap. circa consilium requirendum per Episcopum, veniat restringendum ad statuta super alienationibus bonorum Ecclesiæ, vt aduertit Suar loco præcitato, vel ad iudicia, & sic ad iurisdictionalia, non autem ad ea, quæ pendent à mero imperio, & ipso iure monarchico, & nihilominus etiam in illis casibus, quamuis aliqui voluerint consilium in dictis Decretalibus sumi pro consensu, quæ fuit opinio Vincentij, & Goffredi. Contraria tamen sententia verior est, cum nec in his Capitulum aliud habeat, quam simplex consilium absque nulla necessitate Episcopi illud sequendi, vt in eo cap. quanto, præ cæteris docet Host. sub n. 1. vers. vel dic quod cogitur, Abb. in 4. & sub n. 5 vers. & est mihi indubitabile, plures citat Mandos. de inhibit. q. 192. n. 2. & hanc esse communem sententiam agnouit Rot. apud Achill. decis. 57. aliàs 2. de offic. Ordin. sub n. 7. vers. communis tamen, vbi n. 3. ait non reperiri textum aliquem per quem probetur exigi consensum, & singulas rationes, & auctoritates in contrarium discutit, Put decis. 92. à n. 3. lib. 3.

In casibus tamen, qui sequuntur, posset Episcopus 31 statuere contra Canones, & Constitutiones Summorum Pontificum.

Primò ex causa vrgenti non cogitata per Cano- 32 nem, si nimirum Superior de facili consuli non possit, modo in huiusmodi statuto contra Canones ex vrgenti causa conditio, ipsa causa exprimatur, propter quam conditur statutum, ita Abb. in d. cap. fin. n. 10. & ibi Curt. d. sect. 3. n. 12. & 13. Felin. in d. c. quod super his, n. 4. & in c. 1. n. 49. de constit. Piasec. d. c. 2. n. 7. vers. primo.

Secundò, si aliquid statuat antequam Canon pro- 33 mulgetur, tenebit enim suum statutum, licet contrarietur Canoni, text in c. 1. de constitut. in 6. annotarunt Felin. in d. cap. quod super his, num. 7. vers. fallis quintò, Curte d. sect. 3. n. 19. Piasec. in praxi noua Episc. d. n. 7. vers. tertio.

Tertiò, si statueret contra Ius solum in suum præ- 34 iudicium, respectu iuris quærendi, sibi, suæve Ecclesiæ, c. cùm dilectus, iuncta gloss. verb. constitutum, de consuetud. Fel. in d c. quod super his, n. 4. Piasec. d n. 7. vers. quarto. nam in quærendis valet statutum in præiudicium Ecclesiæ, quando non odio, sed bono zelo factum est, Couar. in reg. possess. p. 2. §. 4. n. 9. vers. tertio, Mench. vsufreq. c. 9. Menoch. cons. 350. n. 6. Cald. Pereira de empt. c. 8. n. 33. & 37. & cons. 48. n. 22. Cened. practicarum quæstionum lib. 1. q. 35. n. 19. & 20. Verùm ab hac resolutione meritò discedit Curt. d. sect. 3. num. 13. ex eo, quia huiusmodi statutum generale præiudicans Ecclesiæ esset irrationabile, ideóque non valeret, c. 1. cum ibi not. de constit. in 6. c erit autē lex, dist. 4. Non obstat tamen d. c. cùm dilectus, quia procedit eo quod patronus id petiit tempore fundationis ab Episcopo, qui potest consentire fauore fundationis & constructionis nouarum Ecclesiarum, per ea, quæ resoluunt Rebuff. in tract. de pacificis possess. n. 111. Perez l. 1. vers. de quibus in foro tit. 6. Ordin. pag. 147. Nec etiam obstat illa Doctorum resolutio, quod in quærendis valet statutum in præiudicium Ecclesiæ, quia procedit in casibus particularibus, in quibus nulla fit prohibitio à iure, & possunt Prælati desistere à tali præiudicio; nos verò loquimur vbi fieret statutum generale pro aliqua Ecclesia, diœcesi, vel prouincia, per quod fieret præiudicium irreparabile, & illud quidem in omnibus casibus contingentibus.

Quartò, quando Episcopus statueret contra Ca- 35 nones

nones, qui conditi sunt principaliter in fauorem clericorum, & illud statutum à subditis clericis acceptaretur, dummodo principaliter conditi non fuissent in fauorem publicum, vel Ecclesiæ, Curte *dict. sect. 3. n. 28.* quia fauori suo quilibet potest renunciare, *c. Ad apostolicam de regular. l. si quis in conscribendo, C de pactis*, & ius publicum pactis priuatorum tolli, vel mutari non potest, *l. ius publicum ff. de pactis, c. si diligenti, de foro compet.*

36 *Quintò*, quando statutum Episcopi contra Ius esset conforme consuetudini, quæ contra Ius in illa Ecclesia inducta est, Felin. *in d. c. quod super his, n. 10. in fine*, Butr. *in d. c. dilectus, col. 10. vers. ex quo infertur*, Curte *d. sect. 3. n. 24.* Piasec. *d. n. 7. in fine.*

37 *Sextò*, quando Episcopus statueret circa aliquod dubium Iuris, quia tunc super hoc dubio eius statutum disponens in alteram partem valeret, Phil. Prob. *in c. vnic. n. 48. & seqq de clericis non resident. in 6.* Felin. *in d. c. quod super his, n. 9. circa fin.* Hoied. *de incompatib. benef. p. 1. c. 17. n. 12.* Curt. *d. sect. 3. n. 23.* Piasec. *d. num. 7. vers. septimo.*

38 *Septimò*, quando statutum adderet Iuri communi imponendam nouam pœnam, gloss. *in Clement. ne Romani, verb. tolli, de elect.* Curt. *d. sect. 3. n. 22.* Duen. *regul. 151.* Henriq. Bott. *p. 3. art. 1. concl. 13.* qua lex Superioris per pœnæ adiectionem potest inuari ab inferiore, Perez *l. 1. tit. 1. lib. 5. Ord. pag. 23.* Gutier. *pract. lib. 2. q. 1. n. 14.* Sanch. *de matrimon. lib. 3. disp. 47. n. 11.* Fr. Molin. *de ritu nupt. lib. 2. differ. 7. n. 63.*

39 *Octauò*, quando Episcopus statueret contra Canones in casibus, in quibus de Iure potest dispensare, Curte *dict. sect. 3. num. 21.* Qui autem sint casus, in quibus potest Episcopus dispensare contra Ius commune? adduco ego ipse *alleg. 35.*

ALLEGATIO XCIV.

Episcopus an teneatur stare locationi prædecessoris?

SVMMARIVM.

1 *Episcopi successor non tenetur stare locationi prædecessoris, nisi tribus concurrentibus, primò quod locatio fuerit facta nomine Ecclesiæ; secundo quod sit facta pro vtilitate Ecclesiæ; tertio quod pecunia sit conuersa in vtilitatem Ecclesiæ.*

2 *Successor in beneficio tenetur stare locationi, quando Summus Pontifex concederet licentiam locandi ad tot annos, eo adiecto vt illis durantibus conductor à nomine molestaretur.*

3 *Successor in beneficio tenetur stare locationi pro anno incœpto.*

4 *Successor in beneficio tenetur stare colono existente loci consuetudine.*

5 *Prælatus, vbi tenetur stare locationi prædecessoris, potest de nouo exigere à conductore pensionem prædecessoris anticipatè solutam.*

6 *Prælatus sciens se repudiaturum prælaturam, non obligat successorem, etiamsi faciat locationem nomine Ecclesiæ.*

7 *Conductor anticipatè pensionem soluens, si à successore pro ea de nouo obligetur, habet recursum contra hæredes locatoris, si soluendo fuerint.*

8 *Successor in beneficio recipiendo pensionem, videtur consentire locationi pro anno, pro quo illam recipit.*

9 *Scholaris si locauerit fructus sui beneficij, vt posset in litterarum studio viuere, vel illic gradum sumere, si intra locationis tempus decedat successor in illo beneficio, tenebitur stare locationi.*

10 *Canonici Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ locantes fructus suarum præbendarum, nullo casu huiusmodi locationibus successores obstringunt.*

11 *Hæredes, vel fideiussores Prælati qui fecit locationem, si ipse decedat ante illius impletum tempus, non tenentur de euictione, neque conductor ab eis petere potest quantum sua intersit locationem impleri.*

12 *Prælatus, siue Rector si ex causa renunciationis, vel permutationis liberè dimittat suum beneficium, eius hæredes, & fideiussores in locatione de eo facta tenentur de euictione locatoribus.*

13 *Prælatus quando bona sui beneficij locat tanquam libera, tunc eius hæredes, & fideiussores de euictione tenentur.*

14 *Locator beneficij seu maioratus, quando pro securitate vitæ suæ, & validitate totius temporis contractus locationis bona sua generaliter, siue specialiter obligauerit, vel fideiussores dederit pro solutionibus anticipatis, tunc eius fideiussores tenentur stare conuentioni.*

15 *Conductor poterit recedere à locatione in illis casibus, in quibus mortuo locatore successor nõ tenetur illi stare.*

REGVLARITER Prælatus successor aut quilibet beneficiarius, non tenetur stare locationi, vel cõductioni prædecessoris, si nomine proprio locauit fructus, & redditus Episcopatus, vel beneficij in suam vtilitatem ad tempus Iure, vel Synodali Constitutione permissum, ipseque ante tempus locationis expletum decedat. Quando verò Prælatus administrationẽ habens, non nomine proprio, sed vti Rector, & nomine Ecclesiæ, debita Iuris solemnitate seruata, locationeque ad tempus iure permissum facta, contraxit, ac locauit, eius successor tenetur stare locationi. Dixi, *debita Iuris solemnitate seruata*, quia quatuor concurrentibus illam seruari in hac materia cõuenit: primò, quòd locatio fuerit facta nomine Ecclesiæ, secũdò, quòd sit facta pro vtilitate Ecclesiæ: tertiò quòd pecunia sit conuersa in Ecclesiæ vtilitatem: quartò, quod interueniat auctoritas Superioris. Colliges hæc ex gloss. *verb. terminum, in c. vlt. ne Prælati vices suas*, Couar. *variar. lib. 1. c. 15. n. 6.* Molina *de primogen lib. 1. c. 21. à principio*, Carot. *de locato p. 3. tit. de rebus Ecclesiæ locandis, q. 1. cum sequentibus*, Mich. Grass. *tom. 2. commun. opin. lib. 4. tit. 43. n. 40. pag. 667.* vbi Viui, *n. 123. pag. 661.* Spin. *in speculo testament. gloss. 10. princip. n. 41.* Card. *in praxi iudic. & aduocatorum, verb. fructus, n. 23. & verb. locatio, num. 6.* Mar. Anton. Gennen. *in praxi curiæ Archiepiscop. Neapolit. c. 97* Caualcan. *dec. 44. n. 4. p. 1. & in decis. 25. à n. 1 part. 5* Gutier. *Canon. lib. 1. c. 36.* & remissiuè *de tutelis part. 2 cap. 10. n. 10.* Cardin. Puteus *decis. 176. & 181 p. 1.* Aloys. Ricc. *in collect. decis p. 4. collect. 1007. & collect. 1055. in fine, & in praxi fori Ecclesiast. decisio. 117. in prima edit. & resolut. 97. in secunda edit.* Flamin. *de resignat. lib. 1. quæst. 6. numer. 47.* Surd. *decis. 13. num. 7. & decis. 40. num. 7. & decis 152. num. 1.* Stephan. Gratian. *disceptat forens. cap. 7. à num. 8. & cap. 606 num. 1. cum seqq.* Bonac. *de contract. disp 3 q. 7. puncto vlt. num. 10 vers. respondeo secundo*, nouissimè me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controu. foren lib. 1. c. 93. num. 12. cum seqq.* Morl. *in emporio iuris part 1. tit. 10. quæst 2. num. 10.* Doct Barb. *in l. si filio familias, §. vlt. à n. 17 ff. soluto matrim.* Marta *de Iurisdict p 4 cas. 98. n. 8. & in votis nouissimarum decisionum voto 80.* Cardin Tuschus *pract. conclus. verb locatio conclus. 419.* Steph. Quarant. *in summa Bullarij, verb. alienatio, n 19.*

Molin.*de Iustitia tract.*2.*disp.*492.*vers.quod denique,* Mar.Anton.*var.resol.*45.*num.*1. Ioan.Baptista Ferret. *consil.*37.*vol.*2.Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent.lib.*25. *cap.*34. *num.*528.*cum seqq.*Azor.*institut. moral part.*3.*lib.*8.*de locato, & conducto,cap.*6.*num.*7. Rebel.*de obligat.instit.part.*2.*lib.*14.*quæst.*11.*num.*7. Cald.Pereira *quæst. forens.lib.*2.*quæst.*32.*& de empt. cap.*26.*num.*5. Card.Mant.*de tacitis,& ambiguis convent.* Marc.Anton.Genuens. *in practicab. Ecclesiast. q.*137.plures ex antiquioribus refert Cened.*ad Decret.al collect.*76.*n.*5.

2 *Primò* limita, quando Summus Pontifex concederet licentiam locandi ad tot annos, & vt dicto tempore durante conductor à nemine,nec à successoribus in beneficio molestari possit,Mandos.*de Signatura gratiæ tit.de indulto locandi, vel supponamus,* Quaranta *dicto verb.alienatio rerum Ecclesiæ,num.*39. *vers.quando,*Aloys Ricc.*d.resol.*97.*n.*4.

3 *Secundò* limita,quando inchoatus esset annus,vel laborerium,& res non esset amplius integra,& præsertim si recollectio fructuum esset de proximo,quo casu pro anno incœpto successor in beneficio tenetur stare locationi, Franc. Marc.*Delphin. decis.*196. *colum.fin part* 2.Marc.Anton.Genuens. *in praxi dict. c.*97.*num.*3.Caluacan.*decis.*44.*num.*32.*p.*1. Quarãta *vbi proximè,* Piasec.*in praxi noua Episc.part.*2.*cap.*5. *num.*32.*vers.tertius casus,*Marc.Anton.*d.resol.*45.*n.*3. Osasc.*decis.*82.*num.*10. Bonacin.*d.q.*7.*p.vlt.num.*10. *vers.hac doctrina,*Gratian.*d.cap.*606.*num.*9.me citato *in hoc loco,*Ciarlin.*d.cap.*93.*num.*15. Aloys. Ricc. *d. resol.*97.*n.*5. qui hoc ad ipsum conductorem extendunt,scilicet vt pro anno cœpto non possit recedere à locatione, vt quia fortè videret parum vtilitatis consequnturum, de quo etiam Quarant. *dict. verb.alienatio n.*19 *vers & hic casus,* Bonacin.*d.n.*10. *vers.hac doctrina*, Gratian.*d.cap.*606.*n.*16.me citato *in hoc loco* Ciarlin *d.cap.*93.*n.*17.

4 *Tertiò* limita existente consuetudine loci, quæ obseruet, vt successor in beneficio teneatur stare colono,Franc.Marc.*decis.*144.*p.*1.Quaranta *d.n.*16. *in fine,*Aloys.Ricc.*d.resol.*97.*n.*7.

5 Aduertendum in hac materia est, quòd vbi Prælatus tenetur stare locationi prædecessoris, potest de nouo exigere à conductore pensionem prædecessori anticipatè solutam,Gig.*de pension.quæst.*88.*à n.*1.Card.Tusch *dict.concl.*419.*n.*15.Surd.*decis.*326.
6 *n.*79.vbi *n* 80.resoluit quòd † Prælatus sciens se repudiaturum Prælaturam, non obligat successorem, etiamsi faciat locationem nomine Ecclesiæ, Bonacin.*d.num.*10.*vers.tertio*, Gratian.*dict.cap.*606.*n.*11. Barthol. Scapuc.*de sing.success.ampl.*16.*num.*5. *&* 6.
7 me citato *in hoc loco* Ciarlin. *dict.cap.*93. *num.*16. † Habebit tamen conductor recursum contra hæredes locatoris, si soluendo fuerint, secundum reg. *l.pro hæreditariis,C de hæred.*D.Barbosa *in l.si filio famil.§.fin.n.*2.*ff.soluto matr.* Surd.*d.decis.*326.*num.*47. Cald.Pereira *de emption.c.*25.*n.*6.

8 Successor in beneficio recipiendo pensionem,videtur consentire locationi pro anno,pro quo illam recipit,Caualcan.*d.decis.*25.*num.*3. Marc. Anton.*d. resol.*45.*num.*4 Surd.*decis.*33.*n.*1.*& decis.*264.*n.*13. *& decis.*265.*n.*15. Put.*decis.*180.*part.*1.quia quando locatio non obligat successorem, tunc Prælatus recipiendo pensionem, non censetur illam confirmare vltra tempus perceptæ pensionis,Surd.*dec.*33. *num.* 9.

9 Singulare est, quod Scholaris si locauerit fructus sui beneficij per triennium, vel aliud minus tempus, & pecunias illius temporis receperit, vt posset in litterarum studio viuere,vel illic gradum sumere si intra hoc tempus decedat, successor in illo beneficio, quamvis nullum ius à prædecessore haberet, tenebitur stare illi locationi, quia censetur facta in vtilitatem Ecclesiæ, Rebuff.*de priuilegiis scholarium priuil.*26.

Canonici Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ 10
locantes fructus suarum præbendarum nullo casu huiusmodi locationibus successores obstringunt, quia fructus huiusmodi semper ad eorum pertinẽt vtilitatem,Abb.*in cap.ex litteris, n.*7.& *ibi* Dec.*n.*9. *de probat.* D.Barbos. *d. § fin. n.*27.*ad fin.*Tusch.*dict. concl.*419.*n.*16.24.*&* 25.vbi etiam extendit ad omnem simplicem beneficiatum,qui non habet administrationem.

Quæres opportunè, an hæredes,vel fideiussores 11
Prælati, qui fecit locationem, si ipse decedat ante impletum tempus illius locationis, in casu quo eius successor illi non tenetur stare, teneantur de euictione, itavt conductor aduersus eos possit habere recursum, & ab eis petere quanta sua intersit locationem impleri intra tempus præfinitum. In qua quæstione dicendum puto, prædictos hæredes, vel fideiussores ad nihil teneri,vt resoluunt Anton. *in cap.vlt. num* 9.*ne Prælati vices suas,*& *ibi* Innocent. Gutier.*canon lib.*1.*c.*36.*num.*23. sequitur D.Barbosa *in d.§.fin. num.*21. *ad finem.* Pro quibus illud facit, quòd talis locatio finita fuit morte locantis, ac si res ipsa locata periisset,vt aliàs inquit Iurisconsult. *in dict.l.si quis domum,§.*1.*ff.hoc tit.*ac proinde hæredes, siue fideiussores locantis non tenebuntur, quia cogitare debebat conductor euenire posse ante declaratum tempus locationis locatorem posse decedere, cuius morte locatio extingueretur,*d.§.*1. Quo fundamento in hæredibus possessoris maioratus idem amplexus est Molina *de primog. lib.*1.*c.*21.*n.*8. *&* 9. Per quod fundamentum idem dicendum est, etiamsi conductor in re locata plures expensas fecerit, quasi toto tempore locationis fruiturus, nec enim eas ab hæredibus locatoris consequetur, tradit Valasc.*de iure emphyt.q.*25.*num.*35.sequitur Molina *d. n.*9. Licet contrarium in praxi seruari dicat ipse Valasc. ne quis cum alterius iactura locupletetur,contra *regulam locupletari,de reg.iuris in* 6 & propter æquitatem,*l.si me & Titium,& l.si cùm seruum, ff.si certum pet.*

Declarabis tamen *primò* suprapositam resolutio- 12
nem,vt nõ habeat locum eo casu,quo Prælatus siue Rector ex causa renunciationis, vel permutationis, vel ex alia causa liberè dimittat suum beneficium, quia tunc hæredes, & fideiussores ipsius de euictione tenebuntur:ratio est,quia propter factum voluntarium conductor non potuit frui re conducta intra tempus in locatione declaratum,in qua specie procedere potest *l.qui feudum,*32.*ff. de locato*, multum enim refert an Prælatus moriatur,an vero voluntariè dimittat beneficium, hoc enim voluntate, siue facto partis contingit; illud vero voluntate Dei, quam declarationem tenent Gutier.*d.c.*36.*n.*25.*cum seqq.*D.Barbosa *d.§.fin.n.*22.

Secundò declarabis non procedere quando Præ- 13
latus bona sui beneficij locat tanquam libera, quia tunc hæredes,& fideiussores de euictione tenebuntur,quod probari potest ex doctrina *l.si quis domum, §.fin.vers.quid tamen, ff.locati,* per quæ idem in possessore maioratus locante bona maioratus tanquam libera,tenuit Molina *d.c.*21.*n.*11.& in nostra specie probauit Gutier.*d.c.*36.*n.*19.

Tertiò declarabis non procedere quando locator 14
beneficij, seu maioratus pro securitate vitæ suæ, & validatione totius temporis contractus locationis bona

bona sua generaliter, siue specialiter obligauerit, vel fideiussores dederit pro solutionibus anticipatis, vel pro interesse locationis totius temporis conuenti, nam tunc conuentio seruanda erit ex *d. l. §. conueniat, ff. depositi, & l. semper stipulationibus, ff. de regulis iuris, cum similibus.* Extra tamen hos casus obligatio generalis, vel specialis bonorum, vel fideiussores præstiti simpliciter pro securitate locationis, nihil quoad euictionem operabuntur: ratio est, quia sunt accessoria contractus, quo extincto ex natura ipsius accessoria vt extinguantur, necesse est, iuxta vulgaria iura, & *l. si homo mortuus, ff. de verborum obligation.* vt ex Anchar. tenet Gutier. *d. cap. 36. n. 20 cum seq.* Vnde erat optima cautela, vt aduertit Gutier. *ibid. num.* 29. quòd si clerici in prædictis casibus velint sibi prouidere, quando locant fructus suorum beneficiorum in triennium, iuxta *d. Extrauag. Ambitiosæ*, pactum illud in locationibus adiiciant, vt si ante tempus in locatione declaratum decesserint, aut promoti fuerint ad aliud beneficium, aut prælaturam, siue alio quocunque modo contingat beneficia illa detinere, & possidere, quoad nihil teneantur ratione euictionis, siue interesse, imo potius ipsi, bona sua, hæredes, & fideiussores liberi remaneant.

15 *Vltimò* aduertendum duxi, quod in illis casibus, in quibus Prælati successor non tenetur stare locationi per prædecessorem factæ, ita similiter nec conductor; quinimò poterit ab ea recedere, etiam inuito successore, vt æqualitas inter eos seruetur, & ne contractus claudicare videatur, *l. Iulianus, § si à pupillo ff. de actionib. empti.* notant Molina *d. cap. 21. n. 4.* Gutier. *d. c. 36. n. 11.* refert plures D. Barbosa *d § fin. n. 20.* An autem & quando successor in Episcopatu teneatur ad pensiones decursas tempore prædecessoris? Vide infrà *alleg. 120.*

ALLEGATIO XCV.

Episcopus rerum Ecclesiæ alienationem quibus casibus facere possit.

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur de bonorum Ecclesiasticorum alienatione tractantes.*
2 *Alienandi omnis modus etiam in casu licito, & seruatis iuris solemnitatibus inconsulto Romano Pontifice hodie regulariter prohibetur.*
3 *Ecclesiarum res vltra triennium locari, aut alienari non possunt.*
4 *Triennium infra quod permittitur Ecclesiarum res locari, est computandum ex tribus fructuum collectionibus.*
5 *Locatio rerum Ecclesiæ facta vltra triennium in totum vitiatur, nec quoad triennium sustineri potest.*
6 *Dictio*, omninò, *omni ex parte alienationem comprehendit.*
7 *Negatiua quæ adiungitur dictioni*, aliquid, *etiam in qualibet minima parte verificatur.*
8 *Locationem rerum Ecclesiæ factam ad plures annos validam manere, quoad dictum triennium, qui tenuerint, ostenditur.*
9 *Emphyteusis concessa in quartam, vel quintam generationem, quoad tertiam præmissam valida est.*
10 *Donatio facta absque insinuatione vltra quingentos aureos in excessu solùm vitiatur, & firma remanet in summa à iure permissa.*
11 *Concordantur prædictæ opiniones sub distinctione.*
12 *Tempus inutile ab vtili inseparabile dicitur quando constiterit contrahentes ad minus tempus non esse contracturos.*
13 *Locatio rerum Ecclesiæ in totum corruit, si vltra triennium fiat, quando tunc datur vnicum pretium, seu merces.*
14 *Alienare prohibitus si locet ad longum tempus, locatio in totum vitiabitur.*
15 *Tempus licitum ab illicito separari dicitur, si ex coniecturis appareat contrahentes etiam pro tempore licito contracturos.*
16 Extrau. ambitiosæ, *ibi*, nullius momenti, de rebus Ecclesiæ non alien. *declaratur.*
17 *Locatio rerum Ecclesiæ si fiat ad duo triennia, eo adiecto pacto, vt post primum triennium incipiat secundum, omnino inualida est.*
18 *Triennium, intra quod Ecclesiarum res possunt alienari, ad vnum, vel duos annos per statuta Episcoporum limitari valet.*
19 *Fructus Ecclesiarum an vltra triennium, intra tamen modicum tempus, alienari possint? ostenditur, & n. 20. & 21.*
22 *Ecclesiæ res inconsulto Romano Pontif. in emphyteusim dari possunt in casibus à iure permissis, & de bonis solitis ab antiquo dari in emphyteusim & cum euidenti Ecclesiæ vtilitate.*
23 *Alienari possunt Ecclesiarum res causa necessitatis ipsarum Ecclesiarum, vt si debitum vrgeat ab ipsis Ecclesiis contractum, vel causa pietatis, aut pro redemptione captiuorum, aut alimonia pauperum, vel quando res essent inutiles, aut incommoda ipsis Ecclesiis.*
24 *Ecclesiarum res ex causa maioris vtilitatis alienari possunt.*
25 *Contractus si sint vtiles Ecclesiæ, etiamsi fiant sine solemnitate sunt validi.*
26 *Emphyteusis perpetua bonorum Ecclesiæ concedi potest de rebus incultis parum vtilibus Ecclesiæ.*
27 *Cōtractus vt videatur verum sit vtilis, vel damnosus Ecclesiæ, inspici debet tempus celebrationis ipsius.*
28 *Emphyteusis fieri non potest de manso, seu passalibus Ecclesiæ, nec præscriptio, aut præscriptus titulus, admittitur.*
29 *Ecclesiæ res solitæ concedi in emphyteusim cum beneplacito Apostolico semel impetrato, si ad Ecclesiam reuertantur, possunt iterum emphyteuticari absque solemnitate requisita in alienatione rerum Ecclesiasticarum.*
30 *Iuramentum de non alienando sine Papa licentia non continet solita alienari.*
31 *Bona si sint solita venire in diuisionem sufficit, vt in futurum etiam diuidi debeant.*
32 *Res semel effecta alienabilis cum solemnitate, efficitur perpetuò alienabilis absque solemnitate, dummodo solitum non alteretur.*
33 *Res Ecclesiæ semel alienabilis si cessauit prima causa concessionis, iterum alienari non potest.*
34 *Vtilitas Ecclesiæ euidens tempore vltimæ concessionis debet adesse in noua concessione rei emphyteuticæ, & non sufficit adesse in antiqua.*
35 *Practica ponitur, qua vtuntur Episcopi in præstando assensu super re solita alienari.*
36 *Solita cōcedi in emphyteusim, vt bona dicātur sufficit vnica cōcessio, & esse elapsos quadraginta annos.*
37 *Res Ecclesiæ, quæ seruando seruari non potest inconsulto Romano Pontifice alienari permittitur.*
38 *Res Ecclesiæ, quæ seruando seruari non potest, dicitur mobilis, quæ non durat triennio, vel vsu consumitur, & non fructificat.*

39 *Pretioſæ res mobiles, cum immobilibus æquiparentur, ſine cauſa & ſolemnitate alienari non poſſunt.*

40 *Pecunia regulariter eſt de rebus, quæ ſeruari non poſſunt, quia retenta nihil operatur.*

41 *Pecùnia, quæ eſt deſtinata ad emptionem ſtabilium, cenſuum, vel mobilium pretioſorum connumeratur inter immobilia, vel mobilia pretioſa, & tunc non poteſt alienari ſine ſolemnitate.*

42 *Pecunia minoris comparandorum prædiorum cauſa deſtinata abſque decreto alienari non poteſt.*

43 *Pecuniæ magnæ quantitas, quæ eſt in Eccleſia proprietate, non in fructu, abſque aſſenſu Apoſtolico alienari non poteſt.*

44 *Pecunia in banchis campſorum poſita cenſetur iure rerum immobilium.*

45 *Pecunia, quæ ſeruatur pro aliqua futura neceſſitate, vel pro conſeruando magis patrimonio, aut pro locatione ad pompam, cenſetur iure rerum immobiliũ.*

46 *Reditus annui inter immobilia connumerantur, & ideo ſine cauſa alienari non poſſunt, idem de iuribus, & actionibus ad immobilia.*

47 *Pœna contra alienantes Eccleſiæ bona abſque ſolemnitatibus requiſitis quæ ſint in Extrauag.* Ambitioſæ, de rebus Eccleſiæ, *conſtitutæ? oſtenditur.*

48 Extrauag. Ambitioſæ, de rebus Eccleſiæ non alienandis, *an fuerit vbique recepta? oſtenditur & n.49.*

50 *Eccleſiæ res immobilis parua cum conſenſu Epiſcopi abſque ſolemnitatibus alienari poteſt.*

51 *Res exigui, ſeu modici valoris, quæ dicantur, arbitrio iudicis relinquitur.*

52 *Repudiare legatum, vel hereditatem, aut rem Eccleſiæ non incorporatam poteſt Prælatus abſque ſolemnitatibus.*

53 *Statutum in præiudicium Eccleſiæ valet in quærendis, quando laici non odio Eccleſiæ, ſed bono zelo faciunt.*

54 *Eccleſiarum res nõ ſolum acquiſitæ, ſed etiam acquirendæ non poſſunt abſque ſolemnitatibus alienari.*

55 *Permutatio inter Rectores Eccleſiarum de bonis Eccleſiaſticis licitè fieri poteſt.*

56 *Aſſenſus Apoſtolicus non requiritur in alienatione ab vna Eccleſia alteri Eccleſiæ facta.*

57 Cap. caſellas 10.q.2.& c. ſine exceptione 12.q.2. *declarantur.*

58 *Eccleſiarum res ſine ſolemnitatibus alienari poſſunt, quando ſumma alienandi neceſſitas inſtaret, & Papa de facili adiri non poſſet.*

59 *Bona relicta, & donata Eccleſiæ, quæ eſt incapax retinendi etiam in communi, poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus, & pretium conuerti in Eccleſiæ neceſſitatem.*

60 *Regulares ipſorum bona alienare poſſunt ex pluribus priuilegiis ſibi conceſſis.*

Regulares indigentes victu, nec recipientes, qui credito illis tribuat, nec valentes conſenſum expectare ſummi Pont. an poſſint abſque dicto conſenſu, & abſque incurſu cenſurarum res pretioſas in pignus tradere, ſecus pecunias ad cambium ſumere, ſi aliter non reperiant? ibid.

61 *Eccleſiarum bona reſtitutioni ſubiecta abſque ſolemnitatibus reſtitui poſſunt.*

62 *Alienari poſſunt Eccleſiarum res ob remunerationem meritorum.*

63 *Tranſactio poteſt abſque ſolemnitatibus fieri ſuper aliqua re Eccleſiæ, cuius poſſeſſio nõ ſit penes ipſam.*

64 *Caducitatis remiſſionem emphyteuta Eccleſiæ poteſt ſolus Prælatus ſeu Rector abſque ſolemnitatibus facere.*

65 *Emphyteuta excuſatur à commiſſo ſi Prælatus etiam ſolus abſque Capitulo recipiat penſiones poſt commiſſum decurſas.*

66 *Eccleſiæ res, quæ inconſulto Romano Pontifice alienari non poſſunt remiſſiuè.*

67 *Bona menſæ Epiſcopalis ſunt, quæ principaliter ad alicuius ſuſtentationem ſunt deputata, & nullum alium Rectorem habent præter ipſum Epiſcopum.*

68 *Bona de menſa Eccleſiæ dicuntur ea, quæ perpetuò vnita fuerunt Eccleſiæ, atque ita, quæ nunquam alteri ab Eccleſia poſt à ſe quæſitum dominium conceſſa fuerunt.*

69 *Alienare, aut in perpetuam emphyteuſim concedere non poteſt Prælatus ea, quæ ſunt de menſa Eccleſiæ.*

70 *Capituli aſſenſus vltra Apoſtolicum requiritur in alienatione bonorum menſæ Epiſcopalis ſeparatæ à menſa Capitulari.*

71 *Aſſenſus Apoſtolicus ſuper alienatione rerum Eccleſiæ de ſtylo Curiæ Romanæ quando concedatur, & quibus perſonis? oſtenditur.*

72 *Aſſenſus Apoſtolicus ex lapſu triginta, vel quadraginta annorum cum poſſeſſione præſumitur.*

73 *Solemniter omnia interueniſſe præſumuntur ex longiſſimo temporis curſu, niſi ex inſpectione inſtrumenti appareat ſolemnitatem non interueniſſe.*

DE bonorum Eccleſiaſticorum alienatione tractant Redoan. *in ſpeciali tract. de rebus Eccleſiæ non alienand.* Peret. *in commentar. ad Extrauag. Ambitioſa, illo tit.* Nauar. *de alienat. rerum Eccleſ.* Villalob. *tom.1. communium opinion. lib.1. tit.1 num.55. cum ſequentib. pag.149.* vbi Bonacoſ.& Suar. *à n.51.* Valdeſ. *ad Xuar. part.2. pag.97.* Menoch *de arbitrar. caſu 172.* Rebuff. *in compendio alienat.* Maſcard *de probat. concluſ.75.* Perez *lib. 6. tit. 1. lib 1. Ordin. pag.51.* Quaranta *in ſumma Bullarij, verb. alienatio rerum Eccleſiæ,* Azor *inſtit. moral. part 2. lib 9. cap 1. cum ſequent.* Camill. Borrell. *in ſummam omnium deciſ. tit. 15. de rebus Eccleſiæ non alienan.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ.1. cum multis ſequentibus, in vtraque edit.* Marc. Anton. *variar. reſol. lib.1. reſolut.21.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt part.1. cap.15.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.30. tract 3. num.61. cum ſequentibus,* Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap.14. §.4. cum ſequentibus,* Molin. *de Iuſtit. tract.2 diſput.465. cum ſeqq.* Gutier. *de iuramen t. confirmat. p.1. c.52. & practic. lib.1. q.8.* nouiſſimè Bonac. *tract.2. de alienat. bonorum Eccleſiaſt.* nouiſſimè me pluries citato *in hac alleg.* Ciarlin. *controuerſ. forenſ. lib.1. c.105 per tot.* nouiſſimè etiam Marcel. Vulpe *in praxi iud. fori Eccleſ. c.7. per tot.* Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.1. c.10.* Amat. *conſ.63. & ſeq.* Anton. Nauar. *alleg.30. cum ſeq.* Ioan. Baptiſta Thoro *in compendio deciſ. Neapolit. verb. Alienatio rei Eccleſiæ,* Intrigl. *deciſ 44.* Camill. de Laratha *conſ.37.* Theſaur. *quæſt. forenſ. lib.3. q.37.* Fachin. *lib.1. conſ.71. & lib.3. conſ.24. & 45.* Valenzuel. *conſ.3. p.1.* nouiſſimè me ſæpiſſime citato *in hac alleg.* Caſtro Palao *in opere morali tom.2. tract.12. q. vnica puncto 14. & 15.* 1

Nullus olim poterat res, aut bona Eccleſiæ inconſulto Epiſcopo alienare, *cap. Abbates, & cap. placuit 12.q.2.* Epiſcopus verò eas tantùm res Eccleſiæ ſuæ alienare, aut ſubditis alienandi facultatem concedere, quæ Eccleſiæ plus incommodi, quam vtilitatis afferrent, & ea de cauſa vt meliora proſpiceret, *cap. ſine exceptione, cum ſeqq. cap. non liceat Papæ, ead. cauſa, & quæſt.* aut ſi de propriis rebus tantum Eccleſiæ contuliſſet, quantum alienare voluerat *cap. ſi quis qualibet, ead. cauſa & quæſt.* ſed neque id poterat Epiſcopus facere abſque conſenſu Capituli, *dict. cap.* 2

cap.placuit; eadem quoque lex Romano Pontifici
circa res Apostol. Ecclesiæ ponitur, teste Symmacho
Papa in dict. cap. liceat Papæ. Sed quoniam non recto
iudicio plerumque bona Ecclesiarum in graue ea-
rum damnum etiam ab Episcopis alienabantur, &
propter alienationes huiusmodi grauia detrimenta
patiebantur, & plerique ambitiosa cupiditate deten-
ti immobilia & pretiosa mobilia Deo dicata, ex qui-
bus Ecclesiæ, monasteria, & pia loca reguntur, atque
illustrantur, & eorum ministri aliuntur, profanis vsi-
bus applicare, atque cum maximo illorum ac diuini
cultus detrimento exquisitis mediis vsurpare, aut
alienare non verebantur; propterea Rom. Pont. Paul.
II. in extrauag. Ambitiosæ, de rebus Ecclesiæ non alien.
expressè prohibuit omnium rerum, & bonorum
Ecclesiasticorum alienationem, aut omne pactum
per quod ipsorum dominium transfertur, concessio-
nem, hypothecam, locationem, & conductio-
nem vltra triennium, nec non infeudationem, vel
contractum emphyteuticum, nisi in casibus in ea
expressis: vt probat Molin. dict. tract. 2. disput. 468.
num 1. Et etiam alienare, ac in feudum, vel emphy-
teusim quocunque prætextu, vel causa quæcum-
que bona ad Ecclesias inferiores, & quæuis loca
pia nunc, vel deinceps spectantia concedere, vel
vltra triennium locare, & concessiones huiusmo-
di reuocare, vel prorogare cum plurium pœna-
rum impositione, prohibet Vrbanus VIII. con-
stitut. 51. incip. Humana, Kalendar. Nouembris 1625.
Horum primus est locationis, & conductionis in-
3 fra triennium, cum † res Ecclesiarum vltra trien-
nium non possint quoquo modo locari, aut alienari,
Couar. variar lib. 2. cap. 16. numer. 4. Mascard. de pro-
bat. conclus 603. num. 16. Henriq. in summa libro 13.
cap. 40. §. 1. Auend. de exequendis mand. part. 1. cap. 4.
num. 37. Perez tit. 7. libro 5. Ordin pag. 102. Vgolin.
d. cap. 14. §. 7. num. 5 vers. quarto, Azor institut. moral.
part. 2 lib. 7. cap. 10. quæst. 3. & p. 3. lib. 8. cap. 3. quæs. 0.
Azeued. l. 33. tit. 4. lib. 1. noua recopilat. Cald Pereira
de resolut. emphyt. cap. 2. num. 28. plures refert Cened.
ad Decretal. collect. 76. num. 1. Caroc. de locato part. 3.
sub tit. de rebus Ecclesiæ locandis concl. 5. & 9. Card.
Tusch. tom. 5. conclus. 406. Lessi. de iustit. lib. 2. cap. 24.
dub. 11. n. 68. Scott. in selectas Constitut. theorem 117.
Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 435. num. 1.
Fachin consil. 71. num. 7. & 10. lib. 1. Mastrill. decis.
77. num. 8. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent.
lib. 4. tit 8. num. 53. Camill. de Laratha consil. 37. num.
1. Iacob. Anton. de Mauro alleg. 31. & 50. in addit.
Marcell Mauro alleg. 89. numer. 5. nouissimè Bonacin.
d. tract. 2. q. vnica, puncto 2. num. 24. & Marcell. Vul-
pe d. cap. 6. à numer. 17. Rota apud Marches. de com-
missiom p. 1. pag. 106. nisi in contrarium esset con-
suetudo, Paris. consil. 98. lib. 4. Aloys. Rice. in praxi fori
Ecclesiastici decis. 113. n. 5. in prima edit. & resol. 98. n.
5. in 2. edit.

4 Et huiusmodi triennium infra quod permittitur,
per d. Extrauag. Ecclesiarum res locari, est compu-
tandum ex tribus fructuum collectionibus, ita vt
si ex quolibet triennio vnus tantum fructus perci-
piatur, tunc triennium pro vno anno computari de-
bet, & locatio fieri potest vsque ad nouennium. Ita
Couar. d. cap. 16. num. 6. Gutier. canon lib. 1. capite 8.
num. 12. Azor d. part. 2. lib. 7. cap. 10. quæs. 8. & libr. 9.
cap. 2. quæs. 2. Cardin. Mantica de tacitis, & ambiguis
conuentionibus tom. 1. lib. 5. tit. 3. num. 22. Quaranta d.
verb. alienatio rerum Ecclesiæ numer. 18. Cald. Pereira
dict. cap. 2. numero 31. Nauar. de alienat. rerum Eccles.
num. 21. Marc. Anton. Genuens. in praxi Curiæ Ar-
chiep. Neapol. cap. 60. numero 10. Vasqu. de redditib.
cap. 2. §. 2. dub. 6. numero 30. Filliuc. tract. 44. capite 2.
q. 5. Bonacin. dict. punct. 1. num. 24. vers. aduertendum
tamen.

Quæstio est dubia, an locatio facta vltra trien- 5
nium in totum vitietur, aut quoad triennium su-
stineatur: In qua Doctores in varias diuisi sunt sen-
tentias. In primis Bart. in authent qui rem, numer. 7.
& ibi Iason num 21. de sacrosanct. Ecclesiis, tenet hanc
locationem in totum nullam esse, nec quoad trien-
nium sustineri, sequuntur Matth. de Afflict. decis.
107. num. 2. Purpur cons. 340. num. 7. Pinel. in l. 1. part.
3. n. 75. in fine, C. de bonis matern. Gutier. in lib. nemo
potest, num. 53. ff. de legat. 1. Valasc. de iure emphyt.
quæst. 29. num. 15. Cardinal. Mantica dict. lib. 5. tit. 5.
in princ. Azor d. part. 3. lib. 7. cap. 10. quæs. 4. & lib. 9.
cap. 2. quæst. 4. Cald. Pereira de resolut. emphyt. cap. 2.
num. 10. & de empt cap. 32. num. 42. Stephan Gratian.
discept. forens. cap. 162. n. 12. Camill. Borrell. in summ.
omnium decision. tom. 1. tit. 19. numer 5 me citato pro
contraria parte hanc dicit sibi videri probabiliorem,
Castr Palao dict. puncto 14. num. 7. & tenuit Rota
apud Farin. decis. 30 part. 1. & apud Marchesan. de
commission. part. 1. pag. 108. vbi ponit decisionem in
Brixinen. locationis 5. Octobris 1594. coram Peña, quæ
disputat in vtramque partem, & tandem cum hac
remanet. Et hanc sententiam primò probant ex d.
Extrauag. Ambitiosæ, ibi, nullius omnino sit roboris, &
momenti; vbi † dictio illa, omninò, indistinctè om- 6
nes annos comprehendit, ac omni ex parte loca-
tionem annullat, iuxta notata per me in remiss. de
dictionibus, & clausulis, dict. 206. Secundò ex Clement.
C. de Rebus Ecclesiæ non alien. vbi dicitur quod † nec 7
recipienti ius aliquod acquiratur, quia quando ne-
gatiua adiungitur cum dictione, aliquid, etiam in
qualibet minima parte verificatur, gloss. verb. aut ea-
rum in Clement. 1. de foro compet. vbi Cardin. notat
Tiraquell. in l. si vnquam, verb omnia num. 5. & num. 14.
& faciunt quæ adduxi Ego ipse diction. 14. numer. 6.
Tertiò adducitur text. in authent. de non alienandis, §.
emphyteusim, ibi, neque quod sit habere aliquod peni-
tus robur sinimus. Tandem facit, quod in his, quæ
pendent à voluntate duorum, & agitur de obliga-
tione contrahenda, si contractus non valet, vt
fit, nec valebit vt valere potest, notat Bart. com-
muniter receptus in l. 1. §. si quæsita, ff. de verborum
oblig.

Contrariam opinionem, scilicet locationem re- 8
rum Ecclesiæ factam ad plures annos validam ma-
nere quoad dictum triennium, tenuit Bald. in auth.
si quas ruinas, C. de sacrosanct. Eccles. sequuntur Paul.
in auth. qui rem C. eodem tit. num. 7. vbi Decian. nu. 23.
Curt. iun. tract. de feudis p. 2. q. 6. Couar. in cap. 16. n.
5. Syluest. Aldobrandin. cons. 79. numer. 3. lib. 1. Tiraq.
de retract. lig. §. 23. gloss. 1. numero 12. Clar in §. emphy-
teusis, q. 6. & in §. feudum, q. 13. & in §. donatio q. 17. n. 2.
Molina de primog l. 1. c. 21. n. 28. vers contrarium, alter
Molina de iustitia tr. 2. disp. 467. col. 2. Rebell. de oblig.
Iustit. p. 2. lib. 14. q. 6. Gama decis. 390. Card. Tusch.
verb locatio, concl. 406. in princip. Perez l. 1. tit 6. lib. 5.
Ordin. pag. 203. col. 1. Steph. Quaranta dict verb alie-
natio rerum Ecclesiæ, n. 18. Vgolin. d. cap. 14. §. 7. n. 5.
vers. quarto.

Sic etiam emphyteusis concessa in quartam, vel
quintam generationem, quoad tertiam permissam,
valida est, auth. de non alienandis, §. quod autem, collat.
2. Couar. d. c. 16. n. 5. ad finem. Molina d. c. 21. num. 34.
Gam. decis. 72. n. 2. Cald. Pereira d. c. 32. n. 33. & de
nomin. q. 19. n. 81. Aloys. Rice. in praxi fori Eccles.
decis. 117. n. 2. in prima edit. & resol. 102. n. 2. in secun-
da edit.

10 Sic etiam donatio facta absque insinuatione vltra quingentos aureos, in excessu solum vitiatur & firma remanet in summa à Iure permissa, vt docet expresse text. *in l sancimus, in principio. versic. si quid autem C de donat Ord. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 62. in principio*, resoluunt Clar. *in §. donatio, q. 17. n. 2.* Molin. *dicto tractatu 2. disp 278. in principio*, Aloys. Ricc. *d. resol. 102. n. 3.* Cenall. *commun. contra commun q. 222. n. 3* Rebell. *d. p. 2. lib. 18. q 6. n. 6.* Cardin. Mantica *d tit. 5. num. 23.*

11 Ego verò prædictas opiniones inter se discordantes adhibita distinctione ad concordiam reducendas esse arbitror, & vt generaliter materia percipi possit, distinguendum est, quod aut tempus licitum in his contractibus ab illicito separari non potest, aut potest: priori casu dicendum est contractum, non solum pro tempore prohibito, sed neque etiam pro tempore permisso valere, immo in totum vitiari, & in hoc casu procedit prior sententia Bart. & sequacium, de qua supra; cum enim ratio totalis Doctorum, qui secundam opinionem sunt sequuti, in eo consistat, quod in his contractibus possit vtile ab inutili separari; cum tunc pars inutilis non tollat consensum à parte vtili, rectè, fit, vt non procedat in his casibus, quibus tempus vtile ab inutili separari non potest, vt optimè notat Molin. *dict. cap. 21. numero 28. versic. vt autem* Per contrarium verò quando tempus potest ab inutili separari, cum tunc pars inutilis non tollat consensum à parte vtili, rectè fit, vt contractus pro tempore permisso, & ita vtili sustineatur, & solum vitietur respectu temporis prohibiti, & hic est posterior casus, secundum quem potest procedere opinio Baldi, & sequacium, quos supra post ipsum citaui, regula enim, vtile per inutile non vitiatur, intelligitur in his quæ sunt diuisibilia, prout pluribus citatis Doctoribus habetur *in libello de principiis vtriusque iuris littera V, num 78.*

12 Dicetur autem tempus vtile ab inutili inseparabile, quando constiterit contrahentes ad minus tempus non esse contracturos; verbi gratia, si alicui considerabiliter intersit contractum pro omni tempore, quod conuentum fuit, & non pro minori durare, quo casu contractus indiuiduus, & inseparabilis ex præsumpta partium voluntate censendus erit, resoluunt Felin. *in c. cùm super, colum. 2. de officio delegat.* Tiraquel. *de retract. lign §. 23 gloss. 1. num. 28.* optimè Molina *dict num. 28. versic. quod intelligendum.* Vnde

13 quando pro multis annis datur vnicum pretium, seu merces, locatio in totum corruit, nec intra tempus permissum valet, non quidem ex eo, quod vnica tantum censeatur locatio; qua ratione mouetur Couar. *d. cap 16. n. 5. vers eadem ratione*, sed ex eo, quia ex illa vnica pretij, seu mercedis assignatione pro omnibus annis satis videtur constare contrahentes pro paucioribus annis non contracturos, Molina *d. n. 28. versic ex quibus.*

14 Hinc, quod si prohibitus alienare locet ad longum tempus, verbi gratia ad decennium, ad vitam, vel similiter, talis locatio in totum vitiabitur, ita vt nec pro tempore permisso, & ita infra decennium sustineatur: ratio est, quia in hac specie constat contrahentes ad minus tempus non esse contracturos, cum illorum multum intersit contractum decennalem, vel ad vitam pro omni tempore durare, quia prædicta locatio alienationem vtilis dominij inducit, vt cum multis quos refert, & sequitur, resoluit Molin. *d. c. 21. n. 17.* per text. *ibi in l. 1 §. quid autem, ff. de superficiebus.* contra Conam. *comment. lib. 7. c. 11. fol. 535.* & Pinel. *in l. 1. p. 1. n. 66. C. de bonis matern.* ac subinde cùm ex locatione ad modicum tempus dentur multa incommoda partium, quæ non dantur ex locatione ad longum tempus propter dictam vtilis dominij translationem, rectè præsumitur, quod si partes, quibus aliàs interdicitur alienatio, locent ad longum tempus, non fuisse contracturos pro minori tempore, & ita in tantum corruat locatio, vt eleganter circa locationem de rebus Ecclesiæ, seu maioratus factam ad longum tempus, vt in totum vitietur, prosequitur Molina *dict. num 28. versic. illud tamen*, facit ad hoc propositum text. opt. *in l. cum eiusdem. 34. versic. interdum. ff. de adil. edicto*; faciunt item quæ in simili Cabed. *Lusitan. decis. 87. num. 7. & 15. p. 2.* circa intellectum text. *in cap. Massana, 46.* ibi, *nullam*, &c *de elect.* & in hunc sensum potest intelligi *d. Clem. 1.* ibi, *nec recipienti*, &c. intelligendo verba illa, ad certum tempus, scilicet decem annorũ ad minus, per quod spacium inducitur alienatio, quemadmodum per locationem ad vitam, de qua ibi fit mentio.

Per contrarium vero dicetur tempus licitum ab illicito separabile, si ex coniecturis appareat contrahentes etiam pro tempore licito contracturos, & non dari notabile illorum interesse, etiamsi contractus non duret pro omni tempore. Hinc fit, quòd locatio rerum Ecclesiæ facta vltra triennium sustineri debet intra tempus licitum, & ita vsque ad triennium, quia non resultat considerabile interesse, ex eo quod locatio ad triennium solum, vel vltra valeat (dummodo tamen ad decennium fiat, iuxta supradicta) cum sit eadem locationis species, ac subinde cum respectu temporis vtilis detur præsumptiuè consensus partium, nihil mirum si respectu ipsius locatio sustineatur, & solum vitietur respectu temporis prohibiti (quomodo autem hodie res Ecclesiæ locari possint, vide Concil. Trident. *sess. 25 de reformat. cap. 11.*) & idipsum dicendum est in emphyteusi concessa vltra tres generationes, vt scilicet valeat quoad tempus à lege permissum, iuxta *dict. auth. de non alien. in §. quod autem, in fine*, & ita tenent Molin. *dict. num. 28. versic. in 2. specie, & vers. quid intelligendum*, Bald. *in dict. authent. si quas ruinas, C. de sacros. Eccles.* & cæteri omnes suprà citati, 15

Non obstat text. *in dict. Extrauag. Ambitiosa.* ibi, *nullius momenti*, quia intelligitur respectu temporis illiciti, non vero liciti; leges enim generaliter loquentes non censentur improbare id quod aliis legibus erat permissum, *l. sciendum 15. in princ. ff. qui satisd cog.* Ita Molina *vbi suprà vers. cui opinioni*, vbi eodem modo respondet ad *d. auth. de non alien. in §. emphyteusim, collat. 2.* ibi, *nec quod fit*, &c. vt scilicet prædicta emphyteusis concessio non teneat respectu temporis illiciti; quod si replicetur *d. text. in auth. in vers. si verò*, quo mouetur Couar. ad contrariam sententiam amplectandam *d. n. 5. vers. tandem vt liberè*, respondebitur quòd immo text. ille pro nostra opinione facit: cùm enim ibi emphyteuta priuetur iure suo, scilicet emphyteusi pro tempore legitimo per viam pœnæ ab ea lege appositæ, planè apparet de iure non ex eo esse nullam emphyteusim pro annis præcedentibus, quod vltra tempus legitimum fuerit concessa, & ita non probat ille text prædictam concessionem esse de iure in totum inualidam, vt Couar. arbitratur. 16

Quæres opportunè si locatio in specie *d. Extrauag. Ambitiosæ*, fiat ad duo triennia, eo adiecto pacto, vt post primum incipiat secundum, an valeat? Bald. *in cap 1. si libellario, quibus modis feud. amit. & in l. voluntas, C. de fideicom.* in ea fuit opinione, vt existima 17

existimare talem locationem validam esse, etiam qnoad secundum triennium, vel tertium. Contrarium, immo talem locationem vltra triennium non tenere, amplectuntur Lap. *alleg.* 12. Alexand. *consil.* 165 per totum, *lib.* 2. *& cons.* 104. *num.* 6. *lib.* 3. Ruin *cons.* 57. *num.* 13. *libr.* 1 plures alij, quos refert, & sequitur Valasc. *de iure emphyt. quæst.* 23. *num.* 15. eandem etiam amplectuntur plures, quos refert, & sequitur Couar. *dict. cap.* 16. *n.* 4. Molin. *d. tract.* 2. *disp.* 466. *col. fin.* Azor. *d. lib.* 9. *c.* 2. *q.* 3. Vasq. *in opusc. de reddit. c.* 2. §. 2. *n.* 25. me citato *in hoc loco*, Castr. Palao *d. punct.* 14 *n.* 3. Lezana *d. cap.* 10. *num* 4. *prope fin. vers. non possunt*, & sic censuit Rota *in Comen. locationis Martij* 1600 coram *Cardin. Pamphilio sen.* apud Marches. *de commiss. p.* 1. *pag.* 107. vbi expressè habetur locationem fructuum Ecclesiasticorum de triennio in triennium vsque ad nouem annos esse nullam: quæ opinio probatur ex *d auth. de non alien.* §. *quod autẽ. prope fin collat.* 2. vbi cũ prohibitũ esset concedi emphyteusim rerum Ecclesiæ, nisi in vitam accipientis, & duas alias vitas seu generationes, dicitur nullum esse pactum, quod quidem adiiciebant, nempe quod finitis illis duabus aliis generationibus, tenerentur Ecclesiæ ministri iterum concedere in emphyteusim eandem rem sequenti successori, eumque præferrent cæteris, inquit text. in hæc verba: *in hoc enim nihil aliud est quam per reuolutionem & machinationem perpetuas eis emphyteuses, magis autem priuationes Ecclesiasticarũ agi rerũ, sed & siquid factũ est, talem nullam necessitatem esse Reuerendissimis Oeconomis duobus hæredibus cessantibus cæteris tradere*; quibus verbis satis ostenditur, prædictum pactum esse reuolutionem, & machinationem à Iure reprobatas, quia in fraudem legis fiunt; ob quam etiam rationem non valebit pactum, quo permittitur transacto priori triennio fieri renouatione in aliud triennium vt per Valasc. & supra citatos Doctores: & colligitur ex his, quæ tradunt D. Barbosa *in l. filiofam.* 26. §. *fin. n.* 26. *ff. soluto mat* Crot *in l.* 1. § *sed si mihi Pamphilium, n* 15. *ff de verb signif.*

18 Deinde si quæres an triennium, de quo *in d. Extrauag Ambitiosæ*, possit per statuta Episcoporum limitari ad vnum, vel duos annos? Affirmatiue respondebitur cum Alexand *consil.* 160. *à n.* 6. *vol.* 6. Cardin sibi contrario *in cap vlt. num.* 2. *ne Prælati vices suas*, & est de mente Anch. *cons.* 116. *n.* 5. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto* 14. *numer.* 20. Nec obstat *d. Extrauag. Ambitiosæ*, quia respondetur illam non iubere locationes fieri vsque ad illud tẽpus, sed ne vltra fiant, prohibet; & sicuti priuatus locando ad vnum, vel duos annos contra prædictam Extrauag. nihil facit, sic Episcopus illud statuendo, arg. glos. *in rub. C. de decretis decur. lib.* 10. ex Gom. *l.* 22 *Tauri. n* 10. Quo fit valida esse statuta, quibus ordinatur ne aliter locatio valeat quàm si fuerit à Prælato confirmata, prout fertur seruari in diœcesi Bracharen. ex Anchar *d. cons.* 111. probat Ias. *in l.* 1. §. *fuit quæsitum. ff. ad Trebel.*

19 Dubium est in præsenti materia non contemnendum, an prædicta Extrauag. habeat locum in fructibus, siue reditibus rerum Ecclesiarum? In quo vna sententia tenet, quod licet bona Ecclesiæ Archiepiscopalis Cathedralis, vel collegiatæ, aut cuiuscunque alterius Ecclesiæ inferioris post triennium locari non possint per Prælatos, siue eorumdem beneficiatos, vt habetur *in d. Extrauag.* fructus tamen ipsarum bene possunt etiam vltra triennium intra tamen modicum tempus, per eosdem locari. Ita quidam Senator Regius apud Gam. *Lusitan. decis.* 390. *n.* 4. Couar. *d. cap.* 16. *n.* 6. *ad fin.* Auend. *de exequendis mand p.* 1. *cap.* 4. *num.* 32. *ad finem*, Cardin. Mantica *de tacitis & ambig conuent. tom.* 1. *lib.* 5. *tit.* 30. *n.* 21, Gregor. *l.* 9. *verb. arrendar. tit.* 7 *part.* 1. Zerola *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. Alienatio*, §. 3. *pag.* 12. Cened. *ad Decretal. collectan.* 76 *n.* 3. *& collect.* 102. *num.* 3. *& ad sextum collect.* 32. *n.* 2. Vasq. *de reddit. c.* 1. §. 2. *num.* 34. Filliuc. *tract.* 44. *cap.* 4. *q* 1. Scort. *in selectas Constitut. theor.* 115. Pro qua opinione inprimis adducuntur verba *d Extrau.* ibi, *bonorum Ecclesiasticorum*, & ibi *Ecclesiarum euidenti vtilitate*; quæ verba videntur tantum comprehendere bona Ecclesiæ, non autem fructus beneficiorum; deinde pro eadem parte adduci possunt verba eiusdem Extrauag ibi *præterquam in casibus à iure permissis*; tunc sic attento Iure antiquo permissum erat fructus Ecclesiæ ad modicum tempus, & ita etiam post triennium locare, iuxta text. *in c. per vestras, de locato*, & quæ Abb. *ibi n.* 4. & Card. *in Clem.* 1. § *fin. q.* 4. *de rebus Ecclesiæ non alien.* Dec. *cons.* 204. *vol.* 1.

Verùm contrariam opinionem tenet Gam. *d. decis.* 390 *num.* 6. & secundum eam magis communiter 20 iudicari affirmat ibi, *& decis.* 156. *n* 2. sequuntur Emman. Sà *verb conductio n* 13. Boër *decis.* 224. *num.* 2. & plures quos refert Bonacin. *d puncto* 2. *num.* 25. *vers. sed oppositum*, me citato *in hoc loco* Castr. Palao. *d. puncto* 14. *n.* 12. Bonacin *de contract. disp* 3. *q* 8 *puncto* 4. *n.* 32. *vers. falsum vero*, neruose defendit Gutier. *canon. lib.* 1. *c.* 8. *n.* 4. & censuit Rot. apud Marches. *de commission. p* 1 *pag.* 107. Ex eo suadetur, quia d. Extrauag in præfatione agit de bonis immobilibus, & pretiosis mobilibus Deo dicatis, ex quibus Ecclesiæ monasteria, & pia loca reguntur, illustranturque, ac eorum ministri sibi alimoniam vendicant, deinde in decisione prohibet omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, locationem, & conductionem vltra triennium; quibus verbis non solùm bona propria ipsarum Ecclesiarum, quarum fructus in vtilitatem ipsarum conuertuntur, vltra triennium prohibentur locari, sed etiam illa ex quibus Ecclesiæ, & pia loca illustrantur, & eorum ministri sibi alimoniam vendicant, & ita fructus beneficiorum videntur comprehendere, omnia enim bona illa sunt Ecclesiastica: †vnde meritò Extrauag. 21 vsa est prædictis verbis, *omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum*, &c. vt vtraque bona comprehenderet. Deinde ex verbis *d extrau in* 2. *except.* quam facit, ibi, *ac de fructibus, & bonis, quæ seruando seruari non possunt pro instantis temporis exigentia*, &c. manifestè videtur probari, quod si fructus, & bona vltra triennium seruari possunt, post triennium locari non valent, vt ita exceptio firmet regulam in contrarium, iuxta *reg. l. nam, quod liquide. ff. de penu leg.* cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris, litt. C. n.* 5. Cùm igitur fructus beneficiorum, qui post triennium nascantur, seruando seruari possint, quinimò cùm tunc nulla detur temporis exigentia, vt alienentur, si quidem adhuc nati non sunt, manifestè ex præd. Extrau. concluditur fructus beneficiorum vltra triennium nec alienari, nec locari posse. Cuius resolutionis illa vnica potest assignari ratio, vt occurreretur facilitati clericorum, qui præsentem pro pluribus annis recipientes futuris fraudarentur alimentis, ad quæ sunt deputati reditus Ecclesiarum, *c.* 2. *de præbend.* Et Ecclesiæ seruitia, in quo conductores totum acquirunt, & ipsi nihil percipiunt, negligerentur, iuxta *c. si quis obiecerit* 1. *q.* 2. deinde cùm in magnum successorum præiudicium redundarent huiusmodi locationes repræsentata pecunia factæ, ideo eas inualidas pronuntiat quocunque indulto, vel priuilegio, non obstante, Concil. Trid. *sess.* 25. *de reformat. cap.* 11.

Et

& faciunt quæ ad illius intellectum adducunt Rebello *de obligat.iustit.p.2.lib.*14.*q.*5.*à n.*4. Valer.Reginald *in praxi fori pœnitent.lib.*25.*cap.*4 2.*num.* 539. Marc.Anton.Genuens.*in pract. Ecclesiast.q.*166. Piasec.*in praxi noua Episcop.p.*2.*cap.*4. *n.*65. *vers.locationes.*

22 *Secundus* casus tribus, quibus inconsulto Romano Pontifice res Ecclesiæ alienari permittuntur *in d. Extrauag. Ambitiosæ*, est emphyteusis habens tres conditiones, scilicet in casibus à Iure permissis, & de bonis solitis ab antiquo dari in emphyteusim,
23 & cum euidenti Ecclesiæ vtilitate. † Casus hi à Iure permissi quatuor sunt principales. *Primus* est causa necessitatis Ecclesiæ, vt si debitum vrgeat ab ipsa Ecclesia contractum, *authent.sancimus, de sacrosanct. Eccles.* Marc. Anton Genuens. *in pract. Ecclesiast. q.*459.*n.*2.me citato *in hoc loco* Castr.Palao *d.puncto* 15.§.2.*n.*5. *Secundus* est causa pietatis, gloss.*in cap.*1. 12.*q.*1.Franc.Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p.* 1.*c.* 15.*n.*9.Veluti pro redemptione captiuorum, §. *sacra, Institut. de rerum diuis.* vel pro alimonia pauperum, ne fame, & frigore pereant, *l. sancimus, C. de sacrosanct.Eccles.c.aurum habet Ecclesia*, 12, *q.*1. *Tertius* est
24 causa † incommoditatis, vt quando res est Ecclesiæ incommoda, de quo est text.*in c.terrulas*, 12. *q.* 2. veluti si aliqua res Ecclesiæ potius afferret incommoditatem, quàm vtilitatem, vt quia nullus, seu modicus ex ea percipitur fructus, & quando expenderetur plusquam redderet, potest alienari, seruata forma tradita *in d.c.sine exceptione*, ita Marcel. Vul-
25 pe *d.c.*6.*n.*33. *Quartus* † vt res esset inutilis, tunc Prælatus illam alienare potest, *cap.sine exceptione*, 11. *q.*1.*cap.non liceat.*12.*q.* 2. *d. cap. terrulas*, *Clement.* 1. *de rebus Eccles.non alien.l. iubemus*, *C. de sacrosanct. Eccles.* vbi si sumus in refectione domus, in qua maior sit impensa, quàm vtilitas Ecclesiæ, præstat quidem domum potius alienari, *authent. si quas, C illo tit.* Sicut enim permittitur alienatio, vt res plus commodi tribuat, *d c.sine exceptione* 12.*q.*2. Sic permissa est alienatio, vbi plus expenditur pro reparatione, quàm deducatur, *l. sed an vltro*, §. 1. *ff. de negot.gestis*, quia res Ecclesiæ ex causa maioris vtilitatis alienari possunt, si quippe Ecclesia ipsa recuperet alteram rem meliorem, *c.vt super*, 8. *de rebus Eccles. non alien.* Viui.*tom.*1.*comm.opin.tit.*1. *n.* 36. *vers. nono, pag.*150. Vnde contractus si sint vtiles Ecclesiæ, etiamsi fiant sine solemnitate, sunt validi, Anton. Gabr.*commun.tit de rebus Ecclesiæ non alien.sub n.*17. Mascard. *de probat. conclus.* 75. Rebuff. *in compend. alien.num.*34 Fr.Emman.*quæst.Regul.tom.*1.*quæst.*27. *art.* 9. Quarant. *dict. verb. alienatio rerum Ecclesiæ, num.*34.

26 Hinc emphyteusis perpetua bonorum Ecclesiæ concedi potest de rebus incultis, parum vtilibus Ecclesiæ; vt per Cam *decision.*323. incip. *Monasterium, num.*1. Capyc.*decis.*105. Petr. Rebuff. *respons.* 111. & 112.Cened.*ad Sextum*, *collect.* 32. *num.*4. Quarant. *dict. verb. alienatio rerum Ecclesiæ*, *numer.* 41. Camill. Borrell. *in summa omnium decision.titul.* 33. *numer.*128. Cald. Pereira *de nominat. emphyt. quæst.* 23.*à num.*55.vbi *num.* 56. resoluit posse Prælatum si velit de Iure communi emphyteusim perpetuam concedere, & *num.*57.tenet, quod res sterilis pro hæredibus & successoribus concessa ad extraneos transit, & *n.* 59. quod perpetua concessio est obseruanda sine augmento pensionis, & *n.*60. quod concessio temporalis rei sterilis finita debet reformari, etiam in fauorem extraneorum, de quo etiam idem
27 Cald. Pereira *de renouat. emphyteus.q.*12.*n.*2. Et † vt contractus videatur an sit vtilis, vel damnosus Ecclesiæ, inspici debet tempus celebrationis ipsius contractus, Rebuff.*in compendio alienat.n.*73.*in fine.*Surd. *de aliment.tit.*8.*priuileg.*56.*n.*78.& *tit.*9.*q.*11.*num.*10. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Curiæ Archiepisc. Neapol.c.*89.*n.*3.me citato *in hoc loco* Castr.Palao *d. puncto* 15.§.2.*n.*6.*in princip.*Aduertendum tamen, est quod de † manso, seu pallalibus Ecclesiæ emphyteusis fieri non potest, nec præscriptio, aut præsumptus titulus admittitur, vt optimè resoluit Cald.Pereira *de renouat.emphyt.q.*15.*n.*15.Menoch.*de præsumpt.lib.*3. *q.*108.*n.*9.& faciunt quæ idem Menoch.*cons.*143.*n.* 22.Mascard.*de probat.concl.*1371.*n.*108. 28

Res Ecclesiæ solitæ concedi in emphyteusim cum beneplacito Apostol. semel impetrato, si ad Ecclesiam reuertantur, possunt iterum emphyteuticari absque solemnitate requisita in alienatione rerum Ecclesiasticarum, *Extrauag. Ambitiosæ*, ibi, *ab antiquo concedi solitis*, *l.* 3.*vers. otrosy tit.* 26.*part.*4. ibi, *aquellas cosas que los antecessores costumbraron à dar.* Clar. §.*emphyteus.q.*6.*num.*1.& *q.*28.*num.*7.& *verb.feudum q.*13.*à princ.*Menoch.*de arbitrar. casu* 81.*à num.*5.& *cons.*66.*n.*31.& *cons.*79. *num.*1. *cum sequentibus*, & *cons.*90.*n.*22. & *de præs.lib.*6. *præs.*63. *à n.* 19. Gam. *decis.*24.& *decis.*6.*num.*6.& *decis.*344.*num.*4.Steph. Quaranta *in summa Bullarij verb. alienatio rerum Ecclesiæ, num.*39. & 40. Zerol. *in praxi Episc. part.* 1. *verb. alienatio rerum Ecclesiæ*, §. 3. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Ecclesiast.dec.*126.*in* 1.*edit. res.* 110. *in* 2.*edit.*Melch. Phœbos *Lusitan. decis.* 81.*num.*34. *tom.*1. Vgolin. *d.* §. 7. *num.* 5. *vers. quinto*, Camill. Borrell.*in sum.omnium decis.tom.*1.*tit.* 33.*à num.*129. Cald.Pereira *de renouat.emphyt.q.* 16. *num.* 71. alios Doctores citat Cened.*ad Sextum collect.*32.*num.* 3. Gonzal *ad reg.*8.*Cancel.gloss.*6.*num.*194.Rot.Bonon. *decis.*13.*n.* 7. & 8. Ceuall. *communium contra comm. tom.*4.*quæst.*897.*à num.*899.me citato *in hoc loco* Castro Palao *d.punct.*15.§.4.*num.*3. Molin.*de primogen. lib.*4.*cap.*1.*n.*32.Andr.Gail.*lib.*2.*obseru.vltim. num.*3. & 4. Nicol. Intrigl. *de feudis quæst.*53.*num.*27.& *à num.*37. Henric. Rosenth.*eod.tract.cap.*4. *conclus.*21. *per tot.*Guillielm.Rodoan.*de debus Eccles.q.*51. *cap.*6. *per tot.*& *q.* 60. *per totam*, me citato *in hoc loco* nouissimè Ioseph de Vela *Iuris conuersi in Hispalen. Senatu lib.*1.*dissert.*15.*num.*76. Quod procedit etiam accedente iuramento de non infeudando, vel emphyteuticando, Romano Pontifice inconsulto: nam etiam in his terminis Prælatus præfato iuramento non adstringitur quoad bona in emphyteusim ab antiquo concedi solita, gloss.*verb.non nouum*, *vers.vnde si Episcopus*, *in cap.præceptis* 12.*dist. gloss. vlt. vers. & est hic argumentum in cap.*1.24. *q.*1. & gloss. *verb. rem nouam*, *in c.non satis* 34.*q.*1.Guil.Rodoan.*d.q.*60. *n.*8.Henriq. Rosenth.*d.c.*4. *conclus.* 22. *iuncta concl.* 33 & 34. vbi recte cum communi limitat in rebus iterum mensæ Ecclesiæ incorporatis, Seraphin. *de priu.Iuram.priuil.*52.*n.vlt.vers.vlt.*& ad eum Martin. Benechendorf.plures congerens *n.*34.me citato nouissimè Ioseph.Vela *d.dissert.*15.*n.*79. Vnde † iuramentum de non alienando sine Papæ licentia, non continet solitum alienari, *c.ex parte*, *de feudis*, Gutier. *de iuramento confirm.p.*1.*c.*52.*n.*4. Nauar. *in tract.de alienat.rerum Eccles.n.*11.Cald.Pereira *de renouat.emphyt.q.*11.*n.*30. 29 30

Hinc etiam sufficit, quod bona sint solita venire in diuisionem, vt in futurum etiam diuidi debeant, Palat.*in repet.cap.*..§.18.*n.*31.Molin.*de primogen.lib.*2. *c.*6.*num.*26. Pelaez *de maioratib.part.*4.*quæst.*20.*num. vlt.* 31

Ecclesiæ res semel effecta alienabilis cum solemnitate, efficitur perpetuò alienabilis absque solemnitate, 32

tate, Alex.conſ.189.col.6.vol.2. Franciſc. Leo d.c.15. num 3. Gonzal: gloſſ.9 num.124. Dec. conſ.88.vol.1. Cæſar de Graſſ. deciſ. 3.num.14.de rebus Eccleſiæ non alien. Steph. Rotæ Romanæ deciſ.1490. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori Eccleſiaſtici deciſ.2... in vtraque edit. Rot. in vna Romana domus 27. Nouembris 1588. coram Card. Blanchetto, & iterum in vna Imolen. bonorum, 21. Maij 1593. coram Card. Pamphilio Sen. Dummodo ſolitum non alteretur, Clar. in §.feudum q.13. Rota in d. Imolen. bonorum, Marc. Ant. Genuenſ. d.c.60.n.6.verſ.ſextus, Aloyſ. Ricc. d.deciſ.26.n.2. Et dummodo ſolitum aliunde quàm ex partium aſſertione probetur, Rota in vna Auerſana tenimenti, 24. Nouembr. 1581. coram Cantuccio, vt patet in dec.160. n.4.p.2.diuerſ.

33 Si verò ceſſat prima cauſa conceſſionis, vt ſi fuit datum prædium ſterile, vt ad culturam reduceretur; ſi illa res poſtea ad Eccleſiam reuertatur prima cauſa conceſſionis ceſſante, prædium deuolutum ſine noua cauſa alienari non poteſt, Abb. in cap. vt ſuper eo, num. 11. de rebus Eccleſiæ non alienand. Redoan. in quæſt.12.num.57.& 58. Franciſc. Leo dict.cap.15.num. 3. verſic. ſi verò, Marc. Anton. Genuenſ. dict. cap.60.num 6.verſic.primus, Piaſec. in praxi noua Epiſcop. dict.cap.5.num.32.verſic.ſecundus, § vbi autem, me citato in hoc loco, Caſtro Palao dict.
34 punct.15. §.4. num.4. verſ.ſecunda. Quia † in noua conceſſione rei emphyteuticæ debet adeſſe euidens Eccleſiæ vtilitas tempore vltimæ conceſſionis, ſeu nouæ, & non ſufficit adfuiſſe in antiqua, Cæſar de Graſſis deciſ.4. de locato, Aloyſ. Ricc. in dict. praxi deciſ. 5. in vtraque edition. & fuit dictum in cauſa nullius Caſtri, 9. Martij 1580. coram Brauo, & in Romana domus, 19. Nouembris 1587. coram Card. Blanchetto. Intellige ſupradicta procedere quando non adeſt proximior vltimi inueſtiti, quia finita emphyteuſi debet Eccleſia illum alij cuicumque præferre, Alexand conſil.80.n 11.l.1. Dec conſil.131. n.2. Rot.deciſ.252.num.12.in fin.p.2.diuerſ. & coram Mantic.deciſ.10.n.6. & coram Duran. deciſ.251.n.... p.2. niſi emphyteuſis deuoluatur ob delictum, vel culpam inueſtiti, ſeu vocati, quia tunc poteſt Eccleſia, relicto proximiore, alium inueſtire, etiam quòd nolit pro ſe retinere, Mareſc. var.lib.1.c.3.num.10. Phœb. Luſit.deciſ.30.n.4.lib.1. Rota coram Duran.d. deciſ.251.n.3.

35 In præſtando aſſenſu ab Epiſcopo ſuper re ſolita alienari ita practicatur, primò datur memoriale, vel libellus, ſeu petitio Epiſcopo, quo petitur præſtari ab ipſo aſſenſum; ſecundò Epiſcopus decernit capi informationem, qua capta, & viſo quod tendit in euidentem Eccleſiæ vtilitatem, interponit decretum, & præſtat aſſenſum. Ita Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori Eccleſiaſt.dec.94.in 1.edit.& reſol.70.in 2.edit.

36 Vt autem bona in emphyteuſim concedi ſolita dicantur, ſufficit vnica conceſſio, & eſſe elapſum ſpatium temporis Iure requiſiti ad præſcribendas res Eccleſiaſticas, nempe 40 annorum, iuxta c.illud 8. de præſcript. Vide Iaſ.conſ.155.colum.2.lib.2. Dec.conſil 142.num.4. Balb.de præſcript.1.p 5.principalis, q.20. Afflict.deciſ.305.n.10. Clar.§ feudum, q.13.n.4. Ruin. conſ.35.n.10.lib.1. Cephal.conſ.155.n.30.lib.2. Rebuf. de rebus Eccleſiæ non alienand.n.33. Gama deciſ.341. n.4. Borrell.d.tit.33.n.36. remiſſiuè Cened.d.collect. 32. num.3. & Quarant.d verb.alienatio rerum Eccleſ. n 40. Aloyſ. Ricc.d.deciſ.26.n.1. Marc. Ant. Genuenſ. d.cap 90.num.5. Piaſec.in praxi noua Epiſcop.d cap.5. n.32.ver.ſecundus. Licet ex ſupradictis Iaſ. Dec. Bald. Afflict. Ruin. Clar Canale & Quarant. necnon vltra citatos Nicol Intrigl. de feudis quæſt.53.num.42.iuncto num.52. Ouid de Amicis de iure emphyt quæſt.62. num. 1. & citati à Roſentl. dict cap.4.concl.29.n.7. litt.G, exiſtimauerint binum actum intra ſpacium illud quadraginta annorum deſiderari nouiſſimè S.D. N. Vrbanus VIII. Conſtitutione ſua, incip. Humanæ ſalutis auctor, ſub dat. Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem anno Incarnationis Dominicæ 1625 Kal. Nouembris interdicit & prohibet ſingulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus etiam Generalibus, cæteriſque Eccleſiarum, & locorum piorum vtriuſque ſexus Præſulibus, & prælatis, ne ciuitatis, terras, caſtra, oppida, villas, arces, fortalitia, territoria, diſtrictus, Iuriſdictiones, aut quævis alia loca, vel bona iuriſdictionalia ſuarum Eccleſiarum, monaſteriorum, & locorum piorum, in feudum, vel emphyteuſim concedere, aut vltra triennium locare, aut conceſſiones, inueſtituras, & locationes huiuſmodi poſt finitum illarum tempus, vel aliàs quandocumque renouare, purgare, vel de nouo facere etiam ad fauorem deſcendentium hæredum, vel conſanguineorum illorum qui dictas terras, ſeu bona iuriſdictionalia obtinuerunt ſeu obtinent, etiam intuitu meritorum, etiamſi conceſſiones, & alia præmiſſa in euidentem, imò euidentiſſimam vtilitatem Eccleſiæ, Monaſterij, vel loci pij cedant, audeant, vel præſumant, &c.

Tertius caſus ex tribus, quibus inconſulto Roma- 37
no Pontifice res Eccleſiæ alienari permittuntur in d. Extrauag. Ambitioſæ, eſt alienationis rerum, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt: nouiſſimè Bonacina var.tract.2. quæſt.vnic punct.2. n.3. quas quidem res ſi Eccleſiæ, piiſque operibus vtile viſum fuerit, poterit alienare ille, cui eſt rerum Eccleſiæ integra adminiſtratio commiſſa, gloſſ.verb.tractatu, in c.tua de his, quæ fiunt à præl.ſine conſenſu, Vaſquez in opuſc.de redditibus c.2.§.2.dub.13.in princ n.44 Molin diſp.468.
concl.1. Caſtr.Palao d punct.15 §.2.num.8. quæ † au- 38
tem ſint illæ, vix ab aliquo rectè definitur; poſſe autem definiri eſſe res mobiles, quæ non durant triennio, vel vſu conſumantur, & non fructificãt, argum. l.quæ lex, §.vltim.C.de adminiſtrat.tutorum, & cap.veſtra, de locato; tenet Nauar.de alienat.rerum Eccleſiaſt. n.4 Rebuff.in compendio alien.n.25. Redoan.q.6.n.29. Quarant vbi ſuprà n.38. Aloyſ. Ricc.in praxi fori Eccleſiaſtici, deciſ.62. in 1. edit.& reſolut.59. in 2. edit. Marc. Anton. Genuenſ. c.60.n.7. Surd.de aliment.tit. 8.priuil.45.n.vlt. Caſtr.Palao d punct.15. §.1. n.7.

Vnde ſequitur validam eſſe alienationem vini, olei, frumenti, ouium, caprarum, & cæterorum factam ſine ſolemnitate, quia huiuſmodi bona non cenſentur pretioſa, quæ ſeruando ſeruari poſſint. Ita Molin de iuſtit.diſp.468. Bonacin.d punct.2.n.4.

Pretioſæ tamen res mobiles, cum æquiparentur 39
immobilibus, & pari paſſu ambulent in hac materia d.l.quæ tutores, l.ſancimus, C.de ſacroſanct.Eccleſ. ſine cauſa, & ſolemnitate alienari non poſſunt. Ita Quarãta d.verb.alienatio rerum Eccleſiæ, n.24. vbi nomine bonorum mobilium pretioſorum, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, intelliguntur vaſa aurea, argentea, veſtes pretioſæ, quæ longè ab interitu diſtãt, & commodè ſeruari poſſunt, gemmæ, & his ſimilia, Azor.inſtit.moral p.2.lib.9.c.1.q.5.& 7. me citato in hoc loco Caſtr.Palao d diſp vnic.punct.15.§.1. n.2. vbi n.7. reſoluit arbores ita prædio neceſſarias, vt illis ſublatis prædium grauiter redderetur deterius, inter bona mobilia pretioſa quæ conſeruando ſeruari poſſint, debere computari, & n.8. ſubdit Reliquias Sanctorum, ſi inſignes ſint, ſub bonis mobilibus pretioſis alienationi non ſubiectis comprehendi, quia eſto pretio non æquentur, ſunt ſupra omne pretium, refert Lezana d.c.10.n.4.in princip. vbi idem cenſet de copioſa bibliotheca librorum.

Item

Item grex ouium, armentum boum, præsepium equorum, secus dic de eorum fructibus. Ita Molin. *dist.*464. Filliuc. *tom.*3.*tract.*44.*cap.*4 *quæst.*19.*n.*24. Bonacin. *d. punct.*2.*n.*2.*vers.aduertendum est secundo,* Lezana *vbi proximè,* me citato *in hoc loco,* Castr. Palao *d.dist.vnic.q* 15.§.1.*n.*3.

40 Pecunia licèt regulariter sit de rebus, quæ seruando seruari non possunt, quæ retenta nil operatur, gloss. *l.*1.§.*quæsitum, ff.ad Trebellian.c.eiiciens, dist.*88. *praxis noua Episcop.d.cap.*5.*n.*32. *vers.primus,* Aloys. Ricc. *dict.resol.*59.*num.*4.*&* *resol.*56.*num.*1. & quamvis vsui quotidiano deseruiat, & ad illum sit destinata, neque seruata illum fructum pariat, Azor. *d. p.*2.*lib.*9.*cap.*1.*q.*5. Molina *d.disp.*465.*circa fin.* Castro Palao *d.punct.*15. *n.*4. Nihilominus tamen illa, quæ est destinata ad emptionem stabilium, censuum, vel mobilium pretiosorum, vel ad occurrentes Ecclesiæ necessitates seruata in arca, considerando pecuniam quoad fructuosam conseruationem, connumeratur inter immobilia, vel mobilia pretiosa, Alex. Ias. & Ripa *in d.* § *quæsitum,* Ioseph. Ludou. *tom* 4. *commun. opin. conclus. vnic. de verborum significatione, ampliat.*5.*pag.*541. Viu. *tom.*2.*commun.opin.lib.*7.*tit.*1. *num.*278.*versic.necnon pecunia destinata,* Ceuall. *communium contra communes, q.*312. Bernard. Græuæ. *ad practicam Cameræ Imperial.lib.*2.*conclus.*10.*consider.*2. Cald. Pereira *de emption.cap.*13. *num.*32. Piasec. *vbi proximè,* contra Menoch. *de præsumpt. lib.*4.*q.*138. *num.*2. Pinel. *in l.*1. *C. de bonis mat. part.*2.*num.*42. Thesaur. *Pedem. decis.*160.*num.*6. Aloys. Ricc. *dict. resol.*59. *in fin.* Marc. Anton. Genuens. *d.cap.*60.*n.*9. & ideo non posse alienari sine solemnitate, & causa, tenent Quarant. *d.verb.alienatio rerum Eccles. n.*25. Filliuc. *tom.*3.*tract.*44.*cap.*4.*quæst.*19.*num.*25. *&* 26. Bonacin *dict. punct* 2.*num.*5. Azor. *dict.part.*2.*lib.*9. *c.*1.*quæst.*15. vbi subdit quòd dicitur destinata pecunia quando auctoritate Prælati ad Ecclesiam, seu monasterium administrantis destinata est, Castro Palao *in opere morali tom.*2. *tract.*12.*disp.vnic.punct.*15.§.1.*n.*5. vbi intelligit hanc resolutionem quando destinatio pecuniæ ortum haberet ex eo quòd sic à testatore ad illum effectum relicta fuit, vel facta fuit ex re aliqua immobili, vel pretiosa ipsius Ecclesiæ, quæ vt renouaretur vendita fuit, vel tradita fuit Monialibus in dotem, quia ex voluntate donantium censetur data monasterio vt perseueret pro Monialis sustentatione; asserens alias destinationes omnino videri accidentarias, neque conditionem pecuniæ mutare.

42 Hinc † pecuniam minoris comparandorum prædiorum causa destinatam, neutiquam absque decreto alienari posse, tenent Ioseph. Ludouic. *Perus.dec.*48. *n.*35.*cum seqq.* Simoncell. *de decretis, lib.*3.*tit.*8.*insp.*5. *num.*221.*vers.tertius casus est,* Nicol. Reusner. *lib.*2. *decis.*13.*sub n.*22. Menoch. *cons.*114.*n.*32. Ioan. Aqui-

43 lin. *de monetis c.*6.*corol.*2. Ita † etiam magna quantitas pecuniæ, quæ est in Ecclesiæ proprietate, non in fructu absque assensu Apostol. alienari minimè potest, vt fuit resolutum in Rota Romana *in Venetiarum nullitatis contractus,* 13. *Nouembris* 1602. coram *Card. Pamphilo,* vbi fuit quoque dictum hoc procedere, licet præfata pecunia veniret conuertenda in vtilitatem dictæ Ecclesiæ, referunt Aloys. Ricc. *dict. res.*59.*n.*5. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. Neapol.c.*75. aliàs 60. *in annot.n.*14.

44 Sic etiam pecunia in banchis campsorum posita censetur iure rerum immobilium, Tiraquell. *de retract.lign.*§.1.*gloss.*7.*n.*114. Ioseph. Ludou. *conclus.*48. *n.*42. Baiard. *ad Clar.*§.*fin.q.*78.*n.*151. Simoncel. *lib.*3. *c.*8 *sub n.*118. Rein. Budel. *de monetis lib.*1.*c.*25.*n.*16. Marc. Anton. Genuens. *d.c.*60.*num.*9 *in fine,* Stephan. Gratian. *Marchiæ dec.*95.*n.*90. Castro Palao *d punct.* 15.§.1.*n* 6. Licèt contrarium tueantur Mantic & Pinel. quos refert, & sequitur Thesaur. *d.dec.*160. Paul. Montan *de tutelis, c.*33.*n.*80. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast dec.*30.*in* 1.*edit. & resolut.*56.*in* 2.*edit.* Idem iuris est de pecunia, quæ seruatur pro aliqua futura necessitate, vel pro conseruando magis patrimonio, *l si Caius,*§.1.*ff.de legatis* 3. Ias. *in d.*§.*quæsitum, n.*38. vel vt deseruiret pro locatione ad pompam, *l.*3. *in fine cum sequenti.ff. commodati,* Quarant. *d.verb.alienatio rerum Eccles. n.*25.

Vnde etiam annui redditus, qui cum inter immobilia connumerentur, Tiraquell. *d.*§.1.*gloss.*6.*n.*4. Menoch. *remed.*1.*recup.n.*45. Matienzo *l.*7.*gloss.*1.*à n.*18. *tit.*5.*nouæ recop.* Thesaur. *Pedem.decis.*160. Boër. *decis.* 209. Coler. *Germ.dec.*59. Solis *de censib.lib.*1.*c.*7.*n.*2. *& lib.*5.*c.*3.*à n.*32.*& tom.*2.*lib.*1.*c.*1.*n.*3. Rota apud Farin. *decis.*86.*num.*7.*in nouiss.* Aloys. Ricc. *in collect. decis.p.*3.*collect.*668. *& in praxi rerum fori Ecclesiast. dec.*44.*in* 1.*edit. & resol.*41.*n.*2.*in* 1.*edit.* Gasp. Roderic. *de annuis redditibus lib.*1.*q.*3.*n.*8.*& q.*14. Bernard. Græuæ. *d.concl.*10.*in princ.* Nicol. Garcia *de benef.p.*2. *c.*5.*n.*95. ideò alienari sine causa non possunt, Rebuf. *in compend.alien.n.*54. Quarant. *vbi suprà n.*26. Aloys. 45

Ricc. *d.dec.*44.*per totam,* aliàs *resol.*40. † Idem de iuribus, & actionibus ad immobilia tenent Viui. *Neapol. decis.*138.*à n.*46. Matth. Coler *de processib.execut.p.*1. *c.*3.*à n.*236. Menoch *consil.*300.*n.*41. *& lib.*4.*de præsumpt.q.*142.*à n.*10. Valasc. *cons.*77. *in princip.* Cald. Pereira *de resol. emphyt. c.*12.*n.*9. *&* 10.*de empt.c.*13. *num.*11. 46

Hi sunt casus, in quibus permittitur alienatio rerum Ecclesiasticarum, per *d. Extrauag. Ambitiosæ,* vbi Paul. II. grauissimè, subque magnis pœnis statuit disiunctiuè contra eos, qui alienarent contra illã suam Constitutionem, aut inconsulto Romano Pontifice, scilicet quòd alienatio esset inualida, & accipiens esset excommunicatus, & alienans incurrere graues pœnas ibi contentas, & consequenter ad eas incurrendas sufficit, quòd alienatio fieret contra tenorem illius Constitutionis, vel inconsulto Romano Pontifice; cum ad veritatem disiunctæ, siue alternatiuæ sufficiat alteram partem esse veram, *regul. in alternatiuis, de regulis iuris in* 6. cui consequens est, quod tam alienans inconsulto Romano Pontifice, quàm qui alienat contra præfatam Constitutionem, peccat, & incurrit pœnas prædictas: ita Nauar. *de alienat. rerum Ecclesiast. n.*13. Et ipsemet Prælatus, qui malè bona Ecclesiæ alienauit, potest nomine ipsius Ecclesiæ agere interdicto retinendæ, Cassad. *dec.*7.*num.*13. *de caus.possess.* Beltramin. *ad Gregor. XV. dec.*116.*n.*5. Seraph. *decis.*1417.*n.*7. Rota *apud Post. post tract.de manut. decis.*339.*n.*27. 47

Quæstio est controuersa an prædicta Extrauagans fuerit recepta necne? In qua Bertachin. *de Episcopis* 4.*p.*4.*lib. q.*36. *n.*10. testatur illam vbique esse receptam, Syluest. verò *in sum.verb.alienatio, n.*15. fatetur non esse moribus vtentium receptam, idem affirmat *in verb.excõmunicatio,*7.*n.*84. Sed Caiet. *in sum.n.*75. *de excomm.ad fin.* inquit esse vbique receptã, & quod alicubi videtur recepta non in totum, sed quoad aliquid, & ideò cautum debere esse Confessorem, vt sciat consuetudinem patriæ: quoad hoc sequitur Nauarr. *in man.c.*27.*n.*150. addens quòd idem per eandem rationem debet perpendere iudex fori exterioris, & quod credit nullibi esse omnino receptam, & quòd in Lusitania non videtur recepta quoad locationem in solos tres annos, quia passim fiunt locationes in quatuor annos; & quod Salmanticæ iam tulit sententiam, qua iudicauit nullam fuisse quandam 48

dam locationem factam in plures, quam in tres annos; clericum autem, qui eam fecit, non debuisse iudicari excommunicatum, iuxta *cap. 1. ne Prælati vices suas*; vnde inquit se credere in paucis locis esse receptam quoad pœnas extrinsecas, quanquam in multis sit recepta quoad dispositionem principalem, & pœnam intrinsecam nullitatis alienationis, & locationis factæ in plures, quam tres annos: idem resoluunt Sarm. *de redditibus Eccles. part. 1. c. 2. n. 20.* Tolet. *in summ. lib. 5. cap. 91. vers. tertiò de hac Paulina.* Quarant. *d. verb. alienatio rerum Eccles. num.* 48. Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 71. aliàs 74. *in nouiss. edit. vers. Circa quam Constitut.* Cened. *ad Sextum collect.* 32. *n.* 1. Molina *de iustit. tract. 2. disp.* 466. *n.* 10. Sayr. *in claui Regia lib. 3. c. 5. num.* 25. Rebell. *de obligat. iustit. part. 2. lib. 14. q. 5.* Azor. *d. part. 2. lib. 9. cap. 2. q. 1. vers. quod attinet.*

49 Verùm prædictam Extrauag. esse vsu receptam, & ita præsumi attestantur Balb. *dec.* 91. quem refert, & sequitur Aloys. Ricc. *in collect. dec. part. 5. collect.* 1673. *in princ. & in praxi rerum fori Ecclesiastici dec.* 95. *in prima edit. & resol.* 81. *in secunda edit & tom. 2. resol.* 372. *n. 1. ad fin.* Redoan. *de rebus Eccles. q* 58. *n.* 15. Fachin. *controuers. lib.* 10 *c.* 99. *in princ. & consil.* 24. *n. 2. lib.* 3. Fab. de Anna *cons.* 28. *n.* 1. Borgnin. *dec.* 43. *à n.* 71. Mastrill. *dec.* 77. *n.* 8. Camill. Borrell. *in sum. dec. part. 7 tit.* 15. *n.* 51. *& tit.* 16. *n.* 24. *& seq* Henriq. *in sum lib.* 13. *cap* 56. §. 3. *litt. T.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. pun.* 14. *n.* 2. Marc. Ant. *variarum resol. lib. 1. resol.* 21. *n.* 15. *& resol.* 38. *n.* 10. *& resol.* 50. *n.* 28. Filliuc. *tr.* 44. *c.* 1. *n.* 8. Gutier. *canon. lib. 1. c.* 8. Garc. *de benef. part. 2. c. 1. num.* 41. & 42. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. c.* 105. *n.* 111. quia, cùm sit inserta in corpore Iuris, Ius cõmune facere dicitur, Fab. *dec.* 262. *n. 6. par. 3. diuers. lib.* 3. & ita in terminis fuit resolutũ per eandem Rot. Rom. *in Brixien. locationis*, 5. *Decẽbris* 1594. coram *Peña*, impressa apud Farin. *dec.* 30. *n. 5. part. 1. recent.* in qua fuit dictũ Rotam non seruare decis. Mohedan. 8. *de locato*, dicentem probandum esse vsum dict. Extrauag. quod etiã tentum fuit *in Meliten. Abbatiæ*, 25. *Ianu.* 1590. coram *Orano*, *& in vna Laud. bonorum 6. Ianu.* 1588. coram *Gipsio* & vnde receptam esse, & obseruari in ciuitate, & diœcesi Neapolitana attestatur Mar. Ant. Genu. *d c.* 60. *n.* 1. & in Hispania asserit Melch. Phebos *Lusit. dec.* 88. *n.* 18. quamuis Couar. *d. c.* 16. *n.* 6. asserere videatur dubium esse apud Hispanos an prædicta Extrauag. sit in vsu, quia vidit eam adduci multoties in controuersiam. Quod quicquid sit, nonnisi ex Pontificis conniuentia fieri certum est, cuius leges semel latæ priuata auctoritate præteriri non possunt. In nostro Lusitaniæ Regno esse receptam, & secundum eam controuersias decidi affirmant Gam. *dec.* 399. *n.* 2. & Mol. *d. disp.* 466. *colum.* 7. aliàs *n.* 10. vbi addit se credere id verum esse quoad nullitatem contractus, non verò quoad pœnas excommunicationis & aliàs intrinsecas, Homobon. *de examine Eccles. tract.* 8. *c.* 22. *q.* 66. *ante resol.*

Vltra supradictos tres casus *in d. Extrauag. Ambitiosæ* expressos, alij sunt, quibus eius dispositio non habet locum, ac in eis res Ecclesiæ alienari, inconsulto Romano Pontifice, possunt, quos percurrere mihi non inutile visum est & sunt qui sequuntur.

50 *Quartus* casus prædictis subsequens est rei immobilis paruæ, quæ potest alienari cum consensu Episcopi absque solemnitatibus, *c. terrulas* 12. *q.* 2. & tunc tria copulatiuè requiruntur, vt res sit exigua, & modica, quòd non sit Ecclesiæ vtilis, & necessitas, Rebuff. *in compend. alienat. n.* 122. Redoan. *de rebus Ecclesiæ non alienan. q.* 13. *num.* 19. *& q.* 51. *c.* 8. *&* 20. *num* 6 Hippol. *cons.* 103 *num.* 23. *&* 24. plures refert Dect. A oys. Ricc *in praxi fori Ecclesiastic dec.* 39. *in* 1 *edit. & resol.* 36. *in* 2. *edit. & in praxi aurea resol.* 383. Gutier. *cons.* 15 *num.* 7. *cum sequentib.* Cald. Pereira *in l. si curatorem, verb. contractum, n.* 15. Seraph. *dec.* 491. Mascard. *de probation. conclus.* 277. *num.* 11. Zerola *in praxi Episcop. part. 1. verb. alienatio, pag.* 13. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part. 1. c.* 15. *n.* 6. Marc. Anton. Genuens. *d. cap.* 60. *num.* 3. Marcel. Vulpe *d. c.* 6. *n.* 52. Lezana *d. c.* 10. *num.* 4. *vers. primus.* Bernard. Græuæ, *in pract. Cameræ Imperial. lib. 2. concl. 4. considerat.* 1. Piasec. *in praxi Episcop. d. cap.* 5. *num.* 32. *vers. vltra prædictos*, Vgolin. *de potestate Episcop. cap.* 15. §. 7. *num.* 4. me citato *in hoc loco* Castro Palao *d punct.* 6. §. 2. *n.* 8. & nouissimè Diana *moral. resol p. 2. tract.* 5. *resol* 57. Quarant *d. verb. alienatio rerum Ecclesiasticarum n.* 41. vbi dicit per *sacram Congregationem* fuisse decisum neque Constitutionem Pauli II. neque Concilij Tridentini decretum derogasse dispositioni *d. c. terrulas*, de qua declaratione attestatur etiam Marcel. Vulpe *d. c.* 6. *n.* 26. † Et iudicis arbitrio esse remittendum quæ dicantur terrulæ, & res exigui, seu modici valoris, ex Quarant. Redoan. & alijs dicit Aloys. Ricc. *d. resolut.* 36. *in fine.* Marc. Ant. Genuens. *vbi proximè*, & Piasec. *in d praxi noua Episc. dict. vers. vltra præd.* Vnde modicum potest esse vsque ad quinquaginta aureos, alibi vsque ad viginti, & alibi vsque ad decem, siue minus, siue plus respectu qualitatum, & conditionum locorum, seu personarum, Mascard. *de probat. conclus.* 75. *n.* 17. Marcel. Vulpe *d. c.* 6. *n.* 32. Et procedere etiam in locatione vltra triennium exigui valoris, ex alijs refert Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast dec.* 113. *n.* 5. *in prima edit. & resolut.* 98. *n.* 5. *in secunda edit.* 51

52 *Quintus* casus est in repudiationis, seu remissionis legati, vel hæreditatis, aut rei Ecclesiæ non incorporatæ; cum Prælatis, seu beneficiarius possit præiudicare Ecclesiæ in acquirendis. Ias. & Ripa *in l. legatã, ff. de legatis* 1. Rebuff. *in compend. alienat. sub num.* 30. Syluester. *verb. alienatio, n.* 18. Put. *dec.* 519. *lib.* 2. Riminald. *cons.* 315. *vol.* 2. Rot. Roman. *diuers. dec.* 30. *lib. 1. part. 3. & decis.* 233. *n.* 6. *& dec.* 284 *n. 2. part. 3. lib.* 3. Homobon. *d tract.* 9. *c.* 21 *q.* 67. *in fine*, & propterea cùm hæreditas delata, nondum tamen Ecclesiæ incorporata, dicatur ius quærendum, ideò posse Prælatum absque assensu Apostol. repudiare tenet Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. dec.* 96. *in* 1. *edit. & resol.* 82 *in* 2. *edit.* Scot *in selectis const. epit.* 1 *theorem.* 2. nouissimè Bonacin *var. tract. 2. q. vnica punct. 2. n.* 33. *vers. sed mihi*, Sanch. *de matr. lib.* 7. *disp.* 4. *n.* 22. *& in præcepta Decal. tom. 2. lib. 7. c. 7. n.* 4. Castr. Palao *d. puncto* 15. §. 1. *num.* 11. Huic etiam adiungitur, quòd repudiatio non est alienatio. *l. alienationis ff. de verborum significat.* quemadmodum non acquirendo non dicitur quis alienare in fraudem creditorum, *l. qui autem, ff. de his, quæ in fraudem cred.* † nisi legatum cõmuniter seruiret Episcopo, & Capitulo, quia tunc Episcopus renuntiare illi non posset in præiudicium Capituli, Rebuff *n.* 30. Quarant. *n.* 43. Piasec. *n.* 33. *propè fin. dictis locis.* Sic etiam valet statutum in præiudicium Ecclesiæ, quando laici non odio Ecclesiæ, sed bono zelo, & pro familiarium conseruatione faciunt, Dec. *in auth. cassa, n* 7. *C. de sacrosanct. Eccles.* Cursen. *consil.* 27. *n.* 28. Couar. *in regul. possessor par.* 2. §. 4. *num.* 9. *vers. tertium*, Menoch. *v. sufrequent. c.* 9. Menoch. *consil.* 250. *num.* 6. Cald. Pereira *de emptio. cap.* 8. *n.* 33. *&* 37. *& consil.* 48. *n.* 22. Cened *pract. & canon. q. lib. 1. q.* 35. *n.* 19. *&* 20. secundùm quod potest intelligi Ordin. Regia Lusit. *lib. 2. tit.* 18. *in princ.* 53

54 Verùm in puncto Iuris defenderem alienationem

rerum Eccleſiaſticarum, non ſolùm acquiſitarum, ſed etiam acquirendarum prohiberi, ex eo quia huiuſmodi res tranſeunt in Eccleſiam ipſo iure, & poſſeſſio abſque traditione in eam transfertur, *l.fin. C.de ſacroſ. Eccleſiis*, tum quia illis cedere non poteſt Prælatus, niſi prius ſaltem ordine intellectus intelligatur adiiſſe, & ita potius eſt in acquiſito, quàm in acquirendo. Quare hanc opinionem tenent Lambert. *de iurepatron.lib.3.q 9.art.1.num 31.* Filliuc. *p.3. tract.44.cap.9.num.34.* Molina *d.tr.2.diſp.468.n.11.* Quarant. *d.verb.alienatio rerum Eccleſiæ n.23.* Nald. *verb.alienatio.*

55 *Sextus* caſus eſt permutationis inter Rectores Eccleſiarum de bonis Eccleſiaſticis, quæ licitè fieri poteſt, iuxta textum expreſſum *in cap hoc ius porrectum, §.ſibi inuicem 10.quæſt.2.cap.1. de rebus Eccleſiæ non alienand. cap. ad quæſtionem, de rerum perm.* & ideò auctoritate Ordinaria poſſunt abſque Sedis Apoſt. beneplacito, & conſenſu permutare, vt reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ.74. in 1.edit.& reſolut.60.in 2.edit.* Permutatio bonorum Eccleſiæ an & quando valeat ſine beneplacito Sedis Apoſtol. Vide Rot. *deciſ.70 part.1. recentior.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. punct.15. §.3. n.7.*

56 Sic etiam † aſſenſum Apoſtol. non requiri in alienatione ab vna Eccleſia alteri Eccleſiæ facta tenent Triuiſan. *deciſ.56.part.2.* Aloyſ. Ricc. *d. praxi deciſ.38. in 1.edit. & reſolut.35. in 2.edit.* Nec obſtat

57 † textus *in cap.caſellat.10. quæſt.2. & in cap. ſine exceptione 12. quæſt.2. & in d.Extrauagant. Ambitioſæ*, quia procedunt tantùm in permutationibus faciendis cum ſæcularibus, ne bona Eccleſiæ profanis vſibus applicentur; & ita probat expreſsè textus *in d. Extrauagant. Ambitioſæ*, ibi, *profanis vſibus applicare, aut cum maximo illorum, aut diuini cultus detrimento exquiſitis mediis vſurpare præſumunt*; quæ verba cùm ſint proœmialia, cauſam finalem diſpoſitionis indicant, *l.fin.* & ibi Bart. *num.3. ff. de hæredib. inſtituend.* cum citatis *in bello de principiis vtriuſque iuris litt.P.n.56.* & cùm in permutationibus, quæ inter Rectores Eccleſiæ, fiunt, non transferatur dominium ad profanos vſus, ceſſat cauſa prohibitionis; & ceſſante cauſa prohibitionis, ceſſat & prohibitio, iuxta regul. *cap.cum ceſſante, de appellat.* & quæ Tiraquel. *in tract.ceſſante cauſa part.1.limitat.23.num.1.* In praxi verò ſeruari contrarium, cum in permutatione quoque requiratur Apoſtol. aſſenſus, dicit Aloyſ. Ricc. *d reſolut.60.in fine.& d.reſolut.35 in fine*, & me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.15. §.3. num.7.in fine.*

58 *Septimus* caſus eſt, quando ſumma alienandi neceſſitas inſtaret, & Papa de facili adiri non poſſet, & eſſet periculum in mora, vt pro alimonia pauperum, vrgente neceſſitate, pro redemptione captiuorum, *cap.gloria Epiſcopi.12. quæſt.2.* Abb. *in cap. fin. num.8.de Eccleſiaſt.ædific.* Rebuff. *d.compendio alienat. num.35.* Redoan. *q.13. n.13.cum ſequentibus, & q.9. num.51.& q.35.num.7. & 9.* Piaſec. *in d.praxi noua Epiſcop.dict.cap.5.num.32.verſic. eſſet item* Quarant. *d.verb.alienatio rerum Eccleſiaſt.n.42.* Vgol. *de poteſtate Epiſcopi c.14.§.7.num.5. verſic. tertia.* Giouag. *conſil.17.n.19.lib.2.* Bonacin. *de contract. diſp.3.q.8. punct.4.n.5.verſic.prima eſt*, Filliuc. *moral.qq.part.3.q.44.c.3.n.11.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuerſ. forenſ lib.1.c.105.n.55.*

59 *Octauus* caſus eſt de bonis relictis, & donatis Eccleſiæ, quæ eſt incapax retinendi etiam in communi, vt ſunt Fratres S. Franciſci de Obſeruantia, & Capuccini, de quibus mentionem facit Concil. Trid. *ſeſſ.25.de Regularibus c.3.* quæ quidem bona poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus, & pretium conuerti in Eccleſiæ neceſſitatem, Socin. *regul.110.num.3.* Dec. *in cap.in præſentia, num.69.de probat.* Quarant *d.verb. alienatio rerum Eccleſiaſt.num 41.verſic.ſexto*, Piaſec. *in praxi noua Epiſcop d.c.5.n.33.in fine verſic.relicta*, Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt.dec.56.in 1. edit. & reſolut.53. in 2. edit.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d punct.15.§.1.num.12.* Ratio eſt, quia bona iſta non ſunt Eccleſiæ incorporata, iuxta text. *in Clement.exiui, de verb.ſignific.* & in rebus Eccleſiæ nondum incorporatis non requiritur aſſenſus in earum alienationibus, Franch. *in c.2.in fin.de rebus Eccleſ.non alien.in 6.* Rebuff. *in d comp. alien.n.21.* Rol. *conſ.15.vol.1.* Limita in rebus pretioſis mobilibus, prout ſunt veſtes, Calices, & his ſimilia, quia ſunt Eccleſiæ incorporata, P. Emmann. Sà *d.verb.alienatio, in fine*, Aloyſ. Ricc. *d reſol.53.num.5.*

Regulares ipſorum bona alienare poſſunt ex pluribus priuilegiis ſibi conceſſis, per Leonem X. *in eius Bulla Romæ die 27.Nouembr.1519.* & per Clem. VII. *die 25.Febr.1531.* & per Greg XIII. *die 7. Septemb. 1572.* referunt Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.1.q 27.* Confect. *in ſua recollect priuilegiorum Mendicantiũ.* Specialiter Gregor. XIII. *in ſua Conſtitut.* incip. *Apoſtolicæ Sedis, de ann.1576. die 28. Decembris* indulſit Patribus Societatis IESV, vt bona locorum Præpoſiti Generalis, nulla ſuper hoc alia petita licentia à Sede Apoſtol. vel à loci Ordinario, referunt Fr. Emman. *in collect priuil pag.459.* Aloyſ. Ricc. *d.reſol. 53.num.3.& 4.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop.vbi proximè*, nouiſſimè Marcel. Vulpe *d. cap.6. num.27.* vbi refert huiuſmodi alienationes & permutationes de bonis Regularium eſſe faciendas cum infra ſcriptis conditionibus. *Primò* vt adſit legitima cauſa alienandi, vt ſi eſt emergens neceſſitas, vel euidens vtilitas Eccleſiæ, vel cauſa ſoluendi debita monaſterij, vel ſi fratres non poſſunt ſe ſuſtentare. *Secundò* vt præcedat tractatus inter Fratres, vel Moniales, & inter ſe diſcutiatur an magis expediat alienare vnã rẽ quàm aliam, vel ſi poſſent ſubuenire eorum neceſſitatibus, vel vtilitatibus abſque bonorum alienatione, iuxta *cap.nuper, de iis quæ fiunt à maiore parte Cap. & c.dudum de rebus Eccleſ.non alien.* *Tertiò*, vt concurrat conſenſus duarum partium ex tribus partibus Fratrum, ſeu Monialium illius Monaſterij, Domus, vel loci, cuius bona alienanda ſunt, & non ſufficit maior pars eorum. *Quartò* vt dicta alienatio à generali, vel Prouinciali Ordinum Regularium diligenter examinetur per duos, vel tres probos Viros, & non per ipſos Fratres examinatos, &c. 60

Verùm S. Concil. Trid. Cong. *ſub die 7. Septembr. 1624. iuſſu ſummi Pontif. Vrbani VIII. Religioſis cuiuſcumque Ordinis, & religionis, etiamſi alias ex peculiari priuilegio, & conſuetudine facultatem alienandi haberent, perpetuò interdicit omnium rerum, & bonorum immobilium, ac pretioſorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominiũ transfertur, cenſus perpetuos ſeu vitalitios, hypothecã, locationem, & conductionem vltra triennium, conceſſionem in feudum, vel emphyteuſim; præterquam in caſibus à Iure permiſſis: pœna autem alienantium præfata bona abſque licentia in ſcriptis ipſius S. Congreg. gratis concedenda, eſt priuatio ipſo facto vocis actiuæ & paſſiuæ, perpetua inhabilitas ad illa in poſterum obtinenda, ſublata etiã Generali, & protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate, & permanentibus in ſuo robore pœnis Conſtitutionum Apoſtol. & præſertim felicis recor. Pauli II.* quæ incip. *Ambitioſæ alienationes verò, & peccata, cenſus, hypothecas, locationes, conductiones, & conceſſiones quaſcunque contra huiuſmodi prohibitionem faciendas Sanctitatis ſua auctoritatẽ ip-*

ſo

so iure nullas, atque irritas decernit, &c. referunt Bonacin. *d.disp.*1.*q vnic.puncto* 1. Lezana *d.cap.*10.*n.*2. addit quod qui hoc modo accipit bona alienata à monasterio, non potest illa in conscientia retinere.

Quæri hîc opportunè potest, an Regulares indigentes victu, nec reperientes, qui credito illis tribuat, nec valentes consensum expectare Romani Pontif. possint absque dicto consensu, & absque incursu censurarum res pretiosas in pignus tradere, seu pecunias ad cambium sumere, si aliter eas non reperiant? Affirmatiuè respondent Megal. 2.*part.var.resol.* 113.*n.*3. Fr. Laurentius de Peirinis *in form.Reg.litt.* *A.c.*11.*n.*3. vbi fundamenta referunt, vide apud illos.

61 *Nonus* casus est, vbi rem restitutioni subiectam restitueret, exempli gratia, testator reliquit sua bona Ecclesiæ, hac adiecta conditione, vt post aliquod tempus alteri restitueret, eo tempore elapso sine alia necessitate restituere ipsa potest conditione adimpleta, argumento *l.*1.*&* 3.*C.quando dec.opus non est*, Quaranta *d.verb.alienatio rerum Eccles.n.*45.*lim.*16. Vgolin. *d.cap.*14.§.7.*num* 5.*in fine*, me citato Castr. Palao *d.punct.*15.§.2.*num.*14.

62 *Decimus* casus est pro remuneratione meritorum, quia ad hoc potest Prælatus Ecclesiæ res alienare, gloss. *verb.de familia in cap.consensus* 3.*de rebus Ecclesiæ non alien.* Tiraquel. *in l.si vnquam, verb.donatione largitus n.*27. Magon. *Flor.dec* 64.*n.*41. latè Camill. Borrell. *in summa omnium dec.tit.*15.*à n.*12. vbi *n.*13. declarat procedere quando donarentur mobilia, & *n.*14. dummodo Prælatus renunciationis metas, & limites non accederet.

63 *Vndecimus* casus est, vbi transactio fit super aliqua re, cuius possessio non sit penes Ecclesiam, Rebuff. *dict.compendio alienat.num.* 21. Quaranta *d verb.alienatio rerum Eccles. num.*43.*limit.*12. Si tamen per transactionem Ecclesia rem relaxaret, in cuius possessione existebat, tunc requiruntur solemnitates, quia vera est alienatio, Quaranta *vbi suprà num.*20. Sesse *Aragoniæ dec.*121.*n.*12. Rota apud Marchesi. *de commission p.*1.*pag.*112.& me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d punct.*15.§.3.*num.*2 quia solemnitates, & iusta causa requiruntur in transactionibus rerum Ecclesiæ, prout in aliis alienationibus rerum illius, Feder. de Senis *consil.*94. Aym. *consil.*323.*num.*1. Caputaq. *dec.*109.*p.*1.*&* *dec.*318.*part.*3. Duran. *dec.*458. *num.*2.*part.*2.

64 *Duodecimus* casus est in remissione caducitatis emphyteusæ Ecclesiæ, quam potest solus Prælatus, seu Rector facere, Ias. *in l.legatum, num.*18 *ff.de legatis* 1. Quarant. *d verb.alienatio rerum Ecclesiæ n.*44.*lim.*13. Clar. *in §.emphyteusis q.*10.*vers. sed nunquid*, Capyc. *dec.*18.*n.*10. Vgolin. *d. c.*14.§.7. *n* 5.*vers. quinto, in fine.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d.punct.*15.§ 3.

65 *num* 4. Et ideò † emphyteuta excusatur à commisso, si Prælatus, etiam solus, absque Capitulo recipiat pensiones post commissum decursas, ad quod plures refert Doctores; Cened. *ad Decretal.collect.*144.*n.*77. quibus adde Burg. de Pace *consil.*44.*n.*15. Menoch. *de præsumpt.lib.*13. *quæst.*112.*n* 17. *&* *consil.*79.*n.*7. *cum sequentibus.* Gam. *Lusitaniæ dec.*268.*n.*4. Mascard. *de probat.conclus.*252.*num.*12. Cald. Pereira *in l.si curatorem.verb.vel aduersarij dolo n.*82. Sanch. *de matr. lib.*6.*disp.*4.*num.*13. Cardin. Mantic. *de tacitis & ambiguis conuent.lib.*22.*tit.*33. *à num.*13. Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles.dec.*135.*in prima edit.& resolut.*118. *in secunda edit.* quamuis caducitatem à solo Prælato sine Capitulo non committi asserat. Bonacos. *tom.*1. *commun.opin lib.*2.*tit.*2.*num.*64.*pag.*158.

66 Pro regula in hac materia habebimus, sine licentia Romani Pontificis Ecclesiæ bona alienari non posse, exceptis casibus supra positis, & si ediscere volueris casibus, quibus Ecclesiæ res inconsulto Romano Pont. alienari non possunt, consule Quarantam *d.verb.alienatio rerum Eccles.à n.*15. & Aloys. Ricc. *in d.praxi decis.*1. *cum multis sequentibus*, ac cæteros in principio huius *alleg.* citatos. Vtrùm autem successor teneatur ratam habere alienationem à prædecessore indebitè factam, quando Ecclesiam reliquit; Vide infrà, *alleg.*115.

Bona mensæ Episcopalis sunt, quæ principaliter ad illius sustentationem sunt deputata, & nullum alium Rectorem habent, præterquam ipsum Episcopum, gloss. *verb ad mensam, in Clem.* 1.*de excess. Præl.* Innoc. *c.vt super.de rebus Eccl.non alien.* vbi Abb. *n.*9. 67
Item etiam † de mensa Ecclesiæ dicuntur ea bona quæ perpetuò vnita fuerunt Ecclesiæ, atque ita, quæ nunquam alteri ab Ecclesia post à se quæsitum dominium, cõcessa fuerunt; vel quæ ad eam reuersa, vel ei incorporata sunt. Menoch. *de a: bit. casu* 433.*à n.*2. *&* *consil.*79.*n.*10 *&* 11. Et ea, quæ sunt de mensa Ecclesiæ, Prælatus alienare non potest, Men. *d.casu* 433. *n.*1. † Nec emphyteusim perpetuam concedere. Menoch. *d.consil.*79.*à num.* 1. † In alienatione bonorum mensæ Episcopalis separatæ à mensa Capitulari vltra Apostolicum assensum, requiritur Capituli assensus, per gloss. *verb.defensore, in fin in c.*8.*de rebus Eccl. non alien lib.*6. vbi Gemin. *n.*7. & Franch. *n.*10. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccl.dec.*54.*in* 1.*edit.& res.* 51.*in* 2 *edit.* & fuit resolutum per Rot. Rom. *in Auximana bonorum* 1. *Febr.*1581. coram *Cardin. Seraph.* est inter eius decisiones impressas *dec.*443.*lib.*1. vbi declaratur huiusmodi consensum magis solemnitatem, quàm substantiam respicere. Illud in hac materia est animaduertendum quod si fuerit donata, aut legata res aliqua Ecclesiæ cum expressa conditione, vt possit illam Ecclesiam ad eius libitum alienare, adhuc oportet impetrari assensus Apostolicus non obstante voluntate testatoris, vel donatoris, vt possit alienari quæ tanquam illicita non est seruanda, *cap. tua*, & ibi Couar. *n.*6.*de test.* Marc. Vulpe *d.c.*6.*n.*35. 68 69 70

De stylo, & obseruantia Curiæ Romanæ, concessio assensus Apostolici super alienationibus rerum Ecclesiæ non indulgetur, nisi prænia delegatione Summi Pontificis in personam aliquorum in Dignitate Ecclesiastica constitutorum, qui videant an concessiones cedant in euidentem Ecclesiæ vtilitatem: & si ita apparuerit, illas confirmet, aliàs non; & viso quòd tendunt in euidentem Ecclesiæ vtilitatem, interponit decretum, & nomine Sedis Apostol. tanquam delegatus ab illa, præstat assensum; Aloys. Ricc *in praxi rerum fori Eccles.decis.*94.*in prima edit.* *&* *resol.*80. *in secunda edit.* Quandoque solent fieri alienationes rerum Ecclesiæ ante beneplacitum obtentum, sed eo expressè sic reseruato, *Saluo tamen semper Sanctissimi D.nostri beneplacito*, eo adhuc non impetrato alienationes factæ nullum producunt effectum, Mohed. *decis.*1.*de simon.* Caputaq *decis.*205. *num.*3 *part.*1. Seraph *decis.*805.*num.*8. Durand. *d.decis.*458.*n.*4. Rota *decis.*624.*n.*12.*p.*2 *recent.* & alienantes possunt pœnitere, & ab alienatione, concordia, vt transactione recedere, *cap.intellecto*, vbi gloss *verb. Regni sui, de iureiur c.presbyterorum*, & *ibi* etiam gloss. *in verb. alienator, de rebus Eccles. non alienan.* Maresc. *lib.*1.*var.resol.cap.*14.*num.*1.*cum seqq.* Rot. *d.dec.*624. *n.*12. Duran. *d.dec.*458.*n* 6. 71

Quæritur modò an prædictus assensus Apostol. ex temporis diuturnitate præsumatur? In qua quæstione illa receptior est sententia, quòd ex cursu triginta annorum cum obseruantia præsumatur, vt resolutum fuit in Rota *decis.*170. *diuers. volum.*2. & 72

& decis.237.lib.2. & in Romana domus de tribus montib.29.Octob.1582. coram Illustr.Aldobrand. postea Clem.VIII. & in causa Messan. pœnitentiarum, 28. Iunij 1582.coram Blanchetto,& in Romana Casalis 7. Iunij 1591. coram Gipsio, quas citat Aloys.Ricc. d. praxi decis.32.in vtraque edit.& in aliis causis,vt per Put.decis.365.num.4 lib.2. Seraph. decis.792.num.1. & 677. num.1. & decis.1080.num.7.& decis.1218. num.1. Gregor.XV. decis.343.num.1.4.& 5.Coccin. decis.32.num.16.& decis.301.n.2.& 3.Stephan.Gratian. discept.forens.tom.5.cap.867.num.50.& c.895. num.17.& decis.150.num.4. Nicol.Garc. de benefic. part.12.cap.2.n.179.vers.in qua, & n.180. Homobon.de bonis de exam. Eccles.part.2.tract 9.cap.22. quæst.66.suppos.2.vers excipitur, me citato in hoc loco Ciarlin. contr.forens.lib.1.cap.39.à princ. & præcipuè num.4. Quaranta d.verb.alienatio rerum Ecclesiasticarum, n.46. vbi in vers. non immerito, dicit prædictum tempus triginta,vel quadraginta annorum non intelligi currere viuente illo Prælato,seu Rectore,qui fecit alienationem;immò neque post mortem illius, nisi data scientia,& patientia cuiuslibet Rectoris,seu Prælati successoris.Ratio principalis resolutionis illa est, quia † ex longissimo temporis cursu omnia solemniter interuenisse præsumuntur,Mich.Grass. t.1. commun.opin.lib.4.tit.4.num.348.pag.511. Surd. decis.231.n.19. Flores de Mena variar.lib.3. quæst.23. num.40.& 89. Auendan.ad l.42.Tauri gloss.2.num.7. Mench. illust.c.63.num.1.Mascard.de probat.concl.75. num.14.& concl.1316.num.3.Gamb. decis.49.n.3 & decis.83 n.2.& decis.325.n.3. Brunor. à Sole in locis comm.verb.solemnitas,3. Nisi ex inspectione instrumenti appareat solemnitatem non interuenisse,Bellacomb. tom.2.comm lib.7.tit.14.num.219. Menoch. de præsumpt.lib.3.quæst.132.n.79.Mascard,conc.1140. à num.25.& concl.1316.à num.33.Peregr.de iure fisci lib.6.tit 8.num.25. Steph.Gratian. discept.forens.capite 268.n.4. Valasc. cons.162.n.20. Cald. Pereira de empt.cap.34.n.40.

ALLEGATIO XCVI.

Episcopus monitoria pro rebus deperditis inueniendis sub pœna excommunicationis quando concedere possit?

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatione magna circumspectione vtendum.*
2 *Excommunicationes.diebus festis,exceptis insignioribus,publicari possunt,* & num.43.
3 *Excōmunicationes pro rebus deperditis inueniendis à nemine concedi possunt,preterquā ab Episcopo.*
4 *Excommunicationum monitiones si deneget Episcopus, licet parti appellare ad Metropolitanum.*
5 *Appellari potest à commissis arbitrio iudicis, si partem lædit, aut grauat.*
6 *Vicarius generalis Episcopi an possit dare excommunicationes pro rebus deperditis prætextu generalis commissionis? quæstio dubia, & resoluitur* numer.7 & 8.
9 *Vicarius foraneus excommunicationes pro rebus deperditis concedere non potest.*
10 *Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante,excommunicationes pro rebus deperditis cōcedere potest,*
11 *Legatus à latere,& Nūcius Apostolicus excommunicationes pro rebus deperditis concedere possunt.*
12 *Inferiores Ordinarij etiam exempti,& immediatè Sedi Apost.subiecti,non possunt excommunicationes pro rebus deperditis dare.*
13 *Prælati Regulares in subditos excommunicationes pro rebus deperditis dirigere non possunt.*
14 *Excommunicationes pro rebus deperditis dantur in subsidium,deficiente scilicet alia probatione.*
15 *Excōmunicationes pro rebus deperditis non sunt concedendæ,quoties quis coram competenti iudice ob iudicia,quæ sunt contra reum.procedere potest.*
16 *Testes si non sunt citati, conceduntur monitoria si est datus terminus in causa.*
17 *Monitoria concedi possunt aduersus testes non cognitos alicuius negotij veritatem scientes, vel notos, si veritatis testimonium ferre renuant.*
18 *Praxis concedendi monitoria aduersus testes alicuius negotij veritatem scientes, refertur.*
19 *Monitoria excommunicationum pro rebus deperditis instante parte, & officium iudicis implorante conceduntur.*
20 *Excommunicatus, vel notorius peccator non potest instare pro concessione monitorij excommunicationis pro rebus perditis.*
21 *Monitoria huiusmodi instante indice laico concedi possunt modo ea imploret à iudice Ecclesiastico, non tamen iubeat.*
22 *Mandatum speciale requiritur ad obtinenda monitoria excommunicationum pro rebus deperditis.*
23 *Monitoria huiusmodi quando iudex Ecclesiasticus promulgare possit nemine petente,ostenditur.*
24 *Monitoria huiusmodi sunt concedenda illi, cuius interest, non tamen aliis.*
25 *Monitoria huiusmodi non sunt concedenda quando certæ sunt personæ.*
26 *Monitoria huiusmodi pro qualibet parua re decerni non debent.*
27 *Monitoria debent continere expressionem rei deperditæ,& eius valoris,nisi fiant pro Ecclesiis, & locis piis,communitatibus, &c.*
28 *Excommunicatio pro furto,seu rebus subtractis,non ligat communiter,nisi illos qui mortaliter furtum fecerunt.*
29 *Excommunicatio pro furto à pluribus dato, potest publicari, quamuis eorum singuli parum acceperint.*
30 *Monitoria pro qua summa in Curia Romana, & Neapol.concedantur? ostenditur.*
31 *Montioria non sunt concedenda contra habentem pro se rem iudicatam.*
32 *Monitoria hæc in criminalibus non conceduntur.*
33 *Monitoria non conceduntur si sint infamatoria alicuius particularis personæ.*
34 *Testes, qui monitoriis excommunicationis impulsi veniunt testimonium veritatis dicturi, quomodo iurent? ostenditur.*
35 *Testis qui monitoriis excommunicat.impulsi veniunt testimonium veritatis dicturi,tenentur in scriptis reuelare, & propalare quicquid sit.*
36 *Testibus fides non adhibetur in his,quæ excitati litteris monitorialibus deposuerunt in Curia Ecclesiastica.*
37 *Citatio partis non requiritur in concessione monitorialis excommunicationis.*
38 *Monitoria hæc concedi possunt tam ante cœptam litem,quam ea pendente,dum probationem terminus non elabitur.*
39 *Executio facta non seruato ordine dato*, in l.à diuo Pio,§.in venditione,ff.de re iud. *non subiacet nullitati.*
40 *Monitoria quomodo concedenda, & quæ prauenire debent, ostenditur.*

41 *Epi*

41 *Episcopus tanquam delegatus Sedis Apostol. procedit in monitoriis vigore* significauit *expeditis à Summo Pont.*

42 *Executor monitorialium Papalium an possit absoluere ab excommunicatione postquam paruit ei, qui in eam incidit, ostenditur.*

44 *Denuntiare aut restituere vt monitorij, qui non curarunt, possunt declarari ob contumatiam, in excommunicationem incurrisse.*

45 *Monitory vi nemo tenetur seipsum patefacere aut denuntiare.*

46 *Infamare se nemo debet.*

47 *Restituere non tenetur vi monitorij, qui effectus est impotens ad restituendum.*

48 *Restituere non posse commodè dicitur ille, vbi restituendo damnum altioris ordinis subiret vel vitæ vel famæ.*

49 *Restituere rem vi monitorij non tenetur ille, qui eam retinet in compensationem iustam; quod quomodo intelligi debeat, ibi declaratur.*

50 *Scripturas habens an vi monitorij teneatur illas exhibere, vel reuelare, quoties exhibendo, vel reuelando damnum pateretur; ostenditur.*

51 *Reuelare non tenentur vi monitory scientes, quando id quod sciunt saltem vno teste probare non possunt, quod qualiter intelligi debeat, declaratur ibi.*

52 *Reuelare vi monitorij non tenentur, qui de iure compelli non possunt ad testificandum.*

53 *Parentes non possunt esse testes in causis filiorum, de quibus filiis intelligatur, ibi declaratur.*

54 *Filij spirituales ex vi monitory tenentur denuntiare patrem spiritualem.*

55 *Filij possunt esse testes contra patres spirituales.*

56 *Hæreticum patrem reuelare tenentur filij.*

57 *Patrem læsæ maiestatis crimen committentem tenetur filius denuntiare.*

58 *Blasphemum patrem tenetur filius denuntiare.*

59 *Vxor non tenetur maritum vi matrimonij denuntiare.*

60 *Socer an possit esse testis in causa generi, vel è contra; ostenditur.*

61 *Frater pro fratre testis esse non potest.*

62 *Inhabiles ad testimonium ferendum vi monitorij tenentur reuelare.*

63 *Reuelare vi edicti nemo cogi potest id quod nouit sub secreto naturali.*

64 *Confessarius vi monitorij non tenetur reuelare, ea quæ in Confessione audiuit.*

65 *Reuelare vi monitorij non obligantur medici, procuratores, vel aduocati secreta infirmorum, clientum, &c.*

66 *Denuntiare nemo tenetur, quæ non verè & realiter scit.*

67 *Reuelare nemo tenetur vi edicti, quæ audiuit à personis ignotis, vel à persona nihil certum sciente.*

68 *Denuntiare an teneantur, qui audiuit delictum ab eo, qui iam denuntiauit, ostenditur.*

69 *Denuntiare nullus tenetur emendatum vel emendandum ante correctionem fraternam, quod qualiter intelligi debeat, ibi declaratur.*

70 *Denuntiare nemo tenetur quando probabiliter timet ex reuelatione sibi graue damnum imminere.*

71 *Denunciare nullus tenetur nisi quos pars vel iudex intendit ligare.*

72 *Denuntiare quando quis teneatur iustum compensatorem; ostenditur.*

73 *Denuntiare ratione monitorij nullus tenetur quando tempore publicationis degebat extra territorium Episcopi denuntiantis.*

73 *Superior non potest suis censuris subditos extra diœcesim existentes ligare.*

75 *Terminus in edicto propositus ad denuntiandum, non apponitur ad finiendam obligationem denuntiandi, sed ad eam solicitandam.*

76 *Non denuntians intra tempus præscriptum in edicto, tenetur elapso eo tempore denuntiare.*

77 *Terminus in monitorio præfixus an prorogari possit?*

78 *Monitoria hæc non dicuntur statuta, sed mandata generalia.*

79 *Impotentes ad restituendum non tenentur denuntiare.*

80 *Monachi, & fratres Regulares scientes rem de qua in monitorio, si non reuelant, non sunt excommunicati.*

81 *Denuntiare non tenetur, qui rem habet sibi debitam cum sint creditores ipsi anteriores.*

82 *Denuntiare non tenetur vi monitorij, qui rite rem præscripsit.*

83 *Denuntiare non tenentur, qui bona fide rem alienam pretio numerato emit a latrone, negata, aut non sperata refusione.*

84 *Admonitio Auctoris pro his monitoriis concedendis.*

85 *Doctores referuntur, qui de monitoriis Ecclesiasticis agunt.*

VONIAM Ecclesia Catholica Ecclesiasticas censuras, non ad animarum interitum, sed ad medecinam adinuenit, & exercet, & omnibus patet excommunicationis gladium neruum esse Ecclesiasticæ disciplinæ; ideo huiusmodi gladio nonnisi in grauissimis causis vtendum, sobriéque, & magna circumspectione adhibita exercendum est, cum experientia doceat eam, si temere, aut leuibus ex causis, & rebus incutiatur, magis contemni, quàm formidari, & perniciem potius parere, quàm salutem, Concilium Trid. *sess.25. de reformat. capite 3. in princ.* referunt Azor *institut. moral. parte 1. libro 12. cap. 18. quæstio. 60.* Aloys. Ricceus *in praxi rerum fori Ecclesiast. dicto capite 464. in 1. edit. & resol. 438. num. 1. in 2. edit.* Couarr. *in initio capitis alma, sub numer.* 10. *de sententia excomm. libro 6.* Quaranta *in summa bullarij, verb. Concilium prouinciale, versic. trigesimo sexto, in fine*, nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Ecclesiast. c. 2. n. 1.* Quamuis enim Ecclesia voluit sententiam excommunicationis etiam iniustam esse timendam, vt homo cresceret per obedientium meritum, parendo iniustæ sententiæ; vel ea ratione vt Clauis Ecclesiæ in maiori obedientia habeatur dum timent Fideles etiam iniustas sententias; nihilominus non debent Iudices sententiam excommunicationis quã maturitate proferre, aliàs vltra condemnationem, ad damna & expensas, & suspensionem sunt grauiter puniendi, vt pœna docente discant quàm graue sit sententias excommunicationum sinè maturitate proferre, vt notabiliter dicit textus *in capite in fine, de sent. excommun. lib. 6.* nouissime Laurent. de Franchis *de controu. inter Episcopos & Regulares q. 10. pag. 323.* 1

Monitoria huiusmodi, licet diebus festis concedi, & publicari possint, in certis tamen insignioribus diebus, scilicet Natiuitatis Domini, Paschatis, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, & sanctissimi Corporis Christi, proferri non debent; his enim, teste Lazzario *de monit. sect. prima, quæstio. 19. numero 4.* neque monitiones nisi fieri, neque excommunicatio prõmulgari debet: me citato *in hoc loco* nouissimè Theophil. Raynaudus *de monitoriis ecclesiast. ad extorquendam restitutionem, aut reuelationem, parte 1. capite 1. quæsito 13. ante fin.* quamuis Sayrus *de censuris lib. 1. cap. 14. numer. 10.* existimet excommunicationem, & quin denuncia- 2

tionem illis diebus fieri posse, vbi causæ cognitio non est necessaria; & vide latiùs *n.43.*

3 Excommunicationes illæ, quæ monitionibus præmissis ad finem reuelationis, aut pro deperditis, seu subtractis rebus fieri solent, à nemine prorsus concedi possunt, præterquam ab Episcopo, & tunc non alias, quàm ex re non vulgari, causaque diligenter, ac magna maturitate per ipsum Episcopum examinata; Concil. Trid. *d. cap. 3.* referunt Sbroz *de Vicario Episcopi, part. 2. quæst. 171. num. 1.* Vgolin. *de potestate Episcopi. cap. 45. in princ. num. 1.* Campan. *in diuers. Iuris Canonici rubr. 11. cap. 15. num. 103. & 104.* Quaranta *in summa Bullarij, verb. excommunicatio, ad finem reuelat. in princ.* Marc. Anton. Genuens. *in practic. Archiepiscop. Neapol. cap. 1. num. 3.* nouissimè Theoph. Raynaud. *d. tract. de monitor. eccles. part. 1. c. 1. quæs. 3. & 4.* vbi quæ censeri debeat res non vulgaris, & habetur in Bulla Pij Quinti in hæc verba: *Sanctissimus in Christo Pater & D. N. Pius diuina prouidentia PP. V. volens super expeditione mandatorum, quæ fiunt in forma* significauit, *pro rerum subtractarum, aut deperditarum restitutione, seu illarum, & aliàs subtrahentium reuelatione modum, & formam statuere (manente in aliis reformatione officij Correctoris litterarum contradictarum à Sanctitate sua edita) præsenti, quod perpetuo obseruari vult, scripto ordinat, vt mandata pro restitutione, seu reuelatione, huiusmodi dentur (modo super illis supplicationibus in præsentia Suæ Sanctitatis signata fuerint) ad eorum duntaxat instantiam, quorum ciuiliter interest. Quæ supplicationes rem ipsam, de qua agitur, reique valorem nominatim in specie exprimant, nisi forte sint pro Ecclesiis, locis piis, Communitatibus, Vniuersitatibus, Collegiis, aut Vniuersalibus successoribus, quos verisimile est certam rerum notitiam non habere, tunc etenim hac ipsa personarum qualitate expressa, ita demum ferri poterit quædam in genere designatio rerum, si designatio neque nimis vaga, & incerta, atque adeo inuerisimilis sit, & tamen ostendat res ipsas (id quod præcipuè in omnibus attendendum est) minime vulgares existere. Committantur autem Episcopo Ordinario loci, vel eius Vicario in spiritualibus generali sub hac forma verborum, quæ est ex Concilio Tridentino, videlicet, si causa diligenter, & magna maturitate examinata per ipsum, pro rei, loci, temporis, & personæ qualitatibus sibi pro sua conscientia videbitur expedire, decernens irritum,* &c. Hæc Pius V. Ex quibus etiam probatur Episcopos delegatos esse pro executione litterarum monitorialium auctoritate Apostolica concessarum, quæ executioni mandari non debent, nisi prius Episcopus vti Apost. Sedis delegatus summatim cognoscat an subreptitiæ, obreptitiæve sint, Concil. Trident. *sess. 22. de reform. cap. 5.* Vtrùm ille, qui monitorio feritur, debeat esse subditus Episcopi monitorium ferentis? Vide Theophil. Rainaud. *d. p. 1. c. 1. q. 9.*

4 Si Episcopus huiusmodi monitiones excommunicationum, quæ fiunt ad finem reuelationis, deneget, licitum est parti appellare ad Metropolitanum, quamuis resideat in eius arbitrio illas concedere, per Concil. Trident. *d. cap. 3.* & ita practicari asserit Prosper de Augustino *in addit. ad Quarantam in summa Bullarij, verb. Archiepiscopi auctoritas, auctor. 19. in fine,* Marta *de iurisd. part. 2. cap. 4. num. 4.* me citato *in hoc loco* Escouar. *in tractatib. selectiss. tract. 2. part. 2. q. 2. §. 3. num. 123.* Raynaud. *dict. part. 1. cap. 1. quæs. 9.*
5 *in princ.* à † commissis enim arbitrio iudicis, si partem lædit, aut grauat, appellari potest, gloss. *in cap. super his, de accusat. & in c. Romana, §. quod si obijciantur, verb. minus legitima, de appellat. in 6.* Quaranta *d. verb. Archiepiscopi auctoritas, auctor. 18. sub num. 18. versic. item si Papa.* Et etiam lite pendente litteræ monitoriales absque vitio attentatorum concedi possunt ab Episcopo, nisi sit inhibitus, Marc. Anton. *variarum resol. lib. 1. resol. fin. casu 36.* Escouar me citato *in hoc loco d. §. 3. n. 62.*

Vtrum Vicarius præfatas monitiones ad finem reuelationis dare possit? non exiguum videtur dubium, 6
in quo Ego negatiuam partem libenter amplector, prætextu enim generalis commissionis, & absque speciali facultate, seu licentia Episcopi, eas non potest Vicarius decernere: & ita tenent Vgolin. *dict. cap. 45. in princip. vers. secundo,* Campan. *dict. cap. 15. num. 105.* Narbona *de appellat. à Vicario ad Episcopum, parte 1. num. 205.* nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Eccles. cap. 2. num. 4.* Sayr. *in claui Regia lib. 9. c. 15. num. 21.* me citato *in hoc loco* nouissimè Theoph. Raynaud. *d. part. 1. capite 1. quæsito 10. vers. hæc cum rata, &* constat ex Concil. Trident. *d. c. 3.* vbi à nemine præterquam ab Episcopo decernenda statuit; & quia verba illa taxatiua Concilij (à nemine prorsus, præterquam ab Episcopo decernantur) excludere videbantur alium non Episcopum, ideo *Sacra Congregat.* nostram quæstionem, & hoc dubium resoluens, in hæc verba censuit. *Vicarius generalis, & ad id facultatem habens ab Episcopo, potest sine praua cognitione facta ab ipsomet Episcopo excommunicationes ad finem reuelationis pro rebus deperditis decernere, dum tamen ipse Vicarius causæ cognitionem adhibeat.* Sed alij dubitabant ex illis verbis, *à nemine prorsus,* præterquam ab Episcopo, quia taxatiua alios excludunt. *Congregatio iterum sub die 25. Februarij 1583. primam firmauit resolutionem,* Iterum *in d. c. 3.* declaratio ait, *præterquam ab Episcopo, vel vicario ex speciali mandato, & non aliàs,* per eadem verba Narbona *d. loco*

Affirmatiuam nihilominus opinionem, immo 7
Vicarium ex generali cõmissione huiusmodi excommunicationes, seu monitoriales litteras decernere posse docuerunt, stante Concilio, Frechil. *de excommunic. par. 2. art. 2. num. 5.* me citato *in hoc loco* Escouar. *in tractatib. selectiss. tract. 2. p. 2. q. 2. §. 3. num. 54.* Fr. Emman. *in summ. tom. 1. cap. 79. num. 2.* Henriq. *in summ. lib. 13. cap. 17. §. 4.* Sbroz *de Vicario Episcopal. 2. q. 171. num. 2.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 11. num. 8.* Zerola *in praxi Episcop. part. 1. verb. Vicarius, num. 17.* Soar. *tom. 5. disp. 20. sect. 1. numer. 2.* Sayr. sibi contrarius *de censuris lib. 1. cap. 9. num. 33. versic. primum est,* Auil. *eodem tract. part. 2. cap. 5. disp. 2. dub. 3.* Cur. Philip. *part. 3. §. 2. n. 29.* Stephan. Gratian. *dec. 97. à num. 14.* Iacob. de Graffiis *tom. 1. cons. 6. de sentent. excommun.* Sanch. *de matrim. lib. 3. disp. 29. quæst. 2. num. 16.* Lazar. *de monitor. sect. 1. quæst. 6. à numero 1.* Francisc. Léo *in thesauro fori Eccles. part. 3. c. 7. num. 17.* Costa *de facti scientia, & ignorantia cent. 2. d. 55. num. 1. tom. 1.* Filliuc. *tom. 1. tract. 14. cap. 1. num. 2.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici dec. 270. in prima edit. & resol. 235. num. 4. in secunda edit.* nouissimè Doctor. Ioannes Machado indefessi studij vir, *vel perfecto Confessor y Cura de Almas lib. 1. part. 3. tract. 7. docum. 2. num. 1. in fine,* Nicol. Garcia *de benefic. part. 5. cap. 8. num. 94.* qui alios citat, & in eius confirmationem adducit triplicem *Sacræ Congregat. Cardinalium declarationem super d. cap. Concilij Trid.* quarum prima hæc verba continet. *Vicarius Episcopi potest concedere litteras monitoriales, quibus in præsenti decreto,* Secunda verò sic ait. *Vicarius generalis Episcopi potest has excõmunicationes decernere adhibita causæ cognitione, nec indiget speciali mandato Episcopi.* Tertiæ quidem hæc series est. *Stante has declaratione quærebatur an eadem potestas competat Vicario Capituli Sede vacante? Congregat. censuit affirmatiuè, quia ad Capitulum transeunt ea quæ sunt iurisdictionis necessariæ, vt est excommunicatio,* &c. Nituntur præcitati Doctores in respondendo supradictis declarationibus pro negatiua opinione adductis

ductis, & Gutierr. *d. loco* verba illa primæ declarat, *ad id facultatem habens ab Episcopo*, referendum esse dicit ad potestatem generalem Vicarij. Sed huiusmodi interpretatio nequaquam sustineri potest; nam illud, satis explicitum erat illis verbis, *Vicarium generalem*, cum non aliàs generalis nuncupari possit, quam si potestatem generalem haberet: ergo credendum non est potestatem, quam Vicarium habere Concilij Congreg. requirit, generalem esse, sed peculiarem potius, & specialem. Aliter tamen respondet Auila *d. loco* prædicta declarationis verba ad distinctam personam, quàm Vicarium generalem spectare; quasi sensus sit, vt alius quàm Vicarius generalis monitoriales litteras absque speciali Episcopi facultate haud quaquam decernere possit; nam alioquin coniunctio illa, *&*, esset superflua, nisi diuersas personas coniungeret, cum illius ea sit natura, vt diuersitatem copulatorum demonstret, Ego ipse *in meis Remiss. de diction. dict.* 93. *num.* 2. Diuersimodè tamen Garc. *d. loco num.* 98. prædicta verba interpretatur, siquidem existimat posita fuisse ad excludendum Vicarium generalem habentem in hoc facultatem limitatam, seu ablatam ab Episcopo, qui non potest has excommunicationes decernere, qui etiam secundæ declarationi, quæ vigere videtur, nihil respondet, sed tantum *num. sequenti* certam non esse affirmat.

8 Quare *prima* opinio ab aliorum cauillationibus liberata bono nititur fundamento, & prædictis declarationibus sic defensis in medium prodit, quia tamen aliæ extant pro *secunda*: propter quas quid certum insectari debeat arduum est inuestigare; sanius credidi alia noua declaratione indigere, quæ inter prædictas falcem mitteret. Interim tamen minimè nos deterret magna Doctorum copia, quos pro secunda sententia suprà citauimus, quia cùm glossæ & Doctorum opiniones debeant intelligi & limitari secundum iura per eos allegata, Mandos. *ad reg.* 5. *Cancell. quæst.* 5. *numero* 7. Roland. à Valle *cons.* 54. *num.* 21. *lib.* 4. Mascard. *de probat. conclus.* 488. *per tot.* Valenzuel. *tom.* 1. *cons.* 18. *n.* 52. Tiber. Decian. *resp.* 6. *num.* 33. *& resp.* 41. *num.* 83. *volum.* 1. *& resp.* 32. *num.* 99. *vol.* 3. Salgad. *de potest. Reg. part.* 1. *cap.* 1. *prælect.* 5. *à num.* 271. *vsque ad num.* 276. si ea non bene adaptantur ad casum, vel non probant intentum, nihil refert quod innitantur Doctorum sententia, tunc enim opinione laboramus, non re, vt inquit Seneca quem citat Roderic. Xuar. *alleg.* 35. *num.* 6. Vnde opinio probabilior dicitur, quæ fortioribus fundamentis innititur, vt tenet Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 5. qui ad propositum *ibidem num.* 9. ait quòd non dicitur communis Auctorum numero, qui propriorum vestigia instar auium sequentes nulla discussione præmissa eam affirmant, sed Communis dicitur si pauciores Doctores habeat, qui vtriusque partis rationibus discussis, & perpensis illam affirmat; idem dicit *de matrimon. lib.* 3. *disp*.... *quæst.* 44. *num.* 1. citans Menoch. *de præsumpt. lib.* 2. *præsumpt.* 71. *num* 39. Nam aliquando Doctores sequuntur alium tanquam aues, & oues, Dec. *cons.* 48. *in fine*, Menoch. *consil.* 37. *num.* 171. *lib.* 1. Fab. Turrer. *in tract. de effect. lib. clausul. codicil. quæst.* 4. *effectu* 4. *vers. hæc opinio*, Ioan. Maria Corac. *in tract. de commun. Doctorum opinione in præfat. num.* 4. optimè Seneca *in cap.* 1. *de vita beata*; sic ait. *Nihil enim magis præstandum est quàm ne pecorum ritu sequamur antecedentium gregem, pergentes non qua eundum est, sed qua itur; atqui nulla res nos maioribus malis implicat, quàm quod ad rumorem componimur, optima ratio ea, quæ magno assensu recepta sunt, quorumque exempla nobis multa sunt, nec ad rationem, sed ad similitudinem viuimus. Inde ista tanta coacernatio aliorum supra alios ruentium. Quod in strage hominum magna euenit cum ipse se populus premit, nemo ita cadit, vt non alium in se attrahat; primi exitio sequentibus sunt: hoc in omni vita accidere, videas licet: nemo sibi tantum errat, sed alij erroris causa & auctor est. Nocet enim applicari antecedentibus & dum vnusquisque mauult credere, quam iudicare, nunquam de vita iudicatur, semper creditur: versatque nos, & præcipitat traditus per manus error, alienisque perimus exemplis.*

Vicarium foraneum huiusmodi monitoria concedere non posse resoluunt Lazzar. *d. tract. de monitor. sect.* 2. *quæst.* 5. *num.* 9. Vgol. *d. cap.* 45. *in princip. vers. excipiuntur*, Ricc. *resol.* 235. *in fine*, nouissimè me citato *in hoc loco* Escob. *d.* §. 3. *num.* 56. Posse tamen ei delegari ab Episcopo specialiter & expresse, & non nisi circumspectis viris dicit decisum Galerr. *in margarita casuum conscientiæ, verbi littera*, 2. 9

Vicarius verò generalis à Capitulo electus Sede vacante eadem concedere non impeditur; quia ad Capitulum transeunt omnia, quæ sunt iurisdictionis necessariæ, vt est excommunicationis promulgandæ facultas, Marc. *de iurisd. part.* 3. *c.* 4. *n.* 53. Franc. Leo *d. c.* 7. *n.* 18. Ricc. *resol.* 235. *n.* 5. Campan. *d. c.* 15. *n.* 106. Volun. *d. c* 45. *in princip. vers. Tertio*, Pauin. *de potestate Capituli Sede vacante*, *quæst.* 1 *part.* 1. Sayr. *de cens. lib.* 1. *c* 9. *n.* 33. Lazz. *sect.* 1. *q.* 7. nouissimè Marcel. Vulp. *d. c.* 2. *n.* 6. Theoph. Raynaud. *d. p.* 1. *c.* 1. *q.* 10. Machad. *d. docum.* 2. *n.* 6. *in fin.* Et declarauit *S. Congregat. die* 16. *Octob.* 1590. *præfata monitoria etiam Vicario Apostol. licere concedere, præuia causæ cognitione*, Theoph. Raynaud. *d q.* 10. *vers. omnia*, nouissimè me citato *in hoc loco* Escou. *d.* §. 3. *num.* 48. 10

Legatus etiam à latere, & Nuncius Apostolicus huiusmodi monitoria possunt concedere, vt resoluunt Lazz. *d. q.* 5. Gunerr. *d c.* 11. *à n.* 5. Vgol. *vbi proximè*, Aloys. Ricc. *d. res.* 235. *n.* 2. me citato *in hoc loco* Theoph. Raynaud. *d p.* 1. *c.* 1 *q.* 10. *in princ.* nouissimè me citato *in hoc loco* Escob. *d* §. 3 *n.* 60. 11

Inferiores autem Ordinarij, etiam exempti, & immediatè Sedi Apostolicæ subiecti, ac nullius diœcesis, nequeunt ea dare; etenim subditos illorum oportet ipsam Sedem pro his excommunicationibus in forma *Significauit* obtinendis, adire, referunt decisum Vgol. *d. cap* 45. *in principio vers excipiuntur*, Fr. Leo *in thesauro fori Eccles. p.* 3. *c.* 7. *n.* 18. *&* 19. Campan. *d. c.* 15. *n.* 107. Marcel. Vulpe *d. c.* 2. *n.* 5. Theoph. Raynaud. *d. quæstio* 10. *vers. itaque*, dicit probabilem Machado *d. lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 7. *docum*... nouissimè Escob. *d.* §. 3. *num.* 59. *&* 63. 12

Prælatos Regulares in subditos huiusmodi monitoria dirigere non posse tenet Fr. Emman. *quæst. Regularium tom.* 2. *q.* 54. *art.* 4. Miranda *in man. Prælat. tom. quæst.* 59. *art.* 4. Hieron. Roder. *in compend. quæst. regul. resol.* 62. *num.* 4. me citato *in hoc loco* Escob. *dict.* §. 3. *numero* 64. 13

In concedendis huiusmodi monitoriis, quæ sint consideranda?

PRimò considerandum est, quod dentur huiusmodi monitoria in subsidium, id est, deficiente alia probatione, & quando veritas alio modo haberi non potest, sentit Conc. Trid *d. cap.* 3. & tenent Neuisan. *in sylua nupt. lib.* 3. *in verb. monitoria*, *num.* 48. Nauarr. *in cap. inter verba, coroll.* 66. 11. *q.* 3. Lazzar. *de monit. sect.* 1. *q.* 15. *n.* 3. Marc. Anton. *variar. resol. lib.* 1. *resol. vltima*, *casu* 75. *vers. tum quia ad excommunicationem*, Marc. Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 1. *num.* 4. *in impress. Romæ* 1613. Vgolin. *de potestate Episcopi, c.* 45. §. 3. *vers. quare*, Campan. *in diuers. Iu-* 14

ris Canonici, rub. 11. *c.* 25. *n.* 89. *&* 119. Sayr. *in floribus decisionum dec.* 4. *de censibus* Aloys. Ricc. *in dec.* 4. *Curiæ Archiep. Neapol. p.* 1. *dec.* 219. *p.* 4. *dec.* 301. me citato *in hoc loco* Honiob. *de examine Ecclesiastico tract.* 11. *c.* 8. *q.* 19. *supposit. in princ.* me citato *in hoc loco* nouissimè Escouar. *d.* §. 3. *num.* 94.

15 Concedenda enim non sunt quoties quis coram competenti iudice ob indicia, quæ sunt contra reum, procedere potest, vel habet testes, vel instrumenta, vt tradunt Sot. *lib.* 4. *sent. distinct.* 22. *quæst.* 1. *art.* 2. Neuiz. *dict. lib.* 5. *num.* 48. Francisc. Marc. *dec.* 803. *part.* 5. Gutierr. *Canon lib.*.. *cap.* 11. *num.* 59. Fr. Emman. *in summa part.* 1 *cap.* 70. *num.* 5. Henriq. *lib.* 13. *cap.* 17. *num.* 4. *littera B.* Lazzar. *sect.* 1. *quæst.* 15. Francisc. Leo *d. cap.* 7. *num.* 12. quos refert, & sequitur Ricc. *d. resolut.* 235. *num. vlt.* nouissimè me citato *in hoc loco* Escouar. *d.* § 3. *num.* 111. idque adeò verum est, vt si extra iudicium constaret cætera remedia deficere, ad ipsam promulgandam censuram haud esse properandum, quippe quòd ex actis patere debet executionem realem, aut personalem fieri non posse, vt tunc censura furatur in subsidium, ita censuit *Sacra Congregatio*, teste Campanil. vbi supra, & tenuit Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. quæst.* 780. *num.* 3. Idque tanta etiam veritate fulcitur, vt si duo in solidum obligentur in contractu, & contra alterum procedi possit realiter, & personaliter, contra alterum vero non possit, tunc ita non possit excommunicari, referunt decisum Galerr. *in margarita casuum conscientiæ, verb. censura,* 2. Farinac. *inter decis. Rotæ* ab ipsos congestas *centur.* 1. *dec.* 97. Quare ille qui rem habet, compareat in termino, & asserat se paratum respondere, cessant huiusmodi monitoria, Lazzar. *sect.* 1. *quæst.* 10. *num.* 6. *& sect.* 4 *q.* 1. *num* 1. quem refert Vgolin. *d.* §. 2. *in fine.* Ex dictis Marc. Anton. Genuens. *d. c.* 1. *num.* 2. colligit practicabilia multa Curiæ Archiepiscop. Neapol. in hac materia vtilissima, dixitque ibi inolere pra-
16 xim, quod † quando pendet lis, & est datus terminus in causa, si non sunt citati testes, concedunt monitoria generalia contra testes, quia adhuc possunt ignorari; verùm si sunt citati, non conceduntur.

17 Præsertim verò, quod præfata monitoria concedi possunt contra testes alicuius negotij veritatem scientes, eosque pars altera ignoret illud scire, aut si sciat, quia renuunt veritatis testimonium ferre, probant Abb. *in c. ad nostram il* 2. *n.* 2. *de iureiur.* Oliua *super ritu* 3. *Archiep. Curiæ Neap. post n.* 10. quos refert & sequitur Campan. *d. c.* 15. *n.* 93.

18 Deinde refert practicari idem Genuens. quod quando testes sunt citati, solet Vicarius concedere monitoria cum clausula, *dummodo non recipiantur reuelationes testium citatorum*, vel *testes citati non comprehenduntur in monitorio*; sed quando testes fuerunt citati in numero copioso, puta triginta, vel quadraginta, solet Vicarius in totum denegare monitoria, quia non est vero simile, quod à tot testibus pars non possit habere veritatem negotij. Item seruari testatur idem Marc. Anton. quod post conclusum in causa non conceduntur monitoria, præterquam Ecclesiis, mulieribus, & aliis personis priuilegiatis, cæterisque quando eis conceditur restitutio in integrum aduersus omissas probationes, vide Aloys. Ricc. *d. praxi resolut.* 237. Vlterius in praxi esse consuetum asserit idem Marc. Anton. quod quando hæres petit monitoria contra scientes bona hæreditaria, & pars opponit de inuentario, & propterea dicit non esse concedenda; quia veritas alio modo haberi potest, solet Vicarius concedere monitoria contra scientes bona hæreditaria, & pars opponit de inuentario. Denique dicit super facto proprio non concedi monitoria cum eo non præsumatur ignorantia, nisi factum esset adeo antiquum, vt in eo præsumeretur obliuio, de quo latè Ricc. *in d. praxi resolutione* 243.

Secundò considerandum est monitoria hæc instante parte, & officium iudicis implorante concedi, vt sen- 19
tit Concil. *dict. cap.* 3. & tenent Neuiz. *dict. verb. monitoria, num.* 28. Mandos. *in tractat. de monitor. quæst.* 47. *num.* 4. *cum seq.* quos refert, & sequitur Vgolin. *dict. cap.* 45. §. 1. *in princ.* nouissimè Theophil. Raynaud. *de monit. Ecclesiast. part.* 1. *lib.* 1. *quæst.* 12. † dummodo non 20
sit excommunicatus, vel notorius peccator, qui instat, vt per gloss. Abb. & alios *in c. nouit. de iudic.* resoluit Marc. Anton. Genuens. *d. cap.* 1. *num.* 9. nouissimè me citato *in hoc loco* Escouar. *d.* §. 3. *num.* 72. Si verò Episcopus à parte requisitus, vt decernat ista monitoria sine causa deneget illa, potest appellari, vt supra dixi *num.* 5. & firmat Marc. Anton. *d. cap.* 1. *n.* 13. vbi etiam cum Nauar. *cons.* 11. *de offic. Ordin.* tenet † posse etiam 21
appellari, si detur breuis terminus ad reuelandum. Instante iudice laïco monitorium hoc concedi potest, modo id imploret à iudice Ecclesiastico, non enim iure id potest, sentit Concil. *d. c.* 3. & tenet Nauar. *cons.* 4. *de sent. excomm.* quem refert Vgol. *d.* §. 1. *prope finem.*

Ad obtinendum ista monitoria requiritur speciale mandatum, ex Marc. Anton. Genuens. *d. c.* 1. *num.* 12. Aloys. Ricc. *d. resol.* 236. *n.* 4. & Vgol. *d.* §. 1. *in medio.* 22

Ex officio etiam, id est nemine petente, iudex Ecclesiasticus monitoria hæc promulgare potest, vtpote contra detinentes res Ecclesiæ, si eas non restituant, vel contra non denunciantes eos, quos nouerint eas detinere, vt habetur *in Extrauag. vnic. Ioan. XXII. de furtis*, Vgol. *d.* §. 1. *in fine.* 23

Tertio considerandum huiusmodi monitoria esse concedenda illi, cuius interest, non aliis, vt constituit Pius V. d. constitutione, vbi ordinauit quòd mandata in forma *Significauit* pro rerum subtractarum, aut deperditarum restitutione, seu reuelatione, expediantur ad eorum dumtaxat instantiam, quorum ciuiliter interest, Vgolin. *d.* §. 1. *in med.* Lazzar. *de monit. sect.* 1. *quæst.* 9. *num.* 3. *& sect.* 4. *quæst.* 1. *num.* 21. *cum seq.* Marc. Anton. Genuens. *d. cap.* 1. *numer.* 12. Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Ecclesiastici dec.* 272. *in* 1. *edit. & resolut.* 236. *in* 2. *editione.* Si verò absque petentis interesse fuerint concessa, sunt reuocanda, Franc. Leo *dict. cap.* 7. *numer.* 18. Lazzar. *sect.* 1. *quæst.* 9. quos refert, & sequitur Aloys. Ricc. *d. resol.* 239. *num.* 4. vbi etiam asserit posse concedi huiusmodi monitoria pro habendis testibus, & notitia bonorum quamuis interesse non sit clarum, sed speratur in euentu litis, quæ vertitur coram iudice laïco, & timor est ne bona dilapidentur. 24

Quartò considerandum monitoria minimè esse concedenda, quando certæ sunt personæ, quia tunc ordinariè est agendum, vt deducitur ex Concil. Trid. *dict. cap.* 3. & tenent Franc. Leo *dict. cap.* 7. *num.* 21. Giurba *Siciliæ decis.* 94. Costa *de facti scientia & ignor. cent.* 2. *dist.* 55. *num.* 2. Lazzar. *sect.* 1. *quæst.* 10. *num.* 6. *& sect.* 4. *q.* 1. *n.* 3. Aloys. Ricc. *d. praxi resol.* 235. *n.* 1. post Marc. *de iurisd. part.* 3. *cap.* 5. *num.* 1. Campan. *d. cap.* 15. *n.* 113. me citato *in hoc loco* nouissimè Theoph. Raynaud. *d. part.* 1. *cap.* 1. *quæst.* 8. *in princ.* quia excommunicatio nō comprehendit atque ligat eos, qui sunt certi, Rota *decision.* 385 *part.* 1. Sola *ad decreta Sabaudiæ in tit. vt nemo inuitus, gloss.* 1. *num.* 7. Cardinal. Tusch. *litter. F. concl.* 441. *num.* 3. 25

Quintò considerandum ne, huiusmodi monitoria pro quilibet parua re decernantur, vt probat Concil. Trident. *d. cap.* 3. ibi, *ex re non vulgari*, & constat ex *d. constit. Pij V.* ibi, *id quod præcipuè attendendum est,* 26

est minime vulgares res existere. Ita Vgolin. *d.cap.45.* §. 3. *in princ.* Marc. Anton. Genuens. *d.cap.* 1. *numer.* 3. Aloys. Ricc. *d.praxi resolut.* 238. *num. primo*, Henriq.
27 *lib.* 13. *de excomm.c.* 17. §. 4. *littera B*, Et ideo † in istis monitoriis est exprimenda res, de qua agitur, & eius valor, nisi fiant pro Ecclesiis, locis piis, communitatibus, vniuersitatibus, collegiis, ac vniuersalibus successoribus, & tunc debet fieri in genere quædam designatio rerum, quæ non debet esse vaga, incerta, & inuerisimilis, vt colligitur ex d. Constit. Pij V. & referunt Marc. Anton. Genuens. *d.cap.* 1. *num.* 5. Vgol. *d.* §. 3. *num.* 1.
28 Excommunicatio enim pro furto, seu rebus subtractis non ligat communiter nisi illos, qui mortaliter furtum fecerunt, optimè Henriq *dict.* § 4. *lit. P.* Marc. Anton. Genuens. *d cap. primo, numero* 3. Mar.
29 Anton *dict. resol. fin. casu* 75. *vers. ad quod facit.* † Si verò plures graue damnum intulerint, licèt non simul, sed separatim, & singuli parum acceperunt non continens peccatum mortale, vt si plures vineam deprædati sint, singuli tenentur suas partes restituere, vt dominus reddatur illæsus, & hoc casu potest concedi excommunicatio, & ea ligantur, accipientes, Suarez *tomo quinto, disp.* 20. *sect.* 2. *n.* 3. Lazz. *sect.* 3. *q secunda*, Bonac. *de cens. disp* 2. *q* 9 *punct.* 1. *n.* 35. *in fine.* Henriq & Marc. Anton. Genuens. *dictis locis,*
30 & *ibi* asserit † in Curia Neapol. monitoria non concedi pro minori summa, quam quinquaginta ducatorum; considerata tamen paupertate potentis aliquando decerni in minori, in summa decem, viginti, vel triginta ducatorum pro Episcopi arbitrio At verò stylus Curiæ Romanæ optimè obseruat monitoria non esse concedenda, nisi rerum subtractarũ valor summam saltem quinquaginta aureorum attingat, licèt sint separatim subtracti, vt per Aloys. Ricc. *dict. resol.* 238 *in fin.*
31 Vnum auderem in hac materia vtile, videlicet, huiusmodi monitoria non esse concedenda contra habentem pro se rem iudicatam, & si fuerint concessa, veniunt reuocanda, ita post Bart. Alex. Menoch. & alios Marc. Anton. *dict. casu* 75. *vers.* 2. qui ergo rem detinet ratione rei iudicatæ, vel iurisiurandi litis decisiui, vel transactionis, vel pacti iurati cum parte eo monitorio non obligatur. Ita post Lazzar. *sect.* 4. *q.* 1. *num.* 12. *& seqq.* Vgolin. *d c.* 45. §. *vers. tertio*, vbi etiam cum Ripa *de peste*, asserit huiusmodi edicta generalia, in quibus mandatur vt restituant detinentes bona aliena, & vt reuelent, qui sciunt ea detinere, intelligenda sunt de iis, qui indebitè ea detinent, & de iis, qui sciunt ea indebitè tenere, vt furto, non autẽ de eo, qui iustè detinet. Ideo, qui eã vsucepit tanquam iustè detinens se patefacere non debet, Nau. *cons.* 55. *n.* 8. *vers.* 8. *de sent. excom.* Lazz. *d. q.* 1. *n.* 15. *cum seq.*
32 *Sexto* considerandum huiusmodi monitoria in criminalibus non concedi. Ita Aloys. Ricc. *d. praxi dec.* 278. *in* 1. *edit. & resol.* 240. *in* 2. *edit.* Marc. Anton. Genuens. *d c.* 1. *n.* 7. Lazz *sect.* 1. *q.* 10. nouissimè me citato *in hoc loco* Escouar. *d* §. 3. *n.* 12. & Noguerol. *tom.* 1. *alleg.* 23. *n.* 74. *in fin.* ex ea ratione, quia infamiæ notam afferunt; cum etiam ad euitandam irregularitatem. Vnde ex stylo Curiæ Romanæ, & ex generali diœcesanorum vsu in ipsis monitoriis ponitur clausula. *Nolumus autem, quod ex reuelatione huiusmodi, si eam fieri contingat, nisi pro ciuili interesse & ciuiliter tantum agi possit alia reuelatio ipsa, neque in iudicio, neque extra fidem faciat*, ita quoque statuit Pius V. *in d. sua Const.* notat Fr. Leo *d p.* 3. *c.* 38. *n.* 2. quem refert Aloys. Ricc. *vbi proximè n.* 4. Et ideo in Curia Neapol. quãdo reuelationũ datur copia, in eius calce decretum interponitur, præcipiens sub pœna excommunicationis latæ sententiæ ne aliquis præsumat quoquo modo prædictis reuelationibus vti, aut earũ vigore procedere in alia causa, quàm ciuili, refert Camp. *d.c.* 45. *n.* 120. Quamuis spectata sola rei natura non fore illicitum concedere monitorium etiam in criminali causa existimauerit nouissimè Theoph. Raynaud. *de monit. Eccles. p.* 1. *c.* 1. *q.* 6.

Septimò considerandum ne concedantur, si sint infamatoria alicuius particularis personæ, vt post Syluam Nupt. & Prob. resoluit Mar. Ant. Gen *d.c.* 2. *n.* 6. vbi asserit in praxi nunquam nominari personam, præsumentem rem detinere, Lazz. *d. sect.* 1. *q.* 10. *n.* 7. Bapt. Costa *d. dist.* 55. *n.* 7. *t.* 1. post Iacob de Graffiis, Fr. Mar. Men. Tepat. & alios vtrumque firmat Aloys. Ricc. *d. praxi dec.* 280. *in* 1. *edit. & resol.* 242. *in* 2. *edit.* & post Bern. Diaz dicit Camp. *d.c.* 15. *n* 114. latè Theoph. Raynaud. *d tr. de mon. eccl p.* 1. *c.* 1. *q* 8. 33

Octauo considerandum, quod ista monitoria non compellunt deponere cum iuramento, vt tenet Mar. Ant. Genu. *d.c.* 1. *n.* 16. me citato *in hoc loco* Raynaud. *d. p.* 1. *c.* 3. *quæst.* 15. *vers. vtro, in fine.* Testes enim, qui eisdem monitoriis impulsi veniunt testimonium veritatis dicturi, minimè iurant, sed sequentibus verbis solent eorum reuelationes exordiri. *Natatis annorũ triginta, vt dixit, testis veniens ad reuelationem prædictæ excommunicationis dixit, & reuelauit hoc tantum scire*, &c. nisi tamen in monitoriis sanciretur, vt propalationes fierent cum iuramento, quod quippe & præcipi iustè posse, & tunc non nisi præcedente iuramento admitti testes ad reuelandum affirmant Mandel. de Alba *cons.* 15. *sub n.* 6. *prope fin. vol.* 1. Laz. *sect.* 4. *q.* 9. *n.* 15. Ex quibus omnibus illud potissimum desumitur assumptum † teneri reuelantem in scriptis reuelare, ac propalare quicquid scit; atque ideò non satisfacere eiusmodi monitoriis, qui Episcopos ore tenus illud manifestaret, quod cum Nauar. *cons.* 5. *de furtis* scribit Mar. Ant. Genuens. *d.c.* 1. *n.* 19. Lazzar. *d. sect.* 2. *q.* 3. *n.* 2. nouissimè me citato *in hoc loco* Escouar. *d p.* 3. *q.* 4. §. 2. *n.* 9. Restringo tamen in loco, quem memorat Hier. à Laur. *Auen. dec.* 136. vbi non esse opus facti narratione, scriptis, aut verbis ait, sed sufficere, si dicat iudici, vel partis *scio aliquid de contentis in tuo monitorio, & quando ero vocatus à iudice offero me paratum testificari*; & tunc sit ille exemptus, sed corã iudice l.s. o teneatur deinde veritatem dicere, cum de eius mandato citabitur. Sic etiam si alter compareat, & dicat bona ipsa penes se esse, ac tuta conscientia retinere; se probaturum promittat coram iudice cõpetenti, vlterius tunc non esse procedendum testantur Gut. *libro primo, canon. c.* 11. *n.* 82. Marc. Ant. *d. resol. vlt. casu* 75. *vers. verum* post Bern. Ant. à Sola, & Fr. Emman. firmat Camp. *d.c.* 15. *n.* 115. post Silu. Nupt. Card. & Nauar. tenet Marc. Ant. Genuens. *d. c.* 2. *n.* 11. *in fine.* Ex eo quia † huiusmodi testibus fides non adhibetur in his, quæ excitati litteris monitorialibus Episcoporum deposuerunt in Curia Ecclesiastica, vt inquiunt Bertrand. *cons.* 112. *sub n.* 14. *volum.* 6. Raudens. *Pisana dec.* 21. *n.* 11. *&* 12. quos refert Camp. *d. cap.* 15. *n.* 121. vbi *num.* 122. admonet, quòd si in eorum repetitione facta coram iudice sæculari testes ipsi se remitterent ad propalationes per eosdem propter monitorias prædictas coram Ecclesiastico iudice factas, eiusmodi eorum attestatio prorsus corrueret, suffultus doctrina Cacher. *dec.* 128 *n. decimo tertio*, Caualc. *de testib part.* 3. *n.* 204. *in addit. margar.* Lazzar. *sect.* 4. *quæst.* 9. *n.* 3. Aloys. Ricc. *in dec. Curiæ Neapol p.* 4. *dec.* 378. *à num.* 2. me citato *in hoc loco* Noguerol. *tomo primo, alleg.* 23. *n.* 77. & Escouar. §. 2. *num.* 11. 34 35 36

Nond

37 *Nonò* conſiderandum, in his monitoriis partis citationem non requiri; & ita ſeruari in curia Neapolitana teſtatur Mar. Ant. *d. c.* 1. *n.* 11. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Eſcouar. *in tractatib. ſelectiſſ. tr.* 2. *p.* 2. *q.* 2. §. 3. *n.* 119.

38 *Decimò* conſiderandum eſt hæc monitoria poſſe concedi tam ante cœptam litem, vt per Lazzar. *ſect.* 1. *q.* 18. *ſub. n.* 9. Campan. *d. c.* 15. *n.* 116. quàm ea pendente, dum probationum terminus non elabitur, Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris par.* 3. *lib.* 48. *cap.* 13. *n.* 21. Franciſc. Marc. *Delphin. dec.* 656. incip. *Quæritur an pro teſtimonio ſub n.* 3. *p.* 2. Mandell. de Alba *conſ.* 14. *n.* 6. *vol.* 1. quos refert idem Campanil. *d. c.* 15. *n.* 116. vbi *n.* 117. docet illa poſſe concedi in eadem cauſa, quoties & teſtes produci, & conſequenter vbicunq; in aliqua cauſa iura permittuntur, iterum, atq; pluries in eadem inſtantia poſſe examinari teſtes, articuloſque produci, etiam in terminis reſtitutionis in integrum, & aliis caſibus, in quibus tunc poſſunt teſtes produci de iure, vel etiam in cauſa appellationis, de quo Zerol. *in praxi Epiſc part.* 1. *verb. excommunicationis cauſa materialis*, § 2. Lazzar. *ſect.* 1. *q.* 18. *n.* 1. *& ſect.* 4. *q.* 1. *n.* 23. Mandel. de Alb. *d conſ.* 15. *n.* 6. Marcel. Vulpe *d. cap.* 2. *n.* 6. Et quòd poſſint concedi ab Ordinario etiam pendente lite in Rota ante inhibitionem Iudici intimatam, reſoluit Mar. Ant. *var. reſol.* 112. *caſu* 36.

39 *Vndecimò* aduertendum prædictas conſiderationes ſupra relatas non eſſe de forma huiuſmodi monitorialium, nec Concil. Trident. *d. cap.* 3. *verſ. In cauſis verò iudicialibus*, imponere formam, ſed tantùm tradere inſtructionem. Ita tenent Mar. Anton. *d. caſu* 75. *verſ. inſuper dicitur*, Campan. *d. cap.* 15. *numer.* 90. Gutier. *canon. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 89. me citato *in hoc loco*. Eſcouar. *d* §. 3. *num.* 122. & eo potiſſimum fouentur aſſumpto, quod text. *in d. l. à diuo Pio*, §. *in vendicatione*, *ff. de re iudic.* ſtatuens modum tenendũ in quauis executione facienda, hanc pariter admittit interpretationem, vt exequutio aliter facta non ſubiaceat nullitati, vt probant Bart. *in dict.* §. *in venditione*, *num.* 8. Viui. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 4. *tit.* 26. *n.* 82. *pag.* 622. Bellacomb. *tom.* 2. *lib.* 7. *tit.* 15. *num.* 64. vbi Mich Graſ. *n.* 114. *pag.* 282. Gam. *deciſ.* 199. *numero* 6. Azeued. *ad l. fin. num.* 40. *tit.* 21. *lib.* 4. *nouæ recopil.* Paclad. *lib.* 2. *rerum quotid. cap. fin. part.* 5. §. 3. *num.* 4. Gutierr. *practic. lib.* 1. *quæſt.* 131. Surd. *dec.* 170. *num.* 3. *& conſ.* 39. *num.* 22. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 7. *num.* 25. Alexand. Trentacinq. *var. reſol. lib.* 2. *tit. de expenſis, reſol.* 2. *à num.* 3. Vnde bene Nicol. Garcia *in addit. ad tract. de benefic. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 587. *in fine*, dicit declaratoriam conceſſam prædictis diligentiis prætermiſſis non eſſe nullam, ſed iniuſtam; quia Concil. Trid. *d. c.* 3. non annullat excommunicationem ſine illis latam, ac proinde illam eſſe validam, & qui taliter excommunicatur, ligatus exiſtit, indigetque abſolutione Quamuis Sanctum Concilium dicto loco ſalutiferam in his monitoriis formam ſeruandam præſcribere teneant Franciſc. Leo *d. part.* 3. *c.* 38. *num.* 22. Gutierr. *d. c.* 11. *num.* 89. Sayr. *de cenſur. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 33. Lazzar. *ſect.* 4. *quæſt.* 8. *n.* 7. Quando vero in litteris Apoſt. datur facultas excommunicandi moroſum in ſolutione penſionis non teneri executorem in ferenda ſententia excommunicationis ſeruare formam Concilij *in d. c.* 3. nec huiuſmodi facultatem cenſeri datã in ſubſidium refert deciſum Nicol. Garc. *de benef. par.* 1. *cap.* 5. *num* 587.

40 Epiſcopus igitur, ſeu eius Vicarius, iuxta ſupra reſoluta, ſemper præ oculis habere debet decretum prædictum Concilij Trident. conſiderando illa verba, *ex re non vulgari, cauſáque diligenter, ac magna maturitate examinata pro re, loco, perſona, aut tempore, & alia ſecundum iuris diſpoſitionem recollecta*; quare tutius faciet, ſi prius cum iuramento interroget principalem de rei valore, eius intereſſe, & vt competat actio, an habeat teſtes, certas ſcripturas, vel alias probationes, & ſic de cæteris, quæ adducit Quaranta *d. verb. excommunicatio. ad finem reuelat. verſ. pro tutiori*, quibus præmiſſis monitorium eſt concedendum, cuius formam ponit idem Quaranta *d loco, verſ. quæ clauſula*, me citato *in hoc loco* Eſcouar. *d.* §. 3. *num.* 118. vbi hanc praxim laudare. Ioan. Gutierr. aſſerit.

41 In illis verò monitoriis vigore *Significauit.* expeditis à Summo Pontifice, procedit Epiſcopus tanquam delegatus, & ideò non poſſunt partes ad cuius inſtantiam fuerunt expedita, formare alia capita vltra expreſſa in illis, niſi adſit clauſula, *latius arbitrio tuo*; quæ ſi deſit, publicanda ſunt de verbo ad verbum, non alterando ſenſum, ſermonem, nec eorum verba; ſed pro idiotis poteſt publicari materna lingua, ſeu vulgari, & ita reſcripſiſſe *Sacram Congregationem Archiepiſcopo Neapolitano* referunt Quaranta *d. loco verſ. notando*, Campan. *d. capit.* 15. *numero* 125. *&* 121. vbi *num.* 114. reſoluit, quòd habito hoc monitorij reſcripto à Summo Pontifice, ab eodem deinde vel altero Epiſcopo tanquam Ordinario, aliud in eadem cauſa non eſt dandum, ſuffultus Rotæ *dec.* 383. incipit. *Reſoluerunt, n.* 10 *part.* 1. *diuerſ.* & auctoritate Moderni *de iuriſd. part.* 5. *cap.* 4. *ſub num* 57.

42 Quæſtio eſt non contemnenda, an vigore monitorialium Papalium poſſit eorum executor ab ea abſoluere poſtquam paruit, qui eorum vigore in eam inciderat? Affirmatiuè reſolutum fuiſſe aſſerunt Raynaud. *d. part.* 1. *cap.* 4. *quæſt.* 1. *verſ. ſic Epiſcopus*, vbi citat metipſum *in hoc loco*, Mar. Anton. *variar. reſolut. lib.* 1. *reſol. vlt. caſu* 37. vbi complures adducit rationes, & eam præſertim, quòd dicta ſententia excommunicationis eſt generalis, prout ex verbis huiuſmodi monitorialium aperte conſtat, dum dicitur generalem excommunicationis ſententiam proferas: ex qua altera ſuboritur concluſio, vt ſententia generali excommunicationis lata ab homine, abſoluere valeat, qui à cenſura à iure lata, & nemini reſeruata poſſet, Doct. *in cap. graue. de prabend.* Nauar. *in man. cap.* 27. *num* 44. Couar. *in cap. alma mater, part.* 1. §. 12. *num.* 4. Tolet. *in ſumm. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 9. Sayr. *de cenſur. lib.* 2. *cap.* 19. *numer.* 5. *& cap.* 20. *num* 2. Non obſtat doctrina gloſſ. *verb. ligare, in cap. cùm inferior, de maiorit. & obedient.* recepta per citatos à Rendina *in promptuar. receptarum ſent. tit.* 41. *ſub num.* 2. dum in eius calce tenet non ei licere abſoluere, cui tanquam exequutori commiſſus fuerit certus articulus excommunicandi; quia reſpondetur ex verbis, quibus Papa ſolet vti litteris *Significauit*, apparere illum, cui delegatur poteſtas excommunicandi, non eſſe merum exequutorem, ſed potius delegatum cum iuriſdictione excommunicandi, per illa præſertim verba, *ſi cùm diligenter & magna maturitate per vos examinata parte, loci, temporis, & perſonarum qualitatibus, verbis pro veſtra conſcientia videbitur expedire*, &c. Item per illa verba, *duxeritis*, &c. & per alia ibi, *quando & quoties opus fuerit, videbitur expedire, vſque ad ſatisfactionem condignam, & reuelationem debitam ſolemniter publicare*, &c. Formam autem ſub qua ſolent huiuſmodi monitoria expediri, ponunt Quaranta *dict. verb excommunicatio, ad finem reuelation. in princ.* Campanil. *dict. cap.* 15. *numer.* 126.

Moni

43 Monitinnes pro excommunicationibus ferendis
concedi,& publicari poſſunt feſtiuis diebus, quin &
excommunicatio proferri, Marcel. Vulpe *d.cap. 2.numero 23.* præterquam in certis inſignioribus diebus,
ſcilicet Natiuitatis Domini, Paſchatis, Reſurrectionis, Aſcenſionis, Pentecoſtes, & Sanctiſſimi Corporis Chriſti: his enim teſte Lazzar. *ſect. 1. q. 19. n. 4.*
neque monitiones ipſæ fieri, neque excommunicatio promulgari debet, refert me citato *in hoc loco* Eſcob. *d. §. 5. n. 129.* Verùm Sayr. *de cenſ. lib. 1. c. 14. n* 10.
opinatur excommunicationem, quin & denunciationem illis diebus fieri poſſe, vbi cauſæ cognitio
non eſt neceſſaria, refert Marc. Anton. *dict. caſu* 37.
verſic. & dum.

Denuntiare vi monitorij, qui non teneantur?

44 DEnuntiare, aut reſtituere vi monitorij, qui non
curarunt, poſſunt declarari ob contumaciam,
& inobedientiam in generaliter latam cenſurā incurriſſe, & inſuper cogi ad purgandam conſcientiam, ita
quod abſolui non debeāt, niſi prius reſtituerint rem,
quam occupaſſe, & indebite detinere conuincetur.
Ita tenent Campan. *dicto cap. 15. num. 134.* per *deciſ. Rotæ* 383. *Reſoluerunt, ſub num* 5. *part. 1. diuerſor.* reſoluit Marc. Anton. *var. reſol. lib. 1. reſol. 112. caſu* 75.
verſ. contigit, vbi reprobat Franc. Leon. *in theſauro part. 3. cap. 38. num. 22.* Vt autem ab omnibus ſciri
poſſit quando ex vi monitorij reſtituere, aut denuntiare teneantur, & per conſequens an lata excommunicatio eos comprehendat: operæ pretium duxi aliqua in medium adducere in hac materia haud inutilia.

45 *Primò.* Qui rem ipſam detinet, vi monitorij, non
tenetur ad ſe patefaciendum, vel denunciandum, vt
tenent Vgol. *de poteſtate Epiſcopi cap. 45. §. 4. num. 1.*
Matta *de iuriſd. p. 3. c. 7. ex num. 11.* Bonac. *d. punct. 1. §. 3. num. 3.* & me citato *in hoc loco* nouiſſimè Eſcob. *in tractatib. ſelectiſſ tract. 2. p 2. q. 2. §. 2. à n. 30.* Nald.
in ſumm. verb. excommunicat. num. 8. nouiſſimè Raynaud. *d p. 1. cap. 3. quæſt. 10.* vbi *quæſt. 11.* reſoluit non
aliter ferè complicem obligari ad probandum complicem criminis, quam ad probandum ſe ipſum,
Henriq. *in ſum. lib. 13. c. 18. §. 2.* Marc. Anton. *d. caſu 75. verſ. primo*, nouiſſime Machado *de perfecto Confeſſ. y Cura de Almas lib. 1 part. 3. tract. 7. docum. 4. n. 1.*
46 ex eo, quia † nemo ſe infamare debet, *cap. quis aliquando, de Pœnit. diſtinct. 1.* tum quia accuſatus de delicto, non tenetur illud confiteri, niſi fides ei fiat ſemiplene illud eſſe probatum, vt dicunt Sot. *de ratione tegendi, memb. 2.* Nauarr. *in man cap. 2. num. 36.* Intelligunt locum habere ſi contra ſcientes, vt reuelēt,
fuerint data monitoria, Campan. *in ritu 3. Curiæ Archiepiſcop. Neapolit. num. 18r & in diuerſor. Iuris Canonici, rubr. 11. cap. 15. num. 134.* Polleuin. *de Officio Curati, cap. 11. num. 46. verſ. principalis.* Sed hoc etiam
procedere, quamuis ſpeciatim per monitorium caueatur, vt reus ſe patefaceret, tenet Vgolinus *d. §. 4. verſ. id quod.* Hinc in Curia Archiepiſc. Neapolit.
monitorium huiuſmodi non datur contra detinentes
non ſe patefacientes, ſed tantùm contra principales
non reſtituentes, & contra ſcientes, qui rem detinent, ſi eos non patefaciant, referunt Marc. Anton.
Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. Neapolit. cap. 2. num. 1.*
& Vgolin. *vbi proximè.* Vnde eximuntur ab obligatione denunciandi ſeipſos occiſor, fur, & ſocius criminis, niſi legitimè in iudicio fuerint interrogati, ſecundùm Lazar. *canon. quæſt. ſect. 2. q. 14. num. 1.* Matta
de iuriſd part. 3. cap. 7. num. 10. cum ſeqq. Vgolin. *d. cap. 45. §. 4. num. 1.* & me citato *in hoc loco* Eſcobar.
d tract. 2. p. 2. q. 2. §. 3. à num 30. vbi *num. 33.* ſubdit
quòd Confeſſarius ſolicitās ad venerea in actu ſacramentalis Confeſſionis delictum ſuum coram Inquiſitore vltra propalare non tenetur, & quòd fœmina,
& alius quilibet pœnitens ſe prodere non teneatur
ſi ſolicitet Confeſſarium.

Aliquibus in caſibus principalis vi huiuſmodi monitorialium non tenetur reſtituere, quando ſcilicet 47
effectus eſt impotens ad ſoluendum, modò reſtituendi animum habeat, vt primùm poſſit, ex regula *l. impoſſibilium, ff de regulis iuris*, cum citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris, littera I. numero* 12. me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſ. tract. 11. cap. 7. quæſt. 13. ſupp. 3. in fine*, & tenet Marc. Genuenſ. *d. capite 2. numero 1. poſt med.* Vgolin. *d. §. 4. verſ. octauo*, vbi etiam, quòd reſtituere non poſſe dicitur, non ſolùm, qui omninò non poteſt, verùm
etiam & qui non commodè, *l. nepos Proculo, ff. de verbor. ſignificat.* Velaſc. *de priuileg. pauper. part. 2. quæſt. 65. §. 1. num. 275. & ſeq.* me citato *in hoc loco*
Eſcobar. *d. tract. 2. part. 2. quæſt. 2. §. 3. num. 35.* † Non 48
commodè autem dicitur poſſe, vbi reſtituendo damnum altioris ordinis ſubiret, vel vitæ, vel famæ,
Lazzar. *ſect. 4. quæſt. 4. num. 1.* Vel † quando retinet 49
in compenſationem iuſtam, & tenent Sylua Nupt.
d lib. 3. num. 43. Emman. *in ſumm part. 1. capite 79. numero 11.* Cardin. Tolet. *in ſumm. libro 5. capite 27. numero 10. verſ ſecundò*, Marc. Anton. Genuenſ. *d. capite 2. numero 1. prope finem*, Vaſq. *in opuſculo de reſtitut capite 1. †. 3. dub. 9. num 51.* Lazzar. *ſect. 2. quæſt. 8. & 9.* Suar. *tom. 5. diſp. 20. ſect. 3. num. 15.* Bonacina *de cenſur. diſp. 2. quæſt. 6. punct. 1. num. 25.* &
nouiſſimè *var. tract. 6. puncto 2. §. 6. num. 1.* Fillinc.
tract. 14. cap. 1. num. 18. Alter. *d lib. 3. diſp. 1. cap. 7. col. 3. dub. 2.* nouiſſimè Raynaud. *d p. 1. cap. 2. quæſt. 4. in princip.* vbi intelligit dummodo debitum fuerit liquidum, & certum, nec qui ſe compenſauit plus acceperit, quæ verè eſſet debitoris; quia excommunicatio cadit ſupra iniuſtum detentorem, non verò ſupra compenſantem, qui talis non eſt; ille enim, qui
nulla Iuris via poſſet rem propriam ab aliquo repetere ob defectum probationum; tunc ſanè propria auctoritate ſine peccato percipere poterit, vt per Menoch. *remed. 1. recuper. num. 313. & remed. 9. num. 191.*
Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. compenſatio.*
Brunor. à Sole *in locis communib. verb. furtum, 1.* Cald.
Pereira *de empt. cap 24. num. 63.* quinimmò non ſolùm
eandem, ſed aliam quamcumque rem, eiuſdem tamen valoris, ex Butr. *in cap. cum olim, il 1. poſt num. 22. verſ. quinimò dicunt, de reſtitut. ſpoliat.* Couarruu.
libro 1. variarum cap. 2. numero 15. verſ. quartò eodem, iure, Clar. *§. furtum, num. 21.* Aduertit Bonacin. *d. num. 25.* quod licet compenſans forte peccauerit accipiendo, ſi potuit rem ſibi debitam recuperare alia
via, aut ſine periculo ſcandali, &c. non tamen peccat
retinendo, modò debitum ſit liquidum, nec plus retineat, quàm ſibi debeatur; additque compenſantem
non ligari excommunicatione, quamuis in ſententia
excommunicationis exprimatur iuſta compenſatio,
quia huiuſmodi ſententia continet errorem intolerabilem: tum quia excommunicatio non incurritur,
niſi ob peccatum mortale contra inobedientiam,
compenſans autem retinendo rem acceptam in compenſationem, non peccat mortaliter contra inobedientiam cenſuræ. Si compenſans iuſtè habeat apud
ſe rem debitoris iure depoſiti, cum ligari monitorio
reſtitutionem mandante, exiſtimant Petr. Nauarr.
de reſtitut. lib. 3. cap. 1. dubit. 8. numero 406. Auila *de cenſur. p. 2. cap. 5. diſp. 5. dub. 1. coroll. 2.* Comitol. *reſp. moral. lib. 3. quæſt. 39.* quia ex re apud debitorem
depo

deposita non licet se compensare, in hac enim fieri compensationem vetat. *l. vlt. C. de compensat.* Verum licet pro foro externo hoc conducat, in conscientia autem non obligat, vt rectè ait post Lessium, Diana *moral. resol. parte* 3. *tractatu* 5. *resol.* 10. Quod adeò verum est, vt si iudex monitorium concedens ea quoque restitui vellet, quę per compensationem vndecunque iustam fuissent accepta, monitorium esset nullum, quia contineret errorem intolerabilem, Medin. *quæst.* 11. *de restit.* Gutier. *lib.* 1. *canon. cap.* 11. *n.* 67. Molin. *de Iust. tract.* 2. *disp.* 692. Nauar. *in man. c.* 17. *num.* 114. *cum seqq.* Bonacina *var. tract.* 6. *part.* 1. §. 6. *num.* 1.

50 *Secundò.* Habens scripturas vi monitoriorum non tenetur illas exhibere, vel reuelare, secundùm aliquos, quoties exhibendo, vel reuelando damnum pateretur. Ita Henriq. *in summa l.* 13. *de excomm. c.* 18. §. 2. Marc. Anton. Genuens. *d. c.* 2. *n.* 1. *ad finem*, me citato nouissimè *in hoc loco* Escouar. *in tractatib. selectiss. tract.* 2. *p.* 2. *q.* 2. §. 3. *n.* 10. Lazzar. *sect.* 2. *q.* 1. Suar. *d. sect.* 3. *regul.* 1. *num.* 2. & 3. Azor. *instit. moral. part.* 3. *lib.* 1. *cap.* 15. Bonacin. *d. puncto* 1. *num.* 33. & *d. tract.* 6. *puncto* 1. § 6. *num.* 8. Mar. Anton. *d. resolut. vlt. casu vlt. vers. primo*, nouissimè Machado *d. lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 7. *docum.* 3. *num.* 3. vbi extendit quando ex tali exhibitione damnum redundaret consanguineis proximioribus, veluti parentibus, filiis, vxori, fratribus, & similibus, me citato *in hoc loco* Homobon. *d. quæst.* 9. *resolut.* 3. *in fine*, Nauar. *cons.* 16. *de Pænit.* & *remiss.* & *cons.* 35. *de sentent. excom.* & etiam Raynaud. *parte* 1. *cap.* 2. *quæs.* 15. Cancer. *var. tom.* 2. *cap.* 10. *num.* 59. vbi cum Nauar. *citatis locis*, ait monitorium de reuelando aliquam scripturam non ligare partem aduersam, neque eius patronos, scilicet aduocatos & procuratores, Sayr. *de censur. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 30. vbi resoluit certum non teneri illum eas exhibere, si ex eis posset ius alterius confirmari, ipsius autem exhibentis ius posset aliqua ratione exinde infirmari, quia edere actori instrumentum, vel libellos reus non tenetur, cum nullus contra se illos edere obligetur, *cap.* 1. *de probat.* Kirchou. Villab. & alij *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 2. *tit.* 1. *à num.* 2. *pag.* 279. Menoch. *de arbitr. casu* 499. Valasc. *de iure emphyt. quæst.* 8. *num.* 1. Ioan. Garc. *de nobilit. gloss.* 2. §. 1. *num.* 12. *cum sequentibus.* Marc. Anton. Genuens. *in practic. ab Eccles. quæst.* 174. *à princ.* vbi latè probat, quòd in fauorem Ecclesiæ tenetur. Verùm doctiss. Campan. *d. cap.* 15. *num.* 95. asserit se hanc sententiam non audere approbare, tenetque quando profertur, sub censura, vt quicunque haberet aliquas scripturas, debeat illas producere, cogi illas exhibere, nec posse illa excusatione se tueri, quod inde pertimescit vexationem, nisi manifestissimum omninò esset illas taliter ad eius ius conducere, vt nullatenus ad alterius ius confirmandum spectent. Quæ quidem opinio certè tutior, licèt prior ab aliis, qui facilè sibi dispensant, in praxi receptior; præcipuè, si ex illarum exhibitione graue damnum reuelanti possit oriri, iuxta supra citata. Illud tamen cum eodem Campan. *d. capite* 5. *num.* 96. nobile, nec prætereundum indicani, quod non dato dãno, non omnes scripturas ad ius alterius attinentes tenentur exhibere, vel propalare detinens, sed publicas duntaxat, non verò priuatas, per Nauar. *consil.* 3. incip. *Inter Seium, num.* 4. *de censib. in antiq.* siue 35. *de sentent. excom. in nouis*, quia nemo compelli debet, vt suas proprias rationes, ac priuatas scripturas edat, ex *libro primo, Cod. de edendo*, notat Dec. *in cap.* 1. *de probation.*

Vnde habentem scripturarum transumptum ex vi monitorij prodere non adstringi, cum illæ in iudicio fidem non faciant, resoluunt Bonac. *de censur. disp.* 2. *quæst.* 6. *puncto* 3. *n.* 32. Filliuc. *in sum tract.* 14. *cap.* 2. *num.* 40. Suar. *tom.* 5. *disp.* 20. *sect.* 3. *n.* 13. quos refert, & sequitur Homobon. *d. res.* 3. *in fine.* Machado *d. lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 7.

Tertiò. Scientes non tenentur reuelare, quando id, quod sciunt, saltem vno teste probare non possunt, *gloss.* 1. *in cap. Sacerdos, de pœnit. distinct.* 7. Nauarr. *in cap.* 17. *n.* 134. & *cap.* 25. *num.* 33. & *cons.* 2. *de testibus cog. in nouis*, nouissimè & latissimè me sæpiùs *in hoc loco* citato Escouar. *in tractatib. selectiss. tractat.* 2. *part.* 2. *q.* 3. §. 6. *per tot.* Laz. *de mon. sect.* 3. *quæst.* 12. *n.* 2. Auila *de censuris, part.* 1. *cap.* 5. *disp.* 5. *dub.* 4. *concl.* 11. Henriq. *d. cap.* 18. §. 3. *lit. B* Vasq. *de restitut. cap.* 9. §. 3. *num.* 4. Gutierr. *de matrim. cap.* 59. *num.* 2. Sayr. *in claui Regia lib.* 12. *cap.* 14. *n.* 32. Marc. Anton. Genuens. *d. c.* 2. *num.* 2. Marcel. Vulpe *d. c.* 2. *n.* 18. Raynaud. *d. p.* 1. *cap.* 3. *quæs.* 3. Bonacin. *dict. puncto* 3. *n.* 9. & nouissimè *var. tract.* 6. *puncto* 1. §. 4. *num.* 1. Vgolin. *d. cap.* 45. §. 5. *vers. sexto*, vbi extendit etiam ad participantes in furto, qui ad denunciandum non tenentur, si furtum probari non possit, quamuis iudex id iubeat, Machado *d. lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 5. *doc.* 5. *num.* 1. Vnde sequitur eum, qui furtum commissum audiuit, aut vidit committi ab ipso iure nemine præsente, non teneri illum denunciare, quia probare non potest; secus si habeat vnum testem omni exceptione maiorem, nam ipse denuncians in hac materia valet pro teste. Ita Nauar. *d. capit.* 25. *n.* 33. Henriquez *libro* 13. *capite decimo octauo*, Lazzar. *de blasphem. quæst.* 12. *numer.* 55. Vasq. *de restit. cap.* 9. §. 3. *numero* 4. Alter. *de cens. libro tertio, disp.* 1. *cap.* 8. *col.* 5. Filliuc. *tract.* 14. *cap.* 2. *numero* 39. Auil. *part.* 2. *cap.* 5. *disp.* 5. *dub.* 4. *concl.* 11. Gutier. *de matrimon. cap.* 59. *num.* 2. nouissimè Bonacin. *var. tract.* 6. *puncto* 1. §. 4. *n.* 4. *vers. tertiò.* Excipiuntur tamen aliqui casus. *Primus* est, quando in edicto non præcipitur denunciatio, sed testificatio; tunc enim tenemur testari, & deponere tanquam testes, si iuridice interrogemur, etiamsi delinquens sit emendatus, Lazzar. *sect.* 1. *q.* 20. *num.* 10. Auila *d. dub. concl.* 10. Sayrus *d. cap.* 14. *num.* 33. Bonacina *d. num.* 9. *vers. primus*, & *d. tractat.* 6. *puncto* 1. §. 4. *num.* 5. Marc. Anton. Genuens. *capite* 1. *numero* 2. vbi dicit in Curia Neapolitana quemlibet teneri reuelare id, quod probari nõ potest virtute monitorialium, cum ea concedatur in causis ciuilibus; additque teneri etiã prodere occulta, quando superiores præcipiunt illa ipsis reuelari tanquam patribus, & personis, quæ possunt obesse, & non prodesse. *Secundus*, est quando præcipitur denunciari delictum respiciens Fidem, & Christianam religionem, vt est hæresis, vel blasphemia hæreticalis: in his enim denunciator habetur pro teste, & in illis vni testi creditur, *capite in omni negotio, de testibus.* Ita Ban. 2. 2. *quæstio* 68. *articulo primo*, Lazzar. *de blasphemia, quæstio* 12. *numero* 55. Scac. *de iudic. caus. ciuil. libro primo, capite* 56. *num.* 4. me citato *in hoc loco* Diana *moral. resol. p.* 1. *tract.* 4. *resol.* 1. *vers. At his.* Marc. Ant. Genuens. *d. praxi c.* 2. *n.* 2. & *cap.* 18. *num.* 5. Bonac. *d. numer.* 9. *vers.* 2. & nouissimè *var. tract.* 6. *puncto* 1. §. 4. *num.* 5. *ver.* 2. Farinac. *in tract. de hæresi q.* 197. Filliuc. *d. cap.* 2. *n.* 31. & 39. Heresim enim tametsi occultam ex obligatione detegendam resoluunt Suar. *de fide disp.* 20. *sect.* 4. *n.* 7. Auila *de censur. part.* 2. *cap.* 5. *disp.* 4. *dub.* 3. Bonacin. *d. tract.* 6. *puncto* 2. *num.* 2. Sanctarel. *de hæresi cap.* 9. *num.* 2. Raynaud. *d. p.* 1. *cap.* 3. *quæs.* 2. *vers. semper dico.* *Tertius* casus est in matrimonio, in quo qui aliquod impedimentum, nouit, tenetur illud denunciare, quamuis probare non possit. Ita Gutierr. *canon. lib.* 1. *a num.* 28. Raynaud. *d. part.* 1. *cap.* 3. *qu.* 3. *vers. aiebam*, Marc. Anton. Genuens. *capite* 2. *num.* 2. *vers.* 5. 51

vers. Bonacin. *d. n.* 9. *vers.* 4. *& d. tract. 6. puncto* 1. §. 4. *num.* 5. *vers.* 4. vnus enim testis sufficit ad impediendum matrimonium, *cap. praeterea, de sponsal.* Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. testis, numer.* 43. Farinac. *in praxi crimin. quaest.* 6 n. 63. *num.* 48.

Quarto, Non tenentur reuelare, qui de Iure compelli non possunt ad testificandum. Auil. *de censur. part.* 2. *cap.* 5. *disp.* 5. *dub.* 2. Lazzarr. *de blasphem. q.* 12. *n.* 12. *& de monit. sect.* 3. *quaest.* 11. Filliuc. *in quaest. moral. tract.* 14. *cap.* 2. *quaest.* 7. Marta *de iurisd. part.* 3. *cap.* 7. *n.* 1. *&* 2. me citato *in hoc loco* Escouar. *d.* §. 3. *n.* 36. Marc. Anton. Genuens. *d. cap.* 2. *n.* 3. Vgolin. *d. cap.* 45. §. 7. *vers. sexto.* Bonacin. *d. puncto* 1. *à n.* 4. Raynaud. *d. p.* 1. *c.* 3. *quaest.* 20. Hinc fit filium non teneri ex vi monitorij, vel edicti denuntiare furtum, vel aliud delictum patris, nec partem teneri denunciare delictum filij, Auila *dict. disp.* 5. *dub.* 2. Lazzar. *section* 3. *quaest.* 11. Vgolin. *d. vers. sexto, & cap.* 46. §. 5. Possevin. *d. n.* 41. *vers.* 5. nouissimè Bonacin. *var. tract.* 6. *puncto* 1. §. 3. *n.* 5. Marcel. Vulpe *d. capit* 2. *numer.* 16. Et si pater, vel mater interrogentur contra filium, vel vxor contra virum, si periuri fuerint, de periurio puniri non possunt, Ludouic. Rodulph. *var. concl.* 5. *à numero* 3. Ex eo, quia damnum patris redundat in filium, & è contra: nemo enim tenetur denunciare quando ex denuntiatione impendet magnum periculum denuncianti: tum quia parentes non possunt esse testes in causis filiorum, vt probat *l. parentes, Cod. de testib.* & disponit Ordin. Regia Lusitan. *lib.* 3. *titul.* 56. §. 1. & apud Hispanos *lib.* 14. *titul.* 16. *part.* 3. & tenent Mascard. *de probation. concl.* 1148. *& concl.* 1357. *n* 43. & plures, quos refert, & sequitur Farinac. *in praxi crimin. part.* 2. *de opposition. contra personas testium quaestion.* 54. *num.* 145. *cum seqq.* quibus adde Morlam *in emporio iuris part.* 1. *titul.* 11. *in prælud. numer* 40. Fr. Ludouicus Miranda *de ordine iudic. quaest.* 22. *artic.* 4. *concl.* 2. Amat. Roderic. *in praxi c. de modo, & forma videndi, seu examinandi processum cap.* 7. *num.* 47. Car. Philipp. *part.* 1. §. 17. *numer.* 15. *in fine*, Cardos. *in praxi iudicum, verb. testis, numer.* 9. Procedit in filiis legitimis, naturalibus, spuriis atque incestuosis: in eorum enim causis parentes testes esse non possunt, Mascard. *d. concl.* 1148. *num* 8. Molin. *de iustit. tractat.* 2. *disputat.* 170. *vers. in*
53 *reliquis*, Farinac. *dict. quaest.* 54. *à num.* 157. Et † in adoptiuis, si sint in potestate patris; Mascard. *conclus.* 1148. *numer.* 18. Farinac. *dict. quaest.* 54. *num.* 160. Et in emancipatis, Gabr. *d. titul. de testib. conclus.* 17. *num.* 7. Mascard. *concl.* 1148. *num.* 5. Farinac. *d. quaest.* 54. *numer.* 154. † Filij tamen spirituales ex vi monitorij
54 tenentur denuntiare patrem spiritualem, vt firmant Marc. Antonin. Genuens. *dict. capit.* 2. *numer.* 3. *in fine*, Lazzar. *sect.* 3. *quaest.* 21. *ad finem.* Bonacina *d. punct.* 1. *num* 6. *& var. tractat.* 6. *puncto* 1. §. 3. *num.* 7. me citato *in hoc loco* Raynaud. *d part.* 1. *capit.* 3. *quaest.* 17. *vers. neque igitur. &* Diana *moral. resolut. part.* 5. *tractat.* 13. *resol.* 67. Machado *d. lib.* 1. *part.* 3. *tractat.* 6. *docum.* 5. *nu-*
55 *mer.* 2. quia † possunt esse testes contra patres spirituales, vt tenent supra proximè citati, de quo vide Tiraquell. *in leg. si vnquam, verb. susceperit, numer* 38. Menoch. *de arbitrar. casu.* 100 *numer.* 1. *&* 2. Mascard. *conclus.* 310. *numer.* 3 *&* 4. *& conclus.* 332. *à numer.* 1. *& conclus.* 1357. *num.* 50. Farinac. *d. quaestion.* 54. *numer.* 198. Cardoso *d. verb. testis, num.* 24. Stephan. Gratian. *discept. forens. capit.* 100. *num.* 19. *cum sequentibus*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici decis.* 376. *numer.* 3. *in* 1. *editione, & resolut.* 318. *n.* 5. *in secunda edition.* plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decretum collect.* 38. *numer.* 1.

Excipiuntur tamen ab hac doctrina aliqui casus, 56 in quibus parentes contra filios, & è contra, testes esse possunt, ac per consequens reuelare tenentur, veluti in crimine hæresis, cùm illud vergat in detrimentum commune, & serpat vt cancer, Simanch. *de cathol. institut. cap.* 64. *numer.* 47. Mascard. *d. conclus.* 857. *à numer.* 18. Comit. *respon. moral. libro* 4. *quaest.* 8. *numer.* 3. Auila *part.* 2. *cap.* 6. *disputat.* 5. *dub.* 2. Rainaud. *dict. quaest.* 12. *vers. dicebam.* Farinac. *d. quaestion.* 54. *num.* 174. *& de haeresi quaest.* 197. *numer.* 40. Fr. Ludouic. Miranda *d. articul.* 4. *conclus.* 2. Suar. *de Fide disput.* 20. *sect.* 4. *numer.* 21. Diana *moral. part.* 1. *tractat.* 4. *resolut.* 4. nouissimè Bonacin. *var. tractat.* 6. *puncto* 1. §. 3. *num.* 6. Portel. *in dub. Regular. tom.* 1. *verb. correctio fratrum, numero* 11. Castro Palao *in opere mort. tractat.* 4. *disputation.* 2. *puncto* 4. *numer.* 12. *&* 14. me citato *in hoc loco* Escouar. *d.* §. 3. *num.* 43. vbi etiam aduertit filium denunciare patrem hæreticum aliter non teneri nisi periculum peruersionis plurimum immineret, me citato *in hoc loco* Castr. Palao *de haeresi tractat.* 4. *disput.* 3. *puncto* 4. *numer.* 10. & nouissimè Trullench. *in exposit. decalog. libro.* 1. *capit.* 2. *dub.* 6. *numer.* 17. Sanctarel. *de haeres. capit.* 9. *numer.* 15. † Item in crimine læsæ ma- 57 iestatis, Mascard. *conclus.* 561. *numer.* 9. *& conclus.* 857. *num.* 20. *&* 23. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 2. *capit.* 2. *quaest.* 12. *&* 13. me citato *in hoc loco* Raynaud. *d. part.* 1. *capit.* 3. *quaest.* 12. *vers. dicebam*, Farinac. *d. quaestion.* 64. *num.* 173. Denique † in crimine blasphemiæ, eo quod 58 honor, & gloria Dei præferri debeat reuerentiæ parentum, Lazzar. *de blasphemia quaest.* 12. *numer.* 57. Paul. Comitol. *respon. moral. lib.* 3. *quaestion.* 8. quos refert, & sequitur Bonacin. *dict. puncto* 1. *numer.* 5. *vers. tertiò* & nouissimè *var. tractat.* 6. *puncto* 1. §. 3. *numer.* 6. *vers. tertiò.*

Vxor non tenetur maritum denunciare, quia cen- 59 setur vnum & idem cum suo marito; sunt enim duo in carne vna. Ita Peña *ad direct. Inquisition. part.* 2. *commento* 78. Lazzarius. *de monit. sect.* 3. *quaest.* 11. *& de blasphemia quaest.* 12. *numer.* 67. quos refert, & sequitur Bonacin. *d. punct* 1. *numer.* 4. quibus adde eundem Bonacin. *var. tractat.* 6. *puncto* 1. §. 3. *numer.* 4. Filliucius *tractat* 14. *capit.* 1. *quaest.* 7. Vgolin. *capit.* 46. § 5. *vers. non etiam*, † & de socero an possit esse testis in causa ge- 60 neri & è contra? Vide Menoch. *de arbitrar. casu* 348. *num.* 14. *& consil.* 22. *numer.* 3. Mex. *in tractat. tassa panis conclus.* 2. *num.* 31. Mascard. *conclus.* 1318. *numer.* 52. Surd. *de alim. titul.* 1. *quaest.* 39. *numer. fin.* Farinac. *d. quaest.* 54. *numer.* 11. Don. Christoph. de Paz *in scholiis ad leges styli l.* 245. *à numer.* 1. D. Barbosa *in l. maritum, numer.* 60. *ff. soluto matr.* attenta regni Portugaliæ praxi non potest testificari, quia in eo bona communicantur inter maritum, & vxorem, & licet maritus agat, vel conueniatur, est tamen vxor pro dimidia particeps lucri, vel damni; & ita decisum refert Cabedo *p.* 2. *Aresto* 9.

Frater pro fratre testis esse non potest, vt probat *gl.* 61 *vlt. vers. sed de fratre quaero in dict. l. parentes*, Rebuff. *de reprob. testium, n.* 218. Mascard. *concl.* 811. Menoch. *casu* 104. & alij plures per Farin. *d. q.* 54. *n.* 85 *cum sequentibus*, quibus adde Vezin. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 4. *tit.* 10. *n.* 235. Pinel. *in l.* 1. *in princip. n.* 16. *C. de bonis mat.* Cardos. *d. verb. testis, n.* 23.

Qui autem inhabiles sunt ad testimonium feren- 62 dum, vtpote quoniam infames, & huiusmodi, tenentur reuelare, quia eorum testimonium non omninò inualidum est, nam etsi non probent, faciunt tamen præsumptionem, glos. *ver. ad testimonium, in cap.* 1. *de testib. lib.* 7. cum citatis à Farin. *p.* 2. *q.* 62. *num.* 274. quo fundamento ita tenet Marc. Ant. Genuens. *d. cap.* 2. *n.* 10. & deficientibus aliis probationibus, vel illorum testimo-

niis non exceptis, fatetur Vgolin.*d.c.45.§.7.in fine.*

63 *Quinto.* Nemo potest vi edicti cogi ad reuelandum id, quod nouit sub secreto naturali; veluti per solam consultationem præstandam, vel, ad remedium adhibendum pro salute animæ, aut corporis, aut honoris, aut pro defensione bonorum externorum, & similibus: is enim, cui commissum est secretum, non potest loqui de illis, quæ sibi sub secreto concredita, & communicata sunt, sed solùm potest de iis loqui quatenus ea nouit alia via, quàm sub secreto, nisi immineret graue damnum futurum in perniciem Reip. aut proximi; vt sunt hæreses, proditiones, machinationes, latrocinia, homicidia occultè nassantia, & falsificationes monetæ,& similia. Ita Nauar. *in man.capit.*18.*numer* 12. Salon. 2.2. *quæst.*71 *articul.*3.*conclus. vltim.* vbi Aragon. Sayr. *in claui Regia lib.*12.*cap.*14.*numer.*20. Carasco *dict.cap.*4. *numer.*10. Alter *de censur.libr.*3. *disput.*1. *cap.*8. *col* 5. *vers.*3. Filliuc. *tract.*14.*capit.*2.*quæst.*8.*numer.*39. nouissimè Bonac. *var. tractat.*6. *puncto* 1. §. 5. Azor. *institut.moral.part.*3. *libr* 13. *cap.*28. Henriq. *dict.cap.*18. §. 3. *vers. quarto.* Auila *disputat.* 5. *dub.* 2. *conclus.* 3. Suar *tom.*5.*disputat.*20. *sect.*3. *num.*11. Lazzar. *sect.*2. *quæst.*16.*numer.*1.*& quæst.*17. *numer.*17. Tull.Crispolt. *de casibus militarib. in* 23. me citato *in hoc loco* Raznaud. *d.part* 1.*cap* 3.*quæst.*4. nouissimè me citato *in hoc loco* Escouar. *d p.*2. *q* 3.§.4. *per tot.* Vnde maiori cum

64 ratione † nullo modo tenebitur Sacerdos auricularius propalare, si rem illam, quam degendam esse moneat Superior ipse Ecclesiasticus, in Confessione Sacramentali sciunt; non etenim ipsum obligat excommunicatio, *gloss.*2.*capit. Sacerdos, de pænit.dist.*6. vbi Nauarr. *num.*166. Vgolin. *dict.* §.7. *vers excipiunt.* late Campanil *dict.cap.*15.*numer.*101. vbi *numer.*102. cum Nauarr. *vbi proximè, num.*130. dicit hoc verum, quamuis Papa idem Sacerdoti auriculario præciperet aut secum dispensaret, vt alterius detegeret Confessionem, quia tunc ei parere non debet Hinc enim

65 † reuelare non compellitur medicus procurator, aduocatus, vel tabellio secreta infirmorum, clientum, vel aliorum. Iacob. de Graffijs *in decis. aureis, libr.*4. *cap.*8. *num* 23. Campanil. *dict.capit.*15. *num.*102. Henriq. *d.* §.3. *vers.quarto.* Marcel Vulpe *d.cap.*2. *num.*15. Etenim, quæ aduocatus aut alter quicunque sciuit ab alio ipsum consulente, nec dum compelli minimè potest ad propalandum, verum celare, obnoxius est, vt inquiunt Vincent.de Franch.*decis.*222.*num.*12. Afflict. *in constit. Aduocatos, post.n.*6. Campanil. *vbi proximè.* Carrasc. *dict.cap.* 3. *num.*9. Lazar. *in Canon.quæst. part.*1. *sect.*2. *quæst.*16. Marc.Anton.Genuens *in pract. Archiepisc.Neapol cap.*2. late Ioan. Paul Xammar. de officio iudic.& aduocat *part.*2. *quæstion.*4. *num.*42.*cum seqq.*

66 *Sexto*, Nullus tenetur denuntiare, quæ non vere & realiter scit, aut accepit ab illis, quibus nulla esset fides adhibenda, quia edicta loquuntur de scientibus, qui verè, & realiter sciunt, cum scire propriè sit veritatem visu, vel alio corporis sensu perceptam mente retinere: tum quia alioquin exponeremus nos ipsos periculo leuitatis, & Reum damno, quod fortassè iniustè reciperet reuelando ea, quæ non scimus vere, & realiter. Ita Fr. Emmanuel *in sum.part.*1. *cap.*79.*n.*7. Sayr. *d.cap.*14 *num.*33 Valer.Reginald. *in praxi fori pænit. lib.*24. *num.*63. Lazzar. *sect.*2 *quæst.*12. *num* 2.Bonacina *d.puncto* 1.*num.*12.Campanil.*d.cap.*15. *numer.*100. *vers.alios.* Vgolin. *dict.cap* 48. §.5 *vers.verum, in fine*, me citato *in hoc loco* Homobon. *dict.*

67 *quæst.*19.*suppos.*5.Aduertendum verò est, † edicta non obligare ad denuntianda ea, quæ quis audiuit, vel quæ audiuit à personis ignotis, vel à persona nihil certum sciente, Nauarr. *in cap.inter verbis. numer.*291. Fr.Emmanuel *part.*1.*sum.cap.*217.*n.*9. Sanch. *de matrim.libr.*3. *disp.*13 *num.*7. Valer.Reginald. *dict.numer* 33. quos refert, & sequitur Bonacina *dict.puncto* 1. *num.*14.

Septimo, Non tenetur denuntiare, qui audiuit delictum ab eo, qui iam denuntiauit, nam ex quo iudex factus est certus, certior fieri non potest, *cap.cum qui, de regul.iuris in* 6. Ita Nauarr. *in capit. inter verba, numer.*292. Iacob. de Graffiis *in aureis decis.lib.*4.*cap.*8. *num.*4. Fr.Emmanuel *dict.part.*1.*cap.*79.*numer.*7. Auila *dict.disput.*5.*conclus.*6. Sayr. *de censur. libro* 1.*capit.*9. *numer.*34. Lazzar. *sect.*2. *quæstion.*12.*numer.*9. nouissimè Bonacina *var. tractat.* 6. *puncto* 1. §.4. *num.*2. verùm contrarium sequitur Campan. *dict.capit.*14. *num.* 100. *versic. alios*, præsertim ex eo, quod licet vnius denunciatione sciuerit iudex veritatem, non tamen de ea ita certus est, vt possit furem, aut alium delinquentem, siue detentorem rei punire, vel condemnare, seu cogere ad rem ipsam restituendam, intelligerem eo tantum casu procedere, quoties audiuit ab altero, & non ab illo, qui prius denuntiauit: verum enim est reuelatione illius, qui audiuità primo denuntiante non fieri iudicem magis instructum, nec contra delinquentem maiorem dari probationem, me citato *in hoc loco* Homobon. *dict. quæst* 19. *resol.*3. 68

Octauò. Nemo tenetur denuntiare emendatum ante correctionem fraternam, etsi iudex id præcipiat, nisi quando fraterna correctio non est necessaria, & in crimine hæresis, proditionis, & aliorum, in perniciem Reip. vergentium, vel quando non speratur emendatio, quia Superior non præsumitur velle sibi fieri denuntiationem, cum iam sufficienter sit ipsius intentioni satisfactum: tum quia non possumus proximum infamare, nisi adsit aliqua necessitas, & rationabilis causa: tum quia Christus Dominus iussit, vt tunc Ecclesiæ diceretur, vbi peccator admonitus se non corrigeret. Ita Petr.Nauarr. *de restitut.lib.*2.*cap.*4. *num.*247.Nauarr.*in man.capit.*25 *num.*46. Sot. *de iustitia lib.*5.*art.*1.*qu st.*5.Syluestr.*verb.denunciatio, quæst* 4. Henriq. *dict.*§.3. *littera C*, Gutier. *canon.libro* 1.*cap.*11. *num.*73. Valer.Reginald *dict.lib.*24 *num* 60. Sayr.*dict. cap.*14. *numer.*27. Marc.Anton.Genuens. *dict.capit.*2. *num.*5. Vasq.*de restit.c.*9.§.3.*num.*2. Vgolin.*d.cap.*46. §.4.*vers.postrem.* Suar. *d.disp.*20 *sect.* *numer.*3. Auil. *p.*2. *disp.*5. *cap.*5 *num.*4. *concl.*1 Lazzar. *sect.*2. *quæst.*7. Filliuc. *tractat.*14.*cap.*2.*quæst.*1.nouissimè Bonacin.*var. tractat.*6.*punct.*1. §.8. *numer.*1. Sanch. *in Decalog.libr.*6. *cap.*18.*num.*49. *& lib.*6 *consil.cap.*2.*dub.*5. *num.*2. Raynaud. *d.part.*1.*cap.*4.*quæst.*9. Intellige, modò iudex intendat solùm emendationem,vel satisfactionem,quia secus si præter emendationem intendat etiam punitionem in sua inquisitione, nam tunc excommunicatio incurretur non denunciando delinquentem iam emendatum, modo delictum sit publicum, & quando dubitatur an Superior intendat correctionem,aut satisfactionem partis, aut punitionem, præsumi intendere punitionem, dicit Valer. Reginald. *dict.libr.*24. *numero* 51. *&* 61. Sed melius cum Bonacin. *d. tractatu* 6. *puncto* 1. §. 3. *num.* 3. Raynaud. *dict. part.*1. *capite* 3. *quæst.* 9. *vers. At addebam, prope fin.* existimo Prælatos Ecclesiasticos in edictis generalibus magis prætendere emendationem, quam punitionem delinquentis. Illo tamen casu reus quantumcumque emendatus venit vi monitorij denuntiandus, videlicet si sit periculum relapsus, & damni grauis inde secuturi communitati, aut etiam priuatæ personæ, vt in hæretico, qui licet emendato ad vomitum redibit in tempore & occasione, exemplificant Farin. 69

de

*de hæresi q.*179.§.2. *num.*52. Suar. *de Fide disp.*20. *sect.*4. *num.*13.

70 *Nonò.* Nemo tenetur denuntiare, nec testificari, quando probabiliter timet sibi aliquod graue damnum spirituale, vel temporale, siue inimicitiam capitalem euentutam ex reuelatione. Ita Nau. *in man. cap.*25 *num.*50. Neuizan. *dict. lib.*3 *num.*47. Sot. *de secreto memb.*2. *quæst.*6. *dub.*5. Ludou. Vitalis *de reis & testib. per censum cogen. num.*37. Raynaud. *cap.*3. *quæst.* 17. Marc. Anton. Genuens. *dict. cap.*2. *num.*6. Vgolin. *dict. cap.*46. §.5. *vers. postremo*, Posseuin. *dict. cap.*12. *num.* 46. *vers. quartò*, Iacob. de Graffis *in aureis decis. pars.*1. *lib.*4. *cap.*8. *num.*2. Suar. *de censur. disputat.* 20. *sect.*3. *reg.*3 *num.*9 *vers. secundum exemplum.* Auil. *in simili tract. part.*2. *cap.*5. *disp.*5. *dub.*2. Filliuc. *tract.*14. *cap.*2. *quæst.*5. & 6. Lazzar. *dict. sect.*2. *quæst.*14. *num.*1. Bonacin. *var. tract.*6. *puncto* 1. §.3. *num.*1. Marcel. Vulpe *dict. cap.*2. *num.*11. Sousa *de Confess. sollicitat. part.*2. *cap.*8. *num.*10. & 11. Ioan. Sanc. *in select. disp.*51. *sub n.*9. Cabreiros *de metu lib.*1. *cap.*8. *num.*29. me citato *in hoc loco* Escouar *d. tract.*2. *p.*2. *q.*3. §.7. *n.*4.

71 *Decimò.* Nullus tenetur denuntiare, nisi quos pars, vel iudex intendit ligare; nam excommunicatio vim habet ab eorum voluntate. Ita Sot. *de iustit. lib.*5. *quæst.*3. *art.*1. Petr. Nau. *de restitut. lib.*3. *cap.*2. *quæst.*2. *dub.*5. Nauar. *in man cap.*27. *num.*14. Salon. 2. 2. *q.*66. *art.*3. Lazzar. *sect.*2. *num.*3. & *sect.*3. *quæst.*8. Molina *de Iustit. tract.*2. *disp.*686. *num.*2. Sayr. *d. cap.*14. *num* 69. Marc. Anton. Genuens. *dict. cap.*2. *numer.*8. Rebell. *de obligat. Iustit. part.*1 *lib.*2. *quæst.*15. *sect.*7. *num.*15. Vasq. *in opusc. cap.*5. §.1. *dub.*7. *num.*37. Filliuc. *tract.*14. *cap.*2. *quæsito* 7 *num* 18. & *cap.*2. *quæsito* 7. *num.*38. Mar. Alter. *de cens. lib.*3. *cap.*8. *col.*5. *vers. primo excusatur*, nouissimè Bonacin. *var. tractat.*6. *puncto* 1. §.1. Raynaud. *d. par.*1. *cap.*3. *quæst.*13. & 14. vbi metipsum citat; qui hinc inferunt patrem non præsumi, quòd velit filium, qui eius bona surripuit, excommunicari, nec maritum vxorem, & similes, nouissime me citato *in hoc loco* Escouar. *in tractatib. selectissim. tract.*2. *p.*2. *q.*2. §.3. *n.*22.

72 *Vndecimò.* Nemo tenetur denuntiare iustum compensatorem, in casibus, quibus ipse compensans vi monitorij non tenetur ad se patefaciendum, vt suprà dixi *num.* 49. etiamsi excommunicatio specialiter lata sit contra scientes, & non manifestantes, quia quando principalis non ligatur, etiam minus principalis non ligatur: tum quia nemo tenetur se, aut alterum innocentem prodere. Ita Salon. 2. 2. *quæst.*66. *art.*5. *controuers.*2. Arag. 2. 2. *quæst.*62. *art.*1. Lessi. *de iustitia lib.*2. *cap.*12. *dub.* 10. *num.*5. Sayr. *dict. cap.*14. *num.*30. Ioan. Neuizan *in syluanupt. verb. monitoria*, *num.* 43. Nauar. *in man. cap* 25 *num.*46. Clar. *in practic. verb furtum, num.* 21. nouissimè Marcel. Vulpe *dict. cap.*2. *num.*10. Lazzar. *sect.*2. *quæst.* 8. & 9. Castro Palao *in opere moral. tract.*6. *disp.*3. *punct.*14. *num.*5. nouissimè me pluries citato *in hoc loco* Escouar. *d. par.*3. *q.*3. §.3. *per tot.* Vide suprà *num.*49. In tantum quòd conscius iustæ compensationis libere potest iurare se nihil habere, intelligendo intra se, vt teneatur manifestare; habet enim iustam tergiuersandi causam, Nau. *in man. cap* 13. *num.*166. Aragon. 2. 2. *quæst.*69. *part.*2. *ad finem*, & *ibi* Ban. ac Salon. *controu.*11. Valent. *tom.*3. *disput.*5 *quæst.*13. *puncto* 2. Molina *disp.*692. *ad finem.* Si verò de iustitia compensationis, vel de impotentia restituendi dubitet, tenetur denunciare, nisi rationabiliter deponat dubium, vt post Petr. Nauar. Lazzar. Henriq. Fr. Emman. & Azor. firmat: Bonacin. *d. puncto* 1. *num.* 30. vbi hoc verum esse dicit, etiamsi ille, qui rem accepit, asserat se illam in compensationem accepisse, nisi fortè esset vir tantæ fidei, vt illi merito præstanda sit fides, & *num.*31. resoluit eos, qui occultant bona ob æs alienum, vel ob delictum commissum, ne à fisco, vel à creditoribus capiantur, teneri vi monitorij ad illa manifestanda: similiter etiam dicit, quòd impetrantibus crediroribus excommunicationem contra retinentes bona Titij, & contra non manifestantes, tenetur Crius denuntiare Titium, qui sibi vendidit possessionem in confidentia ne creditores illam caperent; si facta correctione Titius non vult satisfacere creditoribus. Quando autem possit concedi monitorium contra donatarios, vel legatarios, qui fidem præstiterunt testatori, de restituendo bona filiis spuriis testatoris, vel donatoris, tradit latè Lazzar. *de monitor. sect.*3. *q.*5.

Duodecimò. Nullus tenetur denuntiare ratione 73 monitorij, quando tempore publicationis, & excommunicationis degebat extra territorium Episcopi excommunicantis; secus verò; si nondum elapso termino in monitorio concesso, se transferat ad aliam diœcesim, intentione ibi manendi maiore anni parte, vel ibi perpetuò habitandi. Ita Henriq. *dict. cap.* 18. §. 4. *littera I*, Marc. Anton. Genuen. *dict. cap.*2. *num.* 7. Sayr. *de censur. lib.* 1. *cap.* 7. *num* 19. Lazzar. *sect.*4. *quæst.*17. *num.*2. Marcel. Vulpe *dict. cap.*2. *num.* 13. me citato *in hoc loco* Escouar *d. tract.*2. *p.*2. *quæst.*2. §. 3. *num.* 24. tum quia † Superior non potest suis 74 censuris ligare existentes in alieno territorio, *cap.* 2. cum *ibi* notatis, *de constit.* resolutis per Bonacinam *de censuris, disp.*1. *quæst.*1. *puncto* 11. *a num.* 6. tum quia † excommunicatio lata sub conditione, vt satisfaciat infra certum tempus, ligat si pendente conditione efficiatur alterius fori, glos. *verb. impedire, in cap. præterea, il* 2. *de appellat.* recepta per Innoc. & Abb. ibi, Obligatio in monitoriis constituta ad reuelandum, incipit à die, hora qua publicatur monitorium, excepto primo die, modò eodem die monitorij notitia habeatur; tempus enim constitutum in monitoriis incipit currere à die scientiæ, Henriq. *dict. cap.*18. §.6. Suar. *tom.*5. *disput.*20. *sect.*3. *num.*13. Bonacin. *in var. tractat. tract.*6. *par.*1. §.7. *num.*2. Diana *par.*3. *tract.*5 *resolut.*95. Raynaud. *dict. p.*1. *cap.*1. *quæst.* 14. Lazzar. *sect.*2. *quæst.*1. *num.*2. vbi *num.*4. tenet in monitorio lato ad denuntiandum iniustum rei alienæ detentorem intra quindecim dies, non comprehendi primum diem, nisi fortè dicatur, hinc ad quindecim dies; hac enim forma loquendi videtur terminus statim inchoari.

Qui non denuntiat intra tempus præscriptum in 76 edicto, tenetur elapso eo tempore denuntiare quamprimum commodè potest, quia terminus non apponitur ad finiendam obligationem denuntiandi, sed ad eam solicitandum; Nauar. *cap.*25. *num.*46. Suar. *dict. sect.*3. *numer.*13. Fr. Emman. *in summ. par.*1. *cap.*79. *numer.*18. me citato *in hoc loco* nouissimè Escouar. *in tractatib. selectissimis*, *tractat.*2. *par* 2. *quæst.*1. *numer.*27. Valer. Reginald. *dict. lib.*24. *numer.*63. Lazzar. *dict. quæst.*1. *numer.*7. Diana *resol. moral. par.*3. *tract.*5. *resol* 95. me citato *in hoc loco* Raynaud. *d. p.*1. *quæst.*14. *vers. difficultas secundo*, vbi in contrarium citat Philiarch. Vgolin. & Naldum; quia elapso termino semper tenetur sub excommunicatione denuntiare, Graffis *in decis. aureis par.*1. *lib.*4. *cap.*18. *num.*10. Lazzar. *sect.*2. *quæst.*4. *num.*8. nisi impotentia, vel alia iusta causa teneretur, qua sublata sub eadem excommunicationis obligatione denuntiare obligatur, ex Suar. ac Fr. Emman. *dictis locis*, & Lazzar. *dict. quæst.*4. *num.*5. & tunc non denuntiando toties incurrit excommunicationem, quoties commodè potest denuntiare, quia tot sunt censuræ, quot sunt moraliter,

& formaliter actus contra conceptum, ſeu quot ſunt tranſgreſſiones formaliter, & moraliter, iuxta reſoluta per Bonacin. *d. quæſt.* 1. *puncto* 5. *à numer.* 2. Sed æquior videtur opinio, quam Nauar. Lazzar. & alij ſequuntur, dum videntur ſupponere, quod iſte talis maneat in eadem excommunicatione non denunciando intra triennium, & aliam nouam non incurrat, refert, & ſequitur me citato *in hoc loco* Theophil. Raynaud. *d. part.* 1. *cap.* 1. *quæſt.* 14. *verſ. mouetur quartò*, & probabilem iudicat Diana *d. part.* 3. *tract.* 5. *reſolut.* 95.

77 Sed an terminus in monitorio præfixus prorogari poſſit ex ſola voluntate partis, ad cuius inſtantiam conceſſum eſt monitorium, Iudice interim prorſus inſcio, ac ne tacitè quidem conſentiente in prorogationem poſt habitam eius notitiam? Quidam exiſtimarunt terminum huiuſmodi prorogari poſſe, quia monitorium in gratiam partis eſt conceſſum, vt ab iniuria indemnis fiat; ſi ergo pars vltra cedat iuri ſuo, & ſicut poteſt obligationem prorſus remittere, ita eam proroget vltra terminum præfixum à Iudice, nihil obſtabit quominus liceat frui beneficio partis, cui Præſul monitorium concedens velificari voluit. Ita Neuiz. *dict. lib.* 3. *numer.* 54. Tolet. *in instruct. libr.* 1. *capit.* 9. *numer.* 5. Suar. *de cenſur. tom.* 5. *diſput.* 3. *sect.* 6. *num.* 9. Hurtado etiam *de cenſur. in communi difficul.* 26. *numer.* 113. Alij verò contrarium ſuſtinent eo moti fundamento, quia communicatio non poteſt ſuſpendi, nec impediri quominus ſuo tempore effectum habeat, niſi ſit in ſuſpendente iuriſdictio; hæc autem non eſt in parte, ad cuius inſtantiam conceſſum eſt monitorium: igitur non poteſt vim eius ſuſpendere, quod faceret ſi elapſo termino à Iudice præfixo, poſſet inducias elargiri ei, quem monitorium vrget ad nunc exequendum, ex horum numero ſunt Syluest. *in ſumm. verb. excommunicatio* 2. *notab.* 1. *caſu* 13. Nauar. *in man. capit.* 27. *numer.* 15 Nald. *in ſum. verb. excommunicatio numer* 23. Sayr. *de cenſur. libr.* 1. *capit.* 12. *numer.* 20. Inter vtramque opinionem mediam viam aſſumit Raynaud. *dict. part.* 1. *capit.* 1. *quæſt.* 14. *verſ. eſt quarta difficultas*, dum ait ante factum tenendam eſſe ſecundam ſententiam, quippe ſecuriorem, ſed poſt factam primam ſententiam eſſe ſatis ſecuram, poſſeque probari abſque ſcrupulo.

78 Monitoria hæc non dicuntur ſtatuta, ſed mandata generalia, vel ſpecialia, lata ab homine, quæ morte, aut remotione concedentis ab officio, expirant, antequam incurratur in excommunicationem, Nauar. *in man. capit.* 27. *numer.* 2. Marc. Antonin. Genuenſ. *in praxi cap.* 1. *num.* 18. Henriq. *dict. capit.* 1. §. 4. *in princip.* vbi etiam quod dum edicta per modum viſitationis promulgantur, expirant, non quidem ſtatim poſt ſex dies, inter quos iubet denuntiare, ſed finito viſitationis tempore, aut paulo poſt, quamuis publicentur per parochias Vrbis, vbi reſidere ſolet Epiſcopus.

79 *Decimotertiò.* Impotentes ad reſtituendum non tenentur denuntiare, vt per citatos ſuprà *numer.* 47. quibus addo Marcel. Vulpe *dict. capit.* 2. *numero* 12. vbi ſubdit quòd ille dicitur non poſſe reſtituere non ſolùm qui eſt in extrema neceſſitate, ſed etiam qui commodè non poteſt ſine probabili damno bonorum ſuorum altioris ordinis, qualia ſunt vitæ, ſalutis, honoris & famæ, niſi ille, cui facienda eſt reſtitutio, non ſit in eadem, & æquali neceſſitate, vt quia oportet eum viuere indecenter, niſi reſtituantur ei ſua bona ablata, vel iniuſtè detenta, latè Raynaud. *d. part.* 1 *cap.* 2. *quæſito* 3.

80 *Decimoquartò.* Monachi, & Fratres Regulares ſcientes rem, de qua in monitorio, ſi non reuelant, non ſunt excommunicati, quia ſunt exempti a iuriſdictione Ordinariorum, qui decernunt huiuſmodi monitoria, Marcel. Vulpe *d. c.* 2. *n.* 14.

Decimoquinto. Non tenetur denuntiare, qui rem ha- 81
bet ſibi debitam, cum ſunt creditores ipſo anteriores, quia Iudex Eccleſiaſticus intendit tantum obligare ad reſtitutionem, id quod non poteſt retineri abſque peccato, iſte autem benè poteſt rem huiuſmodi ſibi debitam retinere. Ita Comitol. *reſp. moral. lib.* 3. *q.* 39. Ferdinand. *part.* 4 *exam. c.* 5. *n.* 13. Dian. *reſp. moral p.* 3 *tract.* 5. *reſol.* 10. quos refert, & ſequitur Raynaud. *d. part.* 1. *cap.* 2. *quæſt.* 6.

Decimoſextò. Non tenetur etiam denuntiare vi moni- 82
torij ad finem reſtitutionis, qui rite rem præſcripſit, quia per vſucapionem & præſcriptionem res fit propria vſucapientis, & præſcribentis. Ita Nau. *conſ.* 35 *n.* 8. *de ſent. excom.* Auila *de cenſ. p.* 2. *c.* 5. *diſp.* 5. *dub.* 1 *ill.* 3. Raynaud. *d. p.* 4. *c.* 2. *q.* 7.

Decimoſeptimò. Non tenetur etiam denunciare, qui 83
bona fide rem alienam pretio numerato emit à latrone, negata, aut non ſperata refuſione pretij. Ita Rebell. *de obligat. Iuſtitiæ part.* 1 *libr.* 2. *quæſt* 9. *numer.* 6. Sanch. *de matrim. libr.* 2. *diſp.* 41. *a numer.* 27. Sayr. *in claui Regia lib.* 10. *tract.* 2. *cap* 3. *num.* 5. Raynaud. *dict. part.* 1 *capit.* 2. *quæſtion.* 10. vbi ſubdit quòd bona fide emiſſe is dicitur, qui inuincibiliter ignorans rem fuiſſe furto ſubductam, aut eſſe alienam, appendit pro ea pretium: vel qui conſcius rem fuiſſe furto ſubductam, tamen cum à latrone numerato pretio accipit eo animo vt domino reſtituat, ſi contingat illum comparere, alioquin eam ſibi retenturus. Qui enim à latrone bona fide emit, quamuis iuxta opinionem Couarr. Medinæ, Molinæ, & aliorum teneatur rem à fure emptam domino comperto reddere, etiam cum pretij diſpendio ſi dominus nolit illud refundere, nec poſſit reſcindendo contractum rem latroni reddere, vt pretium à ſe datum recuperet; attamen iuxta ſententiam valde probabilem poteſt contractum reſcindere, & pretium ſuum quod aliter perderet, recuperare. Ita Nau. *in man. cap.* 17. *num.* 12. Philiarch. *de officio Sacerd. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 18. Valent. 2.2 *diſput.* 5. *q.* 6. *puncto* 4. Leſſi. *de Iuſtit. lib.* 2. *cap.* 14 *numer.* 14. Rebell. *de obligat Iuſtit. part.* 1 *lib.* 2. *q.* 9. *num.* 3. Torres *tom.* 2. *diſp.* 13. *dub.* 2. Bonacin. *de contract. diſputat.* 1. *de reſtit. quæſt.* 4. *puncto.* 2.

Decimooctauò. Reuelare ad Epiſcopi monitorium nullo modo tenetur, vbi quis rem ſuam detentam ab aliquo propria auctoritate, ſine ſcandalo tamen, accepiſſet, eo quòd via iudiciaria ei ſuccurri non poſſet. Ita Franc. Viui. *deciſ* 223. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 2. Gutier. *canon. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 67. Padil. *in l. cum quis n.* 17. *C. de iuris & facti ignor.* quos & alios refert Cancer. *var. reſolut. tom.* 2. *cap.* 10. *numer.* 39. licet enim ex interuallo rem meam occupare, quoties Iudicis auctoritate ſuccurri non poſſet, itavt per viam Iuris & iuſtitiæ non poſſem conſequi ius meum, Naua. *in man. cap.* 17. *n.* 112. *& conſ.* 1. *n.* 9. *de iniur. & damno dato*, plures per Cancer. *d. c.* 10. *num* 35.

Aduertendum tamen duxi, quod cum huiuſmo- 84
di monitoria ſint remedium ſubſidiarium, & concedi non ſolitum, niſi cum probationes aliæ haberi non poſſunt reuelandi obligatio extendi videtur ad omnes quiqui ſint, quomodocunque, & qualitercunque ſciuerint, quare licet ſupradictæ exceptiones adducerem, quia ab aliis poſitas reperio, præmouere tamen volui, ne qui ita illis ex ſe fidat, vt ſtatim ex iis ſecum iudicet; nam ſi indiſtinctè, & incautè hoc faciat, fruſtratoria remanerent monitoria, quod in præiudicium non ſolum ea petentium, vel

etiam

etiam animarum eorum, qui aliquid ſciunt, vergere poteſt; cautela igitur præcipua erit, qui aliqua prædictarum exceptionum vti poſſe cenſuerit, non ſibi videre, ſed peritum conſulere, & idoneum Confeſſarium, qui rei veritate perpenſa poſſet ſibi dicere teneatur ne, an non teneatur reuelare. Illud demum te ſcire volo quòd qui cum tenetur denuntiare furem, non denuntiat, non ſolum incurrit excommunicationem, ſed inſuper tenetur reſtituere damnificato. Ita Aragon. 2.2.*quæſt*.70.*art*.1. Auila *de cenſur.part.2.cap.5.diſput.4.dub. 3. concluſ.* 8. licèt in rigore contrarium ſit verius, prout ſuſtinent Theophil. Raynaud. *de monit.part.1.c.3. quæſt.24.*& nouiſſimè Diana *moral.reſol.part.5.tract.13. reſol.*68.

85 Cætera ad materiam litterarum monitorialium ad finem reuelationis, ſub excommunicationis pœna pertinentia, luculentiſſimè ſcripſit Petrus Anton. Lazzarius *in ſuo tractatu de monitoriis*, & tradunt Ioan. de Neuiz. *in ſua ſylua nupt.libr.3. verb. monitoria*, Nauarr. *in repetit. cap. inter verba* 11. *quæſt.*3. *concluſ.*6. *corroll.*66. Franc.Marc. *Delphin.deciſion.*850.*&* 82 *cum ſequenti*, Achil. de Graſſis *deciſ.* 6. *de ſententia excommunicat.* Zerola *in praxi Epiſcop. part.1. verb. excommunicatio, pagin.*134. Gutier. *canonic. libr.* 1. *capit.*11. Quaranta *in ſumma Bullarij, verb. excommunicationes, ad finem reuelationis*, Henriq. *in ſumm. libr.*3. *capit.*18. Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part.3. capit 7. n.*13.*cum ſequentibus*, Campanil.*in diuerſ. Iuris Canonici rubr.*11. *cap.* 15. *à num.* 88. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſtici deciſ.*267. *cum ſequentibus in prima edit. & reſolut.*233. *cum multis ſequentibus in ſecunda editione*, Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap.*45. *&* 46. nouiſſimè Carraſc. *in aliquas leges nouæ recopil.cap.4.de cenſuris monitorialibus*, Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Eccleſiaſt.cap.*2.

Allegatio XCVII.

Epiſcopus an poſſit noua miracula approbare, & Sanctorum reliquias publicè venerandas exponere?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus quòd non habeat poteſtatem, & iuriſdictionem examinandi, & approbandi noua miracula quæ ſuadeant fundamenta? oſtenditur.*

2 *Contrarium verius.*

3 Concil.Trident.ſeſſ.25.de inuocat.& venerat.Sanct. *declaratur.*

4 Cap. 1. de Reliq. & veneration. Sanctor. *declaratur.*

5 *Canonizatio Sanctorum ſolo Romano Pontific. eſt reſeruata.*

6 *Teſtes diligenter examinandi ſuper miraculis Sanctorum & de ſingulis circumſtantiis reſpondere debent, & rationem reddere tenentur, & non ſufficiunt ſingulares.*

7 *Miraculum dicitur mirum factum.*

8 *Miraculum vt propriè dicatur quæ requirantur? oſtenditur.*

9 *Miracula examinandi poteſtas ſolo Epiſcopo, non tamen alio inferiori competit.*

10 *Reliquias Sancti etiam antiqui nondum canonizati, non licet Epiſcopo approbare.*

11 *Reliquiis inuentæ alicuius Sancti in Sanctorum numerum iam diu relati, cognoſcente, & approbante Epiſcopo, etiam publicè col. poſſunt.*

12 *Preces ſolemnes, & publicas fundere non licet defuncto non canonizato.*

13 *Nemini licet publico, aut ſolemni cultu abſque Sedis Apoſtol. auctoritate perſonam non canonizatam venerari, & n.*14.

15 *Reliquias Sancti ab Eccleſia canonizati competit Epiſcopo in ſua diœceſi approbare.*

16 *Epiſcopus extra ſuam diœceſim exiſtens poteſt facultatem concedere, vt in ea publicè reliquiæ alicuius Sancti canonizati collocentur venerandæ.*

17 *Reliquias nouiter inuentas approbandi an ſint Sanctorum iam canonizatorum? refertur modus.*

18 *Reliquiarum Sancti canonizati quæ certitudo veritatis requiratur, vt huiuſmodi Reliquiæ venerari poſſint? oſtenditur.*

19 *Decretum nouiſſimum S.Congreg.refertur.*

PRo parte negatiua, quòd ſcilicet Epiſcopus non habet poteſtatem, vel iuriſdictionem ad prædicta miracula examinanda, facit ratio text. *in cap. audiuimus in* 1. *de reliq. & vener. Sanctor.* vbi reprobat Romanus Pontifex, & reprehendit quoſdam venerantes quendam, qui fuit occiſus, & concludit his verbis, *cum etiamſi per eum miracula fierent, non liceret vobis ipſum pro Sancto abſque auctoritate Romanæ Eccleſiæ venerari.* Facit etiam text.*in c.venerabili, de teſtib.* ibi ſummus Pontifex improbat probationes quaſdam factas ex Abbate quodam Ciſtercienſi, de vita cuiuſdam Religioſi, & eas committit faciendas quibuſdam delegatis. Facit denique Bulla Leonis X. lecta, & publicata in Concil. Lateranen. eiuſdem Pontif. tempore congregati, vbi inhibentur ſacri verbi Concionatores noua, & confictа miracula prædicare, & reuelationes, niſi à Romano Pontif. fuerint approbata: quibus forſan fundamentis in hanc partem inclinare videtur Dominus meus Felix Contelor. *in addit. ad Iacob.Caſtellan. de canonizat Sanctorum quæſt.3.art.1.* Philiarch. *de officio Sacerdot.tom 1 part.2 libr.3.capit.9.verſ. quintò*, Ioan.Baptiſta Sign.*de reliquiis & venerat.Sanctor. c.3.in princ.* Dominic. *Anfoſſ. de ſacrarum Reliq.cultu* §.2. *num.*42. 1

His tamen non obſtantibus affirmatiua pars verior eſt, quam probat Concil. Tridentin *ſeſſion.25.de inuocat.& venerat.Sanct.* ibi, *Nulla etiam admittenda, eſſe noua miracula, nec nouas Reliquias recipiendas niſi eadem cognoſcente, & approbante Epiſcopo, qui ſimul atque de his aliquid compertum habuerit, adhibitis in conſilium Theologis, & aliis piis viris ea faciet, quæ veritati, & pietati conſentanea iudicauerit*; referunt Marc. Antonin. *var.reſolut.lib.1.reſol.112.caſu* 42. Piaſec.*in praxi Epiſc. part.2.c.3.num.18.verſ.miracula*, Franciſc Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt.part.2.cap.1.numer.*21. me citato *in hoc loco* Homobon. de bonis *de examine Eccleſiaſtico tractat.12.c.3.quæſit.16.ſupp* 2. nouiſſimè Lauret.de Franch *in controuerſ. inter Epiſcopum & Regulares pag.252.verſ. ad* 11. 2

Non obſtat ſi quis dixerit verba illa Concilij Trident. eſſe tantum intelligenda de miraculis Sanctorum Canonizatorum, quia reſpondetur eius verba, *nulla etiam admittenda noua miracula*, eſſe vniuerſalia, & comprehendere omnia miracula facta per Sanctos ante, & poſt Canonizationem, iuxta reg.*lib.* 1. §. *generaliter, ff. de legatis præſt. & l. pretio, ff. de public.in rem actione*, cum ſimilibus, & ita cenſuit *Sacra Congregatio Concilij de menſe Ianuarij* 1626. nam mihi inſtanti & quærenti, *an diſpoſitio Concilij citato loco intelligenda eſſet de miraculis perſonæ etiam non canoni-* 3

nizati, an vero de miraculis Sanctorum canonizatorum? respondit de omnibus esse intellige .dam; prout habetur in originali responsione apud me asseruata, de qua memini *ad c.vlt,n.3. de reliquiis & vener.Sanctor.*Francisc. Carrasc. *ad leges nouæ recopil.c.5.* Quicquid aliter respondere conetur Daneus Felix Contelor.*d.cap.5.n.14. vers.& ex his.*

4 Nec etiam obstante quæ suprà pro parte negatiua expendebamus; nam ad *cap. audiuimus* respondetur, quòd ideo ibi reprehensi fuerunt quidam homines eò quod diabolica fraude decepti quendam in ebrietate occisum venerarentur, & decisio illius text. est non licere venerari, seu colere quemq am, etiamsi miracula fecerit., nisi auctoritas Romani Pontif. interueniat; vnde colligitur in eo text. Episcopo non adimi facultatem faciendi informationes miraculorum: nam licet Episcopi canonizare non possint, possunt tamen capere informationes de vita, & moribus, & miraculis illius, qui beatificari & canonizari petitur, Dom. Contelor. *d. tract. de canonizat. Sanctor. cap.4. n.20.* in actu enim de quo agimus, tria diuersa considerari debent, videlicet examen miraculorum, quod Episcopus facere potest, iuxta supradicta. Et beatificatio, per quam Beatus declaratur Ciuis, non tamen dies mortis, nec officium in eius memoriam celebratur, nec etiam illi Ecclesia dedicari potest, Maluef.*de canoniz.Sanctorum dub.1.num.20.* Beatificatis enim adhuc non Canonizatis deferri solum potest is cultus, & veneratio, quam Summus Pont. in eius beatificatione præscripsit, D. Contelor. *d. tractat. de Canonizat.Sanctor. cap.22.num.25.*Et denique Canonizatio, quæ solo Romano Pont. Ecclesiæ Capiti, & Christi Vicario in hac Militanti Ecclesia est reseruata, vt resoluunt plures per me citati, *allegat.50. n.43.* Intellige quantum ad ipsius canonizationis decretum, & iudicium, non autem respectu cæterorum actuum, siue iudicialium, siue extraiudicialium, præcedentium ipsam Canonizationem, quales sunt inquisitiones de moribus canonizandi, peruestigationes de forma Sanctitatis, examina testium super probitate, vitæ humilitate, patientia, castitate, constantia Fidei, & charitate erga Deum, & proximum; ista enim, & similia cum non reperiantur soli Romano Pontif. & Sedi Apost. reseruata tanquam relicta dispositioni Iuris communis, ab Episcopis, & eorum legitimis Vicariis fieri possunt, vt optime resoluit D. Contelor. *d.tract.cap.4.num.21.*subdens informationes & processus huiusmodi factos per Episcopos, aut eorum Vicarios, vel ab eis deputatos, seruatis de iure seruandis, legitimos esse, & validos, eisque plenam fidem adhibendam, aduertit tamen *num.12.* quod non consueuit, licet possit Sedes Apostolica procedere ad alicuius canonizationem ex solis processibus factis auctoritate Ordinaria, sed vlterius requirit processus factos auctoritate Apostolica. Et *num.24.*asserit Superiores Religionum, seu earum Prælatos nullam habere iurisdictionem, vel auctoritatem in fabricando processu super sanctitate vitæ, & miraculis alicuius Religiosi, qui subiectus sit, nec aliquam fidem illis dari si processum fabricauerint: & multo minus inferiorem Episcopo, vel habentem quasi Episcopalem iurisdictionem posse manus apponere. Vnde Molfes. *cons.46.n.21.cum seqq* quem refert D. Contelor. *d.tr. c.5.n.23.* tenet quòd licet hæc procedant de stylo; de Iure tamen ex solis processibus ab Ordinario rite, & recte fabricatis posse Papam ad canonizationem procedere.

5 Ad text.verò *in d.cap. venerabili*, respondetur ideo Summum Pont. ibi commisisse Corisopiten. & Trecor. Episcopis, vt sigillatim examinarent testes producendos super vita,& miraculis piæ memoriæ M..b. batis Cisterc.quos Abbas,& Monachi eiusdem Ordinis iam examinauerant, quia eos sine debita diligentia &, minus iudicialiter, prout oportebat, examini supposuerunt.

Nam super miraculis, quæ omnimodo ad canonizationem aliquius requiruntur, cum sint signa sanctitatis propter influentiam virtutis in facientem miracula, seu in impetrantem. Triumph. *de potest. Eccles. quæst.15.art.4.vers.2.* Molfes. *cons.46 num.42. & 43.* D. Contelor. *d.tract. cap.14. num.16.* testes diligentissimè sunt examinandi, nec sufficit aliquem deponere de vno miraculo, & alterum de altero, sed requiritur, vt frequentia miraculorum probetur à pluribus testibus, Mascard. *de probat. conclus.262. num. 39. cum seqq.* cuius tamen opinionem reprobat D. Contelor. *d.tractat. de canoniz.sanctor.c.18.num.10.cum seqq.* asserens si eidem locus foret, impossibile esse aliquem Sanctum canonizare, nisi ipse de cuius canonizatione agitur, eosdem testes semper secum duceret, qui viderent ipsum facientem miracula, & postea de miraculis testificarentur; & ideo melius *numer.3. cum seqq.* tenet ad indirectam miraculi probationem, sed ad probandum miraculum duos testes con testes, & idoneos regulariter loquendo, sufficere; etiam si sint domestici, vbi agitur de probando aliquo facto domestico, vel eius Religionis, in qua vixit, & decessit ille Sanctus de cuius canonizatione agitur, & *numer.117. cum sequent.* concludit miraculum aliquando probari per vnicum testem fide dignum, quando scilicet ex natura miraculi illud non potest probari nisi per vnicum testem, vt euenit in reuelationibus, & apparitionibus illius, de cuius canonizatione agitur, & similibus; & quando ipse testis deponit de miraculo in sua persona perpetrato, quando aliter probari non potest; vel quando cum dicto vnius testis concurrunt indicia & adminicula, ex quibus Iudex potest animum suum informare quod testi sit credendum, vt putà si cum dicto testis vnius de visu concurrat publica vox & fama probata saltem per duos testes. Et non probant, nisi etiam rationem reddant, quia hæc transcendunt naturam, Rebuff. *de repr. b. testium nu.460.* Marc. Ant.Genuens. *in praxi Archiep.Neap.c.49.num.3.in vltima impress.* vbi etiam cum Abb. *d. cap. venerabili.* resoluit quòd testes diligenter examinari, & de singulis circunstantiis respondere debent, quod etiam tenet Piasec. *in praxi noua Episcop. d.cap.3. num.17. versic.nec credendum*, Lauret. de Franchis *dict. tractat.pag.249. vers.6.* & *in vers. ad 7.* monet huiusmodi miracula summa diligentia examinanda esse ob plurimas, quæ desuper exoriri solent, difficultates, vt discernantur vera à ludificatoriis; & ideo Concil.Trid.in admissione nouorum miraculorum, Episcoporum,Theologorum, & aliorum piorum virorum operam requirit, & *pagin. 252. vers. ad 10.* refert quòd quando miracula fieri dicuntur in aliqua Ecclesia sæculari, siue Regulari virtute sacrarum Imaginum, statim Episcopi mandant operiri Imagines, ianuas Ecclesiæ claudi, & impediunt concursum hominum ne miracula publicentur, nisi prius per testes legitimos fuerint sufficienter probata, & processus, siue aliquid huiusmodi mittatur ad Papam, & *in vers. ad 12.* tenet quod tam sæculares, quam Regulares admittentes noua miracula puniri possint ab Episcopo. Et hac de re plura aduertit D.Contelor. *d.tract.c.25.n.62.cum seqq.* quòd scilicet debent iurare de veritate dicenda, & sigillatim examinari, & causam sui dicti etiam non interrogati reddere, & *n.77. cum seqq.* disputat an debeat examinari super interrogatoriis, si fuerunt inserta in remissoria?

Miracu

7 Miraculum enim dicitur, mirum factum, vel quasi admiratione plenum, & probari potest, quando probatur aliquid, quod vires naturæ superat, Mascard. concl. 1066. a num. 1. Castell. de canoniz. Sanctor. quæst. 6. vers. quæro quid sit miraculum, Viguer. in inst. theolog. capit. 9. § 2. vers. 1. titul. de mirac. ul. desinit. & essent. fol. 103. plures relati per D. meum Contelor. d. tractat. de canoniz. Sanct. cap. 16. a princ. † quòd vt proprie dicatur, quatuor concurrere debent. *Primo*, vt supra dicebamus, quod sit supra naturam, sicut de Virga Moysis mutata in colubrum, & de asina loquente ad Balaam, ex cap. cum ex coniuncto, de heret. in 6. Troil. Maluet. de canon. Sanct. dub. 3. numer. 4. Castell. eod. tractat quæst. 6. D. Contelor. in simili tract. cap. 17. n. 2. Nam illud, quod per causas naturales fieri potest, non est miraculum, Bart. in tract. de testib. num. 57. *Secundo*, quod appareat illud ex Deo, non ex arte contingere; neque ex Diabolo: nam miracula quandoque fiunt per malos. cap. tenemus, cap. prophetauit, 1. quæst. 1. Sic Balaam scceleratus ariolus Spiritu Dei prophetauit. *Numer. cap. 22.* Saul deprauatus Rex simile donum à Deo obtinuit *Reg. 1. capit. 10.* Caiphas pessimus Pontifex, & Christi hostis acerrimus per eius mortem humano generi redemptionem esse paratam diuino Spiritu nunciauit, *Ioann. capit. 11.* Iudas proditor gratiam habuit miraculorum, Anath. in quæst. sacra scriptura quæst. 32. Couarruuias de vera prophetia lib. 1. cap. 16. Et aliis etiam Gentilibus, & infidelibus datam esse miraculorum gratiam referunt S. Thom. 2. 2 quæst. 172. Suar. part. 3 q. 14. tom. 2. Majol. dierum canicular. tom. 2. colloq. 2. Petez in laurea Salmantina certam. 1. de Deo trino, & vno, dub. 1. cap. 1. num. 33. & dub 2. cap. 1. & certam 4. cap. 3. quos refert nouissimè Torreblanca in practic. Iuris spiritualis lib. 1. c. 11. ex n 14. & n. 22. Raph. de la Torre tom. 2. q. 90. art. 2. disp. 8. num 8. Cassan. in Catalog. gloria mundi p. 3. consi. 49. vers. primo quod ex Deo, Castell. dict. quæst. 6. in princip. idem Torrebl. de iure spir it. libr. 1. cap. 9. a princ. D. Contel. d. tract. c. 17. num. 1. Et quod miracula per malos edi possint, expresse fatentur Thom, Valdens. in opere Sacr. tom. 1. tit. 24. cap. 168. ex numer. 1. Raph. de la Torre tom. 2. de vit. oppos. Relig. quæst. 90. art. 2. disput. 8. num. 8. Perez in laurea Salmantina cert. 1. dub. 1. cap 1. ex num. 22. & cert. 4. dub. 1 cap. 3. Maluend. de Antichristo lib. 6. cap. 1. libr. 7. capit. 15. *Tertiò*, quod effectus fiat præter solitum. & consuetum modum causandi Ioan. capit. de caco nato, vbi fecit lutum, quod non solum non est illuminatiuum, sed obcæcatiuum; & sic iustificatio impij non est opus miraculosum: nam consuetus cursus iustificationis est, vt Deus moueat animam, & homo conuertatur, D. Thom. 1. 2. quæst. 113. art. 10. *Quartò*, quod sit ad corroborationem Fidei; & ideò ea, quæ fiunt ministerio hominum, & non tendunt ad confirmandam Fidem, non sunt dicenda miracula, Mascard. concl 64. num. 9. *Quinto* vt fiat ad bonum finem, vt patet in languido Ioan. cap. 5. *Vade, & noli amplius peccare*; & de paralytico, seu hydropico Luc. cap. 13. *Remittuntur tibi peccata tua. Sextò* vt rarò, S. August. tract. 24. in Ioan. vbi ait quotidiana viluerunt, gloss. verb. paucitate in capit. legitimus 93. dist. Multa ad rem nouissimè Lauret. de Franch. in controuers. inter Episcopum, & Regulares pag. 246. vers. ad 2. resp. vbi in vers. ad 3. resp plura cumulat ad quæ fiunt miracula. Nam miraculorum potestas est vnum ex præcipuis signis, quibus Deus vsus est ad stabiliendam fidem, Card. Bellarm. tom. 1. lib. 4. de notis Eccles. cap. 14. & tom. 2. lib. 2. de Sacram. Confirm. capit. 2. Thom. Bossi. de signis Eccles. lib. 3. cap. 6. pag 107. & libr. 5. cap. 1. & lib. 20. c. 1. fol. 310. Lorin. in actis Apostol cap. 2. num. 44. Anton. Posseuin. in bibliothec. tom. 1. libr. 2. cap. 37. Bern. Alderete de antiq. Hispan. libr. 2. capit. 15. Torreblanca dict. cap. 11. numer. 9. Maluet. de canoniz. Sanct. dub. 3. numer. 41. vers 4. & vltimo, Castell. eod. tractat. quæst. 6. in princip. At D. Contelor. dict. cap. 17. num. 6. & Molfes. consil. 46. num. 45. tenet quòd non est necesse vt miraculum fiat ad fidei corroborationem. De probatione miraculorum latè D. Contelor. dict. tractat. capite 18. Et an sint necessaria miracula ad canonizationem capite 19. & quid in vita & post mortem cap. 20.

8 (see margin mark "8" beside the line "de canoniz. Sanct. cap. 16.")

Ex quibus *primò* colligitur huiusmodi potestatem examinandi miracula solo Episcopo, non tamen alij inferiori etiam quasi Episcopalem iurisdictionem habenti competere, vt probare videtur Conc. Trid. d. loc. in illis verbis, *Nemini licere, nisi cognoscente, & approbante Episcopo*, &c. ponderando dictionem illam, *nisi*, quæ vim habet taxatiuæ dictionis, vt resoluunt per me citati tractat. de dictionib. & clausul. d. 184. Ponderando etiam verbum illud, *nemini*, quod importat omnimodam exclusionem. Ego ipse dict. 179. Facit denique quia ibi fit mentio Episcopi, vnde excluditur inferior, Tiraquel. de retract. conuent. gloss. 9. numer. 9. Ex quibus ita in terminis concludunt Marc. Anton. var. resol libr. 1. resolut. vlt. casu 42. Homobon. de Bonis de exam. Eccles tract. 12. c. 3. quæst. 15. suppos. 2. Aloys. Ricc. in praxi fori Eccles. decis. 563. in 1. edit. a ias resolut. 485. in 2. edit. & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. dec. 397. num 1. part. 4. nouissimè me citato in hoc loco D. meus Felix Contelor. dict. tractat. de canoniz. Sanct. capit. 4. num. 24. 9

Secundò colligitur nullo modo licere Episcopo approbare Reliquias personæ nondum canonizatæ, ac eas publicè venerandas exponere, vt probat text. in capit. fin. de reliq. & vener. Sanct. quatenus habet Reliquias denuò inuentas publice absque Summi Pont. licentia non esse adorandas; cui decisioni, cum sit derogatum per Conc. Trid. dict. loco, cum oporteret specificam fidei de ea mentionem, cum clausula desumpta ex Concilio generali Lateranensi, non est derogatoria, iuxta per me resoluta alleg. 33. numer. 24. Quare ita tenent Suar. tom. 1. in 3. part. quæst. 25. art. 1. disp. 55. sect. 2. vers. sed quæret aliquis, Sayr. in Claui Regia lib. 4. cap. 7. numer. 3. vers. & qui, Valer. Regin. in praxi fori pœnit. libr. 19. numer. 6. in fine, Azor. instit. moral. part. 1. libr. 9. cap. 8. quæst. 8. & part. 2. lib. 1. capit. 26. quæst. 4. & libr. 5. capit. 6. quæst. 1. Sanch. in præcept. Decalog. tom 1. libr. 2. capit. 43. num. 10. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 3. quæst. 55. artic. 1 in fine, Emman. do Valle de Moura de ensalmis, & incantat. sect 2. cap. 3 numer 34. me citato in hoc loco Diana moral. resol. part. 2. tract. 1. miscel. resolut. 51. vers. quæritur secundo, Trullench. nouissimè in expos. Decalog. lib. 1. cap. 9. dub. 6. num. 22. vers. infertur tertiò, vbi in fine, huius numer. cum Castr. Palao tom. 2 tract. 8. disp 1. punct. 3. numer 8. tenet probabilius & tutius esse tenere imagines & Reliquias virorum non canonizatorum etiam in altari priuato collocari non posse: † nisi essent alicuius Sancti antiqui; nam *Sacra Congregat.* censuit *illas, quæ fuerint antiquæ, habendas esse in illa veneratione, qua hactenus fuerunt*, refert Bonac. in primum Decalogi præceptum, disput. 3. quæst. 1. punct. 4. numer. 4. vers. dixi, vbi cum Sanch. & Suar. idem dicit de Reliquiis, quæ per antiquam Ecclesiæ traditionem, aut vniuersalem Ecclesiæ consensum approbatæ sunt; quia huiusmodi approbatio æquipollere videtur canonizationi, cum præsens canonizationis forma antiquitus non esset in vsu, & eodem num. 4. vers. an autem, resoluit posse Episcopum non solum in diœcesi, verùm etiam extra diœcesem Reliquias approbare, & licentiam concedere vt publicè imponantur. Antiquas Reliquias vocat Baptista Signius de Reliq. & venerat. SS. cap. 3. in princ. illas quæ sunt exploratæ virtutis; nouas 10 11

quorum corpora non est adhuc declaratum an sint necne Sanctorum vera, & propria? & subdit Concil. Lateran. *in dict.cap.fin.* loqui de Reliquiis non canonizati, seu Sancti non cogniti, Conc.verò Trid.de SS.canonizatis, & Azor. *dict.cap.8. q.9.* similiter intelligit loqui *Conc.Lateran.* de nouis Reliquiis, Conc.Trid. de antiquis SS. Reliquiis, sequitur Dominic. Ausossi, *de Sacrarum Reliquiarum cultu* §. 22. *n.42.* addens Conc. Trid. loquens de Reliquiis nouiter inuentis, intelligi de Reliquiis nouiter repertis, super quibus nulla oritur dubitatio; nam si aliqua suboriretur dubitatio, vult prius esse recurrendum ad Sedem Apost. Ber.*cons.285. num.8. vol.3.p.2.* vbi tenet reliquias inuentas habendas esse ac venerandas pro Reliquiis illius Sancti nominati in scriptura publica cum illis reperta, secus si esset priuata; Iac.de Graff.*lib.5.de sent.excomm.cons.17.n 26.27. & 28.* vbi quòd Conc.Lateran. loquitur de Reliquiis nouis, Concil.Trid de Reliquiis SS.numero aggregatis refert hæc & alia D. meus Felix Contelor. *dict. cap.5. num.14.*

12 Illud tamen aduertendum duxi, quod si reliquiæ fuerint denuò inuentæ alicuius, qui iam pridem fuerat in Sanctorum numerum relatus, coli possunt etiam publicè, prius tamen eas cognoscente, & approbante Episcopo, vt resoluit Azor *d.q.8.*

13 Neminem publico, aut solemni cultu absque Sedis Apost. auctoritate, debere personam non canonizatam venerari probat text. *in cap. vlt. de reliq. & venerat. Sanctor.* secus autem si priuatis precibus, vt per gloss. *verb. Sedis Apost. in cap. vnico eod. titul. lib.6.* Innoc. *in cap.1. in fine*, Host. *num.11. illo tit. in antiq.* Zabar. *in d. cap. vlt. num.2. vers. quarto*, & Anchar. *num.2.* nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogo lib.1. cap.9. dub.6. per tot.* Iacob. Castellan. *de canoniz. Sanctor. quæst.9. art.1.* vbi D.Contelor. *num.23* Cardin. Tusch. *verb. canonizatio conclus.1.* Ideò licere in secreto alicui defuncto, quem Sanctum credit, preces porrigere, vt pro se apud Deum intercedat, tenent plures, quos refert & sequitur D. Contelor. *in dict. tractat. de canonizat. Sanctor. capit 22. numer.6.* Pro solemni autem, & publico cultu intelligendus est ille cultus, qui fit publicus ratione loci, vt puta si fiat in loco publico, seu coram aliis, vt obseruat D.Contelor. *dict. tractat. cap.22. numer.7.* vbi *numero 9.* aduertit *in dict. cap.2. de reliq. & venerat. Sanct. verb. publicè*, secundùm vetam significationem, & ex subiecta materia importare idem ac palam, & prohibere cultum in loco publico; & reprobat illorum opinionem, qui volunt *in dict. cap.2.* prohiberi publicum cultum, id est, cultum, qui fit à persona publica nomine Ecclesiæ, vt putà Sacerdote, vel alio Ecclesiæ ministro. Vnde ex *dict. cap vlt.* directè iam colliges non licere solemnes preces aut publicas fundere defuncto non canonizato, seu beatificato, vt vltra Innoc. & Abbat. *citatis locis*, tenent S. Anton. *in summ. part.3. titul.12 cap.8. §.1.* Carbo *in summa summarum tom.3. libr.1. capit.17. vers. tertium dictum*, Bertrand. *consil.285 part.2. seu vol.6.* † nec licere festum celebrare, nec nomen eius in litaneis nominare, nec imaginem cum diademate, nec templa, aut altaria erigere, nec eius imaginem in templo oratorio, sacristia, vel alio loco affigere, & venerari, obseruant Cardin. Bellarmin. *de sanctorum beatitudine controuers.7. generali lib.1. cap.10. numer.1.* Luys. Turrian. *in 2. 2. S. Thomæ disp.17. dub.11.* Philiarch. *d. tom.1 p.2. lib.3. cap.9. vers. tertio.*

Quando quis beatificatus est, & concessa fuit facultas vt Sacerdotes certæ Religionis possint de illo Missam celebrare, an in tali casu omnes Sacerdotes sæculares possint celebrare Missam de eo Beato in Ecclesia assignata in decreto Beatificationis? Negatiuam partem sustinent Aloys. Turrian. & Moisés. quos refert, & sequitur Diana *dict. part.2. tract.1. miscel. resolution.55.* vbi multis comprobat; nouissimè D.Contelor. *dict. tractat. de canoniz. Sanctor. cap.22. numer.2.* vbi sic ait. *Hinc fit non licere solemnes, aut publicas preces porrigere, aut in litaniis, vel Martyrologio describere, aut canere Missam; nec Templa, aut Altaria erigere, aut sepulchra extruere cum Angelorum comitatu, miraculorum delineatione, vel simili signo. Nec ornare Ecclesias, & ad eas inuitare fideles: aut defuncti sepulturarum visitantibus quædam signa plumbea tradere, sicut euntibus ad sepulchra Sanctorum. Nec cereos, aut lampades ad eius corpus accendere. Nec in die obitus in diuinis Officiis solemniter efferre. Nec pingere imaginem cum miraculis, seu reuelationibus, vel cum diademate siue radiis, & Laureola, seu cum claritate, vel lumine veniente desuper: cum hæc claritas videatur apponi ad significandum, quod ille, qui est depictus cum tali lumine, sit in gloria, vel ad denotandum peculiare aliquod signum, quo Deus ostenderit defuncti sanctitatem, aut in Templis, Oratoriis, Sacristia, vel aliquo loco publico affigere imaginem. Nec defuncti vestes, carnes aut capillos in frusta publicè scindere, vel tanquam Reliquias asseruare, vel eas applicare ad depellendas infirmitates. Nec publicè tangere Coronis, siue Rosariis corpus defuncti, quia huiusmodi cultus est ordinatus ex consuetudine Ecclesiæ in honorem Sanctorum approbatorum. Nec ieiunium in vniuersitate, collegio, monasterio, vel in Conuentu in defuncti memoriam indicere. Vel in die obitus pulsare campanas. Vel festum celebrare ab operibus manualibus abstinendo: quicquid in eius memoriam Deo vacare, & peculiariter lætari licitum esse affirmant Bellarmin. d.c. 10. de Sanctorum beatitudine, & Carbo in sum. tom.3 lib.1. vers. octauum, Sanch. in Decal. lib.2. cap.43. num.8. &c.* Et idem D.Contelor. *d.c.22. n.5* ibi: *Licet cessante scandalo defuncti manus osculari, quia osculatio manus est actus indifferens, nec directè arguit cultum, aut venerationem, vel Sanctitatem cum fieri possit propter amorem: quod osculatio fieret, vel fieri crederetur ad Sanctitatem denotandam, crederem non licere pedes, ac manus, defuncti publicè osculari, nisi defunctus esset Summus Pontifex, &c.*

Vtrùm autem possint in loco vbi corpus defuncti sepultum est, affigi votiuæ tabellæ, & alia huiusmodi in signum gratiæ receptæ? Affirmant Viguer. *in instit. Theolog. tit. de virtute Fidei cap.10. §.1* Andr. Moisés. *cons.45. num.33.* Luys. Turrian. *de Fide, Spe, & Charit. disp.27. dub.10. in fine*, Trullench. *dict. dub.6. num.7.* Contrarium tamen meritò tenet D. Contelor. *in addit. ad* Iacob Castellan. *quæst.9. art.1. num.29.* quia non licet aliquem pro Sancto absque auctoritate Sedis Apost. publicè venerari, vt habetur *in dict. cap.1.* hæ autem tabellæ, & huiusmodi similia affiguntur in testimonium sanctitatis, & est quædam publica veneratio, quod & nouissimè censuit *Sacra Congregat. generalis & vniuersalis inquisitionis in decreto* ad calcem huius *alleg.* relata & aduertit Trullench. *loco proximè citato*, quod & nouissimè sustinet idem D. Contelor. *d. tract. cap.22. num.4.*

Tertiò colligitur Episcopo competere in sua diœcesi approbare Reliquias Sancti ab Ecclesia canoni- 15
zati, & illo approbante tanquam veras; & ad illum Sanctum pertinentes posse absolutè venerari, vt colligitur ex Concil. Trident. *dict. loco* nouissimè me citato *in hoc loco* Nauarr. *in Lucerna Regul. verb. Reliquiæ pag. 226.* Cui resolutioni non obstat *dict. cap. fin.* quia loquitur de Sancto non canonizato, Concilium verò de Reliquiis Sancti canonizati. Quare ita resoluunt Philiarch. *de offic. Sacerd. part. 1. lib.3. cap.9. ad finem*, Suar. *dict. disp.55. sect.2. vers. quæret aliquis*

aliquis, Azor. *d.quaest.*8. Fagund. *in quinque Ecclesiae praecepta lib.*1.*cap.*4.*n.*3. Sanch. *dict.c.pit.*43.*numer.*14. vbi
16 etiam tenet † posse Episcopum extra suam dioecesim existentem, absque aliqua Episcopi dioecesis licentia eam approbationem facere, & facultatem concedere, vt in sua dioecesi publicè Reliquiae collocentur venerandae; quia cum iurisdictio haec non sit inter partes exercenda, non est contentiosa, sed voluntaria, iuxta tradita per eund. Sanch. *de Matrim. libr.*3. *disputat.* 19. *num.*7. Quare hanc eandem amplectitur Fagund. *d.cap.*4.*num.*8.*vers.non potest*, me citato *in hoc loco* Diana *moral.resolut. part.*2. *miscel.resolut.*51. *vers.quaeritur quinto*, Nouar. *dict.verb. Reliquiae, num.*2. & 3.

17 Modus autem quem proponit Concil. Trident. *citato loco* approbandi Reliquias nouiter inuentas, & iudicandi an sint Sanctorum iam canonizatorum, vt publicè ad venerationem proponantur, hic est. Simul atque repertae fuerint, Episcopus adhibitis in Consilium Theologis, & aliis Viris piis ea faciet, quae pietati, & veritati consentanea iudicauerit: quòd si aliqua grauior quaestio super iis orta fuerit, totum negotium reseruabit ad Concilium Prouinciale Metropolitani antequam illud dirimat, cuius sententiam expectet: haec in Concilio Tridentin. cuius auctoritate obseruat Sanch. *dict.capit.* 43. *n.* 15. teneri Episcopum ad hanc Reliquiarum approbationem faciendam Theologos consulere, & aliquos Viros pios, ac doctos, illorum tamen sententia audita solius Episcopi esse decidere, quia Concil. Trid. tantùm petit vt eos consulat, non vt suffragium ferant, sequitur Fagund. *dict.cap.*4.*num.*4. Bonacin. *de legibus disp.*3. *quaest.*1.*puncto* 4.*num.*5. Diana *d.tractat.*1 *miscel.resol.*51. *vers. quaeritur tertio*, vbi resoluunt vota Theologorum ita esse consultiua, vt Episcopus possit decernere aduersus eorum placita, me citato *in hoc loco* Nouar. *dict.verb. Reliquiae numer.*5. Quidquid dicat Azor. *dict. capit.*8. *quaest.* 8. aduertit tamen Fagundez *eod. capit.*4. *numer.*5. quod si grauis aliqua quaestio suborlatur; itavt res deducenda sit ad Concilium Prouinciale, eiusque sententia expectanda, tunc decisio non erit Episcopi, sed Concil.j Prouincialis: quia Trid. Concilium non petit consilium praedicti Concilij Prouincialis, sicut petit Theologorum, sed sententiam: & quod tunc non satis erit si Metropolitanus, & omnes in Concilio congregati sententiam suam seorsim dicant, sed opus esse vt Patres collegialiter sint congregati.

18 Dubitari non abs re poterit, quae certitudo veritatis Reliquiarum Sancti canonizati requiratur, vt huiusmodi Reliquiae venerari possint? Respondet Diana *moral.resol.part.*2. *tract.*1. *miscel.resolut.*51. *vers.quaeritur primò*, esse necessariam certitudinem moralem deductam ex probabilibus argumentis, non autem euidentiam, & argumenta infallibiliter concludentia, & citat Ambros. de Morales *in* 2.*part.historia generalis Hispaniae lib.*17. *capit.*5. *in fine*, narrantem inuentionem Sanctorum corporum, quae Cordubae inuenta sunt *anno* 1575.& *lib.*14.*capit.*37. loquentem de Cruce ab Angelis fabricata tempore Regis Alphonsi cognominati el casto. Sub distinctione autem melius resoluitur quaestio, aut loquimur de cultu priuato, & tunc satis esse, si Vir pius & fidelis Reliquias tradiderit, resoluit Azor. *dict.cap.*8.*quaest.*8. quem videtur sequi Fagundez *dict.capit.*4. *num.*6. & vlterius satis esse priuatum testimonium Viri pij fide digni, vel aliam rationem & coniecturam ita probabilem, vt prudenter iudicentur illae Reliquiae esse Sancti canonizati, vel per vniuersum consensum & traditionem Ecclesiae, vel per canonizationes summi Pontificis tradunt Vasquez *de adoratione imaginum lib.*3.*disput.* 3. *capit.*8. *numer.*114. Sanch. *dict. capit.*43. *numer.*13. Si verò loquamur de cultu publico, absque dubio dicendum est Episcopis singulis in suis dioecesibus competere approbationem Reliquiarum sancti canonizati, & post eam approbationem, & testimonium, quo iudicant illas esse moraliter veras, & ad illum Sanctum pertinere, publicè venerari possunt, vt docent citati supra *num.*13. quibus adde Fagundez *dict.cap.*4.*num.*7. vbi *num.*8. cum Sanch. *dict.cap.*44.*numer.*18. resoluit quòd quando Reliquiae sunt approbatae per Bullam Apostol. aut testimonium Episcopi Dioecesis, à qua translatae fuerunt, non potest Episcopus dioecesis, ad quam transferuntur, earum veritatem iterum examinare, an sint eae reliquiae, quae tali approbatione continentur, vt sic licentiam praestet vt collocentur in sua dioecesi publicè venerandae, & *numer.*10. obseruat cum Suar. *tom.*1. *in* 3. *part. S.Thomae quaest.*25. *artic.*6. *disputat.*55. *sect.*2.*vers.at verò*, & Sanch. *dict.cap.*43.*num.*19. Quod si debita praemissa diligentia res maneat anceps, ac dubia, an eae reliquiae sint alicuius Sancti canonizati, vel per vniuersum consensum Ecclesiae ac traditionem, vel per publicum Sedis Apost. testimonium, abstinendum est à cultu illarum: non tamen sunt contemnendae, sed seruandae separatim in loco decenti quoad vsque de veritate constet. & *numer.*12. cum Sanch. *dict. cap.*43.*num.*12. tenet quòd si Reliquiae Sancti canonizati permixtae sint cum aliis personarum nondum canonizatarum, ita vt discerni, ac dignosci non possint, non potest Episcopus eas tunc approbare, ac publicè venerandas proponere.

Feria V. die 2. Octobr. MDCXXV.

In Generali Congregatione S. Romanae Vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram S. D. N. D. Vrbano Diuina prouidentia Papa Octauo, ac Illustrissimis & Reuerendissimis DD. S. R. E. Cardinalibus, aduersus haereticam prauitatem Inquisitoribus generalibus a Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

CVM Sanctiss. in Christo Pater, & D.N.D. Vrbanus, diuina prouidentia Papa VIII. die 13. Martij 1625. decretum ediderit infrascripti tenoris, videlicet:

Sanctiss. D.N. sollicitè animaduertens ad vsus, qui irrepserunt, & quotidie irrepere non cessant in colendis quibusdam cum sanctitatis, aut martyrij fama, vel opinione defunctis, qui, etsi neque Canonizationis, neque Beatificationis honore insigniti sint ab Apostolica Sede, eorum tamen Imagines in Oratoriis, atque Ecclesiis, aliisque locis publicis, ac etiam priuatis, cum laureolis aut radiis, seu splendoribus proponuntur, miracula, & reuelationes aliaque beneficia à Deo per eorum intercessiones accepta, in libris rerum ab ipsis gestarum enarrantur, & ad illorum sepulchra, Tabellae, Imagines, & res aliae, beneficia accepta testificanda, & lampades, & alia lumina apponuntur. Volensque proinde huiusmodi abusibus pro debito officij pastoralis occurrere, re etiam cum Illustriss. & Reuerendiss. DD. Cardinalibus contra haereticam prauitatem in vniuersa Republica Christiana Generalibus Inquisitoribus, communicata, & maturè considerata, ac discussa, declarauit, statuit, & decreuit, quorumuis hominum, cum sanctitatis, seu martyrij fama (quantacumque illa sit) defunctorum Imagines, aliaque praedicta, & quodcumque aliud venerationem, & cultum prae se ferens, & indicans, in

in Oratoriis, aut locis publicis seu priuatis, vel Ecclesiis tam sæcularibus, tam Regularibus, cuiuscumque Religionis, Ordinis, instituti, Congregationis, aut Societatis opponantur, antequam ab Apostolica Sede canonizentur, aut Beati declarentur, & (si qua apposita sunt,) amoueantur prout statim amoueri mandauit.

Ac pariter imprimi de cætero inhibuit libros eorundem hominum, qui sanctitatis, siue martyrij fama, vel opinione (vt præfertur) celebres è vita migrauerint, gesta miracula, vel reuelationes, seu quæcumque beneficia tanquam eorum intercessionibus à Deo accepta continentes sine cognitione, atque approbatione Ordinarij, qui in iis recognoscendis, Theologos aliosque pios, ac doctos viros in consilium adhibeat, & ne deinde fraus, aut error aut aliquid nouum, ac inordinatum in re tam graui committatur, negotium instructum ad Sedem Apostolicam transmittat, eiusque responsum expectet. Reuelationes verò, & miracula, aliaque beneficia supradicta, quæ in libris horum hominum vitam, & gesta continentibus, hactenus sine recognitione, atque approbatione huiusmodi impressa sunt, nullo modo approbata censeri vult, mandatque sua Sanctitas.

Ad horum hominum sepulchra vetuit etiam, ac inhibuit, tabellas, atque imagines ex cera, aut argento, seu ex alia quacunque materia, tam pictas quàm fictas, atque exculptas, appendi, seu affigi, & lampades, siue alia quæcumque lumina accendi sine recognitione ab Ordinario omninò, prout supra facienda, Sedique Apostolicæ, referenda, ac probanda.

Declarans, quod ter suprascripta præiudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Ecclesiæ consensum, vel immemorabilem temporis cursum, aut per patrum, virorumque Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarij coluntur.

Vt autem præmissa diligentius obseruentur; Vniuersis & singulis, tam Ordinariis, quàm hæreticæ prauitatis Inquisitoribus districtè præcipit, vt in sua quisque Diœcesi, vel Prouincia sedulo peruigilet, ne sine approbationibus prædictis, Imagines commemoratis signis exponantur aut miracula, reuelationes, ac beneficia prædicta publicentur, aliáve contra superius disposita fiant: transgressores verò, si regulares fuerint, priuationis suorum officiorum, ac vocis actiuæ, & passiuæ, necnon & suspensionis à diuinis, si verò Clerici regulares, priuationis pariter suorum officiorum, suspensionis à diuinis, & ab administratione Sacramentorum, executioneque suorum Ordinum respectiuè, aliisque arbitrio prædictorum Ordinariorum, seu Inquisitorum pro modo culpæ infligendis pœnis plectendo. Qui autem libros impresserint, aut imagines pinxerint, sculpserint, seu quoquomodo affinxerint, vel formauerint, cæterique artifices circa præmissa qualitercumque delinquentes, prædicta omnia admittant, & insuper pecuniariis, aliisque etiam corporalibus pœnis, iuxta criminis grauitatem eorundem Ordinariorum, seu Inquisitorum arbitrio efficiantur. Contrariis quibuscunque non obstantibus.

Et ne præmissorum ignorantia possit ab aliquo prætendi, voluit, vt Decretum huiusmodi, seu illius exemplum ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum Vrbis, ac in Acie Campi Floræ affixum omnes proinde arctet atque afficiat, ac si vniquique personaliter intimatum fuisset, quodque præsentium transsumptis, etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, ac sigillo alicuius personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides habeatur, quæ præsentibus haberetur, si forent adhibitæ, vel ostensæ.

POstmodum verò idem sanctiss. D. N. à quibusdam reuocari in dubium accepit, an Tabellas, & Imagines quas in posterum offerri contigerit, recipere, & antea oblatas conseruare liceret Sanctitas Sua, quæ tantummodo voluit, occurrendo abusibus, qui irrepere videbantur, certiorem parare viam ad eorum in terris gloriam, quorum sanctimoniam diuina Clementia placuerit admirandis operibus illustrare, re prius cum Illustriss. & Reuerendiss. DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem generalibus Inquisitoribus communicata, præsenti Decreto declarauit; Quod sicut nunquam prohibuit, nec suæ intentionis fuit prohibere oblationem, receptionemque Tabellarum, & imaginum huiusmodi, ita, vt nulli deinceps hæsitationi loco relinquatur, statuit in præsentiarum, & decernit, vt quoties ad aliquam Ecclesiam, aut Oratorium, locumve alium publicum sæcularem, seu regularem Tabellas, & Imagines aliudve simile quispiam detulerit, ac intercessione hominum inter Sanctos, vel Beatos, non ascriptorum, quamuis cum martyrij, vel sanctitatis fama demortuorum, optata, se impetrauisse dixerit, liceat Ecclesiasticis personis, Ecclesiarum, locorumque prædictorum curæ Præpositis, Tabellas, & Imagines, siue pictas, siue ex quauis materia fictas, atque alia quæcumque collatæ gratiæ fidem facientia simul cum deferentis, aliorumque qui conscij fuerint attestatoribus recipere, atque approbantibus Ordinariis, ad quos referre statim omnia teneatur, in secreto aliquo, seorsum ab Ecclesia, loco custodire, ibidemque iam amota collocare, & asseruare, vt si quando Dominus talium virorum merita Beatificationis, seu Canonizationis honore in terris decorare voluerit, extent huiusmodi sanctitatis qualescumque probationes Apostolicæ Sedis iudicio tunc examinandæ, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Ioan Antonius Thomasius S. Rom. & vniuers. Inquisitionis Not.

Anno millesimo sexcentesimo vigesimo quinto, Indictione octaua, Pontificatus S.D.N.D. Vrbani diuina prouidentia Papæ octaui, die verò 30. mensis Octobris, supradictæ Literæ, siue Decretum affixum, & publicatum fuit ad Valuas Principis Apostolorum Vrbis, ac in Acie Campi Floræ, vt moris est, per me Brandimartem Patinum, prælibati Sanctiss. D. N. PP. Cursorem.

ROMÆ, *Ex Typographia Reuer. Cam. Apostol.* 1625.

Refert nouissimè post aliquas huius tract. impressiones Lauret. de Franchis *in controuers. in Episcopum, & Regular. pag. 242. cum seqq.*

Decretum S.Cong.Rituum super immemorabili.

Sacra Rituum Congreg. S.D.N. decreuit immemorabilem probatam super cultu, & veneratione alicuius Sancti non canonizati, nec beatificati, non suffragari ad effectum quòd de illo possit concedi Missa, vel Officium sed in specie, & in illo loco esse probandam immemorabilem quoad cultum cum Missa & officio, & ita in posterum seruari mandauit die 20. *Nouembr.* 1628.

Decretum eiusdem S. Congregat. seruandum in recipiendis informationibus pro causis beatificationum, & canonizationum Seruorum Dei.

Sacra Rituum Congregat. prohibet omnibus & singulis personis Ecclesiasticis tam sæcularibus, quam Regularibus, etiam S. Ioannis Hierosolymitani, & Societatis IESV, *vel aliorum quamtumuis speciali nota dignorum, ne audeant ipsi per se, aut per alios capere informationes super sanctitate, aut miraculis alicuius Sancti, neque vllo modo*

exqui

exquirere atque obtinere ad hunc effectum extrajudiciales testificationes, aut subscriptiones sub poenis arbitrio Sacræ Congreg. infligendis. Quod si Superiori, Sacristæ, seu alteri officiali illius Ecclesiæ, in qua requiescit corpus ipsiusmet defuncti, vel alterius etiam Ecclesiæ, fuerint reuelata aliqua miracula, siue prophetiæ d na, possint ea recipere sub sigillo secreti ab ipsis tantum relatoribus, in quorum gratiam contigisse narrauerit: teneantur tamen quamprimum commodè poterunt eadem deferre, vel obsignata transmittere Episcopo loci cum expressa declaratione quod reuelationes, sic vt suprà receptæ non faciant aliquem probationis gradum etiam cuiusuis longissimi temporis cursu. Quod decretum cum fuerit ad notitiam S.D.N. Vrbani VIII. deductum, Sanctitas sua illud approbauit, ac imprimi, & vbique publicari mandauit die 12. Martij 1631.

E. Episcopus Portuensis Card. Pius.
T. Tegrimius Episc. Assisien. Secret.

Ista & alia S.Congregationis & S.D.N. Vrb.VIII. decreta referunt post primam huius tract. impressionem D. Felix Contelor. *dict. tract. de canoniz. Sanctor. cap.22. n.19.* & nouissimè Trulench. *in exposit. Decal. lib.1.cap.9.dub.6.num.26.cum seqq.*

ALLEGATIO XCVIII.

Episcopus an possit numerum Religiosorum, vel Monialium in quolibet monasterio statuere?

SVMMARIVM.

1 *Religiosorum, & mulierum numerus in quolibet monasterio is tantum constitui debet, qui ex propriis monasteriorum redditibus, vel consuetis eleemosynis sustentari possit.*
2 Conc. Trid. sess.25. de Regularib. cap. 3. *declaratur.*
3 *Ordinarij in monasteriis sibi subiectis, & etiam exemptis numerum Monialium statuere debent in quolibet monasterio, qua commodè ibi sustentari possint ex Bulla Greg. XIII.*
4 *Decisio Sacræ Congreg. refertur.*
5 *Quæ Paulus V. & S.Congreg. Gregor. XV. & S.D.N. Vrbano VIII. approbantibus circa certum numerum Religiosorum vnicuique monasterio præfigendo ediderint, ostenditur a numero 6. 7. 8. & 9.*
10 *Puellæ causa educationis in monasteriis monialium, an & quando recipi possint, ostenditur ex S. Congregationis decisione.*

1 N Monasterio, & Domibus tam virorum, quàm mulierum, is tantum Religiosorum numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui ex propriis monasteriorum redditibus, vel ex consuetis eleemosynis pro modo, & facultate loci cómodè sustentari possint, vt habetur in Conc. Trid. *sess.25. de Reg. c.3.* quod antea dispositum erat *in cap. vnic. §. sanè, de statu reg. lib.6.* per quæ Iura ita tenent Nauar. *in tract. de redit. Eccles. q.1. monitu 62.* Zerol. *in praxi Episc. p.1. verb. moniales, §.6. pag.256.* Stephan. Quaranta *in summa Bullarij verb. monasteria monialium pag.359.* Fr. Emm. *quæst. Regul. tom.2. q.48. art.1.* Azor. *instit. moralium part.1. li.13. cap.9. quæst.1.* Alovs. Ricc. *in praxi aurea r. 1. 202.* Campan. *in diuers. Iur. Canon. rub.12. cap. 16. num.* & 14.

Inter ius antiquum *in d. cap. vnico*, & nouum Concilij Tridentini *in d. cap.3.* ca... differentia, quia illud loquebatur tantùm de Monialibus Ordinum non Mendicantium, præcipiens ne reciperentur, nisi quot possint de ipsorum monasteriorum bonis, seu prouentibus absque penuria sustentari, hoc verò postmodum extendit ad omnes Regulares tam masculos, quàm fœminas, atque etiam Mendicantes; in quibus licet numerus statui non possit pro facultate bonorum, vel introituum, eo quod iis carere debent, nihilominus statuendus est habita consideratione ad consuetas eleemosynas, quibus valeant commodè sustentari. Deinde ad ipsum posterioribus summorum Pontificum Constitutionibus confirmatum auctumque fuit: refert me citato *in hoc loco* Tamb. *de iure Abbat. disp.5. quæst.1. num.1. vers. notat autem*; nam Pius V. *in Const. sua*, incip. *Circa pastoralis offici. Dat. Romæ apud S. Petrum ann. Incarnat. Domin. 1566 quarto Kal. Iunij* distinctè præcipit, *ne plures Moniales in eorum monasteriis recipiantur, & admittantur, siue recipi, & admitti permittantur, quam ex propriis redditibus ipsorum monasteriorum vel consuetis eleemosynis commodè sustentari possint.* Denique Gregor. XIII. *Const. sua.* incip *Deo sacris ann.1573.* iniunxit Ordinariis, † *vt præfatum statuant numerum in monasteriis sibi subiectis, & etiam in exemptis*, sequentibus verbis: *Eleemosynarum vero prædictarum contributionem, & applicationem durare, & valere decernimus, ac suos effectus ad plenum sortiri debere, donec numerus Monialium etiam Tertiariarum huiusmodi (quem per ipsos locorum Ordinarios, etiam in monasteriis ab earum cura, & regimine quomodocumque exemptis cum illarum Superiori interuentu, stabiliri, & ordinari, neque supra illum numerum aliam recipi posse etiam de consensu suorum Superiorum volumus, & mandamus) ita imminutus fuerit, vt reliquæ Moniales, & Tertiariæ ex propriis redditibus monasteriorum ipsorum, vel consuetis eleemosynis se commodè sustentari queant*, &c. refert Piasec. *in praxi noua Episcop. part.2. capit.3. num.55. in fine* ex quibus verbis colligit Nauar. *in cap. statuimus numer.57. vers. tertio nota, 19. quæst.3.* & me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiastico tract.12. cap.3. quæst. 15. resolut.3. pagin. 455.* vbi citat Sanch. *in præcept. libr.7. cap.23. numer.3.* Ordinarios locorum sub pœna peccati mort. ad id faciendum obligari, fulcitus verbis *in dict. Constit.* appositis, ibi *super quo Ordinariorum conscientiam oneramus*; me citato addit Tamburin. *dict. quæst.1. numer.4.* quod huiusmodi numerus Monialium ab Ordinario præfigendus est in monasteriis sibi subiectis; in aliis verò, quæ Regularibus subiecta sunt, ab Ordinario, cum interuentu tamen Superioris Regularis præfixio fieri debet. Pro monasteriis Monialium Regni Portugaliæ quomodo præfixio huiusmodi facienda esset, rescripsit *Sacra Congregatio*, cuius decisionem retuli *de Iure Ecclesiast. vniuers. lib.1. cap.44. numer.29.* & illius meminit Tamburin. *d. quæst.1. numer. vltim. vers. pro monasteriis.*

Clem. VIII. *in Decretis de Reform. Regul.* incip. *Nullus omninò, sub die 25. Iulij 1599.* apud Quarant. *verb. monasteria, & Conuentus §. 14.* sic ait. *In vnoquoque Conuentu Fratrum is tantum deinceps constituatur, & imposterum retineatur numerus, qui ex redditibus illius propriis vel ex communibus consuetis, vel etiam singulorum eleemosynis, aliisve quibuscumque obuentionibus in commune, vt præfertur, conferendis commodè possit sustentari; redditus verò & supradicta omnia in communi loco, ac tuto diligenter asseruentur.*

De

4 De recipiendis autem vltra numerum præfixum modo prædicto edidit *Sacra Congregatio* Regularium ordinationem, quam reperiiſſe apud Impreſſores Camerales aſſerit Piaſec. *dict. cap.3.num.55. in fine*, & vidiſſe ſubſcriptam manu Illuſtriſſimi Cardinalis Florentiæ refert Campan. *d.cap.16.num.14.* eiuſque verba annecto.

Quemadmodum ſacri olim Canones, & nouiſſimè ſacrum generale Concil. Trident. ſumma ratione decreuit, vt in monaſteriis, & Domibus tam virorum, quàm mulierum bona immobilia poſſidentibus, vel non poſſidentibus, is tantum numerus conſtituatur, ac in poſterum conſeruetur, qui ex redditibus propriis monaſteriorum, vel conſuetis eleemoſynis commodè poſſit ſuſtentari; ita quoque Sacra Congregatio Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, quæ negotiis, ac conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præeſt, cui antiquius nihil eſt, quam ſalutaria huiuſmodi decreta debitæ executioni demandari curare, ſæpius locorum Ordinariis reſcripſit vt certum numerum in ſingulis monaſteriis monialium, etiam curæ Regularium, ſeu Militiarum ſubiectis, iuxta cuiuſque monaſterij facultates præſcriberent, & ſi quæ ſupra ſtatutum numerum reciperentur, duplicem eleemoſynam afferre, & ſupra numerarium locum tenere deberent. Verum quia in dubium plerumque venit, num ſupranumerariæ prædictæ aliquibus ex numero in quolibet monaſterio definito, decedentibus in eorum locorum ſubrogari poſſent, aut deberent, eadem Sacra Congregatio, quæ peculiariter ſuper ea re ſæpenumero reſcripſit, prouidere volens, ne quis deinceps dubitationis locus relinquatur, huius generalis decreti tenore ſtatuit, & declarat, moniales, quæ ſupranumerum in quolibet monaſterio conſtitutum recipiuntur, in locum monialium decedentium intra numerum nequaquam ſubrogari, neque impedimento eſſe, quin aliæ in locum earundem ex numero demortuarum recipi eo modo valeant quo in ſingulis monaſteriis moniales intra numerum poſſint admitti, quinimò eaſdem ſic ſupra numerum receptas ſupranumerarias ſemper quoad hoc remanere, etiamſi in cæteris ab aliis nihil differant, ſed illis omnibus pares, & æquales iuxta cuiuſque monaſterij inſtitutum eſſe debeant. Declarat inſuper eadem Sacra Congregat. duplicis eleemoſynæ nomine intelligi ſemper debere duplicatam ſummam eius, quæ in receptione cuiuſque monialis intra numerum in quolibet monaſterio conſtitutum erogari pro tempore conſueuerit: ita tamen, vt vbi ſumma, quæ confertur, minor eſt ſcutis ducentis, vbi ſaltem ratione duplicatæ eleemoſynæ ſoluenda ſint ſcuta quadraginta, & non minus.

Eadem quoque Sacra Congregat. diſtrictè prohibet ne loca per obitum monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura cuiquam puellæ ad habitum Regularem recipiendæ concedantur, neque promittantur, niſi ſequuta vera, & reali illorum vacatione, atque ita demum & non antea de eis diſponi, ac in monialis demortuæ locum, promiſſionem aut receptionem in Capitulo, ſeu quouis alio modo fieri iubet, dummodo tunc temporis puella ipſa recipienda, & ætatem habeat idoneam, & cæteras qualitates requiſitas, quibus etiam præditas eſſe debere vult eas puellas, quæ ſupra numerum recipiendæ ſunt, iam tunc, cum eis loca, vel promittuntur, vel dantur. Si quid vero contra à quoquam fieri contigerit, irritum, & inane, ac nullius roboris, & momenti fore & eſſe decernit. Ac nihilominus Abbatiſſas, Prioriſſas, & alios quoſcunque monaſteriorum ſuperiores, qui cuiuſuis puellæ receptioni, vel admiſſioni, aut locorum vacaturorum promiſſioni, ſeu conceſſioni aduerſus præſentis decreti diſpoſitionem conſenſerint, priuationi vocis actiuæ, & paſſiuæ, aliiſque arbitrio eiuſdem Congregationis infligendis pœnis obſtrictos, & obnoxios fore declarat, ſaluis etiam ſemper, & in ſuo robore permanentibus aliis quibuſcunque ipſius Congregationis decreti aliàs latis, præſenti decreto non contrariis, præſertim circa monialium admiſſionem, & receptionem, ad habitum, & profeſſionem, & circa eleemoſynarum diſpoſitionem, ſolutionem, & erogationem in loca ſtabilia, quibus nullatenus derogare vult, & intendit. Romæ die 6. Septembr. 1604. Alexand. Cardin. Florent.

Paulus V. in decreto de certo Religioſorum numero cuicunque monaſterio, Conuentui, ac domui Regulari præfigendo incip. Sanctiſſimus *ſub 4. Decemb.1605.* quod referunt Quaranta *dict. verb. monaſteria, & Conuentus pag.432.* & Caſtellin. *de elect. in addit. pag.502.* decreuit, & præcepit, *vt in qualibet prouincia quorumcunque, tam Monachorum, quam Mendicantium, & non Mendicantium Regularium intra fines Italiæ, & Inſularum adiacentium, Generales, ſeu Prouinciales, Præſidentes, &c. adhibitis duobus, aut tribus Monachis, Fratribúſue ſui Ordinis, vel Congregationis probatioribus, & rerum vſu peritioribus, bona immobilia, cenſus, redditus, & prouentus omnes, conſuetas item eleemoſynas, & obuentiones tam communes Monaſteriorum, Conuentuum, & domorum eiuſdem Prouinciæ, quam etiam ſingularibus perſonæ Religioſis aſſignatas, ſeu permiſſas, in communem vſum deinceps conferendas, decem annorum diuerſorum habita ratione diligenter, maturéque recognoſcant, iis omnibus detractis quæ reparationes, præſtationes, grandines, & ſterilitates conſueuerunt abſorbere; eaque omnia ſcripto fideliter exarata idem Superior, cuius intereſt, in primo Capitulo, ſeu Congregatione Prouinciali coram tribus Iudicibus ab ipſomet Capitulo, vel Congregatione diligendis proponat, qui computatis huiuſmodi redditibus, eleemoſynis, & obuentionibus vniuerſis, ac oneribus, vt ſuperius detractis, ſedulo examinent quot Religioſi homines in vnoquoque Monaſterio, Conuentu, domo Regulari iuxta regionis, & proprij inſtituti more, victum & veſtitum in communi habentes, competenter valeant ſuſtentari: tum eorundem bonorum redditunm eleemoſynarum, & onerum præciſam notam ipſimet Congregationi, Capitulove Prouinciali exhibeant, vt in illo diligenter omnibus diſcuſſis cuicunque familiæ, Conuentus, Monaſterij, & domus Regularis quouis nomine nuncupatæ in ſingula quoque prouincia certus earum tantum perſonarum numerus communi Patrum capitularium voto præfigatur, quæ redditibus, eleemoſynis, obuentionibus, vt ſuperius, ſufficienter ali poſſit. Ne vero Superiores, qui id præſtare debent, ſerius, aut remiſſius, quam par eſt muneri ſuo ſatisfaciant, mandauit, ac mandat Sanctitas ſua, vt infra annum à die dati præſentis Decreti computandum, omnia hoc de genere capitulariter geſta in authenticam formam redacta, ad Congregationem Reformationis Apoſtol. ſinguli mittant, &c.* 5

6 Gregorio XV. approbante *Sacra Congreg. Illuſtriſſimorum DD. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum ſub die 17. Auguſti 1621.* reuocat licentias à Paulo V. conceſſas erigendi nouos Conuentus, volens quod de cætero non erigantur, niſi in quolibet eorum ſaltem duodecim Fratres, ac Monachi ſeu Religioſi habitare, atque ex redditibus, &c. refert Caſtellin. *de elect. c.16. in fine.*

7 S. D. N. Vrban. VIII. approbante *Sacra Congregatione Concilij Tridentin. in Decretis de celebrat. Miſſarum ſub die 21. Iunij 1625.* poſt ordinationem datam ad ſciendum quot redditus & eleemoſynas Monaſteria habere debeant, vt ex illis Regulares ea habitantes ſuſtentari valeant, in hæc verba prorupit. *Deinceps verò Monaſteriorum, Conuentus, domus, vel Societatis Religioſorum, ſeu Regularium, nullibi recipiatur, niſi præter alia ad id requiſita, in ſingulis eiuſmodi locis duodecim, ſaltem Fratres, aut Monachi, ſeu Religioſi, degere &*

& ex redditibus, & consuetudinis eleemosynis, detractis omnibus ; et supra detrahendis, competenter sustentari valeant ad præscriptum Decreti Gregor. XV. huius de re editi, alii quoque monasteria, & loca huiusmodi professas recipiendas, in quibus duodecim Religiosi, vt supra, sustentari, atque inhabitare non poterant, & actu non habitauerint. Ordinariorum locorum visitationi, correctioni, atque omnimodæ iurisdictioni subiecta esse intelliguntur.

8 Postea *eadem Sacra Congregat.* ipsomet S.D.N. Vrban. VIII. approbante inter aliquas declarationes quas super prædictis decretis de celebratione Missarum in lucem edidit de anno præterito 1626. quoad hoc propositum declarauit, vt si hæc numeri præfinitio facta non fuit in vim similis decreti sanctæ mem. Pauli V. absq; tamen computatione redditnũ cuiusque Religiosi, esse iterum faciendam seruata forma vltimi decreti hac de re editi: insuper declarauit *nouitios posse admitti ad professionem in monasteriis, in quibus habita vt supra præfixione numeri commodè ali non possunt, si alias habiles existant, ac deinde in aliquo alio Monasterio eiusdem religionis collocandos esse, vbi commodè ali possint. Denique censuit supradictum decretum, vbi cautum, vt nulli recipiantur Conuentus Regularium nisi præter alia ad id requisita duodecim saltem fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant, itavt alioquin subsint iurisdictioni ordinariæ comprehendere eas Religiones, quæ non consueuerunt onera Missarum recipere, vt sunt Religiosi Capucinorum, ac Societatis* IESV, *pariterque illud habere locum tam in Italia ad quam est restrictum, quàm extra Italiam.* Quæ quidem [illegible] decreta, & declarationes desuper factas originales præ manibus habui, & impressas vidi in typographia R. Cameræ Apostolicæ.

9 Cùm expletus est numerus personarum Religiosarum, quæ ali possunt ex annuis redditibus Monasterij, vtrum possit aliqua sufficienter dotata cum sua dote supra illum numerum admitti? In quo dubio affirmatiuam partem tuentur Nauar. *de redd. q.1. monitu* 62. Suar. *de Relig. tr.3. lib.4. c.9. n.17.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.23. n.194.* Sanch. *in precepta Decalogi lib.7. cap.23. n.1. vers. tertia,* aduertentes Decretum Concilij d.c.3. prohibere, ne quando Monasterium plures fœminas alere non potest quàm in eo iam sint, admittantur aliæ sine dote expensis Monasterij alendæ, & notat Sanc. *d. n.4. vers. secunda inclusio,* quod quamuis attento Iure antiquo *c. vnic. §. sanè, de statu Regul. in 6.* professio Monialis receptæ in monasterio non Mendicantium vltra numerum earum, quæ ex redditibus Monasterij, & consuetis eleemosynis absque penuria sustentari valeant, esset irrita: hodie tamen locum non habet, quia consuetudine abrogatum est; cum compertum sit plures sæpè admitti, nec vnquam nostris temporibus auditum sit in controuersiam verti valorem professionis, nedum illam irritari.

10 Puellas etiam causa educationis in Monasteriis, Monialium recipi posse, nec obstare decretum prædictum de numeri Monialium determinatione rescripsit *Sacra Congregatio Concilij Episcopo Hieracen.* quod rescriptum refert Quarant. *cir. vers. monasteria monialium,* tenoris sequentis.

11 *Reuerendiss. Domine. Ex Sacra Congreg. Cardinal. Tridentini Concilij Interpretum, amplitudinis tuæ nomine quæsitum est, an puellæ in monasteriis Monialium educationis causa permanere possint. Ij verò sic censuerunt ad te scribendum, iamdudum ab eadem Congregat. statutum esse nullo Concilij decreto prohiberi, quominus puellæ in monasteriis monialium educentur: si tamen eadem monasteria ante Concilium consueuerint huiusmodi puellas recipere, sicque à Superioribus monasteriorum scriptam licentiam impetrauerint, atque Abbatissæ, vel quarum monialium consensus accesserit; tunc vero hæ ipsæ puellæ vestitæ in monasteria intromittantur, nullamque secum famulam adducant, nec manere in eis possint, nisi vsque ad ætatis suæ annum vigesimumquintum, atque in eis dum erunt eandem seruent clausuræ legem, quam moniales ipsæ, & si semel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem. Proinde Congregatio his litteris impertiendam tibi hanc facultatem duxit, vt quotiescunque in ista tua Ciuitate, & diœcesi Hieracensi id expediri amplitudo tua indicauerit, possit permittere puellas, in Monialium monasteria, in quibus piè, & honeste instituantur, introduci, adhibitis tamen conditionibus suprascriptis, & bene in Domino valebis.*

Amplitudinis tuæ vti frater,

Philippus Boncompagnus Card. S. Sixti.

ALLEGATIO XCIX.

Episcopi, seu eius vicarij licentia quando sit necessaria in dispositionibus bonorum temporalium à nouitiis faciendis?

SVMMARIVM.

1 *Dispositio bonorum temporalium fieri non potest à nouitiis, cum primum recipiunt habitum, sed intra duos menses ante professionem cum licentia Episcopi, vel eius Vicarij.*

2 *Doctores referuntur, qui tractant de materia* Concilij sess. 25. de Regul. c. 16.

3 *Episcopus confirmatus, licet non consecratus, potest concedere licentiam, vt a nouitio possit fieri dispositio bonorum temporalium.*

4 *Archiepiscopus consecratus, etiamsi nondum pallium receperit, potest licentiam impertiri in dispositionibus faciendis per nouitios de bonis temporalibus.*

5 *Capitulum Sede vacante potest licentiam concedere, vt nouitij disponant de bonis temporalibus.*

6 *Abbates, & alij Prælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, nullique Episcopo subiecti possunt in suis diœcesibus licentiam concedere nouitiis ad disponendum de suis bonis temporalibus.*

7 *Prælati Regulares in monasteriis exemptis, & sibi subiectis non possunt facultatem concedere nouitiis disponendi de suis bonis temporalibus.*

8 *Vicarius Episcopi, vel quorumcunque Prælatorum iurisdictionem Episcopalem habentium in sua diœcesi, ac etiam à Capitulo Sede vacante constitutus, potest facultatem concedere nouitio disponendi de suis bonis temporalibus.*

9 *Licentiam, quam Episcopi, vel eorum Vicarij concedunt nouitiis disponendi de suis bonis temporalibus possunt alteri delegare.*

10 *Licentia, quam Episcopi, & habentes Episcopalem iurisdictionem, eorumque Vicarij concedere possunt nouitiis faciendi dispositiones bonorum temporalium, non exigitur quod sit in scriptis, nec satis est petita, sed debet esse obtenta.*

11 *Menses duo professioni proximi intra, quos renunciatio, & obligatio fieri potest de licentia Episcopi à nouitio, computantur secundum quod occurrunt in Kalendario, & ibi vide alia vtilia super hac re.*

12 *Concilium Trid.* sess. 25. de Regularibus cap. 16. non

non habet locum in testamentis, donatione causa mortis, & codicillis.

13 *Testamentum an ante professionem factum subsequenti professione rumpatur, & an ante professionem possit expressè reuocari, ostenditur.*

14 *Professus Religiosus non potest testamentum ante professionem reuocare.*

15 *Monachus etiam ad dignitatem Episcopalem promotus non potest testamentum ante professionem factum reuocare.*

16 *Renunciatio, seu donatio bonorum facta ab existente adhuc in sæculo prætextu & intuitu ingressus religionis stante Concilij Trid. dispositione* sess. 25. de Regul. c. 16. *an valida sit non obseruata illius forma, ostenditur, & n. 17.*

18 *Concilium Trid.* d. c. 16. *an procedat in maiori viginti quinque annis renunciante ostenditur.*

19 *Concilij* d. c. 16. *dispositio non habet locum in resignatione beneficij.*

20 *Renunciatio beneficij, cuius titulo quis est ordinatus ante susceptionem habitus, est omninò inualida.*

21 *Beneficij renunciatio an infra duos menses ante professionem possit à nouitio fieri, ostenditur.*

22 *Donationes inter viuos comprehendit decretum Concilij dicto loco.*

23 *Renunciationem officiorum publicorum temporalium comprehendit decretum Concilij dicto loco.*

24 *Fideiussionem comprehendit Concil. dicto loco.*

25 *Liberationem qua nouitius tutorem, seu curatorem suum à reddendis ratiociniis liberat, comprehendit Conc. citato loco.*

26 *Eleemosynas per nouitios factas non comprehendit Concil. vbi supra.*

27 *Donationem Deo, seu B. M. vel Sanctis oblatam non comprehendit Concil. vbi supra.*

28 *Victum ac vestitum, quem pro se tribuit nouitius monasterio, non comprehendit Conc. citato loco.*

29 *Donationes, oblationésve factæ monasterio ab aliis quam à nouitiis non comprehenduntur sub dicto Concilij decreto.*

30 *Contractus quos non includat dispositio Concilij citato loco, ostenditur.*

31 *Nouitius Canonicus necessario vocandus non est ad electionem Episcopi, quamuis iure eligendi potestate minimè priuatus sit.*

32 *Concil. Trident.* sess. 25. de Regular. c. 16. *non habet locum in nouitiis Societatis* Iesv.

1 DISPOSITIO bonorum temporalium fieri non potest à nouitiis, cùm primum recipiunt habitum, sed intra duos menses ante professionem, cum licentia Episcopi, vel eius Vicarij, vt habetur expressè in Concil. Trident. *sess. 25. de Regul. cap. 16.* in hæc verba. *Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscunque causæ piæ valeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarij fiat intra duos menses proximos ante professionem, & non alias intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter verò facta, etiamsi cum huius fauoris expressa renunciatione, etiam iuratò fiat, sit irrita, & nullius effectus,*
2 de cuius materia tractarunt † Aloys. Ricc. *in collectan. decis. part. 2. collect. 454.* Cenal. *commun. contra commun. quæst.* 806. *numer. 3. cum seqq.* Piasec. *in praxi noua Episcopali part. 2. cap. 3. numer. 50. vers. renunciatio*, Fr. Emman. *quæst. Regularium tom. 2. quæst. 47. articul. 8.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part. 2. cap 1. numer. 38. cum seqq.* & Stephan. Gratian. *Marchiæ decis. 37.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 2. col. 169.* Molin. *de Iustit. tract. 2. disp. 139. vers. anteaquam* Leonard. Lessius *eod. tract. lib. 2. cap. 41. dub. 4. numer. 40.* Valer Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 18. numer. 397.* Marius Anton. *var. resol. lib. 1. resolut. vltim casu 62.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 12. cap. 3. à num. 10. & cap. 4. num. 1.* Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. quæst. 99. alias vltim num. 18. cum multis sequentibus.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. lib. 7. de relig. num. 18. cum seq.* Lusitanus Benedictus Ægid. *in repet. l. vnicæ, C. de sacrosanct. Eccles. p. 4. §. 2. per tot.* latè Aluar. Valasc. *de portio nib. cap. 16. n. 2. cum seqq.* latissimè Fr. Ludouic. Miranda *in manuali Prælator. Regularium q. 33. tom. 1.* Nicol. Garc. *de benef. p. 11. c. 9. à n. 10.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 5.* nouissimè Fr. Bartholom. de Vechis *in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitiis disp. 8. dub. 7 cum multis seqq.* D. Hieron. Venero. & Leyua *in examine Episcopi, lib. 6. cap. 15. num. 17. cum seqq.* Vgolin. *de officio Episcopi cap. 20. §. 7.* Barthol. à S. Fausto *in thesauro Relig. lib. 5. à quæst. 178. vsque ad 200.* Portel. *in dubiis Regular. verb. nouitij à num. 73.* nouissimè me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Episcop. dign. part. 2. cap. 8. n. 44.* Hieron. Roder. *in compendio quæst. Regul. resol. 53. ex num. 10. & resol. 101. num. 48. cum seqq.* Laur. de Peirinis *in Constit. suæ Relig. Minimor. const. 2. Sixti IV. à n. 72.* Peregr. *in constit. cleric. Regular. part. 2. cap. 1 lit. G, pag. 152. cum seqq.* nouissime Laurent. de Franchis *in controuers. inter Episcopos & Regulares quæst. 42. cum seqq. pag. 357.* Lezana *in sum. quæst. Regul. cap. 24. num. 32. cum seqq.* nouissime Tamburin. *de iure Abbatiss. disp. 4. q. 10. cum seqq.* me citato *in hoc loco* nouissimè Nouar. *in lucerna Regular. verb. dispositio bonorum.*

Ad excludendas fraudes, metum, preces importu- 3
nas, meritò exigit Concil. in præcitatis verbis in bonorum temporalium dispositione à nouitio facienda, vt licentia Episcopi, aut eius Vicarij præueniat, & sufficit, si obtineatur ab Episcopo confirmato, quamuis nondum consecrato; ex eo, quia illis à tempore confirmationis competunt ea omnia, quæ sunt iurisdictionis, quale est hoc, vt in terminis resoluit
Sanch. *d. c. 5. n. 65. & n. 66.* asserit † Archiepiscopum 4
consecratum, qui nondum pallium recepit, posse huiusmodi licentiam in sua diœcesi impertiri, quippe quod illi tantùm interdicatur ante receptum pallium cogere Concilium, & ea, quæ ad ordinem Episcopalem pertinent, exercere; non vero quæ sunt iurisdictionis, quæ facta confirmatione ante receptum pallium exercere potest, de quo etiam Barth. à S. Fausto *d. lib. 5. q. 196.* tam in monasteriis sibi subiectis, quam in exemptis semper exigitur licentia Episcopi, vel eius Vicarij, nec est necessaria, nec sufficit licentia Prælati Regularis, quia decretum Concil. Trid. *in d. c. 16.* virtute cuius huiusmodi licentia ad hanc renunciationem posita est, solam Episcopi, aut eius Vicarij licentiam petit, quando autem aliud voluit id expressit: quare ita resoluunt Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 2. q. 46. art. 14.* Lauret. de Franchis *vbi supra q. 43.*

Capitulum Sede vacante, quia succedit in om- 5
nem Ordinariam iurisdictionem Episcopis competentem, vt probaui *alleg. 39. num. 9.* potest huiusmodi licentiam concedere, vt resoluit in terminis Sanch. *d. c. 5. n. 67.* Barth. à Fausto *d. lib. 5. quæst. 195.* Fr. Barthol. de Vechis *d. disp. 8. dub. 9. num. 2.* Pereg. *d. cap. 1. lit. C. §. 261.* nouissimè Tamburin. *d. disp. 4. q. 10. num. 3.*

Abbates, & alij Prælati habentes iurisdictionem 6
quasi Episcopalem, nullique Episcopo subiecti in

suis

ſuis diœceſibus poſſunt huiuſmodi licentiam concedere, vt per Fr. Barthol. de Vechis *d. diſp.* 8. *dub.* 9. *num.* 2. Sanch. *d. cap.* 5. *num.* 68. vbi etiam tenet Archiepiſcopum in diœceſi ſuffraganei non habere poteſtatem concedendi huiuſmodi licentiam, niſi Epiſcopo eam denegante deuolueretur per appel-
7 lationem cauſa ad ipſum.† Prælati Regulares eam facultatem concedere non poſſunt in monaſteriis exemptis, & ibi ſubiectis, quia Decretum Concil. *in d. cap.* 16. ſolum Epiſcopi licentiam ad hanc renunciationem petit. Quare ita tenent Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 47. *art.* 14. Sanch. *d. cap.* 5. *num.* 74. vbi *num.* 75. cum eodem Fr. Emman. *in ſumma tom.* 2. *cap.* 7. *n.* 1. *in fine*, & Veg. *tom.* 2. *ſum. cap.* 50. *caſu* 3. aſſerit in aliquibus Religionibus in diſſuetudinem abiiſſe hanc petere, licentiam ab Epiſcopo, quod ille approbat, ſi conſuetudo fuerit legitimè præſcripta, vt contra prædictum Trident. decretum vires obtineat.

8 Vicarius Epiſcopi, vt dicit idem Tridentini Decretum, poteſt hanc licentiam elargiri, idem etiam poteſt Vicarius à Capitulo Sede vacante, quia quamuis in Concilio expreſſa fiat mentio Vicarij Epiſcopi, qualis non dicitur Vicarius Capituli Sede vacante, tamen verius eſt nomine Vicarij Epiſcopi intelligi Vicarium habentem iuriſdictionem Epiſcopalem, qualis eſt Vicarius huius Capituli. Quare ita in terminis firmant Barthol. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *q.* 198. Tambur. *d. q.* 110. *n.* 16. Sanch. *d. cap.* 5. *n.* 69. vbi *n.* 70. idem dicendum putat de Vicariis quorumcunque Prælatorum iuriſdictione Epiſcopali in ſua diœceſi gaudentium, quia cenſentur Vicarij Epiſcopi, id eſt, habentium iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem, & *n.* 72. aſſerit non eſſe integrum Vi-
9 cariis foraneis hanc licentiam concedere abſque expreſſa commiſſione ſibi facta, & *n.* 73. tenet, quòd poſſunt facultatem huius licentiæ concedendæ delegare tam Epiſcopi, & habentes iuriſdictionem Epiſcopalem, quam eorum Vicarij: quia cum hæc iuriſdictio ſit in Iure communi per Tridentinum conſtituto annexa perpetuò non perſonæ, ſed dignitati & officio, eſt Ordinaria & conſequenter delegabilis, iuxta ea quæ diximus *alleg.* 54. *n.* 92.

10 Licentia, quam Epiſcopi, & habentes Epiſcopalem iuriſdictionem, eorumque Vicarij concedere poſſunt nouitiis faciendi diſpoſitiones bonorum temporalium; non exigitur, quod ſit in ſcriptis, cum Tridentinum *dicto loco* nullam ſcripturæ mentionem fecerit, prout fecit hac eadem *ſeſſ.* 25. *de Reg. c.* 5. nec ſatis eſt petita, ſed debet eſſe obtenta, & quãuis procedere debeat, ſatis tamen eſt eam eſſe tacitè habitam ex ratihabitione de præſenti, vt ſigillatim in terminis tradit Sanch. *d. c.* 5. *n.* 76. *cum tribus ſequentibus*, Fr. Barthol. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitiis diſp.* 8. *dub.* 9. *n.* 3. *&* 4. nouiſſimè Lauret. de Franchis *in controu. inter Epiſcopos & Regul. q.* 42. *pag.* 357.

11 Circa tamen aliam eiuſdem Concilij *in d. c.* 16. ſolemnitatem petitam, nempe vt renunciatio, & obligatio fiant intra duos menſes profeſſioni proximos, obſeruat Sanch. *d. c.* 5. *num.* 80. non exigi, vt hæc fiant integro bimeſtri ante profeſſionem, ſed ſatis eſſe toto eo bimeſtri fieri, quamuis immediatè ante profeſſionem ex dictione *intra*, qua vtitur Concil. *dicto loco*. Et hoc caſu nullam eſſe renunciationem ſi fiat abſque dictis ſolemnitatibus reſoluit Sperell. *d. dec.* 15. *num.* 54. quamuis Nouar. *q. forenſ. part.* 1. *q.* 78. exiſtimauerint huiuſmodi renunciationes ſi fiant per paucos dies ante profeſſionem validas eſſe abſque dictis ſolennitatibus, Pereg. *d. cap.* 1 *lit. G.* §. 30. Tamburin. *d. q.* 10. *num.* 4. Et idem Sanch. *num.* 81. exiſtimat computandos eſſe prædictos duos menſes de momento ad momentum; & ſecundum quod occurrit menſis in Kalendario, Fr. Barth. de Vechis *d. dub.* 9. *num.* 5. Barthol. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *q.* 193. Pereg. *d. cap.* 1. *lit. G.* §. 20. *verſ. probatur, quia*, Lauret. de Franchis *d. loco q.* 44. Tamburin. *d. diſp.* 4. *q.* 10. *num.* 10. vbi ſubdit fuiſſe *à ſacra Cong. reg. Concilij* decisum renunciationem factã à Moniali per diem ante dictos duos menſes non valere: & idem Sanch. ſæpe citato *c.* 5. *num.* 82. aſſerit nihil referre facta ſemel renunciatione bimeſtri illo ante profeſſionem legitimè faciendam, vt quia tranſacto bimeſtri eſt completa ætas, & annus nouitiatus, differre profeſſionem ex quacunque cauſa dilatio contingat, refert deciſum Armendariz *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de Religion. n.* 28. & *n.* 17. aſſerit, Concilij verba, *intra duos menſes*, verificari, etiamſi vltra plures menſes anni probationis profeſſio fiat, & *num.* 22. aſſerit quoque deciſum tenere renunciationem quam aliquis fecerit ante profeſſionem per duos menſes, licet ante expletum 26. annum. Item idem Sanch. *loco proximè citato, n.* 83. verius credit ſtante diſpoſitione Pontificia, vel nouitius nono menſe profeſſus ſit, vt minor 16. annis non poſſe renunciare bimeſtri illo ante profeſſionem, ſeu renunciationem debere fieri proximè profeſſioni vt eodem die, vel præcedenti, & *n.* 84. id obſeruandum dicit, quod ſi nouitius ante finem anni profeſſionem deferat ſiue tacita, ſiue non facta renunciatione, atque iterum pœnitentia ductus redeat, renunciationem illam, quæ eo egreſſu irrita facta fuerat, minimè conualeſcere. Huiuſmodi autem renunciatio, ſeu obligatio memoratis ſolemnitatibus facta adeo eſt valida, vt ab ipſo nouitio renunciante non poſſit illo bimeſtri perſeuerante in Religione amplius infirmari, vt reſoluunt Sanch. *d. c. p.* 5. *à n.* 57. Fr. Barth. de Vechis *d. diſp.* 8. *dub.* 9. *n.* 6.

Si verò nouitius profeſſionem non emitteret, rediretque ad ſeculum, tunc perſpicuum eſſet renunciationem reuocari, vt per Menoch. *de arbitr. caſu* 5. *num.* 7. Honded. *conſil.* 73. *à num.* 16. *vol.* 2. Fr. Barthol. de Vechis *d. diſp.* 8. *dub.* 8. *num.* 3. nam nonniſi realiter ſequuta profeſſione non ſortiuntur effectum donationes, ſeu renunciationes huiuſmodi factæ à nouitiis cum ſolemnitate petita à Concilio; ita Lezana *in ſum. q. Regul. c.* 24. *n.* 36. Caſtr. Palao *tom.* 3. *tr.* 16. *diſp.* 1. *puncto* 17. *n.* 34. Noguerol. *alleg.* 6. *q.* 24. *in fin.*

An renunciatio, & donatio nouitij, facta cum ſolemnitate Concilij *in d. c.* 16. corruat morte nouitij in Religione tanquam non ſequuta profeſſione; Latiſſimè differit Sanch. *d. lib.* 17. *cap.* 5. *à num.* 48. vbi affirmatiuam ſuſtinet opinionem, cuius quidem ſententiæ ſectatores ſunt Fr. Emman. *in ſumm. tom.* 2. *cap.* 90. *num.* 6. *&* *tom.* 3. *quæſt. Regul. quæſt.* 47. *articul.* 12. Paſſarel. *in priuil. Minol. cap.* 30. Molin. *tom.* 1. *d.* 140. *colum* 1. Barthol. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *q.* 186. vbi *quæſt.* 187. reſoluit vt donatio nouitij facta cum ſolemnitate huius decreti ſit firma, requiri vt poſſeſſio ſit valida; de quo etiam Laurent. de Peirinis *conſtit.* 2. *Sixti IV. num.* 78. Sanch. *d. lib.* 7. *capit.* 5. *num.* 65. Lezana *d. cap.* 24. *n.* 36. Tamburin. *à diſp.* 4. *q.* 12. *n.* 1. Ratificata vero profeſſione cenſeri quoque renunciationem ratificatam & validam, reſoluunt Tamburin. *d. diſp.* 12. *n.* 2. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapolitan. dec.* 146. *part.* 4. Pro ornatu præſentis materiæ, ſunt à me certa dubia diſcutienda, & ideo

12 Quæro *primò* an prædicta Conciliaris diſpoſitio locum habeat in teſtamentis, donatione cauſa mortis & codicillis? in qua quæſtione incautè admodum Spin. *in ſpeculo teſtamentorum gloſ.* 12. *n.*50. ſcribit *d.cap.*16. Concil. Trid. probari nullam renunciationem, donationem, aut, teſtamentum valere eius, qui monaſterium ingreditur, niſi ſeruata illius capitis forma. Sed verius eſt contrarium, immo non procedere in vltimis voluntatibus prædictam conciliarem diſpoſitionem, quoniam ſacrum Concil. libertati proſpiciens eorum, qui Religionem ingreſſuri ſunt profitendo, ſtatuit in ea, quæ ſuperius verba recenſui; at ratio huiuſmodi in teſtamento neceſſaria nō eſt, quia poteſt liberè reuocari, & quæ antea libertas nouitio concedebatur, eadem ipſa ante profeſſionem viget. Quamuis autem Gutier. *in cap. quamuis pactum, de pactis lib.*6. *verb. dum nuptui tradebatur, n.*4. auſus non fuerit hanc terminare quæſtionem, idem tamen *lib.*2. *Canon. quæſt. cap.*1. *n.*26. *cum ſequentib.* hanc ſequitur opinionem; quam etiam amplectuntur Garcian. *regula* 456. *n.*7. Nauar. *comment. de Regular num.*50. *& conſ.*83. *num.*2. *&* 3. *ſub tit. de Regular. in nouis* Henriq. *dec.*21. Tabia *in authent. ingreſſi, verb. ideoque nec de his, c.*1. *num.*15. *in fine*, Humada *l.*7. *gloſſ.*3. *à nu.*4. *tit.*7. *part.*1. Caualc. Fiuizana *deciſ.*10. *n.*113. *part.*3 *ſub tit. de vltimis voluntatibus*, Menoch. *in addit. ad lib.*2. *de arbitr. caſu* 436. *n.*16. Molina *d. diſp.*139. *verſ. ambiget fortaſſe*, Azor. *d. part.*1. *lib.*12. *cap.*2. *quæſt.*14. *in fine, & lib.*23. *cap.*9. *quæſt.*2. Veg. *in ſum. tom.*1. *cap.*91. *caſu* 4. *& tom.*2. *cap.*50. *caſu* 3. Aloyſ. Ricc. *in collectan. deciſion. collect.*584. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.*3. *quæſt.*16. *art.*1. *& tom.*2. *quæſt.* 47. *art.*10. *& in ſumm. tom.*1. *cap.*90. *num.*5. *& tom.*2. *cap.*7. *num.*8. *&* 8. Leonard. Leſſius *d. cap.*41. *num* 40. Aluarus Valaſc. *d. cap.*16. *à numer.*13. Ceuall. *commun. contra commun. quæſt.*63. *num.*7. *& quæſt.*121. *à num.*4. Cened. *ad Decretum collect.*20. *in fine*, Nicol. Garcia *de benef. part.*11. *cap.*9. *num.*17. Emman. Sà *in ſumm. verb. Religio n.*5. Zech. *de Republ. Eccleſ. tit. de Regular. cap.*3. *n.*10. nouiſſimè Sanch. *d. cap.*5. *num.*13. Luſitanus noſter Benedictus Ægidius *d.* §.2. *num.*21. *cum ſequent. & num. vltim.* Fr. Ludouic. Miranda *dict. quæſt.*23. *art.*4. optimè Campanil. *d. rubr.*12. *cap.*13. *num.*12. Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap.*5. *num.*11. Barthol. à S. Fauſto *dict. lib.*5. *quæſt.*189. Laurent. de Peirinis *in conſt. ſui Ordinis Minimor. conſt.*2. *Sixti IV. num.*74. Pereg. *d. cap.*1. *lit. G*, §.4. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.*5. *c.*587. *num.*30. Moneta *de commut. vlt. volunt. cap.*5. *num.*11. Barth. de Vechis *d. diſp.*8. *dub.*10. *num.*3. Hieronym. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſolut.*53. *num.*19. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap.*24. *num.*35. Melch. Phœbos *Luſit. deciſ.*137. *n.*6. *cum ſeqq. part.*2. nouiſſimè Tamburin. *d. diſp.*4. *quæſt.* 10. *n.*12. & deciſum fuiſſe referunt Franc. Molin. *d. quæſt.*99. *nu.*26. & Armend. *d. loco numer.*21. Per huiuſmodi enim Concilij decretum nouitij non carent facultate
6 condendi teſtamentum ante vel poſt Religionis ingreſſum, vt per Læl. Zech. *de Republ. Eccl. tit. de Regul. cap.*3. *n.*10. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.*5. *cap.*587. *n.*30. nouiſſimè Fr. Barboſ. de Vechis *dict. diſp.*1. *dub.*10. *n.*3.

13 Et cùm dixerim prædictam conciliarem Conſtitutionem non habere locum in vltimis voluntatibus, imò licere teſtari cuicunque volenti ingredi Religionem, aut etiam ingreſſo, dum annus probationis excurrit, non exilis inde dubitatio exoritur, teſtamentum iſtud rumpatur ne ſubſequenti profeſſione? & vtrum ante profeſſionem poſſit expreſsè reuocari? In qua quæſtione verior eſt opinio, quod Monachus, dum in nouitiatu agit, poteſt reuocare teſtamentum factum ante ingreſſum Religionis, & durante eodem nouitiatu aliud condere, cùm Laicus reputetur, & quia in illius enodatione aliquas admittunt diſtinctiones, longaſque reſolutiones vtriuſque Iuris Doctores, apud illos latius veritatem inquirere poteris, & videre Bart. *in authent. ingreſſi num.*1. *de Sacroſanctis Eccleſiis.* vbi cæteri ordinarij, Anton. Butr. *in cap. in præſentia n.*34. *de probat.* vbi Canoniſtæ omnes, Couar. *in cap.*2. *num.*4. *de teſtamentis*, Iulium Clarum *in* §. *teſtamentum quæſt.*28. Craſſ. *eod. verb. quæſt.* 34. *num.*2. Gutier. *Canon. lib.*2. *cap.*1. *& in cap. quamuis pactum, verb. dum nuptui tradebatur n.* 4. Molinam *de primogenit. lib.*2. *cap.*9. *à num.*38. Gomez *lib.*3. *Tauri num.*23. vbi Corneio, Fachin. *lib.*6. *controu. cap.*14. *&* 15. Carol. Tapiam *ad dict. authent. ingreſſi, verb. Ideoque nec de iis, à numer.*46. Carol de Graſſis *de effectib. clerical. effectu* 4. *num* 31. *&* 32. Menoch. *de ſucceſſionum creat. lib.*2. §.20. *& numer.*29. *& de ſucceſſionum progreſſu lib.*1. §.1. *num.*52. Matien. *lib.*1. *gloſſ.*3. *num.*4. *tit.*4. *lib.* 5. *noua recopilat.* Fr. Emman. *quæſt. Regularium tom.*2. *quæſt.*3. *art.*8. Ceuall. *commun. contra commun. quæſt.* 61. *& quæſt.* 221. Azorius *inſtitut. moralium part.*1. *lib.*12. *cap.*2. *in fine, & cap.*6. *quæſt.*5. Nauar. *commento* 2. *de Regularib. num.* 49. Theſaur. *lib.*2. *quæſt. forenſ. quæſt.*55. *num.*2. Caſar. Maret. *conſ.*58. Giouagnon. *reſp.*85. *num.*7. *lib.*1. Fr. Ludouic. Miranda *dict. quæſt.*23. *artic.*8. Gama *Luſitania deciſ.*316. *num.*5. *&* 6. *& dec.*375. *num.*5. Coſta *in cap. ſi pater, verb. teſtatorem, num.*8. *&* 10. *de teſtamentis libr.*6. Caldas Pereira *in l. ſi curatorem, verb. ſine curatore, num.*59. *& de nominat. Emphyt. quæſt.*6. *num.*5. *cum ſequentibus, & de poteſtat. eligendi cap.*3. *num.*17. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.*18. *num.*397. Aluar. Valaſc. *dict. cap.*16. *num.*14. Franc. Molin. *d. q.*99. *num.*23. *&* 24. Caſtill. *quotidianarum quæſt. libr.*1. *de vſufructu cap.*65. *num.*6. *& lib.*3. *cap.*12. *num.*3. Molin. *d. tract.*2. *diſput.*139. *dub. vltim. & diſp.*64. *num.*3. latè Sanch. *d. tom.*2. *lib.*7. *cap.*3. *numer.* 24. *cum multis ſequent.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicabilib. Eccleſ. quæſt.*332. nouiſſimè Parthol. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitiis diſp.*8. *dub.*10. *n.*1. Hieron. Roder. *d. reſ.*101. *num.*49. nouiſſimè Tamburin. *de iure Abbatiſſ. r. diſp.* 4. *quæſt.*13.

Eſt etiam alia quæſtio in hoc propoſito pariter 14
controuerſa, an ſcilicet profeſſio integrum ſit teſtamentum ante profeſſionem factum reuocare? In qua vna ſententia tenet abſolutè poſſe reuocare, quam ſequuntur Doctores *in lib.*1. *de teſtament.* vbi Bart. *numer.*7. Cuman. 5. & cæteri ſcribentes. Xuar. *allegat.*20. *num.*25. *cum ſequentibus*, Tell. *l.*17. *Tauri num.*6. Decian. *conſ.*31. *lib.*3. Burg. de Paz *l.*3. *Tauri num.*688. Matienſo *l.*1. *gloſſ.*3. *n.*4. *tit.*6. *lib.*5. *noua Recopilat.* Cald. Pereira *de nomin. emphyt. cap.*3. *n.*17. Altera verò & communior, ac receptior tenet integrum non eſſe profeſſo teſtamentum reuocare; quia per profeſſionem ita moritur mundo Religioſus vt nihil proprium habere poſſit, nec deinceps de bonis antehabitis quicquam diſponere, *auth. ingreſſi, C. de ſacroſanct. Eccl.* & ideo hanc tuentur Abb. *in cap. in præſentia, nu.*61. *de probation.* Imol. *l.*1. *n.*13. *ff. de teſtament.* Nauar. *com.*2. *de regularibus num.*53. Couar. *in cap.*2. *num.*9. *de teſtament.* Gutier. *canon. lib.*2. *cap.*1. *à num.*37. Tap. *in d. auth. ingreſſi verb. ideoque nec de his, cap.*1. *num.*63. Spino *gloſſ.*6. *rubr. in fine* Thad. Piſo *lib.*1. *var. cap.*8. *nu. vlt.* & Hieron. Roder. *reſol.* 135. *num.*3. Fachin. *controu. Iuris lib.*6. *c.*15. *verſ. ego ſententiam*, Augul *de melioration. lib.*1. *gloſ.*3.

gloss.3.num.12.Fr.Emman. in summ.tom.2.c.32.n.2. quæst.Regular. tom.3. quæst.16. art.3. & q.69. art.3. Azor.instit. moral.part.1. lib.12. cap.6 q.5. Ceuall. commun.contra commun.q.806 per tot. Peregr d.c.1. lit.G,§.,5. Valasc. de partition. cap.16.n.18. Molina d.tract.2 disp 140.vers.vtrum vero Religiosus,Bened. Ægid.in repet.d.l.1.part.4.§.2.n.6.in fine, Miranda in manu Prælat.tom.1.q.2. art.10.Regin.in praxi fori pœnitent.l.18.c.27.n.397. Thesaur. d.q.56.n.1. Fr. Barthol.de Vechis d.disp.8.dub.11.n.2. D. Hieron. Venero d.c.15.n.20.

15 Quod adeò verum est,vt nec Monachus etiam ad dignitatem Episcopalem prouectus possit testamentum ante professionem factam reuocare,vt docent Tapia d.c.1.n.67.Ceuall.d.q.806.n.19.Mar. Cutel. de donat.tom.1.tract.1.disc.2.part.3.num.145. Sanch.d.lib.7.c.11.n.6.Alzed.d.p.1.cap.14 num.21. Quicquid contrarium velint Ias. in d.auth.ingressi n.17. & ibi Petr.de Vergnia in addit.ad Burgur. limit.6.Marc. Anton.Gennens. in practicab.Eccles.q. 263.n 4.Molfes.consf.1. post vol. 1. comment. ad consuet. Neapol.n.21.vbi velle & nolle recuperare dicit.& n.22.cum duobus seq.id confirmat exemplo mortui reuiuentis,& omnia sua recuperantis.

Verum legitimæ renunciatio ante professionem, & iuxta Concilij Trid.normam facta monacho, ad Episcopatus culmen euecto,sit impedimento,vt ad illam non habeat regressum? Andr.Molfes.consf. 1.post vol 1. comment ad consuet. Neapol. & consf.39. post vol.2. constanter affirmat Monachum in Episcopum promotum posse legitimæ renunciationem ante professioné factam reuocare,legitimámq; vendicare;eiu dem sunt senténtiæ Philip.Pascal. de viribus patriæ potest. patri.1.c.3. n.98. Aloys. Ricc. in praxi part.1.resol.152. Marc.Anton. Geruens. in practicab. Eccles. q.45. per tot vol.2 Mar.Cutell.de donat.contemplatione Matrimonij to.1 tract 1.disc.2. part.3.ex n.132 Et hac de re extat Eminentissimorum Patrum Concilij Trident. interpretum declaratio vt sequitur. Die 11.Ianuarij 1631.proposito in sacra Congregatione Concilij Trid. dubio ad instantiam N. Regularis professi & ad Episcopatum promoti, Eminentissimi Patres censuerunt dictum promotum recuperare ius succedendi etiam in bonis ab eo renuntiatis, dummodo non sint alteri quæsita. Nouissimè post hæc scripta reperi ita tenuisse Lauret de Franchis in controu. inter Episcopum & Regulares q. 118. vbi multis fundamentis hanc partem sustinet.

An autem liceat Religioso suum testamentum ante professionem confectum declarare? Quæstio est dubia, in qua Gasp. Thesaur. d.quæst 56.n.3. & Miranda d.tom 1.q.23. art 10. tenent ideò efficaciter valere pristinum Monachi testaméntum,vt non admittatur post professionem declaratio ab eodé Monacho facienda circa verba testamenti ambigua. Verùm contrarium est omnino tenendum, dummodo testamentum dubiæ vel obscuræ voluntatis interpretatione indigeat, & Religiosus declarationem verbis congruam proferat.Ita Gozadin consf.41 n.15.16.& 17 Fr.Emman.tom.3.q.69. art.3.Valer.Regin.d.lib.18.c.27.n.397.Sanch d lib.7. c.11.n.16. Monet.de commut vlt.volunt.c.5.q.1 n.14. Fr.Barth de Vechis d. disp.8. dub.12. Diana moral. resp part.3.tit.2.res 75.

16 Secundò quæro,an renunciatio,seu donatio bonorum facta ab existéte adhuc in sæculo, pret xtu, & intuitu ingressus Religionis,stante prædicta cóciliari dispositione valida sit,non obseruata illius forma? In qua quęstione æquiorem opinionem tenere huiusmodi renunciationem nullam,& inualidam esse affirmant Nauar.consf.7.& 8.de donat. in ant.& consf.81.de regul.in nouis Molin de inst.tract. 2. disp.139. & vers.ambiget, & disp. 149. vers.quoad Ecclesiam, & disput.604. num.2 Cancer. var lib.2. capit.8.num.81. Flamin. de resi nat. libr.3. qu st.13. num.9. Ceual. quæst.121. num 4. & 5. Fr. Ludouic. Miranda dict.quæst.2 : art.2.& 3.& multis rationibus contrariis respondens confirmat Mar.Anton. var.resol.lib.1. resol.vlt. casu 42. sequuntur Lessius de iustit.lib.2 cap.41.n.39. & 40 Rojas in epit. success.cap.7.num.30. & 32. Fusc Visit. libr.2. cap.18. numer.37. Spin. in speculo test.gloss.12. princ.num.5. Menoch consil.388.num.7. Emman.Sà verb.religio num.5. Ceual. commun. contra commun.quæst.115 in fine, Gutier. in cap. quamuis pactum de pactis , in 6. §.dum nuptui tradebatur, in fine, Azor. instit.moral. part.1. lib.13. cap.9. quæst.2. multis suffulti rationibus. Principalior est,quoniam nisi ita diceremus, fieret omnino, vt dispositio d.c.16.redderetur elusoria,frustrareturque,eo quod curarent parentes, vel consanguinei, vt ante ingressum filiæ renuntiarent,ne deinde post ingressum possent retrocedere vel si discedere vellent,non facilis erit recuperatio bonorum,& multa paterentur litium incommoda;mens autem Concilij fuit prouidere né restringeretur libertas animi donãtis in discedédo,vel emittendo professionem,vt ex ipsomet colligitur in d.c 16.in finalibus verbis,dum vult monasterio ante duos menses ante professionem donari , aut renunciari non posse per ipsum ingredientem, aut ingressum , quia velit pœnitere, & egredi,non ita liberè erit animus.cum monasterium, aut alius bona donata possideat. Deinde Cancer. supra citato loco, eidem consuluisse refert,& ea ratione quoniam interpretes Legistæ ingressum in monasteria,& non ingressum,vol ntatem tamen ingredi,æquiparant in d.auth.ingressi,Canonistæ in c. in præsentia, de probat.

Verùm contrariam opinionem, immo prædictam Conciliarem Constitutionem intellig de renunciationibus tantùm factis post ingressum Religionis, non autem de factis ante ingressum, tenent multi alii non minoris auctoritatis,& opinionis Viri : quoniam text , apertissimè de ingresso, siue ingressa Religionem loquitur, à cuius verbis, & dispositione recedendum non est, l. non aliter, cum vulgaribus. ff. de legat.3.Ita resoluunt Mandos. consf.22. à n.8.vol.1. Veg tom 1.sum.c p.91.casu 4. & tom.2.c.50.casu 3.Zanard. in direct Theol.pa t.2 c 17. vers.primo si facta, Thesaur. quæst.forens.lib.2.q.56. n.8. & 9. Megal. 1.2.lib.2.cap.27. num.25. & 16. Nald. verb.religiosus n.1. Fr Barthol. de Vechis in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitiis disp 8. dub. 8. num 4. Stephan. Quaranta in summa Bullarij verb.monasteria & conuent s, vers. dubium illud Ceuall.d.q.806.n.14. Aluar.Valasc d. c.16.n.22. cum sequent. Stephan. Gratian. Marchiæ decis.37.part 1. Io. ædict.Ægid in repetit.d.l.1.p.4. § 2.n.22 ad finem Francisc. Molin de ritu nupt. dicta quæst.99.num.30. Castill controuers.lib.1.de vsufruct.cap.65. n.7. Menoch. in addit. ad lib.2. de arbitr.casu 436 à num 3. Camp d.rubr 12.c.2.num 17. Alexand.Pereg. in comment. ad constit. cleric. Regular. part.2. cap.1. litter.C. §.3. Lezana in sum.quæst. Regular.c.24. n. 34. Melch Phœbos Lusitan.decis. 157.num.12 & 13.part.2.me citato in hoc loco Tamburin. de iure Abbatissar. disp.4. p.10. n.1. & q.11. latè Sanch. in præcepta Decal.tom.2. l.7 c.5 n.4.cum sequentib.Parth.à Fausto d.l.4.q.183.Cauag.Mediolan.dec.17.n.21.cum seqq.p.1 Galerat.de renunt.lib.3. 17

cap.7. n.7. pag.217. Cutell. *de donat. tom.1. tract.1. diſcurſu 2.part.3.num.152. & 153.* nouiſſimè Petr. Diaz Noguetol.*in allegationibus Iuris tom.1.alleg.6. n.24.*me citato Aloyſ.Ricc. *in deciſ.Curiæ Archiepiſcop.Neapolitan.dec.295.ad finem p.1.*Læli.Caput. *ad conſuet. Neapol.ſuper conſuet.ſi moriatur p.3.§.9. n.6.& 7.*Hermoſil. *l.1.gloſſ.41.n.14.& 15.tit.4.p.5.* Barbat. *de diuiſ. fructuum p.2.c.2. n.85. & 86.* & deciſum fuiſſe teſtantur Paſarell.*in ſuo tractatu priuilegiorũ,in priuil.Minimorum,fol.200.n.37.* Sorbus *in ſuis additionib.ad compendiũ Medicã.verb.nouitius, verſ.ſed hic ſunt aliqua aduertenda,* Fr.Emman.*tom.2.q.47.art.9.* Cancer. *var.lib.3.c.15.n.335. & 336.* Nicol.Garcia *de benefic.p.11.c.9.n.15.*Galer.*in margarita caſuum conſcientiæ verb. religioſus, pag.226. col.1. & verb. Nouitius 1.* Ioan. Baptiſt.Confect.*in ſum.priu.Mendic.tit.13.c.13.pag.325.* Barth.de Vechiis *d.diſp.8.dub.8.n.4.* nouiſſimè ego ipſe *in votis deciſ.Canon.l.1.voto 6.à prin.* Melch.Phœbos *d.deciſ.137.n.13.*Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi c.20.§.7. n.3.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ l.2. tit.18.l.3. de Religionibus, n.20.& 25.* Rota *in Parmen.tranſactionis 20.Decembris 1627.*coram *Reuerendiſſimo D.Duran Epiſcopo Vrgelen.& in Romana donationis de Mongellinis 14. Ianuarij 1636.* coram *R.P.D.Carrillo* impreſſa per Tamburin.*poſt d. tract. deciſ.8. n.13.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar.*in lucerna Regular.verb. Renunciatio bonorum à n.9.pag.228.*Hæc opinio ſic ſumpta,& deciſiones quibus fulcitur,reciperem tantum eo caſu,quo talis donatio, ſeu renunciatio facta eſſet ſine dolo fraudandi prædictam Conciliarem diſpoſitionem,dato ipſo renunciante,vel ab alio illũ inducente,tali enim dolo commiſſo in ipſo ingreſſu credo donationem factam eſſe nullam;& in hoc euentu poteſt procedere prima ſententia, & declaratio, quam pro ſua opinione adducunt Doctores *ibi* citati,& refert Armend.*d.loco n.23.*nam poteſt euenire,eadem facilitate, qua non ingreſſurus Religionem induceretur ad donandum, poſſet etiam induci ad donandum intentione ingreſſus; & hoc caſu ceſſat dolus fraudandi tam Conciliarem diſpoſitionem,quàm ipſum renunciantem;vt per ſe patet:& hoc modo conciliare poteris plura,quæ Doctores ſupra citati adducũt in varias diuiſi ſententias,reſpõſiones,& diſtinctiones.Non placet igitur,quod docent Nauar.*conſ.82. de Regularib.*& Molina *d.loco,*ac Fr.Ludou.Miranda *d.q.23.art.1.*aſſerẽtes eſſe inualidas donationes, ſeu renunciationes bonorum temporalium factas ab aliquo volenti intrare Religionẽ, antequam ſuſcipiat habitum, cum pacto, & quòd in quocunque euentu,quo prædictus è monaſterio exeat,dicta donatio non ſit valida,prout tenet Nicol.Garc.*d.c.9. n.19.*vbi *n.21.*etiam reſoluit non valere donationẽ factã à nouitio cum pacto,& modo vt eo non profitente ſit nulla, ob non ſeruatam formam decreti *d.c.16.* Hinc etiam prouenit reſolutio, quam cum Rota defendimus *in votis deciſinis Canon. d. part.1. voto 6. n.3.* quod ſi ſtatutum ſæculare requirat in omni donatione,ſeu renunciatione cum decreto irritante vt contrahentes expreſſe iureiurando proteſtentur, & affirment donationes non eſſe fictas, aut ſimulatas,ſeu doloſas,ſed eſſe veras,& fieri bona fide, donans abſque illius ſolemnitate etiam prætextu ingreſſus in Religionem, dummodo eo tempore adhuc eſſet in ſæculo, inualide donat, de quo etiam Tamburin.*d.diſp.4.q.11.n.2.*

18 *Tertiò* quæro,an prædicta Conciliaris diſpoſitio procedat in maiori 20.annis renunciante? Et videbatur dicendum,quòd non,ex verbis dicti *c.16.*coniunctis cum aliis præcedentis cap.in quo decernitur inualida profeſſio emiſſa ante 16. annum perfectũ, & ante annum profeſſionis,vt copulatiue requirere videatur, ſcilicet quòd prolapſus ſit annus 16. & annus profeſſionis; quare dum poſtmodũ ſubiungit *c.16. Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta,*&c.propter dictionem illam, *quoque,*& diſtinctionem,*antea,*dicatur diſpoſitionem illius Canonis cum qualitatibus poſitis in Canone antecedenti,vt ſcilicet donatio vel renunciatio facta à minore 16.annorum,& ante profeſſionem non valere, niſi infra vltimos duos menſes, & conſequenter emiſſa à maiori valeat:vnde Menoch.*de arbitr.caſu 436.n.8.*ſubtiliter arbitratur formã,& ſolemnitatẽ *dict.c.16.* in ea, vel eo locum non habere, qui, vel quæ ætatis annum 16.excedit;is enim,inquit,libere poteſt ſe obligare & bonis renunciare abſque Ordinarij Epiſcopi, vel Vicarij præſentia, cum eſſet minor illa ætas 16. annorum conſiderata à Sancto Concilio,quam ad hoc aptam nõ credidit,ad emittendam profeſſionem,neque ſe obligandum,vel renunciandum iuxta dictam Concilij diſpoſitionem, & ſequitur Theſaur. *lib.5.quæſt.forenſ.q.56.n.7.*

Contrarium tamen tenent Gutier. *Canonic. l.2. c.1.n.34.* Cened. *ad Decretum collect.50. n.5.* Peguera *deciſ.252.*Campanili *d.cap.3.num.38.* Franc. Molin.*d.q.99.n.43.* Valaſc. *de partit.cap.16.num.2.* Molfeſ.*ad conſuet.Neapol.tit.de renunt.q.16.num.31. cum ſeqq.* qui teſtatur ita *Sacram. Congregat.* declaraſſe,nouiſſimè Sperel. *in dec.fori Eccleſiaſt.dec.16. n.48.* Fr.Barthol. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum diſp.8.dub.8.num.1.* vbi dicit ita declaraſſe *Sacram. Congregat. die 15. Ianuarij 1601.*Fr.Emmanuel.*to.2.q.4.art.13.*Lezana *d.c.24.n.34.verſ. intelligitur tamen.* Sanch. *d.cap.5. n.7.* & Armendar. *d. loco n.36.* vbi refert deciſum *d.c.16.*vendicare ſibi locum etiam in his,qui excedunt annum 16. & illa verba,*antea facta,* non referri ad ætatem renunciantis, ſed ad duos menſes proximos ante confeſſionem:ex ea ratione,quia diſpoſitio Conciliaris prohibentis dictas renunciationes,fuit facta ad euitandas fraudes,quæ in dies cõmittebantur per parentes, conſanguineos,vel alias perſonas,& quandoque per eoſdem Monachos, vt rectè aduertit Nauar.*d.conſ.8.ſub tit.de donat.*atqui fraus huiuſmodi ſic committi poteſt per prædictas perſonas nouitiæ,vel nouitio ætatis 17.vel 20. annorum,ſicut in eo,qui 16. tantùm annum habet,& ideo cum in vtroque eadem militet ratio, debet etiam eadem vigere diſpoſitio, iuxta vulgaria Iura. Deinde forma illa renunciandi præſcripta à Sacro Concilio,eſt de ſolemnitate renunciationis,quia ea omiſſa vult renunciationem nullam, & inualidam iudicandam; forma autem, & ſolemnitas eadem vbique eſſe debent,non diuerſa,& cum Concilium generice formam dederit in nouitiis, variare ex multiplicitate annorum non poteſt.

Quartò quæro an prædicta Conciliaris diſpoſitio locum ſibi vendicet in reſignatione beneficij? 19
Affirmatiuè reſoluunt Azor. *inſtitut. moral. part.2. l.7.cap.20.q.6.*Veg.*tom.2.ſumm.c.10.caſu 3.* Fr.Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.1. quæſt.23 art.5.* Sanch.*in præcepta Decalogi l.7.c.5. num.38.* Sperel. *d dec.16.n.49.* Suar. *tom.3. de Religion. l.5. cap.16. n.12.*nouiſſimè Fr. Barthol. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitiis diſp.8.dub.7.n.4.* D.Hieron. Venero *d.cap.15 n.13.* & ita etiam pluries deciſum fuiſſe referunt Majol. *de irregul. l.3.c.6.poſt n.1.* Barthol. à S.Fauſto *dict. lib.5.q.181.*Molfeſ. *tom.1.ad conſuetud. Neapolitan. part.4.*

part.4. tit.de renunc.quest.16.n.34. & 35. & in summa Moralis Theolog.tract.6. cap.12.n.18 in fine, vbi duobus numeris sequentibus contrariis respondet, nouissimè me citato *in hoc loco* Nauar. *d. verb. Renunciatio bonorum num.*8.Ceuall.q.121.n.4.& 5. Fr. Ludouic.Miranda *in manuali Prelat.tom.*1.q.23. *artic.*5. Marc. Anton. *variarum resol.lib.*1. *res.* 112.*casu* 62.Flamin.*de resignat.lib.*3.q.13.*à n.*4. qui ex ea ratione id admittit, ne temere quis renuntiet dum est nouitius, & postea contingat carere beneficio & monachatu;si fortè non admittatur ad professionem,vel ipse nolit postea professionem emittere;& refert etiam decisum Episcopum non debere conferre illa beneficia,nisi facta professione; asseritque habere locum supradictam sententiam affirmatiuam, etiam quando quis renuntiat ante ingressum intuitu ingressus religionis, cum videatur facta in fraudem, præcipuè quando non habet aliunde, ex quo viuere possit,vel est ordinatus ad titulum illius beneficij;nam his casibus resignatio non debet admitti,nisi habeatur certitudo de professione,& hæc veritate niti affirmat Campan. *d.rubr.*12. *c.*3.*n.*10. Contrarium tamen,immo dictam Conciliarem dispositionem non habere locum in renunciatione beneficij,cum solum loquatur de renunciatione, & obligatione bonorum, tenet Nicol.Garc.*de benefic. part.*11.*c.*9.*n.*12.& *n.*13.cum duobus sequentibus, respondet fundamentis Flaminij *d.loco*, cuius Garciæ opinioni libenter assentior.

20 Renunciationem verò beneficij Ecclesiasticis cuius titulo quispiam est ordinatus ante susceptionem habitus, esse omnino inualidam non est dubium, non ex decisione Conciliaris Constitutionis dicto loco, sed ex alio capite, ex prohibitione scilicet Concil.Trid.*sess.*21.*de reform.c.*2. & idem procedit in renunciatione patrimonij, cuius titulo quispiam ordinatus est,nisi simul habeat alia bona,de quibus a Religione egressus se sustentare, & viuere possit. Ita Fr.Ludou.Miranda *d.q.*23. *art.*5. Sanch. *d.c.*5. *n.*40.& 41.Fr.Barthol.de Vechis *dict.disp.*8.*dub.*7. *n.*6. Vnde nullatenus reciperem resolutionem Fr. Emman. *quæst. Regul.tom.*1. *quæst.*37. *art.*2. asserentis beneficium neque infra duos menses ante professionem posse à nouitio renunciari,etiam cum solemnitate in dicta Conciliari dispositione statuta: quam quidem sententiam duabus comprobat rationibus: *prima* quia est simoniaca renunciatio hæc; cum illi insit tacitum pactum,quod in quocunque euentu,quod renuntians non profiteatur,aut Religionem egrediatur,ille in cuius fauorem fuit facta reddit ei iterum præfatum beneficium;quæ omnia procuculdubio esse simoniaca asserit Fr. Ludou. Miranda *d.loco Secunda* deinde ratio ab eo relata est,quod scilicet præfata renunciatio ex alio capite non valeret,quamuis simoniaca minime esset, aitque quod qui beneficium recipit non à renunciante,sed à collatore recipit, atque insuper certum esse beneficij collationē debere esse perpetuam, non autem temporalem;neque aliquam expressam addi posse conditionem, aut tacitam subintelligi:quare addit impossibile videri, quòd valeat nouitius infra duos menses à Concilio statutos ante professionem renunciare,cum hoc euentu temporalis sit collatio,& conditionalis, videlicet,si subsequatur professio: & sic subiungit resignationem etiam infra duos menses ante professionem fieri non posse,sed etiam infra paucas horas ante illam, cum scilicet ad eam properat,estque receptus à Monachis,suntque omnia parata, ita quod moraliter loquendo ipsa professio subsequi indubitanter debeat.

Sed iis non obstantibus à resolutione Garciæ *d.* 21 *loco* non recedo tam; & rationibus,quas adducit Fr. Emman. *dict.loco*, facilis patet responsio. Ad primam igitur dico non considerari illic simoniam, quia nulla emendi, vel vendendi voluntas adest, nullaque conuentio,siue pactio de emendo,vel vendendo:neq; præterea simonia confidentialis potest aliquo modo in illo casu considerari, ex alia eiusdem confidantiæ definitione relata per Flamin. *de confid.q.*1.*n.*19.maximè quòd tacitum illud factum cum recipiente, quod à Fr.Emman.præsupponitur inesse,reuera non est; tum quia ipse renuncians libere, atque absolute renunciauit, tum quia licet professionem postea non emittat; non propterea dici potest beneficium regredi,atque iterum deuolui ad ipsum renunciantem, cum ab ipso abdicatum nunquam fuerit:ita disponente Concilio,quod effectum ipsius renunciationis suspendit ad tempus emissæ professionis, ac prohibet renunciationis admissionem, & beneficij collationem. Ad secundam vero Fr.Emman.rationem responderi potest, considerando differentiam inter renunciationem,& collationem; prohibet enim Concilium renunciationem fieri,nisi infra duos menses ante professionem, & huius effectum suspendit vsquequo sit emissa professio,ipsius verò beneficij renunciati collationem vetat, nisi professio antecedat, ex supra adductis, ac ita perpetuò tunc durabit, & cessabit.Fr.Emmanuelis dubitatio,quomodo possit infra duos menses antea renuntiari, & collatio esset temporalis vsque ad professionem contra iuris dispositionem; namque ita renunciatio erit valida, & collatio temporanea,sed perpetua, quia facta tempore,quo vacabat beneficium;sed eleganter respondet Campan.*d.c.*3.*n.*11.cuius verba hic transcribere propter eius singularem doctrinam operæ pretium duxi.

Sexto quæro,an supradicta Conciliaris dispositio 22 comprehendat donationes inter viuos? Resp quòd sic, cum Nau. *conf.*81.& 82.*de Regular.in noui.*, & *comment. de Regular.n.*5. *in fine*, Menoch. *de arbitr. casu* 436.*n.*8. Molin. *de iustit.tr.* *d.*2.*disp.*139.*col.*9. *vers.ambiget præterea*, Barth.à S.Fausto *lib.*5.*q.*180. Fr. Emman. *in sum.part.*2. *cap.*7.*n.*8. Sanch. *d.lib.*7. *c.*5.*n.*20. Pereg. *d.c.*1.*litt.G.*§.6.nouissimè Tamburin. *dict.disp.*4.*q.*10.*n.*8.*in princip.* Ratio est, quia donatio & renunciatio pari passu ambulant, & quod de vna dicitur, in alia etiam procedit, vt docent Bald.*in l.illud num.*7.*de sacrosanct. Eccles.* Menoch.*cons.*990.*num.*11. Honded. *consil.*66.*num.*79. Stephan.Gratian. *discept. forens. cap.* 409. *num.*18. & 19.nouissimè Merlin. *de legitima lib.*1. *titul.*2. *quæstion.*11.*num.*3. & 4. me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. dispositio bonorum numer.*2.

Septimò quæro an habeat locum in renunciatione officiorum publicorum temporalium, vt si nouitius esset tabellio, vel aliud huiusmodi officium haberet? Resp. affirmatiuè,si fiat renunciatio officij quatenus statim transferatur in eum,in cuius fauorem fit renunciatio. Ita Sanch.*d.c.*5.*n.*43.Fr. Barthol.de Vechis *d.disp.*8.*dub.*7.*n.*7 Tamburin. *d.disput.*4.*q.*10.*n.*8.*vers.idem.* 23

Octauò quæro an comprehendat fideiussorem? 24 Resp.affirmatiuè,vt benè docent Sanch.*c.*5.*n.*34. Fr.Barthol. de Vechis *d.disp.*8.*dub.*7.*n.*8. Tamburin.*d.q.*10.*n.*8.*vers.fideiussionem.*

Nonò quæro an habeat locum in liberatione,qua 25 nouitius tutorem,seu curatorem suum à reddendis ratiociniis liberat? Affirmatiuè resp. cum Nauar.

 *cons.*83.

conf.83.de Regular & Fr.Barth.de Vechis *d. disp.8. dub.7.num.9.* vbi subdunt secus esse si hæc liberatio facta sit à nouitio in testamento non alterando naturam testamenti, Tamburin. *d.q.10.num 8.vers. comprehendit.x.*

26 *Decimò* quæro, an sint aliquæ donationes, & contractus, in quibus præfata Concil. Trident. d. dispositio locum non habeat? Resp. nonnullas extare. *Primò* non comprehendere eleemosynas per nouitios facta tradunt Garc. *d.cap.9.num.17.* Azor. *instit.moral p.1 lib.13.c.9.q.2.* Fr.Barthol.de Vechis *d.dub 7. num.11. vers.ex dictis*, vbi intelligit de eleemosynis paruis, vel moderatis, idem dicit Lezana *d.cap.24. num.35.vers.Possunt.* Tamburin. *d.quæst.10.n.9. Se-*
27 *cundo* † non comprehendere donationem Deo, seu B. Mariæ, vel Sanctis oblatam, tenet Fr. Emman. *quæst.Regul.tom 2.q.47.art.5.* quem sequitur Sanch. *d.cap.5 num.28.* Tamburin *d.q.10.num.9.* Quamuis Fr.Barth.de Vechis *d dub.7.num.11 in princ.* contrarium teneat, dummodo attentis facultatibus noui-
28 tij sit alicuius momenti. *Tertiò* † non comprehendere victum, & vestitum quem pro se tribuit nouitius monasterio, vt expressè habetur in dicto decreto, affirmant Fr.Barth.de Vechis *dub.7.n.32.* Lezana *d.c.24.n.35.vers.Idem dico. Quartò* non includi sub illo decreto quòd tribuitur monasterio, vel Monialibus in ipsa professione, non pro ipsa, sed pro sustentatione nouitiæ, & Monialium & pro solemnitate, & festiuitate professionis, iuxta consuetum morem, resoluit Suar. *to.5.disp.2 sect.5. n.15.* & idem credit Sanch. *d.cap.5 n.22.* de conuiuio facto in ingressu in nouitiatum, & de consuetis tunc dari Mo-
29 nialibus. Tamburin. *d.q.10.n.9.in fine. Quinto* † non comprehendi sub dicto decreto donationes, oblationesve factas monasterio, seu Religiosis, aut tutoribus, curatoribus, ac consanguineis nouitiorum, benè notant Suar. *tom.3.de Relig.lib.5 cap.9.n.16.* Fr. Batth.de Vechis *d.dub.7. num.14.* Idem dicendum de donatione facta à parentibus nouitij ex propriis ipsorum parentum bonis, non in dotem nouitij, ob-
30 seruat Sanch. *d c.5 num.23. Sexto* † non includere contractus emptionis, venditionis, permutationis, locationis, & alios huiusmodi, quia in iis tantumdem recipit nouitius quantum dat, ac proinde non efficitur pauperior, idem dicendum de contractibus in quibus exponitur nouitius periculo lucri & iacturæ, quales sunt contractus societatis; eò quod non veniunt sub nomine renunciationis, vel obligationis, resoluunt Sanch. *c 5 n.33.* Fr.Barth.de Vechis *d.dub.7.n.15.* Lezana *d.cap 24.n.35.vers.idem etiam dico.* Tamburin. *d.disp.4. q.10.n.11.* Denique non comprehenduntur renuntiationes, donationes, vel cessiones iurium factæ per monasterium Monialium capitulariter congregatarum de hæreditate, quæ debebatur ingressuræ monasterium, Aluar.Valasc. *d.c.16 n.28.vers.tertius modus*, Cabal. *consil.104. n.1.* Barbat. *de diuis fruct.p.2.c.2.n.85.& 86.* Noguerol. *de alleg.6.n.23.*

31 *Vndecimò* quæro, an nouitius Canonicus vocandus necessariò sit ad electionem Episcopi, aut alicuius beneficij Canonicis competentem? In qua quæst. ex eo quod vere Canonicus sit, illum vocandum esse tenent Archid. *in cap. beneficium, num.1. verb.assensus, de Regular. in 6.* Card. *in Clem fin.n.8. quæst.10.eod.tit.* Bertachin. *de gabellis p.7.princ.numer.56.* Mandos. *in casibus annalibus n.66. casu 197.* Verius tamen existimo non esse vocandum, quamuis inter eligendi priuatus minimè sit, legitima namque Religionis causa rite, & legitimè abesse censetur, gloss. *verb.conferendum in dict. cap. beneficium* vbi Monach. *num. 2.* & cæteri scribentes, Tap. *in authen. ingressi, verb. sacra cap.2. num 8. C. de sacrosanct.Eccles.* L.xl. Zech. *de Republ.Eccl.sit. de Regulari cap.3.num 10.* Azor *instit.moral part.1.lib.12. cap.3.quæst.1.* vbi etiam addit prædictum nouitium non posse procuratorem constituere ad eligendum, vtpote qui necessariò ad electionem vocandus non est.

Duodecimò quæro an donatio facta ob ingressum 32
Religionis cum pacto de non reuocando, & cum iuramento, reuocari possit? In qua Rota *in d. Romana donationis de Mongellis 14. Ianuar.1636.* coram *R.P.D.Carillo*, affirmatiue respondet, ex eo quia cùm facta fuerit ob ingressum Religionis, dicitur donatio causa mortis, cum eius effectus pêdeat à professione, quæ dicitur mors ciuilis; & sic rectè potest reuocari non obstante pacto de non reuocando; cum illud non operetur irreuocabilitatem, quotiescunque contractus, seu donatio irreuocabilitatem non patitur, prout in hoc casu, additque iuramentum censeri appositum iuxta naturam donationis, quæ cùm sit reuocabilis, iuramentum pariter reuocabile censeri debet.

Pro complemento huius Alleg. aduertendum duxi, prædictum Concilij Trident. decretum non habere locum in nouitiis Societatis IESV, qui possunt renuntiare bonis in fauorem Societatis, vel cuiuscunque, non seruata ea forma, nec expectato bimestri ante professionem, vel ante vota biennij, ex constit. eiusdem Societatis, quæ omninò per decretum Concilij *in d.cap.16. vers.per hæc*, ac Summos Pontifices Pium V. Gregor.XIII. & sequentes approbantur. Quare ita sustinent Fr. Emman. *tom.2. quæst.47. art. vltim.* Emman Sà *verb. religio num.5.* Molina *de iustit.d.tract.2. disp.139. vers. antequam*, Less. *d.lib.2. cap.41. dub.4. n.41.* quos refert, & sequitur Sanch. *d.c.5 n.9.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d.p.2.cap.8.n.45.* Nouar *d.verb.Renunciatio bonorum num.13.* 33

ALLEGATIO C.

Episcopus quando voluntatem Virginum Deo dicandarum explorare debeat?

SVMMARIVM.

1 *Episcopus, vel illo impedito eius Vicarius, aut ab eis deputati quomodo voluntatem virginum Deo dicandarum explorare teneantur ostenditur.*
2 *Doctores referuntur materiam tractantes Concilij Trident* sess.25. de Regular. c.27.
3 *Puellis quæ sumpserunt Sacrum habitum in aliquo Monialium monasterio, debet ab Ordinario certus dierum numerus prafigi, intra quem debe- rent declarare vtrum velint professionem emittere, vel non.*
4 *Voluntas puellæ Deo dicandæ exploranda est per Episcopum tam ante susceptum habitum quam postea ante professionis emissionem, tam in monasteriis sibi subiectis, quam in aliis ab eius iurisdictione exemptis.*
5 *Ordinarius non debet explorare voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in monasterio, vel petitionem illius, qui vult illam in vxorem ducere, sed expectandum tempus faciendæ professionis.*

6 Epi

6 *Episcopus non ingreditur clausuram, sed stat ante fenestellam cancellorum, cum explorat puellæ voluntatem.*
7 *Puella inclusa per vim monasterio, debet inde educi; si tamen monialis effici velit desiderij sui compos est facienda, licet eius pater contradicat.*
8 *Vicarius generalis voluntatis virginis explorationem facere non potest, nisi Episcopo impedito.*
9 *Exploratio prædictarum si neutra fiat, non est professio nulla.*
10 *Episcopus potest animaduertere contra Abbatissas, aliasque superiores habitum Sacrum dantes, vel patientes profiteri Moniales absque dicta exploratione.*
11 *Doctores de materia & intellectu Concilij Tridentini* sess. 25. de Regular. capit. 7. *agentes, referuntur.*
12 *Abbatissa debet eligi non minor annis* 40. *& quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit.*
13 *Illegitima absque dispensatione Papæ, non potest de iure in Abbatissam eligi.*
14 *Abbatissæ, seu Priorissæ officium habere non possunt illæ quæ Virgines non sunt.*
15 *Bigama Monialis absque Apostol. dispensatione in Abbatissam eligi non potest.*
16 *Infamis non potest in Abbatissam eligi.*
17 *Abbatissæ debent eligi per vota secreta.*
18 *Abbatissarum in electione possunt vota per Episcopum vna cum Vicario vel alio iure assumpto, oretenus accipi.*
19 *Schedula pura & simplex ostensio secretò facta ab aliquo ex electoribus non tollit, quin electio subsequens immediatè sit secreta.*
20 *Electio reputatur secreta, & canonica, si electi fuerint à superioribus aliqui, qui vota omnium eligentium recipiant.*
21 *Eligentes per schedulam aliquo patenti signo signatam faciunt electionem non secretam, & peccant mortaliter.*
22 *Electio quando sit nulla? ostenditur in casu occurrenti,* & num. 23.
24 *Abbatissæ in electione ex tripartito numero Monialium duæ partes concurrere debent.*
25 *Electio officialium, qui administraturi sunt monasteriorum bona ad monastery spectat Superiores.*

1 PERTINET ad Episcopum, vel eo impedito ad eius Vicarium, aut aliquem eorum sumptibus ab eis deputatum, explorare virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat? & si voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas iuxta monasterij illius, & Ordinis regulam, nec non monasterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat; & Præfecta monasterij vno mense ante de huiusmodi professione significare debet Episcopo, alioquin possit suspendi ab officio ad libitum Episcopi, vt disponit Concil.
2 Trid. *sess. 25. de Regul. cap.* 17. † de cuius materia vide Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verbo moniales pag.* 232. *& pag.* 258. *vers. ad* 14. Fusch. *de visitat. libr.* 2. *cap.* 18. *numer.* 40. Piasec. *in praxi noua Episcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 55. *vers. explorare*, Azot. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 11. *c.* 1. *col.* 1160. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 3. *q.* 12. *art.* 2. Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Religionis, lib.* 1. *c.* 8. *in fine*, Fr. Ludouic. Miranda *de sacris Monialibus*, *quæst.* 8. *art.* 2. nouissimè D. Hieron. Venero & Laim. *Archiepiscopum Montis Regalis in examine Episcoporum lib.* 1. *capit.* 25. Armendar. *in addit. in recop. legum Nauar. lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Religionib. num.* 37. *&* 44. *cum seqq.* Sanch. *in præcepta Decalogi, lib.* 4. *cap.* 18. *num.* 32. *cum seqq.* Campanil. *in diuersorio Iuris Canonic. rubr.* 12. *cap.* 16. *à num.* 11. nouissimè me citato *in hoc loco*, Nouar. *in Lucerna Regular. verb. exploratio.* Laurent. de Perinis *in formular. Regul. lit. M. capit.* 6. *num.* 2. Hieron. Roder. *in compend. quæst. Regul. resol.* 101. *num.* 81. *cum sequent.* Gauant. *in man. Episcopor. verb. Monialium receptio à num.* 21. me citato *in hoc loco*, Lezana *in sum. quæst. Regular. cap.* 25. *num.* 21. Prohibere igitur poterit Episcopus Abbatissis, & aliis Superioribus Regularibus Monialium ipsis Regularibus subiectarum sub censuris, & aliis pœnis sibi beneuisis; ne quæ puella professionem emittat, nisi prius explorata illius voluntate ab Ordinario, ad præscriptum Concil. *in Burgen.* 4. *Decembr.* 1627. resoluit nouissimè Tamburin. *de iure Abbatissarum disput.* 3. *quæst.* 2. *num.* 8. *cum sequentibus*, & hac de re *eadem Sacra Cong.*
sic censuit, † *Puellis, quæ sumpserint sacrum habitum in aliquo monasterio, debet ab Ordinario certus dierum numerus* 15. *vel* 20. *præfigi, intra quem deberent declarare vtrum velint professionem emittere, vel non: & si noluerint, remittendæ sunt ad domos consanguineorum, vel affinium,* refert. Campanil. *d. cap.* 16. *num.* 16. postquam Episcopus hac de re certior factus fuerit intra 25. dies, examen hoc perficere tenetur, quibus elapsis amplius de eo se non intromittat, decisum referunt Armendar. *d. loco n.* 45. & Galett. *in margarita casuum conscient. ver. Nouitij vlt.* Campan. *d. c.* 16. *n.* 10. Tamburin. *d. q.* 2. *num.* 101 3

Voluntas puellæ exploranda est, non solùm quando professionem emittere procurat, de quo casu loquuntur supra citati Doctores, sed etiam quando habitum suscipere intendit; itavt spectet ad Episcopum, tam ante susceptum habitum, quàm postea ante professionis emissionem dictæ puellæ voluntatem explorare, non obstante quod monasterium sit Regularibus subiectum, vel aliàs ab eius iurisdictione exemptum, & si prior exploratio non fuerit facta, sufficit quod fiat secunda, & hoc totum fuisse decisum referunt Piasec. *d. loco*, Campanil. *dict. cap.* 16. *num.* 10. *&* 11. Armendar. *dict. loco num.* 37. 46. *&* 50. Dicunt Fr. Emman. *quæstion. Regula. tom.* 3. *quæst.* 12. *art.* 2. Miranda *de Monial. q.* 8. *artic.* 4. Laurent de Peirinis *d. cap. num.* 2. quòd vsu iam receptum est, saltem in Hispania, semel tantùm, id est ante professionem dictas puellas examinare; consuetudine enim videtur receptum quòd solùm semel ante professionem examinentur, Miranda *in tract. de sacris Monial. q.* 8. *art.* 4. Antonin. Diana *in resolut. moral. tract.* 2. *de dub. Regul. resol.* 47. Lezana *d. c.* 25 *num.* 12. *vers. consuetudine.* 4

Ordinarius non debet explorare voluntatem puellæ quæ habitum recipit in monasterio ad petitionem illius, qui vult illam in vxorem ducere, sed expectandum tempus faciendæ professionis, & tunc si sit suspicio, quod inuestigatur à Monialibus, pro suo officio curabit inde duci ad exteriorem Ecclesiam monasterij, vel in aliam propinquiorem, & commodiorem; prout magis conuenire iudicauerit vbi voluntatem eius exquirere possit. At si nulla sit suspicio, & nullam aliam iustam causam subesse apparebit, tunc non in alio loco quàm ad crates ferreas monasterij voluntatem puellæ explorabit: ita decisum referunt Armend. *d. loco num.* 48. Campanil. *d. cap.* 16. *num.* 15. 5

In hac voluntatis exploratione, seu alio simili actu cum sit in ipso monasterio, Episcopus non ingrediatur clausuram, sed stet ante fenestellam cancellorum 6
exami

examinando mentem ipſius puellæ, vt aduertit Fuſcus *d.n.40.in fine*, & referunt deciſum Campan.*d.n.5*. Lezana *d.c.25.n.12.in fine*, Gauant.*verb.Monialium profeſſio n.14.& 15*.me citato *in hoc loco*, Nou.*in Lucerna Regular. verb.clauſura n.6*.

7 Puella incluſa per vim in monaſterio, debet inde educi, & ſi quid damni ob eam cauſam paſſa eſt, curare debet Epiſcopus, vt indemnitati eius prouideatur eorum impenſis, qui talem illuc intulerunt, qui debent etiam ſeuerè caſtigari, ſed puella, ſi Monialis effici velit, deſiderij ſui compos eſt facienda, licet pater eius contradicat, refert deciſum Campanil. *d.c.16. num.12.propè finem*. De pœnis impoſitis contra cogentes aliquam virginem, vel viduam, aut aliam mulierem ad ingrediendum monaſterium, egi *in allegat.50. num.247*.

8 Huiuſmodi voluntatis explorationem non poteſt facere Vicarius, niſi Epiſcopo impedito iuxta Sacri Concilij diſpoſitionem, & notant Sbroz *de officio Vicarij lib.2.q.207*. Narbona *de appellat.à Vicario ad Epiſcopum part.1.n.237*.

9 Si verò Antiſtes alteram, vel neutram prædictarum explorationum fecerit, contra Concilium feciſſe cenſuit *Sacra Congregatio*, addens ab iſtis Sacris Virginibus, à quibus non ſolùm habitus eſt ſuſceptus, ſed iam profeſſio facta, ſiue prædicto examine, nihil Ordinarium debere ſciſcitari, ſed permittere eas in ſuo ſtatu permanere. Vnde defectum huius examinis non irritare profeſſionem Monialis, me citato *in hoc loco* reſoluit Lezana *d.cap.23. numero 20. in fine*, & Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp.6. quæſt.3. num.6*. In Abbatiſſas tamen animaduertere poſſe ait, debereque per earundem Ordinarium, Moniales, earumque Superiores admoneri ne Virginibus dent ſacrum habitum, nec eas patiantur in Religione profiteri, niſi prius voluntas earum perſpecta ſit, & ex-

10 plorata ab eodem Ordinario, † & ipſum poſſe contra facientes coërcere non ſolùm pœnis à Concilio Tridentino ſtatutis, & præſcriptis, ſed etiam Eccleſiaſticis cenſuris, & aliis iuris remediis, non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis, refert Campanil. *dict. cap.16.numero 1*. Ex Sanch. aduertit Laurent. de Peirinis *d.c.6.num.2.verſ.& addit.* quòd omiſſio talis examinis eſt quidem peccatum mortale ex genere ſuo, tam ex parte puellæ profitentis, quàm ex parte Abbatiſſæ recipientis: nam contrauenire Concilio generali in re graui, qualis cenſetur à Concilio res iſta, vt patet ex appoſitione pœnæ ſuſpenſionis, quæ res grauis eſt, peccatum mortale eſt, non tamen profeſſionem irritat; quia Concilium id non dicit, & cum ſimus in odioſis, non debet fieri extenſio, Lezana *d.ſum.c.26.n.17.verſ. tenetur*.

Ad Superiores, & Prælatos Monialium pertinet earum dotes taxare, vt reſoluit Tamburin. *de iure Abbatiſſar.diſput.5.quæſt.5.num.1*. vſus enim iam obtinuit, vt mulieres, quæ Deo dicantur, ſuas dotes habeant pro ſua ſubſtentatione, & veſtitu, Miranda *de ſacris monial.quæſt.8.num.8*. Tamburin. *d.diſp.5.quæſt.2 num.1*. & ſic in pactionibus, & conuentionibus ſuper dotibus huiuſmodi factis nulla committitur ſimonia, dummodo ſit pro ſufficienti, & congruenti earum ſuſtentatione, & non tanquam pretium vt pariter obſeruat communis Eccleſiæ vſus, & conſuetudo, Suar. *tom.1.de Relig.lib.4. cap.17.numero 16. & tom.3.* etiam *de Relig.lib.3.cap.9.numero 15*. Surd. *de aliment. tit.9.quæſt.27. numero 5*. Miranda *d. quæſt.8. art.6. & 7*. Leſſi *de Iuſtit.lib.2.cap.35. dub.13.numero 15*. Hieron. Roder.*in compend.quæſt.Regul.reſolut.54.numero 1*. Barthol. de Vechis *in praxi nouit. diſp.1. dub.3.num.5*. Portel. *in addit ad dubia Regul.verb. Moniales numero 19*. Diana *moral.reſol. tractat.2. de dub. Regul.reſolut.100*. Ripa *de ſimon part.1.art.3.numero 17*. Tamburin. *d.diſp.5. quæſt.2*. In qua quidem dote conſtituenda pro Monialibus nubentibus ſponſo cœleſti, ſeruanda eſt moderata monaſterij conſuetudo, & in minori quantitate quàm vbi mulieres nubunt terreſtri ſponſo, Anna *ſing.11*. Riminald. *conſil.85.n.22. & conſil.466. num.2*. Vrſill. *ad Afflict.deciſ.136.num.3*. Vincent. de Franch. *deciſ.44.num.2*. Giurba *ad conſuet. Meſſanenſ. cap.3.gloſ.3.num 35*. Franc. Anton. Coſta *conſ.25.n.31*. Rota *dec.249. numero 5.part.2. recentior.* eadem Rota *in Romana dotis 14. Martij 1635*. coram *R.P.D.Merlino*, impreſſa per Tamburin. *poſt d. tractatum deciſion.11. numero 19*. qui *d.diſp.5. quæſt.4. num.6*. aduertit poſſe Superiores Monialium in aliquibus caſibus taxam dotium limitare iuſtis concurrentibus cauſis, etiam inſciis & contradicentibus Monialibus, dummodo ſufficiens ſemper remaneat quantitas pro ſuſtentanda Moniali & *num.7*. ſubdit pro tertia Sorore Moniali & pro ſupernumerariis duplicem eleemoſynam, hoc eſt duplicatam ſummam eius, quæ in receptione Monialis intra numerum dari conſueuit, ſolui debere, & *n.8*. tenet tertiam ſororem carere ſuffragio in Capitulo quouſque altera ex duabus primis eius ſororibus deceſſerit.

De ætate & qualitate eligendæ in ſuperiorem.

Cvm *alleg. 102. num. 46*. ex diſpoſitione Concil. 11 Trident. *ſeſſ.25. de Regular.capit.6*. dixerim Epiſcopum ſiue alium ſuperiorem, qui electioni eligendæ in ſuperiorem Monialium præeſt, clauſtra monaſterij non ingredi, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularium audire & recipere debere, niſi prudenter iudicent non poſſe fieri canonicè dictam electionem ipſis non intrantibus, & nouiſſimè Greg. XV. *in ſua Conſtitut.* de priuilegiis exemptorum, incipit. *Inſcrutabili, Nonis Februarij 1622*. decreuerit *vt poſſit Epiſcopus vna cum ſuperioribus Regularibus electioni quarumcumque Abbatiſſarum, ſiue per ſe, ſiue per alium intereſſe; & in reſp.ad dub.15. ſuper eadem conſtit.Sacra Congreg.* reſponderit, *teneri Regulares ab Epiſcopo ſignificare diem electionis Abbatiſſæ, eamque vſque ad præfinitum tempus expectare ſi ante ipſe expreſſe declarauerit ſe vti velle facultate, ſibi hac in parte attributa; Abbatiſſarumque electionibus per ſe vel per alium intereſſe ac præſidere*, vt refert nouiſſimè Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp.28. quæſt.5*. Operæ pretium duxi aliqua de ætate & qualitate eligendæ in Superiorem breuiter percurrere, vt Epiſcopus quæ efficere debeat non ignoret & in primis commendo diſpoſitionem Concil. Trident. *dict. cap.7*. hac de re edita, ac Doctores de eius materia agentes, ex quibus videri poſſunt Fr.Emmam. *quæſt.Regular.tom. 1.quæſt.15.art.3*. Zerol.*in praxi Epiſcop.part.1.verb.Abbatiſſa §.1*. Azor. *inſtitut.moral.part.1.lib.13.cap.10. à princip.* Zipæ. *in analytica poſtremi iuris Eccleſiaſtic. enarrat.ſub tit. de elect.num.9*. Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.1. cap.2. de Benedict. Epiſcopi numero 3.pag.71. & part.2.cap.3.num.57*. Franciſc Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt.part.2. cap.1.n.45. cum ſequentibus*, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent.lib.30.tract.3.n.166.in princ.* Nicol.Garcia *de benef.part.7.cap.4.n.42.& 41*. Viuian. *in praxi Iuriſpatro.part.2.lib.5.cap.5.num.7.cum ſequentibus* Aloyſ. Ricc. *in dec.Curiæ Archiep.Neapol.part.4. dec.281.num.3. & dec.309*. Campan.*in diuerſ.Iuris Canon.rubr.7.c.6.n.89*. Homob. de Bonis *de Examine Eccleſiaſtico par.2. tract.22.c.3. q.15.ſuppoſit.4*. nouiſſimè Laurent. de Franchis *in controu. Epiſc.& Reg.pag.153. cum ſeq.*

Primò

12 *Primò* circa qualitatem personæ aduerto eligendam esse in Abbatissam, seu Priorissam, Præfectam aut Præpositam, non minorem annis quadraginta, & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit, vt disponit Concil. Trid. *d. c. 7. in princip.* Portel. *in dub. Regul. verb. Abbatissa.* 3. nouissimè me cato Tamburin. *de iure Abbatiss. disp. 28. q. 2. n. 4* & Molfes. *in summ. Theolog. moralis tr. 6. cap. 7. num. 46.* Lauret de Franchis *dict. loco pag. 154. in resp. ad 1.* Sur. *tom. 4. de Relig. tractat. 8. lib. 2. cap. 6. n. 7.* Lezana *sum. quæst. Regular. cap. 26. n. 3.* Circa quam ætatem non posse Episcopum dispensare refert decium Armendar. *in addit. ad recopil. legum, Nauarr l. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis, n. 102.* & obseruant Azo. *instit. moral. part. 2. lib. 6. c. 5. quæst. 9.* Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub. 62. num. 6.* Aloys. Ricc. *dict. Neapl. decis. 309. n. 9. part. 4.* Nicol. Garc. *d. c. 4. n. 71.* vbi etiam asserit prædictos 40. annos debere esse completos. Quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio, ex alio eiusdem Ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni præest, videatur, quod ex iis, quæ in eodem monasterio annum vigesimum excesserint, & quinque saltem annis post professionem rectè vixerint, Episcopo, vel alio Superiore consentiente eligatur, statuit Concil. Trid. *citato loco*, refert Lauret. de Franchis *vbi suprà pag. 155. in resp. ad 1. vers. non.* Nulla tamen erit Abbatissæ electio, quæ ætatem quadraginta annorum requisitam non habebat, si in monasterio non desunt aliæ Moniales quadragenariæ, atque habiles, licet non adeò idoneæ sicut electa. Ita censuit *Sacra Congreg. Concilij in Viterbien. 16. Maij 1623.*

13 *Secundò* seclusis Religionum priuilegiis illegitimam non posse absque dispensatione Papæ in Abbatissam, vel Priorissam eligi, tenent gloss. *in Clem. attendentes §. statuimus, de statu mon.* Gironda *de priuil. num. 1502.* Majol. *de irregular. lib. 1. cap. 10. fine*, Mandos. *de Signatura gratiæ tit. de dispens. super defectu natal. in fine*, Nauar. *in man. cap. 27. n. 201. & commento 2. de Regularib. n. 60.* Suar. *tom. 5. disp. 50. sect. 5. n. 15.* Flamin. *de resignat. benefic. lib. 3. quæst. 12. n. 11.* Sayr. *de censur. lib. 6. cap. 11. numer. 3. in fine*, Beller. *disquisit. clerical. part. 1. tit. de discipl. cleric. §. 3. n. 5.* Tamburin. *dict. disp. 28. quæst. 11.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 5. cap. 5. n. 19. & 20.* Sanctarel. *var. resolut. quæst. 40. num. 7.* Castellin. *de elect. cap. 17. num. 5.* Homobon. *de statib. parte 1. cap. 24.* Nald. *in sum. Abbatissa num. 2.* Azeued. *consil. 24. num. 8.* Ego ipse *in collectan. ad cap. 1. n. 7. de filiis Presbyt.*

Contra Fr. Emman. *qq. Regular. tom. 1. q. 13. art. 1.* Portel. *in dub. Regul. verb. Abbatissa n. 6.* Miranda *in tract. de monialib. q. 6. art. 3.* Hieron. Roder. *in Compendio qq. Reg. res. 2. n. 21.* Lezana *d. c. 26. n. 6.* Diana *moral. res. part. 3. tract. 2. res. 101* existimantes Monialem illegitimam posse esse absque dispensatione Abbatissam.

14 *Tertio* non solas illegitimas, sed etiam quascunque quæ Virgines non sunt, excludi ab Abbatissæ, seu Priorissæ officio, per *cap. iuuenculas 20. q. 1. & cap. 21. q. 7.* tuentur post glossas, & Ordinarios Iuris Canonici, Mandos. *de signatura gratiæ tit. dispensatio pro corrupta, statim in princip. & §. seq. & in addit.* ad Lap. *alleg. 60. litt. N.* Sclu. *de benefic. part. 4. q. 7. n. 7.* Majol. *de irregul. libr. 1. cap. 29. n. 13.* Viuald. *in candel. aureo part. 3. cap. 5. n. 13. in 2. edit.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 2. q. 54. art. 3.* Tamburin. *d. disp. 28. q. 12. à princip.* Homobon. *de statib. part. 5. cap. 24.* Lauor. *lucub. tom. 1. titul. 4. cap. 24. num. 10.* Castellin. *de elect. c. 17. n. 5. 14. & 17.* Diana *dict. p. 3. tr. 2. res. 99.* Lauret. de Franchis *vbi suprà pag. 158. in resp. ad 6.* Lezana *d. c. 26. n. 5.*

Contra Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. l. 5. c. 5. n. 22.* Portel. *in dubiis Regularib. verb. Abbatissa post n. 10.* existimantes ad Abbatissæ munus non desiderari virginitatem, nisi vbi mos esset impertiendi Abbatissis benedictionem specialem Virginum propriam, seu consecrationem.

Sed an quis habeat in hoc casu facultatem dispensandi, solet ab aliquibus in dubium reuocari? In quo magis communis tenet solùm Papam dispensare, vt resoluunt Castell. *in tr. de elect. c. 17. n. 14.* Lauor. *var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. c. 24. n. 10.* Tamburin. *dicta disp. 28. q. 12. n. 1. vers. quod intellige*, asserentes declarasse *Sacram Congregat. Concilij* quòd si vidua monasticum habitum assumat ad Abbatissæ, aut Priorissæ munus obeundum, absque Sedis Apost. dispensatione eligi non potest.

Quartò bigamam Monialem absque Apostol. 15
dispensatione in Abbatissam eligi non posse, per *c. 2. 78. dist.* asserunt Majol. *d. c. 19. n. 14.* & Viuald. *d. cap. 5. n. 8.* obseruantes quoad hunc effectum dici etiam bigamam, quæ post castitatis votum præuaricata est, refert Sanch. *dict. cap. 5. num. 13.* Lezana *dict. cap. 26. num. 7.* me citato Tamburin. *d. disp. 28. quæst. 3.*

Quintò infamem non posse in Abbatissam eligi 16
resoluunt Majol. *d. cap. 29. n. 12. & 13.* Viuald. *d. c. 5. n. 11.* Sanch. *d. c. 5. n. 24.* extendentes, siue infamia sit iuris, siue facti, Lezana *d. c. 26. n. 7. in fine*, Portel. *in dub. Regul. verb. Abbatissa n. 1.*

Per vota secreta, itavt singulorum eligentium 17
nomina nunquam publicentur, debere eligi huiusmodi Abbatissas, atque alias Præpositas statuit Concil. Trid. *sess. 25. de Regul. c. 6. in princ.* vbi quamuis disponatur quod omnes electiones Regulariũ debeant fieri per vota secreta, non tamen censetur sublata forma *cap. quia propter, de elect.* sed adhuc in suo robore perseuerat; ita sentiunt Fr. Emman. *in sum. part. 1. c. 102. num. 2.* Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. Abbatissa §. 6.* Azor. *instit. moral. part. 1. l. 13. c. 10. q. 2.* Fr. Sigism. à Bononia *de elect. dub. 27. n. 10. & 11.* & tantum fuit in Rota *in Meten. Monasterij 5. Iulij 1621. in fine, vers. denique*, coram *Reuerend. D. Coccino*, & iterum *in Treueren. Abbat. S. Maximini 20. Nouembris 1624.* coram *eodem* apud Massobr. *in praxi habendi concursum prælud. 8. in princip. n. 68.* Quamuis contrarium, immo dispositionem text. *in d. c. quia propter*, modò sublatam esse per Concil. *d. cap. 6.* teneat Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. q. 23. art. 15. conclus. 2. circa med.* Electionem Abbatissæ factã per vota non secreta per ignorantiam Decreti Concilij *d. c. 6.* non valere, nec Episcopum posse dispensare, vt valeat referunt Aloys. Ricc. *Neapol. dec. 197. n. 7. p. 4.* & Sigis. à Bononia *dub. 31. n. 10.* Molfes. *in sum. Theolog. moralis p. 1. tr. 6. c. 16. n. 156.* Nouar. *in singul. Canon. conclus. 86. n. 6.*

In electione Abbatissarum, vel alterius Superio- 18
rissæ posse vota per Episcopum vnà cum Vicario vel alio Viro assumpto oretenus accipi referunt decisum Gal. *in margarita casuum Conscientiæ verb. Abbatissa*, Nicol. Garc. *de benefic. part. 5. c. 4. n. 189.* Aloys. Ric. *in praxi fori Ecclesiast. res. 637. in 2. edit.* Castellin. *de elect. cap. 4. n. 4.* Fr. Sigism. à Bononia *in simili tract. dub. 27. n. 11.* Hieron. Roder. *in compendio qq. Regular. res. 2. n. 22.* nouissimè Tamburin. *d. disp. 28. q. 4.*

Puram & simplicem ostensionem schedulæ, se- 19
cretò

cretò tactam ab aliquo ex electoribus ad effectum, vt videat quem ipse eligat, non tollere quin electio subsequens immediatè sit secreta, tradunt Nauar. *conf.7.in antiquis, alias 4.in nouis, de elect.* Fr. Emmanuel. *in sum part. 1. cap. 102. de elect.n.4.* Castellin. *d.cap.5.num.3.* obseruantes eo casu electionem esse irritam, & nullam, quando electorum vota culpa, & dolo totius, vel maioris partis Monasterij, seu Capituli publicarentur: vel quando manifestatio vnius, vel plurium votorum est realis causa, vel præsumptiua rationabiliter, quod electio sequatur in hanc, vel illam personam particularem ex vi illius ostensionis; quo casu loquitur Rota *in d. Treueren. Abbatiæ S. Maximini* apud Massobr. *d.prel.c.8.in princip. num.53.& n.67.* resoluens electionem esse nullam, etiamsi vnicum tãtum suffragium publicetur. Nam ita strictè dispositio Concilij citato loco est intelligenda, vt si post electionem factam in Bullis confirmationis, seu patentibus exprimerentur nomina eligentium, electio esset nulla, vt refert decisum Castellin. *d.c.4.n.61.*

20 Si electi fuerint à superioribus aliqui, qui vota omnium eligentium recipiant, electionem reputari secretam & Canonicam referunt decisum Nicol. Garcia *d.c.4.n.189.* Aloys. Ricc. *in dec. Curia Archiep. Neapol. dec.197. n.2.part.4.* Castellin. *de elect. c.4.n.4.* Fr. Sigism. à Bononia *in simili tract.dub.27. num.11.*

21 Eligentes per schedulam aliquo petenti signo signatam, vt innotescant scrutatoribus, vel vni ex illis, quòd talis elector eligit illum nominatum ex schedula, facere electionem non secretam, & peccare mortaliter, ac proinde sic electum factum de hoc certum teneri resignare Prælaturam, siue officium, vel petere à Sanctissimo confirmationem cum dispensatione, referunt decisum Laurent. de Peirin. *tom.1. de Religioso subdito, & Prelato, quæst.1. de obedientia c.21.* Castellin. *d.c.4.n.61.* & dicit Fr. Emmanuel *quæst. Regular. tom.1. q.52. art.9.* quòd intentio Concilij *d.c.6.* fuit statuere quòd monasteria facerent electiones secretas in hoc sensu, id est quod non permittant fieri aliquid, ex quo publicari possint nomina eligentium, & si tale quid factum fuerit, electio non valet, subdens ex doctrina Nauar. *conf.4. in antiq.* aliàs *9. in nouis, de elect.* quod hoc habet locum in electione per scrutinium, non autem in electione per compromissum.

22 Electionem esse nullam, quando aliqui ex electoribus vnicam schedulam recipiunt vnico nomine scriptam, & nomen electi notum scribæ vel alteri reponunt in capsula; similiter, qui accipiunt de manu scribæ duas schedulas, & vnam quam voluerint, reponunt, alteram scindunt; quia scriba potuit reuelare talem, qui non habuit, nisi vnam schedulam, vel talem, qui non habuit duas, referunt decisum Nicol. Garcia *d.c.4.n.193.* Aloys. Ricc. *d. Neapol. decis.197.n.8.p.4.* Castellin *de elect.c.5.n.25.* Fr. Sigism. à Bononia *in simili tract.dub.31.n.6.* & tenuit Rota *in d. Treueren. S. Maximini*, apud Massobr. *d.prælud 8.n.69.*

23 Vtrum autem in electione Superiorum Regularium præsidens Capitulo possit præcipere scrutatoribus sub præcepto sanctæ obedientiæ, & pœna excommunicat. latæ sententiæ ne recipiant suffragia oretenus tradi solita pro aliquibus vltra certum numerum electioni insufficientem, sed eo completo dicant electoribus ad aures, vt seruari dicitur, vt dent aliis eorum vota, & an electio hoc modo celebrata sit valida? *Congregatio Concilij censuit de anno 1625. hanc eligendi rationem, quæ libertati electionis, ac naturali confensui aduersatur, omninò improbari, electionesque huiusmodi celebratas si scrutatores præcepto Superioris obtemperantes singulorum eligentium vota non receperint, pro Canonicis non valeri*, refert Castellin. *d.c.4.n.66.*

Ex tripartito numero Monialium duas partes cõcurrere debere in electione Abbatissæ, nisi alia fuerit loci consuetudo. & si fuerint discordes, posse Episcopum nominare vnam, quam magis idoneam iudicauerit, asserit decisum Piasec. *in prax. Episcop. p.1. c.3.n.57. vers. in monasteriis*, quem refert Zipæ. *d. n.9. vers. Abbatissa, in fine*, latè me citato Tamburin. *d.disp.28.q.9.* Quamuis Miranda *de sacris Monial. q.7.art.4. in conclus.* teneat quòd ad validitatem electionis cuiuslibet in omnibus monasteriis Monialium sufficiat habere maiorem suffragiorum numerum, dummodo ipsa sint legitima. 24

Electio officialium, qui administraturi sint monasteriorum bona, ad monasterij spectat Superiores, & ideò licet Episcopus sit eis Superior, ipsi tamen possunt eligere officiales, vt refert decisum Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ l.2. tit. 18 l.7. de Religionib. n.5.* & Lauent. de Franchis *vbi supra pag.164. in resp.ad 1.* 25

ALLEGATIO CI.

Episcopus circa Regularium professionem an aliquam habeat professionem.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius potest professionem ante expletum decimumsextum annum factam nullam declarare.*
2 *Professionis nullitas si proponatur coram Ordinario, & superiore Regulari, debet intra biennium terminari, quia subintrat dispositio Concilij* sess.24. *de reformat.* cap.21.
3 *Profiteri nullus valet expressè, nec tacitè ante decimum sextum annum expletum, & professio antea facta ipso iure est nulla.*
4 *Doctores referuntur agentes de materia Concilij Trident.* sess.25. de Regular. cap.15.
5 *Milites Regulares non comprehenduntur decreto* Concilij Trident. sess.25. de Regular. cap.15.
6 *Milites B. Stephani non comprehenduntur sub dispositione Concilij* sess.25. de Regular. cap.15.
7 *Fratres tertij Ordinis non ligantur dispositione* Concilij sess.25. de Regular. cap.15.
8 *Hierosolymitani Milites ex nouo ipsorum statuto comprehenduntur sub decreto Concilij Trident.* sess.25. de Regular. cap.15.
9 *Puella ad professionem ante decimum sextum annum admitti non potest.*
10 *Dispensari non potest, vt puella, quæ duodecimum annum non compleuit, possit habitum in monasterio suscipere.*
11 *Puella, in ætate duodecim annorum matrimonio coniuncta si religionem sit ingressa, cogendus sponsus per quatuor annos expectare vsque, dum illa profiteatur.*
12 *Professio Monachi facta ante decimumsextum annum est nulla.*
13 *Professionem quorum dierum defectus nullam efficiat, ostenditur.*
14 *Professionem ante decimumsextum annum expletum, vel intra annum probationis valdè emittere potest, qui ex voto Religionem ingreditur.*

15 Pro

15 *Professio, quæ in quibusdam Religionibus facienda est in decimo octauo ætatis anno, si fiat ante illud tempus post tamen decimumsextum à Concil. Trid expressum valida est.*
16 *Annum probationis ante professionem emittendam debet habere Religiosus, alias professio esset nulla.*
17 *Professio intra annum probationis emissa nullum obligat, nec in specie, nec in genere Religioni, nec etiam in foro conscientiæ.*
18 *Professio durante anno nouitiatus emissa non potest haberi rata, nisi accedat Papæ dispensatio de consensu recipientium, & recep torum.*
19 *Annus probationis incipit à die susceptionis habitus, siue ab eo die, quo communem sequitur aliorum Religiosorum vitam.*
20 *Annus bissextilis an sit integre finiendus ad professionem emittendam, ostenditur.*
21 *Annus 1582. à quo Greg. XIII. abstulit decem dies, teger reputatur ad sacros Ordines, & ad quæcunque officia, vel beneficia.*
22 *Professio facta in vltimo anni die non est inualida.*
23 *Annus probationis debet esse continuus, & non sufficit interpellatus.*
24 *Tempora non continguntur in nouitio pro complendo Anno probationis.*
25 *Absentia trium dierum à Conuentu interrumpit annum probationis.*
26 *Professio Monachi ob non seruatum annum probationis intra claustra monasterij, dicitur nulla.*
27 *Anni probationis pars si extra monasterium iusta de causa cum habitu de Superioris licentia habeatur, non per hoc dicitur discontinuatus.*
28 *Licētiam ad exeundū in anno nouitiatus, vt ille non interrumpatur, concedunt Ministri Prouinciales.*
29 *Habitus Regularis a nouitiis deferendus est de essentia, atque substantia anni probationis.*
30 *Probatio debet fieri in habitu monachali.*
31 *Annus probationis potest impleri ab eo, qui nondum expleuerit annum decimum sextum ætatis.*
32 *Professio facta ante expletum probationis annum est nulla, neque huiusmodi terminus ex consensu partium potest remitti.*
33 *Nouitij in articulo mortis existentes ante expletum probationis annum habentes legitimam ætatem possunt profiteri.*
34 *Monasterium virtute professionis factæ à nouitio intra annum probationis in mortis articulo non potest succedere in bonis ipsius nouitij in præiudicium suorum hæredum.*
35 *Nouitiis intra annum probationis licitum est à monasterio exire.*
36 *Nouitiis nolentibus profiteri, sunt omnia bona restituenda, quæ tempore ingressus detulerunt in monasterium.*
37 *Nouitius egrediendo recuperat omnia bona etiā feudalia, vnà cum fructibus in perceptis, deductis tamen alimentis temporis, quo in monasterio fuit.*
38 *Nouitio egredienti si non vult monasterium habitum religiosum dare, ei ad minus eius pretium restituere tenetur.*
39 *Dictio, omnis, est vniuersalis, & qui omne dicit, nihil excludit.*
40 *Nouitius si decesserit intra tempus probationis, & dos soluta sit, est restituenda hæredibus vna cum fructibus deducto tamen victu, & vestitu.*
41 *Informationes pro nouitiis volentibus profiteri quomodo sint faciendæ, ostenditur, & n. 32.*
43 *Professio Monachi erit nulla, quando facta fuit non seruata Constitut. Sixti V. pro informationibus faciendis.*
44 *Professi nulliter, quia in eorum informatione non fuit seruata forma præscripta à Sixto V. possunt etiam post quinquennium reclamare.*

ORDINARIVS potest professionem ante expletum 16. ætatis annum factam, nullam declarare, vt asserit decisum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. titul. 18. l. 7. de religionibus, num. 11. & num. 40.* dicit etiam resolutum in causis nullitatis professionis, quæ infra biennium ab Ordinario, & Superiori Regulari non terminantur, esse locum Decreto Concil. *cap. 20. sess. 24. de reformat. in princip.* 1

De iure communi ad professionem emittendam decimus quartus annus completus in viro, in fœmina vero duodecimus etiam completus sufficiebat, *cap. ad nostram, cap. significatum, de Regular. cap. 1. eod. tit. lib. 6. Clement. eos, illo tit. gloss in cap. 1. 20. quæst. 1.* Post Concil. verò Trident. † nulli licet profiteri; expressè, nec tacitè ante 16. annum expletum, & professio antea facta est ipso facto nulla, & irrita, vt *in sess. 25. de Regular. cap. 15.* vbi sequentia verba habentur. *In quacunque Religione, tam virorum, quàm mulierum professio non fiat ante 16. annum expletum; professio autem antea facta nulla sit, nullámque inducat obligationem, aut alicuius regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscunque effectus.* De cuius intellectu vide Nau. *cons. 23. de Regular. in nouis* quod deest *in antiq.* Sayr. *in floribus decis. sub illo tit. decis 97.* Zero. *in praxi Episcop. part. 1. verb. Moniales, §. 2. pag. 233.* Azor. *institut. moral. part. 1. lib. 12. c. 1. column. 1067. & l. 23. cap. 9. col. 1316.* Sanch. *de matrim. lib. 2. disputat. 24. num. 22.* Francis. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part. 2. c. 1. num. 36.* Petr. Ledesm. *in sum. part. 2. trattado de los estados de las Religiones en commu, cap. 7.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Religionis l. 1. cap. 8. dub. 2. & 4.* Campanil. *in diuers. Iuris Canonici rub. 12. cap. 11. à num. 1.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 7. de Religionibus, num. 41. cum sequent.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. quæst. 24. art. 2.* Rot. apud Farin. *decis. 175. num. 6. part. 1. recentior & in Meten. professionis 2. Iunij 1636.* coram *R. P. D. Carillo* in pressa per Tamburin. post *tract. de iure Abbatiss. decis. 3. num. 18.* nouissimè Sanch. *in præcepta Decalog. tom. 2. lib. 5. cap. 4. à num. 1.* Laurent. de Peirinis *de subdito Religioso tom. 1. cap. 20. §. 3.* Hieron. Roder. *in compendio q. Regul. resol. 101. num. 30. cum sequent.* Hieron. Veneto *in examine Episcop. lib. 6. c. 15.* Lezana *in sum. quæst. Regul. c. 2. ex n. 9.* me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatiss. disp. 6. q. 4.* nouissimè me citato *in hoc loco* Nouat. *in lucerna Regul. verb. professio à n. 8. pag. 214.* 2 3 4

Milites Regulares decreto dicti *cap. 15.* non comprehendi refert decisum Armendar. *d loco num. 7. &* resoluunt Fr. Ludou. Beja. *respons. casuum conscientiæ part. 4. cap. 28.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancellar. gloss. 8. à num. 61.* Azor. *institut. moral. part 1. lib. 13. cap. 4. quæst. 2.* Sanch. *de matrim. lib. 7. disputat. 44. num 8.* & nouissimè *d. cap. 4. num. 17.* Flamin. *de resignat. lib. 6. quæst. 2. num. 117. cum sequent.* Barthol. à S Fausto *in thesauro Relig. lib. 5. quæst. 169.* Seraph. *decis. 121. n. 2.* quæ reperitur etiam impressa *part. 1. diuers. decis. 591.* Barthol. de Vechis *in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouit. disputat. 11. dub. 2. num. 4.* Lezana *dict. cap. 2. num. 9. versic. decretum.* Quamuis huiusmodi Milites in emittenda professione comprehendi sub illo decreto affirment. Fr. Emman. *in sum. tom. 2. c. 8. n. 2. concl. 1.* Stephan. Gratian *disceptat.* 5

*forenſ.cap.*363 *num.*27.Hieron.Venero *dict.cap.*15. *num.*7.

6 Vnde in Militibus S. Stephani nuncupatim non procedere decidit Rot. Romana *deciſ.*591.*par.*1.*diverſ.in nouiſſima edit.*quam refert Aloyſ.Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ.*1.*in prima edit. & reſolut.*

7 617.*numer.*6. *in ſecunda edit.* † Nec comprehendere Fratres tertij Ordinis cenſuit eadem Rota Romana *dicta deciſ.*591.*num.*7. relata per Aloyſ. Ricc. *d.reſol.*617.*n.*4.

8 Milites tamen Hieroſolymitanos comprehendi ſub illo decreto ex nouo ipſorum ſtatuto illi adhærenti referunt deciſum Flamin.*d.quæſt.*2.*n.*120. Armend.*d.loco num.*16.Barthol. de Vechis *dict. dub.*2. *num.*4. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular.verb. Milites num.*10. nam in habitus ſuſceptione emittunt profeſſionem,quæ poſtea per habitus declarationem intelligitur poſt annum ratificata,Nauar.*conſ.*23.*de Regular.* Ronit.*conſ.*96.*numer.*9.Rota *deciſ.*591.*ſub n* 9.*par.*1.Peregrin *vol.*5. *conſ.*116.Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt part.*2. *cap.*16.*num.*37. Azor.*inſtit.moral.part.*1.*lib.*13.*c.*4. *quæſt.*2.Et totum Orbem habent pro monaſterio, vt vbicumque ſint cenſentur eſſe ſub obedientia magni magiſtri,Nauarr. *conſ.*41.*num.*2. *&* 3.*de Regul.* & in fauorabilibus verè Religioſi dicuntur,Mohed. *deciſ.*10.*de cauſa poſſeſſ.*Nau. *conſ.*12. *num.*1. *de Regul.*Menoch.*illuſtr.controu.lib.*3.*cap.*105. *numero* 49. *&* 50.Oſaſch. *deciſ.*27.*num.*18. Caball. *crimin.reſol. caſu* 64.*n.*2. Anna.*ſing.*207. Menoch. *conſ.*54.*n.*17. Fr.Emman.*qq Regular.tom.*1. *quæſt.*1.*art.*6. Decian. *tract.crimin. lib.*4. *capit.*9. *numer.*36. Riminald.iun. *conſ.*527.*num.*23.24.*&* 27.Azor. *dict. part.*1.*lib.*12. *cap.*12.*quæſit.*5.Molfeſ.*conſ.*33.Ponte *conſ.*14. *vol.*1. Villagut *deciſ.*34.*numer.*1. *&* 5.Farinac.*conſil.*197. *num.*1.*&* 10.Aloyſ.Ricc.*collectat.*216. Carol.Tapia *in auth. ingreſſi C. de ſacroſanct.Eccleſ. verb.ſua c.*13. *num.*19.Cardinal.Tuſch.*practicab.concl.litt.*H,*concl.*107. *numero* 1. Nicol. Garcia *de benefic. part.*1. *c.*4. *num.*50. Sanch. *in præcepta Decalog. tom.*2. *lib.*7. *cap.*8.*num.*36. Gregor.XV. *deciſ.*87. *à num.*1.*& deciſ.*109. *per tot.* Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.*360.*à num.*21.Gabriel.Pereira *de manu Regia tom.*2. *c.*27.*n.*20.

9 Non admittitur puella ad profeſſionem ante dictum 16.annum,vt aſſerit deciſum Armend *dict.lo-*

10 *co n.*41.† Nec eſt diſpenſandum,vt puella, quæ 12. annum non compleuerit, poſſit habitum in monaſterio ſuſcipere,ex Fr.Emman.*qq. Regul.tom.*3.*q.*12. *art.*2.Azor.*p.*1.*lib.*12.*c.*18.*q.*55.*&* 56. Nald. *verb. habitus n.*6.*& verb. monialis n.*4. Barth. de Vechis *d. praxi diſp.*2.*dub.*6.*n.*16.Armend.*n.*43.vbi *n.*42.aſſe-

11 rit *à Sacra Congr.*reſponſum fuiſſe *anno* 1580.† quòd ſi puella in 12. ætatis anno matrimonio coniuncta, & Religionem ingreſſa ſit,cogendum ſponſum per quatuor annos ſpectare vſque dum illa profiteatur. Quamuis circa præfatam harum puellarum receptionē nullam limitationem eſſe conſtituendam exiſtimauerint Miranda *de ſacris mon.q.*8.*art.*2.*in concl.* Sanch.*in præcepta Decalog.lib.*4.*cap.*18.*n.*33. Suar. *tom.*5.*de Relig.lib.cap.*1.*n.*9.Vide Laurent.de Peirinis *in form.Regul lit.M.c.*6.*n.*2 *in fin.*

12 Profeſſio Monachi facta ante 16. annum expletum eſt nulla, vt definit Concil.Trident. *dict c.*15. & cenſuit Rota Roman. apud Farinac. *deciſ.*173. *n.*6.*tom.*1.*p.*1.itavt ſi deficiant 12. dies ante annum 16 expletum profeſſio dicatur inualida,prout reſoluunt.Gabriel.*in margarita caſuum conſcien. verb.profiteri penult.*Aloyſ. Ricc.*in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.*

13 656.*ini.edit.& reſolut.*549.*in* 2.*edit.* vbi etiam † reſoluit quòd ſi deficiat vnus dies, nulla eſſet profeſſio;aſſeritque habere locum in anno biſſextili, quia niſi dies vna addetur,non valet profeſſio,cũ debeat fieri in vltimo anni inſtanti, vel poſt lapſum vnius anni.Ego tamen dicendum puto profeſſionem in ſuprema die 16.anni emitti poſſe, etiam poſt Concil. emiſſamque ſubſiſtere,ex his,quæ in ſimilibus adducit Sanch.*de Matrim.lib.*2.*diſp.*24 *num.*22. & in terminis reſoluit Campanil.*in diuerſ.Iuris Canon.rub.*7. *cap.*6.*num.*129.*& rub.*12.*cap.*11.*num.*1. vide tamen quæ infrà *n.*20.† Qui ex voto Religionem ingredi- 14
tur,poteſt in ea validè ante 16.annum expletum,vel intra annum probationis profeſſionem emittere,ita deciſum fuiſſe refert Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici p.*2.*c.*1.*n.*37.*in fine.*

Dubitari poteſt an ſtante ſtatuto ne quis ante 18. 15
ætatis ſuæ annum ad profeſſionem admittatur,prout adeſt in ordine Minimorum,ſeu potius Sancti Franciſci de Paula, ſi profeſſio fiat ante illud tempus ab ſtatuto requiſitum, poſt tamen 16.à Concilio Trident. expreſſum, valida ſit? Ego dicendum credo, validam eſſe profeſſionem contra prohibitionem prædicti ſtatuti non annullantis, aut irritantis factam,arg.text.*in cap.ad Apoſtolicam, de Regularibus,* & ita tenent Ludou.Miranda *in manuali Prælatorum Regularium par.*1.*quæſt.*24. *art.*2. *concl.*2. Peirinis *de ſubdito Relig tom* 1.*cap.*26.§.3.Hieron.Venero *d.capit.*15.*num.*10. & dicit deciſum Armend. *dict. loco num.*14.In conſtitutionibus Religionis ſanctiſſimæ Trinitatis redemptionis captiuorum, eſt inſtitutio confirmata auctoritate Apoſtol ante & poſt Concil. quod in Religione aliquis non recipiatur antequam annum 20.videatur expleuiſſe.Hoc ſtante quæritur per Superiores Religionis an pro validitate profeſſionis in dicta religione ſufficiat illam emiſiſſe poſt 16.annum iuxta diſpoſitionem Concilij? S Congregatio die 2. *Auguſti* 1631. & 24. *Auguſti* 1632. cenſuit *profeſſiones emiſſas iuxta diſpoſitionem Concilij eſſe validas*,nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *d. verb profeſſio num.*17.*pag.*215. In dubium etiam aliquibus reuocabatur,an Regulares qui vltra vota ſolita etiam votum emittunt de non petenda,aut acceptanda extra Religionem dignitate,per quamcũque eorum tranſlationem,ſeu habitus priuationem, ſeu dimiſſionem,à voto huiuſmodi liberentur? Ad cuius deciſionem emanarunt litteræ in forma breuis à S.D.N.Vrbano incip.*Cùm ſicut,die* 21.*Maij* 1635. in quibus declarat & decernit *quoſcunque Regulares cuiuſuis Ordinis,Congregationis,& Inſtituti etiam quomodolibet exempti etiam Societatis* IESV *vltra alia vota etiam votum,promiſſionem,ſiue iuramentum ſolemniter, ſiue ſimpliciter emittentes, aut præſtantes de non petenda,nec procuranda,minuſve acceptanda aliqua dignitate, neque aliqua ſuperioritate extranearũ Religionum,per quamcumque tranſlationem hactenus, & imposterum quandocumque de ſua ad aliam Religionem, vel Ordinem,& per quancumque expulſionem, habituſque Regularis dimiſſionem pro tempore factas, non eſſe nec fore,minuſve dici, aut cenſeri poſſe.ſeu debere a præfato voto,promiſſione,ſeu iuramento liberatos, ſed eos hactenus, & pro tempore tranſlatos, expulſos,ac à delatione Regularis,abſolutos, vel priuatos, quarumcumque dignitatum huiuſmodi proinde incapaces,& ad illas petendas, & acceptandas,obtinendas, inhabiles remanere in omnibus, & per omnia perinde ac ſi tranſlati, expulſi, ſeu à delatione habitus liberati,ſeu priuati non fuiſſent.*

Cùm quis Religionem ingreſſus eſt,habitumque 16
Regularem ſuſcepit antequam prædictam profeſſionem emittat,annum debet habere, qui probationis dicitur, intra quem aſperitates regulæ experiri debebit

bebit, vt eas sufferre assuescat cognoscatque si propriæ complexioni, viribus, & voluntati congruant; quòd si professionem eo currente emittere auderet, nihil ageret, vt definit Concil. Trident. *d. cap.* 15. De cuius materia, quoad hanc partem, vide Fr. Emman. *quæst. Regularium. tom.* 2. *q.* 2. *artic.* 7. *& tom* 3. *q.* 13. *art.* 4. *& q.* 15. *art.* 1. 2. 7. *&* 8. Azor. *instit. moral par.* 1. *lib.* 12. *c.* 4. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 18. *num.* 385. *cum seqq.* Armendar. *d. l.* 7. *de Religionib. n.* 4. *cum sequent.* Campanil. *in diuersor. Iuris Canonic. rub.* 12. *cap.* 3. *à princip.* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. Regularium part.* 1. *quæst.* 22. *art.* 1. *cum sequentibus.* Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 4. *num.* 8. *cum seqq.* Barthol. à S. Fausto *in thesauro Religios. lib.* 5. *quæst.* 160. *cum seqq.* Bonacin. *de clausura Religios. q.* 2. *puncto* 10. *diffic.* 2. §. 2. Fr. Barthol. de Vechis *dict. disputat.* 11. *dub.* 2. me citato *in hoc loco* Tamburin. *d. disp.* 6. *quæst.* 4. *num.* 2.

17 Ex professione siue tacite, siue expresse, intra annum probationis emissa, non obligari aliquem, nec in specie, nec in genere Religioni, nec etiam in foro conscientiæ, referunt decisum Nicol. Garc. *de beneficiis part* 11. *cap.* 9. *num.* 6. Armend. *dict. loco num.* 1.
18 *&* 2. itaut iam † hodie non possit haberi rata post annum huiusmodi professio, quæ illo durante emissa fuit ex Nauar. *cons.* 16. incipit, *Orta sunt*, post *num.* 18. *de Regular.* præterquam si Papæ accederet dispensatio de consensu recipientium, & receptorum habendo annum nouitiatus pro legitimè complero, & professiones, pro ratis; ex eodem Nauar. *d. cons.* 16. *num.* 20. quem sequuntur Iacobus de Graffiis *in decisionibus aureis lib.* 3 *cap.* 5. *num.* 23. & Campan. *d. c.* 3. *num.* 5.

19 Probationis annus, siue in masculis, siue in fœminis incipit à die susceptionis habitus; siue ab eo die, quo communem sequuntur aliorum Religiosorum vitam, & incipiunt experiri Religionis asperitates; ita Fr. Ludou. Miranda *dicta quæst.* 22. *artic.* 3. *concl.* 1. Barthol. à S. Fausto *d. lib.* 5. *q.* 160.

20 Ad hanc professionem in Religione anno bissextili satis est ad probationem compleuisse dies 365. Ita Syluest. *vers. religio*, 3. *q* 19. §. 3. Henriq. *in sum. lib.* 10. *cap.* 19. *litt. K*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiastici post resolutionem* 76. *in notab. de materia Sacramenti Ordinis vers. quoad interstitia*, Martin. Forn. *de Ord. cap.* 3. *num.* 4. Barthol. à S. Fausto *d. lib.* 5. *q.* 161. Quamuis contrarium, imo diem bissexti computari debere iuxta ritum, & vsum Ecclesiæ, asserat Bonacin. *de Sacram disp.* 8. *quæst vnica, puncto* 5. *n.* 15. *& de clausura Religios. q.* 2. *puncto* 10. *diffic.* 2. §. 3. *n.* 4. & Lezana *d c.* 2. *n.* 9. *vers. ætas.*

21 Nam probationis annus esse debet annus à Republ. taxatus, atque, vt ab aliis declaratur, id quod communiter seruatur in aliis negotiis, atque commerciis humanis. Vnde in nostris temporibus, & nostra ætate anno 1582. quo tempore authoritate Sũmi Pont. Gregor. XIII. ab anno dempti sunt decem dies hoc est à 5. die Octobris vsque ad 16. ille annus debet integer reputari, nec in seq. expectandi sunt illi decem dies; quamuis enim non fuerit integer naturaliter & secundum cursum solarem, fuit tamen integer ciuiliter, atque politicè. Ita resoluit Fr. Ludou. Miranda *d. art.* 3. *concl.* 2. *in fin.* & plures Theologi, ac Iurisperiti apud Henriq. *lib.* 13. *d. excomm. c.* 40. *num.* 2. *in com. litt. O.* quem citant. Bonac. *d. puncto* 5. *num.* 14. Barth. à S. Fausto *d. lib.* 5. *quæst.* 162. nouissimè Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 4. *n.* 5. vbi extendit ad sacros Ordines, & ad quæcunque officia, & beneficia.

22 Et licèt huiusmodi annus probationis debeat esse expletus cursu Solis, lapsuque dierum 356. præteritorum, tamen post factam non est computandus ab vno puncto, & instanti ad idem punctum, & instantem, quia esset assertio nimis rigida, dum in postrema die anni emissam professionem non esse inualidam affirmat Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 3. *c.* 413. *num.* 22. quem refert & sequitur Camp. *dict. cap.* 13. *num.* 4. *in fin. rub.* 12. nouissimè Diana *moral. resol. part.* 5. *tract.* 5. *resol.* 18. quamuis vltimam anni diem non sufficere cœpisse, sed debere annum integrum de momento ad momentum impleri post Fr. Emman teneat Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 31. *in fine.*

Verùm in hac tertia impressione re matura discussa à mea sententia discedere cogor, & ita securè teneo probationis annum de momento ad momentum esse necessariò complendum, *Primò* quia Concil. Tridenr. *d. cap.* 15. ponit initium computationis anni probationis, id est, à die assumptionis habitus, & vbicunque lex requirit certum tempus incipiens ab aliqua die determinata, computari debet de momento ad momentum. *l.* 3. §. *minorem, ff. de minoribus* *Secundò* quia Concil. Trid. loquitur per verba, *per annum*, quæ adiecta implemento temporis significant perfectionem, iuxta per me resoluta *in tract. de clausul. dict.* 249. *numero* 3. *&* 4. quibus & aliis fundamentis hanc opinionem tuentur Iacob. de Graff. *to.* 2. *cons. lib.* 3 *cons.* 6. *n.* 2. *de Regular.* Zanard. *in direct. Theol p.* 2. *cap.* 26. *n.* 12. *vers. nota autem*, Lessi. *de Iust. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *n.* 59. Fr. Ludou. Miranda *in man. Præl. tom* 1. *quæst.* 22. *art.* 3. Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 15. *num.* 1. nouissimè Fr. Barthol. de Vechis *in praxi obseruanda in admittendis ad statum Religionis nouitius disp.* 11. *dub.* 4. *à princ.* Nald. *in sum. verb. profess.* 6 *num.* 6. Villalob. etiam *in sum. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 15. *num.* 4. Diana *moral. resolut part.* 3. *tract.* 2. *resolut.* 57. Homobon de Bonis *de exam. Eccles. part.* 3. *tract.* 15. *cap.* 9. *quæst.* 6. *in obseruat. vers. proinde* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. cap.* 108. *num.* 20. Pereg. *in constit. Regularium cleric. part.* 2. *c.* 1. *litt. C.* §. 6. Hieron. Roder. *dict. resol.* 101. *num.* 38. Tambur. *de iure Abbatissa. disp.* 9. *q.* 9. nouissimè me citato Nouar. *in lucerna Regul. verb. annus n.* 2.

Vnde pari modo dicendum videtur, quòd si nouitius compleat probationis annum die 24. Februarij anno bissextili, non dicitur expletus hic annus, nisi secunda die, quæ etiam appellatur 24. id est 25. dies; quare emittere non potest professionem nisi eadem die 25. in puncto diei 24. Februarij præcedentis anni, in quo suscepit habitum, quia veraque dies pro vna habetur in Iure, *l.* 3. §. *minore ff. de minorib. l. cum bissextus ff. de verb. signif. cap. quæsiuit. eod. tit.* & hanc opinionem tenent. Fr. Emman. *d. tom.* 3. *q.* 15. *art.* 4. *&* 5. Molin *de Iust. tr.* 2. *disp.* 573. *vers. atque vt minori ætate*, Sanch. *de Matrim. lib.* 2. *disput.* 24. *num.* 12. *vers. similiter credo.* Lessi. *d. n.* 59. *vers. hinc sequitur*, Iacob de Graff. & Fr. Ludou. Miranda *citatis locis*, Fr. Barthol. de Vechis *dict dub* 4 *num.* 5. nouissimè D. meus Iul. Lauor. *var. lucubrat. tom.* 1. *tit. de Comitiis cap.* 6. *n.* 15. Pereg *d. lit. C.* §. 7. Hieron. Roder. *d. resol.* 101. *n.* 39. Tamburin. *d. disp.* 4. *q* 9 *n.* 1. & nouissimè *Sacr. Congreg. Concil.* Trid. *in vna Patauina de mense Iunij* 1627. censuit *non valere professionem respectu anni bissextilis cuiusdam qui ingressus est Religionem* 27. *Martij & die* 26. *eiusdem mensis sequentis anni currente anno bissextili emisit professionem.* Annus enim probationis debet esse completus & integer, vt censuit *Sacra Congreg. Concil. die* 1. *Februarij* 1631. Nouar. *d. verb. annus n.* 4.

Continuus debet necessariò esse huiusmodi probationis 23

bationis annus, neque sufficit, quòd sit interpolatus Ita Nauar. *cons.2.num.2.& cons.34.num.2.& cons.36. num.1.& cons.42. num.2. & 4 sub tit. de Regularibus in antiq.& cons.9.num.2.& cons.32.num.4. sub eodem tit. in nouis*, Sylu. *verb. Religio 5. quæst.4.* Henriq. *in summ. lib.13. cap.40.§.2. in medio*, Flamin. *de resignat. lib.3. quæst.13. num.11.* Fr. Emman. *in summ. tom.2. cap.8. num.4. & quæst. Regul. tom.3. quæst.15. art.8.* Campan. *dict. rubr.12 cap.13. num.2.* Fr. Ludou. Miranda *dict. quæst.22. art.4. concl. vnica*, Azor. *instit. moral. part.1. lib.12. cap.2. quæst.8.* Sanch *d. lib.4. c.4. num.31.* Iacob. de Graff. *in aureis decis. part.1. lib.3. cap.5. num.15.* Sorb. *verb. nouitius*. vbi *de nouitiorum professionis emissione, vers. secundo est.* Lessi. *de Iustit. lib.2. cap.41. dub.7. num.59.* Nald. *verb. Nouitius nu.4.* Nouissimè Diana *moral resol par.5. tract.5. resol.19.* Steph. Gratian. *Marchia decis. 35. num. 3. in addit.* Soar. *tom.3. de Relig. lib.5. cap.15. num.3.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuers. forens. lib. 1. cap.108. num.15.* Pereg *d. lit.C.§.8.* Hieron. Rodetic. *d. resol. 101. num 42.* Tambur. *de iure Abbatissar. disputat.4. quæst.8. n.3.* Fr. Barthol. de Vechis *in praxi obseruanda in nouitiis ad Religionis statum admittendis, disp.11. dub.3. num.1.* vbi *num.5.* ampliat vt hæc continuatio non solum esse debeat per annum expletum, sed etiam vsque ad professionem; ita vt completo anno si nouitius egrederetur Monasterium, & postea iterum rediret, professionem emittere non posset virtute præfatæ vnius anni probationis, sed iterum inchoare deberet nouitiatum, citans pro se Suar. *dict. cap.15. à num.8.* Contra Franc. Angel. & Syluest. qui existimant non esse necessariam continuationẽ probationis cum professione, & etiam contra Fr. Emman. *d. tom.3. quæst.15. art.16. vers. aduertendum denique*, qui idem censet circa nouitias Monialium. Vbicunque enim fit mentio de tempore, quando sumus in dubio semper intelligitur continuum, nisi aliud specialiter lege cautum reperiatur, gloss. *vers. sed hic notandum, in rub. de diuers.& temp. præsc.* Franc. Balb. *de præscript.1. par.4. princip. quæst.6. & vlt. num. vlt.* Ludouic. Gom. *in reg. de annali possess. quæst.73. post princ. vers. nam lex noluit*, Franc. Per. *cons.99. num. 14.* Surd. *decis.189. num.1.* quos refert nouissimè Ioseph. Vela *iuris controuersi in Hispalensi Senatu lib. 1. dissert.18. num.3.*

24 Tempora non coniungi in nouitio pro complendo anno probationis tenuerunt Abb. & Anch. *in c. ad Apost. de Regul.* Syluest. *verb. Relig.5. q.4. n.4.*

25 Aliàs enim per absentiam trium dierum à Conuentu annus dicitur interrumpi, ex Nauar. & Azor. docent Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. nouitius 2.* Pereg *d. lit.C.§.8. vers. quid*, Sanch. *d cap.4. n.32.* Bart. à S. Fausto *d. lib.5. q.164.* Contra Lessi. *d. lib.2. c.41. dub.7.* existimantem paucorum dierum interpolationem non impedire.

26 Et ita professio Monachi ob non seruatum annum probationis intra claustra monasterij, dicitur nulla, vt censuit Rota Rom. apud Farinac. *decis.173.*

27 *num.1. tom.1. par.1. recentior.* vbi *n.2.* quod † in hoc anno nouitiatus non debent nouitij extra monasteria vagari: quia, vt ibi dicitur, cum annus probationis detur in subsidium humanæ fragilitatis, & in fauorem tam nouitij, quàm monasterij, vt & ille experiatur Religionis asperitates, & cum illis suas vires metiatur, & monasterium eiusdem nouitij animum, & mores inspicere, & cognoscere possit, *capit. ad Apostolicam, de Regular.* manifestum est non satisfieri dispositioni Iuris, quamdiu procul à Regulari disciplina, & à Prælati oculis Nouitius in domo paterna blande & beneuole habetur, & forsan in illis diebus, & noctibus, quibus extra monasterium degit, occurreret in Religione aliqua asperitas, quam ferre vel nollet, vel non posset, & propter quam decerneret non profiteri.

Ille verò qui de licentia sui Superioris, atque Prælati cum habitu aliqua iusta de causa intra annum probationis extra monasterium egreditur, quamuis ibidem per aliquod tempus commoretur, non per hoc discontinuati dicetur annus probationis, imò verò potest licitè profiteri, & professio ab eo facta tenet. Ita Nauar. *dict. cons.82. num.4. & cons.41. n.3. Regul.& cons.10. num.3. de Clericis non resid.* Iacob. de Graffiis *in aureis decis. lib.3. cap.5. post num.18.* Flamin. *d. q.13. num.12.* Gonzal. Mendez de Vasconcellos *diuers. iuris argumentorum lib.2. cap.15.* Sayr. *decis.15. de regul.* Fr. Emman. *qq. Regul. tom.3. quæst.15. art.8.* Fr. Ludouic. Beia *responsor. casuum conscientiæ p.4. casu vlt. in fine*, Campan. *d. rubr. 12. c.3. n.3.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.501. in 1. edit. & resol.392. num.3. in 2. edit.* Armendar. *d. loco n.13.* Stephan. Gratian. *in additionib. ad decis.35. num.2. & disceptat. forens. cap.66. num.14.* Suar. *tom.5. de Relig. lib.5. cap.15. num.3. cum sequentib.* Nald. *verb. nouitius numer.4.* Fr. Barthol. de Vechis *in praxi obseruanda in nouitiis ad Religionis statum admittendis disp.11. dub.3.* Diana *moral. resol. part.3. tract. 2. resol. 84.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. cap.108. num.24.* Bonacin. *de clausur. quæst.2. puncto.10. diffic.2.§.2. n.6.* Hieron. Roder *in compend. qq. Regul. resol.101. n.44.* Tamburin. *de iure Abbatissar. disp.4. q.8. à n.1.* Fr. Ludouic. Miranda *dict. q.12. art.5. conclus. vnica*, vbi *in fin.* resoluit huiusmodi licentiam ad exeundum posse tantum concedere ministros Prouinciales, ipsis præsentibus vero ipsorum absentia, & quando facilis ad eosdem non habetur recursus, vrgetque necessitas, id ipsum posse facere Guardianos, & alios Prælatos Conuentuales, nisi aliqua ordinatione generali, seu prouinciali, aut particulari mandato sibi fuerit interdictum. 28

Intellige supradictam resolutionem, quæ habet probationis annum, non interrumpi si nouitius de sui Superioris licentia extra monasterium maneat cũ habitu, vt procedat etiam huiusmodi licentia nouitio illicitè, & sine rationabili causa concederetur, vt bene probant Suar. *tom.3 de Relig. lib.5. c.14. num.14. post med* Fr Barthol. de Vechis *d dub.3. n.14.* Diana *dict. resol.84.* Contra Nauar. & alios requirentes iustam causam; quia licet Superior præstans indebite licentiam peccet, ob talem tamen culpam non interrumpitur nouitiatus.

Probationis anno expleto si nouitius desereret Religionem, & postea rediret, non egere nouo probationis anno ad profitendum tradunt Syluest. *verb. Religio 5. quæst.4.* Fr. Emman. *tom.3. q.15. articulo 10.* Bonacin. *d. puncto 10. diffic.2.§.2. n.4.* Barthol. à S. Fausto *d. lib.5. quæst.165.* vbi *q.166.* asserit per Conc. Trident. *dict. cap.15.* reuocatum esse priuilegium Iulij II. concessum Minoribus, vt nouitiatus interruptus possit continuari. Vnde durante probationis anno si nouitia curandæ valetudinis causa de licentia Superiorum à monasterio exierit, & post reuertatur eodem tempore professionem emittere posse, ac si nunquam egressa fuisset; refert decisum Arm. *d. loco num.13.*

Habitus Regularis à nouitiis deferendus est de essentia, atque substantia anni probationis, & saltem hoc tempore profiteri nullus poterit, qui existens in probatione non susceperit, & per annum detulerit habitum illius Religionis, quam intendit profiteri, vt probatur ex Concilio Tridentino *d. c.15.* in illis 29

verbis,

verbis, ibi *minori tempore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit*, vt optimè ex eo colligunt Azor. *dict. lib.* 12. *c.* 2. *quæst.* 9. Fr. Emman. *tom.* 3. *q.* 15. *art.* 9. Sanch. *d. l.* 5. *cap.* 5. *numer.* 29. Fr. Ludouic. Miranda *dicta quæst.* 22. *art.* 6. *conclus. vnica*. Fr. Barthol. de Vechis *disp.* 11. *dub.* 7. *numer.* 1. D. Roder. à Cunha *ad caput* 1. *numer.* 12. *distinct.* 53. me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatissar. disp.* 4. *q.* 4. *num.* 6. & ante eos tenuit Syluest. *verb. Religio* 5. *q.* 5. per gloss. *in cap. fin. verb habitus*, 17.
30 *quæst.* 2. *& in c. super eo, de Regul.* vbi dicit † probationem debere fieri in habitu monachali, & citat *cap & statuimus, eod tit.* alioquin, inquit, non posset probare austeritatem monachalem, quæ magna ex parte in vestibus consistit, non est tamen de substantia anni probationis nouitiū induere habitum nouitiorum ab habitu professorum distinctum, vt latè probant Suar. *tom.* 3. *de Religion. l.* 5. *cap.* 14. *num.* 10. Fr. Barthol. de Vechis *dict. disputat.* 7. *dub.* 7. *n.* 3. Nonnullæ tamen Religiones habitum proprium non habent, vt non habet Societas IESV, cuius Religiosi ex vsu regionis, in qua habitant, vestiuntur, Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 2. *l.* 6. *cap.* 8. *num.* 70. D. Roder. à Cunha *in dict. cap.* 1. *num.* 13. *dist.* 33. Portare enim habitum Religionis, est obligationis signum, S. Thom. 2. 2. *q.* 185 *art.* 8. quem refert & sequitur Suar. *de Relig. tom.* 4. *l.* 3. *capit.* 17. *n.* 9. quod adeò verum est, vt dicat S. Bonauent. *in Speculo disciplinæ ad nouitios part.* 1. *tom.* 7. vsum habitus, prout habitus pro speciali signo Religionis accipitur, continuum esse debere, vt Religiosus Frater non sit, vel modicum, sine ipso, siue necessitas euidens eum cogat, & Syluest. *in summ. verb excommunicatio* 9. *num.* 52. ait habitum adeò esse annexum ossibus Monachorum, quod in quocumque loco consistentes, siue in lecto quiescentes, constanter eo vti debent, per *c. vidua* 20. *q.* 1. Vnde Pictor. Gem. *l.* 2. *Carm. Cret.* refert mutationem habitus, mutationis motum, & animorum argumentum esse. Habitus namque, inquit *Conc. Aquisgranense c.* 125. singulorum Ordinum idcirco in Ecclesia Dei discreti sunt, vt his visis, cuius propositi sit gestans, vel in qua professione Domino militet, liquidò cognoscatur, & Card. Zabarel *in Clem.* 1. *n.* 14. *&* 15. *de elect.* affirmat Religiones diuersificari ex diuersitate habitus, quod tradit Suar. *d. tom.* 4. *l.* 1. *c.* 1. *n.* 6. & Tamburin. *de iure Abbatum to.* 1. *disp.* 27. *q.* 1. qui quidem habitus Religiosi debet esse secundùm regulæ suæ statuta. Syluest. *verb. habitus n.* 1. *&* 3. Iacob. de Graffiis *in aureis decis. part.* 1. *l.* 3. *cap.* 5. *num.* 71. & censetur substantialis, quem disponit regula Suar. *d. to.* 4. *lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 6. Et vbi figura, color, & materia vestium determinata sunt, peccaret mortaliter varians, vel mutans, nisi fieret mutatio parua, quæ non sit notabilis, vt in prolixitate, vel breuitate in quantum talia non sunt omnino determinata sub præcepto, Alphons. Tostat. *in cap.* 1. *Matth. q.* 23. nam transmutatio habitus sine iusta causa absque apostasiæ incursu fieri non potest, Tamburin. *d. disp.* 27. *q.* 1. *n.* 2. quod prius dixerat Ioan. Andr. *de regulis Iuris reg.* 88. *n.* 3.

31 Huiusmodi probationis annus potest impleri ab eo, qui nondum expleuerit annum 16. & vi talis probationis potest probatus admitti ad professionē expleto 15. anno, prout tenent Nauar. *cons.* 30. *de Regularib. n.* 1. *in* 1. *edit. & cons.* 20. *n.* 1. *in* 2. *edit.* Azor. *instit. moral. part.* 1. *l.* 12. *capit.* 4. *quæst.* 9. *in fin.* Henriq. *l.* 13. *de excommunic. cap.* 40. *numero* 2. *in fine.* Fr. Emman. *tom.* 3. *quæst.* 15. *artic.* 1. *in fine*, Galer. *in margarita casuum conscientiæ, verb. profiteri, tertio*, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. l.* 18. *n.* 385. *prope finem*, Sanch. *d. tom.* 2. *l.* 5. *cap.* 4. *n.* 22. *in fine.* Et ideo ex hac, vel alia iusta, seu rationabili causa potest prolongari nouitiatus completo probationis anno, & Lessi. *lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 59. Suar. *tom.* 3. *de Relig. l.* 5. *c.* 13. *num.* 8. F. Barth. de Vechis *d. disp.* 11. *dub.* 5. *n.* 3. vbi *n.* 4. post Galuan. *cons.* 12. *n.* 8. subdit differri non posse professionem illorum nouitiorum, quos Superiores expleto probationis anno habiles inuenerint, quia omnino admitti debent ad professionem.

Post Concil. Trident. nullus vnquam potest profiteri, nisi post expletum suæ probationis annum, nec huiusmodi terminus, & probationis tempus, etiam ex consensu partium potest renunciari, aut remitti, quamuis enim hoc ipsum in Concil. Trident. *d. c.* 15. non exprimatur, aut expressè sit prohibitum, colligitur tamen ex ipsius verbis, & eorum tenore, maximè ex illis, *professio antea facta, nulla sit, nullamque inducat obligationem*, &c. Ita Nauar. *cons.* 33. *sub tit. de Regularib.* Beja *dict. casu final. vers. tertio*, Stephan. Gratian. *disceptat. forens. tom.* 5. *c.* 850. *num.* 16. Fr. Bartholom. de Vechis *dict. disp.* 11. *dub.* 2. *n.* 7. Fr. Emman. *quæst. Regul.* 3. *q.* 15. *artic.* 7. Fr. Ludouic. Miranda *dict. q.* 22. *art.* 7. *conclus. vnica*, Pereg. *d. c.* 1. *lit. C*, §. 12. D. Acunha *ad d. c.* 1. *n.* 22. 32

Ex priuilegio Pij V. relato *in eius Constitutione*, incip. *Summi Sacerdotij cura*, *sub dat.* 23. *Augusti* 1570. quam refert Fr. Emman. *tom.* 3. *quæstione* 15. *artic.* 6. & Tamburin. *de iure Abbatissar. disputat.* 41. *q.* 6. *in princ.* concessum reperitur Monialibus nouitiis Ordinis S. Dominici, vt si contigerit tempore nouitiatus aliquam earum ex iudicio Medici, ab hoc sæculo transituram esse, professionem emittere posse non expleto probationis anno, in manibus Abbatissæ, seu Priorissæ, vel alterius Superioris nouitiarum illius monasterij, dummodo in legitima ætate sit constituta. At quia hoc priuilegium est contra decretum Concilij Trident. *dict. cap.* 15. controuertitur inter Doctores an sit abrogatum per Gregor. XIII. in quadā suā *Bulla*, incip. *In tanta rerū, ac negotiorū mole*, relata ab eodem Fr. Emman. *in sua collect. priuileg. in Bullis* Gregor. XIII. *Bulla* 83. vbi reuocauit omnia concessa per Pium V. Ordinibus Mendicantium contra Concilij Trid. decreta. Quòd sit abrogatum præfatum priuilegium sustinent Emman. Sà *verb. Religio numer.* 56. Cruz *de statu Relig. l.* 1. *cap.* 8. *dub.* 4. *& l.* 2. *capit.* 3. *dub.* 6. *conclus.* 3. Fr. Barthol. de Vechis *dicto tractat. disputat.* 13. *dub.* 11. *num.* 4. 33

Attamen illud non esse abrogatum tenet Fr. Emman. *tom.* 1. *quæst.* 8. *art.* 9. *& d. tom.* 3. *q.* 15. *art.* 6. Henriq. *in summ. l.* 13. *c.* 40. *num.* 2. *& in commento litt. R*, Megagli. 1. 2. *l.* 2. *cap.* 27. *num.* 50. Lezana *in summ. quæst. Regular. cap.* 25. *num.* 39. Diana *tom.* 3. *tractat.* 2. *resolut.* 17. Peirinis *tom.* 3. *priuileg. Ordin. Minim. cap.* 6. *num.* 13. Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 16. Petr. de Ledesma *in summa p.* 2. *tract. de stado de los Religiosos*, *c.* 7. *concl.* 2. *difficult.* 1. Beja *dict. casu final.* vbi à principio probat professionem Nouitij ante annum probationis factam in mortis articulo esse validam, teneri tamen, si conualuerit, & ex ea infirmitate non decesserit, complere postea integrum probationis annum & professionem denouo emittere: & huiusmodi concessionem Pij V. asserit Fr. Ludouic. Miranda *dict. q.* 22. *art.* 10. non esse reuocatam per Gregor. XIII. *in sua Constit.* quæ incip. *In tanta*, quia reuocauit quicquid cōcesserat Pius V. super statu & regimine Monachorū, & Sanctimonialium contra Ius & contra decreta

sancti Concilij Tridentini. Nam potest dici *primò*
34 quòd † non est reuocata quoad forum conscientiæ: vel *secundò*, quod Gregor. XIII. non loquitur de iis gratiis, & Indulgentiis, & maxime concessis in mortis articulo Monachis & Sanctimonialibus, sed etiam de aliis gratiis, & priuilegiis spectantibus ad statum, & regimen eorundem Monachorum, aut ipsarum Monialium. Aduertitque idem Fr. Ludouic. Miranda *dicto loco*, quòd virtute huius concessionis, & professionis sic factæ monasterium non potest succedere in bonis nouitiæ sic professæ in præiudicium suorum hæredum, & aliorum venientium ab intestato. Quicquid teneat Tambur. *d. disp. 4. q. 6. n. 19. cum seqq.*

Conuertitur, eo ipso quòd ingrediuntur monasterium, possunt emittere professionem, iuxta Bullam Pontificis ante Concilium emanatam, quæ non est, sublata per illius decretum *sess. 25. de Regul. capit.* 15. eo quòd infrà *c. 18. hac ead. sess.* præseruantur earum Constitutiones; ergo multo magis hoc priuilegium Pontificis, *S. Congr. Conc. sub die 11. Ianu. 1620.*

35 Nouitiis intra annum probationis licitum est è monasteriis exire, vt tenet Syluest. *verb. Religio*, 5. *q.* 8. vbi etiam dicit, quòd non tenetur soluere expensas factas sibi à monasterio, per *c. non solum, de Regularibus*, ibi, *aliquatenus impedire*, & quòd egrediendo etiam sine licentia non incurrunt aliquã inhabilitatem ad Ordines, vel ad beneficia Ecclesiastica, iuxta *c. postulasti, de Regularib.* prout citat Fr. Ludouic. Miranda *dict. q. 22. art. 8. conclus. unica*
36 † Nouitiis sic nolentibus profiteri, sed à Religione volentibus egredi, sunt restituenda omnia bona, quæ tempore ingressus detulerunt in monasterium, nec quid minimum ex eis retinere valent Religiosi, quod vt rectè fiat, Episcopus etiam per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellere poterit Superiores Regulares; prout statutum est in Concil. Trident. *sess. 25. de Regularib. c. 16.* in final. verbis, & declarant Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. moniales*, §. 3. *& p. 2. eodem verb. vers. 11. pag. 73.* Paul. Fusch. *de visitat. l. 2. c. 11. n. 67.* vbi etiam addit quòd si moriatur ante finitam professionem, remanent bona ipsi monasterio, nisi bona detulerit, vel expressè consignauerit, aliàs tantummodo intrando, quia tunc succedent proximiores.

37 Egrediendo autem recuperant nouitij omnia bona, Nau *cons. 1. de statu monach. in antiq. aliàs cons. 9. de success. ab intest. in nouis*, Sayr. *in floribus. decis. sub illo tit. de statu monach decis. 1.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Regulares differ.* 8. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub. 12. c. 13. à num.* 125. Azor. *dict. part. 1. l. 13. c. 9. quæst. 2.* Bartol. à S. Fausto *dict. l. 5. q. 190.* etiam feudalia, iuxta veriorem sententiam, quam tenent Thomas de Marino *in tractat. de feudis l. 1. tit. 2. de feudo ex pacto, & prouidentia, numero* 139. Carolus Tapia *in repet. authent. ingressi, in verb. sua, cap. 14. num. 16.* Caldas Pereira *in l. si curatorem, verb. implorare, à numero* 27. Carol. de Grass. *in tract. de effectibus clericalibus, effectu 4. sub n. 15.* & debet intelligi vnà cum fructibus inde perceptis, deductis tamen alimentis illius temporis, quo in monasterio fuit. Ita Azor. *instit. moral. par. 1. l. 13. c. 9. q. 2. post med.* quem refert, & sequitur Galett. *in margarita casuum conscientiæ verb. Nouitius*, 5. quando scilicet nouitius tenetur ea soluere alimenta, prout intelligitur à Sanch. *d. tom. 2. l. 7. c. 4. n. 25.*

38 Dubium maximum in hac materia ventilari vidi in Sacra illustrissimorum Cardinalium Congreg. Sacri Concilij Interpretum sæpe propositum, an scilicet Nouitio egredienti habitus religiosus esset restituendus? In qua quæstione iuxta supradicta resoluerem omnes nouitij vestes esse restituendas propter verba illa, *omnia restituantur*, quibus
vtitur Concil. Trident. *d. c. 16. in fine*, † dictio enim, 39
omnis, est vniuersalis; vt citatis Iuribus multisque Doctoribus probo Ego ipse *in meis remissionibus de dictionibus, dict.* 207. & qui omne dicit, nihil excludit, prout dictũ est *in libello de princ. & locis communibus vtriusque iuris litt. O, n. 4.* Verũ *Sacra Congr.* censuit *habitum religiosum exeunti non esse restituendũ eius tamẽ pretiũ ei soluendũ esse*, vt referunt me citato *in hoc loco* Lezana *in sum. qq. Regul. c. 25. n. 38. vers. pro eisdẽ in fine*, & nouissimè Nouar. *in lucerna Religiosorum verb. habitus, n. 6.* † Si quis tamen decesserit 40
intra huiusmodi tempus probationis, & dos soluta sit, est restituenda hæredibus, vna cum fructibus, si quos monasterium recepisset, deducto tamen victu, & vestitu, ita refert decisum Armend. *d. loco n. 30.*

Circa Nouitiorum informationes faciendas Six- 41
tus V. *sua Constit.* quæ incip. *Sixtus Episcopus*, edita *6 Kalend. Decẽb. anno Incarnat. Dominicæ* 1587. *statuit, ac præcipit, ne illi illegitimi, aut debitis onusti, ratiociniis obligati, & scelerati, criminosi & facinorosi reciperentur ad Ordines, ac voluit de iis omnibus rebus in receptione eorũdẽ Nouitiorũ, & antequã reciperentur, seu admitterentur ad habitũ, fieri inquisitionẽ, & informationẽ: fuitque ipsius decretum ita rigidũ, siue rigorosum vt nullius iuuenis, seu viri à sæculo ad Religionem transeũtis maioris 16. an. receptio, admissio, & approbatio fieri poterat, nisi in Capitulo generali, seu Prouinciali, & nisi prius per Prælatos, & Superiores Ordinis facta de eo fuisset informatio de rebus ibidem contentis, & huiusmodi informatio in Capitulo Generali, aut Prouinciali præsentata, approbata simul fuisset per Definitores. Postmodum vero videns, quod ex prædicta sua Constitutione innumera sequebantur incõueniẽtia, illam mitigare, atque modificare volens in alia quadã; quæ incipit ad Romanum spectat Pontificem, statuit, vt in qualibet Prouincia saltem duo & si commodè fieri posset, tria, aut plura deputarentur monasteria quorum Superiores infra annum saltem congregarentur ad faciendam Inquisitionem super nouitiis, & ad ipsos in religiosos suscipiendos, iuxta formam suæ præfatæ Constitutionis, & ad alia peragenda, quæ ibidem continentur. Et addidit, quod si paucitas, aut nimia monasteriorum distantia nec id ipsum facere permitteret, saltem tribus antiquioribus Patribus vnius monasterij, domus siue Prouinciæ huiusmodi facultas, & auctoritas per Capitulũ generale monachorum, vel Prouinciale Mendicantium, & reliquorum Regularium demandaretur, & concederetur*, & alia ad hoc propositum statuit, quæ *ibidem* videri possunt, Sed Gregor. XIV. amplius volens eandem Sixti V. Constitutionem declarare, & ampliare circa Nouitiorum receptionem, nouam quandam fecit Constitutionem, quæ incipit, *Circumspecta Romani Pontificis prouidentia*, quam refert Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 3. q. 10. art. 1.* vbi statuit, *vt Superiores monasteriorum de consensu sui Capituli præhabita simul cum his, de quibus in vnaquaque Religione, aut monasterio iuxta eiusdem constitutiones recipiendus interrogari solet, aliqua informatione super iis, quæ in dictis constitutionibus continentur ad eorundẽ Nouitiorũ receptionẽ procedere valerent, dũ tamẽ antequam ad professionẽ admitterentur, plenariam de eisdẽ facerent inquisitionem, quæ plenaria informatio præsentaretur, examinaretur, & probaretur ab illis à quibus in prædictis monasteriis examinari, & approbari solent*, vt refert nouiss. Fr. Bart. de Vec. *in praxi obseruanda in admittẽdis ad Religionis statum nouitiis dis. 6. dub. 4. n. 2.*
Iuxta

42 Iuxta prædictas Constitutiones Sixti V.& Greg. XIV.informationes Nouitiorum debebant fieri modo supradicto tempore verò Clem.VIII.*sua Constit.* quæ incipit, *Altissima paupertatis via data* 14. *Aprilis* 1592. *concessum est Fratribus Minoribus de Obseruantia in Hispania tantum, quod quocunque tempore, etiam extra Capitulum possent recipere Nouitios, & iuuenes ad prædictum ordinem venientes de consensu quatuor Definitorum, vel de consensu quatuor Fratrum ex antiquioribus illius domus, in qua iuuenes erant recipiendi. Concessum est etiam, vt coram Notario, vel per Fratres ad hoc muneris deputatos prædictam inquisitionem facere possent, vocando testes, ab ipsis recipiendo iuramentum*, de qua vide Fr. Emman. *in sum p.* 2. *cap.* 4. *n.* 3. & *q. Regul. tom.* 5 *q.* 10. *art.* 2. & 3.

Vlteriùs idem Clem.VIII.*Constit. sua* quæ incip. *In his, de anno* 1597. concessit *priuilegium Conuentui S. Stephani Salmanticensis, vt nouitiorum informationes fieri possint, & debeant, vel coram Iudice. & notario publico, vel coram aliquo alio Fratre ad id muneris deputato, absque omni strepitu iudiciario, sed solummodo simpliciter, & de plano*; quod quidem priuilegium licet tantum quoad ConuentũS.Stephani Salmanticensis Ordinis Prædicatorum fuerit concessum, eo proculdubio fruuntur omnes in vniuersum Religiones habentes priuilegium communicationis, quale habent omnes Mendicantes, & si quæ sunt aliæ quę similem habent gratiam, vt refert Fr. Barthol. de Vechis *d disp.* 3. *dub* 4. *n.* 3.

43 Professio igitur Monachi dicitur nulla, quando facta fuit non seruata prædicti Sixti V. Constitutione, videlicet capta prius diligenti informatione de parentibus, patria, vita, & moribus, eademque informatione relata, & approbata in Capitulo Generali, vel Prouinciali, prout resolutum fuit in sacra Rota Romana apud Farin. *decis.* 173 *n.* 3. 4. & 5 *tom.* 2. *p.* 1. *recentior.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controu forens. tom.* 3. *c.* 440. *n.* 14. Ego ipse *in Votis decisiuis Canon. voto* 15. *n.* 44. *cum seqq.* Vel etiam facta Nouitiorum informatione, iuxta prædictas Clem.VIII. Constitutiones, de quibus supra. Sic etiam nulliter professos, quia in eorum informatione non fuit seruata forma præscripta à Sixto.V. posse etiam post quinquẽnium reclamare, cum eorum professio annulletur propter bonum commune Religionis, declarauit idem Sixtus V. in sua secunda Constitutione moderatoria, & declaratoria primæ, his verbis: *Sed cum eadem ratio vigeat in tacita professione emittenda, quæ militat in expressa, & statuimus, quòd in quibusuis Ordinibus, & Religionibus, nec etiam tacita professio quarumcumque Religiosorum induci possit, nec inducta intelligatur, nisi in receptione forma Constitutionis seruata fuerit*, refert. Aloys. Ricc *in praxi fori Ecclesiastici decis.* 37. *in prima edit.* & *resolut.* 550. *in fine, in secunda edit.*

ALLEGATIO CII.

Episcopus circa Sanctimonialium clausurã quam habeat potestatem.

SVMMARIVM.

1 *Clausura Monialium quibus constitutionibus commendetur? ostenditur, & n.* 2.

2 *Episcopi procurare debent vt in omnibus monasteriis sibi subiectis ordinaria, in aliis verò Sedis Apostolicæ auctoritate clausura monialium inuiolabiliter obseruetur.*

4 *Moniales, quæ priuilegio, vel indulto Papæ sunt immunes, in iis, quæ ad clausuram & spiritualium rerum curam pertinent, subiiciuntur Episcopis.*

5 *Moniales exemptæ possunt toties visitari ab Episcopo quoad obseruationem clausuræ, quoties ei videbitur expedire.*

6 *Moniales in ciuitate degentes, sed alieno Episcopo subiectæ, visitantur ab Episcopo diœcesis, sicut aliæ Moniales subiectæ Regularibus.*

7 *Clausura si conseruetur in monasteriis Monialium, quæ regularibus subduntur, videre debet Episcopus, nec ab ipsis Regularibus impediri poterit.*

8 *Episcopus non potest impediri quominus ingrediatur septa monasterij ipsis Regularibus subiecti ad effectum videndi, si clausura seruata sit, vel non.*

9 *Reprobatur opinio Fr. Ludou Miranda.*

10 *Clausuræ mœnia si sint confracta, & facultates non suppeterent, fidelium eleemosynis restauranda sunt, vel monialium consanguinei ad hoc compellendi, & illis deficientibus, tunc compellendus erit is, cuius auctoritate fuit erectum monasterium.*

11 *Monialium clausura custoditur impediendo accessum ad ipsas Moniales, & colloquia cum eisdem.*

12 *Clausura Monialium vt sciatur qualiter sit custodienda, quæ sunt attendenda? ostenditur.*

13 *Monialium exitus è suis monasteriis quibus constitutionibus prohibeatur?* ostenditur, & numero 14.

15 *Moniales an possint è monasteriis egredi ex aliis casibus vltra illos tres relatos in Constit. Pij V. pro parte negatiua expenduntur fundamenta, & citantur Doctores.*

16 *Pro affirmatiua fundamẽta, & rationes adducuntur.*

17 *Filij licitè exhæredari possunt à parentibus ex quatuordecim tantum causis expressis, quo non excluduntur similes.*

18 *Donationes factæ ob solas quinque causas iure reuocari possunt, quod etiam ad alias similes ex identitate rationis extenditur.*

19 *Dictio tantùm, quamuis excludat omnes casus præter expressos, non excludit tamen casus similes.*

20 *Moniales è monasterio egredi possunt in aliis infirmitatis casibus similibus illis tribus, de quibus in constitut. Pij V. si infirmitas omnibus præiudicialis sit.*

21 *Conseruatio propriæ vitæ est de iure naturali, vbi periculum imminet mortis, non naturalis, sed violentæ.*

22 *Casus tres, quibus licet Monialibus è monasterio egredi ex similitudine rationis extẽdi ad casus hostium inuadentium, aquæ ductus, & ruinæ domus.*

23 *Incendium magnum, quo possunt moniales à monasterio egredi, tale debet esse, vt certũ sit aut saltim probabile, quod nisi moniales omnes statim è monasterio exeant, omnes sint simul moritura.*

24 *Infirmitas lepræ, cuius occasione Moniales possunt è monasterio egredi, potest etiam extendi ad quãuis infirmitatem adeo contagiosam, quid si ipsius radix foris non eiiciatur, cito omnes eiusdem monasterij sorores inficiet.*

25 *Moniales ab vno monasterio in aliud possunt transferri causa nouæ fundationis, correctionis, vel reformationis, pro cuius licentia obtinenda ad Sedem Apostol. est recurrendum.*

26 *Moniales quando transferuntur de vno monasterio in aliud permissu Sedis Apost. quomodo, &*

quando huiusmodi translatio sit facienda? ostenditur.

27 *Moniales exeundi è monasteriis iustā causam non habent, vt curam nepotum suorum gerant, etiamsi nullum propinquum haberent.*

28 *Moniales volentes exire è monasterio ob aliquem casum necessarium, à quo debeant obtinere licentiam? ostenditur.*

29 *Moniales è suis monasteriis exeuntes sunt excommunicatæ excommunicatione maiori Summo Pontif. reseruata, & in eandem incurrunt Prælati eisdem egrediendi licentiam quoquo modo concedentes.*

30 *Concomitantes Moniales è suis monasteriis egredientes, & recipientes eas incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam, nisi compassione quadam naturali in extrema necessitate id faciant.*

31 *Monialium monasteria ingredi prohibentur omnes cuiuscunque sexus viri, ac mulieres habentes vsum rationis, & discretionem ad peccandum.*

32 *Infantes discretione carentes absque peccato mort. admitti possunt ad claustra Monialium.*

33 *Constitutiones Gregor. XIII. quibus reuocat omnes facultates ingrediendi monasteria & domus Monialium referuntur*, & n. 34.

35 *Sixtus V. fecit reuocationem omnium licentiarum quarumcumque ingrediendi Monialium monasteria.*

36 *Monialium monasteria intrantes sine licentia an incurrant excommunicationem comminatam contra ingredientes vigore alienarum facultatum ostenditur.*

37 *Monasteria Monialium ex præsumptione intrantes prætextu aliquarum licentiarum sine ratione, & causa, vel à Summis Pontif. iam reuocatarum, incurrunt excommunicationem comminatam contra ingredientes vigore aliquarum facultatum.*

38 *Monasterij septa non licet ingredi in casibus necessariis sine licentia Episcopi, aut Vicarij generalis speciale mandatum habentis.*

39 *Monialium Præfecta, si Superior longè absit, in casibus repentinis, sed tamen necessariis, potest licentiam concedere.*

40 *Episcopi consensus absque alia Superioris Regularis voluntate an sufficiat, vt possit aliquis ingredi septa monasterij Monialium exemptarum in casibus necessariis ostenditur.*

41 *Superiores Regulares tantū possunt concedere facultatem intrandi septa monasterij Monialium ipsis subiecta.*

42 *Episcopi ingredientes monasteria Monialium sibi non subiecta sine licentia Superioris, in scriptis, includuntur sub decreto* Concil. sess. 25. de Regul. cap. 5.

43 *Episcopi & superiores Prælati sicut possunt alij facultatem concedere ingrediendi monasteria Monialium sibi subiecta in casibus necessariis; ita etiam & ipsi visitationis, aut alterius causa necessaria gratia intrare possunt.*

44 *Ministro Generali Fratrum Minorum an hodie, sicut olim liceat ingredi monasteria Monialium S. Claræ? ostenditur.*

45 *Prouinciales Ministri, atque visitatores quando possint intrare monasteria Monialium sibi subditarum? ostenditur.*

46 *Episcopus, vel alius Superior, qui electioni Abbatissæ præesse potest, claustra monasterij ingredi non valet, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audire.*

47 *Vota Monialium earum monasteria ingredientes recipere possunt Prælati, quando prudenter iudicauerint non posse fieri canonicam electionem ipsis non intrantibus.*

48 *Causa ad intrandum Monialium monasteria non requiritur, quod sit strictissima, sed sufficit, quod sit necessitas quædam moralis, rationabilis, & manifesta.*

49 *Confessarij quibus in casibus, & pro quo tempore monasterij Monialium septa ingredi valeant? ostenditur.*

50 *Monialis cum vitam obiit, an? & quibus in casibus liceat Sacerdoti ingredi claustrum; ostenditur.*

51 *Sepultura pro Moniali defuncta, an possit aperiri sine peccato ab aliquo, qui ad hoc solum ingrediatur? ostenditur.*

52 *Medicus causa multum grauis infirmitatis cum necessitas exegerit potest ingredi Monialium monasteria.*

53 *Medici, vt possint Monialium monasteria ingredi, non necessariò requiruntur, quod sint Doctores, aut graduati, sed quod mederi sciant.*

54 *Tonsor ad emittendum sanguinem qualiter Monialium monasteria intrare possit ostenditur.*

55 *Monialium monasteria officiales intrare possunt pro aliquo opere exercendo, quod commodè extra monasterium fieri non potest.*

56 *Sartores Monialium monasteria intrare non possunt.*

57 *Licentia in scriptis necessaria non est ad intrandum Monialium monasteria in casibus permissis, qui communiter solent occurrere.*

58 *Monialium clausuram intrantes pro aliquo permisso negotio, finito illo, sub peccato mortali tenentur statim exire, quamuis possint per aliquantulum temporis amplius se detinere.*

59 *Confessio facta alicui de intrando monasterio Monialium, intelligitur de prima vice.*

60 *Monialium monasteria licitum est intrare mulieribus volentibus vti famulabus domesticis seruitiis incumbere.*

61 *Moniales ancillas pro seruitio communi habere non possunt, quibus licitum sit claustra intrare, & exire quando libuerit.*

62 *Puellæ educationis gratia, licet sacro vestitu indutæ non sint, possunt in monasteriis monialium retineri cum certis conditionibus.*

63 *Conditiones, quibus licitum est retinere puellas educationis gratia in monasteriis Monialium, referuntur.*

64 *Puellæ causa educationis in monasteriis Monialium recipi non possunt minores septennio, & maiores vigesimoquinto.*

65 *Puella educationis gratia in monasterio Monialium recepta, si statim postquam præterit vigesimumquintum annum non egreditur, nec ipsa, nec alia quæuis incidit in excommunicationem.*

66 *Nuptæ mulieres quando possint in monasteriis Monialium recipi? ostenditur.*

67 *Viduæ ex licentia Episcopi non possunt Monialium monasteria ingredi, vt in habitu laicali ibi permaneant.*

68 *Matribus non potest licentia præstari ingrediendi monasteria Monialium ad inuisendas filias morti proximas.*

69 *Monialium monasteria frequentantes qua pœna puniantur? ostenditur.*

70 *Frequentia alloquendi cum Monialibus, ex quibus vicibus inducatur? ostenditur.*

Causa

71 *Causa legitima alloquendi cum Monialibus non est occasio consanguinitatis.*

72 *Regulares cuiuscunque ordinis prohibentur accedere ad Monialium monasteria.*

73 *Regulares adeuntes monasteria Monialium, absque Episcopi licentia an incidant in excommunicationem quam Episcopus suo edicto proposuit; ostenditur.*

74 *Censura per statum, aut edictum Episcopale ipso iure aduersus adeuntes monasteria Monialium & cum illis alloquentes, an comprehendat accedentes ad exempta Regularibus subdita, ostenditur.*

75 *Episcopus imponens pœnam eunti ad monasterium suæ diœcesis, comprehendit tam subditum, quàm non subditum.*

76 *Licentia pro accessu ad Monialium monasteria exempta verum petenda sit ab Episcopo, an à Superiore Regulari, ostenditur.*

77 *Litterarum seu Epistolarum missio ad Monachas an iure communi reperiatur prohibita, ostenditur.*

78 *Litteras scribens Moniali, & mittens an incidat in censuram comminatam ab Episcopo aduersus euntes in monasteria Monialium, ostenditur.*

79 *Per Epistolas cum absentibus, tanquam præsentibus loquimur.*

80 *Vetitus loqui cum excommunicato, est insuper prohibitus nuncium, vel litteras ibi mittere.*

81 *Mittens litteras ad Monialem non incidit in censuram comminatam aduersus alloquentes cum illa.*

82 *Excommunicatio est pœna, quæ cum sit lata contra euntes, & loquentes, non comprehendit mittentes.*

83 Cap. Clericus 81. dist. *declaratur.*

84 *Malè agens odit lucem.*

85 *Fœminæ in virorum monasteria qualiter ingredi prohibeantur; ostenditur* & n. 86.

87 *Monasterij nomine quid intelligatur?*

88 *Horti Religiosorum qui subiecti sint clausuræ;*

89 *Sacristia quæ subiecta sit clausuræ?*

90 *Infirmaria non subiicitur clausuræ.*

91 *Mulierem medicam, an liceat introducere in infirmaria procuratione Religiosi infirmi?*

92 *Licentiæ, & indulta ingrediendi à mulieribus Religiosorum Conuentus, reuocantur.*

93 *Claustra Religiosorum an liceat mulieribus ingredi cum processione?* & n. 94.

95 *Mulieres ingredi possunt Fratrum monasteria, quæ sunt in fieri, vel in quæ dum fabricantur adhuc Conuentus ad ibi morandum non fuerit introductus.*

96 *Reginæ, & fundatrices monasteriorum aliquorum Fratrum possunt ea ingredi absque incursu alicuius censuræ.*

1
CUM Sanctimoniales Deo Opt. Max. sint desponsatæ, & non hominibus, omninò studere debent quomodo Deo placere possint. Nam nihil est quod oculos cœlestis sponsi magis delectet quàm videre Virgines sibi desponsatas, ornatas iis monilibus, quæ tantas Reginas decent, vt meritò cum sponso possint dicere, *Dilectus meus mihi & ego illi.* Quare necesse est, vt in cœnobiis Monialium quæ Religiones ingressæ diuino se culti mancipa-runt, vetus disciplina integra perduret, omni conatu Episcopi debent studere pro pastorali officio circa illarum clausuram, prout eis præcipit Sacrum Concil. Tridènt. *sess.* 25. *de Regularib. capite* 5. his verbis: *Bonifacij VIII. Constitutionem, quæ incipit. Periculoso, renouans Sācta Synodus vniuersis Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit, vt in omnibus monasteriis sibi subiectis, ordinaria, in aliis Sedis Apost. auctoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, conseruari maxime procurent, inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas aliasque pœnas quacunque appellatione postposita compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Quod auxilium, vt præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur Sancta Synodus, & sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, omnibus magistratibus sæcularibus iniungit.* Vide Victorel. *de origine & clausura monial.* §. *an Episcopus pag.* 33. nouissime Tamburin. *de iure Abbatissarum disp.* 17. *q.* 3. *n.* 3. *cum seqq.*

Cuius Decreti omnimodam obseruantiam cupiens postea Pius V. Pont. Max. eadem de re Bullam quandam, siue Motum proprium edidit *anno Dominicæ Incarnat.* 1566. 4. *Kalend. Iunij*, Pontificatus sui anno primo, & incip. *Circa Pastoralis officij*, vbi *in fine* ad propositum subdit. *Mandantes propterea in virtute Sanctæ obedientiæ, sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ vniuersis Venerabilibus Fratribus, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus ciuitatibus, & diœcesibus propriis præsentes nostras litteras publicare faciant, ac in monasteriis Monialium sibi Ordinario subiectis, in iis vero quæ ad Romanam mediatè, & immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostol. auctoritate, vnà cum superioribus eorundem monasteriorum clausuram, vt præmittitur, quāprimum potuerint, seruari procurent, contradictores atque rebelles per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, inuocato ad hoc si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Ac vt hoc tam salutare Decretum facilius obseruetur, omnes Principes sæculares, & alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, requirimus, obsecramus per viscera Misericordiæ Domini nostri Iesu Christi eisdem in remissione peccatorum iniungentes, quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis Monialium Superioribus assistant, ac suum fauorem, & auxilium præstent, & impedientes pœnis etiam temporalibus afficiant. Præmissis Constitutionibus, & ordinibus Apost. statutis, & consuetudinibus etiam immemoralibus, etiam per Sedem Apostol. approbatis & confirmatis, priuilegiis quoque, indultis, litteris Apost. etiam in fundatione, & institutione eisdem Monasteriis, Domibus, & Monialibus, sub quibuscunque verborū formis, & clausulis irritantib. & aliis Decretis quibuslibet concessis, confirmatis, atque etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis. Quibus omnib. etiamsi pro sufficienti illorum derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc seruanda foret; tenoris huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis habētes, quoad effectum validitatis nostræ Constitut. tantum, derogamus, contrariis quibuscunque,* &c. Hanc Pij V. Constit. etiam confirmauit postmodum Greg. III. *in alia sua Bulla*, siue motu proprio *sub dat. Romæ anno Domini* 1572. 3. *Kalend. Ian.* Pontificatus sui etiam ann. 1. qui incip. *Deo sacris.* 2

3 Ex quibus clarius patet quantum procurare debent Episcopi, vt omnibus in monasteriis, eisdem Episcopis subiectis, ordinaria, in aliis verò Sedis Apostol. authoritate, clausura Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restituatur; & vbi inuiolata est, inuiolabiliter conseruetur, Cochier *de iurisdict. Ord. in exemptos p.* 2. *q.* 45. *n.* 15. & 81. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 12. *c.* 13. *n* 83.

Habet enim Episcopus iurisdictionem in Moniales, quæ priuilegio, vel indulto Papæ sunt immunes, 4

in

in iis, qui ad clauſuram, & ſpiritualium rerum curam pertinent, vt refert deciſum Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 7. de Relig. num. 95.*

5 Et huiuſmodi Moniales exemptæ poſſunt toties
viſitari ab Epiſcopo quoad obſeruantiam clauſuræ,
quoties ei videbitur expedire, refert deciſum Galet.
in margarita caſuum conſcient. verb. monialis 3. & faciunt
quæ Armend. *in dictis addit. lib. 1. tit. 6. l. 3. de viſitat.
quoad Canonicos, n.* 18.

6 Et ſi quæ ſunt in ciuitate ſituatæ, ſed alij Epiſco-
po ſubiectæ, viſitantur ab Epiſcopo diœceſis, ſicut
aliæ Moniales ſubiectæ Regularibus, refert deciſum
Galett. *verb. Moniales* 4. contra Sanct. *lib. 6. cap.* 15.
numero 21. Fr. Ludouicum Mirandam *de ſacris Mo-
nialib. quæſt. 2. art. 14. num.* 3. Bonacina *de clauſura Re-
ligioſ. quæſt. 1. puncto* 6. exiſtimantes non poſſe Epi-
ſcopum ad clauſuram cōgere Moniales exemptas ab
eis, nec illis licere intrare huiuſmodi monaſteria
exempta, Prælatiſque Regularibus ſubiecta, etiam
prætextu videndi an violata ibidem fuerit clauſura,
niſi ſolummodo in caſu quo publicè conſtaret illam
eſſe violatam.

7 Clauſura hæc ſi non ſeruetur in monaſteriis Mo-
nialium, quæ Regularibus ſubduntur, videre debet
Epiſcopus: nec ab ipſis Regularibus impediri pote-
rit, quominus ea viſitet, quoties id expedire iudica-
uerit, refert etiam deciſum idem Galett. *verb. clauſu-
ra*, 1. reſoluit Zerola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb.
Moniales quæſt.* 4. & 8. *verſ.* 3. me citato *in hoc loco*
Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſput. 24. q. 9. n.* 4. me
citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regular. verb.*
8 *clauſura n.* 4. † Sicut etiam nec ab ipſis poterit impe-
diri, quominus ingrediatur ſepta monaſterij ipſis
Regularibus ſubiecti, ad effectum videndi ſi clauſu-
ra ſeruata ſit, vel non, refert quoque deciſum *die* 28.
Aprilis 1584. Armendariz *in dictis addit. l. 1. titulo* 18.
l. 7. de Epiſcopis, num. 44. nouiſſimè *die* 26. *Maij huius
currentis anni* 1640. *Sacra Congregat. Eminentiſſimorum
Cardinalium Concilij Triden. interpretum cenſuit Epiſ-
copum Colimbrienſem vti Sedis Apoſt. delegatum potuiſſe
quoad clauſuram monaſteriorum monialium Conuentus
& cellas Ordinis Ciſtercienſis Regularibus eiuſdem Or-
dinis ſubiectum viſitare, etiam aſſumpto ſecum Vicario
generali, & Confeſſario earumdem Monialium, Monia-
léſque ipſas in iis, quæ ad eandē clauſuram pertinēt, exa-
mini ſubiicere: ſemotis etiam ſuſpicione violatæ clauſuræ,
& quacumque ſuperiorum Regularium negligentia, ipſiſ-
que inconſultis, & irrequiſitis: ac inſuper eidem Epiſcopo
licuiſſe Rectorem Collegij dicti Ordinis ex ſupradicta
cauſa inobedientem declarare in pœnam excommunica-
tionis, ac alias comminatas incurriſſe.* I. Card. Pamphi-
lius. Ex quibus non ita facilè admitterem reſolutio-
nem Fr. Lud. Mirandæ *in tr. de Sacris Mon. q. 2. art.* 14.
9 *n.* 3. tenētis † non licere Epiſcopis intrare Monialium
monaſteria exempta, Prælatiſque Regularibus ſub-
iecta etiam prætextu videndi an violata ibidem fue-
rit clauſura, niſi ſolummodo in caſu, quo publice
conſtaret ipſam eſſe violatam, nec in tali caſu, niſi
poſtquam eadem de re ſemel, & iterū admonuerint
ipſarum Monialium Prælatos Ordinarios: fallitur
enim ex ſupradictis, & principaliter ex deciſ. quam
refert Armendariz *loco vlt.* citatis Quicquid etiam
nouiſſimè teneat Sanch. *in præcepta Dec. tom. 2 lib.* 5.
c. 15. n. 21. videlicet non poſſe Epiſcopum ad clauſu-
ram cogere Moniales exemptas ab eis, & ſubditas
aliis Prælatis exemptis aliorum Ordinum. Nam Mo-
niales omnes etiam profeſſæ Ordinum Militarium.
Sancti Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ clauſuræ
præcepto adſtringuntur, vt colligitur ex Concil.

Tridentin. *ſeſſ. 25. de regularib. cap. 22. verſ. hac omnia*, & conſtat ex Motu proprio Pij V. incip. *Circa paſtoralis*, ibi, *cuiuſcunque Ordinis, vel Militiarum, etiamſi Hieroſolymitanæ ſint*, Portel. *in dubiis Regular. verb. clauſura, n.* 1. Nauar. *tom. 4. de Regularibus n. 44. art.* 1. & 3. nouiſſimè Nauar. *de elect. & variis. fori ſect. 2. q. 79. n. 26. in vlt. impreſſ.* Lezana *in ſum. quæſt. Regular. part. 1. c. 25. n.* 17.

Item eodem clauſuræ præcepto tenentur Moniales illorum monaſteriorum, à quibus ante Concil. Trid. nunquam admiſſa, aut ſeruata fuerat. Nauar. *d. comm. 4. num. 45. verſ.* 8. Azor. *inſtitut. moral. part. 1. lib. 13. cap. 8. quæſt. 1. verſ. ex his planè*, Fr. Emman. *d. q. 44. art.* 2. Item ad eandem tenentur clauſuram Moniales Conuerſæ, & Tertiariæ, ſiue de pœnitentia cuiuſcunque Ordinis, vel congregationis ſint, ſi vtræque verè profeſſæ ſint, ex dicto Motu proprio Pij V. Nauar. *d. comm. 4. n.* 45. Fr. Emman. *d quæſt. 44. art.* 7. Llamas *in methodo curationis, in append.* §. 1. *ad finem.* Sanch. *d. cap. 15. n.* 13. Fr. Ludou. Miranda *de Sacris monialib. quæſt. 1. art.* 3. & 5. Suar. *de Relig. tom. 4. lib. 1. cap. 8. num.* 14. & 17. Bonacin. *de clauſura Relig. q. 1. puncto 2. num.* 2. vbi *num.* 3. cum Suar. *d. cap. 8. num.* 16. aduertit nouitias non teneri ad clauſuram, & *n* 4. tenet illas fœminas, quæ non ſunt verè Moniales, non teneri ad clauſuram, etiamſi aliqua ſimplicia vota emittant, nouiſſimè Gregor. XV. *in ſua Conſtit.* de exceptorum priuilegiis incip. *Inſcrutabili, ſub Dat. Nonis Februarij* 1622. inter alia circa hanc materiam in hæc prorupit, verba: *Ad hæc tam Seculares quàm Regulares huiuſmodi nullis priuilegiis, & exemptionibus tueri ſe poſſint, quominus ſi deliquerint circa perſonas intra ſepta degentes, aut circa clauſuram, vel circa bonorum adminiſtrationem monaſteriorum Monialium etiam Regularibus ſubiectarum ab Epiſcopo loci ſimiliter tanquam ad hoc Sedis Apoſtol. delegato quoties, & quando opus fuerit puniri, & corrigi valeant.* Super qua *Sacra Illuſtriſſimorum Cardinalium Congregat. Concilij Tridentin. interpretum poſtea cenſuit illam in ſupraſcriptis verbis habere locum in omnibus delictis, non autem in notoriis tantum, & cum populi ſcandalo.*

Quid veniat appellatione clauſuræ in hac materia, tractant Comitol. *reſp. moral. lib. 6. quæſt.* 3. Suar. *tom. 4 de Relig. lib. 1. cap. 10. num.* 6. Bonacin. *de clauſur. q. 1. puncto* 1. latè Tamburin. *de iure Abbatiſſ. diſp. 18. q.* 1. breuiter, ſed dilucidè declarat Lezana *in ſum quæſt. Regular. cap. 25. numer.* 18. his verbis. *Locus clauſuræ, ex quo prohibitum eſt Monialibus egredi, eſt totus ille ambitus monaſterij, qui ianua interiori clauſa continetur. Vnde ſi vltra interiorem ianuam exeant ad Eccleſiam, vel ad alia loca, vbi ſeculares intrant, clauſuram violant. Ratio eſt, quia ita habetur in Bulla Gregorij XIII. ſuperius adducta*, Nau. *comment. 4. num 44. not. 4. de Regular. & lib. 3. conſil. in 1. edit. tit. de Regular. conſ.* 66. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Reg. q. 44. art.* 3. *Vnde ſi Monialis aſcendat ſuprà tecti tegulas ſupra eam partē, quæ monaſterium reſpicit, aut egrediatur ex aliqua domo priuata, in qua ſiue iuſtè ſiue iniuſte, è monaſterio egreſſa commoratur, non frangit clauſuram; eo quòd hoc non eſt egredi è monaſterij ambitu*, Nau. *ibidem*, & Sanch. *lib. 6. in Decalog. c. 15. n.* 7. & 9. *Ingredi tamen domos monaſterij contiguas, etiamſi in illis ſolum ſint aliquæ fœminæ ſeruitio monaſterij deputatæ, eſt clauſuram violare; propter contrariam rationem, ſcilicet, quia hoc eſt egredi è monaſterij ambitu*, Nau. *de Regular. commento 4. n.* 56. Bonac. *de clauſur. q. 1. puncto* 1. *Idem dico propter eandem cauſam de ingreſſu in Eccleſiam exteriorem ad quam ſcilicet ſecularibus patet acceſſus.* Bonacin *ibidem*, Gauant. *in man. Epiſcop. verb. Monialium clauſura*

sura n. 10. cum seq. Quid porrò sentiendum de Moniali, quæ se ponit in Rota, & facit illam volui versus partem externam, vbi non est clausura, ipsa tamen non egreditur è Rota? Probabile sane est non violare clausuram, quia non egreditur ex ambitu, sed se habet ac si esset in ipso ostio clausuræ, Diana *tract. 2. d. dub. Regul. resol. 22. vbi etiam an in huiusmodi violatione clausuræ possit dari paruitas materiæ?* Hactenus Lezana.

10 Operari igitur debent Episcopi, vt clausura ipsa circumsepta sit, & munita altis mœnibus, excelsisque vndique partibus claudaturque vna tantum, si fieri potest, porta eaque claue, & ferro munita sit: si vero in mœnia clausuræ confracta sint, & Monasterij facultates non suppeterent, fidelium eleemosynis restauranda essent, aut Monialium consanguinei ad id cogerentur; perdurat enim consanguinitatis vinculum, remanetque obligatio illas conseruandi in debita honestate, vt inquit Isidor. Moscon. *in suo tract. de militanti Ecclesia p. 4. lib. 1. cap. 4. versic. primò itaque considerandum*, & facit text. *in cap. si quis dereliquerit, 30. distinct.* Quod si inopia laborarent consanguinei præfati, illum compellendum esse subiungit illic Moscon. cuius auctoritate, vel potius voluntate fuit erectum monasterium, quoniam præuidere debebat huiusmodi necessitates futuras; cui resolutioni opitulatur Petr. Gregor. *in tract. de benefic. cap. 15 num. 2. & 3.* vbi multa vtilissima congerit.

11 Ad auctoritatem Episcoporum in custodienda Monialium clausura pertinet impedire accessum ad ipsas Moniales, & colloquia cum eisdem: necnon ingressum intrà septa monasterij, & illorum egressum è monasteriis, iuxta dispositionem Concil. *d. cap. 5.* in hæc verba. *Nemini autem Sanctimonialium liceat post professionem exire è monasterio, etiam ad breue tempus, quocunque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda, indultis quibuscunque, & priuilegiis non obstantibus. Ingredi autem intra septa Monasterij nemini licet cuiuscunque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerit, sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda. Dare autem tantū Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessariis, nec alius vllo modo possit, etiam vigore cuiuscunque facultatis, nec indulti hactenus concessi, vel in posterum concedendi.*

12 Præfata autem clausura, vt sciatur qualiter sit custodienda, duo attēdenda aduerto, & dilucidè explicanda, primum qualiter ipsarum exitus è suis monasteriis prohibitus, & quibus permissus? Secundum ager de ingressu in ipsarum monasteria prohibendo, & quando permittendo.

13 Quod attinet ad primum, habemus expressam de hoc prohibitionem Bonifacij VIII. *in c. periculoso, de statu Regular. l. 6.* in hæc verba: *Præsenti Constitutione perpetuò irrefragabiliter valitura sancimus, vniuersas & singulas Moniales præsentes, atque futuras, cuiuscunque Religionis sint, vel Ordinis, in cuiuslibet Mundi partibus existentes, sub perpetua in suis monasteriis debere de cætero permanere clausura: ita quod nulli earum, Religionem tacitè, vel expressè professæ, sit vel esse valeat quacunque ratione, vel causa (nisi fortè tanto, & tali morbo euidenter earum aliquam laborare constaret, quod non posset cum aliis absque graui periculo, seu scandalo commorari) Monasteria ipsa deinceps egrediendi facultas*, &c. Hæc eadem Bonifacij VIII. prohibitio innouatur in Concil. Tridentin. *dict. cap. 5.* verbis proximè citatis *numer. 11.* Pius idem V. *dicta sua Constit.* incip. *Circa Pastoralis*, de ann. 1566. prædictam Bonifac. VIII. Constitutionem & Concil. Tridentini decretum renouat his verbis. *Hac igitur perpetuò valitura, Constit. inhærentes etiam Constitutioni felicis recordat. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri.* quæ incip. *Periculoso, & decretis Concilij Tridentini super clausuram Monialium editis, auctoritate Apostolica statuimus tenore præsentium, atque perpetuò decernimus, vniuersas, & singulas Moniales præsentes atque futuras cuiuscunque Religionis, Ordinis, vel Militiarum, etiamsi Hierosolymitanæ sint, quæ vel in posterum in quibusuis Monasteriis, siue domibus recipientur, tacitè, vel expressè Religionem professæ etiamsi Conuersæ, aut quocunque nomine appellentur, etiamsi ex institutis, vel fundationibus, earum regulæ; ad clausuram non teneantur, nec vnquam in earum monasteriis, seu Domibus, etiam ab immemorabili tempore extiterit obseruata non fuerit, sub perpetua in Monasteriis, seu domibus, de cætero debere permanere clausura, iuxta formam dictæ Constitutionis felicis recordationis Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri,* quæ incip. *Periculoso, in Sacro Concilio Tridentino approbatæ & innouatæ, quam nos auctoritate prædicta etiam approbauimus, & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illa districtè obseruari mandamus. Quod si aliquæ Moniales forsan reperiantur, quæ consuetudine etiam immemorabili, aut instituto, vel fundatione regulæ suæ facta, animo obstinato huic clausuræ resistāt, aut quoquo modo reluctentur, Ordinarij vnà cum Superioribus earum omnibus iuris, & facti remediis compellant easdem tanquam rebelles, & incorrigibiles, ad præcisè subeundam dictam clausuram, & perpetuò obseruandam. Mulieres quoque, quæ Tertiariæ, seu de pœnitentia dicuntur, cuiuscunque Ordinis fuerint in Congregatione viuentes, si & ipsæ professæ fuerint, itaut solemne votum emiserint, ad clausuram præcisè, vt præmittitur, & ipsæ teneantur. Quod si votum solemne non emiserint, Ordinarij vnà cum Superioribus earum hortentur, & persuadere studeant, vt illud emittant, & profiteantur, ac post emissionem, & professionem eidem clausuræ se subiiciant. Quod si recusauerint, & aliquæ ex eis inuentæ fuerint scandalosè viuere, seuerissimè puniantur. Cæteris autem omnibus sic absque emissione professionis, & clausuræ viuere omninò volentibus, interdicimus, & perpetuò prohibemus ne in futurum vllam aliam prorsus in suum ordinem, religionem, congregationemue recipiant. Quod si circa huiusmodi, ac nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic viuendum omninò inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet professiones, ac receptiones irritas decernimus, & nullas, prout etiam præsenti decreto irritas facimus, & annullamus.*

Deinde anno 1569. idem Pontifex Pius V. aliam edidit Constitut. quæ incip. *Decori*, vbi seueriùs prohibet exitum Monialium è monasterio, his verbis, *Volumus, sancimus, & ordinamus, nulli Abbatissarum, Priorissarum, aliarumue Monialium, etiam Carthusiensium, Cistercensium, Sancti Benedicti, & Mendicantiū, & quorumcunque aliorum Ordinum; etiam Militiarum & statuum, graduum, conditionum, dignitatum, & præeminentiarum, etiam à regia, vel illustri prosapia ortarum, de cætero infirmitatis, seu aliorum Monasteriorum eis subiectorum, aut domorum, parentum, aliorumue propinquorum visitandorum, aliaue occasione, & prætextu licere exire, nisi ex causa magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut Epidimiæ: quæ tamen infirmitas præter alios Ordinum Superiores, quibus cura monasteriorum incūberet, etiam per Episcopum seu alium loci Ordinariū etiāsi prædicta monasteria ab Episcoporum, & Ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiatur, cognita, & expressè in scriptis approbata sit, à monasteriis præfatis exire, sed nec in prædictis casibus extra illa, nisi ad necessariū tēpus stare licere. Aliter autē quam, vt præfertur, egredientes, seu licentiam exeundi quomodocunque, concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices*

personas

in hoc loco Bonacin. *de clausura Relig.q.1.punct.9.n.6.* & Nouar. *in Lucerna Reg.verb.clausura.n.12.cum seq.*

Quamuis aliqui ex prædictis DD. indistinctè teneant licere Monialibus exire propter alias causas iis affines, quas Pius V. expressit, exemplum afferentes, si bellum ingruat, quod Moniales ad exitum compellat, vel si Monialis ab aliis eligatur, vt earum cœnobio præsit, aut denique si morbum habeat periculosum, qui licet aliis contagione non obsit, est tamen talis, vt medici iudicent eisse alioquin morituram, nisi exierit. Ego tamen primum admitterem exemplum, aliis reiectis, quia iuxta prædictæ Const. verba extendendi sunt tantummodo illi tres casus Moniales omnes tangentes, & concernentes itaut nisi è monasterio exeant, statim videantur moriturae, ad alios similes casus eiusdem qualitatis, morbi, & periculi omnibus præiudicialis: non sic in occurrẽtibus casibus particularibus, qui simile periculum, siue cõtagionem non habent, sed respiciunt particularem vtilitatem alicuius Monialis infirmæ, quæ ipsarum cœnobium non transcendit; nam re vera non sunt similes nisi pertineant, & spectent ad bonũ, seu potius ad euitandum damnum monasterij, & totius Communitatis, & hæc fuit proculdubio prædicti Summi Pontificis mens & intentio, vt attentè ipsius verba consideranti facile erit colligere.

22 Nec obstat argumentum adductum à Nauar. *dict. num.49.* quo probare intendebat sub illis tribus casibus à simili comprehendi morbum Monialis periculosum propter quem medicorum iudicio proculdubio esset moritura, nisi exierit; quamuis aliis contagione non obsit; & sic arguebatur: Conseruatio propriæ vitæ, naturalisque defensio est de Iure naturali, neminique videtur tollenda, iuxta *Clement.pastoralis.§.caterùm, de re iudic & l.vt vim, ff.de iustit.& iure*; ergo in proposito casu licitum erit Moniali prædictæ, de qua est sermo, è monasterio exire, neque in contrarium vlla lege, præcepto, seu statuto potest cogi, aut obligari. Respondetur tamen, si adhuc verum est, quod conseruatio propriæ vitæ est de Iure naturali naturalisque defensio nemini debeat denegari, procedere vbicumque periculum imminet mortis non naturalis, sed violentæ, non tamen id vsquequaque verum habet, vbi mors violenta non est, sed naturalis, & quæ ortum habet ab ægritudine naturali; nam in tali casu probabilissimum est cõseruationem propriæ vitæ non semper esse licitam, nec vitam propriam in omnibus casibus adeo esse obseruandam, & maximè à viris religiosis, qui propter Deum suam abnegarunt voluntatem, atque, vt videtur, prædicto iure se priuauerunt. Quare Moniali non posse licentiam concedi claustro egrediendi causa medendi morbo ita periculoso, vt desperaretur salus ea non egressa, nisi morbus adeo cõtagiosus esset, vt in reliquas serperet, tenent Gut. *canon. lib.1.c.14. à num.7.* Cened. *ad Sextum collect.21.n.2.* Hieron.Roderic.*resf.26.n.50.* Bonacina *d.q.1.puncto 9.n.18.* Zerola *in praxi Episcop. part.2. verb.Moniales, in fine*, Fr. Miranda *de sacris Monial.lib.q 4.art.4.* Fr.Emman. *tom.1.quæst.49.art.3.* Sanch. *d.l.6.c.15. n.39.* me citato *in hoc loco* Tamb. *d. disp.20.q.3.* hanc partem probabiliorem me citato *in hoc loco* dicit nouissimè Dian. *moral.resol p.3.tract.3.resol.137.*

Contra Nauar. *commen.4.de Regularibus num.49. & 50.* Azor. *d p.1.lib.13.c.8.q.1.* Suar. *de Relig.tom. 4.lib.1.capite 9.numero 9.* Laurent.de Peirinis *tom.3. priuil.in addit. ad constit. Pij V.capite 6.not.3.* existimantes posse moniali licentiam concedi claustro egrediendi causa morbo ita periculoso medendi vt desperaretur salus ea non egressa.

Nec etiam ex simili ratione posse Abbatissam è monasterio exire, vt visitet ædificium Ecclesiæ, num sibi placeat, vel vt cæmentariis, significet, qua forma construendum sit, asserunt Sanch. *d.c.15.n.52.* Bonacin. *d.q.1.punct.9.n.3.*

Quare prædicti tres casus ex similitudine rationis extendi possunt ad casus hostium inuadentium, aquæductus, aut ruinæ domus, vel alios similes nociuos communitati Monialium, vt bene asserit Fr. Ioan. de la Cruz *d.dub.4.vers.an verò liceat*, & cum aliis resoluit Sanch. *d.l.6.c.15.n.44.* Vnde posse Moniales tempore belli è monasterio exire, seque in locum recipere, dum bellum contra hæreticos, aut infideles geritur, periculũque est, vt nisi Moniales monasterio egrediantur, graui damno afficiantur, resoluunt Azor. *d.p.1.l.13.c.8.q.1.ad med.vers.tertio quæres,* Gutier. *d.c.14.n.9.* Nauar. *d commento 4.n.48.* Sanch.*d.c.15.n.44.* Bonac.*de clausura Relig q.1 punct. 9.n.7.* Contra Zerola *verb.Moniales §.16.dub.1.* 22

Circa explicationem verò illorum trium in dicta Constitut. Pij V. contentorum, sciendum sub nomine *incendij magni*, intelligi incendium ita magnum, & euidens, vt certum sit, aut saltem probabile quod nisi Moniales omnes statim à Monasterio exeant, omnes sint simul moriturae, atque consumendæ præ nimia exustione ignis. Sub nomine verò *infirmitatis lepræ*, intelligi infirmitatem quandam contagiosam, quod si ipsius radix & origo foras non eiciatur (hoc est Monialis huiusmodi morbo infecta) cito omnes Monasterij eiusdem sorores inficiet, proindeque cunctæ periclitabuntur, & prædictam lepram debere esse notabilem, ac talem, quod si persona esset sæcularis, iure possit extrahi de populo, & mitti ad domum aliquam in campo separatam. † Sub nomine denique *infirmitatis epidimiæ*, quantum ad præsens attinet propositum, intelligi morbum quendam pestiferum, similiter atque eadem ratione contagiosum communitati præiudicialem, & perniciosum, qui populariter grassetur in populo, maioremque ægrotorum partem interimit. Sic explicant Læl.Zech. *de Republ. Eccles.tit.de Regular.c.3.num.15.vers.9.* Nauar. *comm.4.de Regular.n.48.not.4.* Gutierr. *d.cap.14. num.8.* Fr. Emman. *tom.1.q.49. art.4. vers.ex his,* Sanch. *dict.cap.15. à num.33.* optime Fr.Ludouic. Miranda *dict.q.3. de clausura Monialium in particulari, artic.5.* Lezana *dict.cap.25.num.20.* & de hoc refert. Dian. *d.part.2.tract.1.misc.resol.23.* decretum *Sacræ Congreg.* tenoris sequentis, videlicet, *Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trident. interpretum supradicta opinionum varietate, singularumque rationibus diligenter perpensis declinauit in sententiam Doctoris Ludouici de la Valle medici Cameræ Hispaniarum Regis, cuius in responso à se èdito zelum & prudentiam in assequẽda Sanctæ mem. Pij V.mente plurimum in Domino commendauit eiusdẽ Pij V. Constitutionẽ de clausura Monialium loquentem nomine epidimiæ eam tantum epidimiam intelligere, quæ est vera, & realis pestis, itaut ob alias infirmitates huic aliquo pacto consimiles, sed tamen benigniores, etiamsi epidimiæ nuncupẽtur, nullo pacto Monialibus professis ex monasterio exire liceat, atque hoc decretum ab omnibus, ad quos pertinet, inuiolabiliter, obseruari mandauit.* Ioan.Garcia Card.Millinus. 23 24

Quæri opportunè potest, an Moniales de licentia Superioris valeant transire de vno monasterio ad aliud, vel causa nouæ fundationis, vel correctionis, vel reformationis, vel perfectionis, aut huiusmodi casus comprehendatur sub illis tribus exceptis in dicta Constitut. Pij V. Et videtur dicendum quod sic, iuxta supradicta; nam huiusmodi casus totam concernunt communitatem Religionis, & 25

non particularem vtilitatem alicuius Monialis, cum exeant ad plantandum, vel ædificãdum aliquod monasterium, reformandamque eandem Religionem, ob quam causam hanc sententiam tenent Nauar. in d.c. statuimus, n.48. & cons.57.n.6. de Reg. Fr.Emm. quæst.reg.tom.1.q.49.art.5. nouissimè Sanch. in præcep. Decalog.tom.2.lib.6.c.15.à n.46. Porrel. in dubiis Regul. verb. clausura monialium n.20. & 21. Diana tract.2.de dub.reg.resol.99.& 127, Castellin. de elect. c.17.n.6. Gauant.in man.Episc.verb.clausura.num.14. Tambur. de iure Abbatissarum disp.21.q.1. cum seqq. secundùm quam pluries censuit Sacra Congr. super negotiis Episcoporum, & Regularium, & signanter in vna Nanneten.16.Ianuarij 1615.& in Redonen.31. Ianuar. 1617.& in Messanen.9.Octobris 1618. quas citat D. Anton. Ricciul.almæ Vrbis aduocatus egregius, in suo tractatu de iure personarum, extra gremium Ecclesiæ existentium l.5.c.5.Sed ipsa Sacra Congregat. cautius censuit in his recurrendum esse ad Sedem Apostoli-
25 cam, vt testantur Zerol. in praxi Episcop part.1.verb. Monialis, §.16.& part.2 eod.verb.dub.8.& 12. Anton.Ricciul.d.c.5.n.11.Sanch. d.cap.15.num.47.Bonacin. d puncto 9.num.10. Marcel. Vulpe dict.cap.4. n.11.in fine, me citato in hoc loco Lezana d.cap.25. n.20.in fine, nouissimè Tamburin. de iure Abbatissar.disp.21.q.1. Ex causa enim ipsa Sedes Apostol. concedere cõsueuit quibusdam Monialibus vt transirent ad aliud monasterium alterius obedientiæ, de consensu tamen Superiorum, vt refert decisum Armend. in add.ad recop. legum Nauarræ l.2.tit.18.l.7. de relig. n.101.

26 Et quando ex permissu Sedis Apostol.transferuntur Moniales de loco ad locum, translatio debet fieri in aurota, vt à paucis conspici possint, atque à personis grauibus, & honestis, & sanguine eis proximioribus coniunctis deducantur, earumque dotes monasterio, quod relinquetur, remaneant, referunt decisum Tamburin. d disp.21.q.10.num.5. Armend.
27 vbi proximè num.100. vbi n.105. † etiam decisum asserit exeundi è monasteriis iustam causam Moniales non habere, vt curam nepotum suorum gerant, etiamsi nullum propinquum haberent, referunt etiam Campan. d.cap.16 num.22.prope fin. Tambur. me citato in hoc loco disp.19.q.4. vers.ad 13. etiam nouissimè me citato in hoc loco Nouar. in lucerna Regular.verb.recessus à monasteriis n.8.& Bonacina d.q.1. punct.9.n.4. vbi n.5. pariter dicit Monialem egredi non posse ad parentes, consanguineos, aut alios infirmitatis causa, seu alio prætextu visitandos. Manifestè tamen erit iusta egressus causa, quando auctoritate Prælati ex causa iusta totus Monialium Conuentus locum mutat, iuxta Concil. Trid. sess.25. de Regular.c.5. Fr.Emman. d.q.49 art.5. Sanch. d c.16. n.53.Fr.Ludouic.Miranda de sacris Monial.q.3.art.2 vers.sextus, Bonac. d.q.1.punct.9.n.8.

Moniales posse ad aliam Religionem perfectiorem transire docent Tap.Zerola, Fr.Emman. & alij, quos refert Sanchez d.lib.6.cap.7.num.6. quibus adde Barthol.à S.Fausto in thesauro Religios.l.5. q.327. Anton.Ricc. dict.l.5.cap.5.à princip. vbi num.4. probat nec Concil.Trid. nec Constit.Pij V.prohibuisse hanc translationem, metipsum in collect. ad cap. licet 18.n.3.de Regul. Bonacin.dict.q.1.punct.9.à num.11. contra Azor.dict.part.1.lib.13.c.18.quæst.1.Moniali licitum esse exitum, quæ dum in proprio monasterio aliqua de causa commodè corrigi non potest, ad aliud monasterium correctionis gratia transfertur, tenent Sanch. dict.l.6.cap.15.num.47. Fr.Ludouic. Miranda de sacris Monial. q.3. art.2. vers. quartus casus, & art.3. Bonacin. d.q.1.puncto 9.n.13.Tamburin. d.tract.disp.21.q.3. Ego ipse in collect. ad d.c.vlt. de Regularib.n.16.

Vtrùm Monialis, quæ adeo incorrigibilis est, vt ipsius emendatio, & correctio in nullo monasterio speretur, eiici possit; Negatiuè censuit Rota in Vlixbonen.monasterij 19.Nouembris 1625.coram Rmo D. meo Coccino, & me citato in collect.ad cap. vlt. docet Bonacin. d.puncto 9.num.14.Gauant.in man.Episcop. verb.Monialium clausura num.23. Lezana d.cap.25. num.17.vers.hinc collige, vbi tenet attenta Ecclesiæ consuetudine, & Sacræ congreg.declaratione incorrigibiles Moniales sine Sedis Apostol. consensu eiici non posse, me citato in hoc loco Tamburin. d.disp. 21.q.4.Contra Sanch.d.l.6.c.9.n.6.existimantem talem Monialem in rigore eiici posse.

Monialibus Conuersis licitum esse exire è monasterio ad petendas eleemosynas Conuentui necessarias, dum eas per alios commodè petere non possint, seruatis conditionibus præscriptis in Motu Pij V. incip. Circa pastoralis & in alio Gregor.XIII. incip. Monialium clausura à n.18.Lezana d.c.25.n.17.vers. circa conuersas, vbi conditiones has refert, dummodo Conuersæ sint ætatis saltim 40.annorum, nec publicè, nec foris pernoctent, neque plures quàm octo destinentur ad quæstum, & quòd si deinde non egeant, cessent à quæstu, Bonacin.d.q.1.punct.9.n.15. vbi n.16.asserit Moniales Conuersas posse adhuc ob receptam consuetudinem recipi, & ad professionem admitti, & citat pro se Sanch. d.c.15.n.59. Suar. de Rel.tom.4.l.1.c.8.n.19.Fr.Emm.t.1.q.44.art.4.concl. 3.vers.secunda assertio contra Miranda de Monialib. q.1.art.6. Nauar.& alios.

Deinde dubitari nõ abs re potest quibus in casibus 28
necessariis, & paulo ante relatis, impartietur licentia Monialibus volentibus exire è monasterio, & respondet Concil. dict.cap.5.ab Episcopo approbandam esse causam; cuius decreti verba intelligenda esse inquit Nauar.vt approbatio requiratur Episcopalis, quando exire volunt è monasteriis Episcopo subiectis, vel ita exemptis, quod soli Papæ immediatè subsint, non autem de aliis exemptis, & Regularibus suppositis, in quibus satis sit scientia Superioris Ordinis. Ita ipse Nauar. consil.6. incip. An generalis. sub num.6. de statu monach. Fr.Bonacin. dict.quæst.1. puncto 8.num.1. Ludouic.Miranda de sacris Monial. quæst.3.art.6.conclus.1. Suar.de Relig.tom.4.lib.1.c.9. num.13.Lezana dict.cap.25.num.21.Tamburin.dict. disp.20.q.6. Fr. Emman. q.Regul. tom.1.q.49.art.6. vbi inquit, quod Monialis in prædictis casibus in dicta Constitut. exceptis exire potest è monasterio absque vllo conscientiæ scrupulo cum sola licentia suorum Generaliũ, aut Prouincialium, Prælatorum, quibus fuerit subiecta, sine vlla alia approbatione Episcopi sæcularis: & in Hispania solùm Superiorum licentiam esse necessariam dicunt Fr.Ioan.de la Cruz d.cap.5.dub.3.Sanch.in præcepta Decalogi to.2. l.6.c.15.num.28.Lezana d.cap.25.num.21. Verum ab illorum opinione discedere cogor propter expressa verba prædictæ Constitution. Pij V. de anno 1569. sic disponentis. Quæ tamen infirmitas prater alios Ordinũ Superiores, quibus cura monasteriorum incumberet. etiamsi prædicta monasteria ab Episcoporum, & Ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur, cognita, & expressè in scriptis approbata sit: ex quibus verbis facilè erit colligere quid dicendum, atque respondẽdũ difficultati propositæ: Monialibus enim à Monasterio exire non licet, etiam cum causa probabili, nisi adsit communis consensus Superioris Regularis, & Episcopi diœcesani, & si illæ, quæ potestati Regularium subiectæ sunt, sine Bulla, & licentia Ordinarij egressæ

egressæ fuerint, per censuras Ecclesiasticas, & alia Iuris remedia debent ipsæ, & earum Superiores (de quorum licentia è Monasterio fuerint egressæ) ab eodem Ordinario puniri, non obstantibus quibuscumque priuilegiis; ita decisum referunt Campanil. *dict. rub.* 12. *cap.* 16 *num.* 22. *prope finem*, Armendariz *in addition. ad dict. lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *num.* 103. nouissimè me citato *in hoc loco*, Tambur. *de iure Abbatiss. disp.* 20. *q* 5. *n.* 11. Extat hac de re decretum tenoris sequentis, videlicet. *Sacra Congr. negotiis Episcoporum & Regularium præposita sub die* 13. *Nouembr.* 1610. *facultate sibi à Sanctissimo tributa statuit, & decreuit, vt deinceps intra huiusmodi septa nemini ingredi liceat, nisi licentiæ in casibus necessariis concedendæ nedum à Superioribus Regularibus dictorum monasteriorum, sed etiam à locorum Ordinariis obtentæ fuerint, non obstantibus quibuscumque contrariis legibus, statutis, consuetudinibus etiam immemorabilibus. Postremo autem ad remouendam omnino difficultatem, quæ ex huiusmodi decreto forsan oriri posset, negotio iterum in S. Congreg. proposito, atque S. D. N. relato die* 21. *Maij* 1630. *Sanctitas sua declarauit huiusmodi licentias à Superioribus Regularibus non esse petendas in illis locis, in quibus adesset consuetudo vt istæ ab Episcopis tantum concedantur; hoc enim casu statuit, & decreuit talem consuetudinẽ esse obseruandã, & ipsorum Episcoporum tantummodo licentias sufficere etiam priuatiue quoad ipsos Regulares.* Deinde *eadem S. Congr. in Camerin.* 21. *Febr.* 1617. censuit *licentiam eorum, quibus ordinarie intra septa monasteriorum Monialium Regularibus subiectarum ingredi necesse est, concedendam esse ab Episcopo seu eius Vicario generali, & à Superiore Regulari, cui Moniales ipsæ subiectæ sunt coniunctim, ita ut idem Episcopus, seu eius Vicarius primo loco subscribat, repentinis tamen casibus extremæ necessitatis exceptis, in quibus licentiam alterius subscriptione roborare sufficit.*

29 Verùm hæc licentia in scriptis dari debeat. Affirmatiuè definitum est in prædicto Motu Pij V. incip. *Decori*, ibi, *ex causa cognita, & expressè in scriptis approbata*, & per eum tenent Miranda *dict. q.* 3. *art.* 6. *concl.* 2. Suar. *de Relig. tom.* 4. *lib.* 1. *c.* 8. *n.* 16. Victorel. *loco citando* §. *an ad euitandam culpam*, Tambur. *d. disp.* 20. *q.* 6. Bonac. *d. punct.* 8. *n.* 4. vbi *num.* 5. resoluit licentiam non tenere si solo verbo detur.

Hinc nõ abs re dubitari potest, an Vicarius generalis Episcopi absque speciali eius cõmissione hanc egressus Monialis è monasterio licentiam concedere possit? In quo dubio cum Conc. Trid. *sess.* 25. *de Regular. cap.* 5. dicat eam licentiam ab Episcopo approbandam, credo nomine Episcopi Vicarium quoque generalem, non vero foraneum comprehendi, vt in terminis resoluunt Llamas *in methodo curationis in appendice*, §. 5. Sanch. *d. c.* 15. *n.* 30. vbi etiam extendit ad generales Capituli Sede vacante Vicarios, Bonac. *d. q.* 1. *punct.* 8. *n.* 3. Victorel. *de origine & claus. Monial.* §. *an solus Episcopus*, Tambur. *d. disp.* 20 *q.* 5.

Si verò extra casus permissos Moniales è suis monasteriis exierint, ipso iure sunt excommunicatæ excommunicatione maiori latæ sententiæ, summo Pontif. reseruata, & in eandem incurrunt Prælati eisdem excũdi licentiam quocumque modo concedentes, necnon & ipsas concomitantes, ac personas illarum receptatrices, vt habetur expressè in dicta Constit. Pij V. *de anno* 1569. refert me citato *in hoc loco* Tamb. *de iure Abbatiss. disp.* 19. *q.* 1. *in fine.* Circa quam Constit. Nauar *in d. cap. statuimus n* 51. quem post Fr. Emman. sequuntur Fr. Lud. Miranda *dict. quæst.* 3. *de monialium clausura artic.* 6. Zerola *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. Moniales*, §. 16. *dub.* 1. Azor *p.* 1. *lib.* 13. *c.* 8. *quæs.* 1. *vers.* 3. *quæres*, Bonac. *d. q* 1. *puncto* 8. *n.* 6. Sanch. *d. c.* 15. *n.* 72. † pœnas supra positas circa recipientes, & concomitantes prædictas Moniales egredientes è suis Monasteriis, non videri comprehendere illos, qui compassione quadam naturali in extrema, vel graui necessitate id faciunt; vt si verbi gratia, aliqua persona cognata, vel amica reciperet vel comitaretur Monialem egressam è suo Monasterio, & aliquot milliaribus progressam noctu, vel diu in loco deserto, cum periculo amittendi vitam, vel famam, ne ipsa Monialis damnum aliquod pateretur, exhortando eam, vt ad suum Monasterium rediret, etiamsi ipsa nollet redire. Illud tandẽ aduertendum duxi ex quodam Motu proprio Gregorij XIII. incip. *Deo sacris, de anno* 1572. locum clausuræ dici eum, qui ianua clausa continetur, ad quam sæcularibus non patet accessus, refert Sanch. *d. lib.* 6. *c.* 15. *n.* 6. & *n.* 68. resoluit ad incurrendas supradictas pœnas solum egressum sufficere ex stricta clausura, non verò ita leuem vt solam venialem culpam constituat.

An Monialis, quæ se ponit in rota, & facit illam volui versus partem externam, ad quam sæculares accedunt, frangat clausuram, & incidat in pœnas, etiamsi non egrediatur è Rota? Affirmatiuè respondent Paul. Comit. *resp. moral. lib.* 6. *q.* 3. Portel. *in dub. Regular. verb. clausura Monialium num.* 24. vide *supra n.* 9. *in fine*, 30

Deueniendo igitur ad secundum assumptum, de ingredientibus Monialium monasteria, dicendum est omnes cuiuscumque sexus viros, atque mulieres cuiuscumque status, & conditionis extiterint, habentes vsum rationis, & discretionem ad peccandum, vel qui ad peccatum incitare possint, ingredi prohiberi quarumcumque Monialium monasteria, vt habetur expressè in Concilio Tridentino *d. cap.* 5. his verbis. *Ingredi autem intra septa Monasterij nemini liceat, cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint, sine Episcopi, vel Superioris licentia, in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda*; quibus similia verba sunt *in d.* § *periculoso*, ibi, *nulli que aliquatenus inhonestæ personæ, nec etiam honestæ (nisi rationabilis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quẽ pertinuerit, speciali licentia) ingressus, vel accessus ad easdem* (nempe Moniales) *pateat, vt sic à publicis, & mũdanis cõspectibus separatæ omnino seruire Deo valeãt liberius, & lasciuiendi opportunitate sublata, eidem corda sua, & corpora in omni sanctimonia diligentius possint custodire*; de quorum materia Concil. Brachar. IV. *act.* 5. *c.* 5. *de Monialibus*; Auila *ad c.* 1. *Prætor. fol.* 50. *num.* 29. Fusch. *de visitat. lib.* 2. *c.* 18. *à n.* 24. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici parte* 2. *cap.* 1. *num.* 52. Azor. *instit. mor. part.* 1. *lib.* 13. *cap.* 8. *quæs.* 3. *cum sequentibus*; Fr. Emman. *tom.* 1. *q.* 46. *art.* 1. *cum sequentibus*, & *q.* 47. *art.* 4. *cum sequentib.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib.* 1. *c.* 5. *dub.* 2. Campan. *d. rubr.* 12. *c.* 16. *à n.* 24. Sanch. *d. lib.* 6. *c.* 16. Steph. Quaranta *in summa Bullarij, verb. Monasteria Monialium*, Armend *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Relig. à n.* 106. Fr. Ludou. Miranda *in manual. Prælat. in fine tom.* 2. *in tr. de sacris Monialibus*, & *q.* 2. & 4. Vgolin. *de officio Episcopi c.* 21. §. 3. Bonac. *de clausura Religios. q.* 4. 31

Hinc fit infantes discretione carentes, seu nondum doli capaces admitti posse ad claustra Monialium, nec illas eos admittentes incurrere aliquam excommunicationem, cum nec ipsi ad peccandum incitare possint. Ita Gambarupra *de casibus reseruatis cap.* 15. *casu* 6. *n.* 37. *fol.* 147. Henriq. *in summa libro* 13. *c.* 42. §. 3. *in comment litt. S.* Nauarr. *comm.* 4. *de Regul. num.* 59. Paul. Comit. *respons. mor. lib.* 6. *quæst.* 19. *ad finem*, Azor. *d. lib.* 13. *c.* 8. *quæs.* 5. Aloys. Ricc. *in praxi* 32

decis.648.in 1.edit.& resol.644.n.6.in 2. edit. Suar. *de Religion.tom.2.lib.6.cap.16. num.4.* & me citato *in hoc loco* Bonacin. *de clausura q.4.puncto 1.num.5.& 6.* Fr.Ludouic. Miranda *d q. 2.art.1.conclus.1.* Granad. *in 1.2. D. Thomæ controuers.7. tr.3. p.1.disp.6.sect.5.* Hieron.Roder. *in compend. quæst. Regul.resol.26.n.7.* Diana *moral.resol.p.3.tract.2.resol.67.vers.nota tertiò,* Lezana *in summ.quæst.Regul.tom.1.c.25.n.24.* nouissimè Tambur.*de iure Abbatissarum disp.22.quæst.4.* Fr. Ioan.de la Cruz *dict.cap.5.dub.2.conclus.3.* vbi resoluit Concil. excludens omnes cuiusuis ætatis, loqui de habentibus vsum rationis; & de illis, qui ad peccatum mouere possunt, vt sunt farui, qui licet intrando non peccent, peccant tamen moniales eos admittentes, & citat Nauar. *in dict.cap.statuimus n.59.* me citato *in hoc loco* Tambur.*d.disp.22.q.5.* quod etiam tenet Sanchez *lib.6. cap.16. à num.8.* Quid nomine Monasterij comprehendatur, quando interdicitur hic ingressus? Vide Fr. Eminan. *tom.1. q.46.art.1.in fine,* Coriolan.*de casibus reseruat part.2.casu 3.quæst.2, num.29.* Sanch.*d.lib.6.cap.16.num.11.* Suar.*de Relig. tom.4.lib.1.c.11.n.6.& 7.* Bonac *de claus.q.4.punct.1. num.1.* & supra ante *num* 10. Illud est aduertendum cum Homobon.*in consult moral. tom.1 part.4.resp.61.* quòd ingressus vtroque pede, & toto corpore, etiamsi ad vnum, vel duos tantum palmos ianuam introierit, clausuram perfectè violat. Quod quidē videtur nimis rigidum, & ideo verius est transgredientem clausuram modico ingressu excusari à culpa lethali, & censuris. Ita Sanch.*in præcepta Decalogi tom 2.lib. 6.c.16.n.70.* Nald.*in summ.verb.clausura n.1.* Lopez de Tezada *in controuers.tom.1 lib.2.tract.1.controuers. 14.dub.1.n.9.* Merol. *tom.1. disp.1.c.2.diffic.7.n.502.* vbi ait esse modicum ingressum, quando per duos solos pedes quis esset intra portæ clausuram, quia licèt ille sit verus & perfectus ingressus, tamen est in parua materia, nouissimè Diana *moral.resol.par.5. tract.5.resol.22.* vbi subdit dicta de violantibus clausuram Monialium modico ingressu extendi ad fœminas ingredientes claustra Religiosorum quando ingressus est modicus.

33 Vt pleniùs consuleretur Monialium clausuræ, ne quis intrando eam violaret, Gregor.XIII. Constitut. edidit, incip. *Vbi gratiæ, Idibus Iunij ann. Incarnat. Domin.1575. quæ reuocat. & abolet omnes licentias, & facultates ingrediendi monasteria, domos, & loca Monialium, atque etiam virorum quorumuis Ordinum, quibusuis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & aliis cuiuscumque status, & conditionis mulieribus, & omnes licentias ingrediendi monasteria, domos, & loca Sanctimonialium, concessas quibuscumque viris eiusdem status, & dignitatis, à quibuscūque Pontificibus. & sedis Apost. Legatis, aut alias ex quibuscūque tenoribus, & clausulis, etiamsi Imperatoriis, Regum, Reginarum, aliorumue Principum intuitu, sub excommunicationis pœna ipso facto contrahenda, à qua nisi à Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo, absolutionis beneficium obtineri nequeat. Item præcipit Abbatissis, necnon & Abbatibus & Conuentibus, & aliis Monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis quocumque nomine vocentur, sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorū suorum, atque inhabilitatis ad illa, & alia in posterū obtinenda, ne in monasteria, domos, & loca sua quocumque pretextu huiusmodi facultatem ingredi faciant, vel permittant: & sub eisdem pœnis ipso facto contrahendis imperat quibuscumque personis Ecclesiasticis & sæcularibus, & etiam Ordinum quorumcunque etiam Mendicantium, Regularibus, ne prætextu facultatum ab Episcopis, vel Superioribus quibus illas concedendi in casibus necessariis tantū ex decreto Concilij Tridentini tribuitur, ne monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus duntaxat ingredi, neue Moniales sub eisdem pœnis illos admittere præsumant.*

Idem Gregorius per aliam suam Constitutionem de *anno 1584. die 8. Septembris, Pontificatus sui anno 13.* incip. *Quæ Sanctimonialium,* similem aliā generalem prædictarum licentiarū, & quorumcunq; priuilegiorum reuocationem fecit, cum quadā modificatione, & limitatione, in hæc verba. *Cùm igitur post Concil. Trident. Decretum de non ingrediendo Monialium monasteria, & reuocationem à nobis factam omniū, & quarumcumque licentiarum ingrediendi Monialium monasteria, & reuocationem à nobis factam omnium, & quarumcumque licentiarum ingrediendi Monasteria, domos ac loca Monialium quorumuis Ordinum, quibuscumque & quorumuis contemplatione, ac quocumque modo concessarum, importunis multorū precibus aliquas huiusmodi licentiarum, præsertim in Hispaniarū Regnis restituimus, alia quoq; noniter concessimus, quarum causa vt piorum virorum relatione intelleximus, & ex frequentibus sæcularium mulierum visitationibus, & colloquiis, deuotio in dictis Monasteriis & locis tepescit debitaque in claustris ministeria paulatim remittuntur. Quare nos iis incommodis prouidere volentes authoritate præsentium reuocamus, & abolemus omnes, & quascumque licentias, facultates, & indulta ingrediendi Monasteria, domos, & loca in dictis Regnis, & dominiis consistentia, cuiuscumque status & conditionis mulieribus (præterquam ipsorum Monasteriorum, domorum, & locorum fundatricibus aut dotatricibus, siue altricibus, necnon Marchionum, Comitum, Ducum & superiorum graduum Principum coniugibus, eorumque filiabus) etiam consideratione, intuitu, contemplatione, supplicatione, vel ad instantiam Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumue Principum, seu etiam Motu proprio, & ex certa scientia concessa, restituta, & innouata, quibuscumque concepta formulis, necnon reuocatiuis, annullatiuis, restitutiuis, irritatiuis, aliisque clausulis, & decretis communita cassamus, & annullamus litteras omnes desuper confectas, &c.*

Cui quidem Gregorio XIII. succedens postea Sixtus V. similem aliam etiam generalem reuocationē fecit omnium licentiarum quarumcumque ingrediendi Monasteria, & inibi permanendi mulieribus sæcularibus cuiuscunque status & conditionis existentibus, etiam Comitissis, Marchionissis, & Ducissis concessarum, *in sua Bulla,* quæ incip. *Sanctimonialium, sub dat. ann.1589. die quinto Ianuarij Pontif. sui ann.4.* Item Paulus V. *in sua Const.* incip. *Monialium statui, sub die 10. Iulij 1612.* similiter reuocauit cassauit, & irritas fecit omnes, & singulas licentias ingrediendi monasteria mulieribus cuiuscumque status, gradus, & conditionis existentibus, etiam Marchionali, & Ducali dignitate fulgentibus, tam à Sanctitate sua, quàm à suis prædecessoribus ad tempus, vel in perpetuum concessas, inhibentes mulieribus prædictis licentiam huiusmodi habentibus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, à qua nisi à Romano Pont. præterquam in mortis articulo absolui possint, ne monasteria Monialium prætextu licentiarum huiusmodi ingredi audeant, seu præsumant ipsorum autem monasteriorum Abbatissis seu Priorissis, ac Superioribus sub eadem pœna, ac priuatione suorum officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatis ad illa imposterum obtinenda ipso facto sine alia declaratione incurrendis pœnis, ne eas introducere, seu admittere vel admissas quoquo modo retinere audeant, refert Marcel. Vulpe *d.c.4.n.10.* meminit Memor Cleric. *c.9.n.12.* 35

Denique S.D.N. Vrbanus VIII. *in suo motu proprio* incip.

incip. *Sacrosanctum Apostolatus ministerium, sub dat.* 27. *Octobris* 1624. vt habetur *tom.* 4. *Bullarij* inter Bullas Vrbani *n.*29 declarauit consensum Monialiũ, qui requiritur ad hoc quòd fœminæ sæculares ipsarum monasteria ingrediantur, per easdem Moniales capitulariter, & per secreta suffragia præstanda esse, aliàs licẽtiæ huiusmodi mulieribus, quibus concessæ fuerunt, nullatenus suffragentur; refert Lezana *in sum. q. Regul. c.* 25. *n.* 33. vbi subdit Pontificem loqui ibi in casu, quo fœminæ intrare velint ex vi licentiarum à Sede Apostolica impetratarum.

36 Cùm igitur à prædictis Summis Pontif. reuocatæ sint omnes, & quæcumque licentiæ ab illis, aliisque concessæ intrandi Monasteria, & loca Monialium, & ingredientes vigore præfatarum facultatum vel habentes licentias ab Ordinariis in casibus necessariis, ac eis vltra prædictos casus vtentes excommunicati pronuntientur, dubitari potest, an censuram illic comminatam, & reseruatam incurrat, qui sine licentia intraret? Affirmat Nauarrus asserens sub dicta excommunicatione comprehendi etiam intrantes septa monasterij non habentes licentias ex intentione Pontificis, à quo emanauit vna prædictarum Constitut. & ab vsu sacræ Pœnitentiariæ, *in commento* 4. *de Regularibus ad cap. statuimus* 19. *quæst.* 2. *sub numero* 62. *versic. quarto, & in manual. cap.* 27. *sub num.* 150. *vers. adde his primo*, sequuntur Ludou. Beja *in resp. casuum consc. part.* 1. *casu* 3. Cotiolan. *de casibus reseruatis part.* 2. *casu* 3. *num.* 40. Prosper de Augustino *in addit. ad Quarant. in summa Bullarij, verb. Monialium monasteria, vers. Amplia, pag.* 448. *in nouiss. impress.* vbi dicit præfatas Bullas satis videri illam declarationem, & extensionem recepisse, & assumpsisse ex cõmuni obseruantia Prætorij sacræ Pœnitentiariæ.

37 Verùm virtute Constitutionum prædictarum non comprehendi, nec excommunicari, nisi intrantes ex præsumptione, & qui prætextu dictarum licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus concessarum sine sufficienti ratione, & causa, vel à Summis Pontif. iam reuocatarum, intrare præsumpserint, probabilius duco: propterea quòd prædictæ Constitutiones loquuntur de ingredientibus virtute alicuius licentiæ, nulla facta mentione de intrantibus sine tali facultate, idcirco non extendenda, ex *regul. odia, de regulis iuris lib.* 6. Ita Tamburin. *d. tract. disp.* 22 *q.* 1. *n.* 7. & 8. Zerola *in praxi Episcop part.* 1. *verb. Monialis* §. 8. vbi addit intrantes sine tali facultate incurrere tantùm censuram comminatam à Concil. Trident. *d. cap.* 5. quæ cum non sit reseruata, aboleri valet ab Episcopo, iuxta *cap. nuper, de sententia excommun.* sequuntur Hieron. Llamas *in append. ad suam summam Confess.* §. 13. Suar. *de censur. tom.* 5. *disp.* 22. *sect.* 6. *num.* 11. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 1. *quæst.* 48. *art.* 2. me citato *in hoc loco* Bonac. *de clausura quæst.* 4. *punct.* 5. *numero* 4. latè Campan. *d. rub.* 12. *c.* 16. *n.* 24. Megal. *in* 3. *part. l.* 4. *c.* 3. *quæst.* 2. *num.* 11. me citato *in hoc loco* Diana *moral. resol. part.* 1. *tract.* 4. *resol.* 23. *in fine, & part.* 2. *tract.* 1. *misc. res.* 32. Ludou. Miranda *d. q.* 2. *de clausura Monial. art.* 12. *concl.* 1. vbi *conclus.* 2. limitat in ignorantibus prohibitionem factam sub tali censura, dũmodo ignorantia non sit affectata, crassa, & supina, & citat pro se Nauar. *d. c.* 26. *n.* 109. vbi dicit quòd qui intrãt monasteria S. Claræ & S. Catharinæ de Senis ducti ignorantia iusta, vel quasi iusta, excommunicationem à Romanis Pontif. latam non incurrunt, nec etiam, qui sciẽs ingreditur, sed persuasus causam, ob quam ingreditur, esse iustam. Idem Mirãda *d. art.* 12. *concl.* 3. asserit pœnas excommunicationis, & inhabilitatum contentas in supradictis Extrauag. Gregor. XIII. & Sixti V. impositas contra Abbatissas, & Abbates conuentuum, atque alios monasteriorum vtriusque sexus Superiores, Prælatos, & Priores quocumque prætextu prædictarum licentiarum facultatem ingrediendi facientes, vel permittentes, non comprehendere Monachos, siue Moniales ipsa priuatas, ac in particulari prædictas personas ad dicta Monasteria admittentes. Nec prædictis obstat verbum, *Conuentibus*, de quo in supradicta Const. Gregor. XIII. *de ann.* 1575. quo significari videtur quascunque etiam singulares personas, Monialium ipsius Conuentus admittentes aliquem ad clausuram prædictas pœnas, & censuras incurrere; quia respondetur verbum illud, *Conuentibus*, non significare singulares personas de Conuentibus, nec multitudinem Monialium in vnum Congregatarum, sed maiores Conuentus, veluti Abbatissas, Abbates, & Superiores. Reseruata excommunicatione non affici illum, qui facultatem ingrediendi habet, sed non ingreditur prætextu facultatis, perinde se gerens, ac si illam non haberet, resoluunt Nauar. *d. comm.* 4. *num.* 62. *notab.* 4. Sanch. *d. c.* 16. *num.* 80. Bonac. *d. quæst.* 4. *punct.* 5. *n.* 5. vbi *n.* 6. tenet ingredientem prætextu facultatis inualidè concessæ non affici reseruata illa excommunicatione Greg. XIII. sed Concil. Trident. in præsenti, & *n.* 7. addit eum, qui tempore ingressus confingeret se habere aliquam facultatem ingrediendi claustra monialium obtentam post præfatum Gregor. XIII. Motum non affici reseruata illius excommunicatione, sed Concil. Trident.

Non licet ingredi septa monasterij in casibus necessariis sine licentia Episcopi, aut Vicarij generalis, speciale mandatum habentis, vt referunt decisum Bonac. *d. q.* 4. *punct.* 2. *num.* 2. Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 28. *l.* 2. *de Relig. num.* 109. me citato *in hoc loco* Tambur. *d. disp.* 23. *quæst.* 1. *n.* 3. & *quæst.* 2. *num.* 1. nouissimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regular. verb. licentia n.* 3. Et prouisorem à Capitulo nominatum esse Superiorem ad licentiam concedendam dicit Fr. Ioan. de la Cruz *d. c.* 5. *dub.* 2. *concl.* 3. *notab.* 1. me citato *in hoc loco* Tamb. *d. disp.* 23. *quæst.* 2. † Si verò Superior longè absit, in casibus repentinis licentiam cõcedere potest Præfecta, Fr. Emman. *d. tom.* 1. *q.* 46. *art.* 2. *in fine*, Campan. *d. cap.* 16. *num.* 25. 38 39

Vnde videtur sufficere solius Episcopi consensus, absque alia Superioris Regularis voluntate; quoniam tum in Constitution. Bonifacij VIII. tum in Concil. Trident. decreto sub disiunctione ponitur consensus, siue voluntas, cum dicitur, *vel Episcopi, vel Superioris*; vnde per *sacram Congreg.* dicit decisũ Piasc. *in praxi noua Episc. p.* 2. *c.* 3. *n.* 54. quòd ita demum spectat ad Episcopum huiusmodi concessio licentiæ, si fuerit consuetudo loci legitimè præscripta, vt licentia huiusmodi vel à solo Episcopo, vel ab Episcopo, & superioribus Regularibus coniunctim obtineatur: in dubio tamen sub distinctione resoluendum est: aut enim monasterium est Episcopi solius iurisdictioni subiectum, aut exemptum, sed Romano Pont. proximè subditum, aut subiectum soli Superiori Regulari. Si *primò, & secundò*, Episcopus solus habet ius cõcedendi ingressum, auctoritate quidem propria in monasteria sibi subiecta, auctoritate verò delegata, in iis, quæ Rom. Pont. sunt proximè subiecta. Si verò *tertiò*, solius est Superioris Regularis facultatem ingrediendi concedere. Ita Nauar. *d. com.* 4. *de Regul.* super *cap. statuimus* 19. *q.* 3. *n.* 60. Azor. *instit. moral. p.* 1. *l.* 13. *c.* 8. *q.* 7. Hier. Llamas *in append. ad suam summam* §. 5. & 7. Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 1. *quæst.* 46. *art.* 2. Fr. Ludouic. Miranda *dict.* 40

*d.quæſt.*2.*art.*2. Camp.*d.rub.*12.*c.*16.*n.*31. nouiſſimè Sanch. *d.lib.6.c.*16.*num* 13. me citato Bonac. *d.q.*4. *punct.*2.*n.*3. Tambur.*d.diſp.*23.*q.*1.

41 Et facultatem concedere intrandi ſepta monaſterij Monialium Regularibus ſubiectarum pertinere ad earum Superiores Regulares cenſuit *ſacra Concilij Trid. Congregat.* cuius decretum vidi ego ipſe hoc præſenti anno ſignatum propria manu Illuſtriſſimi Domini mei Card. Millini. & illius verba me citato *in hoc loco* refert. Tambur. *de iure Abbatiſſarum diſp.* 23. *q.*1.*num.*6. Lezan. *d.c.*25.*num.*25. *&* reſoluunt Suar. *tom.*4.*d.Relig.c.*10. *num.*12. Camp.*d.rub.*12. *cap.*16. *num.*31. Laurent. de Peirinis *in priuil.ſui Ordinis Minimor.tom.*2.*conſtit.*6. Pij. V.*n.*29. *& in formul. Regul. lit.M.cap.*3.*n.*3. Andr. Victor. *de origine, & clauſur. Montal.pag.mihi* 31.

42 Vnde ſub decreto Concil.*d.cap.*5. includi Epiſcopos ingredientes Monialium monaſteria ſibi non ſubdita ſine licentia Superioris in ſcriptis reſoluunt Nau. *d. n.* 39. *ad med verſ. quartus.* Steph. Gratian. *diſceptat.forenſ.c.*393. *n.*5.*&* 20. me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatiſſar.diſp.*24.*q.*9. *num.*1. *verſ.& ſignanter*, vbi refert ſic deciſum fuiſſe *in ſacra Cong. Concilij in Ianuen.*10.*Maij* 1631.

43 Epiſcopi, & Superiores Prælati ſicut poſſunt aliis facultatem concedere ingrediendi Monialium monaſteria ſibi ſubiecta in caſibus neceſſariis, & pro neceſſitatibus vrgentibus; ita etiam poterunt & ipſi viſitationis gratia, ſeu alterius rei neceſſariæ, dummodo intrent pro tam vrgenti neceſſitate, pro quanta ipſi ad intrandum licentiam poſſint dare aliis. Ita Nauar. *conſ.*9. incip. *an Epiſcopus, de ſtatu monach.in nouis.* Fr. Emman. *tom.*1.*q.*46.*art.*5.*in initio*, Azor. *leg.* 13.*c.*8.*q.*9. Hieron Llaymas *in append. ad ſuam ſum.* §.7. Campan.*d.rub.*12.*cap.*16.*num.*38. Sanch.*d.lib.*6. *cap.*16.*num.*25. Fr. Ludou. Miranda *d.quæſt.*2 *art.*14. *concl.*1. *&* 2. & clariſſime diſpoſuit Gregor. XIII. *in ſua Bulla*, quæ incip. *Dubiis, quæ emergunt, Dat.*23. *Decembr.ann.* 1581. vbi in hæc verba. *Dubiis, quæ emergunt, declarationis remedium expedit adhibere. Cum igitur, ſuper eo quod optima primum ratione Concilium ſanxit Trident. deindè in Conſtitut. felicis recordationis Pij Papæ, V. prædeceſſoris Nonis Iulij, Pontificatus ſui anno quarto editis, fuit prouiſum, ne cui in poſterū, niſi in caſibus neceſſariis, ſepta monaſteriorum Monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis fuiſſe dubitatum ſciamus circa perſonas, quæ alterius ad id licentia non indigent, ſed ſui auctoritate officij nituntur, an liceat eis pro libito ſuæ voluntatis huiuſmodi ſepta ingredi, vel potius ſeruare debeant ipſi quoque regulā à Cōcil. præſcriptam: nos omnis hæſitationis materiā tollere, & viam ſcādalis præcludere, ac Sanctimonialium quieti cōſulere volentes, harū tenore auctoritate Apoſtol. declaramus Prælatos omnes tā ſæculares, quàm Regulares, quibus cura, & regimē Monaſteriorum Monialiū quouis modo incumbit, facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi Monaſteria prædicta, ita demū vti poſſe ſi id faciant in caſibus neceſſariis, & à paucis, iiſq; ſenioribus, ac religioſis perſonis comitati. Quocirca vniuerſos, & ſingulos, Epiſcop. ſeu maioris etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumuis Ordinū Abbates, Præpoſitos, Priores, Miniſtros, & alios quoſcumque Superiores Regulares ſeriò monemus, vt facultate huiuſmodi, qui eam habent, præterquā in caſibus, vt præfertur, neceſſariis, nentiquā vtātur: quod ſi cōtra fecerint, eadem auctoritate Apoſtolica ſtatuimus, atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eōs pro prima vice, qua contrà fecerint, ingreſſu Eccleſiæ interdictos, pro ſecunda à munere Pontificali, & à diuinis ſuſpenſos, ac deinceps ipſo facto abſque alia declaratione excommunicatos exiſtere: Regulares verò omni officio ac miniſterio priuatos excommunicationi ſimiliter ſubiacere non obſtantibus quibuſcunque, &c.* De his pœnis, quas incurrunt Prælati monaſteria Monialium ſine prædictis conditionibus intrantes, vide Sanch. *d.diſp.c.*16. *à num.*71. Gauant. *in man.Epiſcopor.verb.Monialium clauſura à n.*46. Lezanam *d.c.*25.*n.*27.

Si auctoritate Pontificia id monaſterium cuidam ſoli peculiari Prælato Conuentuali ſubiectum eſſet: non poſſe Generalem, aut Prouincialem licentiam ingreſſus in id monaſterium concedere, quod nullam iuriſdictionem in illud habeant, at poſſe dum viſitant inquirere an Prælatus ille iuſtè vſus fuerit hac facultate, tradunt Fr. Emman. *tom.*1. *q.*47.*art.*5. Bonacina *de clauſ.quæſt.*4.*punct.*2. *num.*4. Sanchez *d. c.*16.*num.*16. vbi ob eandem rationem idem dicendū aſſerit de Epiſcopo reſpectu clerici ſæcularis, cui ſoli monaſterium illud ſubderetur. Abbatiſſam non poſſe facultatem ingrediendi monaſterium concedere tenent Nauar. *comment.*4.*de Regularib. n.*59.*verſ. tertiò*, Azor.*part.*1.*lib.*13.*c.*8.*q.*6. Fr. Emman.*tom.*1. *quæſt.*46.*art.*2.*verſ.obſerua*, Sanchez *d.lib.*6.*capit.*16. *num.*22. Bonacin. *d.quæſt.*4.*punct.*2.*num.*5. Poſſe tamen iuſtè Superiorem concedere generalem Abbatiſſis licentiam, aut Confeſſariis concedendæ huius ingreſſus facultatis in caſibus frequenter occurrentibus, ne paſſim Epiſcopus, ſeu Prælatus Regularis, qui non tam præ manibus habentur, adiri debeant, docent Fr. Emman *d.q.*46.*art.*2. *propè finem*, plures apud Sanch. *d.cap.*16.*num.*23. Bonacina *d puncto* 2. *num.*5. *verſ.hoc tamen.* Contra Suar. *de Relig. tom.*4. *lib.*1.*c.*10.*n.*14.

In regula Monialium ſanctæ Claræ ordinata per *Vrbanum IV.* quæ habetur in monumentis Ordinum, de qua *in compendio priuileg. verb.ingredi monaſteria Monialiū*, §.7.*rubr.*18. per miſſum eſt Generali Magiſtro Ordinis Fratrum Minorum ingredi monaſteria Monialium ſanctæ Claræ, quando ibidem celebrare voluerit, vel proponere ſororibus verbum Dei, cum quatuor, vel quinque Fratribus ipſius Ordinis, ſi quando ei videbitur expedire, & refert Fr. Ludouic. Miranda *d q.*2.*art.*15.*concl.*1. quod Ego ita libenter non reciperem propter reuocationem prædictarum licentiarum factam à Summis Pontificibus; de quibus ſupra, & prohibitionem Greg. XIII. *in ſua Bulla num. proximè præcedenti relata*, qua ſub grauibus pœnis Miniſtris, aliiſque quibuſcūque Superioribus Regularibus mandatur, ne facultate ingrediendi dicta Monaſteria, ſi quam habent, præterquam in caſibus neceſſariis vtantur, cum derogatione quorumcunque priuilegiorum: cùm igitur celebratio, aut prædicatio verbi Dei intra Monaſteria fieri non ſit neceſſarium, ſiquidem per feneſtellas Eccleſiæ videre, & audire poſſunt ipſæ Moniales, ſequitur quod talis ingreſſio non ſit neceſſaria, immo tali cauſa ingredientes incurrere pœnas, de quibus in dicta Conſtit. Gregor. XIII. 44

Viſitationis tamen gratia Prouinciales Miniſtri, atque Viſitatores poterunt intrare Monaſteria Monialium ſibi ſubditarum, comitati duobus, aut tribus ſociis, non ex conceſſione Vrbani IV. vt tenet Fr. Ludouic. Miranda *d.art.*15. *concl.*2. ſed ex eo quòd Viſitatio eſt cauſa neceſſaria, qua huiuſmodi Prælati, & Miniſtri poſſūt intrare monaſteria prædicta, à paucis, iiſque ſenioribus ac religioſis perſonis comitati, vt permiſit Gregor. *d. ſua Bulla.* Et hoc intelligerem, vt huiuſmodi Prouinciales, & Viſitatores ingredi poſſint dicta Monialium Monaſteria, non ſolùm ad tenendum culparum Capitulum, verum etiam ad faciendum Viſitæ denunciationem, ſeu exhortationem, 45

nem, quasi præambula præuia, atque præparatoria sunt eidem visitæ, nempè ad videndum, & prospiciendum propriis oculis sintne omnia conuentus ædificia rectè disposita, & clausura conuenienter, & sufficienter reparata, ad visitandas infirmas; & Monialium dormitoria, an sint conuenienter, & religiosè aptata, cæterasque domus, & officinas, ex quibus, vt plurimum, quam plura resultant emendanda, & correctione digna, & summopere necessaria.

46 Is verò qui electioni præest Episcopus, siue alius Superior, vt verbis vtar Concil. Trid. *d. sess. 25. de Regul. cap. 6. in fine*, claustra monasterij non ingrediatur, sed ante cãcellorum fenestellam vota singularum audiat, vel recipiat, firmant Nauar. *in d. cap. statuimus num. 59.* Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part. 2. c. 1. n. 46.* Ioan. de la Cruz *de statu relig. lib. 1. c. 5. dub. 2. concl. 3. notab. 3. propè fin.* Fr. Emman. *q. Regul. tom. 1. q. 46. art. 5.* Sanch. *d. lib. 6. c. 16. n. 50.* Fr. Ludou. Miranda *d. q. 2. art. 15. concl. 3.* me citato *in hoc loco* Tambur. *d. disp. 24. q. 8. n. 2.* quæ vota vnà cum Vicario, vel alio viro assumpta oretenus accipere, prout decisum referunt Galett. *in Margarita casuum conscien. verb. Abbatissa*, Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. res. 637. in 2. edit.* Si tamen Prælati huiusmodi prudenter iudicent non posse fieri canonicè dictam electionem ipsis non intrantibus ob inquietudinem Monialium, & suspicionem subordinationis votorum inter ipsas subortæ, aut ob alias iustas causas à Superioribus prudenter arbitrandas, tunc solùm licitè poterunt prædicta ingredi monasteria, ibique ipsarum Monialium vota audire, & recipere, vt tenent Franc. Ioan. de la Cruz, & Fr. Ludouic. Miranda *dict. locis* me citato *in hoc loco* Bonacin. *d. punct. 4. num. 7.* nouissimè S. D. Gregor. XV. felic. record. *in sua Constit. de exemptorum priuilegiis*, incip. *Inscrutabili sub dat. Nonis Februarij 1622.* citat hanc materiam electionis Abbatissarum, &c. in hæc verba. *Ac similiter possit Episcopus vnà cum Superioribus Regularibus quarumcunque Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum vel Præpositarum eorundem monasteriorum quocumque nomine appellentur, electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere, absque vlla tamen ipsorum monasteriorum impensa.* Hæc in d. Constit. Super qua postea *Sacra Congreg. Illustrissimorum Cardinalium Concil. Trid. interpretum censuit ius confirmandi Abbatissas minimè fuisse Episcopis per eiusmodi constitutionem attributum*; quam quidem declarationem originalem præ manibus habui, & postea in typographia R. C. Apostol. impressam vidi *de anno 1624.*

48 Causa ad intrandum Monialium Monasteria non requiritur, quòd sit strictissima, aut quòd dicitur absolutè & simpliciter necessaria, sed sufficit quod sit necessitas quidem moralis, rationabilis, & manifesta. Ita Portel. *in dubiis Regular. verb. clausura num. 4.* Fr. Emman. *d. quæst. 46. art. 4.* Fr. Ludou. Miranda *dict. quæst. 2. art. 4. concl. 2.* Campan. *d. rub. 12. cap. 16. n. 25.* me citato *in hoc loco* Bonacina *quæst. 4. punct. 4. num. 2.* obseruantes minorem causam requiri in concedenda licentia fœminis quàm viris; matri aut sorori, quam aliis; & minorem causam sufficere ad ingrediendum in loca statim post clausuræ ianuam existentia, quam ad loca interiora. Illum qui licentiam ingrediendi Cœnobia Monialium obtinuit ex causa, quæ suberat tempore concessionis licentiæ, sed tempore ingressus cessauit, non esse tutum in Conscientia ingrediendo resoluit Bonacin. *d. punct. 4. num. 19.* vbi *n. 20.* docet eum, qui licentiam obtinuit ex causa, quam falsò narrauit Superiori, non posse licitè ingredi, si tempore ingressus iusta causa superueniat, & *num. 21.* asserit non esse licitum ingressum si Superior conscius erat nullitatis causæ, & nihilominus licentiam concedere voluit.

Aliqui sunt speciales casus, in quibus licitus est intra monasteria Monialium ingressus absque alia licentia speciali. Primus casus est de Sacerdotibus auricularijs, quibus Monasterij septa ingredi non est denegandum, si tanta corporis infirmitate detenta fuerit Monialis, quòd venire ad locutorium nequeat, vel saltem commodè accedere non valeat, inibique propria peccata cõfiteri, seu Domini corpus, aut alia recipere Sacramenta, & tunc exhibiturus talia Sacramenta, alba, & stola atque manipulo indutus ingrediatur, & solus, vbi ita fieri consueuit, vel cum duobus, aut vno saltem idoneo, & religioso socio, vbi mos est, alba similiter, vel ad minus superpelliceo indutus, quos ita vestitos oportet semper inibi morari, ita quod audita Confessione, vel alio ministrato Sacramento, inde egrediantur, vt ingressi sint vestiti, nec moram inibi faciant longiorem, & caueant ne quandiu intra Monasterium fuerint, aliquo modo ab inuicem separentur, quin semper mutuò possint libere se videre; sic etiam se habentes in animæ commendatione. Ita quidem Vrbanus IV. statuit in reg. quam fecit pro Monialibus S. Claræ, *cap. 7.* & refertur *in comp. verb. ingredi monasteria Monialium*, §. 6. referunt etiam Portel. *in dubiis Regul. verb. clausura, num. 9. & 10.* Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst. 2. art. 7.* Campan. *d. rub. 12. c. 16. num. 27. vers. alius præcipuus*, nouissimè Tambur. *de iure Abbatissar. disp. 24. q. 2.* Quod quidem intelligendum non est solummodo de casu extremæ necessitatis, vel de articulo mortis, sed generaliter, atque vniuersaliter, quando Monialis aliqua graui infirmitate laborat, & etiam in casibus, quibus eadem sic existens infirma aliæ Moniales communicant, seu communicare consueuerunt, ex præcepto suæ regulæ: tunc enim licitum est Vicario, seu Confessori prædictarum Monialium clausuram introire ad communicandas infirmas, quæ commodè ad communem cratem venire non possunt. Ita Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 47. art. 3.* quem refert & sequitur Fr. Ludouic. Miranda *vbi proximè.* Sic etiam in illis festiuitatibus, quibus Moniales ex regula tenentur confiteri, & communicare, bene possunt earum Vicarij intrare clausuram ad celebrandum in infirmaria, ad communicandas infirmas; quia quoad Communionem in casibus, de quibus supra, nullus negat: quoad celebrationem verò permittunt; tum quia est maior decentia, & reuerentia Sanctissimi Sacramenti, dum Sacerdos celebrans eodem loco communicat infirmas, quàm ex alio desumendo, clausuram, associatus, vt decet, ingredietur; tum quia maxima consolatio, & spirituale gaudium infirmæ Moniales recipient, dum Sacrum audiunt, Missámque vident, cum nullibi reperiatur prohibitum ne celebretur, aut Sacrũ fiat in infirmaria, in Oratorio, siue Altari, vt moris est, approbato, & ad hoc debitè disposito, & præordinato. Ita Fr. Emman. *dict. art. 4. primo casu in 2. dub.* Fr. Ludou. Miranda *d. q. 2. art. 18. concl. 2.* Et seruandam esse huiusmodi Vrbani IV. regulam pro Monialibus sanctæ Claræ factam ab aliis, saluberrima cum habeat documenta, aduertit Campan. *vbi proximè.* Et probabile est Cõfessarium posse intrare clausuram non solum quando regula confiteri præcipit, sed etiam quoties infirma dixerit se indigere Sacramento pœnitentiæ, Portel. *in dub. Regul. verb. clausura Monialium num. 9.* Villalob. *in sum. tom. 2. tract. 35. diffic. 47. num. 4.* Diana *d. p. 4. tract. 2. resol. 67. vers. notandum.* 49

Cum verò Monialis vitam obiit, non ingreditur Sacerdos claustrum, sed exterius in Capella exequa- 50

tur quicquid ad officium pertinet. Iuxta regulam tamen sanctæ claræ ad exequias celebrandas debet introire, si Abbatissa, & Conuentus ingressum petierint, & tunc modo supradicto ingrediendus est, indutus scilicet,& cum duobus sociis, & sepulta mortua cum eis exeat sine mora. Ita Andr. Victor. *de orig. & clausur. monial.* §. *an Confessor ad exequias pag.* 49. nouissimè Tambur. *de iure Abbatiss. disp.* 24. *q.* 5. Fr. Ludou. Miranda *d. quæst.* 1. *art.* 7. *concl. vnic. vers. tertius,* vbi aduertit cum Colleg. priuileg. ingredientes in maiori numero non euadere excommunicationem Papalem, quod limitat quando Abbatissæ,& Conuentui visum fuerit in die funeris, quod plures Fratres sint necessarij propter imbecillitatem Sororum, quia nempè ipsæ non sunt aptæ ad ferendam defunctam, neque ad extrahendam,& collocandam eam in sepulcura; neque fortè ad id habent animum; quia tunc plures ingredi poterunt, per quos huic necessitati prouideri possit, vt vsus recepit. Iuxta prædictam sanctæ Claræ regulam *d. c.* 7. ad aperiendam sepulturam, seu postmodum coaptandam, si Abbatissæ,& Conuentui visum fuerit expediens, licitū est Sacerdoti, vel alicui alij ad hoc idoneo, cum vno socio, vel duobus intrare, & eo peracto, etiam sine mora, exire refert Portel. *in dubiis Regul. verb. clausura n.* 12.& Fr. Ludou. Miranda *d. concl. vn. vers. quartus casus.* Quoad alia alterius Ordinis monasteria certè casus iste inter casus necessitatis connumerandus venit, ideoque Superior omnibus pensatis licentiam elargietur, si cognouerit necessarium, scilicet nusquam fuisse à Monialibus,& Conuersis monasterij tale ministerium exequutum, vel fuisse hactenus exequutum,& ob earum aduersam valetudinem, vel imbecilitatem, siue animi exinanitionem id ipsum tunc expleri non posse aduertit Campan. *d. cap.* 16. *num.* 27. *vers. cum verò,* Circa huiusmodi sepulturam aduertit Lezana *in summa quæst. Reg. c.* 35. *num.* 43. *in fine.* ne in sepultura Monialium, quæ intra clausuram est, sepeliantur extranei, & addit permittendam consuetudinem sepeliendi Moniales in Ecclesia exteriori.

52 Medicus causa multùm grauis infirmitatis, cum necessitas exegerit, potest ingredi, qui non absque duob. sociis de familia monasterij introducatur, nec ab inuicem intra monasterium separentur, vt instituit Vrbanus IV. *in secunda regula S. Claræ cap.* 18. circa quem casum aduertit Collect. *priuileg. verb. ingredi monasteria, in* 1. *notab. versic. quintus casus,* quod nunc iam habetur concessio facta per Sixtum IV. vt loco duorum familiarum prædictorum, sufficiat quod Medicus, duabus, vel tribus Monialibus antiquis associetur; aduertens etiam procedere, quoties alia non ita grauis inualetudo vexat aliquam Sanctimonialem, nempè si quartana, aliave similis; subdens quòd quando graui impulsus Monialis infirmitate monasterium ingreditur Medicus, non potest ingredi cum illo famulus eius, neque practicus, aut alia persona: ob grauem verò illius infirmitatem, præter Medicum, siue Medicos ordinarios eiusdem Monasterij, possunt & alij Medici cōuocari, vt tenet Campanil. *d. cap.* 16. *n.* 27. *vers. & cùm in secunda,* no-
53 uissimè me citato *in hoc loco* Tambur. *d. disp.* 24. *q.* 6. *num.* 1. *&* 2. † Et hoc, vt medici supradicti intrare possint Monialium monasteria, non necessariò requiritur, quòd sint Doctores, aut graduati; quia Medicus non à dignitate dicitur, sed à medendo, vt tradit Batt. *in l. sciendum. ff. de ædilit. edicto,* quem sequitur Syluester *verb. Medicus num.* 1. resoluit in terminis Fr. Ludou. Miranda *d. concl. vnica, vers. quintus casus* & Tambur. *d. q.* 6. *n.* 2.

Minutor insuper, siue tonsor, ita quoque associatus introducendus est ad emittendum sanguinem, dum tamen antea medicus sanguinis emissionem determinauerit expedire, & necessarium esse; aut si aliqua Monialis consueuerit se aliquoties minuere, namque permittendum sibi esse cum consilio Præfectæ & Discretarum monasterij. Ita idem Collect. *in eod. vers. quintus casus.* 54

Licitum etiam est introire pro aliquo opere exercendo, quod commodè extra monasterium fieri non valet: potest exemplificare in fabricatoribus, fabris lignariis, molitoribus, putearijs, & putatoribus: nam pergulas persæpè illic habent, arboresque, præsertim in hortulis, suntque alij artifices ad res necessarias, Llam. *in append. ad suam summam Confess.* §. 6. Campan. *d. cap.* 16. *n.* 26. Tambur. *d. disp.* 24. *q.* 6. *num.* 6. Fr. Lud. Miranda *d. conc. vnic. vers. septimus casus est.* vbi cum Collect. priuil.& Cordub. *in addit. ad comp. verb. ingredi monasteria Monialium,* §. 33. *in explicat. septimi casus;* addit quòd † licèt Frater Minor si fuerit artifex operis alicuius, possit ingredi sicut sæcularis, de decentia tamen fieri non debet. Illud autem quod gloss. *in cap. vnic. de statu Monach. lib.* 6. opinata est de sartoribus, si intellexit de iis sartoribus, qui Latinè ita dicuntur,& à sarciendo prodeunt, aliòve nomine fossores appellantur, tunc subsistere illius dictum non dubito: quod si de illis sartoribus intellexit, qui à sarcio ita dicti sunt, alio nomine sutores, vel sarcinatores vocati, tunc eius resolutionem non admittetem, cum illorum introitus necessarius non sit, qui plerumque mensuram metiri ab extra facilè possunt. Quando verò res aliqua nimium ponderosa defertur ad Monasterium, nec posset à Monialibus introduci, seu Conuersis dando illam à foris, neque in partes diuidi, vt sic partita intromittatur, tunc præcedente licentia ingredi posset, qui ad hoc necessarius esset & cum socio,& sociis, si vnus esset inhabilis, quod idem dicendum non ambigitur, si ex monasterio foret res huiusmodi extrahenda, & colliguntur ex notatis per Collect. *d. verbo ingredi monasteria Monialium in* 1. *notab. septimus casus.* 55 56

Cùm igitur prædictis casibus necessitatis communiter occurrentibus, aliisque similibus si qui sint, permissus sit ingressus supradictorum, quorum repentina opera passim sunt necessaria, intra septa monasteriorum Monialium, pro illis non est necessaria licentia in scriptis, vt firmant Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 2. *concl.* 3. *notab.* 3. Hieron. Roder. *in comp quæst. Regul. resol.* 26. *num.* 8. Villalob. *in summ. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 46. *n.* 4. & taliter ingredientes solum dū vrget necessitas permanere debent: concessum enim ob necessitatem, dicitur permissum quousque durat necessitas, ita quod cessante necessitate, debeat pariter cessare quod vrgebat, ad text. *in cap. quod pro necessitate,* 1. *q.* 1. Hostiens. *in cap. cum in cunctis, sub n.* 4. *vers. necessitate, de elect.* Batt. *in l.* 1. §. *nunciatio, n.* 18. *ff. de noui operis nunciat.* Dec. *cons.* 403. incip. *Quamuis, num.* 18. Tiraq. *cessante causa à n.* 184. Desideratur autem Episcopi licētia in scriptis extra illos casus necessitatis ex dispositione Concilij Trident. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 5. ibi, *sine Episcopo, aut Superioris licentia in scriptis optenta;* Suar. *de Relig. tom.* 4. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 15. Sanchez *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 30. Diana *moral. resol. p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 129. 57

Vniuersi igitur, qui in aliquo ex prædictis casibus ingressuri illac sunt, non ignorent incontinenti, omnique postposita mora debere inde exire, postquam eorum ministerium expleuerunt, imminenti necessitati satisfecerunt, idque recto itinere exequi eos oportere 58

oportere, ita quod alio non se diuertant, quin etiam illic comedere, aut dormire est illis prorsus inhibitum, teste *Collect. d. verf. septimus casus*, ibi, *idem Vrbanus*. Et quamuis intrantes Monialium clausuram, finitis negotiis statim debeant exire & id facere, multò sit melius, consultius, ac magis rationi congruum, nihilominus tamen quamuis aliquantulum demorentur, & se detineant ibidem, non corrupta, aut sinistra intentione, sed curiositatis, vel charitatis gratia, nec peccabunt (saltem mortaliter) nec aliquam censuram incurrent. Idemque dicendum est de Monialibus, exeuntibus, & egredientibus clausuram in casu permisso, & cum debita licentia, quod non peccabunt etiamsi finito negotio, per aliquantulum temporis amplius se detineant, quia cum huiusmodi præcepta sint moralia, moraliter sunt intelligenda, atque interpretanda, & non secundum regulas Metaphysicas, iuxta quas res in puncto consistunt indiuisibili, non sic autem est in rebus moralibus, in quibus quàm maxima est latitudo prudentum iudicio, atque arbitrio perpendenda, & consideranda. Ita Collect. priuil. *d. verb. ingredi monasteria Monialium* §. 34. optimè Fr. Ludou. Miranda *d. q. 2. art.* 10. me citato *in hoc loco* Tamburin. *d. disp.* 20. q. 7. Verùm si finito ministerio multo spatio ibi morentur ob malum finem, non solum peccabunt mort. sed etiam incurrent in excommunicationem latam à Gregorio XIII. vt sentiunt Bonacin. *de clausur. q. 4. puncto 4. n.* 21. Merola *in disp. Theolog. moral. tom. 1. disp. 1. diffic. 7. num.* 498.

59 Concessio facta alicui de intrando ad monasteria Monialium, intelligitur de prima vice, adeò quòd si semel vigore illius facultatis ingressus fuerit, amplius accedere non possit; ita iudicatum dicit Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Eccl. dec.* 649. *in* 1. *edit. & resol.* 545. *in* 2. *edit.* Vgol. *de offic. Episc. c.* 21. §. 3. Salas *de legib. disp.* 17. *sect.* 13. *num.* 61. Diana *moral. tract.* 2. *de dub. Regul. resol.* 38. me citato *in hoc loco*. Tambur. *disp.* 26. *q.* 1. *num.* 2. Contra Bonac. *q.* 5 *punct.* 3. *num.* 8. Et extendi ad socium obtinentis obseruant Galer. *verb. licentia* 2. Fr. Emman *tom.* 3 *q.* 6. *art.* 2. Aloys. Ric. *in praxi fori Eccl. decis.* 649. *in* 1. *edit. aliàs resol.* 632. *in* 2. *edit.* Extra casus necessitatis dare licentiam alicui ingrediendi monasteria Monialium ad solum Papam pertinet, vt per Concil. Trid. resoluit Fr. Laurent. de Peirinis *in form. Regul. lit. M. c.* 3. *num.* 4. Mulieres autem in vim licentiarum huiusmodi ingredientes quomodo, & cum quibus conditionibus, eis vti possint, declarauit S. D. N. Vrbanus VIII. *in sua Constit.* incip. *Sacrosanctum*, 19. *in ord. tom.* 4. *Bullar.* his verbis *Mulieres in vim licentiarum obtentarum à Romanis Pontific. ingrediendi aliquod monasterium Monialium, nonnisi de expresso earundem Monialium, & illarum Superiorum consensu illud ingredi possint, aut debeant. Decernimus autem consensum dictarum Monialium de cætero per easdem Moniales capitulariter & per secreta suffragia præstandum esse, & præstari debere, aliàs licentiæ huiusmodi mulieribus, quibus concessæ fuerunt, nullatenus suffragentur, & quæ sanctimonialium monasteria vigore licentiarum prædictarum absque consensu capitulariter, vt præfertur, præstito, ingredi præsumpserint, sententias, censuras, & pœnas contra clausuras monasteriorum Monialium violantes inflictas se nouerint incursuras*, Refert Fr. Laurent. de Peirinis *d. c.* 3. *num.* 5.

60 Hactenus de masculis egimus, quibus licentia indulgetur pro necessitatibus occurrentibus Monialium ingredi monasteria, nunc cum fœminæ non possint monasteria Monialium sine licentia ingredi, vt ait Bonac. *d. quæst.* 4. *punct.* 1. *num.* 3. locus erit adiungere casus aliquos, in quibus fas erit fœminis ad illa intrare. Et primò licentia indulgetur volentibus intrare, vti famulabus, & causa inseruiendi domesticis seruitiis; licitum namque videtur etiam in monasteriis Monialium S. Claræ, & aliarum, quæ à sua fundatione clausuram promiserunt, si ibi non sint Moniales laïcæ, siue Conuersæ seruentiales, habere sæculares ancillas de licentia potentis illam dare; quia in Concilio *d. cap.* 5. conceditur facultas præstandi licentiam ad ingrediendum Monialium monasteria in casibus necessariis, Episcopis, aliisque Superioribus Prælatis, & certum est (vt suprà dix.) quod prædicta necessitas ad ingrediendum, seu ad existendum ibidem non debet esse simpliciter necessaria necessitate absoluta, Logica, aut Metaphysica, extrema, aut strictissima: sed moralis, & rationabilis. Moraliter autem loquendo, quis non videat Moniales prædictas, præsertim vbi ad id non sunt aliæ Moniales laïcæ, quàm maximè indigere supradictis sæcularibus ancillis, vt inseruiant infirmis, & exerceantur in aliis infirmis ministeriis coquinæ, & aliis, in quibus commodè exerceri non possunt aliæ Moniales, quæ choro, ac diuinis Officiis sunt destinatæ, & mancipatæ? tum etiam, quia post vnam concessionem Pauli III. *de anno* 1536. aliam obtinuit Fr. Ioan. de Aguilera Rom. Curiæ Commissarius 27. *Septembr.* 1569. vt in quolibet Monialium Conuentu possint ipsæ Moniales habere tres, vel quatuor ancillas pro communi seruitio monasterij, si commodè eas sustentare possent, dummodo sint honestæ vitæ, & à Conuentu non egrediantur. Quare ita tenent Sorb. *in sua annot. ad compend. mendicant. verb. ingredi monasteria, vers. de illis verò*, Nauarr. *ad d. cap. statuimus, num.* 66. latè, & eleganter Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst.* 2. *art.* 5. me citato *in hoc loco* Bonacin. *d. puncto* 4. *n.* 10. & vide infra *n.* 65. Non poterunt tamen ancillas habere, quibus liberum sit clausura intrare, & exire quando libuerit, etiamsi adsit consuetudo, vt declaratum exitit per *sacram Congr. Concilij in vna Abulens. die* 20. *Febr.* cui sub his verbis supplicauit Reuerendissimus Episc. Abulens. *Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini. Abbatissa & Moniales monasterij sanctæ Annæ Ordinis sancti Bernardi prope, & extra muros ciuitatis Abulensis, quæ Episcopo Abulensi immediate subiectæ sunt, prætendunt quod intra claustra monasterij pro seruitio Monialium possunt habere, & retinere, quasdam ancillas in habitu & vita sæculari degentes, quibus claustra intrare, & exire etiam quandoque libuerit, & alias de nouo posse recipere testantur, quod sit contra Decreta Concilij Tridentini & Apost. Constitutiones; Reuerendiss. Dom. Episcopus Abulens. Monialibus prohibuit, ne intra claustra dicti monasterij prædictas ancillas sæculares vlterius de nouo reciperent; sed Abbatissa & Moniales prædicta contra præceptum dicti Episcopi insurgunt, ex eo quod asserunt habere consuetudinem recipiendi, & retinendi dictas ancillas; quare Reuerendissimus Episcopus Abulen. Illustrissimus, & Reuer. Dominationibus vestris supplicat, dignentur illi rescribere, quid in hac Sacra Congr. faciendum fore dignum iudicabit. In Congr. autem confirmatum, & approbatum fuit quicquid per Reuerendiss. Dominum Episcopum prouisum fuit vt suprà, ac executioni demandari*, &c. refert Campanil. *d. rub.* 12. *cap.* 16. *n.* 28. & me citato *in hoc loco* Tambur. *d. disp.* 24 *quæst.* 16.

Secundus casus, quo fœminis permittitur ingres- 61 sus in monasteria Monialium, est si causa educationis illuc velint ingredi. Diximus enim de mente Concilij Trident. Episcopos, & Superiores Prælatos facultatem posse concedere intrandi, siue existendi in monasteriis Monialium in casibus necessariis: quod cum ita sit, non à ratione videtur alienum dicere introductionem prædictarum puellarum sæcularium nobilium

nobilium bonam esse ex casibus necessariis, & multùm tum Reip. Christianæ conuenientem, vt ibidem bonis ac sanctis moribus instructæ, ad Religionem efficiantur, atque ad profitendum incitentur, & præmoneantur, aut si forsan coniugalem statum voluerint assumere, sanctè, & religiose educatæ maiorem proculdubio virtutis curam habebunt, operibúsque misericordiæ amplius inuigilabunt; quæ omnia moralem quandam constituunt necessitatem, ob quam iuxta Concil. licitum esse videatur eisdem licentiam indulgere, vt intra prædictarum Monialium monasteria mittantur. Vnde *Sacram Congregat. rescripsisse Episcopo Hieracen. die vlt. Augusti 1575. puellas educationis gratia licet sacro vestitu indutæ non sint, non prohiberi in monasteriis Monialium retineri cum certis conditionibus ibi expressis*, referunt Zerola *in praxi Episcop. par. 1. verb. Moniales. §. 10.* Piasec. *in simili praxi part. 2. cap. 3. num. 57.* Quarant. *in summa Bullarij verb. Monasteria Monialium, pag. 449 in nouiss. impr.* Campan. *d. cap. 16. num. 28. vers. secundus.* Fr. Ioan. de la Cruz *d. cap. 5. dub. 2. propè finem.* Fr. Emm. *quæst. Reg. tom. 1. quæst. 46. art. 10.* Fr. Ludouic. Miranda *d. quæst. 2 art. 6.* Azor. *d. lib. 13. cap. 8. quæst. 4.* Sanchez *d. lib. 6. cap. 16. à num. 61.* Suar. *de Relig. tom 4. lib. 1. c. 10. n. 21.* me citato *in hoc loco* Bonacina *d. punct. 4. num. 15.* nouissimè Marc. Vulpe *in d praxi ind. fori Eccl. cap. 4. n. 16.* Gauant. *in man. Episcop. verb. Monialium educatio* Lezana *in summ. quæst. Regular. c. 25. num. 29.* Andr. Victorel. *de origine, & clausur. Monial. § de puellis sæcul. pag. 42.* me citato *in hoc loco* Tamburin. *d. disp. 1. q. 1. n. 2. & seq.*

63 *Prima* igitur conditio est, vt Monasterium, vbi recipiuntur, non habeat institutum in contrarium, quo id ipsum prohibeatur; nam seruanda sunt cuiuslibet Monasterij instituta, ex declarat. Illustriss. Cardinal. dicit Fr. Ludou. Miranda *d. art. 6. concl. 2. vers. prima*, & colligitur ex ista Episcopo Hieracensi. transmissa, ibi, *si tamen eadem monasteria ante Concilium consueuerint huiusmodi puellas recipere. Secunda*, quod prædidictæ puellæ non sunt admittendæ, & recipiendæ, nisi de consensu Abbatissæ, & Monialium, & de consensu, & licentia in scriptis Superioris earundem, & constat *ex eadem declar.* ibi, *sicque à Superioribus monasteriorum scriptam licentiam impetrauerint, atque Abbatissæ, & reliquarum Monialium consensus accesserit Vnde sacra Congreg. super negotiis Episc. & Regul præposita in Amelien. 4. Ianuar. 1608.* censuit Abbatissæ relationi simpliciter standum non esse: vt puella recipi possit educationis causa in monasteriis Monialium, nisi præcedat omnium consensus singulariter præstitus, nouissimè Tambur. *de iure Abbatissar. disp. 1. quæst. 1. num. 5. Tertia*, quod debent in monasteriis manere sine ancillis; Tamburin. *d. disp. 1. quæst. 2. n. 8.* nec inde exire (nisi non reuersuræ) possint, & obligatæ sunt ad clausuram, & ad cætera sicut ipsæ Moniales, aliter statim excludendæ, Tamburin. *d. disp. 1. quæst. 2. n. 14. Quarta*, Quod si semel à monasterio exierint, non sunt amplius ibidem admittendæ, & recipiendæ, nisi illæ, quæ valetudinis gratia, & alicuius infirmitatis grauis curandæ de licentia Superioris in scriptis obtenta ad balnea exierint, dummodo Abbatissæ, ac reliquarum Monialium accedat consensus, quia ob ægritudinem curandam de licentia Superioris, & consensu Abbatissæ, ac Monialium exiens cum consensu, & licentia ipsarum potest admitti. *Quinta*, quod vtantur eo vestimento, quod virginali modestiæ, & pudori conueniat, Tambur. *d. quæst. 2 num. 7. Sexta*, quod in prædictis monasteriis Monialium educationis gratia receptæ, restituantur patribus, seu parentibus quandocunque eas petierint. *Septima*, quod non sint super numerum præfixum. Tambur. *d. disp. 1. quæst. 2. num. 6. Octaua*, quod quolibet semestri eis anticipata soluatur portio pro alimentis, Tamburin. *d. quæst. 11. num. 17. Nona*, quod sit locus separatus à loco, vbi degunt aliæ Moniales professæ, & nouitiæ pro dormitione, & laboratorio, Tambur. *d. disp. 1. quæst. 2. n. 12. & 13. Decima*, quod puellæ delectæ ex hospitalibus, & aliis piis locis, donec offeratur occasio, siue facultas ipsas nubendi, quamuis in prædictis Monialium monasteriis recipi possint, vt ibidem inseruiant, nulli tamen Moniali priuatim, atque in particulari possint inseruire. *Vndecima*, quòd licèt puellæ, quæ iam à parentibus suis ad Religionem destinatæ fuerint in habitu sæculari, septimo, vel octauo ætatis suæ anno in Conuentibus, seu monasteriis Monialium possint recipi, ibique manere vsque ad duodecimum, vel decimumquartum annum, vt sic possint litteras, & cantum addiscere, ac bonis moribus imbui, expleto tamen prædicto tempore, si Religionem elegerint, habitu regulari induantur, sin autem id renuerint, liberè in domum parentum suorum mittantur, & amplius monasterium non ingrediantur. Tambur. me citato *in hoc loco d q. 2. n. 18.*

Puellæ huiusmodi causa educationis in monasteriis recipi non possunt minores septennio, & maiores vigesimoquinto, vt decisum *à Sacra Congreg.* referunt Galet. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Monialis, 5.* Zerola *in praxi Episcop. par. 1. ver. Moniales, §. 11.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. resol. 641. an. 2. edit.* Lezana *d. c. 25. n. 29.* † Postquam verò præterit tempus annorum 25. intra quod illic morari conceditur ex causa educationis, si statim puella non egreditur, neque ipsa, neque alia quæuis incidit in excommunicationem, seu censuram, sed potest Episcopus terminum constituere, intra quem eligat puella, vtrum velit Monialis fieri, aut è monasterio egredi iuxta alteram eiusdem Congregat. declarationem, cuius testes sunt Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part. 2. cap. 16. num. 54.* Campan. *d. c. 16. n. 29.* me citato *in hoc loco* Bonac. *d. puncto 4. num. 16.* Tamburin. *d. quæst. 2. num. 9.* nouissimè me etiam citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. educatio. num. 9.* 64 65

Famulas sæculares pro totius monasterij obsequio possunt Moniales habere, quando ibi non sunt Conuersæ, quæ istud ministerium exercere valeāt, dummodo foras non exeant; & admittantur de licentia Superiorum, Nau. *d. comm. 4. de Regular. n. 66. & 67.* Sanch. *d. l. 6. cap. 16. num. 66.* Lauret. de Peirinis *tom. 2. priuileg. Minimor. in constitut. 6. Pij V num. 31.* & dixi supra *num. 60.* Pro priuato autem ministerio alicuius Monialis nobilissimæ ægræ valetudinis, aut nimiæ senectutis, existimauit Fr. Emman. *d. tom. 2. q. 46. art. 9.* posse superiores ancillas concedere; sed id nō esse licitum resoluit Miranda *d. tra. de sacris Monial. q. 2. art. 9.* saltem sine licentia Sedis Apost. Gauant. *in man. Episc. verb. Monialium receptio n. 14. cū seqq.* Monialibus verò S. Claræ ancillæ non dantur in communi, ex decisione *S. Congreg. Concil. in Tarentin. 12. Aprilis, & in Foglinen. 22. Noueb. 1619.* nec pro puellis educandis, *S. Cong. negotiis Episcop. & Regul præposita in Neapol. 12. Maij 1619.*

Quoad mulieres verò nuptas dicendū in monasteriis Monialium recipi non debere, & ideò *à Sacra Congreg.* reiectam fuisse petitionem cuiusdam Comitissæ, quæ propter quandam infirmitatem à suo marito volebat separari, & cum tribus filiabus ingredi quoddam Monialium monasterium, vt asserit Fr. Ludou. Miranda *d. quæst. 2. art. 6. concl. vltic.* Illæ tamē, quæ 66

quæ sunt in discordia cum maritis, & eorum sæuitiam timent, si extra culpam sunt, quandiu iustam causam timendi habuerint, debent si sunt in monasteriis, tolerari; in posterum vero huiusmodi mulieres non possunt recipi. Ita referunt decisum Zerola *in praxi Episcop. part. 1. verb. Moniales, §. 11.* Campan. *d. c. 16. num.* 30. me citato *in hoc loco* Bonacin. *de clausur. q. 4. punct. 3. num.* 17. & Tamburin. *disp. 24. q. 14. num. 1.* Mulier verò, quæ venit in suspicionem mariti, & timet ob id ne ab eo vis aliqua inferatur, debet permitti, vt possit ingredi monasterium Monialium, si modo Constitutiones monasterij non repugnant: & accedat consensus Superiorum Abbatissæ, & Monialium, & causa cessante ingressus, debet inde exire; & si semel exierit, nunquam postea in idem monasterium ingredi poterit, & tenetur ad clausuram, sicvt aliæ Moniales, & stare sine ancillis, & seruare conditiones alias supra positas, referunt quoque decisum, Zerola & Campan. in locis proximè citatis, Fr. Ioan. de la Cruz *d. c. 5. dub. 2. concl. 3. in fine.* me citato *in hoc loco* Tambur. *d. q.* 14.

67 Respectu verò viduarum scio quoque decisum, quòd illæ, quæ viris mortuis honestatis causa se contulerunt in monasterium, modo sint bonæ existimationis, & famæ, legibusque Monialium pateant, tolerari debent, nisi Moniales fieri vellent. Et aduertendum duxi non posse Episcopum dare licentiam viduæ ingredi volenti, atque in habitu laïcali permanere, etiamsi toto tempore vitæ suæ illic degere, nec amplius inde exire vellet, quia in istis nulla adest causa necessaria, referunt decisũ Fr. Ludou. Miranda, *d. art. 6. concl. vnic.* Campan *d. c. 16. n. 30. vers. & respectu, & n. 31. vers. tandem*, me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiast. tract. 9. quæst. 31. in fine.* me citato Lezana *d. c. 25. num. 28. & 30.* & me citato Tambur. *d. q. 14. n. 3.* & Nauar. *in lucerna Regul. verb. educatio n. 13.*

68 Non potest præstari matribus licentia ingrediendi monasteria Monialium etiam ad inuisendas filias morti proximas, quia iste matrum ingressus non est medium adeo necessarium ad medendum huiusmodi ægritudinibus, nec ad tollendas infirmitates, in quibus filiæ sunt constitutæ; immo ipsis filiabus Monialibus damnosus, atque nociuus & corpori, & animæ: nam præ nimia amoris teneritudine in præsentia matrum affligentur & ipsæ filiæ, distrahenturque ab intentione charitatis, & amoris, quem (maximè in tali transitu) habere debent erga Deum, quo naturali amore distractæ impedientur etiam, ne sursum corda sua leuare possint. Quare sic decisum fuisse per *sacram Congregationem* referunt Fr. Ludou. Miranda *d. quæst. 2. art. 8.* Zerol. *in praxi Episcop. p. 1. verb. Moniales, §. 8. versic. secundo,* Fr. Ioan. de la Cruz *d. cap. 5. dub. 2. concl. 3. notab. 3.* Fr. Emman. *tom. 1. quæstio. 46. art. 11.* Quaranta *dict. verb. monasteria Monialium, versic. sed an liceat, pag. 453. in nouiss. impr.* Lezana *d. cap. 25. num. 31.* me citato *in hoc loco* Tambur. *disp. 24. quæst. 17.*

69 Pro meliori Monialium clausuræ obseruatione, & ne illæ à Diuinis aliquatenus hominum colloquiis videantur separari, Alexand. III. *in monasteria, 8. de vita & honest. cleric.* constituit, quòd frequentans monasteria Monialium, & monitus non desistens, si clericus sit deponatur, si verò laïcus, excommunicetur, ex quo text. gloss. ibi asserit istam frequentiam non in vnico actu exemplificari, sed pluribus, scilicet duobus, sequitur Abb. *num. 5.* frequentia enim ex duabus vicibus inducitur, iuxta resoluta per Mascard. *de probation concl. 424. num. 16.* & in terminis quod † frequentia alloquendi cum Moniali-

70 bus inducatur ex duabus vicibus, tenent Cosm. *in pragmat. ad c. frequens, §. quapropter, fol. 54.* Stephan. Gratian. *disceptation. forens. cap. 393. numer. 17.* Zerola *d. verb. Moniales, §. 7.* vbi etiam dicit, quòd circa frequentiam locutionum clerici cum Monialibus non est restringendum ad dictum illius glossæ, quia frequentare non intelligitur, etiam qui tribus annis duodecies alloqueretur. Ego tamen credo melius dicendum istius frequentiæ declarationem, si ea intercedat in hoc casu, remittendam esse iudicis arbitrio, Nauar. *in d. cap. statuimus, n. 61. vers. quibus addo, & in cap. cùm consideret, vers. multiplici, num. 23. de Pœnit. dist. 5.* Campan. *d. cap. 16. n. 40.* Sanchez *d. lib 6. c. 16. à n. 109.*

Locutio cum Monialibus strictissimè prohibetur in Concilio II. Hispalen. relato ab Ambrosio de Morales *part. 2. chronicæ Hispaniæ lib. 2. c. 15. fol. 115.* & si adsit scandalum, praua intentio, occasio peccandi, vel suspicio de fama monasterij, vt fere semper ex frequenti ista allocutione Monialium insurgit, sine dubio est peccatum mort. propter grauitatem materiæ, Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 1. cap. 10. num. 17.* Lezana *d. cap. 25. num. 36.* Debet autem adesse legitima causa, ob quam permittatur alloquutio cum Monialibus, & accessus ad earum monasteria, cum non sufficiat occasio consanguinitatis, Zerola *d. verb. Moniales, §. 7. vers. circa secundum,* Stephan. Gratian. *d. cap. 393. n. 16.* Vnde contra Laïcos sine manifesta & notabili causa frequentantes monasteria Monialium fertur excommunicatio comminatoria, quam solo frequenti accessu non incurrunt, nisi ab Episcopo moniti, vt desistant, nolint ab accessu desistere, *d. c. monasteria,* ibi, *si Laïci excommunicationi subdantur,* &c. refert Bonacina *de clausura Relig. q. 3. punct. 4. n. 1.* resoluit Bobad. *in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 50.* Contra Clericum vero frequentantem monasteria Monialium si ab Episcopo monitus corrigi noluerir, ferenda est pœna suspensionis, *d. cap. monasteria;* ibi, *si quispiam clericus sine manifesta & notabili causa frequẽtare præsumpserit, per Episcopum arceatur* (id est, moneatur, seu, *monendo corrigatur) & si non destiterit ab officio Ecclesiastico reddatur immunis* (idest, suspendatur ab officio Ecclesiastico.) Ita Bonac. *d. punct. 4. num. 2.* Regulares ab ipsarum Sanctimonialium habitatione, & collocutione antiquitus arcebantur, atque adeo quòd si contigisset videre aliquam propinquam coram Abbatissa, permissum erat illi confabulari per modica, & compendiosa verba, breueque tempus, iuxta *cap. diffinimus, 18. q. 2.* consimileque decretum prodiit ex *d. Concil. Hispalensi,* registrato *in cap. in decima, eadem causa, & quæst.* præcipiente respectu Monachorum, vt remoti ab illarum familiaritate degerent, nec vsque ad vestibulum haberent accedẽdi familiare permissum, & neque Abbati, vel ei, quæ præficiebatur extra eam, quæ præerat, loqui Virginibus Christi aliquid, quod ad institutionem earum pertineret, licuisset, neque cum ea sola, quæ præerat, frequẽter eos loqui potuisse, sed sub testimonio duarum, vel trium sororum, ita vt rara esset accessio, & breuis omninò loquutio. 71

His etiam nostris temporibus per Decretum *sacræ Congr. supra Episcopos, & Regulares iussu Sixti V. sub Nonis Maij 1590.* prohibentur iidem Regulares ad Monialium monasteria cuiuscumque Ordinis accedere & aufertur Episcopis, aut aliis Superioribus omnis potestas concedendi illis licentiam illuc eundi, & cum eis alloquendi, sibique eam facultatem retinuit eadem *sacra Congregatio.* Decretum autem huiusmodi est quod sequitur: *Illustr. & RR. DD. Cardinales sacræ Regularium Congr. Præfecti ad occurrendum scanda* 72

scandalis, quæ cõtingere possunt, aliisque iustis & rationabilibus causis animum ipsorũ piè mouentibus de speciali, & expresso mandato S. D. N. Sixti diuina prouidentia Papæ V. viuæ vocis oraculo eis facto decreuerũt, & mandauerũt nulli posthac Religioso quibuscumque Ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis existat (Superiore, cui monasterij seu domus cura incũbit. Visitatore, vel Visitatoribus, Confessarioque ordinario, & extraordinario cum ad tẽpus deputabitur, dumtaxat exceptis,) licere absque licẽtia expressa eiusdem S. Congr. accedere ad monasteria, seu domus quarumcumque Monialium, vel Sororum siue sui, siue alterius cuiusuis Ordinis colloquendum, siue tractandum cum eis. Quod si aliquando mandato sui Superioris aliquos Religiosos ad prædicandum Verbum Dei & ad celebrandas Missas in ipsarum Monialium, seu locorum Ecclesiis, siue oratoriis exterioribus, siue extra claustra existentibus mitti contigerit, prohibuerũt ne dicti Religiosi vllo quæsito colore Moniales, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra clausuram degentes alloqui possint. Confessarij autem similiter interdixerunt ne in ædibus monasterij, seu domus, vel monasterio, seu domui Monialium, Sororum contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant, vel alias secum retineant; neve extra tempora generalium Confessionum (quibus solum tantum Confessario refectionem diurnam accipere vix permittitur, & tam demum videlicet cum sua habitatio, aut virorum domus, vel monasteriũ, in quo degit, à Monialium, seu Sororum monasterio, vel domo nimium distat, nisi tamen & eo casu contrarium specialiter constitutum sit) ibi nullo modo comedant, reficiantur, aut cibum sumant. Quæ omnia, & singula sub pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ & passiuæ ipso facto incurrendis, aliisque eiusdem Congr. arbitrio præceperunt inuiolabiliter obseruari, iniungentes cunctis RR. Patribus Generalibus, &c. cuius decreti tenorem referunt Sorb. in compendio Mendicantium, verb. ingredi monasteria, Quarant. dict. verb. monasteria Monialium, pag. 451. in nouiss. impress. Campan. d. c. 16. n. 43. vers. Illustrissimi, vbi etiam asserit Decretum hoc fuisse extensum ad Regulares sancti Ioannis Hierosolymitani per sacram Congreg. Vicario Neopol. rescribentem, & Bonacin. de clausura Regul. q. 2. punct. 4. n. 3. vbi n. 4. tenet hoc decretum obligare sub mortali, & Coriolan. de casibus reseruatis, p. 2. casu 3. n. 42. refert hoc ipsum fuisse decisum in hæc verba. Sacra Congr. die 1. Iulij 1606. attentis narratis, ac dubio præfato maturè discusso, ac examinato censuit, ac declarauit Regulares accedentes ad monasteria Monialium contra formam decreti quo huiusmodi accessus per sacram Congr. prohibetur, vltra pœnas priuationis officiorum, ac vocis actiuæ & passiuæ incurrere etiam pœnam peccati mortalis, & de hoc decreto meminerunt Laurent. de Peirinis tom. 2. priuileg. Minimor. in constit. 6. Pij V. n. 36. Lezana in summa quæst. Regular. cap. 25. n. 37. vers. quod decretum, ibi, insuper præter prædictas pœnas peccare, Salas in part. 2. disputat. 15. sect. 1. conclus. 2. numero 16. Bonacina de clausura quæst. 3. punct. 4. num. 4. Diana moral. resol. part. 1. tractat. 10. resol. 22. Tambur. de iure Abbatissar. disp. 25. quæst. 5.

Nouissimè à Sacra Cardinal. Congreg. sub 12. Kalend. Decembris 1623. de mandato S. D. N. Vrbani VIII. concessum fuit Episcopis, vt licentiam dare valeant Religiosis alloquendi Moniales seruatis certis regulis, & conditionibus, vt patet ex ipso sacræ Congreg. decreto, in quo sic habetur. & quatenus sibi visum fuerit in Domino expedire, licentiam concedere possint per quatuor vices ad summum quolibet anno cuicumque Regulari vt Moniales sibi in primo, & secundo consanguinitatis gradu coniunctas conuenire, & alloqui possit, id verò non aliter quàm seruata ad vnguem forma infra scripta; Vt id nullo modo liceat diebus festiuis, aut in Aduentu, Quadragesima, feria sexta, sabbato, & vigiliis, prædictaque licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectet eam concedere, consignetur Confessario Ordinario monasterij, qui penes se retinere debeat, iisque associet, & præsens sit, & auscultatrices de more, non autem aliæ assistant: prædictaque licentia pro die, & hora certa, & in scriptis concedatur, in libris Cãcellariæ eiusdem Ordinarij annotetur. Quod si prædicti locorum Ordinarij per plures vices vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter quam seruata forma supradicta licentias concesserint, vel permiserint, sciant se intentionis S. D. N. & sacræ Congreg. transgressores, iudicium reformident: Regulares autem in pœnis in supradicto decreto contentis, ac si nullam licentiam obtinuissent, eo ipso se nouerint esse addictos, & arbitrio sacræ Congregat. seueriùs puniendos. Romæ 12. Kalend. Decembris 1623. referunt Lauret. de Franchis de controuers. inter Episcop. & Regul. pag. 225. Lezana d. c. 25. n. 36. vers. quod decretum, Bonacina d. punct. 4. n. 4. vbi n. 5. resoluit Religiosorũ præfatis pœnis affici vnico accessu, quia Decretum loquitur de accedentibus sine licentia sacræ Congregationis, non verò de frequentantibus, & n. 6. asserit Religiosum in conscientia teneri has pœnas spontè subire ante sententiam Iudicis declaratoriam, si loquamur de priuatione vocis actiuæ, & passiuæ; & quia ad executionẽ huius pœnæ nulla hominis actio requiritur. Coriolan. verò de casibus reseruatis par. 2. n. 43. asserit pœnam illam priuationis vocis actiuæ & passiuæ taxatam à Congregat. Illustrissimorum DD. Cardinal. contra Regulares alloquentes cũ Monialibus, si delictum est occultum, non teneri quem subire, nec se prodere in foro contentioso, sed procurare rehabilitationem secreto modo; vnde nec statim debet officium suum relinquere cum iactura suæ famæ & honoris, vt tenent Cordub. Nouar. Sor. & alij, licèt in foro conscientiæ secus sentiat, Portel. in dubiis Regularibus, verb. electio numero 17. vide quæ tradit Suar. de legibus lib. 5. cap. 9. maximè num. 5. & 6.

Regularis absque legitima licentia accedens ad monasterium Monialium Regularibus subiectarum, ibique in loco colloquij destinato cum Moniali colloquens à diœcesano Episcopo tanquam Sedis Apostol. delegato coërceri & puniri potest. Ita per sacrã Congregat. Concilij fuisse decisum referunt Nouar. in summ. verb. clausura & accessus num. 8. & Tamburin. d. disp. 25. q. 4. num. fin.

Dubitari potest an regulares adeuntes monasteria Monialium absque Episcopi licentia incidant in pœnam excommunicationis, quam Episcopus suo edicto proposuit? videbatur quod sic per text. in c. 1. de priuil. l. 6. & per ea, quæ resoluunt Iacob. de Graff. in dec. aureis p. 1. lib. 2. c. 39. n. 68. Nauar. consil. 2. incip. Regulares, de sentent. excommun. Campan. d. capit. 16. num. 42. intendentes respondere textui in Clement. 1. de priuileg. & Sacra Congreg. idem censuit, nisi Regulares illi haberent ex priuilegio, quod non possint excommunicari, sub die 19. Aprilis 1587. ex Capucinis refert Fr. Emman. tom. 1. q. 45. art. 2. in fine, referunt etiam Quaranta d. verb. monasteria Monialium, vers. dubitari, pag. 453. in nouiss. impress. Campan. dict. n. 42. in fine, Marcel. Vulpe d. cap. 4. num. 8. Suar. de Relig. tom. 4. lib... c. 10. num. 27. Lezana d. c. 25. n. 35. Diana part. 3. tract. 2. resol. 103. Tamburin. d. disp. 25. q. 9. ex eo quia à non suo iudice nemo potest ligari, sicut nec solui, c. cum inferior, de maiorit. & obed. tum quia iurisdictio, ad quam pertinet potestas ligandi censuris, non conuenit Episcopo in exemptos, Henriq. in summ. lib. 7. cap. 25. §. 7. litter. K. tum etiam, quia Episco

Episcopus non potest exemptos excommunicare, suspendere, vel interdicere, si priuilegium speciale habeant ne possint excommunicari, suspendi, velinterdici, *c.1.§. in eos autem de priuileg. lib.6.* Sanch. *de Matrim.lib.7.disp.33.n.23.*

74 Prædicta censura per statutum, aut edictum Episcopale ipso iure aduersus adeuntes Monasteria Monialium, & cum illis alloquentes, comprehendit etiam accedentes ad monasteria exempta Monialium subdita Regularibus, qui non subsunt iurisdictioni Episcoporum, existentia intra suam diœcesim. Ita cum Geminian. *in cap.1.§. & quoniam num.8.de statu Regular.* optimè resoluit Stephan. Gratian. *disceptat.forens.cap.393.num.23. cum sequent.* & latè per multa fundamenta Lautet. de Franchis *vbi suprà pag.228.& seqq.* Bonacin. *de clausur. q.3. puncto 4.* dumtamen expressè vetitus fuerit accessus ad monasteria etiam exempta, alioquin generica prohibitio non afficit euntes ad exempta, Syluest. *verb. excommunicatio.2. num.14.* summ. Rosel. *eodem verb.7. sub num.4.* Roland. à Valle *consil.33.* incip. *Illustris. sub n.32.volum.3.* quos refert. & sequitur Campanil. *dict.cap.16. num.45.* me citato *in hoc loco* Tamb. *d.disp.25.q.7.& 9.n.1.in fine,* Nouar.*in summ. Bullar. tit.de clausura & accessu num.15.*

75 † Et comprehendere tam subditum quàm non subditum, ex eo quòd Episcopus imponens pœnam eunti ad monasterium, istud ire est delinquere, & sic delictum est factum in loco non exempto, licet sit consummatum in loco exempto, quod Ordinarius poterit punire, resoluit post Roland.*dict.consil.33.num.16.*Stephan. Gratian. *vbi proximè*, & me citato *in hoc loco* Bonac. *de clausur.3. punct.4.num.1.propè fin.* Vnde non videtur tuta resolutio Iacob. de Graff. *in suis decis.aureis lib.5.cap.2.nu.19.* dicentis quòd si Constitutio excommunicaret committentem aliquod facinus, aut aliquod inhonestum exequentem in monasterio quocumque etiam exempto, vel inhonestè proferentem verba Monialibus. non eum ligaret, qui illa ageret in monasterio exempto nisi intelligamus de monasterio exempto sito etiam in loco exempto; si vero sit in diœcesi alicuius Episcopi; & verba foris proferantur, vel ad illud eatur intentione proferendi illa, credo excommunicationem non euitare; propter rationem, quam affert Stephan. Gratian. *loco citato,* & hoc tempore euidenter hoc ipsum colligitur ex Constit. Gregor. XV. *de exemptorum priuilegiis,* incip. *Inscrutabili*, de qua suprà *alleg.n.9.in fine.* & exdecreto *Sacr.Cong.*approbante S.D.N.Vrb. VIII.*de anno 1624.*vt refert Bonac.*d.q.2.punct.4.n.8.*

76 Quo verò ad licentiam petendam pro accessu ad hæc monasteria exempta opus est ab Episcopo loci eam obtinere, vltra aliam superioris Regularis, iuxta supradicta, quod hodie admittitur si consuetudo supperat, quia refertur *Sacram Congr.* censuisse facultatem concedi licentiam adeundi ad colloquium cum Monialibus Regularibus subiectis, spectare ad ipsos superiores Regulares, nisi esset consuetudo legitimè præscripta, vt huiusmodi licentiæ, etiam quoad monasteria, quæ Regularibus subsunt, ab Episcopo, tantum, vel ab Episcopo, & Superiore Regulari coniunctiuè obtinerentur, tunc enim consuetudinem esse obseruandam voluit. Ita aiunt Quaranta *dict.verb. monasteria monialium. vers. hic tangenda,pag.453.* Campan. *dict.cap.16.num.45.* me citato *in hoc loco* Homob. *de examine Ecclesiast. tract.11.c.29.in fin.* late me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatissar. disp.26.quæst.2.* Piasec. *in praxi Episcop. part.2.cap.3.n.54.* Armendar.*in addit. ad recopilat.legum Nauarræ lib.2.tit.18.leg.7.de Relig. nu.99.* Et *Sacra Congreg.negotiis Episcoporum, & Regularium præposita in Camerinen.21. Febr.1617.* censuit *licentiam alloquendi Moniales Regularibus subiectas concedendam esse ab Episcopo seu eius Vicario generali, & a Superiore Regulari, cui Moniales ipsæ subiectæ sunt, coniunctim, itavt tamen Episcopus seu eius Vicarius primo loco subscribebat. Edicta vero, quibus personis sæcularibus ad earundem Monialium monasteria accessus prohibetur, ab Episcopo dumtaxat subscribenda, & publicanda esse.*

Quamuis Iure communi repetiatur prohibitum Monialium frequentare monasteria; & ad eadem accedere sine iusta, manifesta, & rationabili causa, & Superioris licentia eius, ad quem illam dare spectat, vt supra dixi, non tamen iure reperitur prohibita missio litterarum, seu epistolarum ad moniales ipsas, nisi speciali edicto fiat: vnde Nau. *in d.cap statuimus,n.61.* ait Romæ factum fuisse olim edictum, ne quis vir, vel fœmina nocte, vel die loquatur, vel scribat alicui Monachæ, vel Prælatæ, vel Zitellæ, siue puellæ in monasterio inclusæ quacumque de causa sine licentia Vicarij Papæ, vel protectoris Ordinis, sub pœna quingentorum ducatorum, & alia arbitraria, excepto deferente eleemosynam, vel opera ab eis facienda, qui solam Abbatissam, vel Vicariam poterit alloqui, & idem Nauar. *consil.60. de sent.excomm.* refert etiam prohibitionem quandam, quam fecit Gregor. XIII. sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, Fratribus cuiusdam Religionis, ne litteras aliquas scriberent ad Moniales sui Ordinis; cuius occasione quærit an fuerit excommunicatus quidam Frater, qui Epistolam quandam scripsit ad Monialem, sed tamen illa ad eandem non peruenit; In qua partem negatiuam sequitur, nempe quod prædictus Frater non remansit excommunicatus, nec censuram aliquam incurrit, quamuis mortaliter peccauerit, quod ibi multis probat, sequuntur Fr.Emman. *tom.1.q.45.art.3.* Sanch. *d.lib.6.cap.16.à n.117.* Bonacin. *de clausur.q.3.punct.2.n.6.* Tambur. *d.disp.25.q.8.vers. ad 6.* 77

Quæstio non est contemnenda, an scribens litteras Moniali, & mittens, incidat in præfatam censuram comminatam ab Episcopo aduersus euntes in monasteria Monialium? In qua quæstione affirmatiua pars videtur probari, ex text. *in cap.clericus, distinct.81.* vbi illis pœnis, quibus prohibetur clericis accessus ad matronarum domicilia, eisdem illis interdicitur aliquid secreti per domesticos matronæ mandari: tum † quia per epistolas cum absentibus tanquam præsentibus loquimur. Pereg.*consi.94.* inc. *Ex facto subiecto num.9. & 14.* Vnde Hieron. *in epistola ad Nitiam. Quid est, vt ita dicam, tam præsens inter absentes, quam per Epistolas & alloqui, & audire quod diligas?* tum † quia vetitus loqui cum excómunicato, est insuper prohibitus nuntium, vel litteras illi mittere, iuxta glos.*verb.participatione,in c.constitutum, 9.de sent excomm. lib.6. & gloss.verb.litteris, in Clem. vlt.eod.tit.* Conar.*in c.alma,par.1.§.2.n.1.*Suar.*tom.5. de censur.disp.15.sect.1.n.2.*Sayr. *eod. tract.lib.2.c.13. n.2.*post multos Bonac. *eod.tract.q.2.punct.6.§.2.n.2.* 78 79 80

Sed his non obstantibus in contrariam opinionem potius inclinarem, quam sequuntur Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.65. per totam,* & me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiast. tract.11. cap.3.quæs.3.supp.2.*D.Roder.à Cuña *ad cap. reatum n.8.dist.81.* me etiam citato *in hoc loco* Tamburin. *d. disput.25.quæst.vlt.* quia prohibito accessu, & loquutione cum Monialibus ob id fit, ne illæ ab Officiis diuinis abstrahantur, & in mundanis colloquiis tempus consumant, vel ad peccatum incitentur; 81

quod quidem deest dum litteræ mittuntur; tum quia
82 † omnis censura est pœna, vt constat ex eius diffinitione, quam adducit Bonacin. *de censur. disput. 1. puncto 1. quæst. 1. num. 1.* & excommunicatio, est censura, vt demonstrat illius definitio, de qua Nauar. Suar. & alij citati ab eodem Bonacin. *disp. 1. quæst. 1. puncto 1. num. 2.* me citato *in hoc loco* Diana *moral. resolut. part. 2. tract. 2. miscel. resol. 32. in fine.* excommunicatio est pœna, quæ cum sit lata contra euntes, & loquentes, non comprehendit mittentes, quia ad alios casus extendi non debet *l. factum cuique, §. in pœnalibus*, vbi Dec. *ff. de regul. iur. cap. in pœnis eod. tit. lib. 6.* me citato *in hoc loco* Diana *moral. resolut. part. 1. tract. 4. resol. 23. vers. adde illud.* etiamsi extensio fiat ex similitudine rationis, vt dictum est pluribus citatis Doctoribus *in libello de princip. vtriusque iuris lit. P, num. 15.*

83 Non obstante igitur text. *in d. cap. clericus*, quia respondetur ibi ex eo prohiberi aliquid secreti per domesticos matronæ mandari, quia plerumque fit ad malum finem; occultè enim & clandestinè facta suspicione non carent, *c. 1. §. cum enim*, & *ibi* gloss. *verb.*
84 *occulta. vt Eccles. beneficia sine dimin. confer.* † malè agens odit lucem, ex auctorit. Christi Domini, *Ioan. 3.* refertur *in c. consuluit, 24.* vbi gloss. *verb. qui malè. de offic. deleg.* cum citatis *in d. libello de princ. vtriusque Iuris liter. M, n. 6.* & ideo præsupponit text. eisdem matronis posse mandari omne, quod secretum non fuerit. Nec etiam obstat, quod vetitus loqui cum excommunicato, est etiam prohibitus litteras, vel nuntium illi mittere: respondetur enim maximam considerari distantiam inter mittentes litteras Monialibus, & mittentes excommunicatis: quia cum Monialibus inhibetur loquutio, cum excommunicatis vero participatio, quod verbum tanquam latius complectitur etiam litteras, aut nuncium mittentes, Socin. *in l. 1. n. 7.* vbi Ias. *n. 14. ff. de verb. oblig.* Quare debent Episcopi expressis verbis excommunicare etiam mittentes ad Moniales nuntium, vel Epistolas, & suo edicto prohibere fœminis accessum ad monasteria Monialium, non omnibus tamen, sed tantum deferentibus litteras ex parte virorum, vel ambasiatas continentes aliquid turpe, & inhonestum, aut quoquo modo hominis cuiusl bet desiderium explicantibus, aut insinuantibus explicitè, vel implicitè, quia internunciæ persæpè sunt, atque ad malum hortatrices.

Loquens cum Moniali audiente, sed non respondente, ligatur excommunicatione lata contra alloquentes Moniales, vt resoluit Iacob. de Graff *tom. 1. cons. 22. de sentent. excom. num. 5.* quem refert Tamb. *d. disp. 25. q. 8. vers. ad secundum*, vbi aduertit, in eandem excommunicationem non incidere Monialem quæ audit, & tacet, & *in vers. ad primum*, tenet eam incurrere, qui de domo sua prope monasterium cum Monialibus intra clausuram existentibus loquitur, & *in vers. ad nonum* ex nostra collect. Bullarij refert censuisse *Sacram Congreg. Concilij in Verulen. 29. Ianuarij 1633. Moniales regularibus subiectas alloquentes cum Regularibus etiam eiusdem Ordinis licentiam legitimam non habentibus incurrere pœnas, & censuras in Conciliis Prouincialibus, vel edictis Episcopalibus in similibus appositas.*

85 Post hæc aduertendum opinor præfatam clausuram, non modo conseruandam esse in monasteriis Monialium, ne quis tam masculus, quàm fœmina ingredi in ea audeat, verùm etiam in monasteriis ipsis virorum, non tamen, vt ita dicatur prohibitus omnis cuiuscunque sexus intrare in illa, sed mulieres duntaxat, vt omnis radicitus euellatur occasio violandi votum castitatis *cap. peruenit. 18. quæst. 2.* Si verò intrare præsumpserint, afficiuntur excommunicatione reseruata, etiamsi ingrediantur absque prætextu facultatum, vt ex declaratione Pij V. quam ex Alexandro Cardin. Cribello refert Quaranta, resoluit Bonacina *de clausura Relig. quæst. 5. punct. 3.* & ex praxi sacræ Pœnitentiariæ probat Filliuc. *tract. 13. cap. 5. quæst. 7. n. 118.* licet illi non adhæreat Suar. *de Relig. tom. 4. lib. 1. cap. 7. num. 8.* † Religiosi verò 86
qui faciunt, aut permittunt fœminas ingredi sua monasteria prætextu facultatum à summo Pont. vel ab aliis concessarum, incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam, & priuationem dignitatum & beneficiorum, inhabilitatem ad illa, & alia in posterum obtinenda; vt expressè patet ex Motu Gregor. XIII. incip. *Vbi gratia*, Alij verò Religiosi, qui fœminas in monasteria intromittere, vel admittere præsumunt, etiamsi fœminæ absque prætextu facultatum ingrediantur, incurrunt ipso facto suspensionem à Diuinis, & præterea priuationem officiorum & inhabilitatem ad illa, & alia in posterum obtinenda, vt expressè decernitur in Constitut. Pij V. incip. *Regularium personarum*, obseruant, & multipliciter declarant Coriolanus *de casibus reseruatis part. 2. casu 3. à num. 36.* & Bonac. *dict. punct. 3. num. 2.* Suar. *tom. 4. de tract. 8. lib. 1. Relig. cap. 7. n. 9.* Lezana *in summ quæst. Regul. cap. 10. num. 9.* vbi *n. 10.* subdit permitti posse intrare in monasteria, Religiosorum puellas paruulas, Imperatricem, & Reginas, eorumque filias.

Dubitari potest quid intelligatur nomine monasterij, in quod fœminæ intrare non possint? Et intelligi totum illud spatium; quod intra monasterij septa continetur, videntur sentire Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. q. 46. art. 1.* Sanch. *in præcept. Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 17. n. 12.* Bonacin. *de clausura Religios. q. 5. punct. 1. n. 1.* Lezana *d. c. 10. n. 11.* 87

Hortos Religiosorum contiguos subiectos esse clausuræ, ac proinde in eos non licere mulieres introducere, asserunt Sorb. *verb. ingredi. 1.* Sanch. *d. c. 17. n. 15.* Coriol. *d. casu 3. n. 30. vers. tertio*, Bonac. *d. punct. 1. n. 6. vers. quinto.* Lezana *vbi supra.* 88

Sacristiam, ad quam non patet aditus nisi per claustra monasterij, subiici clausuræ, ac proinde mulieres nullo modo illuc ingredi posse, contra Sanch. *n. 17.* dicto loco obseruant Coriol. *d. cap. 3. n. 31. vers. quæritur quartò*, Lezana *d n. 11. vers. Addunt alij*, & Bonac. *d. punct. 1. n. 4. in versic. si verè.* aduertit Sacristiam, si duas habeat portas, vnam in Ecclesia existentem, alteram in claustro Religiosorum, comprehendi nomine monasterij, & *in vers. in praxi*, cùm Sanch. *d. n. 17. ad finem*, subdit in praxi non esse condemnandos illos Religiosos, apud quos vsu receptum est, vt fœminas in Sacristiam causa Confessionum audiendarum, aut alia de causa admittant, quia non omninò perspicuum est Sacristiam sub monasterij nomine comprehendi. 89

Infirmarias, seu domos deputatas ad recipiendos infirmos, vel ad excipiendos Religiosos tanquam hospites, non astringi clausuræ, quia nomine monasterij non comprehenduntur; non enim Conuentum habere & Ecclesiam, referunt *Sacram Congr.* censuisse Sorb. *verb. ingredi n. 11.* Sanch. *d. c. 17. n. 19.* Coriol. *d. cap. 3. num. 29. vers. quæritur secundò in fine.* Bonac. *de punct. 1. num. 5.* 90

Verùm autem liceat introducere aliquam mulierem medicam in dormitorium pro curatione alicuius Religiosi infirmi? Respondet Coriol. *d. c. 3. n. 32.* quando infirmitas non potest aliter curari, nisi ope & arte illius, nec infirmus posset in Ecclesiam, vel 91

aliò

aliò extra venire, quod tunc licet mulierem medicam cum honestis personis associatam cum licentia Prouincialis, vel Guardiani in infirmariam, vbi Frater infirmus manet introducere; asseritque idem dicendum videri, si quis Religiosus absconderet pro aliquo bono fine aliquam mulierem, veputà dum fugit persequentes, qui ei ad vitam, vel ad honorem insidiantur, quia pœnæ assignatæ in decretis summorum Pont. prædictorum imponuntur contra eos, qui temerario ausu, & præsumptione eas introducunt, quoad primam partem sequuntur Fr. Emman. *quæst. Reg. tom.* 1.*q.*46.*art.*7. Sanch. *d.lib.*6.*c.*17.*n.*30. Lezana *d.c.*10.*n.*10.

92 Pius V. *in sua Constitut.* incip. *Regularium personarum* & Greg. XIII. in altera incipit, *Vbi gratia*, reuocarunt, & annullarunt omnes licentias, facultates, & indulta, quibuscumque personis sexus fœminini antea concessas, intrandi virorum monasteria, vel domos, etiamsi ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumque Principum contemplationem, vel supplicationem concessæ, & confirmatæ fuerint, atque etiam iteratis vicibus renouatæ, prout refert Fr. Ioan. de la Cruz *d.c.*5.*dub.*1.*concl.*1. vbi etiam probat sub illis Constit. non comprehendi Imperatrices, Reginas, Infantes, & ancillas, quas secum deferunt, & expressè quod præfatæ Reginæ, Imperatrices, ac ipsarum filiæ possint monasteria virorum ingredi, etiamsi nullum habeant priuilegium, tenent Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 1.*q.*48.*ar.*1. *versic. circa quam Decretalem*, Sanch *d.cap.*17.*n.*5. Soar. *tom.* 4. *de Relig. lib.* 1.*c.*7.*n.*5. quos refert, & sequitur Bonac. *de clausf. Relig. quæst.* 5 *punct.* 2.*n.* 5.

93 Ex verbis cuiusdam declarationis Pij V. constat omnibus mulieribus licere ingredi cum aliis Catholicis personis claustra, & alia similia loca, præter officinas interiores monasteriorum Regularium ex causa processionis ordinariæ, scilicet, & solitæ vel quando in eis Missa, & alia diuina Officia celebrantur, & quando fidelium cadauera ibi sepeliuntur, atque etiam pro eis suffragia fiunt: quod insuper fas esse ait, quoties in Ecclesia Fratrum Minorum prædicaretur, & præ multitudine intrare alinnde nequirent, quam per claustrum, vel alium locum eorumdem Fratrum, dummodo directè ad Ecclesiam pergant. Ita referunt. Campan. *d cap.* 16. *num.* 57. latè Lezana *d.c.* 10.*n.* 12. Fr. Ioan. de la Cruz *d. dub.* 1 *concl.* 3. Coriol. *de casibus reseruatis p.*2. *casu* 3.*n.* 53. *vbi n.* 54. quærit quid dicendum si Prælatus Regularis præciperet, vt fieret aliqua processio extraordinaria, vt illius occasione possent mulieres ad dicta loca intrare, an incurrat in pœnas? & respondet quòd licet Fr. Emman. *in explicat. Bullæ Cruciatæ folio* 511. concludat, quòd talis Superior non excusatur de peccato & de pœnis taxatis, ipse tamen dicendum putat, quòd talis non incurrat pœnas in decretis prædictis taxatas, sed bene meretur puniri & grauiter à Religione, & *n.* 55. asserit idem videri dicendum in tempore consecrationis Ecclesiæ, scilicet quod tunc mulieres possunt ire ad omnia illa loca, quæ Episcopus cum processione; dum tamen eant simul cum processione, non autem si peractum sit officium, quia si amplius non fit processio, non licet mulieribus indi clausuram.

94 Sed credo quòd hodie cessat supradicta declaratio Pij V. ex decreto infra scripto *Sacræ Congr. Rit.* tenoris sequentis videlicet. *Illustriss. & RR. Domini. Archidiaconus Oriolen. exponit DD. VV. Illustr. & RR. qualiter in ciuitate Oriolen. vsu, seu forsan etiam consuetudine immemorabili introductum est in aliquibus monasteriis Regularium, scientibus & non contradicentibus Episcopis pro tempore, vt annuatim faciant suas professiones tam solemnes Rogationum, Candelarum, Palmarum, de S. Sacram. ac alias, quam priuatas de Cruce tempore Passionis, de Rosario, de carmine, de cingulo S. Francisci, de corrigia S. Augustini, cum similibus, singulis mensibus per claustra dictorum monasteriorum comitantibus vndiq; deuotionis, & Religionis causa vtriusq; sexus Fidelibus, quod cum videatur contrarium Constitutionibus Sanctæ mem. Pij V. & Gregorij XIII. quibus præcluditur aditus mulieribus accedendi ad claustra Regularium, ideo orator supplicat declarari an hoc iure liceat? Sacra Rituum Congregatio respondit non licere mulieribus comitari processiones per claustra monasteriorum Regularium, nisi adsit in hoc expressa licentia Sedis Apost. die* 30. *Sept.* 1628. Fr. Fuluius Secret. refert Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Ecclesiæ* 4.*n.*7.

Aduertendum, & notandum, est quòd *Illustrissimus Cardinalis Alexandrinus nomine aliorum Cardinalium Cong. rescripsit Prælatis Ordinis, Capuccinorum sub hac prohibitione non comprehendi monasteria, seu loca eorum, quæ sunt in fieri, vel in quo, dum fabricantur, adhuc Conuentus ad ibi morandum non fuerit introductus, sed solum ibi aliqui habitauerint Fratres pro fabricæ potius seruitio, quàm aliter, & proinde clausuram non esse talem, vt si mulieres intrarent, pœnas propterea in supradictis Constitutionibus contentas incurrerent*, refert. Marcel. Vulpe *d.c.*4.*n.*8. 95

Item Greg. XIII. ex sententia *Cong. Concil. Trid. quærentibus Fratribus Minimorum Sancti Francisci de Paula, an per supradictam Constitutionem Pij V. censeretur derogatum suæ regulæ, vt singulæ dominæ de stirpe Regia procreatæ, ac etiam omnes illius Ordinis fundatrices, quæ locorum eiusdem Ordinis septa communiora videre postulauerint eadem honestè cum sua comitiua intrare, ac deuotè visitare tolerentur? fuit declaratum non censeri derogatum quoad Reginas & fundatrices duntaxat*, referunt Sorb. *in compend priu. verb. ingredi monasteria*, Camp. *d.c.*15.*n.*37.*in fin.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccl. res.* 544.*n.*8. *in secunda edit.* Laur. de Peremis *ad Const. sui ordinis Minimor. tom.* 1.*const.* 6. *Iulij II. à n.*6. *& in formulario Regul. lit. F.c.*3. *n.*3. vbi *n.*4. de filiabus & neptibus fundatricum. 96

Allegatio CIII.

Episcopus an possit dispensare cum Monialibus sibi subiectis ad retinendum moderatum peculium, seu annuos redditus, vel aliquos census pro suis particularibus necessitatibus?

SVMMARIVM.

1 *Religiosus, aut Religiosa solemniter professa nihil potest habere, quod in rigore verè sit proprium particulari.*

2 *Doctores referuntur tractantes de materia Concil. Trid.* sess. 25. de Regular. cap. 2.

3 *Regulares vtriusque sexus non possunt tenere propria, sed omnia dare debent suis Superioribus à quibus primò subueniendum est earum necessitatibus.*

4 *Regularis nullus Superior potest concedere facultatem retinendi aliquid ad vsus irreuocabilem.*

5 *Prælatis Religionum licitum est concedere Religiosis peculium ad nutum eorum reuocabile ex causa legitima ad solos vsus honestos & pios, quod correctum non est per* Concil. Trid. cap. 2. *ibid. n.*6.

7 *Moniali*

7 *Moniali an liceat poſſidere quod ſibi legatur, relinquitur, vel datur?*

8 *Moniales non poſſunt poſſidere tanquam proprium quod ſuis manibus laborando acquirunt, & quo caſu illa ſibi comparare poſſint, oſtenditur.*

9 *Conſuetudo aliquarum Religionum licita eſt, in quibus ex Superiorum licentia certi annui redditus cuilibet Religioſo aſſignatur ad victum & veſtitum.*

10 *Monialis quando poſſit ſibi conſtituere redditus vitalitios?* & num. 11.

12 *Monialis non dicitur contrauenire profeſſioni & voto paupertatis retinens proprium de licentia ſuperiorum cum certis moderationibus.*

13 *Regularibus non licet poſſidere agros, aliaque bona ſtabilia vel mobilia ſuperflua ex diſpoſitione inferiorum ſummo Pont.*

1 RELIGIOSVS, aut Religioſa ſolemniter profeſſa nihil poteſt habere, quod in rigore vere ſit proprium in particulari, vt probant text. *in c. non dicatis, 12. quaeſt. 1. c. cum ad monaſterium, §. vlt. de ſtatu Monach.* & ſtrictiùs Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. capite* 2. de cuius materia vide
2 † Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 3. collect. 519. & in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol deciſ. 340. part. 4.* Ioan. Valer. *de differ. inter vtrumque forum verb. Regulares diff. 9.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. libro 7. cap. 22. à num. 7.* Barthol à S. Fauſto *in theſauro Relig. lib. 8.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. part. 1. libro 3. cap. 5. de Regular. a num. 48.* Portel. *in dubiis Regular. verb. Peculium*, Fr. Emman. *q. Regul. tom. 2. quaeſt. 57. art. 2. & q. 47. art. 5. & tom. 3. quæſt. 29. art 8. 10. & 12.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p. 2. cap. 1. num. 41.* Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. c. 3.* Camp. *in diuerſorio iuris Canon. rubr. 12. cap. 7. & c. 16. à n. 71.* Valer. Reginald. *in praxi for. pœnit. lib. 18. num. 397. cum ſeqq.* Fr. Lud. Miranda *in tract. de ſacris Monialibus quaeſt. 9. & in man. Prælat. tom. 1. quaeſt. 28. art. 7.* Lezana *in ſumm. q. Regular. cap. 6.* Armendar. *in add. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 1. de Relig. num. 58. & 63. cum ſequentibus* me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſt. tr. 12. q. 15. ſupp. 3. pag. 453.* Coriolan. *de caſibus reſeruat. part. 2. caſu 4.* Laurent. de Peirinis *de ſubdito Religioſo tom. 2. q. 2. de paupert.* Hieron. Roderic. *in compendio quaeſtio. Regul. reſol. 98. n. 7. cum ſeqq.*

3 Per quæ iura cenſuit *Sacra Congregatio Regulares vtriuſque ſexus non poſſe tenere propria, ſed omnia dare debere ſuis Superioribus, à quibus primò ſubueniendum eſt neceſſitatibus earum vel eorum, quibus munera deſtinata fuerunt, reliquum vero conferendum in vſum monaſterij*, referunt Nauar. *comm. 2. de Regul. num. 18. & in tract. de redditib. Eccleſ. q. 1. num. 84.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. c. 9. quaeſt. 2. propè fin.* Franc. Leo *dict. cap. 1. num. 41.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ l. 12. tit. 18. l. 7. de Religionib. num. 58.* Lezana *dict. cap. 6. num. 8.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 340. n. 12. & deciſ. 390. à n. 11. part. 4.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regul. verb. proprietas n. 1.*

4 Vnde nullum Superiorum poſſe concedere Monacho facultatem retinendi aliquid ad vſum irreuocabilem tenent Nauar. *conſil. 46. n. 2. ſub tit. de ſtatu monach. in nouis*, plures, quos refert, & ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 17. num. 28.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut. 194.* Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori eccleſ. cap. 4. num. 15.* me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatiſſar. diſp. 8. quaeſt. 2.*

Vtrùm licitum ſit Religionum Prælatis concedere Religioſis peculium ad nutum eorum reuocabile ad ſolos vſus honeſtos & pios, idque ex cauſa legitima? Quæſtio dubia, in qua licèt per *cap. cum ad monaſterium, verſ. prohibemus, de ſtatu monach.* negatiuam ſententiam tenuerint Felin. *in cap. cum. M. n. 26. verſic. eadem reaſſumit, de conſtit.* & Carol. Tapia *in auth. ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſ. verb. ipſo ingreſſu c. 3. num. 54.* Affirmatiua tamen (cui tanquam probabiliori adhæreo) communior & receptior eſt, eàmque ſequuntur Nauar. *commento 2. de Regularib. n. 14. & commento 3. n. 27. & conſ. 20. num. 5. de Regul. in antiquis aliàs conſ. 14. num 5. de ſtatu monach. in nouis*, Fr. Emman. *quaeſt. Regul. tom. 3. q. 29. art. 8. & in ſumma tom. 2. c. 31. num. 3. in initio*, Beia *reſponſ. caſuum Conſcientiæ part. 4. caſu 17.* Azor *inſtitut. moral. part. 1. lib. 12. cap. 12. quaeſt. 1.* Fr. Ludou. Miranda *in manual. Prelat. tom. 1. q. 28. art. 8.* Sanch. *d. lib. 7. c. 22. num. 5.* aſſerentes text. *in d. c. cum ad monaſterium*, in contrarium allegatum interdicere regulariter, & vniuerſaliter concedi Religioſis peculium propter eorum importunitatem, & leues cauſas, ſecus quando ex cauſis grauibus & iuſtis. 5

Sed dubium remanet, an per Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. c. 2.* hoc ſit correctum? Duæ ſunt opiniones; 6 *prima* ait huiuſmodi peculium, quod cum communiori, Religioſo concedi poſſe ſupra annuimus, iam non eſſe licitum, quam ſequuntur Fr. Emman. *in ſum. tom. 2. c. 31. num. 3. verſ. tercero digo, & d. q. 29. art. 12.* Val. *2. 2. diſp. 1. q. 4. punct. 3. col. 2. corol. 4.* Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. Moniales. §. 2.* Tap. *in d. auth. ingreſſi. verb. ipſo ingreſſu c. 3. num. 55.* Molin. *de Iuſt. tract. 2. tom. 3. diſp. 276. col. pen. verſ. vtrum autem*, Leſſ. *de Iuſt. lib. 2. cap. 4. dub. 5. num. 30.* Suar. *tom. 3. de Relig lib. 8. cap. 14. num. 18.* *Secunda* verò, cui tanquam probabiliori adhæreo, tenet non eſſe correctum per decretum Concilij dicto loco, cum in eo nihil noui Iuris inducatur, ſed ſolum confirmentur ſtatuta Iure antiquo *cap. 2. & dict. c. cum ad monaſterium, de ſtatu monach.* eàmque tuentur Nauar. *dict. commento 2. n. 15. & 18. & d. conſ. 14. num. 6.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 3. cap. 5. num. 53.* Fulu. Pacian. *conſ. 36. à n. 99.* Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. c. 5. dub. 2.* Villal. *in ſumm. part. 2. tract. 35. dub. 30. n. 2.* Ludouic. Miranda *dict. tom. 1. q. 28. art. 8.* Fagundez *in quinque Eccleſ. præc. tract. 2. lib. 8. c. 6. num. 13.* Hieron. Cened. *de pauper. Relig. dub. 9. num. 4. & ſeq.* Laur. de Peirinis *d. tract. de ſubdito Religioſo tom. 1. q. 2. c. 2. §. 1.* Barth. à S. Fauſto *d. lib. 8. q. 30.* Sanch. *d. lib. 7. c. 22. num. 11.* vbi *num. 13.* reſoluit hodie licere ex iuſta cauſa concedere cuicunque Religioſo, licet non ſit officialis Ordinis, adminiſtrationem aliquorum bonorum ſtabilium nutu Superioris amouibilium. Quæ, & quotnam ſint cauſæ rationabiles, ob quas iuſtè aliquibus Religioſis peculium concedi poſſit? oſtendunt Barth. à S. Fauſto *dict. lib. 8. q. 32.* Sanch. *d. c. 22. à n. 20.* Peculium conceſſum Religioſo debere eſſe moderatum, & non ſuperfluum ait Sanch. *d. cap. 22. num. 17.* & arbitrio, ac præfinitioni Superiorum ſtatui debere Regulares quoad mobilium ſuperfluitatem, vel conuenientiam, niſi de exceſſu arbitrij conſtiterit habita tamen ratione perſonæ, officij, & Regularis ſtatus paupertatis, quam profeſſi ſunt, & cæterarum qualitatum, refert deciſum Armendar. *d. loco num. 84.*

Quæ quidem, & alia inferiùs dicenda vt magis eualeſcant placuit declarationes Eminentiſſimorum DD. Cardinalium hac de re editas afferre prout ſequuntur. *Quæritur primò an ex diſpẽſatione inferiorũ à ſummo Pont. liceat Regularibus poſſidere, vel tenere*

agros

agros, annuos reditus, aliaque bona, immobilia videlicet, & mobilia superflua, non obstante decreto Concilij sess. 25. de Regul. c. 2. Secundò an propter talem dispensationem, seu scientiam Superiorũ, possidentes, vel tenentes immobilia, vel mobilia superflua à culpa, vel à pœna excusentur? Tertiò an Superioribus asseuerantibus huiusmodi licentias posse se concedere, fides adhibenda sit? Quartò an Superiorum arbitrio, & præfinitioni stare debeant Regulares quoad mobilium superfluitatẽ, & cõuenientiã, Quinto, an, Superiore quantumuis requisito necessaria suis Regularibus negante, vel subtrahente, liceat ipsis clam, vel inuito eo, illa sibi comparare, seu retinere? Sextò, & quatenus liceat, an idem liceat cum necessaria ideo negãtur vel subtrahuntur, quia monasterij facultates nõ suppetũt? Septimò an dicti Superiores Regulares dictũ c. 2. declarare & interpretari possint? ad primum Congr. Concilij respondit non licere. Ad secundum non excusari neque à culpa, neque à pœna ipso facto incurrenda. Ad tertiũ minime adhibendã. Ad quartũ nisi de excessu arbitrij constiterit, vtique stare debere, habita videlicet ratione personæ, officij, & regulæ, statusque paupertatis, quam professi sunt, & qualitatũ. Ad quintum non licere. Ad sextũ licere si præcisa necessitas sit ad indiuidui sustentationem, cæterum communem penuriam ab omnibus percipiendam vsque adeo vt si quid priuatim alicui delatum, vel ab ipso partum fuerit, id omne ad Superiorem rectè deferri oporteat, qui ex eo primum succurrat eius necessitati, cuius intuitu illud obuenerit, si peculiari aliqua necessitate vltra communem prematur, reliquum Conuentui incorporetur, & in communem cedat vtilitatem. Ad septimum non posse, refert Lezana *d. c. 6. num.* 14.

7 Ex quibus omnibus infertur *primò* Monialibus non licere possidere propria, & si quid legatum, relictum, datum, donatumve fuerit, vel earum labore, aut industria partum, tradi debere Abbatissæ, quæ ex eo primum Monialis ipsius, cuius causa id quæsitum est, necessitati prouidebit, reliquum conferri debebit in vsum monasterij. Ita decisum refert Armendar. *d. l. 7. de Religionib. n.* 74. vbi *n.* 77. pariter resolutum asserit Moniales, & cæteros Regulares, res etiam parui momenti sibi donatas, aut aliàs acquisitas vti proprias retinere non posse, Marcel. Vulpe *d. c. 4. n.* 15.

8 *Secundò* infertur Moniales, nec tanquam proprium posse possidere quod suis manibus laborando acquirunt, vel eis à parentibus donatur, quamuis monasterium esset pauperrimum, vt per Armend. *d. l. 7. de relig. num.* 75. vbi tamen *n.* 82. & 83. obseruat licere ipsis, clam vel Superiore inuito illa sibi comparare, seu retinere ad indiuidui sustentationem, si ille quantumuis requisitus necessaria negauerit, vel subtraxerit.

9 *Tertiò* infertur licitam esse aliquarum Religionum consuetudinem, in quibus ex Superiorum licentia certi annui redditus cuilibet Religioso assignantur ad victum, & vestitum, ita vt si deest aliquid, ipsi quærant, si autem superest, applicent piis & religiosis vsibus, dummodo Religiosi non excedant limites licentiæ illis concessæ, & parati sint reformationi legitimæ faciendæ obtemperare; ita tenent Nauarr. *d. commento 3. num.* 26. 27. & 32. Tapia *d. verb. ipso ingressu cap. 3. num.* 45. & 59. Sanch. *d. cap. 22. num.* 14. vbi respondet ad *c. 1. sess. 25. de Regularib.*

10 *Quartò* infertur licitè posse Monialem, cui externus centum aureos ad suum libitum expendendos concessit, de Superioris licentia alicui sæculari eos tradere, vt viginti sibi quotannis soluat, dum vixerit, atque ea defuncta centum illos aureos sibi retineat, si ita Moniali concessi sint illi centum aurei, vt concedens noluerit dominium in monasterium transferri, sed omninò cedere in Monialis vsum, & eadem Monialis acceptantis mens fuerit: ita docent Cordub. *in tract. casuum Consciem. quæst. 54. dub. vltim.* Vega *in sum. tom. 2. cap. 32. casu* 19. Fr. Emman. *d. quæst. 47. art. 15. & tom. 1. sum. cap. 90. num. 8. & 9. concl. 3. & 4.* Sanch. *d. l. 7. cap. 22. num.* 16. vbi aduertit quòd quamuis Fr. Emman. *dict. cap. 90. num.* 9. & Vega *citato loco* dicant hodie attento Trident. non licere Moniali iis redditibus frui, loquuntur iuxta suam sententiam habentem Ius commune correctum esse per Concilium Trident. *d. cap.* 2.

Quintò infertur Moniales de licentia suorum Superiorum pro suis occurrentibus necessitatibus posse habere aliquos census, siue redditus annuos, cum per hoc non videantur ipsæ habere proprium, quia ex debita obedientia eos retinent, semper paratæ illos dimittere ad libitum suorum Superiorum. Ita Ioan. Andr. Panormit. & Dec. quos refert Nauarr. *in repet. cap. nullus, 18. quæst. 2. cap. 3. à num.* 25. Verùm ego verius puto prædictis Monialibus non licere habere census, siue redditus annuos eo modo, quo aliquibus in partibus, vt dicitur, habentur ab eisdem, non omninò tamen videtur illicitum cum debitis circumstantiis, ac moderationibus, easdem habere quosdam redditus vitalitios, ex quibus possint viuere, ac succurrere, & prouidere suis particularibus necessitatibus pro victu, & vestitu, & aliis, quæ sibi à monasteriis non suppeditantur, & sic eos habentes non peccare, nec Concil. Trid. contrauenire, loquenti de redditibus vt propriis, & irreuocabilibus per Prælatos, & sine eorum licentia distrahendis. Colliges hæc ex Cordub. *in tract. casuum conscient. q.* 54. Nauarr. *in commento 2. de Regularib. num.* 14. Azor. *institut. moral. part. 1. lib. 11. cap. 9. q.* 2. Fr. Ioan. de la Cruz *d. cap. 3. dub.* 2. Fr. Ludouic. Miranda *d. q. 9. art. 1. concl.* 2. Galet. *in margarita cas. Conscien. verb. Monialis pen.* Suar. *tom. 3. de Relig. l 8. c. 14. ex n.* 12. Hieron. Roderic. *in compendio q. Regul. resol. 98. n.* 7. Roderic. à Cunha *in commentar. ad cap. reatum 33. n. 6. dist.* 81. Lezana *d. c. 6. n.* 20. 11

Monialis enim retinens proprium cum supradictis moderationibus de licentia Ordinarij, vel Superioris, non dicitur contrauenire professioni, nec voto paupertatis, Rot. Roman. *decis. 216. num. 12. p. 2. in nouiss.* Galett. *in margarita casuum conscient. verb. Monialis, penult.* Et ex eadem resolutione tenendum puto licitum esse Monialibus cum debita moderatione de licentia suorum Prælatorum habere aliquod peculium, non tamen illud expendere in quos voluerint vsus, etiam de eorundem licentia, vt tenet Fr. Ludouic. Miranda *d. q. 9. art. 2. concl. vnic.* 12

Ex dispositione tamen inferiorum Summo Pont. non licere Regularibus possidere, vel tenere agros, aliaque bona stabilia, vel mobilia superflua, ac proinde si propter talem licentiam possideant, non excusari à culpa, nec à pœna ipso iure incurrenda refert decisum Armendar. *d. l. 7. de Religion. n.* 64. & 65. Etiamsi Superior licentiam concedat iusta aliqua de causa magnæ vtilitatis, vel necessitatis monasterij seu Ordinis, vt post Quarant. Petr. Nauarr. Fr. Emman. & alios resoluit Barthol. à S. Fausto *dict. lib. 8. quæst.* 31. 13

In communi Regulares omnes, exceptis Capuccinis, & Minoribus de Obseruantia, possunt retinere & possidere bona immobilia, vt disponit Conc. Trident. *sess. 25. de Regular. cap.* 3. Azor. *instit. moral p. 1. lib. 12. c. 23. q.* 8. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. q. 11. art.* 6. In hac exceptione Fratrum Minorum de Obseruantia non comprehenduntur Monia- 14

Moniales S.Claræ.Bursat. *cons.60.num.21.vol.1.* expressè Caualcan.*dec.18.num.52.part.3.* Armendariz *in addit.ad recopil.legum Nauarræ fol.158.num.3.*

15 Verùm Hierosolymitani Fratres & Milites capaces sunt quorumcunque bonorum, etiamsi lege, vel statuto illa prohibeantur ad Religiosos venire; nam talis lex vel statutum debet intelligi de his, qui propriè & strictè loquendo sunt Religiosi, ex quo tractant de amissione bonorum, & sic materia est odiosa, in qua milites & Fratres huiusmodi veri Religiosi dici non possunt, ad not. suprà *alleg.101. num.8. in fine:* tum denique quia appellatione Religiosorum non veniunt Claustrales, nisi adiecta aliqua dictione vniuersali. Quare ita resoluunt Bald. *in cap.1. num.4. de milite vas. qui arma depos.* & ibi etiam Aluarot. *n.9.* Martin.Laudens. & Afflict. *num.16.* idem Afflict. *in cap.1.§.qui clericus n.22.vers.sed iuxta hoc quæro, si de feudo defuncti contentio sit,* Curt.iun. *in tract.de feudis in 2.part. tertiæ partis princ. quæst.10. num.29. vers. septimò videtur limitanda,* Iacob. *in inuestitura feudali in vers.dictique valli n.41.causa 14.* Neuizan.*cons.30. num.1. & 4.* vbi dicit quòd hæc opinio seruatur de consuetudine in prouinciis Pedemontij, & Montisferrati, Petr.Calefat.*in tract.de equestri dignit.num.33.* Curt.sen. *cons.62.n.63.* Rub. *cons.80.n.1.* Hen.à Rosenthal *in tract de feudis cap.7.concl.77.* Petr.de Rauenna *in cap.1.de milite vasal.qui arma bel.dep.* Sonsbech. *in tract.de feudis part.2.num.115.* Schrad. *eod. tract.part.7.cap.5.n.30.* Forest. *de succ.ab intest.c.23. n.39.* Natt. *cons.507.num.9.& cons.508 per tot præcipuè num.27.* vbi resoluit posse huiusmodi Milites Hierosolymitanos parentibus, & eorum agnatis succedere ab intestato, Ozasc. multis allegatis, licèt ipse contrarium teneat, *dec.72.num 17.* Duen. *reg.103.limit.6.* Carol.Tapia *in auth.ingressi C. de sacros. Eccl. verb.sua cap.14.num.19.& 20.* vbi dicit quòd non dubitat descendere in hanc sententiam, quia in Militibus prædictis cessant omnes considerationes, quæ militant contra Religiosos, Riminal. iun. *cons.27. num.3.cum multis seqq.*

ALLEGATIO CIV.

Episcopus quando habeat iurisdictionem in Regulares prætendentes se per vim ingressos Religionem?

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur agentes de materia Concilij Trident.* sess.25.de Regularib.cap.18.

2 *Religionis status, non precibus, vi, aut metu est assumendus, sed cum maxima libertate.*

3 *Virginem inducentes monasterium ingredi, non incidunt in excommunicationem comminatam à Concilio Tridentino* sess.25. de Regularibus, cap.18.

4 *Hæredem muliérem instituens à lege, vt monialis fiat, sin minus ad monasterium bona pertineant, non incidit in excommunicationem latam contra cogentes Virginem monasterium ingredi.*

5 *Cogentes fœminam ad monasterij ingressum non vt profiteatur, nec vt habitum sumat, sed vt ibi sæculari retento educetur, incidit in excommunicationem Concilij Tridentini* sess.25.de Regularibus, cap.18.

6 *Patres, & fratres, qui filias, sororesque aut habitum religionis suscipere, vel votū, aut professionem emittere cogunt, excommunicationem incurrunt.*

7 *Cogens virginem monasterium ingredi, ingressu non sequuto in nullam excommunicationem incidit.*

8 *Regularis prætendens se per vim ingressum Religionem, aut nulliter professum fuisse, intra quinquennium tantum potest causas nullitatis suæ professionis coram Ordinario, & Superiore religionis deducere.*

9 *Doctores referuntur agentes de materia Concilij Tridentini* sess.25.de Regularib.cap.19.

10 *Milites S.Ioannis Hierosolymitani comprehenduntur sub decreto Concilij Trident.* sess.25.de Regular.cap.19.

11 *Ordinarius, coram quo, & superiore Regulari nulliter professus potest intra quinquennium causam nullitatis suæ professionis deducere, si etiam sit Superior monasterij, sufficit quod solus procedat.*

12 *Regularis deducens intra quinquennium nullitatem professionis, tenetur eam probare coniunctim coram proprio Superiore Regulari illius monasterij, in quo professionem emisit, & coram Ordinario illius loci, vbi existit monasterium, in quo professus est.*

13 *Reclamatio de nullitate professionis facienda est habitu religionis retento.*

14 *Causæ nullitatis professionis nullæ, ita sunt proponendæ coram Superiores, & Ordinario copulatiuè, vt nullo modo possit Superior per se solum de illis cognoscere.*

15 *Regulari prætendenti professionem esse nullam, sicut licet causas nullitatis coram Superiore suo, & Ordinario proponere, an ita ipse Superior coram eodem Ordinario illas deducere possit, vt è monasterio religiosum dimittat, illo nihil proponente? remissiue.*

16 *Quinquennium intra quod dici potest professio nulla, incipit à die, quo quis expressam emisit, in tacita verò à die, quo fecerit actus solummodo professis proprios.*

17 *Quinquennio elapso potest audiri Regularis deducens causam nullitatis suæ professionis, si intra illud non potuit reclamare.*

18 *Professionem asserens fuisse metu factam, & causam metus durasse, etiam post quinquennium, exaudiri poterit per vim restitutionis.*

19 *Professio nulla an ratificetur à persistente in religione, ignorante tamen nullitatem, ostenditur.*

20 *Professi nulliter, quia non fuit in eorum informationibus seruata forma præscripta à Sixto V. possunt etiam post quinquennium reclamare.*

21 *Quinquennium intra quod Regularis potest deducere causas nullitatis suæ professionis, an currat minori? ostenditur.*

SACROSANCTI Concil. Trident. *decreto sess.25. de Regular. cap.18.* cautum est neminem debere compellere suam, vel alienam virginem monasterium inuitam ingredi, habitum suscipere, & professionem emittere; nec earum sanctam voluntatem ingrediendi impedire, quæ libera esse debet sub pœna anathematis, his verbis. *Anathemati sancta Synodus subiicit omnes & singulas personas, cuiuscunque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam clericos, quàm laicos, sæculares vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, si quomodocumque coëgerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem inuitam præterquam in casibus à Iure expressis, ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendū habitum* 1

bitum cuiuscunque religionis, vel ad emittendam professionem, quique consilium, auxilium, vel fauorem dederint; quique scientes eam non sponte ingredi monasteriorum, aut habitum suscipere, aut professionem emittere quoquo modo eidem actui, vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint. Simili modo anathemati subiicit eos, qui sanctam Virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo sine iusta causa impedierint, &c. de cuius materia, & intellectu agunt ex nouioribus, qui antiquos citant. Fusch. *de visitat. lib. 2. cap. 15. n. 68.* Nauar. *cons. 55. & 56. in antiq. de sent. excomm. aliàs cons. 5. 6. & 7. de Regular. in nouis*, Sayr. *in floribus decis. sub illo tit. de sent. excom. decis. 51. & 52. in claui Regia lib. 5. c. 1. n. 17.* latè Iacob. de Graff. *in aureis decis. part. 1 lib. 4. c. 24. num. 7.* Memoriale clericorum *cap. 9. num. 60. & 61.* Barth. à S. Fausto *in thesauro Religiosorum lib. 5. q. 35. cum seq.* Henriq. *in summ. lib. 11. c. 19. §. 4. vers. secundo*, Suar. *de censur. disp. 23. sect. 5. n. 8.* Azor. *instit. mor. part. 1. lib. 13. c. 9. quæst. 2. vers. præterea*, Zerola *in praxi Episcop. p. 1. verb. Moniales, §. 12. pag. mihi 261.* Petr. Ledesma *in sua summa part. 2. tr. del stado de los religiosos, cap. 5. conclus. 8.* Fr. Emman. *quæst. 3. Regular. tom. 3. q. 14. art. 3. & q. 17. art. 18.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 18. n. 357.* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælatorum tom 1. q. 17. art. 4. concl. 2.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Religionis lib. 1. c. 8. dub. 4. vers. nota*, latissimè Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 4. c. 4.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 2, tit. 18. l. 7. n. 62.* Sayr. *in claui Regia lib. 5. cap. 1. n. 27. cum sequentib.* Cened. *ad Decretum collect. 49. num 2. & ad Decretal. collect. 165. num. 5.* Bonacin. *de censur. disp. 2. q. 6. punct. 3. & de censur. extra Bull. disp. 2. q. 2. puncto 2. & 3.* Filliuc. *in quæst. mor. tr. 14. c. 6. quæst. 5. num. 89.* Barth. de Vechis *in praxi obseruanda in admitten. ad Religionis statum nouitiis, disp. 1. dub. 6. conclus. 4.* Hieron. Roderic. *in compendio q. Regul. in addit. verb. Monialis n. 5. cum seqq.* Megal. *in 3. p. lib. 4. cap. 6. n. 100.* nouissimè Tambur. *de iure Abbatissar. disp. 1. q. 4. & disp. 2. q. 1.*

2 Status Religionis non precibus, vi, aut metu est assumēdus, sed cum maxima libertate, & ideo Conc.
3 Trident. *dicto loco* † sub anathematis pœna coërcet cogentes Virginem monasterium ingredi, quod quidem cum loquatur per verbum, *coëgerint*, intelligendum est de vi coactiua, non inductiua, prout decisum refert Armendar. *d. l. 7. num. 62.* & resoluit me citato *in hoc loco* Tambur. *d. tract. disp. 3. q. 1. num. 2.*
4 Azor. *d. quæst. 2. vers. quæres*, vbi etiam tenet † hanc pœnam non incurrere illum, qui hæredem instituit mulierem ea lege, vt monialis fiat, sin minus ad monasterium bona pertineant. Metus igitur reuerentialis non sufficit, vt resoluit Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 708. in 1. edit. & resol. 599. in 2. edit.* nouissimè Tambur. *d. tract. disp. 3. q. 2. num. 2.* vbi *n. 3.* resoluit parentes importunis precibus suadentes filiabus vt Religionem ingrediantur, non affici excommunicatione, secus si illis graue minarentur malum, & *q. 3.* tenet non esse prohibitum puellæ Religionis ingressum persuadere, vel beneuolentiam muneribus absque vllo pacto captare.

5 In prædictam anathematis pœnam incurrunt etiam cogentes fœminam ad monasterij ingressum, non vt profiteatur, nec vt habitum sumat; sed, vt ibi sæculari retento educetur, donec ætatis aptæ matrimonio sit. Ita Nauarr. *cons. 56. sub tit. de sentent. excommunic. in 1. edit. & cons. 6. sub tit. de Regular. in 2. edit.* Suar. *d. sect. 5. num. 9.* Zerol. *d. verb. Moniales, n. 13. pag. 73.* Sanch. *dict. cap. 4. n. 12.* Filliuc. *in quæst. moral. tract. 14. c. 6. num. 89.* Portel. *in addit. ad dub. Regul. verb. Moniales n. 14.* idem Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 9. dub. 4.* Diana *mor. resol. part. 2. tract. 1. miscel. resol. 56.*

Sic etiam patres, & fratres, qui filios sororésve, habitum Religionis suscipere, vel votum & professionem emittere cogunt, excommunicationem incurrunt, vt resoluunt Nauar. *in man. c. 14. n. 17.* Fr. Lud. Miranda *d. concl. 2.* Portel. *in dub. Regul. verb. clausura monialium n. 9.* Tambur. *de iure Abbatissarum disp. 2. q. 4.* Azor. *d. q. 2. propè finem. & p. 2. lib. 2. c. 21. q. 15.* licèt nihil resoluat, tamen cum secunda sententia manere credendum est, præcipuè cum illam *d. q. 2.* primum sequutus fuerat. † Ingressu non subsequuto coactionem effectum sortiri non dicitur; aliud est enim cogere, aliud verò cogere conari: vnde certum est cogentem cum effectu solummodo esse decreto Concilij *d. loco* excommunicatum, non autem eum, qui conatus est cogere, neque consulentes, fauentes, siue auxilium præstantes effectu non sequuto, Nau. *in man. c. 27. num. 55. de sentent. excom.* Sayr. *decis. 51. eod. tit.* Fr. Lud. Miranda *d. concl. 2.* vbi etiam probat in prædictam non incurrere excommunicationem, qui cogit virum, siue puerum, cum non ibi expressè habeatur, licet peccet mortaliter. 6 7

Regularis quicunque prætendens per vim, & metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicens ante ætatem debitam professionem emisisse, aut quid simile, velitque habitum dimittere quacunque ex causa, aut cum habitu discedere sine licentia Superiorum, non erit audiendus, nisi intra quinquennium tantum à die professionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario, per Conc. Tridentin. *sess. 25. de Regularib. cap. 19.* de cuius materia & intellectu vide † Nauar. *tom. 4. de Regularib. num. 73. & 77.* Zerola *in praxi Episc. part. 2. verb. professio §. 2. vers. verum*, Fr. Emman. *quæst. Regular. tomo 3. q. 17. art. 16. & seq.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib. 1. cap. 8. dub. 4. vers. secunda conclusio*, Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part. 2. c. 1. num. 42.* Flamin. *de resignat. lib. 13. quæst. 5. n. 45. cum seqq.* Spin. *in speculo testam. gloss. 12. princip. num. 62. cum sequentib.* Fr. Ludouic. Beia *respons. casuum conscientiæ, p. 4. casu 18.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 657. in 1. edit. & res. 550. in 2. edit.* & etiam *decis. 744. in 1. edit. & res. 629. in 2. edit. & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis. 48. part. 4.* Idan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Regularis differ. 2.* Sanctarel. *var. resol. quæst. 48. per totam*, Bonacin. *de clausura Religios. q. 2. puncto 10.* Campanil. *in diuersorio iuris Canon. lib. 12. cap. 13. num. 129.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 4. quæst. 10.* Sanch. *de matrimon. lib. 7. disp. 37.* Less. *de iust. lib 2. cap. 41. dub. 7. n. 63.* Flores de Mena *var. lib. 3. q. 23. num. 68.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum. Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 7. de Religionibus, n. 38. & 51.* latè Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. quæst. 30. art. 1. cum sequentibus*, Diana *moral. resolut. part. 3. tract. 2. resol. 62.* Villalobos *in summ. tom. 2. tract. 35. diffic. 25.* Valer. *in differ. vtriusque fori, verb. Regularis differ. 2.* Nouar. *in singul. concl 116.* Hieron. Roder. *in compend. quæst. Regul. res. 101. n. 68. cum seqq.* Lezana *in summ. quæst. Regul. c. 2. à n. 7.* Rota *in Meten. professionis 2. Iunij 1636.* coram *R. P. D. Carillo* impressa per Tambur. *post tract. de iure Abbat. dec. 3. n. 16.* vbi refertur quod S. D. N. Vrbanus VIII. ad effrænandam facilitatem conuolandi ad sæculum, decreuit *sub die 18. Decembr. 1635.* declarando decreta sanctæ mem. Clementis VII. vt Regulares contra eorum formam professi allegantes propterea nullitatem professionis, non possint post lapsum quinquennij à 8 9

die professionis super huiusmodi nullitate audiri.

10 † Et dicto decreto comprehendi Milites S. Ioan. Hierosolymitani dicit decisum Armend. *d. loco num.* 51.

11 † Porrò si Ordinarius simul sit superior, verbi gratia, si Episcopatui monasterium est vnitum, solus Ordinarius de nullitate potest cognoscere, nam Concilium dum vtrumque coniungit, præsupponit vtrumque adesse.

12 Regularis huiusmodi deducens intra quinquennium nullitatem professionis, tenetur eam probare coniunctim coram proprio Superiore Regulari illius monasterij, in quo professionem emisit, & coram Ordinario illius loci, vbi existit monasterium in quo professus est, ità decisum refert Armend. *d. l.* 7. *n.* 38. nouissimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regul. verb nullitas* 1. *pag.* 177. Si verò ante causæ cognitionem propria authoritate habitum dimiserit, nullatenus ad allegandam quamcumque causam est admittendus, sed vt ad monasterium redeat est cogendus, & tanquam Apostata puniendus, interim verò nullo priuilegio suæ Religionis iuuari potest, decisum refert Franc. Leo *d. c.* 1. *num.* 42. & tenent Nauar. *d. tom.* 4. *num* 77. *&* 78. Azor. *d q.* 10. *in fin.* Fr. Ludouic. Miranda *d quæst.* 30 *art.* 6. *in princ.*

13 Reclamatio de nullitate professionis facienda est cum habitu, atque habitu Religionis retento, aliàs reclamans non exaudietur, Miranda *d art.* 6. *concl.* 1. Lezana *d. c.* 2. *num* 8. & hoc esse intelligendum quando habitum temerè absque causa dimisit, & non reassumit, tradunt Azor. *d. cap.* 4 *quæs. vlt.* Sanch. *d. lib.* 7. *disp.* 37. *num.* 3. Fr. Emman. *tom.* 3. *quæst.* 17 *circa med.* Bonac. *d. punct.* 10. *diffic.* 3. *num.* 1. Aloys. Ricc. *dec.* 48. *num.* 7. *&* 8. *part.* 4. quod quidem etiam intelligendum est procedere in foro exteriori, non in interiori, si causa subsit aliter faciendi Nauarr. *comment.* 4. *de Regul. n.* 77. Bonacin. *d. puncto* 20. *diffic.* 3. Lezana *d. c.* 2. *num.* 8.

14 Qui verò cessante scandalo, & præiudicio alterius habitum dimittit, & fugit de carceribus ante reclamationem, & antequam deducit causas nullitatis suæ professionis coram Ordinario, & Superiore sciens, aut iustè credens suam professionem non valuisse coram Deo, in foro conscientiæ non peccat mortaliter, nec etiam quoad forum exterius meretur subire pœnas in prędicto Cócilio positas ei, qui interueniente aliqua iusta causa habitum dimiserit, & illo non retento reclamauerit, ille nempè, qui non posset habere licentiam eundi ad reclamandum, neque ire nisi dimisso habitur, aut non sibi permittitur causas nullitatis suæ professionis coram Superiore, & Ordinario proponere. Ita Nauar. *d. loco* vbi inquit sed vidisse in vrbe, siue Romana Curia multos, quia prius dimisso habitu, ac postea reassumpto benigne exauditi sunt. Vnde dimissionem habitus non impedire vt regularis non audiatur super nullitate professionis, si postea eundem habitum reassumat, resoluunt Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.* 12. *c.* 11. *num.* 18. Suar. *de Relig. tom.* 3. *lib.* 7. *cap.* 3. *n.* 14. Portel. *in dub. Regul. verb. professionis nullitas n.* 45. Gratian. *d. cap.* 413. *n.* 7. *&* 8. Villalob. *in sum. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 25. *n.* 4. Diana *moral. resol. p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 53. *in fine.*

15 Illud aduertendum duxi causas nullitatis professionis nullæ ita proponendas esse coram Superiore. & Ordinario copulatiuè, prout requirit Concil. *d. cap.* 19. vt si Superior Regularis per se solum professionem nullam declaret, religiosumque è monasterio eiciat, illum teneatur ad monasterium reuocare, cum prædicti Superioris decretum vti factum contra formam, & dispositionem Concilij, fuerit nullum, sic censuit *Sacra Congreg. mense Ianuarij* 1618. vt refert Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 20. Illud tamen non me latet, an sicut cuicunque Regulari prætendenti professionem suam esse nullam, licet causam nullitatis coram superiore suo, & Ordinario proponere, vt disponit Concil. possit etiam ipse Superior coram eodem Ordinario illas proponere, vt è Monasterio Religiosum dimittat, illo nihil proponente? Adhuc sub iudice lis est, ego dubiam iudico quæstionem, quam præsenti anno pro vtraque parte in varios diuisi opinionis, disputarunt Illustrissimus D. meus Cardinalis Tontus, & D. Felix Contelorius I. V. ac Sacræ Theologiæ Doctor, in hac Romana Curia Aduocatus, qui omnium litterarum scientia egregiè præditus de se multa, & grauia in dies pollicetur, post primam huius tractatus impressionem eum dignissimè in commissarium Cameræ Apost. & Canonicum Basilicæ SS. Apostolorum, assumptum vidi, ac modo, vt audio, Secretarius sacræ consultæ creatus est.

Prædictum quinquennium in professione expressè facta incipit à die, quo quis illam emisit, in tacita verò à die, quo fecerit actus solummodo professis proprios, quibus inducitur, Franc. Leo *d. c.* 1. *n.* 42. Franc. Miranda *d. quæst.* 30. *art.* 1. *concl. vn. propè finem*, Azor. *d c.* 4. *q.* 10. *vers. postremo.* Bonacin. *d. punct.* 10. *diffic.* 4. *num.* 1. vbi *num.* 2. tenet diem illam computandam esse à die professionis etiam in illo, qui tunc temporis laborabat ignorantia inualiditatis professionis, aut alio impedimento, nouissimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. reclamare. n.* 3. *pag.* 213. 16

Non reclamantem intra quinquennium, vel quia fuit impeditus, vel quia ignorauerit iusta ignorantia suam professionem esse irritam, posse reclamare etiam post quinquennium, & vti remedio extraordinario restitutionis in integrum, vt audiatur, resoluũt Bimi. *cons.* 57. *num.* 8. *& seq.* Fr. Emman. *d. quæst.* 17. *art.* 16. quos refert, & sequitur Aloys. Ric. *d. res.* 550. *num.* 5. Azor. *d. quæs.* 10. *vers. postremo, in fine*, Aloys. Ricc. *d. resol.* 550. *à num.* 2. Fr. Ludou. Miranda *dict. art.* 1. *concl. vn. propè finem*, Flores de Mena *var. resol. quæst.* 13. *n.* 68. Sanch. *d. disp.* 37. *num.* 22. Sanctarel. *var. quæst.* 48. *num.* 3. Bombin. *cons.* 22. *num.* 7. Iacob. de Grassis *cons.* 1. *num* 8. *de Regul. tom.* 1. nouissimè me citato *in hoc loco* Nauar. *in lucerna Regular. verb. reclamare num.* 4. Lessi. *de Iustit. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *n.* 66. Stephan. Gratian. *discep forens. tom.* 3. *c.* 413. *num.* 9. *& cap.* 440. *num.* 25. Diana *moral. resol. part.* 3. *tract.* 2. *resol.* 53. Portel. *in dub. Regul. verb. professio n.* 45. Hieron. Roderic. *d. res.* 101, *num.* 61. 17

Sed quia hoc ita generaliter sumptum suas patitur difficultates, saltem quando nullitas procedat ex defectu ætatis, vt insinuare videtur Sanch. *d. disp.* 37. *num.* 27. quia Superiores Religionis tenentur, ex officio inquirere ætatem nouitij, & nouitius similiter suam, & in facto quòd quis tenetur, non præsumitur ignorantia, *cap. innotuit, de elect.* cum aliis citatis à Menoch. *de præsump. lib.* 6. *punct.* 23. *n.* 66. ideo remedium illud extraordinarium restitutionis in integrum non est ab Ordinariis concedendum, sed vt aduertit Aloys. Ricc. *d. resol.* 550. *num.* 6. *vers tandem*, huius restitutionis petitio debet fieri coram Sanctissimo, & consequenter eius speciali rescripto obtinenda est præmissa summaria meritus, & nullitatis informatione, Niger. Ciriac. *controu forens. tom.* 1. *controu.* 371. *num.* 37. nouissimè Nouar. *in lucerna Regul. verb. professio n.* 31. *pag.* 216. Et sic quòd hodie, vt quis possit audiri post quinquennium debet adire Sacram Congreg. Concilij Trident. per alteram *Regularium* 18

gularium negotiis præpositam, quæ prius cognitis saltem summariè nullitatibus deducendis, & iusto impedimento non reclamandi intra quinquennium, restitutionem concedere solet, vt seruari vidi & insinuant Portel. *d.n.*45. *verf. circa quod*, Hieron. Roder. *d.ref.*101.*n.*71. Et in hunc sensum Ceuall. *comm. quæst.*500.*in fin.* Flamin. *de resignat.lib.*13.*q.*5.*n.*46. Armendar. *in addit.ad recopilat.legum Nauarræ lib.*1.*tit.*18.*l.*7.*de Relig.n.*19. Bonacin. *d.puncto* 10. *diffic.*4. *num.*4. existimantes elapso quinquennio ad reclamandum contra professionem per vim, vel metum factam non competere restitutionem, nec reclamantem exaudiri, non sunt penitus excludendi si suam sententiam intelligant de restitutione petenda, & reclamatione facienda coram Ordinario.

Professio enim, quæ à principio fuit irrita, forsan per vim, & metum etiam paternum, vt censuit Rot. Rom. *dec.*175.*num.*1.*part.*1.*recent.* non fit, aut fieri potest rata, & valida, nisi voluntariè ratificetur, nam Deus, vt dicitur *in c.si quid inuenisti*, 14.*quæst.*5. cor respicit, & non manum, & qui nunquam voluit esse professus, sed semper renuit, nunquam erit talis. Vnde quinquennio elapso non esse in foro Conscientiæ verum professum, qui ob vim, metum, vel aliquid simile professionem emisit, si illam non ratificauit, & solum in foro externo præsumi esse Religiosum docent Nauar. *conf.*23.*num* 5.*& conf.*89.*num.*6.*&* 7.*de Regular.* Henriq. *in summ.lib.*11.*c.*6. *in commento*, *& cap.*8.§.9.*in com.* Sanch. *d.lib.*7.*disp.*37.*n.*9. Sanctarel. *d.q.*48.*num.*18. Fr. Barthol. de Vechis *disp.*14. *dub.*3.*n.*5. Rota *Vlixbonen. professionis* 10. *Decemb.* 1621. coram *R P.D.Merlino* Lezana *d.c.*2.*n.*7. Et ita in eodem foro conscientiæ non teneri etiam post lapsum quinquennij ex vi voti seruare occultè regulas Religionis, nec vota secluso scandalo, tradunt Azor. *part.*1.*lib.*12.*c.*5.*quæst.*1. Fr. Emman. *in summ. part.*2.*c.*92.*conclus.*5. Sanch. *d.disp.*37.*num.*36. Sanctarel. *d.quæst.*48.*à n.*24. Bonacin. *d.punct.*10.*diffic.*1. *num.*1. Imò nec per promotionem ad sacros Ordines, si talis metus durabat, præsumendum est quempiam tacitè esse professum, Fr. Ludouic. Miranda *dict. art.*1.*concl.vni. in fine*, & dicit Nauarr. *conf.*6. *de his, quæ vi*, quòd professio propter metum patris mortem minantis in Religione approbata facta, & in qua per tres annos viuente patre manens sacris Ordinibus ad titulum Religionis promouetur, per promotionem ad sacros Ordines valida non censetur, cum votum, quod ab initio ob metum aliquem nullum est, solo tractu temporis, neque coram Deo, neque coram hominibus, concurrente etiam gestatione habitus, & permansione in monasterio, & præstatione suffragij in Capitulo, & alia faciendo, quæ solis professis competunt, conualescit, *c.non firmatur, de regulis iuris*, *l* 6. *l. quod ab initio*, *ff. eodem tit.* multóque minus per susceptionem Ordinis, durante iusta causa metus, professionem suam ratificare præsumi debet, quæ est res separata à professione, & à separatis non fit illatio, *l. Papinianus exuli.ff.de minorib.* cum citatis *in libello de principiis vtriusque iuris*, *littera I.num.*6.

19 Professio igitur, quæ est ipso iure nulla, non ratificatur ex eo, quod sic professus persistat per longum tempus in Religione, quam professus est, sed oportet vt sciat ipsam fuisse nullam, & animo approbandi, & ratificandi eam in eadem Religione persistat; quod si non fecerit, intra quinquennium, immo verò, & vltra quinquennium, poterit reclamare, si allleget iustas, atque legitimas causas, ob quas non potuit ante ipsum facere: solummodo enim quispiam tacitè censetur consentire, profiteri, & re vera profitetur, quando sciens professionem fuisse nullam, & inualidam aliquam prædictarum causarum ad ratificandam, & approbandam eam sciens, & prudens in Religione persistit per integrum annum continuum, & non interpollatum à tempore, quo sciuit illam esse nullam cum animo, & intentione eam ratificandi, & de nulla faciendi eam validam, & ab eo tempore incipiet esse verè professus, & non aliter; quod si noluerit facere intra prædictum quinquennium, immo verò & vltra illud poterit reclamare, vt per Nauarr. *d.com.*4.*n.*71.*& conf.*9.*de his quæ vi*, *& conf.*34.*n.*4. *& consil.*89.*n.*3. *de Regular. & in man. cap.*12.*n.*71. Ludouic. Miranda *d.q.*30.*art.*9. *concl. vnica.* Et in puncto de Moniali quòd non censeatur ratificare professionem sine scientia nullitatis ipsius, tenet Rota *decis.*179.*n.*7.*& decis.*379.*num.*5.*part.*4. *recentior.*

Verùm in hac nouissima impressione à præfata sententia discedere cogor, & teneo professionem nullam tacitè ratificari ex pluribus actibus factis in monasterio, licet professus non habuerit scientiam indiuiduam nullitatis professionis ab eo priùs emissæ auctoritate text. *in cap.*1.*de Regul.in* 6. in quo non obstante nullitate professionis ab eo priùs emissæ, auctoritate text. *in cap.*1.*de Regul.in* 6. in quo non obstante nullitate professionis præcedentis, disponitur induci tacitam professionem, absque eo quod requirat aliquam scientiam dictæ nullitatis. Et confirmatur sumpto argumento ex matrimonio carnali, in quo ignorantia impedimenti illud dirimentis non inualidat ipsum matrimonium si sequatur actus, ex quo inducatur præsumptio matrimonij, vt tenet Sanch. *de matrimon.lib.*2.*disp.*26. *n.*2. *verf. quinto, & num* 9. Quare ita censuit *sacra Congreg. in Romana professionis* 28.*August.*1621. quam declarationem S. D.N. Vrbanus VIII. obseruari mandauit *die* 1. *Februarij* 1631. vt testatur Rota *in Meten. professionis* 2.*Iunij* 1636. coram *R. P. D. Carillo* impressa per Tamburin. post suum tract. *de iure Abbatissar.decis.* 3.*num.*12.

At si Religiosus priorem professionem irritam expressè ratificare velit, fiet quidem verus Religiosus absque eo quòd nouitiatus annum iteret. Ita Nauarr. *consil.*27.*n.*2.*de Regular.* Azor. *d.lib.*12.*cap.*1. *quæst.*6.*versic.si quæras*, Bonacina *de clausur. q.*2.*p.*1. *diffic.*1.*n.*5. Suar. *tom.*3.*de Relig.lib.*7. *cap.*1. *num.*8. Sanctarell. *d.q.*48.*num.*33.*cum seqq.* Villalob. *dict. tract.*35.*difficult.*24.*à num.*5. Hieron. Roderic. *d.ref.* 10.*n.*76. Barthol. de Vechis *d.disp.*14.*dub.*5.*à princip.* & absque nouo consensu, & acceptatione Superioris, vt cum multis resoluit Sanctarel. *d.quæst.*48.*n.*3. Contra Sanchez *dict. lib.*7. *disput.*37.*n.*64. *& lib.*2. *disp.*45.*n.*4. & Bonacina *d.punct.*10. *difficult.*1. existimantes in hoc casu non satis esse solo interno actu professionem reuocari, sed oportere iterum professionem recipi actu externo, & Superiore monasterij denuo admittente.

In dubio autem an fictè professus videatur suam professionem nullam ratificare? videtur distinguendum inter fictè professum, qui dubitare incepit de ratificatione professionis ante quinquennium elapsum, & inter illum, qui post transactum quinquennium dubitat, an priorem professionem inualidam ratificauerit; itaut in primo casu non teneatur stare priori professioni, quia ante quinquennium non præsumit ius ratificationem professionis; secus in secundo casu cum Concil. *d.cap.*19. præsumat professum ratificasse suam professionem si per quinquennium contra eam non reclamauit. Ita Meroll. *tom.*1.*disp.*3.*c.*3.*n.*283. Sanctarell. *variar.resol.part.*1. *quæst.*

q.48.n.46.cum seq. quos refert, & sequitur Diana *moral resol.part.4 tract.4.resol.49.*

20 Inhabiles ad profitendum, purà habentes perpetuum impedimentum, posse reclamare etiam transacto quinquennio, nec Concilium Trident. *d.cap.19.* loqui de huiusmodi personis obseruant Nauar. *consil.26.n.12.& vltim.de Regularibus.* Sanctarel. *dict. q.48.num.36.* Bonac. *d.puncto 10. diffic.4. num 7.* Portel. *d.verb.professio,num.5.* Villal. *d.diffic.24. n.8.* Hieron.Roder. *resol 101.n.74.* Vnde dicunt Steph. Gratian. *discept.forens.tom.3.c.440.num.14.* Ego ipse *in actis decisiuis Canon. lib 1.voto 15.n.44. cum seqq.* Rota *dec.175.num.3.part.1.recentior.* & apud Nicol. Garc. *de benef.part.9.cap.2.n.338.* Hieron. Roder. *d. resol.101.n.74.* Aloys. Ricc. *d.resol.550.in fine,* quod professi nulliter, quia non fuit in eorum informationibus seruata forma & accurata illa, ac diligens perquisitio morum, natalium, parentum profitentis, & aliorum, de quibus in Constitutionibus felicis record. Sixti V. prima, edita 6. *Kalend Decembris* 1587. & altera 12. *Kalend. Nouembris* 1588. possunt etiam post quinquennium reclamare, cum eorum professio annulletur propter bonum commune Religionis, & sic Sixtus V, in sua secunda Constitutione moderatoria, & declaratoria primæ, ait in hæc verba. *Sed cum eadem ratio vigeat in tacita professione emittenda, quæ militat in expressa, statuimus, quod in quibusuis Ordinibus, & Religionibus, nec etiam tacita professio quorumcumque Religiosorum induci possit, nec inducta intelligatur, nisi in receptione forma Constitutionis seruata fuerit,* &c. quibus verbis videtur definire, quod allegatio quinquennij non admittatur, siquidem talis allegatio, saltem in foro exteriori, inducit tacitam professionem. Verum quamuis non ita clarè deducatur ex dict. Const. adhuc tamen dico, quod supradictorum professiones sunt irritæ, & nullæ, specialiter propter defectum consensus recipientium ipsos ad Ordinem, & propter expressam protestationem, quæ hac de re eisdem fit, antequam profiteantur, faciunt quæ Nau. *consil.26.à principio,* & præcipuè *n.12.de Regular. & consil.87. eodem tit.* vbi quæstionem proponit, an qui de genere Iudæorum descendit, & contra statutum Religionis ei notum factum, cum protestatione, quod nulla esset professio, si de tali genere descenderet, interrogatus negauit se de tali genere descendere, ob quā negationē fuit admissus, secus, si confessus fuisset veritatem, sit verè religiosus? Cui propositæ quæstioni, atque difficultati respondet, quod videtur sibi huiusmodi consulentem coram Deo, & in foro conscientiæ non esse verè Religiosum: tum quia professio fuit nulla, quia contra legem habentem decretum irritans facta fuit; tum etiam, quia professio in effectu est quidam contractus, & actio vltro citroque obligatoria, qua profitens obligat se monasterio, vel Ordini ad seruiendum ei, secundum regulam eius, & è contra monasterium ad alendum & tractandum ipsum vt filium, atque ita est necessarius consensus vtriusque partis, tam Conuentus, & Prælati professionem acceptantis, quàm ipsius profitentis: & inquit quòd in casu proposito defuit consensus Conuentus, atque Prælati, quia fuit præstitus sub tali conditione si non esset de tali genere; atque ita defuit conditio, sub qua fuit admissus, ex quo proinde sequitur, quod ipsa admissio nulla fuit, quia dispositio conditionalis nulla est deficiente conditione: nam cessante causa cessat effectus, hactenus Nau. quem sequitur Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.3.q.11. art.2.* vbi præmissa difficultate, & quæstione de statuto expellente è Religione descendentes ab infidelibus prædictis, irritante, & annullante ipsorum professionem, etiamsi fiat in Capitulo generali habente licentiam à Sede Apostolica specialiter, vt in eo aliqua statuta edantur, an valeat; postquam respondet quod non, & quod huiusmodi statutum non esset iustum, quia est contra ius, & contra sacros Canones, postquam etiam dicit, quod si recepti, & professi non sunt repellendi à Religione, neque eiicie ndi, quia contra prædictum statutum, subdit, & addit, quod possunt eiici, atque expelli si non interuenit consensus legitimus ex parte recipientium, & inquit quod licet eis, quoad forum conscientiæ tantum ab ordine, & Religione exire sine vlla prorsus dispensatione, cum quoad illud forum non sint ligati, vt tradunt Doctores *in cap.humanæ aures, 22.quæst.5.* Quoad forum verò exterius sciens suam receptionem ad ordinem & professionem fuisse nullam ob aliquam ex supradictis causis, potest & debet intra quinquennium reclamare; & ipsas coram Superiore, & Ordinario allegare, ita Fr. Ludouic. Miranda *d.q.30. art.4.concl.2.*

Verùm contrarium illius, quod diximus supra in principio numeri anteced. verius & receptius est in professis sine illa perquisitione, ac informatione, & per plures annos cum habitu professorum commorantibus, actusque publicè veram professionem indicantes exercentibus, ex quibus insurgere aliam tacitam professionem per *cap.1.de Regul.in 6,* tenent Nauar. *in cap.statutum eod.tit.n.37.* Menoch. *de præsumpt.lib.6.præs.85.à n.5.* Fr. Emman. *quæst.Regular. tom 3.quæst.12.art.1.* Huic autem tacitæ professioni ne dum non obstat Conc. Trid. prout non obstare ex receptissima omnium sententia tradunt Nau. *cons.35 n.2.de Regular.* Sanch. *de matrim.lib.7.disp.37, num...* Fr. Emman. *d.quæst.17 art.1.vers.nec hæc tacita,* & Fr. Ludouic. Miranda *in man.Prælat.tom.1.quæst.24.art. 12.* sed etiam plurimum fauet, cum *sess.25.c.19.de Regular.* expressè sit sancitum non posse Religiosum post quinque ium contra professionem reclamare, ex lapsu autem nedum quinquennij, sed plurium annorum videtur inducta, vel noua professio tacita, secundùm Fr. Emman. *d.quæst.17. art.17.in fine,* vel ratificatio antecedentis professionis expressæ, iuxta opinionem Sanch. *d.lib.7.disp.37.num.6.* Nec prædictus videtur obstare Constitutio illa secunda Sixti, dum *in vers.sed cum eadem ratio,* reuocat, & infringit quascumque tacitas professiones, nisi & in ipsis fuerit adhibita forma inquisitionis, & informationis ab eo Pont. præscripta, ob quam Constitutionem etiam post quinquennium posse professum reclamare aduersus suam professionem absque dictis informationibus emissam & terminum quinquennij à Concilio præfixum tali casu non obstare firmat Fr. Emm. *d quæst 17.art.12.vers.aduertendum,* vbi & à Senatu ita fuisse iudicatum attestatur, & etiam Sanch. *d.disp. 37.in princip.* Quia respondetur Felic. record. Clem. VIII. *in sua Const.* edita *sub die 2. Aprilis 1602.* quæ est in ordine *Constit.83.eiusdem Pontificis* prædictas Sixti V. Constitutiones quoad eam partem, in qua professiones non præmissis diligentiis, & informationibus emissis irritabant, ad terminos Iuris communis reduxisse, vt *in §.in fine,* & sublato obstaculo Constitutionis Sixti V. nihil est quòd tacitam professionem impedire possit, iuxta dispositionem Iuris communis, ad tradita per Cassad. *dec.8.num.6.* & Caput. *dec.214.n.5. cum seqq.lib.2.* & ita in his propriis terminis dictum fuit *in Vlixbon.professionis 10. Decembris 1621.* coram *R.P.D. Merlino.* Clemens VIII. statuerat professionem per eos emissam, qui probationis annum in Monasteriis, seu domibus Regularibus ad id designatis, vel ab Apostol. Sede approbatis minimè

nimè fecerint, inualidam existere; sed S.D.N. Vrbanus VIII. *Constit. sua* incip. *Religiosos viros* 2. *Aprilis* 1631. Ordinariis locorum, in quibus talia monasteria consistunt, seu eorum Præfectis iniungit, vt omnes & singulos Religiosos prædictos, ad professionē denuò seruantibus aliàs seruandis, emittendam absque nouo probationis anno ex speciali Sedis Apost. benignitate recipiant. Postmodum idem S.D.N. *die* 5. *Ianuarij* 1636. *ad occurrendum moribus, qui possent in Religionibus oriri occasione receptionis nouitiorum, & professionis per eos emissa in Conuentibus non designatis contra formam decretorū sanctæ mem. Clem*ent. *VIII. de nouitiis ad habitum Regularem, & professionem non admittendis nisi in Conuentibus designatis, audita super hac sententia S. Congregationis Concilij declarauit, ac decreuit huiusmodi receptos, & professos contra formam dictorū decretorum allegantes propterea nullitatē receptionis non posse super huiusmodi nullitate post lapsum quinquennij quoquomodo audiri. Quod si aliqui contra formā præfatorū decretorū recepti & professi, è Religione infra quinquennium exire, vel Superiores extra eam respectiuè illos eiicere voluerint, eadē Sanctitas sua decreuit, vt tam ipsi professi, quàm Superiores respectiuè teneātur iura, quæ sibi fauere visa fuerint, priùs deducere corā eadē sacra Congr. quæ ex speciali etiam sua Sanctitatis facultate super hoc concessa prouidebit, inhibentes propterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Abbatibus, & Prælatis inferioribus iurisdictionem exercentibus, ac quibuscumq; iudicibus Ordinariis, & delegatis etiā causarum Palatij Apost Auditoribus, & S.R.E. Cardinalibus, etiam de latere Legatis, Sedisque Apost. Nunciis ne in posterū in hoc quoquomodo se ingerant absque speciali eiusdem S. Sedis commissione sub pœna ipso facto incurrenda, quod ad Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & Primates interdicti ab ingressu Ecclesiæ, quoad Abbates, Prælatos inferiores, ac alios iudices prædictos excommunicationis latæ sententiæ: quo verò ad Nuncios, & ad S. R. E. Cardinales etiam de latere Legatos indignationis suæ Sanctitatis, & pœnarum arbitrio eiusdem ponendarum.*

21 Prædictum quinquennium currere Regulari minori tenet Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec.* 658. *in* 1. *edit. & resol.* 551. *in* 2. *edit.* vbi citat Fr. Emman. *d. art.* 17. *vers. ex quibus infertur.* Sed meliùs Flor. de Mena *q.* 23. *n.* 68. resoluit illud non currere tempore inhabili, veluti durante pupillari ætate, aut aliqua causa nullitatis irremissibilis alicuius inhabilitatis personalis. Nec obstant verba ipsius Concilij, ibi, *quamcumque causam*, quibus signare videtur, quod generaliter debet repelli ab allegandis quibuscumque causis, quæ litem possunt mouere, quia respondetur verba illa generalia restringi per narrationem prius factam, & per illa verba, *quicumque regularis prætendat se per vim, & metū ingressum esse religionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile,* &c. Vnde de his tantummodo causis intelligitur Concilium, non verò de aliis, ob quas forsan quispiam intra quinquennium non potuit, aut non fuit sibi permissum reclamare; quapropter huiusmodi non obstante, quod elapsum sit quinquennium, reclamare poterit, neque erit repellēdus, sed audiendus: ita Aloys. *d. dec.* 650. *n.* 6. Fr. Ludouic. Miranda *d. qu.* 30. *art.* 1. *concl. vnica in med.* additque Lezana *d. c.* 2. *num.* 7. ex Nauar. *commento* 4. *de Regul. à num.* 71. Concilium esse intelligendum nisi taliter professi allegauerint legitimas causas, ob quas non potuerint intra prædictum tempus reclamare, quia ita piè interpretanda est mens Concilij. Et idem Lezana *citato loco,* post Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *de subdito quæst.* 1. *de obedient. cap.* 25. §. 4. subdit illo Concilij decreto *d cap.* 19. non obstante posse Prælatos Religionis etiam transacto quinquennio eiicere Religiosum, quem nouerint habuisse in professione defectum alicuius conditionis irritantis illam, quia Concilium solum videtur determinare illud quinquennium pro reclamatione professorum.

ALLEGATIO CV.

Episcopus quibus casibus in Regulares, & exemptos habeat iurisdictionem?

SVMMARIVM.

1 *Monachi omnes olim attento iure communi fuerunt Episcopis subiecti, in quorum diœcesibus monasteria sita erant.*
2 *Episcopi de iure communi intentionem fundatam habent, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus contra Abbates, & Regulares.*
3 *Regulares ferè omnes sunt hodie exempti ab Ordinariorum potestate ex Summorum Pont. priuilegiis.*
4 *Superiores Regularium ob exemptionem ab Ordinariorum potestate, ea omnia exercere possunt in suos quæ Episcopi in subditos.*
5 *Episcopus hodie nullum potest ad professionem monasticam admittere*
6 *Dispensare non potest Episcopus cum Religioso, vt ad minus strictam religionem transeat.*
7 *Licentiam eundi ad studia absque Abbatis consensu, non potest Episcopus Monacho concedere.*
8 *Licentiam non potest Episcopus concedere, vt Religiosus munus executoris testamenti, aut cuiuscumque vltimæ voluntatis suscipere valeat.*
9 *Aduocati, & procuratoris munus, vt etiam pro se obire possint, non potest Episcopus Religiosis licentiam concedere.*
10 *Abbas potest Monacho licentiam concedere, vt procuratoris munus pro Episcopo obire possit.*
11 *Regularium monasteria à quo tempore fuerint exempta à potestate Episcoporum, ostenditur.*
12 Cap. quàm sit necessarium 18. quæst. 2. *declaratur subscriptio.*
13 *Regulares an illis casibus, in quibus subsunt Episcopis, valeant ab eis puniri, ac censuris inuolui, ostenditur.*
14 *Regularis etiam intra monasterium degens si deliquerit ab Ordinario loci visitari, puniri, & corrigi valet,*
15 *Concilij Trid dispositio* sess. 6. de reform. cap. 5. *locum sibi vendicat in Equitibus S. Ioannis Hierosolymitani.*
16 *Regularis qui potest puniri ab Ordinario loci, si extra monasterium degat, intelligitur dum non viuit sub Superiori conuentualiter.*
17 *Regularis manens de Superiorum licentia sub Regulari obseruantia in aliquo membro, vel grangia sui monasterij pro religionis seruitio, si delinquat, non ab Ordinario, sed à suo Superiore puniri debet.*
18 *Regularis intra monasterij claustra degens, si extra notoriè deliquerit, instante Episcopo à suo Superiore, vel eo negligente, ab eodem Episcopo puniri potest.*

19 *Docto*

19 *Doctores referuntur, qui tractant de materia Concil.* Trident. sess. 25. de Regular. cap. 14.

20 *Regularis intra claustrum monasterij degens, & extra illud delinquens, an possit antequam remittatur ad suum Superiorem, ad carcerem Episcopi duci, ostenditur.*

21 *Ordinarij tanquam Sedis Apostolicæ delegati in causis mercedum, & miserabilium personarum Regulares debitores cogere, & compellere ad soluendum debitum possunt.*

22 *Doctores referuntur qui tractant de materia Concil. Trid.* sess. 7. de reform. cap. 14.

23 *Concilium Tridentinum* sess. 7. de reformat. cap. 14. *an deroget textui* in cap. 1. de priuilegiis, lib. 6. *ostenditur.*

24 *Regulares absque Ordinarij approbatione, vltra licentiam à suis superioribus impetratam, libros imprimi facere non possunt.*

25 *Regulares suæ diœcesis cogere potest Episcopus, vti à Sede Apostolica delegatus, vt lectionem Sacræ Scripturæ in monasterijs suis habeant, si commodè fieri potest.*

26 *Regulares in Ecclesiis, quæ sui Ordinis non sunt, prædicare volentes vltra suorum Superiorum licentiam, Episcopi etiam licentiam impetrare coguntur.*

27 *Regulares quamuis exempti subiiciuntur Episcopis quoad Ordines suscipiendos.*

28 *Episcopi super Regulares, etiam Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, habent auctoritatem in concernentibus curam animarum, quam ipsi exercent.*

29 *Episcopalis auctoritas in Regulares versatur circa Confessiones audiendas.*

30 *Regulares etiam exempti, si in loco non exempto Ecclesiam ædificare voluerint, id facere non possunt sine Episcopi diœcesani consensu.*

31 *Monialium clausuram in omnibus monasteriis, etiam exemptis conseruare, & restituere potest Episcopus.*

32 *Regulares omnes, etiam exempti subiacent Episcopis in colendis festis.*

33 *Regulares peccant contra præceptum obseruationis festorum ab Episcopis præceptorum.*

34 *Regularium ritus in diebus festis quoad Missas celebrandas, & cætera diuina Officia ab ipsis in eorum Ecclesiis persoluenda, remanere debent.*

35 *Conciones, & lectiones, quas iidem Regulares ad populum habuerint, debent desumi ex Euangeliis, & Apostolis, quibus Clerus sæcularis vtitur illis diebus festis.*

36 *Festa sacra in propria diœcesi cum Clero, & populo indicere valet Episcopus in honorem alicuius Sancti in Sanctorum numerum adscripti.*

37 *Episcopus habet potestatem abrogandi, vel subrogandi dies festos prout esse magis expediens videbitur.*

38 *Princeps sæcularis non potest subditis suis indicere, & præcipere obseruantiam alicuius festi sine auctoritate Episcopi.*

39 *Festa obseruanda de præcepto potest Episcopus in Synodo absque populi consensu indicere.*

40 *Festis diebus, quibus rebus liceat operam dare? ostenditur.*

41 *Episcopus procedere potest contra laicos non obseruantes festa.*

42 *Laici Superiores pro festorum obseruatione possunt etiam statuere, & pœnas violantibus imponere, quod quoquomodo sit intelligendum, ibi ostenditur.*

43 *Regulares interdicta, & censuras ab Episcopo promulgata in eorum Ecclesiis publicare, ac seruare tenentur.*

44 *Concilium Tridentinum* sess. 25. de Regular. cap. 12. *an reuocet priuilegia Regularium concessa ad celebrandum tempore interdicti, & admittendos laicos ad diuina eodem tempore? ostenditur.*

45 *Regulares ad publicas processiones accedere per Episcopos compelli possunt, iis tantum exceptis, qui in strictiori clausura perpetuo viuunt.*

46 *Regulares omnes quoad renunciationes faciendas Episcopis subiiciuntur.*

47 *Episcopus per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit compellere potest Superiores Regulares, vt nouitiis nolentibus profiteri, omnia bona restituant, quæ tempore ingressus in monasterium detulerunt.*

48 *Regularis quicunque prætendens per vim, & metum, aut quid simile ingressum esse Religionem, debet intra quinquennium causam nullitatis coram Superiore suo, & Ordinario proponere.*

49 *Regulares de manibus laicorum Ecclesias recipere sine consensu Episcopi non possunt, & quomodo id intelligatur, ibi ostenditur.*

50 *Episcopus potest compellere Regulares, siue Religiosos exemptos ad reddendum coram se gesta testamentorum executionis rationem, ac eos punire, si malè gesserint.*

51 *Regulares si extra loca vbi monasteria existunt quæritare voluerint, tenentur Suorum Superiorum licentiam Ordinario ostendere.*

52 *Religiosum leuiter percutientem clericum sæcularem absoluit Episcopus.*

53 *Monachos etiam exemptos se ad inuicem percutientes de æquitate absoluit Episcopus.*

54 *Laicos percutientes Monachos ipse Episcopus absoluit, non verò eorum Superiores.*

55 *Moniales exemptas Episcopus absoluit.*

56 *Regulares omnes, etiam exempti, in causis hæresis subiacent Episcopi iudicio.*

57 *Superiores Regulares non possunt hodie iudicare suos subditos in causa hæresis, sed tenetur eos denuntiare Inquisitoribus, vel locorum Ordinariis.*

58 *Episcopi locorum Ordinarij, & hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquisitores procedere possunt, & seuerè animaduertere in Regulares audentes publicè asserere, quod B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali.*

59 *Constitutio nouissima Sanctiss. D. N. Gregorij Decimiquinti super Conceptione Beatissimæ Virginis, refertur.*

60 *Ordinarij locorum omnium Regnorum, & omnes hæreticæ prauitatis Inquisitores possunt procedere, & seuere animaduertere in Regulares, qui personas ad inhonesta perpetranda in actu Confessionis Sacramentalis induxerint.*

61 *Monachus monasterij exempti si sine habitu extra monasterium incedat, poterit per Ordinarium puniri, secus si intra.*

62 *Episcopus punit Regulares Mendicantes (exceptis Prædicatoribus) qui, cum debeant esse contenti vnica campana, plures habent.*

63 *Regulares punit Episcopus, qui sibi Episcopalia arrogant.*

64 *Exemptos, si fuga sit periculum, potest Episcopus capere, & remittere ad competentem iudicem.*

65 *Exempti subiiciuntur Episcopis, in iis omnibus, quæ sunt Ordinis Episcopalis.*

66 *Archiepiscopi, & Episcopi possunt in locis exemptis suæ diœcesis facere solemnes benedictiones, & diuina officia celebrare.*

67 *Ordinarius audiri potest ex defectu iustitiæ in exemptis, vt suppleat.*

68 *Regulares administrantes clericis, vel laicis Sacra-*

mentum

mentum extremæ vnctionis, Eucharistiæ, vel Matrimonij sine licentia Parochi, possunt ab Episcopis excommunicari.

69 *Regulares sine Ordinarij licentia Indulgentias publicantes subsunt Episcopi iurisdictioni.*

70 *Regulares die Sabbati maioris hebdomadæ, antequam campana Cathedralis, vel maioris Ecclesiæ pulsetur, campanas in Ecclesiis suis pulsantes, ab Episcopo in pœnam centum ducatorum condemnantur.*

71 *Episcopus amota omni appellatione componit controuersias omnes inter Regulares in processionibus publicis contingentes.*

72 *Exempti in causis matrimonialibus subduntur Episcopis.*

73 *Exempti subduntur Episcopo ad hoc, vt per eum possint denunciari, & mandari vt euitentur, quando essent notoriè excommunicati à iure, vel ab homine.*

1 OLIM attento iure communi omnes Monachi fuerunt Episcopis subiecti, in quorum diœcesibus monasteria sita erant, *cap. Abbates, cap. monasteria* 18.*q.*2. Mandos. *de signatura gratiæ tit. de exempt. ab Episcopis, vers. omnes Ecclesiæ.* Triuisan. *Venetiæ decis.* 36.*numer.*2.*lib.*1. latè Cened. *pract. & canon. quæst. lib.*1. *quæst.*26. *num.*1. Homobon. de Bonis *de exam. Eccles. part.* 3.*tr.*15.*cap.*9.*suppos.*2. nouissimè me citato *in hoc loco* Ciarlin. *forens. controu. lib.*1. *cap.*50.*num.*16. nouissimè etiam Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. cap.*42.*in princ.* & Laurerus de Franchis *in controuers. tam inter Episcopos & Regulares, quàm inter Regulares & Laicos. quæst.*1. *pag.*301. ita vt Episcopi, veluti Generales Monachorum quosdam ad professionem admittere, alios repellere potuissent, *cap. qui verè,* 16.*quæst.*1.*cap. viduitatis,* 27. *q.*1.*cap. Abbates,* 18.*quæst.*2.*gloss. verb. si Prælati, in c. quanto, de offic. Ordinar.* Abb & communis *in cap. porrectum, de Regular.* Syluest. *verb. religio* 3.§.4. Nauarr. *in cap. non dicatis,* 12.*q.*2. *num.*63. *vers. addo secundo,* Cabed. *diuersorum iuris argumentorum lib.*3. *cap.*18. *in princip.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.*2.*quæst* 63. *art.*1.*& art.*3.*vtrobique, in princ.* Campan. *in diuersorio Iuris Canonici rubr.*12.*cap.*13.*n.*1. Filesac. *de sacra Episc. auctor. cap.*7.§.2.*cum seqq.* Alzed. *de præcellent.*
2 *Episcop. dignit. part.*1.*cap.*11. *n.*27. † qui propterea de ipso iure communi intentionem fundatam, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus contra Abbates, & Regulares habent, Ioan. Andr. Butr. & alij, atque Decian. *in cap. sua nobis, n.*16. *de confirm. vtili,* Gonzal. *ad reg.*8.*Cancell. glos*23.*n.*24. Rot. Rom. *dec.*78. *part.*1.*diuers.* quos refert Campanil. *d. loco.* nam quod attinet ad iurisdictionem & gubernationem Religiosorum cœnobia erant Episcopo subiecta, licet Presbytero Parochiali subessent in Sacramentis suscipiendis, quando Regulares non erant clerici, Abb. *in cap. dilectus n.*17.*de capell. mon.* Lauret. de Franchis *d. tract. q.*2.*in princ.*

3 Hodie tamen attentis Summorum Pont. priuilegiis omnes fere Regulares sunt exempti ab Ordinariorum potestate, siue priuilegia directè, siue indirectè per communicationem talem largiantur exemptionem, & consequenter monasteria his temporibus habent iurisdictionem pleno iure quasi Episcopalem, iuxta doctrinam glos. receptæ, *verb. proprij, in Clement.*1. *de rebus Ecclesiæ non alien.* Nauar. *d. n.*63. *vers. addo secundò,* vbi glossam illam singularem dicit, Cabed. *dict. lib.*3.*cap.*18.*in princ.* Cochier. *de iurisd. Ord. in exemptos, p.*1.*q.*17.*n.*9.*&* 25. Sayr. *de censur. lib.*4.*c.*2.*num.*12. Anton. Corn. *in tract. de absolutione iuram. p.*2.*q.*4.*num.*28. Fr. Emman. *d. q* 63.*art.*3. vbi varia refert priuilegia, Campan. *d. cap.*13.*n.*2. Fusch. *de visitat. lib.*2.*cap.*15 *ante n.*1. Marc. Anton. Cuch. *instit. maior. lib.*2.*tit.*6.*num.*68. Cened. *d q.*26.*num.*3. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iud. fori Eccles. c.*32. *n.*1. Laur. de Franchis *d. q.*2.*vers. Iure tamen nouo.* ita quod † eorum Superiores ea omnia exercere pos- 4
sint in suos, quæ Episcopi in subditos, Nau. *cons.*23. *de priuil. in nouis,* Sayr. *in floribus decis. sub eodem tit. decis.*25. Cochier. *d. q.*17.*n.*25.

Vnde cùm Episcopus hodie Superior Religioso- 5
rum non sit, nullum iam potest ad professionem Monasticam admittere, Abb. *in cap. porrectum, n.*12. *de Reg.* Ang. *verb. professio, n.*1. Syluest. *verb. Religio,* 3.*q.*14. Nau. *cons.*6.*à n.*4.*sub tit. de Regul. in antiq. & cons.*40.*à num.*1.*sub eod. tit. in nouis,* Azor. *instit. moral. lib.*12.*c.*5.*q.*4.*p.*1. Fr. Emm. *quæst. Regul. tom.*3.*q.*17. *art.*11. quos refert, & sequitur Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*2.*lib.*5.*c.*4.*num.*54. † Nec dispensare cum 6
Religioso, vt ad minus strictam Religionem transeat. Greg. *l.*9.*verb. mas fuertes, tit.*7.*part.*1. Ang. *verb. religiosus, n.*34. Sylu. *verb. religio,* 4.*q.*2. Lessi. *de Iust. lib.*2.*c.*41.*dub.*13.*num.*103. Sanch. *d. tom.*2.*lib.*6.*c.*7. *n.*56. & pluribus citatis DD. idem tenet Homob. de Bonis *de examine Eccl. tr.*12.*c.*6.*q.*12.*ref.*3. † Nec ei 7
dare licentiã eundi ad studia absque Abbatis consensu, glos. *in casu positione in c.*2.*ne Clerici, vel Monachi, in* 6. vbi Ioan. Andr. *n.*1. Archid. *n.*3. Anchar. *n.*2. *not.*2. Domin, *in princ. n.*8. Sayr. *de censuris lib.*3.*c.*33. *n.*25. Sanch. *d. lib.*6.8.*n.*86. † Nec potest licentiam 8
cõcedere vt Religiosus munus executoris testamenti, aut cuiuscumque vltimæ volũtatis suscipere possit, Bald. *in rub. de maior. & obed. n.*3. Sanch. *d. lib.*6. *c.*11.*n.*19. vbi *n.*2. resoluit quòd Superiore Religionis mortuo, qui hanc facultatem deberet concedere, si iurisdictio Prælati residet in conuentu, sicut iurisdictio Episcopalis manet eo defuncto in capitulo, tunc poterit conuentus hanc licentiam concedere, si autẽ resider in aliquo priuato, qui plenas Prælati vices obtineat, illius erit dare licentiam, quod si apud nullum ea iurisdictio maneret, quod nunquam cõtingit, spectanda est noui Prælati electio. † Nec etiam potest 9
Episcopus licentiam Religiosis dare, vt possint munus Aduocati, & Procuratoris obire, Sanch. *d. lib.*6. *c.*13.*n.*9. contra Inn. *in c. cum I, à n.*3.*de sent. & re iud.* vbi Host. *n.*2. Ioan. Andr. etiam 2. Anton. 7. Abb. 29. Henriq. 4. Quod quidem adeò verum, vt † nec 10
etiam Episcopus ad sua negotia valeat Religioso licentiam concedere procuratoris munus obeundi, in hoc enim casu licentia Abbatis requiritur, qui eam concedere valet, nam vtilitas monasterij est modica, habere Episcopum, à quo in multis dependet, propitium, Hostien. *in d. c. sopitæ, n.*1.*de censibus,* vbi Abb. *n.*3. Felin. *in d. c. cum I, à n.*12. Fului. Pacian. *cons.*162. *n.*190.*volum.*1. Sanch. *d lib.*6.*c.*13.*n.*22. Quis autem exemptorum sit Iudex, & de eorum causis cognoscere valeat, & an possint euocari ad Romanam Curiã, vel de illis in patriis litigatorum finibus sit cognoscendum? Vide quæ dixi *alleg.*81.*n.*14.*vers. quarto limita in Conseruatoribus, in fine.*

Sunt qui teneant Regularium Monasteria à Greg. 11
I. fuisse exempta à potestate Episcoporum, *in c. quàm sit necessarium,* 18.*quæst.*2. cuius subscriptio concipitur à Gratiano, *Item Gregor. omnibus Episcopis de libertate Monachorum*; cum multò post per eius successores hæc exemptio illis fuerit attributa; nam auctoritas illa repetitur originaliter apud registrum D. Gregor. *lib.*7.*epistol.*1.*& epist.*18. sub longè diuersa subscriptione, nempe, *Gregor. Episcopo Rauennati priuilegium dat monasterio SS. Ioannis & Stephani*;

vnde satis constat Gratianum in superscriptione il-
12 lius text. in tribus peccasse. *Primò*, dum inquit epistolam Gregorij ad omnes Episcopos fuisse directam, cum tamen ex originali constet ad solum Episcopum Rauennatem missam. *Secundò* dum subdit, de libertate Monachorum generaliter, cum tamen Gregor. ibidem libertatem, seu priuilegium exemptionis dederit vni tantum monasterio Sanctorum Ioannis, & Stephani, vt constat ex verbis, quæ habentur in originali, & in tenore ipsius Epistolæ, ibi, *& ideo quia monasteriũ, &c. &* ibi *prædicti monasterij. Tertiò* dum in plurali retulit *in d. c. quàm sit*, verbo, *monasteriorum*, quod tamen in originali reperitur tantùm in numero singulari. Ex quibus & aliis satis constat textum illum citari non posse in eum sensum, quod Gregorius magnus generaliter exemerit omnes Monachos à iurisdictione Episcoporum, prout eum citare videtur Ascan. Tamburin. *in tract. de iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quàm sæcularium Episcopis inferiorum tom. 1. disp. 16. qu. 1.* cum tamen vnicum solummodo monasterium per priuilegium in nonnullis liberauerit: patet ibi, *nullus igitur vltra audeat de redditibus, de rebus, vel chartis prædicti monasterij, vel de loco aliquo, qui ad eum pertinet, quocunque modo minuere, &c.* Itaque text. ille non probat monasteria Religiosorum exempta fuisse à Greg. I. absolutè à potestate Episcoporum, quod quidem si scire cupias, consule priuilegia exemptionis Religionibus concessa, de quibus Fr. Emman. *d. q. 63. art. 3.* in Gallia longè diutius Episcoporum potestas in Monachos perdurauit, vt latè probat Ioan. Filesacus *de sacra Episcoporum auctoritate c. 7. §. 3. pag. 70. cum seq. & §. 8. pag. 82.*

Vnde non à tempore B. Gregorij, sed potius per eius successores omnes Monachorum Congregationes, & Religiones ex speciali Sedis Apostol. gratia, & Summorum Pontif. benignitate plenariam, ac omnimodam exemptionem obtinuerunt, vt patet ex libris priuilegiorum singulorum Ordinum, ex quibus sequentes notaui.

Canonici Regulares præsupponuntur à Diœcesano cum imperio soluti *in 1. 2. 3. & 4. priuilegiis* Paschalis II. dicto Ordini concessis, relatis *in eius priuilegiorum libro, in princip.*

Ordo Cluniacensis exemptus fuit ab Ordinariorum potestate per Clement. IV. *anno 1265. die 2. Nouemb. Pontificatus sui an. 1.* vt habetur in eiusdem Pontificis Bulla relata per Renat. Chopin. *monast. lib. 1. tit. 2. n. 20.*

Casinen. Abbatia exempta fuit ab omnium Episcoporum & Ordinariorum iurisdictione per priuilegia Sedis Apost. ei indultum à Zacharia Papa, qui Gregorio III. Summo Pont. successerat refertur in chronica Cassinen. *lib. 1. cap. 4.* & apud Renat. Chopin. *monast. l. 2. tit. 1. n 4.* in margine. Nam licet Ordo S. Benedicti exemptionem aliquo modo habere videretur iam à tempore D. Gregorij magni, vt colligitur ex *c. quàm sit necessarium, & c seq. 18. q. 2.* tamen hæc Cassinen. Abbatia omnimodam exemptionem à Zacharia Papa obtinuit, totam verò cõgregationem plenariè ab Ordinariorum & aliorum iurisdictione eximit Eugen. IV. vt patet ex eius Bulla incip. *Regularem vitam sub dat. Bononiæ pridie. Kalend. Iuly anno 1436.* Pontificatus sui *an. 6. & est 9. in Bullario nouo.*

Camaldulensis congregationis exemptio adest in Bullario nouo *Constit. 11.* Leonis X. *sub dat. Romæ apud S. Petrum 4. Non. Iulij 1513.* Pontificatus sui *anno 1.* de cuius laudibus videatur Arnold. Vuion. Belg. *p. 1. ligni vitæ lib. 1. c. 22. cum seqq.*

Vallumbrosa Congregatio licet à Paschali II. & aliis Summis Pontificibus sub Diui Petri, & Sedis Apost. protectione recepta fuerit, omnimodam tamen, & plenariam omnium suorum monasteriorum, ac locorum, & personarum exemptionem ab Ordinariorum, & aliorum imperio obtinuit ab Innocentio IV. incip. *Innocentius Episcopus*, sub dat. Assisij per manum Ioannis de Camezan. Auditoris contradictarum S.R.E. Vicecancellarij Vicesgerentis 12. Id. Iulij Incarnationis Dominicæ anno 1253. de cuius laudibus vide Eudox. Lucatel. *in vita S. Ioan. Galberti*, Cassan. *in catal. p. 4. consid. 51.* Azor. *p. 1. lib. 12. c. 21. quæst. 2.* Hieron. Roman. *de Rep. Christ. lib. 6. c. 11.* Miranda *in man. Prælat. tom. 1. q. 4 art. 2.* Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 9. lib. 2. c. 3. num. 8.*

Cisterciem. Ordo ab omni diœcesanorum imperio, & iurisdictione solutus fuit ab Alexandro III. Summo Pont. *Id. Nouembr. anno. 1161.* Pontificatus sui 3. vt patet ex eius priuilegio incip. *Dilectis*, quod refert Renat. Chopin. *de sacra politia forensi lib. 2. tit. 3. n. 5.* de quo latè agunt Guid. Claraeuallen. & Bernard. de Britto Lusitanus.

Cœlestinorum Ordo ab omni Episcoporum iurisdictione exemptionem & immunitatem obtinuit à Cœlestino V. eius institutore anno Domini 1244. Kalend. Octob. incip. *Cœlestinus*, &c. habetur *in Bullario nouo Bulla vnica eiusdem Pont.* & refertur à Ren. Chopin. *mon. lib. 2. tit. 1. n. 13.*

Siluestrinorum Ordinem ab Episcoporum iurisdictione immunem & exemptum reddidit Innocentius IV. qui eremum S. Benedicti de Monte Fano, eius Ordinis caput sub Diui Petri, & Apostolicæ Sedis protectione suscepit quinto Kalend. Iulij anno 1247. Pontificatus eius 5. de quo vide S. Anton. *p. 2. hist. tit. 15. q. 23. §. 2.* Cassan. *p. 4. consid. 52.* Azor. *p. 1. lib. 12. c. 21. q. 20.* Arnold. Vuion. *vbi sup. lib. 3. c. 41.* Ioan. Lucid. *lib. 10. de temp. emendat. c. 7.* Locatel. *in vita S. Ioannis Gualberti lib. 2. c. 27.*

Monachorum B. Mariæ Montis Olìueti Ordo omnimodam & plenariam exemptionem à diœcesanorum iurisdictione habuit à Iulio II. per eius Bullam incip. *Iulius Episcopus, pridie Non. Iunij 1507.* Pontificatus eius 4. habetur *in Bullario nouo inter Bullas eiusdem Pontificis in ord. 12.*

Monachorum B. Mariæ Montis Virginis Ordo etiam ab Ordinariorum iurisdictione exemptus fuit eiusque principale Monasterium, quod est totius Congregationis caput, sub diui Petri, ac Sedis Apostol. protectione receptum fuit à Cœlestino III. *die 4. Nouembris 1197.* Pontificatus eius *ann. 7.* Cum verò hanc Congregationem Leo X. vnitam & incorporatam habuisset Sacristæ hospitalis B. Mariæ V. per eius Constit. incip. *Dudum felicis record. 28. Augusti anno Domini 1588.* Pontificatus sui 4. eam à iurisdictione dicti Sacristæ soluit.

Præmonstratenses ab Episcoporum iurisdictione exempti fuerunt per Alexandr. V. *an. Domini 1409. die 31. Iulij*, Pontificatus sui *ann. 1.* vt refert Renat. Chopin. *de sacra politia lib. 1 tit. 3. num. 7.*

Carthusiensium Ordo plenariam exemptionem, & immunitatem ab Ordinariorum, & aliorum iurisdictione obtinuit à Bonifacio IX. vt in Bulla incip. *Bonifacius Episcopus 17. Martij 1391*, Pontificatus sui *an. 2.* quę est in Bullario nouo tertia in ordine inter Bullas eiusdem Pontificis, de quo vide S. Antonin. *part. 2. tit. 15. cap. 22.* Sur. *tom. 5. die 6. Octobr.* Dionys. Carthus. *in opusculo de laudibus Ordinis Carthus.* Cassan. *p. 4. consid. 62.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. quæst. 3. art. 8.* Mirand. *d. tom. 1. quæst. 4. art. 3.* Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 9. lib. 2. cap. 4.*

S. Basilij Ordo iam penè collapsus à Gregorij XIII.

XIII. instauratus, atque ab Ordinariorum, & aliorum iurisdictione exemptus fuit per eius Bullam incipien. *Benedictus Dominus, sub dat. Kalend. Nouemb.* 1579. Pontificatus sui *an.*8. quæ est 58. in ordine in noua collect. Bullarij Fr. Emman. Roder. *Constit.*12. *dicti Greg.*

Fratres S. Spiritus de Vrbe à Superioritate, & iurisdictione omnium Prælatorum, & aliorum prærerquam Magistri generalis exempti fuerunt à Sixt. IV. per eius Bullam *de an.*1483. quæ habetur in *Bullario const.*22. eiusdem Pontificis.

S. Antonij Viennen. Ordo exemptus est per multa priuilegia Summorum Pontificum, præsertim Vrbani IV. Gregorij X. Benedicti XI. Nicolai IV. Martini V. Cælestini III. Pij II. & aliorum, quæ confirmata fuerunt à Clemen. VII. *const.*2. *eiusdem Pontificis* in Bullario nouo.

Prædicatorum Ordinem à multis Summis Pont. exemptum fuisse testantur eorum priuilegia, & habetur in compendio Indultorum eiusdem Religionis, & præcipuè à Gregor. XI. per eius *Const.*7. in Bullario nouo, à Martino V. vt refert Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.*2. *q.*62. *art.*3. de cuius amplitudine, & sanctitate agunt Azor. *d.p.*1. *lib.*12. *c.*23. Fr. Emman. *tom.*1. *q.*2. *art.*2. Suar. *d. tract.*9. *lib.*2. *c.*6. Miranda *d. tom.*1. *q.*4. *art.*5.

Minorum Ordo à pluribus Summis Pontif. exemptus fuit, & præcipuè à Clemente IV. vt testatur Fr. Emman. *d. tom.*2. *q.*62. *art.*3.

Cruciferi approbati, & sub Sedis Apostol. protectione fuerunt recepti ab Vrbano III. vt constat ex eius Constit. quæ refertur in Bullario nouo *Constit.*1. eiusdem Pontificis.

Seruorum Beatæ Mariæ Virginis Ordo ab Ordinariorum iurisdictione exemptus fuit ab Vrbano VI. vt habetur in Bullario nouo *Constitut.*2. eiusdem Pontificis.

Minimorum Ordo receptus fuit sub protectione Sedis Apostol. à Sixto IV. vt habetur in Bullario nouo, *Constit.*5. eiusdem Pontificis.

Theatini similiter recepti fuerunt sub protectione Sedis Apost. & à iurisdictione Ordinariorum exempti à Clemente VII. vt habetur in Bullario nouo *Constit.* 38. eiusdem Pontificis.

Clerici Regulares S. Pauli Decollati sub protectione Sedis Apostol. recepti fuerunt à Paulo III. vt habetur in Bullario nouo *Constit.*5. eiusdem Pontificis.

Societas IESV recepta est sub protectione Sedis Apostol. simulque exempta, ac multis priuilegiis, munita à Paulo IV. *an.*1540. & *an.*1549. ex Fr. Emm. *citato loco.*

Clericos Regulares de Somascha eximit Sixtus V. vt habetur in Bullario nouo *Constit.*4. eiusdem Pontificis.

Ministrantes infirmis eximuntur, & multis priuilegiis decorantur à Gregorio XIV. vt habetur in Bullario nouo *Constit.* 17. eiusdem Pontificis.

13 Deinde variæ Summorum Pontificum Constitutiones, ac ipsa Tridentina Synodus multis in locis prædictam exemptionem in aliquibus casibus restrinxerunt, quos quidem sigillatim referre cōstitui, cum annotationibus ad illorū veram declarationem necessariis, vt Episcopis notum sit, quando de causis Regularium, & exemptorū cognoscere, & in eos animaduertere possint. Nam in casibus enarrandis, in quibus Regulares omnes subsunt Episcopis, valent iidem Præsules punire, ac censuris eos inuoluere si contrafaciant, vt tenet Henriq. *in sum. lib.*7. *c.*25. §.7. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. p.*1. *cap.*8. *propè numer.*19. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiep. c.*59. *vers. aliud est dubium*, nouissimè me citato *in hoc loco* Mendez à Castro *in praxi Lusit. p.*2. *l.*2. *c.*1. *n.*5. Marc. Anton. *var. resol. p.*2. *casu* 35. Zerola *in praxi Episc. p.*1. *verb. excommunicationis causa materialis*, §.4. Lazzar. *in pract. quæst. Canon. tit. de blasp. q.*10. *à n.*55. & Nouar. *in Lucerna Regul. verb. excommunicare, à princ.* Et plures casus in quibus Episcopus potest Regulares excommunicare, cumulāt Aloys. Ric. *in praxi aurea res.*210. Laurent. de Franchis *vbi suprà q.*6. Fr. Emman. *qq. Regul. tom.*2. *q.*2. *art.*6. & *q.*63. *art.*11. Flamin. Paris. *de resig. benef. lib.*3. *q.*11. *ex n.*8. Ceuall. *de cognit. per viam violent. p.*2. *q.*22. Narbon. *lib.*59. *gloss.*1. *ex n.*230. *tit.*4. *l.*2. *Recop.* Cardin. Tusch *pract. concl. lit. E concl.*244. 245. 565. & 566. Cened. *pract. & Canon. quæst. lib.*1. *q.*26. *n.*6. *cum seqq.* Etiam à Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos tom.*1. *p.*2. *q.*45. *per tot.* Quamuis quoad Religiosos habentes priuilegiū ne possint excommunicatione, suspensione, vel interdicto ligari, quale habent omnes Mendicantes, non posse ab Episcopis compelli censuris, defendāt Quarant. *in sum. Bullarij verb. præcedentia, vers. an in casu*, nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c.*42. *n.*26. Laurent. de Franch. *vbi sup. q.*7. Sanch. *de matr. lib.*7. *disp.*33. *n.*23. & *in præcepta Decalogi tom.*1. *lib.*2. *c.*1. *n.*14. Lezana *d. c.*11. *n.*14.

Primus igitur casus est. Regularis extra Monasterium degens, etiamsi sui Ordinis priuilegij prætextu tutus non est, quominus si deliquerit, ab Ordinario loci tanquam super hoc à Sede Apost. delegato, secūdum Canonicas sanctiones visitari, puniri & corrigi valeat, Concil. Trid. *sess.*6. *de reformat. c.*3. Marc. Anton. Cuch. *lib.*2. *inst. maior. tit.*6. *n.*163. Paul. Fusch. *de Visit. lib.*2. *c.*17. *à n.*1. & *c.*20. *à n.*7. Cened. *pract. & canon. quæst. lib.*1. *q.*26. *n.*33. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi ind. fori Eccl. c.*42. *à n.*21. Laurent. de Franch. *vbi suprà q.*5. *n.*2. & *q.*6. *vers. septimò fallit.* Lezana *d. cap.*11. *num.*8. Campan. *in diuers. Iuris Canon. rub.*12. *cap.*13. *à princip.* Aloys. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. dec.*223. *n.*4. *p.*1. & *dec.*231. *p.*4. Cuius decreti dispositio locum sibi vindicat † in Equitibus S. Ioan. 15 Hierosolymitani, Nauar. *cons.*21. incip. *An Milites S. Ioannis sub tit. de Regular. in antiq. & consil.*12. *in nouis.* Sayr. *in floribus decisionum sub eodem tit. decis.*26. Campan. *d. c.*13. *n.*22. Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.*3. *collect.*503. *vers. Amplia primò, & d. decis.*231. *n.... p.*4. Azor. *instit. moral. p.*1. *lib.*13. *c.*4. *quæs.*3. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.*2. *q.*2. *art.*4. & *q.*63. *art.*7. *vers. quinto* me citato *in hoc loco* Nouar. *de elect. fori sect.*2. *q.*69. *n.*11. *in vlt. impress.* Et verbum illud, † *extra monasterium*, intelligitur dum non viuit sub Superiore conuentualiter, vt declarauit *Sacra Congr.* his verbis. *Regularis manens extra claustrum de licentia Superioris, etiam in domo deputata ad erectionem monasterij, nisi in dicta domo sit regularis obseruantia, vt saltem viuat sub Superiore conuentualiter, si deliquerit, potest puniri ab Ordinario*, referunt post multos Marc. Ant. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. c.*59. *n.*2. *ad fin.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controu forens. lib.*1. *c.*50. *n.*6. Piasec. *in praxi noua Episcop. p.*2. *c.*3. *n.*42. resoluit Campan. *d. c.*13. *n.*22. *in fine.* 14 16

Si tamen maneat de Superiorum licentia sub Regulari obseruantia in aliquo membro, vel grangia sui monasterij pro Religionis seruitio, si delinquat, non ab Ordinario, sed à suo Superiore puniri debet, secundum formam Concil. *sess.*25. *de Regul. cap.*14. quia cum huiusmodi Superior illi possit dare licentiam, Concil. Tridentin. *sess.*25. *cap.*4. & dicta loca sint membra & dependentia à suis monasteriis, censetur eodem iure, & gaudent priuilegiis suorum 17

monaſterium, cap. recolentes, §. caterùm, de ſtat. monach. refert me non citato Aloyſ. Ricc. deciſ. 281. n. 4. p. 4. & me relato Ciarlin. d. c. 50. n. 8.

18 Verùm ſi Regularis intra clauſtra monaſterij degat, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante, à ſuo Superiore intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeuerè puniatur, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat: ſin minus, à ſuo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit: ita habetur in Concil. Trident. dict. ſeſſ. 25. cap. 14. De cuius materia Nauar. comm. 2. de Regular. n. 63. Nald. in ſumm. verb. Epiſcopus num. 28. Portel. in addit. ad dub. Regular. verb. punitio Relig. extra conuentum, Villalob. in ſum. tom. 2. tract. 35. diffic. 5. num. 5. Diana moral. reſol. p. 3. tract. 2. reſol. 132. Duard. in Bullam Cœnæ lib. 1. cap. 1. quæſt. 4. n. 129. ad fin. nouiſſimè me citato in hoc loco Ciarlin. forenſ. controu. lib. 1. c. 50. n. 2. & 9. cum ſeqq.
19 Fr. Emman. quæſt. Regular tom. 2. quæſt 2. art. 6. & q. 63. art. 4. Armendar. in addit. ad recopilat. legum Nauarræ l. 2. tit. 18. l. 7. de Relig. n. 59. cum ſeqq. & fol. 86. n. 71. Aldrete in alleg. omnimoda Regularium exempt. part. 1. c. 6. n. 9. Aloyſ. Ricc. in praxi fori Eccleſ. reſol. 546. in 2. edit. & in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ. 201. num. 6 verſ. verùm, p. 5. Fr. Laurent. de Peirinis in formul. Regul. lit. P. cap. 7. Ego ipſe in collect. ad cap. vlt. n. 8. de ſtatu monach. Emanauit Bulla S. D. Clementis VIII. contra Superiores non punientes ſuos ſubditos iuxta formam illius decreti ſub pœna priuationis ipſo facto dignitatum, & officiorum, & inhabilitatis, incip. Suſcepti muneris, Romæ publicata in die 18. Martij 1596. quam referunt Quaranta in ſumm. Bullarij, verb. Exemptio, Marc. Anton. Genuenſ. dict. cap. 59. n. 5. Franc. Leo in theſauro fori Eccleſ. part. 1. cap. 8. num. 14. Ciarlin. dict. cap. 50. num. 9. nouiſſimè & latè Sperell. deciſ. 38. n. 12. cum ſeqq. Coch. de iuriſd. Ordinarij in exemptos part. 1. quæſt. 17. n. 29. Piaſec. in praxi noua Epiſcop. part. 2. cap. 3. num. 44.
20 vbi num. 43. reſoluit † poſſe Regularem in caſu illius decreti deprehenſum in delicto deduci ad carcerem Epiſcopi, & ſumpta informatione ſuper delicto, dummodo ſine mora ſumatur, remitti cum copia proceſſus ad ſuum Superiorem puniendum cum præfinitione termini ad puniendum: de quo etiam Vgolin. de offic. Epiſcopi par. 1. cap. 20. §. 8. n. 2. verſ. immo comprehendi, Marc. Anton. Genuenſ. d. c. 59. n. 3. in magnis Ciarlin. d. c. 50. num 10. Portel. in addit. ad dubia Regular. verb. punitio Relig. extra conuent. n. 17. Lezana in ſum. quæſt Regular. cap. 16. n. 27. vbi vult intelligere in caſu, quo Epiſcopus timeret fugam Religioſi, de quo vide Cochier de iuriſd. Ordin. in exemptos part. 1. quæſt. 17. n. 28. & de conſeruat. part. 2. quæſt. 97. n. 4. Aldrete de relig. diſciplina tuenda lib. 1. c. 3. num. 40. Laurent. de Peirinis in conſt. ſui ordinis Minim. conſtit. 2. Sixti IV. num. 62. & 64. & in formul. Regular. lit. P. cap. 7. num. 2. & dicit Fuſch. de viſitat. lib. 2. cap. 17. num. 11. quod Epiſcopus loci litteras ſcribat Superiori monachi delinquentis de delicto commiſſo, & exceſſibus, de ſcandalo populo illato, & inſtabit, vt intra talem terminum præfixum ipſum punire velit, & de punitione facta ipſum Epiſcopum certiorem reddat, aliàs, ipſo Superiore negligente, poterit ipſe Epiſcopus eum punire, & illas litteras, quas requiſitorias vocamus, de punitione Monachi delinquentis in præſentia duorum teſtium ex communi practica aſſignari faciet, nouiſſimè Lauret. de Franchis in controuerſ. inter Epiſcopum & Regulares pag. 37. tradit obſeruari in Ordinariorum locorum Curiis quòd Regulares degentes in clauſtris, qui inueniuntur in domibus meretricum, vel aliàs notoriè delinquunt cum populi ſcandalo, iuxta dict. c. 14. carcerantur per eorum officiales, & non remittuntur ad ſuos Superiores antequam capiatur informatio delicti, & poſtea remittuntur cum copia actorum, præfixo termino Superioribus Regularibus ad docendum de punitione intra viginti dies, vel menſem. Conari tamen debet loci Ordinarius, quamprimum informationem capere, & quam citius poterit, remittere eodem die, quo fuerint capti, vel ſequenti: nam ſi differret capere informationem, & Regularem petentem nollet remittere, vt ipſum vexaret carceribus, crederem non euitare excommunicationem tanquam detinentem carceratum Regularem in caſibus non permiſſis à iure, iuxta gloſſ. verb. capiunt in Clem frequens, de exceſſib. Prælat.

Ego ipſe in collect. ad dict. cap. vlt. num. 8. refero me vidiſſe propria & originalia reſponſa Sacræ Congreg. Concilij Trident. edita ſub die 19. Septembris 1625. ad quædam dubia propoſita per D. Ioannem Cebicos Theſaurarium Cathedralis Eccleſiæ Manilæ Metropolitanæ Philippinarum, inter quæ quod attinet ad materiam Concilij dict. cap. 14. ita legi: cum cap. 14. de Regularib. ſeſſ. 25. det normam Epiſcopo procedendi in caſtigando delicta Regularium, qui degunt intra clauſtra, & extra ea notoriè cum ſcandalo delinquunt, dubitatur an Epiſcopus ſtatim habita notitia delicti poſſit capere informationem, & illam ad Superiorem Regularis mittere, vt nequeat de eodem delicto ignorantiam præſumere? Congregat. reſpondit, poſſe. Dubitatur etiam, an ſufficiat quod Epiſcopus vnica vice Superiorem Regularem moneat, eique terminum præfigat ad caſtigandum ſubditi delictum: nam Religioſi aliqui in libris ab eis editis explicando verbum inſtante, aſſerunt neceſſe eſſe Epiſcopum monere, ac requirere dictum Superiorem duabus, vel tribus vicibus? Congregatio reſpondit, ſatis eſſe, vt Epiſcopus ſemel inſtet Superiori Regulari, eique tempus præfigat ab eiuſdem Concilij præſcriptum. Deinde dubitatur, eo quod eodem c. 14. Superiori Regulari præcipitur quod Epiſcopum certiorem faciat de punitione intra tempus ab eodem Epiſcopo præfixum, an ſufficiat quod Superior Regularis ad Epiſcopum mittat copiam tantum ſententiæ, vt Religioſi dicunt, vel debeat remittere acta omnia ſuper delicto actitata ad effectum, vt Epiſcopus videre poſſit ſi in hoc adimpleta fuerint verba Concilij in d. cap. 14. vt ſeuerè puniatur necne; Congregatio reſpondit nõ ſufficere, vt Superior Regularis, ſententiam, aut etiã acta ad Epiſcopũ trãſmittat, ſed opus eſſe, vt de punitione ipſa & ſententiæ executione Epiſcopũ certiorem faciat. Denique dubitatur, an quod conceditur Epiſcopo in præfato c. ſuper Regulari, qui intra clauſtra monaſterij degit, & extra ea notoriè cum ſcandalo deliquerit, intelligatur etiam cum delictum commiſſum fuerit intra Eccleſiam vel clauſtra? Congregat. reſpondit facultatem Epiſcopo attributam Regulares notoriè, & cum ſcandalo extra clauſtra delinquentes, vendicare ſibi locũ etiã cum Regulares notoriè, & cum ſcãdalo intra Eccleſiam delinquunt, non ita ſi intra clauſtra. Hactenus declaratio ſacræ Congr. quam originalem præ manibus habui Refert Summus Pont. Paulus V. in quadam ſua Conſtit. 34. aliàs 23. incip. Religioſorum 24. Auguſti 1607. in Bullario nouo tom. 3. pag. 223. quod in ſacra Congreg. S. R. E. Cardinalium Tridentini Concilij interpretum expoſitum fuit in Hiſpaniarum Regnis, quoſdam Ordinarios locorum contendere Religioſos intra clauſtra degentes coram ipſis Ordinariis conueniri debere in cauſis ciuilibus, cap. volentes, de priuil. in 6. comprehenſis, propter illius innouationem à Concilio Trid. factam ſeſſ. 7. cap. 14. quo præfatos Religioſos eorum priuilegiis abrogatis, defendunt comprehendi. Præterea eoſdem

dem locorum Ordinarios pariter contendere eosdem Religiosos intra claustra degentes in prima instantia coram ipsis conueniri debere, ex decreto eiusdem Concilij Trid. *sess.* 24. *cap.* 10. *de reform.* Et subdit ab eadem sacra Congr. fuisse responsum, neque Constitutione in generali Concilio Lugdunensi edita, quæ incipit, *Volentes*, neque decreto Concilij Trid. *cap.* 14. *sess.* 7. comprehendi Regulares, ideoque eos iuxta eorum priuilegia coram suis Superioribus, vel Conseruatoribus esse conueniendos: necnon decretum eiusdem Concilij Tridentini *dict. cap.* 20. *sess.* 24. *de reform.* ad Regulares non pertinere, nec eorum Conseruatorias imminuere, nec quoad primam illarum instantiam aliquid noui inducere: quam declarationem idem Summus Pont. in eadem constitutione approbat, & seruari mandat quibuscumque non obstantibus, &c. Quidquid huic declarationi respondere studeat Hieron. Roderic. *in compend. quæst. Regular. resolut.* 62. *num.* 8. nouissimè Gregor. XV. *in sua Constitut.* incip. *Inscrutabili*, *sub dat. Nonis Februar.* 1622. expressiùs censuit Regulares circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram ipsam delinquentes ab Episcopo loci tanquam ab hæc Sedis Apost. delegato quoties, & vbi opus fuerit puniri & corrigi posse; quod Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 24. *num.* 66. *&* 67. ait non intelligi de notoriis tantùm delictis, & quæ sunt scandalo toti populo, quasi quòd Constitutio debeat sumere hanc interpretationem à decreto sacri Conc. *in d. c.* 14. Sed de omnibus indistinctè, cum in legibus indefinita oratio æquipolleat vniuersali. Vnde bene resoluunt Cochier *de conseruat. part.* 2. *q.* 102. *à num.* 5. & Laurent. de Peirinis *d. litt. P. c.* 7. *n.* 3. quòd si Regularis delinquat ita intra claustra, vt delictum extra claustrorum metas exiens, generet in populo scādalum, non per hoc tamen potest ab Episcopo in casu negligentiæ ipsius Superioris puniri; nec potest Episcopus hoc casu Prælato instare vt talem delinquentem puniat; nam hoc delictum non est commissum extra claustra, quod necessariò requiritur ad hoc vt Episcopus possit Superiori instare vt puniat, sicut ipse de Peirinis ratiocinatur.

21 *Secundus.* Ordinarij tanquam Sedis Apostol. delegati in causis mercedum, & miserabilium personarum Regulares debitores extra monasterium degentes cogere, & compellere ad soluendum debitum possunt, quamuis certum iudicem à Sede Apostol. deputatum in partibus habeant, & in aliis quoque, si ipsum iudicem non habuerint, priuilegiis, exemptionibus, &c. nequaquam valituris, ita habetur in Cōc. Trident. *sess.* 7. *de reformat. cap.* 14. & per illud resoluit Marcel. Vulpe *d. c.* 42. *n.* 24. subdens eius auctoritate in dictis causis Ordinarium posse procedere, causasque cognoscere, & ipsos ad soluendum debitum cogere; si verò degunt Regulares intra claustra, ait esse conueniēdos coram suo Superiore. Lauret. de Franchis *vbi suprà q.* 5. *n.* 1. *pag.* 310. De cuius Con-

22 cilij materia aliqua tradunt † Gutier. *pract. l.* 3. *q.* 10. Aloys. Ricc. *in collect.* 503. *vers. tertius, & in praxi fori Eccles. decis.* 651. *in* 1. *editione, & resol.* 547. *n.* 1. *in secunda editione, & in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis.* 14. *part.* 4. Fusch. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 44. *& c.* 16. *n.* 1. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.* 1. *c.* 3. *num.* 34. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 1. *q.* 65. *art.* 5. *& tom.* 2. *q.* 2. *art.* 8. Ceual. *commun. contra communes tom.* 4. *q.* 897. *sub n.* 813. Flamin. *de resignat. l.* 3. *q.* 11. *n.* 7. *vers. tertiò*, Campan. *in diuersorio Iuris Canonici rub.* 12. *c.* 13. *à n.* 29. Thom. Triuis. *decis.* 36. *n.* 2. *l.* 1. Cened. *Canon. q. l.* 1. *q.* 26. *n.* 33. *in med.* Lezan. *d. c.* 11. *num.* 10.

Difficultas est, an illa Conciliaris dispositio *in d. cap.* 14. deroget in totum Innocētij IV. Constitutioni *in c.* 1. *de priuil. lib. sexto?* In quo dubio pro meliori *d. c.* 1. intellectu aduertendum duxi illum locum obtinere, quando exemptionis priuilegium est loco certo circumscriptum, & ideò extra illum sic exemptus contrahens, vel delinquens coram loci Ordinario conuenitur; non vero locum habere quando sunt exempti non ratione certi loci, sed personarum; quia vbicumque contraxerint, vel res sita sit, vel delictum commiserint, minimè coram Ordinariis conueniri debent, neque illa Innocentij Costitutione sunt comprehensi. Ita Mar. Socin. *in c. recipimus, à num.* 57. *de priuileg.* Couar. *pract. cap.* 11. *num.* 5. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *q.* 63. *art.* 3. Aldrete *in alleg. pro omnimoda Regularium exempt. part.* 1. *c.* 8. *n.* 17. Hoc supposito aliqui apud Aldret. *in d. alleg. p.* 1. *c.* 3. *n.* 13. tenent Regulares esse absoluè sub Ordinaria iurisdictione in casibus dict. Const. & vltra eos in illis duobus Concilij casibus, videlicet in causis mercedum, & miserabilium personarum, & in aliis causis ciuilibus, si non habent certum iudicem à Sede Apostol. deputatum in partibus, qui duo casus intelligēdi sunt de Regularibus extra claustrum degentibus, vt resoluit Marc. Vulpe *d. c.* 42. *n.* 24. vbi tamen subdit Gregorium XIII. concessisse omnibus Regularibus Italiæ, vt sibi Conseruatores eligerent, coram quibus conuenirētur; & ideo refert idem Aldrete *d. p.* 1. *c.* 7. *n.* 2. super hoc *à Sacra Congr.* ita decisum fuisse. *Sacra Card. Congr. Concil. Trident. Interpretum declarauit neque Constitutionem in generali Concil. Lugdunen. editam*, quæ incip. *Volentes, neque decreto eiusdem Concilij sess.* 7. *de reform. c.* 14. *comprehendi Regulares, ideoq; iuxta eorum priuilegia coram suis Superioribus, vel Conseruatoribus esse conueniendos*, me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regul. verb. causa n.* 3. *&* 4.

Tertius. Sicut nulli licet imprimere, vel imprimi 24
facere quosuis libros, nisi prius examinati, probatiq; fuerint ab Ordinario sub pœna anathematis, & pecuniæ appositæ in Concil. Lateran. *sess.* 10. *de impressione librorum*, ita etiam Regularibus non licet absque prædicta Ordinarij examinatione, & approbatione vltra licentiam à suis Superioribus impetratam, libros per eos iuxta formam suarum Ordinationum recognitos imprimere, aut imprimi facere, & ita Regulares pro licentiis obtinendis ad imprimendos libros Ordinariis subiiciuntur, colligitur ex Concil. Trid. *sess.* 4. *in decreto de editione, & vsu sacrorum librorum*, dixi *alleg.* 90.

Quartus Episcopus vti à Sede Apost. delegatus co- 25
gere potest Regulares suæ diœcesis, vt lectionem Sacræ Scripturæ in monasteriis suis habeant, si commodè fieri potest, vigore dispositionis Concil. Trid. *sess.* 5. *de reformat. c.* 1. *vers. in monasteriis*: de cuius materia dixi supra *alleg.* 56. *num.* 16. *&* 17. & ibi per me citatis adde Campan. *dict. cap.* 13. *n.* 5. Lezana *dict. cap.* 11. *n.* 11. Marcel. Vulpe *dict. cap.* 42. *n.* 12. vbi *num.* 13. *in fine* ait posse Episcopos procedere contra Regulares errores prædicantes, *& n.* 14. & contra eos, qui reuelationes, aut miracula non authentica prædicauerint.

Quintus. Regulares in Ecclesiis, quæ sui Ordinis 26
non sunt, prædicare volentes vltra suorum Superiorum licentiam, Episcopi etiam licentiam impetrare coguntur, sine qua nullo modo in eis prædicare valent. Concil. Trident. *sess.* 5. *de reformat. cap.* 2. Laur. de Franchis *d. cap.* 6. *vers.* 1. Si verò in Ecclesiis, quæ sui Ordinis sunt, prædicare voluerint à Superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati cum eorum licentia se coram Episcopo præsen-

tare, & ab eo benedictionem petere tenentur; ita disponente Concil. Trident. *d. c.* 2. & dixi suprà *alleg.* 76. & ibi citatis adde Cened. *d. q.* 26 *n.* 12. Marcel. Vulpe *d. c.* 42. *n.* 3. vbi *n.* 4. quòd possunt Episcopi compellere Regulares ad emittendam professionem Fidei antequam prædicationis munus incipiant, si ita ipsis Episcopis videbitur.

27 *Sextus.* Regulares, quamuis exempti, subiiciuntur Episcopis quoad Ordines suscipiendos, itaut tenentur Ordines suscipere ab alio Antistite, quam ab Episcopo illius loci, cui à Superiore Regulari deputati fuerunt, vt dixi *alleg.* 4. *à n.* 58. & ibi per me citatis adde Campan. *d. c.* 3. *n.* 32. *cum seqq.* Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos p.* 2. *q.* 45. *num.* 49. Flamin. *d. num.* 7. *vers. nono.*

28 *Septimus.* Episcopi super Regulares, etiam Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, habent auctoritatem in concernentibus curam animarum, quam ipsi exercent, ex Constit. Pij V. incip. *Exposcit, sub die* 22. *Septembr.* 1571. Marcel. Vulpe *d. c.* 42. *n.* 7. Lauret. de Franchis *d. q.* 6. *vers. nono.*

29 *Octauus.* Episcopalis auctoritas in Regulares versatur circa Confessiones audiēdas, cum nullus etiam Regularis possit illas audire, nisi Parochiale retineat Beneficium, aut ab Episcopo per examen idoneus iudicatus approbationem obtineat, iuxta Concil. Trid. *sess.* 25 *de reformat. c.* 15. & dixi latè suprà *allegat.* 25. *n.* 24. *cum multis sequentibus*; adde Flamin. *d. n.* 7. *vers. decimoquarto.* Lauret. de Franch. *vbi suprà q.* 6. *vers. tertiò fallit.*

30 *Nonus.* Regulares etiam exempti, si in loco non exempto Ecclesiam ædificare voluerint, id facere nō possunt sine Episcopi diœcesani cōsensu, & ita Episcopalis auctoritas in Regulares versatur circa constitutionem Ecclesiarum, & monasteriorum ab eis in loco non exempto ædificandorum, de quo dixi suprà *alleg.* 26. *n.* 3. *cum seqq.*

31 *Decimus.* Vt Episcopi in omnibus monasteriis sibi subiectis Ordinaria, in aliis verò, Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent, ex Conc. Trid. *sess.* 25. *de Regul. c.* 5. Laur. de Franchis *d. q.* 6. *vers. decimoquintò*, de quo egi *alleg.* 101. *per totam.*

32 *Vndecimus.* Regulares omnes etiam exempti, subiacent Episcopis in colendis festis: dies enim festos, quos in sua diœcesi Episcopus seruandos præceperit, Regulares quoque seruare tenentur, vt habetur in Concil. Trident. *sess.* 25. *de Regularib. c.* 12. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 210. *vers. sexto*, me citato Trullench. *in Exposit. decalogi lib.* 3. *c.* 1. *dub.* 3. *n.* 12. Fusch. *de visitat lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 63. Cochier *de iurisd. Ordinarij in exempt. p.* 2 *quæst.* 45. *num.* 55. Marc. Vulpe *d. cap.* 42. *num.* 10. Lauret. de Franchis *vbi suprà quæst.* 6. *vers. sexto fallit.* nouissimè me citato *in hoc loco* Nou. *in lucerna Reg. verb. festus dies*: quo textu suffultus Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *quæst.* 70. *art.* 1. hæc inter alia scribit verba. *Quod Iuri consonum esse patet; regimen enim monasteriorum, quoad celebrationem festorum ad Episcopum pertinere videtur argum. c. de his, d.* 13. *& c. singulos,* 9. *q.* 3. *c. qui verè,* 16. *q.* 1. & clariùs *art.* 2. † Et peccant contra præceptum obseruationis festorum, à qua obligatione non eximuntur Regulares, cum nullum, quod viderim, illis sit priuilegium concessum, quo in diebus festiuis possint in opere suorum monasteriorum operibus seruilibus sæculares, & ipsi Religiosi occupari, quapropter vt iam licitè facere, aut permittere possint, petere licentiam ab Episcopis tenentur, qui ad hæc, & alia minimè dispensanda habēt consuetudine auctoritatem: sine dicta enim licentia laborantes, & Prælati permittentes laborare in dictis diebus peccato sunt irretiti. Circa quam festorum obseruationem emanauit præsens Sacræ Congreg. decretum. *Congregatio Concilij censuit decretum c.* 12. *vers. dies etiam festi, sess.* 25. *de Regular. ita esse intelligendum.* † *vt Regularium* 34 *ritus illis festis semper permaneant quoad Missas celebrādas, & cætera diuina Officia, tam publicè, quam priuatim ab ipsis Regularibus in eorum Ecclesiis persoluenda: nec circa hæc ab ipsis quoquo modo quicquā contrarii eisdem Regularibus præcipi posse, quod si de facto præceperint Regulares, neutiquam ipsis Episcop. obedire teneri. Verum* † *quoad conciones, & lectiones, quas iidem Re-* 35 *gulares ad populum habuerint, debere se conformare Euangeliis, & Epistolis quibus clerus sæcularis vtitur illis diebus festis*, referunt Quaranta *in summ. Bullarij, verb. priuilegia Regularium*, Pitsec. *in praxi noua Episcopali d. c.* 3. *n.* 59. Marcel. Vulpe *d. c.* 5. *n.* 19.

Episcopus etiam antiquorum Canonum dispositione festos dies in propria diœcesi cum clero, & populo indicere valet, *cap.* 1. *de consecr. distin.* 3. *cap. conquestus, de feriis*, Couar. *var. lib.* 4. *cap.* 19. *num.* 9. *vers. præter hos festorum dierum*, Tabien. *in sum. verb feria* §. 9. nouissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori eccl. c.* 5. *num.* 11. Filliuc. *in quæst. moral. tract.* 27. *c.* 6. *q.* 3. *num.* 83. Paul. Laym. *in theolog. mor lib.* 4. *tract.* 7. *c.* 1. *num.* 3. Bonacin. *in* 3 *præceptum Decalogi disp.* 5. *quæst. vni part.* 1. *num* 3. Trullench. *d. lib.* 3. *cap.* 1. *dub.* 2. *n.* 2. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 26. *q.* 1. & *quæst.* 4. resoluit non posse Episcopum dies festos sacrare iis, qui non sunt auctoritate Romani Pontif. in Sanctorum numerum adscripti; de quo etiam Cartasco *super aliquas leges noue recopil. c.* 2. *num.* 32. Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 42. *n.* 9. Suar. *tom.* 1. *de Relig. lib.* 2. *de diebus festis cap.* 11. *num.* 3. nouissimè Doctissimus D. meus Felix Contelor. *in tract. de canonizat. Sanctor. cap.* 4 *num.* 15. Hinc etiam cum Rota firmat solum Papam indicere posse festum in honorem non canonizatorum, Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 5. vbi *num.* 15. *vers. dubitari hic potest*, cum Suar. *d. c.* 11. *n.* 4. & 5. resoluit posse Episcopum dies festos consecrare in honorem Sanctorum, qui iam sunt beatificati, non tamen canonizati. Adhibetur autem populus, non quidem vt cum Episcopo statuat venerandos dies, sed potius vt ab eo audiat Præsul si multiplicitate festorum oneretur, quæve sint, quæ ex consuetudine coli omissum est: aut si patronorum Ecclesiarum festa venerari præcipiantur necne: nam his, atque aliis auditis solus Episcopus statuet, Petr. Greg. *lib.* 1. *partit. iuris Canon. tit.* 19. *cap.* 4. *schol.* 3. Azor. *d. cap.* 26. *q.* 2. vbi latè Fagundez *d. cap.* 3. *à num.* 8. latè Castr. Palao *in opere moral. tract.* 9. *disp.* 2. *punct.* 2. *n.* ... *cum seqq.* vbi sæpissimè *hoc in loco* me citat. Quinimò † abrogabit aliqua, 37 vel subrogabit, prout sibi videbitur magis expedire, itaut non prodigus, sed parcissimus in institutione festorum sit, vt admonet Sayr. *in claui Regia l.* 7. *c.* 3. *n.* 16. *propè finem.* Fagundez *d. l.* 1. *c.* 6. *n.* 4. vbi ait Episcopos debere potius abrogare dies festos, quàm nouos introducere, si multitudo illorum sit.

Vnde obseruationem festorum ad publicum Dei 38 cultum ordinatam, cum inter spiritualia contineatur, sæcularis Princeps non potest subditis suis indicere, & præcipere sine auctoritate Episcopi, Abb. *in c.* 2. *n.* 2. *de feriis.* Azor. *d. c.* 26. *q.* 5. D. Contelor. *d. c.* 4. *n.* 16. Trull. *d. lib.* 3. *c.* 1. *dub.* 2. *n.* 3. vbi idem ait de festis indictis à Rectoribus Academiarum Ecclesiastica facultate carentibus, Suar. *d. lib.* 2. *de diebus festis c.* 12. *n.* 2. Filliuc. *dict. cap.* 6. *q.* 7. *n.* 93. Bonacin. *dict. q. vnica punct.* 1. *n.* 5. latè Fagundez *d. lib.* 1. *c.* 5. vbi *c.* 6. latè disserit

ferit quid possit consuetudo laïcorum circa dies festos quoad eorum introductionem & abrogationem? vbi tandem *num.6.* concludit consuetudinem laïcorum separatam à consuetudine Ecclesiasticorum, & ab Episcopo non approbatam non posse dies festos introducere, aut abrogare, de quo etiam Castr. Palao *d.disp.2.punct.2.num.9.* vbi *n.10.* ex hoc infert potestatem laïcam præcipientem aliquos dies feriare, intelligere de feria honoraria, & politica, non religiosa, Trul. *d.dub.2.n.4.*

39 Et quòd Episcopus in Synodo absque populi consensu possit indicere festa obseruanda de præcepto, tenent Cassan. *in catalog. gloriæ mundi p.5. consid.*48. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Neapol.c.51.* vbi respondet ad text. *in c. fin. de feriis;* refert me citato Castro Palao *d.disp.2.punct.2.sub n.6.* Trullench. *d.lib.3.c.1. dub.2.n.2.post princ.* vbi citat metipsum *in hoc loco.*

40 Circa festorum obseruationem aduertendum duxi à *Sacra Congreg.* decisum esse *licere diebus festis dare operam rebus ad vitam necessariis, tempore perituris; præsertim tempore vindemiarum, & messium, ac collectionis fructuum, vel vbi necessitas vrgeat, aut suadeat pietas; ad iudicium scilicet Ordinarij, ne priuatis affectibus, ac domesticarum rerum studio aliqui eo perducantur, vt ea indulgentia aliis etiam casibus abutantur, itaque rursum ibidem censuit prætextu mercatuum, nundinarum, & feriarum festa nullatenus esse violanda: cæterum his diebus licere sarcinas, & onera nundinarum causa exonerare, inceptúmque iter, Missa tamen prius audita, prosequi, non autem sarcinas componere, & iumenta onerare ad iter de nouo accipiendum, aut merces quibuscumque etiam viatoribus, & clausis apothecis vendere, nisi tantum ad victum necessaria; & alia minuscula, & modici momenti operata confecta pro transeuntium hospitum, aduenarum, & externorum vrgenti, & præsentanea necessitate, & opportunitate. Qua in re Episcopi propositus edictis curare debent, vt festi dies debita obseruatione colantur, & populorum eò confluentium necessitatibus, quantum sine diuina offensione fieri potest, consulatur;* refert Quaranta *in sum. Bullarij, verb. dies festi.* & Marcel. Vulpe *d c.5.n.18.*

Si dubitetur an adsit sufficiens necessitas laborandi in die festo, recurrendum est ad Episcopum, vel saltem ad Parochum pro facultate obtinenda, iuxta consuetudinem loci; vel saltem standum erit iudicio boni, & prudentis viri; nam possessio stat pro præcepto, & causa dubia non tollit obligationem præcepti, Filliuc. Sayr. Suar. Reginald. & alij, quos refert & sequitur Bonac. *d.disp.5.q. vnic punct.3. num.14.* vbi *num.21.* cum multis resoluit in dubio causæ iustæ, & sufficientis ad seruiliter laborandum adeundum esse Episcopum, si commodè adiri potest: Episcopus enim dispensare potest in casibus frequenter contingentibus; si verò commodè adiri nequeat Episcopus Parochus potest ob iustam causam facultatem ad tempus, non verò in perpetuum concedere; subditque idem Bonacin. Episcopum posse in obseruatione festorum cum personis particularibus, aut etiam cum populis dispensare, etiamsi dies festi non ab ipso Episcopo, sed à Summo Pont. indicti sint, vel communi consuetudine seruentur, nam hæc potestas in Episcopo necessaria est ad rectam animarum gubernationem, saltem pro casibus repentinis, & frequentioribus, & demum tenet Episcopum dare posse facultatem seruiliter laborandi, ea conditione seu onere adiecto, vt aliquid eroget ad emendas vestes pro Ecclesia, aut oleum pro liminaribus, vel quid simile fiat in vsus pios.

41 Contra laïcos non obseruantes festa procedere potest Episcopus, vt definiuit Pius V. *in sua Constit.5. §. Cùm verò, vers. in aliis autem.* Sot. *de iust. lib.2.q.4. art.4. post med.* Couar. *de sponsal. p.2.c.6.n.18.* † Possunt etiam Superiores laïci pro eorum obseruatione statuere, & pœnas contra violantes ea iam indictas ab Ecclesia imponere, *c. irreligiosa, de consec. dist.5. l.1 & toto tit. C. de feriis,* & pro relaxatione dictæ prohibitionis, & pœnarum indictarum licentiam operandi, & contraueniendi concedere, Sot. *d.art.4. post med.* Alderan. Mascard. *de generali stat. interpr. concl.1. num.257.* vbi subdit, quòd laïci sic operantes intuitu licentiæ à superiore sæculari illis concessæ, possunt nihilominus puniri à Superiore Ecclesiastico, non obstante huiusmodi licentia; quæ tantum operabitur, quod contraueniens obseruationi festorum non poterit puniri pœnis in edicto laïci contentis, & Alderan. *d. concl.1.n.256.* resoluit à Superiore sæculari puniri non posse laïcos non obseruantes cum licentia Episcopi prohibitionem à se factam circa festorum obseruantiam. Trullench. *d.lib.3.c.1.dub.6.n.12.* vbi ait posse Episcopum concedere licentiam laborandi in die festo cum onere, & conditione, vt aliquid erogetur ad emendas vestes pro Ecclesia, aut oleum pro luminaribus, aut aliud simile; quia hoc non imponitur tanquam pretium, sed tanquam compositio, & commutatio. & *num.15,* subdit in dubio causæ iustæ, & sufficientis ad laborandum adeundum esse Episcopum, si commodè adiri potest; si verò commodè adiri nequeat, posse Parochum ob iustam causam facultatem ad tempus, non verò in perpetuum concedere.

Duodecimus. Regulares interdicta, & censuras ab Episcopo promulgatas in eorum Ecclesiis publicare, si Episcopus præcipiat, ac eas seruare tenentur, vt habetur in Conc. Trid. *sess.25. de Regul. c.12.* quod antea dispositum erat *in c. cùm & plantare, §. Excommunicatos, de priuil.* Ita Henriq. *in sum. lib.13.c.42.§.3. in fine,* Franch. Leo *in thesauro fori Eccles. p.1.c.7. n.19.* Cochier. *de iurisd. Ordinarij in exemptos, p.2.q.45.n.46.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea res.210. vers. quintò,* Fusch. *de Visitat. lib.2.c.15.n.62.* Piasec. *in praxi noua Episcop. p.2.c.3. num.47. vers. censuras,* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib.2. c.7. dub.2.* nouissimè Lanter. de Franch. *in tract. de controuers. inter Regul. & Episc. q.6. vers. quintò fallit.* & *q.10.* resoluit quòd si Regularis sit excommunicatus à Iure, potest Episcopus mandare ipsum denunciari publicè, vt euitetur. Et non modò Regulares seruare Episcoporum interdicta præcipiuntur, sed etiam quod nec celebrare in locis ita interdictis faciant, nec excommunicatos ad diuina, aut Ecclesiasticam sepulturam admittant, *d. §. excommunicatos, c. Episcoporum, de priuil. in 6. c. is qui, §. Is verò, de sent. excomm. eod. lib.* cùm priuilegiati, & exempti Religiosi teneantur vitare excommunicatos, & nominatim interdictos, vt *d. §. excommunicatos,* vbi Abb. *num....* Couar. *in c. alma p.1.§.1. num.2.* Vgolin. *de censur. tab.1.c.23. in princ. à n.2.* Sayr. *eod. tract. lib.2. c.11.n.32.* 42

43

Dubitari non abs re potest, an per Concil. *d.c.12.* reuocata sint priuilegia Regularibus concessa ad celebrandum tempore interdicti, & admittendos laïcos ad Diuina eodem tempore? Partem affirmatiuam constanter tuentur Nauar. *in man. cap.27. num.190.* & latiùs ex professo *cons.7. de priu. in nouis,* cuius sententiam verissimam esse contendit Nicol. Garc. *de benef. part.3.c.2. à num.718.* & consultos ab Episcopo Abulensi respondisse Illustriss. Cardinal. testatur idem Garc. *p.5. cap.8.n.87. vers. Ad octauum,* nam proposita quæstione prædicta in hæc verba responderunt: *Priuilegia si ante Concilium concessa fuerant, vtique reuocata* 44

reuocata exiſtunt. Et idem deciſum fuiſſe in alia cauſa refert Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarræ l.2. tit.18.l.7.n.73.* in hæc verba. *Priuilegia Regularium, quod non teneantur ſeruare interdicta aliquibus diebus tantum, ſi ante Concilium conceſſa fuerunt, reuocata ſunt.* Quamuis contrariam negatiuam, quod Trident. in decreto ſpecialia Regularium priuilegia, vt pro ſuis feſtis, & aliis certis diebus non ſentient interdicta, non ſint reuocata, teneantur Henriq. *in ſum. lib.13. c.40.§.1.* Sayr. *de cenſuris lib.5.c.13. n.24. & 25.* Fr. Emman. *in Bullam Cruciatæ §.5.n.15.& in addit.n.13. & 35.& quæſt.Reg.tom.1.q.112. art.1.* Fr. Ioan. de la Cruz. *d.c.7.dub.2.concl.2.* Bonac. *de cenſur.extra Bullam Cœnæ diſp.2.q.8.punct.4.n.11.* Non poſſe tamen Epiſcopum denuntiare Regulares non incidiſſe in excommunicationẽ à Iure, vel Apoſtolicis Conſtitutionibus inflictam, reſoluit Marcel. Vulpe *d cap.42. n.25.* & me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regularium verb.interdict.n.2.*

45 *Decimus tertius.* Clerici omnes tam ſæculares, quã Regulares, quicunque etiam monachi ad publicas proceſſiones vocati accedere per Epiſcopos compelli poſſunt, iis tantùm exceptis, qui in ſtrictiori clauſura perpetuò viuunt, iuxta Conc. Trid. ſanctionẽ *ſeſſ.25. de Regul.c.13.* Lauret. de Franch. *vbi ſuprà, c.6.verſ.2.* de quo multa ſuprà *alleg.78.à n.14.* & ibi citatis adde Marcel. Vulpe *d.c.42.n.8.*

46 *Decimus quartus.* Epiſcopis quoad renunciationes faciendas Regulares omnes ſubiiciuntur: quandoquidem nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento in fauorem cuiuſcunque cauſæ præualeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſiue eius Vicarij fiat intra duos menſes proximos ante profeſſionem, ac non aliàs intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione, ita diſponente Concil. Trid. *ſeſſ.25.de Regul.cap.16.* de cuius materia multa adduxi *in alleg.99.* & *ibi* citatis adde Marcel. Vulpe *d.capit.42.n.13.*

47 *Decimus quintus.* Nouitiis nolentibus profiteri, ſed è Religione volẽtibus egredi, ſunt reſtituenda omnia bona, quæ tempore ingreſſus detulerunt in monaſterium, nec quid minimum ex eis retinere valent religioſi, quod vt rectè fiat, Epiſcopus, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas, ſi opus fuerit, compellere poterit Superiores Regulares, vt habetur in Concil. Trid. *d.c.16. in fine*, & dixi *alleg.101. à num.36.* & *ibi* citatis adde Marcel. Vulpe *d.c.42.n.11.* Lauret. de Franchis *vbi ſuprà, q.5.n.10.*

48 *Decimus ſextus.* Regularis quicunque prætendens per vim, & metum ingreſſum eſſe religionem, aut etiam dicens ante ætatem debitam profeſſionem emiſiſſe, aut quid ſimile, velitque habitum dimittere quacunque ex cauſa, aut cum habitu diſcedere ſine licentia Superiorum, non erit audiendus, niſi intra quinquennium tantum à die profeſſionis, & tunc non aliter niſi cauſas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo, & Ordinario, per Concil. Trident. *ſeſſ.25.de Regul.c.19.* de cuius materia tractaui *alleg.104.*

49 *Decimus ſeptimus.* Religioſi de manibus laïcorum Eccleſias recipere ſine conſenſu Epiſcopi non poſſunt, *cap. decimas 16.q.7.cap.quod autem, in fine, cap. illud, verſ. tum quia cap. nullus, de iurepatron. cap. cùm & plantare, in princ. verſ. Eccleſias, de priuil.* vbi Ant. & Abb. Lambertin. *de iurepatron. part.2.lib.1.quæſt.1. art.9.& 10.* Intellige de donatione Eccleſiæ, quam laïcus detinet, non ita tamen in donatione iuriſpatronatus facta loco religioſo, quia tunc Epiſcopi conſenſus minimè neceſſarius eſt, vt dixi *allegat.71. num.11.* Ratio differentiæ eſt, quia cum iuſpatronatus à patrono transferatur, qui verus eſt ipſius dominus, illudque iuſtè poſſidet ex Eccleſiæ conceſſione ratione fundationis, vel dotationis, iuxta text. *in cap.decernimus*, cum multis *ibid.16 q.7.c.3.& per totum, de iurepatron.* meritò talis donatio facta à domino, qui magis capax, & habilis eſt ad illud obtinendum, rata & firma manere debet abſque aliquo Epiſcopi conſenſu. At verò laïcus detinens Eccleſiam iniuſtè donat id, quod ſuum non eſt, nec retinere poteſt, & ideò iis illud transferendi in Eccleſiam minimè ad eum pertinet, ſed ad Epiſcopum, iuxta generalem reg. text. *in cap.omnes Baſilicæ, 16.quæſt.7.* meritóque Pontificiæ leges, quæ permiſerunt Eccleſias ſic malè detentas in locum religioſum transferri, requirunt eiuſdem Epiſcopi conſenſum, vt poſt Roch. multis explicat latè Lambertin. *d.art.9.à num.36.*

Decimusoctauus. Epiſcopus poteſt compellere Regulares ſiue Religioſos exemptos ad reddendam coram ſe geſtæ teſtamẽtorum executionis rationem, ac eos punire, ſi malè geſſerint, *Clement.1.de teſtament.* ad quod plures citaui Doct. *alleg.82.* & ibi citatis adde Treuiſ. *lib.1.deciſ.36.num.2.* Fuſch. *de viſit. lib.1.c.17.n.8.verſ.& in alio caſu*, Ced. *pract. & Canon.q.lib.1.q.26.num.35.* Lauret. de Franch. *d.q.5. num 7.* 50

Decimusnonus. Regulares ſi extra loca, vbi monaſteria exiſtunt, quæritare voluerint, tenentur ſuorum Superiorum licentiam Ordinario oſtendere, vt cenſuit *ſacra Cong. anno præterito 1621.* in deciſione, quam refero ſuprà *alleg.109.n.10.* 51

Vigeſimus. Epiſcopus abſoluit Religioſum leuiter percutientem clericum ſæcularem, *cap.religioſo, de ſentent. excomm. in 6.* Lauret. de Franchis *in dictis controuerſ.quæſt.21 pag.335.* † & de æquitate Monachos etiam exemptos ſe ad inuicem percutientes abſoluit ab excommunicatione, *cap.ſi quis ſuadente, 16. quæſt.4.* dixi *alleg.41.n.17.& 18.* † Et laïcos percutientes Monachos ipſe Epiſcopus abſoluit, non verò eorum Superiores, vt reſoluunt Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ.deciſ.465.in 1.edit. & reſol.deciſ.439.in 2. edit.* Campan. *d.cap.13.num.536.* Lauret. de Franchis *vbi ſuprà quæſt.22.* † Et Moniales exemptas Epiſcopus abſoluit, Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exemptos, part.2.quæſt. 45.num.56.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatiſſar.diſp.17. q.vlt. num.7.* 52 53 54 55

Vigeſimusprimus. In cauſa hæreſis Regulares omnes, etiam exempti, ſubiacent Epiſcopi iudicio, vt probat text. *in cap.ad abolendam, §.fin. de hæret. & in cap.vt officij, §.denique, eod.tit.in 6.* Maynard. *deciſ.25. lib.1.* Treuiſ. *Venet.deciſ.36.num.2.* quos citat Aloyſ. Ricc. *d.collect.503.verſ.quartò, & in praxi fori Eccleſ. d.reſol.547.num.6.in 2.edit.& in praxi aurea reſ.210. verſ.decimotertiò*, Zerola *in praxi Epiſc.p.1.verb.excommunic.cauſa materialis, verſ. quarto, an Epiſcopi*, ibi, *decimotertiò fallit*, Marcel. Vulpe *d.cap.42.num.2.* Lauret. de Franchis *d. tract.de controu.inter Regulares & Epiſc.quæſt.5.num.6.pag.311.* Cened. *pract.& canon.quæſt. lib.1. quæſt.26. num. 29.* Licet prædicti textus ſolùm de Inquiſitoribus verba faciant, tamen ſub eiſdem verbis Epiſcopi comprehenduntur; habent enim titulum Inquiſitorum, imò ſunt Inquiſitores hæreticæ prauitatis, vt inquit Fr. Emman. *quæſt. Regul.tom.1.quæſt. 20.art.10.verſic. hoc tamen.* Vnde rectè Peña *in direct.inquiſ.p.3.q.28.comm.78.verſ.iuſtiſſimè* aſſerit huius cauſæ cognitionẽ contra quoſcumque à cæteris abdicatam rectiſſimè ad ſolos Inquiſitores, ſeu delegatos, ſiue Ordinarios delegatam, & non poſſe Regulares hodie iudicare ſuos ſubditos 56

in

in causa hæresis, asserit idem Peña com. 77. ad Eymeric. vers. tametsi. Imò † teneri omnes & quoscunque
57 causes de hæresi suorum Monachorũ qualitercumque exemptorum ipsius prauitatis Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum viciniotibus terminandas committere, ipsosque Fratres, & Religiosos, quos hæresis labe infectos, vel suspectos, etiam in visitationibus esse nouerint, absque alia consultatione eisdem Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum viciniotibus denunciare, decidit S.D. Paulus V. fel. record. const. sua 26. Kalend. Septembris 1606. incip. Romanus Pontifex, quam refert Lauret. de Franchis in contr. Episcop. & Regul. pag. 122. cum seq.

58 Vigesimum secundum. Episcopi locorum Ordinarij, hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquisitores, procedere possunt, & seuerè animaduertere in Regulares audentes in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis quibuscunque actibus publicis asserere, quod Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali, vt censuit Sacra Congregat. S. Rom. & vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apost. coram S.D. Paulo V. fel. record. feria quinta 31. Augusti 1617. cuius memini suprà all. 50. num. 110. Nouissimè emanauit † altera decisio super
59 Conceptione Beatissimæ Virginis die 24. Maij huius anni 1622. quam referunt Iulius Lauor. de Iubil. p. 2. cap. 21. n. 129. Lauret. de Franchis vbi suprà pag. 190. Lezana in sum. quæst. Regul. cap. 20. num. 12. quæ ita se habet. In generali Congr. Sanctæ Romanæ & Vniuersalis Inquisitionis habita coram S.D.N. Gregorio diuina Prouidentia Papa XV. ac Illustrissimis, & Reuerendissimis DD. S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus aduersus hæreticam prauitatẽ Inquisitoribus Generalibus à S. Sede Apost. specialiter deputatis, tenoris sequentis: Sanctissimus D.N. auditis votis Illustrissimorum, & Reuerendissimorum DD. Card. contra hæreticam prauitatem generaliũ Inquisitorum Decretum alias editum à felicis recordat. Paulo V. eius prædecessore, hoc suo præsenti Decreto ex eisdem causis euitandi scandala dissensiones atq; discordias in populo Christiano, quæ pari ratione oriri possunt, &, vt accepit, in aliquibus Religionibus iam ortæ sunt ex sermonibus priuatis occasione assertionis affirmatiuæ, extendit, & ampliauit etiam ad priuata colloquia, & scripta; mandans, & præcipiens omnibus, & singulis supradictis, ne de cætero, donec articulus huiusmodi à Sede Apostolica diffinitus, vel per Sanctitatem suam, & sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, neque etiam in sermonibus & scriptis priuatis audeant asserere, quod eadem Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato Originali, nec de hac opinione affirmatiua aliquomodo agere, seu tractare; exceptis tamen, quibus à Sancta Sede Apostolica fuerit super hoc specialiter indultum. Per hoc tamen Sanctitas sua non intendit reprobare hanc opinionem, nec ei vllum prorsus præiudicium inferre, eam relinquens in eisdem statu, & terminis, in quibus reperitur, præterquam quoad in supradicto fel. record. Pauli V. & hoc suo Decreto disposita; eademq; Sanctitas Sua voluit & expressè mandauit, vt in reliquis omnibus, vt huiusmodi Decretis, non aduersantur, Constitutionis Sixti IV. Alex. VI. & Pij V. ac Pauli V. eius prædecessorum super Conceptione Beatiss. Virginis firma, & illibatæ remaneant, ac exactè obseruentur; perinde ac si huiusmodi Decretum non emanasset. Insuper eadem Sanctitas Sua cum Sancta Romana Ecclesia de Beatis. Virginis Concept. Festum solemniter, & officium celebret, omnibus, & singulis personis Ecclesiast. tam sæcularibus, quàm cuiusuis Ordinis, & Instituti Regularibus mandat, ac præcipit, vt in Sacrosancto Missæ Sacrificio, ac diuino Officio celebrandis, tam publicè quàm priuatim, non alio, quàm Conceptionis nomine vti debeant. Contrauenientes autem Sanctitas Sua voluit, & declarauit subiacere debere, & subiecit censuris, & pœnis contentis in supradictis Constitutionibus, ac præfato Decreto suorum Prædecessorum ipso facto incurrendis. Et ita decreuit, & mandauit vbiq; inuiolabiliter obseruari, non obstantibus in hac parte Constitutionibus suprascriptis, Decreto præfato Pauli V. consuetudinibus etiam immemorabilibus, necnon omnibus, & singulis, quæ Prædecessores prædicti voluerunt non obstare, ac aliis quibuscumque in contrarium facientibus: Volens, & decernens pro obseruatione, & executione præsentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra huiusmodi transgressores etiam Regulares cuiusuis Ordinis, & Instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascunq; Ecclesiasticas, & sæculares personas cuiuscunq; status, conditionis, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quàm sæcularis, Episcopi, & Prælati Superiores, aliique Ordinarij locorum, quàm hæreticæ prauitatis vbiq; locorum deputati Inquisitores procedant; & in eos seuerè animaduertant; tribuens eis & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eosdem transgressores procedendi, ac pœnis coercendi, & puniendi. Voluit demum ne præmissorum ignorantia à quoquam prætendi possit, quod præsens Decretum, seu illius exempla ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent, & afficiant, perinde ac si vnicuiq; personaliter intimata fuissent, quodque præsentium transumptis etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent adhibitæ, vel ostensæ.

Andreas de Pettinis, Sanctæ Rom. & vniuersalis Inquisit. Not.

Idem Gregorius XV. in alia sua Constit. incip. Eximij atque singulares fructus sub dat. die 28. Iunij 1622. Fratribus Ordinis Prædicatorum indulsit, vt de cætero in quibuscunque priuatis eorum colloquiis, seu conferentiis inter se duntaxat, & non inter alios aut cum aliis de materia eiusdem Conceptionis B. Mariæ discernere & tractare absque vllo pœnarum in dicto decreto contentarum incursu liberè possent.

Circa sollicitantes in Confessione, eorumque sic delinquentium pœnis plures Pontificiæ emanarunt Constitutiones, quarum prima extitit Pij Papæ IV. directa Archiepiscopo Hispalẽsi in Regno Hispaniæ hæreticæ prauitatis Inquisitori generali, sub die 16. Aprilis 1561. quam referunt Param. de origine Inq. lib. 3. quæst. 10. in fine, Et. Emman. quæst. Regul. tom. 1. quæst. 59. art. 4. Coriolan. in tract. de casibus reseru. p. 1. sect. 2. art. 22. Ioan. Sanc. in select. disp. 11. n. 18. Deinde Paulus Papa V. aliam directam Inquisitori generali in Portugaliæ & Algarbiorum Regnis die 16. Septembris 1606. quam referunt D. Acuña in princ. sui tract. de Confessar. solicit. Portel. in addit. ad dubia Regul. verb. sollicitare, Sousa in opuscul. de sollicitantib.

Nouissimè Sanctiss. D.N. Gregor. XV. Motu pro- 60
prio, datum sub die 30. Augusti huius anni 1622. incip. Vniuersi, confirmans Bullam Pij V. contra sollicitantes mulieres in Confessione, præcipit, & mandat, vt omnes hæreticæ prauitatis Inquisitores, & locorũ Ordinarij omnium Regnorum, prouinciarum, ciuitatum, dominiorum, & locorum vniuersi Orbis Christiani in suis quisq; diœcesibus, & territoriis, etiam priuatiuè quoad omnes alios, perpetuò iudices delegati inquirere, & procedere possint contra quoscunque etiam quomodolibet exemptos, & Sedi Apostol. immediatè subiectos, quorumcunq; Ordinum, institutorum, Societatum, & Congregationum Regulares,

gulares, cuiuscumque dignitatis, & præeminentiæ, aut quouis priuilegio muniti existant, qui personas, quæcumque illæ sint, ad inhonesta, siue inter se, siue cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentalis Confessionis, siue ante, vel post immediatè, seu occasione, vel prætextu Confessionis huiusmodi, etiam ipsa Confessione non sequuta, siue extra occasionem Confessionis, in confessionario, aut in loco quocunque, vbi Confessiones Sacramentales audiantur, seu ad Confessionem audiendam, electo, simulantes ibidem Confessiones audire, sollicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos & inhonestos sermones, siue tractatus habuerint. Qui quidem hæreticæ prauitatis Inquisitores, & locorum Ordinarij, contra quos in aliquo ex huiusmodi nefariis excessibus culpabiles reperierint pro criminum qualitate, & circumstantiis suspensionem ab executione Ordinis, priuationis beneficiorum, dignitatum, & officiorum quorumcunque, ac perpetuæ inhabilitatis ab illa, necnon vocis actiuæ, & passiuæ, si regulares fuerint, exilij, damnationis ad triremes, & carceres etiam perpetuos, absque vlla spe gratiæ, aliasque pœnas decernant, eos quoque si pro delicti grauitate grauiores pœnas meruerint, debita præcedente degradatione Curiæ sæculari puniendos tradant: refert Laur. de Franchis *vbi suprà pag.* 179.

De confessariis solicitantibus in Confessione agunt D. Acuña *in speciali tract. hac de re edito*, & ibi Seraph. de Freitas *in addit.* Anton. de Sousa *in opusc. d. sollicitantib. & in aphor. Inquisit. lib.* 1. *c.* 34. Laurent de Peirinis *tom.* 2. *priuil. Const.* 4. *Gregorij XV. & tom.* 3. *c.* 11. *n.* 3. *cum sequent.* Ferdinand. à Castro Palao *tom.* 1. *operum moral. tract.* 4 *disp.* 9. Bonacin. *var tract. disp.* 9. Ioan. Sanch. *in select. disp.* 11. *à c.* 17. Laurent à Portel. *in dubiis Regul. verb. sollicitare fœminas*; Barth. Gypti. *de casib. reseru c.* 14. Anton. Sanctar. *de hæresi cap.* 44. *cum sequentibus*, Ludouic. à Paramo *de origine Sanctæ Inquisitionis lib.* 3. *c.* 10. Stephan. Fagundez *de quinque Ecclesiæ precept. part.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 31. Antonin. Diana *resol. moral part.* 1 *tract.* 4. Ioan. Bapt. Lezzana *in sum. quæst. Regul. c.* 19. Hieronym. Vener. à Leyua *in examine Episcop. lib.* 5. *c.* 17. Ioan. Angel. Bossi. *de triplici Iubilæi priuilegio, in appendice*, Trasmiera *de Polygamia lib.* 3. *part.* 2. *à n.* 31. Hieron. Tremarchi *in tract. de Confessario abutente Sacramento Pœnitentiæ* Illud tamen te aduertere propono quòd licet ante Bullam Gregorij XV. non poterant Ordinarij cognoscere de crimine Confessariorum sollicitantium mulieres in confessione, cum talis cognitio tunc pertineret ad Inquisitores; hodie tamen post dictam Bullam possunt etiam Episcopi cognoscere de hoc crimine, vt ex ipsius verbis clarè apparet, & expressè resoluunt Sanctarel. *in tract. de hæresi cap.* 44. *num.* 11. Bonacin. *var. tract. disp.* 6. *punct.* 3. *num.* 23. Laurent. de Peirinis *super Priuil. Minimor. tom.* 2. *const.* 4. *Gregorij XV.* §. 6. *n.* 20.

61 *Vigesimustertius.* Monachus monasterij exempti, si sine habitu incedat extra monasterium, poterit per Ordinarium puniri, secus si intra, Franc. *in c* 1. *n.* 5. *de priuileg. in* 6. Boët. Epo *in cap. relatum, num.* 8. *ne clerici, vel monachi*, Cochier. *de iurisdict. Ordin. in exemptos part.* 2. *quæst.* 43. *n.* 33. Fusch. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 16. *n.* 2.

62 *Vigesimusquartus.* Episcopus punit Regulares Mendicantes, qui cum debeant esse contenti vnica campana, plures habent; quod tamen fallit in Prædicatoribus, *Extrauag. quo cunctos. de offic. Custodis*, Abb. *in cap. patentibus super gloss.* 2. *de priuileg.* Alber. *in diction. verb. Campana*, Cochier *d. quæst.* 45. *n.* 86. ex ea ratione, quia licèt in loco exempto delinquere incipiant, effectus tamen & complementum porrigitur extra locum exemptum, quia scilicet sonus Campanarum indebitus lædit, & turbat audientes extra ipsum locum.

Vigesimusquintus. Episcopus punit Religiosos, qui sibi Episcopalia arrogant, & declarat Ecclesias, in quibus exercuerint, interdictas, *cap. cùm & plantare* §. *de confratribus, vers. quod autem, de priuil.* vbi glos. *verb. priuilegiorum*, Cochier. *d. quæst.* 45. *num.* 100. 63

Vigesimussextus. Episcopus exemptos, si fugæ sit periculum, potest capere, & remittere ad competentem, Felin. *in cap. fin. num.* 7. *de foro comp.* Cardin. *in Clem.* 1. *q.* 3. *de offic. Ordin.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 1. *q.* 63. *art.* 7. *vers. tertio*, Fusch. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 20. & *c.* 20. *num.* 25. Henriq. *in sum. lib.* 7. *cap.* 25. §. 7. *in litt. Q.* Flamin. *de resign. lib.* 3. *quæst.* 11. *num.* 12. optimè Cened. *d. quæst.* 26. *n.* 31. *d. q.* 45. *n.* 11. & *part.* 4. *q.* 52. *à princ.* vbi *num.* 5. id limitat, si commodè, ac citra periculum haberi, aut expectari posset auctoritas iudicis exemptorum, Ordinarius tali captura iniuriam faceret, & exempto capto, & iudici illius, per *l. generali*, ibi, *si præsidis copia desit, C. de decurionib. lib.* 10. non potest enim semoto tali periculo, Episcopus exemptos capere, & carceri mancipare, *Clem.* 1. §. *nonnulli, de excessib. Prel.* Fr. Emman. *d art.* 7. *vers. tertio*, etiam in casibus in quibus exempti tenentur parere Ordinariis, si non pareant, ex Natt. *cons.* 257. *num.* 7. subdens eo in casu debere Ordinarium querelam deferre ad Papam & contra eos delegatum impetrare, Camil. Bottel. *ad Bellng. rubr.* 11. §. *videndum in litt. F.* 64

Vigesimusseptimus. Exempti subiiciuntur Episcopis in eis omnibus, quæ sunt Ordinis Episcopalis, nempe in petitione Chrismatis, consecrationis Ecclesiarum, susceptionis Ordinum, & similium, *cap. veniens*, vbi Abb. *notab.* 2. *de præscript.* gloss. *in cap. Abbatibus* 17. *quæst.* 2. Cochier. *d. quæst.* 45. *n.* 16. & *part.* 4. *q.* 11. Rot. apud Postium *in fine sui tract. de manut decis.* 71. *num.* 4. 65

Vigesimusoctauus. Archiepiscopi, & Episcopi possunt in locis exemptis suæ diœcesis facere solemnes benedictiones, & diuina Officia celebrare, Franç. *in c. Abbates, num.* 1. *vers. in gloss. de priuil. in* 6. *Clem. Archiepiscopo, de priuil.* Francisc. Pauin. *in tract. de visitat. qu.* 3. 2. *partis num.* 9. Cochier. *d qu.* 45. *num.* 34. & 35. me citato *in hoc loco* Alzedo *d. part.* 1. *cap.* 13. *num.* 78. 66

Vigesimusnonus. Ex defectu iustitiæ in exemptis adiri potest Ordinarius, vt suppleat, si facilè non possit haberi recursus ad Papam, seu Superiorem exemptorum, Aufrer. *in repetit. Clem.* 1. *quæst.* 10. *n.* 3. *vers. inde in principali, de officio Ord.* Cochier. *dict. quæst.* 45. *n.* 63. 67

Trigesimus. Regulares administrantes clericis, vel laïcis Sacramentum Extremæ vnctionis, vel Eucharistiæ, vel Matrimonij sine licentia Parochi, possunt ab Episcopis excommunicari, *Clement.* 1 *de priuileg.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 210. *vers. duodecimo*, Laurent. de Franchis *d. quæst.* 6. *vers. duodecimo*, & *quæst.* 25. 68

Trigesimusprimus. Regulares sine Ordinarij licentia Indulgentias publicantes, quas à Summo Pontif. impetrarunt, subsunt Episcopi iurisdictioni, Concil. Trident. *sess.* 6. *de reformat. cap.* 3. & *sess.* 24. *de reformat. cap.* 11. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 210. *vers. decimosexto*, Laurent. de Franchis *d. quæst.* 6. *vers. decimosexto.* 69

Trigesimussecundus. Et vt debitus honor Matrici Ecclesiæ reddatur, tam Regulares, quàm Clerici sæculares, etiam super hoc Apostol. Sedis priuilegio muniti die Sabbati maioris Hebdomadæ, antequam 70

cam

campana Cathedralis, vel maioris Ecclesiæ pulsetur, campanas in Ecclesiis suis pulsare minimè possunt, Contrauenientes autem pœnam centum ducatorum incurrunt, vt *in Const.* 17. *Leonis X.* incip. *Sacro approbante Concilio*, §. *& vt debitus*, referunt Campanil. *dicta rubr.* 12. *c.* 13. *num.* 162. Franciscus Leo *in thesauro fori Ecclesiastici parte* 1. *cap.* 8. *num.* 21. nouissimè Marcel. Vulpe *dict. cap.* 42. *num.* 15. Lauter. de Franchis *vbi supra quæst.* 5. *num.* 13. me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regular. verb. Campana num.* 1.

71 *Trigesimotertiò.* Episcopus amota omni appellatione componit controuersias omnes inter Regulares in processionibus publicis, aut iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus contingentes, ita disponente Concil. Trident. *sess.* 25. *de Regular. c.* 13. breui manu summariè, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicij, vt declarauit *Sacra Congr.* prout refert Campan. *d. c.* 13. *n.* 120. & de hac materia latiùs dixi *alleg.* 78. *à n.* 26. & *ibi* citatis adde Marcel. Vulpe *d. c.* 42. *num.* 14.

72 *Trigesimoquartò.* Episcopis subduntur exempti in causis matrimonialibus, Conc. Trident. *sess.* 24. *de reform. c.* 20. §. *adhæc*, nisi habeant iurisdictionem priuatiuè ad Episcopos, vel immemorabilem pro se consuetudinem, vt censuit *Sacra Congregatio* teste Flamin. *d. n.* 7. *vers. duodecimò.*

73 *Trigesimoquintò.* Episcopo subduntur exempti ad hoc vt per eum possint denuntiari, & mandari, vt euitentur, quando essent notoriè excommunicati à Iure, vel ab homine, Ioan. Andr. & Domin. *in cap.* 1. *de priuil. lib.* 6. Laur de Franchis *q.* 5. *num.* 3. Gambara *de officio Legati de latere, tit. de potestate Legati in Regulares, & exemptos, n.* 2. & hæc opinio, data scilicet notorietate delicti, verior est, cùm eo casu declaratione opus non sit; licèt indistinctè posse Episcopum denuntiare vt euitentur, si Regulares exempti inciderint in aliquam excommunicationem, teneant Henriq. *lib.* 7. *sum. c.* 25. *n.* 7. Mar. Alter. *de censur. tom.* 1. *disp.* 10. *l.* 3. *c.* 5. *in fine*, Piasec. *in praxi Episcop. part.* 2. *cap.* 3. §. 6. *num.* 59. Cened. *canon. quæst.* 26. *n.* 30. & id licere Episcopis tantum in illis casibus in quibus id illis specialiter permittitur, asserunt Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. excommunicatio*, vbi *de excommunicat. causa mater. in fine*, Peirinis *in priuil. Minimor. tom.* 1. *const.* 3. *Sixti IV.* §. 16. *num.* 13.

Trigesimosextò. Episcopus exceptis iis, quæ concernunt Regularia instituta, habet omnimodam iurisdictionem in Monachos Regulares Cathedralis Ecclesiæ, *c.* 1. *ne Sede vacante, gloss. fin. in cap. nullus, vers. vt Episcopus etiam sæcularis, de elect. in* 6. vbi Anchar. *n.* 5. *vers. sed aduerte*, Ioan. Andr. *num.* 3. *vers. in gloss. vlt.* Gemin. *n.* 7. *vers. in ea gloss.* Franc. *n.* 3. *vers. in gloss. fin.* Corn. *cons.* 193. *num.* 4. & 5. *lib.* 2. Rot. apud Farin. *dec.* 69. *num.* 2. *part.* 1. *recent.* etiam quòd procedatur in forma iudicij, vt tenent omnes *in cap. quarto, de offic. Ordin.* excepto Panorm. Bertachin. *de Episcopo lib.* 4. *part.* 2. *quæst.* 35. *num.* 81. Rot. *d. dec.* 69. *num.* 6. & latiùs *dec.* 15. *ead. part.* 1. *recent.* Quamuis enim Episcopus non possit excommunicare, nec per censuras procedere contra exemptos extra casus à Iure permissos, & in hac allegatione numeratos, quia non subsunt eius iurisdictioni, iuxta tradita per Henriq. *in summ. lib.* 7. *cap.* 15. §. 7. Fr. Emman. *q. Regular. tom.* 2. *q.* 59. *art.* 5. & 6. Nat. *cons.* 257. *num.* 7. Zerola *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. excom. causa mater. vers. quartò an Episcopi possint*, tamen si constat Regularem exemptum incidisse in aliquam excommunicationem iuris, aut Papæ, potest ex causa illum publicè declarare, & tanquam excommunicatum denunciare, Gemin. *in c.* 1. §. *nunquid, de priuil. in* 6. Henriq. *d.* §. 7. *vers. nec potest*, Triuisan. *decis.* 36. *n.* 2. *lib.* 1. Fr. Emman. *d. to.* 2. *q.* 63. *art.* 11. Pro quo facit, quòd quamuis Ordinarius non possit cognoscere de delictis exemptorum, potest tamen declarare ipsum delinquentem esse, vt tradunt Fusc. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 8. & *cap.* 20. *num.* 24. Carol. Tap. *in l. fin. ff. de constit. princ. p.* 1. *cap.* 5. *n.* 19. Cened. *d. quæst.* 26. *num.* 30.

Trigesimoseptimò. Quia exemptiones perturbationem in Episcoporum iurisdictione quandoque excitant, exemptisque occasionem laxioris vitæ præbere experientia compertum est, ideo S. Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 11. non obstantibus quibuscunque, plenam tribuit auctoritatem Episcopis super Acolytos, Comites Palatinos, Protonotarios, Capellanos Regios & similes exemptos, & decernit quod nihil ex priuilegiis concessis eisdem intelligatur esse Ordinariis detractum, cum exemptio à proprij Episcopi iurisdictione sit odiosa, & strictè accipienda, vt notat Abb. *in cap. cum capella, n.* 5. *de priuil.* Tusch. *d. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 9. *in fine*, & *cap.* 20. *num.* 6. Fr. Emman. *d. tom.* 2. *q.* 64. *art.* 4. Flamin. *de resign. l.* 3. *q.* 11. *à num.* 5. & quoad Capellanos Regios iubet Concil. obseruari *d. c. cum capella*, vbi habetur, quod dum actu seruiunt, sunt exempti à iurisdictione prædicta, Zerol. *p.* 1. *verb. exempti, in princ.* tamen ratione beneficiorum, quæ obtinent extra dictam capellam Regiam, coërcitioni & iurisdictioni Ordinarij subsunt, Zerol. *p.* 1. *verb. exemptio, in princip.* 74

Trigesimooctauò. Quamuis ex priuilegio quis sit exemptus à iurisdictione Episcopi, non tamen videtur exemptus à iure reuerentiali ex lege diœcesana, Roman. *sing.* 486. Butch. *d. lib.* 2. *cap.* 16. *n.* 69. Cassan. *in catalogo gloriæ mundi p.* 4. *consid.* 27. Carol. Tapia *in l. fin. ff. de constit. Princip. p.* 1. *c.* 5. *n.* 20. Camil. Borrell. *in addit. ad Bellug. in speculo Princip. rubr.* 11. §. *videndum, in litter. F. vers. & tales exempti.* Cened. *dict. q.* 26. *n.* 6. *vers. primus.* Quamuis Flamin. *de resignat. lib.* 3. *quæst.* 11. *num.* 4. censeat cum Puteo exemptum non teneri ad ius reuerentiale Episcopo; nisi eam intelligamus in exempto à Papa, aliorum verò opinionem in exemptis priuilegio Episcopi, qui non potest concedere exemptionem à suo iure reuerentiali, vt tradunt Boër. *dec.* 133. *n.* 8. Fusch. *d. lib.* 1. *c.* 20. *num.* 22. 75

Trigesimononò. Habet Episcopus iurisdictionem, quando esset in possessione, & consuetudine iudicandi Regulares exemptos; nam tunc videtur per non vsum eos renunciasse suo priuilegio, vt tradunt Anton. Gamb. *de offic. & potest. Legati de latere l.* 8. *quæst. de potest. Legati in Regulares à n.* 6. Anton. Cuch. *instit. maior. lib.* 1. *tit.* 6. *à n.* 5. Capt. *reg.* 23. *à n.* 21. Thom. Triuis. *lib.* 1. *decis.* 36. *n.* 2. Lauret. de Franchis *vbi suprà quæst.* 5. *num.* 8. Verùm hoc difficultate non caret; quia exemptus sine licentia Summi Pont. non potest exemptioni etiam expressè renunciare; ergo multò minus tacitè; ex ea ratione, quia interest Romani Pont. qui est Superior, subditos suos ab aliis non iudicari; vt tradunt per me citati *in collect. ad cap. cæterorum num.* 4 *de arbitr. & in addit.* & fuit plenè resolutum *in Vlixbonen. monasterij* 19. *Nouembris* 1625. coram *Reuerendiss. Domino meo Coccino*, & me citato *in hoc loco* hanc partem sustinent Hieron. Roderic. *in compend. quæst. Regular. resolut.* 63. *n.* 23. Diana *moral. resol. p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 134. Lezana *d. c.* 11. *num.* 5. 76

Quadragesimò. Regulares, qui extra claustra, vel ambitum suorum monasteriorum faciunt processiones 77

nes (nisi consuetudine, aut priuilegio id fuerit ab eis obtentum) puniri possunt & impediri ab Ordinario; & ratio est, quia non habent territorium, & id ita practicari vidisse testatur Zerol. *in praxi Episcop p.* 1. *verb. processiones, vers. ad quartum,* quem refert. Cened. *d.q.* 26. *n.* 18.

78 *Quadragesimoprimò.* Regulares absoluentes pœnitentes, quos audiunt in Confessionibus à casibus reseruatis ipsi Ordinario, possunt ab Ordinario excommunicari, Concil. Trid. *sess.* 14. *c.* 7. *de casuum reseruat.* Laurent. de Franchis *d. tract. de controuers. inter Regulares & Episcopos q.* 6. *vers. quartò fallit.*

79 *Quadragesimosecundo.* Regularis deiectus ab Ordine suo, debet statim se præsentare Episcopo, & efficitur de illius iurisdictione, Nauar. *cons.* 76. *&* 70. *de Regular* Laurent. de Franchis *d. tract. q.* 5. *n.* 9. Zerol. *p.* 2. *verb. Regulares vers. tertio.*

80 *Quadragesimotertio.* Regulares, quorum Religio extincta est, vel alia ratione à Regularium iurisdictione liberi sunt, Episcopo subiiciuntur. *capite* 1. *de Relig. dom. lib.* 6. Laurent. de Franchis *d quæst.* 5. *n.* 11. vbi subdit quòd Religiosus huiusmodi non permittitur amplius in suis monasteriis secundum suam regulam viuere, sed in Episcopi sui obediẽtiam transeunt.

81 *Quadragesimoquartò* Regulares commorantes in Abbatiis, Prioratibus, Præposituris, & in beneficiis, sine Curatis, siue non, vbi non viget Regularis obseruãtia, ab Episcopis possunt excommunicari, Concil. Trident. *sess.* 21. *de reform. c.* 8. Laurent. de Franchis *d. c.* 6. *vers. duodecimo.*

82 *Quadragesimoquintò.* Regulares ad duodecimum numerum non ascendentes in aliquo monasterio recepti, Ordinarij loci visitationi, correctioni, ac omnimodæ iurisdictioni subiecti sunt. *Sacra Congregat. Concil. Trid.* cuius memini supra *alleg.* 26. *num.* 6 *prope fin.*

83 *Quadragesimosextò.* Regulares admittentes ad diuina officia, vel sepelientes excommunicatos ab ipso Episcopo, possunt excommunicari per illum, Anchar. *in c. Episcopi n.* 3. *de priuil. lib.* 6. Abb. *in c. sacris n.* 7. *de sepult.* Laurent. de Franchis *d. c.* 6. *vers. decimoseptimo.*

84 *Quadragesimoseptimò.* Regulares in reconuentione in causis ciuilibus subsunt iurisdictioni Episcopi, quia id procedit ex natura causæ, & non ex natura personæ, vt aduertit Bald *in auth. habita, C. ne filius pro patre n.* 23. & ideo ita resoluit in terminis Laurent. de Franchis *d q.* 5. *num.* 12. *& d. q.* 6. *vers. decimonono.*

85 *Quadragesimooctauò.* Regulares possunt ab Ordinario reformari, vt eant bini, & bini. Ita resoluit Zerol. *in praxi Episcop. p.* 1. *verb. Regularis, vers. quintò,* Laurent. de Franchis *in dictis controu. q.* 36. nam monachus non debet stare, nec incedere solus, *cap.* 2. *de statu monach. Clem. ne in agro §. ad hæc eod. tit.* Rebuff. *in praxi tit. Vicario Episcopi n.* 31.

86 *Quadragesimononò.* Regularibus non licet à suis Conuentibus recedere etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint: qui verò sine prædicto mandato in scriptis obrẽto repertus fuerit, ab Ordinariis locorum tãquam desertore sui instituti puniri potest. Ita Laur. de Franchis *d. tract. de controuers. inter Episcop. & Regular. pag.* 38. *vers. ad decimum.*

87 *Quinquagesimò.* Regulares, & exempti Episcopis reuerentiam præstare tenentur, Lezana *in sum. quæst. Regular. cap.* 11. *num.* 3. Vnde cum Episcopi venerint ad eorum Ecclesias ad celebrandum, reuerenter recipiendi sunt; nam possunt in Regularium Ecclesiis vbi Baldachino & contradicentes censuris, & pœnis cogere, de quo suprà *alleg.* 80. *n.* 16. *cum seq.*

Quinquagesimoprimo. Contra Regulares dantes, vel accipientes aliquid pro ingressu nouitij, procedunt Episcopi per censuras, Concil. Trid. *sess.* 25. *de reformat. cap.* 18. ibi. *Quin potius præcipit sancta Synodus sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant, quod vt rectè fiat, Episcopus etiam per censuras Ecclesiasticas si opus fuerit, compellat.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *q.* 63. *art.* 11. Lezana *d c.* 11. *n.* 12. 88

Quinquagesimo secundò, Regulares obedire tenentur constitutionibus Synodalibus concernentibus actiones communes totius populi, & obseruantiæ Regulari non derogantibus, vt de celebrandis aliquibus festis, de quo suprà *hac allegat. n.* 32. *cum sequent.* de ieiuniis seruandis, & aliis huiusmodi, non quidem debito obedientiæ, cum Religiosi subditi non sint Episcopis, sed debito & iure naturali, quo sicut partes, & membra illius populi tenentur se toti corpori conformare. Ita Lezana *d cap.* 11. *n.* 13. vbi etiam post Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minimor. constit.* 2. *Iulij II. n.* 67. & Dianam *moral. resolut. tract.* 10. *de legibus resolut.* 11. subdit Regulares non teneri Constitutionibus Synodalibus, seu Episcopalibus solum concernentibus reformationem clericorum. 89

Restat nunc videre, quam potestatem habeat Episcopus in Canonicos Regulares, si Ecclesia Cathedralis sit Regularis, quarum plures in Anglia existentes refert Host. *in cap. causam quæ, in princip. de iudic.* & duas in Sicilia, Panormitanam scilicet & Montis Regalis, commemorat ibidem Abb. *sub n.* 8. *vers. & dic quod in Sicilia.* In quo dubio communis & recepta est Doctorum traditio Episcopis competere omnimodam iurisdictionem in Canonicos Regulares suæ Cathedralis, Abbatialis, & Episcopalis simul vnitis potentiis, vt loquitur Abb. *in d. cap. causam quæ num.* 10. quem refert Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 18. *n.* 14. vbi *num.* 7. hoc intelligit, licèt non sit Religiosus: vnde in Episcopo repræsentatur duplex persona, videlicet proprij, & veri Abbatis in his quæ concernunt instituta Regularia, vt firmat Gemin. *in c. nullus Religiosus sub num.* 7. *vers. in ead. gloss. de elect. lib.* 6. & simul proprij Episcopi quoad reliqua, scilicet non pertinentia ad Regularia instituta, vt patet ex *d. cap. nullus Religiosus.* 90

Quo fit, vt dum confert Canonicatum, aut Dignitatem in sua Cathedrali Ecclesia, non conferat tanquam Abbas, sed tanquam Episcopus, neque enim est vllibi Iure cautum in Ecclesiis Cathedralibus Abbati competere ius conferendi, & propterea licet Episcopus etiam ibi sit loco Abbatis, tamen dum actum collationis non exercet tanquam Abbas, sed tanquam Episcopus, impossibile est, vt eundem exerceat tanquam in suum obedientiarium, vt firmauit Rot. *in Pampil. Thesaurariæ* 23. *Ianuarij* 1617. coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino,* cuius meminit Lott. *d. lib.* 1. *quæst.* 33. *num.* 18. vbi *n.* 115. 91

Subdit ex eadem ratione quòd Canonicus Regularis prouisus per Episcopum de Canonicatu, vel Dignitate in Cathedrali Regulari, non potest amoueri per Superiorem Regularem.

Verùm in his quæ ad regulam pertinent, Episcopus vicaria vti debet potestate Monachi alicuius tanquam melius versati in iis, quæ ad regulam huiusmodi spectant, vt obseruant Ioan. And. & Gemin. *d. cap. nullus,* hincque dum visitat, adhibet vnum Regularem ad minus, vt disponitur *in Extrauag. debent* 92

supe

superioribus suis, de officio Ordin.inter communes, nec tenetur explicare an quod faciat magis Episcopus, quam vt Abbas, prout docet Panorm. *in d.cap.causam quæ, sub num.10.vers.& etiam puto*; sed quouis modo procedere posse censuit Rot. *dec.69.n.6.p.1. recent.* etiã priuatiuè quoad omnes alios Regulares ex ead. Rot. *dec.121.n.4.d.part.1.recent.* etiamsi mensæ sint separatæ, vt *in d.dec.69.num.9.* refert Lotter *dict.lib.1. q.18.à n.14.*

93 Præcipuam verò prærogatiuam habet status hic Ecclesiæ Regularis, vt qui Clerici sæculares in ea sint recepti, vel recipiantur pro celebratione Diuinorum, teneantur ij celebrare officium Regulare, nec sint admittendi ad sæculare, pro euitando scandalo, vt optime docuit Vitalin. *in Clement. vnic. sub num.53.vers.eodem modo, de celebr. Missar.* quem probauit Rot. *eadem part.1.recent.dec.79.num.3.* vbi *n.5. & decis.84.per tot.ead part.1.* subdit, nec contrarium posse per Episcopum statui, vt refert Lotter. *d.lib.1. quæst.18.num.19.*

Allegatio CVI.

Episcopus in Regularium Conseruatores an aliquam habeat iurisdictionem?

Summarium.

1 *Conseruator est iudex delegatus à Papa datus ad tuendum aliquos contra manifestas iniurias, seu violentias iudiciali non vtens indagine.*
2 *Conseruator est iudex delegatus nisi Bulla conseruatoria expressè concedatur, vt sit index Ordinarius.*
3 *Conseruator non potest subconseruatorem deputare.*
4 *Appellandum est à sententia Conseruatoris ad solum Papam.*
5 *Conseruator tanquam delegatus potest de iure procedere contra quoscunque Ordinarios, etiam Legatos, si eos impediant in suis conseruatoriis.*
6 *Differentia constituitur inter iudices Conseruatores, & iudices delegatos.*
7 *Conseruatores à solo Papa concedi possunt.*
8 *Conseruatores de iure communi esse non possunt, nisi Episcopi, aut eorum Superiores, vel Abbates, seu dignitates in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis obtinentes.*
9 *Canonici Ecclesiarum Cathedralium delegati Sedis Apostolicæ constitui possunt, non tamen valent Conseruatores deputari.*
10 *Canonici in Cathedralibus licet secundùm latam interpretationem dicantur in dignitate constituti, non ita ex propria significatione.*
11 *Canonici in Cathedralibus attentis specialibus Religionis priuilegiis in conseruatores eligi valent.*
12 *Canonici Ecclesiæ Collegiatæ Synodales iudices constitui non possunt.*
13 *Vicarij generales Episcoporum non possunt esse Iudices Conseruatores.*
14 *Conseruator nemo potest esse sui Conseruatoris.*
15 *Priores, seu Guardiani Mendicantium Conseruatores esse non possunt.*
16 *Conseruatores attento iure solummodo possunt procedere contra manifestas iniurias, seu violentias.*
17 *Concil. Trident. quid circa Conseruatores disponat? ostenditur.*
18 *Conseruator vt procedere valeat, necesse est quod ante omnia appareat iniuriam, seu violentiam fuisse manifestam, & notoriam.*
19 *Iurisdictio vbicunque competit alicui respectu certæ qualitatis, debet ante omnia eidem de illa qualitate constare.*
20 *Conseruator vbi dubitat de notorij qualitate, poterit ante omnia summariè examinare, an violentia, seu iniuria fuerit notoria.*
21 *Conseruator non tenetur præmittere notorij examinationem, cum reus fatetur factum ad qualitatem ipsius notorium fuisse.*
22 *Delictum aliquod vix reperiri potest tam notorium quod non possit habere aliquas excusationes, seu dubitationes.*
23 *Notorium non offuscatur, licet allegentur circunstantiæ notorium delictum excusantes.*
24 *Notorij vbi qualitas exigitur ad fundandam iudicis iurisdictionem, tunc etiamsi non negetur, debet ante omnia super ea processus fieri.*
25 *Notorium notorietate facti continui, seu permanentis, nulla probatione indiget.*
26 *Iniurias, seu violentias esse manifestas dum non constiterit, non poterunt ipsi Conseruatores inhibere Iudicibus Ordinariis, ne in illis procedant.*
27 *Ordinarius potest, & tenetur præcipere delegato etiam Principis, ne aliter sua potestate vtatur, quam in suis litteris continetur.*
28 *Notorium euidens illud dicitur, quod omnibus, vel pluribus Ciuitatis populis, seu viciniæ manifestum sit.*
29 *Testes duo legitimi legitimè deponentes, & rationem reddentes sufficiunt ad probandum factum aliquod fuisse notorium, seu manifestum.*
30 *Conseruatorum potestas adeo restricta est ad iniurias manifestas, vt si de aliis, quàm de illis cognoscant, processus, & sententia ipso iure in totum corruant, & Conseruatores pœnam incurrant suspensionis ab officio per annum.*
31 *Conseruatores qualem Iuris ordinem obseruare debeant? ostenditur.*
32 *Conseruator vti suspectus recusari potest.*
33 *Appellatio à sententia Conseruatoris est admittenda.*
34 *Conseruatoribus potestas est concessa non solum aduersus illatas iniurias, sed etiam inferendas.*
35 Cap. Romana, §. caueant, de sent.excom.lib.6. *declaratur.*
36 *Conseruatores ad munus, & officium suum exequendum per censuras, aliaque iuris remedia contra inobedientes, & contumaces possunt procedere.*
37 *Conseruatores qualiter contra Episcopos procedere possint? ostenditur.*
38 *Conseruatores possunt per excommunicationem cogere brachium sæculare ad suffragandum sibi contra inferentes ipsas iniurias.*
39 *Delegatus iudices Ecclesiastici brachium sæculare ad executionem demandati sibi negotij implorare potest.*
40 *Conseruatores aduersus debitores ex causa ciuili procedere non possunt. Amplia vt ibi habes.*
41 *Debiti negatio quomodo dicatur iniuriam importare? ostenditur.*
42 *Concilium Tridentin.* session. 24. de reformat. cap.6.vers. Vniuersitates autem, *declaratur, &* num. 43.
44 *Delegatus Summi Pontificis, in totum delegare valet.*
45 *Conseruatores non possunt subdelegare, nisi quoad citationes, & sententiarum promulgationes.*

46 *Conſeruatores quare nequeant committere vices ſuas; oſtenditur.*
47 *Conſeruatores limites ſuæ poteſtatis excedentes per annum ſuſpenſi ſunt ab officio.*
48 *Suſpenſio, quam incurrunt Conſeruatores excedentes ſuam iuriſdictionem, non tantum eſt ab officio muneris Conſeruatoris, ſed etiam ab officio clericali, non tamen à beneficio.*
49 *Conſeruatoribus ſuadentes, vt ſuam transgrediantur poteſtatem, ſentētiam excommunicationis incurrunt, à qua non poſſunt abſolui, niſi parti integraliter ſatisfecerint de expenſis.*
50 *Conſeruatoris officium extinguitur morte concedentis, quod attinet ad negotia non cœpta.*
51 *Conſeruatorum officium in ordinibus, & Religionibus, non eſt temporale, nec expirat morte concedentis.*
52 *Bullæ Conſeruatoriæ ſunt inſpiciendæ, nam in ampliori forma ſunt aliquibus Religionibus, quàm aliis conceſſæ.*
53 *Circa Conſeruatorum materiam videndæ Conſtitutiones ſuper hac re editæ a Clemente VIII. & S. D.N Gregorio XV.*
54 *Conſtitutio Clementis VIII. refertur.*
55 *Conſtitutio S.D.N. Gregorij XV. refertur.*

1 ONSERVATOR eſt iudex delegatus à Papa datus ad tuendum aliquos contra manifeſtas iniurias, ſeu violentias, iudiciali non vtens indagine, *cap.1. & vltim. de officio iudic. deleg. lib. 6.* vbi Ioann. Andr. & Domin. Sylueſt. *in ſumm. verb. Conſeruator, numero 1.* Perez *leg.1. verſ. quari poteſt, tit.7. lib.1. Ordin.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de officio deleg. deciſ.1.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib.5. cap.34. quæſ.1.* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. quæſt. 47. art. 1. concl. vnic.* Cochier. *de iuriſd. Ordin. in exemptos part.1. quæſt.39. num.1.* Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Religion. 2. cap.10.* Monet. *de Conſeruat. capit.1. numer.8.* Laurent. de Peirinis *in Conſtit.5. Gregorij XV. §.1. num.2.*

2 Dixi, *delegatus*, quia Conſeruatores iudices ſunt delegati, non Ordinarij; nam iuriſdictio illis conceſſa non ratione officij, ſed delegationis competit, & ſi officium habent, illud habere dicuntur iure eiuſdem legationis, vt contingit in aliis delegatis, notāt gloſſ. *verb. Conſeruatores, in princip. in dict. c.1.* vbi Archid. & Domin. *num.5.* Ioan. Andr. *col.2.* Anchar. *num.2. & in d. cap. vltim. num.6. & 7.* Fuſc. *de viſitat. lib.2. c.23. num.3.* Alciat. *in rubr. num. 18. de offic. Ordinarij.* Ruin. *conſ.3. num.1. volum.4.* Marc. Anton. *variar. reſol. lib.1. reſolut. 16. num.4.* Valaſc. *tom.4. conſult.152. num.6.* Nauar. *conſ. 5. aliàs 3. ſub tit. de offic. iudicis deleg. num.1. in nouiſſ. edit.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canonici rub. 12. cap. 13. numer. 24. in fine.* Monet. *dict. capit.1. num.11.* Laurent. de Peirinis *citato loco*, Azor. *dict. capit.34. quæſ.2.* Molina *de iuſtit. tom.6. diſputat.29. numer.1.* cum quo aduerte hoc procedere,
3 † niſi in Bulla conſeruatoria expreſsè conceſſum ſit, vt Conſeruatores per illam eligendi Iudices ſint Ordinarij, prout Societati IESV à Pio V. & Gregorio VIII. indultum eſſe aduertit idem Molina *vbi proximè.*

4 Hinc fit Conſeruatorem non poſſe ſubconſeruatorem deputare, cum hoc expreſsè ſit cautum *in d. cap. vlt.* vbi gloſſ. *verb. nulli*, dicit in hoc differe Conſeruatorem à delegato Principis, Fuſch. *dict. cap.23. num.8.* Marc. Anton. *d. reſol. 16. num.5.* Campan. *d. num 24.* Marc. Anton. *var. reſol. lib.1. reſolut. 112. caſu 61. verſic. primo*; niſi per litteras conſeruatorias in Regularibus concedatur, vt aduertunt Sorb. *in compend. tit. conſeruator, verſ. item conſeruator 3. pag.159.* Fr. Emman. *d. quæſt. Regul. tom.1. quæſt.65. art.18.* Monet. *de conſeruat. cap.7. quæſ.2. n.58.* Laurent. de Peirinis *vbi ſup. §.1. num.5.* Marc. Anton. *d. loco* Vnde etiam fit, quod à ſententia Conſeruatoris tanquam delegati à Papa, ad ſolum Papam eſt appellandum, neque ad ipſius legatum attento iure poteſt procurari, niſi aliud Legati habeant in ſuis commiſſionibus, tradunt Anchar. *conſ.132.* Ruin. *d. conſ.3. à n.2.* optimè confirmantes ex reg. *cap. ſuper. quæſt. §. porrò, de offic. deleg.* iuncta reg. *c.2. de off. c. legati*, cum aliis relatis per Cardin. Tuſch. *littera C, concluſ.760. num.6.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Mendez à Caſtro *in praxi Luſit. lib.2. cap.3. num.27. p.2. pag.44.*

Inde etiam tales Conſeruatores tanquam delegatos poſſe de iure procedere contra quoſcunque Ordinarios etiam Legatos, ſi eos impediant in ſuis Conſeruatoriis, iuxta reg. *d. cap.2. de officio leg.* tradit ex eodem Anchar. *d. conſ.132. num.3.* idem Cardin. Tuſch. *d. concluſ.760. n.1. & 2.* Marc. Anton. *d. lib.1. reſol.17. num.5.* me citato *in hoc loco* Mendez à Caſtro *d. punct.2. lib.2. cap.... n.27. pag.44.* Nec obſtat, quòd nonnullæ in Iure dantur differentiæ inter Conſeruatores, & alios iudices delegatos, in quibus ſe ad inuicem excedunt, quibus agunt text. *in d. cap.1. & vlt de officio delegati lib.6.* Reſpondetur enim prædictas differentias non reſpicere ſubſtantiā iuriſdictionis delegatæ, quæ tantum in eo conſiſtit, quod competat ratione officij: vnde non faciunt eam mutare, differre ſpecie, iuxta doctrinam gloſſ. *verb. noua, in l. pacta conuenta, ff. de contrahen. emption.* optimè Alciat. *d. loco.* 5

Quæ autem ſint illæ differentiæ inter iudices Cōſeruatores, & iudices delegatos, colligi poteſt ex iis, quæ adducunt Doctores *in d. cap. vltim.* & enumerant Azor. *d. cap.34. quæſ.5.* F. Ludouic. Miranda *d. quæſt.47. art.3. concluſ. vnic. Primò*, inquiunt, differunt in hoc, quod iudex delegatus eſſe poteſt quilibet Canonicus cuiuſlibet Eccleſiæ Cathedralis, Conſeruator verò non niſi ſicut ſit in aliqua dignitate conſtitutus. *Secundò* differunt, quia illius, qui eſt iudex delegatus alicuius, poteſt & ille alter eſſe iudex delegatus in alia cauſa, ſaluo iure recuſationis, ſecus verò eſt in Conſeruatore, etiamſi huiuſmodi non ſibi opponatur exceptio. *Tertiò*, quia ſaluo prædicto iure recuſationis ſibi ſubditum bene poteſt quis impetrare delegatum, non verò Conſeruatorem. *Quartò*, quia delegatus à Principe poteſt cauſam ſibi commiſſam in totum, vel in parte alteri committere, iuxta *cap. paſtoralis, de officio deleg.* at Conſeruator non. *Quintò*, iudex delegatus etiamſi ſe ingerat in his, quæ non ſunt iuriſdictionis, non afficitur pœna *in præd. cap.* conſtituta, quia hoc non inuenitur expreſſum in Iure, ſecus eſt de Conſeruatore. Præter ſupradictas differentias, quas hoc ordine adducunt Azor. & Ludouic. Miranda *dictis locis*; vnum notare oportet, de quo Nauar. *vbi ſuprà*, Concil. Tridentin. *ſeſſ.24. de reformat. cap.20. in princip.* dum præcipit cauſas omnes in prima inſtantia coram Ordinario locorum duntaxat poſſe agitari, non excludere Conſeruatores Religionum, & alios, qui non comprehenduntur reſtrictione eiuſdem Concilij facta circa Conſeruatores *ſeſſ.14. cap.5.* apud illos enim cauſæ ad ſuam iuriſdictionem, alios ſpectantes etiam in prima inſtantia poterunt ventilari. & conſequenter quoad hoc reputandi erunt Ordinarij, quod quidem idem Nauar. *vbi ſuprà num.2.* putat ſe audiuiſſe definitum ab Illuſtriſ. Card. deputatis 6

putatis

putatis ad declaranda dubia Conc. Trident. & nunc decisum fuisse mihi vere constitit: de quo latè sup. *alleg.81.n.13. & in appendice n.20.*

7 Dixi, *à Papa datus*, quia huiusmodi Conseruatores à solo Romano Pontif. concedi possunt, vt probat text. *in dict. cap.1. de officio deleg. lib.6.* ibi, *concedimus, & in dict. cap. vlt. eodem tit. & lib.* ibi, *à Sede Apostolica conceduntur*, &c. vbi Ioann. Andr. *col.2.* tenent Syluest. *verb. Conseruator, quæst.1. num.2.* Fr. Emman. *dict. tom.1. quæst.65. art.2. in princip.* Azor. *dict. cap.34. quæst.6.* Molina *dict. disputat.29. num.1.* Fr. Ludou. Miranda *dict. quæst.47. artic.1. conclus.2.* Cochier *dict. quæst.39. numer.2.* Laurent. de Peirinis *dict. §.1. num.3.* Monet. *de conseruat. cap.4.* vbi *quæst.2.* quærit an Concilium generale id possit? & *quæst.3.* an cœtus Cardinalium? & *quæst.4.* an Legati Papæ? & *quæst.5.* an & quando Princeps supremus sæcularis id possit? Sic etiam Iure Ciuili inferiores prohibentur loci Conseruatores constituere, *authent. vt iudices sine quoquo suffragio, §. nulli quoque iudici, & §. interdicimus*, ibi, *violentiarum inhibitores, collat.2. auth. vt nulli iudicum liceat habere loci seruatorem, in princip. collat.9.*

Quare Summi Pontifices Religionibus nonnullis Conseruatores cum amplissima facultate concesserunt, & signanter Monachis S. Iustinæ Eugenius IV. *Constitut.10.* incip. *Militanti, 8. Kal. Decembris* 1436. & Montis Oliueti Iulius II. *Constit.5.* incip. *Militanti, 8. Kalend. Nouembris* 1505. & Canonicis Regularibus Lateranensibus Sixtus IV. *Constit.10.* incip. *Dum ad vniuersos 10. Kalend. Septembris* 1476. & Monachis Camaldulensibus Leo X. *Const.2.* incip. *Et si, 4. Nonas Iulij* 1513. & Fratribus Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula Clemens VII. *Const.6.* incip. *Conquestione, 19. Martij* 1524. & clericis Regularibus S. Pauli decollati Iulius III. *Constit.10.* incip. *Adhoc 3. Idus Augusti* 1550. & Equitibus Hierosolymitanis Pius IV. *Const.9.* incip. *Circumspecta, Kalend. Iulij* 1560. Et Patribus Societatis IESV Gregorius XIII. *Const.1.* incip. *Æquum. 8. Kalend. Iunij* 1572. Religiones aliæ Conseruatores non habentes per communicationem priuilegiorum cum aliis eos habentes, possunt Conseruatores eligere, stante dispositione *dict. cap. fin. de officio deleg. lib.6.* vbi habentur ea verba, quod plerumque à Sede Apost. Conseruatores conceduntur; ergo cum de facili concedantur, veniunt sub communicatione priuilegiorum, ita *Sacra Cong. Concilij sub die 12. Septemb.* 1620.

Olim ante Constitutionem Gregorij XV. de qua infra, cum Conseruatorum Regularium priuilegia ex dispositione Pij V. extenderentur ad tres diætas; & sic posset eorum iurisdictio, extendi ad plures Episcopatus, & ex dispositione Gregorij XIII. tenerentur iidem Conseruatores & Regulares notificare dictam electionem, & deputationem Conseruatorum Ordinario loci; debebat illa fieri non solum Ordinario prædicti loci, sed etiam omnibus Ordinariis, ad quorum diœceses se extendit eorum facultas, seu iurisdictio. *Sacra Congreg. Concilij sub die 11. Iulij* 1620. Hodie post dictam Constitut. Gregorij XV. eadem *Sacra Congreg. in Possanen. 15. Aprilis* 1628. *& in Lancianen. 29. Ianuarij* 1633. *censuit Regulares debere eligere Conseruatores in singulis diœcesibus, in quibus monasteria, Conuentus, seu Domos Regulares habent.*

8 De Iure communi Conseruatores esse non possunt, nisi Episcopi, aut eorum Superiores, vel Abbates, seu Dignitates, vel Personatus in Cathedralibus, seu Collegiatis Ecclesiis obtinentes, probat text. *in dict. cap. vlt. de offic. deleg. lib.6.* ibi, *de cætero deputari non possint nisi Episcopi*, &c. notant omnes *ibi*, & Syluest. *verb. Conseruator, numer.2.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris, lib.47. cap.22. num.28.* Cochier. *dict. quæst.39. n.3.* Fr. Emman. *dict. quæst.65. art.2.* Azor. *dict. cap.34. quæst.4.* Molina *dict. disputat.29. num.3.* Fr. Ludouic. Miranda *dict. quæst.47. art.2. concl.1.* nouissimè Alexan. Moneta *in tract. de conseruatoribus, cap.5.* Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccles. c.12. à num.5.* Bonacin. *de censur. extra Bullam disputat.2. quæst.2. puncto 35. num.6.* Curia Philip. *tom.1. pag.3. §.7. num.3.* Quia tamen in proposito text. *in dict. cap. vlt.* recessit à decis. text. *in cap. statutum, in princip. de rescript. lib.6.* innouata per Trident. *sess.25. de reformat. cap.10.* vbi proponitur regula circa eos, qui à Sede Apostolica, vel eius Legato possunt delegati constitui, aduertendum est, quòd licet attenta decis. *dict. cap. statutum*, Canonici Ecclesiarum Cathedralium delegati Sedis Apostol. constitui possint, vt patet ibi. *Ecclesiarum Cathedralium Canonicis*, &c. vt *ibi* tenet Gomez *à num.24.* & plures, de quibus Gonzal. *ad regul.8. Cancell. gloss.2. num.39.* Anton. Fabric. *in praxi tit. de benef. Cathed. & Colleg. num.10.* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. quæst.612.* Massobr. *de synodo diœces. cap.4. dub.13. num.23. cum seqq.* secundùm Roman. impress. nouissimè Steph. VVeyms *in const.24. ex antiquo Iure desumptas, & per Concil. Trident. innouatas, const.1. num.7. in princ.* Cur. Philipp. *dict. part.3. §.7. num.3.* dummodo non sint monachi, Duen. *regul.78.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap.270. num.6. cum sequent.* nequaquam tamen attenta dispositione text. *in dict. cap. vlt.* valent Conseruatores deputari, cum ex propria significatione non dicantur habere Dignitatem, vt per Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis.105. num.1. in prima edit. & resolut.90. n.1. in 2. edit.* Achil. *decis.1. n.2. de rescript.* Azor. *instit. moral. part.3. lib.3. cap.11. quæst.16.* Sebast. Cæsar. *in relect. de Eccles. hierarch. disputat.12. §.6. num.25.* Rot. *decis.483. in fine, part.1. recentiss.* Monet. *de conseruat. cap.5. num.117.* Bonac. *dict. disputat.2. quæst.2. puncto 35. n.6.* † quamuis secundùm latam interpretationem Canonicatus in Cathedrali possit dici Dignitas, prout resoluunt Flamin. *de resignat. lib.2. quæst.1. num.102.* Aloys. Ricc. *dict. resolut.90. num.2.* Insuper loquitur *d. cap. vlt.* per dict. *nisi*, quæ cæterorum est exclusiua secundùm Doctores, quos Ego ipse refero *in meis Remiss. de dictionibus, dict.184.* Quare ita tenent vltra *gloss.1. in dicto cap. vlt.* gloss. *verb. Canonicis, vers. scias in dict. cap. statutum, in princip.* quam sequuntur *ibi* omnes, vt per Gom. *num.109.* Sicul. *in Clement.2. num.34. de rescript.* Petr. Gregor. *dict. lib.47. cap.22. numero 28.* Mandos. *de Signatura gratiæ tit. Conseruatoria, vers. sed quoad Canonicos,* Fr. Emman. *dict. art.2.* Cochier. *dict. quæst.39. num.5.* Fr. Ludouic. Miranda *dict. conclus.1.* Monet. *de Conseruatorib. cap.5. quæst.8. n.117.* Laurent. de Peirinis *dict. §.2. num.10.* Quicquid contrarium dixerit Specul. quem refert idem Fr. Emman. *vbi proximè*, & constanter defendit Gomez *in dict. cap statutum, num.110.* quorum opinio licèt de Iure communi non procedat, satis tamen defenditur, attentis specialibus priuilegiis Religionum quibus indultum est, vt etiam Canonicos Ecclesiarum Cathedralium in Conseruatores eligere valeat, pro vt concessit Sixtus IV. Pius V. & Gregor. XIII. vt referunt Fr. Emman. *dict. quæst.65. art.3.* Molina *dict. disputat.29. n.3.* Aloys. Ricc. *d. resolut.90. num. vlt. & in praxi aurea resolut.349.* quòd verò generaliter esse possint, satis videtur constare ex constitutionibus Clemen-

(Right margin: 10 beside "35.n.6. † quamuis…"; 11 beside "110. quorum opinio…")

tis VIII. & S.D.N. Gregorij XV. de quibus infrà.

12 An Canonici Ecclesiæ Collegiatæ possint constitui delegati Papę, seu iudices Synodales? Dubia est quæstio, in qua affirmatiuam partem tuetur Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.* 637. *in* 1. *edit. & resolut.* 575. *in* 2. *edit.* quia in Ecclesia Collegiata solent adesse Canonici obtinentes Dignitatem, & Collegiata dicitur quoque obtinere in se Dignitatem, Seraph. *decis.* 22. *part.* 1. & in nonnullis æquipollent Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, idem Seraphin. *decis.* 1223. *part.* 2. Verùm contrarium melius amplectitur Marc. Anton. Genuens. *in pract. Eccles. q.* 612. *num.* 2. vbi extendit, quamuis sint peritissimi, Monet. *dict. cap.* 5. *quæs.* 8. *num.* 118. Laurent. de Peirinis *d. n.* 10. *in fine.*

13 Vicarij, seu officiales Episcoporum Ordinarij, non possunt esse iudices Conseruatores, licet enim habeant honorem, seu officium cum iurisdictione, nequaquam tamen obtinent Dignitatem seu Personatum in aliqua Ecclesia, Abb. *in cap. de multa, n.* 23. *de prabendis,* Selu. *de benef. part.* 1. *quæst.* 2. *n.* 74. Menoch. *cons.* 51. *num.* 23. quam tamen dignitatem text. *in dict. cap. vlt.* requirit. Ita ex hoc, & alijs fundamentis in specie defendunt Cardin. *in dict. Clem.* 2. *q.* 12. & *ibi* Bonifac. *à num.* 36. Pauin. *de potestate Capituli part.* 2. *quæst.* 10. *num.* 16. Fr. Emman. *dict. quæst.* 65. *art.* 13. *vers. ex his.* Quamuis contrarium teneat gloss. *verb. delegatus, in dict. Clement.* 2. quam sequuntur Anchar. Paul. Imola *ibi*, Picard. *inter concilia Menoch. cons.* 52. *num.* 33. *cum seqq.* Aloys. *in d praxi aurea resolut.* 349. Sbroz *de Vicario Episcop. lib.* 2. *quæst.* 27. Cochiet *dict. quæst.* 39. *num.* 4. Monet. *de Conseruator. cap.* 5. *quæs.* 5. *num.* 66. Laurent. de Peirinis, *vbi suprà num.* 14. Quorum sententia tantùm hodie locum habere poterit, si speciali priuilegio Religioni concessum fuerit vt possit Vicarios generales in suos Conseruatores eligere, vt obseruant Fr. Emman. *dict. art.* 13. Fr. Ludou. Miranda *dict. art.* 2. *conclus.* 2. Vicecancellarium verò Papæ, Camerarium, summum Pœnitentiarium, Clericos Cameræ, Auditorem Curiæ causarum dictæ Cameræ, Auditores Rotæ, Referendarios, Protonotarios posse eligi in Conseruatores, quia isti omnes habent dignitatem, tradunt Monet. *de Conseru. cap.* 5. *à num.* 106. Laurent. de Peirinis *citato loco num.* 17. Et de Archidiaconis, Archipresbyteris, Primiceriis, Præpositis, Decanis, & alijs habentibus Ecclesiasticam Dignitatem, idem tenet Monet. *d. cap.* 5. *quæs.* 7. *num.* 88. 89. 90. 91. 92. *&* 93. Laurent. de Peirinis *citato loc. n.* 15. vbi etiam de Priore sæculari Ecclesiæ Collegiatæ.

14 Nemo potest esse Conseruator sui Conseruatoris, nec potest quis habere eum Conseruatorem, qui est sub eius iurisdictione, seu dominio, vel districtu Ecclesiastico, aut temporali, exceptis tamen Regibus, aut Reginis, *dict. cap. vlt.* Cochier *dict. quæst.* 29. *num.* 3. Azor. *d. cap.* 34. *quæs.* 4. Molina *disp.* 29. *num.* 3. *vers. item non possunt*, Petr. Gregor. *syntagm. lib.* 47. *c.* 22. *num.* 8.

15 Verùm autem Priores Conuentuales, seu Guardiani Mendicantium possint esse Conseruatores, prout delegati dari valent in terminis *d. Clem.* 2. *de rescript.* Vide Fr. Emman. *d. quæs.* 65. *ar.* 3. *vers. secundò est notandum,* Fr. Ludonic. Miranda *d. art.* 2. *conclus.* 3. *&* 4. Capell. Tholos. *decis.* 13. *num.* 3. Passarel. *in not. priuileg. not.* 32. *vers. tamen per priuilegium*, Monet. *de Conseruatorib. cap.* 5. *quæst.* 2. *n.* 24. nouissimè Sanch. *in praecepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 12. *num.* 79. Felician. à Vega *in cap. causam, quæ,* 9. *num.* 46. *de iudic.* me citato *in hoc loco* Solorzan. *de Indiarum iure tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 26. *num.* 123. Quidquid tamen sit de Iure communi, habemus nouissimam *Illustr. Card. decisionem* in hæc verba. *Quærente Archiepisc. Turritano, an Regulares vnius Conuentus, Monasterij, vel Domus aliquem Priorem, seu Guardianum, vel quemuis alium quauis dignitate regulari fulgentem, in suum Conseruatorem eligere, vel deputare possint? Sac. Cong. Card. negotiis Regularium præpositorum non posse respondit, Romæ* 6. *Octobris* 1617. Anton. Maria Cardin. Gallus V. Theat. Secret. Inueni tamen *Sacram Cong. Concilij sub die* 2. *Martij* 1619. censuisse. *Abbatem Ordinis Oliuetani posse eligi in conseruatorem, si Episcopus in Synodo eum deputauit Iudicem Synodalem.*

Si electus in conseruatorem non fuerit in altero Iurium graduatus, debet assumere sibi consultorem partibus non suspectum, quia regula est quod Iudex non graduatus in aliquo Iurium tenetur omnino sibi eligere, & assumere assessorem & consultorem non suspectum partibus, aliàs eius sententia est nulla, ex Bulla Leonis X. *in Conc. Lateranensi,* quæ incip. *Regimini,* cuius hæc sunt formalia verba *Iudices, & Conseruatores à Sede Apostol. deputati, si in altero Iurium graduati non fuerint assessorem partibus non suspectum ab his partibus, vel illarum altera requisiti assumere, & secundum eius relationem iudicare teneantur, non obstantibus,* &c. refert Marc. Vulpe *dict. c.* 12. *num.* 10. Vnde cùm casus incidisset in hoc tribunali Nunciaturæ Hispaniæ in quadam causa matrimoniali Toletana commissa à Sede Apost. Rom. Episcopo Aspanen. Carmelitano Theologo in hac Curia commoranti, fuit ei datus in assessorem Doctor Planus del Frago.

Conseruatores attento Iure, semotis specialibus concessionibus, solummodo possunt procedere contra manifestas iniurias, seu violentias, id est, illas, quæ iudicialem examinationem non requirunt, nec ad eos, qui talem examinationem exigunt, seu causas alias, suam possunt extendere potestatem, probant text. *in dict. cap.* 1. *& vltim. de offic. deleg. lib.* 6. & disponit apud Hispanos *l.* 1. *tit.* 8. *lib.* 1. *noua recopil.* resoluunt gloss. *verb. Conseruatores, in dict. cap.* 1. vbi Ioan. Andr. *col.* 2. Monach. *num.* 1. Anchar. *num.* 5. Franch. *num.* 7. Specul. *part.* 1. *tit. de iudice deleg. §. excipi potest, num.* 24. Anton. de Butr. *in tract. de notorio, art.* 4. *num.* 4. Petr. Greg. *syntagm. iuris lib.* 47. *cap.* 22. *n.* 16. Perez *l.* 1. *tit.* 7. *lib.* 1. *Ordin.* Gutier. *pract. lib.* 3. *quæst.* 9. *num* 9. *&* 11. Salzedo *ad Bernard. in practic. cap.* 3. *§. sed dubium,* Curi. Philipp. *part.* 3. *§.* 7. *num.* 1. Valalc. *cons.* 152. *num.* 1. *&* 2. Fr. Emman. *dict. tom.* 1. *quæst.* 65. *art.* 11. Azor. *dict. cap.* 34. *quæs.* 7. Fr. Ludou. Miranda *dict. quæst.* 47. *art.* 7. *concl.* 1. *cum seqq.* Molina *d disp.* 29. *num.* 2. Ceuall. *communium contra commun. tom.* 4. *quæst.* 897. *à n.* 696. Card. Tusch. *d. concl.* 76. *num.* 3. Cochier. *dict. quæst.* 39. *à num.* 6. Campanil. *in diuers. Iuris Canonici rub.* 12. *cap.* 13. *num.* 26. Laurent. de Peirinis *d. loco num.* 34. *cum seqq.* Rota apud Marches. *commiss. part.* 1. *cap.* 2. *pag.* 143. *in Toletana iurisdiction. coram Card. Lancelloto, & pag.* 144. *in vna Mediolan. rescissionis contractus coram eodem,* vbi tenet Conseruatorem non posse cognoscere circa requirentia iudicialem indaginem, sed solum in defendendo à notoriis iniuriis. 16

Hodie per Concil. Trident. *sess.* 14. *de reformat. cap.* 5. supradicta sunt restricta, dispositumque conseruatorias litteras concessas singularibus personis cuiuscunque dignitatis, vel conditionis, etiamsi Capitulum sit, & cum quibuscunque clausulis, aut decretis non habere locum in causis criminalibus, seu mixtis, ex criminalibus scilicet & ciuilibus, sed tantum in ciuilibus, & in istis, vbi personæ, quibus concessæ 17

cōceſſæ ſunt, Rei fuerint, non Auctores, & cum aliis limitationibus ibidem adiectis, ſub qua tamen reſtrictione idem Concil. declarat non comprehendi Conſeruatores datos Vniuerſitatibus generalibus, Collegiis Doctorum, ſeu ſcholarum, Regularibus locis, necnon hoſpitalibus actu hoſpitalitatem ſeruantibus; hi enim manent in diſpoſitione Iuris communis *in dict. cap.* 1. & tenore litterarum ſub quibus fuerint dati, vt in ſpecie notant Gutier. *dict. quæſt.* 9. *num.* 15. Molina *d. diſp.* 29. *num.* 2. *in fine*, Fr. Emman. *d. quæſt.* 65. *art.* 12. *in princip.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Mendez à Caſtro *in praxi Luſit. part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 30. *pag.* 44. Circa quod tamen aduertes, quòd licèt hodie in caſibus à Concilio exemptis plerumque concedi ſoleant litteræ conſeruatoriæ ſub ampliori forma, quam ſit ea, quæ traditur *in dict. cap.* 1. *& vlt.* vt per Nauar. *in man. cap.* 27. *num.* 125. traditque latè Fr. Emman. *d. art.* 12. fatetur Gutierr. *pract. lib.* 4. *quæſt.* 63. *à n.* 3. quia tamen ſemper clauſulæ illarum litterarum ad Ius commune, de quo *in d. cap.* 1. ſunt reducendæ, & ſecundùm illud, quoad fieri poterit, interpretandæ, niſi vbi in eis contrarium expreſsè fuerit diſpoſitum, vt bene aduertit Valaſc. *d. conſ.* 152. *num.* 8. *& 9.* dicens ſe ita vidiſſe practicari in Bulla conſeruatoria concesſa Fratribus Prædicatoribus, quæ habebat ampliſſima verba; iam apparet quàm neceſſariū erit declarationes, & quæſtiones neceſſarias in propoſito eodem Iure attento adiicere, licet aliquatenus extra materiam digreſſum facere videamur.

18 Neceſſarium igitur eſt ad effectum, vt procedere valeat Conſeruator datus ſub forma *d. cap.* 1. quòd ante omnia appareat iniuriam, ſeu violentiam fuiſſe manifeſtam, & notoriam, item quod eidem conſtet de qualitate notorij. Ita gloſſ. *verb. Conſeruatores in d. c.* 1. vbi Ioan. Andr. *col.* 3. *&* 4. Monach. *num.* 4. *&* 5. Anchar. *num.* 5. Franch. *num.* 4. Syluest. *verb. Conſeruator num.* 3. Fr. Emman. *d. quæſt.* 65. *art.* 11. *verſ. aduertendum inſuper.* Azor. *d. cap.* 34. *quæſ.* 7. Molina *d. diſput.* 29. *num.* 2. Fr. Ludouic. Miranda *d. q.* 47. *art.* 8. *concl.* 2. Cochier *d. quæſt.* 39. *à num.* 6. me citato *in hoc loco* Mendez à Caſtro *d. part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 25. quia iuriſdictio non competit Conſeruatoribus ſuper iniuriis, & violentiis ſimpliciter, ſed ſuper qualificatis, & notoriis. Gutier. *pract. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 14. Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 1. *capit.* 7. *num.* 5. Anton. Ripol. *var. cap.* 1. *num.* 48. Mendez à Caſtro

19 *d. p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 26. *pag.* 44. † Vbicunque enim iuriſdictio competit alicui reſpectu certæ qualitatis, debet ante omnia eidem de illa qualitate conſtare, vt per Bart. *in l. multum intereſt, num.* 2. *&* 5. *ff. de condit. & demonſtr.* Sicul. *num.* 50. *cum ſeqq. in cap.* 2. *de offic. deleg.* Vant. *de nullit. tit. ex defectu iuriſd. Ordin. num.* 167. D. Barboſ. *in ſi quis ex alien. l. num.* 148. *ff. de iudic.*

20 Si autem Conſeruator dubitet de illa notorij qualitate, vel clarè de ea non appareat, poterit ante omnia ſummariè examinare, an violentia, ſeu iniuria, de qua agitur, notoria fuerit, & ſuper eum probationes recipere ad fundandam ſuam iuriſdictionem; ita vt ſi inueniat illam notoriam, procedat, aliàs ſe incompetentem pronuntiet, ita conſtituunt gloſſ. & Doctores ferè omnes, de quibus ſuprà, quibus addo Mendez à Caſtro *d. p.* 2. *lib.* 2. *c.* 3. *num.* 26. *verſ. vnde ſi inueniat.* Nec huiuſmodi iudicialis indago illi prohibita eſt in violentiis, ſeu iniuriis notoriis, in quibus aliàs iuriſdictionem habet, ſi tales inueniantur, nam ad hunc effectum, & ita videndum an ſua ſit iuriſdictio, poterit indagare, & inquirere, etiam in forma iudicij, iuxta reg. text. *in l.* 2. *ff. de iur. omn. iud. & c. præterea, de officio iud. deleg.* vt in terminis reſoluunt Ioan. Andr. *col.* 3. Domin. *num* 6. *&* 7. Anchar. *num.* 6. *dict. cap.* 1. Fr. Emman. *d. quæſt.* 65. *art.* 12. *verſ. ſed contraria,* Azor. *dict. cap.* 34. *quæſ.* 7. Molina *dict. diſp.* 29. *num.* 2. *verſ. poteſt tamen.* Sic etiam quamuis in terminis *cap. ſi clericus laïcum, de foro compet.* iudici Eccleſiaſtico competat iuriſdictio aduerſus laïcos, ſi ipſi fateantur, vel non negauerint res, de quibus agitur, eſſe Eccleſiæ; poterit iudex Eccleſiaſticus in euentu, quo reus ad ſuum iudicium vocatus negauerit rem eſſe Eccleſiæ ad inſtantiam actoris ſummariam de hoc ante omnia cognitionem adhibere, & ea tali comperta non obſtante negatione Laïci in cauſa procedere, vt bene aduertunt Abb. *col. pen.* Felin. *num.* 3. Socin. *num.* 13. *&* 15. Collectar. *num.* 1 *in dict. cap ſi clericus laicum,* ſic illum intelligentes, Curt. iun. *in l.* 2. *num* 34 *ff. ſi quis in ius vocat.* idque per reg. text. *in l. ſi quis ex aliena, ff. de iudiciis,* cum ſimilibus; quia aliàs eſſet in poteſtate laïci conuenti per ſimplicem negationem euertere priuilegium, *d. cap. ſi clericus laïcum,* quod videtur abſurdum.

Hanc notorij examinationem non tenetur Conſeruator præmittere, cum reus fatetur factum, & qualitatem ipſius notoriam fuiſſe, tunc enim ſiue in rei veritate tale ſit, ſiue non, ſemper proceſſus validus erit; nam ſufficit partis confeſſio, vt per illam notorium dicatur, & de notorietate appareat, licet aliter illa non probetur, iuxta reg. text. *in cap. veſtra,* vbi gloſſ. *verb. non diffitetur, & c. vlt.* ibi, *ſeu confeſſionem, de cohabit. cleric. & cap. cum olim, de verb. ſignif.* cum multis, de quibus Maſcard. *de prob. concl.* 1107. *num.* 2. Farinac. *in praxi crimin. tom.* 1. *quæſt.* 21. *n.* 31. Quæ quidem reſolutio procedit, licèt reus, qui factum notorium fatetur, excuſationem alleget, dicens ſe iure ſuo feciſſe; adhuc enim Conſeruator procedere poterit, ſolúmque tenebitur reum admittere ad excuſationes ſuas probandas, vt contra alios magis videtur ſequi gloſſ. *verb. Conſeruatores, verſ. Si autem confiteatur, in dict. cap.* 1. ex ratione, quam præſtat *in verſ. aliàs facilè eſſet*; nam † cùm vix poſſet reperiri 22
aliquod delictum tam notorium, quod non poſſit habere aliquas excuſationes, ſeu dubitationes, iuxta doctrinam gloſ. *verb. recepit in cap. bone, il* 1. *de elect.* iuncta reg. text. *in auth. de tabellionibus, §. nos autem, verſ. proinde, collat.* 4. Aretin. *conſ.* 165. *col.* 5. *verſ.* 2. *principal.* Maſc. *concl.* 1106. *num.* 9. *& concl.* 1108. Farin. *dict. quæſt.* 21. *num.* 50. de nihilo eſſet Conſeruatoris officium, ſi quando factum in ſe notorium eſt, procedere non poteſt propter excuſationes à reo allegatas, quæ notoriæ non ſunt, & probationes requirunt, tradunt optimè Anchar. *dict. cap.* 1. *num.* 5. *verſ. ad aliud contrarium.* Franch. *num. etiam* 5. Sylu. *verb. Conſeruator num.* 3. *verſ. dico* 3. Azor. *dict. cap.* 24. *quæſ.* 7. *verſ. quæres,* Cochier *dict. quæſt.* 39. *num.* 11.
† Licèt enim allegentur circunſtantiæ notorium delictum excuſantes, non per hoc notorium offuſcatur, quominus ſuper eo probari debeat, quamuis illas allegans ad probandum debeat admitti, vt tenent Ant. *in cap. veſtra, de cohabit. cleric.* Mil. *in repert. verb. notorium contra quod* Capra *in tractat. de notorio memb.* 4. *num.* 59. *&* 69. Farinac. *dict. quæſt.* 21. *num.* 5. quidquid diſtinguat Maſc. *concl.* 1106. *numer.* 11. *&* 12. 23

Quando verò reus neque fatetur, neque etiam negat, ſed tacet nihil opponendo de defectu notorietatis, & incompetentia iuriſdictionis, & Conſeruator dubitet, & factum in ſe notorium non appareat, tenetur ad ſuam iuriſdictionem fundandam, & vt certus de illa exiſtat, ante omnia probationes 24

facere, an illud notorium ſit; nam vbi qualitas notorij exigitur ad fundam iudicis iuriſdictionem; tunc etiamſi non negetur, debet ante omnia ſuper ea proceſſus fieri, tradunt Capra *de mem. 4. num. 56. cum ſeqq.* Mil. *verb. notorium facti geſti,* Mascard. *concl.* 1108. *num. vlt.* Farin. *d. quæſt.* 21. *n.* 86. *&* 87. Sin autem reus neget, diſtinguẽdum eſt, quod ſi iniuria, ſeu violentia notoria fuerunt notorietate facti continui, ſeu permanentis, ita quod nulla excuſatione, ſeu tergiuerſatione celari valeat, non tenebitur Conſeruator probationes ante omnia ſuper notorio recipere: ſi verò iniuria manifeſta tantum fuerit notorietate iuris, tunc debeat prius Conſeruator, ſi pars negauerit notorij examinationem præmittere, iuxta doctrinam gloſſ. *verb. Conſeruatores, verſ. ſed quid ſi negetur, in d. c.* 1. Ratio vtriuſque membri ea eſt, quia

25 † in priori notorium per ſe tale eſt, quod nulla probatione indiget, iuxta text. *in cap. tua nos,* ibi, *nec teſtis, de cohabit. cleric. & cap. 3. de teſtib. cog. in princip.* vbi *gloſſ.* 2. ac ſubinde in eo negatio partis rem dubiam non facit, vt videtur probare text. *in d. cap.* 3. ſi bene expenderetur, ibi, *factum negauerit,* &c. per quem notant Felin. *ibi num.* 7. Abb. *in d. cap. tua nos, num.* 4. Mascard. *d. concl.* 1106. *num* 8. Farin. *d. quæſt.* 21. *n.* 18. tale negotium per negationem dubium non effici. Poſteriori vero cum tale non ſit, vtique per negationem dubium redditur, iuxta reg. *l.* 3. *C. quibus ad libert.* Vnde in eo ante omnia neceſſaria probatio erit, per quam non probatur quidem iniuria, ſeu violentia in ſe, quæ notoria eſt, ſed magis probatur illam notoriam eſſe, cùm non conſtet eſſe notoriam, facit text. *in cap bone, il* 1. *verſ. licet autem,* iuncta gloſſ. *verb. recepit, in fine, de elect. gloſſ.* 2. *in cap. ad noſtram,* 21. *il* 3. *de iureiuran.* Si denique Conſeruatori notoriè conſtet de ipſa iniuria, & qualitate illius, nempè quod notorie illata fuiſſet, non tamen æquè notoriè appareat de eiuſdem auctore, hoc caſu bene poterit procedere, nam text. *in d. c.* 1. *& vlt. de officio deleg. lib.* 6. dum iuriſdictionem tribuunt Conſeruatoribus, non ſe referunt ad perſonas iniurias, ſeu violencias notoriè inferentes, ſed magis ad ipſas iniurias, ſeu violentias manifeſtas: ergo vbi illæ tales fuerint, iuriſdictioni locus erit: nec refert quod perſonæ inferentes & ita auctores notorij non ſint, quamuis contrarium teneant poſt Ioann. Andr. & Innoc. Anchar. *d. c.* 1. *n.* 6. *ad finem,* & Domin. *n.* 9.

26 Interim verò dum non conſtiterit iniurias, ſeu violentias eſſe manifeſtas, nec per conſequens de Conſeruatorum iuriſdictione, non poterunt ipſi (licèt delegati ſint, & quoad has cauſas maiores Ordinariis, ne in illis procedant, & ſi de facto inhibitio facta fuerit, ei parendum non erit, vt in terminis tradit Ceuall. *d. tom.* 4. *quæſt* 897. *n.* 755 *cum ſeqq.* me citato *in hoc loco* Mendez à Caſtro *d. part.* 2. *lib.* 2. *c.* 3. *num.* 26. *in fine.* Et poterit ſupplicari ad iudicem Coronæ. Fr. Emman. *quæſt. Reg. tom.* 1. *q.* 65. *art.* 9. Valaſc. *conſ.* 100. *num.* 3. *& conſ.* 152. *in princ.* Molin. *de Iuſtit. tom.* 4. *tract.* 5. *diſp.* 29. *num.* 8. & alij, quos refert, ſequitur Gabr. Pereira *de manu Reg. part.* 1. *cap.* 7. *num.* 3. intendit Conc. Trident. *ſeſſ.* 7. *de reform. c.* 14. *in fine,* ibi, *& eorum inhibitionibus aduerſus præmiſſa nequaquam valituris* & ex eo cõprobatur quia iudex, de cuius iuriſdictione, & ſuperioritate non cõſtat, nõ poteſt inhibere iudici, qui ab eo iuriſdictionem non habet, aliterque facti inhibitio non tenet, & ſperni poteſt, ex reg. text. *in cap. non ſolùm, in fine,* ibi, *inhibeat canonice,* &c per argumentum à contrario, *de appell. lib.* 6. cum ſimilibus, ex quibus ita tradunt omnes communiter, Beroi. *conſ.* 117. *num.* 2. *cum ſequentibus, vol.* 3. Mandoſ. *de inhib. quæſt.* 28. *num.* 2. Surd. *conſ.* 824. *n.* 37. *cum ſeq. & à n.* 32. *lib.* 3. Ceuall. *d. q.* 897. *à num.* 756. Marr. *de iuriſd. part.* 2. *cap.* 41. *a n.* 8. planè dum non apparet iniurias, ſeu violencias eſſe manifeſtas, nec conſtat de iuriſdictione, & ſuperioritate Conſeruatorum (quæ in hac qualitate ſolum fundatur) nec item Ordinarius ab eis iuriſdictionem ſuam habet, vt patet: ergo nequaquam ab eis poterit inhiberi, aut ipſe tenebitur inhibitioni parere: quod adeò verum eſt, vt in terminis Iuris communis liceat per contrarium ipſi Ordinario in Conſeruatorem animaduertere, ſi fortè vltra cauſas ſibi permiſſas cognoſcat, illumque prohibere ne limites ſuæ poteſtatis excedat, vt aduertit Ceuall. *d. quæſt.* 897. *à n.* 762. comprobans ex deciſ. text. *in aut. vt iudices ſine quoquo ſuffragio, §. volumus, verſ. ſed etiam eos collat.* 2. iuncta reg. *l. prohibitum,* vbi gloſſ. *verb. reſiſtentibus, & l. defenſionis facultas, C. de iure fiſci, lib.* 10. Ex quibus Doctores communiter notant † poſſe, imò teneri Ordinarium præcipere delegato, etiam Principis, ne aliter ſua poteſtate vtatur, quàm in ſuis litteris cõtinetur, & ſi exceſſerit, in eum animaduertere, vt per Cardin. *in Clem.* 1. *n.* 16. *de offic. Ordin.* Abb. *in c. ſignificauit, n.* 5. *eod. tit.* Auiles *ad c.* 1. *Prætorum. verb mandato, n.* 33. Nauar. *in c. contingat, remed.* 4 *de reſcript.* Ceuall. *d q.* 897. *à num.* 869. Hodie verò ad tollendas huiuſmodi controuerſias, & difficultates, quæ inter Conſeruatores, & Ordinarios poterant oriri, ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.* 14 *de reformat. cap.* 5 *verſ. quòd ſi in iis,* data tali competentia iuriſdictionis nominandos eſſe arbitros in forma Iuris, qui de illa cognoſcant, interimque in cauſa ab vtroque ſuperſedendum ſit, meminit Ceuall. *d. q.* 897. *à num.* 741. *&* 775. ponens *ibi numeris ſequentibus* practicam procedendi ad eligendos huiuſmodi arbitros inter Conſeruatorem, & Ordinarium deductam ex reg. text. cum *ibi* notatis *in cap. ſuſpicionis de offic. deleg. lib.* 6. *& in cap.* 2. *de appellat. eod. lib.* 27

Notorium euidens, ſeu manifeſtum vt aliquid dicatur, oportet quòd omnibus, vel pluribus ciuitatis populis, ſeu viciniæ manifeſtum ſit, iuxta text. *in cap. cum dilectus,* 15. *verſ. dicitur, de purgat. canon. cap qua Lotharius,* ibi, *oculis omnium, cap. de manifeſtis,* ibi, *nota plurimis cauſa,* & ibi, *omnes enim,* &c. *c. vltim.* ibi, *omnibus* 2. *q.* 1. & ex doctrina Archid. *in d. cap.* 1. Anton. de Butrio *tract. de notorio art.* 1. *num.* 3. poſt alios Menoch. *de arbit. caſu* 195. *n.* 8. Maſcard. *concl.* 1106. *num.* 4. *&* 16. Farin. *d. quæſt.* 21. *num.* 41. *cum ſequentibus,* controuertentes, qui nam perſonarum numerus ad hoc exigatur, vt per Maſcard. *num.* 17. Farin. *num.* 47. *&* 48. dictis locis. Nihilominus tamen quia † ad probandum factum aliquod fuiſſe notorium, ſeu manifeſtum (vbi probatio hæc deſideratur) ſufficit duorum teſtimonium legitimè deponentium, & rationem reddentium, nec requiritur, quod omnes teſtificentur, qui aliàs requiruntur ad notorium efficiendum, vt argum. text. *in c. tam litteris* 33. *in princ. de teſtib. & in l.* 2. iuncta gloſſ. *verb. doceri, C. de bonor. poſſeſſ. contra tab.* obſeruat eleganter *gloſſ. pen. verſ. ſed pone, in cap. Dominus omnipotens, quæſt.* 1. vbi Doctores, Salic. *in l. ea quidem, n.* 88. *C. de accuſat.* Butr. *d. art.* 4. *n.* 63. Capra *in tract. de notorio memb.* 6. *n.* 7. *cum ſequentib.* Gom. *tom.* 3. *var. cap.* 1. *n.* 44. *in princ.* cum multis aliis, de quibus Farin. *d. quæſt.* 21. *n.* 109. Ideo in propoſito in caſibus, in quibus probatio notorij neceſſaria ante omnia fuerit, ſufficiet Conſeruatori per duos legitimos teſtes conſtare de illa notorietate, vt in ſpecie tradit Domin. *d. cap.* 1. *num.* 9. ad quem ſe remittit Franch. ibi *num.* 5. ſatiſque etiam erit talem probationem de plano, & abſque ſolemnitate iudiciorum aſſumere; cùm ſolum pertineat ad fundandam 28 29

dandam iurisdictionem, vt per Domin. *d.c.1.num.7.& ibi* Franch. *num.4.*

30 Conseruatorum potestas in terminis Iuris communis adeò restricta est ad iniurias, seu violentias manifestas, vt si de aliis, quàm de illis cognoscant processus, & sententia ipso iure in totum corruant, & Conseruatores pœnam incurrant suspensionis ab officio per annum, vt probat text. *in cap.vlt.verſ.vlt.* iuncto *verſ.vt autem,de offic.deleg.lib.6.* & *ibi gloſſ.fin.* notant Syluest. *verb.Conſeruator,num.5.* Fr.Emman. *d.quaſt.65.art.19.* Azor. *d.c.14.quaſ.13.* Suar. *tom.5.de censur.diſp.31.ſect.3.num.17.* Molina *d.diſp.29.num.2. & 6.in fine.* Quæ quidem potestas illis concessa ad eos defendendos de illis solum iniuriis, seu violentiis, quæ notoriæ fuerint, id est, quæ non requirunt Iuris indaginem, & examinationem iudicialem, debet esse seruato Iuris ordine, qui aliàs secundum eiusdem Iuris regulas in notoriis exigitur, vt arg. text. *in cap.ad noſtram il 3.* iuncta gloss. *verb.obſeruandus de iureiur.* post Imol. & Domin. concludit Franc. *d.cap.1.num.3.* & sentit *ibi* Anchar. *num.6.* declarat Fr. Emman. *d.qu.65.n.18.* vbi secundùm decisionem text. *in Clem.ſape,de verb ſignif.* exponit qualiter intelligenda sit, & practicanda clausula illa, quæ in literis conseruatoriis apponitur, vt Conseruatores procedant simpliciter, & de plano sola facti veritate

31 inspecta, sine strepitu, & figura iudicij. † Ad illum iuris ordinem, qui in notoriis à iure requiritur, & quem Conseruatores obseruare debent, pertinet citatio ex text. expresso *in d.cap.vlt.verſ.vices,de offic.deleg.lib.6.* vbi manifestè supponitur illam in processu Conseruatorum interuenire debere. Requiritur etiam sententia, prout habetur *in d. cap. verſ. vices,* consonatque text. agens similiter de notorio *in d.c. cum dilectis 15.verſ.cùm nimirum* ibi, *ſed in eum condemnationis ſententia,* &c. iuncta doctrina *gloſſ.2.in d.cap. ad noſtram il 3. & in d.cap.qua Lotharius,* asserentis etiam in notoriis sententiam esse necessariam, quam sequuntur & communem dicunt Gomez *num.44.* Clar. *num.8.dictis locis,* Farinac. *d.quaſt.21.n.114.* declarando etiam non exigi in proposito sententiam cum solemnitatibus illis à iure præscriptis, de quibus text. *in cap.vltim.* vbi gloss. & Doctores *de re iudic.lib.6. & in tit.C.de ſentent.ex breuicul.recitand.* sed qualem sufficere, vt docent sic distinguentes in eadem materia notorij Doctores, de quibus proximè cum aliis citatis à Farinac. *d.quaſt.21.n.115.* Nauar. *conſ.12.num.3.ſub tit de hæret.*

32 Quamuis gloss. *verb.Conſeruatores,ad finem in d.c.1.* referat Bernardum existimantem appellationem, & recusationem in Conseruatoribus non admitti, vtpote, quia solum de notoriis cognoscere valent, in quibus vtraque tam appellatio, quàm recusatio à Iure prohibentur, vt de appellatione sunt, text. *in cap. cum ſit Romana,§.vlt. & c.peruenit,13. & in cap. conſuluit,14. & in cap.cum ſpeciali 61.§ porro,de appell.* In recusatione *c. propoſuit,24. eod.tit.* quam glossam sequuntur Innoc. Host. & Anchar. vt per Franch. *ibi n.5.* & Azor. *d. cap.34. quaſ.11.* Nihilominus tamen resoluendum est, non solum recusationi locum esse, Conseruatoremque vt suspectum recusari posse, si causa de qua agitur talis sit, in qua ipse valeat reum grauare, vt bene agnoscunt Franch. *in d.cap.1. num.5.* & *ibi* Domin. *num.23.* nam his terminis & similibus etiam in notoriis, recusatio admittitur, iuxta doctrinam gloss. *verb.& ſi manifeſta,* vbi communis *in cap.quia ſuſpecti 3.quaſt.5.* Bursat. *conſ.21.n.25. lib.1.* Gomez *d.cap.1.n.46.* Farin. *d.quaſt.21.n.130.* sic limitata regula text. *in d. cap. propoſuit, in fine,* & probat expressè Concil. Trident. *ſeſſ.14.de reformat. cap.5.verſ.quod ſi,* vbi præscribit formam, secundùm quam procedi debeat si Conseruator suspectus esse dicatur, & per illud ita tenet in terminis Ceuall. *commun.contra commun.tom.4.q.897.num.779. cum ſequent.*

Sed etiam à sententia eiusdem Conseruatoris appellatio erit admittenda, vt quotidie praxi obseruatum videmus, quod imprimis vbi ille procedit super notorio iuris tantum, veluti ex confessione, & appellans exprimit iustam causam, conforme est doctrinæ gloss. *verb. mandetur,in cap.Romana,§.ſi autem, de appellat.lib.6.* quæ in his terminis etiam in notoriis appellationem admittit, eamque sequuntur magis communiter Doctores, vt per plures, de quibus Couar. *pract.cap.23.n.25.verſ.ſecunda concluſio.* Farinac. *d.quaſt.21.n.118.cum ſeqq.& part.3 quaſt.101.n.64.* facit decisio text. *in l.2.quorum appellat.non recipit,& cap ei,qui,verſ.nullus 2.qu.6.* vbi probatur non sufficere confessionem ad denegandam appellationem, sed requiri, quod reus insuper testibus conuictus sit, tradunt latè citati à Clar. *§.fin.quaſt.94.n.1.* Farin. *d. quaſt.102.à num.114.* Vbi verò iidem Conseruatores procedunt super notorio facti licet magis dubium sit propter communem Doctorum sententiam, quæ habet à sententia super huiusmodi notorio appellationem non dari, vt per Gom. *cap.1.num.47.* Farin. *d. quaſt.21.num.117.* Nihilominus tamen dici potest, etiam tunc appellationem admittendam in casibus limitationum, quos ad eam regulam tradunt iidem Doctores, & prosequitur Farin. *d.qu.21.à num.118. vſque ad 128.* 33

Non solum aduersùs illatas iniurias, seu violentias manifestas, sed etiam inferendas Conseruatoribus potestas est cócessa, quia propriè in vtriusque (licet magis propriè in inferendis) consistit defensio, 34 tradunt gloss. *verb.defendere in d. cap.1.* vbi Monach. *num.5.* Franch. *num.7.* Domin. *num.13.* Azor. *d.c.14. quaſ.7.verſ.ſi iterum quaras,* Molina *d.diſp.29.num.2. verſ. poteſt. tamen. in fin.* Fr. Ludou. Miranda. *d.q.47. art.7.concluſ.4.* Cochier. *d.quaſt.39.n.13.* amplia esse Conseruatores violentiis, seu iniuriis probabiliter inferendis non solùm aliis modis occurrere, sed etiam proferendo generalem excommunicationis sententiam, in eos, qui illas fecerint, vel commiserint, vt notat dicta gloss. *verb.defendere.* & Franch. *n.6.* ac omnes suprà citati, probatur ex reg. text. *in cap dilecto, in princip.verſ.quoniam, de ſent. excomm lib.6.* iuncto text. *in cap.à nobis il 1.* ibi, *quiſquis furtum fecerit.* &c. *eod.tit.in antiq.* cum traditis per Couar. *cap.alma,part.1.§.10.num.1.* Gutier. *canon.lib.1.cap.4.n.10.* Suar. *tom.5.de cenſuris diſp.3.ſect.4.à num.4.* vbi latè comprobant, & defendunt generalem praxim iudicum Ecclesiasticorum, secundùm quam vbi crimen aliquod verosimilibus coniecturis committi timetur, ad illud obuiandum cautè solent hanc generalem ferre excommunicationem in eos, qui illud commiserint. Nec obstat prohibitio text. *in cap.Romana,§. caueant, de ſent. excommun.lib.6.* per quam dicebat Host. † talem generalem excommunicatio- 35 nem hodie ferri non posse, vt referunt Ioann. Andr. Franch. & Domin. *d.cap.1.* Respondetur enim prohibitionem, seu potius admonitionem illius text. locum non habere, vbi iusta subest causa, sicut idem text. declarat *in verſic.niſi,* ibi, *aut alia rationabilis,&c.* quæ sanè iusta causa manifestè datur, vbi violentia inferenda timetur cui Conseruator intendit obuiare, vt bene agnoscunt Monach. *in d. cap. num.5.* Gutier. *d.cap.4.num.10.* Sayr. *de cenſur.lib.1.cap.9.à numero 24.* Suar. *d.ſect.4.à num.4.& diſp.20.ſect.1.n.3. cum ſeqq.*

36 Conseruatores ad munus,& officium suum exequendum per censuras, aliaque Iuris remedia contumaces possunt procedere,prout illis conceditur in omnibus litteris conseruatoriis,Fr.Ludou.Mirãda *d. q.47. à 8.conclus.5.*

37 Contra Episcopos tamen procedendum iuxta formam traditam *in cap. quia Pontificali , de offic.deleg. lib.6.*vbi statutum est,vt Conseruator,vel Iudex delegatus contra Episcopos procedens modestia vtatur,scilicet *primò* Episcopo interdicatur ingressus in Ecclesiam, vel Sacerdotale officium. *Secundò* vt suspendatur ab officio. *Tertiò* contra eum Ecclesiastica censura aggrauetur, nisi fortè aliud fieri suaserit nimiæ contumaciæ proteruitas, quia scilicet, vt dicit gloss.iniurias,& contumeliosa verba profert in iudicem Episcopus. ita Syluest. *verb. Conseruator,num.4. vers.dico,* Azor.*d.cap.34.quæs.11.*Fr.Ludou.Miranda *d.conclus.5.* vbi *in vers.aduerto,*tenet Episcopum non irrogare iniuriam prædictis Conseruatoribus Iudicibus pro eo, quod ab eisdem postulent, vt ostendant sibi suas litteras,quin vero nec secundum Ius eisdem teneṫur obedire,nisi,dum ab eis expostulatur, vt suarum litterarum ostensionem faciant. Vnde iudex Conseruator, siue delegans,si de suo mandato Apostolico litterisve Conseruatoriis non vult Ordinario fidem facere,non potest ipsum excommunicare, eo quòd nolit suam sententiam exequi:nam delegatus super Ordinarium iurisdictionem non habet nisi eidem rebellis extiterit, nec rebellis rectè dici potest qui fidem fieri sibi petit de commissione eiusmodi; non enim aliud facit,quàm quod Iure sibi conceditur, nisi maliriosè hoc faciat , imo si ipse delegatus delinquat, poterit puniri ab Ordinario loci in quo deliquit,vt optimè resoluunt Petr. Ceuall. *resol.crimin.tom.1.casu 53.num.1.cum seqq.* Iacob.Laurent.*de Iudice suspecto cap.4.n.33.* me citato *in hoc loco* Mendez à Castro *in praxi Lusit.part.2.lib.2.cap.2.num.9. pag.41.* Farin. *fragm. crim.part.2.litt.I,num.973.* vbi *num.974.*ampliat posse ipsum delegatum conueniri coram iudice Ordinario pro damnis & interesse, si delinquat etiam in causa,in qua est delegatus in iudicando,& non reddendo Ius,& abutendo sua iurisdictione,& illam excedendo,aut aliàs litem suam faciendo,& *n.977.*resoluit Iudici delegato resisti posse ab Ordinario,quando voluerit exequi aliquid iniustum,& citat gloss.*in cap.ex litteris. de offic.deleg.*Gig. *cons.165 in fin.* Iacob.Lauren. *d.cap.4.nu.33.*Aufrer. *ad Capell.decis.424.*

38 Deinde Conseruatores prædicti possunt per excommunicationem cogere brachium sæculare, siue sæcularem potestatem ad suffragandum sibi contra prædictas iniurias, ac inferentes ipsas, Azor.*d.c.34. quæs.10.* Fr.Ludou. Miranda *d.quæst.47.art.8.concl.7.*

39 Ceuall. *d.quæst.897.n.718.* † Delegatus enim Iudicis Ecclesiastici brachium sæculare ad executionem demandati sibi negotij implorare potest, Auiles *ad cap.20. Prætor. gloss.vsurpan.num.27.*Pen.*in direct.Inquisitorum lib.3.commento 115.*Azeued.*l.15.n.3.tit.1. lib.5. nouæ recopil.* Bernard Græuæ *ad practic.Cameræ Imper.lib.1.conclus.115.consid.1.* Rurger. Ruland. *de commiss.part.1.lib.6.cap.4. n.21.* Bobadil. *in sua politica lib.2.cap.17. n.179.* Farin. *in praxi crimin. q.97. num.86.* Marta *de iurisd.part.1.cap.50.à n.25.*Ludouic. Rodolphin. *in tract.de brachio sæculari , num. 30.* Brunor.à Sole *in locis communibus , verb. brachium sæculare,* Baptist.Costa *de remed.subsid. cap.21.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast.decis.320.num 2. & resol.278.n.2. in secunda editione,* plures per Cened. *ad Sextum collectan.13.*

40 Cùm debitum non soluere nequaquam violentiam, seu manifestam iniuriam importet in eo sensu , in quo loquitur *d.cap.de officio delegati,* rectè huiusmodi Conseruatores aduersus debitores ex causa ciuili procedere non possunt,cùm talis processus iudicialem exigat indaginem , & ita expressè tenent Alciat. *de præsumption.regul.1. præsumpt.23.* Fulch.*de visitat.lib.2.cap.23. num.5.* Francisc.Leo *dicto loco sub num.101.* Gutierr.*pract.lib.1.q.9.à num.8.*Cabed.*diuers.iuris argum.lib.3.cap.18. num.5.* Ceuall. *communium contra communes, tom.4. quæst.897. à num.711.* Campan. *in diuersorio Iuris Canonici rubr.12. cap.13. nu.10.*Fr.Ludouic.Miranda *d.quæst.46.art.7. concl.5.* Verùm contra illam ante omnes scripsit Guid. Papæ *decis.18.n.vltimo,* quem sequutus fuit Perez *l.1.versiculo Conseruatores autem,tit.7.lib.1.Ord.* & denique multis adductis rationibus insurgit Fr.Emmanuel.*d. q.65.art.12.* vbi non solùm affirmat posse conseruatores procedere aduersùs debitores ex causa ciuili in terminis de quibus proximè , sed etiam in multis, quæ in proposito dixerat Gutier.*d.quæst.9.*adeò illum carpi, & reprehendi , vt coëgerit ab illius impugnationibus postea se liberare,*in lib.4.quæst.63.*quam totam in prædicta defensione consumpsit. Quibus non obstantibus à priori sententia ne recedas,& eam amplia procedere etiam casu,quo Religiosi Conseruatorem habentes Rei proponantur ; adhuc enim non poterunt coram illo pro debito ciuili conueniri,vi comprobat Fr.Emmanuel.*d.q.65.art.13.*Amplia etiamsi conseruatores Religionum sint,& ex forma litterarum suarum potestatem habeant ad cognoscendum de quibuscunque causis,sub illis verbis, in quibuscunque causis,vel aliis, tam ciuilibus, quàm criminalibus, vel mixtis ; nam huiusmodi concessio ad iniurias,& violentias manifestas referenda est,ita vt sit sensus, quod de omnibus causis tam ciuilibus, quàm criminalibus,vel mixtis,dummodo tamen sint iniuriæ,seu violentiæ manifestæ, valeant cognoscere,sentit gloss.*in d.cap.1.* in casus positione,ibi*videlicet vt possent cognoscere de iniuriis, & aliis causis,* &c. intendit Gut. *d.lib.3.q.9.num.17.* & in terminis aduertit Valasc. *consult.152.num.8.& 9.*testatus se ita vidisse practicari in Conseruatoria Fratrum Prædicatorum quæ habet amplissima verba:quamuis contrarium fateantur idem Gutier. *d.quæst.63.n.3.4.6.& vlt.* Cabed. *d.cap.18.num.5.*

Non obstant fundamenta, quæ pro sua parte in medium adducunt,nam ad præcipuum,nempe quod debitor non soluens dicitur iniuriam facere ex doctrina Specul. *t.de instrument.edit.§. nunc verò aliqua, vers.de hoc autem quæritur*, vel saltem creditori damnum culpa irrogare:nam omissa solutione Gutier. *d. quæst.9.num.16.& dicta quæst.63.à n.5.* respondetur retentionem,seu negationem debiti solum importare iniuriam in generali illa significatione sumptam, prout significat quamcunque iniustitiam,aut iniquitatem , seu omne id quod non iure fit , iuxta *l.1.in principio,& versic.interdum,ff. de iniur.& princip.Inst. eodem tit.*& in his terminis procedit doctrina Specul. *dicto loco.* In præsenti verò materia de qua agimus, iniuria accipitur pro damno culpa dato,quod in negatione, seu retentione debiti propriè non consistit: accedit quòd etiamsi talis debiti retentio damnum culpa importaret, quod negamus, nusquam tamen, licèt de illo per scripturam , vel sententiam constaret, supposita partis negatione, posse ita notorium effici,prout in præsenti materia requiritur,iuxta ea, quæ de notorio resultante ex instrumento, vel sententia tradunt communiter Doctores,cum Mascard. *conclus.1107.num.19.* Farinac.*d.quæst.21.n.23.*†Nec etiam constat Concil.Trid. *sess.14.de reformat.cap.5.* dum 41

dum prohibet Conseruatores cognoscere de causis ciuilibus, recipit Conseruatores Religionum, & similes, vt *in versic. Vniuersitates autem*, easdemque Conseruatorias religionum, & similium nulla ex parte diminutas esse declarant Illustrissimi Cardinales super *d.cap* 5. Vnde videbatur succedere regula *l.cùm prætor,ff.de iudic. & l. nam quod liquide, ff.de penu leg.* Respondetur enim exceptionem Concilij sicut & declarat. Cardinal. solum concludere tales Conseruatores non comprehendi sub prohibitione, & restrictione illius decreti, non tamen per hoc Concil.disponere sub qua forma,& in quibus causis debeant procedere, id enim relinquit dispositioni Iuris communis, tenori priuilegiorum, sub quibus fuerint concessi,argum. *l. commodissimè ff. de liber.& posthum.* vt agnoscunt Gutier. *d.quæst.9. num.14. & d.quæst.63.num.3.* Fr.Emmanuel.*d.quæst.65.art.12.in principio.*

43 Nec denique obstat Concil.Trident.*sess.7. de reformat.cap.14.vers.Addendo insuper*,vbi disponit Regulares quoquo modo exemptos in causis mercedum, & miserabilium personarum conueniendos esse coram locorum Ordinariis,etiamsi iudicem aliàs habeant à Sede Apostolica deputatum, in aliis verò causis tunc demum coram eisdem Ordinariis pro debitis esse conueniendos,quando ipsi Regulares iudicem non habuerint; vnde manifestè probari videtur,quòd si iudicem habuerint(prout habent,si habeant Conseruatorem (coram illo esse conueniendos, & tenet Gutier. *d.lib.3.quæst.10.à n 2.*non diffitetur Flamin.*de resignat lib.4.quæst.11.num 9.*quem refert, & sequitur Ceuall. *d. quæst 897. à num.8 13.* Non, inquam,obstat prædictum decretum, respondet enim latè Emman.*dict.art.13.vers.nec supradictis,* vbi illud declarat,& interpretatur, cuius responsionem licet postea idem Gutier.*lib.4.practic.quæst.64.* nitatur dissoluere, & se insuper ab impugnationibus Fr. Emman. liberare, tres casus in proposito distinguens; meo tamen iudicio tantùm abest,vt Concil. *eo loco* dictam sententiam probet,quod immò contra eam torquetur; nam vltra quod loquitur solùm de Regularibus extra monasterium degentibus, vt ex littera illius patet,& aduertit Fr.Emmanuel.*vbi proximè.* Aduertendum etiam est Concil. ibi expressè tractare de illis Regularibus, qui Conseruatores aliàs habent,vt constat ex illis,ibi, *Conseruatorum deputationibus,& eorum inhibitionibus*,&c.in quibus manifestè supponit tales Regulares, de quibus agit in illo decreto, Conseruatores habere; clausura enim hæc in fine posita refertur ad omnes casus præcedentes,ad tradita per me *in Remiss.de clausuris,consul.199. num.1.* & tamen in illis terminis decidit Concil. quod si Regulares iudicem non habuerint, coram Ordinario conueniantur, ergo exceptio hæc, si ipsi iudicem non habuerint, nequaquam intelligi potest de iudice Conseruatore,sed de alio à Sede Apostolica deputato, itavt non sufficiat Regulares habere Conseruatorem ad effectum ne coram Ordinario pro istis causis ciuilibus conueniantur, & sic cessat omninò fundamentum Gutier. & aliorum suprà *citatis locis*

44 Licèt quilibet Summi Pontificis delegatus in totum subdelegare valeat,ex text. *in c. si pro debilitate, & cap.super quæstionum,in fine princip.de officio deleg.* cum citatis per Cardos. *in praxi iudicum, verb.iudex, num.75.* Morlam *in emporio part.1.tit.2.quæst.15.n.10.* Fr.Ludou.Miranda *de ordine iudic.q.2.art.11.* Sanch. *de matrimon. lib.3. disput.31.* D.Barbosa *in l.quia tale, numer.47. ff.soluto matrimon. & in l. cùm Prætor.§.1.*

45 *num.385.cum sequentib.ff.de iudic.*† Conseruatoribus tamen id permittitur, nisi quoad citationes, & sententiarum promulgationes, vel vbi ex beneficio litterarum id eisdem fuerit concessum, tradunt vltra gloss.& Ordinarios *in cap.vltim. de officio deleg. lib.6.* gloss. *verb.ipsorum, in Clement.2. de hæret.* Petr.Gregor.*syntagm.iuris lib.47.cap.12.n.27.* Quintanad.*d. iurisdict.& imper.lib.2.tit.de subdelegat.n. 7.* Fr.Emm. *dicta quæst.65.art.10.* Azor. *d cap 34.quæst.9.* Molina *d.disp.29.n.5.* Fr.Ludou. Miranda *d.q.47.art.8.conclus.4.* Cochier. *d q.39.num.30.*

De ratione autem quare attento Iure Conseruatores nequeant committere vices suas inquirit gloss. *in dicta Clement.2.*eam reddens, quia scilicet eorum industria prælecta videtur, ac subinde succedit reg. *cap.is cui,de officio delegat lib.6.*aliam tradit Petr.Gregor. *d.num.27.*Sed melior videtur,quam sentit gloss. *verb.nulli,in d.cap.vlt.* intendens textum ibi ius speciale constituere in proposito circa Conseruatores, sicut in multis aliis constituit ad eorum potestatem restringendam,vt quantò minus fieri posset Ordinariæ præiudicium afferret. Addit deinde text. *in d.cap. vltim.vers.sed nec tunc*,quòd si ex beneficio litterarum potestas subdelegandi Conseruatoribus competat, nequaquam tamen posse eos cuicunque voluerint committere vices suas, sed illis tantùm personis,qui aliàs in Conseruatores eligi valeant, quod idem in cæteris delegatis generale est, per text. *in cap.statutum,§.in nullo,vers.& personis,de rescript.lib.6.* vbi gl. *verb.legatorum,in fine*,gloss.*verb.Superioribus,in fine,in cap pastoralis,in princip.de offic. deleg.* vbi Abb. *n. 10.* Fr.Emman. *d quæst.65.art.10.vers. aduertant,* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast dec.621.in prima edit & resolut.420.in secunda edit.* Azeued. *l.20.n.3 in fine, & num.4.tit.7.lib.1.nouæ recop.* Subdit denique idem *c.vltim.vers.circa munera*, teneri Conseruatores circa munera,& expensas Assessorum, atque notariorum obseruare omnia ea quæ iudicibus delegatis sunt statuta in constitutione,scilicet *cap. statutum,§. insuper,cum sequentibus, de rescript.lib. 6.* vbi latè prosequuntur scribentes,Petr.Gregor.*lib.47.cap.22.n.29.* Molina *d.disp.29.n.6.ad fin.* Fr.Lud.Miranda *d.q.47. art.8.conclus.8.*

Conseruatores limites suæ potestatis, siue suam iurisdictionem excedentes, per annum suspensi sunt ab officio, *d.c.vlt.versic.vt autem*, ibi,*eo ipso per vnum annum sint suspensi*, tradit Fr.Ludouic. Miranda *dict. q.47. art.9. conclus.1.* & dixi suprà *allegat.50. n.205.* intellige de illis tantùm,qui id scienter egerint,non tamen sufficiet delinquere per ignorantiam Iuris crassam, vel affectatam, vt malè voluit gloss. *verb. scienter,in d.cap.vlt.*cui similis *verbo scienter in Clem.1. de consanguin.* sequuntur Fr. Emman. *d.q.65. art.19.* Fr.Ludou. Miranda *d.conclus.1.*† Verius enim est requiri vt culpabiliter,& grauiter peccando id faciant, cum text.scientiam exigat, nec sine causa verbum, *scienter*, in eo addictum sit ad includendam scilicet quamcunque ignorantiam, vt in terminis defendunt Suar.*tom.5.de censur.disp.31.sect.3.n.17.*Filliucius *in quæst.moral. tract.17.num.118.* Monet. *de Conseruat. cap.7.quæst.12.*Bonacina *de censur.extra Bullam disp.2. quæst.2.puncto 36.num.10.*Quod ex eo confirmatur, quia quælibet ignorantia etiam crassa excusat à pœna,licèt non à culpa, quando lex pœnam imponens vtitur verbo, *scienter*, vt argum.text.*in l.igitur, ff. de liberali causa*, cum similibus comprobat post alios Nauar. *in man.cap.27.num.141.* Suspensio hæc,licèt ex generalitate verborum includat suspensionem non tantùm ab officio muneris Conseruatoris, sed etiam ab ipso officio clericali,iuxta doctrinã, quam ex D.Tho.& aliis tradit Suar. *d.tom.5.disp.26.sect.1.*

à

à num. 3. non includit suspensionem à beneficio, vt per Suar. *d.disp.* 31.*n.*17.*in fine*, Monet. *de Conseruat. cap.*7.*quaest.*12.*num.*561. Bonacin.*d puncto* 36.*num.*8. quoties enim à Iure, seu etiam ab homine suspensio ab officio praecisè, vel absolutè imponitur, si aliud non addatur, non includit suspensionem à beneficio, vt ex text. *in cap. cùm inter, in princip. de purgat. Can.* & aliis fundamentis comprobat latè idem Suar. *d. disp.*26. *sect.*3. *à num.*4. Henriq. *in summ. lib.*13. *cap.*32.§.3. quamuis inuoluere etiam suspensionem ab officio malè inferat gloss. *verb. officio, in d.cap.vlt.* cum qua post Archid.& Monach. *num.*4. transit Domin. *ibi num.* 2.

49 Suadentes praedictis iudicibus Conseruatoribus, vt suam transgrediantur potestatem, id ipsumque procurantes incidunt in poenam, atque sententiam excommunicationis, à qua nullatenus possunt absolui, nisi prius parti integraliter satisfecerint de expensis, ita habetur *in d.cap.vltim.*ibi, *pars verò, quae ad hoc fieri procurabit sententiam excommunicationis*, &c. quod tamen intelligendum non est de quocunque procurante, sed tantùm de eo, qui pars in iudicio existit, vt manifestè probant eius verba, & notant, ac declarant Domin. ibi *num.*2. Nauar. *in man. cap.*27. *num.*125. Azor. *d c.*34. *quaest.*13. Suar. *tom.*5 *disp.* 23. *sect.*4.*n.*10. Fr. Emman. *d quaest.*65.*art.vlt.* Fr. Ludou. Miranda *d art.*9. *conclus.*2. aduertentes insuper eandem poenam non incurri ex sola procuratione, nisi effectus sequatur. Licet autem ab hac excommunicatione nequeat pars absolui, nisi prius alteri parti integraliter expensas resarciat, vt text. ait, nec subinde cautio sufficiat, quemadmodum prosequuntur declarantes, Domin. *ibi n.*3. Monach. *num.*4. Franch. *num.*2. *in fine* gloss. *verb. manifesta, in cap.* 2. *de senten. excommun. lib.*6. iunctis traditis per Doctores *in cap. venerabilibus,* §. *porrò. versic. secus, eodem tit. & lib.* Couar. *in cap. alma, part.*1.§.11. *num.*11. Henriq. *in summ. lib.*13.*cap.*28. absolutio tamen ab Ordinario praestari potest, cum conseruata non reperiatur, ex regul. text. *in cap. nuper, vers. in secundo de sentent. excommunicat.* obseruantque Domin. Franch & Monach. *dictis locis*, Azor. *dict. capite.* 34. *quaestione* 13.*in fine.*

50 Conseruationis officium extinguitur, & expirat per obitum concedentis, quod attinet ad negotia non coepta, in iis enim, quae coepta sunt, res desinit esse integra, & durat post obitum Papae concedentis, ita habetur *in d.cap.vltim.* Mandos. *de resignat. gratia. tit. de Conseruatoria, vers. addi deberet, in fine*, Cochier. *d.quaest.*39. *num.*40 Fr. Ludouic. Miranda *d.quaest.*47. *art.*6.*in princip.* Azor. *d.c.*34.*quaest.*14. vbi etiam asserit negotia incepta censeri post citationem, vel aliquem actum alium iudicialem inchoatum Moneta *de conseru. cap.*10.*quaesit.*6. *num.*32. Bonacin. *d. pun-*

51 *cto* 36.*n.*7.*vers. obiicies.* † In Ordinibus, & Religionibus conseruatorum officium non esse temporale, nec expirare morte concedentis, quin verò eiusmodi delegationem in Religionum fauorem factam esse perpetuam resoluit idem Fr. Ludouic. *d. art.*6.*conclus. vnic.* Quid dicendum quoad negotia iam coepta, quando tempus praefinitur, ad quod conseruatoria limitata est; veluti in terminis Conc. Trid. *sess.*13.*de reformat.c.*5. *vers. nemo etiam.* vbi conseruatoriae, quae non sunt Religionum, & similes ibi conceptae quinquennio terminantur? Disputant Domin. *d.cap.vlt. num.*2.*vers. quid si datur*, & ibi Franch. *num.*1.& Ancharan. *n.*9. Fr. Emman. *d.q.*65.*à* 9. nouissimè Laurent. de Peirinis *in formulario Regul. tit. C.c.*20. *&* 2. vbi resoluit quòd solita clausula, *pro futuro quinquennio* significat quòd iurisdictio isto tempore elapso finitur etiam quoad negotia inchoata, alioquin si ea omittatur quoad negotia saltem accepta perpetuò durabit iurisdictio, & citat Mandos. *de signat. gratia tit. conseruatoria, vers. addi deberet*, Erasm. à Cochier *de exempt. p.*1.*q.*39.*n.*18. Vnde idem de Peirinis consulit vt semper dicta clausula in Conseruatoriis apponatur propter inconstantiam humanae vitae; nam eo tempore finito, in libertate eligentium est dictam iurisdictionem prorogare, Cochier *de Conseru. par.*2. *qu.*7.*num.*7. Circa notarios per Conseruatores assumendos, quaerit *primò* idem de Peirinis *num.*3.*citato loco*, an Conseruator possit sibi assumere ad placitum notarium, quo vtatur in suis negotiis, & causis expediendis? Et respondet affirmatiuè per text. *in cap. statutum, de rescript. in* 6. *& in c. quoniam,* §. *statuimus, de probat.* Quaerit *secundò* an Episcopus possit praecipere Conseruatori vt vtatur notariis Episcopalibus? Et respondet negatiuè. Quaerit *tertiò* quid tenendum si consuetudo obtinuerit vt Conseruator Episcopalibus solum notariis vtatur? Et respondet eam non posse impedire quin Conseruator possit sibi ad libitum notarium eligere. Quaerit *quartò*, quid faciendum si stante dicta consuetudine Episcopus suis notariis inhibeat ne quicquam pro Conseruatore actuent? Et respondet quòd ea Episcopi inhibitione non obstante potest Conseruator assumere sibi alium notarium habentem facultatem acta scribēdi in causis Ecclesiasticis; si verò omnibus inhibeatur, poterit tales inhibentes tanquam suam iurisdictionem impedientes excommunicare.

Haec omnia à nobis supra relata procedunt de Iure communi attenta dispositione text. *in cap.*1.*& vlt. de offic. deleg. lib.*6. quae quidem non habebunt quoties in Bulla Conseruatoria amplior forma à Summo Pontif. fuerit concessa, tunc enim illa inspicienda erit, argum. text. *in cap. porrò, & in cap. recepimus.* cum similibus, *de priuileg.* & patet ex concessis aliquibus Religionibus, quas referunt Cabed. *diuers. iuris argum lib.*3.*cap.*18. *num.*3. Fr. Emman. *dict. q.*65. *art.*18. Gutierr. *pract. lib.*4.*q.*63.*nu.*6.*&* 7. Conseruatores enim cum amplissima auctoritate habent Monachi S. Iustinae, Eugen. IV. *Constit.*10. Canonici etiam Regulares Lateranenses eligunt sibi Conseruatores cum amplissima iurisdictione, iuxta *Const.*10. Sixti IV. Monachi insuper Montis Oliueti Ordinis S. Benedicti pro ipsorum defensione Conseruatores habent, ex Iulij II. *Constitut.*5. Item Fratres Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula multis cum facultatibus per *Constitut.*8. Clementis VIII. Quin & Hierosolymitani quoque equites Conseruatores sibi eligunt, atque electi recusari nequeunt, sancitur *Constit.*9. Pij IV. Item Clerici Regulares Sancti Pauli Decollati Iulius III. *Constit.*10. Camaldulenses quoque per Leonis X. *Constit.* 2. Necnon Patres Societatis Iesu vigore Constit. Pij. V.& Gregorij XIII. de qua Fr. Emman. *d.art.*12.*vers. & certè,* Molin. *d.disp.*29.*n.*2.*in fine.* Marcel. Vulpe *d.cap.*12. *num.*19.*&* 20. 52

Verùm vt hac in re tam frequenti quid hodie seruandum sit, non ignoret studiosus lector, hîc apponere censui Constitut. vnam editam *ann.*1592. à felicis memoriae Clemente VIII.& alteram hoc praesenti anno 1621. similiter editam à Sanctissim. D. N. Gregorio XV. cuius tenorem cum nostris his temporibus standum sit, & omninò parendum, hîc inserere operae pretium duxi, & primùm sequitur illa Clementis VIII. 53

Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus noster D. Clemens diuina prouidentia Papa Octauus, ne ob malitiosam potentiis suggestionem, & ex eo, quod ob locorū distantiam, 54

stantiam, personarum, quibus causæ mandantur, certa notitia haud ita facilè haberi potest, per indices aliquos minus interdum idoneos in Conseruatores deputatos causas ipsas cognosci contingat, cupiens salubriter prouidere, reuocauit, ac declarauit nullas, inualidas, & subreptitias omnes, & quascunq; iudicum deputationes, in litteris conseruatoriis iuxta formam in quinterno Cancellariæ descriptã, seu aliàs quomodolibet expeditis hactenus per Sedem Apostolicam perpetuo, vel ad tempus nondum elapsum concessas, & directas iis Conseruatoribus, & iudicibus, qui qualitates non habent requisitas, & descriptas in Constitutione felicis recordat. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris sui, quæ incip. Statutum, quique etiam in Conciliis Prouincialibus, aut diœcesanis iuxta Decretum Concilij Tridentini electi, & designati non sunt ad instantiam quorumcunque Conuentuum, Capitulorum, Militiarum, Vniuersitatum, Collegiorum, Ordinum, ac in fauorem quorumcunque monasteriorum, hospitalium, & aliorum quorumuis piorum tam sæcularium, quàm cuiusuis Ordinis, aut instituti Regularium locorum, quantumuis exemptorum obtẽtas, cum quibusuis præseruatiuis, restitutiuis, mentis attestatiuis, derogatoriarum derogatoriis, efficacioribus, & insolitis clausulis, & decretis, quorum omnium tenores Sanctitas sua haberi voluit pro expressis: non tamen quoad negotia iam cœpta, vel quoad ea, in quibus illæ suum sunt sortitæ effectum seu exequutionem habuerunt, ac etiam insuper voluit, & ordinauit quod omnes deinceps litteræ conseruatoriæ huiusmodi per Sedem Apostol. concedendæ ad Conseruatores, & Iudices duntaxat dirigantur, qui qualitates iuxta dicti Bonifacij constitutionem habeant, quique in præfatis Conciliis electi, & designati sint, & non aliis, aliter vero expeditis litteræ præfata nullius sint roboris, & momenti. Decernens, &c.

Post hæc emanauit Constitutio Gregorij XV. quam referunt Lauret. de Franchis *in controu. inter Episcop & sæcul. pag.* 169. & Peirinis *tom.* 2. *Constit. Minimor. in Constit.* 5. *Gregorij XV.* tenoris sequentis, videlicet.

Sanctissimi D.N.D. Gregorij Diuina prouidentia PP. XV. Constitutio de Conseruatoribus.

55 *SAnctissimus in Christo Pater, & Dominus noster D. Gregorius diuina prouidentia PP. XV. in certis rationabilibus causis animum suum mouen. & de voto Venerabilium Fratrum suorum S.R.E. Cardinalium Concil. Tridentini Interpretum, partim fel. record. Clementis Papæ VII. Prædecessoris sui vestigiis inhærendo, reuocauit, ac nullas & inualidas decreuit omnes, & quascumque Iudicum Conseruatorum electiones, nominationes, seu deputationes: tam in vim litterarũ conseruatoriarum, iuxta formam in quinterno Cancellariæ descriptam, quàm in vim quorumcunque priuilegiorum perpetuò, vel ad tempus nõdum elapsum Apostolica auctoritate concessorum, seu aliàs quocunque iure, vel titulo hactenus factas pro quibuscunque Conuentibus, Capitulis, Ministris, etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationibus, Collegiis, Ordinibus, Monasteriis, Hospitalibus, aut aliis quibusuis piis, tam sæcularibus, quàm cuiusuis Ordinis, etiam Mendicantium, seu Instituti, vel Societatis regularibus locis, quãtumuis exemptis, etiam de necessitate exprimendis seu illorum personis, cuiusuis qualitatis, seu conditionis existãt. In futurum verò Sanctitas sua hac generali, & perpetuò valitura Constitutione statuit, & decreuit, vt Iudices Conseruatores huiusmodi, siue principales, siue subrogati, eligi, nominari, aut deputari non possint, nisi qui non solum habeãt qualitates requisitas, & descriptas in Constitutione similis rec. Bonifacij Papæ VIII. etiam Prædecessoris sui, quæ incipit. Statutum; ita vel dignitate Ecclesiastica præditi, vel personatum obtinentes, vel Ecclesiarũ Cathedraliũ Canonici existant; sed etiam in Conciliis prouincialibus, aut diœcesanis iuxta Decretum Concilij prædicti Iudices electi, seu designati sint. Quodque deinceps litteræ Conseruatoriæ per sedem Apostolicam concedendæ suprascriptis tantũ dirigantur, & si quæ litteræ aliter expediantur, illæ, ac deputationes huiusmodi, omniaque exinde sequẽda nullius sint roboris, vel momenti; Et nihilominus qui secus, quàm iuxta formam superius præscriptã Cõseruatores huiusmodi cum effectu eligere, nominare, seu deputare, aut electis nominatis, seu deputatis, vti ausi fuerint, Regulares quidem voce actiua, & passiua sint ipso iure priuati, adeo, vt habilitationem à nomine, præterquã à Romano Pontifice consequi valeant, reliqui vero aliis pœnis arbitrio Sanctitatis suæ coerceantur, & prædictorum omniũ Conuentus, Monasteria, ac loca huiusmodi, eorumque personæ, ac bona careant Conseruatore ad annum, itavt illorum causæ interea coram locorum Ordinariis duntaxat cognosci, ac definiri debeant. Cæterum vt latiùs pateat Conseruatorum huiusmodi diligendorum facultas, Sanctitas sua admonitos voluit omnes locorum Ordinarios, vt in Synodis Prouincialibus, aut Diœcesanis quamplures personas ex habentibus qualitates in prædicta Constitutione eiusdem Bonifacij Prædecessoris contentas, & alioquin ad id aptas designari procurent & si aliquem interim ex designatis mori contigerit substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in eius locum vsque ad futuram prouincialem, aut diœcesanam Synodũ. Insuper Sanctitas sua, inhærendo hac in parte decreto similis recordationis Greg Papæ XIII. etiam Prædecessoris sui, statuit, & ordinauit, vt regulares, ac persona huiusmodi in Italia infra duos, extra Italiam verò infra sex menses a die publicationis in Vrbe præsentis Constitutionis inchoandos debeant sibi eligere, seu assumere Conseruatores iuxta formam superius propositam; eiusque electionis, seu assumptionis documentum infra tempus huiusmodi penes acta Curiæ Ordinariorum exhibere, & dimittere teneantur, alioquin eo termino elapso, quandiu Conseruatores secundùm formã præsentis Constitutionis non elegerint, coram eisdem Ordinariis conueniantur: quodque Conseruatores huiusmodi semel legitimè deputati, nisi ex legitima causa à Sede Apostolica, aut locorum Ordinariis, prout iisdem Regularibus, & aliis supradictis libuerit, approbãda, durante quinquennio a die deputationis, amoueri, aut mutari nullatenus possint, aut valeant. Ad hæc statuit Sanctitas sua, vt coram ipsis Conseruatoribus Regulares, ac personæ suprascriptæ conueniri quidem, aut trahi debeant, sed alios conuenire, aut trahere non possint, itaut memorati Cõseruatores in causis, in quibus regulares, & alij actores fuerint, nullam prorsus Iurisdictionẽ habeant, sed in iis tantùm in quibus Rei extiterint; neque extra Ciuitates, seu Diœceses, in quibus fuerint deputati, contra quoscumque procedere præsumãt. Si qua verò inter Iudices Conseruatores huiusmodi, & locorũ Ordinarios cõtrouersia super competentia Iurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causa procedatur, donec per Arbitros in forma Iuris electos super iurisdictionis cõpetentia fuerit iudicatũ. Quod si qui Conseruatores, siue in hac parte, siue aliàs quomodolibet suos limites excesserint, per annum ab officio Conseruatoris huiusmodi suspensi sint, & pars, quæ hoc fieri procurauerit, sententiã excommunicationis incurrat iuxta formam alterius Cõstitutionis eiusdem Bonifacij Prædecessoris, quæ incipit. Hac constitutione, quà Sanctitas sua in his omnibus, quæ præsenti Constitutioni non aduersantur, innouauit, & innouat. Per hoc tamen non intendit Sanctitas sua prohibere quominus regulares, & alij supradicti in casibus à iure permissis petant Iudicẽ non suspectum à Principibus, seu Magistratibus Sæcularibus, dum tamen hæc tria copulatiuè concurrant, videlicet, vt Regulares, & alij prædicti sint actores, non autem Rei, vt-*

que

quæ agant contra laïcum, non autem contra Ecclesiasticum, vel aliàs à iurisdictione sæculari exemptum, atque vt causa, in qua Iudex deputatur, fuerit profana, non autem Ecclesiastica, & in ea iuxta sacrorum Canonum dispositionem laïcus, vt præfertur, eligendus Iudex competens existat. Quæ omnia, & singula in præsenti Constitutione contenta Sanctitas sua voluit inuiolabiliter obseruari; decernimus sic in iis, cæterisque omnibus præmissis per quoscunque, &c. etiam Sacri Palatij Apostolici Auditores, necnon sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata, &c. iudicari, &c. necnon irritum, & inane, &c. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinibus Apostolicis, ac litteris conseruatoriis, quas omnes ad formā præsentis Constitutionis reduxit, in fauorem quorumcumque Ordinum, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Cōgregationum, Societatum, aut cuiusuis alterius instituti, etiam necessariò exprimendi, Collegiorum, Capitulorum, Ecclesiarum, Monasteriorum, ac piorum quorumcumque tam sæcularium quàm Regularium locorum necnon illorum etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & cōsuetudinibus etiam immemorabilibus, priuilegiis quoque, etiam ex causa, & titulo oneroso, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiā derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, seu extensionis cōcessis & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorūque tenoribus, & formis specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mētio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quibus quoad, quæ præsētibus aduersantur, illis, aliàs in suo robore permā suris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogauit, cæterisque contrariis quibuscunque. Cæterum vt præsens Constitutio facilius omnibus innotescat. Sanctitas sua voluit, & mandauit, vt non solùm in Cancellaria Apostolica, sed etiam ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ publicetur, illiusque exempla in iisdem locis affixa dimittantur, ac in quinterno Cancellariæ inter Constitutiones perpetuas describatur, & annotetur.

Ex Typographia Reuer. Cam. Apost. 1621. publ. die 20. mensis Septemb. eiusdem anni.

56 In supradicta Constit. de Conseruatoribus edita à S. mem. Gregorio XV. inter cætera statutum est, vt coram Conseruatoribus Regulares conueniri quidem, aut trahi debeant, sed alios conuenire, aut trahere non possint, itaut memorati Conseruatores in quibus Regulares, & alij actores fuerint, nullā prorsus iurisdictionem habeant, sed in iis tantum, in quibus Rei extiterint. *Dubitatum fuit an per hæc verba sublata sit facultas quam habent Conseruatores defendendi Regulares, & alios à manifestis iniuriis, & violentiis, quæ illis de facto inferuntur, dum à suis possessionibus deiiciuntur, & propriis bonis vti, ac frui impediūtur? Sacra Cong. Card. Concil. Trid interpretum censuit eiusmodi verbis minimè sublatam fuisse facultatem quam habent Conseruatores defendendi Regulares à manifestis iniuriis ac violentiis, dummodo obseruent formam præscriptam Constitutionibus Innoc. IV. & Bonifacij VIII.* relatis *in c. 1. & fin. de offic. deleg. in 6.* refert Laur. de Franchis *vbi suprà pag. 176.* & Lezana *d. cap. 3. n. 11. in fine.*

C. Card. de Torres.

Locus † sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Item *eadem Sacra Congreg. Concilij die 6. Februarij 1627. censuit dictam Bullam non afficere Religionem Hierosolymitanam, nisi quoad Iudices Conseruatores, eidemque Religioni adhuc ius huiusmodi Conseruatores eligendi competere,* vt refert nouissimè Nouarr. *in tract. siue praxi elect. & variat. fori sect. 2. q. 69. n. 12. in vlt. impress.* vbi etiam testatur hoc decretum fuisse nuper confirmatum per S. D. N. Vrbanum VIII. *sub die 17. Februarij* 1628. cuius meminit Lauret. de Franchis *vbi suprà pag. 178.* 57

Alia in materia Conseruatorum, & litterarum conseruatoriarum si scire cupias, vide latissimè Alexand. Moneram, & Ioan. Antonium Massobrium *in speciali tract. de Conseruatoribus,* & alios incidenter super hac materia scribentes, videlicet Azeued. *ad tit. 8. lib. 1. nouæ recopil. pag. 118.* Cur. Philip. *tom. 1. part. 3. §. 7. de Conseruatoribus,* Gutier. *practic. lib. 3. quæst. 9.* Aloys. Ricc. *in collect. decision. p. 4. collect. 899. & in decis. Curiæ Archiepiscop. Neapol. part. 1. decis. 258.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 1. q. 65.* Fr. Ioan. de la Cruz *de statu Religion. lib. 2. c. 10.* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. quæst. 47.* Ioan. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p. 2. cap. 3. n. 102. cum sequentibus,* Campanil. *in diuersorio Iuris Canonic. rubr. 12. c. 13. n. 24. cum sequentib.* Ceuall. *communium contra commun. tom. 4. q. 792. cum sequentibus,* Cardos. *in praxi Iudicum & aduocat. verb. Conseruator,* Portel. *in dubiis Regular. eod. verb.* Erasm. à Cochier. *in tractat. de Conseruat. Ecclesiast. vbi* 130. quæstiones adducit, Fr. Ioann. Bapt. *in suis aduertent. fol. 167. & 176.* Salgad. *de protect. Regia part. 2. c. 10. num. 63. cum seqq.* nouissimè Ioann. de Solorzano *de Indiarum Iure tom. 2. lib. 3. cap. 26. num. 111. cum seqq.* Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori ecclesiast. cap. 12.* Lezana *in summ quæst. Regular. cap. 3. num. 11.* Ioann. Maria Nouar. *in Lucerna Regul. verbo Conseruator,* Ioan. Anton. Nouar. *in summa Bullarum eodem verbo,* nonnulla etiam ad hanc materiam pertinentia tradit nouissimè celeberrimus Doctor Maiorum nobilitate clarus, vtriusque Iuris consultissimus, & in omnium scientiarum genere apprimè versatus, D. Gabriel. Pereira de Castro, Senator Regius meritissimus, in suis Regni Lusitaniæ decisionibus *dec. 118. num. 15. & 16.* 58

ALLEGATIO CVII.

Episcopus an habeat territorium, familiam armatam, fiscum, & carcerem?

SVMMARIVM.

1 *Familiam armatam Episcopus tenere non potest secundum aliquos.*

2 *Multo plures tenent eum habere posse familiam armatam.*

3 *Rubrica de Episcopali audientia quomodo intelligenda.*

4 *Territorium habet Episcopus.*

5 *Episcopus potest iudicare, & punire delinquentes.*

6 *Potest suas sententias exequi Episcopus.*

7 *Iurisdictione concessa omnia licent, quæ ad illam tuendam necessaria sunt.*

8 *Territorium dicitur à Terrendo.*

9 Fa

9 *Familia Episcopi quamuis sit laica potitur fori priuilegio.*
10 *Familiaris, & de familia alicuius dicitur, qui est deputatus ad aliquod seruitium, & officium.*
11 *Notary Curiæ Episcopi gaudent priuilegio.*
12 *Cancellariæ Episcopi officium exercens, gaudet fori priuilegio.*
13 *Fiscalis, nuntij, custodes carcerum, ac lictores Episcopi gaudent fori priuilegio.*
14 *Prætor habet potestatem puniendi suos officiales pro delictis in officio commissis.*
15 *Episcopus, siue eius Vicarius punire poterit excessus officialium laicorum, qui Curiæ Archiepiscopali inseruiunt.*
16 *Fiscum habent Episcopi.*
17 *Bona patrimonialia cleriorum hæreticorum applicatur fisco Episcopi, secus in Hispania, & Francia.*
18 *Pœnam pecuniariam indicere possunt Episcopi, eamque sibi vel Cameræ suæ applicare.*
19 *Pœnas pecuniarias sibi Episcopus retinere non debet, sed in pios vsus erogare, nisi sit admodum pauper.*
20 *Carcerem debet Episcopus habere, tum ad custodiam delinquentium, tum etiam ad pœnam.*
21 *Carceris custos æquiparatur depositario.*
22 *Carceris custos si carnaliter cognoscat mulierem, etiã meretricem, sub sua custodia carceratam, acerrimè punitur.*
23 *Mulier si pregnans reperiatur in carcere, culpa custodis præsumitur.*
24 *Brachium sæculare implorare valet Episcopus, vbi per se suas sententias exequi non potest.*
25 *Brachij sæcularis auxilium si sæcularis neget, potest ad illud præstandum censuris compelli.*
26 *Brachij sæcularis auxilium antequam sit præstandum an possit ipse iudex laicus causæ cognitionem sumere? ostenditur*, & n. 27.
28 *Cancellarius Episcopi siue notarius quas expeditiones gratis præstare debeat? ostenditur.*
29 *Et quod salarium siue stipendium ex aliis accipere potest? ostenditur.*
30 *Cancellarius Iudicis à quo, an teneatur gratis exhibere copiam processus criminalis reo appellanti, &c.*
31 *Episcopi pro Pastorali officio omnia crimina in suis diœcesibus à quibuscumque commissa, punire possunt, ac debent.*
32 *Ad Episcopum solum spectant causæ plures ciuiles, non ad laicum.*
33 *Iudex Ecclesiasticus de Iure competens censetur aduersùs laicos in criminibus mixti fori, si sæcularem præueniat.*
34 *Iudex Ecclesiasticus in crimine violationis monialis, vel eius attẽtatione contra laicum procedere potest.*
35 *Episcopi quoque cognoscere possunt si victualia plus æquo venundantur aduenis, quam ciuibus, vel etiam ipsis ciuibus: vel si aromatary, & huiusmodi merces falsas pro bonis vendant.*
36 *Episcopi, ac reliqui Ecclesiarũ Prælati, & Ecclesiastici Iudices, ne dum contra laicos delinquentes censuris Ecclesiasticis procedere possunt, sed etiam eos personaliter capere, & in carcerẽ detrudere valent.*
37 *Consuetudo quid hodie teneat, explicatur.*

1 VÆSTIO hæc de territorio à Doctoribus prolixè disputata in duas cõtrarias diuisa est sententias, quarum vna negatiuam sequitur, immò quòd nisi Episcopus etiam in loco habeat temporalẽ iurisdictionẽ, non possit familiã tenere armatam, quia non habet territorium, nec fiscum, & propterea oportere cum Iudicis sæcularis implorare auxilium: ita Gemin. Prob. Anch. & Franch. *n. 7. in cap. dilecto, de sent. excommun. lib. 6.* Panor. *in c. 1. de offic deleg.* Clar. *in §. fin. q. 37. num.* 8. Boër. *dec.* 264. *n.* 3 Palat. *in repet. c. per vestras, de donat. inter virum & vxor. notab. 2. à num.* 1. Longaual. *in repet. l. imperium, numer.* 26. *de iurisd. omnium iud.* Auil. *ad c. 20. Prætorum n.* 14. Oliban. *in comment ad vsat. c. 15. n. 50. vers. sed quia familia,* Decian. *tract. crim. lib. 8. c. 3. n.* 47. Auend. *de exequendis mand. c. 1. n.* 21. Mench. *de success. creat. §. 6. n. 16. vers. illud autem, & §. 22. n.* 17. Perez *l. 48. gloss. 4. tit. 1. l. 3. Ordin.* Soar. de Pace *in pract. prælud. 2. num.* 54. Azeued. *lib. 14. num. 4. & 5. tit. 1. lib. 1. noua Recopil.* Berreta *cons. 4. per tot.* Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 15. n. 28. & cap. 17. n. 86. & cap. 18. n.* 85. D. Larrea *Granat. decis. 1. num. 16. cum seqq. tom.* 1. nouissimè me citato *in hoc loco* doctissimus D. Franc. de Amaya *ad l. 2. num. 36. C. de exactorib. tribut. lib.* 10. Vnde Iacob. Cuiac. *in suis paratitlis C. de Episcop. aud.* & Dionys. Gothofred. *ad eandem rub. Codicis*, negarunt Episcopos habere iurisdictionem, apparitorem, & executorem, sed eorum & Iudicum delegatorum, qui notionem, non autem iurisdictionem habent Magistratus sæcularis impartitę suo sæculari brachio sententias exequitur, ac proinde Iustinianum non tractasse de Episcopali iurisdictione, sed de audientia, id est, notione, & iurisdictionem negari Episcopis clarè probari ex Valent. *nouel. de Episc. aud.* & Sozomen. *histor. libro* 8. qui Episcopo notionem tantum concedunt, & Accursium malè fuisse interpretatum verba eiusdem rub. dum dicit audientiam idem esse quod iurisdictionem; Cuiacio, & Gothofredo assentiuntur relati à Ioanne Tilennio *in suo tract. de iurisdict. & imperio præp.* 33. dum dixerunt plausibilius sibi videri Episcopos, & quosuis alios Ecclesiæ Antistites ex sui officij natura sæculari carere iurisdictione. Ex quo forsan prouenit illorum sententia, qui affirmant non posse Iudices Ecclesiasticos capi facere delinquentes in casibus ad punitionem Ecclesiæ spectantibus, sed tantum excommunicare, atque aliis spiritualibus vti remediis, vbi autem volunt alias pœnas, debent vti auxilio Iudicis sæcularis; prout inueni tenere Palat. *d. not. 1. num.* 18. Clar. *d. quæst. 37. n. 8. vers. vnum tamen,* Roman. *sing.* 303. Guid. Pap. *sing.* 220. Franc. Marc. *decis.* 448. incip. *Quæritur an Episcopus, num. 2. vol.* 1. Auendan. *dict. num.* 12. Mich. Graff. *lib. commun. opinion. cap. 8. quæst.* 8. Decian. *tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 47. num.* 15. Cou. *pract. cap. 10. n.* 2. Bellug. *in speculo Principum rub.* 12. *de iuramento §. quædam num. 96. cum seqq.* Auiles *ad cap. 20. Prat. num.* 14. Azeued. per text. *ibi in lib. 14. & 15. tit. 1. lib. 4. noua recop.* Gutierr. *pract. lib. 1. q.* 45. Ioan. Garc. *de nobilit. gloss. 9. n.* 53. Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 17. num.* 167. Franc. Hieron. Leo *Val. decis. 154. num. 9. lib.* 2. vbi *num.* 15. multipliciter respondere nititur ad Conc. Trid. *sess. 26. de reform. c. 3. vers. sed liceat eis.*

2 Altera verò, cui tanquam veriori & probabiliori libenter adhæreo, tenet Episcopum habere territorium, in eoque vti posse iurisdictione contentiosa, tenendo familiam armatam, fiscum & carcerem, quam quidem bene probat text. *in cap. omnes Basilicæ 16. quæst.* 3. vbi cum dicitur Ecclesias esse in potestate eius Episcopi in cuius territorio positę, patet Episcopum habere territorium, & *in cap. vt animarum, de const.* vbi cum Bonif. Pont. constituisset excommunicationem latam in fures non ligare subditos furantes extra diœcesim excommunicantis, eam suæ constitutionis rationem esse refert, quia extra territorium ius dicenti impune non paretur, quare inde infertur diœcesim & territorium idem esse.

Ideoque hanc partem merito tuetur Ioan. Andr. in cap.cum contingat 13.de foro comp.num.4. & Philipp. Franch. in cap.fin.eod.tit.num.13.vſque ad finem,& in cap.2.§.ſtatuto num.3.de conſtit.in 6. gloſſ. in cap.contra idolorum 25.quæſt.8. Felin. in cap.cùm ſit generale, num.20.de foro comp. vbi Marian.Socin.in fine, Bert. conſ 3.num.10. Bald. in l.nam ſalutem §.fin.ff. de offic. præfecti vig. Decian. in cap.ſignificaſti n.19. verſ.vnde infert,& num.21.de officio deleg.& in c.cùm non ab homine numero 29.ff de iudic.Roland.à Valle conſ.37. lib.4.Aufrer. de poteſt.Iudicis Eccleſiaſt ſuper laicis,& eorum bonis num 18. Gondiſalu. de hæretic. part.11. num.70. Segura in direct. Iud.cap.13.n.22.& 41. me citato in hoc loco Bonacin. in Bull.Cœnæ diſp.1.q.20. puncto 3 §.1. Martin.Vran. Vltram.conſ.7.n.5.verſ. ſeptimo,& numero 13.& 14. libro 1. Anton.Scap. in tract.de iure non ſcripto lib 5.cap.209. num.8. Salzed. ad Bernard.cap.140. aliàs 151.in noua impreſ.num.23. Ludou.Alfer. alleg.10.Ioann. Aloyſ.Leo in auth.caſſa numero 24.C.de ſacr.Eccleſ. Marcel.Vulpe in praxi iud.fori eccleſ.cap.41.num.48. Alzed. d.part.1.cap.12. num.63.& 72. Franciſc.Leo in theſauro fori Eccleſ. part.1.cap.9 à num.19.& part.2.cap.16.num.16.Menoch. de arbitr caſu 394.num.70. Sbroz. de Vicario Epiſcopi lib.2.quæſt 191.Læl.Iordan.in tract.de Romanæ Sedis origine c.8. part.2. Penia ad direct. Inquiſitor. part 3.commento 105.verſ.poſtremo, aliàs commento 116. Duard. in Bullam Cœnæ lib.2.can.1.quæſt.33.concl.2. num 24.& 26.Ciarlin. forenſ. controuerſ.lib.1.cap.50. num.15. Vgol. de poteſtate Epiſcopi cap.4.§.12. Mar. Anton. var.reſolut.lib.3.reſol.14 à num.1. Carol.de Graffis de effectibus clerical effect.1.num.129. Bellet. diſquiſit.cleric.part.1.tit. de fauore clericorum reali §.1. numero 18.& tit.de bonis clericor.§.14.num.vlt. Card. Tuſch. lit E,concluſ.256.n.3.& lit.F.concl.253.n.12. Campan. in diuerſorio Iuris Can.rubr.12.cap.13.n.87. cum ſeq. latè Franc.Molin. de brachio ſæculari cap.18. nouiſſimè me citato in hoc loco Sperell. in deciſ. fori Eccleſiaſt.deciſ.3.n.9.10.& 16.& deciſ.4.num.7. cum ſeqq. vbi atteſtatur ſic cenſuiſſe pluries Sacram Congregat. eminentiſſimorum Cardinalium S. Concilij Trident.interpretum, Lotter.de re benef.lib.1.q.9.num.94. cum ſeq. affirmans num.96. hodie non longè eſſe ab errore,qui contrarium teneret, cum ſacrum Conc. Trident. ſupponens iuriſdictionem Epiſcopi in laïcos, tanquam principium eos coërceri perſonaliter, & per ſuam militiam armatum iuſſerit, prohibens neque ad cēſuras,neque ad inuocationem brachij ſæcularis deueniri,niſi in ſubſidium, vt legitur ſeſſ.25.de reform.cap.3. Cuius ſententiæ plura & validiora ſunt fundamenta,prout conſtabit ex reſponſ. ad contraria.

3 Qua quidem communi ſententia retenta, non obſtant conſiderationes Cuiacij & ſequacium, quia quòd Epiſcopus, & reliqui Primates Eccleſiæ ſint capaces iuriſdictionis,ac proinde territorij,& cæterorum inde prouenientium,& quòd verba rub.C.de Epiſcopali audientia, intelligenda ſint de iuriſdictione conſtat ex relatis à VVeſembec. in eadem rub.n.2. vſque ad finem, immo ipſum fuiſſe hallucinatum patet,cum cōcedat Epiſcopum habere notionem,quæ tanquam generale nomen continet ſub ſe iuriſdictionem, leg.notionem 99.ff.de verb.ſignifi.

4 Minus obſtat quod aliqui ex citatis pro contraria opinione affirmant,videlicet Epiſcopos habere iuriſdictionem,ſed tamen carere territorio,quod præ cæteris nititur defendere Longan. in d. l. imperium num.266. loquens de Epiſcopis, & Archiepiſcopis Franciæ,quia dupliciter reſponderi poteſt,primò iuriſdictionem effectualiter, & actiuè cohærere perſonæ habenti facultatem iudicandi,& cogēdi iudicatos parere mandatis,ex Bart.in lib.1.de iuriſd.omnium iudic.n.15. & Sebaſt.Sap. n.63.& ſeq. Vel ſecundò minimè poſſe fieri vim in carentia territorij, quia diœceſis, & territorium ſunt idem, Abb. conſ.82. inc. quamquam,n.7.libro 1. Alex. conſ.248.Ponderatis n.10.& ſeq.lib.6. latè Rauin. conſ.22.Viſis n.3 lib.1. Card.Tuſch. tom.2.lit.D.concl.450. tum quia iuriſdictio ordinaria ſubſiſtere ſine territorio nō poteſt, Bald.in l.ſi quis ex conſenſu n.9.C.de Epiſc.aud. Boër.d. c.227. immo territorio adhærere docuerunt Bart. Bald.& Ang. in libro fin.C.vbi & apud quem.Moròn. conſ.46.à n.12. in tantum quòd hinc euenit vt iuriſdictio dicatur ineſſe toti territorio ſicut nebula in tota palude, ex Bald. in d.l.imperium,Angel.in l.fines, de euict. Abb. in cap.ſi diligenti in 2.notab.& ibid. Felin. de præſcript. Pariſ.conſ.16.n.21.vol.4 Curt.iun. conſ.41.numero 9.& conſ.158.n.24. & conſ.184 n.8.

Poſito ergo quòd Epiſcopus iuriſdictionem habeat cum territorio ex ſupradictis,ac proinde quòd 5
ſubditos ſuos delinquentes punire & iudicare poteſt,vt habetur in cap.quoniam 18. diſt & in c.ſtatuimus 16.q.1.cap.1.de officio Ordin. c.in Archiepiſcopatu,de rapt. cum aliis citatis à Mar.Ant. d.reſ.14.n.1. verſ ſecundo. & quòd † ſententias ſuas,& res iudica- 6
tas ſui ipſius, non aliena ope exequi valet, c.omnes 16.q.7.cap.fin de conſt.libro 6. Iord. d.cap.8.num.26. Franc.Leo d.cap.9.num.30.Franc.Molin.d.cap.18.n. 86. cum ſeqq. per neceſſariam conſequentiam debemus concludere illum familiam armatam,fiſcum, & carcerem tenere poſſe;tum quia † conceſſa iuriſ- 7
dictione omnia licent,quæ ad illam tuendā & exercendam ſunt neceſſaria,arg. lib.2.de iur.omnium iud. & iuxta ea, quæ tradit Eraſm. à Cochier de iuriſd. in exemptos part 2.quæſt.11.num.18 & 19 tum etiam quia † territorium dicitur à terrendo, lege pupillus,§. 8
territorium, vbi Rebuff. ff. de verb.ſignif. quaſi terrendi ſint & mulctandi incolæ ab eo, qui territoriū habet,cui iuriſdictio adhæret,Panor. conſ.10.num.1. Bald. in capite 1.num.4. quibus modis feud.amit. Vnde inquiſitores quia delinquentes contra Fidem iudicare, & punire poſſunt, familiam armatam, ideo tenere valent, Clem.1.§.1.de hæret. Roias de hær.ſing. 21.n.6.Lucerna Inquiſ. verb.Inquiſitor n.14.Simanc. de Cathol.inſtit.cap.34.num.14. & cap.41. numer.15. Ioardan. d.cap.8.num 42. Menoch. d.caſu 394.n.68. Fuſc. d.c.32.num.17. Mar.Antonin. vbi ſup.verſ.tertio, Carol.de Graffis d. effectu 1.n.130. Franc.Molin d.cap.18.n.12.

Quæ quidem familia Epiſcopi,quamuis laïca,po- 9
titur eodem priuilegio fori,ſicut ipſi clerici, prout notatur in cap.cùm non ab homine, de iud. & in capite fin.de offic.Archidiac. Clar.§ fin.q.35. num.18. verſ. quæro nunquid familiares. Bonacoſ. in tract. de ſeruis, & famulis,q.5. Capyc. dec.12. Boſſi.in tract.crimin. tit.de foro compet.num.127.Burſat.conſ.25.n.13.lib.1. Michaël Graſſus tom.1.commun.opin.lib.1.tit.2.n.48. pag.158. Belluga in ſpeculo princ.rub.11.§.videndum, numero 6.in fine,verſ.de exiſtentibus, Maranta de ordine iud p.4.diſt.11.numero 4.Capell.Toloſan.dec.378. Hippol.de Marſil. conſ.67.num.60.Dec.tract.crimin. tom.1.lib.4.cap.9.num.47. Farin. in praxi crimin q.8. num.46. Giurba conſ.88.n.1.cum ſeqq. Alder.Maſc. de ſtatut.interp.concl.1.n.135.Duard.in Bull.Cœnæ Domini can.15.q.8.concl.1.num.2.Marcel.Vulpe d.c.41. num.81.me citato in hoc loco Alzedo d.part.1.cap.12. num.73. Franc.Leo in theſaur fori Eccleſ.part.1.c.11. num.19. Zerol. in praxi Epiſcop.part.2.verb.Epiſcopus pag.47.verſ.decimoprimo, Marta de iuriſdict. part.4. caſu 111.num.3. me citato in hoc loco D. Felician. de

Vega

Vega in relect. cap. cùm contingat, de foro compet. num. 3. licet à numero 44. contrarium astruere videatur. Thesaur. dec. 22. num. 6. Ioan. Aloys. Leo in d. authent. cassa numero 23. Villab. in ærario communium opinion. litt. F. num. 33. Stephan. Gratian. Marc. decis. 233. num. 1. & disceptation. forens. cap. 340. num. 31. & seq. Mar. Antonin. var. resolut. lib. 1. resolut. 73. ante numer. 2. Carol. de Grassis d. effectu 1. n. 128. Bellet. d. §. 1. n. 13. Montealegre in praxi Ciuili lib. 1. cap. 9. num. 249. Thom. de Carlaual. de iudic. & foro comp. disput. 2. q. 6. sect. 3. num. 427. & 509. Gauant. in enchirid. Episcop. verb. familiares Episcopi, num. 2. & verbo forum Episcopale num. 31. Squill. de priuil. clericor. cap. 7. num. 54. Anton. de Marin. resol. quotid. capite 11. à princip. Diana res. mor. p. 1. tract. 2. de immun. eccles. resol. 97. & p. 3. tract. 1. resol. 12. & p. 4. tract. 1. resolut. 30. Ciarlin. controuers. cap. 20. à n. 14. Licèt nonnulli contrarium non improbabiliter tenuerint cum sit qualitas Concil. Trident. sess. 23. de reform. capite 6. quòd prima Tonsura initiati, aut etiam in minoribus Ordinibus constituti debeant Ecclesiæ deseruire de mandato Episcopi, non sufficere vt deseruiant Episcopo, vel eius Vicario, nisi habeant vnam ex qualitatibus Concilij: ex quorum numero videntur esse Suar. de defens. libro 4. cap. 29. num. 9. Ceuall. de cogn. per viam violent. part. 2. q. 58. à num. 9. Gabriel. Pereira de manu Regia tom. 1. cap. 10. num. 13. Felician. de Vega in repet. cap. 2. de foro comp. num. 22. Mar. Cutel. part. 2 contr. num 194. latè & erudirè D. Don Christophorus de Moscoso y Curdoua in sua iuris alleg. pro defensione Regiæ iurisdictionis contra familiares Nuncij Apost. in Regnis Hispan. commorantis.

Amplia nostram resolutionem vt procedat etiam in familia Episcopi titularis, vt per Galup. in praxi sacri Regni Cons. Neapol. p. 2. cap. 6. ex numero 47. Carlauali. de iud. lib. 1. tit. 1. disp. 2. q. 6. sect. 6. numero 509. pag. 219. Ciarlin. d. cap. 20. n. 16. vbi decisum refert à Sacra Congr. Immunitatis in causa Regien. sub die 17. Ianuar. 1628. in hæc verba. *Sacra Congreg. Cardinalium controuersiis iurisdictionalibus præpositorum censuit familiares etiã Episcopi seu Archiepiscopi titularis gaudere debere priuilegio fori, ita tamen vt conueniri debeãt, & sint puniendi ab Ordinario loci vbi degunt, non ab ipso Episcopo seu Archiepiscopo titulari.*

10 Familiaris, & de familia dicitur esse, qui est deputatus ad aliquod seruitium, & officium, lib. fin. C. de proxim. sacr. scrin. lib. 11. Bart. in l. 1. §. familiæ, num. 5. ff. de trib. & vectig. Thesaur. d. decis. 22. n. 2. Mascard. de probation. conclus. 756. num. 1. latè Marc. Anton. d. resolut. 75. à princip. Farinac. in praxi crimin. quæst. 55. num. 135. & quandoque degens sub potestate & correctione alicuius. l. 1. C. si Rect. prouinciæ, l. 1. C. si quacunque præditus pot. Mar. Anton. d. resol. 75. n. 3.

11 Ex quibus infertur, Notarios Curiæ Episcopi gaudere fori priuilegio, vt resoluunt Gratian. d. dec. 234. per totam, & dict. capite 340. à princip. Bellet. dict. §. 1. n. 16. me citato in hoc loco Alzedo dict. cap. 12. n. 74. de his ferè omnibus D. Felic. de Vega in relect. dict.
12 cap. cùm contingat. num. 23. cum seqq. Item † & Cancellariæ officium exercens, Mar. Anton. dict. resol. 75.
13 num. 1. vers. cæterum, Sic † etiam fiscalis nuntij, custodes carcerum, lictores, Felin. in capite 2. in fine, de foro compet. Mandos. de priuileg. ad instar, gloss. 11. num. 32. Rebuff. de priuileg. scholar. quæst. 166. num. 1. Gratian. d. decis. 233. num. 12. & 20. de omnibus Ciarlin. d. cap. 20. num. 34. vbi à n. 26. probat hoc priuilegium concessum Episcopis concedi etiã Abbatibus, & aliis Prælatis habentibus territorium distinctum, & iura Episcopalia, vsumque Mitræ, & Baculi cum potestate iurisdictionis.

Quemadmodum Prætor dicitur habere potestatẽ 14
puniendi suos officiales, veluti notarios, nuntios, birruarios, & huiusmodi, prælertim pro delictis in officio commissis, Boër. decis. 9. Farin. in praxi criminal.
quæst. 101. numero 86. † ita etiam Episcopus, siue Vi- 15
carius punire potent excessus officialium laïcorum, qui Curiæ, Episcopali inseruiunt, vt sunt Cãcellarij, notarij, nuntij, & executores, & eorum, qui sunt de sua familia, Archid. Ioan. And. & alij in capite si Episcopus, de Offic. Ordin. libro 6. Boër. decis. 9. numero 7. & 8. Stephan. Gratian. dicta decis. 233. numero 19. & dict. capite 340. numero 31. Mat. Antonin. dict. resolut. 75. numero 2. Bellet. d. §. 1. numero 19. me citato in hoc loco Diana moral. resol. p. 2. tract. 1. resol. 12. me etiam citato in hoc loco Ciarlin. d. capite 20. n. 15. & 21. & me quoque citato in hoc loco D. Felic. de Ve-
ga vbi supra. † Habent etiam Episcopi fiscum, capite 16
si quis, 17. quæst. 4. capite quia diuersitatem, vbi gloss. verb. præter, in fine, & Butr. ac Imol. de concess. præben. Cardin. in Clem. nolentes, §. 2. quæst. 3. de hæret. Couar. libro 2. var. capite 9. numero 11. Beller. dict. §. 1. n. 21. Oldrad. cons. 302. col. 2. & Franc. Pauin. inter eius consilia cons. 34. vers. circa 4. Cochier. de iurisdict. Ordinar. in exemptos part. 4. quæst. 112. n. 3. Aloys. Ricc. in praxi aurea resolut. 387. numero 2. Alzed. d. part. 1. capite 12. numero 60. & seq. & 70. quicquid sentiat
Franc. Alfaro de officio Fiscalis glos. 9. numero 9. † Cui 17
applicantur bona clericorum hæreticorum patrimonialia, prout cum multis, quos refert, constantissimè resoluit Farinac. de hæresi. q. 190. §. 11. à numero 154. licèt aliter obseruet praxis Lusitaniæ, Castellæ, & Franciæ, vt attestantur Couar. libro 2. var. cap. 9. n. 11. & 12. Azeued. libro 2. num. 200. tit. 3. libro 8. nouæ recop. Salzed. ad Bernard. capite 114. verb. hæretici, litt. F. Pereg. de iure fisci libro 4. tit. 5. n. 31. vers. clericorum vero bona, Bobadil. in sua politica libro 2. cap. 17. n. 201. lit. D. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. c. 20. à num. 1. plures ex antiquioribus, quos refert Cened. ad Decret. collect. 55. num. 6.

Et ex eo quòd Episcopi habent fiscum, possunt 18
indicere pœnam pecuniariam, illisque mulctare etiã laïcos in casibus ad eius forum spectantibus: vt per Bern. in pract. cap. 134. aliàs 142. in nouis, vbi Salzedo, Palat. in rep. rub. §. 39. numero 13. Couar. d. cap. 9. numero 8. vers. postremo, Fichat. & Bonacos. tom. 1. comm. opin. libro 1. tit. 1. n. 138. pag. 162. & num. 153. pag. 165. Clar. libro 5. §. final. quæst. 80. num. 5. Pereg. de iure fisci l. 1. tit. de iis. qui iura fiscalia habent, n. 106. pag. 30. Azeued. ad leg. 12. numero 3. tit. 6. libro 3. nouæ recopil pag. 148. Aloys. Ricc. d. resol. 387. numero 2. Bobadil. in sua politica libro 2. capite 17. numero 199. Cabed. part. Lusit. decis. 85. Conc. Brach. IV. act. 2. c. 14. fol. 24. Zerola in praxi Episc. part. 1. verb. Compositio, vers. secundo, pag. 102. Marc. Anton. Genuen. in practic. Eccles. q. 251. Cened. ad Decretal. collect. 170. num. 1. me citato in hoc loco Ciarlin. d. cap. 50. n. 37.
† Non licet tamen Iudici pœnas pecuniarias vel in- 19
dicere, vel exigere pro ipsis criminibus tolerandis; perniciosum etenim est siue ex lege, siue ex sententia, aut decreto Iudicis annuũ censum à cõcubinariis accipere, quo soluto ipsi criminosi in sceleribus, & peccatis perseuerent, & hoc est, quod decidit text. in c. 3. de pœnis, vt per Couar. in d. cap. 1. num. 9. vers. secundum. Quare honestius visum est, vt huiusmodi pœnas Episcopus ad effugiendam auaritiæ suspicionem sibi non retineat, in propriam cõuertendo vtilitatem, sed in pios vsus eroget, & deputet: id expressè decreto Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 3. & capite 14. præcipitur, *vt mulctæ pecuniariæ eo ipso, quod exactæ fuerint, piis locis assignentur,* adeo quod refertur Sacram

eiusdem Concilij Congregationem censuisse, nec posse Episcopum ex mulctis, & pœnis, quas exigi contigerit in eius mercede: & minus Cameræ Episcopali, non obstante contraria consuetudine, etiam in minima parte; ita eleganter Stephan. Quaranta in summa Bullarij pœnæ pecuniariæ, pag. 295. & tenet Piasec. in praxi noua Episc. part. 2. capite 4. numero 97. in princ. Galet. in margarita casuum conscientiæ, verb. pœna, 1. Aloys. Ricc. in praxi fori Ecclesiastici dec. 349. in 1. edit. & resol. 300. num. 3. in 2. edit. Sbrozz de offic. Vicarij in addit. lib. 2. q. 143. me citato in hoc loco Ciarlin. dict. cap. 50. n. 3. sed per sacram Congreg. fuisse declaratum, vbi Episcopus admodum pauper esset, eas sibi assumere posse testatur Andr. Molfes. ad consuetud. Neapol. part. 4. quæst. 64. num. 24. quem refert Aloys. Ric. d. resol. 300. num. 3. vers. limita. Super materia pœnarum & mulctarum nonnullas audio à Sacra Conc. Concilij emanasse decisiones. In primis in vna Messanen. fuit resolutum pœnas omnes, & mulctas siue ex Constitutionibus synodalibus, siue ex præceptis, siue decretis Archiepiscopi, vel Vicarij proueniant, esse piis locis, non autem fabricæ, vel sacristiæ Ecclesiæ applicandas. Item fuit decisum pœnas pecuniarias, quæ arbitrariæ fuerint, locis piis esse omnino applicandas, reliquas autem, quæ non fuerint arbitrariæ, posse Episcopum ita demum sibi sumere, si ipse egeat, dummodo non sint mulctæ pecuniariæ, vel pœnæ non residentium, aut concubinariorum, quas omnes Concilium mandat locis piis applicari.

Pœnas criminales, vbi redditus Ecclesiæ sunt pingues, non posse erogari pro fabrica Ecclesiæ Cathedralis, vel reparatione domus Episcopalis, sed aliis locis, & vsibus piis ad formam Concilij Trident. censuit sacra Congreg. negotiis Episcop. & Regularium præpositis in Aduersana 22. Ianuar. 1591. Pœnas criminales distribuendas esse locis piis ad arbitrium Episcopi, & in pari necessitate esse subueniendum pauperibus loci, in quo habitat clericus condemnatus, censuit eadem sacra Congreg. in Venosina 21. Nouembris 1600.

Pœnarum nulla portio potest assignari depositario earundem pœnarum, nec in restaurationem carcerum Episcopalium, nec pro vestiendis Apostolis, quibus lauantur pedes in die Cœnæ Domini, nec pro supplemento salarij musicorum Ecclesiæ Cathedrali inseruientium, sacra Congreg. et. Concilij in Firmana 16. Aprilis 1633. Nec pro birruariis Curiæ Episcopalis, eadem sacra Congr. in Ianuen. 5. Iunij 1632. Nec pro Vicario Curiæ Episcopalis, aut salario notarij, & ministrorum, eadem sacra Congr. in Albanen. 5. Februarij 1618.

20 Carcerem quoque debent Episcopi habere, tum ad custodiam delinquentium, tum etiam ad pœnam, vt habetur capite 3. de pœnis, & tenet Vgolin. d. §. 12. numero 3. Paz in pract. part. 4. capite vnic. numero 4. me citato in hoc loco Alzed. d. part. 1. capite 12. numero 59. latè Marta de iurisdict. part. 2. capite 27. numero 10. habent enim merum imperium, & proinde censuras, & ius incarcerandi, Abb. in capite quod sedem, numero 7. vers. in Eccles. de offic. Ordin. & in capite cum ab Ecclesiarum, numero 4. eodem tit. Cochier de iurisdict. Ordin. in exemptos p. 4. quæst. 111. numero 15. Marta dict. part. 2. capite 29. per tot. vbi probat Episcopum in suæ iurisdictionis casibus habere capturam personæ contra laïcos. Non tamen in eodem carcere mares & fœminæ poni possunt, libro 3. C. de custodia reorum, Bonacos. commun. crimin. part. 1. verb. mulieres, fol. 118. Gregor. lege 5. tit. 29. part. 7. Menoch. de arbitr. libro 1. quæst. 88. numero 21. & 25. Azeued. in libro 2. tit. 24. libro 4. noua recopil. Farinac. in praxi crim. quæst. 27.
21 numero 59. † Fideli custodi carcer est tradendus, ille enim æquiparatur depositario, Boër. dec. 216. post n. 6. Ioseph. Ludouic. Perusin. decis. 78. numero 6. Farinac. in praxi crimin. quæst. 31. numero 76. Vnde † si cognoscat carnaliter mulierem sub sua custodia carceratam, 22
acerrimè punitur, prout attestantur Bonacos. part. 1. verb. custos carcerum carnaliter cognoscens, Hippolyt. in libro 1. numero 5. ff. de sicar. & in pract. §. aggredior, numero 26. Clar. in §. fin. verb fornicatio, vers. sic cum carcerata. Boër. decis. 317. numero 2. cum seqq. Gregor. libro 15. verb. consu seruo, tit. 1. part. 7. Plac. de delictis cap. 10. ad fin. Iodoc. in pract. crim. rubr. de carc. siue comm. capite 17. numero 16. Perez lege 12. tit. 14. lib. 2. Ord. pag. 36. Mascard. de probat. concl. 267. num. 4. Bened. Ægid. priuileg. honest. art. 12. a princ. late Farinac. d. q. 31. à numero 110. Ord. Regia Lusit. libro 1. tit. 33. §. 4. quamuis sit meretrix, quia tunc arbitrio Iudicis puniendus erit, Hippol. in d. libro 1. num. 3. Menoch. de arbitr. casu 292. Azeued. libro 2. tit. 24. lib. 4. noua recopil. Farinac. d. q. 31. à num. 120. Hortens. Caualcan. de brachio Regio p. 2. à numero 151. cum seqq. Benedict. Ægid. d. art. 12. num. 4. Hinc etiam fit, quod si mulier prægnans reperiatur in carcere, culpa custodis præsumitur, Boër. dec. 216. Masc. concl. 267. n. 4. prout etiam eius culpa præsumuntur inuecta in carcerem, ex eodem Mascard. d. conc. 267. numero 11. & punitur ex eo omni, quod immittitur, per quod potest sequi mors, vel fuga carcerati, si non fecerit solitam carceratorum perquisitionem, Farin. d. 31. à n. 95.

Vbi Episcopus per se suas sententias exequi non 23
posset, brachium sæculare implorare valet, cap. 1. de Offic. Ord. cap. dilecto, de sentent. excomm. libro 6. Conc. Trid. sess. 24. de reform. & sess. 25. de reform. cap. 5. me citato in hoc loco Bonac. in Bull. Cœnæ disp. 1. quæst. 20. punct. 2. §. 2. num. 1. Menoch. de arbitr. casu 452. n. 4. Suar. de Paz in praxi tom. 1. prælud. num. 2. & 3. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 66. numero 8. cum sequentib. Cened. ad Decret. collect. 101. n. 12. & 13. Marc. Anton. Genuens. in praxi Curiæ Arch. Neapol. capite 36. facit lib. 6. tit. 4. lib. 1. noua Recop. vbi prohibentur omnes Prælati, & Iudices Ecclesiastici quoscumque laïcos capere sine inuocatione brachij sæcularis, D. Franc. de Amaya ad d. lib. 2. n. 38. Ioseph. Vela in eleganti rep. ad dict. cap. 1. de offic. Ordin. Salgado de protect. Regia part. 2. capite 4. ex numero 36. Ceuall. de cognit. per viam violent. q. 93. ex numero 38. Parlad. rerum quot. libro 2. cap. fin. part. 2. §. 2. à num. 1. Didac. Salzag. in cap. 2. de iudic. num. 276. Mich. Agia de exhibend. aux. fund. 27. concl. 2. Cancer. var. lib. 2. cap. 15. à n. 2. Ioan. à Montealegre in praxi ciuili lib. 1. cap. 9. à num. 157. Morl. in emporio Iuris tit. 2. q. 20. ex n. 9. Anguian. de legib. lib. 2. controuers. 17. num. 88. & controu. 19. num. 23. & 24. & libro 3. controu. 30. num. 11. & 20. & controuers. 31. Moneta de Conseruat. capite 8. à numero 257. Campan. in diuers. Iuris Canon. rub. 12. cap. 3. à num. 84. Gabr. Pereira de manu Regia part. 2. cap. 52. per tot. & maximè n. 9. cum seqq. Accac. Anton. de Rippol. var. Iuris resol. cap. 1. num. 36. cum seqq. nouissimè Ioseph. Vela de potestate Episcop. circa inquirenda & punienda crimina in suis diœcesibus commissa part. 2. à princ. Quod auxilium si sæcularis neget, potest ad illud præstandum censuris compelli, dict. cap. 1. & ibi gloss. verb. publicum, lib. 4. tit. 1. lib. 3. Ord. me citato in hoc loco Alzed. dict. part. 1. cap. 12. n. 68. Fusch. de visit. lib. 2. cap. 32. n. 14. Francisc. Leo in thesauro fori Eccles. p. 2. cap. 16. Mar. Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 32. me citato in hoc loco Bonac. d. §. 2. numero 2. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 15. num. 4. cum seqq. Menoch. d. casu 45. num. 4. Bellacomb. tom. 1. commun. opinion. lib. 13. tit. 1. num. 117. pag. 367. Auiles ad cap. 20. Prætorum, verb. vsurpan. n. 21. Perez lib. 4. tit. 1. lib. 3. Ordin. pag. 473. Cened. d. collect. 101. n. 12.

Decian.

Decian. *tract.crim.lib.4.cap.10. numero 3.vers. octauo* Bobadil. *in sua politica lib.2.cap.17.n.80.* Fr.Emman. *quæst.Regul.tom.1.quæst.8.art.14.* Farinac. *in praxi crimin.quæst.97.n.22.* Marta *de iurisd.part.1.cap.52. numero 1.* Ludou.Rodolphin. *tract.de brachio sæculari n.45.* Francisc. Molin. *eod.tract.cap.14.*

26 Quamuis probabilis sit senteñtia eorum, qui tenent sæcularem Iudicem requisitum per Ordinarium, vel obligatum per Ecclesiasticum, petere non posse se instrui velle ex actis coram tali Ecclesiastico requirente factis, ex quorum numero sunt Segura Daual. *in direct.iud.Eccles.part.2.capite 3.numero 33.* Bonacina *d.quæst.20.punct.3.§.3.num.1.* Moner. *de conseru.c.8. num. 261.& seq.* Anguian. *de legib.lib.3.controu.31. num.7.& 8.* à multis tamen Doctoribus probatum innenio, prædictum auxilium minimè esse præstandum ab ipso laico Iudice, nisi causæ cognitio antecedat summariè præstita, an auxilium sit cōcedendum necnè, ne celeri, propēso, & veluti præcipiti ducti voluntate Iudices Iuris Ordine prætermisso subsidiarium alioquin impertiantur auxilium, cuius quidem sententiæ fuerunt Innocent. *in capite 1.de statu monachorum, libro 6.* Afflict. *dec.220.numero 9.* Roland. *cons. 37.numero 7.& 8.lib.1.* Clarus *§.fin quæst.96.num.7.* Alciat. *in cap.1.n.120.de offic.Ordin.* Segur. *d.part.2. capite 13.n.33.* Bellug *in speculo Principum rubr.11. n.41. ad med.§. tractandum, vers.& de his saltem summariè.* Nauarr. *in cap.cum contingat, de rescript.remed.1. num.8.vers.ex prædictis,* Auiles *in cap. Prætorum, c.20. verb.vsurpan. num.20.* Bernard. *in pract.* vbi Salzed. *cap.154.n.11.* aliàs *cap.160.num.17.* Perez. *l.4.gloss 3. tit.1.lib.3.Ordinam.* nouissimè me citato *in hoc loco* D. Felician.de Vega nunc Archiepiscop.Mexican. *in relect.cap.at si clerici 4.de iud.num 57.* Azeued *l.15.n.1. tit.1.lib.4.recopil.* Anton.Pichard. *in manud.ad prax. part.2.prac.4.numero 39.cum seqq.* D.Larrea *d.decis.1. numero 26.* me citato *in hoc loco* D.Francisc.de Amaya *ad librū 1.numero 45.* Bernard.Græuæus *ad pract.Cameræ Imper.lib.1.conclus.115.numero 5.* Valasc. *consul. 48.numero 13.* Cened. *Canon.quæst.36.num.13.& ad Decretales collect.105.num.13.* me citato Alzed. *d.p.1. capite 12.num.69.* Mar.Anton. *vbi suprà.* Ex eo, quia Iudex sæcularis non tenetur brachium suum impertiri, quādo Ecclesiasticus nulliter processit, vel sentētia est nulla, vt tenent Sbroz. *quæst.190. numero 7.* Ceual. *comm.contra commun.tom.4.quæst.897.num.89. & de cognitione per viam violentiæ part.2.quæst.93.numero 69.* Ludou.Rodolphin. *in tract.de brachio sæculari numero 36.* Cened. *Canon.quæst. libro 1.quæst.36. numero 13 cum sequenti.* Molin. *de brachio sæculari c.9. numero 27.& capite 11. numero 35.& 45.* admittit Bonac. *d punct.3.§.3.numero 4.* latè Amat.Roder. *in tract.de execut. sententiæ capite 2. numero 31. vers. verumtamen,& num.34.* Vel etiam quando de incompetentia Iudicis Ecclesiastici apparet, Menoch. *rem. 3.retinendæ num.360.vers.debet autem Iudex,* Bernard. *d.conclus.115.num.9.* Ludou.Rodolphin. *d tract. de brachio sæculari num.17.*

27 Quæ quidem sententia à præcitatis Doctoribus vltimo loco relata in illis terminis subsistere poterit, in quibus & Doctores ipsi magis communiter loquuntur, cū scilicet iudex Ecclesiasticus damnauit aliquē de crimine mixti fori, eumque deinde tradidit Curiæ sæculari puniendum; eo siquidem casu opinati sunt non semper teneri laïcum Magistratum exequi sententiam Ecclesiastici Iudicis, vt dicit Campan. *d.cap. 13.numero 87.* At quando in criminalibus causis merè Ecclesiasticis, quorum cognitio nullatenus pertinet ad sæcularem Iudicē, quales sunt crimen hæresis, vel simoniæ, & alia huiusmodi, sæcularis Iudex requisitus vt suum impartiatur auxilium pro executione sētentiæ Iudicis Ecclesiastici, tenetur, & debet illud impartiri absque eo quòd sibi fiat fides de processu, seu de iustitia & viribus sententiæ. Ita Clar. *§.fin.quæst.96. numero 7.* Suar.de Paz *in practic.tom.2.prel.1.num.10.* Amat.Roder. *d.capite 2.numero 24.* Et in crimine hæresis est indubitatum, vt resoluunt Petr.Garc. *in suis decis.Fidei decis.2.* Aloys.Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. dec.330.in prima edit.& resolut.287. in 2.edit.* Curia Philipp. *part.3.§.3.num.19.* Lorca *in 2.2. S.Thomæ quæst.11.art.4.disp.49.num.9.* Diana *moral.res.part.1. tract.2.resol.134.* Auiles *ad capite 20. Prætor.gloss.vsurpan.numero 20.* Anton. Scap. *de iure non scripto lib.6. capite 132.* Cancer *d.tom.2.cap.15.numero 13.* & dixi *alleg.40.num.50.*

An Ordinarius, vel Iudex delegatus debeat necessariò præmittere cēsuras antequam imploret pro sua sententia exequenda brachium sæculare? Vide Diana *d.part.1.tract.resolut.120.* vbi pro vtraque parte Doctores refert, & tandem cum negatiua sententia remanet. 28

Episcopus vt suam regat Cancellariam cum iustitia, & ne in ea nimium partes grauentur, nec officiales à litigantibus, quæ sibi minimè pertinent, extorqueant, debet publicare constitutione, vel edicto ad id confecto quid exigere eius officiales debeant, in hoc sequendo decretum *sacræ Congr. Concilij in vna Vien.8.Martij 1602.* vbi resolutum fuit Cancellarium Episcopi, siue notarium debere gratis præstare his quorum interest, hæc omnia, videlicet,

Approbationem ad audiendas Confessiones.
Licentiam administrandi Sacramenta.
Licentiam deseruiendi beneficiis.
Licentiam sepeliēdi defunctorum corpora in Ecclesia.
Licentiam celebrandi Missas.
Licentiam colligendi eleemosynas.
Mandata publicandi in Ecclesiis eos, qui primam Tonsuram, vel minores ad sacros Ordines suscipere voluerint.

Quoad alia verò, quæ sequūtur, posse aliquid percipere declarauit eadem sacra Cong. si nullum sibi salarium, vel stipēdium constitutum fuerit, nempe cōgruam tantùm sui laboris mercedem, quæ quoad litteras collationis, vel institutionis curatarum Ecclesiarum, vel deputationem Vicariorum in illis vnum aureum, & quoad litteras dimissorias, & testimoniales decimam vnius nunquam excedat. 29

Pro litteris collationum, institutionum seu prouisionum, beneficiorum vacātium per obitum, vel per resignationem etiam ex causa permutationis, vel alia.
Pro litteris dimissorialibus, seu testimonialibus, quæ conceduntur Presbyteris, seu clericis ad alias diœceses transituris.
Pro litteris recipiendi Ordines ab alienis Episcopis.
Pro licentia ordinandi se ad titulum patrimonij, seu pro approbatione titulorum huiusmodi.
Pro licentia absentandi se ab Ecclesia, seu beneficio.
Pro licentia erigendi Capellas.
Pro litteris approbationis concurrentium ad Parochialium vacationes in mensibus reseruatis, quæ ad Sedem Apost transmittuntur.
Pro approbatione iurispatronatus ex fundatione, vel dotatione.
Pro creationibus Vicariorum in Parochialibus.
Pro deputationibus œconomorum dum beneficia vacāt.
Pro executionibus litterarum Apost.gratiam, seu iustitiam concernentibus.

Dubitatum fuit *in sacra Congregat. Concilij sub die 26. Septembris 1623.* an Cancellarius Iudicis à quo teneatur gratis exhibere copiā processus criminalis reo

reo appellanti ad præscriptum Concilij Trid. *cap.* 3. *sess.* 13. quando ad querelam tertij, & ad illius instantiam in criminalibus causis proceditur, an verò seruari debeant forma & decisio alterius decreti *cap.* 20. §. *porro, sess.* 14. *de reformat. &* quid & quando ex officio procedatur? Et respondit non esse distinguendum, an ad querelam tertij, an verò ex officio Iudicis procedatur in causa criminali, sed *d. c.* 3. *sess.* 13. intelligendũ esse de persona Iudicis, qui in criminali causa sententiam tulit, à qua appellatum fuit, vt ipse, quantũ in se erit, acta ipsa postulanti exhibeat gratis, nec vllam mercedem sibi eo nomine accipiat: dictum autem *c.* 20. *sess.* 24. intelligendum esse de persona Notarij, qui ipsam actorum copiam tenebatur exhibere appellanti, congrua mercede accepta.

Curent denique Episcopi ne Cancellariæ Episcopalis redditus locentur, sed efficiant vt per proprios eorum ministros exerceantur, vt declarauit *sacra Congr.* teste Piasec. *in praxi Episcop. part.* 3. *num.* 2. *in fine.*

31 Ex dictis iam infertur Episcopos pro Pastorali officio omnia crimina in suis diœcesibus à quibuscunq; commissa, ex quibus Deus Opt. Max. iuraque spiritualia maximè offendantur, ac lædantur, & scandalũ, ac prompta peccandi occasio in Christiana Rep. pareteur, inquirere & punire posse ac debere, *c.* 1. *de offic. Ordin cap. conquerente, versic. nos autem,* ibi *correctionem, & reformationem, eodem tit.* ouium namque sibi commissarum rationem domino reddere tenentur, earumque sanguis ex suis manibus requirendus est, *c irrefragabili* 13. *in princ. eodem tit. cap. qualiter & quando* 24. § *pen. de accusat.* Exornant Nauar. *in rubr. de iudic. n.* 65 *versic.* 2. *& num.* 66. *& à numero* 92. *& in cap. nouit, not.* 6. *eodem tit.* Lanc. Conrad. *in templo omn. Iudicum lib.* 2. *tit* 5. §. 3. Marc. Ant. Cuch. *de institut. maioris lib.* 2. *tit.* 6. *numero* 75. Læl. Zech. *de munere Episcop capite* 3. *à numero* 3. Anastas. Germon. *de sacrorum immun. lib.* 3. *cap.* 8 *à num.* 58. Suar. de Paz *in praxi parte* 4. *tom.* 1. *capite* 10. *num.* 4. *& tom.* 2. *pral.* 1. *per tot.* Gabriel. Pereira *de manu Regia tom.* 1. *capite* 10. *ex n.* 15. Sebast. Cæsar *in relect. de Ecclesiast. hierarchia part.* 1. *disputat.* 6. *de Episcopis,* §. 4. *per tot. maximè num.* 22. *&* 23. Mich. Agia *in tractat. de exhibendis auxil. fundament.* 6. *in princip.* vbi probat semper in Ecclesia Dei creditũ esse Episcopos in suis Ecclesiis esse veros Principes Ecclesiasticos, qui possũt sua authoritate iudicare extra forum conscientiæ in causis Ecclesiasticis more aliorum iudicum sęculi, & punire criminosos, eosque debitis pœnis afficere, nouissimè Ioseph. Vela *in tract. de potestate Episcoporum circa inquirenda & punienda crimina in suis diœcesibus commissa, part.* 1. *à princip.* subdens *à num.* 59. meritò textum *in d. capite* 1. *de officio Ordin.* non tantum scelerum in communi, sed & adulteriorum specialiter meminisse vt nimirum per generale scelerum vocabulum, indistinctè significaret cuiuscunq; generis crimina à clericis Episcopo subditis commissa; per adulteria vero, quæ ad speciem criminum mixti fori pertinent, cætera indicaret ad eandem speciem pertinentia à laïcis quoque admissa præuentione facta.

32 Ad Episcopum solum spectant causæ plures ciuiles, & nullo modo ad laïcum; prout sunt omnes causæ piæ, & etiam spirituales, cuiusmodi sunt omnes pertinentes ad Fidem, Religionem, Sacramenta, Ecclesiæque institutionem, ritus, & cæremoniæ, & id genus aliæ; *capite si Iudex laicus, de sentent excommunicat in* 6. vbi glossa *verb spiritualibus, cap tuam, de ordine cognition. cap. per venerabilem, cap lator, qui filij sint leg* huius generis sunt omnes causæ matrimoniales, & eas tangentes, *capite multorum* 35. *q.* 6. *cap. auditis, de præscript. capite accedentibus, de excess. prœl. Clem. dispendiosam, de iudic.* Mich. Agia *d. tract. de exhiben. auxil. fundam.* 15.

Competens etiam de Iure censetur Iudex Ecclesiasticus aduersus laïcos in criminibus mixti fori si sæcularem præueniat. Delicta ad mixtum forum pertinentia sunt hæc, videlicet, adulterium, Sacrilegium, Concubinatus, Vsura, sortilegium, Blasphemia, Periurium, Sodomia, Incestus, falsum commissum in litteris Apostol. vel alia re Ecclesiastica; de quibus, & aliis Petr. Gregor. *in d. capite conquerente cap.* 6. *n.* 14. Ceuall. *commun. libro* 4. *quæst.* 897 *num.* 573 *&* 574. Bobadil. *in sua politica lib.* 2. *cap.* 17. *&* 18. Marta *de iurisd. part.* 2. *cap.* 19. *cum seqq.* Mich. Agia *d. tract. de exhibendis auxil. fundament.* 17. *cum sequentib.* Ioseph. Vela *dict. tract. de potestate Episc part.* 1. *num.* 43. *cum sequentib.* 33

In crimine violationis Monialis, vel eius attentatione contra laïcum procedere potest Ecclesiasticus Iudex, *l. si quis non dicam, C. de Episcop. & cleric.* Sic fœminæ, quæ cum personis Ecclesiasticis deliquerint, possũt ab vtroque Iudice puniri, & datur locus præuentioni, Mich. Agia *in d tract. de exhibend. auxil. fundam.* 17 *rubr. de violat. monialis.* 34

Cognoscere quoque possunt Episcopi si victualia plus æquo venundantur alienigenis quam ciuibus: vel si aromatarij, & huiusmodi merces falsas pro bonis vendant; contra hos enim excommunicatione procedere potest, vt desistant, *cap.* 1. *de empt. & vend.* vbi *in Collectan.* plures Doctores retuli, quibus addo Mich. Agia *d. tract. de exhibend. auxil. fundam.* 17. *rubr. de aliis criminibus laicorum fol.* 69. Similiter potest Episcopus laïcis prohibere superfluos ornatus virorum, & mulierum, maximè vbi facies deturpantur, ludos & spectacula inhonesta, tripudia, & choreas in diebus festis, vel ibi sementinam vitiorum præbent, idẽ Mich. Agia *tit. loco, & fund.* 18. tenet quòd quamuis super omni crimine, quatenus est peccatum lethale, adiri possit Ecclesiasticus Iudex, ex *cap. nouit, de iudic.* nisi reus excipiat; id tamen non semper expedit, præsertim si actor malitiosè, dolo aut fraude videatur eum trahere ad forum Ecclesiasticum omisso sæculari, cuius iudicio se ait paratum restare. 35

Quam quidem potestatem Episcopis, ac reliquis Ecclesiarum prælatis, & Ecclesiasticis Iudicibus cõcessam, delicta in suis diœcesibus à quibuscunque commissa iuxta supradicta inquirendi ac puniendi; dic eousque procedere, vt ne dum contra laïcos delinquentes censuris Ecclesiasticis procedere possint, sed etiam eos personaliter capere, & in carcerem detrudere valeant. Ita Domin. & Francisc. *in capite cum Episcopus, de officio Ordin in* 6. Bellam. *numero* 8. Imol. *ad fin.* & Guid. Papæ *num.* 7. *in capite significasti* 7. *de offic. deleg.* Couar. *pract. capite* 10. *num.* 2. *versic. contrarium planè, & versic. secundo quoties,* Salzed *ad Bernard. reg.* 397. *& in pract. cap.* 160. *versi. contraria tamen,* Marc. Anton. Cuch. *in instit. maior. lib.* 2. *tit.* 6. *num.* 12. Segura Daualos *in direct. Iudic. part.* 2. *c.* 13. *n.* 24. Gutier. *canon. lib.* 1. *quæst.* 45. *num* 2. *in princip.* Sahag. *in c. preterea num.* 15. *de offic. deleg.* Marta *de iurisdict. part.* 1. *capite* 50. *à num.* 5. *& part.* 2. *cap.* 29. *ex num.* 1. Iacob Cancer. *var. libro* 1. *capite* 19 *à numero* 57. Mich. Agia *dict tract. de exhibendis auxil fundament.* 11. vbi tenet Iudicem Ecclesiasticum, qui aduersus laïcos in criminibus mixti fori de Iure censetur competens, & legitimus, cum de ipso agitur crimine, posse eos personaliter capere, carcerare, atque punire, vbi id cõsuetudine legitime præscripta obtentum est, Francisc. Molin. *de brachio sæculari lib.* 1. *cap.* 4. *per tot.* maximè *à num.* 11. *versic. contraria,* 36

contraria, Anton. Diana *resol. moral. part.1. tract.2. de immun. Ecclesiast. resolut.* 88. Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rubr.* 12. *cap.* 13. *num.* 85. & 87. *post med. vers. sed perlegi etiam*, & *n.* 88. nouissimè Ioseph. Vela *d. t. de potestate Episcop. p.* 1. *num.* 104. Quicquid contrarium, in solo hæresis crimine Ecclesiasticis Iudicibus licitum fore laïcos capere, & incarcerare, in cæteris minimè, nisi Episcopi temporalem iurisdictionem habeant, minus bene existimauerint Clar. §. *fin. q.* 57. *num.* 8. Palat. Rub. *in cap. per vestras, not.* 2. §. *sed est pulchra dubitatio num.* 18. Auiles *ad cap.* 20. *Prætor. verb. usurpan. n.* 14. & 18. Tiber. Decian. *in t. crim. lib.* 4. *cap.* 26. *n.* 15. & *lib.* 8. *c.* 3. *n.* 47. *ad fin.* Bobadil. *in sua polit. lib.* 2. *c.* 17. *num.* 167. *ante med.* & *latius num.* 170. & 173. Petr. Cened *in q. Canon. q.* 39. *per tot.* Salgad. *de protect. Regia p.* 2. *cap.* 4. *à num.* 36. Ceuall. *commun. tom.* 4. *q.* 897. *num.* 37. & *de cognit. per viam violent. part.* 2. *q.* 93. *num.* 47. Anguian. *de legib. lib.* 3. *contron.* 30. *à n.* 12. Et quicquid alij perperam & temere crediderint Ecclesiasticos Iudices non solum non posse laïcos capere, & incarcerare, verum neque clericos, alioquin sibi subditos, eo quod in eos neque merum imperium, neque aliquam propriam iurisdictionem illos habere putent, sed solum notionem, & simplicem audientiam; ex quorum numero sunt plures citati in principio huius allegat. & illis addo Duaren. *lib.* 1. *de sacris Ecclesiæ ministr. c.* 4. Ioan. Bodin. *de Republ. lib.* 3. *cap.* 5. Anguian. *de legib. lib.* 3. *controu.* 30. *n.* 6.

37 Quid hodie teneat consuetudo bene explicat Ioseph. Vela *dict. part.* 1. *num.* 106. *cum seqq.* his verbis. *In praxi tamen quoad delicta mixti fori, vbique ferè moribus est receptum, vt ad laïcorum delinquentium capturam Ecclesiastici non procedant, vt testantur Couar. Iulius Clar. Gutier. & alij proximè relati, Sigism. Scaccia de iudic. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 80. *qui tali consuetudini omnino deferendum esse docet, idque apud nos in Iuris statutum transiit ex l.* 14. & 15. *tit.* 1. *lib.* 4. *noua Recop. vbi contraria etiam consuetudo improbatur. Verum huius consuetudinis improbatio (vt rectè ibi notauit Azeued. num.* 7. & *Paz dicto* 2. *prælud. num.* 55. & 56. *post Couar. in practic. dict. c.* 10. *num.* 2. *versic. tertio illud erit) dumtaxat accipienda est in causis ciuilibus, vel criminalibus ciuiliter intentatis; in quibus improbatur consuetudo, quæ ante illas leges videbat, vt Ecclesiastici Iudices aduersus laïcos ad capturam procederent; neque enim talis consuetudo ita aperto iure nititur ac ea, quæ in causis criminalibus ad forum Ecclesiasticum quoquomodo spectantibus incarcerandi potestatem Ecclesiasticis Iudicibus tribuit, quomodo procedunt, quæ circa negandam ipsis in suæ sententiæ executione aduersus laïcos potestatem illos incarcerandi, vel in eorum bonis executionem faciendi tradit Mich. Agia de exhibend. auxil. fundament.* 12. *latè Anguian. dict. controu.* 30. *ex num.* 12. *non autem consuetudinis improbatio à præfatis Regijs legibus facta, intelligi debet in criminalibus causis criminaliter intentatis ad Ecclesiasticum forum quomodolibet pertinentibus, vt in his nequeant Ecclesiastici etiam stante consuetudine contra laicos ad capturam procedere, quinimo Iure communi poterant ante generalem consuetudinem, qua contrarium fuit receptum, vt diximus.* Hactenus Iosephus Vela.

ALLEGATIO CVIII.

Episcopus an possit iudici laïco criminales Clericorum causas delegare?

SVMMARIVM.

1 *Delegare non potest Episcopus iudici laïco vt cognoscat de causis criminalibus clericorum.*

2 *Laïcus etiam coniunctus cum clerico de causa criminali clerici cognoscere non potest.*

3 *Delegare non potest Episcopus causas spirituales laïco simul cum Clerico coniuncto.*

4 *Clerico coniugato non possunt causæ criminales Clericorum ab inferiore à Papa delegari.*

5 *Delegare potest Episcopus iudici laïco criminales clericorum causas, si non adesset clericus sufficiens, & habilis, cui Episcopus posset huiusmodi causas delegare.*

6 *Assessorem laïcum in causis criminalibus Clericorum potest Episcopus assumere.*

7 *Delegare potest Episcopus, & quilibet iudex Ecclesiasticus laïco causas ciuiles, & temporales, non tamen generaliter.*

8 *Arbiter potest esse laïcus in causa Clericorum si in ipsum insimul cum clerico compromittatur.*

9 *Ecclesiasticus iudex adeundus est in causa commissa clerico, & laïco, si ab eorum sententia appellari contingat.*

10 *Laïci possunt in Episcopalem iurisdictionem consentire, & illam in profanis controuersiis prorogare.*

11 *Religio est primum & præcipuum Regnorum, & potestatum vinculum.*

12 *Iudicandi facultas olim fuit apud Sacerdotes, & Sacrorum ministros.*

EPISCOPVS non potest delegare iudici laïco, vt cognoscat de causis criminalibus clericorum; licet fatendum sit quod laïci ex Summi Pontificis commissione possint esse delegati in causis Ecclesiasticis, & spiritualibus, gloss. *verb. laïco in cap. bene quidem* 96. *dist.* & *gloss.* 2. *in cap.* 2. *de iud.* Couarr. *in cap. alma mater part.* 1. §. 11. *num.* 3. Tib. Decian. *tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *num.* 70. Vgolin. *de censur. tab.* 1. §. 10. Suar. *in simili tract. disp.* 2. *sect.* 3. & *de defensione Fidei lib.* 4. *cap.* 31. *num.* 8. Sayr. *etiam de censur. lib.* 2. *cap.* 3. *à n.* 15. Bobadil. *in politia lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 41. *cum sequentib.* Farinac. *in praxi crimin. quæst.* 8. *num.* 2. Cened. *canon. q.* 4. *num.* 4. Bonacin. *de legib. disp.* 10. *q.* 10. *de iudicio publico punct.* 1. §. 3. *num.* 2. Ex Episcopi tamen delegatione id nullatenus licet, gloss. *verb. non præsumat. in cap.* 2. *de iudiciis*, vbi Ripa *num.* 34. & Panormit. *num.* 5. Clar. §. *final. q.* 41. *num.* 5. *versic. quæro nunquid.* Segura Daualos *in director. Iudicum Ecclesiast. part.* 1. *cap.* 11. *num.* 1. Marches. *de commission. part.* 2. *c.* 34. *cap. principalis, num.* 40. Iul. Cæs. Imbrian. *in tract de iudice Regni, parte vltim. num.* 59. Camil. Borell. *consil.* 68. *num.* 19. Decian. *tract. crimin. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *num.* 70. Farinac. *in praxi crimin. q.* 8. *num.* 4. *vers. sublimita*, Camill. de Curte *in diuersor. sim comprehens. Iuris feud. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 124. *in fine*, Marc. Anton. Genuens. *in pract. Eccles. quæst.* 730. nouissimè Hieron. Buccaton. *in tract. de different. inter iudicia ciuilia & criminal. diff.* 127. *num.* 23. Anton. de Sousa *in Bullam Cœnæ cap.* 20. *disput.* 96. *num.* 3. *ad fin.* Comitol. *responsor. moral. lib.* 6. *q.* 21. Filliuc. *in quæst. moral. tract.* 16. *c.* 11. *quæs.* 5. *n.* 308. *ad fin.* Valer. Reginald. 1

ginald. *in praxi fori pœnit. lib. 19. num. 66.* Bonacina *in Bullam Cœnæ d. 1. quæst. 16. puncto 2. num. 10.* Sigism. Scacc. *de iudic. lib. 1. cap. 11. num. 4.* Carol. de Grass. *de effectib. clericalib. effectu 1. num. 566.* latè D. Felician. Vega *in relect. ad cap. decernimus 2. de iudic. num. 148. cum seqq.* vbi licèt *num. 152.* asserat attento rigore iuris veriorem esse sententiam, quæ admittit delegationem simplicem quoad omnes causas in Episcopis, nihilominus tamen *num. 156.* quod attinet ad praxim, nostram sententiam receptam esse affirmat, ex ea ratione quia maxima datur indecentia quod causæ spirituales, & criminales clericorum tractentur à laïcis etiam per potestatem delegatam; quia quamuis verum sit quod huiusmodi indecentia quasi sublata videatur in casu, quo delegatio fit per Sedem Apostol. propter eius auctoritatem & grauitatem; quando tamen ea fit ab Episcopis secus est saltim quoad communem existimationem, siquidem frequenter minor reuerentia, minusque obsequium eorum mandatis præstatur, quàm quod Sedi Apostol. exhibetur.

2 Amplia *primò*, etiamsi Episcopus causam criminalem clerici delegasset laïco simul cum clerico, vt de causa cognoscerent, quia nec laïcus ita coniunctus de causa criminali clerici cognoscere posset, Abb. *cap. significasti, de foro compet.* Decian. *in d. cap. 2. num. 5. in fine,* Roland. à Valle *consil. 4. n. 4. lib. 1.* Clar. *dicta q. 41. num. 5.* Farinac. *d. q. 8. n. 4. versic. limita,* Sigismund. Scacc. *de iudic. part. 1. cap. 11. n. 40.* Decian. *d. cap. 9. num. 71.* Segura Daualos *dict. cap. 11. num. 1.* Sbroz. *de officio Vicarij lib. 2. quæst. 66. num. 20.* Hieron. Buccaron. *loco proximè citato.*

3 Sicut † etiam non poterit delegare causas spirituales laïco simul coniuncto cum clerico, Decian. *in d. c. 2. num. 154.* Marches. *d. c. 3. num. 41.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 32. quæst. 4.*

4 *Secundò* amplia, vt nec etiam clerico coniugato inferior Papa possit causas criminales delegare, Abb. *in dict. cap. 2. num. 15.* & *ibi* Rip. *num. 64.* Clar. *dict. quæst. 41. num. 6.* Decian. *dict. cap. 9. num. 72.* Sbroz. *dict. quæst. 66. num. 20.* Segura Daualos *dict. cap. 11. n. 1.* Rendina *in promptuario recept. sentent. tom. 1. tit. 17. num. 14.*

5 Limita *primò* vbi in partibus, in quibus est facienda delegatio, non adesset clericus sufficiens, & habilis, cui Episcopus posset delegare tales causas, quia tunc poterit illas laïco delegare, Iul. Cæsar. Imbr. *in tract. de indice Regni part. vlt. num. 60.* Carol. de Grassis *de effectibus cleric. effectu 1. num. 564.* D. Felician. de Vega Archiep. Mexican. *in relect. d. cap. 2. de iud. n. 151. in fine.*

Limita *secundò*, vbi pro delicto esset inferenda pœna sanguinis, quia tunc non solum potest illas delegare, verum etiam tenetur Episcopus, vel alius quiuis Iudex Ecclesiasticus delegare sententiam ferendam laïco, postquam ipse delegans de causa cognouerit, & processum compilauerit, Rip. *in d. cap. 2. num. 44.* Decian. *d. c. 9. n. 76. in fine.* Aduertas tamen,

6 quòd † licèt Episcopus regulariter non possit delegare causas criminales clericorum laïco, poterit nihilominus in talibus causis sibi assumere vel adhibere assessorem laïcum, Abb. *in cap. significasti, de foro compet.* Camil. de Curte *dict. cap. 2. num. 64.* Rendina *dict. tit. 17. num. 21.* Bonacin. *dict. num. 10. vers. neque obstat.*

7 Limita denique in causis ciuilibus, & temporalibus, quas poterit Episcopus, & quilibet alius Iudex Ecclesiasticus delegare laïcis, quia hoc eis non est interdictum præter potestatem imponendi censuras, gloss. *verb. non præsumat, in dicto cap. 2. de iud.* vbi Abb. *n. 5.* Bald. *10.* Felin. *6.* Decian. *5.* & cæteri scribentes, Vant. *de nullit. tit. de nullit. ex defectu iurisd. n. 69.* Segura Daualos *d. cap. 11. num. 2.* Sigism. Scacc. *d. cap. 1. num. 41. versic. aduerte modo,* Decian. *d. cap. 9. num. 70.* Cuch. *in instit. maior. lib. 2. tit. 6. n. 139. & 140.* Marc. Anton. Genuens. *d. q. 730.* vbi intelligit dummodo absint clerici idonei, & non fiat commissio generalis ad omnes causas ciuiles, refert nouissimè Sperell. *in decis. fori Ecclesiast. decis. 14. num. 17.* Duard. *in Bullam Cœnæ can. 15. q. 11. n. 59. vers. 13.* quicquid aliter sentire videatur Bonac. *in eandem Bullam Cœnæ disp. 1. q. 16. sect. 1. punct. 6. n. 1.* Illud est in præsentiarum aduertendum quod Episcopus in alieno territorio potest causas delegare, Vitalin. *in Clement. vnic. in princ. n. 24. versic. idem in delegatione,* & *ibi* Card. *n. 1.* quos refert, & sequitur Stephan. Gratian. *March. dec. 98. num. 8.*

Sic etiam laïcus potest esse arbiter in causis clericorum, si in ipsum insimul, vnà cum clerico compromittatur, vt probat text. *in cap. per tuas, 9. de arbitris,* & resoluunt Viu. *tom. 1. commun. opin. lib. 2. tit. 26. num. 17. versic. Et si compromissum,* Cou. *pract. cap. 34. n. 1. versic. est etiam ratio,* Masc. *de probat. concl. 2358. num. 60.* Bonacos. *commun. crimin. part. 2. verb. laicus, fol. 45.* Cotta *in memorabil. verb. compromissum, in 2.* Rebuff. *de priuilegijs scholar. priuil. 106. vers. 7.* Alexander Moner. *in suo tract. de decimis c. 8. n. 23.* Farin. *in praxi crimin. part. 1. q. 7. sub num. 24. versic. limita 1.* Bobadil. *in sua politica lib. 2. cap. 17. num. 93.* Bernard. Græuæ. *ad practicam Cameræ Imperial. lib. 1. concl. 37. consid. 2. num. 2.* Cened. *d. collect. 176. num. 3.* Cald. Pereira *in l. si curatorem, verb. implorandum n. 6. colum. 6.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 100. n. 51.* optimè D. Felician. de Vega *in relect. ad d. cap. 2. num. 159.* vbi ait prohibitionem illius textus solummodo se extendere ad negandum quòd laïci auctoritate propria, & publica possint habere iurisdictionem in causis Ecclesiasticis, & nil interesse quòd fateamur quòd possint in illis, esse arbitri, cum ratione arbitrij nullam consequantur iurisdictionem, eo quòd partes, à quibus eliguntur, non possunt eos veros Iudices efficere, argument. text. *in l. priuatorum consensus 3. C. de iurisdict. omn. iudic.* tantùm ergo illis tribuunt notionem, quæ videtur importare tractum ministerialem, & non iudicialem; & ita ex hoc respectu non ratione iurisdictionis, vel potestatis, sed solùm metu pœnæ appositæ in compromisso illis obtemperatur, vt probatur *in l. 1. ff. de recept. arb. & in l. ait Prætor 5. ff. de re iudic.* & prosequitur idem D. Felician. de Vega *n. 170. cum seqq.* respondendo ad nonnulla, quæ in contrarium allegari solent; aduertens quòd licèt ante Concilium Lateranense, de quo *in cap. contingit 8. de arbitr.* possent laïci eligi in arbitros in quibusuis negotiis Ecclesiasticis, postea in eod. Concilio indecens fuit iudicatum quòd deinceps fierent talia arbitria, vt in vers. *Ad hæc generaliter prohibemus,* iuncta ratione, *quia non decet vt laïcus in talibus arbitretur;* vnde constat nouam prohibitionem fuisse factam, quasi limitando communem interpretationem, quæ apud omnes vbique erat recepta in contrarium, ex text. *in cap. dilecti 4. & in cap. expensa 11. de arbitr.* quæ quidem indecentia cessare videtur cum compromissum fuerit factum non solum in laïcum, sed simul in clericum, & interueniente auctoritate Iudicis Ecclesiastici; propterea quòd his concurrentibus, videtur iam cessare prædicta indecentia, & ad hoc notantur verba finalia *d. cap. per tuas,* ibi, *quod autem, à duobus laïcis, & vno clerico dicitur esse prolatum, nequaquam obuiare videtur, cum auctoritate dicti Archiepiscopi factum sit, cui causa de qua dicitur*

dicitur compromissum, fuerat delegata, &c. Ita D.Felician. de Vega *vbi suprà n.*12.

9 Si autem contendentes coram clerico & laïco insimul non acquiescant eorum sententiæ, ad quem debeant appellare dubitatur ab aliquibus. Verior tamen sententia tenet ad Superiorem Ecclesiasticum appellandum esse, & causam vel coram Archiepiscopo, vel Papa introducendam; & ratio est, quia cùm appellatio sit interponenda coram Iudice, qui sit maior primo iudicante, *cap. Romana §. debet, de appellat. in 6. l. Imperatores, ff. de appellat. l. præcipimus, C. eod.* non enim licet ad parem, vel inferiorem recurrere, *l. 1. ff. si quis in appellatione, ff. de appell.* nec par in parem habet imperium, *l. nam magistratus, ff. de receptis arbitr.* & sit absurdum dicere, vt inferior corrigat, vel confirmat acta sui Superioris, sed naturæ ordo & ratio exposcat potius contrarium, gloss. *in cap. 2. de consuet. in 6.* Bart. *in l. 1. de appellat. num. 1.* Surd. *consil. 106. num. 11.* & vitietur ac nihil operetur appellatio ad minorem Iudicem interposita, Bart. *in l. 1. §. si quis, in fine, ff. de appellat. num. 1. & 7.* cùm quælibet persona Ecclesiastica sit maior quouis Superiore laïco, *cap. beatus 6. q. 1. cap. duo sunt 96. dist.* gloss. *in cap. sedes, verb. maiores, de rescript.* appellatio erit vtique ad Superiorem Ecclesiasticum interponenda, nec de iustitia, vel validitate actorum iudicabit laïcus superior ipsius appellantis, Ioan. Fab. *in authent. si quis in appellatione num. 13.* Alexand. *consil. 12. num. 1. lib. 6.* Hippol. *de fideiuss. num. 132.* concludentes latà sententia à laïco & Ecclesiastico Iudice simul appellationem esse interponendam ad Ecclesiasticum, non autem ad sæcularem superiorem, sequitur Stephan. Gratian. *d. cap. 100. num. 52.* Et licet reductio ad arbitrium boni viri sit petenda coram Iudice, qui de causa cognouisset, si factum non fuit compromissum iuxta congesta per Surd. *consil. 106. num. 1. & seq.* Perez *l. 12. versic. quæro art. 15. lib. 2. Ordinam. pág. 364.* Steph. Gratian. *d. n. 52.* Attamen si Ecclesiasticus simul cum laïco fuerit electus arbiter, reductio sententiæ illorum ad arbitrium boni viri petitur coram Ecclesiastico, non autem sæculari superiore, vt per Bald. *in l. præcipimus 3. num. 3. C. de appellat.* & Salicet. *n. 6.* quos sequitur Marin. Vran. *consil. 32. n. 23. tom. 2.* Brun. à Sole *q. 14. n. 2.* vbi plures concordantes, & rationes refert.

10 Nec dubium est, quin laïci possint in Episcopalem iurisdictionem consentire, & illam in profanis controuersiis prorogare, vt per Socin. *in cap. significasti, de foro compet. num. 45. in princip. vers. sed quæro,* & illius opinio probatur *in l. si qui ex consensu 8. & in l. Episcopal. C. de Episc. aud.* vbi expressè dicitur iurisdictionem Episcopi à laicis posse protogari, & sententiam illius esse validam, nec appellatione suspendi illius exequutionem, quæ tamen suspensio an negetur virtute, prorogationis, vel speciali iure dignitatis Episcopalis, Ludou. Burghes. *in repet. l. si se subijciant, ff. de iudic. num. 173. vsque in finem*, nam † cùm

11 primum, & præcipuum Regnorum, & potestatum vinculum sit religio, Iust. Lipsi. *Polit. lib. 1. cap. 3.* inde

12 factum est, † vt omni æuo & apud gentes omnes fuerit apud Sacerdotes & sacrorum Ministros iudicãdi facultas, sic iudicasse apud Ægyptios, qui curam sacrorum gerebant, legimus apud Ælian. *lib. 14. cap. 34.* Apud Romanos non solum de rebus sacris, sed & de pertinentibus ad Rempubl. iudicasse Pontifices testantur Dionys. Halicarnas. *lib. 2.* & Cic. *in orat. pro domo sua*, & cum exoriente Romana Republ. ius sacrorum esset penes Reges, Dionys. Halicarn. *lib. 2.* pulsis deinde illis relicta est species, & imago eius creato Rege, qui à curandis sacrificiis Rex sacrificulus est dictus Fenestas. *de Sacerdot. cap. 11.* & Halicarn. *lib. 5.* Iudicarunt & apud Hebræos in populo Dei Sacerdotes *Paralip. lib. 2. cap. 19. Ezech. 44.* Apud Tyrum florentissimam Phœnicis vrbem, & Vlpiani patriam, vt ille testatur *in l. 1. ff. de censib.* Sacerdotum iudicium adeò plausibile erat, teste Iustino *in epitome Trogi lib. 1.* vt post Regem secundò illi iudicarent, & re Romana ad nutum vnius redacta plures impetrantes cum sago induerunt Sacerdotalem togam, credentes bonorum summa culmina minimè conscendisse, nisi Pontificatum etiam assumpsissent, Iustin. *in epitom. lib. 18.* Suet. *in Vespasian.* Nec Episcopi, & reliqui in Ecclesia Dei iuxta ea, quæ *ad Corinth. epist. 1. cap. 6.* scripsit D. Paulus, sunt indigni, qui iudicent inter sæculares & sæcularia negotia, cum de Angelis, & mundo iudicaturi sint, iuxta Christi Saluatoris nostri promissionem, de qua *Luce c. 22. Sedebitis & vos iudicantes duodecim Tribus Israël.* Et Episcopos olim habuisse iurisdictionem in temporalibus, quicquid recentiores dixerint in contrarium, & de illis iudicasse, & ab Imperatoribus potius fuisse factam declaratione ipsis competere iurisdictionem quam suis Constitutionibus datam latè probat Ioseph. Steph. *tr. de potest. coactiua Rom. Pont. c. 12. n. 4. vsque ad fin.* Quare dici non potest temporalem lædi iurisdictionem si in Episcopum consentiant litigantes laïci, cum isto casu verius dici possit reductio cognitionis, seu iurisdictionis ad priorem statum, quàm facta prorogatio, cum ab initio, quo homines cœperunt litigare, omnes causæ cognoscerentur à Sacerdotibus, *Deuter. c. 7.* refertur *in c. per venerabilem §. rationibus, qui filij sint leg.* Petr. à Monte *tract. de monomachia q. 4. n. 6.*

ALLEGATIO CIX.

Episcopus in prauos eleemosynarũ quæstores an possit animaduertere?

SVMMARIVM.

1 *Quæstorum sacra pecunia qualitates describuntur.*
2 *Quæstores eleemosynarum admittendi non sunt sine Episcoporum, vel Apostolicis veris litteris.*
3 *Quæstorum vsus qua ratione extinctus fuerit; ostenditur.*
4 *Quæstores non obstante qualicũque exemptione potest Ordinarius incarcerare, excõmunicare, & castigare.*
5 *Eleemosynas sponte datas in pios vsus conuertendas accipientes, non comprehendũtur decreto* Concilij Trident. sess. 21. de reform. cap. 9.
6 *Quæstuarij propriè dicũtur, qui quæstũ sibi referunt.*
7 *Regulares Mendicantes, ac Fratres S. Antonij, aut pro eis quærentes eleemosynas non comprehenduntur decreto Concilij* sess. 21. de reform. cap. 9.
8 *Regulares quæstuantes tenentur Episcopo fidem facere per litteras authenticas de licẽtia ad huiusmodi quæstuationem à suis Superioribus sibi data.*
9 *Eleemosynas per loca quæritandi licentias concedere spectat ad locorum Ordinarios.*
10 *Regulares Ordinum Mendicantium nequaquam possunt ab Episcopis prohiberi, quominus per seipsos in diœcesibus, vbi habent Conuentus, eleemosynas quærant.*
11 *Eleemosynas petendi licentiam potest dare Episcopus pro vsu alicuius pij loci, vel operis, & ibi assignãtur qualitates, quas debent habere earum collectores.*
12 *Episcopus in prauos eleemosynarum quæstores, quamuis laïcos, potest animaduertere.*
13 *Eleemosynas cuiusuis Sancti nomine petentes in Regno Portugaliæ, Castella, & Gallia non permittuntur*

tur à Regiis magiſtratibus, niſi regias litteras oſtendant.

1 QVAESTORVM ſacræ pecuniæ vſus olim frequens erat, atque etiam eorum prædicandi officium, iuxta text. *in cap. tuarum, de priuileg. & in capit. cum ex eo, de pœnitent, & remiſſ.* vbi *in verſic. qui autem*, deſcribit qualitates, quas iſti habere debent, ibi, *modeſti ſint, & diſcreti, nec in tabernis, aut aliis locis incongruis hoſpitentur, nec inutiles faciant, aut ſumptuoſas expenſas,* notant Dec. *à num.* 3. & Socin. *num.* 6. *in d. cap. ſuarum,* Paul Fuſch *de viſitat. lib.* 1. *c.* 30. *num.* 36. Petr. Boll. *in œconomia Canon. claſſe* 3. *cap.* 2. §. 4. Nauar. *de indulgent. notab.* 3 1. *à num.* 46. Henriquez. *in ſumm. lib.* 7. *cap.* 29. *in princip.* Quia tamen facultate ſibi con-
2 ceſſa abutebantur, iuſtè ſtabilitum fuit † eos admittendos non eſſe ſine Epiſcoporum, vel Apoſtolicis veris litteris, ex quibus conſtet de eorum moribus, & petitorij cauſa, ſeu neceſſitate, ſanctiſſimè *in generali Concilio* relato in *dicto cap. cùm ex eo*, quod ſtrictius deinde in Viennenſi Concilio fuit ſtatutum *in Clement.* 2. *de pœnitent.* Cernens enim Concilium abuſus huiuſmodi quæſtorum excreſcere in maximum totius Chriſtiani Orbis ſcandalum, dum in prædicationibus multa confingebant mendacia de Reliquiis, & Indulgentiis, quas infinitas propè falsò prædicabant ad aurum extorquendum, eis omninò interdixit prædicandi officium, relicta ſolum facultate dicendi, quod in litteris Apoſtolicis, aut Epiſcoporum contineretur, quod decretum ab Archemilij calumniis rectè tuetur Illuſtriſſim. Cardinal. Bellarm. *tom.* 2. *de Indulgent. lib.* 2. *cap.* 20. § *igitur.*

3 Sed hæc deinde omninò per ſe, vel per alios prædicare prohibuit Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 5. *de*
4 *reformat. c.* 2. *in fine, verſ. quæſtores*, † Quia verò neque huiuſmodi remedia profuerunt, imò quæſtorum malitia in dies magis, ac magis excreſcebat, atque etiam fidelium ſcandalum, indéque & peruerſis eorum factis anſa hæreticis data eſt in vſum Indulgentiarum debacchandi, ſeu oblatrandi, nouiſſimè eadem Tridentina Synodus *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 9. ſtatuit, vt Quæſtuariorum nomen, atque vſus penitus aboleatur, neque ad hoc officium exercendum vllatenus admittantur, non obſtantibus priuilegiis Eccleſiaſticis, aut monaſteriis, vel hoſpitalibus conceſſis; iubetque vt Indulgentiæ, & aliæ ſpirituales gratiæ debito tempore publicentur per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, quibus datur facultas fideliter colligendi eleemoſynas, nulla prorſus mercede accepta. Et aduertit nouiſſimè Bonac. *de cenſur. extra Bull. Cœnæ diſp.* 3. *q.* 3. *punct.* 3 0. *n.* 9. quod licèt ob hoc decretum nequeant Ordinarij locorum prohibere quominus Religioſi, inconſultis ipſis Ordinariis, publicent Indulgentias olim ſibi à Summo Pontif. conceſſas, nihilominus nullus etiam Religioſus exemptus poteſt Indulgentias de nouo conceſſas publicare in ſua Eccleſia abſque Ordinarij licentia: & de illius decreti materia agunt citati per Cened. *ad Clement. collect.* 7. *pag. mihi* 40. quibus adde Henriq. *d. cap.* 9. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. quæſtores.* Stephan. Quarantam *in ſumma Bullarij, verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſic.* 26. *in fine*, Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 57. *art.* 7. & *q.* 98. *art.* 1. Iul. Lauor. *de Iubilæo & Indulgent. part.* 2. *cap.* 14. Timoth. *de Eccleſ. milit. lib.* 1. *tract.* 2. *cap.* 12. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regul. verb. quæſtuarij num.* 2. *pag.* 210. Proinde Ordinarius, non obſtante qualicumque exemptione, poterit eos incarcerare, excommunicare, & caſtigare, prout expedire fuerit arbitratus, vt per Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos, part.* 2. *quæſt.* 45. *n.* 96. Adeſt prohibitio ad quæſtum publicandi Indulgentias, & Confeſſionalia, emanata à ſanctæ mem. Pio V. *in ſua Conſtit.* 99. incip. *Quam plenum.* 4. *Non. Ionu anno Incarnationis Dominicæ* 1570. necnon reuocatio Indulgentiarum quomodolibet conceſſarum continentium facultatem quæſtuandi, & pro quibus conſequendis porrigendæ ſunt manus adiutrices, prohibitioque de cætero quæſtuandi, & quæſtores deputandi, ab eodem Pio V. *in Conſtit.* 30. incip. *Etſi dominici gregis, ſub dat. Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* 1567. *ſexto Id. februarij.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Spetel. *dec.* 38. *num.* 19. *cum ſeqq.*

Illud in præſentiarum aduertere oportet, ſub prædicto Concilij Tridentini decreto prauos comprehẽdi eleemoſynarum Quæſtores, non ipſas eleemoſynas, aut nuntios, ſeu receptores, qui collectas in pios vſus conuertendas ſine fraude ſponte datas accipiunt, deciſum refert Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verſ. eleemoſyna* 1. & ſic per *ſacr. Congregat. Concilij* fuiſſe declaratum atteſtatur Bonacina *dict. diſp.* 2. *quæſt.* 2. *puncto* 30. *num.* 9. *verſic. tertio* & confirmatur ex doctrina Baldi *conſil.* 25. *vol.* 2. vbi reſoluit 5
† Quæſtuarios propriè dici, qui quæſtum ſibi referunt, & negotia gerunt, vt ſibi quæſtum faciant, iuxta text. *in l. ſed & ſi adiicatur, ff. pro ſocio*; nuntios autem, qui verè mittuntur, & idonei ſunt ad pias eleemoſynas colligendas, non ita eo nomine comprehendi, & per totum conſilium multa adducit, quæ declarationem illam ex lucis principiis ſatis confirmant, meritóque Baldum laudat Card. Tuſch. *tom.* 6. *verb. quæſtores concl.* 46. 6

Sic etiam eodem decreto non contineri Fratres ſancti Antonij, aliosque Regulares Mendicantes, 7
qui omnimodam profitentur paupertatem, aut pro eis quærentes eleemoſynas, probat Nauarr. *conſil.* 33. *de pœnitent.* quem refert, & ſequitur Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap.* 8. §. 4. *num.* 6. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 57. *art.* 7. Quia cùm iſti proprium nihil habere poſſint, lex naturalis concedit, vt per ſe, vel per alios mendicando victum quærant, iuxta inſtituti ſui regulam à Sede Apoſtolica approbatam, ac ſubinde debito obſeruato modo minimè eis videtur deneganda facultas, vt per ſe, vel per alios eleemoſynas quærant, Dixi, *debito obſeruato modo*, quia ſuperfluas eleemoſynas petere non poſſunt Regulares; & refert Lauret. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopum, & Regulares pag.* 39. *verſ. ad vndecimum*, ſe vidiſſe quòd aliquando Vicarios Neapolitanus impediuit Mendicantes quærentes per ciuitatem eleemoſynas ſuperfluas, vt quia in vno Conuentu aderat vnus, vel duo Fratres ad ſummum, & mittebant quatuor vel quinque quæſtores per ciuitatem, ſine neceſſitate auferendo eleemoſynas verè indigentibus, de quo multi Fratres fuerunt conqueſti in Vrbe, & fuit reſcriptum Vicario quòd prædicta faceret cum benignitate, non tamen fuit prohibitum.

Tenentur igitur huiuſmodi Regulares quæſtuantes Epiſcopo fidem facere per litteras authenticas de licentia ad huiuſmodi quæſtionem à ſuis ſuperioribus ſibi data, prout deciſum refert Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part.* 2. *c.* 3. *num.* 17. *verſ. quoad quæſtuationes.* 8

Ad locorum enim Ordinarios ſpectat eleemoſynas per loca quæritandi licentias, & facultates concedere, Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.* 4. *cap.* 2. *n.* 146. Regulares enim prohiberi poſſunt per Epiſcopum ab immoderata exactione eleemoſynæ, vel 9

vel exigant eleemosynas pro Conuentu extra diœcesim existente, & ne exigant, nisi illis, quorũ licentias confirmauerit prius Episcopus, quod praxi suarum partium obseruari referunt Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscop. Neapolit. cap. 59. num. 11.* Campanil. *in diuersorio Iuris Canon. rubr. 12. cap. 13. num. 154.* & cùm super hoc dubium incidisset preterito anno 1621. responsum fuit à *sacra Congregatione Illustrissim. Cardinalium Concilij Tridentini interpretum* in hæc verba: *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij*
10 *Tridentini interpretum censuit † Fratres Ordinum Mendicantium nequaquam posse ab Episcopis prohiberi quominus per seipsos in diœcesibus, vbi habent Conuentus, eleemosynas quærant, sed tantum si extra loca, vbi monasteria existant, quæritare voluerint, teneri suorum Superiorum licentiam Ordinario ostendere*, R. Cardinalis Vbaldinus, Prosper. Fagnanus S. Concilij Congregat. Sec. quam quidem decisionem propriam & originalem præ manibus habui, & postea in Typographia Cameræ Apost. impressam vidi.

11 Episcopus licentiam petendi eleemosynas dare potest pro vsu alicuius pij loci, vel operis, dummodo personæ, quæ eas colligat, honestæ sint, spectaræ Religionis, & iudicio ipsius Episcopi approbatæ, & minimè participes eleemosynatum, & quæstorum nomen nullo modo gerant, sed simpliciter eleemosynarum collectores appellẽtur; non concionentur, non circumferant sua priuilegia, aut Reliquias: non campanulam, nec alia instrumenta pulsent ad excitandas personas: non petant tanquam debitam eleemosynam, aut aliqua arte, aut prætextu dicendi orationes Beati Antonij, aut similes, aurum extorqueãt, sed simpliciter, & modestè recipiant, quod liberaliter fuerit oblatum, refert decisum Zerol. *in praxi Episc. d. verb. quæstores*, & Bonacina *d. disp. 2. q. 3. puncto 30. num. 10.*

12 In prauos enim eleemosynarum quæstores, quamuis laicos, potest Episcopus animaduertere, *cap. tuarum*, vbi Abb. *n. 1. de priuileg. Clement. abusionibus, de pœniten* Laici enim non possunt quærere eleemosynas pro aliqua causa, nisi re cognita per Episcopum, *l. vnica*, vbi gloss. Bart. & Ioan. de Platea, *C. de mendicant. validis, lib. 11.* quia istorum mendicatio sine causa concernit materiam peccati mortalis, ex subtractione, quæ inde resultat iis, qui verè indigent, *c. Pastor. 1. quæst. 2.* Omnes autem Indulgentiæ quæstuariæ à Pio Quinto, vel prædecessoribus concessę, aut in posterum concedendæ quibuscumque personis, & locis, pro quibus scilicet consequendis manus sunt porrigendæ adiutrices, etiam quæ quæstuandi facultatem quomodolibet continet, ab ipso Pio Quinto reuocatæ sunt, vt refert Galett. *in margarita casuum conscientiæ, verb. Indulgentia, primo.* Nam cùm in Hispania inualuisset praua quædam consuetudo & corruptela, qua prætextu reparationum Ecclesiarum, & aliarum piarum causarum soluentibus certam pecuniæ summam concedebatur Indulgentia; & facultas eligendi Confessarium, qui eum à casibus reseruatis absolueret: præterea concedebatur licentia sumendi duos, vel plures compatres in baptismo; denique priuilegium Missæ, & sepulturæ tempore interdicti cõcedebatur; ne autem istę simoniacæ facultates in futurum à quoquam concedantur, Pius V. *in sua Constit. 99. incip. Quam plenam*, Episcopis, aliisque Prælatis, etiamsi Cardinalatus dignitate præditi sint, imponit suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, & à perceptione fructuum, Summo Pontif. reseruatã, à qua absolui nequeunt, nisi pręstita satisfactione, qua verò Episcopo inferioribus excommunicationem eidem Pont. reseruatam imponit, vt per Bonacin. *de censur. extra Bullam Cœnæ disp. 2. q. 3. puncto. 30. num 5.* vbi *num. 6.* eos hanc censuram incurrere ait, etiamsi per alium huiusmodi Indulgentias & facultates publicent, & *n. 7.* quòd requiritur publicatio cum effectu, & *num. 8.* quòd non subiiciuntur huic suspensioni, & excommunicationi cooperantes publicationi.

In Lusitania igitur, vt plenius, & facilius omnibus abusibus, & fraudibus istorum quæstorum occurratur, per *Ordinat. Regiam Lusitan. lib. 5. tit. 103.* prudenter cõstitutum est, ne petitoria cuiusuis sancti nomine permittantur à Magistratibus Regiis, nisi regiæ litteræ ostendantur, quibus expressè nominetur persona, quę eleemosynas quęsitura est, & nec per se, nec per alios prædicare faciant, vel Indulgentias publicare; quemadmodum *in dicta Clement. 1. & in dictis Concil. Tridentini decretis* constitutum est quod si aliter factum sit, omnes pecunias ab illis quæsitas quęstori redemptionum Captiuorum tradendas præcipit, vt per Cardosum *in praxi Iudicum, & Aduocat. verb. eleemosyna, num. 1.* practicatum fuisse refert. Cabed. *p. 1. decis. 193.* similis apud Hispanos extat *l. 1. & 2. tit. 18. lib. 1. Ordin.* vbi Perez, nunc *l. 1. tit. 9. lib. 1. & l. 37. tit. 6. lib. 5. noua recopil.* vbi Azeued. refert Auendã. *de exequend. mandat. lib. 3. c. 30.* & apud Gallos idem Regij Senatus decretis dispositum asserit Renat. Chopin. *de sacra politia lib. 3. tit. 5. à num. 23.* 13

ALLEGATIO CX

Episcopus ad depositionem, seu degradationem, quomodo & quando procedere possit?

SVMMARIVM.

1 *Degradatio duplex, verbalis scilicet, & realis, siue actualis.*
2 *Degradatio verbalis dicitur illa, quæ fit per solam, & simplicem sententiam, qua Clericus criminosus ab Ordinibus Clericalibus, seu ab eorum executione depositus declaratur.*
3 *Priuilegium fori, & Canonis per degradationem verbalem nunquam amittitur.*
4 *Degradatio actualis, seu realis est quando vltra depositionis sententiam ob incorrigibilitatẽ clericus personaliter priuatur, exauctoratur, exuitur, & spoliatur Ecclesiasticis Ordinibus.*
5 *Clericus vtcunque solemniter degradatus cõficit Eucharistiæ Sacramentum.*
6 *Clericus degradatus, si ex aliqua iusta causa restituatur ad Ordines clericales, non debet de nouo sacris insigniri.*
7 *Clericus etiam degradatus adhuc clericus dicitur.*
8 *Clerici in maioribus, vbi admittũt priuilegium clericale, & veniunt puniendi à iudice sæculari, est necessaria degradatio.*
9 *Declarationis pœna, vbi in iure, vel aliqua constitutione reperitur imposita, est intelligenda de leuiori.*
10 *Degradationem verbalem, quæ crimina mereantur? ostenditur.*
11 *Degradationem realem merentur crimen hæresis. crimen falsi, & conspiratio contra proprium Episcopum.*
12 *Degradari, & curiæ sæculari tradi potest clericus propter*

propter crimina hæreſis aut falſi, aut cōſpirationis contra proprium Epiſcopum, etiam non data incorrigibilitate.

13 *Degradari, & Curiæ ſæculari tradi poteſt Clericus, quando fuerit incorrigibilis, & tranſierit in profundum omnium malorum.*

14 *Incorrigibilis à parte rei ille dicitur, qui ita obduratus in peccato perſeuerat, vt nullo modo velit ad correctionem perduci.*

15 *Incorrigibilis ex Iuris præſumptione quando quis dicatur? oſtenditur.*

16 *Clericus incorrigibilis ſi tandem impœnitens, ut obduratus in profundum malorum venerit, an abſq; expreſſa Curiæ ſæculari traditione poſſit per eam comprimi? oſtenditur.*

17 Cap. cùm non ab homine, de iudic. *declaratur.*

18 *Celebrans, vel Confeſſionis Sacramentum audiens non ordinatus ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerit, ritè degradatus, ſtatim Curiæ ſæculari traditur.*

19 *Sodomiam committentes, ſi Clerici fuerint, degradationis, & traditionis Curiæ ſæculari pœna puniuntur.*

20 *Abortum animatum cauſans, ſi Eccleſiaſticus fuerit, traditur Curiæ ſæculari.*

21 *Mulieres ſollicitantes in Confeſſione, ſi delicti grauitas petat: poſſunt Curiæ ſæculari puniendi tradi.*

22 *Degradatio ad Ordinibus eſt à proprio Epiſcopo facienda ſibi aſſiſtentibus ſecundum ſacros Canones. ſex Epiſcopis, ſi degradatus Presbyter; ſi Epiſcopus, duodecim Epiſcopi; ſi verò Diaconus, ſiue Subdiaconus, tribus.*

23 *Degradatio attento Concilio Trid. à quo, & quibus aſſiſtentibus fieri debeat? oſtenditur.*

24 *Degradare actualiter clericum non poteſt Epiſcopus electus, & confirmatus, ante conſecrationem, ſecus in verbali depoſitione.*

25 *Degradandi, ſeu deponendi ſuos ſubditos non habent facultatem Prælati Religioſorum, niſi illis conceſſum ſit per priuilegium, vel conſuetudinem à Romano Pontifice toleratam.*

26 *Prælati, quorum præſentia in degradatione Clerici neceſſaria eſt, ex diſpoſitione Conc. Trid.* ſeſſ. 13. de reform. cap. 4. *debent cum proprio Epiſcopo in cognitione, & examine cauſæ tanquam iudices ferre ſuffragium.*

27 *Sententia actualis degradationis Sacerdotis proferenda nemine diſcrepante,* & num. 28.

29 *Non ſic in Diaconorum & Subdiaconorum degradationibus.*

30 *Degradatio quomodo fieri debeat? oſtenditur.*

31 *Epiſcopus contra exemptos cognoſcit in omnibus criminibus actualem, ſeu ſolemnem degradationem requirentibus.*

32 *Degradatus Clericus, qui famæ reſtitui vult, an debeat à Papa tantum reſtitutionem petere, an etiam ab Epiſcopo à quo degradatus fuit? oſtenditur.*

1 EPOSITIO, prout à ſuſpenſione differt, in effectu nihil aliud eſt quàm perpetua remotio ab ordinibus, vel Altaris miniſterio, vt poſt alios tradit Bernar. *in pract. c.143. in princ.* hæc autem depoſitio dupliciter conſideratur; alia namque verbalis, quæ & verbalis degradatio appellari ſolet; alia verò actualis, quæ & actualis degradatio; ſeu, vt alij volunt, degradatio ſimpliciter dicitur: quam duplicem depoſitionis ſpeciem referunt, & declarant Scacc. *de iudic. part. 1. cap. 11. §. 71.* Simanch. *de Cathol. inſtit. tit. 46. num. 69.* Conrad. Brun. *de hæret. libro 4. capit. 13.* Roxas *in ſingularib. Fidei ſing. 48.* Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris part. 3. libro 31. capit. 3.* Bernard. & Salzed. *in pract. capit. 143. in nouiſſ. edit.* Menoch. *de arbitr. caſu 415.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. par. 2. capit. 4. numer. 93. in fine, & numer. 94.* Sbroz *de Vicario Epiſcopi lib. 2. quæſt. 157.* Clar. *§. fin. quæſt. 74* Perez *tit. 4. lib. 4. Ordin. pag. 89. cum ſeq. & pag. 159. cum ſequentibus,* Fichard. & Bonacoſ. *tom 1. commun. opinion. lib. 1. tit. 2. n. 141. cum ſequentibus, pag. 162.* Eymer. *in direct. Inquiſit. p. 3. q. 46.* vbi Penna *commento 46. pag. 519. & comm. 49. pag. 352.* Henriq. *in ſum. lib. 13. c. 55.* Alphonſ. Aluarez Guerrero *in ſpeculo Iuris Pontificij c. 29. pag. 74. praxis Epiſcop. verb. degradatio,* Horten. Caualcan. *in pract. de teſtibus par. 3. memb. 64.* Max. Alter. *de cenſur. tom. 2. d. 2. cap. 1. verſ. degradatio,* Farinac. *in praxi criminal. quæſt. 8. num. 72.* Carol. de Graſſis *de effectib. cleric. effectu 1. à num. 814.* Moneta *de diſtribut. quotidian. quæſt. 17. à num. 1.* Bellet. *diſquiſit. cleric. part. 1. tit. de fauore clericorum perſonali, §. 10. à num. 3.* Illuſtriſſim. D. Roderic. à Cunha *in tract. de Confeſſariis ſollicitantib. mulieres in Confeſſione quæſt. 24.* Fernandez *in examine Theologiæ moralis part. 2. cap. 14. §. 1.* plures alios refert Cened. *ad Decretal. collect. 65. n. 3.*

† Prior, ſcilicet verbalis, fieri ſolet, quando oretenus ſententia contra clericum profertur, per quam priuatur Ordinibus, vel altaris miniſterio, à quibus remoueatur, ita vt officium clericale exercere nequeat, quæ propriè & ſimpliciter depoſitio appellatur, *c. Sacerdos 81. d. cap. qualiter & quando. de accuſat. cap. 2. de pœnis, lib. 6.* Clar. *in § fin. quæſt. 74. in princip.* Menoch. *d. caſu 415. num. 5.* Ioann. Aloyſ. Leo *in l. officiales, num. 14. C. de Epiſcop. & cler.* & Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris lib. 31. cap. 30. num. 1. 2. & 8. & in partit. Iuris Canonic. lib. 4. tit. 15. cap. 4. num. 8. litt. K,* Scacc. *d. cap. 11. n. 71.* Flamin. Chartar. *de exequut. ſentent. capt. bann. cap. 1. num. 289.* Farin. *d. quæſt. 8. num. 72.* Henriq. *in ſumm lib. 13. cap. 55. §. 3.* Bellet. *d. §. 10. n. 4.* Carol. de Graſſis *d. effectu 1. à num. 815.* Moneta *dict. quæſt. 17. num. 1.* per quam † minimè amittitur fori, & Canonis priuilegium, ex Menoch. *d. caſu 415. n. 5. & 9.* Sigiſm. Scacc. *d. cap. 11. num. 72.* reſoluit Carol. de Graſſis *d. effectu 1. num. 817.* & ex Henriq. *d. c. 55. §. 3.* Galet *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. degradatio,* & cum Nauarr. *in man. cap. 27. num. 81.* Sayr. *de cenſur. lib. 5. c. 20. n. 12.* Valent. *tom. 4. diſp. 7. quæſt. 19. puncto 4.* Bonacina *de cenſur. diſp. 2. puncto vnic, num. 3.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* D. Felician. de Vega, nunc Archiep. Mexican. *in relect. cap. at ſi clerici §. de adulteriis num. 26. de indic.*

4 Actualis, ſeu realis degradatio eſt, quando vltra depoſitionis ſententiam, ob incorrigibilitatem clericus perſonaliter priuatur, exauctoratur, exuitur, & ſpoliatur Ordinibus Eccleſiaſticis per detractionem clericalium inſignium, ſicque à clericali militia remotus clericus reiicitur priuatus conſortio, & priuilegio clericali, quando ſcilicet Epiſcopus, præſente iudice ſæculari, cui degradandus debet tradi, publicè abradit illis loca capitis, & manum, in quibus in collatione Ordinum vnctio facta fuit; & poſtea ſucceſſiuè detrahit omnia ſigna, quę in ſuſceptione Ordinum ſuſcepit, & demum exuit eum habitu clericali; & dicit Iudici, & officiali ſæculari, vt illum ita ſpoliatum, & depoſitum in ſuum forum, & iuriſdictionem recipiat: de qua vide *cap. Felix. 5. quæſt. 7. cap. non poteſt, de re iudicata. cap. cùm non ab homine, de iudic. c. degradatio, de pœnis l. 6.* Conc. Trident. *ſeſſ. 13. de reformat. c. 4.* Maranta *de ordine iudic. part. 4. diſt. 12. n. 71. & 72.* Ioan. Aloyſ. Leo *in dicta l. officiales, n. 15.* Scacc. *d. cap. 11. num. 73. & 55.* Borgaſ. *in tract. de irregularit.*

gularit.tit.de sent.deposit.nu.7.Menoch. dict.casu 415. num.8. Andr.Gambar.de officio Legati lib.2.num.196. Marta de iurisd part.1.cap.51.num.18.& p.4.casu 131. num.6.Carol.de Graffis d effectu 1.à num.818. Bell. d.§.10.num.5. Bonacina d.disp.4.puncto vnic.num.2. Fr. Emman. quaest. Regular. tom.2. quaest.123.art.3. Henriquez d.c.55.§.1.& 3. Moneta d.q.17.n.4.

5 Clericus vtcumque solemniter degradatus conficit Eucharistiae Sacramentum, etiamsi hereticus sit, si vtatur debita materia & forma cum intentione; non tollitur enim character impressus, Couar. lib.1. variar.capite 10.num.8. Alex. de Neuo in cap.1. numero 17. qui clerici vel vou. Decian. tract.crim.part.3. libro 4.capite 9.numero 78.in fine, Mar. Alter.d disp.2. capite 2.vers.secundo, Nauar. commun.2. de Regul.numero 36. Sayr. de Sacrament. in genere lib.2. capite 6. art.5.versic.ad quintum, pag.233. Cened.ad Decretal. collect.65.num. 4.& pract.ac canon. quaest.libro 1 q.30. num. 85. Carol. de Graffis dict.effectu 1.num.819. in

6 fine, num.834.in fine, dicit quòd † si degradatus ex aliqua iusta causa restituatur ad Ordinem clericalem, non debet de nouo Sacris insigniri, & citat Marta de

7 iurisd d casu 132.à num.3. † Clericus enim degradatus, adhuc clericus dicitur, licet verè non sit in eadem dignitate constitutus, in qua erat ante degradationem, gloss. in c.accedens 50.dist.& in c.ad abolendam, verb.praerogatiuam, de haeretic.& in d.cap. degradatio, verb.priuilegia, Decian. cons.19.num.115.lib.3.

8 Aduertere oportet quòd in casibus, in quibus clerici in minoribus amittunt priuilegium clericale, & veniunt puniendi à Iudice seculari, est necessaria degradatio, ex eo, quia clerici in minoribus dicuntur charactere clericali insigniti, Abb. in cap.clericus, de vita, & honest. cleric. & in cap.1. si quis Presbiter in 1. notab.de cler.excomm. Bernard in d cap.143.n.3. Ceruantes ad l.5.Tauri num.17.Carol. de Graffis effectu 1.numer.839. Quamuis contrarium teneant Couar. c.32.num.3.vers.hu equidem, Cassan. in consuet. Burg. rub.1.§.5.vers. Archid. n.66. Guillem. in cap. Raynutius verb.vxorem nomine Adelasiam.decis.2.num.440. Suar. de Paz in praxi tom.2.praelud.2.n.8. Auend. de exequend.mand.c.22.n.1.

9 Obseruandum etiam est, quod quando in Iure, vel aliqua Constitutione reperitur imposita poena degradationis, est intelligendum de leniori, & sic de verbali degradatione, nō autem de actuali; quia verbum illud simpliciter prolatum ita interpretari debemus, vt de minori poena, quam sub se etiam comprehendit, veluti dispositio odiosa intelligatur iuxta reg. in poenis 49. lib.6. Ita Bernard. in prin.cap.143. n.4. in noua impres.Foler. in pract. crim. n.17. vers. quid si statutum simpliciter. quem refert, & sequitur Bellet.d.§.10.n.5.& Bonac.d.punct.vnic.n.6.vers.addo, contra Tolet. lib.1.cap.17. nam cùm actualis degradatio sit grauissima poena, ea infligi non debet, nisi pro casibus à Iure decretis, Dec. in c.at si clerici, de iud. Moneta d.q.17.n.6.

10 Crimina quae merentur verbalem degradationem sunt adulterium, concubinatus perseuerās post monitionem simonia notoria, stuprum, incestus, furtū, periurium, homicidium, etiamsi patratū sit solo cōsilio delictum, quo quis permitit sua culpa suum parochianum decedere sine baptismo, & praeterea alia crimina maxima, & atrocia, quae inferunt irregularitatem. Vide Emm.Sà verb. depositio 2. & Bonac. d.puncto vnic.numero 6. Petr.Greg. d.cap.4.n.4. Bertachin. in tract. de Episc. part.8. libro 4.tit. de causa maior.degrad. Henriq.d.c.55.§.5.Moneta d.q.17.n.6. me citato in hoc loco D.Felician.de Vega de adulteriis numero 27.

Crimina verò, quae merentur realem degradationem, sunt grauiora. Primò crimen haeresis, c.ad abolendam, & cap.excommunicamus, l 2.de heret. Bonac.d. punct.vn.n.6.Bellet.d.§.10.n.6.vers.secundus, Mar. Alter. d.disp.2.c.6.vers.quod si, Car.de Graffis d.effect.1. n.836.Secundò crimen falsi in litteris Apost. commissi, c.ad falsariorum, de crimine falsi, gloss. verb postmodum, in cap.cùm non ab homine, de iud. Cou. var.l.2. c.20.n.7.Clar. d.q.36.n.34.vers. videmus etiam, Humada lib.60.à n.1.tit.6.p.1.Perez libro 21.in gl falsa nuestro sello, tit.19.lib.8.Ord.Zerol.in praxi Episc.p.1. verb.falsarij, pag.162.Far. in praxi crim.p.6.tit.de falsi.q.151.à num.1.Menoch. de arbitr.casu 306.à n.6. Bobadil. in sua politic.lib.2.cap.17.num.95. Aldrete de religiosa disciplina tuenda lib.2.cap.17.à numero 21. Bellet. d.§.10.numero 6.vers primus, Car.de Graffis d.numero 836.Tertiò, crimen conspirationis contra proprium Episcopum, capite si quis sacerdotium 11.q. 1. Dec. in d.capite & si clerici, num.243.Bellet.à n.6. vers.tertius.Carol.de Graffis d.n.836.Mar.Alter. d. c.6.vers.quod si, in fine. 11

Propter haec tria crimina posse clericum tantùm degradari, & tradi Curiae saeculari, & ob nulla alia quamuis grauia, asserunt Lael. Zech. in tract.de priu. Eccles.priuil.79.n.7.Clar.d.q.36.n.31.Bossi. in tract. crim.tit.de foro compet.num.135.& 136.Scacc.d.c.11. n.60.& 61. Borgas. in tract.de irreg.lib.6.tit.de sent. depos.n.4.Farin.d q.8.n.75. Et licet aliqui teneant in praedictis casibus nullum clericum posse tradi Curiae saeculari, nisi sit incorrigibilis, hoc tamen nō est tutum, quia Iura ex quibus probatur quod in supradictis casibus potest clericus tradi Iudicibus saecularibus, nihil prorsus dicunt de incorrigibilitate, nisi quoad crimen conspirationis in personam Episcopi, in quo requiritur incorrigibilitas, vt voluit gloss. communiter recepta in dict.cap. cum non ab homine, Soc. reg.55.limit.3.Farin.d.q.8.n.78.Clar. dict.q.36. n.33.vers.infertur.Bell.d.§.10 n.6.vers.tertius Ex quibus rectè infertur non esse tutam illorum resolutionem, qui asserunt quod conuictus de haeresi tunc traditur Curiae saeculari, quando est incorrigibilis, sed si vult corrigere, & emendare, non poterit degradari, & tradi Curiae saeculari, sed in monasterium, vel carcerem detrudendus, nisi esset relapsus in eodē crimine, quia si est relapsus, licet sit paratus se corrigere, adhuc non est audiendus, sed omninò tradendus Curiae saeculari, Soc d.reg 55.n.5.Bossi.d.t.de foro comp.n.137.Far.d.q.8.n.76. Carol.de Graffis d.effectu 1.n.837.in fine, Bellet. d.§.10.n.6.vers.secundus. 12

Vtrùm autem propter crimen laesae maiestatis clericus sit actualiter degradandus, Curiaeque saeculari tradendus; dubium est graue, in quo affirmatiuam partem in effectu tuentur Abb. in capite at si clerici, in princ.n.39.de iud. Anchar. num.10. & ibi Alciat. n.22 in d.c.cùm non ab homine, Rom. cons.36.à n.1.& sing.701. Albert.in c.1.de her.l.6.q.11.& 13. Mench. de success. creat.§.2.n.52. contendentes propter grauitatem criminis, etiamsi in Iure expressum non sit, clericum tradendum esse Curiae saeculari, quamuis non proponatur incorrigibilis. Contrariam tamen sententiam tenent Barb.cons.22.dub.1.l 3.Curt.cons. 154.num.1.Rol.cons.4.lib.3. Gig. de laesa maiest.q.63. Bossi.in pract.crim.tit.de foro comp.n.137. & tit.de crimine laesae mai.n.86.dicit communem Clar. in §.fin.q. 36.n.27.§.laesae maiestatis crimen.n.7.Bern.& Salz. in praxi c.121. quae sententia & communis est, & tanquam verior attento Iure sequenda; quicquid inter voluntatem & obligationem tradendi Curiae saeculari faciat differentiam Clar.d.n.17.in fine, & cogitandum relinquat Cabed. Lusit.decis.83.p.2. 13

Vtrùm etiã pro crimine assassini clericus sit actualiter degradandus ab aliquibus dubitari solet; inter quos negatiua sententia receptior est, quæ patet si expẽdas talem degradationem non fieri, nisi in casibus à Iure expressis, vt supra dixi, è quorum numero non est crimen assassini, neque text. *in c. 1. de homicid. libro 6.* hoc dicit, siquidem tantum asserit depositionem ipso iure à lege esse impositam, quæ depositio huiusmodi verbis, vel similibus à lege constituta nõ est depositio de qua agimus, sed potius irregularitas censetur; si autem dicatur text. illum *in d. c. 1.* etiam imponere pœnam diffidationis, dicendum videtur pœnam illam esse constitutam respectu secularium, quibus etiam prohibitio, de qua hîc, facta fuit, vt colligitur ex illis verbis ibi, *cum suis bonis mundanis.* iuncta reg. *odia l. 6.* quę pœna vtrum à Pontifice possit imponi, vide per Dominic. Anch. & alios *in d. c. 1.* Accedit quod crimẽ læsę maiestatis grauius est quã crimen assassini, iuxta text. *in l. quisquis, C. ad legem Iuliam maiest.* & tamen pro illo regulariter non imponitur depositio in ordine ad actualem degradationem, vt clericus Curiæ sęculari tradatur, vt supra dixi: vnde de rigore iuris idem dicendum videtur in crimine assassini, prout in effectu videtur sentire Guillelm. *post repet. c. Rainutius in q. de homicidio n. 3.* quicquid contrarium teneãt plures relati à Bernard. *in pract. cap.* 100. *num.* 4 & dicit communem Clar. *d. q* 36. *num.* 4. quorum sententia in praxi seruari testatur Clar. *vbi proximè n.* 30. quæ quidem si in praxi obseruatur, temperanda est, dummodo circa crimen prius præcedere debeat declaratoria per Ecclesiasticum antequam à sęculari iudice clericus delinquens capi & puniri possit, arg. text. *in c. cùm secundùm, de heret. lib. 6.* aduertunt plures, quos refert, & sequitur Bern. *vbi supra lit. B.* licet *num.* 31. aliud testetur de consuetudine seruari; iuxta quę non videtur vera sẽtentia illorum, qui affirmant propter crimẽ patricidij, sicut & aliud qualificatũ, clericum ita esse deponendum, vt Curiæ sæculari relinquatur, de qua opinione agunt Bern. & Salz. *d. loco num.* 1. Borgas. *d. tit. de sent. depos. à num.* 16. Farin. *d q.* 8. *à num.* 76. Bellet. *d.* §. 10. *n.* 6. *vers. quartus, cum seqq.* Carol. de Grassis *d. effectu* 1. *num.* 858. iustum tamen videretur, prout etiam iustum iudicant nonnulli DD. si hodie per nouam aliquam Constit. aliqua grauissima crimina exprimerẽtur, in quibus Clerici actualiter degradarentur, Curiæque sæculari traderentur, vt saltem timore pœnæ insolentia malorũ temperaretur, prout in quodam homicidio grauissimo virtute cuiusdam Bullæ Apost. factum dicit idem Bernard. referens tenorem eiusdem Bullæ *in d. p. c.* 99. *in fine*, secundum nouam impres.

14 Incorrigibilis duobus potissimum modis dici potest, vel à parte rei, vel Iuris præsumptione. Primo modo dicitur ille, qui à parte rei ita obduratus in peccato perseuerat, vt nullo modo velit ad correctionem perduci, D. Paul. *ad Hebr. 7. Nolite obdurare corda*, & 1. *ad. Cor.* 5. *tradidi hominem Satanæ*, &c. *Exod.* 7. *Obdurabo cor eius*, & iterum *c. 9. cor Pharaonis*, &c.

15 Secundo modo ex Iuris pręsumptione † Clericus incorrigibilis dicitur ad effectum, vt per potestatẽ sæcularem iudicetur, & comprimatur, quando scilicet in graui crimine deprehensus depositus fuit, & de-

17 inde propter cõtumaciã † excommunicatus insuper illa crescẽte anathematis mucrone percussus, & tandẽ impœnitens, ac obduratus in profundum malorum veniens contẽnit, & tunc cum Ecclesia vlterius non habeat quid faciat absque eo, quod expressè exuatur priuilegio clericali, aut alia subsequatur expressa Curię sæculari traditio per sęcularẽ potestatẽ comprimi potest, text. sic necessariò intelligendus *in c. cùm non ab homine, de iud.* Ratio est, quã text. *ibid* adducit, cùm Ecclesia nõ habeat vltra quid faciat: quasi necessariò supponat seruata forma inibi præfinita tacitè inuolui, quod clericus fuerit exutus priuilegio clericali, tacitéque Curiæ traditus sæculari, aliter nõ verificantur prædicta verba, vt satis insinuant Abb. *d. cap. cum non ab homine, num.* 19. Boss. *sub tit. de foro comp. n.* 131. communis, vt per Cou. *pr. cap.* 32. *n.* 2. *vers. secundo*, & ex aliis ita tenere Doctores communiter affirmat Clar. §. *vlt. q.* 36. *n.* 32. plures, vt per Salzed. *ad Bernard. cap.* 139. *n.* 4. *lit. A*, aliàs *c.* 142. *in nouiss.* Menoch. *de arbit. casu* 415. *n. vlt.* qui rectè ad- 16
uertit *in d. c. cùm non ab homine*, fictam dari à lege degradationem, sicut *in c. 1 de homic. lib.* 6 Gutier. *pract. lib.* 4. *q.* 7. *n.* 23. Quamuis contradicant plures citati à Cou. Clar. & Salz. *dictis locis*, contendentes non aliter sæcularem posse in terminis *d. c. cùm non ab homine*, clericum punire, nisi prius Ecclesiasticus iudex formaliter sentẽtiam ferat declaratoriam incorrigibilitatis, traditionisque Curię sęculari: sed manifesta fit violentia formę pręfinitæ † *in d. c. cum non ab ho-* 17
mine cui plenè satisfit, quamuis Ecclesiasticus expressè non pronũtiet super tali incorrigibilitate; eo maximè, quia si adhuc restat talis pronunciatio, iam Ecclesia habet vltra quid faciat, quod tamen text. ille in ratione vltimò adiecta prorsus negat, quãuis extra terminos illius text. in quo forma pręfinitur, libẽter fateamur necessariũ esse, vt sęcularis clericum punire valeat, quod deponatur, actualiterq; degradetur, & saltem in consequentiam exuatur priuilegio clericali, traditióque sæculari Curiæ subsequatur, bonus text. *in cap. nouimus,* 27. *de verb. signif.* iuncto *cap. degradatio* 2. *de pœnis lib.* 6. *c. ad falsariorum,* 6. *de crimine falsi*, ibi, *postquam per Ecclesiasticum iudicem fuerint degradati, sæculari potestati tradantur*, *c. ad abolendam* 9. *de hæret. vers. præsenti.* Conc. Trid. *sess.* 13. *de reform. c.* 14. ibi, *deponendæ, & Curiæ sint tradendæ sæculari*, obseruant plures, quos referunt, & sequũtur Bos. Clar. & Salz. *citatis locis*, Cou. *lib.* 1. *var. c.* 20. *n.* 7. & *d. c.* 32. *num.* 2. *vers. secundo, & vers. tertio*, Menoch. *d. casu* 415. *num.* 14. quem vide in materia degradationis verbalis, & actualis circa Sacrum Conc. *d. c.* 14. refert plures, quos sequitur Farin. *in praxi crimin p.* 1. *tit. de inquisit. q* 8. *à num.* 71. vbi multipliciter declarat vsque ad *num.* 81. & alios modos proponit, quibus Clerici incorrigibiles præsumuntur.

Non Ordinatus celebrans, vel Sacramentalẽ Confessionem audiens, à Iudicibus S. Inquisitionis, vel locorum Ordinariis, tãquam Ecclesiæ misericordia indignus, à foro Ecclesiastico abiicitur, & ab Ordinibus Ecclesiasticis, si quos habuerit, ritè degradatus statim Curiæ sæculari traditur, per iudices sæculares debitis pœnis plectendus, prout statuit Clem. VIII. *Const. sua* incip. *Etsi alias*, dat. *Romæ* 1. *Decembris* 1601. quam refert Quarant. *in summ. Bull. verb. Ordo, pag.* 387. & de ea meminerunt Aldrete *de rel. disc tuen. lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 14. Scott. *in Bull. Pontif. epit.* 162. *theorem.* 403. Moura *de incant. & ensalm. opusc.* 1. *sect.* 2. *c.* 3. *n.* 9 Sanctar. *de hæresi c.* 42. *dub. vn. art.* ... *n.* 5. Homob. *in consult. p.* 1. *resp.* 150. *vol.* 1. Sousa *in opusc. de solicit. tract.* 1. *c.* 9. *n.* 1. Diana *mor. resol. p.* 4. *tract.* 7. *resol.* 11. vbi de laicis, seu Ecclesiasticis non Sacerdotibus audientibus Confessiones, & *resolut.* 12. de his Missam celebrantibus. 18

Sic etiam crimen nefandum contra naturam eadẽ pœna degradationis, & traditionis Curiæ sæculari puniri voluit Pius V. cuius Const. verba refert Nau. *in man. capite* 17. *n.* 249. & dicit intelligendum esse non de quocumque committẽte hoc crimen, sed de 19

exercente frequentatione actuum, vt dixi *allegat.* 44 *num.* 15. Et quòd in Regno Portugaliæ, Aragoniæ, Valentiæ & Barcinone Inquisitores habeant cognitionem nefandi criminis, dixi *ead. allegat.* 44. *ante numerum* 31.

20 Et de abortu animato propter quod Ecclesiastica persona potest tradi Curiæ sæculari, vide Quarant. *verb abortus num.* 6.

21 Mulieres sollicitantes in Confessione, si delicti grauitas petat, possunt Curiæ sæculari puniendi tradi ex constit. Gregorij XV. de qua suprà *allegat.* 105. *n.* 60.

22 Quis autem sit numerus Episcoporum requisitus ad clericum deponendum, nō abs re inuestigandum erit, & ideo dicendum in Sacerdote sex Episcopos, in Diacono tres desiderati, vt probat text. *in c. si quis* 15. *q.* 7. ibi, *à tribus vicinis,* &c. In Subdiacono verò licet per Canones antiquos numerus declaratus non sit, nihilominus tamen etiam tres debēt interuenire, eo quod licet hoc tēpore Decreti Ordo Subdiaconatus non connumeraretur inter Ordines maiores, postea tamen declaratum fuisse constat, vt patet ex text. *in c. miramur, pen. de seruis non ordin.* & ita in specie tradit gloss. *in cap.* 1. *de hæret. lib* 6. *& in c.* 2. *verb. Canonibus, de pœnis, illo lib.* Abb. *in c.* 3 *n.* 4. *de re iud.* In clerico autem posito in minoribus solus vnus Episcopus sufficit, vt probat text. *in d cap* 2. *vers. quamquam,* vbi gloss. *d verb Canonibus.* In Episcopo verò deponendo duodecim Episcopi requiruntur, vt dicam *alleg.* 112. Vide Bellet. *d.* §. 10. *num* 7. Piasec. *in praxi noua Episcop p.* 2. *cap.* 4. *num.* 93. *in fine.* Mar. Alter. *d. disput.* 2. *cap.* 7. *à princip.*

23 Verumtamen, quia tantum Episcoporum numerum adhiberi posse aliquando difficile est, si quando autem interuenire possent, eorum residentia intermitteretur, proptereà Cōc. Trid. *sess.* 13. *de reform c.* 4. statuit, & decreuit Episcopo per se, seu illius in spiritualibus Vicario generali contra clericum in Sacris, etiam Presbyteratus Ordinibus cōstitutum ad illius condemnationem, necnon verbalem depositionem, & per seipsum etiam ad actualē, atque solemnem degradationē ab ipsis Ordinibus, & gradibus Ecclesiasticis in casibus, in quibus aliorum Episcoporū præsentia in numero à Canonibus definito requiritur, etiàm absque illis procedere liceat, adhibitis tamen, & in hoc sibi assistentibus totidem Abbatibus vsum Mitræ, & Baculi ex priuilegio Sedis Apost. habentibus, si in ciuitate, aut diœcesi reperiri, & commode interesse possint: alioquin aliis personis in Ecclesiastica dignitate constitutis quę ętate graues, ac iuris scientia commendabiles existant: de quo vide Suar. *de cens. d.* 30. *sect.* 1. *n.* 19. Auilam *eod. t. p.* 3. *disp.* 5. *dub.* 1. *concl.* 3. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit l.* 32. *tract.* 2. *n.* 52. Seraphin. de Freitas *ad d. tract. de Confessariis solicitantibus mulieres in Confessione, Illustrissimi Domini mei Roderic. à Cunha q.* 24. *num.* 107. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 1. *cap.* 4. *num.* 47. *&* 48. Sayr. *de censur. lib.* 5. *cap.* 20. *num.* 18. Aldrete *de religiosa disciplina tuenda lib.* 1. *capite* 3. *num.* 18. Piasec. *in praxi Episcop. d. cap.* 4. *num.* 93. *in fine.* Bellet. *d.* §. 10. *num.* 7. Bonac. *d. puncto vnic. num.* 8.

24 Episcopus tamen electus, & confirmatus ante consecrationem non potest actualiter clericum degradare, quia huiusmodi degradatio videtur quidam actus Ordinis dependens ab ipsa consecratione. Ita gloss. sic intelligenda *verb. de talibus, in cap. transmissam, de elect.* Sed non habet locum in depositione verbali, etiamsi ordinetur ad actualem degradationem, quia verbalis depositio etiam respectiua nihil aliud est, quam sententia quædam, & ita est actus solius iurisdictionis, non Ordinis, refert Mar. Alter. *dict. tom.* 2. *disput.* 2. *capite* 17. *vers. quærunt Doctores.*

Prælati verò Religiosorum nō habent facultatem deponendi, vel degradandi suos subditos, nisi illis cōcessum sit per priuilegium, vel consuetudinem Romano Pontifici toleratam, Sayr. *d. c.* 20. *n.* 18. Sylu. *verb. degradatio* 1. Auila *d. disp.* 5. *dub.* 4. post alios Bonacin. *d. n.* 8. vbi etiam resoluit degradationem Episcopi pertinere ad Papam. 25

Huiusmodi Prælati, quorum præsentia necessaria est ex dispositione Concil. Trid. *d. cap.* 4 debent cum proprio Episcopo adesse in cognitione, & examine causæ, & in pronuntianda sententia depositionis tanquam iudices ferendo suffragium, eo modo, quo ante Conc. Trid. requirebatur ex Gem. *in c. degradatio, n.* 5. *de pœnis in* 6. Archid. *in summ.* 3. *quæst.* 8. Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. quæst.* 730. Suar. *de censur. tom.* 5. *disp.* 30. *sect.* 1. *num.* 20. Quicquid nec assessores, nec consultores esse, sed adhibitos ad solemnitatem, dicat Aldret. *de religiosa Discipl tuenda lib.* 2 *c.* 17 *num.* 15. & fortè ob hanc causam Concil. Trident. vbi copia tot Abbatum in diœcesi haberi non potest, & vocandæ sunt aliæ personæ Ecclesiastica dignitate insignitæ, postulat, vt iuris scientia commendabiles existant, quia debent officiū iudicis exercere, & iudicare. 26

Vtrùm autē de Iure communi, quo attento in depositione Sacerdotis sex Episcopi desiderabantur, sufficiat maior iudicantium pars, an verò sentētia sit proferenda nemine discrepante? Dubium est ad præsentem materiam non contemnendum, in quo non requiri iudicantium concordiam in effectu sentit gloss. *verb. præsentes in c. cum olim, de sentent. & re iud.* apertius gloss. *verb. Sacerdotum,* vbi Bald. *d. num* 2. *in cap.* 3. *illo tit.* dicit communem Syluest. *verb. degradatio num.* 1. *&* 3. ex eo, quia factum à maiori parte ab omnibus fieri dicitur, *lib.* 13. *ff. quod cuiusque vniuers. l. quod maior.* 19. *ff. ad municip* tum quia dum text. *in c.* 1. 6. *q* 4. in deponendis Episcopis requirit vnanimem iudicantium sententiam, itaut ad illius validitatem nemo dissentiat, iam videtur probari non requiri eandem iudicantium concordiam, quando Sacerdotes, vel alij inferiores deponendi sunt. 27

Contrariam tamen opinionem tenuerunt Abb. *n.* 16. Felin. *n.* 5. Bellam. *à num.* 4 Imola & alij *in dict. cap.* 3. in effectu gloss. *verb. plures in cap. pastoralis in princip. de rescript.* Abb. *num* 8. *in capit. causis, de elect.* sentit Maranta *de ordine iudic. part.* 4. *dist.* 11. *à n.* 71. Menoch. *de arbitr. casu* 222. *num.* 10. quorum sententia attento Iure nobis verior videtur; pro qua facit textus expressus *in d cap.* 3. *de sentent. & re indic.* vbi Pontifex agens de depositione Sacerdotis, patet ibi, *à Sacerdotali gradu,* requirit apertè concordem iudicantium sententiam, patet ibi, *concors Sacerdotum sententia,* quod quidem verbum, *concors,* importat iudicium nemine discrepante, vt optimè probat text. *in c. in causis, ibi, quem illi concorditer, vel tres ex his,* &c. *de elect.* 28

Obserua tamen non sic dicendum esse in aliis inferioribus, nēpe Diaconis, & Subdiaconis; licet enim certus numerus iudicantium in illorum depositione requiratur, vt supra dixi, nihilominus tamen illorū depositio per maiorem Iudicū partē regulanda est: patet si expendas attento Iure ab omnibus iudicibus factum censeri, quod fit à maiori parte illorū, itaut concors non requiratur opinio, nisi à lege aliqua id particulariter exprimatur, ex reg. tex. *in l. quod maior, ff ad municip.* Vnde cùm in depositionibus clericorum inferiorū lex expresè non requirat concordē iudicum opinionem, sicut requirit in Episcopo, & Sacerdote, in quibus maius reperitur præiudicium, 29

grauiorque causa iudicatur, vtique videtur talem iudicantium conformitatem non desiderari, vt in specie fatetur Abb. *num.* 16. Fel. *num.* 7. Bellam *à n.* 4. *in d. cap.* 3. gloss. *verb. plures in c. pastor. in princip. de rescr.* Abb. *n.* 8. *in d. c. in causis*, Menoch. vbi *supr. n.* 10.

30 Fiet autem degradatio eodem modo, quo fit exauctoratio eius, qui militiæ deseruit armatæ, cui militaria detrahuntur insignia, sicque à militia remotus castris reiicitur priuatus consortio, & priuilegio militari: clericus igitur degradandus vestibus sacris indutus in manibus habens librum, vas vel aliud instrumentum, seu ornamentum, ad Ordinem suum spectans, ac si deberet in officio suo solemniter ministrare, ad Episcopi, seu eius Vicarij præsentiam adducitur, cui Episcopus publicè singula, siue sint vestes, calix, liber, seu quæuis alia, quæ illi iuxta morem ordinandorum clericorum in sua ordinatione ab Episcopo fuerint tradita, seu collata, singulariter auferat ab illo vestimenta, seu ornamentum quod datum, vel traditum fuerat; ab vltimo inchoando, & descendendo gradatim degradationem continent vsque ad primam vestem, quæ datur in collatione Tonsuræ, tuncque radatur caput illius, seu tondeatur, ne Tonsuræ, seu clericatus vestigium remaneat in eodem. Poterit autē Episcopus in degradatione huiusmodi vti verbis aliquibus ad tenorem illis oppositis; quæ in collatione Ordinum sunt prolatæ, dicendo Presbytero hæc, vel similia verba in remotione planetæ, *Auferimus tibi vestem sacerdotalem, & te honore sacerdotali priuamus*, sicque in remotione reliquorum insignium similibus verbis vtens. In ablatione vltimi, qui in collatione Ordinum fuit primum, infra scripto, vel alio simili modo pronuntiet, siue dicat: *Auctoritate Dei omipotentis Patris & Filij, & Spiritus Sancti, ac nostra tibi auferimus habitum clericalem, & deponimus, degradamus, spoliamus, & exuimus te omni Ordine, beneficio, & priuilegio Clericali*; & ita constituit Bonac. VIII. *in d. cap.* 2. *de pœn. in* 6.

31 Cognoscit Episcopus contra exēptos in omnibus criminibus actualem, seu solemnem degradationem requirentibus. Ioan. de Lignano *in cap. ne in agro, de statu monach.* Abb. *in cap. cùm contingat, col.* 6. *circa med. de foro compet.* quos refert, & sequitur Coch. *de iurisdict. Ordin. in exemptos p.* 2. *q.* 45. *n.* 98.

32 Quæri opportunè potest vtrum clericus degradatus, qui famæ restitui vult, debeat à Papa tantùm restitutionem petere, an etiam ab Episcopo, à quo degradatus fuit? In qua quæst. dicendum est talem famæ restitui non posse, nisi à Papa, vt in terminis resoluit Mar Alter. *d. disp.* 2. *c.* 4. *vers. quæret tertiò*, quia à solo Principe homo diffamatus restitui famæ debet, gloss. *verb. infamia, in c ex diligenti, de simonia*, optimè Sfor. *de in integ. restit. p.* 2. *q.* 92. *art.* 4. *cum seqq.* & ideò securè tenendum actualiter degradatum per solum Papam posse restitui, secus verò in verbaliter deposito, qui potest per solum Episcopum restitui, Abb. *in cap. ex transmissa, num.* 8. *de renunt.* quem refert, & sequitur Bell. *d.* §. 10. *num.* 9. Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 221. Nau. *cons.* 2. *de iudiciis, in vtraque edit.* Sayr. *in floribus decis. sub eod. tit. dec.* 2. Mar. Anton. Genuen. *in praxi Archiep. Neap. c.* 48. *num.* 1. *in nouiss. edit. & in pract. Eccles. quæst.* 721.

Allegatio CXI.

Episcopus ob illicitam ordinationem, vel ob prauum muneris Pastoralis vsum, quando suspensionem incurrat?

Summarium.

1 *Suspensionem non incurrunt Episcopi, nisi eorum specialis & expressa fiat mentio.*

2 *Doctores referuntur, qui in vnum reducunt casus omnes, in quibus suspensionem incurrunt Episcopi.*

3 *Tonsuram si inuito homini conferat Episcopus, ipso iure fit suspensus.*

4 *Tonsuram si Episcopus infanti præsumat conferre, per annum ab eius collatione suspenditur.*

5 Cap. vlt. de tempor. ordin. lib. 6. *declaratur.*

6 *Illiterato Tonsuram conferens Episcopus, ab eius collatione per annum suspenditur.*

7 *Tonsurā si Episcopus conferre præsumat homini alienæ diœcesis sine licentia sui Superioris, ab eius collatione per annum suspenditur.*

8 *Suspensionem incurrit Episcopus ordinans, etiam in propria diœcesi alienum non subditum sine testimonio sui Ordinarij.*

9 *Pontificalia in alterius diœcesi exercens Episcopus, etiam cuiusuis priuilegij prætextu, suspensionem incurrit à Pontificalibus.*

10 *Tonsuram conferens coniugato non ingredienti Religionem, suspenditur per annum ab eius collatione.*

11 *Sacerdotem indignum, & minimè idoneum ordinans, suspenditur à collatione Ordinis Sacerdotalis.*

12 *Episcopus ordinans aliquem eodem die, vel duobus continuato ieiunio ad duos Ordines sacros, suspensus est à collatione vtriusque.*

13 *Ordinans Episcopus in aliena diœcesi absque licentia expressa Ordinarij loci, aut ordinās de licētia Episcopi sibi non subditos, à Pontificalibus suspēditur.*

14 *Episcopi titulares conferentes Ordines, aut primam Tonsuram alicui non habenti litteras dimissorias, incurrunt suspensionem per annū à Pontificalibus.*

15 *Bigamum, vel solemnem pœnitentiam peragentem scienter ordinans, suspensionem incurrit per annū à celebratione.*

16 *Religiosos non professos absque patrimonio promouens ad sacros Ordines, suspenditur per annum à collatione illorum Ordinum, quos huiusmodi personis contulit.*

17 *Monachum exemptum sine licentia proprij Abbatis ordinans, dicitur ipso iure alienus à communione aliorum Episcoporum.*

18 *Ordinans aliquem accepto ab eo iuramento, vel promissione de non inferēdis molestiis super eius prouisione per triennium à collatione Ordinum est suspensus.*

19 *Ordinans aliquem, vel primam Tonsuram conferens simoniacè accepta pecunia, pretio, vel præmio, suspenditur à Pontificalibus, & ab ingressu Ecclesiæ interdicitur.*

20 *Confirmans indignum ætate, scientia, & moribus ad beneficium curatū, perdit potestatem confirmandi primū successorem, & à perceptione proprij beneficij suspenditur, quousque restitutus fuerit.*

21 *Episcopus, qui post Concilium prouinciale celebratum infra sex menses non conuocat omnes Abbates, Presbyteros, clericos, & vniuersā plebem sua diœcesis, iisque omnia gesta in Concilio prouinciali non*

non refert. suspensionem duorum mensium ab officio incurrit.

22 *Episcopus, qui sciens Sacerdotem subditum suum pro Sacramentis administrandis aliquid præmij accipere, nisi fuerit sponte, & voluntaria oblatio, & eum negligit corrigere, suspenditur ad duos menses.*

23 *Episcopus, qui condonauerit pœnam contentam aduersus incendiarios* in c. pessimam 23. quæst. 8. *per annum ab officio Episcopali suspenditur.*

24 *Episcopus per annū suspenditur non seruans constit. Concilij Lugdunen. relatam* in cap. quamuis, de elect. in 6.

25 *Patriarcha, Archiepiscopi, & Episcopi suspenduntur si domos suas locent, vel sub alio titulo concedant ad fœnus vsurarium exercendum alienigenis.*

26 *Vsurarius publicus, & manifestus quando dicatur? ostenditur.*

27 Cap. 1. de vsuris lib. 6. *declaratur.*

28 *Meretrici domum locans non peccat mort. dummodo nec principaliter, nec minus principaliter meretricū vsum in domum conductā exercendū intendat.*

29 *Episcopi, & Prelati Ecclesiæ, qui procurant, vt Clerici capiātur à dominis temporalibus, vt beneficia renuntient, vel vt citati ad Apostol. Sedem ad ipsam ire non possint, suspenduntur à perceptione fructuum suarum Ecclesiarum ad triennium.*

30 *Episcopi suspenduntur per triennium ab officio, si odio, gratia, amore, vel lucro in crimine hæresis contra aliquem procedere omiserint.*

31 *Episcopus accipiens aliquid in visitatione, in pecunia, vel victualibus, vltra id quod sibi debetur, suspenditur ab ingressu Ecclesiæ, donec duplum restituat.*

32 *Episcopus suspenditur à Pontificalibus, & ingressu Ecclesiæ si non seruauerit ea, quæ* in Extrauag. 2. de elect. Ioan. XXII. *statuta sunt.*

33 *Pontificalium nomine quæ veniant? ostenditur.*

34 *Administrationem suarum Ecclesiarum Prelati recipientes absque litteris authenticis Sedis Apost. suæ promotionis, vel confirmationis suspenduntur ab administratione fructuum earundem Ecclesiarum.*

35 *Possessionem Episcopatus nullus capere potest, nec illum administrare, nisi litteris expeditis, & ostensis.*

36 *Alienans Episcopus bona Ecclesiarum absque licentia Summi Pont. suspenditur ab ingressu Ecclesiæ.*

37 *Episcopi suspenduntur, qui in causis alienationis rerum Ecclesiasticarum, in detrimentum Ecclesiarum vtuntur potestate eis commissa.*

38 *Doctoris gradum conferens Episcopus, nisi sub certa limitatione, à collatione gradus sit suspensus.*

39 *Episcopus in illis casibus, in quibus beneficiorum resignationes potest recipere, si contrafecerit, à beneficiorū collatione tamdiu sit suspensus, donec remissionem à Romano Pontif. meruerit obtinere.*

40 *Episcopus qui indicem casuum, gratiarum, & indulgentiarum soluto certo pretio proponit, incurrit suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, & perceptione fructuum.*

41 *Limina Apostolorum, qui non visitauerint statutis temporibus, quas pœnas incurrant? ostenditur.*

42 *Frater Ordinis Prædicatorū promotus ad Episcopatum suspenditur à pontificalibus, si consecretur antequam resignet Ordini libros, & alia quæ habet.*

43 *Episcopus etiam ignoranter consecratus ab aliqua censura irretito, non tolerato suspenditur ab Ordine Episcopali, seu Pontificalibus.*

44 *Examinans Episcopus parum diligenter electionis processum, & personam electam ad regimen animarum suspenditur.*

45 *Bona immobilia Ecclesiarum sibi commissarum subiiciens Episcopus laicis, sine licentia Capituli, & Sedis Apostol. nisi modo & casibus à Iure permissis suspenditur.*

46 *Bona Ecclesiarum & Dignitatum vacantium vsurpans Episcopus sine titulo suspenditur ab administratione suæ Ecclesiæ.*

47 *Monialium Monasteriorum regimen habens Episcopus etiam Card. suspenditur ab ingressu Eccles. pro prima vice, pro secunda verò à diuinis si ea ingrediatur in casibus non necessariis.*

48 *Concubinarius Episcopus & à synodo admonitus nō se emendans suspenditur.*

49 *Indulgentias publicans Episcopus etiam Cardin. vt illis vti possit soluto certo pretio suspenditur à perceptione fructuum.*

50 *Episcopus negligens procedere contra simoniacos suspenditur.*

51 *Iuramentum à Doctorando si prius non receperit Episcopus suspenditur.*

52 *Episcopus consecratus sine consilio, & præsentia Metropolitani suspenditur.*

53 *Beneficia Sedi Apostol. reseruata, seu affecta Episcopi conquerentes suspenduntur à Diuinis & ab ingressu Ecclesiæ.*

54 *Commentarios super Concil. Trident. Episcopus edere audens suspenditur ab ingressu Ecclesiæ.*

VM Episcopi, & Superiores Prælati ob præeminentiam Episcopalis dignitatis nunquam ipso iure suspensionem incurrant, ratione cuiusuis generalis constitutionis, sententiæ, aut mandati, nisi eorum specialis, & expressa mentio facta fuerit, vt habetur *in cap. quia periculosum, de sent. excomm. libro 6.* vbi gloss. *verb. constitutionis, & verb. sententia, & in cap. si compromissarius, §. huiusmodi quoque pœna, de elect.* eodem lib. & ibi gloss. *verb. de iure, & in cap. cupientes, §. cæterùm, in verb. suspensos, eodem tit.* Nauar. *in man. c. 27. num. 161. vers. quinto dico,* Sayr. *de censuris lib. 1. cap. 8. num. 25.* Bellet. *disquisit. cleric. part. 1. tit. de discipl. clericali §. 2. n. 47.* Marc. Alter. *de cens. tom. 1. disput. 10. lib. 3. cap. 5. vers. sed quæri potest,* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 3. quæst. 65. art. 3.* Henriq. *in summ. cap. 34. §. 2. lit. V, & capite 43. §. 5. lit. I.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 211. num. 1.* Vgolin. *de officio Episcopi part. 1. c. 2. §. 2. numero 4.* me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellentia Episcop. dignit. part. 1. cap. 7. num. 4.* Iul. Lauor. *de Indulgent. part. 2. capite 23. num. 94.* Rainer. *in catalogo suspensionum in annotat.* Azor. *instit. moral. part. 2 libro 3. capite 32. quæs. 8.* vbi etiam resoluit secus esse de sententia excommunicationis, tenetque Episcopos comprehendi *in cap. si quis suadente, 17. qu. 4. & in capite pro humani, de homicid. in 6.* † ideò operæpretium duxi in vnum reducere, ac in præsenti Allegatione ponere suspensiones Iure communi, variisque Summorum Pont. Constitutionibus latas cōtra Episcopos ob illicitam ordinationem, & prauum pastoralis muneris vsum in dispēsationibus, ordinationibus, confirmationibus, aut in actibus iurisdictionalibus, vel in aliis similibus ad officiū Episcopi pertinentibus, vt clarè pateat quibus in Iuribus suspensionis censura Episcopis expresse imposita repetiatur, quorum expressio non est necessaria, vt fiat sub nomine Episcopi, sed sufficit, vt ex verbis, & textura constitutionis, aut sententiæ colligatur comprehendi Episcopos, prout *in c. si quis ordinauerit de simonia,* vbi fertur suspensio contra eum, qui ordinauit aliquem sub promissione de non petēdo ab ipso prouisionem; hæc suspensio afficit Episcopos, quamuis illos non 2

nominet, quoniam ordinare est actus pertinẽs ad officium Episcopi.

3 *Primò* fit ipso iure suspẽsus per annũ à celebratione Missæ Episcopus, si inuito homini conferat Tonsuram, *cap. Episcopus.1. dist.74.* Angel. *verb. suspensio, numero 4.& verb. Ordo.1. n.24.* Syluest. *eodem verb. suspensio,§.6.vers.tertio suspenditur,* Henriq. *in summ. lib.13.c.38.§.3.vers.primo,* Bonacina *de censuris disp.3. q.6.punct.5.num.15. & de censur.extra Bullam disp.3. q.2.puncto 2.* Marc.Alter. *eod.tract.tom.2. d.16.de suspensione,c.1.vers.quintus casus,* Lauor. *d.cap.24.n.28.* Molfes. *in sum.Theologiæ moralis tract.2.c.17 num.10.* Filliuc. *tract.17.n.140.*

4 *Secundò* suspenditur etiam per annum à collatione clericalis Tonsuræ duntaxat, si illam infanti præsumat conferre, *cap.vlt.de tempor.ordin.lib.6.* Bonacin. *d. punct.5 num. 24. in fine.* Rainer. *d.capite 1.suspens.6.* Henriq. *d.cap.38.§.2.littera O.* Lauor. *d.cap.14.n.8.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent lib.32.tract.2. n.61,* Marcel.Vulpe *in praxi fori Ecclesiast. c.8.n.19.* Suar. *de censur.disp.31.sect.5.* Filliuc. *tract.17.capite 3. quæst 2.num.140.* Bonacina *d q.2.punct.1.* Mar.Alter. *d.cap.1.in princip.* vbi asserit, quod infantis nomine intelligitur quicunque non perueniens ad septimum annum per glos. *verb.infanti,in d capite vlt.* nouissimè doctissimus Ioan. Machado *in tract. del. perfeto Confessor y Cura de Almas,libro 1.p.3.tr.11.docum 6. num.5.vers.la quinta.* Sed additur limitatio in illo tex.

5 † nisi fortè Religionem intraret, scilicet infans, tunc enim, qui illi conferret primam Tonsuram, euitaret suspensionem; quæ exceptio videtur repugnantiam includere, nam si infans est, qui septimum annum non attingit, qui in ea ætate est constitutus, ingredi nequit Religionem. Cui obiectioni respondet. Mar. Alter. *dict.loco,* prioribus illis Ecclesiæ temporibus vsu receptum fuisse, vt infantes à parentibus ante illam ætatem Religioni efferrentur, & dicarentur, & hoc significare voluisse Summum Pontificem illis verbis, *præsertim si in ea ætate habitum Religionis suscepissent, licet ante legitimam ætatem non emitterent professionem,* hoc etiam intẽdit Henriq. *vbi proximè,* dum prædicta verba *nisi fortè infans Religionem intret,* explicata, id est, *oblatus sit monasterio, vt in illo educetur, adultus seruiat.* Aduertit Bonacin. *d.disp.3. quæst.2. punct.1. num.7.* quod ab hac censura potest summus Pont. non verò Episcopus absoluere, quia est lata per annum, & in suspensionem latã ad tempus Episcopus non dispensat, nisi fortè delictum sit occultum, elapso verò anno cessat absque alia absolutione.

6 *Tertiò*, à collatione Tonsuræ per annum suspenditur, si illam illiterato conferat, *dict.cap.vltim,* ibi, *seu illiterato,* Sayr. *de censuris libro 4.cap.12.num.18.* Henriq. *dict.cap.38.§.3.vers.secundo,* Lauor. *dict.c.24.n.8,* Mar.Alter. *d.cap.1.vers.secundo.* Rainer. *d.c.1.susp.6.* Soar. *de censur susp.31.sect.5.à num.1.* Memor.cleric. *tit.de suspens.Episcop.num 6.* vbi dicit reseruari Papæ. Molfes. *in summ.Theologiæ moralis tract.2.cap.17.n.8.* Marcel.Vulpe *dict.cap.8.num.18.* Bonacin. *dict.q.2. puncto 4.* Sed hanc suspensionem non esse in vsu, asserunt Emman.Sà *verb.suspensio, num.23.* & Bonac. *dict.puncto 5.num.25.* Et an illiteratus sit irregularis, & quando cum eo possit Episcopus dispensare? habes *alleg.46.*

7 *Quartò*, codem modo à collatione Tonsuræ per annum suspenditur, si eam conferre præsumat alicui homini alienæ diœcesis sine licentia sui Superioris, *dict. capite vltim.* ibi, *sed nec absque sui Superioris licentia homini diœcesis alienæ clericalem præsumat conferre Tonsuram,* citaui plures Doctores *alleg.8.num.2.* quibus adde Mar.Alter. *dict.cap.1.vers.tertiò incurritur,* Filliuc. *tract.17.numero 139. vers. quarto.* nouissimè Ioan. Machado *d. tract. de perfecto Confessor y Cura de Almas,libro.1.part.3.tract.11.docum.6. numero 4.* Marcel.Vulpe *d.capite.8.numero 21.* Bonacina *d.disp.1.q.2.puncto 7.* Sic etiam † suspensionem 8
incurrit Episcopus ordinãs etiam in propria diœcesi non proprium subditum, licèt is accedat cum litteris dimissoriis, vel prætextu alicuius generalis, vel specialis rescripti, vel priuilegij, si careat testimonio sui Ordinarij, quo eius probitas, ac mores commendentur, vt habetur in Conc.Trid. *sess.23.de reform.cap.8.* Tolet. *p.1.capite.48. numero.4* Suar. *disp.31.sect.5. numero 6.* Sayr. *lib.3.capite 12. num.13.* Lauor. *d.capite 24.num.5.* Rainer. *d.capite 1.susp.5.* Hinc etiam † suspensionem incurrunt Episcopi cuiusuis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius diœcesi exercentes in alias personas, præter ipsi Ordinario subiectas, 9
Conci.Trid. *sess.6.de reform.cap.5.* & est suspensio à Pontificalibus, & reseruatur Papæ, Rainer. *in catal. suspens.cap.1.susp.3.* Memor.cleric. *tit.de suspens.Episcop.n.3.* vide suprà *alleg.5.à num.10.*

Quintò etiam suspenditur per annum à collatione 10
primæ Tonsuræ, illam conferens coniugato, nisi velit ingredi Religionem; aut ad sacros Ordines promoueri, *d.capite vlt.* ibi, *nec etiam coniugato, nisi volenti Religionem intrare, aut ad sacros Ordines promoueri,* Mar.Alter. *dict.cap.1.vers.quarto,* Molfes. *in sum. Theologiæ moralis tract.2. cap.17.num.7.* Bonacin. *d. disp.2.quæst.2.puncto 5.* nouissimè Ioan.Machado *d. docum.6.num.3.*

Sextò Suspenditur à collatione Ordinis Sacerdotalis, qui indignum, & minimè idoneum ordinauerit 11
Sacerdotem, *cap si qui Episcopi,1.quæst.1.* Sayr. *lib.4. cap.12.num.17.* Suar. *tom.5.disp.31.sect.5.n.2.* Bonacina *dict.puncto 5.num.24.* Mar.Alter. *dict.cap.1.vers. secundus casus,* Lauor. *dict.cap.24.num.26.* latè Bonacina *dict.q.2.puncto 3.* vbi quòd ista suspensio non est ipso iure lata, sed ferenda, & quod solum suspendit à collatione Ordinis sacerdotalis, Marcel. Vulpe *in praxi iudic.for.eccles. cap.8.num.28.* nouissimè Ioan. Machado *d tract.del perfecto Confessor y Cura de Almas,lib.1.p.3.tract.11.docum.6.num 9.*

Septimò. Episcopus ordinans aliquem eodem die 12
vel duobus continuato ieiunio ad duos ordines sacros, suspensus est à collatione vtriusque, quousque à Sede Apost. absolutionem, & dispensationem impetrauerit, vt habetur *in cap.litteras, propè fin. de temporib ordin.* dixi suprà *alleg.14.num.11.* adde Molfes. *d. tract.2.cap.17.num.17.* Filliuc. *tract.17.num.139.vers. tertiò.* Rainer. *d.cap.1.suspens.8.* Mar.Alter. *d capite 1. vers.tertius casus,* Lauor. *d.cap.24.n.10.* Memor.cler. *tit.de susp.Episcoporum,n.8.* vbi dicit reseruari tantum Papæ, vel alicui ex quatuor Patriarchis, nouissimè Marcel.Vulpe *in praxi iudic fori Eccles.cap.8.num.25.* Bonacin. *d. disp.3.q.2.punct.8.* nouissimè Ioan. Machado *d.docum.6.num.3.*

Octauò. Episcopus ordinans in aliena diœcesi abs- 13
que licentia expressa Ordinarij loci, aut ordinans de licentia Episcopi sibi non subditos, à Pontificalibus suspenditur, & reseruatur Papæ, habetur in Concil. Trident. *sess.6. cap.5.* dixi suprà *alleg.6.* & *ibi* citatis adde Memor.cleric. *de suspens.cap.1.numero 3.* Rainer. *dict.cap.1.susp.5.* Molfes. *dict.tract.2.cap.17.n.9.* Filliuc *tract.17.num.140. vers.sexto.* nouissimè D.Hieron. Venero & Leyua *in examine Episcopor.lib.4.c.17. numero 20.* Marcel.Vulpe *dict capite 8.num.22.& 23.* me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Episcop. dignit. part.2. capite 5. num.17.* † Episcopi titulares, etiam in loco nullius diœcesis, seu exempto conferentes Ordines, vel primam Tonsuram alicui non habenti

habenti litteras dimissorias, etiamsi tales Episcopi haberent priuilegium promouendi quoscumque ad se accedentes, incurrunt suspensionem per annum à Pontificalibus, & reseruatur Papæ, Concil. Trid. *sess.*14.*cap.*2.dixi *alleg.*8.*num.*7.adde Lauor.*d.cap.*24.*num.*4.Rainer.*in catalogo suspens.cap.*1.*suspens.*4.& ibi citatis adde D.Hieron.Venero & Leyua *dict.cap.*18.*num.*11. vbi *num.*12. subdit quòd si aliquis Episcopus titularis sit parochus, non potest in sua parochia sine licentia Episcopi diœcesani Pontificalia exercere.

15 *Nono.* Suspenditur Episcopus per annum à celebratione, qui ordinat eum, quem scit solemnem pœnitentiam peregisse; vel ordinat quem scit esse bigamum, *cap.nullus pœnitentem dist.*55.Henriq.*d.cap.*38.§.3.*vers.tertiò*, Bonacin. *d.punct.*5.*n.*22. Mar.Alter. *d.cap.*1.*vers.quartus casus*, Lauor. *d.cap.*24. *num.*27. Filliuc. *tract.*17.*n.*139.*vers.secundo*, nouissimè Ioan. Machado *d.lib.*1.*part.*3.*tract.*11.*docum.*6.*num.*2. Bonacin. *d.quæst.*2.*puncto* 6. vbi ait hanc pœnitentiam publicam iam non esse in vsu, ac propterea cessare dispositionem *dict.cap.nullus pœnitentem*.Pœnitentes solemniter quòd sint infames, ac cum eis propter necessitatem, & vtilitatem ad minores Ordines possit Episcopus dispensare, dixi supra *alleg.*43.*num.* 6. & 7.

16 *Decimò.* Episcopus promouens ad sacros Ordines absque titulo beneficij Ecclesiastici, seu patrimonij Religiosos non professos, vel illos, qui intra claustra monasteriorum, siue domorum more Regularium in communi viuentes, nunquam, seu nonnisi ad certum tempus professionem emittunt, & ex claustro exire, vel dimitti ad sæculum liberè, & licitè possunt, per annum à collatione illorum Ordinum, quos huiusmodi personis contulit, suspensus est, ex bulla Pij V. 74.*in ordine*, incip. *Romanus Pontifex, de anno* 1568. Lauor.*d.cap.*24.*num.*22.Rainer.*d.cap.*1.*susp.*9.& 24. Filliuc. *tract.*17.*n.*142. Marcel.Vulpe *d.cap.*8.*n.*24. Bonacin. *dict.disput.*3.*quæst.*2.*puncto* 9. & 10. à qua excepit Gregor.XIII. *anno* 1582. per aliam Bullam clericos, & Religiosos Societatis Iesu, non emissa professione, & declarauit non comprehendi sub Bulla Pij V.si ordinarentur ad titulum sufficientis litteraturæ, refert Mart.Alter. *d.cap.*1. *vers.sextus casus*, Sayr.*dict.cap.*12.*num.*21.Memor.clericorum *dict.tit. de suspensione Episcoporum, num.*22.vbi dicit quòd definit hæc suspensio finito anno absque alia absolutione. Et de suspensione, quam incurrunt huiusmodi Religiosi facientes se ordinari, egi supra *alleg.* 20. *num* 33.

17 *Vndecimò.* Episcopus ordinans Monachum exemptum sine licentia proprij Abbatis, dicitur ipso iure alienus à communione aliorum, nempe Episcoporum, & vt contentus sit communione suæ diœcesis, quod videtur ad suspensionem quandam pertinere, *c.vlt.*58.*distinct.* Henriq. *d.cap.*38.§.1.*vers.secundo*, Bonacina *d.puncto* 5.*num.*22.*in fine*.Mar.Alter. *d.c.*1.*vers.octauus*, Lauor.*d.cap.*24.*n.*29.Filliuc. *tract.* 17.*num.*144. nouissimè Ioan.Machado *d.lib.*1.*p.*3. *tract.*11.*docum.*6.*num.*7.

18 *Duodecimò.* Episcopus ordinans aliquem accepto ab eo iuramento, vel promissione de non inferendis molestiis super eius prouisione, per triennium à collatione Ordinum est suspensus, *c.si quis ordinauerit, de simonia*, Nauar. *in man.cap.*27.*n.*158.*vers.decimaquinta*, Lauor.*d.cap.*24.*n.*11. Filliuc. *tract.*17.*n.*143. Mar.Alter.*d.cap.*1.*vers.septimus casus*, Rainer. *d.c.*1. *susp.*11. nouissimè Ioann. Machado *d.docum.*6.*n.*8. Sed Sixtus V. *in Bulla*, quæ incip. *Sanctum & salu-*
19 *tare*, † & hunc, & quemcumque alium ordinantem, vel etiam solam primam Tonsuram conferentē simoniacè, accepta pecunia, pretio, vel præmio, suspendit etiam à Pontificalibus, & ab ingressu Ecclesiæ interdicit, & in hoc hanc Sixti V. Bullam non fuisse à Clement.VIII.reuocatam resoluunt Sayr. *d.cap.*12.*num.*32.*in fine*, Memor.Cler. *tit.de susp. Episcoporum num.*9. vbi dicit talem suspensionem reseruari soli Papæ, Bonacin. *d.q.*2.*puncto* 11.

Decimotertiò. Episcopus confirmans indignum 20
ætate, scientia, & moribus ad beneficium Curatum, perdit potestatem confirmandi primum successorem, & à perceptione proprij benef. suspēditur, quousque restitutus fuerit, vt habetur *in cap. nihil* 44.*de elect.* Conc.Trident.*sess.*7.*cap.*3.*lib.*32.*tract.*2.*n.*62. *in fine*, Viuian. *in praxi iurispatr.part.*2.*lib.*12.*c.*11. *num.*6.Mar.Alter.*d.disputat.*16.*cap.*2.*vers.primo loco.* Lauor.*d.cap.*24.*num.*30.Sayr.*d.lib.*4.*cap.*12.*num.*34. Mem.cler.*tit.de susp.Episcoporum, num.*10. Bonacin. *d.disp.*3.*q.*4.*punct.*4.

Decimoquartò. Archiepiscopus, qui post Conci- 21
lium Prouinciale celebratum infra sex menses non conuocat omnes Abbates, Presbyteros, clericos, & vniuersam plebem suæ diœcesis, eisque omnia gesta in Concilio Prouinciali non refert, bimestrem excommunicationem, id est, suspensionem duorum mensium ab officio incurrit. Ita habetur *in cap.vlt.in fin.*18.*dist.* & *cap.vnic.*10.*quæst.*3. sic exponunt Sylu. *verb.suspensio*,§.6.*vers.primo enim*, Henriq.*d.c.*38.§.3. *vers.quartò si Episcopus*, Bonac.*d puncto* 5.*n.*28.Mar. Alter. *d.cap.*2.*vers.secundo*, Filliuc.*tract.*17.*n.*145.vbi tamen cum Suar. *sect.*6.*num.*7.asserit non esse in vsu etiam in Hispania, vbi Canones illi fuerunt statuti Toletano Concilio, Bonacin. *dict. disput.*3. *quæst.*5. *part.*6. nouissimè Ioann.Machado *d.tract.del perfeto Confessor y Cura de Almas, lib.*1.*p.*3.*tract.*11.*docum.*6. *num.*10.

Decimoquintò. Episcopus, qui sciens Sacerdotem 22
subditum suum pro Sacramentis administrandis aliquid præmij accipere, nisi fuerit spontè, & voluntariè oblatio, & eum negligit corrigere, suspenditur ad duos menses, *cap.quicquid*, 1.*quæst.*1. vbi gloss. *verb. excommunicationi*, nomine excommunicationis suspensionem interpretatur. Ita Mar.Alter. *d.disput.*16. *c.*3.*vers.decimaquarta*, vbi etiam dicit probabile esse vt nomine excommunicationis intelligatur separatio à Sacramentorum perceptione, vt *in c.tanta* 86. *dist.* ibi. *Eos verò, quorum consilio hæc egisti in duobus mensibus excommunicatos esse decernimus*, & ita explicat ibi Turrec.*num.*6.Vide Bonac.*dict.disp.*3.*quæst.*5. *puncto* 11.

Decimosextò. Episcopus, qui condonauerit pœnam 23
contentam aduersus incendiarios *in cap pessimam*, 23. *quæst.*8. vltra obligationem restituendi damnum de incendio illatum, per annum ab officio Episcopali suspenditur. Ita habetur *in d.cap.pessimam*, ibi, *si quis autem Archiepiscopus, vel Episcopus hoc relaxauerit*, scil.pœnam ibi statutam contra incendiarium, *damnum restituat, & per annum ab officio Episcopali abstineat*, Sayr.*lib.*4.*cap.*12.*num.*44. Memor.Cleric. *tit.de suspens.Episcoporum, num.*19.Lauor.*d.cap.*24.*num.*19. Sayr. *lib.*4.*cap.*12.*n.*44. Rainer. *d.cap.*1.*susp.*22. Filliuc. *tract.*17.*num.*159.*vers.secunda*.Bonac.*disp.*3.*q.*5. *punct.*9. nouissimè Ioann.Machado *d.tract. del perfeto Confessor y Cura de Almas, lib.*1.*p.*3.*tract.*11.*docum.* 6.*num.*22.

Decimoseptimò. Episcopus per annum suspenditur, 24
vt habetur *in cap.prouida, de elect.lib.*6. non seruans Constitut.Conc.Lugdun. quæ refertur *in c. quamuis eodem tit.* & *lib.* qua prohibetur ne Episcopi, vel Archiepiscopi in causis spectantibus ad electionem

Episcoporum postquam à Sede Apost. appellatum
est, se intromittant, etiamsi partes ab appellatione
voluntariè recedant, nisi constiterit eis post adhibi-
tam diligentiam nullam fraudem, vel prauitatem in
tali negotio intercessisse, ponitur à Memor. cler. *tit.
de susp. Episcop. num.*7. Lauor. *d. cap.* 24. *num.* 9. Rain.
d. c. 1. *susp.* 7. Bonacin. *d. q.* 3. *p.* 6. Filliuc. *tr.* 17. *n.* 146.
nouissimè Ioan. Machado *in d. tract. del perfecto Con-
fessor y Cura de Almas, lib.* 1. *p.* 3. *tract.* 11. *docum.* 6. *n.*
11. Mar. Alt. *d. disp.* 16. *c.* 2. *vers. tertio*, & *in vers. secun-
do*, asserit quòd licèt *in d. c. prouida*, nunquam expri-
mantur Episcopi, sed inferiores iudices, negari ta-
men minimè potest nomine Superiorum iudicum
ibi significare velle Episcopos, vel eorum Superio-
res, scilicet Archiepiscopos, & Patriarchas, quoniam
de facultate cognoscendi an interuenerit prauitas si-
moniaca, si quis renunciauerit appellationi interie-
ctæ ad Sedem Apost. in causa electionis ad Episco-
patum, quæ inter maiores annumeratur *in dict. cap.
quamuis*, igitur cognitio ordinaria de illis non po-
test, nisi ad Episcopos pertinere, qui dicuntur infe-
riores in diœcesi comparatione Summi Pontif. Et
probabile est ad hanc suspensionem incurrendam
confirmationem & consecrationem copulatiuè re-
quiri, Suar. *disp.* 31 *sect.* 5. *n.* 8. *in fine.*

25 *Decimooctauò*, Patriarchæ, Archiepiscopi, & Epi-
scopi suspenduntur; si domos suas locent, vel sub
alio titulo concedant ad fœnus vsurarum exercen-
dum hominibus alienigenis, & aliis non oriundis
ex terris ipsorum, aut illicitam negotiationem exer-
centibus, vel si etiam in terris suis eos habitare per-
mittant. Ita habetur *in cap.* 3. *de vsuris in* 6. referunt
Henriq. *d. cap.* 38. §. 3. *vers. quinto*, Bonacin *d. punct.* 5.
num. 13. Lauor. *d. cap.* 24. *n.* 7. Rainer. *d. cap.* 1. *susp.* 17.
Filliuc. *tract.* 17. *num.* 152. Memor. cleric. *tit. de susp.
Episcop. num.* 15. Mar. Alter. *d. disp.* 16. *cap.* 2. *vers. sex-
to.* Et procedit quoties alicui alienigenæ locatur do-
mus, nisi sit publicus, & manifestus vsurarius, vt in-
sinuat clarè *dict. cap.* 1. in illis verbis, *publicè fœnerato-*
26 *rum pecuniam exercentem*, † Quãdo dicatur publicus,
& manifestus vsurarius, ait glos. *ibi verb manifestos*,
& latè tractarunt Clar. §. *vsura, num.* 15. Couar. *lib.* 3.
variar. cap. 3. *num.* 4. Menoch *de arbitr. casu* 235. Mas-
card. *de probat. concl.* 1418. Spin. *in speculo test. gloss.*
27 2. *princ. n.* 18. Sed scrupulum mouet text. † *in d. c.* 1.
dum videtur permittere locationem vsurariis indi-
genis ibi, *non oriundos*, ad finem exercendi fœnebrem
pecuniam. Cui volens occurrere Nauar. *in manual.
cap.* 17. *n.* 196. *vers. quarto, in fine*, ait licere id in foro
interiori, quia in casu *dict. cap.* 1. agebatur de locatio-
ne facta vsurariis indigenis, non quidem eo fine
fœnerandi, quod attinet ad intentionem locan-
tis (quamuis talis finis detur ex parte vsurariorum,
ad quos referuntur verba text. ibi, *ad has domos*, &c.)
sed solùm ex fine, & causa iusta percipiendi vtilita-
tem moralem ex ipsa locatione. Ita docet Rebel. *de
obligation. instit. part.* 2. *lib.* 14 *q.* 17. *n.* 8. & ex Valent.
& Azor. idem resoluunt Sanch. *in præcepta Decalogi*
28 *lib.* 1. *cap.* 7 *num.* 20. Sic etiam † meretrici domum lo-
cans non peccat mortaliter, dummodo nec princi-
paliter meretricium vsum in domum conductam
exercendum intendat, vt resoluunt Rebel. & Sanch.
dictis locis, Azor. *instit. mor. p.* 2. *lib.* 12. *cap.* 18. *præs.* 3.
Molina *de iust. disp.* 500. *vers. tertia*, Lessi. *eodem tract.
tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 14. *dub.* 8. Fr. Emman. *in sum p.* 1. *c.* 203.
conc. 1. Beia *respons. casuum conscient. p.* 1. *casu* 27. Petr.
Ledesma *in summa p.* 1. *tr* 27 *c.* 9. *concl.* 6. *dub.* 3. *vers.
digo lo segundo.* Benedict. Ægid. *tract. de priuilegiis ho-
nest. art.* 9. *num* 4. *in medio*, plures ex antiquioribus re-
fert Cened. *in Decret. collect.* 140. *n.* 5.

Decimononò. Episcopi, & Prælati Ecclesiæ, qui pro- 29
curant, vt clerici capiantur à dominis temporalibus,
aut beneficia renuncient, vel vt citati Apostolicam
Sedem ab homine, vel à iure ad ipsam ire non pos-
sint, suspenduntur à perceptione fructuum suarum
Ecclesiarum ad triennium. Ita habetur *in Clem.* 2. *de
pœnis*, vbi Cardin. *num.* 16. quasdam conditiones re-
censet, quas dicit necessariò esse attendendas, vt cē-
suræ prædictæ Clement. incurrantur. *Prima* condi-
tio est, vt personæ captæ sint Ecclesiasticæ, non laï-
cales, ex text. *ibi, viros sæpe Ecclesiasticos capere*, & no-
tat ibi gloss. quia hoc grauamen infertur personis
Ecclesiasticis, vt cogantur renunciare beneficia, quæ
possident; laici verò non sunt capaces beneficiorum.
Secunda, vt capiantur ob causam aliquam ex tribus
expressis in text. id est, vt clericus resignet benefi-
cium, vel ne citatus ad Sedem Apostolicam accedere
valeat; vel tandem si citatus ad Sedem Apostolicam,
procuret, vt ipsemet capiatur, ne possit venire. *Ter-
tia*, vt re vera sequatur captura, & clericus compel-
latur resignare, & patet ex illis verbis, *sanè resignat.
beneficiorum modo supradicto factas*, arg. *l.* 1. §. *hæc ver-
ba. ff. quod quisque iuris*; & *c. relatum, de clericis non re-
siden.* Si enim capiatur clericus ad hunc finem, vt cō-
pellatur resignare beneficium, & illud cum effectu
non resignauit, nō incurritur suspensio, vel si captus
fuit vt non valeret ad Curiam Rom. citatus debito
tempore comparere, & tamen adhuc comparuit: vel
si non accessit, manifestè probari possit detentionem
non fuisse causam non eundi; quia similiter in hoc
casu non erit locus suspensioni. *Quarta* conditio, vt
quis procuret capi; secus enim est si per seipsum ca-
pit clericum, quia magis videntur delinquere procu-
rantes, quàm facientes, arg. *l. athletas*, §. *Pomponius*,
ff. de his, qui not. infam. *Quinta*, vt tales procurantes
sint Ecclesiasticæ personæ, refert Mar. Alt. *d. disp.* 16.
cap. 3. *vers. octaua*, Lauor. *d. cap.* 24. *num.* 17. Suar. *d. sect.*
5. *n.* 17. Reiner. *d. cap.* 1. *susp.* 19. Bonacina *d. disp.* 3. *q.* 4.
puncto 12.

Vigesimò. Episcopi, & eorum Superiores suspen- 30
duntur per triennium ab officio, si odij, gratiæ, vel
amoris, lucri, aut commodi temporalis obtentu con-
tra iustitiam, & conscientiam suam omiserint contra
quemcumque procedere, vbi fuerit procedendum
super huiusmodi prauitate, scilicet hæresis, aut ob-
tentu eodem prauitatem ipsam, vel impedimentum
officij sui, scilicet Inquisitionis, alicui imponendo,
præter alias pœnas, &c. Episcopus suspensionis ab
officio per triennium, alij verò excommunicationis
censuras eo ipso incurrant. Ita habetur *in Clement.* 1.
§. *verum, de hæret.* vbi gloss. *verb. alij*, inquit, scilicet
Inquisitores, vel substituti ab eis, vel ab Episcopis,
vel à Capitulis vacante Sede, refert Mar. Alter. *d. disp.*
16. *cap.* 2. *vers. sexto*, Nauar. *c.* 27 *n.* 100. Suar. *d. sect.* 5.
num. 16. Sayr. *d. lib.* 4. *c.* 13. *n.* 50. Rainer. *d. c.* 1. *susp.* 18.
Lauor. *d. c.* 24. *num.* 16. Filliuc. *tract.* 17. *num.* 153. Bo-
nacina *d. disp.* 3. *q.* 5. *puncto* 10.

Vigesimoprimò. Episcopus accipiens aliquid in visi- 31
tatione in pecunia, vel victualibus, vltra id, quod sibi
debetur, suspenditur ab ingressu Ecclesiæ, donec du-
plum restituat, non obstante quauis remissione: ita
habetur *in cap. exigit, de censibus lib.* 6. vbi gloss. *verb.
interdictum*, asserit, quòd si illo durante moriatur,
non sepelietur in cœmeterio, & si iterum celebret
in Ecclesia in suo officio, sicut prius, irregularis effi-
citur, Bonacin. *d. puncto* 5. *num.* 29. Rainer. *d. cap.* 1.
susp. 19.

Vigesimosecundò. Episcopus suspenditur à Pontifi- 32
calibus, & ingressu Ecclesiæ, si non seruauerit ea, quæ
in Extrauag. 2. *de elect. Ioan. XXII.* statuta sunt, quoad

perceptionem fructuum Episcopatus primi, & secundi anni, de quo etiam *in Extrauag. suscepti regiminis, inter comm. ne Sede vacante*, referunt Mar. Alter.*d.disp.*16*.c.*3*.vers.decima*,Lauor.*d.cap.*24*.n.*21. Memor.cleric. *de susp. Episcoporum,n.*21. Suar. *d.*21. *sect.*5*.n.*21. nouissimè Ioan.Machado *d.tr. del perfect.Confessor y Cura de Almas,lib.*1*. part.*3*.tract.*11. *docum.*6*.c.*19. Bonacina *dict.disp.*3*.quaest.*4*.puncto* 11. facta tamen integra restitutione cessat absque alia absolutione, sicut aliae similes suspensiones,& etiam illae,quae ad certum feruntur tempus,Nauar. *in manual.cap.*17*.num.*161*.in fine*, Auila *de censur.part.*3.

33 *disput.*6*.dub.*1*. concl.*1. † Quaenam Pontificalium nomine veniant; dixi *allegat.*6*.num.*5. *cum sequentib.* & *ibi* dictis adde resoluta per eundem Mar. Alter. *dicto cap.*4*. vers.quaeret aliquis*, vbi paulo infrà ait, quod per suspensionem ab ingressu Ecclesiae prohibetur Episcopus ab iis, quae referuntur *in cap. is cui, de sentent. excommunic. lib.*6. id est, ne Ecclesia possit celebrare Diuina, & si interdicto durante decedat,non potest in Ecclesia,aut Coemeterio Ecclesiastico,nisi poenitentiam egerit,sepeliri, item si Diuina in Ecclesia celebrat, contrahit irregularitatem, glos. *verb. ingressu, in cap.quia Pontificali, de officio deleg.*

34 *Vigesimotertiò.* Episcopi,Abbates,vel Praelati Religionum, qui ab Apostolica Sede confirmationem recipiunt, aut ab ea promouentur, siabsque litteris authenticis eiusdem Sedis administrationem suarum Ecclesiarum recipiant, suspenduntur ab administratione fructuum earundem Ecclesiarum, Capitula verò,Conuentus Ecclesiarum,& Monasteriorum, & alij quicumque ipsos absque huiusmodi Sedis litteris recipientes,vel obedientes eisdem,tandiu à beneficiorum suorum perceptione suspenduntur,donec super hoc eiusdem Sedis gratiam meruerint obtinere. Rursus Episcopi, Praelati,Abbates,& alij monasteriorum regimina exercentes praedicti solito fidelitatis, & obedientiae iuramento non praestito,vel illi Pontifices,quos apud praedictam Sedem pallium contingit recipere, absque litteris traditionis pallij,nequaquam ab ea discedere possint.Discedentes verò quousque huiusmodi iuramenta praestiterint,& litteras obtinuerint,nihil de ipsarum Ecclesiarum, & monasteriorum prouentibus percipere debent, & quidquid interim per eos actum fuerit, nullius erit roboris.Ita habetur *in Extrauag.iniunctae, de elect.inter comm.*referunt Lauor. *d.cap.*24*.num.*18. Mar.Alter. *d disp.*16*.cap.*3*.vers.vndecima*, Suar. *dict. sect.*5*.num.*25.Rainer.*d.cap.*1*.susp.*20.Filliuc.*tract.*17. *num.*157. Azor.*instit.moral.part.*2*.lib.*7*.cap.*1*.quaes.*2. nouissimè Ioan.Machado *d.docum.*6*.n.*20. Bonacin. *d.disp.*3*.q.*4*.puncto* 10.Ex quo text.colligunt Docto-

35 res, quod † Episcopus prouisus non potest capere possessionem Episcopatus,nec administrare,nisi litteris expeditis,& ostensis.Ita Azor.*dict.part* 2*.lib.*3. *cap.*29*.quaes.*9*.vers.caeterum*, D.Barbosa *in l.diuortio,in princ.part.*2*.num.*50*.ff.soluto matrim.* Flamin.*de resign. lib.*8*.q.*5*.num.*33. qui *lib.*7*.q.*21*.num.*20. asserit text. hunc non habere locum in Commendatario ad tempus,Iul.Lauor.*var.lucub.tit.*4*.cap.*25*.num.*10. me citato *in hoc loco* nouissimè Diana *moral. resol. part.*5. *tract.*2*.de potest.& priuil. S.R.E.Cardinal.resolut.* 47. Lotter.*de re benef.lib.*1*.q.*27*.num.*20.vbi resoluit non solum requiri litteras esse expeditas, sed etiam realiter ostensas Capitulo Cathedralis Ecclesiae, quod videtur probare *d Extrauag.* dum decidit ostendendas litteras Collegio antequam Praelatus administret,vel recipiatur,& *num.*32. subdit quòd emanauit dicta Extrauag. ad tollendos abusus aliquorum Praelatorum, qui volebant sibi credi super prouisionibus, sine litteris, & sua auctoritate, malo more concutiebant Collegia ad se recipiendum,quo etiam fit vt id de sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus non nisi temerè possimus suspicari, receptum quoque sit, ad illos dictam Extrauag. non extendi, cùm finalis ratio illius non videatur Cardinalibus vllo modo conuenire, vt punctualiter tenent Seraphin.*decis.*1144*.num.*2*. vers. aliae verò rationes,& decis.*1148*.n.*1.Gonzal.*ad reg.*8*.Cancel.gloss.*24*.num.*7. Lotter. *d.q.*27*.n.*32.

Vigesimoquartò. Episcopus alienans bona Ecclesiarum,monasteriorum,vel locorum piorum absque licẽtia Summi Pontificis,suspenditur ad ingressu Ecclesiae, quae suspensio etiam extenditur ad Abbates. Alij verò inferiores ligantur excommunicatione. Ita habetur *in Extrauag. ambitiosae, de rebus Ecclesiae non alien.inter comm.* referunt Bonac. *d.punct.*5*. num.*33. & ad longum Filliuc. *tract.*17*.num.*130. Mar.Alter. *d.disp.*16*.cap.*2*.vers.alia suspensio*,Rain.*d.c.*1*.susp.*28. Memor.cleric.*tit.de susp.Episc.num.*25.Bonacin.*dict. disp.*3*.quaest.*4*.part.*17. Lauor.*d.c.*24*.num.*25.de qua Extrauag.multa dixi supra *alleg.*105.nouissimè Ioan. Machado *d tract. del perfeto Confessor y Cura de Almas,lib.*1*.p.*3*.tract.*11*.docum.*6*.num.*13. 36

*Vigesimoquintò.*Episcopi suspenduntur,qui in causis alienationis rerum Ecclesiasticarum in detrimentum Ecclesiarum vtuntur potestate eis commissa.Ita habetur *in Constit.*2*.Pauli Secundi*, incip. *Cùm in omnibus*,vbi Episcopus deputatus commissarius in causa alienationis rerum Ecclesiasticarum,si per gratiam timorem, aut sordes in detrimentum Ecclesiae vtatur potestate sibi commissa, ab exequutione officij per annum suspenditur, quod si damnabiliter se ingerat Diuinis, suspensione durante, irregularitatem incurrit, quam solus Papa potest auferre, referunt Bonac.*d.disp.*3*.q.*2*.n.*18. Rain. *d.c.*15*.susp.*15. Suar. *de cens.disp.*22*.sect.*6*.num.*3*.& disp.*31*.sect.*5*.num.*12. Lauor. *d.c.*24*.num.*15. Memor.cleric.*tit.de suspensione Episcoporum,num.*13. vbi dicit esse suspensionem per annum ab executione officij,& reseruari Papae,Mar. Alter. *d.disp.*16*.cap.*2*.vers quartò*, vbi dicit, quòd ad incurrendam huiusmodi suspensionem duae debent concurrere conditiones.*Prima*, vt decretum,seu sententia, aut consensus sit in detrimentum Ecclesiae, *Secunda*, vt Episcopus ad id moueatur per gratiam, timorem, vel sordes; nouissimè Ioan. Machado *d. lib.*1*.art.*3*.tract.*11*.docum.*6*.num.*15. 37

*Vigesimosexto.*Episcopus,qui in dando gradum doctoratus non seruat *Clem.*2*. de mag.* in qua omnia iuramenta & professio Fidei, & omnes solemnitates quae seruantur in tali actu ponuntur, suspenditur per sex menses ab auctoritate,& potestate dandi gradus tanquam negligens in suo officio, vt habetur *in dict. Clem.*2.Henriq.*d.c.*38*.§.*3*.vers.sexto*,D.Hier.Venero & Leyua *in examine Episc.lib.*4*.c.*18*.n.*17. 38

*Vigesimòseptimò.*Episcopi,& alij ab eis facultatem habentes, vt resignationes eorum beneficiorum recipere, & admittere possit, qui aut senio confecti, aut corpore impediti, aut censuris Ecclesiasticis irretiti,aut nequeunt,aut non debent Ecclesiae,vel beneficio inseruire,&c. si contrafecerint, vt in eo, in quo deliquerunt,puniuntur,à beneficiorum, & officiorum collatione, &c. tandiu suspensi remanent, donec remissionem à Romano Pontifice meruerint obtinere: quod si nihilominus sic suspensi conferre, eligere, praesentare, confirmare, vel instituere voluerint, excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, cuius absolutio, vel relaxatio reseruatur Romano Pontifici, praeterquam in mortis articulo. 39

Ita

Ita habetur in Constit. Pij V. *in ordine* 58. quæ incip. *Quanta Ecclesia, edita Kal. Aprilis* 1558. Pontificatus *sui anno tertio*, ponitur à Mar. Alt. *d. disp.* 16. *c.* 2. *vers. quinto*, & à Sayr. *lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 55. Lauor. *d. c.* 24. *num.* 6. Rainer. *d. cap.* 1. *susp.* 16. Filliuc. *tract.* 17. *n.* 151. Memor. cleric. *tit. de susp. Episc. n.* 14. vbi addit, si collator sit immediatè subiectus Papæ, suspensionem ei reseruari, Bonacin. *d. disp.* 3. *q.* 4. *puncto* 2.

40 *Vigesimooctauò.* Episcopus, qui iudicem casuum gratiarum, & Indulgentiarum soluto certo pretio proponit, incurrit suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, & perceptione fructuum. Ita habetur *in Const.* 99. *Pij V.* incip. *Quam plenum*, referunt Bonacin. *dict. punct.* 5. *n.* 31. Sayr. *d. c.* 12. *n.* 52. Memor. cleric. *d. tit. de Episcop. num.* 23. vbi dicit soli Papæ reseruari, Filliuc. *tract.* 17. *n.* 159. *vers. quinta*, vbi ait esse suspensionem, vel potius interdictum ab ingressu Ecclesiæ, & perceptione fructuum suarum Ecclesiarum, donec à Papa absoluantur.

41 *Vigesimonono*, Patriarchæ omnes, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi per vniuersum Orbem constituti, etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, incurrunt suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, perceptione fructuum, & administratione spiritualium, & temporalium, si statutis quibusque temporibus personaliter, ac per seipsos Beatissima Apostolorum Petri & Pauli limina non visitent, vel si impediti legitimè per certum nuntium ad id speciale mandatum habẽtem de gremio suorum Capitulorum, aut alium in dignitate Ecclesiastica constitutum, seu aliàs personatum habentem, aut si huiusmodi hominem Ecclesiastica dignitate, & personatu præditum non habeant, per diœcesanum Sacerdotem, etsi Clero careant omninò, per aliquem alium Presbyterum sæcularem, aut Regularem spectatæ probitatis & religionis, bene de omnibus instructum, hoc ipsum adimpleant: ita habetur in Constitutione Sixti Quinti *de visitandis liminibus Apostolorum edita* 5. *Kal. Ianuarij* 1585. cuius meminerunt Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori eccl. c.* 9. *per tot.* Lauor. *d. c.* 24. *num* 24. Rain. *d. cap.* 1. *susp.* 17. vbi tempus, quo hoc visitationis debitum officium fieri debet, assignatur maius, & minus pro diuersitate longioris, & breuioris distantiæ ab Vrbe; & recensentur distinctè omnes Prouinciæ, in quibus Catholica Fides viget in qualibet mundi parte, scilicet Europa, Africa, & Asia, & quoto anno Episcopus ex qualibet dictarum Prouinciarum ad limina Apostolorum visitanda accedere debeat. Quare viciniores tertio quoquo anno; alij verò pro maiori, vel minori distantia quarto, quinto, vel decimò anno iter suscipere, & Deo concedente, perficere debent. Et successiuè eisdem temporibus transactis repetere teneantur: referunt Sayr. *de cens. lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 33. Bonacina *d. punct.* 5. *n.* 32. Mar. Alter. *dicta disp.* 16. *cap.* 3. *vers. nona*, Memor. cler. *tit. de suspens. Episcoporum, num.* 24. Anastas. Germon. *de indultis Card. in fine.* D. Hieron. Venero, & Leyua *in examine Episcop. lib.* 4. *cap.* 18. *num* 18. & me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Ecclesiast. tract.* 11. *c.* 9. *quæst.* 21. *prælud.* 2. & Alzed. *d. part.* 1. *c.* 4. *n.* 20. Bonac. *d. disp.* 3. *q.* 4. *punct.* 7. Vgolin. *de potest. Episcop. p.* 1. *c.* 3. *num.* 8. Nald. *verb. Episcopus num.* 35. Filliuc. *tract.* 17. *num.* 159. *vers. sexta*, Vulpe *in praxi fori ecclesiast. c.* 9. Nouar. *in summa Bullarij tit. de Apostolorum liminibus*, alt. Nouar. frater *in lucerna Regular. verb. limina.* Adueniente verò tempore dictæ sacrorum liminum visitationis faciendæ, qui ad præficiẽdum tenentur, debet personaliter ad Vrbem accedere, & sui Pastoralis officij rationem reddere, ac totius eius Ecclesiæ statu relationem facere: sed si fuerit legitimè impeditus, vt si fuerit infirmitate detentus, debet per certum nuntium, seu procuratorem de gremio sui Capituli ad id speciale mandatum habentem cum documento legitimi impedimenti hoc ipsum adimplere, Marcel. *d. c.* 9. *n.* 4. Limina igitur Apostolorum per Presbyterum existentem de Capitulo Cathedralis visitari debent; cum enim Elboren. Archiepiscopus petiisset admitti ad visitanda limina eius nomine Presbyterum diœcesanum non existentem de Capitulo Cathedralis, neque in dignitate ecclesiastica constitutum, & iam ad Vrbem transmissum. Sacra Congr. *die* 4. *Decembris* 1617. pro hac vice fecit gratiam, sed censuit scribendum esse Collectori Portugaliæ, qui omnes Episcopos imposterum admoneat. Non concedit Sacra Congr. Concilij vt limina Apostolorum visitentur per manentem in Curia, vt ipsamet declarauit *in Foglinen.* 11. *Iulij* 1616. Nec admittit Regularem Episcopi familiarem & commensalem, etiamsi alium non inuenisse diceret, & iste iam esset in Vrbe, eadem Cong. *in Visen.* 13. *Nouemb.* 1627.

Debent etiam Episcopi prædictum certum nuntium, seu procuratorem cum relatione status Ecclesiæ ad Sacram Concilij Tridentini Congregationem transmittere, quæ solet in infrascripta, vel simili forma rescribere prædicto Episcopo, *Relationem quam N. de gremio istius Capituli existens Amplitudinis tuæ nomine exhibuit Sacræ Congregat. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum, iuxta fel. record. Sixti V. Constitutionem de Beatorum Apostolorum liminibus visitandis; Eminentissimi Patres benignè exceperunt, cognoueruntque ex ea quanta animi cura, ac diligentia Amplitudo tua commisso sibi gregi inuigilet, & Pastoralia munia expleat. Quapropter ipsam tantum monitam esse voluerunt Synodum, quæ nihil ad ægras Ecclesiæ partes reficiendas aptius, vitiaque radicitus extirpanda accommodatius quolibet anno celebrare, istamque diœcesim visitare non prætermittat, simulque iurisdictionem ecclesiasticam acerrimè semper, & vbique tueatur, & Deus Amplitudini tuæ in vinea sibi credita desudanti, suæ gratiæ dona impartiatur. Romæ die, &c.*

42 *Trigesimò.* Frater Ordinis Prædicatorum promotus ad Episcopatum suspenditur à Pontificalibus, si consecretur antequam resignet Ordinis libros, & alia, quæ habet tempore promotionis ad Episcopatum, vel alias Prælaturas, ex Constit. Clemen. IV. S. Anton. *p.* 3. *tit.* 27. *de susp. c.* 4. *n.* 20. Fr. Emman. *qu. reg. tom.* 2. *q.* 58. *art.* 6. Lauor. *d. p.* 2. *c.* 24. *n.* 2. Rainer. *in catalogo suspens. c.* 1. *susp.* 2.

43 *Trigesimoprimò*, Episcopus etiam ignoranter consecratus ab aliqua censura irretito non tolerato suspenditur ab Ordine Episcopali, seu Pontificalibus, *in c. gratia* 1. *q.* 1. *c.* 1. & 2. *de schism.* Suar. *de cens. disp.* 31. *sect.* 1. *n.* 65. Lauor. *d. part.* 2. *c.* 24. *num.* 1. Ægid. de Coninch. *disp.* 15. *dub.* 5. *de susp. n.* 31. Rainer. *in catal. susp. n.* 1. *susp.* 1.

44 *Trigesimosecundò.* Suspenditur Episcopus non diligenter examinans, quando quis electus fuerit ad regimen animarum, & electionis processum, & personam electam, *in cap. nihil, de elect.* Sayr. *lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 35. Lauor. *dict. cap.* 24. *num.* 12. Rain. *dict. cap.* 1. *susp.* 10.

45 *Trigesimotertio.* Suspenditur Episcopus subiiciens laicis bona immobilia Ecclesiarum sibi commissarum sine licentia Capituli, & Sedis Apostol. nisi modo & casibus à Iure permissis *in cap. hac consultissima, de rebus Eccles. non alien.* Rainer. *d. cap.* 1. *susp.* 13. Suar. *disp.* 31. *sect.* 5. *num* 9. Lauor. *d. cap.* 24. *num.* 3. Filliuc. *tract.* 17. *num.* 174. Bonacin. *d. disp.* 3. *q.* 4. *punct.* 16. nouissimè Ioan. Machado *d. tract. del perfect. Confessor y Cura de Almas, lib.* 1. *p.* 5. *tract.* 11. *docum.* 6. *n.* 12.

Trigesimo

46 *Trigesimoquartò.* Suspenditur Episcopus ab administratione suæ Ecclesiæ in temporalibus, & spiritualibus, vsurpans sine titulo bona dignitatum, Ecclesiatum vacantium, & ad ipsarum curam pertinentium, *cap. exigit, de censibus lib. 6.* Suar. *disp. 31. sect. 5. n. 11.* Sayr. *lib. 4. c. 11. n. 37.* Rainer. *d. c. 1. susp. 12.* Filliuc. *d. tract. 17. num. 148.*

47 *Trigesimoquintò.* Suspenditur ab ingressu Ecclesiæ pro prima vice, pro secunda verò à Diuinis Episcopus etiam Cardinalis, qui curam, & regimen monasteriorum Monialium habens, ea ingreditur in casibus non necessariis in Constitut. Gregor. XIII. incip. *Dubiis*, Reiner. *d. c. 1. susp. 30.* Filliuc. *tract. 17. n. 159. vers. septima.* nouissimè Ioan. Machado *d. docum 6. num. 26.*

48 *Trigesimosextò.* Suspenditur Episcopus sine limitatione temporis, si est concubinarius, & a Synodo admonitus non se emendauerit, in Conc. Trid. *sess. 25. de reform. c. 14.* Ita Auila *de cens. p. 3. disp. 2. conc. 2.* Suar. *disp. 21. sect. 5. n. 24.* Reiner. *d. c. 1. susp. 23.* Lau. *d. c. 24. n. 20.* Filliuc. *d. tract. 17. n. 58.* nouissimè Ioan. Machado *d. docum. 6. num. 21.*

49 *Trigesimoseptimò.* Suspenditur Episcopus etiam Cardinalis à perceptione fructuum publicans Indulgentias, quibus possunt vti, certo soluto pretio *in Constit. 99. Pij V.* incip. *Quam plenum*, Sayr. *lib. 4. c. 12. num. 52.* Bonacin. *d. punct. 5. n. 31.* Lauor. *d. c. 24. num. 23.* Reiner. *d. cap. 1. susp. 26.* Viuald. *de suspens. num. 128.*

50 *Trigesimooctauò.* Suspenditur Episcopus negligens procedere contra simoniacos, *c. quicquid 1 qu. 1.* vbi gloss. *verb. excommunicatis.* Lauor. *d. c. 24. n. 32.* Filliuc. *d. tr. 17. n. 159. vers. tertia.* nouissimè Ioan. Machado *d. tract. del perfeto Confessor y Cura de Almas, lib. 1. p. 3. tract. 11. docum. 6. num. 23.*

51 *Trigesimononò.* Suspenditur Episcopus à doctorando, non recepto prius iuramento, &c. *in Clement. cum sit, in fine, de mag.* Nauar. *cap. 27. n. 153. vers. septimo dico,* Lauor. *d. c. 24 num. 33.*

52 *Quadragesimò.* Suspenditur Episcopus consecratus sine consilio & præsentia Metropolitani *in cap. Episcopus 65. dist.* Sed non est in vsu, prout nec est alia suspensio *in c. Archiepiscopus 66. dist.* contra Archiepiscopum non consecratum ab omnibus Suffraganeis; nec pariter alia *in cap fin. 10. dist. in cap. nullus 55. dist. & in cap. fin. 58. dist. & in c. Episcopus 73. dist.* quoad ea, quæ statuuntur de Conciliorum celebratione. Vide Auilam *de censur. part. 3 disput. 2 dub. 1. concl. 3.* Sayr. *lib. 4. cap. 12. num. 10.* Lauor. *d. cap. 24. num. 34.*

53 *Quadragesimoprimo.* Suspenditur à Diuinis, & ab ingressu Ecclesiæ Episcopus, & Archiepiscopus, qui quouis prætextu & quæsito colore beneficia Sedi Apostol. reseruata, seu affecta alicui conferre, aut de illis prouidere, aut in illis, vel eorum possessione quoquomodo sese intromittere præsumit, *in Constitut. 35. & 36. Pij IV.* Reiner. *d. cap. 1. susp. 31.*

54 *Quadragesimosecundo.* Suspenditur ab ingressu Ecclesiæ Episcopus, qui vllos commentarios, &c. sine auctoritate Apost. edere audet super decretis Concil. Trident. etiam ad maiorem eorum corroborationem, *in Const. 96. Benedictus Deus,* Pij IV. Reiner. *d. cap. 1. susp. 33.*

55 *Quadragesimotertio.* Suspenditur à Pontificalibus Episcopus qui aliquid recipit in collatione, aut alia prouisione, seu admissione beneficiorum à prouisis auctoritate Ordinaria, vel Apostol. de illis *in Constit. 106. Pij V.* incip. *Durum nimis*, Rainer. *dict. cap. 1. susp. 34.*

56 *Quadragesimoquarto.* Suspenditur, vel potius interdicitur ab ingressu Ecclesiæ Episcopus, si non faciat comburi libros Talmud. *in Constitut. 46. Iulij III.* incip. *Cum sicut*, refert Filliuc. *tract. 17. num. 159. vers. quarta*, vbi dubitat an sit in praxi: videndus ad id Clemens VIII. *in sua Constitut. Cum Hebræorum malitia*, in qua Hebræis ipsis præcipitur, vt comburant huiusmodi libros, Christianis etiam sub excommunicatione latæ sententiæ ne eos habeant, legant, &c.

Quadragesimoquintò. Suspenditur Episcopus à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione, præsentatione, confirmatione, & institutione, donec à Rom. Pont. remissionem meruerit obtinere, eo ipso quòd admittit renũciationem alicuius beneficij, & post illud confert suis, aut resignantis consanguineis, affinibus, vel familiaribus in Const. Pij V. 58. incip. *Quanta Ecclesia, sub Dat. Kalend. Aprilis* 1568. quam referunt Quarant. *in summa Bullary verb. beneficiorum resignationes*, Flamin. *de resignat. benefic. lib. 5. quæst. 6. n 2.* Vgolin. *de potest. Episc. c. 50. §. 18. num. 3.* huius suspensionis meminit Rot. *in Assisien. Canonicatus 25. Iunij 1599.* impressa per Farin. *dec. 17. num. 3. part. 2. recentiorum*, vbi *num. 2.* obseruat consanguinitatem quoad hoc propositum probari per testes de publica voce & fama. Vide supra *allegat. 69. num. 48. cum seqq.* 57

ALLEGATIO CXII.

Episcoporum causæ quando, & quomodo sint cognoscendæ, & diffiniendæ?

SVMMARIVM.

1 *Causæ Episcoporum à Romano Pontifice, Sedéque Apostolica cognoscuntur.*
2 *Deponi, aut priuari à prouinciali Concilio non potest Episcopus.*
3 *Patriarcha, aut Legatus de latere absque speciali mandato Papæ Episcopum deponere non potest.*
4 *Causæ Episcoporum Criminales non possunt subdelegari à delegato Papæ.*
5 *Episcopi, eorúmque causæ summo Pontifici immediatè subiiciuntur.*
6 *Citari non possunt Episcopi ad Romanam Curiam pro delicto etiam atrocissimo, nisi accedat specialis commissio Papæ.*
7 *Causas Episcoporum criminales si Papa extra Curiam deleget, requiritur specialis commissio ipsius manu signata, & vt adsint ad sententiam duodecim Episcopi cum Metropolitano, reseruata eidem Sanctissimo sententia diffinitiua.*
8 *Deponere Episcopos semper ad Romanum Pontificem spectat.*
9 *Causa depositionis ab Episcopatu an requirat eandem solemnitatem, quam requirit depositio ab Ordine, & dignitate, ostenditur.*
10 *Episcoporum numerus præscriptus à Concilio, an requiratur quando cognoscitur contra Episcopum à iudice per Papam delegato, ostenditur.*
11 *Testes septuaginta requiruntur ad deponendum Episcopum.*
12 *Clericus ordinatus à Papa ab inferiori nõ deponitur.*
13 *Absolutio Episcopi an sit danda à duodecim Episcopis, & Metropolitano, ac diffinienda per Papam, sicut condemnatio.*
14 *Inquisitores contra hæreticam prauitatem non possunt cognoscere de causa hæresis Episcoporum*

15 *Causa.*

15 *Causæ ciuiles, vel criminales minores Episcoporum in Concilio tantum Prouinciali cognosci, & terminari possunt, etiam non existentibus duodecim Episcopis.*

1 QVANTA cum reuerentia, & circumspectione sit in Episcoporum correctione, cùm deliquerint, procedendum, & quantum sit hac in re Pontificiæ dignitati deferendum, monent Sacri Canones, Sanctique Patres docent: accusari enim & ad iudicem sæcularem trahi non posse specialiter supra cæteros clericos vetant ipsi Canones *in cap.* 1.& per tot. 11. *qu.* 1. & ciuilis constitutio *in l. quæ per calumniam, C. de Episcopis & cleric.* Illorum auté accusatio non est facilè recipienda, dicit enim Apost. 1. *ad Timoth.* 5 aduersùs Presbyterum accusationem non recipiendam absque duobus, vel tribus idoneis testibus, quantò magis aduersus Episcopos, vt ait Sixtus Papa *in c.accusatio Episcopor.* 2. *q.* 7. Et Innoc. III *in Concilio generali* relato *in c.qualiter* & 2.*de accusat.* dicit quòd in Prælatorum inquisitionibus cum de crimine diffamantur, veritas est diligentius perscrutanda, quia ipsi sunt quasi signum positi ad sagittam. Vnde nec quilibet ad eorum accusationem admittitur, sed honesti tantummodo viri & probatæ fidei personæ, *c.accusatio quoque* 2. *q.* 7. repelluntur autem infames, & præcipuè hæretici, & criminosi, *c.alieni, cum seqq.* 2. *q.* 7. Sic namque ait S. Augustinus relatus *in c. præsumunt, ead.causa & q. Præsumunt*, inquit, *Prælati non debere se reprehendi, vel accusari, eo quod Canones non eos passim constituunt accusandos, quod tamen negatur solis criminosis &c* Verum nisi grauiter erret Episcopus, aut à Fide exorbitare noscatur, oues, quæ Pastori suo commissæ sunt, eum nec reprehendere, nec accusare possunt, vt ait Euseb. Papa *in c.oues* 2.*q.* 7. Si quis autem cótra Episcopum, quamlibet querelam iustam se habere crediderit, moneatur prius cum familiariter conuenire, non semel, sed sæpissimè, vt ab eo vel iustitiam, vel accusationem accipiat. Monentur etiam Ecclesiastici Iudices *in c.si qui sunt*, 2. *q.* 7. vt Episcoporum accusatores, aut vituperatores non audiant, antequá eorum discutiatur existimationis suspicio, vel opinio, qua scilicet intentione, qua temeritate, qua cóscietia, si pro Deo, aut pro inimicitia, aut cupiditate ista præsumpserint. Episcoporum igitur causas à Romano Pontifice, Sedéque Apostolica, & non ab alio, finiri, vel ab Apostolicæ Sedis constitutis Iudicibus cognosci oportere traditur *in c. inquisitores, de hæret. in* 6. *cap. nullam* 2 *q.* 5. faciunt *cap. omnis, cap. ad Romanam, c. si quis putauerit, c. ideo, c. si quis Episcopus*, 2. *q.* 6 *cap. dudum*, 3. *quæst.* 6 *cap.* 1. *& seq.* 6. *quæst.* 4. *cap. maiores, de baptismo, cap. vltra prouincia*, 3. *q.* 6. *c. Synodum dist.* 17. *cap. ipsi canones* 9. *quæst.* 3. *cap. cuncta per mundum, eadem causa, & quæst. c. multis* 17. *distinct.* in quibus Iuribus habetur difficiliores & maiores causas ad Sedem Apostol. referre oportere, & *in c. præceptis*, 12. *distin.* ait Gregor. Papa IV. *nulli dubium esse, non solùm Pontificalem accusationem, sed etiam omnem sanctæ religionis relationem ad Sedem Apostolicam quasi ad caput Ecclesiarum debere referri, & inde normam accipere, vnde sumpsit exordium*, & huiusmodi causas Episcoporum tanquam maiores ad Rom. Pont. spectare resoluunt Abb. *in d.c. maiores, n.* 1. *&* 3. *de baptismo, & in cap. vt debitus, num.* 9. *&* 37. *de appell. & in c* 2 *de accus.* vbi cum Felin. *num* 2. *notab. vlt.* aduertit Primates posse cognoscere de crimine Episcopi, & licet non posse deponere credatur, tamen deponendum Episcopum pronunciare, & ad Papam sententiam depositionis referre, Aug. Bero. *in cap.* 1. *de iud. num.* 69 *cum seqq.* demonstrat Episcopi priuationem ad solum Papam spectare, & ab alio deponi non posse, Turrecrem. *in c. vbique* 15. *quæst.* 7. *num.* 5. 6. *&* 7. resoluit Episcopi causam criminalem, in qua aut deponendi, aut priuandi ab Ordine agitur, solum Papam cognoscere, idque decere Summum Pontif. facere adhibito amplissimorum Cardin. cósilio, sicut in cæteris arduis, de quo etiam vide Galgan. *de iure publico lib.* 3. *tit.* 10. *n.* 5. *cum seqq.* Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 114. *litt. A*, Vgolin. *de offic. Episcopi c.* 2. §. 1. *num.* 4. *vers.* 11. Aloys. Ricc. *in Neapol. decis.* 142. *par.* 4. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 41. *num.* 21. Itaut † à prouinciali Concilio non possit 2
Episcopus deponi, aut priuari, imo nec deponédum pronunciari, Doct. *in cap.* 1. *de translat. Episcopi*, vbi Ant. Butr. *num.* 2. *in* 4. *notab.* Abb. *n.* 3. Aug. Bero. *in d. c.* 1. *n.* 4 Ad prouinciale namque, seu locale Cócilium deferri non possunt maiores quęstiones, veluti causę Episcoporum depositionem, & quęstiones respicientes articulos Fidei, & mores Ecclesiæ vniuersalis, vt probat *cap. Concilia*, ibi, *non de maioribus negotiis* 17 *dist.* cum aliis, ex quibus communiter receptum testatur Bottæ. *de synodo part.* 1. *art.* 1. *n.* 25. & Castro *aduersus hæreses lib.* 1. *cap.* 8. Sed in iis agitur de correctione morum clericorum, & aliis similibus, quæ minora sunt. *c. annis singulis* 18. *dist.* consonat Concil. Trident. *sess.* 24. *de reform. c.* 5. *in fine.* Vnde Concilium prouinciale non posse formare processum in causis criminalibus grauioribus contra Episcopum ad effectum transmittédi illum ad Summum Pontificem, refert decisum Aloys. Ricc. *d. decis.* 145. *num.* 5. *part.* 4.

Nec à Patriarcha, vel Legato de latere absque speciali Papæ mandato deponi, aut priuari possunt, Gemin. *in c. Primates* 2. *q* 1. *& in c. renouamus* 21. *dist.* vbi ita declarat *c. quia suspecti* 3. *q.* 5. & addit cum Felin. 3
in c. non potest, col. 3 *n.* 4 *de re iud.* † criminales Episcoporum causas non posse delegari, vel, vt ipse loquitur, non esse delegabiles, auctoritate gloss. magnæ *in d.c. Inquisitores, de hæret. in* 6. quod tamen sic est accipiendum, vt Papæ delegatus, vel Vicarius, iudexve in hisce casibus constitutus non possit alteri delegare, non autem quin possit Papa delegare, vt loquuntur Doct. relati à Felino *d.n.* 4. *in d.c. non potest.* 4

Speciali igitur reseruatione Episcopi, eorúmque causæ Summo Pontifici immediatè subiiciuntur, vt probant text. *in cap. quamuis* 3. *quæst.* 6. *cap. frater* 16. *quæst.* 1. notat Borgas. *de irregul. & dispens. part.* 6. *tit. quis possit excommunicare, in fine*, adeò † vt nec quidem citari possint, vt personaliter compareant, nisi ob causam ex qua de Iure deponendi, siue priuandi veniunt, etiamsi ex officio, aut per inquisitionem, seu denunciationem, vel accusationem, siue alio quouis modo procedatur, Cócil. Trident. *sess.* 13. *de reformat. cap.* 6. *in fin.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c.* 114. *lit. A, in nouiss. edit.* Sbroz *de Vicario Episcopi lib.* 2 *quæst.* 59. *num.* 1. *&* 2. Stephan. Gratian. *disceptat. forens. art.* 169. *num* 15. nouissimè D. Hieron. Venero & Leyua *in examine Episcoporum lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 3. vbi *num.* 4. subdit delicta esse, quæ de Iure petunt in Episcopis depositionem, seu degradationem; crimen hæresis, crimen lęsę maiestatis contra summum Pontific. vel Reges; Episcopus sit assassinus, si falsificet litteras Apost. si agrorum depopulator sit, si sit inobediens Summo Pontif. si sit simoniacus simonia reali, si in monasteriis stupret Virgines, & sit sit falsificator monetæ. Et ex quouis delicto etiam atrocissimo ad Romanam Curiam citari non possunt, nisi in primis accedat specialis commissio manu Papæ 5 6

signata

signata vt sanciuit bonæ mem. Pius IV. *in Constitut.* incip. *De salute gregis. anno eius primo*, prout refert Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos part.1. quæst.* 41. præcipuè si resideant, Gonz. *ad reg.* 8. *Canc. gloss.* 41. *numero* 5. Testes vero contra eos in criminali causa nonnisi contestes, & bonæ famæ, & existimationis, & conuersationis fuerint recipiendos, & si falsum deposuisse deprehendantur, grauibus pœnis esse mulctandos statuit Conc. Trid. *sess.* 13. *de refor. cap.* 7. Causas autem eorum criminales ex quibus comparere personaliter debent, à solo Romano Pont. co-
7 gnoscẽdas, ac terminãdas: † vel si extra Curiam causa sit committenda, nõnisi Metropolitanis, aut Episcopis ab ipso Papa committi debere statuit idem Conc. Trid. *sess.* 13. *cap.* 8. Papa verò Alex. III. *in capite* 1. *de offic. deleg. libro* 6. Iudicibus Ecclesiasticis à Sede Apost. deputatis iubet, vt si contra Episcopos ad correctiones aliquas, siue pœnas fuerit procedẽdum, ita gradus, & modestia in tali processu seruetur ab eis, vt nõ statim censuris, ac priuatione mulctentur, sed primo eis, si opus fuerit, ingressus Ecclesiæ, vel Sacerdotale interdicatur officiũ, deinde ab Episcopali officio suspendantur, & subsequenter aggrauetur censura Ecclesiastica contra eos secundum eorum culpam, & contumaciam: notissimè D. Hieron. Venero & Leyna *in examine Episcoporum lib.* 4. *c.* 18. *num.* 1. 7. *&* 8. quamuis de Iure antiquo si contingeret criminaliter agi contra Episcopum, & crimẽ postularet depositionem ab Ordine, & dignitate Episcopali, examinanda erat causa ab omnibus Episcopis totius prouinciæ, vnà cum Metroplitano, vel vt minimum à duodecim Episcopis vltra Metropolitanum vt notat glos. *in sum. verb. quod autem* 3. *q.* 8. per text. *in cap. si quis Episcopus criminaliter* 6. *q.* 4.

8 Iure postea recentiori dicti Episcopi cognoscere poterant vsquè ad sententiam inclusiuè sententia autem, & definitio reseruabatur Papæ, vt *in cap. accusatus, in cap. quamuis, & in cap. multum stupeo.* 3. *q* 6. Alphons. Aluarez Guerrero *in speculo Iuris Pontificij c.* 29. quia semper ad solum Papam pertinet Episcopos deponere, vt asserit Innoc. III. *in c. cum translationem* 4. *& ibi glos. verb. reseruata, de officio Legati*, & gloss. *verb. pertinere, in c. sicut.* 8. *de excessib. prælat. c. inter corporalia, de transl. Episcopi*, vbi postquam idem Innocent. prædixit matrimonium spirituale Episcoporum translatione, depositione, aut cessione dissolui, subiunxit hæc verba: *Et ideo tria hæc, quæ præmisimus, non tam constitutione Canonica, quam institutione diuina soli sunt Romano Pontif reseruata.* Abb. *in cap. graue nimis, de præbendis num.* 4 *& in cap. non potest, de re iudic. num.* 5. Auila *de censuris, p.* 4. *disp. vnic. dub.* 2. *concl.* 1. Gonzal. *d. gloss.* 41. *num.* 21. Azor *instit moral. p.* 2. *lib.* 5. *cap.* 5. *vers. secundum*, & præter sententiam Romani Pont. non possunt damnari, *c. dudum, c. irritam* 3. *q.* 6. hinc notat Felin. *in d. cap. non potest, n.* 7. *de sent. & re iudic.* a. omnia Iura, in quibus legitur aliquando Episcopos fuisse damnatos ab inferioribus à Papa, loqui, aut de Iure antiquo, aut ex commissione ipsius Papæ.

Verùm vt certa ab incertis separemus, ex mente Abb. *in cap.* 3. *de sent. & re iud. num.* 14. & communis, vt per Albertin. *in cap.* 1. *de hæretic. lib.* 6. *n* 8. tria tempora consideranda sunt. Primum tempus fuit, in quo Episcopis prouincialibus cum Metropolitano data fuit cognitio criminis, de quo Episcopus accusabatur; sententia verò, vel saltem consultatio Sedi Apost. erat reseruata, quod quidem tempus incepit ab Apostolis, & continuatum fuit per Sixtum II. *anno* 260. vsque ad tempus Iulij Pontificis, vt patet *ex epist.* 1. *eiusdem Sixti*. qui floruit eo tẽpore de qua concessione, & reseruatione loquitur text. *in c. accusatus.* text. opt. *in cap quamuis.* text. sic intelligendus *in cap.* 2. *& in cap. dudum q.* 6 Secundum tempus fuit, in quo propter graues Ecclesiæ persecutiones commode non poterat in prædict. causis Sedis Apost. iudicium requirere, ideóque statutum fuit vt ab eisdem Episcopis absque aliqua reseruatione sententia proferretur, patet ex Concil. Antiocheno *cap.* 14 celebrato sub Iulio I. Pont. qui floruit *an.* 350. & ex Conc. Laodiceno sub Damaso Pont. celebrato circa *annum Domini* 380. de quo tempore agit text. *in cap.* 1. *& in cap si quis Episcopus* 3. cum aliis 6. *quæst.* 4. text. sic. intelligendus *in cap. si quis à proprio* 11. *quæst.* 5. Quæ Constitutio durauit vsque ad tempora Nicolai I. qui floruit circa annum 866. quo tempore iam licuit & potuit Sedis Apost. iudicium expectari, & iterum decretũ est, vt sine Romani Pont. auctoritate non posset ferri sententia, vt colligitur ex text. *cap. hæc quippe* 3 *q.* 6. optimè ex text. *in cap. denique* 6. *q.* 3. ibi, *ad Sedem Ap. referri*, & ibi, *decreta penitus expectari*, & ibi, *quod quia omissum est hactenus dolemus*, vbi Nicolaus apertè fatetur in præteritis temporibus prædictam relationem, & consultationem fuisse omissam, & apertè probat text. *in c.* 2. *de translat. Prel. vers. sicut ergo*, ibi, *soli est Pontifici Romano reseruata* Quod quidem hodie tam circa definitionem causæ, quam circa illius cognitionem innouauit, & declarauit Concil. Trid. *sess.* 13. *de ref. cap.* 8. *& sess.* 14. *de reform. cap* 5. & antea crimine hæresis fuit statutum per text. *cap. Inquisitores* 16. *de hæret. lib.* 6. refert Marches. *de commiss. part.* 1. *cap.* 6. *num.* 146. *pag.* 264. quòd causæ contra Episcopos si de illis criminaliter agitur, vel de depositione, per S. D. N. terminantur, & si extra Curiam contra illos aliqua veniunt demandanda, nemini præterquam Metropolitano committitur, aut Episcopis ab eodẽ Sanctissimo deputandis, vel Sãctitatis suæ Nunciis, & quod in causis criminalibus solum loquendo ab eodem Sanctissimo commissio signari debet. Ex quibus omnibus,

Colligitur *primò* explicatio ad text. *in c.* 3. *de sent. & re iud.* dum dicit in sententia de qua ibi, plures Episcopos, desiderari, intelligendum esse consulto, & obtẽto prius Romani Pontificis decreto, casu quo de Episcoporum criminibus tractetur: licet enim Greg. I. auctor illius text. floruisset circa ann. 603. & ita secũdùm supra relatam computationem tempore secundo, nihilominus tamen positus in hoc volumine Decretalium à Gregorio IX. secũdùm tertium tempus intelligendus est, vt decretum Romani Pontif. expectetur, siquidem originale illius tex. magis de Episcopo delinquente, quàm de Sacerdote apertè loquitur.

Secundo colligitur, non esse veram sententiam gl. *verb. adnotauerit in c. biduum, §. fin.* 2. *q* 6. dum asserit quod licèt Episcopi cum Metropolitano nõ possint Episcopum delinquentem deponere, possint tamen deponendum pronunciare inconsulto Romano Pont. idem dicit glos. *in cap. frater noster* 16. *q.* 1. sequuntur Felin qui alios refert *num.* 1. *in d cap.* 3. Domin. & alij *in cap.* 1. *de pœnis lib.* 6. aduertere namque debuissent vltra supradicta, quod vel per talem pronunciationem proferunt sententiam condemnatoriam, & tunc facere non possunt inconsulto Romano Pont. aut solummodo suam exprimunt opinionem quatenus talis est, & tunc nihil agunt, ac proinde non mirum si contrarium dicendum sit, prout resoluit Abb. *n.* 6. *in d cap.* 3. *& in cap.* 2. *num.* 5. *de officio deleg.* qui tamen loquitur contra supradicta Iura, dum dicit Episcopos prouinciales non potuisse

aliquando causas criminales Episcoporum definire, nec de illis cognoscere.

Tertiò colligitur explicatio ad Concil. Trident. *sess.* 24 *de reformat. cap* 5. dum dicit fieri posse delegationem à Pontifice circa causam criminalem Episcopi deponendi, vt scilicet delegata etiam sententia non possit aliter valere, quàm si nemine discrepante concors iudicum delegatorum opinio interueniat. Patet si expendas *Trid. in illo cap.* 5 tantummodo corrigere Ius antiquum in eo, quia cum antea per Episcopos Iure ordinario prædicta causa tractaretur, hodie tamen nō possit, nisi iure delegationis, ac proinde dicendum videtur quod in reliquis requisitis commune seruari debet ab eisdem delegatis iuxta reg. text. *in leg. sed ad posteriores*, *ff. de legibus* cum Iurium correctio, quantum fieri potest, vitanda sit, Ius autem commune *in cap.* 1. 6. *qu.* 4. dictat in deponendis Episcopis requiri vnanimem iudicātium sentētiam, itaut ad validitatem sententiæ nemo dissentiat; ergo, &c. Accedit quia decretum prædictum Concilij in fauore Episcoporum delinquentium factum est, & vt tale non debet in odium eorum redundare, contra reg. text. *in lib. quod fauore, ff. de legib. & in reg. quod ob gratiam lib.* 6. quod contingeret si causæ, quæ à duodecim terminādæ sunt, non possent nisi concordi sententia definiri, & à paucis delegatis discordi sententia terminarentur. Vnde si nihil aliud ex forma rescripti commissionis appareat, necessarium est, vt sententia delegatorū sit concors casu, quo non reseruetur Romano Pontifici, sed ab eodem iuxta formam Concilij committatur, sic cessat reg. text. *in cap. vlt. de sent. & re iud.* quod etiam notandum est ad explicationem Conc. Trid. *d. sess.* 13. *de refor. c.* 8.

9 Quæres non abs re, an supradicta procedant, quando non agitur contra Episcopum ad depositionem ab Ordine, & dignitate Pontificali, quia crimē non est adeò graue, vt dignum sit huiusmodi pœna; sed tantum ad depositionem ab Episcopatu? In qua quæst. Abb. *in dicto cap. non potest, num.* 7. tenet quòd in cognitione huiusmodi causæ, quando Episcopus est consecratus, idem numerus Episcoporum exigitur, & tandem decisio causæ reseruatur Papæ, & *n.* 9. resoluit quod si Episcopus, cuius causa cognoscenda esset, adhuc consecratus non fuisset, sufficeret numerus sex Episcoporum.

10 Vtrùm verò præscriptus numerus Episcoporum requiratur, cum causa digna depositione ab Ordine, vel ab Episcopatu contra Episcopum cognoscitur à iudice specialiter per Papam delegato? Quæstio est non contemnenda, in qua gl. *verb. quod autē, in fine, in sum* 3. *q.* 8. tenet eundem numerum Episcoporum requiri, quando Episcopus iudicatur à delegato Papæ ex speciali commissione. Oppositum tamen putat, *ibi* Archid. & *in cap illud* 23. *dist.* & Inn. *in capite graue, num.* 6. *de prebend.* credit hunc numerum Episcoporum non requiri ex necessitate in delegatione, sed ex congruentia ob excellētiam dignitatis Episcopalis, & hanc opinionem videtur sequi

11 Abb. *in dict. capite non potest, num.* 9. Et aduerte † ad deponendum Episcopum necessarium fuisse numerum septuagintaduorum testium, *cap. presul, cum seq.* 2. *quæst.* 4. etiam in eius purgatione *capite omnibus* 1. *quæst.* 5. & refert Felin. *in dict. cap. non potest, num.* 10. De Iure verò Concil. Trid. *sess.* 13. *de reform c.* 7. testes contra Episcopum debent esse bonæ famæ omni exceptione maiores, contestes, aliàs recipiendi non sunt, & grauiter puniuntur, refert D. Hier. Venero & Leyua *dict. cap.* 14. *num.* 9. duos casus, in quibus clericus non Episcopus non deponitur ab Episcopis, sed à solo Papa. *Primus* est de eo, qui renunciauit Episcopatui, & id permittitur ob memoriam pristinæ dignitatis, *gloss. fin. in cap. si qui Episcopi*, 92. *distinct. Secundus* casus clerico ordinato à Papa, † qui 12
ab inferiore non deponitur, gloss. & Doctor. *in cap. filium* 1. *q.* 1. Sicut in depositione Episcopi causa cognoscenda est à duodecim Episcopis, & Metropolitano, ac definiēda à Papa, vt dictum est, ita quoque si Episcopus de tali crimine iniustè accusetur, absolui nequit à dictis duodecim Episcopis, sed absolutionis sententia à solo Papa est pronunciãda, ita glos. *verb. non tamen definire*, *in capite accusatus* 3. *quæst.* 6. Abb. *in capite non potest*, *numero* 5 *de re iudic.* reprobata opinione gloss. *verb. causatio. in c præceptis, dist.* 12. quia Felin. *d. capite non potest, num.* 10. tradit hoc esse speciale in Episcopo, vt sicut non potest condemnari, nec deponi ab alio, quàm à Papa, ita quoque in crimine de quo accusatus fuerit, absolui non valet ab altero.

Hæreticę prauitatis Inquisitores vbique cōstituti 13
iudices, viri alioquin eruditione, prudētia, probitate, & auctoritate præstātes, minimè excusandi, nec laudandi sunt, immo potius vituperandi, si hæresis causam (eam si fortè sibi vendicarent suo veluti iure) in Episcopo cognoscant, cum non ignorent in Pontificali gradu dignitatis locatos, scilicet Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, etiam crimine hęresis notatos, non posse, nec debere audiri, nec ab alio, quàm apud Summum Pontificē, aut eum, qui ipsum Christi Vicarium nominatim demandasse constet, damnari; sed omninò ad Papam eorum causas, licet de hæresis crimine, deferendas, vt *in dicto capite Inquisitores, de hæreticis in* 6. vbi Ioan. Monach. & Prob. *in dit. ad eum*, Eymer. *in direct. Inquisit part.* 3 *quæst.* 27. vbi Peña *comm.* 76. Simanch. *de Cathol. institut. tit.* 25. *numero* 11. & 12. Castro Palao *tom.* 1. *opin. mor. tract.* 4. *disputat.* 9. *punct.* 9. *numero* 2. Ioan. Sanc. *in select. disput.* 11. *num.* 33. Trimarch. *de Confessario abutente Sacram. Pœnitent. disputat.* 8. *sect.* 1. *numero* 3. *cum seqq.* Isidor. Moscon. *de maiestate militantis Eccl. l.* 1. *part.* 1. *cap.* 11. *de Inquisitorib.* Bossi. *post suum tractat. de triplici Iubil. priuilegio in appendice de Confessar. solicit. dub.* 19. latè Farin. *de heresi q.* 186. *numero* 112. *cum seqq* Læl. Iordan. *de maioribus Episcopi causis ad Papam deferendis*, *capite* 12. *à numero* 11. *& num.* 14.
tenet † ab ipsis Inquisitoribus non posse ad Romanam Sedem accusatum, capitisque reum Episcopum 14
transmitti, quod & nouiori iure Conc. Trident. *dict. cap.* 5. sancitum est, resolunt Peña *in director. Inquisitorum part.* 3. *commento* 76. & 77. *pag. mihi* 557. Roias *sing.* 55. *num.* 2. Locar. *in opere iudic. verb. Episcopus.* Farin. *de heresi, quæst.* 182. *num.* 113. Nauar. *cons.* 1. *num.* 5. *de foro competen.* Henriq. *in summ. l.* 13. *cap.* 55. §. 2. *litt. P.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 2. *quæst.* 81. *art.* 1. *vers. aduertendum tamen*, Sousa *de sollicitant. tract.* 1. *part.* 2. *quæst.* 3. *num.* 3. & 4. Ioan. Sanc. *in selectis disputat.* 11. *numero* 33. & 34. Castro Palao *in opere morali tract.* 4. *disp.* 9. *puncto* 9. *num.* 2. nouissimè me citato *in hoc loco* Escouar. *in selectis tractat. tract.* 2. *part.* 1. *q.* 2. vbi *n.* 9. ampliat ad Nuncium & Officiales Sedis Ap. qui licet edictis sollicitantium contineantur, non debent tamen eorum causæ tractari, nec ipsi puniri per Inquisitores. Molin. *de Iust. tract.* 5. *disp.* 28. *n.* 19. Diana *moral. part.* 4 *tr.* 8. *resol.* 21. & in puncto quod Episcopus electus nondum consecratus Inquisitorib. subiiciatur, post Freitas, Acuñā, Ioan. Sanc. Castro Palao, & alios tenet Escouar. *d. tr.* 2. *p.* 1. *q.* 2. *n.* 9. & *p.* 1. *q.* 1. *n.* 20. Verùm licet dixerim Episcopos, Nūcios, & Papæ officiales exemptos ab Inquisitorū iurisdictione, nihilominus tamen poterunt

runt Inquisitores probatione recipere contra ipsos, quam ad Sedem Apost. mittere debeant, ex text. *in d. cap. Inquisitores 16. vers. sit tamen,* vbi gloss. *verb. nunciare,* plures congesti à Farin. *de hæresi q.* 186. §. 5. *num.* 121. & à D. Acuña *q.* 12. *de Confess. sollicitant. n.* 9. & *ibi* Freitas *num.* 30. Martin. Bonacin. *de onere & oblig. denunc. punct.* 3. *sub num.* 8. *vers. secundò sequitur, post med.* Ioan. Sanc. *d. disp.* 11. *numero* 33. & 34. Sousa *de solicitant. tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 4. & 5. vbi *n.* 8. subdit quod hoc intelligi debet de informatione tantùm, non verò de fulminando processum, nec de puniendo, sed tantum ad mittendum receptas informationes ad Sedem Apost. conueniunt Castro Palao *in opere morali, tract.* 4. *disp.* 9. *punct.* 6. *n.* 4. & Fagundez *de quinque Ecclesiæ praeceptis prac.* 2. *libro* 4. *cap.* 3. *sub n.* 64. Suar. *de Fide disp.* 20. *sect.* 4. *num.* 25. & aliud apud Dian. *moral. resol. part.* 4. *tract.* 8. *resol.* 21. *in fin.* quos omnes refert, & sequitur Escou. *d. tract. part.* 3. *q.* 2. *num.* 8. vbi *num.* 9. post Farin. Castr. Palao, Fagundez, & D. Acuña, addit Inquisitores posse tales carcerare, & carceratos ad Papam transmittere si eos suspectos de fuga animaduertant, dummodo tamen hac facultate parcissime, & ex vrgentissimis, & grauibus

15 causis vtantur. Et habere locum etiamsi Episcopus sit titularis, obseruant Molin. *de Iust. tract.* 5. *disp.* 28. *num.* 19. Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha *in tract. de Confessariis sollicitantibus mulieres in Confessione, quæst.* 12. *num.* 6. & 7. *in princip.* Simanch. *de Cathol. instit. tit.* 25. *num.* 13. Ioan. Sanch. *in select. disputat.* 11. *num.* 33. Trimarch. *dict. disputat.* 8. *sect.* 1. *n.* 15.

16 *cum seqq.* Idem dicendum est de Episcopis electis & Confirmatis, & licet nondum consecratis, vt per D. Acuñam *dict. q.* 12. *num.* 11. Ioan. Sanc. *dicta disp.* 11. *num.* 35. Molin. *dict. disp.* 28. *num.* 19. Trimarch. *dict. disput.* 8. *sect.* 1. *numero* 6. *cum seqq.* per ea quæ Sanch. *de matrim. lib.* 6. *disput.* 2. *num.* 11. Secus erit si nondum confirmati, electi iam sint, Simanch. *dict. tit.* 25. *num.* 12. Molin. *d. disp.* 28. *n.* 19. Ioan. Sanch. *d. disp.* 11. *num.* 35. D. Acuña *vbi suprà.* Bossi. *d dub.* 19. *num.* 60. nisi electi fuerint à Papa, cum eius electio vicem confirmationis habeat, Simanch. *d. tit.* 25. *num.* 11. Ioan. Selua *de benef. p.* 1. *q.* 2. *n.* 31. Trimarch. *d. disp.* 8. *sect.* 1. *num.* 13.

17 Multipliciter declarat conclusionem principalem Farinac. *d q.* 186. *à n.* 114. vbi ampliat Inquisitores non solum non posse Episcopum hæreticum declarare & punire, sed nec etiam posse contra ipsum inquirere, aut procedere, etiam sub prætextu quod causam instructam, velint Pontifici referre, per tex. *in d. c. Inquisitores,* & ibi gloss. *verb. Apostolicæ* & *à num.* 117. limitat quando sic procedendi potestas ipsi à Papa fuerit expresse concessa, vel quando hæresis est notoria, vel quando Episcopus esset suspectus de fuga, vt scilicet possint illum carcerare, carceratumque ad Papam transmittere, & *num.* 120. subdit Inquisitores contra Episcopum hæreticum procedere posse quãdo is aliquid in manifestum Fidei detrimentum, & Fidelium perniciem moliretur, vt si hæreses prædicaret, fideles seduceret, aut quid simile graue & horrendum patraret, tunc enim Episcopum capere, & custodire, donec Romanus Pont. certior redderetur, expediret, & *num.* 121. aduertit quod licet Inquisitores non possint contra Episcopum pro hæresi procedere, debent tamen habita notitia de hæresi alicuius Episcopi illam Papæ denunciare.

18 Hæc de maioribus Episcoporum causis criminalibus; ciuiles vero, vel criminales minores in Concilio tantùm Prouinciali cognosci, & terminari possũt, vel à deputandis per Concil Prouinciale: ita de criminalibus Episcoporum causis minoribus loquens decidit Conc. Trid. *d. cap.* 5. *ver. minores,* Henr. *d.* §. 2. D. Hier. Venero Leyua *d c.* 18. *n.* 2. Nau. *cons.* 2. *n.* 5. *de foro compet.* Anguian. *de legibus lib.* 2. *contron.* 26. *n.* 20. Alzed. *part.* 1. *cap.* 7. *n.* 1. *vers. minores,* & declaratum fuisse in Sacra Congreg. refert Armendar. *in add. ad recopilationem legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Episcopus, n.* 80. vbi quoque dicit etiam non existentibus duodecim Episcopis posse dictas causas criminales in Conciliis Prouincialibus tractari, quia prædicta Concilia ex minore numero Episcoporum, vt plurimum, constant. Verùm autem & quando Principi liceat Episcopos, aliosque Prælatos Ecclesiasticos è Regno expellere? Vide nouissimè Ioan. de Solorzan. *de Indiarum iure tom.* 2. *libro* 3. *capite* 27. *n.* 71. *cum seqq.* Francisc. de Alphar. *de officio fiscalis glos.* 20. §. 10. *num.* 300. vbi *num.* 341. an Episcopus degradetur ob crimen læsæ Maiestatis.

ALLEGATIO CXIII.

Episcopus an, & quibus ex causis Episcopatum resignare possit, & debeat?

SVMMARIVM.

1 *Episcopatus renunciatio dupliciter potest fieri, vel renuntiando locum tantum, vel loco simul, & dignitati.*
2 *Episcopatus renunciatio ex quibus causis fieri debeat? remissiuè.*
3 *Renuntiare Episcopatui potest & tenetur Episcopus propter debilitatem corporis.*
4 *Infirmitas, quomodo, & quibus testibus sit probanda.*
5 *Senectus, quæ Episcopum impotentem reddit ad exequendum officium pastorale, relinquitur arbitrio Iudicis, id est, Summi Pont.*
6 *Conscientia criminis est causa renunciandi Episcopatui.*
7 *Scientiæ defectus est causa renunciandi Episcopatui.*
8 *Malitia plebis est causa renunciandi Episcopatui.*
9 *Scandalum graue est causa resignandi Episcopatum.*
10 *Irregularitas personæ est causa resignandi Episcopatum.*
11 *Pensio non solet imponi in Episcopatibus, quorum fructus non excedunt valorem mille ducatorum.*
12 *Consensus in cessionibus Episcopatuum præstatur Cardinali, qui confecit processum, & est relationem in Consistorio facturus.*

DVPLICITER potest fieri Episcopatus renunciatio; vel renunciando locum tantum; vel loco simul & dignitati: loci renuntiatio fit, quoties renunciatur cura, & administratio illius Ecclesiæ, *cap. ad supplicationem, de renunt,* quia renuntians solitarie viuere vult sine magnis Episcopatus curis, vel ob ægritudines, vel quia vocatur ad præsidentiam, Alzed. *de præcellent. Episc. dignit. p.* 2. *capite* 5. *numero* 13. & sic renuntians potest appellari Episcopus, quia retinet dignitatem, & ea, quæ sunt Ordinis Episcopalis, *cap.* 1. *de ordinatis ab Episcopo qui renuntiauit Episcop.* vbi omnes, Fusch. *de visitat. libro* 2. *cap.* 18. *numero* 10. ac auctoritate Sedis Apost. poterit ad Ecclesiam eandem redire, vel aliam, siue per viam electionis, siue per viam postulationis, siue per viam collationis habere, Flamin. *de resign. libro* 1. *q.* 17. *numero* 13. Poterit etiam cum licentia Episcopi diœcesani, eius subditos ordinare, *dict. capite* 1. *ibi, nam in* 1

primo casu, Ordines, sicut antea rogatus ab Episcopo aliquo poterit de ratione conferre, & sic ab alio Episcopo rogatus minores, & sacros Ordines sicut, antea, conferre poterit, *d. cap. 1.* Lancel. *in templo omn. Iudic. lib. 2. c. 5. tit. de potentia Episcopi in spiritualibus n. 22.* Raguc. *in lucerna Parochi tit. de sacram. Ordinis q. 18.* Hieron. Venero *de examine Episcop. lib. 1. cap. 12. n. 14.* me citato *in hoc loco* Alzedo *de praecellent. Episcop. dignit. part. 2. cap. 5. n. 11. & 12.* Loci, & dignitatis simul renunciatio fit, quoties renuntians ex ipsa renunciatione amittit dignitatem, & denominationem illius dignitatis, quæ renunciatio regulariter fit ob crimen, Abb. *in dict. cap. 1. num. 8.* Maiol. *de irreg. lib. 3. cap. 6. num. 6.* Alzedo *d. cap. 5. n. 13.* Et ideo non potest Ordines conferre, etiam de licentia alicuius Episcopi, nec ad eandem Ecclesiam redire, vel aliam habere, Maiol. *d. cap. 6. num. 8.* Fusch. *d. cap. 28. num. 10.* Flamin. *d. quæst. 17. num. 14. & 19.*

Et quando dubitarut an Episcopus renuntiauerit loco, & dignitati, seu loco tantùm, in dubio tenendū est renunciasse loco tantùm, non dignitati. Ita Stephan. Gratian. *discept. forens. capite 291. numero 50. cum seqq.* Alzed. *d p. 2. cap. 5. n. 14.* vbi rationem reddit, quia qui renunciauit loco, & dignitati, ideo renunciat, quia aut criminosus, aut insufficiens totaliter est, sed insufficiens & criminosus nemo præsumitur nisi probetur, *c. cum in iuuentute, c. dudum, de præsumpt.* Et ibi etiam cum Vincent. de Anna *cons. seu alleg. 133. n. 1.* tenet Episcopum, qui ob ignorantiam renunciauit loco, & dignitati, & postea operam litteris dedit, posse iterum eligi, & postulari, neque ideò repelli, quia fuit insufficiens, nam studio, & diligentia illud amouit impedimentum.

2 Cùm igitur Episcopatus possit renuntiare, vt probat *cap. qualiter, 7. quæst. 2. c. 1. de renunc.* Put. *dec. 162. libro 1.* Flamin. *de resign. lib. 2. quæst. 1. num. 53.* etiam per procuratorem, *Clem. 1.* ibi, *Pontificali, de renunc.* Flamin. *de resign. benef. lib. 9. q. 2. n. 2.* præstito consensu Cardinali, qui confecit processum, & est relationem in Cōsistorio facturus per se, vel per schedulam, vt de quotidiana praxi testantur Flamin. *libro 8. quæst. 8. num. 10.* Ioan. à Cochier *in comment. ad reg. 43. aliàs 44. Cancell. n. 34. pag. 421.* necesse est vt inquiramus quæ in illius renunciatione requirantur. Plures adesse debere legimus *in capite nisi cum pridem, de renunc.* quas latè declarant Fusch. *d. cap. 28. à num. 1.* Flamin. *de resign. lib. 5 quæst. 3. per totam*, & nos breuiter ipsas percurremus.

3 *Prima* igitur causa, qua potest & tenetur Episcopus resignare Episcopatum, est propter debilitatem corporis procedentem per infirmitatem continuam, & senectutem, eam tamen, quæ impotentem reddit ad exequendum officium pastorale, refert text. *in d. cap. nisi cum pridem*, ibi, *alia verò causa est debilitas corporis*, & addunt Gig. *de residentia Episcoporum c. 17. num. 12.* Fusch. *d. cap. 28. n. 3.* Flamin. *d quæst. 3. n. 13. cum seqq.*

4 † Infirmitas quomodo & quibus testibus sit probanda, docent Mascard. *de prob. concl. 896* Flamin. *d quæst. 3. à num. 44.* vbi refert plenè probari ex aspectu, vel per medicos, ac per iuramentum ipsius,

5 & per familiares, ac testes domesticos. † Senectus verò, quæ Episcopum impotentem reddit ad exequendum officium pastorale, iudicis, hoc est, summi Pont. arbitrio relinquitur, vt per Menoch Mascard. *de arb. casu 51. n. 3.* Mascard. *concl. 1295. n. 8.* Flam. *d. qu. 3. num 56. & quæst. 6. num. 5. cum seqq.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi cap. 53. n. 1.* Rendina *in promptuario recept. sent. tom. 1. propè finem in miscell. num. 4.*

6 *Secunda*, propter conscientiam criminis, *d. cap. nisi cum pridem*, ibi, *propter conscientiam cnim criminis*, vbi Abb. *num. 3.* Redoan. *de simonia p. 2. cap. 13. num. 11.* S. Thom. *2. 2. 185. art. 4. vers. respondeo.* Gig. *d. cap. 17. n. 12.* Fusch. *d. cap. 28. num. 1. vers. & de primo.* Flam. *d. q. 3. num. 8.* vbi hoc intelligit eo tantùm casu quando committit crimen, quod post peractam pœnitentiam impedit Ordinis executionem, & citat gloss. *vers. sed duntaxat, vers. quæ ergo in d. c. nisi cùm pridem*, & Innoc. *n. 2. & 3.* ac Abb. *num. 7.*

Tertia, propter defectum scientiæ, *d. cap. nisi cùm pridem*, ibi, *pro defectu quoque scientiæ*, Gig. *d. cap. 17. num. 13.* Fusc. *d. cap. 28. num. 4. vers. ex defectu.* Flam. *d. quæst. 3. à num. 67. vbi num. 83.* ampliat vt propter defectum scientiæ non solum sit concedenda licentia Episcopo petenti, & volēti renunciare, sed etiamsi non poterat, poterit compelli vt renuntiet, & *n. 84.* interpretatur verbum, *potest*, de quo, *in d. c. nisi cùm pridem*, id est *debet*, aliquando tamen tam ardens in homine charitas esse potest, vt scientiæ defectum supplere valeat, *d cap. nisi cùm pridem*, ibi, *& ideo imperfectam scientiæ*, vt de Macedonio, & Antonio Anachoretis cuiusuis disciplinæ expertis ob eorum incredibilem charitatem Sacerdotio dignis, referunt Salzed. *ad Bern. in pract. cap. 21. lit. A, in fine, vers. aliquando*, Maiol. *de irreg. lib. 1. cap. 32. n. 4. cum seqq.* Flamin. *d. quæst. 3. n. 112. cum seqq.* Bellet. *disquisit. clerical. p. 1. tit. de discipl. clericali §. 4. num. 37.* 7

Quarta, propter malitiam plebis, in cuius causa non potest Prælatus plebi & gregi sibi subiectis doctrinam dare, *d. c. nisi cùm pridem*, ibi, *propter malitiam autem plebis*, vbi Innoc. *num. 4.* Host. *n. 20. & 21.* & Abb. *n. 10.* Gig. *d. cap. 17. n. 18.* Rebuff. *in praxi ben. tit. de resign. expressa.* Fusc. *cap. 28. num. 5.* Flamin. *d. quæst. 3. a num. 117.* 8

Quinta, propter graue scandalum, *d. c. nisi cùm pridem*, ibi, *pro graui quoque scandalo*, S. Thom. *2. 2. q. 185. art. 4. vers. respondeo*, Roman. *sing. 794.* incip. *An Episcopus*, Marsil. *sing. 634. n. 2.* Couar. *in reg. peccatum p. 1. sub n. 5.* Franc. Marc. *Delphin. dec. 944. n. 1. part. 1.* Ant. Ricc. *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib. 9. cap.... n. 8.* Bellet. *disq. cler. p. 1. tit. de disciplina cler. §. 15. n. 19.* vbi ampliat etiamsi ipse non sit in culpa illius scandali, Gig. *d. cap. 17. num. 19.* Fusch. *d. c. 28. num. 6.* Maiol. *de irreg. lib. 1. c. 2. n. 4 & c. 13. n. 7.* Flam. *d. q. 3. n. 153.* vbi *n. 176.* declarat vt quoties cogitur Episcopus renuntiare ob scandalum, ei sit danda compensa, aut contracambium redditūum, vt possit viuere, & non habeat mendicare. 9

Sexta, propter irregularitatem personæ, *d. cap. nisi cum pridem.* ibi, *persona verò irregularitas*, &c. Gig. *d. c. 17. n. 20.* Fusch *d. c. 28. n. 7.* Flam. *d. q. 3. à n. 177.* vbi *n. 179.* asserit quòd stante huiusmodi irregularitate Episcopus cogi potest renuntiare Episcopatui. 10

Episcopo an & quando coadiutor cum futura successione dandus sit? Vide infrà *alleg. 118.* 11

Episcopus successor in Episcopatu, an & quando teneatur ad pensiones decursas tempore prædecessoris? Vide infra *alleg. 120.* 12

ALLEGATIO CXIV.

Episcopus de bonis suis, & intuitu Episcopatus acquisitis, an & quando testari possit?

SVMMARIVM.

1 *Vitam communem omnes fideles agebant in principio nascentis Ecclesiæ, propriumque nihil habebant.*

2 *Laici*

2 *Laïci à communi vita primum recedere cœperunt.*
3 *Ecclesiasticorum bona in quatuor partes olim diuisa fuerunt, scilicet vna Episcopo, secunda clericis, tertia pauperibus, quarta fabricæ Ecclesiæ.*
4 *Beneficiarij an habeant dominium suorum beneficiorum? ostenditur.*
5 *Episcopi, ac alij beneficiarij non Monachi testari non possunt ex fructibus suorum beneficiorum, quia à lege Canonica prohibentur.*
6 *Beneficiatus ex consuetudine totius Hispaniæ potest testari de acquisitis intuitu beneficiorum.*
7 *Episcopi quare de acquisitis intuitu Ecclesiæ, sicut clerici secundum hodiernam consuetudinem testari non valeant, ostenditur.*
8 *Vacationis tempore aduenientia ad futurum successorem pertinent.*
9 *Episcopus de bonis intuitu Episcopatus tam verè, quàm præsumptiuè acquisitis, præter Ecclesiam, nullum potest facere hæredem.*
10 *Testari de patrimonialibus, & de bonis, quæ suo labore, & industria acquisiuit, valet Episcopus.*
11 *Bona quando censeantur intuitu Ecclesiæ acquisita, ostenditur.*
12 *Bona intuitu Ecclesiæ acquisita præsumuntur, quando tempore promotionis constat Episcopum non habuisse.*
13 *Bona si inueniantur penes Prælatum, & nesciatur vtrum acquisita fuerint ante, vel post Episcopatum, tunc præsumentur intuitu Ecclesiæ fuisse comparata.*
14 *Bona penes Prælatum reperta potius ex ipsius bonis, quàm Ecclesiæ, quæsita præsumuntur, si de tenuitate beneficij & de propriis diuitiis Prælati constet.*
15 *Inuentarium illarum rerum debet facere Episcopus, quas ipse ex ipsius patrimonio comparauit tempore, quo Episcopatum consequitur.*
16 *Episcopus translatus tenetur priori Episcopatui relinquere fructus iam perceptos, & res ex illis emptas, ac etiam libros, ornamenta, & argentaria de redditibus prioris Episcopatus quæsita.*
17 *Bona empta per Prælatum ex fructibus, vel pecunia Episcopatus, an ipso iure transeant in dominium Ecclesiæ, an verò penes Prælatum, vel alium emptorem manere debeant, ostenditur.*
18 *Testari non potest Monachus in Episcopū promotus.*
19 *Monachus factus Episcopus non eximitur à paupertatis voto, nec efficitur verus dominus redditum Ecclesiasticorum instar Episcoporum sæcularium.*
20 *Monachus factus Episcopus quicquid acquirit, suæ Ecclesiæ acquirit cum sola administratione.*
21 *Monachus factus Episcopus non potest post mortem de bonis disponere.*
22 *Monachus factus Episcopus in vita tam plenè potest disponere, quàm amplè potest licitè Episcopus sæcularis.*
23 *Licentiam concedere potest summus Pontifex Monachis Episcopis vt testentur.*
24 *Monachus Episcopus in obtinenda à Pontifice licentia ad testandum etiam ad opera pia duplex impedimentum tenetur explicare, alterum se esse Religiosum, alterum se esse Episcopum.*
25 *Licentia concessa Episcopis ad testandum non expirat, etiam re integra morte concedentis.*
26 *Licentia concessa Episcopis ad testandum non expirat vigore prædictæ facultatis semel testamēto facto.*
27 *Licentia testandi superueniens validum efficit prius testamentum absque ea factum.*
28 *Bona acquisita ab Episcopo Monacho post adeptum Episcopatum eo defuncto non ad monasterium, sed ad Ecclesiam cuius est Episcopus, pertinent, quamuis iure hæreditario, vel donatione, aut propria industria, & labore post Episcopatum acquisita sint.*
29 *Monachus factus Episcopus ex Minorum Fratrum ordine dum vixerit habet ius succedendi parentibus, & agnatis, ac recuperandi bona vndecumque quæsita, in quibus ipso mortuo succedit sua Ecclesia à tempore confirmationis Pontificiæ, & num. 30.*
31 *Episcopus titularis acquirit Pontifici.*
32 *Donatio causa mortis quoad suum effectum & efficaciam accedit, & assimilatur vltimæ voluntati.*
33 *Donare potest Episcopus inter viuos etiam non modicè, & in profanos vsus.*
34 Cap. ad hæc, vers. viuentes, de testamentis, *declaratur.*
35 *Beneficiariis in ægritudine constitutis an liceat immoderatas facere donationes, ostenditur.*
36 *Patrimonium habens Episcopus an possit illud conseruare, & redditus Ecclesiasticos in vsus profanos expendere, ostenditur.*
37 Cap. Clericos 1. quæst. 2. *declaratur.*
38 Cap. illi autem 22. quæst. 2. *declaratur.*

IN principio nascentis Ecclesiæ, tempore scilicet Apostolorum, & in Ecclesia primitiua, omnibus fidelibus fuisse vitam communem, constat ex epistola Diui Clementis relata *in capite dilectissimis* 12. *quæst.* 1. propriumque fideles nihil habebant, sed cum ad Fidem conuertebantur, vendebant omnia, & pretium Apostolis offerebant, qui loculos habebant, vbi hæc reponebantur, vt suis, clericorumque necessitatibus prouiderent, Act. *cap.* 2. 5. & 6. D. Paul. 1. *ad Cor.* 9. text. *in c. habebat Dominus* 12. *quæst.* 1. Bellet. *disquisit. cleric. part.* 1. *tit. de bonis clericorum* §. 1. *num.* 3. † à qua communione primum laïci recedere cœperunt, deinde clerici multis temporibus retinuerunt (degebant enim vitam communem sub Episcoporum potestate) & in Episcopi administratione erant bona omnia temporalia, constat ex *cap. quia tua, & cap. scimus,* 12. *quæst.* 1. † cum enim postea à tempore Constantini mirum in modum crescerent Ecclesiæ bona, vt refertur *in cap. futuram* 12. *quæst.* 1. & clerici, ac si vita recessetint Episcopi, etiam minus fideliter, quæ offerebantur, dispensarent, prudenter Romani Pont. in quatuor partes bona omnia diuidenda constituerunt, vt vna Episcopo, secunda clericis, tertia pauperibus, quarta fabricæ Ecclesiæ applicaretur *in c. quatuor, & in c. de redditibus, cum seq.* 12. *qu.* 2. Post hæc tempora diuisis iam parochiis à Papa Dionysio, vt habetur *in cap.* 1. 13. *quæst.* 1. & recedentibus clericis ab illa communi vita, cœperunt singuli oblationes, atque decimas, & alia bona quæ ad Ecclesias sibi traditas pertinebant, sibi retinere. Deinde cum iam hæc fuerit in omnibus Ecclesiis præscripta consuetudo, Romani Pontifices eam comprobarunt, vt probatur *in capite nec numerus* 10. *q.* 3. atque ita decimæ, & oblationes pro Ecclesiastico stipēdio, & loco quartæ sibi debitæ iuxta antiquam illam diuisionem singulis clericis in Ecclesiis sibi traditis relictæ sunt, cùm onere tamen reparandi fabricam, vt probat *cap.* 1. *de Eccl. ædific.* iunctis traditis à Cened. *ad Decretal. collect.* 133.

Ex quibus infertur resolutio ad illam difficilem quæstionem, an scilicet beneficiarij habeant dominium in fructibus suorum beneficiorum? In qua pars affirmatiua verior est, nam redditus beneficiorum assignant non in sustentationis stipendium, sed magis in stipendium laboris, vt satis probant auctoritates adductæ *in cap. clerici omnes* 1. *quæst.* 2. cum similibus, constat

constat autem eas portiones, quæ alicui assignantur in laboris stipendium, quoad plenum dominium eidem acquiri, vt apparet in stipendio militis pro militia, vel Doctoris pro lectione, & in multis aliis exẽplificari etiam potest in distributionibus quotidianis, quæ dantur ministris Ecclesiæ ob laborem, vt ob illud seruitium, & ministerium, quod diuino cultui, ac diuinis Officiis impendunt, ita Rodoan. *de spol. eccl. quæst.* 1. *numero* 27. Hinc in multis Iuribus beneficiarios fructus suos facere, vel non facere dicitur, quasi ih eis dominium acquirant, vt in Conc. Tridentin. *sess.* 23. *de reform. capite* 12. *vers. praeterea obtinentibus.* ibi, *quos ratione etiam præbendæ, ac residentiæ fecit suos, & versic. prouisi autem,* ibi, *fructus non faciant suos, & sess.* 23. *de reform. capite* 1. *vers. si quis autem,* ibi, *tunc pro rata temporis absentiæ fructus suos non facere.* Deinde pars hæc affirmatiua ex eo probatur, quia facta diuisione illa redditaum Ecclesiasticorum in quatuor partes, omnes, quibus portiones illæ fuerunt assignatæ, earum dominium liberum ab omni onere sibi acquirunt, vt patet in pauperibus, licet enim ex sua parte aliquid eis superfluat, nemo dicet teneri id aliis pauperibus erogare: & similiter in fabrica; est enim titulus diuisionis à lege, vel Superiore habitus sufficiens ad dominium transferendum, non minus, quam exemptio & similes, *libro* 1. *C. communia vtriusque,* cum similibus; igitur cum loco prædictæ quartæ subsequantur beneficiariis oblationes, atque decimæ pro Ecclesiastico stipendio, sicut illius habeant dominium, ita & huius facit auctoritas text. *in capite vnic. de cleric. non resident. in* 6. ibi, *dominium non acquirant.* Ex quibus hæc sententia recipitur ab omnibus nouioribus, quam sequuntur, & etiam hodie communem esse testantur Couar. *in capite cum in officiis num.* 4. *de testament.* Molin. *de primog. l.* 2. *c.* 10. *num.* 34. Sarmi. *de redditibus Ecclesiast. part.* 4. *cap.* 6. Marsil. Colum. *eodem tract. capite* 34 *&* 35. Spin. *in speculo testament. in rubric. gloss.* 14. *num.* 7. D. Barb *in l. diuortio, in princip part.* 2. *num.* 25 *ff. soluto matrimon.* P. Malder. *de Iustitia, & Religione tit.* 4. *cap.* 4. *disp.* 2. Lessi. *eodem tract. libr.* 2. *cap.* 4. *num* 45. Molin. *tract.* 2. *disp.* 242. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 5. plures per Cened. *ad Decret. collect.* 12. *num.* 5. Gregor. XV. *decis.* 401. *numero* 1. Quamuis beneficiarios quoscumque solum esse cẽsuarios horum bonorum, ita & vt necessaria sibi, & familiæ suæ habeant, quantum scilicet ad eorum victum, vestitum, cæterosque vsus congruos & necessarios sufficiat, reliqua in pauperes dispensent, mordicus defendere nitatur Nauar. *de redditib. Ecclesiast. quæst.* 1. *monit.* 20. *cum sequent.* quem sequuntur Menoch. *cons.* 66. *num.* 32. *& de arbitrar. casu* 433. *num.* 35. Paul. Comitol. *respons. moral. lib.* 1. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 3. *q.* 74 *art.* 4. *versic. quinta ratio,* Hieron. Mainacia *in resp. de spol. seu de fructib. numero* 33. *&* 34. *pag.* 652. Valasc. *de partit. capite* 36. *numero* 4. Cald. Pereira *de resolut. emphyt. capite* 15. *num.* 43. *& de empt. cap.* 16. *n.* 1. Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis.* 601. *numero* 2. *in prima edit. & resolut.* 526. *num.* 2. *in secunda edit.* Quæ quidem sententia affirmatiua primo loco relata adeò vera, & amplectẽda est, vt propterea beneficiatus vanè, ac malè consumens fructus beneficij, nõ teneatur ad restitutionem, quamuis peccet, & quidem mortaliter, non contra iustitiam, sed contra charitatem, seu misericordiam, si in notabili quantitate id faceret, & excessus esset magnus, prout resoluunt Mol. *de primogen. libro* 2. *capite* 10. *numero* 46. *& n.* 52. Zerol. *in praxi Episcop. part* 1. *verb. clericus,* §. 10. Paul. Comitol. *dict. lib.* 1. *quæst* 71. & videtur tenere Rodoan. *dict. quæst.* 1. *à num.* 15.

Hinc colligitur falsam esse illorum opinionem, qui tenent Episcopos, ac alios beneficiarios non Monachos ideo testari non posse de acquisitis ex fructibus suorum beneficiorum, quia domini illorum non sunt, conuincitur enim ex supradictis; nam vera ratio est, quòd ideò Episcopi, & clerici de acquisitis intuitu suorum beneficiorum testari non possunt, quia à lege Canonica prohibentur *in cap. præsenti, & in cap. quia sæpe, & in capite Episcopi* 12. *q.* 1. *in capite cùm in officiis, & in cap. ad hæc, & in cap. quia nos, & in c. relatum,* 12. *de testam. & in Clement. statutum, de elect.* neque valet argumentum, non potest testari, vel non potest alienare; ergo non est dominus. probat text. *in leg. non ideo minus, ff. de rei vendicat. libro pen. & per totum, C. qui testament. facere possunt & per totum, Institut. quibus non est permissum facere testament.* explicat post multos Pinel. *in lib.* 1. *de bonis maternis, part.* 2. *numero* 1. *& num.* 5. Et confirmatur ex verbis illorum Iurium, quæ semper iuris prohibitionem denotant *dict. cap. cum officiis,* ibi, *antiquis Canonibus constat inhibitum, dict. cap. quia nos,* ibi, *nullum de iure possunt facere testamentum, dict. cap. ad hæc,* ibi, *de iure testari non possunt.*

Ex consuetudine tamen potest beneficiarius testari de acquisitis intuitu beneficiorum, quæ consuetudo est in Hispania quoad clericos Episcopis inferiores, nempe quod possint de illis testari, & in illis ab intestato consanguinei succedere; de qua consuetudine testantur Couar. *in d. capite cum in officiis num.* 9. Duen. *reg.* 366. *num.* 11. Nauar. *in man. cap.* 25. *n.* 129. *& de reddit. Eccles. q.* 3. *num.* 10. *& in apologia quæst.* 1. *monit.* 40. *& q.* 3. *monit.* 5. *& de spoliis clericorum,* §. 6. *num.* 6. Sarm. *de reddit. Ecclesiast. part.* 4. *cap.* 1. *num.* 8. Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 56. Crass. *de success.* §. *testamentum, q.* 34. *n.* 9. P. Molin. *de iust. tract.* 2. *disp.* 147. *vers. his explicatis.* Salzed. *ad Bern. in pract. c.* 132. *lit. A, alias c.* 135. *in nouis edit.* Gam. *dec.* 315. *à num.* 6. D. Barbos. *in l. diuortio, in princ. p.* 2. *num.* 60. *ff. soluto matrimon.* Azor. *instit. moral. part. lib.* 7. *cap.* 9. *quæs.* 1. *& lib.* 8. *c.* 4. *quæs.* 4. Surd. *de aliment. tit.* 9. *q.* 12. *à num.* 1. Gutier. *pract. lib.* 2. *q.* 114. Valas. *consult.* 165. *num.* 11. *& de partit. cap.* 35. *à n.* 7. Marta *de iurisdict. part.* 4. *casu* 24. *num.* 21. Castil. *quotidian. l.* 1. *de vsufructu cap.* 79. *num.* 7. *in fine,* Nicol. Garc. *d. part.* 2. *cap.* 1. *à n.* 8. Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.* 5. *collect.* 1718. latè Rodoan. *de spol. eccles. q.* 4. *per tot.* vbi de cõsuetudine testandi, vel disponendi de fructibus, & rebus Ecclesiasticis, & *n.* 14. refert Carolum V. *anno* 1523. comitiis totius Regni, Pinciæ habitis c. 27. hanc cõsuetudinem vti bonam, laudabilem, ac legitimè indúctam seruari mandasse plures per Cened, *ad Decret. collect.* 12. *num.* 2. & est apud Hispanos *libro fin. tit.* 8. *lib.* 5. *recopilat.* & apud Lusitanos Ordinatio Regia *lib.* 18. §. 7. quæ consuetudo approbata est per Rotam *in vna Palentina fructuum Archipresbyteratus de Portillo* 26. *February* 1580. coram *Cardin. Lancellotto sen.* relata per Garci. *dict. cap.* 1. *num.* 12. & in tota Gallia eandem esse consuetudinem referunt Rodoan. *d. q.* 4. *num.* 14. *in fine,* Anton. de Lestang. Præs. Tholos. *en ses Arrests de Tholose, arrest* 5. *num.* 6. 7. 23. Chopin. *monast. lib.* 2. *tit.* 2. *n.* 13. *in margarita tit.* 3. *n.* 9. nisi comparata bona sint sub nomine, & ad opus Ecclesiæ, Ludouic. Charond. *respons. lib.* 7. *c.* 127.

In assignanda differentiæ ratione, quare Episcopi de acquisitis intuitu Ecclesiæ secundam consuetudinem hodiernam testari non possint, & tamen reliquis beneficiariis consuetudo testandi facultatem generaliter concesserit, laborant Doctores: alij enim eam assignant, quod Episcopi speciali iustitiæ præcepto tenentur pauperibus superflua erogare; alij

alij inter habentes, & non habentes administrationem distinguunt, qui omnes iuxta supradicta non sunt andiendi. Gam. verò *d. decis.* 313.*num.* 10. eam esse inquit, quia clerici Episcopis inferiores introduxerunt consuetudinem suis Prælatis scientibus, & consentientibus, Episcopi autem sine scientia Summi Pontificis, qui consuetudinum particularium nō habet notitiam, *cap.* 1. *de constit. lib.* 6. Quæ ratio minimè defendi potest, si aduertas consuetudines rationabiles, & præscriptas vim, & auctoritatem accipere à legibus, seu Principe, dum hanc vim consuetudini deferunt, vt legem possint vincere, non autem esse necessariam specialem in quauis consuetudine legis, vel Principis approbationem, notant contra *gloss. vltimam, ibi,* Abb. & Doctor. communiter *in cap. vltim. de consuetud.* vt post Roch. testatur Couar. *in reg. possessor.* 2. *part. in princ. n.* 9. *vers. tertio,* & multi, quos copiosè refert Duen. *reg.* 141. multóque minus inferiorum Prælatorum scientia necessaria est, cùm licèt velint hanc vim consuetudini tribuere, non possint, ex notatis *in c. quod super his, de maiorit.* cum multis, de quibus Duen. *reg.* 250. Bernard & Salzed. *reg.* 228. Falcon. *reg.* 423.

8 Quare facilis ratio illa potest esse, quia in Prælatis Ecclesiarum Cathedralium, qui sunt Episcopi, & similes, statutum fuit vt obuenientia tempore vacationis ad futurum successorem pertinerent, vt probant text. *in cap. quia sæpè, de elect. lib.* 6. *Clement. statutum, eod tit.* Couar. *in cap. relatum* 2. *num.* 3. *de testament.* Surd. *cons.* 33. *n.* 23. *lib.* 3. Nicol. Garc. *de benefic p.* 2. *cap.* 1. *num.* 89. Noguerol me citato in hoc loco *tom.* 1. *alleg.* 26. *num.* 9. D. Barbos. *d. part.* 9. *n.* 59. licèt in Hispaniæ Episcopatibus regulariter fructus mensæ Episcopalis pro vacationis tempore ad Cameram Apost. spectent, Nicol. Garcia *de benef. par.* 2. *c.* 2. *num.* 91. Duran. *Rota decis.* 314. *num.* 2. *part.* 2. idque in reliquis omnibus beneficiariis statutum fuit, sub illa tamen differentia, quod in Episcopis, & similibus contraria consuetudo reprobatur *in dict. cap. quia sæpè, & in d. Clem. statutum,* in aliis verò inferioribus expresſè approbatur *in d. cap. præsenti,* nam vt suprà dixi, consuetudines ex legis prohibitione vires accipiunt, nimirum si in Episcopis, & similibus consuetudo non induxerit, vt testari possint de quæsitis intuitu Ecclesiæ, sed adhuc in illis sunt in viridi obseruantia Sacri Canones, qui sic relicta iubent successori reseruari, in clericis verò inferioribus contrarium induxerit: & confirmatur, quia licet valde controuersum sit inter scribentes an noua consuetudo valeat introduci, quando per legem aliquam in specie reprobata reperitur? Verior & receptior sententia est non valere, nisi noua causa proponatur, ex qua rationabilis reddatur, nulla autem apparet ratio noua, quare oportuerit contra *dictam Clement. statutum,* cum similibus, quæ hanc consuetudinem improbant, de nouo eandem introducere.

9 Ex hucusque dictis iam infertur de bonis intuitu Episcopatus, tam verè, quàm præsumptiuè quæsitis Episcopum testari, & præter Ecclesiam vllum facere hæredem non posse propter legis humanæ prohibitionem, *cap.* 1. *cap. ad hæc, cap. quia nos, de testam. c. Episcopus* 12. *q.* 1. *auth. licentiam, C. de Episc. & cleric.* Molin. *de primog. l.* 2. *cap.* 10. *num.* 27. Gabr. Pereira *Lusit. decis.* 75. *n.* 1. *& decis.* 95. *num.* 7. De aliis verò patrimonialibus, atque aliunde, non autem contemplatione Ecclesiæ, acquisitis, liberè testari valet, ac de ipsis maioratum facere, *cap. sint manifesta,* ibi, *sicut voluerit* 12. *q.* 1. *cap. fixum* 12. *q.* 5. *auth. licentiam, C. de Episcop. & cler.* Molin. *d lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 27. Matta *de iurisd. part.* 4. *casu* 24. *num.* 3. Cardos. *in praxi iudicum, verb. Episcopus, num.* 55. Item de bonis, quæ suo labore, & industria acquisiuit, quamuis ratione Ordinis, non tamen prætextu Episcopatus, vel bonorum Ecclesiæ: qualia sunt, quæ Episcopus acquisiuit, quatenus Vice-Rex, vel ab illis cæteri qui ad Ordines promouentur, stipendium, & illud quod Cardinales accipiunt à Rom. Pont. ratione Cardinalitij galeri, vt vocant; ita Doctor. communiter *in authent. licentiam, C. de Episcopis, & Cleric.* Couar. *in cap.* 1. *de testament. num.* 11. Azor. *d. tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *quæst.* 6. nouissimè Diana *moral. resol. part.* 5. *tract.* 2. *de potest. & priuileg. S. R. E. Cardinalium resol.* 50. Nauar. *de redditib. q.* 1. *mon.* 19. *num.* 1. Clar. §. *testam. q.* 27. *n.* 3. Molin. *l.* 2. *cap.* 10. *num.* 27. & 51. D. Barbos. *in l. diuortio part.* 2. *ff. soluto matrim. num.* 66. & 67. Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p.* 3. *cap.* 3. *num.* 1. & 2. Emman. Sà *verb. Episcopus num.* 32. Decian. *respons.* 80. *tom.* 4. me citato *in hoc loco* Alzed. *d part.* 1. *cap.* 14. *num.* 4. & *num.* 45. Rodoan *de spol. eccles. q.* 3. §. & *in hac materia num.* 12. vbi quòd possunt testari de illis, quæ sibi offeruntur pro ordinationibus, Crass. §. *testament. q.* 27. *num.* 3. Et adde Prælatum de fructibus beneficij, qui sibi ex propria parcimonia obuenerunt, posse disponere sicut de bonis propriis patrimonialibus, Sot. *de Iustit. lib.* 10. *q.* 4. *art.* 4. *col.* 4. *vers. cum ergo,* Nauar. *de reddit. eccles. q.* 1. *mon.* 23. *n.* 2. & 4. *vers. quæ ratio* Molin. *d. disp.* 146. *vers. contrarium, ibi, tertiò quoniam,* Gregor. XV. *decis.* 101. *num.* 6. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 50. vbi ait quòd Episcopus potest pro suæ voluntatis arbitrio libere expendere de fructibus Episcopatus, qui iuxta dignitatem suam sibi pro sustentatione propria, atque familiæ necessarij sunt, tanquam de aliis rebus, quas sua industria acquisiuit, D. Barbos. *in d. l. diuortio, in princ. p.* 2. *n.* 68.

Dum Matriti essem fui interrogatus de occurrenti casu, vtrùm scilicet Prælati Occidentalium Indiarum, ad libitum tam viui, quàm morientes disponere possint de tertia parte, quæ ex redditibus decimalibus Episcopatuum vacantium Rex noster successori concedere solet, tanquam de aliis suis bonis patrimonialibus, vel quasi? In qua quæstione doctissimus D. Ioannes Solorzano *de Indiarum iure tom.* 2. *l.* 3. *cap.* 10. *num.* 78. meritò resoluit affirmatiuè, quia non iudicantur bona Ecclesiastica, sed potius Regia quædam donatio; & addit sic responsum fuisse per Sacram Congregat. Cardinalium ad dubitationem recolendæ mem. D. Toribij Alphonsi Mogrouejo Archiepiscopi Limani. Et ita practicatum fuit sæpè sæpius; cuius doctissimi viri resolutio his potissimū nititur fundamentis. *Primò,* quia vocantur bona patrimonialia, quæ acquiruntur à Principe titulo habili, etiamsi obtineantur contemplatione dignitatis, seu status Episcopalis, aut Clericalis, Zabarel. *n. cap. fin. de pecul. cleric.* Feder. de Senis *cons.* 20. Calderin. *cons.* 1. *de pecul. cleric.* Filliuc. *tom.* 3. *de statu cleric. tract.* 43. *de spoliat Ecclesiast. cap.... num.* 15. ibi, *dico quartò. Bona quæcunque, quæ Ecclesiasticis donantur, vel relinquuntur rationabili ex causa, etiamsi ad id dignitas, vel status clericalis concurrat, vt conditio sine qua fortasse donata ac relicta illa non fuissent, ipsorum propria sunt, & quasi patrimonialia,* &c. *Secundò;* quia quæ à Sede Apostol. aliquibus Cardinalibus in subsidiū expensarum conferuntur quotannis, quo se decentius sustentent, & quæ idem Summus Pontif. interdum in expensarum subsidium tribuit Episcopo, & his similia, patrimonialia, vel quasi patrimonialia censenda sunt, Nauar. *in tract. de redditib. Ecclesiast. quæst.* 1. *monitu.* 39. Molin. *de Iustit. tract.* 3. *disp.* 12. *Tertiò,* quia quæ clerici, & Episcopi acquirunt, seu lucrantur ex distributionibus quotidianis suorum Canonicatuum

tuum interessendo diuinis Officiis, vel prædicando, Confessiones audiendo, Missas celebrando, mortuos sepeliendo, Sacramenta administrando, visitando, seu sententias proferendo in causis coram se vertentibus, ac in illis laboriosis actibus, habentur tanquam bona patrimonialia, & vti talia ad hæredes transeunt, libereque de illis disponere possunt, Nauar. *d. monitu* 39. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. parte* 3. *cap.* 3. *num.* 14. Moneta *de distribut. quotid. part.* 3. *quæst.* 1. *n.* 21. Ceuall. *commun. contra commun. q.* 672. Filliuc. *d. tract.* 43. *cap.* 4. *num.* 14. Felician. à Vega *ad cap. si clericus* 5. *num.* 17. *cum sequentibus, de foro compet.* Solorzan. *d. cap.* 10. *num.* 75. *&* 76. *Quartò*, quia cum fructus huiusmodi ex donatione, seu concessione Regia Prælatis acquirantur, non sunt iam vt tales censendi, nec appellatione fructuum comprehenduntur, ad not. per Franch. *dec.* 172. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 2. *c.* 399. *n.* 25. Vnde Oldrad. *conf.* 129. quē referunt Ias. *n.* 8. & D. Barbos. *n.* 6. *in l. diuortio §. quod in anno, ff. soluto matrim.* tenet quòd in locatione fructuum cuiusdam Archidiaconatus, non veniunt quæ extra ordinem præstabantur Archidiacano in primo intuitu.

11 Et vt scire possis quando bona censeantur intuitu Ecclesiæ acquisita, sequentes distingue casus. Aut enim constat Prælatum habuisse bona tempore suæ promotionis: aut constat quòd non habeat: aut sumus in dubio. *Primo* casu non intuitu Ecclesiæ, sed personæ quæsita censentur, c m præsumatur pro possessore, & contrarium intendendi incumbat onus probandi: & deinde, quia in his terminis pro Ecclesia nulla, & pro ipso Prælato non parum probabilis detur coniectura, cum constet bona illa iam multò ante Episcopatum fuisse penes eundem, text. *in d cap.* 1. *de testament.* ibi, *quod eum ante Episcopatus Ordinem*, *d. cap. de Syracusanæ*, ibi, *vniuersa sui Episcopatus quæsita tempore Ecclesiæ suo dominio sociaret*, quasi longè aliud in quæsitis ante Episcopatum esset resoluen-
12 dum. † In secundo verò casu, quando tempore promotionis constat nihil habuisse, pro Ecclesia præsumendum est, quod intuitu illius fuerint quæsita. text. *in d. c.* 1. 'um probat nulla Episcoporum bona posse ab aliis detineri, nisi illa solummodo, quæ Episcopus ante Episcopatum propria habuisse constiterit, Rodoan. *quæst.* 9. §. *quia*, *num.* 40. ergo cùm exceptio firmet regulam in contrarium, fateri omnino oportet omnia quæsita post Episcopatum præsumi intuitu Ecclesiæ quæsita, interim dum aliud legitimè non probatur: sonant maximè vltima verba eiusdem text. ibi, *vel in Episcopatus Ordine prædictum Episcopum acquisiuisse*. &c. *d. cap. de Syracusanæ, c.* 3. *de peculio cleric.* ibi, *post dies consecrationis*, gloss. *verb. probentur*, per text. ibi *in authent. de Ecclesiast. tit. §. interdicimus, collat.* 9. gloss. *verb. Prælatos* per text. ibi *in Authent licentiam, C. de Episcopis, & Cleric.* gloss. *verb. morientium, in cap.* 2. *de success. ab intest.* Abb. *in d. cap.* 1. *notab.* 6. & *ibi* Couar. *num.* 6. communis, vt per Clar. *§. testamentum, quæst.* 27. *vers. sed quid* Menchac. *illustr. c.* 105. Beller. *disquisit. cleric. parte* 1. *tit. de bonis cleric.* §. 2. *n.* 3. Menoch. *conf.* 195. *à princ.* Gam. in casu notabili *dec.* 313. *num.* 2. † Tandem in tertio casu, quando sumus in
13 dubio, quia neque constat bona inuenta penes Prælatum fuisse quæsita ante, vel post Episcopatum, tunc etiam pro Ecclesia præsumendum est, quod illius intuitu fuerint comparata, text. optimus *in d. cap.* 1. ibi, *vel in Episcopatus Ordine prædictum Episcopum acquisiuisse*; si consideres æquiparationem, quam text facit de bonis quæ erant Ecclesiæ ante Episcopi consecrationem, & de illis, quæ in Episcopatus Ordine Episcopus acquisiuit, ad effectum vt vtraque in Ecclesiæ dominio conseruentur; priora, quia realiter ad ipsam Ecclesiam pertinēt, posteriora verò, quia saltem præsumptiuè, *d c.* 3. *de peculio clericor. c. res in Episcopatu* 12. *quæst.* 2. Crass. §. *testamentum, q.* 34. *n.* 2. Menoch. *d casu* 105. *num* 3. Cened. *ad Decretal. collectan.* 145. *num.* 2. Camil. Borrell. *in summa omnium decis. tom.* 1. *tit.* 6. *num.* 35. Marr. *in sum. successión. legal. tom.* 1. *part.* 3. *quæst.* 13. *art.* 5. *n.* 19. *cum sequentibus, & part.* 4. *quæst.* 1. *art.* 3. *n.* 29. *&* 33. me citato *in hoc loco* nouissimè Petrus Diaz Noguerol. *allegationum Iuris tom.* 1. *alleg.* 26. *n.* 16. latè Gregor. XV. *decis.* 87. *num.* 11. *&* 12. vbi resoluit quòd in persona, præsertim Religiosa & paupertatem profitente, bona censentur potius acquisita ex bonis Ecclesiæ per ipsum administratis, Rodoan. *de spol. Ecclesiast. quæst.* 9. § *& quia, num.* 43. vbi ait quòd quando non apparet de tempore, & titulo acquisitionis, præsumitur pro Ecclesia, Tiber. Decian. *tom.* 4. *resp.* 80. *n.* 1. *cum seqq.*

Si verò constet de tenuitate beneficij, & de bonis, 14
ac diuitiis propriis clerici, bona, quæ reperta fuerint, potius præsumi debent quæsita ex bonis clerici, quàm Ecclesiæ, Abb. *in c.* 3. *num.* 3. *de pecul. cleric. & in cap cum esses, num.* 24. *de testament.* Couar. *in cap.* 2. *num.* 10. *eod. tit.* Bero. *conf.* 7. *n.* 7. *volum.* 2. Rota *diuers. part.* 1. *dec.* 582. *num.* 7. *&* 10. Beller. *d. tit. de bonis cleric.* §. 6. *n.* 8. optimè Rodoan. *de spoliis Ecclesiast. quæst.* 15. *num.* 22. ibi, *Et dico æqualiter, quia vnum in hoc non debet praualere alteri, ad hoc vt sit æqualis præsumptio, quia si patrimonium sit sufficiens ad acquirendum illa bona in totum, vel in partem, Ecclesia verò non, nec in totum, vel in partem, tunc est præsumptio pro herede; & Ecclesia, vel Camera habet tunc probare, quia cessat præsumptio, c.* 1. *de pecul. clericor cap.* 1. 12. *quæstion.* 4. *Vel est contrarium, quia Ecclesia erat opulenta, & efficiens ad acquirendum, patrimonium verò, vel industria personæ erat tenue, & tunc est præsumendum pro Ecclesia; & habet locum præsumptio cap.* 1. *præallegato: quia tunc si prætendat aliquid hæres, probare habet, quia omnis præsumptio est pro Ecclesia & Camera facienda. Si verò vterque erat sufficiens, putà Ecclesia, & patrimonium, & industria personæ, quæ hoc casu æquiparatur patrimonio, & est vt patrimonium, & succedit loco patrimonij, & tunc secundum plus & minus erit facienda diuisionis, ponderationis, & præsumptionis consideratio, & diuisio & præsumptio fiet secundum qualitatem vtriusque*, &c. Hactenus Rodoanus.

Vt igitur omnis in hac re dubietas tollatur, debet 15
Episcopus tempore, quo Episcopatum consequitur, inuentarium illarum rerum facere, quas ipse ex patrimonio, vel alio titulo comparauit, vt probat text. *in d. cap. de Syracusana* 28. *dist inct.* ibi, *præsentis temporis habita rerum descriptione substantiam*, &c. *c. manifesta, cap. sine manifesta* 12. *quæst.* 1. post Specul. quem refert Cened. *d. collectan.* 145. *num.* 2. Abb. *in d. cap.* 1. *num.* 9. *vers. tamen Episcopus*, me citato *in hoc loco* Alzed. *d. cap.* 14. *num.* 14. Quod si Prælatus non fecerit, præsumitur contra eundem nihil habuisse, & quod omnia intuitu Ecclesiæ acquisierit, vt in simili de hærede non conficiente inuentarium probat *auth. de hæred. & falcid. §. sancimus collat.* 1. *vers. patet*, Rodoan. *d. quæstion.* 9. §. *& quia num.* 41. vbi quòd præsumitur contra Prælatum omittentem facere inuentarium, & *num.* 42. quòd propter culpam Prælati defertur Ecclesiæ iuramentum in litem, faciunt notata per Decian *d. resp.* 80. *n.* 2. *&* 3. *tom.* 4. Alzed. *d part.* 1. *c.* 14. *num* 14. vbi *n.* 23. tenet Episcopum sæcularem, cuius Episcopatus apud infideles consistit, de omnibus bonis testari, & disponere posse, quia contra eum non est præsumptio, si acquisiuit ex redditibus Ecclesiæ, cum non percipiat ex ea redditus, Boët. Epo *de*

Iure

Iure prouentuum Ecclesiasticor. in comment. ad cap. 1. de testament. num. 108. vbi ait quemlibet Episcopum antequam rebus Ecclesiæ semet immisceat, iure teneri inuentarium conficere bonorum propriorum, ne bona propria cum bonis Ecclesiæ confundantur ac misceantur, sed maneant omnino distincta semper, si deficeret hac in parte sibi Episcopus, manifesta nascitur præsumptio fraudis, ideoque cuncta præsumentur esse quæsita in Episcopatu, siue hæredes Episcopo mortuo bona atripuerint, eaque detineāt, siue Ecclesia, vel eius procurator ea possideat.

16 Episcopus translatus tenetur priori Episcopatui relinquere fructus iam perceptos, & res ex illis emptas; prout resoluunt Paul. *cons. 337. num. 6. lib. 1.* Alciat. *resp. 1. num. 49. lib. 1.* Sarm. *de redditib. part. 1. c. 4. in fine*, sequitur D. Barbos. *in l. diuortio, in princip. n. 52. cum sequenti, ff. soluto matrimon.* ac etiam libros, ornamenta, paramenta, & argētaria de redditibus prioris Episcopatus empta, Barbat. *consil. 20. num. 13. vers. & vidi hoc anno, volum. 3.* quem refert, & sequitur Beller. *d. tit. de bonis clericorum §. 8. num. 6.* Mouentur *primò*, quia, vt supra dictum est, morte Episcopi conseruanda sunt in dominio Ecclesiæ omnia illius intuitu comparata, & futuro successori reseruanda, *cap. quia sæpe 40. de elect. l. b. 6. c. vltim. §. porro, de officio Ordin. eod. lib.* sanè translatus, quoad Episcopatum à quo transfert, pro mortuo reputatur; vnde qui eidem succedit, non viuenti, sed defuncto quodammodo substituitur, *cap. in apibus, §. ecce vers. translatus, 7. q. 1. gloss. pen.* recepta *in cap. susceptum, 6. de rescript. in 6.* gloss. *verb. morte, in cap. si Episcopus, de supplend. neglig. Prælat. in 6.* gloss. *verb. morti, in Clement. 1. vt lite pend.* Deinde suadetur ex *cap. manifesta, 12. quæst. 1.* ibi, *si Episcopo contigerit inopinatus transitus, res Ecclesiæ nullo modo possint minui, aut perire*, bonus text. *in c. si quis iam translatus*, ibi, *nihil habeat commune cum priori, 21. qu. 2.* Denique quia translatus legitimè dicitur ille, qui Apostolica auctoritate transit, *d. cap. si quis, vers. aliud est, & per totum, de translat. Prælat.* Sanè Principis concessio in dubio, dum aliud non exprimit, nullum continet tertij præiudiciū, *l. 2. §. si quis à Principe, ff. ne quid in loco publico, c. super eo, 15. ad fin. de offic. deleg.* cum simil. igitur translatio non debet operari præiudicium prioris Episcopatus. Quicquid contrarium velint VValdens. *de success. ab intest. parte 2. § furta, num. 11.* Pauin. *de potest. Capituli parte 2. quæst. 8. num. 28. vers. & adde*, Calderin. *cons. 12. de rebus Ecclesiæ*, prout omnes refert D. Barbos. *dict. num. 52.*

17 Vtrùm autem bona empta per Prælatum ex fructibus, vel pecunia Episcopatus ipso iure transeant in dominium Ecclesiæ, an verò penes Prælatum, vel alium emptorem manere debeant? Quæstio est ad præsens institutum non contemnenda; in qua pars affirmatiua, quæ vera est, suadetur ex verbis text. *in d. cap. 1. de testament.* ibi, *in eiusdem Ecclesiæ dominio conseruetur*, quæ supponunt dominium iam quæsitum, illiusque conseruationem omninò procurandam, quasi eo ipso, quod sit empta, statim Ecclesiæ fuerint quæsita; bonus text. *in auth. licentiam, vers. ceteris, C. de Episcopis, & clericis*, si expendas Episcopum solummodo posse disponere de acquisitis ante Episcopatum, vel de illis, quæ sibi iure consanguinitatis vsque ad quartum gradum post adeptum Episcopatum obuenerunt, quibus duobus solummodo exceptis, cætera omnia dominio Ecclesiæ reseruantur: ergo non solùm redditus, & bona similia, sed etiam alia ex eisdem empta ipso iure in dominium Ecclesiæ transeunt, in quo conseruantur, *cap. inquirendum, de peculio clericor.* vbi gloss. *verb. comparauit*, Hanc igitur partem affirmatiuam sequuntur gloss. *verb. cōparauit, in d. cap. inquirendum*, gloss. *verb. non negabit in l. si vt proponis, C. de rei vendicat.* gloss. *verb constitutam, in l. penult. C. si quis alteri, vel sibi*, gloss. *verb construxisse, in cap. Apostolicos, 12. quæst. 2.* post alios Couar. *in d. cap. 1. de testam. num. 5.* Tiraquell. *de priuileg. piæ causæ, priuil. 120.* Xuar. *allegat. 28. n. 25. à princip.* Sarm. *de redditib. part. 3. cap. 2. à num. 5.* me citato Noguerol. *d. alleg. 26. num. 159. & 215.* Quamuis oppositum tueatur post Innoc. & Socin. ac Ioan. Andr. *in d. cap. inquirendum*, vbi Sicul. falsò communem dicit, Nauar. *in Apologia quæst. 1. mon. 37. & 66. & in c. non dicatis, §. 3. n. 4. & §. 6. n. 4.*

Vnde à fortiori sequitur monachum in Episcopum promotum testari non posse, nam vltra rationes supra expensas in Episcopo non Monacho, viget & alia efficax in Episcopo Monacho, quia ab eo vota in religione emissa non laxantur, nec limitantur nisi quatenus illorum obseruantia obstat executioni muneris Episcopalis tanquam maiori bono, iuxta resoluta per me *part. 1. tit. 1. c. 4. à num. 12.* cum ergo teneatur voto paupertatis, post factum Episcopum ab eo non absoluitur, nec efficitur dominus redditūum Ecclesiasticorum, sed solū administrator, quia abdicatio omnis dominij non obstat Episcopali muneri, dummodo talis Episcopus liberam habeat administrationem omnium bonorum Ecclesiasticorum, vt ea in quoslibet vsus decentes expendat; 18

† Quare Religiosum creatum Episcopum non eximi à paupertatis voto, nec effici verum dominum redditūum Ecclesiasticorum instar Episcoporum sæcularium, tuentur S. Thom. *quæst. 88. art. 11. ad 4. & q. 185. art. 4. ad 3. & in 4. sentent. dist. 38. quæst. 1. art. 1. quæstiunc. 1. ad 5.* gloss. *in cap. quorundam, verb. mendicantium, de elect. in 6. & in cap. vn. verb. legimus, 18. q. 1.* Nauar. *tom. 1. de regal. num. 21. & tom. 2. num. 17. vers. quæstionis est, & de redditib. Ecclesiast. quæst. 1. mon. 9. n. 1. & mon. 11. n. 1. & mon. 52. num. 1. & cons. 15. n. 12. sub tit. de Regular. in antiq. & cons. 6. num. 11. sub tit. de voto, in nouis*, Couar. *in d. cap. 1. n. 8. de testam.* Valent. *2. 2. disp. 10. quæst. .... puncto 8.* Fulu. Pacian. *consil. 132. n. 35. & 37. volum. 1.* Henriq. *in sum. lib. 10. de sacram. Ordinis c. 32. §. 5. & cap. 33. §. 3. & lib. 12. de matrim. cap. 5. §. 5. in fine, & in com. litt. H*, Graff. *in dec. aureis part. 2. lib. 3. c. 19. n. 87.* Molina *de primog. lib. 1. c. 10. num. 28.* alt. Molina *d. tract. 2. disp. 140. ad fin.* Surd. *de alim. tit. 7. priuil. 79. num. 99.* Tapia *in authent. ingress. verb. sua, cap. 6. num. 85. & verb. ideoque, nec de his, cap. vni. num. 32. C. de sacrosanct. Eccles.* Fr. Emman. *in sum. tom. 2. c. 10. n. 4. & quæst. Regul. tom. 2. quæst. 58. art. 8.* Lessi. *de iustitia lib. 2. cap. 40. dub. 14. num. 113.* Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 8. c. 16.* ex *num. 4.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part. 1. c. 14. num. 5.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 7. quæs. 2. vers. profectò hanc quamuis*, Petr. Ledesm. *in sum. 1. art. 2. tract. 32 c. 3. del stado de los Obispos conclus. 25. vers. digolo tercero*, nouissimè Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 6. n. 8.* Barthol. à S. Fausto *d. lib. 6. q. 190.* me citato *in hoc loco* adden. ad Molin. *de primog. lib. 2. c. 10. n. 26. cum seq.* Suar. *de Regul. tom 4. tract. 8. lib. 3. c. 16. num. 29.* Tamburin *de iure Abbatum tom. 2. disp. 21. q. 17.* Marta *de success. Regali p. 4. q. 1. art. 4. n. 13.* Noguerol. *tom. 1. alleg. 26. num. 156.* Rota *dec. 548. num. 2. tom. 4. in posthumis Farin.* aliàs *part. 2. recentissim.* Quicquid velint Hurtado de Mendoça *de Fide, Spe & Charit. tom. 2. disp. 160. sub sect. 3. §. 64. vers. sed in aliquibus*, Anton. Diana *resol. moral. p. 3. tract. 2. resol. 50.* & alij per eos citati. Votum enim paupertatis non resoluitur per transitum ad Episcopatum in his, quę se cōpatiuntur cum Episcopali dignitate, & officio, consequenterque 19

que non potest proprium habere, neque sibi acquirere, Abb. *in cap. cùm olim, num. 7. de priuil. & in cap. clerici el 2. in addit in fine, de vita, & honest. cleric.* Rota *in d. Vssellen. hæreditatis*, 24. *Maij* 1629. coram *R. P. D. meo Pirouano.* Nec ex administratione tali Episcopo à Iure concessa (de qua Sanch. *lib. 7. c. 32. n. 62.* Campan. *in diuers. Iuris Canon. rubr. 12. cap. 14. num. 6.*) illi plenum dominium, & alienandi facultatem tribuere debemus, vt ab oppositis supponitur, cùm nuda solum bonorum post Episcopatum quouis titulo acquisitorum administratione fungatur, proprietatem autem Ecclesiæ, cui præest, procul dubio quærat, *d. cap. statutum, vers. postquam enim,* Molin. *d. c. 10. n. 28.* Pelag. *de planctu Eccles. lib. 2. cap. 24.* Fab. de Anna *d. cons. 45. num.* 107. Cened. *d. paupert. Relig. dub. 45. n. 5. & à n. 31.* Campan. *d. rubr. 12. cap. 14. num.* 8. Gabr. Pereira *Lusit. dec. 75. num. 1. & 3.* Nam indubitata est differentia inter Episcopum à monachismo promotum, vel à clericatu; quòd iste omnia post Episcopatum sibi obuenientia siue iure hæreditatis, siue quouis alio ad eum, velut ad verum dominum pertinent, déque illis libere disponere potest; ille verò nudam tantùm habet administrationem ex munere Episcopali ipsi iniuncto competentem, Sanch. *d. c. 6. num.* 8. & 10. Nicol. Garcia *de benefic part 7. cap. 10. num.* 89.

20 Quod quidem adeò verum est, monachum scilicet creatum Episcopum habere solum administrationem omnium bonorum, vt nec de patrimonialibus, aut propria industria acquisitis liceat ei testari eo modo, quo id fas est Episcopis sæcularibus; quia paternam hæreditatem, & quicquid aliud vndecunque acquirat Religiosus Episcopus, acquirit suæ Ecclesiæ cum sola administratione, *cap. statutum*, 18. *quæst. 1. in fine,* Carol. de Grass. *de effectib. cleric. effectu 3 num.* 125 Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 16. num* 14. Molina *disp. 140. ad fin.* Azor. *d. lib. 12. c. 10. quæsit. 6.* Nauar. *tom 4 de Regular. num. 6.* Fr. Emman. *tom. 2. quæst. 58 art. 6. tom 3. quæst. 69. art. 4. & in sum. tom. 4 cap. 68. n. 4.* Bellet. *disquisit. cleric. part. 1. tit. de bonis cleric. §. 8. num.* 8. Sanch. *d lib. 6. c. 6. num.* 10. & *d. lib. 7. c. 3. num. 2.* Rodoan. *de spoliis Ecclesiast. quæstion. 3. §. & in hac materia num.* 15. vbi ampliat etiamsi sit Cardinalis, & *num.* 14. dixerat Regularem non posse disponere de rebus post Episcopatum acquisitis etiam intuitu personæ; adden. ad Molin. *d. loco,* Læl. Zech *de Republ. Eccles tit. de Regular. cap. 3. num.* 14. Gratian. *discept. forens. cap. 363. n. 25. tom. 2. & c. 880, num. 10. tom* 5. Gabriel Pereira *Lusit. dec. 75. num. 1.* Francisc. de Sousa *d. libello à num. 15. vsque ad* 30. Cened. *de pauper. Relig. dub.* 45. Thadæ. Piso *lib. 1. var. resol. cap. 8. num.* 33. Hieron. Roderic. *in compend. quæst. Regul. resol. 135. num.* 5. Mar. Cutell. *de donat. tom. 1. tract. 1. discept. 2. part. 3. n. 158. cum sequent.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part. 1. cap. 14. n. 7.* Lezana *in sum. quæst. Regular. cap. 27. num.* 5. vbi etiam post Suar. *d. cap. 16. num.* 15. extendit ad Religiosum Religionis non succedentis in hæreditate, Noguerol. *d. alleg. 26. num.* 157.

Quamuis in dubio essemus, nisi constet alteri voluisse acquirere, Rota *in vna Vssellen. donat.* 28. *Iunij* 1610. coram Illustriss. Ludouisio, nunc Sanctissimo D. N. Gregorio XV. inter eius impressas *decis.* 401.

21 & antea *decis.* 409. *num.* 5. † Administratio autem morte finitur, ex qua testamentum incipit valere: ergo non est ei integrum disponere post mortem, quod fit per testamentum. Graff. *d. cap. 19. num.* 87. & 88. Fulu. Pacian. *d. consil. 132. n.* 35. Nau. *de reddit. quæstion. 1. mon. 9. num. 2. & quæst. 3. mon. 11. num. 1.* Henriq. *dict. libr. 10. cap. 35. §. 3. in fine, & §. 4.* Fr. Emman. *tom. 3. quæstion. 69. art. 4.* Sanch. *dict. cap. 6. num.* 10.

Verùm Regularis effectus Episcopus possit reuocare testamentum factum ante professionem? Vide *supra allegat. 99. num.* 15. vbi etiam an Religiosus qui ante professionem donauerat monasterio vel consanguineis, ea recuperet si ad Episcopatum promoueatur?

In vita verò religiosus beneficiarius, aut Episcopus, tam ample potest disponere, quàm amplè potest licitè Episcopus sæcularis, Cardinal. *in Clement.* 2. *vers. sed & tales, not. 1. de vita, & honest. cler.* Nauar. *de redditib. Eccles. quæst. 1. num. 81. in prima edit. & quæst. 1. mon. 8 n. 2. & mon. 33. n. 1. in secunda edit. & cons. 70. num. 4. sub tit. de Regular. in antiq. & cons. 13. num. 4. sub tit. de statu monach in nouis,* Mar. Cutelli *in tract. de donat. tom. 1. tract. 1. disc. 2. part. 3. n.* 136. Moisesl. *d. cons. 1. num.* 39. Lauret. de Franchis *vbi suprà quæst.* 119. licèt dubiè, Emman. Sà *verb. religio, num.* 46. Fr. Emman. *tom. 2. q. 8. art.* 8. Rota *dec. 216. num. 13. part. 2. in nouiss.* Grass. *part. 1. lib. 3. c. 5. num* 43. Anastal. Germon. *de indultis Cardin. § regularia beneficia, num.* 47. Lorca *in 2. 2. D. Thomæ quæst. 31 art. 9 sect. 4. disp. 4. mem. 1. n.* 31. Granad. *in 2. 2. controuers. 3. tractat. 11. disp.* 5. Andr. Duualli *in 2. 2. tract. de eleemosyna quæst. 8. art. 5. in fine,* nouissimè Diana *moral. resol part. 3. tract. 2. resol. 50. & par. 5. tract. 2. resol. 64. vers. notandum,* Less. *de iustit. lib. 2. cap. 4. dub. 3. num. 29. & c. 41. dub. 11. n.* 93. Molina *d. tract. 2. disp. 276. vers. Religiosus in conuentu,* Lezana *d. cap. 17. n.* 6. & tenuit Rota *in vna Vssellen. spoliorum, decimateria Febr.* 1609. coram *Illustriss. Ludouisio,* nunc Sanctiss. Domino nostro Gregorio XV. impressa per Farin. *decis. 241. num. 4. part. 2. recent.* & inter eius decisiones collectas per Beltramin. *decis.* 401. *num.* 7. eadem Rota *in Vssellen. hæreditatis* 24. *Maij* 1629. coram *Reuerendissimo Patre Domino Pirouano,* Alphons. de Leone *in tract. de officio & auctoritate Confessariorum part. 1. resol. 11. n.* 178. & nouissimè *de officio Capellani quæst. 4 in princip. n. 6.* me citato *in hoc loco* Noguerol *d. alleg. 26. n.* 160. 22

Potest tamen Summus Pontifex licentiam concedere etiam monachis Episcopis, vt testentur, idque in praxi seruari defendunt plures citati à Nauar. *in d. cap. non dicatis, à num.* 57. Dilect. *de arte testandi, tit. 1. cautel. 4. num.* 2. Ceuall. *quæst. 388. num.* 63. Molina *d. lib. 2. c. 9. num. 67. & cap. 10. num.* 30. Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 12. c. 9. quæsit. vlt.* Fr. Emman. *dict. q* 69. *art. 6. & 7.* plures per Sanch. *dict. tom. 2. lib. 7. cap. 7. à num.* 47. Decian. *d. resp. 80. n. 14. tom. 4.* Alzed. *d. p. 1. cap. 14. n.* 24. Quæ quidem licentia testandi concessa Episcopo intelligitur ad pias causas, non ad prophanos, licèt in concessione dicatur ad quoscunque vsus, si non exprimatur etiam ad prophanos, Nau. *in apolog. de reddit. quæst. 3. mon. 6. num.* 2. Molin. *de primogen. lib. 2. c. 9. num. 67. & cap. 10. n.* 30. alt. Molin. *tract. 2. disp. 147. & disp. 604. n.* 4. Alzed. *d. p. 1. c. 14. num.* 38. vbi *num.* 39. post Molin. Iuristam *dict. c. 10. num.* 30. resoluit illum, licèt habeat licentiam testandi, ad quoscunque vsus maioratum instituere non posse, cùm licentia intelligatur ad vsus pios, & cùm maioratus sit ad prophanos, nihil prodest nisi in licentia disponendi ad prophanos licentia concedatur, & *num.* 40. cum eodem Molina *num.* 50. posse Episcopum affirmat maioratum tuta conscientia instituere de fructibus, qui iuxta dignitatem suam erant necessarij ad suæ familiæ sustentationem, & tamen genus suum fraudando consumere noluit, sed conseruare ad maioratum instituendum; additque Episcopum sæcularem dum viuit recta valetudine validè donare, aut maioratum instituere de bonis acquisitis, 23

quisitis, ex redditibus etiam ad prophanos vsus dummodo per contractum inter viuos irreuocabilem faciat, & possessionem tradat, licèt in hoc euẽtu eum grauiter peccare dicat. Circa hanc materiam de licentia vel dispensatione testandi Prælatis concessa latè agit Rodoan. *de spol. Eccles. quæst. 7. per tot.* vbi à principio tradit licentiam testandi concedi per viam iustitiæ, & per viam gratiæ, & *in §. occurrit num.* 13. tenet licentiam testandi concedi à Papa sine causa expressa, & *num.* 16. quòd quotidie per quemlibet obtinetur licentia pro qualibet summa testandi à Papa, & *num.* 27. quòd valet dispositio licèt non sit facta mentio de licentia, quia præsumitur testator voluisse vti facultate, quam habet, & *num.* 36. quòd licentia testandi non amittitur etiam si quis non testetur per decennium, & *n.* 70. quòd sufficit licentiam superuenire Monacho post conditum testamentum.

24 Vnde Religiosus Episcopus obtinens à Pont. licentiam testandi, etiam ad opera pia, duplex impedimentum tenetur explicare, vt dispensatio legitima sit: alterum se esse religiosum: alterum autem se esse Episcopum, quòd duplici hoc impedimento ad testandum affectus sit, Alzed. *d. cap.* 14. *num.* 25. Carol. de Tapia *in auth. ingressi C. de sacrosanct. Eccles. verb. ideoque cap.* 1. *num.* 32. vbi ampliat in Cardinal. Episcopo, Sanch. *d. lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 11. tot enim dispensationes requiruntur quot sunt impedimenta, Surd. *conf.* 244 *n.* 4. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 13. *n.* 97. Gregor. XV. *decis.* 87. *num.* 6. Quod intelligendum esse in casu, in quo talis Episcopus vellet testari de bonis acquisitis intuitu Ecclesiæ, asserit nouissimè Lauret. de Franchis *in controuers. inter Episcopum & Regulares quæst.* 113. *pag.* 465. Sanchez eodem *num.* 11. quia si vellet de solis patrimonialibus, vel propria industria acquisitis per testamentũ disponere, sufficit explicare se esse Religiosum, quia huic testandi facultati non Episcopalis status, sed solus Religiosus obstat, me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part.* 1. *c.* 17. *num.* 26. Addunt Couar. *in cap. cum ex officiis, num.* 8. *de testam.* & Granut. *theoremate* 13. Socin. iun. *conf.* 89. *lib.* 1. *num.* 33. Cuch. *in instit. Canon. lib.* 2. *tit.* 4. *n.* 96. Zech. *de Republ. Eccles. tit.* 3. *de Cardinal. num.* 9. *priuil.* 8. quòd licentia testandi à Papa Prælatis concessa morte Pontificis re integra expirat; ea ratione, quia hic actus odiosus est, & ideò

25 morte ipsius auctoris extinguitur. † Contrarium tamen verius est, vt tenent Nat. *conf.* 647. *l.* 4. Bursat. *conf.* 29. *lib.* 1. Nauar. *in apologia quæst.* 3. *monitu* 8. *n.* 3. Sanch. *de Matrimon. lib.* 8. *disp.* 28. *num.* 82. D. Barbos. *in l. diuortio, §. quod in anno, num.* 20. *ff. soluto matrim.* Fr. Emmanuel. *q.* 69. *art.* 6. Gonzal. *gloss.* 12. *in princip. num.* 33. Cened. *canon. quæst. libro* 1. *quæst.* 38. *num.* 21. Gig. *de pension. quæst.* 91. *à num.* 2. Megal. *in promptuario verb. Cardinali num.* 10. nouissimè Diana *moral. resol. p.* 5. *tract.* 2. *de potest. & priuileg. S.R.E. Cardinal. resolut.* 54. post Gutier. & Sarmien. idem tenet Fagund. *in quinque Ecclesiæ præcepta part.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *num.* 14. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part.* 1. *cap.* 14. *num.* 28. & hanc opinionem sequutam fuisse Rotam Romanam *in vna Placentina facultatis testandi,* 24. *Ianuarij* 1578. coram *Reuerendiss. Patre Domino de Rubeis,* testatur Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol.* 386. vbi etiam in eadem Rotali decisione dictum fuisse profitetur Episcopum vigore facultatis testandi posse primum testamentum reuocare, & facere secundum, dummodo aliæ solemnitates requisitæ interueniant, reprobata etiam in hoc opinione Couar. *dicto loco.* Mouentur ex eo quòd in concessionibus gratiosis, prout distinguuntur à literis iustitiæ, regula est receptissima morte concedentis, etiam re integra non finiri, *l. vlt. ff. de constit. Principum, reg. decet.* 16. *de regul. iuris lib.* 6. *capite si super gratia* 9. *de offic. deleg. eodem libro.* vnde † cùm 26
facultas testandi sit concessio gratiosa, quamuis Princeps concedens re integra moriatur, expirare non debet, sicut regulare est in quacunque concessione gratiosa.

Nec denique expirat vigore prædictæ facultatis testamentum semel faciens, cum possit illud reuocare, & nouum toties, quoties sibi placuerit, condere, vt securè tuentur Sarm. *de reddit. Eccles. p.* 4. *c.* 4. *à numero* 3. Nauar. *eodem tractat. quæst.* 3. *monit.* 11. *num.* 22. D. Barbos. *in dict. §. quod in anno, num.* 19. *in fine, cum sequenti*; Peralt. *in l. si quis, in princip. numero* 94. *ff. de legat.* 3. Gutier. *pract. lib.* 3. *quæst.* 48. *num.* 7. Sanchez *d. lib.* 8. *disp.* 1. *num.* 17. Fr. Emman. *d. quæst.* 69. *art.* 5. Gonzal. *dict. gloss.* 11. *num.* 97. Ægid. de Coninck *de Sacram. disp.* 33 *dub.* 2. *num.* 18. Sim. de Prætis *vbi sup. num.* 42. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part.* 1. *cap* 14. *n.* 37. quorum fundamentum potissimum illud est, quòd verba cuiuscunque dispositionis, quamuis maximè odiosæ, in dubio cum effectu sunt intelligenda, argum. *cap. relatum,* 4. *vers. cùm igitur, de cleric. non resid.* cum his, quæ Felin. *in cap. inter cæteras, num.* 8. *de rescript.* Hippolyt. *in l. qui falsam, num.* 84. *ff. de falsis,* Rebuff. *in §. hoc sermone, limitat.* 2. Sanè testamentũ tunc dicitur cum effectu celebratum, quando morte confirmatur, & immobile perseuerat, *cap. cùm Marthæ, de celebrat. Missar.* & ideò non primum, sed secundum, cum quo testator moritur, dicitur, cum effectu testamentum, vt per se patens est; igitur quamuis prædicta testandi facultas odiosa sit, non est de prima vice solummodo, sed de illa, in qua testamentum plenum sortitur effectum, accipienda; eo maximè, quia intentio Principis concedentis fuit vtiliter eam facultatem elargiri ad effectum, vt vltima testantis voluntas perfectè ad executionem perducatur, sicut ille disposuit: vnde necessariò oportet intelligere de illa testaméti factione quæ adimpletur, & ad perfectam executionem perducitur, qualis est omnis, & sola illa, cum qua testator moritur.

Vnde etiam colligitur licentiam testandi superuenientem validum efficere prius testamẽtum absque ea factum, quia sufficiens est ad eius valorem, vt habilitas testandi adsit tempore mortis, à quo robur sumit, vt colligitur ex *l. si quis filio exhæredato, §. irritum, vers. qua ratione, ff. de iniust. rupto*; quare hoc non est extendere dispensationem, sed eam accommodare naturæ testamenti; quæ cum ea sit, vt nihil censeatur consummatum vsque ad mortem, licentia superueniens adest ante testamenti perfectionem, & ideò nil mirum si trahatur ad tempus præteritum, quo confectum est, argum. *leg. talis scriptura,* 30. *in fine, ff. de legatis* 1. *& l. iubemus, ff. de satisd. cogn.* Igitur hanc sententiam in monacho de licentia Papæ testante sustinent Castr. *in dict. leg. si quis filium, §. irritum num.* 4. & *ibi* Imola *numero* 2. ac Bart. *in fin.* Anton. Gom. *l.* 42. *Tauri num.* 2. Nauar. *com.* 2. *de Regular. num* 57. Tapia *in authent. ingressi, verb. ideoque nec de his, cap.* 1. *numero* 25. *C. de sacrosanct. Eccles.* Matiens. *l.* 3. *gloss.* 3. *numero* 4. *tit.* 4. *lib.* 5. *noua recopil.* Molina *disput.* 181. *in fine* Flamin. *de resignat. lib.* 11. *quæstio* 7. *num.* 90. Sanchez *dict. tom.* 2. *lib.* 7. *capite* 8. *num.* 60. Grass. *de effectibus clerical. effectu* 1. *num.* 1191. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 865. *num.* 15. Marchin. *de sacram. Ordinis tract.* 3. *p.* 1. *cap.* 28. *num.* 15. me citato Alzed. *d. c.* 14. *num.* 33. Marc. Anton. Genuens. *in pract. Eccl. q.* 40.

Et

Et quòd quando Papa concedit Cardinali, vel Episcopo licentiam testandi de fructibus beneficiorum, huiusmodi licentia se extendat ad testamentum iam factum, tenent Alex. & Imola *in l. ex militibus, ff. de militari testam.* quos refert, & sequitur Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.* 294. *in fin.* Aduertit tamen Sim. de Prætis *de interpret. vltim. volunt. tom.* 1. *lib.* 2. *dub.* 1. *interpret.* 1. *solut.* 4. incip. *Inhabilis qui tempore, à num.* 64. quem refert Alzed. *d. p.* 1. *c.* 14. *n.* 34. quod ad maiorem securitatem postquam licentiam testandi acceperit, debet coram notario, & testibus per scripturam declarare quod virtute talis licentiæ confirmat testamentum antea factum.

An autem facultas testandi concessa Episcopo extendatur ad codicillos? Vide Rodoan. *de spol. quæst.* 6. *num.* 22. Iacob. Anton. Maur. *allegat.* 15. *num.* 6. Alzed. *d. cap.* 14. *num.* 31. Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. q.* 468. *n.* 2. vbi resoluit non extendi, & antea *num.* 1. tenuit licentiam testandi concessam Episcopo intelligi de his bonis tantùm, quæ supersunt solutis, debitis, & reseruatis his, quæ sunt necessaria Ecclesiæ vacanti pro seruitoribus & ministris, ac incumbentibus oneribus vsque ad nouos redditus supportandis. Et quòd Episcopus vigore licentiæ obtentæ ad testandum non possit in vita disponere, tenent Molfes. *cons.* 24. *n.* 6. post *tom.* 2. *consuet. Neapol.* adden. ad Molin. *de primog. l.* 2. *c.* 10. *num.* 30. *in fine.*

Verùm si Episcopus decesserit non condito testamento, licet haberet licentiam testandi, nihil prodest ad hoc vt bona Ecclesiæ, vel Cameræ non applicentur, nisi in licentia cautum sit quod si non condito testamento decedat, succedant proximiores ab intestato. Ita Franc. Leo *in praxi fori Eccles. p.* 3. *cap.* 3. *num.* 30. Anell. Amatus *cons.* 1. *num.* 52. *vol.* 1. quos refert Alzed. *d. part.* 1 *capite* 24. *num* 29. vbi *num.* 30. ex Menoch. *de arbit. casu* 203. *num* 36. subdit quòd si in aliqua Ecclesia priuilegium sit quod eius Episcopus possit tempore mortis disponere vsque ad summam centum, si impetrat licentiam testandi, tenetur exprimere, ac facere mentionem de ptimo priuilegio.

28 Quo non obtento priuilegio indubitati Iuris est acquisita ab Episcopo monacho post Episcopatum adeptum ab eo administranda esse, dum superstes fuerit, & eo defuncto non ad monasterium, sed ad Ecclesiá, cuius est Episcopatus, ea pertinere, vt probat text. *in cap. vnic.* 18. *quæst.* 1. vbi gloss. *verb. legitimus* resoluunt D. Thom. 2. 2. *quæst.* 188. *art.* 8. *ad* 3. Abb. *in cap. fin. num.* 3. *de Regularib.* Sot. *de iustit. lib.* 10. *quæst. vlt. ad* 3. Lezana *d. cap.* 17. *num.* 12. Quod quidem verum est, quamuis iure hæreditario ea bona post Episcopatum acquisita sint, Molin. *d. tract.* 2. *disp.* 140. *in fine*, Lessi. *d. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 11. *num.* 92. Fr. Emman. *tom.* 2. *quæst.* 58. *art.* 7. atque idem dicendum est de acquisitis donatione, Lessi. *loco proximè citato*, Azor. *part.* 1. *lib.* 12. *c.* 10. *quæs.* 6. & propria industria, ac labore, Couar. *in cap.* 1. *num.* 19. *de testam.* Lezana *d. cap.* 27. *num.* 12. Azor. *d. quæs.* 6. Fr. Emman. *d. q.* 18. *art.* 6.

Episcopo autem negligenti bona hæreditaria, vel renuntianti, succedit Ecclesia proprietaria ex dispositione *cap. statutum* 18. *qu.* 1. & pro ea Capitulum potest agere dum tractatur de præiudicio Ecclesiæ & Episcopatus, vt per Innoc. *in cap. dilecti in* 1. vbi Abb. *num.* 3. *de maior. & obed.* idem Abb. *in capite cum olim. col.* 3. *num.* 2. & Felin. etiam *num.* 2. *de testibus* Rota *in d. Vrsselen. hæreditatis* coram *R. P. D. meo Pirouano.*

29 Procedit supradicta resolutio, etiamsi Religiosus ille Episcopus si ex Minorum Fratrum ordine, is enim factus Episcopus ius succedendi parentibus, & agnatis, administrandique bona vndecunque acquisita, dum vixerit, recuperat, Bart. *in tract. Minorit. lib.* 4. *dist.* 5. *c.* 5. Rota *in d. Vrsselen. hæreditatis.* coram *R. P. D. Pirouano.* quare ipsi mortuo succedit sua Ecclesia, Duen. *reg.* 381. Tapia *dict. authent. ingressi, verb. sua, cap.* 6. *num.* 57. Molina *dict. disp.* 140. *vers. quando Religiosus Minor.* Azor. *dict. lib.* 12. *cap* 16. *quæs.* 6. & *cap.* 15. *quæs.* 3. Qui à tempore confirmationis Pontificiæ incipit Ecclesiæ acquirere, Fr. Emm. *in sum. tom.* 2. *c.* 70. *n.* 6. & *quæst. regul. tom.* 3. *quæst.* 69. *art.* 4.

Episcopum verò titularem monasterio acquirere, ex eo quod nullam Sedem habet, tenent Sot. *d. quæst. vltim. art. vltim. ad* 3. Fr. Emman. *dict. art.* 4. *in fine* Sà *verb. Religio, num.* 52. Alij autem dicunt per se, & ex vi Iuris adquirere illi Ecclesiæ, cuius titulum habet; quia verò non possunt illi cum effectu applicari talia bona, in opera pia dispensanda esse: ita Suar. *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 17. *num.* 5 Lezana *d. cap.* 17. *num* 13. Sed verius est † eum acquirere Pontifici, quia solutus est omninò à Religionis obedientia, subestque immediate Papæ, Azor. *dict. cap.* 10. *quæs.* 7. *in fine* me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. part.* 1. *cap.* 14. *num.* 12. Sanch. *d. lib.* 7. *cap.* 32. *num.* 68. Layman. *in Theologia morali lib.* 4. *tract.* 5. *c.* 7. *num.* 18. Bonacin. *de clausura monial q.* 2. *puncto* 9. §. 4. *diffic.* 2. *n.* 16. *ad fin* Noguerol. me citato *in hoc loco d. alleg.* 26. *num.* 199. 30 31

Cùm donatio causa mortis quoad suum effectum, & efficaciam accedat, & assimiletur vltimæ voluntati, licet quoad modum, & ordinationem contractui comparetur, vt probat gloss. *verb. legatum, in l.* 2. *princip. ff. de dote præleg.* quam Doctores passim sequuntur vt per Clar. *verb. donatio quæst.* 5. Card. Mantic. *de coniect. lib.* 1. *tit.* 12. *num.* 1. *in princ* Fusar. *de substit. quæst.* 682. *n.* 10. Surd. *de alim. tit.* 8 *priuil.* 22 *n.* 26. Molina *de primog. lib.* 1. *c.* 11. *num.* 16. Cardoso *verb. donatio, num.* 61. ideò sicut Episcopi de bonis intuitu Ecclesiæ quæsitis testari non possunt, sic & donationem causa mortis de eisdem facere non valent. 32

Inter viuos tamen possunt saltem in exteriori foro donare, etiam non modicè, & in prophanos vsus, Molin. Theolog. *d.* 48. *concl.* 14. alt. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 33. Vnde Prælatus in sanitate potest primogenitum instituere, & talis institutio habet vim irreuocabilis donationis, quam de bonis & fructibus suæ dignitatis Episcopalis non prohibetur facere, nam circa testamentum quoad omnia Prælatus æquiparatur vsufructuario. gloss. *verb. reseruari, in cap præsenti, de offic. Ordin. in* 6. latè Molin. *d. cap.* 10. *num.* 33. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 854. *num.* 59. P. Molin. *dict. tractat.* 2. *disput.* 148. *num.* 3. vbi quod donatio, & institutio maioratus ad vsus etiam prophanos facta à Prælato inter viuos per contractum irreuocabilem dum prospera vtebatur valetudine in vtroque foro valida est, ex eo quia omnis alienatio, quam Prælatus inter viuos facit valida est, per eamque confertur ius, & transfertur dominium, illudque comparat accipiens, Rota coram Gregor. XV. *decis.* 401. *à princ.* vbi quòd Prælatus per actus inter viuos potest de fructibus beneficij disponere. Verum si Prælatus ex sola familiæ conseruatione maioratum fecerit, licet in foro fori id sibi permittatur, mortaliter tamen peccabit, nisi institutio facta sit in causam piam, vel relictum consanguineis sit moderatum, vel vbi Prælatus sibi subtrahit necessaria, & ex eis facit maioratum, vel si illum faciat ex stipendiis, & fructibus officiorum sibi datorum 33

datorum à Principibus sæcularibus, vt per Molin. *d. capite 10. num. 48. cum seqq.* Stephan. Gratian. *dict. cap. 854. num. 59. cum seqq.* Intellige & declara huiusmodi donationes inter viuos fieri debere statim bonis & possessione dimissis, itaut nulla possit fieri vsusfructus reseruatio ad fauorem donantis; donans enim cum tali reseruatione dicitur donate post mortem, qua sequuta sumit effectum talis donatio, ideo non potest fieri per Prælatum, Iuxta *lib. 1. § si pecuniam, ff. de donat* Port. *cons.* 104. Roman. *cons. 26. in princ.* Mandel. *cons. 4. num 8. & cons. 173. num. 7.* Stephan Gratian. *d. cap. 854. num. 46.* Rota coram Gregor. XV. *d. decis. 401. num. 17.* vbi refert quoddam Clementis VIII. Breue inualidans donationes factas in vita reseruato vsufructu Episcopo donanti. Valle *in praxi Collector. part. 1. capite 9. à princip.* bene Solorzan. *de Iure indiarum tom. 2. lib. 3. cap. 10. num. 88. cum seqq.* Noguerol. *allegat. iuris tom. 1. allegat. 26. num. 350. cum seqq.* qui ad hoc referunt Motum proprium Pij IV. & Pij V.

34 Sed obstat difficilis text. *in cap. ad hæc, vers. viuentes, de testam.* quatenus probat beneficiarios viuẽtes, & in ęgritudine cõstitutos posse facere moderatam donationem de bonis per Ecclesiam quæsitis, non per viam vltimę voluntatis, sed intuitu eleemosynę; cum enim ex dictis cõstet illos dominos esse sic acquisitorum, & proinde de illis posse disponere in quoscunque vsus, excepta vltima voluntate, videbatur dicendum non solùm facere posse moderatas donationes, & eleemosynę intuitu, sed etiam non moderatas, & alio respectu præter eleemosynam, quod tamen text. ille apertè negat. Quare Molin. *de primog. d. c. 10. n. 40. & 41.* intelligit text. non agere de bonis quæsitis à beneficiario intuitu sui beneficij, sed de bonis ipsius Ecclesię, quod non conuenit litteræ textus, neque id asserunt Doctores, quibus Molina hoc imponit. Nauarr. igitur *d. q. 1. monitu 81.* & post eum Molina Theolog. *d. tract. 2. disp. 148. n. 6.* respondet argumentum à contrario sensu, quod ex eo deducit, scilicet permittitur moderata donatio in infirmitate intuitu eleemosynæ; ergo non moderata alio respectu prohibetur, admittendum non esse, contra rationes & Iuris fundamenta, quæ contrarium concludunt. Sed mirandum est negare Nauarrum hoc argumentum à contrario, in hoc text. cùm ipse eam sequatur sententiam, quòd beneficiarij non sint domini redditum suorum beneficiorum; ea enim posita rectè sequitur argumentum. Textus permittit beneficiariis, qui domini non sunt, moderatas donationes; ergo immoderatas videtur prohibere.

35 A communi igitur Doctorũ interpretatione non videtur recedendum, qui resoluunt beneficiariis in ęgritudine constitutis non licere immoderatas facere donationes, neque alio respectu, quam eleemosynæ propter præsumptam fraudis suspicionem. Ita Abb. *in d. c. ad hæc, in fine*, Anchar. *num. 6.* Imola & Couar. *ibi*, Sarm. *p. 4. cap. 4. numero 6.* Rota *in Arboren. spolij 17. Iunij 1624.* coram *Illustriss. Patriarcha Manzanedo.* Cùm enim beneficiarij de dictis bonis lege Canonica testari prohibeantur, qui in ęgritudine cõstitutus maximas fecerit donationes, merito in fraudem legis prohibentis testamentum, censendus est facere donationem, vt in simili probat text. *in leg. filiæ meæ, ff. soluto matr. & in c. de his, de sepult.* aliàs illusoria maneret regis Canonicæ prohibitio, cùm facilè clericus de bonis per Ecclesiam quæsitis, & de quibus per vltimam voluntatem disponere non potuit, moriens iam se donare pronunciaret: & iuxta hęc intelliges doctrinam glossæ *verb. reseruari, in d. c.* præsenti, dum beneficiarios in infirmitate cõstitutos æquiparat vsufructuariis ad effectum ne possint testari de quæsitis per Ecclesiam, quę communiter recipitur secundum Molinam *d. c. 10. n. 83.* atque ita sit clarissimum excepta dispositione per viam vltimæ voluntatis, vel quando in fraudem legis prohibentis immoderatas donationes in ægritudine facit, beneficiarios posse in quoscunq; vsus de redditibus suis disponere; ideóque Pontificem solum inuenta tempore mortis præcipere vt futuro successori reseruẽtur, non verò viuenti Prælato idem pręceptũ imponere. Vnde defensionem bonorum Prelati, vt conseruentur Ecclesiæ & successori, posse etiam spectare ad Regem in obseruantiam legis Canonicæ tradunt Bobad. *in sua politica lib. 2. c. 18. n. 180.* Gutier. *pract. l. 2. c. 49. n. 3.* D. Barbos. *in l. heres absens, in princ. n. 210. ff. de iudic.* Cabed. *p. 1. decis. 84.*

Denique non abs re quæri poterit, an Episcopus habens patrimonium possit illud conseruare, & redditus Ecclesiasticos in vsus profanos expendere? In qua quæstione affirmatiuam partem sequuntur Innoc. Abb. & Doctores, vt per Dec. ibi, *num. 6. in cap. Episcopus, de præbend.* Felin. *in cap. postulasti, num. 6. de rescriptis*, refert plures, quos sequitur Couarr. *in d. cap. 1. de testam. num. 2.* Sot. *de iustit. libro 10. quæst. 4. art. 3.* Nauarr. *de redditib. quæst. 1. num. 78.* Hoieda *de compatib. benefic. c. 19. num. 45.* Sarm. *eod. tract. part. 1. cap. 1. num. 18.* Mench. *Illustr. cap. 105. n. 9.* Menoch. *de arbitr. casu 145. num. 5.* Molina *d. tract. 2. disp. 145.* plures per Cened. *ad Decretal. collect. 33. n. 4.* Bellet. *disquisit. cleric. part. 1. tit. de bonis cleric. § 1. num. 11. & § 6. n. 7. vers. nam clericus.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. cap. 14. num. 43.* Fr. Emman. *in summ. tom. 4. cap. 68. num. 5.* Marcel. de Mauro *alleg. 63. num. 10.* Rodoan. *de spol. quæst. 9. § fin. num. 37. & 9.* Pro quibus primò illud expenditur quòd † vnusquisque licite percipit & expendit illud, quod suis laboribus, velut iusta merces, deputatur, iuxta illud Pauli *1. ad Timoth. 5. dignus est operarius mercede sua, & Matt. 10. dignus est operarius cibo suo, & 20. voca operarios & redde, capite cùm secundum, 16. in princip. de præbend.* ne aliàs sequatur absurdum, quòd vel cogatur quis propriis stipendiis militare, contra *cap. charitatem in fine 12. quæst. 2.* vel cogatur de proprio facere beneficium, contra *cap. precariæ, propè finem 12. quæst. 2.* refert *gloss. pen. in cap. vnico, de cler. ægrot. in 6.* Sanè redditus Episcopales debentur Episcopis, veluti merces suis laboribus deputata, bonus text. *in capite pen.* ibi, *clerici omnes, & ibi, stipendia sanctis laboribus debita, 1. quæst. 2. d. cap. cùm secundum*, cum similibus & hoc est quod voluit Caietan. *2. 2. quæst. 185. art. 7. ad 3.* dum inquit præbendam se habere vt proprium, clerici, vel Episcopi bonum: igitur si Prælatus habeat patrimoniũ, licite poterit, illo conseruato, redditus Episcopales expendere, 36 37

Quamuis contrarium teneant Dec. *d. numero 6.* & Barbat. citati à Couarr. *d. numero 2.* Syluest. *in summ. verb. simonia quæst. 16.* Adrian. *in 4 de restit. quæst. 32.* Palud. *ibid. distinct. 34. quæst. 3.* Maior. *distinct. 24. quæst. 21. in fine.* Quibus non multum opitulatur auctoritas Hieronym. *in cap. clericos 1. quæst. 2.* ibi, *quibus parentum & propinquorum nulla suffragantur bona*; explosa enim prima solutione, de qua per *gloss. 2. ibi*, & per Couarr. *vbi proxim.* affirmantes procedere de consilio, confunduntur namque manifestè per *tex. ibi*, dum habet sacrilegium committere illos, qui cum suo patrimonio sustentari valeant, stipendia Ecclesiastica in suos vsus impendunt, quod tamen nullatenus committerent, si Hieronymus loqueretur de consilio, iuxta reg. *capit. vltim. vers. quod præcipitur,* 38

pitur, ibi, *offerentis arbitrium* 14. *quæſt*. 1. *gloſſ. in reg. nullus* 62. *in* 6. Planius ergo reſpondetur cum eadem *gloſſ*. & Couarruu. *d. numero* 2. *verſ. prima*, textum illum procedere attento tempore antiquo, quo bona Eccleſiæ erant ſolummodo deſtinata ad alendos pauperes Chriſtianos, & clericos egenos, vt ſatis inſinuat *caput certè* 12. *q*. 1. aduertunt poſt alios Sot. *d. art*. 3. Sarm. *d. part*. 1. *cap*. 5. *num*. 17. Nec etiam in contrarium facit text. *in cap. illi autem* 12. *quæſt*. 1. *ad*
39 *finem*, † quia facilè reſpondetur procedere inſpecto eodem tempore antiquo, quo Eccleſia Catholica veluti nouum germē floreſcere incipiebat, & Apoſtolicis cōſiliis ita addicta, vt multitudinis Chriſtianorum eſſet cor vnum, & anima vna, omnia namque erant communia, nemo ſibi aliquid proprium vindicabat, *d. capite illi, ad fin*. refert plures, quos ſequitur Couarr. *d. n*. 2. *propè finem*.

40 Epiſcopus poteſt ſibi ſepulturam eligere vbicunque voluerit, etiā extra diœceſim, & extra remotos limites prouinciæ, & debent fieri expenſæ ex bonis ipſius defuncti, licet acquiſitis intuitu Eccleſię, Gemin. *conſ*. 1. *numero* 5. Hieronym. Venero *de Examine Epiſcop. lib*. 4. *cap*. 17. *num*. 7. Alzed. *d. part*. 1. *cap*. 12. *numero* 46. vbi *num*. 48. ſubdit quòd ſi moriatur non electa ſepultura, debet ſepeliri in Eccleſia Cathedrali, & *num*. 49. cum Sebaſt. de Medicis *de ſepultur. quæſt*. 7. *num*. 6. reſoluit; quòd ſi extra ciuitatem, vbi habet Sedem Epiſcopalem, moriatur, oſſa ad ſuam Eccleſiam Cathedralem reduci debent, & ſi fortè duos Epiſcopatus habuiſſet, quorum vnus alteri vnitus eſt, ſepelietur in Eccleſia Cathedrali, cui vnita eſt altera Eccleſia Cathedralis; nam illa vt principalis habetur: ſi duos Epiſcopatus diſpenſatiuè habuiſſet, in Eccleſia Cathedrali, vbi fere cōtinuò reſidebat: ſi fuiſſet alterius Epiſcopi coadiutor, in illius Epiſcopi Cathedrali, cui datus erat coadiutor; ſi extra propriam diœceſim, & in ciuitate alterius Epiſcopi, in Cathedrali illius ciuitatis.

Allegatio CXV.

Epiſcopus an teneatur ratam habere alienationem factam à prædeceſſore, quando Eccleſiam hæredem reliquit?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus non tenetur ratam habere alienationem factam à prædeceſſore, cum Eccleſia relinquitur hæres.*

2 *Eccleſiæ nomine poteſt quis venire contra proprium factum.*

3 *Alienatio rerum Eccleſiaſticarum nulla eſt.*

4 *Alienationi inſtituentis prohibitio reſiſtit.*

5 *Qui ſub modo donat, non aliter vult donare cum effectu, quàm modo adimpleto.*

6 *Epiſcopum non teneri ratam habere alienationem prædeceſſoris, qui teneant.*

7 *Hæres prælati alienantis bona Eccleſiæ tenetur ſtare alienationi in quantum hæres eſt.*

8 *Hæres adeundo hæreditatem in quantum contrahat, & cum quibus?*

9 Cap. ſi quis Presbyterum in fine, de rebus Eccleſ. non alien. *declaratur.*

10 *Debita prædeceſſoris quando teneatur Epiſcopus ſoluere?*

11 *Officia quæcunque veluti notariatus Audientiæ Epiſcopalis expirant mortuo Epiſcopo, poteſtque nouus ſucceſſor illa concedere.*

12 *Epiſcopus non poteſt concedere furtum in præiudicium ſucceſſoris.*

13 *Officij datio, ſeu conceſſio quando fuit facta ab Epiſcopo ad vitam officialis cum conſenſu Capituli non poteſt reuocari à ſucceſſore.*

14 *Epiſcopus ſucceſſor non poteſt reuocare officia ſuæ Audientiæ conceſſa ab antiquo, & quæ ex diuturno tempore, & longa quaſi poſſeſſione poſſidentur.*

15 *Officia à Prælato defuncto conceſſa non poſſunt reuocari à ſucceſſore ſi confirmata ſunt à Summo Pontifice.*

16 *Officium collatum ſiue conceſſum à Prælato, tametſi concedatur cum clauſula Ad beneplacitum, vel ad libitum, ſeu ad voluntatem concedentis, non poteſt reuocari ab ipſo Prælato concedente niſi iuſta, & legitima cauſa interueniat.*

1 PRo parte negatiua facit primò reg. text. *in capite ſi quis Preſbyterorum* 6. *in fine*, *de rebus Eccleſiæ non alien*. vbi gloſſ. *verb. perſonas*, & *in libro iubemus* 14. §. *ſanè il* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ*. dum omnibus indiſtinctè Eccleſiaſticis perſonis, immò & ipſis alienatoribus repetendi, & reuocandi temere alienata, obſeruant innumeri propemodum relati à Cened. *ad Decretal. collect*. 17. *à numero* 2. quamuis enim nulli liceat nomine proprio venire contra proprium factum, *capite cùm ſuper* 8. *verſ. nec ipſi, de conceſſ. præbend*. iunctis latè adductis per Pinel. *in libro* 1. *part*. 3. *à numero* 81. *C. de bonis mater*. 2 † nomine tamen Eccleſię, vel alterius, cui ius quæſitum eſt, rectè venire poteſt, vt ſatis conſtat ex mente plurium limitationum, quas congerit Pinel. *vbi proximè à numero* 83. igitur omninò videtur affirmandum liberum fore ſucceſſori temerè alienata reuocare, quāuis Eccleſia hæres fuerit inſtituta, aliter reſtringitur, & violentia infertur, reg. *d. capite ſi quis Preſbyterorum*. Confirmatur hoc ipſum, quia quando alienatio nulla eſt, ex eo capite, quia lege prohibetur, liberum eſt alienatori reuocare. *l. quemadmodum* 7. *de agricolis & cenſ. libro* 11. *d*. §. *ſanè, in fin*. cum his quæ Pinel. *d. part*. 3. *numero* 75. Peralta *in rub. de hæred. inſtit. numero* 79. plures, vt per D. Barboſ. *in leg. Lucius numero* 20. *ff. ſoluto matrimon*. 3 Planè † alienatio rerum Eccleſiaſticarū in propoſito nulla eſt propter legis prohibitionem, vt ſatis deprehenditur ex decreto irritanti adiecto *in capite ſine exceptione* 12. *quæſt*. 12. *capite nulli*, & *per totum*, *de rebus Eccleſiæ non alien*. latè Nauarr. *in repet. capite non liceat Papa* 12. *quæſt*. 2. Couarruu. *libro* 2. *variar. cap*. 17. *per totum*. Sic alias poſſeſſor maioratus, qui rem ſubiectam reſtitutioni alienat, poteſt alienationem à ſe factam reuocare, poſt alios Tiraquell. *d. tractatu tit*. 1. §. 26. *gloſſ*. 2. *numero* 6. Afflict. *deciſ*. 240. *numero* 8. Peralta *d. loco num*. 73. reſiſtit enim alienationi inſtituentis prohibitio ad ſimilitudinē legis prohibentis. 4 *Secundò* † hæc eadem pars negatiua ſequēti comprobatur argumento. Multò magis, vel ſaltem æquè offēndit voluntatē donantis ille, qui modum donationi adiectum non adimplet, quàm ille qui cum hæres inſtituitur, non habet ratam alienationem factā à defuncto, ſeu quamuis Eccleſia, cui facta eſt donatio ſub modo, illum nō adimpleat, donatum non reuocatur: igitur quamuis Eccleſia hęres inſtituta non ſtet alienationi factę à defuncto, relicta hęreditas non reuocabitur, ac ſubinde non tenebitur ratam habere alienationē: maior ſuadetur ex eo quia † qui ſub modo donat,

donat, nō aliter vult donare cum effectu, quàm modo adimpleto, sicut & ille, qui Ecclesiam hæredem facit, non aliter vult quod hęreditas cum effectu acquiratur, quàm si hæres saltem tacitè polliceatur de adimplenda ipsius voluntate, *d.§ heres*, & ita vtroque casu propter defectum adimplemēti deficit voluntas donādi, sicque datis paribus terminis vtraque similitudinis propositio in bono sensu vera est: minor ostenditur *ex capite verum 4. de condit. apposit.* cum his, quæ Couarr. *libro 1. variar. capite 14. numero 6. igitur*, &c. *Tertiò* facit text. *in capite 1. de testament.* dum ibi proponitur Ecclesia hæres instituta in tertia parte, nempe in quatuor vnciis, vt patet, & tamen neque pro ea parte tenetur successor ratas habere alienationes, quas fecerat Episcopus testator, cū quicquid alienatum est, reuocari iubeatur, patet ibi, *quidquid*, &c. quo pacto oponit Ant. *ibi n. 8.*

6 His tamen non obstantibus, partem affirmatiuam tenet gloss. *in d. cap. 1.* verb. *patiaris*, ibi, *tenetur tunc*, &c. dum putat teneri Episcopum successorem ratam habere alienationem factam à prædecessore saltem pro ea parte, qua Ecclesia hæres fuit instituta, similis gloss. *verb. ab haredibus in capite Episcopus, qui 12. quæst. 2.* sequuntur Abb. *in d. cap. 1. num. 3.* Imola *ibid. num. 9.* & Couarr. *num. 13.* communis, vt per Tiraq. *de priuilegiis piæ causæ, priuil. 88.* Pro qua sententia, quę vera est, expenditur primo reg. *lib. ex qua persona 191. ff. de regulis Iuris, & l. vendicationem 17. ff. de euiction.* melior text. *in l. cùm a matre 14. C de rei vendicat.* quibus habetur ex ea persona, ex qua quis lucrū capit, pro ea parte, qua illam repręsentat, non posse venire contra illius factum, cum his, quæ Gom. *l. 70. Tauri, n. 10.* Pinel. *in d. l. 1. part. 3. num. 79.* Gam. *decis. 18. numero 2. & decis. 221. num. 4.* *Secundo* facit, quia quamuis pater alienate nō possit aduentitia filij bona, sicut nec possessor maioratus bona restitutioni subiecta, *leg. peto 71. § prædium, & § fratre, ff. de legatis 2.* si tamen filius, vel successor maioratus hæredes instituantur, tenetur ille in perpetuum, hic vero saltem in vita ratam habere alienationem talium, vt satis constat ex reg. *d. leg. cum à matre*, iunctis resolutis ad plures species per Pinel. *d. lib. 1. part. 3. à num. 79.* Clar. *§. feudum quæst. 42. cum seq.* Couarr. *lib. 2. var. capite 18. num. 2. vers. quarta conclusio*, Valasc. *de iure emphyt. q. 49.* Molin *de primog. lib. 4. cap. 1. à num. 17.* Grass. *§. hæreditas, quæst. 12. à num. 6.* D. Barbos. *in d. leg. Lucius num. 20.* Ergo

7 in simili † quamuis Prælatus non potuerit bona Ecclesiastica alienare, si tamen Ecclesia ab eodem hæres instituatur, tenebitur qua talis alienationi stare, saltem pro ea parte, qua hæres est. *Tertiò*,

8 & vltimò facit quòd † hæres adeundo hæreditatem, censetur quasi contrahere non solùm cum legatariis, & cæteris defuncti creditoribus, sed etiam cum ipso defuncto ad effectum, vt eius voluntatem adimplere teneatur, *§. heres*, iuncta *gl. vlt. Instit. de obligat. ex qu. si contractu*; ergo cùm Ecclesia hæres instituta qua talis contrahere censeatur cum defuncto de adimplenda ipsius voluntate, fit consequens omninò teneri ratam habere alienationem factam à defuncto, saltem pro ea parte, qua hæres est.

9 Qua retenta opinione, non obstant quę pro prima affirmatiua considerauimus, omnia enim fere vnica solutione diri muntur. Ad primum ex reg. *d. capite si quis Presbyterorum*, cum aliis respondetur non habere locum in nostris terminis quādo Ecclesia, cuius nomine reuocatio fit, hæres instituitur, iuxta *d. l. cùm à matre*, cum supra adductis. Ad secundum facilè respondetur concedēdo totum, atque ita hęreditatem non reuocari, cogendam tamen esse Ecclesiam hęredem stare predictę alienationi iuxta modo resoluta, sicut Ecclesia donataria cogitur seruare modum adiunctum *in d. c. verum.* Ad vltimum respondetur cum Anton. *d. n. 8.* text. intelligendum fore de rebus detentis ab aliis non ex contractu Episcopi defuncti, vt in proposito, explicando cum D. Barbosa *in leg. si cum dotem §. si pater n. 20. ff. soluto matrim.*

Superest vt videamus, quibus casibus Episcopus teneatur soluere debita sui prædecessoris, vel redimere alienata per illum? De quo latè agit Rodoan. *de spoliis Eccles. quæst. 10. per tot.* vbi à principio probat quòd debita contracta pro sustentatione Pręlati debēt solui, & quòd ideo tenetur successor redimere rem Ecclesiæ pignoratam pro sustentatione Pręlati, & *num. 36.* notabiliter resoluit quòd hæres repetit expensas per Pręlatum de suo patrimonio pro Ecclesia factas. 10

Cùm supra egerimus, an & quando teneatur Episcopus ratam habere alienationem factam à prædecessore; nunc se offert videndum an mortuo Pręlato, qui concessit officia sui Episcoparus, possit eius successor ipsa officia denuò concedere aliis, vel debeat primam concessionem ratam habere? In quo dubio vera resolutio est quod mortuo Episcopo expirant Notariatus, & similia officia, potestque nouus successor illa concedere, auctoritate gloss. *verb. contestata in Clem. procuratorem. de procurat.* & Afflict. *decis. 101.* Molin. *de primog. lib. 1. cap. 25. num. 5.* Mastrill. *de Magistrat. lib. 1. c. 20. num. 50.* 11

Cuius resolutionis præcipua ratio illa est, quia Prælatus non potest concedere futura in præiudicium successoris, ex traditis per Bald. *in capite 1. qui successores feudum dare tenemtur*, immo successor potest gratiam & concessionem à prædecessore factam reuocare, vt tradunt Curt. & alij *in leg. digna vox, C. de legibus* per text. *in c. si is cui, de prebend lib. 6.* & probatur *in capite intellecto, de iureiur. & in capite Abbate sanè, de re iudic. libro 6.* Dec. *cons. 25 num. 2. vol. 1. & cons. 2. num. 123. vol. 2.* vbi ait hoc procedere etiamsi gratia, vel concessio fiat per prædecessorem nomine dignitatis. 12

Tripliciter resolutio de qua suprà *num. 9.* limitatur, & primò quando officij datio, seu concessio fuit facta ab Episcopo ad vitam officialis cum consensu Capituli, quoniam in ea specie Ecclesia ipsa videtur contrahere, quæ nunquam moritur, *c. liberi 12 q. 2.* Afflict. *d. decis. 101. n. 2. & 3.* qui hanc limitationem aliorum auctoritate firmat. 13

Secundò limitatur in officiis concessis ab antiquo, & quæ ex diuturno tempore, & longa quasi possessione possidentur, in his namque officiales, & notarij inquietati non possunt, immo debent conseruari per nouum successorem, quoniam ex eo longi temporis cursu præsumitur titulus, vt resoluit ita iudicatum referens Ceuall. *comm contra commun. q. 425. n. 11.* vbi *num. 15.* ampliat etiamsi prædidicti Notarij accepta pecunia fuissent creati ad libitum Episcopi, adhuc enim eo mortuo non poterunt amoueri à successoribus suis. 14

Tertiò limitatur si huiusmodi officia à Prælato defuncto concessa, confirmata sunt a Papa, ex traditis per Rip. *in c. 1. n. 14. de iudic.* & per Gutier. *pract. lib. 3. q. 11. num 9.* & ea est ratio, quia per illam confirmationem dicitur de nouo dare, seu concedere qui confirmat, Bart. & alij *in lege & quia, ff. de iurisd. omn. iudic.* Gutierr. *d. lib. 3. q. 17. num. 40.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris lib. 17. c. 15. num. 27.* 15

Officium verò collatum, siue concessum à Prælato, tametsi concedatur cum claus. Ad beneplacitum, vel 16

vel ad libitum, seu ad voluntatem concedentis, non potest reuocari ab ipso Prælato cõcedente, nisi iusta & legitima causa interueniat, quod in specie tradit Nicol. Boër. *decis.* 149. *n.* 23. *&* 24. *& de auctoritate magni Concilij, num.* 154. vbi de officiali constituto ab Episcopo ad sui beneplacitum, Greg. Lop. *lib.* 2. *verb. mantenerle en el tit.* 10. *part.* 2. *&* l. 4. *verb accabar en el su tiempo, tit.* 3. *part.* 3. Burg. à Pace *cons.* 21. *numero* 5. Guillelm. Benedict. *in c. Raynutius, verb. duas habens filias, num.* 40. Gutierr. *d. lib.* 3. *pract. q.* 11. *num.* 4. vbi *n.* 9. agit. de Vicario Episcopi confirmato à Papa, & ait non posse remoueri per Episcopum, Ceuall. *commun. q.* 425. *num.* 24. *cum seqq.*

ALLEGATIO CXVI.

Episcopo legatum relictum an, & quando intuitu Ecclesiæ suæ, vel personæ propriæ relictum censeatur?

SVMMARIVM.

1 *In claris non est opus coniecturis.*

2 *Dispositiones omnes vel in personam, vel in locum terminantur.*

3 *In dubio quando legatum relinquitur alicui sub nomine proprio, solum habetur respectus ad personam.*

4 *Legatum conceptum sub nomine appellatiuo dignitatis transit in successorem regulariter in dubio.*

5 *Quando sub vtroque nomine insimul relinquitur legatum, ad illud quod præcedit recurrendum.*

6 *Coniecturis in contrarium vrgentibus quid iudicandum?*

7 *Plures hinc inde dum concurrunt coniecturæ, ad fortiores recurrendum.*

8 *Testator si relinquat Legatum Episcopo pro anima, Ecclesiæ, non personæ relictum præsumitur.*

9 *Legatum relictum respectu Ecclesiæ censetur pium, respectu verò personæ, sæculare.*

10 *In legatis pro anima relictis non est habendus respectus ad nomen proprium, vel appellatiuum.*

11 *Testator cum intendat potissimum animæ suæ consulere, intendit quoque Ecclesiæ relinquere, absque personarum respectu.*

12 *Legatum Episcopo relictum à propinquo, præsumitur relictum intuitu personæ non Ecclesiæ.*

13 *Donatio militi facta à consanguineo potius ratione sanguinis facta præsumitur, quàm militiæ.*

14 *Testator stricta amicitia legatario coniunctus, quamuis sub nomine appellatiuo legatum relinquat, personæ legasse intelligitur.*

15 *Multoties fortius est vinculum amicitiæ, quàm sanguinis,* & num. 18.

16 *Probata affinitate eo ipso præsumitur legatum relictum intuitu personæ.*

17 *Legatum relictum Episcopo ab extraneo valde amico, præsumitur relictum intuitu personæ, non Ecclesiæ.*

19 *In donatione facta Episcopo & Ecclesiæ quomodo procedendum in diuisione,* & num. 20.

21 *Ecclesia est corpus mixtum, cuius caput est Episcopus.*

22 *Quando Ecclesiæ vel Episcopo coniunctim relinquitur, diuisio inter eos facienda est, & quomodo?*

23 *Coniungi à lege, vel ab homine quid differant?*

24 *Coniuncta legali coniunctione velut diuersa considerantur.*

25 *Hæreditati, legato, vel alteri iuri quærendo, an solus Prælatus renuntiare possit?*

PRo materiæ cognitione *primò* obseruandum, in claris non esse opus coniecturis, vnde si manifestè constiterit de mente testatoris, quòd solius personæ intuitu legauerit, vel solius Ecclesiæ, illud ante omnia seruabitur, arg. *lib. in conditionibus, ff. de condit. & demonstrat. l. non aliter, ff. de legatis* 3. *capit. vltima voluntas* 13. *quæst.* 2. 1 In dubio autem quid dicendum, vt clarius percipi possit *secundò* obseruandum † dispositiones omnes vel in personam, vel in locum terminari: & rursus illæ quæ in personam terminantur, vel expresso nomine proprio, vt *in leg nonnunquam* 24. *ff. ad Tribell. & in leg. turpia* 57. *§. vlt. leg. si hæredes* 127. *§. de legat.* 1. *leg. si ita liber* 8. *ff. de statulib.* vel appellatiuo, vt *in d. l. si hæredes, d. leg. si ita leg. l. Lucius* 78. *§. Mania, ff. ad Trebell.* Vel vtraque coniunctim præcipiuntur, & hoc vel proposito, vel postposito nomine post appellatiuum, vt docet gloss. *verb. nomina in d. leg. ita liber, gloss. in d. l. nonnunquam*, extra quos terminos non est dabilis alius casus, qui in disputationem venire possit. 2

Iuxta quæ pro clariori ordine sit *prima* regula. † *In dubio quando legatum relinquitur alicui sub nomine proprio, solùm habetur respectus ad personam, ita vt alteri non debeatur,* iuxta reg. *d. leg. nonnunquam, d. §. vlt. d. l. si hæredes,* iuncta celebri doctrina *c. quoniam Abbas* 14. *de officio deleg.* communemque omnium ferè mentem in prædictis locis, Abb. *in c. requisisti* 15. *de testam. num.* 8. vbi Couarr. *à n.* 1. *& lib.* 3. *var. c.* 15. *n.* 2. Tursan. *commun. quæst.* 14. Anton. Gom. *tom.* 1. *var. c.* 5. *n.* 10. Fulgos. *in l.* 1. *C. de impuber.* Cuman. *d. turpia. §. vlt. in fine,* Alciat. *de præsumpt. reg.* 1. *præs.* 28. Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *quæst.* 68. *à num.* 21. 3

Secunda regula. *Legatum conceptum sub nomine appellatiuo dignitatis regulariter in dubio transit in successorem,* arg. *d. l. ita liber, & d. l. si hæredes, d. §. Mania, d. l. nonnunquam, cum Ordinariis ibidem, & in l.* 2. *ff. de liberis, & posth.* 4

Tertia regula. *Quando sub vtroque insimul nomine legatum relinquitur, ad illum quod præcedit recurrendum est, & secundum illud vel personale, vel reale legatum iudicandum,* bonus text. *in leg. communis seruus* 37. *in fine, ff. de stipul. seru.* gloss. *d. verb. nomina, d. gloss.* 2. Bald. *in d. leg. turpia §. vlt.* Ias. *num.* 21. *in d. l.* 1. Gomes. *in d. cap.* 5. *num.* 2. *& in cap. vlt. num.* 15. Dilect. *de arte testandi tit.* 6. *caut.* 14. Quamuis absque fundamento efficaci contradicant Dec. *in d. leg.* 2. *numero* 6. & ibi Curt. iun. *n.* 20. quos sequitur Alciat. *in leg. cohæredi, §. ex iis, num.* 8 *ff. de vulgari*, & hæc in dubio dum aliud ex coniecturis non constiterit, dicta sufficiant: 5

Tertiò obseruandum est, quòd † si coniecturæ in oppositum magis vrgeant, tunc non obstante quod sub nomine proprio cõcipiatur realis, & vice versa, quãuis sub nomine appellatiuo, nihilominus personalis iudicabitur dispositio. Ratio est, quia † quando plures hinc in de concurrunt coniecturæ, ad fortiores recurrendum est, vt illę præualeant, per quas verosimiliter apparet mente disponentis, argumento *cap. afferte, & cap. quia verisimile, & cap. litteras,* cum multis ibidem, *de præsumpt. cap. licet ex quadam, vers. ex præmissis, de probat.* His ita suppositis, 6 7

Iam *primò* infertur, quod si testator quantumcumque extraneus pro anima Episcopo relinquat legatum, intuitu Ecclesiæ, non personæ relictum 8

præsu

præsumatur, vt probat text. *in cap. requisisti* 15. *vers. si ab extraneo, de testam.* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. quæst.* 523. *num.* 2. Ratio est, quia relictum fuit Episcopo sub nomine appellatiuo, tum vel maximè, quia in testatore, qui pro anima legatum relinquit, verisimilius est quòd potius Ecclesiæ,
9 quàm personæ legauerit: patet, quia † respectu Ecclesiæ legatum manet pium, & multò magis suæ animæ profuturum; respectu verò personæ, sæculare, & non ita tendens in animæ salutem; cùm ergo testator legando intendat animæ salutem, vt Pontifex *in principio dict. capitis requisisti*, exorditur, & eidem magis consulat, si legatum pium maneat quàm si sæculare, fit consequens in his terminis intuitu Ecclesiæ relictum omninò præsumendum. Ita glossa *verb. nec est, in d. capite requisisti*, vbi Anton. *numero* 15. Abb. *numero* 8. & Couar. *numero* 4. Bart. receptus *in leg.* 2. *ff. de reb. dub.* Lap. *de Canonica port. num.* 22. *tom.* 4 *tractatuum*, plures, vt per Card. Mant. *de coniect. vltim. volunt. libro* 8. *tit... numero* 19. *cum seqq.* Quæ quidem cõiectura adeò efficax est, vt etsi testator pro anima legatum relinquat Episcopo, expresso nomine proprio, adhuc intuitu Ecclesiæ relictum sit præsumendum, Bart. *dict. numero* 2. *communis*, vt per Couarr. *in d. cap. requisisti, num.* 8. quamuis ibi contradicat Card. *num.* 4. arbitratus tunc solum habendum non esse respectum ad nomẽ proprium quando insimul cum appellatiuo fuerit cõiunctum, quasi aliter resoluendum, quando ab extraneo legatum fuerit Episcopo, sub nomine proprio tantum. Communis
10 tamen in contrarium vera est, quod † in legatis pro anima relictis non est habendus respectus ad nomen proprium, vel appellatiuum; licèt autem in assignãda ratione cogitandum relinquat Bart. *d. numero* 2. illa tamẽ assignari potest, quo licèt regulariter in omnibus dispositionibus in dubio habenda sit ratio nominis propri & appellatiui, vt in regulis suprapositis; in legatis tamen piis siue sub vno, siue sub altero no-
11 mine concipiãtur, res non est dubia; cùm enim † testator potissimum intendat suæ animæ consulere, intendit quoque Ecclesiæ absq; personarum respectu relinquere, cùm eo pacto, vt mox diximus, multò magis animæ consulat, & hæc est mens glossæ *dict. verb. nec est Abbas*, & aliorum, quos suprà retulimus, affirmãtium extraneum, qui cessante affectione amicitiæ, vel consanguinitatis Episcopo legat, potissimũ Ecclesiam ipsam, cui præest, cõsideratse. Intellige tamen nisi qualitas rei legatæ aliud euincat, verbi grat. quando testator Episcopo legat canes solertissimos ad venandum, ceruos, mulos ad equitandum, de quibus *l. cùm eiusd.* 34. *ff. de ædil. edict.* vt post Bart. & alios resoluunt communis *in d. cap. requisisti*, & Teixeira *in d. l.* 2. *de reb. dub.*
12 *Secundò* infertur in dubio relictum Episcopo à propinquo, non Ecclesiæ, sed personæ intuitu relictum præsumi, vt probat Pontifex *in d. cap. requisisti, versic. si vero*, Marc. Anton. Genuens. *dict. quæst.* 523. *numero* 1. Etenim consanguinitatis affectio, eo vsque potens est, vt non obstante nomine appellatiuo, respectus personæ principaliter habeatur. Sic aliàs
13 † donatio facta à consanguineo alicui militi potius ratione sanguinis, quàm militiæ facta præsumitur, *arg. l. tutor.* 31. §. *quæ tutoribus, ff. de excus. tut.* Couarr. *in d. cap. requisisti, num.* 8. post Corras. *libro* 2. *miscel. in capite* 4. in simili Bart. *in leg. penult.* §. *ff. de rebus dub.* Abb. *in dict. cap. requisisti, numero* 8. Alciat. *dicta præsumpt.* 28, *post gloss. penultim.* communiter receptam *in cap. vltim. de testam. libro* 6. Tiraquell. *in leg. si vnquam, verb. donatione largitus, numero* 74. Sic in simili,
14 † quãdo testator stricta amicitia legatario cõiunctus est, quamuis sub nomine appellatiuo legatum relinquat, non dignitati, sed personæ legasse intelligitur: quia † multoties fortius est amicitiæ quàm 15
sanguinis vinculum, gloss. *verb. præsumitur in d. cap. requisisti.* gloss. *dict. verb. nec est*, Bart. & communis *in l. cùm quid. ff. si certum petatur*, latè Tiraq. *in leg. si vnquam, verb. libertis n.* 85. *&* 102. Teixeir. *in d. l.* 2. *col.* 4. Iuuant quæ in simili Doctores resoluunt circa amicorum affectionem, per text. *ibi, in l. amicissimos* 39. *ff. de excus. tutor.* Ias. *in l. exigendi, C. de procur. & in l. Titia, in princ. ff. eod. tit. & in l. sancimus, C. hoc tit.* Alciat. *in l. latè* §. *amicos, de verb. significat.* Hippol. *in rub. de fideiussor, num.* 236.

Neque prædictis refragatur *l. hæreditate* 19. *ff. de castr. peculio, in princip.* quam in his expedit Couar. *d. num.* 8. vbi habetur, quòd si donatio fiat à milite consanguineo commilitoni, quæritur an militiæ, non personæ, quasi non obstante consanguinitate non personæ, sed militiæ contemplatione relictum videatur? Respondetur enim reiecta solutione Cortasij, quem refert, & sequitur Couarru. vbi proximè, Iurisconsultum ibidem sub distinctione respondisse, vt hæreditas relicta ante societatem militarem, non censeatur relicta contemplatione militiæ; & ideo non sit in bonis castrensibus; secus dicendum in hæreditate postea relicta: sed in vtroque casu hæreditas personæ acquiritur; vnde in nihilo nobiscum pugnat, seu magis pro nobis potuit expendi. Deinde non refragatur, quod si quis ab Ecclesia beneficium accepit, & postea Prælato legatum relinquat, quantumuis consanguineo, nihilominus non personæ, sed Ecclesiæ intuitu reliquisse præsumitur in remunerationem beneficij accepti, gloss. *verb. Iure, in auth. licentiam, C. de Episcopis & Cler.* recept. vt plures, quos sequitur Guillelmus *in cap. Raynutius, verb. testamentum* 3. *num.* 47. Alciat. *reg.* 1. *præsumpt.* 28. Tiraquell. *in d. l. si vnquam, verb. donatione largitus, numero* 74. Corras. *lib.* 2. *miscellan. cap.* 4. *num.* 40. Non, inquam, refragatur; quia hæc opinio rectè procedit propter antidotalem obligationem, quæ in dubio potentior iudicari debet, quàm sola ratio consanguinitatis secundùm rectam rationem, argumento *l. sed & si* 28. §. *consuluit, ff. de petit. hæred. cap. cùm in officiis, in princ. de testam.* vbi Couarr. *num.* 10. S. Thom. 2. 2. *quæst.* 106. *art.* 5. Fortun. *in l.* 1. §. *Ius naturale, num.* 57. *ff. de iustit. & iure.*

Intellige *primo* modo resoluta de propinquo intra quartum consanguinitatis gradum, gloss. *verb. à propinquo in d. capite requisisti*, per text. quem citat *in d. authent. licentiam*, vbi gloss. *dicto verb. iure*, post alios Cardin. *in d. capite requisisti, numero* 4. Imola *numero* 38. communis, vt per Couarr. *num.* 9. qui plures, refert Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 6. *numero* 17. quamuis absque fundamento Iudicis arbitrio relinquendum existiment Couarr. & Mantic. *locis proximè citatis*, locuti contra text. *in d. authent. licentiam*, iuncta regula *cap. de causa* 4. *de officio delegati.* Intellige *secundò* de affine intra eundem gradum; si enim in amico maximè coniuncto idipsum communiter recipitur, vt infrà dicetur, ex verosimili mente testatoris, similiter in tali affine admittere debemus; neque est huius rei leue indicium, quod text. *in d. cap. requisisti*, tam in principio, quàm in *dict. vers. Si verò*, ait *propinquo*, vt sic videatur vtramque propinquitatem tam per viam sanguinis, quàm affinitatis comprehendere voluisse: iuuat maximè quòd etiam in fideicommisso familiæ relicto nulla specialiadiectione super certis personis facta, non soli consanguinei, sed iis deficientibus affines continentur, *lib. vltim. vers. & si quis, C. de verb. signific.* consonat regula 16

regula *leg.* 1. *C.vnde vir & vxor.* Quamuis enim ex vi verbi appellatione agnatorum, & cognatorũ affines minimè contineantur, *per tot.tit.ff.vnde cognati, vnde legitimi*, & alibi paſſim; vt plurimum tamen ratione affectionis, & ad pleroſque effectus æquipatantur, *cap.non debet*, cum multis *ibidem*, iuncta *rub. de conſanguin.& affinit.* atque ita in terminis Petr. *de Canonica port.* quem refert Couarr. *d.num.9.* Intellige *tertiò*, prolata conſanguinitate eo ipſo præſumi legatum intuitu perſonę relictum, text.*in d.cap.requiſisti*, & ideo ſi Eccleſia contendat non perſonæ, ſed ſui ipſius reſpectu relictum eſſe, probare tenebitur, quia habens pro ſe Iuris præſumptionem, dum aliud non oſtenditur, tutus eſt, iuxta reg. *licèt Imperator, ff. de legat.1.gloſſ.vltim recept.in l.ſi tutor 5.C.de periculo tutor.* Bart.*in l.vltim.ff.de publ.iudic.* Abb. *in c.1.notab.2. de cleric.non reſid.* Dec.*in rub.de prob.num.13.* Couar. *lib.2.variar.cap.6.n.1.* Anton.Gom.*l.9.Tauri,num.25.* Afflict. *deciſ.44.num.15.*

17 *Tertiò* infertur legatum relictum Epiſcopo etiam ab extraneo (qui tamen valde amicus ſit) ipſi relictum videri, non Eccleſiæ: ratio eſt, quia amicitia conſanguinitati ſimilis eſt, *l.nemo dubitat. 58.ff. de*
18 *hered.inſt.leg.ſi pater 4.C.illo tit.* & † aliquando fortius eſt illius, quàm ſanguinis vinculum: non, inquam, quia in pleriſque conſanguinitati præfertur amicitia, argumento *l.ſed ſi plures 10.§.in aduocato, ff. de vulg.leg ſi ſeruus plurium 53.§.vltim.ff.de leg.1 leg. Theopompus 14.ff.de dote præleg. l.affectionis 5. de donat.leg.hereditate 19.in princip ff.de caſtr peculio.* Vnde à pari procedere in Iure, eiſdemq; regulis conſiſtere amicitiam, & conſanguinitatem, tenentur ſtatim referendi. Hinc eſt quòd amicitia coniectura eſt in dubio præſumendi donationem ſicut conſanguinitas, Bart. *in l.cum quid,n.11.ff ſi certum petatur*, Tiraquell. *d.verb.donatione largitus, n.74.* Atque ita in terminis obſeruat gloſſ. *verb.præſumitur, & verb. nec eſt, in d.cap.requiſiſti*, vbi Abb.*num.8.* & Couarr. *n.7.* Guilielm.*d.verb.teſtamentum 3.num.4.* Mantic. *de coniect.lib.8 tit.16.num.18.*

19 *Quartò* infertur reſolutio illius dubij, qualiter inter Epiſcopum & Eccleſiam, vel aliam piam cauſam, diuiſio facienda ſit, quando vtriuſque legatum eſt? In quo obſeruandum eſt *primò*, quod quando aliquid relinquitur Epiſcopo ſub conditione, vt nihil quæratur Eccleſiæ, diuiſio facienda non eſt; ſed totum cedet lucro Epiſcopi, text.*in d.cap.requiſiſti, verſ. &*
20 *hoc verum eſt*, vbi gloſſ. *verb. exprimat*, † quamuis quando relinquitur Eccleſiæ ſub eadem conditione, ne Epiſcopo acquiratur, reiecta conditione communicatur legatum. Rationem differentiæ vnam & alteram proponit gloſſ. *d.verb.exprimat aliquid*, Lap.*de Canonic.part.3.n.23.* inter quas illa videtur probabilior, quam præſtitit gloſſa *d.verb. exprimat*, quia
21 † Eccleſia eſt corpus mixtum, cuius caput eſt Epiſcopus, *cap.nouit.4.de his quæ fiunt à Prælat.* Vnde non poteſt Eccleſia ſine illo conſiderari, quia maneret monſtrum ſine capite, contra *cap. cùm non liceat, de præſcript.cap quoniam 14.de officio Ordin.* At Epiſcopus poteſt conſiderari vti priuata perſona ſine Eccleſia, & ideò in ſecundo caſu ſuppoſita conditione non datur communicatio bonorum, datur verò in primo, vt textus habet *in d.cap. requiſiſti.* Neque obſtat idem textus in ſæpe citato *cap. requiſiſti, ad fin. verſic. quoniam*, vbi habetur maximam eſſe communionem inter Epiſcopum & Eccleſiam, cui eſt ſpirituali coniugio copulatus; vnde quæ Epiſcopus acquirit, illi acquirit, prout maritus reſpectu vxoris, & vice verſa, ex reſolutis per Couarr. *de ſponſal.part.2. cap.7.§.1.num.3.* Molin. *de primogen.lib.2.c.10.n.66.* Gama *Luſit. deciſ.176.* Reſpondetur enim eiuſmodi communicationem bonorum non procedere inuitis donantibus, argumento à ſimili, *authent.excepit, de bonis quæ liberis.* Si verò vlteriùs vrgeatur de eodem textu *in d.cap.requiſiſti, verſ. ſecus autem*, ibi, *diſpoſitio teſtatoris non poteſt.* &c. reſpondebit diſpoſitionem teſtatoris facere non poſſe, vt in terminis in quibus lex iubet bona inter vtrumque communicari, impediatur communicatio, non verò vbi nullius legis prohibitio reperitur, ſicut in propoſito, vbi ſuppoſita conditione legatum relictum cenſetur ſoli perſonæ Epiſcopi, quo caſu nullibi iniungitur legati cõmunicatio; vnde ſumus extra terminos *dict. verſ. ſecus*: neque in aliquo offendit regula ibi tradita, & *in l. nemo poteſt, ff.de legat.1.* & *in l.ius publicum ff.de pact.* cum ſimilibus.

Obſeruandum deinde eſt, quòd quemadmodum 22
quando Epiſcopo, vel Eccleſiæ aliquid abſolutè relinquitur, inter eoſdem fit diuiſio; ita etiam quando Epiſcopo, vel Eccleſiæ coniunctim relinquitur, diuiſio facienda eſt, vt probat text.*in d.cap.reliquiſti, verſ. quod ſi relinquatur, & verſ. ſi verò.* Itaque vnus, & alter caſus in eo conueniunt, quod in vtroque diuiſio facienda eſt ſecundùm canonicam portionem: differunt tamen maximè, quod in priori Epiſcopus, & Eccleſia cenſentur coniuncti à lege, ſeu legali coniunctione; in poſteriori verò coniuncti ab homine, nempe ab ipſo teſtatore. Vnde & illa alia inſurgit notabilis differentia, quod in priori ſi Epiſcopus ſuæ portioni renunciet, non accreſcet Eccleſię; & vice verſa, ſi Eccleſia renunciauerit, Epiſcopo non acquiretur; non ſic dicendum in poſteriori. Ratio eſt, quia in coniunctis à lege non eſt locus iuris accreſcendi, *l. & Proculo 20.ff.de legat.2.* ſecus dicendum in coniunctis ab homine, *leg.re coniuncti 87.* vbi *leg.omnes ff.de leg.3.leg.vnic.C.quando non petent.partes*, ita Bart. Paul. & omnes *in d.leg.in Proculo*, vbi Peralt. affirmat omnium communem eſſe doctrinam, nemine diſcrepãte; & † quinque huius differentiæ rationes refert à 23
num.1.vſque ad numerum 6. inter quas illa vulgo recipitur, vt affirmat Alciat. *libr.4.paradox.capite 8.in fin.* quòd ius accreſcendi prouenit ex mente & voluntate teſtatoris, & in iure reputatur veluti quædam ſubſtitutio in parte accreſcente, *leg.ſi Titio & Meuio 67.§.Iulianus, ff de leg.2.* Gutier.*in d.leg.vnic.num.19.* qui autem ſuccedit ex legis diſpoſitione, non ſuccedit ſecundum voluntatem teſtatoris, ſed ex legis potentia, vel præter illius voluntatem, *leg.qui liberis §.& verba.ff de vulgari*, vnde inter coniunctos coniunctione legali non eſt locus iuri accreſcendi, ne contingat abſurdum, quod portio deficiens accreſcat, vel præter teſtatoris voluntatem. Sed contra vulgarem opinionem inſurgit Alciat *citato loco*, dando manifeſtam inſtantiam; etenim qui contra paternum teſtamentum bonorum poſſeſſionem petit, aduerſatur teſtatoris voluntati, vt palam eſt *leg.1.& per tot.ff.contra tabulas*; & tamen ſi duobus filiis, & ex altero filio duobus nepotibus bonorum poſſeſſio competat, & alter ex nepotibus non petat, pars iſtius alteri accreſcit, *l.ſi duobus ff.illo tit.* deinde qui ſucceſſit ab inteſtato, ſucceſſit ex potẽtia legis, & nõ ex iudicio teſtatoris, *per totum, de ſucceſſ.omb.ab inteſtato l.3.v.ab inteſtato, ff.de petit.hæred.l.hoc venire 130 ff.de verb ſignificat.* quamuis enim hæc fiat ex veriſimili mente teſtatoris qui ita credit relicturus, *l.conficiantur ff.de iure codicill.* non tamen ex iudicio & diſpoſitione teſtatoris, *d.§.hæc verba*, ibi, *quia non ex iudicio teſtatoris veniunt*, tamen ſi in cauſa inteſtati deficiat portio alicuius ex fratribus, alteri accreſcet, *d.leg.ſi duobus.* Quamobrem circa veriorem intellectum *dicta leg.& Proculo*,

Proculo, & similium, in quibus agitur de coniunctis à lege, dicendum est cum *gloss. vnica*, communiter recepta, *in l. qui heredi 44. §. si duorum ff. de condit. & de-*
24 *monstr.* † coniuncta legali coniunctione veluti diuersa considerari, & perinde esse legatum illis relictũ, ac si pluribus separatim legatum foret, patet exemplum in seruo communi plurium dominorum, qui plurium vices gerit, & sustinet, *l. 1. communis, ff. de sepul. seru.* vnde perinde est legatum illi relictum, ac si pluribus per partes legatum foret, glossam sequuntur DD. communiter *in d. l. & Proculo*, quibus maximè consonat ratio adiecta ibi, *non enim coniunctim, sed partes*
16 *videri legatas*, iuncta illa ibi, *nam si ambo vendicarent eam, quemcumque legati partem habiturum quam in seruo haberet*; itaq; nulla in proposito consideratur coniunctio, quæ potens sit operari ius accrescendi, & in hanc rationem magis inclinat Peralt. *in d. l. & Proculo, n. 3. vers. tertium, & n. 6. vers. quintum.*

25 Remanet vt videamus an hæreditati, legato, vel alteri iuri quærendo solus Prælatus renunciare possit? In quo dubio vera est solutio, quæ affirmatiuam sustinet partem ex Roland. *conf. 15. ex n. 23. ad 42. l. 1.* Menoch. *de arbit. casu 171. n. 53.* Simoncel. *de decretis lib. 3. tit. 8. inspect. 9. n. 67. vers. item etiam*, & pluries sequuta est Rota coram Puteo *dec. 507. lib. 1.* & in aliis relatis per Aloys. Ricc. *in collect. 3054. col. 2. circa fin. p. 7.* nam in quærendis Prælatus solus Ecclesiæ præiudicare potest, Felin. *in c. in præsentia, n. 57. vers. decimo quæro, de prob.* Mandos. *ad Lap. alleg. 25. verb prælatus, in princ.* Steph. Grat. *discep. forens. c. 668. n. 51. cũ seqq.* Greg. XV. *decis. 401. n. 9. & 10.* Quamuis Quarant. *in summ. Bullarij verb. alienatio rerum Eccl. n. 23. vers. sed verior, & n. 43. vers. prælatus*, appellet contrariam veriorem, & tutiorem. Sed nostra sententia procedit quando repudiatio fit in eodem actu, in quo fit acquisitio, siue aditio, quæ secundum ordinem intellectus præcedere debet, & ille actus acquisitionis non præcedit simpliciter, sed tendit ad ipsam repudiationem, siue renuntiationem, itaut acquisitio illa sit momentanea, quæ non habetur in consideratione, Natt. *conf. 441. num. 10. lib. 2.* Roland. *conf. 15. num. 34. lib. 1.* Vincent. de Franchis *decis. 14. num. 25. cum seqq.* Rot. *in Romana spolij 31. Ianuar. 1629.* coram *Reuerendissimo Dom. Decano.* Secus autem quando essent duo actus separati, licet incontinenti vnus post alium facti; puta, si monasterium prius adiuisset hæreditatem, & deinde in eodem instrumento cessisset, & renuntiasset, prout declarat Phanuc. *de lucro dotis gloss. 8. num. 18. vers. quæ conditio*, Rota *decis. 30. lib. 2. part. 3. diuers.* Steph. Gratian. *cap. 132. num. 26. & d. cap. 568. in fine.*

ALLEGATIO CXVII.

Episcopo resignãti Episcopatum, seu potiùs resignatario, & successori, an & quando debeãtur fructus naturales, industriales, seu ciuiles, vel etiam pendentes ante resignationem, & quid in aliis beneficiatis?

SVMMARIVM.

1 *Fructus ciuiles, quorum de tempore resignationis adhuc non venerat dies solutionis, spectant ad successorem, ad quem etiam spectant fructus pendentes.*
2 *Fructus à solo separati ante diem resignationis debentur resignanti, cæteri verò omnes resignatario.*
3 *Fructus beneficij Ecclesiastici qualiter inter hæredem beneficiati defuncti, & successorem in beneficio sint diuidendi, ostenditur, & numeris seqq.*
4 *Fructus inter beneficiatum defunctum, seu etiam renunciantem, & successorem, diuidendos esse pro rata anni, tenent DD. citati.*
5 *Fructus à solo separatos inexactos spectare ad successorem, non autem ad hæredes prædecessoris, concludunt alij.*
6 *Fructus ante obitum eius, qui beneficium habebat, collectos ad hæredem defuncti transire, pendentes verò ad Ecclesiam, vel successorem in beneficio pertinere tenet communis, & probabilior sententia.*
7 *Bulla Iulij III. quid statuat super fructibus decedentium beneficiatorum ostenditur.*
8 *Bulla prædicta Iulij III. non est vsu recepta in Regnis Hispaniarum.*
9 *Constitutio synodalis Bracharensis statuit, quod si obtinens beneficia simplicia moriatur ab intestato, habeant omnia eius hæredes integrè, & si illos non habuerint, habeat dicta bona Ecclesia.*
10 *Bulla prædicta Iulij III. an sit vsu recepta in statu Mediolanensi? ostenditur, & 11.*

CVM hæc quæstio incidisset olim inter Reuerendissimum Sanuitalem Archiepiscopum Barensem, & Reuerendissimum D. Caracciolum, in cuius fauorem Archiepiscopatum resignauerat, super fructibus decursis & inexactis vsque ad diem resignationis, Domini de Rota, vbi causa per appellationem ab A. C. fuerat introducta, dixerunt esse distinguendum inter fructus ciuiles, & naturales, seu industriales: nam quoad fructus ciuiles, quales sunt census, pensiones domorum, responsiones, & similes, quorum de tempore resignationis adhuc non venerat dies solutionis, censuerunt spectare ad successorem, ad quem etiam spectant fructus pendentes, gloss. *in c. præsenti, de officio Ord. lib. 6.* Cardinal. & alij *in cap. vlt. de peculio cler.* Calder. *conf. 2. eod. tit.* latè Couarr. *lib. 1. var. cap. 15. sub num. 2.* † Quo verò ad fructus naturales, & industriales, iidem domini similiter distinxerunt, nam eos, qui erant à solo separati ante diem quintam Iulij, qua die resignatarius fuit prouisus, censuerunt spectare ad resignantem, iuxta terminos *l. defuncta ff. de vsufructu, & l. diuortio*, cum ibi notatis *ff. soluto matrim.* etiamsi fuissent locati, & dies solutionis affictus veniret post resignationem, quæ de tali affictu seu pretio locationis, quod debetur ratione fructuum, idem iudicatur quod de fructibus, quorum loco affictus subrogatur, & sic non consideratur dies solutionis affictus, sed potius tempus perceptionis fructuum, pro quibus affictus soluitur, Salycet. *in leg. fructus, n. 3. vers. & probat ratione, C. de act. empti,* Alex. *conf. 28. num. 1. lib. 1.* Nat. *conf. 141. n. 1.* cum aliis adductis per Hond. *conf. 85. n. 13. & 23. lib. 2.* & demum fuit conclusum ex iis, & aliis deductis per informantes fructus à solo separatos ante diem resignationis deberi resignanti, cæteros verò omnes resignatario, vt habetur *dec. 278.* apud Farin. *part. 2. recent.* & latiùs *dec. 240.* apud Farinac. *part. 1. recent.* vbi pariter fuit dictum quòd si aliquis translatus est de Ecclesia ad aliam, & sic consuetudo primæ Ecclesiæ quod fructus decedentis peruenian t ad Capitulum, non habebit fructus pendentes de tempore translationis, quod & prius dixerat eadem Rot. *decis. vnic. de translat. Episcopi in antiq. & dec. 809. parte 3. diuers.* vbi reiicit dictum Card. *conf. 110. n. 2.* Pauin. *de officio & potest.*

Capituli sede vacante part.2. quæst.8. num.28. Surd. cons.333.n.57.vol.3. Aym.cons.873.num.2.vers. neque mouet vol.5.

3 Hæc si breuiter ex præcitata decis. pro præsentis quæsiti resolutione dicta sufficiant, quorum occasione in hoc loco resoluendam duxi quæstionem illam à DD. satis ventilatam, qualiter scilicet fructus beneficij Ecclesiastici inter hæredem beneficiati defuncti, & successorem in beneficio sunt diuidendi? Pro cuius faciliori decisione ne terminos confundamus, sciendum imprimis nobis est, quid attento Iure communi tenendum, deinde quid inspecta Bullij III. & denique quid attentis particularibus consuetudinibus?

4 Attento Iure communi aliqua extat inter DD. controuersia: quidam enim indistinctè tenent fructus inter beneficiatum defunctum, seu etiam renunciantem, & successorem diuidendos pro rata anni, arg. l.diuortio ff soluto matrim. nam cùm beneficium detur propter officium & seruitium Ecclesiæ, cap. cum secundùm Apostolum, de preb. cap. fin. de rescript. in 6. sicut dos propter onera Mattimonij. l.pro oneribus, C. de iure dotium, inducenda videtur dispositio, & diuisio, & ideo hanc partem tuentur Cou. lib.1. var. cap.15. à n.12. Flamin. de consid q.35. n.49. Molin. de primogen lib.3. c.11. n.4. Sarmien. de reddit. Eccl. lib.4. c.6. n.13. Gutierr. can. quæst. lib.1. q.33. Zerol. in praxi Episc. p.1. verb beneficium §.6. & p.2. verb renunc. §.2. Escob. de ratiocin. tom.2. comp.20. n.23. Castil. quotid. lib.1. de vsufructu c.70. à princ. Molin. de iust. tract.2. disp.655. num 7. Parlar. differ.120. §.1. Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiep. Neapol. c.53. in ann. n.11. secundùm nouam impress. Nicol. Garc. de benef. p.2. cap.1. num 97.

5 Alij verò sustinent fructus à solo separatos inexactos spectare ad successorem, non autem ad hæredes prædecessoris, vt per multa Iura concludit Calder. cons.2. num.2. vers. tertius casus, de peculio cler. & Ias. cons.76. n.6. & seq. vol.3. Cardinal. cons.110. n.2. & fuit dictum in Palentina fructuum 26. Februarij 1580. coram Cardinal. Lancellotto seniore, & in nullius, seu Romana pecuniaria 4. Iunij 1593. coram Card. Blancheno, impressa apud Marchesan. de commiss. part.1. fol.424. num.3. & nouè in Pap. fructuum 21. Februarij 1622. coram Remboldo, & latè consuluit Surd. cons.333. n.6. vers. contrarium tamen, cum multis seqq. Et hanc sententiam perpetuò sequi Rotam, ipsamet testatur coram Reuerendissimo Coccino Decano decis.476. num.2. & coram Reuerendissimo Duran. Episcopo Vrgellen. decis.304. num.1. p.2. nisi probaretur consuetudo quòd clerici de huiusmodi fructibus possint testari, prout eadem Rota suam limitat sententiam, & signanter in Palentina fructuum 26 Februarij 1580. coram bonæ mem. Cardinal. Lancellotto, quæ habetur apud Nicol. Garciam de ben. part.2. c.1. n.12. & in Mediolanen. fructuum 9. Martij 1592. coram bonæ mem. Orano, apud Marches. p.1 pag.558. & in Gerunden. fructuum 24. Maij 1599. coram bonæ mem. Iusto, ac in Barchinon. fructuum 4. Iulij 1607. coram eodem. quarum decisionum meminit Dur. d. decis.304. num.2.

6 Communis tamen sententia (cui tanquam probabiliori adhæreo) tenet ad hæredem defuncti transire fructus ante obitum eius, qui beneficium habebat, collectos, pendentes verò ad Ecclesiam, vel successorem in beneficio pertinere, quia clerici in vita æquiparantur vsufructuariis, qui faciunt suos fructus iam collectos, & à solo separatos, & eos transmittunt ad hæredes. Ita gloss. verb. primi anni, in cap. si propter, vbi Dominic. num 9. & Francisc. n.5. & alij, de reser. in 6. gloss. etiam verb. reseruari, in cap. præsenti, vbi Prob. ad Monach. n.3. de officio Ordin. in 6. Host. in cap. fin. num.5. & ibi Zabarel. Imola, & Barbat. de peculio clericor. Anton. Corset. in sing. verb. clericus. Nicol. Gemin. in enchirid. benef. tit.4 de gratiis expectatiuis, n.24. Nauarr. de redditibus Ecclesiast. quæst.1. monitu 13. & cons.7. sub tit. de success. ab intestato, & cons.3. de peculio cleric. & cons. etiam 3. de donat. in nouis, D. Barbos. in l.diuortio, part.1. n.44. & à num 56. Beller. disquisit. cleric. parte 1. de bonis cleric. §.15. Rendina in promptuario recept. tit.50. num.6. Lotter. de re benefic. lib.1. quæst.44. num.27. cum seq. Monet. de distribut. quotid. part.2. quæst.4. à num.21. vbi num.24. asserit meritò admitti posse opinionem Couarr. de rata temporis quoad fructus, qui percipiuntur ex domibus locatis, propter rationem, quam affert idem Couar. non quidem d.n.12. sed n.4. vbi de emptione agit, quia pensio in prædio vrbano soluitur pro fructibus, qui quotidie percipiuntur, scilicet pro eius vsu & habitatione, quod etiam sentit Ioan. de Imola in d.l. diuortio, in princ. dicens quod pro rata temporis præteriti in prædiis vrbanis potest exigi pensio propter continuatam vtilitatem, secus verò in prædiis rusticis, in quibus percipitur vtilitas solum tempore messium, & vindemiarum.

Superueniet Bulla Iulij III. inc. Motu proprio, edita de ann.1550. qua expresse disponitur fructus, vbi non spectant ad Cameram tanquam spolia, spectare ad successores etiam quod maturati fuerint tempore beneficiati, dummodo realiter, & cum effectu percepti non fuerint, & aliis propriis bonis non incorporati, etiam quod per beneficiatos non steterit quominus illos exegerint, immo etiamsi pro eorum exactione omnem diligentiam iudicialiter agendo adhibuerint, cuius quidem Bullæ vigore resolutum fuit in allegatis nullius, seu Romana pecuniaria, & in Papien. fructuum. 7

Extat nunc maxima controuersia, an prædicta Bulla Iulij III. sit vsu recepta in Regnis Hispaniarum, & in statu Mediolanensi. Quoad Hispaniarum Regna, Nauarr. cons.4. de success. ab intestato, in nouis, & Nicol. Garc. d.c.1. n.102. asserunt dictam Bullam non esse in illis vsu receptam; quod Rota sæpius firmauit, & signanter in dicta Palentina fructuum 26. Februarij 1580. coram Cardin. Lancellotto, & in Gerunden. fructuum 24. Maij 1599. coram Iusto, & in Barchinonen. fructuum 4. Iulij 1607. coram eod. & in eod. 10. Decembris eiusdem anni, & 3. Decembris 1610. coram Reuerendissimo D meo Coccino, & nouè in Corduben. beneficiorum 24. Februarij 1620. coram Cardinal Caualerio, in hæc verba. Quamuis Rota per duas decisiones sub diebus 16. Nouembris 1618. & 1. Iulij præteriti, resoluisset fructus beneficij S. Andreæ decursos à die obitus Ludouici, quos A.C. declarauerat restituendos esse Piccardo, deberi Ioanni Lopez tanquam plenissimè subrogato ad ius ipsius Piccardi, nihilominus hodie causa de nouo proposita super eisdem Domini recesserunt à decisis, & moti sunt ex notoria consuetudine vigenti in Regnis Hispaniarum, quæ non reuocabatur in dubium, & super ea fuit aliàs resolutum in Palentina fructuum Archipresbyteratus 16. Februarij 1580. coram Card. Lancellotto seniore, relata per Garc. de benefic part.1. cap.1. n.22. quod scilicet fructus separati à solo spectarẽt ad heredem, per quam consuetudinem cessabat ratio illa, cui decisiones factæ innitebantur, vt scilicet quemadmodum dicti fructus debeantur Piccardo, ita debeantur Ioanni in ipsius loco subrogato: nam si debetur heredibus Piccardi, non possunt dici comprehensi in subrogatione, &c. 8

Verùm hodie magna circumspectione circa non receptionem dictæ Bullæ vtendum est. Ego enim

anno

anno 1625. in Rota coram R.P. D. Buratto *in vna Bracharen. fructuum* instanter perij declarari dictam Bullam in Regno Lusitaniæ (quod pars est Hispaniæ, vt asserit Nauarr. *cons.* 1. *num.* 2. *de decimis*) vbi receptam non esse, & tamen Rota coram dicto D. in decisione facta super hac causa *sub die* 28. *Aprilis* 1625. nihil certi firmare voluit, sed dubium in hæc verba resoluit: *Iustitia autem dictarum trium conformium in hoc capite, quicquid sit de iure communi an fructus à solo separati spectent ad successorem, vel ad hæredem, vt latè per* Calder. *cons.* 2. *de peculio cleric. & quicquid sit stante consuetudine, de qua in Regnis Hispaniarum,* Garc. *de benefic. parte* 2. *cap.* 1. *num.* 102. *& in Barchinonen. fructuum* 10. *Decembris* 1607. coram R.D. meo Decano, *in qua aliæ decisiones, & doctrinæ allegantur, certum est quod sublata est difficultas ex Constitut. Synodali Bracharensi, qua cauetur, quod si obtinentes beneficia simplicia moriantur ab intestato, habeant omnia eorum hæredes integrè, & si illi non habuerint, habeat dicta bona Ecclesia; spectant igitur ad hæredes beneficiati.* Hæc in illa decisione *Bracharen. fructuum.*

10 Quoad statum Mediolanen. pariter asserunt dictam Bullam in eo non esse vsu receptam, Borgnin. Caualcan. *decis.* 30. *num.* 5 *part.* 5. & Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *n.* 103. Sed contrarium firmauit Rota *in dicta Papien. fructuum*, coram *D. Remboldo,* in hæc verba. *Non obstat quòd dicta Constitutio non fuit vsu recepta, vel quod saltem præsumptio obseruantiæ dictæ Constitutionis eliditur ex iuribus ponderatis in Mediolanen. fructuum* 9. *Martij* 1592. *coram bonæ mem. Orano, quia præterquam quod videbatur, quod dicta Constitutio fuerit publicata, habetque decretum irritans, non posset dari de non vsu ipsius, nec minus prætendi quod fuerit per contrarium vsum abrogata, ex deductis per* Gabriel. *de clausul. lib.* 6. *concl.* 3. *n.* 4. Rot. *decis.* 197. *num.* 3. *par.* 1. *in recent. Cessat etiam difficultas, ex quo etiam dicta Constit. circumscripta dicti fructus inexacti spectant iuxta dispositionem Iuris communis ad successorem, vt dictum est, non verò ad hæredem. Non obstat quod dicta dispositio locum non habeat, quando in contrarium vigeat consuetudo. Calderin. d. cons. 2. ante fin. vers. puto concludendum, Couarru. in cap. cum in officiis, num. 6. de testam. quia non probatur quod adsit aliqua consuetudo in contrarium in ciuitate Papien. quæ tamen plenè, & concludenter probanda esset,* gloss. *in l.* 1. *in verb. probatis, C. quæ sit longa consuet. Alexand. cons.* 131. *num.* 9. *lib.* 2. *Surd. cons.* 313. *n.* 23. *Cæs. de Grassis decis.* 6. *num.* 5. *de præbend. cum aliis per Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib.* 3. *tit.* 9. *num.* 72. *Nec dici potest, quod dicta consuetudo sit probata ex quadam enunciatiua eiusdem Iulij III. in Breui,* seu litteris *anni* 1553. *quarum copia datur, quicquid esset dicendum dicta an litteræ essent in forma probanti, & vtrum dicta enunciatiua, vtpote quæ emanauit ad partis suggestionem, probet, & præsertim quia, vt aliqui ex dominis dicebant, Papa in dicto Breui non dicit quòd dicta consuetudo fuerit legitimè probata, sed tantùm quod fuit deducta, vt apparet ex lectura dicti Breuis; & insuper visum fuit quòd dum Papa narrat quod in Statu Mediolani antiqua viget consuetudo quod spolia personarum Ecclesiasticarum ad earum hæredes transeant, huiusmodi narratiua intelligi debeat de fructibus sic exactis, & in horreum reconditis, aut de bonis ex fructibus sic exactis emptis, quæ verè & propriè dicuntur spolia clericorum; quia spolia sunt rerum ad beneficiatos spectantium, & quæ in eorum peculio reperiuntur, vt in puncto fuit dictum in Romana, seu Vercelen. pecuniaria coram bonæ mem. Card. Seraphino, quæ est inter impressas decis.* 594. *num.* 5. *non autem de fructibus inexactis, quos idemmet Iulius III. per Constit. vt supradictum est ante dictum Breue editum voluit pertinere ad successores, adeò quod dicta narratiua non possit deseruire ad probandum aliquam consuetudinem quoad dictos fructus inexactos de quibus agitur, sed tantum quoad spolia, id est fructus exactos, qui sunt extra controuersiam. Et in omnem euentum ad effectum quo agitur, sufficit quod ex dicta narratiua Breuis non remanet clarè probatum quod adsit in statu Mediolani talis consuetudo quoad fructus inexactos, cum maximè huiusmodi consuetudo esset plenè, & concludenter probanda ex suprà allegatis*, &c.

Hæc quæ ex supradicta decisione colliguntur de receptione dictæ Bullæ Iulij III. procedunt in Statu Mediolanensi, non vero in prouincia: Papia enim non est de prouincia, sed exempta, & immediatè subiecta Sedi Apost. nam in prouincia constat ex Concil. prouinciali Mediolanen. V. *part.* 3. *tit. de Ecclesiis, earum supellectili, & fructib.* §. *vt litibus*, quòd dicta Constitutio non est vsu recepta, immo in corroborationem prædictorum postea succedit Conc. Prouinciale Mediolanen. VII. *tit. de fructibus clerici defuncti*, in quo præscribitur quod fructus separati à solo pertineant hæredibus beneficiati defuncti cum supportatione onerum vsque ad nouos fructus.

Post hæc scripta prodit à Sacra Rota singularis decisio ab Auditore mirabilis doctrinæ, & eruditionis extensa, in qua omnia ferme in hac allegatione contenta, & tractata comprobantur, cuius copiam, quia multum ad rem facit, hîc inserere operæ pretium duxi.

R.P.D. PIROVANO.

Bracharen. fructuum 3. Decembris 1627.

Dvbitatum fuit, an fructus industriales & ciuiles spectent ad hæredem Archidiaconi, vel ad successorem in beneficio; effectus autem huius disputationis eo tendebat, quia Georgius hæres Archidiaconi, per cuius obitum orta est controuersia super fructibus, obtinuit in partibus tres sententias, pro quarum executione iuxta illarum conformitatem Signatura rescripsit, & exinde Rota coram bonæ mem. Buratto 28. *Aprilis* 1625. respondit conformes esse quoad fructus naturales, & executoriales relaxauit. Cæterùm quia pro industrialibus, & ciuilibus non cadebat eadem conformitas, nunc de prædictis separatim agitur, & eos visum fuit Georgio hæredi spectare. 11

Nam quoad pertinentiam respectu recollectionis bene probatur, quia Bartholomæus Archidiaconus decessit *die* 29. *Nouembris*, de quo tempore iam fructus industriales omnes à solo sunt separati, ciuiles verò, qui ex re fructifera non proueniunt, & solent à diœcesi percipi vsque ad illam diem spectabunt hæredi nulla habita distinctione quòd nondum venerit dies eorum solutionis, ex quo attenditur an verè à solo fuerint separati, vel in illa die obitus prædecessoris debiti sint; prout hæc omnia firmantur *in Faren. fructuum*, coram Illustriss. Cardin. Caualerio, quæ est *inter recentiores* 240. *parte* 1. & plenius *in Cremonen. fructuum* 278. *p.* 2. *recent.*

Quo verò an de iure pertineant ad hæredes beneficiati, regula est in contrarium, nisi consuetudo, aut facultas testandi aliter determinent; nam fructus etiam separati à solo, nondum tamen exacti ad successorem in beneficio pertinent, Calder. *consil.* 2. *de peculio cleric.* quem Rot. semper sequuta est, vt *in causa nullius, seu Romana pecuniaria* 15. *Decembris* 1585. & 4. *Iunij* 1593. coram *Card. Blanchetto*, quæ est

est apud Marches. *fol.424.p.1.& in Barchinonen.fructuum* 8.Febr.1610. coram *D.meo Decano,& in Varmien.fructuum*,coram me 24.*January* 1611.& nouissimè *in Papien. fructuum* 21. *February* 1621. coram *bon.mem. Remboldo.*

Visum tamen fuit constare de generali consuetudine Regnorum Hispaniarum quòd hæredes beneficiatorum succedant in fructibus à solo separatis, & nondum exactis, quam Rota firmauit in pluribus Regnis sub eodem nomine Hispanię comprehensis, nempe *in Palentina fructuum* 26. *February* 1580. coram *Card. Lancelloto sen.* quæ est in Regno Castellæ, & in Regno Nauarræ *in Pampilonen. fructuum* apud Guidobon. *dec.*50. & de Regno Cordubæ est alia decisio coram *Illustrissimo Card. Caualerio in Cordub.beneficiorum* 24. *February* 1610. & de Comitatu Cathaloniæ *in Barchinonen. fructuum* 4. *July* 1607. coram *bonæ mem. Iusto*, in eadem causa 10. *Decembris eiusdem anni,&* 3 *Decemb* 1610.coram *D.meo Decano,& in Gerund. fructuum* 24. *May* 1599. coram *bonæ mem. Iusto.*

Non obstat quòd hæc generalis consuetudo dici non possit, probata ex consuetudine aliorum locorum, dum illa non extenditur de loco ad locum, quia argumentum non desumitur ex locali consuetudine, aut ratione illius ad extensionem quoad alia regna, sed ex multis regnis ad comprehensionem aliorum eiusdem regionis, inter quæ regnum Lusitaniæ comprehenditur, & pro eiusdem locali consuetudine multa cōcurrunt adminicula, quæ ad perficiendā probationem solent admitti, *c.fin.*ibi, *tanquam vehementer adminiculantes, de success.ab intest. l. instrumenta*, ibi, *adminiculis adiuuantur C.de probat.* Guid.Pap. *decis.*441.Achil.*decis.*1.*de confessis*.Rot.*decis.*376 *p.*1. *recent.*nam datur vnus testis est duobus in Curia examinatis, qui deponit de hac consuetudine in diœcesi Bracharēsi, & pro notorio allegatur quod in regno Portugaliæ, prout in aliis regnis Hispaniarum, non colliguntur spolia Clericorum à Collectoribus ordinariis, ac demum de hac generali consuetudine attestantur Couarr. *in cap. cum in officiis n.9.de testam.* Nicol.Garc. *de benefic.p.*2.*c.*1.*n.*102. quorum dicta etsi de per se non releuent ad perfectam probationem, cum non deponant de Curia in qua practicatur, Gabriel. *de probat. concl.*4.*n.*5. attamen pro adminiculo tanquam de fama affirmantes possunt deseruire. Quibus accedit Constitutio Synodalis non quidem de per se disponens, vt fuit præsuppositum *in supradicta decis.*18.*Aprilis* 1625. quia non potest Ordinarius statuere contra Ius commune, *cap.venientes, de iureiur.* Felin. *in c.quod super his, num.*4.*in* 1. *fallent. de maior.& obed.* Rot. *in Calaguritana de Oliuar.*22.*Martij* 1604.coram *bonæ mem Peña*. sed tanquam accessoria, & inhærens consuetudini, & adminiculatus vniuersalem regnorum comprehensionem supradictam, quæ constitutio eo magis ad hanc probationem coadiuuandam videtur deseruire, quia dantur duo testes bene concludentes de illius obseruantia *ab anno* 1538.quo condita fuit à Cardinale Henrico tunc Archiepiscopo Bracharen.absque eo quòd successores in beneficiis conquesti fuerint, nec Collectores manum apposuerint.

Nec vim facit quòd hæc obseruantia debuisset probari obtenta in iudicio, & coram delegato Apostol.secundùm Put. *decis.*122.*lib*... quia loquitur de stylo procedendi seruando iuxta stylum delegantis, non autem Ordinarij, cuius contraria obseruantia debet probari in contradictorio iudicio, ex quo stylus Ordinarij non extenditur ad stylum delegantis: non autem loquitur de generali obseruantia, qui est casus noster, quæ probari potest ex solicitis requisitis, nempe vsu populi, frequentia actus, & diuturnitate temporis, quæ ponuntur per Albert. *in l. quibus ff. de leg.* Rebuff. *de consuetud.n.*106. & ab aliis allegatis per Mascard. *de probat concl.*424.*in princip.*

Non obstat quod regnum Lusitaniæ non probetur comprehensum inter regna Hispaniç, quia & ratione situs esse eadem Cosmographi referunt & designant, & ratione dominij sub regno Castellæ, prout sunt alia Regna Nauarræ, Valentiæ, Cathaloniæ, & Aragoniæ, & idem testatur Nauarr. *cons.*1.*num.*1. *de decimis.*

ALLEGATIO CXVIII.

Episcopo an & quando coadiutor cum futura successione dandus sit, & de coadiutoris auctoritate?

SVMMARIVM.

1 *Concil.Trident.* sess.25.de reformat. cap.7. *quid statuat, refertur.*
2 *Coadiutores cum futura successione ad quecunque beneficia etiam Episcopatibus inferiora nonnisi Papa constituit.*
3 *Papa antequam coadiutorem cum futura successione alicui Episcopo deputet, solet causam vrgentis necessitatis, seu euidentis vtilitatis à Concilio requisitam priuatim per Cardinales, & in consistorio examinare.*
4 *Causa, propter quas Papa coadiutorem cum futura successione alicui Episcopo deputat, quæ sint, referuntur.*
5 *Coadiutor Episcopo dandus est sufficiens, habens qualitates omnes, quæ in Episcopis requiruntur.*
6 *Coadiutor quam obtineat potestatem, siue auctoritatem, ostenditur numeris seqq.*
8 *Coadiutori cum futura successione non licet ingredi ciuitatem Pontificaliter.*
9 *Cruce in diuinis, & in functionibus Pontificijs non debet vti Archiepiscopus coadiutor.*
10 *Archiepiscopus coadiutor exercens Pontificalia in Ecclesia præsente coadiuto vti potest cappa, eo autem præsente vti debet mantelletto, & Rochetto.*
11 *Canonici sunt compellendi, vt coadiutori Episcopo solemniter celebranti, & Pontificalia exercenti semper assistant.*
12 *Canonici non debent accedere ad circulos cum adiuto.*
13 *Coadiutor Episcopus debet facere confessionem cum Sacerdote Canonico celebrante.*
14 *Coadiutori, de licentia tamen Archiepiscopi coadiuti licet benedicere populo dum per ciuitatem incedit.*
15 *Canonici vt prodeant obuiam coadiutori Episcopo ad Ecclesiam Pontificaliter accedenti, maximè decet.*
16 *Coadiutor non habet facultatem largiendi Indulgentias.*
17 *Beneficiorum collatio cui competat, coadiutori ne, an coadiuto? ostenditur,*

ACROSANCTVM Conc. Tridentin. *sess.*25. *de reformat. capite*7. decreuit quòd si quando Ecclesiæ Cathedralis vrgens necessitas, aut euidens vtilitas postulat Prælato dari coadiutorem, is non aliàs cum futura successione detur, quàm hæc

hæc causa priùs diligenter à Sanctissimo Romano Pontif. sit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quæ à Iure, & decretis huius S. Synodi in Episcopis & Prælatis requiruntur, aliàs accessiones super iis factæ subreptitiæ esse censeantur. Ex quo decreto circa hanc materiam & præsentis dubij resolutionem:

2 *Primò* colligitur coadiutores cum futura successione ad quæcunque beneficia etiam Episcopatibus inferiora nonnisi Papam constituere, ita in Episcopatibus probat *c. vnic. de clerico ægr. lib. 6.* & sentiunt Campeg. *in speciali tract. de coadiut. Episc. versic. si coadiutor,* Gambar. *de officio legati, tit. de coadiutor. n. 4.* Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rub. 7. cap. 6. n. 105. vers. est tamen,* Quaran. *in summ. Bullarij verb. Archiepiscopi auctoritas, n. 9.* & in aliis inferioribus beneficiis agnoscunt Flamin. *de resignat. benef. lib. 6. q. 5. n. 15. & lib. 7. q. 20. num. 14.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 9. n. 91.* Monet. *de distribut. quotid. p. 2. q. 1. n. 33.* Nicol. Garcia *de benefic. p. 4. c. 5. n. 19.* quibus suppetit ratio euidens quòd ad beneficia vacatura solus Papa tribuit ius, *cap. 2. de præbend. lib. 6.* & tunc dari coadiutori titulum alicuius Episcopatus in partibus infidelium, quo vtitur viuente coadiuto, obseruant Piasec. *in praxi Episc. part. 1. cap. 1. num. 9.* & Flamin. *d. quæst. 20. num. 18.*

3 *Secundò* colligitur Summum Pontificem antequam coadiutorem cum futura successione alicui Episcopo deputet, solere causam vrgentis necessitatis, seu euidẽtis vtilitatis à Concilio requisitam priuatim per Cardinales, & in Consisterio examinare, vt attestatur Flamin. *d. lib. 7. q. 20. n. 14. in fine.* Causæ autem concedendi huiusmodi coadiutorem sunt

4 plures. † *Prima* est senectus Episcopi, *c. vnic. de clerico ægrot. lib. 6.* Arch. & Gemin. *n. 5.* Rebuff. *in praxi benef. tit. de reprobat. benef. viu. impetrat. num. 50.* Flamin. *d. q. 20. n. 6.* Campan. *d. c. 6. num. 110. cum seq.* *Secunda* propter ægritudinem Episcopi, *cap. 1. 7 q. 1. d. c. vnic.* Paris. *cons. 49. num. 38. lib. 4* Flamin. *d. quæst. 20. num. 7.* vbi exemplificat, si maiori parte anni sit infirmus, vt non possit exercere ea, quæ muneri suo incumbunt, vel sit cæcus, aut lepram habeat. *Tertia* propter Clementinam Episcopi, *d. cap. vnic.* Bertach. *de Episcopo 2. part. 4. lib. num. 24.* Flamin. *d. q. 20. num. 9.* *Quarta* causa, si Prælatus sit suspectus de dilapidatione bonorum Ecclesiæ, Abb. *in cap. licet Heli, n. 8. de simon.* Flamin. *d. quæst. 20. num. 10.* *Quinta* causa, si alias est inhabilis, vt non possit muneri sibi iniuncto incumbere, Ioan. Andr. Zab. & alij, quos refert Flam. *d. quæst. 20. num. 11.*

5 *Tertiò* colligitur dandum esse coadiutorem sufficientem ad adiuuandum & subleuandum officium illius, habentem qualitates omnes, quæ à Iure, & decretis sacrosancti Concil. Trid. in Episcopis, & Prælatis requiruntur, idoneum scilicet, vita, scientia, & ætate, Flamin. *d. q. 20. n. 15.* bene obseruans in euentu quòd talis coadiutor detur circa temporalia propter dilapidationem, debere esse prouidum, & fidelem, ac scire ea bene dispensare: si verò circa spiritualia aduertendum, vt sciat prouidere saluti animarum, Campan. *d. cap. 6. num. 103.* & in quocunque alio coadiutore, quod debeat esse eiusdem ætatis, cuius & ille, cui datur, clarè insinuat Gambar. *d. tit. de coadiutoribus, num. 18.*

6 Sed quam retineat ipse coadiutor potestatem, siue auctoritatem vltra ea, quæ ad hoc colligit Nauarr. *cons. 3. de clerico ægrot. in nouis,* habemus speciale decretum *Sacr. Congreg. Rituum,* quod referunt Prosp. de Augustino *in addit. ad Quarant. in summ. Bullarij verb. Archiepiscopi auctoritas post num. 12.* Piasec. *in praxi Episcop. part. 1. cap. 1. num. 10.* Campan. *d. cap. 6. n. 107.* nouissimè Mich. Ferrus *de præcedent. Eccles. quæst. 15. in fine.* Cuius verba sunt. *Die Iouis 31. Ianuarij 1591.* † *Congregatio Illustrissimorum Cardinal. super sacris Ritibus ad dubia nomine Illustriss. Cardinal. D D. Cardinal. Paleothi, & Veronen. proposita sic respondendum censuit.* 7

Ad primum dubium, censuit coadiutorem cum futura successione non licere ingredi ciuitatem Pontificaliter; quia licet sit coadiutor cum futura successione, ex quo tamen non habet ius in re, sed ad rem, non debet recognosci tanquam superior & caput, sed vti coadiutor, & eo magis quia contingere potest, vt non succedat in Episcopatu, sed prior moriatur. 8

Ad secundum respondit ipsum non debere vti Cruce in Diuinis, nec in functionibus Pontificiis, nec dum incedit per Vrbem, cum Crux sit signum & ornamentum dignitatis, & iurisdictionis, & coadiutor vtraque careat. 9

Ad tertium censuit coadiutorem Pontificalia in Ecclesia exercentem absente Archiepiscopo, vti posse cappa, cum ea sit tantum ornamentum dignitatis Episcopalis, præsente autem Archiepiscopo vti debet mantelletto, & rochetto, neque licere vnquam coadiutori vti mozzetta, & rochetto etiam absente Archiepiscopo, cum hoc proprium sit eius, penes quem est dignitas, & iurisdictio. 10

Ad quartum respondit negatiuè, cum vna Sedes non capiat duos.

Ad quintum, censuit Canonicos esse compellendos, vt coadiutori Episcopo solemniter celebranti, & Pontificalia exercenti semper assistant; alioquin indecorum videretur si Episcopus sine Canonicorum assistentia celebraret, necnon videretur esse contra decretum Concilij Trident. quod extensiuè huic etiam casui accommodari potest. 11

Quoad circulos respondit Canonicos non debere accedere ad circulos, cum ipsi circuli denotent membrorum vnionem ad ipsum caput, & ex superius deductis constat coadiutorem non debere esse caput. 12

Quo verò ad Confessionem faciendam cum celebrante solemniter, respondit decere, vt coadiutor Episcopus Confessionem faciat cum Sacerdote Canonico celebrante, & vt idem quoque benedicat in fine Missæ, ne populus præsens diuinis benedictione Episcopali defraudetur, & iam est vsu receptum, vt Episcopus benedicturus in fine Missæ faciat etiam confessionem cum celebrante. 13

Ad sextum, censuit licere coadiutori, de licentia tamen Archiepiscopi benedicere populo dum per ciuitatem incedit. 14

Ad septimum respondit maximè decere, vt Canonici prodeant obuiam coadiutori Episcopo ad Ecclesiam Põtificaliter accedenti ad ostium Ecclesiæ, eumque discedentem ad idem ostium deducere, immo esset valdè commendandum, si nonnulli Canonici officij, & vrbanitatis gratia ad ipsius coadiutoris ædes accederent. 15

Ad octauum respondit, coadiutorem non habere facultatem largiendi Indulgentias, & sic eas Archiepiscopi nomine si quas Archiepiscopus concedere voluerit, esse publicandas. 16

Hæc sunt illius S. Congregationis verba, ex quibus non modò clara habetur cognitio multorum dubiorum per ipsam decisorum, sed insuper clarior redditur aliorum complurium ad hanc rem spectãtium; ac præsertim † cui competat beneficiorum collatio; nam alij coadiutori, alij coadiuto hanc tribuunt facultatem, vt per Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 23. num. 12.* & citatos à Zerola *in praxi Episc. part. 1. ver. coadiutor, pag. mihi 100.* Filliuc. *tract. 14. de benef.* 17

benef.cap.2.n.32. Mihi tamen semper placuit conciliatio illa, quam tradit Oldrad. *cons.*44. incip. *Quaeritur si Episcopus, sub num.*3. vbi probat sententiam in gratiam coadiuti, quoties ob senectutem, aut alteram legitimam causam, & aduersam valetudinem corporalem, quaeque mentis exilium non operaretur, datus est: alteram verò tuetur in gratiam coadiutoris, vbi datus fuit ob causam cōcludentem perfectum impedimentum alienationis mentis, vel intellectus, putà propter dementiam: & huic distinctioni subscribunt Gemin. *in cap. vnico §.fin.n.*4. *de clerico agrot in sexto*, & ex Selua Azor. *inst moral.p.*2. *lib.*6.*cap.*25.*quaest.*15. Card. Tusch. *tom.*1.*verb.coadiutor conclus.*402. *num.*11.

Allegatio CXIX.

Episcopus ad aliam Ecclesiam translatus, quando primae Ecclesiae desinat esse Episcopus?

SVMMARIVM.

1 *Solutio Matrimonij spiritualis inter Episcopum & Ecclesiam, vt & carnalis inter virum & foeminam, reseruatur à Christo.*
2 *Matrimonium carnale in lege gratiae planè factum est indissolubile, quoad vinculum.*
3 *Matrimonij spiritualis vinculum fortius est quàm carnalis.*
4 *Papa cum transfert Episcopum de vno Episcopatu ad alium, potest & solet eum absoluere à vinculo prioris Ecclesiae.*
5 *Pontifices summi solent uti S. Scripturae testimonijs in sensu morali ad propria decreta confirmanda.*
6 *Matrimonium spirituale facile dissoluit Summus Pontifex, cum non sit reseruatum lege diuina.*
7 *Translatio quando fit de consensu ipsius translati, iste talis sic translatus perdit statim iura prioris Ecclesiae.*
8 *Capitulum tanquam Sede vacante statim debet vti iurisdictione ac Vicarium constituere, cum Episcopus translatus est ad alium Episcopatum.*
9 *Translatus sine suo consensu non desinit esse Episcopus primae Ecclesiae.*

1 SOLVTIONEM Matrimonij spiritualis inter Episcopum & Ecclesiam contracti, sicut & carnalis, quod est inter virum & foeminam, reseruatam esse à Christo praecipiente, vt, *quos Deus coniunxit, homo non separet*, probat expressè text. aliàs difficilis *in cap.inter corporalia* 2.*statim post princip.de translat.*
2 *Episcopi.* Planè † Matrimonium carnale consummatum in lege gratiae factum fuit indissolubile quoad vinculum, vt latè probant Mag. *in* 4.*dist.*27. *cap.*5.*& distinct.*36.*cap.*3.& *ibid.*S.Thom.*quaest.vnic. art* 5.*& in addit.ad* 3.*part. quaest.*61.*art.*1. Durand. *distinct.*35.*quaest.*2. Ledesma 2.4.*quaest.*64.*art.*2. Specul. *coni.part.*3.*art.*7. Perez *l.*2.*verb.por que ne puede tit.*15.*lib.*8.*Ordin.* Couarru. *de sponsal part.*2.*cap.*7. §.4.*ad fin.* Sanch. & plures ab eo citati *de Matrimon.*
3 *lib.*2.*disp.*13. Ergo & spirituale, † cuius vinculum fortius esse, quàm carnalis minimè dubitandum asserit text. *in d.cap.inter corporalia, in princip.* ex quibus de Pontificis potestate circa huiusmodi translationes faciendas dubitarunt Gabr. Vasquez *in* 3. *part.tom.*3 *disp.*241. & Nauarete *en la conseruacion de Monarchias, discursu* 28.*versic.no se quitaria.* Attamen verissimum est, † quando Papa transfert Episcopum de vno Episcopatu ad alium, posse & solere illum absoluere à vinculo prioris Ecclesiae, iuxta formam, de qua per Host. *in summ.tit.de translat.Prael.*& morem Curiae Romanae, vt *in d.cap.inter corporalia*, & 4
per Ioann. Monach. *in cap.generali, num.*10.*versic.si aliquis habet Regalia.de elect.lib.*6. Ioann. Andr. *in cap. quod ob gratiam, num.*1. *in princip. quaestionis, de regulis iuris in* 6.*in mercur.* & *ibid.* Franch. *num.*3.*in princip.* Francisc. Marc. *dec.*1100. incip. *Quaeritur de tali casu, vers.*... & maximè propter absolutionem vinculi, Abb. *cons.*101.*num.*7.*part.*2. prout eos refert Rot. *in Phocen. Canonicatus* 16.*Maij* 1613. coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino Decano*, apud Far. *dec.*475. *n.*1.*parte* 1.*recent.* Zapata *en el discurso de la obligacion de los Prelados, concl.*3.*num.*7. Bañez *de Iust. & Iure. quaest.*63.*art.* 2.*vers.ad octauum.* nam verum est spirituale vinculum, seu spirituale foedus coniugij, seu spirituale matrimonium cōtrahi inter Episcopum, seu Parochum, & Ecclesiam, *d.cap.inter corporalia*, vbi Innocentius III. sic ait *Cum fortius sit spirituale vinculum, quàm carnale, dubitari non debet, quin omnipotens Deus spirituale coniugium, quod inter Episcopum, & Ecclesiam est, suo tantum iudicio reseruauerit, praecipiens, vt quos Deus coniunxit homo non separet: non enim humana, sed potius diuina potestate coniugium spirituale dissoluitur*, &c. Idem ferè dicitur *in c.fin.eod.tit.* cuius verba ex integro illius Decretalis per Contium, & Anton. August. *in collect.*1.*sub eod.tit.* desumpta, sic se habent. *Quaedam vero sibi Apostolica Sedes reseruat quodammodo specialiter, & singulariter, vt praeter specialem auctoritatē ipsius nec iure agi valeant, nec attentari debeant, cum effectu. In his autem specialiter translationes Episcoporum adeo non tam constitutio Canonica, quam Diuina eius tantum potestati commisit, vt sicut legitimi matrimonij vinculum, quod est inter virum & uxorem, homo dissoluere nequit, Domino dicente in Euangelio quos Deus coniunxit, homo non separet: sic & spirituale foedus coniugij: quod est inter Episcopum, & Ecclesiā, (quod in electione initiatum, in confirmatione ratum, & in conseruatione intelligitur consecratum) sine illius auctoritate solui non potest, qui est successor Petri, & Vicarius Iesu Christi*, &c. Vnde Calderin. *cons.*1.*&* 4.*de transl.at.Episc.* Abb. *quaest.*1.*n.*14.*& in cap.cum causa.n.*1. *de raptorib.* Butr. *in cap.in praesentia, num.*2.*de probat.* Rebuff. *in praxi tit.de requis.ad bonam collat.num.*13. Hieron. Mangiar. *in decl. arboris consang.n.*104.*tom.*9. *tract.* quos refert Card. Anton. Zapata *en el discurso de la obligacion en Conciencia y Iustitia que los Prelados tienen de prouear los dignidades y beneficios Ecclesiasticos en personas que puedan y quieran y tengan intēcion y proposito de residir p.*1.*conc.*3.*n.*6. affirmāt quòd nec ex dispensatione posset matrimonium carnale, vel spirituale contrahi ad tempus, & addit Cardin. Tusch. *tom* 5.*conclus.*120.*n.*13.*&* 14. quòd sicut Matrimonium carnale non contrahitur sine consensu, ita nec spirituale: & sicut Matrimonium carnale nō potest contrahi ad tempus, ita neque spirituale. Qua supposita veritate retento themate *dicti c.inter corporalia*, vel est dicēdum sub illis verbis Christi Domini suprà relatis non reseruari Matrimonij spiritualis solutionem, cuius contrarium expressè dicit *d.cap.inter corporalia*, aut fatendum etiam Matrimonium consummatum posse à Pontifice dissolui contra Doctores supra relatos, qui asserunt iam hodie haereticum esse dicere Matrimonium consummatum in Lege gratiae dissolui posse.

Poterunt certè verba obscurissima *d.c. inter corporalia*, & Ius suprapositae argumētationis in falsam opinionem trahere Soc. *cons.*28.*col.pen.vol.*1. Bald.

in

in c.Luor, de re iudic. Sylu. *nupt.pag.*10. Ioan. Andr. *in reg. actus legitimi, de regulis Iuris, lib.*6. Philipp. Dec. *in c. quæ in Ecclesiarum, col.*5. *de constit.* Gtat. *cons.*1.*n.*31. *vol.*1. & alios, quos tacito nomine refert S.mch. *d.disp.*13.*n.*11. dum omnes pessime arbitrantur Matrimonium consummatum dissolui posse à Summo Pontif. quasi tunc non homo separet à Deo coniunctos, sed ipse Deus: parum enim refert (vt inquit S.Bernard. *lib.de dispensat. & prac. col.*4.) an nobis Deus suam voluntatem exponat per seipsum, vel per suos Angelos, aut per suos Vicarios; sed quantum à veritate aberret huiusmodi sententia, ostendunt Doctores pro contraria suprà citati: nam qui homini potestatem denegauit separandi sic à Deo copulatos, Pontificem Max. excludere videtur, quia homo est.

5 Quare asserere oportet Christum Dominum directè & principaliter, ac in sensu litterali sub illis verbis, *quos Deus coniunxit*, &c. Matrimonium solùmodo carnale suo iudicio reseruasse dissoluendum; solutionem verò Matrimonij spiritualis non sic in sensu litterali, sed in sensu morali à Christo ibidem reseruatum deprehendi, qui quidem moralis sensus licet in sacra Scriptura ab Spiritu sancto intentus sit, non tamen facit intentum efficax ad probandum aliquid esse legis diuinæ obligatoriæ, solent enim Summi Pontifices vti S. Scripturæ testimoniis in sensu morali ad propria decreta confirmanda, vt patet in materia pluralitatis beneficiorum; ad probandum enim aliquem non posse habere duo beneficia,
2 adducunt verba Pauli, *oportet Presbyterum esse vnius vxoris virum*, & Christi, *nemo potest duobus dominis seruire*, quæ verba in sensu litterali longè aliud significant. Sic *in Extrauag. vnam sanctam*, inter communes, *de maiorit. & obed.* Bonifacius VIII. adducit verba Christi de duobus gladiis in sensu morali ad summam potestatem, & suam stabiliendam; cùm litteralis aliud esset, vt Sacri Doctores in eundem locum explicarunt, probat latissimè Alphons. à Castro *lib.*1.*contra hæreses c.*3. S.Thom. 1.*p q.*1.*art.*10.

6 Cum igitur † Matrimonium spirituale non sit reseruatum Lege diuina in sensu litterali ipsi Christo, vt carnale est, nil mirum si illud Summus Pontifex facile dissoluat, non verò carnale. Licèt non absolutè aliquibus displiceat subtilis responsio Abb. *in d c. fin.n.*13.*de translat. Prel.* dum considerat in Episcopi translatione, vinculi matrimonialis conseruationem respectu vniuersalis Ecclesiæ, his verbis. *Placet mihi quod efficiatur inuisus Prælatus alterius Ecclesiæ, quia non dicitur de nouo Matrimonium contrahere. Ecclesia enim vniuersalis est vnum corpus mysticum; vnde ex quo semel consensit Episcopari in hac Ecclesia vniuersali non potest resistere Papæ si pro bono publico vult eum transferre ad aliam Ecclesiam particularem: quia solum hic alteratur locus, non autem dignitas respectu Ecclesiæ vniuersalis*, &c. refert Card Anton. Zapata *d.loco p.*1.*concl.*5.*n.*7.

Probata Pontificia potestate in dissoluendo Matrimonio spirituali, quod contrahitur inter Episcopum & Ecclesiam, ac subinde explicato text. *in d.c. inter corporalia*, qui ad hoc propositum difficilis meritò reputatur; restat nunc vt respondeamus ad quæstionem propositam sub distinctione: vel enim translatio Episcopi ad aliam Ecclesiam fit de eius consensu ob benemerita, aut propter vtilitatem necessitatemve Ecclesiæ, siue etiam ad electionem, postulationem, seu præsentationem alicuius ad id ius habentis. Aut demum fit sine consensu ipsius transferendi, quamuis transferatur ob benemerita.

In primo casu, quando scilicet translatio fit cum 7
consensu illius, qui erit transferendus, iste talis ac translatus est, statim perdit iura primæ Ecclesiæ, vt per Abb. *cons.*101. *num.*3. & 4. *part.*1. Massobr. *in praxi habendi concursum resp.*1. *dub.*9. *n.*4. secundùm Romanam impress. Rot. *d.dec.*475. *à num.*5.*p.*1. *recent.* vbi ex Ioan. Andr. *in cap. quod ob gratiam, n.*5. *de regulis iuris in* 6. refert quod si postulatio fiat à Capitulo de consensu transferendi, desinit esse Episcopus loci à quo transfertur statim post ipsam translationem factam à Summo Pontif. non expectato aliter ipsius consensu, quia licet ignoret translationem, sciuit tamen postulationem, & submisit se voluntati Papali. Et huius sententiæ est S. *Congregat. Illustrissimorum Card. S.Conc.Trid. interpretum*, dum consulta, *an Capitulum potuerit deputare Vicarium in Ecclesia, à qua quis fuit translatus, si translatio fuit facta de ipsius translati consensu, etiam ante adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ? censuit quod sic*, attestante Rot. *d.dec.*475.*n.*6.*in fine*, & nouissimè *sub die* 10. *Decembris* 1624. *S. Congreg. Illustriss. Card. super negotiis Episcoporum præposita* pariter censuit in hæc verba. *S.Congreg. S. D. N. approbante censuit Ecclesiam à qua volens transfertur, seu quam dimittit Episc. vacare ab eo tempore, quo idem Episcopus ab illius vinculo absoluitur in Consistorio Sanctitatis suæ etiam ante expeditionem litterarum, vel adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ, & posteaquam huiusmodi absolutionis notitiam Episcopus habuerit etiam ex testimonio, seu documento Secretarij Sacri Collegij illico teneri eum abstinere ab exercitio Ordinariæ iurisdictionis, eamque transire in Capitulum tanquam Sede vacante, & ita posse, & debere Capitulum statim ea iurisdictione vti, ac Vicarium iuxta Trident. Conc. præscriptum eligere, Sedemque vacantem publicare*, quam declarationem retuli Ego ipse *in collect. ad c.*1.*de translat. Episcopi*, & me citato in illo loco refert etiam Massobr. *dict. dub* 9. *numero* 12.

In secundo verò casu, quando scilicet nullus in- 8
teruenit transferendi consensus, tota est difficultas; in qua Rot. *d dec.*475.*n.*6. nihil firmare videtur, annuit tamen in simplici translatione etiam non facta pro vtilitate, aut necessitate Ecclesiæ, aut ob benemerita, statim post translationem absq; alio consensu præcedente, aut subsequente translatum perdere ius in prima Ecclesia, ea ratione, quia in Episcopatibus contrahitur Matrimonium spirituale, & Papa transferendo absoluit à vinculo primæ Ecclesiæ, quocirca facta absolutione prima libera manet, nec ad eam datur regressus, Host. *in sum. de translat. Prælat. num.*6. *vers sed si Episcopus, quod verius puto.* Calderin. *cons. fin. circa princip. vers. & sic pronunciatum*, Bellam. *in cap. si quis iam translatus numero* 2. *col.*10.*in princip. vers. ad cuius quæstionis declarationem, & col.*11. vbi refert huius sententiæ, ex quatuordecim Auditoribus, qui nunc erant, octo fuisse. Et rationem videtur eleganter assignare Abb. *in c. fin.n.*13.*de translat. Episc.* in verbis superius relatis *n.*6.

Sed Ego credo verius, quod translatus sine eius 9
consensu non desinit esse Episcopus primæ Ecclesiæ, quia translatio & absolutio etiam ob benemerita sine præuio consensu facta intelligitur quatenus translatio placuerit, cum intentio Papæ sit complacere translato, vt ex dict. decisione Rotali obseruat Massobr. *dict dub.*9.*num.*14 & 15. tum quia hoc ipsum deprehenditur ex supradictis *Sacræ Congregat. declarationibus.* in quibus de consensu transferendi fit mentio, quasi innuens aliter resoluendum

esse si nolens transferretur, vel translatio non fuisset facta de ipsius translati consensu, eo maximè, quia Episcopus non potest ad aliam Ecclesiam etiam motu proprio transferri, nisi interueniat eius consensus Rot. *in Cremonen. fructuum* 18. *Martij* 1610. coram *D. Pironano*, impressa per Farin. *dec.* 278. *num.* 7. *part.* 2. *recent.*

10 Non obstat gloss. *in cap. si quis translatus* 21. *q.* 2. quatenus probare videtur, quod quis non dicitur verè translatus, nisi post adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ, quia respondetur loqui in translatione abusiua, non autem in vera: at prouisio Papæ habet vim non solùm electionis, sed etiam confirmationis; & sic cum sit absolutus à vinculo primæ Ecclesiæ, & habeat ius acquisitum in secunda, dicitur proinde effectus sponsus secundæ Ecclesiæ, quapropter cessare debet ei omne ius, quod habebat in prima, ne videatur sponsus duarum Ecclesiarum. Ita Rota *in d. decis.* 475. *num* 9. & ea citata Massobr. *d. dub.* 9. *n.* 16. *cum seqq.*

11 Nec etiam obstat, quòd beneficia translati non vacant, nisi post adeptam pacificam possessionem Ecclesiæ ad quam trāsfertur, vt apud omnes in confesso est, quia respondetur hoc prouenire ex eò, quia ista beneficia non vacant per absolutionem à vinculo, prout vacat primus Episcopatus, sed per adeptionem Episcopatus, vt per Rotam *d. dec.* 475. *n.* 18. & Massobr. *d. n.* 9. *à n.* 20.

12 Hac de re vnum te scire volo, quod obseruat Boët. Epo *de sucurnio permutationis beneficialis iure num.* 31. migrationes scilicet, atque translationes Episcoporum sæpius in Ecclesia primæua fuisse visas, nunc ausu temerario sua sponte migrantium, nunc etiam legitima simul auctoritate frequenter interueniente translatorum: sicuti D. ipse Petrus Antiochia relicta, Romam diuino nutu migrauit, *c. mutationes Episcoporum* 7. *q.* 1. propter maiorem Ecclesiæ vtilitatem; sed permutationis beneficialis exempla nullis in antiquis aut Canonibus, aut historiis Ecclesiasticis reperiri asserit, adeo vt nec apud Isidorum, nec apud Burchardum, nec apud Iuonem, nec apud ipsum quidem nouissimum Decretorum collectorem Gratianum vlla prorsus extet permutationis beneficiorum mentio.

Allegatio CXX.

Episcopus successor in Episcopatu, an, & quando teneatur ad pensiones decursas, & non solutas tempore prædecessoris?

SVMMARIVM.

1 *Pensio est onus reale & cohærens beneficio.*

2 *Onus rei transit cum sua causa.*

3 *Successor in beneficio obligatur ad solutionem pensionis, non solùm in futurum, sed etiam in præteritum pro terminis decursis.*

4 *Pensionarius agere potest hypothecaria contra successorem in beneficio, super quo fuerit imposita pensio.*

5 *Pensionarij in electione erit, vel agere contra beneficij possessorem, vt contra heredem defuncti prædecessoris in casibus in quibus hæres est obligatus, siue contra prædecessorem in beneficio si adhuc viuit.*

6 *Pensionarius in casu quod agat contra successorem in beneficio, idemmet successor habebit actionem contra suum prædecessorem si viuit, vel eius heredes.*

7 *Episcopus in sua ciuitate Episcopali pensionem super Episcopatu impositam soluere tenetur.*

8 *Pensionario datur actio contra successorem in beneficio pro terminis decursis, si diligentiæ præcessissent contra ipsummet successorem.*

9 *Successor in Episcopatu tenetur ad pensiones decursas, & non solutas tempore prædecessoris, quando constat de diligentiis factis per pensionarium contra prædecessorem; ex quibus autem probentur huiusmodi diligentia, vide ibi n.* 10.

11 *Congrua in primis deduci debet ex redditibus Episcopatus ducatorum mille moneta illarum partium.*

12 *Iurisdictio temporalis alicuius loci competens Episcopo non censetur reseruata reseruatario fructuum Episcopatus, nisi Papa expresserit.*

13 *Pensio non solet imponi in Episcopatibus quorum fructus non excedunt valorem ducatorum mille.*

14 *Episcopo resignanti quod mille remaneant, vel non remaneant, cui incumbat? ostenditur.*

15 *Titularis an, & quando teneatur ad pensiones decursas pro tempore, quo intrusus fructus percepit?*

16 *Pensio, cuius solutionis dies venit post mortem pensionarij, quomodo soluenda sit?*

CVM pensio sit onus reale, & cohærens beneficio, *cap. si quis laicus* 16. *quæst.* 1. *cap. querelam, in fine,* & ibi Abb. *num.* 2. *de elect.* Rot. *dec.* 176. *num.* 3. *part.* 2. *recent.* Gig. *de pension. quæst.* 39. *num.* 5. & 6. *quæst.* 40. *num.* 1. & *cons.* 15. *sub numer.* 9. *vers. est enim censio*, Iacob. Gall. *cons.* 67. *num.* 1. Seraphin. *decis.* 1351. *num.* 1. Rota *decis.* 176. *numero* 3. *part.* 2. *recentior.* Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæst.* 39. *n.* 71. *cum seqq.* Decian. *cons.* 37. *num.* 14. *vol.* 2. nouissimè Duran. *decis.* 569. *num.* 1. *part.* 2. & † onus rei annexum transeat cum sua causa *l. Iulianus il. Caius*, vbi Bart. *ff. de manum. testam. l. Pomponius* §. 1. *ff. de acquir. possess.* Paris. *cons.* 127. *num.* 12. *vol.* 4. Tiraq. *de retract. lig.* §. 1. *gloss* 10. *n.* 10. 13. & 14. Propterea † obligatur successor in beneficio ad illius solutionem, non solùm in futurum, sed etiam in præteritum pro terminis decursis ante suam prouisionem, *l. quero, ff. de vsufructu*, Bellenzin. *de charitatiuo subsidio quæst.* 51. Gambar. *de officio & potest. Legati lib.* 6. *tit. de pension. à num.* 427. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 2. *cap.* 7. *num.* 46. Nauar. *cons.* 1. *num.* 3. & 4. & *cons.* 2. *num.* 3. & 5. *de solution.* Monet. *de distribut. quotid. part.* 3. *quæst.* 8. *num.* 22. Decian. *dict. cons.* 37. *num.* 12. & 14. Bellet. *disquisit. clerical. part.* 1. *tit. de clerico debitore* §. 8. *à princ.* Castro Palao *in opere mor. tom.* 2. *tract.* 13. *puncto* 11. §. 6. ita ut † pensionarius agere possit hypothecaria contra successorem in beneficio super quo fuerit imposita pensio, secūdùm Roman. *cons.* 388. & Rimin. iun. *cons.* 297. *n.* 9. *volum.* 3. quos refert, & sequitur Bellet. *d.* §. 8. *n.* 9. † In cuius tamen electione erit, vel agere contra beneficij possessorem, vel contra hæredem defuncti prædecessoris in casibus in quibus hæres est obligatus, siue contra prædecessorem in beneficio, si adhuc viuit; vt per Gig. *d. q.* 39. *n.* 11. & *q.* 43. *n.* 5. Rot. *dec.* 1182. *n.* 1. *p.* 3. *lib.* 3. *diuers.* Franc. Leo *d. p.* 1. *c.* 7. *n.* 51. Bellet. *d.* §. 8. *n.* 10. vbi *n.* 11. cum Gig. *d. qu.* 39. *n.* 13. aduertit conducibilius esse pensionario quod potius agat contra possessorem beneficij, quàm cō- 1 2 3 4 5

tra

tra hæredem defuncti prædecessoris, quia contra possessorem beneficij procedit executiuè, quatenus non soluat: si autem vellet agere pensionarius contra hæredem defuncti prædecessoris, tunc esset ne-
6 cesse Iuris ordinem seruare: † in casu verò quod pensionarius agat contra successorem, idemmet successor habebit actionem contra suum prædecessorem si viuit, vel eius hæredes. Ioan. Andr. *in cap. non est in mora, de regulis Iuris in 6.* Federic. *consil.* 209.*n.*6. Gemin. *cons.*4 *n.*9.*& per totum*, quos refert, & sequitur Bellet. *dict.* §.8.*n.*12. Illud ignoran-
7 dum non est † teneri Episcopum in sua ciuitate Episcopali pensionem soluere, vt censuit Rota *in Aretina pensionis* 17. *Aprilis* 1598. coram *D. Litta* impressa per Marchesf. *de commission.p.*1.§.2 *pag.*636.
8 Et licèt Rota aliquando dubitauerit, an detur actio pensionario contra successorem in beneficio pro terminis decursis & non solutis in vita prædecessoris, vt per Cassad. *decis.*3.*&* 4.*de locato*, Achil. *decis.*3.*de pensionib.* & Crescent. *decis.n.*5.6.*&* 7.*de solutionib.* ipsa tamen postmodum eam concessit cum hoc temperamento æquitatis, si diligentiæ scilicet præcessissent contra eundem successorem, adeò vt pensionarius nulla notari possit negligentia, ita fuit *in vna Canarien pensionis* 15. *Ianuary* 1597. coram *Gipsio, & in causa Hispalen. pensionis* 16. *Decemb.* 1677. coram *Card. Blanchetto & in Oscen. & Barbastren. pensionis* 19 *Aprilis* 1609. coram *Card. Lancelloto iuniore*, & sæpissimè in aliis citatis *in Neriton. pensionis* 10. *Iuny* 1611. coram Greg. XV. impressa per Farin. *decis.*352.*n.*2.*p.*2.*recent.* & per Beltramin. *decis.*507.*n.*2.& per Campan. *in diuersorio Iuris Canonici rub.*11.*c.*14. *n.*20. referunt latéque exornant Bellet. *d.*§.8.*n.*13. Franc.Leo *d cap.*7. *n.*52.*&* 53. Nicol.Garc. *de benef.p.*1.*c.*5.*num.*199. Steph.Grat. *discept.forens.c.*94.*n.*59. Matescot. *var. lib.*1.*c.*18. Pacific. *de Saluiano interdicto decis.*99. *& inspect.*3.*cap.*4 *à n.*199.
9 Vnde iam infertur resolutio ad quæstionem supra propositam, vt scilicet successor in Episcopatu teneatur ad pensiones decursas, & non solutas tempore prædecessoris, quando constat de diligentiis factis per pensionarium contra prædecessorem, vt in puncto censuit Rota *in dicta Nerotinen. pensionis*, & sufficere diligentias contra prædecessorem, vel eius hæredem, & bona, firmauit ead. Rota *in Toletana pensionis* 13. *Iuny* 1608. coram *Dom. Penia*.
10 Ex quibus autem probentur huiusmodi diligentiæ, ostendit Rot. *in d. Nerotinen.* apud Farin. *decis.* 352.*n.*3.*vers.diligentia,part.*2.*recent.* veluti ex mandato executiuo, sequestro, & declaratoriis, vbi etiam tentum fuit negligentem non dici qui petere distulit multo tempore, quando non erat obligatus petere certo tempore, additque hæc omnia cum temperamento moderanda, dummodo successori congrua remaneat, quæ in primis, & ante omnia
11 † deduci debet ex redditibus Episcopatus, ducatorum mille monetæ illarum partium iuxta dispositionem Sac. Concilij Trident. *sess.*24.*de reform c.*13. *vers.ad hac*, prout etiam resoluit eadem Rot. *Campanien. pensionis* 22. *Iuny* 1609. coram *Dom. Iusto, & in Policastren. congrua* 16. *Nouembris* 1615. coram *D. Vualdo*, impressa per Farin. *decis.*763.*num.*1.
12 *p.*2.*recent.* vbi *n* 3.*&* 4. tentum fuit † iurisdictionem temporalem alicuius loci competentem Episcopo non censeri reseruatam reseruatorio fructuum Episcopatus, nisi Papa expresserit, licet secus in fructi-
13 bus iurisdictionis. Vnde colligitur † in Episcopatibus, quorum fructus non excedunt valorem mille ducatorum, non solere pensionem imponi, tenet

Flamin. *de resignat.lib.*6.*q.*2.*n.*34. Nicol.Garc. *de benef.p.*1.*c.*5.*n.*193.vbi *n.*197.*num seq.* differit de quo tempore debeat intelligi illa clausula, *dummodo remaneant mille pro Episcopo.*

Cui autem incumbat onus probandi quod mille 14
remaneant Episcopo, dubium est ad præsentem materiam non contemnendum, in quo approbata est distinctio; quòd aut pensionarius agit iudicio possessorio, & tunc onus probandi incumbit Episcopo, quod ei non ramaneant mille, puta quasi possessio releuat ab onere probandi, cum non teneatur exprimere causam suæ possessionis, vel quasi, & ideo debet in sua quasi possessione tueri, donec contra eum fuerit in petitorio pronunciatum, Abb. *in c.querelam num.*2.*de elect.& not.gloss.* per text. *ibi in l.sicuti* §.*sed si quæritur*, & ibi Paul.de Castro *n.*9.*ff.si seruitus vend.* Ruin. *cons.*154.*n.*10. *vers. sicut ergo lib.*4. Aut verò Episcopus agit contra pensionarium petitorio dicēs se non teneri ad soluendam pensionem, quia reseruatio est nulla, & tunc onus probandi quòd mille remaneant Episcopo pensionario incumbit, quia cum agitur super proprietate iuris percipiendi, causa exprimi debet ab eo, qui asserit sibi deberi pensionem, nec quasi possessio releuat illum ab onere probandi, Abb. *in dict. c.querelam n.*12. *& seq gloss. in d.l.sicuti*, vbi Paul. de Castro *n.*8.*&* 9. Ruin. *dict cons.*154.*n.*4. quam distinctionem præstitit Rota *in vna Vrcellen. pensionis* 26. *Iuny* 1592. coram *Card. Mantica*, inter eius decisiones impressas *decis.*196.

Quæstionem superiori non absimilem hîc apponendam duxi, & quando titularis teneatur ad pen- 15
siones decursas pro tempore, quo intrusus fructus percepit? In qua verum est dicere illas non deberi à Titulari pro eo tempore, in quo non ipse, sed intrusus, etiam nullum titulum habens, fructus percepit sine culpa Titularis, vt in puncto Gig. *resp.*29. *per tot.* quem sequitur Bursat. *cons.*161.*n.*19.*vers.*2.*quod intrusus, & n.*25.*& per tot.lib.*4 Seraph. *decis.*66. nisi titularis se obligauerit præcisè & in forma Cameræ ad soluendum, quo casu regulariter debitor non adimplet cedendo, sed debet præcisè soluere. Put. *decis.*10. *in fine vers.secus autem est lib.*1. Vel nisi ipse Titularis, licèt tēpore intrusionis nihil percepisset per plures alios annos fructus percepit, quia fructus, de Iure & iuxta formā litterarum reseruationis non solùm sunt obligati pro pensionibus decurrendis singulis annis respectiuè sed immo fructus vnius anni sunt etiam obligati pro pensionibus aliorum annorum. Gig. *de pension.q.*43. *n.*2. *vers. quia autem*, cum dicti fructus in aliis annis percepti per Titularem præsumantur vberes, & sufficientes etiam pro pensionibus decursis tempore intrusionis; consequenter dum non constat de insufficientia fructuum Titularis vigore obligationis Cameralis debet cogi ad soluendum, itaut sit in electione pensionarij pro pensionibus decursis de tempore intrusionis agere contra titularem, aut contra intrusum, Feder.de Senis *cons.*81.*n* 4. Gig. *de pensionib.q.*39.*n.*11. *vers. aut quærimus, & q.*43. *per tot.* Lotter. *de re benef. lib.*1. *q.*39. Rota *decis.*176.*n.*3. *p.*2. *recentior.* Colliguntur hæc ex Duran. *decis.*369 *per tot.p.*2. vbi *n.*9. respondet Seraph. *d.decis.*66. vbi quòd titularis, etiam quòd se obligauerat in forma Cameræ ad soluendum, non tenetur soluere pensionem, si fructus non percepit, quia in casu illius decisionis Seraphini titularem nunquam habuit possessionem beneficij, nec aliquos fructus percepit.

Vidi non semel dubitari, quomodo sit soluenda 16
pēsio, cuius solutionis dies venit post mortem pen-

sionarij? Tres hac de re inuenio opiniones. *Prima* tenet pensionem deberi hæredibus pensionarij pro rata temporis, quo ille vixit, iuxta dispositionem textus *in l.diuorto, ff. de iure dot. & in l. si operis, ff. de vsufr.* Ita Couar. *var.lib.1.cap.15.num.13.* quem sequuntur Molin. *de primog.lib.3.c.11.num.4.* additio *ad Thesaur. decis.143.* Nicol. Garc. *de benefic.part.2. cap.1.num.12.* vbi subdit hanc sententiam hodie veriorem sibi videri, stante Constitutione Pij V. quæ obligat pensionarios ad recitandum officium paruum B. Mariæ, itaut ex hoc pensio hodie dicatur dari propter officium, seu beneficium: fructus autem beneficiorum, circumscripta consuetudine, debere de iure diuidi inter hæredes titularis defuncti, & modernum beneficij possessorem pro rata temporis, iuxta dispositionem dictæ *l.diuortio*, firmant idem Couar. *d.lib.1.cap.15.n.10.cum seqq.* Sarm. *de redditib lib.4.c.6.n.14.* Molin. *d.lib.3.c.11.n.4.* Gutier. *canon.lib.1.q.6.à n.79.* cum aliis, quos sequitur Nicol.Garc. *d.c.1.n.96.*

17 *Secunda* sententia absolutè firmat pensionem huiusmodi non deberi nec pro rata temporis, nec pro rata fructuum, quia terminus non maturatus ante mortem pensionarij, nunquam fuit illi debitus, quem ideo non potuit ex sua persona transmittere ad eius hæredes, ex reg. text. *in l. si ex pluribus, in princ.ff.de suis,& legit.hæred.* Gutier. *in l.vnic.n.3.C. quando non pet.* Quare ita resoluunt Nauar. *in apoleg. de redditib.Ecclesiast. q.2.mon.16.* asserentes de stylo Curiæ ita seruari, Sarmien. *in defens.libelli de redditib.qu.2.num.16.* vbi quod ita obseruatur in Rota, vt non soluatur rata pensionis, si is, cui debetur, decedat antequam dies solutionis venerit, Ceuall. *cons. ciuili 160.n.15.cum seq.vol.1.* D. Barbos. *in l. diuortio p.2. n.43. ff. soluto matr.* Castill. *de vsufruct.c.79. num.17.*

18 *Tertia* sententia, cui tanquam probabiliori adhæreo, habet terminum non maturatum ante mortem pensionarij deberi prorata fructuum perceptorum hæredibus pensionarij, quia materia pensionis Ecclesiasticæ est regulanda tam actiuè, quàm passiuè, secundum dispositiones loquentes de vsufructu, & sic iuxta text. *in l.defuncta ff.de vsufruct.* Gig. *de pension.q.44. num.52.* Vnde sicut tota pensio etiam in pecunia promissa à colonis pro fructibus vnius anni, est integraliter soluenda hæredibus vsufructuarij, quamuis illa decedat ante diem solutionis, post tamen fructus collectos per colonos, *ex dict. l. defuncta*, pariter etiam mortuo pensionario ante diem solutionis fructibus iam perceptis per titularem, integra pensio debetur, & solui debet eius hæredibus. Quare hanc partem firmarunt Alexand.*cons.15.n.3. vol.2* Rimin.iun.*cons.634.* vbi ex professo respondet obiectis in contrarium factis per Couar. *vbi supra*, Bellon.sen. *cons.3.n.11.& 12.* Ferret. *cons.372.n.9. post med.versic hinc succedit alia ratio*, Honded. *cons. 86.n.23. cum sequentibus, vol.2.* Surd. *cons.333.n.2.in vers.videmus enim, & n.3.cum sequenti*, vbi cumulat plures in eandem sententiam, Caccialup. *de pens. q.25.* Gig.*in simili tract.q.53.* Gambar. *de offic.Legati lib.6.n.584.q.25.* qui disputat articulum ad partes, Hieronym.Gabriel. *cons.191.n.13.versic. tametsi de rigore Iuris, cum sequent.* Stephan.Grat. *discept.forens.c.548.n.43.& 44.* Rota *decis.648.p.2.diuers.* & coram Mantica *decis.14.num.10.cum sequenti.* & coram Reuerendissimo Coccino Decano *decis.327. num...* & apud Marches.*p.2.pag.277.* & coram Cardinal.Caualer. *decis.129.per tot.* quæ reperitur apud Marches. *de commission.par.1.pag.604.* & coram Reuerendissimo Duran.Episcopo Vrgelen. *448.n.34. cum sequent.* vbi respondet fundamentis in contrarium.

ALLEGATIO CXXI.

Episcopus quam potestatem habeat in Iure percipiendi decimas laïcis concedendo, & in earum compositionibus inter Ecclesiasticos & sæculares faciendis?

SVMMARIVM.

1 *Quæstiones disputandæ proponuntur.*
2 *Decimas percipiendi ius laicis regulariter concedere non potest Episcopus.*
3 *Decimæ temporales non sunt propriè decimæ, sed certæ decimationes, seu annuæ præstationes.*
4 *Decimas titulo feudi, vel alio temporali ante Concil. Lateranense concedere poterant Episcopi, & ex eo deinde prohibitum.*
5 *Decimæ si laicis fuissent concessæ, & nesciatur an post, vel ante Concil. Lateranense fuerint concessæ, in dubio censentur concessæ post Concil.*
6 *Episcopi consensus necessarius non est ad decimas restituendas Ecclesiæ ad quam pertinent: sufficit vero vt in aliam Ecclesiam, vel locum Religiosum transferantur, & declara n.7.*
8 *Decimæ à laicis in laicos transferri non possunt etiam de Episcopi consensu, declarando vt n.9.*
10 *Decimæ si ante Lateranense Concilium laicis fuerint in feudum, vel emphyteusim concessæ, & finita generatione ad Ecclesiam reuertantur, an possit Episcopus eas laicis iterum dare in emphytheusim, ostenditur, & n.11. & 12.*
13 *Compositio facta inter personas Ecclesiasticas nomine suarum Ecclesiarum super decimas in futurum soluendas, valet, modò causæ cognitio, & superioris accedat auctoritas.*
14 *Vicarij auctoritas sufficit in compositionibus factis inter personas Ecclesiasticas super decimis in futurum soluendis.*
15 *Compositio super decimis præteritis non solum cum Ecclesiasticis personis, sed etiam cum laicis potest fieri sine auctoritate superioris.*
16 *Episcopi auctoritate potest fieri compositio cum laicis super tempus, & locum soluendarum decimarum.*
17 *Compositio si fiat inter laicos & clericos, vt minus quàm sit decima eis soluantur, vel vt de aliquibus rebus non præstentur, non valebit, nisi sit approbata à Papa, vel magno temporis internallo firmata cum obseruantia, scilicet 30.annorum.*
18 *Transactio valet de decimis futuris facta cum assensu Episcopi, si pro decimis compensetur Ecclesia in aliis rebus.*

ONTROVERSÆ sunt hac de re excitatæ per Doctores quæstiones, quæ ad quinque potissimum reducuntur. *Prima* petit, an Episcopi aliquo tempore potuerint, vel possint hodie decimas titulo feudi, vel alio temporali laïcis concedere; *Secunda*, an sufficiat auctoritas Episcopi vt laïci decimas transferre possint in quamcunque Ecclesiam, vel Religiosum locum, an verò necessario restitui debeant Ecclesiis ad quas de iure pertinent? 1

Tertia

Tertia, an laici in laicos eas transferre possint casu aliquo saltem de Episcopi consensu? *Quarta*, vtrum si decimæ ante Lateranense Concil. laicis fuerint in feudum vel emphyteusim concessæ, ac finita generatione ad Ecclesiam reuertantur, possit Episcopus eas laicis iterum dare in feudum, vel emphyteusim? *Quinta*, an & quando compositio seu transactio de decimis cum consensu Episcopi valida sit, & sine eo inualida?

2 Pro quorum solutione supponendum est, Episcopum regulariter non posse ius percipiendi decimas laicis concedere, vt probant text. *in cap. peruenit 1. quæst. 4. c. benè quidem 96. dist. cap. venerabilis, de confirmat. vtili*, & docent Rebuff. *de decimis q. 5. num. 32. & quæst. 13. num. 73.* Azor. *institut. moral. part. 1. lib. 7. c. 36. quæst. 12.* Monet. *de decimis cap. 5. num. 59.* nisi concedat aliis Ecclesiis cum aliqua causa *cap. plures, cap. statuimus, & cap. fin. vbi gloss. 16. quæst. 1.* Rebuff. *dict. n. 32.* Monet. *dict. c. 5. num. 60.* Verall. *decis. 346. part. 3.* Rot. *in Concben. decimarum de Villanoua 5. Maij* 1600. coram *Card. Pamphilio.* Vel nisi concedat ad vitam, aliudve tempus ipsarum decimarum fructus, non ius percipiendi illas, alicui laico ex iusta causa, putà quia Ecclesiam, eiusue patrimonium à tyranni oppressione liberauerit, gloss. *in c. quamuis, de decimis*, Rebuff. *dict. tract. quæst. 10. num. 54. & quæst. 13. num. 110.* Couar. *lib. 1. var. c. 17. num. 5.* Azor. *dict. cap. 36. qu. 11. & 14.* Monet. *dict. cap. 5. num. 61.*

3 † decimæ enim temporales non sunt propriè decimæ, vt aduertit Bald. *cons. 419. vol. 1.* sed sunt certæ decimationes, seu annuæ præstationes in quantitate frumenti, vel pecuniæ, descendentes à iure temporali, & ea contracta pro rebus debitæ. Rot. *in Ferraren. decimarum 16. Iunij* 1615. coram *Reuerend. Patre Domino Pirouano*, impressa per Farin. *decis. 420. p. 1. recent.* Vel denique nisi concedat cum consensu eius, de cuius interesse agitur, non in vim priuilegij, sed alienationis cum causæ cognitione, & aliis solemnitatibus, *c. 2. de iis quæ fiunt à Prælatis*, Rebuff. *quæst. 35. n. 62.* Poterit nihilominus Papa concedere alicui Principi laico quòd percipiat decimas omnium locorum paganorum, vel hæreticorum, vel schismaticorum, quos potuerit subiugare, & ad vnitatem Ecclesiæ adducere, vel reducere; vt resoluit Gregor. Lopez per text. ibi *in l. 23. gloss. 2. tit. 19. part. 1.* Couar. *lib. 1. var. c. 17. num. 9.* D. Barbos. *in l. Titia n. 40. ff. soluto matrimon.* Gilchen. *de præscript. part. 3. cap. 8. num. 18.* Ioseph. Sesse *decis. 162. num. 8.* Melch. Reinoso *obseruat. 50. n. 5. cum sequentibus.* Prout concessit Alexander VI. Catholicis Regibus Ferdinando & Elisabethæ decimas Indiarum occidentalium assignata ex eisdem prius dote sufficiente Ecclesiis iuxta Diœcesanorum locorum ordinationem, habito respectu ad sumptus & labores intolerabiles, quibus Fidem Catholicam ad incultas, & ignotas Nationes extolli, & propagari curauerunt, Thom. Bossi. *de ruinis gent. lib. 2. per tot.* Camil. Borrell. *de præst. Regis Cathol. c. 43. n. 6.* latè & eleganter Balthasar Chauatius *de notis veræ Religionis lib. 4. c. 4.* D. Ioan. de Solorzano *de iure Indiarum lib. 1. cap. vlt. n. 88.* Et quòd iidem Reges Catholici decimas Regni Granatensis obtinuerūt à Pontifice Max. cum onere dotandi Ecclesias, refert Cou. *pr. c. 35. n. 2. vers. tertiò quoties.*

4 Quibus certiùs præhabitis, deueniendo ad primam quæstionem, pro firmo habendum communem esse Doctorum resolutionem potuisse Episcopos ante Concilium Lateranense sub Alex. III. (quod celebratum fuisse circa annum 1179. seu 1180. aduertunt per me citati *ad c. cùm Apostolica 7. num. 2. de iis, quæ fiunt à Prælatis*) decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, sed ex eo deinde fuisse prohibitum, vt ex text. *in cap. cum plantare, de priuil. dict. c. cum Apostol. de his, quæ fiunt à Prælatis, & cap. 2. §. sane, de decimis, in sexto*, notant Couarr. *lib. 1. var. c. 17. num. 5. versic. olim*, Gutierr. *pract. lib. 1. quæst. 14. num. 5. & quæst. 15. num. 4.* D. Barbos. *in l. Titia n. 45. vers. non obstat. ff. soluto matrimon.* Azor. *institut. moral. parte 1. lib. 7. cap. 36. quæst. 12.* Suar. *de Relig. tom. 1. tract. de decimis lib. 1. c. 26. num. 2. & 3.* Menoch. *de præsumpt. lib. 6. præs. 86. num. 2.* Monet. *de decim. cap. 5. quæst. 3. num. 66.* Fagundez *in quinque Ecclesiæ præcepta præc. 5. lib. 3. c. 1. num. 32. & cap. 4. num. 2.* Rot. *in Placentina decimarum 31. Ianuarij* 1586. coram *Bubalo*, & *in Sabinen. decimarum 1. Iulij* 1609. coram *Reuerendissimo Domino meo Coccino Rota Decano*, & *in Ferrarien. bonorum 19. Ianuarij* 1615. coram *Reuerendissimo Patre Domino Dunozetto*, nouissimè Trullench. *in exposit. Decalogi lib. 3. cap. 3. dub. 8. num. 14.* Quod † si decimæ laicis fuerint datæ, & nesciatur an post, vel ante Concilium Lateranense fuerint concessæ, in dubio censentur concessæ post Concil. Rot. *in Taurinen. decimarum 12. Ianuarij* 1607. *versic. non obstaret*, coram *Cardin. Marquemontio*, per Beroi. *consil. 21. n. 14. lib. 1.* qui refert Ioan. Andr. Host. Anchar. & Gemin. 5

Secundæ verò quæstionis communis resolutio est, ad decimas restituendas Ecclesiæ, ad quam pertinent, Episcopi consensum necessarium non esse: vt verò in alteram Ecclesiam, vel religiosum locum transferantur Episcopi consensum sufficere, vt satis deducitur ex *d. cap. cum & plantare, iuncto d. c. cùm Apostol. & d. §. sanè*, vbi notauit gloss. & testatur communem Suar. *d. c. 26. n. 10.* asserens sine difficultate procedere in decimis iuncto titulo obtentis à laico, quia cum iam sint extra dominium Ecclesiæ, & laico iusto titulo applicatæ, nulli Ecclesiæ fit præiudicium, & ideo accedente Episcopi consensu in quemlibet Religiosum locum transferuntur: contrarium tamen asserit esse resoluendum in illis decimis, quas laici sine iusto titulo detinebant: quia istas necessariò tenentur restituere Ecclesiæ, ad quam de iure pertinent, cui Episcopus consensu suo præiudicium facere non potest, iuxta reg. generalem text. *in l. id quod nostrum, ff. de regulis iuris*, & in terminis videtur probare text. *in cap. ad hæc, de decimis*, cum similibus; sed fallitur; verius enim est decimas iniustè à laicis detentas ex concessione Episcoporum transferri posse in locum religiosum ex *d. § sanè.* Ad argument. verò Suarez respondetur concludere tantum secundum Iuris rigorem eidem Ecclesiæ restitutionem fieri debuisse, sed Concilium ad euitanda scandala permisisse, vt cuicunque alij Ecclesiæ fiat restitutio, vt ipsemet Suar. *d. c. 26. n. 3. ad fidem*, aduertit. 6

Sed pro faciliori, & pleniori resolutione tres casus oportet distinguere in hoc proposito. *Primus* est de laicis intrusis, qui sine titulo aliquo decimas detinebant, & in iis veram esse agnosco sententiam, Soar. quas eas necessariò debent restituere Ecclesiæ, ad quam de iure pertinent, vt euincit ratio ab eo facta. *Secundus* est de decimis, quas laici obtinent titulo feudi perpetui habiti ab inferioribus Prælatis, qui iuxta nostram sententiam etiam ante Lateranense Concilium erat inualidus, & procedit in his permissio, vt eas de Episcoporum consensu transferre sufficiat in aliam Ecclesiam, vel religiosum locum, neque sit necessarium facere restitutionem eidem Ecclesiæ ad quam pertinebant, vt expressè probat text. *in d. c. cùm Apost. vers. quia vero, iuncto fine*, & ex vltimis ver- 7

bis d. §. *satiè*, dum semper hanc Lateranensem prohibitionem, & concessionem restringunt ad decimas, quas laïci titulo feudi ante Lateranense obtinebant, atque ita non procedere in aliis, quæ sine huiusmodi titulo feudi perpetui in laïcum sint alienæ. *Tertius* casus est, quando decimæ à laicis titulo iusto, & valido in perpetuum obtentæ sunt, vel à Summo Pontif. vel aliis Prælatis, qui sufficienti potestate fuerint muniti, & in eo non videtur Episcopi consensus necessarius, vt in locum Religiosum transferantur; vt in donationibus tertiarum, quas à summo Pontif. obtinent Hispaniarum & Lusitaniæ Reges, communiter receptum est post Sot. *d lib.9. q.4. art.3. & q.7. art.1.* & post Greg. Lopez, Gutier. D. Barbos. *d. n.42. vers. adde*, Cabed. *Lusit. decis.63. n.5 p.2.* Vnde etiam in laïcos transferri posse resoluunt, de quo statim plenius: & ostenditur, quia si huiusmodi decimæ titulo feudi perpetui iusto & valido semel in laïcum sunt alienatæ, efficiuntur ipsius patrimonium, nec in disputationem cadere potest an restitutio sit facienda Ecclesiæ ad quam de iure pertinent; siquidem postquam in perpetuum alienatæ sunt in laicum titulo iusto & valido, non pertinent iam ad Ecclesiam aliquam, & tamen text. *in d. c. cùm Apostol. vers. taliter*, in his decimis, quæ in aliam Ecclesiam pertinebant, decidit necessarium non esse eidem Ecclesiæ facere restitutionem, sed sufficere, quod religioso loco, vel alteri Ecclesiæ fiat; ergo non de decimis titulo iusto obtentis, sed iniusto modo prædicto, scilicet habito ab Episcopis, Iura ista sunt intelligenda.

8 Tertiæ quæstionis solutio difficilior est, plures enim Doctores maximi nominis & auctoritatis tenent nullo modo decimas à laïcis in laïcos transferri posse, nec sine Episcoporum consensu, nec etiam eo accedente, vt expressè deducitur *in c. prohibemus, de decimis*, quæ altera est dict. Concilij Lateranen. pars, quod quidem multipliciter expenditur: primò ibi, *aliquo modo*, quasi sit sensus quod licet in Religiosos cum Episcopi consensu decimæ transferri possint, in laïcos tamen nullo modo, nec de Episcoporum consensu, nec absque eo: deinde quia ipsum Concil. Lateranen. *in d. c. cùm & plantare*, & similibus specialiter permisit, vt in alias Ecclesias, vel religiosa loca possint tales decimæ transferri de Episcoporum consensu, quia vtilius iudicauit Concilium id fieri, quàm si in laïcos alienatæ perpetuo remanerent, quòd ius singulare ad casus diuersos in quibus eadem non reperitur ratio, sed potius negatiua cessat, & contrariè trahendum non est, iuxta reg. *l. ius singulare ff. de legibus*, & quæ notant omnes arg. text. *in l. adigere §. quamuis ff. de iurepatron.* & prosequitur Tiraquel. *cessante causa p.1. num.130. & 165.* Sot. *de iustit. lib.1. q.6. art.8.* communem Theologorum distinctionem testatur & explicat Morla *in emporio Iuris Ciuilis tit. de legibus q.11. à n.17.* Facit etiam, quia vt bene considerat Rebuff. *de decim. q.10. n.18.* iustè Concilium iudicauit laïcos, qui decimas vsurparunt, saltem in morte salutis æternæ memores eas restituturos Ecclesiis, ad quas vt citius reuerterentur statuit, ne in alios laïcos in vita transferre possint. Ex quibus rationibus ita resoluunt, intelliguntque text. Abb. *ibi n.4.* Beroi. *cons.21. à n.9. vol.1.* & post Zasium, & alios Couar. *d. num.5. vers. præter hæc*, D. Barbosa *d. n.45. vers. non obstat secundo*, & constanter tuetur Azor. *d. cap.36. quæst.13.* Filliuc. *p.2. tract.27. c.9. q.5. 6. & 7.* Castr. Palao *tom.2. tract.10. disp. vnic. puncto 9. à n.4.* Trullench. *d. lib.3. c.3. dub.8. num.15.* & expressè quod Episcopus non possit præstare auctoritatem, vt decimæ de laïco in laïcum transferantur, censuit Rot. *dec.193. num.10.* apud Farin. *p.2. recent.*

In contrarium tamen est auctoritas *gloss. vltim. in d c. prohibemus*, quam sequuntur Ioan. Andr. & alij ex antiquioribus, quos refert Azor. *vbi proximè*, & ex illis post Cassan. & alios, quos refert, & sequitur, communem & magis communem testantur Mench. *illustr. c.89. n.2.* Gutierr. *d. lib.1. c.15. num.6.* Gilch. *de præscr. part.3. c.8. à num.9.* Ceual. *commun. contra communes quæst.367.* Cabed. *d. dec.63. num.8.* & hanc partem sequitur Suar. *d. c.27. num.7.* resoluentes decimas, quas laïci iusto titulo feudi perpetui habent à Summo Pontif. vel aliàs à legitimo superiore, scilicet ante Lateranense iuxta communem sententiam ab Episcopis licitè posse in alios laicos transferre, ac de illis disponere sicut de quibuscumque aliis bonis suis profanis per donationes, venditiones, emphyteusim, & similes contractus, quia postquam in laicos licite fuerunt alienatæ, efficiuntur de ipsorum patrimonio, & vt profana bona censeri debent, iuxta reg. text. *in l. pater filium 36. §. quindecim. ff. de legatis 3. & c.2. de feudis*, vbi citati Doctores *in collect.* Retorquent enim contra priorem communem sententiam verba text. *in d. c. prohibemus*, expendentes ibi, *cum animarum suarum periculo detinentes*, quibus satis ostenditur non agere Concilium de his laicis, qui iusto titulo, & licitè decimas obtinent, vt etiam euincit verbum illud, *detinent*, quod propriè refertur ad iniustè detentores, non verò ad iustos possessores, nec istos impediri videtur ex tali prohibitione quominus decimas, quas iustè detinent, in alios transferant. Nec patitur littera intellectum, quem aliqui affetunt, referentes clausulam illam, *cum animarum suarum periculo*, ad verbum transferre: huiusmodi enim transpositio offendit, & impropriat litteram, ex qua apertissime constat clausulam iungi verbo, *detinentes*, vt bene aduertit Card. *ibidem.* Confirmant deniq; hanc partem Mench. Gutierr. Nicol. Garc. & Cabed. quia attestantur eam esse generali Hispaniarum praxi receptam, quæ est optima legum interpres, ex reg. *l. si de interpretatione ff. de legib. & c. cùm dilectus, de consuet.* cum similibus neque ab hac parte recedi posse absque maximo animarum periculo & plurimorum contractuum euersione bene aduertit Mench. *d. n.2. in fine.* 9

Quartæ quæstionis solutio pariter dubia est: nam pars negatiua ex multis suadetur, & in primis, quia diximus supra ante Concilium Lateranense licitum fuisse Episcopis decimas laicis dare, etiam titulo temporali feudi, vel simili, post illud tamen omninò prohibitum; sed certum est, quod si decimæ ante Lateranense concessæ laicis ad Ecclesiam propter finitas generationes reuersæ iterum laicis concedantur, noua est concessio; ergo id prohibitum debet censeri. Maior ex dictis manifesta est. Minor patet ex reg. text. *in l. sed et si manente ff. de precario. l.4. in princip.* iuncta gloss. *verb. renouare ff. de damno infecto, l. cum stipulatus sim. 113. ff. de verb. oblig.* cum similibus, ex quibus receptissima illa deducitur differentia inter prorogationem, quæ fit durante tempore, seu obligatione priori, & inter renouationem, quæ fit post finitam obligationem, vel exactum tempus, quo durare debuit; vt in priori casu non noua fieri, sed pristina videatur durare obligatio; in posteriori verò noua causa constitui censeatur: comprobat multis latissimè adductis Tiraq. *de retract. conuent. §.1. gloss.7. à n.24.* Beroi *cons.129. n.2. vol.1.* Gabri. *lib.2. commun. tit. de dilat. conc.2. & 3.* Gutier. *de iur. confirm. p.1. c.49. à princip.* Cald. Pereira *de renouat. emphyt. q.2. à princip. & q.14. à n.3.* hinc plura vtiliter inferentes 10

inferentes ad praxim, illudque præcipuum quòd licec in prorogatione, quæ fit duráte termino scriptura, & aliæ solemnitates necessariæ non sint, requiruntur tamen in reuocatione, quæ fit finito tempore, & obligatione ex prædicta ratione, quòd noua concessio est, nouaque causa constituitur, secundum quam distinctionem iudicatum refert Gama *Lusitania dec.* 24. à quo inaduertenter recedit Flor. de Mena ibi *in addit.* asserens contra auctorem stare communem sententiam, non aduertens quod Gama loquitur in casu, quo adhuc durabant vitæ, in quo non renouatio fit, sed prorogatio, veraque est, & receptissima resolutio solemnitates in priori concessione requisitas necessarias non esse. Quare hanc partem negatiuam, quod scilicet si decimæ ante Lateranense Concilium laïcis fuerint in feudum, vel emphyteusim concessæ, & finita generatione ad Ecclesiam reuertantur, non possit Episcopus eas iterum laïcis dare in feudum, vel emphyteusim, tenent Doctores communiter, & ex Ioan. Andr. *in d. c prohibemus*, & Calder. *cons.* 1. *de decim.* veriorem, & tutiorem, ac magis communem sententiam profitetur, & comprobat Beroi. *d. cons.* 21. *à n.* 12. Couar. *in d. vers. præter hac*, Menoch. *de præsumpt. lib.* 6. *præs.* 86. *à n.* 3. & multis aliis adductis Fachin. *controu. lib.* 7. *c.* 72. Et hîc euenit quòd si decimæ retrodonentur Ecclesiæ à laïco, reassumunt primæuam suam naturam, Oldrad. *cons.* 91. *n.* 2. Rebuff. *de decimis q.* 10. *n.* 50. *vers. & vbi decima sunt feudales*, Renat. Chopin. *de Domin. Franciæ tit.* 23. *n.* 2. Rot. *in Valentina decimarum de Catalba.* 10. *Decemb.* 1601. coram *Litta*, & *in alia Valentina decimarum de Aurora* 9. *Decemb.* 1602. coram *Penia*, cum adductis per Greg. Lopez *litt. D*, *aresto* 60. Franc. Grimalder. *in paraphrasi decimar. lib.* 2. *c.* 6. *n.* 50. Fabric. *de benefic. lib.* 5. *c.* 5. *num.* 24.

11 Contrariam tamen sententiam tenent Card. *in c.* 2. *de feudis*, vbi Imola magis communem dicit, Castr. & Aluarot. quos refert Menoch. *vbi proximè*, Curt. Ias. & alij, quorum meminere Couar. & Fachin. *citatis locis*, quod etiam testatur, & in praxi seruari refert Gilchen. *d. cap.* 8. *à num.* 10. sequitur etiam Bursat. *cons.* 127. *n.* 122. *vol.* 2. magis communé professus, adducentes pro hac parte auctoritatem gloss. *verb. laicos in d. c. prohibemus*, mouenturque præcipuè ex text. *in cap.* 2. *de feudis*, dum decidit Episcopum, qui iurauit non alienare bona Ecclesiæ, posse sine transgressione iuramenti dare in feudum alteri, quia iuramentum non infeudandi de nouo, non comprehendit bona semel data in feudum, licet propter finitas generationes ad Ecclesiam redierit, vnde ex eadem ratione prohibitio Lateranensis Concilij decimas dari laico non comprehendit eas, quæ semel titulo licito laicis sint concessæ. Secundò, quia decimę laïcis semel concessæ, & ad Ecclesiam reuersæ, eis iterum concedantur, non noua videtur concessio, sed potius antiqua continuatio, vt videtur colligi *ex c.* 1. *qui testes sint necessarij ad nouam inuestituram faciendam.* in vsibus feudorum; vbi feudum nouum dicitur, quod habuit initium à persona accipientis; si verò à successione primogeniti proueniat, antiquum dicitur, vt multis adductis explicat Cald. Pereira *de renouat. empyt. q.* 1. *à num.* 3.

Quibus argumentis adductis Suar. *d. cap.* 26. *n.* 8. *&* 9. à communi recessit distinguẽs: aut enim, ait ille, feudum adhuc durat, & fatetur, posse in alium laicum transferri; aut extinctum est, & ad Ecclesiam reuersum: & subdistinguit, an sit iam incorporatum in dominio ipsius Ecclesiæ, quo casu fatetur procedere priorem communem sententiam negatiuam, ex ipsius fundamentis: aut Ecclesiæ incorporatum non est, & concedit non esse inconueniens quòd laicis iterum concedatur, quia licet feudum vacauerit, non statim ipso facto dominium vtile, quod erat penes laicos, in ipsa Ecclesia incorporatur, sed opus est vel expressa declaratione Prælati, quòd illud velit incorporari, vel aliàs coniecturata ex signis, quæ latè prosequuntur Doctores per text. *ibi in c. vt super, de rebus Eccles. non alien.* vbi Abb. *num.* 9. *cum seqq.* Franc. Sonsbech. *de feudis part.* 8. *num.* 8. Menoch. *de arbit. casu* 433. *à princ. & cons.* 78. *à num.* 10. *vol.* 1. Fachin. *d. lib.* 7. *c.* 71. Ego tamen hanc Suarez distinctionem sic in totum recipiendam esse non consulo: tres enim casus continet, *primum* quod scilicet decimæ in feudum, quod adhuc durat, concessæ licitè in laïcos transferuntur, libenter recipio; similiter & *secundum*, quod scilicet decimæ reuersæ ad Ecclesiam, & in eius dominio incorporatæ non possint ab Episcopo iterum laicis infeudari. *Tertium* verò omninò reiicio, & in eo veriorem iudico priorem opinionem negatiuam, quod scilicet postquam decimæ ad Ecclesiam reuertuntur propter finitam generationem, licet adhuc modo prædicto incorporatæ non sint in Ecclesiæ dominio, quod iterum laicis concedi non possunt, vt efficaciter concludunt fundamenta supra pro illa adducta.

Non obstant quæ pro posteriori contraria sententia affirmatiua supra adduxi; nam ad primum ex *c.* 2. *de feudis*, respondetur cum Beroi. & Fachin. regulã, quæ ex eo solet deduci quòd bona solita alienari, possunt liberè alienari in quoscunq; etiam laicos sine solemnitatibus, deficere in decimis respectu laicorum, in quibus specialis reperitur prohibitio, vt in Iuribus citatis in princ. huius alleg. Vnde licet alia bona profana Ecclesiarum alienari solita si ad Ecclesiam reuertantur, non comprehendantur in iuramento de non alienando, non inde efficax est argumentum quod decimæ laïcis in eodem casu possint iterum licite concedi, ex vulgari reg. tex. *in §. affinitatis, Inst. de nupt.* cum similibus quibus probatur quod si lex duplici vtitur ratione, quamuis altera deficiat, sustinetur tamen decisio propter alteram, & prosequitur Valasc. *cons.* 60. *num.* 6. Deinde respondetur etiam in aliis rebus profanis non probare tex. id ad quod vulgariter adducitur, nam verbum, *liberè* solum concludit non obstante iuramento res illas alienari, non tamen excludit necessitatem solemnitatum, quæ aliàs in alienationibus rerum Ecclesiasticarum requiruntur, quasi iuramentum sic intelligatur, vt non excludat casu de iure licitos, vt optimè explicat Molin. *de iust. tom.* 2. *disp.* 468. *vers. Panorm. & concl.* 8. & deducitur ex resolutis per Gutier. *de iuram. confirm. p.* 1. *c.* 52. *à. n.* 3. Ad secundum, quod vbi decimæ ad Ecclesiam reuersæ iterum laicis conceduntur, non noua, sed antiqua concessio censeri debet respondetur verius esse contrarium ex tex. *d. l. sed et si manente*, text. verò adductus *in d. c.* 1. *qui testes sint necessarij*, solùm probat nouum esse feudum, quod acquirenti concessum est, antiquum quod à genere procedit, quod debet intelligi ex vi prioris concessionis, quæ adhuc durat; non verò negat nouum etiam dici posse, quod finitas generationes iterum de nouo conceditur, iuxta receptissimas traditiones, de quibus supra. Ad rationem verò incorporationis, quam considerat Soar. pro sua subdistinctione respondetur, quod licet illa ratio aliquid concluderet in aliis bonis Ecclesiasticis, non tamen rectè applicaretur decimis, quæ semel ad Ecclesiam reuersæ sunt, cum iam finito titulo, seu tempore concessionis, si iterum concedantur sit noua 12

concessio, quæ laicis prohibita est, ex dictis. Deinde respondetur verius esse generaliter bona Ecclesiæ semel alienata, si ad eam reuertantur, siue modo prædicto incorporatæ sint, siue non, alienari non posse sine debitis solemnitatibus, siue extra casus iure expressos, vt magis probat text. *in d.cap.vt super, in fine principij*, ibi, *siue intelligantur de mensa, siue non, vt alienentur, consultius æstimamus*, resoluit Abb. *ibi n.*11. expressè docens eo ipso quòd redeunt ad Ecclesiam, fieri de mensa, & assumere naturam rerum Ecclesiasticarum, sentit Rebuff. *in compend. alienat. num.*233. dum intelligit tum demum posse Prælatos iterum alienare res Ecclesiæ, quæ ad eam reuertuntur, si durauerit causa concessionis antiquæ, non ita si cessauit, vt in terminis de quibus agimus.

13 *Quinta* quæstio, quæ petit an & quando compositio, seu transactio super decimis cum consensu Episcopi valida sit, & sine eo inualida? resoluitur ex tribus sequentibus conclusionibus. *Prima* est. Valet compositio facta inter personas Ecclesiasticas nomine suarum Ecclesiarum super decimas in futurum soluendas, vt decimæ vni Curato, vel Parochiæ debitæ, alteri Parochiæ, & Curato soluantur in posterum, vel etiam Religiosis Parochiam habentibus, modo causæ cognitio à Superiore facta interueniat consensusque seu auctoritas Episc. vel alterius Superioris accedat, ita probant text. *in c.*2. vbi gloss. & Doctores, *de transact.c. dilecti, de decimis*. Rebuff. *de decim.q.*13.*n.*16. Monet. *in simili tract.cap.*5.*à n.*119. Fagundez *in quinque Eccles. præcepta, præc.*5. *lib.*3. *c.*2.*n.*2. vbi *num.*3. dicit esse necessarium ad valorem istius compositionis, vt cognitio præcedat ab Episcopo, vel Superiore facta, aliàs compositio non valebit, & *n.*5. quòd sufficit consensus, & auctoritas alterius in dignitate inferioris Episcopo, modo habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, & an sufficiat auctoritas Vicarij, dubitat Rebuff. *d.q.*13.*n.*23.

14 vbi videtur concludere † quòd sic, prout eum refert Monet. *d.c.*5.*n.*121. & idipsum tradit Fagundez *d.*

15 *c.*2.*num.*5. vbi *num.*6. resoluit quòd † si huiusmodi compositio de non soluendis decimis in futurum inter parochos sine auctoritate Episcopi, aut superioris fiat, valebit quidem pro vita componentium, at illam non excedet. De decimis verò præteritis non solum cum Ecclesiasticis personis, sed etiam cum laicis potest fieri compositio sine auctoritate superioris, vt per gloss. & Doctores *in cap.vt super, de rebus Ecclesiæ non alien.* Rebuff. *dic.quæst.*13.*n.*25. *&* 33. Monet. *d cap.*5.*num* 128. Fagundez *d.cap.*2.*à*

16 *num.*7. *Secunda* est. † Auctoritate Episcopi potest compositio fieri cum laicis super tempus, & locum soluendarum decimarum; ita docent Rebuff. *dict. q.*13.*n.*29. Fagundez *d.c.*2. *quæst.*14. Deinde si ius Ecclesiæ dubium sit, quia v.g. ageretur de priuilegio Papæ laico concesso, tunc etiam cum auctoritate Episcopi, valeret fortè compositio cognita prius causa, an id expediat Ecclesiæ, vt per Rebuff. *d.*

17 *q.*13. *n.*30. & Fagundez *d.num.*14. † Si verò compositio fiat inter laicos & clericos, vt minus quàm sit decimæ eis soluantur, vel vt de aliquibus rebus non præstentur, non valebit nisi sit approbata à Summo Pontif. vel magno temporis interuallo firmata, cùm obseruantia scilicet triginta annorum, Rota *in Mediolanen. decimarum* 10. *Aprilis* 1600. coram *R.D. meo Coccin. & in Taurinen. decimarum* 27. *Iunij* 1607. coram eodem Monet. *d.q.*5.*à n.*125. vbi *num.* 126. obseruat ad hoc vt talis compositio etiam inter clericos facta perpetua sit, & valeat atque obliget successorem, debere fieri cum auctoritate Superioris.

18 *Tertia* est. † Valet transactio de decimis futuris facta cum assensu Episcopi, vel alterius Superioris, si pro decimis compensetur Ecclesia in aliis rebus; ita Rebuff. *d.q.*13.*n.*36. & Monet. *d c.*5.*num.* 129. vbi *n.*130. contra Rebuff. tenet posse etiam aliquid temporale, vt prædium dari Ecclesiæ pro se eximendo ab onere decimarum, dummodo ad id Superioris auctoritas cum Ecclesiæ vtilitate accedat, per *c.vt super, in princ.* iuncta glos. *in figuratione casus, de rebus Ecclesiæ non alien.*

ALLEGATIO CXXII.

Episcopus proprius an necessariò sit adeundus, si clericus aduersus clericum negotium habeat?

SVMMARIVM.

1 *Episcopus proprius necessariò est adeundus, si clericus aduersus clericum negotium habeat.*

2 *Patres possunt foro suo renunciare, & in alium Iudicem consentire.*

3 *Ratio multiplex specialitatis præstatur quare partes foro suo renunciare possunt, & in alium Iudicem consentire, at clerici minimè sine Episcopi diœcesani voluntate,* & num.4.& 5.

6 *Laici causis in quibus contra eos Iudex Ecclesiasticus competens est, an possit in alium Iudicem Ecclesiasticum sine diœcesani voluntate consentire? ostenditur,* & num.7.& 8.

IN hac quæstione partem affirmatiuam, quæ vera est, probant text. *in c.*1. *de foro compet.* vbi Socin. *num.*18. *& in cap. significasti, eod.tit.* vbi Abb. *n.*7. Bart. *in l.*1. *num.*1 *ff. de iudic.* Couar. *practic.cap.*10. *num.*6.*vers. octauo*, Bossi. *in pract. sub tit. de foro compet. num.*146. Perez *ad l.*1. *tit.*4. *lib.*3. *Ordin.* Suar. de Pace *in pract. tom.*2.*præl.*1 *à n.*1. Roland. *conf.*4. *à n.*8.*lib.*1. *& conf.*23. *num.*10.*lib.*2. Gail. *lib.*1.*obseruat.*37.*à princip.* Surd. *conf.*396.*à num.*14. *lib.*3. Decian. *in tract. crimin.lib.*4. *c.*9. *à num.*44. resoluentes quòd si clericus aduersus clericum causam habeat, nec potest proprium Episcopum deserere, nec ad alienum ex vi formali consensus adire. 1

Obstat tamen maximè quòd partes possunt foro suo renunciare, & in alium Iudicem consentire, siue Iure communi competat forum, siue speciali priuilegio in priuatam suam vtilitatem fuerit concessum, ex generali reg. *c.si de terra, de priuil.* secundùm quam vnicuique licet iuri suo renuntiare, deinde ex reg. text. *in l.*1. *& 2.ff. de iudic. & in l. pen. C. de pactis, & in l.si quis in conscribendo, C.de Episcopis, & cleric.* cum aliis, quæ latè prosequuntur Perez *vbi suprà*, Decian. *d.lib.*4.*c.*23.*n.*2. & plures alij, quos copiosè refert D. Barbos. *in l.*1 *per totam*, & præcipuè *art.*4 *à princip.ff. de iudic.* 2

Sed retenta supradicta sententia ad obiectionem responsio pendet in assignanda ratione specialitatis quam text. *d.c. significasti*, cum similibus in clericis constituit, vt scilicet consentire non possint in Iudicem non suum sine Episcopi diœcesani voluntate, eos excipiendo à regula, quam *vers. præcedenti* præmiserat, quod priuatorum consensus sufficit vt eum, qui iurisdictioni præest, Iudicem suum faciat; consonant Iura supra in obiectione adducta. Tres enim rationes ponit gloss. *verb. Pontif. in cap. inolita* 11.*q.*1. 3

quæ

quæ Patum concludunt, quia solum gloss. percutrit aliquos casus, seu actus, quos clerici gerere non possunt sine suo Episcopo, vt tamen laici possint, veluti iurare pro testimonio ferendo, vel de calumnia, vt *in c.1.vers.verum, de iuram.calumn.* Ordines accipere, iuxta *cap. nullus Primas*, cum multis *ibidem 9. q. 2.* atque animæ iudicem, scilicet in Sacramento Pœnitentiæ, iuxta *cap.placuit, de Pœnit.dist.6.* Verùm has rationes nihil concludere apparebit si consideres *primam* de iuramento omninò separatam ab hoc proposito de prorogatione iurisdictionis, & magis spectare ad religionem iuramenti, & honestatem, ac decentiam personæ clericorum debitam, vt explicant Salzed. *in pract.c.98.à n.27.* Suar. *de Religione tom.2.de iuramento lib.1.c.14.num.10.* Sanch. *in precepta Decalogi tom.1. lib.3.c.3.n.7. & 8. Secunda* verò, & *tertia* ratio pariter concludunt in laicis, quos etiam constat sine proprij Episcopi consensu primam Tonsuram, aliosque minores Ordines accipere non posse, iuxta *d. cap. nullus Primas.* Neque etiam sine proprij Sacerdotis licenta ab alio accipere possunt Pœnitentiæ Sacramentum, iuxta *d.c. placuit, cap.omnis, de Pœnit.& remiss.*

4 Bartol. igitur *in d.l.1.n.1.* specialitatem in eo ponit, quòd Episcopus perpetuam habet iurisdictionem, & clerici ratione beneficij ei tenentur præstare censum. Sed meritò improbat D.Barbos. *d art.3.n. 187.cum seq.* quia huiusmodi ratio solùm militat in clerico habente beneficium, decisio autem text. generalis est. Quare magis communiter recipitur illa ratio, quòd clerici magis subditi sunt Episcopis, quàm laici iudicibus suis, & ideò clerici iuramentum fidelitatis præstant Episcopo, non ita laici, *c. ego N. de iureiur. cap. quamquam 23. dist.* ita Abb. *n.7.cum seq. in d.c.significasti,& ibi* Felin. *n.2.* Socin. *n.44.* & alij, quos adducit D.Barbos. *vbi proximè n. 190.* & defendere nititur *n.199.* Sed adhuc obstat, quia huius rationis ratio quæri potest, quare scilicet magis subiecti sint clerici quàm laici suis Superioribus. Alij ergo alias excogitarunt rationes, quod scilicet tota Ecclesiastica potestas ad bonum spirituale supernaturale ordinatur, cuius finis postulat, vt propriè Prælati subiectorum mores cognoscant, vt possint corrigere. Verùm hæc ratio nihil in clericis ponit speciale, sed magis respicit naturam causarum spiritualium respicientium bonum animæ in quibus vera, & recepta sententia docet etiam laicos in alienum Prælatum consentire non posse, vt statim disputabimus: deinde nihil omninò concludit ratio in causis temporalibus pecuniariis clericorum, de quibus directè, & principaliter agit text. *in d.c significasti*, adducunt etiam clericos in Ecclesia primitiua communem duxisse vitam sub Episcoporum disciplina, vt *in c.dilectissimi 12.q.1.* & ideò licèt postea ab hac communi vita recesserint, semper tamen strictiori modo suis Episcopis subiecti remanserunt. Verùm & hæc ratio ad præsentem statum minimè pertinet, iuxta reg.text. *in c. translato, de const.* multoque minus arridere potest nouissima ratio, quam adducit dominus meus Barbos. *d art. 3.n.195.cum seqq.* quòd scilicet clerici ratione Ordinis afficiantur res spirituales, & ideò sine Episcopi, à quo Ordines acceperunt, consensu, in alium consentire non possunt; ratio enim hæc ad summum concluderet, vbi de persona ipsius clerici agitur, vel de crimine ab eo commisso, iuxta text. & quæ ibi notantur *in c. si iudex laicus, de sentent. excom.lib.6.* minimè ante concludit in dictis causis pecuniariis.

5 Quare his & aliis reiectis aliorum rationibus concludit Alex. *in l.2.§.& post operis, n.19.ff. de noui operis nunciat* primatiam & formalem rationem huius decisionis ponendam esse in speciali Sacrorum Canonum prohibitione, nullamque efficacem, & concludentem rationem assignari posse, quæ prædictam differentiam inter clericos, & laicos concludat, licet omnes prædictæ, & aliæ, quas afferunt simul iunctæ, vel aliquæ ex illis sufficiant ad iudicandam prohibitionem sacrorum Canonum, qui prohibuerunt ne Clerici sine Episcopi consensu alium Iudicem Ecclesiasticum adire possint in causis suis, siue spiritualibus, siue Ecclesiasticis, vt *in d.c.nullus Primas*, quæ manifestius explicauit text. *in d.cap.significasti.*

Verùm autem principalis nostra resolutio locum habeat in causis Ecclesiasticis laicorum, hoc est vtrũ laici in causis, in quibus contra eos Iudex Ecclesiasticus competẽs est, possint in alium Iudicem Ecclesiasticum sine diœcesani voluntate consentire? Quæstio est dubia, in qua Host. quem refert Abb. *in d c significasti.n.15.* & alij, de quibus statim referendi, indistinctè tenent partem negatiuam, quòd scilicet minimè possint laici in causis Ecclesiasticis absque sui Episcopi voluntate in alium consentire, adducentes pro hac parte text. *in d cap.omnis*, & text. quem fortiorem putant *in d c.1.9.q.2.* ibi, *nec alterius parochianum iudicares*, quæ verba pariter comprehendunt laicos, quia & hi parochiani propriè dicuntur, iuxta *c.nullus*, & per totum, *de parochiis.*

Verùm meritò sub distinctione alij quæstionem resoluunt; vel enim agitur de causis spiritualibus Sacramentalibus, veluti ad Ordines conferendos, vel quoad iudicium in Sacramento Pœnitentiæ, & procedit prædicta Host. doctrina, & ratio quam supra considerauimus, quòd in hoc Sacramentali iudicio multum interest quòd à proprio Pastore subiecti iudicentur & cognoscantur, vt corrigat: aut agitur de aliis causis Ecclesiasticis, quæ Sacramentales non sunt, veluti de decimis, iurepatronatus, & similibus, & verius est, atque receptius posse laicos sine sui Iudicis consensu in alium Ecclesiasticum Iudicem consentire, vt efficaciter deducitur ex generali regula *d.c. significasti*, quæ in solis clericis specialiter limitata reperitur. Ex quibus ita tenuerunt Innoc. *in c.de causis, de offic. delegati*, Abb. *in c.P.& G.eod. tit.n.15. vers. item dubitatur*, testatur communem Marian.Socin. *in eod. cap.significasti n.30. vers.Innoc. tamen.* & post Felin.Imol. & alios, sequitur &.Babos. *d.art.3.n.206.cum seqq.*

6 Ad tex. verò *in d.c.omnis*, facilè respondetur, agere de iudicio in Sacramento Pœnitentiæ; eodem etiam modo intelligi potest text. *in d.c.1.9.q 2.* ibi, *ordin.& ibi iudicare*: intelligi enim potest de iudicio in foro Sacramentali Pœnitentiæ, in quo vere iudicatur Parochianus ipse, & ita ei magis conueniunt verba quàm causę iurispatronatus, in qua Parochianus non dicitur iudicari, sed causa ipsa. Vel etiam dici potest textũ illum regulam ponere simpliciter, & absolutè veram, quod nullus iudicet, vel ordinet Parochianum alienum, in iudicantem ipsum, & ordinantem referri prohibitionem, minime vero loqui, nec verbum aliquod ibi reperiri ex quo colligatur agere Pontificem de clericis volentibus, & consentientibus, vt à Iudice non suo iudicentur, sed casum hunc ex aliis principiis esse resoluendum, & ex aliis decisionibus, in quibus magis specificè sequentes Pontifices declararunt.

ALLEGATIO CXXIII.

Episcopus an possit exemptos si extra locum exemptum delinquant, aut contrahant ratione delicti, vel contractus, coram se conueniri facere?

SVMMARIVM.

1 *Exempti ratione delicti, contractus, vel rei sitæ coram Ordinariis locorum conueniri possunt.*
2 *In contrarium fundamenta adducuntur.*
3 *Concordantur opiniones.*
4 *Concordia & distinctio reprobatur.*
5 *Exemptionis priuilegium quando datur respectu certi loci, & eo circumscribitur, si exempti extra illum delictum committant, coram Ordinario conueniri possunt.*
6 *Priuilegium exemptione concessum personis per viam legis, seu in corpore Iuris clausum, an per delictum amittatur, ostenditur.*
7 *Exemptio quando data est respectu generis iurisdictionis, per delictum non amittitur.*
8 *Priuilegium exemptionis, quando conceditur personis respectu delictorum, vt scilicet pro illis ab Ordinarijs puniri non possunt, satis Pontifex sub ea forma censetur eximere delinquentes quoad effectus expressos à potestate Ordinariorum.*
9 *Exemptio quando conceditur respectu certi Iudicis, veluti eximendo à potestate proprij Ordinarij, tunc si exempti delinquant, conueniri poterunt coram Ordinariis locorum in quibus deliquerunt.*
10 *Exemptio quando est simplex & absoluta respectu omnium, & quorumcunque Iudicum, tunc exempti ratione delicti ab Ordinariis locorum, in quibus committitur puniri non poterunt.*
11 *Exemptio concessa iudicatur si Pontifex eximat ab Ordinarij potestate, vel cum plena libertate.*
12 *Item si dicat, ne audeat Episcopus ibi Cathedram suam collocare, vel quamlibet potestatem exercere, aut Ordinationem aliquam quamuis leuissimam facere.*
13 *Item si dicat locum, siue Ecclesiam esse liberam, seu quod potiatur libertate Ecclesiæ Romanæ, aut quod eius speciali prærogatiua gaudeat.*
14 *Item si dicat*, gaudeat plena libertate.
15 *Exemptio an plenè probata censeatur si in priuilegio dicatur, vt quis existat iuris B. Petri, vel specialiter pertineat ad Romanam Ecclesiam? ostenditur.*
16 *Priuilegium, sententia, aut scriptura quando non fiunt principaliter super exemptione, seu libertate, sed incidenter propter aliud, narrant aliquam Ecclesiam, vel personam esse Iuris B. Petri, tunc per talia verba exemptio non probatur.*
17 *Princeps priuilegium exemptionis concedens, aut Iudex de exemptione ipsa sententiam proferens, quando apponunt verba quod Ecclesia sit Iuris B. Petri, aut ad Ecclesiam Romanam pertineat, tunc exemptio plenè probatur.*
18 *Exemptio an plenè probata censeatur, quando verbis priuilegij narrantibus quod Ecclesia est Iuris B. Petri, accedit solutio census?*
19 *Exemptio an plenè probetur ex verbis narratiuis priuilegij, aut sententiæ non principaliter ad exemptionem concedendam; sed propter aliud prolatis, si sententia, aut Princeps in illis, principaliter suum fundat intentionem? ostenditur.*
20 *Exemptio à potestate Ordinariorum concessa videtur, si Papa recipiat in subiectos Ecclesiæ Romanæ, secus verò si recipiat aliquos in filios, & assignatur ratio differentiæ.*
21 *Exemptio à potestate Ordinariorum non probatur ex solutione census facta Sedi Apost. nisi appareat quod sit in signum subiectionis, & perceptæ libertatis*, & num. 22.
23 Cap. recepimus 8. de priuileg. *declaratur.*
24 *Vulgare illud*, Quæ non prosunt singula, multa collecta iuuant, *declaratur.*
25 Cap. si Papa, vers. idem dicimus, de priuileg. lib. 6. *declaratur.*
26 *Exemptio ab Ordinariorum potestate an probetur ex receptione sub protectione Sedis Apostolicæ, &* num. 27.
28 Cap. recepimus 8. de priuileg. & cap. ad audientiam 34. de appellation. *concordantur.*
29 *Exempti tantummodo Romano Pontif. immediatè manent subiecti, & in totum eximuntur ab Ordinariorum iurisdictione.*
30 *Exemptio simplex neminem eximit à visitatione si de illa specialis, & expressa mentio non fiat.*
31 *Exemptionis generale priuilegium minimè sufficit, vt exempti ab onere procurationis liberi censeantur, sed requiritur specialis de illa mentio.*
32 *Exemptio prodest quoad potestatem Ordinarij, non quoad potestatem Legati de latere.*
33 *Sedis Apostolicæ appellatione venit eius Legatus.*
34 *Exemptionis priuilegium à iurisdictione Episcopi non suffragatur, nisi probetur quasi possessio exemptionis, & præcipuè ad effectum impediendi manutentionem*, vt num. 37.
35 Cap. cùm personæ, de priuileg. lib. 6. *emanauit ad fauorem iurisdictionis ordinariæ.*
36 *Ordinarius Episcopus eo ipso quod exercet iurisdictionem in vna parte Diœcesis, videtur constitui in quasi possessione exercendi dictam iurisdictionem quoad alias partes in quibus alter non habet particularem quasi possessionem.*
38 *Exemptionem à iurisdictione alicuius per quasi possessionem non dicitur habere subditus ex eo solo quod non appareat superiorem in illum exercuisse iurisdictionem, nisi probetur quod venerit casus exercendi, & volens exercere fuerit repulsus, & repulsioni acquieuerit.*
39 *Argumentum à contrario sensu non valet ad inducendum correctionem Iuris.*
40 *Exemptus non potest priuilegio suo renunciare, &* num. 41. 42. & 43.
44 *Exemptionis priuilegio renunciari non potest etiam in præiudicium exempti.*

PARS quæ affirmat efficaciter suadetur ex text. optimo, aliàs difficili, *in cap. 1. in princ. de priuileg. lib. 6.* dum generaliter decidit exemptos ratione delicti coram Ordinariis locorum conueniri posse, non obstante libertatis, seu exemptionis priuilegio, & in fine eiusdem principij concludit idem esse dicendum de illis, quibus concessum est priuilegium, vt nonnisi coram certo Iudice valeant conueniri, quę Decretalis innouata, & ampliata est per Conc. Trid. *sess. 7. de reform. c. 14.* Consonat text. *in auth. quæ in prouincia,* ibi, *omni priuil. cessante, C. vbi de crimine agi oporteat,* & facit *cap. delicti 17. de foro comp.* Ex quibus atque 1

aliis

aliis latissimè adductis hanc sententiam tenet glos. *verb. priuilegij in c. tuarum* 11. *de priuileg.* vbi Dec. *à num.* 49. Abb. *in cap. vlt. num.* 11. & *ibi* Felin. *num.* 5. *de foro compet.* Paul. Fusch. *de visitat. lib.* 2. *c.* 27. *à princip.* & *c.* 20. *à num.* 7. Nauar. *commento* 2. *de Regularib. num.* 64. Decian. *tractat. crimin. l.* 4. *cap.* 17. *à num.* 13. Azeued. *ad l.* 1. *num.* 118. *cum seqq. tit.* 16. *lib.* 8. *nouæ Recop.* Card. Tusch. *tom.* 3. *lit. E, concl.* 244. & *concl.* 565. Sanch. *de Matrim: lib.* 7. *disp.* 33. *n.* 23. Cabed. *Lusit. dec.* 86. *n.* 7. *p.* 2. Lott. *de re benef. lib.* 1. *q.* 15. *n.* 51. *cum seqq.*

2 Pro contraria tamen opinione faciunt text. *in c. frater noster* 16. *quæst.* 1. *cap. sicut nobis* §. *fin. de supplenda neglig. Prælat.* ibi, *nisi à iurisdictione tua exempta sint.* Vrget fortius text. *in eod. c.* 1. §. *in eos*, dum expressè decidit quòd si quis priuilegium habeat ne ab aliquo Episcopo excomunicari, suspendi, aut interdici valeat, nullam quoad hoc Ordinarios in eum exercere posse iurisdictionem vbicunque deliquerit, siue in loco exempto, siue nō exempto delinquant; consonat text. *in cap. cùm capella, de priuil.* Et deinde facit efficax ratio, quia si exempti ratione personæ non eximantur à potestate Ordinariorum, in quorum diœcesi delinquunt, ociosum maneret suum priuilegium, contra reg. text. *in cap. in his. de priuileg.* præcipuè si Summo Pontif. per priuilegium subiiciantur, vel alicui Iudici, qui territorium non habeat; siquidem vbicunque deliquerint, contraxerint, vel res sita est, coram Ordinariis conueniuntur; atque etiam quia sequeretur monachos delinquentes extra monasteria ab Ordinariis puniri posse, contra *d. cap. frater* 16. *q.* 1. iuncto *cap. liminoso* 18. *quæst.* 2. cum aliis, de quibus Decian. *d. cap.* 17. *num.* 55. Quare hanc partem veram asserit Erasm. à Cochier *de iurisdict. Ordinarij in exemptos p.* 4. *q.* 32.

3 In quibus difficultatibus resoluendis glos. *d. verb. priuilegij, in d. c. tuarum*, multum insudat, & varias adducit concordias & *ibi* Butr. *n.* 17 & Abb. *num* 8. necnon Socin. *in cap. recepimus num* 57. *cum seqq.* & *n.* 70. *de priuileg.* ac tandem concludunt esse distinguendum inter priuilegium exemptionis, quod simpliciter datur personis, quod resoluunt prodesse etiam quoad delicta, quę postea perpetrarunt, iuxta *d.* §. *in eos*, & *d. c. cum capella*, & procedere rationem supra proximè factam; & inter illud, quod datur ratione loci, itaut certo loco priuilegiū ipsum sit circumscriptum; quo casu inquiunt procedere text. *in d. c.* 1 *in princ.* in eum sensum vt si priuilegiatus extra locum illum delinquat, priuilegio iuuari non possit, eandémque resolutionem sequitur latè comprobans Couar. *pract. c.* 11. *n.* 5.

4 Verùm hæc distinctio manifestè offendit, & violenter restringit litteram text. *in d. c.* 1. *in princ.* qui simpliciter loquitur de habentibus priuilegium exemptionis, vel vt non nisi coram certo Iudice teneantur respondere, neque ibi verbum aliquod reperitur ex quo restringi possit ad priuilegium loco certo circumscriptum: restringit etiam generalitatē text. *in d. auth. qua in prouincia*, atque etiam *in d cap. tuarum*, ibi, *nullo prorsus.* & omnium Iurium, ex quibus Doctores passim notant priuilegiū immunitatis deliquentibus non prodesse, *l.* 1. *C. de priuileg. schol. lib.* 12. *auth. de mandatis Principum*, §. *quod si delinquentes*, cum aliis, ex quibus tradunt Menoch. *cons.* 2. *n.* 33. Mart. *de iurisd. p.* 2. *c.* 50. *n.* 13.

Sed ad materiæ cognitionem præmittendum est diuersas esse exemptionum species. Vna dicitur personalis, qua nimirum quis in sua persona ita eximitur, vt à solo Pont. Max. dependeat, à nulloque etiam Legato sanctæ Sedis, aut ab illo solo, non autem ab aliis delegatis Iudicibus excommunicari, interdici, vel suspendi possit. Ita Stephan. Daluin. *de potestate Episcop. c.* 21. *n.* 25. *vers. Primam* Altera vocatur localis, quæ fit loco seu territorio, Ecclesiæ, aut monasterio. Diuiditur hæc personalis, & localis exemptio in particularem, & vniuersalem. Particularis ea dicitur, qua persona, locus, aut cœnobium non in omnibus, seu in quibusdam casibus & rebus tantùm eximitur, v. g. si forte aliqua Ecclesia quantum ad hoc sit exempta, vt nullus Episcopus vel Archiepiscopus possit excommunicationem promulgare, aut Diuina suspendere, vel aliam aliquam iurisdictionem vt in sua Diœcesi exercere, aliàs autē Ecclesia illa teneatur illi exhibere honorem & reuerentiam: aut alium Superiorem à Papa recognoscere vt aliquē Prælatum Regularem: aut si Ecclesia, vel monasterium sit quidem exemptum, non autem Capellæ, aliæque Ecclesiæ vnitæ, & populi ab eo dependentes: Stephan. de Daluin. *d. c.* 21. *n.* 16. Vniuersalis autem exemptio illa appellatur, qua nimirum persona simul & Ecclesia vel Monasterium ita eximitur, vt cum vniuersitate rerum, & iurium, appenditiorum, & hominum à solo Summo Pont. & à sancta Roman. Ecclesia dependeat. Metropolitanus autem, aut Episcopus Diœcesanus nihil Iuris in huiusmodi Ecclesiis Monasteriis, territoriis, & populis ita exemptis habeat, nisi fortè aliquando non vt Ordinarius, sed vt Delegatus tantum Apostol. Ita idem Stephan. Daluin. *d. c.* 21. *n.* 30. vbi *num.* 31. ait quòd *exempti quidem dicuntur in Diœcesi, & de diœcesi, alij in Diœcesi quidem, sed non de Diœcesi; alij denique nullius esse Diœcesis. Sunt illi propriè in Diœcesi, & de Diœcesi, qui nullo exemptionis priuilegio muniti directè imperio, & coercitioni Diœcesani subsunt. In Diœcesi tamen & non de Diœcesi, qui sunt quidem exempti, sed capellas, territorium ac populum exemptum habent, quòd nulli Diœcesano subsint illi, nec illorum subditi: vnde exempti habentes Ecclesias, territorium, & populum exemptum, & iura Episcopalia, possunt dici nullius Diœcesis, & sunt Ordinarij ex Concilio Trid. possuntque regulariter omnia, quæ sunt iurisdictionis Episcopalis, & Ordinariis generaliter concessa, non autem ea, quæ Diœcesanis, cum nomen Diœcesani de inferioribus Episcopo non intelligatur.* Hactenus Steph. Daluin.

Quibus pręmissis vt in difficili & controuerso articulo vera appareat resolutio, & certa ab incertis separentur, aliquos casus oportet distinguere. 5

Primus est, quando priuilegium exemptionis datur respectu certi loci, & eo circumscribitur, nam si extra illum delictum committatur, coram Ordinario conueniri potest delinquens; quæ quidem conclusio ab omnibus recepta est, & efficaci ratione probatur, ex generalibus principiis, limita causa limitatum producit effectum, *l. in agris, ff. de acquirendo rerum dominio*, cum vulgaribus: eam etiam probant Doctores ex *d c.* 1. *in princ.* & ex *d. c. tuarum*, quem sic intelligunt Butr. *ibi d. n.* 17. & 19. Socin. *in d. cap. recepimus num.* 58. sed non aduertunt text. illum *in d. c. tuarum* non loqui de ipsis Fratribus hospitalis, sed de laïcis, aut clericis sæcularibus, qui ab illis mittebantur; quare non oportet supponere exemptionis priuilegiū ratione loci, aut religionis, multóque minus possint restringi verba *d. cap.* 1. & *d. c. tuarum*, ibi, *nullus prorsus*, &c. ad priuilegium, quod loco circumscribitur, sicut ex eadem ratione non probatur *in c. patentibus, de priuil.* ampliatio, quam Doctores communiter inde colligunt ad hunc casum, quod scilicet exemptus ratione certi loci puniri,

niti, possit ab Ordinario si extra locum delinquat; etiam quando delictum inchoatum est in loco exempto, & extra illum est consummatum, vt *in d.c. patentibus*, quod sic intelligunt, quibus adde longam distinctionem, quam in proposito ponit, & post Felin. *in d.c. vlt. n.6. & 13.* & alios, quos latè refert, & prosequitur Farin. *in praxi crimin. p.1. q.7. à n.44.* varia quoque exempla videri possunt apud Decian. *d. lib.4. c.17. à n.9.*

6 *Secundus* casus est de priuilegio exemptionis cōcesso personis per viam legis, seu in corpore Iuris clauso; in quo communis resoluit per delictum non amitti, vt docuit gloss. *in d. cap. auth. qua in prouincia, verb. priuilegio, vers. dic ergo*, cui similis *verb. non conqueritur in l.2. §. legatis, ff. de iudic.* recepto ex Bart. Paul. & aliis, de quibus D. Barbos. *ibi n.10.* & latiùs *in l.1. p.1 num.12 ff. soluto matr.* & tanquam certum tradit Couar. *d. num.5. in princ.* exemplum ponens in priuilegio clericorum ne coram sæculari Iudice conueniantur, quod locum habet etiam in delictis, *auth. clericus, auth. cassa, C. de Episc. & cleric. cap. clerici, de iudic.* cum vulgaribus, sed exemplum hoc pertinet ad casum sequentem. Deinde resolutio Glossatum certa non est, immo contrarium probatur, ex multis casibus, quos commemorat D. Barbos. *in d. §. legatis n.117. cum seqq.* tum etiam quia monachos Iure communi exemptos & solis Prælatis subiectos constat ex *d. c. luminoso*, & tamen delinquentes extra monasterium in non tangentibus regulam, ab Ordinariis puniuntur, semotis specialibus priuilegiis, vt tanquam certum tradit Nauar. *d. num.63.* Paul. Fusch. *d. c.17. à princ.* Card. Tusch. *d. lit. E, concl. 248.* Fr. Emm. *q. Regul. tom.2. q.63. art.11. vers. quartus.* iunctis iis, quæ specialibus priuilegiis adducit *ibi art.3.* præcipuè ex Martino V. Patet etiam & retorquetur exemplum de clericis, quia certum est attento Iure communi apud proprios Episcopos esse conueniendos, *d. cap. clerici, c. de foro compet.* & tamen ab Episcopo eius loci, in quo delinquunt, puniri posse nemo dubitat, sicut etiam conueniuntur in loco contractus, *c. dilecti, cap. vlt. de foro compet.* cum aliis.

7 *Tertius* igitur casus est, quando exemptio data est respectu certi generis iurisdictionis, quando scilicet à certo genere Iudicum exempti transferuntur ad aliud genus, velut in clericis, qui in totum eximuntur à iurisdictione sæculari, iuxta *d. auth. vt clerici apud proprios Episc. c.2. de foro compet.* cum aliis, & in his terminis per delictum non amitti priuilegium, neque clericos delicti ratione posse coram sæculari Iudice conueniri, nisi in casibus speciatim expressis, velut in terminis *cap. perpendimus. de sentent. excomm.* apud omnes receptum est tam de Iure Ciuili, iuxta *d. auth. clericus*, quàm de Iure Canonico, iuxta *d. c. clerici*, & ex Cyno, Butr. & aliis latè explicat Abb. *à n.11.* & esse apud omnes receptum comprobat Couar. *d. n.5. vers. sic nec.*

8 *Quartus* casus est de exemptionis priuilegio personis concesso expressè respectu delictorum, vt pro illis ab Ordinariis puniri non possint, sed coram certo Iudice solum respondere teneantur, vel generaliter cum expressa derogatione *d. c.1.* vel sub ea forma de qua *in §. in eos*, ne scilicet ab Ordinariis valeat excommunicari, vel interdici: cum enim censuræ sine culpa non proferantur, satis Pontifex sub ea forma censetur eximere delinquentes quoad ipsos effectus à potestate Ordinariorum, vt Abb. & Felin. *d. c. vlt.* Dec. *in d. c. tuam num. n.49.* aduertunt, licet Fusch. *d. lib.2. cap.20. à num.7.* contendat etiam sub ea forma exemptos ab Ordinariis puniri posse, sed loquitur contra *d. §. in eos, & cap. ne aliqui eod. tit. & libro*, & quia negandum non est posse Pontifices aliquos eximere ab his generalibus regulis, iuxta *cap. proposuit, de concess. prebend.* & patet in omnibus Religiosis, quos sub hac forma exemptos iam hodie constat ex priuilegiis, de quibus Nauar. & Fr. Emm. *dictis locis.*

Quintus casus est, quando exemptio conceditur 9
non respectu certi generis iurisdictionis, vt de secundo casu, sed de respectu certi Iudicis, veluti eximendo à potestate proprij Ordinarij, vel concedendo priuilegium, vt non nisi coram certo Iudice conueniantur; in quibus terminis dicendum est ratione delicti conueniri posse coram Ordinariis locorum in quibus deliquerunt. & procedere text. *in d. c.1. in princ.* cuius verus sensus vt facilius percipiatur, aduertendum est, nihil speciale continere in delictis, sed potius contrariam regulam, quod priuilegium exceptis casibus specialibus per delictum non amittatur, receptam esse, vt per Socin. *reg.509.* Card. Tusch. *tom.6. lit. P, concl.757. n.3.* Suar. *de leg. lib.8. c.36. n.2.* & probatur per locum ab speciali *in l.1. C. Senatores, vel clarissimi.* vbi post commemorata certa crimina grauiora ait, *omnem huiusmodi*, &c. Sic etiam intelligit potest text. *in l.2. in fine, C. de priuil. scholar. lib.11.* ea ratione procedere, quia priuilegium non fuit simpliciter concessum, sed pro causis ciuilibus tantùm, licet sub ampliori forma concedatur. Quare vera ratio est, quæ colligitur ex eodem *c.1. vers. nunquid*, ibi, *quia nec coram Ordinariis ipsis*, & c. vt enim integrum; & perfectum syllogismum conficiat Pontifex, subintelligenda est maior eius propositio in illum modum: Exemptionis priuilegium solum concessum est respectu Ordinariorum, & quoad ea in quibus potestatem suam exercere poterant: sed hanc non haberent in istis casibus quamuis ratione priorum eis isti essent subiecti: ergo etiā exempti eisdē casibus delicti, contractus, vel rei sitę conueniendi sūt in locis, in quibus deliquerunt, contraxerunt, vel res sita est; quē discursū vnico verbo sentire videtur Fusch. *d. c.17. n.5.* dum in nostro proposito considerat priuilegia imitari Ius cōmune, easdemq; limitationes respicere in materia de qua loquuntur, quas recipit Ius commune, qui sensus planus est subintellecta maiori prædicta, & procedit iuxta reg. *subrogatorum*, de qua *in l. si eum 10. § qui iniuriarum, ff. si quis caution. & in cap. Eccles. vt lite pendente*, cum vulgaribus; & iuxta hos terminos intelligi potest text. *in d. auth. qua in prouincia*, vt scilicet procedat in priuilegiis, quæ aliquibus conceduntur, vt nonnisi coram certo Iudice conueniantur, veluti in clarissimis, & illustribus personis, iuxta *l.1. C. vbi Senatores, vel clarissimi*, & in Legatis, de quibus *in d. §. Legatis*, & in viduis & pupillis, iuxta *l.1. C. quando Imper. inter pupillos & viduas*, & in religiosis, iuxta *d. c. luminos.* iunctis resolutis per Nauar. *citato loco*, atque etiam *d. cap. tuarum*, vt scilicet agat de priuilegio quod missis de quibus ibi, cōcessum erat, vt coram certo Iudice solū conueniri possent. Nec obstat ratio supra facta, quòd iuxta hanc interpretationem manet priuilegium otiosum; respondetur enim communiter operari quoad ciuilia, sed replicatur ex text. *in eod. c.1. in princ.* vbi in ciuilibus ratione contractus, vel rei sitæ idem deciditur. Melius igitur responderi potest cum eodē Pontif. *in vers. nunquid.* quod operetur in aliis omnibus in quibus coram Ordinariis potuit conueniri, atque ita si delinquant, vel contrahant, in territorio illius Iudices ad quem per priuilegium translati sunt; quod si replices posse contingere quod is Iudex territorium

ritorium non habeat, reſpondetur per accidens contingere, quod non attenditur iuxta vulgares traditiones.

10 *Sextus* tandem caſus eſt, quando exemptio non eſt reſpectu certi Iudicis, vel eorum, quæ ad proprij Ordinarij iuriſdictionem pertinebant, ſed eſt ſimplex, & abſoluta reſpectu omnium, & quorumcunque Iudicum: quo caſu etiam ratione delicti ab Ordinariis locorum, in quibus committitur puniri non poſſe, verius videtur iuxta poſteriorem ſententiam Abb. & aliorum ſupra relatam, ſi ſic explicatur. Et comprobatur efficaciter ex *dict. c. cum capella, de priuileg.* in facti narratione ibi, *ita ſe dicunt exemptos, vt quantumcunque grauiter interdum excedant*, &c. iuncta deciſione ibi, *quantum exempti ſunt eiuſdem ratione capellæ Apoſtolicis priuilegijs deferas reuerenter.* Et ſic etiam intelligi poteſt text. *in d. §. in eos.* de perſonarum enim agunt exemptione, & tamen illa gaudere delinquentes apertè decidunt. Poteſt etiam exemplum poni in iis, quos Summus Pontifex in ſuam ſuſcepit immediatam ſubiectionem; de eorum enim cauſis nullum alium inferiorem ſe poſſe intromittere per text. *in cap ſi Papa, de priuil. lib. 6.* Si verò placuerit defendere communem, quod ſimpliciter exempti non gaudent in delictis priuilegio fori, poterit reſponderi ad *d. c. cum capella*, quòd procedat iuxta terminos *d. §. in eos*, & quartum caſum ſupra poſitum, quando ſcilicet expreſsè reſpectu delictorum exemptio conceditur, veluti ne poſſint excommunicari, &c. Hactenus de quæſtione.

Paſſim à Doctoribus dubitari ſolet an, & quando & quibus verbis Summus Pontifex exemptionem à poteſtate Ordinariorum concedere videatur ſatiſfaciam breuiter nonnullas formulas ſparſim in Iure vſitatiores cumulando, quibus exemptionem conceſſam eſſe manifeſtiſſimè indicatur.

11 *Primò* ſi Pontifex priuilegio eximat ab Ordinarij poteſtate, *cap. ſi Papa, de priuil. l. 6. concedatur cum clauſula ad beneplacitum vel ad libitum ſeu ad voluntatem concedentis, non poteſt reuocari ab ipſo Prælato concedente niſi iuſta & legitima cauſa interueniat.* Vel ſi eximat cum plena libertate, Innoc. *in c. veniens n. 7. de verborum ſignific* Bellencin. *de charitatiuo ſubſidio q. 32. num. 8.* Eraſmus à Cochier *de iuriſdiction. Ordinarij in exemptos part. 1. quæſt. 9. numer. 1. verſ. deinde.*

12 *Secundò*, ſi dicat ne audeat Epiſcopus ibi cathedram ſuam collocare, vel quamlibet poteſtatem exercere, aut ordinationem aliquam quamuis leuiſſimam facere, *d cap ſi luminoſo 18. quæſt. 2.* Bellencin. *d. q. 32. num. 3.* Eraſm. à Cochier *d. q. 9. num. 1. verſ. ſi dicat.*

13 *Tertiò*, ſi dicat locum, ſiue Eccleſiam eſſe liberam, ſeu quod potiatur libertate Eccleſiæ Romanæ, aut quod eius ſpeciali prærogatiua gaudeat, *c. cum olim il. 2. de priuil. d. c. ſi Papa, 9. & eſt idem*, Eraſm. à Cochier *d. q. 9 n. 1. verſ. ſi dixerit.*

14 *Quartò* ſi dicat gaudeat plena libertate, Franc. *in c. 1. §. illam n. 3. de verb. ſignif. lib. 6.* Eraſm. à Cochier *d. q. 9 n. 2. verſ. gaudeat.*

15 *Quintò* ſi in priuilegio dicatur, vt quis exiſtat iuris B. Petri, vel ſpecialiter pertineat ad Romanam Eccleſiam, aut ſimilibus, tunc enim plene probatam iudicari exemptionem reſoluunt Abb. *num. 2* Socin. *n. 7. & 32. in c. recipimus, de priuil.* Eraſm. à Cochier *d. q. 9. n. 1. verſ. in primis*, Maſc. *de probat. concl. 713.* Cardin. Tuſch. *tom. 3. lit. E, concl. 552. num. 11.* Rationem vero expreſſit Pontifex *in d. c. ſi Papa*, quia de natura priuilegij eſt, vt eius verba ſemper aliquid operentur, iunctis iis quæ tradit Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 6. à num. 26.* Quare cum omnes mundi Eccleſiæ ad ius B. Petri pertineant, & Romanæ Eccleſiæ ſubiectæ eſſe noſcantur, *cap. cuncta per mundum 9. q. 3.* iuncta veriſſima & Catholica doctrina de Eccleſiæ Romanæ Primatu, quam tradit Pontifex *in cap. Sacroſancta 22. diſt. in cap. rogamus 24. q. 1. & in cap. 1. de ſumma Trinit. lib. 6.* cum aliis citatis *in 1. p. huius tract. tit. 2. cap. 2. num...* rectè ſequitur quòd vt prædicta priuilegij verba aliquid ſpecialiter operētur, debet fieri interpretatio, quod per illa voluit Pontifex concedere, vt ſpeciali modo ſubiecti maneant Iuri ſuo, eximendo ſcilicet ab omni Ordinariorum poteſtate. Verum in contrarium adeſt ea deciſio text. *in d. c. recepimus*, dum probat quod ex eo, quod aliqui ſpecialiter Iuris B. Petri exiſtant, non probatur exemptio à poteſtate Ordinariorum, niſi concurrat ſolutio cenſus in ſignum ſubiectionis facta, vt patet ex principio, iuncto fine illius text. & quod ita indiſtinctè in eo videatur probari notauit contra alios Dec. *ibi n. 11.*

Ego igitur in hac materia aduertendum duxi *d. c. ſi Papa* optimam eſſe gloſſam, & apoſtillam ad vniuerſam hanc materiam, & quatuor caſus principales in hoc propoſito poſſe conſiderari. 16

Primus eſt, quando priuilegium, ſententia, aut ſcriptura non fiunt principaliter ſuper exemptione, ſeu libertate, ſed incidenter propter aliud, narrant aliquam Eccleſiam vel perſonam eſſe iuris B. Petri, vel ad Eccleſiam Romanam pertinere, in quo planum eſt per talia verba exemptionem, aut libertatem non probari, & ita decidit text. *in d. cap. ſi Papa, in princ.* & conſtat ex generalibus principiis, quæ docent verba narratiua, quæ non proferuntur principaliter propter ſe plenam probationem non efficere, vt probat text. vbi notant omnes *in l. ex hac, ff. de donat. in l. ex his verbis C. de teſtam. milit.* cum ſimilib. de quibus Maſcard. *de probat. concl. 622.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſ. 133.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 11.* Card. Tuſch. *tom. 8. litt. V. concl. 81.* & in verbis narratiuis Summi Pontificis probat generaliter text. *in Clem. 1. de probat.* & notant omnes de illius materia agentes in locis in quarto caſu referendis.

Secundus caſus proponitur *in d. c. ſi Papa verſ. ſi autem*, quando ſcilicet Princeps priuilegium exemptionis concedendo, aut iudex de emptione ipſa ſententiam proferens, apponunt verba prædicta quod *Eccleſia ſit Iuris B. Petri*, aut *ad Eccleſiam Romanam pertineat*, vel ſimilia, & rectè decidit ex illis exemptionem plene probari, ex ratione ſupra adducta; vt ſcilicet verba aliquid operentur, & ne maneant ſine effectu, quemadmodum remanerent niſi concedendo quod iuris Beati Petri ſpecialiter exiſtant, conceſſa cenſeatur exemptio ab Ordinariorum poteſtate, & quod ſoli Papæ B. Petri ſucceſſori ſubiiciantur, & ſic procedit reſolutio, quam poſt Abb. ſuprà receptam oſtendi. 17

Tertius caſus eſt quando verbis priuilegij narrantibus quod *Eccleſia Iuris B. Petri exiſtit*, accedit ſolutio cenſus, & hic eſt proprius caſus *dict. cap. recipimus*, videbantur enim his duobus concurrentibus quod priuilegium narret Eccleſiam iuris eſſe B. Petri, vel ad Eccleſiam Romanam pertinere, & inſimul quod eidem cenſus ſoluatur, ſatis concludit ſpecialem ſubiectionem, & ab Ordinariis exemptionem, quia ſolutio cenſus non leue exemptionis præſtat argumentum, iuxta text. *in c. quanto*, ibi, *cùm nihil teneatis ab eis propter quod*, &c. *de cenſib.* Sed tamen Pontifex ſub diſtinctione reſoluit, vtrum cenſus in 18

signum subiectionis, an vero protectionis soluatur: & in priori casu solutio census, in signum subiectionis factæ ab Ecclesia, quæ B.Petri Iuris esse dicitur; efficaciter probat exemptionem; non ita in posteriori, quando soluitur in signum protectionis, ex rationibus, quas circa vtrumque membrum infrà explicabo.

19 *Quartus* casus erit, si quæras vtrum ex verbis narratiuis priuilegij, aut sententiæ non principaliter ad exemptionem concedendam, sed propter aliud prolatis, plenè probetur exemptio, si sententia, aut Princeps in illis principaliter suam fundat intentionem, qui casus in illis Iuribus non deciditur, sed pendet ex iis, quæ latissimè Doctores scripserunt de materia & intellectu text. *in d.Clement.1. de probat,* quæ prosequuntur Cosm. *in pragm. sanction. tit. super declarat. Clem.litteris*, & Rebuff. *in concord. super eadem Clement.* Mant. *dialog.79. & Paralip. c.40.* Gabriel. *commun.tit. de probat. concl.2.* Flamin. Paris. *de resign. benefic. lib.8. quæstion.11.* Mascard. *de probat.conclus.1233.* Cardinal. Tusch. *tom.6.conclus.61. & sequenti*, quorum dicta breuiter colligendo communis resolutio est, tria copulatiuè requiri, vt verba hæc narratiua plenam efficiant probationem. *Primum*, quod à Pontifice Romano, seu alio Principe Superiorem non recognoscente proferantur, vt deducitur ex text. ibi, *litteris nostris.* *Secundum*, quòd sint de facto proprio, ibi, *quibus non dignitates, &c. reseruasse.* *Tertium*, quod super illis gratia vel intentio Principis principaliter fundetur, ibi, *quibus gratia, vel intentio nostra fundatur*, quæ omnia & singula breuissimè prosequi poteris cum Mascard. & Gabr. proximè citatis locis. qui hinc inferunt ad tex. *in Clem. vlt.vers. similiter, de sentent.excomm.* quod ea ratione procedat, quia non agit de facto proprio ipsius Pontificis, vt ibi interpretatur gloss.pen.melior.gloss. *verb narramus, in fine in d. Clem 1.* & resoluit notabiliter Calderin. *cons.2.de priuil.* & plene adducti à Mascard. *d. conclus.1233.à n.52.* notantes ad casum quotidianum in quo vulgo erogatur, si Princeps aliquem Doctorem nominat, aut equitem, non enim gradum, aut dignitatem inde probari, aut conferre voluisse dicendum est auctoritate illius text. Quare ad nostrum propositum redeundo concludendum est, quod si Princeps per verba narratiua, in quibus principaliter fundat suam intentionem, dicat Ecclesiam suscepisse in ius B.Petri, plene probata censeri debet exemptio, non ita si eadem verba ponantur in sententia Iudicis inferioris.

20 *Sextò* Pontifex exemptionem à potestate Ordinariorum concedere videtur, si recipiat in specialiter subiectos Ecclesiæ Romanæ, *d.cap si Papa, §.similiter, gloss.verb. à quorumcunque, in cap. ne aliqui, de priuileg. in 6.* Erasmus à Cochier *d.parte 1. quæst.9. num.1. vers. si recipiat.* Secus verò dicendum, si Pontifex recipiat aliquos in filios, vt expresse probat idem *cap.si Papa,§.non sic filios,* vbi gloss.Franc. & Doctores, Erasmus à Cochier *d.quæst.9. numer.9.* Ratio autem differentiæ inter eosdem casus, quando Pontifex aliquos recipit in specialiter sibi subiectos, vel speciales filios, notat gloss. *verb. non existunt in dict. cap. si Papa*; in priori enim casu si alicui inferiori præter Pontificem subiiciantur, iam non sunt ipsi Pontifici specialiter subiecti, atque subinde talis concessio, & similes manifestè inducunt exemptionem à potestate Ordinariorum, quod in posteriori non contingit; ex eo enim quod in speciales filios recipiantur, non sequitur quod sint specialiter subiecti, vnius enim filios alteri quàm parenti subiectos esse non inconuenit, immo & in Iure, & in vsu quotidiano videmus in aliorum transire potestatem, vel per seruitutem, iuxta *c.1. cum sequentib. ff. de iis, qui sunt sui, vel alieni iuris*, vel adoptionem, *l.1.& per totum ff. de adoptionib.* vel quoad iurisdictionem, *l. qui iurisdictioni ff. de iurisd.omnium.iudic.* vel quoad tributa, & reliqua omnia, in quibus subiectionis ratio potest considerari, & ideo specialis hæc filij denominatio non exemptionem, sed magis honoris titulum, & speciale amoris pignus denotat, & ideo sic recepti in filios ea gaudent priuilegij prærogatiua, vt ab alio præter Romanum Pont. aut eius legatum excommunicari, aut interdici non possint, quamuis alia remaneant sub Ordinariorum potestate, vt decidit text. *in cap.2. de verbor. signific.lib.6.* Verùm obstat quòd ius harum exemptionum regulatur ad instar emancipationum, manumissionum: & eiusmodi iurium, idque præsertim ex Rebuff. *resp.142.* quorum similitudine licet argumentari, quod sicut dominus seruum eximit à seruitute nominando filium, *l. vnic. §. similique modo C.de latina libertate tollen.* ita quoque Pontifex. Sed omissa differentiæ ratione, quam ponit gloss. *verb.non existunt, in d.c.si Papa*, & Socin. *in d.cap.recepimus, à n.41.* quod illic solius domini, qui seruum nominat filium suum, seruatur præiudicium, hic verò quando de exemptione agimus, versatur præiudicium Ordinarij, à cuius potestate eximitur, facilius respondetur Iustinianum exemplum Catonis, qui liberum dixit seruum, quem dominus in filium adoptauit, speciali fauore libertatis constituisse, vt etiam liber fiat is, quem dominus apud acta, id est in figura iudicij filium nominauit, vt deciditur ex *§. vlt. Instit. de adoptionib.* & notauit Duen. *reg.341. limit.3.* sentit Donel. *comm.iuris Ciuilis lib.2 cap.15. §.factis*, ibi, hæc sunt Iustin. Constitutione, meliùs Cuiac. dum ibidem notat per talem nominationem iure nouo fieri ciuem Romanum, qui olim tantùm fiebat Latinus.

Septimò, ex resolutione census facta Sedi Apostol. exemptio probatur à potestate Ordinariorum, si appateat, quòd sit in signum subiectionis, & perceptę libertatis; vnde colligitur ex solutione tantum census huiusmodi exemptionem non probari, vt probat text. *in d.c.recepimus*, ibi, *non omnes censuales ab Episcoporum subiectione habentur immunes, d. cap si Papa, vers & est idem*, iuncto *vers si verò dicatur simpliciter*, vt notauit Franc.& post Abb. *in d. cap.recepimus*, Socin. *num.5.*& Dec. *num.2.cum seqq.* Valasc. *de iure emphyt.quæst.32. num.6.* & post Felician. *de censib in procem.num.6.* Et ratione confirmatur, quia nomen, *census*, æquiuocum est, varias habens significationes, vt explicant Valasc. & Felician. *locis citatis.* Roderic. *de annuis redditib. lib.2. quæst.21. num.66. cum sequentib.* & ideò rectè sequitur ex solutione census necessariò non probari specialem subiectionem, & exemptionem ab Ordinariorum potestate, iuxta vulgarem regulam quod probatio debet concludere per necesse, non per potest esse, vt Doctores colligunt *ex l. neque natales, C. de probation.& in cap. præsentia, eod. tit.* cum similibus, de quibus Mascard. *conclus.67.1.n.11.* Cardin. Tusch. *tom.6.litt.P.conclus.765.* 21

Intellige autem regulam prædictam deficere, vbi aliæ coniecturæ concurrunt cum solutione census, succedit enim vulgaris regula, *Quæ non prosunt singula, multa collecta iuuant*, de qua gloss. *verb. legitimis, in l.2. ff.de excus.tutor.* recepta ex infinitis, quod citat Gabr. *lib.1. commun.tit. de probation. conclus.1. in princ.* Exemplum ad nostrum propositum adducunt 22

erunt Doctores, veluti in Ecclesia soluens censum existat in diœcesi Episcopi, cui soluitur, nam cum Episcopus in tota sua Diœcesi habeat iure communi fundatam intentionem, *c. cùm Episcopus, de offic. Ordin. in 6.* meritò solutio census facta ab Ecclesia intra eandem diœcesim existente concludit quod fiat in signum subiectionis, vt concludunt Federic. de Senis, quem referunt, & sequuntur Abb. per tex. ibi *in c. 1. num. 4. de Relig. domib.* Deci. *in d. cap. recepimus, num 6.*

23 Non obstat *d. c. recepimus*, vbi cum solutione census concurrebat receptio sub protectione Papæ, vel etiam quod de iure B. Petri existebat, & tamen hæc duo, vel tria simul iuncta non sufficere ad probandam exemptionem decidit Pontifex, & notant post Abb. *num. 1.* Socin. *num. 8. & 43.* ac Deci. *in princip.* Respondetur enim illud vulgare, *Quæ non prosunt*

24 *singula, multa collecta iuuant*, † procedere quando singula genere suo perfecta sunt, non ita si vitiosa sint, & genere suo imperfecta, vt scripsit Bald. *in l. 1. num. 2. C. de legitimis hæred.* commendat Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præs. 39. numer. 6.* & faciunt multa quæ copiosè adducit Gabr. *d. concl. 1. num. 33. cum seqq.* Cum ergo ex dictis constet censum esse quid æquiuocum, & inde subiectionem non inferri, & ex dicendis etiam appareat friuolam, & debilem esse aliam coniecturam ex receptione sub protectione, atque aliam de iure B. Petri ex supra resolutis, meritò namque omnia simul iuncta concludunt.

25 Hinc etiam inferri potest intellectus ad text. in sæpe citato *cap. si Papa, vers. idem dicimus*, dum decidit non probari huiusmodi exemptionem si circa aliquid specialiter libertas concedatur, veluti ne quis ab Ordinariis excommunicari, aut interdici possit, & deinde addiiciatur clausula quod in signum perceptæ libertatis census annuus persoluatur, cum enim census præstetur in signum illius libertatis, quæ percepta est, hæc autem non simpliciter data sit sed specialiter quoad certum articulum, meritò quoad illum restringitur exemptio, & quoad alia Ordinariis manet subiectus, nec duplex clausula cum restricta sit, & limitata vltra expressa operatur, iuxta generalem regulam *l. in agris, ff. de acquir. rerum dominio*, & ad nostrum propositum consuluit Bart. *cons. 59.* quem sequuntur plures alij, de quibus Dec. *in d. cap. recepimus, num. 9.* & magis ad nostros terminos, & intellectum text. *in capit. cum capella, priuileg.* censuit Rot. *dec. 744. part. 1. diuers.* quod licet iuxta priuilegij sui formam excommunicari non possit, vel suspendi ab Ordinario Capellani, de quibus ibi, aliis tamen pœnis ab eo puniri valent.

26 Vtrùm tamen ex receptione sub protectione Sedis Apostolicæ exemptio ab Ordinariorum potestate probetur? Solet ab aliquibus in dubium vocari, cuius partem negatiuam probat text. *in cap. ex parte 18. de priuil. & in cap. recepimus*, ibi, *ad indicium perceptæ protectionis, eod. tit.* vbi Cardin. *in princ.* Socin. *à n. 7.* Dec. *à num. 13.* Mascard. *de probat. concl. 713. num. 2.* Erasm. à Cochier. *dict. part. 1. quæst. 9. numer. 3.* latè Gail. *libr. 2. obseru. 54. à princip.* vbi *num. 4.* testatur esse communem omnium scribentium sententiam. Ratio autem facilis est, nam protegere idem est, ac defendere, vt notat gloss. *in l. desertorem, §. vltim. ff. de milit.* ac subinde non importat superioritatem, imò in inferiore, sicut & defensio verificatur, vt patet in militibus, qui pro salute Regis & patriæ ad eius assistunt custodiam, vt per gloss. *in rub. C. de domest. & protect. lib. 12.* vbi *in l. 1.* benè explicat Cuiac. protectores dici eos, qui armatam militiam subeuntes non solùm defendendi corporis sui verùm etiam protegendi lateris Principis sollicitudinem patiuntur, & ex auctoritate quam adducit ex Cassiodoro colligitur ab his domesticos differre, qua domestici familiares militant, & aulæ Regiæ videntur iugiter excubare, quorum omnium munus, & qualitates bene describit *l. 9. tit. 9. part. 2.* vbi Gregorius Lopez multa ad propositum adducit. Sic etiam Romanæ Ecclesiæ protector dicitur Imperator *in Clem. 1. de iureiur.* & tamen non ideo superior est Papæ, aut ipsius Ecclesiæ Rom. *c. solitæ, de maior. & obed.* immo inferiorem se profitetur, *in c. Valentinian. 63. dist.* ibi, *cui & nos, qui gubernamus Imperium sincere nostra capita submittimus.* Patet etiam in Ecclesiarum paternis, qui eas tueri, & defendere tenentur, nihil tamen iuris, vel superioritatis in eas possunt vsurpare, *c. filiis, vel nepotibus 16. q. 7.* ibi, *salutarem solicitudinem*, iuncto *ibi, non liceat quasi proprij iuris*, &c. consonat *c. præterea 23. de iurepatron.* cum similibus; vnde ciuitates sub Imperij protectione positas non subiectas esse, sed confœderatas censeri ex Bart. *in l. 1. C. de excusat. munerum lib. 10.* & Bald. notauit Dec. *in c. recepimus, n. 16. & 17.* Gail. *d. obseru. 54. n. 1.*

Verùm obstat maximè text. *in c. ad audientiam 34. de appellation.* vbi iuncta gloss. clarè deciditur quod postquam aliquis Sedis Apostol. protectioni se subiecit, non debet aliqua sententia ab Episcopo condemnari, imò gesta ab illo inualida pronunciari, & consequenter probat subiunctos protectioni Sedis Apostol. eximi ab Ordinariorum potestate, immo in tacita subiectione, quæ fit per itineris arreptionem ad ipsam Sedem Apost. hoc ipsum decidit text. *in c. 1. de clericis peregrin.* quorum iurium auctoritate Fr. Emman. *q. Regul. 1. tom. 2. q. 63. art. 3. in fine*, tenet per receptionem in sua protectione, quam sæpe facit Papa in priuilegiis Regionibus concessis, facile induci exemptionem à potestate Ordinariorum. 27

Pro resolutione tamen aduertendum duxi, duos esse casus in proposito inter se longè diuersos. Primus quando qui generaliter subiicitur, aut recipitur sub protectione Sedis Apostol. in quo procedit text. *in d. c. recepimus, & in d. c. ex parte*, cum similibus, dum regulam negatiuam constituunt quod positi sub protectione Sedis Apost. non eximuntur à iurisdictione Ordinarij. Secundus est, quando pendente aliqua causa in iudicio, quis propter grauamen sibi illatum, vel comminatum ponit se sub protectione Sedis Apost. & talis subiectio habet effectum appellationis, & consequenter suspendi iurisdictionem Iudicis inferioris, à quo sic tacitè appellat, iuxta generalem regulam text. *in c. si à iudice, de appellat. in 6.* cum similibus, atque ita ex hoc capite gesta, postquam quis se subiecit Sedi Apostol. seu magis appellauit, tanquam attenta, seu innouata appellatione pendente sunt inualida, aut remedio attentatorum reuocanda, iuxta distinctiones, de quibus Doctores in materia *cap. non solum, de appellat. lib. 6.* & sic procedit text. *in dict. cap. ad audientiam*; eius enim ratio non consistit in subiectione insurgente ex eo, quod ille se posuerit sub protectione Apostolicæ Sedis, sed in vi, & virtute tacitæ appellationis, quæ illis verbis includitur, & explicat eleganter Præpos. ibi *à num. 3. cum seqq.* & post eum Marant. *de ordine iudic. part. 6. c. de appellat. num. 133.* sicut in simili de arreptione itineris ad Papam ex causa grauaminis probat text. *in cap. meminimus 9. & in cap. dilecti 52. de appell. c. cum olim, in fine, de dolo, & contum.* 28

tum. & ex aliis prosequitur latè Lancellot. *de attentat.part.2.c.12, ampl.6.* vbi *n.*8. bene aduertit tunc effectum appellationis, & suspendendi iurisdictionem inferioris solum considerari, & operari quoad causam, vel articulum grauaminis, quoad reliqua verò manere potestatem & iurisdictionem Ordinariorum, iuxta text. *in d.c.dilecti,* ibi, *cùm pro causa,& propter dictam causam,* &c.

29 Quamuis verba priuilegij vt suprà considerata exemptionem concludant in illis casibus, quibus ea concludere supra probauimus, ac proinde sic exempti in totum eximantur ab Ordinariorum iurisdictione, & soli Romano Pont. immediatè maneant subiecti, *c.pen de offic. Ordin. cap. cum Episcopus,eod. tit.in.6. cap. per exemptionem, de priuil.eod.lib.* gloss. *verb. acephalus in cap. nulla 93. distinct.* cum multis quæ latè explicant Socin. *in d.cap.recepimus num.*53. *cum seqq.* Fr.Emman. *d.tom.2. quæst.*63.*art.9.& 11.* Card. Tusch. *dict. litt. E,concl.294.& conclus.*565. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel. glos.43.n.*190. Tamen varij sunt casus, in quibus deficit hæc regula,& Ordinarij suam in exemptos exercent iurisdictionem, viginti quatuor enumerat Socin. *in dict.cap. recepimus n.*160.*cum multis seqq.* multo plures cumulat Erasm. à Cochie. *de iurisd. Ordin. in exemptos part.*2.*q.*45. vbi prosequitur casus 116. non paucos cumulaui & ego ipse hac *part.*3. *alleg.*105. *num.*14. *cum seqq.* ad quem locum remitto Lectorem, dummodo tamen vnum & alterum, quia generaliores sunt, mente teneat; *primus* est is de quo *in cap* 1. *in princ. de priuileg.lib.*6. dum probat priuilegium exemptionis non prodesse exemptis quominus coram Ordinariis possint conueniri ratione delicti, contractus, aut rei sitæ, de cuius materia & intellectu latè egimus in principio huius allegat. *Alter* casus est in causis visitationis, ab his enim † simplex exemptio nemi-

30 nem eximit si de illis specialis, & expressa mentio non fiat, notanit ex aliis Paul.Fusch. *de Visitat.lib.*2. *cap.*20.*num.*10. & censuit Rot *dec.*186.*num.*2.*p.* 1. *diuers.* licèt contrarium scripserit Iacob. de Graff. *in aureis dec.part.2.lib* 3.*capit.*28.*numer.*70. Altamiran. *de Visitat. verb. diœcesim propriam num.*68. nisi per simplicem, & vniuersalem exemptionem intelligas illam, in qua visitatione specialis mentio fit: vnde quia visitationi annexa est procuratio, *cap. cùm ex officij,de præscript.* Erasm.à Cochier, *de iurisd. Ordi-*

31 *nar.in exemptos, lib.*3. *quæst.*27. *num.*2. † generale exemptionis priuilegium minimè sufficit vt exempti ab onere procurationis liberi censeantur, sed requiritur specialis de illa mentio, vt probat text. *in cap.cùm instantia,de censib.& in cap.accedentes, de præscript.* vbi communis ex Parif. *n.*7. Marian. *de Visit. n.* 46. Illud præsentiarum aduertere oportet, quod respectu Diuinorum Pontificaliter celebrandorum explorati iuris est Episcopos in quacumque Ecclesia, etiam exempta suæ diœcesis ea celebrare posse *Clem.*2. *de priuil.* vbi Zabar. *n.*5. *in fine, vers.ex hoc infertur,&* §.*simili num.*5.*vers.quintò quæro,* & Imola, *n.*4.*&* 10. Bonif. Vitali. *n.*13. *vers. nam in loco exempto,* Pauin. *in tract.de visit.p.2.q.3.n.2. vers. poterunt, enim,* vnde infertur posse Sedem Pontificalem ad cerebranda constituere, Bonif. *in d. Clem.2.num.*30. *vers.ratio decidendi est,* Rot. *dec.*236.apud.Farin.*p.*2. *recent.*

32 Tandem notari oportet exemptionem prodesse quoad potestatem Ordinarij, non ita quoad potestatem Legati de latere, hic enim eandem quam Summus Pontifex, cuius vices gerit, in exemptos exercere valet potestatem, vt per text, quem ad hoc singularem dicit, notauit Ioan. And. *in cap.*1.*de verb signif.in* 6. iuncta gloss. *ibi,verb. de latere,* commendat Roman. *sing.*507. Lxl.Zech. *de Republ. Eccles. tit.de offic. Illustrissimi Legati n.*4. *post princ.* Fr.Emman. *d.tom.*2.*q.*63.*art.*4. & confirmatur ex generali doctrina, quam ex text.qui de exemptis agit *in cap. si Abbat.* ibi, *à nobis, vel Apost. Sedis legato. de elect. lib.*6. quòd scilicet † nomine Sedis Apostolicæ ve- 33

niat eius Legatus, notant scribentes ad varios casus, vt per Nicol.Gatc. *de benef.p.*1.*cap.*5.*num.*10. *&* 12. & ad notabilem quæstionem, quòd scilicet appellatione proposita ad Sedem Apostolicam, seu Papam nomine proprio S.D.N.Vrbani VIII. potest Legatus cognoscere de eadem appellatione, ex Fr. Emman.& aliis Valasc. *cons.*62. Cabed. *diuers.iuris argument. lib.*4.*c.*20.*n.*11. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloss.*12.*num.*30.

Verùm autem exemptionis priuilegium à iuris- 34

dictione Episcopi suffragetur exemptis non probata quasi possessione exemptionis? Cui quæstioni eleganter, vt solet, respondit Rot. *in Sipontina iurisdiction.* 23.*Maij* 1613. coram *Cardin. Sacrato,* impressa per Farinac. *dec.*491. *à num.*4. *part.*1. *recent.* in hæc verba: Ad euitandam manutentionem Ordinarij non sufficit exhibitio priuilegij, nisi vlteriùs adsit quasi possessio exemptionis, vt habetur *in cap. cùm personæ, de priuil. lib.*6. ibi, *quia de priuilegio faciunt fidem in libertatis, vel exemptionis possessione, non violata, non clandestina, nec concessa precario, de qua fidem coram eisdem fecerint, non turbentur.* Si enim Papa mandat eos non turbari in possessione, per necessarium antecedens præsupponit quod possideant, quia priuatio præsupponit habitum, iuxta not.*in l.decem.ff.de verb obligat.*

Et iste intellectus suadetur ex eo, quia *d.cap.cùm* 35

personæ emanauit ad fauorem iurisdictionis Ordinariæ, vt patet in princip. ibi, *Ordinariorum correctiones, & ordinationes subterfugientes, ac eorum forum siue iudicium declinantes, nos volentes super hoc de salubri remedio prouidere, statuimus, vt hi, qui se asserunt per priuileg. seu indulgentias Apost. Sedis exemptos à locorum Ordinar. requisiti,* &c. ex qua narratiua proœmij colligitur causa finalis, *l. fin. ff. de hæred.test.* Oldrad. *cons.*105. *n.*2. Roman. *cons.*38.*n.*1. Alez. *cons.*160.*n.*10.*lib.*6. Si igitur allegantes priuilegium exemptionis per solam exhibitionem priuilegij antequam de illius iuribus cognoscatur, liberarentur ab exercitio iurisdictionis Episcopi, dispositio text. emanasset ad illorum fauorem, siquidem per regulas iuris sola exhibitio priuilegij, non tolleret exercitium iurisdictionis Ordinarij.

Nam eo ipso quòd ordinarius exercet iurisdi- 36

ctionem in vna parte suæ diœcesis, videtur constitui in quasi possessione exercendi quoad omnes in quibus alter non habet particularem quasi possessionem, Abb. *cons.*71. *col. fin.vers. tertio ad idem,* ibi, *nec alius erat in possessione, lib.*2. Felin. *in c. auditis,n.*19.*in* 3.*declar. de præscript.* Rebuff. *in tract. de decim qu.*9 *num.*9. Menoch. *remed.*3.*retin. num.*135. Cephal. *cons.*369.*n.*15. *cum pluribus seqq.* Rot. *in causa Oriolen. decim.*19. *Iunij* 1591. coram Gypsio, *& in Valentina decimarum* 27. *Octobr.*1598. coram *bonæ mem. Seraph.* & in terminis iurisdictionis tradit Innoc. *in c. dilectis n.* 3. *vers. possessorium ex eo,* Host. *n.*1. *vers. ex prædictis etiam*, Ioan. Andr. *n.*8. Butr. *n.*15. Boich. *n.*11. *de capellis Monach.* Verall. *dec.*306.*p.*1.

Et proinde per istam exhibitionem priuilegij, quæ concernit petitorium, remaneret Episcopus priuatus sua quasi possessione, contra notata per Abb. *in c.*1.*n.*4. Butr. *n.*2. *vt lite pendente,* Lancellot.

lot. *de attentat part.2.cap.17.num.161. & seq.* Et in specie quòd sola exhibitio priuilegij exemptionis non impediat manutentionem, fuit decisum *in causa Carthaginen.decimarum 27. Iunij 1590.* coram *Gypsio.*

38 Nec potest subditus dici constitutus in quasi possessione exemptionis ex eo solùm quòd non appareat Superiorem in illum exercuisse iurisdictionem, nisi probetur quòd venerit casus exercendi, & volens exercere fuerit repulsus, & repulsioni acquieuerit, vel aliàs habuerit se pro spoliato, vt per Innoc. Host. Ioan. Andr. Butr. Boich. & Verall. *locis suprà allegatis.*

39 Et licet glos. *in dict. c.cùm personæ, verb. turbentur*, innuat quòd sola exhibitio priuilegij sufficiat *per § seq.* infra eodem; attamen loquitur contra regulas iuris, vt patet ex prædictis, & ducit argumentum suum à contrario sensu, vt aduertunt Lap. Anch. & alij infrà allegandi, quod argumentum non valet ad inducendam correctionem iuris, vt latè per Euerard. *in loco à contrario sensu, num.8.* prout induceretur in proposito casu, & iste est communis intellectus illius *cap. cùm personæ*, vt per Lap. *ibi num 4. vers. & hoc videtur*, Anch. *num 6. vers. hoc tamen*, Gemin. *in § si verò, vers. & hoc videtur*, Franc. *ibid. n.3. vers. & hoc procedit*, dum dicunt exhibentem priuilegium ita demum euitare manutentionem Episcopi, si ipse est in quasi possessione exemptionis. Hactenus dicta Rotæ decisio, & ita si exemptus alleget possessionem & priuilegium, proculdubio erit manutenendus contra Episcopum nitentem sola Iuris communis dispositione, vt censuit eadem Rot. *decis.447.n.3.* apud Farin. *p.1. recent. & decis.577. n.3.p.2.recent.*

40 Vtrùm verò exemptus priuilegio suo renunciare possit? Quæstio est ad præsens institutum non contemnenda; in qua negatiuè respondet text. *in cap. cum tempore, de arbitr.* & per illum tradunt Abb. *ibi num.2. & in cap.graue, n.3. de offic. Ordin. & in cap.1. n.19. de re iudic.* Alberic. *in l.nemo videtur fraudare, ff. de regul. iuris,* Castr. *cons.432.lib.1.* Bapt. *de arbitr.lib.2.c.4.* Gail. *lib.1.obseru.40.* Tiraq. *de retract. lignag.§.1.gloss.9. num.121.* Couar. *lib.2. var.cap.4. num.1.* Viu. *tom 1. comm. opinion. 177.* Petez *ad l.2. vers. vtrum autem fori, tit.1. lib.3. Ord. pag 467.* Surd. *de aliment. tit.1. q.113. num.2.* Fr. Emman. *q.Regul. tom.1.q.36. art.4. vers. præterea facit, & tom.2.q.64. art.10.* Cened. *canon. q 26. sub num.9. verb. cogitandum tamen,* Aloys. Ricc. *in dec. Curiæ Arch. Neap. p.1.decis.163.n.6.* Crescent. *decis. vlt. de foro comp.* Seraph. *dec.1025.ante num.16.* Lott. *de re benef.lib.1. quæst.24.n.238. & 239.* vbi *num 257.* post Seraph. *dec.182.num.4.* subdit non censeri exemptionibus derogatum per derogationes generales, cum semper obstet regula de iure quæsito. nouissimè Tamburin. *de iure Abbatissar. disp.17.quæst.4.* Erasm. à Cochier. *de iurisd.Ord. in exemptos p.2.q.7.n.2. & 3. & p.3.q.34.* Galer. *de renunc. tom 2. cent.2. renunc.140. n.18.* latè & eleganter Rot. *in Vlixbon. monastery 19. Nouembris 1625.* coram *R.D.meo Coccino Decano.*

41 De ratione autem huius decisionis non conueniunt Doctores, quidam enim existimant quod cum exempti à potestate Ordinariorum soli Romano Pont. subiiciantur, qui subinde eorum efficitur diœcesanus, iuxta text. *in cap. auctoritatem*, iuncta gloss. *verb. diœcesani, de priuil. lib.6.* succedit regula text. *in d.cap.significasti, de foro compet.* quòd nullus clericus sine proprij diœcesani voluntate potest in Iudicem non suum consentire, atque ita notarunt Ioan. Andr. Butr. *num.12.* Abb. *n.11.* & Socin. *n.42. vers. ex quibus infertur, in d.c. cum tempore*, Fr. Emman. *q.Regul. tom.1. quæst.36. art.1. & tom.2. q 63. art.10.* & hanc rationem licèt aliam insimul addat, veram & receptam non negat D. Barbos. *in l.1.art.3. n.47.ff. de iudic.*

Verùm licèt hæc ratio efficax sit, quando agitur de proroganda iurisdictione iudicis non sui, in quibus terminis procedit *d. cap. significasti*, non ita quando agitur de sola renuntiatione priuilegij; quo ab Episcopi iurisdictione quis eximitur. Quare illa ratio videtur conformior, quod in exemptione versatur fauor ne dum exempti, sed etiam Superioris, qui eximit, cuius interest huiusmodi exemptionem intactam conseruare, ac proinde interest Romani Pont. qui est Superior, subditos suos ab aliis non iudicari, quam rationem post Erasm. à Cochier. *d.q.7. n.3.* Gail. & alios præstat Rot. *in d. Vlixbonen. monasterij*, coram *R. D. meo Coccino Decano.* 42

Vnde infertur non esse distinguendum cum Angel. *in §. idem iuris, n.44. Instit. de except.* Feder. de Senis *cons.14.* Felin. *in c.P. & G. num.13. de officiis deleg.* & Fusc. *de visit.lib.2.cap.8.n.11.* vtrùm priuilegium exemptionis in priuatorum singularem fauorem, vel in gratiam Sedis Apost. Religionis, aut Ecclesiæ concessum sit, ita vt in primo casu ei possint exempti renunciare ex text. *in d.c.significasti*, secus verò in secundo, quo casu asserunt procedere decisionem text. *in d c.tempore*; aduertere namque debuissent quod in exemptione non solum versatur fauor illius priuatiuæ personæ, sed etiam superioris eximentis, idest Rom. Pont. cuius interest permultos habere immediatè subiectos, vt post Rebuff. *resp.142.* aduertit Erasm. à Cochier. *d.tr.p.1.q.1.n. 17.* & magis in his terminis *p.2.q.34.* 43

Ex qua etiam ratione pariter infertur veram non esse sententiam glos. *verb.libertatis in d.cap. cùm tempore*, dum ait huiusmodi priuilegio exemptionis posse renuntiari in præiudicium exempti, non verò eximentis, quia vt bene aduertit Abb. *ibi n.7.* non potest considerari aliquis effectus quantum ad exemptum, nam ius libertatis est ita coniunctum inter exemptum & Superiorem, vt commode separatio fieri non possit; quare nec etiam veritate nititur, quòd ait Alberic. *in l.si quis in conscribendo 39. n.9. Episc.cleric.* quòd scilicet possit renuntiari priuilegio specialis exemptionis, quando motu proprio non fuit concessum; Sylu. enim *in sum. verb. exempt.§.10.* dicit contrariũ esse verius, euidentissima ratione, quia exẽptio fit gratia exemptoris, quod dictum sequitur Armil. *in eod. verb. n.8.* Rebuff. *d.resp. 142.col.2.vers.exempt.* refert, & sequitur Rot. *in d. Vlixbonen.monast.* coram Rmo *D.meo Coccino.* 44

ALLEGATIO CXXIV.

Episcopo competens iurisdictio si inferior concedatur, vel aliter acquiratur, an in dubio iudicanda sit quæsita cumulatiuè, vel potius priuatiuè?

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio in dubio cumulatiuè, & non priuatiuè quæsita indicatur.*
2 *Iudicum inferiorum dationes sunt odiosæ, & Ordinariorum præiudicium includunt.*
3 *Opponitur contra principalem conclusionem.*

4 Cap. generi, de regulis Iuris lib.6. & num.5. *declaratur.*

5 *Iurisdictio quando priuatiuè quæſita, vel data iudicanda ſit, oſtenditur.*

6 Cap. auditis, de præſcription *declaratur.*

7 *Iurisdictio quando priuatiuè data eſt alicui Iudici an poſſint ſubiecti, ſiue eius conſenſu, alterius Iudicis iurisdictionem prorogare, oſtenditur.*

8 *Conceſſio ſpecialis cum clauſula,* vt is ſolus de illis cauſis cognoſcat, *priuatiuè facta dicitur.*

9 *Iurisdictio quando aſſignatur alicui caſtro, vel loco, vt ibi tractetur cauſa per Iudicem illius loci, eſt priuatiua.*

10 *Iurisdictio quando conceſſa eſt Prælatis Regularibus in ſuos vel Monachos, vel Fratres, priuatiuè præſumitur conceſſa ad Epiſcopum.*

11 *Magiſtratus ſpecialis videtur datus priuatiuè ad generalem.*

12 *Iudices Ordinarij & generales quando ſunt plures, & vni ex illis certum genus cauſarum ſpecialiter committitur, videtur conceſſum priuatiuè ad collegam.*

13 *Datâ iurisdictionis, ſeu poſſeſſionis, cumulatiua præſumptione, quid probandum ad eam præſcribendam contra illum, qui iurisdictionem exercet, vel poſſeſſionem habet cum alia cumulatiuè.*

1 IVRISDICTIONEM in his terminis cumulatiuè quæſitam in dubio iudicari meritò probant Ioan. Andr. Hoſt. Ant. Imol. Fel. *à n.2. in c. paſtor. de offic. Ord.* Bart. per tex. *ibi in l.1. ff. de offic. Præfecti Vrbis,* Couar. *in c. alma mater p.1. §.12. num.3.* Roland. *conſ. 80. à n.22. lib.2. & conſ.1. n.134.* Grammat. *conſ.72. per totum,* Pariſ. *conſ 9. n.11. lib.4.* Menoch. *de arbitr. lib.1. q.40. à n.5. & remed.3. retin. num.367.* Vant. *de nullit tit. ex defectu iurisdictionis n.25.* Cabed. *part.2. dec.13. à n.1.* Put. *dec.238. lib.3. in correctis.* affirmat magis communem Iaſ. *in l. quod in rerum §. ſi quis, poſt n.8. & in l. Titia textores, in princ. à num.29. ff. de leg.1.* Ruin. *conſ.7. n.5. lib.4.* Rot. apud Farin. *deciſ. 121. n.4. p.1. recent. & dec.30. num.3. p.2. recent.* Greg. XV. *dec.4. n.5.* Rot. *in Meliten. præeminentiarum 9. Iunij 1625.* coram *R.P.D. Vbaldo in fin.* Greg. Auend. & alij, quos refert & ſequitur Gutier. *pract. lib.3. q.24. à n.2.* Suar. de Pace *in practica tom.2. prælud.1. n.9.* Ioan. Garcia *de nobilit. gloſſ.1. n.5. verſ. facit præterea,* Mareſcot. *var. lib.1. c.54.* nouiſſimè D. Felician. de Vega nunc Archiep. Mexican. *in relect. c. ex tenore 11. n.44. de foro compet.* Surd. *conſ.1. n.73. lib.5.* poſt Abb. *n.7. in c. cæterùm, de iudic.* vbi docet conceſſa iurisdictione à lege Rectori in cauſis concernentibus ſuam profeſſionem, iuxta teg. *l. vlt.* de *iuriſd. omnium Iud.* in perſonas illorum, qui ſunt de Collegio, in dubio cenſeri conceſſam cumulatiuè & ideò non cenſeri ademptam poteſtatem Ordinario loci etiam reſpectu earundem cauſarum, idque ad varia ſtatuta, & iurisdictionum conceſſiones in praxi expendunt nouiores modo citati, vt per Gutier. *vbi ſuprà*, affirmantes in his terminis locum eſſe præuentioni. Vnde poſſeſſionem in dubio præſumi potius cumulatiuè quàm priuatiuè acquiſitam tenent Seraph. *dec.339. n.2.* Poſt. *in tract. mandati de manutenendo obſeru.7. n.31.*

2 Pro quibus in auctoritatem adducuntur *primò d. l.1. ff. de offic. Præfecti Vrbis,* text. optimus *in d. l. vlt. verſ. ita tamen C. de iurisdictione omnium iud. leg. ſi in aliquam, l. ne quicquam 9. de offic. Proconſ. leg. in prouinciali 3.* ibi, *vel per Prætorem, vel per arbitr. ff. de noui operis nunciat. l. ſolemus 61, §. latrunculator, ff. de iudic.* iuncta reg. *l. eius militis 35. §. militia,* iuncto ſummario, *ff. de militari teſtam. Auth. de defenſorib. ciuitatum, §. iudicare, in princ. coll.3. l. tam collatores 18. C. de re militari lib.12.* bonus text. *in c. per hoc 18. de hæret. lib.6.* Et maximè cum aliàs receptum ſit quòd quælibet lex noua addens perſonam alicui diſpoſitioni nunquam videtur excludere aliam, quæ in ea habebat ius interueniendi, iuxta tex. ſingularem *in l.1. C. de offic. Præfecti Vrbis,* ex quo ita docent Paul. de Caſtr. *in l. cum Prætor. 12. ff. de iud. num.5.* D. Felician. de Vega *in relect. d. c. ex tenore, num.44.* *Secundò* ſi ratione agamus, illud facit quòd huiuſmodi inferiorum Iudicum dationes ſunt odioſæ, & Ordinariorum præiudicium includunt, regulaſque Iuris infringunt, quibus ſua vnicuique iurisdictio conſeruari præcipitur, *c. peruenit, ad finem 11. q.1. cap. Epiſcopi 9. quæſt.2.* & ideò omninò reſtringi debent, vt minus quàm fieri poſſit in dubio Ordinariis præiudicent, *l. quod verò 1. ff. de legib. reg. odia, reg. quæ à Iure exorbitant, de regulis Iuris lib.6.* Vnde in obſcuris, quando res hinc inde æqualiter dubia eſt, ſequitur id, quod minimum eſt, *l. ſemper in ſtipulatiòn. 35. ff. de reg. Iuris, cap. ex part. 18. de cenſib.* plures vt per Tiraquell. *de retractu lig. §.1. gloſſ.18. n.73.* Couar. *in cap. indicante num.4. de teſtament.* Denique ex eadem ratione dicere ſolemus iurisdictionem delegatam eſſe odioſam, & ideò reſtringendam propter præiudicium Ordinariorum, quorum poteſtati aliquatenus derogatur; igitur, &c.

3 In contrarium verò, quòd ſcilicet in his terminis iurisdictio in dubio cenſeatur conceſſa priuatiuè, non leuiter obſtat reg. *generi 34. de reg. Iuris lib 6.* quam ad propoſitum expendit Alex. III. *in cap.2. de offic. Legati*, dum inquit, quòd ſi poſt conſtitutum Legatum generalem in prouincia, qui Ordinarius eſt, ex *c.2. illo tit. lib.6.* Pontifex committat in eadem prouincia certam cauſam ſpecialem, derogatur per ſpecialem commiſſionem generali, itaut priuatiuè conſtitutus cenſeatur, neque poſſit Legatus circa cauſam ſpecialiter commiſſam cognitionem aſſumere, aduertit Fel. *in cap.2. n.7. verſ. limita ſecundò de foro compet.* conſonat *c. vnic. §. vlt. de prohibita feudi alienat. c. ex tranſmiſſa 6. cap. verum 7. de foro compet.* quibus habetur iudicem in cauſa feudi (qualis eſt dominus directus, etſi feudatarius ſit clericus) datum eſſe priuatiuè ad proprium Epiſcopum. Ruſus in contrarium facit quod iurisdictio ab inferioribus legitimè præſcripta non cumulatiuè, ſed priuatiuè acquiſita cenſetur, vt ſentit *gloſſ.1. cap. paſtoralis 11. de offic. Ordin.* vbi Abb. *n.7.* & Felin. *n.5.* idem Abb. *num.7.* & Felin. *num.9. in c. auditis, de præſcipt.* plures, vt per Couar. *d. n.3.* Balb. *de præſcript. 1. part. 5. principalis n.88. & part.2. num.22.* Auend. *lib.1. Prætorum c.5. n.25.* mouentur per tex. *in d. c. auditis 15.* ibi, *pleno iure ſubiecta*, & ibi, *Epiſcopo ſuper illis ſilentium imponatis*, quaſi Epiſcopus per Abbatis præſcriptionem ita cenſeatur priuatus iurisdictione, & aliis iuribus Epiſcopalibus, vt perpetuum ſit eidem ſilentium impoſitum; ſimiliter expedunt eadem verba *in cap. cum olim 18. in fine,* ibi, *perpetuum ſilentium imponendo, illo tit. de præſcript.*

4 Verùm retenta priori ſententia, quæ veriſſima eſt, non obſtant in contrarium adducta, nam ad primum de dicta *reg. generi*, ſunt qui reſpondeant limitari in iurisdictione, itaut fauore illius, & ratione boni publici per dationem Iudicis ſpecialis non cenſeatur derogatum generali, quia per cumulationẽ plurium Iudicum, multo magis bono publico conſulitur, arg. *l.1. huius ſtudij §. in magiſtratibus, ff. de Inſt.* Iuuat. *cap. prudent.*

prudentiam 21. *verſ. illa quippe*, ibi, *iudicium quod plurimorum, &c. de offic. deleg.* ita Dec. *in c. cæterum n.* 5. *de iudic.* Couar. *in cap. alma mater p.* 1. §. 12. *n.* 3. ſic intelligentes text. *in d. l.* 1. *de officio Præfecti Vrbis, & in auth. de defenſor. ciuitatum* §. *& iudicare, collat.* 3. *& c. per hoc* 17. *de hæret. l.* 6. Sed hæc Doctorum limitatio manifeſtè confunditur per text. *in d. c.* 2. *de officio Legati.* Inſuper ex eo, quia nulla proponitur differentiæ ratio inter materias iuriſdictionis, & cæteras; text. verò *in d. l.* 1. cum modò citatis procedunt ſecundùm communem ſententiam, quam ſequimur, quia in dubio iuriſdictio ab inferioribus quæſita, vel aliter conceſſa cumulatiua præſumitur, vt per
5 Doctores in initio huius Allegat. citatos. † Si tamen ex legitimis coniecturis colligatur iuriſdictionem eſſe ſpeciali Iure priuatiuè quæſitam, vel alicui ſecundo loco ſpecialiter data in fauorem aliquarum perſonarum, vel aliàs quando certa cauſa ſpecialiter alicui committitur, tunc priuatiuè quæſita, vel data iuriſdictio iudicanda erit. Ratio eſt, quia fauor illarum perſonarum, ſpecialis certæque cauſæ datio demonſtrant derogatum eſſe iuriſdictioni generaliter competenti: conſulitur enim maximè & perſonis, & certæ cauſæ in eo quòd iudicis ſpecialiter conſtituantur, vt ita ſpecialiter deſignati, & nō multis intenti opportunius valeant cauſas diffinire, & perſonarum, certæque cauſæ iuſtitiæ, vtilitatique prouidere, vt in omnibus iudiciis ſpecialibus experientia docet; ita in terminis Iacob. de Arena *in l. quod in rerum* §. *ſi quis ff. de leg.* 1. aduertit eleganter ex aliis Cabed. *Luſitan. dec.* 13. *num.* 9. *p.* 2. obſeruant plures; vt per Riminald. *in* §. 1. *Inſt. de donat. n.* 182. Dec. *n.* 5. *in d. c. cæterùm.* Caſtr. *in l. ſi procuratorio* §. *Iulianus n.* 2. *ff. de procuratorib.* Afflict. *dec.* 101. Quo ſuppoſito dicendum eſt *reg. generi*, &c. non habere locum quando vel ex mente diſponentis, vel aliàs legitimè conſtat noluiſſe concedentem derogare generi per ſpeciem, vel propter præiudicium tertij, quod concedens in dubio inferri non præſumitur, quãdo aliud non exprimit, *l.* 2. §. *ſi quis à Principe. ff. ne quid in loco publico, c. ſuper eo* 12. *de offic. deleg.* poſt alios Pinel. *in rub. C. de reſcind. vendit. p.* 1. *c.* 2. *n.* 8. vel ſi publica vtilitas offenditur, cui regulariter non parum conſulitur quando plures Iudices ad cauſarum definitionem conſtituuntur, arg. *d. verſ. illa quippe,* iuuat. *l. duo ex tribus* 29. *ff. de re iudic.* cum aliis: planè hic mentis defectus veroſimiliter præſumitur ad effectum ne in dubio iuriſdictio inferioribus competens ex priuilegio, præſcriptione, conſuetudine, vel alio iure ſpeciali cenſeatur priuatiuè competere, vt conſtat ex fundamentis, & Doctoribus initio huius Allegationis citatis.
6 An ſecundum ex *d. c. auditis*, reſpondetur *ibid.* non agi de præſcriptione in dubio, ſed de illa tam clara, & abſoluta, vt non ſolùm in Abbatem tranſtulerit omnem iuriſdictionem, & iura Epiſcopalia, de quibus ibi, ſed etiam omnino exemerit ab Epiſcopi iuriſdictione, & pleno Iure ſubiecerit, puta ex verbis text. *ibi, ab eius iuriſdictione prorſus exemptas*, & *ibi pleno iure poſſeſſe*, ac tandem *ibi adiudicantes illas Abbati pleno Iure ſubiectas*, itaque Abbas ibidem præſcribens per integrum tempus præſcriptionis Epiſcopo excluſo ſolus quaſi poſſidet, ſolus iura Epiſcopalia exercet, vt conſtat ex prædictis verbis, ac ſubinde nil mirum ſi præſcriptio tam clara & abſoluta fuerit priuatiua reſpectu Epiſcopi, etenim ſi ibidem res foret dubia, neque conſtaret quod Abbas pleno iure poſſediſſet, ſane tunc text. cōtrarium reſpondiſſet, quia tamē tantum præſcriptum quãtum poſſeſſum, *c. cùm in tua* 30. *de decim.* & Abb. *in d. cap. auditis*, non ſolùm poſſidet illa omnia, ſed ita ſolus, vt Epiſcopus nunquam poſſederit, neque vſus fuerit, merito non cumulatiua, ſed priuatiua iuriſdictio iudicatur, vt text. habet.

Verum autem quando iuriſdictio priuatiuè data eſt alicui Iudici, poſſint ſubiecti ſine eius conſenſu alterius Iudicis iuriſdictionem prorogare? Negant DD. cōmmuniter, ſed meliùs latè D. Barboſ. *l.* 1. *art.* 3. *n.* 48. *cum ſeqq.* reſoluit quòd ſi in priuatam aliquorum gratiam priuatiuè iuriſdictio data ſit, non prohibentur alterius Iudicis iuriſdictionem prorogare, cum quo proſequere: plenè enim, & eruditè hunc articulum examinat, qui eadem *lib.* 1. *p.* 4. *n.* 61. *ff. de indic.* ſubdit quod quando Princeps concedit aliquibus Iudices certos priuatiuè, videtur quidē prohibuiſſe, ne alij Iudices propria auctoritate in illis cauſis ſe intromittant, non videtur autem tollere poteſtatem partibus, vt ſi velint, non poſſint prorogare alterius Iudicis iuriſdictionem. 7

Aliquibus modis limitatur ſupradicta reſolutio, & *primò* ſi in conceſſione ſpeciali addatur clauſula, *vt is ſolus de illis cauſis cognoſcat*, nam tūc vt particula, *ſolus*, aliquando operetur, dicendum eſt in illis cauſis priuatiuè ei fuiſſe conceſſam iuriſdictionem. Ita Rip. *de peſte tit. de remed. præſeru. n.* 62. Menoch. *de præſum. l.* 2. *præſ.* 18. *n.* 13. vbi *n.* 14. ſublimitat quando iuriſdictio competit ex conſuetudine, D. Barboſ. *d. l.* 1. *p.* 4. *n.* 98. *ff. de iudic.* vbi *n.* 107. reſoluit ſuperiores Iudices ſpeciales non videri excluſos. 8

Secundò limitatur quando iuriſdictio aſſignatur alicui Caſtro, vel loco, vt ibi tractetur cauſa per Iudicem talis loci, & caſtri, quia tunc iam eſt aperta mens concedentis vt ſit priuatiua, Rom. *ſing.* 21. *& conſ.* 393. *num.* 10. Fel. *in c. paſtoralis, limit.* 1. *de offic. Ord.* Cranet. *conſ.* 431. *num.* 28. *verſ. tertio ceſſat,* Menoch. *d. l.* 2. *p.* 28. *num.* 10. *&* 11. Ioſeph. Seſſe *tom.* 4. *dec.* 438. *n.* 24. 9

Tertiò limitatur quando conceſſa eſt iuriſdictio Prælatis Regularibus in ſuos, vel Monachos, vel Fratres, hoc ſanè caſu præſumitur conceſſa priuatiuè ad Epiſcopum, Pute. *dec.* 239. *l.* 3. Menoch. *d. lib. præſ.* 18. *num.* 21. 10

Quartò limitatur eo caſu, quo conſtaret Magiſtratum ſpecialem creatum eſſe, quia generalis propter multitudinem negotiorum non poterat illa commode expedire, nam tunc ſpecialis videbitur datus priuatiuè ad generalem, quia aliter non eſſet ſuccurſum neceſſitati publicæ, propter quam creatus eſt, ex *l.* 2. *in d.* §. *& cum placuiſſet ff. de orig. Iuris*, D. Barboſ. *in. l.* 1. *p.* 4. *à n.* 123. vbi id declarat. 11

Quintò limitatur quando iuriſdicto ſpecialis conceditur per viam priuilegij in fauorem certarum perſonarum, nam tunc vt priuilegium aliquid operetur, credendum eſt iuriſdictionem datam fuiſſe priuatiuè ad alios Iudices, & non cumulatiuè: ita videtur probare text. *in l. nec quiſquam, v.* 1. *ff. de offic. Proconſ.* Vincent. de Franchis *deciſ.* 417. *part.* 7. *n.* 2. Menoch. *d. lib.* 2. *præſ.* 18. *n.* 18. Ioan. Garc. *de nobil. gloſſ.* 1. *n.* 9. *verſ. item facit*, D. Barboſ. *in d. l.* 1. *part.* 4. *num.* 134.

Sextò limitatur quando ſunt plures Iudices Ordinarij, & generales, & vni ex illis certū genus cauſarum ſpecialiter committatur, videtur conceſſum priuatiuè ad collegam: nam cum prædictus ex ſua generali poteſtate poſſet de illis cognoſcere, vt commiſſio illa ſpecialis aliquando operetur, debet ſpecialis commiſſio cenſeri facta priuatiuè, *l. quoniam, augeri,* iuncta gloſ. *verb. mandatam C. de conuen. fiſci. debit. l.* 10. Menoch. *d. l.* 2. *præſ.* 18. *num.* 12. D. Barboſ. *d. l.* 1. *p.* 4. *n.* 143. *cum ſeqq.* 12

BBb 4 Sed

13 Sed dubium remanet, datâ præsumptione iurisdictionis, seu possessionis cumulatiuæ, quid probandum ad eam præscribendam contra illum, qui iurisdictionem exercet, vel possessionem habet cum alio cumulatiuè? Dic quòd necesse habet illam probare cum ista qualitate, quòd scilicet actus possessorios fecerit priuatiuè quoad alium, Mantic. *decis.*207. *n.*1.*cum seqq.* Seraphin. *decis.* 399.*num.*1. Post. *d.obseru.*73.*n.*29. & quòd etiam probet prohibitionem, & quod aduersarius prohibitioni acquieuerit, Greg. XV. *dec.*272. *num.*1. *& dec.*493.*num.*1. Post. *d.obseru.*73.*num.*30.

Allegatio CXXV.

Episcopi confessio an, & quando Ecclesiæ præiudicet?

Summarium.

1 *Ecclesia tanquam corpus fictum sine anima confessionem per seipsum facere non potest.*

2 *Confessio prelati habentis administrationem communem cum Capitulo non nocet, nisi sit facta cum consensu Capituli.*

3 *Confessio Prelati Ecclesiæ praeiudicat, sicut & tutoris, procuratoris & similium si sit facta ex necessitate iudicij per modum contentiosæ iurisdictionis, secus si extra & absque necessitate iudicij per viam iurisdictionis voluntariæ.*

4 *Confessio Prælati seu procuratoris dicitur voluntaria quando fuit facta non praecedente Iudicis iussu.*

5 *Confessio Prælati, seu procuratoris voluntaria non præiudicat, nec est apta ad obligandam Ecclesiam, seu principalem in aliquo.*

6 *Confessio Prelati, seu procuratoris voluntaria reuocari debet, quamuis geminate facta sit, & etiam non docto de errore.*

7 Cap. si diligenti, de præscriptionib. *declaratur.*

8 *Citare Episcopum non sufficit, nisi etiam citetur Capitulum quando agitur de praeiudicio Ecclesiæ, itaut sententia contra Ecclesiam lata cito solum Episcopo sit nulla, & inualida. Intellige, vt num 9.*

1
CVM Ecclesia tanquam corpus fictum sine anima confessionem per seipsam facere non possit, ex reg. text. *in c. Romana* § *in vniuersitatem, de sent. excomm.l.6.* ac proinde per Prælatum, seu alium de ipsa Ecclesia fieri debeat, non erit extra materiam quærere an, & quando Ecclesiæ ipsi præiudicet hæc Episcopi, seu Prælati confessio? In qua quæstione quidam constituunt differentiam inter confessionẽ Prælati non habentis Capitulum, vel saltem habentis administrationem diuisam ab illo, iuxta terminos text. *in c. edoceri, de rescript. gloss. pen. vers. & si vnus, in c potuit, de locato,*
2 & per contrarium † inter confessionẽ eiusdem prælati administrationem communem cum Capitulo gerentis, itaut priori casu confessio noceat, posteriori verò minimè, nisi cum consensu Capituli facta sit, gloss. celebris *in c. Constantinopolitana, verb. nescio* 22.*dist. gloss. verb. de veritate vers. sed nunquid, in capit. dudum il* 2.*de elect. gloss. verb. nulla, ad fin. in cap. vlt. de præs. & verb. conuentuum, per text. ibi in c.*2. *de testib.l.6.* quas sequuntur in specie relati per Menoch. *cons.*39.*n.*24. Abb. *in c. vlt. de præscript. num.*43. *& in d. c.*2. *de capellis monach. n.*5. quem refert Dec. *cons.*474.*n.*7. Card. Tusc. *tom.*2.*lit.C.concl.*669.*n.*34. *& seq.* Mascard. *de probation. concl.*367. *num.*10. *cum duobus seqq.* faciunt quæ Rot. *decis.*118. *à n.*1. apud Farin. *part.*2.*recent.* consensus autem Capituli debet præstari collegialiter, & Capitulo ad id legitime congregato, ad notata per Rot. *decis.*377.*n.*3.*part.*2. *recent.*

Alij verò Summo cum iudicio subdistinguunt inter confessionem factam in iudicio, & ita ex necessitate illius per modum contentiosæ iurisdictionis, in quibus terminis ferè omnes agnoscunt solius Prælati confessionem Ecclesiæ præiudicare, sicut & tutoris, procuratoris, vel similium, sic intelligentes text. *in c. suborta,* vbi *gloss.*1.*de re iudic.* & *d.c.*2. vbi gloss. *verb. sponte, de capellis monach. & c vlt. de confess. & c.*1. *in fine princip.* & ibi gloss. *vt lite non contest. l. non solum, in princip. ff. de procurat.* cum similibus; & inter confessionẽ factam extra, & absque necessitate iudicij per viam iurisdictionis voluntariæ, quo casu non præiudicare Ecclesiæ communiter resoluunt iuxta textus, quos in his terminis asserunt procedere, *in l. certum § sed an & ipsos, ff. de confessis, l. si defensor* 10. *in princ.* aliàs *l fine in princ. vers. sexus ff de interrog. actionib. l proinde §. si procurator, ff. ad legem Aquiliam*; quam distinctionem tradidit Bart. post alios antiquiores, *in d. § sed an, & ipsos, n.*2. vbi Paul. Cum. & alij. Sarmien. & plures ab eo relati *l.*3. *select. c.*15.*n.*5. citati ab Octauian. *Pedemont. dec.*39. *n.*6. *&* 34. Surd. *decis.*326.*n.*4.*l.*3. & sequitur Rot. *in Massilien. pecuniaria* 6. *Iunij* 1611. coram *Greg. XV.* impressa per Farin. *decis.*334.*n.*5.*part.*1.*recent. & in Virdunen. Abbatiæ* 27. *Nouembris* 1615. coram *Buratto,* impressa per eundem Farin. *decis.*768.*n.*5.*p.*2. *recent. & in Mediolanen. Fabrica* 29. *Ianuarij* 1616. coram *R.P.D. Pirouano,* impressa per eundem *dec.* 779.*n.*2.*eadem p.*2.*recent.* 3

4 Dicitur autem Prælati, seu procuratoris confessio voluntaria, quando fuit facta non præcedente Iudicis iussu, vt per Alex. *cons.*222.*num.*16.*lib.*2. Rot. *in Pampilonen. decimarum de Gongara* 14. *May* 1610. coram *Reuerendissimo Bononien. & in dict. Virdunen. Abbatiæ* coram *Buratto decis.*768. *n.*5. *in med. p.*2. *recent.* Vel nullo iure cogente, vt post Ægid. *dec.* 694. *in princip.* exemplificat Rot. *in d. Mediolanen. pensionis,* coram *R. P. D. Pirouano decis.*770.*n.*2.*in med. p.*2.*recentior.*

5 Amplia adeò verum esse confessionem Prælati, seu procuratoris voluntariam non præiudicare, nec aptam reperiri ad obligandam Ecclesiam seu principalem in aliquo, per ea quæ tradunt Bald. *in lib.*1. *n.*30. *C. de confessis,* Paris. *cons.*47.*n.*92.*l.*1.*vol.*1. Aufrer. *in addit. ad Capell. Tholos. decis.*392. Honded. *cons.*66.*n.*72.*vol.*1. quos refert, & sequitur Rot. *d. dec.*669.*n.*2.*in fine.* vt † reuocari debeat etiam non docto de errore, vt per Rot. *dec.*19. *de procurat. & dec.*2. *de confess. in nouis, & in Pampilonen. decimarum* 10. *May* 1610. coram *Card. Sacrato,* & quamuis geminatè facta fuisset secundùm Caput. *dec.*198. *p.*1. & Rot. *d. dec.*768.*n.*5. *in fine p.*2.*recent.* 6

Non obstat *c. si diligenti, de præscript.* ibi, *cùm secundùm confessionem tuam,* &c. ex quo deduci videtur Ecclesiæ præiudicare cõfessionem simplicem solius Prælati, qui respondetur ad hunc text. varios adduci intellectus, nec placet quem refert *gloss.*2. ibi, scilicet confessionem illam præiudicare soli Archiepiscopo confitenti: quia si aduertas, præiudicat etiam Ecclesiæ Pisanæ circa quasi possessionem, & præscriptionem. Nec item placet respondere in proposito agi de negotio, quod Archiepiscopus ipse tractauerat, & de quo aliter quàm per confessionem illius constare non poterat, in qua specie confessionem ipsius

ipsius Prælati valere, & præiudicare tenet *gloss. vlt. in d.c.vlt.* probata à Tiraq. *de retractu lig. §.1. gloss.* 14.*n.*48.prout intellexit Abb. *in d.cap.vlt.à n.*43. siquidem hic intellectus nec in se verus est, nec conuenit textui,ex his, quæ post Anton. & Imol. notat Paris. *in eod.cap.vlt.n.*54.*in princip.& in d.cap. si diligenti n.*8.*vers.vnde Abbas.* Quare vltra alios intellectus, de quibus per Doctores *in d. c. de Constantinopolitano,*& per Paris *vbi supra,* Crot. *in l.re coniuncti in fine.ff.de leg.* 3. obtinuit communis, confessionem solius Archiepiscopi in proposito attendi, & præiudicare Ecclesiæ, quia cum liquido constaret Iudicatum Calaritanum;& totam Sardiniam ad Romanæ Ecclesiæ patrimonium immediatè pertinere, vt text.habet *in princip.* & deducitur ex *c. ego Ludouicus* 63.*dist & cap. Constant.* 2.96.*dist.* vtique Iuris præsumptio erat pro confessione Archiepiscopi, ac subinde non illa tanquam Iuri & præsumptioni conformis apparebat, maximè verosimilis, & ita admittenda fuit absque alio concursu vel consensu Capituli, etiam in eiusdem præiudicium, prout intelligit Abb. *n.*4. & alij *in d.cap. si diligenti*, communis ex Paris. *d.n.*8. *in princip. & d.n.*54.*vers.quarta*, Curt. *de feudis* 1.*part.q.*8. *n.*16. Aym. *de antiquit. part.*1. *d.cap.propositum,à n.*73. Sed nec is communis intellectus Iure probatur, nec videtur sufficere quòd confessio sit verosimilis, vt alteri quam confitenti præiudicare possit, vt aduertit Crot. *vbi suprà*, & licet tota Sardinia ad Romanam Ecclesiam spectaret, potuit nihilominus Ecclesia Pisana aliquo titulo, vel Iure speciali habere quasi possessionem, de qua *in d.cap. si diligenti.* Vnde cùm text.contrarium non aperiat, nec principaliter de confessione dubitatum sit, longè verius, & securius videtur supponere terminos habiles,& ita quod confessio secundùm Iuris regulas valuit etiam in Ecclesiæ præiudicium: nam siue dicamus (vt ex littera colligi videtur)quod Archiepiscopus in iudicio apud Pontificem Max. agebat,vel defendebat causam suam, vel saltem communem, siue cum Ecclesia Pisana, in qua specie solus agere,& conueniri potuit, iuxta communem *in d.cap.edoceri*, vbi latè Felin. *à n.*2. meritò confessio Archiepiscopi ex necessitate iudicij procedens præiudicat etiam Ecclesiæ,vt supra resoluimus; si verò dicamus confessionem fuisse illic factam per viam voluntariæ Iurisdictionis,& absque necessitate iudicij,tunc vt Ecclesiæ,vel Capitulo præiudicet, necessariò requiritur consensus, vel mandatum speciale,nec sufficit generale,iuxta *d.§.sed an,* vbi Bart. *n.*2. & ita supponendi sunt termini habiles, id est, quòd interuenerint omnia necessaria, arg. *c.*1. iuncta gloss. *verb.ab omnibus,de constitut. gloss.*2.*in l.*1.*C. de transact.*

8 Vtrùm autem quando agitur de præiudicio Ecclesiæ, sufficiat citare Episcopum absque eo quod citetur Capitulum,itaut sententia contra Ecclesiam lata citato solum Episcopo sit nulla,& inualida? In qua quæst. Rota *in Montis Regalis iurisdictionis* 5. *Iunij* 1606.coram *Penia,*impressa per Farin.*dec.*118. *part.*1.*recent.* censuit in his terminis sententiam latam contra Ecclesiam citato solum Episcopo esse nullam & inualidam;& præcipuè ex eo,quia appellatione Ecclesiæ non solùm venit Capitulum, *cap. cùm clerici*, vbi gloss. *verb. Ecclesia Placentina*, *de verb.signif.* sed etiam, quia illius defensio præsertim in arduis,non pertinet ad Episcopum non solùm,sed etiam coniunctim ad Capitulum,Felin. *in d c.edoceri n.*3.*versic.prima declaratio,& descript.*Innoc. *in capit. fin.in verb.requiratis,* & ibid. Zabarel. *in* 2. *opposit.* & Anchar. *notab.*5.& Butr.*n.*9.& 27. Abb.*n.*1.& 2.*de maior.& obed.* Lap. *alleg.*48. *n.*5.*vers. quæro quid in arduis*, Roman. *cons.*369. *n.*21.

Verùm Farin. *in apostilla ad d.decis.*118. *lit.C.* obseruat quòd vt sententiæ præiudicent Capitulo,necessaria est illius citatio, ad not.per Roman. *d.n.*21. *in fine.* & Felin. *in c.fin.n.*3.& 4.*de maior.& obed.* addit que vt sententia valeat,sufficere citationem Episcopi,ex text. *in cap. exposuit,de dilat. cap.fin. de dolo & cont.* Bellam. *in d.c.fin.de maiorit.& obed.n.*9. *in* 3. *opposit.* Zabarel. *cons.*134.*in* 2. *dubio*, cum aliis ibidem citatis. Ratio autem quare non sit necessaria huiusmodi citatio Capituli, est, quia magis principaliter interest Episcopi,& ad illum magis pertinet huiusmodi defensio, Butr. *in c. dilecti n.*17.*de maior. & obed.* Abb.*in cap.cum olim col.*5.*vers. fateor. de testib.* & pro validitate iudicij sufficit citare illũ,cuius principaliter magis interest, Felin. *in d.c.fin.de maiorit.& obed. n.*3. & 4. Aduertit tamen idem Farin. aliud esse Episcopum facere aliquem actum, quo amittitur libertas Ecclesiæ, & Ecclesia inducitur in seruitutem, & tunc fauore libertatis non amittendæ,requiritur consensus omnium,& aliud esse Episcoporum facere actum quo defenditur libertas Ecclesiæ, vt liberetur à seruitute in qua reperitur constituta,& hoc casu fauore Ecclesiæ solus Episcopus, & quilibet alius admittitur ad vindicandam Ecclesiam à seruitute, vide ibi per eum. 9

ALLEGATIO CXXV.

Episcopi negligentia an, & quando per alios suppleatur?

SVMMARIVM.

1 *Negligentia est rationis cunctatio, seu tarditas inefficaciter imperando eo quod est iam bene consultatum iudicatum.*

2 *Virtus,cui negligentia opponitur est prudentia.*

3 *Negligentia formalis & propria vitium non semper constituit peccatum mortale & in Confessione specificandum, nisi in duobus tantum casibus.*

4 *Iurisdictio contentiosa est illa, quæ redditur in inuitos.*

5 *Iurisdictio voluntaria dicitur illa, quæ in volentes exercetur.*

6 *Archiepiscop.in prima instantia non habet iurisdictionem cuiuscunque negligentiæ prætextu circa causas pertinentes ad subditos suffraganeorum.*

7 *Statutum,edictum, seu quodlibet aliud præceptum Archiepiscopi concedentis, aut iubentis, vt subditi Episcoporum suffraganeorum ad eius Curiam pro audiendis, & terminandis suis causis in prima instantia accedant,est nullum.*

8 *Archiepiscopus non potest in prima instantia cognoscere de causis pertinentibus ad subditos Episcopi sui suffraganei, etiamsi is ob excommunicationem in se latam impediatur vti Episcopali iurisdictione.*

9 *Iurisdictio contentiosa Episcopi excommunicati non tantum non deuoluitur ad Archiepiscopum pro suis culpis, sed nec etiam pro illius negligentia,contra aliquos citatos,* num.10.

11 *Deuolutio iurisdictionis, vt inducatur ad Archiepiscopum ex capite negligentiæ,vel ex alia qualibet causa,non est satis eam non inuenire prohibitam Archiepiscopo, sed oportet vt inueniatur expressè in iure eidem concessa.*

12 *Deuolutionis negotium non pendet ex solis rationib.* vel

vel ex rei natura, sed ex sola legis dispositione.
13 Cap. cum simus 9. q. 3. declaratur.
14 Archiepiscopus non potest adiri in prima instantia per viam simplicis querelæ propter negligentiam Episcopi, secus per viam appellationis.
15 Spectantia ad iurisdictionem voluntariam, si per negligentiam omittantur, multoties supplentur per alios, & ad hunc finem ad eos sæpe deuoluitur potestas negligentibus competens.
16 Deuolutio inducta ob negligentiam Prælatorum Ecclesiastic. non procedit ex natura rei, seu aliqua ratione concludenti, sed immediatè tribuenda est voluntati, & dispositioni legis Canonicæ.
17 Dominij deuolutio de vno in alium fit per præscriptionem à lege inductam ne rerum dominia essent in incerto.
18 Deuolutio potestatis Prælatorum Ecclesiasticorum propter negligentiam non inducitur extra casus à Iure expressos.
19 Ius instituendi ob negligentiam Prælati in instituendis præsentatis etiam idoneis, non deuoluitur ad proximum superiorem, sed patronus legitimo tempore præsentans potest interpellare Episcopum pro institutione facienda.
20 Deuolutio vbi expressè à iure inducta reperitur, non semper fit ad proximum Superiorem.
21 Cap. 1. de suppl. neglig. Prælat. in Decretalib. declaratur.
22 Episcopo negligente præstare absolutionem ab excommunicatione à se lata in eum, qui ex iusta causa petit absolui, potestas absoluendi an ad Archiepiscopum deuoluatur ex capite negligentiæ? ostenditur.
23 Absoluendi potestas ex solo capite negligentiæ quo casu ad Archiepiscopum deuoluatur? ostenditur.
24 Archiepiscopus per simplicem querelam adiri non potest ob negligentiam Episcopi absolutionem ab excommunicatione denegantis.
25 Appellatione interposita ad Archiepiscopum ob absolutionem ab excommunicatione denegatam, an, & quando debeat excommunicatum absoluere. ostenditur.
26 Cap. significauit, de officio Ordin. declaratur.
27 Cap. nullus, de iurepatron. declaratur.
28 Episcopo negligente concedere iustè petitum consensum ad decimas, &c. ad Romanum Pont. pro eo consensu præstando recurrendum est, & non ad Archiepiscopum, amplius quamuis negligens sit inferior Episcopo, vt n. 33.
29 Cap. cùm simus, vers. similiter, 9. q. 3. declaratur
30 Cap. 2 de transactionib. declaratur.
31 Licentia ab Episcopo iustè petita, & ab eo per iniustam negligentiam non exhibita, vt obtineatur, non potest per viam simplicis querelæ recurri ad alium quàm ad ipsum Rom. Pont.
32 Archiepiscopus non potest supplere Episcopi negligentiam in præstandis licentiis, sed solum compellere ipsum Episcopum iniustè negligentem concedere dispensationem ab illo ex iusta causa per officium Iudicis petitam.
34 Archiepiscopus potest adiri ad effectum compellendi Episcopum, vt consentiat, quamuis eo negligente concedere pro eo consensu præstando recurrendum esset ad Summum Pont.
36 Archiepiscopus poterit præstare consensum denegatum ab Episcopo, & illius negligentiam in eo præstando supplere, vbi actum fuerit remedio appellationis.
37 Negligentia iniusta Prælati circa prouisionem beneficiorum non conuincitur, nisi per lapsum certi temporis.
38 Negligentia eorum, quibus incumbit prouisio maiorum dignitatum, conuincitur per lapsum trium mensium.
39 Negligentia prouidere debentium inferiores dignitates, & beneficia, conuincitur per lapsum sex mensium.
40 Negligentia patronorum in præsentationibus ad beneficia faciendis vt conuincatur, præfinitum laicis est tempus quadrimestre, Ecclesiasticis autem semestre.
41 Semestre tempus quare potius quàm aliud ad prouidendum de beneficiis inferioribus concessum fuerit ordinariis collatoribus, remissiuè.
42 Tempus ad conuincendam eligentium, seu collatorum negligentiam præfixum non computatur, nisi à die notitiæ vacationis.
43 Tempus à lege, vel ab homine præfinitum in dubio dum aliud non apparet, intelligitur continuum, intellige, vt num. 44.
45 Tempus ad prouidenda beneficia præfixum datur in odium negligentium.
46 Tempus conferendi currit ab eo tempore, quo Episcopus potuit, vt scire debuit vacationem.
47 Visitare debet Episcopus bis, aut semel saltem singulis annis diœcesim suam.
48 Ignorantia vacationis beneficij non præsumitur in Episcopo.
49 Tempus ad conuincendam eligentium, seu collatorum negligentiam non currit legitimè impeditis, intellige vt ibi.
50 Tempus ad conuincendam collatoris negligentiam statutum non potest per superiorem arctari.
51 Deuolutio potestatis ad Superiorem non habet locum ex negligentia eorum, qui Canonicatus, & præbendas in Ecclesia non numerata minimè prouident.
52 Prælato iniustè negligenti instituere bene præsentatum, aut confirmare bene electum, nullus certus terminus à Iure præfinitur.
53 Papæ nullum tempus præfixum est ad conferenda beneficia, quia non habet Superiorem, qui possit eius negligentiam supplere.
54 Collatores conuicta eorum negligentia per lapsum temporis ad conferenda beneficia sibi à Iure præfixi statim pro ea primò occurrente collatione amittunt ipso iure potestatem prouidendi, & aliter facta collatio est nulla, vt n. 55. etiamsi mora sit vnius etiam diei, vt n. 56.
57 Moræ purgatio non amittitur vbi dies & pœna simul à lege, vel ab homine ponuntur.
58 Cap. licèt Canon. de elect. lib. 6. declaratur.
59 Collator negligens infra præfinitum tempus conferre licet non possit iure proprio, potest tamen iure alieno procedere ad collationem faciendam.
60 Collatori non elabitur tempus præfixum ad conferendum si intra illud pro viribus fecit, quamuis prouisio effectum sortita fuerit.
61 Patrono non labitur tempus datum ad præsentandum si bona fide se præsentauit coram non habente ius instituendi.
62 Collator, seu elector fraudulenter se gerens in collatione beneficij, quæ effectum sortita non fuit, non potest iterum prouidere.
63 Episcopus in conferendo negligens potest beneficium sic deuolutum vnire.
64 Potestas prouidendi beneficia Eccles. ex negligentia Prælatorum, quibus hoc munus incumbit, deuoluitur regulariter de inferiori ad primum superiorem donec perueniat ad Papam.

65 Pa

65 *Patrono negligente iuxta tempus sibi præstitutum ad præsentandum in beneficio, deuoluitur ius conferendi ad instituentem, & procedit etiam in patronis regularibus, vt* n.56.
66 Clem.vnica, de suppl. negl. Prælat. *declaratur.*
67 *Instituendi ad conferendum ex negligentia patroni etiam laici sex menses à die deuolutionis, & notitia reseruantur.*
68 *Prælatus Episcopo inferior si ius conferendi beneficia habuerit, eo negligente conferendi potestas deuoluitur ad Episcopum.*
69 *Potestas collatorum Regularium ex negligentia in conferendis beneficiis, an & quando ad Episcopum deuoluatur? ostenditur.*
70 *Deuolutio, quæ in casu negligentiæ fieri debet ad Episcopum, non potest fieri Sede vacante ad Capitulum.*
71 *Capituli Cathedralis Ecclesiæ ob negligentiam in conferendis beneficiis, quæ ad suam collationem separatim ab Episcopo pertinent, ad ipsum Episcopum tanquam immediatum superiorem fit deuolutio, etiamsi Episcopus collationi interesse debuerit, vt Canonicus,* & n.72.
73 *Compromissario per Capitulum electo ad conferendum negligente deuoluitur ipsius potestas ad Episcopum.*
74 *Beneficiorum collatio, vbi ad Episcopum & Capitulum communiter spectauerit, tunc deuolutio ex Capituli negligentia non fiet ad Episcopum, sed potius ad Archiepiscopum,* & n.77.
75 *Episcopo negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad suam collationem separatim à Capitulo spectantia, collatio deuoluitur ad ipsum Capitulum.*
76 *Deuolutio in quibus casibus fiat à Superiore ad inferiorem? remissiuè.*
77 *Ius conferendi quando spectat simul ad Episcopum, & Capitulum, qui inter se prouisionem diuiserunt per turnos, si Capitulum in suo turno non confert infra tempus à Iure statutum, aut confert indigno, non fit deuolutio ad Episcopum, sed ad Archiepiscopum.*
78 *Collatio beneficiorum vbi spectat ad Episcopum iure speciali, vel deuolutio, eo negligente non deuoluitur ad Capitulum, sed ad Superiorem.*
79 *Episcopus vbi fuerit exemptus, & Romano Pont. immediatè subiectus, eo negligente potestas ad solum Romanum Pontif. deuoluitur.*
80 *Deuolutio ob negligentiam fit gradatim de Episcopo ad Capitulum, de Capitulo ad Archiepiscopum, de Archiepiscopo ad Patriarcham, & de hoc ad Summum Pontificem.*
81 *Papa potest quandocunque ex vi maioris potestatis sibi semper reseruata conferre, quin deuolutionis ordinem spectare teneatur.*
82 *Papa in beneficiis inferiorum conferendis vti potest non solùm iure deuolutionis, sed etiam iure præuentionis.*
83 *Deuolutio ex negligentia dimanans fit cum onere, & qualitatibus requisitis in prima prouisione.*
84 *Deuolutio ex negligentia fit ad Superiorem, qui dolosè non procurauerit negligentiam collatoris.*
85 *Superior si ante deuolutionem iure deuoluto conferat, collatio est nulla, quantumuis postea deuolutio contingat.*
86 *Ordinarius si iure ordinario beneficium iurispatronatus contulerit spreto patrono infra tempus datum ad præsentandum, talis collatio valet non præsentante, nec contradicente patrono.*
87 *Deuolutio cessat in reseruatis.*
88 *Deuolutio fit, si ii, ad quos spectat, prouident indignis, seu inhabilibus, & incapacibus.*
89 *Vicarius si contulerit beneficium indigno, non fit deuolutio, nec est Episcopus conferendi potestate priuatus.*

NEGLIGENTIA est rationis cunctatio, seu tarditas in efficaciter imperando eo quod est iam bene consultatum, & iudicatum, vt definit Valent. *tom.3 disp.4. q.5 punct.1. vers. negligentia*; vel est omissio actuum rationis, qui necessarij sunt, vt opus suo tempore fiat, secundum Lessi. *de Iust. lib.1. c.2. num.19.* † Virtus igitur, cui opponitur, est prudentia, vt post D. Thom. 21. *quæst.54 art.2.* & Caiet. *ibidem*, Tabien. & Syluest. *in summ. verb. negligentia*, resoluunt latè explicantes Valent. *dict. quæst.5. puncto 1.* & Lessi. *d. num.19.* 1 2

Licèt autem vitium formalis & propriæ negligentiæ sit contra specialem prudentiæ virtutem ex proximè dictis, tamen ob id non semper constituit peccatum mortale, & in confessione specificandum, sed tunc solum quando negligentia per se & ex directa intentione fuerit voluntaria, vt est contra prudentiam, nec semper etiam in hoc euentu constituit peccatum mortale, nisi in duobus tantum casibus. 3

Primus est, si ex negligentia committatur, vel omittatur aliquid, ad quod non omittendum, vel non committendum negligens teneretur ex aliquo præcepto siue diuino, siue humano obligante ad culpam mortalem, prout tradunt D.Thom. *d.q.54. art.1. in corpore.* Syluest. Tabien. & alij Summistæ *verb. negligentia*, Iacob. de Graff. *in aureis decis. p.1. lib.3 c.5. n.132. & p.2 lib.3, cap.15. num.81.* Lessi. *d. cap.2. sub n.20.* Valent. *d. punct.1. vers. quarto notandum.* pariter obseruantes quòd negligentia circa opus prohibitum sub veniali tantum, non vero sub mortali, obliget solum ad veniale. Iuxta quam resolutionem reducendum, & intelligendum est illud quod de Prælato negligente tradunt indistinctè Gregor. Lop. *l.50. gl.1. col.1. post princ.* Ludou. Gom. *in reg. de annali quæst.28. in epilogo casuum negligentiæ casu 140.* post gloss. *verb. reatu in c. ea quæ, de officio Archid.* resoluentes negligentiam in Prælato esse peccatum mortale, vt non sit ita generaliter, & indistinctè accipiendum, sed potius moderandum iuxta grauitatem rerum, quas Prælatus negligenter omiserit, iuxta modo resoluta.

Secundus autem casus in quo negligentia obligat ad mortale, tunc continget quando intellectus in imperando, & voluntas in exequendo se habuerint adeò remisse circa ea, quæ sunt Dei, sicque ea quis omittat cum tali iniuria propriæ salutis spiritualis, vt nihil curet Dei amicitiam, immo totaliter ab ipsius charitate deficiat, tunc etenim etiamsi non interueniat illa directa contra prudentiam volitio, adhuc tamen constituitur specificum negligentiæ peccatum mortale in Confessione specificandum, vltra illud aliud ex ipso lethali opere ex negligentia commisso insurgens, maximè si hæc negligentia sequatur ex contemptu, vt resoluit D. Thom. *d. art.3. in corpore*, Valen. *d. vers. quarto notandum*, & constat ex iis, quę eleganter, vt solet, agens de transgressione legis ex contemptu, resoluit nouissimè Soar. *de legib. lib.3. cap.24. a princip.*

Negligētia Prælatorum Ecclesiasticorum, de quibus agitur *in tit. de supplenda negl. Prælatorum*, contingere potissimum potest duobus modis, vel in iis, quæ spectant ad eorum iurisdictionem, vel contentio 4

tentiosam,qualis est illa,quæ redditur in inuitos, vt explicant communiter Doctores *in leg.2. ff. de offic. Proconf.* post gloss. *ibi verb.contentiosam,* Marant. de
5 *de ordine iudic part.4.dist.18.* vel circa ea,quæ ad†voluntariam pertinent, quæ est illa, quæ in volentes exercetur,vt prædicti Doctores explicant,prout est ordinatio,consecratio, benedictio, auctoritatis, seu decreti interpositio,absolutio,beneficiorum prouisio,dispensatio,& his similia,vt notant Doctores *in cap.decernimus, de iud.* Franc. *in cap. cum nullus sub n.7.de tempor.ordin.l.6.* vbi Anch. *sub n.2.* Domin. *sub n.3.vers.Religiosi,* Couar. *l.3. var. c.20. n.6. cum seqq.* Boër. *decis.30.* Vant. *de nullit tit.ex defectu iurisdictionis,n.109.* Henriq. *in sum.l.6.c.7.§.1.* iuncta *lit.G.* qui hanc duplicem iurisdictionis speciem, & cuiuslibet exempla notant ad varios effectus,maximè ad intellectum, & limitationem text. *in l.vlt.ff. de iurisd omnium iud. & in c.vlt.§ statuto, de const.l.6.* vbi latè controuertit Lud. Gom. *n.57. cum seqq.*

De negligentia Prælatorum in iis, quæ pertinent ad iurisdictionem contentiosam.

6 QVoad Prælatorum negligentiam in expediendis iis, quæ pertinent ad iurisdictionem contentiosam, resoluendum est Archiepiscopum in prima instantia non habere iurisdictionem cuiuscunque negligentiæ prætextu, circa causas pertinentes ad subditos Prælatorum Suffraganeorum,vt probant text. *in cap. nullus primas 9.q.3.c.1.de offic. Legati, cap.pastoralis,de officio Ordin. c.1. eod.tit.l.6. c.1. de foro compet. eod. lib.c.1. de suppl. negl. Prælat. eod. lib. cap. Romana, §. cum vero, de appellation. eod. lib.* tradunt Couarr. *pract.c.9.n.2.cum seqq.* Henriq. *in summ.l.11.de Matrimon.c.3.§.4.* Spin. *in speculo test.im.gloss.15.princip.n.39.& 40.* Sanch. *de Matrim. lib.3.disp.28.num.3.*

7 Vnde infertur nullum esse edictum,statutum,sententiam,seu quodlibet aliud præceptum Archiepiscopi concedentis,aut iubentis,vt subditi Episcoporum Suffraganeorum ad eius Curiam pro audiendis,& terminandis suis causis in prima instantia inconsulto Episcopo accedant; nam cum earum respectu Archiepiscopus nullam habeat potestatem, iuxta Doctores proximè citatos,succedit reg.*ea quæ fiunt, de regulis Iuris l.6.* text. *in cap. etsi clerici, de iud. & in cap. quod autem, de pœnit* cum similibus, iunctis his, quæ de nullitate legis,aut statuti intentati à non habente sufficientem potestatem scribit post alios Suar. *de legib.l.1.c.8.* & in specie probat dictum *c.1.de suppl.neg.Prœl.lib.6.*

8 Amplia adeò verum esse Archiepispopum non posse in prima instantia cognoscere de causis pertinentibus ad subditos Episcopi sui suffraganei, vt procedat etiamsi is ob excommunicationem in se latam impediatur vti Episcopali iurisdictione, ita probat text. *in d.c.1.de supplenda negl. Prœl.l.6.* vbi Doctores,tradunt Ioan.Andr. *in c.pastoralis in princip.sub n.21.de officio Ordinar.* vbi Arian. *n.3.in fine,* Butr.*n.16.*Panorm.*sub n.10.* & Felin. *num.5.in fine,* Dec. *in cap.sollicitudinem num.5. de appellat.* Host. *in summ.de Offic.Ordin.§.quid pertinet sub n.7.col.3.post med.* Syluest. *in summ.verb. Archiepiscopus n.3.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris part.2.c.9.n.35.l.17.* Ratio est,quia deuolutio potestatis de vno ad alterum induci non potest, nisi in casibus à iure expressis, vt infra ostendemus,nec de vno ad alium ad eam inducendam argui potest,etiamsi ratio videretur eadem in vtroque, nisi verba casus expressi conuenerint, itaut alium comprehendant,iuxta ea,quæ notantur *in reg ea quæ à Iure exorbitant,de regulis Iuris l.6.* atqui casus in quo Episcopus Suffraganeus excommunicatus fuerit,aut aliter suspensus,expressus non est quoad hunc effectum, vt expressit text. *in dict. c.1.* ibi, *cùm id non inueniatur à Iure concessum, de supp.negl.Prœl.lib.6.* Igitur, &c.

Rursus amplia, vt non tantum non deuoluatur 9
Episcopi excommunicati iurisdictio contentiosa ad Archiepiscopum pro suis culpis, sed nec etiam pro illius negligentia; in hanc etenim licet ille incidat circa exercitium Episcopalis iurisdictionis contentiosæ,tamen non ob id eadem iurisdictio per viam regulæ ad Archiepiscopum deuoluetur ad effectum, vt Archiepiscopus per viam simplicis querelæ adiri possit vltra casus in Iure specialiter expressos: quæ ampliatio probatur ex eo, quia deuolutio potestatis,aut iurisdictionis alicui cōpetentis nō est ex eius negligentia inducenda,nisi in casibus à Iure expressis,vt clarè probat *d.c.1.* atqui nullibi in Iure inuenitur concessum,vt per viam regulæ iurisdictio Episcopi ex eius negligentia deuoluatur ad Archiepiscopum.Igitur,&c.Quare merito ita resoluunt Dominic. *sub num.5.col.2.in d.cap.1.* Abb. *in cap si quis contra n.4. de foro compet. & in cap. pastoralis, n.10. de offic.Ordin.* vbi candē regulam constituit in quolibet Iudice negligente, sequitur Felin. *ibid.sub n.6. & in cap. quoniam, in fine, tit.* Gregor. Lop. *l.11. tit.5.part.1. gloss.6.* & quoad causas iam cœptas coram Iudice negligente agnoscit Gail. *l.1. obser.28. n.1.& 3.*& habetur inter communes opiniones *t.1. l.4.sub tit. de rebus creditis n.139. & tom.2.lib.7. sub tit.de appell.num.26.*

Contrarium verò,immo quod generaliter ex negligentia Episcopi deuoluatur iurisdictio ad Archiepiscopum, tenuerunt gloss. *verb.culpis in d.c.1.de suppl.neglig.Prœlat.l.6.& verb. exceptis in cap. pastoralis,de offic. Ordinar.& verb. Capitulum in cap. irrefragabili,eod.tit.& in summ.9.q.3.* Hostiens. *in sum. tit. de officio Ordin. §. quod pertinet, sub n.7. col.2. in med.* cui adhæret Anch. *in d.cap.1.sub n.1.*Franc. *sub n.3.* Dominic. *sub n.5.col.3.post princip.* & Monach. *sub n.1.& 2.* Azor. *instit. moral.part.2.lib.3. cap.34. q.10.vers. quæres.* Ex illo tamen fundamento quòd licèt *in d.cap.1.*expressum sit, vt pro culpis Episcopi non deuoluatur iurisdictio ad Archiepiscopum, id tamen expressum non est respectu negligentiæ eiusdem Episcopi, ac proinde quod ea stante fiet huiusmodi deuolutio, præsertim quia cum Episcopus per eam negligentiam peccet in ipsammet iurisdictionem,quam per negligentiam desinit exercere, per culpas autem de quibus in illo text. non peccauerit in eam,nil mirum si ob hanc fiat iurisdictionis offensæ deuolutio ad Archiepiscopum, licet non fiat propter illam. 10

Retenta tamen nostra ampliatione non obstat 11
fundamentum illorum, qui contrarium tenuerunt, facile enim respondetur quod ad inducendam iurisdictionis deuolutionem ad Archiepiscopum ex capite negligentiæ, vel ex alia qualibet causa,non est satis eam non inueniri prohibitam Archiepiscopo, sed oportet vt inueniatur expresse in Iure eidem concessa,vt habetur *in d.cap.1.* quia scilicet huius deuolutio est de genere prohibitorum, nam inter alia quæ sunt de genere prohibitorum, respectu Archiepiscopi potissimum locum obtinent actus iurisdictionales in prima instantia exercendi inter subditos Episcoporum suffraganeorum, nam huiusmodi iurisdictionis exercitium generaliter non solùm prohibetur à Iure per modum cōsequutiuum, id est in consequentiam sacrorum Canonum, qui singu

singulis Episcopis suam in suos subditos ordinariam iurisdictionem priuatiuè concesserunt, sed etiam per modum directum, videlicet dictè prohibendo Archiepiscopis ne in prima instantia iudicent, vel audiant causas eorum, qui Episcopis subduntur, vt constat ex text. *in c. 1. de offic. Ord. lib. 6.* cum aliis supra adductis.

12 Ad confirmationem vero prædicti fundamenti ex diuersitate rationis, quæ cernitur inter culpas, de quibus *in c. 1. de suppl. neglig. Prælat. lib. 6.* & negligentiam, de qua in dicta eius glossa, facile etiam ex dictis respondetur negotium huius deuolutionis non pendet ex solis rationibus, vel ex rei natura, sed ex sola legis dispositione, vt infra ostenditur, *n. 16.* Vnde cum nulla lege depositum inueniatur vt per viam reg. iurisdictio etiam contentiosa Episcopi ex eius negligentia ad Archiepiscopum deuoluatur, sequitur non esse in his terminis deuoluendam, quantumuis ipsa per huiusmodi negligentiam ostensa sit. sed alio potius remedio ordinario vtendum erit, vt infrà dicetur.

13 Præterea pro gloss. Hostien. & communi non facit text. cui plurimum innituntur *in c. cùm simus 9. q. 3.* quia respondetur procedere in suo casu, esseque vnum ex illis in quibus in Iure expressum specialiter reperitur, vt non obstante regula negatiua, quam supra firmauimus *in vers. rursus, amplia, n. 9.* iurisdictio Episcopi ex sua negligentia deuoluatur ad Archiepiscopum, vt cum Abb. *in c. nullus n. 7. de iurepatron.* infra latè resoluamus, qua etiam ratione specialiter à prædicta regula negatiua excipitur, & procedit text. *in authent. de quæstore vers. si vero, & in c. Romana §. sanè vers. notoria, de censib. lib. 6. & in c. venerabilis §. sanè, de sentent. excommun. eod. lib. & in c. ad reprimendam, de officio Ordin.* de quibus late infrà agemus: sic etiam procedit Concil. Trident. *sess. 13. de reform. c. vltim. versic. quòd si*, prout etiam ex eadem ratione specialitatis procedunt alia iura, in quibus specialiter expressum reperitur, vt de vno ad alium iudicem fiat deuolutio iurisdictionis ex negligentia, vt videre est *in c. significauit, de offic. Ordin. & in c. quanto, eod. tit. & in c. ex tenore, & in c. ex transmissa, & in c. licet 10. de foro compet. & in Clem. 1. vers. non igitur de celebr. Missarum, & in c. excommunicamus §. volumus, de hæret.* cum aliis, quæ facilè colligi poterunt ex traditis per Host. *d. col. 3. in med.* & per Gom. *in epilogo casuum negligentiæ post reg. de triennali possessore.*

14 Extra hos autem speciales casus standum est prædictæ nostræ, & Abb. ac aliorum regulæ negatiuæ ex fundamentis de quibus suprà. Circa quam tamen aduertere oportet eam solum procedere ad effectum, ne in prima instantia per viam simplicis querelæ possit adiri Archiepiscopus propter negligentiam Episcopi; non verò ad effectum ne ad eum recurri possit per viam appellationis: etenim ad eum ex capite prædictæ negligentiæ appellari poterit, proindeque ad eum causa deuoluetur, sicque parti per negligentiam Episcopi læsæ iustitia per Archiepiscopum diligenter ministrabitur, & constat tum ex generali & ordinario appellationis remedio à lege omnibus expressè non prohibitis concesso ad reputandum grauamen à iudice iniustè illatum, iuxta text. *in l. 1. ff. de appellat.* cum vulgaribus, tum etiam ex iis quæ resoluit Sanch. *de Matrim. lib. 3. disp. 28. n. 4.* & diximus in prima parte *huius tract. tit. 4. de Archiepiscopali præstantia n. 61. cum seqq.*

De negligentia Prælatorum in iis, quæ pertinent ad iurisdictionem voluntariam.

Vidimus supra de Prælatorum negligentia in expediendis iis, quæ pertinent ad iurisdictionem contentiosam, restat nunc vt videamus de illa, quæ contrahitur in expediendis iis, quæ spectant ad iurisdictionem voluntariam, in qua constituendum est ad illam spectantia, si per negligentiam formalem, siue propriam, siue impropriam omittantur, supplere multoties per alios, & in hunc finē ad eos sæpe deuolui potestatem negligentibus competentem, vt singula singulis referendo constat ex text. *in c. 1. cum seqq. de suppl. neglig. Prælat. & in c. 2. & in c. quia diuersitatem, & in c. cum nostris, & in c. dilectus, & in c. postulatis, de concess. prabend. & in c. ne pro defectu, de elect. & in c. postquam 50. dist.* & post Ordinarios in præcitatis Iuribus obseruant & prosequuntur Syluest. *in summ. verb. benefic. 2. n. 6. & 7. & verb. Prælatus n. 3.* latè Rebuff. *in praxi benef. tit. de deuolutionib.* Henriq. *in summ lib. 7. c. 25. à n. 4. in fine*, Iacob. de Graff. *in aureis decisionib. p. 1. lib. 3. c. 5. n. 132. & n. 146. & p. 2. lib. 3. c. 15. n. 81.* Gutierr. *canon. quæst. lib. 1. c. 28.* Petr. Gregor. *syntagm. iuris p. 2. lib. 17. c. 9.* Azor. *institut. moral. p. 2. lib. 3. cap. 34. versicul. quæres*, & latè *lib. 6. c. 27.* 15

16 Intellige tamen hanc deuolutionem inductam ob negligentiam Prælatorum Ecclesiasticorum non procedere ex natura rei, seu aliqua ratione concludenti, siue eam consideremus vt pœnalem, prout considerant Doctores post gloss. *in c. duobus, de rescript. lib. 6. & in c. quamquam, de elect. eod. lib.* teste Petr. Gregor. *d. c. 9. num. 17.* siue vt principaliter inductam in publicum fauorem ex rationibus, de quibus infra, non inquam deuolutio hæc concluditur in prima consideratione; licet enim ratio postulet, vt hæc negligentia, vtpote culpabilis, non maneat impunita, iuxta reg. text. *in l. ita vulneratus ff ad legē Aquil. & in c. vt famæ, de sentent. excommun.* tamen nulla est ratio, quæ concludat hac vel illa pœna fore puniendam. Rursus nec concluditur in vltima consideratione, potuit enim alia via negligens cogi vt idemmet à sua negligentia desideret, & proprio muneri satisfaceret, ac tandem per hoc vtilitati publicæ consuleret. Igitur solum restat vt dicamus hanc deuolutionem immediatè tribuendum esse voluntati & disponi legis Canonicæ, quamuis fatendum sit eam pluribus rationibus bonum Ecclesiæ concernentibus, immo & ipso legum Ciuilium exemplo suaderi. De rationibus constat, nam aliter Ecclesiæ, aut earum iura diu in suspenso essent Pastoribus & Præfectis viduatæ, vel absolutè; vt quia propter negligentiam prouisio nec fit tam cito, & commodè fieri ab ipso negligente speratur, vt obseruat Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos p. 2. quæst. 30. n. 2.* vel secundum quod, vt ipse dum in expediendis Ecclesiasticis muneribus se negligenter gerit vti inutilis suo muneri & officio, oportuit igitur secundum suadentem rationem hac via obuiare huic diurnæ creationi tanquam nimiū periculosæ, & animabus subditorum, & Ecclesiis dispendiosæ, iuxta text. *in c. quàm periculosum, de elect. & in c. 1. & 2. 84. dist. & in c. 1. & 3. 86. distinct.* Deinde vt obuietur auaritiæ Prælatorum, qui alioquin permitterent Ecclesias diutius vacare, vt tandem pro eo tempore eorum fructus colligerent, quos in ipsa earū collatione reseruare, & colligere non possent, iuxta responsionem Pontific. *in c. vnic. vers. omnibus, vt Ecclesiastica beneficia.* Denique vt eorum negligentia puniatur in eo in quo per eam deliquerunt, iuxta reg. text.

text. *in c. pastoralis, de cleric. excom. minist. & in cap. litteras. de tempor. ordin.* prout ex Doctorum sententia tradit Petr. Greg. *d. n.* 27. Et hæc satis de rationibus, quibus prædicta ob negligentiam deuolutio suadetur.

17 De exemplo autem legum Ciuilium patet ex *l. 2. §. si mater ff. ad senatusc. Tertull.* cui etiam addi potest ea dominij deuolutio, quæ de vno in alium fit per præscriptionem à lege inductam ne rerum dominia essent in incerto, neve tamen lata dominorum negligentia impunita remaneret, contra text. *in c. vigilanti, de præscript.* iuncta *l. 1. de vsucap.* Sic etiam nemini licuit inter Ethnicos impunè vineam suam incultam habere, immo Romani nota infamiæ afficiebant eum, qui negligenter fundum suum arasset, vel vineam pro derelicto habuisset, vt ex Aul. Gellio *lib. 3. c. 13.* refert Petr. Gregor. *d. c. 9. n. 26.* vbi plura alia exempla adducit.

18 Cùm igitur iuxta supradicta constet hanc potestatis Prælatorum Ecclesiasticorum deuolutionem inductam propter negligentiam nō concludi, & immediatè deduci ex natura rei, nec ex alia ratione concludenti, sed immediatè procedere ex voluntate, & determinatione iuris Canonici, iam sequitur eam non esse inducendam extra casus ab eodem iure expressos, vt vltra vulgarem reg. de legibus pœnalibus, & odiosis non extendendis traditum à Doctoribus *in regul. odia. & in reg. in pœnis, de regulis iuris lib 6.* probat expresè *d. c. 1. de suppl. negl. Prel. lib. 6.* suprà non semel ponderatum.

19 Vnde colligitur ob negligentiam Prælati in instituendis præsentatis etiam idoneis, ius instituendi non deuolui ad proximum Superiorem, sed patronūm legitimo tempore præsentantem, iuxta text. *in c. vnic. §. varium, de iurepatr. lib. 6.* posse interpellare Episcopum pro institutione facienda, quamuis illud pòst præsentationem lapsum fuerit, arg. text. *in c. cum inter* 18. *de elect.* & eo adhuc negligente posse recurrere ad Superiorem, qui terminum ad institutionem faciendam præfigit inferiori, arg. text. *in c. ad reprimendam. de offic Ordin. & in c. si graue, de prebend.* Ratio est, quia licèt negligentia Episcopi circa collationem beneficiorum operetur hanc deuolutionem iuxta infra dicendum, expressum tamen non est vt eam operetur, quando solum versatur circa prædictam institutionem, vnde succedit nostra resolutio, quare ita tenent Abb. *in c. 1. num. 12. de concess. prabend.* Lambert. *de iurepatr. p. 1. lib. 1. q. 1. art. 10. num. 8. declarat. 2. cum seqq.* Petr. Greg. *d. c. 9. num. 44.*

20 Vbi autem à iure prædicta deuolutio expresè inducta repetitur, non semper fit ad proximum Superiorem, quasi hic deuoluendi ordo præcisè dependeat ex natura rei, id est ex ea subordinatione, quæ fit de inferioribus ad superiores; licet enim huiusmodi ordinatio per se, natura rei plures effectus producat, & concludat in materia obedientiæ superioribus debitæ, iuxta illud Pauli *ad Hebræos* 13. *obedite Præpositis vestris*, ex reg. text. *in cap. omnis anima, de censib.* licèt item prædicta subordinatio cōcludat superiorem posse compellere inferiorem, vt faciat quod facere tenetur, vt bene considerat Petr. Gregor. *dict. num.* 45. & post multos variis in locis, Lambertin. *d. art.* 10. tamen non concludit prædictum deuoluendi ordinem, nec proinde vt proximus superior conficiat quod inferior facere tenebatur, vt in quodam casu ad hanc materiam pertinente, de quo infra ex Ioann. Andr. Cardin. Panorm. *in cap. pastoralis, de offic. Ordin.* super gloss. 2. refert Nauarr. *in cap. placuit,* 142. *de Pœnitent.* *dist.* 6. & in pluribus aliis casibus tradit post alios Lambert. *vbi proximè*; nec id mirum, cùm prædicta subordinatio, dum aliud à iure expressum non reperitur, eò solum tendat vt inferiores obtemperent iustis superiorum præceptis, vt constat ex resolutis per citatos Doctores, quapropter ordo prædictæ deuolutionis aliunde desumendus est immediatè, videlicet ab expressa legislatoris voluntate, itaut secundum eam deuolutio fiat modo ad hunc, modo ad illum, licet superior non sit, prout in iure fuerit expressū, iuxta ea, quæ suprà diximus, & ideò cautè legendus est Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos p. 4. quæst.* 30. per totum; quo pacto procedit multiplex, & diuersus deuoluendi ordo, quem Ius Canonicum in hac materia præscripsit, vt ex infra dictis, quatenus spectet ad Episcopos, sigillatim apparebit.

Primò igitur ex hucusque dictis infertur intellectus ad text. *in c. 1. de suppl. neglig. Prælat. in Decretal.* dum inquit quòd si Episcopus diœcesanus legitimè requisitus negligat benedicere Cisterciensem Abbatem, ipse Abbas poterit monachos proprios benedicere, & cætera ad Abbatis iam benedicti officium spectantia exercere, quasi propter huiusmodi negligentiam, potestas benedicendi Episcopo Iure communi competens deuoluatur in totum ad Ius ipsum Canonicum, & ab hoc censeatur obtenta illa benedictio per Abbatem neglectum, vt in effectu post Innoc. & Host. sentiunt ibidem Ioan. Andr. *n.* 4. Butr. *n.* 11. Panorm. *à n.* 2. & alij communiter, idem ex rationis identitate resoluentes in confirmatione per negligentiam ab Episcopo legitimè requisito non exhibita Abbati electo, quasi hic tanquam ab ipsa lege Canonica confirmatus posset omnia in temporalibus ad iuris correctionem pertinentibus gerere, quæ solum post confirmationem, non autem ante illam geri possunt; iuxta text. *in cap. nosti, & in cap. transmissam. de elect.* quod tamen vltimum non probamus, cum hic modus deuoluendæ & supplendæ potestatis Episcopalis, quoad huiusmodi confirmationis articulum non exprimatur à iure prout exprimi necesse erat, vt induci posset, iuxta supra resoluta. 21

Secundò infertur resolutio illius quæst. an scillicet Episcopo negligente præstare absolutionem ab excommunicatione à se lata in eum, qui ex iusta causa petit absolui potestas, absoluendi ad Archiepiscopum deuoluatur ex capite prædictæ negligentię? Pro cuius solutione præmittendum est iustitiam causæ ob quam petitur huiusmodi absolutio, dupliciter contingere posse; primò quando excommunicatus contendit, & coram eodem excommunicatore allegat eandem excommunicationem esse iniustam, proindeque humiliter petit eius reuocationem, & absolutionem; secundò quando ipse licet fateatur istam fuisse prædictam excommunicationem, tamen coram eodem se præsentat emendatum, & parere paratum. 22

In terminis primi casus resoluendum est hanc absoluendi potestatem multiplici quidem via posse ad Episcopum deuolui, sed ad nullam ex illis excepta vna, de qua infra, necessarium est considerare prædictam negligentiam quasi eidem tribuenda sit huiusmodi deuolutio; nam absque alicuius negligentiæ respectu potest illa fieri, & primò per remedium appellationis vbi excommunicatio in fauorem alterius collitigantis, videlicet pro offensa ei facta, vel pro debito non soluto lata fuit iuxta text. *in cap. venerabilibus, in princ. de sent. excom. lib. 6.* tum etiam, quia Archiepiscopus ad quem appellatum est, poterit de 23

rigore

rigore si dubitetur, an iusta, vel iniusta fuerit excommunicatio, ab eadem absoluere, nisi ex honestate velit ad excommunicatorem remittere excommunicatum absoluendum, vt in eodem text. *in §. sanè, vers. quod si, & in c. per tuas, vers. nisi, de sentent. excomm. & in c. ad reprimendam, vers. tu verò, de offic. Ord.* iuxta intellectum Innoc. qui *in d. c. per tuas, n. 4.* credit ibi actum fuisse per viam appellationis. *Secundò* prædicta deuolutio absque respectu alicuius negligentiæ fieri potest per remedium simplicis etiam querelæ, vbi causa iniustæ excommunicationis non versatur inter subditos Episcopi Suffraganei, sed potius inter ipsum Suffraganeum, & suum subditum, iuxta reg. text. *in c. 1. 99. dist. & in c. per singulas 9. quæst. 3. in c. si clericus 11. quæst. 1.* & text. in specie *in dict. cap. venerabilibus, in princ. vers. sed si, & in dict. cap. ad reprimendam, vers. tu verò,* iuxta vnum intellectum, quem plurimum adiuuant illa verba eiusdem text. ibi, *eidem Episcopo satisfaciat competenter,* dum per ea satis demonstratur causam iniustæ excommunicationis, versari ibi inter ipsum subditum, & Episcopum; quod idem erit etiamsi huiusmodi causa versetur inter ipsos subditos, dummodo tamen excommunicatus contra suum Episcopum ex tali iniustitia prætendat interesse, iuxta *d. c. venerabilibus, in princ. vers. sed si,* & text. qui intelligitur *in c. sacro 48. vers. caueat, de sentent. excomm.* iuncto *vers. cumque,* ibi, *excommunicator condemnetur ad interesse excommunicato,* quibus verbis satis ostenditur in eo text. contra Episcopum excommunicatorem actum fuisse ad interesse, cùm aliter non posset super eo ferri sententia condemnatoria, iuxta text. *in l. vt fundus, ff. communi diuidundo,* cum vulgaribus; atque ita multiplici via potestas absoluendi deuolui poterit ad superiorem Archiepiscopum, sed non ex capite negligentiæ, vt suprà diximus, quippe quod etiam ante vllam Episcopi excommunicationis negligentiam in absolutione impendenda potest excommunicatus eam ab Archiepiscopo postulare, interposita contra Episcopum vel appellatione, vel simplici querela, iuxta supra dicta.

23 Via igitur per quam in terminis prædicti primi casus potestas absoluendi ad Archiepiscopum deuoluetur ex solo capite negligentiæ, tunc continget, quando post interpositam dictam appellationem, seu querelam apparuerit prima facie ex tenore processus excommunicationem fuisse iustè prolatam, & ob hanc causam Archiepiscopus excommunicatum absoluendum ad excommunicatorem remiserit, prout (nisi periculum sit in mora) tenetur adeò remittere, vt antea non possit eum absoluere, ne aliter excommunicatori fiat iniuria manifesta, prout fieret si eo non requisito per alium in talibus terminis absolueretur, vt constat ex *d. c. venerabilibus, §. sanè, in princ. & ex d. c. sacro,* ibi, *qui si absque, periculo moræ &c.* iuncta reg. text. *in c. seruaretur 11. q. 3.* Facta igitur huiusmodi remissione si contingant excommunicatorem requisitum ab excommunicato absolutionem illi per malitiosam negligentiam non exhibere, tunc ad Archiepiscopum absoluendi potestas deuoluetur, vt constat ex *d. §. sanè,* ibi, *nisi excommunicator requisitus malitiosè illi absolutionis beneficium deneget exhibere,* intelligendo hæc verba non tãtum de denegatione quæ verbis, sed de illa etiã quæ factis, putà per prædictam negligentiam explicatur, prout intelligi necesse est, quia aliter illusoria maneret eorum dispositio, cum facilè absolutio, quæ verbis non denegatur, posset factis exhibitionem eius negligendo denegari, & iniustè retardari contra intentionem eiusdem text. & in his terminis verum erit dicere hanc deuolutionem fieri immediatè ex capite negligentiæ formalis, quippe quod si hæc non daretur, non posset in his terminis pro huiusmodi absolutione ad Archiepiscopum recurri vlla alia via, sed solum ad ipsum Episcopum excommunicatorem, vt patet ex *d. §. sanè.*

Quod attinet verò ad secundum casum, dicendum est in eius terminis potestatem absoluendi nullatenus deuolui ad Archiepiscopum ex sola negligentia Episcopi excommunicatoris, itaut per simplicem querelam ille adiri possit pro huiusmodi absolutione impetranda; cum enim deuolutio hæc non reperiatur in Iure expressa, succedunt supra resoluta *n. 18.* Restat igitur, vt in hoc casu locus tantum sit appellationis remedio, iuxta ea, quæ de licentia ad assistendum matrimonio per negligentiam à proprio Prælato non exhibita dicit Sanch. *de matrim. lib. 3. disp. 28. n. 4.* † Interposita autem huiusmodi appellatione, & per eam delata causa ad Archiepiscopum, ipse poterit, & debebit statim absoluere excommunicatum cautione recepta, quod ipse parebit excommunicatoris mandato circa ea propter quæ fuit ab eo iustè excommunicatus, vt efficaciter colligitur ex text. in terminis excommunicationis etiam iniustæ loquuto; *in c. per tuas 40. de sent. excom. & in c. venerabilibus, §. porrò, eod. tit. in 6.* quod ampliatur, vt Archiepiscopus non teneatur in hoc casu excommunicatum remittere ad excommunicatorem pro huiusmodi absolutione impendenda, sic limitata decisione text. *in d. §. sanè,* quia scilicet (vt ex eodem textu constat) remittendi necessitas, & absoluendi prohibitio de qua ibi, omninò cessat, vbi excommunicator requisitus malitiosè illi absolutionis beneficium denegat exhibere, hæc autem malitiosa denegatio datur in hoc casu supposita prædicta negligentia excommunicatoris pro huiusmodi absolutione requisiti, iuxta supradicta *in vers. præcedenti.* 24 25

Tertiò infertur intellectus *ad c. significauit, de officio Ord.* dum probat stante negligentia Iudicis delegati à Papa circa possessum causæ, quæ super incestuosa quotumdam coniunctione vertebatur, posse Ordinarium, qui eos, ob eam causam infamatos excommunicauerat in pristinam excommunicationis sententiam reuocare, quantumuis ab ea fuerint per eundem delegatum absoluti; vt scilicet procedat specialiter, cum in eo expressum sit, vt ad prædictum effectum ex negligentia talis delegati fiat ad ipsum Ordinarium deuolutio potestatis, quæ soli delegato, non verò Ordinario competebat in eam causam, supposita Summi Pont. delegatione, & aduocatione eiusdem causæ per eam delegationem, vtpote ex certa scientia factam inducta, iuxta reg. text. *in c. pastoralis, §. præterea,* ibi, *iurisdictionem priorum Iudicum reuocare, de offic. deleg.* iuncta reg. text. *in c. vt nostrum, de appell.* resoluunt Host. Henric. Abb. *n. 2.* & omnes *in d. c. significauit,* & post Vincent. Rip. Staphil. & alios tradit Conatr. *pract. c. 9. n. 14. in fine.* Intellige prædictam deuolutionem, de qua *in d. c. significauit,* solum habere locum ad effectum repetendæ excommunicationis, de qua ibi, non verò ad effectum, vt huiusmodi Ordinarius ad definitiuam vsque sententiam in causa procedere possit, vt denotare videntur verba eiusdem text. ibi, *donec causa, &c.* & obseruant *gloss. vlt.* Innoc. & Doctores communiter, vt per Abb. *ibidem n. 5.* 26

Quartò infertur intellectus ad text. *in c. nullus, de iurepatr.* dum probat Episcopo negligente concedere iustè petitum consensum ad decimas & Ec- 27

clesias in proprietatem, hoc est, ad redditus, & prouentus temporales à laïco retentos, iuxta text. *in c. extirpandæ in princ. de præbend.* religioso etiam loco per eundem laïcum donandos requisitum, iuxta terminos text. *in c. illud, de iurepatron.* ad Romanum Pontif. pro eo consensu præstandum recurrendum esse, vt procedat ex eo, quia sic in eo text. expressum est, vt in his terminis ex Episcopi negligentia potestas præstandi huiusmodi consensum auferatur ab eo, & ad Romanum Pontif. deuoluatur, vt per eum suppleatur.

28 Amplia *primò* huiusmodi potestatem adeò ad Romanum Pontif. deuolui, vt ille solus, non autem Archiepiscopus possit ea vti; & prædictam Episcopi negligentiam supplere consensu ab eo iniustè non exhibito; cum enim in Iure non inueniatur expressum, vt in hoc casu ad Archiepiscopum hæc potestas deuoluatur, immo oppositum efficaciter colligatur, ex *d. c. nullus*, succedunt suprà resoluta; & ita ex hoc fundamento hanc sententiam tenent Panorm. *ibi n.* 3. post Card. & Ioann. Andr. *ibidem*, quos sequitur Roch. *de iurepatr. verb. pro eo quod num.* 16. Paul. de Citadinis *in simili tract. part. 9. n.* 10. *in fine*, Lambert. *in eod part. 2. lib. 1. quæst. 1. art. 20. num.* 8. *cum seqq.*

29 Quamuis contrarium tenuerit Calderin. relatus à Panorm. *vbi proximè n. 2.* Palat. *in repet. rub. de donation. inter virum & vxor.* §. 22. *n.* 4. & quoad speciem text. *in d. c. nullus*, sequitur post alios Cald. Pereira *de extinct. emphyt. c. 11. num.* 28. *in fine*, licèt *ibidem n.* 29. hoc non admittat in ea quæstione, an consensus directi domini ex ipsius negligentia in alienatione emphyteusis non exhibitus suppleri possit per Præsidem, & in eum potestas consentiendi ad huiusmodi officium deuoluatur. Nec pro Calderin. & sequentibus facit text. *in c. cum simus, vers. similiter 9. qu.* 3. quia cum Panorm. & aliis post eum relatis respondetur procedere tantum in suo casu, videlicet, vbi negligentia Episcopi versatur circa Constitutionem œconomi, de quo ibi: hoc itaque casu ad Archiepiscopum prædicta potestas constituendi deuoluetur, quia sic, expressum est in eo text. non tamen inde poterit argui ad alios casus non expressos, proindeque nec ad eum, de quo agimus in terminis text. *in d. c. nullus.* Sic etiam pro sententia Calderini non facit text. (cui multum innititur

30 Palat. *vbi proximè*) *in c. 2. de transact.* † dum probat, compositionem super decimis faciendam esse de consensu Episcopi, vel Archiepiscopi, quasi (vt Palat. inducit) Archiepiscopus pro huiusmodi consensu adeundus sit, vbi Episcopus iniustè neglexerit consentire; respondetur enim facillimè cum alteto ex antiquis præceptoribus verba huius text. id non probare, quippe quod intelligenda solum respectiuè, scilicet quoad Episcopum respectu sui Episcopatus, & ad Archiepiscopum respectu sui Archiepiscopatus, pertinet facultas consentiendi in prædicta decimarum compositione, quando ea alioquin licitè fieri potest, iuxta ea quæ ad illius textus, & similium explicationem latè post alios tradit Suar. *de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. cap.* 51. *n.* 16. *cum seqq.*

31 Amplia *secundò* suprà positam illationem, vt procedat non solùm in actibus, in quibus Episcopi consensus requiritur per modum auctoritatis ad eos solemnizandos, & formandos, vt in specie text. *in d. c. nullus*, sed etiam in illis, in quibus huiusmodi consensus non ita exhibendus desideratur, sed solum ad colligendam eius voluntatem, & licentiam ne aliter absque ea videatur iure aliquo sibi competente priuari, contra reg. *id quod nostrum, ff. de reg. iuris*, prout videre est in casu in quo clericus, nec ex causa studij potest à sua Ecclesia abesse absque licentia Episcopi, iuxta text. *in c. relatum. de cleric. non resid.* & in casu in quo absque illa nullus potest Ecclesiam construere, iuxta text. *in c. nemo, de consecrat. dist.* 5. nec in ea iuspatronatus acquirere, iuxta text. *in cap. nobis, de iurepatr.* & in casu in quo absque eadem licentia nullus potest ab alieno Episcopo Ordines suscipere, iuxta text. *in cap. 1. cum aliis ibidem 9. quæst. 2. & in c. 1. cum seqq. de tempor. ordinat. lib. 6.* & Concil. Trident. *sess. 14. de reform. cap. 2. & sess. 23.* etiam *de reform. c.* 8. & alibi. In his etenim, & aliis similibus casibus, quos ad ornandam decisionem text. *in d. c. nullus* congerit Lambert. *in d. art.* 20. & alij, vt per Roch. *verb. pro eo quod num.* 13. resolue pro obtinenda Episcopi licentia iustè petita, & ab eo per iniustam negligentiam non exhibita, non posse per viam simplicis querelæ recurri ad alium, quàm ad ipsum Romanum Pontificem, cum aliud in iure non reperiatur expressum, vt bene post Abb. & alios plures resoluunt Roch. *d. verb pro eo quod, n.* 16. & Lambert. *d. art. 20. n. 8. cum seqq.*

Quamuis contrarium absque bono fundamento 32
tenuerit vnus ex antiquis præceptoribus Conimbricensis Academiæ *in scholiis ad d. cap. nullus*, credens distinguendum esse inter prædictos duos modos requirendi consensum Episcopalem, quasi in primo procedat nostra resolutio, proinde prædictum consensum requisitum, scilicet per modum auctoritatis solus Romanus Pontif. supplere possit, ex eo quia is solum, & non Archiepiscopus, nec alius Romano Pont. inferior, ex reg. text. *in cap. proposuit, de concess. præb.* potest supplere Iuris defectus huiusmodi, & actuum solemnitates necessarias, prout prædictus consensus, & auctoritas, qui vt talis debuit ad validitatem prædictæ donationis aliàs non valituræ, necessariò concurrere, iuxta text. *in l. obligari, § tutor. ff. de auctor. tutorum, & in c pen.* iuncta gloss. *verb. mandantibus, de re iud. lib. 6.* at verò in posteriori modo à cessante huiusmodi ratione dicendum est, licet iam ab Episcopo ex negligentia non exhibitam posse per Archiepiscopum suppleri. Hæc itaque distinctio quoad secundam eius partem admittenda non est, aduertere namque debuisset colendissimus præceptor, quod vt ad Archiepiscopum deuoluatur prædicta potestas ad supplendam Episcopi negligentiam, non satis est quod agatur de supplenda aliqua re, quæ cadere possit sub potestate Archiepiscopi, sed vlteriùs requiritur quod talis deuolutio reperiatur in Iure expressa, iuxta ea quæ diximus *sub num.* 18. Vnde in omnibus speciebus, in quibus illa non repetitur expressa, prout non reperitur in illis, quas supra ex Lambertin. retulimus, concluditur eam non esse admittendam, proindeque in illis non posse Archiepiscopum supplere Episcopi negligentiam in præstandis prædictis licentiis, iuxta hanc secundam ampliationem, prout etiam non potest eam supplere, sed solum compellere Episcopum iniustè negligentem concedere dispensationem ab illo ex iusta causa per officium Iudicis petitam, vt bene resoluit Lambert. *d. n.* 8. post gloss. ad hos terminos reducendam *verb. causa, in fine, in c. exigunt. 1. q.* 7.

Amplia *tertiò*, supradictam secundam illationem 33
procedere, etiamsi agatur de consensu ad prædictam donationem iustè petito, & per negligentiam non exhibito ab eo, qui fuerit inferior Episcopo & cui eum consensum exhibere spectabat ratione, verbi gratia

gentiâ, iuris quasi Episcopalis: adhuc enim ad solum Romanum Pontif. & non ad alium ipsi inferiorem pertinebit supplere, & præstare eundem consensum, ex ea ratione, quia oppositum non reperitur expressum, vnde succedunt illa quæ resoluimus suprà *n.* 16. *cum seqq.*

34 Contrarium verò in iis terminis tenet Lambert. *d. art.* 10. *n.* 12. existimans in illis posse Episcopum præstare huiusmodi consensum; *primò*, quia ipse respectu omnium sibi inferiorum Prælatorum habet intentionem fundatam ad iurisdictionem in eos exercendam, sicut in cæteros omnes in eiusdem diœcesi existentes, iuxta text. *in c. omnes Basilicæ* 16. *q.* 7. *Secundò*, quia res de facili reuertitur ad suam naturam, iuxta text. *in c. ab exordio*, 35. *dist.* cum vulgaribus. Retenta tamen nostra ampliatione non obstant Lambertini fundamenta, nam ad primum responderi potest, non habere locum, vbi constiterit Prælatum inferiorem ex speciali titulo priuatiuè habere iura Episcopalia, & per consequens potestatem præstandi prædictum consensum, tunc enim eius respectu cessabit Ordinaria Episcopi iurisdictio, iuxta text. *in c. auditis*, cum aliis *ibidem*, *de praescript.* & consequenter illa tam propria fiet ipsius inferioris Prælati, quantumuis in Episcopali diœcesi existentis, vt ad instar cæterorum eius bonorum non possit absque ipsius consensu ab eodem auferri, etiamsi in eius exercitio negligens fuerit, nisi in casibus à iure expressis, iuxta reg. *in quod nostrum, ff. de reg. iur.* ex quo consequitur responsio ad vltimum fundamentum, neque enim regressus ad pristinam naturam admitti potest, vbi adhuc durat primus ab ea discessus, vt in nostris terminis.

35 Limita iam *primò* prædictam illationem sic explicatam, & desumptam ex *d. c. nullus*, vt procedat solum quoad effectum ne Archiepiscopus quidem, sed solus Romanus Pontif. possit præstare prædictum consensum ab Episcopo per negligentiam non exhibitum, non verò procedat ad effectum compellendi Episcopum, vt consentiat prædictæ donationi, hæc enim compellendi facultas competit etiam Archiepiscopo; itaut is pro compellendo Episcopo adiri possit, quin Romanus Pontif. adeatur. Cùm enim Archiepiscopus sit Ordinarius superior Episcopi, iuxta text. *in c. pastoralis, de offic. Ord.* nil mirum si eum sic iniustè negligentem compellere possit; quare ita tenent Ioann. Andr. Card. Panorm. *citatis locis*, & alij communiter, vt per Roch. *d. verb. pro eo quod*, *n.* 15. Paul. de Citadin. *d. p.* 9. *n.* 10. Lambert. *d. num.* 8. *cum seq.* Quicquid oppositum tenuerit Host. relatus à Panorm. *in d. c. nullus*, *n.* 2. pro quo non facit text. *in eod. c. nullus*; licèt enim de solo Romano Pontif. mensionem faciat, id tamen procedit solum respectu supplendi consensus ab Episcopo per negligentiam non exhibiti, vt idem text. habet; non verò respectu prædictæ compulsionis; hæc enim, tanquam casibus ab eodem text. omissis, regulanda est iuxta regulam ordinariam textus *in d. c. pastoralis*, vt docet illa alia reg. text. *in l. commodissimè, ff. de liberis, & posthum.* & ita in effectu respondent, & prædictam decisionem text. *in d. c. nullus*, intelligunt suprà citati Doctores, & alij communiter, vt per Lambert. *d. art.* 10. *n.* 9. & quidem bene: quicquid ipse ibidem aliter respondeat, intelligens ideò in eo text. solius Romani Pontificis mentionem fieri, quia eius decisio dirigebatur in Episcopum Adonensem, qui eum solum, & non alium superiorem recognoscebat; aduertere namque debuisset Lambertin. (prout nos modo aduertimus lapsi aliquando) verba eiusdem text. generalia esse ad quemlibet Episcopum, vt patet ibi, *si quis Episcop.* &c. *Secundò* quòd etiamsi daremus cum ipso Episcopo Adonensi particularibus verbis ad eum destinatis Romanum Pont. loquutum fuisse in eo text. tamen postquam is ad corpus Iuris Canonici redactus fuit, communis à Gregorio IX. iam non vt epistola fuit, priuata ad priuatum, sed vt lex generalis ad omnes censendus est.

Limita *secundò*, vt procedat solum ad effectum ne 36
per viam simplicis querelæ negotium ita deuoluatur ad Archiepiscopum, vt ipse possit præstare prædictum consensum, non verò procedat vbi actum fuerit remedio appellationis, & super ea plenè pronunciatum contra Episcopum sententia transeunte in rem iudicatam: nam tunc ipse Archiepiscopus præstare poterit huiusmodi consensum, & Episcopi negligentiam in eo præstando supplere, quasi in his terminis ex natura appellationis suspendente, & deuoluente, iuxta reg. text. *in c. pastoralis*, §. *verum*, & *in cap. vt debitus*, cum aliis *ibidem*, *de appellat.* & *in cap. Romana*, §. *si vero*, & *in c. cum appellationibus*, & *in c. non solum*, *eod. tit. in* 6. & quæ post alios prosequitur Rebuff. *in concord. tit. de friuolis appellat.* *in princ.* & *tom.* 3. *ad leges Galliæ, tit. de appellat. art. vlt. gloss. vnica*, *n.* 21. Duen. *reg.* 42. Couar. *pract. c.* 23. *num.* 1. ad eundem Archiepiscopum sit delata potestas negligentis Episcopi, & in illum transfusa, vt in terminis licentiæ, vt alienus Sacerdos assistat matrimonio concedendæ ab Episcopo, qui iniustè negligit eam concedere, post Spin. Segui. & F. Emman. bene resoluit Sanch. *de matrim. lib.* 3. *disp.* 28. *num.* 4. quorum tamen resolutio ita cautè accipienda est, vt intelligatur negligentiam Episcopi in his terminis præbere quidem sufficientem causam ad iustificandam prædictam appellationem, itaut ea probata coram Archiepiscopo sit ab eo pronunciandum contra Episcopum negligentem, & post huiusmodi pronunciationem sit in eius defectum prædicta licentia per Archiepiscopum concedenda, non verò eidem præbere ius deuolutionis ante prædictam pronunciationem, cum hoc in Iure expressum non sit iuxta supra resoluta: nam deuolutio Iuris ad Archiepiscopum, vbi locum habet, operatur vt ad eum, tanquam ad immediatum Ordinarium recurri possit per viam simplicis querelæ, quod tamen secus est, vbi non ex Iure deuoluto, sed mediante remedio appellationis Archiepiscopus adeundus est, vt constat ex text. *in c.* 1. *in princip. de foro compet. lib.* 6. & *in cap. venerabilibus*, *in princ. vers. neutra, de sentent. excomm. eod. lib.* & *in c.* 1. *de offic. Legati*, post alios prosequitur Couarr. *practic. c.* 9. *num.* 2. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 34. *quæst.* 10. Quæ resolutio summè notanda est, non solùm ad speciem text. *in d. c. nullus*, sed ad omnes alias, quarum meminimus suprà *in vers. amplia secundò*, *num.* 31.

REGVLA I.

De negligentia Prælatorum Ecclesiasticorum circa beneficiorum prouisionem.

INiusta Prælati negligentia circa prouisionem be- 37
neficiorum non conuincitur, nisi per lapsum certi temporis. Constat hæc reg. *ex tex. in c.* 2. *cum seqq. de suppl. neglig. Prælat.* & *in Clem. vnica*, *eod. tit.* & *in c.* 2. & *in cap. quia diuersitatem*, cum aliis *ibidem*, *de concess. præb.* & *in c. ne pro defectu, de elect.* cum multis aliis Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 27. Nic. Garc. *de benefic. p.* 10. *c.* 3. *num.* 1.

Dixi, *nisi per lapsum certi temporis*, quia hoc tem- 38
pus non semper est idem, sed modo breuius, modo longius,

longius; videlicet pro diuersitate casuum, & Canonicarum dispositionum, nam in maioribus dignitatibus, vt Archiepiscopalibus, & Episcopalibus, & Abbatiis Regularium Ecclesiarum prouidendis negligentia eorum, quibus hæc prouisio incumbit, conuincitur per lapsum trium mensium, vt colligitur ex text. *in d.c.ne pro defectu, & in c.postquam 50. dist.* sic antiquata decisione text. *in c.dilectus, de concess.preb.* vt obseruat *glos.vlt.* & omnes *ibi, & in d.c.* 2. vbi *gloss.*4. huic similis *verb. deuoluatur, vers. scias tamen, in c. quemquam, de elect. lib.6.* vbi omnes notant, Nicol. Garc. *d.p.*10.*c.*2.*num.*3.& 4.

39 In aliis verò inferioribus dignitatibus, & beneficiis conuincitur negligentia illa prouidere debentium per lapsum sex mensium, siue per electionem, siue per collationem prouisio eorum sit expedienda, vt constat ex Concil. Lateranen. IV. sub Alex. III. de quo *in c.2 de concess.preb.* & ex text. *in c.cum nostris, & in cap.dilectus, & in cap. postulastis, & in d. cap. quia diuersitatem, eo tit. & in c. sicut,* cum aliis *ibidem. de suppl. neglig. Prel. & in Clem. vnica, eod.tit.* docent Cuch. *instit.maior.lib.4. tit.*1.*n.*168. Nicol. Garc. *d.p.*10.*c.*2.*n* 5. *cum seqq.*

40 Præterea ad conuincendam etiam patronorum negligentiam in præsentationibus ab beneficia faciendis, præfinitum laïcis est tempus quadrimestre, Ecclesiasticis autem semestre, iuxta text. *in c. vnic. de iurepatr.lib.6.* atque ita in his, & aliis collatoribus, de quibus suprà post Ordinarios in dictis iuribus obseruant Rebuff. *in praxi, tit.de deuolution.n.* 3. & 4. Petr. Greg. *syntagm. Iuris part.* 2. *lib.* 17.*cap.*9. *num.*12. Gutierr. *canon. quæst.lib.*1. *c.*28. Perez *l.*1. *tit.* 3.*lib.*1. *Ordin.pag.*59. Ioann. Aloys. Ricc. *in coll. decis.p.*1.*coll.*119. Azor. *d.lib.*6.*c.*27.*quæst.*2. Cardos. *in praxi iudicum, & aduoc. verb. iuspatronatus, n.*15. & 16. Menoch. *de arbitr casu* 572.*n.*5. Nicol. Garc. *de benefic. p.*5. *cap.*9.*num.*209. *cum seq.* & dixi supra hac *p.* 3.*alleg.*72. *à n.*126.

41 Cur autem semestre tempus potius, quam aliud ad prouidendum in beneficiis inferioribus, concessum fuerit Ordinariis collatoribus, consule Petr. Gregor. *d.cap.*9.*num.*28.& 29. vbi id tribuendum credit voluntati Lateranensis Concilij, motæ tamen ex pluribus vtriusque Iuris exemplis, & negotiis, in quibus ad negligentiam conuincendam præscripti sunt sex menses, vt videre est in absentia clericorum, iuxta text. *in c.ex tua, de cleric. non resid.* & ædilitio edicto, iuxta text. *in l.cum sex ff.de ædilit.edict.* & in dilationibus, iuxta text. *in l.*1. *C. de dilationib.* & in appellationibus iuxta text. *in l. sancimus. C. de appellation.* cum aliis similibus, vt per Menoch. *d. casu* 562.*n.*5.*cum seqq.*

42 Declara huiusmodi tempus ad conuincendam eligentium, seu collatorum negligentiam præfixum non computari, nisi à die notitiæ vacationis, vt constat ex text. *in d.c. quia diuersitatem, in fine, & in cap.licèt, de supplenda neglig. Prel.* & patet ex ea ratione, quia cum huiusmodi tempus, iuxta modo dicta præscriptum sit ad conuincendam, & cohibendam culpabilem Prælatorum negligentiam, hæc autem talis esse nequeat stante eorum probabili ignorantia, vtpote quia hac stante, deficit voluntas, quæ ad inducendam culpam requiritur, iuxta reg. text. *in c.cum voluntate, de sentent. excommun. & in cap.*2. *in princ.iuncto fine,* ibi, *ignorantes, de const.* prosequitur post alios latè Couarr. *in c. alma mater, part.*1.§.10. *num.*12. consequitur huiusmodi tempus à solo die notitiæ vacationis esse computandum; vnde meritò hanc declarationem post Ordinarios *in d. cap. quia diuersitatem, & in d. cap.*2. obseruant Rebuff. *vbi sup.n.*10. & *in concord. tit. de nominat. Regia,* §.1. *in gloss.verb.intra sex menses, in princ.* Petr. Greg. *d.c.*9. *n.*30.& 31. Greg. Lopez *l.*8.*verb supresse tit.*16. *p.*1. Cald. Pereira *de renouat. emphyt.q.*5. *n.*25. Azor. *d. lib.*6.*c.*26.*q.*10. Zerol. *in praxi Episcop.p.*1. *verb. Iuspatronat.*§.8.*dub.*1. Flores de Mena *var.lib.*1.*q.*3.*n.*6. Mantic. *dec.*270.*n.*3. & *dec.*158.*n.*1. & alij plures quos refert Nic. Garc. *d.p.*10.*c.*2.*n.*15. Rot. *dec.*309. *p.*1.*recentiss.in posthum.* & *decis.*173. *n.*1. apud Farin. *part.* 2.*recent.* vbi post Mohedan. *dec.*4. *n.*1. & *seq.de probation.* etiam fuit dictum probationem scientiæ debere esse veram, & concludentem, vt præsumptiua non sufficiat quod etiam habetur *decis.*186. *n.*2. *p.*2.*recent.* Mantic. *dec.*271.*n.*4.

Huic tamen declarationi obstare videtur text. *in c.*3.*de prabend. lib.*6. dum probat tempus à lege datum Romano Pontif. ad conferenda beneficia, quæ licèt ad Ordinariorum collationem spectent, tamen in Romana Curia vacarunt, continuum esse, & ita currere à die vacationis. Deinde obstare videtur, quia omne tempus à lege, vel ab homine præfinitum in dubio, dum aliud non apparet, intelligitur continuum, iuxta text. *in l.nunquam* §.1.*ff.de vsuc.* & post gloss. celebrem ad *rub.ff.de diuers.& tempor.præscript.* & Doctores *in c.vnic. per text.* ibi. *de vita & honest. cler.lib.*6. resoluit Anton. Gom. *var.tom.*3.*c.*1.*num.*3. hinc contra alios deducens tempus certum pro quo aliquis ad carcerem, v.g. condemnatur, continuum esse debere, & proinde non sufficere interpollatum, & consequenter contra eosdem sentiens idem in Doctore, cui certum aliquod priuilegium concessum sit, si per aliquod tempus legerit fore resoluendum, nisi statuto suæ Vniuersitatis, prout Salmanticensis, cautum fuerit, vt non interpollaretur per iustam absentiam, vel infirmitatem, & in nostra celebri Conimbricensi Academia, vt habetur *in eius statutis l.*3.*t.*22. §.1. tempus infirmitatis non discontinuat vicennium ad iubilationem, & ad eius priuilegia præfinitum; extra hos terminos optima ratione procedent prædictæ Gomezij resolutiones, quippe quod ex differentia gloss. *verb. continuum in Clem.*1. *de in integrum restitut.* receptæ communiter ex Doctoribus *ibi,* vt per Menoch. *remed.* 15.*recuper.num.* 115. Cuiac. *lib.*1. *obseru.*18. licèt tempus vtile nec diebus feriatis, nec absentibus, nec impeditis currat, currit tamen, atque omnem interpollationem excludit tempus, quod fuerit continuum prout esse debet in dubio dum aliud legitimè non constiterit iuxta supra dicta, & post Bapt. *in praxi* §.12.*in princ. c.*1. pertransit tanquam indubitatum, Cald. Pereira *in l.si curatorem, verb.infra legitimum, num.*3. *C. de in integr.restit.* refert communiter receptum Salzed. *ad Bern.in pract.c.*68.*litt. A,* Mynsing. *cent.*3.*obseru.*59. *n.*4. & in casu frequentissimo notat Nauar. *cons.* 37.*num.*2.*de Regul.* quod cum ita sit, videtur dubia prædicta secunda declaratio. 43

Quapropter pro pleniori explicatione & solutione harum difficultatum aduertendum est dupliciter quoad nostrum intentum contingere posse quòd tempus à lege præfiniatur; vel enim præfiniri potest in odium eius, cui præfinitur, & intra tale tempus ita iubetur facere, vt alter eo elapso, aut lucrum amittat, vt *in auth.hoc amplius, C.de fideicom.* aut damnum censeat vt *in d.c.quia diuersitatem;* vel rursus præfiniri potest in fauorem, aut odium non eius, qui facere debet, sed alterius, vt *in d. cap.*3. vbi in fauorem Ecclesiarum ne diu vacarent, & Ordinariorum. vt ita citius suam conferendi potestatem reassumerent, & res ad pristinam causam rediret, non autem in odium Summi Pont. tempus vnius tantum mensis, 44

ipso

ipsi fuit ad prouidendum, in prædictis beneficiis assignatum, vt bene ibidem obseruat gloss. *verb. numerandum, post princip.* & alij *ibid.* Inter vtrumque modum illud est discrimen, nam in primo tempus non currit, nisi à tempore notitiæ, proindéque non currit probabiliter ignoranti propter rationem supra positam *n. 42.* & in his terminis tempus non currit continuum, cum supposita prædicta ratione non simus in dubio, immo appareat intentio legis volentis, vt tempus sit vtile, nec proinde ad huiusmodi terminos pertinere possunt resolutiones relatæ ex Gomezio *d. num. 3.* In posteriori verò modo tempus contra ignorantem curret à die, verbi gratia, vacationis; ratio est, quia cum in his terminis non agatur de odio, sed fauore eiusdem ignorantis ne ipsi præiudicium aliquod inferatur, nihil est quod eius scientia & negligentia expectetur, sed illud solum ex quo liberius sequitur alterius fauor principaliter intentus, ac proinde solius vacationis dies attendetur, & exinde tempus computetur, iuxta text. *in d. c. 3.* quem sic eleganter intelligit gloss. *d. verb. numerandum*, recepta per Abb. *in repet. cap. cùm esses, n. 34. de testament.* & per Rebuff. *in concord. tit. de nominat. Regia §. 1. in gloss. verb. à die vacationis, & dict. tit. de deuolut. num. 15.* & per Tiraquell. *de retractu lig. §. 35. gloss. 4. num. 26.*

45 Cum ergo tempus huiusmodi, vt supra præfixum ad prouidenda beneficia detur in odium negligentium, vt innuit Nicol. Garc. *d. p. 10. c. 2. n. 16.* ideò vbi primum Prælatus sciuerit Ecclesiam vacasse, statim incipiet currere tempus ad sui negligentiam in prouidendo conuincendam statutum; vt apertè deducitur ex *d. cap. quia diuersitatem, & ex d. cap. licet.* Quorum decisiones amplian̄tur procedere non solùm

46 † vbi Prælatus prædictam vacationem actualiter sciuerit, sed etiam vbi eam scire debuerit, vt quia adhibita ea diligentia quam eius professio postularerit, scire poterit prædictam vacationem: nam licèt à parte rei eam ignoret, tamen si eam scire debuit non excusabitur, cum huiusmodi ignorantia sit crassa, & ita ab eo tempore computabitur tempus quod sibi ad beneficium conferendum assignatum est, vt bene resoluunt post alios Rebuff. *d. tit. de deuol. n. 10.* Petr. Greg. *d. num. 31. in fin.* Rot. *decis. 323. n. 2. p. 2. recent.* & apud Nicol. Garc. *d. part. 10. c. 2. num. 29.* Vnde fit quòd si vacatio sit de facto insimul, & de iure, vt aiunt, veluti quia contingit morte beneficiarij, tunc vt tempus ad prouidendum currat Episcopo, non expectabitur eius actualis, & vera notitia, quia in his terminis eius ignorantia crassa est & supina, ac proinde non excusat, iuxta ea, quæ resoluunt Zerol. *d. verb. iuspatronatus, §. 8. dub. 2.* Gom. *in cap. 2. de const. in 6. n. 54.* Nicol. Garc. *d. p. 10. c. 2. n. 30.* debuit enim scire, quippe quod scire potuit de morte sui beneficiarij si debitam suæ professioni diligentiam adhi-

47 beret, † visitando scilicet bis aut semel saltem singulis annis diœcesim suam, & ita intra quodlibet semestre antequam hoc idem tempus ad conferendum sibi datum labatur, prout eam tenetur sic visitare, iuxta text. *in cap. venerab. de cens.* quam rationem post alios considerat Greg. Lop. *d. gloss. verb. sopiesse;* & Mantic. *decis. 271. num. 5.* & ex ea prædictam sententiam tenuit in specie Petr. Greg. *vbi proximè* post Rot. *decis. 6. in nou.* aliàs *263. à num. 1. de iurep.* & alios quos *ibid.* refert, quorum sententia licèt non leuiter iuuetur ex dictis, & etiam arg. text. *in cap. cùm in tua, qui matr. accusar. poss. in ver. alioquin*, tamen ita

48 est accipienda & moderanda, vt dicamus † in dubio quidem contra huiusmodi Episcopum scientiam præsumi, nec ei prædictam ignorantiam, vt pote crassam prodesse, nisi ipse tot, & tam verosimiles probabilis ignorantiæ causas per arbitrium Iudicis considerata beneficij qualitate, modo vacationis & locorum distantia, ac remotione & fama regulandas allegauerit, & probauerit, vt benè resoluunt Rot. *dict. decis. 6.* Mascard. *de probat. concl. 626. à num. 9.* Zerol. *d. §. 8. dub. 1. & 2.* & alij citati à Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 31.* sentit in effectu Petr. Gregor. *vbi proximè* dum resoluit ignorantiam vacationis non imputari Episcopo, quando vacatio non ita de facto, sed de iure contigerit, cum hæc potuerint impunè esse incognita Episcopo, quod exemplificari potest in ea, quæ resultat ex Matrimonio beneficiati iuxta terminos text. cum sua materia *in c. de clericis, de clericis coniug.* si illud fuerit clandestinè contractum, vel etiam in ea, quæ inducitur per ademptionem secundi incompatibilis beneficij, iuxta terminos text. *in cap. de multa, de prabend.* in remotiori alia prouincia forsan existentis & incogniti Episcopo primi beneficij vacantis.

Secundò declara huiusmodi tempus ad conuincendam eligentium, seu collatorum negligentiam non currere legitimè impeditis, siue fuerit impedimentum Iuris, siue facti, vt est text. *in specie in d. cap. quia diuersitatem*, & docent Rebuff. *d. tit. de deuolut. num. 13.* Couar. *in cap. nos quidem num. 4. de testament.* Menoch. *de arbitr. casu 182. n. 59. & 60.* Gutier. *canon. ls. 1. c. 28. n. 2. cum seqq.* Pinel. *in auth. nisi tricennale, n. 46. C. de bonis matern.* Petr. Gregor. *d cap. 9. n. 33. cum seqq.* Flamin. Paris. *de resignat. benefic. l. 11. quæst. 13. n. 4. cum seqq.* Cabed *Lusit. decis. 76. num. 6. part. 2.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 3. proœm. num. 38. cum seqq.* Nicol. Garc. *d. part. 10. c. 2. n. 17.* Intellige procedere tantum vbi impeditus negligens nó fuerit in remouendo eo impedimento si enim cum posset illud remouere, tamen negligenter omisit, erit in negligentia culpabili quoad iuris effectus, ac si nullum impedimentum haberet, iuxta reg. *text. in l. qui potest 134. de regulis Iuris*, obseruant gloss. *verb. suspensionis in d. capit. quia diuersitatem*, Panorm. *in capit. vlt. de elect.* Petr. Gregor. *d. c. 9. num. 37.* & alij, vt per Menoch. *de arbitr. casu 118. ad finem*, plures, vt per Flamin. *d. quæst. 13. n. 27.* Intellige etiam procedere vbi constiterit impedimentum fuisse causam immediatam omissionis, si enim tale non fuerit, sed mediatam solum causam præbuerit, non excusabit, vt resoluunt Panorm. *in cap plerumque, n. 6. de rescript.* & alij, vt per Flamin. *dict. quæst. 13. num. 30.* Demum intellige, vt procedat etiamsi huiusmodi impedimentum proueniret ex tali culpa, sine qua id non contingéret, dummodo tamen ad illud non fuerit ex se, & natura sua, vel à communiter accidentibus ordinata, adhuc enim taliter impeditus negligens non censebitur quoad effectus Iuris, vt probat expressè text. *in dict. capit. quia diuersitatem*, & in specie docent Menoch. Couarru. Gutierr. & Pinel. *suprà citatis locis*, Valasc. *de iure emphyt. quæst. 27. num. 17. 39. & 40.* apud quos est vulgata illa conclusio, culpam ad casum non ordinatam non esse considerabilem. 49

Tertiò declara prædictum tempus ad conuincendam collatoris negligentiam statutum non posse per superiorem arctari, proindeque non posse Episcopum certam temporis metam præfigere inferiori Ordinario, intra quam debeat conferre ea beneficia ad quorum collationem certum tempus à Iure præfinitum sit, iuxta supra resoluta *num. 37. cum seqq.* aliter enim iam ab Episcopo priuaretur iure suo absque proprio consensu, contra reg. *l. quod nostrum ff. de regulis Iuris*, vnde meritò hanc sententiam in his terminis 50

minis tenet Rebuff. *dict. tit. de deuolutionib. num.* 34. sequitur Azor. *dict. cap.* 27. *vers. pen.* bene aduertentes † oppositum ex iusta causa per Episcopum
51 fieri posse respectu beneficiorum, pro quorum collatione non fuerit adhuc certus terminus à lege præfixus, veluti respectu canonicatuum, & præbendarum, quæ cum electo in Canonicum nascuntur, & cum eo defuncto desinunt, vt illis scilicet Ecclesiis, vbi non est certus numerus præbendarum & Canonicorum, iuxta text. *in cap. dilecto, vers. præterea, de præbend.* in his enim neque certum tempus ad prouidendum præfixum est, vtpote quia illud solet tantùm præfiniri à Iure quoad beneficia, quæ vacant, qualia non sunt hæc, quia nunquam vacare censetur, sed cessare, & euanescere, quando prouisus vel moritur, vel aliter fit ab illis alienus, vt constat ex *dict. cap. dilecto, vers. præterea*; neque rursus in illis locum habet deuolutio potestatis ad superiorem ex negligentia eorum, qui prædictas præbendas, seu Canonicatus possunt denuò creare, & conferre, quia cum nunquam vacare censeantur, vt modo dictum est, non verificantur in illis verbis, & intentio Lateranensis Concilij prædictam deuolutionem respectu solum beneficiorum vacantium inducentis, *in dict. cap.* 2. cum similibus, *de conceß. præbendæ*, vt bene post Innocent. & Host. resoluit Abb. *in capit. cum Ecclesia, num.* 7. ex mente *gloß.* 1. *ibi, de elect.* quem sequitur Gregor. Lopez. *l.* 9. *gloß.* 1. *tit.* 16. *part.* 1. & in specie est text. expressus *in cap. ex parte, de conceß. præbendæ*, per quem ita etiam resoluit Rebuff. *in concord. tit. de nominat. Regia*, §. 1. *in gloß. verb. intra sex menses versic. item quando.* In his igitur terminis si Episcopus viderit Ecclesiæ seruitio expedire, vt aliqui ex prædictis Canonicatibus, & præbendis, qui iuxta supra dicta esse desierunt, iterum nouis ministris conferantur, posse Canonicis assignari certum terminum etiam sex mensibus breuiorem, intra quem sic debeant Ecclesiæ de ministris prouidere, alioquin elapso termino ipse prouidebit, prout argum. text. *in cap. irrefragabili*, §. *exceßus*, *& in cap. quanto, & in cap. ad reprimendam, de officio Ordin.* resoluunt Host. & alij communiter, vt per Abb. *dict. num.* 7. sequuntur Rebuff. & Azor. *proximè citatis locis*,
52 † quod idem ex eadem ratione dicendum videtur respectu illius Prælati qui iniustè negligit instituere in quolibet beneficio bene præsentatum, aut confirmare bene electum, qua scilicet constat nullum certum terminum ad instituendum, seu confirmandum à Iure præfiniri, vt post alios resoluunt Rebuff. *d. gloß. intra sex menses, vers. in institutione, & seq. & in d. tit. de deuolution. num.* 6. Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. beneficium*, §. 3. *& verb. iuspatronatus*, §. 8. *dub.* 3. *& part.* 2. *verb. institutio*, Anastas. Germon. *de indultis Cardin.* §. *volumus à num.* 76. & alij plures, quos refert & sequitur Nicol. Garc. *de benefic. part.* 10. *cap.* 4.
53 *Quartò*, & vltimò declara supradictam regulam de negligentia Prælatorum in conferendis beneficiis per lapsum præfixi temporis conuincenda habere locum in solis Prælatis Romano Pontif. inferioribus, in illo verò minimè, etenim ipsi nullum tempus præfixum est ad conferenda beneficia, quia non habet superiorem, qui possit eius negligentiam supplere, vt argument. text. *in cap. aliorum* 9. *quæst.* 3. resoluit in specie Rebuff. *d. tit. de deuolut. num.* 5. *& d. gloß. intra sex menses, vers. Papæ verò.* Nec obstat text. *in cap.* 3. *de præbend. l.* 6. quia reiecta sententia Rebuffi dictis locis inaduertenter existimantis hanc vltimam limitari ne procedat in terminis *d. capit.* 3. quasi in eo specialiter præfiniatur tempus ad conuincendam Summi Pontif. negligentiam in conferendis beneficiis in Curia vacantibus, respondetur tempus, de quo ibi, non esse datum ad conuincendam prædictam negligentiam in Summo Pontif. nec itidem ibi agi de ea per Ordinarios, & antiquos collatores supplenda, sed solum de consulendo fauori Ecclesiarum, & Ordinariorum, iuxta ea quæ diximus suprà *in versic. quapropter, num.* 44.

REGVLA II.

Postquam Collatorum negligentia conuicta fuerit per lapsum temporis, de quo in prima regula 54
statim, pro ea primò occurrente collatione amittunt ipso iure potestatem prouidendi huiusmodi beneficia, ea enim potestate sic priuantur à lege Canonica, vt constat ex text. *in d. cap.* 2. cum aliis *ibidem, de suppl. neglig. Prœl. & in d. cap.* 2. *de conceß. præbendæ*, cum aliis suprà citatis *à n.* 37.

Vnde infertur collatores beneficiorum sic negli- 55
gentes elapso conferendi tempore non posse pro ea primò occurrente collatione beneficia huiusmodi conferre, aliterque factam collationem esse nullam, cum enim per huiusmodi negligentiam amiserunt potestatem conferendi, succedit vulgaris reg. *ea quæ fiunt, de regulis Iuris lib.* 6. *& in l. factum à iudice, ff. eod.* cum iis, quæ circa eius materiam post scribentes vtrobique prosequuntur Vant. *de nullitatib. tit. ex defectu iurisdictionis, à num.* 9. Grauat. ad *Octauian. de stylo Curiæ l.* 7. *capit. vlt. numer.* 40. & ita in specie deducitur ex text. *in cap. licet, & in cap. vlt. de supp. negligent. Prælat.* & post gloss. *verb. menses in dict. c.* 2. *de conceß. præbend.* vbi Abb. *à num.* 11. & omnes *ibidem*, obseruat Rebuff. *d. tit. de deuolutionib. n.* 27. *cum sequentib.* Azor. *d. cap.* 27. *quæst.* 16. post Host. *ex summ. illius tit. de suppl. neglig. Prælat. sub num.* 7.

Amplia huiusmodi corollarium, vt procedat 56
etiamsi huiusmodi collatores intra modicum tempus iuris, etiam diei sequentis post lapsum prædicti temporis à lege Canonica ad conferendum præfiniti, velint moram in conferendo purgare, adhuc enim nec conferre poterunt, nec si de facto conferant, collatio valebit, vt omnes proximè citati obseruant. Accedit communis illa Doctorum traditio, secundum quam vbi dies, & pœnæ simul à lege, vel ab homine ponuntur, non admittitur moræ purgatio, vt generaliter ad hominis, seu legis dispositiones, & ad contractus siue bonæ fidei siue stricti iuris, per text. *in l. traiectitiæ*, §. *de illo, ff. de actionib. & obligat. & in l. magnam, Cod. de contrah. & committenda stipul. & in l.* 1. *vers. nisi. ff. de penu legata, & in l.* 2. *C. de iure emphyteut.* refert ex aliis Valasc. *de iure emphyt. q.* 5. *num.* 13. Couarruu. *variar. lib.* 3. *cap.* 27. *num.* 4. *versic. multo minus*, Gutierr. *de iuram. confirmat. part.* 1. *cap.* 56. *à num.* 4. & alij plures vt per Cened. *ad Decretal. collect.* 144. *num.* 6. Ratio autem † quare huiusmodi moræ purgatio non per- 57
mittitur collatori negligenti intra debitum tempus beneficia prouidere, est quia aliter fieret præiudicium tum ipsi legi Canonicæ, quæ de tali collatore pro ea occurrente collatione non bene confidit, tum etiam alteri tertio in quem elapso prædicto tempore statim ab eadem lege transfertur ius prouidendi, iuxta infra dicenda *in* 3. *regula.* Qua etiam 58
ratione procedit text. † *in cap. licet canon, de elect. lib.* 6. ideò enim in eo moræ purgatio non admittitur, quia aliter fieret considerabile præiudicium tum

cum ipsi Ecclesiæ, si tam periculosa beneficiati negligentia in suscipiendo Sacerdotio non colubercetur, vt constat ex verbis eiusdem text. cum etiam ipsi collatori, & omnibus, quibus prædictæ Ecclesiæ prouisio incumbit, & prouidendi facultas iterum se offert supposita priuatione. Non obstat *cap. litteras, de supp. neglig. Prælat.* quia respondetur cum *gloss. vltim.* & scribentibus ibidem, eum text. procedere ex speciali Papæ, & non alterius inferioris dispensatione inducta per eiusdem Summi Pontif. patientiam, de qua ibi, vt bene declarat Panorm. *ibid. num.* 2. immo post *dict. gloss. vltim.* egregiè aduertens hanc dispensationem ibi operari validitatem collationis prout ex nunc, non autem prout ex tunc, iuxta vulgo notata *in reg. non firmatur, de regul. iuris lib.* 6. *& in capit. de ijs, quæ fiunt à Prælatis*, & alibi, vt per Barbat. plures referentem *consil.* 7. *colum.* 1. *&* 2. *lib.* 3. & per Tiraquellum *in l si vnquam, verb. reuertatur, numer.* 415. *cum sequenti.*

59 Limita *primò* prædictum corollarium, vt procedat solum ad effectum ne collator negligens infra præfinitum tempus conferre iuxta resoluta in prima regula, possit iure proprio procedere ad prædictam collationem faciendam, non verò ne id possit iure alieno, videlicet ex commissione eius, ad quem ex præfata sibi negligentia prouisio de beneficio deuoluta fuerit, iuxta infra dicenda *in* 3. *Regula*; quam limitationem tenent Rebuff. *d. tit. de deuolut. n.* 30. & Azor. *d. cap.* 17. *q.* 16.

60 Limita *secundò*, vt procedat solum quando collator ita prædictum legitimum tempus non fecit, quod respectu huiusmodi prouisionis spectabat ad ipsum, non verò vbi illud pro viribus fecit: tunc enim si prouisio non fuerit effectum sortita, vt quia prouisus noluit acceptare, aut post consensum se prædicto Iure abdicauit, aut etiam quia prouisio ob aliquod occultum vitium irrita fuit, non deuoluitur ad alium potestas prouidendi, immo idemmet poterit iterum prouidere intra aliud tantum tempus, quod sibi integrum à die prædicti dissensus, renunciationis, aut irritationis reseruatur, ac si denuò beneficium vacaret, vt probat text. *in cap. si electio, de elect. lib.* 6. per quem post Abb. & Rot. variis in locis ita resoluunt *ibi* Domin. *num.* 2. Anch. *col.* 2. *in princip.* Franch. *sub num.* 4. Tiraquell. *in l. boues, §. hoc sermone, limit.* 1. *num.* 4. *ff. de verb. significat.* Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 38. Rebuff. *dict. tit. de deuolution. num.* 35. Azor. *dict. c.* 27. *quæst.* 7. Put. *decis.* 200. aliàs 194. *in correctis lib.* 1. vbi ait † resolutum beneficium non vacare per mortem præsentati, qui non fuit institutus, sed per mortem primi, & potuisse patronos de nouo præsentare, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 45. §. 3. *num.* 6. Roch. *de iurepatronat. verb. honorificum, quæst.* 37. vbi loquitur in patrono qui bona fide præsentauit coram non habente ius instituendi, & dum interim tempus datum ad præsentandum laberetur, & postea intelligeret ius instituendi spectare ad alium, coram illo volebat præsentare, & tandem cum Lap. *allegat.* 95. affirmatiuè respondet iuxta huius limitationis resolutionem, quod etiam tradit Garc. *d. part.* 10. *cap.* 5. *num.* 7. Quæ quidem secunda limitatio adeò vera est, vt huiusmodi collator, seu elector possit in eius terminis iterare collationem, seu electionem, non semel, sed etiam pluries, donec tandem collatio, seu electio effectum sortiatur, vt post gloss. *verb. aliam, in d. cap. si electio*, & Ordinarios ibi, resoluunt Molin. *d. num.* 38. Azor. *d. cap.* 27. *quæst.* 6. Et procedit etiam in patrono absque effectu, inculpabiliter

61

tamen præsentante vt docent Franch. *num.* 4. *in fine*, Domin. *num.* 6. & Anchar. *col.* 2. *in princip. in d. cap. si electio.*

Sublimita tamen, ne procedat vbi collator, seu elector se gesserit fraudulenter in prædicta collatione, quæ effectum sortita non est, tunc etenim non poterit eam iterari, immo potestas conferendi, seu eligendi deuoluetur ad eum ad quem alioquin in casu omnimodæ negligentiæ deuoluenda est, iuxta infra dicenda *in* 3. *regula*, vt constat ex *d. cap. si electio*, vbi omnes notant, & post eos Azor. *vbi proximè*, quia vna cum illis post gloss. *verb. fraudulenter*, optima ratione hanc fraudem exemplificat in eo collatore, seu in iis electoribus, qui vltima die termini sibi iuxta supra positam primam regulam ad prouidendum præfixi inter se conueniunt, vt eligant eum quem discessurum nouerant, vt ita nouus terminus sibi daretur, ac si beneficium denuo vacaret. Deinde sublimita, vt procedat solum in iis collatoribus, quibus iure proprio competit conferre, seu eligere, non vero in iis, quibus id munus conceditur solum iure deuolutionis, vnde si v. g. Archiepiscopus ad quem hæc potestas ex negligentia inferioris collatoris delata fuerit, conferat, vel eligat, collatio tamen seu electio absque culpa etiam sua effectum non habuerit, iuxta terminos text. *in dict. cap. electio*, non poterit iterum conferre nec eligere, sed potius hæc facultas pertinebit ad eos, qui negligentes extiterant. Ratio est, quia horum negligentia non priuat eos iure suo pro tota illa vacatione, non solum pro prima collatione, seu electione, quæ primo occurrerit, etiam si effectum non habuerit, nec per eam cessauerit eadem vacatio, cuius respectu ipsi fuerant negligentes, vt per argumentum à fortiori deducitur ex text. *in cap. cùm VVintoniensis, de elect.* iuncto communi intellectu, vt per Abb. *ibi, à num.* 11. Cùm igitur occurrente prima collatione etiam inutili cesset prædicta priuationis pœna, & per consequens ius deuolutionis ex ea dimanans, consequitur posse prædictos negligentes reassumpto proprio iure in prædictis terminis conferre, non autem superiores ad quod illud fuerat deuolutum, quam sententiam tenuit Abb. *vbi proximè, num.* 12. & ante eum tenuerant Host. & alij, vt per gloss. *verb. integrum in dict. cap si electio*, quam ex prædicto fundamento sequuntur Domin. *in illo text. sub num.* 6. vbi Anchar. *col.* 1. *post med.* Tiraq. *d. limit.* 1. *num.* 49. Azor. *d. cap.* 27. *quæst.* 7. *& quæst.* 14.

Limita *tertiò* ne procedat quoad effectum vniendi beneficium: hanc enim ipsius vnionem Episcopus in conferendo negligens facere adhuc poterit cum solemnitatibus alioquin ad Ecclesiarum vniones necessariis, iuxta ea, quæ post ordinarios *in cap. sicut vnire, de excessib. Prælat.* vbi Panorm. *numer.* 2. prosequuntur Rebuff. *in praxi sub tit. de vnionibus beneficiorum. num.* 38. *cum sequentib.* Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 28. *quæst.* 4. 12. *&* 13. *cum seq.* Ratio huius limitationis est, quia ius vniendi longe diuersum est à iure conferendi, hoc enim ad titulum beneficij, illud vero ad eius proprietatem spectat, vt constat ex traditis per Doctores proximè citatos, vnde licet negligentia in non conferendo operetur pro prima collatione amissionem Iuris ad conferendum Episcopo competentis, quia sic in Iure expressum est, tamen à cessante huiusmodi ratione id operari non debet respectu iuris vniendi, argum. eorum quæ habentur *in l. si seruitus, ff. de seruit. vrban. præd. & in cap. pastoralis, de priuileg.* vbi constat quòd vno iure sublato, remanet aliud,

aliud, quod ab illo separatum est; atque ita prædictam limitationem tenent Panorm. *vbi proximè n.6.* Imol. *in cap.1 num.18. ne sede vacante.* & post Federic. de Senis *cons.* 111 *col.3.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. num.31.* Azor. *d.cap.28.quæst.15.* Rot. *decis.186.n.2. part.2.recentior.*

REGVLA III.

64 Canonicis dispositionibus inductum est, vt potestas prouidendi beneficia Ecclesiastica ex negligentia Prælatorum, quibus hoc munus incumbit, deuoluatur regulariter de inferiore ad proximum Superiorem, donec perueniat ad Papam, ita tradunt Doctores *in cap. postulastis*, per text. *ibi, de concess. præbendæ.* Panormit. *in cap.2. num.7. de concess. præbendæ.* Rebuff. *dict. tit. de deuolutionib. num.7.* Petr. Gregor. *syntagm. Iuris part.2. lib.7. cap.9. num.38.* Azor. *instit. moral. part.2. lib.6. cap.27. in princip. & quæst.2.* Nicol. Garc. *de benefic. part.10. c.3. in princ.* Mantic. *decis.260. num.2.* Rot. *in Vercellen. capellæ 28. Iunij 1606.* coram Cardin. Marquemont. impressa per Farinac. *decis.186. part.2. recent.* & huius regulæ materiam per sequentes casus distinctè explicare conabor.

65 *Primus* igitur casus vt ab inferioribus incipiamus ille est, quando patronus neglexerit ad beneficium Ecclesiasticum præsentare intra tempus sibi præstitutum iuxta supradicta *numer.40.* in hoc etenim casu, ius conferendi ad instituentem tanquam ad proximum huius negotij superiorem deuoluetur, iuxta text. *in cap.3. & in cap. cum propter, & in cap. eam te, de iurepatron.* notant Cardinal. *in Clement. vnica, numer.5. & 9. cum sequentib. de suppl. negligent. Prælat.* Panormitan. & alij communiter *in dict. cap.2. de concess. præbenda*, idem Panormitan. *in cap.1. num.10. de electión.* Gregor. Lopez *l.9. gloss.1. tit.16. part.1.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. numer.54.* Roch. *de iurepatron. verb. honorificum, quæst.33.* Petr. Gregor. *dict. num.38.* Azor. *dict. cap.27. quæsit.5.* obseruantes hoc idem resoluendum esse quamuis instituens fuerit Episcopo inferior, & cui ex aliquo speciali titulo, veluti præscriptionis, aut simili spectauerit instituendi potestas, adhuc enim ad eundem ius conferendi in prædictis terminis deuoluetur, idque adeò vt Episcopus illud nullatenus prætendere possit; quæ communis ampliatio probatur efficaci ratione desumpta ex eo quia sine culpa sua nemo debet alterius odio absque causa per legem approbata aggrauari, ex reg. *non debet sine culpa, de reg. iuris in 6. & in l. factum 197. ff. eodem,* cum concordantiis; atqui taliter grauaretur Prælatus Episcopo inferior si iure instituendi sibi legitimè competente priuaretur, sic eodem ad Episcopum delato propter negligentiam patroni. Igitur, &c.

66 Quæ quidem ampliatio adeò vera est, vt procedat etiam in patronis Regularibus, adhuc enim his negligentibus collatio iuxta supradicta deuoluetur ad instituentem, etiamsi non sit Episcopus, sed alius ipsi inferior, vt bene resoluit gloss. *verb. dispositionem, in dict. Clement. vnica*, quam expressè sequuntur ibi Imol. *numero 33.* Cardinal. *num.5.* & Rebuff. *dict. tit. de deuolution. numero 26.* & est de mente omnium, quos modo citauimus. Non obstat quod negligentia Prælatorum Regularium circa beneficia ad eorum dispositionem pertinentia suppleri debet per Episcopum, iuxta text. *in dict. Clement. vnica*, quia respondetur illius decisionem procedere in beneficiis pertinentibus ad solam Prælatorum Regularium præsentationem; quippe quod per eam perfectè non disponitur de beneficio, prout ille text. requirit, sed tantum paratur via ad disponendum, nec per eam datur ius in beneficio, sed tantùm ius petendi se admitti ad beneficium, iuxta notata *in cap. cum Bertoldus, de re iudicata*, quorum argumento sic in specie respondent, *& dict. Clement. vnicam* intelligunt, iuxta eius mentem iuncta qualitate materiæ restringunt Card. & Imola *vbi proximè*, apud quos, maximè apud Cardin. *d. loco num.2.* vide quando verba *dispositio beneficiorum*, extra terminos text. *in d. Clem. vnica*, porrigantur etiam ad præsentationem, & electionem ad intelligentiam text. *in cap.2. in princip. & in cap. cum in illis, §. cum autem, de præbend. lib.6.* vbi omnes notant, *& in Clement.1. post gloss. ibi, verb. quamuis eod. tit.* post alios Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib.3. quæst.6. num.90.*

Facta sic prædicta ad instituentem deuolutione ex negligentia patroni non præsentantis, instituenti ad conferendum sex menses à die deuolutionis, & notitiæ ad hoc munus reseruantur, etiamsi patronus esset laïcus, cui soli quatuor menses ad præsentandum competerent, iuxta text. *in capite 1. de iurepatronat. lib.6.* cùm enim huiusmodi deuolutio in effectu nihil aliud operetur, quàm remotionem illius seruitutis, quam veluti habebat instituens, eaque sublata ipse vtatur non noua, & aliena, scilicet patroni, sed antiqua & sua potestate, consequitur quod prout si Ecclesia non esset patronata sex menses ad conferendum haberet, iuxta *cap.2. de concess. præbendæ*, cum aliis Iuribus supra adductis, pariter eosdem habebit in prædictis terminis: quare ita docent Roch. *vbi suprà num.63.* & post Lambert. & alios Azor. *d. cap.27. quæst.11.* Hæc de prædicto primo casu, ad quem etiam spectat negligentia eorum quibus incumbit de beneficiis prouidere etiam per electionem, hæc enim supplebitur per confirmantem, quippe quod ad eum illa interueniente deuoluitur ius eligendi eodem prorsus modo, & ratione, quibus deuoluitur propter negligentiam in præsentando, vt docet gloss. *d. verb. dispositionem*, quam plurimum in hoc commendat Panorm. *dict. cap.1. num.10. de elect.* quem sequitur Rebuff. *d. tit. de deuolution. num.18.* 67

68 *Secundus* casus est, in quo Prælatus Episcopo inferior, ratione, v.g. iurisdictionis quasi Episcopalis sibi legitimè alioquin acquisitæ habuerit ius conferendi beneficia Ecclesiastica, etenim eo negligente conferendi potestas deuoluetur ad Episcopum tanquam ad proximum superiorem, ita probant text. *in d.c.2.* ibi, *Episcopus, de concess. præbend. & in Clem. vnica, de suppl. neglig. Prælat.* & notant Rebuff. *d. tit. de deuolut. num.25.* Petr. Gregor. *d. num.38. in fine,* Azor. *d.c.27. quæst.4.*

Amplia primò, vt præfata secundi casus resolutio procedat etiam in collatoribus Regularibus, horum etenim potestas ex negligentia in conferendis beneficiis ad Episcopum deuoluetur, vt ipse possit conferre tanquam Ordinarius si illi exempti non fuerint, at verò tanquam Sedis Apostolicæ delegati si exempti sint, & Romano Pontif. immediatè subiecti, vt constat ex text. *in dict. Clem. vnica,* vbi notant omnes, Rebuff. *vbi proximè, num.27. & 39.* Petr. Gregor. *dict. cap.9. numero 38.* Zerol. *in praxi Episcop. p.1. verb. beneficia, versic. ad tertium.* Azor *dict. capite 27. quæst.4.* optimè id intelligentes de Episcopo illius loci in quo sita fuerint beneficia, etiamsi collatores in alia diœcesi morentur, quod etiam vltra gloss. *verb. locorum in dict. Clement. vnic.* 69

unio, tradunt Cald. Pereira *de empt. cap.* 14. *num.* 14. & Nicol. Garc. *de benefic part.* 5. *cap.* 3. *num.* 28. Quam tamen ampliationem declara, vt procedat solum in iis Prælatis Regularibus, qui immediatè subsunt Romano Pontifici, non vero in iis licet exempti à iurisdictione Episcopi, tamen non subsunt immediate Romano Pontif. sed alij Prælato iuxta terminos text. *in Clement.* 1. *de rescriptis*, horum etenim potestas ex prædicta negligentia deuoluetur ad huiusmodi Prælatum, non verò ad Episcopum etiam tanquam delegatum Sedis Apostol. sicque in eis locum non habebit dicisio text. *in d. Clem. vnica, de suppl. neglig. Prælat.* quippe quod extra terminos cum tanta prædicti Prælati iniuria & præiudicio trahenda non est, sed potius inducenda ordinaria deuolutio, quæ scilicet gradatim fit ad proximum superiorem, quo argumento vltra alia iura in idem expensa hanc sententiam post glos. *verb. Prelati in d. Clement. vnica*, tenent *ibi* Cardin. *n.* 6. & Imol. *num.* 31. & 32. Deinde declara supradict. ampliat. vt pro ea parte qua prædictam conferendi potestatem deuoluit ad Episcopum tanquam Sedis Apost. delegatum ex noua decisione text. *in d. Clem. vnica*, procedat solum respectu beneficiorum, & Ecclesiarum quæ prædictis Regularibus Prælatis fuerint subiectæ pleno iure, idest non solum in temporalibus, sed etiam in spiritualibus; harum itaque Ecclesiarum respectu locum absolutè habet prædicta ampliatio, ad eamque necessaria fuit decisio noua prædictæ *Clem. vnica*, nam cum præfata regularium, & monasteriorum exemptio, & immediata subiectio simpliciter data porrigeretur huiusmodi Ecclesias quantumuis populum habentes, *ex reg. in toto de reg. Iuris lib.* 6. & ex ratione text. *in cap. cùm non liceat, de præscript.* inde resultabat vt Episcopus prout non poterat in eos, ita nec in eas suam iurisdictionem exercere, & per consequens nec negligentiam in eis conferendis supplere, iuxta text. sic in prædictis terminis intelligendum, *in cap.* 1. *vers. nisi, de suppl. negl. Prælat.* & ita necessaria fuit commissio & potestas Sedis Apostol. Episcopo nouiter data *in dict. Clement. vnica.*

70 Vtrùm autem deuolutio, quæ in casu negligentiæ fieri debet ad Episcopum iuxta supra resoluta in hoc secundo casu, fiat Sede vacante ad Capitulum, quæstio est difficilis, in qua affirmatiuam partem tuentur Ioan. Andr. *in cap. quamquam, de elect. lib.* 6. quam sequuntur Panorm. *c.* 1. *num.* 3. *ne Sede vacante*, & Petr. Gregor. *dict. c.* 9. *num.* 43. Contra quos meliùs oppositum tenent idem Panorm. sibi contrarius *in c. cùm olim sub num.* 1. *col.* 2. *in med de maiorit. & obed.* Ioan. Monach. *in dict. c. quamquam n.* 6. quem sequitur Prob. *ad eundem ibi*, Rebuff. *d. tit. de deuolut. num.* 93. Azor. *dict. c.* 17. *n.* 93. Quorum sententia probatur ex eo, quia deuolutio in iis etiam casibus in quibus à iure expresse decernitur, non debet fieri nisi ad eum solum Prælatum, qui ab eodem iure fuerit expressus, iuxta supra resoluta *n.* 18 constat autem nullibi in iure Canonico expressum esse, vt deuolutio, quæ de Prælatis Episcopo inferioribus ex eorum negligentia facienda est, fiat ad Capitulum, nam text. *in c.* 2. *in fine de conces. præb.* loquitur solum in deuolutione collationis iure proprio competente Episcopo negligenti; igitur, &c. Deinde eadem sententia probatur ex text. *in dict. cap.* 2. *ne Sede vacante*, vbi regula negatiua ponitur aduersus Capitulum, vt videlicet illud non succedat in collatione competente ipsi Episcopo, dum aliud in iure cautum non inuenitur; atqui beneficia taliter ad Episcopum deuoluta dici vere possunt pertinere ad collationem ipsi competentem; rursus & in iure non inuenitur cautum, vt in ea Capitulum succedat, immo oppositum satis expresse deducitur ex generalitate verborum, de quibus in proxime citato *cap.* 2. igitur, &c. Non obstat quod hæc deuolutio pertineat ad Episcopum ratione iurisdictionis Episcopalis, ac proinde in ea debeat succedere Capitulum Sede vacante ex reg. text. *in cap. pen. de suppl. neglig. Prælat. lib.* 6. quia respondetur quòd licèt deuolutio de qua agimus, pertineat ad Episcopum ratione iurisdictionis Episcopalis, id tamen non tollit quominus verum sit huiusmodi iurisdictionem versari in his terminis circa beneficiorum collationem, & propterea illam in eis exerceri ex capite negligentiæ commissæ per primos collatores, quæ cum ita sint, necesse est fateri illam iurisdictionem non deuolui nisi ad eum tantum Prælatum, qui ad hunc effectum in iure fuerit expressus iuxta supra resoluta, proindeque ad Capitulum vtpote in iure non expressum minimè deuolui.

Propter negligentiam Capituli Cathedralis Ecclesiæ in conferendis beneficiis, quæ ad suam collationem separatim ab Episcopo pertinent, ad Episcopum tanquam ad immediatum superiorem fit deuolutio, iuxta text. *in dict. cap. de concess. prebend.* vbi Panorm. *num.* 6. & omnes alij, resoluit eleganter glos. *verb. Capitulum in c. irrefragabili, de officio Ordin.* expressit *l.* 9. *tit.* 16 *part.* 1. vbi Greg. Lopez, Rebuff. *dict. tit. de deuolut. num.* 21. Petr. Gregor. *dict. cap.* 9. *num.* 40. Azor. *dict. cap.* 27. *quæst.* 2. Quod ampliabis † vt procedat etiam si Episcopus eorum collationi interesse debuerit vt Canonicus, etenim adhuc in his terminis nisi eam dolosè impedierit, & ita ipsum Capitulum in negligentiam induxerit, vtetur iure deuoluto, vt constat ex *cap. postulastis, de concess. prebend. vers. nisi fortè*, vbi omnes obseruant, & post alios Rot. *decis.* 1. *in nouis, de suppl. negl. Prælatorum*, alias 313. exponit eleganter *dict. l.* 9. *tit.* 16. *p.* 1. Ratio est, quia licèt Episcopus qualitercumque eidem collationi debuerit interesse, sit naturaliter vna & eadem persona, ita vt ipsi pariter, ac aliis de Capitulo possit illa negligentia naturaliter imputari, quia tamen actus, qui à communitate sub ratione vniuersi geruntur, non tribuitur ciuiliter singulis, sed soli communitati, ex text. *l.* 1. *§. si autem ff. ad Trebell. & in cap. Episcopus, versic. qui manumittitur* 12. *quæst.* 2. & traditis per Archid. *in cap. sanctis* 81. *distinct.* & per Felin. *num.* 2. *in cap. omnipotens, de accusat.* ideo prædicta negligentia singulis de Capitulo, & ita Episcopo vt Canonico tribui non potest, & per consequens nec imputari quominus ad eundem vt Episcopum fiat huiusmodi deuolutio. Ampliabis etiam prædictam resolutionem, † vt procedat non solum quando negligentia contingit in ipsomet Capitulo, sed etiam in compromissario per illud electo ad conferendum, hæc etenim negligentia adeo imputatur Capitulo, vt ob eam ipsius potestas deuoluatur ad Episcopum, vt bene voluit gloss. *verb. Episcopo in cap. si compromissarius, de elect. lib.* 6. quam sequuntur Dom. *ibidem sub num.* 6. & Franc. *sub n.* 2.

Vbi autem beneficiorum collatio ad Episcopum & Capitulum communiter spectauerit, tunc deuolutio ex capite negligentiæ non fiet ad Episcopum, sed potius ad Archiepiscopum tanquam ad proximum superiorem, *d. c. postulastis d. l.* 9. *partitar.* Ratio est, quia in his terminis Episcopus & Capitulum censentur ciuiliter vnum corpus, quasi Episcopus caput

put sit, Canonici verò membra iuxta text. *in cap. nouit, de his, quæ fiunt à Prælatis sine consensu Cap.* proinde negligentia integro corpori imputari, & ab eo tota potestas deuolui debet ad Archiepiscopum, vtpote respectu totius prædicti corporis immediatum superiorem. Non obstat. text. *cap. vnico vers. idem, ne sede vacante l.6.* quia respondetur eum text. nó loqui, nec procedere in casu negligentiæ, de qua loquimur, sed solum loqui in casu impotentiæ resultantis ex suspensione, vel excommunicatione, vt ille text. habet, vnde cum in eo contra id, quod antea ratione præiudicij ex tali deuolutione Capitulo insurgentis dictabat reg. text. *in l. id quod nostrum ff. de regulis iuris*, iuncto text. *in l. cohæredibus C. familiæ hercisc.* nouiter inductum fuerit, vt Capitulo suspenso à prædicta beneficiorũ collatione ad se communiter & ad Episcopum pertinente, vel omnibus de ipso Capitulo singulatiter excommunicatis ad eundem Episcopum, vtpote non culpabilem conferendi potestas deuoluatur, tamen non potest inde inferri ad casum negligentiæ Capitulo insimul, & Episcopo contingentis, tum quia id expressum non repetitur iuxta supra resoluta *à num..* tum etiam quia stante ea negligentia idemmet Episcopus culpabilis est, & proinde indignus prædicto iure deuolutionis, ex quibus ita resoluunt gloss. *verb. Capitulum in dict. cap. irrefragabili*, Abb. *in dict. cap. 2. num. 6.* Gregor. Lop. *dict. l. 9.* ita ut demiret viros alioquin doctissimos Rebuffum, Petr. Gregor. & Azorium *proximè citatis locis*, inaduertenter expressisse Capitulo negligente ad Episcopum collationem deuolui, non solùm quando ipsa diuisim, sed etiam quando coniunctim pertinet ad vtramque, contra expressum text. *in dict. cap. postulastis*, & alio modo à nobis resoluta.

75 *Tertius* casus ex prædicta tertia regula resultans est de Episcopo negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad suam collationem separatim à Capitulo spectantia: tunc etenim collatio deuoluitur ad ipsum Capitulum, iuxta text. *in dict. cap. 2. de concess. prabend.* vbi notant omnes, tradunt Rebuff. Greg. Lop. & Azor. *vbi proximè*, Nicol. Garc. *d. p. 10. cap. 3. num. 33.* ex qua resolutione obiter notabis in
76 hoc casu † fieri deuolutionem à Superiore ad inferiorem, quia scilicet sic expressum repetitur, prout etiam reperitur in aliis casibus, de quibus *in c. vlt. vers. quod si 65. dist. & in c. 2. vers. si verò 89. dist. & in cap. cum simus 9. q. 3.* obseruant Panorm. *in d. c. 2. n. 6. de concess. præb.* nec id mirum, cum oppositum præcisè non concludatur ex rei natura, sed totum à priori pendeat ex iuris dispositione iuxta suprà resoluta *num. 16.*

77 Limita *primò* hunc tertium casum, vt non procedat vbi collatio pertinuerit ad Episcopum insimul, & ad Capitulum, tunc etenim deuolutio non fiet ad ipsum Capitulum, sed potius ad proximũ superiorem, nempè Archiepiscopum, iuxta text. *in d. cap. postulastis*, & quæ supra resoluimus, vnde bene Nic. Garc. *d. part. 10 c. 3. num. 35.* obseruat, quòd quandò ius cõferendi spectat simul ad Episcopum & Capitulum, qui inter se prouisionem diuiserunt per turnos, si Capitulum in suo turno non confert infra tempus à Iure statutum, aut confert indigno, non fit deuolutio ad Episcopum, qui est par collator cum Capitulo, sed ad Superiorem, quia diuisio non tollit, aut mutat ius deuolutionis, quæ est ad proximum Superiorem, & non ad eundem inferiorem, qualis est in hoc casu Episcopus; additque ipse Garcia idem esse, quando per Canonicum, qui in turno Capituli ex commissione, seu ordine ipsius prouisio competit, non prouideretur infra tempus.

78 Limita *secundò*, vt procedat solum quoad beneficia spectantia ad collationem Episcopi proprio iure, non verò vbi ad eundem pertinuerint iure speciali, vel deuoluto, tunc etenim hæc collatio negligente Episcopo non deuoluetur ad Capitulum, sed ad Superiorem, vt docent Abb. *in d. c. 2. n. 6. & 8. de concess. præb.* Felin. *in d. cap. irrefragabili, n. 3.* Franc. *in cap. vnic. §. cum verò num. 3. & 4. ne Sede vac. l. 6.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. à num. 21.* Cassad. *decis. 8. de prabend.* Anastas. Germon. *de indultis Cardin. §. volumus n. 56.* Azor. *dict. c. 27. quæst. 2.* Nicol. *d. cap. 3. num. 34.*

79 Limita *tertiò*, vt non procedat vbi Episcopus fuerit exemptus, & Romano Pontif. immediate subiectus, tunc enim illo negligente potestas ad solum Romanum Pontif. non autem ad Capitulum deuoluetur, vt resoluunt Panorm. *in dict. cap. 2. num. 7. & 8.* Rebuff. *dict. tit. de deuolut. num. 36. & in concordatis tit. de coll. §. si quis verò, in gloss. verb. ad alium, vers. in exemptis*, Rot. apud Nicol. Garc. *dict. part. 10. cap. 3. num. 3.* & satis constat ex text. *in cap. licet, de suppl. negl. Prælat* si intelligas ibidem agi de beneficio, cuius collatio negligenti Archiepiscopo competebat, vel iure proprio, vel iure deuoluto, ob negligentiam scilicet sui Capituli, cui alioquin eadem collatio specialiter competeret, vt satis constat ex eodem text. ibi, *quo vel ad Archiepiscopum, vel ad Capitulum donatio pertinebat*, & nihilominus in eo text. deciditur, quod licet collatio beneficij Archiepiscopo competeret iure proprio, & proinde ob eius negligentiam esset iuxta prædictum tertium casum ad Capitulum regulariter deuoluenda, tamen quia Archiepiscopus Romano Pontif. erat immediatè subiectus, neque alium Superiorem habebat, hæc deuolutio non fiat, nisi ad eundem Romanum Pontificem.

80 Extra terminos igitur præcedentium trium limitationum liberè procedit resolutio supradicti tertij casus. Cæterum si collatio, quæ iuxta supra resoluta ex negligentia Episcopi ad Capitulum deuoluitur, adhuc per huius negligentiam non fiat, tunc iterum deuoluetur ad proximum Superiorem, nempe ad Archipiscopum, iuxta text. *in cap. 2. de concess. prabend.* tunc eodem Archiepiscopo adhuc negligente fiet illa ad Patriarcham, cui idemmet, subsit iuxta text. *in cap. duo, in fine, vers. nisi causa, de offic. Ordin.* & quæ ibi communiter notantur, atque ita gradatim ad Summum Pontif. sic enim concluditur ex illo ordine de inferiori scilicet Prælato ad superiorem à lege Canonica ad huiusmodi deuolutionem præscripto ex text. *in Clement. si de beneficio, in fine, de prabend.* iuncta gloss. *ibidem verb. succedentium*, & ita in specie hanc deuolutionem gradatim sic faciendam obseruant Doctores *in dict. cap. 2. de concess. prabenda*, maximè Panorm. *num. 7.* Syluest. *in summ. verb. beneficium in 2. num. 6.* Azor. *dict. c. 27. quæst. 11.* & alij citati per Nicol. Garc. *dict. part. 10. cap. 3. num 41.* Quamuis oppositum, immo quod licet ea vsque ad Archiepiscopum gradatim fiat, tamen ab eo non ad Patriarcham, sed semper ad Summũ Pontificem immediatè facienda sit, tenuerint absque ratione, & text. id probante Rebuff. *dict. tit. de deuolut. n. 23. in fine, & n. 24.* sequutus Imol. *in dict. Clement. si de beneficio quæst. 2.* & Petr. Gregor. *dict. c. 9. sub num. 38.* quorum sententia solum procedere poterit in Archiepiscopo exẽpto & Romano Pont. immediatè subiecto, iuxta text. *in d. c. licet, de suppl. neglig. Pral.* aliter enim ex eodemmet text.

text. *ibi, cum pro eo*, &c. contra eos constat semota exemptione deuoluendam fuisse potestatem ad alium ipsi Archiepiscopo Superiorem, & ita ad Patriarcham, quippe quod is solum iuxta ordinarium, & rectum ordinem est Archiepiscopo Superior, iuxta text. *in cap. 1. vers. reliqua, 99. dist. & in c. antiqua, de priuileg.*

81 Quamuis, vt suprà dictũ est, deuolutio gradatim ad Romanum Pont. sit facienda, tamen non per hoc ligantur interim manus eius, quominus possit procedere ad collationem huiusmodi beneficiorum inferioribus collatoribus competentium, ea enim si ordinariis legibus, & Iuri eorum ordinario deferre noluerit, poterit ex vi maioris potestatis sibi semper reseruatæ conferre, quin prædictum deuolutionis ordinem spectare teneatur, ex reg. tex. *in cap. ita dominus 19. dist. & in cap cuncta per mundum, & in cap. aliorum 9. qu. 3. & in cap. omnes 22. dist. & in cap. 2. in princip. & in cap. dudum, & in c. si à Sede, de præb. lib. 6. & in cap. quia diuersitatem, vers. nisi, de concess. præbend.* cum his, quæ circa potestatem Papæ in beneficialibus scribit latè Specul. *tit. de legatis, §. nunc ostendendum*, Nauar. *in cap. non liceat Papæ §. 3. maximè n. 4.* 12. q 2. post alios Pinel. *in rub. de rescind. vendit. part. 1. c. 2. num. 29. cum seqq* Sarmien. *select. lib. 1. c. 8 num.* 5. Vnde meritò hanc nostram resolutionem obseruant in materia prædictæ deuolutionis Rebuff. *d. tit. de deuolut. n. 46 cum seqq* Petr.
82 Gregor. *d. c 9. num. 23.* optimè resoluentes † Summum Pontif. in beneficiis inferiorum conferendis vti posse non solùm iure deuolutionis, sed etiam iure præuentionis, iuxta text. *in d. c. dudum*, vel iure concursus, iuxta *d. c. quia diuersitatem, vers. nisi, & c. si eo tempore. de elect lib. 6.*

83 Circa prædictam deuolutionem ex negligentia dimanantem notandum est *primò* illam fieri cum onere, & qualitatibus requisitis in prima prouisione, quod probatur tum ex generali reg. quæ habet rem transire cum sua causa, ex *l. alienatio, ff. de contrah. empt & ex l. traditio, ff de acquir. rerum dominio* & subrogatum assumere naturam eius, in cuius locum subrogatur, ex *l. si eum §. qui iniuriarum §. si quis caution. §. fuerat. Instit. de actionib.* tum etiam ex text. in specie *in Clem. vnic. de suppl. negl. Prælatorum*; vnde meritò hanc declarationem tenent Doctores *in d. Clem. vnica*, & maximè Anch. *ibidem n. 6.* Felin. *in c. cùm accessissent col. 2. de constit.* quem sequitur Gregor. Lopez *l. 9. gloss. 1. tit. 16. p.* . Roch. *de iurepatr. verb. honorificum, q. 3. sub n. 63.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. num. 40. cum sequentib.* Azeued. *l. 5. num. 2. tit. 6. lib. 1. noua recopil.* Petr. Gregor. *d. cap. 9. num. 23.* Gutier. *cons. 1. num. 31.* Azor. *dict. cap. 27. quæst. 8.* Cabed. *Lusitan. decis. 42. num. 4. & decis. 98. num. 9. part. 2. & de patronat. Regiæ Coronæ cap. 28. num. 3. & 4.* Perez de Lara *de anniuers. & capellan. lib. 2. cap. 10. num. 27.* Nicol. Garc. *d. part. 10. cap. 3. num 42.*

84 *Secundò* notandum est deuolutionem prædictam procedere, dummodo is ad quem ea facienda erat non procurauerit dolosè negligentiam collatoris, aliter enim ad huiusmodi dolosum non deuoluetur potestas conferendi, vt constat ex tex. *cap. postulastis, in fine, de concess. preb.* vbi omnes notant, maximè Panorm. *num. 6. & 7.* subinde meritò inferens quod si aliquis dolosè procurauerit alterius delictum, vbi ex lege, vel statuto alioquin applicata sunt ipsi bona committentis huiusmodi delictum, non habebit in hoc casu prædicta bona, quod etiam tenuit Roman. *cons. 26*. Sicul. *cons. 28.* prosequitur latius exemplificans etiam in adulterio vxoris procurato per maritum, & in delectis Palat. *in repet. rub de donat inter virum & vxorem § 70. num. 21. cum. sequentib.* Vtrùm autem stante prædicto dolo collator in præfatam negligentiam incidens amittat pro ea collatione potestatem conferendi, itaut ea neque ad alium Superiorem excluso prædicto dolo deuoluatur, controuertit *glo. vlt. in dict. cap. postulastis*, hinc inde varia iura adducens, sed placet distinctio Ioan. Andr. *ibi iuncta declaratione*, Panor. *ibidem n. 15.* quem vidisse sat erit.

Tertiò notandum est, vt tunc demum & non aliter ius conferendi per deuolutionem tribuatur, quando ipsa iam facta fuerit, post amissam scilicet collatoris potestatem per lapsum temporis, & per negligentiam ipsius legitimè confirmatam; cæterum si ante huiusmodi deuolutionem Superior iure deuoluto conferat, collatio nulla erit, quantumuis postea deuolutio contingat, nec per eius superuenientiam conualescit, nisi denuo fiat, vt per text. *in cap ex parte, vers. nos igitur, de concess. præbend* resoluunt Felin. *in cap. cum ex officio num. 37. de præscript.* Rebuff. *dict tit. de deuolut. n. 32.* Petr. Gregor. *dict. cap. 9. num. 23.* Azor. *dict. cap. 27 quæst. 6.* Nicol. Garc. *dict. part. 10. cap. 3. num. 31.* estque adeò vera, vt procedat etiam si is, qui iure deuoluto à se putato contulit, habere potestatem ad conferendum Iure ordinario, quod enim potuit noluit, quod voluit adimplere nequiuit, *cap. cum super, de officio deleg. l. multum interest, vers. si verò, C. si quis alteri vel sibi*, & ita resoluit Rebuff. *ibi proximè num. 52.* vbi *n. 53.* inde infert ad casum notabilem: † Non obstat quòd si Ordinarius iure ordinario beneficium iurispatronatus contulerit spreto patrono infra tempus datum ad præsentandum, talis collatio valet non præsentante, nec contradicente patrono, quia respondet Garc. *dict. cap. 3. num. 32.* ex quo Ordinarius tunc confert ex iure & potestate originali, collatio ab eo facta spreto patrono solum est nulla in fauorem patroni, atque adeò volente, & reclamante, non aliàs. 85 86

Quartò notandum est, deuolutionem cessare in reseruatis, quippè cum beneficia reseruata Ordinarius conferre non possit, nec etiam illius negligentia dari possit in illorum collatione, vt per Cassad. *decis. 8. num. 3. & 8. de publ.* Rota *in Vrcellen. capellan. 28. Iunij 1606.* coram Cardinal. Marquemontio impressa per Farinac. *decis. 186. n. 2. part. 2. recent.* 87

Quintò notandum est, deuolutionem huiusmodi fieri, si ij ad quos spectat, prouident indignis, seu inhabilibus, & incapacibus, *cap. cùm in cunctis, §. fin. de elect.* vbi dixi, *cap. si compromissarius, eod tit. in 6.* Zech. *de benefic. & pensionib. cap. 5. num. 5.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 10. cap. 3. num 2.* Cardin. Mantic. *decis. 158. per totam*, vbi ait quod quamuis non possit argui negligentia Ordinarij, nisi à die scientiæ, tamen ille debebat scire conditionem eius cui contulit beneficium, quia ita præsumitur cum antequam conferat, de vita, & moribus illius debeat inquirere, & plenam eius notitiam habere, *cap. innotuit, de elect cap. bonæ il 2. in fine*, vbi notat Abb. *num. 15 de postulat. Prælat.* Rebuff. *in praxi benefic. sub tit. de pœnis contra collatores indignis conferentes, num. 3.* ac proinde dicatur esse in mora iuxta supra resoluta. Verùm si Vicarius contulerit beneficium indigno non fieri deuolutionem, nec esse Episcopum conferendi potestate priuatum, nisi habeat ratam collationem resoluunt, Rebuff. *in pract. benefic. tit. forma Vicariatus num. 140.* Sbrozz *de Vicario Episcopi lib. 3. quæst. 37.* quos re- 88

fero ego ipse *in collectan. ad dict. cap. cùm in cunctis, num. 38.*

Allegatio CXXVII.

Episcopalia iura, & iurisdictio an, & quando ab inferioribus praescribi possint?

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio & iura Episcopalia possunt per Romanum Pontif. priuilegio concedi alijs quàm Episcopis.*
2 *Priuilegia quae acquiri possunt acquiruntur etiam praescriptione.*
3 *Iurisdictio, & Iura Episcopalia etiam cum territorio, praescribi possunt ab inferioribus.*
4 *Res sacrae quae propriè dicantur.*
5 *Iuspatronatus, ius elegendi ad beneficium, ius decimandi, & similia licet non emantur, nec transferantur aliquo temporali dato, sunt tamen in commercio, quatenus per aliquos titulos acquiruntur, transferuntur, & retinentur.*
6 *Iurisdictio Episcopi non praescribitur per iurisdictionales actus ab alio factos nomine ipsius Episcopi.*
7 *Iura Episcopalia ardua, & quae solis Episcopis reseruantur, praescribi possunt ab inferioribus, non procedit in reseruatis Ordini, vt n. 8.*
8 Cap. quando, de consuetud. *declaratur.*
9 *Collatio, seu institutio beneficiorum contra Episcopos praescribi potest, itaut ad alios inferiores pertineat.*
10 Cap. ex frequentibus 3. de instit. *declaratur.*
11 *Institutio authorizabilis praescribi non potest.*
12 *Contrarium verius.*
13 Cap. cum olim, de praescript. & cap. cum satis, de officio Archid. *conciliantur.*
14 *Iura Episcopalia praescripta non competunt praescribenti accumulatiuè cum Episcopo, sed priuatiuè.*
15 *Contrarium non est improbabile.*
16 *Iurisdictio, & potestas specialis alicui communicata intelligitur accumulatiuè, non verò priuatiuè respectu illius qui Ordinariam de Iure habet.*
17 *Visitandi ius alicui concessum non censetur concessum priuatiuè quoad Episcopum, nisi expressè dictum sit quod Episcopus non possit visitare.*
18 *Prima opinio de praescribente priuatiuè procedit, vbi praescribens solus vsus est iurisdictione; secunda vero de praescribente accumulatiuè vbi praescribens & praescriptus simul exercuerunt.*
19 *Iurisdictio priuatiuè ab Episcopo praescribi non potest, quia saltem penes eum remaneat habitus, licet actus sit penes inferiorem, quo negligente reuertitur ad Episcopum.*
20 *Respondetur obiectis.*
21 Cap. auditis, in fine, de praescript. *declaratur.*
22 *Episcopalia Iura quae sint in quibus Episcopus habet fundatam intentionem de Iure communi.*
23 *Iurisdictionem exercendi in omnibus Ecclesiae suae diaecesibus fundatam intentionem habet Episcopus de Iure communi.*
24 *Exercitium Iurisdictionis spiritualis quoad omnes personas suae diaecesis habet Episcopus de Iure communi.*
25 *Episcopus exercet iurisdictionem in loca & personas suae diaecesis licet exemptionem allegent nisi priuilegio exhibito, & diligenter excusso.*
26 *Manutentio in quibus rebus & causis danda est Episcopo etiam respectu exemptorum, seu monasterij exempti.*
27 *Exemptus seu priuilegiatus manutentionem consequitur contra Episcopum si in possessione illius exemptionis, seu priuilegij reperiantur.*
28 *Causarum omnium cognitio pertinet ad Episcopum in sua diaecesi, in eaque habet fundatam intentionem de Iure communi.*
29 *Et in cognitione causarum criminalium, & matrimonialium.*
30 *Examinatores deputare pro collatione Parochialium spectat ad Episcopum de Iure communi.*
31 *Confessarios approbare spectat ad Episcopum, & in quasi possessione debet manuteneri.*
32 *Beneficiorum omnium super collatione habet Episcopus intentionem fundatam de Iure in tota sua diaecesi.*
33 *In cura animarum non habentium proprium Parochum habet Episcopus assistentiam Iuris.*
34 *Super decimis prędiorum, quae sunt in nullius Parochia, & super decimis praediorum existentium in Ecclesia Cathedrali, quae sit Parochialis, habet Episcopus assistentiam iuris communis.*
35 *Quarta decimarum in exactione pro sua portione Pontificali habet Episcopus intentionem fundatam de Iure intra limites suae diaecesis.*
36 *Cathedratici pro credito habet Episcopus Iuris assistentiam contra Ecclesias sibi subditas ratione visitationis, seu procurationis vsque ad duos solidos.*
37 *Manutentio in materia iurisdictionali competit ratione solius Iuris communis.*
38 *Manutentio vigore assistentiae Iuris communis competit absque alia probatione.*
39 *Assistentiam Iuris communis habens pro se, dicitur habere liquidissimam probationem.*
40 *Assistentia Iuris communis quando est offuscata, & redditur turbida, tunc non sufficit vt competat manutentio.*
41 *Manutentio non datur ex sola Iuris communis assistentia quando alius est in possessione, & quando ex aduerso allegatur & probatur exemptio, priuilegium seu titulus, vna cum praescriptione, seu possessione.*
42 *Episcopo sine possessione non datur mandatum de manutenendo in quarta decimarum, super qua habet de Iure communi fundatam intentionem.*
43 *Decimarum in materia Rota non dat mandatum de manutenendo propter Iuris communis assistentiam, nisi probata etiam quasi possessione.*

VM iurisdictio, & iura omnia Episco- 1
palia saltem à Pontifice Max. possint
priuilegio concedi aliis quàm Episco-
pis, *c. cum contingat, de foro comp. c. acce-*
dentibus 12. de excessib. Praelat. cap. Abbates 3. de pri-
uileg. lib. 6. † & ea, quae possunt priuilegio acquiri, 2
acquirantur etiam praescriptione, vt vulgò deduci-
tur ex *c. super quibusdam, vers. praeterea, de verb. signi-*
ficat. dict. c. accedentibus, in fine, vbi gloss. cum aliis
traditis per Couarru. *lib. 1. var. cap. 19. num. 14.* &
Gabr. *commun. sub tit. de praescript. concl. 1. à princip.*
iam sequitur † iurisdictionem, & omnia iura Epi- 3
scopalia etiam cum territorio praescribi posse ab
inferioribus: quare ita probant text. *in cap. auditis,*
& in c. de quarta 4 & in cap. cùm olim 16. vers. quia,
de praescript. & in cap. vltim de offic. Archid. gloss. 2. in
cap. quicumque 16. q. 3. Calderin. *cons. 2. de praescript.*
Balb. *eodem. tract. 1. p. 5. à num. 83.* Boër. *decis. 133.*
num.

num.10.Couar.in cap.alma mater part.1.§.12.num.3. Abb. in c.cùm contingat.num.11. de foro compet. Rot. in Volaterranen. seu nullius iurisdict.15. April.1584. coram Orano, & in Constantin. iurisdiction.18. Maij 1611.coram Reuerendissimo Attrebat. impressa per Fatin. dec.324.num.12.part.1.recent. & in Baren.iurisdictionis 16.Febr.1609. coram Reuerendissimo D. meo Coccino Decano, impressa per eundem dec. 243. num.9.part.2.recent. vbi etiam fuit dictum, quòd ad hoc propositum debet probari immemorialem,aut quadragenariam cum titulo.

4 Non obstat quòd iuspatronatus,ius eligendi ad beneficium, ius decimandi, & reliqua ferè omnia Iura Episcopalia, & Parochia, sunt spiritualia, vel spiritualibus annexa, cap. quando, de iudic. de iure, de iurepatron. c.Messana, vbi omnes, de elect.c.causam,que,& c. cùm olim, vbi, vniuersa spiritualia, de prascription. dicuntur res sacræ, c.super eo,7.de transact. Atqui res sacræ præscribi non possunt,l.vsucapionem. 9.ff. de vsucap.§ sed aliquando, Inst.eodem tit. Igitur,&c.Respondetur enim res sacras in proposito intelligi illas,quæ per Pontifices specialiter consecrãtur,& in vsum Diuinorum benedictione quadam sanctitatis constituta dicuntur, & sacra constituuntur;vnde strictè loquendo sacræ efficiũtur, per quam consecrationem eximuntur è commercio,vt iam non sint in bonis alicuius, l. in tantum, vers. sacra,ff.de rerum diuis.§.sacra, Instit. eod. explicat post D. Thom. & alios Nauar. de spoliis §.17. n.7. Planè

5 † iuspatronatus,& spiritualia,de quibus suprà,non sunt eiusmodi, quia permanent in bonis eorum, quibus competunt,& veluti iura propria ab illis administrantur,qui licet non plenum,restrictum tamẽ dominium,& veram quasi possessionem habent,ac subinde licet illa iura non emantur,neque transferantur aliquo temporali dato, vel retento ad vitandum simoniæ vitium, d.c.super eo, nihilominus tamen sunt in commercio,quatenus per aliquos titulos acquiruntur,transferuntur,& retinentur,vt colligitur ex c.1.cum aliis, de iurepat.Clem.si plures,eod. tit.cap.querelam, ibi, in quasi possessione,c.cum Ecclesia 32. ibi, iure suo, de elect.c.1. ibi, iure sacerdotum 16.

6 q.7.cap. 2. de transact. cum aliis intellige † principalem resolutionem procedere vbi præscribitur absque vllo Episcopi ministerio,quia illius iurisdictio non præscribitur per iurisdictionales actus ab alio factos nomine ipsius Episcopi, vt post Ruin. cons.217.num.13.vers.alleg. etiam lib.1. censuit Rot. in Marsicen. iurisdictionis 26. Aprilis 1609. coram Patriarcha Manzanedo,impressa per Fatin. dec.248. n.6.part.2.recent.

7 Amplia id ipsum procedere etiam in iuribus Episcopalibus arduis, & quæ solis Episcopis, & ipsorum dignitati reseruantur, vt colligitur ex d. c. cùm olim, vers.quia; & constat, quia cognitio causarum matrimonialium est de arduis, quæ soli Episcopo reseruantur,& ex stylo Curiæ committuntur, dict. cap.antecedentibus, Concil. Trident. sess. 24 de reformat.cap. 20.vers.ad hac,& tamen text.in dict.cap.auditis, probat huiusmodi cognitionem legitima præscriptione posse inferioribus acquiri, vt ibi notant omnes, vt per Paris. num. 3. gloss.2. & vltim. per text. ibi, dict. cap. accedentibus, gloss. 1. in capite litteras, de restitut. spoliat communis ex Palat. in repet. capit. per vestras, de donation. inter virum & vxorem,notab.2.§.1.num.33. Balb. vbi sup. num.85. Couar. de sponsal. part. 2.cap.8.§. 12. in princip. quicquid dicat Host. in dict. cap. litteras, quem sequitur Ias. in l. more maiorum,ff.de iurisdict. omnium.iud. num.49.

Non obstat cap.quanto, de consuetud. vbi ius conferendi sacramentum Confirmationis vtires ardua, est Episcopis reseruata, vt text. habet, non potest præscribi ab inferioribus non Episcopis: nam vltra multa, quæ ad illius materiam, & intellectum tradunt D.Thom. vbi Caiet.part.3.q.72.art. 11. Cou. lib.1.var.c.10. Martin.Ledesm. 1.4.q.13.art.11. respondetur principalem huius allegationis regulam, & ampliationem huiusmodi procedere in iis, quæ reseruantur dignitati, & iurisdictioni Episcopali, non autem in reseruatis Ordini,de quibus agit cap. quamuis 68.distinct. malè allegatum à gloss.2. in dict. cap.accedentibus. Planè collatio Sacramenti Confirmationis ex Apostolorum traditione reseruata est Ordini Episcopali,vt probat text. sic intelligendus in dict.c.quanto, c.1. cum seqq.de consecrat. distinct.1. cum aliis per me adductis sup.part.2.alleg.30. vnde meritò præscribi non potest ab iis, qui non habent ordinem Episcopalem, quippe qui non possunt in ea specie habere possessionem legitimam, sine qua non præscribitur, reg. sine possessione lib.6. & ita intendunt. glos.4.vers.item,Abb.num.6.Paris. 4.in dict. cap.auditis. Balb. vbi sup.num.89.vers.tertio, Couar. dict.cap.10. num.14.iuuat cap.aqua, vers.non, de consecrat. Eccles.vel Alt. Nec aliud probat c peruenit 95. dist. vbi ex priuilegio & commissione Sedis Apost. possunt non Episcopi Sacramentum Confirmationis conferre,ac subinde poterunt id ipsum acquirere præscriptione immemoriali,atq. cap.super quibusdam, vers.præterea,de verb.signific. nam vltra alia quæ ad intellectum dict.cap. peruenit, tradunt Doctores, vt per Couar. dict.cap.10.à num.7.& 10.& Martin. Ledesm.vbi sup.satisfit,vt per eundem Couar. n.14. & per citatos à Gabr. commun.sub tit.de prascription. concl.1.à num.16. 8

Ex quibus infertur collationem, seu institutionem beneficiorum contra Episcopos præscribi posse, itaut ad alios inferiores pertineat, vt probat cap. cùm olim, versic. quia, ibi, institutionibus, de prascript. & suadetur ex eo, quia suprà diximus iurisdictionem,& iura Episcopalia posse præscribi ab inferioribus, collatio autem, & institutio beneficiorum pertinet ad iurisdictionem & iura Episcopalia, cap. conquerente 16. de officio Ordin. cap.nosti 9. de elect. Ergo,&c. 9

Non obstat c. ex frequentibus 3.de instit. quia solum reprobat consuetudinem, vel præscriptionem, per quam clerici recipiebant beneficia ab iis, qui potestatem non habebant, intrudentes se sine auctoritate alicuius legitimi superioris, ad quem id iure pertinet, iuxta quem sensum Pontifex in eo text. agit de consensu Episcopi, vel officialium, non vt excludat alios, qui priuilegio,vel præscriptione legitima instituendi potestatem habuerint, immo tacitè eosdem iucludit, dum simpliciter non egit de Episcopis, & officialibus, sed adiecit, qui de iure possunt, quæ verba licèt passim intelligantur expositiuè multò planiùs,vt pungit Abb. ibi num.8. accipiuntur restrictiuè ad præcedentia, quasi textus agat non de consensu Episcopi,vel officialium quorumcunque, sed illorum, qui de Iure possunt. Ita quòd vbi Episcopi,vel officiales iure non possunt,necessarius sit, & sufficiat consensus aliorum, qui aliàs possunt, planè vbi aliquis contra Episcopum præscripsit collationem, vel institutionem, iam non Episcopus, sed præscribens potest de Iure conferre, iuxta d.cap.cùm olim. 10

Licèt supradicta illatio de plano procedat in institutione tituli: collatiua, tamen non desunt, qui aliter sentiant in institutione illa, quam vocant authori 11

thorizabilem, per quam in beneficiis Curatis committitur populus, vel animarum cura, obſeruantes limitari regulam *dict. cap auditis, & dict. cap. cum olim, de praeſcript.* dum habent Iura Epiſcopalia praeſcribi poſſe, vt non procedat in dicta inſtitutione authorizabili, per *dict. cap. ex frequentibus*. Ita tenent Guid. Papae *in dict. cap. auditis numero 1. ad finem*, & alij, quos refert Felin. *numero* 8. Miles & alij, de quibus Gilchen. *de praeſcript. part. 3. cap. 10. num. 10.*

12 Sed his non obſtantibus verius eſt inſtitutionem etiam anthorizabilem praeſcribi poſſe, vt intendunt gloſſ. 1. *ad fin. in dict. cap. ex frequentibus, gloſſ. 2. in cap. cum Bertoldus, de re iudic.* Abb. *in dict. cap cum olim num. 5. & in cap. cùm ex officio, num. 6. de praeſcript. & in dict. cap. auditis num. 6.* vbi poſt alios Felin. *num.* 8. teſtatur in tota Italia ita ſeruari, Balb. *1. part. 5. num.* 88. communis ex Pariſ. *in dict. cap. auditis num. 5.* & colligitur ex *dict. cap cum olim, verſ. quia*, vbi Eccleſiae ad Epiſcopum pertinentes poſſunt ab aliis pleno iure praeſcribi, itaut vel quoad omnia, vel quoad pleraque grauiſſima, de quibus *in d. verſ. quia*, eximantur ab Epiſcopi poteſtate; igitur praeſcribi poterunt etiam quoad inſtitutionem hanc, in qua non apparet maior, vel diuerſa ratio; iuuat idemmet text. *in dict. verſ. quia*, in verbo, *inſtitutionibus*, ſub quo comprehenditur omnis inſtitutio ad Epiſcopum pertinens, ſiue tituli collatiua, ſiue authorizabilis ſit. Facit tandem text. *in c. cùm ſatis, de Offic. Archid.* dum probat inſtitutionem hanc poſſe competere Archidiacono de licentia & mandato Epiſcopi igitur; non occurrit cur ſimiliter per legitimam praeſcriptionem acquiri nequeat.

13 Non obſtat *d c. cùm ſatis*, dum videtur probare Archidiaconum, ſiue mandato Epiſcopi obtentu alicuius conſuetudinis habere non poſſe inſtitutionem authorizabilem, qui omiſſis multorum interpretationibus quorum aliqui interpretantur de conſuetudine, vel praeſcriptione non completa, alij diſtinguunt inter praeſcriptionem, & conſuetudinem, vt in hac procedat *dict. c. cum ſatis*, in illa *dict. cùm olim*, nonnulli vero in praeſcriptione ſine titulo, & bona fide; facilius intelligitur cum Card. *in Clem. 1. in princ. oppoſit 6. de exceſſib. Praelat.* Balb. *de praeſcript. 1. part. 5. quaeſt. 11. num. 6.* & Gilchen. *eod. tract. part. 3. cap. 10. n. 10.* quod *in d. c. cum ſatis*, ſolum prohibet Pontifex conſuetudinem, ſeu magis praeſcriptionem, per quam aliquis inferior intendit inſtituere in beneficiis nomine proprio, non ita ſi praeſcribat nomine, & vice Epiſcopi tanquam ipſius Vicarius faciat inſtitutionem, vt deducitur ex littera eiuſdem text. ibi, *ſine licentia & mandato Epiſcopi*, quae verba oſtendunt quod ſi praeſcripſerit vt faciat tanquam de mandato Epiſcopi non eſſe prohibitum, iuncta vulgari reg. quod omnia, quae priuilegio acquiri poſſunt, acquiruntur etiam praeſcriptione, *d. c. ſuper quibuſdam, §. praeterea*,

14 Iura haec ſic praeſcripta non competunt praeſcribenti accumulatiuè cum Epiſcopo, quaſi illi cum hoc inſimul accumulentur, vt vterque vtatur & locus ſit praeuentioni, ſed potius priuatiuè reſpectu Epiſcopi, itaut ſolus Abbas praeſcribens vtatur, Epiſcopus vero priuetur, & excludatur ne amplius vti valeat, vt probant *dict. c. auditis, in fine*, ibi. *ſilentium imponentes*, &c. obſeruant ibi Abb. *num. 7.* Felin. *n. 9.* & Pariſ. *num. 7* poſt alios idem Abb. & Imol. per text. ibi *in d cum olim*, Abb. *num. 7.* & Felin. *num. 5. in c. paſtoralis in princ de officio Ord.* Bald. *conſ. 101. lib. 1.* Marian. *num. 8. in c. cùm contingat, de foro comp.* Balb. *de praeſcript. 1. part. 5. num. 88. & part. 2. num. 11.* refert alios Couar. *in cap. alma mater part. 1. §. 12. num. 3.* & ſequitur Rot. apud Manric. *deciſ. 296. num. 1.* vbi intelligit de praeſcriptione longiſſimi temporis, Auend. *lib. 1. Praetorum cap. 5. num. 25.* ex quibus iam hodie haec videtur recepta ſententia, pro qua non leuiter vrget natura praeſcriptionis ſecundum quam, ea, quae praeſcribuntur, acquiruntur, itaut alius contra quem praeſcribitur, omninò ab illis excludatur, & eius dominium vel eius omninò perimatur, *l. 1. poſt princ.* ibi, *excludebantur*, &c. *C. de vſucap. transform. l. qui 23.* ibi, *dominium mutet. ff. de vſucapion gloſſ. pen. in fine in l. 3. §. ex pluribus, ff. de acquir. poſſeſſ.*

Contrariam nihilominus ſententiam, immo quod iuriſdictio, & iura Epiſcopalia, vel ſimilia non priuatiuè, ſed accumulatiuè ad Epiſcopum praeſcribantur, probarunt Ioan. Andr. Hoſt. Anton. Imol. & alij *in d. cap. paſtoralis*, Roland. *conſ. 80. a num. 21. lib. 2.* quam & praxi ſeruandam, & communem (antiquorum fort aſſe) teſtatur Couarru. *dict. loco.* Pro 15
quibus facit, quia † iuriſdictio, & poteſtas ſpecialis alicui communicata, intelligitur accumulatiuè, non verò priuatiuè reſpectu illius, qui Ordinariam de Iure habet, itaut locus ſit praeuentioni, arg. *l. 1. Cod. de officio praefecti Vrbis, l. vlt. C. de iuriſdict. omnium iudic. cap. pro hoc, de haeret. in 6.* communis *in dict. c. paſtoralis*, & alibi vt per Roman. *conſ. 593. num. 1. cum ſequent.* Ruin. qui de communi teſtatur *conſ. 7. num. 5. lib. 4.* Couarru. & Rol. *citatis locis*, Rot. ex ſententia Illuſtriſſimorum interpretum Concilij *in cauſa Piſien. Iuriſdiction. 15. Iunij 1590.* coram *Card. Plato, & in Montis Regalis iuriſdictionis 27. Nouembris 1606.* coram *R. D. meo Coccino Decano*, impreſſa per Fari. *dec. 121. n. 4. part. 1. recentior. & in Abulen. iuris viſitandi 18. Iunij 1600.* coram Gregor. *XV.* impreſſa per eundem *dec. 30. num. 3. part. 1. recentior.* & in eadem coram eodem 10. *Nouemb. 1600.* impreſſa per eundem Farin. *dec. 33. num. 1. d. part. 2. recent.* vbi 16
fuit dictum quod † viſitandi ius alicui conceſſum, non cenſetur conceſſum priuatiuè quoad Epiſcopum, niſi expreſſe dictum ſit quòd Epiſcopus non poſſit viſitare, tum etiam quia ſi iuriſdicto & iura Epiſcopalia in propoſito praeſcriberentur priuatiuè, vtique Epiſcopus priuabitur iure obedientiae, & procurationis debitae, contra *c. cum non liceat, & c. cùm ex officio, de praeſcript.* 17

Vnde ex mente Abb. *in dict. cap. auditis, num. 14. & in dict. cap. paſtoralis, num. 7.* Roland. *conſ. 439. num. 11. verſ. 3. lib. 3.* & aliorum dici poteſt priorem opinionem procedere, vbi per integrum praeſcriptionis tempus praeſcribens ſolus vſus eſt iuriſdictione, & iuribus praeſcriptis, Epiſcopus vero, vel aliàs contra quem praeſcriptio proceſſit, intra tempus vſus non fuit: tunc enim ex quo ſolus ille vel quaſi procedit, ſolus acquiſiuit, & ita priuatiuè, vt colligi poteſt ex *l. ſi quiſquam. ff. de diuerſis, & temp. praeſcript.* Poſterior verò opinio procedat, vbi etiam is contra quem praeſcriptio completur, intra tempus illius exercuit iuriſdictionem vel iura alia, quae ſimiliter alius praeſcribens quaſi poſſidens exercuit: tunc enim quia is non ſolus, ſed accumulatiuè cum illo praeſcribit, & acquirit, vt videmus contigiſſe in pleriſque cauſis mixti fori, de quibus cognitio cum natura ſua eſſet temporalis ex praeſcriptione accumulatiuè pertinet ad Eccleſiaſticos, qui non ſoli, ſed etiam laici cognoſcentibus accumulatiuè cognouerunt. Illud tamen aduertere oportet, quod † praeſcribi non poteſt iuriſdictio priuatiuè ab Epiſcopo quin ſaltem 18
penes 19

penes eum remaneant habitus, licet actus sit penes inferiorem, quo negligente reuertitur ad Episcopum, vt obseruant Abb. *in c. cùm contingat num.* 18. *de foro compet.* Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos p.*1.*q.*6.*n.*20. Rot. *dec.*414.*n.*1.*p.*1.*diuers.*

20 Nec aduersatur quod Episcopus, vel is contra quem præscribitur, exercens iurisdictionem, vel iura alia intra tempus præscriptionis, videtur præscriptionem interrumpere, ita vt iam amplius nec etiam accumulatiuè possit alius præscribere, quia refellitur ex mente Abb.*d.num.*14. & aliorum, si dicas huiusmodi vsum Episcopi tantummodo interrumpere & impedire præscriptionem priuatam, cui soli aduersatur, & ita efficere ne præscribens, qui solus non exercuit, solus acquirat, non vero interrumpere ne is, qui accumulatiuè cum alio quasi possedit, accumulatiuè cum illo acquirat, qui huic acquisitioni accumulatiuæ non aduersatur simplex vsus illius contra quem præscribitur, cum quo stare potest vsus alterius accumulatiuus, ita vt locus sit præuentioni. Sic sane retenta hac concordia cessant omninò, & componuntur argumenta supra in vtramque partem adducta. Nam text. *d.cap.auditis, in fine* procedit vbi Abbas per integrum præscriptionis tempus solus quasi procedit, & exercuit iura Episcopalia in Ecclesiis, de quibus *ibi*, idem intendit *capite auditis, de in integ. restit.* ibi, *pleno iure possessæ.* Sic similiter

21 † natura præscriptionis rectè defenditur in proposito, dum præscribens acquirit eo modo quo possedit, & ita priuatiuè si solus, accumulatiuè vero si non possedit solus, in quo posteriori casu alter contra quem præscriptio currit, priuatur, & excluditur ab illo iure, quod antea habebat, secundum quod solus iurisdictione, & aliis iuribus vtebatur, & nunc post præscriptionem cogitur admittere alium secum accumulatiuè vtentem iurisdictione, & iuribus incorporalibus quæ possunt à pluribus in solidum obtineri, licèt in rebus corporalibus aliud seruetur *l.si vt certo §.si duobus ff. commodati*; sicut etiam vbi iurisdictio specialis alicui committitur in fauorem personæ, per huiusmodi commissionem derogatur potestati ordinariæ, *c.studuisti, de officio legati.*

De Iuribus Episcopalibus, in quibus & super quibus per Iuris communis assistētiam ad solum Episcopum spectat cognitio, & illi datur absque alia probatione manutentio.

22 DVm supra variis in locis de his iuribus Episcopalibus egimus, nihil ex professo de Iuris communis assistentia & fundata intentione, quam in illis habent Episcopi ad plura deseruiente diximus, quare in hoc loco aliquid dicere operæ pretium duximus, postquam de horum Iurium præscriptione supra tractauimus. Multa igitur sunt huiusmodi Iura.

23 *Primò.* Episcopus habet fundatam intentionem de Iure communi super iurisdictione omnium Ecclesiarum, idest, exercendi iurisdictionem quoad omnes Ecclesias suæ diœcesis, *c.omnes Basilicæ* 16. *q.*7.*cap. conquerente, de officio Ord.* plures refert Post. *in tract. mandati de manutenendo, obseruat.* 45.*n* 6. Seraphin. *dec.*1104.*num.*1. *& dec.*1228.*num.*1. Rota *dec.*525.*num.*1.*part.*1. *recentiss.* aliàs *in posthumis Farinacij*, & quoad omnia loca existentia intra fines diœcesis, etiam quòd sint nullius, Rota *dec.*501.*n.*1. *p.*2.*recent.*

24 *Secundò.* Habet etiam Iuris communis assistentiam in exercitio iurisdictionis spiritualis quoad omnes personas suæ diœcesis *dict. cap. conquerente, de officio Ordinar.capite cùm Episcopus, eod. tit. libro* 6. Caputaq. *decision.*306. *num.*1.*&* 7.*lib.*1.*& dec.*203. *lib.*3. Post *dict. tract. obseruat.* 29.*num.*17. Rota *decision.* 713.*num.*1 *p.*4.*diuers.* & *decision.*171.*num.*2. & *decision.*491. *num.*1.*part.*1. *recentior.* Etiamsi illæ personæ profiteantur se inseruire Capellæ exemptæ à iurisdictione Episcopi, Rota *decision.*726. *num.*2. *vers.& quatenus part.*1. *diuers.& decision.*313.*num.*1. *p.* 2. *recentissim.* † non est enim inhibendum Episcopo quominus suam iurisdictionem exerceat in loca & personas suæ diœcesis, etiam sub prætextu exemptionis, seu priuileg.ij, nisi eo exhibito, & diligenter discusso, itaut manutenendus veniat donec de exemptione, seu priuilegio disputetur, *cap. cùm personæ, de priuileg.lib.*6. Seraphin. *dec.*595.*sub num.*1.*& dec.* 1067.*num.* 3. Beltramin. *ad Gregor. dec.*312.*sub num.*4. Rota apud Marches. *de commiss. p.*1 *pag.*957.& apud Pacif. *de Saluiano interd.dec.*42. *num.*6. 25

Etiam vbi de exemptione, & priuilegio constiterit, adhuc manutenendus est Episcopus respectu monasterij exempti quoad ea, quæ concernunt clausuram ipsius monasterij, & quoad visitationem curæ animarum, & administrationem Sacramentorum, admissionem ministrorum etiam amouibilium, & in his, quæ pertinent ad Ordines, Rota apud Maches. *commission. part.*1.*pag.*958. *in princip. & num.*2. Postius *dict.tractat. obseruat.*45. *numero* 16. & respectu exemptorum, qui habent suas Ecclesias & loca in territorio, & intra fines suæ diœcesis ex sola iuris communis, & Concilij Tridentini assistentia erit danda manutentio Episcopo in conuocatione Synodi, vt in visitatione Ecclesiarum Parochialium earum Rectorum sæcularium, necnon eorum correctione in concernentibus curam animarum, eorundemque institutione, & destitutione, & concessione litterarum dimissorialium, Ordinumque collatione; Seraphin. *dec.*127. *in princip. numero* 1. *& in fine*, quæ est inter diuersas *dec.* 166.*part.* 4.& apud Marches. *dict. part.*1.*pag.*982. refert Post. *dict. tract. obseruat.* 45. *num.*15. 26

Quæ tamen restrigenda veniunt eo casu, quo ille, qui exemptionem, seu priuilegium exhibet, sit etiam in quasi possessione illius exemptionis, quia tunc illi, & non Episcopo manutentio datur; *d.cap. cùm personæ, de priuil.in* 6. Marescot. *var.resol.libro* 1. *cap.*11.*num.*21. *&* 22. *cum seqq.* Aloys. Ricc. *in coll. dec. collect.* 1314. Rota apud Marchesan. *d. part.* 1. *pag.* 980. *num.* 2. & inter recentior. *dec.* 491.*n.*4.7. *&* 9.*part.*1. vbi *n.*8. *&* 10. ait quòd in quasi possessione exemptionis tunc quis constitutus dicitur si probatur venisse casum, & Ordinarium voluisse exercere iurisdictionem, & fuisse repulsum, & repulsioni acquieuisse, vel habuisse se pro spoliato, non autem ex eo solo quòd non appareret Superiorem in eum exercuisse, refert Post. *d. obseru.* 45.*num.*17. *&* 18. 27

Tertiò. Episcopus habet iuris communis assistentiam, ac in eo fundatam intentionem in cognitione causarum omnium, iuxta text. *in d.c. cùm personæ*, & *ibi* Doctores, *de priuil. in* 6. Rota *dec.* 306. *num.* 1. apud Postium post dictum eius tractatum. Et sic in cognitione causarum ciuilium, & mixtarum, Rot. *dec.* 383.*num.*1.*part.*2.*recentissim.* † Et in cognitione causarum criminalium, gloss. *verb. per Capitulum in cap irrefragabilis §.excessus, de offic Ord.* Caputaq. *dec.*203.*p.*3. Rot. apud Marches. *de commiss. part.*1. *pag.* 28

*pag.*1069. *in vlt.impreſſ.& deciſ.*197.*à num.*1.*& deciſ.*306.*num.*3.*&* 5. apud Poſtium, *& inter recentior. deciſ.*447.*p.*1. *& deciſ.*610.*p.*2. vbi fuit dictum non ſolùm de Iure communi, ſed etiam vigore Concilij Trident. Epiſcopum habere fundatam intentionem in cognitione cauſarum criminalium intra limites ſuæ diœceſis, & donec de contraria immemorabili diſcutitur, manutenendum eſſe in ſua poſſeſſione, proindeque per Concilium *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 20. *prope fin.* ſublatam eſſe quadragenariam cum titulo, ſeu priuilegio, eadem Rota *inter recentiſſ. dec.* 126. *num.*1. *part.*2. Et quòd in cognitione cauſarum criminalium & matrimonialium habeat Epiſcopus infra limites ſuæ diœceſis fundatam intentionem tenent Seraph. *deciſ.* 595. *num.*4. Rota *deciſ.* 273.*n.*1. *& deciſ.* 382. *num.*1. & *deciſ.*610. *num.*2. *part.*2.*recent.* Vnde *Sacra Congreg. Concilij in nullius, ſiue Conuerſanen.* 20. *Auguſti* 1627. cenſuit cauſarum matrimonialium, & criminalium cognitionem ad Epiſcopum ſpectare donec per alium prætendentem probetur immemorabilis, & quòd ſit nullius: & iterum *in Theatina Abbatiæ S. Ioannis in Venere* 11. *Septemb.*1621. fuit reſolutum ſpectare ad Epiſcopum cognitionem cauſarum matrimonialium, & criminalium etiam in Abbatis exemptis, donec per tres ſententias conformes, vel vnicam, quæ in rem iudicatam tranſierit, Abbatiam præfatam, ac loca illi ſubiecta, ſeu ab ea dependentia nullius diœceſis eſſe conſtiterit.

30 *Quartò.* Epiſcopus cum habeat Iuris aſſiſtentiam in deputandis examinatoribus pro collatione Parochialium, in quaſi poſſeſſione Iuris huiuſmodi debet manuteneri, vt per Mantic. *deciſ.*228.*n.*6. Poſt. *in d.tract. obſeruat.* 10.*num.* 18.

31 *Quintò.* Et in quaſi poſſeſſione approbandi Confeſſarios ob eandem rationem manutenendus eſt, Rota *deciſ.*332.*p.*1.*recent.* Poſt.*d. obſeru.* 10.*n.*19. Rota *apud eundem dec.* 197.*num.*13.

32 *Sexto.* Epiſcopus habet fundatam intentionem de Iure communi ſuper collatione omnium beneficiorum ſuæ diœceſis, *d. cap. omnes Baſilicæ* 16.*qu.*7. Selu. *de benefic.p.* 2. *q.*22.*n.*41. Seraphin. *deciſ.* 759. *num.*1. Gregor. XV. *deciſ.*291. *num.*1. vbi Adden. *ſub num.*4. Rot. *deciſ.*382.*n.*1.*& deciſ.* 416.*n.*1. *p.*2.*recentior.& deciſion.*125. *num.*1. apud Poſtium *poſt eius tract.*

33 *Septimò* Epiſcopus habet aſſiſtentiam Iuris in cura animarum Eccleſiarum non habentium proprium Parochum, *c. cùm ſatis*, vbi Abb. *num.*1.*&* 2. Cardin. Anch.& alij.*de officio Archid.* Butr. *in cap.*1. *num.*7. *de capell.monach.* Rot. *deciſ.*95. *num.*2 *part.*2. *recentiſſ.*

34 *Octauò.* Habet quoque fundatam intentionem de Iure communi ſuper decimis prædiorum, quæ ſunt nullius parochiæ, *cap. quoniam in* 2. *dicto*, vbi Hoſt.*num.*1.*&*.2. Abb. *n.*2. & Boich. etiam 2. *de decim. c. dudum*, vbi gloſ. *verb. de Iure communi in verſ. vtrius puto*, & ibi Anch. *num.* 1. *in fine.* Butr. *n.*2.*eod. tit.* Coccin. *dec.* 118. *num.*5. *& deciſ.*237.*n.*2.*& deciſ.*485.*num.*1. *& dec.*254. *num.*1. Poſt *d. tract. obſeruat.*45.*num.*46. Rot. *dec.*262. *num.*1. *par.*2.*recentior.* Et ſuper decimis prædiorum exiſtentium in Eccleſia Cathedrali, quæ ſit Parochialis, Coccin. *deciſ.*38. *num.*1. *& dec.* 254. *n.* 4. Poſt. *d. obſeruat.* 45 *num.*45.

35 *Nonò.* Intentionem fundatam habet Epiſcopus in exactione quartæ decimarum pro ſua Pontificali intra limites ſuæ diœceſis, *c. de his*, *c. decernimus* 10. *q.*1 *cap. conquerente*, & *ibi* Hoſt *num.* 15. Ioan. Andr *num.*40. Imol. *num.*8. Butr. *num.*4.*de officio Ord.* Rebuff.*de decim.q.*7.*num* 11. Mareſc. *d.lib.*1.*c.*21.*n.*17. Seraphin. *deciſ.*1449. *num.* 4. Poſt. *obſeru.* 45.*n.*54. Gregor.XV. *dec.*519.*num.*1.*&* 2. Rot. *dec.*402.*n.*1. *part.* 2. *recentior.* vbi etiam quæ dicatur Pontificalis portio; intellige probata poſſeſſione, vt infrà oſtenditur *num.*43.

Decimò Epiſcopus habet iuris aſſiſtentiam pro credito Cathedratici contra Eccleſias ſibi ſubditas ratione viſitationis, ſeu procurationis vſque ad duos ſubditos, *c.*1.10. *q.*3.*c.conquerente verb.duos ſolidos,de offic.Ord.* Pauin.*de viſitat.p.*1.*q.*5.*n.*13.Rot.*deciſ.*465. *num.*1.*p.*2.*recentiſſim.* 36

Pro quorum Iurium aſſiſtentialium, & manutenibilium cognitione eſt obſeruandum quòd in materia iuriſdictionali competit manutentio ratione ſolius Iuris communis, *d. c.cùm perſona* §.*fin.de priuil. lib.*6. Caput.*deciſ.*306. *n.*7.*lib.*1.Rot.*dec.*145.*num.*5. *in fine,& ſeq. p.*1. *diuerſ. & deciſ.*313. *n.*2.*in fine p.*2. *recentiſſim.*

Vigore enim aſſiſtentiæ Iuris competit manutentio, etiam alio non probato, ſeu abſque alia probatione quaſi poſſeſſionis, Caputaq. *dec.*206. *in princ. num.*1.2.*&* 7. *part.*1. *& dec.*201.*part.*2. Mareſcot.*d. lib.*1.*c.*11. *num.*3. Verall. *dec.* 103 *part.*2. Seraphin. *dec.* 1067.*num.*3. Mantic. *dec.*40 *ſub num.* 4. *& deciſ.*322. *num.* 2. Coccin. *dec.* 471. Cardin. Caualer. *dec.*193. *num.*1.*& dec.*506. *num.*2.*&* 4. *& deciſ.*617. *num.* 1. Rot. apud Pacificum *dec.* 39. *num.* 2.*&* 3. *& dec.* 42. *num.*5. & apud Poſtium *dec.* 125. *num.*1. *& dec.* 184. *num.*2. *& dec.*306. *num.*21. eadem Rota *dec.* 416.*num.*1. *part.* 2. *recentior.* † Habens enim pro ſe aſſiſtentiam Iuris communis, dicitur habere liquidiſſimam probationem, gloſſ. *verb. oſtenderium l. ſi tutor*, vbi Bald. *n.*2. *C. de priuil. tut.* Rota *dec.*4. *in fine part.* 2. *diuerſ. & deciſion.* 313. *n.*6. *in fine p.*2. *recentiſſim.* 37

Tunc autem ſola Iuris aſſiſtentia abſque alia probatione reuelat ad effectum manutentionis, de qua agimus quando nihil adeſt in contrarium, ſeu aſſiſtentia non eſt offuſcata, nec redditur turbida; ſecus è contra, vt ſi reſpectu Epiſcopi ſit incertum, & dubium, an locus ſit intra fines diœceſis, vel pendeat ſuper eo lis, vel adſit contra eum ſententia, ſeu aſſiſtentia ſit turbida, vel offuſcata actibus, & probationibus in contrarium, Mareſcot. *d. lib.* 1. *c.* 11. *n.*11. Gregor. XV. *dec.* 312. *num.*1. & adden. *ſub num.*4. *verſ. limitatur.* Seraph. *dec.* 1278. *num.*1. *&* 5. Rota apud Poſt. *dec.*184.*num.*6.*& dec.*187.*num.*9.*& deciſ.* 200. *n.*15.*& dec.* 305.*n.*4.*& dec.* 306.*n.*2. eadem Rot. *dec.*382.*n.*5.*& dec.*501.*num.*2.*p.*2.*recentior.* At ſi actus contrarij ſint turbidi interim donec probentur, debet concedi manutentio, eadem Rota *dict. deciſ.*382.*num.*6. 38

Similiter ex ſola Iuris aſſiſtentia manutentio non datur, quando alius eſt in poſſeſſione, Beltramin. *ad Greg. deciſ.*312. *n.*4. *verſ. item aſſiſtentia.* Caual. *deciſ.*655. *num.*10. Rot. *dec.* 165. *ſub num.*1. *part.*2. *diuerſ. & dec.*685.*n.*2. *in fine p.*1. *recentior. & dec.*423. *num.*3. *& dec.* 505. *num.* 4. *part.* 2. *etiam recentior. & deciſ.* 184. *num... apud* Poſtium: intellige ſi poſſeſſio ſit alicuius temporis conſiderabilis, Beltramin. *d.n.*4.*verſ. item aſſiſtentia*, Rot. *apud Poſt. dec.* 200. *n.* 24. Et quando ex aduerſo allegatur, & probatur exemptio, priuilegium, ſeu titulus, vna cum præſcriptione, vel poſſeſſione, quia tunc manuteneri debet qui titulum, & præſcriptionē, ſeu poſſeſſionem allegat, & probat donec ſuper petitorio cognoſcatur, Mareſcot. *d. lib.cap.* 12. *num.*5.*&* 18. Gutier. *pract. lib.*3.*q.*14.*num.*65. Seraph. *deciſ.*595. *num.*2 *&* 3.*& dec.*1382.*num.*1.*& dec.*1386. *num.*1. Rot. *dec.* 382. *num.*4. 39

num.4.& decis.493.n.2.p.2.recentior. & apud Post. *dec.166.num.20.*

42 Denique licèt Episcopus habeat in quarta decimarum fundatam intentionem intra limites suæ diœcesis, vt dixi suprà *num.35.* attamen sine possessione non datur illi mandatum de manutenendo, Marescot. *dict. lib.1.cap.11. num.17.* Seraphin. *dict. decis.1449.* Post. *dict. obseruat 45. num.55.* sed probata quasi possessione eidem manutentio conceditur, Seraphin. *decis.1380. num.1.* Rota *dec.402.*
43 *num.2. part.2. recentior.* † Sicut etiam in materia quarumcumque decimarum Rota non dat mandatum de manutenendo propter Iuris communis assistentiam, nisi probata etiam quasi possessione, Beltramin. *ad Greg.XV. dec.312. in fine.* Post. *d. obseru. 45.num.42.*

ALLEGATIO CXXVIII.

Episcopis, & Prælatis inferioribus debita obedientia, an possit à subditis præscribi?

SVMMARIVM.

1 *Obedientiam Episcopis, & Prælatis debitam subditi præscribere non possunt.*
2 *Obedientia numeratur inter iura Episcopalia.*
3 *Præscriptio omnis extinguens omninò obedientiam Episcopo diœcesano iure communi debitam indistinctè prohibetur.*
4 *Præscriptio quæ iuri seu bono publico nocet, repugnantiam, confusionem, & inordinationem continet, prohibetur.*
5 *Præscriptio per quam obedientia Episcopo debita non extinguitur, sed transfertur ad alium, non excluditur.*
6 *Exemptionem à reuerentia debitam Episcopo nemo in totum præscribit.*
7 *Prælatus inferior potest præscribere, vt sua parochia præedat Episcopum.*
8 *Exemptio extinctiuè præscribi non potest sed translatiuè.*
9 *Populus non exemptus Abbatiæ exemptæ præscribere potest contra Episcopum exemptionem.*
10 *Obedientia quæ iure speciali debetur potest præscribi.*
11 *Præscriptio etiam immemorialis non potest extinguere omnino obedientiam Episcopo diœcesano iure communi debitam.*
12 *Episcopalia iura licet regulariter præscribi possint, nonnulla tamen excipiuntur speciatim iure prohibita.*
13 Cap. cùm olim, il 2. de priuileg. *declaratur.*
14 Cap. cùm personæ, vers. si autem, de priuil. lib.6. *declaratur.*
15 *Subditus Ecclesiæ Romanæ, & ab Ordinarij Episcopi subiectione exemptus. vt quis per præscriptionem dicatur, quæ requirantur, ostenditur.*

1 BEDIENTIAM Episcopis, & Prælatis debitam subditos præscribere non probat text. *cap. cùm non liceat,* ibi, *præscriptione non obstante, de prascr.* vbi gloss. & Doctores tradunt *gloss.4. in cap. auditis, eod. tit. gloss. vltim. in cap. cùm inter, de consuetud. gloss. verb. consuetudine in cap.2. de Pœnitent. & remiss. lib.6.* Rot. *decis.1. de præscript. in nouis, alias* 239. Alter. Alex. & Iason *a numer.9. in l. is, qui putat. Digest. de acquirend. hæred.* latè Balb. *de præscript.1.part.5. à num.91.* Peteg. *de iure fisci lib.6. tit.8.num.9.*

Obstat tamen quòd obedientia numeratur inter Iura Episcopalia, *cap. conquerente, de offic. Ordin.* 2
igitur præscribi potest, iuxta *cap. cùm olim, cap. auditis, de præscrip.* Rursus obstant *cap. cùm olim 1. ad fin. de priuileg. cap. cùm personæ eod. tit. in 6.* vbi omnimoda exemptio à potestate, & subiectione Episcopi, & ita ab obedientia eiusdem potest præscriptione comparari. Accedit, quia ratio, quam text. *in dict. cap. cùm non liceat, in princ.* sentit, non videtur sufficiens, imò nec vera, licet enim subditus contra Episcopum præscribat obedientiam, non propterea recedit à capite, cum adhuc maneat subiectus Roman. Pontific. qui existit Vicarius Christi Domini, qui est caput omnium Ecclesiarum, iuxta illud Pauli *ad Ephes.1.* ipsum dedit caput suprà omnem Ecclesiam, *Clement.1. in princ. de iureiur.*

Verùm vt quæstio breuiter resoluatur, sequentem constituo conclusionem. *Omnis præscriptio extinguens omninò obedientiam Episcopo diœcesano à subdito iure communi debitam indistinctè prohibetur.* 3
Patet conclusio, siquidem † omnis illa præscriptio prohibetur, quæ iuri, seu bono publico nocet, repugnantiam, confusionem, & inordinationem continet, & neruum Ecclesiasticæ disciplinæ infringit, vt constat ex *l. præscriptio, C. de operibus publ.* iuncta *l.1. ff. de vsucap. et ap. licet, in princip.* ibi, *confusio nasceretur 16. quæst.3. d. cap. cùm inter;* sed † præscriptio omninò extinguens obedientiam Episcopo diœcesano à subditis iure communi debitam est eiusmodi, quia maxime nocet iuri, & bono publico, quòd in subditorum obedientia consistit. *cap. sciendum, vers. obedientia 8. quæst.1. cap. vltim. in princip. 23. quæst.1.* insuper continet repugnantiam, conclusionem, & inordinationem, dum membrum suo capiti non obtemperat, sed ab eo recedit, & quis acephalus efficitur, *cap. nulla 93. distinct.* & qui subditus est superiorem non agnoscit per obedientiam, quæ versatur in exequendis superiorum præceptis, & est de intrinseca ratione superioritatis, ex latè adductis per S.Thom. *2.2. quæst.104. art.1.* Syluest. & Summistas *verb. obedientia,* in quo manifesta repugnantia, confusio, & inordinatio cernitur, & tandem infringitur vis & neruus potestatis Ecclesiasticæ, dum Episcopis, qui propriè sunt Prælati, & superiores Ecclesiastici, subtrahitur obedientia sine qua inanis est potestas, quæ in imperando consistit, *l. potestatis in princip. ff. de verb. signification.* (4 and 5 in margin)

Dixi in conclus. *omnis,* vt ita includatur etiam immemorialis, & cum titulo, vt infra ostendetur. Dixi etiam, *omnino extinguitur,* ad excludendam præscriptionem, per quam obedientia Episcopo debita non extinguitur, sed transfertur ad alium, qui in subditis Episcopi eandem præscribit, vel cui ipsimet subditi se subiiciunt, quoad illam, quia exemptionem à reuerentia Episcopo debitam nemo in totum præscribit, vt per Fel. *in cap. si diligenti num.24. de foro compet. & in c. cùm inter num.3. de re iud.* Caste. *in l. sed si hac § patronum num 4. ff. de in ius vocando,* Rom. *sing.482.* Henric. Bottæ. *de synodo p.3.n.47. cum seq.* † in parte tamen præscribi posset, v.g. quòd 6 7

Prælatus inferior in sua Parochia præcedat Episcopum, Felin. *in d.cap. cùm non liceat, colum.* 1. Balb. *de præscript.* 1. *partis princ. quæst.* 12. *num.* 6. *in fine*, quos refert Erasm. à Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos pA.quæst.6.n.*16. & ita † exemptio extinctiuè præ-
8 scribi non potest, sed translatiuè, Mil. *in repert. verb. præscribi non potest exemptio.* Roman. *consil.* 239. Butr. *in dict. c. auditis, col.* 7. *vers. oppono quod non possit, de præscript.* Balb. *dict. quæst.* 12. *num.* 1. *sub fin.* Vnde
9 † populum non exemptum Abbatiæ exemptæ præscribere posse contra Episcopum exemptionem, vt subsit Abbatiæ exemptæ tradunt Abb. *in dict. cap. cùm non liceat, n.*17. Caccialup. *in tract. de vnionib. art.* 3. *num.* 20. *cum seqq.* Erasm. à Cochier *d.quæst.* 6. *num.* 20.

10 Adieci, *Iure communi debitam*, vt excludatur ea, quæ iure speciali debetur, quam text. *in dict. c. cùm non liceat*, & ratio prædicta non includit. Sic sanè hanc conclusionem satis probat *d.c. cùm non liceat*, cuius verba in principio, ibi, *à capite membra recedere*, intelliguntur de recessu totali, & absoluto, per quem omninò tollitur obedientia: sicut etiam verba illa, *obedite sibi tanquam Episcopo vestro*, & ibi, *sicut alij clerici suæ diæcesis*, significant textum agere de obedientia iure communi debita Episcopo diœcesano, cui clerici, & Ecclesiæ totius diœcesis iure communi subiiciuntur, & obedire tenentur, *c. omnes Basilicæ* 16. *q.* 7. *dict. c. cùm personæ, ad fin. de priuileg. lib.* 6. obseruant *gloss.* 2. & omnes *in d. cap. cùm non liceat.*

11 Sic similiter conclusio prædicta, & text. *in d cap. cùm non liceat*, procedunt etiam in præscriptione immemoriali, vt satis deducitur ex ratione præhabita, & ex verbis illius text. quæ in proposito simpliciter, & absolutè præscriptionem reiiciunt, ac subinde nec immemorialis locum habet, & ita notant Rot. *vbi suprà*, & alij, vt per Aretin. *in d.l. is, qui putat, n.* 3. Pro quibus efficaciter vrget, quia in terminis *dict. c. cùm non liceat*, Ius commune (quo Episcopi in subditos suæ diœcesis fundatam habent intentionem *dict. cap. cùm personæ, ad finem*) est contra subditos præscribentes, & pro Episcopo contra quem præscribitur & consequenter licet præscriptio non esset prohibita, non fuit admittenda, nisi vel quadraginta annorum cum titulo, vel immemorialis, iuxta *c. de præscription. lib.* 6. obseruant in specie Paris. *in dict. cap. cùm non liceat, num.* 46. Balb. *vbi suprà num.* 94. & alij, igitur dum *dict. c. cùm non liceat*, præscriptionem prohibet, necessariò intelligi debet de illa, quæ aliàs semota prohibitione fuit admittenda, & ita etiam de immemoriali, quicquid contradicant, Oldrad. *consil.* 172. *post princip.* post alios Iason. *vbi suprà à num.* 10. quorum fundamenta facilè soluuntur ex dictis præallegata allegat.

12 Nec retenta prædicta conclusione obstant argumenta supra in princip. adducta; nam ad primum ex mente *gloss.* 4. *in dict. cap. auditis*, Bellam. & aliorum *in dict. cap. cùm non liceat*, Ioan. Andr. Domin. & Francisc. *in dict. cap. cùm personæ, vers. si autem*, respondetur fatendo iuxta Episcopalia vtplurimum præscribi posse, non tamen omnia, quia excipiuntur nonnulla speciatim iure prohibita, in quibus diuersa ratio, & grauissimum præiudicium ita suadet, vt *in cap. cùm ex officij, de præscript.* & similibus; vnde licèt subditi præscribere possint exemptionem, & libertatem à nonnullis oneribus, in quibus subiiciuntur Episcopo, iuxta *dict. cap. auditis*, cum similibus, non tamen præscribere valent exemptionem ab obedientia, de qua hîc, quippe quæ præscribi prohibetur propter grauissimum præiudicium, & absurda supra relata, quæ in aliis iuribus præscribendis non reperiuntur, & in eis non tollitur intrinseca ratio superioritatis, nec membra à capite recedunt, vt in proposito contingit.

Nec item obstat *dict. cap. cùm olim, il* 2. *de priuileg.* quia cùm Paris. *dict. num.* 41. Balb. 1. *part.* 5. *num.* 92. & communiter ex Aret. *in dict. l. is qui putat, num.* 3. *ff. de acquirend. hæred.* respondetur illum lum non agere de præscriptione per quam eiusmodi obedientia omninò extinguitur, vt in terminis *dict. cap. cap. cùm non liceat*, sed per quam ab Episcopo transfertur ad Ecclesiam Romanam, cui se monasterium subiecerat. Qui intellectus satis suadetur; ex *dict. cap. cùm olim, vers. nos igitur*, ibi, *exprimebant ius nostrum*, & ibi, *in nos læsio monasterij redundaret*, siquidem Pontifex *in vers. quia verò*, admittit præscriptionem continentem idipsum, quod priuilegia concedebant; at priuilegiis concedebatur exemptio à subiectione Episcopi, ita vt monasterium quoad illam subiiceretur Ecclesiæ Romanæ. 13

Sic sanè text. *in dict. cap. cùm personæ, vers. si autem*, ex omnium sententia ibi, similiter procedit in ea præscriptione, quæ secundùm ius commune admitti potuit contra obedientiam, & subiectionem Episcopi, & sic in ea per quam quis ita eximitur ab Episcopo diœcesano, vt obedientia illi debita non extinguatur, sed per præscriptionem acquiratur alij, cui se subditi subiecerunt; pro quo intellectu videntur verba illius text. quæ expendit Paris. *in dict. cap. cùm non liceat*; facit text. *in dict. cap. cùm ex officij, de præscript.* ibi, *quamuis alius*, &c. nam vbi per præscriptionem obedientia Episcopo debita requiritur, alij in quem transfertur, propriè loquendo subditus non præscribit obedientiam, quam non extinguit, sed alius illam præscribit in subditis contra Episcopum, & in eius præiudicium, iuxta gloss. *verb. præscripsisset, in dict. cap. cùm olim*, cum similibus, ac subinde manet obedientia, & subditi non sunt acephali, nec absolutè recedunt à capite, immo recognoscunt illud, cui se in eum locum Episcopi subiecerunt. Sic similiter notabis quoad effectum, † vt quis per præscriptionem dicatur subditus Ecclesiæ Romanæ, & ab Ordinarij Episcopi subiectione exemptus, requiritur quod ab ipsa Ecclesia Romana habitus sit & tractatus tanquam subditus immediatus quoad illa, in quibus Episcopo subiiciebatur, & ita Ecclesia Romana per præscriptionem acquirat subiectionem specialem; nec sat est quod tractetur tanquam subditus quoad vniuersalem subiectionem, quam attento iure absque præscriptione Ecclesia Romana habet in omnes fideles, vt bene aduertunt ex mente aliorum Felin. *in dict. cap. cùm non liceat, num.* 12. *ad finem*, Paris. *num.* 45. Balb. *vbi suprà num.* 93. Castal. *de Imperat. quæst.* 54. *num.* 6. Pro quibus facit, quia aliter cùm eiusmodi subiectio vniuersalis semper maneat, semper admittenda esset præscriptio contra obedientiam Episcopo debitam, & ita esset illusoria prohibitio *dict. cap. cùm non liceat*, iuuat *dict. cap. cum olim*, vbi, *in vers. quia verò*, iuncto *vers. nos igitur*, agit Pontifex de exemptione & præscriptione, per quam Ecclesia Romana acquirebat ius, quod tolli poterat, & eo sublato ipsa Ecclesia Romana læsionem incurrebat, id quod intelligi non potest de subiectione vniuersali, quæ per exemptionem, vel præscriptionem non acquiritur

Sic sanè text. → marginal numbers: 14 (at "Sic sanè text."), 15 (at "notabis quoad effectum").

quiritur Ecclesiæ Romanæ, nec ab eadem vllatenus tolli potest, iuxta *cap. 1. & 2. distinct.* cum vulgaribus.

ALLEGATIO CXXIX.

Episcopi visitatio an præscribi possit?

SVMMARIVM.

1 *Visitatio præscribi non potest.*
2 *Episcopus si aliquam Ecclesiam à se generaliter eximat, non potest visitationem, & correctionem à se abdicare.*
3 *Contraria opponuntur.*
4 *Visitatio illa propriè dicitur quæ Ordinarius Ecclesiasticis ad correctionem subditorum, & reformationem Ecclesiarum iure incumbit.*
5 *Visitatio aliquando competit iure communi aliquando iure speciali.*
6 *Visitatio iure communi competit Episcopis intra diœcesim, Archiepiscopis etiam intra prouinciam & Legato Apostol.*
7 *Visitatio competit etiam aliis, qui consuetudine, priuilegio, fundatione, vel Ecclesiæ institutione, seu aliàs ius habent visitandi.*
8 *Præscriptio contra visitationem multis modis contingere potest, aliquando absolutè illam extinguendo, aliquando verò transferendo.*
9 *Præscriptio tollens omnino visitationem iure communi iniunctam, meritò prohibetur, quamuis admittatur, quæ illam transfert, vel alij accumulat.*
10 *Præscriptio omninò visitationem tollens quare prohibeatur? ostenditur.*
11 *Præscriptio quæ transfert visitationem, vel alij accumulat, nullo iure prohibetur.*
12 *Consuetudo visitandi in præiudicium Episcopi debet esse præscripta saltem spatio 40. annorum.*
13 Cap. cùm ex officij, de præsc. *declaratur.*

1 ISITATIONEM præscribi non posse probat text. *in cap. cùm ex officij*, ibi, *nec contra visitationem, de prescript.* tradunt *gloss. 2. in capite irrefragabili, de officio Ordin.* Host. *in summ. de officio Archid. numero 5.* Marian. *de Visitat. à num. 19.*
2 Bernard. *reg. 604.* quia † nec Episcopus si aliquam Ecclesiam à se generaliter eximat, potest visitationem & correctionem à se abdicare, vt post Feder. *cons. 111. num. 4.* refert Rot. *in Abulen. iuris visitandi 28. Iunij 1600.* coram Gregor. XV. impressa per Farin. *dec. 30. num. 7. part. 2. recent.* vbi hoc intelligit in Ecclesia iam constructa, & fundata, secus autem in fundatione.

3 Sed obstat quòd iura Episcopalia præscribi possunt, *c. auditis, capite cùm olim, de præscription.* cum latè traditis *sup. alleg. præcedentibus*; igitur & visitatio præscribetur, quippe quæ est de iuribus Episcopalibus. *c. conquerente, de offic. Ordin.* Nec satisfacit ratio gloss. *verb. visitationem, in dict. c. cùm ex officij*, existimantis visitationem continere obedientiam, quæ Prælatis debetur, ac subinde præscribi non posse, iuxta *cap. cùm non liceat, de præscript.* refellitur enim, tum quia obedientia, & subiectio huiusmodi non magis cernitur in visitatione, quàm in coërcitione debitorum in institutionibus, & reliquis iuribus Episcopalibus, quæ præscribuntur, vt satis deducitur ex *cap. 2. in princip.* ibi, *in scrutiniis, baptismate, & similibus subiectionem postulans, de capellis Monach,* iuncto *dict. cap. auditis, vers. quia*; tum etiam, quia Abbates, de quibus *in dict. cap. cùm ex officij*, licèt ab Archiepiscopis non visitarentur, in reliquis tamen omnibus agnoscebant, & non subtrahebant obedientiam Metropolitano debitam. Et tandem quia *dict. caput cùm non liceat*, agit de præscriptione, per quam directè, & absolutè tollitur obedientia; non verò de illa obedientia, quæ per indirectum cernitur in hoc, vel illo actu particulari, alioquin nullum Ius Episcopale præscribi posset, cum in omnibus obedientia, & subiectio per indirectum considerari valeat.

Quare pro terminorum cognitione *primò* aduertendum duxi, quòd licet visitatio, sicut & verbum *visitare* multipliciter accipiantur tam apud bonos Auctores, quàm in sacris litteris, vt constat ex Calepino, Thesauro, & aliis, Marian. *de visitat. in princip.* nihilominus tamen ex mente Iuris *in dict. cap. conquerente, de officio Ordinar. & capite 1. §. vltim. & per totum, de censib. lib. 6.* cum aliis, visitatio quatenus spectat ad Pastores Ecclesiarum, describi potest, vt sit illa, quæ Ordinariis Ecclesiasticis ad correctionem subditorum, & reformationem Ecclesiarum Iure incumbit. 4

Secundò, aduertendum est hanc visitationem, vel ius visitandi ad morum, & Ecclesiarum reformationem aliquando competere iure communi, aliquando verò iure speciali. Priori modo † competit Episcopis intra diœcesim, *dict. capite conquerente, capite cùm venerabilis, 21. de censibus*, item & Archiepiscopis Metropolitanis non tantùm intra suam diœcesim, sed etiam intra prouinciam quoad diœceses Suffraganeorum, vt *in dict. cap. cùm ex officij, & in cap. sopita 14. & in cap. cùm nuper 25. de censib. cap. 1. eodem tit. in 6.* quamuis Suffraganei non sint negligentes, *capite vltim. de censib. in 6.* prosequitur Marian. *vbi sup. num. 7. vers. tertiò, & numero 8. vers. quarto*, Rusæ. *de præeminentia Archiepiscop. dignitatis priuileg. 16.* communis contra gloss. *verb. consuetudine in dict. capite cùm ex officij*, & contra *gloss. 1. in dicto capite cùm nuper*, quæ tamen loquuntur ante tempora *dict. cap. vltim.* licè hodie id temperatum sit per Concil. Trident. *sess. 24. de reformat. capite 3.* competit etiam hoc priori modo Legato Apostol. qui Ordinarius est, *capite 2. de officio Legati*, & ita visitat, *capite procurationes 23. in princip.* ibi, *Sedis Apostol. Legatis, de censib.* † Secundò competit aliis, qui consuetudine, priuilegio, fundatione, vel Ecclesiæ institutione, seu alias ius habent visitandi, vt etiam sunt Archidiaconi. *capite mandamus, de officio Archidiac.* vbi gloss. & Doctores, *gloss. 1. cap. cùm satis, eod. tit.* communis, vt per Marian. & alios citatos à Sarmen. *lib. 3. select. cap. vltim.* qui tamen verius putat etiam in terminis Iuris communis visitationem Archidiacono competere, iuxta quæ intelliges *dict. cap. procurationes*, dum de Archidiaconis agit, & Concil. Trident. *dict. cap. 3. vers. Archidiaconi.* 5 6 7

Tertiò, aduertendum præscriptionem contra visitationem Iure communi, vel speciali competentem multis modis contingere posse, aliquando absolutè extinguendo, & tollendo omninò visitationem ipsam, ita vt subditi iam amplius à nemine visitentur; aliquando verò non tollendo, nec extinguendo, sed transferendo visitationem, vel ius visitandi ad alium, ita vt maneat quidem visitatio, sed tamen non is, ad quem pertinebat, sed alius visitet, & tandem aliquando non tollendo, nec transferendo, 8

ferendo, sed accumulando; ita quod maneat visitatio penès illum ad quem spectabat, sed tamen non sit penès illum solum, sed per præscriptionem alius eidem in visitatione accumuletur, vt colligitur ex *dict. cùm ex officij*, cum *ibi* traditis per Doctores.

9 His ita præmissis quæstio sub hac vnica resoluitur conclusione: *Præscriptio tollens omninò visitationem Iure communi iniunctam, meritò prohibetur, quamuis admittatur, quæ illam transfert, vel aliis accumulat, sicut etiam admittitur, quæ omninò tollit visitationem Iure speciali competentem.*

10 Probatur conclusio quoad priorem eius partem: nam meritò prohibetur præscriptio impediens morum correctionem, & Ecclesiarum reformationem, argum. *cap. cùm inter, & cap. ex parte, de consuetud.* cum aliis, quippe quæ cedit in damnum publicum, & ex eo proueniunt multò maiora mala in Repul. quam sit bonum vitandi lites, certitudinem dominiorum, pro quibus bono publico introducta fuit præscriptio, *l. 1 ff. de vsucap.* sed præscriptio omninò tollens visitationem iniunctam Iure communi impedit morum correctionem, & reformationem Ecclesiarum, & ita obuiat bono publico, quod per visitationem prætenditur, ac subinde maiora mala proueniunt; igitur, &c. Iuuat. *d. cap. irrefragabili, in princip. vers. vt autem, cap. ad nostram, de appellat.* Quare ita tenent Molin. *de instit. tract. 2. disput. 79. vers. obedientia, & disp. 85. lit. A, in fine*, Erasm. à Cochier *de iurisdict. Ordin. in exemptos part. 3. q. 27. ante num. 1.*

11 Posterior verò pars suadetur, quia præscriptio illa admittenda est, quæ nullo Iure prohibetur, nec impedit morum, aut Ecclesiarum reformationem, nec aliàs obuiat bono publico, *dict. l. 1.* sed præscriptio, quæ transfert visitationem, vel alij accumulat, sicut etiam omninò tollens illam, quæ competit iure speciali, nullo iure prohibetur, morum, & Ecclesiarum reformationem non impedit, nec bonum publicum offendit, cum adhuc maneat visitatio facienda ab eo, in quem transfertur, vel accumulatur, vel etiam ab ipso, cui iure coniungitur, penès quem etiam sublata visitatione iure speciali competenti remaneat visitatio iuris communis, per quam bonum publicum reputatur. Ergo sanè conclusionem recipiunt in effectu omnes *in d. c. cùm ex officij*, Host. & suprà citati expendentes, quod in visitatione iuris communis, de qua in illo text. versatur ius publicum, contra quod præscriptio admitti non debet, argum. *l. præscriptio. C. de operibus publ. & l. vltim. in princip. ff. de vsucap.* sequitur quoad istam partem, Rot. *in nullius de Couarruuias 16. Martij 1612.* coram *R. P. D. meo Pirouano*, impressa per Farin. *decis. 394. numer. 2.*
12 *part. 1. recent.* vbi etiam fuit dictum, quòd † consuetudo visitandi in præiudicium Episcopi debet esse præscripta saltem spatio 40. annorum, & satis
13 eandem conclusionem probat † *dict. cap. cùm ex officij*, quod agit de visitatione Iure communi competente, qualis est, illa, quam Archiepiscopus exercet in prouincia, & dicit contra visitationem hanc præscribi non posse: quæ verba intelliguntur de præscriptione, quæ ex diametro opponitur, & omninò tollit visitationem, hæc enim præscriptio propriè, & absolutè loquendo dicitur contra visitationem; cum verò Pontifex subiungit, *quamuis alius contra eandem præscribere possit*, apertè significat admitti præscriptionem per quam transfertur, vel accumulatur visitatio, quia talis præscriptio absolutè loquendo non est contra visitationem, quam non tollit, sed contra Prælatum, cui præiudicat, iuxta quem sensum verba illa text. *aliquo modo*, non sunt intelligenda de modo per quem præscribitur transferendo, vel accumulando, sed de modo per quem præscribitur contra visitationem, scilicet tollendo, & extinguendo illam, nam quoad hoc nullus modus præscriptionis admittitur, veluti si præscribatur sine titulo, vel cum illo, per tempus quadraginta annorum, vel vlterius, & similes, qui omnes ad tollendam visitationem iure communi coniunctam nullatenus prosunt. Sic planè tollitur argumentum de quo supra, licèt enim iura Episcopalia præscribi non prohibeantur, quia per illorum præscriptionem non ita præiudicatur bono publico, sed magis Episcopo contra quem præscribitur, nihilominus tamen visitatio iure communi competens præscribi prohibetur ob grauissimum Reipub. detrimentum, quod sublata sequeretur.

ALLEGATIO CXXX.

Episcopis debita procuratio ratione visitationis, an præscribi possit?

SVMMARIVM.

1 *Procuro accipitur pro sustento, & procuratio pro sustentatione.*
2 *Procuratio in Iure Canonico dicitur sustentatio, vel refectio illa, quæ Ordinariis ratione visitationis, vel legatis Apost. iure legationis debetur.*
3 *Procurationes ab Ecclesiis visitatis præstandas esse Episcopis & Archiepiscopis visitantibus, quanam ratione lex Canonica constituerit, ostenditur.*
4 *Episcopi vt ad synodum celebrandam allicerentur, statutum fuit vt Cathedraticum in honorem Cathedræ solueretur ab omnibus vocatis ad synodum.*
5 *Præscriptio omnis prohibetur contra procurationem ratione visitationis Iure communi debitam, manente visitandi onere.*
6 *Procurationes, quæ ratione visitationis iure aliquo speciali debentur, præscribi possunt.*
7 *Procuratio manente visitandi onere præscribi non potest, secus insimul cum illo.*
8 *Præscriptio an admittatur de Iure communi contra partem procurationis? & quid retento Concil. Trid. vt num. 9.*
9 *Procuratio ratione visitationis iure communi debita non potest præscribi immemoriali præscriptione manente visitandi onere.*
10 *Procuratio respectu modi potest præscribi.*
11 *Procuratio futura licèt præscribi non possit, potest tamen præscribi præterita, id est annorum præteritorum.*

PRo terminorum cognitione, & faciliori huius quæstionis resolutione *Primò* aduertendum duxi, quod vltra alias acceptiones, de quibus per Calepin. Thesaur. & alios, verbum, *procuro*, accipitur, pro *sustento*; *& procuratio*, pro *sustentatione*, vt ex aliis obseruant idem Calepin, & Thesaur. in quo sensu frequenter Iure Canonico procuratio importat sustentationem, quæ aliquando prandium, aliquando conui

conuiuium, vel refectio dicitur, de qua passim *in titulis de censibus in Decretalibus, Sexto, & Clementinis.* licèt autem iuxta hanc acceptionem variæ in Iure reperiantur procurationes, quæ variis de causis debentur, vt colligitur, ex *gloss. vltim.* & Doctoribus *in cap accedentes, de præscript.* & ex text. vbi gloss. *in cap. procuratione, de censib. Clement. 1. vers. ipsis, illo tit.* Marian. *de visitat. n.* 33. frequentius tamen,
2 & passim apud Pontifices † procuratio dicitur sustentatio, vel refectio illa, quæ Ordinariis ratione visitationis, vel Legatis Apostol. iure legationis debetur, de priori agit *cap. conquerentes de offic. Ordinar. d. cap. procuratione, cap. cùm ex officij, de præscription.* de posteriori verò text. *in dict. cap. accedentes; & in cap. cum instantiâ de censib. & in Clement.* 1. *eodem tit.*

3 *Secundo*, aduertendum est valde dubium esse, quanam ratione lex Canonica constituerit procurationes ab Ecclesiis visitatis præstandas esse Episcopis & Archiepiscopis visitantibus, quibus pro spiritualium administratione ad congruam eorumdem status, & onerum sustentationem assignantur redditus opulenti, qui pro his omnibus satis sufficiunt, argum. *c. cùm ab omni, vers. nos, de vita, & honest. cleric.* varias congerit Marian. *vbi sup num.* 37. inter quas probabilior videtur illa, quæ colligitur ex *dict. cap. cùm ex officij, vers. quia secundum, & ex cap. si Episcopus, de offic. Ordin. lib* 6. scilicet quòd cùm visitantes spiritualia seminent in vtilitatem Ecclesiarum quas visitant, meritò ab eisdem præstantur procurationes, & ita temporalia in sustentationem; licèt enim redditus Episcopatus, vel Archiepiscopatus sufficiant etiam ad huiusmodi opus visitationis peragendum, nihilominus lex Canonica prudenter intellexit, ne contemnatur negotium bono publico maximè conueniens, sed facilius expediatur, vt visitantes magis alliciantur, & ne pertimescant difficultatem in victualibus de loco ad locum deferendis, aut in eisdem inquirendis per Episcopatum, vel prouinciam, satius, & vtilius esse procurationes visitantibus solui, vt sic toti incumbant visitationi, & prouentus illi quos interim non expendunt, cedant in alios vsus; & necessitates communes, vt bene considerant Abb. *in dict. cap cùm ex officij num.* 9. *& in dict cap procurationes num.* 5. Marian. *vbi supra*, & alij. Sic in simili, † vt Epi-
4 scopi ad Synodum celebrandam alliciantur, statutum fuit vt Cathedraticum in honorem Cathedræ solueretur ab omnibus vocatis ad Synodum, vnde & Synodaticum dicitur, pro quo duo solidi persolui iubentur; *dict cap conquerente*, vbi gloss. & Doctores; *c. placuit.* 10. *q.* 3. Bottar. *de Synodo n.* 38. *&* 81. Conar. *de numism & cap* 3. §. 2. *num* 8.

5 Quibus sic præmissis quæstio sub vnica resoluitur conclusione. *Contrà procurationem ratione visitationis Iure communi debitam manente visitandi onere prohibetur omnis præscriptio.* Probatur; nam omnis præscriptio tollens visitationem iure communi iniunctam meritò prohibetur ex adductis *sup. all.* 129. at præscriptio contra procurationem ratione visitationis Iure communi debitam saltem Iuris præsumptione tollit in effectu visitationem ipsam, qua Ordinarij præsumuntur negligere; & omittere admissa præscriptione contra procurationem, quæ ad visitationem peragendam iure instituitur. Igitur, &c. & ita hanc rationem satis præsentit Pontifex *in dict cap. cùm ex officio, de præscript.* dum dicit contra procurationem ratione visitationis debitam præscribi non posse; quemadmodum nec contra visitationem ipsam, eandem rationem probant omnes ibi; aduertentes procurationem esse annexam visitationi, ac subinde de illa & de ista circa præscriptionem idem esse iudicium, arg. *cap. super eo, de parochiis.*

Dixi in conclus. *Iure communi debitam*, quia de hac agit. *dict. capite cùm ex offici*, & ita excluduntur procurationes, quæ ratione visitationis Iure aliquo speciali debentur, contra quas non prohibetur, sed admittitur præscriptio, per quam manente procuratione debita Iure communi non tollitur, nec efficitur inutilis visitandi potestas, & ita obseruant post Imol. Card. & alios, Felin. *in dict. cap. cùm ex officij; num* 15. Marian. *de Visit. num.* 54 Bernard. *reg* 604. *vers. sextò.* Iuuat illud vulgare; quia facilius tollitur id quod competit iure speciali, quàm quod Iure communi nititur. *l. eius §. militiæ, ff. de milit. testamento.* 5

Adieci *manente visitandi onere*, quia eo manente prohibetur præscriptio, vt viget inconueniens de quo supra, aliàs enim (nisi aliud obest) insimul cum visitandi onere procuratio præscribi potest, quia non tollitur, nec impeditur tunc visitatio, quæ à præscribente exercenda est in quem sensum possunt accipi verba *dict. capitis cùm ex officio*, ibi, *quamuis alius contra eundem præscribere possit vtramque*; nam cùm Pontifex ibi incipiat à procuratione de qua erat controuersia, meritò dictio illa, *vtramque*, intelligenda est de vtraque insimul, id est; procuratione; & visitatione, non verò de vna, vel altera per se, quia procuratio absque visitatione non præscribitur, licet incipiendo, à visitatione possit illa absque procuratione præscribi, secundum gloss. *in fine, in reg.* 15. *de regulis Iuris lib* 6. Felin. *in cap. auditis num.* 10. *de præscript.* Gabr. *com. tit. de præscript. concl.* 2. *num.* 4. 7

Intellige *primò* conclusionem procedere, ac proinde prohibitam esse præscriptionem contra procurationem vt supra, ratione visitationis debitam, siue totam, siue partem, veluti cum minuitur quantitas aliàs soluenda, iuxta *cap. cùm Apostolus, de censibus, Extrauag.* 1. *illo tit. inter communes*, idque intendit *gloss.* 1. *in fine, in c. relata* 10. *quæst.* 1. Abb. *num.* 13. & alij, vt per Felin. *num.* 16. & Paris. *n.* 10. *in dict. cap. cùm officij*; & suadetur ex illo text. ibi, *quæ ratione visitationis debetur*, siquidem procuratio, quæ debetur ratione visitationis, est illa integra, de qua *in dict. cap. cùm Apostolus*; & rursus ex eodem text. ibi, *nec contra visitationem ipsam potest aliquo modo præscribi.* nam aliquo modo præscribitur contra procurationem; si quoad aliquam eius partem admittatur præscriptio. Iuuat & ratio supra expensa *in vers. Secundò aduertendum*; sicut enim omittitur, & negligitur visitatio admissa præscriptione contra totam procurationem; ita etiam si contra partem illius notabilem admittatur, manente residua, quæ fortasse minima, cum non sufficiat Ordinarius de suo expensurus à visitatione retardabitur, & consequenter cum eadem sit ratio in parte, quæ in toto, idem vtrobique dicendum est; arg. *l. quæ de tota ff de rei vendic.* Ex quibus hæc sententia non est improbabilis, licet Doctores communiter *in dict capite cùm ex officio, & alibi*, vt per eundem Abb. *numer.* 13. & Felin. *dict. numero* 16. *in princip.* ac Marian. *de visitat. num.* 47. *&* 55. & alij contradicant, admittentes præscriptionem contra partem procurationis, quorum opinio non probatur hodie per *d. Extrauag.* 1. *ver. nostræ.* vt existimant Felin. & Paris. *cit. locis*, quia text. ille non approbat præscriptiones minuentes procurationem, de qua ibi, sed consuetudines, in quibus longè di- 8
uersa

uersa videtur ratio, ex infra dicendis; & insuper versiculus ille inferri potest ad consuetudinem alicuius loci; vel prouinciæ, vt intendunt Abb. *num.* 17. post alios Paris. *num.* 11. & omnes *in dict. cap. cùm ex officij*, Anch. & communis *in cap. vltim. de censib. lib.* 6. Marian. *vbi supra num.* 56. quorum sententia licèt non probetur *in dict. cap. cùm ex officij*, quod de præscriptione, non vero de consuetudine agit, satis tamen probatur *in dict. cap. vltim.* & suadetur ex ratione supra expensa, iuncto *cap. irrefragabilis, in princip.* ibi, *nulla consuetudo, de officio Ordinar.*

9 Verum id hodie locum non habet ex Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 3. *vers. in his verò*, qui text. de consuetudine propria intelligendus est, iuxta *tit. de consuetud.* vnde non habet locum in præscriptione, de qua *in dict. cap. cùm ex officij*, tum quia decisio illa tanquam exorbitans à Iure, *in dict. cap. vltim.* restringenda est ad consuetudinem propriam de qua loquitur, non verò extendenda ad præscriptionem, quæ ex proprietate sermonis differt à consuetudine, vt patet ex *tit. de præscription. & ex tit. de consuetud.* tum etiam, quia in consuetudine admittenda viget multò maior, & longè diuersa ratio, cum in ea datur frequentia actuum totius multitudinis vel maioris partis, pro qua magis præsumitur, & cui magis fauendum est, & insuper cum consuetudo rationabilis esse debeat, *cap. vltim. de consuetud.* necessariò in ea supponitur ratio, seu causa aliqua iusta, per quam cohonestatur, at vero in præscriptione, de qua *in dict. c. cùm ex officij*, nec ratio eiusmodi requiritur, nec multitudinis, vel maioris partis, sed vniuscuiusque singularis præscribentis actus supponitur.

Secundò intellige procedere etiam in præscriptione immemoriali, vt probat expressè text. *in dict. cap. cùm ex officij*, nam Abbas & Prior, de quibus illi, colligebant præscriptionem immemorialem, vt patet ibi, *cùm nõ meminerint*, &c. quam allegationem cum Pontifex reiecerit, ibi, *præmissam allegationem eorum nullam penitus reputantes.* apertè significatur in proposito non admitti præscriptionem etiam temporis excedentis hominum memoriam, vt obseruant Vincent. & antiquiores, Abb. *n.* 4. Paris. 3. Felin. *in princip.* & alij *in d. cap. cùm ex officij*, Ioan. Andr. & Abb. *in c. cùm instantia, de censib.* Felin. *in cap. accedentes n.* 6. *vers. fallit tertio, cùm seq* & ibi Paris. *n.* 13. *de præscript.* Duen. *reg.* 144. *ampl.* 3. Pro quibus facit etiam *d. c. cùm ex officij*. ibi, *nec contra visitationem ipsam potest aliquo modo præscribi*, nam si admittitur præscriptio temporis excedentis hominum memoriam, vtique aliquo modo præscribitur, id quod text. ille negat; vnde ex his & aliis hæc sententia probanda videtur, quicquid contradicant Marian. *vbi supra num.* 52. & Abb. sibi contrarius *cons.* 26. *num.* 4. *lib.* 1.

10 *Tertiò* intellige præscriptionem in proposito non prohiberi respectu modi, vt scilicet procuratio potius, in fructibus his vel illis, quàm in pecunia, vel è conuerso, seu iuxta alium quamuis modum diuersum præstetur, vt obseruant Doctores communiter *in dict. cap. cùm ex offici*, Marian. *vbi supra numero* 49. Bernard. *dicto reg.* 604. *vers.* 1. Iuuat gloss. recepta *verb. compositiones Clement.* 2. *de censibus*, & quod habetur *in cap. exigit, illo tit. lib.* 6. & apud Concil. Trident. *dict. cap.* 3. *vers. sit tamen in potione.*

11 *Quartò* & vltimò intellige procedere in prohibitione præscriptionis contra procurationem futuram, ne scilicet in futurum eximatur quis à solutione illius, admittitur tamen præscriptio contra procurationem præteritam, id est, annorum præteritorum, secundùm omnes *in dict. cap. cùm ex officij*, quia cessat ratio supra expensa *in vers. secundo aduertendum*, cùm nullum vertatur præiudicium visitationis, quæ iam pro illis annis præcessit, sed solius Ordinarij, cui quantitas soluenda est, contra quem præscribi posse apertè docet Pontifex *in d. c. cùm ex officij*, ibi, *quamuis alius contra eundem.*

ALLEGATIO CXXXI.

Episcopatuum, seu diœcesum fines an præscribi possint?

SVMMARIVM.

1 *Fines dicuntur eo quod finiunt aliquid, & termini, vel limites quia terminant, & limitant.*

2 *Fines dupliciter considerantur, vel in quantum fines sunt, per quos prædia à prædiis distinguuntur, vel non in quantum fines sunt, sed in quantum solum, vel pars aliqua prædij ab illis occupatur.*

3 *Fines prædiorum etiam Ecclesiasticorum præscribi possunt.*

4 *Diœcesum, prouinciarum, seu parochiarum fines præscribi non possunt, quia non priuata, sed publica authoritate constituti sunt, vt* num. 5.

6 *Præscriptio intra fines diœcesum, prouinciarum, seu parochiarum admittitur ad effectum, vt præscribens intra illos obtineat iurisdictionem, vel iura Episcopalia, seu parochialia.*

7 *Fines ipsi præscribi non possunt ad effectum, vt desinant esse qui antea erant, & restringantur, vt alij extendantur, & sint vbi non erant.*

8 L. vlt. C. de feudis limitroph. lib. 11. *declaratur*

9 *Finibus diœcesum cohærentia præscribi non possunt*

10 *Præscriptio etiam immemorialis prohibetur in præscribendis finibus diœcesum, prouinciarum, & parochiarum.*

11 *Fines diœcesum quatenus fines sunt, & habent rationem finiendi, præscribi non possunt, nisi considerentur respectu soli, quod occupant quoad dominium & proprietatem eiusdem.*

12 *Præscriptio admittitur, vbi de finibus non apparet.*

13 *Episcopus contra Episcopum locum per se conuersum ad Fidem triennio præscribit.*

14 Cap. 1. de præscript. *declaratur.* & n. 16. & 17.

15 *Opponitur contra communem textus intellectum, & respondetur numeris seqq.*

18 Cap. placuit il 2. 16. q. 3. *declaratur, & concordatur* cum d. c. 1. de præscript.

ANTEQVAM ad præsentis quæstionis resolutionem deueniamus, sciendum est fines tam in Iure nostro, quàm apud bonos Latinæ linguæ auctores dici eò quod finiunt aliquid, sicut & termini, vel limites dicuntur, quia terminant, & limitant, vnde actio finium regundorum, de qua *in tit. ff. & C. finium regundorum, & in cap. ex litteris* 3. *de probation.* dicitur illa, per quam habentes prædia rustica confinia, petunt illorum fines regi, id est, decerni, & suis locis constitui, vt ex Hesiod. & aliis tradit Verrut. *verb. fines.* 1

Rursus sciendum est huiusmodi fines dupliciter considerari, vel in quantum fines sunt, per quos præ

prædia à prædiis distinguuntur, vel non in quãtum fines sunt, sed in quantum solum, vel pars aliqua prædij ab illis occupatur, vt aduertunt gloss. magna, & Doctores, *in cap. quia indicante, de præscript. & in c. quicunque 16. quæst. 3.* priori modo dicuntur propriè, & principaliter fines, quia habent rationem finiendi, de quibus *in d. tit. finium regund.* & principaliter non censentur portio prædij, sed veluti qualitas eiusdem. Posteriori verò modo non dicuntur propriè fines, sed principaliter attenditur locus, vel pars prædij ab illis occupata, à qua denominantur, vt colligitur ex *l. locus 60. ff. de verb. signif. l. fines 10. de euict.*

3 Quibus præhabitis quæstionem respondeo, quòd licèt fines prædiorum etiam Ecclesiasticorum præscribi possint, *dict. cap. quia indicante,* cum latè traditis per Syluest. *in sum. verb. præscriptio 2. n. 6.* Balb. *de præscript. 1. part. 6. num. 8. vers. decimus,* ni-

4 hilominus † fines diœcesum, prouinciarum, seu Parochiarum præscribi prohibentur *in cap. super eo, de parochiis, & in cap. quicunque, & in cap. licet, cum sequentib. 16. quæst. 3.* resoluunt *gloss. vltim.* & communis, *in cap. cùm sine 18. de decimis,* gloss. magna, & omnes *in dict. cap. quia indicante,* gloss. etiam *in cap. cùm non liceat, de præscript.* post alios Balb. *vbi suprà,* Mich. Grass. *lib. 3. commun. verb. confines q. 8.* Alciat. *in l. quinque pedum num. 23. Cod. finium regund.* Parlad. *lib. 1. rerum quotid. cap. 1. §. 17. num. 3.* Hieron. de Monte *de finibus regund. cap. 107. num. 2.* Menoch. *cons. 147. num. 44.* secundum quos vltra reliquas rationes, de quibus per gloss. *in dict. cap. quicunque,* illa potissima videtur ne aliàs admissa in proposito finium præscriptione cum publico incommodo oriatur confusio tam inter Prælatos, quàm inter subditos, vt intendit text. *in dict. cap. quicunque, & dict. cap. licet,* ibi, *ne per consuetudi-*

5 *nem,* &c. † quæ ratio satis defendi potest, si aduertas fines diœcesum, Prouinciarum, & Parochiarum, non priuata, sed publica vtilitate constitutos, & distinctos fuisse, *cap. 1. 80. distinct. cap. 1. 13. quæst. 1.* intendit text. *in dict. cap. super eo,* ibi, *Ecclesiastica ordinatione statutos,* Concil. Trident. *sess. 14. de reform. cap. 9. & sess. 24. de reformat. cap. 13. in fine.* Vnde fines huiusmodi quatenus fines, sunt Iuris publici, publica auctoritate, & vtilitate constituti, vt in simili probat *leg. id quod 7. §. 1.* ibi, *limites, ff. de periculo, & commodo rei vend.* & consequenter immutabiles esse debent, & meritò præscribi prohibentur, ne aliàs priuata cuiusque præscribentis auctoritate sublatis antiquis passim non limites constituantur, & tam in iurisdictione, quàm in reliquis ad publicam vtilitatem pertinentibus frequens detur occasio incertitudinis, & confusionis; id quod non ita contingit in finibus prædiorum, quia non publici, sed priuati iuris sunt, non publica, sed priuata vniuscuiusque auctoritate, & voluntate instituuntur, & mutantur. *l. 1. Cod. finium regund. l. in finalibus, cum seq. ff. illo tit.* & confusio, quæ timeri potest, non ita principaliter publicum, sed magis priuatum continet detrimentum.

6 Sic sanè † licèt intra fines diœcesis, Prouinciæ, vel Parochiarum admittatur præscriptio ad effectum, vt præscribens intra illos obtineat iurisdictionem, vel Iura Episcopalia, seu Parochialia, vt colligitur ex reg. *cap. auditis, & cap. cum olim,* & clariùs *ex capit. ad aures, de præscript. capite 1. illo titul. lib. 6. gloss. vltim. in dict. cap. licet, dict. cap. quicunque, & dict. cap. quia indicante, in fine,* vbi Felin. *num. 5. in fine cum seq.* post Abb. *num. 6. in dict. cap. super eo,* ni-

7 hilominus tamen † fines ipsi præscribi non possunt ad effectum vt desinant esse qui antea erant, & restringantur vt alij extendantur, & sint vbi non erant, quia ratio prædicta, & *dict. capit. quia indicante,* prohibitio non offenditur vbi manentibus finibus sicut antea intra illos præscribitur; nec obstat *dict. cap. cùm sint, vers. & attendendum,* satisfit enim vt per *gloss. vlt.* communiter recepta ex Cardin. *ibi.*

Amplia *primò* supradictam resolutionem ex sæpè citato *cap. quia dicante,* desumptam esse seruandam etiam in finibus Regnorum, Comitatuum, vel statuum sæcularium, vt obseruant Paris. ibi, *n. 17.* Abb. *in dict. c. super eo, in fine,* Barb. Alciat. & Mich. Grass. *citatis locis,* expendentes text. *vlt. C. de fundis limitroph. lib. 11.* qui tamen non agit de finibus huiusmodi, nec prohibet illorum præscriptionem, sed loquitur in prædiis limitroph. seu limitaneis, qui assignabantur militibus limitaneis, id est dispositis, & constitutis per limites, Regni, vel Prouinciæ ad repellendos hostium incursus, vt ex aliis explicat Valasc. *de iure emphyt. part. 1. quæst. 16. num. 11.* ac subinde non proponitur illis quod prædia essent limites, nec prohibetur præscriptio propter limites, sed propter milites, quibus erant assignata, & pro bono publico vsu capi prohibita, ex ratione longè diuersa, quam ex Lamprid. refert Alciat. *vbi suprà num. 25.* Nec item probatur hæc ampliatio ex text. *in l. nomine, col. 2. vers. bandalorum, C. de officio Præfecti prætorio,* quia non agit de præscriptione, nec illam prohibet concurrentibus necessariis, vt intendunt post alios Henric. *in dict. cap. super eo, & in cap. si diligenti, num. 1. de præscript.* Vnde meliùs suadebitur communis ampliatio, argum. *dict. cap. super eo,* cum similibus, iuncta ratione prædicta. 8

Amplia *secundò* idipsum locum habere etiam in iis, quæ cohærent finibus, de quibus hic, vt apertè probat text. *dict. cap. super eo,* ex quo it colligunt omnes, gloss. & communis *in dict. cap. quicunque, & in dict. cap. cùm sint,* vbi Abb. *num. 9.* Bald. & Syluest. *citatis locis;* iuuat reg. *l. qua Religiosis 44. ff. de rei vendicat.* expressè per Doctores *in cap. quanto,* per text. *ibi de iudic.* 9

Amplia *tertiò* procedere etiamsi præscriptio immemorialis proponatur, siquidem & hæc excluditur per generalia verba *dict. cap. super eo,* cum similibus, & per rationem prædictam, Abb. illic *num. 1.* Felin. *in dict. cap. quia indicante, num. 3. in fine,* & satis intendit *gloss. vltim. in cap. felix 16. quæst. 1.* Pro quibus facit, quia alia vix esset differentia inter præscriptionem finium, & præscriptionem intra fines, quoniam licèt intra fines præscriptio non prohibeatur, quia tamen communis præsumptio est contra possidentem, non procedit præscriptio, nisi cum titulo per quadraginta annos, vel nisi sit immemorialis, *cap. 1. de præscript. in 6.* igitur vt aliqua sit differentia in finibus ipsis, qui vltra præsumptionem Iuris communis resistentis speciatim præscribi prohibentur, fateri oportet præscriptionem cum titulo per quadraginta annos, vel etiam immemorialem admittendam non esse, quamuis contradicat Curt. *cons. 56.* quem referunt & sequuntur *addit. vltim ad Abb. in dict. cap. super eo,* Balb. *vbi suprà,* Paris. *in dict. cap. quia indicante, num. 17. & cons. 11. num. 21. lib. 1.* existimantes in proposito admittendam esse præscriptionem, quæ hominum memoriam excedit, quasi hæc prohibita præscriptione non censeatur sublata cum vim habeat priuilegij, argum. *cap. super quibusdam, vers. præterea, de verb. significat.* sed fundamentum refellitur ex his quæ dixi *in tract. de* 10

clauſulis vſufrequent. clauſ. 88. *à n.* 2. *ſecundum Ludun. impreſ.*

11 Intellige iam *primò* ſupradictam reſolutionem, vt tantùm procedat in finibus quatenus fines ſunt, & habent rationem finiendi, itaut per præſcriptionem deſinant eſſe fines qui, & vbi antea erant; ſi verò conſiderentur non in quantum fines ſunt, ſed reſpectu ſoli quod occupant quoad dominium, & proprietatem eiuſdem, itaut maneant apud fines, & retineant finiendi rationem, ſicut antea, quamuis ſub dominio alterius, vtique admittenda eſt præſcriptio, quia propriè loquendo non præſcribuntur fines, ac proinde ceſſant confuſio, & rationes, de quibus ſupra. Ita intendunt gloſſ. *in d. cap. quicunque*, Card. *in d. cap. quia indicante.* & *ibi* Felin. *num.* 5. *in princip & verſ. conſidera.* Pariſ. *n. vlt.* & Balb. *vbi ſuprà*, qui tamen poſt gloſſ. *in d. c. quicunque, in fine*, falsò exiſtimant fines iure proprietatis præſcribi, vbi fines ipſi non manent amplius, ſed deſinunt eſſe tales, ſiquidem longè verius eſt præſcriptionem iure proprietatis in propoſito dici, vbi terra, vel ſolum ipſum præſcribitur quoad dominium, vt alicuius efficiatur proprium; interim tamen manēt fines ſub ratione finium, quia adhuc poſt præſcriptionem habent rationem finiendi, & limitandi, ſicut antea, iuxta ſupradicta.

12 Intellige propterea tantum procedere vbi de finibus conſtat, nam ſi de illis non appareat, admittitur præſcriptio, quia non præſcribuntur fines, ac ſubinde ceſſant verba *dict. cap. ſuper eo.* & ratio prædicta, vt ſatis expreſſit *ibi* Pontifex, text, *in d. cap. inter. verſ. ob hoc, cum ſeq.* 16. *qu.* 3. Qualiter autem de finibus conſtare poſſit, & quæ probatio in eis ſufficiat, vide Doctores, quos retuli *part.* 1. *huius tract. tit.* 1. *cap.* 7. *n.* 12. & Rot. *deciſ.* 295. apud Farin. *par.* 2. *recentior.*

13 Singulare eſt in hac materia, quod Epiſcopus contra Epiſcopum locum per ſe conuerſum ad Fidem triennio præſcribit, vt expreſsè probat text. *in cap.* 1. *de preſcript.* †
14 cuius quidem deciſio procedit in Fdei Catholicæ fauorem, itaut Epiſcopus proprius diligens fiat ne intra tam breue temporis ſpatium amittat locum & partem diœceſis, quæ à fide defecerat, & aliàs ſperans acquirere intra illud maiori cum diligentia procuret vt locus ille, vel pars diœceſis ad Fidei, & Eccleſiæ vnitatem reuertatur, ita *gloſſ.* 1. *in fine*, & Abb. communis *in dict. cap.* 1. *gloſſ.* 4. & omnes *in c. placuit il* 2. 16. *quæſt.* 3. *gloſſ. vltim. in reg. poſſeſſor, de regulis Iuris lib.* 6. Balb. *de præſcript.* 1. *part.* 4. *quæſt.* 1. *in fine*, Couarru. *in reg. poſſeſſor. part.* 2. §. 11. *n.* 8. Mench. *Illuſtr. c.* 72. *num.* 6.

15 Verùm cōtra hanc reſolutionem, & communem intellectum *d. cap.* 1. obſtat *primò* text. *in cap. vlt. de præſcript.* & generalia eius verba, ibi, *nulla valeat*, &c. inſuper & ratio illic addita, quæ in fauorem Fidei Catholicæ negligenda non fuit, immo eo magis admittéda quod Fides Catholica magis abhorret peccata, & magis aliena eſt ab omni iniuſtitia, & legis naturalis, ſeu diuinæ violatione, neque par credere eſt maximos Eccleſiæ Pontifices inter Eccleſiaſticos, & præſertim Epiſcopos admittere præſcriptionem cum mala fide, quàm *in c. vigilanti*. & *in d. vlt. de præſcr.* inter ſeculares, & in foro ſeculari abſolutè improbarunt arg. text. *in l. in arenam, C. de inr. offic. teſtament.* *Secundò* obſtat quod tempore *d. c.* 1. & Concilij Africani, ex quo deſumitur circa annum 425. non apparet lege aliqua, quæ contra Eccleſias, & Epiſcopos quadraginta præſcriptionem requirat; vnde ſermo Fidei fauore fortaſſe eo tempore minor ſufficiebat, ac ſubinde per illud *cap.* 1. non limitatur text. *in c. de quarta & in cap. illud, eod tit. de præſcript.* *Tertiò* vrget *d. cap. placuit il* 2. 16. *quæſt.* 3. quod habetur in Concil. Mileuitano ſub Innoc. I. *cap.* 24. vt conſtat *tom.* 1. *Concil. pag.* 484. *col.* 2. & rurſus refertur in d. Concil. Africano *c.* 88. vbi in eadem ſpecie de qua hîc agitur, in Fidei fauorem procedit præſcriptio per ſex rantummodo menſes, nec requiritur triennium.

His tamen non obſtantibus prædicta reſolutio & 16
communis intellectus retinendus eſt, & ad primum reſpondetur, negari non poſſe fauorem Fidei in propoſito attendi, & ex auctoritate legis Pontificię maximè operari, *primò* circa poſſeſſionem, quam lex ibi & iuſtificat, & tribuit Epiſcopo conuertenti; vt ex Iuris auctoritate iuſtus ſit poſſeſſor, arg. *l. iuſtè poſſidet, de acquir. poſſeſſ.* quam poſſeſſionem neque iuſtificat, neque tribuit regulariter in aliis caſibus; ſanè Epiſcopus conuertens, de quo *in d. c.* 1. quamuis ſciret plebem, & partem diœceſis, quam conuertebat eſſe alienam, & ad alium Epiſcopum pertinere, in actu practico non habeat conſcientiam rei alienæ, vel peccatum iniuſtæ retentionis, quippe qui ex legis auctoritate iuſtè & abſque peccato, poſſidebat *d. l. iuſtè.* & conſequenter nō malæ, ſed bonæ fidei poſſeſſor erat, vt intendunt Angel. *in l.* 1. *n.* 63. *C. de iudic.* Gouar. *vbi ſuprà.* *Secundò* circa tempus, quia ſufficit in propoſito triennium, cùm aliàs attento Iure ſpatium quadraginta annorum eſſet neceſſarium, *c. de quarta*, cum ſimilibus, *de præſcript.* Denique circa titulum, qui omninò requirebatur in hac præſcriptione in qua Epiſcopus intra alienam diœceſim contra ius commune præſcribebat, *capite ſi deligenti. ad finem*, ibi, *iuſtus titulus, eodem tit. de præſcr. c.* 1. *eodem, titul. in* 6. & tamen in præſenti ſuppletur à lege in fauorem Fidei Catholicæ, qui exceptis his tribus, & circa malam fidem nihil operatur.

Ad ſecundum reſponderi poterit, quod licet tempore dict. Concilij Africani non requireretur quadragenaria 17
præſcriptio contra Eccleſias, vel Epiſcopos, nihilominus tamen quo tempore Gregorius *d. c.* 1. *ſub tit. de præſcript.* iam erat receptiſſima huiuſmodi præſcriptio, vnde ex mente illius videtur ille text. eo loci adiectus, vt in fauorem Fidei limitetur, reg. *dict. cap. de quarta, & dict. cap. illud*, cum ſimilibus.

Ad tertium communis concordia eſt, quod text. 18
in d. cap. de præſcrip. ſuppleri debeat per *d. c. placuit*, & è conuerſo, ita quòd ſex menſes, de quibus *in d. c. placuit*, à tempore monitionis computandi, non tribuant ius loci conuerſi, quaſi Epiſcopus cōuertens per illos præſcribat, ſed requirantur vt Epiſcopus proprius monitus conſtituatur in mora, & negligentia, qua interueniente fit facultas alij Epiſcopo conuertendi, & ſi poſt conuerſionem proprius Epiſcopus per triennium non recuperat, inducitur præſcriptio loci conuerſi, *gloſ.* 1. & communis *in d. c.* 1. *gloſ.* 3. *in c. placuit*, gloſſ. *in d. reg. poſſeſſor*, probat ex multis Con. *vbi ſuprà* Anaſtaſ. Germ. *in animaduerſ. lib.* 1. *cap.* 20. Sed hæc communis concordia non ſatisfacit, tum quia diuinat ad vtrumque textum, nam *in dict. cap.* 1. nulla fit mentio monitionis, aut ſex menſium, ſicut nec *in d. cap. placuit*, vllum eſt verbum de triennio; tum etiam, quia ſex menſes, de quibus *in d. cap placuit*, non præfiniuntur tantum vt Epiſcopus proprius moram incurrat, ſed etiam vt illis elapſis alius conuertens ſtatim locum acquirat, ita quod vlterior expectatio triennij non requiratur, prout ſignificat verbum, *pertineat*, de quo *in eo text.*

text. præsertim si adiungantur verba illa, quæ præcedunt, ibi, *ad suam Cathedram pertinentia*, quæ important plenum ius competens Episcopo proprio negligenti, quod idem post sex menses acquiritur conuertenti. Nec aliquid probant verba illa, *post leges*, quia vt constat ex eodem Conc. Africano *cap.* 58. & passim alibi intelligunt, id est, post leges latas de Donatistis hæreticis, vel contra eosdem hæreticos, & propterea omissa sunt à Gregorio qui per illum text. *in dict. cap.* 1. voluit constituere legem generalem non habito respectu ad Donatistas, vel leges eorundem, de quibus Conc. Africanum loquebatur: alias enim si verba prædicta referrentur ad leges monitionis necessariæ, vt credit Couarru. sanè Gregorius non omisisset, vel omittens apertè significaret non esse necessariam monitionem, nec illam posse à nobis suppleri, quam cum antea esset in integro Pontif. Gregor. resecauit. Quare de hoc studioso lectori cogitandum relinquo.

ALLEGATIO CXXXII.

Episcopali Sede vacante an currat præscriptio contra Ecclesiam?

SVMMARIVM.

1 *Præscriptio ipso iure dormit contra Ecclesiam quocumque modo vacantem.*

2 *Ecclesia dum vacat vtpote carens legitimo defensore iure agere prohibetur.*

3 *Ecclesia quasi vacare dicitur ad hoc vt contra illam præscriptio non currat, quando licet prælatum habeat, is tamen quoad res illius, vt oportet tuendas inutilis est.*

4 *Prælato excommunicato existente tam contra Ecclesiam, quàm contra ipsum, præscriptio non currit.*

5 *Præscriptio ipso iure dormit contra Ecclesiam Pastore viduatam non solùm in rebus ad Ecclesiam, vel mensam Prælati pertinentibus, verum etiam in iis, quæ Ecclesiæ, vel Prælato insimul cum Capitulo & clericis communes sunt.*

6 *Præscriptio non currit interim dum viuit Prælatus, qui rem Ecclesiæ temere alienauit.*

7 *Ecclesia vacare dicitur ad hoc vt præscriptio contra illam non currat, quando caret proprio, & immediato Pastore.*

8 *Duo opponuntur contra superius resoluta.*

9 *Præscriptio contra vacantem Ecclesiam dormit non ex eo quod deficit is, contra quem præscribitur, adest enim Ecclesia, sed quoniam ea vacante non est qui agere possit.*

10 *Præscriptio an & quando progrediatur contra hæreditatem iacentem, ostenditur.*

11 *Hostilitatis, schismatis, vel pestis, an exilij tempore dormit præscriptio contra Ecclesiam.*

12 *Impedimento facti existente videtur aliquibus currere præscriptionem contra Ecclesiam, quamuis illi ex iusta causa detur restitutio.*

13 *Alij intelligunt procedere vbi tempore belli, vel schismatis grassantis non redditur ius partibus.*

14 *Nonnullis placet distinctionem Iuris & facti procedere attento Iure Ciuili non autem isto Pontificio, quo attento putant præscriptionem dormire ipso iure, stante aliquo facti impedimento.*

15 *Aliquibus videtur ideo impedimentum facti æquiparari impedimento Iuris in hoc casu, quia hoc expressum est in Iure.*

16 *Præscriptio ipso iure dormit contra eos, qui non Iure, sed facto aliquo impediuntur, vbi huiusmodi facti impedimentum non fuerit, seu generale.*

17 *Episcopo capto à paganis, seu schismaticis tunc Sedes Episcopalis quasi vacare dicitur, & iurisdictio Episcopalis pertinet ad Capitulum, non verò ad Archiepiscopum.*

18 *Mors ciuilis non æquiparatur naturali quoad iuris effectus, nisi quando ex qualitate, & natura negotij mors ciuilis fuerit eiusdem effectus, cuius est mors naturalis.*

19 *Archidiaconus, vel alius de Capitulo, qui ex legitima consuetudine, vel priuilegio iurisdictionem Sede vacante exercere potest, id poterit in vacatione vera, non autem in ficta.*

20 *Episcopus quando captus fuerit à paganis, vel schismaticis ad quæ extendatur, & circa quæ versetur administratio Capituli, remissiuè.*

21 *Capitulum Sede vacante exercere potest omnem potestatem, administrationem, & iurisdictionem Episcopalem Ordinariam, exceptis casibus in Iure expressis.*

22 *Capitulum Sede vacante potest exercere iurisdictionem Episcopalem Ordinariam si necessarium fuerit ad vitandum Episcopatus præiudicium, & periculum ex Episcopi defectu, seu absentia alioquin imminens.*

23 *Capitulum occasione Sedis etiam fictè vacantis non potest ita libere etiam in necessariis administrare, quin teneatur reddere rationes nouo Episcopo.*

CONTRA Ecclesiam quocumque modo vacantem Prælato, nusquam currere, sed ipso iure dormire præscriptionem probat text. *in cap.* 1. *vers. si tamen, de præscript. cap. de quarta, vers. nisi, cap. auditis; vers. quod si, eod. tit.* tradunt Abb. *in cap. cùm deputati num.* 19. *de iudic.* & *in cap.* 1. vbi Felin. *num.* 5. *vers. dum Abbas, de præscript.* Bart. *in l. naturaliter num.* 24. *ff. de vsucap.* Arnulph. *de commendis quæst.* 9. Guid. Papæ *decis.* 152. Aym. *de antiq. temporum part.* 4. *cap. materia, num.* 68. Balb. *de præscript.* 2. *part.* 6. *princip. à num.* 7. Molin. *de Iustit. tract.* 2. *disput.* 78. *num.* 7. Rota *decis.* 415. *numero* 3. *p.* 2. *recentiss.* † quicquid controuertat, & confundat Annib. *in dict. l. naturaliter, num.* 298. Iuuat ratio, nam Ecclesia dum vacat, vt pote carens legitimo defensore, iure agere prohibetur, *c. vlt. ne Sede vacante*, ac subinde contra huiusmodi Ecclesiam iure impeditam dormit ipso iure præscriptio, quantumcunque adsit omnia ad illam necessaria; iuxta reg. *l.* 1. *§. vlt. C. de annali excep.* & facit, quia durante pupillari ętate etiam illa dormit contra pupillum *l. sicut, C. de præscrip. triginta*, Surd. *decis.* 4. *num.* 1. Rot. *decis.* 419. *n.* 4. apud Farin. *part.* 1. *recent.* Ratio quoque resolutionis principalis ea potuit esse, quia mortuo Prælato, Rectore beneficiato, seu altero dignitatem, vel officium detinente, vacat quidem possessio Prelaturę, beneficij, dignitatis, & officij, & sic carent legitimo defensore, licet bonorum, & iurium illius possessio retineatur per ipsam Ecclesiam, dignitatem, vel officium, quę nunquam moriuntur, & nunquam desinunt possidere, ciuiliter scilicet, Salust. Tiber. *in pract. Auditor. Cameræ lib.* 2. *c. in fine*, Boccac. *de interdicto vti possid. cap.* 2. *n.* 91. Pontan. *de spol. lib.* 3. *c.* 9. *num.* 149. Rodoan. *de spol. Eccles. quæst.* 7. *num.* 35. & *quæst.* 14. *num.* 28. & 29. & *q.* 15. *num.* 11. Seraphin. *decis.* 1127. *num.* 2. Caualer. *decis.* 299. *n.* 1.

Coccin. *decis.49.sub n.2.* Nicol.Garc. *de benefic p.5. cap.5.num.38.* Paz *de tenuta cap.50.num.25.* Cyriac. *controuers.forens.lib.2. controuers.300. num.38.* Rota *decis.190 sub num.2.& 3.p.1. diuers.* vbi huiusmodi possessionem per Ecclesiam retentam vocat ciuilem, seu ciuilissimam, & in *Colimbrien. præstimoniorum* 10. *Decembris* 1631. coram *R.P.D.Dunozetto*, & 18. *Iunij* 1632. coram *eodem*.

3 *Primo* intellige principalem resolutionem procedere etiam vbi Ecclesia quasi vacat, vt quia licèt Prælatum habeat, is tamen quoad iuris effectus & res Ecclesiæ vt oporret tuendas inutilis est; vtpore hæreticus, aut schismaticus, probat text. *in d.cap.1. vers.item si*, iuncto *c.pen.de suppl.neglig. Prælat.lib.6.* resoluit Bald. *vbi supà*, iuuat reg. *c.1. de translation. Episcopi, vers.sicut*; iuxta *gloss.vltim.* per text. *ibi, ad l.vltim.C.ad legem Flauiam*, recepta communiter ex Couar. *pract.cap.7.num.27.* Tiraq. *ad leges connub. part.6 num.12.*

4 † Sic idem est vbi Prælatus excommunicatus existit, quia cum iure prohibeatur, *cap intelleximus,de iud.* tam contra Ecclesiam, quàm contra ipsum etiam in rebus propriis præscriptio dormit, iuxta *c. quia diuersitatem, de concess. prabend.* gloss.magna *in cap prima actione* 1.*q.3.* communis, vt per Abb. *num.7.* Felin. etiam 7. Paris. 18. *cum seqq in d.cap.1.* Balb. *de præscript. 1.part.6. num.24.* idipsum admittentes quantumcumque excommunicatio iusta sit.

5 *Secundò* intellige procedere non tantùm in rebus ad Ecclesiam, vel mensam Prælati pertinentibus, verum etiam in iis, quæ Ecclesiæ, vel Prælato insimul cum Capitulo, & clericis communes sunt, ex Abb. *num.4.* Felin. 5.*in fine* & aliis *in d c.1.* Balb. *p.2. sexta num.7.* Ias. *in l.si emancipati n.18. C. de collat.* pro quibus vltra reg. *l.si communem ff. quemadmodum seruitutes*, facit quòd in huiusmodi rebus communibus administratio ad Prælatum pertinet, quod deficiente Capitulum, vel clerici agere prohibentur, *cap. e doceri.de rescrip.* Host. & communis *in c.1.& vlt. ne sede vacante.*

6 *Tertiò* intellige, seu potius amplia procedere etiam dum viuit Prælatus ille, qui rem Ecclesiæ temerè alienauit, vel aliquid aliud contra sacros Canones, & in Ecclesiæ præiudicium fecit; quia scilicet dum is viuit perinde, quoad hoc, ac si Ecclesia nō haberet Prælatum, cum habeat ad hoc inutilem, quem lex verosimiliter non credit venturum contra id quod temerè fecit, vt probat text. *in c si Sacerdotes* 16.*q.3.* quem ad hoc notant gloss. *verb.causa,in c.1. de in integ. restit.lib.6.* Felin. *n.10.in d c.1.* post alios Roman. *sing.267.* Rebuff. *in compend. alienat. n.37.* Balb. 1.*p.5.n.8.* Cald.Pereira *in l.si curatorem, verb.infra legitimum n.5.*

7 *Quarto* intellige Ecclesiam in proposito vacare, vbi caret proprio, & immediato Prælato, qui pro rebus Ecclesiæ iure agere debuit, qualis est Episcopus respectu Cathedralis, Abbas respectu Abbarialis Ecclesiæ, quantumcumque non desint alij Prælati superiores.& mediati, vt satis probat *dict.cap.1.* ibi, *fuerit Episcopus*, & ibi, *acceperit Episcopum*, docet Innoc. *in c.olim il 1.de restit spoliat.* Abb. *n.2.* & alij, vt per Felin. 5.*in dict.c.1.* Vnde licèt Sede Imperiali vacante succedat interim Ecclesia, & summus Pontifex Imperium regat, *c. licet, de foro comp.* vbi communis, quia tamen deficit Imperator proprius, & immediatus Imperij superior contra Imperium, vtpote vacans, dormit interim ipso iure præscriptio, Bart. *in d.l. naturaliter n.28.* & *ibi* Annib. *n.30.* Abb. *num.3.* Felin.5. Paris.12. *in d.c.1.* Balb. 2. *p.6.num.8.*

Verùm prædictis & aliis, quæ hîc traduntur per Doctores, duo maximè obstant, primum quod vt præscriptio aliqua mero iure procedat, nec attenditur, nec requiritur existētia illius, contra quem præscribitur, probat Bart. *in d.l. naturaliter num.18.* receptus communiter ex Balb. 3.*p.6.num.23.* Igitur quantumcumque Ecclesia vacet & careat Prælato, præscriptio contra illam progredietur. Rursus obstat, quia contra hæreditatem iacentem non dormit præscriptio, quinimò procedit non solum, quæ antea fuerat inchoata, verùm etiam noua, arg. *l.vlt ff. de vsucap.l. sed si conditione §.seruus alienus ff. de hæredib. instituend.* resoluunt post alios Crot. *in l. si is qui n.35 ff.de vsucap.* Annib. *in d.l. naturaliter num. 303.* tradit Abb. *in dict.c.de quarta n.8.* & *ibi* Felin. *n.18. de præscript.* Ergo idem erit vacante Ecclesia, præsertim quia hæreditate iacente hæres hæreditarias actiones exercere prohibetur, *leg. ait prætor, ff. de iure deliber.* 8

Sed retentis supradictis, ad primum argumentum vltra Annib. *vbi suprà*, cuius resolutio confunditur *ex dict c.1.& ex dict.cap de quarta,& cap.auditis*, in quibus Iuribus probatur præscriptionem cōtra vacantem Ecclesiam dormire ipso iure, dici potest in his terminis dormire non ex eo quod deficit is, contra quem præscribitur, adest enim Ecclesia, sed quoniam ea vacante non est qui agere possit, vt satis innuit *dict c.1.* ibi, *si autem non fuerit, non præiudicetur Ecclesiæ, &c.* ac subinde quia dum Ecclesia vacat regulatiter ius impedit, ne quis interim agat *dict. cap.vltim.* & per totum *ne Sede vacante.* Merito contra illum vtpote iure impeditam agere præscriptio dormit. 9

Ad posterius verò argumentum vltra Abb. *n.8.* qui difficultati succumbens verius putat contra hæreditatem iacentem non progredi, sed dormire præscriptionem, arg. *dict.c.1.* cum similibus, responderi potest longe diuersam esse rationem in Ecclesia vacante, & in hæreditate iacente, vel vacante; in hac enim si aliquis sit hæres, qui adire possit, succedit reg. *l. qui potest facere,de regul. Iuris,lib.6.* vel poterit institutus bonorum possessionem agnoscere & administrare, iuxta *l.si quis 23.in princip. cum suis §§. ff. de hæred. instituend.* tradit Anton. Gom. *tom.1. var. cap.2.num.13.* quòd si hæres non appareat, dabitur curator qui administrare, & agere possit, iuxta reg. *l.1.ff. de curat.bonis dand.* tradit Menoch. *de arbitrar.casu 150. à princip.* quòd si nullus extat qui succedere possit, & ita hæreditas verè vacat, defertur fisco, cuius procurator administrat. *l.1.§. qui bona,de iure fisci*, Menoch. *vbi suprà.* Vnde meritò stantibus his, & aliis, qui iacente, vel vacante hæreditate agere possit, non datur in ea impedimentum iuris agendi, prout datur in Ecclesia; neque refragatur *dict l.ait Prætor*, ibi, *actiones exercere*, quia procedit tantum intra tempus deliberandi, & etiam in eo non simpliciter, sed absque causæ cognitione, denegat agendi facultatem, planè se hæreditate iacente hæres facto aliquo impediatur, licet præscriptio mero iure procedat, dabitur nihilominus contra eum restitutio, secundùm Abbat. & omnes præcitatos. 10

Quinto intellige, seu potius amplia procedere etiam hostilitatis tempore, tunc etiam dormire ipso iure præscriptionem probant text. *in prima actione 16. quæst.3. & in c. ex transmissa*, ibi, *præscriptione hostilitatis tempore non currente, de præscrip.* & idipsum de tempore schismatis probat *cap. cum vobis, 14.eod. tit.de prescr.* Gratian. *in c.si Sacerdotes vers. item 16. p.3.* tradunt Abb. & communis *in d. c.ex transmissa,* 11

Bart.

Bart. *in d.l. naturaliter num.* 16 *&* 13. vbi etiam nouiores, *ff. de vsucap.* Dom. *conſ.* 153. Balb. *de praſcr.* 2. *p.6. à n.* 3. Pariſ. *conſ.* 104. *à num.* 143. *lib.* 1. poſt alios Rebuff. *de pacificis poſſeſſ. n.* 301. *cum ſeq.* Rip. *de peſte* 2. *part. princ. à num.* 121. Roland. *conſ.* 79. *n.* 20. *& conſ.* 81. *à n.* 16. *lib.* 1. idem reſoluentes de tempore peſtis (quaſi tunc ſit bellum inter Deum, & homines) exilij, captiuitatis, & ſimilium, tradit deciſ. Pedem. 177. *num.* 5. vbi idem concludit de tempore, quo per treugam, & inducias bellum hinc inde remittitur.

12 Sed obſtat maximè quòd impedimentum proueniens ex bello, ſchiſmate, & prædictis ſimilibus, non eſt impedimentum iuris, ſed facti, quia non lex, ſed factum impedit tunc in iudicio agere, & lites exercere, ac ſubinde præſcriptionem iure currere debet, quamuis illi ex iuſta cauſa detur reſtitutio, iuxta *l. & Attilicinus ff. de ſeruit. ruſt. præd.* cum ſimilibus, & ita in ſpecie obſeruat Annibal. *in l. naturaliter n.* 294. *&* 303. intelligens tex. *in dict. c. ex transmiſſa, & in dict. cap. cum vobis*, procedere impetrata prius reſtitutione contra præſcriptionis curſum, quod tamen eſt contra expreſſa verba *dict. capitis ex transmiſſa*, ſupra relata, *& d. c. cum vobis*, ibi, *curſum præſcriptionis impediunt*, cum ſimilibus præcitatis, in quibus apertè dicitur præſcriptionem in his terminis ipſo iure, & ita ſecluſo omnis reſtitutionis beneficio non currere.

13 Nec ſatisfacit reſolutio communis Bartoli *vbi ſuprà*, & omnium *in dict. cap. ex transmiſſa*, & in locis præcitatis, ſecundum quos text. ille & ſimiles procedunt, vbi tempore belli, vel ſchiſmatis graſſantis non redditur ius partibus, & ceſſant omnia iudicia ita quòd iuris potius quàm facti impedimentum ſubſiſtat; tum quia hæc explicatio reſtringit verba illius text. & ſimilium, qui ſimpliciter, & indiſtinctè dicunt bello, vel ſchiſmate durante præſcriptionem non currere; tum etiam, quia quamuis partibus ius non reddatur, & lites in forenſibus controuerſiis non exerceantur, quia tamen hoc non à lege aliqua, ſed ex facto impediente prouenit, magis facti, quàm iuris impedimentum dicetur, vt per ſe patet.

14 Vnde alij putant diſtinctionem, & differentiam illam impedimenti iuris & facti tantùm procedere attento iure Ciuili, non autem iſto Pontificio, quo inſpecto præſcriptio non procedit ipſo iure, ſed dormit interim dum etiam impedimentum facti perdurat, & ita intelliguntur text. *in dict. cap. ex transmiſſa, & in d. c. cum vobis*, cum ſimilibus, prout opinantur Imol. *in princip.* per text. *ibi in cap. quia diuerſitatem, de conceſſ. præbend.* Pariſ. *in d. c. ex transmiſſa, num.* 23. & alij relati per Pinel. *in auth. niſi, num.* 47. *C. de bonis matern.* præſentit gloſ. magna *in d. cap. prima actione.* Sed & hæc reſolutio communiter reiicitur, vt per eundem Pinel. Confunditur enim *ex d. c. cum vobis*, ibi, *ſecundùm Iuris ordinem*, & ex vulgari reg. *cap.* 1. *de noui operis nunciat.*

15 Tandem aliis videtur in ſpecie *d. c. ex transmiſſa, & dict. c. cum vobis*, impedimentum facti æquiparari impedimento iuris, & illo, ſicut hoc ſtante, præſcriptionem dormire; quia Iure cautum reperitur, vt in his caſibus ſpeciatim Iure expreſſis limitetur prædicta differentia communis collecta ex *dict. l. & Attilicinus*, cum aliis, idque intendunt Abb. *num.* 13. *ad fin.* Felin. *num.* 8. *in dict. cap. ex transmiſſa*, Boër. *dec.* 40. *num.* 3. Pinel. *vbi ſuprà num.* 43. *ampl.* 2. *n.* 47. *colum.* 2. Adhuc tamen hæc explicatio non ſatisfacit; tum quia refragantur verba *d. c. cum vobis*, ibi, *ſecundùm Iuris ordinem*, quæ innuunt nihil ibi ſpeciale contra Iuris regulas contineri; tum etiam quia Doctores paſſim admittunt præſcriptionem dormire tempore peſtis, in quibus nihil ſpeciatim iure expreſſum reperitur.

Quare probabiliter dici poteſt communem illam traditionem, quæ docet præſcriptionem ipſo iure dormire contra eos, qui non iure, ſed facto aliquo impediuntur, locum non habere vbi huiuſmodi facti impedimentum commune, ſeu generale eſt, & vti tale notorium omnibus; tunc enim perinde ac ſi eſſet impedimentum iuris præſcriptio impeditur ipſo iure, nec eſt neceſſaria reſtitutio, & in his terminis procedunt text. *in dict. cap. ex transmiſſa, & in d. c. cum vobis*, cum ſimilibus; id quod ſuadetur, quia vbi facti impedimentum generale eſt, & notorium omnibus, ita quòd neque probatione, neque proteſtatione, aut excuſatione vlla indigeat, eadem ferè videtur vrgere ratio, quæ ſtante iuris impedimento ſuadet præſcriptionem ipſo iure dormire; etenim lex de illo communi, & notorio facti impedimento certa eſt, & fruſtra reſtitutionem requireret, quæ nihil aliud quàm circuitum & dilationem inutilem, litem, labores, & expenſas continere videtur, cum certiſſimum & notiſſimum ſit reſtitutionem in omnem euentum, & ſimilibus competere, abſque vlla probationis, aut cauſæ cognitionis neceſſitate. Iuuant quæ aliàs circa ſententiam contra ius conſtitutionis, & ius litigatoris notantur *in cap.* 1. *& in cap. cùm inter, & in c. inter cæteras, de re iudic.* Nam licèt ſententia contra ius conſtitutionis ipſo iure non valeat, neque appellatio neceſſaria ſit *dict. c.* 1. *de ſententia & re iudic.* per contrarium verò contra ius litigatoris prolata ipſo iure valeat, & appellatio requiratur *dict. c. cùm inter*, nihilominus ſi ſententia contra ius litigantis pronunciata notoriam contineat iniuſtitiam, perinde ac ſi contra ius conſtitutionis proferatur, non tenet ipſo iure, neque appellatio neceſſaria eſt, *dict. c. inter cæteras*, quia videlicet lex, quæ certa eſt, de huiuſmodi iniuſtitia notoria ſtatim per ſe occurrit, & appellationem, & eius circuitum ſuperfluum non requirit. Sic ſimiliter licet in propoſito differant impedimentum iuris, & facti, vbi hoc particulare eſt contra aliquem, & à probatione pendet, nihilominus tamen vbi generale, ſeu commune, & inſimul notorium quoad omnes proponitur, perinde ac iuris impedimentum iudicabitur, & lex ipſa per ſe occurrens abſque aliqua reſtitutione præſcriptionem impediet, & iuxta hunc ſenſum intelligi poteſt opinio Abb. *dict. num.* 13. & aliorum, quos ſuprà proximè citauimus, vt ſcilicet impedimentum facti & iuris æquiparentur in ſpecie *dict. c. ex transmiſſa, & dict. cap. cum vobis*, quia in iuribus facti impedimentum ex bello, & ſchiſmate proueniens generale eſt, & notorium omnibus. Vnde ſi pares termini proponantur, idem dicendum eſt in quouis alio ſimili, vtputà peſtis; in reliquis autem impedimentis facti, quæ nec generalia, nec notoria ſunt, procedit communis differentia, quæ notari poſſunt ad ea, quæ prædicti Doctores reſoluunt circa præſcriptionem contra eos qui in captiuitate, exilio, vel carcere ſunt, vt infra oſtenditur. 16

Sextò intellige, ſeu potius amplia procedere Epiſcopo capto à paganis, ſeu ſchiſmaticis; nam tunc Sedes Epiſcopalis quaſi vacare dicitur, & iuriſdictio Epiſcopalis pertinet ad Capitulum, non verò ad Archiepiſcopum, ac ſi Epiſcopalis Sedes per mortem vacaret, vt obſeruant omnes per text. *ibi in c. ſi Epiſcopus* 3. *de ſuppl. negl. Prælat. lib.* 6. Alex. *conſ.* 110. *à n.* 6. *vol.* 6. Matian. Soc. *conſ.* 92. *in princ. vol.* 1. Pauin. 17

Pauin. *de potest. Capituli Sede vacante part.1. princip.*
18 *quæst.1.sub num.4.* † Ratio est, quia licèt mors ciuilis non æquiparetur naturali quoad iuris effectus, ex text. *in l.sed si mors 13. ff. de donat. inter virum & vxor. & in l.cùm pater 77.§ hæreditatem il.1. ff. de legat. 2. & in l.Statius Florus 48.§. Cornelio Felici ff.de iure fisci*, cum similibus, tamen quando ex qualitate, & natura negotij mors ciuilis fuerit eiusdem effectus, cuius est mors naturalis, tunc vtraque mors æquiparabitur, vt per text. *in l. actione §.publicatione ff. pro socio, & in l. si necem §. si deportatus, ff. de bonis libert. & in capit.1. §.1. ne sede vacante lib.6.* cum similibus, quæ adducunt Mench. *de success. creat. §.21. numer.172. vers. est tamen verum*, Pelaez *de maioratu part.2. quæst.3.numer.56.* Molin. *de primogen.lib.1. capit.13. numer.64.* Gutier. *Canon. quæst. lib.2. cap.1. num.44.* Card. Tusch. *tom.5.litt. M,conclus.393. numer.24. & 25.* Atqui in hoc casu mors ciuilis prouenìens ex seruitute Episcopi à paganis, vel schismaticis iusto bello capti supposito defectu & absentia Episcopi impediti apud hostes; quominus Ecclesiam suam & Episcopatum gubernet, iam operatur idem jnconueniens quod lex Canonica vitare, & regimini Ecclesiæ prouidere intendit, dum alioquin propter illud statuit, vt Episcopo naturaliter mortuo contra Ecclesiam præscriptio non currat, sed ipso iure dormiat; igitur,&c.

19 Illud aduertendum duxi, adeo verum esse in hoc casu Episcopalem iurisdictionem pertinere ad Capitulum, vt nullo modo eam exercere valeat Archidiaconus, vel alius de Capitulo, qui ex ligitima consuetudine, vel priuilegio illam Sede vacante exercere potest, vt resoluunt Dominic. *in dict.capit. si Episcopus 3. numer.6.* & Franc. *numer.2.* ex ea ratione, quia consuetudo & priuilegium huiusmodi verificari solum debent in vacatione propria, & vera, quæ scilicet contingit per mortem, aut per alium similem modum, iuxta ea, quæ latè prosequitur Pauin. *de potestate Capituli, prælud.6. numer.4. cum seqq.* non verò in vacatione ficta, quæ scilicet contingit per capturam Episcopi, de qua agimus, vel per alium similem modum, ex adductis per Pauin. *vbi proximè num.13.* nam sic postulat consuetudinis & priuilegij natura, quod videlicet ita restringatur; vt minus lædatur Ius commune, iuxta *reg. ea quæ à Iure exorbitant, ex reg. odia, de regulis iuris lib.6.* & text. *in cap.vlt.de offic. Archid. & in cap.sanè & in cap.porrò, de priuil.*

20 Constito igitur administrationem Episcopatus ad Capitulum pertinere, quando Episcopus captus fuerit à paganis, vel schismaticis, ac si Sedes Episcopalis hoc modo fictè vacauerit, superest videndum ad quæ extendatur, & circa quæ versetur hæc administratio; sed quia huius loci non est peculiarem huius rei disputationem facere, ideo sit satis legere *gloss. vltim. in cap. his quæ, de maiorit. & obedient. gloss. vltim. in capit. cùm olim, eod. tit.* vbi Abb. *à num.2.* Domin. *num.4. & 5.* & Anch. *num.2. in dict. cap.si Episcopus*, Deci. *in capit. si clerici §. de adulterijs numer.21. de iudic.* Bart. *in l. vbi adsunt numer.2. ff. de tutor. & curat. datis ab iis*, prosequitur per varia exempla Pauin. *de potest. Capituli part.1. princip.quæst.1.cum seqq.* Rebuff. *in praxi benefic. part.1. tit. de deuolution. num.57. cum seqq.* Menoch. *de arbitrar.casu 209.num.9.* Couar. *in cap.Ioannes num.2. de testament.* Gregor.Lopez *l.2.gloss.6. tit.6.part.5.* Sarmien. *select.lib.3. capit.15. sub numer.1.* Azeued. *ad Curiam Pisanam lib.1. cap.8. numer. 10. cum seqq.* Lambertin. *de iurepatron. lib.1. quæst.2. princip. partis 1. art.9. num.1. & 2.* Molin. *de Iustit.tom.6. tract.5. disputat.11. num.3. cum seqq.* Card.Tusch. *tom.1. liter.C. conclus.56. cum duobus seqq.* Cardos. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. Capitulum num.2.* apud quorum plures licèt controuersum sit an regula affirmatiua pro Capitulo, an verò negatiua contra illud, exceptis casibus à Iure expressis, constituenda sit in hac materia, tamen verior, & re-
ceptior est regula affirmatiua, quòd videlicet † Ca- 21
pitulum Sede vacante exercere possit omnem potestatem, administrationem, & iurisdictionem Episcopalem ordinariam tam in temporalibus, quàm in spiritualibus, exceptis casibus, quæ vel Iure in contrarium exprimantur, vel ex aliqua ratione concludente pro expressis habentur, vt contra alios pro regula constituit Rebuff. *vbi proximè num.58.* Card.Tusch. *dict. concl.56. numer.5.* Azeued. *dict. capit.8. numer.10. cum sequentib.* Molin. *dict.disputat.11. numer.3.* & est communis, vt per eosdem per text. *in dict. cap. si Episcopus, & in capit. vltim. de suppl. negl. Prælat. lib.6. & in capit.vnic. de maior.& obed. eod. lib. & in dict.cap.cùm olim.* cum similibus.

Declara tamen hanc resolutionem, ne procedat, 22
nisi quatenus exercitium iurisdictionis Episcopalis ordinariæ necessarium fuerit ad vitandum Episcopatus præiudicium, & periculum ex Episcopi defectu, seu absentia alioquin imminens. Cessante autem huiusmodi necessitate non poterit Capitulum vti prædicta iurisdictione, neque enim ius Canonicum eam illi indulsit, vt esset administrator voluntarius, sed solummodo necessarius, qui tanquam talis sola necessaria ministraret, vt tradit gloss. *verb. Capituli in Clement.1.§.1.de hæret.* Panorm. *in capit. his quæ, in fine, de maior. & obed.* Imola variè exemplificans *in cap.1.sub num.15.ne Sede vacante*, Pauin. *dict. part.1. princip. quæst.7. sub numer.7.* Rebuff. *vbi proximè num.86.* Sarmien. *dict.cap.15. num.3.* Signorol. *consil.28. Sic quæritur, vers. sed si Ecclesia*, Azeued. *dict.cap.8.num.11.& 12.* Card.Tusch. *d.concl.56. num.41.*

Rursus declara ne possit Capitulum occasione 23
Sedis etiam fictè vacantis, ita liberè etiam in necessariis administrare, quin teneantur reddere rationes nouo Episcopo; has enim reddere tenetur, vt in omni administratore alienarum rerum resoluunt Doctores *in l.si procurator §.1. ff. mandati, & in l.1. §.officio ff. de tutel. & rationibus distrah. & in Clem.2. §. illi etiam, de relig. domib.* prosequitur latè post alios Menoch. *de arbitrar. casu 209.* Card. Tusch. *tom.1. litter. A. concl.203. cum sequentib.* & in Capitulo sic administrante per se, vel per Officiales suos adest decretum Concil. Trident. *sess.24. de reformat.cap.16.* intendunt Rub. *consil.131. numer.3.* Fusch. *de visitat.lib.1. cap.15. num.31.* Menoch. *vbi proximè numer.8. & 9.* Cardos. *dict. verb. Capitulum num.11.* Rot. *decision.402.* apud Farin. *part.1. recent.* Alias plures limitationes, & declarationes viiles, & necessarias, per quas restringitur potestas Capituli Sede vacante, vide per Doctores supra citatos *num.20.* & per Gutier. *canon.lib.2. capit.17. num.13.* Cardos. *citato loco num.8. cum sequentibus*, Thom.Valasc. *allegat.iuris tom.1.allegat.5.n.11.* Nicol. Garc. *de benef.p.12.c.2.§.1.n.67.*

ALLEGATIO CXXXIII.

Episcopali Sede vacante quis possit deputare Visitatorem?

SVMMARIVM.

1 *Papa solus deputare potest visitatorem Sede vacante, nec id permissum est Capitulo, immo nec Archiepiscopo, nisi ob negligentiam vel malitiam ipsius Capituli, & probatur* num. 2. & 3.

4 *Capitulum Sede vacante non potest exercere nisi necessaria.*

5 *Contrarium tamen quod Capitulum Sede vacante possit visitatorem deputare, tenent plures, quod probatur* num. 6 & 7.

8 *Distinguunt alij inter visitationem generalem & particularem, illam Capitulo negantes, hanc verò illi concedentes.*

9 *Capitulum Sede vacante posse deputare visitatorem, idest administratorem generalem Episcopatus in spiritualibus, & temporalibus receptior tenet opinio.*

10 Cap. vltim. de suppl. neg. Prælat. lib. 6. *declaratur* & num. 15.

11 Cap. is cui 42. de elect. lib. 6. *declaratur,* & n. 15.

12 Cap. obitum, & cap. vltim. 61. distinct. *declarantur.*

13 *Capitulum Sede vacante non potest visitatori generali in spiritualibus & temporalibus à se constituto plenam omnino, & vndique liberam administrationem concedere.*

14 *Capitulum Sede vacante habet etiam ius visitandi in ordine ad morum constitutionem, & potest ad hoc munus particularem visitatorem deputare.*

16 Cap. Charitatem 12. q. 2. *declaratur.*

17 *Procurationes visitationis factæ per visitatorem à Capitulo Sede vacante deputato quomodo reseruanda Episcopo futuro successori*

18 Concil. Tridentin. sess. 24. de reformation. c. 3. *declaratur.*

19 *Capitulum Sede vacante potest in ordine ad morum correctionem deputare non solum visitatorem particularem, sed etiam generalem totius diœcesis.*

20 *Capitulum Sede vacante Secundum communem opinionem non potest visitatorem respectu exemptorum, & Sedi Apostol. immediatè subiectorum.*

21 *Distinguitur cum Molina.*

22 *Capitulum Sede vacante potest succedere etiam in iurisdictione delegata commissa in perpetuum Episcopali muneri.*

23 *Visitator Sede Episcopali vacante deputatus eo ipso censetur habere generalem administrationem, quamuis ea non exprimatur in mandato.*

24 *Procurator non censetur habere liberam & generalem administrationem, nisi id in mandato exprimatur.*

25 *Ratio differentiæ datur.*

26 *Administratores Vniuersitatum censentur habere administrationem cum libera.*

27 Cap. cum vobis 19. de elect. & c. 2. de donat. *declaratur.*

28 *Beneficia spectantia ad solam collationem Episcopi non potest visitator Episcopali Sede vacante deputatus ab inferiore à Papa conferre, secus si sit deputatus à Papa, vt* num. 29.

30 *Visitatore speciali à Papa pro aliena diœcesi deputato, an possit generalis Episcopi, vel Capituli Sede vacante visitare, ostenditur,* & n. 31. & 32.

SOLVM summum Pontificem posse deputare visitatorem, nec id permissum esse Capitulo, immo nec Archiepiscopo, nisi ob negligentiam, vel malitiam, ipsius Capituli, videtur colligi ex text. *in cap. vltim. in princ. de suppl. neglígent. Prælat. libro 6. & in cap. is, cui 42. de elect. eod. lib. & ex capite obitum, & c. vlt. 6. distinct. & cap. charitatem 12. quæst. 2.* tradunt Monach *in d. c. vlt. n. 5. & 6. de suppl. negl. Prel. lib. 6.* Imol. *in c. 1. sub num. 15. col. 2. in fine, & col. 3. post med. ne Sede vacante.* Fusch. *de visitat. lib. 1. capite 2. sub numero* 10. Boër. *decis. 2. numero* 29. & videtur facere Concil. Trident. *sess. 24. de reform. c. 3. vers. Visitatores.* 1

Primò probari videtur hæc sententia ex ea ratione, quasi si Capitulum posset visitatorem Sede vacante constituere, esset ex eo, quia Capitulo tunc competit munus visitandi, si enim sibi competeret, non posset illud alteri commitere, ex reg. text. *in c. Daibertum 1. q. 7. & in l. nemo plus iuris ff. de regulis iuris.* Atqui munus visitandi videtur non posse ad hoc munus visitatorem deputare. Consequentia legitimè colligitur. Minor autem probari videtur ex eo, quia si dictum munus Capitulo competeret, posset Capitulum recipere procurationes, quæ debentur ratione prædictæ visitationis, iuxta reg. text. *in c. conquerente, de offic. Ordin. & in cap. accedentes, & in cap. cùm ex officij, de præscrip.* cum similibus. Atqui hæ probationes, vt quia sunt fructus Episcopatus, iuxta *dict. cap. conquerente, in fine,* videntur reseruandæ futuro Episcopo successori, ex reg. text. *in c. cùm vos, in fine de offic. Ordin. & in c. præsenti eod. tit. in 6.* cum similibus. Igitur per argumentum à cessantibus prædictis visitandi muneris procurationibus, videtur resoluendum hoc munus Capitulo non competere Sede vacante. 2

Secundò iuuari videtur ex eo, quia huiusmodi visitatio non videtur adeò necessaria, quin possit commodè differri in tempus Episcopi futuri successoris, vt credit. Monach. *dict. num. 6.* Vnde videtur succedere communis resolutio quæ dictat † non posse Capitulum Sede vacante exercere nisi necessaria, vt per glos. *vers. Capituli in Clem. 1. §. 1. de hæret.* Pauin. *de potest. Capituli, p. 1. princ. q. 7.* Azeued. *ad Curiam Pisanam lib. 1. c. 8. n. 11. & 12.* Sarmien. *select. l. 3. c. 15. num. 3.* 3 4

Contrarium tamen, immo quod Capitulum Episcopali Sede vacante possit visitare per se, vel per alium, & ita visitatorem deputare, nec huiusmodi deputationem soli Summo Pontifici competere, tenuit gloss. *verb. Capituli post med. in dict. Clement. 1. §. 1. de hæret.* & sustinent post Archid. Abb. *in cap. cùm olim, n. 2. col. 3. princ. de maiorit. & obed.* Marian. Socin. *de Visitat. q. 11. sub n. 4.* Pauin. *de potestate Capituli, p. 1. princip. q. 7. sub n. 1. & 2. & sub num. 3.* Rebuff. *in praxi benefic. par. 1. tit. de deuolut. num. 65.* Syluest. *summ. verb. Capitulum n. 3.* Molin. *de iustit. tom. 6. tract. 5. disp. 11. sub n. 7.* Card. Tusch. *tom. 1. litt. C, concl. 56. num. 12.* 5

Quorum sententia probatur *primò* ex ea ratione, quia Capitulum Sede vacante succedit in iurisdictione Ordinaria ad Episcopum pertinente tam quoad spiritualia, quàm quoad temporalia necessaria, si specialiter Capitulo non sint prohibita, vt supra proxima allegatione prope finem probauimus, 6

Atqui munus visitandi per se, vel per alium pertinet ad iurisdictionem Episcopalem ordinariam, cuius & eius executio necessaria est in ordine ad morum correctionem, & vitam subditorum spiritualem reparandam, & totum constat ex text. *in cap. conquerente, de offic. Ordin. cum similibus*, iuncto etiam text. *in capite* 1. *§ sanè, de censib. libro* 6. & ex Concil. Trident. *dict. capite* 3. *vers. visitationem*. Igitur, &c.

7 Deinde in eandem sententiam expenditur idemmet text. *in dict. capite vltim. de supp. neglig. Prælator. lib.* 6. *vers. nisi fortè*, quem supra pro contraria opinione adduximus in princip. dum enim *in dict. vers. nisi fortè*, inquit ad Episcopum deuolui potestatem deputandi visitatorem Sede vacante, si Capitulum negligenter, aut perperam administrauerit in spiritualibus, & temporalibus; consequenter probat eandem potestatem in eodem Capitulo originaliter comparatione Archiepiscopi residere, prout constat in quolibet negligente residere originaliter ea munera, quæ ex Capituli negligentia ad alium deuoluuntur, vt per eum suppleantur, iuxta text. *in c.* 2. *de concess. præben. & in c.* 1. *& per totum, de suppl. negl. Prælat.*

8 In hac controuersia distinguit Ioan. And. *in d. gloss. verb. Capituli, in fine*, inter visitationem generalem, in qua visitator discurrere intendat per totam diœcesim, & hanc negat Capitulo, sic intelligens Monachi, & sequacium sententiam; & inter visitationem particularem, pro aliquo scilicet particulari crimine in præsens damnum Episcopatus vrgente vitando, & hanc visitationem concedit Capitulo Sede vacante, sic intelligens sententiam Archid. & sequacium secundo loco relatam, quam distinctionem sequuntur multi, quos refert Pauin. *dict. qu.* 7. *num.* 3.

9 Ego verò, reiecta hac distinctione, ad clariorem huius quæstionis resolutionem ante omnes aduertendum duxi, duas quæstiones sub hac vnica ab omnibus ferè Doctoribus hucusque relatis confundi, quasi vna & eadem tantùm esset, cum tamen duæ sint inter se diuersæ. Quapropter constituere oportet aliud esse quærere, an Capitulum Sede vacante possit deputare visitatorem, id est administratorem generalem Episcopatus in spiritualibus & temporalibus; aliud vero esse quærere, an possit deputare visitatorem particularem pro expediendo, scilicet munere visitationis ad hunc solum particularem finem, vt in ea agatur de morum correctione? Etenim si de prima quæstione sermo fuerit, affirmatiuè resoluendum est; tum propter fundamentum in fauorem Capituli suprà adducta *in vers. contrarium num.* 5. iuncta reg. text. *in l. imperium, in fine, & in l. more maiorum ff. de iurisd. omnium iud.* tum etiam propter text. *in dict. Clem.* 1. *§. propter quod, in fine, de hæret.* & denique propter decretum Concilij Trident. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 16. resoluunt Domin. *in dict. cap. vltim. in fine*, Rebuff. *dict. tit. de deuolut. num.* 63. Pauin. *de potestate Capituli p.* 2. *princ. quæst.* 10. *sub num.* 1. Gutier. *canon. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 22. Cardos. *in praxi iudicum verb. Capitulum num.* 3. Molin. *de instit. tom.* 6 *tract.* 5 *disp.* 11. *sub num.* 1. Card. Tusch. *d. conclus.* 56. *num.* 5. qui omnes generaliter resoluunt posse Capitulum Episcopali Sede vacante constituere visitatorem, id est administratorem generalem, de quo in hac prima quæst. & etiam Vicarium generalem, & cæteros officiales necessarios pro administratione Episcopatus.

10 Qua recenta opinione non obstant fundamenta, quæ pro prima *num.* 2. *&* 3. suprà adduximus, quia respondetur text. *in dict. cap. vltim. de supplenda neglig. Prælat. lib.* 6. non negare facultatem Capitulo iuxta supra dicta competentem Episcopali Sede vacante ad constituendum visitatorem, id est administratorem generalem Episcopatus antequam is constituatur à Summo Pont. sed solùm decidere, quod nec Archiepiscopus, nec quilibet alius Superior, excepto eodem Rom. Pont. potest sine causæ cognitione, videlicet negligentis, aut proteruæ Capituli administrationis visitatorem illum constituere; qui intellectus & responsio ad *dict. caput vltim.* constat expressè ex littera eiusdem, si totum eius principium attente legatur, & exceptio, quam facit *in vers. Nisi fortè*, ad priora verba eiusdem text. referatur cum promiscua terminorum relatione, prout est de natura exceptionis ad regulam, iuxta text. *in l. nam quod liquidè §. vlt. vers. sed si ita ff. de penu legata*, quæ ad eius materiam post alios prosequitur Couar. *var. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 5. *&* 6. & satì eundem intellectum sentit gloss. *verb. potest in d. cap. vltim.* iuxta quem ille text. tantum abest quod intendat negare Capitulo hanc potestatem deputandi visitatorem generalem in spiritualibus, & temporalibus Sede vacante, vt immo in eadem potestate defendat, & prohibeat turbari ab Archiepiscopo, vel quolibet alio superiore sine cognitione causæ legitimæ, quando Capitulum ea potestate vti voluerit, dum aliud ab ipso Summo Pontific. circa eandem dicti visitatoris deputationem non fuerit ex plenitudine potestatis, & ex generali omnium Ecclesiarum cura sibi competente dispositum, prout ab eodem disponi potest, tum ex verbis text. *in cap. pen. de suppl. negl. Prælat. lib.* 6.

Præterea aduersùs hanc eandem dictæ primæ quæstionis resolutionem non obstat text. *in dict. cap. is, cui*, quia respondetur eum text. non negare quod Capitulum Sede vacante possit dictum generalem visitatorem deputare iuxta nostram resolutionem, sed solùm intendere aliud longè diuersum per quod modificari, & limitari debet eadem resolutio, iuxta infrà dicenda *num.* 10. † Ad text. verò *in dict. cap. obitum, & in dict. cap. vltim.* vltra responsionem Innoc. *in c. ad abolendam, de hæretic.* quam sequitur Pauin. *dict. quæst.* 7. *num.* 2. respondetur verum quidem esse in terminis horum iurium deputatum fuisse à Summo Pontific. visitatorem prædictum generalem, sed id non contigisse ex eo quòd Capitulum non posset illum constituere, si à Summo Pontific. non esset constitutus, sed solum ex eo, quia vel Capitulum deputationem huiusmodi indebitè differebat, vt innuunt verba text. *in dict. capite obitum*, ibi, *assiduis adhortationibus*, &c. vel quia Summus Pont. aliunde noluit in eadem deputatione præuenire ipsum Capitulum, prout potest ex plenitudine potestatis, iuxta text. *in dict. cap. vltim. de suppl. neglig. Prælat. lib.* 6. *in Princip.* iuncto eius intellectu supra adducto; & ex cura vniuersali quam ipse impendit, & impendere potest omnibus Ecclesiis, iuxta text. *in cap. grandi, eod. tit. & lib.* prout pro ratione prædictæ deputationis exprimit, text. *in dict. cap. vltim. post princ.* 61. *distinct.* Ad quæ autem attendere debeat Capitulum in creatione huius visitatoris generalis, & cæterum officium ab eo deputandorum pro necessaria Episcopatus administratione, vide post alios Fusch. *de visitat. lib.* 2. *cap.* 15 *num.* 31. *cum seqq.*

Hæc tamen resolutio modificatur & limitatur, vt licet Capitulum Sede vacante possit dictum generalem visitatorem constituere in spiritualibus, & temporalibus, tamen non proinde possit ei concedere

dere plenam omninò, & vndique liberam administrationem, nam cum hæc ita sumpta, nec ipsi competat Capitulo, immo causam quantumuis generalem habeat, nequeat exercere in multis, in quibus eadem limitatur, vt suo loco diximus, succedit reg. text. *in l. nemo plus iuris, ff. de regulis Iuris, & in cap. Dabertum 1. quæst. 7* & ita secundùm hanc limitationem procedit textus qui sic intelligendus est *in dict. capite is cui*, prout bene intelligit Monach. *in dict. cap. vltim. num. 1. de suppl. neglig. Prælat. lib. 6.*

14 Quod verò attinet ad secundam quæst. an scilicet Capitulum Sede vacante habeat ius visitandi in ordine ad morum correctionem, & possit ad hoc munus particularem visitatorem deputare. Resoluendum est etiam affirmatiuè propter fundamenta adducta *sup. in vers. contrarium tamen, n. 5.* per quæ merito ita tenent *ibi* Archid. & reliqui post eum citatij quicquid oppositum minus bene crediderint Monach. & alij post relati *n. 1.*

15 Neque aduersùs hanc secundæ quæstionis resolutionem, obstant fundamenta illorum, de quibus sup. *num. 1. 2. & 3.* nam ad text. *in dict. cap. vltim. de supp. neglig. Prælat. lib. 6. & in d. cap. is cui, & in dict. capite obitum, & in dict capite vltim. 61. distinct.* respondetur non pertinere ad hanc resolutionem secundæ quæstionis, sed solùm ad solutionem primæ, de qua supra *in vers. Ego verò num. 9.* & ita in Iuribus agi de alio longè diuerso visitatore ab eo, de quo hîc agimus, iuxta *ibidem* dicta pro eorum intellectu.

16 † Ad text. verò *in c. charitatem 12. q. 2.* respondetur quòd vel Summus Pont. ibi se iniecit deputationi visitatoris animatum ex plenitudine potestatis, & ex cura Ecclesiarum, quam habet, vel quòd in eo text. non constat a quonam deputati fuerint visitatores huiusmodi, de quibus *ibidem* agitur *in vers. visitatores,* nec id text. decidit, sed solum addit de iusto subsidio eisdem adhibendo pro labore visitandi parochias, ac proinde in deputatione de illis facta in casu eiusdem text. supponendi sunt termini habiles Iuris communis, secundùm quos ipsummet Capitulum poterat eos deputare, iuxta nostram resolutionem.

17 Præterea ad primum fundamentum respondetur concedendo maiorem, sed negando minorem, pro qua non facit illud, quod ibidem adducitur procurationibus huius visitationis reseruandis Episcopo futuro successori tanquam fructibus Episcopatus; quia respondetur quòd licèt hoc verum sit, tamen id non tollit quominus dicto visitatori per Capitulum deputato exhibeatur ex illis iusta sustẽtatio, & ex eisdem ea deducetur tanquam impensa necessaria, & redundans in vtilitatem Ecclesiæ & Episcopatus, prout quoad omnes similes impensas, & onera necessaria generale est in omnibus fructibus Episopatus Sede vacante perceptis, iuxta text. *in dict. cap. præsenti, vers. porro, & in dict. cap. cum vos, in fine,* cum adductis per Molin. *de Iustit. tom. 1. disputat. 147. col. 2. in fine, & col. 3.* & per Nicol. Garc. *de benefic. tom. 1. par. 1. cap. 2. numer. 89. cum sequentib.*

18 Ad secundum verò fundamentum facilè respondetur negando antecedens; aliter enim absurdè sequeretur quòd Episcopatus sine debita morum correctione maneret, ac inde oues eo tempore pabulo & antidoto spirituali destituerentur, vt post Archid. bene considerat Papin. *dict. quæst. 7. sub num. 1.* Ad Concil. verò Trident. *dict. cap. 3.* respondetur non loqui Visitatoribus à Capitulo deputandis Episcopali Sede vacante, prout nos loquimur, sed agere solum de eis ab eodem constituendis vita ipsius Episcopi, vbi ex aliqua speciali ratione, aut priuilegio munus hoc visitandi competit Capitulo; tunc etenim solùm, & non in nostris terminis Concilium Tridentin. requirit approbationem Episcopi viui in constitutione huiusmodi visitatorum à Capitulo facienda, vt patet ex tenore eiusdem Concilij.

Quæ quidem resolutio ampliatur, vt procedat non solùm in visitatione particulari, sed etiam in generali totius diœcesis, adhuc enim etiam hæc vltima competit Capitulo Sede Episcopali vacante, proindeque poterit in ordine ad morum correctionem visitatorem huiusmodi deputare, sic enim concluditur ex fundamentis huius nostræ resolutionis; de qua *in vers. quod attinet num. 14.* Vnde meritò sic resoluunt Archid. Abb. & reliqui antiqui & moderni supra relati *in vers. Contrarium tamen, n. 5.* Quicquid oppositum in visitatione generali tenuerint Ioan. Andr. *in gloss. dict. verb. Capituli in fine, Clement. 1. §. 1. de hæreticis,* & alij citati per Pauin. *dict. quæst. 7. num. 3.* sic accipientes sententiam Monachi *numero 5. & 6. in dicto capite vltim. de supplenda neglig. Prælat. libro 6.* & distinctè negantis Capitulo facultatem visitandi, & deputandi visitatorem in ordine ad solam morum correctionem. 19

Limitanda tamen videtur prædicta resolutio, ne procedat respectu exemptorum, Sedi Apost. immediatè subiectorum, hos etenim Capitulum Sede vacante non videtur posse ita visitare per se, vel per alium, nam licet hæc eorum visitatio incumberet Episcopo si viueret, iuxta tex. *in Clem. attendentes, in princip. vers. hoc igitur, de statu monach.* Concil. Trid. *sess. 25. de Regul. cap. 9.* tamen, quia Episcopus viuus taliter exemptos visitare nõ poterat iure Ordinario, sed solùm iure delegationis Apost. vt constat ex eodem decreto, & ex *d. Clement. attendentes, vers. hoc igitur,* & rursus Capitulum Sede vacãte succedit solùm in his, quæ competunt Episcopo ex iurisdictione Ordinaria, non verò ex delegata, iuxta ea, quæ per tex. *in c. pastoralis §. præterea. de officio Ord.* resoluunt Abb. *in d. cap. cum olim, sub num. 2. col. 3. in med.* Pauin. *d. tract. de potest. Capituli p. princ. qu. 10.* Card. Tusch. *dict. concl. 56. num. 5.* Molin. *dict. disput. 11. sub. n. 8. & 9.* Ideò inferri videtur Capitulum non posse taliter exemptos visitare Sede vacante! & ita ex hoc fundamento resoluit in terminis Abb. *dict. col. 3. in med.* & Marian. Socin. *sub dict. num. 4.* Pauin. *dict. p. 1. princ. q. 7. n. 2.* qui tamen id restringit *q. 10. sub num. 4. & 5.* 20

Verùm in hac limitatione nunc placet potius distinguere cum Molin. *dict. disp. 11. n. 8. & 9.* inter casum in quo aliquit iurisdictionis in perpetuum committitur muneri Episcopali ex delegatione Sedis Apostolicæ, vt ex officio deinceps competat Episcopis, & inter casum in quo id eidem Episcopo, & sub nomine dignitatis, & consequenter etiam eius successori à Summo Pontif. delegatur ad aliquam peculiarem tantum causam, vel negotium, iuxta tex. *in cap. quoniam Abbas, de offic. deleg.* Etenim in hoc vltimo casu iurisdictio delegata non transit in Capitulum Sede vacante, & ita procedit limitatio communis Doctorum, de qua suprà, quam ad dictam regulam affirmatiuam pro successione Capituli Sede vacante retulimus numero præcedenti. At in primo casu non procedat eadem limitatio, sed potiùs dictæ regulæ affirmatiuæ standum est, & secundum eam resoluendum, Capitulum in dubio succedere etiam in huiusmodi iurisdictione in perpetuũ Episcopali 21

scopali

scopali muneri delegata, nisi aliud aliunde legitimè colligatur ex mente delegantis. Ratio est, quia supposita perpetuitate huius delegationis, per quam id de quo actum fuerit, annectitur in perpetuum Episcopali muneri, non quidem principaliter in bonum Episcopi, nec tanquam eius priuilegium, sed in bonum eorum, in quos ea iurisdictio taliter delegata exerceretur, vel aliorum, & Ecclesiæ, consequitur eandem iurisdictionem censendam esse, vt accessoriam, immo vt partem totius iurisdictionis Episcopalis in communi, ac proinde vt talem transituram in Capitulum, in quod Sede vacante transit per viam regulæ tota Episcopalis iurisdictio, vt sanè cum iudicio aduertit Molin. *sub d.n.*8.

21 Cùm ergo hoc ita se habeat in iurisdictione in perpetuum Episcopali muneri delegata, iam infertur prædictam limitationem, de qua supra *num.*120. veram non esse in terminis *d. Clement. attendentes, vers. hoc igitur*, & Concil. Trident. *dict. cap.* 9. & similium, cum constet iurisdictionem delegatam, de qua in his iuribus, commissam esse in perpetuum Episcopali muneri, ac proinde quod in ea succedet etiam Capitulum Sede vacante, sicque poterit eius virtute visitare in spiritualibus prædictas moniales taliter exemptas iuxta modo resoluta: quod magis confirmatur ex eo, quia, vt bene aduertit Molin. *sub dict. num.*8. ante finem, credendum non est, nec id esset consentaneum rationi quod intenderet Conc. Trident. & Clemens *dictis locis*, vt toto tempore Sedis quoquo modo vacantis monasteria monialium sic exempta, & Soli Summo Pont. immediatè subiecta, & eorum moniales destituantur visitatione, & quolibet alio regimine spirituali, quod ab eodem Clemente, & ab eodem Conc. Trid. tantopere dictis locis intenditur, & procuratur.

23 Visitator huiusmodi Sede Episcopali vacante deputatus eo ipso censetur habere generalem administrationem, quamuis ea non exprimatur in mandato, ita post Lap. & Ioann. Andr. obseruant Domin. *num.*10. Anchar. *sub num.* 2. Franch. etiam *n.*2. per text. *ibi in dict. cap. vltim. de suppl. neglig. Prælat. lib.* 6.

24 Non obstat † *c. cùm nobis* 19. *in fine*, ibi, *in procuratorem concedimus*, &c. *de elect.* & per argumentum à fortiori *c.* 2. *de donat.* ibi, *sit procurator*, qui tamen non censetur habere liberam & generalem administrationem, nisi id in mandato exprimatur, iuxta text. *in l. mandatum* 60. *ff. de procurat. & c. qui generaliter, in princ. eod. tit. lib.*6. quia respondetur hæc iura procedere, & concludere solùm in procuratore priuati, aut ad negotia priuata, seu causas singulares, nostram verò resolutionem procedere in visitatore, id est administratore corporis cuiusdam mystici, & vniuersalis, prout est Ecclesia, & Episcopatus, in eum finem constituto, vt per eum expediatur vniuersitas omnium causarum & negotiorum quæ cadunt sub administratione constituentis, videlicet

25 Capituli, aut similis. † Ratio differentiæ sumenda est tum ex maiori dignitate dicti officij visitatoris, quod quidem dignius est quam officium procuratoris, vt pro solutione huius obstaculi considerat Domin. *dict. num.*10. tum etiam propter naturam commissionis factæ visitatori, quæ cùm ordinetur in dictum finem, consequenter postulat in eodem visitatore prædictam generalem & liberam administrationem, per quam solùm, & non aliter ille finis sufficiéter assequi potest: vnde succedit reg. text. *in l.* 2. *ff. de iurisd. omn. iud. & in l.* 3. *§. qui habet, ff. de seru. rustic. & in l.* 1. *§.* 1 *ff. si vsusfruct. us petatur*, cum similibus. Vnde meritò dicit Bart. *in l. præses num.*4. *C de*

26 *transact.* quòd † administratores vniuersitatum censentur habere administrationem cum libera, quod etiam tenent Dec. *cons.* 204. incip. *Visio eleganti, sub n.*5. & Card. Tusch. *to.*5. *lit. M, concl.* 45. *n.*25. quod tamen secus est in procuratore priuati, aut ad causas singulares, & negotia priuata constituto, quippe quod hic sufficiéter potest ea procurare absque generali illa administratione. Verba autem text. † *in* 27 *dict. cap. cum nobis, & in d. cap.* 2. quatenus loquuntur de procuratore, non sunt intelligenda de procuratore proprio, & formali, qualis est ille, qui vel priuati negotia, & causas singulariter, vel vtiliter administrat, iuxta text. *in l.* 1. *ff. de procuratorib.* vel vnam & alteram, & ita singulares causas & negotia corporis etiam mystici, & vniuersalis singulariter tantùm gerit, iuxta text. *in c. quia in causis, de procurator.* sed intelligenda solum sunt de procuratore improprio, qualis aliquando vocatur abusiuè quilibet administrator etiamsi generalem alicuius corporis mystici, verbi gratia, Ecclesiæ & Episcopatus administrationem gerat, iuxta reg. text. *in cap. Saluator, vers. nomine* 1. *quæst.* 3. *& in cap. is cui* 42. *in princ. de elect. libro* 6. obseruat *gloss.* 1. & *ibi* Doctores *in dict. capite quia in causis*, idque adeò vt etiamsi ipsemet Episcopus, seu quilibet alius Prælatus aliquando dicatur procurator suæ Ecclesiæ, vt *in d. cap.* 2. cùm tamen constet eum non esse propriè & formaliter eius procuratorem, quippe quod non administrat aliena omninò negotia, sed veluti sua, nec rursus mandato domini, sed iure suo, secus ac ille qui propriè & formaliter est procurator alterius, iuxta text. *in dict. l.* 1 *in princip. ff. de procurator.*

Beneficia autem spectantia ad solam collationem 28 Episcopi non potest visitator Episcopali Sede vacante deputatus ab inferiori à Papa conferre, vt probat text. in sæpe citato *c. vlt. de supplenda negl. Prælat. lib.*6. & *ibi* obseruant Domin. *num.* 3. Franc. *sub num.* 2. Menoch. *num.*1. & 2. Cardos. *in praxi iudicum, verb. Visitatio n.* 14. Ratio est, quia siue hic visitator generalis deputetur à Capitulo, prout deputari potest, iuxta sup. resoluta *in vers. Ego verò, n.*9. siue deputetur ab Archiepiscopo ex iure deuoluto propter negligentiam, vel malitiam eiusdem Capituli, iuxta eundem text. *in vers. nisi fortè*, nunquam habere potest maiorem potestatem, quàm is à quo deputatus est, iuxta reg. text. *in cap. Daibertum* 1. *quæst.*7. *& in l. nemo plus Iuris, ff. de regul. Iuris*; atqui nec ipsum Capitulum, nec ipse Archiepiscopus vtés sola eius potestate ex capite dicti iuris deuoluti potest Sede verè, vel fictè vacante conferre beneficia ad solam Episcopi collationem spectantia, iuxta text. *in cap. ne Sede vacante*, cui similis *in cap. vlt. de regularibus, libro* 6. *& in c.* 1. *in princ. de institution. eod. lib.* cum iis, quæ latè prosequuntur Monach. *d. n.* 2. Pauin. *de potest. Capituli part.* 2. *in princip. quæst.* 1. Molin. *dicto tract.* 5. *disputat.* 11. *num.* 11. *cum seqq* Rebuff. *in praxi benefic part.* 1. *tit. de deuolut. à num.* 70 Igitur, &c. cum quibus, & præcipuè Rebuff. *vbi proximè, num.*103. potest ampliari, vt procedat etiam in beneficiis parochialibus.

Si verò talis visitator, id est, administrator generalis Sedis vacantis à Summo Pont. deputatus fuerit, poterit tunc conferre beneficia etiam spectantia ad solam Episcopi collationem, vt probat *dict. cap. vlt. de suppl. negl. Præl.* & tradit Rebuff. *dict. tit. de deuolutionib. num.* 99. Ratio est, quia huiusmodi visitator Sede vacante potest omnia, quæ competerent Episcopo viuo, & iam confirmato, vt cóstat ex tex. *in cap. is, cui* 41. *de elect. lib.*6. atqui Episcopus electus, & confirmatus potest beneficia conferre, *cap.* 29

nostri,

nostri, cap transmissam, de elect. Igitur, &c. quam rationem sequitur *gloss. vltim.* communiter recepta *in d.cap.vltim.*

30 Verùm autem dato speciali visitatore à Papa pro aliqua diœcesi deputato, possit generalis Episcopi, vel Capituli Sede vacante visitare, quæstio est dubia, quod autem vbi datur specialis visitator, generalis visitare non possit, tenent Felin. *in cap. cum venerabilis, num.2. in fine, de except.* Bald. *in auth. habita num.58. C. ne filius pro patre*, vbi dicit quòd quando datur specialis visitator per Papam, derogatum est visitatori generali, quod tamen *num.59.* asserit hoc verum, quando est datus ad petitionem visitandorum, non quando Motu proprio: ratio diuersitatis est, vt explicat Corn. *cons.76.* post *num.8 lib.1.* quia quando datur ad postulationem, datur ad fauorem ipsorum, quando datur motu proprio, potest alia subesse causa, & quod specialis visitator quando est datus fauore visitandi, solus visitet, tradit Angel. *in l. testamenta, vers. si fauore personarum, C. de testam.* & facit quod dicit Iacob. de Arena *in l. quod in rer. §. si quis post, num.1.* quem sequitur Alberic. *num.2.* & Bald. *num.1. ff. de legat.1.* quòd Episcopus non potest visitare Fratres humiliatos de Mediolano, quibus per priuilegium fuit indultum, vt per ministrum visitentur idem tradunt Corn. *cons.30. num.4. lib.2.* Ruin. *cons.7. num.6. lib.4.* Troil. de Maluet. *de oblation. part.2. dub.4. numer.13. aliàs 44. cum seqq.* Rimin. iun. *cons.715. num.10.* Menoch. *de præsumpt. lib.2. præsumpt.18. sub numer.16. vers. nonus est casus,* Surd. *cons.56. num.13. vers. & exemplum de visitatore.*

Contrarium tamen, quòd visitator specialis à Papa deputatus non faciat quominus Episcopus visitet, tradit Anchar. *in cap. si tibi, num.1. vers. quid ergo si Papa, de rescript. lib.6.* sequitur Ias. *in l. quod in rer. §. si quis post, sub num.6. vers. breuiter his non obstantibus, ff. de legat.1.* & decisionem Iacobi de Arena esse dubiam asserit Menoch. *consil.468. sub numer.14. vers. respondetur primò*, vbi adducit multos dissentientes. 31

Sed prima opinio proculdubio est vera, & rationibus Ias. respondet Menoch. *vbi suprà*, & quamuis Aretin. *in d. cap. si quis post*, dubitet de doctrina Iacobi de Arena, tamen (vt aduertit Ruin. *dict. cons.7. sub n.6.*) idem Aretin. *cons.102.* sequitur doctrinam Angeli, quando fauore personæ est datus visitator, ita Rota *in Abulen. iuris visitandi 28. Iunij 1600.* coram Gregorio XV. impressa per Farin. *dec.30. n.9. cum seqq. p.2. recent.* quæ tamen in eadem coram eodem 10. *Decemb. eiusdem anni*, impressa per eundem Farin. *dec.33. num.2. eadem p.2. recent.* censuit hoc procedere in Prælato Regulari speciali iure censetur concessa iurisdictio priuatiuè, ex Abb. *in cap. pastoralis, sub num.6. vers. sed in Regularibus aliud puto* & *ibi* Felin. *num.4. de officio Ordinar.* 32

FINIS.

FORMVLA

FORMVLARIVM
EPISCOPALE,

IN QVO

Variæ continentur formulæ ad Epiſcopalem iuriſdictionem ritè & rectè exercendam maximè vtiles, & neceſſariæ:

AVCTORE

AVGVSTINO BARBOSA,
V. I. D. Luſitano, Protonotario Apoſtolico.

Addita mantiſſa Apoſtolicarum Conſtitutionum, & Decretorum, quæ in hoc opere minutam, & per partes adducta, hîc integrè, & ad verbum inſeruntur.

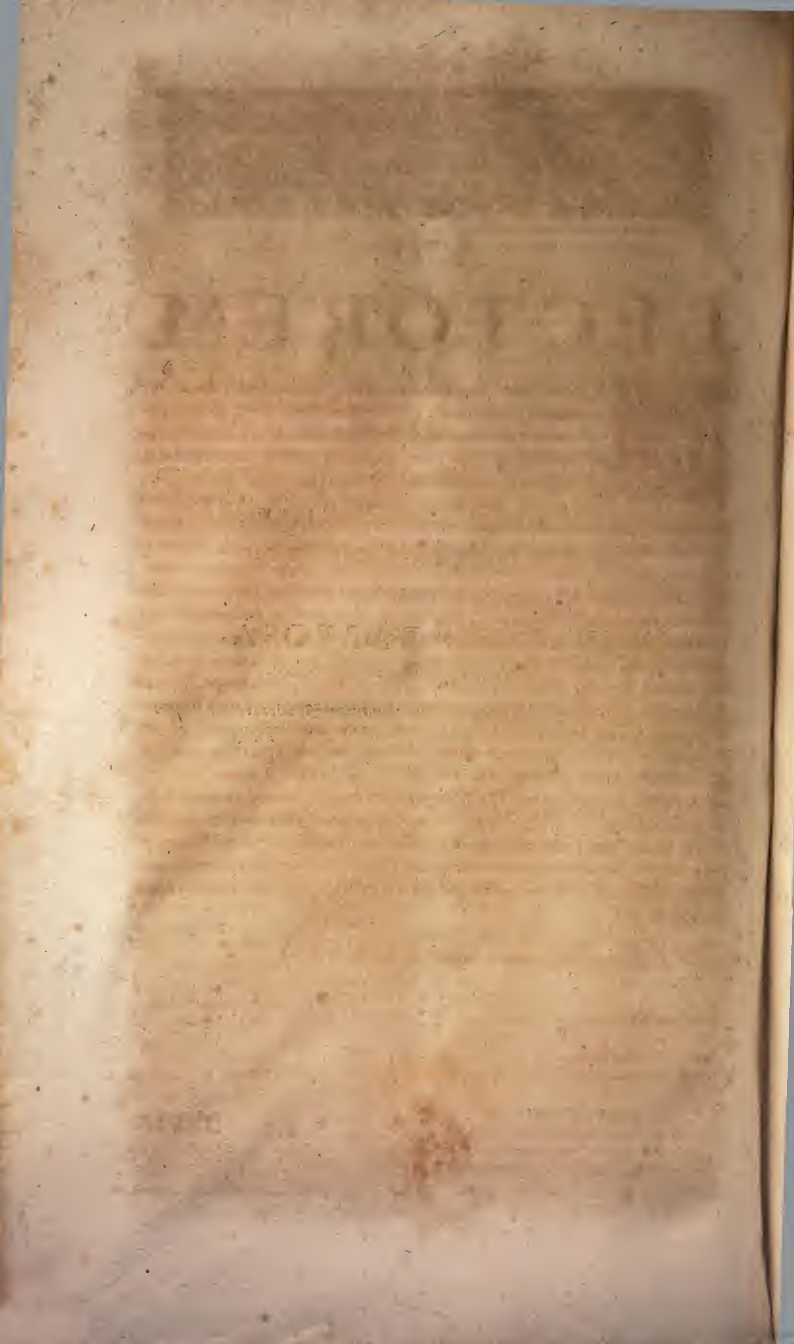

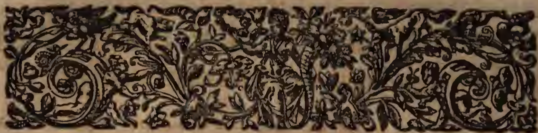

AD LECTOREM.

CVM non semel in componendis litteris ad Episcopale munus ritè obeundum expediri solitis, errores quamplures fiant, ob multiplicem earum varietatem, quæ Episcopi nouelli, & alij inexperti Vicarij quandoque minùs bene, & iuridicè vtuntur, vnde nullitates, & iurgia oriri solent in magnum vtriusque partis detrimentum; ideò gratum me Episcopis facturum esse censui, si principaliores formulas ad Episcopalem iurisdictionem ritè & rectè exercendam necessarias, & opportunas in vnum redigerem libellum. Quapropter aliquas summa qua potui diligentia, castigatiores condidi, alias ex Actis Ecclesiæ Mediolanensis, & Archiepiscopali Bononiensi, quibusdam mutatis collegi; ac demum nonnullas ad quindecim ferè, accepi à doctissimo D. Iulio Lauorio Protonotario Apostolico, & Illustrissimi, ac Reuerendissimi mei Cardinalis Muti Auditore, Iuris vtriusque consultissimo, & à me multis nominibus commendando: cuius Formularium vniuersale duobus tomis diuisum, & innumeras penè in omni materia formulas continens propediem vt lucem aspiciat, expectamus. Latina lingua, & sub Episcopi nomine præsentes formulas esse volui, licèt & vernacula lingua, ac de mandato, & cum subscriptione Vicarij generalis, earum quamplures expediri soleant. In quo tamen cuiuslibet Episcopatus consuetudines legitimè præscriptas seruandas esse admoneo. Sub Illustrissimi & Reuerendissimi D. mei Roderici à Cunha Archiepiscopi ac Domini Bracharæ Augustæ, Hispaniarúmque Primatis nomine formulas hasce euulgandas esse censui, vt sic Archiepiscopatus illius, à quo originem duco, & doctissimi viri, ac vigilantissimi Pastoris memoriam recolerem, cuius admirer-ne magis humanitatem nobilitati coniunctam, ac omnium litterarum scientiam, & rerum variarum cognitionem, nescio. Meritò igitur consultóque illius vberioribus supersedeo laudibus, quia felix, vt ille ait,

——— dicique beatus
Ante obitum nemo, supremaque funera debet.

INDEX FORMVLARVM Epiſcopalium, quæ hîc continentur.

Diſpen

FORM.

FORMVLÆ

CIRCA SACRAMENTVM ORDINIS.

CVM illa omnia quæ sacris Canonibus, Concilio Tridentino, Catechismo, & ipso Pontificali Romano præcipiuntur, seu traduntur de Sacramento Ordinis ritè administrando, & recipiendo, legere, & cognita habere debeant, non solum qui pastorale officium, & ministerium habent, sed etiam quicumque ad Ordines, siue minores, siue maiores promoueri postulant, & ipsi etiam Parochi, quorum opera vti debent Episcopi in eiusdem Sacramenti administratione, vt denunciationes fiant in Ecclesia, & alia plura parentur, & perficiantur, quæ decretis Concilij Tridentini statuta sunt; ideò vt nihil prætermittatur eorum, quæ ad huius sacræ functionis grauitatem pertinent, primum ponam formulam edicti indictionis sacræ Ordinationis, quam mox sequetur quædam breuis instructio, qualiter se gerere debeant Parochi in denunciationibus, litteris testimonialibus, & aliis, quæ sui muneris sunt, erga Ordinandos præstandis; deinde subsequetur formula alterius edicti, quo dies, locus examinis, & ratio ab examinatoribus seruanda promulgatur. Demum adijciam varias formulas litterarum testimonialium collationis, & dimissoriarum ad vnumquemque Ordinem spectantes; omnia ad præscriptum S. Concilij Tridentini sess. 23. de reform. c. 5. & 7. *accommodata in hunc qui sequitur, modum.*

FORMVLA PRIMA.

Indictionis diei sacræ Ordinationis.

D. RODERICVS à Cunha, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus & Dominus Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primas, &c. Auxiliante Domino Deo, ac Saluatore nostro IESV CHRISTO, nos ex sanctæ Matris Ecclesiæ instituto sacram Ordinationem solemniter celebraturi, vt quicumque ad Ordines admitti petentes, paratiores & præmissis iis omnibus, quæ à sacris Canonibus, & Concilio Tridentino præcipiuntur, accedant, hoc publico edicto vniuersos, & singulos admonemus, nos generales clericorum Ordinationes in nostra Metropolitana Ecclesia intra Missarum solemnia celebraturos die Sabbati post.... quæ erit dies..... Mens..... præsentis anni. Omnes igitur & singuli incolæ Ciuitatis, & diœcesis Bracharensis, sæculares ad primam clericalem Tonsuram initiandi, aut ad minores, vel maiores Ordines promoueri cupientes, ante vnum mensem præcedentem dictas Ordinationes, nomina, & cognomina sua decribi faciant per N. Cameræ Archiepiscopalis Notarium à nobis ad id deputatum, ad eoq; suscipiant facultatem euulgandi eorum nomina: & deinde omnibus iis testimoniis, facultatibus, seu licentiis, & si opus fuerit, dispēsationibus necessariis muniti se præsentent coram RR. NN. & N. examinatoribus pariter per nos deputatis in loco, die, & hora quæ illis significabuntur. Regulares verò quorumuis Ordinum Bracharæ, & per totam diœcesim commorantes, ipsi etiam ante mensem, vt suprà, faciant nomina sua per eundem notarium describi, & se præsentent coram dictis examinatoribus, ac illis ostendant licentiam authenticam suorum superiorum, & fidem de ætate probatam ab Ordinario loci, vbi baptizati fuerint. Item de vita, moribus, aliisque per prædictos examinatores videndis, & recognoscendis. Exteri autem tam sæculares, quàm Regulares, feria secunda & tertia præcedentibus diem sacrum Ordinationum, videlicet die.... Mens.... se præsentēt coram eisdem deputatis examinatoribus cum suorum Ordinariorum litteris dimissoriis, in quibus testimonium sit de ætate & approbatione eorumdem ab eisdem suis Ordinariis facta. Quibus omnibus, & singulis notum sit, quòd elapso dictorum dierum termino nemo vlteriùs admittetur. Dat. Bracharæ Augustæ in Archiepiscopali Palatio die.... Mens.... Ann....

FORMVLA. II.

Facultatis euulgandi nomina eorum, qui Ordinis Sacramento initiandi sunt.

D. Rodericus, &c. Reuerende dilecte noster. Pro nostræ Bracharensis Ecclesiæ vtilitate iam in proxima sacra Ordinatione N. promouendum censemus, quemadmodum in Domino pie expedit, Quamobrem nos, fide, prudentia, circumspectioneque tua confisi, tibi N. his litteris mandamus, vt quamprimum die Dominico festóve intra Missarum solemnia populo sequenti in Ecclesia tua illius nomen & cognomen promulges, denuncies, desideriumque pium exponas; deinde tu etiam absque

notario de eius ipſius natalibus, ætate, vita, ac moribus diligenter iuſſu noſtro inquiras, idque vtrumque ad præſcriptum inſtructionis inſertæ à te præſtari iubemus. De promulgatione autem, denunciatione & inquiſitione eiuſmodi, quam præſtitiſti, & de eo item, ſi quid illo nomine, cauſáve ad te delatum erit, litteras ſigillo tuo obſignatas ad nos accuratè mittas. Vale in Domino, Dat. Bracharæ Auguſtæ die.... Menſ.... Ann....

Pro obſeruantia ſupradicti mandati Illuſtriſſimi Domini Archiepiſcopi Parochus in præſentia duorum proborum virorum deferre debet cuilibet teſti iuramentum de veritate dicenda circa ætatem, natales, & habilitatem ordinandi: tunc ſeparatim & ſecretè coram illis duobus probis viris examinet quemlibet teſtem, & eius dicta ſcribat, illum ſic interrogando.

An nouerit N. qui fuit denunciatus in Eccleſia, & vult ordinari?

An cognouerit eius Parentes, & quanto tempore, & qua occaſione nouit?

An ſciat, quòd dictus N. ſit eorum filius, & quomodo ſciat?

An ſciat, quòd eundem N. illi, quos eius parentes teſtatur, pro ſuo filio aluerint, tenuerint, ac tractauerint, & an communi voce & fama omnium eum pro talium filio haberi & reputari, ſine vlla ſuſpicione contrarij, ſciat?

An ſciat quo anno, menſe, die ſit natus, & vbi natus ſit?

An ſciat eundem N. eſſe legitimè natum ex iiſdem parentibus, videlicet ex legitimo Matrimonio, & quomodo ſciat eoſdem parentes eſſe coniuges legitimos?

Rogetur etiam, an ordinandus careat rationis vſu, ſit irregularis, aut excommunicatus, ſuſpectus, interdictus, hæreticus, aut de fide ſuſpectus, hæreticorum filius, cuius parentes in hæreſi mortui ſunt, & etiam ipſorum nepotes vſque ad ſecundam generationem per lineam maſculinam deſcendentes, aut vſque ad primam per lineam fœmininam, aut apoſtata, neophytus, ſimoniacus publicus, vſurarius publicus, condemnatus periurij cauſa, obligatus Curiæ, infamis, homicida, vel mutilans, aut qui homicidio, ſeu mutilationi cauſam dedit, miles qui bello interfuit vbi mors hominum ſucceſſit, qui in foro ſæculari criminalibus ſuſcripſit, ſeu interfuit, ex quibus ſententia ſanguinis euenerit, ſolemniter pœnitens, bigamus, coniugatus, exceptis iis, quorum coniuges in ſacra clauſtra monialium ſe receperint, ibique profeſſionem emiſerint, à ſpiritibus immundis vexatus, morbo caduco obnoxius, hermaphroditus, notabiliter deformis, & defectu aliquo corporis manifeſto notatus, membris captus ratiociniis obligatus, ſeruus ſine mancipium, peregrinus, ignotus, officio aliquo infami & ſordido perfunctus, non confirmatus, promotus per ſaltum, vel furtiuè? De his qualitatibus Ordinandorum latè egi allegat. 10. num. 24. cum ſequent.

FORMVLA III.

Denunciandi in Eccleſia illum, qui ad Ordines promouendus eſt.

EGo N. Parochus Eccleſiæ S.N. de mandato Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi Domini D. Roderici à Cunha Archiepiſcopi denuncio N. qui ad Ordinem N. admitti petit: hortor igitur omnes & ſingulos, qui hîc adſunt, aut ad quos huius rei notitia peruenerit, vt ſi aliquod cognoſcunt Canonicum impedimentum, quominus idem ſuperiùs denunciatus poſſit ad ſupradictum Ordinem admitti, Chriſtiana charitate ducti me de omnibus certiorem faciant, &c. *Commodiùs verè erit denunciare vulgari ſermone, vt ab omnibus intelligi poſſit.*

FORMVLA IV.

Litterarum teſtimonialium Parochi emanantium vigore facultatis euulgandi nomina Ordinandi.

EGo N. Parochus, ſiue Rector Eccleſiæ S.N. oppidi N. huius diœceſis Bracharenſis admonitus de Ordinationibus ſacris habendis ab Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo D. Roderico Cunha Archiepiſcopo Bracharenſi, & rectè perſpectis omnibus quæ ab ipſius Amplitudine præcepta ſunt, ſeu admonita, denunciaui in Eccleſia intra Miſſarum ſolemnia N. ex Parochia mea, qui ad Ordinem N. promoueri cupit, & poſtulat, & de natalibus, de vita, & moribus ipſius certior fieri curaui, eumque idoneum eſſe exſtimo, quatenus ex cognitis intelligere potui, qui ad prædictum Ordinem admittatur, fidemque facio, illum ſæpiùs infra annum ſacram Confeſſionem, & Communionem frequentare ſolitum fuiſſe, & me ac reliquos doctrinæ Chriſtianæ miniſtros ſua opera, & aſſiduitate iuuaſſe (vel ad Chriſtianæ doctrinæ ſcholam venire ſolitum eſſe, ſi minor ſit.) In quorum fidem, &c. mea manu ſubſcripſi, & ſigillo Eccleſiæ meæ Parochialis muniui. Dat. in ædibus Parochialis Eccleſiæ S.N. hac die....

Si verò alicuius difficultatis impedimentum obeſſe videas, illud ante Ordinationis diem Illuſtriſſimo Archiepiſcopo ſignificet, neque teſtimoniales litteras ante conficiat, quam ab eodem Illuſtriſſimo Domino, quid agendum ſit acceperit.

FORMVLA V.

Litterarum teſtimonialium de titulo patrimonij.

CVm ego N. Notarius publicus ciuitatis Bracharenſis in actis meis habeam plura iura N.. ex quibus conſtat, illum habere patrimonium verè & pacificè poſſidere bona immobilia, quæ iuſta & vera æſtimatione quinquaginta millia numorum noſtratium pretio vendi poſſunt, & ſita ſunt in loco.... quorum redditus efficiunt ſummam viginti quinque aureorum numorum ſingulis annis percipiendorum, rogaueritque me notarium prædictum idem N. vt de hoc illi teſtimoniales litteras conficerem, cùm, vt aſſerit, ad Ordines Eccleſiaſticos cupiat promoueri, cautionemque idoneam præſtiterit de eis non alienandis priuſquam illi ex Eccleſiæ redditibus, aut aliunde ſuppetat, vnde arbitrio Ordinarij decenter viuat; propterea per præſentes litteras fidem facio, & atteſtor hæc omnia ita ſe habere, vt ſupra dixi, & eas ſolito ſigno, meaque propria manu roboraui, hac die.... Menſ.... Ann....

De titulo patrimonij agit Conc. Brachar. IV. act. 2. c. 6. dixi ſuprà alleg. 19. & 20.

FORMVLA VI.

Publicandi bona ad quorum titulum quis Ordinandus sit Subdiaconus.

NOueritis dilectissimi in Domino N. ad sacrum Subdiaconatus Ordinem promouendum esse ad titulum patrimonij illi assignati in & super bonis & iuribus infra scriptis, quæ sunt valoris annui aureorum viginti quinque.... vt ipse asserit. Quare si quæ fictio, vel alia fraus subest, vel aliud propter quod bona ipsa, & iura non pacificè & verè à prædicto N. promouendo possideantur, vel si quæ bonorum, & iurium ipsorum pars ære alieno, aliòve modo obstricta sit, vnde is deinde initiatus non habeat satis vnde viuat, ad me, vel ad Illustrissimum Archiepiscopum, seu ad eius Vicarium generalem quamprimum studeatis deferre.

FORMVLA VII.

Litterarum testimonialium de huiusmodi bonis publicatis.

ATtestor Ego N. Parochus S. N. loci N. huius Archiepiscopatus Bracharensis inter Missarum solemnia, dum frequens adesset populus me denunciasse, N. promouendum fore ad sacrum Subdiaconatus Ordinem ad titulum patrimonij, seu bonorum immobilium infrascriptorum valoris annui aureorum viginti quinque, videlicet.... vt si quæ subessent fraudes, seu fictiones eo præscripto deferrentur, neque hucusque quicquam contrarium delatum fuit, quin ad eorundem bonorum, & redditiuum titulum ordinati possit. In cuius rei fidē, &c.

FORMVLA VIII.

Testimonij magistri scholæ pro iis, qui ad minores Ordines promoueri volunt.

EGo N. qui approbatus, & emissa Fidei professione Grāmaticam, seu, &c. doceo publice in oppido Vimaranensi, Bracharensis diœcesis fidem facio N. qui ad Ordinem N. admitti petit, meum gymnasium modestè frequentare solitum fuit, bonæ indolis esse, bonis moribus præditū, Christianè educatum, & in litteris satis proficientem. In quorum fidem, &c. præsentes mea manu subscripsi hac die....

FORMVLA IX.

Litterarum testimonialium functionum exercitarum.

EGo N. Parochus, siue Curatus Ecclesiæ Collegiatæ, &c. vel Parochialis, &c. S. N. præsentibus litteris testor, N. promotum Bracharæ ab Illustrissimo Archiepiscopo D. Roderico à Cunha ad Ordinem N. & meæ Ecclesiæ consignatum, vt in ea eiusdem suscepti Ordinis functiones exerceret, ad præscriptum eiusdem Illustrissimi Archiepiscopi prædictas functiones singulis diebus Dominicis, festisq; in eadem mea Ecclesia exercuisse. In quorum fidem, &c. præsentes mea manu subscripsi, & sigillo Ecclesiæ prædictæ muniui, hac die.... Mens.... Ann....

Vide Concil. Bracharen. IV. act. 2. cap. 2. & 3.

FORMVLA X.

Edicti pro examine Ordinandorum.

SCiant omnes, & singuli tam minores, quàm maiores Ordines suscepturi, & ad illos promoueri cupientes, Illustrissimum & Reuerendissimum D. D. Rodericum à Cunha Archiepiscopum Bracharen. feria.... quæ erit.... huius mensis.... sabbato, & feria... sequentibus, & sic in qualibet hebdomada diebus prædictis vsque ad diem celebrationis sacrarum Ordinationum in Archiepiscopali palatio ad præscriptum Sacri Concilij Trident. adscriptis Sacerdotibus, & aliis prudentibus viris peritis diuinæ legis, & in Ecclesiasticis functionibus exercitatis, examen Ordinandorum habiturum. Quapropter quicunque ad Ordines promoueri voluerint, hora & diebus prædictis adsint personaliter, & examini se subiiciant, nam nonnisi examinati, & approbati ad Ordines admittentur: Dat. Bracharæ Augustæ, &c. N. Vicarius generalis.

Deputati ad examinandos eos qui ad Ordines, siue minores, siue maiores promoueri petunt, antequam ad examen articulorum veniunt, inquirant ab eo, qui ad examen accessit, hæc sequuntur.

Quo nomine vocetur.

Cuias sit?

Si Bracharensis, aut diœcesanus, & cuius sit Parochiæ?

An litteras habeat Parochi, in quibus testetur de denunciatione à seipso facta circa natalia, vitam, & mores, quod debitis temporibus Confessus fuerit, & Communicauerit, quod doctrina Christianæ scholas frequentauerit?

An si ad minores Ordines promouendus est, habeat litteras à Magistro scholæ in qua educatur, aut instituitur, similiter de vita, & moribus testimonium afferentes?

Si beneficium aliquod habet, quale sit, cuius redditus, an Bullas habeat, quas ostendat, aut saltem legitimam fidem?

Si beneficium non habet, & ad titulum patrimonij promoueri petit, quod habeat patrimonium, & an litteras testimoniales patrimonij, & de bonis publicatis, ad quorum titulum ordinari vult?

Si aliquo Ordine initiatus fuerit, an habeat litteras testimoniales authenticas manu & sigillo Episcopi munitas Ordinum susceptorum?

An ab vltimo Ordine, quem suscepit, ad eum quem nunc petit, debitum intercesserit instititiam?

Si Regularis sit Bracharæ, aut in diœcesi commorans, an licentiam habeat suorum superiorum, in qua testimonium sit de vita, & moribus, & fides de ætate probata ab Ordinario loci vbi baptizatus fuit, & an similiter habeat testimoniales litteras Ordinis suscepti, si ad alium Ordinem promotus sit?

Si sit externus tam secularis, quam Regularis, an habeat litteras dimissorias sui Ordinarij, in quibus appareat ab eo fuisse approbatum, & præcepta à Concilio Tridenti. seruata esse, & an similiter habeat litteras suscepti Ordinis si in aliquo Ordine sit constitutus?

His omnibus breuiter cognitis, ad examen ipsum venient iuxta decretum Sacri Conc. Trid. in quo quidem examine nulla regula, nullique articuli ipsis præscribi possunt, tum quia iuxta variam examinandorum conditionem, ætatem, & professionem non potest vniformis omnibus examinandi norma constitui, sed hoc potius examinatorum prudentiæ, & circunspectioni relinquendum est; tum etiam ne fortè existiment examinandi, se de his tantum interrogandos fore, & circa alia

alia quandoque scitu necessaria minimè laborandum, tum denique quia ex ipsis decretis Concil. Trid. idoneam examinis formam examinatores colligere possunt.

Nam vt habetur in eodem Trid. Concil. sess. 23. de reform. cap. 4. *Prima tonsura non initientur qui sacramentum Confirmationis non susceperint, & Fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere & scribere nesciant, quapropter hi diligenter super doctrina Christiana (quæ parua dicitur) examinandi erunt, vide sup.* alleg. 11. num. 1. cum seqq.

Et in eodem Concilio sess. 23. de reform. c. 12. *statutum est, vt minores Ordines iis, qui saltem latinam linguam intelligunt, per temporum interstitia conferantur, vt accuratius quantum sit huius disciplinæ pondus possint edoceri. Vide sup.* alleg. 11. n. 6.

Et in eodem Concilio eadem sess. cap. 12. *deciditur, vt Subdiaconi & Diaconi ordinentur, habentes bonum testimonium, & in minoribus Ordinibus iam probati, & literis & iis quæ ad Ordinem exercendum pertinent, instructi, &c.*

Et in eodem Consilio etiam eadem sect. c. 14. *habetur, vt qui ad Presbyteratus Ordinem assumuntur, ii sint, qui ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ad ministranda sacramenta diligenti examine præcedente comprobentur, &c. Concil. Brachar. IV.* act. 2. cap. 10.

Quapropter Examinatores dum hoc munere perfunguntur eiusdem Conc. Trid. sanctiones pro viribus sectari conentur, & in vnoquoque Ordine, quod ipsum Concilium spectauit, diligenter animaduertant, ne Theologicos articulos, aut alia grauiora extra Ordinum ministeria examini immisceantur.

FORMVLA XI.

Dimissoriarum litterarum pro prima Tonsura.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. scholari nostræ Bracharensis diœcesis Salutem in Domino. Tibi de legitimo Matrimonio, vt nobis constat, procreato, cuius vita, & morum probitas, per testificationes nobis factas comprobantur, quique etiam per examen iussu nostro specialiter factum idoneus nobis renunciatus fuisti, vt à quocumque Catholico Antistite quem malueris, gratiam & communionem sanctæ Sedis Apost. habente, & in propria diœcesi residente, vel in aliena de Ordinarij loci licentia Pontificalia exercente, ad primam clericalem Tonsuram ritè ac licitè promoueri possis, & valeas, facultatem concedimus, & impartimur. In quorum fidem præsentes litteras manu nostra signatas, sigilloque nostro munitas, & per notarium Cameræ Archiepiscopalis subscriptas ei concessimus. Dat. Bracharæ Augustæ die.... Mens.... Ann....

FORMVLA XII.

Dimissoriarum litterarum pro Ordinibus minoribus.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Clerico nostræ diœcesis, Salutem in Domino sempiternam. Vt à quocumque Catholico Antistite gratiam & communionem S. Sedis Apost. obtinente, & in propria diœcesi residente, vel in aliena de Ordinarij loci licentia Pontificalia exercente, quem malueris, valeas statutis ad id temporibus, ad quatuor minores Ordines stante tua idoneitate, & ob necessitatem, & vtilitatem Ecclesiæ, ritè facere promoueri, & harum serie tam dicto Antistiti præfatos Ordines conferendi, quàm tibi illos suscipiendi licentiam damus, & concedimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XIII.

Dimissoriarum litterarum ad sacrum Subdiaconatus Ordinem.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N.... nostræ Bracharen. diœcesis, in quatuor minoribus Ordinibus constituto, Salutem in Domino. Tibi de legitimo matrimonio, vt nobis constat, procreato, cuius vita, & morum probitas per testificationes nobis factas comprobatur, quique etiam per examen iussu nostro specialiter factum idoneus nobis renunciatus fuisti, vt à quocumque, quem malueris, Catholico Antistite gratiam & communionem S. Sedis Apostol. obtinente, in propria diœcesi residente, vel in aliena de licentia Ordinarij loci Pontificalia exercente, ad Sacrum Subdiaconatus Ordinem ad titulum tui sufficientis patrimonij, de quo nobis legitimè constat, liberè, ac licitè, seruata forma S. Concilij Trident. promoueri possis & valeas, & tam dicto Antistiti prædictum Ordinem conferendi, quàm tibi illum suscipiendi tenore præsentium licentiam concedimus, & impartimur. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA. XIV.

Dimissoriarum litterarum ad sacrum Diaconatus Ordinem, attenta absentia Ordinarij petentis.

D. Rodericus, &c. Vt à quocumque Catholico Antistite gratiam & communionem S. Sedis Apost. habente, & in propria diœcesi residente, vel in aliena de licentia Ordinarij loci Pontificalia exercente ad sacrum Diaconatus Ordinem statutis à Iure téporibus promoueri valeas, idem Antistiti præfatum Ordinem conferendi, tibique illum suscipiendi licentiam tenore præsentium concedimus, & impartimur; attéta tua à nobis absentiâ, ac probatis & morum testimonio, quod te absente accepimus, seruatis tamen ab eodem Antistite Sacri Concilij Trident. super hoc decretis circa examen de te faciendum, approbationem legitimam & interstitia, super quibus Conscientiam eius oneramus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XV.

Dimissoriarum litterarum ad sacrum Presbyteratus Ordinem stante absentia Ordinarij.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N... nostræ Bracharensis diœcesis in Diaconatus Ordine constituto, Saluté in Domino sempiternam

nam. Vt à quocumque quem malueris, Reuerendissimo D. Catholico Antistire gratiam, & communionem S. Sedis Apost. obtinente, & in propria, seu in aliena diœcesi de Ordinarij loci consensu Pontificalia exercente, ad sacrum Presbyteratus Ordinem iuxta Constitutiones Summorum Pont. sacrorum Canonum, & S. Concilij Trident. ad titulum tui patrimonij, de quo nobis legitimè constat, dummodo ad id idoneus repetiaris, super quo Cõscientiam dicti Reuerendissimi Antistitis oneramus, promoueri possis, & valeas, stante nostra absentia, tenore præsentium dicto Reuerendissimo Domino illum conferendi, tibique ab eo recipiendi, dispensantes quoad interstitia propter Ecclesiæ vtilitatem ac necessitatem, licentiam concedimus, & gratiosè elargimur, de tua ætate, vita, & moribus, ac de proclamationibus in Parochiali Ecclesia diebus festis per Curatum factis, & nobis præsentatis fidem indubitatam facientes. In quorum, &c. Dat. &c.

FORMVLA XVI.

Dimissoriarum litterarum ad omnes sacros Ordines stante Episcopi, & Ordinarij petentis absentia.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes nostras litteras visuris, lecturis pariter, & audituris, Salutem in Domino sempiternam. Cùm dilectus nobis in CHRISTO N.... nostræ Bracharensis diœcesis in quatuor minoribus Ordinibus constitutus, in eisque legitimè versatus, cupiat ad sacros Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus Ordines quàm citiùs promoueri, illósque propter nostram & ipsius à dicta diœcesi absentiam suscipere minimè queat, nobis supplicauerit, vt eidem dictos Ordines ab alieno Antistite suscipiendi licentiam concedere dignaremur. Nos igitur attendentes, petitionem hanc fore iustam, & rationi consonam, eundem N. quem legitimo Matrimonio natum, in ætate legitima constitutum, nullò vitio, crimine, defectu, irregularitate, vel alio simili Canonico impedimento; quod sciamus, detentum, alicuius excommunicationis, seu alterius censuræ vinculo obstrictum, sed bonæ vitæ conuersationis, & famæ, optimisque moribus ornatum esse comperimus, vt à quocumque quem maluerit, Catholico Antistite gratiam, & communionem S. Sedis Apost. habente, & in propria diœcesi residente, vel in aliena de Ordinarij loci licentia Pontificalia exercente ad dictos sacros Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus Ordines in temporibus ad id à Iure statutis, & seruatis interstitiis à S. Concilio Trident. designatis, ad titulum patrimonij sui, cuius fructus, &c. de quo legitimè nobis constitit; dummodo quoad litterarum scientiam idoneus reperiatur, promoueri possit, & valeat, harum serie tam dicto Reuerendissimo Antistiti dictos Ordines conferendi, quàm dicto N. illós suscipiendi licentiam damus, & concedimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XVII.

Litterarum testimonialium pro prima Tonsura à proprio Ordinario collata.

D. Rodericus, &c. Vniuersis præsentes litteras inspecturis fidem facimus, & attestamur, quòd nos hodie sabbato quatuor temporum...... generalem Ordinationem in nostra Ecclesia Metropolitana celebrantes dilectum nobis in CHRISTO N. scholarem nostræ Bracharensis diœcesis procreatum ex N. & N. coniugibus, de Parochia S. N. examinatum, & approbatum ad primam clericalem Tonsuram ritè promouimus, & clericali charactere insigniuimus, clericalique militiæ, ac Ecclesiæ S. N. adscripsimus. In quorum fidem præsentes litteras nostro signo sigillóque munitas ei concessimus. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA XVIII.

Litterarum testimonialium collationis primæ Tonsuræ pro bastardo, cum dispensatione ad minores Ordines, & beneficium simplex obtinendum.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes nostras litteras inspecturis, lecturis, pariter & audituris, Salutem in Domino sempiternam. Notum facimus, & attestamur, quòd nos die sabbati quatuor temporum die... Mens... in Ecclesia nostra Metropolitana sacros Ordines celebrãtes dilectum nostrum N. scholarem huius nostræ diœcesis ad hoc repertum idoneum intra Missarum solemnia charactere clericali insigniuimus, ac primam clericalem Tonsuram illi contulimus: & cum eodem super defectu natalium quem patitur, de Presbytero genito, & soluta, vt ad minores Ordines promoueri, & beneficium Ecclesiasticum, cui cura non immineat animarum, si sibi canonicè conferatur, recipere & retinere liberè, & licitè possit, huiusmodi defectu non obstante, auctoritate nostra Ordinaria dispensauimus, & per præsentes dispensamus. In cuius rei testimonium, &c. Dat. &c.

Episcopus cum illegitimis ad Ordines & beneficia quando possit dispensare sup. Alleg. 45.

ALIA FORMVLA.

Dispensationis auctoritate Ordinaria pro illegitimo ad Ordines Minores, & beneficium simplex.

D. Rodericus, &c. dilecto nobis in CHRISTO N. filio naturali N. & N. incolarum oppidi N. huius nostræ diœcesis, Salutem in Domino. Laudabilia tuæ puerilis ætatis indicia, ex quibus verisimiliter concipitur, quòd in futurum te debes producere in virum probum, & quòd incontinentiæ paternæ imitator non eris, non inducunt vt tibi fauorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conspicimus opportuna. Propterea tecum, qui (sicut accepimus) defectum natalium ex soluto, & soluta genitus pateris, vt eo non obstãte prima clericali Tonsura insigniri, & ad quatuor minores Ordines ritè & rectè promoueri facere, ac vnum tantum beneficium Ecclesiasticum sine cura, ad quod te pro tempore præsentari, & in illo institui, seu de illo tibi prouideri Canonicè contigerit, recipere, & obtinere, seu illius loco pensionem Ecclesiasticam tibi aliàs Canonicè reseruãdam, percipere, exigere, leuare, ac in tuos vsus, & vtilitatem conuertere liberè, & licitè possis & valeas, auctoritate nostra Ordinaria,

naria,

naria, vel vt meliùs de Iure poſſumus, diſpenſamus, contrariis non obſtantibus quibuſcumque. In quorum fidem præſentes litteras noſtris nomine & ſigillo munitas, per infraſcriptum Secretarium noſtrum referendatas tibi iuſſimus concedendas, & conceſſimus. Datum, &c.

FORMVLA XIX.

Litterarum teſtimonialium collationis ſacri Ordinis Subdiaconatus ad titulum patrimonij.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis præſentes litteras inſpecturis fidem facimus, & atteſtamur, quòd nos hodie ſabbato quatuor temporũ die.... Menſ.... in Eccleſia noſtra Metropolitana generales Ordinationes celebrantes, dilectum nobis in CHRISTO N. ad primam clericalem Tonſuram, cæteróſque minores Ordines iam promotum, in eiſque legitimè verſatum, nunc ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem ad titulum ſufficientis patrimonij examinatum, & admiſſum ritè promouimus, eique dictum Ordinem contulimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XX.

Litterarum teſtimonialium collationis ſacrorum Ordinum vigore Breuis extra tempora.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, præſentes litteras inſpecturis, lecturis, pariter & audituris, Salutem in Domino ſempiternam. Notum facimus per præſentes, dilectũ nobis in Chriſto N. noſtræ diœceſis Bracharenſis ad Primam clericalem Tonſuram cæteroſque minores Ordines iam promotũ, in eiſque legitimè verſatum, nobis quoddam Breue extra tempora nuncupatum S.D.N.D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. præſentari feciſſe, quod nos cum ea, qua decet reuerentia, recepimus, tenoris ſequentis, videlicet, &c. Quapropter nos Rodericus ſupradictus vigore dicti Breuis, & facultatis ſpecialiter in eo per S.D.N. nobis attributæ ſacros Ordines tribus Dominicis, vel aliis feſtiuis diebus extra tempora à Iure ſtatuta dicto N. conferẽdi, in noſtra Capella ſita in Archiepiſcopali Palatio eundem N. procreatum ex N. & N. coniugibus de Parochia S. N. oppidi N. huius noſtræ diœceſis Bracharenſis idoneum repertũ, & ad titulum beneficij ſufficientis ad quod erat arctatus, Dominica die, quæ fuit 8. Menſ..... ad Subdiaconatus, ſucceſſiuè die Iouis..... qua fuit celebratum feſtum S.N. ad Diaconatus; poſtremò verò Dominica N. Menſ..... intra Miſſarum ſolemnia ad Sacros Presbyteratus Ordines iuxta ritum, & conſuetudinem S. Romanæ Eccleſiæ in talibus fieri ſolitos duximus ordinandũ, & promouendum, ac ordinauimus, & promouimus, ac promotũ & ordinatũ decernimus, & atteſtamur per præſentes. In quorum omnium & ſingulorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Auguſtæ die.... Menſ.... Ann....

FORMVLA XXI.

Litterarum teſtimonialium Ordinis ſuſcepti in propria diœceſi ab alieno Epiſcopo de Ordinarij licentia.

D. N. Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopus N.... vniuerſis præſentes litteras inſpecturis fidem facimus, & atteſtamur, quòd anno Domini..... ſabbato quatuor temporum..... facultate, & ſpeciali mandato Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi Domini, D. Roderici à Cunha, Archiepiſcopi ac Domini Bracharæ Auguſtæ, Hiſpaniarúmque Primatis, &c. generales Ordinationes in Eccleſia S.N. Bracharæ celebrantes dilectum nobis in CHRISTO N. procreatum ex N. & N. coniugibus de Parochia S.N. oppidi N. huius Bracharenſis diœceſis ad..... Ordinem ritè promouimus, eique dictum Ordinem de ſpeciali licentia præfati Illuſtriſſimi contulimus. In quorum fidem, &c. Dat. & actum vt ſuprà, &c.

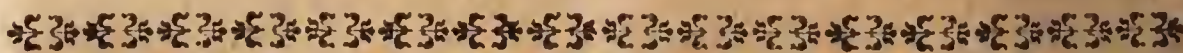

CIRCA SACRAMENT. CONFIRMATIONIS.

EPISCOPVS quilibet Sacramentum hoc in ciuitate, vbi Sedem habet, ſingulis annis, in diœceſi verò quolibet tempore, & loco dum ipſe perſonalem viſitationem peragit, adminiſtrare debet, cuius monaſterij dignitati, & ſanctitati vt ex omni parte reuerentia, cultuſque reſpondeant, hæc, quæ adijciemus, ab omnibus debent vti neceſſaria obſeruari.

De hoc Confirmationis ſacramento egi ſup. *alleg.* 30.

FORMVLA XXII.

Indictionis adminiſtrationis Sacramenti Confirmationis.

NOtum ſit omnibus, & ſingulis Parochis, Abbatibus, Rectoribus, &c. ciuitatis Bracharen. cæteriſque quibuſcumq; in eadem ciuitate & diœceſi commorantibus, Illuſtriſſimum & Reuerendiſſimum Dominum D. Rodericum à Cunha, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopum, ac Dominum Bracharæ Auguſtæ, Hiſpaniarúmque Primatem, &c. die.... cum tribus ſequentibus ſacramentum Confirmationis, iuxta ritum S. Romanæ Eccleſiæ in Cathedrali adminiſtraturum, ideò quicumque intra huius ciuitatis, & diœceſis fines habitantes, qui adhuc Confirmati non ſint, illud omnes ſuſcipiant, qui per ætatem idonei erunt, ſciantque, qui neglexerint, non ſine Canonicis diſciplinis poſſe illud prætermittere. Dat. Bracharæ Auguſtæ die... Menſ.... Aun....

Poſtquam

Postquam Parochus de constituto die Chrismatis administrandi ex supradicta Illustrissimi Domini Archiepiscopi indictione admonitus fuerit, ijs diebus, qui sacram hanc actionem præcedent, eos omnes qui confirmandi sunt in sua Parochia perquirere debebit, & non solùm ipsos separatim, sed etiam vniversum populum suæ curæ, & custodiæ spirituali commissum inter Missarum solemnia diligenter edocere ea omnia, quæ ad Sacramentum hoc ritè administrandum, & recipiendum pertinere intelliget.

Quapropter si hæc indictio per ciuitatem, & diœcesim in quibuslibet Ecclesiis Parochialibus, alijsque publicis locis affixa sit, & ab ipsis etiam Concionatoribus iussu eiusdem Illustrissimi D. Archiepiscopi diuulgata, non tamen ipse Parochus suo muneri hac iure vlla ex parte desit, sed illam pariter inter Missarum solemnia legere, & declarare non prætermittat.

Atque vt paratiores fideles ad hoc Sacramentum se conferre possint, illiusque sanctitatem, vtilitatem, & necessitatem rectè expendere ex Romano Catechismo, alijsque Ecclesiasticis Auctoribus colligere curet quædam præcipua ipsius capita, doceatque opportunè, quàm necessaria sit huius doctrina Sacramenti, declaret nomen ipsum Confirmationis, ipsiusque vim apperiat, quid inter Baptismum, & Confirmationem intersit, quæ sit eius materia, quæ forma, quis minister esse debeat, quos effectus pariat, aliaque huiusmodi, quæ tanquam incitamenta erunt, vt ipsi fideles eo præsertim tempore intelligentes se Christi milites fieri; ardentiore animo, totisque viribus ad dimicandum contra humani generis hostem, & contra peccata toto suæ vitæ tempore se comparent.

Et quia per hoc Sacramentum Spiritus sancti gratia in corda fidelium infunditur, hortetur in primis Parochus confirmandos vt eorum vnusquisque, si sint in idonea ætate, per sanctam Confessionem illa purificet, & munda eiusdem sancti Spiritus vasa, templaque efficiat. Hortetur insuper, vt si fieri potest, ad illud recipiendum ieiuni accedant, aut saltem parcam, & sobriam corporis refectionem adhibeant. Moneat, curetque, vt tam Confirmandi, quàm Patrini in Parochialem Ecclesiam hora, dieque præstituto conueniant, vnde ad illam Ecclesiam eundum erit, in qua Chrisma administrabitur, deuotè, & processionis ritu, Crucis vexillo præcedente eóque ordine vt mares à fœminis segregentur, tam inter eundũ, quàm in ipsa Ecclesia, & priùs mares, quàm fœminæ ad Confirmationem recipiendam accedant. Demùm hortetur vt quisquis ad hoc Sacramẽtum accedit, siue Patrinus sit, siue confirmandus, modestè, & reuerenter deposito omni armorum genere eo se conferat, mulieres verò velato capite sint, eamq; pietatis, & religionis speciẽ præ se ferant, quæ huius mysterij celebrationi à deuoto præsertim fœmineo sexu debetur.

Cùm Sacramentum hoc characterem imprimat, atq; ipsum iterare sit nefas, qui semel eo Confirmati fuerint, caueant, ne illud iterum recipiant. Quod si quis Confirmatum se esse ignoret, aut non meminerit, de hoc certior fieri diligentissimè studeat à parentibus, aut affinibus, aliisve, quos id scire posse existimet. Si verò neque ab ijs aliquid certi accipere potuerit, tunc re priùs cum Illustrissimo Archiepiscopo communicata, illius consilium sequatur. Nemo siue mas, siue fœmina ad Confirmat. recipiendam adducatur, qui annis septem minor sit natu, vt aliqua ex parte illius Sacram. vim intelligere possit, cumque adoleuerit, se illud percepisse reminiscatur. Nemo item adducatur, aut ad idem Sacramentum accedat, quin sit ex diœcesi, nisi legitimam aliquam ob causam, quam Illustriss. Archiepiscopo proponat, vt illa cognita, antequam confirmetur, ab eodem vel admitti, vel dimitti possit. Confirmandi verò omnes & singuli fasciam albam, mundamque secum afferant, quæ post Confirmat. receptam sacra illa Vnctio donec exsiccetur, alligari debet, postmodum autem à fronte ablata igni comburendam tradent, & per aliquos dies à capitis ablutione abstinebunt. Afferant etiam schedulam ipsorum Parochorum subscriptione communitam, in qua nomina, & cognomina ipsorum Confirmandorum, item patris, matrisque eorundem, & patrini, seu matrinæ, & Parochia, in qua habitent, descripta sint, in hanc quæ sequitur formam, N. ætatis annorum.... filius, vel filia N. & N. de Parochia sancti N. oppidi, vel loci N. huius diœcesis Bracharẽsis Chrismatis Sacramento Confirmari petit, Patrinus erit N. siue Matrina erit N. ex Parochia Sancti N. In quorum fidem, &c. die.... Mens.... Ann. Ego N. Parochus Sancti N. manu propria.

In hoc Sacramento Patrinus, siue Matrina necessarius est, vnus tamen, aut vna tantum, neque enim admittuntur Patrinus, & Matrina simul, quemadmodum in sacramento Baptismi, eorum vero est de gerendo aduersùs Principem tenebrarum bello, Confirmatos instruere, & non solum spirituali opere, vbi necesse sit, pro viribus iuuare, atque idcirco antiquissimi ritus obseruatio illa mystica est, vt Patrinus, siue Matrina dextra Confirmandum teneat, quem Episcopo offert, aut si iam adultus sit, pedem suum super dexterum Patrini, siue Matrinæ ponat, nempe vt intelligat se ad id vsque tempus imbecillem spiritualibus viribus fuisse, neque aduersus Satanam fortiter pugnare potuisse, nisi per hoc Sacramentum confirmaretur, & sustentaretur, Patrini & Matrinæ maiores natu esse debent ipsis confirmandis, vt in officio suo erga eos, quos suscipiunt, meliùs satisfacere possint; nec etiam qui sacro Chrismate nondum Confirmati sunt, vel eo ipso die quo confirmantur, item nec illi qui excommunicationis, aut interdicti vinculo irretiti sunt, quive item Paschali tempore proximo sacram Communion. non sumpserunt; nec verò præterea, qui graui, publicóve peccato iacent. Viri pueros, fœminæ puellas suscipere in hoc Sacrament. debebunt. Iisdemque eodem die duos, aut tres ad summum pueros, puellásque suscipere licebit, non autem plures.

Res porrò, quæ ad ministrandi huius Sacramenti vsum necessariæ apparabuntur, erunt hæ. Indumenta sacra tum Archiepiscopi, tum assistentium, Vasculum Chrismatis in pelucula ritè & decenter accommodatum, lana gossipina, seu bombacium ad vsum abstergendæ frontis sacro Chrismate illitæ, cuius bombacij tanta copia parabitur, quanta satis videbitur pro ratione multitudinis fidelium ad Confirmationem suscipiendam conuenientium Mantilia duo vsui Ecclesiastico addicta, vnum ad abluendam, alteram verò ad abstergendam frontem. Pelues duæ, vna ad bombacium colligendum, altera ad manus lauandas. Medulla panis ad abstergendas manus, & manutergium. Cerei duo, qui præferentur Archiepisc. Sacramentum hoc ministranti. Vas aquæ ad alterum mantile madefaciendum.

Habeat vnusquique Parochus librum, qui nulli alij vsui inseruiat, nisi vt in eo describantur nomina, & cognomina Confirmatorum, patrumque & matrum parochiæ in qua habitant, item similiter Patrinorum, seu Matrinarum, necnon ipsius Episcopi administrantis, tum dies, mensis, & annus, & nomen ipsius Ecclesiæ, in qua Chrisma fuit administratum, in hanc formam. Liber Confirmatorum Sacramento Chrismatis Parochiæ S. N. die.... Mens.... Ann... N. ætatis annorum... filius N. & N. ex Parochia sancti N. Chrismatis sacramento fuit Confirmatus ab illustrissimo & Reuerendissimo Domino D. Roderico à Cunha Arciepiscopo ac Domino Bracharæ. Patrinus, seu Matrina fuit N. ex Parochia sancti N. administratam verò fuit hoc sacramentum in Ecclesia Collegiata, seu Parochiali Sancti N.

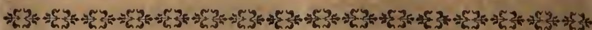

CIRCA SACRAMENT. POENITENTIÆ.

QVAMVIS Presbyteri in sua Ordinatione à peccatis absoluendis potestatem accipiant, decernit tamen sancta Tridentina Synodus sess. 23. de reformat. cap. 15. *nullum etiam Regularem posse Confessiones sæcularium etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopo per examen, si illi videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus indicetur, obtineat, priuilegiis, & consuetudine quacumque etiam immemorabili non obstantibus. Quare visum fuit mihi non inutile, formulas inserere, quibus hæ licentiæ sint concedendæ, & sunt quæ sequuntur.*

FORMVLA XXIII.

Licentiæ pro Confessario sæculari.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ, Hispaniarumque Primas, &c. Dilecto nobis in Christo Presbytero N. præsentium tenore tibi per examinatores nostros idoneos reperto, & per nos approbato, vt in Ciuitate, & diœcesi nostra Bracharensi. *(si verò sit restricta ad locum vel Ecclesiam, dicatur, vt in loco N. seu in Ecclesia N.)* Confessiones fidelium audire, & pœnitentes absoluere valeat, præterquam à casibus & censuris nobis reseruatis facultatem concedimus & impartimur. Te in Domino admonentes, vt quæ pro recta huius Sacramenti administratione per sacros Canones sancita, vel a nobis ordinata fuerint, attentè perlegas, accuratéque obserues. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ ex Archiepiscopali Palatio...... Mens... Ann.

FORMVLA XXIV.

Licentiæ pro Confessario Regulari.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO fratri N. Ordinis S.N. præsentium tenore tibi à tuo superiore nobis legitimè præsentato, & per nos approbato, vt in ciuitate, & diœcesi nostra in Ecclesia monasterij, seu Conuentus Ordinis tui, vbi habitas, & in aliis item Ecclesiis quæ non sunt Ordinis tui, dum tamen admoneas priùs Parochiæ Curatum, Confessiones fidelium audire, & pœnitentes absoluere valeas, præterquam à casibus, & censuris nobis reseruatis, & priuilegio tibi non concessis, facultatem concedimus, & impartimur. Te in Domino admonentes, & hortantes, vt quæ pro recta huius Sacramenti administratione per sacros Canones sancita, vel à nobis ordinata fuerint, attentè perlegas, accuratéque obserues. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA XXV.

Licentiæ pro eisdem primæ Classis Confessariis Regularibus.

D. Rodericus, &c. Tibi Dilecto nobis in CHRISTO fratri N. Ordinis S.N. à tuo Superiore legitimè præsentato, & à nobis approbato Pœnitétiæ Sacramentum in ciuitate, & diœcesi Bracharensi in Ecclesiis tui Ordinis, atque etiam grauiter ęgrotantibus, quorum Confessiones tu aliàs audire consueueris in eorum domibus, monito tamen priùs ipsius ægrotantis Parocho, vbi ægritudo non sit repentina, aut mortis periculum non immineat, (quo casu ipso etiam non monito, volumus tibi licere, ita tamen vt quamprimum Confessione audita, eundem certiorem facias, testimonio item huiusmodi Sacramenti per te ministrari manu tua subscripto familiaribus infirmo relicto, vt medico exhiberi possit ad formam Constitutionis Pij Papæ V. Conciliorumque tum Prouincialium, tum diœcesanorum) ministrandi facultatem per... tenore præsentium concedimus, atque impartimur. Te in Domino admonentes, &c.

FORMVLA XXVI.

Licentiæ pro Confessario Monialium.

D. Rodericus, &c. Licentiam concedimus tibi N. Presbytero per examinatores nostros idoneo reperto, & per nos approbato, vt in Ecclesia, & monasterio S.N. Confessiones Monialium audire, & sæcularium etiam, si quæ in eodem Monasterio erunt, easque absoluere valeas, præterquam à casibus, & censuris nobis reseruatis, à quibus absoluendi facultatem cum opus erit tibi impartiemur. In clausuram Monasterij non ingredieris, nisi superpelliceo, & stola indutus, vt administres tãtummodo S. Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ Vnctionis, & spiritualem opem agonizantibus præstes, quibus casibus semper tuo hoc munere perfugeris, sociatus à duabus ex senioribus Monialibus, quæ cum Confessiones audis, te etiam videre possint, licèt non audire. Caue, ne te Monasterij, aut Monialis alicuius quibuscumque negotiis immisceas, nec ad crates, aut rotas colloquaris, nisi vt tantummodo petas, ea quæ Ecclesiæ cultu, & diuinorum Officiorum celebrationi, aut Sacramentorum administrationi sunt necessaria. Vocatus tamen

vt aliquod præstes spirituale consilium id effice ad crates, quæ clausæ sint, præsentesque adsint Moniales auscultatrices, & non aliter, sub pœnis in Constitutionibus felic. record. Clementis Papæ VIII. & aliorum Summorum Pont. inflictis, arbitrio nostro infligendis. Te in Domino admonentes, &c.

De his monialium Confessoribus, vide sup. alleg. 25. *num.* 68. *cum seqq.*

FORMVLA XXVII.

Licentiæ pro Confessario Monialium ad crates tantùm, siue allocutoria.

D. Rodericus, &c. Concedimus licentiam tibi N. Presbytero per examinatores nostros idoneo reperto, & per nos approbato, vt possis in Ecclesia monasterij S. N. Confessiones audire in Confessionali tantùm ad id deputato tempore, & hora decenti post ortum Solis, & vsque ad horam Completorij., quod Confessionale duas habeat claues, quorum altera seruetur ab Abbatissa, altera maneat apud Confessorem, nihilque extra Confessionem ibi agas, nec in alio loco possis absque licentia Abbatissæ loqui cum illis Monialibus. Sacramentum autem Communionis ministrare non possis, nisi in loco, aut fenestella consueta cum debito cultu, & cæremoniis. Dona verò cuiuscumque generis nullo colore à qualibet Moniali, seu alia intra claustrà Monasterij manente accipias, sub pœnis, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XXVIII.

Licentiæ pro Confessore Monialium necessitate vrgente intra claustra Monasterij ministraturo Sacramenta.

D. Rodericus, &c. Tibi N. Confessori & Curato Monialium S. N. à nobis deputato licentiam concedimus, vt iuramento priùs præstito si infirma fuerit aliqua Monialis, atque in lecto iacens de licentia Abbatissæ intùs superpelliceo, & stola, aliisque officio tuo necessariis tecum delatis, absque vllo tecum socio possis ingredi claustra dicti Monasterij, sociatus semper duabus, aut tribus grauioribus Monialibus ad id deputatis, & dato campanulę signo, vt cæteræ omnes Moniales in tuo aduentu in Ecclesiam, aut cellulam suam se recipiant, tu ipse verò comitatus, vt suprà, recta via accedas ad cellā ægrotantis ad Confessionem audiendam, interimque Cameræ ostium maneat apertum, peractáque. Sacramentorum administratione statim discedas Quod si contingat eam mori, & sepulturæ tradi debere, tunc etiam cœmeteriũ funeris causa ingredi possis, non aliter ac suprà dictum est, sub pœnis, &c. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XXIX.

Licentiæ amplissimæ, etiam cum facultate casuum Episcopo reseruatorum pro Confessario Monialium.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. presbytero, tibi cuius vita, & morum probitas per testificationes nobis factas probantur, vt Monialium Monasterij S. N. Confessiones audire, eisdemque Ecclesiastica Sacramenta possis, cum facultate casuum nobis reseruatorum, necnon prędicti Monasterij clausuram in casibus vrgentis necessitatis, atque Cófessario aliàs permissis, ingredi, seruatis tamen quæ in Conc. Prouincialibus, & Synodo diœcesana Bracharensi, ac etiam decretis generalibus Visitationibus Apostol. Sacerdotibus, & Confessariis Monialium præscripta sunt ad.... his nostris litteris facultatem concedimus; & impartimur, &c. Dat. &c.

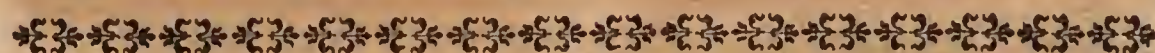

CIRCA SACRAMENT. MATRIMONII.

SACRVM *Concil. Trident.* sess. 24. de reformat. Matrim. cap. 1. *animaduertens, prohibitiones clandestinorum Matrimoniorum olim à Sacris Canonibus factas propter hominum inobedientiam non prodesse, & grauia peccata perpendens, quæ ex eisdem clandestinis coniugiis ortum habent, præcipit, vt antequam Matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis festiuis diebus in Ecclesia intra Missarum solemnia publicè denuncietur, inter quos Matrimonium sit contrahendum. Quod in hunc qui sequitur modum fieri poterit.* Notum sit omnibus, quòd N. ex Parochia S. N. contracturus est Matrimonium cũ N. filia N. & N. huius Parochiæ, atque ideò si quis sciat aliquod intercedere inter ipsos inpedimentum consanguinitatis, affinitatis, cognationis spiritualis, quæ in Baptismo, & Confirmatione nascitur, aut cuiusuis Canonicæ prohibitionis, ob quam Matrimonium contrahere non possint, neque debeant, certiorem faciat me Parochum, aut Illustrissimum D. Archiepiscopum, siue eius Vicarium generalem, &c. *Post tres denunciationes sic factas*

in Ecclesia Parochiali, vt suprà Parochus de illis fidem præstabit ab eo subscriptam, & Ecclesiæ Parochialis sigillo munitam, in hac videlicet forma. Testor ego N. Parochus S. N. à me denunciatum fuisse in mea Ecclesia prædicta intra Missarum solemnia Matrimonium contrahendum inter N. ex mea Parochia, & N. ex Parochia S. N. infrascriptis festiuis diebus, hoc est, prima denunciatio die.... secunda die.... tertia die.... neque aliquod impedimentum cognitum est, quominis Matrimonium celebrari possit. In quorum fidem, &c. die.... Mens...Ann.... Ego N. Parochus, &c.

Quia verò aliquando probabilis debet esse suspicio Matrimonium malitiosè impediri posse, si tot præcesserint denunciationes, tunc Ordinarius ipse si expedire iudicauerit, vt denunciationes ipsæ remittantur, poterit ex dispositione S. Concilij Trid. dict. cap. 1. & Conc. Brachar. IV. act. 4. cap. 34. *concedere licentiam contrahendi illis omissis, in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA XXX.

Dispensationis super denunciationibus Matrimonij.

D. Rodericus, à Cunha, Dei, & Apostolicę Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primas, &c. iustis de causis animum nostrum mouentibus his nostris litteris facultatem tibi concedimus, vt tribus, vel saltem duobus testibus præsentibus N. & N. in Matrimonium (cum nullum ex informationibus oretenus sumptis inter eos legitimum detectum fuerit impedimentum) coniungere valeas; ita tamen vt celebrato Matrimonio intra.... denunciationes tribus continuis festiuis diebus ex præscripto Concilij Trident. fiant, & interim sponsi se à carnali copula abstineant; in reliquis verò forma ab eodem S. Concilio Trident. nostrisque Prouinciali, & Diœcesana synodis præscripta seruetur. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA XXXI.

Dispensationis auctoritate Apostol. concedendæ super Matrimonio iam contracto ob aliquod impedimentum dirimens.

D. Rodericus, &c. Dilectis nobis in CHRISTO N. & N. Salutem in Domino. Oblatæ nobis nuper pro parte vestra petitionis series continebit aliàs vos in.... coniunctos inuicem Matrimonium contraxisse, illudque postea consummasse, in eodemque sic contracto Matrimonio legitimè viuere cupere, quia si Matrimonium inter vos non sequeretur, grauia exinde scandala, & alia incommoda in animarum vestrarum periculum possent verosimiliter exoriri, tuque.... perpetuò diffamata, & forsan innupta remaneres. Verùm cum desiderium hoc vestrum adimplere non possitis absque Sedis Apostol. dispensatione, propterea nobis humiliter supplicari fecistis, vt nobis in præmissis de absolutionis beneficio, ac dispensationis gratia, auctoritate Apostol. nobis in hac parte concessa, prout ex litteris S. D. N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. ad nos hac de re scriptis opportunè prouidere dignaremur. Nos igitur saluti animarum vestrarum consulere volentes, præmissis ex causis animum nostrũ mouentibus, seu aliàs omni meliori modo; cùm tu.... propter hoc ab aliquo rapta non fueris, auctoritate Apostol. qua fungimur in hac parte, vos quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Canonicis sententiis, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, quibus quomodolibet ob incestus reatum, & excessus huiusmodi innodati forsan existitis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absoluimus, & liberamus, iniũcta vobis salutari pœnitentia.... qua peracta, vt impedimento .... gradus huiusmodi ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostol. cæterisque contrariis nequaquam obstantibus. Matrimonium inter vos publicè, videlicet coram proprio Parocho, & duobus, vel tribus testibus in Ecclesia, omissis tamen denunciationibus (quas hac vice ex gratia speciali remittimus) contrahere, & in eo postmodum remanere liberè, & licitè possitis, & valeatis, auctoritate Apostol. harum litterarum serie dispensamus. Distantiam vero.... gradus prædicti vobis non obstãte declarantes, prolem susceptam, si quæ sit, & suscipiendam, legitimam nunciando. In quorum fidem præsentes manu nostra signatas, & per infrascriptum notarium Cameræ Archiepiscopalis subscriptas, sigillóque nostro munitas fieri iussimus. Dat Bracharæ Augustæ.

CIRCA

CIRCA FACVLTATES CELEBRANDI, & prædicandi.

QVIA Concil.Trid. seff.23.de reform.cap.16.in fine, *commendat vt nullus Clericus peregrinus sine commendatitiis sui Ordinarij litteris ab vllo Episcopo ad Diuina celebranda, & Sacramenta administranda admittatur, pariterque* seff.24.de reform.cap.4. *prope finem statuit, vt nullus tam secularis, quàm Regularis cuiuscumque Ordinis, contradicente Episcopo prædicare audeat; nisi Regularis ipse, sic, vt supponimus, in Ecclesia sui Ordinis prædicare volens à suo Superiore de vita, moribus, & scientia examinatus, & approbatus sit, ac cum eius licentia se personaliter coram Episcopo præsentet, ab eoque benedictionem petat antequam prædicare incipiat; illo superaddito, quòd si in Ecclesiis, quæ suorum Ordinum non sunt, prædicare velit, vltra Superioris sui facultatem teneatur licentiam Episcopi obtinere, vt ait idem Trident. Concil* seff.5.de reformat.cap.5. *ideò formulas concedendi has licentias in hunc qui sequitur modum, subijcio.*

FORMVLA XXXII.

Litterarum dimissorialium Missæ Sacrum faciendæ pro Presbytero abesse volente ad biennium.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ, Hispaniarumque Primas, &c. Dilecto nobis in Christo N. Presbytero Bracharensi, Salutem in Domino sempiternam. Tibi vt ad ciuitatem Vlixbonensem, ac ad alia huius Regni loci proficisci, ibique Sacrum facere, Confessiones Christi fidelium audire, aliaque diuina Officia celebrare, de licentia tamen Ordinarij loci, seu illius Vicarij generalis, possis & valeas, hisce litteris per biennium facultatem concedimus, & impartimur, attestantes te in sacro Presbyteratus Ordine constitutum esse, non excommunicatum, suspensum, interdictum, seu Ecclesiasticæ censuræ vinculo irretitum, nec de aliquo crimine ad præsens inquisitum, vel diffamatum, quod sciamus, sed bonis moribus præditum. Quare teipsum omnibus in Christo Patribus Illustrissimis, & Reuerédissimis DD. Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Vicariis, cæterisque officialibus quibuscumque quantum cum Domino possumus pro commendato per præsentes damus. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XXXIII.

Litterarum dimissorialium, quæ mihi Presbytero Romam proficiscenti concessæ fuerunt.

D. Alphonsus Furtado de Mendoça, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharę Augustæ, Hispaniarumque Primas, &c. Omnibus, & singulis Illustrissimis & Reuerédissimis Dominis ac DD. Patriarchis Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, Pręlatis tam secularibus, quàm Regularibus, ac eorum Officialibus, locum tenentibus, aut vicesgerentibus, seu quibuscumque aliis ministris vbique terrarum existentibus, Salutem ac summam felicitatem. Notum facimus, & attestamur, quòd ex hoc Archiepiscopatu Bracharensi proficiscitur Romam, atque in alias Orbis terrarum Regiones R. Doctor Augustinus Barbosa, oriundus ex oppido Vimaranensi huius diœcesis, ritè & rectè ordinatus, vir sanè doctus, ac in iuris, Pontificij, Cæsareique facultatibus apprimè versatus, cuius ac patris eius viri doctissimi cura, & opera libri in lucem iam editi in omnium ore cum communi vtilitate versantur. Ipse verò Augustinus bonis moribus præditus, nullius criminis infamia laborat, nullo impedimento à sacrorum in primisque Presbyteratus Ordinis exercitio prohibetur, estque homo staturæ mediocris, coma capitis, ac barbæ rubra, cicatrice in sinistra capitis parte locata, facie alba, ætatis circiter triginta annorum. Quare Illustrissimas & Reuerendissimas Dominationes vestras, Illustrissimi Præsules, vosque Dominos Officiales Reuerendissimos obnixè deprecamur, vt N. Presbyterum Augustinum Barbosam prędictum in vestris singulis diœcesibus, seu Ecclesiis benignè ac charitatiuè recipi, ac tractari, eique necessaria ad sanctissimum Missæ Sacrificium peragendum, reliquosque Ordines exercendos, curetis & iubeatis; similiter & nos quidquid ab Illustrissimis, & Reuerendissimis Dominationibus vestris, ac vestris Officialibus, & ministris per suas nobis litteras fuerit iniunctum, ac commendatum, libentissimè suscipiemus, & promptissimè exequemur. Dat. Bracharæ Augustæ sub signo nostro, sigilloque huius Curiæ pridie Idus Aprilis anno à Natiuitate Domini M. D.C. XX. &c.

FORMVLA XXXIV.

Facultatis celebrandi pro Presbytero alienæ diœcesis.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO R. Presbytero N. diœcesis N. Salutem in Domino

mino ſempiternam. Cognita ſacrarum cæremoniarum peritia tua, perſpectiſque Ordinarij tui litteris commendatitiis facultatem tibi concedimus ad menſes.... Miſſæ Sacrum faciendi in Vrbis, & diœceſis noſtræ Bracharẽſis Eccleſiis, quæ tamen Monialium non ſint, conſenſu tamen earundem Eccleſiarum Rectorum, vel Vice Rectorum accedente, & dummodo in habitu & tonſura incedas, & in altari non petas eleemoſynam. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

mus, & nominamus; & mandantes R. Rectori, clero, & populo dicti oppidi, vt benignè te recipiant, & in omnibus vt decet excipere curent: & inſuper tua ſtante approbatione tibi facultatem concedimus, vt durante dicto quadrageſimali tempore in prædicto oppido Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtrare, & CHRISTI fidelibus peccata ſua confitentibus abſolutionem impertiri valeas cum facultate abſoluendi etiam à caſibus nobis reſeruatis à Dominica Palmarum per totam octauam Paſchæ duratura. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XXXV.

Licentiæ pro Prædicatore quadrageſimali.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, & ſingulis præſentes noſtras litteras inſpecturis, lecturis pariter, & audituris, Salutem in Domino ſempiternam, Cùm proprium noſtri muneris ſit, animarũ noſtræ Bracharenſis diœceſis ſaluti conſulere, diuinique cultus incremẽtum ſemper curare, quadrageſimali tamen tempore commiſſo nobis gregi maiori ſtudio inuigilandum videtur. Quare cùm in oppido N. noſtræ diœceſis de idoneo concionatore à nobis pro futura Quadrageſima prouidendum ſit, te R. Fratrem N. Ordinis S.N. de vita, morum integritate, ac ſcientia à tuo ſuperiore multipliciter commendatum, vt nobis per patentes ipſius litteras conſtat, præuia Fidei profeſſionis per te coram nobis emiſſione, verbi Dei Prædicatorem pro dicto oppido N. in toto quadrageſimali tẽpore facimus, deputa-

FORMVLA XXXVI.

Licentiæ pro Prædicatore in Eccleſia Monialium.

D. Rodericus &c. Tibi R.P.N. Ordinis S.N. à Superiore tuo, & à nobis approbato facultatem cõcedimus, vt in Eccleſia exteriori monaſterij Monialium S.N. quæ clauſa ſit, nullique auditores præſentes adſint, exceptis capellano, & ſocio tuo, poſſis ex ſuggeſtu verbum Dei die...... prædicare cum deuotione, & iuxta S. Eccleſiæ Romanæ doctrinam, & peracta concione ſtatim ab Eccleſia diſcedas, nullo prorſus colloquio, aut quouis negotij genere ad crates, rotas, aut alia loca intermixto ſub quouis pietatis, aut etiam conſanguinitatis prætextu, nec munere vllo etiam minimo accepto iuxta formam Bullæ felicis record. Clementis Papæ VIII. ſub pœnis arbitrio noſtro, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

CIRCA INDVLGENTIAS.

N*E nimia facilitate Eccleſiaſtica diſciplina eneruetur, ſtatuit* Conc. Trident. ſeſſ. 25. in decreto de Indulgent. *vt in illis concedendis moderatio iuxta veterem, & probatam in Eccleſia conſuetudinem adhibeatur. Vetus autem conſuetudo deſumitur ex text.* in cap. cùm ex eo 14. prope fin. de Pœnit. & remiſſ. *vbi decernitur vt cum dedicetur Baſilica, non extendatur Indulgentia vltra annum, ſiue ab vno ſolo, ſiue à pluribus Epiſcopis dedicetur, & deinde in anniuerſario dedicationis tempore quadraginta dies de iniunctis pœnitentiis indulta remiſſio non excedat, qua & in aliquibus feſtiuitatibus, ac poſt Veſperum, & Miſſam cantatam vtuntur Epiſcopi in hunc qui ſequitur modum.*

FORMVLA XXXVII.

Conceſſionis Indulgentiarum.

D. Rodoricus Dei & Apoſt. Sedis gratia Archiepiſcopus, ac Dominus Bracharæ, Hiſpaniarumque Primas, &c. Vniuerſis CHRISTI fidelibus præſentes litteras inſpecturis, Salutem in Domino. Quanto frequentiùs fidelium mentes ad opera deuotionis inducimus, tanto ſalubrius animarum ſuarum ſaluti cõſulimus. Itaque de omnipotentis Dei miſericordia, omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus vtriuſque ſexus verè pœnitentibus & confeſſis, qui Eccleſiam S.N. à primis Veſperis vſque ad occaſum Solis eiuſdem diei feſti deuotè viſitauerint, ibique pias ad Deum preces pro felici ſtatu S. Matris Eccleſiæ, ac hæreſum extirpatione, & pace inter Principes Chriſtianos effuderint, quadraginta dies de iniunctis eis, ſeu quomodolibet debitis pœnitentiis harum ſerie miſericorditer in Domino in forma Eccleſiæ conſueta remittimus, & relaxamus, præſentibus poſt dictum diem minimè valituris: quas in huius rei fidem manu noſtra ſignauimus, ſigilloque noſtro, ac Notarij Cameræ Archiepiſcopalis ſubſcriptione muniri iuſſimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c. *Quod ſi Indulgentia auctoritate Summi Pontificis delegata concedatur, loco eorum verborum,* & quadraginta dies de iniunctis, &c. *dicatur,* ſeptem, aut decem annos, &c. de vera Indulgentia in forma Eccleſiæ conſueta Auctoritate Apoſt. nobis delegata miſericorditer in Domino concedimus, &c.

FORMV

FORMVLA XXXVIII.

Concessionis Indulgentiarum, qua vti debet Episcopus post solemnem benedictionem in Vesperis, & Missis cantatis.

ILlustrissimus, & Reuerendissimus D. D. Rodericus à Cunha, huius S. Sedis Bracharensis Archiepiscopus d at, & concedit omnibus hîc præsentibus quadraginta dies de vera Indulgentia in forma Ecclesiæ consueta. Rogate Deum pro felici statu S. D. N. D. Vrbani diuina Prouidentia Papæ VIII. Dominationis suæ Illustrissimæ, sanctæ Matris Ecclesiæ.

CIRCA QVÆSTORES ELEEMOSYNARVM.

QVIA *Quæstores eleemosynarij nullo modo per se, nec per alium prædicare possunt, vt disponit* Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 2. in fine, *nec Indulgentias prædicare, vt statuit idem* Concil. sess. 21. de reformat. cap. 9. *Ideò Episcopus in concedenda illis facultate colligendi eleemosynas hac, vel simili forma vti debebit.*

FORMVLA XXXIX.

Facultas colligendi eleemosynas in Parochia tantùm pro Confraternitate S. N.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO, Tibi N. homini laïco, cuius vita, & mores per testificationes nobis factas probantur, his nostris litteris eleemosynas nomine Confraternitatis, seu Ecclesiæ S. N. petendi facultatem damus, his infra per te seruatis conditionibus: eleemosynas solùm intra fines Parochiæ S. N. eiusque viciniam ostiatim colligas, præ foribus eiusdem Ecclesiæ in iis petendis subsistens nullo modo per Ecclesiam vagando procurare, aut colligere eas tibi licebit. Vas illud, quodcumque sit, quo vteris ad eleemosynam excipiendam, duabus clauibus claudatur, quæ diuerso fabrili opere sint, earum altera apud N. à nobis electum, altera verò apud eum qui pro tempore eiusdem Confraternitatis Prior extiterit. Illud officium gratis, vel constituta certa mercede præstabis, nec vllo modo eleemosynæ particeps sis. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

FORMVLA XL.

Facultatis colligendi eleemosynam in Vrbe, & Diœcesi.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Salutem. Necessitatibus, atque aliis domesticis difficultatibus..... quantū possumus succurrere volentes, tibi homini laïco, cuius vita, & morum probitas nobis per testificationes factas commendatur, eleemosynas quærere, petere, & colligere in Vrbe & Diœcesi nostra per præsentes licere volumus, præstito priùs per te corporaliter tactis scripturis iuraméto, quod eleemosynas quas collegeris, fideliter..... consignabis, nec Indulgentias aliquas promulgabis, non prædicabis, nec orationes recitabis, priuilegia nulla, aut Sanctorum imagines, vel campanulas, aut alia Quæstoris insignia deferes, vel ostendes, nec minis, aut persuasionibus, vel alio aliquo indirecto modo, seu artificio, sed piè, simpliciter & omni conueniente modestia tibi ad effectum & finem prædictum illas erogari curabis. Omnibus prætereà Rectoribus, Vicariis, & Præpositis Ecclesiarū præcipimus, & mandamus, vt suis quoque in Ecclesiis populo te suo commendent, ad promptamque tibi exhibendam eleemosynæ largitatem in Domino hortentur, quod cum fecerint, sciant, quicquid de temporalibus facultatibus in pauperibus opem ferendo dempserint, id omne multiplicatum in æterna retributione recepturos. Præsentibus tamen post menses..... minimè valituris. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XLI.

Licentiæ quæ iis, qui eleemosynas pro locis piis colligunt, concedi solent.

D. Rodericus, &c. Ordinibus, & singulis Rectoribus, Plebanis Vicariis perpetuis, capellanis, & curatis ciuitatis & Diœcesis nostræ Bracharensis notum facimus, & attestamur; quòd diligenter admoniti & bene instructi de paupertate, & necessitate, qua premitur hospitale S. N. loci N. pro pastorali nostro munere, paterna charitate, qua loca omnia pia complectimur ad colligendas, & exquirendas eleemosynas, quæ in eiusdem hospitalis vsum, & non in alium conuertantur, deputauimus, N. quem ad hoc munus rectè & fideliter obeundum idoneū esse certiores facti sumus, quêque iuramenti obligatione deuinximus, ne pro aliqua portione, & rata eleemosynarum, quas colliget, particeps fiat, neque eas, aut earum partem sibi applicet, quamuis certā quantitatē hospitalem prædicto se soluturum pacto, vel instrumento obligetur, sed eas, vt collegerit, hospitali cōsignet, neque per aliam personam colligere easdem faciat, sed ipsemet quærat, & colligat. Ante verò quàm prędictus N. quęrere, aut colligere eleemosynas incipiat, teneatur præsentes nostras litteras vobis consignare, vobisque sese cognoscendum præbere, vt animaduertere possitis, an ea ad quæ illum obligauimus, rectè seruet, quæ sūt videlicet: Ne, cuiusuis generis ea sint priuilegia, gratias,

Indulgentias publicet, ne deferat campanulam, crucem, aut alias quaslibet sacras imagines populo ostendendas, ne prædicet, ne orationes, aut Psalmos recitet, aut concinat: neque quidquam sacrum Latino, aut vulgari sermone populo enunciet, ne commutet vota cuiuscumque generis, ea sint, aut absoluat, ne campis, agris, domibus, animalibus, aut aliis rebus benedicat, neque quouis signo animalia, ianuas, domos, aliáve signet, neque maledicat, aut comminetur iis qui eleemosynam non tribuunt, nulla arte, nullisque verbis vtatur ad eosdem perterrefaciendos: sed modestè eleemosynas petat, non tanquam debitas, sed à fidelium charitate liber è exposcendas, illisque rebus acquiescat quæ sponte sibi tribuuntur. Quæ omnia & singula, si ab ipso N. minimè obseruari videbitis, statim ab hoc quæstu, & eleemosynarum collectione illam prohibebitis, & eleemosynas, quæ collectæ erunt, in manibus Massarij deponatis, ipsúmque N. ad nostrum Archiepiscopale tribunal deferatis. Quòd si manifestum vobis non sit, illum omnino his nostris præceptis repugnare, in aliqua tamen super hoc dubitatione estis, tunc præsentium litterarum nostrarum vigore, prædictum hospitale populo commendabitis N. prædictum N. semel tantū eleemosynas quærere permittetis, populúmque vestrum de omnibus ad quæ N. prædictus tenetur, admonebitis. Cæterùm hortamur omnes etiā, atque etiam, vt pro singulorū qualitate pecuniam, frumētum, oleum, vinum, aliaque prædicto hospitali impertiant, sciántque quòd retribuet gratiam, qui offert similaginem, & qui facit misericordiam, offert sacrificium. Hanc autem deputationem nostram nolumus esse validam, aut duraturam, nisi sex mensium spatio, In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

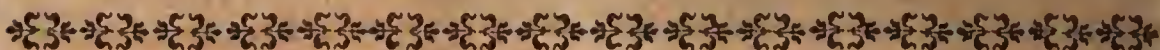

CIRCA LICENTIAS SPECTANTES AD PVELLAS Religionis habitum petentes.

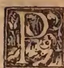

PVELLA quæ Religionem ingredi postulat, antequam examinetur, & Capitulo Monialium proponatur, supplicem libellum exhibet, in quo suum exprimit Episcopo desiderium ingrediendæ Religionis; Episcopus verò, vt admonet Concil. Trident. sess. 25. de Regular. cap. 17. *vel eo absente, seu impediente, eius Vicarij, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus puellæ voluntatem secretò examinare, & diligenter explorare debebit, illam de his potissimum interrogando:*

De libera & pia puellæ Religionis ingrediendæ voluntate:

An precibus, aut minis parentum, vel cuiusuis alterius inducta fuerit?

Quandiu cogitauerit de ingredienda Religione?

Qua potissimum de causa Monialis fieri velit?

An Religionis vim, & pondus intelligat?

An sit conscia votorum, quæ in ea emittuntur?

An regulas, & constitutiones norit, quæ propriæ sunt illius Monasterij, in quo Religionem profiteri cogitat, & an illarum obseruationi totam se tradere omninò cupiat, & libenter amplectatur.

Interrogatur etiam de doctrina Christiana, an scilicet in ea rectè ritéque instituta sit?

An sciat legere? eamque se præsente legere iubeat.

Tum etiam si examen fiat propriè ante professionem, videat an rectè dicere officium norit.

Quòd si examen ab alio quàm Episcopo, aut Vicario fiat, is qui eam examinauerit, totum id quod in examine deprehenderit, in scriptis ad eundem Vicarium deferet.

Cognita per examen vt suprà factum libera puellæ Religionis ingrediendæ voluntate, nisi aliquid aliud ex iis, quæ ad Religionis ingressum in huiusmodi puellis requiruntur, obstare videntur, Vicarius pro dote, & aliis solitis Monasterio præstari, à parentibus sponsionem accipit, qua confecta, statim Monialibus cogendi Capituli facultatem concedit; si verò Monasterium Monialium non Ordinario, sed Regularibus subiectum sit, ipse Vicarius examinis tantùm confecti testimonium puellæ tradit.

Deinde puella per calculos à Monialibus approbata, earum Præfecta, seu Abbatissa statim de suffragiorum exitu Superiorem admonet, illique cùm dies ingrediendi Religionem instat, tam ætatis puellæ à Parocho ex libro baptisterio, si is reperiatur, & susceptæ Confirmationis testimonium, quàm etiam instrumenti depositionis dotis, & aliorum, quæ monasterio traduntur confecti, exemplum authenticum exhibetur.

Omnibus

Omnibus ita confectis examinatur secundò puella eadem vt suprà ratione, sed accuratius aliquantò, eiusque voluntate perspecta facultas ingrediendi pro habitu, & suscipiendi illum à Vicario datur, in hunc qui sequitur modum.

FORMVLA XLII.

Facultatis recipiendi puellam in Monasterio ad habitum Religionis.

D. Rodericus, &c. Cùm voluntatem N. diligenter explorauerimus, eamque liberam & piam esse quantum humano iudicio existimari potest, compererimus, eandem quoque N. ætatem annorum XVI. expleuisse nouerimus, nihilque habere sciamus contra sacra decreta, & conditiones ac requisita, iuxta monasterij Ordinis S.N. instituta, vidimus quoque fidem instrumenti depositi, & obligationis doris, seu eleemosynæ monasterio debitæ, vbi professio legitimè emittatur, iuxta taxam annis superioribus præscriptam, licentiam & facultatem concedimus, vt ea in monasterij S.N. Religionem admittatur, recipiaturque, & professionem emittere valeat, cuius tempus Præfecta nobis ante mensem denunciet, sub pœna Concil. Trident. decreto expressa, & constitutum ex nunc fiat rursus, & quæcumque alia quæ in hoc genere decreta sunt, obseruentur. Dat. &c.

Habita supradicta Vicarij licentia ad monasterium puella ducitur, paucis tamen comitata affinibus, & sine vlla pompa, & stato die inter Missarum solemnia, vt moris est, ab ipso vicario, seu deputato ab eo sacris habibitis benedictionibus, postquam ipsa cœlesti cibo refecta fuerit, vetere homine cum actibus suis sese spoliando ad Communionis fenestellam humiliter, & deuotè recipiet Regularem habitum sibi à Vicario, vel ab eo, quem ille deputauerit, foris manente oblatum.

Probationis anno currente, ante mensem quàm nouitia profiteatur, ex Conc. Trid. sess. 25. de Regular. c. 17. in fine. *Præfecta Monialium Superiorem sub pœna suspensionis ab officio ad arbitrium Episcopi, admonere debet, vt iterum de voluntate nouitiæ à Vicario examen fiat, aut ab alio, vt suprà, Sacerdote; & cùm Episcopus pro facultate sibi decreto Concilij Trid. data voluntatem Nouitiæ explorare voluerit, hoc agere ei licet loco, vbi crates monasterij sunt, nec propterea à septis illa egrediatur, nisi causa sit, probabilisve eiusdem Episcopi iudicio suspicio, quamobrem potius esse censuerit, vt alio loco eius voluntas perquiratur, tunc vel in Ecclesiam monasterij exteriorem, vel in aliam proximam, prout commodius, decentiusve posse fieri viderit, illam perduci iubeat. Quæ in Ecclesia præsentibus matronis duabus, ætate grauibus, honestis, & nouitiæ gradu cognitionis quantum potest propinquioribus, quas ipsa, aut moniales delegerint, eius animum, voluntatémque Episc. rectè indaget loco paulo remotiori, itaut quæ adsunt matronæ, videre, non tamen auribus percipere possint, indignationem, responsionémve. Quod autem à puellæ parentibus alimentorum, seu educationis nomine, aut pro aliis rebus ad eiusdem puellæ, vel monasterij vsum pertinentibus etiam ex consuetudine persoluitur, de eo satisfactum fuisse monasterio Præfecta Monialium Vicario in scriptis testatum faciet, vt de nouitia ad professionem recipienda Capituli cogendi facultas detur, si Ordinario subiectum sit monasterium, aut examinis testimonium, si Regularium curæ subiaceat. Denique Capitulo habito, si nihil obstare deprehendatur, & nouitia decimum sextum suæ ætatis annum expleuerit, professionis emittendæ facultatem concedet Vicarius, vt infrà.*

FORMVLA XLIII.

Facultatis recipiendæ profess. Monialium.

Concedimus licentiam Reuerendæ Matri N. Abbatissæ monasterij S.N. vt stante Superiore in Ecclesia exteriore ad fenestellam sanctissimæ Communionis, & seruatis aliis Ordinibus præscriptis, possit recipere expressam, & solemnem professionem N. iam approbatæ, & faciet nos certiores in scriptis fidem gerentibus de die, & coram quo dicta N. emiserit professionem. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

CIRCA FORMVLAS LICENTIARVM VISITANDI Monasteria Monialium.

SVB *obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit vniuersis Episcopis S. Concilium Trid.* sess. 25. de Regularib. cap. 5. in princ. *vt in omnibus Monasteriis sibi subiectis Ordinaria, in aliis vero Sedis Apostol. auctoritate clausuram Sanctimonialium vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est conseruari maximè procurent. Quod quidem cùm non nisi per visitationem exequi possit, quomodo per illam suo muneri satisfacere debeat Episcopus, sequentibus formulis explicabo.*

FORMVLA LXIV.

Facultatis visitãdi monasteria Monialium.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus, ac Dominus Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primas, &c. Tibi dilecto nobis in CHRISTO Reuerendo N. per præsentes facultatem damus, & mandatum vitandi omnia & singula Monialium cœnobia ciuitatis & diœcesis nostræ Bracharensis, téque Visitatorem nostrum constituimus, vt nostra, & alia quacumque nobis competenti auctoritate, Canonicas sanctiones, & sacri Concilij Trid. nostræque Prouincialis, & diœcesanæ

sanæ synodi decreta, aliaque statuta, regulas, & ordinationes de obseruantia Regulari, pietate, moribus, Religione, tegimine bonorum, administratione, clausura, & aliis rebus omnibus in capite & mẽbris omnium & singulorum monasteriorum, eorũdem exequutioni cures, & facias mandari, sub pœnis ac censuris tuo arbitrio infligendis, vbi & quando iustum fuerit, licere tibi volumus. Item coërcendi, & cogẽdi omnes & singulas vtriusque sexus personas in prædictis omnibus, & ad ea pertinentibus tibi potestatem facimus, atque ad huiusmodi visitationis acta nomine, & vice Cancellarij nostri Archiepiscop. recipienda, & conscribenda eligere, & assumere tibi liceat vnum quem volueris ex N.N. & N. si qui tamen horum notarij non sint, ad acta publica scribenda non adhibeantur. Postremò tibi etiam facultatem damus, vt causa & occasione huiusmodi visitationis, quoties opus fuerit, septa & clausuram eorundem monasteriorum possis vna cum vno ex illis, quos superiùs nominauimus, tibi adiuncto comite, ingredi, cui etiam comiti eo casu intra eadem septa ingrediendi licentiam impartimur. Præsentibus ad beneplacitum nostrum, & donec reuocentur per nos duntaxat duraturis. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XLV.

Facultatis visitandi monasteria Monialium ex delegatione Apostolica.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO Reuerendo N. salutem in Domino. De tua fide, prudentia, ac in rebus gerendis experientia in Domino confisi, auctoritate Apost. nobis per diuersas litteras tum Apostolicas, tum etiam Illustrissimorum DD. Cardinalium super reformatione specialiter concessa tibi per præsentes committimus, & mandamus, vt monasteria Monialium SS. N N. & N. Ordinis S.N. existentia in diœcesi N. prout expediens tibi videbitur, visites, & de ipsorum monasteriorum statu, ac ipsarum Monialium vita, & moribus Regularibus institutis, ac monasticæ disciplinæ obseruantia diligenter inquiras, ac super his, & quibuscumque abusibus, nec non criminibus, excessibus, & delictis, si quæ deprehenderis, processus facias, informationes quascumque sumas, atque alia quæ tibi commisimus, & quæcumque in præmissis, & circa ea necessarias, seu quomodolibet opportuna fuerint, facias, geras, & exequaris. Super quibus omnibus & singulis plenam, amplam, & omnimodam potestatem tibi concedimus, & impartimur. Mandantes omnibus, & singuls Abbatissis, Priorissis, Præfectis, & alia quibuscumque superioribus dictorum monasteriorum, in virtute sanctæ obedientiæ; & sub pœna priuationis officiorum obtentorum, atque etiam censuris, aliisque pœnis Ecclesiasticis arbitrio tuo infligendis, vt mandatis tuis pareant, ne te in visitatione, correctione, aliisque per te faciendis quoquomodo impediant per se, nec per alios quouis quæsito colore, vel prætextu. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

CIRCA LICENTIAS PRO IIS, QVI NECESSITATE vrgente erunt intra claustra Monasteriorum Monialium admittendi.

INGREDI verò (*vt verbis vtar Concilij Trid.* sess. 25. de Regul. cap. 5.) *intra septa monasterij nemini licet cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerit sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda. Dare autem tantum Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessariis: quare in his licentiis concedendis sequentibus formulis vti poterit.*

FORMVLA XLVI.

Pro Confessore ministraturo Sacramenta.

Vide quæ habes sub formula XXVI. vsque ad XXIX.

FORMVLA XLVII.

Pro Medico, & Chirurgo.

Tibi N. Medico licentiam concedimus ad annum duraturam, vt iuramento priùs præstito septa monasteriorum Monialium Sanctorum N. & N. ingredi possis ad curandum infirmitatem earum quæ in infirmaria communi in lecto, vel vbi ea non fuerit, in propria camera, in lecto iacent, nec ad crates se transferre possunt; iureiurando te obstringẽtes, vt omni honestate seruata, non ingeras te in alias vllas res, nec cum aliis Monialibus, aut nomicellis in monasterio manentibus loquaris, sed rectà via eundo, & redeundo comitatus semper duabus grauioribus Monialibus ad id ab Abbatissa deputatis, præcedenteque semper ad tui ingressum campanulæ signo, & nonnisi post ortum Solis ingrediaris, & ante occasum exeas, sub pœnis si contrafeceris, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMV

FORMVLA XLVIII.

Pro Operariis, Fabris, baiulis, aliſque auxiliariis, & artificibus.

TIbi M. fabro lignario, ſeu baiulo, aut cæmentario, ſiue.... licentiam concedimus, vt iuramentò priùs præſtito clauſuram monaſterij S.N. ingredi poſſis, ſociatus duabus ad minùs Monialibus ex antiquioribus ab Abbatiſſa deputatis, atque in eo opere tuam per dies.... præſtare, quam quantocius perficere curabis, nec ad alia loca monaſterij accedes, neque aliis te rebus, aut colloquiis vllo pacto immiſcebis, tractando tantum cum Abbatiſſa, aut aliis deputatis ad illud opus, ita vt ante ortum Solis non ingrediaris, & ante occaſum ſemper exeas, ſerueſque in omnibus præſtitum in manibus noſtris iuramentum, ſub pœnis, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XLIX.

Pro villicis, ſeu colonis.

TIbi N. villico monaſterij S.N. licẽtiam damus, vt quando res ad agros, & officium tuum pertinentes ad crates in allocutorio publico expedire non poteris, & frumenta, vinum, aut alia omnino neceſſaria intra clauſuram erunt deferenda, tunc in hoſpitium tantum cum dictis rebus admitti poſſis præſentibus Monialibus deputatis, vbi de aliis rebus quibuſcumque extra officium tuum loqui non debeas, nec etiam ibi comedere, aut ampliùs quàm neceſſitas deponendi dictos fructus poſtulat, manere, cùm in factoris æde, vt poſſis cibum ſumere tibi commoditas erit præbenda. Atque hanc ob cauſam ante omnia iuramentum præſtare debebis in manibus eorum, qui à nobis ſunt deputati, ſub pœnis, &c.

FORMVLA L.

Pro factoribus vrbanis.

TIbi N. factori deputato ad res omnes monaſterij S.N. concedimus licentiam per annum duraturam, vt ſi aliquando ex magna neceſſitate oportuerit te ingredi ſepta monaſterij (cum alioquin res, & negotia tua ad crates in alloquutorio publico expedire debeas,) vt tunc nonniſi poſt ortum Solis, & aſſociatus duabus Monialibus ſenioribus deputatis, & dato ſigno campanulæ, recta via pergas ad locum vbi opera tua fuerit neceſſaria, & quamprimum inde te expedire procures, ita vt omninò eas ante occaſum Solis, nec interim cum aliqua alia loquaris, aut litteras, ſeu nuncium intus, vel extra deferas, & in omnibus iuramentum in manibus noſtris, ſeu eorum, quos deputauimus, præſtes, ſub pœnis, &c.

FORMVLA LI.

Pro Olitore, aut alio huiuſmodi operario.

TIbi N. licentiam concedimus per ſex menſes duraturam, vt iuramento priùs præſtito, quando ab Abbatiſſa vocatus, neceſſe fuerit te ingredi clauſtra monaſterij S.N. horti, aut viridarij colendi, ſeu fructus legendi, aut alterius ſimilis operis cauſa non aliter, quam recto itinere in locum deputatum pergas, poſt ortum Solis aſſociatus ſemper duabus Monialibus ſenioribus ab Abbatiſſa deputatis, nec in alium locum tranſeas, nec cum alia vlla ſub quo. umque prætextu loquaris, aut litteras, vel nuncium intus, ſiue extra deferas, ſed in omnibus iuramentum in manibus noſtris præſtitum obſerues, & ante Solis occaſum exeas, pœnis, &c.

FORMVLA LII.

Iuramenti præſtandi ab admittentis intra clauſuram monaſteriorum Monialium.

EGo N. Sacerdos ætatis quadraginta annorum Confeſſarius electus & deputatus monaſterij S.N. polliceor & iuro, me eos tantum ob caſus clauſuram monaſterij ingreſſurum, quos vrgens neceſſitas afferet, hoc eſt, vt infirmarum Monialium Confeſſiones audiam, iiſdem oleum ſanctum præbeam, earumdemque animas ex ritu S. Eccleſiæ commendem, (*ſi Medicus fuerit, dicat*, vt infirmarũ curationi vacem. *Si eſt alius, adiungat*, vt murum ædificem, *aut* panem coquendum feram, *vel* farinam afferam, *vel* vt tabulata accommodem, ſeu cancellos, aut ianuas, *& ſic deinceps, prout vniuſcuiuſque erit ars, & occaſio monaſteriorum ingrediendi, quæ ſemper explicetur.*) Quibus caſibus ita me habebo, vt nonniſi claro die ingrediar, & ante Solis occaſum egrediar, & præter munus meum, quòd ritè adminiſtrare curabo, nihil aliud omninò in monaſterio agam; neque colloquiis vllis vtar, ſed egomet, (*ſi Confeſſarius ſit*) perſonaliter Srola indutus, & ſuperpelliceo accedam, (*ſi Medicus erit*) alios Medicos non ducam, niſi qui aliis etiam monaſteriis medeantur; & facultatem in ſcriptis de nouo pariter habeant, (*ſi alij erunt*) neque colloquiis vllis vtar, ac ipſemet perſonaliter accedam, nec vllum meo loco mittam, niſi obtenta à ſuperioribus licentia in ſcriptis. Ita me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

CIRCA

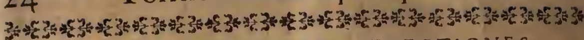

CIRCA BENEFICIORVM ERECTIONES.

In formulis beneficiariis adstruendis Episcopi aliquando inconsideratè se agunt: vnde nullitates nascuntur, & lites. Quare circa hanc quotidianam materiam aliquas principaliores formulas in præsenti adiicere operepretium duxi, præcipuè circa erectiones, prouisiones, institutiones, & vniones quorumcumque beneficiorum, in hunc qui sequitur modum.

FORMVLA LIII.

Erectiones beneficij cum reseruatione Iurispatronatus, de assensu Episcopi propter augmentum.

D. Rodericus à Cunha, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus ac Dominus Bracharæ Hispaniarumque Primas, &c. Vniuersis, & singulis has præsentes litteras inspecturis, visuris, & lecturis tam præsentibus, quàm futuris, Saluté in Domino. Notum facimus, & attestamur, qualiter in pertinentiis ciuitatis Bracharensis, & prope, vbi dicitur N. existit quædam capella seu Ecclesia sine cura sub inuocatione S. Mariæ, &c. carẽs Rectore, capellano, & beneficiato, nullos redditus habens nisi ducatos decem debendos per N... nec in beneficium Ecclesiasticum erecta fuit. Quare comparuit coram nobis Magnificus N. & ob suam magnam deuotionem quam erga prędictam Ecclesiam gessit, & gerit, eam dotauit de alio annuo redditu, siue censu ducarorum xv. ad complemẽtum ducatorũ xxv. de summa annui census emphyteutici perpetui ducatorum, debendorum in medietate mensis Augusti cuiuslibet anni per Magnificum N. super his bonis, videlicet.... prout latiùs in instrumento dotationis confecto Bracharæ sub die... manu notarij N. apparet, cum reseruatione iurispatronatus præsentandi Rectorem & Rectores, seu capellanum, & capellanos in dicta Ecclesia, seu capella per ipsum Magnificum N. suosque hæredes, & successores ex se descendentes tantum. Nos igitur attendentes, & considerantes, quòd in iis, quæ ad diuini cultus augmentum tendunt, fauorabiliter esse deberemus, propterea huiusmodi supplicationibus inclinati dictam Ecclesiam, seu capellam Ordinaria auctoritate, & omnibus, melioribus modo, via, iure, causa, & forma nobis de Iure permissis, in perpetuum beneficium Ecclesiasticum erigimus, & erecto loco dotis appropriamus, & applicamus, nec nõ præfato Magnifico N. hæredibus, & successoribus ex se descendentibus tantum iuspatronatus, & præsentandi Rectorem, & Capellanum, & Rectores, & Capellanos toties quoties casus vacationis occurrerit instituendum, & confirmãdum; & instituendos, & confirmandos per Archiepiscopum Bracharensem pro tempore existentem in Ecclesia, seu capella prædicta ad celebrationem vnius Missæ in die lunæ cuiuscumque hebdomadæ pro salute animæ fundatoris, & donatoris, & suorum hæredum, & successorum teneri, & obligatum esse, iuribus tamen nostræ Metropolitanę Ecclesiæ semper saluis, & expressè reseruatis. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA. LIV.

Erectionis Parochialis Ecclesiæ cum vnione beneficij simplicis.

D. Rodericus, &c. Vniuersis & singulis has præsentes nostras litteras inspecturis, visuris, lecturis pariterque audituris, Salutem in Domino. Significamus qualiter in generali visitatione per nos facta in dicta nostra Ciuitate, & diœcesi Bracharensi reperimus, quòd in loco N. nuncupato eiusdem diœcesis, non aderat Ecclesia Parochialis, vbi populus, & Christi fideles ibi commorantes sanctissima Sacramenta iuxta temporis opportunitatem recipere potuissenr, quando ipsa Sacramenta erant ministranda tempore indigentiæ, ab Ecclesia N. per vnũ milliariũ distanti recipiebant per Presbyterum non certum, nec proprium Parochum pro Rectore Ecclesiæ N. longiùs distante, cuius erant Parochiani, nõ sine ipsarum animarum periculo, ac proinde ob carentiam Ecclesiæ Parochialis, Parochi, & Curati in dicto loco N. qui continuò apud eos persisteret eisdemque Sacramẽta omnia opportunis temporibus ministraret, Missasque ac alia diuina officia Dominicis, & festiuis diebus celebraret, aliquando accedebanr ad Ecclesiam prædictam N. & non ad propriam, & multoties occurrebat omitti præceptum de audienda Missa in dictis diebus Dominicis, & festiuis, & non semel dicti loci habitatores absque Ecclesiæ Sacramentis ob prædictam causam, & loci distantiam moriebantur. Propterea attendentes nos saluti animarum prout possumus, consulere, & scãdalis occurrere, quæ pro dictis causis oriri in dies potuissent, accedente etiã consensu, & beneplacito ipsorum huiusmodi dicti loci, qui etiam nos humiliter supplicarunt, & maxima cum instantia requisierũt pro erectione, & deputatione Ecclesiæ Parochialis in dicto loco pro eorum salute, & commoditate, cum deputatione alicuius Sacerdotis Parochi, obligantes se etiam penes acta Curiæ Cameralis nostræ Ciuitatis Bracharẽsis vnusquisque ipsorum ad dandam, & consignandam quãdam pecuniarum summam, & certam vini & frumenti quantitatem dicto Parocho, vt commodè sustentari possit. Ideo inuocato ad hoc Domini nostri IESV CHRISTI nomine, eiusque Matris Virginis semper Mariæ, & Sanctorum N. & N. Patronorum ciuitatis & diœcesis nostræ auxilio, per tenorem præsentium erigimus, statuimus, eligimus, & deputamus in Parochiã Ecclesiam Sancti N. existentem in medio dicti loci N. in qua, cùm fuerit accommodata, & bene apta, & reserata, volumus, & mandamus deponi sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, fontẽ baptismalem, & alia quæ ad Ecclesiam Parochialem pertinent, quæ omnia Sacramenta iuxta opportunitatem

tem temporis ministrari volumus, & mandamus, ipsis dicti loci N. per Sacerdotem & Parochum per nos & successores nostros pro tempore existentes eligendum & deputandum, qui etiam Missas in Ecclesia prædicta diebus Dominicis & festiuis celebrare debeat, & teneatur. Declarãtes etiam ex nunc in antea & in perpetuum dictam Ecclesiam S.N. in medio dicti loci N. existentem esse Ecclesiam Parochialem & curatam, electionemque & deputationem Parochi & successorum in futurum pro cura animarum fidelium in dicto loco, existẽtium spectare & pertinere ad nos, & successores nostros pro tempore existentes, & ad meram collationem & prouisionem nostram Ordinariam, nulli iurispatronatus seruituti subiectam, ad ipsosque Parochos spectare & pertinere omne id totum, & quidquid per homines dicti loci N. vt suprà Parochianos, promissum extitit, & sic prænominatam obuentionem, ac omnes alias eleemosynas pro tempore in dicta Parochiali Ecclesia S.N. prouenientes. Quia tamen redditus huiusmodi sũt adeo tenues, ita vt nõ sufficiant pro congrua Parochi sustentatione, idcircò ad illius commoditatem, & aliorum pro tempore in dicto loco existentium, beneficium simplex sine cura, sancti N. nuncupatum, in loco N. huius diœcesis existens, cum omnibus iuribus & pertinentiis suis, vnimus, annectimus & incorporamus dictæ Parochiali Ecclesiæ S. N. ita vt ex nunc prout ex tunc, fuerit, & sit dictum beneficium simplex, & Ecclesia vbi illud existit cum iuribus, fructibus suis omnibus, redditibus, & obuentionibus incorporata, vnita, & aggregata prædictæ Ecclesiæ Parochiali S.N. Concedentes Parocho ipsius, qui pro tempore erit, liberam & plenariam potestatem, quòd possit per se, vel per procuratorem suum nomine suo, & dictæ Ecclesiæ, S.N. auctoritate huius vnionis apprehendere corporalem possessionem ipsius Ecclesiæ, cum iuribus, & pertinentiis suis, ipsamque tenere, & possidere nomine dictæ Parochialis perpetuò vnitam & incorporatam pro euidenti vtilitate, & augmento dictæ Parochialis Ecclesiæ S.N. ac ipsius Parochi. Quam quidem vnionem, incorporationem, & aggregationem suprà factam, ratam, gratam, & firmam habentes, & tenentes, ipsamque omni tempore promittentes non reuocare, nec contrauenire quoquo modo de Iure, vel de facto. Vt autem prædictam Parochialem Ecclesiam S.N. sic de nouo erectam de idoneo Rectore quamprimum, vt decet, prouideamus, nos pro exercitio curę in populum & vtriusque sexus homines in dicto loco habitantes, nominamus & deputamus dilectum, nobis in Christo N. Presbyterum, qui populo & Ecclesiæ prædictis in diuinis, & animarum cura regẽda præsit, & tanquam habilem, & idoneum per RR. Patres examinatores in Synodo Diœcesana deputatos repertum præficimus, illique curam, regimen & administrationem Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci committimus, ac eidem de præfata Ecclesia sic noniter erecta prouidemus, Mandantes, &c. In quorum fidem, & testimonium, &c. Dat. &c.

Vbi ob locorum distantiam sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina officia audienda Parochiani accedere non possunt, concedit Concil. Tridentin. sess. 21. de reformat. cap. 4. versic. in iis, Concil. Braharen. IV. act. 4. cap. 26. *auctoritatem Episcopis, etiam inuitis Rectoribus, nouas Parochias constituendi, etiam tanquam Sedis Apostol. delegatis, assignata Presbyteris præficiendis Ecclesiis noniter erectis congrua portione ex fructibus Ecclesiæ Matricis, & si necesse fuerit compellendi populum, eam subministrare quacumque reseruatione generali, vel speciali, vel affectione super dictis Ecclesiis non obstantibus.*

FORMVLA LXII.

Erectionis nouæ Parochialis cum dismembratione alterius.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes litteras inspecturis, Salutem in eo qui est omnium vera salus. Circa Ecclesiarum & locorum statum salubriter dirigendum, & iuxta Pastoralis officij nostri debitum in his eis libenter assistimus, per quæ animarum occurritur periculis, & personarum commoditatibus prouidetur, & quemadmodum Ecclesiarum ipsarum necessitas exigit, causæ suadent rationabiles, Catholici populi incremẽtum exposcit, quatenus Ecclesiarum earumdem status immutetur, seu in melius reformetur, prout rerum, temporum & locorum circunstantiis pensatis id cognoscimus in Domino salubriter expedire. Sanè pro parte incolarum, & inhabitatorum loci N. nostræ Diœcesis, qui sub Ecclesia Parochiali Sancti N. existit, nobis expositum fuit lamentabili cum querela quod flumen N. inter dictum locum, & præfatam Parochiam mediat, quod rapido decursu persæpe labitur, multa pericula ipsis inhabitatoribus dicti loci ad eorum Matricem Ecclesiam diebus Dominicis & festiuis nauigio tendentibus sæpenumero obuenerunt, plures ex ipsis repetitis vicibus submersi sint, etiam cum funeribus versus dictam Ecclesiam nauigio delati, nonnulli ex ipsis Sacramenta Ecclesiastica desiderantes sine ipsis ab hac vita plerisque vicibus decesserunt, ac interdum in festo Natiuitatis Domini nostri IESV CHRISTI, cum tribus diebus sequentibus nullus de dicto loco propter inundationem aquarum intermediarum, & ventorum, ac aliarum tempestatum abundantiam ad Ecclesiam peruenire poterat, ac multò plura his similia ipsis contigissent. Nec ętiam Vicarius perpetuus dictæ Parochialis Ecclesiæ S. N. consentire voluit, vt alius Sacerdos ipsis incolis dicti loci N. in capella Sancti N. notabiliter constructa, & fundata Missam celebraret. Et quoniam Prior & Capitulum insignis Collegiatæ Ecclesiæ Vimaranensis, quibus dicta Ecclesia Parochialis incorporata dicitur, tantum haberet in decimis, redditibus, & censibus, quòd si separatio, seu dismembratio dictarũ Ecclesiarum fieret, vt præfertur, bene ipsis superesset, vnde eorum Vicario perpetuò deputando congrua fieret prouisio; petentes propterea dismembrationem, seu separationem dictæ Ecclesiæ, quódque ipsis Sacramenta Ecclesiastica in capella eorum ministranda essent, de cætero ordinati, & Sacerdotem ipsa Sacramenta populo ibidem ministrantem, ac cœmeterium pro mortuis eorum tumulandis deputari humiliter postularunt, officium nostrum in & super prǽmissis implorantes. Nos igitur de præmissis diligenter inquirere volentes, dilecto nobis in Christo R. Abbati N... dedimus in mandatis, vt ad dictum locum accederet vna cum notario publico, ac super propositis & gestis omnibus, & singulis, ac eorum circunstantiis supradictis inquireret veritatem, vt in litteris nostris desuper confectis, & eidem prǽsentatis pleniùs continetur. Præsentata deinde nobis inquisitione facta vnà cum attestationibus testium

pet eúdem R. Abbatem coram N. nostræ Curiæ notario inrato, receptorum, iuratorum, & examinatorum, ac ex relatione dicti R. Abbatis inuenimus, præmissa omnia & singula non solùm veritate fulciri, sed & (proh dolor) euidentis facti illa & multo maiora, quæ meritò nos ad dismembrationem, seu separationem vnius Ecclesiæ ab alia inducunt, & præsertim animarum pericula, viarum discrimina, personarum necessitas, & incommoda, ab omnibus, & singulis eiusdem loci notitiam habentibus fore, & esse adeò publica, & notoria, quòd nulla tergiuersatione celari possit. Idcirco dictum locum N. cum suis hominibus, incolis, & vniuersitatibus, à Parochia dictæ Parochialis Ecclesiæ S. N. auctoritate nostra Ordinaria, & à Sede Apost. delegata separauimus, diuisimus, & dismembrauimus, & futuris temporibus dismembratas, separatas, & diuisas esse volumus, dictam capellam S. N. cum suo loco, & districtu vsque ad...in Parochialem Ecclesiam erigentes, constituentes, & ordinantes, dantes & concedentes vniuersitati, & incolis ac habitatoribus dicti loci, & sui districtus, plenam & liberam potestatem apud dictam Parochialem Ecclesiam Sancti N. cœmeterium, fontem baptismalem, campanile, campanas, & alia iura, & insignia Parochialem Ecclesiam demonstrantia ædificari, & construi faciendi. Et nihilominus pro exercitio curæ in populum, & vtriusque sexus homines in dicto loco, & districtu habitantes faciendo, dilectum nobis in Christo N. Presbyterum, qui populo, & Ecclesiæ prædictis in diuinis, & animarum cura regenda præsit tanquam habilem, & idoneum à RR. Patribus examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis examinatum, & approbatum præficimus, & deputamus, illique curam, regimen, & administrationem Ecclesiasticorum Sacramentorum pro populo, & in habitatoribus dicti loci, & districtus committimus, ac eidem de Ecclesia sic nouiter erecta prouidemus. Volentes, & mandantes Priori, Canonicis, & Capitulo insignis Ecclesiæ Vimaranensis prædictis pro tempore existẽtibus, quatenus de cætero singulis annis in festis Natiuitatis Domini nostri IESV CHRISTI, & sancti Ioannis Baptistæ de vniuersis fructibus decimalibus, quos ipsi infra limites dicti loci percipiũt, quinquaginta modios farraginis & milij, triginta frumenti, ac viginti scuta monetæ, quæ omnia eidem N. vt Curato, & suis in dicta Ecclesia Curatis, & successoribus Ecclesiæ prædictæ nouæ per nos erectæ vnà cum legatis, oblationibus, & aliis Ecclesiasticis obuentionibus ipsi Ecclesiæ Parochiali nouæ cedentibus, & fiendis pro ipsius noui Curati sustẽtatione deputamus, & ordinamus, persoluere habeant, & teneantur, & debeant cum effectu, omnibus aliis iuribus, ipsis Priori, Canonicis, & Capitulo permanẽtibus, & illis saluis, & vt honor competens dictæ *insigni Ecclesiæ Vimaranensi*, in dicta noua Parochiali S. N. reseruetur, Prior, Canonici, & Capitulum Ecclesiæ huiusmodi pro tempore existentes ad nouam Ecclesiam prædictam, quoties ipsam de cætero per cessum, aut decessum dicti Curati, & illius successorum vacare contigerit, personam habilem, & idoneam infra tempus à iure statutum coram nobis, & nostris pro tempore successoribus per nos instituendam, præsẽtabunt, quæ sic instituta in ipsa noua Ecclesia, Papalia, Episcopalia, ac alia iura, & onera eidem incumbentia sine Prioris, Canonicorum, & Capituli prædictorum, ac alterius cuiuscumque præiudicio supportabit, sustinebit, & subibit, ac sustinere sit adstrictus. Volẽtes nihilominus, & statuentes, vt omnes & singuli vtriusq; sexus homines dictæ Ecclesiæ nouæ subditi, ætatem legitimam habentes, qui Sacramento Sanctissimæ Eucharistiæ annuatim communicari consueuerunt, & apti sunt annis singulis, in festo Ascensionis Domini prædictam Matricem Ecclesiam processionaliter visitare, & in signum recognitionis singuli vnum denarium argenteum ad Altare inibi offerre, & in processionibus aliis eandem Matricem Ecclesiam ad consueta loca processionem temporibus fieri consuetis, associare debeant, & teneantur. Quæ omnia & singula nos Rodericus Archiepiscopus præfatus ex certa scientia, auctoritate nostra Ordinaria, & à Sede Apostol. ex decreto Concilij Trident. delegata, & omnibus melioribus modo, via, iure, causa & forma nobis de iure permissis, statuimus, ordinamus, ac omnibus, quorum interest, vel interesset, quousque præsens tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet in futurum inuiolabiliter obseruari volumus, & præcipimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

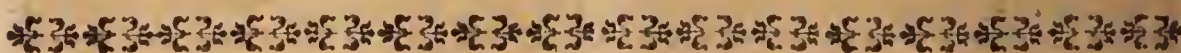

CIRCA HABENDVM CONCVRSVM AD Parochiales Ecclesias vacantes.

QVIA Episcopus statim habita notitia vacationis Parochialis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione, constituere debet, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec de Rectore prouideatur, vt statuit Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 18. *ille igitur constituendus erit in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA LVI.

Deputationis Vicarij ad Parochialem vacantem donec de Rectore prouideatur.

D. Rodericus, &c. dilecto nobis in CHRISTO Presbytero N. Salutem in Domino. Parochiali Ecclesia S. N. loci N. vacante, ne ob id animæ dicti loci in Sacramentorum susceptione, & cæteris spiritualibus adiumentis detrimentum sentiant, illi de Sacerdote prouidere volentes, qui hæc omnia ministret, agatque, cognita per examen coram nobis ab examinatoribus factum sufficientia tua, te Vicarium ipsius Ecclesiæ S. N. constituimus, & deputamus, cum auctoritate Missas, & alia diuina Officia celebrandi, Sacramenta ministrandi, & alias Ecclesiasticas functiones obeundi, ad quæ tenetur, & quæ animarum

marum quilibet Rector,& administraror præstare, & obire solet,cum congrua portione fructuum dictæ Parochialis tibi debito tempore assignanda, præsentibus vsque eo duraturis, quousque de perpetuo Rectore à nobis vel à Sede Apostol. (*si mensis sit Apostolicus*) prouisum fuerit. In quorum testimonium,&c.Dat.&c.

Qua Vicarij deputatione facta donec de Rectore prouidetur, debet statim fieri deputatio alia depositary, & exactoris bonorum Ecclesiæ vacantis in hunc qui sequitur modum.

FORMVLA LVII.

Litterarum deputationis depositarij, & exactoris bonorum Ecclesiæ vacantis.

D. Rodericus,&c.Magnifico N.Salutem in Domino.Consueuimus sæpè pro recta rerum Ecclesiasticarum administratione, præsertim temporalium, opera laicorum virorum prudentia & pietate maximè prælucentium, in huiusmodi vti, quo rebus Ecclesiasticis commodiùs & tutiùs consultum sit.Vacante igitur Parochiali Ecclesia S.N.loci N.huius Diœcesis,tua prudentia & singulari pietate plurimum freti,te in exactorem,& depositarium quoruncunque fructuum,redditum,prouentuum, & obuentionum ad dictam Parochialem quomodolibet spectantium tam hactenus perceptorum,& maturatorum,quàm etiam in futurū similiter maturandorum, itaut contra quoscunque pro exigendis & consequendis fructibus huiusmodi, etiam Iuris omnibus remediis,atque aliis modis,& formis,prout tibi meliùs videbitur, cum facultate etiam ab aliis quibuscunque depositariis rationem reposcendi,agere possis,& valeas, deputamus, donec aliud per nos super administratione huiusmodi expresè decretum fuerit,nec non bona,possessiones, ac iura nouis colonis locādi,vetereſque confirmandi, prout meliùs expedire censueris, seruatis in his tamen solitis ac debitis conditionibus, fructusque per te sic exactos in depositum habeas,nobis,vel cui à nobis iniunctum fuerit, rationem suo tempore redditurus. In quorum fidem,&c.

Porrò Episcopus, vel eius Vicarius generalis intra dies decem à die habitæ notitiæ vacationis Ecclesiæ, debet conuocare omnes qui se examini per concursum subijcere voluerint.proposito edicto ad valuas Cathedralis & vacantis Ecclesiæ, alysque publicis locis si videbitur, hac forma.

FORMVLA LVIII.

Edicti de examine eorum,qui Ecclesiæ Parochiali præficiendi sunt.

D. Rodericus,&c. Vacante Parochiali Ecclesia Sancti N.nostræ diœcesis,cupientes eidem de idoneo prouidere Rectore, atque Sacri Concilij Tridentini decreta pro viribus Deo adiuuante exequi tenore præsentium requirimus, & monemus, primò,secundò, tertiò, & peremptoriè omnes, & singulos Presbyteros, & clericos volentes ad examen per concursum faciendum se præsentare, ac omnes volentes clericos ad id aptos nominare,quatenus infra decem dies proximè futuros à die affixionis præsentis edicti computandos, debeant in actis Notarij infrascripti N. nostræ Curiæ describi facere eorum nomina, ætatem & patriam, vt de eorum natalibus,vita,& moribus, ac aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis iuxta decreta dicti S.Concilij inquiri,& transacto constituto tempore examinati possint coram nobis, ac examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis, vt ex iis, quos confecto examine, ætate, doctrina, prudentia, aliisque rebus ad curæ animarum bene gerendæ rationem opportunis idoneos esse compertum erit,nos quem cæteris magis idoneum cēsuerimus, illum Ecclesiæ vacantis Rectorem, Parochumve eligamus, ac præficiamus. Quod sanè sicut nos pro eo quod debemus integrè, sanctéque in Domino præstare cupimus,ita omnes,præcipuéque illos quorum Ecclesiæ & Curæ spirituali per nos cōscribendum, ac prouidendum est,magnopere hortamur,ac requirimus, vt hanc nostram solicitudinem, pastoraléque studium, omni supplicatione,omnique intima pietate, ac religiosis precibus continenter adiuuent. In quorum fidem,&c. Dat.&c.

FORMVLA LIX.

Fidei examinis,& approbationis ad Parochialem vacantem.

D.Rodericus,&c.Vniuersis,& singulis ad quos præsentes litteræ peruenerint, indubitatam fidem facimus,& attestamur,quòd cùm Parochialis Ecclesia Sancti N.nostræ Diœcesis, quam Presbyter N. dum viueret, obtinebat,per ipsius obitum, qui de mense N. præsentis anni extra Romanam Curiam diem suum clausit extremum,vacauerit,& vacet ad præsens,cúmque occasione vacationis huiusmodi per publica edicta vocati sūt,qui examinari vellent, iuxta formam sacrosancti Concilij Trident.Nos vnà cùm tribus examinatoribus in Diœcesana Synodo deputatis, & electis, Presbyterum N. huius Diœcesis transacto tempore inter alios plures examinauimus, ipsúmque ad præfatam Ecclesiam regendam, gubernandam, & obtinendam moribus,ætate,doctrina,& aliis rebus ad id opportunis magis idoneum iudicauimus, & approbauimus.In quorum fidem præsentes manu nostra subscriptas,& nostro sigillo obsignatas fieri iussimus, & ab aliis examinatoribus subscribi curauimus. Dat.Bracharæ Augustæ,&c.

FORMVLA LX.

Fidei examinis & approbationis in concursu,& electionis ad Parochialem vacantem in mense Apostolico.

ILlustrissimo & Reuerendissimo Domino S.D.N. Datario,& quibuscumque præsentes litteras inspecturis,lecturis,seu visuris significamus, vacante nuper de mense N. proximè præterito Parochiali Ecclesia,Abbatia nuncupata,sub inuocatione Sancti N.loci N.huius Bracharensis Diœcesis per obitum N.fuisse per Curiam nostram mediātibus edictalibus iuxta formam & præscriptum S. Concilij Tridentini,& constitutionis felicis recotd.Pij Papæ

V. vocatos omnes de sic vacante Ecclesia prouideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum describi, & annotari nomina ipsorum, & cùm in eodem termino multi comparuissent, tandem iisdem descriptis legitimè vocatis & citatis, sub die 15. præsentis mensis coram nobis rigoroso præuio examine per tres examinatores in Diœcesana Synodo deputatos factam fuisse experientiam de scientia & sufficientia singulorum descriptorum, ac demum seruatis de iure seruandis per dictos tres examinatores fuisse repertum, habitum, & existimatum idoneum vita moribus, ætate, scientia, & aliis à iure requisitis ad obtinendam à Sede Apost. dictam Parochialem Ecclesiam N. Sacerdoti loci N. huius Diœcesis, & tanquam habilem, & idoneum approbatum, & successiuè à nobis post examen, & approbationem prædictam, fuisse magis idoneum reputatum, & iudicatum, & vt talem pro obtinenda dicta Parochiali Sedi Apostolicæ proponendum, & approbandum, prout proponimus, & approbamus *(declaretur hic an alia obtineat beneficia.)* In quorum fidem præsentes litteras subscriptione & sigillo nostris munitas fieri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

In beneficio de iurepatronatus fit à patrono præsentata intra tempus à Iure statutum, coram Episcopo de persona in tali beneficio seruatis seruandis ab eo instituenda, Episcopus vero generaliter in vacanti Ecclesia, & alijs locis publicis edicta publicè proponi iubet, vt qui sint, qui se velint opponere, compareant, assignato peremptorio termino competente, vt iure probatur, in c. vlt. de elect. lib. 6. *quod in præsentatione locum habere, nisi consuetudo sit in contrarium, tradunt* gloss. *ibi* verb. electionem, *Pute.* decis. 297. lib. 1. & decis. 433. lib. 2. in correctis, *Lotter.* de re benef. lib. 2. q. 13. num. 30.

FORMVLA LXI.

Edicti affigendi facta coram Episcopo præsentatione de beneficio iurispatronatus.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis hoc præsens edictum inspecturis, visuris, & audituris pariter, & lecturis, Salutem in Domino. Nuper vacante Parochiali Ecclesia S. N. per obitum N. vltimi & immediati Rectoris eiusdem, comparuit coram nobis N. laicus nobilis Bracharẽsis, asserens se patronum, & habere iuspatronatus, seu esse in quasi possessione ipsius, & iuris præsentãdi Rectorem ad dictam Ecclesiam cùm illam vacare cõtigerit; & sic præsentauit nobis in Rectorem R. N. petens illum à nobis institui. Nos dictam præsentationem sic coram nobis factam de dicto R. N. infra tempus à iurepatronis laïcis datum ad præsentandum de prædictis veram notitiam non habentes admisimus, si & in quantum. Quare tenore præsentis nostri edicti requirimus, & monemus omnes & singulos aliquod ius vt præsentantes, vel vt præsentati prætendentes, in prædictis vel contra dictam præsentationem & personam præsentantis, seu præsentati, opponere volentes, & quomodolibet sua interesse putantes, quatenus infra terminum nouem dierum, quorum tres pro primo, tres pro secundo, & reliquos tres pro tertio, & vltimo peremptorio termino eis, & cuilibet ipsorum assignamus, comparere debeant coram nobis ad dicendum, opponendum, & allegandum quidquid dicere, opponere, vel allegare voluerint, quare non debeat procedi ad petitam institutionem, vigore dictæ præsentationis coram nobis factæ: alioquin dicto termino elapso, & aliquo non comparente, & legitimè se non opponente procedetur per nos iuribus præsentãtis, & præsentari valentibus, & ipsius præsentati meritis requirentibus ad eius institutionem, prout iuris fuerit, non obstante, quòd de tempore dato ad præsentandum superfit, vt de præmissis nullus ignorantiam allegare possit, hoc præsens publicum, & generale edictum per infrascriptum Cameræ nostræ notarium describi fecimus, & sigillo nostro muniuimus, & per nuncium nostræ Curiæ ad valuas Ecclesiæ Metropolitanæ Bracharensis, & dictæ Ecclesiæ Sancti N. legi, affigi, & dimitti fecimus, à nemine auferẽdum sub excommunicationis pœna, nisi per eundem nostrum nuncium. Dat. Bracharæ Augustæ in Archiepiscopali Palatio die.... Mens.... Ann ....

FORMVLA LXII.

Institutionis Ecclesiæ Parochialis de iurepatronatus.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis has præsentes nostras institutionis litteras inspecturis, visuris, & lecturis, tam præsentibus, quàm futuris, Salutem in Domino. Notum facimus, & attestamur, quod vacante Parochiali Ecclesia S. N. loci N. huius nostræ diœcesis per obitum N. illius dum viueret vltimi & immediati possessoris, quæ de iurepatronatus infrascripti patroni laïci existit. Cõparens postmodum coram nobis, & in nostra Curia N clericus.... asserens, se fuisse præsentatum à patrono dictæ Parochialis & iuspatronatus in ea habente, & existente in Pacifica possessione, seu quasi præsentandi Rectorem, siue Rectores in eadem Parochiali toties quoties casu vacationis occurrerit, petens à nobis, ordinario iure institui & confirmari in Rectorem dictę Parochialis cum eius honoribus & oneribus solitis, & consuetis: & volẽtes in præmissis maturè procedere, quoddam generale edictum ad instantiam prædicti N. expediri, & ad valuas Ecclesiæ nostræ Cathedralis, & dictæ Parochialis affigi, legi & dimitti iussimus, per quod citari & moneri fecimus omnes, & singulas personas suo quomodolibet interesse putantes, quatenus infra terminũ certum, & competentem, in eodem edicto præfixũ comparere debuissent coram nobis, & in dicta nostra Curia, ad dicendum, opponendum, & allegandum quidquid voluissent tam contra personã præsentatam, quàm præsentantes, quare dicta institutio fieri debuisset. Quo edicto affixo, & postmodum eleuato, accusatisque debitis cõtumaciis, & quia ex quibusdam scripturis, & aliis iuribus productis, & præsentatis, existẽtibus penes infrascriptum actuarium clarè constitit, & cõstat, de vacatione, & præsentatione prædictis, & quòd N... præsentans fuit, erat, & est verus eiusdem Parochialis patronus, & existere in pacifica possessione, seu quasi iurispatronatus, & præsentandi in Rectorem. Idcirco eũdem R. N. per examinatores in synodo diœcesana deputatos examinatũ, & approbatum, tãquam habilem, idoneum, & sufficientem, & instituendum, & cõfirmandum duximus, prout ipsum tenore præsentium institui

instituimus,& confirmamus,de illaque te corã nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum,& acceptantem per birreti capiti tuo impositionem inuestimus. Quocirca vniuersis,& singulis personis Ecclesiasticis,notariisque ac tabellionibus publicis ciuitatis, ac diœcesis nostræ in virtute sãctę obedientiæ,ac sub pœnis & censuris contra inobedientes Superiorum mandatis a iure inflictis,& arbitrio nostro infligendis,per præsentes præcipimus, & mandamus, vt cùm pro parte tua vigore præsentium requisiti fuerint,vel eorum aliquis requisitus fuerit, ad ipsam Parochialem Ecclesiam præfati loci accedant,téque vel procuratorẽ tuum pro te incorporalem,realem,& actualem possessionem prædictæ Parochialis Ecclesiæ,ac omnium illi forsan annexorum iurium,ac pertinentium prædictorum seruatis seruandis,inducant auctoritate nostra,& defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore,quem nos etiam harum serie amouemus, & denunciamus amotum. Fictalibus verò,colonis, & aliis arreudatariis,de prædictæ Parochialis Ecclesiæ,ac omnium illi annexorum, iuriumque & pertinenriarum prædictarum fructibus,redditibus prouentibus,iuribus, & obuentionibus, vniuersis tibi,vel procuratori tuo legitimè debito tempore respondeant, atque ab aliis quantum in se fuerit,responderi faciant. *(Et si contigerit eum cui de beneficio prouidetur, aliud incompatibile obtinere,addatur.)* Volumus autem ac præsentium tenore declaramus, per huiusmodi Parochialis pacificæ possessionis adeptionem, alteram Parochialem Ecclesiam loci N. vel Canonicarum, ac præbendam,quos obtines in Cathedrali Ecclesia N. eo ipso vacare,&c. In quorum fidem præsentes manu nostra signatas, & per infrascriptum Cameræ Archiepiscopalis notarium subscriptas, sigillique nostri appensione munitas fieri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ,&c.

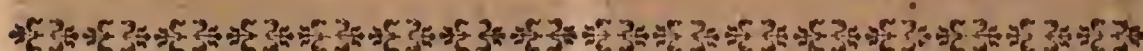

CIRCA VARIAS BENEFICIORVM COLLATIONES.

FORMVLA LXIII.

Litterarum collationis Ecclesiæ Parochialis.

D. Rodericus,&c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Presbytero Bracharensi,Salutem in Domino. Inter cætera quæ pro Pastoralis nostri offic[ii] debito præstare cupimus, illud præcipuè nobis cordi est,vt Parochialibus Ecclesiis, quibus de Rectoribus per nos prouidendum est tales præficiamus,qui officio & ministerio curæ animarũ,quod omnium grauissimum est, laudabiliter satisfaciant. Vacante igitur nuper de mense Februarij proximè præterito nobis Alternatiuæ beneficio gaudentibus Parochiali Ecclesia, Abbatia nuncupata sub inuocatione S.N. oppidi N. huius Bracharensis diœcesis per obitum N. illius dum viueret vltimi possessoris,fuerunt per Curiam nostram mediantibus edictalibus iuxta formam & præscriptum S.Concilij Trident. & Constitutionis felicis record. Pij Papæ V. vocati omnes de sic vacante Ecclesia prouideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum describi, & annotari nomina ipsorum,& cum in eodem termino multi comparuissent, tandem iisdem descriptis legitimè vocatis,& citatis sub die... coram nobis rigoroso præuio examine per tres examinatores in diœcesana synodo deputatos, facta fuit experientia de scientia,& sufficientia singulorum descriptorum,ac demum seruatis de iure seruandis fuisti per dictos tres examinatores repertus, habitus,& existimatus idoneus, vita,moribus, ætate, scientia, & aliis à Iure requisitis, & vt talis ad hanc Parochialem Ecclesiam regendam eiusque curam per te ipsum gerendam nobis ab eisdem renunciatus fuisti,& successiuè à nobis post examen,& approbationem prædictam magis idoneus reputatus, & iudicatus. Nos igitur eidem Ecclesiæ, ac animabus illi subditis de idoneo Rectore prouidere volentes, tibi,quem præ cæteris summo cum iudicio delegimus Parochialem eandem cum illi forsan annexis, ac omnibus iuribus, & pertinentiis suis vniuersis conferimus,& assignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impositionem inuestimus. Quocirca vniuersis, &c. vt *in form. 62.*

FORMVLA LXIV.

Collationis Parochialis vacantis per assequutionem, seu ingressum Religionis, aut contractum Matrimonium.

D. Rodericus,&c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Presbytero Bracharensi,Salutẽ in Domino sempiternam. Cùm itaque Parochialis Ecclesia Sancti N. loci N. huius nostræ diœcesis; ex eo vacauerit,& vacet ad præsens,quòd dilectus noster nuper dictam Ecclesiam Parochialem obtinens Ecclesiam similem Parochialem Sancti N. etiam nostræ diœcesis,tunc certo modo vacantem per nos sibi collatã auctoritate nostra ordinaria pacificè assequutus extitit. Nos eidem Ecclesiæ per assequutionem huiusmodi; vel aliàs quomodolibet vacanti de idoneo Rectore prouidere volentes,tibi qui à RR. Patribus examinatoribus in Synodo diœcesana deputatis in concursu iuxta sacri Concilij,& Constitutionibus felicis record. Pij Papæ V. præscriptũ examinatus, prudentia,moribus,ętate,& doctrina ad hanc Parochialem Ecclesiam regendam,eiusque coram per te ipsum gerendam idoneus nobis renunciatus fuisti, & quem nos ipsi præ cæteris,qui ad eandem nobis renunciati fuerunt,delegimus, Parochialem eãdem Ecclesiam cum illi forsan annexis,ac omnibus iuribus, & pertinentiis suis vniuersis conferimus, & assignamus,de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum,& acceptantem per birreti capiti tuo impositionem inuestimus. Quocirca, &c. *vt supra form.... Vel si vacat per ingressum Religionis dicatur.* Cùm itaq; Parochialis Ecclesia S.N. loci N. nostræ diœcesis vacauerit,& vacet ad præsens ex eo quod nuper dilectus noster N.... illam obtinens deuotionis zelo ductus monasterium S.N. Ordinis S. Francisci situm in oppido Vimaranensi huius diœcesis ingressus est,expressa

professione eiusdem Ordinis subsequuta. *Vel si vacat per contractum Matrimonij, sic dicatur.* Cùm itaque Parochialis Ecclesia S.N. huius nostræ diœcesis vacauerit, & vacet ad præsens, ex eo quòd dilectus noster N. illam obtinens Matrimonium per verba de præsenti cum quadam muliere legitimè contraxit, atque illud carnali copula subsequuta consummauit. Nos eidem, &c.

FORMVLA LXV.

Litterarum collationis factæ familiari præsenti de Canonicatu, & præbenda Ecclesiæ Cathedralis vacantibus per obitum.

D.Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Iuris Canonici Licentiato familiari nostro clerico N. diœcesis. Salutem in Domino sempiternam. Grata familiaritatis obsequia, quæ nobis hactenus impendisti & adhuc solicitis studiis impendere non desistis; necnon litterarum scientia, vitæ, ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus personam tuam tam familiari experientia, quàm etiam fide dignorum testimoniis, iuuari percipimus, nos inducunt, vt tibi reddamur ad gratiam liberales. Cùm itaque, sicut accepimus, Canonicatus, & præbenda Cathedralis Ecclesiæ Bracharensis, quorum collatio, prouisio, & omnimoda dispositio ad nos hac vice spectare dignoscuntur, & quos quondam N...qui extra Romanam Curiam de mense Aprilis, nobis personaliter & verè residétibus, alternatiuæ beneficio gaudentibus, diem clausit extremum, vacauerint, & vacēt ad præsens. Nos volētes tibi, qui à RR. Patribus examinatorib. in synodo diœcesana deputatis examinatus, & idoneus repertus fuisti, qui etiam cōtinuus cōmensalis noster existis, præmissorum obsequiorum, & meritorum tuorum intuitu gratiā facere specialem, Canonicatum, & præbendam prædictos sic vt præmittitur vacantes, cum plenitudine Iuris Canonici, ac omnibus iuribus, & pertinentiis suis tibi auctoritate Ordinaria tenore præsentium conferimus, & prouidemus de eisdem. Teque corā nobis personaliter constitutum in corporalē possessionem Canonicatus, & præbēdæ, iuriumque & pertinérium prædictorum per annuli nostri traditionem, & birreti tui capiti tuo impositionē inducimus, & inuestimus de eisdem, recepto primitus à te, & per te præstito ad sācta Dei Euangelia corporali iuramēto, quòd nobis, & successoribus nostris Archiepiscopis Bracharensibus obediens eris, & fidelis, ac sanctæ Matris Ecclesiæ, nostrisque & successorum nostrorum parebis mandatis, eisdemque Canonicatui, & præbendæ, ac ipsi Ecclesiæ secundùm ipsius statuta consuetudines, ordinationesque deseruies, & deseruiri facies in diuinis, iuraque & libertates eiusdē Ecclesiæ, ac Canonicatus, & præbendæ prædictorum manutenebis, & defendes pro posse, nihilque quod ad dictos Canonicatum, & præbendam pertinet, alienabis, seu distrahes, sed alienata, & distracta ad ius, & proprietatem eorundem Canonicatus, & præbendæ reduces, & reduci procurabis pro posse. Quocirca vniuersis & singulis personis Ecclesiasticis, & præsertim Decano, Canonicis & Capitulo dictæ nostræ Ecclesiæ Bracharēsis, aliisque notariis, ac tabellionibus publicis quibuscumq; per ciuitatem & diœcesim nostras prædictas ac aliàs vbilibet constitutis, tenore præsentium committimus, & damus in mādatis, quatenus ipsi vel eorum alter, qui super hoc fuerit requisitus ad prædictam Ecclesiam accedant, seu accedat, téque vel procuratorem tuum tuo nomine in corporalem, realem, & actualem possessionem Canonicatus, & præbendæ, iuriumque & pertinentiū prædictorum, ponant, & inducant, ac defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac te, vel procuratorem tuum tuo nomine, in præfata Ecclesia Cathedrali, in Canonicum recipi faciant, seu faciat, & in fratrem, stallo tibi in choro, & loco in Capitulo ipsius Ecclesiæ cum plenitudine Iuris Canonici assignatis, tibique de ipsorum Canonicatus, & præbendæ fructibus, redditibus, & prouētibus, iuribus, & obuētionibus vniuersis integrè respondeant, & faciant ab aliis quantum in eis fuerit, plenariè, & integrè responderi, Contradictores eadem auctoritate, per censuram Ecclesiasticam cōpescendo. In quorum omnium & singulorū fidem, & testimonium præmissorū præsentes litteras fieri, & per notarium nostræ Cameræ Archiepiscopalis infrascriptum subscribi, & publicari mandauimus, sigillique nostri iussimus, & fecimus appensione muniri. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA LXVI.

Litterarum collationis eiusdem generis, si collatio facienda sit vigore Bullarum Apostolicarum.

D.Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. clerico Bracharensi, Salutem in Domino. Cùm per te nobis præsentatæ fuerint litteræ Apostolicæ Sāctissimi in CHRISTO Patris, & Domini nostri Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. in pergamento scriptæ, eius verò Bulla plumbea cordula canapis more Romanæ Curiæ pendente bullata, quas nos ea qua decet reuerentia recepimus, & sūt tenoris infrascripti, videlicet: VRBANVS Episcopus Seruus seruorum Dei, &c. Venerabili Fratri Archiepiscopo Bracharensi, &c. *(& ponatur tota Bulla)* & successiuè debitam instantiam nobis fecerit, vt ad ipsarum litterarum exequutionem procederemus, iuxta traditam seu directam per eas à Sede Apostol. nobis formam. Nos igitur volētes mandatum Apostolicum nobis in hac parte directum reuerentes exequi, vt tenemur, te priùs per diligentem examinationem de te factam ad hoc idoneo reperto, verificatisque contētis in præmissis litteris Apostolicis auctoritate Apostolica nobis commissa, qua fungimur in hac parte, præfatos Canonicatum & præbendam, sic vt in dictis litteris Apost. vacantes cum illis forsan annexis, ac omnibus iuribus, & pertinētiis suis vniuersis contulimus, & assignauimus, ac conferimus, & assignamus, de illisque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum, & acceptantem per birreti tui capiti tuo impositionem, cum Iuris Canonici plenitudine inuestiuimus, & inuestimus per præsentes. Quocirca, &c. *vt in supra proxima formula.* Fictalibus verò, *vt in form.* in omnibus, & per omni iuxta præinsertarum litterarum Apostolicarum vim; tenorem formam, & continentiam. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXVII.

Litterarum collationis Canonicatus, & præbendæ Ecclesiæ Collegiatæ.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. clerico N. diœcesis, Salutem in Domino. Cùm sicut accepimus, Canonicatus, & præbenda in Collegiata Ecclesia S.N. loci N. huius nostræ diœcesis quos Reuerendus Canonicus N. illorum vltimus possessor obtinebat, per obitum eiusdem N. de mẽse, &c. vacauerint, & vacent ad præsens, ne diuinus cultus in ipsa Collegiata Ecclesia detrimentum patiatur, eidem Ecclesiæ de idoneo Canonico prouidere volentes, tibi N. cuius vita & morum probitas aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quæ nobis ipsis nota sunt, & aliorum fide digno commendantur testimonio, præfatos Canonicatum & præbendam, sicut, vt præfertur, siue alio quouis modo vacantes, cum illis forsan annexis, & omnibus iuribus & pertinẽtiis suis vniuersis auctoritate nostra Ordinaria, & etiam vigore, &c. ac omnibus melioribus modo, via, iure, causa, & forma, quibus melius possumus, & debemus, conferimus, & assignamus, de iliisque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter constitutum, & acceptantem per birreti tui capiti tuo impositioné cum iuris Canonici plenitudine inuestimus, Recepto primitùs à te, &c. Quocirca vniuersis, &c. Contradictores, &c. *vt in form. 65. mutatis mutandis.*

FORMVLA LXVIII.

Litterarum collationis factæ per Decanum, & Capitulum de capellania ad eorum collationem spectante.

VNiuersis, &c. Ioannes de N. Decretorum Doctor Decanus, & Capitulum Sanctæ Sedis N. Salutem in eo qui sine fine viuit, & regnat. Cùm itaque capellania ad altare S.N. situm in Ecclesia nostra, cuius collatio, prouisio, & omnimoda dispositio ad Decanum pro tempore existentem, & Capitulum dictæ Ecclesiæ quoties vacat, pertinet pleno iure, quam quondam N. dictæ capellaniæ capellanus dum viueret obtinebat, per ipsius N. obitum qui nuper vitæ suæ diem clausit extremum, vacauerit, & vacare noscatur ad præsens; nos volentes dilectum nostrum N. clericum N. diœcesis apud nos de litterarum scientia, vitæ, ac morum honestate aliisque virtutum meritis multipliciter commendatum, horũ intuitu, fauore prosequi gratioso, capellaniam ipsam sic vocantem cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis præfato N. auctoritate nostra contulimus, assignauimus, &. prouidimus etiam de eadem, prout tenore præsentium conferimus, assignamus, ac prouidemus, ac ipsum N. in corporalem, realem, & actualem possessionem, seu quasi, capellaniæ, iuriumque & pertinẽtium prędictorum poni & induci mandamus ac ponimus, & inducimus per præsentes, & exinde ab eo in forma solita, & consueta accepimus iuramentũ præstari consuetum exhibitis solemnitatibus in talibus, fieri solitis, & consuetis. In quorum omnium testimoniũ præsentes litteras sigilli nostri Capituli appensione munitas præfato N. duximus concedendas. Dat. &c.

ALIA FORMVLA.

Collationis, & prouisionis auctoritate Ordinaria factæ de beneficio per obitum vacantibus, in fauorem absentis.

D. Rodericus. &c. Dilecto nobis in Christo clerico N. diœcesis, Salutem in Domino, &c. Vitæ, ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus apud nos fide digno commendatis testimonio, nos inducunt, vt tibi reddamur ad gratiam liberales. Cùm itaque sicut accepimus, perpetuum simplex seruitorium beneficium Ecclesiasticũ, aut præstimonium, vel præstimonialis portio in Ecclesia S.N. cuius collatio, prouisio, & omnimoda dispositio ad nos, & successores nostros, dum & quoties vacat, pleno iure pertinet, quod seu quam quodam N. illius vltimus possessor dum vixit, obtinebat, per ipsius N. obitum, qui nuper suum clausit diem extremum (vel certo modo, quem hic pro expresso haberi volumus) vacauerit, & vacet ad præsens. Nos tibi præmissorum meritorum tuorum intuitu specialem gratiam facere volentes beneficium præfatum, sicut præmittitur vacans, cum omnibus iuribus, & pertinentiis tibi, auctoritate nostra Ordinaria, cõferimus, & de illo, seu illa tenore præsentium etiam prouidemus. Quocirca vniuersis, & singulis personis Ecclesiasticis, specialiter Rectori, seu Vicerectori dictæ Ecclesiæ de N. ac Notariis, & tabellionibus publicis quibuscũque per ciuitatem & diœcesim nostras prædictas constitutis, & eorum cuilibet insolitum præsentium tenore damus in mandatis, quatenus ipsi, vel eorum alter, qui super hoc fuerit requisitus ad dictam Ecclesiam de N. accedant, vel accedat, & te, vel procuratorem tuum suo nomine in corporalem, realem, & actualem possessioné beneficij, præstimonij, aut præstimonialis portionis, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum inducant, vel inducit, auctoritate nostra, & defendãt, seu defendat, inductum, amoto exinde quolibet illicito detẽtore, ac se vel procuratorem tuum prædictum ad beneficium præfatum, vt est moris, admittant, seu admittat, & tibi de illius fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis integrè respondeant, & faciant ab aliis plenarie, & integre responderi, contradictores per censuram Ecclesiasticam compescendo. In quorum omnium, & singulorum fidem, testimonium præmissorum præsentes litteras fieri, & per Notarium, & Secretarium nostrum infrascriptum subscribi, sigillique nostri iussimus, & fecimus communiri. Datum N. sub anno à natiuitate Domini N. die vero N. mensis N. præsentibus gro testibus, &c.

ALIA FORMVLA.

Litterarum collationis Capellaniæ.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in Christo N. &c. Salutem in Domino sempiternam. Vitæ, ac morum, &c. Cùm itaque sicut accepimus perpetua Capellania in Ecclesia de N. fundata per quondam N. cuius collatio post patroni præsentationem ad nos pertinet, quam quodam N. illius vltimus possessor, dum vixit obtinebat, per ipsius N. obitum (qui nuper diem suum clausit extremum) vacauerit & vacet ad præsens. Nos tibi præmissorum

meritorum tuorum intuitu specialem gratiam facere volentes. Capellaniam prædictam, si vt præmittitur vacantem, & ad quam per eius modernum patronum coram nobis nominatus, & præsetatus existis, cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis tibi auctoritate nostra Ordinaria conferimus per præsentes. Quocirca, &c. In quorum fidem, &c. vt in præcedenti formula.

CIRCA RESIGNATIONES ETIAM EX CAVSA permutationis coram Episcopis faciendas.

FORMVLA LXIX.

Facultatis recipiendi resignationes etiam ex causa permutationis.

D. Rodericus, &c. Reuerendo N. Decretorum Doctori, &c. Salutem in Domino. Cum nonnulli in ciuitate & diœcesi nostris dignitates, personatus, & officia, seu beneficia frequenter desiderent ex rationabilibus causis de expressis in constitut. felicis record. Pij Papæ V. purè & liberè in manibus nostris resignare, seu ad inuicem permutare; Nos diuersis etiam Ecclesiæ nostræ occupari negotiis, omnibus præmissis intendere non valentes, & personatum huiusmodi; quibus fieret sumptuosum, personaliter, vel per suos procuratores nostram adire præsentiam, volentes parcere laboribus & expēsis, de tui industria specialiter confidentes, tibi, vt à quibuscumque personis cuiuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, nostrarum ciuitatis, & diœcesis prædictarum ex eisdem, & quibuslibet eorum dignitates, personatus, Canonicatus, seu beneficia quæcumque Ecclesiastica continentibus, etiamsi ipsis, vel eorum alteri cura immineat animarum qui huiusmodi beneficia ex causis rationabilibus de expressis in dicta Constitutione, & non aliàs purè & liberè resignare, seu ad inuicem permutare desiderant, eorumque beneficia per resignationem, vel ex causa permutationis huiusmodi faciendam recipias, alteramque personarum loco alterius instituendi, seu inuestiendi ipsa beneficia, sic vt præmittitur, resignata conferendi, ac ipsam permutationem ad debitum effectum deducendi, præuio, si opus fuerit, de vita, moribus, & scientia eorumque examine, seruatisque aliis de iure seruandis. Contradictores; & rebelles per censuram Ecclesiasticam compescendo, & coërcendo, recepto tamē priùs ab ipsis personis dicta sua beneficia liberè resignare, seu ad inuicem permutare desiderantibus corporaliter per eas præstito iuramento super eo quod nulla simoniaca prauitas, aut alia illicita pactio inter eos ex huiusmodi permutationibus interueniet, & omnia alia & singula faciendi in præmissis necessaria, & quomodolibet opportuna plenam, & liberam concedimus potestatem.

FORMVLA LXX.

Resignationis faciendæ beneficio per proprium Rectorem coram Episcopo cum eius admissione.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, &c. Noueritis, quòd cum R. Presbyter N. Rector Parochialis Ecclesiæ Sancti N. loci N. huius Bracharensis Diœcesis Ecclesiam ipsam quam obtinebat, ex certis rationabilibus causis ad hoc animum suum mouentibus, & præcipuè, quia corpore impeditus non poterat nec potest muneri suo satisfacere, & animarum curæ incumbere, resignare intenderet Ecclesiam ipsam, cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis, in manibus nostris sponte & libere iuxta formam Constitutionis felicis record. Pij Papæ V. resignauit, aliunde habens, quò in vita possit commodè sustentari, de quo nobis legitimè constitit; & nos sic factam resignationem admittere curauimus, prout tenore præsentis publici instrumenti admittimus, recepto per nos primitùs ab eodem N. quòd in resignatione huiusmodi non interuenit dolus, &c. corporali iuramento. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

ALIA FORMVLA.

Resignationis alicuius beneficij in manibus Ordinarij factæ coram Notario.

IN nomine Domini. Amen. Notum sit vniuersis, & singulis hoc præsens publicum instrumentū visuris, lecturis, & audituris quòd in loco N. anno à natiuitate eiusdem Domini, &c. Indictione, &c. Die verò, &c. mensis, &c. Pontificatus S.D.N. &c. in mei Notarij publici Apostolici, testiūque infrascriptorū præsētia personaliter cōstitutus N. &c. ex certis rationabilibus causis ad hoc animum suum mouentibus renuntiauit, spōte, & liberè omnibus melioribus modo, via, & forma, quibus de Iure potuit, & debuit Parochialem, seu beneficium N. cum omnibus iuribus & pertinentiis suis in manibus Illustrissimi, & R.D. Archiepiscopi N. &c. ad quē dicti beneficij prouisio spectat, & dictus D. renuntians in verbo Sacerdotis tacto pectore (vel ad Sancta Dei Euangelia) iurauit quod in resignatione huiusmodi non interuenit, nec interueniet, nec interuenire speratur fraus, dolus, simoniæ labes, aut quæuis alia illicita pactio, vel etiam corruptela (vel & dictus D. renūtiās in manibus mei Notarij corporale præstitit iuramentum quod in resignatione, &c. (Actum in dicta Ciuitate N. sub anno, Indictione, die, mense, & Pōtificatu, quibus supra, præsentibus ibidem N. N. & N. testibus ad præmissa vocatis, atque rogatis D. resignans suo se hic subscripsit nomine, &c.

FORMVLA LXXI.

Resignationis faciendæ de beneficio per procuratorem coram Episcopo, cum eius admissione.

IN nomine Domini, &c. R. Presbyter N. Canonicus præbēdatus in Collegiata Ecclesia Sancti N. huius

huius Brachatensis diœcesis deuotionis zelo ductus ingrediendi Religionem S.N. desiderans & affectans iuxta formam Constitutionis felicis rec. Pij Papæ V. eosdem Canonicatum & præbendam, quos in dicta Ecclesia obtinet, resignare, &c. Ideo in manibus præfati Domini Archiepiscopi per discretum virum N. Clericum procuratorem suum ad hoc ab eo specialiter constitutum prout de suæ procurationis mandato legitimè per publicum instrumentum fidem fecit, ex prædicta causa, sponte, purè, & liberè, ac simpliciter resignauit, idémque Dominus Archiepiscopus resignationem huiusmodi sic, vt præmittitur, vt in manibus suis factam admisit, & recepit, præstito per eundem procuratorem, nomine quo suprà, procuratorio, quòd in huiusmodi resignatione non interuenit fraus, dolus, seu quæuis illicita pactio, ad sancta Dei Euangelia corporaliter iuramento, &c.

Vide sup. alleg. 69. num. 43.

FORMVLA LXXII.

Litterarum collationis Parochialis vacantis per resignationem ex causa permutationis pro Canonicatu, & præbenda.

D.Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Presbytero nostræ Diœcesis, Salutem in Domino sempiternam. Desideria iusta petentium congruo fauore prosequenda sunt, in votis eorum, quæ à rationis tramite non discordant, nosque libenter ad ea exhibemus promptum & benignum. Cùm itaque hodie tu per te ipsum Canonicatum & præbendam Ecclesiæ S. N. & dilectus noster in CHRISTO N. Parochialem Ecclesiã Sancti N. nostræ Diœcesis, quam obtinebat, per dilectum nostrum N. procuratorem suum ab eo ad hoc specialiter constitutum, ex causa permutationis de ipsis inter vos fiendæ, & non aliàs, sponte, & liberè resignaueritis in manibus nostris; Nosque resignationem ex causa prædicta admissis votis tuis, in hac parte fauorabiliter annuentes, Parochialem Ecclesiam prædictam per huiusmodi resignationem vacantem, tibique per RR. Patres examinatores in Synodo diœcesana deputatos, examinatus, & idoneus repertus fuisti, cum omnibus iuribus, & pertinẽtiis suis, auctoritate nostra Ordinaria conferimus, assignamus, & prouidemus etiam de eadem. Teque coram nobis personaliter constitutum, in corporalem possessioné, seu quasi, Parochialis Ecclesiæ, & pertinentium prædictorum per annuli nostri traditionem inducimus, & inuestimus de eadem, præstito per te, & per nos recepto ad sancta Dei Euangelia corporali iuramento, quòd nobis & successoribus nostris Archiepiscopis Bracharens. fidelis, & obediens eris, sanctæ Matris Ecclesiæ, nostrisque & successorum nostrorũ parebis mandatis, dictæque Ecclesiæ, in spiritualibus, & temporalibus, ac diuinis benè, & laudabiliter deseruies, & deseruiri facies, oneraque ipsius Ecclesiæ debita supportabis, & iura nostra persolues, terras, domos, vineas, & alias possessiones atque iura Parochialis Ecclesiæ manutenebis, & defendes pro posse, nihilque quod ad dictam Ecclesiam pertineat, alienabis, vendes seu distrahes; sed alienata, distracta, & vendita ad ius, & proprietatem dictæ Parochialis Ecclesiæ reduces pro posse, & reduci procurabis. Quocirca, &c. vt *in form. 62.*

FORMVLA LXXIII.

Litterarum Collationis Canonicatus & præbendæ resignatorum ex causa permutationis pro aliis Canonicatu, & præbenda de licentia Episcopi, in cuius diœcesi sunt.

D.Rodericus, &c. dilecto nobis in CHRISTO N. Canonico N. Salutẽ in Domino sempiternam. Desideria iusta petentium congruo fauore prosequimur, & in votis eorum quæ à rationis tramite nõ discordant, libenter exhibemus nos promptum & benignum. Cùm itaque hodie tu per dilectum nostrum N. clericum nostræ Diœcesis Canonicatum & præbendam, quos in nostra Ecclesia Cathedrali obtinebas, & dilectus noster N. Canonicatum & præbendã, quos in Ecclesia similiter Cathedrali N. obtinebat, per etiam dilectos nostros N. & N. procuratores vestros, à vobis specialiter constitutos, in manibus nostris ex causis permutationis de ipsis inter vos faciẽdę, & nõ alias, spõte, & liberè resignaueritis, Nos resignationem huiusmodi ex causa prædicta, auctoritate nostra Ordinaria quoad partem, & ex speciali commissione per Reuerẽdissimum in Christo Patrem D.N. Dei & Apost. Sedis gratia Episcopum N. quoad aliam, super hoc nobis in modum qui sequitur factam. N. Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N. R. in Christo Patri, Domino N. Episcopo N. Salutem, &c. recepimus, & admisimus. Nosque vigore cõmissionis huiusmodi votis vestris in hac parte fauorabiliter annuentes, prædictos Canonicatum, & præbendam Ecclesiæ Cathedralis N. tenore præsentium tibi conferimus, & assignamus, ac prouidemus, etiam de eisdẽ, téque licet absentẽ, in personam dicti procuratoris tui corã nobis propter hoc personaliter cõstituti, in corporalem possessionem, seu quasi Canonicatus, & præbendæ, iuriúmque & pertinentium prędictorum, per annuli nostri traditionẽ inducimus & inuestimus de eisdem, præstito per te, vel procuratorem tuum prædictũ pro te, in manibus nostris ad sancta Dei Euangelia corporali iuramẽto, quòd eidem D. Episcopo N. & exinde successoribus suis Episcopis fidelis, & obediens eris, ac sanctæ Matris Ecclesiæ, eiusdem Domini N. Episcopi, & successorum suorũ parebis mandatis, iura, libertates Ecclesiæ N. necnon Canonicatum, & præbendam prędictos, aduersùs omnes manutenebis, & defendes, eidémque Ecclesiæ ratione Canonicatus, & prębendæ deseruies, & deseruiri facies laudabiliter, in diuinis, ac nihil quod pertinet ad eosdem Canonicatũ & præbendam alienabis, nec distrahes, sed alienata, & distracta ad ius, & proprietatem dictorum Canonicatus, & præbendæ reduces, pro posse, & reduci procurabis. Quocirca vobis R. Decano, & Capitulo Ecclesię N. prędictę, vice & nomine pręfati D. Episcopi, præsentium tenore damus in mãdatis, quatenus eundem N. vel procuratorem suum eius nomine, in & ad corporalem & actualem possessionem Canonicatus, & præbendæ, iuriúmque & pertinẽtium prædictorũ recipiatis; amoto ab eis quolibet detentore illicito, ac eundem N. vel procuratorem suum prædictum ad eosdem Canonicatum & præbendam

bendã in præfata Ecclesia N. in Canonicũ recipiatis, & in fratrem, stallúmque sibi in choro, & locũ in Capitulo ipsius Ecclesiæ cũ Canonici iuris plenitudine assignetis, sibique de ipsorũ Canonicatus & præbendæ fructibus, redditibus, prouētibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis integrè respondeatis, & ab aliis plenariè, & integre respondere faciatis. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

Formvla LXXIV.

Litterarũ collationis beneficij simplicis vacantis per liberam resignationem de eo factam in manibus Episcopi.

D. Rodericus, &c. dilecto nobis in Christo N. clerico Brachatensi in iure Canonico Licenciato, Salutem in Domino sempiternam Litterarũ scientia, vitæ ac morũ honestas, aliaque probitatis & virtutum merita, quibus fide digno commẽdaris testimonio, nos inducunt, vt tibi ad gratias reddamur liberales. Cùm itaque beneficium simplex, &c. quod nuper N. illius vltimus, & immediatus possessor obtinebat, per simplicem resignationem dicti N. ad præscriptum Constitutionis felicis record. Pij Papæ V. in manibus nostris spontè & liberè factam, & per nos auctoritate nostra Ordinaria admissam libere vacare noscatur. Nos meritorũ tuorũ intuitu, tibi, qui ad hoc examinatus, & idoneus repertus fuisti, præfatum beneficium conferimus, & assignamus, ac prouidemus de eodem, téque coram nobis personaliter constitutum, in corporalẽ possessionem, seu quasi dicti beneficij, iuriũque & pertinẽtium per annuli nostri in manibus tuis traditionem inducimus, & inuestimus de eodem, recepto à te primitus, &c. Quocirca, &c. vt *in form. mutatis mutandis*. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium præsentes litteras collationem, & prouisionem nostram in se continentes fieri, & per secretarium nostrum infrascriptum subscribi, & publicari fecimus, nostríque sigilli iussimus appensione communiri. Dat. Bracharæ Augustæ die.... Ann....

CIRCA VNIONES.

QVAMVIS singulis Ecclesiis singulos Rectores præficiendos esse veteres sanctiones iubeant, quandoque tamen postulat plebis vtilitas, vt quæ antea plures, ac diuersæ erant, nunc in vnum veluti corpus redigantur, ac simul coniunctæ pro vna Ecclesia habeantur; quandoque etiam vt quæ coniunctæ, connexæque vnionis vinculo habebantur, nunc dirimantur, singulæque seorsum tanquam recens erectæ constituantur, & gubernentur. Quæ omnia cùm ab vna tantùm ratione publicæ vtilitatis adiuuandæ proficiscantur, non possint inter se pugnantia, sed maximè ad eundem finem consentientia, & coëuntia censeri.

Quamobrem Concil. Trid. sess. 21. de reform. c. 5. *constituit, vt possint Episcopi, etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegati, iuxta formam iuris, sine tamen præiudicio obtinentium facere vniones perpetuas quarumcumque Ecclesiarum Parochialium, & baptismalium, & aliorum beneficiorum curatorum, vel non curatorum cum curatis, propter earum paupertatem; etiamsi dictæ Ecclesiæ, vel beneficia essent generaliter, vel specialiter reseruata, aut qualitercumque affecta. Quæ vniones etiam non possint reuocari, nec quoquo modo infringi vigore cuiuscumque prouisionis etiam ex causa resignationis, aut derogationis, aut suspensionis. Quod quidem Concilij Trid. decretum declaratur per aliud* sess. 24 de refor. c. 13. *statuens, Parochiales Ecclesias vniendas non esse monasteriis quibuscumque, aut Abbatijs, seu dignitatibus, siue præbendis Ecclesiæ Cathedralis, aut Collegiatæ, siue aliis beneficiis simplicibus, aut hospitalibus, Militiisve. Quare ad præscriptum decretorum Concilij Trid. prædictorum, poterit Episcopus facere vniones in hunc, qui sequitur, modum.*

Formvla LXXV.

Vnionis Ecclesiæ Parochialis, alteri simili propter earum paupertatem.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis præsentes litteras audituris, lecturis, & inspecturis, illis præsertim, quorum interest, intererit, aut interesse, quósque infrascriptum tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet in futurum, Salutem in Domino sempiternam. Ad hoc vt Ecclesiarum omnium per ciuitatem & Diœcesim nostras Bracharenses consistentium, ac illas obtinentium personarum status salubriter dirigi, seruaríque possit honestius, ac personæ ipsæ, animarũ curæ & officio inibi incumbentes habeant redditus sufficientes, vt ex altari viuere possint, nostri libenter fauoris impartimur præsidium, potissimè cum temporum requirit necessitas, causæ persuadent rationabiles, & diuini cultus augmentum salubriter id exposcit. Exhibita siquidem nobis nuper per dilectum in Christo N. Rectorem Ecclesiæ Parochialis Sancti

N.

N. huius Diœcesis petitio continebat, quòd in dicto loco alia Parochialis Ecclesia sub inuocatione Sancti B. consistit, cuius fructus, redditus, prouentus, ad sustentationem Rectoris eiusdem pro tempore existentis, propter eorum exiguitatem & tenuitatē minimè suppetunt, & sicut eadem petitio subiungebat, si Parochialis Ecclesia Sancti B. dictæ Ecclesiæ similiter Parochiali Sancti N. quæ in medio loci & commodiori situ existit vniretur, annecteretur, & incorporaretur, per hoc congrua remaneret portio Rectori Ecclesiæ S. N. in eaque diuina officia maiori cum decore celebrarentur, cultusque diuinus in eisdem augmentaretur. Quare per dictum N. fuit nobis humiliter supplicatum, vt super præmissis prouidere auctoritate Ordinaria dignaremur. Nos igitur attendentes petitionem huiusmodi præmissis veris existentibus, esse iustam & consonam rationi, de præmissis omnibus & singulis ac eorum circumstātiis vniuersis inquisiuimus, & nos informauimus diligenter; & quia per informationem legitimam, & diligentem per nos à nonnullis testibus fide dignis coram nobis per præfatum N. ad informandum animum nostrum, & desuper omnibus & singulis prænarratis, productis, ac ritè receptis, & ad iurandum admissis, iuratisque examinatis, factam & receptam examinationem; reperimus, omnia & singula per dictum N. asserta, vt præinferuntur, veritate fulciri. Idcirco auctoritate nostra Ordinaria, & Sedis Apostol. delegata, qua fungimur in hac parte, & omnibus aliis melioribus modo, via & forma, quibus de iure possumus, Parochialem Ecclesiam S. B. prædictam cum omnibus iuribus, & pertinētiis suis eidem Parochiali Ecclesiæ S. N. in perpetuum vniuimus, incorporauimus, & annexuimus, ac ex nunc vnimus, incorporamus, & annectimus per præsentes; ita quòd cedente, vel decedente moderno ipsius Parochiali Ecclesiæ S. B. Rectore, seu illam alias quomodolibet dimittente, etiamsi actu quouis modo vacet, & eius dispositio ad nos hac vice pertineat, liceat Rectori dictæ Ecclesiæ S. N. pro tempore existenti, corporalem, realem, & actualem, Ecclesiæ S. B. iuriumque & pertinentium prædictorum possessionem auctoritate propria liberè apprehendere, illiusque fructus, redditus, & prouentus huiusmodi percipere, & habere, ac in suos, & dictarum Ecclesiarum vsus, & vtilitatem conuertere, & perpetuò retinere, cuiusuis alterius Superioris licentia super hoc alias minimè requisita. Volumus autem quòd si vnionem, annexionem, & incorporationem huiusmodi effectum sortiri contigerit, Parochialis Ecclesia S. B. prædicta debitis propterea non fraudetur obsequiis, nec animarum cura in ea aliquatenus negligatur, sed eius debitè, si opus fuerit, supportentur onera consueta. Quæ omnia & singula, necnon præsentes litteras nostras & in eis contenta vobis omnibus & singulis supradictis, & vestrum cuilibet intimamus, & notificamus, ac ad vestrum, & cuiuslibet vestrum notitiam deducimus, & deduci volumus per præsentes, ne de præmissis ignorantiam aliquam prætendere valeatis, seu etiam allegare. Vobisque nihilominus, & vestrum cuilibet in virtute sanctæ obedieniiæ, & sub excommunicationis pœna, quam in vos, & vestrum quemlibet, si mandatis, & inhibitionibus nostris huiusmodi non parueritis cum affectu, sex dierum canonica monitione præmissa, quorum duos pro prima, duos pro secūda, &c. assignamus, ex tunc ferimus, in his scripris districtè præcipiendo inhibemus, ne dicto N. aut Rectori pro tempore existenti dictæ Ecclesiæ Sancti N. vel procuratori suo quominùs corporalem, realem, & actualem possessionem dictæ Parochialis Ecclesiæ Sancti B. per nos vt præmittitur, vnitæ, sic vacantis ad præsens, vel quamprimum, vt præmittitur, illam vacare contigerit, iuriumque & pertinentium eiusdem etiam auctoritate propria liberè apprehēdere, eiusque fructus, redditus, & prouentus in suos, & prædictarum Ecclesiarum vsus & vtilitatem conuertere valeat, vt præfertur, omniaque & singula supradicta ne suum debitum sortiantur effectum minime impedimentum aliquod præstitis, vel alicui, seu aliquibus publice, vel occulte, directe, vel indirectè quouis quæsito colore, vel ingenio, ipsum impedientibus detis, seu aliquis vestrum, det consilium, opem, vel fauorem. In quorum omnium & singulorum, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXVI.

Vnionis Beneficij simplicis Parochiali exigui redditus faciendæ.

D. Rodericus, &c. Cùm in visitatione Ecclesiæ Parochialis Sancti N. loci N. nostræ Diœcesis Bracharensis, aliarumque Ecclesiarum, & locorum piorum dicti loci per nos his elapsis diebus habita comperimus inter cætera, Parochialem ipsam adeo exiguos fructus habere, vt ex eis Parochus pro tempore minimè sustentari possit, volentes pro munere nostro quantum possumus fructus dictæ Parochialis aliquatenus augere, vt etiam clericus veste talari, superpelliceo indutus Curato celebranti ministrare possit, donec aliunde prouideri possit, pro commoda sustentatione Parochi, quemadmodum à Sacris Canonibus, & Sacro Concilio Trident. traditum est, ideo tam auctoritate dicti Sacri Concilij Trident. quàm nostra Ordinaria, & alia omni meliori modo, &c. interuenientibus quibuscunque solemnitatibus tam Iuris, quam facti etiam extrinsecis in similibus requisitis; eidē Parochiali vniuimus & applicauimus, ac vnimus, & applicamus beneficium simplex Sancti N. situm in loco N. cum suis iuribus & pertinētiis tam spiritualibus, quàm temporalibus, quod nunc tenetur, & possidetur à N. sine tamen præiudicio dicti possessoris, & sine diuini cultus diminutione. Committentes in virtute Sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna quibuscumque clericis ciuitatis & Diœcesis nostræ in solidum; quatenus ad omnem Parochi dicti loci N. requisitionem debeant cum nomine suo & suorum successorum in dicta Parochiali, vel procuratorum suorum, imponere & inducere in, & ad corporalem, realem, & actualem possessionem, & tenutam dictæ Ecclesiæ simplicis S. N. iuriumque & pertinentium eiusdem inductum manutenendo, & defendendo, amoto exinde quolibet alio detentore, quem & nos sine præiudicio actorum per præsentes amotum decernimus, & declaramus. In quorum fidem, &c.

Insuper statuit Conc. Trident. sess. 24. de reform. c. 15. *in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, vbi frequentes, adeóque tenues sunt prebendæ simul, cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonicor. gradui pro loci & personarum qualitate non sufficiant, licere Episc. cum consensu Capituli aliquot simplicia beneficia, non tamen Regularia iis vnire. Cuius quidem decreti decisio ita intelligenda est, vt vni fiat singulis prebendis distributinè, non autem mensæ Capitulari, vt est communis Doctorum resolutio, secundum Gabr.* consl. 118.

conſ.188.num.3.& 4.lib.2.*Gonzal.*ad reg.8.*Cancel.* gloſſ.37.num.25. *Garc.*de benefic.part.12.cap.2. num.171.*Gratian.*diſcept.foren.cap.274.num.34. in fine,*Rot.*deciſ.565.p.2.recent.

FORMVLA LXXVII.

Vnionis tenuis præbendæ, dignitati Eccleſiæ Cathedralis faciendæ.

D.Rodericus,&c.Vniuerſis & ſingulis litteras præſentes noſtras vnionis,& incorporationis inſpecturis, & lecturis,tam præſentibus, quã futuris, Salutẽ in Domino.Notum facimus, & atteſtamur,qualiter in generali viſitatione per nos facta in noſtra Ciuitate,& diœceſi Bracharenſi, reperimus Eccleſiam,ſeu capellam ſine cura ſub inuocatione S.N. inſtructam & ædificatam in terra N. deſtitutam eſſe legitimo Rectore,quam Eccleſiam ſeu capellam,ad hoc vt ſeruitium dignitatis N.exiſtentis in noſtra Cathedrali magis accreſcat,& faciliùs ſupportari poſſit, præbendæ dictæ dignitatis N. & eius poſſeſſori & ſucceſſori pro tempore exiſtenti, & legitimè intranti vnà cum iuribus, introitibus, redditibus,& prouẽtibus applicauimus,prout præſentium tenore applicamus, vnimus, annectimus, & incorporamus,illamque Eccleſiam,ſeu capellam, iura introitus,prouentus, & redditus quomodolibet ad illam ſpectantes & pertinentes,ex nunc,perpetuò & in futurum prædictæ dignitati N. & eius præſenti, & pro tempore exiſtenti poſſeſſori in præbendam conferimus,& aſſignamus.Decernentes,alteri cuicumque prouideri in futurum minimè poſſe,ac prouiſiones quaſlibet caſſamus,irritamus & annullamus, & irritas fore eſſe declaramus. In quorum omnium fidem,&c.

FORMVLA LXXVIII.

Vnionis duarum Capellaniarum in Eccleſia Collegiata cum diſmembratione fructuum alterius.

D.Rodericus, &c. Cùm in Eccleſia Collegiata S.N.oppidi N.huius noſtræ diœceſis duæ adſint capellaniæ,vna ſub inuocatione ſancti N.quam olim obtinebat Presbyter N. & modo vacat per prouiſionem eiuſdem ad Eccleſiam Parochialem ſancti N.altera verò ſub inuocatione ſancti B.quam olim obtinebat Presbyter N. & modò per ipſius obitum de menſe Februarij proximè præteriti, nobis verè & perſonaliter reſidentibus, ac Alternatiuæ beneficio gaudẽtibus,vacat,ambæ æqualis oneris & ſeruitij,Miſſas videlicet celebrandi, & Horas Canonicas in choro recitandi, imparis tamen redditus,& valoris. Capellania enim Sancti B. ad viginti,illa verò ſancti N.ad triginta ſcutorum monetæ valorem aſcendit.Propterea cupientes vt cultus diuinus augeatur, & miniſtri Eccleſiæ ad Dei ſeruitium magis animentur,cùm iuxta illud Apoſtoli, qui altari ſeruit, de altari viuere debeat, nec vnus quidem eſuriat,alius ebrius ſit; ſtatuimus,& decernimus,vt dicta capella ſancti B.diſmembretur, diſuniatur, ac ſeparetur, & dictæ capellæ ſancti N. perpetuò vniatur, annectatur, & incorporetur, prout præſenti decreto diſmembramus,diſunimus, & ſeparamus,& præfatæ capellæ ſancti N.perpetuò vnimus,annectimus,& incorporamus;ita vt in futurum ſucceſſores ad dictam capellaniam ſancti N. redditus omnes,prouentus,& emolumenta ad aliã capellam ſancti B. ſpectantia, licitè ex nunc & in poſterum habere, tenere,poſſidere, & frui valeant, prout in præmiſſis, & ſingulis omnibus, noſtram auctoritatem pariter, & decretum interponimus, prædicto & omni alio meliori modo,&c.Volumus autem, quòd per huiuſmodi vnionem annexionem & corporationem dicta capellania S.B.debitis non fraudetur Miſſis conſuetis. In quorum fidem, &c. Dat.Bracharæ Auguſtæ,&c.

Vbi autem in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus, frequentes adeoque tenues ſunt præbendæ ſimul cum diſtributionibus quotidianis, vt ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui pro loco & qualitate non ſufficiant, nec per vnionem aliquorum beneficiorum ſimplicium tenuitati huiuſmodi prouideri poteſt, licet Epiſcopis cum conſenſu Capituli,& patronorum, ſi de iurepatronatus laicorum ſint,aliquibus ex iis ſuppreſſis,quarum fructus,& prouentus reliquarum præbendarum diſtributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciorem numerum reducere: ita tamen vt tot ſuperſint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati Eccleſiæ commodè valeant reſpondere. Quæ quidem ſuppreſſiones, vt præfertur,factæ,ex quibuſcumq; prouiſionibus, etiam vigore reſignationis, aut quibuſuis aliis derogationibus, vel ſuſpenſionibus tolli, ſeu impediri non poterunt,vt clarè diſponit Concil.Trident. ſeſſ.24.de reform.c.15. *Quare in hac materia Epiſcop. prouidere poterit in hunc qui ſequitur modum.*

FORMVLA LXXIX.

Suppreſſionis aliquarum præbendarum Eccleſiæ Collegiatæ inſignis ob tenuitatem.

D.Rodericus, &c. Cùm in viſitatione inſignis Collegiatæ Eccleſiæ S.N.oppidi N.huius noſtræ diœceſis per nos iis elapſis diebus habita, cõpeterimus,quindecim,adeóque tenues ibi eſſe præbendas ſimul cum diſtributionibus quotidianis,vt ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui pro loci & perſonarum qualitate non ſufficiant,nec per valorem aliquorum beneficiorum ſimplicium huiuſmodi tenuitati prouideri poſſit; Nos verò cupientes vt miniſtri Eccleſiæ ad Dei ſeruitium magis animentur, & competenti pitantia ad pſallendum in choro alliciantur, quod euenire non aliter poſſet, quàm ſi aliquæ ex dictis præbendis ſupprimerentur, quarum fructus & prouentus reliquarum præbendarum diſtributionibus applicentur: Noſque attendentes prædictum quindecim præbendarum numerum,qui ad præſens in dicta inſigni Collegiata reperitur,poſſe ad decem reduci,cum quibus diuino cultui celebrando ac dignitati Eccleſiæ ſine aliquo diuini cultus præiudicio reſponderi poterit, ideò Capituli ad hoc accedente conſenſu, quinque ex dictis quindecim præbendas primo loco per ceſſum vel deceſſum,aut alio quouis modo vacantes, extinguendas & ſupprimendas duximus,prout per præſentes extinguimus,& ſupprimimus, illarumq; fructus,& prouentus reliquarum decem præbendarum diſtributionibus quotidianis applicamus, tam auctoritate ſacri Concilij Tridentin. quàm noſtra Ordinaria,ac aliàs omni meliori modo &c. declarantes, huiuſmodi ſuppreſſionem ſic vt præfertur factam

factam ex quibuscumque prouisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusuis aliis derogationibus, vel suspensionibus tolli seu impediri non posse. In quorum omnium & singulorum fidem, &c. Dat. &c.

Vt per beneficiorum vniones, seminariorum necessitati consulatur, commendat Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 18. *vt Episcopi beneficia aliqua simplicia cuiuscumque qualitatis, & dignitatis fuerint, vel etiam præstimonia, seu præstimoniales portiones nuncupatas etiam ante vacationem, sine cultus diuini, & illa obtinentium præiudicio, seminariorum collegiis applicent, & incorporent, etiamsi talia beneficia sint reseruata, vel affecta, ita vt nec per resignationes ipsorum beneficiorum, vniones, & applicationes huiusmodi suspendi, vel vllo modo impediri possint; sed omninò quacumque vacatione non obstante, etiamsi in Curia, effectum suum sortiantur. Vnde colligitur Episcopum ijs vnire non posse beneficia illa quæ personalem residentiam requirunt, qualia sunt Parochiæ, Canonicatus, & alia huiusmodi, sicuti nec beneficia reseruata, quando post eorum vacationem vnio fieret, vt clare idem net Conc. Trid. decretum insinuat. Quare Episcopus vniones, seu applicationes Collegio seminarij facere poterit in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA LXXX.

Vnionis, seu applicationis beneficiorum simplicium Collegio seminarij.

D. Rodericus, &c. Cùm iam diu seminarium Ecclesiasticum in hac Vrbe N. ex præscripto sacri Concilij Trident. fuerit erectum, neque redditus & annui prouentus eidem hactenus applicati ad eam summam perueniant quæ ad sustentandos certum eiusdem collegij alumnos sufficiat; vt Ecclesia quàm vberrimos in Domino fructus ex hoc seminario capiat, auctoritate eiusdem sacri Concilij Trident. Concilij Prouincialis, ac etiam nostra Ordinaria, & aliàs omni meliori modo, &c. cum consilio RR. N. & N. deputatorum dicti seminarij ad præscriptum sacri Concilij Trident. electorum, &c. præsentium, &c. harum tenore eidem Seminario vnimus, & applicamus beneficia hæc simplicia in diœcesi nostra constituta, nempe beneficium simplex Sancti N. situm, &c. & alium beneficium simplex in Ecclesia Sancti N. &c. Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna omnibus officialibus nostris Ecclesiasticis ciuitatis & diœcesis nostræ N. in solidum, quatenus ad omnem requisitionem agentium pro dicto seminario, debeant eos, vel aliquam eorum in solidum nomine dicti seminarij inducere, & ad corporalem, & actualem possessionem, & tenutam dictorum beneficiorum pro tempore vacantium, & inductum manutenendo, & defendendo; amoto, seu amotis quocumque, seu quibuscumque detentoribus, faciantque dicto seminario, seu pro eo agentibus de quibuscumque fructibus, decimis, prouentibus, & obuentionibus dictorum beneficiorum à quibuscumque debitoribus pro tempore debitis integrè respondere; fraude, & cauillatione cessantibus quibuscumque. Et hæc omnia sine præiudicio nunc possidentium, & sine diuini cultus diminutione, & ad præscriptum dicti Concilij, & aliàs omni meliori modo, &c. In quorum fidem, &c.

CIRCA VARIA.

CVM Tridentini Concilij decreto sess. 25 in decreto de inuocat. venerat. & reliq. Sanct. *statutum sit, nulla admittenda esse noua miracula, nisi recognoscente, & approbante Episcopo, qui simul atque de ijs aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilium Theologis, & aliis piis viris, ea faciat quæ veritati, & pietati consentanea iudicauerit, ideò formulam facultatis assumendi informationes de veritate miraculorum, hic inserere opere pretium duxi, in hunc qui sequitur modum.*

FORMVLA LXXXI.

Facultatis assumendi informationes de veritate miraculorum.

D. Rodericus Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus ac Dominus Bracharę, Hispaniarúmque Primas, &c. dilectis nostris in CHRISTO Reuerendis N. N. & N. Salutem in Domino. Cùm ad nostras deuenerit, in oppido N. nostræ Bracharensis diœcesis, ad imaginem Beatissimæ Virginis Mariæ de N. nuncupatæ, à nonnullis diebus citra; magnum fieri concursum populi, sub eo prætextu quòd aliquot ibi edita fuerint, & in dies dantur miracula; volentes ea qua possumus diligentia & solicitudine, quemadmodum ex S. Concilij Tridentini decreto tenemur, de ipsorum miraculorum veritate inquirere, vobis de quorum solertia, pietate, & fide plurimum confidimus, committimus, & mādamus, vt ad locum suprascriptum accedaris, assumpto vobiscum aliquo notario, omni diligentia, & indagine de præmissis informationes assumatis, & ad nos referatis, vt quid deinceps sentiendum sit cum Theologorum, & aliorum piorum virorum consilio deliberare valeamus. Dantes vobis harum serie facultatum quascumque cuiusuis gradus, & conditionis personas ad perhibendum super præmissis veritatis testimonium, omnibus remediis de iure opportunis cogendi, ac interim etiam populi concursum, quatenus vobis expedire videatur, etiam per censuras Ecclesiasticas prohibendi, ac reprimendi, aliaque faciendi, gerendi, & exequendi, quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ die...., Mens....Ann....

FORMVLA LXXXII.

Attestationis paupertatis pro iis, qui ob illam in Romana Curia dispensationem Matrimonialem impetrare intendunt.

NOs N. Vicarius generalis pro illustrissimo & Reuerendissimo Domino, D. Roderico à Cunha Archiepiscopo ac Domino Bracharæ Augustæ, Hispaniarumque Primate, &c. Notum facimus, & attestamur, nobis constare per testes fide dignos, ac iudicialiter examinatos, N. & N. huius nostræ diœcesis esse pauperes, & miserables, suaque industria, ac labore quotidiano victum quærere, & hac de causa dictum N. non posse accedere ad Curiam Romanam, & pro veritate, & ad instantiam dictorum præsentes manu nostra firmatas, ac sigillo quo in similibus vtimur, munitas fieri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ die... Mens... Ann.... Ego N. Notarius Apostolicus subscripsi.

FORMVLA LXXXIII.

Facultatis profanandi Ecclesiam ratione vnionis faciendæ.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO Reuerendo N.... Salutem in Domino; his nostris litteris tam auctoritate nostra Ordinaria, quàm etiam vigore Sacri Concilij Tridentini, aliarúmque facultatum Apost. nobis desuper concessarum, aliasque omni meliori modo, iure, via, causa, & forma, quibus meliùs, & validiùs possumus, licētiam & facultatem tibi concedimus, profanandi Ecclesiam S. N. monasterij N. per nos superioribus diebus suppressi, ad effectum, vt hæc quoque Ecclesia incorporari possit aliis dicti monasterij ædibus, cum licentia & decreto nostro nuper N. per N. venditis, omnimodasque vices nostras tibi in præmissis, & circa præmissa committimus, & delegamus. In quorum fidem, &c.

FORMVLA LXXXIV.

Assensus donationis iurispatronatus.

D. Rodericus, &c. Assentimur, & assensum præstamus donationi iurispatronatus factæ per Magnificum N. constito iam nobis ex actis nostræ Curiæ, prædictum N. donantem tempore donationis fuisse legitimum patronum iurispatronatus, vt suprà donati, saluis tamen iuribus tertij, si tempore datæ altari legitimè ius quæsitum fuerit, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXV.

Facultatis construendi Oratorium simplex, in quo celebretur.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. loci N. huius nostræ diœcesis, Salutem in Domino. Tuo desiderio annuentes, vt in eo loco oratorium sub inuocatione sancti N. cum vnico altari, super quo celebrari exinde possit, extruere valeas, quod situm & alia requisita habeat ad præscriptum instructionis fabricæ Ecclesiæ de Ecclesiis simplicibus, oratoriis, & capellis, in quibus Missæ sacrum aliquando fieri consueuit, tibi facultatem concedimus, & impartimur, accedente tamen consensu Parochi, & sine Parochialis Ecclesiæ præiudicio, & quod super eius altare minimè celebretur, nisi ex eo oratorio prius visitato, & iterum ea de re facultate à nobis in scriptis obtenta. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXVI.

Facultatis concessæ Episcopo munera Pontificalia exercendi in aliena diœcesi absente illius Episcopo.

PErillustri & Reuerendissimo in Christo Patri Domino N. Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopo N. Salutem in Domino. Cùm ob diuturnam absentiam, & itineris distantiam, quibus nos à ciuitate nostra Bracharensi detinemur, munera Pontificalia clero, & populo Bracherensi minime exhibere possimus, ne propterea Ecclesia debitis ipsis muneribus, & obsequiis spiritualibus destituatur, quantum cum Domino licet, prouidere cupientes quæ ad Dei honorem, & animarum salutem, & diuini cultus augmentum pertinent, Reuerendissimam Dominationem vestram etiam atque etiam rogamus, & in Domino requirimus, quatenus postquam per dictam ciuitatem ei iter facere contigerit, dignetur in die Cœnæ Domini proximè ventura olea Catechumenorum & infirmorum, ac Chrismatum benedicere, & consecrare, & in die Sabbati sancti proximè futuri sacram Ordinationem in Cathedrali, vel alia Reuerendissimæ Domin. Vestræ bene visa Ecclesia dictæ ciuitatis celebrare, & primam Tonsuram, minoresque & maiores, etiam Presbyteratus Ordines diœcesanis, & exteris, ac etiam Regularibus clericis conferre, debitas litteras dimissorias à suis Ordinariis & Superioribus habentibus, alias tamen à nobis approbatis, conferre Ecclesias, cœmeteria, & altaria consecrare, & pollutas, seu pollutam reconciliare; Sacramentum Confirmationis etiam in Parochialibus Ecclesiis ministrare, campanas, corporalia, pallas & alia Ecclesiastica paramenta benedicere, Calicesque, ac patenas consecrare: seruatis tamen in præmissis iis, quæ hoc de genere à sacris Conciliis, & Romano Pontificali præscripta sunt. Pro quibus omnibus muneribus, & eorum quolibet exercendo amplitudini tuæ facultatem concedimus, &c. vltra beneplacitum nostrum non valituram. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXVII.

Licentiæ Parocho concedendæ se absentandi per triginta dies.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO Presbytero N. Rectori Parochialis Ecclesiæ S. N. Salutem in Domino. Quia nobis significasti, legitimam causam, qua per aliquos dies à Parochia tua abesse possis, licentiamque petiisti, dummodò interim

interim de ſubſtituto idoneo, & à nobis approbato primum prouideas, quod ab Eccleſia tua poſſis abeſſe per dies triginta, qui à præſentium data initiũ capiant, his litteris facultatem concedimus: durante tamen abſentia, vt Miſſæ Sacrificium offerre poſſis, fidem præſenti ſcripto facimus, te nulla Eccleſiaſtica cenſura eſſe innodatum, nec de aliquo crimine, quod ſciamus, ad præſens inquiſitum, vel diffamatum, ſed bonis moribus præditum. In quorum fidem, &c. Dat. &c. *Vide Concil. Bracharenſe IV. act. 3. cap. 7.*

Formula LXXXVIII.

Atteſtationis Natalium, morum & profeſſionis Fidei.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, & ſingulis præſentes litteras inſpecturis, lecturis, & auditutis, Salutem in Domino ſempiternam. Ad habendam de fide, moribus, doctrina, ętate, & natalibus certam ſcientiam dilecti nobis in Chriſto N. Clerici Bracharenſis pro parte illius requiſiti fuimus, vt expetitam ſuper his inquiſitionem facere dignaremur. Nos huiuſmodi honeſtæ requiſitioni annuere volentes, prouidos viros Reuerendos Doctores N.N. & N. quorum fidem, religionem, & animi integritatem probatam habemus, & ſeorſum ſuper vita, moribus, ætate, religione, & natalibus præmiſſis medio iuramento examinandos coram nobis duximus, & deinde collectis ſingulorũ depoſitionibus, comperimus, præfatum N. eſſe ætatis circiter triginta annorum clericali charactere inſignitum; & in quatuor minoribus Ordinibus ritè conſtitutum, legitimis natalibus ortum, honeſtis moribus præditum nec vlla prorſus hęreſis labe pollutum, ſed in communione fidelium qui ſanctam Catholicã, & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam profitentur, conſtãter vixiſſe, & viuere, ac proinde nec parentibus vlla hæreſis, aut perfidiæ legitima infamia maculatis procreatum, illumq; in celebri Conimbricenſi Academia in iure Canonico laureatum eſſe inde ſubiectos de fide articulos illi coram nobis genibus flexis præſentibus probis viris Reuerendis N. & N. teſtibus ad hæc vocatis, & ſpecialiter rogatis legendos, & profitendos iuxta Bullam felicis record. Pij Papæ IV. tradimus, quibus ad vnum alta & intelligibili voce perlectis, profeſſis ſe illa omnia & ſingula, ſicut ſcripta ſunt, omni tempore ſeruaturum iureiurando promiſit, & affirmauit in hunc qui ſequitur modum, videlicet. Ego N. firma fide credo, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

Formula LXXXIX.

Acceptationis Alternatiuæ.

D. Rodericus, &c. Beneficium, & gratiam Alternatiuæ per regulam Cancellariæ Apoſtol. à S. D.N.D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. nuper conceſſam & promulgatam Romæ in eadem Cancellaria Apoſt. debita qua decet reuerentia, & gratiarum actione acceptare volentes, & intendentes, harum ſerie animum & voluntatem noſtram declarãtes, præfatam gratiam Alternatiuæ acceptamus, ac ea vti velle declaramus. In quorum fidem, & teſtimonium præmiſſorum præſentes noſtras iuxta præfatæ regulę diſpoſitionem patentes litteras manu noſtra propria ſubſcripſimus, & noſtro in ſimilibus ſolito ſigillo imprimi, ac per infraſcriptum Secretarium noſtrum ſcribi iuſſimus, & ad R. eiuſdem S.D.N. Papæ Datarium tranſmitti curauimus. Datum, &c. *Ponit Fuſc de Viſitat. lib. 2. c. 28. n. 33.*

Quibus miſſis & recognitis à R. D. Datario ſolet addi fides, eas fuiſſe adnotatas in Cancellaria, & poſſe acceptantem vti Alternatiua, ſub hac forma. Pro parte Reuerendiſſimi D.N. Epiſcopi N. præſentatæ, & recognitæ fuerunt literæ acceptationis gratiæ Alternatiuæ menſium conceſſæ à S. D. N. D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. Epiſcopis apud ſuas Eccleſias verè & perſonaliter reſidentibus. In quorum fidem, &c. N. Datarius.

Formula XC.

Acceptationis eiuſdem Alternatiuæ.

D. Rodericus, &c. Intendentes, & volentes obſeruare regulam reſeruatoriam mẽſium Apoſtol. S. D. N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. necnon frui gratia, & beneficio Alternatiuæ, Epiſcopis apud Eccleſias, aut Diœceſes ſuas, verè, & perſonaliter reſidentibus per eandem regulam conceſſæ. Propterea humiliter, & debita cum reuerentia, ac omni meliori modo, quo poſſumus, & debemus, libenter præfatæ Alternatiuæ gratiam acceptamus, ac ea vti velle declaramus. In cuius voluntatis, acceptationis, & declarationis fidem præſentes patentes litteras per noſtrum Secretarium, & Apoſtolicum Notarium ſcriptas noſtra manu propria ſubſignauimus, ſigillique noſtri ſoliti impreſſione muniri fecimus, & illas ad R.D. eius D.N. Papæ Datarium tranſmittere curauimus, iuxta formam & ad effectum de quibus prædicta Regula. Dat. in ædibus noſtris, &c. teſtibus ad præmiſſa vocatis & præſentibus N. & N. ſub die.... *Ponit Gonzal.* ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 62. in fine.

Formula XCI.

Acceptationis eiuſdem Alternatiuæ.

D. Rodericus, &c. Cùm iam diuino munere, vt tenemur, in noſtra Eccleſia perſonaliter reſideamus, habeamúſque notitiam regulæ S.D.N.D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. de Alternatiuæ gratia acceptanda ab Epiſcopis apud eorum Eccleſias, ſeu in eorum Diœceſibus verè, & perſonaliter reſidentibus, vt de omnibus, & quibuſcunq; beneficiis Eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura, ſæcularibus, & Regularibus ad liberam diſpoſitionẽ, ſeu præſentationem, vel electionem pertinentibus, quæ in menſibus Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, & Decembris quomodocumq; vacantibus, Epiſcopi ipſi, ſicut pręmittitur, reſidẽtes, liberè diſponere valeant, prout in dicta regula latiùs continetur, cuius exemplum vidimus, & perlegimus, in qua etiam decernitur, vt Epiſcopo, qui Alternatiuæ prædictæ gratia acceptare voluerit, acceptationem huiuſmodi per patentes ſuas litteras, ipſaſque ad R. D. eiuſdem S.D.N. Papæ Datarium tranſmittere teneatur: Alternatiuæ gratiam prædictam per pręſentes litteras patentes omni meliori modo, via, & iure quibus meliùs, & efficaciùs debemus, & poſſumus, cũ ſuis omnibus, & ſingulis conditionibus, limitationibus

rionibus, & requisitis, & aliam quam fortè successores Summi Pont. concesserint, & publicari fecerint, acceptamus. Et sic has nostras patentes litteras manu nostra signatas, & nostro sigillo munitas, per nostrúmque infrascriptum Cancellarium subscriptas, ad R.D. Datarium præfatum, transmitti mandamus. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XCII.

Deputationis Vicarij Generalis Episcopi.

Posui suprà allegat. 54. num. 56.

FORMVLA XCIII.

Deputationis Vicarij Generalis à Capitulo Sede vacante.

Posui suprà allegat. 54. num. 159.

FORMVLA XCIV.

Edicti pro visitatione Cathedralis.

D. Rodericus, &c. Salubre Visitationis munus ad sacrorum Canonum, & Sacri Cõcilij Trid. præscriptum ingredi, ac perficere cupientes, congruum fore existimauimus, à nostra Metropolitana Ecclesia incipiendum, &c. Hoc igitur præsenti edicto ad omnium notitiam deducimus, nos crastina die diuina adiutrice gratia xj. huius mensis post Missarum solemnia visitaturos dictam nostram Metropolitanam Ecclesiam. Monemus itaque omnes RR. Decanum, Dignitates, Canonicos, Quartanarios, Presbyteros, Clericos, cæterasque personas Ecclesiasticas quocumq; nomine nuncupatas, dictæ Ecclesiæ inseruientes, vt præparent se, vel eorum quemlibet ad hanc visitationem recipiendam, & ostẽdant eorum Ordinum Bullas, suorum omnium beneficiorum titulos, dispensationes, statuta Ecclesiæ prædictæ, obligationum onera, inuentarium præterea bonorum, iurium, & redditUum ad eos & eorum Capitulum, & Ecclesiam præfatam quomodolibet spectantia, cum nota distincta instrumentorum, aliarúmque publicarum scripturarum, ac repertorium mobilium; visitationi prædictæ conueniant, & intersint quousque illa perfecta fuerit, sub pœnis nostro arbitrio reseruatis. Et ne ignorantiæ causa ab aliquo allegari possit, volumus, præsentes has nostras litteras in valuis Metropolitanæ prædictæ affigi, vt per affixionem illarum omnes citentur, ac teneantur ac si personaliter moniri, requisiti, ac citati essent. In quorum fidem præsentes nostras litteras propria manu subscriptas, nostro sigillo muniri iussimus. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA XCV.

Erectionis Confraternitatis.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis has præsentes litteras inspecturis, ac lecturis, Salutem in Domino sempiternam. Significamus, qualiter pro parte R. P. Guardiani, & Fratrum Ordinis N. Ecclesiæ S. N. fuit nobis præsentata supplicatio quædam, ad effectum intus dictam Ecclesiam S. N. construendi, & ædificandi Capellam vnam sub inuocatione Conceptionis Beatissimæ Virginis, ad honorem omnipotentis Dei, & remissionem peccatorum populi, cum potestate erigendi Confraternitatem, ac librum conficiendi, & in eo adscribendi omnes Confratres dictæ Confratriæ abscribi volentes. Non enim huiusmodi attendendes supplicationi non esse denegandum assensum, tenore præsentium licentiam concedimus, & impertimur prædicto R.P. Guardiano, & Fratribus eiusdem Ecclesiæ S.N. Ordinis N. erigendi, construendi, & ædificandi prædictam Capellam intus præfatam Ecclesiam, sub inuocatione Conceptionis B. Virginis, illamque cum campanili, campanis, cœmeterio, calicibus, patenis, ornamentis, & paramentis Ecclesiasticis in ea existentibus, iuribus, & pertinentiis Ecclesiæ prædictæ, accipiendi, & gaudendi omnibus, & singulis priuilegiis, prærogatiuis, immunitatibus, exemptionibus, indulgentiis, indultis, & gratiis solitis, & consuetis, ac etiam à nobis concedimus, scilicet quadraginta diebus indulgentiarum, si quos habet tam Capella ipsa, quàm prædicta Confratria, & in prædictis, & circa prædicta nostrum assensum pariter, & consensum impartimur. Mandantes prædictis omnibus, & singulis Abbatibus, Vicariis, Rectoribus, Presbyteris, & Clericis nostræ iurisdictioni subiectis, sub pœna excommunicationis, qualiter prædictum R. Guardianum, & Fratres circa præsentem erectionem, ac constitutionem dictæ Capellæ Confraternitatis construendæ intus prædictam Ecclesiam non impediant, & molestent; & qui in dicta die præsentes erunt, gaudeant præsentibus indulgentiis à nobis concessis, Imò omne auxilium, consilium, & fauorem præstent, amoto exinde quolibet alio illegitimo detentore, prout nos per præsentes amonemus. Contradictores quoque, & rebelles per censuras Ecclesiasticas compescendo. In quorum omnium, & singulorum fidem, &c.

FORMVLA XCVI.

Assensus erigendi Confraternitatem.

VT diuinus cultus, & CHRISTI fidelium deuotio quotidie magis, ac magis in Oppido N. huius Bracharen. Diœcesis augeatur, concedimus petitam licentiam, vt super vno ex altaribus Parochialis Ecclesiæ S.N. erigi possit Confraternitas sub inuocatione S.N. accedente tamen, & saluo semper S.D.N. diuina prouidentia Papæ N. Sanctæ Sedis Apostolicæ auctoritate, consensu, & beneplacito, &c.

FORMVLA XCVII.

Assensus creandi, seu fundandi Hospitale.

D. Rodericus, &c. Viso suprà dicto Memoriali nobis porrecto super creatione, seu fundatione facienda cuiusdam Hospitalis in Oppido N. huius nostræ Diœcesis, dictæ fũdationi, & creationi nostrum consensum, assensum, & beneplacitum præstamus, extra tamen præiudicium iurium Episcopalium, & Ecclesiæ Parochialis, intra cuius fines erigetur,

erigetur, eique sic erecto omnia priuilegia, immunitates, & exemptiones impartimur, quæ aliis Hospitalibus de iure competunt, cum facultate construendi altare, seu Capellam ad effectum celebrandi, iuxta mentem testatoris, necnon campanilia extruendi, & campanas retinendi, & præterea sepulturam ædificandi, pro factore, eiusque hæredibus, & successoribus, eiusdémque Hospitalis, bonorum & introituum magistrum, & administratorem cōstituimus oratorem, eiusque hæredes, & successores, quatenus iuris fuerit, qui debeant facere inuentarium dictorum bonorum, & introituum, atque promittere, & iurare in manibus nostris, & successorum nostrorum, de vtilia faciendo, & inutilia prætermittendo, rationémq; de administratis fideliter reddendo nobis, & successoribus nostris pro tempore, seu aliis de nostro, seu successorum nostrorum ordine, singulis annis, & toties quoties nobis videbitur, cum reliquorum restitutione. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XCVIII.

Monitorialium ad finem reuelationis pro rebus deperditis.

D. Rodericus, &c. Vniuersis, & singulis RR. DD. Abbatibus, Prioribus, Plebanis, Rectoribus, Vicariis perpetuis, Capellanis, Clericis, & Officialibus quarumcumque Ecclesiarum per Ciuitatem, & Diœcesim Bracharen. Salutem, & mandatorum nostrorū Obedientiam. Expositum nobis nuper est per N. loci N. quòd nonnulli iniquitatis filij, quos prorsus ignorat, census, terras, domos, possessiones, bona mobilia, & immobilia, scripturas publicas, & priuatas, fidem tamen facientes, ac iura, necnon pecuniarum summas, auri, & argenti quantitates, iocalia, domusque supellectilia magni momenti, ad prædictum exponentem, seu alios legitimè spectantia subtraxerunt, ac temerè occuparunt, eaque malitiosè occultasse, & occultè, ac indebitè detinere præsumpserunt, & præsumunt; ex quo exponenti grauia damna valorem quinquaginta scutorum excedentia, nequiter intulerunt, in animarum suarum periculum, & prædicti exponentis non modicum detrimentum; super quibus petitum fuit per nos Ecclesiastico remedio prouideri. Quapropter vobis omnibus, & singulis supradictis, ac vestrûm cuilibet in virtute Sanctæ obedientiæ damus in mandatis, quatenus ad omnem instantiam supradicti exponentis in vestris Ecclesiis coram populo in eis ad diuina audienda, seu aliàs legitimè congregato, ipsum populum, ac omnes bonorum, & rerum huiusmodi detentores, ac illorum celatores, ac aliàs scientiam habentes, ac damnorum illatores occultos ex parte nostra publicè moneatis, & requiratis, vt infra terminum quindecim dierum a die primæ monitionis nostræ huiusmodi incipiendorum, quorum quinque pro primo, quinque pro secundo, & reliquos quinque dies pro tertio, vltimo, & peremptorio termino, ac monitione Canonica assignamus, & vos assignetis eisdem, dicto exponenti supradicta indebitè occupata, & detenta restituant; occultatores verò, & illa scientes reuelent; & si id infra dictum tempus non adimpleuerint, ex nunc contra eos generalem excommunicationis sententiam in forma Ecclesiæ consueta proferatis. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

Facta monitione inter Missarum solemnia vulgari lingua iuxta formam Monitorialis huiusmodi tribus Dominicis continuis, nullóque reuelante, solet vlterius concedi licentia fulminandi seruata forma in Synodo celebrata.

FORMVLA XCIX.

Deputationis Vicarij foranei.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO R. N...... Cupientes in oppido N. nostræ Diœcesis de idonea persona prouidere, quæ Vicariatus foranei officium in omnibus ad huiusmodi munus spectantibus benignè pro totius Cleri, & populi quiete, & salute, exercere possit, non valentes propter ardua, variaque negotia, ad distantiam locorum, Nos & Vicarius noster generalis, personaliter vbique locorū, prout optaremus interesse, propterea de tua confisi fide, prudentia, probitate, & integritate, auctoritate qua fungimur, in prædicto oppido te in Vicarium foraneum cum omnibus honoribus, oneribus, emolumentis, & prærogatiuis in forma solitis & consuetis per præsentes facimus, constituimus, & deputamus ad nostrum beneplacitum. Cum potestate omnes deprauatos mores in personis Ecclesiasticis tibi subditis corrigendi, & emendandi, informationes ad instantiam partis, vel ex officio contra illos, in crimine concubinatus, blasphemiæ, & aliorum spiritualium, vel mixti fori delictorum, etiam contra laicos capiendi, processus formandi, & vsque ad sententiam definitiuam exclusiuè in omnibus causis procedendi, illosque formatos ad nos originaliter transmittendi, præcepta Canonicis, & Presbyteris, & cæteris Ecclesiasticis personis tibi subiectis sub pœnis tibi bene visis de se ad nos præsentando faciendis, non parentes carcerandi, in causis ciuilibus vsque ad summam scutorum...... in exequutiuis verò, & in quibus non est tela Iudiciaria, seu decretum definitum non est interponendum vsque ad quamlibet summā cognoscendi, & terminandi, festiuitates, & alia quæ mandat & precipit Sancta Mater Ecclesia seruari mandandi, reliquaque omnia faciendi, gerendi, & exercendi, quæ similes Vicarij foranei facere, gerere, & extruere solent. Mandantes omnibus & singulis Canonicis, Presbyteris, Clericis, ceterisque ad quos spectat, vt te in Vicarium foraneum, vt suprà recipiant, admittant, recognoscāt, & obediant, sub pœna scutorum auri in auro quingentorum, & in subsidium excommunicationis. In quorum fidem has præsentes manu nostra subscriptas, & nostro sigillo solito munitas fieri fecimus. Datum Bracharæ Augustæ, &c.

FORMVLA C.

Mandati procuræ ad impetrandam confirmationem præsentationis factæ per Regem nostrum, ad Episcopatum sui Regij patronatus, & ad excipiendas de eo litteras Apostolicas.

IN nomine Domini, Amen. Presenti publico instrumento cunctis pateat euidenter, & sit notum, quod anno à Natiuitate Domini nostri IESV

Christi millesimo, sexcentesimo, &c. Indictione N. die verò N.mensis N. Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & Domini N. diuina prouidentia Papæ N. anno eius N. in mei Notarij publici,testiumque infrascriptorum præsentia personaliter constitutus Illustrissimus D. Rodericus, &c.& circa quorumcunque suorum procuratorum per eum hactenus quomodolibet constitutorum reuocationem, omnibus melioribus via,iure,modo,& causa, quibus meliùs, validius, & efficaciùs de Iure potuit,& debuit,fecit, constituit, creauit, & solenniter ordinauit suos veros, certos, legitimos,& indubitatos procuratores,actores,factores, negociorumque suorum infrascriptorum gestores, ac Nuncios speciales, & generales, ita tamen quòd specialitas generalitati non deroget, nec è contra, & quòd non sit melior conditio primitus occupātis,nec deterior subsequentis,sed quòd vnus eorum inceperit,alter verò possit prosequi,mediatè,finire, & terminare,atque ad debitum finem, & effectum perducere,videlicet DD.N.& N. absentes tanquam præsentes,& quemlibet eorum in solidum specialiter,&expressè ad ipsum Illustrissimi Domini constituentis nomine, & pro eo præsentationem, seu nominationem de persona sua ad Archiepiscopatum N. qui de Iurepatronatus Serenissimi Domini nostri Domini N.Hispaniæ Regis Catholici existit per Serenissimam Regiam Maiestatem prædictam factam, coram prædicto Sanctissimo Domino nostro Papa, & in suo Consistorio, ac Illustrissimo Datario,seu Vicecancellario, aut persona ad id potestatem habente præsentandum, illamque, & illas confirmari petendum,& instandum, informationes de moribus,& vita,cæterisque qualitatibus ad dicti domini constituentis instantiam desuper assumptas,cæteraque instrumenta necessaria,coram quibus opus fuerit,etiam præsentandum quascumque supplicationes necessarias, & opportunas offerendum, litterasque Apostolicas prouisionis dicti Archiepiscopatus N.& alias necessarias ad dicti domini constituentis fauorem expediri petendum,& instandum,& in eius animam iurandum,quòd in præmissis non interuenit, nec interuenire speratur, fraus, dolus,simoniæ labes, aut quæuis alia illicita pactio,seu corruptela, & alia iuramenta,quæcumque si necesse fuerit præstandum, cæteraque complendum ad hoc necessaria, & opportuna, ita vt ex defectu mandati præmissa omnia suum effectum sortiri non desinant,vnum quoque,vel plures procuratorem,seu procuratores loco sui,cum simili,aut limitata potestate substituendum,eumque, vel eos reuocandū, & onus procurationis huiusmodi in se reassumendum toties, quoties opus fuerit,& ipsis videbitur expedire, præsenti procuratorio nihilominus in suo robore duraturo, & generaliter omnia alia & singula faciendum,dicendum, gerendū, exercendum,& procurandum, quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint,seu quomodolibet opportuna, & quæ ipsemet dominus constituens faceret, & facere posset, si præmissis omnibus, & singulis præsens,& personaliter interesset, etiamsi talia forent, quæ mandatum exigerēt magis speciale,quàm præsentibus sit expressum. Promittēs insuper idem dominus constituens mihi Notario publico Apostolico infrascripto,tanquam publicæ, & authenticæ personæ solemniter, stipulanti, & recipienti vice, ac nomine omnium & singulorum, quorum interest,intererit, aut interesse poterit quomodolibet in futurum,se ratum, gratum, validum, atque firmum perpetuò habiturum totum id,& quidquid per dictos suos procuratores, & substituendos ab eis dictum actum,gestum, factum, vel procuratum fuerit in præmissis, seu aliquo præmissorum. Releuās nihilominus ex nunc,& releuare volens eosdem procuratores,ab eisque substituendos, & illorum quemlibet ab omni onere satis dandi, ac iudicio sisti, & iudicatum solui, cum omnibus & singulis clausulis necessariis, & opportunis, sub hypotheca & obligatione omnium, & singulorum bonorum suorum mobilium,& immobilium, spiritualium,& temporalium, præsentium,& futurorum;ac qualibet alia Iuris,& facti renunciatione,ad hæc necessaria pariter, & cautela. Super quibus omnibus,& singulis præmissis idem dominus constituens sibi à me Notario publico Apostolico infrascripto vnum, vel plura,publicum, seu publica fieri petiit, ac confici instrumentum, seu instrumenta. Acta fuerunt hæc in ciuitate, vel oppido N.sub anno,die, mense, indictione, & Pontificatu quibus supra, præsentibus ibidem pro testibus N. & N.& N.in dicta ciuitate,vel oppido commorantibus ad præmissa vocatis, & rogatis, & dictus dominus constituens mihi notario cognitus suo hic se subscripsit nomine, &c.

Formvla CI.

Mandati procuræ Episcopi nominati per Regem nostrum ad se obligandum de soluendis mediis annatis antiquarum pensionum super Episcopatu auctoritate Apostolica impositarum.

IN nomine,Domini,Amen. Præsenti publico instrumento cunctis pateat euidenter,& sit notum, quod anno à Natiuitate, &c. *siga como el desriba*, personaliter constitutus Reuerendissimus D. N. electus,&præsentatus per Serenissimum D.nostrum Philippum Hispaniarum Regem Catholicum ad Ecclesiam,& Episcopatum N.omnibus melioribus &c.fecit,constituit,&c.ita tamen quod specialitas, &c. videlicet dominos N.N.&c. specialiter, & expressè ad dictum R.D.constituentem,ipsiusque bona spiritualia,& temporalia,ac fructus,redditus, & prouentus dicti Episcopatus N. in ampliori forma Cameræ Apostolicæ latissimè extendenda obligandum ad soluendum omnes, & quascunq; pecuniarum summas & quantitate,atque alia quæcumque iura quomodolibet debita, ac debenda, tam Cancellariæ,&Cameræ Apostolicæ,quàm illarum officialibus ratione annatarum pensionis, seu pensionum,super fructibus dicti EpiscopatusN.reseruatę, seu reseruatarum tempore quo, ac in euentum in quem prædictæ pensiones,seu earū aliqua quomodolibet extinguantur, seu vacare censeantur ad fauorem dicti R.D.constituentis,& intra sex menses à die extinctionis,& vacationis huiusmodi,ac desuper quascumque scripturas, ac instrumenta cum clausulis,vinculis,cautelis,&obligationibus necessariis, & opportunis stipulandum, ac stipulari faciendum, & infirmandum, quæ ex nunc, prout ex tunc approbat,& valeant,& ita firma sint,ac si ipse R.D.constituens ea faceret, & stipularet,eisq; præsens,& personaliter interesset; iuramenta quæcunque si necesse fuerit in animam ipsius R.D.constituentis præstandum, cæteraque complendum, ad hoc necessaria,& opportuna,ita vt ex defectu mandati

dati præmissa omnia suum effectum sortiri non desinunt, vnum quoque, &c. sequatur formam mandati præcedentis vsque ad finem.

Formula, CII.

Mandati procuræ ad consentiendum nouis pensionibus super Episcopatu imponendis.

IN nomine Domini, Amen. &c. Personaliter constitutus Reuerendissimus Dominus N. electus Episcopus, &c. specialiter, & expresse ad ipsius R. D. constituentis nomine, & pro eo, in euentu, in quem ac dum & quando prædictus Sanctissimus Dominus noster super fructibus, redditibus, & prouentibus mensæ Episcopalis N, ad quam per Serenissimum Dominum nostrum D. Philippum Hispaniarum Regem Catholicum, quæ de iurepatronatus prædicti Domini Regis existit, præsentatus fuit, nonnullas annuas pensiones ad fauorem personarum per eum nominandarum reseruare constituere, & assignare voluerit, tunc, & eo casu, & non aliàs aliter, neque alio modo, constitutioni, reseruationi, & assignationi pensionum prædictarum consentiendum, suos assensus, & consensus præstandum, eosque stipulandum, firmandum, ac cum solitis clausulis extendendum & iurandum informe, litterarumque expeditioni consentiendum, & ad dictarum pensionum solutionem dictum R. Dominum constituentem in ampliori forma Cameræ Apostolicæ latissimè extendenda obligandum, & in eius animam iurandum, quod in præmissis non interuenit, nec interuenire speratur dolus, simoniæ labes, aut quæuis alia illicita pactio, seu corruptela, & alia iuramenta quæcumque necessarium præsumendum, quascumque supplicationes præsentandum, cæteraque complendum, &c. prosequatur resque in finem formarum præcedentium mandatorum.

Formula CIII.

Iuramẽti cum Bullis ad Episcopum transmissi ad effectum illud emittendi, ante eius consecrationem.

FOrma iuramenti. Ego N. ab hac hora in antea fidelis, & obediens ero beato Petro, sanctæque Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, ac Domino nostro, Domino N. Papæ N. suisque successoribus Canonice intrantibus, non ero in consilio, aut consensu, vel facto, vt vitam perdant, aut membrum, seu capiantur, aut in eos violenter manus quomodolibet ingerantur, vel iniuriæ aliquæ inferãtur, quouis quæsito colore: Consilium verò quod mihi credituri sunt per se, aut nuntios, seu litteras ad eorum damnum me sciente nemini pandam, Papatum Romanum, & regalia sancti Petri adiutor eis ero ad retinendum, & defendendum contra omnem hominem, legatum Apostolicæ Sedis in eundo & redeũdo honorificè tractabo, & in suis necessitatibus adiuuabo, iura, honores, priuilegia, & authoritatem Romanæ Ecclesiæ, Domini nostri Papæ, & successorum prædictorum conseruare & defendere, augere, & promouere curabo, non ero in consilio, facto, vel tractatu, in quibus contra ipsum Dominum nostrum, vel eadem Romanam Ecclesiam aliqua sinistra, vel præiudicialia personæ honoris, Iuris, status, & potestatis eorum machinentur, & si calia à quibuscũque procurari nouero, vel tractari, impediam hoc pro posse, & quanto citius potero commodè significabo eidem Domino nostro, vel alteri per quem ad ipsius notitiam poterit peruenire regulas sanctorum Patrum, decreta, ordinationes, sententias, dispositiones, reseruationes, prouisiones, & mandata Apostolica totis viribus obseruabo, & faciam ab eis obseruari, hæreticos, schismaticos, & rebelles Domino nostro, & successoribus prædictis pro posse persequar, & impugnabo, vocatus ad Synodum veniam, nisi præpeditus fuero canonica præpeditione, Apostolorum limina singulis quadrienniis personaliter ac per me ipsum visitabo, & Domino nostro ac successoribus prædictis rationẽ reddam de toto pastorali officio, deque rebus omnibus ad meæ Ecclesiæ statum, ad Cleri, & populi disciplinam, animarum denique, quę meæ fidei creditæ sunt, salutem quouis modo pertinentibus, & vicissim mandata Apostolica prædicta humiliter recipiam, & quam diligentissimè exequar. Quod si legitimo impedimento detentus fuero, prædicta omnia adimplebo per certum nuntium ad hoc speciale mandatum habẽtem de gremio mei Capituli, aut alium in dignitate Ecclesiastica constitutum, seu alias personatum habentem, aut his mihi deficientibus, per diœcesanum Sacerdotem, & Clero deficiente omnino, per aliquem alium Presbyterum sæcularem, vel regularis spectatæ probitatis, & religionis, de supradictis omnibus plene instructum, de huiusmodi autem impedimento docebo per legitimas probationes ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem proponentem in Congregatione Sacri Concilij Tridentini per supradictum nuntium transmittendas, possessiones vero ad mensam meam pertinentes non vendam, neque donabo, neque impignorabo, neque de nouo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu Capituli Ecclesiæ meæ inconsulto Romano Pontifice, & si ad aliquam alienationem deuenero, pœnas in quadam super hoc edita constitutione contentas eo ipso incurrere volo, sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia, &c. Testimonij huius Iuramenta formula adest infra in ordine 107.

Formula CIV.

Consecrationis Episcopalis testimonij.

ROdericus Dei, & Apostolicæ sedis gratia Archiepiscopus N. &c. Vniuersis, & singulis pręsẽtes litteras inspecturis, Salutem in Domino sempiternam. Notum facimus per præsentes, quòd nos de mandato, & commissione Sanctissimi Domini nostri Domini N. diuina prouidentia Papæ N. per suas litteras Apostolicas Bullatas, sub datis, &c. & per nos debita cum reuerentia recepto, post præsentationem, & publicationem dictarum litterarum in tali Ecclesia, &c. assistentibus nobis Reuerẽdissimis Patribus DD. N. & N. Episcopis Reuerendissimum in Christo Patrem D. N. eadem Dei, & Apostolicæ Sedis gratia electum, & cõfirmatum Episcopum N. (recepto priùs ab eo debitę fidelitatis iuramento) in Episcopum consecrauimus, munusque Episcopalis consecrationis eidem præsenti, & humiliter flexis genibus, deuotè recipienti, & acceptanti impendimus

mus, caput, & eius manus oleo, & sancto chrismate vngendo, baculum Pastoralem tradendo, & annulum, vt moris est, digito eius ipsum subarrhando, coronam, seu mitram capiti eius imponendo, chirothecisque eius manus induendo, ipsum vt Episcopum, & Pastorem in sede, seu faldisterio inthronizauimus, cum cæteris aliis cæremonis in similibus, adhiberi solitis, & iuxta formam, & consuetudinem sanctæ Romanæ Ecclesiæ in talibus obseruari consuetas, cooperante nobis gratia Spiritus septiformis. In cuius rei testimonium præsentes litteras fieri, sigillique nostri iussimus inpressione muniri, ac per Secretarium nostrum infra scriptum referendari. Dat. in tali loco, die, mense, &c. anno, &c. indictione, &c, & Pontificatu, &c. præsentibus ibidem N.N.N. testibus ad præmissa vocatis, & adhibitis, & quam plurimis aliis discretis viris eidem actui assistentibus, &c.

FORMVLA CV.

Mandati procuræ ad capiendam possessionem alicuius Episcopatus.

IN nomine Domini. Amen. Per hoc præsens publicum procurationis instrumentum cunctis pateat euidenter, & sit notum quòd nos N. &c. Cùm igitur à sanctissimo Domino nostro, Domino N. diuina prouidentia Papa N. ad electionem, & præsentationem de nobis factam ab inuictissimo Domino nostro Philippo Rege Catholico de dicto Episcopatu N. per obitum Reuerendissimi Domini N. illius vltimi possessoris (vel per ascensionem, & promotionem Reuerendissimi Domini N. illius vltimi possessoris, ad Episcopatum, vel Archiepiscopatum N.) prouisi extiterimus, prout in litteris Apostolicis desuper confectis plenius cótinetur. Idcirco omnibus melioribus modo, via, & forma quibus meliùs, & efficaciùs de iure possumus, & debemus facimus, constituimus, creamus, nominamus, & solemniter ordinamus nostros veros, certos, legitimos, ac indubitatos procuratores, actores, factores, nuntios speciales & generales, ita tamen quod specialitas generalitati non deroget, nec è contra, & quòd non sit melior conditio primitus occupantis, nec deterior subsequentis, sed quòd vnus eorum inceperit, alter verò id prosequi, mediare, & terminare possit, & valeat, atque ad debitum finem, & effectum perducere, videlicet N. & N. quemlibet eorum in solidum specialiter, & expresse ac nostro nomine, & per nos vigore dictarum Bullarum Apostolicarum in præfatæ nostræ Cathedralis Ecclesiæ N. & aliarum Ecclesiarum Collegiatarum dicti nostri Episcopatus, & dignitatis, eiusdemque villarum, præsidiorum, locorum, oppidorum, & pertinentiarum omnium eorundem, tam spiritualis, quàm temporalis iurisdictionis possessionem realem, actualem, corporalem, vel quasi cum omnibus priuilegiis, cæremoniis, & gratiis consuetis poni, recipi, induci, ac inductos defendi, petendum, faciendum, & obtinendum, ipsamque possessionem captam, & apprehensam intrandum, ac manuteneri, defendi, & conseruari petendum; etiam faciendum, & procurandum: nec non deobseruandis dictæ nostræ Cathedralis Ecclesiæ, aliarumque Ecclesiarum collegiatarum prædictæ nostræ dignitatis Episcopalis laudabilibus statutis, & consuetudinibus à prædecessoribus nostris obseruari solitis, in nostri animam licitum præstãdum iuramentum, & omnia etiam prædictis annexa, connexa, dependentia, & accessoria faciendum, petitionesque, & intimationes, protestationes, actusque, tam iudiciales, quàm extraiudiciales præsentãdum, & præstandum, vbi, quando, & quomodolibet visum fuerit, omniaque alia, & singula faciendum, dicendum, gerendum, exercendum, & procurandum, quæ in præmissis necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna, & quæ nos ageremus, & faceremus, si præmissis omnibus singulis præsétes, ac personaliter interessemus, etiamsi talia forent, quæ mãdatum exigerent magis speciale, quàm præsentibus sit expressum. Nos enim omnia ea, quæ ad hoc necessaria fuerint prout inserta, ac si de verbo ad verbum hic scripta, & apposita fuissent, reputamus, & habemus, promittentes præsenti Notario publico infra scripto, tãquam publicæ, & authenticæ personæ solemniter stipulanti, vice, ac nomine omnium, & singulorum, quorum interest, interterit, aut interesse poterit quomodolibet in futurum nos ratum, gratum, validum, atque firmum perpetuo habituros totum id, & quidquid per dictos nostros procuratores actum, dictum, factum, gestum, & procuratum fuerit in præmissis, seu aliquo præmissorum, reuelantes eos ab omni onere satis dandi, iudicio sisti, & iudicatum solui cum omnibus suis clausulis necessariisve, & opportunis, sub hypotheca, & obligatione omnium, & singulorum bonorum nostrorum mobilium, & immobilium spiritualium, præsentium & futurorum, & qualibet alia iuris, & facti renunciatione ad hæc necessaria pariter, & cautela. In quorum omnium, & singulorum fidem præsens publicum procurationis instrumentum manu nostra subscriptum, & per infrascriptum Notarium, Secretarium nostrum subscriptum, & subsig natum fieri iussimus in ciuitate, vel oppido N. in ædibus nostræ habitationis sub anno Domini millesimo; &c. die verò N. mensis N. præsentibus ibidem N.N.N. &c. testibus ad præmissa vocatis, atque rogatis, & dictus Reuerendissimus Dominus Episcopus N. constituens mihi Notario cognitus, suo se hîc subscripsit nomine.

FORMVLA CVI.

Possessionis Episcopatus.

IN nomine Domini, Amen. Anno eiusdem N. indictione N. die verò N. mensis N. Pontificatus sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Domini N. diuina prouidentia Papæ N. anno N. coram venerabilibus, & circumspectis viris, Dominis N.N.N. &c. N. Decano, Canonicis, & Capitulo Cathedralis Ecclesiæ N. cæterisque Canonicis, Capitularibus, & personis dictæ Ecclesiæ inibi, & in eadem Ecclesia simul congregatis, & existentibus in loco suo Capitulari ad sonum campanæ pulsatæ, iuxta vsum, & consuetudinem ipsorum hactenus obseruatam vocatis in mea Notarij publici Apostolici, & testium infra scriptorum ab hoc specialiter vocatorum, & rogatorum præsentia personaliter constitutus Dominus N. procurator, & procuratorio nomine R. Patris Domini Roderici Archiepiscopi N. (prout suo procurationis mandato per quoddam publicum instrumentum, sub data, &c. quod ibidem præsétauit, & ostendit, legitimis constat documentis) quasdam litteras Apostolicas prouisionis Archiepiscopatus dictæ Ecclesiæ N. dicto Illustrissimo D. Roderico per præfatum Dominum nostrum Papam gratiosè

concessæ,

concessæ, sub data, &c. quarum tenores propter earum prolixitatem omitto, ibidem præsentauit, & legi fecit. Quarum quidem litterarum Apostolicarum vigore idem Dominus N. procurator nomine quo supra procuratorio, dictos Capitulum, aliasque personas singulares, & capitulares prædictos, quatenus ipsum nomine præfati Illustrissimi Domini Roderici, in, & ad corporalē, realem, & actualem possessionem dictæ Ecclesiæ, & Archiepiscopatus N. cum omnibus iuribus, & pertinētiis suis, ac oneribus, & honoribus iuxta, & secundum earundē litterarum Apostolicarum, vim, continentiam, & tenorem sub pœnis, sententiis, & censuris in eisdem litteris contentis, ponerent, & inducerent, debita cum instantia postulauit. Qui quidem domini de Capitulo, singulæque personæ capitulares prædictæ statim supradictas litteras Apostolicas, vt obedientes filij ad se recipientes, & eisdem obedire volentes, eundem dominum N. procuratorem, in personam dicti Illustrissimi Domini Roderici, & realem, corporalem, & actualem possessionē dictæ Ecclesiæ, & Archiepiscopatus N. cum decantatione, & solemnitatibus in talibus fieri solitis, & consuetis, receperunt, & induxerunt, & in sede Archiepiscopali in choro, & in loco in Capitulo eiusdem Ecclesiæ sedere fecerunt, necnon possessionem audientiæ dictæ Ecclesiæ, quę tenetur modo in tali parte, ac in domum, siue palatium Archiepiscopale N. procuratorem, prædictum nomine, quo supra procuratorio cum solemnitatibus in talibus solitis induxerant, & eundum domū, siue palatium Archiepiscopale eidem dicto nomine assignarunt, recepto primitus ab eodem domino N. procuratore nomine quo supra, & præstito in manibus mei Notarij publici Apostolici infrascripti in anima dicti Illustrissimi D. Roderici Archiepiscopi corporali iuramento professionis fidei, iuxta sacri Concilij Tridentini decreta, & de obseruandis dictæ Ecclesiæ statutis; super quibus omnibus, & singulis idem D. N. procurator, nomine quo suprà procuratorio, ac sui principalis, siue à mē Notario publico Apostolico, vnum, vel plura, publicum, seu publica fieri petiit instrumentum, siue instrumenta Acta fuerint hæc in ciuitate N. die, mense, anno, in dictione, & Pontificatu quibus supra, præsentibus pro testibus DD. N.N.N. in hac dicta ciuitate residentibus ad præmissa omnia, & singula vocatis pariter, atque rogatis, & dicti DD. Decanus, & N.N. Canonici pro Capitulo, dictusque procurator suis hic se scripserunt nominibus.

FORMVLA CVII.

Testimonij iuramenti ab Episcopo emittendi ante consecrationem.

Beatissime Pater, postquàm litteras Apostolicas Sanctitatis vestræ sub plumbo expeditas, sub datis Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Domini N. die N. Pontificatus N. recepi, in quibus Beatitudo vestra mihi indulsit, & mādauit, vt à quocumque maluerim Catholico antistite gratiam, & communionem Apostolicæ Sedis habente, assistentibus duobus aliis Catholicis Episcopis, munus consecrationis recipere valerem, & ante dicti muneris receptionem iuramentum sub forma in dictis litteris contenta præstarem, & per meas patentes litteras, meo sigillo munitas, illud per proprium nuntium ad Sanctitatem vestram, & Sedem Apostolicam, quanto citiùs destinare procurarem, sicque dictis S.V. litteris, & mandatis Apostolicis parendo, iuramentum iuxta formam in eis præscriptam in tali oppido, die, mense, & anno, in manibus R. D. Archiepiscopi N. assistentibus RR. DD. Episcopis N. & N. huiusmodi sub tenore præstiti.

Inferatur hic iuramentum ad literam prout for. 103.

In quorum fidem, & testimonium præsētes meas litteras manu mea subscriptas, & sigillo meo munitas, ac per infrascriptum Secretarium meum referendatas, ad effectum prædictum transmittere S.V. curaui, quam Deus Optim. Max. ad multos annos incolumem conseruare, & exaltare dignetur, Dat. in tali oppido, die, mense, & anno, præsentibus pro testibus N.N.N. &c.

N. Archiepiscopus N.

N. Secretarius.

CIRCA HABENDAM SYNODVM DIOECESANAM, iuxta Pontificale Romanum.

EPISCOPI singulis annis quemadmodum à Sacro Concilio Trid. præcipitur, Synodum Diœcesanam habere & illud anni tempus (hoc est, infra octauam Pentecostes) in hac functione eligere debent, quo impediri minus Parochi possint cæterique Diœcesani clerici, & ob dierum longitudinem plura simul negotia expediri, & absolui valeant, ne Ecclesiæ Parochorum præsentia diutiùs careant. Constituto igitur tempore celebrandæ Synodi, illud ex ipsius indictione de more promulgata & affixa publicare debebit in hunc qui sequitur modum.

FORMVLA CVIII.

Indictio Synodi Diœcesanæ.

D. Rodericus à Cunha, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus ac Dominus Brachatæ Hispaniarúmque Primas, &c. Cùm pro nostri Archiepiscopalis officij munere, & antiquorum, ac in Sacri Concilij Tridēnt. editorum Canonum obseruatione ad moderandos mores, corrigendos excessus, controuersias componendas, aliaque à sacris Canonibus permissa Diœcesanam Synodum habere debeamus. Omnibus igitur cuiuscumque Ordinis clericis qui Canonum iure, vel Ecclesiasticis Sanctionibus, vel Tridentini Concilij decreto, vel consuetudine, aliaque ratione Synodo prædictæ interesse

esse debent, nota sit huiusmodi celebratio, ne aliqua ignorantia excusari possint; Vniuersos & singulos prædictos per hoc nostrum edictum, quod ad loca solita affigi & promulgari iussimus, monemus in Domino, eisdemque in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœnis Sacrorum Canonum à iure constitutis omninò iubemus, vt præstituta die, quæ erit ... summo mane ad Synodum prædictam in nostra Archiepiscopali Ecclesia celebrauimus superpelliceis mūdis, & aliis requisitis conueniant, indeque ne cuiquam discedere liceat, nisi impetrata à nobis facultate sub dictis pœnis, vt ope Dei atque auxilio ea pertractemus, ac promulgemus, quæ ad animarum salutem, clerique disciplinam, & diuini cultus incrementum, totiusq; Diœcesis reformationem pro temporū ratione pertinere, ac spectare censebimus. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Augustæ, &c.

Præter supradictam publicam indictionem aliquando Episcopus clerum Diœcesis litteris, & monitionibus certiorem facit, vt sedulo se preparare debeant, ac semoto penitùs omni terreno affectu statum Ecclesiarum suarum considerare, & quæ illis ad amplificandum diuinum cultum, ac populorum suorum salutem necessaria sunt, adnotare possint. Et antequam Synodus inchoetur, proponetur Tabella, in qua præter Secretarium Synodi, Syndicum, Magistrum cæremoniarum, & alios, qui particularia in Synodo exercere munera solent, nomina deputatorum quorumdā officialium, quibus indicere magis possunt clerici, promulgantur in hac formam:

Admodum R. N. Vicarius generalis, vnà cum R. N. & N. &c. audient querelas, si quæ deferentur, & absentium excusationes in loco... hora.... quotidie, hoc Synodi tempore. Promotor erit N. Syndicus erit N. Secretarius erit N. Magister cæremoniarum N. notarij sunt N. & N. &c.

Summo mane præstituto die..... Synodo prædictæ interesse debentes in Cathedralem Ecclesiam conuenire debent, eo habitu, siue indumento, eoque cultu corporis, qui deceat Ecclesiasticos viros ad iuuandum non minus exemplo, quam opere hanc sacram, & antiquo Ecclesiæ sanctæ ritu obseruatam actionem. Itaque vestes habeant vsque ad talos demissas, superpellicea munda, birreta, non autem pileos, coronam in capite quæ appareat, & Ordinibus Ecclesiasticis congruentem, barbam & capillos modestè compositos, & cætera quæ in aliis Synodalibus constitutionibus decreta sunt, vt muneris & status Ecclesiastici grauitatem, & sanctitatem in omni re præ se ferant.

Vniuersi & singuli prædicti cum Cruce, superpelliceis, almutijs, alijsque consuetis pro vniuscuiusque gradu, & conditione Ecclesiasticis indumentis, ad Archiepiscopales ædes se appropinquantes, & Illustrissimum D. Archiepiscopum cappam Pontificiam indutum comitantes; processionis ritu ad ipsam Ecclesiam pergunt. Eam ingressus Illustrissimus aqua benedicta clerum, vt moris est, aspergit genuflexus ante Sanctissimum Sacramentum in faldistorio ad id parato paulùlum orat. Accedit ad Altare maius vbi in alio faldistorio sub vmbella similiter parato sedet. Clero interim loca à Magistro cæremoniarum, aliisque deputatis assignantur. Postea Illustrissimus Archiepiscopus surgens incipit. Tertiam, & reliqua tam ab ipso, quàm ab alijs ministris peraguntur, quæ in Pont. Romano de Missa solemni Pontificali habentur; Missa vero de Spiritu sancto solemnis celebratur ab Illustrissimo Archiepisc. Intra eius solemnia post Euangelium habetur concio ab aliquo Canonico Cathedralis, seu alio ex clero ad id deputato; & Illustrissimus Archiepiscopus in fine Missæ præbet clero Sacram Communionem.

Expleta Missa idem Illustrissimus Archiepiscopus planetam exuit, plauiale sumit, incipit Antiphonam, Exaudi nos, *& reliqua prosequitur prout in Pontificali, in ordine ad Synodum celebrandam, hoc est Psal.* Saluum me fac Deus. *Orationem* Adsumus. *Orat.* Omnipotens. *Litanias Orat.* Da quæsumus, *& Euāgelium, vt in libro Pont. Post hæc Illustrissimus Archiepiscopus intonat;* Veni Creator Spiritus, *vt ibidem Hymno hoc dicto Sedente eodem Archiepiscopo incipit processio Cleri, qua peracta, reuersi omnes ad Ecclesiam Cathedralem in locus sibi assignatus sine strepitu, & tumultu sedent, vniformi spiritu Deum rogantes, vt Synodalem actionem suæ gratiæ fauore prosequi dignetur, & Illustriss. Archiepiscopali pluuiali & stola indutus cum Mitra sedens in faldistorio ante medium Altaris, habet sermonem, ita commendans.*

Quoniam verò veteris instituti solemnisque ritus est in huiusmodi Synodali conuentu pro publicis rebus orationem fieri, ideò in omni prece, & à Sacerdotibus, præsertim in Missæ Sacrificio his Synodalibus diebus ad Deum orationem adhiberi edicimus, Pro S.D.N.D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. pro Serenissimo Rege nostro Philippo; pro pace & concordia inter Principes Christianos; pro omni ministerio nostro Episcopali, præsertim in hac rerum Synodalium tractatione; pro Christianæ disciplinæ, Cleri, populique conformatione, & progressione in ciuitate, & Diœcesi nostra; pro ministris nostris, quos in huius Ciuitatis, & Diœcesis nobis commissæ culturam adhibemus.

Postmodum Archidiac. ad eundem Archiepiscopum accedens genuflexus accipit decreta Conc. Trid. & alta voce è suggestu legit decretum Conc. Trid. sess. 24. de. reform. c. 2. *de Synodo celebranda in hac verba:*

Prouincialia Concilia, sicubi omissa sunt pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controuersiis componendis, aliisque ex Sacris Canonibus permissis renouentur, &c. Synodi quoq; Diœcesanæ quotannis celebrentur, ad quas exempti etiam omnes, qui aliàs cessante exēptione interesse deberent, nec Capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur, ratione tamen Parochialium, aut aliarum sæcularium Ecclesiarum etiam annexarum debeant ij qui illarum curam gerant, quicumque illi sint, Synodo interesse. Quod si in his tam Metropolitani, quàm Episcopi, & alij suprascripti negligentes fuerint, pœnas sacris Canonibus sancitas incurrant. *Hactenus Concil. Trident.*

Tum legit sequentia decreta.

Decretum quòd in Synodo nulli præjudicetur in sedendo.

DEcernimus, & statuimus si cui in hanc Synodum admisso contigerit suo loco non incedere, aut alium quempiam actum in eo gerere, non ideò cuiquam ius acquiri, aut acquisitum esse, nihilque de huiusmodi Iure, aut possessione detrahi, sed omnia in eodem statu permanere, in quo ante hanc Diœcesanam Synodum reperiebantur.

Idem Archidiaconus legit, dicens:

Decretum de querelis, & excusationibus audiendis.

STatuimus item, & decernimus, ne singulorum causæ grauiorum rerum cursum impediant, aut retardent, vt si qui erunt, qui accusationes, & querelas deferre voluerint, aut etiam absentium excusationes ad nos missas, exponant Reuerendis N. N. & N. quos ad id Iudices deputauimus.

Idem Archidiaconus legit. dicens:

Decretum

Decretum vt præsentes in Synodo sua nomina describi curent.

Item vt eos qui ob contumaciam, aut negligentiam huic Synodo non interfuerunt, faciliùs cognoscamus, ipsosque pœnis à Sacris Canonibus iniunctis subiiciamus, præcipimus, & monemus omnes, & singulos qui in hac Synodo iure intersunt, vt infra biduum proximum, nomina sua ab eisdem Synodi notariis deputatis describi curent.

Tunc vnus ex notariis pronunciabit alta voce, dicens:

Monentur omnes, qui in hac Synodo iure intersunt, vt nomina sua hodie deferant ad nos Notarios deputatos, vt die crastina vocari possint.

Successiuè Promotor pro legendis decretis S. Concilij Trident. de professione Fidei emittenda, & de residentia instantiam facit in hunc qui sequitur modum.

Illustrissime & Reuerendissime Domine: Cauit Sacrosancta Tridentina Synodus, vt omnes qui in posterum beneficia Ecclesiastica fuerint assequuti, & qui in Synodo Diœcesana cõuenire debent, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, certum iuramentum recipiat, profiteantur, & præstent, prout illa Tridentina Sanctione expressum est: Decernit præterea, vt nõ modò Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi in suis Cathedralibus Ecclesiis residere debeant, verùm id ipsum etiam mandat seruari per Parochos, ac alios inferioris Ordinis Chori seruitio, & quotidianę residentię obstrictos, & ea id generis decreta in Conciliis Prouincialibus, & Episcopalibus publicari præcipit. Quocirca nos N. & N. huius Synodi Promotores, humiliter petimus, & requirimus, Decreta dicti Concilij circa Fidei professionem; & residentiam disponentia, necnon & Constitutionem felicis record. Pij IV. quæ incip. *Iniunctum*, ex suggestu legi, atque ad illorũ præscriptum, ab iis qui renẽtur, omnia, & singula præstari,

Post hæc Archidiaconus prosequitur legens, & dicens:

Decretum de professione Fidei ex Conc. Trid. sess. 25. de reformat. cap. 2.

Cogit temporum calamitas, & inualescentium hæresum malitia, vt nihil sit prætermittendum, quod ad populorũ ædificationem, & Catholicæ Fdei præsidium videatur posse pertinere. Præcipit igitur Sancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & omnibus aliis, qui de iure vel consuetudine in Concilio Prouinciali interesse debent, vt ipsa prima Synodo Prouinciali post finem præsentis Concilij habenda, ea omnia & singula, quæ ab hac Synodo definita & statuta sunt, palam recipiant; necnon veram obedientiam Summo Romano Pont. spondeant, & profiteantur, simulque hæreses omnes à Sacris Canonibus, & generalibus Conciliis, præsertimque ab hac eadem Synodo damnata, publicè detestentur, & anathematizent. Idémque in pósterum quicumque in Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos promouendi, in prima Synodo Prouinciali in qua ipsi interfuerint, omninò obseruent. Quòd si quis ex supradictis omnibus, quod absit, renuerit, Episcopi Comprouinciales statim Summum Pont. admonere sub pœna diuinæ indignationis, teneantur, interimque ab eiusdem communione abstineant. Cæteri verò omnes, siue in præsenti, siue in futurum beneficia Ecclesiastica habituri, & qui in Synodo Diœcesana conuenire debent, idem vt suprà in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, faciant, & obseruent, aliàs secundum formam sacrorum Canonum puniantur.

Deinde idem Archidiaconus subiungit.

Nos D. Rodericus à Cunha, &c. vt supradictum Concilij Trident. decretum debitæ exequutioni mandetur, præcipimus, & mandamus vobis omnibus, & singulis hic præsentibus, qui ea omnia quæ in decreto nuper lecto habentur, non adimpleuistis, vel quia à Superiori Synodo absentes, vel ab antecedẽti eius celebratione Ecclesiastica beneficia obtinuistis, vt mox ad nos accedatis, & singuli professionem Fidei in manibus nostris emittatis.

Notarij tunc dicunt:

Accedant qui beneficia Ecclesiastica obtinentes, præcedenti Synodo non interfuerunt, & qui post Synodum eandem præcedentem beneficia Ecclesiastica obtinuerunt.

Notarij ipsi eos nominatim singulos vocant, qui omnes genuflexi ante Illustrissimum Archiepiscopum vno alta voce prælegente, & cæteris ad verbum quæ ipse prælegit, alta voce repetentibus, professionem faciunt iuxta formam Constitutionis Pij IV. incip. Iniunctum, &c. in hæc verba.

Ego N. firma fidẽ credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in Symbolo Fidei, quo Sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet, Credo in vnum Deum Patrem omnipotẽtem; factorem Cæli, & terræ, visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum filiũ Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; Genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cœlis, & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est; Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est: Et resurrexit tertia die secundum scripturas; & ascẽdit in Cœlũ, sedet ad dexteram Patris; & iterum venturus est cũ gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius Regni non erit finis: & in Spiritum sanctum Dominũ, & viuificantem, qui ex Patre, filioque procedit, qui cum Patre & filio simul adoratur & conglorificatur, qui loquutus est per Prophetas, & vnam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicã Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto Resurrectionem mortuorum: & vitam venturi sęculi. Amen. Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & Constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram Scripturam iuxta eum sensum, quem tenuit, & tenet Sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto, nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè & propriè Sacramenta nouæ legis à Iesv Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis necessaria, scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illáque gratiam conferre: & ex iis Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine Sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto. Omnia & singula, quæ de peccato originali, & de iustificatione in Sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio, Profiteor pariter in Missa offerri

offerri Deo verum, proprium, & propitiatoriũ Sacrificiũ pro viuis, & defunctis, atque in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè, & realiter, & substantialiter corpus & sanguinem vnà cum anima & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conuersionem totius substantiæ panis in Corpus, & totius substantiæ vini in Sanguinem, quam conuersioné Catholica Ecclesia Transsubstantialem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verúmque Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, Animásque ibi detentas fidelium suffragiis iuuari; Similiter & Sanctos vnà cum Christo regnantes venerandos, atque inuocandos esse, eosque orationes Deo nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas. Firmissimè assero, imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impartiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarúmque vsum Christiano populo maximè salutaré esse affirmo. Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum Matrem: & magistram agnosco, Romanóque Pontifici Beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac iuro. Cætera item omnia à sacris Canonibus, & œcumenicis Cóciliis, ac præcipuè à Sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor; simulque contraria omnia, atque hæreses quascumque ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas ego pariter damno, reiicio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quàm in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam, vsque ad extremum vitæ spiritum constantissimè (Deo adiuuante) retinere, & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum.

Post lectam hanc formam professionis Fidei singuli in manibus eiusdem Archiepiscopi iuramentum emittunt, in hunc modum.

Ego N. recipio, promitto, spondeo, profiteor, detestor, anathematizo, voueo, & iuro, vt in decreto, & formula professionis Fidei ex Bulla modo lectis, singula singulis referendo. Sic Deus me adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Peracta professione Fidei idem Archidiaconus prosequitur, legens alia decreta, videlicet.

Decretum sacri Concilij Trident. de Residentia sub Paulo III. sess. 6. de reformat. cap. 1.

EAdem Sacrosancta Synodus, & infra. Omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis quibuscumque quouis nomine ac titulo præfectos monet, & monitos esse vult vt attendentes sibi, & vniuerso gregi in quo Spiritus sanctus posuit eos regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo; vigilent sicut Apostolus præcipit, in omnibus laborent & ministeriũ suum impleant; Implere autem illud se nequaquam posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant, atque ouium suarum, quarum sanguis de eorum est manibus à supremo Iudice requirendus, custodiæ minimè incũbant. Cùm certissimum sit, non admitti Pastoris excusationem, si lupus oues comedit, & Pastor nescit. Ac nihilominùs; quia nonnulli (quod vehementer dolẽdum est) hoc tempore reperiuntur, qui propriæ etiam salutis immemores terrenaque cœlestibus, ac diuinis humana præferentes; in diuersis Curiis vagantur, aut in negotiorum temporalium sollicitudine, ouili derelicto, atque ouium sibi commissarum cura neglecta, se detinent occupatos: Placuit Sacrosanctæ Synodo antiquos Canones, qui temporum, atque hominum iniuria penè in desuetudinem abierunt, aduersus non residentes promulgatos innouare, quẽadmodum virtute præsentis decreti innouat, ac vlteriùs pro firmiori eorundem residentia, & reformandis in Ecclesia moribus, in hunc qui sequitur modum statuere atq; sancire. Si quis à Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, seu Cathedrali Ecclesia sibi quocumque titulo, causa, nomine, seu iure commissa, quacunque ille dignitate, gradu, & præëminentia præfulgeat, legitimo impedimento, seu iustis, & rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam Diœcesim morando, abfuerit, quartæ partis fructuum Ecclesiæ applicandorum pœna ipso iure incurrat. Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseuerauerit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso amittat. Crescente verò contumacia, vt seueriori Sacrorum Canonum censuræ subiiciatur, Metropolitanus Suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum verò absentem Suffraganeus Episcopus antiquior residens pœna interdicti ingressus Ecclesiæ eo ipso incurrenda infra tres menses per litteras, seu nuncium Romano Pont. denunciare teneatur, qui in ipsos absentes, prout cuiusque maior, aut minor contumacia exegerit, supremæ Sedis auctoritate animaduertere, & Ecclesiis ipsis de Pastoribus vtilioribus prouidere poterit, sicut in Domino nouerit salubriter expedire.

Idem Archiepiscopus prosequitur, dicens:

Decretum Sacri Concilij Trid. de residentia sub Pio IV. sess. 23. de reform. c. 1.

CVm præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oues suas cognoscere, &c. vsque in finem.

Tum si qua alia decreta amplius videbuntur, aliqua occasione ex eodem Sacro Concilio afferenda, aut Constitutiones Apost. post decretum de residentia, locus esse solet, vt promulgentur.

Si in manè nihil aliud agere duxerit Illustriss. Archiepiscopus, poterit indici continuatio sessionis.

Instantia Promotoris pro continuatione sessionis.

ILlustrissime & Reuerendissime Domine. Cùm quæ in hac sancta Synodo tractanda sunt hoc manè expediri nequiuerint, illud propterea ab Amplitudine tua peto & insto, vt continuandam esse sessionem ordinet.

Indictio continuationis sessionis.

DEcernimus, & indicimus continuationem huius sessionis fore hodie hora.....

Instantia Promotoris pro rogitu.

EGo N. huius Synodi Promotor rogo te N. vt de omnibus & singulis hactenus peractis vnum

vel

vel plura conficias inſtrumenta. *Reſponſio Notarij*, Coonficiam.

Rogitus Notarij.

HÆc omnia peracta fuerunt publica ſeſſione vt ſuprà, adhibitis etiam teſtibus Reuerendis N.& N.huius Cathedralis Canonicis.

CONTINVATIO SESSIONIS PRIMI DIEI.

A Prandio ſtata hora indicta ſono campanæ comitatus Illuſtriſſimus Archiepiſcopus vt ſuprà ab vniuerſo Clero, & peroratis Orationibus, vt in Pontificali proſequitur actionem Synodalem.

Fit inſtantia à Promotore pro eligendis examinatoribus, & iudicibus Synodalibus, in hunc qui ſequitur modum.

Illuſtriſſime, & Reuerendiſſime Domine. Quòd ſanctiſſimè Sacroſancta Tridentina Synodus peculiaribus decretis ſanciuit, vt viri Eccleſiaſtici tales in hac Synodo Diœceſana proponantur tùm pro Examinatorum officio, tum pro iudicum cauſarum munere obeundo, ad præſcriptum Conſtitutionis felicis record. Bonifacij Papæ VIII. illud vt ab Amplitudine tua, & ab hac Sancta Synodo exequutioni mittatur, & huiuſmodi Examinatores, atque iudices probentur, vehementer requiro, & inſto. Ego N.eiuſmodi Synodi Promotor.

Tunc Archidiaconus proſequitur, & legit.

Decretum Sacri Concilij Trid de eligendis Examinatoribus ad Parochiales Eccleſias ſeſſ.24 de reform.c.18.

EXpedit, & infrà. Examinatores autem ſingulis annis in Diœceſana Synodo ab Epiſcopo, vel eius Vicario ad minus ſex proponantur, qui Synodo ſatisfaciant, & ab ea probentur. Adueniente que vacatione cuiuſlibet Eccleſiæ, tres ex illis eligat Epiſcopus, qui cum eo examen perficiant; indeque ſuccedente alia vacatione, aut eoſdem, aut alios tres quos maluerint, ex prædictis illis ſex eligat. Sint verò hi Examinatores Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut Iure Canonico, vel alij clerici, ſeu Regulares etiam ex Ordine Mendicantium, aut etiam ſæculares, qui ad id videbuntur magis idonei, iurentque omnes ad Sancta Dei Euangelia ſe quacumque humana affectione poſtpoſita, fideliter munus exequuturos, caueántque ne quicquam prorſùs occaſione huius examinis, nec antè, nec poſt accipiant, alioquin ſimoniæ vitium tam ipſi, quàm alij dantes incurrant, à qua abſolui nequeant, niſi dimiſſis beneficiis, quæ quomodocumque etiam antè obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus non ſolùm coram Deo, ſed etiam in Synodo Prouinciali, ſi opus erit, rationem reddere teneantur, à qua ſi quid contra officium eos feciſſe compertum fuerit, grauiter eius arbitrio puniri poſſint, &c.

Subiungit idem Archidiaconus:

Nos igitur D.Rodericus à Cunha, &c. hoc decretum exequi cupiētes proponimus vobis ad huiuſmodi examinandi munus, & in Examinatores N. N.N.N.N.N.N. Illud autem vos omnes hortamur in Domino, & obſecramus, vt Examinatores ſine vllo affectu probetis, ſicut nos illos pro Paſtorali noſtra vigilantia ſine aliquo effectu propoſuimus.

Propoſitis ſic Examinatoribus Archidiaconus interrogat Synodum his verbis:

Placentne vobis Examinatores?

Secretarius autem accipit vota à Synodo, & dicit:

Si quis eſt, cui non placeant, aſſurgat, & ad Illuſtriſſimum Archiepiſcopum accedat.

Promotor tunc inſtat pro publicandis examinatorum nominibus in hæc verba:

Illuſtriſſime & Reuerendiſſime Domine, Actionis Synodalis, & Sacri Concilij Trident. ratio poſtulat, vt iam nomina examinatorum ab hac Sancta Synodo probatorum de ſuggeſtu publicentur, & vt ipſi Examinatores iuramentum ad præſcriptum eiuſdem Concilij præſtent. Quapropter ego N.huius Synodi Promotor illud ab Amplitudine tua peto, & enixè inſto, vt eos omnes & ſingulos iam publicari faciat, & vt debitum iuramentum præſtent, ſuo decreto obſtringat.

Publicantur ſic Examinatores annuente Illuſtriſſimo Domino:

Examinatores modo in hac ſacra Synodo propoſiti, & nominati maiori ſuffragiorum parte ſunt hi, &c. *& nominantur.*

Tunc illi, qui denunciati ſunt examinatores, & præſentes adſunt, non pauciores, quàm ſex, neque plures quàm viginti, ſinguli vocati à Magiſtro ceremoniarum, & deducti in manibus Illuſtriſſimi Archiepiſcopi iuramentum præſtant, in hunc modum:

Ego N.deputatus in præſente Synodo examinator eorum, qui eligentur ad Parochiales Eccleſias, iuro, me fideliter hoc examinandi munere perfuncturum, reiecto omni humano reſpectu. Ita me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Sequitur vero idem Lector è ſuggeſtu, & legit.

Decretum ſacri Concilij Trident.de eligendis quibus committantur cauſæ, ſeſſ.25.de reform. c.10.

QVoniam ob malitioſam petentium ſuggeſtionem, & quandoque ob locorum longinquitatem, perſonarum notitia, quibus cauſæ mandantur, vſque adeo haberi non poteſt, hincque interdum Iudicibus non vndequaque idoneis cauſæ in partibus delegantur, ſtatuit ſancta Synodus in ſingulis Conciliis Prouincialibus, aut Diæceſanis aliquot perſonas, quæ qualitates habeant iuxta Conſtitutionē Bonif. VIII. quæ incip. *Statutum*, & alioquin ad id aptas deſignari, vt præter Ordinarios locorū, iis etiam poſthac cauſæ Eccleſiaſticæ, ac Spirituales, & ad forum Eccleſiaſticū pertinentes in partibus delegandæ cōmittantur. Et ſi aliquem interim ex deſignatis mori cōtigerit, ſubſtituat Ordinarius loci cum conſilio Capituli alium in eius locum, vſque ad futuram Prouincialem, & Diœceſanam Synodum, itaut habeat vnaquæque Diœceſis quatuor ſaltem, aut etiam plures probatas perſonas, ac vt ſuprà qualificatas, quibus huiuſmodi cauſæ à quolibet legato vel Nuncio, atque etiā à Sede Apoſt.cōmittātur: alioquin poſt deſignationē factā, quā ſtatim Epiſcopi ad Summ.Rom.Pont.tranſmittant, delegationes quæcunque aliorum Iudicum aliis quàm his factæ, ſubreptitiæ cenſeantur, &c.

Poſtea ſubiungit Conſtitutionem Bonifacij VIII. quæ eſt cap.11.de reſcript lib 6.

Statutum; & infra. Sancimus igitur vt nullis, niſi dignitate præditis perſonatum obtinentibus, ſeu Eccleſiarum Cathedralium Canonicis, cauſæ auctoritate litterarum Sedis Apoſtol.aut Legatorum

eiuſdem

eiusdem de cætero committantur, nec audiantur alibi, quàm in ciuitatibus, vel locis insignibus, vbi possit commodè copia peritorum haberi, &c.

Deinde legi potest Constitutio felicis record. Gregorij XV. de Conseruatoribus, quæ habetur supra Alleg....

Sequitur Archidiaconus.

Nos igitur D. Rodericus à Cunha, &c. vt prædictæ Constitutiones exequutioni mandentur, deputamus, & nominamus in Iudices N.N.N.N. & N. Canonicos, &c. vt ex iis omnibus illos delegari per vos liceat, qui Synodo satisfaciāt, & probati sint, &c.

Propositis sic Iudicibus Archidiaconus ita Synodum interrogat.

Placentne vobis Iudices modo propositi, & nominati?

Subiungit Notarius; Si quis est, cui non placeant, accedat ad Illustrissimum Archiepiscopum.

Eorum, quorum interest, Suffragiis probati huiusmodi Iudices Synodales, fit instantia per Promotorem de illis euulgandis, in hunc modum:

Vt Synodalium actionum promotio, & progressio pro nostri muneris ratione rectè atque ordine fiat: Ego N. Promotor illud peto, & insto, vt Iudices ex auctoritate vestra Synodo propositi, & nominati, ac omnium, quorum interest, suffragiis sequutis, iam demum, vt moris est, de suggestu deuulgentur.

Tunc ita fit euulgatio Iudicum:

Iudices in Synodum relati, & eorum, quorum interest, suffragiis maiori parte probati sunt N.N. N. &c.

His peractis, cùm iam dies declinet, priusquam fiat instantia pro continuatione Sessionis, promulgatur decretum de non discedendo à ciuitate, nec à Synodalibus Sessionibus, in hanc formam:

Vniuersis prætereà, & singulis, qui huic Synodo iure interesse debetis, pœna excommunicationis proposita, vetamus ne vestrûm aliquis antequam hæc nostra Diœcesana Synodus de more absoluta, ac dimissa sit, discedat ab hac Ciuitate, facultate sibi à N. non concessa, nec à sessionali loco, nisi absoluta sessione, aut necessaria de causa, sed huic Synodo, & quibuscumque sessionibus, aut conuentibus, qui indicentur, interesse debeatis.

Deinde fit instantia Promotoris, & accusatio contumaciæ contra absentes, in hunc modum:

Illustrissime & Reuerendissime Domine. Cùm iam dies.... transierit, qua omnes, & singuli Ecclesiastici Ordinis homines huius Ciuitatis & Diœcesis legitimè per publicum edictum moniti, huic Synodo iam præsentes adesse deberent: cúmque multi non paruerint, sed vsque adeo vel negligentes, vel contumaces fuerint, vt neque præsentes adsint, nec verò iusti impedimenti excusationem, causámve, aut nuncium miserint, ideò pro muneris mei officio, Ego N. huius Synodi Promotor eorum contumaciam accuso, hocque apud Amplitudinem tuam insto, vt citationem valuis huius Cathedralis Ecclesiæ affigendam committat, & cum eidem tanquam inobedientibus agi iubeat, prout Iuris est, & sacrorum Canonum ratio postulat.

Resp. Admittimus, committimus, & decernimus.

Posteà fit instantia Promotoris pro indictione secundæ sessionis in hanc formam:

Illustrissime & Reuerendissime Domine. Cùm ea, quæ in hac Sancta Synodo tractanda sunt, in ista sessione expediri nequiuerint, illud propterea insto ab Amplitudine tua, vt alteram sessionem indicet.

Promulgatur decretum intimationis sequentis Sessionis, in hunc modum:

Nos D. Rodericus, &c. statuimus, & mandamus proximam Sessionem die crastina iuuante Deo hora...... hoc eodem loco celebrandam esse, eámque indicimus vniuerso clero ciuitatis, & Diœcesis nostræ, &c.

Promotor deinde instat pro rogitu in hunc modum: Ego N. huius Synodi Promotor rogo te N. vt de omnibus, & singulis hactenus peractis vnum, vel plura conficias instrumenta. *Resp. Notarius.* Conficiam. *Rogitus Notarij.* Hæc omnia peracta fuerunt publica Sessione, vt suprà adhibitis etiam testibus RR. N. & N. huius Cathedralis Ecclesiæ Canonicis.

Demum Illustrissimus Archiepiscopus solemniter benedicit, & Sessionem primam dimittit. Pontificalia verò indumenta exuens, sumit cappam, & reuertitur comitatus cum Capitulo & Clero.

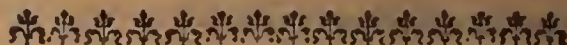

SECVNDA DIE.

SESSIO II.

Illustrissimus Archiepiscopus ad Ecclesiam Cathedralem Metropolitanam se confert, vt supra in prima die. Ipse non celebrat Missam Pontificalem ne longior actio sit, quàm temporis angustiæ patiuntur. Celebrat Canonicus Metropolitanæ solemniter, præsens adest Archiepiscopus sub vmbella ad id parata, & cappa Pontificali indutus. Post Euangelium in medio Missæ habetur concio ab aliquo Canonico, vt suprà. Peracta Missa, Illustrissimus Archiepiscopus induit pluuiale, atque cum assistentibus pariter indutis ad Altare procedit, vbi prosequitur omnia, quæ sunt in Pontificali libro de ordine Synodi celebrandæ in secunda die vsque ad Hymnum,* Veni Creator Spiritus, *inclusiuè. Processio non fit secunda die. His expletis Illustrissimus Archiepiscopus habet sermonem ad Clerum. Post quem accedit ad eum Archipresbyter, siue alius deputatus Canonicus Metropolitanæ, & genuflexus accipit librum Decretorum, ascendit suggestum, vbi legit Constitutiones aliquas Summorum Pontificum aliàs non promulgatas.*

Promotor verò instantiam facit pro eligendis testibus Synodalibus, & punctatoribus in hunc modum:

Illustrissime & Reuerendissime Domine, Sacris Canonibus cautum est, vt viri aliquot graues & probati deligantur, qui diligenter animaduertant, an aliquid fiat in Vrbe siue Diœcesi, quod sit correctione, emendationéve dignum. Et consuetudine introductum est, vt in singulis Capitulis Punctatores deputentur, qui absentes, & errantes punctent. Ego igitur N. huius Synodi Promotor illud ab Amplitudine peto tua, vt ad huiusmodi munus tales eligat, qui valeant satisfacere.

Decretum de testibus Synodalibus.

Vetus est consuetudo sacris introducta decretis, vt in omnibus Diœcesanis Synodis aliquot viri spectati & probati deligantur, qui testes Synodales appellantur, qui diligenter animaduertant, an aliquid in ciuitate & Diœcesi corrigendum, emendandúmque sit, cognitúmque ad nos, aut Vicarium nostrum quotiescumque opus fuerit, fideliter referant, vt scientes spirituales necessitates, & ægritudines, faciliùs remedia comparare possimus. Ideò nos probatum hoc institutum sequuti debuimus, & huic officio proponimus eos, qui in hac schedula adnotauimus, quorum nomina minimè diuulganda esse censuimus, vt maiori diligentia & libertate huic muneri vacare possint.

Forma autem iuramenti ab his testibus Synodalibus secretò præstandi, hac est.

Ego

Ego N. teſtis Synodalis ab Illuſtriſſimo Archiepiſcopo nominatus, promitto, ſpōdeo, & iuro, quod amodò in antea quicquid noui, aut audiui, aut poſtmodum inquiſiturus ſum quod contra voluntatem Dei, & rectam Chriſtianitatem in Diœceſi, vel regione mihi commiſſa, factū ſit, vel futurum erit ſi in diebus meis euenerit, tantum vt ad meam cognitionem quocumque modo, ſi ſciuero, aut iudicatū fuerit mihi, Synodalem cauſam eſſe, & ad miniſteriū Illuſtriſſimi Archiepiſcopi pertinere, quòd ego nec propter timorem, nec propter præmium, nec propter parentelam vllatenus celabo Illuſtriſſimo Archiepiſcopo, aut eius miſſo, cui hoc inquirere iuſſerit, quandocumque ex hoc me interrogauerit; ſic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Euangelia.

Decretum de eligendis Punctatoribus.

EDicimus ab vnoquoque ex venerabilibus Capitulis tam noſtræ Cathedralis, quàm Collegiatarum, eligi Punctatores, qui abſentes in libro notent, ac tertio quoque menſe ad nos punctationum notulā deferant, & huic officio ex vnoquoque Capitulo proponimus eos, quos in hac ſchedula adnotauimus, non publicādos, qui ſecretò etiam ad præſcriptam formam debitum iuramentum præſtent.

Ego N. Punctatoris officium, quod in noſtra Collegiata Eccleſia ſancti N. ſuſcepi, per hæc ſancta Dei Euangelia iuratus promitto, ac ſpondeo me fideliter, & ſincere quantum in me eſt, exequuturum. Sic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

His expeditis, Promotor inſtat, vt eligantur qui interſint congregationi Seminarij, in hunc modum.

Illuſtriſſime, & Reuerendiſſime Domine. Sacroſanctum Tridentinum Concilium *ſeſſ.* 23. *c.* 18. ſanctiſſimo ſuo decreto conſulens rectè adoleſcentium inſtitutioni, ſtatuit, vt ſingulæ Cathedrales, atq; his maiores Eccleſiæ pro modo facultatum, & diœceſis amplitudine certum puerorum ipſius ciuitatis, & diœceſis, vel eius prouinciæ ſi ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipſas Eccleſias, vel alio in loco conuenienti ab Epiſcopo eligendo alere, ac religiosè educare, & Eccleſiaſticis diſciplinis inſtituere teneantur, aliaque piè multa ſanciuit, & potiſſimum, vt eligat duos Canonicos, quorum conſilio in iis vtatur, quæ ad puerorum eiuſdem ſeminarij inſtitutionem, diſciplinam, moreſque attinent. Et item ad fabricam, & ad mercedem præceptoribus, & miniſtris ſoluendam, & ad alendam iuuentutem, & ad alios ſumptus, ac alia quæ ad inſtituendos, vel alendos pueros ſunt deſtinata, decreuit vt Epiſcopus, ſub cuius cura eadem applicata cenſentur, duos de Capitulo, quorū alter ab Epiſcopo, alter ab ipſo Capitulo eligatur, item q; duos de clero Ciuitatis, quorum alterius electio ſimiliter ad Epiſcopū, alterius verò ad Clerum pertineat, adhibeat in conſiliū, conſultationémve adminiſtrationis temporaliū huiuſmodi. Ego igitur N. huius Synodi promotor pro exequutione ſanctionis huiuſmodi, illud ab Amplitudine tua vehementer inſto quatenus tales eligere velit, prout Spiritus ſanctus ſuggeſſerit, qui tātę rei grauitati ſatisfacere poſſint.

Decretum de eligendis iis ex Capitulo & Clero, qui interſint Congregationibus Seminarij.

SAcra Tridentina Synodus cupiens iuuentutem, vel à teneris annis ad pietatem, & religionē reformari, ſanctiſſima ſanctione decreuit, in ſingulis Cathedralibus, & iis maioribus Eccleſiis Seminarij Collegia inſtitui, pro quorum recta adminiſtratione & regimine, illud etiam præſcripſit, vt Epiſcopus Canonicos duos eligat, prout Spiritus ſanctus ſuggeſſerit, quorum conſilio in iis vtatur, quæ ad puerorum inſtitutionem & diſciplinam, moreſque attinent, ac alios duos de Capitulo, quorum alter ab Epiſcopo, alter ab ipſo Capitulo eligatur; duos item de Clero ciuitatis, quorum alterius electio ſimiliter ad Epiſcopum, alterius verò ad Clerum pertineat, quos in conſilium adhibeat adminiſtrationis temporalium ipſius Seminarij. Nos itaque huiuſmodi decretum exequi volentes, eligimus N. & N. quoad inſtitutionem, & diſciplinam ipſorum puerorum. Quò verò ad temporalium adminiſtrationem Collegij huiuſmodi mandamus, vt iuxta decretum Tridentinum vnum omninò eligatis, & ad nos deferatis, quò in Seminarij congregationibus obeundis illos conuocare poſſimus.

Indictio continuationis ſeſſionis cum inſtantia, rogitu, & decreto Illuſtriſſimi Archiepiſcopi, fit vt ſuprà in prima die.

✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠

CONTINVATIO SESSIONIS SECVNDI DIEI.

A *Prandio ſtata hora indicta ſono campanæ, comitatus Pontifex vt ſuprà ab vniuerſo Clero, & peroratis orationibus, vt in Pontificali libro, proſequitur actionem Synodalem.*

Decretum de caſibus reſeruatis.

QVoniam expedit pro temporum varietate caſus reſeruatos ab Epiſcopo aliquando mutari, ideo quo pleniùs caſus nobis reſeruatos omnes norint, Tabellam caſuum huiuſmodi ſequentem edicimus, quam ad Concilij Prouincialis præſcriptum publicari mandamus.

Tabella caſuum reſeruatorum hic publicatur.

Decretum de Vigilijs & Feſtis.

DIerum Feſtorū, qui in ciuitate, & diœceſi noſtra, tam ex vniuerſali ſanctæ Matris Eccleſię mandato, quàm de conſuetudine huius diœceſis ſeruari debēt, tabellam euulgari decernimus. Porrò Parochi tum Feſtorum huiuſmodi, tum vigiliarum, & ieiunorum aliorum dierum obſeruantiam ſeduló procurent.

Tabella Feſtorum, & Vigiliarum publicatur.

Decretum de Cathedratico ſoluendo

SAcrorum Canonum iure ſancitū eſt, vt in diœceſana Synodo à ſingulis Parochis Cathedratici nomine duo ſolidi exigantur, idque argumento honoris qui Cathedrali Eccleſiæ tanquam Matrici à cæteris Parochialibus Eccleſiis tribui debet. Quæ ſummula licet fortaſſe per longiſſimum temporis ſpatium à Parochis huius Ciuitatis, & diœceſis perſoluta non fuerit, ea tamē debita eſt Cathedrali, nec præſcribi poteſt. Edicimus igitur, & iniūgimus Parochis Cathedratici ſolutionem. *Vel ſi remittat dicetur:* Remittimus pro hac vice, & condonamus.

Poſt hæc inſtat Promotor, vt continuetur Synodus, & legitur decretum Illuſtr. Archiepiſcopi de intimatione futuræ ſeſſionis, & reliqua fiunt pro fine huius ſecundæ ſeſſionis, quæ ſuprà facta fuerunt pro abſolutione primæ.

TERTIA DIE.

SECTIO III.

Omnia fiunt prout in secunda die vsque ad sermonem Illustriss. Archiepiscopi, mutatis tamen Antiphonis, & Psalmis, aliisque prout in Pontificali libro habentur de Ordine synodi celebrandæ in tertia die.

Post sermonem Illustrissimi Archiepiscopi aliquis Canonicus Metropolitanæ deputatus accipiens ab eodem Archiepiscopo decreta promulganda ea è suggestu legit alta voce hoc modo.

Hæc sunt nonnulla decreta reformationis condita ab Illustrissimo & Reuerendissimo D. Roderico à Cunha, Archiepiscopo Bracharensi ad vsum præsentis Synodi, quæ mandat omnibus, & singulis, qui eidē Synodo interesse tenentur, vt ea suscipiant, & apud se retineant, & obseruent; atque ab aliis etiam ad quos pertinet, obseruari studeant; *Et hic promulgantur decreta illa, quæ pro ea Synodo sunt ab Illustrissimo, & reuerendissimo Archiepiscopo condita.*

His peractis, Reuerendus Lector descendit de suggestu, & ad locum suum reuertitur; vnus autem ex notarijs tunc statim assurgens alta voce dicit:

Omnes & singuli illi qui huic diœcesanæ Synodo interesse debent, nominatim nunc vocati respondeant, *Adsum.*

Et sic ordine nominabit omnes, & singulos.

Postmodum Promotor accusabit contumaciam absentium in hanc formam:

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Cùm aliqui huius diœcesis Clerici, qui huic Synodo interesse debebant, adeò vel negligentes, vel contumaces fuerint, vt ad Synodum venire omiserint, neque ad se excusandum de iusto impedimento nuncium miserint. Idcirco pro officij necessitate, ego N. huius Synodi Promotor fiscalis eorum contumaciam accusando, insto apud Illustrissimam Dominationem vestram, vt ad reliquos iuris gradus procedi velit, & iterum committi citationem ad valuas huius Ecclesiæ affigendum, iubeatque, vt omnes ij, qui huic Synodo non interfuerunt, nec nomina sua ad notarios detulerunt, nec se, quam ob rem non adfuerint, excusarunt, die... Mēs.... coram Illustrissima Dominatione vestra compareant ad videndum se vti negligentes, & contumaces puniri, iuxta formam iuris, & sacrorum Canonum.

Illustrissimus Dominus dicit: Admittimus, & committimus; *& notarij rogabunt.*

Deinde Promotor instat, vt finis imponatur Synodo in hunc modum.

Ego N.... huius Synodi diœcesanæ ab Illustrissimo D. Roderico, &c. Promotor deputatus, ex officio meo cùm videam omnia, quæ ad Synodi celebrationem ex præscripto sacri Concilij Trident. requiruntur, in præsenti Synodo esse confecta, & decreta; insto apud eundem Illustrissimum Archiepiscopum, vt eadem Synodus terminetur, & Clerus omnis dimittatur ad suas Ecclesias, & munera obeunda ad quæ tenentur, & à decretis Synodi huius præcipuè obstringitur.

Archiepiscopus respondet: Cum gratiarum actione finis Synodo imponatur.

Tunc idem Promotor instat, vt de præmissis omnibus publicum in actis archiuij Archiepiscopalis conficiatur, & asseruetur instrumentum à notariis pro Synodo deputatis.

Qui Illustrissimus iubet fieri, dicens: Committimus, & mandamus.

His peractis fiunt acclamationes, & Archidiaconus, genuflexis omnibus ex clero, stans in loco vbi assistit ante altare, & stante similiter Illustrissimo Archiepiscopo, reliquisque ministris dicit:

Archid. incip. Benedictus Deus; & pater Domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, ipsi omnis laus, honor & gloria in sæcula sæculorum.

Clerus resp. Amen, Amen, Amen.

Archid. Beatissimo Domino nostro Vrbano diuina prouidentia Papæ VIII. fidei Christianæ vbique gentium incrementum, & fructus quàm vberrimi veræ pietatis, & disciplinæ obedientia; omniū populorum pax vera & diuturna prosperitas.

Clerus resp. Exaudire digneris nos famulos tuos quæsumus Domine, Deus noster; & quem Pastorē Ecclesiæ tuæ præesse voluisti, diutissimè, & felicissimè conserua illi auxilium de sancto, vt eo gubernante gentes omnes illuminentur, & quæ dispersæ sunt ad tui nominis confessionem perducantur.

Archid. Illustrissimo, & Reuerendissimo D.D. Roderico à Cunha, Archiepiscopo nostro, vigilantia super gregem hunc, constantia in laboribus pro ipsius custodia præferendis salus animæ, & corporis.

Clerus resp. Dominus conseruet eum, & benedictionibus suis, gratiaque salutari assidue eum cumulare dignetur.

Archid Regi nostro Philippo IV. Christianæ Religionis defensori perpetua felicitas, & fœcunditas, & contra hostes Fidei victoria.

Clerus resp. Rex Regum, & Domine dominantium, Regem nostrum in amore tuo conserua, & fac illum hostium nostrorum exterminatorem.

Archid. Huic vbique, & Diœcesi Bracharensi tranquillitas, salus, & diuinarum gratiarum abundantia.

Clerus resp. Benedic Domine filios tuos, & esto in circuitu populi tui ex hoc, nunc, & vsque in sæculum.

Archid. Decretorum huius diœcesanæ Synodi obseruationem salutarem, omnes qui adsumus, vnanimi voto à Deo bonorum omnium largitore humiliter imploremus, intercedente Deipara Virgine Maria, Domina nostra, cum Beatis Apostolis Petro & Paulo, & Beatis Petro Raristensi, Gerardo, Fructuoso, & aliis huius almæ Ciuitatis Prælatis, & protectoribus, ac sanctis omnibus.

Clerus resp. Fiat; Amen, Amen.

Quibus expletis, Illustrissimus Archiepiscopus genuflexus, & omnes alij simul, incipit: Te Deum Laudamus, *cuius primo versu dicto, surgent omnes, & hymnum prosequentur, ipse verò Archiepiscopus sine Mitra stabit versus ad Altare, vsque ad finem.*

Quo peracto stans similiter, dicet. ℣. Ostende nobis Domine misericordiam tuam. ℟. Et salutare tuum da nobis. *Oremus.* Exaudi quæsumus Domine, &c. *vt in libro Pontificali.*

Deinde benedicit solemniter. Sit nomen Domini benedictum, &c.

Et promulgatur à Magistro cæremoniarum, vt moris est, Indulgentia.

Quibus peractis Archidiaconus stans iuxta Illustrissimum Archiepiscopum dicit alta voce: Recedamus cum pace. *Et respondent omnes,* In nomine Christi.

Et reuertitur Archiepiscopus, depositis Pontificalibus indumentis, & sumpta cappa cum Capitulo & Clero Metropolitanæ ad palatium præcedente Cruce, & ipso Capitulo, &c.

CONSTI

CONSTITVTIONES, ET DECRETA APOSTOLICA.

S. D. N.

D. GREGORII PAPÆ XV.

CONSTITVTIO

De exemptorum priuilegiis, circa animarum curam, Sacramentorum administrationem, Sanctimonialium Monasteria, & Prædicationem Verbi Dei.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

INSCRVTABILI Dei prouidentia Vniuersalis Ecclesiæ regimini, meritis licèt imparibus, pręsidentes, pastoralis nostræ solicitudinis partes esse dignoscimus, in eam curam præcipuè incumbere, vt à dignis, & probatis tantùm sacerdotibus sanctè administrentur Ecclesiastica Sacramenta; atque vt virginum Deo sacrarum Monasteria diligentissimè custodiantur; & viri assumantur idonei ad prædicationis officium salubriter exequendum. Sanè Tridentinæ Synodi decretis prouidè cautum est, nullum Presbyterum, etiam regularem, posse Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat: Necnon vt in Monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt de illorũ Monasteriorum, seu locorum familia personæ; tam regulares, quàm sęculares eiusmodi curam exercentes subsint immediatè in iis, quæ ad dictam curam & Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cuius Diœcesi sunt sita. Itemque vt Episcopi vniuersi sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ in omnibus Monasteriis sibi subiectis Ordinaria, in aliis verò Sedis Apostolicę authoritate clausuram sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligẽter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent; inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacumque appellatione postposita, compescente: atque vt Regulares in Ecclesiis suorum Ordinum prædicare volentes, se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur; in Ecclesiis verò, quæ suorum Ordinum non sunt, nullo modo prædicare possint sine Episcopi licentia: contradicente autem Episcopo, nulli, etiam in suorum Ordinum Ecclesiis, prædicare præsumant. Verùm quia experientia compertum est, Ecclesiastici regiminis rationes postulare, vt decretis eiusdem aliquid adiungatur: matura deliberatione nostra, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac generali, ac perpetuò valitura Constitutione decernimus, statuimus, & declaramus, vt deinceps tã regulares, quàm sæculares quomodolibet exempti, siue animarum curam personarum sæcularium Monasteriis, seu domibus regularibus, aut quibusuis aliis Ecclesiis, vel beneficiis siue regularibus, siue sęcularibus incumbentẽ exerceãt, siue aliàs Ecclesiastica Sacramẽta, aut vnum ex illis ministrent præuia Episcopi licentia, & approbatione; siue quoquo modo in dictæ curæ exercitio, aut in eorundem Sacramentorum, vel alicuius ex illis administratione de facto absque vlla auctoritate se ingerant; in his, quæ eiusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ iurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi tanquam Sedis Apostolicę delegatis, plenè in omnibus subiiciantur. Ad hæc tam regulares, quàm sęculares huiusmodi nullis priuilegiis, aut exẽptionibus tueri se possint, quominus, si deliquerint circa personas intra septa degentes, aut circa clausurã, vel circa bonorum administrationem Monasteriorũ Monialium, etiam Regularibus subiectarum, ab Episcopo loci similiter tanquam ad hoc Sedis Apostolicę delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeãt. Confessores verò siue regulares, siue sæculares, quomodocumque exempti, tã ordinarij, quàm extraordinarij ad Confessiones Monialium, etiam regularibus subiectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, nisi priùs ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quę gratis concedatur, obtineant. Sed & administrẽtes bona ad eiusmodi Monasteria Sanctimonialium, vt præfertur, etiam regularibus subiectarum pertinẽtia, siue regulares extiterint, siue sęculares, quomodolibet exempti Episcopo loci, adhibitis etiam

Superioribus regularibus, singulis annis rationes administrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idque iuris remediis cogi, & compelli queant. Liceátque Episcopo, ex rationabili causa Superiores regulares admonere, vt eiusmodi Confessores, atque Administratores amoueant; iisque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus; habeat Episcopus facultatem prædictos Confessores, & Administratores amouendi quoties & quomodo opus esse indicauerit. Ac similiter possit Episcopus, vnà cum Superioribus regularibus, quarumcunque Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum, vel Præpositarum eorundem Monasteriorum, quocunque nomine appellẽtur, electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere; absque vlla tamen ipsorum Monasteriorum impensa. Ac demum habeat Episcopus tanquam dictæ Sedis delegatus auctoritatem coërcendi, ac puniendi quoscunque exemptos tam sæculares, quàm regulares, qui in alienis Ecclesiis, aut quæ suorum Ordinum non sunt, absque Episcopi licentia; & in Ecclesiis suis, aut suorum Ordinum, non petita illius benedictione, aut ipso contradicente, prædicare præsumpserint. Ita vt Episcopi in suprascriptis casibus, & in prænominatas personas, in præmissis omnibus, & singulis, aut circa ea quoquo modo delinquentes, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra visitationem, per censuras Ecclesiasticas aliasque pœnas, vti eiusdem Sedis delegati, procedere, omnémque iurisdictionem exercere liberè & licitè valeant. Decernentes sic per quoscunque Iudices quauis auctoritate fungentes, etiam Sacri Palatij Auditores, necnon Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere. Irritum quoque, & inane si secùs super his à quodam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum ac cuiusuis alterius instituti, etiam necessariò, & in indiuiduo exprimendi, Monasteriorum Conuentuum, Capitulorum, Ecclesiarum, & aliorum quorumcumque tam sæcularium, quàm regularium locorum, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis Statutis, vel Consuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegiis, etiam in corpore iuris clausis, aut ex causa & titulo oneroso, vel in limine fundationis concessis, etiam Mari Magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis; Conseruatorum deputationibus, eorúmque atque aliis inhibitionibus, quibus Episcopi deferre minimè teneantur; & quibusuis aliis, sub quibuscũque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa sciẽtia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & irritatis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus, & formis specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idẽ importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset; tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, præsentibus pro expressis habẽtes, quibus quoad ea quæ eisdem præsentibus aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter & expressè derogamus; cæterisque contrariis quibuscunque. Cæterùm quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca deferri, vt eæ tamen omnibus innotescant, mandamus illas ad valuas Lateranen. & Principis Apostolorum de Vrbe Basilicarum, atque Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ publicari, & inibi affigi, & per aliquot temporis spatium dimitti, eisque detractis, earum exempla eo in loco relinqui. Ac volumus, vt earumdem præsentium litterarũ transsumptis etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & Sigillo prælati, seu Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, in iudicio, & extra illud, vbi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum Statuti, declarationis, decretorum, derogationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M.DC.XXII. Nonis Februarij, Pontificatus nostri Anno Secundo.

V. Dat.

S. de Vrsinis.

Registrata in Secretaria Breuium.

In nomine Domini Amen. Anno à Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi M.DC. XXIII. indictione Sexta, die verò octaua mensis Februarij, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri D Gregorij diuina Prouidentia Papæ XV. anno II. retroscriptæ litteræ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicarum Sancti Ioannis Lateranen. Principis Apostolorum de Vrbe, ac Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, dimissis ibidem earundem litterarum originalibus appensis per aliquod temporis spatium, & exinde remotis, deinde dimissis earundem litterarum copiis affixis, vt moris est, per nos Cosinum Modium, & Alexandrum de Rochis S.D.N. Papæ Cursores.

Octauius Spada Magister Cursorum.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost. M. DC. XXIII.

Aduerte hanc Constit. iussu S.D.N. Vrbani VIII. suspensam fuisse pro Regnis Hispaniarum, vt constat ex Breui Nuntij Apost. tũc temporis existentis, nunc verò Eminentissimi Card. Saccheti 21. Aprilis 1625. prout refert Lezana *in sum. quæst. Regul. c. 19. num. 35. in fine.*

Declarationes aliquot Sacræ Congregationis Concilij super constitutione Sanctæ mem. Gregorij XV. de exemptorum priuilegiis, &c.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum censuit Constitutionem sanctæ mem. Gregorij XV. de exemptorum priuilegiis, nequaquam subiicere Regulares exemptos, quibus cura animarum personarum sæcularium non incũbit,

bit, Episcoporum iurisdictioni in iis, quæ Sacramentorum administrationem concernunt, nisi cum in Sacramentis personis sæcularibus administrandis, iidem Regulares relinquunt.

I. Dub. An liceat Episcopis visitare Altaria Regularium Ecclesiarum, quibus cura animarum personarum sæcularium non incumbit, aut loca vbi in iisdem Ecclesiis asseruatur sanctissimum Eucharist. Sacrament. vel vbi audiuntur Confessiones personarum sæcularium.

Resp. Sacra Congreg. Episcopis non licere in vim eiusdem Constitutionis visitare Altaria Ecclesiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura personarum sæcularium, nec loca vbi in iisdem Ecclesiis asseruatur sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vel vbi Confessiones personarum sæcularium audiuntur.

II. Dub. An Episcopi possint Regularibus præscribere vt cæteris tantum in locis, ac temporibus, aut certarum personarum Confessiones audiant, vel alias illorum priuilegia restringere ac moderari in Sacramentis administrandis?

Resp. Hac in parte Constitutionem nihil noui Iuris induxisse, nec vllam nouam auctoritatem Episcopis in Regulares attribuisse. Ideóq; in vim ipsius Constitutionis non posse Episcopos Regularibus præscribere, vt certis tantum in locis, ac temporibus aut certarum personarum Confessiones audiant, vel aliàs illorum priuilegia in Sacramentis administrandis restringere, aut moderari. Quod si aliunde Episcopis huiusmodi facultatis competat, illam non fuisse ab eadem Constitutione sublatam.

III. Dub. An facultas Episcopis per Constitutionem attributa in exemptos tam sæculares, quàm Regulares, intelligitur etiam tributa in personas nullius Diœcesis?

Resp. Eiusmodi facultatem non intelligi tributam Episcopis in personas nullius Diœcesis.

IV. Dub. An eadem facultas competat inferioribus Prælatis proprium territorium ac iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus?

Resp. Non competere.

V. Dub. An per eandem Constitutionem in illis verbis, possit Episcopus vnà cum Superioribus Regularibus quarumcumque Abbatissarum, &c. *electionibus, per se, vel alium interesse ac præsidere, ius Abbatissas confirmandi Episcopus censeatur?*

Resp. Ius confirmandi Abbatissas minimè fuisse Episcopis per Constitutionem attributum.

VI. Dub. An Confessores Monialium ante editam Constitutionem deputati debeant ab Episcopo examinari, & approbari?

Resp. Confessores quidem extraordinarios Monialium nullatenus posse post Constitutionem illarum Confessiones audire, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbentur. Ordinarios vero Confessores ante Constitutionis publicationem deputatos posse, durante triennio ab eorum deputatione inchoando, pergere in Confessionibus Sanctimonialium audiendis absque alio examine, & approbatione Episcopi. Quod si contingat vt illorum facultas à Sede Apostol. vltra triennium prorogetur, tunc debere eos ab Episcopo examinari & approbari.

VII. Dub. An Superiores Regulares similiter ante ipsius Constitutionis publicationem electi, seu deputati, alia indigeant Episcopi approbatione pro confessionibus Sanctimonialium sibi subiectarum audiendis?

Resp. Superiores Regulares electos, seu deputatos ante ipsius Constitutionis publicationem, quibus alioquin facultas competat audiendi Confessiones Monialium sibi subiectarum posse, durante eorum officio, pergere sine alia Episcopi approbatione in Confessionibus audiendis illarum tantum, quæ sponte ac proprio motu id ab eis petierint. At verò eos, qui post Constitutionem eligentur, aut quoquo modo deputabuntur, vel qui in eorum officiis, seu dignitatibus, expleto iam tempore à Constitutionibus cuiusque Ordinis, vel aliàs legitimè præfinito ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam posse Sanctimonialium Confessiones audire, nisi priùs à Diœcesano Episcopo idonei iudicati, atque approbati fuerint.

VIII. Dub. An Confessiones, quas audiunt Superiores Regulares electi, seu deputati, vel confirmati post publicationem, & sententiam tenoris dictæ Bullæ non obtenta Episcopi approbatione sint nullæ atque irritæ, nec ne?

Resp. Confessiones huiusmodi nullas atque irritas esse.

IX. Dub. An Regulares generaliter ab Episcopo approbati ad Confessiones personarum sæcularium audiendas censeantur etiam approbati ad audiendas Confessiones Monialium sibi subiectarum?

Resp. Regulares generaliter ab Episcopo approbatos ad Confessiones personarum sæcularium audiendas nequaquam censeri approbatos ad audiendas Confessiones Monialium sibi subiectarum, sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione.

X Dub. An Regularis ad audiendas Confessiones Monialium vnius monast. ab Episc. approbatus, Confessiones Monialium alterius monasterij audire possit?

Resp. Regularem ad audiendas Confessiones Monialium vnius monasterij ab Episcopo approbatum, minimè posse audire Confessiones Monialium alterius monasterij.

XI. Dub. An Confessores Regulares extraordinarij semel ab Episcopo deputati, & approbati ad audiendas Monialium Confessiones pro vna vice infra annum ad præscriptum Sacri Concilij Trid. possint virtute dictæ approbationis pluries tanquam Confessores extraordinarij earundem Confessiones audire absque noua Episcopi licentia?

Resp. Confessores extraordinarios semel deputatos atque approbatos ab Episcopo ad Monialium Confessiones pro vna vice audiendas, haud posse pluries in vim approbationis eiusmodi illarum confessiones audire: sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.

XII. Dub. Cum in eadem Constitutione statutum sit, vt liceat Episcopo ex rationabili causa Superiores Regulares admonere, vt amoueant Confessores Monialium atque administratores bonorum ad earundem Monialium monasteria pertinentium, ijsque superioribus id facere detrectantibus, habeat Episcopus facultatem prædictos Confessores, & administratores amouendi, quoties & quando opus esse iudicauerit, an eiusmodi causam Episcopus Superioribus Regularibus significare teneatur?

Resp. Non teneri eiusmodi causam significare Superioribus Regularibus, sed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Episcoporum; quorum conscientiam Sacra Congregat. seriò onerauit ne facultate sibi hac in parte attributa quoquo modo abutantur, eius rei in districto Dei iudicio rationem reddituri.

XIII. Dub. An eadem Constitutio qua parte supponit Episcopi iurisdictioni Regulares delinquentes circa personas degentes intra septa monasteriorum Monialium, aut circa clausuram, vel bonorum administrationem eorundem monasteriorum, habeat locum in omnibus delictis, an vero solum in notorijs, & cum scandalo populi?

Resp. Constitutionem habere locum in omnibus delictis, non autem in notoriis tantum, & cum populi scandalo.

Qua Sacra Congregationis Responsa ad se relata fel. record. Gregorius XV. & S. D. N. Vrbanus VIII. in omnibus approbarunt.

A. Cardinalis Caietanus.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost.
M. DC. XXIII.

XIV. Dub. An regularis absque legitima licentia accedens ad monasterium Monialium Regularibus subiectarum, ibique in loco colloquijs destinato cum Moniali colloquens à Diœcesano Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato coërceri & puniri possit.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum censuit posse, quam Congregationis sententiam S. D. N Vrbanus VIII. ad se relatam approbauit.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost.
M. DC. XXIV.

XV. Dub. An liceat Episcopo in vim Constitutionis sanctæ mem. Gregorij XV. de Exemptorum priuilegiis punire Regulares, qui ad Abbatissæ electionem procedunt ante tempus ipsi Episcopo significatum, aut die electionis eidem nullatenus prænunciata.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum respondit, Regulares ex eadem Constitutione ita demum teneri Episcopo significare diem electionis Abbatissæ, eumque ad præfinitum tempus expectare, si antè ipse expressè declarauerit se vti velle facultate sibi hac in parte attributa, Abbatissarúmque electionibus per se, vel per alium interesse ac præsidere. Post eam vero declarationem licere Episcopo animaduertere in Regulares, qui ante tempus significatum, aut die electionis eidem non prænunciata ab Abbatissa electionem procedunt.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost.
M. DC. XXVI.

DECRETA SACRÆ Congregationis Concilij.

S. D. N. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. auctoritate edita.

De Celebratione Missarum.

VM sæpe contingat in quibusdam Ecclesiis tam magnum Missarũ celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis, aut piorum eleemosynis impositum esse, vt illis pro singulis diebus præscriptis nequeat satisfieri, & tamen noua onera Missarum in dies suscipiantur; indeque fiat, vt depereant piæ testantium voluntates, obstricta benefactoribus fides violetur, defunctorum animæ suffragiis priuentur, Ecclesiis debitus subtrahatur cultus; ac CHRISTI fideles graui scandalo affecti plerumque à similibus charitatis operibus retrahantur. Cúmque his malis maximum inter cætera fomentum præbeat, aut quod ij, qui Missas supra vires celebrandas suscipiunt, sperent illas breui ad pauciorem numerum à Superioribus reductum iri; aut quod Ecclesiis, sorte pecuniarum absumpta plerumque nuda remaneant onera Missarum, absque vllo emolumento; aut quod eleemosyna pro illis celebrandis sit adeò tenuis, vt non facile inueniantur, qui velint huic se muneri subiicere, & redditus Ecclesiæ, aut monasterij adeo exigui, vt Sacerdotes pro necessaria sua sustentatione nouis se oneribus obstringere compellantur: Sacra Congregatio Card. Concil. Trident. interpretum animaduertens, facturam se rem Deo gratissimam, charitatique ac iustitiæ maximè consentaneam, si pro viribus satagat hunc deterrimum abusum è Christiana Republica conuellere, atque eradicare: Sanctissimi D.N. Vrbani Diuina prouidentia Papæ VIII. authoritate sibi specialiter attributa, infrascripta Decreta edidit.

I. Ac primò districtè prohibet, atque interdicit, ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera vlla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis; sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apostolicam Sedem recurratur, quæ, re diligenter perspecta, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiusmodi, si quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, atque inanes decernit.

II. Deinde, vbi pro pluribus Missis, etiam eiusdem qualitatis, celebrandis plura stipendia, quantumcumque incongrua, siue ab vna, siue à pluribus personis collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Monasteriis, Conuentibus, Congregationibus, Domibus, ac locis piis quibuscumque tam sæcularibus, quam regularibus, Sacra Congregatio sub obtestatione Diuini Iudicij mandat, ac præcipit, vt absolutè tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint; itaut alioquin ij, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciat; quinimò grauiter peccent, & ad restitutionem teneantur.

III. Id verò vt deinceps obseruetur exactiùs, Sacra Congregatio eadem authoritate reuocat Priuilegia, & Indulta omnia quibusuis personis, Ecclesiis, ac Locis piis, tam Sæcularibus, quam Regularibus, cuiuscumque Ordinis, & Congregationis, & Instituti, quamcunque ob causam concessa, quibus indulgetur, vt certarum Missarum, vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satis fiat.

IV. Ac similiter, omne damnabile lucrum ab Ecclesia remouere, volẽs, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certe eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte eiusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Præterea, ne in Ecclesiis, in quibus onera Missarum in perpetuum imposita sunt, Sacerdotes in eis, vt par est, adimplendis eo tepidiores, ac segniores reddantur, quòd onera huiusmodi cum nulla, aut parua sint vtilitate coniuncta; statuit, atque decernit,

nit, vt pecuniæ, ac bona mobilia Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Cógregationibus, Monasteriis, Conuentibus, ac locis omnibus, tam Sæcularibus, quàm Regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda cum onere perpetuò Missarum celebrandarum, ab iis, ad quos pertinet, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda à die realis acquisitionis statim deponi debeant penes ædem Sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam ad effectum illa, seu illorum pretium quamprimum inuestiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expressa, & indiuidua mentione oneris, quod illis annexum reperitur: ac si eadem bona immobilia auctoritate Apostolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium sub eadem pœna, vt suprà, deponi, atque in aliis bonis stabilibus itidem fructiferis cum eiusdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat.

V. Ad hæc S. Congregatio quibus suis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, necnon omnibus, & singulis Ecclesiarum, ac piorum locorum, tam sæcularium, quàm regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, districtè prohibet, ne imposterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum, Sæculares quidem sine Episcopi, vel eius generalis Vicarij, Regulares verò sine Generalis, vel Prouincialis consensu, & licentia in scriptis, & gratis concedenda; alioquin Sæcularis, qui huius prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit eo ipso: Regularis verò pœnam priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque actiuæ, ac passiuæ, absque alia declaratione incurrat. Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerit, vt noua quoque onera suscipere valeant; alioquin omninò abstineant ab huiusmodi eleemosynis etiam sponte oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant ab Ecclesiis cum inscriptione illa: *Eleemosyna pro Missis*, vel alia simili, sub iisdem pœnis ipso facto incurrendis, ne fideles hac ratione frustrentur. Episcopus verò, seu eius Vicarius, aut Generalis, vel Prouincialis, vbi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligenter inquirant de singulis Missarum celebrandarum obligationibus cuique Ecclesiæ, Monasterio, aut loco pio incumbentibus; nec antea assensum huiusmodi, aut licentiam præbeant, quàm eis legitimè constiterit, illius Sacerdotes, tam nouo oneri suscipiendo, quàm antiquis iam susceptis satisfacere posse, præcipuamque rationem habeant, vt redditus, qui Ecclesiis, & locis piis relinquuntur, omninò respondeant oneribus adiunctis, secundum morem cuiusque Ciuitatis, vel Prouinciæ, intelligantque si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint, in Nouissimo die se huius prætermissi muneris rationem esse redditures.

VI. Postremo Illustriss. Patres, non sine graui animi dolore intelligentes, mala ferè omnia, quæ Regularem disciplinam euertunt, ac præcipuè nimiam hanc facultatem fouent in oneribus Missarum supra vires suscipiendis, veluti ex infecta radice, pullulare ex maiori Regularium numero, quàm ferant redditus, & eleemosynæ cuiusque Monasterij inhærentes, Summorum Pontificum, ac S. Tridentini Concilij decretis de re editis, Sanctissimi D.N. authoritate præcipiunt, ac mandant omnibus, & singulis Generalibus, Prouincialibus, Commissariis, Ministris, Præsidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicariis, & quibuscumque aliis Superioribus Monasteriorum, Conuentuum, ac Domorum regularium bona immobilia possidentium, vel non possidentium, cuiuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti existentium intra fines Italiæ, & Insularum adiacentium, vt singuli, ad quos pertinet, in qualibet Prouincia, adhibitis duobus, aut tribus Regularibus sui Ordinis, vel Congregationis probatioribus, & rerum vsu peritoribus, bona immobilia, census, redditus, & prouentus omnes, consuetas item eleemosynas, & obuentiones, tam communes Monasteriorum, Conuentuum, & Domorum eiusdem Prouinciæ, quàm etiam singularibus personis religiosis assignatas, seu permissas, in communem vsum deinceps conferendas, decem annorum immediatè præcedentium habita ratione, diligenter, & maturè recognoscant, iis omnibus detractis, quæ reparationes, præstationes, grandines, sterilitates, aliave cuiuslibet generis onera consueuerunt absorbere, eáque omnia scripto fideliter exarata, idem Superior, cuius interest, in proximo Capitulo, seu Congregatione generali, vel prouinciali, coram tribus Iudicibus ab ipsomet Capitulo, seu Congregatione diligendis proponat, qui, computatis huiusmodi redditibus eleemosynis, & obuentionibus vniuersis, & oneribus, vt supra, detractis, sedulo examinent, quot Religiosi homines connumeratis etiam laïcis, aliisque necessariis, seruientibus, in vnoquoque Monasterio, Cóuentu, & Domo regulari iuxta regionis, & proprij instituti morem, victum, & vestitum, & medicinalia in communi habentes, & competenter valeant sustentari. Tum eorundem bonorum, redditaum, eleemosynarum, & onerum præcisam notam ipsimet Capitulo, seu Congregationi exhibeant, vt in illo diligenter omnibus discussis, cuiusque familia, Monasterij, Conuentus, ac Domus regularis in singula quaque prouincia certus earum tantum personarum numerus, Patrum capitularium voto; præfigatur, quæ redditibus, eleemosynis, & obuentionibus, vt superiùs, sufficienter ali possint. Ne verò Superiores, qui id præstare debent, segniùs, aut remissius, quam par est, suo muneri satisfaciant, mandat Sacta Congregatio, vt infra annum, post proximum Capitulum generale, vel prouinciale computandum, omnia hoc de genere capitulariter gesta, in authenticam formam redacta ad Sacram ipsam Congregationem Concilij singuli mittant, numerúmque familiæ, singulorúmque Conuentuum, Monasteriorum, & Domorum huiusmodi regularium, Capituli, seu Congregationis generalis, vel prouincialis sententia, & auctoritate præfinitum, iidem Superiores, tam Generales, & Prouinciales omnes, quàm locales perpetuò seruare omninò teneantur, nec possint illum quoquo modo augere, etiam prætextu augmenti redditaum, absque Sacræ Congregationis licentia. Superiores autem huiusmodi, qui prædicta omnia in præfixo termino non præstiterint, vel numerum, vt suprà præscriptum quouis modo augere præsumpserint, priuationis omnium officiorum, quæ tunc temporis obtinebunt, vocisque actiuæ, ac passiuæ, & ad omnia suæ religionis officia, & gradus inhabilitatis perpetuam pœnam eo ipso incurrere; atque aliis etiam grauioribus à Sede Apostolica infligendis pœnis Sacra Congregatio subiacere voluit, & declarauit.

VII. Deinceps verò Monasterium, Conuentus, Domus,

Domus, Congregatio, Societas Religiosorum, seu Regularium, nullibi recipiatur, nisi præter alia ad id requisita, in singulis eiusmodi locis duodecim saltem fratres, aut Monachi, seu Religiosi, degere & ex redditibus, & consuetis eleemosynis, detractis omnibus, vt supra detrahendis, competenter sustentari valeant, ad præscriptum decreti fœl. rec. Gregor. XV. hac de re editi. Alioquin Monasteria, & loca huiusmodi posthac recipienda, in quibus duodecim Religiosi, vt suprà, sustentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non inhabitauerint, Ordinarij loci visitationi, correctioni, atque omnimodæ iurisdictioni subiecta esse intelligantur.

Porrò ne vllo vnquam tempore hæc in obliuionem, seu desuetudinem abeant, Superiores locales cuiusque Monasterij, Conuentus, ac Domus regularis curare, atque efficere teneantur sub pœna priuationis officij, vocisque actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrenda, vt in perpetuum, sexto quoque mēse, id est feria secunda post primam Dominicam Aduentus, & feria sexta post Octauam Corporis Christi præsentes Ordinationes in publica mensa perlegantur. Omnibus tam Ecclesiasticis personis, cuiuscunque sint ordinis, conditionis, & gradus, quàm laicis quocumque honore, ac potestate præditis, præsentia Decreta declarandis, vel interpretandi facultate penitus interdicta.

Non obstantibus quoad supraseripta omnia, & singula in præsentibus Decretis contenta, Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcunque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum etiam S. Ioannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cuiuslibet alterius Instituti etiam necessariò, & in indiuiduo exprimendi Ecclesiarum, Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumque tam Sæcularium, quàm Regularium locorum, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nūcupatis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, aut cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut alias quomodolibet etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & irritatis vicibus approbatis & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus & formis specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro expressis haben. quibus quod ea quæ præsentibus aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuris; Sacra Congregatio Sanctitatis Suæ auctoritate specialiter & expresse derogat, cæterisque contrariis quibuscumque.

Et ne præmissorum ignorantia à quoquam prætendi possit, voluit eadem S. Congregatio, vt præsentes ordinationes in valuis Basilicarum S. Ioannis Lateranensis, & Principis, Apostolorum de Vrbe, & in acie campi Floræ, vt moris est, affixæ, omnes ad quos pertinet ita arctent & afficiant, ac si vnicuique personaliter intimatæ fuissent. Vtque earumdem præsentium trāssumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ die 21. Iunij 1625.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Anno Domini Nostri Iesu Christi M. DC. XXV. indictione octaua, Pontificatus autem in Christo Patris, ac D. N. D. Vrbani diuina Prouidentia Papæ VIII. anno eius III. die verò 22. mensis Septembris suprascripta decreta affixa & publicata fuerunt ad valuas Basilicarum Sancti Ioannis Lateran. & Principis Apostolorum de Vrbe, ac in acie Campi Floræ, vt moris est, per nos Camillum Fundatum, & Fabium Æmilianum Sanctissimi D. N. Papæ Cursores.

Brandimartes Latinus prælibati Sanctissimi D. N. Papæ ac S. Rom. & vniuersalis Inquisitionis cursor pro Mag. D D. Curs.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost. M. DC. XXV.

Declarationes aliquot Sacræ Congregationis Concilij S. D. N. Vrbani Papæ VIII. auctorioate editæ super decretis eiusdem Congregationis de celebratione Missarum.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum auctoritate sibi à Sanctissimo D. N. attributa ad singula dubia inferius proposita ad hunc modum respondit.

Super primo Sacræ Congregationis decreto de celebratione Missarum, quo prohibetur ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera vlla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis.

Quæritur quid si legatum sit ita tenue, vt non sit qui velit onus illi iniunctum subire, & si recurrendum sit ad Sedem Apost. pro moderatione oneris, totum, aut ferè totum insumendum sit pro expensis ad id necessarijs? & & quid si permittatur Episcopo in fundatione vt possit huiusmodi onera moderari?

Resp. Etsi legatum sit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, vt supra impositi ab iis ad quos pertinet, Sedem Apost. esse adeundam, quæ absque vlla impensa statuet, quod magis in Domino è re esse iudicauerit. Verumtamen si in ipsa beneficij erectione expresse cautum fuerit, vt liceat Episcopo iniunctum onus reducere ac moderari legem hanc fundationis quam decreta hac de re edita non sustulerunt, esse validam & obseruandam.

Secundò super II. eiusdem Congregationis decreto quo cauetur, vt celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, Quæritur, an verba illa, præscriptæ fuerint, *intelligenda sint de præscriptione facta ab offerente, vel ab Ordinario?*

Resp. Esse intelligenda de præscriptione facta ab eo, qui eleemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: quod si tribuens eleemosynam numerum Missarum celebrandarum non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot præscripserit Ordinarius secundùm morem suæ Ciuitatis, vel Prouinciæ.

Tertiò

Tertiò, an cum Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam iuxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruum, teneantur Missas ab offerente præscriptas celebrare?

Resp. Teneri.

Quartò, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione beneficij, seu capellæ, legati, aut salarij possint etiam manualem eleemosynam pro Missis votiuis, aut defunctorum recipere, & vnico Missæ Sacrificio vtrique oneri satisfacere?

Resp. Sacerdotes quibus diebus teneantur Missas celebrare ratione beneficij, seu capellæ, legati, aut salarij, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa vtrique obligationi satisfacere.

Quintò posito quod testator relinquat vt celebrentur pro eius anima centum Missæ absque vlla præscriptione eleemosynæ. Quæritur an liberum sit hæredibus eleemosynam sibi bene visam præscribere, an vero eadem eleemosyna præscribenda sit ab Ordinario?

Resp. Vbi nullam certam eleemosynam testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam eleemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum secundum morem Ciuitatis, vel Prouinciæ.

Sextò super III. Congregationis decreto, in quo eadem Congregatio reuocat priuilegia, quibus indulgetur vt certarum Missarum, vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiēdis satisfiat, Quæritur, an verba, in futurum suscipiendis, *intelligenda sint de oneribus suscipiendis post priuilegium?*

Resp. Ita esse intelligenda.

Septimò super IV. eiusdem Congregationis decreto, quo prohibetur Sacerdoti, qui Missam suscipit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri parte eiusdem eleemosynæ sibi retenta celebrandam committat, Quæritur, an permittendum sit administratoribus Ecclesiarum vt retineant aliquam eleemosynarum portionem pro expensis manutentionis Ecclesiæ, altarium, inseruientium, paramentorum, luminum, vini, hostiæ, & similium?

Resp. Permittendum non esse vt Ecclesiæ ac loca pia seu illorum administratores ex eleemosynis Missarum celebrandarum vllam vtcumque minimam portionem retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cum Ecclesiæ, & loca ipsa alios non habent redditus, quos in vsum earundem expensarum erogare licitè possint, & tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantum Missæ Sacrificio necessario sunt subeundæ, & nihilominus eo etiam casu curandum esse, vt ex pecuniis, quæ supersunt, expensis vt supra deductis, absolutè tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus eleemosynas.

Octauò, an hoc decretum habeat locum in beneficiis, quæ conferuntur in titulum, id est, an Rector beneficij, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem redditùum beneficij?

Resp. Non habere locum, sed satis esse vt Rector beneficij, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam secundùm morem Ciuitatis, vel Prouinciæ, nisi in fundatione ipsius beneficij aliud cautum fuerit.

Nonò, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna maior solita pro celebratione Missæ debeant dare eandem integram eleemosynam iis quibus Missas celebrandas committunt, an verò satis sit, vt dent celebrantibus eleemosynam consuetam?

Resp. Debere absolutè integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec vllam illius partem sibi retinere posse.

Decimo super V. eiusdem Congregationis decreto, quo inter cætera statuitur in hæc verba. Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, vt noua quoque onera obire valeant, alioquin omnino abstineant ab huiusmodi eleemosynis etiam sponte oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant, &c. *Quæritur an hoc decretum prohibeat absolutè quominus accipiant nouas eleemosynas ij, qui acceptis non satisfecerunt, & quid si congruo tempore possint omnibus satisfacere.*

Resp. Non prohibere absolutè, ac propterea etsi oneribus iam susceptis non satisfecerint, posse tamen noua etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodò infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Vndecimò quid si offerens eleemosynas audito impedimento consentiat, vt Sacerdos Missam celebret cum primum poterit?

Resp. Quamuis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciat, & consentiat, vt illæ tunc demum celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit, decretum non prohibere quominus eo casu eleemosyna accipiatur pro iisdem Missis iuxta benefactoris consensum celebrandis.

Duodecimò, an pœnæ Interdicti & aliæ appositæ in eodem decreto afficiant tam eos qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi præscriptam, quam eos, qui non auferunt capsulas ab Ecclesiis, vt ibidem præcipitur.

Resp Has pœnas non habere locum, nisi in suscipientibus onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentia Episcopi, seu eius generalis Vicarij, aut Generalis, vel Prouincialis.

Decimotertiò, an in hoc decreto comprehendantur illæ capsulæ, quæ apponi solent in Ecclesiis in die Commemorationis omnium Sanctorum, & vulgo dicuntur, Casse de Morti?

Resp. Comprehendi.

Decimoquartò an administratores Ecclesiæ magnæ deuotionis, & concursus possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis nonnisi post longum tempus satisfacere valeant, ne alias cultus Ecclesiæ, & deuotio, ac concursus fidelium, vt aiunt, minuantur?

Resp. Non posse nisi de consensu eorum, qui eleemosynas tribuunt, vt suprà in responsione ad vndecimum.

Decimoquintò, quia prohibitio dicti decreti videtur aliquib. directa solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, necnon omnibus & singulis Ecclesiarum; & piorum locorum tam sæcularium, quàm Regularium Superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem priuatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali, & aliis ad quos pertinet, *supplicatur pro opportuna declaratione.*

Resp. Comprehendi etiam priuatos Sacerdotes.

Decimosexto super VII. eiusdem S. Congregationis decreto, quo cauetur, vt in singulis monasteriis Religiosorum præfigatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut eleemosynis commodè possit sustentari; Quæritur, an vbi hac

hæc præfixio facta iam fuit in vim similis decreti sanctæ mem. Pauli V. absque tamen computatione reddituum cuiusque Religiosi, sit denuò facienda necne?

Resp. Numeri præfixionem esse iterum faciendam seruata vltimi decreti hac de re editi.

Decimoseptimò, an nouitij ad habitum Regularem admissi, possint admitti ad professionem in monasterijs, in quibus habita vt supra præfixione numeri commodè ali non possunt.

Resp. Esse admittendos ad professionem, si aliàs habiles existant, ac deinde in aliquo alio monasterio eiusdem Religionis esse collocandos vbi commode ali possint.

Decimooctauo super vltimo, quo cauetur, vt nulli recipiantur Conuentus Regularium, nisi præter alia ad id requisita duodecim saltem fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant, itaut alioquin subsint iurisdictioni Ordinarij: Quæritur, an hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Missarum, comprehendat eas Religiones, quæ non consueuerunt onera Missarum recipere, vt sunt Religiones Capuccinorum, ac Societatis IESV?

Resp. Comprehendere.

Vltimò, an idem decretum vbi disponit, vt nullibi recipiantur monasteria, nisi, &c. habeat locum in Italia duntaxat, ad quam est restrictum decretum proximè antecedens, an vero etiam extra Italiam?

Resp. Habere locum etiam extra Italiam.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost. M. DC. XXVI.

DECRETA SACRÆ Congregationis Concilij.

S. D. N. D. Vrbani Papæ VIII. iussu edita.

De Regularibus, Apostatis, & Electis.

SACRA Congregatio Cardinalium Concilij Trident. Interpretum Regularium eiectorum, & fugitiuorum statui consulere, illorúmque scandala summouere, & succrescentem numerum frangere, operæ pretium existimans, auditis Religionum Superioribus, atque diligentissimè perpensa, communicato etiam consilio cum S.D.N. Vrbano VIII. atque ex peculiari Sanctitatis suæ facultate infrascripta edidit.

Ac primò, vt infecta semina, è quibus praui eiusmodi fructus potissimum prodeunt, deinceps ne serantur in vinea Domini, censuit esse innouandas, & Sanctissima auctoritate innouat constitutiones, & decreta generalia sanctæ mem. Clementis VIII. ad Regularium reformationem, ac nouitiorum receptionem, professionem, atque institutionem spectantia, districtéque præcipit Generalibus, atque aliis omnibus Ordinum Superioribus, vt illa exactè obseruent, atque vt obseruētur efficiant sub pœnis statutis in iisdem Constitutionibus. A quibus tamen excipiendum censuit caput illud, quo decernitur ne in Conuentibus, seu monasteriis ad nouitios recipiendos hactenus designatis, & approbatis, seu in posterum designandis, & approbandis, nouitij ad habitum vllatenus recipi possint, nisi prius à Congregatione Reformationis Apost. vel à propriis locorum Ordinariis expressè, & nominatim approbati fuerint. A cuius quidem decreti obseruantia Sacra Congregatio iustis de causis censuit Regulares esse absoluendos, prout auctoritate Sanctissimi Domini nostri absoluit, atque eximit.

Deinde vt apostatandi opportunitas Regularibus præripiatur, statuit, vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem Religionem transire, nisi priùs Superiori legitimè constiterit eam Religionem paratam esse illum recipere, qui licentiam petit, tumque Regularis rectà se transferat ad arctiorem. Quod vt reipsa adimpleatur, idem Superior omni studio, ac diligentia inuigilet.

Rursus statuit, vt fugitiui, & apostatæ, siue habitum Regularem deferant, siue non, possint ac debeant ab Episcopo loci, vbi moram trahunt in carceres conijci, ac Superioribus Regularibus consignari secundùm Regularia instituta puniendi, vtque ipsi quoque Superiores teneantur eos perquirere, ad Religionem reducere, atque efficere vt apprehendantur, salua tamen in omnibus facultate Ordinariis locorum attributa decreto Concilij *cap. 3. sess. 6.* Quod si apostatæ huiusmodi citra montes infra quatuor, vltra montes verò infra octo menses à præsentis decreti publicatione inchoandos sua sponte ad suam quisque Religionem redierit, tum pœnarum omnium ipsis propter apostasiam inflictarum, aut infligēdarum remissionem, atque impunitatem assequantur; ita tamen vt debeat à Superiore absolutionem humiliter petere, & coram eodem culpam fateri, atque emendationem polliceri; Superior verò è contra benignè illos teneatur excipere, ab huiusmodi pœnis absoluere, & paterna charitate amplecti.

Ad hæc, vt in posterum è Religionibus nullus legitimè professus eiici possit, nisi sit verè incorrigibilis; verè autem incorrigibilis minimè censeatur, nisi non solùm concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis dispositione requiruntur, sublatis hac in parte Statutis, & Constitutionibus cuiusque Religionis, & Ordinis etiam à Sede Apost. approbatis, & confirmatis; verum etiam vnius anni spatio in ieiunio, & pœnitentia probetur in carceribus: proindéque vnaquæque Religio priuatos habeat carceres in qualibet saltem Prouincia. Elapso autem anno si nihilominus non resipuerit, sed animo indurato in sua peruicacia perseuerauerit, ne contagione pestifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putre eiici tandem possit, sed ab ipsomet Generali tantum de consilio, & assensu sex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in singulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus, tumque nonnisi instructo secundum eorum stylum, & Constitutiones processu, & plene probatis causis expulsionis ad Sacrorum Canonum præscriptum. Interea tamen vsque ad primum generale Capitulum, seu Congregationem proximè celebrandam si quempiam ex iustis, & necessariis causis expellere oportebit, eiectio fieri possit à Generali cum consilio, & assensu sex Patrum, vt suprà, quos idemmet Generalis eligere debeat infra quatuor menses à præsentis decreti publicatione, seruata tamen in reliquis forma superiùs præscripta. Si verò eiecti quamdiu non redierint ad Religionem in habitu clericali incedant, atque Ordinarij loci iurisdi-

iurisdictioni, & obedientiæ subsint, proindéque Generalis illico expulsionis sententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Cæterùm Sacra Congregatio Religionum Superiores seriò admonet, ac per IESV-CHRISTI viscera obtestatur, vt memores paternæ charitatis, & mansuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, vt lucrentur animas fratrum suorum, ferè in profundum maiorum delapsas, antequam grauissimum, atque extremum expulsionis remedium experiantur. Idque eo magis quod subditorum sanguinem, qui ex malo negligentium, & sui officij immemorum Prælatorum regimine peribunt, Dominus noster IESVS CHRISTVS in supremo Dei iudicio de eorumdem Prælatorum manibus sit requisiturus,

Præterea statuit, vt iidem Superiores nemini ex Religiosis expulsis litteras testimoniales concedant illos ad Sedem Apost. reiicientes, vel iubentes aliam ingredi Religionem.

Item vt eiecti extra Religionem degentes sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum, sublata Ordinariis locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, ac moderandi.

Ac postremo censuit esse innouandam & Suæ Beatitudinis auctoritate innouat Constitutionem felicis mem. Gregorij IX. relatam in cap. fin. extra de Regular. ac præterea declarat eam Constitutionem in iis quoque vendicare sibi locum, seruandamque esse, qui iuste diffinitiuéque, ac iuris ordine seruato expulsi fuerint, dummodo tamen in expulsis huiusmodi subsit spes euidens emendationis ex litteris saltem testimonialibus Ordinarij, cuius Conscientiam in his litteris concedendis Sacra Congregatio seriò onerauit.

Ne qua vero difficultas in suprascriptis decretis, & ordinationibus exequendis suboriatur, Sacra Congregatio Sanctissimo Domino Nostro annuente, atque approbante, vniuersis Generalibus, Prouincialibus, Commissariis, Ministris Præsidentibus Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicariis, & quibuscumque aliis Superioribus quorumcumque Ordinum, vel Congregationum, Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Domorum, ac locorum Regularium vbique locorum existentium iniungit, serióque mandat, vt illa diligenter obseruent, atque obseruari procurent in omnibus Cœnobiis, ac monasteriis, Collegiis, & Domibus quorumcumque Monachorum, ac Regularium vbique locorum existentibus, efficiántque, vt tam decreta supradicta felicis record. Clementis VIII. quam præsentes Ordinationes in singulis eiusmodi locis bis saltem in anno legantur in publica mensa.

Si quis verò ipsorum aduersus ea, quæ superiùs suprascripta sunt, vel eorum aliquid quoquo modo iacere, vel moliri præsumpserit, ipso facto pœnam incurrat priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, vocisque actiuæ, & passiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, pœnaque huiusmodi si Sanctitati Suæ, ac Sedi Apost. reseruata, iisdem Superioribus etiam Generalibus, & Protectoribus illam moderandi, seu relaxandi potestate penitus interdicta, & nihilominus sit irritum & inane quicquid secus à quoquam actum extiterit. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium Congregationum, Monasteriorum, Conuentuum, Domorum, ac locorum Regularium quorumcumque, necnon illorum etiam iuramento, Confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, vel consuetudinibus etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegiis etiam in corpore iuris clausis aut ex causa, vel titulo oneroso, vel in limine fundationis concessis, etiam Mari Magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus & formis, & cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisq; efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus Decretis etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis specialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forēt, præsentibus pro expressis habens, quibus quoad ea, quæ supradictis quomodolibet aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuris specialiter, & expresè Sanctitatis Suæ auctoritate derogat, cæterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ die 21. Septembris 1624.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apostol. M. DC. XXIV.

DECRETVM SACRÆ Congregationis Rituum vbique obseruandum.

De non addendis Kalendario & Missali Sanctorum Officiis adhuc non concessis, & Missis non approbatis.

SACRA Rituum Congregatio ad tollendos abusus, qui variis in locis irrepserunt, re mature discussa censuit, & decreuit.

Primò non potuisse, nec posse locorum Ordinarios tam sæculares, quàm Regulares addere Kalendariis etiam propriis Sanctorum Officia, nisi ea duntaxat quæ Breuiarij Romani rubricis, vel Sacræ Rituum Congregationis, seu Sedis Apostolicæ licentia conceduntur.

Insuper vetuit, & prohibuit celebrari per totam Ciuitatem, vel Diœcesim etiam de cuiusque Ordinarij auctoritate Missam, vel festum cum officio de Sancto, eo quod in loco adsit Ecclesia Parochialis, vel Regularis, aut aliqua Reliquia, sed tantùm in ipsius Sancti Ecclesia titulari, seu vbi asseruatur insignis Reliquia, & non alibi.

Insignes autem Reliquias declarauit esse Corpus, Caput, Brachium, Crus, aut illam partem Corporis, in qua passus est Martyr, modo sit integra, & non parua, & legitimè ab Ordinariis approbata.

Missas item, quæ circumferuntur à Sacra Congre-

gatione non approbatas, Sancti Gregorij pro Viuis, & Defunctis XV. Auxiliatorum, & de Patre æterno, & quascumque alias, exceptis, quæ sunt permissæ Regularibus tantum, veluti Rosarij, Sanctæ Mariæ de Carmelo, & alias, sicut etiam Officia ab eadem non approbata prohibibuit, reiecit omninò, & damnauit respectiuè, & pro prohibitis, reiectis, & damnatis haberi voluit.

Quæ omnia decreuit, statuit, & mandauit sub pœnis contentis in Bullis Pij V. initio Breuiarij, & Missalis positis, quòd scilicet non satisfaciant muneri recitandi diuini Officij; quo verò ad vtentes supradictis Missis sub aliis pœnis contentis in Indice librorum prohibitorum ex decreto S. Concilij Tridentini edito.

Et ne præmissorum ignorantia vllo vnquam tempore possit ab aliquo prætendi, neque obliuio possit irrepere, eadem Sacra Congregatio voluit, & mandauit decreta huiusmodi affigi in Sacristiis omnium Ecclesiarum tam Sæcularium, quàm Regularium, etiam Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, Collegiatarum, & aliarum quarumcumque in eisque perpetuo affixa asseruari.

Facta demum relatione horum decretorum Sanctissimo D.N. D. Vrbano Papæ VIII. idem Sanctissimus ea laudauit, approbauit, atque ab omnibus vbique sub prædictis pœnis seruari præcepit. In quorum fidem manu, & sigillo Illustrissimi & Reuerendissimi D. Cardinalis Deti præsens decretum signatum, & munitum fuit, die 8. Aprilis 1628.

Ioannes Baptista Card. Detus.

Locus † *Sigilli.*

F. Fuluius Benignus, Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost. M. DC. XXVIII.

DECRETVM SACRÆ CONgregationis Concilij, quòd in collatione Parochialis Ecclesiæ iurispatronatus mixti non requiritur forma examinis per concursum.

SACRA Cardinalium Congregatio Concilij Tridentini interpretum censuit in collatione Parochialis Ecclesiæ iurispatronatus mixti non requiri formam examinis per concursum, sub die 5. Februarij 1628. *Vidi & legi originale proprium, quod asseruatur apud D. Iulianum Viuianum Pisanæ Ecclesiæ Decanum, de quo ipse meminit in fine suæ praxis Iurispatronatus nouissimè editæ. & ideò secundùm hoc decretum corriges, & emendabis quæ cum communi Doctorum opinione dixi suprà* alleg. 58. num. 17.

S. D. N.

D. VRBANI DIVINA prouidentia Papæ VIII.

CONSTITVTIO,

Contra Ordinātes, & malè Ordinatos.

Vrbanus Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

SECRETIS æternæ prouidentiæ consiliis, nullo nostrorum suffragio meritorum, Speculatores Domus Israël, in sublimi Apostolatus culmine constituti, eo potissimum Pontificiæ sedulitatis officia conuertenda esse arbitramur, vt qui in sortem Domini vocantur, Christique Militiæ dant nomen, spiritualem Ecclesiæ tranquillitatem non perturbent, sed pacem confirment, vires augeant, ac tam strenuè se gerant, vt ipsam terribilem, quasi castrorum aciem ordinatam, inferæ potestates, ac Principes tenebrarum quotidie magis perhorrescant. Hæc autem quanto impensiùs fieri optamus, tanto maiori indignatione irreligiosam quorumdam impudentiam detestamur; ac sacrilegam temeritatem execramur, qui sacros Canones, Summorumque Pontificum decreta non verentes, Clericales Ordines illegitimè suscipiunt, ac dum in Ecclesiasticorum ministrorum cœtum per nefas irrepunt, Dei cultui, animarum saluti, omnibusque ad optimum Christianæ Reipublicæ regimen pertinentibus, plurimum obesse noscuntur. Aliàs siquidem fel. record. Clemens Papa IV. prædecessor noster volens periculis animarum eorum obuiare, qui vinculo excommunicationis adstricti, aut apostatæ, seu irregulares, vel aliàs Ordinum sacrorum susceptione indigni, suam patriam, in qua de his haberetur notitia, fugientes, se in remotis partibus faciebant ad huiusmodi Ordines promoueri, statuit, vt nullus Episcoporum Italiæ de cætero aliquem Vltramontanum Clericum ordinare præsumeret, nisi ab eodem Clemente prædecessore, vel ab Episcopo, de cuius Diœces. traxerat originem, ordinandus, vel in cuius Diœces. beneficiatus existebat, per eius patentes litteras causam rationabilem continentes, quare ipsum nolebat, aut nequibat ordinare, specialem licentiam haberet; eos verò, quos contra præmissa contigisset ordinari, manere voluit absque spe dispensationis super hoc à Sede Apostolica obtinendæ suspensos, ac ordinantes condigna pœnitentia puniri. Cùm autem non sine graui animi nostri molestia, Nobis innotuerit, quamplures Vltramontanos suæ salutis immemores, Deique timore postposito, ad Ordines prædictos cum falsis Dimissorialibus litteris, seu etiam cum titulo patrimonij ficto, vel fiduciario, seu etiam falso, cum maximo bonorum omnium scandalo, se promoueri fecisse. Nos innumeris, quæ ex minùs canonica Clericorum ordinatione huiusmodi proueniunt, malis, quantum Nobis ex Alto conceditur prouidere volentes, prædictam Clementis prædecessoris Constitutionem, cum omnibus & singulis in ea contentis approbantes, & innouantes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, déque Apostolicæ potestatis plenitudine

tudine, Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis in Italia existentibus tenore præsentium prohibemus, ne quouis prætextu & ex quacumque causa, Hispanos, Lusitanos, Gallos, vel Germanos, aliósque quoscumque Vltramontanos, & ex quibusuis locis extra Italiam oriundis, non solùm ad Sacros, sed neque etiam ad minores Ordines, vel Clericalem characterem promouere audeant, seu præsumant, nisi dimissoriales suorum Ordinariorum litteras à nostris, & huius Sanctæ Sedis Nútiis, seu Collectoribus in illis partibus commorantibus recognitas, probatas, & subscriptas habeát, eorumdémve Nútiorum, seu Collectorum subscriptiones à dilecto filio nostro in Alma Vrbe Vicario in spiritualibus generali similiter examinatæ, recognitæ, & probatæ fuerint aliàs promouentes ad annum ab exercitio Pontificalium, promoti verò perpetuæ suspensionis pœnam, absque spe dispensationis à Sede Apostolica obtinendæ, incurrant eo ipso. Insuper permotos huiusmodi, ac etiam eos, qui cum falsis, vel fictis, aut fiduciariis patrimonij titulis scienter se ad Ordines huiusmodi promoueri fecerint, non solùm prædictis, verum etiam maioribus arbitrio nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis infligendis pœnis. Italos verò, si quos in posterum Clericali charactere insigniri, vel ad minores Ordines promoueri ab alieno Episcopo, cum falsis dimissoriis contigerit, etiásí qualitatibus per Concil. Tridenr, Decretum *cap. 17. sess. 23.* requisitis præditi sint. Nihilominus sequuta tamen prius desuper Iudicis Ecclesiastici declaratione, fori priuilegio minimè gaudere, sed sæculari iurisdictioni, vt antea, plenè in omnibus subiacere, & subiectos esse respectiuè volumus, sicque & non aliter per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane si secus super his à quoquam, quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. In contrarium facien. non obstantibus quibuscumque. Per præsentes autem cõstitutioni rec. me. Pij Papæ II. prædecessoris nostri contra malè promotos editæ nullatenus derogare intendimus, sed illam cum omnibus, & singulis in ea contentis, in suo robore, & efficacia permanere, perinde ac si præsentes non emanassent, decernimus. Vt autem præsentes litteræ ad omnium notitiam facilius deuenire possint, volumus, quod illæ, siue earum exempla in valuis Basilicarum Sancti Ioannis Lateranen. ac Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ, necnon in acie Campi Floræ, vt moris est, affixæ, omnes & singulos, quos illæ concernunt, perinde arctent, & afficiant, ac si vniuiq; personaliter intimatæ fuissent, quodque earundem transsumptis, etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra illud vbique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostésæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die 11. Decembris M.DC.XXIV. Pontificatus Nostri Anno secundo.

V. Theatinvs.

Anno Millesimo sexcentesimo vigesimo quarto Indictione septima Pontificatus Sanctissimi D.N.D. Vrbani diuina Prouidentia Papa Octaui, die verò decimosexto mensis Decembris, retroscriptæ litteræ Apostolicæ affixæ, lectæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicarum Sancti Ioannis Lateran. Principis Apostolorum de Vrbe, ac Cancellariæ Apostolicæ, aciei Campi Floræ, per nos Alexandrum de Rochis, & Fabium Æmilianum Sanctiss. D Papæ Curs.

Brandimartes Latinus pro Mag. DD. Curs.
Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apostol.
M. DC. XXIV.

DECRETVM,

De Monasteriorum, Conuentuum, Domorum Religiosorum cuiuscumque etiam Mendicantium Ordinis erectione.

CVm aliàs fel. rec. Clemens Papa VIII. decreuit, Ordinarios locorum licentiam ad nouos Conuentus cuiuscumque, præsertim Mendicantium Ordinis, in Ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impartiri non posse, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem Ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seu Procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita in eisdem Ciuitatibus, & locis, nouos huiusmodi erigendos Conuentus, sine aliorum detrimento commodè sustentari posse constiterit. Si verò ab eorum sententiis ad Sedem Apostolicam prouocari, & appellari contigerit, ipsos Ordinarios tandiu erectionem nouorũ conuentuum suspendere debere, quandiu à dicta Sede in ea causa pronunciatum extiterit, ac aliàs prout in decreto huiusmodi plenius continetur. Verũ per piæ me. Paulũ Papã V. accepto plerósque ex Ordinariis prædictis fauore, vel nimia exposcentiũ importunitate ad nouos Cõuentus, seu Domos, præter, & contra tenorem prædicti decreti erigendos plerumque adduci, quo fit, vt non habita debita eleemosynarum, seu redditnum cuiuscumque Monasterij, Conuentus, seu Domus ratione, Monachi, seu Fratres, aut Religiosi ibi degentes, manuteneri nequeát, & ad tam exiguum numerum reducantur, vt cultus diuinus in eorum Ecclesiis destituatur, ibique regularis disciplina, vt conuenit, conseruari non valeat, Sacra Congregatio Illustrissimorũ DD. Cardinalium negotiis Regularium præpositorum, ad quos idem Paulus Papa V. negotium huiusmodi reiecerat, tot incommodis obuiam ire, eisque aliquod opportunum remedium adhibere cupiens. Decreti huiusmodi veriores, ac totos tenores præsentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur pro plenè, & sufficienter expressis habens, viuæ vocis oraculo à S.D.N. Gregorio Papa XV. habito, Decretum prædictum, quatenus opus sit, innouat, & in vsum reducit. Volens, quod de cætero Monasteriũ, Conuentus, Domus, Congregatio, vel Societas Religiosorum, seu Regularium cuiuscumque, etiam Mẽdicantium Ordinis, Societatis, & instituti quocũque nomine nuncupentur, etiásí de illis particularis, expressa, & specifica mentio habenda esset, in quacũque Ciuitate, vel oppido, quocũque alio loco, non erigantur, nisi in eo saltem duodecim Fratres, aut Monachi, seu Religiosi inhabitare, ac ex redditibus, & ex consuetis eleemosynis sustentari valeant, ac Priores, seu Procuratores aliorũ Monasteriorũ, Conuentuum, seu Domorum aliarum Religionum, vel Congregationum, aut Societatum, seu

F 2

seu institutorum huiusmodi non solùm in prædictis, sed etiam in aliis per quatuor millia passuum circumuicinis locis ad id vocati,& auditi fuerint,ac tali erectioni consenserint, vel aliàs Ordinariis locorum constiterit,Religiosos Monasterij, Conuentus,seu Domus regularis sic erigendi, seu erigendæ absque detrimento Religiosorum in Monasteriis; seu Domibus antea in Ciuitatibus,seu locis huiusmodi erectis degentium, ibi in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali posse. Si verò noui Conuentus, Domus, Congregatio, vel Societas huiusmodi instituendæ erunt, nullique alij Regulares inibi repetiantur,Ordinarij locorum nihilominus diligenter inquirant,ac locorum incolæ,& habitatores,quorum & consensum requirant, ac adhibeant huiusmodi duodecim Religiosos in Conuentibus, vt præmittitur instituendis commodè alere,& manutenere valeant. Si verò à Decreto, seu Decretis per Ordinarios prædictos in causis huiusmodi ferendis legitimè appellari contigerit, ex nunc prout ex ea die, qua appellatio interponetur,ea ad eandem Sacram Congregationem vnà cùm toto negotio principali deuoluta censeatur, appellationeque huiusmodi pendente, nihil innouandum esse, irritumque & inane quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernens,quibuscumque in contrarium facien. non obstantibus. Romæ 17. Augusti 1621

Ant. Card. Saulius.

Locus † Sigilli.

N. Zambeccarius, Secr.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost.
M. DC. XXII.

DECRETVM,

Quo conceditur & præscribitur facultas Ordinarijs circa accessum Regularium ad monasteria Monialium ad colloquendum cum eis.

CVm alias de anno 1590. per Sacram Cardinalium negotiis Regularium Præfectorum Congregationem de mandato fel. rec. Sixti Papæ Quinti circa accessum Regularium cuiuscumque Ordinis ad Monialium Monasteria fuerit decretum; Quod nulli Religioso cuiuscumque Ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis existat (Superiore, cui Monasterij, seu Domus cura incumbit, Visitatore, vel Visitatoribus, Confessarióque ordinario, & extraordinario, cum ad tempus deputabitur duntaxat exceptis) liceat absque licentia expressa eiusdem Sacræ Congregationis accedere ad Monasteria, seu Domus quarumcumque Monialium, vel Sororum, siue sui, siue alterius cuiusuis Ordinis ad colloquendum,siue tractãdum cum eis. Quod si aliquando mandato sui Superioris aliquos Religiosos ad prædicandum Verbum Dei, vel ad celebrandas Missas in ipsarum Monialium, Seu Sororum Ecclesiis,siue Oratoriis exterioribus,siue extra Claustra existentibus mitti contigerit,ne dicti Religiosi vllo quæsito colore Moniales, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra Clausuram degentes alloqui possint, sub pœnis priuationis officiorum,ac vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurren. aliisque eiusdem Sacræ Congregationis arbitrio, fueritque postmodum declaratum etiam Equites S. Ioannis Hierosolymitani sub eodem Decreto comprehendi, & quoscumque contrafacientes ab alio, quam ab Apostolica Sede, aut Sacra Congregatione absolui,& rehabilitari non posse; Amplissimi eiusdem Sacræ Congregationis Patres Decreta huiusmodi innouanda, & inuiolabiliter obseruanda statuerunt. Verùm quia experientia compertum est interdum ob pias, & rationabiles causas, easque ita ferente casu, repentinas, vt ab eadem Sacr. Congregatione licentiam expectari summè incommodum, vel inutile sit Regularibus supradictis colloquendi cum Monialibus sibi attinentibus necessitatem obuenire, facto verbo cum Sanctiss. D.N. Vrbano VIII. & de Sanctitatis suæ expresso ordine, & mandato facultatem tribuerunt in posterum locorum Ordinariis,vt quatenus sibi visum fuerit in Domino expedire,licentiam concedere possint per quatuor vices ad summum quodlibet anno cuicumque Regulari,vt Moniales sibi in primo, & secundo [illegible] consanguinitatis gradu coniunctas conue[illegible] & alioqui possit. Id verò non aliter quam [illegible] vnquèm forma infrascripta, vt id nullo mod[illegible] diebus festiuis,aut in Aduentu,Quadrag[illegible] sexta,Sabbato, & vigiliis, prædictaque [illegible] obtenta ab Ordinario,& ab alio,ad quem spe[illegible],eam concedere, consignetur Cõfessario Ordinario Monasterij, qui penes se retinere debeat,isque associet, & præsens sit,& Auscultatrices de more, non autẽ aliæ,assistant,prædictaque licentia pro die,& hora certa,& in scriptis concedatur,in librisque Cancellariæ eiusdem Ordinarij annotetur. Quod si prædicti locorum Ordinarij per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis,aut aliter,quàm seruata forma supradicta licentias concesserint, vel permiserint, sciant se intentionis Sanctiss. D.N. & Sacræ Congregationis Trãsgressores, iudiciúmque reformident, Regulares autem pœnis in supradicto Decreto contentis,ac si nullam licentiam obtinuissent, eo ipso se nouerint esse addictos,& arbitrio Sacræ Congregationis seuerius puniendos. Romæ xij. Kal. Decembris M. DC. XIII.

Oct. Card. Bandinus.

Laur. Campegius, Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost.
M. DC. XXIII.

S. D. N.

D. VRBANI DIVINA prouidentia Papæ VIII. DECLARATIO.

Quòd Capitula Ecclesiarum Cathedralium, quibus S. R. E. Cardinales præsunt ex Indultis conferendi beneficia Ecclesiastica reseruata, vel affecta eisdem Cardinalibus concessis nullum ius prætendere possint.

SANCTISSIMVS in CHRISTO Pater, & D. N. D. Vrbanus diuina prouidentia Papa VIII. accepto quòd S.R.E. Cardinales super Indultis & facultatibus disponendi de beneficiis Ecclesiasticis Sedi Apostol. reseruatis

seruatis & affectis à Sede prædicta sibi concessis per Capitula & Canonicos Cathedralium Ecclesiarum, quibus illi ex concessione, & dispensatione Apostol. præsunt, impediuntur, sub prætextu quòd ipsi Capitula, & Canonici ius nominandi, vel præsentandi, aut alias quomodolibet disponendi de beneficiis in mensibus non reseruatis pro tempore vacantibus cum prædictis Cardinalibus locorum Ordinariis coniunctim, vel diuisim habentes, tanquam membra capiti adhærentia à Cancellariæ Apostolicæ regula mensium reseruatoria, à qua Cardinales præseruantur, etiam excipi, & facultates atque Indulta, quæ certarum reseruationum obstacula tollunt, sibi quoque suffragari debere prætendunt, & attendens priuilegium quod Cardinales in prædicta regula præseruentur, eis intuitu Cardinalatus concessum esse, neque rationi consonum fore, vt Capitula & Canonici dum sui Præsules Cardinalatus honore præfulgent plus iuris in præiudicium Sedis Apostol. seu ipsorum Cardinalium Præsulum ius, & indultum conferendi ab ipsa Sede habentium obtineant, quàm si ipsi Cardinales non forent. Motu proprio sub die 29. Decembris, anni ab Incarnatione Domini 1625. declarauit intentionis, & voluntatis suæ esse quod Cardinales Præsules de omnibus, & singulis beneficiis Ecclesiasticis quomodolibet nuncupatis, & qualificatis, ad eorum etiam cum alio, vel aliis collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, sed quamuis aliam similem, vel dissimilem dispositionem ratione Ecclesiarum, quibus ipsi Cardinales præsunt coniunctim, vel diuisim spectan. non tamen in libris Cameræ Apostolicæ descriptis, nec ex personis familiarium Suæ Sanctitatis, vel Conclauistarum, aut ratione vacationis apud Sedem prædictam reseruatis, vel affectis, quæ omnia Sanctitas sua sibi & successoribus suis pro tempore existentibus specialiter & expresse reseruauit ad præsens vacantibus, & in futurum vacaturis soli per se ipsos vel alios ad id deputandos absque Capitulis, & Canonicis, aliisque quamcumque Ordinariam dispositionem eorumdem beneficiorum similiter coniunctim vel diuisim cum eisdem Cardinalibus habentibus, dummodo aliàs sub indultis eis concessis comprehendantur, libere prouideant, neque Capitula, aut Canonici huiusmodi priuilegio quod Cardinalibus Præsulibus nullo habito Capitulorum, & Canonicorum respectu concessum esse dignoscitur, gaudere, frui, ac ius aliquod inde prætendere possint. Decernens declarationem prædictam à dicta die 29. Decembris robur obtinere debere, etiamsi nedum publicata fuisset, ac irritum, &c.

Placet, publicetur, & describatur M.

Lecta & publicata fuit supradicta regula in Cancellaria Apostol. anno Incarnationis Dominicæ M. DC. XXXVI. die verò decima mensis Septembris, Pontificatus prælibati Sanctissimi D. N. anno IV.

Marcus Antonius Ascentius, Procustos.

S. D. N.

D. VRBANI DIVINA prouidentia Papæ VIII.

DECLARATIO.

Quod S.R.E. Cardinales Ecclesiarum Præsules indulta conferendi beneficia Ecclesiastica ratione Ecclesiarum, quibus præsunt, vel quorum regimini vltimo loco cesserunt, duntaxat vti possint.

VRBANVS PAPA VIII.

MOTV proprio, &c. licèt nullus Episcoporum postquam regimini Ecclesiæ, cui præerat, cesserit in beneficiorum Ecclesiasticorum dispositione, ratione eiusdem Ecclesiæ sibi antea competenti ingerere se valeat: attamen nonnulli ex vener. Fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus sub prætextu indultorum Apostolicorum eis pro tempore concessorum beneficia nedum vnius, sed etiam plurium Ecclesiarum, quarum regimini cesserunt, vel à quarum vinculo ad alias translati absoluti reperiuntur, contemplatione, aliàs ad se spectantia conferre perseuerant. Quare Motu simili, &c. declaramus de cætero non licere cuiuis personæ etiamsi Cardinalatus honore præfulgeat, prætextu cuiusuis Indulti Apostolici concessi; seu concedendi facultatem huiusmodi etiam expressè continentis conferre, vel quouis modo disponere de quibusuis beneficiis Ecclesiasticis, quorum collatio, præsentatio, nominatio, vel quæuis alia dispositio separatim, vel coniunctim cum aliis ad eum spectabat ratione cuiuscumque Ecclesiæ Cathedralis etiam Metropolitanæ, Primatialis, vel Patriarchalis, cuius regimini cesserit, siquidem ad aliam Episcopalem, Primatialem, vel Patriarchalem Ecclesiam translatus, vel postmodum assumptus fuerit, sed indulto tantum ratione Ecclesiæ, cui actu præsit, vel cuius regimini vltimo loco cesserit, sibi concesso vti posse, & debere, ac irritum, &c. Ostien. & Veliternen. inuicem perpetuò vnitis, & Portuen. ac Sabinen. necnon Tusculan. & Prænestin. ac Albanen. Ecclesiis duntaxat exceptis, quoad quas Cardinalibus illarum pro tempore Præsulibus facultate disponendi de beneficiis huiusmodi etiam vnà cum indulto sibi ratione aliarum Ecclesiarum, quibus actu præsunt, vel antea nouissimè præfuerint, vt præfertur, frui licere decernimus; statuentes præsentium, etiam absque eo quod registrentur, aut illis data apponatur solam Signaturam nostram sufficere, & vbique in iudicio, & extra regula contraria non obstante fidem facere. Ac insuper illas in Cancellaria Apostol. describi debere, & deinceps omnes, & singulos Cardinales etiam absentes, præsentes, & futuros, & alios quoscumque, quorum interest, vel interesse poterit quomodolibet in futurum, afficere, & ligare, nullumque earũ ignorãtiam prætendere posse, non secus, ac si ei intimatæ forent, statuto, & ordinatione, decreto, & declaratione per Nos in crastinum assumptionis nostræ ad Summi Apostolatus apicem editis, quod Cardinales in Constitutionibus, & regulis per Nos post priorũ nostrarum Constitutionum, & regularũ editionem, & publicationem in posterum faciendis non includantur, nisi illæ eorundem Cardinalium fauorẽ concernant,

cernant, vel ipsæ edendæ Constitutiones de illorum, seu maioris partis eorum consilio editæ fuerint, necnon prædictis, & quibuscumque aliis regulis, constitutionibus, & Ordinationibus Apost. cæterisque contrariis quibuscumque nequaquam obstantibus.

Places Motu proprio publicetur, & describatur M.

Lecta & publicata fuit supradicta Constitutio in Cancellaria Apostol. anno Incarnationis Dominicæ 1626. die verò decima mensis Septembr. Pontificatus praelibati Sanctissimi D. N. anno IV.

Marcus Antonius Ascentius, Procustos.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apostol. M. DC. XXVI.

S. D. N.

D. VRBANI

DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ VIII.

Confirmatio, & innouatio Regulæ Cancellariæ, Decreti Cameræ Apostolicæ, & Constitutionum fel. rec. Iulij III. quoad fructus beneficiorum Ecclesiasticorum inexactos.

Vrbanus Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

ÆTERNVS rerum conditor, cuius iudicia abyssus multa, sacrosanctum Apostolicæ seruitutis officium Nobis ad hoc licèt immeritis demandare voluit, vt speculatores Domus Israël, quæ est Ecclesia sua sancta, ab eo constitutis inter cæteras eiusdem seruitutis curas, boni Patrisfamilias exemplo prouideamur, vt non modo Ecclesiarum omnium, & personarum eis in diuinis deseruientium indemnitati iugiter consulatur, verùm etiã Cameræ nostræ Apostolicæ iura satta, tectaque omni solicitudine præseruentur, & vnicuique, quod suũ est, æqua lance tribuatur; ea verò Nobis vt sublatis impedimentis quibuslibet faciliùs succedere valeãt, Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum constitutiones desuper editas, & libenter innouamus, & si quæ super illis, ac etiam à Nobis ea de re emanatis regulis, siue litteris Apostolicis dubia oriri noscuntur, opportunę declarationis ministerio remouemus, vt etiam hac ratione nostram eidem Ecclesiæ sanctæ operam, quantùm Nobis ex Alto conceditur, non inutilem faciamus. Aliàs siquidem per regu[illegible] Cancellariæ Apostolicæ per Nos in cra[illegible]onis nostræ ad Summi Apostolatus apicem editas, omni[illegible] & singula facultates, & indulta in ea parte, in qua nec[illegible]um verè, & realiter suum erant sortita effectum per qu[illegible]scumque Romanos Pontifices prædecessores nostros [illegible]d fauorem quarumcumque personarum concessa, quibus eis, vel eorum singulis vllo modo, & ex quauis causa, vel prætextu permittebatur, fructus certos, vel incertos, iura, obuentiones, & emolumenta quęcumque quorumlibet beneficiorum per eos obtentorum anticipatis solutionibus vltra vnum annum elocare; & attendare, ac ad firmam, vel annuam responsionem concedere, seu eos, & ea ad fauorem quarumcumque personarum obligare, vel hypothecare, in solutum dare, aut de eis quomodolibet, & ex quauis causa disponere pro tempore ad vitam beneficiatorum, & ad tempus, quo beneficia huiusmodi obtinuissent, minimè restricta, nec coarctata, inter alia reuocauimus; cassauimus, ac deinde per nostras sub plumbo sub datum Romæ apud S. Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicæ M.DC.XXIV. xj. Kal. Nouembris Pontificatus nostri anno ij. expeditas litteras, licèt post generalem gratiarum, & indultorum in præiudicium Cameræ, & Sedis Apostolicæ per eosdem prædecessores nostros quomodolibet concessorum reuocationem, facultates testandi, & ab intestato succedendi quibusuis etiam per Nos concessas excepęrimus, nihilominus mentis, & intentionis nostræ fuisse, & esse declarauimus, prædictæ Regulæ Cancellariæ super reuocatione indultorum superuiuentiæ, vt præfertur per Nos editæ nullatenus per easdem litteras nostras præiudicare; quinimò eandem regulam quoad omnia in illa comprehensa, ac omnes, & quascumque personas quauis dignitate, etiam Cardinalatus, fulgeant, confirmauimus, & quatenus opus esset, innouauimus, & extendimus, ac alias prout in dictis litteris, quarum tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, pleniùs continetur. Cùm autem sicut accepimus, pro interesse successorum in beneficiis Ecclesiasticis, & seu respectiuè Cameræ nostræ à nonnullis in dubium reuocato, an regula nostra prædicta facultates, ab eisdem prædecessoribus nostris quomodolibet concessas, & emanatas testandi, quoad Ecclesiarum, & beneficiorum fructus inexactos, reuocaret, in eadem plena Camera nostra Apostolica sub die 13. Ianuarij 1625. resolutum fuerit, facultates testãdi, in ea parte, in qua conceditur facultas disponendi de fructibus non exactis, per prædictam regulam nostram esse reuocatas, & super resolutione huiusmodi decretum Camerale emanauerit, eiusdem decreti obseruantia, & executione etiam subsecutis, & pariter ex eo quod in facultatibus testandi, & de bonis disponendi, ac ab intestato succedendi per Nos ab inde citra concessis, expressa constitutionum etiam declaratoriarum fel. rec. Iulij Papæ III. etiam prædecessoris nostri super fructibus in exactis aliàs in fauorem Ecclesiarum, & beneficiorum, ac in eis successorum, & respectiuè Cameræ nostræ Apostolicæ editarum derogatio, cum diuersis, & prægnantibus clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis apposita fuit, à nonnullis prætendatur, regulæ, & constitutioni nostris huiusmodi, resolutionique, & Decreto Cameralibus prædictis sufficienter derogatum, ac proinde successoribus in beneficiis, & Ecclesiis, & respectiuè Cameræ prædictis, quoad fructus inexactos huiusmodi præiudicium illatum fuisse: Nos omnem in præmissis dubitandi, seu hæsitandi materiam è medio tollere, necnon Ecclesiarum, & beneficiorum, in eisque successorum, ac etiam respectiuè Cameræ prædictorum indemnitati, consulere volentes, & quarumcumque litterarum Apostolicarum tam in forma Breuis, quàm sub plumbo super facultatibus testandi, disponendi, & ab intestato succedendi, & aliàs quomodolibet expeditarum, ac quarumcumque aliarum cõcessionum, & gratiarum desuper quomodolibet factarum veriores, & totos tenores, necnon alia quæcumque etiam hîc forsan de necessitate exprimenda præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes; Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura delibe

deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine hac, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione eaſdem noſtras Cancellariæ Apoſtolicæ regulam, & conſtitutionem, prædictamque reſolutionem Cameralem, ac decretum deſuper emanatum huiuſmodi, necnon ipſas dicti Iulij prædeceſſoris Cõſtitutiones in fauorem Eccleſiarum, & beneficiorũ, in eiſque ſucceſſorũ, ac Cameræ Apoſtolicæ reſpectiuè ſuper fructibus inexactis huiuſmodi editas, & de iis quomodolibet diſponentes tenore præſentium perpetuò approbamus, & confirmamus, illáſque & earum quãlibet quoad fructus inexactos huiuſmodi in fauorem Eccleſiarũ, & beneficiorum, in eiſque ſucceſſorũ, & reſpectiuè Cameræ noſtræ Apoſtolicę prędictę innouamus. Inſuper motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus declaramus, & in verbo Rom. Pontificis atteſtamur, mentis, & intentionis noſtræ nunquam fuiſſe, nec eſſe, minúſque de cætero fore per quamcumque conceſſionem, indultum ſeu facultatem teſtandi, & diſponendi, ac ab inteſtato ſuccedendi, vel tranſmittendi etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, ac etiam conſiſtorialiter, & per modum indulti, ſeu legis generalis, vel aliàs quomodolibet à Nobis emanatam & pro tempore emanandam prædictis regulæ, & conſtitutioni noſtris, nec reſolutioni, & decreto Cameralibus, illorúmque obſeruantiæ, minúſque Cõſtitutionibus dicti Iulij prædeceſſoris huiuſmodi, quoad dictos fructus inexactos, etiãſi affictus, & emolumẽta quęcũque inexacta huiuſmodi deberentur ratione fructuum recollectorum, & in horreo reconditorum, ac etiam cõſumptorum, derogare, nec aliquod eis præiudicium vllo inferre, quinimò eaſdem noſtras regulam, & conſtitutionem, decretúmque, & reſolutionem Cameræ prædictæ, ac dicti Iulij Prædeceſſoris Cõſtitutiones per Nos, vt præfertur approbatas, cõfirmatas, & reſpectiuè innouatas de cætero perpetuis futuris temporibus, quoad fructus quarumcumque Eccleſiarum, & beneficiorum quomodilibet qualificatorum, & quocumque nomine nuncupatorum inexactos huiuſmodi, inuiolabiliter obſeruari, ne omnimodæ executioni demandari debere etiamſi in prædictis indultis, licentiis, ſeu facultatibus teſtandi, vel aliàs quomodolibet diſponendi, & ab inteſtato tranſmittendi, vel ſuccedendi, hactenus etiã per Nos conceſſis, & de cætero etiam per ſucceſſores noſtros Romanos Pontifices, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, vel aliàs quomodolibet concedendis, clauſula prædictæ regulæ noſtræ reuocatoriæ pręſeruatiua, ſiue quoduis aliud Decretum ſub quacumque verborum forma, & expreſſione conceptum, de eadem regula præſeruan. appoſita, & appoſitum reſpectiuè nõ fuerit. Omnes vero, ſingulas licentias, indulta, & facultates teſtandi, & aliàs quomodolibet diſponendi, vel ab inteſtato tranſmittendi, & ſuccedendi tam à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, & à Nobis hactenus quomodolibet conceſſas, & emanatas, quàm in futurũ etiã à ſucceſſoribus noſtris prædictis etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus concedendas, & emanandas in fauorẽ quarumcumque perſonarum etiam ſpeciali, & indiuidua mentione, & expreſſione dignarum cuiuſcumque qualitatis, ſtatus, gradus, & conditionis ſint vel fuerint, & quacumque dignitate etiam Cardinalatus fulgeant cenſendas, habendas, & intelligendas eſſe, cenſerique, haberi, & intelligi debere, perinde, ac ſi in eis, & quacumque illarum parte appoſita eſſet clauſula omnium & ſingulorum iurium prædictorum dictæ Cameræ Apoſtolicæ, ac reſpectiuè Eccleſiarum & beneficiorum, in eiſque ſucceſſorum præſeruatiua, verbis, infra ſcriptis, ſiue æquipollentibus concepta, videlicet (ſaluis ſemper, & in ſuo robore permanentibus prædictis regula, & Conſtitutionibus, reſolutioneq; & decreto Camerali ſuper ipſius regulæ declaratione die xiij. Ianuarij M.DC.XXV. emanatis, quibus omnibus nullo modo intendimus derogare.) Præterea etiã decernimus nunquã de cætero in quibuſcũque conceſſionibus, & diſpoſitionibus, indultis, facultatibus, & gratiis etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus, etiã quorum ten. &c. & quaſcunque clauſulas etiam derogatoriarum derogatorias habentibus, ac etiam per viam legis, vel indulti generalis etiam conſiſtorialiter, & aliàs quomodolibet ſub quibuſcunque tenoribus, & formis per Nos, & quoſcũquè ſucceſſores noſtros huiuſmodi concedendis, ſeu à Nobis, vel illis emanandis nunquam præmiſſis omnibus, & ſingulis cenſeri in aliquo præiudicatum, nec derogatum, niſi in eorum quolibet fuerit expreſsè, & diſpoſitiuè, non autem per clauſulas generales idẽ importantes, & ſeu euentualiter præſenti noſtræ conſtitutioni derogatum. Præſentes verò litteras omniaque, & ſingula in eis contenta quæcũque etiam ex eo, quòd in præmiſſis, ſeu eorum aliquo intereſſe haben. ſeu habere quomodolibet prætendentes eis nullatenus conſenſerint, nec ad ea vocati, & auditi, minúſque cauſæ propter quas eædem præſentes emanarint, adductæ, verificatæ, ſeu aliàs iuſtificatæ fuerint, nullo vnquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis, nullitatis, ſeu inualiditatis vitio, aut intentionis noſtræ, vel alio quopiã defectu etiam quantumuis magno, inexcogitato, & ſubſtantiali, ſiue etiam ex eo, quod in facultatibus teſtandi, ac aliàs de rebus, & bonis diſponendi quibuſuis etiam S.R.E. Cardinalibus à Sede Apoſtolica, vel aliàs quomodolibet ex quacumque cauſa etiam fauorabili, publica, & pia, etiã ratione conſanguinitatis vel affinitatis inter concedentem, & priuilegiatum exiſtentis, ac aliàs quouis modo etiã conſiſtorialiter conceſſis caueatur expreſsè, quòd illis vti intuitu, & in remunerationem laborum, & onerũ quorumcumque, vel ratione legationum, aliorúmque officiorum etiam Romanæ Curiæ, & dignitatum quarumlibet etiam ſpeciali nota, & expreſſione dignarum, ac aliàs ex titulo & cauſa merè onerofis, & aliàs quouis modo attributis nullatenus, vel nonniſi ſub certis modo & forma tunc expreſſis, derogari valeat, ac in præmiſſis, ſeu eorũ aliquo ſolemnitates, & quæuis alia ſeruanda, & adimplenda, ſeruata, & adimpleta non fuerint, aut ex quouis alio capite à iure, vel facto, ſeu ſtatuto, & conſuetudine aliqua reſultante, ſeu etiam enormis, enormiſſimæ & totalis læſionis, etiã quoad quoſcumque ipſorum priuilegiatorum creditores, etiam quantumlibet priuilegiatos, aut quocumque alio colore & titulo etiam in corpore iuris clauſo, ſeu occaſione, vel cauſa etiam quantumuis iuſta, rationabili, & priuilegiata, etiã tali, quæ ad effectum validitatis pręmiſſorum neceſſariò, exprimenda foret, aut quòd de voluntate noſtra huiuſmodi, ac aliis ſuperius expreſſis, ſeu relatis nihil vllibi appareret, ſeu aliter probari poſſet, notari, impugnari, inualidari, retractari, in ius, vel controuerſiam reuocari, aut ad terminos iuris reduci, vel aduerſus illas reſtitutionis in integrum, apetitionis oris, reductionis ad viam, & terminos iuris, aut aliud quodcumque iuris, gratiæ, vel iuſtitiæ remedium impetrari, ſeu etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine

f 4 ſimili

similibus concedi, aut sic impetrato, vel concesso quempiam vti, seu se iuuare in iudicio, vel extra posse, neque ipsas præsentes sub quibusuis similium, vel dissimilium gratiarum reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus pro tempore quomodolibet faciendis comprehendi, sed semper ab illis exceptas, perpetuóque validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac per omnes, & singulos, ad quos spectat, & quomodolibet spectabit in futurum inuiolabiliter obseruari. Sicque, & non aliter in præmissis omnibus, & singulis per quoscumque iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S.R.E. Cardinales, ac Camerarium, & Thesaurarium Cameræ, necnon Præsidentes, Clericos Cameræ nostræ Apostolicæ in quauis causa, & instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, irritumque, & inane quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstant. quatenus opus sit nostra de iure quæsito non tollend. aliisque Cancellariæ Apostolicæ regulis, necnon quibusuis Cōstitutionibus, & ordinationibus etiam Apostolicis, ac iuramento, vel alia quauis firmitate roboratis statutis, vsibus, stylis, & consuetudinibus, etiam immemorialibus, necnon litteris facultatum testandi, aliasque de rebus, & bonis disponendi per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam Nos quibusuis personis, etiā S.R.E. Cardinalibus sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam in remunerationem laborum, & damnorum passorum, ac ratione officiorum, & dignitatum, necnon ex titulo, & causa merè onerosis, & aliàs cum quibusuis efficacioribus clausulis, & decretis, priuilegiis quoque, indultis, aliisque litteris Apostolicis in contrarium, vt præmittitur, & aliàs quomodolibet concessis, confirmatis innouatis. Quibus omnibus, & singulis etiamsi pro sufficienti eorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi ac si specificè, & sigillatim expressi, & inserti forent, præsentibus pro plenè & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, ad effectum omnium & singulorum præmissorum, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Vt autem præsentium litterarum notitia ad omnes deueniat, volumus quod illæ, siue earum exempla ad valuas Basilicarū Sancti Ioannis Lateran. ac Principis Apostolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixæ, seu affixa omnes ita arctent, & afficiant perinde, ac si vnicuique personaliter intimatæ, vel intimata fuissent, quódque earundem præsentium transsumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ, in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio & extra adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die v. Aprilis M.DC.XXVIII. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

M. A. Mataldus.

Anno à Natiuitate Domini nostri IESV CHRISTI *millesimo sexcentesimo vigesimo octauo, Indictione vndecima, die verò decima mensis Iunij, Pontificatus Sanctissimi in* CHRISTO *Patris, & D.N.D. Vrbani Diuina prouidentia Papæ Octaui. Anno eius Quinto, supradictæ litteræ Apostolicæ, seu Constitutiones affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicarum S. Ioannis Lateranen. & Principis Apostolorum de vrbe, ac in Acie Campi Floræ, dimissis ibidem præsentibus litteris per aliquantulum temporis spatium affixis, & deinde amotis, postea earumdem exempla etiam impressa, & affixa, vt moris est, per nos Franciscum Pignoccatum, & Camillum Fundatum Sanctiss. D.N. Papæ Cursores.*

Brandimartes Latinus pro D. Mag. DD. Cursorum.

Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apostol. M. DC. XXVIII.

F I N I S.

ADHVC

ADHVC ALIÆ SVMMORVM PONTIFICVM CONSTITVTIONES.

VM præter superiores vtplurimæ aliæ citarentur Constitutiones, nefas esset, illas hîc tacitè præterire, quin potius, quotquot in hoc opere aduocantur, dare per extensum libuit, ne quid desideretur, inchoando scilicet à Pio II. Vsque ad Vrbanum VIII. vt patet; trangressis iis, quæ iam suprà excussæ, hîc vno verbo sunt notatæ.

Contra Clericos ad sacros Ordines malè promotos.
CONSTITVTIO I.

Part. 2. Alleg. 6. 8. & 20.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam.*

VM ex sacrotum Ordinum collatione character inuisibilis animæ imprimatur, sacra mysteria dispensentur, & ipsarum cura tribuatur animarum, in eorum susceptione excessus graues tantò magis plectendi sunt, quantò ex illis maiora in mentibus Fidelium scandala generantur. Cum itaque (sicut dignorum relatione nonnisi molestè accepimus) nonnulli Clerici extra tempora à iure statuta, quidam ante ætatem legitimam, aliqui verò sine dimissoriis litteris contra sanctiones Canonicas se faciunt ad sacros Ordines promoueri: Nos eorundem temeritatem tali castigatione reprimentes, vt aliis in posterum committendi similia aditus præcludatur, auctoritate Apost. hac Constitutione perpetuò valitura statuimus, & ordinamus quòd omnes & singuli, qui absque dispensatione Canonica, aut legitima licentia, siue extra tempora à iure statuta, siue ante ætatem legitimam, vel absque dimissoriis litteris etiam Citramontanis (prætcrquam si in hoc vltimo casu per Cameram Apost. iuxta illius stylum ordinati fuerint, & ad aliquem ex sacris Ordinibus se fecerint promoueri) a suorum Ordinum executione ipso iure suspensi sint, & si huiusmodi suspensione durante eisdem Ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant. Præterea vltra alias pœnas in tales generaliter à iure inflictas beneficiis Ecclesiasticis possit iure priuari. Volumus autem quòd præsens nostra Constitutio in Romana Curia existentes post quindecim dies, absentes verò Italos post duos menses, alios verò Vltramontanos post sex menses ab ipsius in audientia contradictarum, & Cancellaria Apost. publicatione, & affixione, ligare incipiat. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno ab Incarnatione Dominica 1461. quinto decimo Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno 4.

Super forma iuramenti professionis Fidei.
II.

Part. 3. allegat. 61.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

INiunctum nobis Apostolicæ seruitutis officium requirit, vt ea quæ Dominus omnipotens, ad prouidam Ecclesiæ suæ directionem, sanctis Patribus in nomine suo congregatis, diuinitus inspirare dignatus est, ad eius laudem & gloriam incunctanter exequi properem. Cùm itaque iuxta Concilij Tridentini dispositionem, omnes quos deinceps Cathedralibus, & superioribus Ecclesiis præfici, vel quibus de illarum Dignitatibus, Canonicatibus, & aliis quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis curam animarum habentibus prouideri continget, publicam orthodoxæ Fidei professionem facere, seque in Rom. Ecclesiæ obedientia permansuros spondere, & iurare teneantur: Nos volentes, etiam per quoscumque, quibus de monasteriis, Conuentibus, domibus, & aliis quibuscumque locis Regularium, quorumcumque Ordinum, etiam Militarium, quocumque nomine, vel titulo prouidebitur, idem seruari, & ad hoc, vt vnius eiusdem fidei professio vniformiter ab omnibus exhibeatur, vnicaque & certa illius forma cunctis innotescat, nostræ sollicitudinis partes in hoc alicui minimè desiderari, formam ipsam præsentibus annotatam publicari, & vbique

que gentium per eos, ad quos ex decretis ipsius Concilij, & alios prædictos spectat, recipi & obseruari, ac sub pœnis per Concilium ipsum in contrauenientes latis, iuxta hanc, & non aliam formam, professionem prædictam solemniter fieri, auctoritate Apostolica tenore præsentium districtè præcipiendo mandamus, huiusmodi sub tenore.

Ego N. firma fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in Symbolo Fidei, quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet: CREDO in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ, visibilium omnium & inuisibilium: & in vnum Dominum IESVM Christum, Filium Dei vnigenitum; & ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt, qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis: & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est: Crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato passus, & sepultus est: & resurrexit tertia die secundum scripturas; & ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris: & iterum venturus est cum gloria iudicare viuos & mortuos; cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum, Dominum & viuificantem, qui ex Patre Filioque procedit, qui cum Patre & Filio simul adoratur, & conglorificatur; qui locutus est per Prophetas. Et vnam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam: Confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum: & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones reliquasque eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram Scripturam iuxta eum sensum quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto; nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum, accipiam & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè & propriè Sacramenta nouæ legis, à IESV CHRISTO Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis necessaria; scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reïterari non posse. Receptos quoque, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto. Omnia & singula, quæ de peccato originali, & de Iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerint, amplector & recipio. Profiteor pariter, in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium pro viuis & defunctis; atque in sanctissimo Eucharistiæ sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus & sanguinem, vna cum anima & diuinitate Domini nostri IESV CHRISTI; fierique conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quam conuersionem Catholica Ecclesia Transsubstantionem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas, fidelium suffragiis iuuari. Similiter & Sanctos, vnà cum Christo regnantes, venerandos, atque inuocandos esse; eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas. Firmissimè assero, imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, necnon Aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque vsum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam & Apostolicã Roman. Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem & magistram agnosco; Romanoque Pontifici, beati Petri Apostolorum Principis successori, ac IESV CHRISTI Vicario, veram obedientiam spondeo ac iuro. Cætera item omnia à sacris Canonibus, & OEcumenicis Conciliis, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio, atque profiteor; simulque contraria omnia, atque hæreses quascumque ab Ecclesia damnatas & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reiicio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam Fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam vsque ad extremum vitæ spiritum, constantissimè (Deo adiuuante) retinere & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum. Ego idem N. spondeo, voueo, ac iuro. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

Volumus autem, quòd præsentes litteræ in Cancellaria nostra Apostolica de more legantur; & vt omnibus facilius pateant, in eius Quinterno describantur, ac etiam imprimantur. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ voluntatis & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M. D. LXIV. Idibus Nouembr. Pontificatus nostri anno quinto.

Fed. Card. Cæsius.

Cæs. Glorierius.

Quòd gratiæ de non residendo, & percipiendo fructus ratione studij, non valeant sine consensu Ordinarij.

III.

Part. 3. allegat. 53.

SAnctissimus in Christo Pater & Dominus noster, Dominus Pius diuina prouidentia Papa IV. ad cuius aures nuper peruenit, nonnullos curata, vel aliàs sacros Ordines, aut personalem residentiam requirentia beneficia obtinentes, sub prætextu quòd litteris operam dare cupiebant, post confirmationem Concilij Tridentini per Sanctitatem suam factam, & publicatam, secum vt litterarum studio in loco, vbi illud vigeat generale, actu insistendo, ratione beneficiorum per eos obtentorum huiusmodi, vsque ad quinquennium, vel aliud tempus tunc expressum, dummodo infra primum illius annum Subdiaconi fierent, ad reliquos

Ordines

Ordines promoueri minimè tenerentur; tam iidem interim, quam alij, etiam ad eosdem Ordines, vel eorum aliquem, seu aliquos promoti, quod similiter studentes, beneficiis per eos obtentis, per vicarios idoneos, per locorum Ordinarios, etiam congrua fructuum beneficiorum huiusmodi portione illis assignata, vel alias deputandos, in diuinis deseruiendo, animarum curam illis imminentem exercendo, & alia incumbentia onera supportando, vsque ad simile tempus personaliter in eisdem beneficiis residere non tenerentur, & nihilominus interea omnes eorumdem beneficiorum fructus percipere possent, per ordinariam Sanctitatis suæ Signaturam, seu Pœnitentiariæ suæ officium dispensari sibique pariter indulgeri obtinuerunt: nullum in his vel fraudi, vel circumuentioni locum, præsertim quò ad absentes à Romana Curia, de quorum qualitatibus facilis notitia haberi non potest, quantum humana ratione prouideri potest, relinquere volens, Concilij etiam Tridentini decretis inhærendo, huiusmodi dispensationes, & indulta hactenus concessa, ac tam ipsius Pœnitentiariæ, quàm Apostolicas, & alias desuper confectas & conficiendas litteras, processusque habitos & habendos per easdem, dictis absentibus nullatenus suffragari, nisi singulorum Ordinariorum locorum, in quibus singula beneficia huiusmodi consistunt, consensus gratis præstandus ad id accedat, Apostolica auctoritate declarauit, decernens irritum, &c.

Placet, publicetur, & describatur. I.

Lecta & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimoquarto, die vero Veneris vigesimaquarta mensis Nouembris, Pontificatus præfati S.D.N. Papæ anno quinto.

A. Lomellinus Custos.

Super residentia Prælatorum, & aliorum curam animarum habentium, & residere debentium.

IV.

Part. 3. allegat. 53.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

IN suprema militantis Ecclesiæ specula, meritis licèt insufficientibus, diuina dispositione constituti, cunctos non solum vigilantiæ nostræ commissos Dominicos greges, sed etiam singulorum Pastorum suorum actus intensa nostræ mentis acie collustrantes, studium efficax, operamque sedulam ad hoc omnino statuimus adhibere: vt quemadmodum operosum sacri Concilij Tridentini progressum, felicemque exitum, Domino cooperante præstitimus, ita sanctissima illius decreta, ipsorum præsertim, qui in Apostolicæ sollicitudinis partem vocati sunt, Pastorum officium concernentia, non tepidè, neque dissimulanter exequamur. Sanè licèt in Concilio præfato salubęrrima fuerit ordinatione decretum, quòd omnes & singuli venerabiles fratres nostri, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi & Episcopi, & alij beneficiati, apud Ecclesias sponsas suas residere teneantur: nonnulli tamen (quod non sine animi nostri mœrore referimus) adeo sui, gregumque, quod olim deperditos, Saluator noster proprio sanguine redimere dignatus est, sibi creditorum obliti sunt, vt etiam nunc in alma Vrbe, vt alibi commorantes, & sacrosancta spiritualis matrimonij inter eos, suasque Ecclesias solemniter contracti, iura confundentes; sponsas suas in longa quasi viduitate relictas, ac prædictas Ecclesias quomodocumque sibi concessas inuisere, & apud illas, vt probos & prouidos patresfamilias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarum, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alicuius, etiam temporalis, pœnæ metu frangendam, seu conuincendam esse censentes, Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnibus & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis præfatis, ac aliis quibuscumque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, vel præeminentia præfulgentibus, prædictas Ecclesias in commendam, vel administrationem, aut alio quouis nomine obtinentibus, & aliis quibuscumque beneficiatis curam animarum habentibus, qui iuxta decreti super residentia in Concilio prædicto promulgati tenorem, personalem in suis Ecclesiis residentiam facere tenentur, in virtute sanctæ obedientiæ, & vltra pœnas in dicto decreto Concilij contentas, etiam sub priuationis eorum à regimine, & administratione Ecclesiarum suarum, ac aliis nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis successoris nostri, arbitrio imponendis pœnis, districtè præcipiendo per Apostolica scripta mandamus, quatenus omni hora cessante, in eisdem suis Ecclesiis, iuxta formam, & tenorem dicti Concilij, personaliter resideant. Et nihilominus, si quos mandato nostro huiusmodi (quod absit) non parere contigerit, nec etiam tales absentes melioris in hac parte conditionis, quam cæteri in suis Ecclesiis residentes existant, hac nostra perpetuò valitura sanctione per præsentes statuimus, & ordinamus, quod deinceps omnia, & singula mobilia, & immobilia, etiam in Vrbe, vel eius districtu existentia, & se mouentia, res & bona, iura & actiones cuiuscumque qualitatis, quantitatis & valoris, ac vbicumque locorum consistant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscunque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, & præeminentia præfulgentes, Ecclesias prædictas in titulum, vel commendam, siue administrationem, aut alio quouis nomine obtinentes, & alios quoscumque beneficiatos curam animarum habentes, qui extra prædictas Ecclesias, & diœceses, etiam in Romana Curia, aut alibi degentes, & iuxta decretum, & formam Concilij huiusmodi non residentes decesserint, pertinentia, & per illos suarum Ecclesiarum, ac quorumcumque monasteriorum, Prioratuum, Præpositurarum, aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura, sæcularium, & Regularium, quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum redditnum, prouentuum Ecclesiasticorum, necnon pensionum annuarum sibi super similibus fructibus, redditibus, & prouentibus reseruatarum, & assignatarum occasione quæsita, etiamsi facultatem specialem de illis, aut eorum parte testandi, &

& aliàs liberè disponendi, à nobis, & quibusuis aliis Romanis Pontificibus prædecessoribus, & successoribus nostris, etiam cum clausulis, quòd facultates huiusmodi reuocari nequeant, aliisque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum litterarum desuper confectarum de rebus & bonis huiusmodi iam disposuerint; tanquam spolia ad Cameram Apostolicam legitimè pertineant liceatque dilectis filiis moderno, & pro tempore existenti Commissario nostro generali, & suis, dictæque Cameræ deputatis, in euentum decessus huiusmodi, solitum inuentarium super rebus, & bonis præfatis conficere, illaque prout de reliquis Clericorum spoliis fieri, solet, ad dilecti filij nostri moderni, & pro tempore existentis generalis Thesaurarij manus redigere, dictæque Cameræ applicare, cuiusuis licentia desuper minimè requisita. Ac facultates, & desuper confectas litteras prædictas, etiam Motu & scientia similibus, etiam in recompensam laborum, & obsequiorum, etiam nobis & Ecclesiæ Romanæ, dictæque Sedi impensorum, quomodolibet concessas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illorum omnium tenores, præsentibus pro sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, in euentum obitus huiusmodi, etiamsi in Vrbe, aut eius districtu, vel alibi extra suas Ecclesias, vt præfertur, contigerit, ex nunc, prout ex tunc, & è contra, id dictæ contumaciæ pœnam, eiusdem potestatis plenitudine, & tenore reuocamus, cassamus, & annullamus: ac tam eas, quàm earum prætextu quomodolibet pro tempore condita, factaque testamenta, codicillos, legata, donationes, & alias dispositiones quaslibet, etiam ad pias causas, vel in remunerationem seruitiorum, nulla & inualida, nulliusque roboris, vel momenti fore, neque quidpiam contra præsentium tenorem suffragari: Et sic per quoscumque iudices, & commissarios, quauis auctoritate fungentes, etiam S.R.E. Cardinales, in quauis instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari, & definiri debere: ac quidquid secus à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Per hoc autem nostris, & Romanorum Pōtificum prædecessorum nostrorum ordinationibus, reseruationibus, & decretis, quò ad Prælatorum, & aliorum beneficiorum, etiam in suis Ecclesiis, aut diœcesibus residentium, & ibi decedentium, quæ etiam ampliamus & extendimus ad habentes Ecclesias in Vrbis districtu, ibique residentes & decedentes, spolia Cameræ Apostolicæ applicata, hactenus emanatis, nullatenus præiudicare, neque quidquam in eis alterare intendimus, sed ea in suo robore, vt ante, manere volumus, præterquam quò ad eos, qui in suis Ecclesiis iuxta formam prædicti Concilij resederint, & specialem licentiam testandi habuerint: hanc enim tantùm saluam eis esse volumus; ita vt generalis licentia testandi eis, quanquam residentibus, minimè suffragetur; sed sola speciali, si quam habuerint, tueri se possint. Cæterum vt præceptum, mandatum, statutum, ordinatio, reuocatio, cessatio, decretum, & alia præmissa, præsentesque litteræ ad eorum, quorum interest, notitiam deducantur, nullusque possit aliquam illorum ignorantiam prætendere, vel excusationem allegare, sed illa perpetuò firma, & illibata permaneant; volumus & mandamus, quòd eædem præsentes in Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ nostræ valuis, ac acie Campi Floræ per aliquem ex Cursoribus nostris affixæ, copia illarum ibi dimissa, ab ea die omnes perinde arctent, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Non obstantibus præmissis, ac in fauorem Curialium per fel. rec. Xistum Quartum, Leonem Decimum, Iulium Tertium, & quoscumque alios Rom. Pontifices prædecessores nostros, ac etiam per nos editis & approbatis; necnon aliis litteris, constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostri præcepti, mandati, statuti, ordinationis, reuocationis, cessationis, annullationis, decreti, ampliationis, extensionis, intentionis, & volūtaris infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S.Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingētesimo sexagesimoquarto, septimo Kalend. Decembr. Pontificatus nostri anno quinto.

Cæs. Glorierius.

Visa de curia D. de Enciso.

H. Cumyn.

De residentia vide *Bul.* 5. 17. *&* 64.

Super executione Concilij, & litterarum D. Pij IV. contra Archiepiscopos, & Episcopos, & Prælatos, & alias personas Ecclesiasticas non residentes in eorum Ecclesiis.

V.

Part. 3. allegat. 53.

PIVS PAPA IV.

Motu proprio, &c. Cum tam per sacrosanctum œcumenicum Concilium Tridētinum, quàm etiam per nostras litteras, siue bullas etiam desuper emanatas, & inter alias sub Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXIV. septimo Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno quinto, mandatum sit omnibus Episcopis, Archiepiscopis, & aliis quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro eis sacrificium offerre, verbique diuini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium exemplo pascere; pauperum, aliorumque miserabilium personarum curam paternam gerere, eisque assistere, & in cætera munia pastoralia diligenter incumbere, aliaque facere, quæ in dicto sacro Concilio, & in dictis nostris litteris, siue bullis continentur. Quæ omnia nequaquam ab eis præstari, & adimpleri possunt, quum gregibus suis non inuigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more oues suas deserunt: & propterea debuissent & deberēt omnes & singuli Episcopi, Archiepiscopi, & alij in dignitatibus Ecclesiasticis constituti, & præfecti, & quibus animarum cura existit, iuxta diuina præcepta, & prædicti œcumenici Concilij, ac prædictarum nostrarum litterarum, seu bullarum vim, formam, continentiam, & tenorem ad eorum respectiuè Ecclesias, diœceses, ac alia beneficia, quibus personalis residentia requiritur, ad effectum in eis personalem residentiam faciendi, sese contulisse, ac omnia

&

& singula in eisdem præceptis, Concilio, & litteris, siue bullis respectiue contenta adimpleuisse, & seruasse: attamen, sicut accepimus, multi, & multi præfatorum præceptorum, & mandatorum contemptores, animarumque suarum, ac propriæ salutis immemores, in dictis dignitatibus Ecclesiasticis, quibus cura animarum imminet, ac Episcopalibus, & Archiepiscopalibus respectiuè constituti, præmissa facere, & adimplere hactenus minimè curarunt, sed distulerunt, & differunt in graue animarum suarum, gregumque sibi commissorum periculum, & ouium suarum perniciosum exemplum & scandalum, sententias, censuras, & pœnas propterea sibi inflictas, temere & damnabiliter incurrendo. Quæ omnia cum non sint conniuentibus oculis, aut impunè prætermittenda, sed grauiter corripienda, vt cæteris transeant in exemplum; cum iam per tot menses inobedientes fuerint, censuras præfatas sustinendo: Motu proprio, & ex certa nostra scientia, deque potestatis nostræ plenitudine, dilecto filio nostro Alexandro Riario Cameræ Apostolicæ generali Auditori, cui alias etiam, seu prædecessori suo viuæ vocis oraculo commisimus, vt dictos Episcopos, Archiepiscopos, & alias personas Ecclesiasticas animarum curam habentes, non residentes, pœnas præfatas in dicto Concilio, & litteris siue bullis nostris contentas incurrisse declararet, & ad illarum effectualem executionem, aliaque grauiora procederet, viuæ vocis oracula commisimus tantum; quique nonnulla monitoria contra certos Episcopos, & alias personas in vim commissionis nostræ huiusmodi sibi factæ, tunc decreuerat & relaxauerat, ne in posterum de illius iurisdictione dubitari contingat, denuo eidem Auditori nostro nunc officium Auditoriatus exercenti, auctoritate nostra committimus, & mandamus, quatenus statim contra Episcopos, Archiepiscopos, & alios quoscumq; Prælatos, tam in Vrbe, quàm alibi, & vbique locorum existentes, & in propriis diœcesibus non residentes, constito sibi quantum sufficere videbitur, summariè, simpliciter, & de plano, sola veritate inspecta, & manu regia, de inobedientia prædicta, vsque ad sententiam exclusiuè procedat, & deinde nobis referat, vt nos in Consistorio nostro secreto de Fratrum nostrorum consilio, vt moris est, ad sententiam priuationis, & depositionis Prælatorum inobedientium huiusmodi procedere valeamus, prout procedere intendimus: quo verò ad alios curam animarum habentes, vsque ad sententiam inclusiuè procedat, & exequatur, iuxta formam & tenorem dicti Concilij, litterarum & nostrarum prædictarum cum eisdem facultatibus, vt supra, ac alia faciat & exequatur, prout in dictis litteris siue bullis continetur, cum potestate citandi, inhibendi, excommunicandi, suspendendi à diuinis, declarandi, interdicendi, aggrauandi, reaggrauandi, carcerandi, & brachium sæculare decernendi, relaxandi, & exequendi, aliaque faciendi necessaria quomodolibet & opportuna: contrariis quibuscumque non obstantibus, & quòd præsentis nostri Motus proprij sola signatura sufficiat, ac vbique fidem faciat in iudicio, & extra: regula contraria, & aliis quibuscumque, quibus omnibus expressè derogamus, non obstantibus.

Placet Motu proprio, I.

Præsentetur. B. Amerin. Regens.

Publicatus fuit die xj mensis Maij MDLXV. Pontificatus eius anno sexto.

Reuocatio priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum, conseruatoriarum, indultorum, Confessionalium, Maris magni, & aliarum quarumcumque similium gratiarum, quibuscumque locis, & personis concessarum, in his, in quibus statutis, & decretis sacri Concilij Tridentini contrariantur.

VI.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

IN Principis Apostolorum Sede, meritis licèt imparibus, diuina dispositione constituti, nihil neque vniuersali Ecclesiæ, curæ & sollicitudini nostræ commmissæ, salubrius, neque iniuncto nobis Apostolicæ seruitutis officio, decentius præstare possumus, quàm quòd prouidentiæ nostræ ministerio œcumenicum Concil. Tridentinum, sicut nostris potissimum auspiciis, summaque sanctorum Patrum concordia per Dei misericordiam feliciter absolutum fuit; ita per vniuersos, qui Christiana pietate censentur, vbique suscipiatur; & remotis quibuslibet obstaculis, ob omnibus æqualiter obseruetur. Cùm itaque in eodem Concilio quamplura salubria, & ad vniuersalem morum reformationem valde vtilia, decreta, atque statuta maturo præsentium ipsorum examine præcedente, sint edita, quibus multa, atque diuersa priuilegia, exéptiones, immunitates, dispensationes, facultates, conseruatoriæ, indulta, &, vt vocant, Confessionalia, & Mare magnum, & aliæ gratiæ, quæ variis, tam Cathedralibus, etiam Metropolitanis, quam Collegiatis Ecclesiis, monasteriis, Conuentibus, & aliis Religiosis, etiam Fratrum Mendicantium domibus & Ordinibus, necnon sancti Spiritus in Saxia, Sancti Ioannis Lateranensis, ac Incurabilium de Vrbe sancti Antonij Viennen. & sancti Bernardi Iuren. aliisque hospitalibus Militiis, eorumque Capitulis & Conuentibus, ac Vniuersitatibus, etiam studiorum generalium collegiis, tam sæcularibus, quàm Ecclesiasticis, Confraternitatibus Societatibus, & tam Principis Apostolorum de Vrbe, quàm aliis fabricis, sanctæ Cruciatæ, aliisque piis locis & operibus, necnon Patriarchis Archiepiscopis Episcopis, Prælatis, Abbatibus, Abbatissis, Prioribus, Præpositis, & aliis Ecclesiasticis, tam sæcularibus, quàm diuersorum Ordinum & Militiarum regularibus, ac etiam laïcis cuiuscumque dignitatis, & status, ac gradus & excellentiæ, ac etiam Ducali, Regia, & Imperiali dignitate fulgentibus vtriusq; sexus personis; necnon aliquibus notariis, & etiam de latere Legatis, atque Nuntiis, tam perpetuo, quàm ad tempus, per plures Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, Sedem Apostolicam, eiusque Legatos, hactenus, etiam Motu proprio, & ex certa scientiā, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu etiam Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum Principum contemplatione, & intuitu, etiam de Fratrum consilio, diuersimodè, variisque temporibus, in genere, vel specie, ex quauis etiam honesta causa concessa,

& etiam pluries confirmata & innouata fuerunt, in plerisque contrariantur. Nos, quibus in primis cordi est, tam sancta, & Ecclesiæ Dei saluberrima decreta, vt par est, effectus vbique consequi, & ab omnibus, obedienter obseruari; priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum conseruatoriarum, indultorum, Confessionalium, Maris magni, & aliarum gratiarum prædictarum, ac quarumcumque Apostolicarum, & aliarum litterarum desuper confectarum, processuumque, decretorum, & aliorum inde secutorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, & plenè insertis habentes: Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, quòd eadem omnia & singula priuilegia, exemptiones, immunitates, facultates, dispensationes, conseruatoriæ, indulta, Confessionalia, Mare magnum, & aliæ gratiæ, in his omnibus & singulis, in quibus illa statutis, & decretis Concilij huiusmodi contrariantur, ipso iure reuocata, cassata, & annullata, ac ad ipsius Concilij terminos, atque limites reducta sint, & esse censeantur; nec quidquam aduersus ipsa decreta, & statuta, quominus vbique & apud omnes obseruentur, in aliquo suffragari posse, sed ea perinde haberi & reputari debere, ac si nunquam emanassent, auctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus, ac etiam statuimus & ordinamus. Decernentes nihilominus, omnia & singula, quæ vigore priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, & dispensationum, facultatum, conseruatoriarum, indultorum, Confessionalium, & aliarum; quarumcumque gratiarum huiusmodi post id tempus, quo Concilium obligare cœpit, facta & gesta quomodolibet fuerunt, & in posterum fient, in his, in quibus dicti Concilij decretis aduersantur, nulla, inualidè & irrita esse, & censeri, ac nemini, etiam quantumlibet, vt præfertur, qualificato, tam in foro (quod aiunt) fori, quam conscientiæ, suffragari posse, & debere. Et ita per quoscumque locorum Ordinarios, aliosque iudices & commissarios quauis auctoritate fungentes, etiam S.R.E. Cardinales, sublata eis, &c. Non obstantibus præmissis, &c. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXV. tertiodecimo Kalend. Martij, Pontificatus nostri anno sexto.

P. Episcopus Narnien.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Pius V. edidit constitutionem, quæ habetur in Bullario num. 38. incipit, Etsi Mendicantium Ordines xvij Kal. Septemb. MDLXVII. Pontificatus secundo; in qua iterum confirmauit eadem priuilegia Ordinibus Mendicantium, & alia de nouo concessit: extendendo ea ad alios Ordines Regularium, ac declarauit Concilium Tridentinum vbi de ijs loquitur. Quæ constitutio postea reuocata fuit à Gregorio XIII. & reducta ad terminos Iuris communis, & Concilij Tridentini. Eam habes infrà: incipit, In tanta.

Super clausura, & reformatione Monialium cuiuscunque Ordinis.

VII.

Part. 3. alleg. 102.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

Circa pastoralis officij nobis, meritis licèt imparibus, desuper commissi curam (quantum nobis ex alto permittitur) inuigilantes, assiduè ad ea, per quę singulis erroribus & excessibus obuiatur ac personis quibuslibet, præsertim fœminei sexus virginitatem suam Altissimo vouentibus, sub Religionis iugo Christo Saluatori in castitatis holocausto famulari affectantibus, à semita iustitiæ, & honestatis declinantibus, ne quidquam in eis reperiatur incongruum, quod in Regularis ponat honestatis gloria maculam, & diuinam merito possit offendere Maiestatem, opportune succurritur, libenter intendimus, ac in his nostræ vigilantiæ partes propensius impartimur, prout id in Domino salubriter expedire conspicimus. Hac igitur perpetuò valitura constitutione, inhærentes etiam constitutioni fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Periculoso, & decretis Concilij Tridentini super clausura Monialium editis, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, atque perpetuò decernimus, vniuersas & singulas Moniales præsentes, atque futuras, cuiuscumque Religionis, Ordinis, vel Militiarum, etiam Hierosolymit. sint, quę vel iam receptę sunt, vel in posterum in quibusuis monasteriis, siue domibus recipientur, & tacite, vel expressè Religionem professæ, etiamsi Conuersæ, aut quocumque alio nomine appellētur, etiamsi ex institutis, vel fundationibus earum Regulæ ad clausuram non teneantur, nec vnquam in earum monasteriis, seu domibus etiam ab immemorabili tempore ea seruata fuerit; sub perpetua in suis monasteriis, seu domibus de cætero debere permanere clausura, iuxta formam dictæ constitutionis fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Periculoso, in sacro Concilio Tridentino approbatæ, & innouatæ, quam nos auctoritate præfata etiam approbamus & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illam districtè obseruari mandamus. Quòd si aliquæ Moniales forsitan reperiantur, quæ consuetudine etiam immemorabili, aut instituto, vel fundatione Regulæ suæ fretæ, animo obstinato huic clausuræ resistant, quoquomodo reluctentur; Ordinarij vna cum Superioribus earum, omnibus iuris & facti remediis compellant easdem tanquam rebelles, & incorrigibiles ad præcisè subeundam dictam clausuram, & perpetuò obseruandam. Mulieres quoque, quæ Tertiariæ, seu de Pœnitentia dicuntur, cuiuscumque fuerint Ordinis, in Congregatione viuentes, si & ipsæ professæ fuerint, ita vt solemnes votum emiserint, ad clausuram præcisè, vt præmittitur, & ipsæ teneantur. Quòd si votum solemne non emiserint, Ordinarij vna cum Superioribus earum hortentur, & iis persuadere studeant, vt illud emittant, & post emissionem, & professionem eidem clausuræ se subiiciant, quod si recusauerint, & aliquæ ex eis inuentæ fuerint scandalosè viuere, seuerissimè puniantur. Cæteris autem

omni

omnibus sic absque emissione professionis,& clausura viuere omnino volentibus interdicimus, & perpetuò prohibemus, ne in futurum vllam aliam prorsus in suum Ordinem, Religionem, Congregationémve recipiant. Quòd si contra huiusmodi hanc nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic viuendum omnino inhabiles reddimus,ac illatum quaslibet professiones, & receptiones irritas decernimus,& nullas, prout etiam præsenti decreto irritas facimus, & annullamus. Porrò ne moniales,vel Tertiariæ prædictæ propter hanc clausuram detrimentum, aut incommodum aliquod in earum necessitatibus, maximè in pertinentibus ad illarum victum, patiantur, sed vt eis opportunè consulatur,auctoritate Apostolica præfata statuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus Ordinariis, & Superioribus earum, vt curent colligi fidelium eleemosynas per Conuersas,quæ non sint professæ, vel si professæ fuerint, sint tamen ætatis annorum quadraginta, & in domibus contiguis,extra tamen monasterium degant, & non ingrediantur clausuram aliarum Monialium, nisi in casibus ex earum constitutionibus permissis, & de earum domibus ex,re non possint pro huiusmodi eleemosynis colligendis, nisi de licentia Ordinarij, vel earum Superiorum. Et de cætero nullæ aliæ Conuersæ professæ recipi amplius,etiam de consensu suorum Superiorum, vel Prælatorum possint. Quòd si aduersus hanc nostram prohibitionem receptæ fuerint, illarum receptio nulla, irrita,& inanis sit,prout ex nunc nullam,ac irritam facimus, & annullamus. Quòd si prædicto modo necessitatibus Monialium, & mulierum Tertiariarum prædictarum succurri sufficienter non poterit mandamus ipsis Ordinariis,& Superioribus earum, vt ipsi prouideant de aliis personis piis, & Deo deuotis, quæ fidelium elemosynas colligant; vel alias eo meliori & commodiori modo, quo fieri poterit, etiam ex opere manuum ipsarum Monialium, & mulierum prædictarum, arbitrio Ordinariorum,& Superiorum earundem,& prout eis congruentius expedire videbitur, prouideatur & succurratur. Et ne propter Monialium numerum excessiuum clausuræ obseruatio violetur, inhærentes etiam similiter dispositioni dictæ constitutionis Bonifacij,& Concilij Tridentini decreto, Monialibus prædictis, & illarum Superioribus, & Ordinariis districtè inhibendo præcipimus & mandamus, ne plures in earum monasteriis recipiant & admittant, siue recipi, & admitti permittant, quàm ex propriis redditibus ipsorum monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commodè sustentari possint, Mandantes propterea in virtute sanctæ obedientiæ, sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ vniuersis venerabilibus fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis & Episcopis, quatenus in ciuitatibus & diœcesibus propriis præsentes nostras litteras publicari faciant ac in monasteriis Monialium sibi ordinario iure subiectis, in iis verò quæ ad Romanam mediatè, vel immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ auctoritate, vnà cum Superioribus eorumdem monasteriorum clausuram, vt præmittitur, quamprimum poterunt, reseruari procurent: contradictores atque rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, inuocato ad hoc, si opus fuerit,auxilio brachij sæcularis. Ac vt hoc tam salutare decretum faciliùs obseruetur, omnes Principes sæculares, & alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordiæ Domini nostri Iesv Christi eisdem in remissionem peccatorum iniungétes, quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis,Primatibus,Archiepiscopis,& Episcopis, & aliis Monialium Superioribus assistant; ac suum fauorem & auxilium præstent,ac impedientes pœnis etiam temporalibus afficiant. Præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, statutis & consuetudinibus etiam immemorabilibus,etiam per Sedem Apostolicam approbatis,& confirmatis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis etiam in fundatione, & institutione eisdem monasteriis,vel domibus,& Monialibus sub quibuscumque verborum formis, & clausulis irritantibus, & aliis decretis quibuslibet concessis, confirmatis,ac etiam iteratis vicibus approbatis,& innouatis(quibus omnibus,etiam pro sufficienti illorum derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis specifica,expressa,& indiuidua,non autem per clausulas generales idem importantes,mentio,seu quæuis alia expressio habenda,aut aliqua exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficientes expressis habentes, quoad effectum validitatis nostræ constitutionis tantum derogamus) contrariis quibuscumque non obstantibus: aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quòd interdici, aut suspendi non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam,& expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.Per hoc autem in monasteriis exemptis Ordinarij locorum quoad alia nullam sibi credant iurisdictionem,vel potestatem aliquatenus eis attributam. Volumus autem quòd præsentes,&c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hâc paginam nostræ approbationis, innouationis, statuti, decreti, mandati,interdicti,prohibitionis,annullationis, præcepti,inhibitionis,requisitionis, obsecrationis,iniunctionis,derogationis,declarationis,& voluntatis infringere,vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem,&c. Datum Romæ apud S.Petrum,anno Incarnationis Dominicæ M D L X V I. quarto Kal.Iunij Pontificatus nostri anno primo.

Cæs. Glorierius.

H.Cumyn.

De clausura vide *Bul.*21.30.32.

Declaratio Regulæ à Pio V. editæ super expressione gradus propinquioris in dispensationibus Matrimonialibus,pro coniunctis in diuersis gradibus.

VIII.

Part.3. allegat.35.

SAnctissimus in Christo Pater, & Dominus noster, D. Pius diuina prouidentia Papa V. attendens per quandam constitutionem dudum per fel. rec.Pium Papam IV Sanctitatis suæ prædecessorem editam,qua cauetur,quòd in dispensationibus Matrimonialibus, pro diuersis consanguinitatis, seu affinitatis ex eodem stipite prouenientibus gradibus coniunctis, non remotioris solum,prout olim fieri solebat, sed etiam propinquioris graduum, expressa mentio fieri debeat; alioquin dispensatio-

nes, ac desuper confectæ litteræ nullius sint roboris, vel momenti, prout in dicta constitutione plenius continetur, à dispositione iuris communis, & laudabili ac antiquo Rom. Curiæ stylo nimium recedi, ac fauorem matrimonij debitum restringi; volensque propterea iuri & stylo prædictis, necnon piæ mem. Gregor. XI. & Clementis VI. Romanorum Pontif. etiam Sanctitatis suæ prædecessorum, vestigiis inhærendo, Sacramento & libertati matrimonij, quantum cum Deo potest, fauere; statuit & ordinauit, quòd de cætero in quibuscumque dispensationibus, quas pro matrimoniis contractis, aut contrahendis inter viros & mulieres, inuicem diuersis prohibitis consanguinitatis, seu affinitatis, aut mixtis ex communi, seu ab eodem stipite surgentibus, quicumque illi sint, dummodo primum quoquo modo non attingant, cum in eo Sanctitas sua nunquam dispensare intendat, gradibus coniunctos, ab eadem Sanctitate sua, & pro tempore Romano Pontifice, aut Sede Apostolica impetrari, vel alias concedi contigerit, ac litteris, commissionibusque desuper etiam locorum Ordinariis faciendis, gradus remotior attendatur, trahatque secum propinquiorem, ac ob id sufficiat remotiorem tantum gradum exprimere, obtentis tamen postea super propinquiore litteris declaratoriis, iuxta Gregorij & Clementis prædec. huiusmodi constitutiones, quas quò ad hoc innouauit, & inuiolabiliter obseruari mandauit, dispensationesque, seu dispensandi commissiones, ac desuper confectas litteras, & processus habitos per easdem, dispensatis, seu his, cum quibus dispensari mandatur, propter proximioris gradus huiusmodi non expressionem de subreptionis, vel obreptionis vitio, seu intentionis defectu notari non posse, sed in omnibus & per omnia suffragari; perinde ac si in litteris, seu commissionibus huiusmodi de proximiore, seu vtroque gradu, specialis & expressa mentio facta fuisset. Sicque per quoscumque iudices & commissarios, etiam S.R.E. Cardinales, sublata eis quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari & definiri debere, ac quicquid secus super his à quocumque quauis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decreuit; constitutione Pij prædecessoris huiusmodi, cæterisque contrariis non obstantibus quibuscumque.

Placet, publicetur, & describatur. M.

Lecta & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimosexto, die verò Martis vigesima mensis Augusti, Pōtificatus præfati S.D.N. Pij Papæ Quinti anno primo.

Declaratio super decretis Concilij Tridentini, de cognatione spirituali, & affinitate ex fornicatione, ac matrimoniis desuper contractis, & contrahendis.

IX.

Part. 2. allegat. 35.

Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus noster, Dominus Pius diuina prouidentia Papa V. ad cuius notitiam peruenit, quod cum in decretis sacri Concilij Tridentini certæ tantum personæ enumerentur, inter quas dumtaxat cognatio spiritualis deinceps contrahatur, ab aliquibus reuocatur in dubium, an qui vltra personas in dictis decretis enumeratas, quoquo modo cognatione spirituali ante confirmationem dicti Concilij coniuncti erant, absque dispensatione Apostolica matrimonium post dictam confirmationem contrahere potuerint, ac hodie & de cætero contrahere possint, cum ante prædictam confirmationem id facere de iure minimè liceret. Et insuper cùm in eisdem decretis statuatur, affinitatem, quæ ex fornicatione contrahitur, in illis solummodo attendi debere, qui primo vel secundo affinitatis gradu coniunguntur, ab aliquibus pariter dubitetur, an matrimonia inter personas, quæ ante confirmationem dicti Concilij, tertio vel vlteriori huiusmodi affinitatis gradu coniunctæ erant, post confirmationem eiusdem Concilij absque dispensatione Apostolica contracta, & quæ deinceps contrahi contigerit, dirimi debeant: Sanctitas sua ad tollendum omne dubium, eos qui ante confirmationem prædicti Concilij cognationem spiritualem contraxerunt, dummodo non sint ex personis in dictis decretis enumeratis, & inter quas tantum Concilium voluit deinceps contrahi hanc cognationem spiritualem, matrimonij vinculo inter se absque dispensatione aliqua libere & licitè copulari posse; ac matrimonia etiam post confirmationem huiusmodi, absque dispensatione Sedis Apostolicæ inter eas iam contracta valere, plenamque roboris firmitatem obtinere. Et similiter matrimonia post confirmationem Concilij absque dispensatione Apostolica secuta, & quæ de cætero sequentur inter personas, quæ ante dictam confirmationem, affinitatem (infra tamen secundum gradum ex fornicatione prouenientem) contraxerant, propter huiusmodi affinitatem dirimi non debere, sed valida & efficacia existere declarauit: sicque per quoscumque iudices & commissarios, etiam S.R.E. Cardinales, sublata eis quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari & definiri debere, ac quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decreuit.

Placet, publicetur, & describatur. M.

Lecta & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimosexto, die verò Martis vigesima mensis Augusti, Pontificatus præfati Sanctiss. D.N.D. Pij Papæ Quinti, anno primo.

A. Lomellinus Custos.

Super declaratione decreti Concilij Tridentini, de Cognatione spirituali, & eius impedimentis.

X.

Part. 2. alleg. 35.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

Cum illius vicem, licet minimè suffragantibus meritis, geramus in terris, de cuius vultu prodit iudicium, & vident oculi æquitatem; officij nostri

nostri debitam prosequimur actionem si obscuros sacrorum Canonum sensus ita aperire studemus, vt piis Christi fidelium mentibus nulla dubitandi occasio relinquatur. Sane licet ex eo, quòd in Concilio Tridentino decretum fuerit, cognationem spiritualem inter eos tantum contrahi, qui suscipiunt baptizatum de baptismo, ac baptizatum ipsum, & illius patrem & matrem, necnon baptizantem & baptizatum, baptizatique patrem & matrem, in reliquis personis, quæ per antiquos Canones occasione cognationis huiusmodi contrahere prohibebantur, omne impedimentum sublatum esse videtur, adhuc tamen ab aliquibus dubitari accepimus, an saltem impedimentum cognationis spiritualis huiusmodi inter maritum, vel vxorem suscipientis, & baptizatum, necnon inter maritum vel vxorem suscipientis, & patrem ac matrem baptizati vigeat, propterea quòd prohibitum de vno coniuge, de altero etiam prohibitum esse videatur. Nos piarum mentium quieti, & matrimoniorum fauori (quantum ex alto nobis permittitur) consulere volentes, à præcisis verbis Concilij minimè discedendum in præmissis esse censuimus. Et propterea nullum amplius impedimentum ratione cognationis huiusmodi subesse decernimus & declaramus, quo minus inter dictos maritum, vel vxorem suscipientis, & baptizatum, baptizatique patrem & matrem, quascumque alias personas tam ex parte suscipientis, quam baptizantis & baptizati, in dicto Concilio nominatim non expressas, matrimonium libere & licitè contrahi possit. Et ita ab omnibus iudicari debere mandamus atque statuimus; decernentes irritum & inane, si quid secus à quoquam quacumque dignitate, auctoritate & potestate prædito contigerit iudicari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, aliisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quòd præsentes litteræ, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ declarationis, decreti, mandati, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. quarto Kal. Decembris, Pontificatus nostri anno secundo.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Declaratur Concilij Tridentini decretum super impedimento affinitatis ex fornicatione prouenientis.

XI.

Part. 2. alleg. 35.

Pius *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD Romanum Pontificem spectat, Canonicas sanctiones, quæ expressiorem sensum postulare videntur, re diligenter perspecta ita declarare, & alias prouidere, vt omnis dubietas de piis Christi fidelium mentibus euellatur. Sanè postquam ex eo, quòd Tridentina Synodus impedimentum affinitatis ex fornicatione proueniens per quod non solùm matrimonium contrahi prohibetur, sed etiam postea factum dirimitur, ad eos tantùm restrinxit, qui primo & secundo gradu coniunguntur; in vlterioribus vero gradibus statuit, matrimonium postea factum non dirimi; à pluribus Christi fidelibus, vt accepimus, est dubitatum, an licet in vlterioribus gradibus huiusmodi matrimonium contractum non dirimatur, adhuc tamen iuxta antiquos Canones contrahi prohibeatur. Et propterea nos omnem ambiguitatem tollere, & animarum tranquillitati, ac matrimonij libertati, quantum cum Deo possumus, consulere volentes, declaramus, & Apostolica auctoritate decernimus, nullum hodie impedimentum remanere, quo minus in vlterioribus gradibus huiusmodi liberè & licitè matrimonium contrahi possit. Et ita ab omnibus iudicari debere mandamus, atque statuimus, decernentes irritum & inane, si quid secus à quoquam quacumque dignitate, auctoritate & potestate prædito contigerit iudicari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis aliisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quòd præsentes litteræ in Cancellaria nostra Apostolica, & in acie Campi Floræ de more publicentur, & inter constitutiones perpetuò valituras describantur: Et quia difficile foret, eas ad singula quæque loca deferri, quòd earum transumptis etiam impressis, manu alicuius Notarij subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ declarationis, decreti, mandati, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. quarto Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno primo.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

De veritate exprimenda à Procuratoribus Pœnitentiariæ, &c. in dispensationibus Matrimonialibus, & aliis gratiis Apostolicis, sub pœna falsi.

XII.

Part. 2. allegat. 35.

PIVS PAPA.

MOtu proprio, &c. Cùm sicut accepimus, nonnulli suæ conscientiæ prodigi, ac propriæ salutis immemores, vt facilius à nobis, & Sede Apostolica dispensationes Matrimoniales, & alias gratias & concessiones obtineant, gradus consanguinitatis, vel affinitatis, aut cognationis spiritualis, ac scientiam illorum aliter quàm eis à principio ab ipsis partibus significatum, vel narratum fuerit, exponunt; & si matrimonia huiusmodi adhuc contracta

non fuerint, pro contractis narrant, ac aliàs diuersimode veram facti speciem tam in ipsis dispensationibus Matrimonialibus, quam pro aliis quibuscumque gratiis & concessionibus obtinendis immurent; ac propterea cum non solum in impetrationibus huiusmodi falsitas narretur, verum etiam in partibus plerumque pro verificatione gratiarum huiusmodi veritas immutetur, & falsitas committatur: Nos igitur huiusmodi abusibus & erroribus obuiare cupientes, Motu proprio, &c. omnes & singulos Procuratores tam officij sacræ Pœnitentiariæ, seu Contradictarum, quàm alios quoscumque sollicitatores, & scriptores quos Copistas vocant, qui veritatem facti à narratione, quam ab ipsis partibus habuerunt, quoad substantialia, & qualitates necessario exprimendas, diuersam faciunt, seu quoquo modo inuertunt, aut immutant, ac deprauant, & per subreptionem & obreptionem gratias à nobis extorquent; pœnam falsi incurrere, & ea puniri omnino debere decernimus & declaramus: Mandantes propterea almæ Vrbis Gubernatori, Cameræ Apostolicæ Auditori, & Vicario, quatenus in præmissis reos & culpabiles repertos, pœna falsi, vt præmittitur, puniant; cum potestate citandi etiam per edictum, &c. aliaque faciendi in præmissis necessaria, seu quomodolibet opportuna. Non obstantibus præmissis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque: irritum quoque & inane, &c. dicique &c. iudicari & definiri debere, sublata, &c. decernentes. Et quòd præsentis Motus proprij, etiam absque Data & registratura, sola signatura sufficiat, & vbique fidem faciat in iudicio & extra; regula contraria non obstante; eiusque transumptis, &c. quódque Cameræ & Cancellariæ Apostolicæ, ac Audientiæ causarum Palatij Apostolici valuis, & in acie Campi Floræ, dimissis inibi copiis, affixis, omnes ita afficiant & arctent, ac si illis personaliter intimatæ fuissent.

Placet, publicetur, & describatur. M.

Die quinta Decembris MDLXVI suprascriptæ litteræ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt in locis supradictis, dimissis in eisdem copiis affixis.

Super collatione Parochialium Ecclesiarum.

XIII.

Part. 3. allegat 60.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

IN conferendis beneficiis Ecclesiasticis, & præsertim Parochialibus Ecclesiis, personis dignis & habilibus, quæ in loco residere, & per se ipsos curam exercere valeant, quanta diligentia adhiberi oporteat, Alexandri III. in Lateranen. & Gregorij X. in Lugdunen. generalibus Conciliis, ac Innocentij similiter III. & aliorum Rom. Pontif. prædecessorum nostrorum editæ constitutiones testantur. Quod vt diligentius, ac rectius perficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Ecclesiæ, etiam generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem S.R.E. Cardinalium, aut aliàs quomodolibet reseruatæ vel affectæ; debeat Episcopus habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur. Et deinde Episcopus, & qui iuspatronatus habet, intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum, alienos clericos ad regendam Ecclesiam idoneos, Examinatoribus iuxta formam eiusdem Synodi deputatis, nominet, nonnisi ab eisdem Examinatoribus per concursum aliorum examinatorum etiam tanquam magis idoneo ab Episcopo iudicato & electo, de Ecclesia prouideatur, alias prouisiones, seu institutiones omnes præter formam prædictã factæ, subreptitiæ censeantur. Sed quoniam res humanæ semper in deterius prolabuntur, nisi sit, qui eas retineat, ac debitæ executioni demandet; & verendum sit, ne propter constitutionum huiusmodi transgressionem maximi abusus oriantur: Nos, ad quorum notitiam non sine graui nostra molestia peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis, occurrente vacatione Parochialium Ecclesiarum, eas nullo, aut minus rite seruato examine, præsertim illo quod per concursum fieri debet ex Concilio Tridentino, vel etiam examine rite seruato, personis minus dignis, carnalitatis aut alium humanæ passionis affectum, non rationis iudicium sequentes contulisse, & de eis prouidisse; volentes quantum cum Deo possumus, huiusmodi ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem prædecessorum nostrorum constitutiones præfatas etiam innouando, auctoritate Apostolica tenore præsentium omnes & singulas collationes, prouisiones, institutiones, & quasuis dispositiones Parochialium Ecclesiarum ab eisdem Episcopis & Archiepiscopis, ac quibusuis aliis collatoribus tam ordinariis, quàm delegatis, etiam S.R.E. Cardinalibus, ac Sedis Apostolicæ Legatis, vel Nuntiis, præter & contra formam ab eodem Concilio Tridentino, præsertim in examine per concursum faciendo præscriptam, factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris vel momenti fore & esse, nullumque prouisis ius, aut titulum etiam coloratum possidendi præbere; & Parochiales Ecclesias huiusmodi, vt prius ante collationes huiusmodi vacabant, ex nunc vacare statuimus decernimus, & declaramus, easque omnes pro tempore sic vacantes, nostræ & Sedis Apostolicæ, seu eorum, quibus ius conferendi eas, præterquam Episcopis & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum eiusdem Concilij habere debent, competeret, dispositioni reseruamus. Insuper ne Parochiales Ecclesiæ diu in suspenso maneant in maximum animarum periculum, quarumcumque Parochialium Ecclesiarum, quarum, dum pro tempore vacant, ad Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, & quosuis alios ordinarios collatores, in mensibus ordinariis collatoribus etiam per nostras regulas assignatis, prouisio & collatio spectat & pertinet, de quibus iidem Episcopi & Ordinarij prædicti intra sex mensium spatium à die vacationis earumdem, perfecto examine, iuxta formam Concilij Tridentini præfati non prouiderint, ac illarum etiam, quarum collatione nobis & dictæ Sedi generaliter vel specialiter, & ex quauis causa reseruatæ seu affectæ existunt, aut aliis ex indulto Sedis Apostolicæ competunt, ad quas occurrente illarum vacatione, Episcopi & Archiepisco-

pi

pi præfati personas per examen, concursu mutuo habito iuxta dicti Concilij Tridentini formam, approbatas & magis idoneas non elegerint, aut electas, nobis vel successoribus nostris, aut iis ad quos collatio spectabit, pro collatione obtinenda intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis non significauerint, necnon Parochialium Ecclesiarum similium, quæ iurispatronatus Ecclesiastici, vel aliorum, seu clericorum & laïcorum simul fuerint, si præsentatus intra tempus eisdem patronis à Iure præfixum, præuio examine iuxta forma dicti Concilij approbatus petatur institui, institutioque ipsa per duos menses à die præsentationis dilata fuerit, collationem, prouisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem nobis & ipsi Sedi, ac personis, indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seu instituendi obtinentibus respectiuè reseruamus, data tamen in Parochialibus iurispatronatus optione ipsis patronis, vt si institutio ad Ordinarios spectabit, ipsis Ordinariis illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses differentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem Apostolicam. Prohibentes etiam eisdem Ordinariis, ne tempus decem dierum eisdem Ordinariis & patronis ab eodem Concilio Tridentino ad nominandum idoneos clericos coram deputatis Examinatoribus præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant vel præsumant. Districtius inhibentes, ne qui, præter Romanos Pontifices, aut alios indulta huiusmodi obtinentes, vt præfertur, quacumque sit super hoc auctoritate munitus, de huiusmodi beneficiis sic reseruatis, (vt præfertur) disponere, vel circa illa etiam per viam permutationis, vel alias innouare quoquomodo præsumat. Vt autem non solum dignis, sed magis idoneis repertis, iuxta eiusdem Concilij decretum, Parochiales Ecclesiæ conferantur, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quòd si Episcopus minus habilem, posthabitis magis idoneis, elegerit; possint ij qui reiecti fuerint, à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus aut exemptus fuerit, ad viciniorem Ordinarium, vti nostrum & Sedis huiusmodi delegatum, aut aliàs ad ipsam Sedem Apostolicam appellare, ac prælectum ad nouum examẽ coram ipso appellationis iudice, & eius examinatoribus prouocare, & constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque renocato, Parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis auctoritate nostra (quatenus collatio ad Episcopum, à quo appellatum fuit, spectaret) conferatur; aliàs eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda remittatur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectabit. Hæc tamen appellatio interposita interim non impediat aut suspendat, quominus electio per Ordinariũ primo loco facta interim debitæ demandetur executioni, & prouisus ab eadem Ecclesia, causa appellationis huiusmodi pendente non moueatur. Et si quis à sententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad Sedem ipsam Apostolicam appellabit. Si secus in præmissis omnibus & singulis actum aut attentatum fuerit, irritum decernimus & inane. Volumus autem quòd præsentium transumptis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ declarationis, statuti, decreti, reseruationis, prohibitionis, inhibitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLVI. xv. Kalend. Aprilis, Pontificatus nostri anno secundo.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Declaratio super portione assignanda Vicariis perpetuis Parochialium Cathedralibus, & aliis Ecclesiis, ac piis locis perpetuò vnitarum.

XIV.

Part. 3. allegat. 66.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD exequendum Pastoralis officij debitum vigilantibus studiis intendentes, ad ea, per quæ Cathedralium & Collegiatarum, aliarúmve Ecclesiarum, necnon monasteriorum beneficiorum, seu collegiorum, ac aliorum piorum locorum prospero profectui, diuinique cultus augmẽto, & opportunæ congruæque sustentationi Parochialium Ecclesiarum eisdem vnitarum statui feliciter dirigendo, & personarum in illis curam animarum exercentium vtilitatis, recta ratione & prouida moderatione consuli, & salubriter prouideri valeat, libenter interponimus nostræ sollicitudinis partes. Hinc est quod nos, ad eorum aures (quòd non sine animi nostri molestia referimus) peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis in deputandis Vicariis, ac assignatione portionum Vicariis perpetuis Parochialium, dictis Ecclesiis, monasteriis, beneficiis, collegiis, vel locis piis perpetuò vnitarum, ex Concilio Tridentino facienda, ita modum excessisse, vt parum, aut nihil ex fructibus, redditibus & prouentibus Parochialium Ecclesiarum sic vnitarum Ecclesiis, monasteriis, beneficiis, collegiis, aliísve locis piis remanserit, ob idque multæ ortæ sint super hoc controuersiæ circa interpretationem decreti dicti Concilij. Nos ad eas tollendas animum intendentes, considerantesque vniones ipsas ideo à prædecessoribus nostris factas esse, vt ex redditibus & emolumentis beneficiorum vnitorum Ecclesiis, monasteriis, collegiis, beneficiis, & locis piis, quibus illa vniuntur, facilius onera eisdem incumbentia supportentur, & promptius à ministris Ecclesiasticis in eisdem diuina officia celebrentur, hospitalitas seruetur, aliaque charitatis opera exerceantur; ac etiam vt nihilominus cura animarum dictarum Parochialium laudabiliter exerceretur; Motu proprio, & ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus & ordinamus, ac declaramus, quemadmodum etiam de ipsius Concilij mente fuisse collegimus, Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos præfatos in assignatione portionis ipsis Vicariis perpetuis ex prædicto Concilio ipsorum Prælatorum arbitrio facienda, ita se continere & arbitrari debere, vt non maior

centum, nec minor quinquaginta scutorum annuorum summa, computatis omnibus etiam incertis emolumentis, & aliis obuentionibus communiter percipi solitis, eis omnino assignetur (nisi Vicariis temporariis solitum fuisset plus assignari) siue in quantitate, aut quota fructuum, pecuniaque numerata, fundo, seu alia re stabili portio huiusmodi constituatur, cuiuscumque valoris Parochialis Ecclesia vnita fuerit; & habita etiam ratione redituum & onerum loci, cui Parochialis ipsa vnita fuerit; ita quod portiones vltra, vel infra dictas summas scutorum centum, & scutorum quinquaginta hactenus assignatæ, vel in posterum forsan assignandæ, quo ad excessum & defectum huiusmodi nullius roboris & momenti existant, & ad summas prædictas reductæ & auctæ respectiue censeantur: si tamen valor annuus ipsius Parochialis vnitæ habita ratione, (vt præfertur) minor sit quinquaginta scutis; quo casu portio assignata, vel assignanda Vicario perpetuo non debeat excedere summam annuam valoris dictæ Parochialis, sed sufficiat quòd omnes fructus eius duntaxat attribuantur ipsi Vicario perpetuo. Et quoniam iniquum esset, eos qui commodis priuantur, eadem onera quæ prius sustinebant, debere sufferre: volumus & statuimus, quòd Ecclesiæ, monasteria, collegia, beneficia, & pia loca huiusmodi, in quorum Parochialibus Ecclesiis vnitis continget, Vicarias prædictas erigi, pro quantitatibus fructuum ipsis Vicariis perpetuis assignatorum, ad solutionem quindenniorum, quam nobis & Cameræ Apostolicæ soluunt, vlterius non teneantur, sed eis detractio fiat ad ratam certorum, quæ de fructibus dictarum Parochialium percipiuntur: ita tamen, quòd Vicarij perpetui, qui pro tempore deputabantur, teneantur accipere a Sede Apostolica nouam prouisionem suæ deputationis, & soluere annatam pro portione fructuum, redituum & prouentuum certorum sibi assignata, & expedire litteras Apostolicas; nec aliàs ad possessionem dictarum Vicariarum perpetuarum, & seruitium earumdem Parochialium admitti possint, nisi soluta annata, & expeditis litteris Apostolicis nouæ prouisionis, vt præfertur: alioquin integrum quindennium solui debere, nec Vicarij prædicti antea tuta conscientia fructus percipere possint. Volumus insuper, & ita mandamus, quòd dicti Vicarij perpetui non ad liberam Ordinariorum electionem, sed ad nominationem illorum in quorum Ecclesiis vnitis ponentur, cum ipsorum Ordinariorum, seu eorum Vicariorum, præuio examine, approbatione deputentur. Et, si dictæ parochiales vnitæ erunt monasteriis regularium Mendicantium, possit à Superioribus dictorum monasteriorum nominari ex ipsis Mendicantibus; quos si Ordinarij, præuio examine per se, aut eorum Vicarios faciendo, idoneos ad curam animarum exercendam inuenerint, & ita pro idoneis approbauerint, teneantur in Vicarios (ad nutum tamen Superiorum suorum amouibiles) deputare. Idemque etiam seruetur in regularibus Monachiis tantùm, dummodo in ea Parochiali, in qua vnus ex eis Monachis fuerit, seruata forma prædicta, Vicariis deputatus, habitent cum eo saltem quatuor alij ex dictis Monachis. Sicque per quoscumque iudices quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi potestate, iudicari & interpretari debere; necnon irritum & inane decernimus quid quid secus à quoquam, quauis auctoritate attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quòd præsentes litteræ, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ ordinationis, declarationis, statuti, mandati, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicæ MDLXVII. Kalend. Nouembris, Pontificatus nostri anno secundo.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Declaratio decreti à Concilio Tridentino editi super impedimento publicæ honestatis, circa Sponsalia & Matrimonia.

XV.

Part. 2. allegat. 35.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD Romanum spectat Pontificem sua sollicitudine diligenter prouidere, vt sacrorum Conciliorum decreta ita suæ declarationis adminiculo dilucidentur, quòd nulla desuper dubitandi occasio cuiquam relinquatur. Sanè ad aures nostras peruenit, multos esse qui dubitent, an decretum OEcumenici Concilij Tridentini, Sessione vigesimaquarta de reformatione Matrimonij cap. tertio, quo cauetur, impedimentum publicæ honestatis, vbi sponsalia valida non fuerint, prorsus tolli; vbi verò valida fuerint, non excedere primum gradum, cum in vlterioribus gradibus non possit huiusmodi prohibitio seruari; de sponsalibus per verba, (vt aiunt) de futuro tantum conceptis intelligatur, vel etiam matrimonia per verba de præsenti contracta, non tamen consummata, interdum sponsalia appellantur, comprehendat, ita vt etiam eo casu impedimentum inde proueniens sublatum fuerit. Nos itaque, vt omnis difficultas ac dubitatio tollatur, attendêtes, quòd sponsaliorum appellatione, qua dictum Concilium vtitur, nonnisi impropriè matrimonium verbis de præsenti conceptis contractum continetur, quódque agitur de correctione Iuris veteris, quo casu secundùm proprietatem verborum duntaxat procedendum est, præsertim cum longe maiorem rationem prohibitionis in matrimonio per verba de præsenti contracto, quàm in sponsalibus de futuro vigere à nemine dubitetur: idcirco Motu proprio, auctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus, & definimus, decretum Concilij huiusmodi omnino intelligendum esse, & procedere in sponsalibus de futuro duntaxat, non autem in matrimonio sic (vt præfertur) contracto, sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus & gradibus, quibus de Iure veteri ante prædictum decretum Concilij introductum erat. Et ita ab omnibus iudicari debere mandamus, atque statuimus: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, aliisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quòd præsentes litteræ,

tæ,&c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ declarationis, definitioni, mandati, statuti & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVIII. Kalendis Iulij, Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Quæ resignationes beneficiorum per Episcopos, & alios collatores admitti possint?

XVI.

Part. 3. allegat. 69.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

QVanta Ecclesiæ Dei incommada omni tempore attulerit, & nunc quotidie magis afferat, ministrorum in ea ingressio vitiosa, iam latè perspiciant, & cum mœrore expendant Præsules omnes, & Pastores, quando hæc pernicies cæterarum omnium, maxima iam multas orbis Ecclesias impiè violarit. Quia verò hoc malum cùm in cæteris frequens, cum maximè in beneficiorum, & officiorum Ecclesiasticorum, dimissione admittitur; nemini molestum esse beber, quod pridem de reprimendis quotidianis fraudibus, quæ hac in re frequentiores internoscuntur, certam aliquam rationem tandem inituri, officij nostri partes id prohibenda omnibus interim resignationũ huiusmodi receptione paulo seueriùs interposuerimus, omnesque beneficiorum interim resignandorum dispositiones, quæ fierent in irritum reuocauerimus, ac etiam decreuerimus; nullum per eas in illis ius neque titulum, vel coloratum, tam in petitorio, quam in possessorio ipsis prouisis tribuere, quin etiã eos ad illa deinceps obtinenda perpetuo in habiles fore. Collatores verò alias in illorum dispositione etiam tanquam deuolutionis iure sese interponere nõ posse, sed de eis vt vere vacantibus, siue per Romanos Pontifices, siue alios collatorum eorundem superiores, vti præuentum esset, libere prouideri. Nunc autem intendentes institutum hoc nostrum, quo sanctuarium Domini cupimus illibatum auctore Domino persequi ac simul quantum in nobis est cauere ne resignationes ipsæ de hinc pro cuiusque arbitrio, nullisque vel certe leuibus causis passim & temere admittantur, prohibitionem, & alia prædicta, ac cætera omnia nobis super his litteris contenta eatenus relaxamus, vt posthac Episcopi & alij facultatem habentes, eorum dumtaxat resignationes recipere & admittere possint, qui aut senio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxij, censurisque Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ, vel beneficio inseruire, seu qui vnum aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contingerit promoueri, Religionem quoque ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim postea id re ipsa exequantur, denique cum quis ex aliis casibus acciderit, qui constitutione felicis record. Innocentij Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesiis edita continentur: qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij residere securi. Sed nec horum vllus sacro ordini mancipatus nisi Religionem ingressurus, valeat vllo modo beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit quo in vita possit commode sustentari. Ad hæc beneficiorum, & officiorum permutationes admittere quæ Canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur. Caueant autem Episcopi, & alij prædicti, itemque omnes electores, præsentatores, & patroni tam Ecclesiastici, quam laïci, quicumque sint, ne verbo quidem, aut nutu, vel signo futuri in húiusmodi beneficiis & officiis successores ab ipsis resignationibus, aut aliis eorum significatione, vel hortatu designentur, aut de his assumẽdis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscumque intercedat. Cæterum præcipimus atque interdicimus ne ipsi Episcopi, aut alij collatores, de beneficiis, & officiis resignandis prædictis, aut suis, aut dimittentium cõsanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum audeant prouidere. Quod si secus, ac etiam quidquid præter, vel contra formam prædictorum fuerit à quocumque temere attentatum, id totum ex nunc vires & effectum decernimus non habere. Qui verò contrafecerint, vt in eo, quo deliquerint, puniantur, à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione, præsentatione, confirmatione, & institutione, prout cuique competierit, tandiu suspensi remaneant, donec remissionem à Romano Pontif. meruerint obtinere, & qui talia beneficia, seu officia receperint, eos prædictis pœnis volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere, præsentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicationis quoad personas quo verò ad Capitula, & Conuentus, à Diuinis suspensionis sententias ipso facto promulgamus, quibus etiam nullus alius quàm ipse Romanus Pontifex siue absolutionis, siue relaxationis gratiam (excepto mortis articulo (valeat impertiri: prohibitione & litteris nostris prædictis nihilominus in cæteris omnibus perpetuo valituris. Non obstantibus quibuscunque priuilegiis, &c. Episcopis, & aliis Ecclesiarum Prælatis, necnon Ecclesiis, monasteriis & Capitulis, Conuentibus, Collegiis; & Vniuersitatibus, eorumque & aliis personis etiam Regia, & Imperiali Maiestate præditis concessis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ relaxationis, præcepti, interdicti, decreti, promulgationis, iussionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1568. Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

De

De residentia Rectorum Ecclesiarum Parochialium, & obtinentium Canonicatus, vel Dignitates.

XVII.

Part. 3. alleg 53.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

CVpientes pro nostri pastoralis officij munere, Christi fidelium animarum saluti, quantum cum Deo possumus, salubriter consulere: & Parochialibus Ecclesiis ab earum parochis, prout tenentur, in diuinis debitè & laudabiliter deseruiri, inhærendo etiam decretis sacri Concilij Tridentini, Motu proprio, & ex mera deliberatione, certaque scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuò valitura constitutione omnes & singulos rectores Parochialium Ecclesiarum cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis & præeminentiæ fuerint, in quibuscumque regnis prouinciis, ciuitatibus, diœcesibus, ac aliis Christiani orbis partibus consistentes, qui Parochialem Ecclesiam, ac Canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem maiorem sui principalem, in quibusuis Patriarchalibus, aut Metropolitanis, vel Cathedralibus, seu Collegiatis Ecclesiis, seu aliud quodcumque beneficium Ecclesiasticum, etiam quarumcumque dispensationum à Rom. Pontificibus prædecessoribus nostris, seu etiam à nobis hactenus quomodolibet impetratarum, ac litterarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præsenti constitutione abolemus & reuocamus, seu quocumque alio prætextu obtinent; cum prima & præcipua debeat esse cura animarum, eos ad residendum in Ecclesia Parochiali, & ibi in diuinis deseruiendum, debitóque eorum officio fungendum omnino teneri, & obligatos esse, ac ad id per Episcopo, & alios locorum Ordinarios, etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegatos, sub sententiis & censuris Ecclesiasticis, ac pecuniariis, arbitrio eorum declarandis, ac etiam priuationis dictarum Parochialium, & aliorum quorumcumque beneficiorum pœnis, quacumque appellatione remota, cogi & compelli posse & debere, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, præcipimus & ordinamus. Eos tamen sic residentes in Ecclesiis Parochialibus omnes & singulos fructus, redditus & prouentus, etiam Canonicatus sui, vel Dignitatis, seu alterius cuiuscumque beneficij (exceptis dumtaxat quotidianis distributionibus, & aliis, quæ ex iusta causa absentes percipere non solent) lucrari volumus: sicque per quoscumque iudices & commissarios, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, interpretari, iudicari & definiri debere: necnon irritum & inane quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus & declaramus. Non obstantibus præmissis, ac quibusuis dispensationibus & exemptionibus, litterisque Apostolicis desuper confectis, &c. Quibus omnibus, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat ad effectum præsentium specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ abolitionis, reuocationis, statuti, præcepti, ordinationis, decreti, declarationis, derogationis & voluntatis infringere, &c. Si quis autem hoc attentare, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVIII. octauo Idus Iulij, Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Contra quoscumque Clericos tam sæculares, quàm Regulares infandi criminis reos.

XVIII.

Part. 2. alleg. 44.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

HOrrendum illud scelus, quo pollutæ, fœdatæque Ciuitate à tremendo Dei iudicio conflagrarunt, acerbissimum nobis dolorem inurit, grauiterque animum nostrum commouet, vt ad illud quantum potest comprimendum studia nostra conferamus. Sanè Lateranensi Concilio dignoscitur constitutum, vt quicumque clerici illa incontinentia, quæ contra naturam est, propter quam ira Dei venit in filios diffidentiæ, deprehensi fuerint laborare, à clero deiiciantur, vel ad agendam in Monasteriis pœnitentiam detrudantur. Verùm ne tanti flagitij contagium impunitatis spe, quæ maxima peccandi illecebra est, fidentius inualescat, clericos huius nefarij criminis reos, grauius vlciscendos deliberauimus, vt qui animæ interitum non horrescunt, hos certe deterreat ciuilium legum vindex gladius sæcularis. Itaque quod nos iam in ipso Pontificatus nostri principio hac de re decreuimus, plenius nunc, fortiusque persequi intendentes, omnes & quoscumque Presbyteros, & alios Clericos sæculares, & Regulares cuiuscumque gradus & dignitatis tam dirum nefas exercentes, omni priuilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico præsentis canonis auctoritate priuamus. Ita quod per Iudicem Ecclesiasticum degradati, potestati sæculari statim tradantur, qui de eis illud idem capiat supplicium, quod in laïcos hoc in exitio deuolutos legitimis reperitur sanctionibus constitutum. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1568. tertio Kalend. Septembris, Pontificatus nostri anno tertio,

De

De trium votorum professione ab iis emittenda, qui in Congregationibus sub obedientia voluntaria viuunt, & habitus à sæcularibus Presbyteris distinctos habent.

XIX.

Part.3.allegat.101.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

LVbricum vitæ genus eorum veriti, qui Regularium formam præ se ferentes, nec propriis renuntiant, nec vllam profitentur ex Regulis approbatis; quando horum plerique proprio instinctui obsequentes, alij odio incensi, alij dum, quod ambiunt, minus consequuntur, alij vel dilapidatis, vel interuersis rebus, & ad sese, vel propinquos translatis, vt ratiocinia effugiant; quidam etiam in suos ipsorum mores inquisitum iri præsentientes, quasi impunitatem adepti, è sodalitio suo, vt lubet, exiliunt, eiectisque illius insignibus, vestem recipiunt sæcularem. Hinc graues & periculosæ quotidie offensiones in populis concitantur, dum quos disciplinæ Regulari perpetuò mancipatos credunt, rursus eos, etiam vbi consueuerint, contempto post tot annos & relicto, indignis sæpè modis, eius cui sese dediderant, vitæ instituto, liberos vident & solutos in sæculum euagari. Cum igitur conueniat, vt cuius arma induit, eam miles militiam persequatur, hanc de prædictis rationem capere instituimus, vt vel permanendi, vel abscedendi facultate semel singulis proposita, certus deinceps & immobilis disciplinæ Regularis cultus debeat in ipsis sodalitatibus perpetuò obseruari. Itaque de nobis attributæ potestatis plenitudine statuimus, vt omnes & singuli Priores, Præpositi, & alij Præsidentes, Generales Prouinciales, & Conuentuales, necnon Canonici, & Fratres sancti Georgij in Alga Venetiarum, ac Eremitarum sancti Hieronymi, aliàs B. Petri Pisarum, & omnium, ac quarumcumque aliarum Congregationum, necnon Ecclesiarum, domorum, & Conuentuum in communi, & sub obedientia volũtaria, & extra votum solemne religionis viuentes, quorum habitus à sæcularibus Presbyteris est distinctus, qui religionem amplecti, & professionem Regularem solemnem emittere voluerint, in suis quisque Conuentibus & domibus intra vigintiquatuor horarum spatium, postquam Delegatus noster præsentes litteras eis significauerit, palam & spontè deliberent & declarent: inde conuocato quamprimum per singulas huiusmodi Congregationes generali, vel alio supremo, iuxta morem cuiusque Cõgregationis, Capitulo, ibique electa vna, sub qua degant, ex Regulis approbatis, in quam maior pars vocum ipsius Capituli consenserit, trium votorum substantialium professionem Regularem intra mensem solemniter emittant, & in ea tam ipsi, quàm illam deinceps ingressuri atque professuri, perpetuum ferant Altissimo famulatum: sicque professi, vel in suis quisque Prioratibus, Præposituris, Præsidentiis, administrationibus & officiis confirmentur, vel ad alia transferantur, prout cuique Congregationi, & Superioribus suis videbitur vtilius expedire. Qui verò excurso iam anni spatio in ipsa Congregatione morati, refugerint intra tempus prædictum profiteri, detracto Religionis habitu, ac redditis, etiam in vinculis, si opus sit, receptorum & administratorum omnium rationibus, eiiciantur; nec deinceps patiantur in vllis eiusdem Congregationis domibus, seu Cõuentibus ampliùs conuersari. Quocirca mandamus vniuersis & singulis Prioribus, Præpositis, Generalibus, Prouincialibus, & conuentualibus, ac aliis cuiuscumque dignitatis & nominis Ministris, necnon Conuentibus, Canonicis, Fratribus & personis Congregationum huiusmodi, vt statutum nostrum prædictum, non expectata alia iussione, aut mentis nostræ declaratione, humiliter recipiat, & studiosè obseruate procurent. Quòd si fortè aliqui in eo, quo nunc sunt statu (quem omnino tollimus & abolemus) contra nostrum hoc statutum persistere contenderint, singulos omni dignitate, officio, administratione, & beneficio priuamus, & ad futura perpetuò indignos decernimus; excommunicationis quoque sententia innodamus eo ipso. Non obstãtibus fundationibus & institutionibus, ac statutis & consuetudinibus ac Congregationum, domorum & Conuentuum prædictorum, iuramẽto, Confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque, exemptionibus, & indultis Apostolicis, illis, eorumque Superioribus, & personis, ac eorum singulis per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & Sedem Apostolicam, etiam per modum statuti perpetui, &c. quæ omnia tanquam abrogata, contra earumdem præsentium tenorem nolumus cuiquam in aliquo suffragari. Cæterum mandamus præsentes ad valuas basilicæ Principis Apostolorum, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hãc paginam nostræ sublationis, abolitionis, priuationis, statuti, mandati, innodationis, & volũtatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attẽtare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnat. Domin. MDLXVIII. quinto decimo Kal. Decembris, Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glotierius.

H. Cumyn.

Reuocatio indultorum recipiendi, vel retinendi Religiosos alterius Ordinis, etiam laxioris.

XX.

Part.3.alleg.101.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

QVæcunque sacrarum religionum statutum offendere noscuntur, nostrum nos incitat officium de medio remouere. Quamquam enim de cohibendis Regularibus ad alium Ordinem translatis sancta Synodus Tridentina salubri consilio decreuerit, vt nemo cuiuscunque Ordinis Prælatus, vel Superior, vigore cuiusuis facultatis, illorum quempiam

piam ad habitum & professionem admittere possit, nisi vt in ordine, ad quem transfertur sub sui Superioris obedientia in claustro perpetuo maneat: multi tamen Superiores & Prælati, obtentu priuilegiorum, quamplurimos apostatas, & alios diuersorum Ordinum ad se ob iurgia, contentiones, leuitatem, & malefacta vt maximè fugientes, eo etiam consilio receptare non desinunt, vt illorum opera in curandis infirmis, gerendisque eorum locorum rebus & negotiis vtantur, ex qua re plerique solutiores effecti, & quasi impunitatem assecuti, non personas tantum eorum Ordinum, vnde animaduersionis metu forte exierant, sed & ipsorum Ordinum ritus, moresque maledictis insequuntur. Quocirca cum eiusmodi priuilegia veniant abroganda, quandocumque insigniter comperiuntur nocere, vel etiam scandala generare; Nos his, aliisque rationalibus causis adducti, vt quibuslibet huiusmodi effugia præcludamus, de nobis attributæ potestatis plenitudine reuocamus & abolemus omnia & quæcumque priuilegia, facultates, dispensationes, & indulta præter Iuris communis dispositionem emanat, recipiendi vel retinendi Fratres, Monachos, Canonicos, & alios etiam laxiorum Ordinum professores, quibuscumque Ordinibus, monasteriis, hospitalibus, Militiis, & piis locis, etiam sancti Antonij Viennen. S. Spiritus in Saxia de Vrbe, S. Ioannis Hierosolymitani, IESV CHRISTI, S. Iacobi de Spatha, S. Lazari Hierosolymitani, eorumque Ecclesiis, membris, Superioribus, & personis, per quoscumque Rom. Pótif. prædecessores nostros, ac nos, & Sedem Apostolicam tam in ipsorum monasteriorum, hospitalium, & locorum institutione, quàm deinceps quomodocumque, ac quotiescumque, etiam per modum statuti perpetui, ac initi & stipulati contractus, & aliàs sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusuis restitutionibus, præseruationibus, mentis attestationibus, derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, necnon irritantibus & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, deque simili potestatis plenitudine, etiam pauperum infirmorum miserabilium, & cuiuscumque alterius pij operis intuitu, ac etiam ex quibuscumque aliis causis, quantumuis grauibus, charitatiuis, & necessariis, etiam consideratione, vel ad supplicationem Imperatorum, Regum, aliorumque Principum, necnon S.R.E. Cardinalium, deque illorum consilio, & matura deliberatione prius habita, concessa, confirmata, ac etiam multiplicatis vicibus innouata extensa, vel etiam moderata. Cassamus quoque, & annullamus, quò ad illa, omnes Apostolicas, & alias litteras super iis confectas, ac processus, & alia inde secuta quæcumque: ac volumus ea omnia vires & effectum de cetero non habere; ita vt post hac illorum sic reuocatorum prætextu Prælati & Superiores prædicti; aut alij quicumque, nullum prorsus alterius, etiam laxioris Ordinis vel obseruantiæ Regularem, etiam specialem transeundi ad ipsos licentiam, iuxta huiusmodi priuilegia dumtaxat, ferentem, ad habitum & professionem Regularem in suis quisque monasteriis, domibus, locis, vel Ordinibus, etiam vt in claustro perpetuò maneant, admittant, nec omnino quemquam recipiant vel retineant. Eos verò, quos in aliquo ex casibus supradictis, vigore huiusmodi priuilegiorum tantùm, ac præter Iuris communis dispositionem iam habent translatos, ad eorum Superiores & loca eius Ordinis, vnde erant profecti, quamprimum remittant: Decernentes admissiones, receptiones, & retentiones huiusmodi nulla firmitate subsistere, neminémque prorsus vlli voto, vllive regulæ, vel obseruantiæ, etiam iuramento, aliavè solemnitate promissæ obligare, necnon irritum & inane quidquid secus per prædictos, aut quoscumque alios quauis auctoritate, scienter vel ignoràter contigerit attentari. Quicumque verò aliquem contra huius nostræ reuocationis tenorem admiserint, aut receperint, aut illos, aut quos iam habent modo prædicto translatos, aut receptos retinuerint, ipsos omnibus & singulis dignitatibus, administrationibus, beneficiis, officiis, fructibus, & pensionibus Ecclesiasticis præsentium auctoritate priuamus, & ad futura inhabiles esse volumus eo ipso. Quocirca omnibus locorum Ordinariis, in quorum diœcesibus loca prædicta consistunt, per Apostolica scripta mandamus, vt per se, vel alium, seu alios de translatis prædicti auctoritate nostra cognoscentes, in eos quos contra hoc præscriptum nostrum degere inuenerint, ac etiam recipientes, vel retinentes, reiecto quocumque exemptionis priuilegio animaduertant, ipsosque prætcrea translatos, vel retentos, ad priores Ordines & disciplinam remittere procurent: contradictores quoscumque per censuras & pœnas Ecclesiasticas, cæteraque iuris & facti remedia opportuna quacumque appellatione postposita, compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac monasteriorum, &c. cæterisq; contrariis quibuscumque. Volumus autem, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, cassationis, annullationis, priuationis, voluntatis, mandati, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXIX. pridie Idus Octobris, Pontificatus nostri anno quarto.

Cæs. Glorierius.

Contra Moniales exeuntes à clausura, nisi in quibusdam casibus, easque continentes, vel receptantes, & contra Superiores exeundi licentiam concedentes, nisi in casibus hîc expressis.

XXI.

Part. 3. alleg. 102.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

DEcori & honestati omnium Sanctimonialium quarum IESVS CHRISTVS Dominus noster sponsus est, vt in puritate & castitate superædificantes, in ipso feliciter inhabitare valeant, & consulentes, ea quæ illarum existimationi detrahere possent, decet nos consulto submouere. Sanè periculi & scandali plena res est, ac Regulari obseruantiæ vehementer aduersatur, Sanctimoniales aliquando parentes, fratres, sorores, aut alios agnatos, vel cognatos, necnon monasteria, & alia filiationes nuncupata, etiam eis subiecta, visitandi, aut infirmitatis causa,

causa aliόve prætextu à monasteriis exire, &, per sæcularium personarum domos discurrere & vagari, quo veluti colore eximium quoque honestatis & pudicitiæ decus in discrimē committunt. Vnde nos malo huic pro nostro Pastoralis officij debito salubriter occurrere volentes, inhærentes etiam decreto sacri Concilij Tridentini de clausura Monialium disponenti, ac aliis nostris litteris super huiusmodi clausura editis adiicientes, volumus, sancimus, & ordinamus, nulli Abbatissarum, Priorissarum, aliorúmve Monialium etiam Carthusiensis, Cistercien. S. Benedicti, & Mendicantium, & quorumcumque aliorum Ordinum, etiam Militarium, ac statuum, graduum, conditionum, dignitatum ac præeminentiarum existentium, etiam à Regia, vel illustri prosapia ortarum, de cætero etiam infirmitatis, seu aliorum monasteriorum, etiam eis subiectorum, aut domorum parentum, aliorúmve consanguineorum visitandorum, aliáve occasione & prætextu, nisi ex causa magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut epidimiæ, quæ tamen infirmitas, præter alios Ordinum Superiores, quibus cura monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, seu alium loci Ordinarium, etiamsi prædicta monasteria ab Episcoporum & Ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur, cognita & expresse in scriptis approbata sit, à monasteriis præfatis exire, sed nec in prædictis casibus extra illa nisi ad necessarium tempus stare licere: Aliter autem quàm, vt præfertur, egredientes, seu licentiam exeundi quomodocumque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices personas, siue laicas, aut sæculares, vel Ecclesiasticas, consanguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo statim eo ipso absque aliqua declaratione subiacere, à quo præterquam à Rom. Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant. Et insuper tam egressas, quàm Præsidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus, officiis, & administrationibus per eas & eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in posterum obtinenda inhabiles esse declaramus, necnon licentias, & facultates, seu indulta, & priuilegia exeundi à monasteriis, & extra illa standi, à nobis, seu alio Rom. Pontifice prædecessore nostros, ac Sedis Apostolicæ Nuntiis, & Legatis etiam de latere, ac maiore Pœnitentiario, aut Ordinum prædictorum Superioribus, aliisve personis, sub quibuscumque tenoribus, &c. & aliis decretis in genere, vel specie, etiam Motu proprio, & ex certa scientia: déque Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Principum, necnon S.R.E. Cardinalium intuitu, & contemplatione, ac instantia, vel alias quomodolibet concessa, quæ prorsus abolemus; ac litteras desuper confectas, & in posterum concedendas, & conficiendas, nullas & inualidas, nulliusque roboris, ac momenti fore, nec illas habentibus, & habituris suffragari posse; & ita per quoscumque iudices, & commissarios, &c. decernimus. Mandantes vniuersis & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, quatenus per se, vel alium, seu alios præsentes litteras in ciuitatibus, & diœcesibus propriis quolibet anno publicent, omniaque in illis contenta, necnon præfatum decretum ipsius Concilij, quod incipit, Bonifacij VIII. diligenter, & inuiolabiliter sub censuris Ecclesiasticis, aliisque præfatis pœnis, & in eodem decreto contentis, obseruent, & obseruari faciant & procurent. Contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes, etiam alias pœnis auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo, & inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque, &c. aliis Apostolicis constitutionibus & iuribus de huiusmodi clausura disponentibus nihilominus in suo robore duraturis. Cæterùm volumus, quòd præsentium transumptis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ sanctionis, ordinationis, priuationis, abolitionis, decreti, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXIX. Kalendis Februarij, Pontificatus nostri anno quinto.

Cæs. Glorierius.

Reuocatio priuilegiorum, & consuetudinum Ecclesiarum aliquid recipiendi in collatione, seu admissione ad possessionem beneficiorum.

XXII.

Part. 3. allegat. 57.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

DVrum nimis, & incommodum arbitramur, quòd Ecclesiarum ministri in iis, quæ ad ipsorum sustentationem suppeditantur, dispendia patiantur. Quocirca cum hanc ad rem, simulque prohibendam ad Ecclesiæ Dei auaritiæ prauitatem editas antehac sanctiones minimè satis esse intelligamus, nouæ constitutionis subsidio cogimur prouidere. Cum itaque aliàs ex plurium Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum constitutionibus, aut ex praua consuetudine obseruari intelligeretur, vt in electione, præsentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione, siue admissione ad possessionem alicuius Cathedralis Ecclesiæ, vel beneficij, Canonicatuum, aut præbendarum, vel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidianas, certæ conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationésve illicitæ, aut etiam quæ in aliquibus Ecclesiis dicuntur Turnorum lucra, interponeretur, licèt sancta Synodus Tridentini hæc detestata mandauerit Episcopis, vt quæcumque huiusmodi in vsus pios non conuerterentur, atque ingressus eos, qui Simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspicionem haberent fieri non permitterent; ipsique diligenter de eorum constitutionibus, siue consuetudinibus super prædictis cognoscerent; & illis tantùm, quas probarent, exceptis, reliquas vt prauas & scandalosas reiicerent, eos verò qui aduersus prædicta quauis ratione commisissent, pœnis contra Simoniacos editis teneri decreuerat: multorum tamen indomita cupiditate tam prædicta, quàm alia ad beneficium, & commodum ipsorum ministrorum edita, aut omnino contemnuntur, aut in varios

ſenſus traducta perperam eluduntur. Quare nos pro diuini cultus exercitio, ſimulque euocatorum ad illum auxilio plenius euidentiuſque conſulendum fore rati, reuocamus & abolemus omnia, & quæcumque priuilegia, conſuetudines & ſtatuta quarumcumque Eccleſiarum Cathedralium & Metropolitanarum, ac maiorum, necnon Collegiatarum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, aut alio quouis præſidio munita, ac etiam ſupra hominum memoriam, & longiſſimo, ac quantocumque tempore, etiam continuò obſeruata, ſiue pro ſoluendis Eccleſiarum, vel Prælatorum debitis, ſiue pro ſupportandis illorum oneribus, ſiue aliis etiam maioribus, maximis & vrgentiſſimis cauſis conceſſa & approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innouata, extenſa, & moderata, quòd vacantibus ipſarum Eccleſiarum Dignitatibus, Canonicatibus, præbendis, portionibus, beneficiis, & officiis, fructus, ac etiam quotidianæ diſtributiones ex eis primo ab ipſa vacatione anno, aut longiore, vel etiam breuiore tempore prouenturi, menſæ Epiſcopali, ſeu Capitulari, alióve loco integrè, vel partim remaneant, ſeu applicentur, aut in communes vſus cedant, ſeu inter alios Canonicos, & perſonas Eccleſiæ, ſeu Capituli diuidantur: Quódque nullus, etiam Apoſtolica auctoritate prouiſus in Canonicum recipi, aut ad Dignitatem, ſeu portionem, beneficium, vel officium admitti, vel aliàs in eius poſſeſſionem induci poſſit, niſi prius de obſeruandis huiuſmodi priuilegiis, conſuetudinibus, & ſtatutis, iuramentum præſtiterit, & obtentæ illorum derogationi, ac fructuum, & diſtributionum perceptioni renunciauerit, ſeu Capitulo, & perſonis prædictis ceſſerit, ſeu (vt appellant) dulciaria, aut quid aliud præſtiterit: quorum omnium tenores, cauſas, & effectus habemus præſentibus pro expreſſis, quibuſcumque illa concepta ſint formulis, non irritantibus, & aliis decretis roborata; volentes ea omnia vires, & effectum de cætero non habere. Præcipimus igitur & interdicimus omnibus Epiſcopis, Capitulis, Collegiis, & perſonis, ad quos id pertinet, ne poſthac fructus, aut diſtributiones huiuſmodi, nec prorſus vllam eorum partem retineant, néve ipſorum ceſſionem, vel renunciationem, aut dulciaria, vel alia quomodocumque petant, vel exigant, aut quemquam ſiue Ordinaria, ſiue Apoſtolica auctoritate prouiſum, ad præſtandum huiuſmodi iuramentum inducant, aut illi prædicta non facienti poſſeſſionem impediant, vel remorentur. Quicumque contrafecerint, ſi Eccleſiarum Antiſtites, tamdiu à Pontificalis officij exercitio ſint ſuſpenſi, donec ſatisfactione præuia illis per Sedem Apoſtolicam ſuſpenſio relaxetur: Capitula verò, & Collegia quæcumque Eccleſiaſtico ſubiaceant interdicto; ac ſingulares perſonæ in excommunicationis ſententiam incurrant, à qua, niſi in mortis articulo conſtituti, ab alio quàm à Roman. Pontifice abſolutionis beneficiis nequeant obtinere. Decernentes huiuſmodi præſtita iuramenta non tenere, nec quemquam illis obligari, quinimò iurantes in huiuſmodi cenſuram incidere, necnon irritum & inane quidquid ſecus ſuper his per quoſcumque ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus ſtatuimus, vt vbicumque huiuſmodi fructus & diſtributiones fabricæ, vel Sacriſtiæ, aut alterius pij loci vſibus vltra ſemeſtre tempus reperiuntur conceſſi, horum duntaxat dimidia pars ipſi Sacriſtiæ, vel fabricæ, aut pio loco deinceps tribuatur, alteram verò beneficiati prædicti integrè percipiant. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis contrariis quibuſcumque, &c. Decreto prædictæ Synodi, ac etiam conſtitutione fel. record. Ioannis Papæ XXII. quæ incipit, Suſcepti. & aliis iuribus hac de re diſponentibus, nihilominus aliàs in ſuo robore duraturis. Cæterùm per prædicta non intendimus illis præiudicare Capitulis, Collegiis, menſis, aut perſonis, fructus, diſtributiones inter vacationem beneficiorum, & eorum collationem, ſiue poſſeſſionis apprehenſionem prouenientes, ex ſtatuto, conſuetudine, vel priuilegio huiuſmodi percipientibus, vel retinentibus, quo minus ipſi illos interim vt antea, exigere valeant & habere. Poſtremò volumus, vt præſentium exempla etiam impreſſa, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ reuocationis, abolitionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCLXX. pridiè Kalend. Iulij, Pontificatus noſtri anno quinto.

Cæſ. Glorierius.

H. Cumyn.

Prohibitio, ne in publicis concionibus diſputetur de Conceptione B. Mariæ Virginis, neque de ea vulgari ſermone ſcribatur; innouando conſtitutionem Sixti IV. & decretum Concilij Tridentini.

XXIII.

Part. 3. alleg. 50. n. 109.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad futuram rei memoriam.*

SVper ſpeculam Domini, viribus licèt exiguis, conſtituti, Prophetæ ſollicitudinem imitantes, die noctuque ad diuerſos Eccleſiæ ſtatus noſtræ mentis aciem intendimus ſtudiosè prouidentes, vt communi Domino omnibus gradibus fideliter ſeruiatur, ac illis maximè, quibus digniora miniſteria diuini Spiritus fauore credita ſunt: inter quos diuini verbi prædicatores adnumerandos eſſe nemo dubitare poterit, qui eorum munus ab ipſo Domino conſecratum, Apoſtolis præcipuè iniunctum fuiſſe animaduerteret, qui ſi adepto gradu dignè fungerentur, euangelizantes pacem, annuntiantes bona, prædicantes ſalutem; non ſolùm vox eorum dulcis, verùm & ſpecioſi pedes viderentur, & fraternæ ſalutis vberes fructus referentes, multam fiduciam haberent in die Domini. Verùm (quod neque ſine animi dolore accepimus, nec referre poſſumus) quidam diuerſorum Ordinum Regulares, Clericique ſæculares, omiſſis quæ diuinæ maieſtatis gloriam, & ſanctiſſimæ Dei genitricis, aliorumque diuinorum venerationem, atque fidelium pietatem promouere poterant, quod Apoſtolus in quibuſdam arguit, languent, circa quæſtiones & pugnas verborum,

horum, quibus oriuntur inuidiæ & contentiones, cæteraque virorum monstra; potissimum verò cum de gloriosæ Virginis Mariæ Conceptione sermo inciderit, tam pertinaciter pro alterutra parte contendunt, ac si de illis dogmatibus esset, quæ corde credere ad iustitiam, ore confiteri ad salutem necessarium est. Quibus illud Prophetæ conuenire videtur: Dicunt, ait Dominus, cum ego non sim locutus; cùm sancta Romana Ecclesia omnium Ecclesiarum magistra, & doctrix disciplinæ, de ea re hucusque non definierit, nemo absque temeritate præiudicare, vel alterius partis sententiam damnare potest: & quasi desint præclarissima inuentricis gratiæ merita, quæ nec Angelica quidem lingua satis dignè referri possunt: & cum ex illo vberrimo fonte, puteoque aquarum viuentium, non possint saluberrimas haurire aquas, quibus fidelis populus magna cum vtilitate, atque dulcedine reficeretur, ac dissipatas cisternas accurrunt, stultas scilicet, & sine disciplina quæstiones, quæ generant lites, & quas nec frequens multitudo intelligere, nec viri sapientes, qui capiunt, vtiliter percipere valent; præsertim quoniam, vt experimento didicimus, ipsorum concionatorum, qui ad quæstiones huiusmodi proponendas facilius erumpere solent, maior numerus materiæ difficultatem prorsus ignorantes, neque intelligentes loquuntur, aut de quibus affirmant, simplicium animos, indiscretæ deuotionis obtentu, vel potius loquacitatis, & ostentationis effectu, ad tumultus, & simultates concitant, quos tumultuantes, atque diffidentes componere, sedareque potius oportebat: cumque paruulis in Christo lac infundere, prouectis solidum cibum apponere deberent; dum in huiusmodi controuersiis interminatis versantur, omnibus vbera proferunt arentia, quod non absque maledictionis nota legimus in Propheta. Nos igitur, qui prædecessorum nostrorum saluberrima decreta pro viribus salua esse cupimus, potissimum illa quæ à sacrosancta Synodo Tridentina denuo sunt confirmata, liberam cuique facultatem relinquentes opinandi huius controuersiæ quamlibet partem, prout vel magis piam, vel magis probabilem esse iudicauerit; prædictorum concionatorum, aliorumque contentioni, ac temeritati, populorumque scandalis occurrere studentes; Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitioni, instantiam, sed ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, statutum felic. record. Xisti IV. prædecessoris nostri, super ea re, quòd a præfata Synodo innouatum est (illud præsentibus, ac si de verbo ad verbum esset insertum, pro plene & sufficienter expresso, & inserto habentes) Apostolica auctoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus, atque vt deinceps efficacius à cunctis obseruetur perpetuo statuimus, & ordinamus, ac per Apostolica scripta mandamus, quatenus nemo cuiuscumque ordinis, gradus, conditionis, vel dignitatis existat, in popularibus concionibus, vel vbicumque promiscua virorum & mulierum multitudo conuenire solet, de huius controuersiæ alterutra parte disputare rationibus, vel doctorum auctoritate, asserendo propriam sententiam, & contrariam refellendo, aut impugnando, vel de hac ipsa quæstione, cuiusuis pietatis, aut necessitatis prætextu, vulgari sermone scribere, vel dictare præsumat. Qui contrafecerit, suspensionis pœnam à diuinis absque noua declaratione ipso facto incurrat, si modo fuerit in sacris constitutus, & quocumque prætereа gradu, siue dignitate, vel administratione fungatur, illis omnibus sit ipso iure priuatus, & ad eadem, vel similia munera obtinenda, vel obeunda perpetuæ inhabilitatis censuræ ipso etiam facto sit obnoxius; super quibus nisi à Romano Pontifice pro tempore existente dispensari, siue absolui non possit: & nihilominus aliis pœnis, si opus fuerit, à proprio Prælato pro delicti mensura infligendis subiiciatur: prout subiicimus. Cæterùm quamdiu per Apostolicam Sedem altera pars definita non fuerit, oppositaque sententia condemnata, liceat viris doctis in publicis Academiæ disputationibus, siue generalium, aut prouincialium Capitulorum, vel vbi aliàs intersunt qui rem capere possunt, nec scandali vlla subest occasio, de ista quæstione disserere, & argumentis vtramlibet partem vel asserere, vel impugnare, dum tamen neutra veluti erronea præiudicetur, seruenturque illa omnia, quæ à dicto Xisto prædecessore nostro statuta sunt, quorum singula, vt præfertur, etiam quantum ad alias pœnas, duximus innouanda, & innouamus per præsentes. Vt autem hæc nostra constitutio, & præmissa omnia ad eorum omnium, quorum interest, notitiam congruentius peruenire possint, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna suspensionis ab ingressu Ecclesiæ, etiam eo ipso incurrenda, si in his quæ mandamus, exequendis se negligentes exhibuerint, præcipimus, & mandamus omnibus & singulis locorum Ordinariis, ac eorumdem Vicariis, suffraganeis, & officialibus quibuscumque, & aliis singulis, ad quos quomolibet spectat & pertinet, quatenus huiusmodi nostram constitutionem singulis suæ diœcesis vel districtus Prædicatoribus, & aliis, quibus expedire iudicauerint, opportunè insinuent & publicent, ac insinuari, & publicari faciant. Et ne quis in posterum quoquo modo ignorantiam de præmissis possit prætendere, aut se contra præmissa valeat excusare; volumus & mandamus, quòd præsentes litteræ in Basilicarum S. Ioannis Lateranensis, ac Principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ valuis, ac in acie Campi Floræ de Vrbe de more publicentur, & affigantur, &c. quæ publicatio ita omnes, ad quos spectat, afficit, & arcet, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus, ab quibusuis indultis & litteris Apostolicis, &c. cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus insuper & decernimus, quòd præsentes vim perpetuæ, & irrefragabilis constitutionis obtineant, & quòd illarum transumptis etiam impressis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis, statuti, ordinationis, mandati, subiectionis, innouationis, præcepti, voluntatis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXX. pridie Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno quinto.

Cæs. Glorierius.

Quòd Regulares cuiuscumque Ordinis, etiam Mendicantes, Lectores, aut in Theologia graduati, non possint sæcularium Confessiones audire, nisi fuerint ab Ordinariis approbati.

XXIV.

Part. 3. alleg. 25.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

ROmani Pontificis prouidentia circumspecta, nonnunquam gesta per eum, rationabilibus & honestis suadentibus causis moderatur, & commutat in melius, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Nuper siquidem quasdam declarationes, & moderationes circa nonnulla Concilij Trid. decreta, Regulares personas Ordinum Mendicantium, eorumque instituta concernentia edidimus, & promulgauimus: & quia, vti accepimus, illarum vigore sacerdotes Regulares prædictorum Ordinum, quandoque minus idonei, & inhabiles Confessionibus sæcularium audiendis ab eorum Superioribus præpositi, absque aliqua Episcoporum, sed sola Magistri Ordinis Generalis, aut Prouincialium ministrorum approbatione admittuntur: Nos super his pro debito pastoralis officij, prout tenemur, salubriter prouidere volentes, tenore præsentium hac nostra cõstitutione perpetua sancimus, decernimus & declaramus, decretum Concilij Tridentini de approbatione Regularium audiendis Confessionibus sæcularium præpositorum, ab Episcopis facienda, obseruari debere etiam in omnibus Regularibus quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, etiam sub Regulari disciplina viuentibus, etiam si sint Lectores, aut in Theologia, etiam de superiorum suorum licentia, graduati, vel promoti, vel à suis Magistris Generalibus, vel Prouincialibus ministris sæcularium Confessionibus audiendis expositi. Volumus tamen, eos qui semel ab Episcopo in ciuitate & diœcesi suis præuio examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari. Ab Episcopo autem successore pro maiori conscientiæ suæ quiete examinari de nouo poterunt. Inhibentes quibuscumque Regularibus quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, vt præfertur, ne vigore deputationis & approbationis, ab eisdem Magistris, & ministris Prouincialibus, etiam quòd illarum occasione ab Ordinariis hucusque tolerati fuerint, absq; speciali in posterum licentia & approbatione ab ordinariis obtinenda, sæcularium Confessiones audire præsumant: Decernentes irritum & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstãtibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac nostris litteris prædictis, & aliis postea quibuscumque Regularibus concessis, & forsan extensis, quas quò ad ea quæ præsentibus aduersantur & contrariantur, penitus & omnino reuocamus, cassamus, & irritamus, &c. priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expresè derogamus, contrariis quibuscumque. Vt autẽ præsentes litteræ, &c. Verùm quia difficile foret &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ sanctionis, decreti, declarationis, inhibitionis, reuocationis, cassationis, irritationis, statuti, derogationis & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXI. octauo Idus Augusti, Pontificat. nostri anno sexto.

Forma expediendi litteras Apost. monitoriales de excommunicandis his, qui bona deperdita, vel subtracta restituere, aut reuelare recusant.

XXV.

Part. 3. alleg. 96.

SAnctissimus in Christo Pater & D.N.D. Pius diuina prouidentia Papa V. volens super expeditione mandatorum quæ fiunt in forma significauit, pro rerum subtractarum, aut deperditarum restitutione, seu illarum, & illas subtrahentium reuelatione modum & formam statuere (manente in aliis reformatione officij Correctoris contradictarum à sanctitate sua edita) præsenti quod perpetuò obseruari vult scripto, ordinat, vt mandata pro restitutione, seu reuelatione huiusmodi dentur (modo super illis supplicationes in præsentia suæ sanctitatis signatæ fuerint) ad eorum duntaxat instantiam, quorum ciuiliter interest. Quæ supplicationes rem ipsam de qua agitur, reique valorem nominatim & specificè exprimant, nisi fortè sint pro Ecclesiis, locis piis, Cõmunitatibus, vniuersitatibus, Collegiis, aut vniuersalibus successoribus, quos verisimile est certam eorum notitiam non habere, tunc etenim hæc ipsa personarum qualitate expressa, ita demum fieri poterit quædam in genere designatio rerum, si designatio neque nimis vaga, & incerta, atque adeo inuerisimilis sit & tamen ostendit res ipsas (id quod præcipue in omnibus attendendum est) minime vulgares existere. Committantur autem Episcopo Ordinario loci, vel eius Vicario in spiritualibus generali sub hac forma verborum, quæ est ex Concilio Trident. videlicet. Si causa diligenter, & magna maturitate per ipsum examinata pro rei, loci, temporis, & personæ qualitatibus sibi pro sua conscientia videbitur expedire. Decernentes irritum, &c. Placet, publicetur, & describatur M. Publicata 17. mensis Iunij 1570.

Iurisdictio Episcoporum visitandi Parochiales Ecclesias Fratrum Militum S. Ioannis Hierosolymitani quoad animarum curam, & Sacramentorum administrationem.

XXVI.

Part. 3. allegat. 74.

PIVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

EXposcit pastoralis officij debitum, cui disponente Domino præsidemus, vt ad ea sollicitè intendamus, per quæ discordiarum & litium, ac

contro

controuersiarum quarumlibet materia tollatur. Sane cum nó nulli ex venerabilibus Fratribus Episcopis dilectos filios Magistrum, Balliuos, Castellanum Empostæ, Priores, Donatos, Capellanos, Fratres, Milites, & alias quascumque personas Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani ratione Ecclesiarum curam animarum habentium, illarumque Rectores, & Ministros ad ipsum Magistrum spectantium, & pertinentium, iuxta tenorem sacri œcumenici Concilij Trident. visitare; dictus vero Magister & alij prædicti, ipsos, illorumque Ecclesias, Capellanos, & Ministros dictis decretis minimè comprehendi, sed ab illis exemptos esse prætenderent, materia quæstionis orta. Nos igitur eorum paci & quieti consulere volentes, omnes lites & controuersias huiusmodi tam in Romana Curia, quàm alibi coram quibuscumque iudicibus in quacumq; instantia pendentes, illarumque status, & merita pro sufficienter expressis habentes ad nos auocantes eas cassamus, extinguimus, & super illis perpetuum silentium imponimus, ac omnes dictæ Militiæ personas censuris harum controuersiarum occasione contra eas per quoscumque latis & incursis absoluimus. Et ne in futurum aliqua amplius controuersia oriri possit, decernimus, declaramus, statuimus omnes & singulos locorum Episcopos, & alios superiores tanquam Apost. Sedis delegatos, omnes, & quascumque Parochiales Ecclesias, cæteraque beneficia Ecclesiastica suarum Ciuitatum, & Diœcesum, quibus animarum cura imminet, ad dictam Religionem, eiusque Milites, Capellanos, Ministros, Rectores quomodolibet pertinentia, etiam quod in eis Episcopalem, & temporalem iurisdictionem Religio, & Milites prædicti haberent, eorumque Ecclesias, Rectores, Vicarios, & Ministros quoscumque (in his tamen duntaxat, quæ animarum curam, illiusque exercitium, & Sacramentorum administrationem respiciunt) visitare, omnesque actus visitationem concernentes exercere posse & debere, ac Rectores, cæterosque huiusmodi Ministros causam animarum exercentes minus idoneos repertos, siquidè ad nutum amouibiles sint, statim amouere, sin vero titulares sint, illico suspendere, ac superiores eorum monere, vt intra aliquem breuem terminum in locum amotorum, subrogent alios idoneos, prius tamen per ipsos Episcopos, & alios superiores examinatos, & approbatos: titularibus vero suspensis deputent alios idoneos pariter examinatos, & approbatos, vt supra in coadiutores, seu vicarios iuxta decretum Concilij *sess. 21. c. 6.* Interea vero dum hæc subrogatio, seu deputatio fiat, ipsi Episcopi & alij superiores pro necessitate curæ animarum prouideant arbitrio suo, quod si superiores dictorum Rectorum, & Ministrorum intra tempus præfixum non subrogauerunt, aut deputauerunt, vt supra, tunc dicto termino elapso ipsi Episcopi & alij superiores alios præuio examine iuxta eiusdem Concilij formam idoneos repertos in locum amotorum subrogent. Titularibus vero suspensis coadiutores deputent iuxta dictum *c. 6. sess. 21.* qui tamen in dictis Parochialibus perinde inseruiant ac si subrogati, aut deputati ab ipsis superioribus Religionis, & Militum prædictorum fuissent. Volumus autem quod Episcopi, & alij superiores prædicti visitationem huiusmodi, & prædicta omnia solum tanquam delegati Apost. Sedis, gratis, & absque vllis dictæ Religionis Rectorum, & Ministrorum impensa, & onere faciát, in collatione item Ordinum, necnon consecratione Ecclesiarum, & sacrorum vasorum, ac benedictionibus, & aliis actibus spiritualitatem concernentibus, ac institutione præsentatorum ab eisdem Militibus ad beneficia, aut approbationes, seu confirmationes, quas ab eisdem fieri harum præsentium vigore contigerit, gratis omnia faciant, & diligenter attendant, vt nullos admittant, qui qualitates à Concilio requisitas non habeát, ac præuio examine iuxta eiusdem Concilij decreta idonei non existant. Nolumus autem Episcopos, & alios superiores locorum supra scripta facultate visitandi vti, qui cum eadem Religione & Militibus super iurisdictione Episcopali in locis visitandis coram quibuscumque iudicibus litigant, nisi ipsi Episcopi, & alij superiores in quasi possessione antiqua exercitiis iurisdictionis huiusmodi existerent, saluo tunc iure vtrique illæso in petitorio, sed quod Episcopi, & alij superiores viciniores ius aliquod in iurisdictione huiusmodi non habentes, nullumque interesse prorsus prætendentes, facultate prædicta vtantur. Nolumus item per præsentes vllum afferri præiudicium iuri visitádi dictas Parochiales Ecclesias & alia beneficia curam animarum habentia quoad antea Religioni, & Militibus prædictis competebat. Inhibemusque expresè dictis Episcopis & aliis superioribus, ne hac visitandi facultate eis per præsentes concessa alio vtantur modo quàm præscripto. Cum claus. sublata, & derogatoriis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris die 12. Septembris 1571. Pontificatus nostri anno sexto.

Ordinariis locorum iniungitur vt Confraternitates doctrinæ Christianæ ad pueros, aliosque diuinæ legis expertes bonis moribus, sanáque doctrina instruendum, instituant, cum elargitione Indulgentiarum tam pro Confratribus, quàm per eos instruendis à Pontifice concessa.

XXVII.

Part. 3. allegat. 76. n. 37.

PIVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

EX debito Pastoralis officij nobis meritis licet imparibus ex alto commissi ad ea libenter intendimus per quæ diuinus cultus, fideliumque deuotio vbique suscipiat incrementum, ac ipsos fideles ad id Indulgentiis & remissionibus inuitamus, vt Christi fideles ipsi temporalia quæ egerint consequi valeant præmia felicitatis æternæ. Nos igitur attendentes quod infantes, & pueri bonis moribus & exercitiis educati, quasi semper vitam pudicam, honestam, & exemplarem, ac aliquando sanctam agunt, è conuerso autem qui parentum carentia, seu paupertate, aut incuria, vel ignauia non sic educati persæpe ducuntur in exitium, & quod peius est secum ducunt plures in interitum, vnde si diligéter educati & in doctrina Christiana instructi fuerunt à vitiis & multis aliis erroribus retraherétur. Considerantes etiam prout ex fide dignis relationibus intelleximus quod nonnulli approbatæ vitæ Christi fideles charitate omnium suprema virtute circa

hoc tam pium tamque Reipub. saluberrimum opus accersiti, in singulis festiuitatibus & Dominicis diebus in diuersis Ecclesiis, & locis hoc opus sanctissimum amplexi sunt, & ibi eosdem infantes, & pueros, ac alias miserabiles personas Christianæ veritatis ignaras congregari faciunt, & eos bonis moribus, & sana doctrina instruunt, ac diligenter in via mandatorum Domini dirigunt, ex quo saluiferi fructus hactenus prouenerunt, & indies magis auxiliante Domino speramus. Et quod si ad opus sanctissimum vbique locorum exercendum præfatos Christi fideles paternis fauoribus, & Indulgentiarum muneribus inuitaremus, proculdubio non solum eorumdem infantium, & puerorum, ac personarum aliarum saluti consuleretur, verum etiam deuotio Christi fidelium omnium ad præfatum opus amplectendum multo magis augeretur. Cupientes igitur tam pio, tamque laudabili operi viribus totis fauere, & animas lucrifacere creatori, & certa nostra scientia vniuersos & singulos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, cæterosque Ecclesiarum Prælatos, & locorum quoruncumque Ordinarios vbilibet constitutos præsentes & futuros rogamus, & hortamur attente, eis ac eorum in spiritualibus & temporalibus vicariis, seu officialibus generalibus per Apostolica scripta mandantes quatenus hoc opus sanctissimum toto pectore amplectentes aliquas Ecclesias in his Ciuitatibus, & Diœcesibus respectiue, seu loca honesta, & quibus præfati infantes & pueri ad audiendum doctrinam Christianam conuenire possint, deputent, & viros ad id idoneos vita & moribus approbatos, qui diebus saltem Dominicis eosdem infantes & pueros, ac alias personas Diuinæ legis expertes in articulis Fidei, & præceptis sanctæ Matris Ecclesiæ instruāt, & confirment, & eligant; atque tot Societates, seu Confraternitates, quot ad hoc tam sanctissimum opus exercendum eis opportunæ videbuntur, inibi auctoritate nostra erigant, & instituant. Nos enim vt promptius, ac alacrius ad hanc curam subeundam omnes Christi fideles alliciantur, & eo libentius curam ipsam suscipiant, quo ex hoc dono cœlestis gratiæ conspexerint se vberius refectos: de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus & singulis vtriusque sexus Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, seu statutis à iure temporibus firmum confitendi propositum habentibus, qui in aliqua dictarum Societatum, seu Confraternitatum vbilibet constitutarum iutrauerint, & adscripti fuerint, illis videlicet tam, qui alios docuerint, quam qui ab aliis in articulis Fidei, & præceptis Ecclesiæ huiusmodi instructi fuerint, quotiescumque in præfato sanctissimo exercitio se occupauerint, quadraginta dies de iniunctis eis pœnitentiis auctoritate Apost. tenore præsentium misericorditer in Domino relaxamus, præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. *Et habetur fides transumptis.* Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris die 6. Octobris 1571. Pontificatus nostri anno 6.

Reductio Constitutionum à Pio V. pro Mendicantibus, & aliis Regularibus contra locorum Ordinarios, &c. editarum ad terminos iuris, & Concilij Tridentini.

XXVIII.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

IN tanta rerum & negotiorum mole, qua Romanus Pontifex ex omnibus mundi partibus assiduè premitur, vix vitari potest, ne aliqua interdum exiliant, quibus postea recognitis necesse est moderationis remedium adhibere. Cùm itaque alias fel. rec. Pius Papa V. prædecessor noster auditis grauaminibus, quæ Fratribus Ordinum Mendicantium ab Ordinariis locorum, & Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, multis modis inferri dicebantur super sacris concionibus, & lectionibus habendis, Confessionibus audiendis, pœnitētiis iniungendis, Fratribus ad Ordines promouendis, celebratione Missarum, cura animarum, Sacramentorum administratione, sepulturis, quarta funeralium, legatis, donationibus, eleemosynis, collectionibus, aliisque eiusmodi iuribus; necnon decimis, & diuersis oneribus, ac etiam super statu & regimine Sanctimonialium ipsis Fratribus subiectarum formatione processuum censuratum publicatione, processionibus, præcedentia, locorum acquisitione, cæterisq; aliis rebus tunc expressis, multa per quasdam suas litteras pro dictis Fratribus non modò statuerit, sed & quæ iam in Concilio Tridentino decreta fuerant ad hæc pertinentia, declarauit, multaque præterea priuilegia eiusdem xvij. Kal. Iunij, Pontificatus sui anno secundo; & deinde ea omnia diuersis aliis Ordinibus & Congregationibus Regularium non mēdicantium, etiam per modum communicationis concesserit: Postea per quandam suam constitutionem de Vicariis perpetuis in Parochialibus Ecclesiis vnitis per Ordinarios locorum instituendis, & portione illarū Vicariis assignanda editam, alia super constitutione Fratrum eorumdem ad exercitium curæ animarum in eis Parochialibus Ecclesiis, quæ domibus, & locis suis vnitæ sunt, decreuerit: Demum animaduerso quòd ea omnia multis dubitationibus inuoluta, magnisque difficultatibus obstructa, multas magnasq; dissensiones, altercationes, & lites inter prædictos locorum Ordinarios, & Fratrum ipsorum Ordines, non sine graui diuini cultus & animarum detrimēto, ac populorum scandalo concitauerant, contra ac ipse sperabat, & præter suam expectationem, vt qui interdum conquereretur, multa aliter, alioque sensu à se prolata fuisse, quam literis expressa essent: cupiens his mederi incommodis, primùm illa omnia quæ Regularibus aliorum Ordinum quàm Mendicantium, communicauerat, & secundum præmissa concesserat, Motu proprio restrinxerint: deinde plenius prouidere volens, prioribus litteris à se, quò ad ipsos Mendicantes, magna in parte moderatis, omnes quascumque alias litteras, quæ de aliis Ordinibus & Congregationibus extra Mendicantium Ordines de obseruantia nuncupatos emanauerāt, omnino aboleuerit, causas omnes iam de his etiam in Romana Curia pendentes ad se auocando, lites extinguendo, ac formatos super illis processus, latasque senten-

tias

tias annullando, quomadmodum aliis suis litteris in Registro proximè compertis, nunquam tamen publicatis, plenius continetur: Postremò circa Confessariorum Regularium etiam Mendicantium approbationem, iuxta Concilij prædicti decretum faciendam, etiam Lectores, in Theologia graduatos, & certos alios tunc expressos comprehendi debere declarauerit: Nos hac tanta varietate cognita, quæ etiam ex multiplici litterarum, & constitutionum editione procedit, præsentibus, & futuris discriminibus occurrere volentes; de nobis attributæ potestatis plenitudine statuimus & ordinamus, de prædictis & aliis omnibus litteris & constitutionibus, quæ ab eodem prædecessore eisdem de rebus pro quorumcumque Regularium, etiam Mendicantium, Ordinibus & Congregationibus quomodolibet emanarunt, ac omnibus & quibuscumque in eis contentis, eam deinceps dispositionem, atque decisionem pro subiecta materia futuram esse, quæ siue ex Iure veteri, siue ex sacris dicti Concilij decretis, siue alias legitimè ante dictarum litterarum, & constitutionum editionem erat, ac si ipsæ non emanassent futura fuisset; ad quam dispositionem & decisionem suumque pristinum & integrum statum, ac terminum illa omnia reducimus. Quinetiam tollimus & abrogamus omnia irritantia, & alia decreta, necnon prohibitiones, declarationes, mãdata, & quæcumque alia ipsis litteris, & constitutionibus apposita, & aliàs eorum occasione, vel causa facta, his nostris statuto, ordinationi, & reductioni aduersantia, quibuscumque illa sint concepta formulis, ac præseruationibus, declarationibus, modificationibus, restitutionibus, mentis attestationibus, derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortissimis, efficacissimis, & inuiolabilibus clausulis, etiam Motu & potestatis plenitudine similibus, & ex certa scientia, etiam pro conseruatione status Regularis, & ex quibuscumque aliis vrgentissimis causis quotiescumque roborata: Decernentes illa omnia pro nullis, & infectis haberi, omnesque supradictos illorũ vsu, commodo, & effectu carere: Ac omnes lites, & controuersias, quæ coram quibusuis iudicibus, siue ordinariis, siue commissariis, etiam causarum Palatij Apostolici Auditoribus, & S.R.E. Cardinalibus, etiam de latere Legatis, prædictarum litterarum & constitutionum occasione super præmissis iam motæ sunt, nec dum decisæ, aut finitæ, vel etiam quæ iam decisæ sunt, si modò tractum habeant successiuum, easque rursus, & inter quoscumque excitari in posterum contingat, secundum prædictam dispositionem, nec aliter decidendas: futura verò dubia & difficultates, quandocumque & vbicumque orientur, ad nos & Sedem Apostolicam, vbi & cætera quæ ad decreta dicti Concilij pertinent, quotidie declarantur, omnino deferenda esse: necnon irritum & inane quidquid secus super his per quoscunque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Mandamus itaque in virtute sanctæ obedientiæ, præsentes ab omnibus vbique Episcopis, & locorum Ordinariis, necnon Ecclesiarum Prælatis, Rectoribus, Fratribusque prædictis, ac cæteris, ad quos pertinet, semper inuiolatas obseruari. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, Conuẽtuum, domorum, locorum, & Ordinum quorumcumque statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, etiam Mare magnum, & Bulla aurea nuncupatis, dictis Ecclesiis, Ordinibus, & Congregationibus quomodolibet concessis & confirmatis, quibus omnibus, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expressè derogamus, cæterisq; contrariis quibuscumque. Vt autem præsentes omnibus plenius innotescant, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ ordinationis, statuti, reductionis, abolitionis abrogationis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S.Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXII. Kalend. Martij Pontificatus nostri anno primo.

M. Datarius.

Cæs. Glorierius.

Super executione litterarum Apostolicarum: & declaratione Concilij Trid. *sess. 24. c. 20. de reform.*

XXIX.

Part. 3. alleg. 81.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD Romani Pontificis prouidentiam circumspectam pertinere dignoscitur, dubia super sacrorum Conciliorum decretis pro tempore insurgentia, sic suæ declarationis oraculo dilucidare & interpretari, vt exinde litium dispendia inter fideles quoslibet valeant submoueri. Accepimus sanè nuper, quòd licèt multoties Romanus Põtifex, vt prouisiones & gratiæ per eum de beneficiis pro tempore vacãtibus, ac suæ, & Sedis Apostolicæ dispositioni & ordinationi reseruatis, in fauorem diuersarum personarum sibi gratarum & acceptarum factæ, executioni debitæ demandentur, & ne (dum litteræ Apostolicæ sub plumbo desuper expediuntur) beneficia ipsa ab aliquibus indebitè occupentur, aut aliqua in spiritualibus & temporalibus detrimenta sustineant, nonnunquã corporalem possessionem ipsorum beneficiorum, & illis annexorum, iuriumque, & pertinentiarum quomodocũque Sedis & Cameræ Apostolicarũ nominibus apprehẽdi, ac omnes & quoscumque fructus, redditus & prouentus beneficiorum, & annexorum eorũdem percipi, exigi, eosque integros personis prædictis, postquam ipsæ litteras sub plumbo expeditas haberent, vnà cum dicta possessione consignari, quandoque verò, dum litteræ sub plumbo huiusmodi expeditæ existunt, vt ius suũ vnicuiq; illorum consequetur, & temerariorum audacia debita castigatione compescatur, ac ipsæ litteræ Apostolicæ facilius debitæ executioni, vt par est, demandentur, prouisos de beneficiis in corporalem, realẽ, & actualem possessionem beneficiorum, & annexorum, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum induci, & inductos in ea manuteneri, amotis quibuslibet intrusis detentoribus ab eisdem, aliaque fieri & exequi per diuersas suas in forma Breuis, & sub Annulo Piscatoris confectas litteras mandet, & præcipiat, certis inibi modo & forma tunc præscriptis, dilecto filio causarum Curię Cameræ Apostolicæ generali Auditori, seu aliis executoribus desuper deputatis, quibus omnino parendum esset: Nihilominus nonnulli beneficiis prædictis inhiantes, ac gratias prædictas eludere, eorumque intrusiones & detentiones improbè tueri satagẽtes, executionẽ litterarum in forma Breuis huiusmodi, & facultatẽ per eas ipsis executionibus attributam, diuersis dubiis & cauillationibus, remorentur,

tur,& processus per eosdem executores desuper habitos & formatos,ac inde secuta quæcumque nulla & inualida,nulliusque roboris vel momenti esse,neque attendi debere contendunt,sub prætextu,quòd in decreto sacri Concilij Tridentini Sess. xxiv.c.xx. dispositum fuerit,quòd causæ omnes ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes,etiamsi beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinariis locorum duntaxat cognoscantur,exceptis his, quæ iuxta Canonicas sanctiones apud Sedem prædictam sunt tractandæ, vel quas ex vrgenti rationabilique causa iudicauerit Summus Pontifex Romanus per speciale rescriptum signaturæ suæ, eius manu propria subscribendum,committere,aut auocare. Verùm cum decretum huiusmodi Concilij constitutionem prædictarum litterarum in forma Breuis,& illarum executionem nihil afficiat, neque per illos causa,seu instantia introducatur, sed merè executiue procedi mandetur,litteræ quoque in forma Breuis, annulo Piscatoris munitæ non minoris sint efficaciæ,& auctoritatis, quam rescripta signaturæ Rom.Pontif.eius manu propria subscripta: Nos in his nostræ debitæ declarationis cautelam adhibentes,ac prouisorum prædictorum ius aduersus dubia, & cauillationes huiusmodi,æquitate & iustitia suadentibus præseruare volentes, necnon prædictarum,& quarumcumque litterarum in forma Breuis super capienda possessione nomine Cameræ huiusmodi,aut in fauorem litterarum sub plumbo expeditarum tam à prædecessoribus nostris, quàm à nobis,& dicta Sede hactenus concessarum,tenores, ac litis,& causæ,si quæ desuper executæ sint, statum & merita, nominaque & cognomina iudicum executorum,& colligantium præsentibus pro sufficienter expressis habentes, Motu proprio, non ad ipsorum prouisorum,aut aliorum nobis pro eis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, ac de mera nostra deliberatione decernimus & declaramus,per concessionem litterarum in forma Breuis, & sub annulo Piscatoris super capienda possessione quorumcumque beneficiorum dispositioni Apostolicæ reseruatorum seu affectorum, Sedis & Cameræ Apostolicarum nominibus apprehendenda, & eiusdem possessionibus in fauorem prouisorum ab ipsa Sede de eisdem beneficiis, postquam litteras sub plumbo super prouisionibus huiusmodi habuerint expeditas, relatione, necnon assistentia ipsis prouisis litteras desuper sub plumbo expeditas habentibus præstanda,& aliorum inibi expressorum executione facienda, quæ mandata executiua sunt, & summariam dumtaxat causarum, propter quas illæ emanarunt, cognitionem requirunt, decretas Concilij huiusmodi non contrauenire, nihilque præiudicij illis inferri, vel eorum formam in aliquo violari, neque id dici aut censeri,vel executionem litterarum earundem propterea in aliquo suspendi siue remorari, aut facultatem litterarum executionibus concessam impediri, sed executores ipsos, & ab eis deputatos subexecutores,facultate sibi per easdem litteras,vt præfertur, concessa, vti, frui, gaudere, & contra illis non parentes ad declarationem incursus pœnarum & censurarum in eisdem litteris in forma Breuis contentarum, ac inuocationem brachij sæcularis procedere,ac alia omnia vt singula in eisdem litteris contenta (illarum tamen forma seruata) facere, & exequi libere & licitè potuisse,& posse, necnon processus desuper habitos & formatos, habendosque & formandos,ac inde secuta & sequenda quæcumque, firma, valida & efficacia fuisse & esse, & fore, suosque integros & plenarios effectus sortiri debere in omnibus & per omnia: Præsentes quoque litteras de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, vel quopiam alio defectu notari, inpugnari, vel inualidari nullatenus posse: Sicque in præmissis omnibus & singulis per quoscumque Iudices & commissarios, &c. Districtius inhibentes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus & singulis cuiuscumque status, &c. etiam Cardinalatus honore fulgentibus,& quauis sæculari potestate fungentibus, ne decreto & declarationi nostris prædictis, quouis quæsito colore directè, vel indirectè contrauenire audeant, vel præsumant. Et nihilominus vniuersis, & singulis nostris & dictæ Sedis Nuntiis, ac locorum Ordinariis eorumq; officialibus, præcipimus,quatenus ipsi,& eorum singuli per se, vel alium, seu alios, præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, vbi & quando opus fuerit,& quoties pro parte prouisorum,& executorum & subexecutorum præ dictorum, seu quarumcumque aliarum personarum in præmissis interesse habentium, vel alicuius ex eis fuerint requisiti,solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes,facient auctoritate nostra prædictos prouisos, & executores & subexecutores, seu alios in præmissis interesse habentes,eorumque singulos,decreto, declaratione, inhibitione,& aliis præmissis pacifice frui & gaudere,ac præsentes litteras,& in eis contenta huiusmodi ab omnibus,quos illa concernunt & concernent quomodolibet in futurum,inuiolabiliter obseruari: non permittentes aliquem desuper contra illarum tenorem quomodolibet indebitè molestari. Contradictores,&c. Non obstantibus fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna & in Concilio generali edita de duabus dietis, (dummodo vltra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad iudicium non trahatur (aliisque Apostolicis, &c. Datum Romæ apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die x. Iulij, MDLXXIV. Pontificatus nostri anno tertio.

Cæs. Glorierius.

Reuocatio quarumcumque licentiarum ingrediendi monasteria, & loca Monialium, & virorum cuiuscumque Ordinis; & prohibitio vtendi licentiis ab Episcopis, vel Superioribus concessis pro casibus necessariis, nisi in necessitatibus vrgentibus.

XXX.

Part. 3. alleg. 102.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

VBi gratiæ & indulta ab hac Sede concessa, successu temporis incommodum afferre noscuntur, expedit illa salubri Præsidentis consilio submoueri. Proinde Sanctimonialium quieti,& tranquillitati consulere, hac omnia quæ illas à spiritualium rerum cogitatione, & exercitio auocant, impedi

pedimenta tollere, periculaque & scandala ab eis remouere cupientes, & auctoritate præsentium reuocamus & abolemus omnes & qualcumque licentias ac facultates ingrediendi monasteria, domos & loca Monialium, ac etiam virorum quorumuis Ordinum, quibusuis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & aliis cuiuscumque status & conditionis mulieribus, ac etiam omnes & quascumque licentias ingrediendi Monasteria, domos & loca ipsarum Sanctimonialium, quibuscumque viris, etiam eiusdem status & dignitatis, tã a prædecessoribus nostris, quàm etiam à nobis, & Sedis Apostolicæ Legatis, aut aliis ex quibusuis quantumcumque vrgentibus causis, sub quibuscumque tenoribus, & etiam derogatoriarũ derogatoriis, reuocatoriarum restitutoriis, aliisque efficacioribus clausulis, irritantibusque & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, déque Apostolicæ potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliarúmve Principum contemplationem, vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas; cassamusque & annullamus litteras desuper confectas, & processus habitos per easdem: Inhibẽtes eisdem, qui illas obtinuerunt, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, super qua à nemine nisi a Romano Pontifice (præterquam in mortis articulo) absolutionis beneficium possit impertiri, ne ipsarum licentiarum prætextu monasteria huiusmodi quouis modo ingredi audeant. Abbatissis verò, necnon Abbatibus, Conuentibus, ac aliis monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis quocumque nomine vocentur, districtè præcipimus sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum & officiorum suorum ac inhabilitatis ad illa & alia in posterum obtinenda, ne in monasteria, domos & loca sua quemquam prætextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant vel permittant. Quinetiam sub eisdem pœnis ipso facto incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, quibuscumq; personis Ecclesiarum & sæcularibus, ac etiam Ordinum quorumcumque, etiam Mendicantium, Regularibus, ne prętextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessariis tantum ex decreto Concilij Tridentini facultas tribuitur, monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus duntaxat ingredi; néve Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, monasteriorumque & Ordinum prædictorum, &c. statutis & consuetudinibus, priuilegiis quoque, exemptionibus, & indultis, &c. quibus omnibus, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expresè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Quoniam autem difficile esset præsentes ad omnia loca præferri, volumus, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, cassationis, annullationis, inhibitionis, præcepti, prohibitionis, interdicti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXV. Idibus Iunij, Pontificatus nostri anno quarto.

M. Datarius.

Cæs. Glorierius.

Iurisdictio Ordinariorum in puniendis Vicariis, familiaribus, colonis, & ministris Fratrum Militum Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, iuxta dispositionem Concilij Trid. *sess. 24. cap. 11.*

XXXI.

Part. 3. alleg. 81.

GREGORIVS *Papa XIII. ad perpetuam rei memoriam.*

CIrcumspecta in omnibus actibus suis Romani Pontificis, prouidentia, interdum ea quæ certis etiam rationalibus tunc suadentibus causis à Sede Apost. emanata reperiuntur, alia superueniẽte ratione, qua pręsertim populorum offẽsioni occurritur, & Episcoporum iurisdictioni ritè consulitur, reducere ac suam declarationem interponere consueuit, & aliàs desuper disponit, prout temporũ, rerum, & personarũ qualitate pensata perspicit in Domino salubriter expedire. Cum itaque compertũ sit quamplurimos clericos sæculares, necnõ laicos gradiis, & priuilegiis, quibus Sedes Apost. dilectos filios, Magistrum, Conuentum, & milites Hospitalis S. Ioann. Hierosolymitani de Rep. Christiana optimè semper meritos, ac eorum Ecclesias, & loca liberaliter prosequuta est, abutentes, vnde sibi religiosius viuendi legem imponere deberent, inde laxioris vitæ occasionẽ accipere, dum varios, sæpè etiam vanos exemptionis, libertatisque titulos prætexunt. alij quidem, quod pro Vicariis, Capellanis, ministris, & inseruiẽtibus Ecclesiis dicti Hospitalis quomodolibet adscripti sint: alij verò quod coloni, procuratores, & familiares ipsorum Militum existant, quamuis in propriis domibus licenter degant; nihilominus ex prædictorum Militum priuilegiis, illorumque confirmatione etiam post Concilium Trid. à felicis rec. Pio V. prædecessore nostro obtenta, prætendant se ab omni iurisdictione Ordinariorum exemptos esse, nec ab illis inquiri, visitari, puniri, aut corrigi posse, eoque ipso delictorum suorũ sibi immunitate promissa grauem in populo offensionem præbere, & in Episcoporum iurisdictione perturbationem in dies maiorem excitare dignoscantur. Idcirco nos huic malo, quod à prædicto Concilio multo ante præuisum fuerat, salubriter prouidere volentes, Motu proprio nõ ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex mera nostra voluntate, ac deliberatione, & certa scientia, déque Apostolicæ potestatis plenitudine omnia & singula priuilegia, exemptiones, gratias, & indulta Magistro, Conuentui, Militibus, & Militiæ dictæ Hospitalis per quoscunque Romanos Pontifices prędecessores nostros, Sedem prædictã in genere, vel in specie quomodolibet concessa & confirmata, necnon dicti Pij V. litteras super eorum confirmatione emanatas sub dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 29. Nouembris 1568. Pontificatus sui anno 3. ad prædicti Concilij decretorum terminos tenore pręsentium reducimus, ac reducta esse, nihilque ex ipsis priuilegiis, exemptionibus, gratiis, & indultis Ordinariis locorum detractum esse, quominus ipsorum Militũ Vicarij, Capellani, Ministri, seruientes, ascripti, coloni, procuratores, & familiares Militum huiusmodi,

iusmodi, ea iam concessa sint, & in posterum concedi contigerit, ab ipsis Ordinariis tanquam Sedis Apost. delegatis de eorum excessibus, criminibus, & delictis etiam extra irritationem quando & quoties opus fuerit, inquiri, visitari, puniri, & corrigi possint, ipsorumque Ordinariorum iurisdictioni plene in prędictis subiecti existant (exceptis tamen iis, qui Ecclesiis, aliisque locis dictorum Militum actu seruiunt, & intra eorum septa & domos resident, ac sub eorum obedientia viuunt, quæ omnia debere simul concurrere intelligantur, siue iis, qui legitimè, & secundum regulam prædictæ Religionis professionem fecerint, de qua loci Ordinario cõstare debeat.) & ita in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque Iudices Ordinarios, & delegatos quauis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apost. Auditores, ac S.R.E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretãdi auctoritate, & facultate in quauis causa & instantia iudicari, & diffiniri debere. *Cum clausulis præseruatiuis, & derogatoriis*, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 25. Nouembris 1580. Pontificatus nostri anno 9.

Quòd etiam Prælati, & alij Monialium curam habentes, earum monasteria ingredi non possint, nisi in casibus tantùm necessariis.

XXXII.

Part. 3. allegat. 102.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

DVbiis, quæ emergunt, declarationis remedium expedit adhibere. Cùm igitur super eo quod optima primùm ratione Concilium sanxit Trident. deinde in constitutione fel. rec. Pij. V. prædecessoris nostri, Nonis Iulij Pontif. sui anno tertio, atq; item nostra Idibus Iunij Pontif. nostri anno quarto éditis, fuit prouisum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessariis, septa monasteriorum Monialium ingrediendi concederetur licentia; à nonnullis dubitatũ fuisse sciamus circa personas, quæ alterius ad id licentia non indigent, sed sui auctoritate officij nitũtur, an liceat eis pro libito suæ volũtatis huiusmodi septa ingredi, vel potius seruare debeãt ipsi quoq; regulam à Concilio præscriptam. Nos omnẽ hæsitationis materiam tollere, & viam scãdalis præscindere, ac Sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tã sæculares, quàm regulares, quibus cura & regimen monasteriorũ Monialium quouis modo incũbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessariis, & à paucis, iisque senioribus ac religiosis personis comitati. Quocirca vniuersos & singulos Episcopali, seu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumuis Ordinum Abbates, Priores, Minores, & alios quoscũque Superiores regulares serio monemus, facultate huiusmodi, qui eam habent, præterquã in casibus, vt præfertur, necessariis neutiquam vtantur. Quòd si confecerint, eadem auctoritate Apostolica statuimus atque decernimus, qui Põtificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice qua cõtrafecerint, ingressu Ecclesiæ interdictos, pro secũda à munere Pontificali, & à diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto absq; alia declaratione excommunicatos existere; Regulares verò omni officio, ac ministerio priuatos, excommunicationi similiter subiacere. Non obstantibus Apostolicis, ac in generalibus & prouincialibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus & ordinationibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apost. quibusuis Ecclesiis, earúmve Prælatis, aut Ordinibus, &c. cæterisque contrariis quibuscunque. Quoniam verò difficile esset, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die 23. Decembr. MDLXXXI. Pontificatus nostri anno decimo.

Cæs. Glorierius.

De modo & forma publicandi beneficiorum resignationes, & iurium cessiones.

XXXIII.

Part. 3. alleg. 59.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

HVmano vix iudicio ita bene quidquam & prouidenter sanciri potest, quin vsus sæpè aperiat, doceatque, id quod salubre fore credebatur, minus experiundo prodesse: quod in illis constitutionibus, quas ad prohibendas simulatas occultásve beneficiorum Ecclesiasticorum resignationes diuersi Rom. Pontifices multifariam ediderunt, fel. rec. Pius Papa V. prædecessor noster nouissimè promulgauit, cognoscimus accidisse. Nos hoc malum, prout occasio necessitásque postulat, coërcere volentes, statuimus, vt posthac omnes & quæcumque resignationes, etiam causa permutationis, ac commendarũ, & etiam litteris Apostolis non confectis, & possessione non habita, necnõ litis & iurium quorumcumque cessiones, ac retrocessiones, quæ deinceps de quibuscumq; beneficiis Ecclesiasticis in nostris, seu Rom. Pontificis pro tempore existentis manibus, ac etiam coram Notario publico & testibus fient, & à nobis vel illo, seu nostro, vel illius mandato admittẽtur, & super eis prouisiones, & quæcumque aliæ dispositiones, siue temporales, siue perpetuæ, aut ad hoc mandata Apostolica sub quacumq; forma, & quibuscumq; etiam S.R.E. Cardinalibus, ac piis locis quocumque priuilegio suffultis facta, publicari debeant cum litteris Apostolicis desuper confectis, intra sex menses, si beneficium citra montes fuerit, vltra verò intra nouẽ à data concessionis gratiæ, non autem à die præstiti super ea consensus numerandos, etiam si postea concessio gratiæ huiusmodi ex quauis causa, diuersisque subsequentibus datis, ac quotiescumque & quouis modo reformata, & valida reddita fuerit, pluresque & quotquot in alium, vel alios cessiones, ac etiam in ipsummet primum resignantem, vel cedentem retrocessiones, termino prædicto nondum elapso intercesserint, ita vt vnicus duntaxat terminus omnibus his successionibus, ac retrocessionibus decurrat, vt qui postremus gratiam habuerit, publicatione huiusmodi facere, cæteraque omnia hîc præscripta intra eumdem terminum præstare teneatur.

Ipsa autem publicatio in Cathedrali, & in beneficij Ecclesia, vel Ecclesiis, si in pluribus illud sit, fiat; ibique dum frequens populus ad Missarum solénia conuenerit, palã omnibus litteræ Apostolicæ prædictæ,

dictæ, earumve transumptum authenticum exhibeatur, claraque & intelligibili voce resignatio, seu cessio huiusmodi, ac beneficij qualitas & innocatio, nominaque & cognomina resignantis, seu cedentis, ac illius, in cuius fauorē gratia huiusmodi facta est, pronuncietur, ita vt hæc omnia possint ad notitiam omnium ibi existentium verisimiliter peruenire, scriptumque de his omnibus exemplum collatum valuis dictarum Ecclesiarum affixum relinquatur.

Si verò Ecclesia beneficij ruralis sit, aut populo conuentuque careat, eo casu in Parochiali, intra cuius Parochiæ limites beneficium ipsum consistit, & in Cathedrali Ecclesia, vel si locus bello, seu peste, aliisve manifestis periculis subiaceat, tunc in proxima Parochiali, ac etiam in Cathedrali Ecclesia, vel si aditus ad illas, aut vtramuis minimè sit securus, in alia Cathedrali vel Parochiali viciniori periculorum immuni publicatio huiusmodi peragat.

Is quoque, in quem disponi, vel mandari de beneficio etiam litigioso, vel à cedente non possesso, sub quacumque forma contigerit, possessionem beneficij intra dictum tempus vigore litterarum Apostolicarum desuper confectarum, nec alias apprehendere debeat, & si propter litem, aut aliud legitimum impedimentum nequiuerit, saltem litteras Apostolicas cum earum publicatione, si tunc facta erit, iudici, seu executori illarum vel aliis ad quos pertinet, per se vel procuratorem suum legitimum, intra idem tempus præsentare, & apud illum vel illos pro ipsarum litterarum executione instare, & possessionem huiusmodi instanter petere teneatur.

Cæterùm modus & forma hîc tradita semper & vbi debeat obseruari, nec alia vel æquipollens vllo modo admitti in omnibus huiusmodi resignationibus, cessationibus, & retrocessionibus, de quibuscumque Ecclesiis, Monasteriis, Prioratibus, tam virorum, quàm mulierum, Dignitatibus, officiis, & beneficiis Ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumuis Ordinum, etiam Militiarum, regularibus, etiam electiuis, & manualibus, ac etiam de iurepatronatus laicorum illustrium, & aliàs quomodocumque existentibus, siue pacificis, siue in petitorio, siue in possessorio litigiosis, etiam de quibus in Consistorio nostro disponi consueuit, seu debet, quæ posthac ex quacumque causa fient, & per nos, ac prædictos successores, extra tamen dictum Consistorium admittentur, etiam cum reseruationibus nominis, tituli, administrationis, possessionis, fructuum etiam omnium, ac rerum, & iurium quorumcumque.

Ad prædictorum tamen obseruationem eum, in quem iuris fit cessio beneficij, quod tempore cessionis huiusmodi, & ante illam vigore litterarum Apostolicarum, vt supra, si ad id tenebatur, publicatarum realiter possidebat, nolumus obligari.

Quòd si quidquam prædictorum omnium omissum fuerit, dictis terminis, vt cuique præscriptum sunt, elapsis, omnes dispositiones & gratiæ resignatorum & cessorum beneficiorum, aut iurium huiusmodi, cum omnibus inde secutis, siue de pacificis, siue de litigiosis, sint irritæ & inanes, nullaque alia gratia super huiusmodi beneficio, siue iure cesso, iis quibus concessa fuerit, suffragetur; sed ipsi tales inhabiles & incapaces sint ad huiusmodi beneficia sic resignata & cessa quandocumque obtinenda, illaque, siue iura, ab ipsa statim prima resignatione, seu cessione, etiam si illæ aliàs nullæ, & inualidæ essent vacauisse, & vacare censeantur eo ipso, nec resignātibus, seu cedentibus, si postea in sua possessione remanēt, constitutiones de annali & triennali possessore, ne præsumptæ, aut tacitæ retrocessiones, etiam propter diuturnam cōtinuatæ possessionis huiusmodi tolerantiam, nec omnino aliud ius, vel beneficium vllo tempore suffragetur, sed ipsa beneficia, siue iura sic à principio vacātia, à Sede Apost. prædicta duntaxat impertari valeant, ac concedi.

Illorum verò impetrationes, vel etiam Motu proprio concessiones, quibuscumque derogationibus suffultæ, nunquam sub clausulis generalibus, aut vacationum modis conditionalibus, vel implicitis comprehendantur, seu specialiter & expresse ob nō seruatam præsentis constitutionis formam, ac cum declaratione nominum & cognominum resignantis, seu cedentis, & gratiam habentis, dispositiuè, & non conditionaliter, fieri omnino debeant: & quicumque sic impetrans, aut gratiam Motu simili habens, præfinitum cuique casui tempus prædictum à data concessionis gratiæ sibi factæ huiusmodi ea omnia quæ cedens à iure prædicto debebat, præstare teneantur; & si pluribus gratiam huiusmodi fieri cōtigerit, isque omnibus obtineat, qui primus publicationem suæ impetrationis fecerit, & possessionem adeptus fuerit, aut petierit, omniaque requisita prædicta adimpleuerit, quamuis in data sit postremus, & possessio ab alio in publicando negligentiore prius apprehensa fuerit, vel petita.

Reseruationibus omnibus, nominis, administrationis, fructuum etiam omnium, ac pensionum, & aliarum rerum quarūcumque, necnon facultatibus, indultis, & aliis concessionibus tam ipsis resignantibus, seu cedentibus, qui tamen possessionē ab initio re ipsa dimiserint, quàm aliis ex huiusmodi resignationibus seu cessionibus à Sede Apost. factis, nihilominus validis plenumque effectum sortituris.

Sed ne in beneficiis super possessione, vel proprietate litigiosis litis prosecutio turbari valeat, vel differri, in causis huiusmodi contra cedentē ad vlteriora, etiam ad sententiam definitiuam, & rem iudicatam, ac illius executionem, quousque illa qui gratiam ex resignatione, seu cessione aut ex omissa forma publicationis huiusmodi obtinuit, ac causā per se, vel procuratorem legitimum accesserit, litemque huiusmodi susceperit, eodē modo & ordine procedi possit, quo potuisset legitimè, si cessio huiusmodi facta non fuisset; ac quidquid interim sic procedendo decretum & expeditum fuerit, siue cum cedente, siue contra eum, etiam postquam ipse, vel quiuis alius incumbentia sibi secundum prædicta præstiterit, non solum circa fructus, sed etiam circa possessionem, & ipsum ius quod cessum est, valeat omnino & vim obtineat, illumque ipsum, cui gratia facta est, non minus afficiat, quàm si ipso legitimè citato contra eum decretum & expeditum fuisset, nec ipse aduersus hæc, prætextu non acceptatæ gratiæ, vel etiam illius ignorare, aut citationis, vel intimationis executioni contra ipsum minimè demandatæ, aliave ratione valeat excusari. Possit tamen ipse, etiamsi in lite & causa huiusmodi subrogatus non sit, quandocumque ad illius prosecutionem & terminationem venire, & à iudice, coram quo causam ipsam etiam ex delegatione pendere contigerit, in illis ipsis statu & terminis, in quibus tunc eam esse reperierit, etiam absque rescripto speciali admitti.

De beneficiis autem, quæ deinceps in manibus ordinariorum Collatorum, etiam Cardinaliū, etiam indulta & facultates ad hoc ab Apost. Sede habentium, ac Legatorum etiam de latere, & delegatorum etiam specialium eiusdem Sedis, extra Romanam Curiam resignari, etiam ex causa permutationis cōtigerit, ipsi intra mensem negotium vniuersum admissionis, vel reiectionis resignationis huiusmodi, & (si per eos facienda erit) prouisionis resignati beneficij iuxta Apostolicas, & aliàs Canonicas sanctiones

ctiones omnino absoluant. Et qui sic prouisus fuerit, intra tres menses à die sibi factæ prouisionis illam publicet, & possessionem beneficij capiat modo & forma supradictis; alioquin illis elapsis nulla sit eius prouisio, & beneficiũ vacare censeatur eo ipso. Ordinariique & alij prædicti, qui hæc, vt eis præscribuntur, non perfecerint; eo casu potestate disponẽdi de ipsis beneficiis in ea vice priuati, eorumque dispositio eo ipso ad Sedem Apost. deuoluta, existat, aut aliis idoneis ab ipsa Sede duntaxat, & modo & forma prædictis concedantur. Decernentes sic per quoscumq; iudicari debere, necnon irritum & inane quidquid secus super his per quoscumque scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus prædicti Pij V. & aliis omnibus aliorum prædecessorum nostrorum constitutionibus de publicandis resignationibus huiusmodi hactenus editis, & reformatis, quas omnes omnino abrogamus, ita tamen, &c. necnon resignantium, siue cedẽtium voluntatibus, conditionibus, protestationibus, & clausulis, in ipsismet resignationibus & cessionibus, seu procuratorum constitutionibus & mãdatis, ac aliàs etiam ad præseruationem suorum iurium, & significationem, quòd non aliter nec alio modo resignant, seu cedunt appositis, & quacumque verborum vi, formula, & muliplicatione expressis, necnon indultis, priuilegiis, & gratiis Apostolicis, &c. ex quibusuis causis quomodocumque concessis & confirmatis, quæ omnia etiam tollimus, & annullamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Vt autem præsentes amplius innotescant, volumus vt earum exemplis etiam impressis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnat. Dominicæ M.D.LXXXIII. Nonis Ianuarij, Pontific. nostri anno xij.

M. Prodat.

Cæs. Glorierius.

Quòd Abbatissæ, & aliæ Præfectæ monasteriorum Monialium in Italia consistentium, ad triennium tantummodo eligantur.

XXXIV.

Part. 3. alleg. 100.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

EXposcit debitum Pastoralis officij, quod disponente Domino gerimus, vt ad ea sollicitè intendamus, per quæ Monasteria, & alia religiosa loca, præsertim Deo dicatarum Sanctimonialium, secundum regularis disciplinæ normam regantur & gubernentur. Perpendentes igitur varia & multiplicia damna quibus plerumq; afficiuntur monasteria Monialium, quæ per Abbatissas, vel alias Præfectas perpetuas reguntur, è contra verò Abbatissas, & alias Præfectas triennales scientes se lapso triennio suæ administrationis rationem esse reddituras, ac sperãtes de bene gestis laudem promereri, pœnam verò, si malè gesserint, metuentes, maiori studio, ac diligentia regimẽ, & administrationem monasteriorum sibi commissorum gerere: His, & aliis rationabilibus causis adducti hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus, & ordinamus, quòd de cætero perpetuis futuris tẽporibus in omnibus, & singulis monasteriis Monialium S. Benedicti, Cisterc. Carthusien. & aliorum quorumcumq; Ordinum in vniuersa Italia, & præsertim in vtriusq; Siciliæ Regnis consistentibus, quæ nunc per Abbatissas vel alias Præfectas perpetuas reguntur & gubernantur, cum primum Abbatissæ, aut aliæ Præfectæ huiusmodi regimini, & administrationi ipsorum Monasteriorum cesserint, etiam apud Sedem Apost. vel decesserint, eorum Abbatissatus, seu Præfecturas vacare contigerit, Abbatissæ & aliæ Præfectę nõ amplius perpetuę seu ad vitam (quarũ nomen ac titulum, ex nunc prout ex tũc Apostolica Auctoritate ex certa nostra scientia, déque Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore præsentium perpetuò extinguimus, & abolemus, sed triennalis tantum à Conuentu vniuscuiusq; monasterij & aliàs iuxta decreta sacri Concilij Tridentini regularia suorum Ordinum instituta eligantur, & præficiantur, quæ postmodũ elapso triennio suis officiis perfunctæ, præesse desinant, omnique prorsus careant auctoritate, ac à regimine & administratione monasterij per triennium à die finitæ administrationis inchoandum abstineant; quo elapso, seruata eadem forma Concilij Tridẽtini, iterum & pluries eligi possint. Districtius inhibentes omnibus & singulis dictorum monasteriorum Conuentibus, Superioribus, & personis, ne aliquam Abbatissam, aut aliam Præfectam perpetuam, seu ad vitam, sed triẽnalem tantùm, eligere, & præficere vllo modo audeant, vel præsumant. Quòd si secus à quoquam quauis auctoritate fuerit attentatum; electionem & præfectionem huiusmodi, ac omnia & singula, quæ inde sequentur, irrita, nulla, & inania, nulliusque roboris, vel momenti fore: Sicque per quoscumque Iudices, &c. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis dictorum monasteriorum, & Ordinum, &c. Quibus omnibus, &c. illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Cæterùm quia difficile foret, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die prima Ianuar. MDLXXXIII. Pontificatus nostri anno vndecimo.

Cæs. Glorierius.

Præcedentiæ declaratio inter Ordines Mendicantium, & inter Confraternitates laïcorum, in processionibus.

XXXV.

Part. 3. allegat. 78.

GREGORIVS *Papa XIII. ad perpetuam rei memoriam.*

EXposcit pastoralis officij munus, cui disponẽte Domino præsidemus, vt ad ea sollicitè intendamus, per quæ discordiarum & litium, ac controuersiarum quarũlibet, præsertim inter personas Ecclesiastic. materia tollatur. Sanè nobis nuper innotuit, quod in multis Ciuitatibus, diœcesibus diuersarum Mundi partium nonnullę lites, causæ, & controuersiæ inter Fratres Mendicantes; aliæ etiam similes lites, & controuersiæ inter Confratres confraternitatum Christi fidelium super præcedentia, vel iure præcedendi orta iam sint, & oriri facile possint. Nos considerantes lites, causas, & controuersias huiusmodi in Ecclesia præsertim inter Religiosas personas, quæ relictis Mundi vanitatibus famulatum, & votum suum in humilitate spiritus Domino, & Deo nostro, qui se pro nobis vsque adeo humiliauit, vt formam serui acciperet, exhibere & persoluere profitentur, non modicam illi præclaræ, præcipuè dilectæ virtuti, quæ est humilitas, labem infundere, populoque

puloque scandalum generare, ac propterea illas omni ratione submouẽdas, publicæque religionis tranquillitati, ac ministrorum Ecclesiasticorum reconciliationi, & mutuæ dilectioni quam primum consulendum esse rati, ac supremum huic negotio manũ opponere volentes, necnon causas, lites, seu controuersias huiusmodi vbilibet, & coram quibusuis Iudicibus motas, & in quibusuis instãtijs indecisas pendentes ab eisdẽm Iudicibus harum serie ad nos aduocantes, illasque penitus extinguentes, eisdemque FratribusMendicantibus, acConfratribus super præmissis perpetuum silentium imponentibus. De nobis attributæ potestatis plenitudine volumus, & Apostolica auctoritate decernimus quod quicunq; ex dictis Fratribus Mẽdicantibus inter se de præcedentia huiusmodi contendentibus, aut Cõfratribus Confraternitatum prædictarum inter quos lites, & causæ præmissorũ occasione ortæ iam sint, seu oriri contigerit in futurum, qui in quasi possessione præcedentiæ, ac iuris præcedendi sunt, ij (quibuscunq; reclamationibus, protestationibus, appellationibus, & aliis subterfugiis prorsus remotis & cessantibus & postpositis) in processionibus tam publicis quàm priuatis præcedere debeant. Quando vero non probetur, aut non consterde quasi possessione præcedentiæ huiusmodi, inter Fratres quidem Mendicantes, ij, qui antiquiores in loco controuersiæ, inter Cõfratres vero inter se litigantes ij, qui prius saccis vsi sunt processionibus tam publicis quam priuatis præcedere debeant: itaut si cõtigerit nouamonasteria, aut domus alicuius Ordinis Mendicantium in loco, in quo alterius Ordinis ex dictis Mendicantibus Monasteria, aut domus prius erecta, & instituta sint, ille Ordo, qui prius Monasterium seu domum in loco habuerit, præcedat. Præterea quia inter prædictosOrdines plerumque alia in processionibus, & alia in Conciliis generalibus, & aliis actibus publicis siue priuatis ratio circa modum procedendi seruatur, nolumus per præsentes prærogatiuis dictorum Ordinum, quoad præcedẽtias huiusmodi, quæ propriis Ordinibus, præterquam in processionibus prædictis debentur, aut Fratribus Capuccinis nuncupatis, qui in processionibus publicis sub Conuẽtualium S.Francisci, aut Minorum de Obseruantia Fratrum, nuncupatorum, Cruce, vt solent, incedere possint, aliquod præiudicium generari. *Cum clausulis sublata, & derogatoriis*, &c. Datum Romæ apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die 15. Iulij 1583. Pontificatus nostri anno duodecimo.

Quòd vacent omnes Ecclesiæ, & beneficia eorum, qui ad dignitatem Cardinalatus promouẽtur, & quãdo eis datur retentio, intelligatur de beneficiis non requirentibus residentiam in loco dictæ Dignitati non conuenienti.

XXXVI.

Part.3. alleg.57. n 66. cum seqq.

SAnctissimus D.N.Sixtus Papa V. decreuit quod per promotionem ad Cardinalatum vacent omnes Ecclesiæ, & omnia beneficia cuiuscunq; nominis, & tituli sint, nisi fuerit data retentio, quæ concessa intelligatur, & data ad Patriarchales, Metropolitanas, & Cathedrales Ecclesias, ad Monasteria etiam commendata ad Prioratus, & ad cætera omnia alia beneficia, quæ videntur conuenire dignitati Cardinalatus. Ad alia verò, quæ videntur repugnare dignitati, & gradui Cardinalatus, puta Archipresbyteratus, Archidiaconatus, Decanatus, Canonicatus, & similia beneficia non extendatur, cum obtinentes huiusmodi beneficia teneantur residere in choro, & habere debeant locum post Episcopum Cardinalis dignitati non conuenientem. Actum Romæ apud S. Petrum die Mercurij 16. Martij 1588. in Consistorio.

Contra Clericos malè promotos; ac in Episcopos in Ordinum collatione peccantes.

XXXVII.

Part.2. alleg.6. 8. & 20.

SIXTVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

SAnctum & salutare sacri Ordinis Sacramentum ab ipsoDomino & Saluatore nostro IESV CHRISTO institutum, beatisque Apostolis, & eorum legitimis successoribus singulari diuinæ bonitatis munere traditum, ita ad Dei omnipotentis gloriam, salutemque animarum sanctè, ac religiosè administrari decet, vt quæ vel ex typo & figura veteris Legis, vel aliàs ex multa sanctorum Patrum prouidentia, circa ordinãdorum natales, ætatem, vitæ, ac morum probitatem, sanctitatem, sciẽtiam, & alias qualitates in sacris Ordinibus requisitas per sacros Canones, vel Apostolicas constitutiones, aut generalium Conciliorum decreta salubriter statuta fuerũt, ea inuiolatè obseruentur. Nam si in veteri Testamento tam multa de integritate, munditia Sacerdotum & ministrorum Altaris, deque eorum præstantia & dignitate legimus, de quibus dixit Dominus per Malachiam Prophetam: Labia sacerdotis custodient scientiam, & legem requirẽt ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est: certè multò maior ratio & diligentia adhibenda erit in promouendis tam inferiorum graduum Clericis, quàm etiam Presbyteris, qui ad consummationem Sanctorum in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi cõstituuntur, prout de his ipsis & diuino verbo, & beatorũ Apostolorum præceptis, ac simul sanctorum Patrum statutis sæpissimè traditum est. Quare nos, pro ea quæ nobis à Domino iniuncta est cunctarum Ecclesiarum cura & sollicitudine, ipsos Pastores & Præsules Ecclesiarum, quorum propriũ munus est, personas idoneas clericali militiæ adscribere, & ad minores maioresque Ordines ritè promouere, auctoritate nostra duximus admonendos, vt in exequendo hac in parte suo pastorali officio attentius posthac inuigilent, Canonicas Sanctiones vt par est, obseruent, ac vt nemini detur offensionis occasio, néve eorum ministerium vituperetur: studeant vitare ea omnia scandala, & absurda, quæ ex vitiosa & minus canonica Clericorum ordinatione cernimus cum magno animi nostri dolore frequentius exoriri. Cùm enim multi, etiam interdum inhabiles & indigni, non vocati sancta Dei vocatione, sed potius satanæ dolis decepti, prætextu deuotionis & pietatis rem quidem sacram & diuinum munus, intempestiuè tamen & inordinatè affectante, seu temporale aliquod commodum,

aut lucrum sibi proponentes, vel nimia simplicitate & imperitia, malitiave aut fraude ad suscipiendum Clericalem characterem, aliosque Ordines ante ætatem legitimam, vel à non suo Episcopo, aut non præuio debito examine & approbatione, siue aliàs minus ritè, vel etiam temerè se ingerant: debent sanè Episcopi paterna charitate, & prudentia eorum saluti, qui sæpè nesciunt quid petant, melius etiam quàm ipsimet postulant & salubrius consulere; nec tam quid flagitent, quam quid expediat considerare summa verò diligentia prouidere tum alienę diœcesis subditis ordinandis, ne quemquam promoueant sine eorum Ordinarij litteris dimissoriis, tum in recognoscendis ipsis litteris, ne falsò, aut ab aliquo qui auctoritatem illas concedendi non habeat, confectæ sint: tum denique in examinandis natalibus, ætate, vita, moribus, scientia, idoneitate, titulo & reliquis qualitatibus, ne quid in suæ vel alienæ diœcesis personis ad Clericalem honorem & Ecclesiasticos Ordines promouẽdis desideretur eorum quę ex præscripto sacrorum Canonum requiruntur.

Vt igitur Præsules Ecclesiarum intelligant, si in re tam graui & tanti momenti culpa aut negligentia peccauerint, se non modo in tremendo Dei iudicio, verùm in hoc quoque sæculo Rom. Pontifici suæ villicationis rationem fore reddituros; præsenti cõstitutione perpetuò statuimus & ordinamus, vt si in posterum Antistes aliquis Episcopali, Archiepiscopali, Primatiali, vel etiam Patriarchali dignitate prefulgens; aut Abbas ad primam Tonsuram, minoresque Ordines suis subditis conferendos à Sede Apostolica auctoritatem habens, quemcumque sæcularem, vel cuiusuis Ordinis, aut Militiæ regularem, ex aliquo crimine, vitio, aut defectu, seu aliàs inhabilem, vel irregularem existentem, vel extra tempora à Iure statuta, vel absque veris dimissoriis sui Ordinarij litteris, aut per saltum, vel furtiuè, aut quò ad sæculares, sine titulo sufficientis beneficij, vel patrimonij, aut ante ætatem per sacri generalis Tridentini Concilij decreta primæ Tonsuræ, aut cuique Ordini præscriptam, aut non seruatis temporum interstitiis, ita vt aliquis vno eodie, seu cõtinuatis diebus ad plures Ordines sacros, vel post vnum Ordinem susceptum, sine causa rationabili antequam tempus ab eodem Conc. Tridentino præfixum elabatur, ad alium Ordinem promoueatur, sine dispensatione, aut indulto Apostolico Clericali charactere non legitimè insigniuerit, aut ad Ordines minores vel sacros, vt præfertur, vel aliàs malè promouerit, siue id scienter, siue ignoranter fecerit (nisi debita diligentia adhibita iustus error & probabilis facti ignorantia eum excuset) vt in quo deliquit, in eo puniatur, à collatione quorumcumque Ordinum, atque adeò ipsius Tonsuræ, & ab executione omnium munerum Pontificalium eo ipso suspensus, & ingressu Ecclesiæ interdictus existat, aliisque grauioribus pœnis nostro & pro tempore existentis Rom. Pontificis arbitrio puniatur. Quòd si spreta huiusmodi suspensione & interdicto in præmissis se temerè ingesserit, etiam à regimine & administratione suæ Ecclesiæ, seu Monasterij, & à perceptione fructuum mensæ eiusdem, ac quorumcumque beneficiorum per eum in titulum, vel commendam, seu aliàs obtentorum suspensionem eo incurrat, eiusq; interdicti, aut suspẽsionis relaxationem, aut pœnarum remissionem ab alio quàm à Romano Pontifice pro tempore existente nequeat obtinere. Et nihilominus fel. rec. Pij II, & aliorum Rom. Pontificum nostrorum prædecessorum, qui per suas cõstitutiones, aut in Cancellaria Apostolica publicatas regulas contra huiusmodi Clericos malè promotos, diuersas pœnas inflixerunt, vestigiis inhærentes, eosdem Clericos post hac malè promotos, ab executione, ministerio, & exercitio Ordinum susceptorum, & ab omni spe & facultate ascendendi ad alios superiores, perpetuò suspensos declaramus; & si in eis ministrare præsumpserint, illos sic irregulares effectos, omnibus & quibuscumque per eos in titulum commẽdam, aut aliàs obtentis Dignitatibus, officiis & beneficiis Ecclesiasticis cũ cura & sine cura, quomodocunque qualificatis, sæcularibus, vel cuiusuis Ordinis, aut Militiæ regularibus, ac etiã si ipsi Clerici regulares fuerint, actiua & passiua voce, ipso facto priuamus, & iis priuatos, atque ad illa & alia similia, vel dissimilia in posterum obtinẽda in perpetuum inhabiles & incapaces esse decernimus & declaramus, Dignitatum, officiorum & beneficiorum huiusmodi sic pro tempore vacantium dispositionẽ nobis & Apostolicæ Sedi perpetuò reseruantes.

Vt autem homines, qui nimia indulgentia, & spe impunitatis, ac veniæ facilitate hactenus fuerũt ad huiusmodi facinora procliuiores, ea sublata & præclusa ab his abstineant, & caueant in futurum; tam absoluendi, quam dispensandi facultatem in casibus superius expressis, etiam in foro conscientiæ, nobis & successoribus nostris duntaxat, auctoritate & tenore præmissis perpetuò reseruamus; Inhibentes à quoquam sæculari, vel cuiusuis Ordinis regulari Presbytero, vel Prælato quauis auctoritate fungẽte, nec per quæcumque Iubilæa, & indulgentias, etiam plenissimas & extraordinarias per nostros prędecessores, aut nosmetipsos, vel successores nostros, anno Iubilæi, aut alio quouis tempore, & Cruciatæ sanctę vel quocumque alio titulo, modo, & forma Motuque proprio, & Consistorialiter, seu ad quorumcũque Principum, Regum, aut Imperatoris instantiam eorumvè contemplatione & intuitu cũ quibusuis amplissimis in genere vel in specie derogatoriis clausulis concessa, vel in posterum concedenda, nec vigore, aut prætextu facultatum aut priuilegiorum Mare magnum, aut aliàs quomodolibet nuncupatorum, quibusuis Ordinibus, Congregationibus, aut personis Regularibus, aut Episcopis per decreta Concilij Tridentini, aut officio sacræ Pœnitentiariæ Apostolicæ, vel minoribus, aut etiam maiori, Pœnitentiariis nostris & Rom. Pontificis pro tempore existẽtis, vel aliàs quomodolibet pro tempore concessorum, personæ, sic, vt præfertur, delinquentes, tam scilicet Antistites, seu Abbates promouentes, quàm Clerici malè insigniti seu ordinati, à reatibus & excessibus præfatis absolui, præterquam in mortis articulo possint, aut debeant, nec cum iis super Irregularitate propter præmissa cõtracta etiam si crimẽ penitus occultum fuerit, quouis modo valeat dispensari. Verùm enimuerò quia grauioribus morbis fortiora sunt adhibenda remedia; & iuxta personarum, locorum, ac temporum qualitates leges sunt immutandæ, pœnæque aggrauandæ & emolliendæ; cum huiusmodi peccatum satana suggerente, hominumque fragilitate assentiente videatur iam ad culmen vitiorum ascendisse, & in præcipiti esse: ideo vt homines saltem pœnæ timore, & proprij honoris confusione à peccato deterreãtur, nouum huic veneno antidorũ cogimur præparare: ac propterea volumus, vt qui absolutionem & dispensationem huiusmodi petens, semper quãuis delictum adhuc occultum extiterit, non per officium sacræ Pœnitentiariæ, sed à nobis & pro tẽpore existente Rom. Pontifice in vtroque foro absolutionem petere teneantur: alioquin ipsæ cõcessiones & absolutiones, etiam cum clausula quod præsentis constitutionis tenor, & alia prædicta habeantur

pro

pro expressis, prorsus nullæ, irritæ & inualidæ existant, ac nemini penitus suffragentur.

Cæterùm si quis Antistes, vel Abbas, seruatis quidem cunctis præmissis, & cæteris omnibus, quæ in ipsius Tonsuræ & Ordinum collatione obseruari debent, personas habiles & idoneos, sed tamen recepta ab iis, quibus Tonsuram aut Ordines conferret, pecunia, pretio vel præmio simoniacè in futurum insigniuerit, vel promouerit; volumus, vt præter alias censuras & pœnas contra simoniacè ordinantes & ordinatos à sacris Canonibus & constitutionibus Apostolicis aliàs inflictas & irrogatas & singula supradicta in sic promouentibus, & promotis locum habeant: decernentes præsentes litteras sub quibusuis concessionibus, facultatibus & gratiis, etiam in casibus quibuscumq; Sedi Apostolicæ quomodolibet, etiam in Bulla Cœnæ Domini reseruatis, etiam sub nomine Iubilæi plenarij, vel Cruciatæ sanctæ absoluendi facultatem quibusuis personis generaliter, vel specialiter tribuentibus, minimè comprehendi, sed semper ab illis exceptas esse & censeri: sicque in præmissis vniuersis & singulis per quoscumque iudices, &c. sublata eis, &c ac irritum, &c. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac in Conciliis etiam generalibus editis, cæterisque contrariis quibuscumque. Vt autem præsentes litteræ omnibus innotescant, mandamus illas ad valuas S. Ioannis Lateranen. & Principis Apostolorum de Vrbe Basilicarum, & in acie Campi Floræ affigi & publicari, post quindecim dies qui in Vrbe sunt, qui verò extra eam & citra montes, intra quatuor menses; qui demum vltra montes erunt, intra octo menses à die publicationis huiusmodi computandos, perinde afficere & arctare, ac si eorum cuique personaliter intimatæ fuissent, &c. nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostri statuti, ordinationis, declarationum, priuationis, reseruationum, inhibitionis, voluntatum, decretorum & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXXVIII. Nonis Ianuarij Pontificatus nostri anno quarto.

E. Card. Prodat.

Ioan. August. Papius.

De forma faciendi processus & inquisitiones ex præscripto Concilij Tridentini, super promouendis ad regimina Ecclesiarum Cathedralium, & aliarum superiorum, seu Monasteriorum, atque ad cæteras Dignitates, de quibus in Consistorio prouidetur.

XXXVIII.

Part. 1. tit. 1. c. 5.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

ONus Apostolicæ seruitutis, ad quod nuper nos dignatio diuina prouexit, assiduè admonet, in eam potissimum curam nobis esse pastorali sollicitudine incumbendum, vt quæ à sacris œcumenicisque Conciliis pro communi totius Christiani populi salute piè, prudentérque statuta sunt, nulla aut temeritate violentur, aut negligentia deserantur; ea præsertim, quæ ad bonos idoneósque Pastores Cathedralibus, ac superioribus Ecclesiis gubernandis præficiendos pertinent. Nam si in quibusuis Ecclesiæ gradibus & ministeriis curandum est tales eligi, qui religione & sanctitate fideles ædificent; multò certè magis elaborandum est, ne in eius electione erretur, qui supra omnes gradus constituitur, cui tanquam seruo fideli & prudenti totius familiæ cura traditur; qui ad omnem virtutem & mandatorum Dei obseruantiam aliorum forma esse debet; cum certum sit, gregis salutem magnopere pendere ex boni pastoris præstanti vita & doctrina. Sanè venerabiles Patres, qui ex toto terrarum orbe ad sacrum generale Tridentinum Concilium à Summis Pontificibus prædecessoribus nostris euocati magna frequentia conuenerunt, cum in aliis rebus multis præclarum studium ad corrigendos deprauatos mores, & collapsam Ecclesiasticam disciplinam restituendam ostenderunt, tum in eo potissimum insigni zelo, magnaque cum laude laborarũt, vt rationem inuenirent, qua viri doctrina, pietate prudentiaque excellentes, & in Ecclesiasticis functionibus diu multumque versati, Ecclesiis Cathedralibus præficerentur. Nos igitur, qui cum in maioribus constituti Cremonensem Ecclesiam regeremus, in eodem Concilio cum sanctis & egregiis illis Patribus interfuimus, & Concilio absoluto ad Ecclesiam nostram reuersi magno semper desiderio flagrauimus, vt tam salubria generalis Concilij decreta executioni debitæ mandarentur, atque vt id fieret pro virili parte curauimus: multo tunc magis, cùm disponente Domino omnium Ecclesiarum cura & sollicitudo nos premit, summo desiderio tenemur, vt Pastores ij præficiantur Ecclesiis, qui opus suum & ministerium impleant, & de ouium salute nos in Domino lætificent. Illud autem in hoc saluberrimo & pernecessario negotio, quod est de Episcopis eligendis & præficiendis, videtur esse præcipuum, vt instructio, examen & inquisitio de fide, vita, moribus, doctrina & prudentia promouendorum tam accuratè, fideliter ac serio instituatur, vt omnis fallaciæ fuco semoto, certò confidere valeamus, tales à nobis Christi gregi pascendo esse propositos, quales tantum onus, Angelicis videlicet humeris formidandum, exigit, & quales ille experit, qui pro eisdem ouibus redimendis propriæ vitæ ac sanguini non pepercit. Et quidem in hac parte prouidentia dicti Concilij Tridentini minimè defuit, cum statuerit ac mandauerit, vt in prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda, præscriberetur quibusque locis & prouinciis propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis vtilis atque opportuna esse videretur. Verum neque id hactenus nisi à paucissimis factum est, neque spes est nisi longissimo temporis spatio, vt ab omnibus fiat; atque interim, dum certa examinis siue inquisitionis ratio à Prouincialibus Conciliis expectatur, perit vber ille fructus, qui ex tam vtilibus Concilij generalis decretis sperari posse videbatur; & experientia ipsa docuit per tot annos à publicatione Concilij prædicti elapsos, quid in vnaquaque prouincia opus sit, quidvè possit fieri. Habita igitur cum venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus matura deliberatione, ac de eorum

vnanimi consilio,& assensu præsenti nostra perpetuo valitura constitutione decernimus,vt cum extra Rom.Curiam examen,instructio,siue inquisitio facienda erit,nemo omnino,cuiuscumque status,gradus, cōditionisve fuerit, inquisitionem prædictam sibi arrogare præsumat,sed integrum hoc negotium iis qui à prædicto Trid.Concilio designantur,Apostolicæ videlicet Sedis Legatis, sed Nuntiis prouinciatum,aut eius,de quo inquisitio fit,Ordinario,eoque deficiente Ordinariis vicinioribus relinquatur, nisi iustis de causis nobis,aut pro tempore existenti Rom. Pontifici per speciale mandatum alicui alteri hoc munus quandoque committendum esse visum fuerit. Quòd si forte aliquis prædictorum consanguinitate, aut affinitate vsque ad tertium gradū inclusiuè promouendum contingeret;vt omnis suspicio carnalis affectus è tam sancto negotio repellatur,ille quidem eo casu censeatur exclusus,atque ad eū qui proximè sequitur,hoc est, si Legatus excludendus erit,ad Nuntium;si Nuntius,ad Ordinarium inquisitionis officium deferatur.In Curia verò hæc functio spectet vel ad eos Cardinales, qui à nobis, vel pro tempore existente Rom. Pontifice deligentur,vel ad Cardinales earum prouinciarum,seu Regnorum apud nos & Sedem Apostol.protectores,in quibus Ecclesiæ ipse consistunt ; si tamen ad ipsos huiusmodi vacantium Ecclesiarum relatio pertinebit, quòd si de Episcopo vel Metropolitano extra Rom. Curiam degente ab vna Ecclesia ad aliam ex aliqua graui & iusta causa transferendo agetur,hoc munus deficientibus Legato, vel Nuntio Apostolico eius prouinciæ aut Regni, vbi Ecclesia ipsa, à qua trāsfertur,sita erit,ad Metropolitanū, si Episcopus, ad suffraganeum verò antiquiorem residentem, si Metropolitanus transferendus erit,pertinere declaramus. Deinde,quia sacrum Trid. Concilium non sine magna ratione eminentes personas,& quæ negotij magnitudinem probè intelligerent,ad hoc officium nominauit:declaramus & statuimus,tam Legatos siue Nuntios,quàm Ordinarios, vel alios ab hac sancta Sede fortè delegandos,non per Auditores,aut Vicarios aliosve ministros, sed per se ipsos inquirendi munus exercere debere,quamuis ab huiusmodi personis aliisque viris peritis adiuuari possint. Et si Prælatus inquirens per se non posset ob locorum distantiam testes examinare circa articulum aliquem,vel legitimos natales,vel ætatem, aut aliquid eiusmodi; licebit ei articulum illum alteri personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ subdelegare,non autē vniuersam inquisitionem.Quòd si fortè contingat,aliquem supradictorum legitimè impediri, vt per se hoc munus præstare non possit, ad alios ea cura transferetur, qui sunt ab eodem Concilio Trid.ad hoc officium designati, vt supra dictum est de iis,qui ob consanguinitatem,vel affinitatem ab hoc munere excluduntur. Ad hæc, vt mens eiusdē sacri Concilij rectè ac fideliter debitæ executioni mandetur, & tale sit examen, quale requiritur in negotio tanti ponderis, declaramus ac statuimus,non esse in vita ac doctrina promouendi inuestiganda tam rationem adhibendam,vt ab ipso promouendo articuli offerantur, ac testes producantur,sed oportere,vt Prælatus,qui munus inquirendi suscepit,articulo cōscribat,atque ipse ex officio suo illos testes vocet atque examinet, quos de rebus inquirendis sincerum, ac fidele testimonium daturos esse existimet.Verum,vt inquisitio prædicta facilius ac plenius perfici atque expediri queat,videlicet,si Prælatos,qui inquisitionē facturus est, vel à promouendo,vel ab alio aliquo confici curet schedulam, in qua sint ordine descripta nomen promouendi,cognomen,patria,parētes,ætas,ordo,gradus, professio,functio,si quam is forte exercuit,loca in quibus aut Theologiæ, vel iuri Canonico operam dederit,aut longo tempore versatus fuerit, denique amici familiares,qui tam ipsum,quam parentes eius intimè norint.Quòd si promouendus documentum aliquod exhibere voluerit,vnde ipsius ætas,gradus, dignitas,sacri Ordines,functio,officia, muneraque, aut aliquid eiusmodi comprobetur, admittendum, ac processui inferendum erit, modo documentum publicum, seu authenticum fuerit. Illud quoque prohibendum censuimus, ac expresè prohibemus, ne ad testimonium dicendum de Fide Catholica,vita,moribus,doctrina atque aptitudine ad regendam Ecclesiam quilibet homines admittantur ; sed viri tantum graues,pij,prudentes, docti qui de qualitatibus promouendorum rectum iudicium ferre valeant,ac,vt supra diximus, sincerum ac fidele testimoniū dare velint.Proinde tam cognati ac nimium familiares, quàm inimici atque æmuli excludendi erunt. Porrò testes eiusmodi Prælatus, qui examen seu inquisitionem habiturus erit, seorsum ac singulatim examinabit; & si quādo iudicauerit expedire, eis ad memoriam reducet tum iuramenti vim, tum periurij grauitatem:eosdem etiam serius & grauiter admonebit,ipsos reos futuros apud omnipotentem Deum eorum omnium, quorum vel committendo, vel omittendo rei erunt qui promouebuntur,si vel falsa narrando,vel reticendo vera, in causa erunt vt homines indigni,vel minus idonei eiusmodi Ecclesiis præficiantur. Diligenter etiam testium qualitates cognoscere studebit, ac potissimum quàm sint ad promouendos affecti,vt inde coniiciat vtrum ex affectu,an ex veritate testimonium dicant.Denique cum testes de qualitatibus promouendi interrogabit,dabit operam,vt quoad eius fieri poterit,omnia & singula, quæ ad prædictam inquisitionem facere videbuntur,per ipsos exprimantur.Quamuis autem qualitates omnes promouendorum,quæ in generalium Synodorum decretis, aliisque Canonicis sanctionibus continentur, probè cognitæ esse debeant iis,quibus inquisitionis officium demandatum est, quales sunt,natum esse ex legitimo matrimonio,atque ex parentibus Catholicis, annum trigesimum iam expleuisse, sacris Ordinibus saltem ante sex menses initiatum esse, gradum Doctoratus, aut licentiæ in Theologia, vel Iure Canonico, aut certè publicum alicuius Academiæ testimonium, obtinuisse, quoad alios docendos idoneus esse declaretur, ad hæc in Ecclesiasticis functionibus diu esse versatum,item fidei puritate,innocentia vitæ, prudentia,vsu rerum, integra fama, doctrina denique præditum esse; tamen quia circa doctrinam plures fraudes committi solent, & sæpè contingit, vt nonnulli scientia vacui,de solo Doctoris titulo aut priuilegio glorientur;volumus,vt de eorum etiam doctrina diligenter inquiratur,qui vel doctoratus,aut licentiæ titulis & priuilegiis gaudent, vel etiam à publicis Academiis testimonium habuerunt, quòd idonei essent ad alios docēdos; nisi fortè aliquorum insignis doctrina ex publica ipsorum functione notoria esset.Ita verò inquisitio facienda erit, vt quibus in locis,quanto tempore, & quo fructu Theologiæ,vel iuri Canonico promouendus operam dederit cognoscatur.Et quoniam in quibusdam prouinciis nulla sunt studia generalia,neque vllæ publicæ scholæ,neque vsus habet,vt qui studiis operam nauant,vllis Doctoratus,aut licentiæ insignibus decorētur;declaramus in eiusmodi locis sufficere,si testimonio virorum grauiū, & sacrę Theologiæ,vel iuris Canonici peritorum constet, promouēdos ea scientia

tia Theologiæ, vel Canonum verè pollere, vt idonei sint ad ea docenda, quæ populum Christianum scire oportet, ac muneris sibi iniungendi necessitati valeant satisfacere. Testes prætereà deponant se de scientia promouendorum certos redditos esse ex eo, quòd prædictos promouẽdos specimen suæ doctrinæ publicè, vel priuatim dedisse cognouerint. Quòd autem ad Regulares pertinet, cum ad Ecclesias Cathedrales promouendi fuerint, ne fraus vlla subrepere possit, in eo quòd idem Tridentinũ Concilium statuit, vt Regulares à suis Superioribus sufficientis doctrinę testimonium habeant; declaramus nomine Superiorum eos duntaxat intelligendos esse, qui nullum sui Ordinis Superiorem agnoscunt, siue ij cuiusuis Ordinis Abbates, Magistri, aut Ministri, aut Præpositi generales, aut quarumlibet Congregationum Præsidentes, siue Definitores, aut Visitatores Capitulum generale repræsentantes, siue alij quocumque vocabulo nominentur, & in eorum absentia ipsorum Vicarij, seu Commissarij generales, vel in Rom. Curia Procuratores Ordinum aut Congregationum generale in hac parte succedant. Et nihilominus præter Superiorum testimonium, qui fidem facient eiusmodi Regulares ad alios docendos idoneos esse, volumus ea seruari quæ de iis diximus, qui publicum suæ doctrinæ ab aliqua Academia testimonium habent, vt videlicet serio inquiratur, an Regulares ad Cathedrales Ecclesias promouendi eos progressus in studiis fecerint, qui in futuro Antistite requiruntur. Post inquisitionẽ verò de Fide, vita, moribus, doctrina & prudentia promouendi, necnon informationem de statu Ecclesiæ, aliisque necessariis rebus, quæ pariter coram superius expressis Prælatis iuxta eiusdem Concilij decreta fieri debet, professio Fidei Catholicæ à promouendo facienda erit; quam quidem ab eo duntaxat recipiendam esse declaramus, ad quem inquisitio pertinebit; nisi fortè qui professionẽ emissurus est, à Prælato inquirente longè distet: tunc enim is Prælatus ex subdelegatione inquirentis professionem admittere debebit, qui promouendus vicinior erit: quod idem intelligatur de informatione de statu Ecclesiæ accipienda, si quando contigeret, vt in alia prouincia siue regno esset Ecclesia, in alio promouendus; Accipiet autem Prælatus professionem promouendi præsente notario publico, ac testibus, atque eam à se admissam ac receptam propriæ manus subscriptione testabitur. Is quoque qui professionem eiusmodi fecerit, in eo loco vbi proprium nomen profitentis exprimi solet, nomẽ suum manu propria adscribet. Denique his peractis notarius publico instrumento fidem faciet de professione prædicta, adhibitis testibus, vt præfertur. Vbi verò totum examẽ, seu inquisitio de persona promouenda perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta cum toto testimonio, ac professione Fidei emissa ad hanc sanctam Sedem, vt Concilium statuit, quamprimum clausa & obsignata in forma authentica transmittẽda erit. In qua te obseruari volumus, vt professio Fidei iisdem omnino verbis descripta sit, quæ in ea forma continentur, quam fel. rec. Pius Papa IV. prædecessor noster statuit obseruandam: & vt Prælatus qui instructionem, examen & inquisitionem fecit, vt per litteras separatas, simul tamen cum processu mittẽdas, vel per subscriptionem dicti processus significet, quanta fides testibus examinatis, eorumque dictis, & scripturis productis suo iudicio habenda sit: simul etiam quid de promouendo ipse sentiat. Processus autem sic formati, & ad Curiam transmissi, à Cardinale, cui proponẽdi munus incumbet, & à tribus Prioribus ordinum Cardinalibus, vt moris est, iuxta formam Concilij prædicti subscribẽtur, & expedientur. Volumus autem, vt Cardinalis relator moneat promouendum, si præsens in Curia fuerit, vt iuxta Concilium Lateranen. nouissimè celebratum omnes Cardinales, siue maiorem partem Collegij adeat, antequam Ecclesiam proponat, vt quæ à referente Collega sint audituri, oculata fide quantum ad personam promouendi attinet, cognoscere possint. Hæc porrò omnia, quæ de promouendis ad Ecclesias Cathedrales dicta sunt, ad eos etiam pertinere, atque in eorum promotione seruanda esse declaramus & decernimus, qui nominati, præsentati, aut electi fuerint ad dignitates Abbatiales, ac Prioratus, seu Præpositatus, Monasteriorum regimina, aut alias Regularium cuiusuis Ordinis, aut etiam sæcularium præfecturas, de quibus consistorialiter prouideri contigerit, atque eos præsertim, quibus præter curam & regimen Monachorum, aut Canonicorum, Clericorũque Regularium vel sæcularium, annexa est in populum iurisdictio spiritualis, vel temporalis; excepta tamẽ ætate, circa quam nihil innouamus. Quo verò ad doctrinam, cum generalia Concilia non statuant, vt personæ promouendæ ad Regulares dignitates Doctoratus siue licentiæ gradum suscipere, vel publicum testimonium ab Academia aliqua habere teneantur, & tamen æquum sit, vt ea doctrina polleant, qua onus sibi imponendum sustinere valeant; declaramus & statuimus, vt Prælati, qui inquirendi munus suscepturi sunt, studiosè ac diligenter inquirãt super doctrina eiusmodi personarum iuxta modum & formam superiùs præscriptam, vt nos, & pro tempore futuri Romani Pontifices habita de illis vera informatione per processum, qui ab inquirente transmittetur, certo statuere ac iudicare possimus, an persona promouenda verè sit talis, qualem dignitas illa, ad quam prouehenda est, exigit & requirit. Hortamus verò in visceribus Domini nostri IESV CHRISTI, ac paterna charitate monemus eos omnes, qui ab hac sancta Sede nominandi, præsentandi, vel etiam eligendi futuros Episcopos, vel Abbates ius habent, vt seriò apud se cogitent, quanti momẽti sit hoc negotium, ex quo salus animarum, tranquillitas Reipublicæ, incolumitas Religionis, propagatio Fidei, aliaque permulta & maxima bona dependent. Illud etiam sæpè & sæpiùs ad mentem reuocent quòd sancta Tridentina Synodus admonet, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem vtilius posse facere, quàm si bonos pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoueri studeant: eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis vtiles ipsi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium cupiditatibus, sed eorum exigentibus meritis præfici diligentes curauerint. De nominandis verò, præsentandis, vel eligendis ad Regulares dignitates, prætereà quæ superiùs obseruanda esse declarauimus, illud quoque paternis his nostris hortationibus & monitionibus adiiciendum censuimus, vt nominationis præsentationis, vel electionis ius habentes eos diligere studeant, atque omnino conentur, qui non modo eundem Ordinem sint ante professi, sed in eodem etiam satis diu laudabiliter versati, neque enim decet, vt magistri aliorum esse incipiant qui non fuerint ante discipuli, & subditis imperare præsumant, qui priùs non didicerint Superioribus obedire. Eos denique qui vel examinando & inquirendo, vel testimonium ferendo operam suam in hac re præstabunt, seriò admonemus, vt ea fide ac diligentia in negotio tanti momẽti versentur, vt à Deo & à nobis

laudem pro bono opere expectare valeant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ prohibitionis voluntatis, declarationis, decreti, statuti, hortationis & monitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ in Monte Quirinali, anno Incarnationis Dominicæ M. D. XCI. Idibus Maij, Pontificatus nostri anno primo.

A. Cald. Montalt. Summator.

Moderatio Bullæ Sixti V. contra Clericos malè promotos, & eos promouentes editæ, cum præseruatione pœnarum ibidem simoniacè ordinatis, & ordinantibus inflictarum. XXXIX.

Part. 2. alleg. 6. 8. & 20.

CLEMENS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

ROmanum Pontificem decet ea, quæ ob iustas causas interdum statuta, sunt cum ipsa rerum experientia suadet, moderari, & immutare, prout in Domino salubriter conspicit expedire. Aliàs sanè emanarunt litteræ felicis rec. Sixti Papæ V. prædecessoris nostri contra clericos malè promotos, ac in Episcop. in Ordinum collatione peccantes, tenoris, &c. (*Omittitur insertio Bullæ, quoniã eam habes supra.*) Nos animaduertentes in dictis litteris nihil ferè quoad ea, quæ in Ordinum collatione seruanda sunt, disponi, vltra id quod in sacris Canonibus, & in Cõcilij Trid. decretis, ac aliorum Romanorum Pontif. prædecessorum nostrorum Constitutionibus dispositum fuit, sed diuersas pœnas, & censuras Ecclesiasticas contra Episcopos, & alios Prælatos in Ordinum collatione peccantes, & similiter contra clericos tam sæculares, quam cuiusuis Ordinis instituti, & Militiæ Regulares malè promotos constitui, absolutionem & dispensationem Sedi Apostol. reseruari, & aliàs sicut in præfatis litteris continetur. Considerantésque tam promouentes, quam eos, qui ad dictos Ordines promouentur, sæpe censuris, & pœnis huiusmodi, ob illarum multiplicitatẽ in eorum perniciem animarum variis modis illaqueari, nonnullos ex Prælatis & Episcopis in conferendis huiusmodi Ordinibus iussus scrupulosè procedere, multosque metu pœnarum, & censurarum præfatarum ab Ordinum collatione prorsus deterreri, adeò vt Clericorum, & Sacerdotum numerus propterea aliquibus in locis valde imminutus sit, omnium in præmissis securitati, atque animarum saluti paterna charitate prospicere volentes, Motu proprio, & ex certa sciẽtia nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, supradicta, litteras ad terminos sacrorum Canonum, ac Constitutionis recolendæ mem. Pij Papæ II. etiã prædecessoris nostri, quæ incipit, Cum ex sacrorum Ordinum, sub dat. videlicet quintodecimo Kal. Decembr. Pontificatus sui anno 4. cuius tenorem præsentibus pro expresso haberi volumus, & ad dispositionem decretorum sacri Tr. Concilij restringimus, & reducimus: necnon cẽsuras & pœnas in eisdem Sixti litteris contra quoscunque, præterquam contra simoniacè ordinantes, & ordinatos inflictas, quas volumus in suo robore permanere (aliis etiam pœnis & censuris per eosdem Canones, & constitutionem Pij II. Conciliumq; Trid. iniunctis saluis & firmis remanentibus) moderamur, & abolemus, &c. *Cum clauf. sublata, & derogatoriis, ac fide exemplorum, & sanctione pœnali.* Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1595. pridie Kal. Martij, Pontificatus nostri anno quinto.

De executione Concilij Trident. contra Regulares non subditos Episcopo extra claustra notoriè delinquentes. Et de pœnis eorum Superiorum illos punire negligentium. XL.

Part. 3. alleg. 105. n. 14. cum seqq.

CLEMENS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

SVscepti muneris ratio postulat, vt ea quæ in sacro Concilio Trid. proinde constituta sunt, ab iis ad quos spectat, inuiolatè obseruari curemus. Maturo sanè consilio ipsius Concilij decreto prodisũm est, vt quicunque Regularis non subditus Episcopo intra claustra degens, extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo scandalo sit, Episcopo instante à suo Superiore intra tempus ab Episcopo præfigendum, seuere puniatur, & superior de punitione Episcopum certiorẽ faciat, sin minus ipse à suo item Superiore officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit. Verum quia experiẽtia compertum est, interdum in huiusmodi decreti executione nimis remisse procedi, cum enim Episcopus instat, aliquem Regularem eo quo supradictũ est modo delinquentem, à suo Superiore puniri, sæpè fit vt Superior Regularem delinquentem ad alia suorum Ordinum loca extra Episcopi diœcesim ex industria impunitũ transmittat: atque etiam ipse aliquando ad alias prouincias se conferat, nec vlterius super delinquentis excessibus inquirat, & de eius punitione Episcopũ certiorem reddat: vnde nec Regularis delinquens tunc ab Episcopo puniri potest, cum extra ipsius diœcesim existat, nec Superior, qui delinquentem corrigere negligit, officio priuatur. Nos pro Pastorali nostra sollicitudine præfati decreti executioni quantum in Domino possumus, fauere, & præmissis malis, vt par est, opportuno aliquo remedio occurrere volentes, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium prædicti Conc. Interpretũ sententia, Motu proprio, & ex certa sciẽtia nostri, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione, omnibus & singulis cuiuscumque Ordinis & instituti Regularium, etiam Mendicantium Superioribus, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub indignationis nostræ, ac priuationis dignitatum, & officiorum per eos obtentorum, eo ipso incurrendis pœnis, præcipimus, & mandamus, & iuxta prædictum decretum, quilibet ipsorũ, Regularem non subditum Episcopo, intra claustra degentem, & extra ea ita notoriè delinquentem, vt populo scandalo sit, Episcopo instante, intra tempus ab Episcopo præfigendum, seuere puniat; ac de punitione Episcopum certiorem faciat, & aliàs decretũ ipsum in omnibus, & per omnia exequatur. Cæterum si Superior in Regularem delinquentem non animaduerterit, quinimmo si illum impunitũ ad alia suorum Ordinum loca, extra Episcopo diœcesim, vt præfertur, transmiserit, volumus, & simili Motu atq; auctoritate decernimus, vt Superior instãte Episcopo

po intra terminum ab Episcopo præfigendum, & sub eisdem indignationis nostræ, ac priuationis dignitatum, & officiorum obtentorum, necnon & sub inhabilitatis ad illa & alia imposterum obtinenda, & vlterius priuationis actiuæ, & passiuæ vocis, ad quas à nemine præterquam à nobis & à Romano Pont. pro tempore existente restitui possit, ipso facto similiter incurrendis pœnis, ipsum Regularem delinquentem à loco ad quem transmissus fuit reuocare, & in quo deliquit constituere, seu sistere teneatur, quod si hoc etiam facere prætermiserit, per præsentes similiter statuimus, vt Ordinarius loci ad quem Regularis delinquens transmissus fuerit, super præmissis ab ipso Ordinario loci, in quo deliquit, similiter requisitus, vel aliàs de illius delicto informatus, præfertur, tanquam Sedis Apostol. delegatus, prædictum Concilij decretum omnino exequi, & in Regularem delinquentem seuere animaduertere possit & debeat. *Et ita, & non alias iudicari posse decernit, clausulasque contrarias derogatorys apponit, formam & effectum publicationis addit, fidemque transumptis dari præcipit*, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1596. septimo Kalend. Martij, Pontificatus nostri anno quinto.

Quando locorum Ordinariis Regularibus licentiam possint impartiri nouos Conuentus construendi.

XLI.

Part. 2. alleg. 26.

CLEMENS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

QVoniam ad institutam Regularium locorum & personarum reformationem promouendam & conseruandam maximè pertinet, vt in quibusque domibus, & Monasteriis is ratum numerus Religiosorum, qui commode ibidem ali possit, contineatur, atque eo pariter spectat, vt in quibuscunque ciuitatibus & locis, nouæ domus & Monasteria præsertim Mendicantium non erigantur, nisi in eisdem ciuitatibus, & locis aliarum domorum, & Monasteriorum in eis existentium habita ratione, commodè sustentari posse dignoscatur. Hac igitur nos consideratione ducti, & in præmissis pro nostro Pastorali munere opportunè prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac matura deliberatione, déque Apostolicæ potestatis plenitudine ex voto etiam venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium super consultationibus, & negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum harum serie declaramus locorum Ordinarios non posse licentiam ad nouos Conuentus cuiusque Mendicantium Ordinis in ciuitatibus, & locis eorum Ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impartiri, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seu procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita constiterit, in eisdem ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos conuentus sine aliorum detrimento commode sustentari posse. Si verò ab eorum in huiusmodi causis sententiis, ad nos & Apostolicam Sedem prouocari, & appellari contigerit, ipsos Ordinarios tandiu erectionem nouorum Conuentuum suspendere debere, quousque à nobis & Apostolica Sede in eadem causa pronunciatum extiterit, irritum nihilominus, & inane decernentes, quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter; vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca vniuersis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis per præsentes in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus vt præsentes nostras litteras obseruent, & obseruari curent, & faciant, non obstantibus, &c. Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 25. Iulij 1603. Pontificatus nostri anno duodecimo.

Concordia inter Capitula Cathedralium Ecclesiarum, & Nũtium Apost. Hispaniæ de vna petia ex supellectilibus Pontificalibus Prælatorum quando morerentur eidem danda.

XLII.

Part. 3. alleg. 114.

CLEMENS PAPA VIII.

AD futuram rei memoriam. Decet Romanum Pontificẽ concordias inter dilectos filios suos & Cameræ Apostolicæ ministros, ac Ecclesiarum Capitula super controuersiis inter eos exortis, initas, cum ab eo petitur, Apostolicæ confirmationis robore libenter communiri, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Congregationis Ecclesiarum Metropolitanarum & Cathedralium Regnorum Castellæ & Legioni petitio continebat. Quòd cùm alias orta esset differentia, seu dubitatio inter Collectores generales spoliorum & iurium Cameræ nostræ Apostolicæ in Regnis Hispaniarum debitorum, & Capitula Ecclesiarum Metropolitanarum & Cathedralium eorundem Regnorum, ex eo quòd cum pridem felicis recordationis Pius Papa V. prædecessor noster motu proprio concessisset fabricis dictarum Ecclesiarum supellectilia Pontificalia Prælatorum illarum quando morerentur, permittendo dictis Capitulis, vt illa possent capere propria authoritate; postmodum verò recolendæ memoriæ Sixtus Papa V. etiam prædecessor noster voluisset, quòd dicti Collectores generales essent iudices ad declarandum res pertinentes pro dictis Pontificalibus, & quòd ipsas res traderent, siue consignarent dictis Ecclesiis, quæ illas reciperent de eorum manibus, prout in prædictorum Pij & Sixti prædecessorum litteris desuper respectiuè expeditis plenius continetur. Prædicti Collectores generales post editas à prædicto Sixto prædecessore litteras prædictas reseruabant & retinebant pro se ipsis vnam petiam singulorum Pontificalium, sub prætextu quòd illis deberetur; quia fuerat concessum ipsis Collectoribus pro decima illorum, quæ incorporarent Cameræ & recuperarent, & etiam ratione laboris faciendi dictam declarationem rerum concernentium supellectilia Pontificalia; vicissim verò nonnulla ex dictis Capitulis recusabant dare dictam petiam ipsis Collectoribus sub prætextu, quòd non esset expressum in prędictis litteris dictorum prædecessorum, quòd daretur, & ne viderentur negligentes in defendendis iuribus fabricarum suarum Ecclesiarum, Cúmque Congregatio prædicta cuperet huiusmodi controuersiam, seu dubitationẽ, è medio tollere, & hac de re, cùm dilecto filio nostro Domino sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali, Gymnasio nuncupato, tunc in eisdem Regnis Hispaniarum Nuncio & collectori generali,

egissent, idem Dominicus cùm præfata Congregatione ad infrascriptam deuenit concordiam huiusmodi, sub tenore, videlicet, In Dei nomine, Amen. Presenti publica scriptura compositionis & concordiæ sit notorium omnibus, qualiter oblata nuper dubitatione inter dominos Collectores generales Cameræ Apostolicæ, & Capitula Ecclesiarum Metropolitanarum, & Cathedralium Regnorum Castellæ & Legionis, ratione cuius, cum Papa Pius V. felic. rec. per suum Breue Motu proprio, Datum Romæ 30. Augusti anni M.D.LXXVII. fecisset gratiam & concessisset fabricis dictarum Ecclesiarum supellectilia Pontificalia Prælatorum illarum quando morerentur, permittendo dictis Capitulis, vt illa possent capere propria authoritate. Postmodum ex certis causis Sixtus Papa V. etiam felicis recordationis suo Breui Motu proprio dato Romæ 15. Maij, M.D.LXXXVII. voluit, quòd dicti Collectores generales essent iudices ad declarandum res pertinentes dictis Pontificalibus, & quòd ipsas traderent, siue consignarent dictis Ecclesiis, quæ illas reciperent de eorum manibus: & post dictū Breue Sixti V. Collectores generales reseruabant, & tenebant pro se vnam petiam singulorum Pontificalium sub prætextu, quòd illis deberetur, quia fuerat concessa dictis Collectoribus generalibus pro decima illorum, quæ incorporarent Cameræ, & recuperarent, & etiam ratione laboris faciendi dictam declarationem rerum dictorum supellectilium Pontificalium, & curare dari secundùm dictum Breue Sixti V. & pro parte aliquarum dictarum Ecclesiarum fuit recusatum dare dictam petiam, quia non erat expressum in dictis motibus propriis, quòd daretur, & ne dictis capitulis opponeretur, quòd cùm non esset de iure, nec interesse mensarum Capitularium non defendebant iura dictarum fabricarum, erantque liberales in damnum earundem, qua de causa restabant cum scrupulo, & cupientes deponere dictum scrupulum, & satisfacere ipsorum obligationi sine lite & differentia, cùm Camera Apostolica, & eius ministris ne viderentur deficere à conformitate, obsequio & reuerentia sanctæ Sedi Apostolicæ, & eius ministris debita, quam profitebant, scripserant Congregationi Ecclesiarum huius Regni, quæ ad præsens est congregata in hac Curia, vt tractaret de hoc negotio, & in illa deputauerunt personas, quæ repræsentarent Illustrissimo DD. Dominico Gymnasio Archiepiscopo Sipontino, Nuncio & Collectori generali horum Regnorum Hispaniæ pro Sanctissimo Domino nostro Clemente Papa VIII. & sua dominatio respondit, quòd, quoniam ad exercen. officia Nuntij & Collectoris inuenit, quòd sui antecessores accipiebant dictam petiam, & quod sua dominatio hoc continuabat, non pro interesse, sed ne ipsi imputaretur si deperderetur ab illius successoribus. Quodque hoc nō obstante consentiret, quod dicta petia non esset ad electionem dictorum Collectorum generalium, sed Capitulorum, quam vellent dare, quod ipse seruaret eo modo, quo esset conuentum, & si necessarium foret proponeret hoc suæ Sanctitati, vt illud confirmaret, & fieret ita de futuro, cum omnibus, dominis Collectoribus generalibus, & hæc responsio & resolutio à Congregatione fuit consulta Capitulis dictarum Ecclesiarum: & responderunt pro maiori parte, quòd acceptaretur & fieret compositio & concordia desuper; pro cuius effectu dicta congregatio, dederat omne mandatum plenissimum dominis Doctori Dionysio de Melgar Canonico Doctorali sanctæ Ecclesiæ Toletanæ, D. Petro Gurrero Thesaurario sanctæ Ecclesiæ Granaten. Ioanni Alphonso de Carduna Abbati de Labanza in Ecclesia Palentina, qui præsentes existentes coram dicto Illustrissimo Domino don Dominico Gymnasio Archiepiscopo Sipontino, Nuncio & Collectori generali, in præsentia mei Notarij & testium infrascriptorum sua Dominatio illustrissima dixit, quod tanquam Collector generalis talis vtens authoritate Apostolica, sibi concessa, ex Breuibus & facultatibus suæ Sanctitatis pro collectoria consentiebat, & concordebat cum Congregatione dictarum Ecclesiarum prædictorum Regnorum Castellæ & Legionis, & cum dictis dominis eius deputatis, supra nominatis, præsentibus, quod quotiescumque morietur aliquis Prælatus, & Camera Apostolica, & eius Collectores generales, siue Subcollectores recipetent inter sua bona, aut partem illorum dicta supellectilia Pontificalia, quæ per dictum Motum proprium Pij V. fuerunt applicata fabricis, vel sequestrarent, aut depositarent, & dicti Collectores Generales, aut Subcollectores eorum nomine mandarent, & facerent tradi cum effectu Ecclesiis omnia dicta Pontificalia integrè iuxta dictum Motum proprium Pij V. absque retentione, nec reseruatione per se alicuius partis, neque petiæ, de qua fit mentio, sub quouis colore, nec causa particularia dictorum Collectorum Generalium & Subcollectorum, quod interim dicta Capitula pro dictis fabricis dent dicto Illustrissimo Nuntio Collectori Generali, dum faciet dictum officium, & dictis Collectoribus Generalibus futuris vnam petiam bene visam dictis Capitulis, siue sit de eisdem petiis Pontificalium, quæ ipsis cum effectu tradent, siue quæuis alia dictis Capitulis bene visa si diuidere noluerint petias Pontificalium ipsis traditorum absque obligatione dandi aliquid aliud dictis dominis Collectoribus, nec Subcollectoribus ratione decimæ, nec laboris impensi in dicta declaratione, nec in huiusmodi traditione Pontificalium, nec dicti domini Collectores generales nec Subcollectores possint petere, exigere, aut prætendere aliquid aliud occasione præmissa præter dictam petiam, quam dicta capitula dare voluerint suo arbitrio, cum declaratione quod si dicta Pontificalia diuidantur inter duas, vel plures Ecclesias ratione dictæ traditionis, detur solummodo vna petia ad arbitrium Capitulorum, prout supradictum est. Quæ omnia acceptarunt & consenserunt, tam dictus Illustriss. Dominus Nuncius Collector generalis, quàm dicti Commissarij, sub beneplacito tamen Sanctissimi domini nostri, & sanctæ Sedis Apostolicæ: & pro complemento prædictorum dictus Illustr. Dominus Nuncius Collector generalis obligauit bona dictæ Cameræ Apostolicæ, & dicti deputati obligarunt bona & redditus dictarum Ecclesiarum Metropolitanarum & Cathedralium generaliter vigore mandati dictæ Congregationis, & specialiter suarum Ecclesiarum præsentia & futura, & summiserunt se iustitiis Ecclesiasticis sanctæ Sedis Apostolicæ, & dictorum Collectorum generalium, & renuntiarunt proprio foro, iurisdictioni, & domicilio, & legi, Si conuenerit, de iurisdictione, & latæ sententiæ diffinitiuæ iudicis competentis, in rem iudicatam transactæ, & renuntiarunt etiam omnibus legibus, foris, iuribus canonicis, & ciuilibus, Breuibus & Motibus propriis Apostolicis, & legi generali Actum coram me Notario infrascripto, in ciuitate Vallisoletana. xxix. mensis Ianuarij, M.DCIII. præsentibus testibus don Antonio Pimentel, Cantore sanctæ Ecclesiæ Hispalen. & Licentiato Alfonso de Salazar & Frias Canonico sanctæ Ecclesiæ Giennens. Ioanne Chatro familiaris suæ dominationis Illustrissimæ, quæ subscripsit. D. Dominicus Gymnasius Nuncius Collector generalis, & dicti domini Procurato

curatores etiam se subscripserunt. Doctor Dionysius de Melgar, D. Petrus Guerrero, Abbas de Labanza. Coram me Dominico Cenino Abbreuiatore. Cùm autem sicut eadem expositio subiungebat pro maiori dictæ concordiæ validitate congregatio prædicta cupiat illam Apostolicæ confirmationis robore communiri, propterea illius nomine dilectus filius Ioannes de Salazar Canonicus Ecclesiæ Compostellanæ, congregationis prædictæ in Romana Curia procurator, nobis humiliter supplicari fecit, vt in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur; Nos igitur eiusdem cognationis votis benignè annuentes, supplicationibus huiusmodi inclinati, præinsertam cōcordiam authoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus & approbamus, illisque inuiolabilis Apostolicæ confirmationis robur adiicimus, ac omnes & singulos, tam iuris, quàm facti defectus, si qui desuper interuenerint, supplemus: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Ecclesiarum quarumlibet iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ aqud Sanctum Marcum, sub Annulo Piscatoris, die 19. Octobris, 1604. Pontificatus nostri anno decimotertio.

M. Vestrius Barbianus.

Declaratio, & confirmatio priuilegij fori Religiosorum Regularium intra claustra degentium.

XLIII.

Part. 3. alleg. 105. n. 14. cum seqq.

PAVLVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

Religiosorum sub suaui Religionis iugo Altissimo famulantium quieti prospicere cupientes, quæ illa quoquomodo perturbare posse videntur, opportuna nostra declaratione è medio tollere, ac aliàs desuper opportunè prouidere curamus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire. Cùm itaque nomine dilecti filij Basilij Angussolæ procuratoris generalis Ordinis Fratrum Carmelitarum in Congregatione venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium Tridentini Concilij interpretum expositum fuerit in Hispaniarū Regnis quosdam Ordinarios locorum contendere Religiosos intra claustra degentes coram ipsis Ordinarios conueniri debere in causis ciuilibus cap. volentes, de priuileg. in 6. comprehensis, propter illius innouationem à Concilio Trid. factam *sess. 7. cap. 14.* quo præfatos Religiosos, eorum priuilegiis abrogatis defendunt comprehendi, prætereа eosdem locorum Ordinarios pariter contendere eosdem Religiosos intra claustra degentes in prima instantia coram ipsis conueniri debere ex decreto eiusdem Concilij Tridentini *sess. 24. cap. 20.* de reformat. Cumque ab eodem Basilio procuratore generali in eadem Congregatione supplicatū fuerit, vt super vtraque responsa darent: ab eadam vero Congregatione fuerit responsum, neq; constitutione in generali Concilio Lugdunensi edita, quæ incipit. Volentes, neque decreto Concilij Trident. *cap. 14. sess. 7.* comprehendi Regulas, ideoque eos iuxta eorum priuilegia coram suis Superioribus, vel conseruatoribus esse conueniendos: nécnon decretum eiusdem Concilij Tridentini *d. cap. 20. sess. 24.* ad Regulares non pertinere, nec eorum conseruatorias imminuere, nec quoad primam illorum instantiam aliquid noui inducere, ipseque Basilius procurator generalis nobis humiliter supplicari fecerit, vt pro sui Ordinis quiete supradictas declarationes ab eisdem locorum Ordinariis seruari debere, Apostolica auctoritate præcipere dignaremur. Nos illius huiusmodi supplicationibus inclinati omnibus, & singulis locorum Ordinariis in virtute sanctæ obedientiæ per præsentes districtè præcipiendo mandamus ne Fratres & Religiosos dicti Ordinis Carmelitarum contra dispositionem declarationum prædictarum perturbare vel inquietare quoquo modo audeant, vel præsumant, irritum nihilominus, & inane decernentes quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilectis, &c. non obstantibus, &c. Datum Romæ apud S. Marcum die 24. Augusti 1607. Pontificatus nostri anno 3.

Contra mulieres ingrediendi monasteria Monialium licentiis abutentes.

XLIV.

Part. 3. alleg. 101.

PAVLVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

Facultatem plura monasteria Monialium ingrediendi abusus tollere volentes, tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quod nulla persona cuiuscumque gradus, status, & conditionis, ac præeminentiæ existat, etiamsi Ducali, Marchionali, aut alia dignitate præfulgeat, vigore licentiarum plura monasteria, domos, & loca Monialium, pluribus vicibus ingrediendi etiam absque clausula (in totum, seu in vniuersa, non autem in eorum aliqua, vel singula) à nobis, vel Prædecessoribus nostris Romanis Pontificalibus, sub quouis tenore, vel forma, etiam Motu proprio concessarum & expeditarum, aliqua, vel singula Monasteria pluribus vicibus ingredi possit, sed licentiæ huiusmodi respectu vniuersorum, non autem aliquorum, vel singulorum monasteriorum suffragentur; ita ut cui bis anno, seu amplius plura monasteria ingredi conceditur, bis, vel amplius tantum vniuersa, non autem eorum aliqua, vel singula ingredi liceat, etiamsi prædicta monasteria in diuersis ciuitatibus, terris, Diœcesibus, & locis existant. Idémque mulieribus aliter quam vt præfertur eosdem licentias interpretari, vel illis vti sub censuris & pœnis à Concilio Trid. & Apostolicis constitutionibus intra septa monasteriorum Monialium absque licentia ingredientibus inflictis ipso facto incurrendis eadem auctoritate prohibemus. Cum claus. derogatoria, & fide transumptorum. Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 1. Septembris 1608. Pontificatus nostri anno quarto.

Reuoca

Reuocatio omnium licentiarum monasteria Monialium ingrediendi, aut cum eis conuersandi, mulieribus hactenus concessarum.

XLV.

Part. 3. alleg. 102.

PAVLVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

MOnialium statui, quæ sæcularia desideria abnegantes, Dei obsequio sese addixerunt, Pastorali sollicitudine consulere cupientes, ad ea remouenda, quæ religiosam earum quietem, & regularem obseruantiam perturbare dignoscuntur, curam nostrá libenter intendimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Quoniam itaque, sicut accepimus, experiētia compertum est non leuia incommoda licentias ingrediendi monasteria Monialium mulieribus sæcularibus concessas, dictis Monialibus inferre. Nos malis huiusmodi opportuno remedio prouidere volentes, motu proprio & ex certa nostra scientia, déque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & singulas licentias ingrediendi monasteria Monialium vbique locorum existentium, ac cum Monialibus conuersandi, & refectionem sumendi corporalem mulieribus cuiuscunque status, gradus, & conditionis existentibus, etiam Marchionali, & Ducali dignitate fulgentibus, sub quibuscumque verborum formis, & tenoribus, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, & efficacioribus, ac insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis ad tempus, vel in perpetuum à prædecessoribus nostris Romanis Pontif. & etiam à nobis concessas, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus haberi volumus pro expressis, Apostolica auctoritate tenore præsentium reuocamus, cassamus, & irritamus, ac reuocatas, cassas, & irritas esse decernimus. Inhibentes mulieribus prædictis licentias huiusmodi habētibus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, à qua nonnisi à Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo absolui possint; ne Monasteria prædicta prætextu licentiarum huiusmodi ingredi audeant, seu præsumant. Ipsorum verò monasteriorum Abbatissis, seu Priorissis, ac Superioribus, sub eadem ac priuationis suorum officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, ipso facto sine alia declaratione incurrendis pœnis, nec eas introducere, seu admittere, vel admissas quoquomodo retinere audeant, seu præsumant. *Deputantur executores, derogatur contrarys, & fides defertur transumptis,* Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 10. Iulij 1612. Pontificatus nostri anno 8.

De exemptorum priuilegiis circa animarum curam, Sacramentorum administrationem, Sanctimonialium monasteria, & prædicationem verbi Dei.

XLVI.

Vide suprà fol. 56.

De Monasteriorum, Conuentuum, domorum, Religiosorum cuiuscumque etiam Mendicantium Ordinis erectione.

XLVII.

Vide suprà fol. 66.

De Canonicatu Pœnitentiario in singulis Metropolitanis & Cathedralibus Ecclesiis Hispaniæ in concursu ad instar Doctoralium & Magistralium prouidendo.

XLVIII.

Part. 3. allegat. 55.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

SVpremæ dispositionis arbitrio Romanus Pontifex in excelso Militantis Ecclesiæ culmine constitutus, circa statum Cathedralium & Metropolitanarum Ecclesiarum quarumlibet, & fructuosam dispositionem illorum beneficiorum, præsertim eorum, quibus onus sacram paginam publicè legendi, & interpretandi incumbit, vt beneficia ipsa personis dignis, & habilibus præcedente earum idoneitatis examine cóque ritè seruato, & sequuto æquitatis tramite, & iudicio rationis debitè conferátur, taléśque personæ postea muneri ad quod tenentur, cùm animarum salute diuini nominis laudis & gloriæ coniuncta, vt par est, satisfaciant, libenter intēdit, & desuper præsentissimum sanctionis suæ remedium adhibet, prout Catholicorum Regum vota exposcunt, & id conspicit in Domino salubriter expedire sanè charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum Rex Catholicus, eius nomine Quartus, nobis nuper exponi fecit, quòd cùm in omnibus & singulis Metropolitanis, Cathedralibus & Collegiatis Ecclesiis in Regnis Hispaniarum consistentibus Canonicatus & Præbendæ Magistrales & Doctorales iuxta formam constitutionum felicis recordationis Sixti Quarti, Leonis Decimi, & aliorum Romanorum Pontificum prędecessorum nostrorum erecti & instituti reperiantur, & quotiescumque, & quandocumque illos in quibuscumque mensibus, & ex quorumcunque personis vacare contingit, de illis per Ordinarios locorum, & dilectos filios Capitula dictarum Ecclesiarum præuio concursu ex indulto Apostolico prouideri consueuerit, & ex hoc non solùm ad ipsos Canonicatus & Præbendam viri eruditione & doctrina præstantes semper assumi, sed etiam Ecclesiæ, & earum Capitula prædicta decorem consequi, multáque commoda omni fere tempore experiri similiter consueuerint, nouissiméque per decreta Concilij Trident. statutum fuerit, quòd in omnibus Cathedralibus Ecclesiis, vbi id commodè fieri potest, aliquis Pœnitentiarius, cum vnione Præbendæ proximè vacaturæ ab Ordinario loci instituatur, qui Magister sit, vel Doctor, aut licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, seu aliàs qui aptior pro loci qualitate reperiatur, & in executionem, ac pro complemento decretorum prædicti Concilij in dictis Ecclesiis vltra Canonicatus & Præbēdas Magistrales & Doctorales

ctorales prædictos alij Canonicatus & Præbendæ Pœnitentiarij instituti fuerint; de illis tamen, dum pro tempore vacant, nec per dicta Capitula, nec præcedente concursu huiusmodi prouideri consueuerit: pro prospera verò directione & vtilitate, simulque etiam decore earundem Ecclesiarum expediat, vt inposterum prouisiones ipsorum Canonicatuum & præbendarum Pœnitentiariorum occurrente eorum vacatione ab Ordinariis locorum præmisso cōcursu fiant, idque dictus Philippus Rex à nobis per dilectum filium nobilem virum Franciscum de la Cueua Ducem de Alburquerque suum apud Nos & Sedem Apostolicam oratorem, tam suo, quàm Capitulorum prædictorum nominibus exinde postulauerit. Nos igitur piam dicti Philippi Regis sollicitudinem pro felici prædictarum Ecclesiarum statu susceptam paterno affectu complectentes, ex intimo animi nostri sensu collaudantes, iustisque & religiosis eius ac capitulorum prædictorum votis propensa voluntate annuere, ac dictarum Ecclesiarum dignitati in præmissis consulere volentes Apostolica auctoritate tenore præsentium statuimus & ordinamus, quòd ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus omnes & singuli Canonicatus & Præbendæ Pœnitentiarij quarumcumque Metropolitanarum, seu Cathedralium Ecclesiarum in Regnis Hispaniarum huiusmodi nunc & pro tempore existentium tam hucusque instituti, quam deinceps quandocunque pro complemento decretorum huiusmodi instituendi quotiescunque illos quibusuis modis, & ex quorumcumque personis etiam nostris aut Romani Pontificis pro tempore existentis, seu quorumuis Cardinalium, etiam tunc viuentium familiaribus, continuis, commensalibus, seu Romanæ Curiæ officialibus, aut aliàs quomodolibet reseruationem inducentibus, etiam per cessum, etiam permutationis causa in manibus eorum Ordinariorum, vel decessum (non tamen in Curia aut apud Sedem prædictam,) seu quamuis aliam dimissionem, vel amissionem, aut priuationem (extrà tamen eandem Curiam) seu religionis ingressum, aut matrimonij contractum ex nunc & pro tempore obtinentium, seu ius in illis, vel ad illos habentium, aut aliàs quibusuis modis, non tamen (per obitum apud Sedem prædictam,) ac etiam in aliquibus ex mensibus in quibus beneficiorum Ecclesiasticorum dispositio nobis & Sedi prædictæ, etiam per constitutiones Apostolicas, seu Cancellariæ Apostolicæ regulas est, vel pro tempore fuerit reseruata, vel etiam Ordinariis collateralibus easdem constitutiones seu regulas, vel litteras alternatiuarum, aut alia priuilegia & indulta concessa hactenus & imposterum concedenda simul vel successiuè vagare contigerit, etiamsi aliqui eorumdem Canonicatuum & Præbendarum Pœnitentiariorum actu nunc, vt præfertur, vel aliàs quibusuis modis, ex quorumcumque personis, non tamen per obitum, vt præfertur, apud dictam Sedem vacent, & ex eo quòd Canonicatus & Præbendas Pœnitentiarios huiusmodi obtinentes, seu in illis vel ad illa ius habentes & quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum, seu successorum nostrorum, aut sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium etiam viuentium, etiam in dicta Curia præsentium familiares, continui commensales, seu dictæ Sedis Notarij, Subdiaconi, Acolyti, Capellani, litterarum Apostolicarum Abbreuiatores, Scriptores, Cubicularij, Scutiferi, prouentuum & iurium Cameræ Apostolicæ debitorum Collectores & Subcollectores, seu quicumque Alij Curiæ & Sedis prædictarum officiales, etiam sub diuersis constitutionibus piæ memoriæ Pauli Papæ Secundi etiam prædecessoris nostri suorum & pro tempore existētium Romanorum Pontificum familiarium continuorum commensalium declaratoriis comprehensis, præsentes & futuri quocumque nomine nuncupati, seu ex quauis alia causa dispositioni Apostolicæ specialiter vel aliàs generaliter reseruati, aut ex generali reseruatione Apostolica affecti, seu ad Sedem eamdem deuoluti existant per Ordinarios locorum & Capitula dictarum Ecclesiarum tantùm præuio concursu per edictorum affictionem hoc modo, videlicet in singulis vocationibus Canonicatuum & Præbendarum Pœnitentiariorum huiusmodi edicta proponi, & terminus sexaginta dierum assignari debeant, dictóque termino elapso per Ordinarios & Capitula in præsentia oppositorum ex aliquo libro sorte aperto vnum punctum materiarum moralium tradi & super eo intra viginti quatuor horas singuli oppositores per integram horam, seruato tamen inter eos ordine susceptorum graduum in singulis facultatibus, publicè legere, & duo alij per aliam horam argumentari, etsi tales oppositores in Theologia Magistri vel Baccalaurei, aut illius professores existant, dato eis puncto super Euangelio per horam similiter publicè prædicare seu concionari debeant, & aliàs in omnibus & per omnia, prout in concursu Præbendarum Magistralium & Doctoralium fieri consueuit. Quibus peractis ad Canonicatus & præbendas Pœnitentiarios vacātes huiusmodi illi duntaxat ex concurrentibus, qui peracto examine cæteris omnibus iudicio ipsorum Ordinarij & Capitulorum magis habiles & idonei reperti fuerint, assumi seu eligi, talésque assumpti vel electi si Canonicatus & Præbendæ vacantes huiusmodi in mense Apostolico vacauerint, aut aliàs ratione personæ vel loci generaliter, seu specialiter reseruati, seu affecti fuerint intra sex menses à die eorum electionis per Ordinarios Capitula huiusmodi faciendæ litteras Apostolicas desuper expedire, ac iura Cameræ Apostolicæ & aliis propterea debita soluere teneantur; singuli verò tempore electionis huiusmodi in quadragesimo anno & vltra constitui ac in sacra Theologia vel iure Canonico iuxta decretorum eiusdem Concilij dispositionem graduati esse, & omnibus diebus ferialibus quilibet, vel in sua Ecclesia vel in alio loco ei ad hoc per Ordinarium ipsius Ecclesiæ assignādo spatio vnius horæ publicè conscientiæ casus legere & difficultates soluere, necnon confessiones Sacramentales omnium vtriusque sexus Christi fidelium ad eum accedentium præuia Ordinarij huiusmodi licentia in eadem Ecclesia etiam publicè audire, aliaque omnia & singula, quæ similes Canonici Pœnitentiarij, ex præfati Concilij forma, & aliàs facere, exequi, & exercere solent & debent, similiter facere, exequi & exercere teneantur: si tamen inter ipsos concurrentes aliquem adesse contigerit, qui eruditionis & doctrinæ aliorumque meritorum præstantia cæteros omnes concurrentes, arbitrio eorumdem Ordinarij, Capituli, longe antecellant, & ætatem quadraginta annorum non attingat, illi non obstante defectu ætatis huiusmodi, dummodò tamen triginta annis maior sit, ad Canonicatum & Præbendam Pœnitentiarios huiusmodi per Ordinarium, & Capitulum prædictos, si ita illis ex iustis; & rationabilibus causis expedire videbitur, eligi debere, & licitè valeat: super quo Ordinarij, & Capituli eorumdem conscientiam oneramus, & quotiescunque ipsi Canonici Pœnitentiarij in huiusmodi oneribus, & functionibus obeundis impediti fuerint iuxta eiusdem Concilij decreta in choro præsentes esse censeantur, sed si eos in eiusdem oneribus, & functionibus adimplendis negligentes,

gentes, aut remissos esse contigerit, arbitrio suorum Ordinariorum, Capitulorum multari possint decernentes præsentes etiam ex eo quod causæ propter quas emanarant coram locorum Ordinariis, etiam tanquam à sede præfata delegatis, vel aliàs quomodolibet examinatæ, iustificatæ, purificatæ, & approbatæ, ipsique Ordinarij, & alij inferiores collatores necnon quicunque interesse habentes ad id legitimè vocati non fuerint, nec præmissis consenserint, seu etiam enormis, & enormissimæ læsionis, vel alio quocúque prætextu, aut ex quauis alia causa quantumuis legitima, vrgenti, & iuridica de subreptionis, & obreptionis, nullitatis vitio seu intẽtioni aut nostræ, vel alio quocumque defectu notari, impugnari, inualidari, retractari in ius, vel controuersiã reuocari, ad terminos iuris reduci, seu aduersus eos quodcumque iuris, facti, vel gratiæ remedium impetrari nullatenus posse, neque sub quibusuis similium, vel dissimilium gratiarum reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus à nobis, vel quibuscumque aliis Romanis Pontificibus à dicta sede, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine pro tempore emanatis comprehendi, seu semper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum & eum in quo ante præmissa quomodolibet erant, statum restitutas, repositas; & plenariè reintegratas, ac de nouo etiam sub data posteriori per Capitula Ecclesiarum huiusmodi pro tempore eligenda concessas, validásque & efficaces fore & esse, ac vim & robur validi inter sedem ex vna, & Capitula præfata ex altera partibus ritè & rectè initi, stipulati, ac etiam vtrinque iurati contractus habere & perpetuò obtinere, suósque plenarios & integros effectus sortiri, & ab omnibus inuiolabiliter obseruari, sícque per quoscumque iudices Ordinarios vel Delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac eiusdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, & authoritate, iudicari & definiri debere, necnon irritum & inane quicquid secus super his à quoquam, quauis authoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari; non obstantibus quatenus opus sit nostra dei ure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis, ac in Prouincialibus, Synodalibus & vniuersalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus, necnon Ecclesiarum huiusmodi iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus cæterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attẽtare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo vigesimo secundo, Non. Nouembris, Pontificatus nostri anno secundo.

Regulares tam Monachi, quàm Fratres quorumcumque Ordinum etiam Mendicantium in processionibus, & publicis actibus non debent Canonicos, Rectores, & clericos sæculares præcedere, nec cum eis mixtim incedere; & in vniuerso Regno Castellæ & Legionis clerus sæcularis in omnibus locis etiam in Conuentibus, & propriis Ecclesiis eorumdem Religiosorum præferri debet.

XLIX.

Part. 3. allegat. 78.

GREGORIVS *Papa XV. ad perpetuam rei memoriam.*

ALiàs à fel. rec. Clemente Papa VIII. prædecessore nostro emanauerunt litteræ tenoris subsequentis. Videlicet, Clemens Papa VIII. ad futuram rei memoriam. Decet Romanum Põtificem dissensionum, & controuersiarum materias inter Ecclesiasticas sæculares, & Regulares personas è medio tollere, ac præcidere, prout in Domino salubriter conspicitur expedire. Cùm itaque, sicut accepimus, aliquibus Regnorum Hispaniarum partibus nonnulli Religiosi, & ordinum Mendicantium prætendant clerum sæcularem in funerum associatione, processionibus, & aliis actibus publicis præcedere, allegantes aliquam consuetudinem, vel potius abusum, & eo prætextu Clerum ipsum sæcularem perturbent. Nos vtriusque Cleri sæcularis, & Regularis quieti consulere, & omnem controuersiarum occasionem inter eos remouere quantum cum Domino possumus, cupientes, ex decreto etiam venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium super sacris ritibus, & cæremoniis deputatorum harum serie perpetuò decernimus, & declaramus regulares, tam Monachos, quàm Fratres quorumcunque ordinum etiam Mendicantium in funerum associatione, processionibus, & aliis huiusmodi publicis actibus non debere Canonicos, Rectores, & Clericos sæculares præcedere, neque cum eis mixtim incedere, etiamsi aliquando ex sæcularium indulgentia, aut humanitate, seu alia forsan de causa secus factum fuerit, & quamcunque contrariam consuetudinem, tanquam abusum corrigendam esse, idque indubitati iuris existere, ac ita vbique locorum in Regnis Hispaniarum perpetuò obseruari debere, sicque & non aliter per quoscumque iudices ordinarios, & Delegatos etiam causarum Palatij Apostolici Auditores sublata ei, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretãdi, facultate, & auctoritate iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquã quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerabilibus fratribus Archiepiscopis Toletanis, & Hispal. ac dilecto filio nostro, & Apostolicæ Sedis in Regnis Hispaniarũ Nuntio per præsentes committimus, & mandamus, vt ipsi, vel duo, aut vnus ipsorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque vbi, & quando opus fuerit solemniter publicantes, & Clero sæculari in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant auctoritate nostra eadem præmissa vbique perpetuò obseruari. Contradictores quoscumque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & in Cõcilio generali edita de duabus dietis, dummodo vltra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad iudicium non trahatur, aliisque Apostolicis constitutionibus,

&

& ordinationibus, & quibuscumque statutis, & consuetudinibus, & etiam iuramento, confirmatio Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis quibusuis ex dictis regularibus, eorumque ordinibus, ac superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus, & formis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis. Quibus omnibus, & singulis eorum tenores præsẽtibus pro expressis habentes, ac vice duntaxat specialiter, & expressè derogamus, cęterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, vt præsentium transumptis etiam impressis manu Notarij publici subscriptis & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadẽ vbique fides habeatur, quę eisdem præsentibus haberetur. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die 20. Februarij 1601. Pontificat. nostri anno decimo *Aliæ*. Clemens Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam. Quæ ad remouendum differentias inter Ecclesiasticas, sæculares, & regulares personas exortas pertinent, ea maturè decernimus, prout in Domino conspicimus expedire. Aliàs siquidem ex voto, & venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium super sacris Ritibus, & cæremoniis deputatorum decreuimus Clerum sæcularem in vniuerso Regno Castellæ, & Legionis, Fratribus, Monachis, & aliis Regularibus quibuscumque præferendum esse in omnibus processionibus, & aliis actibus publicis, prout in nostris desuper in forma breuis expeditis litteris, quarum tenorem præsentibus pro expresso haberi volumus, pleniùs continetur. Cum autem, sicut nuper accepimus, aliquando cõtingat Clerum sæcularem ad Ecclesias regularium ex quauis causa accedere, & eo tempore nonnulli dicti Regni regulares præcedentiam dicto Clero sæculari in eorum propriis Ecclesiis dare recusent, prætendentes forsan casum huiusmodi in prædictis litteris nostris minimè comprehendi. Quare Nos omnem in præmissis dubitandi occasionem, è medio tollere volentes, ex voto eorumdem Cardinalium Congregationis sacrorum rituum harum serie decernimus, & declaramus Clerum sæcularem prædictum in omnibus locis etiam in propriis Ecclesiis, & Conuentibus Fratrum Monachorum, & Religiosorum, quorumcũque in vniuerso Regno Castellæ, & Legionis, iuxta tenorem prædictarum litterarum præferendum esse, ac præcedere, debere, sicque & non aliter per quoscumque iudices Ordinarios, & delegatos etiã causarum Palatij Apostolici Auditores iudicari, & diffiniri debere ac irritum & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerabili fratri Archiepiscopo Toletano, ac dilectis filiis nostro Apostolicæ Sedis in Regnis Hispaniarum Nuntio, & causarum curiæ Cameræ Apostolicæ generali Auditori per præsẽtes committimus, & mandamus, quatenus ipsi vel duo aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcunq; vbi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte alicuius ex Clero sæculari fuerint requisiti solemniter publicantes, ac illis in præmissis efficacis defensionis, præsidio assistentes faciant illos pręmissorum eorũdem effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes illos desuper à quoquã quauis auctoritate quomodolibet indebitè molestari. Cõtradictores quoscumque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus fel. rec. Bonifacij Papę VIII. prædecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo vltra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibuscumq; statutis, & consuetudinibus, & iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die 5. Nouembris 1603. Pontificatus nostri, anno 12. Nos, vt facilius, & cum maiori quiete controuersiæ, quę desuper exoriri possunt, sedentur, & locus scandalis non relinquatur, quantum cum Domino possumus, prouidere volentes, supplicationibus etiam dilecti filij Ludouici de las Infantas, & Saauedra Archidiaconi de Antequera nuncupati, & Canonici Ecclesiæ Malacitanæ dicti Cleri sæcularis procuratoris nouiter Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati. De venerabilium fratrum nostrorum S R.E. Cardinalium negotiis Episcoporum, & regularium prępositorum consilio, quibusuis locorum ordinariis in Regnis Hispaniarum existentibus per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi vel duo, aut vnus eorũ per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcunq; vbi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte alicuius ex Clero sæculari huiusmodi fuerint requisiti solemniter publicãtes, ac in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant illos præmissorum eorundem effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes illos desuper à quoquam quauis auctoritate quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoscumque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus omnibus illis, quæ in præinsertis litteris concessa sunt non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris, die 3. Augusti 1622. Pontificatus nostri anno secundo.

S. Card. S. Susannæ.

Decreta de celebratione Missarum auctoritate Vrbani VIII. à Sacra Congregat. Concilij edita.

L.

Vide suprà fol. 59.

De Regularibus, apostatis, & eiectis decreta iussu Vrbani VIII. à sacra Congreg. Concilij edita.

LI.

Vide suprà fol. 63.

De non addendis Kalendario, & Missali Sanctorum officiis adhuc non concessis, & Missis non approbatis.

LII.

Vide suprà fol. 64.

Contra Ordinãtes, & malè Ordinatos.

LIII.

Vide suprà fol. 65.

Circa accessum Regularium ad Monasteria Monialium, ad colloquendum cum eis conceditur, & præscribitur facultas Ordinariis.

LIV.

Vide suprà fol.97.

Quòd Capitula Ecclesiarum Cathedralium, quibus S.R.E. Cardinales præsunt ex Indultis conferendi beneficia Ecclesiastica reseruata, vel affecta eisdē Cardinalibus concessis nullum ius prætendere possint.

LV.

Vide suprà ibid.

Quod S.R.E. Cardinales Ecclesiarum Præsules indulta conferendi beneficia Ecclesiastica ratione Ecclesiarum, quibus præsunt, vel quorum regimini vltimo loco cesserunt, duntaxat vti possint.

LVI.

Vide suprà fol.68.

Confirmatio, & innouatio regulæ Cancellariç, decreti Camerç Apost. & cōstitutionum felicis record. Iulij III. quoad fructus beneficiorum Ecclesiasticorum inexhaustos.

LVII.

Vide suprà fol.69.

Reuocatio quarumcunque licentiarum à Prędecessoribus Pontificibus loca Regularia erigendi non seruata forma Constitutionis Clementis VIII. & Decretorum Sedis Apost. concessarum, quæ nondum effectum suum sortitæ sunt. Ac prohibitio illa de cætero erigendi absque licentia Ordinariorum, & sacris Canon. Concilioque Trident. necnon Clementis VIII. & Gregorij XV. Constitutionibus non seruatis.

LVIII.

Part.2. alleg.26.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

Romanus Pontifex, cui Saluator & Dominus noster, qui charitas est, & Deus pacis, vniuersalis Ecclesiæ credidit Principatum, ea interdum, quæ certis etiam rationabilibus de causis à Sede Apost. concessa sunt, ipsa subinde rerum experientia suadente & maioribus ex causis, quibus præsertim personarum sub suaui Religionis iugo Altissimo famulantium paci, & quieti consulitur, litibusque ac controuersiis inter eos obuiantur, reuocat, & immutat, in hisque pastoralis solicitudinis, & prouidentiæ suç studiū interponit, prout rerū & temporum qualitatibus debitè pensatis, conspicit in Domino salubriter expedire. Cum itaque sicut Nobis innotuit, complures licentiæ suç, siue facultates & nonnullis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris per diuersos Ordinum etiā Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum Regularium Institutorum superiores, seu alios eorum nomine vbique locorum Monasteria, Domos, Collegia, Conuentus, & alia loca Regularia quouis nomine nuncupata; seruata duntaxat sacrorum Canonum, & Concilij Trid. decretorum forma de sola Ordinarij licentia, seu etiam forsan non seruata forma, & absque licentia huiusmodi, & contra decreta à Sede Apost. super præmissis edita fundandi, erigendi & instituēdi importunis precibus, seu etiam motu proprio, vel alias obrentæ & extortæ fuerint. Idcirco nos omnes, & quascūque licentias, ac facultates huiusmodi, litterasque desuper tam sub plumbo, quàm in huiusmodi forma Breuis desuper expeditas, earumque tenores etiā veriores, & datas præsentibus, ac si specificè, & sigillatim exprimerentur & insererentur, pro plenè & sufficienter expressis, & ad verbū insertis habentes, iustis de causis animum nostrum mouentibus, Motu proprio, nō ad alicuius nobis, super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, ac matura deliberatione, nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & quascunque licentias, & facultates huiusmodi, litterasque desuper tam sub plumbo, quàm in eadem forma Breui expeditas, omniaque & singula in eis quomodolibet cōtenta, & expressa, etiam quoad erectiones, fundationes, & institutiones Monasteriorum, Collegiorum, domorum, Conuentuum, & aliorum Regularium locorū huiusmodi, quæ suum nōdum sortitæ sunt effectū, tenore præsentium perpetuo reuocamus, cassamus, abrogamus, & annullamus, viribusque & effectu prorsus euacuamus. Præterea Ordinum etiam Mendicantium, Cōgregationum, Societatum, & aliorum Institutorum Regularium superioribus quocunque nomine nuncupatis, cæterisque personis, ad quos spectat, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœna priuationis vocis actiuæ, passiuæ, necnon officiorum quorumcunque, ac inhabilitatis ad illa & in alia in futurum obtinenda, necnon etiā excommunicationis ipso facto incurrendis pœnis, interdicimus & prohibemus ne licentiarum, seu facultatum per nos, vt prçfertur, reuocatarum, & annullatarum, siue alio quouis prçtextu, seu causa, etiā quātumuis priuilegiata, noua Monasteria, collegia, domos, Conuentus, & alia loca Regularia huiusmodi, nisi de expressa Ordinariorum licentia ac seruata in omnibus, & per omnia sacrorum Canon. & Conc. Trid. necnō constitutionibus fel. rec. Clemētis VIII. quæ incipit Quoniam ad institutam, sub dat. Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 23. Iunij 1693. ac decretorum de mandato eiusdem Clementis, necnon sanctæ mem. Gregorij XV. Romanorum Pont. prædecessorum desuper editorū forma recipere, erigere fundare seu aliàs quomodolibet instituere, seu incepta finire, & absoluere audeant, seu præsumant. Decernētes præsentes litteras, etiā ex eo quod causæ, propter quas illæ emanarint expressæ, verificatæ & iustificatæ, aut quicunque in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes, ad hoc vocati,

&

& auditi non fuerint, neque illis consenserint, vel alias ex quocunque capite, prætextu, colore, ingenio vel causa de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis initio, aut intentionis nostræ, vel alio quouis defectu notari, & impugnari, redargui, infringi, retractari, in ius, vel cōtrouersiam vocari, ad terminos iuris reduci, aut contra eos quoduis gratiæ, vel iustitię remedium impetrari, seu concedi nullatenus posse, sed eas, ac omnia & singula in eis contenta semper, & perpetuò valida, firma, & efficacia esse ac fore, suosque plenarios, integros effectus sortiri, & obtinere, ac omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit inuiolabiliter obseruari, sicque & non aliter per quoscunque Iudices Ordinarios & delegatos etiam causarum Palatij Apostol. Auditores, ac S.R.E. Cardinales etiam de latere legatos, & nuncios, quauis auctoritate fungentes, sublatam eis, ex eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari & definiri debere ac irritum & inane, si secus super his à quoquā, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi vel duo, aut vnus eorum per se vel alium, seu alias præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque solemniter publicanda, faciant illas, & illa ab omnibus & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inuiolabiliter obseruari, contradictores quoslibet & rebelles per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis: *Contrariorum omnium fit derogatio, dicitque quod publicatio Romæ facta omnes liget, transumptisque plenè credatur.* Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris 28. Augusti 1624. Pontificatus nostri anno secundo.

Prohibitio ne degentes in statu Ecclesiastico mediatè, vel immediatè Sedi Apostol. subiecto libros ab eis vbicunque compositos de quacunque materia tractantes, absque Cardinalis Vicarij, & Magistri sacri Palatij in Vrbe, & extra eam absque Ordinarij, aut Inquisitoris loci licentia deferant, aut imprimendos transmittant.

LIX.

Part. 3. allegat. 90.

FEria quinta die 18. Septembris 1625. in generali Congregatione S.R. & vniuersalis Inquisitionis habita in Palitio Apostol. montis Quirinalis coram S.D.N.D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. ac Illustrissimis, ac Reuerend. S.R.E. Cardinalibus aduersus hæreticam prauitatem Inquisitoribus generalibus à sancta Sede Apostol. specialiter deputatis, S.D.N. pro debito sui pastoralis officij corrigere volens abusus nonnullorum in statu Sedi Apost. mediatè, vel immediatè subiecto existentiū, qui libros à se compositos extra præfatum statum absque vlla Ordinariorum & Inquisitorum loci, vbi degunt, approbatione, imprimendos transmittunt, statuit, & decreuit, vt in posterum nemo in statu prædicto degens, cuiusuis conditionis, gradus, Ordinis, & dignitatis existat, libros de quauis materia tractantes, & vbicumque compositos audeat aliò deferre, vel mittere imprimendos sine expressa in scriptis approbatione Illustrissimi & Reuerendiss. D. Cardinalis S.D.N. Vicarij, & Magistri sacri Palatij si in Vrbe, si verò extra Vrbem existat sine Ordinarij & Inquisitoris loci illius, siue ab aliis deputatorum facultate & licentia operi præfigenda. Libros autem quos contra præsentis, decreti tenorē, imprimi contigerit, præter alias pœnas arbitrio suæ sanctitatis infligendas absque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expressè prohibitis haberi vult, & mandat, cōtrariis quibuscumque non obstantibus, &c. Ioannes Ant. Thomasius S.E. & Vniuersalis Inquisitionis Not.

De bonis iurisdictionalibus ad Ecclesias, & loca pia spectantibus in feudum, vel emphyteusim non dādis, nec vltra triennium locandis, aut concessiones huiusmodi renouandis, siue prorogandis.

LX.

Part. 3. alleg. 95.

VRBANVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

HVmanæ salutis auctor Christus Dominus Romanam Ecclesiam amplissima temporalis ditionis prærogatiua decorauit, quam voluit inferioribus etiam Ecclesiis aliqua ex parte communicari, vt filiarum decor matris augeret in Summi Pontif. maiestatem, quibus cum Ecclesiarum omnium regimen incumbat, illarum quoque omnium tutelam ad Apostolicam eorum prouidentiam necesse est pertinere. Olim equidem quamplurimi inferiorum Ecclesiarum Prælati, vt strenuos, ac præstantes virtute viros haberent, qui debitum sibi & Ecclesiis impenderet famulatum temporales ditiones ad easdem Ecclesias pertinentes eximiorum virorum fidei, atque administrationi commiserunt: tempore verò præcedente, delabentibus in deterius bonis institutis factum est, vt nonnulli Ecclesiarum Præsules humanis potius affectibus, quam meritorum intuitu moti, ditiones tēporales huiusmodi variis personis, & vniuersitatibus in feudum, vel emphyteusim dare, vel vltra triennium locare; & rursus occurrente earum ditionum temporalium deuolutione, ad nouam infeudationem, seu inuestituram vel locationem vltra triennium sub specie quod illæ in feudum vel emphyteusim dari, vel vt prefertur locari sint solitę, seu alias causa pretendēres deuenire cōsueuerunt, quod non modicum Ecclesiarum ipsarum damnū & præiudiciū, tendere vsu compertum est. Nos itaque nostri muneris partes adimplēdo pręmissis obuiā ire, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, & locorum piorum quorumcumque indemnitati, ac iurium eis quomodolibet competentium conseruationi, quantū nobis, ex alto cōceditur, prouidere volentes, Motu proprio & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetua valitura cōstitutione omnibus, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus,

 etiam

etiam Generalibus, cæterisque Ecclesiarum, & locorum piorum vtriusque sexus Præsulibus, Prælatis, Præsidentibus, Rectoribus, Præceptoribus, Commendatariis, & Administratoribus cuiuscumque status, gradus, dignitatis, & præeminentiæ existant, etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, necnon Capitulis etiam Generalibus, & Prouincialibus, Conuentibus, Collegiis, Sodalitatibus, etiam laïcorum, & quibuscumque aliis Superioribus cuiusuis Ordinis, & Societatis, & Instituti, etiã de necessitate exprimendi, Militiarum etiam S. Ioannis Hierosolymitani in vniuersa Italia, etiam in quorumuis Principum sæcularium quomodolibet qualificatorum, etiam Ducali, Regia, Imperiali, vel quauis alia dignitate, honore, vel excellentia præstantium ditione temporali existentibus, si Pontificali, vel Abbatiali immineant dignitate sub interdicto ingressus Ecclesiæ; ac si per sex menses immediatè subsequentes sub interdicto huiusmodi permanserunt, lapsis mensibus eisdem sub regiminis, & administrationis Ecclesiarum, vel Monasteriorum, quibus præsident in spiritualibus, & temporalibus, suspensionis: Capitulis vero, Conuentibus, Collegiis, Sodalitatibus, & vniuersitatibus prædictis sub interdicto à diuinis, eorũq; singularibus personis, ac inferioribus Prælatis, Commendatariis, & aliis præfatis sub interdicto excommunicationis latæ sententiæ, ac omnium dignitatum, beneficiorum, & officiorum Ecclesiasticorum, de quorum rebus, & bonis contra præsentis Constitutionis tenorem eos disponere contigerit, vocisque actiuæ & passiuæ, priuationis, & perpetuæ inhabilitatis ad illa, seu quælibet alia in posterum obtinenda, ipso facto, etiam absque Iudicis ministerio, vel sententia incurrendis pœnis, ne de cætero Ciuitates, Terras, Castra, Oppida, Villas, Arces, Fortalitia, Munitiones, Territoria, Districtus, Iurisdictiones, aut quæuis alia loca, vel bona iurisdictionalia, seu quouis modo iurisdictionẽ temporalem etiam cum alio, vel aliis cõiunctim, seu diuisim, aut aliàs quomodolibet annexam habentia, aut eorum, seu iurisdictionis partem, etiam minimam ad Patriachales, Primates, Metropolitanas, Episcopales, & alias Ecclesias, Monasteria, Collegia, vel loca pia supradicta nunc, & pro tempore quouis modo spectantia, & pertinentia, tam quæ ad præsens per Ecclesias, Monasteria, & loca huiusmodi pleno iure possidentur, quàm ea, quæ in feudum, vel emphyteusim concessa, vel vltra triennium locata per quoscumque quomodolibet, & sub quibusuis prætextibus occupata seu vsurpata reperiuntur, aut ad Ecclesias, Monasteria, & loca prædicta iam de præsenti forsan de iure, vel de facto reuersa, seu deuoluta sunt, etiamsi Ecclesiis, Monasteriis, locisque piis huiusmodi adhuc incorporata, & de eorum mensa affecta non sint, aut quandocumque perpetuis futuris temporibus per lineam finitam, canonem non solitum, delictum perpetratum, vel alio quocumque modo reuertentur, seu deuoluentur in futurum, etiamsi ex antiqua, seu immemorabili cõsuetudine, aut etiam priuilegio Apost. quandocunque ob causam concesso, & iteratis vicibus approbato, in feudum, vel emphyteusim concedi, vel vltra triennium locari, aut finita cõcessione, vel locatione huiusmodi feuda, inuestituræ, vel aliæ concessiones reuocari consueuerit quibusuis personis, quauis Ecclesiastica, seu mundana dignitate, vel excellentia fulgentibus, ac speciali nota dignis, Capitulis, Collegiis, Ecclesiis, Congregationibus, Monasteriis, Conuentibus, Hospitalibus, & quibusuis vniuersitatibus tam sæcularibus, quam Ecclesiasticis, aut quibuscunque aliis quocunque nomine ac titulo nuncupatis, & quomodolibet qualificatis, in feudum, vel emphyteusim concedere, aut vltra triennium locare, aut concessiones, inuestituras, & locationes huiusmodi post finitum illarum tempus, vel aliàs quandocunque renouare, prorogare, vel de nouo facere, etiam ad fauorem descendentium, hæredum, vel consanguineorum illorũ, qui Ciuitates, terras, & bona iurisdictionalia prædicta, obtinuerint, possederint, vel occupata detinuerint, etiam intuitu meritorum, etiamsi concessiones, & alia præmissa in euidentem, imo euidẽtissimam vtilitatem Ecclesiæ, Monasterij, vel loci pij cadant, aut concessionibus, inuestituris, locationibus, vel illarũ renouationibus, aut prorogationibus consentire, aut aliud scripto, verbo, vel alio quouis modo, per quem dictæ Ciuitates, terræ, & bona iurisdictionalia huiusmodi ad Ecclesias, Monasteria, & loca pia prædicta, siue eorum Prælatos Superiores, Rectores, seu Administratores non reuertantur, etiamsi in prędictis concessionibus, inuestituris, renouationibus, prorogationibus & aliis præmissis nostrorum, & Sedis Apost. beneplacitum, etiam cum clausula non alias, aliter, nec alio modo reseruetur, & nisi illo in scriptis tantum prius obtento facere audeant, & præsumant, vltra alias pœnas per Canonicas sanctiones desuper quomodolibet inflictas districtè interdicimus, & prohibemus. Deinde adiungit aliam pœnam nullitatis, decretum irritans addit, contrariis quoque omnibus derogat, Prælatos de hac Constitutione seruanda iurare mãdat, eam in vrbe publicari iubet, eiusque transumptis credi decernit. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem anno Incarnationis Dominicæ 1625. Kal. Nouemb. Pontificatus nostri anno tertio.

Confirmatio decreti, quo sacra Congregatio Cardinalium Concil. Tridentini interpretum censuit Constitutionem Gregorij XV. de Conseruatoribus editam non afficere Religionem Hierosolymitanam, nisi quoad Iudices Conseruatores, eidémq; Religioni adhuc ius eiusmodi Iudices Conseruatores eligendi competere.

LXI.

Part. 3. alleg. 106.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

EXponi nobis nuper fecerunt dilecti filij Antonius de Paula, Magnus Magister & Conuentus Hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, quod à Venerabilibus Fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus sacri Concilij Trident. interpretibus & emanauit decretum tenore subsequenti, videlicet die 6. Februarij 1620. sacra Congregatio Illustrissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum censuit, Constitutionem sanctæ mem. Gregorij Decimiquinti de Conseruatoribus non afficere Religionem Hierosolymitanam, nisi quoad Iudices Conseruatores, eidemque Religioni adhuc ius eiusmodi Iudices Conseruatores eligendi compe

competere. Cum autem sicut eadem expositio subiungebat Antonius Magnus Magister, Conuentus præfati decretum huiusmodi pro illius validitate, & subsistentia firmioribus Apostolicæ nostræ confirmationis robore communiri plurimum desiderent, nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, vt in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur Antonium Magnum Magistrum, & Conuentum præfatos specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, & illorum singulariter personas à quibusuis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à Iure, velut homine, quauis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati decretũ præinsertum Apostolica auctoritate tenore præsentium approbamus, confirmamus, illique inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adiicimus, ac omnes, & singulos tam Iuris, quam facti defectus si qui desuper quomodolibet interuenerint, supplemus. Decernentes decretum huiusmodi, necnon præinsertas litteras semper valida, firma, & efficacia, existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac dicto Hospitali, necnon Antonio Moderno, & pro tempore existenti illius Magno Magistro, & Conuentui plenissimè suffragari. Sicque quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatij Apostolici Auditores iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane quidquid secus super his à quoquã, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstante præfati Gregorij prædecessoris aliisque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quòd præsentium transumptis, etiam impressis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 17. Februar. 1629. Pontificatus nostri Anno V.

De facultate eligendi Confessarium ad Regulares vtriusque sexus, & cuiuscunque Ordinis non extendenda, nec extra forum conscientiæ.

LXII.

Part. 2. allegat. 25.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

IN specula militantis Ecclesiæ, nullo licet meritorum suffragio, diuina dispositione constituti, & attentè considerantes, sacros Regularium Ordines tantas Ecclesiæ Dei vtilitates omni tempore attulisse, vt ad eas conseruandas, & instaurandas Romani Pontifices prædecessores nostri magnam iure optimo diligentiam semper adhibuerint, dignum, quia potius debitum reputamus, vt eorumdem Pontificum vestigiis inhærentes, ad ea pastoralis vigilantiæ partes iugiter intendamus, vt in eisdem Ordinibus disciplinę Regularis obseruãtia sarta recta conseruetur, & si quæ illi obesse dignoscuntur, opportunæ constitutionis ministerio salubriter remoueantur. Alias siquidẽ, fel. rec. Clementi Papæ VIII. prædecessori nostro per Procuratorem generalem Ordinis Fratrum Beatæ Mariæ de Monte Carmelo nuncupat. exposito, quod cum in Bulla Cruciatæ sanctæ, & aliis priuilegiis ab Apostolica Sede concedi solitis, detur facultas eligendi Confessarium idoneũ, ab Ordinario approbatum, qui possit Christi fideles absoluere à casibus Ordinario, & Sedi Apostolicæ reseruatis, Religiosi prædicti Ordinis, seu eorum nonnulli, etiam prædictis facultatibus vti præsumebant in detrimentum eorum Regularis disciplinæ. Quare idem Clemens prædecessor sua perpetuo valitura constitutione declarauit facultatem, & concessionem sanctæ Cruciatæ, & aliorum indultorum prædictorum quantum ad prædictum articulum eligendi Confessarium, & absoluendi à casibus reseruatis non habere locum cum fratribus, & Sororibus Monialibus quorumcumque Ordinum, & Congregationum cuiusuis instituti, Mendicantium, & non Mendicantium, tam in prouincia Hispaniæ, quàm extra eam vbilibet constitutis, neque eis suffragari, sed eiusdem Clementis prædecessoris intentionis fuisse, quod iidem Fratres, & Moniales quantum ad sacramentum Pœnitentiæ, seu confessionis administrationem dispositioni suorum Prælatorum subiecti essent, prout in dicti Clementis prædecessoris in simili forma Breuis desuper sub die 23. Nouembris MDXCIX. Pontificatus sui anno octauo, expeditis litteris, quarũ tenores pro expressis haberi volumus, plenius continetur. Nihilominus, sicut nobis, non sine animi nostri molestia, innotuit, nonnulli Ordinis Fratrum Prædicatorum professores pro textu Bullæ eiusdem sanctæ Cruciatæ ac dictorum indultorum Confessarium huiusmodi, qui eos, vt præfertur absoluat, eligere posse prætendãt, & forsan eligant etiam ad præsens, postquam litterę nostræ sub die 14. Iunij 1624. Pontificatus nostri anno primo, super facultate eisdem Regularibus Confessarium ad effectum huiusmodi eligendi ad quinquennium tunc proximum concessa, emanatæ pridem ab anno, & vltra expirauerunt, in maximum status, & obseruantiæ regularis præiudicium. Nos præmissis quantum nobis ex alto conceditur, obuiare, ac felici tam eorundem fratrum Prædicatorum, & Beatæ Mariæ de Monte Carmelo Religiosorum, quàm omnium & quorumcumque aliorum cuiuslibet Ordinis, Congregationis, Societatis, & instituti etiam speciali mentione, & nota digni vtriusque sexus, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium statui, atque directioni, & aliorum Christi fidelium saluti consulere volẽtes, præfatæque Clementis prædecessoris declarationi inhærentes, illamque tenore præsentium innouantes ac quatenus opus sit ampliantes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostri deque Apostolicæ potestatis plenitudine concessionem sanctæ Cruciatæ, quæ respectu facultatis huiusmodi, etiam laicis, & clericis sæcularibus, cuiuscumq; status, gradus, qualitatis, & conditionis, etiam speciali nota dignę, quoad casus reseruatos, etiam in Bulla Cœnæ Domini (hæresi excepta) contentos, non nisi in foro conscientiæ, non autem in foro externo suffragatur, aliorumque indultorum huiusmodi quantum ad prædictũ articulum eligendi confessarium, & absoluendi à prædictis casibus reseruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini cõtentis, cum Fratribus & monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, ac aliorum quorumcumque Ordinum & Congregationum, societatisque, & instituti prędictorũ, Mendicantium, & non Mendicantium, tam Prouinciæ Hispaniæ, quàm extra eam vbilibet constitutorum

 rum

rum locum minimè habuisse, neque habere, nec in illis vllo modo suffragari potuisse, neque posse, excepto duntaxat illo quinquennio, quo litteræ nostræ huiusmodi, vt præfertur, durauerunt, siquidem die 14. mensis Iunij 1629. proximè præteriti iam expirauerunt, sed nostræ intẽtionis fuisse, & esse quod iidem Fratres, & Moniales quantum ad Sacramenti pœnitentiæ, seu confessionis administrationem ordinariæ dispositioni suorum Prælatorum, & Sedi Apostolicæ, quoad sibi reseruata, subiecti sint, earũdem tenore præsentium perpetuò declaramus. Decernentes præsentes nostras litteras de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrę, aut alio quocumque defectu àquoquam impugnari non posse Sicque & non aliter in omnibus, & singulis prmissis, per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarumPalatij Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales etiam de latere Legatos, Vicelegatos, ac Sedis Apostolicæ Nuncios, ac Cruciatæ Commissarios, & quosuis alios quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, interpretari, ac iudicari debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter cõtigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac omnibus & singulis illis quæ inprædictis Clementis prædecessoris nostri litteris concessa sunt, nonobstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Vt autem præsentium tenor omnibus innotescat, volumus eas in valuis Basilicę Principis Apostolorum, & in acie Campi Florę de Vrbe, vt moris est, publicari, ipsasque sic publicatas, omnes, & singulos vbique existentes ita afficere, ac si omnibus personaliter intimatæ essent. Quodque pręsentium transsumptis, etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus vbique fides adhibeatur, quę præsentibus ipsis adhiberetur, si forent exhibitę, vel ostensę, Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorem, sub Annulo Piscatoris, die 19. Iunij 1630. Pontificatus nostri anno septimo.

Decretum editum à sacra Tridentini Concilij Congregatione, quoad Nouitios receptos, & professos contra formam Decretorum.

LXIII.

Part. 3. alleg. 101.

Sanctissimus Dominus noster VRBANVS *Diuina Prouidentia Papa Octauus.*

AD occurrendum motibus, qui possent in Religionib. oriri, occasione receptionis Nouitiorum, & professionis per eos emissæ in Conuentibus non designatis, contra formam Decretorum Sanct. men. Clementis VIII. de Nouitiis ad habitum Regularem, & professionem non admittendis, nisi in Conuentibus designatis; audita super hoc sententia sacræ Congregationis Concilij declarauit, ac decreuit huiusmodi receptos, & professos contra formam dictorum Decretorum allegantes propterea nullitatem receptionis, & professionis, non posse super huiusmodi nullitate post lapsũ quinquennij quoquomodo audiri. Quod si aliqui contra formam præfatorum Decretorum recepti, & professi, è Religione infra quinquennium exire, vel superiores extra eam respectiuè illos eiicere voluerint, eadem Sanctitas sua decreuit, vt tam ipsi professi, quàm superiores respectiuè teneantur iura, quæ sibi fauere visa fuerint, prius deducere coram eadem sacra Congregatione, quæ ex speciali, etiam suæ Sanctitatis facultate super hoc concessa prouidebit. Inhibentes propterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & Prælatis inferioribus iurisdictionem exercentibus, ac quibuscumque Iudicibus ordinariis, & delegatis, etiam causarum Palatij Apostolici Auditoribus, & Sãctæ Rom. Ecclesiæ Cardinalibus, etiã de latere Legatis, Sedisque Apostolicæ Nuntiis, ne in posterum inhoc quoquomodo se ingerant, absque speciali eiusdem Sanctitatis commissione, sub pœna ipso facto incurrenda, quoad Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & Primates, interdicti ab ingressu Ecclesiæ: quoad Abbates, Prælatos inferiores, ac alios Iudices prædictos, excommunicationis latæ sententiæ: quo verò ad Nuntios, & ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, indignationis suæ Sanctitatis, & pœnarum arbitrio eiusdem ponẽdatum. Si verò iidem, vt suprà recepti, & professi, iuribus suis minimè deductis coram sacra Congregatione Concilij, & sine illius expressa licentia è Religione exire, vel Superiores Religionis eos eiicere ausi fuerint, ipsi recepti, & professi, tanquam Apostatæ puniãtur, & pro talibus habeãtur, necnon contra eosdem, iuxta formam decreti de Regularibus Apostatis, & eiectis, eiusdem Sanctitatis suæ iussu ab eadem sacra Congregatione sub die 21. Septẽbr. 1634. editi procedatur: & Superiores, qui eiecerint, pœnã, suspensionis à Diuinis, necnon priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, ac perpetuæ inhabilitatis ad ea in posterum obtinenda, vocisque actiuæ, & passiuæ ipso facto absque alia declaratione incurrant, Datũ, Romæ die 5. Ianuar. 1636. F. Card. Verospius, Franciscus Paulutius S. Congr. Secretarius.

Super residentia Episcoporum, Archiepiscoporum, Metropolitanorum, & aliorum Ecclesiis Cathedralibus Præfectorum, etiam S.R.E. Cardinalium, cùm præfixione termini ad proficiscendum ad eorum residentias, & determinatione pœnarum, ac prohibitione ab ipsis non discedendo absque Sedis Apostolicæ licentia ex quibusuis, etiam vrgentissimis causis.

LXIV.

Part. 3. allegat. 53.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

SAncta Synodus Tridentina sub recolendæ mem. Paulo Papa III. prædecessore nostro, ad disciplinam Ecclesiasticam restaurandam prouidè statuit, vt omnes quacumque dignitate, gradu, & præeminentia fulgentes, Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis quibuscumque quouis nomine, & titulo præfecti apud eas personaliter residere deberẽt, alias si per sex menses

conti

continuos abessent, amissionis quartæ partis fructuum vnius anni pœnam ipso iure incurrerent: quod si per alios sex menses in absentia perseuerarent, tunc aliam quartam partem fructuum huiusmodi eo ipso amitterent: crescente verò contumacia, Romanus Pontifex suprema eius authoritate in ipsos absentes animaduertere, & Ecclesiis ipsis de Pastoribus vtilioribus prouidere posset. Deinde sub fel. rec. Pio IV. etiam prędecessore nostro, eadem Synodus declarauit, omnes eisdem Patriarchalibus, Primarialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis præfectos, etiamsi S.R.E. Cardinales forent, obligari ad personalem residentiam in sua Ecclesia, vel Diœcesi faciendam, nec abesse posse, nisi ob legitimas causas, in scriptis approbandas. Et in eorundem Concilij decretorum executionē idem Pius V. prædecessor noster per suas sub plumbo, sub Dat. 7. Kal. Decembris 1564. expeditas litteras monuit eosdem præfatis Ecclesiis præfectos in virtute sanctæ obedientiæ, ac vltra pœnas in eodem Concilio contentas, sub priuationis eorum à regimine, & administratione ipsarum Ecclesiarū, ac amissionis facultatum testandi, & disponendi, aliisque pœnis suo, & Romani Pontificis arbitrio imponendis, mandauit eisdem, vt in Ecclesiis præfatis omnino personaliter residere deberēt. Denique certior factus, quod multi eorundē, præfectorum erant inobedientes, Motu suo proprio commisit Cameræ Apostolicæ Auditore generali, vt contra illos, vsque ad sententiam procederet, & sibi deinde referret, ad effectum in eos priuationis, & depositionis sententiam in suo Consistorio secreto pronunciandi. Successiuè alij etiam Romani Pontifices contra non residentes diuersa edicta publicari fecerunt; ac piæ mem. Gregorius XIII. etiam prædecessor noster per suum decretum consistoriale declarauit, decreta eiusdē Concilij de personali residentia, in Ecclesiis prædictis facienda, etiam in S.R.E. Cardinalibus locum habere, quocumque titulo illis præessent; ita vt à reatu, & pœnis in dicto Concilio statutis non excusarentur, nisi absentiæ causa in scriptis approbata foret, scientiaque, vel tolerantia non excusaret eosdem Cardinales, nec alios Episcopos. Similis quoque mem. Clemens Papa VIII. etiam prædecessor noster per simile Consistoriale Decretum pro obseruantia residentiæ personalis, ab eodem Cōcilio ordinatæ, addidit pœnam inhabilitatis ad maiores dignitates, & Ecclesias obtinendas, prout in præfatis Concilij, ac litteris Apostolicis, Consistorialibusque decretis latius cōtinetur. Cumque etiam nos edicta cōtra non residentes sæpiùs publicari fecerimus, & tamē, pręteritis mensibus aliqui etiam S.R.E. Cardinales, Metropolitanis, seu Cathedralibus Ecclesiis ex cōcessione Apostolica præfecti, suę obligationis ad personalem residentiam in eis faciendam immemores, in graue animarum suarum detrimentum, ac ouium sibi creditarum præiudicium, ab eisdem Ecclesiis abesse continuarent, etiam sub prętextu suorum titulorum Cardinalatus, præsertim Episcopalium, prope vrbem, seu in vrbis districtu respectiuè cōsistentium, & quod in eadem vrbe in conspectu, & præsentia moram traherent: Nos pro nostro Pastorali debito, nedum animarum præfatarum, sed etiam Ecclesiarum indemnitati prouidere volentes, in Consistorio nostro secreto declarauimus, eosdem S.R.E. Cardinales, qui aliis Ecclesiis Metropolitanis, & Cathedralibus præerant, & apud eas non resederant, nec residebant, non fecisse, nec facere illarum fructus suos, etiam sub prætextu, quod aliqui ex dictis Ecclesiis Episcopalibus, quibus Cardinales in ordine priores esse solent, præsideant, & ibi, vel in vrbe commorentur, aut cuiusuis tolerātiæ, vel facultatis, præterquam per Breue speciale nostrum, vel Romani Pontificis pro tempore existentis, sibi concessæ: Ideoque eosdem Cardinales monuimus pro prima vice, vt ad residentiam huiusmodi statim se conferrent, sub amissionis fructuum eo ipso incurrenda, ac aliis Canonicis pœnis, animo etiam procedendi ad vlteriora; si non paruissent, & prout in decreto nostro Consistoriali plenius habetur, quia vero ab inde citra non omnes prout tenebantur, nostra mandata executi sunt: Nos, vt omnino debitum suum agnoscant, & animabus subiectis, quantum nobis ex alto conceditur, magis consultum sit, vlterius prouidere volentes Concilij Tridentini decretis, & litteris Apostolicis, Motuque proprio, ac Consistorialibus decretis pręfatis inhærentes, illorumque tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro plene insertis & expressis habentes, Motu simili, & ex certa sciētia, ac matura deliberatione nostris, déque Apostolicæ potestatis plenitudine, præfata Concilij decreta, Litterasque Apostolicas ac primò dictum Motum proprium, decretaque Consistorialia præfata, & in eis contenta quæcumque hac nostra constitutione perpetua confirmamus & approbamus, & quatenus foret opus, aduersus quemcumque prætensum nō vsum, vel contrarium vsum, innouamus, & plenissimè restituimus. Insuperque omnes & singulos Ecclesiis Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, Archiepiscopalibus, & Episcopalibus, quocumque nomine, seu titulo præfectos, etiam S. R.E. Cardinales à præfatis suis Ecclesiis absentes, in virtute sanctæ obediētiæ, ac sub interdicti ingressus Ecclesiæ, amissionisque tam fructuum earumdem Ecclesiarum pro tempore quo absentia durauerit, quam facultatem testandi, & disponendi de bonis suis à Sede Apostolica sibi alias concessarum eo ipso absque alia declaratione incurrendum, necnon priuationis, à regimine, & administratione suarum Ecclesiarum huiusmodi aliisque pœnis, nostro, & Romani Pontificis pro tempore existentis arbitrio infligendis, districte præcipiendo monemus, vt omnibus postpositis quanto citius in Romana curia videlicet moram trahentes intra vnum, extra eam verò in Italia intra duos, extra verò Italiam existentes intra quatuor menses à die publicationis præsentium, in locis infra scriptis faciendæ computandos, quos pro tribus Canonicis monitionibus peremptoriisq; declarationibus, & terminis respectiuè eis assignamus, & assignatos esse volumus, se itineri committere, & legitimis itineribus ad Ecclesiam, seu diœceses suas proficisci, & se personaliter conferre, ac ibidem, vt tenentur, residere debeant. Eisdemque præfectis postquam personaliter ad residendū, se contulerint, necnon quibuscumque aliis, apud suas Ecclesias quandocumque personaliter residētibus, sub eisdem pœnis etiam eo ipso respectiue incurrendis, iniungimus, ne ab eorum Ecclesiis discedant, nisi prius obtenta nostra, & Romani Pontificis pro tempore existentis, per Breue, seu litteras missiuas licentia. Illos etiam, qui imposterum per Nos seu Romanos Pontifices successores nostros alicui præfatarum Ecclesiarum Patriarchalium, Primatialium, Metropolitanarum & Archiepiscopalium quouis nomine vel titulo præfecti fuerint, etiamsi S.R.E. Cardinales quandocumque fuerint vel sint, sub eisdem pœnis, etiam eo ipso respectiuè incurrendis, debeant, & quilibet ipsorum debeat infra præfatum tempus, à die eorum promotionis ad aliquam Ecclesiarum præfatarum incohandum,

quod eis pro tribus monitionibus, & dilationibus, vt præfertur, ex nunc assignamus, pariter se itineri committere, & ad Ecclesias siue diœceses sibi commissas, ad personaliter in eis residendum, conferre, & respectiuè postquam residere inceperint, ab ipsis non discedere, nisi obtenta prius à Nobis, & Romano Pontifice pro tempore existente, licentia præfata. A quarum pœnarum incursu nolumus posse aliquem se excusare, prætextu, & ratione cuiuscumque seruitij quomodolibet præstiti, & præstandi pro gerendis, & tractandis negotiis quorumcumque Principum, etiam Imperatoris, & Regum aut Rerumpublicarum, Regnorum ac Prouinciarum; nec ratione cuiuslibet iussionis vel mandati eorum, vel earum quandocumque facti, vel faciendi; nec etiam ratione prosequutionis, seu defensionis quarumcumque litium, seu controuersiarum, etiam Ecclesiasticarum; vel ineundi fœderis, aut cuiuscumque alterius negotij etiam grauissimi, & speciali mentione digni, tractandi; vel distantiæ locorum; aut breuitatis temporis, ob quam non videatur expectanda Sedis Apostolicæ licentia præfata, autequam à suis Ecclesiis, & diœcesibus discedant; aut ratione cuiuscumque alterius causæ, vel occasionis etiam publicæ, vel alias fauorabilis, & æquè piæ etiam cuiuslibet vtilitatis, siue necessitatis Ecclesiarum, & personarum; prætterquam personalis interessentiæ in Synodis prouincialibus, vel Congregationibus, seu Assembleis generalibus, in quibus Ecclesiastici interuenire solent; vel ratione muneris, aut Reipublicæ officij, Episcopatibus vel Ecclesiis maioribus præfatis adiuncti; cuius ratione ad certum tempus occupari solent: & tunc pro tempore quo illæ Synodus, Congregationes, & Assembleæ exercitiumque muneris, seu officij publici ipsis Ecclesiis adiuncti, actu durauerint, quibus finitis, recto tramite ad Ecclesias præfatas, sibi commissas se cōferre debeant. Nec etiam à prædicta residentia, & pœnarum præfatarum incursu volumus excusari S.R.E. Cardinales, nunc & pro tempore existentes alicui præfatarum Ecclesiarum, præfectos, seu præficiēdos, etiamsi tanquam in ordine priores, aliquem ex dictis titulis Episcopalibus, prope Vrbem, vel in eius districtu consistentibus, obtineant, & in posterum obtinuerint, & in prædictis Episcopatibus titularibus Vrbi proximis resederint, vel in Romana Curia in suis titulis respectiuè, etiam Nobis, ac Romanis Pontificibus successoribus nostris, scientibus, vidētibus, & quomodolibet tolerantibus, moram traxerint, ita vt nulla nostra ac Romanorum Pontificum successorum nostrorum conniuentia, taciturnitate, & ad quarumcumque functionum, & actuum Pontificalium, etiam publicationem & solemnium celebrationem, receptione, & admissione, vnquam tueri se possint. Et pro præmissorum, vt infra scriptorum inuiolabili obseruatione committimus, & mandamus dilecto filio Cameræ Apostolicæ generali Auditori, nunc & pro tempore existenti quatenus contra omnes, & singulos prædictos, tam in Vrbe, quàm alibi & vbique locorum, nunc & pro tempore commorantes, & in suis Ecclesiis, seu diœcesibus non residentes, per affixionem ad valuas Basilicæ sancti Petri, ac in Acie Campi Floræ, & quoad præsentes in Romana Curia ad abundantiorem cautelam, etiam domi dimissa copia, procedet: & constito sibi quantum sufficere videbitur summariè, simpliciter & de plano sola veritate inspecta, & manu Regia, de contrauentione, & inobedientia præfatis vsque ad sententiam exclusiuè procedat, & deinde Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti, referat, vt Nos, ac Romanus Pontifex pro tempore existens, in Consistorio ad sententiam declarationis incursus pœnarum, ac respectiuè priuationis, seu depositionis, aliarumque punitionum præfatorum inobedientium, valeamus, & ipse Pontifex Romanus, pro tempore existens, valeat procedere. Volumus tamen Episcopos, Archiepiscopos, Metropolitanos, Primates, & Patriarchas, etiam S.R.E. Cardinales citra Montes, vel Mare existentes, per quatuor, alios vero vltra Montes, vel Mare degentes, per septem menses continuos à residentia in præfatis Ecclesiis facienda, ad effectum visitandi limina SS. Apostolorum Petri, & Pauli, iuxta sacros Canones, ac Apostolicas Constitutiones, pro qualibet visitatione excusari: ita tamen, vt tunc illis durantibus, visitationis huiusmodi munus explere teneantur, nec ad alios actus se diuertant. Cardinalibus verò nunc, & pro tempore existentibus, qui in casu vacationis Sedis Apostolicæ ad electionem Romani Pontificis faciendam accedere solent ad locum Conclauis ad hoc designati, concedimus licentiam discedendi ab Ecclesiis præfatis sibi commissis, habita tamen prius certa notitia vacationis ipsius Sedis Apostolicæ & extra residentiā in loco, in quo electionem huiusmodi celebrari continget, commorandi, & permanendi vsque ad peractam electionem, ac etiam postea per duos menses postquam Romanus Pontifex coronationis suæ insignia susceperit; quo tempore elapso, præfati Cardinales nisi illico, vt præfertur, ad Ecclesias præfatas, quibus præsidere eos contigerit, se cōtulerint, subiaceant pœnis supradictis. Præsentes quoque litteras omniaque, & singula in eis contenta, de subreptionis, obreptionis aut cuiuscumque nullitatis, aut inualiditatis vitio, intentionisq; nostræ ac quocumque alio defectu quantūlibet substantiali, etiam ex eo, quod in præmissis quomodolibet interesse habentes, vel prætendentes, & præsertim iidem Ecclesiis prædictis nūc & pro tempore præfecti, etiam eiusdem S.R.E. Cardinales, præmissis non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, solemnitatesque, & quæuis alia seruanda & adimplenda, nullatenus seruata & adimpleta; & causæ propter quas præsentes emanauerint, adductæ, verificatæ, seu alias sufficienter, aut etiam in aliquo iustificatæ non fuerint; ac quocumque alio colore, prętextu, occasione, & causa etiam in corpore Iuris clausis, & alia quacumque quantumuis rationabili, iusta, & priuilegiata; etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmissorum necessario exprimēda foret, à quoquam notari, impugnari, inualidari, retractari, in ius vel controuersiam reuocari, aut ad terminos iuris reduci non posse; nec sub quibuslibet similium, vel dissimilium Constitutionum siue dispositionum, etiam Motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, etiam consistorialiter, aut alias quomodolibet per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores, & successores nostros, ac etiam per Nos factarum, & faciendarum, reuocationibus, suspensionibus, pro tempore quomodolibet factis comprehendi, sed semper ab illis excepta, perpetuoq; valida, firmaque, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac per omnes, & singulos, ad quos spectat & quomodolibet spectabit in futurum, inuiolabiliter obseruari. Sicque, & non aliter in pręmissis omnibus, & singulis per quoscūq; Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, Nuncios, & prædictæ S.R.E. Cardinales etiam de latere Legatos, ac quoscumque alios quauis auctoritate, & potestate fungentes,

gentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, declarandi, interpretandi, & definiendi facultate, vbique iudicari, interpretari, declarari, & definiri debere; ita vt si vnquam aliquod dubium, seu hæsitatio super præmissis, seu eorum aliquo oriri, vel suscitari contingat, nullus præter nos, ac Romanos Pontifices successores nostros possit præsentes litteras quouismodo interpretari, & declarare, ac irritum, & inane, si secus à quoquam quauis auctoritate contigerit attentari, decernimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, etiam in Conciliis vniuersalibus, generalibus, prouincialibus, & synodalibus editis, & edendis, ac Cancellariæ Apostolicæ regulis, etiam primæ, & cuiuslibet secundæ editionis, & quatenus foret opus de non tollendo Iure quæsito; statutis quoque etiam iuratis, & consuetudinibus, etiam diuturnis, & immemorabilibus Ecclesiarum præfatarum, & cuiuslibet earum & licentiis, alias quam, vt præfertur, impetratis, ac priuilegiis, & indultis etiam Apostolicis, eisdem Ecclesiis, earumque Præsulibus quomodolibet, & ex quacumque causa hic forsan de necessitate exprimenda, concessis, etiam Motu, scientia & potestatis plenitudine paribus, etiam consistorialiter, ac alias quomodolibet emanatis, ac quocumque iuramento per eosdem Ecclesiis huiusmodi præfectos, sub quouis prætextu, vel causa præstito & præstãdo; quod fuisse, & fore nullum ac irritum, & minimè obstare, neminique suffragari, quominus ab integra obseruatione præsentium in aliquo excusari possit, declaramus, & quatenus opus sit decernimus, necnon omnibus, & singulis, quæ prædecessores nostri præfati in suis litteris, & decretis præfatis voluerunt, non obstare. Quibus omnibus & singulis eorum omnium & singulorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & insertis habentes, ad effectum præsentium plenissimè, specialiter & expresse derogamus; cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod ij qui duabus, vel pluribus Ecclesiis præfatis ex eorum vnione, vel alias ex concessione, seu dispensatione Apostolica quocumque nomine vel titulo præfecti sunt, vel pro tempore erunt, à residentia, & pœnis huiusmodi excusentur, dummodo in earum altera, in qua de iure residere debent, verè, & personaliter resideant, exceptis tamẽ, vt præfertur, Ecclesiis Episcopalibus, Vrbi proximis, quibus Cardinales in ordine priores præesse solent: residentia enim, si quæ apud præfatas Ecclesias titulorum Cardinalium fieret, aliquam excusationem eisdem Cardinalibus, vt præfertur, non præstaret quominus ipsi in alia, vel aliis Ecclesiis præfatis, quibus eos etiam pro tempore præfici cõtigerit, residere omnino teneantur. Quodque vt præsentes, & in eis contenta quæcumque ad omnium notitiam amplius educantur, & ne aliquis de eis ignorantiam prætendere possit, eædem præsentes per aliquem, seu aliquos ex cursoribus nostris vt præfertur, in valuis Basilicæ sancti Petri, & in Acie Campi Floræ affigantur, & publicentur: quæ sic affixæ, & publicatæ omnes & singulos, quos concernũt, afficiant, & arctent vt præmittitur, perinde ac si vnicuique eorum personaliter intimatę, & notificatæ fuissent. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die 12. Decembris 1634. Pontificatus nostri Anno duodecimo.

Extensio Const. Gregor. XIII. ne Subcollectorum, & Commissariorum crimina possent cognosci nisi à Nuntiis, & Collectoribus Apostolicis in Regno Neapolitano, ad excessus, & crimina patrata in aliis Regnis, & Prouinciis, etiam expletis eorum officiis.

LXV.

Part. 3. alleg. 81.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

ALias rec. mem. Gregorius Papa XIII. prædecessor noster indemnitati Ministrorum Cameræ Apostolicæ, ne vllis molestiis, vel incommodis fatigarentur, opportunè prouidere cupiens, quod omnes & singulæ causæ tunc motæ, & pro tempore mouendæ quorumuis prætẽsorum excessuum, criminum & delictorum, per quoscumque Subcollectores, & Commissarios tam generales, quàm particulares, in quibuslibet Prouinciis, Ciuitatibus, & diœcesibus Regni Neapolitani pro tũc, & pro tempore existentem Nuntium Apostolicum, & Collectorem generalem deputatos, commissorum, à tunc, & pro tempore existente Nuncio Apostolico in eodem Regno commorante solum, non autem à quibusuis aliis Iudicibus etiam locorum Ordinariis, non modo durante officio, sed etiam post ipsum dimissum donec viuerent, auditi, cognosci, & decidi possent, & deberent, statuit, & ordinauit: prædictisque Iudicibus, & locorum Ordinariis ne in illis sese quouis prætextu, seu quæsito colore intromittere quoquo modo vllatenus auderent, vel præsumerẽt; districtius inhibuit, prout in suis litteris in simili forma Breuis sub datum die quarta Ianuarij 1575. Pontificatus sui anno tertio expeditis plenius continetur. Cumque postea, vt accepimus, fuerit à nonnullis pluries dubitatum, an prędicta littera Gregorij prædecessoris prædicti de prætensis excessibus, criminibus, & delictis durante officio duntaxat, an verò etiam de aliis post finitum eorum officium vt præmittitur, donec viuerent commissis, intelligi deberent, & desuper diuersas resolutiones etiam ad inuicem contrarias emanasse asseratur. Nos volentes finem huic dubitationi imponere, & attendentes quod iidem Subcollectores, & Commissarij in concernẽtibus seruitium Cameræ Apostolicæ, timidiores, ac negligentiores fierent, si sub prædictorum Iudicum & Ordinariorum iurisdictione post finitum eorum officium se relictum iri timerẽt, & propterea iusto metu retraherentur à gerendo, vt debent, eorum officio, dubitantes, ne illo finito prædicti Iudices & locorum Ordinarij in illos etiam ex causis mendicatis sæuirent; quod non modicum præiudicium Cameræ & Sedis Apostolicæ redundaret. Idcirco motu proprio & ex certa sciẽtia nostra, déque Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra constitutione perpetuo valitura, cognitionem, & decisionem causarum prætensorum excessuum, criminum & delictorum per prędictos Subcollectores & Commissarios à Nunciis & Collectoribus Apostolicis tam in Regno Neapolitano, quàm in aliis Prouinciis, Regnis, & locis etiam speciali nota dignis,

&

& vbique terrarum & locorum; per Nuncios, siue Collectores Apostolicos hactenus deputatos, & pro tempore deputandos quomodocumque etiam post finitum officium, commissorum, vt prætenditur, & patratorum, spectasse, & spectare ad Nuncios, & Collectores Apostolicos pro tempore existentes priuatiuè, quoad quoscumque alios Iudices, etiam locorum Ordinarios prædictos, declaramus, & quatenus opus foret decernimus statuimusque, & ordinamus. Ne autem inde maior libertas delinquendi, & excessus committendi eisdem subcollectoribus, & Commissariis nascatur, & ne eorum delicta, si quæ patrata essent, vel patrarentur, in posterum impunita remaneant; volumus quod collectores Cameræ Apostolicæ nunc, & pro tempore existentes, inter statuta per eorum subcollectores, & Commissarios obseruanda, tanquam ab ipsis Collectoribus iam edita, etiam impressa, addant comminationem de eosdem Subcollectores, & Commissarios priuando huiusmodi priuilegio, & illos ordinariæ iurisdictioni submittendo, quatenus post dimissum officium ab excessibus, & delictis committendis non se abstineant, quodque prædicta statuta in Cancellariis Episcoporum, & aliorum ordinariorum retineantur, & stent affixa. Decernentes præsentes Litteras & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes, vocati & auditi non fuerint, aut præmissis non consenserint, seu causæ propter quas præsentes emanarint, adductæ, verificatæ, seu alias iustificatæ non fuerint, aut alia quauis de causa de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio aut intentionis nostræ, vel alio quouis defectu notari, impugnari, inualidari, in ius vel controuersiam reuocari, ad terminos Iuris reduci, seu aduersus illas restitutionem in integrum, aperitionem oris aut quodcumque aliud iuris, vel facti, gratiæ, vel iustitiæ remedium impetrari, seu eo impetrato quemquam vti, seu se iuuare in iudicio, vel extra nullatenus posse; sed eas semper validas, firmas, & efficaces existere & fore, sicque per quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores ac S.R.E. Cardinales etiam de Latere Legatos, & Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretādi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane si secus super his à quoquā, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstante quatenus opus sit nostra de iure quæsito non tollendo, ac quibusuis aliis Cancellariæ Apostolicæ regulis, necnon constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, in genere, vel in specie, etiam Motu proprio, & consistorialiter, ac alias quomodolibet in contrarium concessis confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiam pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma de hoc seruanda foret, illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romę apud sanctam Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris die 2. Iulij 1636. Pontificatus nostri anno decimotertio.

De non ieiunando in vigilia S. Ioannis Baptistæ, quando contingat in die solemnitatis Corporis Christi.

LXVI.

Part. 1. tit. 2. gloss. 5. à n. 8.

VRBANVS *Papa III. ad perpetuam rei memoriam.*

CVm euenire quandoque possit vt vigilia sancti Ioannis Baptistæ in diem festum solemnitatis sanctissimi Corporis Domini nostri IESV CHRISTI incidat. Nos attendentes diem festum huiusmodi, quo tanti sacramenti institutio summa totius populi Christiani lætitia colitur, è principalibus anni festiuitatibus existere, propterea venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium sacris Ritibus præpositorum consilio deinceps perpetuis futuris temporibus quoties vigiliam prædictam in dictum diem festum solemnitatis sanctissimi Corporis Domini nostri IESV CHRISTI incidere contigerit, non esse ieiunandum, neque à carnibus abstinendum in die festo huiusmodi, sed anticipandum, ieiunium die immediate antecedenti, nempe feria quarta proue ieiunaretur in ipsa vigilia, Apostolica auctoritate tenore pręsentium statuimus, & ordinamus. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Volumus autem, vt præsentium transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides vbique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die 13. Octobris 1638. Pontificatus nostri anno 16. M. A. Maraldus.

Regulares ad sæcularium Confessiones, seu ad verbum Dei prædicandum semel & simpliciter admissi per Episcopum, quando possint per eum reprobari?

LXVII.

Part. 2. alleg. 25.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

ALiàs à nobis emanarunt litteræ tenoris sequentis, videlicet à tergo, Dilecto nostro Balthasari S.R. Ecclesiæ Presbytero Cardinali de Sandoual nuncupato, Ecclesiæ Gienensis ex concessione, & dispensatione Apostolica Præsuli: *intus verò,* Vrbanus Papa VIII. Dilecte fili noster salutem & Apostolicam benedictionem. Cum sicut nuper exponi fecisti in tuis ciuitate, & diœcesi Gien. multi diuersorum Ordinum Religiosi sub prætextu quod ad sacras Confessiones audiendas, & verbum Dei prædicandum semel approbati fuerint absque tua licentia Confessiones prædictas audiant, & verbum

prædi

prædicent non sine graui Christi fidelium scandalo & eorum salutis animarum detrimento: & licet per cēsuras & pœnas Ecclesiasticas contra eosdem processeris, ij tamen vigore cuiusdam priuilegij à felicis record. Clemente Papa VIII. prædecessore nostro ad fauorem Mendicantium emanati, se ab alio quàm à Romano Pontif. pro tempore existente excommunicari minimè posse prætendant. Nos inconuenientibus huiusmodi iuxta creditum Nobis desuper Apostolicæ seruitutis officium quantum cum Domino possumus obuiare, téque specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, supplicationibus tuo nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati de venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium negotiis Regularium præpositorum consilio, tibi Religiosis prædictis ne absque expressa tua licentia sacras Confessiones de cætero audire, minusque verbum Dei prædicare audeant & præsumāt, per censuras & pœnas Ecclesiasticas auctoritate nostra inhiberi, eosdemque ad exhibendum tibi licentias, quos illi desuper à te siue à prædecessoribus tuis Ecclesiæ Gienensis Præsulibus, vel administratoribus obtinuerint, ad hoc vt eas vel confirmes, vel reuoces, prout ad diuini cultus augmentum, & animarum Ciuitatis & diœcesis prædictarum salutem & confirmationem in Domino expedire iudicaueris, cogendi, & compellendi facultatem dicta auctoritate tenore præsentium concedimus, & impertimur, non obstātibus quibuscumque Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis etiam iuramēto, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis & cōsuetudinibus, necnon prædicti Clementis prædecessoris, & quibusuis aliis priuilegiis in vim Cruciatæ sanctæ eis quomodolibet competentibus Indultis, & litteris Apost. sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibuscunque derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie, ac aliàs in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis, si pro illorum sufficienti derogatione illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruata foret, illorumque tenor pro plenè & sufficienter expressis haberi, illis aliàs in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorē sub annulo Piscatoris die 13. Octobris 1617. Pontificatus nostri anno quinto. Nunc autem litibus, & controuersiis, quæ inter Ordinarium Gienen. ex vna, ac Religiosos prædictos ex altera partibus de & super præinsertis prędictis, vt accepimus, ad præsens vigent, & de cætero oriri possint, quātum cum Domino possumus obuiam ire, ac desuper opportuno declarationis nostræ ministerio prouidere volentes, de venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium negotiis & cōsultationibus Episcoporum, ac Regularium præpositorum consilio, partibus auditis, reque maturè discussa, auctoritate Apost. tenore præsentium decernimus & declaramus præinsertas litteras huiusmodi ita esse intelligendas & declarandas, vt Regulares quidem in ciuitate & diœcesi Gien. à prædecessoribus Episcopis examinati & approbati ad Confessiones personarum sæcularium audiēdas à præsente Episcopo successore pro maiori conscientiæ suæ quiete possint iterū examinari; at si minus idonei reperti fuerint, reprobari ad præscriptum Constitutionis sanctæ mem. Pij Papæ V. prædecessoris nostri hac de re editæ, sed illi, quos idemmet Episcopus approbauit, siquidem huiusmodi approbationē obtinuerint ad certum tempus, eo elapso non possint confessiones audire absq; noua Episcopi ipsius licentia & approbatione, præuio etiam si idem libuerit, nouo examine. Illi autem, quos ipsemet Episcopus ad Confessiones huiusmodi audiendas semel admisit simpliciter, ac sine vlla temporis præfinitione nullatenus possint ab eodem reprobari sine noua causa, eaque ad Confessiones ipsas concernente. Cæterùm an eadem causa subsit necne Episcopum non teneri ipsis Regularibus edicere, sed Sedi Apost. duntaxat, vbi eam sibi aperiri postulatit. Ad hæc quod in eisdem præinsertis litteris dicitur Regulares non posse verbum Dei prædicare sine Episcopi licentia, id locum sibi vēdicare in his tantum Ecclesiis, quæ sui Ordinis non sunt, cùm in aliis Ecclesiis sui Ordinis sufficiat Episcopi benedictio petita, licet non obtenta, ita tamē vt si Episcopus non modo benedictionem simpliciter non concesserit, verum etiam Regularibus prohibuerit quominus prædicent, tunc illo cōtradicente in sui quidem Ordinis Ecclesiis liceat illis prædicare, quemadmodum sacri Concilij Trid. decretis salubriter est cautum. Quod si Regulares siue in Confessionibus audiendis, siue in prædicādo aduersus ea, quę superius declarauimus quoquomodo deliquerint in vim earumdem præinsertarum litterarum ab Episcopo Gien. coërceri & puniri possint, etiam censuris Ecclesiasticis; sicque & non aliter in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque Iudices Ordinarios, & delegatos, & causarum Palatij Apost. Auditores iudicari, & definiri debere, ac irritum & inane quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus omnibus illis quæ in præinsertis litteris huiusmodi voluimus nō obstare, cæterisq; contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 30. Ianuarij 1639. Pontificatus nostri anno 6.

Postmodum hac de re *in sacra Congr. S.R.E. Cardinalium negotijs ac consultationibus Episcoporum ac Regularium præposita dubitatum fuit, an Episcopus, Regulares ad Confessiones personarum sæcularium audiendas approbauit, possint eosdem ex noua causa ab eisdem Confessionibus audiendis suspendere, aut licentias illis concessas reuocare, non obstantibus quibuscumque priuilegiis in fauorem quarumcumque personarum atque Ordinum, & qualis huiusmodi causa esse debeat? Eadem S. Congreg. censuit Episcopum quamuis simpliciter, & absque vlla temporis præfinitione approbauit Regulares ad confessiones personarum sæcularium audiendas, posse tamen eosdem si noua causa superueniat vt suprà suspendere, ac licentias illis concessas reuocare, dummodo huiusmodi Confessiones ipsas concernat. Cæterùm si Regulares cum scandalo, aut alias inhonestè viuant, vel aliquod delictum committant, propter quod rationabili Episcopi iudicio videantur à Confessionibus suspendendi, in quo ipsius Episcopi conscientiam voluit esse oneratam, cùm præcipua ministri qualitas sit integritas vitæ ac morum honestas: vtiq; eam causam ad ministrum Confessionis pertinere; ac proinde nihil obstare quominus ob eam possit Episc. Regulares vtcunque; à semetipso approbatos suspendere, aut expellere à Confessionibus audiendis. Datum Romæ die 30. Augusti 1630. quam sacra Congr. sententiam Sanctissimus D.N. ad se relatam approbauit die 31. eiusdem, Fr. Antonius Card. S. Honufrij. P. Fagnanus Secret.*

Ecclesia à qua Episcopus de suo consensu transfertur, ab eo tempore vacat, quo idem Episcopus ab illius vinculo in Consistorio absoluitur, etiam ante expeditionem litterarum, vel adeptam secundæ Ecclesiæ possessionem; posteaquam verò ex testimonio, seu documento Secretarij sacri Collegij, vel alio huiusmodi absolutionis notitiam Episcopus translatus habuerit.

LXVIII.

Part.3.alleg.119.n.8.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

NObis nuper pro parte dilectorum filiorũ Cleri Hispaniarum expositum fuit, quòd occurrẽtibus in illis Regnis Ecclesiarum Cathedralium, per dimissionem, siue trãslationem vacationibus, vacationem non induci prætenditur, quousque Episcopus translatus Ecclesiæ nouiter obtentæ, ac successor dimittentis Ecclesiæ dimissæ possessionem adepti non fuerint. Ideóque tam ipsos Episcopos, quàm eorum Vicarios interim ordinariam iurisdictionem retinere, eoque sub prætextu, quòd cùm translationes & dimissiones huiusmodi, de translatorum, & dimittentium consensu fiant, non intelligatur Ecclesia dimissa, neque Episcopus ab illius vinculo absolutus, quousque de huiusmodi consensu nõ constiterit, de quo minimè constare potest, cum à tergo litterarum Apostolicarum non adnotetur, prout fieri solet in expeditionibus beneficiorum inferiorum, quæ fiunt per consensum, nec de illo fit adnotatio particularis, de qua Secretarij Consistorialis attestatio haberi queat: vnde oritur quòd iurisdictio penes Episcopum translatum, seu dimittentem videatur, quousque de tali consensu appareat per aliquem actum positiuum subsequentem, qui non nisi ex capta possessione vigore litterarum Apostolicarum huiusmodi resultare potest. Nos inconuenientibus, & litium anfractibus, qui ex præmissis oriri possũt, quantum cum Domino possumus, obuiare, ac Clerũ huiusmodi specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, & singulares illius personas à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à iure vel ab homine, quauis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutas fore censentes, supplicationibus illorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, Concilij Tridentini interpretum, quibus negotium huiusmodi maturè, ac diligenter examinandum, & Nobis referendum commisimus consilio, Ecclesiam, à qua Episcopus de suo consensu transferetur, ab eo tempore vacare, quo idẽ Episcopus ab illius vinculo in nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis Consistorio absoluitur, etiam ante expeditionem litterarum Apostolicarũ, vel adeptam secundæ Ecclesiæ possessionem: posteaquam verò ex testimonio, seu documento Secretarij sacri Collegij, vel alio modo huiusmodi absolutionis notitiam Episcopus translatus habuerit, illico cum exercitio ordinariæ iurisdictionis abstinere debere, eamque in Capitulum transire, ita vt statim Capitulum eadem iurisdictione vti, Sedem vacantem publicare, atque Officialem, seu Vicarium ad dicti Concilij præscriptum constituere possit, & debeat: Præsentes quoque litteras perpetuò validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, necnon Clero prędicto in omnibus, & per omnia suffragari, sicque per quoscumque iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac eiusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de latere Lagatos, & Sedis Apostolicæ Nuntios, quauis auctoritate fungentes iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inanè si secùs super his, à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, Apostolica auctoritate tenore præsentium decernimus, & declaramus, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum huiusmodi, etiam iuramẽto, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoq; indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorũ quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis: quibus omnibus, & singulis eorum tenores præsentibus pro plenè & sufficienter expressis habentes illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogamus; cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris, die vigesima Martij, millesimo sexcentesimo vigesimo quinto, Pontificatus nostri anno secundo. *V. Theatin.*

Quòd maiorem post Pontificem in Cathedralibus, & principalem in Collegiatis Ecclesiis dignitates obtinentes, & Canonici Magistrales Doctorales, lecturæ, Pœnitentiarij, & Parochialium Ecclesiarum Rectores non possint esse in Regnis Hispaniarum familiares & commẽsales Episcoporum, nec officiales, seu visitatores.

LXIX.

VRBANVS *Papa III. ad perpetuam rei memoriam.*

ALiàs fel. rec. Gregorio Papa XV. prædecessore nostro emanarunt litteræ ten. subsequentis, videlicet Gregor. Papa XV. ad perpetuam rei memoriam, aliàs fel. rec. Paulo Papa V. prædecessori nostro, nomine dilectorum filiorum Deputatorum, & Congregationis Cleri Regnorum Castellæ & Legionis, exposito, quòd in penultimo Concilio Prouinciali Toletano, prouidè statutum & ordinatum fuerat, vt Canonicus Præbendam Doctoralem, aut Magistralem, vel illam obtinens, cui munus legendi sacram Scripturam incumbit, necnon & Pœnitentiarius

tiarius Metropolitanus, vel Episcopi Vicarius, Prouisor, aut Visitator, non possit esse iudex Ordinarius, vel Delegatus vniuersalis appellationum, quòd etiam in Presbyteris Parochiales Ecclesias obtinentibus, omnino obseruari voluit: ne ab Ecclesiis, quarum Cura Pastoralis ipsis est commissa, eos obesse contingeret, idem Paulus prædecessor, supplicationibus Deputatorum, & Congregationis huiusmodi sibi humiliter porrectis inclinatus de ven. fratrum nostrorum consura sanctæ Rom. Ecclesiæ Cardinalium sacri Concilij Tridentini Interpretum statutum in præfato Concilio Prouinciali, vt præfertur, factum Apostolica auctoritate approbauit & cófirmauit, & subinde Nos supplicationibus etiam Deputatorum, & Congregationis huiusmodi per dilectum filium Ludouicum de las Infantas & Saauedra, Archidiaconum Antequera nuncupatum, & Canonicum Ecclesiæ Malacitanæ dicti Cleri negotiorum in Romana Curia gestorem, Nobis humiliter porrectis inclinati, de eorundem Cardinalium Concilio statutum in Prouinciali Synodo Toletana editum, & à dicto Paulo prædecessore cófirmatum, vt præfertur, ad Ecclesias omnes Metropolitanas, Cathedrales, Collegiatas, & Parochiales totius Regni Castellæ & Legionis, eadem auctoritate extendimus, illudque in eisdem Ecclesiis Prouinciæ Toletanæ præcipimus & mandauimus, & aliàs prout in dicti Pauli sub die xvij. Augusti 1615. & nostris sub die ix. Maij 1622. desuper in simili forma Breuis expeditis litteris, quarum tenor præsentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur. Cùm autem sicut eorundem Deputatorum, & Congregationis nomine nobis expositum fuit, ipsi prouidè considerantes, quòd si statutum, vt præfertur, approbatum, confirmatum, & extensum ad primas dignitates post Pontificalem Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum eiusdem Regni extenderetur, ex hoc profectò earumdem Ecclesiarum vtilitati maximè consuleretur. Nobis propterea Deputati, & Congregatio huiusmodi per eundem Ludouicum humiliter supplicari fecerunt, vt super præmissis opportunè prouidere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nosque laudabili Deputatorum, & Congregationis huiusmodi desiderio quantum cum Domino possumus, annuere, ipsosque Deputatos, & Congregationem specialibus fauoribus & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas, à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium duntaxat cósequendum harum serie absoluentes, & absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de eorundem Cardinalium concilio statutum in Prouinciali Synodo Toletana editum, atque à dicto Paulo prædecessore confirmatum, & per Nos extensum, vt præfertur, ad omnes primas dignitates post Pontificalem Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum ipsius Regni Apostolica auctoritate tenore præsentium extédimus, sicque per quoscunque iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, iudicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attétari, decernimus. Quocirca venerabili fratri Innocentio Episcopo Britonorien. moderno, & pro tempore existenti nostro, & Sedis Apostolicæ in Regnis Hispaniarum Nuntio, ac dilecto filio causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ generali Auditori, per præsentes committimus, & mádamus, quatenus ipsi, vel alter eorum per se, vel alium, seu alios, præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Deputatorum, & Congregationis, necnon interesse habentium, fuerint requisiti, solemniter publicantes eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant auctoritate nostra easdé præsentes litteras, & in eis contenta huiusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, inuiolabiliter obseruari: contradictores quoslibet, & rebelles, per senteńtias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiá ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus omnibus illis quę in litteris præsentibus cócessa sunt, non obstare, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die 6. Aprilis 1623. Pontificatus nostri anno 3. Cùm autem sicut dilectus filius Doctor Lucas Gonzalez de Leo Canonicus Magistralis Ecclesiæ Cordubeń. Ecclesiarum præfatarum, quarum negotiorum in Romana Curia gestor existit, nomine Nobis nuper exponi fecit, ipse per Nos decerni summopere desideret, vt nec maiorem post Pontificalem in Cathedralibus, nec principalem in Collegiatis Ecclesiis dignitates obtinentes, nec Canonici Magistrales, Doctorales Lecturæ, Pœnitentiarij, nec Parochialium Ecclesiarum Rectores, Episcoporum familiares, seu Cómensales esse possint, quandoquidem inde eadem prorsus inconuenientia, siue incommoda oriantur, ex eo quòd præfati earúdem Archiepiscoporum, seu Episcoporum, Officiales, seu Visitatores existentes, necessariò cogantur deesse suarum Præbendarum obligationi, ac muneri, & gubernio, necnó Ecclesiarum ipsarum regimini, ad quem vnum, seu solum, vel præcipuum officium Præbédæ præfatæ, Apostolica auctoritate erectæ, & institutæ sunt. Nobis propterea dictus Lucas, tam suo, quàm Ecclesiarum præfatarum nominibus, humiliter supplicari fecit, vt super præmissis opportunè prouidere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, tam Deputatorum, & Congregationis, quàm Lucæ præfatorum votis, hac in parte annuere, illosque specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibusuis excómunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectú præsentium duntaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium decernimus, ne de cętero perpetuis futuris temporibus maiorem, post Pótificalem in Cathedralibus, & personalem in Collegiatis Ecclesiis dignitates obtinentes, nec Canonici Magistrales, Doctorales Lecturę, Pœnitétiarij, nec Parochialium Ecclesiarum Rectores, Episcoporum Familiares, seu Commensales esse possint. Præsentes verò litteras, & in eis contenta quæcunque ab omnibus & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inuiolabiliter obseruari debere, ac irritum & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilecto filio moderno, & pro tempore existenti nostro, & Sedis Apostolicæ in Regnis Hispaniarum Nuntio, ac dilecto filio Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali auditori, per præsétes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel alter eorum, per se vel alium, seu alios, præsentes lit-

teras, & in eius contenta quæcumque, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Deputatorū, & Congregationis necnon interesse habentium, fuerint requisiti solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra easdem præsentes litteras, & in eis contenta huiusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, inuiolabiliter obseruari, Contradictores quoslibet, & rebelles, per sententias, censuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia appellatione postposita compescendo inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus omnibus illis, quæ in litteris præsentibus concessa sunt, non obstare cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub Annulo Piscatoris, die 12. Nouembris 1635. Pontificatus nostri anno 13. M. A. Maraldus.

Religiosi quæ decreta, & Constitutiones Apost. ad sāctum Inquisitionis officium contra hęreticam prauitatem pertinētes obseruare, & in Generalibus, & Prouincialibus Capitulis publicarę debeant?

LXX.

Feria quinta die 14. Aprilis 1633. in generali Cōgregatione sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostol. montis Quirinalis coram S. D. N. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. ac eminentissimis, & Reuerendissimis DD. S. R. E. aduersus hæreticam prauitatem Inquisitoribus generalibus à sancta Sede Apost. specialiter deputatis. Sanctissimus D. N sedulo incumbens vt ea, quæ salubriter Apostolicis decretis, & Constitutionibus statuta, & ordinata sunt, præsertim quæ ad sanctum Officium Inquisitionis contra hæreticam prauitatem pertinent, inuiolabiliter obseruentur, & omnimodam sortiantur executionem, districtè mandat & præcipit vt omnes superiores cuiusuis Ordinis, Cōgregationis, Societatis, etiā de necessitate exprimēdę Regularis, aut cuiusuis alterius instituti, etiam quantumuis exempti, & priuilegiati, teneantur sua pœna priuationis officij, ac vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrenda, aliisque arbitrio Sanctitatis suæ infligendis in perpetuum semel saltem in anno, id est, feria sexta post octauam assumptionis B. Mariæ Virginis in publica mensa, vel in Capitulo ad hoc specialiter conuocato, & insuper in quocumq; generali, ac prouinciali Capitulo, Conuentu, Dieta, vel alio quouis nomine nuncupato capitulari congressu suos subditos, ac Religiosos commonere de iniuncta omnibus obseruātia, & executione earundem Apostolicarum Constitutionum & Decretorum, ad sanctum Officium Inquisitionis aduersus hæreticam prauitatem pertinentium, ac præsertim.

Ivlii III. Constit. incip. *Licèt à diuersis*, contra impedientes Inquisitores hæreticę prauitatis in eorum officio, aut in causis Inquisitionis se ingerentes, eorumq; complices, & fautores, & contra ipsos Inquisitores admittentes laicos ad criminis hæresis cognitionem. Et Pij V. Constit. 82. incip. *Si de protegendis* contra occidentes, verberantes, deiicientes, aut perterrefacientes quemuis ex ministris S. Officij Inquisitionis, vel Episcoporum id munus in sua diœcesi, vel prouincia obeuntium, seu accusatorem, denuntiatorem, aut testem in causa Fidei quomodocunque productum, vel euocatum; nec non contra diripientes, expugnātes, inuadentes, dicentes, expilantes, aliósve exportantes alicuius prædictorum bona, libros, litteras, auctoritates, exemplaria, siue priuata vbicumque posita, eorumque cōplices, & fautores, & contra effringentes carcerem, vel custodiā publicam, vel priuatam extrahentes, vel emittentes iunctum, prohibentes capiendum, captumve eripientes, recipientes, occultantes, seu facultatem effugiendi dantes, seu id fieri iubētes, eorumque complices, & fautores etiam effectu non sequuto nullatenus excusandos, nisi claras tantummodo probationes contrariū adducentes, & contra intercedentes pro præfatis delinquentibus inflictis contra quemlibet prædictorum pœnis, quæ damnatis ex primo capite legis Iuliæ Maiestatis, eorumque filiis irrogantur, & oblata reuelantibus impunitate.

Pii IV. const. 31. incip. *Cùm sicut nuper*, contra Sacerdotes, qui pœnitentes mulieres in actu sacramentalis Confessionis ad inhonestos actus prouocare, & allicere tentant, & solicitant. Et Gregor. XV. constit. 34. incip. *Vniuersi Dominici gregis*, ampliatiuæ circa huius criminis probationes, & extensiuæ contra Confessarios, qui personas (quæcumque illæ sint) ad inhonesta siue inter se, siue cū aliis quomodolibet perpetranda in actu sacramentalis Confessionis, siue ante, siue post immediatè, seu occasione, vel prætextu Confessionis, vel extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut alio in loco ad audiendam Confessionem electo solicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones siue tractatus habuerint. Et contra Confessarios non monentes eos, quos sciunt ab aliis Confessariis solicitatos esse, vt Inquisitoribus, vel Ordinariis sollicitantes denuntient, vel docentes eis id ita denuntiandum non teneri.

Gregorii XIII. const. 22. incip. *Officij nostri partes*, de iurisdictione Inquisitorum hæreticæ prauitatis eos, qui ad Ordinem Pontificatus non promoti, Missas celebrant, & sacramentaliter Confessiones audiunt Clementis VIII. constit. 81. incip. *Et si alias*, declaratoriæ pœnę contra eos infligendę per Iudices laicos præuia eorum degradatione. Et Sanctitatis suæ constit. 79. incip. *Apostolatus officium*, extensiuæ ad minores 25. annis, dummodò vigesimum ætatis annum compleuerint.

Sixti V. constit. 17. incip. *Cœli & terræ creator*, contra exercentes artem Astrologiæ iudiciariæ, & alia quæcumque diuinationum genera, librosve harum artium legentes, vel tenentes. Et Sanctitatis suę constit. 113. incip. *Inscrutabilia iudiciorum Dei*, extensiuæ ad alia, & cum grauioribus pœnis.

Clementis VIII. const. 42. incip. *Cùm sicut*, contra Italos ne extra Italiam proficiscantur ad loca in quibus liber & publicus cultus, siue vsus Catholicæ Religionis non existat, minusque in eis locis habitent. Et Gregorij XV. constit. 23. incip. *Romani Pontificis*, contra hæreticos ne in locis Italiæ, & Insularum adiacentium quouis prætextu commorentur, & contra eorum fautores.

Pavli V. constit. 26. incipit, *Romanus Pontifex*, reuocatoriæ facultatum Superioribus quorumcumque Ordinum & Religiosorum quoquomodo concessarum cognoscendi causas suorum subditorum ad Officium sanctæ Inquisitionis quomodolibet pertinentes.

Eiusdem const. 97. incipit, *Regis pacifici*, innouatoriæ constitutionum à Sixto IV. & Pio V. de Conceptione

ceptione B.Mariæ Virginis editarum; impositionis maiorum pœnarum in trãsgressores à locorum Ordinariis, & hæreticæ prauitatis Inquisitoribus puniendos. Et Gregorij XV.constit.29.incip. *Sanctissimus Dominus noster, auditis*, ampliatiuæ, & declaratoriæ prohibitionis asserendi B.Mariam Virginem conceptam esse in peccato originali.

Gregorii XV. const.27. incip. *Romanus Pontifex, in specula*, reuocatoriæ quorumcumque concessionum vicæ vocis oraculo factarum. Et Sanctitatis suæ const.extẽsiuę ad quoscunque quantumuis priuilegiatos, exemptos, incip. *Alias felicis rec. Gregorius Papa XV.* sub dat.Romæ 20.Decembris 1631.

Eiusdem constit.40. incipit, *Apostolatus officium*, & Sanctitatis suæ const. 114.incipit, *Eo modo*, reuocatoriæ licentiarum quarumcumque legendi & habendi libros prohibitos.

Sanctitatis svæ const.37. incip. *Sanctissimus Dominus noster solicitè animaduertens*, de imaginibus nondum à Sede Apost. canonizatorum, vel beatificatorum cum radiis, splendoribus, aut laureolis non proponendis, tabellis, aut luminaribus ad eorum sepulchra non opponendis, eorumve gestis miraculis, reuelationibus, beneficiorum impetrationibus non publicandis, aut imponendis. Pariter Sanctitatis suæ const.50. incip. *Sanctissimus Dominus noster pro debito sui Pastoralis officij*, de libris vbicunque compositis de quacunque materia tractantibus, ab his, qui degunrur in Statu Ecclesiastico transinittendis aliò, vt imprimantur sine Vicarij & Magistri sacri Palatij in Vrbe, vel extra eam sine Ordinarij & Inquisitoris, aut ab eis deputatorum licentia. Et eiusdem Sanctitatis suæ constit. sub dat. Romæ die 5. Nouembris 1631. incipit, *Cum sicut accepimus*, quod Constitutiones Apostol. in concernentibus Fidem Catholicam, & sanctę Inquisitionis officium hactenus editæ & imposterum etiam super quacunque alia re edendæ, omnes Regulares quomodolibet priuilegiatos comprehendant, nisi in edendis illi specialiter excipiantur. Et insuper ij Superiores teneantur curare & efficere, vt huius decreti exempla aliquo in loco apud eos publico affigantur, & affixa conseruentur, itaut ab eisdem subditis Religiosis omnibus videri, ac legi commodè queant: déque huiusmodi commonitione publico documento statim certiorem facere Congregationem sanctissimæ Inquisitionis in Vrbe. Et ita mandat & præcipit sanctitas sua. Ioannes Antonius Thomasius, sanctæ Romanæ & vniuersalis Not.

Anno millesimo sexcentesimo trigesimotertio, Indictione prima, Pontificatus S.D.N. Vrbani diuina prouidentia Papæ octaui, die verò septima mensis Iunij supradictæ litteræ decretum affixum & publicatum fuit ad valuas Principis Apostolorum, ac in acie Campi Floræ, vt moris est, per me Alexandrum Latinum præli-bati S.D.N. Papæ Cursorem.

Canonici Pœnitentiarij, Lectores, Magistrales, & Doctorales Metropolitanarum, & Cathedralium Ecclesiarum Regnorum Hispaniæ & Legionis quauis de causa, occasione, vel prætextu, etiam seruitij S. Inquisitionis, à suarũ Ecclesiarum seruitiis se quoquo modo eximere, ac super hoc quodcũque indultum etiam à Sede Apostol. nisi eorumdem Capitulorum ad id expresso accedente consensu, impetrare minimè possunt.

LXXI.

Vrbanvs *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

Svper vniuersas Orbis Ecclesias ab eo, qui cunctis imperat, nullo licèt meritorum nostrorum suffragio constituti, in his per quæ ipsarum Ecclesiarum, præsertim Metropolitanarum, & Cathedralium honori, & commodis opportunè consulitur, Pastoralis officij nostri partes cum à Nobis petitur, libenter interponimus, prout cõspicimus in Dominò salubriter expedire. Nuper siquidem nomine dilectorum filiorum Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum, Regnorum Castellæ, & Legionis, Nobis exponi fecit dilectus filius Augustinus Gonzalez Davila Iuris vtriusq; Doctor, eorumdem Capitulorum Procurator generalis, quòd in qualibet Ecclesiarum huiusmodi dudum, iuxta sacri Concilij Tridentini decreta Pœnitentiarius, cum vnione vnius ex Præbendis pro vno Magistro, vel Doctore, aut Licentiato in sacra Theologia, vel Iure Canonico institutus, necnõ vna Lectoralis pro vno Theologo Lectore sacræ Scripturę, & prætere iuxta ordinationem felicis recordationis Sixti Quarti, & Leonis Decimi Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum aliàs, & ex particulari Sedis Apostol. indultò in quibusdam, ex dictis Ecclesiis duæ Doctorales pro vno seu duobus respectiuè Doctoribus, seu Licentiatis in vtroque, vel altero Iurium, ac aliàs Præbeñ. Magistralis respectiuè nuncupatę pro vno Magistro seu Licẽtiato in sacra Theologia constitutæ fuerunt. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, iuxta eiusdem Concilij Tridentini decreta Pœnitentiario onus audiendi Confessiones publicè in Ecclesia, Theologo autem Canonicis prædictis, legendi, & interpretandi sacram Scripturam incumbat; Magistrales verò, & Doctorales Canonici huiusmodi in prædictis Ecclesiis in vim dictæ ordinationis Sixti IV. & Leonis Decimi prædecessorum nostrorum huiusmodi, & respectiuè indulti prædicti eo fine instituti sint, vt hi suæ Ecclesiæ in defendendis illius iuribus, & in dandis Capitulo suo, aliisque Ecclesiæ suæ ministris salubribus consiliis pro felici negotiorum eorundẽ directione assistant; ille autem vt verbum Dei populo prædicet, & in his, quæ ad conscientiam pertinent, recta consilia Capitulo, & ministris suæ Ecclesiæ præbeat, & proinde, ipsos apud suas Ecclesias assiduè residere oporteat, contigit tamen interdum, vt nonnulli ex Canonicis huiusmodi variis prætextibus, & inter alios, quod officio sanctæ inquisitionis aduersus hæreticam prauitatem inseruiant, ac etiam vigore indultorum sibi ab Apostolica Sede concessorum ab Ecclesiis suis absint; & nihilominus suorum Canonicatuum, & Præbendarum fructus, redditus & prouentus, ac etiam distributiones quotidianas integrè, tãquam si residerent, percipere prætendant, in graue ipsarum Ecclesiarum detrimentũ. Quare dictus Augustinus eorundem Capitulorum nomine Nobis humiliter supplicari fecit, vt Capi-

 tulorum

tulorum, & Ecclesiarum huiusmodi idemnitati in pręmissis opportunè consulere de benignitate Apostolica dignaremur, Nos igitur attendentes petitionem huiusmodi rationi esse consentaneam, ac Capitula, & Augustinum pręfatos specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, eorumque singulares personas à quibusuis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutas fore censentes; huiusmodi supplicationibus inclinati, eisdem Capitulis Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum Regnorum Castellæ, Legionis prædictorum, vt nullo vnquam tempore Canonicis Pœnitentiariis, Lectoribus, Magistralibus, & Doctoralibus suarum Ecclesiarum pro tempore existentibus ex quauis causa etiam prętextu, quòd officio sanctæ Inquisitionis inseruiant, absentibus, & si aliquod ab Apostolica Sede indultum desuper sine speciali Capitulorũ prædictorum consensu obtinuerint, fructus, redditus & prouentus ac distributiones quotidianas suorum Canonicatuum, & Præbendarum pręstare minimè teneantur, nec ad id inuiti cogi, aut comppelli, seu vigore litterarum Apostolicarum, nisi in illis de præsenti indulto de verbo ad verbum specialis mentio fiat, interdici, suspendi, vel excommunicari possint auctoritate Apostolica tenore præsētium de speciali gratia indulgemus, ac prędictos Canonicos Pœnitētiarios, Lectores, Magistrales, & Doctorales, quauis de causa, occasione, vel prætextu, etiam seruitij dictæ sanctæ Inquisitionis huiusmodi à dictarum suarum Ecclesiarum seruitiis illis incumbentibus se quoquomodo eximere, ac super hoc quodcumque indultum etiam à Sede Apostolica, nisi eorundem Capitulorũ ad id expresso accedēte consensu impetrare, aut sibi quouis modo etiam Motu proprio concesso, vel frui nullatenus posse, aut debere, nec illis in aliquo contra præsentium tenorem suffragari, quinimò quandocunque contigerit, pro tempore existētes Canonicos Pœnitentiarios, Lectores, Magistrales, & Doctorales huiusmodi in aliis, quàm dictarum suarum Ecclesiarum seruitiis etiam officij sanctę Inquisitionis, etiam intra ciuitates, in quibus Ecclesiæ pręfatę existant, occupari, Canonicatus & Præbendas, per eos obtentos in Ecclesiis huiusmodi, eo ipso vacare ac aliis personis qualificatis per eos, ad quos eorum collatio pertinebit, liberè conferri posse, sicque ab omnibus censeri, & ita & non aliter per quoscunq; iudices Ordinarios & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac sanctæ Roman. Ecclesiæ Cardinales, etiam de Látere Legatos, nostrosque, & Sedis Apostolicæ Nuntios, ac quoscunque alios quauis auctoritate fungētes, sublata eis, & eorum cuiliber quauis aliter iudicandi, seu interpretādi facultate, & auctoritate iudicari, & definiri debere, irritumque, & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Quocirca venerabilibus fratribus Archiepiscopis & Episcopis Metropolitanarum, & Cathedralium Ecclesiarum prædictarum respectiuè, necnon nostro & Apostolicæ Sedis pro tempore existenti in Regnis Hispaniarum Nuntio per præsentes committimus & mandamus, quatenus Archiepiscopi & Episcopi pręfati, quilibet in suis ciuitate & diœcesi, Nuntius verò pręfatus in quibusuis suæ iurisdictionis locis in eisdem Regnis per se, vel alium, seu alios præsētes litteras, & in eis contenta, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte Dictorum Capitulorum fuerint requisiti solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra eadem Capitula præmissorum huiusmodi effectu pacificè frui & gaudere; non permittentes illa desuper à quoquam quauis auctoritate, quomodolibet indebitè molestari. Contradictores quoscunq; per sententias, cēsuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sęcularis. Non obstātib. felicis recordationis Bonifacij Papæ Octaui prędecessoris nostri de vna, & Concilij generalis de duabus dietis, dummodò vltra tres dietas aliquis auctoritate præsentium in iudicium nō trahatur, aliisque Cōstitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, ac Ecclesiarum præfatarum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel alia quauis firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, stabilimentis, vsibus, & natiuis, priuilegiis quoq; indultis, & litteris Apostolicis, etiā præfato sanctæ Inquisitionis officio, & quibusuis aliis in contrarium præmissorum, nunc & pro tempore sub quibuscumque tenoribus & formis, quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis. Quibus omnibus & singulis eorum tenores præsentibus, pro expressis habentes, ad præmissorum effectum specialiter, & expressè derogamus, cæterisque cōtrariis quibuscumque. Volumus autem, vt præsentium transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadē prorsus adhibeatur fides, quæ adhiberetur, si fuerint exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die decima Ianuarij millesimo sexcentesimo quadragesimo, Pontificatus nostri anno decimoseptimo. Locus † annulli Piscatoris. M. A. Maraldus.

INDEX

INDEX

Bullarum, Constitutionum, & Decretorum, quæ in hoc opere citantur, & hîc ordine Pontificum referuntur.

PII II.

PII IV.

PII V.

PAVLI V.

PAVLI V.

GREGORII XV.

VRBANI VIII.

64 Super

F I N I S.